

احادیث

معنوی

سرشناسه : نيك اقبال، مصطفي ۱۳۵۵

عنوان و نام پديدآور : احاديث معنوي : يكصد و ده چهل حديث از روايات معنوي

مشخصات نشر : قم: ملاگلي، ۱۳۹۵. تهران ويراستاران ۱۳۹۷

مشخصات ظاهري : ۵۳۶ صفحه قطع وزيري.

فروست : مجموعه آثار مصطفي نيك اقبال

شابك : ۹۷۸-۹۶۴-۹۰۷۶۶-۹-۰

وضعيت فهرست‌نويسي : فيپا

يادداشت : كتابنامه: ص. ۵۳۶.

موضوع : گزيده‌اي معنوي از احاديث اسلامي

رده‌بندي كنگره : BP۲۸۸/۳/ن۹۳م۶۱۳۸۷

رده‌بندي ديويي : ۲۹۷/۸۴

شماره كتابخانه ملي : ۱۶۱۹۳۴۳

دسترسي به آثار مؤلف در:

www.nikeghbal.ir

<https://sapp.ir/mostafa.nikeghbal>

[telegram.me/nikeghball](https://t.me/nikeghball)

@nikeghbal

#nikeghbal

مكاتبه با مؤلف:

mostafa.nikeghbal@gmail.com

نشر «ویراستاران»، میدان انقلاب، خ کارگر جنوبی
خ لبافی نژاد، پلاک ۳۲۲، واحد ۶، ۰۲۱۶۶۹۱۹۹۶۲

هو الحق

طی سالها متبع در صد ههزار حدیث گاهنگاه به احادیثی بر میخوردم که بسیار به دل می نشست،
مرهم درد و حیات قلب بود، کوی دل را دگرگون میکرد و نوری در آن خلق می نمود. کوی
مرکز ثقل معرفت آدمی را تعالی می داد. کوی آدم بعد از شنیدن آن کلام بی اغراق
آدمی دیگر می شد. آدمی که شنیده، دانسته، نوشیده، و حیران شده. این احادیث را
بر می گزیدم و در جایی کرد میاوردم. این کتاب حاصل بیست سال کرد آوری چنین
احادیثی است: «احادیث معنوی». و حال که کار به پایان رسیده می بینم از میان بیش از
چهار صد هزار حدیث، بیش از چهار هزار گرد آمده اند. یعنی برای یافتن هر حدیث در این
مجموعه بیش از صد حدیث را متبع کرده ام. که برآستی مشکل بود. سخت است صفحات بسیار
بخوانی و مکررات و واضحات و بدیهیات و منوختات و متباهات و مشکوکات و فقیهات
و طبعیات و مغیبات و مضیات و مستقبات و تمثیلات و اسرائیلیات را و انذار ی و با
ز بخوانی و بخوانی تا به آنچه خاص، خالص و چون گوهر در خنده است بر خوری. آنچه را

عقل انسان، با هو انسان، صرف نظر از آیین و زمان، حسن و زیبایی اش را وجدان
 میکند. آنچه را میشود بر سر در هر سرایی در هر کجای این کیتی نوشت و به آن عمل کرد و به
 سعادت رسید. آنچه هر کس شنید پرسید که چنین زیبا گفته؟ کلامی که خود نور است و دلیل
 ذوالنور بودن صاحبش. به این معنا این کتاب معجزه ای است از معجزات نبوت نبی مایه السلام
 و وصایت امامان مایه السلام.

کتاب احادیث معنوی مجموعه ای است از یکصد و ده چهل حدیث. هر یک از این چهل
 حدیث با به گونه ای تنظیم شده که تا حد امکان حدیث یکم به موردی خاص و حدیث دوم به
 موردی دیگر اشعار داشته باشد الی آخر که تفصیل آن به این صورت است:

حدیث ۱: توکل، تفویض، رضا، تسلیم، یأس از غیر خدا، اخلاص. حدیث ۲: راستی،
 صدق، خوش نیتی، حسن ظن، نیک پنداری، پاک نیتی. حدیث ۳: عفو، بخشش. حدیث
 ۴: بردباری، شکیبایی، صلح، مدارا. حدیث ۵: خاموشی، نیک گفتاری، سرداری،
 ستاری. حدیث ۶: ترک خواست و زهد در دنیا. حدیث ۷: نماز، نیاز، عجز، دعا. حدیث
 ۸: جستجوی علم دین. حدیث ۹: سخاوت و بخشندگی. حدیث ۱۰: شناخت مردم. حدیث
 ۱۱: عبادت، تہجد. حدیث ۱۲: نظم و تقسیم اوقات. حدیث ۱۳: جماعت، بهکاری،
 و طایف اجتماعی. حدیث ۱۴: احسان به والدین، صلہ ارحام. حدیث ۱۵: وفا و
 امانت داری. حدیث ۱۶: خوراک و پوشاک و مسکن، تظافت و پاکیزگی. حدیث

۱۷: خوش خلقی، مهربانی. حدیث ۱۸: نیکی کردن. حدیث ۱۹: خانواده. حدیث ۲۰: کسب و کار و معیشت. حدیث ۲۱: شکر و جبران. حدیث ۲۲: ادب و تواضع، ترک خودخواهی و خودپسندی. حدیث ۲۳: انس با قرآن. حدیث ۲۴: پرهیز از گناه. حدیث ۲۵: شناخت سنت های خدا. حدیث ۲۶: قبول ولایت. حدیث ۲۷: محاسبه و تفکر. حدیث ۲۸: انصاف و پذیرش. حدیث ۲۹: مراقبه، ذکر و حضور. حدیث ۳۰: صلوة میکان. حدیث ۳۱ الی ۴۰: الباقی.

بنابر این هم میشود در یک مجلس چهل حدیث کونیه کون با نظر به مراتب و ابعاد مختلفی که در تعالی آدمی موثر است خواند و هم میتوان برای پیکیری مطلبی خاص، مثلاً احسان به والدین، که حدیث های ۱۴ مستغل آند، همان مدخل را در یکصد و ده چهل حدیث دنبال کرد.

راجع به مصدر احادیث: مسیری که در قرائت و برگرفتن احادیث طی بیست سال طی شده این بوده که اکثر کتب روایی شیعه بررسی گشته اما بر کتبهایی تاکید شده منجمه از بحار الانوار جلد های اول الی هشتم شامل کتاب عقل، کتاب علم، کتاب توحید، کتاب عدل، و کتاب معاد و پس هفت جلد مربوط به ایمان و کفر شامل جلد های شصت و چهار الی هفتاد و پس سه جلد مربوط به کتاب عشرت و آداب و سنن شامل جلد های هفتاد و یک الی هفتاد و سه و پس سه جلد مربوط به روضه و نوای شامل جلد های هفتاد و چهار الی هفتاد و شش به طور کامل

و با دقت بیشتر خوانده شده و در جلسات گروهی مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفته است. پس از آن کتابهای نج البلاغه، نج الفصاحه و سپس یازده جلد کتاب میزان الحکمه و پس از آن سی جلد کتاب آثار الصادقین مورد بازبینی دقیق قرار گرفته است. پس از کتاب وسایل الشیعه مجلدات مربوط به جهاد نفس و عشره بررسی دقیق گشته است. در این تحقیق مستقیماً به مراجع اهل سنت مانند صحاح سته و کترالعمال مراجعه نکرده ام بلکه از روایات عامه همانها که در میزان الحکمه نقل شده بررسی و از آنها انتخاب کرده ام. بدلیل اینکه امروزه با جستجوی ساده ای در رایانه، مصادر و اسناد احادیث قابل احصاء است از درج آنها خودداری کردم و البته عمدی دیگر هم در کار بوده و آن اینکه احادیث منتخب، مطابق حسن عقلی و وجدان فطری است و میشود بجای آنکه برای درستی آنها از وجاهت قائل گمگ گرفت، خود دلیل بروجاهت و امامت و عصمت و علم بی کران قائل باشند. در مقدمه رساله ای در علم حدیث آورده ام که برای اهلش قابل استفاده و راه گشاست.

مقدمه‌ای در علم حدیث

"علم حدیث" علمی است فراموش شده. از آنجا که این علم، اکنون در حوزه‌های علمیه به نحو عمومی تدریس نمی‌شود، فروغ آن در حال خاموشی است. در به خاک سپاری این علم دو گروه نقش بسزا داشته‌اند یکی اخباریون که حسن ظنّ و تقدّسی که به اخبار دادند سبب از کار افتادگی ملاکات این علم و در نتیجه بی فائده گشتن آن شد. دوم، متفلسفین گذشته و روشنفکران امروز، از آنجا که ملاکات درستی و قواعد راستی نزد ایشان مستقلّ از حدیث بوده گاهاً با مشرب روانی هماهنگی نداشت. از اینرو این علم هفتصد سال است که جامد و بی حرکت مانده و از تکاپو افتاده است و اگر در صده کنونی همت مرجع عالیقدر شیعه سیّد ابوالقاسم خوئی(ره) نمی‌بود شاید این علم به تاریخ اندیشه بشر می‌پیوست و به کلی منسوخ می‌شد.

در اینجا سعی شده است، نخست، به بیان و تشریح میراث این علم پرداخته و سخنان محقّقین گذشته این علم را یادآور شده و سپس، با وارد کردن فصولی از دسترنج علمای "اصولی"، با تلفیق اصول فقه و علم حدیث؛ گوهرهای گرانبهایی برای نقد و درایهٔ روایات بدست خواننده دهد و به بالندگی این علم کمک کند. و سرانجام در دو فصل آخر که مقصد اصلی از نگارش این رساله بوده، به تعریفی نو از حجت و بیانی تازه از تعمیم حجّیت پرداخته و از این رهگذر به اندیشهٔ دینی جانی دوباره بخشیده. "بنای جدید"، خط بطلانی بر هر دو اندیشه اخباری و روشنفکرمانی است و از افراط این و تفریط آن بر حذر است.

از فوائد این رساله خارج کردن علم حدیث از انحصار استحسانات شخصی و باز کردن باب دلیل و استدلال در آن است. بحث‌های جدید پایان کتاب برای بیرون آوردن اندیشه حقیقی اهل بیت(ع) از حصر و انزوا، بسیار "کارگشا" است و چنانکه خواهد آمد روشی مخترق نبوده بلکه همان سیره واقعی و برنامه عملی محدّثین اعصار ائمه(ع) و پس از آن می‌باشد. امید است که این رساله به منزله مقدمه نهضتی باشد که به استخراج نظر و رأی ائمه معصومین (ع) در تمام ابواب معارف دینی پرداخته، اندیشه امروز شیعه را از این فقر معرفتی و نشخوار عقیدتی رهایی بخشد.

نسخه اصلی این رساله را سالها پیش به زبان عربی نگاشته بودم. ترجمه شش فصل نخست آن همان‌سالها توسط دوست عزیزم سیّد شهاب الدّین حسینی خرمی صورت گرفت. این رساله را که به منزله کتابی است مستقل به وجود مقدّس دو امام هُمام، امام باقر و امام صادق (ع) تقدیم می‌کنم. و دعای خبر ایشان را خواستارم.

مصطفی نیک اقبال

مقصد علم

"حدیث" کلامی است که متضمّن قول، فعل و یا تقریر معصوم(ع) باشد. به آن "روایت" نیز می‌گویند زیرا توسط راوی بسوی آیندگان در دورانها و شهرهای مختلف، "روایت" (حمل) می‌گردد. همچنین به آن "سنت" نیز می‌گویند، بدلیل کاشفیت آن از "سیره و سنت" معصوم، نیز به آن "خبر"، اطلاق می‌شود بدلیل "اعلام و اخبار" آن از قول، فعل و یا تقریر معصوم به آن "اثر" نیز می‌گویند زیرا "آثار" و بقایایی است از قول، فعل و یا تقریر معصوم.

"علم حدیث" راجع به سند و متن روایات به بحث می‌پردازد و هدف آن نزدیک کردن نفس است به اطمینان به اینکه روایت از معصوم صادر شده است.

علم حدیث خود به چند علم تقسیم می‌شود: ۱ روایت الحدیث یا اصول الحدیث که در مورد سند روایات بحث می‌کند ۲ درایت الحدیث یا فقه الحدیث که در مورد متن روایات بحث می‌کند و شامل مباحث وضع، مفاهیم، عام و خاص، مطلق و مفید، ناسخ و منسوخ، حقیقت و مجاز و نیز هر آنچه‌ری است که فهم معنای روایات به آن مربوط است. جایگاه برخی از این مباحث علم اصول فقه است.

روایت الحدیث تقسیم می‌شود به: ۱ علم رجال که راجع به احوال و اوصاف رِوَات بحث می‌کند ۲ مصطلح الحدیث که درباره کیفیت سلسله سندِ حدیث از نظر احاد و تواتر، اتصال و انقطاع و... صحبت می‌نماید.

معرفت کتب

استفاده از روایات اهل سنّت به شرط اینکه شرایط صحت را داشته باشد برای ما شیعیان جایز است پس خوب است که کتب اهل سنّت را بطور اجمال بشناسیم.

اولین کسی که در اهل تسنّن بعد از صدور حکم جواز نوشتن حدیث توسط عمر بن عبدالعزیز، به تدوین حدیث مشغول شد مالک بن انس جُمَیْری (متولد ۹۳) بود که کتابش را مَوْطَأً نامید (ابوالولید باجی (قرن ۵) در کتاب "استیعاف" و ابومحمد بظلمیوسی (قرن ۶) در کتاب "المقتبس" و جلال الدین شیوطی (قرن ۹) در کتاب "تنویرالحوالک" آن را شرح کرده‌اند) سپس احمدبن حنبل مُسندش را که شامل سی‌هزار حدیث به ترتیب رَوَات بود تدوین نمود، و بعد از او محمدبن اسماعیل بُخَاری و مسلم بن حَجّاج نیشابوری، صحیح بخاری و صحیح مسلم را با توجّه به صحت روایات تدوین نمودند. (صحیح بخاری را ابن حَجَر العسْقلانی (قرن ۹) در "الفتح الباری" و شهاب الدین احمد شافعی (قرن ۱۰) در کتاب "ارشاد الساری" شرح کرده‌اند، و صحیح مسلم را محیی الدین التَّنَوّی

(قرن ۷) در کتاب "المنهاج" شرح کرده است). اهل سنّت براین قول متَفَقّ اند که صحیحترین کتب بعد از قرآن، صحیح بخاری و صحیح مسلم می‌باشند.

سیس محمد بن یزیدبن ماهه قزوینی، سننّ خود را تدوین نمود و همچنین هم عصر او ابی داوود بن سجستانی و بعد از او شاگردانش محمد بن عیسی ترمذی و احمد بن شُعَیْب البُستانی به این کار همت گماشتند.

منظور از "جوامع اولیه" همان صحاح شش گانه (صحیح بخاری و مسلم، سنن ابن ماجه، سنن ترمذی، سنن نسائی، سنن ابی داوود) به علاوه مَوْطَأً مالک و مُسند احمد می‌باشند. سپس برای تبویب "جوامع اولیه" بعد از حذف مکررات و ذکر مشترکات و جمع منفرّدات جوامعی تدوین نمودند.

از مهمترین این جوامع می‌توان به کتب زیر اشاره نمود:

جامع الصحیحین تألیف جوزقی نیشابوری (قرن ۴) برای صحیح مسلم و بخاری.

مستدرک تألیف حاکم نیشابوری (قرن ۴) برای استدراک صحیحین.

سنن بیهقی تألیف ابوبکر خسروجردی (قرن ۵).

مصاییح السنه تألیف بُقَوی شافعی (قرن ۶) برای صحاح شش گانه و موطأ.

جامع المسانید تألیف ابن کثیر (قرن ۷) شامل صحاح شش گانه و مسانید چهارگانه.

جامع الاصول تألیف ابن اثیر شافعی (قرن ۶) برای صحاح شش گانه (بجز سنن ابن ماجه) و موطأ با حذف نمودن اسناد و ذکر آن در آخر کتاب.

جامع المسانید تألیف ابن جوزی (قرن ۷).

"جمع الجوامع" یا "جامع الکبیر" تألیف سیوطی (قرن ۹) شامل صحاح شش گانه و مسانید ۱۰ گانه (مسانید الطیالسی، الجمیری، الشامین، اسحق الشافعی، ابی حنیفه، الشهاب، ابی نعیا، الجعدی، الحارث و...) به ترتیب راویان. همچنین مختصر این کتاب که "جامع الصغیر" می‌باشد.

کنز العمال تألیف متقی الهندی (قرن ۱۰) که تبویب "جامع الکبیر" است به ترتیب حروف تهجّی. این کتاب در نزد اهل سنّت مانند "وسایل الشیعه" در نزد ما شیعیان می‌باشد.

و مهمترین کتب رجال اهل سنّت عبارتنداز:

"الإصابة فی معرفة الصحابه" و حاشیه آن "الاستیعاب".

"أسدالغایة فی معرفة الصحابه".

"سیر اعلام النبلاء" که کاملترین کتاب رجال در نزد اهل سنّت می‌باشد.

و اما شیعه: برخلاف اهل سنّت، ایشان از زمان حضرت رسول (ص) به کتایت حدیث و تدوین مسانید همت گماشته‌اند و اولین کاتب حدیث، علی (ع) بوده است. سپس این عمل را شیعیانش ادامه دادند و چهارصد کتاب (با نام اصول چهارصدگانه) در زمان امام صادق (ع) و بعد از آن تدوین کردند و این کتب باقی بود تا زمانی که بزرگان شیعه آنها را در کتب اربعه جمع نمودند؛ بسیاری از آنها در واقعهٔ آتش زدن خانه شیخ طوسی (سال ۴۴۸) از بین رفت و مابقی آن تا زمان ابن ادریس (قرن ۶) که بعضی از این اصول را در کتابش "المستطرفات" ذکر کرده است" و ابن طاووس (قرن ۷) که او نیز بعضی از این کتب را در کتابش "کشف المحجّه" ذکر کرده است باقیمانده بود ولیکن ما در حال حاضر تنها کمتر از ۲۰ کتاب از این اصول را در دست داریم.

و اما کتب اربعه (چهارگانه) شیعه عبارتنداز:

۱ کافی، تألیف محمدبن یعقوب بن اسحق کلینی (قرن ۳ ع) که شامل "اصول" {در اعتقادات و اخلاق} در دو مجلّد و "فروع" {در احادیث فقهی} در ۵ مجلّد و "روضه" {در خطبه‌ها و داستانها و موعظه‌ها} در یک مجلّد. کافی را بسیاری از بزرگان شرح کرده‌اند، از جمله:

صدرالمتألّهین (قرن ۱۱) ملا محمد صالح مازندرانی (قرن ۱۱)، علامه مجلسی (قرن ۱۱ ۱۲) فیض کاشانی (قرن ۱۱).

۲ من لایحضره الفقیه: تألیف محمد بن بابویه معروف به صدوق (قرن ۴)، در چهار مجلّد شامل احادیث ابواب مختلف فقهی، شارحین این کتاب عبارتنداز:

محمد تقی مجلسی (قرن ۱۱) در روضه المتّقین، ملاصالح مازندرانی (قرن ۱۱) و شیخ بهائی (قرن ۱۱).

۳ تهذیب الاحکام: تألیف محمد بن حسین بن طوسی مشهور به شیخ الطائفه (قرن ۵) در ابواب مختلف فقه در ۱۰ جلد این کتاب در اصل، شرح کتاب المقنعه شیخ مفید است.

تهذیب الاحکام را محمد تقی مجلسی (قرن ۱۱)، محمد باقر مجلسی (قرن ۱۱ ۱۲)، سید نعمت ... جزائری (قرن ۱۱ ۱۲) شرح کرده‌اند.

۴ الاستبصار، بازمم تألیف شیخ طوسی، شیخ ابن کتاب را در جمع نمودن اخبار متعارض و بیان وجه تأویل آنها نوشته است.

از آنجا که نام تمامی مؤلّفین کتب اربعه "محمّد" بوده است، آنان به "محمّدین ثلاث" شهرت دارند.

بعد از کتب اربعه تا قرن ۱۱ در باب حدیث چیزی تدوین نشد اما بعد از آن جوامعی تدوین شدند که از آنها می‌توان به کتب زیر اشاره نمود:

۱ الوافی، تألیف ملاّ محسن فیض کاشانی (قرن ۱۱) که کتب اربعه و غیره را بعد از حذف مکرزرات و ذکر مشترکات و جمع منفرّدات و بیان مشکلات جمع آوری نمود به اضافه اینکه او روایات را تقطیع نکرده است این کتاب شامل اصول عقائد و ابواب فقهی می‌باشد.

۲ وسائل الشیعه، تألیف محمد بن حسن حرّ عاملی (قرن ۱۱) که کتب اربعه و ۱۸۰ کتاب غیر از آن را در جمیع ابواب فقهی احصاء نموده است. تنها اشکال این کتاب این است که مرحوم جز بسیاری از روایات را تقطیع نموده است.

۳ بحارالانوار: تألیف گروهی از مؤلفان به ریاست محمد باقر مجلسی (قرن ۱۱۱۲) در ۱۱۰ جلد که بزرگترین جامع روایی در بین شیعه و سنی و شاید بتوان گفت بزرگترین و مطول‌ترین کتاب تاریخ بشر می‌باشد. و در رابطه با فقه، معارف، تفسیر، کلام، تاریخ و اخلاق می‌باشد.

۴ عوالم: تألیف شیخ عبدالله بحرانی معاصر مجلسی که این کتاب را در ۱۰۰ مجلد تألیف نموده است. لکن این کتاب بدلیل عدم تبویب، مشهور و منتشر نشد مگر بعضی از مجلّدات آن مانند الغیبه و احوال الحجّه.

۵ مقصودالانام: تألیف سید نعمت الله جزائری (قرن ۱۱) در شرح تهذیب الاحکام. از محاسن این کتاب می‌توان به بحث درباره اسناد احادیث اشاره نمود.

۶۷ البرهان فی تفسیر القرآن، تألیف سید هاشم بحرانی (قرن ۱۱) و کتاب تفسیر نورالثقلین تألیف شیخ عبدالعلی حویزی (قرن ۱۱).

۸ جامع المعارف و الاحکام: تألیف سید عبدالله الشبّر (قرن ۱۲۱۳) که کتب اربعه و دیگر کتب را در ۱۴ مجلد جمع آوری نمود.

۹ جامع الاخبار: تألیف شیخ عبداللطیف الحارثی العاملی (قرن ۱۱)، احادیث این کتاب مشتمل بر روایاتی است که بدست اساتید او شیخ بهائی و صاحب معالم حین نگاشتن کتب حبل المتین و منتقى الجمعان بدلیل ضعف سند کنار گذاشته شده بودند.

۱۰ مُستدرک الوسائل: تألیف میرزاحسین نوری (قرن ۱۳۱۴) برای استدراک وسائل الشیعه. یعنی جمع کردن آنچه در این کتاب نیامده است.

۱۱ جامع احادیث الشیعه: که تحت سرپرستی آیت ا... العظمی سید حسین بروجردی تدوین شد و شامل: آیات الاحکام و تمام روایات فقهی است بدون تقطیع روایات همراه با تنظیم خاصی که به مجتهد در صدور فتوا کمک می‌کند.

دلائل جعل

احادیث زیادی در هر دو فرقه شیعه و سنی جعل شده‌اند. جعل یا به دلائل سیاسی صورت می‌گیرد مانند تثبیت خلافت فردی و محکم کردن سلطهٔ سلسله‌ای و یا به دلائل مذهبی مانند مدح يك اعتقاد و ذم اعتقاد سائرین. همینطور جعل می‌تواند به دلائل اجتماعی صورت گیرد مانند بعضی از آنچه وارد شده است در افضل بودن بعضی قبائل یا شهرها. یکی از دلائل ساده جعل جلب توجه مردم است به شخص جاعل. از دیگر دلائل جعل داخل کردن مطالب غیر معقول است در عقیده‌ای که قصد جاعل ضربه زدن به آن عقیده است. از دیگر دلائل جعل، تحریض و تشویق مردم به عملی است؛ پس جاعل برای آن عمل، خواصّ و ثوابی محرّج‌العقول جعل می‌نماید؛ در اینجا جاعل گمان می‌کند که کار خوبی انجام داده است. نمونه این جعل زیاد دیده شده مثلاً فردی روایاتی بسیاری در خواصّ سُورِ قرآن نقل کرده و در کتاب دیگرش یا در اواخر عمرش اعتراف کرده که چون دیدم مردم، قرآن را رها کرده‌اند این روایات را قربتاً الی الله جعل کردم تا ایشان به قرآن رغبت کنند. از دیگر دلائل جعل سوء عقیده می‌باشد مانند بسیاری از آنچه غلات در شأن ائمه (ع) جعل کرده‌اند.

حاصل بحث بر سر دلائل جعل این است که محقّق در مواردی که امکان جعل بیشتر است، بیشتر هوشیار باشد و بدنبال قرائن بیشتری برای قبول خبر بگردد.

تذکر يك نکته: در بعضی روایات ثواب‌ها یا فضیلت‌های بسیار نسبت به عملی آسان تعلق گرفته است توجه کنید که استبعاد عقلی در این امور نادرست است زیرا ممکن است نظامی از ثواب و پاداش در عالم، وجود داشته باشد که علم ما به آن تعلق نگرفته باشد. نهایت امر، می‌توان گفت "عادناً" بعید است و اما اینکه بگوئیم "عقلاً" بعید است امری نادرست است. در این گونه موارد حداکثر کاری که می‌توان کرد، این است که "توقّف" نمود اما ما اجازه تکذیب چنین روایاتی را نداریم.

ملاک‌های صحتّ

از ملاک‌های صحتّ عبارتنداز:

۱ عدم مخالفت با قرآن. ۲ عدم مخالفت با قطعیات و بدیهیات عقلی. ۳ عدم مخالفت با فطرت انسانی مانند آنچه بجز متعصبین که حبّ به شیء آنها را کر و کور نموده قبول نمی‌کنند. زیرا تشخیص حسن و قبح امری فطری بوده و فطرت به خودی خود آنها را تشخیص می‌دهد. ۴ عدم مخالفت با ضروریات دین یعنی آنچه کسی از متدینین آنها را منکر نشده است. ۵ عدم مخالفت با متواترات سنت رسول (ص) و سائر معصومین (ع). ۶ عدم تعارض حدیث با متواترات تاریخ. ۷ خالی بودن حدیث از آنچه خلاف قواعد بلاغت می‌باشد مخصوصاً خالی بودن از "ضعف تألیف" (که عبارتست از آنچه که خلاف قوانین معتبر نحو باشد) و همچنین خالی بودن از "مخالفت قیاس" (یعنی آنچه که خلاف قوانین معتبر صرف می‌باشد). ۸ بری بودن حدیث از عبارات رکیک و زشت، زیرا در کلام و زبان معصوم عبارات رکیک جاری نمی‌باشد. ۹ انتفاء ظنّ "قوی" به جعل حدیث بدلیل اینکه هرگاه ظنّ عقلانی قوی بر جعل باشد، اخبار آحاد از حجّیت ساقط می‌شوند و نه ادله نقلی ما را متعبد به چنین خبری می‌کنند؛ نه سیره عقلاء بر قبول چنین خبری قرار دارد. از مواضع احتمال

جعل می‌توان به مواردی اشاره نمود که دلیلی بر جعل وجود داشته و منفعتی به جاعل یا مسبّب جعل می‌رسد. ۱۰ صحتّ "سند" از آفات و بلاپایی که ذکر می‌شود (رجوع کنید به فصل تعدیل راوی).

تسامح در ادله

مقصود از تسامح، بستن چشم است بر سند روایت و عمل به حدیث بدون تحقیق و تفحص در سند آن. جایگاه تسامح بیشتر در سنن و اخلاق و فضیلت‌های اعمال می‌باشد نه در احکام و اعتقادات و نه حتّی در مستحبات. در بین شیعه و سنی برای اثبات جواز تسامح به بعضی اخبار موسوم به "اخبار مَنْ بَلَغَ" تمسّک جسته‌اند که از این روایات می‌توان به موارد زیر اشاره نمود: هشام بن سالم از امام صادق (ع): اگر به کسی از پیامبر در مورد ثواب انجام کاری خبری رسید و او نیز به آن عمل نمود اجر آن عمل برای او در نظر گرفته خواهد شد حتّی اگر آن خبر از حضرت رسول(ص) نباشد(وسائل ج ۱ ص ۶۰ ح ۳). و یا از جابر روایت شده که اگر به کسی از جانب خداوند خبری برسد و در آن خبر فضیلتی آمده باشد و او به خاطر ایمان و امید به پاداش، به آن عمل نماید خداوند اجر آن کار را به او می‌دهد حتّی اگر این خبر درست نباشد (کنزالعمال ج ۱۵ ص ۷۹۴).

نقل به معنا

بهتر است حدیث، لفظ به لفظ نقل شود کما اینکه حضرت صادق (ع) در تفسیر آیه مبارکه "فبشّر عبادی الذّین یستمعون القول فیتبعون احسنه" می‌فرماید: این آیه در شأن کسی است که حدیث ما را روایت می‌کند، همانطور که می‌شوند، نه کلمه‌ای به آن اضافه می‌کند و نه از آن کم می‌کند(وسائل الشیعه ج ۱۸ ص ۵۳ ح ۸). اما در هر صورت چاره‌ای جز نقل به معنی نمی‌باشد زیرا نقل به لفظ محقّق نمی‌شود مگر برای کسانی که دارای قوه حافظه‌ای قوی می‌باشند و آنهاهم برای زمان کوتاهی، بنابراین ممکن نیست که حکم کنیم احادیث "تنها" باید بصورت "نقل به لفظ" نقل شوند و همچنین لزوم ترجمه احادیث به سایر زبانها دلیلی دیگر است بر جواز نقل به معنی و در این باب یعنی جواز نقل به معنی روایاتی وارد شده است از جمله: از محمد بن مسلم: گفتم به امام جعفر صادق (ع) که از شما حدیث می‌شنوم و از آن چیزی کم و زیاد شده است. فرمود: اگر "معانی" آن را تغییر نداده باشی اشکالی ندارد(وسائل الشیعه ج ۱۸ ص ۵۴ ح ۹ و ۱۰). و یا اینکه: گفتم به امام جعفر صادق (ع) که از شما خبر و کلامی می‌شنوم و می‌خواهم آنرا همانطور که شنیده‌ام روایت کنم ولی نمی‌توانم. فرمود: در تغییر دادن آن تمعّد داری؟ گفتم: نه فرمود: معنی و مفهوم را افاده می‌کنی؟ گفتم: بله فرمود: پس اشکالی ندارد (وسائل الشیعه ج ۱۸ ص ۵۴ ح ۹ و ۱۰).

جواز تقطیع

تقطیع روایات جایز است:

۱ برای اینکه این بحث از فروع مبحث نقل به معنا می‌باشد، یعنی تقطیع روایت نوعی نقل به معناست.

۲ عدم دلیل بر منع آن چه از لحاظ عقلی و چه از لحاظ نقلی.

۳ وجود فوایدی که بر تقطیع مرتب است مانند: تسهیل نمودن امر بر محقّق و عدم اتلاف وقت او.

مصطلح الحدیث

مصطلح الحدیث علمی است که در مورد سند روایات بحث می‌کند و در آن مباحث مختلفی مطرح می‌باشد:

بحث ۱: تقسیم خبر به متواتر و واحد:

متواتر: روایتی است که از طرق مختلف و توسط رِوَاات مختلف نقل شود به طوریکه احتمال تبانی آنها بر کذب نرود و شونده پس از شنیدن حدیث نسبت به صدق مضمون آن قطع حاصل کند. تشخیص تواتر شخصی می‌باشد و لحاظ عدد یعنی فرض عددی که اگر روایات به آن تعداد برسند، متواتر می‌شوند وجود ندارد. البته برای تشخیص تواتر باید توجه داشت که: خبر نقل شده مستند به حسّ مُخبر باشد نه نظر و اجتهاد شخصی او یعنی حدس. تواتر در تمامی طبقات رِوَاات تا جاییکه به معصوم می‌رسد حفظ شود نه اینکه چند طریق، همگی در يك راوی مشترك باشند. مضمون روایت با علم قطعی تعارض نداشته باشد.

اقسام تواتر: ۱ تواتر لفظی: هنگامی است که تواتر در مورد يك لفظ خاص باشد مانند: "من كنت مولاة ففلیّ مولاة" که بالغ بر ۱۱۰ صحابی آنرا نقل کرده‌اند. ۲ تواتر معنوی: هنگامی است که الفاظ مختلف‌اند ولی تمامی این الفاظ، معنی واحدی را می‌رسانند مانند دلالت الفاظ مختلف بر شجاعت علی بن ابی طالب (ع). ۳ تواتر اجمالی: هنگامی است که اختلاف در دائره شمول روایات وجود دارد، بعضی اعمّ هستند و بعضی اخص، در این مورد ما اخذ به اخصّ می‌کنیم. زیرا قدر متیقّن، تنها همان اخصّ است. مانند دلالت روایات بر حجّیت خبر واحد. در این مورد برای اینکه اخذ به قدر متیقّن کرده باشیم آن خبر واحدی را حجّت می‌دانیم که مخالف کتاب و سنت و عقل نباشد. در این صورت می‌گوئیم روایات بر حجّیت چنین خبر واحدی "تواتر اجمالی" دارند.

خبر واحد: خبری است که به تنهایی فایده علمی ندارد و همچنین انسان با خواندن آن نسبت به صدور آن قطع حاصل نمی‌کند. این نوع از خبر به تنهایی حجت نمی‌باشد مگر اینکه شارع آنرا حجت بداند (به دلائلی که در مبحث حجّت گفته خواهد شد). و تقسیم می‌شود به: مستفیض: هنگامی که روّات تمام طبقات بیش از ۳ نفر باشد یعنی روایت با سه سند کاملاً مختلف روایت شده باشد. عزیز: هنگامی که روّات تمام طبقات کمتر از ۲ نفر باشد یعنی روایت با دو سند کاملاً متفاوت نقل شده باشد. غریب: هنگامی که راوی، واحد باشد هرچند از او به تعداد زیاد و از طرق مختلفه نقل کرده باشند.

بحث ۲: تقسیم خبر به صحیح و غیر آن:

حدیث طبق آنچه ابن طاووس تقسیم کرده و متأخرین هم از او پذیرفته‌اند چهار قسم است:

۱ صحیح، و آن روایتی است که راویان آن همه امامی (جعفری اثنا عشری)، عدل (ملزم به موازین شرع)، ثقه (صادق در گفتار) باشند و همچنین سند متصل به معصوم باشد. ۲ حسن، و آن روایتی است که به عدالت بعضی از روّات تصریح نشده باشد اما تمامی، امامی و ثقه و نیز سند متصل به معصوم باشند. ۳ موثق: و آن روایتی است که از راویان ثقه نقل شده باشد و سند به معصوم (ع) متصل باشد اما آن راویان غیر امامی باشند در ضمن به آن حدیث "قوی" هم می‌گویند. ۴ ضعیف، به ثقه بودن بعضی از روّات تصریح نشده باشد یا سند منقطع باشد.

حدیث صحیح خود به سه نوع تقسیم می‌شود:

اعلی: و آن حدیثی است که اُتصاف روّات به صَحّت (عدل، امامی و ثقه بودن) مبنی بر علم باشد مانند شهادت دو عادل. اوسط: و آن حدیثی است که اُتصاف روّات به صَحّت مبنی بر ظَنّ باشد یعنی از قول يك ثقه یا شهادت یکنفر عادل باشد. ادنی: و آن خبری است که اُتصاف روّات به صَحّت، بر مبنای ظَنّ اجتهادی باشد. در مورد خبر ضعیف، مبنای مشهور این است که این خبر حجّت ندارد مگر اینکه ضعف آن به وسیله شهرت روایی یا فتوایی و یا به وسیله نقل شدن آن به وسیله "اصحاب اجماع" جبران شود.

بحث ۳: تقسیم خبر برحسب نحوه اتصال سند آن:

متّصل: و آن خبری است که سندش اتصال داشته باشد به این صورت که هر راوی از راوی فوق خود نقل کند تا معصوم (ع).

مسند: نوعی از اتصال است که سند روایت به صحابی می‌رسد مانند بسیاری از روایات تفسیری اهل سنّت.

مقطوع: نوعی از اتصال است که سند روایت به تابعی می‌رسد نه صحابی و نه معصوم (ع).

منقطع یا منفصل یا مرسل: و آن خبری است که شخص و یا اشخاصی از سند آن افتاده باشند. اگر این شخص و یا اشخاص از آخر روایت افتاده باشند به آن "مرفوع" می‌گوییم مانند: "قال علی بن ابراهیم عن ابيه رفعه الی الصادق (ع)" و اگر این راویان از اول روایت افتاده باشند به آن "معلّق" گویند مانند بیشتر آنچه طوسی و صدوق نقل کرده‌اند و اگر دو راوی یا بیشتر از وسط سند روایت افتاده باشند به آن "معضل" گویند و همچنین اگر يك راوی از وسط سند روایت افتاده باشد به آن "منقطع" به معنای اخصّ، گوئیم.

نکته ۱: هرگاه در نقل روایت به نام معصوم اشاره‌ای نشده و بجای نام معصوم از ضمیر استفاده شود مانند اینکه بگویند: "سألته عن كذا" به این روایت "مضمّر" می‌گویند. حجّت روایت "مضمّر" منوط به اینست که از اجلّاء اصحاب مانند زرّاره و محمدبن مسلم نقل شده باشد.

نکته ۲: از اسباب علوّ سند روایات، کمی روّات و نزدیک بودن سندها به معصوم و یا ائمه حدیث، تقدّم زمان شنیدن و تقدّم وفات راوی می‌باشد. اگر روایتی شرایط بالا را دارا بود به آن روایت "عالی" می‌گویند. گفته‌اند "عالی" بودن حدیث از جمله مرجّحات می‌باشد.

بحث ۴: تقسیم خبر براساس قبول اصحاب روایت:

معتبر: آن روایتی است که جمیع و یا اکثر فقها نسبت به وثاقت روّات و حجّت آن خبر، اقامه دلیل نموده و به استناد به آن فتوی صادر نموده باشند.

مشهور: آن خبری است که دلیل نقل در کتب مختلفه و بطرق مختلفه بین محدثّین مشهور باشد و یا آن خبری است که بین محدثّین و مفسّرین و فقها و عرفا مشهور باشد و همچنین گفته‌اند "شهرت" از جمله مرجّحات است.

معروف: نوعی از مشهور است با این تفاوت که معروف بودن روایت به اعتبار متن و مضمون روایت است نه به اعتبار طریق و سند آن.

متّفق علیه: آن روایتی است که کلینی، صدوق و طوسی یا اصحاب اجماع و یا اصحاب صحاح سته در نقل آن روایت اشتراك داشته باشند.

مقبول: و آن روایتی است که در آن شرایط صَحّت موجود نباشد، لکن بین علماء مقبول باشد مانند مقبوله عُمر بن خنّطله در بحث تعادل و تراجیح.

مفرد: و آن روایتی است که یا راوی آن یکنفر باشد مانند آنچه ابوبکر منفرداً از نبی (ص) نقل کرده است که "نحن معاشر الانبياء لانورث ديناراً و لادرها ما تركناه صدقة". یا راویان از يك مذهب و یا يك وطن باشند مانند آن چه اهل شمال نقل کرده‌اند و غیر از آنها کسی نقل نکرده است.

مؤوّل: آن روایتی است که مخالف کتاب و سنّت متواتر است لکن این روایت را می‌توان با توجه به قرائن حالّیه و یا مقالّیه و یا نقلّیه برخلاف ظاهر، تأویل نمود تا دیگر تعارضی با کتاب و متواترات نداشته باشد.

متروک: آن خبری است که مخالف قواعد و ادلّه باشد و یا ناقل آن متهّم به کذب باشد.

موضوع: آن روایتی است که جعل شده باشد و به دروغ به معصوم نسبت داده شده باشد.

بحث ۵: تقسیم خبر براساس احتمالات لفظی:

مُذَرّج: و آن خبری است که در آن، کلام راوی درج شده باشد و گمان برود که این کلام از اوست که بر حدیث افزوده است. ادراج، هم می‌تواند در سند باشد و هم می‌تواند در متن واقع شده باشد.

مُضَحّف: اگر در روایت، حروف، تصحیف شده باشند یعنی دو کلمه مشابه اشتباهاً بجای یکدیگر در روایت درج شده باشد به آن خبر مصحّف می‌گویند. دلیل تصحیف حروف، شباهت کلمات است و منشاء آن خطا در شنیدن و یا دیدن می‌باشد. مانند تصحیف "ستأ" به "شیئا" یا "یزید" به "برید".

تصحیف می‌تواند در متن باشد و یا در سند روایت.

مُحرّف: حدیثی است که حرکات حروف در آن تحریف شده باشد مانند "یرد" به "برد".

مَزید: حدیثی را گویند که در آن چیزی زیاد شده باشد. این نوع از حدیث مانند "مُدْرَج" است.

مشترك: روایتی است که بعضی از روّات آن بین ثقه و غیر ثقه مشترك باشند.

مشكل: خبری است که شامل مطالب مشکل و دور از ذهن باشد.

معلّ: در علم حدیث به روایتی معلّ می‌گویند که سند و متن آن ضعف داشته باشد. اما در نزد فقها معلّ حدیثی است که در آن، دلیل حکم ذکر شده باشد.

مُدّلس: روایتی را گویند که به علت ضعف سنّد حدیث، بعضی در سند، تدلیس کرده‌اند تا ضعف سند را مخفی سازند، بدین صورت که تعدادی از روّات ضعیف را حذف نموده‌اند؛ یا بدین صورت که با آوردن "قال رسول الله" برای بعضی از صحابی، قول ایشان را به رسول خدا(ص) منتسب ساخته‌اند و به صورت حدیث نقل نموده‌اند. بهرحال کثرت تدلیس راوی از موجبات جرح بر او می‌باشد یعنی دیگر روایات او پذیرفته نمی‌شود.

مضطرب: روایتی را گویند که اضطراب در متن و یا سند آن، به علت اختلاف در نقل، وجود دارد.

مقلوب: آن حدیثی را گویند که يك راوی آن را بطریق غیر معروف و با قلب بعضی از رجال نقل کرده باشد. بدلیل اینکه مردم را به آن حدیث ترغیب نماید.

بحث ۶: تقسیم خبر برحسب دلالت آن.

نص: آن خبری که دلالت آن بر موضوعی که می‌خواسته بدان اشاره کند، صریح باشد و هیچ وجه تأویلی هم نداشته باشد.

ظاهر: آن خبری است که دلالت آن بر موضوعی که می‌خواسته بدان اشاره کند صریح نباشد. یعنی امکان تأویل آن خبر بر وجوه مختلف دیگر وجود دارد ولیکن یکی از این وجوه بدلیل وجود قرائن، روشن‌تر است.

مجمل: آن خبری است که در آن اجمال و ابهام باشد بطوریکه ظهور در چیزی نداشته باشد.

مبیّن: آن خبری است که در آن اجمال نباشد بنابراین نص است یا ظاهر.

ناسخ: آن روایتی است که حکم سابق را رفع و نسخ نماید. از شرایط روایت ناسخ این است که بعد از منسوخ صادر شده باشد و امکان جمع بین ناسخ و منسوخ نباشد یا اینکه در روایتی که سند آن صحیح است معصوم به ناسخ بودن حکمی اشاره نماید.

منسوخ: آن خبری است که مضمون آن بوسیله ناسخ رفع می‌شود.

مختلفان: دو خبری را که بین آنها تباین باشد مختلفان گویند چه بتوان بین آنها جمع کرد (مانند تخصیص عام بوسیله خاصّ یا حمل مطلق بر مقیّد) و چه جمع عرفی بین آنها ممکن نباشد یعنی تعارض حقیقی بین آنها برقرار باشد.

حجّیت اخبار

کلام معصوم هنگامی که آنرا "بلاواسطه" از او "بشנוیم" حجت است و این امر در غیبت کبری تحقیق پیدا نمی‌کند مگر برای بعضی از خواصّ اولیاء، دلیل اینکه "شنیدن بلاواسطه" حجت است، "قطعی" است که ما نسبت به فرمان و نظر معصوم (ع) پیدا می‌کنیم. اما در این زمان عمده چیزی که در دست ماست، اخبار است. و واضح است که خبر فایده‌ای ندارد بجز اینکه ما تنها "ظنّ" پیدا می‌کنیم به اینکه نظر معصوم چنین است. حال باید بدنبال دلائلی بگردیم که شارع "این ظنّ را" برای ما معتبر و حجت قرار داده است.

و آن دلائل حجّیت خبر واحد عبارتنداز:

۱ آیه نبا "یا ایها الذّین آمنوا ان جانکم فاسق بنیاء فتنبّیوا ان تصیبوا قوماً بجهالة فتصبّحوا علی ما فعلنم نادین". (حجرات: ۶)

۲ آیه نفر "و ماکان المؤمنون لیفروا کافةً فلولاً نفر من کل فرقة منهم طائفة لیتنفّھوا فی الدّین و لیتذرو قومهم اذا رجعوا الیهم لعلّهم یحزنون". (توبة: ۲۲)

۳ آیه کتمان: "انّ الذّین یکتُمون ما انزلنا من البینات والهدی بعد ما بینا للناس فی الکتاب اولئک یلعنهم الله و یلعنهم الלאعنون". (بقره: ۱۵۹)

٤ آیه سؤال: "وما ارسلنا من قبلك الا رجالاً نوحى اليهم فستلوا اهل الذکر ان کنتم لاتعلمون". (نحل: ٤٣)

٥ آیه اُنُن: " و منهم الَّذین يؤذون النبی و یقولون هو اذن قل اذن خیرلکم یؤمن بالله و یؤمن للمؤمنین و رحمة للذین آمنوا منکم..." (توبه: ٦١)

٦ تواتر اجمالی که از روایاتی حاصل می‌شود مبنی بر اینکه اخذ به خبر واحد جایز است. تواتر این روایات ما را به این سمت سوق می‌دهند که حداقل بعضی از این روایات از معصوم نقل شده است پس اخذ به همان بعضی کرده، به آنها متعبد شده و به اخبار احاد اخذ می‌کنیم.

به موجب این ادله البته به بحث‌های دقیق و نقض و اثبات‌های فراوان که در اینجا ذکر نشده است شارع خبر واحد را معتبر می‌داند. یعنی به ما اجازه اخذ به اخبار احاد و عمل کردن بر طبق آنها را می‌دهد. ظاهراً این اجازه شارع حاکم بر سیره عقلاء است نه چنانکه مشهور است؛ امضاء سیره عقلاء. زیرا شاید بتوان گفت، سیره عقلاء به تنهایی و صرف نظر از آیات و روایات خبر واحد را حجت نمی‌داند بخصوص در موارد و مسائل مهم اجتماعی بخصوص در جامعه‌ای مملوّ از کذّابین و وضّاعین و تنها محطّ حجّیت خبر واحد منحصر است به موارد ابتدائی و پیش پا افتاده مانند یافتن آدرس‌ها و اسامی خبایانها که حتی در امثال چنین مسائلی نیز نفس اکثر افراد با پرسیدن از يك نفر سکون پیدا نمود و به دنبال متواتر شدن خبر با پرسیدن از چند نفر است. بنابراین ادله اثبات کننده حجّیت خبر واحد بمنزله تخصیص سیره عقلاء و تخصّص عقل (به معنای واقعی عقل) است.

تنبیه ١: بدون شک متابعت از سیره ائمه هدی در طریق به سمت خدا "موضوعیّت" دارد و گفتار آنان که اخذ به سیره معصومین را تا حد "طریقیت" پائین می‌آورند باطل است. زیرا اطاعت فرمان خدا و طّی منازل بندگی ممکن نیست جز با سر در گرو اطاعت امام نهادن، امامی که گفتار و کردارش برای ما حجت باشد. حاصل کلام آنکه طریق بسوی خدا "منحصر" است در طلب معارف از این درگاه و از راه دیگری حاصل نمی‌شود. این نسبت به خود معصومین (ع) است اما سخن در این است که وجه حجّیت "اخبار"، طریقیت آنها به قول معصوم و کاشفیّت آنها از نظرات معصوم است یا اخذ به اخبار موضوعیّت دارد؟ ثمره این بحث در جایی ظاهر می‌شود که از راهی بجز اخبار به نظرات معصومین (ع) قطع و یا حتی ظنّ پیدا کنیم در این صورت آیا باز هم تعبد به آن خبری که مخالف قطع یا ظنّ ما می‌باشد لازم است؟ ثمره دیگر بحث در جایی است که اخبار، نادرست و جعلی باشند در این صورت آیا مشی بر طبق آنها در حالیکه نسبت به جعلی بودن آنها جاهل هستیم، مُقرَّب به پروردگار است یا خیر؟... همین چالش‌ها زمینه ساز بروز نظریه‌ای جدید شد بنام "مصلحت سلوکیّه" این نظریه تلویحاً منافع آن دو نظریه طریقیت و موضوعیّت را جمع کرده و از اشکالات آنها مصون می‌ماند. این نظریه که تقریباً فصل جامع با امر بین الامرین دو نظریه فوق است می‌گوید در سلوک و تعبد به اخبار، مصلحتی است که حتی اگر آن اخبار کذب باشند جبران مصلحت فوت شده در اثر کذب بودن اخبار را می‌کند.

تنبیه ٢: آنچه گفتیم راجع به حجّیت خبر واحد بود اما نسبت به خبر متواتر شکی در حجّیت آن نیست زیرا تعریف خبر متواتر طوری است که حجّیت در آن لحاظ شده است؛ خبر متواتر خبری است که کثرت طرق نقل آن به حدی بوده که احتمال همدستی و توطئه رِوَات برای جعل، بسیار اندک است و بنابراین نفس به صدور آن از معصوم قاطع شده و اطمینان می‌یابد.

تنبیه ٣: مقصود از خبر واحد که حجّیت آنرا ثابت کردیم خبر "معتبر" است و این اصطلاح نزد مشهور شامل سه دسته از اخبار می‌شود: ١ خبر صحیح که عبارتست از خبری که از امامی منصوص العداله مستنداً از معصوم روایت شود ٢ خبر حسن که عبارتست از خبری که از امامی غیر منصوص العداله اما منصوص الملح مستنداً از معصوم روایت شود ٣ خبر موثّق که عبارتست از خبری که از منصوص الوثوق مستنداً از معصوم روایت شود. حجّیت قسم اول نیاز به اقامه دلیل ندارد. دلیل حجّیت قسم دوم و سوم نیز عدم فسق رِوَات در نقل است که معنی مورد وثوق بودن ایشان نیز همین است یعنی راوی در نقل کردن اخبار، فاسق نبوده بلکه حرف را همانگونه که شنیده نقل می‌کند و مرتکب کذب و افتراء نمی‌شود.

از آنچه گفتیم معلوم می‌شود که خبر مُسنَد غیر ضعیف بطور مطلق حجّت است. اما خبر مرسل، نظر مشهور براین است که مراسیل ابن ابی عمیر، صفوان بن یحیی، احمدبن محمدبن ابی نصر و نیز مراسیل صدوق اگر بصورت جزئی مانند "قال الصادق" نقل شده باشد نه بصورت غیر جزئی مثل "عن الصادق" مانند مسانید ایشان مورد قبول و حجت است دلیل ایشان نیز این است که این افراد جز از عادل نقل نمی‌کنند پس واسطه هایی که اسقاط کرده‌اند جعلگی عادل بوده‌اند. اما در این جا چند اشکال بوجود می‌آید اول اینکه گفته‌اند "ایشان جز از عادل نقل نمی‌کنند"، امری ظنی است و چنین ظنی را نیز شارع معتبر ندانسته. دوم اینکه ممکن است بین ما و امثال ایشان در معرفت عدالت و عادلان اختلاف باشد به این صورت که آنکه نزد ایشان عادل است نزد ما فاسق باشد چون ما به دلائل و کتبی دسترسی داریم که از چشم ایشان پوشیده مانده. سوم اینکه "قال الصادق" های صدوق هیچ ظهوری ندارد که خود صدوق به نحو جزم این روایت‌های مرسل را صادره از امام (ع) می‌دانسته. چهارم اینکه حتی اگر قائل شویم که صدوق این روایات را از امام می‌دانسته، دلیلی ندارد که آنچه نزد او حجت بوده نزد ما نیز حجت باشد زیرا ما متعبد به جزم و علم صدوق نیستیم. در هر حال علیرغم این اشکالات، مشهور علماء مراسیل این بزرگان را چون مسانید می‌دانند و آنها را حجت می‌دانند.

تنبیه ٤: اعلی ملاک حجّیت اخبار، اطمینان به صدور آنها از معصوم (ع) است و از آنجا که اطمینان کیفی نفسانی است، به اختلاف اشخاص مختلف می‌شود و طریق حصول آن یکسان نمی‌باشد. پس اگر برای فردی از طریقی غیر از طریق مشهور (یعنی صحت سند)، اطمینان به صدور روایتی از معصوم (ع) حاصل شد برای همو حجت است. اما در صورتیکه این اطمینان حاصل نشد، بلکه بصورت ظنّ و گمان به صدور حدیث از معصوم (ع) باقی ماند در صورتیکه شرایط صحت در حدیث موجود بود ما متعبد و ملزم به اخذ آن حدیث هستیم و الا توقّف می‌کنیم.

شرایط راوی

خبری که راوی نقل می‌کند در صورتی از او قبول می‌شود که خود راوی واجد چند صفت باشد: راوی باید قدرت تمیز داشته باشد یعنی عاقل باشد گرچه به سن بلوغ نرسیده باشد. راوی باید در نقل کردن قه باشد یعنی در آنچه نقل می‌کند تصرف نکند. آنرا وارونه جلوه نداد، چیزی از آن کم نکرده یا به آن نیفزاید و نیز دروغگو نباشد. می‌توان به جای تمام این صفات گفت، او باید "عادل در نقل کردن" باشد. در قبول روایت از راوی شرط نیست که حتماً او مسلمان یا امامی مذهب یا عادل (به نحو مطلق) باشد. اما مجهول الحال، گفته‌اند روایت از او قبول نمی‌شود زیرا ممکن است غیر ممیز یا غیر قه باشد مضاف براینکه محتمل است اصلاً چنین کسی در تاریخ وجود نداشته باشد و از رِوَات مُختلق (= خلق شده) باشد.

جایگاه علم رجال

قرآن کریم می‌فرماید: "لا تفتح مالیس لك به علم" (الاسراء: ٣٦) و نیز می‌فرماید: "مایتبع اکثرهم الاظنّ ان الظنّ لا یغنی من الحق شیئاً" (یونس: ٣٦) و از امام صادق (ع) از رسول خدا (ص) مرویست که: "من عمل بغیر علم کان یفسد اکثر مما یصلح" (الکافی: ٩٤:١) یعنی: هرکه عمل کند به غیر علم بیش از آنکه اصلاح کند افساد می‌کند. و نیز از امام صادق (ع) مرویست حین سئل (ع): ترد علینا اشیاء لیس نعرف فی کتاب الله و لاسنّة فننظر فیها؟ قال (ع): لا اما إنک إن احسنت لم توجر و إن اخطأت کذبت علی الله عزو جل (الکافی: ١١٠: ١) یعنی از آن حضرت پرسیدند که اموری به ما روی می‌آورد که حکم آنرا در کتاب خدا و نیز ستّ نمی‌یابیم آیا به نظر خود در آن حکم کنیم؟ حضرت می‌فرمایند: خبر زیرا اگر درست حکم کنید (چون مستند به حجت سخن نگفته‌اید) اجری ندارید و اگر خطا کنید بر خداوند دروغ بسته‌اید. برای تحذیر از انتساب ظنونات خود به شارع آیه "الله اذن لکم ام علی الله تفترون" (یونس: ٥٩) کفایت می‌کند.

آنچه گفتیم اندکی بود از مَنهَیات شارع از عمل به ظنّ و واضح است که عقل نیز چنین حکم می‌کند. پس عمل به ظنّ عقلاً و نقلاً ممنوع و حرام است پس وصول به لب مذهب و طریق صحیح ممکن نیست جز پس از فحوص در سند روایات و اخذ به آنچه شارع آنرا برای ما حجت قرار داده است و طرد جز این. و حجت نیز همانگونه که گفتیم روایت "غیر ضعیف" است. پس چاره‌ای نخواهد بود از علمی که با آن ضعف راویان و به تبع آن استاد روایات معلوم شود و این علم، "علم رجال" است و اخذ به این علم سیره‌ای عقلانی است.

بر آنچه گفته شد چند اشکال وارد است نخست اینکه رجال خودش علمی ظّنی است و ظّنی بودن آن بیش از ظّنی بودن متن حدیث است. چون رجال بر مدح و ذمّ نویسندگان کتب رجال از راویان بنا شده و ممکن است حبّ و بغضهای شخصی هم در آن وارد بوده مضاف بر آنکه بر حسّ ایشان بنا نیست بلکه بر حدس و اجتهاد ایشان بنا شده است. گاهاً فرقه‌گرایی یا گروه‌گرایی نیز در آن وارد میشده مثلاً قمیّون بغدادیون و ایشان قمیّون را یا نظر تردید مینگریستند. امروز هم اگر کسی بخواهد رجال بنویسد اگر از جناح راست باشد شاید جناح چپی‌ها را فاسق بدانند! به علاوه نویسندگان کتب رجال اکثراً به اظهار نظر راجع به روایانی میپردازند که ده‌ها یا صدها سال پیش مرده‌اند چطور حرف ایشان را بپذیریم؟ چگونه یک علم کاملاً ظّنی میتواند راهگشای ما برای خروج از ظنّ باشد؟ اینها همه تأملاتی است که باید لحاظ شود. اشکال بعدی راجع به دایرة اِعمال علم رجال است، در فقه، چون عقل ما به درستی و غلطی احکام نمیرسد چاره‌ای نداریم جز تعبد به احادیث و ترجیح میان احادیث متعارض با علمی ظّنی مثل رجال. آنجا رجال با این‌همه اشکالی که بر آن وارد است بکار میآید، اما در معارف عقلی و وجدانیات فطری که عقل به درستی آن گواه است چطور؟ مثلاً در حدیثی هست که «القلوب اذا خلت عن ذکر الله ابتلی بعشق غیره»، قلبها وقتی از یاد خدا خالی شود به عشق غیر خدا دچار میشود. عقل، حسن و درستی این حدیث را وجدان میکند. در اینجا هم باید در رجال حدیث دقیق شویم و اگر در سلسله سند آن کسی بود که فی‌المثل نجاشی او را عادل ندانسته بود، از حدیث دست بکشیم؟ اصولاً در احادیث معنوی نیازی به مراجعه به رجال هست؟ نکند علم رجال در اینجا بجای اینکه کمکی به ما کند ماعنی بر سر راه ما باشد؟ پیشتر راجع به سُنن نیز سخن گفتیم که با تسامحی که در قبول ادله آنها پذیرفته است نیازی به تدقیق در سند نیست. اصولاً چنین تدقیقی مانع علم است نه موجب آن. پس رجال علمی است که گاهی کارگشا و گاهی راهبند است. باید آنرا با تأمل بکار برد چون حقیقتاً علم نیست امارهٔ علاجیهٔ است. سرابی است که با اینکه میدانیم سراب است گاهی وظیفه است بسوییش طی طریق کنیم چون راه دیگری نداریم.

معرفت به وثاقت

از آنجا که قبول روایت در برخی حوزه‌های اندیشه اسلامی را منوط به موثّق بودن رجال آن و سپس اتصال سلسله آنها به یکدیگر تا معصوم (ع) دانستیم، در این فصل به بررسی راههای اثبات وثاقت برای راوی می‌پردازیم.

چند راه برای اثبات وثاقت راوی وجود دارد:

۱ تصریح معصوم (ع) به وثاقت او در خلال روایتی معتبر یعنی به روایت معتبری دست یابیم که در ضمن آن معصوم به موثّق بودن راوی خاصی تصریح کرده باشد مسلم است که در این راه نه به روایت ضعیف اعتماد می‌کنیم و نه به آنچه خود راوی موثوق شده، از سلسله رَوَات آن باشد. یعنی آنچه خودش در مدح خود از معصوم (ع) نقل کرده برای ما بی اعتبار است.

۲ تصریح یکی از اقدمین که عبارتنداز اصحاب ائمه (ع) یا اصحاب اصول چهارصدگانه یا اصحاب جوامع روانی اولیه مانند یونس بن عبدالرحمن، علی بن حسن بن فضال، علی بن مهزیار اهوازی،... یا یکی از متقدمین که عبارتند از برقی، ابن قولویه، کشی، صدوق، مفید، نجاشی، شیخ طوسی،... دلیل بر حجّیت این طریق، اعتبار شهادت و حجّیت خبر ثقه است بر وثاقت شخص دیگر. زیرا خبر ثقه حجّت است مادامی که دلیل بر حدسی و اجتهادی یا شخصی بودن آن اقامه نشده باشد بلکه حقیقتاً اخبار باشد.

۳ تصریح یکی از متأخرین هنگامی که با شخصی که او را توثیق می‌کند معاصر باشند یا زمان زیادی بین آنها نباشد مانند توثیقات شیخ منتجب الدین و نیز ابن شهر آشوب که معاصریشان را توثیق کرده‌اند. اما توثیقات ابن طاووس و علامه حلّی و ابن داوود و نیز بعضی از متأخر‌المتأخرین مانند علامه مجلسی هنگامی که فردی را توثیق می‌کنند که زمان درازی قبل از ایشان می‌زیسته معتبر نمی‌باشد. دلیل بر عدم اعتبار این قبیل توثیقات این است که ما اطمینان داریم که توثیق ایشان بر حدس و نظرات شخصی ایشان استوار است زیرا سلسله اسناد پس از شیخ طوسی (ره) منقطع شد و کتب رجال (چون کتاب کشی و کتاب منسوب به ابن غضائری) به دست امثال مجلسی نرسید تا توثیق ایشان را اخبار و نقل از این کتب قدیمی دانسته، بپذیریم. چنانکه خود ایشان در اجازات و طرقشان بطور مبسوط به این نکته اشاره می‌کنند (ر.ک: مقدمه معجم رجال الحديث: الخوئی: ۱: ۳۹ به بعد)

۴ ادعای اجماع بر وثاقت راوی ولو از جانب متأخرین مانند آنچه ابن طاووس در حق ابراهیم بن هاشم مدعی شده که اصحاب بر وثاقت او متّفّق اند. و دلیل بر اعتبار این طریق، کشف آن است از "توثیق قدما" که برای اثبات وثاقت کافی است.

حال به بررسی مطالبی می‌پردازیم که در حاشیه بحث وثاقت مطرح بوده و همیشه مورد اختلاف علماء واقع شده است. برای روشن‌تر شدن این مطالب، هریک را به صورت بحثی مستقل پیش می‌بریم.

بحث ۱: قبول توثیقات عام مانند آنچه علی بن ابراهیم در مقدمه تفسیرش می‌گوید که "ما نقلت الا ما قد ورد بواسطة الثّقات"، مبتنی بر تصریح به ثقه بودن رَوَات تمام طبقات است؛ اما آنچه صدوق در مقدّمه کتابش المقنع گفته که: "ما نقلت الا عن الثّقات"، بر بیش از این دلالت ندارد که تنها مشایخی که او مستقیماً از آنها حدیث شنیده است ثقه بوده‌اند و این عبارت نسبت به احوال سائر طبقات مسکوت است. پس محقق باید در قول مُوثّق نظر کرده در آن دقیق شود تا ببیند که امکان سرایت وثاقت به تمام طبقات رَوَات وجود دارد یا خیر.

بحث ۲: ادعا شده است که تمامی اصحاب امام صادق (ع) موثّق اند. اصل این ادعا به شیخ مفید در کتاب ارشاد منتهی می‌شود سپس این شهر آشوب در معالم العلماء و طبرسی در اعلام الوری به تقلید از مفید این ادعا را مطرح کرده‌اند. در هر حال این کلام واضح البطلان است، باطل‌تر از قولی که تمامی اصحاب رسول خدا (ص) را عادل می‌داند مضاف بر اینکه بسیاری از قدما به تضعیف جماعتی از اصحاب حضرت صادق (ع) پرداخته‌اند مانند شیخ طوسی (ره) که به تضعیف عبدالرحمن بن هلکام، عمروبن جمیع، ابراهیم بن ابوحبّه و حارث بن عمر بصری می‌پردازد. آری چگونه ممکن است که چهار هزار نفر شاگرد حضرت صادق (ع) که هریک عقیده‌ای مخالف دیگری و مذهبی سواء دیگری داشته‌اند همگی تنها به این دلیل که شاگرد حضرت صادق (ع) بوده‌اند، ثقه باشند؟ قابل توجه است که بسیاری کتب تاریخ و رجال، منصور دوانیقی، خلیفه فاسد را نیز در عداد اصحاب صادق (ع) شمرده‌اند آیا می‌توان حکم کرد که او ثقه بوده است؟

بحث ۳: کشی در رجالش گفته است: "اصحاب ما متّفّق اند بر صداقت و فقاہت عدّه‌ای از اصحاب صادقین (ع) از جمله: زُرّاره، معروف بن خَزْیوْذ، بُزید، ابوصیرالاسدی، ابوصیرالمرادی (= لیث بن البختری)، فضّیل بن یسار، محمد بن مسلم الطائفی، و افقه آنها زُرّاره است". سپس کشی شش نفر دیگر را به این جمع اضافه می‌کند: جمیل بن ذَرّاج، عبدالله بن مُسکان، عبدالله بن بُکیر، خَماد بن عیسی، أبان بن عثمان و می‌گوید جمیل بن ذَرّاج افقه ایشان است. سپس شش نفر از اصحاب امام کاظم (ع) و امام رضا (ع) را بر می‌شمارد: یونس بن عبدالرحمن، صفوان بن یحیی بیّاع صابری، محمد بن ابی غَمَیر، عبدالله بن مُغَیره، حسن بن محبوب (بقولی) و احمد بن ابی نصر (و نیز بقولی حسن بن علی بن فضّال و فضّالة بن ایوب). پس از کشی، متأخرین اجماع مذکور را از او نقل کرده بلکه خود با تقلید از او براین مطلب ادعای اجماع کردند. در هر حال کلام کشی هیچ دلالتی ندارد. جز جلالت شأن این "اصحاب اجماع". یعنی ایشان ثقه در نقل می‌باشند یعنی آنچه را

شنیده‌اند بی کم و کاست نقل می‌کنند نه اینکه ایشان از غیر ثقه نقل نکنند بنابراین هرگز اینگونه نبوده که متقدمین از فقها، به هر آنچه اصحاب اجماع نقل کرده‌اند ضَمّاً و عُمیّاناً عمل کنند و طبق آن فتوی دهند تنها به این دلیل که ایشان اصحاب اجماع اند. عدده‌ای من جمله فیض کاشانی؛ کلام کشی را حمل براین کرده‌اند که بر عدالت این اصحاب، اجماع منعقد شده. اما ما می‌گوییم حتی چنین اجماعی به اصطلاح اصولیون، اجماع منقول بوده و حجّت نیست مضاف بر اینکه محتمل است که مبتنی بر حدس و اجتهاد شخصی کشی باشد.

و نیز تصور آن‌انکه گمان می‌کنند اصحاب اجماع جز از ثقه نقل نمی‌کنند باطل است زیرا صفوان بن یحیی از علی بن ابی حمزه بطائنی نقل می‌کند (الکافی: ۱: کتاب ۲: باب النبی عن... ح: ۱۱) که حسن بن علی بن فضّال که خود یکی دیگر از اصحاب اجماع است وی را کَذّاب و ملعون دانسته و نیز صفوان و ابن ابی عمیر از یونس بن ظبیان حدیث نقل می‌کنند (التّهذیب: ۵: باب ضرورت الحج: ۹۵، الاستبصار: ح ۵۱۳) که الحق ضعیف است زیرا نجاشی و شیخ طوسی هردو را و تضعیف کرده‌اند. یا صفوان از عبدالله کَذّاش نقل می‌کند (الکافی:۷: باب میراث الولد: ۴) و نجاشی وی را تضعیف می‌نماید یا نقل ابن ابی عمیر از حسین بن احمد المِنقَری (الکافی: ۲: باب فضل القرآن: ۱۸) در حالیکه نجاشی و شیخ طوسی او را ضعیف دانسته‌اند. یا نقل شیخ طوسی به سند صحیح از ابن ابی عمیر از علی بن حدید (التّهذیب: ح ۱۱۷۱) سپس تکذیب خود شیخ این شخص را در جای دیگری از کتابش. همینطور بسیاری از اصحاب اجماع از افرادی مجهول الهویّه نقل حدیث کرده‌اند که هیچ اثری از آنها در کتب رجال یافت نمی‌شود. حاصل مطلب اینکه ما قول اصحاب اجماع را تنها به صرف اینکه ایشان اصحاب اجماع اند نمی‌پذیریم. یکی از ثمرات بحث فوق بطلان قول آن کسی است که می‌گوید: از موجبات وثاقت راوی، نقل اصحاب اجماع از اوست. بحث ۴: ادعا شده است که احمدبن عیسی از ضعفاء نقل حدیث نمی‌کند زیرا در تواریخ مضبوط است که او احمدبن محمدبن خالد بقری را از قم تبعید کرد زیرا احمد از ضعفاء نقل حدیث می‌کرد. دلیل ما بر ابطال این ادعا، نقل احمدبن محمدبن عیسی است از بسیاری رجال ضعیف، او از محمدبن سَنان (الکافی: ۱: باب فقه العلم: ح: ۵)، علی بن حدید (الکافی: ۱: باب... الی الکتاب و السنّة ح: ۱)، اسماعیل بن سهل (الکافی: ۲: باب الاعتراف بالذنوب: ح: ۷)، بَکَرن صالح (الکافی: ۲: باب حسن الخلق: ح: ۱۲) نقل حدیث کرده است.

بحث ۵: ادعا شده است که آل فضّال از هرکه حدیث نقل کرده‌اند، او ثقه است. مستمسک این ادعا حدیثی است منسوب به امام عسکری (ع) در شأن آل فضّال: "خذ ما رَوّوا و لا تروّوا ما اظهروا" (الغیبه للطوسی: ۲۳۹) اما خود این حدیث ضعیف السند است مضاف بر اینکه هیچ دلالتی بر مدعای ایشان ندارد. این روایت در مقام بیان این مطلب است که احادیث کسی که مبتلا به فساد عقیده شده پذیرفته می‌شود هرگاه زمان نقل از زمان فساد عقیده عقب‌تر باشد (ر.ک: مصدر حدیث مزبور).

بحث ۶: ادعا شده است که هرکه جعفربن بشیر از او نقل حدیث کند، ثقه است دلیل این ادعا قول نجاشی است، "روی جعفر بن بشیر عن الثّقه و روی عنه الثّقه" اما جالب است که جعفر بن بشیر از صالح بن حکم نقل روایت می‌کند (التّهذیب: ۳: ۸۹۷) و خود نجاشی او را غیر ثقه و ضعیف می‌داند و نیز او از عبدالله بن محمد جعفر نقل حدیث می‌کند و نجاشی او را هم ضعیف می‌داند و همینطور سایر موارد...

بحث ۷: واضح است که نقل از شخصی نه دلیل اعتماد بر آنچه نقل می‌کند می‌باشد و نه دلیل توثیق آن شخص؛ چنانکه صدوق از ابونصر احمد بن حسین بن احمدبن عبید ضَبّی (در هر سه کتاب علل، معانی و عیون) نقل حدیث می‌کند اما راجع به او در جای دیگری می‌گوید او آلَخَصام آل نبی (ص) است.

بحث ۸: عدده‌ای قائل شده‌اند که "وکالت" از جانب امام (ع) دلالت دارد بر وثاقت حتی عدالت، بی دلیلی این ادعا واضح است زیرا در فقه اهل بیت (ع) توکیل فاسق بلا اشکال جائز است مضاف براینکه برخی وکلاء ائمه (ع) به زبان خود ایشان دَم شده‌اند. (ر.ک = الغیبه للطوسی) این بود حال وکلا حضرت (ع) که امین ایشان بودند، چه رسد به خَدَم و فرزندان و همسرانشان که تاریخ بر فسق بسیاری گواهی می‌دهد. پس هیچ دلیلی بر توثیق آنها وجود ندارد.

بحث ۹: عدده‌ای قائل به وثاقت "اصحاب" ائمه (ع) شده‌اند تنها به این دلیل که ایشان اصحاب ائمه (ع) اند. این سخن مضاف بر بی دلیل بودن خنده آور است بخصوص پس از اثبات فسق بسیاری از اصحاب رسول اکرم (ص) چون ولیدبن مُغیره و دیگران.

بحث ۱۰: گفته شده از علامات اعتبار راوی، کثرت نقل است از معصوم (ع). مستمسک این قول سه روایت می‌باشند (ر.ک = باب نقل الروایة، ملخص الکافی: ۱: ۹۴) اما هرسه ضعیف‌السند هستند مضاف براینکه دلالتی بر مطلوب ندارند. حتی اگر این سه روایت را قبول کنیم، ملاک اعتبار، کثرت نقل مطالب صادق از ائمه (ع) است نه کثرت نقل صادق و کاذب؛ و صادق نیز معلوم نمی‌شود جز پس از احراز اعتبار راوی؛ پس چگونه چیزی که اعتبارش معلوم نیست می‌خواهد برای راوی خود، اعتبار بیاورد.

بحث ۱۱: شیخ طوسی تصریح کرده است که اولین راوی در سلسله اسناد دو کتاب تهذیب و استبصار، صاحب کتابی است که روایت در آن موجود بوده است. در قبول چنین روایاتی دو مطلب باید لحاظ شود. اول اعتبار آن کتاب که شیخ نسبت به این مطلب سکوت کرده است. حتی اگر بنا را

بر معتبر بودن آن کتاب نزد شیخ بگذاریم مطلب دومی که باید حل شود این است که طریق شیخ به آن کتاب چگونه بوده است. آیا شیخ مستقیماً به آن کتاب دسترسی داشته است؟ یا اینکه از استادش نقل کرده و او از استادش، تا آخرین نفر که او به کتاب دسترسی داشته است؟ در اینجا ذکر يك نکته لازم است و آن اینکه از آنجا که استاد شیخ و نجاشی يك نفر بوده است، هرگاه طریق شیخ به کتابی (که معمولاً در رجال یا فهرست ذکر شده است) ضعیف بود به سراغ طریق نجاشی به آن کتاب می‌رویم زیرا اگر طریق نجاشی به آن کتاب صحیح باشد. ضعف سند کتاب جبران می‌شود.

جرح و تعدیل

جرح به معنی اخصّ یعنی تقسیق راوی و به معنی اعمّ، یعنی، دُم کردن راوی. جرح به الفاظ زیر محقّق می‌شود: ضعیف، غالی، مضطرب الحدیث، مرتفع القول، متّهم بالکتاب، عامی، غیر مسکون بربوئیه، فاسق، منکر، یتن الحدیث، ساقط فی حدیث، مختلط الحدیث، مجهول، وُضّاع الحدیث من قبل نفسه، کذّاب، متروک الحدیث، لاشیء، لیس بنقّی، مهمل، واه، واهی (ضعیف فی الغایه).

تعدیل به معنی اخصّ یعنی عادل دانستن راوی و به معنی اعمّ، مدح او است به هر نحوی که باشد. تعدیل به الفاظ زیر محقق می‌شود: عدل، ثقه، متقن، ضابط، یُنظر فی حدیثه، مشکور، حُجّة، ثَبَت، مُحْتَجّ بحدیثه، شیخ، جلیل، مسکون الی روایته، صحیح الحدیث، یُکتب حدیثه، صالح الحدیث، عین، وجه، فاضل، وکیل الامام، صدوق، نقّی الحدیث، روی الاجلاء عنه، محلّ الصدق، صاحب الامام، روی عنه جماعة من الاصحاب، جلیل، مضطعل بالروایة، لایأس به، فقیه، کثیرالمنزلة، مرضی، من اصحابنا، بصیر بالحدیث، مُتعمدالطائفة، قریب الامر، ممدوح، ذَین، زاهد، معتمدالکتاب، خیر.

مقصود از ذکر این الفاظ آشنایی خواننده است با اصطلاحات کتب رجال. در تعدیل راوی ذکر سبب لازم نیست بخلاف جرح. زیرا اسباب جرح مختلف است و ممکن است آن چه نزد جارج، جرح محسوب شود؛ نزد ما سبب تعدیل باشد. همچنین اگر در روایتی نقل شود که "عن ثقه" پذیرفته نشده، روایت، مجهول الراوی تلقّی می‌شود زیرا لازم بود اسم راوی را ذکر کند تا می‌فهمیدیم توسط کسی جرح شده است یا خیر. زیرا گفته شده هنگامی که احتمال وجود جارج مطرح است حجتی برای قول مُعدّل وجود ندارد.

تنبیه ۱: ملاک قبول خبر، علم به وثاقت رِوَاث است، طبقه‌ای پس از طبقه تا معصوم. اثبات وثاقت راوی نیز محقّق می‌شود به شهادت فردی مقطوع الوثوق بر وثاقت او. مناط در حجّیت این شهادت حجّیت خبر واحد است که حجّیت آنرا از راه نقل اثبات کردیم. پس برای اثبات وثاقت، شهادت شاهد واحدی که به وثاقت خود او قطع داریم کفایت می‌کند؛ خواه این قطع بر وثاقت او بوسیله تواتر حاصل شده باشد مانند تواتر بر وثاقت شیخ طوسی که نویسنده کتاب رجال است، خواه این قطع بوسیله شهادت موثقی بر وثاقت او صورت گرفته باشد چنانچه در اجازات روائی می‌بینیم که هر طبقه بر وثاقت طبقه پس از خودش گواهی می‌دهد مثلاً اینجابناب قریب ده سال ملازم استاد خویش شیخ محمود امجد بوده‌ام و بواسطه کثرت معاشرت، علم به وثاقت ایشان دارم. ایشان نیز بر وثاقت استاد خود سید محمد هادی میلانی گواهی داده، اخبار می‌کند، این اخبار نیز قرین حدس نبوده بلکه قرین حس می‌باشد زیرا سالها از محضر استاد خویش استفاده برده با او قرین و همراه بوده است. پس استاد من از استاد خود وثاقت استاد خود، محدّث نوری را نقل می‌کند و به آن اخبار می‌نماید و او نیز همینگونه، تا امر به یکی از رجالین قذماء مانند شیخ طوسی (ره) برسد.

توجه کنید که ما توثیق را من باب قبول اخبار آحاد پذیرفتیم نه من باب قبول شهادات زیرا در شهادات اولاً ملاک "عدالت" را لازم دارد در ثانی دو شاهد لازم است. تنها در اینجا يك اشکال پیش می‌آید و آن اینکه حجّیت قول ثقه منحصر به احکام است نه موضوعات و وثاقت اشخاص از نوع موضوعات است که در آنها شهادت دو عادل لازم است. این اشکال وارد است و تنها راه فرار از آن این است که حجّیت خبر واحد را از باب سیره عقلاء بدانیم نه از باب تعبد به ادله نقلی که به آن نیز اشکالاتی وارد است.

تنبیه ۲: در صورتیکه جرح و تعدیل باهم تعارض کنند، اظهار تساقط هر دو از حجّیت، یعنی مجهول شدن حال راوی است. اما اقوی ترجیح یکی بر دیگری و احوط ترجیح جرح بر تعدیل است. دلیل اینکه چرا تساقط را اظهار و ترجیح را اقوی دانستیم در فصل تعارض اخبار روشن خواهد شد.

تنبیه ۳: روایت ثابت و مستبصر تنها در صورتی پذیرفته می‌شوند که زمان توبه و استبصار را بدانیم در این صورت می‌توانیم عدم تحقّق روایت را تا پس از زمان توبه و استبصار حتی تا آخرین لحظات حیاة راوی یا نزدیکی‌های آن استصحاب کنیم. اما در صورتیکه زمان توبه و استبصار را ندانیم، فسق نیز استصحاب شده و با استصحاب اولی تعارض می‌کند.

حجّیت قرآن

از آنجا که یکی از ملاک‌های صحت حدیث، عدم مخالفت آن با کتاب خدا است به ناچار پای بحث حجّیت ظاهر قرآن به میان کشیده می‌شود توجه کنید که این بحث غیر از بحث "تحریف قرآن" است زیرا حتی آنان که قائل به تحریف قرآن می‌باشند، همین قرآنی که اکنون در دست ماست را حجتّ می‌دانند. تحریف قرآن وسوسه‌ای است که سابقه‌ای ۲۵۰ ساله دارد اولین کسی که در

تحریف قرآن کتاب نوشت فردیست بنام سیّد نعمت الله اخباری پس از وی نیز چند تن به این بحث دامن زدند ما اکنون به بررسی آثار و عواقب دهشتناک اندیشه ایشان بر جوامع اسلامی نمی‌پردازیم تنها نکته‌ای که ذکر آن بی ثمر نیست این است که دستاویز قائلین به تحریف، تعدادی روایت است که از حیث سند، سند اکثر آنها به فردی بنام احمدبن محمد سیّاری ختم می‌شود که به نصّ تمامی رجالیین، کذّاب و وُضّاع است. جالب است که این راوی معلوم الحال در هیچ مسئله‌ای از مسائل علمی از توحید و نبوت گرفته تا تاریخ و فقه، روایتی نقل نمی‌کند و نامی از او نیست و تنها در مسئله تحریف چند ده روایت جعل کرده است و هرجا روایتی دال بر تحریف یافت می‌شود نام این راوی خودنمایی می‌کند. این بود وضع احادیث تحریف از حیث سند، اما از حیث دلالت نیز اکثر آنها بسیار سخیف و بی مبالات جعل شده‌اند بطوریکه معلّو و مشحون از اشکالات لغوی و صرف و نحوی می‌باشند به طوری که خود به نادرستی خود گواهی می‌دهند باری از آنجا که کتب مستقلّ و مفصلی در زمینه نقد و بطلال وسوسه تحریف نوشته شده و در آن به بررسی تک تک این روایات پرداخته، از تطویل بیشتر در این مورد خودداری می‌کنیم و علاقه‌مندان را به کتب محقّقین رجوع می‌دهیم.

اما حجّیت ظاهر قرآن: شکی نیست که رجوع به قرآن کریم و اخذ به آن و عمل بر طبق آن نه تنها جائز بلکه واجب است. و نیز تمام افراد بشر این اجازه را دارند که به آن مراجعه کرده از دریای علمش جرعه بردارند چنانکه خود قرآن می‌فرماید: "ما هو الا ذکر للعالمین"، "ان هذه تذکره فمن شاء ذکرها"، "انا یسرناالقرآن للذکر فهل من مذکر". اما باید توجه داشت که در استفاده از ظاهر قرآن، باید از تأویل و حمل نظریات شخصی برآن حذر بود.

اما قول آنان که می‌گویند قرآن را تنها کسی می‌فهمد که قرآن بر او نازل شده است اگر معنای سخن ایشان انحصار باشد؛ قوی نادرست است و حاصلی ندارد جز مهجوریت قرآن. البته فهم تأویلات و حقائق قرآن منحصر در معصوم (ع) است اما دیگران نیز می‌توانند ظاهر آنرا بفهمند و همین ظاهر اگر از محکّمات باشد برای آن‌ها حجتّ است و نیز بعضی خواصّ، توفیق درک اشاراک را پیدا می‌کنند که فوق فهم ظاهر عبارات است. در هرحال هرکس برحسب سعه وجودی خویش می‌تواند از این دریا پیمانه بردارد.

آنانکه می‌گویند وظیفه ما فقط مراجعه به تفاسیر روائی است و بس و چیز بیشتری از قرآن نباید بفهمیم، نیز، قوی افراطی است زیرا براهل تحقیق پوشیده نیست که فائده زیادی بر مراجعه به تفاسیر روائی مترتب نیست زیرا ما قبل از مراجعه به این تفاسیر می‌دانیم که تمام کمالاتی که در قرآن از آنها سخن رفته در اصل متعلّق به امیرالمؤمنین و ائمه اطهار (ع) و تمام نقائص مربوط به دشمنان ایشان است پس مراجعه به تفاسیر روائی جز تحصیل حاصل نیست و تنها فائده‌ای که مراجعه‌کننده به اکثر روایات مفسّره می‌برد ابتهاج ذات در اثر ذکر فضائل ائمه (ع) است. و بار علمی چندانی نصیب او نمی‌شود. مجهولات قرآن و مشکلات آن حل نشده باقی می‌ماند مضاف بر اینکه آنچه به تفسیر روائی شهرت دارد اکثراً تأویل است نه تفسیر و تأویل جای تفسیر را پر نمی‌کند همه آنچه گفته شد راجع به دلالت این احادیث است اما از حیث سند، سند برخی از کتب تفسیری روائی شیعه به غلات منتهی می‌شود و روّات ایشان اکثراً کذّاب و دروغگو و مورد لعن و نفرین خود ائمه اطهار (ع) بوده‌اند. پس باید کتب تفسیری را در جایگاه حقیقی خود قرار داد و از افراط در مدح آنها یا تفریط در استفاده از آنها بر حذر بود.

عده‌ای دیگر می‌گویند قرآن را تنها برای ثواب آن قرائت کنید و از نظر در آن و تدبّر در آیاتش بپرهیزید و از آن چیزی نفهمید که مبدا"من عند نفس" آنرا تفسیر کرده باشید. فساد این قول روشن است زیرا قرآن در جایجای آن، خود، امر به تدبّر در آیات و اتّعاذ به مواعظ و تفکّر در حقائق آن کرده است و واضح است که این غیر از تفسیر به رأی است که نزد عقل و شرع مردود است و در آن شکی نیست.

آری نزد محقّق، تفسیر قرآن به قرآن و نیز تفسیر قرآن به حدیث و نیز تفسیر حدیث به حدیث و حدیث به قرآن یا تفسیر قرآن یا حدیث، به رأی و بافته‌ها یا یافته‌های خویش فرسنگ‌ها فاصله دارد. در هر حال قرآن نصی از نصوص دینی ما بلکه بالاترین آنها است؛ چگونه ممکن است قرآن که در کلام معصومین (ع) ملاک صحتّ روایات معرفی شده است و سقم روایات را باید از مخالفت آنها با کتاب شناخت، چون بازیچه‌ای در دست روایات باشد، هرگاه بخواهند به آن بها دهند و هرگاه بخواهند آنرا از حجّیت ساقط کنند. عده‌ای با تمسک به آیاتی از قرآن مانند آیات تحذیر از مشاهلهات به جنگ حجّیت ظواهر قرآن رفته‌اند. عیبب است که ایشان با قبول حجّیت قرآن و ادعاء فهم این آیات، حکم به عدم حجّیت قرآن و عدم امکان فهم آن کرده‌اند چگونه ممکن است که قرآن که دلیل نبوّت پیامبر و عصمت او و تثبیت امامت است، قرآن که ملاک رجوع به رسول خدا (ص) و ائمه پس از وی است مُحَرّف، باطل و لاحجتّ باشد. بر خواننده پوشیده نیست که حاصل این قول بدعت آمیز انحرافی نیست جز تأسیس مذهبی تقلیدی از آباء و اجداد زیرا آنها که بدنبال حقیقت بوده و هستند تنها پس از خوض در قرآن و شهادت وجدان به اینکه آن قول خداوند است، به آیات "لاینطق عن الهوی"، "بَلِّغْ ما ارسل الیک من ربّک"، "انما یرید الله لیلذهب عنکم الرجس اهل البیت"، "لاستلمک علیه اجرّ الاالمودة فی القربی" مراجعه کرده، پس از اخذ به آنها، شیعه علی بن ابیطالب (ع) و اولاد مبارک او شده‌اند و سپس به سراغ روایات وارده از آنها رفته به آن عمل کرده‌اند حال چگونه ممکن است همین روایات ظنّی الصدور، اصل و ریشه خود را که قرآن است قطع کند و

بگوید
ظواهر قرآن حجت نیست یا بگوید قرآن محزف است از اینرو گفته‌اند حاصل عدم حجیت قرآن بسته شدن طریق حصول به ائمه اطهار (ع) است.

کتاب رجال

کتاب رجال اصلی شیعه عبارتنداز:

۱ - طبقات الرجال برقی: برقی از مشایخ کلینی است. کتاب وی در اصل فهرستی از اصحاب رسول خدا (ص) و سپس تک تک ائمه(ع) است بدون اینکه چیزی در رد یا تأیید و توثیق ایشان داشته باشد.

۲ رجال کُشی: که در زمان کلینی به رشته تحریر در آمده اما جز خلاصه شیخ طوسی از آن (بنام معرفه الرجال) به دست متأخرین نرسیده است. این خلاصه را شیخ طوسی برحسب ترتیب طبقات روّات منظم کرده و نیز ابتدا اصحاب رسول خدا (ص) و سپس امیرالمؤمنین (ع) و سپس به ترتیب، سایر ائمه (ع) را آورده است.

۳ رجال شیخ طوسی: کتابی است که خود شیخ به رشته تحریر در آورده است درست به همان شیوه‌ای که خلاصه رجال کُشی را نوشته است.

۴ الفهرست: نویسنده این کتاب نیز شیخ طوسی است او در این کتاب اسامی مصنفین و مصنفات ایشان و نیز طریق إسناد به کتب ایشان را ذکر کرده است. این کتاب در اصل متمّم کتاب تهذیب الاحکام وی می‌باشد زیرا شیخ طریقه خود به کتابهایی را که در تهذیب از آنها روایت نقل کرده است در این کتاب آورده است.

۵ رجال نَجاشی: گفته شده که این کتاب مهمترین کتاب رجال شیعه و قول آن حاکم بر سائر اقوال است. نَجاشی این کتاب را آن جهت نوشت که نام تمامی اصحاب امامیه اثنی عشریّه را ثبت و ضبط کند. پس هرکه در این کتاب از او نام برده شده است امامی اثنی عشریّه است الا اینکه نَجاشی به فساد عقیده او تصریح کرده باشد بخلاف شیخ طوسی که در فهرست بنایش ضبط تمامی اصحاب امامیه از اثنی عشریّه تا زیدیه و واقفیه و... بوده است. و نیز بخلاف رجال شیخ طوسی که در مقام ضبط نام هرکس است که از ائمه (ع) حدیث نقل می‌کند چه امامیه باشد چه غیر امامیه.

اما کتاب رجال منسوب به ابن الفضائری، محققان قائل به مجموعهیت این کتاب می‌باشند زیرا این کتاب هیچ کجا جزء مصنفات وی محسوب نشده، نه در دیگر تصنیفات او نامی از این کتاب برده شده نه در کُتب تراجم. بنابراین می‌گویند کتاب رجال مزبور به دست مخالفین شیعه نوشته شده و به او نسبت داده شده است. از سائر کتب رجال، رساله ابوغالب ژرّاری است که در کَشکول محدّث بحرانی موجود است. و نیز مشیخه صدوق که در آن اوائل اسناد کتابش "من لایحضره الفقیه" را ذکر می‌کند و نیز مشیخه شیخ طوسی که در آن اوائل اسناد دو کتابش "تهذیب" و "استبصار" را ذکر می‌کند. از دیگر کتب رجال، فهرست شیخ منتجب الدین (قرن ۶) است که در آن از طبرسی و شیخ ابوالفتوح رازی نقل می‌کند. از دیگر کتب رجال، معالم العلماء نوشته ابوجعفر محمدبن علی بن شهر آشوب است که در اصل تمه فهرست شیخ طوسی است و نیز رجال ابن داوود شاگرد ابن طاووس که در آن ممدوحین و مجروحین رجال را بترتیب حروف هجاء نقل کرده است و نیز خلاصه الاقوال علامه حلّی که اقتباسی از رجال ابن داوود است. و نیز مجمع الرجال (یا رجال کبیر) قهیبانی (قرن ۱۰)، او از شاگردان مقدس اردبیلی است و در این کتاب بعضی از کتب متقدّمین را گرد آورده است. از دیگر کتب رجال جامع الزّوّاء نوشته اردبیلی شاگرد علامه مجلسی است او در این کتاب مقدار روایتی را نیز که هر راوی نقل کرده و نیز اساتید و شاگردان هر راوی را آورده است. دیگر کتب رجال عبارتنداز: تقدالرجال نفرشی (قرن ۱۰)، منهج المقال استرآبادی (قرن ۱۰)، منتهی المقال حائری (قرن ۱۳)، تنقیح المقال مامقانی (قرن ۱۴)، قاموس الرجال تستری (قرن ۱۴). اما آخرین کتابی که در این علم نوشته شده و فصل الخطاب آن است معجم رجال الحديث سیّد ابوالقاسم خونی است. این کتاب بر تمام کتب گذشته مهیمن و حاکم است و فوائدش بسیار.

اصطلاحات جمع بین روایات

هرگاه مدلول دو خبر تنافی داشته باشند، آن دو خبر را متعارض می‌نامند. بسیاری از تعارضات، ظاهری بوده حقیقی نمی‌باشند. ملاک ظاهری بودن تعارض امکان جمع کردن دو خبر است از نظر عرف. این جمع عرفی چندین قسم دارد بعضی از انواع آن عبارتنداز:

۱ تخصیص که عبارتست از خروج بعضی از افراد ازحکم، با حفظ مصداقیت آنها برای موضوع مانند خروج "زید عالم" از عام "اکرم العلماء".

۲ تخصص که عبارتست از خروج بعضی از افراد از موضوع مانند خروج "زید جاهل" از عام "اکرم العلماء".

۳ ورود عبارتست از رفع موضوع یکی از دو دلیل توسط دیگری، مانند روایات که بمنزله علم هستند و بر اصول عملیه که عبارتند از برائت، تخیر، اشتغال و استصحاب، وارد می‌باشند زیرا این اصول چهارگانه تکلیف شاأ را تعیین می‌کند. پس روایت بر دلیل این اصول مثلاً بر حدیث "رفع عن ائمتی ما لایعلمون" که دلیل برائت است یا بر حدیث "اذا شککت لاتنقض الیقین بالشک" که دلیل استصحاب است، وارد اند.

۴ حکومت که عبارت است از تصرف یکی از دو دلیل در دیگری و تفسیر کردن آن، و این تصرف گاهی در حکم است مثل تصرف "لاوجوب لاکرام العالم الفاسق" در "اکرم العلماء" و گاهی تصرف در موضوع حکم است مانند تصرف "العالم الفاسق لیس بعالم" در "اکرم العلماء". توجه کنید که این دو نوع تصرف که در بالا مثال زده شد نوعی مُضیق هستند از اینرو عده‌ای این نوع حکومت را "حکومت مخصوصه" نامیده‌اند.

گاهی نیز تصرف به نحو توسعه و تعمیم است مانند تصرف حدیث "المتقی عالم" در "اکرم العلماء"؛ این نحو حکومت را "حکومت معّمّه" می‌نامند. تصرف گاهی به نحو تغییر و تبدیل است مانند تصرف حدیث "لیس الفقیر من لا مال له بل الفقیر من لا دین له" در حدیث "لا تجالس الفقراء" به این نحو حکومت، "حکومت مغیره" گویند. توجه کنید که تمام انواع حکومت‌های فوق، حکومت واقعی بودند، اما گاهی حکومت، ظاهری و تعمّدی است یعنی تکلیف ظاهری را بیان می‌کند مانند حکومت حدیث "کل شیء لك طاهر حتی تعلم أنه قذر" بر حدیث "یشرط فی الصلوة طهارة الثیاب".

تعارض حقیقی اخبار

همانگونه که در فصل قبل گفته شد، تعارض تنافی مدلول دو خبر است. گاهی تعارض ظاهری است یعنی پس از جمع عرفی بین آن دو خبر (مثلاً حمل مطلق بر مقید یا تخصیص عامّ یا خاصّ) تعارض برطرف می‌گردد. اما در تعارض حقیقی جمع عرفی ممکن نیست در این صورت سه قول موجود است:

۱ تساقط هر دو خبر از حجّیت و عمل نکردن به هیچ کدام؛ زیرا ادله حجّیت خبر واحد شامل خبری که متعارض دارد نمی‌شود. پس هر دو از حجّیت ساقط اند در این صورت پس از تساقط، در فروع فقهیّه به اصول عملیّه (که عبارتنداز برائت، تخیر، اشتغال و استصحاب) عمل می‌کنیم و در غیر فروع فقهیّه قائل به توقف می‌شویم یعنی بنا را بر این می‌گذاریم که در این مطلب اصلاً روایتی وجود ندارد.

۲ تخیر بُدوی (= ابتدایی) بین دو حدیث و عمل به هریک که خواستیم.

۳ ترجیح یکی از اخبار بر دیگری با ملاکات ترجیح (= مُرّجّحات) و عمل به راجح و طرد مرجوح.

قول مشهور، لزوم ترجیح و عدم جواز تخیر بدوی است اما این قول قابل مناقشه است به نحوی که در کُتب اصول فقه مذکور است.

در هر حال مُرّجّحات عبارتنداز:
۱ علوّ اوصاف راوی مثل فقاहत، اعلمیّت، عدالت، فطانت، اضبطیّت، اوثقیّت
۲ کثرت طرق نقل
۳ قلت واسطه یعنی علوّ إسناد
۴ فصاحت در روایتی که نقل به لفظ شده باشد
۵ نقل به لفظ نسبت به نقل به معنی
۶ تأکید متن به ادوات تأکید مانند "قَصْر فان لم تغل و الله خالفت الرسول (ص)"
۷ عدم اضطراب متن یا سند
۸ استعمال لفظ در معنای حقیقی نسبت به استعمال آن در معنای مجازی
۹ بین الدلالة نسبت به آنچه تأویل می‌پذیرد
۱۰ اعتضاد به کتاب و سنت نسبت به روایت دیگری که مخالفت یا معارضت دارد.
۱۱ موافقت با اصول عملیّه که در این صورت به خبر، خبر مقرّر گویند نسبت به خبری که مخالف اصل است و آخرا خبر ناقل گویند
۱۲ تأخیر صدور بدلیل احتمال نسخ در خبر متقدّم
۱۳ مخالفت با عامّه (= اهل سنت) بدلیل احتمال قیّّه در خبر موافق، مضاف بر اینکه عقاید و فقه شیعه در اصل حاشیه بر اهل سنّت است. این اصلی است که بسیار از آن استفاده میشود در حالیکه به زغم حقیر بسیار قابل مناقشه است و حدود و ثنوع آن باید معلوم شود. روایات مُثبّه این اصل در مضانّ جعل اند و وسعت استفاده اینجینی از این اصل قطعاً خلاف سیرهٔ عقلاء در فهم متن است و سبب زاویهٔ عمدی با فقه عامّه میگردد و این با مصلحت حقیقیّه داشتن احکام سازگار نیست. درست مثل اینکه پدری به فرزندش بگوید هرکار پسر همسایه کرد، درست خلافتش را تو عمل کن! آيا حرف به این مُطلقى قابل پذیرش است؟ یا تنها در جایی خاص و با تقییداتی خاص و فقط به عنوان یکی از چندین ملاک میتواند بکار رود؟
۱۴ روایتی که خبر غیر مزید است بر آنکه قسمتی بر آن اضافه شده است. در این صورت خبر کوتاهتر یا ناقص‌تر ترجیح داده می‌شود به دلیل احتمال جعل در اضافه. البته این در وقتی است که بین آندو تعارض باشد نه هنگامی که مزید به منزله تفسیر غیر مزید است. که در این صورت مزید حاکم بر غیر مزید است. آنچه ذکر شد مُرّجّحات "مشهور" است گرچه ممکن است بعضی از آنان قابل مناقشه باشند که قطعاً هست.

فرق مسلمین

چون تفاوت خبر موثق با خبر صحیح به تفاوت مذهب روّات آن بر می‌گردد. پس باید به نحو اجمال با مذاهب مسلمین آشنا شویم. شیعیان قائلین به خلافت بلافضل علی بن ابیطالب (ع) پس از رسول خدا (ص) می‌باشند مضاف بر امامت ایشان، به این نحو که امامت شائى الهی است برای هدایتٔ تکوین و تشریع. شیعیان خود بر چند منهج‌اند:

۱ کیسانیه: قائلین به امامت محمدبن حنفیه پس از علی (ع) یا (عده‌ای) پس از حسین (ع). ایشان پس از مرگ محمدبن حنفیهٔ به نخله هایى متفرّق گشته پس بعضی قائل شدند که وی نمرده است و مهدی منتظر است و بعضی نیز به امامت پسر او هاشم گرویده "هاشمیّه" را تأسیس کردند. "مختاریه" که پیروان مختاربن ابی عبید ثقفی هستند نیز از فرقه‌های کیسانیه می‌باشند.

۲ زیدیه: قائلین به امامت زید بن علی بن الحسین (ع) می‌باشند ایشان پس از شهادت زید چند فرقه شدند عده‌ای بگرد ابی جارود جمع شدند (جارودیه) و عده‌ای بگرد سلیمان بن جریر "سلیمانیه" یا "جریریه" (عده‌ای نیز یاران حسن بن صالح شدند)"صالحیه" و چون او ابتر بود، "ابتریه"

۳ باقریه: قائلین به مهدویت امام باقر (ع) و رجعت او هستند.

۴ ناووسیه: طرفداران عجلان بن ناووس بصری که قائل به مهدویت حضرت صادق (ع) شدند.

۵ افضلیه: قائلین به امامت عبدالله افطح پسر امام صادق (ع).

۶ سُمیطیه: (یا شمیطیه یا سبطیه) اتباع یحیی بن ابی سمیط ملقب به ابن ابی السبط قائلین به امامت محمدبن جعفر الصادق(ع).

۷ اسماعیلیه: قائلین به امامت اسماعیل بن جعفر الصادق و پس از مرگ او عده‌ای قائل به امامت پسرش محمد شدند (مبارکيه) و پس از مرگ محمد عده‌ای قائل به امامت پسر او شده و عده‌ای قائل به رجعت خود محمد شدند.

۸ موسویه: (یا واقفیه) قائل به مهدویت امام کاظم (ع).

۹ غایبه: قائل به تشبیه ربّ به خلقتش و یا تناسخ و حلول ربّ در امام. غلات چندین فرقه‌اند:

سبائیه: اصحاب عبدالله بن سباء.

مغیریه: اصحاب مغیریه بن سعید عجلّی که از امام صادق (ع) روی تافته قائل به امامت محمدبن حسن (نفس زکیه) شدند.

خطابیه: اصحاب ابوالخطاب الاسدی که از یاران امام صادق (ع) بود سپس قائل به نبوت ایشان و سپس قائل به ابن الله بودن ایشان و سپس قائل به الوهیت ایشان شد! سپس گفت امام صادق (ع) خداست و من امام او هستم پس مردم را بسوی خود دعوت کرد. او مورد لعن و تبری امام صادق (ع) بود.

مفوضه: قائلین به تفویض تدبیر عالم به ائمه بودند.

نُصَیره: قائلین به الوهیت امام هادی (ع) و عده‌ای از ایشان قائل به تشریک علی (ع) در نبوت محمد (ص) بودند.

اکثر این فرق شیعه بجز اسماعیلیّه و بعضی فرق زیدیه منقرض شده‌اند بجز غلات که گرچه تشکّل ایشان از میان رفته اما اندیشه ایشان بصورت مخفیانه در اذهان بعضی وجود داشته هراز گاهی خودنمایی می‌کند لازم به ذکر است که بیش از همه فرق، فرقه غلات مورد طرد و لعن ائمه بوده و اندیشه سخیف آن‌ها توسط ائمه اظهار (ع) نقد و رد شده است بطوریکه روایات بسیاری در این زمینه موجود است که مرجوم علامه مجلسی (ره) آنها را تحت بابی مستقل در بحارالانوار گرد آورده است. روایات این باب بطور دقیق مرز امامت و جایگاه امام را روشن می‌سازند.

۱۰ اثنی عشریه: که قائلین به امامت ائمه دوازده گانه و اکثریت شیعیان را تشکیل می‌دهند.

اما اهل تسنن یا عامّه، قائلین به خلافت ابن ابی قحافه و سپس ابن خطاب و سپس ابن عفّان و سپس علی بن ابیطالب (ع) می‌باشند. ایشان بر چند منهج اند.

۱ خوارج: (یا خروریه) اینان بر علی (ع) خروج کرده به خروریه هجرت نمودند، علی (ع) و عثمان و معاویه و اشعری و عمروعاص را تکفیر کرده سپس قائل به کافر بودن اهل کبائر شدند. ایشان قائل به وجوب خروج بر خلیفه وقت بودند از اینرو در قیامهای یپایی که در طول تاریخ بپا کردند از صفحه روزگار محو شدند.

خوارج خود به فرقه‌های بسیاری تقسیم شدند من جمله: اُزارقه، نَجَدات، عجارده، مُعالیه، حضریه، اباضیه،...

۲ مُرُجه: اینان کسانی اند که قائل شدند ایمان عملی قلبی است و اعمال را مدخلیتی در آن نیست و معصیت به ایمان ضرر نمی‌زند. هدف از تأسیس این فرقه تحکیم خلافت بنی امیه و تقابل با اندیشه خوارج بود. اینان خود به چندین فرقه تقسیم شدند: یونسیه، عبیدیه، غانیه، توبانی، تومنیه، صالحیه،...

۳ جریره: قائلین به عدم اختیار انسان و انتساب تمام افعال به خداوند. ایشان چند فرقه شدند: جهمیه، بخاریه، ضراریه.

۴ معتزله: (یا قَدَریه یا عقلیه) اتباع واصل بن عطاء می‌باشند که از حسن بصری کناره گرفت ایشان قائل به عدم جسمانیت ذات اقدس خداوند در نتیجه عدم امکان رؤیت آن در دنیا و آخرت، تابعیت لوامر شارع از مصالح حقیقیه، اختیار مطلق انسان، وجوب عمل به وعد و وعید از جانب خدا می‌باشند. ایشان خود به فرقی تقسیم شدند: واصلیه، هذلیته، نظامیه، خابطیه، بشریه، معمریه، مرداریه، هشامیه، ثمامیه، جاحطیه، خیاطیه، جباتیه،...

۵ اشعریه: اتباع ابوالحسن علی بن اسماعیل از احفاد ابوموسی اشعری قائل به قدم قرآن و امکان رؤیت خداوند در قیامت، منکر حسن و قبح عقلی و مایل به جبر می‌باشند. در کش و قوسهای سیاسی تاریخ، سرانجام این گروه به قدرت رسید و فرق دیگر را از صحنه حذف کرد. وهابیت در واقع شکلی افراطی از این فرقه است (گرچه عده‌ای عقیده دارند که باید وهابیت را یک نحله "فقهی" بشدت اخباری که از فقه حنبلی منشعب شده است دانست. در هرحال) وهابیت عبارتست از مجموعه‌ای از "برداشتهای شخصی" ابن تیمیه از بعضی نصوص دینی. این اندیشه در ابتدای امر بشدت مورد انتقاد علمای اهل سنت قرار گرفت اما محمد بن عبدالوهاب مبلغ این نظریه توانست با قدرت نظامی بر سرزمین عربستان مسلط شود و نظرات خود را حاکم کند.

توجه کنید که "شافعی"، "مالکی"، "حنفی" و "حنبلی" نام چهار گرایش فقهی در اهل سنت می‌باشند و نام فرقهٔ عقیدتی نمی‌باشند.

بعضی رموز و اصطلاحات

۱ بسیاری از معصومین (ع) تنها با کنیه شان و بدون ذکر اسم نامیده می‌شوند. پس برماست که کنیه ایشان را بشناسیم.

ابوالقاسم کنیه حضرت رسول اکرم (ص). ابوالحسن کنیه امیرالمؤمنین (ع). ابومحمد کنیه امام حسن (ع). ابوعبدالله کنیه امام حسین (ع). ابومحمد کنیه حضرت سجاد (ع). ابوجعفر کنیه حضرت باقر (ع). ابوعبدالله کنیه حضرت صادق (ع)، همنپطور ابواسحق. ابوالحسن کنیه حضرت کاظم (ع) همنپطور ابوابراهیم. ابوالحسن ثانی کنیه حضرت رضا (ع). ابوجعفر ثانی کنیه حضرت جواد (ع). ابوالحسن ثالث یا ابوالحسن ماضی کنیه حضرت هادی (ع). ابومحمد کنیه امام عسکری (ع). ابوالقاسم کنیه امام مهدی (عج).

توجه کنید که هرگاه در روایات بطور مطلق ابوعبدالله بیاید مقصود حضرت صادق (ع) است. و نیز توجه کنید که از امام کاظم (ع) گاهی بنام فقیه یا عالم یا شیخ یا عبد صالح نام برده می‌شود منظور از ابوالحسن بطور مطلق نیز ایشان می‌باشد مگر اینکه ابوالحسن ثانی بگویند که مقصود امام رضا (ع) است. یا ابوالحسن ماضی یا ابوالحسن ثالث بگویند که مقصود امام هادی (ع) است.

۲ اسامی کتب معنای خاصی دارد به شرح زیر:

جامع: عبارتست از کتابی که شامل همه ابواب منجمله عقائد، احکام، تفسیر، تاریخ.... باشد مانند جامع بُخاری و جامع تَرمذی.

مُسند: عبارتست از کتابی که شامل احادیث بترتیب اصحاب است آنگاه روایات هر راوی ذیل اسمش درج می‌شود مانند مسند ابی داوود.

سُنن: عبارتست از کتابی که شامل احادیث به ترتیب ابواب فقه است مانند سنن نسائی.

مُعْجم: عبارتست از کتابی که شامل احادیث به ترتیب اصحاب یا مشیخه آنها یا شهر آنها است مانند معجم مُبرّانی.

مُسْتَدْرک: عبارتست از کتابی که بقصد رفع نواقص کتاب دیگری نوشته شده باشد مثل مستدرک حاکم برای تکمیل صحاح مسلم و بخاری و مستدرک الوسائل محدّث نوری برای تکمیل وسائل الشیعه حرّ عاملی.

مُسْتَحْرج: عبارت است از کتابی که در آن احادیث کتاب دیگری ذکر می‌شود اما بطریق مشیخه مؤلف مانند مستخرج ابعلی طوسی بر سنن ترمذی که تمام احادیث آنرا با اسناد دیگری که اساتید خود او (یعنی مشیخه او) می‌باشند نقل کرده است.

جزء: عبارتست از کتابی که از یک استاد واحد اخذ شده یا در موضوع واحدی نوشته شده است مانند آنچه شامل احادیث عددی می‌شود مثل: ثنائیات، ثلاثیات، رباعیات مانند خصال صدوق.

نوادِر: عبارتست از باب یا کتابی که احادیث متفرقه یا غیر مشهوره را جمع کرده است.

اصل: آنچه مؤلف مستقیماً از معصوم شنیده و به رشته تحریر در آورده است. چنین کتابی در نهایت اعتبار است گفتیم که چهارصد اصل در شیعه موجود بوده که از بین رفته‌اند. هر اصل در واقع متعلّق به یکی از اصحاب ائمه (ع) و مجموعه روایاتی بوده که شخصاً از معصوم (ع) شنیده و بصورت کتاب در آورده بوده است.

تصنیف: کتابی است که تعدادی از اصول را جمع آوری کرده یا به شرح آنها پرداخته باشد.

آمالی: کتابی است که بطریق املاء شیخ بر تلمیذ نوشته و جمع آوری شده باشد مسلم است که چنین کتابی دارای اعتبار زیادی است زیرا خطاء و اشتباه در آن اندک است.

نقد چند کتاب

مسلم است که نمی‌توان به قطعی الصدور بودن روایتی حکم کرد چه آن روایت در کتب اربعه باشد چه در غیر کتب اربعه. خصوصاً بعد از علم به وجود کذآیین و وضّاعین در میان راویان تمامی کتب حدیثی و نیز ما می‌دانیم که اصحاب ائمه در زمانی بوده‌اند که چاره‌ای جز تقیّه نبوده است و خود این عامل، از نشر احادیث حقیقی جلوگیری می‌کرده است. پس با این توصیفات آیا می‌توان حکم کرد که روایتی قطعاً از جانب معصومین (ع) صادر شده است؟ چنین حکمی بخصوص در مورد احادیث آحاد بسیار مشکل است. نهایت ادعای که می‌توان کرد "امکان" انتساب روایت است به "اصحاب اصول چهارصدگانه" یعنی حتی نمی‌توان به "امکان" انتساب تمامی روایات به خود معصوم، عادتاً حکم کرد، زیرا علم داریم که غیر ثقات بسیاری در میان اصحاب اصول وجود دارند چنانکه طوسی که خود از مؤلفین کتب اربعه می‌باشد به ضعف بعضی احادیث کتبش قائل بوده در صحت آنها مناقشه کرده و آنها را مُخْتَرع می‌داند. (التهذیب ج۴ع۸۲۴ به بعد)

حتی اگر قبول کنیم که تمامی رِوَاثِ اصول، ثقه بوده‌اند آیا احتمال خطا و اشتباه را می‌توانیم منتفی بدانیم؟

در هرحال بنابر احتمالاتی که مطرح شد می‌توان به سادگی حکم کرد که ادعاء کسی که قائل به صَحّت تمامی روایات کتب اربعه است، باطل است. دلیل دیگر بر بطلان این قول عدم اعتقاد مؤلفین خود این کتب به صَحّت تمامی روایاتشان می‌باشد، چنانکه کلینی در مقدمه کافی در بحث

لزوم عرضه کردن روایات به کتاب خدا و نیز اِعمال سائر مرَجّحات، و سپس ترجیح؛ صریحاً اعتراف می‌کند که خود او اعتقاد به صدور تمامی روایات کتابش کافی از معصوم (ع) ندارد. صدوق نیز اگر صحت تمامی روایات کافی را قبول می‌داشت اقدام به تألیف "من لایحضره الفقیه" نمی‌کرد او در مقدمه این کتاب می‌گوید من آنچه بین من و خدا حجت بوده است گرد آورده‌ام اما جای تحجّب است که او از استاد خویش "ابن الولید" تقلید نموده و هرچه او صحیح دانسته، نقل کرده است چنانچه به این مطلب تصریح می‌کند.

اما شیخ طوسی صریحاً بیان می‌کند که غیر از آنچه من خود نقل کرده‌ام، مورد قبول من نمی‌باشد پس واضح است که حجّیت دو کتاب کافی و من لایحضر نزد او مردود است. مضاف بر اینکه او به ذکر طریق می‌پردازد تا روایاتش از حجّیت ساقط نشود، بنابراین شاید مرسلات را حجّت نمی‌دانسته و قائل به ملاکات حجّیت بوده است. علاوه بر اینها شیخ طوسی کثیری از روایات کافی و من لایحضر را به نقد کشیده آنها را ضعیف می‌داند و قائل به ضعیف یا مجهول بودن رِوَاتِ آنها می‌شود (التهذیب: ۹؛ باب الصید: ح ۱۷۰، الاستبصار: ۲؛ ذکر جمل من الاخبار ح ۲۳۱ ۲۳۰، الاستبصار: ۳؛ باب لایصح الظهار ح ۹۳۵ ۹۳۳ و بسیاری موارد دیگر. ر ک: معجم رجال الحديث: مقدمه) و نیز چگونه ممکن است رکون بر تمامی احادیث کتب اربعه، پس از آنکه می‌بینیم نویسندگان این کتب در مسئله‌ای مانند تعداد روزهای ماه رمضان به تخصم و رد یکدیگر مشغول می‌شوند و هریک روایات دیگری را موهن و ضعیف می‌دانند.

دلیل دیگر بر عدم جواز اعتماد به تمامی این احادیث به صرف اینکه در کتب اربعه ذکر شده‌اند، رد بسیاری از روایات آنهاست توسط کبار متقدّمین مانند مفید و مرتضی حال آنکه ایشان به زمان معصومین (ع) و صدور این روایات نزدیکتر بوده و نیز از ما علیم‌تر بوده‌اند.

حتّی اگر از این شواهد تاریخی و نقلی بگذریم عقل به تهایی حاکم است که بعضی از روایات این کتب از معصوم (ع) صادر نشده‌اند. مثلاً در تفسیر آیه "وَ اِنَّهٗ لَذِکْرٌ لِّکَ و لِقَوْمِکَ و سَوفَ تَعْلَمُوْنَ" قال الصادق (ع): الرسول (ص) ذکر و اهلّیته اهل الذکر. سید ابوالقاسم خونی (ره) اشکال می‌کند: اگر مراد از ذکر رسول اکرم (ص) است پس مخاطب این آیه کیست؟ مقصود از ضمیر "ک" در "لک" و "لقومک" کدام است؟)

دلیل دیگر بر عدم امکان صدور تمام این روایات از ائمه اطهار (ع) تعارض بعضی از این اخبار است با بعضی دیگر به نحوی که جمع عرفی بین آنها ممکن نبوده به عدم صدور بعضی از متعارضین از معصوم (ع) حکم می‌شود.

اکنون به نقد بعضی از کتب قدیمی حدیث که مصدر و منبع کتب پس از خود بوده‌اند می‌پردازیم. مبنای ما در نقد این کتب، مبنای مشهور است و قواعدی که علم حدیث و نیز علم اصول کتونی قائل به آن است.

۱ کتاب کافی: ادعاء شده که کلینی به صحتّ هرچه در این کتاب آمده تصریح نموده است. اما این ادعاء واضح البطلان است زیرا نهایت چیزی که از مقدمه کلینی بر کافی فهمیده می‌شود تلاش اوست برای جمع آنچه در نزد او صحیح می‌نموده و این منافای با عدم ورود غیر صحیح در آن نیست در واقع کلینی می‌گوید این کتاب شامل اخبار صحیح است گرچه او غیر صحیح را نیز از خوف از بین رفتنش جمع کرده است کما اینکه او حکمت‌ها و مواظفی را نیز از غیرمعصوم نقل کرده است مثلاً از او هشام بن حکم (ج: ۱) کتاب ۳: باب ۹ ابطال الرؤیه: ح ۱۲)، ابو ایوب انصاری (ج: ۱) کتاب ۴ باب الاشاره و... ح ۱۳)، ابن صفوان (ج: ۱) کتاب ۴: باب مولد علی (ع) ح ۴)، ادریس بن عبدالله أودی (ج: ۱) کتاب ۲: باب مولد الحسین ح ۸) و نیز فضل، ابوحمزه، یمان بن عبیدالله، اسحق بن عمار، یونس، ابراهیم بن ابوالبلاذ، اسماعیل بن جعفر و... نقل موعظه کرده است. پس او در مقام جمع آثار پیشینیان بوده است نه جمع احادیث معصومین (ع).

در هر حال حتّی اگر او ادعا می‌کرد که تمامی اخبار کافی صحیح است از او قبول نمی‌شد زیرا احادیث مجهول بسیاری در کافی موجود است مانند آنها که از "ابوالبختری" نقل کرده است و نیز احادیث بسیاری را از مجهولین و نیز احادیث بسیاری را مرسلاً نقل کرده است و مسلم است که نه قرینه‌ای بر صحت این احادیث وجود دارد و نه علامت صحتّی در آنها به چشم می‌خورد.

در هر حال ادعاء کلینی مبنی بر صحتّ احادیش، از او قبول نمی‌شود زیرا مبتنی بر اجتهاد شخصی اوست و نیز مبنی بر آنچه "نزد او" از قرائن صدق حدیث بوده است و نزد ما چنین نیست و چه بسا اگر دلیل و ملاکات صدق احادیث نزد خودش را بیان می‌کرد نه تنها از او قبول نمی‌شد بلکه وسیله طعن بر او می‌بود در هر حال در اجتهاد او علامتی از علم نیست. و تأیید گفتارما، رد و طرد بزرگان شیعه است چون صدوق و مفید و طوسی، بر احادیث کافی چنانکه در کتب ایشان مضبوط است.

۲ من لایحضره الفقیه: از مقدمه این کتاب بر می‌آید که احادیث این کتاب نزد صدوق صحیح بوده اما نکته در اینجااست که آنچه نزد او صحیح بوده، ممکن است نزد ما ضعیف باشد. زیرا حجّت نزد ما آن چیزست که ثقه، متصلاً، از معصوم نقل کند. اما ملاک قبول احادیث نزد صدوق، این بوده که استادش "ابن ولید" آن حدیث را صحیح بداند بدون توجه به حال رِوَاتِ آن، چنانکه خود صدوق در بعضی از مؤلّفاتش اعتراف می‌کند. در هر حال اجتهاد او در قبول احادیث برای ما حجّت نیست.

۳ التهذیب و الاستبصار: به شیخ طوسی نسبت داده شده که او جز از اصول معتبره نقل نمی‌کرده. اما این انتساب باطل است زیرا آنچه شیخ در ابتدای کتابهایش بیان می‌کند به هیچ وجه براین مدعا

دلالت ندارد و آنکه این قول را به شیخ انتساب داده است فیض کاشانی (ره) است و هرکس به کلام خود شیخ مراجعه کند به باطل بودن آنچه فیض از آن عبارت فهمیده است حکم می‌کند. مضاف براینکه آنچه نزد شیخ، حجّت بوده نزد ما حجّت نیست و ما معتدّ به اجتهاد او نیستیم. مضاف براینکه خود شیخ بسیاری از روایات همین دو کتابش را تضعیف کرده است.

۴ تفسیر منسوب به امام عسکری (ع): طریق این تفسیر منحصر است به محدثین قاسم استرآبادی که کذّاب و وضّاع است و نمی‌شود بر اقوالش اعتماد کرد و او نیز از مجهولین و آنها نیز از مجهولین نقل می‌کنند تا امام عسکری (ع)، به همین دلیل است که علماء رجال به کذب انتساب این تفسیر به امام (ع) حکم کرده‌اند (ر.ک: منهج المقال، رجال بهیهانی، اتقان المقال، احوال الرجال....) مضاف براینکه این تفسیر مملوّ از اکاذیب صوفیه و غلات ایشان است. آنها این عقائد را به معصوم (ع) نسبت داده، با ظرافت در عقائد شیعیان داخل کرده‌اند.

۵ تفسیر علی بن ابراهیم: شکی در سلامت علی بن ابراهیم و پدرش از آفات و انحرافات نیست بلکه او در نهایت درجه از اعتماد و وثوق قرار دارد و تمامی رجالتیون به این مطلب تصریح کرده‌اند اما شک در انتساب این کتاب به اوست زیرا کسی که این کتاب را از او روایت می‌کند ابوالفضل عباس بن محمد بن قاسم است که مجهول می‌باشد و در هیچ یک از کتب رجال از چنین کسی نامی برده نشده حتی اگر وجود چنین کسی را به این دلیل که در بعضی از کتب انساب (بحرالانساب و عمده الطالب) مذکور است، بپذیریم، بازهم نمی‌توانیم این کتاب را به ائمه (ع) نسبت دهیم زیرا مملوّ از اکاذیب صوفیه و غلات است.

حال به سراغ راویان طریق علی بن ابراهیم به معصوم (ع) می‌رویم: یک از آنها اییجارود (= زیادبن منذر) است او کسی است که امام باقر (ع) او را سرحوب یعنی شیطان خطاب کرد. او همان کسی است که امام صادق (ع) در حَقّش گفت، "نکس الله قلبه" (ر.ک: منهج المقال، کشی) بعضی از محققین عقیده دارند که "کان له کتاب فی التفسیر و نسب فیه الی الباقر (ع) ثم اخذ عنه علی بن ابراهیم" (ر.ک: رجال میرزا محمد).

از سائر راویان تفسیر علی بن ابراهیم، احمدبن هلال العبرتانی از غلات صوفیه است که امام هادی (ع) به اهل عراق نامه نوشت که از او پرهیز کنند. از سائر راویان این تفسیر امّیه بن علی القیمی است که متّهم به غلوّ و جعل است. از دیگر راویان این تفسیر: عمر بن شمر، سلیمان بن عبدالله الذّیلمی، سعدبن ظریف التّائوسی، محدثین قیس، عمروبن مقدم، ثابت بن ابومقدم، کثیربن عیاش قطّان و حسن بن راشد الطّفاوی، علی بن حسان و عبدالرحمن بن کثیر می‌باشند که همگی وضّاع و جّال و از غلات اند و بیشتر آنها به زبان خود ائمه اطهار (ع) صراحتاً لمن و نفرین شده‌اند. و این چنین است حال دیگر رِوَاتِ این تفسیر تا جایی که محقّق خونی(ره) قائل شده که دو سوم رِوَاتِ این کتاب ملعون و کذّاب اند (معجم رجال الحديث: سید ابوالقاسم خونی: مقدمه). پس چاره‌ای جز انکار انتساب این کتاب به علی بن ابراهیم نیست. این کتاب را نیز غلات صوفیه نوشته و نظر به وجاهتی که علی بن ابراهیم نزد متشرّعه داشته به او نسبت داده‌اند.

تعمیم حجّیت

مبنای بعضی اصولیون این است که خبر واحد در غیر فروع فقهیه بخصوص در عقائد، حجّت نمی‌باشد در واقع ابتدا که این بحث مطرح شد به این صورت بیان شد که دلالتی بر حجّیت خبر واحد در فروع فقهیه اقامه شد و سپس بحث تا همینجا رها شد و نسبت به حجّیت خبر واحد در اعتقادات و سایر معارف دینی نظری ارائه نشد. سپس بعضی اصولیون که پس از این تاریخ آمدند اعلام نظر کردند که دلالت حجّیت خبر واحد فقط شامل فروع فقهیه می‌گردد و از اثبات حجّیت اخبار در اصول اعتقادیه عاجزند. اصولیونی که پس از این تاریخ آمدند بعضی پا را فراتر نهاده به صراحت این نظریه را ترویج کردند که: خبر واحد در اصول اعتقادات و سایر معارف دین حجّت نمی‌باشد از آنجا که مکتب اصولی نخست در تعامل با فکر اخباریگری که دویست سال بر حوزه‌های علمیه حاکم بود نضج گرفت و اخباریون در رکون بدون تعمّق به اخبار، به افراط گرویده بودند. قابل پیش بینی بود که بعضی اصولیون در زمینه عدم عنایت به اخبار تدافّعاً تقریبطی شوند اما این طرز فکر تقریبطی ایشان در گذر حدود دویست سال "اندک اندک" آنگونه که در بالا بدان اشاره شد شکل گرفت.

اینک به نقد بحث حجّیت اخبار آحاد در اصول اعتقادات و سایر معارف دینی می‌پردازیم:

عمده دلیل مخالفان این است که اخذ به اخبار آحاد، متابعت از ظنّ است و متابعت از ظنّ از سوی شارع قبیح دانسته شده و اصل اولیه عدم جواز اخذ به اخبار است، آلاً ما خرج بالذّلیل، و دلائل نقلی و عقلی فقط نسبت به فروع فقهیه معتبر می‌باشند. جواب این سخن آن است که اگر متابعت از ظنّ قبیح است نسبت به تمام معارف دین از احکام گرفته تا عقائد، قبیح است و اگر صحیح است نسبت به تمام آنها صحیح است. در واقع تفکیکی که ایشان در مسائل و معارف دین قائل شده‌اند خود امری مُحَدّث و بدعت است، مضاف بر اینکه بی دلیل است، ایشان یا باید مانند امثال سید مرتضی (ره) خبر واحد را بکلی از حجّیت ساقط بدانند یا مانند دیگر متقدّمین در تمامی معارف دین حجّت بدانند چنانچه سیره تمامی محدّثین چنین بوده و غرض ایشان از تدوین جوامع روائی همین. و اگر قبح متابعت از ظنّ را تخصیص خورده می‌دانند به اینکه اخذ به ظنّ جایز نیست جز اینکه آن ظنّ، معتبر باشد. پس باید آن عام تخصیص خورده را به این نحو تصحیح کنند که تنها متابعت "بعضی" از ظنون

جائز نیست. حال که عام مُخَصَّص، مَجَاز شد دیگر قدرت تعمیم و عموم نداشته نمی‌توان گفت باید دلیل نقض و تخصیص دیگری در اعتقادات برای آن پیدا کرد بلکه کافی است بگوئیم متابعت از "بعضی" ظنون جائز نیست ولی نمی‌دانیم اعتقادات از آن "بعضی" ظنون است یا خیر؟ پس قطعاً می‌توانیم به حجّت اخبار آحاد در بسیاری از معارف دینی حکم کنیم پس با این نحو استدلال ایشان مدّعی‌اند و دلیلشان اینتر.

یکی از مهمترین دلایل مُثَبِّتین حجّت خبر واحد در فروع فقهیه، سیره عقلاء بر قبول اخبار آحاد در اینگونه مسائل است. آنگاه ایشان می‌گویند همین سیره عقلاء قائل به حجّت اخبار در اصول اعتقادیّه یا معارف دینیّه "نمی‌باشد". در جواب خواهیم گفت سیره "کدام" عقلاء قائل به حجّت خبر واحد در اصول اعتقادیّه یا معارف دینی نمی‌باشد؟ آیا این قولویه، کلینی، ابن حنّان، کراچکی، صدوق، مفید، طوسی، ابن طاووس، ابن فهد حلّی، علامه حلّی، محقّق حلّی، ملا صالح مازندرانی، مجلسی، جزایری و هزاران هزار علماء شریعه در اعصار مختلف از عقلاء نبوده‌اند؟ آیا سیره ایشان در عقائد، بر نقل اخبار آحاد و مشی طبق آن نبوده است؟ حقیقت این است که منکر قضیه، "عقلاء" را گم کرده است. اگر هم مقصود از سیره عقلاء، سیره "متدبّیین" است، اعتقاد بسیاری از ایشان به اقوال و گفته‌های "امام صادق (ع)" است که بسیاری از آنها بلکه اکثر آنها خبر واحد می‌باشد پس عقلاء به این معنی نیز مانند علماء حقیقی خود، اخذ به آحاد کرده‌اند چنانچه ائمه ایشان (ع)، ایشان را به احادیث ارجاع داده‌اند و از خود بافی و خود رأیی برحذر داشته‌اند و اکثر اهل بهشت نیز هم ایشان اند چنانکه در خبر است. از آنچه گفتیم نتیجه گرفته می‌شود که سیره عقلاء البته به شرطی که در شناسایی ایشان دچار اشتباه نشویم دقیقاً قائل به حجّت اخبار آحاد در اعتقادات و تمامی معارف دین است.

حال به بررسی دلایل "تقلی" حجّت خبر واحد می‌پردازیم:

۱. آیه نبأ "یا ایها الذّین آمنوا ان جانکم فاسق بنیاء فتبینوا ان تصیبوا قوماً بجهالة فتصبحوا علی ما فعلتم نادمین" (حجرات: ۶) توجه کنید که آیه شریفه در بیان اثبات حجّت خبر واحد در مورد "وقایع و رویدادهاست". با این حال نباء بیشتر به اِثبات مسائل "اعتقادی" دلالت دارد تا فروع جزئیّه "فقهی". گرچه بر دلالت این آیه شریفه بر حجّت خبر واحد، اشکالاتی وارد شده است اما ما در صدد بیان این مطلب هستیم که استدلال به آیه شریفه در صورت صحت، بیشتر به ادّعاء ما اشعار دارد تا ادّعاء آنها که از آن برای حجّت اخبار در فروع فقهیه استفاده کرده‌اند.

۲. آیه نفر: "و ماکان المؤمنون لینفروا کافة فلولانفر من کل فرقه منهم طائفة لیتفقّها فی الدّین و لینذروا قومهم اذا رجعوا الیهم لعلّهم یحذرون" (توبه: ۱۲۲) آیه شریفه صریحاً به حجّت اخبار آحاد در تمام معارف دین دلالت دارد زیرا تفقّه در دین به معنی تتبّع، تحقیق و کنکاش در نصوص آن است که شامل تمام معارف می‌شود نه فقط احکام؛ مضاف براینکه در انتهای آیه شریفه سخن از "انذار" رفته است که اصلاً بر علم احکام سازگار نیست بلکه بیشتر بر هدف از خلقت، وجوب تعبد و لزوم معاد سازگاری دارد پس آیه شریفه فوق نیز بیشتر به نفع ماست تا آنها که دائره شمول آنرا تنها احکام تصوّر کرده‌اند.

۳. آیه کتمان: "ان الذّین یکتُمون ما انزلنا من الّیّنات والهدی بعد ما یبّناه للناس فی الکتاب اولئک یلعنهم الله و یلعنهم الלאعنون" (بقره: ۱۵۹) آیه شریفه صریحاً به حجّت خبر واحد در تمام معارف دین که "کتاب" نیز شامل "همه" آنهاست دلالت دارد، یثبات و هدی بیشتر به معارف اعتقادیّه دلالت دارند تا قواعد جزئیّه فقهیه، آیا متصوّر است که خداوند بدلیل مستور ساختن احکام تفصیل مقعد، علماء را لعن کرده باشد اما نسبت به بیان معارف اعتقادیّه و اخلاقیّه هیچ نظری نداشته، اصلاً روایات آنها را حجّت نداند؟

۴. آیه سؤال: "و ما ارسلنا من قبلك الا رجلاً نوحی الیهم فسنلوا اهل الذّکر ان کنتم لاتعلمون" (نحل: ۴۳) آیه شریفه صریحاً دالّ بر حجّت خبر واحد در تاریخ و سرنوشت پیامبران و امم و نیز مطالب شرایع ایشان و معارف آنهاست، در صورتیکه کلمه اهل الذّکر را بتوان نسبت به علماء اُمت تعمیم داد، آیه شریفه دلالت بر ادّعاء ما دارد و اخبار آحاد را در تمامی معارف دین حجّت می‌داند.

۵. آیه اُذن "و منهم الذّین یؤذون النّبی و یقولون هو اُذن قل اُذن خیرلکم یومن بالله و یومن للمؤمنین و رحمة للذّین آمنوا منکم" (توبه: ۶۱)

آیه شریفه دلالت روشنی بر حجّت خبر واحد ندارد در هر حال در صورت دلالت داشتن، دلالت آن بر حجّت خبر واحد در تمام معارف حتّی موضوعات است.

۶. محکمترین دلیل بر حجّت خبر واحد، تواتر اجمالی روایاتی است که ما را به اخذ به اخبار آحاد و تعبد به آنچه از اهل بیت (ع) روایت شده فرمان داده، از اخذ معارف از غیر این طریق بر حذر می‌دارند. روایات این باب در جلد دوم بحارالانوار گرد آمده و آنچنان کثیراند که از حد تواتر اجمالی و معنوی تجاوز کرده به تواتر لفظی رسیده بلکه از آن نیز تجاوز کرده در حکم ضرورت دین بشمار می‌روند. تمامی این روایات به صراحت دائره علم واجب الاخذ را "تمامی معارف دین" از اعتقادات و اخلاق گرفته تا احکام جزئیّه، دانسته‌اند. ما در رساله‌ای تحت عنوان "علم از دیدگاه روایات" به ذکر و نقد یکایک این احادیث پرداخته‌ایم. بنابر آنچه گفته شد به تحقیق دانستیم که همان ادله‌ای که اخبار را در احکام حجّت می‌دانند، حجّت اخبار را در اعتقادات و نیز سائر معارف وسیع دین اثبات می‌کنند. بلکه ادله، در درجه اول، حجّت اخبار را در عقائد اثبات می‌کنند و به تبع آن و درجه دوم در احکام. بنابراین تخصیص "اعتقادات" از حجّت اخبار، تخصیصی بالوجه بلکه قبیح است.

مطلب دیگری که تذکر به آن مفید می‌باشد این است که حجّت اگر به "معنی لزوم عمل" بر طبق روایت باشد، دائره این تعریف فقط شامل فقه می‌شود پس کلمه حجّت با این معنی نسبت به عقائد "استعمال" نمی‌شود پس اینکه آقایان بگویند اخبار در اعتقادات حجّت نیست مطلب غلطی است. زیرا اعتقادات التزامات علمی می‌باشند. پس دعوا بر سر عدم حجّت اخبار در اعتقادات دعوای درستی نیست و ایرادات "تخصیصاً" باطل است. اما در حقیقت، معنی حجّت، لزوم التزام "علمی و عملی" توأماً می‌باشد. در این صورت باید آنها بگویند لزومی به التزام علمی به احادیث نیست و ما در اِثبات اعتقادی هرگونه که دوست داریم می‌اندیشیم. در این صورت هر سلیم الفطره‌ای حکم به بطلان این کلام خواهد کرد.

مطلب دیگری که امر را بر بعضی مشتبه ساخته، "هیاهوی" حجّت قطع است. لبّ کلام این هیاهو این است که هنگامی که ما به قطع برسیم، قطع برای ما حجّت است. حال از هر طریقی که بخواهد باشد یعنی اگر به توحید خاصی که یک نخله فکری می‌گویند یا وحدت خاصی که یک طریقه سلوکی می‌گویند قطع حاصل کردیم واجب است به همان ملتزم باشیم. به عبارت ملموس‌تر اگر قطع کردیم که علی (ع) کافر است همان برای ما حجّت است، جواب به این سخن آن است که هیچ کس با حجّت قطع مخالفت ندارد، ما به ناچار باید به آنچه قطع کرده‌ایم ملتزم باشیم. اما اشتباهات سیر تاریخ بشریت همه ناشی از این بوده که به "باطل" قطع کرده‌اند و به آن ملتزم بوده‌اند. بنابراین ما باید به این راحتی به هر مطلبی قطع پیدا نکرده، قواعد و ضوابط بسیاری برای تحقّق قطع خود تدارک بینیم. شما گمان می‌کنید که آنهایی که انبیاء را به سخره گرفته یا در برابر آنها شمشیر می‌کشیدند به صحت کاری که می‌کردند قطع نداشتند؟ گمان می‌کنید آنکه فرق علی (ع) را شکافت یا آنانکه بدن مبارک یاران سیّد الشهداء (ع) را قطعه قطعه کردند به قطع نرسیده بودند؟ "زُین له الشیطان سوء عمله فراه حسناً". آیا هزاران هزار هوادار فرقه خوارج که هر یک علیه حاکمی شوریوند و چند صد سال خلفاء عصر خود را به رنج و تعب انداختند، به قطع نرسیده بودند؟ آیا میلیون‌ها فدایی پیشوایان جنگ‌ها که تا پای جان بر سر فرمان رهبر خویش ماندند به قطع نرسیده بودند؟ آیا میلیون‌ها فردی که برای تشکیل کمونیسم با قدرت و جسارت تمّ تا پای چوبه دار به دفاع از آرمان خود پرداختند و هرگز از نظر خویش باز نگشتند به صحت عمل خویش و درستی اندیشه شان به قطع نرسیده بودند؟ مریدان بیشمار مرشدان فرق ضالّه آیا به درستی سخنان پیر و مراد خود قطع ندارند؟ به اطراف خود نظر کنید از صبح تا به شب افراد زیادی به درستی توهمات خود قطع پیدا کرده، طبق آن خود را به آب و آتش می‌زنند. اصلاً اگر مطلب اینگونه بود که هر که به قطع خود عمل می‌کرد مُثاب بود؛ چرا خداوند هزاران هزار پیامبر بسوی بشر فرستاد؛ کافی بود بگوید: "بنگدان من، هرکس به هرچه فکر می‌کند درست است، عمل کند". پس چرا اوصیاء و اولیاء منصوب شدند؛ مگر جزاین است که تا این قطع‌های فاسد بشر را اصلاح کنند. از این وقایع و تواریخ دهشتناک نتیجه می‌گیریم که نباید به متاع چو فروشان گندم نما دل داد که خدای ناکرده اگر به سخنان آنها قطع کرده، شرک آراسته به عبارات علمی را توحید و کفر مرزین به اصطلاحات شهودی را عرفان دانستیم خود و دیگران را هلاک ساخته‌ایم. لبّ کلام ما این است که قطعی که جز از راه معتبر که ائمه اطهار (ع) باشند حاصل نشده باشد ارزشی ندارد؛ گرچه چاره‌ای جز عمل بر طبق آن نداشته باشیم و گرچه حجّت باشد. پس قطع حجّت است یعنی چاره‌ای جز عمل طبق آن نیست اما عمل به بسیاری از قطع‌ها به بوار و هلاکت دنیوی و اخروی منجر می‌شود چنانچه تاریخ گواه بوده است. پس حجّت قطع هیچ ربطی به لحاظ کردن طریق تحصیل آن و ممنوعیت بعضی طرق ندارد. و از آنجا که "طلّب" معرفت از هر طریقی، خواه ناخواه و "عادتا"، به درست دانستن آن طریقه می‌انجامد و درست دانستن بسیاری طرق به انکار حقایق اهل بیت (ع) می‌انجامد. از اینرو ائمه اطهار (ع) صریحاً تحذیر کرده‌اند که "مالم یخرج من هذاللبیت فهو باطل" "خذ متا تکن متا" و احادیث به این مضامین بلکه به همین الفاظ در جلد دوم بحارالانوار بسیاری‌اند.

اهل بیت عصمت و طهارت (ع) در طی سالها به تربیت هزاران تلمیذ هتّ گماشتند. ایشان که اکثراً در مرکز علمی آنروز یعنی مدینه حضور داشتند شاگردان بسیاری به اقصی نقاط کشور اسلامی پهناور آنروز گسیل می‌داشتند و این شاگردان، خود به تربیت شاگردان دیگری می‌پرداختند. هدف و غرض ائمه (ع) تبیین و اظهار حقائق ناب الهی و گسترش آن در میان اُمت اسلامی بود. حقائق که تمام معارف دین را در بر گرفته از توحید و معاد تا نبوّت و امامت، از اسرار ظریف تذکیه و تصحیح نفس تا احکام فرعی فقه، از بیان ابتدای خلقت تا انتهای آن را بیان کرده بود و در این ضمن، هیچ چیز نمائد جز آنکه به آن اشاره‌ای که فعلاً بشر را کفایت کند، رفت. مسلم است که ائمه اطهار (ع) نمی‌توانستند برای "تک تک شاگردانشان" تمام معارف را از عقائد تا اخلاق و احکام بیان کنند تا در تمامی این معارف، روایات به حدّ "تواتر" برسند بلکه ایشان به هریک از شاگردان در حدّ وسع و استعداد او گوهری از این بحر ژرف عطا کردند. گوهری که شاید مخاطبش محققی در صدها سال آینده باشد. در این صورت معنا ندارد نظر ائمه (ع) ممنوعیت از اخذ اخبار باشد. این نقض غرض است. بلکه اقتدر در حفظ و حفاظت اخبار کوشا بوده و به آن تشویق می‌نموده‌اند که برای تعلیم یا تعلّم یک حدیث ثوابهایی چنین و چنان بر شمرده‌اند و حتی در مقام تعارض حقیقی اخبار گاهی قائل به جواز تخیر شده‌اند و به طرد یکی از دو روایت حکم نکرده‌اند. ائمه اطهار (ع) شیعیانشان را در اقصی نقاط سرزمین اسلامی امر به مراجعه به نماینده خود می‌کرده‌اند تا عقائد و احکام را مبنی بر "خبر واحد" برای ایشان بیان کنند. خلاصه کلام: سیره و سَنّت ایشان شکی باقی نمی‌گذارد که اخذ به

خبر واحد در اعتقادات، اخلاق، تاریخ، آداب، طبیعیات، و سایر ابواب معارف اسلامی در نظر آنها و همه مسلمین امری معقول و عادی بوده است.

همینطور روایات بسیاری که در زمینه‌های توحید، معاد، امامت، اخلاق، سنن، آداب، طب، تاریخ، سیر و سلوک، ...وارد شده است خود محکم‌ترین دلیل است بر حجّت آنها؛ آیا ممکن است چند صد صفحه راجع به توحید روایت وارد شده باشد اما ما بگوئیم "البته اینها هیچ يك حجّت نیست برای فهم توحید باید به مکتب نوافلاطونی یا دیوان‌شعر فلان عارف رجوع کنید؟". آری "تکلم روایات" راجع به مسئله‌ای، خود محکم‌ترین دلیل است بر حجّت روایات در آن مسئله.

اگر روایات در هیچ يك از اصول دین و معارف آن حجّت نباشد، مؤلّفین کتب روایی از کلینی گرفته تا مجلسی که به چند ده بلکه چند صد نفر بالغ می‌شوند چرا آنهمه روایت در اصول، طی سالیان درازی از عمر خویش جمع آوری و تدوین کرده‌اند؟ سیرهٔ معاریف سلف اخذ معارف و علوم از معصوم و طی طریق در مسیر ایشان بوده است.

تنبیه آخر توجه به این مطلب است که می‌دانیم ائمه اطهار عیبهٔ علم الهی و خزینه اسرار ربّانی می‌باشند. علم جز از سینه آنها منتشر نمی‌گردد و جز به آنجا باز نمی‌گردد. ایشان باب علم و طریق آن هستند؛ تا اینجا از ضروریات دین است و روایات در آن، فوق حد تواتر. حال سؤال اینجاست که اکنون که زمان غیبت است، فیض علم و رحمت ایشان چگونه به ما می‌رسد؟ آیا می‌توان قائل شد که ما در زمانی زندگی می‌کنیم که باب علم بکلی مسدود است و انسانها به حال خود رها شده‌اند؟ جواب به این سؤال واضح است زیرا اهل بیت (ع) که نقل دین اند ما را به روّات فراخوانده، امر به اخذ به احادیث از آنها و متابعت از کلام ایشان کرده‌اند. ما نمی‌گوئیم حدیث ثقل دین است ثقل دین همواره وجود مقدّس و زوال‌ناپذیر اهل بیت (ع) بوده و هست و حجّت خدا در این زمان نیز حضرت ولی عصر (عج) است اما در عوض می‌گوئیم، همین ثقل، ما را به تبعّد به اخبار و روایات در تمام معارف دین همچنانکه گذشت امر کرده‌اند و به این "طریق"، برای ما موضوعیّت داده‌اند و آنرا طریقه "اتحصاری" نجات معرفی کرده‌اند؛ چنانکه ابواب بسیاری در کتاب بحارالانوار به همین مسئله اختصاص دارد. آری همواره آثار علم ایشان و محصول زحماتشان برای هر جوینده‌ای سیراب کننده بوده و هست. "من وثق بماء لم یظمأ" و هرکه از این دریای علم روی برتافت اگر مستضعف نباشد، یا مغرض است یا بی توفیق.

تعریف حجّت

در پاسخ به این سؤال که کدام خبر حجّت است یعنی التزام به آن و نیز مشی کردن طبق آن لازم و واجب است؛ مبنای مشهور کنونی از نظر "تئوری" این است که تنها خبر صحیح السند حجّت می‌باشد، یعنی، آنچه به عدالت تمام راویان آن تصریح شده و نیز مسند باشد. یعنی کسی از سلسله سند حذف نشده و سلسله سند متّصل باشد. این مبنای تئوری در میدان "عمل" با شکست مواجه می‌شود زیرا اخبار زیادی این شرط را نداشته در نتیجه در بسیاری از مسائل با فقدان نصّ مواجه خواهیم بود. بنابراین مبنای عملی مشهور، حجّیت خبر موثوق الصدور می‌باشد و موثوق الصدور خبری است که "به هر نحو" به صدور آن از معصوم وثوق حاصل شود که این وثوق معمولاً از اقبال پیشینیان به خبر و عمل طبق آن حاصل می‌شود بنابراین چه بسیار مقبوله‌هایی که به آن عمل می‌شود و چه بسیار اخبار صحیحی که بدلیل عمل نکردن پیشینیان به آن، طرد می‌شوند. معمولاً سه نوع خبر صحیح، حسن و موثّق، طبق این رویکرد موثوق الصدور فرض می‌شوند گرچه ملاک موثوق الصدور بودن همانطور که گفته شد عمل اصحاب است نه تعاریف این سه نوع خبر. در واقع در این مبنای عملی علاوه بر صحت سند یا حداقل عاری بودن آن از ضعف و اضطراب به صحت متن و موافقت آن با سایر معارف شیعه نیز توجه شده است. اما اشکال این مبنا بدون دلیل بودن آن و تقلیدی بودن آن از گذشتگان است، در واقع ما تنها بر آنچه معتمد ایشان بوده است اعتماد کرده‌ایم.

در این فصل ما به تعریف مبنای جدیدی برای حجّیت پرداخته سعی در اثبات مبنای خود می‌کنیم. ابتدائاً تذکر می‌دهیم که مقصود ما از حجّت، "لازم العمل" که منحصر به فروعات فقیه شود نبوده بلکه از کلمه حجّت لزوم "اللزّام نظری" در اعتقادات و نیز عملی در احکام را اراده می‌کنیم. البته راجع به این مطلب که دائره حجّیت اخبار تا کجاست و آیا شامل اعتقادات نیز می‌شود؟ یا منحصر به احکام است، در فصل "تعمیم حجّیت" سخن گفته و با دلّالی اثبات کرده‌ایم که روایات در تمامی معارف دین حجّت و لازم‌الاحذ می‌باشند. اما در این فصل قصد داریم مبنای حجّیت را تغییر داده، تعریف دیگری برای حجّت پی ریزی کنیم.

ابتدا مبنا را بیان کرده سپس دلّالتمان را در تأیید آن می‌آوریم.

مبنا: اگر سند روایت از روّاتی که به ذمّ ایشان تصریح شده باشد خالی بود آن روایت قابل الاحذ یا جائز‌الاحذ است چه آن روایت مسند باشد، چه مرسل و چه دارای رجال مجهول. به عبارتی "قابل الاحذ ما یخلو من مُصَرِّح الذمّ." طبق این تعریف، ما روایات را به دو دسته کلی ممنوع الاحذ و قابل الاحذ تقسیم کردیم آنگاه روایت قابل‌الاحذ در صورتی که سایر ملاکات صحت از جمله عدم مخالفت با کتاب و سنّت متواتره و نیز عدم معارضت حقیقی با سایر روایات و عدم معارضت با آنچه عقل قیّیح میداند، دارا بود، واجب الاحذ یا حجّت است. پس ما دو ملاک کلی قرار دادیم: ملاک اول که اگر

سند روایت واجد آن بود روایت را جایز الاحذ می‌کند و ملاک دوم که در متن روایت لحاظ شده است که اگر متن روایت واجد آن بود این روایت جائز‌الاحذ یا قابل الاحذ؛ واجب الاحذ یا حجّت می‌گردد.

آری متابعت از ظنّ، فی‌الجمله مقبوح است اما شرع برخی از انواع ظنّ را برای ما معتبر و واجب‌الاحذ قرار داده است و حدّالّ در سلوک در این مسیر ظنّی، مصلحتی نهفته است که جبران مافات را می‌کند. در این صورت باید ببینیم آن دسته ظنونی که شارع برای ما حجّت قرار داده است کدام است؟ پس به سراغ ادلّه حجّیت خبر واحد رفته، یکی یکی را بررسی می‌کنیم تا ببینیم مبنای مشهور از آنها استخراج میشود یا مبنایی دیگر:

الف آیه نبأ: "یا ایّها الذّین آمنوا ان جانکم فاسق بنبأ فتنینوا أن تصیبوا قومأ بجهالة فتصبّحوا علی ما فعلتم نادمین" (حجرات: ۶). در نزد محقّق روشن است که بر دلالت این آیه شریفه اشکالاتی وارد است، باری آیه شریفه در صورتیکه بر حجّیت اخبار دلالت داشته باشد به صراحت بر مقصود و مبنای ما دلالت دارد زیرا نص است بر اینکه "تنها" در حالی که راوی "قطعاً" فاسق بود، تبیین لازم است و به خبرش عمل نمی‌شود. حتی این آیه شریفه دلیلی اعّم از مدّعی ماست و مدّعی ما را قطعاً در بر می‌گیرد؛ زیرا فاسق، حد نهایت ذمّ راوی است.

تذکر به يك نکته، مفید است و آن اینکه بعضی «مفهوم» آیه شریفه را اینگونه دانسته‌اند که: "إنّ جانکم «عادل» بنبأ فاقبلوا عنه" واضح است که اگر گزاره آمدن راوی را X، فاسق بودن آنرا Y و آوردن نبأ را Z و وجوب تبیین را q بدانیم:

از لحاظ ریاضیات جدید: قضیه (X,Y,Z) ⇐ q به هیچ عنوان با قضیه (X, ~Y,Z) ⇐ q~ هم ارز نیست. مضاف براینکه وجوب تبیین با قبول خبر و نیز فاسق بودن راوی با عادل بودن او نقیض نمی‌باشد بلکه نقیض وجوب تبیین، عدم وجوب آن و نقیض فاسق بودن راوی، فاسق نبودن آن است. در هر حال این مطلب، اشتباه مصطلحی است که در بسیاری از کتب اصول تکرار شده است. پس معنای حقیقی آیه شریفه چیزی است که مبنای ما را اثبات می‌کند نه آنچه ایشان گفته‌اند. در واقع از مقصود حقیقی آیه غفلت شده و آیه را بر محملی حمل کرده‌اند که اصلاً در صدد بیان آن نیست.

ب آیه نفر: "و ماکان المؤمنون لینفروا کأفّة فلولانفر من کل فرقة منهم طائفة لیتنفّھوا فی الدّین و لینذروا قومهم اذا رجعواالیهم لعلّهم یحذرون" (توبه ۱۲۲).

آیه شریفه "صریحاً" بر مبنای ما دلالت دارد زیرا عالم و مفتی شهر، بسیار است که روایات را مرسل نقل می‌کند و هیچ گاه کسی اعتراض نمی‌کند که چرا فلان راوی مجهول است. اما اینکه مستمع اعتراض کند که چرا از ابوهیره که امام صادق (ع) او را کذّاب دانسته نقل می‌کنی، اعتراض مقبول است. پس عرفاً در غیر مبنای ما اعتراض نمی‌شده و نمی‌شود. چنانچه آیه شریفه نیز ناظر به آن ملاک "عملی" است که در "جامعه" رایج است و بدون دلیل ملاک دیگری وضع کردن نوعی تشریع و دلیل می‌خواهد.

ج آیه کتمان: "انّ الذّین یکتُمون ما انزلنا من البیّنات والهدی بعدما بیّناه للنّاس فی الکتاب اولئک یلعنهم اللّٰه و یلعنهم اللّٰعنون" (بقره: ۱۵۹).

د آیه سوال: "و ما ارسلنا من قبلك الا رجلاً نوحی الیهیم فسنلوا اهل الذّکر ان کنتم لاتعلمون" (نحل: ۴۳).

ه آیه اذن: "و منهم الذّین یؤذون النّبی و یقولون هو اذن قل اذن خیرلکم یؤمن باللّٰه و یومن للمؤمنین و رحمة للذّین آمنوا منکم" (توبه: ۶۱).

آیات سه گانه فوق یا کمی مسامحه بر حجّیت خبر واحد دلالت دارند اما نسبت به کم و کیف آن خبر، چیزی بدست نمی‌دهند. در هر صورت تعیین مبنا از روی این آیات مشکل است.

و تواتر معنوی بر حجّیت اخبار و لزوم متابعت از ایشان، پس از تخصیص خوردن با روایاتی که در آنها ائمه اطهار (ع) از اخذ روایات از افراد مشخصی نهی کرده‌اند. در این صورت قدر متیقّن، لزوم اخذ به اخباری است که رجال آن مصرّح الذمّ نیستند و اگر کمتر از این حد قائل شویم و مرسلات را دور بریزیم خلاف عموم عمل کرده‌ایم زیرا لفظ حدیث و خبر و أثر در لسان این روایات مطلق و عام می‌باشد و شامل عادل و موثّق و حسن و مرسل می‌شود.

ز سیره عقلاء که چنانچه آنرا از ادلّه حجّیت خبر واحد بدانیم دلیلی بر حصر آن به خبر عادل وجود ندارد چنانکه بسیاری از محدّثین گذشته بلکه همه آنها تمامی احادیث را غیر از آنها که از رجال مصرّح الذمّ روایت شده بود می‌پذیرفته، در نظر و عمل ملزم به آنها بوده‌اند بلکه "سیره" ایشان بر قبول چنین اخباری استوار بوده است. در حقیقت، ملاک و مبنایی که ما اختیار کردیم امری مستحدث و جدید نیست بلکه ملاکی است که از زمان ائمه اطهار (ع) طی قرن‌ها حاکم بوده است و سیره سلف و آیین پیشینیان همین بوده است. پس اگر این روزها حرف جدیدی زده می‌شود نباید به اشتباه به سیره عقلاء نسبت داده شود.

نتیجه کلام اینکه ادله‌ای که حجّیت خبر واحد را اثبات می‌کنند، در واقع تمام اخبار غیر مشتمل بر رجال مصرّح الذمّ را حجّت می‌دانند نه فقط اخبار مصرّح العدالّه مُسند را. این مبنا علاوه بر اینکه مبنای درست اولیه محدّثین و محقّقین شیعه است، فوائد بسیاری دارد که به آنها اشاره خواهیم کرد. اما قبل از آن باید به يك نکته اشاره کنیم و آن این است که مبنای نادرستی که اخیراً مشهور شده است از کجا آمده است؟ حقیقت مطلب این است که این مبنا، مبنایی "استحسانی" است یعنی به صرف صواب دید و سلیقه شخصی وضع شده است و دلیلی از شرع بر آن دلالت ندارد و وضع آن نیز

توسط فرد بخصوصی صورت نگرفته بلکه اکثر مؤلفین این مبنا را به این صورت که: "مشهور است که..." نقل کرده‌اند و آنرا به فرد مشخصی نسبت نداده‌اند در واقع این مبنا در تقابل با اندیشه افراطی اخباریون و اندک اندک شکل گرفته است.

نکته دیگر اینکه مقصود از ذم در مبنای ما، که گفتیم رجال نباید مصَرَح الذَّم باشند، جرح ایشان است با یکی از آن عباراتی که در فصل "جرح و تعدیل راوی" نقل شد، در یکی از کتب معتبر رجال، که البته این کتب متضمن احادیثی نیز می‌باشند که در آنها شخص معصوم (ع) صریحاً فردی را جرح فرموده است.

از مهمترین فوائد مبنای ما این است که احادیث بسیاری را که طبق مبنای سابق، بی اعتنا رها شده بودند بکار گرفته در استخراج اعتقادات و احکام مورد استفاده قرار می‌دهد زیرا کثیر بلکه اکثر روایات ما دارای شرایط صَحِّ مبنای مشهور نبوده، خواه ناخواه معارف بسیاری از دین اسقاط شده است ولی با مبنا قرار دادن مبنای اخیر، از این علوم بی کران بهره‌مند شده از این چشمه صافی خواهیم نوشید.

به این مطلب توجه کنید که اگر مستشکل بگوید: رجال، خود علمی ظنی است. شما چگونه با علمی ظنی به نقد علمی دیگر می‌پردازید؟ در پاسخ خواهیم گفت ما برای اینکه از تقبیح ظنّ که عبارتست از نقد روایات با علم ظنی رجال فرار کنیم چاره‌ای نداریم جز اینکه به قدر متیقن آن که رجال مصَرَح الذم می‌باشند اکتفا کرده، نسبت به غیر آن ترتیب اثر ندهیم تا مورد نهی اِله حرمت اتباع از ظنّ قرار نگرفته باشیم بنابراین این کار دقیقاً طبق احتیاط است و با رعایت این مبنای جدید به احتیاط نیز عمل کرده‌ایم. یکی احتیاط در متابعت نکردن ظنّ تا جایی که ممکن است و دیگر احتیاط در دور نریختن و مهمل نگذاشتن روایات بسیاری که قطعاً بسیاری از آنها از معصوم صادر شده‌اند. بنابراین "احتیاط" حکم می‌کند که مبنای سابق را رها کرده به مبنای جدید متمسک شویم. بنابراین از فوائد مبنای جدید رعایت احتیاط شرعی و عقلی است تا نابجا در سند روایات خدشه نکرده، روایات را دور نریزیم آن هم با مبنایی ظنی چون مبنای سابق و علمی ظنی چون رجال؛ پس اگر کسی بگوید دلیل دور ریختن رجال مصَرَح الذم از جانب شما چیست؟ خواهیم گفت از روایات به تواتر اجمالی رسیدیم که بعضی از رجال مطرووداند و نمی‌شود از آنها اخذ حدیث کرد و اما اینکه این رجال حقیقتاً مطرود کدامیک از این همه رجالی هستند که علم ظنی رجال آنها را تقبیح کرده است؟ اینجا شبه تحریمه محصوره است و احراز از تمام اطراف لازم است پس ما بر طرد روایات رجال مصَرَح الذم حَجَّت شرعی داریم اما بیش از این، حَجَّت نداریم پس احتیاطاً بیش از این در صحت روایات خدشه نمی‌کنیم چون دلیلی در دست داریم.

البته توجه کنید که ملاکهای اورعیت، اِفْقَهیت و شهرت در ضمن بحث "تعارض" اخبار مطرح می‌شوند و نه بحث جواز قبول خبری که متعارض ندارد.

توجه کنید که غیر از این مبنای واضح، ائمه اطهار (ع) نسبت به سند روایات کنکاش نابجا نمی‌کردند و به اصطلاح مته به خشخاش نمی‌گذاشتند بلکه می‌فرمودند اگر روایتی از یکی از آنها که آنها را ذمّ کرده‌ایم، وارد شده بود، به آن اعتنا نکنند و إلاّ آنرا به کتاب و سَنَت عرضه کنید اگر مخالف کتاب و سَنَت نبود اخذ کنید. حتّی در بعضی روایات می‌فرمایند مَکذَّب بر ما زیاد شده من بعد روایات ما را به قرآن و سَنَت عرضه کنید و نیز می‌فرمودند اخذ به محکّمات سَنَت کنید و سَنَت را بر سَنَت حمل کنید تا معنای آنرا دریابید.

آری "مبنای" ایشان این بوده است و إلاّ می‌توانستند بگویند در سلسله سند و اتصال آن و عادل بودن رِوَاَت آنها نگاه کنید. اما چنین چیزی نگفتند، در واقع این قرارداده‌ها ساخته و پرداخته نسل‌های بعد هستند. ائمه اطهار (ع) صراحًّتا همین ملاک عدم وجود رجل مصَرَح الذم و نیز عدم مخالفت با کتاب و سَنَت را به ما دادند. ما هم همانرا ملاک قرار دادیم و از ائمه خود جلو نیفتاده‌ایم. روایات مربوط به این بحث و اینکه ملاک ائمه بیش از این نبوده است در باب "علة اختلاف الاخبار" جلد دوم بحارالانوار گرد آمده است محقّق اگر به سخن ما قانع نیست می‌تواند به آنجا مراجعه کند.

اما علت اینکه چرا مؤلفین، روایتی را که دارای رجال مصَرَح الذَّم می‌باشند اسقاط نکرده‌اند بلکه آنها را در کتب خویش ذکر کرده‌اند، علّش روشن است چنانکه خود ایشان در مقدمه کتابشان ذکر کرده‌اند، ایشان به مذت هرکه "علم" داشته‌اند از او نقل حدیث نکرده‌اند، اما بی جهت و با گمان و "ظنّ" روایت کسی را اسقاط نکرده‌اند. این مطلب نیز دلالت براین می‌کند که مبنای ایشان نزدیک به مبنای ما بوده است چنانکه اشاره کردیم. البته ما که کتب رجال بسیاری را در دست داریم به مذموم بودن راوی خاصی، علم پیدا می‌کنیم و روایت او را نمی‌پذیریم حال آنکه کلینی به حدیثی که متضمن مذموم بودن او باشد دست نیافته پس حدیث او را نقل کرده است. به همین جهت‌هاست که کتب ایشان متضمن روایات مجهول یا مرسل بسیاری است، در واقع رجال، در گذشته به بیش از دو قسم تقسیم نمی‌شده‌اند یا مذموم و ضعیف، یا غیر آن و اینکه بعضی از مؤلفین گفته‌اند تمام روایاتی که در کنیشان ذکر کرده‌اند از طریق صحیح نقل شده، معنایش به هیچ وجه صحیح به معنای عادل از عادل تا معصوم نمی‌باشد زیرا این اصطلاح در قرن "۴" وضع شده است، بلکه مقصود ایشان آنچیزی بوده که نزد ایشان حَجَّت بوده و از اینکه روایات بسیاری را مرسل و روایات بسیاری را مجهول نقل کرده‌اند بر می‌آید ملاکات صحت نزد ایشان بسیار راحتتر و آسان‌تر بوده است.

در هر حال مبنایی آسان سالهای سال بلکه قرن‌ها حاکم بوده و بسیاری از اخبار ابواب اعتقادات و اخلاق و اسرار و احکام قبول به تلقّی می‌شده. خلاصه کلام این است که ما غیر از ضوابطی که صریحاً در اخبار ذکر شده باشد. برای اسقاط احادیث، معتبر نمی‌دانیم، و آن ضوابطی نیز که ذکر شده‌اند به صراحت مبنای ما را تأیید می‌کنند.

در فصل آینده به نقل برخی از احادیثی پرداخته‌ایم که ملاکات صَحّت احادیث از آنها قابل استخراج است. غیر از این احادیث که از مجلد اول بحار گردآوری شده‌اند، در کتاب «احادیث معنوی» حدیث هشتم هر یک از یکصد و ده چهل حدیث، راجع به علم دین، طریق تحصیل آن، و ملاک صَحّت علم است.

جرعه هایی از دریای علم

کتاب زیدالزاد، عن جابرالجعفی قال سمعت ابا جعفر (ع) يقول ان لنا اوعية نملوها علما و حکما و لیست لها باهل فامل فلما نملوها الانتقال الی شیعتنا فانظروا الی ما فی الاوعية فخنوها ثم صَفّوها من الکدورة تاخذونها بیضاء تقیّة و ایاکم والاوعية فانّها وعاء سوء فتنکبوها.

و منه، قال سمعت ابا عبدالله (ع) يقول اطلبواالعلم من معدن العلم و ایاکم والولائج فیهم الضدادون عن الله ثم قال ذهب العلم و بقی غیرات العلم فی اوعية سوء فاحذروا باطنها فان فی باطنها الهلاک و علیکم بظاهرها فان فی ظاهرها النجاة او فسوقهاالتی یخفونها عن الخلق.

کتاب جعفر بن محمدبن شریح، عن حمید بن شعیب عن جابرالجعفی عن ابی عبدالله (ع) قال انّ الحکمة لتکون فی قلب المنافق فتجلجل فی صدره حتی یرجرها فیوعیها المؤمن و تكون کلمة النفاق فی صدر المؤمن فتجلجل فی صدره حتی یرجرها فیعیها المنافق.

(عیون اخبار الرضا علیه السلام) ابی عن علی عن ابيه عن حیون مولى الرضا عن الرضا (ع) قال من ردّ متشابه القرآن الی محکمه هدی الی صراط مستقیم ثم قال (ع) انّ فی اخبارنا متشابهاً کمتشابه القرآن و محکماً کمحکم القرآن فرقوا متشابهوا الی محکمها و لا تبصّوا متشابهها دون محکمها فضلوها. رواه الحسن بن سلیمان فی کتاب المحتضر من کتاب الشفاء و الجلاء مثله.

(بصائرالدراجات) احمد بن محمد عن محمد بن اسماعیل عن ابن بشیر عن ابی بصیر عن ابی جعفر او عن ابی عبدالله (ع) قال لا تکذبوا بحديث اناکم احد فانکم لاتدرون لعلّهُ من الحق فتکذبواوالله فوق عرشه.

(علل الشرائع) ابی عن سعد عن البرقی عن ابن بزيع عن ابن بشیر عن ابی حصین عن ابی بصیر عن احدهما (ع) قال لا تکذبوا بحديث اناکم مرجئی و لا قدری و لاخارجی نسبه الینا فانکم لاتدرون لعلّهُ شيء من الحق فتکذبواوالله عز و جل فوق عرشه.(المحاسن) ابن بزيع عن ابن بشیر عن ابی بصیر مثله.

(بصائرالدراجت) ابن ابی الخطاب عن محمد بن سنان عن عمار بن مروان عن المنخل عن جابر قال، قال ابو جعفر (ع) قال رسول الله (ص) انّ حدیث ال محمد صعب مستصعب لا يؤمن به إلاّ ملک مقرب او نبی مرسل او عبد امتحن الله قلبه للايمان فما ورد علیکم من حدیث ال محمد صلوات الله علیهم فلانث له قلوبکم و عرفتموه فاقبلوه و ما اسمارت قلوبکم و انکرتموه فروثوه الی الله و الی الرسول و الی العالم من ال محمد (ع) و انما الهالك ان یحدّث بشيء منه لایحتمله فیقول والله ما کان هذا شیئا والانکار هو الکفر.(الخرائج والجرائج) اخبرنا الشیخ علی بن عبدالصمد عن ابيه عن علی بن الحسن الجوزی عن الصدوق عن ابيه عن سعد عن ابن ابی الخطاب مثله.

(رجال الکشی) حمدویه عن الحسن بن موسی عن اسماعیل بن مهران عن محمد بن منصور عن علی بن سوبد السائی قال کتب الی ابوالحسن (ع) و هو فی الحبس اما بعد فانک امرؤ نزلک الله من ال محمد بمنزلة خاصة بما الهمک من رشدک و بصّرک من امور دینک بتفصیلهم و ردّ الامور الیهیم والرضا بما قالوا فی کلام طویل و قال و ادع الی صراط ربک فینا من رجوت اجابته و وال ال محمد و لا تقل بل بلغک عَنّا او نسب الینا هذا باطل و ان کنت تعرف خلافة فانک لاتدری لم قلناه و علی ای وجه و صفناه امن بما اخبرتک و لا نقش ما استکتمتک.

عن سفیان بن السمط قال قلت لابی عبدالله (ع) جعلت فداک ان رجلا یتینا من قبلكم یعرف بالکذب فیحدّث بالحديث فننکره؟ فقال ابوعبدالله (ع) يقول کلّ انّی قلت للیل انه نهار او للنهار انه لیل قال لا قال فان قال لك هذا انی قلته فلا تکذّب به فانک انما تکذبنی.

و عن ابی بصیر عن احدهما (ع) قال سمعته يقول لا تکذّب بحديث اناکم به مرجئی و لا قدری و لا خارجی نسبه الینا فانکم لا تدرون لعلّهُ شيء من الحق فتکذبون الله عز و جل فوق عرشه. روی ایضا عنهم (ع) انّهم قالوا اذا اختلفت احادیثنا علیکم فخنوها بما اجتمعت علیه شیعتنا فانه لاریب فیه.

(الاحتجاج) عن ابی جعفرالثانی (ع) فی مناظرته مع یحیی بن اکثم و سیجعی و بتمامه فی موضه انه قال رسول الله (ص) فی حجة الوداع قد کثرت علی الکذّابة و ستکثر فمن کذب علی متعمدا فلیتوبوا مقعده من النار فاذا اناکم الحدیث فاعرضوه علی کتاب الله فما وافق کتاب الله و ستّی فخلوها به و ما خالف کتاب الله و ستّی فلا تاخذوا به الخبر.

(قرب الاسناد) ابن ظریف عن ابن علوان عن جعفر عن ابيه (ع) قال قرات فی کتاب لعلی (ع) ان رسول الله (ص) قال انه سیکذب علی کما کذب علی من کان قبلی فما جاءکم عنّی من حدیث و افق کتاب الله فهو حدیثی و اما ماخالف کتاب الله فلیس من حدیثی.

(الكافي) على عن ابيه عن عثمان بن عيسى عن الحسين بن المختار عن بعض اصحابنا عن ابي عبدالله (ع) قال ارايتك لو حدثتك بحديث العام ثم جئتني من قابل فحدثتك بخلافه فبأيتهما كنت تأخذ قال كنت اخذ بالاخير فقال لي رحمك الله.

(الكافي) على عن ابيه عن ابن ابي نجران عن ابن حميد عن ابن حازم قال قلت لابي عبدالله (ع) ما بالي اسالك عن المسألة فتجيبني فيها بالجواب ثم يجيبك غيري فتجيبه فيها بجواب اخر فقال انا نجيب الناس على الزيادة والنقصان.

(تهذيب الاحكام) بسنده الصحيح عن علي بن مهزيار قال قرأت في كتاب لعبدالله بن محمد الى ابي الحسن (ع) اختلف اصحابنا في رواياتهم عن ابي عبدالله (ع) في ركعتي الفجر في السفر فروى بعضهم ان صلّهما في المحمل و روى بعضهم لا تصلّهما الاعلى الارض فاعلمني كيف تصنع انت لاقتدى به في ذلك فوقع (ع) موضع عليك بآية عملت.

عن الصدوق عن أبيه عن سعد عن أيوب بن نوح عن ابن ابي عمير عن عبد الرحمن بن ابي عبدالله عن الصادق (ع) قال إذا ورد عليكم حديثان مختلفان فأعرضوهما على كتاب الله فما وافق فخذوه و ما خالف فذروه فإن لم تجدوهما في كتاب الله فأعرضوهما على اخبار العامة فما وافق اخبارهم فذروه و ما خالف اخبارهم فخذوه.

علل الشرائع ابي عن احمد بن ادريس عن ابي اسحاق الارجاني رفعه قال قال لي ابو عبدالله (ع) اتدري لم امرتم بالاخذ بخلاف ما تقول العامة فقلت لا تدري فقال ان علياً (ع) لم يكن يدين الله بدين الا خالف عليه الامة الى غيره ارادة لابطال امره و كانوا يسألون امير المؤمنين (ع) عن الشيء لا يعلمونه فاذا افتهام جعلوا له ضدًا من عندهم ليلبسوا على الناس.

كتاب جعفر بن محمد بن شريح، عن حميد بن شعيب عن جابر الجعفي قال قال ابو عبدالله (ع) ان القرآن فيه محكم و متشابه فأما المحكم فنؤمن به و نعمل به و ندين به و اما المتشابه فنؤمن به و لا نعمل به و هو قول الله في كتابه فأما الذين في قلوبهم زيغ فيتبعون ما تشابه منه ابتغاء الفتنة و ابتغاء تأويله و ما يعلم تأويله الا الله والراسخون في العلم.

(المحاسن) ابي عن علي بن النعمان عن ايوب بن الحر قال سمعت ابا عبدالله (ع) يقول كل شيء مردود الى كتاب الله و السنة و كل حديث لا يوافق كتاب الله فهو زخرف.

(المحاسن) الواسطي عن موسى بن بكر عن زرارة عن ابي جعفر في حديث له قال كل من تعدى السنة رد الى السنة و في حديث اخر قال ابو جعفر (ع) من جهل السنة رد الى السنة.

(تفسير العياشي) عن الحسن بن الجهم عن العبد الصالح (ع) قال اذا كان جاءك الحديثان المختلفان فقسهما على كتاب الله و على احاديثنا فان اشبههما فهو حق و ان لم يشبههما فهو باطل.

(السرائر) من جامع البزنطي عن الرضا (ع) قال علينا القاء الاصول اليكم و عليكم التفريع.

(غوالي النال) روى العلامة مرفوعا الى زرارة بن اعين قال سألت الباقر (ع) فقلت جعلت فداك يأتي عنكم الخبران او الحديثان المتعارضان فبأيتهما اخذ فقال (ع) يا زرارة خذ بما اشتهر بين اصحابك و دع الشاذ النادر فقلت يا سيدي انهما معا مشهوران مرويان ماثوران عنكم فقال (ع) خذ بقول اعدلهما عنك و اوثقهما في نفسك فقلت انهما معا عادلان مرضيان موثقان فقال انظر ما وافق منهما مذهب العامة فاتركه و خذ بما خالفهم قلت ربما كانا موافقين لهم او مخالفين فكيف اصنع فقال اذن فخذ بما فيه الحائطة لدينك و اترك ما خالف الاحتياط فقلت انهما معا موافقان للاحتياط او مخالفان له فكيف اصنع فقال (ع) اذن فتخير احدهما فتأخذ به و تدع الآخر.

(رجال الكشي) محمد بن قولويه و الحسين بن الحسن بن بندار معا عن سعد عن البقطيني عن يونس بن عبد الرحمن ان بعض اصحابنا ساله و انا حاضرا فقال له يا ابا محمد ما اشدك في الحديث و اكثر انكارك لما يرويه اصحابنا فما الذي يحملك على رد الاحاديث فقال حدثني هشام بن الحكم انه سمع ابا عبدالله (ع) يقول لا تقبلوا علينا حديثنا الا ما وافق القرآن و السنة او تجدون معه شاهدا من احاديثنا المتقدمة فان المغيرة بن سعيد لعنه الله دس في كتب اصحاب ابي احاديث لم يحدث بها ابي فأتقوا الله و لا تقبلوا علينا ما خالف قول ربنا تعالى و سنة نبينا محمد (ص) فأنا اذا حدثنا قلنا قال الله عز و جل و قال رسول الله (ص). قال يونس وافيت العراق فوجدت بها قطعة من اصحاب ابي جعفر (ع) و وجدت اصحاب ابي عبدالله (ع) متوافرين فسمعت منهم و اخذت كتبهم فعرضتها بعد على ابي الحسن الرضا (ع) فانكر منها احاديث كثيرة ان يكون من احاديث ابي عبدالله (ع) و قال لي ان ابا الخطاب كذب على ابي عبدالله (ع) لعن الله ابا الخطاب و كذلك اصحاب ابي الخطاب يدسّون هذه الاحاديث الى يومنا هذا في كتب اصحاب ابي عبدالله (ع) فلا تقبلوا علينا خلاف القرآن فانا ان تحدثنا بموافقة القرآن و موافقة السنة انا عن الله و عن رسوله نحدث و لا تقول قال فان فيتناقض كلامنا ان كلام اخرنا مثل كلام اولنا و كلام اولنا مصداق لكلام اخرنا و اذا اتاكم من يحدثكم بخلاف ذلك فركّوه عليه و قولوا انت اعلم و ما جئت به فان مع كل قول منا حقيقة و عليه نور فما لا حقيقة معه و لا نور عليه فذلك قول الشيطان.

(رجال الكشي) بهذا الاسناد عن يونس عن هشام بن الحكم انه سمع ابا عبدالله (ع) يقول كان المغيرة بن سعيد يتعمد الكذب على ابي (ع) و ياخذ كتب اصحابه و كان اصحابه المستترون باصحاب ابي ياذنون الكتب من اصحاب ابي فيدفعونها الى المغيرة فكان يدس فيها الكفر والزندقة و يسندھا الى ابي (ع) ثم يدفعها الى اصحابه فيامرهم ان يثبتوها في الشيعة فكل ما كان في كتب اصحاب ابي (ع) من الغلو فذاك مما دسّه المغيرة بن سعيد في كتبهم.

(تهذيب الاحكام) الحسن بن ايوب عن ابن بكير عن عبيد بن زرارة عن ابي عبدالله (ع) قال ما سمعت مني يشبه قول الناس فيه التقية و ما سمعت مني لا يشبه قول الناس فلا تقية فيه.

روى الشيخ رحمه الله في كتاب الغيبة، و احمد بن ابي طالب الطبرسي و ابو علي الطبرسي باسانيدهم المعتبرة ان محمد بن عبدالله بن جعفر الحميري كتب الى الناحية المقدسة فسال عن المصلي اذا قام من التشهد الاول للركعة الثالثة هل يجب على ان يكبر فان بعض اصحابنا قال لا يجب عليه التكبير و يجزيه ان يقول بحول الله و قوّته اقوم و اقعّد فخرج الجواب ان فيه حديثين اما احدهما فانه اذا انتقل من حالة الى حالة اخرى فعليه تكبير و اما الآخر فانه روى انه اذا رفع راسه من السجدة الثانية فكبر ثم جلس ثم قال فليس عليه للقيام بعد القعود تكبير و كذلك التشهد الاول يجري هذا المجرى و بائهما اخذت من باب التسليم كان صوابا.

بنده خدا مصطفی نیک اقبال از شیخ کربلایی محمود امجد از سید محمد هادی میلانی و سید روح الله موسوی خمینی از شیخ عباس قمی از میرزای حسین نوری از شیخ انصاری از ملا احمد نراقی از سید مهدی بحر العلوم از محمد باقر بهبهانی از پدرش از ملا محمد باقر مجلسی از محمد تقی مجلسی از شیخ بهایی از شیخ حسین بن عبدالصمد عاملی از شیخ زین الدین معروف به شهید ثانی از شیخ علی بن عبدالعالی میسی کرکی از شیخ شمس الدین محمد بن مؤذن جزینی از شیخ ضیاء الدین علی بن محمد مکی از شیخ شمس الدین محمد مکی از ابوطالب محمد بن حسن از شیخ جمال الدین حسن بن یوسف بن علی بن مطهر حلی از شیخ ابوالقاسم نجم الدین جعفر بن حسن حلی از سید شمس الدین ابوعلی فخار بن معد موسوی حلی از ابوالفضل شاذان بن جبرئیل قمی از ابوجعفر محمد بن ابی القاسم طبری از ابوعلی حسن بن محمد طوسی از ابوجعفر محمد بن حسن طوسی از شیخ ابوعبدالله محمد بن نعمان شیخ مفید از ابن بابویه قمی معروف به صدوق از ابوالقاسم جعفر بن محمد بن قولویه قمی از محمد بن یعقوب بن اسحق کلینی رازی و ایشان به اسناد مختلف از ائمه اطهار ع روایت میکنند:

چهل حدیث ۱

۸. قال رسول الله ﷺ: غَشِيَتْكُمْ سَكْرَتَانِ: سَكْرَةُ حَبِّ الْعِيشِ وَ حَبِّ الْجَهْلِ. (نهج الفصاحة، ص ۵۸۴ / الأمر بالمعروف و النهي عن المنكر لابن أبي الدنيا، ج ۱، ص ۷۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: دو مستی شما را خواهد گرفت مستی عیشدوستی و علاقه بنادانی.

۹. قال رسول الله ﷺ: أَنْفَقِي وَ لَا تُحْصِي فِيُحْصِي اللَّهُ عَلَيْكَ وَ لَا تَوْعِي فَيَوْعِي اللَّهُ عَلَيْكَ. (نهج الفصاحة، ص ۲۶۶ / صحيح مسلم، ج ۲، ص ۷۱۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خرج کن و حساب مکن که خدا بر تو حساب کند و بخل موز که خدا بر تو بخل ورزد.

۱۰. قال رسول الله ﷺ: الْأَرْوَاحُ جُنُودٌ مُجْتَدَّةٌ فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا ائْتَلَفَ وَ مَا تَنَافَرَ مِنْهَا اخْتَلَفَ. (اعتقادات الإمامية للصدوق، ص ۴۸ / مصباح الشريعة، ص ۱۵۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: ارواح مانند سپاهیان منظمند روحهای آشنا مؤتلفند و روحهای ناآشنا مختلف.

۱۱. قال رسول الله ﷺ: تَفْتَحُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ نِصْفَ اللَّيْلِ فَيُنَادِي مُنَادٍ: هَلْ مِنْ دَاعٍ فَيُسْتَجَابُ لَهُ؟ (نهج الفصاحة، ص ۳۸۷ / صحيح الترغيب و الترهيب، ج ۱، ص ۴۸۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: نیمه شب درهای آسمان را بگشایند و یکی ندا کند آیا کسی هست دعا کند تا مستجاب شود؟

۱۲. الإمام الباقر عليه السلام: الصَّدَقَةُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ تُضَاعَفُ، لِفَضْلِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ عَلَى غَيْرِهِ مِنَ الْأَيَّامِ. (وسائل الشيعة، ج ۷، ص ۴۱۳ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۸۵)

امام باقر علیه السلام فرمودند: در روز جمعه (ثواب) صدقه دو چندان می شود، زیرا روز جمعه بر دیگر روزها فضیلت دارد.

۱۳. قال رسول الله ﷺ: سَيِّدُ الْقَوْمِ خَادِمُهُمْ وَ سَاقِيهِمْ آخِرُهُمْ شَرَابًا. (نهج الفصاحة، ص ۵۲۶ / من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۷۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: رئیس هر گروه خدمتگزار ایشان است و سقاینگر کسان پس از همه نوشد.

۱۴. قال رسول الله ﷺ: ثَلَاثٌ مَنْ كَرَّ فِيهِ نَشْرُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ كَنَفُهُ وَ أَدْخَلَهُ جَنَّتَهُ: رَفَقَ بِالضَّعِيفِ وَ شَفَقَ عَلَى الْوَالِدَيْنِ وَ الْإِحْسَانَ إِلَى الْمَمْلُوكِ. (نهج الفصاحة، ص ۴۲۲ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۵۲۴)

۱. قال رسول الله ﷺ: الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةُ حَرَامٌ عَلَى أَهْلِ اللَّهِ. (نهج الفصاحة، ص ۴۸۷ / عوالي اللئالي، ج ۴، ص ۱۱۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: دنیا و آخرت بر اهل خدا حرام است.

۲. قال رسول الله ﷺ: لَا سَهْلَ إِلَّا مَا جَعَلْتَ سَهْلًا. (نهج الفصاحة، ص ۲۶۶ / صحيح ابن حبان، ج ۳، ص ۲۵۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر چه آسان گیری آسان گذرد
قال رسول الله ﷺ: يَسِّرُوا وَ لَا تُعَسِّرُوا. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۰۸ / نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۳۳ / عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۵۵۰ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۸۱۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: سهل گیرید و سخت مگیرید.

۳. قال رسول الله ﷺ: مَنْ كَظُمَ غِيظًا وَ هُوَ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يَنْفِذَهُ مَلَأَهُ اللَّهُ أَمْنًا وَ إِيمَانًا. (نهج الفصاحة، ص ۷۲۸ / شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۱۷۶ / جامع الأخبار، ص ۱۱۷ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۹، ص ۱۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر کس خشمی را که تواند آشکار کند فرو برد خدا وی را از امنیت و ایمان سرشار کند.

۴. قال رسول الله ﷺ: مَنْ تَأَتَّى أَدْرَكَ مَا تَمْتَنِي. (نهج الفصاحة، ص ۷۲۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که صبوری کند به آرزوی خویش برسد.

۵. قال رسول الله ﷺ: كَلَامُ ابْنِ آدَمَ كُلُّهُ عَلَيْهِ لَا لَهُ إِلَّا أَمْرًا بِمَعْرُوفٍ أَوْ نَهْيًا عَنْ مَنكَرٍ أَوْ ذَكَرَ اللَّهُ تَعَالَى. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۱۲۹ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۵۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: گفتار فرزند آدم بضرر اوست نه بنفع او مگر امر بمعروفی یا نهی از منکر یا ذکر خدای والا.

۶. قال رسول الله ﷺ: مَنْ حَسُنَ إِسْلَامُ الْمَرْءِ تَرَكَّهُ مَالًا يَعْنِيهِ. (النوادر للراوندي، ص ۲۷ / مجموعة ورام، ج ۱، ص ۱۰۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: از درستی ایمان کسی این است که آنچه را که به او ربط ندارد پی نگیرد.

۷. قال رسول الله ﷺ: مَنْ أَرَادَ أَنْ تُسْتَجَابَ دَعْوَتُهُ وَ أَنْ تَكْشَفَ كَرْبَتُهُ فَلْيُفَرِّجْ عَنْ مُعَسِّرٍ. (نهج الفصاحة، ص ۷۵۹ / مسند ابن حنبل، ج ۲، ص ۲۴۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که خواهد دعوتش مستجاب شود و غمش از پیش برخیزد تنگ دستی را گشایش دهد.

رسول خدا ﷺ فرمودند: سه چیز است که در هر که باشد خداوند وی را پناه دهد و ببهشت برد، مدارا با ناتوان و مهربانی با پدر و مادر و نیکی با زیر دست.

۱۵. قال رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَحِبُّ الْمَدَامَةَ عَلَى الْإِخَاءِ الْقَدِيمِ فِدَاوُمُوا. (نهج الفصاحة، ص ۳۰۶/ كنز العمال، ج ۹، ص ۲۷)
رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند ادامه دوستی دیرینه را دوست دارد، بنابراین دوستی دیرینه را ادامه دهید.

۱۶. قال رسول الله ﷺ: تَنْظِفُوا بَكُلِّ مَا اسْتَطَعْتُمْ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى بَنَى الْإِسْلَامَ عَلَى النَّظَافَةِ وَلَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا كُلُّ نَظِيفٍ. (نهج الفصاحة، ص ۳۹۱/ كنز العمال، ج ۹، ص ۲۷۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر چه می توانید پاکیزه باشید زیرا خداوند اسلام را بر پاکیزگی نهاده و جز مردم پاکیزه کسی ببهشت نمی رود.

۱۷. قال رسول الله ﷺ: أَفْضَلُكُمْ إِيْمَانًا أَحْسَنُكُمْ أَخْلَاقًا. (تحف العقول، ص ۵/ بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۱۴۸)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر کس از شما اخلاقش نیکتر، ایمانش بهتر است.

قال رسول الله ﷺ: حَسَنَ الْخَلْقِ خَلَقَ اللَّهُ الْأَعْظَمَ. (نهج الفصاحة، ص ۴۴۲/ احیاء علوم الدین، ج ۳، ص ۵۰)
رسول خدا ﷺ فرمودند: نیکوئی خلق بزرگ خداوند است.

۱۸. قال رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَا ابْنَ آدَمَ مَرَضْتُ فَلَمْ تَعُدْنِي، قَالَ يَا رَبِّ كَيْفَ أَعُوذُكَ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ؟ قَالَ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ عَبْدِي فَلَانًا مَرَضَ فَلَمْ تَعُدْهُ؟ (الطرائف في معرفة مذاهب الطوائف، ج ۲، ص ۳۲۳/ نهج الحق وكشف الصدق، ص ۳۷۴)
رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند روز رستاخیز گوید آدمیزاد! بیمار شدم مرا عیادت نکردی؟ گوید خدایا چگونه ترا که پروردگار جهانیانی عیادت کنم گوید مگر نمی دانی که فلان بنده من بیمار بود؛ چرا او را عیادت نکردی؟

۱۹. قال رسول الله ﷺ: اغسلوا ثيابكم و خذوا من شعوركم و استاكوا و تريتوا و تنظفوا فَإِنَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ لَمْ يَكُونُوا يَفْعَلُونَ ذَلِكَ فَرَنْتَ نَسَاؤَهُمْ. (نهج الفصاحة، ص ۲۲۶/ الجامع الصغير، ج ۱، ص ۱۸۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: لباسهای خود را تمیز کنید و موهای خود را کم کنید، مسواک بزنید و آراسته و پاکیزه باشید زیرا یهودان چنین نکردند و زنانشان زناکار شدند.

الحَسَنُ بْنُ جَهْمٍ: رَأَيْتُ أَبَا الْحَسَنِ ﷺ اخْتَضَبَ، فَقُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ، اخْتَضَبْتَ؟ فَقَالَ: نَعَمْ، إِنَّ التَّهْنِئَةَ مِمَّا يَرِيدُ فِي عَقِّهِ النَّسَاءُ. (الكافي، ج ۵، ص ۵۶۷/ وسائل الشيعة، ج ۲۰، ص ۲۴۶)

راوی گوید امام کاظم ﷺ را دیدم که خضاب کرده است. عرض کردم: فدایت شوم خضاب کرده ای؟ فرمود: آری. آراستگی بر عفت زنان می افزاید.

الإمام الصادق ﷺ: لَا يَنْبَغِي لِلْمَرْأَةِ أَنْ تَعْتَطِلَ نَفْسَهَا وَلَوْ تَعَلَّقُ فِي عُنُقِهَا قِلَادَةً. (من لا يحضره الفقيه، ج ۱، ص ۱۲۳/ الكافي، ج ۵، ص ۵۰۹)

امام صادق ﷺ فرمودند: سزاوار نیست که زن خودش را واگذارد، بلکه حتی اگر شده با آویختن گردنبندی خود را بیاراید.

۲۰. قال رسول الله ﷺ: مَنْ تَمَنَّى عَلَى أُمَّتِي الْمَلَاءَ لَيْلَةً وَاحِدَةً أَحْبَطَ اللَّهُ عَمَلَهُ أَرْبَعِينَ سَنَةً. (نهج الفصاحة، ص ۷۵۴/ كنز العمال، ج ۴، ص ۹۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که برای امت من يك شب آرزوی گرانی کند خدا چهل سال عبادت او را باطل کند.

قال رسول الله ﷺ: الْجَالِبُ إِلَى سَوْقِنَا كَالْمَجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ الْمُحْتَكِرُ فِي سَوْقِنَا كَالْمُلْحَدِ فِي كِتَابِ اللَّهِ. (نهج الفصاحة، ص ۴۳۲/ كنز العمال، ج ۴، ص ۹۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: آنکه ببازار ما چیزی وارد می کند مانند آن کس است که در راه خدا جهاد میکند و آنکه در بازار ما احتکار میکند مانند کسی است که در کتاب خدا کافر بشمار رفته است.

۲۱. قال رسول الله ﷺ: أَتَّبِعِ السَّيِّئَةَ الْحَسَنَةَ تَمَحُّهَا. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۱۲/ مجموعه ورام، ج ۱، ص ۹۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: به دنبال گناه کار نیک انجام بده تا آن را محو کند.

قال رسول الله ﷺ: إِذَا أَسَأْتَ فَأَحْسِنِ. (شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۷، ص ۶۷/ نهج الفصاحة، ص ۱۸۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی بدی کردی، بدی را بنیکی محو کن.

۲۲. قال رسول الله ﷺ: مَنْ كَانَ أَمْرًا بِمَعْرُوفٍ فَلْيَكُنْ أَمْرُهُ ذَلِكَ بِمَعْرُوفٍ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۱۹۰/ نهج الفصاحة، ص ۷۳۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که به نیکی وادار کند مراقب باشد که همین وادار کردنش نیز به نیکی باشد.

۲۳. قال رسول الله ﷺ: لَيْسَ مَتَا مِنْ لَمْ يَتَغَنَّ بِالْقُرْآنِ. (معاني الأخبار، ص ۲۷۹/ المجازات النبوية، ص ۲۲۱/ أمالي المرتضى، ج ۱، ص ۳۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که قرآن به آهنگ و زیبا نخواند از ما نیست.

رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند بخاطر مسلمان پارسا بلا را از صد خانه همسایه او دفع میکند.

۳۱. قال رسول الله ﷺ: أَلَا إِنَّ الْغَضَبَ جَمْرَةٌ تَوْقِدُ فِي جَوْفِ ابْنِ آدَمَ أَلَّا تَرَوْنَ إِلَى حَمْرَةٍ عَيْنِيهِ وَانْتِفَاحِ أَوْدَاجِهِ فَإِذَا وَجَدَ أَحَدَكُمْ شَيْئًا مِنْ ذَلِكَ فَلَا رُضَ الْأَرْضِ. (نهج الفصاحة، ص ۲۴۳ / المجازات النبوية، ص ۱۹۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بدانید که خشم آتشی است که در دل انسان مشتعل می شود؛ مگر نمی بینید که بهنگام خشم چشمهای او سرخ و رگهایش متورم می شود وقتی یکی از شما چنین شد روی زمین روی زمین!

قال رسول الله ﷺ: إِذَا غَضِبَ أَحَدُكُمْ فَلْيَسْكُتْ. (بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۴۰۴ / نهج الفصاحة، ص ۵۶۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: و چون یکی از شما خشمگین شود خاموش ماند.

قال رسول الله ﷺ: الْغَضَبُ مِنَ الشَّيْطَانِ وَ الشَّيْطَانُ خَلَقَ مِنَ النَّارِ وَ الْمَاءُ يَطْفِئُ النَّارَ فَإِذَا غَضِبَ أَحَدُكُمْ فَلْيَغْتَسِلْ. (نهج الفصاحة، ص ۵۸۶ / مجموعة نورام، ج ۱، ص ۱۲۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خشم از شیطان است و شیطان از آتش است و آب آتش را خاموش میکند، وقتی کسی خشمگین شود غسل کند.

۳۲. قال رسول الله ﷺ: لَا يَتِمُّ أَحَدُكُمْ الْمَوْتَ أَمَّا مُحَسَّنًا فَلَعَلَّه يَرُدُّدَ وَأَمَّا مُسِيئًا فَلَعَلَّه يَسْتَعْتَبُ. (نهج الفصاحة، ص ۶۷۹ / صحيح البخاري، ج ۹، ص ۸۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هیچ يك از شما آرزوی مرگ نکند اگر نکوکار است شاید نیکی فزون کند و اگر بدکار است شاید راه رضا سپرد.

۳۳. قال رسول الله ﷺ: يَنْبَغِي أَنْ يَكُونَ لِلْمُؤْمِنِ، بَدَنُهُ فِي تَعَبٍ وَ النَّاسُ مِنْهُ فِي رَاحَةٍ. (نهج الفصاحة، ص ۸۰۱ / الخصال، ج ۲، ص ۴۰۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: مؤمن باید تنش برنج باشد و مردم از او در آسایش باشند.

۳۴. قال رسول الله ﷺ: لَوْ أَنَّ الْعِبَادَ لَمْ يَذْنُبُوا لَخَلَقَ اللَّهُ خَلْقًا يَذْنُبُونَ ثُمَّ يَغْفِرُ لَهُمْ وَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ. (نهج الفصاحة، ص ۶۰۴ / كنز العمال، ج ۴، ص ۲۱۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: اگر بندگان گناه نمی کردند خدا خلقی می آفرید که گناه کنند تا پیامرزدشان که او آمرزگار و رحیم است.

۲۴. قال رسول الله ﷺ: كَفَّارَةٌ مِنْ اغْتَبَتِ أَنْ تَسْتَغْفِرَ لَهُ. (نهج الفصاحة، ص ۶۰۹ / بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۲۴۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: کفاره کسی که عیب وی کرده ای اینست که برای او آمرزش بخواهی.

۲۵. قال رسول الله ﷺ: وَ مِنْ تَوَاضَعٍ رَفَعَهُ اللَّهُ، وَ مِنْ تَجَبَّرَ قَصِمَهُ اللَّهُ. (نهج الفصاحة، ص ۷۵۵ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۵۷۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که میانه روی کند خدا بی نیازش کند و هر که اسراف کند خدا فقیرش کند و هر که فروتنی کند خدایش بر دارد و هر که بزرگی فروشد خدایش درهم شکند.

۲۶. قال رسول الله ﷺ: لَيْسَ مَنَّا مَنْ تَشَبَّهَ بِغَيْرِنَا. (نهج الفصاحة، ص ۶۶۳ / سنن الترمذي، ج ۵، ص ۵۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که بغیر ما مانند شود از ما نیست.

قال رسول الله ﷺ: مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ. (اعتقادات الإمامية للصدوق، ترجمه حسنی، ص ۶ / شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۱۵۶ / عوالي اللئالی العزیزیه فی الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۱۶۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که بگروهی تشبّه جوید از آنهاست.

۲۷. قال رسول الله ﷺ: حَقِيقٌ بِالْمَرْءِ أَنْ يَكُونَ لَهُ مَجَالِسٌ يَخْلُو فِيهَا وَ يَذْكُرُ ذُنُوبَهُ فَيَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْهَا. (نهج الفصاحة، ص ۴۴۸ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۵۷۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: چه خوب است که مرد گاهی خلوت کند و گناهان خود را بیاد آرد و از خدا آمرزش خواهد.

۲۸. الإمام علي عليه السلام: الْمُدَاوِمَةُ! الْمُدَاوِمَةُ! فَإِنَّ اللَّهَ لَمْ يَجْعَلْ لِعَمَلِ الْمُؤْمِنِينَ غَايَةً إِلَّا الْمَوْتَ. (مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱، ص ۱۳۰)

امام علی علیه السلام فرمودند: در کار پیگیر باشید؛ زیرا خداوند برای کار مؤمنان پایانی جز مرگ قرار نداده است.

۲۹. قال رسول الله ﷺ: إِنَّ مِنْ تَمَامِ إِيمَانِ الْعَبْدِ أَنْ يَسْتَنْثِي فِي كُلِّ حَدِيثِهِ. (نهج الفصاحة، ص ۳۳۸ / كنز العمال، ج ۳، ص ۵۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: نشانه کمال ایمان مرد اینست که در همه سخن خود استثنائی بیاورد و همه را موکول به اذن خدا کند.

۳۰. قال رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لِيُدْفِعَ بِالْمُسْلِمِ الصَّالِحِ عَنْ مَائَةِ أَهْلِ بَيْتٍ مِنْ جِيرَانِهِ الْبِلَاءِ. (نهج الفصاحة، ص ۳۰۲ / ربيع الأبرار و نصوص الأخبار، ج ۲، ص ۱۵۶)

۳۵. قال رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى وَيُحِبُّ مَعَالِيَ الْأَخْلَاقِ وَيَكْرَهُ سَفْسَافَهَا. (نهج الفصاحة، ص ۲۹۳ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۸، ص ۱۲۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند موصوف به علو است و امور عالی را دوست دارد و امور پست و بی ارزش را نمی پسندد.

۳۶. قال رسول الله ﷺ: إِنَّ النَّاسَ لَا يَرْفَعُونَ شَيْئًا إِلَّا وَضَعَهُ اللَّهُ تَعَالَى. (نهج الفصاحة، ص ۳۲۳ / الجعفریات، ص ۱۴۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: مردم چیزی را به زور بالا نیاورند جز آنکه خدا آن را تنزل دهد.

۳۷. قال رسول الله ﷺ: لِتَأْمُرَنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ أَوْ لِيَسْلُطَنَّ اللَّهُ عَلَيْكُمْ شَرَارَكُمْ فَيَدْعُو خِيَارَكُمْ فَلَا يَسْتَجَابْ لَهُمْ. (نهج الفصاحة، ص ۶۲۴ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۸۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بنیکی وادارید و از بدی باز دارید وگر نه خدا بدانتان را بر شما مسلط کند و نیکانتان دعا کنند و استجابیشان نکند.

۳۸. قال رسول الله ﷺ: خَمْسٌ مِنْ سُنَنِ الْمُرْسَلِينَ: الْحَيَاءُ وَالْحِلْمُ وَالْحُجَامَةُ وَالسَّوَالُ وَالْتَّعَطُّ. (نهج الفصاحة، ص ۴۶۲ / كنز العمال، ج ۶، ص ۶۵۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: پنج چیز از سنت پیغمبرانست: حیا و حلم و حجامت و مسواک و عطر زدن.

۳۹. قال رسول الله ﷺ: كَمَا تَكُونُوا يَوَلِّيْ عَلَيْكُمْ. (نهج الفصاحة، ص ۶۱۶ / كنز العمال، ج ۶، ص ۸۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: چنان که هستید بر شما حکومت کنند.

۴۰. قال رسول الله ﷺ: ثَلَاثَةٌ مِنَ مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ عِنْدَ اللَّهِ: أَنْ تَعْفُو عَمَّنْ ظَلَمَكَ وَتَعْطِيَ مَنْ حَرَمَكَ وَتَصِلَ مَنْ قَطَعَكَ. (نهج الفصاحة، ص ۴۰۹ / تحف العقول، ص ۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: سه چیز است قله های اخلاق نیکوست: آنکه از ستم گر درگذری و کسی را که تو را محروم کرده است عطا دهی و با آنکه از تو بریده است پیوندگیری.

رسول خدا ﷺ فرمودند: مرا با دنیا چه کار. من در دنیا چون مسافری هستم که در سایه درختی نشست و برفت و آن را وا گذاشت.

چهل حدیث ۲

۱. قال رسول الله ﷺ: قال الله تعالى، يؤذيني ابن آدم يسب الدهر وأنا الدهر. بيدي الأمر أقلب الليل والنهار. (نهج الفصاحة، ص ۵۹۳ / صحيح مسلم، ج ۴، ص ۱۷۶۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خدای والا فرماید فرزند آدم مرا آزار میکند که روزگار ناسزا میگوید، روزگار منم و کارها بدست منست و شب و روز را من تغییر میدهم.

۲. قال رسول الله ﷺ: ثلاث ليس لأحد الناس فيه رخصة: برّ الوالدين مسلماً كان أو كافراً و الوفاء بالعهد لمسلم أو كافراً و الأمانة إلى مسلم كان أو كافراً. (نهج الفصاحة، ص ۴۱۶ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۵۳۴ / مسند الإمام علي عليه السلام، ج ۹، ص ۲۷۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: سه چیز است که هیچ کس بترك آن مجاز نیست، نیکی با پدر و مادر، مسلمان باشند یا کافر؛ وفای بعهده برای مسلمان یا کافر؛ و رد امانت به مسلمان یا کافر.

۳. قال رسول الله ﷺ: من يغفر الله له. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۱۴۳ / نهج الفصاحة، ص ۷۳۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که بیامرزد خدایش بیامرزد.

۴. قال رسول الله ﷺ: ساعات الأذى في الدنيا يذهبن ساعات الأذى في الآخرة. (نهج الفصاحة، ص ۵۱۸ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۳۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: ساعت‌های آزار این دنیا ساعت‌های آزار آخرت را نابود میکند.

۵. قال رسول الله ﷺ: البلاء موكل بالقول ما قال عبد لشيء: «لا والله لا أفعله أبدا» إلا ترك الشيطان كل عمل و ولى بذلك منه حتى يؤثمه. (نهج الفصاحة، ص ۳۷۶ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۴۹۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بلا بسخن وابسته است. وقتی بنده‌ای گوید بخدا هرگز این کار را نمی‌کنم شیطان همه کارها را بگذارد و سخت تلاش کند تا او را بگناه وادارد.

۶. قال رسول الله ﷺ: ما لي وللدنيا، ما أنا و الدنيا إلا كراكب استظلّ تحت شجرة ثم راح وتركها. (نهج الفصاحة، ص ۷۰۳ / الكافي، ج ۲، ص ۱۳۴ / بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۶۸)

۷. قال رسول الله ﷺ: تفتح أبواب السماء و يستجاب الدعاء، عند نزول الغيث. (نهج الفصاحة، ص ۳۸۸ / تحف العقول، ص ۱۰۸ / الخصال، ج ۱، ص ۳۰۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هنگام نزول باران درهای آسمان را بگشایند و دعاها را مستجاب کنند.

۸. قال رسول الله ﷺ: تعلّموا العلم و تعلّموا للعلم السكينة و الوقار و تواضعوا لمن تعلّمون منه. (منية المريد، ص ۲۴۳ / نهج الفصاحة، ص ۳۸۶ / الترغيب و التهيب، ج ۱، ص ۶۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: دانش بیاموزید و با دانش وقار و آرامش آموزید و نسبت بآموزگار خویش فروتن باشید.

قال رسول الله ﷺ: تواضعوا لمن تعلّمون منه و تواضعوا لمن تعلّمونه. (نهج الفصاحة، ص ۳۹۲ / الكافي، ج ۱، ص ۳۶ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۳۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: با استاد و با شاگرد خود تواضع کنید.

۹. قال رسول الله ﷺ: إذا أعطى الله أحداً خيراً فليبدأ بنفسه و أهل بيته. (عمدة عيون صحاح الأخبار في مناقب إمام الأئمة، ص ۴۱۸ / بحار الأنوار، ج ۳۶، ص ۳۶۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی خدا بیکي از شما چیزی داد در صرف آن از خود و کسان خود آغاز کند.

قال رسول الله ﷺ: اليد العليا خير من اليد السفلى و أبدأ بمن تعول. (الإمامة و التبصرة من الحيرة، ص ۳۴ / الكافي، ج ۴، ص ۲۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: دست دهنده از دست بگیر بهتر است و صدقه را از نانخوران خویش آغاز کن.

۱۰. قال رسول الله ﷺ: المؤمن يألف و لا خير فيمن لا يألف و لا يؤلف. (نهج الفصاحة، ص ۷۸۲ / الكافي، ج ۲، ص ۱۰۲ / نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۳۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: مؤمن الفت گیرد و هر که الفت نگیرد و الفت نیارد خیری در او نیست.

۱۱. قال رسول الله ﷺ: أيها الناس عليكم بالتقصد عليكم بالتقصد فإنّ الله تعالى لا يملّ حتى تملّوا. (نهج الفصاحة، ص ۳۶۵ / سنن ابن ماجة، ج ۲، ص ۱۴۱۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: ای مردم معتدل باشید زیرا خدا ملول نمی‌شود مگر هنگامی که شما ملول شوید.

۱۲. الامام علی علیه السلام: أَطْرِفُوا أَهْلَيْكُمْ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ بَشْيٍّ مِنَ الْفَاكِهَةِ، كَيْ يَفْرَحُوا بِالْجُمُعَةِ. (بحار الأنوار، ج ۱۰۱، ص ۷۳/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۸۵/ الكافي، ج ۶، ص ۲۹۹)

امام علی علیه السلام فرمودند: هر روز جمعه مقداری میوه به خانواده خود نوبر دهید تا از آمدن جمعه خوشحال شوند.

۱۳. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: إِذَا أَتَى أَحَدُكُمْ خَادِمُهُ بِطَعَامِهِ قَدْ كَفَاهُ عِلَاجَهُ وَ دَخَانَهُ فَلْيَجْلِسْ مَعَهُ فَإِنْ لَمْ يَجْلِسْ مَعَهُ فَلْيَنَاوِلْهُ أَكْلَةً أَوْ أَكْلَتَيْنِ. (نهج الفصاحة، ص ۱۷۷/ كنز العمال، ج ۹، ص ۷۲)

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمودند: وقتی خادم شما غذایی می آورد که آن را تهیه کرده و دود آن را خورده باید وی را با خویشتن بنشانید و اگر او را نشست لا اقل يك يا دو لقمه باو بدهد.

۱۴. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: احفظ وَدَّ أَيْبِكَ لَا تَقْطَعُهُ فَيُطْفِئَ اللَّهُ نُورَكَ. (نهج الفصاحة، ص ۱۷۲/ كنز العمال، ج ۱۶، ص ۴۶۴)

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمودند: دوستی با پدر خویش را حفظ کن و رشته آن را مبر که خداوند نور تو را خاموش میکند.

۱۵. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: لَا إِيمَانَ لِمَنْ لَا أَمَانَةَ لَهُ وَلَا دِينَ لِمَنْ لَا عَهْدَ لَهُ. (الجعفریات، ص ۳۶/ شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۴۲/ جامع الأخبار للشعیری، ص ۷۴/ النوادر للراوندي، ص ۵/ مجموعة ورام، ج ۲، ص ۲۲۶)

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمودند: هر که امانت ندارد ایمان ندارد و هر که پیمان نکه ندارد دین ندارد.

۱۶. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: طَعَامُ السَّخِيِّ دَوَاءٌ. (بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۳۵۷/ نهج الفصاحة، ص ۵۵۶)

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمودند: غذای سخاوت مند دوا است.

۱۷. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: إِنَّ حَسْنَ الْخَلْقِ لِيَذِيبَ الْخَطِيئَةَ كَمَا تَذِيبُ الشَّمْسُ الْجَلِيدَ. (نهج الفصاحة، ص ۳۲۵/ بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۳۹۵)

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمودند: خوش اخلاقی گناه را محو میکند چنان که آفتاب یخ را آب می کند.

۱۸. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: إِنَّ مِنْ مَوْجِبَاتِ الْمَغْفِرَةِ إِدْخَالَ السَّرُورِ عَلَى أَحْيِكَ الْمُؤْمِنِ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۷۳/ نهج الفصاحة، ص ۳۴۲)

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمودند: از جمله لوازم آمرزش اینست که برادر مؤمن خود را خرسند سازی.

۱۹. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: خِيَارَكُمْ خِيَارَكُمْ لِنِسَائِهِمْ. (الأمالي للطوسي، ص ۳۹۲/ بحار الأنوار، ج ۱۰۰، ص ۲۲۶)

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمودند: از همه شما نيك تر کسانی هستند که برای زنان خود نيکترند.

قال رسول الله صلى الله عليه وآله: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى سَائِلُ كُلِّ رَاعٍ عَمَّا اسْتَرَعَاهُ، أَحْفَظَ ذَلِكَ أَمْ ضَيَّعَهُ حَتَّى يَسْأَلَ الرَّجُلُ عَنْ أَهْلِ بَيْتِهِ. (نهج الفصاحة، ص ۲۹۶/ سلسلة الأحاديث الصحيحة و شيء من فقهها و فوائدها، ج ۴، ص ۱۷۹)

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمودند: خداوند از هر کس در باره زیر دستش میپرسد که آیا آن را نگهداشته یا ضایع گذاشته است تا آن جا که از مرد در باره اهل خانه اش پرسش میکند.

۲۰. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: إِذَا قَصَرَ الْعَبْدُ فِي الْعَمَلِ ابْتِلَاهُ اللَّهُ تَعَالَى بِالْهَمِّ. (نهج الفصاحة، ص ۱۹۸/ عيون الحكم و المواعظ للثني، ص ۴۲۶)

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمودند: وقتی بنده ای در عمل کوتاهی کند خداوند او را بغم مبتلا سازد.

۲۱. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: إِنَّ لِلطَّاعِمِ الشَّاكِرِ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلَ مَا لِلصَّائِمِ الصَّابِرِ. (نهج الفصاحة، ص ۳۳۲/ مسند أحمد، ط الرسالة، ج ۱۳، ص ۲۶۹)

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمودند: پاداش آنکه غذا می خورد و شکر میگزارد مانند روزه دار صبور است.

۲۲. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: تَوَاضَعَ لِلْمَحْسَنِ إِلَيْكَ وَإِنْ كَانَ عَبْدًا حَبِشِيًّا. (نهج الفصاحة، ص ۳۹۱/ ربيع الأبرار و نصوص الأخبار، ج ۲، ص ۱۴)

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمودند: هر که با تو نیکی کند با وی متواضع باش گرچه برده حبشی باشد.

۲۳. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: اقْرءُوا الْقُرْآنَ وَ اعْمَلُوا بِهِ وَ لَا تَغْلُوا فِيهِ. (نهج الفصاحة، ص ۲۳۴/ كنز العمال، ج ۱، ص ۵۱۱)

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمودند: قرآن را بخوانید و بدان عمل کنید و در آن غلو نکنید.

۲۴. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: مَا يَحِلُّ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَشْتَدَّ إِلَى أَخِيهِ بِنَظَرَةٍ تَوْذِيهِ. (نهج الفصاحة، ص ۷۱۲/ الزهد و الرقائق لابن المبارك و الزهد لنعيم بن حماد، ج ۱، ص ۲۴۰)

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمودند: روا نیست که مؤمنی به برادر خویش به تندی نظر کند که مایه آزار او شود.

۳۱. قال رسول الله ﷺ: لا خير في مال لا ينزراً منه و جسد لا ينال منه. (نهج الفصاحة، ص ۶۷۶/ الجامع الصغير، ج ۲، ص ۷۴۷)
رسول خدا ﷺ فرمودند: در مالی که آفت بدان نرسد و تنی که مصیبت نبیند خیری نیست.

۳۲. قال رسول الله ﷺ: قال الله تعالى من علم أني ذو قدرة على مغفرة الذنوب غفرت له. (نهج الفصاحة، ص ۵۹۵/ تفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۴۲)
رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند فرماید هر که متوجه باشد که من بر آمرزش گناهان قادرم بیامرزمش.

۳۳. قال رسول الله ﷺ: أمر بين أمرين و خير الأمور أوساؤها. (الكافي، ج ۵، ص ۶۷/ عوالي اللئالي العزیزية في أحاديث الدینية، ج ۱، ص ۲۹۶)
رسول خدا ﷺ فرمودند: راه درست میان افراط و تفریط است و بهترین کارها میانه رویست.

۳۴. قال رسول الله ﷺ: إذا أثني عليك جيرانك أنك محسن فأنت محسن. (نهج الفصاحة، ص ۱۷۸/ الجامع الصغير، ج ۱، ص ۵۷)
رسول خدا ﷺ فرمودند: اگر همسایگانت ترا نیکوکار دانستند نیکوکاری.

۳۵. قال رسول الله ﷺ: من أخذ أموال الناس يريد أداءها أدى الله عنه و من أخذها يريد إتلافها أتلفه الله. (نهج الفصاحة، ص ۷۶۲/ صحيح البخاري، ج ۳، ص ۱۱۵)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که مال مردم را بگیرد و اراده پرداخت آن داشته باشد خدا در پرداخت آن کمکش کند و هر که بگیرد و اراده تلف کردن داشته خدا آن را تلف کند.

۳۶. قال رسول الله ﷺ: إن الله تعالى رضي لهذه الأمة اليسر و كره لها العسر. (نهج الفصاحة، ص ۲۹۶/ المعجم الكبير، ج ۲۰، ص ۲۹۸)
رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند برای این امت آسانی را پسندیده و سختی را نپسندیده است.

۳۷. قال رسول الله ﷺ: إذا هممت بأمر فاستخر ربك فيه سبع مرات ثم انظر إلى الذي يسبق إلى قلبك فإن الخيرة فيه. (فتح الأبواب بين ذوي الأبواب و بين ربّ الأرباب، ص ۱۵۶/ بحار الأنوار، ج ۸۸، ص ۲۶۵/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۶، ص ۲۵۵)

۲۵. قال رسول الله ﷺ: أما علمت أن الإسلام يهدم ما كان قبله و أن الهجرة تهدم ما كان قبلها و أن الحج يهدم ما كان قبله. (نهج الفصاحة، ص ۲۶۰/ صحيح مسلم، ج ۱، ص ۱۱۲)
رسول خدا ﷺ فرمودند: آیا نمیدانی که اسلام آنچه را پیش از آن بوده محو میکند و هجرت آنچه را پیش از آن رخ داده از میان می برد و حج آنچه را پیش از آن بوده نابود میسازد.

۲۶. قال رسول الله ﷺ: إنما أنا بشر مثلكم و إن الظن يخطي و يصيب و لكن ما قلت لكم قال الله فلن أكذب على الله. (نهج الفصاحة، ص ۳۴۴/ سنن ابن ماجه، ج ۲، ص ۸۲۵)
رسول خدا ﷺ فرمودند: من انسانی مثل شما هستم و گمان بخطایا صواب میروود ولی هر چه را بگویم خدا گفته است بر خدا دروغ نمی بندم.

۲۷. قال رسول الله ﷺ: كل امرئ حسيب نفسه. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۶۷/ نهج الفصاحة، ص ۶۱۱)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر کس حسابگر خویشتن است.

۲۸. الامام علي عليه السلام: احذر كل عمل يعمل به في السرّ و يُستحي منه في العلانية. (نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۴۵۹/ بحار الأنوار، ج ۳۳، ص ۵۰۸)
امام علی علیه السلام فرمودند: از هر کاری که در نهان انجام می شود و در آشکار از انجام آن شرم شود، دوری کن.
الامام علي عليه السلام: احذر كل عمل إذا سئل عنه صاحبه أنكره أو اعتذر منه. (نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۴۵۹/ بحار الأنوار، ج ۳۳، ص ۵۰۸/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۶۱)
امام علی علیه السلام فرمودند: از هر کاری که اگر از کننده آن بازخواست شود مجبور است آن را انکار کند یا از آن پوزش خواهد، دوری کن.

۲۹. قال رسول الله ﷺ: عليك بتقوى الله عزّ و جلّ ما استطعت و اذكر الله عند كل حجر و شجر. (نهج الفصاحة، ص ۵۷۰/ المعجم الكبير، ج ۲۰، ص ۱۵۹)
رسول خدا ﷺ فرمودند: از یاد خدا غافل مباش و خدا را نزد هر سنگ و درختی یاد کن.

۳۰. قال رسول الله ﷺ: إن من عباد الله من لو أقسم على الله لأبره. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۵۹/ نهج الفصاحة، ص ۳۴۱)
رسول خدا ﷺ فرمودند: بعضی بندگان خدا هستند که اگر قسم خورند همان شود.

رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی بکاری تصمیم گرفتی هفت بار از خدا طلب خیر کن سپس بنگر دل تو به کدام طرف مایل است که نیکی در همان است.

۳۸. قال رسول الله ﷺ: الهوا و العبوا فإنّي أكره أن يرى في دينكم غلظة. (نهج الفصاحة، ص ۲۵۹ / شعب الإيمان، ج ۸، ص ۴۸۵)
رسول خدا ﷺ فرمودند: تفريح كنيد و بازی كنيد زیرا دوست ندارم كه در دين شما خشونتى ديده شود.

۳۹. قال رسول الله ﷺ: تفكروا في آلاء الله و لا تفكروا في الله. (مفردات ألفاظ القرآن، ص ۸۳ / نهج الفصاحة، ص ۳۸۹ / النهاية في غريب الحديث و الأثر، ج ۱، ص ۶۳ / لسان العرب، ج ۱۴، ص ۴۴)
رسول خدا ﷺ فرمودند: در نعمتهای خدا بیندیشید اما در باره ذات خدا میندیشید.

قال رسول الله ﷺ: تفكروا في الخلق و لا تفكروا في الخالق فإنكم لا تقدرون قدره. (نهج الفصاحة، ص ۳۸۹ / الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۷، ص ۶۶۲)
رسول خدا ﷺ فرمودند: در باره خلق بیندیشید و در باره خالق میندیشید كه بكنه ذات او نتوانید رسید.

۴۰. قال رسول الله ﷺ: أوصيك بتقوى الله تعالى في سرّ أمرك و علانيته و إذا أسأت فأحسن و لا تسألنّ أحدا شيئا و لا تقبض أمانة و لا تقض بين اثنين. (نهج الفصاحة، ص ۳۵۰ / مسند أحمد، ط الرسالة، ج ۳۵، ص ۴۵۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بتو سفارش میکنم كه در نهان و عیان پرهیزكار باشی. وقتی بدی كردی نیکی كن و از کسی چیزی نخواه و امانت مگیر و میان دو كس قضاوت مكن.

رسول خدا ﷺ فرمودند: مؤمنی که با مردم آمیزش کند و بر آزارشان صبر کند از مؤمنی که با مردم آمیزش نکند و بر آزارشان صبر نکند بهتر است.

چهل حدیث ۳

۱. قال رسول الله ﷺ: من سعى في فكك رقبتك ثقة بالله واحتسابا كان حقا على الله تعالى أن يعينه وأن يبارك له ومن تروّج ثقة بالله واحتسابا كان حقا على الله أن يعينه وأن يبارك له ومن أحيا أرضا ميتة ثقة بالله واحتسابا كان حقا على الله تعالى أن يعينه وأن يبارك له. (نهج الفصاحة، ص ۴۱۸ / السنن الكبرى، ج ۱، ص ۵۳۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر کس در آزاد ساختن خود با اعتماد خدا و بامید ثواب بکوشد بر خدا لازم است که وی را یاری کند و او را برکت دهد و هر که با اعتماد خدا و بامید ثواب ازدواج کند بر خدا لازم است که وی را یاری کند و او را برکت دهد و هر که اعتماد بخدا و بامید ثواب زمین بایری را آباد کند بر خدا لازم است که ویرا یاری کند و او را برکت دهد.

۲. قال رسول الله ﷺ: ثلاث لازمت لأمّتي: سوء الظنّ والحسد والطيرة فإذا ظننت فلا تحقق وإذا حسدت فاستغفر الله وإذا تطيَّرت فامض. (نهج الفصاحة، ص ۴۱۶ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۵۳۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: سه چیز همراه امت من است بدگمانی و حسد و فال بد زدن؛ وقتی گمان بد بردی گمان خود را محقق بدان و وقتی احساس حسد کردی از خدا آمرزش بخواه و وقتی فال بد زدی بدان ترتیب اثر مده و براهی که در پیش داری برو.

۳. قال رسول الله ﷺ: ثلاثة لا ينتصفون من ثلاثة حرّ من عبد وعالم من جاهل وقويّ من ضعيف. (من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۵۹ / مکرم الاخلاق، ص ۴۳۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: سه کس از سه کس انتقام نگیرند آزاد از بنده و دانا از نادان و توانا از ناتوان.

۴. قال رسول الله ﷺ: خالطوا الناس بأخلاقهم و خالفوهم في أعمالهم. (نهج الفصاحة، ص ۴۵۵ / بحار الأنوار، ج ۴۷، ص ۴۰۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: با مردان در اخلاقتان مخالط باشید و در اعمالشان مخالف.

قال رسول الله ﷺ: المؤمن الذي يخالط الناس و يصبر على أذاهم أفضل من المؤمن الذي لا يخالط الناس و لا يصبر على أذاهم. (نهج الفصاحة، ص ۷۸۳ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۹۲ / مجموعة ورام، ج ۱، ص ۹)

۵. قال رسول الله ﷺ: و من ستر على مسلم ستر الله عليه في الدنيا والآخرة. (نهج الفصاحة، ص ۷۲۳ / عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۳۷۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: و هر که راز پوش مسلمانى شود خدا در دنیا و آخرت راز پوش وی شود.

۶. قال رسول الله ﷺ: أشرف الترهّد أن يسكن قلبك على ما رزقت. (نهج الفصاحة، ص ۲۱۴ / كنز العمال، ج ۱، ص ۳۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بهترین زهدا آنست که از آنچه داری خشنود باشی.

۷. قال رسول الله ﷺ: إنّ الإيمان ليخلق في جوف أحدكم كما يخلق الثوب فاسألوا الله تعالى أن يجدد الإيمان في قلوبكم؛ (نهج الفصاحة، ص ۲۷۶ / سلسلة الأحاديث الصحيحة و شيء من فقهها و فوائدها، ج ۴، ص ۱۱۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: ایمان شما چون لباسی که به تن دارید کهنه می شود از خدا بخواهید که ایمان را در دل شما تازه کند.

قال رسول الله ﷺ: جدّدوا إيمانكم أكثر من قول «لا إله إلا الله». (نهج الفصاحة، ص ۴۳۰ / مسند أحمد، ط الرسالة، ج ۱۴، ص ۳۲۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: ایمان خود را تازه کنید با لا إله إلا الله بسیار گفتن.

۸. قال رسول الله ﷺ: مثل الذي يتعلّم العلم ثم لا يحدث به كمثل الذي يكثر الكثر فلا ينفع منه. (نهج الفصاحة، ص ۷۱۷ / كنز العمال، ج ۱۰، ص ۱۹۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: حکایت کسی که علم آموزد و از آن سخن نکند چون کسی است که گنجی نهد و از آن خرج نکند.

۹. قال رسول الله ﷺ: العائد في هبته كالكلب يعود في قيئه. (شرح فارسی شهاب الاخبار، ص ۱۲۲ / نهج الفصاحة، ص ۵۷۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: آنکه بخشیده خویش پس گیرد چون سگ است که قی کرده خویش بخورد.

۱۰. قال رسول الله ﷺ: إذا رأيت من أخيك ثلاث خصال فارجه: الحياء والأمانة والصدق وإذا لم ترها فلا ترجمه. (نهج الفصاحة، ص ۱۹۳ / كنز العمال، ج ۹، ص ۲۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی در برابر خود سه صفت دیدی بدو امیدوار باش، حیا و امانت و راستی و اگر این صفات را ندارد به او امیدی نداشته باش.

۱۱. قال رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ أَنَا مَعَ عَبْدِي مَا ذَكَرَنِي. (نهج الفصاحة، ص ۳۰۹ / الجواهر السنّية في الأحاديث القدسية، ص ۳۲۹)
رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند گوید تا هنگامی که بندهام مرا یاد میکند با او هستم.

قال رسول الله ﷺ: ذَكَرَ اللَّهَ شَفَاءُ الْقُلُوبِ. (نهج الفصاحة، ص ۴۹۳ / كنز العمال، ج ۱، ص ۴۱۴)
رسول خدا ﷺ فرمودند: یاد کردن خدا شفای دلهاست.

۱۲. الإمام عليّ ع: ثَمَرَةُ الْإِنْسِ بِاللَّهِ الْإِسْتِيحَاشُ مِنَ النَّاسِ. (عيون الحكم و المواعظ للثي، ص ۲۰۹ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۲۸)
امام علی علیه السلام: ثمره خوگرگرفتن با خدا همدم نشدن با مردم است.

۱۳. قال رسول الله ﷺ: إِذَا أَتَاكُمْ كَرِيمٌ قَوْمٌ فَأَكْرَمُوهُ. (الغارات، ط الحديث، ج ۲، ص ۸۲۵ / الكافي، ج ۲، ص ۶۵۹)
رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی بزرگ طایفه‌ای پیش شما آمد او را بزرگ شمارید.

قال رسول الله ﷺ: لَيْسَ مَنَّا مَنْ لَمْ يُوقِرِ الْكَبِيرَ وَ لَمْ يَرْحَمْ الصَّغِيرَ. (نهج الفصاحة، ص ۶۶۴ / مسند أحمد، ط الرسالة، ج ۴، ص ۱۷۰ / الكافي، ج ۲، ص ۱۶۵)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که بزرگتر را محترم ندارد و به کوچکتر رحم نکند از ما نیست.

۱۴. قال رسول الله ﷺ: أَنْتَ وَمَا لَكَ لِأَيِّكَ. (نهج الفصاحة، ص ۲۶۵ / كنز العمال، ج ۱۶، ص ۵۸۱)
رسول خدا ﷺ فرمودند: تو و آنچه داری متعلق پیدرت هستی.

۱۵. قال رسول الله ﷺ: الْمُسْتَشَارُ مُؤْتَمَنٌ فَإِنْ شَاءَ أَشَارَ وَ إِنْ شَاءَ سَكَتَ فَإِنْ أَشَارَ فَلْيُشِرْ بِمَا لَوْ نَزَلَ بِهِ فَعَلَهُ. (نهج الفصاحة، ص ۷۸۰ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۶۶۷)
رسول خدا ﷺ فرمودند: کسی که با وی مشورت کنند امانتدار است اگر خواهد رأی دهد و اگر خواهد خاموش ماند و اگر مشورت داد همان گوید که اگر خود او بود میکرد.

۱۶. قال رسول الله ﷺ: مِنْ سَنَنِ الْمُرْسَلِينَ: الْحِجَامَةُ وَ السَّوَاكُ وَ التَّعَطُّرُ. (نهج الفصاحة، ص ۴۶۲ / كنز العمال، ج ۶، ص ۶۵۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: از سنت پیغمبرانست: حجامت و مسواک و عطر زدن.

۱۷. قال رسول الله ﷺ: حَسَنُ الْمَلِكَةِ يَمْنُ وَ سُوءُ الْخَلْقِ شَوْمٌ. (الجعفریات، ص ۲۳۱ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۴، ص ۲۶۲)
رسول خدا ﷺ فرمودند: نیک خوئی برکت است و بد خوئی شوم.

۱۸. قال رسول الله ﷺ: كَانَ عَلَى الطَّرِيقِ غَصْنٌ شَجَرَةٌ يُؤْذِي النَّاسَ فَأَمَاطَهَا رَجُلٌ فَادْخَلَ الْجَنَّةَ. (نهج الفصاحة، ص ۶۰۴ / سنن ابن ماجه، ج ۲، ص ۱۲۱۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: شاخه درختی در راه بود که مردم را آزار می داد مردی آن را دور کرد و بهشتش بردند.

۱۹. قال رسول الله ﷺ: طَاعَةُ الْمَرْأَةِ نَدَامَةٌ. (الكافي، ج ۵، ص ۵۱۷ / الجعفریات، ص ۲۳۱ / من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۶۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: اطاعت از زن عاقبتش ندامت است.
قال رسول الله ﷺ: إِنَّ مِنْ أَكْمَلِ الْمُؤْمِنِينَ إِيْمَانًا أَحْسَنَهُمْ خَلْقًا وَ أَطْنَهُمْ بَأْهْلَهُ. (نهج الفصاحة، ص ۳۳۸ / الترغيب و الترهيب، ج ۳، ص ۳۱)
رسول خدا ﷺ فرمودند: از همه مؤمنان ایمان آن کس کاملتر است که اخلاقش نیکتر است و با کسان خود بهتر رفتار میکند.

۲۰. قال رسول الله ﷺ: إِذَا اسْتَأْجَرَ أَحَدُكُمْ أَجِيرًا فَلْيُعْلِمْهُ أَجْرَهُ. (نهج الفصاحة، ص ۱۸۷ / كنز العمال، ج ۳، ص ۹۰۶)
رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی یکی از شما کسیرا اجیر می کند مزدش را باو بگوید.

قال رسول الله ﷺ: أَعْطِ السَّائِلَ وَ لَوْ جَاءَكَ عَلَى فَرَسٍ وَ أَعْطِ الْأَجِيرَ حَقَّهُ قَبْلَ أَنْ يَجِفَّ عَرَقُهُ. (نهج الفصاحة، ص ۲۲۱ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۴، ص ۱۵۴ / الكافي، ج ۴، ص ۱۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: به گدا چیزی بده و گرچه بر اسب بنزد تو آمد و مزد اجیر را پیش از آنکه عرقش خشک شود بپرداز.
الإمام الرضا عليه السلام: أَعْلَمْ أَنَّهُ مَا مِنْ أَحَدٍ يَعْمَلُ لَكَ شَيْئًا بِغَيْرِ مُقَاطَعَةٍ ثُمَّ زِدْتَهُ لَذَّةَ الشَّيْءِ ثَلَاثَةً أَضْعَافٍ عَلَى أَجْرَتِهِ إِلَّا ظَنَّ أَنَّكَ قَدْ تَقَصَّيْتَهُ أَجْرَتَهُ، وَ إِذَا قَاطَعْتَهُ ثُمَّ أَعْطَيْتَهُ أَجْرَتَهُ حَمِدَكَ عَلَى الْوَفَاءِ، فَإِنْ زِدْتَهُ حَبَّةَ عَرَفَ ذَلِكَ لَكَ، وَ رَأَى أَنَّكَ قَدْ زِدْتَهُ. (الكافي، ج ۵، ص ۱۲۸ / تهذيب الأحكام، ج ۷، ص ۲۱۲)

امام رضا علیه السلام فرمودند: بدان که اگر کسی مزدش معین نشود و برای تو کاری انجام دهد و درعین حال مزد او را سه برابر بپردازی، باز گمان می کند که مزدش را کم داده‌ای. اما اگر با او طی کنی و آنگاه مزدش

۲۷. قال رسول الله ﷺ: عودوا قلوبكم الترقب و أكثروا التفكير.

(نهج الفصاحة، ص ۵۷۶ / كنز العمال، ج ۳، ص ۱۰۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: دل‌های خویش را بمراقبت عادت دهید و اندیشه بسیار کنید.

۲۸. الإمام الصادق عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ لَيُصْلِحُ بِصَلَاحِ الرَّجُلِ الْمُؤْمِنِ وُلْدَهُ، وَ

وُلْدَ وُلْدِهِ، وَ يَحْفَظُهُ فِي دَوْرِ يَرْتَقِيهِ، وَ دَوْرَ يَرَاتِ حَوْلَهُ، فَلَا يَرِ الْوَنَ فِي حِفْظِ اللَّهِ لِكِرَامَتِهِ عَلَى اللَّهِ. ثُمَّ ذَكَرَ الْغُلَامَيْنِ، فَقَالَ: ﴿وَ كَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ شَكَرَ صَالِحَ أَبَوَيْهِمَا لَّهُمَا؟! (تفسير العياشي، ج ۲،

ص ۳۳۷ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۳، ص ۶۵۷ / بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۱۵۳)

امام صادق علیه السلام فرمودند: همانا خداوند به سبب صالح بودن مرد مؤمن فرزند او و نواده اش را صالح می گرداند و او را در خانه خودش و خانه های پیرامونش حفظ می کند. پس، آنان همواره در پناه خدا هستند؛ زیرا که مرد مؤمن نزد خداوند گرامی است. حضرت سپس داستان آن دو پسر بچه را خضر و موسی برای اینکه گنج پیدا نشود و برایشان باقی بماند، ویرانه را بازسازی کردند، نقل کرد و فرمود: «پدر آن دو مردی صالح بود». آیا نمی بینی که خداوند به خاطر پاکی پدرشان به آن دو پاداش داد.

۲۹. الإمام الصادق عليه السلام: كَانَ فِيما وَعَظَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى بِهِ عِيسَى

بَنَ مَرِيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنْ قَالَ لَهُ: ... يَا عِيسَى، كُنْ حَيْثُمَا كُنْتَ مُرَاقِبًا لِي. (الكافي، ج ۸، ص ۱۳۶ / تحف العقول، ص ۴۹۸ / بحار الأنوار، ج ۱۴، ص ۲۹۳)

امام صادق علیه السلام فرمودند: از موعظه های خدای تبارک و تعالی به عیسی علیه السلام این بود: ای عیسی! هر جا هستی مرا در نظر داشته باش.

۳۰. الإمام الباقر عليه السلام: مَنْ اسْتَفَادَ أَخًا فِي اللَّهِ اسْتَفَادَ شُعَاعًا مِنْ نَوْرِ

اللَّهِ. (تحف العقول، ص ۲۹۵ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۷۵)

امام باقر علیه السلام فرمودند: هر کس برای جلب رضای خدا، بر پایه ایمان به او و وفاداری به برادری، برادری خدای و دینی به دست آورد، پرتوی از نور خدا به دست آورده است.

۳۱. قال رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَرَادَ بِقَوْمٍ خَيْرًا ابْتَلَاهُمْ. (شرح

فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۷۰ / نهج الفصاحة، ص ۲۸۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی خداوند برای قومی نیکی خواهد آنها را مبتلا سازد.

۳۲. قال رسول الله ﷺ: مروا بالمعروف و إن لم تفعلوه و انهموا عن

المنكر و إن لم تجتنبوه كله. (نهج الفصاحة، ص ۷۲۰ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۲۱۳)

را بپردازی از اینکه اجرتش را کامل داده ای سپاسگزار خواهد بود و اگر ذره ای بیشتر از مزدش بدهی می فهمد که به او بیشتر داده ای.

۲۱. قال رسول الله ﷺ: الأمان و العافية نعمتان مغبون فيهما كثير من

الناس. (نهج الفصاحة، ص ۳۶۸ / المعجم الكبير، ج ۱۱، ص ۴۳۴ / الخصال، ج ۱، ص ۳۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: امنیت و سلامت دو نعمتست که بسیاری از مردم از شکر آن وامانده اند.

قال رسول الله ﷺ: خلتان كثير من الناس فيهما مفتون الصحة و الفراغ. (الكافي، ج ۸، ص ۱۵۲ / تحف العقول، ص ۳۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: دو صفت است که بیشتر مردم بدان دلباخته اند صحت و فراغت.

۲۲. قال رسول الله ﷺ: صاحب الشيء أحق بالشيء أن يحمله إلا أن

يكون ضعيفا. (نهج الفصاحة، ص ۵۴۲ / كنز العمال، ج ۳، ص ۱۱۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: صاحب چیز بحمل آن شایسته تر است مگر آنکه ناتوان باشد.

۲۳. الإمام الحسن عليه السلام: مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ كَانَتْ لَهُ دَعْوَةٌ مُجَابَةً إِمَّا

مُعَجَّلَةً وَ إِمَّا مُؤَجَّلَةً. (الدعوات، ص ۲۴ / بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۲۰۴)

امام حسن علیه السلام فرمودند: کسی که قرآن بخواند دعایش، دیر یا زود، مستجاب می شود.

۲۴. قال رسول الله ﷺ: الإثم ما حاك في الصدر و كرهت أن يطلع

عليه الناس. (نهج الفصاحة، ص ۳۷۵ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۴۹۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: گناه آنست که بر دل ننشیند و دوست نداشته باشی که مردم از آن مطلع شوند.

۲۵. قال رسول الله ﷺ: إن الله تعالى ليؤيد الإسلام برجال ما هم من

أهله. (نهج الفصاحة، ص ۳۰۲ / كنز العمال، ج ۱۰، ص ۱۸۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند اسلام را بمردانی که دین دار نیستند یاری میکند.

۲۶. قال رسول الله ﷺ: شفاعتي لأهل الكباير من أمتي. (من لا يحضره

الغيبه، ج ۳، ص ۵۷۴ / الأمالي للمصدق، ص ۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: شفاعت من خاص اهل کباير از امت است.

رسول خدا ﷺ فرمودند: امر به نیکی کنید گر چه خودتان انجامش نمی‌دهید و نهی از منکر کنید گر چه از همه آن اجتناب نکنید.

۳۳. قال رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ يَبْغِضُ السَّائِلَ الْمَلْحِفَ. (نهج الفصاحة، ص ۳۱۵/ مجمع البحرين، ج ۵، ص ۱۱۹/ الكافي، ج ۲، ص ۳۲۵)
رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند گدای سمج را دشمن دارد.

۳۴. قال رسول الله ﷺ: إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا لَمْ يَضُرَّهُ ذَنْبٌ. (نهج الفصاحة، ص ۳۹۳/ الجامع الصغير، ج ۱، ص ۵۲۰)
رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی خدا بنده‌ای را دوست داشت، گناه او را زیان نمیرساند.

۳۵. قال رسول الله ﷺ: إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ مِنْ نَفْسِهِ أَوْ مَالِهِ أَوْ مِنْ أَخِيهِ مَا يَعْجِبُهُ فَلْيَدْعُ لَهُ بِالْبَرَكَةِ فَإِنَّ الْعَيْنَ حَقٌّ. (نهج الفصاحة، ص ۱۹۳/ مكارم الأخلاق، ص ۳۸۶)
رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی یکی از شما یا مال خود یا برادر خود چیز جالب توجهی دید برای وی بدعا برکت خواهد، زیرا چشم زخم حق است.

قال رسول الله ﷺ: لَوْ كَانَ شَيْءٌ سَابِقَ الْقَدَرِ لَسَبَقْتَهُ الْعَيْنُ. (نهج الفصاحة، ص ۶۴۹/ عوالي النثالي العزیزية في الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۱۶۹)
رسول خدا ﷺ فرمودند: اگر چیزی از تقدیر سبقت توانستی گرفت، چشم بد است.

قال رسول الله ﷺ: إِنَّ الْعَيْنَ لَتَدْخُلُ الرَّجُلَ الْقَبْرَ وَتَدْخُلُ الْجَمَلَ الْقَدْرُ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۶۵/ جامع الأخبار للشعیری، ص ۱۵۷)
رسول خدا ﷺ فرمودند: چشم بد مرد را در قبر میکند و شتر را بدیگ میکشاند.

۳۶. قال رسول الله ﷺ: مَا مِنْ عَبْدٍ اسْتَحْيَا مِنَ الْحَلَالِ إِلَّا ابْتَلَاهُ اللَّهُ بِالْحَرَامِ. (نهج الفصاحة، ص ۷۱۰/ كنز العمال، ج ۴، ص ۷)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که از حلال شرم کند خدا وی را بحرام مبتلا کند.

۳۷. قال رسول الله ﷺ: وَلَا تَذَمَّنْ أَحَدًا عَلَى مَا لَمْ يُؤْتِكَ اللَّهُ. (التوحيد للصدوق، ص ۳۷۵/ شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۵۳)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هیچ کس را برای آنچه خدا بتو نداده مذمت مکن.

۳۸. قال رسول الله ﷺ: كَادَ الْحَسَدُ أَنْ يَغْلِبَ الْقَدْرَ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۰۷/ الخصال، ج ۱، ص ۱۲/ وسائل الشيعة، ج ۱۵، ص ۳۶۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: حسد آنگونه قدرتمند است که بیم آنست که بر تقدیر غالب شود.

۳۹. قال رسول الله ﷺ: ثَلَاثُ خِصَالٍ مِنْ سَعَادَةِ الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ فِي الدُّنْيَا: الْجَارُ الصَّالِحُ وَالْمَسْكَنُ الْوَاسِعُ وَالْمَرْكَبُ الْهَنِيءُ. (نهج الفصاحة، ص ۴۱۴/ الجامع الصغير، ج ۱، ص ۵۳۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: سه چیز در این جهان مایه سعادت مرد مسلمانست: همسایه خوب و خانه وسیع و مرکب خوش رفتار.

۴۰. قال رسول الله ﷺ: أَتَانِي جَبْرِيلُ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ عِشْ مَا شِئْتَ فَإِنَّكَ مَيِّتٌ وَأَحِبِّ مَا شِئْتَ فَإِنَّكَ مُفَارِقُهُ وَاعْمَلْ مَا شِئْتَ فَإِنَّكَ مَجْرِيٌّ بِهِ. وَاعْلَمْ أَنَّ شَرَفَ الْمُؤْمِنِ قِيَامُهُ بِاللَّيْلِ وَعِزُّهُ اسْتِغْنَاؤُهُ عَنِ النَّاسِ؛ (نهج الفصاحة، ص ۱۵۹/ الخصال، ج ۱، ص ۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: جبریل پیش من آمد و گفت ای محمد هر چه میخواهی زنده بمان که عاقبت خواهی مرد، هر چه را میخواهی دوست بدار زیرا از آن جدا خواهی شد و هر چه میخواهی بکن که پاداش آن را خواهی دید و بدان که شرف مؤمن بپا خاستن شب است و عزت وی بی‌نیازی از مردم است.

چهل حدیث ۴

۱. قال رسول الله: من أحسن فيما بينه وبين الله كفاه الله ما بينه وبين الناس. (كنز الفوائد، ج ۲، ص ۶۸ / وسائل الشيعة، ج ۱۵، ص ۲۹۸ / نهج الفصاحة، ص ۷۶۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که روابط خویش با خدا نیکو دارد خدا روابط او را با مردم به صلاح آرد.

۲. قال رسول الله ﷺ: بحسب المرء إذا رأى منكراً لا يستطيع له تغييراً أن يعلم الله تعالى أنه له منكر. (نهج الفصاحة، ص ۳۷۲ / الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۷۶ / الكافي، ج ۵، ص ۶۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: برای مرد کافست که وقتی ناروایی دید که نمی تواند آن را تغییر دهد خدا بداند که قلبا از آن بیزار است.

۳. قال رسول الله ﷺ: حسب امرئ من البخل أن يقول أخذ حقى كله ولا أدع منه شيئاً. (نهج الفصاحة، ص ۴۴۲ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۵۷۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: در بخل مرد همین قدر بس که گوید همه حق خود را میگیرم و چیزی از آن را وانمیگذارم.

۴. قال رسول الله ﷺ: كاد الحليم أن يكون نبياً. (بحار الأنوار، ج ۴۳، ص ۷۰ / نهج الفصاحة، ص ۶۰۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: نزدیک است که شخص بردبار پیامبر شود.

۵. قال رسول الله ﷺ: رأى عيسى بن مريم رجلاً يسرق فقال له: أ سرقت؟ قال: كلاً و الذي لا إله إلا هو و قال عيسى: آمنت بالله و كذبت عيني. (نهج الفصاحة، ص ۴۹۷ / حکمت نامه عیسی بن مریم، ج ۱، ص ۲۰۰ / قصص الأنبياء، ج ۲، ص ۴۶۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: عیسی بن مریم مردی را دید که دزدی میکند، بدو گفت آیا تو دزدی کرده ای؟ گفت بخدائی که جز او خدائی نیست نه. عیسی گفت من بخدا ایمان دارم و چشم من خطا کرده است.

۶. قال رسول الله ﷺ: ما من ذي غنى إلا سيود يوم القيامة لو كان إنمّا أوتي من الدنيا قوتا. (نهج الفصاحة، ص ۷۰۷ / الزهد و صفة الزاهدين، ج ۱، ص ۵۶ / حكم النبي الأعظم، ج ۳، ص ۳۲۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر ثروتمندی روز قیامت آرزو کند که کاش در دنیا فقط قوت خویش می داشت.

۷. قال رسول الله ﷺ: إذا رأى أحدكم من أخيه ما يعجبه فليدع له بالبركة. (نهج الفصاحة، ص ۵۶۷ / شرح الزرقاني على المواهب اللدنية بالمنح المحمدية، ج ۹، ص ۳۹۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی یکیتان از برادر خویش چیزی دید که جالب نظر بود برای او برکت بخواهد.

۸. قال رسول الله ﷺ: لكل شيء طريق وطريق الجنة العلم. (محاسبه نفس یا روش پیشگیری از وقوع جرم ترجمه محاسبه النفس، ص ۸۹ / نهج الفصاحة، ص ۶۳۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر چیزی راهی دارد و راه بهشت دانش است. قال رسول الله ﷺ: العالم من يعمل. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۹۳ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۴۲۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: عالم حقیقی آنست که عمل کند.

۹. قال رسول الله ﷺ: ليس منّا من وسع الله عليه ثم قتر على عياله. (عوالي اللئالي العزیزة في الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۲۵۵ / جامع أحاديث الشيعة للبروجردي، ج ۲، ص ۹۶۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر کس خدا بدو گشایش دهد و باز بر عیال خود سخت گیرد از ما نیست.

۱۰. قال رسول الله ﷺ: خلق الله الإنس ثلاثة أصناف: صنف كالبهائم و صنف أجسادهم أجساد بني آدم و أرواحهم أرواح الشياطين و صنف في ظلّ الله يوم لا ظلّ إلا ظلّه. (بحار الأنوار، ج ۶۰، ص ۲۹۲ / نهج الفصاحة، ص ۴۵۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند آدمیان را سه قسم آفریده يك قسم مانند چهارپایانند و قسم دیگر تنهایشان مانند تن آدمیان و جانهایشان مانند جانهای شیاطین است و قسم دیگر روزی که سایه ای جز سایه خدا نیست در سایه او هستند.

۱۱. قال رسول الله ﷺ: الدعاء هو العبادة. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۱۲ / الدعوات للراوندي، ص ۱۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: دعا عبادت است.

۱۲. الامام علي عليه السلام: لا ترى الجاهل إلا مُفْطِلاً أو مُفْطِطاً. (الحياة ترجمه احمد آرام، ج ۱، ص ۹۷ / مجمع البحرين، ج ۴، ص ۲۶۵)

امام علی علیه السلام فرمودند: نادان را همیشه در حال افراط یا تقریب می بینی.

۱۳. قال رسول الله ﷺ: إذا وجد أحدكم لأخيه نصحا في نفسه فليذكره له. (نهج الفصاحة، ص ۲۰۱ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۱۳۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: اگر کسی نصیحتی برای برادر خود در خاطر دارد باو یادآوری کند.

۱۴. قال رسول الله ﷺ: دعاء الوالد لولده كدعاء النبي ﷺ لأُمَّته. (مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۶۲/ نهج الفصاحة، ص ۴۸۲)
رسول خدا ﷺ فرمودند: دعائی که پدر برای فرزند کند مانند دعائیست که پیغمبر برای امت خود میکند.

۱۵. قال رسول الله ﷺ: أول ما تفقدون من دينكم الأمانة و آخر ما تفقدون الصلوة. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۷۰/ نهج الفصاحة، ص ۳۵۱)
رسول خدا ﷺ فرمودند: نخستین چیزی که از دین خود از دست می‌دهید امانت است و آخرین چیزی که از دست می‌دهد نماز است.

۱۶. قال رسول الله ﷺ: أكرموا الخبر فإن الله أنزله من بركات السماء و أخرجه من بركات الأرض. (المحاسن، ج ۲، ص ۵۸۵/ البرهان في تفسير القرآن، ج ۲، ص ۶۳۴)
رسول خدا ﷺ فرمودند: نان را گرامی شمارید زیرا خداوند آن را از بركات آسمان فرو فرستاده و از بركات زمین بیرون آورده است.

۱۷. قال رسول الله ﷺ: و أذني نفس محمد بيده لا تدخلوا الجنة حتى تؤمنوا و لا تؤمنوا حتى تحابوا أفلا أتبكم بشيء إذا فعلتموه تحاببتم؟ أفشوا السلام بينكم. (روضه الواعظین و بصيرة المتعظین، ط القديمة، ج ۲، ص ۴۱۸/ مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۲۳/ نهج الفصاحة، ص ۴۷۹)
رسول خدا ﷺ فرمودند: بخدائی که جان محمد بکف اوست بیهشت نمی‌روید تا مؤمن شوید و مؤمن نشوید تا یکدیگر را دوست دارید آیا میخواهید شما را بچیزی خبر دهم که اگر انجام دهید، يك ديگر را دوست دارید، به همدیگر سلام کنید.

۱۸. قال رسول الله ﷺ: بَلَّغُوا حَاجَةً مِّنْ لَا يَسْتَطِيعُ إِبْلَاحُ حَاجَتِهِ. فَمَنْ أَبْلَغَ سُلْطَانًا حَاجَةً مِّنْ لَا يَسْتَطِيعُ إِبْلَاحُهَا تَبَّتْ اللَّهُ قَدَمَيْهِ عَلَى الصَّرَاطِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (نهج الفصاحة، ص ۱۵۸/ ألف حديث في المؤمن، ج ۱، ص ۱۹۵/ تحف العقول، ص ۵۹/ الأمالي للطوسي، ص ۲۰۳/ السرائر الحاوي لتحرير الفتاوي و المستطرفات، ج ۳، ص ۵۷۴)
رسول خدا ﷺ فرمودند: حاجت کسی را که از ابلاغ آن ناتوانست به بزرگان برسانید زیرا هر کس حاجت درمانده‌ای را به بزرگی برساند روز رستخیز خداوند پاهای وی را بر صراط استوار می‌سازد.

۱۹. قال رسول الله ﷺ: أكرموا أولادكم و أحسنوا آدابهم. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۱۴/ عوالي اللئالي العزیزة في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۲۵۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: فرزندان خود را گرامی شمارید و نیکو تربیتشان کنید.

قال رسول الله ﷺ: إِنَّ مِنْ حَقِّ الْوَلَدِ عَلَى وَالِدِهِ أَنْ يَعْلَمَهُ الْكِتَابَةَ و أَنْ يُحَسِّنَ اسْمَهُ و أَنْ يَرْزُقَهُ إِذَا بَلَغَ. (روضه الواعظین و بصيرة المتعظین، ط القديمة، ج ۲، ص ۳۶۹/ مكارم الأخلاق، ص ۲۲۰/ نهج الفصاحة، ص ۴۴۱)
رسول خدا ﷺ فرمودند: از جمله حقوق فرزند بر پدر آنست که او را نوشتن آموزد و نام او را خوب انتخاب کند و هنگام بلوغ به او زن بدهد.

قال رسول الله ﷺ: حَقُّ الْوَلَدِ عَلَى الْوَالِدِ لَا يَرْزُقُهُ إِلَّا طَيِّبًا. (نهج الفصاحة، ص ۴۷۷/ كنز العمال، ج ۱۶، ص ۴۴۳)
رسول خدا ﷺ فرمودند: حق فرزند بر پدر آنست که جز غذای خوب بدو نخواند.

۲۰. قال رسول الله ﷺ: ما عال من اقتصد. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۳۱/ مجموعه ورام، ج ۱، ص ۱۶۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که میانه روی کند فقیر نشود.
قال رسول الله ﷺ: مَنْ قَدَّرَ رِزْقَهُ اللَّهُ و مَنْ بَذَرَ حَرَمَهُ اللَّهُ. قال رسول الله ﷺ: مَنْ اقْتَصَدَ أَغْنَاهُ اللَّهُ، و مَنْ بَذَرَ أَفْقَرَهُ اللَّهُ، (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۱۴۳/ الزهد، ص ۵۵/ الكافي، ج ۲، ص ۱۲۲/ مجموعه ورام، ج ۱، ص ۱۶۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که اندازه نگه دارد خدایش روزی دهد و هر که اسراف کند خدایش محروم دارد. یا هر که میانه‌رو باشد خدایش غنی کند و هر کس اسراف کند خدایش فقیر سازد.

۲۱. قال رسول الله ﷺ: الْإِيمَانُ نِصْفَانِ نِصْفٌ فِي الصَّبْرِ و نِصْفٌ فِي الشُّكْرِ. (تحف العقول، ص ۴۸/ شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۵۸/ بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۱۵۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: ایمان دو نیمه است نیمی صبر و نیمی شکر.

۲۲. قال رسول الله ﷺ: مَا أَكْرَمَ شَابَّ شَيْخًا لَسْتَهُ إِلَّا قَيْضَ اللَّهِ عِنْدَ سَنَةِ مِنْ يَكْرُمُهُ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۳۴/ مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۶۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر جوانی که پیری را برای سنش گرامی دارد خدا هنگام پیری وی یکی را بیارد که وی را گرامی دارد.

۲۳. الإمام الصادق عليه السلام: اسْمُ اللَّهِ الْأَعْظَمُ مُقْطَعٌ فِي أَمِّ الْكِتَابِ. (تفسير العياشي، ج ۱، ص ۱۹/ ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۰۴/ مهج الدعوات و منهج العبادات، ص ۳۱۶)

امام صادق علیه السلام فرمودند: اسم اعظم خداوند، در ام‌الکتاب (سوره فاتحه) مندرج است.

علي بن ابراهيم - في تفسير قوله تعالى: «وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ...»: فَحَرَكَةُ كُلِّ شَيْءٍ تَسْبِيحٌ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ. (بحار الأنوار، ج ۵۷، ص ۱۷۹)

ذیل آیه «و هیچ چیز نیست مگر آن که تسبیح خدا گوید» امام علی (ع) فرمود: جنبیدن هر چیزی تسبیح خدای عز و جل است.

قال رسول الله ﷺ: مَنْ قَرَأَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مُوقِنًا سَبَّحَتْ مَعَهُ الْجِبَالُ، إِلَّا أَنَّهُ لَا يَسْمَعُ ذَلِكَ مِنْهَا. (میزان الحکمة، ج ۲، ص ۱۲۴۱/ الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۱، ص ۲۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که از روی یقین، بسم الله الرحمن الرحيم بخواند کوهها همصدا با او تسبیح گویند، اما او تسبیح آنها را نمی شنود.

۳۰. الإمام علي (ع): مَنْ لَمْ تَكُنْ مَوَدَّةً فِي اللَّهِ فَاحْذَرُهُ، فَإِنَّ مَوَدَّةً لَتُمِيتَهُ وَصُحْبَتَهُ مَشُومَةٌ. (غرر الحکم و درر الکلم، ص ۶۵۲)

امام علی (ع) فرمودند: از کسی که دوستی اش برای خدا نباشد بپرهیز؛ زیرا دوستی او پستی است و همنشینی با او شوم و بی برکت. الإمام علي (ع): كُلُّ مَوَدَّةٍ مَبْنِيَّةٍ عَلَى غَيْرِ ذَاتِ اللَّهِ ضَلَالٌ، وَالْاعْتِمَادُ عَلَيْهَا مُحَالٌ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۳۷۶/ غرر الحکم و درر الکلم، ص ۵۱۰)

امام علی (ع) فرمودند: هر دوستی ای که بنای غیر خدای داشته باشد گمراهی است و تکیه کردن بر آن نشاید.

۳۱. قال رسول الله ﷺ: مَنْ هَمَّ بِسَيِّئَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا كَتَبَهَا اللَّهُ عِنْدَهُ حَسَنَةً. (الأدب النبوی، ج ۱، ص ۱۹۴/ التوحید للصدوق، ص ۴۰۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: اگر بدی ای را در دل گیرد و انجام ندهد خداوند آن را نیکی رقم زند.

۳۲. قال رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمَّا خَلَقَ الْخَلْقَ كَتَبَ بِيدهِ عَلَى نَفْسِهِ أَنَّ رَحْمَتِي تَغْلِبُ غَضَبِي. (نهج الفصاحة، ص ۳۰۱/ النهاية في غريب الحديث والأثر، ج ۳، ص ۳۷۷/ لسان العرب، ج ۱، ص ۶۵۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند وقتی خلق را بیافرید بر خویش مقرر داشت که رحمت من بر خشم من غلبه خواهد یافت.

۳۳. قال رسول الله ﷺ: لَا تَسْتَلُونِي الْحَاحَ فَإِنْ أُعْطِيَكُمْ لَنْ يَبَارَكَ لَكُمْ. (مسند الإمام أحمد بن حنبل)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هرگز چیزی را با اصرار از من نخواهید زیرا حتی اگر به شما داده شود برای شما مبارک نیست.

۲۴. قال رسول الله ﷺ: لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ سَيِّئُ الْمَلَكَةِ. (عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۲۷۱/ مجموعة ورام، ج ۱، ص ۱۷۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بدخوی بیهشت نمیرود.

۲۵. قال رسول الله ﷺ: رَفَعَ عَنْ أُمَّتِي الْخَطَاءَ وَالتَّسْيَانَ وَ مَا اسْتَكْرَهَا عَلَيْهِ. (مشابه القرآن و مختلفه لابن شهر آشوب، ج ۲، ص ۱۸۱/ نهج الحق و كشف الصدق، ص ۴۶۲/ عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۲۳۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خطا و فراموشی و اضطراب را بر امت من نمی گیرند.

۲۶. الإمام الباقر (ع): بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسَةِ أَشْيَاءَ: عَلَى الصَّلَاةِ، وَالتَّوَكُّلِ، وَ الْحَجِّ وَ الصَّوْمِ وَ الْوَلَايَةِ. قَالَ زُورَةُ، فَقُلْتُ: وَ أَيْ شَيْءٍ مِنْ ذَلِكَ أَفْضَلُ؟ فَقَالَ: الْوَلَايَةُ أَفْضَلُ، لِأَنَّهَا مُفْتَاحُهَا، وَالْوَالِي هُوَ الدَّلِيلُ عَلَيْهَا. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۸۶/ تفسير العياشي، ج ۱، ص ۱۹۱/ الكافي، ج ۲، ص ۱۸)

امام باقر (ع) فرمودند: اسلام بر پنج چیز استوار است: نماز، زکات، حج، روزه و ولایت. راوی می گوید: پرسیدم از میان آنها کدام برتر است؟ فرمود: ولایت برتر است؛ زیرا ولایت کلید آنهاست و صاحب ولایت، راهنمای به سوی آنها.

۲۷. قال رسول الله ﷺ: حَاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ قَبْلَ أَنْ تُحَاسَبُوا. (مصباح الشريعة، ص ۸۶/ الفضائل لابن شاذان القمي، ص ۱۵۴/ مجموعة ورام، ج ۱، ص ۲۳۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: پیش از آنکه حسابرسی شوید به حساب نفس خود برسید.

۲۸. الإمام الجواد (ع): الْقَصْدُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى بِالْقُلُوبِ أَبْلَغُ مِنْ إِتْعَابِ الْجَوَارِحِ بِالْأَعْمَالِ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۳۴/ كشف الغمة في معرفة الأئمة، ط القديمة، ج ۲، ص ۳۶۸/ بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۶۰)

امام جواد (ع) فرمودند: با دل ها به سوی خدا تعالی رهسپار شدن رساننده تر به مقصد است، تا با خسته کردن جوارح با اعمال.

۲۹. الإمام الباقر (ع): أَمَا سَمِعْتَ حَشَبَ الثَّبِتِ تَنْقُصُ وَ ذَلِكَ تَسْبِيحُهُ فَسُبْحَانَ اللَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ. (بحار الأنوار، ج ۵۷، ص ۱۷۷)

امام باقر (ع) فرمودند: آیا صدایی را که گهگاه از چوبهای خانه می آید نمی شنوی ؟ همان تسبیح اوست. پس، در همه حال پاك و منزّه است خدا.

رسول خدا ﷺ فرمودند: پیغمبری با مردم برای دعای باران بیرون آمد مورچه‌ای را دید که دست خود را بطرف آسمان بلند کرده است گفت باز گردید که خدا بخاطر این مورچه دعای شما را پذیرفت.

۳۴. قال رسول الله ﷺ: من أراد الله به خيرا رزقه الله خليلا صالحا. (نهج الفصاحة، ص ۷۷۶ / المحجة البيضاء، ج ۳، ص ۲۸۵ / احياء علوم الدين، ج ۵، ص ۱۴۲)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که خدا خیر او خواهد، دوستی شایسته نصیب وی کند.

۳۵. قال رسول الله ﷺ: إذا غضب أحدكم و كان قائما فليقع و إن كان قاعدا فليضطجع. (نهج الفصاحة، ص ۱۹۷ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۱، ص ۲۲۰)
رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی یکی از شما خشمگین شود اگر ایستاده است بنشیند و اگر نشسته است بخوابد.

۳۶. قال رسول الله ﷺ: الخط الحسن ينريد الحق وضحا. (نهج الفصاحة، ص ۴۷۶ / كنز العمال، ج ۱۰، ص ۲۴۴)
رسول خدا ﷺ فرمودند: خط نیکو وضوح حق را افزون میکند.

۳۷. قال رسول الله ﷺ: من فتح له باب من خير فلينتهزه فإنه لا يدري متى يغلق عنه. (نهج الفصاحة، ص ۷۴۴ / شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۱۷۶ / نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۲۲)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که دری از خیر بر او گشودند فرصت غنیمت شمارد که نداند چه وقت بسته خواهد شد.

۳۸. قال رسول الله ﷺ: لا تمسح يدك بثوب من لا تكسوه. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۵۰ / بحار الأنوار، ج ۶۳، ص ۳۶۶ / نهج الفصاحة، ص ۶۷۵)
رسول خدا ﷺ فرمودند: دست خویش بجامه کسی که او را نمی پوشانی خشک مکن.

۳۹. قال رسول الله ﷺ: لن ينفع حذر عن قدر و لكن الدعاء ينفع مما نزل و مما لم ينزل. (نهج الفصاحة، ص ۶۳۹ / الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۷، ص ۳۰۱)
رسول خدا ﷺ فرمودند: احتیاط جلو تقدیر را نمیگیرد اما دعا در قبال بلائی که آمده و نیامده سودمند است.

۴۰. قال رسول الله ﷺ: خرج نبي من الأنبياء بالناس يستسقون الله تعالى فإذا هو بنملة رافعة بعض قوائمها إلى السماء فقال ارجعوا فقد استجيب لكم من أجل هذه التملة. (نهج الفصاحة، ص ۴۵۶ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۶۰۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که زبان خویش نگه دارد خدا عیب وی بپوشاند.

چهل حدیث ۵

۶. قال رسول الله ﷺ: الورع الذي يقف عند الشبهة. (نهج الفصاحة، ص ۷۹۷ / نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۳ / عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۶۸)
رسول خدا ﷺ فرمودند: پرهیزکار کسی است که کار شبهه ناک نکند.

۷. قال رسول الله ﷺ: و أسرع الدعوات إجابة دعوة الأخ لأخيه بظهر الغيب. (نهج الفصاحة، ص ۴۶۱ / قرب الإسناد، طالحديثة، ص ۶ / الكافي، ج ۲، ص ۵۰۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: دعای برادری که در غیبت برادر خود برای او کند، از همه دعاها زودتر مستجاب می شود.

قال رسول الله ﷺ: دعاء الأخ لأخيه بظهر الغيب لا يرد. (نهج الفصاحة، ص ۴۸۱ / الكافي، ج ۲، ص ۵۰۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: دعائی که برادر پشت سر برادر خود کند ردش نمی نیست.

قال رسول الله ﷺ: دعاء المرء المسلم مستجاب لأخيه بظهر الغيب عند رأسه ملك موكل به كلما دعا لأخيه بخير قال الملك: آمين و لك بمثل ذلك. (نهج الفصاحة، ص ۴۸۱ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۸۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: دعای مرد مسلمان که پشت سر برادر خود کند پذیرفته شود بر سر او فرشته ای موکل است و هر دم برای برادر خود دعائی کند گوید پذیرفته باد و برای تو نیز نظیر آن باشد.

۸. قال رسول الله ﷺ: من زهد في الدنيا علمه الله بلا تعلم و جعله بصيرا. (نهج الفصاحة، ص ۷۶۶ / مجموعة ورام، ج ۱، ص ۱۳۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که از دنیا بگذرد خدایش بدون تعلّم علم آموزد و بصیرت دهد.

الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا أَثَبَّتَ اللَّهُ الْحِكْمَةَ فِي قَلْبِهِ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۲۸ / تحف العقول، ص ۵۸)

امام صادق علیه السلام فرمودند: هر که به دنیا پشت کند خداوند حکمت را در دلش استوار گرداند و زبانش را به آن گویا سازد.

قال رسول الله ﷺ: من ازداد علما و لم تزد في الدنيا زهدا لم يزد من الله إلا بعدا. (نهج الفصاحة، ص ۷۶۰ / مجموعة ورام، ج ۱، ص ۲۲۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که علمش فزون شود و بی رغبتی وی بدینا فزون نشود دوریش از خدا بیشتر شود.

۹. قال رسول الله ﷺ: الجاهل السخي أحب إلى الله من عالم بخيل. (نهج الفصاحة، ص ۵۲۸ / محجة البيضاء، ج ۶، ص ۶۲)

۱. قال رسول الله ﷺ: من انقطع إلى الله كفاه الله كل مؤنة و رزقه من حيث لا يحتسب و من انقطع إلى الدنيا و كله الله إليها. (روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۲۶ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۸ / مجموعة ورام، ج ۱، ص ۲۲۲)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که خاص خدا شود خدا همه حاجات او را کفایت کند و از جایی که انتظار ندارد روزیش دهد و هر که خاص دنیا شود خدا او را به دنیا واگذارد.

۲. قال رسول الله ﷺ: إنما يدخل الجنة من يرجوها و من كذب بالشفاعة لم ينلها يوم القيمة. (نهج الفصاحة، ص ۳۴۲ / شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۱۶۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: کسی ببهشت می رود که امید آن دارد و هر که شفاعت را دروغ شمارد روز قیامت از آن بی نصیب ماند.

۳. قال رسول الله ﷺ: إدروا الحدود عن المسلمين ما استطعتم فإن الإمام لأن يخطي في العفو خير من أن يخطي في العقوبة. (نهج الفصاحة، ص ۱۷۵ / الكامل في التاريخ، ج ۱، ص ۱۴۸)
رسول خدا ﷺ فرمودند: تا آنجا که می توانید مجازات ها را از مسلمانان باز دارید زیرا اگر پیشوائی در بخشش خطا کند بهتر از آن است که در مجازات خطا کند.

۴. قال رسول الله ﷺ: إن الله تعالى لم يبعثني معتنا و لا متعتنا و لكن بعثني معلما ميسرا. (نهج الفصاحة، ص ۳۰۱ / الكشف عن حقائق غوامض التنزيل، ج ۳، ص ۵۳۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند مرا اشکال گیر و اشکال تراش نفرستاده بلکه آموزگار و آسانگیر فرستاده است.

۵. قال رسول الله ﷺ: لا يبلغ العبد حقيقة الإيمان حتى يخزن من لسانه. (نهج الفصاحة، ص ۶۷۹ / الكافي، ج ۲، ص ۱۱۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بنده بحقیقت ایمان نرسد تا زبان خویش نگهدارد.

قال رسول الله ﷺ: من اتقى الله كل لسانه. (مجموعة ورام، ج ۱، ص ۱۲۱ / نهج الفصاحة، ص ۷۶۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که از خدا بترسد زبانش کند شود.

قال رسول الله ﷺ: من حفظ لسانه ستر الله عورته. (نهج الفصاحة، ص ۷۶۷ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۸۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: نادان سخاوتمند نزد خدا از عالم بخیل محبوبتر است.

قال رسول الله ﷺ: الجنة دار الأسخياء. (الجعفریات، ص ۲۵۱/ جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۱۲/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۲۹)
رسول خدا ﷺ فرمودند: بهشت خانه سخاوتمندان است.

۱۰. قال رسول الله ﷺ: الرجال أربعة سخي و كريم و بخيل و لئيم، فالسخي الذي يأكل و يعطي و الكريم الذي لا يأكل و يعطي و البخيل الذي يأكل و لا يعطي و اللئيم الذي لا يأكل و لا يعطي. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۱۳/ بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۳۵۶)
رسول خدا ﷺ فرمودند: مردان چهار قسمند بخشنده و جوانمرد و بخیل و فرومایه، بخشنده آنست که بخورد و بخوراند. جوانمرد آنست که نخورد و بخوراند. بخیل آنست که بخورد و نخوراند. و فرومایه آنست که نه بخورد و نه بخوراند.

۱۱. قال رسول الله ﷺ: عليك بالسجود فإنك لا تسجد لله سجدة إلا رفعك الله بها درجة و حطّ عنك بها خطيئة. (نهج الفصاحة، ص ۵۶۹/ التحصين في صفات العارفين، ص ۲۰)
رسول خدا ﷺ فرمودند: از سجده غافل مشو که هر سجده‌ای برای خدا کنی خداوند يك درجه ترا بالا برد و گناهی از تو محو کند.

۱۲. الإمام الكاظم عليه السلام: اجتهدوا في أن يكون زمانكم أربع ساعات: ساعة لمناجاة الله، و ساعة لأمر المعاش، و ساعة لمعاشرة الإخوان و الثقات الذين يعرفونكم عيوبكم و يخلصونكم في الباطن، و ساعة تخلون فيها لذنوبكم في غير محرم. (تحف العقول، ص ۴۰۹/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۳۲۱)
امام کاظم علیه السلام فرمودند: سعی کنید اوقات خود را چهار قسمت نمایید: زمانی برای مناجات با خدا و زمانی برای کسب و کار و زمانی برای معاشرت با برادران و افراد مورد اعتمادی که عیبهائتان را به شما گوشزد می‌کنند و در باطن خیرخواه شما هستند و زمانی برای بهره‌مند شدن از لذت‌های غیرحرام.

۱۳. قال رسول الله ﷺ: كلوا جميعا و لا تفرقوا فإن طعام الواحد يكفي الاثنين و طعام الاثنين يكفي الثلاثة و الأربعة كلوا جميعا و لا تفرقوا فإن البركة مع الجماعة. (نهج الفصاحة، ص ۶۱۵/ بحار الأنوار، ج ۶۳، ص ۳۴۹/ طب النبي، ص ۲۱)
رسول خدا ﷺ فرمودند: با هم غذا خورید و پراکنده مشوید که غذای یکی برای دو تن کافی است و غذای دو تن برای سه تن و چهار تن

کافی است، با هم غذا خورید و پراکنده مشوید که برکت قرین جماعت است.

۱۴. قال رسول الله ﷺ: برّ الوالدين يجزئ عن الجهاد. (نهج الفصاحة، ص ۳۷۲/ الجامع الصغير، ج ۱، ص ۴۸۴)
رسول خدا ﷺ فرمودند: نیکی با پدر و مادر جای جهاد را می‌گیرد.

۱۵. قال رسول الله ﷺ: من حلف على يمين فرأى منها خيرا فليكثر عن يمينه ثم ليفعل الذي هو خير. (نهج الفصاحة، ص ۷۳۵/ الجعفریات، ص ۱۶۷)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که بکاری قسم خورد و بهتر از آن پیش آید کفاره قسم خویش دهد و کاری که بهتر است انجام دهد.

۱۶. قال رسول الله ﷺ: تعشوا و لو بكف من حشف فإن ترك العشاء مہرمة. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۲۵/ بحار الأنوار، ج ۶۳، ص ۳۴۴)
رسول خدا ﷺ فرمودند: شام بخورید اگر چه مشت‌ی خرمای پست باشد زیرا شام نخوردن مایه ضعف و پیری است.

۱۷. قال رسول الله ﷺ: خاب عبد و خسر لم يجعل الله تعالى في قلبه رحمة للبشر. (نهج الفصاحة، ص ۴۵۵/ الجامع الصغير، ج ۱، ص ۵۹۸)
رسول خدا ﷺ فرمودند: بنده‌ای که خداوند رحم نسبت بکسان را در دل او قرار نداده زيانکار است.

۱۸. قال رسول الله ﷺ: إن الله تعالى محسن فأحسنوا. (نهج الفصاحة، ص ۳۰۲/ الجامع الصغير، ج ۱، ص ۲۷۶)
رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند نیکوکار است شما نیز نیکوئی کنید.

۱۹. قال رسول الله ﷺ: إذا أتاكم من ترضون خلقه و دينه فترؤوه. (نهج الفصاحة، ص ۱۷۷/ الكافي، ج ۵، ص ۳۴۷)
رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی کسی که خلق و دین وی مایه رضایت است بخواستگاری می‌آید به وی زن بدهید.

قال رسول الله ﷺ: إن المرأة تنكح لدينها و مالها و جمالها فعليك بذات الدين تربت يداك. (نهج الفصاحة، ص ۳۲۱/ نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۲۳)
رسول خدا ﷺ فرمودند: زن برای دین و مال و جمالش گیرند؛ زن دین دار بجوئید.

۲۰. قال رسول الله ﷺ: إن غلاء أسعاركم و رخصها بيد الله. (نهج الفصاحة، ص ۳۲۸/ الجامع الصغير، ج ۱، ص ۳۵۱)
رسول خدا ﷺ فرمودند: گرانی و ارزانی قیمتهای شما بدست خداست.

۲۱. قال رسول الله ﷺ: توبوا إلى الله تعالى فإنّي أتوب إليه كل يوم مائة مرة. (نهج الفصاحة، ص ۳۹۲/ صحيح مسلم، ج ۴، ص ۲۰۷۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: از خدا بخشش بخواهید زیرا من هر روز صد بار از او بخشش می‌خواهم.

۲۲. قال رسول الله ﷺ: إذا كان اثنان يتناحيان فلا تدخل بينهما. (نهج الفصاحة، ص ۱۹۸/ الجامع الصغير، ج ۱، ص ۱۲۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی دو تن آهسته سخن می‌گویند میان آنها داخل مشو.

۲۳. الإمام الصادق U: الْمَعْرُوفُ زَكَاةُ النَّعَمِ، وَ الشَّفَاعَةُ زَكَاةُ الْبُحَا، وَ الْعِلُّ زَكَاةُ الْأَبْدَانِ، وَ الْعَفْوُ زَكَاةُ الظُّلَمِ، وَ مَا أَدَيْتَ زَكَاتَهُ فَهُوَ مَأْمُونُ السَّلْبِ. (تحف العقول، ص ۳۸۱/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۶۸)

امام صادق U: نیکی کردن زکات نعمت‌هاست و وساطت کردن زکات مقام و بیماری‌ها زکات بدن‌ها و گذشت زکات پیروزی و هر چیزی که زکاتش را بدهی، از خطر نابودی در امان است.

۲۴. قال رسول الله ﷺ: تفتح أبواب السماء في كل يوم اثنين وخميس فيغفر في ذلك اليوم لكل عبد لا يشرك بالله شيئا إلا من بينه وبين أخيه شحناء. (نهج الفصاحة، ص ۳۸۷/ صحيح مسلم، ج ۴، ص ۱۹۸۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر روز دوشنبه و پنجشنبه درهای آسمان گشوده می‌شود و در آن روز گناهان هر کس را که برای خدا شریک قائل نباشد ببخشند مگر آن کس که با برادر خود دشمنی داشته باشد.

۲۵. قال رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى تَجَاوَزَ لَأَمْتِي عَمَّا حَدَّثَ بِهِ أَنْفُسَهَا مَا لَمْ تَتَكَلَّمْ أَوْ تَعْمَلْ بِهِ. (عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۴۰۸/ نهج الفصاحة، ص ۲۹۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند بر امت من چیزهایی را که در دلشان بگذرد اگر بگفتار و کردار منجر نشود بخشیده است.

۲۶. الإمام الصادق ﷺ: إِنَّ الْأَرْضَ لَا تَخْلُو إِلَّا وَ فِيهَا إِمَامٌ، كَيْمَا يُنْزِلُ زَادَ الْمُؤْمِنُونَ شَيْئاً رَدَّهُمْ، وَ إِنْ نَقَصُوا شَيْئاً أَتَمَّهُ لَهُمْ. (الكافي، ج ۱، ص ۱۷۸/ الفصول المهمة في أصول الأنمة، ج ۱، ص ۶۵۳)

امام صادق ﷺ فرمودند: زمین هیچ‌گاه خالی از امام نیست؛ تا اگر مؤمنان چیزی (به دین) افزودند آن‌ها را (از این کجراهه) برگرداند و اگر چیزی کاستند آن را کامل کند.

۲۷. الإمام الصادق ﷺ: إِذَا أُوتِيَ أَلَى فِرَاشِكَ فَانْظُرْ مَا سَلَكْتَ فِي بَطْنِكَ وَ مَا كَسَبْتَ فِي يَوْمِكَ، وَادْكُرْ أَنَّكَ مَيِّتٌ وَ أَنَّ لَكَ مَعَاداً. (الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۱۲۳/ مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۸۹)

امام صادق ﷺ فرمودند: هرگاه به بستر خود رفتی در این باره بیندیش که چه خوراکی به معده خود فرستاده‌ای و در آن روز چه کارهایی کرده‌ای و به یاد آور که می‌میری و تو را معادی و رستخیزی است.

۲۸. قال رسول الله ﷺ: لَا تَقُومُ السَّاعَةُ إِلَّا عَلَى شِرَارِ الْخَلْقِ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۴۷/ النوادر للراوندي، ص ۱۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: قیامت برپا نشود، مگر برای آفریدگان بد.

۲۹. الإمام الصادق ﷺ: السَّعِيدُ مَنْ وَجَدَ فِي نَفْسِهِ خُلُوةً يَسْتَعِلُّ بِهَا. (كشف الغمة في معرفة الأنمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۱۵۸/ العدد القوية لدفع المخالفات اليومية، ص ۱۵۲)

امام صادق ﷺ فرمودند: خوشبخت کسی است که در نفس خود فراغت یابد و به کار خویش پردازد.

۳۰. الإمام علي ﷺ: لَا تُوَاخَ مَنْ يَسْتُرُ مَنَاقِبَكَ وَ يَنْشُرُ مَثَالِيكَ. (عيون الحكم و المواعظ للیثی، ص ۵۱۹/ غرر الحكم و درر الکلم، ص ۷۶۵)

امام علی ﷺ فرمودند: با کسی که خوبی‌هایت را می‌پوشانند و عیب‌هایت را پخش می‌کند، برادری مکن.

۳۱. قال رسول الله ﷺ: اللَّهُمَّ اجْعَلْ أَوْسَعَ رِزْقِكَ عَلَيَّ عِنْدَ كِبَرِ سَنِي وَ انْقِطَاعِ عَمْرِي. (نهج الفصاحة، ص ۲۴۷/ الموضوعات لابن الجوزي، ج ۱، ص ۱۸۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خدایا روزی مرا هنگام پیری و واپسین زندگانی بیشتر از مواقع دیگر وسعت ببخش.

۳۲. قال رسول الله ﷺ: إِذَا أَحْبَبْتَ رَجُلًا فَلَا تَمَارِهِ وَ لَا تَجَارِهِ وَ لَا تَشَارَهُ وَ لَا تَسْتَلْ عَنْهُ أَحَدًا فَعَسَى أَنْ تَوَافِيَ لَهُ عَدُوًّا فَيُخْبِرُكَ بِمَا لَيْسَ فِيهِ فَيَفْرِقَ مَا بَيْنَكَ وَ بَيْنَهُ. (نهج الفصاحة، ص ۱۸۰/ الجامع الصغير، ج ۱، ص ۵۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی با کسی دوست شدی با او مجادله و رقابت مکن و بر او برتری مجو و از هیچ کس درباره او چیزی مپرس چه ممکن است به یکی از دشمنان او برخوردی و درباره وی سخن بخطا گوید و میان شما را تفرقه اندازد.

۳۳. قال رسول الله ﷺ: حَبَلٌ لِلَّهِ يَعْصِي وَيَعْصَمُ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۸۰/ عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۱۲۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: محبتی که نسبت بچیزی داری کور و کرت میکند.

۴۰. قال رسول الله ﷺ: إنَّ الله تعالى كتب على ابن آدم حفظه من الترناء أدرك ذلك لا محالة. (نهج الفصاحة، ص ۲۹۸ / التفسير المنير للزحيلي، ج ۱۸، ص ۲۱۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند بر آدمیزاد قسمتی از زنا رقم زده است که ناچار مرتکب آن می شود.

۳۴. قال رسول الله ﷺ: إنما أنا بشر إذا أمرتكم بشيء من دينكم فخذوا به وإذا أمرتكم بشيء من رأيي فإنما أنا بشر. (الطرائف في معرفة مذاهب الطوائف، ج ۲، ص ۳۷۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: من انسانی مانند شما هستم وقتی شما را بچیزی در کار دین دستور دادم بدان رفتار کنید و وقتی از پیش خود شما را بچیزی فرمان دادم فراموش نکنید که من انسان هستم.

۳۵. قال رسول الله ﷺ: إنَّ الله تعالى لينفع العبد بالذنوب يذنبه. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۶۷ / نهج الفصاحة، ص ۳۰۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: گاه باشد، خداوند بنده را به گناهی که میکند منتفع می سازد.

۳۶. قال رسول الله ﷺ: لا تنزع الرحمة إلا من شقي. (نهج الفصاحة، ص ۶۷۵ / شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۳۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: رحم را نگیرند مگر از بدبخت.

۳۷. قال رسول الله ﷺ: لو أنَّ ابن آدم هرب من رزقه كما يهرب من الموت لأدركه رزقه كما يدركه الموت. (نهج الفصاحة، ص ۶۴۰ / الكافي، ج ۵، ص ۳۰۴ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۳، ص ۳۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: اگر آدمیزاد از روزی خویش بگریزد چنان که از مرگ میگریزد روزیش بدو رسد چنان که مرگ میرسد.

۳۸. قال رسول الله ﷺ: التَّسَرُّ أَفْضَلُ مِنَ الْعَلَانِيَةِ وَالْعَلَانِيَةُ أَفْضَلُ لِمَنْ أَرَادَ الْاِقْتِدَاءَ. (نهج الفصاحة، ص ۵۲۹ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۶۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: عمل نهان بهتر از عمل عیان است اما عمل عیان برای آنکه خواهد سرمشق کسان شود بهتر است.

۳۹. قال رسول الله ﷺ: إن شئتم أنبأتكم عن الإمارة وما هي، أولها ملامة وثانيها ندامة وثالثها عذاب يوم القيامة. (النهاية في غريب الحديث والأثر، ج ۱، ص ۲۲۵ / لسان العرب، ج ۱۴، ص ۱۱۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: اگر بخواهید شما را از ریاست خبر می دهیم که چیست، اولین مرحله آن ملامت است و دومین مرحله آن ندامت و سومین مرحله آن عذاب روز قیامت.

چهل حدیث ۶

۷. رسول الله ﷺ: لَا يَرْجِعُ صَاحِبُ الْمَسْجِدِ بِأَقْلٍ مِنْ إِحْدَى ثَلَاثٍ: إِمَّا دُعَاءٍ يَدْعُو بِهِ يُدْخِلُهُ اللَّهُ بِهِ الْجَنَّةَ، وَإِمَّا دُعَاءٍ يَدْعُو بِهِ لِيُصْرِفَ اللَّهُ بِهِ عَنْهُ بَلَاءَ الدُّنْيَا، وَإِمَّا أَخَ يَسْتَفِيدُهُ فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ. (الأمالي للطوسي، ص ۴۷/ بشارة المصطفى لشيعه المرتضى، ط القديمة، ص ۷۲)

پیامبر خدا ﷺ: ملازم مسجد دست کم با یکی از این سه به خانه اش بر می گردد: یا دعایی که به درگاه خدا می کند و خداوند با آن او را به بهشت می برد، یا دعایی می کند که به سبب آن خداوند بلاي دنیا را از او بر می گرداند و یا برادری که در راه خدای عزوجل از وجودش بهره مند می شود.

۸. قال رسول الله ﷺ: لَا تَضَعُوا الْحِكْمَةَ عِنْدَ غَيْرِ أَهْلِهَا فَتُظْلَمُوهَا وَ لَا تَمْنَعُوهَا أَهْلَهَا فَتُظْلَمُوهُمْ. (نهج الفصاحة، ص ۶۷۲/ إحياء علوم الدين، ج ۱، ص ۶۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: حکمت بنا اهل میسپارید که بدان ستم می کنید و از اهلش باز ندارید که به آنها ستم کرده اید.

۹. قال رسول الله ﷺ: السَّخِي: إِنَّمَا يَجُودُ بِحَسَنِ الظَّنِّ بِاللَّهِ وَ الْبَخِيلُ إِنَّمَا يَبْخُلُ بِسُوءِ الظَّنِّ بِاللَّهِ. (نهج الفصاحة، ص ۵۲۹/ كنز العمال، ج ۶، ص ۳۹۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: سخاوتمند بسبب خوشگمانی بخدا سخاوت میکند و بخیل بعلت بدگمانی بخدا بخل میورزد.

۱۰. قال رسول الله ﷺ: إِذَا أَحْبَبْتُمْ أَنْ تَعْلَمُوا مَا لِلْعَبْدِ عِنْدَ رَبِّهِ فَانْظُرُوا مَا يَتَّبِعُهُ مِنَ الثَّنَاءِ. (نهج الفصاحة، ص ۱۸۰/ الجامع الصغير، ج ۱، ص ۵۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی بخواهید مقام بنده را در نظر خدا بدانید بنگرید که پشت سر او چه میگویند.

۱۱. قال رسول الله ﷺ: إِنَّ هَذَا الدِّينَ مَتِينٌ فَأَوْغِلْ فِيهِ بَرْقًا وَ لَا تَبْغِضْ إِلَى نَفْسِكَ عِبَادَةَ اللَّهِ فَإِنَّ الْمُنْتَبِ لَا أَرْضًا قَطَعَ وَ لَا ظَهْرًا أَبْقَى. (الكافي، ج ۲، ص ۸۷/ المعجازات النبوية، ص ۲۴۴/ شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۷۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: این دین حساب شده است بملایمت در آن پیش برو و عبادت خدا را منفور خود مکن زیرا رهروی عجل نه راهی سپرده و نه مرکب خویش را حفظ کرده است.

۱۲. قال رسول الله ﷺ: يَا أَبَوَدْرُ؛ يَوْمُكَ جَمَلٌ إِذَا أَخَذْتَ بِرَأْسِهِ أَتَاكَ ذَبَبُهُ، يَعْنِي إِذَا كُنْتَ مِنْ أَوَّلِ النَّهَارِ فِي خَيْرٍ لَمْ تَقْرَأْ فِيهِ إِلَى آخِرِهِ. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۷۹/ بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۱۲۴)

۱. قال رسول الله ﷺ: إِنَّ الرَّجُلَ لِيُطْلَبَ الْحَاجَةُ فَيَرْوِيهَا اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ لَمَّا هُوَ خَيْرٌ لَهُ فَيَتَّهِمُ النَّاسَ ظُلْمًا لَهُمْ فَيَقُولُ مَنْ سَبَعْنِي. (نهج الفصاحة، ص ۲۷۹/ الجامع الصغير، ج ۱، ص ۳۰۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: انسان حاجتی میخواهد و خدا برای مصلحتی حاجت او را بر نمی آورد و او بستم مردم را متهم میکند که کی حق مرا برد؟

۲. قال رسول الله ﷺ: لَا تَكْثُرْ هَمَّكَ مَا قَدَّرَ يَكُنْ وَ مَا تَرْتَزِقُ يَأْتِكَ. (نهج الفصاحة، ص ۶۷۴/ المحجة البيضاء، ج ۶، ص ۵۶/ إحياء علوم الدين، ج ۱۰، ص ۲۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: غم مخور که آنچه مقدر است می شود و آنچه روزیت کرده اند بتو می رسد.

۳. قال رسول الله ﷺ: مَنْ رَحِمَ وَ لَوْ ذُبِيحَةَ عَصْفُورٍ رَحِمَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ. (نهج الفصاحة، ص ۷۶۸/ الجامع الصغير، ج ۲، ص ۶۰۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که رحم کند ولو به بچه گنجشکی، خداوند در روز قیامت به او رحم کند.

۴. قال رسول الله ﷺ: بَعَثْتُ بِالْحَنِيفِيَّةِ السَّمْحَةِ وَ مِنْ خَالَفَ سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي. (نهج الفصاحة، ص ۳۷۳/ الأمالي للطوسي، ص ۵۲۸/ عوالي اللئالي العزیزة فی الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۳۸۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: من دینی ساده و آسان آورده ام و هر که با این روش مخالفت کند از من نیست.

۵. قال رسول الله ﷺ: مَنْ أَرَادَ السَّلَامَةَ فَلْيَحْفَظْ مَا جَرَى بِهِ لِسَانُهُ وَ لِيُخْرِسَ مَا انْطَوَى عَلَيْهِ جَنَانُهُ. (نهج الفصاحة، ص ۷۷۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که سلامت خواهد مراقب گفتار خویش باشد و از آنچه در دل دارد چیزی بزبان.

۶. قال رسول الله ﷺ: كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ أَوْ عَابِرُ سَبِيلٍ وَ عِدْ نَفْسَكَ مِنَ أَصْحَابِ الْقُبُورِ. (الأمالي للطوسي، ص ۳۸۱/ روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، ط القديمة، ج ۲، ص ۴۴۸/ مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۳۰۴/ نهج الفصاحة، ص ۶۱۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: در دنیا چنان باش که گوئی غریبی یا رهگذر و خویشتن را از اهل قبور شمار.

رسول خدا ﷺ فرمودند: ای ابوذر: روز تو (چون) شتر توست که اگر سر او را بگیري بقیه اش دنبال تو می آید؛ یعنی اگر روزت را با خیر آغاز کنی تا آخر آن در خیر به سر خواهی برد.

۱۳. قال رسول الله ﷺ: ما تجالس قوم مجلسا فلم ينصت بعضهم لبعض إلا نزع من ذلك المجلس البركة. (نهج الفصاحة، ص ۶۹۷/ الجامع الصغير، ج ۲، ص ۴۹۰)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر گروهی که با هم بنشینند اما به یکدیگر گوش فرا ندهند، برکت از مجلسشان برخیزد.

۱۴. قال رسول الله ﷺ: رضا الربّ في رضا الوالدين و سخطه في سخطهما. (نهج الفصاحة، ص ۵۰۳/ الجامع الصغير، ج ۲، ص ۱۵)
رسول خدا ﷺ فرمودند: خشنودی خدا در خشنودی پدر و مادر است و دلگیری وی در دلگیری آنها است.

۱۵. قال رسول الله ﷺ: العدة دين، ويل لمن وعد ثم أخلف. (نهج الفصاحة، ص ۵۷۸/ شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۸)
رسول خدا ﷺ فرمودند: وعده دادن چون دین بگردن گرفتن است، وای بر آنکه وعده دهد و تخلف کند.

۱۶. قال رسول الله ﷺ: إنّ في الحجم شفاء. (بحار الأنوار، ج ۵۹، ص ۱۳۵/ نهج الفصاحة، ص ۳۲۹)
رسول خدا ﷺ فرمودند: حجامت مایه شفاست.

۱۷. قال رسول الله ﷺ: من سعادة المرء حسن الخلق و من شقاوته سوء الخلق. (مجموعه ورام، ج ۲، ص ۲۵۰/ نهج الفصاحة، ص ۷۷۳)
رسول خدا ﷺ فرمودند: نیکبختی نیکبختی مرد است و بدبختی بدبختی اوست.

۱۸. قال رسول الله ﷺ: إذا أراد الله بعبد خيرا استعمله على قضاء حوائج الناس. (نهج الفصاحة، ص ۴۵۹/ إحياء علوم الدين، ج ۱۰، ص ۲۶)
رسول خدا ﷺ فرمودند: همین که خدا برای بنده ای نیکی خواهد وی را برای رفع حوائج مردم بکار میگیرد.

۱۹. قال رسول الله ﷺ: خير النكاح أيسره. (نهج الفصاحة، ص ۴۷۰/ الجامع الصغير، ج ۱، ص ۶۲۴)
رسول خدا ﷺ فرمودند: بهترین ازدواجها آنست که آسانتر انجام گیرد.
قال رسول الله ﷺ: خير الصداق أيسره. (نهج الفصاحة، ص ۴۶۷/ كنز العمال، ج ۱۶، ص ۳۲۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بهترین مهرها آنست که سبکتر باشد.
قال رسول الله ﷺ: أشيدوا النكاح و أعلنوه. (نهج الفصاحة، ص ۲۱۵/ الأمالي للطوسي، ص ۵۱۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: عقد نکاح را محکم کنید و آن را علنی سازید.
قال رسول الله ﷺ: إنّ من يُمِن المرأة قيسيرَ خطبتها، و قيسيرَ صداقها، و قيسيرَ رَحِمها. (نهج الفصاحة، ص ۳۴۲/ كنز العمال، ج ۱۱، ص ۹۹)
رسول خدا ﷺ فرمودند: از میمنت و خجستگی زن این است که راحت خواستگاری شود، کابینش سبک باشد و راحت زایمان کند.

۲۰. قال رسول الله ﷺ: التمسوا الرزق بالتكاح. (مكارم الأخلاق، ص ۱۹۶/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۴، ص ۱۷۳)
رسول خدا ﷺ فرمودند: بوسیله زن گرفتن، روزی بجوئید.

۲۱. قال رسول الله ﷺ: من ترك الرمي بعد ما علمه رغبة عنه فإنها نعمة كفرها. (بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۲۴۶/ نهج الفصاحة، ص ۷۵۴/ النهاية في غريب الحديث و الأثر، ج ۴، ص ۱۸۷)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که تیراندازی را تعلیم گرفته باشد و از روی بی علاقی ترك کند نعمتی را کفران کرده است.

۲۲. قال رسول الله ﷺ: إنّ لكل دين خلقا و إنّ خلق هذا الدين الحياء. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۶۱/ روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ط القديمة، ج ۲، ص ۴۶۰/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۳۴)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر دینی خوی خاص دارد و خوی دین ما حیاست.

۲۳. الامام علي عليه السلام: أفضل العقل ما أريد به وجه الله. (غرر الحكم و درر الکلم، ص ۱۹۱)
امام علی علیه السلام فرمودند: برترین کارها، کاری است که برای خدا باشد.

۲۴. قال رسول الله ﷺ: لا تحل لمسلم أن يهجر أخاه فوق ثلاثة أيام. (الخصال، ج ۱، ص ۱۸۳/ الأمالي للطوسي، ص ۳۹۱/ نهج الفصاحة، ص ۵۹۸)
رسول خدا ﷺ فرمودند: روا نیست که مسلمانی بیش از سه روز با برادر خود قهر کند.

۲۵. قال رسول الله ﷺ: أئمتها الامة إني لا أخاف عليكم فيما لا تعلمون و لكن انظروا كيف تعملون فيما تعلمون. (نهج الفصاحة، ص ۳۵۸/ حلية الأولياء و طبقات الأصفياء، ج ۸، ص ۱۳۲)
رسول خدا ﷺ فرمودند: ای امت من از آنچه نمی دانید بر شما بیم ندارم ولی بنگرید آنچه را می دانید چگونه عمل می کنید.

۲۶. الإمام الباقر (ع): إِنَّ الْحُجَّةَ لَا تَقُومُ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى خَلْقِهِ إِلَّا

بِإِمَامٍ حَيٍّ يَتَرَفُّونَهُ. (قرب الإسناد، ط الحديثة، ص ۳۵۱/الاختصاص، ص ۲۶۸)

امام باقر (ع): حجت خدا عزوجل بر خلقش برپا نگردد مگر به وجود امامی که شناخته شده باشد.

الإمام الصادق (ع): لَمْ تَخُلْ الْأَرْضُ مِنْذُ خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ مِنْ حُجَّةٍ لِلَّهِ فِيهَا:

ظَاهِرٌ مَشْهُورٌ، أَوْ غَائِبٌ مَسْتُورٌ. (كمال الدين و تمام النعمة، ج ۱، ص ۲۰۷/الاحتجاج على أهل اللجاج للطبرسي، ج ۲، ص ۳۱۷/منتخب الأنوار المصنفة في ذكر القائم الحجة عليه السلام، ص ۳۳)

امام صادق (ع) فرمودند: از همان زمان که خداوند آدم را آفرید، زمین از حجت خالی نبوده، حجتی آشکار و شناخته شده یا پنهان و در پرده.

۲۷. حَبَّةُ الْعَرْنُي: أُتِيَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (ع) بِخَوَانٍ فَالْوَدَجُ، فَوُضِعَ بَيْنَ

يَدَيْهِ فَتَنَزَّ إِلَى صَفَائِهِ وَحُسْنِهِ، فَوَجَّيْ بِاصْبَعِهِ فِيهِ حَتَّى بَلَغَ أَسْفَلَهُ، ثُمَّ سَلَّهَا وَ لَمْ يَأْخُذْ مِنْهُ شَيْئًا، وَ تَلَمَّظَ إَصْبَعَهُ وَقَالَ: إِنَّ الْحَلَالَ طَيِّبٌ وَ مَا هُوَ بِحَرَامٍ، وَلَكِنِّي أَكْرَهُ أَنْ أَعُوذَ نَفْسِي مَا لَمْ أَعُوذْهَا، إِرْفَعُوهُ عَنِّي، فَرَفَعُوهُ. (المحاسن، ج ۲، ص ۴۰۹/وسائل الشيعة، ج ۲، ص ۳۸۸)

ظرف فالوده ای خدمت امیرالمؤمنین (ع) آورده در برابر آن حضرت نهادند. امام (ع) انگشت خود را در آن زد و اندکی چشید و فرمود: همانا حلال، پاک و نیکوست و این حرام نیست، اما من خوش ندارم نفس خود به چیزی عادت دهم که تاکنون بدان عادت نداده‌ام. این ظرف را از جلو من بردارید. پس، آن ظرف را برداشتند.

الإمام الباقر (ع): إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ (ع) أَتَى بِخَبِيصٍ، فَأَبَى (ع) أَنْ يَأْكُلَهُ، فَقَالُوا لَهُ: أَتَحَرَّمُهُ؟ قَالَ: لَا، وَلَكِنِّي أَخْشَى أَنْ تَتَوَقَّ إِلَيْهِ نَفْسِي فَأَطْلُبُهُ، ثُمَّ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ: ﴿أَذْهَبْنُم طَيِّبَاتِكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَ اسْتَمْتِعْنُم بِهَا﴾. (المحاسن، ج ۲، ص ۴۰۹/الغازات، ط القديمة، ج ۱، ص ۵۹/الأمالي للمفيد، ص ۱۳۴)

امام باقر (ع) فرمودند: مقداری خبیص (حلوایی تهیه شده از آرد و خرما) خدمت امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب (ع) آوردند، حضرت از خوردن آن خودداری ورزید. عرض کردند: آیا آن را حرام می دانید؟ فرمود: نه، اما می ترسم نفسم به آن علاقه مند شود و به دنبال آن بروم. سپس این آیه را تلاوت کرد: «شما بهره های پاکیزه خود را در زندگی دنیایتان بردید و از آن ها بهره مند شدید».

۲۸. الإمام الصادق (ع): مَنْ آثَرَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ حَسَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ

الْقِيَامَةِ أَعْمَى. (تفسير فوات الكوفي، ص ۱۱۵/بحار الأنوار، ج ۷، ص ۲۱۸)

امام صادق (ع) فرمودند: هرکس دنیا را بر آخرت برگزیند، خداوند در روز قیامت او را نابینا محسور فرماید.

۲۹. الإمام علي (ع): مُجَالَسَةُ السُّفْلِ تُضْنِي الْقُلُوبَ. (عيون الحكم و المواعظ

للبيهي، ص ۴۸۵/غرر الحكم و درر الکلم، ص ۷۰۵)

امام علی (ع) فرمودند: همنشینی با فرومایگان، دلها را سخت بیمار می کند.

۳۰. كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ص): إِذَا فَقَدَ الرَّجُلُ مِنْ إِخْوَانِهِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ سَأَلَ

عَنْهُ، فَإِنْ كَانَ غَائِبًا دَعَا لَهُ، وَ إِنْ شَاهَدًا زَارَهُ، وَ إِنْ كَانَ مَرِيضًا عَادَهُ. (مكارم الأخلاق، ص ۱۹/بحار الأنوار، ج ۱۶، ص ۲۳۳)

پیامبر خدا (ص) فرمودند: هرگاه یکی از برادران خود را سه روز نمی دید جویای حالش می شد. اگر در شهر نبود برایش دعا می کرد و اگر بود به دیدنش می رفت و اگر بیمار بود عیادتش می کرد.

۳۱. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص): اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي وَ وَسِّعْ لِي فِي دَارِي وَ

بَارِكْ لِي فِي رِزْقِي. (نهج الفصاحة، ص ۲۴۸/مصباح المتهجد و سلاح المتعبد، ج ۲، ص ۴۷۷)

رسول خدا (ص) فرمودند: خدایا گناه مرا ببخش و خانه مرا وسعت بخش و روزی مرا افزون کن.

۳۲. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص): وَ الشَّاةُ إِنْ رَحِمْتَهَا يَرْحَمْكَ اللَّهُ. (نهج الفصاحة،

ص ۷۹۵/الجامع الصغير، ج ۲، ص ۷۱۴)

رسول خدا (ص) فرمودند: حتی به بز اگر رحم کنی خدا بتو رحم کند.

۳۳. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص): لَا تَسْتَبْطِئُوا الرِّزْقَ فَإِنَّهُ لَمْ يَكُنْ عَبْدَ لِمَمُوتٍ

حَتَّى يَبْلُغَهُ آخِرُ رِزْقٍ هُوَ لَهُ. (نهج الفصاحة، ص ۶۶۹/ربيع الأبرار و نصوص الأخبار، ج ۵، ص ۳۳۲)

رسول خدا (ص) فرمودند: مپندارید که روزی تان دیر می رسد که هیچ بنده ای نمیرد تا آخرین بهره روزی او برسد.

۳۴. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص): لَا تَسْأَلِ النَّاسَ شَيْئًا وَ لَا سَوْطِكَ إِنْ سَقَطَ

مِنْكَ حَتَّى تَنْزِلَ إِلَيْهِ فَتَأْخُذَهُ. (نهج الفصاحة، ص ۶۷۰/کنز العمال، ج ۶، ص ۵۰۳)

رسول خدا (ص) فرمودند: از مردم چیزی نخواه، حتی اگر تازیانه ات افتاد، فرود آی و آن را بردار.

۳۵. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص): خَيْرُ الرَّفَقَاءِ أَرْبَعَةٌ وَ خَيْرُ الظَّلَاغِ

أَرْبَعُمَاءَةٌ وَ خَيْرُ الْجِيُوشِ أَرْبَعَةُ آلَافٍ. (مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۱، ص ۱۰۴/نهج الفصاحة، ص ۴۶۶)

رسول خدا (ص) فرمودند: بهترین دوستان چهار تن و بهترین پیش قراولان چهار صد و بهترین سپاهیان چهار هزار تن است.

۳۶. قال رسول الله ﷺ: الظلم ظلمات يوم القيمة. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ترجمه غفاری، ص ۵۳۲ / شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۸ / جامع الأخبار للشعیری، ص ۱۵۵ / مجموعه ورام، ج ۱، ص ۵۶)
رسول خدا ﷺ فرمودند: ستم مایه تاریکی روز قیامتست.

۳۷. قال رسول الله ﷺ: تسَحَرُوا فَإِنَّ فِي السَّحَرِ بَرَكَه. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۱۶ / عوالي اللئالی العزیزیه فی الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۱۰۴ / نهج الفصاحة، ص ۳۸۴)
رسول خدا ﷺ فرمودند: سحر خیز باشید زیرا سحرخیزی مایه برکت است.

قال رسول الله ﷺ: إِنَّ الصَّبْحَةَ تَمْنَعُ بَعْضَ الرِّزْقِ. (نهج الفصاحة، ص ۲۸۲ / شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۲۱)
رسول خدا ﷺ فرمودند: خواب صبحگاهی مانع قسمتی از روزی می شود.

۳۸. قال رسول الله ﷺ: أَمْنُكَ مِنْ عَتَبِكَ. (نهج الفصاحة، ص ۲۶۴)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که ترا سرزنش کرد از کینه خویش ایمن ساخت.

۳۹. قال رسول الله ﷺ: ثَلَاثٌ حَقٌّ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يَرَدَّ لَهُمْ دَعْوَةٌ وَ الْمَسَافِرُ حَتَّى يَرْجِعَ. (نهج الفصاحة، ص ۴۱۴ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۵۳۱)
رسول خدا ﷺ فرمودند: سه کسند که بر خدا لازمست دعایشان را رد نکند منجمله مسافر تا بوطن خود باز گردد.
قال رسول الله ﷺ: سَافِرُوا تَصَحَّوْا وَ تَرَزَّقُوا. (نهج الفصاحة، ص ۵۱۹ / الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۷۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: سفر کنید تا تندرست شوید و روزی یابید.
قال رسول الله ﷺ: سَافِرُوا مَعَ ذَوِي الْجُدُودِ وَ ذَوِي الْمَيْسَرَةِ. (نهج الفصاحة، ص ۵۱۸ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۴۰)
رسول خدا ﷺ فرمودند: با مردم خوش اقبال و اهل خرج کردن سفر کنید.

۴۰. قال رسول الله ﷺ: مَنْ ابْتَلَى فَصْبِرَ وَ أُعْطِيَ فَشَكَرَ، وَ ظَلَمَ فَغَفِرَ وَ ظَلَمَ فَاسْتَغْفَرَ أُولَئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَ هُمْ مَهْتَدُونَ. (نهج الفصاحة، ص ۷۶۴ / جامع الأخبار للشعیری، ص ۱۱۳ / بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۲۳۶)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که مبتلا شود و صبر کند و عطایش دهند و شکر کند و ظلم بیند و ببخشد و ظلم کند و آمرزش طلبد از کسانی است که در امانند و هدایت یافته اند.

چهل حدیث ۷

۷. قال رسول الله ﷺ: لقد بارك الله لرجل في حاجة أكثر الدعاء

فيها أعطيها أو منعها. (نهج الفصاحة، ص ۶۳۰ / شعب الإيمان، ج ۲، ص ۳۸۱)
رسول خدا ﷺ فرمودند: خدا حاجتی را که مرد درباره آن بسیار دعا کند روا بشود یا نشود، مبارک کرده است.

قال رسول الله ﷺ: سلوا الله من فضله فإن الله يحب أن يسأل. (الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۱۹ / بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۰۰ / نهج الفصاحة، ص ۵۲۴)
رسول خدا ﷺ فرمودند: از فضل خدا طلب کنید که خدا اینرا دوست دارد.

قال رسول الله ﷺ: إن الله يحب الملحين في الدعاء. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۶۴ / جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۳۱)
رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند کسانی را که در دعا کردن اصرار میورزند دوست دارد.

۸. قال رسول الله ﷺ: الحلال ما أحل الله في كتابه والحرام ما حرم الله في كتابه وما سكت عنه فهو مما عني عنه. (نهج الفصاحة، ص ۵۱۱ / الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۵، ص ۵۳۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: حلال آنست که خداوند در قرآن حلال کرده باشد و حرام آنست که خداوند در قرآن حرام کرده باشد و هر چه را مسکوت گذاشته یعنی مهم نیست.

۹. قال رسول الله ﷺ: إبدأ بنفسك فتصدق عليها فإن فضل شيء فلاهلك فإن فضل شيء عن أهلِكَ فليدي قراتك فإن فضل عن ذي قرابتك شيء فهكذا. (نهج الفصاحة، ص ۱۵۷ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۱۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: صدقه را از خویشتن آغاز کن اگر چیزی فزون آمد بکسان خود ده اگر از کسان تو چیزی فزون آمد بخویشان ده و اگر از خویشان نیز چیزی فزون آمد به دیگران ده.

۱۰. قال رسول الله ﷺ: إن لله عبادا خلقهم لحوائج الناس. إن لله عبادا يعرفون الناس بالتوسم. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۶۰ / عوالي اللئالي العزیزية في الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۳۷۳ / بحار الأنوار، ج ۲۴، ص ۱۲۳)
رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند بندگان دارد که آنها را برای رفع حاجات مردم خلق کرده است. خداوند بندگان دارد که مردم را بفراست شناسند.

۱۱. قال رسول الله ﷺ: من حسن عبادة المرء حسن ظنه. (نهج الفصاحة، ص ۷۷۳ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۵۴۴)
رسول خدا ﷺ فرمودند: از جمله عبادت نکوی مرد خوش گمان بودن او بخداست.

۱. قال رسول الله ﷺ: أفضل الإيمان أن تعلم أن الله معك حيثما كنت. (نهج الفصاحة، ص ۲۲۹ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۱۸۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: قله ایمان آنست که بدانی هر جا هستی خدا با توست.

۲. عنه ﷺ: ثلاث من كن فيه فهي راجعة على صاحبها: البغي و المكر و التكت. (نهج الفصاحة، ص ۴۲۲ / تفسير القمي، ج ۲، ص ۲۱۰)
امام ﷺ: سه چیز است که در هر که باشد بصاحب خود باز میگردد ستم و مکر و پیمان شکنی.

۳. قال رسول الله ﷺ: و من آتاه أخوه متنصلاً فليقبل ذلك محققاً كان أو مبطلاً. (نهج الفصاحة، ص ۵۶۶ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۲۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر کس برادرش بعذر خواهی پیش وی آید باید عذر وی را حق باشد یا باطل بپذیرد.

قال رسول الله ﷺ: من لم يقبل العذر من متنصل صادقاً كان أو كاذباً لم ينل شفاعتي. (من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۵۳ / جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۷۹ / مكارم الأخلاق، ص ۴۳۳ / السرائر الحاوي لتحرير الفتاوى و المستطرفات، ج ۳، ص ۶۱۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که عذر معتذری را راست باشد یا دروغ نپذیرد از شفاعت من بهره ور نشود.

۴. قال رسول الله ﷺ: إن المؤمن من عباد الله لا يحيف على من يبغض ولا يظعن ولا يلعن إن ظلم و بغي عليه صبر حتى يكون الرحمن هو الذي ينتصر له. (نهج الفصاحة، ص ۳۱۹ / الأمالي للطوسي، ص ۵۸۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بنده مؤمن بر دشمنان ستم نمی کند بدگو و لعنتگر نیست اگر ستمی دید و بر او تجاوزی شد صبر میکند تا خداوند ستم را از او دفع کند.

۵. قال رسول الله ﷺ: حسبك من الكلام ما تبلغ به حاجتك. (الأمالي للطوسي، ص ۵۳۵ / مكارم الأخلاق، ص ۴۶۷ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۶۱ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۹۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: سخنی که رفع حاجت کند ترا کفایت کند.

۶. قال رسول الله ﷺ: ما زويت الدنيا عن أحد إلا كانت خيراً له. (نهج الفصاحة، ص ۷۰۰ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۴۹۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: دنیا را از کسی نگیرند مگر که خیر وی در آنست.

رسول خدا ﷺ فرمودند: از جمله بهترین وساطت‌ها وساطت میان دو کس در کار زناشویی است.

۱۹. قال رسول الله ﷺ: تَرْوُجُوا الْوُدُودَ الْوُلُودَ. (شرح فارسی شهاب‌الأنباء، ص ۳۱۵ / جامع‌الأنباء للشعیری، ص ۱۰۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: زن مهربان و بچه‌آور بگیرد.
قال رسول الله ﷺ: زَوْجُوا الْأَكْفَاءَ. (نهج‌الفصاحة، ص ۵۱۱ / الجامع‌الصغير، ج ۲، ص ۳۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: به اشخاص هم‌شان زن بدهید.
قال رسول الله ﷺ: تَرْوُجُوا فِي الْحُجْرِ الصَّالِحِ فَإِنَّ الْعُرْقَ دَسَّاسٌ. (مکارم‌الأخلاق، ص ۱۹۷ / الوافی، ج ۳، ص ۷۰۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: با خانواده خوب و شایسته وصلت کنید؛ زیرا خون اثر دارد.

۲۰. قال رسول الله ﷺ: من فقه الرجل أن يصلح معيشته و ليس من حب الدنيا طلب ما يصلحك. (نهج‌الفصاحة، ص ۷۷۳ / الجامع‌الصغير، ج ۲، ص ۵۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: اصلاح معیشت از دانش مرد است و جستجوی چیزی که معاش تو را بصلاح آرد دنیاپرستی نیست.

۲۱. قال رسول الله ﷺ: من أولى معروفاً فلم يجد جزاء إلا الثناء فقد شكره و من كتمه فقد كفره. (شرح فارسی شهاب‌الأنباء، ص ۲۰۱ / نهج‌الفصاحة، ص ۷۲۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که نیکی‌ای بیند و پاداشی جز ستایش نتواند شکر آن گذاشته است و هر که آن را پنهان دارد کفران آن کرده است.

۲۲. قال رسول الله ﷺ: ما من آدمي إلا وفي رأسه حكمة بيد ملك فإذا تواضع قيل للملك ارفع حكمته وإذا تكبر قيل للملك ضع حكمته. (نهج‌الفصاحة، ص ۷۰۳ / الکافی، ج ۲، ص ۳۱۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر انسانی در سر خویش حکمتی دارد که به دست فرشته‌ایست وقتی تواضع کند فرشته را گویند حکمت او را بر آر و چون تکبر کند به فرشته گویند حکمت او را فرو بر.

۲۳. قال رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ إِذَا عَمِلَ أَحَدُكُمْ عَمَلًا أَنْ يُتَّقَنَهُ. (نهج‌الفصاحة، ص ۳۰۵ / کنز‌العمال، ج ۳، ص ۹۰۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند تعالی دوست دارد که هرگاه فردی از شما کاری کند آن را محکم (و بی‌عیب) انجام دهد.

۱۲. قال رسول الله ﷺ: عَلَيْكُمْ بِالرَّحْمَةِ فَإِنَّهُ مِنْ خَيْرِ لَهْوِكُمْ. (حكم النبي الأعظم، ج ۳، ص ۳۹۸ / الجامع‌الصغير، ج ۲، ص ۱۶۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بر شما باد به تیراندازی که آن یکی از بهترین سرگرمی‌های شماست.

۱۳. قال رسول الله ﷺ: لَا تَبَاغُضُوا وَلَا تَدَابِرُوا وَلَا تَنَافَسُوا وَ كُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا. (نهج‌الفصاحة، ص ۶۶۷ / شرح فارسی شهاب‌الأنباء، ص ۳۵۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: دشمنی نکنید، از هم روی مگردانید هم‌چشمی مکنید بندگان خدا و برادر باشید.

۱۴. قال رسول الله ﷺ: مَا مِنْ رَجُلٍ يَنْظُرُ إِلَى وَجْهِ وَالِدَيْهِ نَظْرَ رَحْمَةٍ إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِهَا حَسَنَةً مَقْبُولَةٌ مَبْرُورَةٌ. (نهج‌الفصاحة، ص ۷۰۷ / الجامع‌الصغير، ج ۲، ص ۵۱۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که از روی مهربانی بصورت پدر و مادر خویش نظر کند خدا پاداش آن برای وی حج مقبول نیکویی رقم زند.

۱۵. الإمام علي عليه السلام: لَا تُضَيِّعَنَّ حَقَّ أَخِيكَ اتِّكَالاً عَلَى مَا بَيْنَكَ وَ بَيْنَهُ؛ فَإِنَّهُ لَيْسَ لَكَ بِأَخٍ مَنْ أَضَعَّتْ حَقَّهُ. (تحف‌العقول، ص ۸۲ / من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۹۲ / نهج‌البلاغه للصبحي صالح، ص ۴۰۳ / كنز‌الفوائد، ج ۱، ص ۹۳)

امام علی علیه السلام فرمودند: هیچ‌گاه حق برادرت را به اعتماد دوستی که با او داری ضایع مگردان، چه آن‌کس که حق او را ضایع کنی دیگر برادرات نخواهد ماند.

۱۶. قال رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَلَقَ الْجَنَّةَ بَيْضَاءَ وَ أَحَبَّ شَيْءٌ إِلَى اللَّهِ الْبَيَاضُ. (نهج‌الفصاحة، ص ۲۹۵ / الجامع‌الصغير، ج ۱، ص ۲۶۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند بهشت را سفید آفریده و سفیدی از همه رنگ‌ها پیش خدا محبوب‌تر است.

۱۷. قال رسول الله ﷺ: أَفْشُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ تَحَابُّوا. (نهج‌الفصاحة، ص ۲۲۷ / مجموعة‌ورام، ج ۱، ص ۱۲۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: سلام را آشکار کنید تا رشته دوستی شما استوار شود.

قال رسول الله ﷺ: أَفْشُوا السَّلَامَ تَسْلَمُوا. (شرح فارسی شهاب‌الأنباء، ص ۳۲۰ / جامع‌الأنباء للشعیری، ص ۸۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: سلام را آشکار سازید تا سلامت مانید.

۱۸. قال رسول الله ﷺ: مَنْ أَفْضَلَ الشَّفَاعَةِ أَنْ تَشْفَعَ بَيْنَ اثْنَيْنِ فِي التَّكَاحِ. (نهج‌الفصاحة، ص ۷۷۸ / الکافی، ج ۵، ص ۳۳۱)

قال رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ مِنَ الْعَامِلِ إِذَا عَمِلَ أَنْ يُحْسِنَ. (نهج الفصاحة، ص ۸۰۱/الجامع الصغير، ج ۱، ص ۲۸۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خدا تعالی دوست دارد که وقتی کسی کاری می‌کند آن را به‌خوبی انجام دهد.

الإمام الصادق عليه السلام: لَمَّا مَاتَ إِبْرَاهِيمُ ابْنُ رَسُولِ اللَّهِ رَأَى النَّبِيَّ ﷺ فِي قَبْرِهِ خَلًّا فَسَوَّاهُ بِيَدِهِ، ثُمَّ قَالَ: إِذَا عَمِلَ أَحَدُكُمْ عَمَلًا فَلْيُتَّقِنْ. (الكافي، ج ۳، ص ۲۶۳/وسائل الشيعة، ج ۳، ص ۲۲۹)

امام صادق علیه السلام فرمودند: چون ابراهیم فرزند پیامبر خدا ﷺ درگذشت، پیامبر در گور او شکافی دید و آن را با دست پر و هموار کرد. سپس فرمود: هرگاه کسی از شما کاری کرد، محکم کاری کند.

۲۴. قال رسول الله ﷺ: كُلُّ أُمَّتِي مُعَافَى إِلَّا الْمَجَاهِرِينَ وَ إِنْ مِنْ الْجَهَارِ أَنْ يَعْمَلَ الرَّجُلُ عَمَلًا ثُمَّ يَصْبَحُ وَقَدْ سَتَرَهُ اللَّهُ تَعَالَى فَيَقُولُ عَمِلْتُ الْبَارِحَةَ كَذَا وَ كَذَا وَ قَدْ بَاتَ يَسْتَرُهُ رَبُّهُ وَ يَصْبَحُ يَكْشِفُ سِتْرَ اللَّهِ عَنْهُ. (نهج الفصاحة، ص ۶۱۲/كنز العمال، ج ۴، ص ۲۳۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: همه امت من بخشوده اند مگر تظاهر کنان (بفسق)، از جمله تظاهر اینست که مرد بشب عملی کند و بصبح، با آنکه خدا عمل او را مستور داشته خودش تعریف کند و گوید شب گذشته چنان و چنان کردم، پروردگار شب مستورش داشته و بروز پرده خدا را از خویش برداشته.

۲۵. قال رسول الله ﷺ: إِنَّ لِلَّهِ تَعَالَى أَقْوَامًا يَخْتَصِمُ بِلِئَمٍ لِمَنَافِعِ الْعِبَادِ وَ يَقْرَأُ فِيهِمْ مَا بَدَلُوهَا فَإِذَا مَنَعُوهَا نَزَعَهَا مِنْهُمْ فَحَوْلَهَا إِلَى غَيْرِهَا. (نهج الفصاحة، ص ۳۳۴/مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۱۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند را گروهی است که نعمتهای خویش را خاص ایشان کند تا بندگان را منتفع کنند و مادام که دهش کنند نعمت را بنزد ایشان نگهدارد و چون امساک کنند از آنها بگیرد و بدیگران دهد.

۲۶. الإمام الصادق عليه السلام: إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ... يَأْتِي النَّدَاءُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ جَلَّ جَلَالُهُ: أَلَا مَنْ أَتَمَّ بِإِمَامٍ فِي دَارِ الدُّنْيَا فَلْيَتَّبِعْهُ إِلَى حَيْثُ يَذْهَبُ بِهِ، فَحِينَئِذٍ «تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا...». (الأمالي للمفيد، ص ۲۸۵/الأمالي للطوسي، ص ۹۹)

امام صادق علیه السلام فرمودند: در روز قیامت... ازسوی خدا بزرگ ندا آید که هرکس در سرای دنیا به امامی اقتدا کرده باشد در پی او به همان جا رود که او را می‌برند. در این هنگام پیروی‌شدگان از پیروان خود بیزاری می‌جویند.

۲۷. الامام علي عليه السلام: أَهْنَى الْعَيْشِ أَطْرَاحُ الْكَلْفِ. (تصنيف غررالحكم و درالكلم، ص ۴۷۸/عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۱۱۸)

امام علی علیه السلام فرمودند: گواراترین زندگی، دورافکندن تکلفات است.

۲۸. رسول الله ﷺ: الْهَمَّازُونَ، وَ اللَّمَّازُونَ، وَ الْمَشَّاءُونَ بِالنَّمِيمَةِ الْبَاغُونَ لِلْبَرَاءِ الْعَنَتَ، يَحْشُرُهُمُ اللَّهُ فِي وُجُوهِ الْكِلَابِ. (الترغيب و الترهيف ج ۳، ص ۳۲۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بدگویان و عیبجویان و سخن‌چینان و کسانی که افراد بی‌گناه را بدنام می‌کنند، خداوند آن‌ها را به‌صورت سگ محشور می‌کند.

۲۹. قال رسول الله ﷺ: مَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَلَى عَبْدٍ أَجَلَ مِنْ أَنْ لَا يَكُونَ فِي قَلْبِهِ مَعَ اللَّهِ غَيْرُهُ. (التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۳۲۸/مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۰۸/عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۳۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند نعمتی بالاتر از این به بنده‌اش نداده است که در قلبش جز خدا نباشد.

۳۰. قال رسول الله ﷺ: إِذَا رَأَيْتُمْ رَوْضَةً مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ فَارْتَعَوْا فِيهَا. قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَ مَا رَوْضَةُ الْجَنَّةِ؟ فَقَالَ: مَجَالِسُ الْمُؤْمِنِينَ. (السرائر الحاوي لتحرير الفتاوي و المستطرفات، ج ۳، ص ۶۳۵/بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۱۸۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هرگاه باغی از باغهای بهشت دیدید در آن به گردش درآیید. پرسیدند بهشت چیست؟ فرمود: محفل مؤمنان.

۳۱. قال رسول الله ﷺ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكُفْرِ وَ الْفَقْرِ. (الكافي، ج ۴، ص ۴۰۳/المقنعة، ص ۴۰۱/تهذيب الأحكام تحقيق خراسان، ج ۵، ص ۱۰۲/مصباح المتهجد و سلاح المتعبد، ج ۲، ص ۶۸۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خدا یا از کفر و فقر بتو پناه می‌برم.

۳۲. قال رسول الله ﷺ: لَا تَكْثُرْ هَمَّكَ مَا قَدَّرَ يَكُنْ وَ مَا تَرَزَّقْ يَأْتِكَ. (نهج الفصاحة، ص ۶۷۴/إحياء علوم الدين، ج ۱۰، ص ۲۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: غم بسیار مخور که آنچه مقدر است می‌شود و آنچه روزیت کرده‌اند بتو می‌رسد.

۳۳. قال رسول الله ﷺ: ذَهَبَتِ النَّبُوءَةُ فَلَا نَبُوءَةَ بَعْدِي إِلَّا الْمُبَشِّرَاتُ: الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ يَرَاهَا الرَّجُلُ أَوْ تَرَى لَهُ. (نهج الفصاحة، ص ۴۹۵/الجامع الصغير، ج ۱، ص ۶۶۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: پیمبری بیایان رسید و پس از من پیمبری نیست. مگر مزدهای معنوی و آن خوابهای نیکوست که مرد بیند یا برای او بینند.

رؤیا المؤمن جزء من أربعين جزء من النبوة وهي على رجل طائر ما لم يحدث بها فإذا تحدث بها سقطت ولا تحدث بها إلا لبيبا أو حبيبا. (نهج الفصاحة، ص ۴۹۸ / الفتوحات المكية، ج ۲، ص ۳۷۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: رؤیای مؤمن یک جزء از چهل جزء پیغمبری است رؤیا تا موقعی که از آن سخن نگویند به پای مرغی بسته است و وقتی از آن سخن گویند خواهد افتاد، بنا بر این خواب خود را جز بمرد خردمند یا دوست صمیمی مگوی.

۳۴. قال رسول الله ﷺ: من تنفعه ينفعك و من لا يعد الصبر لنوائب الدهر يعجز و من قرض الناس قرضوه و من تركهم لم يتركوه. (تحف العقول، ص ۴۴ / بحار الأنوار، ج ۷، ص ۱۴۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که را سود دهی سودت دهد و هر که در حوادث دنیا صبوری نکند عاجز ماند هر که بد مردم گوید بدش گویند و گرچه از این کار باز است اما آنها به بدگویی ادامه دهند.

۳۵. قال رسول الله ﷺ: إن مغير الخلق كمغير الخلق إنك لا تستطيع أن تغير خلقه حتى تغير خلقه. (نهج الفصاحة، ص ۳۳۷ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۳۷۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: آنکه میخواهد سیرت را تغییر دهد مانند کسی است که میخواهد صورت را تغییر دهد اگر توانستی صورت را تغییر دهی سیرت را نیز خواهی توانست تغییر دهی.

۳۶. قال رسول الله ﷺ: اجتنبوا كل مسكر. (نهج الفصاحة، ص ۱۶۶ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۳۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: از هر چه مست میکند پرهیزید. قال رسول الله ﷺ: أنهاكم عن قليل ما أسكر كثيره. (نهج الفصاحة، ص ۴۳۹ / الكافي، ج ۶، ص ۴۳۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر چه زیادش مست میکند از کمش نیز اجتناب کنید.

۳۷. قال رسول الله ﷺ: شر الناس من أكرمه الناس اتقاء شره. (مكارم الأخلاق، ص ۴۳۳ / السرائر الحاوي لتحرير الفتاوي و المستطرفات، ج ۳، ص ۶۱۵ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۵۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بدترین مردم آن کس است که مردم از بیم شرش گرامیش دارند.

۳۸. قال رسول الله ﷺ: الشعر بمنزلة الكلام فحسنه حسن الكلام و قبيحه قبيح الكلام. (نهج الفصاحة، ص ۵۴۰ / السيرة الحلبية، ج ۲، ص ۹۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: شعر چون سخن است شعر نیک، سخن نیک است و شعر بد، سخن بد است.

۳۹. قال رسول الله ﷺ: لا تسبوا الشيطان و تعوذوا بالله من شره. (نهج الفصاحة، ص ۶۶۹ / كنز العمال، ج ۱، ص ۴۸۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: شیطان را دشنام مگوئید بلکه از شر وی بخدا پناه برید.

۴۰. قال رسول الله ﷺ: ثلاث يدرك بهن العبد رغائب الدنيا والآخرة الصبر على البلاء و الرضا بالقضاء و الدعاء في الرخاء. نعم سلاح المؤمن الصبر و الدعاء. (نهج الفصاحة، ص ۴۲۵ / كنز العمال، ج ۱۵، ص ۸۰۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: سه چیز است که بنده بوسیله آن خواستنیهای دنیا و آخرت را بدست می آورد، صبر بر بلا و رضا بقضا و دعا در حال فراخ دستی. چه نیکو سلاحی است صبر و دعا برای مؤمن.

۶. قال رسول الله ﷺ: لا تشغلوا قلوبكم بذكر الدنيا. (مجموعه ورام، ج ۱،

ص ۱۳۳/ نهج الفصاحة، ۶۷۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: دلهای خویش را بذكر دنیا مشغول مدارید.

۷. قال رسول الله ﷺ: سلوا الله كل شيء حتى الشَّع فإنَّ الله إن لم

يسره لم يتيسر. (نهج الفصاحة، ص ۵۲۴/ مكارم الأخلاق، ص ۲۷۰/ بحار الأنوار،

ج ۹۰، ص ۲۹۵/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۵، ص ۱۷۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: همه چیز حتی بند صندل را از خدا بخواهید که اگر خدا آن را میسر نکند میسر نخواهد شد.

۸. قال رسول الله ﷺ: إياكم و التعمق في الدين فإنَّ الله تعالى قد

جعلهُ سهلاً، فخذوا منه ما تطيقون. (نهج الفصاحة، ص ۳۵۲/ كنز العمال،

ج ۳، ص ۳۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: از کنجکاوای در کار دین بپرهیزید زیرا خداوند دین را آسان قرار داده است بنابراین از مسائل دین آنچه را طاقت دارید فراگیرید.

۹. قال رسول الله ﷺ: عاقبوا أرقاءكم على قدر عقولهم. (نهج الفصاحة،

ص ۵۶۲/ الجامع الصغير، ج ۲، ص ۱۴۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بندگان خویش را به اندازه عقولشان عقوبت کنید.

۱۰. قال رسول الله ﷺ: ألا أخبرك عن ملوك الجنة؟ رجل ضعيف

مستضعف (نهج الفصاحة، ص ۲۴۰/ شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲،

ص ۱۸۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: میخواهی ترا از پادشاهان بهشت خبر دهم؟ ضعیفان و ناتوانان این دنیا.

۱۱. قال رسول الله ﷺ: ذِكْرُ عليٍّ عِبَادَةٌ. (الإختصاص، ص ۲۲۴/ مناقب

آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۳، ص ۲۰۲/ عمدة عيون صحاح الأخبار

في مناقب إمام الأئمة، ص ۳۶۵/ فرحة الغري، ترجمه علامه مجلسی، ص ۹/ كشف اليقين

في فضائل أمير المؤمنين عليه السلام، ص ۴۴۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بیاد علی عبادت است.

۱۲. قال رسول الله ﷺ: مَنْ كَثُرَتْ زِيَارَتُهُ قَلَّتْ بَشَائِئُهُ. (عيون الحكم و

المواعظ للشي، ص ۴۳۱/ غرر الحكم و درر الکلم، ص ۵۹۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که دیدارش زیاد شود خوشرویی و بشاشت کم گردد.

چهل حدیث ۸

۱. قال رسول الله ﷺ: قال الله تعالى: من لم يرض بقضائي و لم يصبر

على بلائي فليتمس رباً سواي. (نهج الفصاحة، ص ۵۹۲/ كنز الفوائد، ج ۱،

ص ۳۶۰/ جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۱۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خدای والا فرماید: هر که بقضای من رضا ندهد و بر بالای من صبر نکند خدائی جز من جوید.

۲. قال رسول الله ﷺ: و من يتحرَّ الخير يعطه و من يتقَّ الشرَّ يوقه.

(نهج الفصاحة، ص ۳۴۴/ المعجم الأوسط، ج ۳، ص ۱۱۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که جویای خیر باشد همانش دهند و هر که از شر بگریزد از آن بر کنار ماند.

إِنَّمَا الْعِلْمُ بِالْعَلَمِ وَ إِنَّمَا الْحِلْمُ بِالْحِلْمِ وَ مَنْ يَتَحَرَّ الْخَيْرِ يُعْطَهُ.

(نهج الفصاحة، ص ۳۴۴/ منتهی السؤل علی وسائل الوصول إلى شمائل الرسول، ص ۳،

ص ۳۴۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: علم از تعلم و حلم از تظاهر به حلم حاصل

می شود هر که جویای خیر باشد همانش دهند.

۳. قال رسول الله ﷺ: إن الله يحبَّ السَّامِحةَ و لو على تمرَّة و يحبَّ

الشَّجَاعَةَ و لو على قتل حَيَّة. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۶۶/

نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۲۱/ نهج الفصاحة، ص ۳۱۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: همانا خداوند بخشش را دوست دارد اگر چه يك خرما باشد و شجاعت را اگر چه بکشتن ماری باشد دوست دارد.

۴. قال رسول الله ﷺ: إذا سَبَّك رجل بما يعلم منك فلا تسبّه بما تعلم

منه فيكون أجْرُ ذلك لك و وباله عليه. (نهج الفصاحة، ص ۱۹۵/

مجموعه ورام، ج ۱، ص ۱۱۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: اگر کسی ترا بدان چه از تو می داند دشنام

گوید تو بدان چه از او میدانی ویرا دشنام مگوی تا اجر نصیب تو شود

و وبال آن بدو باز گردد.

۵. قال رسول الله ﷺ: ما أنت محدِّث قوما حديثاً لا تبلغه عقولهم إلاَّ

كان على بعضهم فتنة. (نهج الفصاحة، ص ۶۹۶/ المسترشد في إمامة

علي بن أبي طالب عليه السلام، ص ۲۴۵/ شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲،

ص ۲۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی با قومی سخنی گویی که عقولشان بدان

نرسد برای بعضیشان مایه فتنه خواهد بود.

۱۳. قال رسول الله ﷺ: عودوا المريض و اتبعوا الجنائز تذكركم الآخرة. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۲۲/ نهج الفصاحة، ص ۵۷۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بیمار را عیادت کنید و جنازه را مشایعت کنید که آخرت را بیاد شما آرد.

۱۴. عنه ﷺ: صلوا على أطفالكم فإنهم من أفراطكم. (نهج الفصاحة، ص ۵۴۵/ السيرة الحلیبة، ج ۳، ص ۴۳۶)

رسول خدا ﷺ: بر کودکان خویش درود فرستید که آنها پیشاهنگان شمایند.

۱۵. الإمام الصادق ﷺ: لا تنبغ أخاك بعد القطيعة وقيعة فيه. فيسدد عليه طريق الرجوع إليك، فلعل التجارب تردده عليك. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۰۹/ أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۹۲/ بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۱۶۶)

امام صادق ﷺ فرمودند: پس از قطع رابطه با برادرت از او بدگویی مکن، که راه بازگشت به تو بسته می شود؛ زیرا شاید که گردش روزگار او را به سوی تو برگرداند.

۱۶. قال رسول الله ﷺ: إن المؤمن يوجر في نفقته كلها إلا شيئاً جعله في التراب أو البناء. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۶۳/ نهج الفصاحة، ص ۳۲۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: مؤمن از مخارج خود ثواب میبرد جز آنچه بخاک سپارد یا ساختمان کند.

۱۷. قال رسول الله ﷺ: إذا حكمتم فاعدلوا و إذا قلتم فأحسنوا (نهج الفصاحة، ص ۱۹۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی حکم می کنید به عدل رفتار کنید و وقتی سخن می گوئید نیک گوئید.

۱۸. قال رسول الله ﷺ: لأن أطعم أخا في الله مسلماً لقمة أحب إلي من أن أتصدق بدرهم ولأن أعطي أخا في الله مسلماً درهما أحب إلي من أن أتصدق بعشرة ولأن أعطيه عشرة أحب إلي من أن أعتق رقبة. (نهج الفصاحة، ص ۶۲۱/ الجامع الصغير، ج ۲، ص ۳۹۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: این که در راه خدا لقمه ای ببرادر مسلمانی بخورانم خوش تر دارم تا درهمی صدقه دهم و این که در راه خدا درهمی به بنده مسلمانی ببخشم خوش تر دارم تا ده درهم صدقه کنم و این که ده درهم ببخشم خوش تر دارم تا که بنده ای آزاد کنم.

۱۹. قال رسول الله ﷺ: ما أحل الله شيئاً أبغض إليه من الطلاق. (عوالي اللئالي العزیزة في الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۱۶۵/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۵، ص ۲۸۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خدا چیزی را حلال نکرده که نزد وی از طلاق بدتر باشد.

الإمام الصادق ﷺ: إِنَّمَا الْمَرْأَةُ قِلَادَةٌ فَانْظُرْ مَا تَتَقَلَّدُ. (الكافي، ج ۵، ص ۳۳۲/ معاني الأخبار، ص ۱۴۴/ تهذيب الأحكام، ج ۷، ص ۴۰۲)

امام صادق ﷺ فرمودند: همانا زن طوق است، پس بنگر که چه طوقی به گردن می افکنی.

۲۰. قال رسول الله ﷺ: أيها الناس اتقوا الله و أجمعوا في الطلب فإن نفساً لن تموت حتى تستوفي رزقها و إن أبطأ عنها فاتقوا الله و أجمعوا في الطلب. (نهج الفصاحة، ص ۳۶۵/ لسان العرب، ج ۲، ص ۱۹۵/ الأصول الستة عشر، طدار الشبستري، ص ۲۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: ای مردم از خدا بترسید و در طلب معتدل باشید زیرا هیچ کس نمی میرد تا روزی خود را بیایان برد اگر چه روزی او دیر برسد. از خدا بترسید و در کار و طلب، میانه رو باشید.

۲۱. قال رسول الله ﷺ: إذا آتاك الله مالا فليبر أثر نعمة الله عليك و كرامته. (نهج الفصاحة، ص ۱۷۷/ سنن أبي داود، ج ۴، ص ۵۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: اگر خداوند چیزی بتو داد باید نشان نعمت و کرم وی در تو پدیدار شود.

۲۲. قال رسول الله ﷺ: كل ذي نعمة محسود إلا صاحب التواضع. (نهج الفصاحة، ص ۶۱۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که نعمتی دارد بمعرض حسد است مگر آنکه تواضع دارد.

۲۳. الإمام الحسين ﷺ: يَطْلُعُ اللهُ إِلَى جَمِيعِ خَلْقِهِ لَيْلَةَ النَّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ، فَيَغْفِرُ لَجَمِيعِ خَلْقِهِ إِلَّا لِمُشْرِكٍ أَوْ مُشَاحِنٍ. (الجامع الصغير، ج ۱، ص ۲۷۶/ مصباح المتعبد و سلاح المتعبد، ج ۲، ص ۸۴۱/ إقبال الأعمال، طالقديمة، ج ۲، ص ۷۰۳)

امام حسین ﷺ فرمودند: شب نیمه شعبان، خداوند به همه آفریدگانش می نگرد و جمیع خلقتش را می آمرزد، به جز مشرک یا کینه ورز را.

۲۴. قال رسول الله ﷺ: اجتنبوا التكبر فإن العبد لا يزال يتكبر حتى يقول الله تعالى أكتبوا عبدي هذا في الجبارين. (نهج الفصاحة، ص ۱۶۶/ الجامع الصغير، ج ۱، ص ۳۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: از تکبر پرهیزید زیرا بنده اگر به تکبر خو گرفت خداوند می گوید این بنده را در شمار گردن کشان بشمار آرید.

۲۵. قال رسول الله ﷺ: أَيْبَى اللَّهِ أَنْ يَرْزُقَ عَبْدُهُ الْمُؤْمِنَ إِلَّا مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ؛ (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۱۶۸ / شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۲۹۶)
رسول خدا ﷺ فرمودند: خدا روزی بنده مؤمن خویش را از جایی که انتظار ندارد میرساند.

۲۶. الإمام الباقر عليه السلام في قوله تعالى: «أَوْ مَنْ كَانَ مَيِّتًا فَأُحْيِيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا...»: «مَيِّتٌ لَا يَعْرِفُ شَيْئًا، وَ «نُورًا...» إِمَامًا يُؤْتَمُّ بِهِ. (الكافي، ج ۱، ص ۱۸۵ / تأويل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة، ص ۱۷۲)
امام باقر علیه السلام: در تفسیر آیه «آیا کسی که مرده بود و او را زنده گردانیدیم و برای او نوری قرار دادیم...»، فرمود: «مرده» کسی است که چیزی نمی داند و «نور» امام و پیشوایی است که به او اقتدا می شود.

۲۷. سليمان من حِكْمِهِ: قَدْ جَرَّبْنَا لَيْنَ الْعِيشِ وَ شِدَّةَ فُوجَدْنَا أَهْنَاءُ أَدْنَاهُ. (شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۳، ص ۱۵۹)
رسول خدا ﷺ فرمودند: از حکمت های سلیمان علیه السلام است که ما نرمی و سختی زندگی را آزمودیم و گواراترین زندگی را در کمترین و ساده ترین آن یافتیم.

۲۸. ابن عباس: وَقَفَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى قَتْلِي بَدْرَ فَقَالَ: يَا أَبَا جَهْلٍ، يَا عُتْبَةُ، يَا شَيْبَةُ، يَا أُمَيَّةُ! هَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا؟ فَإِنِّي قَدْ وَجَدْتُ مَا وَعَدَنِي رَبِّي حَقًّا، فَقَالَ عُمَرُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا تَكَلَّمُ مِنْ أَجْسَادٍ لَا أُرَوِّحُ فِيهَا؟! فَقَالَ: وَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا أَنْتُمْ بِأَسْمَعَ لِمَا أَقُولُ مِنْهُمْ، غَيْرَ أَنَّهُمْ لَا يَسْتَطِيعُونَ جَوَابًا. (تنزيه الأنبياء عليهم السلام، ص ۱۲۴ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۴، ص ۱۷۸ / بحار الأنوار، ج ۱۹، ص ۳۴۶ / كنز العمال، ج ۱۰، ص ۳۷۶)

ابن عباس گوید پیامبر خدا ﷺ بالای سر کشتگان بدر ایستاد و فرمود: ای ابو جهل! ای عتبه! ای شیبه! ای امیه! آیا وعده پروردگارتان را راست یافتید؟ من که وعده پروردگارم را راست یافتم. عمر عرض کرد: ای پیامبر خدا! با پیکرهای بی جان سخن می گویی؟ حضرت فرمود: سوگند به آنکه جانم در دست اوست، سخن مرا همچنان که شما می شنوید آن ها نیز می شنوند، منتها آن ها نمی توانند جواب بدهند.

۲۹. الإمام علي عليه السلام: طُوبَى لِمَنْ لَمْ يَخْزَنْ صَدْرُهُ بِمَا أُعْطِيَ غَيْرُهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۶ / وسائل الشيعة، ج ۱، ص ۶۰)
امام علی علیه السلام فرمودند: خوشا آنکه به سبب آنچه به دیگران داده شده سینه اش را غم و اندوه نگیرد.

۳۰. قال رسول الله ﷺ: قَالُوا الْحَوَارِيُّونَ لِعِيسَى عليه السلام: يَا رُوحَ اللَّهِ، فَمَنْ نُجَالِسُ إِذَا؟ قَالَ: مَنْ يَذْكُرْكُمْ اللَّهُ رُؤْيَاهُ، وَيَرْيَدُ فِي عِلْمِكُمْ مَنْطِقَهُ، وَيُرْغَبُكُمْ فِي الْآخِرَةِ عَمَلُهُ. (تحف العقول، ص ۴۴ / بحار الأنوار، ج ۷، ص ۱۴۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: حواریان به عیسی علیه السلام عرض کردند: یا روح الله! با چه کسی همنشین شویم؟ فرمود: با آن که دیدنش شما را به یاد خدا اندازد و گفتارش بر دانش شما بیفزاید و کردارش شما را به آخرت تشویق کند.

۳۱. قال رسول الله ﷺ: التَّوْبَةُ ثَلَاثَةٌ: فَبَشْرَى مِنَ اللَّهِ وَ حَدِيثِ النَّفْسِ وَ تَخْوِيفِ مِنَ الشَّيْطَانِ فَإِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ رُؤْيَا تَعْجِبُهُ فَلْيَقْصِصْهَا إِنْ شَاءَ وَ إِنْ رَأَى شَيْئًا يَكْرَهُهُ فَلَا يَقْصِصْهُ عَلَى أَحَدٍ وَ لِيَقُمْ بِصَلَاةِ (عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۷۹ / بحار الأنوار، ج ۵۸، ص ۱۸۱ / نهج الفصاحة، ص ۵۰۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: رؤیا سه قسمت است: مژده خدا و حدیث نفس و تهدید شیطان. وقتی یکی از شما خواب خوبی دید اگر خواهد برای کسان نقل کند و اگر خواب بدی دید برای هیچ کس نقل نکند، برخیزد و نماز گزارد.

۳۲. قال رسول الله ﷺ: الْعَيْنُ حَقٌّ يَحْضَرُهَا الشَّيْطَانُ وَ حَسَدُ ابْنِ آدَمَ. (نهج الفصاحة، ص ۵۸۳ / كنز العمال، ج ۶، ص ۷۴۴)
رسول خدا ﷺ فرمودند: چشم زخم حق است؛ شیطان و حسد بنی آدم آن را پدید می آورد.

۳۳. قال رسول الله ﷺ: الرِّضَاعُ يَغْيِرُ الطَّبَاعَ. (قرب الإسناد، ط الحديثة، ص ۹۳ / شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۱۴)
رسول خدا ﷺ فرمودند: رضاع (شیردادن) طبایع را تغییر می دهد.

۳۴. قال رسول الله ﷺ: مَنْ أَخْلَصَ لِلَّهِ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا ظَهَرَتْ يَنَابِيعُ الْحِكْمَةِ مِنْ قَلْبِهِ عَلَى لِسَانِهِ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۱۹۲ / جامع الأخبار للشعيري، ص ۹۴)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که چهل صبحگاه خاص خدا شود چشمه های حکمت از قلب وی بر زبانش جاری شود.

۳۵. قال رسول الله ﷺ: بَاكِرُوا بِالصَّدَقَةِ فَإِنَّ الْبَلَاءَ لَا يَتَخَطَّى الصَّدَقَةَ. (نهج الفصاحة، ص ۳۷۱ / الوافي، ج ۱۰، ص ۳۹۰ / من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۶۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بامداد خود را با صدقه آغاز کنید زیرا بلا از صدقه نمیگذرد.

۳۶. قال رسول الله ﷺ: داووا مرضاكم بالصدقة (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۴۲ / الأصول الستة عشر، ص ۷۷ / قرب الإسناد، ط الحديثة، ص ۱۱۷ / الجعفریات، ص ۵۳)
رسول خدا ﷺ فرمودند: بیماران خود را بوسیله صدقه علاج کنید.

۳۷. قال رسول الله ﷺ: من مشى منكم إلى طمع فليمش رويدا. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۱۶۸ / نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۵)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هریک از شما بدنبال طمع می رود لااقل آهسته رود.

۳۸. قال رسول الله ﷺ: لا تضربوا إماءكم على كسر إنائكم فإن لها أجلا كآجال الناس. (نهج الفصاحة، ص ۶۷۱ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۷۴۰)
رسول خدا ﷺ فرمودند: کنیزان خویش را برای شکستن ظرفهایتان مزنید که ظرفها را نیز مثل مردمان اجل است.

۳۹. قال رسول الله ﷺ: السلطان العادل ظلّ الله في الأرض فمن أكرمه أكرمه الله و من أهانه أهانه الله. (نهج الفصاحة، ص ۵۳۰ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۶۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: سلطان عادل سایه خدا بر روی زمین است هر که وی را گرامی دارد خدایش گرامی دارد و هر که وی را خوار کند خدایش خوار کند.

قال رسول الله ﷺ: السلطان العادل ظلّ الله في الأرض فإذا دخل أحدكم بلدا ليس به سلطان عادل فلا يقيمن به. (نهج الفصاحة، ص ۵۳۰ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۶۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: سلطان عادل سایه خدا بر روی زمین است اگر یکی از شما بشهری در آید که سلطان عادل در آن نیست در آنجا اقامت نکند.

۴۰. قال رسول الله ﷺ: الصدقة على وجهها و اصطناع المعروف و برّ الوالدين و صلة الرحم تحوّل الشقاء سعادة (نهج الفصاحة، ص ۵۴۹ / حلیة الأولیاء و طبقات الأصفیاء، ج ۶، ص ۱۴۵)
رسول خدا ﷺ فرمودند: صدقه به موقع و نیکوکاری و نیکی با پدر و مادر و پیوستگی خویشاوند بدبختی را به خوشبختی مبدل کند و عمر را میافزاید.

چهل حدیث ۹

۶. قال رسول الله ﷺ: حَبَّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ. (مصباح الشريعة، ص ۱۳۸/الكافي، ج ۲، ص ۱۳۱/كنز الفوائد، ج ۱، ص ۲۱۷/مجموعه ورام، ج ۱، ص ۱۲۸)
رسول خدا ﷺ فرمودند: دوست داشتن دنیا سر رشته همه گناهان است

۷. قال رسول الله ﷺ: اغتنموا الدَّعَاءَ عِنْدَ الرَّقَّةِ فَإِنَّهَا رَحْمَةٌ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۱۷/الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۳۰)
رسول خدا ﷺ فرمودند: بهنگام رقت دعا را غنیمت شمارید که رقت مایه رحمت است.

۸. قال رسول الله ﷺ: إِنَّ مِنْ طَلَبِ الْعِلْمِ جَهْلًا. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۵۶/نهج الفصاحة، ص ۳۳۹)
رسول خدا ﷺ فرمودند: بعضی علمها خودش جهالت است.
الإمام علي عليه السلام: مَنْ تَعَمَّقَ لَمْ يُنِبْ إِلَى الْحَقِّ. (تصنيف غرر الحكم و درر الكلم، ص ۶۱)
امام علی علیه السلام فرمودند: هر که (برای شناخت حق) تعمق (و وسواس) به خرج دهد به آن نرسد.

۹. قال رسول الله ﷺ: إِنَّ الصَّدَقَةَ عَلَى ذِي قَرَابَةٍ يَضَعُ أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ. (نهج الفصاحة، ص ۲۸۲/كنز العمال، ج ۶، ص ۳۹۵)
رسول خدا ﷺ فرمودند: صدقه‌ای که بخویشاوند دهند پاداش مکرر دارد.

۱۰. قال رسول الله ﷺ: دَخَلَتِ الْجَنَّةَ فَإِذَا أَكْثَرُ أَهْلِهَا الْبِلَّةُ. (قرب الإنسان، طالحه، ص ۷۵/معاني الأخبار، ص ۲۰۳/مجموعه ورام، ج ۱، ص ۳۰۱)
رسول خدا ﷺ فرمودند: بیهشت در آدمم و بیشتر اهل آن ابلهان (ساده دلان) بودند.

۱۱. الإمام علي عليه السلام: الْمُؤْمِنُ دَائِمٌ الذَّكْرُ. (غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۰۶)
امام علی علیه السلام فرمودند: مؤمن همیشه به یاد خداست، زیاد می‌اندیشد، بر نعمت‌ها سپاسگزار و در بلا شکیباست.

۱۲. الإمام علي عليه السلام: مَنْ كَانَ لَهُ مَالٌ فَإِيَّاهُ وَ الْفَسَادَ فَإِنَّ إِعْطَاءَكَ الْمَالَ فِي غَيْرِ وَجْهِهِ تَبْذِيرٌ وَإِسْرَافٌ وَهُوَ يَرْفَعُ ذِكْرَ صَاحِبِهِ فِي النَّاسِ وَ يَضَعُهُ عِنْدَ اللَّهِ. (الغارات، طالق، ص ۴۸/تحف العقول، ص ۱۸۵)
الأمالي للمفيد، ص ۱۷۶/الأمالي للطوسي، ص ۱۹۵)

امام علی علیه السلام فرمودند: هر که ثروتی دارد، میداد آن را تباه کند. زیرا صرف کردن بی‌مورد آن ریخت و پاش و اسراف است. این کار او را در میان مردم بلند آوازه می‌کند اما نزد خدا بی‌مقدار می‌سازد.

۱. قال رسول الله ﷺ: إِنَّ أَخَوْفَ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي الْإِشْرَاقَ بِاللَّهِ أَمَا إِنِّي لَسْتُ أَقُولُ يَعْبُدُونَ شَمْسًا وَلَا قَمَرًا وَلَا وَثْنَا وَلَكِنْ أَعْمَالًا لِغَيْرِ اللَّهِ (نهج الفصاحة، ص ۲۷۱/الجامع الصغير، ج ۱، ص ۳۳۵)
رسول خدا ﷺ فرمودند: بیش از هر چیز بر امت خود از شرك بخدا بیم دارم، من نمیگویم که خورشید و ماه یا بت را می‌پرستند؛ خیر! بلکه برای خدا کار نمی‌کنند.

۲. قال رسول الله ﷺ: خَصَّ الْبِلَاءُ بَعْنَ عَرَفِ النَّاسِ وَ عَاشَ فِيهِمْ مَنْ لَمْ يَعْرِفِهِمْ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۲۸۱/نهج الفصاحة، ص ۴۵۶)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که مردم را شناخت قرین بلا شد و هر که شناختشان در میانشان آسوده زیست.

۳. الإمام الباقر عليه السلام: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ تَفْسِيرِ قَوْلِ اللَّهِ: «فَمَنْ كَانَ يَرْجُو...» فَقَالَ: مَنْ صَلَّى مُرَاءَاةَ النَّاسِ فَهُوَ مُشْرِكٌ... وَمَنْ عَمِلَ عَمَلًا مِمَّا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ مُرَاءَاةَ النَّاسِ فَهُوَ مُشْرِكٌ. (تفسير القمي، ج ۲، ص ۴۷/وسائل الشیة، ج ۱، ص ۶۸)
امام باقر علیه السلام: از رسول خدا ﷺ درباره آیه «پس هر که امید دیدار پروردگار را دارد...» سؤال شد، حضرت فرمود: هر که برای چشم مردم نماز گزارد مشرک است... و هر که یکی از فرمان‌های خدا را برای خودنمایی به مردم به جای آورد مشرک است.

۴. قال رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى رَضِيَ لِهَذِهِ الْأُمَّةِ الْبَيْسَرِ وَ كَرِهَ لَهَا الْعُسْرَ. (نهج الفصاحة، ص ۲۹۶/المعجم الكبير، ج ۲۰، ص ۲۹۸)
رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند برای این امت آسانی را پسندیده و سختی را نپسندیده است.

قال رسول الله ﷺ: خَيْرُ دِينِكُمْ أَيْسَرُهُ. (نهج الفصاحة، ص ۴۷۱/الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۱، ص ۴۶۴)
رسول خدا ﷺ فرمودند: بهترین کارهای دین شما آنست که آسانتر است.

۵. قال رسول الله ﷺ: إِمْلَأْ الْخَيْرَ خَيْرَ مِنَ السَّكُوتِ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۲۰/الأمالي للطوسي، ص ۵۳۵/مكارم الأخلاق، ص ۴۶۶/مجموعه ورام، ج ۲، ص ۶۱)
رسول خدا ﷺ فرمودند: القای خیر از خاموشی بهتر.

۱۳. قال رسول الله ﷺ: من احتجب عن الناس لم يحجب عن النار. (نهج الفصاحة، ص ۷۶۱/ الجامع الصغير، ج ۲، ص ۵۵۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که در ب مردم ببندد از جهنم مصون نماند.

۱۴. قال رسول الله ﷺ: لا يدخل الجنة قاطع رحم. (بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۹۱/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۹، ص ۱۰۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که پیوند خویشان ببرد بیبهشت نرود.

۱۵. قال رسول الله ﷺ: يُطَبِّعُ الْمُؤْمِنُ عَلَى كُلِّ خَصْلَةٍ وَلَا يُطَبِّعُ عَلَى الْكَذِبِ وَلَا عَلَى الْخِيَانَةِ. (تحف العقول، ص ۵۵/ بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۱۵۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: مؤمن به هر خصلتی خوی کند، اما به دروغ‌گویی و خیانت خونی‌گیرد.

۱۶. قال رسول الله ﷺ: تحفظوا من الأرض فإنها أمكم وإنه ليس من أحد عامل عليها خيرا أو شرا إلا وهي مخبرة به. (بحار الأنوار، ج ۷، ص ۹۷/ تفسیر کنز الدقائق و بحر الغرائب، ج ۱۴، ص ۳۹۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: حرمت زمین را بدارید که بمنزله مادر شماست و هر که روی زمین کار بد یا خوبی کند، از آن خبر میدهد.

قال رسول الله ﷺ: تمسحوا بالأرض فإنها بكم بركة. (المجازات النبوية، ص ۲۵۱/ شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۱۹/ النوادر للراوندي، ص ۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: زمین را مسح کنید که نسبت به شما نیک است.

۱۷. قال رسول الله ﷺ: أيما مسلم شهد له أربعة بخير أدخله الله تعالى الجنة. (نهج الفصاحة، ص ۳۶۲/ تفسیر ابن کثیر، ج ۱، ص ۱۹۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر مسلمانی که چهار تن به نیکی او شهادت دهند خدا او را بیبهشت می‌برد.

۱۸. قال رسول الله ﷺ: تبسمك في وجه أخيك لك صدقة إماطتك الحجر والشوك والعظيم عن الطريق لك صدقة. (إرشادك الرجل في أرض الضلال لك صدقة (نهج الفصاحة، ص ۳۷۸/ سير أعلام النبلاء، ط الرسالة، ج ۱۰، ص ۱۴۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: لبخند تو بر روی برادرت صدقه است دور کردن سنگ و خار و استخوان از راه صدقه است. رهنمائی کسی که راه را گم کرده صدقه است

۱۹. قال رسول الله ﷺ: من تروّج فقد استكمل نصف الإيمان فليتق الله في النصف الباقي. (نهج الفصاحة، ص ۷۵۴/ من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۳۸۳/ عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۲۵۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که زن بگیرد يك نیمه ایمان خویش را کامل کرده از خدا در باره نیم دیگر بترسد.

قال رسول الله ﷺ: النكاح سنّتي فمن رغب عن سنّتي فليس منّي. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۰۱/ بحار الأنوار، ج ۱۰۰، ص ۲۲۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: ازدواج سنت من است؛ پس هرکه از سنت من روی گرداند از من نیست.

۲۰. قال رسول الله ﷺ: حوسب رجل مّتن كان قبلكم فلم يوجد له من الخير شيء إلا أنه كان رجلا موسرا و كان يخالط الناس و كان يأمر غلامه أن يتجاوزوا عن المعسر فقال الله عز و جل لملائكته نحن أحق بذلك منه تجاوزوا عنه. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۸/ نهج الفصاحة، ص ۴۴۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: یکی از پیشینیان را به حساب کشیدند و کار نیکی نداشت جز آنکه مرد توانگری بود و با مردم داد و ستد داشت و بغلامان خود میگفت از مطالبه طلب و اماندگان درگذرید خداوند بفرشتگان گفت ما بگذشت از او سزاوارتریم، از او درگذرید.

۲۱. قال رسول الله ﷺ: من رزق من شيء فليزره (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۱۵۱/ نهج الفصاحة، ص ۷۴۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که چیزی نصیبش کرده‌اند در حفظ آن بکوشد.

۲۲. قال رسول الله ﷺ: لَا تَسُبُّوا الرِّيحَ فَإِنَّهَا مَأْمُورَةٌ وَلَا الْجِبَالَ وَلَا السَّاعَاتِ وَلَا الْأَيَّامَ وَلَا اللَّيَالِي فَتَأْتُمُوا وَ تَرْجِعَ عَلَيْكُمْ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۱، ص ۵۴۴/ علل الشرائع، ج ۲، ص ۵۷۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: به بادها ناسزا مگوئید که آنها (از جانب خداوند) مأمورند و کوه‌ها و ساعت‌ها و لحظات و روزها و شب‌ها را ناسزا نگوئید که گنهکار می‌شوید و به خودتان بر می‌گردد.

۲۳. الإمام علي عليه السلام: ثلاث من حافظ عليهن سعد إذا ظهرن عليك نعمة فأحمد الله وإذا أبطأ عنك الرزق فاستغفر الله وإذا أصابك شدة فأكثر من قول لا حول ولا قوة إلا بالله. (تحف العقول، ص ۲۰۷/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۴۵)

امام علی علیه السلام: سه چیز است که هرکس رعایت کند خوشبخت شود: هرگاه نعمتی به تو رسید خدا را سپاس گوی، هرگاه روزیت دیر رسید از خدا آمرزش بخواه و هرگاه سختی به تو رسید جمله «لا حول و لا قوة الا بالله» را زیاد بگو.

۲۴. قال رسول الله ﷺ: لا يزال المسروق منه في تهمة من هو بريء منه حتى يكون أعظم جرماً من السارق. (تحف العقول، ص ۳۶/ نهج الفصاحة، ص ۶۸۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: کسی که مالش را برده‌اند آنقدر به این و آن تهمت می‌زند که گناه او از دزد بیشتر می‌شود.

۲۵. قال رسول الله ﷺ: إذا كثرت ذنوب العبد فلم يكن له من العمل ما تكفرها ابتلاه الله بالحرين ليكفرها عنه. (مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۸۱/ بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۱۵۷/ نهج الفصاحة، ص ۲۰۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی گناهان بنده فزونی گیرد و کار نیک آنقدر نداشته باشد که گناهان را جبران کند خداوند او را بغم مبتلا سازد تا گناهانش را جبران کند.

قال رسول الله ﷺ: تداركوا الهوموم و الغوموم بالصدقات يكشف الله تعالى ضرركم و ينصركم على عدوكم. (نهج الفصاحة، ص ۳۸۱/ كنز العمال، ج ۶، ص ۳۵۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: از رنج و غمها بوسیله صدقه جلوگیری کنید تا خدا رنجتان را بر طرف کند و شما را بر دشمنان پیروزی دهد.

۲۶. قال رسول الله ﷺ: من مات و هو لا يعرف إمامه مات ميتة جاهلية. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۵۴/ بحار الأنوار، ج ۲۳، ص ۷۶/ تفسير العياشي، ج ۱، ص ۲۵۲/ الکافي، ج ۲، ص ۲۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هرکه بمیرد و امام خود را نشناخته باشد به مرگ جاهلی مرده است.

۲۷. الإمام الباقر عليه السلام: إغتنم من أهل زمانك خمساً: إن حضرت لم تعرف، وإن غبت لم تفتقد، وإن شهدت لم تشاور، وإن قلت لم يقبل قولك، وإن خطبت لم تروج. (تحف العقول، ص ۲۸۳/ الوافي، ج ۲۶، ص ۲۶۰/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۶۲)

امام باقر علیه السلام فرمودند: از مردم روزگارت پنج چیز را غنیمت دان: هرگاه حضور داشته باشی، تو را نشناسند و هرگاه غایب باشی، کسی جویای تو نشود و هرگاه در انجمنی باشی، با تو مشورت نشود و اگر سخنی گویی سخنت پذیرفته نشود و اگر به خواستگاری رفتی به تو همسر ندهند.

۲۸. قال رسول الله ﷺ: إن الرجل ليؤتي كتابه منشوراً فيقول: يا رب، فأين حسنات كذا وكذا عملتها ليست في صحيفتي؟! فيقول: مُحِيتْ باغْتِيَابِكَ النَّاسِ. (ميزان الحكمة، ج ۳، ص ۲۳۳/ الترغيب و التهيب، ج ۳، ص ۳۳۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: کارنامه گشوده شده مرد را به او می‌دهند و او عرض می‌کند: پروردگارا! پس فلان و بهمان کارهای نیک که کرده‌ام کجاست؛ در کارنامه‌ام نیستند؟ خداوند می‌فرماید: با غیبت کردن از مردم، آن‌ها را پاک کردی.

۲۹. الإمام علي عليه السلام: لَمَّا نَظَرَ إِلَى رَجُلٍ أَثَّرَ الْخَوْفُ عَلَيْهِ: مَا بَأْتُكَ؟ قَالَ: إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ، فَقَالَ: يَا عَبْدَ اللَّهِ، خَفَ ذُنُوبُكَ وَخَفَ عَدْلُ اللَّهِ، ثُمَّ لَا تَخَفِ اللَّهَ بَعْدَ ذَلِكَ. (التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۲۶۵/ البرهان في تفسير القرآن، ج ۱، ص ۲۲۸/ بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۳۹۲)

امام علی علیه السلام مردی را دید که آثار ترس در او هویدا بود، فرمود: تو را چه شده است؟ عرض کرد: از خدا می‌ترسم. حضرت فرمود: ای بنده خدا، از گناهان خویش بترس و از اینکه بر بندگان او ستم کنی و خداوند به عدل خود با تو رفتار کند هراسان باش، چون این کارها را کردی، دیگر از خداوند ترسی به دل راه مده.

الإمام علي عليه السلام: لَا تَخَافُوا ظُلْمَ رَبِّكُمْ، وَلَكِنْ خَافُوا ظُلْمَ أَنْفُسِكُمْ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهقي، ص ۵۲۱/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۷۴۷)

امام علی علیه السلام فرمودند: از ستم پروردگارتان نترسید (زیرا او به کسی ستم نمی‌کند) بلکه از ستم خود بر خویش بترسید.

۳۰. الإمام زين العابدين عليه السلام: مجاليس الصالحين داعية إلى الصلاح. (الکافي، ج ۱، ص ۲۰/ تحف العقول، ص ۲۸۳/ مجموعة ورام، ج ۲، ص ۳۵)

امام سجاده علیه السلام فرمودند: مجالس پاکان فراخوان به سوی صلاح است.

۳۱. قال رسول الله ﷺ: إذا أراد الله بعبد خيراً عاتبه في منامه. (نهج الفصاحة، ص ۱۸۳/ كنز العمال، ج ۱۱، ص ۹۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی خداوند برای بنده ای نیکی خواهد او را در خواب عتاب کند.

۳۲. قال رسول الله ﷺ: لا يموتن أحد إلا و هو يحسن الظن بالله. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۵۱/ روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، طالقديمة، ج ۲، ص ۵۰۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که می‌میرد باید بخداوند خوش گمان باشد.

۳۳. قال رسول الله ﷺ: إذا اجتمع العالم و العابد على الصراط قيل للعابد أدخل الجنة و تنعم بعبادتك و قيل للعالم قف هنا فاشفع لمن أحببت فإنك لا تشفع لأحد إلا شفعت فقام مقام الأنبياء. (نهج الفصاحة، ص ۱۷۸/ أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۸۱)

۳۹. قال رسول الله ﷺ: اعملوا فكل ميسر لما خلق له. (التوحيد للصدوق، ص ۳۵۶ / شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۱۵ / نهج الحق و كشف الصدق، ص ۱۲۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: کار کنید زیرا هر کسی آنچه را برای آن ساخته شده بدست می آورد. یا برای هرکسی کاری که برایش ساخته شده آسان است.

۴۰. قال رسول الله ﷺ: إياكم و الكبر فإن إبليس حمله الكبر على أن لا يسجد لآدم و إياكم و الحرص فإن آدم حمله الحرص على أن يأكل من الشجرة و إياكم و الحسد فإن ابني آدم إنما قتل أحدهما صاحبه حسدا فهن أصل كل خطيئة. (إرشاد القلوب إلى الصواب للدليمي، ج ۱، ص ۱۲۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: از تکبر پرهیز کنید که شیطان بواسطه تکبر از سجده آدم دریغ کرد و از حرص بگریزد که آدم بواسطه حرص از میوه درخت بخورد و از حسد دور مانید که هابیل بواسطه حسد قابیل را کشت. بنا بر این تکبر و حرص و حسد سر چشمه همه گناهان است.

رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی عالم و عابد بر صراط بگذرند به عابد گویند بهشت درآی و از عبادت خویش بهرمند شو و بعالم گویند اینجا بایست و برای هر که میخواهی شفاعت کن، زیرا هر که را شفاعت کنی شفاعت تو پذیرفته خواهد شد. آنگاه عالم در صف پیغمبران میایستد.

۳۴. قال رسول الله ﷺ: عذاب هذه الأمة جعل بأيديها في دنياها. (نهج الفصاحة، ص ۵۶۴ / شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۵۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: عذاب این امت را بدست خودشان در دنیایشان نهاده‌اند.

۳۵. الإمام علي عليه السلام: شر الإخوان من تكلف له. (خصائص الأئمة عليهم السلام، ص ۱۲۵ / بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۱۶۵)

امام علی علیه السلام: بدترین برادران، کسی است که باعث تکلف شود.

۳۶. قال رسول الله ﷺ: إن الله تعالى يعافي الاعميين يوم القيامة مالا يعافي العلماء. (نهج الفصاحة، ص ۳۰۸ / تفسير ابن كثير، ج ۱، ص ۹۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند روز رستاخیز بر بیسوادان چیزهایی را می‌بخشد که بر دانشمندان نمی‌بخشد.

۳۷. قال رسول الله ﷺ: تعرض الأعمال يوم الإثنين والخميس على الله و تعرض على الأنبياء و على الآباء و الامتهات يوم الجمعة فيفرون بحسناتهم و ترداد وجوههم بياضا وإشراقا فاتقوا الله و لا تؤذوا موتاكم. (نهج الفصاحة، ص ۳۸۵ / منتهى السؤل على وسائل الوصول إلى شمائل الرسول، ج ۳، ص ۸۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: روز دوشنبه و پنجشنبه اعمال را بر خداوند عرضه میدارند و روز جمعه از نظر پدران و مادران می‌گذرانند و آنها از کارهای نیک خوشحال میشوند و چهره هایشان سفید و روشن می‌شود پس از خدا بپرهیزید و مردگان خود را اذیت مکنید.

۳۸. قال رسول الله ﷺ: إن قامت الساعة و في يد أحدكم فسيلة فإن استطاع أن لا يقوم حتى يغرسها فليغرسها. (مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۳، ص ۴۶۰ / جامع أحاديث الشيعة للبروجردي، ج ۲۳، ص ۹۵۸ / نهج الفصاحة، ص ۲۶۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: اگر رستاخیز بپاشد و نهالی در دست یکی از شماست، اگر میتواند آن را بکارد باید بکارد.

۷. قال رسول الله ﷺ: أفضل الدعاء دعاء المرء لنفسه. (نهج الفصاحة، ص ۲۳۰/الجامع الصغير، ج ۱، ص ۱۸۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بهترین دعاها دعائیست که انسان برای خود میکند.

۸. قال رسول الله ﷺ: من طلب العلم ليجاري به العلماء أو ليماري به السفهاء أو يصرف به وجوه الناس إليه أدخله الله النار. (منية المريد، ص ۱۳۴/نهج الفصاحة، ص ۷۵۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که علم جوید که بوسیله آن با دانشوران همچشمی کند یا با سفیهان مجادله کند یا توجه عامه را بسوی خود جلب کند، خدایش بجهنم برد.

۹. قال رسول الله ﷺ: إبدؤوا بما بدأ الله به. (نهج الفصاحة، ص ۱۵۷/تهذيب الأحكام، ج ۱، ص ۹۶/فقه القرآن، ج ۱، ص ۲۷/الكافي، ج ۶، ص ۵۲۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: همه چیز را از همان بخش آغاز کنید که خدا آغاز کرده (مثلا صدقه را از نزدیکان و سعی را از صفا و مسح وضو را از سر...).

۱۰. قال رسول الله ﷺ: كاد الحسد أن يغلب القدر. (الكافي، ج ۲، ص ۳۰۷/الخصال، ج ۱، ص ۱۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بیم آنست که حسد (یا چشم زخم) بر تقدیر غالب شود.

۱۱. قال رسول الله ﷺ: استعيذوا بالله من العين فإن العين حق. (نهج الفصاحة، ص ۲۰۹/المجتبى من الدعاء المجتبى، ج ۱، ص ۲۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: از چشم بد بخدا پناه ببرید زیرا چشم بد حق است.

قال رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُغْفِرُ جِيفَةَ الْبَلِيلِ، حِمَارٍ بِالنَّهَارِ. (ميزان الحكمة، ج ۱، ص ۲۷۲/کنز العمال، ج ۱۶، ص ۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خدای تعالی از آنکه شب مثل نعش می افتد (به عبادت برنمیخیزد) و در روز مانند الاغ است و به کار دنیا آگاه است و به آخرت نادان، نفرت دارد.

الإمام الباقر عليه السلام: قَالَ مُوسَى عليه السلام: يَا رَبِّ، أَيُّ عِبَادِكَ أَبْغَضُ إِلَيْكَ؟ قَالَ: جِيفَةُ الْبَلِيلِ بَطْلًا بِالنَّهَارِ. (قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۱۶۳/بحار الأنوار، ج ۱۳، ص ۳۵۴)

امام باقر علیه السلام فرمودند: موسی علیه السلام عرض کرد: پروردگارا! کدامیک از بندگان نزد تو منفورترند؟ فرمود: آن کس را که در شب چون نعشی می افتد و در روز به بطالت می گذراند.

چهل حدیث ۱۰

۱. قال رسول الله ﷺ: من أحبَّ أن يكون أغنى الناس فليكن بما في يد الله أوثق منه بما في يده. (تحف العقول، ص ۲۷/من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۴۰۰/الأمالي للصدوق، ص ۳۰۵/معاني الأخبار، ص ۱۹۶/شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۱۴۹/روضة الواعظين وبصيرة المتعظين، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۲۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر دوست دارد از همه مردم بی نیازتر باشد اعتماد وی بآنچه نزد خدا است از آنچه بدست خویش دارد بیشتر باشد.

۲. قال رسول الله ﷺ: إِنَّ أَحَبَّ عِبَادِ اللَّهِ إِلَيَّ اللَّهُ أَنْصَحُهُمْ لِعِبَادِهِ. (نهج الفصاحة، ص ۲۶۹/الجامع الصغير، ج ۱، ص ۳۳۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: محبوبترین بندگان خدا بنزد وی کسی است که با بندگان او مهربانتر است.

۳. قال رسول الله ﷺ: إِذَا قَدَرْتَ عَلَى عَدُوِّكَ فَاجْعَلِ الْعَفْوَ شُكْرًا لِلْقُدْرَةِ عَلَيْهِ. (نهج الفصاحة، ص ۱۹۸/نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۷۰/عيون الحكم والمواعظ للشي، ص ۱۳۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی بر دشمن خود قدرت یافتی بشکرانه قدرت از او در گذر.

۴. قال رسول الله ﷺ: كُلُّ مُشْكَلٍ حَرَامٌ وَ لَيْسَ فِي الدِّينِ مُشْكَلٌ. (نهج الفصاحة، ص ۲۶۱/جزء آدم بن أبي إياس، ج ۱، ص ۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر عمل مشکلی حرامست و در دین مشکل (سختی) نیست.

۵. قال رسول الله ﷺ: الصَّمْتُ سَيِّدُ الْأَخْلَاقِ وَ مِنْ مَرَحِ اسْتَخْفَ بِهِ. لَا تَمْرَحَ فَيَذْهَبَ بَهَاؤُكَ وَ لَا تَكْذِبْ فَيَذْهَبَ نَوْرُكَ. (نهج الفصاحة، ص ۵۵۱/من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۵۵/مكارم الأخلاق، ص ۴۳۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خاموشی سرور اخلاق است و هر که مزاح کند سبکش گیرند. مزاح مکن که رونقت ببرد و دروغ مگو که روشنیت برود.

۶. قال رسول الله ﷺ: الْمُؤْمِنُ يَسِيرُ الْمُتَوَنُّةَ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۴۶/بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۳۰۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: مؤمن کم حاجتست.

۱۲. الإمام علي عليه السلام: من كتاب له إلي زياد: دَعِ الْإِسْرَافَ مُقْتَصِدًا وَ اذْكُرْ فِي الْيَوْمِ غَدًا وَ أَمْسِكْ مِنَ الْمَالِ بِقَدَرِ ضَرُورَتِكَ. (الحياة، ترجمه احمد آرام، ج ۴، ص ۲۳۶ / نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۳۷۷ / عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۳۵۹ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۴۸۶)

امام علي عليه السلام فرمودند: در نامه خود به کسی می نویسد: اسراف را رها کن و میانه روی در پیش گیر و امروز به یاد فردا باش و از مال به اندازه ضرورت نگه دارد.

۱۳. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: من المروءة أن ينصب الأخ لأخيه إذا حدثه و من حسن المشاشة أن يقف الأخ لأخيه إذا أُنْقَطِعَ شِيعَ نَعْلِهِ. (نهج الفصاحة، ص ۷۷۷ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۵۴۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: از لوازم جوانمردی اینست که برادر بگفتار برادر خویش وقتی با او سخن میکند، گوش فرا دارد و از نیک رفتاری اینست که برادر با برادر خویش وقتی بند کفش وی بریده (و رفتن نتواند) توقف کند.

۱۴. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: ثلاثة لا ينفع معهن عمل، الشُّرك بالله و عقوق الوالدين و الفرار من التَّرحف. (نهج الفصاحة، ص ۴۰۸ / كنز العمال، ج ۱۶، ص ۳۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: سه گناهست که با وجود آن هیچ کار نیکی سودمند نیست: شریک قرار دادن برای خدا و ناخشنودی پدر و مادر و فرار از جنگ.

۱۵. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: الْمُؤْمِنُ مَنْ آمَنَهُ النَّاسُ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَ أَمْوَالِهِمْ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۴۶ / نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۲۲ / جامع الأخبار للشعيري، ص ۸۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: مؤمن کسی است که مردم او را بر جان و مال خود امین کرده باشند.

۱۶. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: تداووا بألبان البقر فَإِنِّي أَرْجُوا أَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ فِيهَا شِفَاءً فَإِنَّهَا تَأْكُلُ مِنْ كُلِّ الشَّجَرِ. (نهج الفصاحة، ص ۳۸۱ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۵۰۳ / قرب الإسناد، ط الحديثة، ص ۱۱۰ / المحاسن، ج ۲، ص ۴۹۳ / الكافي، ج ۶، ص ۳۳۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: با شیر گاو مداوا کنید زیرا من امیدوارم که خدا در آن شفا قرار داده باشد زیرا از همه درختان میچرد.

الإمام علي عليه السلام: أَلْبَانُ الْبَقَرِ دَوَاءٌ. (الكافي، ج ۶، ص ۳۳۷ / مكارم الأخلاق، ص ۱۹۳ / الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۱۵۲)

امام علی علیه السلام فرمودند: شیر گاو داروست.

۱۷. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: أَلَا أَخْبِرُكُمْ بِمَنْ يَحْرِمُ عَلَيْهِ النَّارَ غَدًا؟ عَلَى كُلِّ هَيْتَيْنِ قَرِيبَ سَهْلٍ. (الأمالي للصدوق، ص ۳۱۹ / نهج الفصاحة، ص ۲۴۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: میخواهید شما را خبر دهم که فردا آتش بر چه کس حرام است؟ هر کس که ملایم و نرم و زودجوش و آسان گیر باشد.

۱۸. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: إِنَّمَا الْجِهَادُ مِنْ عَالِ وَالِدِيهِ وَ وَلَدِهِ فَهُوَ فِي جِهَادٍ. (نهج الفصاحة، ص ۶۵۷ / حلیة الأولیاء و طبقات الأصفیاء، ج ۶، ص ۳۰۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: جهاد آن می کند که بار زندگی پدر و مادر و فرزند می برد.

۱۹. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: مِثْلُ الْمَرْأَةِ كَالضَّلْعِ إِنْ أُرِدْتَ أَنْ تَقِيْمَهُ كَسَّرْتَهُ وَ إِنْ اسْتَمْتَعْتَ بِهِ اسْتَمْتَعْتَ بِهِ وَ فِيهِ إِوْدُ فِدَارِهَا تَعَشُّ بِهَا. (نهج الفصاحة، ص ۷۱۵ / معاني الأخبار، ص ۳۰۶ / عوالي اللئالی العزیزية في الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۲۹۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: حکایت زن چون دنده است اگر بخواهی راستش کنی خواهد شکست و اگر از آن بهره گیری با وجود کجی اش بهره توانی گرفت. پس با او مدارا کن که با او زندگی کنی.

۲۰. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: ملعون من ألقى كَلَهُ عَلَى النَّاسِ. (الكافي، ج ۵، ص ۷۲ / تحف العقول، ص ۳۷ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۶، ص ۳۲۷ / فقه القرآن، ج ۲، ص ۳۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر کس همه بار خویش به دوش مردم افکند ملعونست.

۲۱. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: حَبَّ الثَّنَاءِ مِنَ النَّاسِ يَعْمي وَ يَصْمُ. (نهج الفصاحة، ص ۴۳۷ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۲۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: انتظار ستایش از مردم چشم را کور و گوش را کر میکند.

۲۲. رسول الله صلى الله عليه وآله: الْمُؤْمِنُ مُكَفَّرٌ. (مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۸۸ / الكافي، ج ۲، ص ۲۵۱ / علل الشرائع، ج ۲، ص ۵۶۰)

رسول خدا ﷺ: مؤمن مورد ناسپاسی قرار می گیرد. (با همه خوبی هایی که به مردم می کند کسی از او تقدیر و تشکر به عمل نمی آورد)

۲۳. الإمام علي عليه السلام: غَيْرُ مُدْرِكِ الدَّرَجَاتِ مَنْ أَطَاعَ الْعَادَاتِ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۳۴۸ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۴۷۲)

امام علی (علیه السلام) فرمودند: هرکه از عادت‌ها پیروی کند، به درجات (عالیه) نرسد.

الامام علی (علیه السلام): بَقَلْبَةِ الْعَادَاتِ الْوُصُولُ إِلَى أَشْرَفِ الْمَقَامَاتِ. (عیون‌الحکم و المواعظ للیثی، ص ۱۸۹/ غررالحکم و دررالکلم، ص ۳۰۲)

امام علی (علیه السلام) فرمودند: با چیره شدن بر عادت‌هاست، که می‌توان به بالاترین مقامات رسید.

۲۴. التَّيَاحَةُ مِنْ عَمَلِ الْجَاهِلِيَّةِ. (تفسیرالقمی، ج ۱، ص ۲۹۱/ من لا یحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۷۶/ الإختصاص، ص ۳۴۳/ کنزالفوائد، ج ۱، ص ۲۱۶)
رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمودند: نوحه‌گری از اعمال جاهلیت است.

۲۵. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى): إِذَا هَمَّ عَبْدِي بِحَسَنَةٍ وَلَمْ يَعْمَلْهَا كَتَبْتُهَا لَهُ حَسَنَةً فَإِنْ عَمَلَهَا كَتَبْتُهَا لَهُ عَشْرَ حَسَنَاتٍ إِلَى سَبْعِمِائَةٍ ضَعْفٍ وَإِذَا هَمَّ بِسَيِّئَةٍ وَلَمْ يَعْمَلْهَا لَمْ أَكْتُبْهَا عَلَيْهِ فَإِنْ عَمَلَهَا كَتَبْتُهَا عَلَيْهِ سَيِّئَةً وَاحِدَةً. (نهج‌الفصاحة، ص ۵۹۳/ الکافی، ج ۲، ص ۴۲۸/ مشکاة‌الأنوار فی غررالأخبار، ص ۱۵۷)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمودند: خدای والا فرماید: وقتی بنده من کار نیکی اراده کند و نکند آن را، یک کار نیک برای وی ثبت کنم و اگر نکند، ده تا هفتصد کار نیک برای وی ثبت کنم. وقتی کار بدی اراده کند و نکند بر ذمه او ثبت نکنم و اگر بکند یک کار بد بر ذمه او ثبت کنم.

۲۶. الإمام الصادق (علیه السلام): إِنَّ الْإِمَامَ لَا يَسْتَطِيعُ أَحَدٌ أَنْ يَطْعَنَ عَلَيْهِ فِي قَمٍّ وَلَا بَطْنٍ وَلَا فَرْجٍ، فَيُقَالُ: كَذَّابٌ وَيَأْكُلُ أَمْوَالَ النَّاسِ وَمَا أَثْبَتَهُ هَذَا. (الکافی، ج ۱، ص ۲۸۴/ مرآة‌العقول، فی شرح أخبار آل‌الرسول، ج ۳، ص ۲۰۵)
امام صادق (علیه السلام) فرمودند: امام کسی است که احدی نمی‌تواند در دهان و شکم و فرج به او ایراد بگیرد و بگوید: او دروغ‌گوست، اموال مردم را می‌خورد و مانند این ایرادها.

۲۷. الإمام علی (علیه السلام): مَنْ اسْتَغْنَى عَنِ النَّاسِ أَغْنَاهُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ. (عیون‌الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۴۰/ غررالحکم و دررالکلم، ص ۶۲۸)
امام علی (علیه السلام) فرمودند: هرکه از مردم بی‌نیازی جوید، خداوند سبحان او را بی‌نیاز گرداند.

۲۸. الإمام علی (علیه السلام): لَا يَسْؤَنَّكَ مَا يَقُولُ النَّاسُ فَيْكَ؛ فَإِنَّهُ إِنْ كَانَ كَمَا يَقُولُونَ كَانَ ذَنْبًا عَظِيمًا عَقُوبَتُهُ، وَإِنْ كَانَ عَلَى خِلَافٍ مَا قَالُوا كَانَتْ حَسَنَةً لَمْ تَعْمَلْهَا. (عیون‌الحکم و المواعظ للیثی، ص ۵۲۶/ غررالحکم و دررالکلم، ص ۷۵۹)

امام علی (علیه السلام) فرمودند: از آنچه مردم درباره تو می‌گویند ناراحت نشو زیرا اگر چنان باشد که آن‌ها می‌گویند در کیفر گناه تو تعجیل شده، و

اگر چنان نباشد که آن‌ها گفته‌اند (غیبت آن‌ها) مثل حسنه‌ای باشد که تو نکرده‌ای (بلکه آن‌ها برای تو تحصیل کرده‌اند).

۲۹. الإمام الصادق (علیه السلام): مُسْكِينُ ابْنِ آدَمَ! لَوْ خَافَ مِنَ النَّارِ كَمَا يَخَافُ مِنَ الْفَقْرِ لَأَمِنَهُمَا جَمِيعًا وَلَوْ خَافَ اللَّهَ فِي الْبَاطِنِ كَمَا يَخَافُ خَلْقَهُ فِي الظَّاهِرِ لَسَعِدَ فِي الدَّارَيْنِ. (مجموعه‌ورام، ج ۲، ص ۱۱۲)

امام صادق (علیه السلام) فرمودند: بیچاره آدمیزاد! اگر همچنان که از ناداری می‌ترسد از دوزخ می‌ترسید، از هر دوی آن‌ها در امان می‌ماند و اگر همچنان که در آشکار از مردم می‌ترسد در نهان نیز از خدا می‌ترسید در هر دو سرای سعادت‌مند می‌شد.

۳۰. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى): لَا تَجْلِسُوا إِلَّا عِنْدَ كُلِّ عَالِمٍ يَدْعُوكُمْ مِنْ خَمْسٍ إِلَى خَمْسٍ: مِنَ الشَّكِّ إِلَى الْيَقِينِ، وَمِنَ الرِّيَاءِ إِلَى الْإِخْلَاصِ، وَمِنَ الرَّغْبَةِ إِلَى الرَّهْبَةِ، وَمِنَ الْكِبَرِ إِلَى التَّوَضُّعِ، وَمِنَ الْغَيْثِ إِلَى التَّصِيحَةِ. (أعلام‌الدين فی صفات‌المؤمنين، ص ۲۷۲/ بحار‌الأنوار، ج ۷، ص ۱۸۹)
رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمودند: تنها در محضر دانشمندانی بنشینید که شما را از پنج چیز به پنج چیز فرا می‌خوانند: از دودلی به یقین، از ریا به اخلاص، از دنیا خواهی به دنیا گریزی، از تکبر به فروتنی و از فریبکاری به خیرخواهی.

۳۱. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى): إِنَّ لَهِ مَلَائِكَةً فِي الْأَرْضِ تَنْطِقُ عَلَى أَلْسِنَةِ بَنِي آدَمَ بِمَا فِي الْمَرْءِ مِنَ الْخَيْرِ وَالشَّرِّ. (نهج‌الفصاحة، ص ۳۳۵/ الجامع‌الصغير، ج ۱، ص ۳۵۹)
رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمودند: خداوند در زمین فرشتگانی دارد که بزبان آدمیزادگان سخن می‌گویند و از بد و نیک کسان خبر دهند.

۳۲. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى): مَنْ فَتَحَ لَهُ بَابٌ مِنْ خَيْرٍ فَلْيَنْتَهِزْهُ فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي مَتَى يَغْلُقُ عَنْهُ. (نهج‌الفصاحة، ص ۷۴۴/ شرح فارسی شهاب‌الأخبار، ص ۱۷۶/ عوالي‌الللنالی‌العزیزیه فی الأحادیث‌الدینیة، ج ۱، ص ۲۸۹)
رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمودند: هر که دری از خیر بر او گشودند فرصت غنیمت شمارد که نداند چه وقت بسته خواهد شد.

۳۳. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى): إِذَا أَرَادَ اللَّهُ تَعَالَى إِنْقَادَ قَضَائِهِ وَقَدَرَهُ سَلَبَ ذُو الْعُقُولِ عَقُولَهُمْ حَتَّى يَنْفِذَ فِيهِمْ قَضَاؤَهُ وَقَدَرَهُ فَإِذَا قَضَى أَمْرَهُ رَدَّ إِلَيْهِمْ عَقُولَهُمْ وَوَقَعَتِ التَّدَامَةُ. (نهج‌الفصاحة، ص ۱۸۶/ الفردوس بمأثور‌الخطاب، ج ۱، ص ۲۵۰)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمودند: وقتی خدا بخواهد قضا و قدر خویش را اجرا کند عقل صاحب خردان را می‌گیرد و قضای خویش را درباره آنها

جاری میسازد، وقتی فرمان وی انجام گرفت عقولشان را باز پس میدهد و پشیمانی رخ میدهد.

۳۴. قال رسول الله ﷺ: من ابتلى بالقضاء بين المسلمين فلا يرفع صوته على أحد الخصمين إلا يرفع على الآخر. (نهج الفصاحة، ص ۷۶۲/ كنز العمال، ج ۶، ص ۱۰۲)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که بقضاوت میان مسلمانان مبتلا شود صدای خویش بر یکی از مدعیان بلند نکند مگر اینکه بر دیگری نیز بلند کند.

۳۵. قال رسول الله ﷺ: رَوْحُوا الْقُلُوبَ سَاعَةَ بِسَاعَةٍ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۱۵/ نهج الفصاحة، ص ۵۰۵)
رسول خدا ﷺ فرمودند: دلها را ساعت بساعت استراحت دهید.

۳۶. قال رسول الله ﷺ: أَقَلُّ الضَّحْكِ فَإِنَّ كَثْرَةَ الضَّحْكِ تَمِيتُ الْقَلْبَ. (شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۱، ص ۱۹۹/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۸، ص ۴۱۸)
رسول خدا ﷺ فرمودند: خنده کمتر کن که خنده بسیار دل را بمیراند.

۳۷. قال رسول الله ﷺ: مَا مِنْ دَابَّةٍ طَائِرٍ وَلَا غَيْرِهِ يَقْتُلُ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا سَنَخَاصِمُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ. (نهج الفصاحة، ص ۷۰۵/ كنز العمال، ج ۱۵، ص ۳۷)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر حیوان، پرنده یا غیر آن، بناحق کشته شود روز قیامت با قاتل خویش مخاصمه کند.

۳۸. الإمام الصادق عليه السلام: رسول الله ﷺ كَانَ يَقُولُ: لَا تَقْطَعُوا شَجَرًا إِلَّا أَنْ تَضْطَرُّوا إِلَيْهَا. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۵۵/ الكافي، ج ۵، ص ۲۷)
تهذیب الأحكام، تحقیق خراسان، ج ۶، ص ۱۳۸)
امام صادق علیه السلام: رسول خدا ﷺ می فرمود: درختی را قطع نکنید مگر ناچار شوید.

۳۹. قال رسول الله ﷺ: خَيْرُ الْأُمُورِ أَوْسَطُهَا. (الكافي، ج ۶، ص ۵۴۱/ نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۲۶/ عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۲۴۰/ عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۲۹۶)
رسول خدا ﷺ فرمودند: بهترین کارها آنست که به اعتدال نزدیکتر است.

قال رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى وَيَغْضُ السَّائِلَ الْمَلْحَفَ. (نهج الفصاحة، ص ۳۱۵/ مجمع البحرين، ج ۵، ص ۱۱۹)
رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند علو طبع دارد و از کسی که به اصرار از مردم چیزی می خواهد بدش میاید.

۴۰. قال رسول الله ﷺ: ثَلَاثٌ أَقْسَمَ عَلَيْهِنَّ: مَا نَقَصَ مَالُ عَبْدٍ مِنْ صَدَقَةٍ وَلَا ظَلَمَ عَبْدٌ مَظْلَمَةً صَبَرَ عَلَيْهَا إِلَّا زَادَهُ اللَّهُ عِزًّا وَجَلَّ عِزًّا وَلَا فَتَحَ عَبْدٌ بَابَ مَسْأَلَةٍ إِلَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ بَابَ فَقْرٍ. (نهج الفصاحة، ص ۴۰۰/ الأصول الستة عشر، طدار الحديث، ص ۱۷۱/ معدن الجواهر و رياضة الخواطر، ص ۳۲)
رسول خدا ﷺ فرمودند: سه چیز است که من در باره آن سوگند می خورم: مال کسی از صدقه دادن کاهش نپذیرد و کسی که ستمی بیند و بر آن صبر کند خدا عزت او را بیافزاید و هر کس دست بسؤال گشاید خداوند در فقر را بر او باز کند.

چهل حدیث ۱۱

۱. قال رسول الله ﷺ: اطلبوا الحوائج بعثرة الأنفس فإن الأمور تجري بالمقادير. (نهج الفصاحة، ص ۲۱۸ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۱۶۸)
رسول خدا ﷺ فرمودند: حوائج خویش را با عزت نفس بجوئید زیرا کارها جریان از پیش نوشته‌ای دارد.

۲. قال رسول الله ﷺ: إذا تطيّرت فامض. (تحف العقول، ص ۵۰ / مجموعة ورام، ج ۱، ص ۱۲۷ / وسائل الشيعة، ج ۱، ص ۳۶۲ / الفصول المهمة في أصول الأئمة، ج ۱، ص ۵۳۷)
رسول خدا ﷺ فرمودند: اگر فال بد زدی بدان ترتیب اثر مده و به راهی که میروی ادامه ده.

۳. قال رسول الله ﷺ: ومن اعتذر إلي أخيه المسلم من شيء بلغه عنه فلم يقبل عذره لم يرد علي الحوض. (نهج الفصاحة، ص ۵۶۵ / شرف المصطفى، ج ۴، ص ۳۸۷)
رسول خدا ﷺ فرمودند: و هر که از برادر مسلمان خویش درباره رنجشی که از او دارد عذر بخواهد اما او عذرش را نپذیرد بر سر حوض بنزد من نیاید.

۴. قال رسول الله ﷺ: اسمح يسمع لك. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۱۱ / النهاية في غريب الحديث والأثر، ج ۲، ص ۳۹۸)
رسول خدا ﷺ فرمودند: با دیگران سهل انگاری کن تا با تو سهل انگاری کنند.

قال رسول الله ﷺ: السّماح رباح و العسر شؤم. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۱۷ / النهاية في غريب الحديث والأثر، ج ۲، ص ۳۹۸)
رسول خدا ﷺ فرمودند: سهل انگاری به نفع آدمی است درحالیکه سخت گیری شوم است.

قال رسول الله ﷺ: أفضل المؤمنين رجلٌ سمحٌ التّبع، سمحٌ الشّراء، سمحٌ القضاء، سمحٌ الاقتضاء. (میزان الحکمة، ج ۱، ص ۴۶۷ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۱۹۴ / کنز العمال، ج ۱، ص ۱۴۴)
رسول خدا ﷺ فرمودند: بهترین مؤمنان کسی است که در خریدن و فروختن و حکم کردن و قبول کردن ساده بگیرد.

۵. الإمام علي عليه السلام: أنجح الأمور ما أحاط به الكتمان. (عيون الحكم و المواعظ للبي، ص ۱۲۳ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۲۱۱)
امام علی علیه السلام فرمودند: موفق‌ترین کارها، کاری است که با کتمان همراه باشد.

الإمام الجواد عليه السلام: إظهار الشيء قبل أن يستحكم مفسدة له. (المحاسن، ج ۲، ص ۶۰۳ / تحف العقول، ص ۴۵۷ / مكارم الأخلاق، ص ۳۱۹)

امام جواد علیه السلام فرمودند: آشکار کردن چیزی پیش از آن که محکم و استوار گردد موجب نابودی آن است.

قال رسول الله ﷺ: استعينوا على أموركم بالكتمان فإن كل ذي نعمة محسود. (تحف العقول، ص ۴۸ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱، ص ۲۲۱ / بحار الأنوار، ج ۷، ص ۷۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: از مخفی‌کای مدد بگیرید تا کارهای شما به نتیجه رسد زیرا هرکه نعمتی دارد محسود واقع شود.

۶. قال رسول الله ﷺ: كونوا في الدنيا أضيافا. (کنز الفوائد، ج ۱، ص ۳۴۴ / شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۲۴ / إرشاد القلوب إلى الصواب للدلي، ج ۱، ص ۹۴ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۴۶)
رسول خدا ﷺ فرمودند: در دنیا چون میهمانان باشید.

۷. قال رسول الله ﷺ: دعاء المحسن إليه للمحسن لا يرده. (نهج الفصاحة، ص ۴۸۱ / الفردوس بمأثور الخطاب، ج ۲، ص ۲۱۳)
رسول خدا ﷺ فرمودند: دعائی که نکوئی دیده برای نکوکار کند ردش نمی‌نست.

۸. قال رسول الله ﷺ: إن الله عز وجل وملائكته وأهل السموات والأرضين يصلون على معلم الناس الخير. (عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۳۵۹ / منية المرید، ص ۱۰۱ / نهج الفصاحة، ص ۵۸۹)
رسول خدا ﷺ فرمودند: خدا عز و جل و فرشتگان او و اهل آسمانها و زمین کسی را که نیکی بمردم بیاموزد، دعا میکنند.

۹. الإمام علي عليه السلام: سامعٌ ذكر الله ذاكرٌ. (عيون الحكم و المواعظ للبي، ص ۲۸۳ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۴۰۰)
امام علی علیه السلام: شنونده ذکر خدا، ذاکر است.

۱۰. قال رسول الله ﷺ: من اقترب أبواب السلاطين افتتن. (نهج الفصاحة، ص ۷۲۳ / شمس العلوم، ج ۸، ص ۲۳۳)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که بدربار پادشاهان نزدیک شود بفتنه افتد.
قال رسول الله ﷺ: كما لا يجتنى من القنادر إلا الشوك، لا يجتنى من قرب الأمراء إلا خطايا. (نهج الفصاحة، ص ۳۲۴ / سنن ابن ماجه، ج ۱، ص ۹۳)
رسول خدا ﷺ فرمودند: همان طور که از درخت قتاده جز خار نمی‌توان چید از نزدیکی امیران نیز جز گناه بهره نمیتوان برد.

۱۱. الامام علی علیه السلام: مَنْ طَلَبَ شَيْئاً نَالَهُ أَوْ بَعْضَهُ. (نهج البلاغة للمصباحی صالح، ص ۵۴۴/ عبون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۵۶/ غرر الحکم و درر الکلم، ص ۶۱۸)

امام علی علیه السلام فرمودند: هر که جوینده چیزی باشد به آن یا بخشی از آن برسد.

۱۲. الإمام علي عليه السلام: حُسْنُ التَّدْبِيرِ مَعَ الْكُفَّافِ أَكْفَى لَكَ مِنَ الْكَثِيرِ مَعَ الْإِسْرَافِ. (تحف العقول، ص ۷۹/ بحار الأنوار، ج ۷، ص ۲۱۶)

امام علی علیه السلام فرمودند: روزی به قدر کفاف که با حسن تدبیر همراه باشد، بیشتر تو را کفایت می‌کند تا ثروت زیادی که با اسراف همراه باشد.

۱۳. قال رسول الله ﷺ: مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَجِدَ طَعْمَ الْإِيمَانِ فَلْيَحْبِ الْمَرْءَ لَا يَحِبُّهُ إِلَّا لِلَّهِ تَعَالَى. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۱۷۸/ نهج الفصاحة، ص ۷۴۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که دوست دارد حلاوت ایمان بجشد کسی را فقط برای خدا دوست داشته باشد.

۱۴. قال رسول الله ﷺ: لَا صَدَقَةٌ وَ ذُو رَحِمٍ مُحْتَاجٌ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۶۸/ الاختصاص، ص ۲۱۹/ مكارم الأخلاق، ص ۴۴۲/ عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۲، ص ۷۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: اگر خویشاوند محتاج داری صدقه دادن روا نیست.

۱۵. الإمام علي عليه السلام: أَفْضَلُ الْإِيمَانِ الْأَمَانَةُ، أَفْضَلُ الْأَخْلَاقِ الْخِيَانَةُ. (عبون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۱۱۷/ غرر الحکم و درر الکلم، ص ۱۸۸)

امام علی علیه السلام فرمودند: برترین ایمان امانت‌داری است و زشت‌ترین اخلاق خیانت‌ورزی.

۱۶. قال رسول الله ﷺ: مَنْ سَكَنَ الْبَادِيَةَ جَفَا. (نهج الفصاحة، ص ۷۷۰/ الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۴، ص ۲۶۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که در صحرا سکونت گیرد اخلاقش خشن شود.

۱۷. قال رسول الله ﷺ: إِنَّ الْعَبْدَ لَيَبْلُغُ بِحُسْنِ خُلُقِهِ عَظِيمَ دَرَجَاتٍ الْآخِرَةِ وَ شَرَفِ الْمَنَازِلِ، وَ إِنَّهُ لَضَعِيفُ الْعِبَادَةِ. (الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۲، ص ۳۲۱/ ميزان الحکمة، ج ۳، ص ۴۷۵/ المعجم الكبير، ج ۱، ص ۲۶۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بنده، هرچند در عبادت ضعیف باشد، با اخلاق نیک خود به درجات بزرگ و منزلت‌های والایی دست می‌یابد.

إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيَدْرِكُ بِحَسَنِ الْخَلْقِ دَرَجَةَ الْقَائِمِ الصَّائِمِ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۶۱/ نهج الفصاحة، ص ۲۸۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: مؤمن بوسیله خوش خلقی به مقام شب‌زنده‌دارِ روزه دار میرسد.

۱۸. قال رسول الله ﷺ: مَنْ رَدَّ عَنْ عَرَضِ أَخِيهِ رَدَّ اللَّهُ عَنْ وَجْهِهِ النَّارَ. (نهج الفصاحة، ص ۷۶۹/ الجعفریات، ص ۱۹۸/ الأمالي للمفید، ص ۳۳۸/ مجموعه ورام، ج ۱، ص ۱۱۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که از آبروی برادر خویش دفاع کند خدا آتش را از چهره وی باز دارد.

۱۹. قال رسول الله ﷺ: مَا أَنْفَقَ الْمُسْلِمُ مِنْ نَفَقَةٍ عَلَى نَفْسِهِ وَ أَهْلِهِ كَتَبَ لَهُ بِهَا صَدَقَةٌ وَ مَا وَقَى بِهِ الْمَرْءُ الْمُسْلِمَ عَرَضَهُ كَتَبَ لَهُ بِهِ صَدَقَةٌ. (نهج الفصاحة، ص ۶۱۴/ شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۰/ الدعوات للراوندي، سلوة الحزین، ص ۱۰۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر چه مسلمان بر خویش و کسان خویش خرج کند در قبال آن برای او صدقه ای نویسند و هر چه مسلمان بوسیله آن آبروی خویش را محفوظ دارد در قبال آن برایش صدقه ای نویسند.

قال رسول الله ﷺ: أَوَّلُ مَا يَوْضَعُ فِي مِيزَانِ الْعَبْدِ نَفَقَتُهُ عَلَى أَهْلِهِ. (نهج الفصاحة، ص ۳۵۱/ الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۳، ص ۴۲۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: نخستین چیزی که در ترازوی بنده می‌گذارند خرجی است که برای کسان خود کرده است.

قال رسول الله ﷺ: شَرُّ النَّاسِ الْمَضِيقِ عَلَى أَهْلِهِ. (نهج الفصاحة، ص ۵۳۸/ الجامع الصغير، ج ۲، ص ۷۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بدترین مردم آن کس است که بر اهل خانه خود سخت گیرد.

۲۰. قال رسول الله ﷺ: بَاكِرُوا فِي طَلَبِ الرِّزْقِ وَ الْحَوَائِجِ فَإِنَّ الْغَدَقَ بَرَكَةٌ وَ نَجَاحٌ. (نهج الفصاحة، ص ۳۷۱/ المعجم الأوسط، ج ۷، ص ۱۹۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: صبح زود در طلب روزی و حاجت‌های خود بروید، زیرا صبح‌خیزی مایه برکت و رستگاریست.

۲۱. قال رسول الله ﷺ: أَنْعَمَ عَلَى نَفْسِكَ كَمَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْكَ؛ (نهج الفصاحة، ص ۲۶۶/ الجامع الصغير، ج ۱، ص ۴۲۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: نعمتی را که خدا بتو داده از آن بهره برگیر و برای خویش خرج کن.

امام رضا علیه السلام فرمودند: امام را نشانه‌هایی است: باید از همه مردم داناتر، در داوری برتر، پرهیزگارتر، بردبارتر، دلیرتر، بخشنده‌تر و خداپرست‌تر باشد.

۲۷. أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: وَصَّعْتُ الْغِنَى فِي الْقَنَاعَةِ وَهُمْ يَطْلُبُونَهُ فِي كَثْرَةِ الْمَالِ فَلَا يَجِدُونَهُ. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۷۹ / الجواهر السننية في الأحاديث القدسية، ص ۱۷۹ / بحار الأنوار، ج ۷، ص ۴۵۳ / عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۴، ص ۶۲)

خدا تعالی به داود علیه السلام وحی فرمود: من توانگری را در قناعت قرار دادم و مردم آن را در فراوانی ثروت می‌جویند و از این رو نمی‌یابندش.

۲۸. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: الْمُؤْمِنُ إِذَا حُضِرَ جَاءَهُ الْبَشِيرُ مِنَ اللَّهِ بِمَا هُوَ صَائِرٌ إِلَيْهِ، فَلَيْسَ شَيْءٌ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ أَنْ يَكُونَ قَدْ لَقِيَ اللَّهَ، فَاحْبَبْ لِقَاءَ اللَّهِ فَاحْبَبَ اللَّهُ لِقَاءَهُ. (الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۷، ص ۳۲۳ / بحار الأنوار، ج ۷، ص ۷۸)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: هر که دیدار خدا را دوست داشته باشد، خدا نیز دیدار او را دوست می‌دارد. و هر که دیدار خدا را خوش نداشته باشد خدا نیز دیدار با او را خوش ندارد. عرض کردند: ای رسول خدا! همه ما مرگ را ناخوش داریم! فرمود: این ربطی به ناخوش داشتن مرگ ندارد؛ بلکه مؤمن چون زمان مرگش فرا رسد، بشارت‌دهنده‌ای از جانب خدا می‌آید و آنچه را به‌سوی آن می‌رود به او بشارت می‌دهد. در این هنگام برای او چیزی محبوب‌تر از این نیست که به دیدار خدا رود. بنابراین، او دیدار خدا را دوست دارد و خدا هم دیدار او را دوست می‌دارد. اما گنهکار چون زمان مرگش فرا رسد، سرنوشت بدی که در انتظار اوست پیش او می‌آید. لذا دیدار خدا را ناخوش می‌دارد و خدا هم دیدار او را ناخوش می‌دارد.

۲۹. الْإِمَامُ الْحُسَيْنُ ﷺ: إِيَّاكَ أَنْ تَكُونَ مِمَّنْ يَخَافُ عَلَى الْعِبَادِ مِنْ ذُنُوبِهِمْ وَ يَأْمُرُ الْعُقُوبَةَ مِنْ ذَنْبِهِ. (الكافي، ج ۸، ص ۴۹ / تحف العقول، ص ۲۴۰ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۴۶ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۲۲)

امام حسین علیه السلام فرمودند: از آنان مباش که برای دیگران نگران کیفر گناهانشان هستند، اما خویشان را از کیفر گناهان خویش ایمن می‌شمارند.

۳۰. الْإِمَامُ الرِّضَا ﷺ: مُجَالَسَةُ أَهْلِ الْهَوَى مَنَسَاءٌ لِلْإِيمَانِ، وَ مَحْضَرَةٌ لِلشَّيْطَانِ. (نهج البلاغة للصبيح صالح، ص ۱۱۷ / عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۴۸۷)

امام علی علیه السلام فرمودند: همنشینی با هوسرانان باعث از یاد رفتن ایمان و حاضر شدن شیطان است.

۲۲. رَسُولُ اللَّهِ: لَيْسَ فِي الْإِسْلَامِ إِيْمَاءٌ وَلَا فَتْكٌ، إِنَّ الْإِيْمَانَ قَيْدُ الْفَتْكِ. (ميزان الحکمة، ج ۸، ص ۴۱۶ / كنز العمال، ج ۱۰، ص ۴۹۹ / المجازات النبوية، ص ۳۲۵ / تنزيه الأنبياء عليهم السلام، ص ۱۷۶ / شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۵۹)

از عثمان بن عفان نقل شده است که وی در روز فتح مکه، دست ابن‌ابی‌سرح را گرفت و او را (برای گرفتن امان) نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آورد. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله قبلاً دستور داده بود که هر کس ابن‌ابی‌سرح را دید او را بکشد، گرچه خود را به پرده‌های کعبه آویخته باشد و عرض کرد: ای پیامبر خدا! ابن‌ابی‌سرح را هم مانند بقیه مردم ببخش. ابن‌ابی‌سرح دستش را به‌سوی پیامبر دراز کرد، اما پیامبر سرش را از او برگرداند. بار دیگر دستش را دراز کرد، پیامبر خدا دستش را از او کنار کشید. برای بار سوم دست خود را به‌سوی آن حضرت کشید و این بار پیامبر با او بیعت کرد و امانش داد. وقتی او رفت پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: مگر ندیدید با او چه کردم؟ عرض کردند: ای پیامبر خدا! چرا به ما اشاره نفرمودید (که او را بکشیم)؟ پیامبر خدا فرمود: در اسلام اشاره‌کردن و بی‌خبر کشتن (ترور) وجود ندارد. ایمان، بی‌خبر کشتن را ممنوع کرده و پیامبران به غافل‌گیرکردن و خیانت اشاره نمی‌کنند.

۲۳. الْإِمَامُ عَلِيُّ ﷺ: غَيَّرُوا الْعَادَاتِ تَسْهُلَ عَلَيْكُمُ الطَّاعَاتِ. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۳۴۷ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۴۷۲)

امام علی علیه السلام فرمودند: عادت‌ها را تغییر دهید، تا طاعت‌ها بر شما آسان شود.

۲۴. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: دَخَلَتْ امْرَأَةٌ النَّارَ فِي هَرَّةٍ رُبَطَتْهَا فِلْمٌ تَطْعَمُهَا وَ لَمْ تَدْعُهَا تَأْكُلُ مِنْ خَشَاشِ الْأَرْضِ حَتَّى مَاتَتْ. (عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۱۵۴ / تفسير كنز الدقائق و بحر الغرائب، ج ۱، ص ۲۲۳ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۸، ص ۳۰۳)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: زنی بجهنم رفت برای آنکه گربه ای را بسته بود و چیزی بدو نخوراند و نگذاشت غذا بخورد تا بمرد.

۲۵. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَا تَجْنِي عَلَى الْمَرْءِ إِلَّا يَدَهُ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۷۸ / الوافي، ج ۲۶، ص ۱۶۳)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: مرد جز از دست خویش بدی نمی‌بیند.

۲۶. الْإِمَامُ الرِّضَا ﷺ: لِلْإِمَامِ عَلَامَاتٌ: أَنْ يَكُونَ أَعْلَمَ، وَأَحْكَمَ النَّاسِ، وَ أَتْقَى النَّاسِ، وَأَحْلَمَ النَّاسِ، وَأَشَجَعَ النَّاسِ، وَأَشْخَى النَّاسِ، وَ أَعْبَدَ النَّاسِ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۴۱۸ / الخصال، ج ۲، ص ۵۲۷ / عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۱، ص ۲۱۳ / معاني الأخبار، ص ۱۰۲ / كشف الغمة في معرفة الأنمة، ط القديمة، ج ۲، ص ۲۹۰)

۳۶. قال رسول الله ﷺ: إذا طلب أحدكم من أخيه حاجة فلا يبدأ بالمدحة فيقطع ظهره. (نهج الفصاحة، ص ۱۹۶/ الجامع الصغير، ج ۱، ص ۱۱۴)
 رسول خدا ﷺ فرمودند: اگر کسی از برادر خویش حاجتی میخواهد گفتار خود را با مدح آغاز نکند و پشت او را گران بار نکند.

۳۷. قال رسول الله ﷺ: إذا أراد الله قبض عبد بأرض جعل له فيها حاجة. (نهج الفصاحة، ص ۱۸۶/ عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۱۱۳)
 رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی خداوند بخواهد بنده ای را در سرزمینی بمیراند برای وی در آنجا حاجتی پدید می آورد تا بدانجا رود.

۳۸. قال رسول الله ﷺ: التمت الحسن و التؤدة و الإقتصاد جزء من أربعة و عشرين جزء من التوبة. (نهج الفصاحة، ص ۵۳۲/ شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۱۳۰)
 رسول خدا ﷺ فرمودند: نام نیک و ملائمت و اعتدال يك جزء از بیست و چهار جزء پیغمبری است.

۳۹. قال رسول الله ﷺ: فإذا عمل المؤمن عملاً نار في قلبه نور. (نهج الفصاحة، ص ۷۸۸/ كنز العمال، ج ۳، ص ۴۱۹)
 رسول خدا ﷺ فرمودند: و چون مؤمن عملی کند در قلب وی نوری روشن شود.

۴۰. قال رسول الله ﷺ: لو أن الماء الذي يكون منه الولد أهرقته على صخرة لأخرج الله تعالى منها ولدا و ليخلقن الله تعالى نفسا هو خالقها. (نهج الفصاحة، ص ۶۴۰/ السيرة الحلبية، ج ۳، ص ۱۸۰)
 رسول خدا ﷺ فرمودند: اگر آبی را که باید فرزند شود بر سنگی بریزی خدای والا فرزندی از آن بیرون خواهد آورد خدا کسی را که باید خلق کند خلق میکند.

۳۱. قال رسول الله ﷺ: إن الله تعالى لينفع العبد بالذنوب يذنبه. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۶۷/ نهج الفصاحة، ص ۳۰۲)
 رسول خدا ﷺ فرمودند: گاه باشد، خداوند بنده را به گناهی که میکند منتفع می سازد.

۳۲. قال رسول الله ﷺ: إن معافاة الله العبد في الدنيا أن يستر عليه سيئاته. (نهج الفصاحة، ص ۳۳۶/ الجامع الصغير، ج ۱، ص ۳۷۵)
 رسول خدا ﷺ فرمودند: بخشش خداوند نسبت بنده در این جهان اینست که گناهان او را مستور دارد.
 قال رسول الله ﷺ: ما ستر الله على عبد في الدنيا ذنبا فيعيره به يوم القيامة. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۳۴/ مجموعة ورام، ج ۱، ص ۱۸۱)
 رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی خدا در دنیا گناه بنده ای را بپوشاند در آخرت وی را بدان سرزنش نخواهد کرد.

۳۳. قال رسول الله ﷺ: إذا رأى أحدكم من نفسه أو ماله أو من أخيه ما يعجبه فليدع له بالبركة فإن العين حق. (نهج الفصاحة، ص ۱۹۳/ مكارم الأخلاق، ص ۳۸۶)
 رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی یکی از شما از خود یا مال خود یا برادر خود چیز جالب توجهی دید برای وی بدعا برکت خواهد زیرا چشم حق است.

۳۴. قال رسول الله ﷺ: إنما أنا بشر و إنكم تختصمون إليّ فلعَلّ بعضكم أن يكون الحق بحجته من بعض فأقضي له على نحو ما أسمع فمن قضيت له بحق مسلم فإنما هي قطعة من النار فليأخذها أو يتركها. (الوافي، ج ۱۶، ص ۹۲۱/ نهج الفصاحة، ص ۳۴۵/ مجموعة ورام، ج ۱، ص ۱۱)
 رسول خدا ﷺ فرمودند: من انسانی هستم و شما دعاوی خود را پیش من می آورید شاید بعضی از شما دلایل خود را بهتر از دیگری بیان کند و من مطابق مسموعات خود بنفع او قضاوت کنم هر کس بموجب قضاوت من حق مسلمانی را تصرف کند پاره ای از آتش را به دست خود آورده است؛ خواهد نگهدارد و خواهد رها کند!

۳۵. قال رسول الله ﷺ: حبّ إليّ من دنياكم النساء و الطيب و جعلت قرّة عيني في الصلاة. (الكافي، ج ۵، ص ۳۲۱/ الخصال، ج ۱، ص ۱۶۵/ الأمالي للطوسي، ص ۵۲۸/ روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ط القديمة، ج ۲، ص ۳۷۳)
 رسول خدا ﷺ فرمودند: من از دنیای شما دو چیز را دوست دارم زن و بوی خوش و روشنی چشم من در نماز است.

چهل حدیث ۱۲

۶. قال رسول الله ﷺ: إذا أراد الله بعبد خيرا جعل غناه في نفسه إذا أراد بعبد شرا جعل فقره بين عينيه. (نهج الفصاحة، ص ۱۸۵ / المؤمن، ص ۳۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی خدا برای کسی نیکی خواهد ثروتش را در روحش قرار میدهد و وقتی برای کسی بدی خواهد فقر را پیش چشم او جای میدهد.

۷. قال رسول الله ﷺ: الدّعاء ينفع ممّا نزل و ممّا لم ينزل فعليكم عباد الله بالدّعاء. (نهج الفصاحة، ص ۴۸۶ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۱۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: دعا درباره آنچه فرود آمده و آنچه نیامده مفید است بندگان خدا از دعا غافل مشوید.

۸. قال رسول الله ﷺ: اطلبوا العلم و لو بالصّين (مصباح الشريعة، ص ۱۱۳ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظّين، طالقديمة، ج ۱، ص ۱۱ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۳۵ / عوالي اللئالي العزیزية في الأحادیث الدینیة، ج ۴، ص ۷۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: دانش را بجوئید اگر چه در چین باشد

قال رسول الله ﷺ: اطلبوا العلم من المهد إلى اللّحد. (شرح مصباح الشريعة، ترجمه عبدالرزاق گیلانی، ص ۶۰۵ / نهج الفصاحة، ص ۲۱۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: از گهواره تا گور دانش بجوئید.

قال رسول الله ﷺ: طلب العلم فریضة على كلّ مسلم و مسلمة. (مصباح الشريعة، ص ۱۱۳ / المحاسن، ج ۱، ص ۲۲۵ / الکافی، ج ۱، ص ۳۰ / کنز الفوائد، ج ۲، ص ۱۰۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: جستن علم بر هر مرد مسلمان و هر زن مسلمان واجبست.

۹. قال رسول الله ﷺ: إذا جاءكم التّراثر فأكرموه. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۳۰ / نهج الفصاحة، ص ۱۹۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی کسی بملاقات شما آمد ویرا گرمی دارید.

۱۰. قال رسول الله ﷺ: أحبّ العباد إلى الله الاتّقياء الأخفاء. (مجموعة ورام، ج ۱، ص ۵ / التحصين في صفات العارفين، ص ۱۹ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۲۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: محبوبترین بندگان در پیش خدا پرهیزکاران گمنامند.

۱۱. الإمام الصادق عليه السلام: الحُبُّ أَفْضَلُ مِنَ الْخَوْفِ. (الکافی، ج ۸، ص ۱۲۹ / تحف العقول، ص ۳۵۷ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۳۷)

امام صادق علیه السلام فرمودند: محبت به خدا برتر از ترس از خدا است.

۱. قال رسول الله ﷺ: لو أنكم توكلون على الله تعالى حقّ توكله لرزقكم كما يرزق الطير، تغدو خماصا و تروح بطانا. (مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۳، ص ۳۲ / جامع أحادیث الشيعة للبروجردی، ج ۲۲، ص ۱۰۰ / نهج الفصاحة، ص ۶۴۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: اگر شما چنان که شایسته توکل کردنت بخدا توکل داشتید، روزی شما را نیز چون روزی مرغان میرساند که صبح گرسنه اند و بشب سیر.

۲. قال رسول الله ﷺ: أطلب العافية لغيرك ترضقها في نفسك. (نهج الفصاحة، ص ۲۱۸ / كنز العمال، ج ۲، ص ۷۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: عافیت را برای دیگران بخواه تا نصیب تو هم شود.

۳. قال رسول الله ﷺ: تعافوا يسقط الضّغائن بینكم. (نهج الفصاحة، ص ۳۸۵ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۵۰۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: همدیگر را ببخشید تا کینه هایتان از میان برخیزد.

۴. قال رسول الله ﷺ: التّأَنِّي من الله و العجلة من الشّیطان. (نهج الفصاحة، ص ۳۹۵ / المحاسن، ج ۱، ص ۲۱۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: تأنی از یزدان و شتاب از شیطان است.

قال رسول الله ﷺ: من تأنّى أصاب أو كاد و من عجل أخطأ أو كاد. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۱۴۷ / نهج الفصاحة، ص ۷۳۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هرکه تأمل کند بصواب رود یا تواند رفت و هر که شتاب ورزد بخطا رود یا ممکن است برود.

۵. قال رسول الله ﷺ: من كثر كلامه كثر سقطه و من كثر سقطه كثر ذنوبه (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۱۵۱ / نهج الفصاحة، ص ۷۲۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که گفتارش بسیار باشد خطایش بسیار گردد و هر که خطایش بسیار باشد گناهانش بسیار شود

قال رسول الله ﷺ: أكثر الناس ذنوبا يوم القيامة أكثرهم كلاما فيما لا يعنيه. (نهج الفصاحة، ص ۲۳۷ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۲۰۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: در روز رستاخیز از همه مردم گناه آن کس بیشتر است که بیشتر از همه در چیزهائی که بدو مربوط نیست سخن گفته باشد.

۱۲. الإمام علي عليه السلام: إِنْ مَنَعَ الْمُقْتَصِدُ أَحْسَنَ مِنْ إِعْطَاءِ الْمُبَدَّرِ، إِنْ إِمْسَاكَ الْحَافِظِ أَجْمَلَ مِنْ بَذْلِ الْمُضَيِّعِ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۱۴۹/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۲۲۱)

امام علي عليه السلام فرمودند: بخل آدم صرفه جوي بهتر از بخشیدن آدم اسرافکار است و امساک کسی که مال خود را حفظ می کند نیکوتر از بخشش کسی است که مالش را بر باد می دهد.

۱۳. قال رسول الله ﷺ: أَكْثَرُوا مِنَ الْإِخْوَانِ فَإِنَّ رَبَّكُمْ حَيِيٌّ كَرِيمٌ يَسْتَحْيِي أَنْ يَعْذِبَ عِبْدَهُ بَيْنَ إِخْوَانِهِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ. (نهج الفصاحة، ص ۲۳۸/ ربيع الأبرار و نصوص الأخبار، ج ۱، ص ۳۵۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: دوست بسیار گیرید زیرا خدای شما با حیا و بخشنده است و شرم دارد که روز رستاخیز بنده خود را میان برادرانش عذاب کند.

۱۴. قال رسول الله ﷺ: وَ صَلُّوا الَّذِي بَيْنَكُمْ وَ بَيْنَهُ قَرَابَةً بَكْثَرَةِ ذِكْرِكُمْ إِيَّاهُ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۲۲/ نهج الفصاحة، ص ۷۹۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: با اقارب خویش بوسیله مکرر یاد کردنشان پیوستگی کن.

۱۵. قال رسول الله ﷺ: لَا تَنْظُرُوا إِلَى كَثْرَةِ صَلَاتِهِمْ وَ صَوْمِهِمْ، وَ كَثْرَةِ الْحَجِّ، وَ الْمَعْرُوفِ وَ طَنَظَبَتِهِمْ بِاللَّيْلِ وَ لَكِنْ انْظُرُوا إِلَى صِدْقِ الْحَدِيثِ . وَ آدَاءِ الْأَمَانَةِ. (الأمانی للصديق، ص ۳۰۳/ عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۵۱/ الاختصاص، ص ۲۲۹/ روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، ط القديمة، ج ۲، ص ۳۷۳)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: به نماز و روزه و حج و بخشش و ناله های شبانه زیاد آن ها نگاه نکنید، بلکه به راست گویی و امانت داری آن ها بنگرید.

۱۶. قال رسول الله ﷺ: إِنَّ أَطْيَبَ طَعَامِكُمْ مَا مَسْتَهُ النَّارُ؛ (نهج الفصاحة، ص ۲۷۶/ الجامع الصغير، ج ۱، ص ۳۳۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بهترین غذاهای شما آنست که بآتش پخته شود.

قال رسول الله ﷺ: بَرِّدُوا طَعَامَكُمْ بِبَارِكٍ لَكُمْ فِيهِ. (نهج الفصاحة، ص ۳۷۳/ الجامع الصغير، ج ۱، ص ۴۸۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: غذای خود را سرد کنید تا برکت یابد.

۱۷. قال رسول الله ﷺ: الْمُؤْمِنُونَ هَيِّنُونَ لَيِّنُونَ كَالْجَمَلِ الْأَنْفِ إِنْ قِيدَ إِنْقَادَ وَ إِذَا أُتِخَ عَلَى صَخْرَةٍ إِسْتَنَاحَ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۳۴/ الجعفریات، ص ۱۷۰/ الوافي، ج ۱، ص ۷۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: مؤمنان نرمخو و ملایمند چون شتر دست آموز که اگر بکشندش برود و اگر بر سنگی بخوابانندش بخوابد.

۱۸. قال رسول الله ﷺ: غَفِرَ لَامْرَأَةٍ مَوَسَّةٍ مَرَّتْ بِكَلْبٍ عَلَى رَأْسِ رَكِيٍّ يَلْهَثُ كَادَ يَقْتُلُهُ الْعَطَشُ فَنَزَعَتْ خَفَهَا فَأَوْثَقَتْهُ بِخِمَارِهَا فَنَزَعَتْ لَهُ مِنَ الْمَاءِ فَغَفَرَ لَهَا بِذَلِكَ. (نهج الفصاحة، ص ۵۸۵/ الجامع الصغير، ج ۲، ص ۲۰۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: زن روسپی ای آمرزیده شد که بر سگی گذشت که بر لب چاهی از تشنگی نزدیک بمرگ بود، کفش خویش بکند و بسر پوش خویش بست و برای سگ آب بر آورد، برای همین آمرزیده شد.

۱۹. قال رسول الله ﷺ: لَعَنَ اللَّهُ الْمَسْوَفَاتِ الَّتِي يَدْعُوها زَوْجَهَا إِلَى فِرَاشِهِ فَيَقْتُولُ: «سَوْفَ» حَتَّى تَغْلِبَهُ عَيْنَاهُ. (نهج الفصاحة، ص ۶۲۸/ الجامع الصغير، ج ۲، ص ۴۰۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خدا مآطله گر را لعنت کند یعنی زنی که شوهرش بیسترش خواند و گوید: «کمی بعد» تا شوهر خوابش ببرد.

۲۰. قال رسول الله ﷺ: خُذِ الْأَمْرَ بِالتَّدْبِيرِ فَإِنْ رَأَيْتَ فِي عَاقِبَتِهِ خَيْرًا فَأَمْضُ وَإِنْ خَفْتَ غَيًّا فَأَمْسِكْ. (نهج الفصاحة، ص ۴۵۵/ الجامع الصغير، ج ۱، ص ۵۹۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: کار را بتدبیر بنگر اگر در سر انجام آن خیری هست قدم بگذار و اگر از عاقبت آن بیم داری دست نگهدار.

۲۱. قال رسول الله ﷺ: لَأَنَا أَشَدُّ عَلَيْكُمْ خَوْفًا مِنَ النَّعَمِ مَتَى مِنَ الذَّنُوبِ أَلَا أَنْ النَّعَمِ الَّتِي لَا تَشْكُرُ هِيَ الْحَتْفُ الْقَاضِي. (نهج الفصاحة، ص ۶۲۱/ الجامع الصغير، ج ۲، ص ۳۹۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: من در باره شما از نعمتها بیشتر از گناهان بیمناکم بدانید که نعمت هائی که شکر آن نگزارند قطعاً هلاک آور است.

۲۲. قال رسول الله ﷺ: رَسُولُ اللَّهِ ص: لَا تَسُبُّوا النَّاسَ فَتَكْتَسِبُوا الْعَدَاوَةَ بَيْنَهُمْ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۶۰/ وسائل الشیعة، ج ۱۲، ص ۲۹۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: به مردم ناسزا مگویید که با این کار در میان آن ها دشمن پیدا می کنید.

۲۳. قال رسول الله ﷺ: مَرَّ [الْحَسَنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ] فِي يَوْمٍ فِطْرٍ يَقُومُ يَلْعَبُونَ وَ يَضْحَكُونَ، فَوَقَفَ عَلَى رُؤُوسِهِمْ فَقَالَ: فَسَبَقَ قَوْمٌ فَفَازُوا، وَ قَصَّرَ آخَرُونَ فَخَابُوا، فَالْعَجَبُ كُلُّ الْعَجَبِ مِنْ ضَاحِكٍ لَا عَيْبَ فِي الْيَوْمِ

الَّذِي يُثَابُ فِيهِ الْمُحْسِنُونَ، وَ يَخْسَرُ فِيهِ الْمُبْطِلُونَ. (تحف العقول، ص ۲۳۶/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۱۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: امام حسن ﷺ در روز عید فطر بر گروهی گذشت که سرگرم بازی و خنده بودند. بالای سر آنها ایستاد و فرمود: خداوند ماه رمضان را میدان مسابقه خلق خود قرار داد، تا به سبب طاعت او به سوی خشنودیش از یکدیگر سبقت گیرند. پس، گروهی پیشی گرفتند و کامیاب شدند و گروهی عقب ماندند و ناکام شدند. بسیار تعجب است از کسی که در این روز که نیکوکاران پاداش داده می شوند و هرزه کاران زیان می برند، در حال خنده و بازی است.

۲۴. قال رسول الله ﷺ: الترناء يورث الفقر. (من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۲۰/ الخصال، ج ۲، ص ۵۰۵/ شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۲۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: زنا مایه فقر است.

قال رسول الله ﷺ: من زنى زنى به. (دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۴۴۹/ من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۲۱/ شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۹، ص ۲۲۱)

رسول الله ﷺ فرمودند: هر که زنا کند با کسان وی زنا کنند.

۲۵. قال رسول الله ﷺ: البلاء موكل بالمنطق فلو أن رجلاً عثر رجلاً برضاع كلبه لرضعها. (نهج الفصاحة، ص ۳۷۷/ میزان الاعتدال، ج ۲، ص ۶۶۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بلا بسخن وابسته است اگر کسی دیگری را بشیر خوردن از سگی سرزنش کند از او شیر خواهد خورد.

۲۶. الإمام علي عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ جَعَلَنِي إِمَاماً يَخْلُقُهُ، فَرَضَ عَلَيَّ التَّقْدِيرَ فِي نَفْسِي وَمَطْعَمِي وَمَشْرَبِي وَمَلْبَسِي كَضَعْفَاءِ النَّاسِ، كَيْ يَقْتَدِيَ الْفَقِيرُ بِفَقْرِي، وَلَا يُطْغَى الْغَنِيُّ غِنَاهُ. (الكافي، ج ۱، ص ۴۱۰/ مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۴، ص ۳۶۱)

امام علی علیه السلام فرمودند: خداوند مرا پیشوای خلق خود کرد. از این رو، بر من واجب کرد که درباره خودم و خورد و خوراک و پوشاکم همانند مردم تنگدست باشم تا نادار به ناداری من تاسی جوید و توانگر را توانگری اش به طغیان و سرکشی نکشاند.

۲۷. كَانَ رَجُلٌ يَدْخُلُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مِنْ أَصْحَابِهِ فَعَبَّرَ رَمَانًا لَا يَحُجُّ، فَدَخَلَ عَلَيْهِ بَعْضُ مَعَارِفِهِ فَقَالَ لَهُ: فَلَانٌ مَا فَعَلَ! قَالَ: فَجَعَلَ يُضَجُّعُ الْكَلَامَ؛ يَظُنُّ أَنَّهُ إِنَّمَا يَعْنِي الْمَيْسَرَةَ وَالدُّنْيَا، فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع: كَيْفَ دِينَهُ؟ فَقَالَ: كَمَا تُحِبُّ، فَقَالَ: هُوَ وَاللَّهِ الْغَنِيُّ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۱۶/ مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۹، ص ۱۶۴)

مردی از اصحاب امام صادق علیه السلام مرتب خدمت ایشان می رسید. مدتی گذشت و حج نگذارد و لذا خدمت امام نرفت. یکی از آشنایان آن مرد

به حضور امام رسید، امام از او پرسید: فلانی چه می کند؟ دوست یونس می گوید: آن مرد به خیال اینکه مقصود حضرت دارایی و مال دنیاست و به دلیل تنگدستی نمی تواند حج گزارد، سعی کرد مطلب را در لفافه بیان کند: امام صادق علیه السلام به او فرمود: دینش چگونه است؟ عرض کرد: چنان که شما دوست داری. حضرت فرمود: به خدا قسم که ثروت واقعی این است.

۲۸. قال رسول الله ﷺ: فِيمَا احْتَجَّ بِهِ عَلَى الْمُشْرِكِينَ: وَالْمَلِكُ لَا تُشَاهِدُهُ حَوَاشِكُمْ؛ لِأَنَّهُ مِنْ جِنْسِ هَذَا الْهَوَاءِ لَا عِيَانَ مِنْهُ، وَلَوْ شَاهَدْتُمُوهُ بَأَن يُرَدَّادَ فِي قَوَى أَبْصَارِكُمْ لَقُلْتُمْ: لَيْسَ هَذَا مَلَكًا، بَلْ هَذَا بَشَرٌ! (التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۵۰۵/ الاحتجاج على أهل اللجاج للطبرسي، ج ۱، ص ۳۱/ بحار الأنوار، ج ۵۶، ص ۱۷۱)

پیامبر خدا ﷺ در احتجاج با مشرکان فرمودند: فرشته را حواس شما در نمی یابد؛ زیرا آن از جنس این هواست که دیده نمی شود. اگر به فرض دیدگان شما چندان قوی و تیزبین شود که فرشته را ببیند، خواهید گفت: این فرشته نیست بلکه بشر است.

۲۹. الإمام علي عليه السلام: إِذَا هَبَّتْ أَمْرًا فَفَعَّ فِيهِ، فَإِنَّ شِدَّةَ تَوْقِيهِ أَعْظَمُ مِمَّا تَخَافُ مِنْهُ. (نهج البلاغة للصباحي صالح، ص ۵۰۱/ خصائص الأئمة عليهم السلام، ص ۱۱۰/ عيون الحكم والمواعظ لليثي، ص ۱۳۲/ غرر الحكم ودرر الكلم، ص ۲۹۰)

امام علی علیه السلام فرمودند: هرگاه از کاری ترسیدی خود را به کام آن بینداز؛ زیرا ترس از آن کار دشوارتر و زیان بارتر از اقدام به آن کار است.

۳۰. قال رسول الله ﷺ: إِيَّاكُمْ وَمُجَاسَّةَ الْمَوْتَى! قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَنِ الْمَوْتَى؟ قَالَ: كُلُّ غَنِيٍّ أَطْفَاهُ غِنَاهُ. (مجموعه قورام، ج ۲، ص ۳۲/ شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۱، ص ۲۳۲)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: از همنشینی با مردگان پرهیزید. عرض شد: یا رسول الله! این مردگان کیستند؟ فرمود: هر توانگری که توانگریش او را سرمست کرده باشد.

۳۱. قال رسول الله ﷺ: رَوِّيَا الْمُؤْمَنَ كَلَامَ يَكَلِّمُ بِهِ الْعَبْدَ رَبَّهُ فِي الْمَنَامِ. (نهج الفصاحة، ص ۴۹۸/ الجامع الصغير، ج ۲، ص ۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: رؤیای مؤمن سخنی است که خداوند در خواب با بنده خود گوید.

۳۲. قال رسول الله ﷺ: سَخَافَةُ بِالْمَرْءِ أَنْ يَسْتَخْدِمَ ضَيْفَهُ. (نهج الفصاحة، ص ۵۲۳/ الجامع الصغير، ج ۲، ص ۵۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: سبک عقلی مرد آنست که مهمان خویش را بخدمت گیرد.

۳۳. قال رسول الله ﷺ: كل شيء بقدر حتى العجز والكيس. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۶۸ / النهاية في غريب الحديث والأثر، ج ۳، ص ۱۸۶)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر چیزی مقرر است حتی ناتوانی و هوش.

۳۴. قال رسول الله ﷺ: رد جواب الكتاب واجب كوجوب رد السلام. (الكافي، ج ۲، ص ۶۷۰ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۴۴)
رسول خدا ﷺ فرمودند: جواب نامه نیز مانند جواب سلام لازمست.

۳۵. قال رسول الله ﷺ: إياك و خصلتين الضجر و الكسل فإنك إن ضجرت لم تصبر على حق وإن كسلت لم تؤد حقاً. (من لايحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۵۵ / الأمالي للصدوق، ص ۵۴۳ / مكارم الأخلاق، ص ۴۳۴ / قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۲۷۳ / السرائر الحاوي لتحرير الفتاوى و المستطرفات، ج ۳، ص ۶۱۶)
رسول خدا ﷺ فرمودند: از دو صفت بپرهیز: افسردگی و تنبلی که اگر افسرده باشی حق را تحمل نکنی و اگر تنبل باشی از ادای حق باز مانی.

۳۶. قال رسول الله ﷺ: إن الله ييغض البؤس و التباؤس. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۵۴ / الكافي، ج ۶، ص ۴۴۰ / تحف العقول، ص ۵۶)
رسول خدا ﷺ فرمودند: خدا از فقر و اظهار فقر بیزار است.

۳۷. قال رسول الله ﷺ: إذا أراد الله بعبد خيراً طهره قبل موته قالوا و ما طهور العبد قال عمل صالح يلهمه إياه حتى يقبضه عليه. (نهج الفصاحة، ص ۱۸۳ / كنز العمال، ج ۱۱، ص ۹۶)
رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی خدا برای بنده ای نیکی خواهد او را پیش از مرگش پاک میکند گفتند پاکی بنده چگونه است گفت کار نیکی بدو الهام می کند تا جان وی را در اثنای انجام آن بگیرد.

۳۸. قال رسول الله ﷺ: أسرع الخير ثوابا البر و صلة الرحم و أسرع الشر عقوبة البغي و قطيعة الرحم. (نهج الفصاحة، ص ۲۱۱ / الكافي، ج ۲، ص ۴۶۰ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۶۶)
رسول خدا ﷺ فرمودند: پاداش نیکوکاری و پیوند خویشاوندان از نیکی های دیگر زودتر میرسد و کیفر ستمکاری و بریدن از خویشاوندان از بدی های دیگر سریعتر میرسد

۳۹. قال رسول الله ﷺ: إن الله يحب أن تؤتي رخصته كما يحب أن تترك معصيته. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۶۵ / نهج الفصاحة، ص ۳۱۷)
رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند دوست دارد کارهایی را که جایز دانسته، انجام دهند و به رخصت او عمل کنند؛ چنان که دوست دارد از نافرمانی او چشم بپوشد

۴۰. قال رسول الله ﷺ: ما أنكر قلبك فدعه. (نهج الفصاحة، ص ۶۹۶ / كنز العمال، ج ۳، ص ۴۲۸)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر چه را قلبت نمیپذیرد واگذار و رهاکن.

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که از دنیا بیش از حاجت خود فرا گیرد، هلاک خویش را گرفته.

چهل حدیث ۱۳

۱. قال رسول الله ﷺ: إِنَّمَا يَسْلُطُ اللَّهُ عَلَى ابْنِ آدَمَ مَنْ خَافَهُ ابْنُ آدَمَ وَلَوْ أَنَّ ابْنَ آدَمَ لَمْ يَخَفْ غَيْرَ اللَّهِ لَمْ يَسْلُطْ اللَّهُ عَلَيْهِ أَحَدًا وَإِنَّمَا وَكَلَّ ابْنَ آدَمَ لِمَنْ رَجَا ابْنَ آدَمَ وَلَوْ أَنَّ ابْنَ آدَمَ لَمْ يَرْجِ إِلَّا اللَّهَ لَمْ يَكَلِّهِ اللَّهُ إِلَّا غَيْرَهُ. (نهج الفصاحة، ص ۴۷ / الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۳، ص ۸۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند کسی را که آدمیزاد از او می ترسد بر وی مسلط می کند اگر جز خدا از کسی نمی ترسید خدا کسی را بر او مسلط نمی کرد آدمیزاد به کسی که بدو امیدوار است واگذار می شود و اگر جز خدا به کسی امید نداشت خدا او را بدیگری وانمیگذاشت. (مؤلف: در میان چندصد هزار حدیثی که در این بیست سال خوانده ام و بهترین های آنها را در این کتاب گردآورده ام، این حدیث، زیباترین حدیثی که تا کنون دیده ام. در این حدیث تمام سنت های خدا یکجا گرد آمده. در واقع این حدیث جوهره دین خداست. نیک اقبال سوم دی ماه ۱۳۹۳).

۲. قال رسول الله ﷺ: الَّذِينَ النَّصِيحَةُ. (دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۴۷ / شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۹ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ط القديمة، ج ۲، ص ۴۲۴ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۸، ص ۱۹۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: کمال دین خیر خواهی است.

۳. قال رسول الله ﷺ: وَإِنَّ الْعَفْوَ لَا يَزِيدُ الْعَبْدَ إِلَّا عَرًّا فَاغْفُوا يَعْتَرِكُمُ اللَّهُ. (الأصول الستة عشر، ط دارالشعبي، ص ۷۷ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۲۸ / مجموعة ورام، ج ۱، ص ۱۲۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: عفو کنید تا خدا شما را عزت بخشد.

۴. قال رسول الله ﷺ: مداراة الناس صدقة. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۰ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ط القديمة، ج ۲، ص ۳۸۰ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۸۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: با مردم مدارا کردن صدقه دادن است.

۵. قال رسول الله ﷺ: مَنْ جَادَلَ فِي خُصُومَةٍ بَغِيرَ عِلْمٍ لَمْ يَزَلْ فِي سَخَطِ اللَّهِ حَتَّى يَنْزِعَ. (مجموعة ورام، ج ۱، ص ۱۰۹ / نهج الفصاحة، ص ۷۴۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که در مناقشه ای بدون علم مجادله کند در خشم خدا باشد تا دست بردارد.

۶. قال رسول الله ﷺ: مَنْ أَخَذَ مِنَ الدُّنْيَا فَوْقَ مَا يَكْفِيهِ أَخَذَ حَتْفَهُ. (نهج الفصاحة، ص ۴۸۳ / إحياء علوم الدين، ج ۱۰، ص ۷)

۷. قال رسول الله ﷺ: مَا رَفَعَ قَوْمٌ أَكْفَهُمْ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى يَسْأَلُونَهُ شَيْئًا إِلَّا كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يَضَعَ فِي أَيْدِيهِمُ الَّذِي سَأَلُوا. (نهج الفصاحة، ص ۶۹۹ / الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۱، ص ۴۷۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هیچ گروهی دستان خویش با استدعای چیزی سوی خدا بر ندارند مگر آنکه خدا عهده دار است خواسته ایشان را بکفشان نهد.

۸. قال رسول الله ﷺ: وَمَنْ تَعَلَّمَ فَعَمِلَ عِلْمَهُ مَا لَمْ يَعْلَمْ. (نهج الفصاحة، ص ۵۸۱ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۰۱ / الفصول المختارة، ص ۱۰۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: و هر که تعلیم گیرد و عمل کند خدا آنچه نمی داند باو تعلیم دهد.

۹. قال رسول الله ﷺ: لَا تَكَلَّفُوا لِلضَّعِيفِ. (نهج الفصاحة، ص ۶۷۴ / إحياء علوم الدين، ج ۴، ص ۷۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: برای مهمان تکلف نکنید و خویش را به زحمت میاندازید.

۱۰. قال رسول الله ﷺ: لَا يَصْلَحُ الْمَلِكُ إِلَّا لِلْوَالِدِينَ وَالْإِمَامُ الْعَادِلُ لَا تَصْلَحُ الصَّنِيعَةُ إِلَّا عِنْدَ ذِي حَسَبٍ أَوْ دِينٍ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۴۴ / نهج الفصاحة، ص ۶۸۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: تملق گفتن جز از پدر و مادر و پیشوای عادل روا نباشد و نکوئی جز پیش شرافتمند و دیندار بثمر نرسد.

۱۱. الإمام الصادق عليه السلام فيما أوحى الله تعالى إلى موسى عليه السلام: كَذَبَ مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ يُحِبُّنِي فَإِذَا جَنَّهُ اللَّيْلُ نَامَ عَنِّي. (الأمالى للصدوق، ص ۳۵۶ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ط القديمة، ج ۲، ص ۳۲۹ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۰۷ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۶۳)

خداوند به موسی علیه السلام وحی فرمود: دروغ می گوید آن کس که گمان برد مرا دوست دارد اما چون شب فرا رسد چشم از عبادت من فرو بندد.

۱۲. الإمام الكاظم عليه السلام: لَمَّا سُئِلَ عَنِ النَّقَّةِ عَلَى الْعِيَالِ: مَا بَيَّنَّ الْمُكْرُوهَيْنِ: الْإِسْرَافَ وَالْإِفْتَارَ. (الكافي، ج ۴، ص ۵۵ / وسائل الشيعة، ج ۲ / ص ۵۵۵)

امام کاظم علیه السلام در پاسخ به سوال کسی که پرسیده بود چقدر برای زن و بچه‌ام خرج کنم؟ فرمود: به قدری که بین دو امر ناپسند زیاده‌روی و سخت‌گیری باشد. یعنی متعادل.

۱۳. قال رسول الله ﷺ: لو يعلم الناس من الوحدة ما أعلم ما سار راكب بليل وحده. (نهج الفصاحة، ص ۶۵۲ / عوالي اللئالي العزیزية في الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۱۵۰)
رسول خدا ﷺ فرمودند: اگر مردم آنچه من از تنهایی دانسته‌ام بدانند هرگز سواری هنگام شب بتنهائی راه نخواهد سپرد.

۱۴. قال رسول الله ﷺ: خيركم المدافع عن عشيرته ما لم يأثم. (نهج الفصاحة، ص ۴۷۲ / المعجم الصغير، ج ۲، ص ۹۱)
رسول خدا ﷺ فرمودند: بهترین شما کسی است که از طایفه خود دفاع میکند بشرط آنکه در این راه مرتکب گناه نشود.

۱۵. الإمام الصادق عليه السلام: إن ضارب علي بالسيف وقاتله لو أثممتني و استنصحتني و استشارني ثم قبلت ذلك منه لأديت إليه الأمانة. (تهذيب الأحكام، ج ۶، ص ۳۵۱ / مجموعة ورام، ج ۱، ص ۱۲)
امام صادق عليه السلام فرمودند: اگر ضارب و قاتل علی عليه السلام مرا امین بشمارد و از من خیرخواهی و با من مشورت کند و من امانتش را بپذیرم، آن را به او باز خواهیم گرداند.

۱۶. قال رسول الله ﷺ: كلوا التريت و أدهنوا به فإنه من شجرة مباركة. (المحاسن، ج ۲، ص ۴۸۴ / مكارم الأخلاق، ص ۱۹۱ / عوالي اللئالي العزیزية في الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۹۹)
رسول خدا ﷺ فرمودند: زیتون خورید و از روغنش بهره‌برید که از درختی مبارک است.

۱۷. قال رسول الله ﷺ: أجيئوا الداعي و لا تردوا الهدية. (نهج الفصاحة، ص ۱۶۷ / الأمالي للطوسي، ص ۶۳۹)
رسول خدا ﷺ فرمودند: دعوت را بپذیرید، هدیه را رد نکنید.

۱۸. قال رسول الله ﷺ: من أنظر معسرا إلى ميسرته أنظره الله بذنبه إلى توبته. (نهج الفصاحة، ص ۷۵۶ / تفسير ابن كثير، ج ۱، ص ۳۴۰)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که تنگدستی را مهلت دهد تا برایش گشایش رخ دهد خدا گناهش را مهلت دهد تا توبه کند.

۱۹. قال رسول الله ﷺ: ساووا بين أولادكم في العطية. (نهج الفصاحة، ص ۵۱۹ / إحياء علوم الدين، ج ۶، ص ۴۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: در کار بخشش میان فرزندان خویش مساوات را رعایت کنید.

قال رسول الله ﷺ: اعدلوا بين أولادكم بالتحل كما تحبون أن يعدلوا بينكم في البر و اللطف. (نهج الفصاحة، ص ۲۲۰ / مكارم الأخلاق، ص ۲۲۰ / بحار الأنوار، ج ۱۰۱، ص ۹۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: شما که می‌خواهید فرزندانان در نیکی و محبت با شما بعدالت رفتار کنند در کار بخشش با آنها بعدالت رفتار کنید.

۲۰. قال رسول الله ﷺ: كاد الفقر أن يكون كفرا. (الكافي، ج ۲، ص ۳۰۷ / الخصال، ج ۱، ص ۱۱۲ / شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۲۶۹ / مجموعة ورام، ج ۱، ص ۱۵۸)
رسول خدا ﷺ فرمودند: بیم آنست که فقر بکفر انجامد.

۲۱. قال رسول الله ﷺ: ومن لا يشكر القليل لا يشكر الكثير و من لا يشكر الناس لا يشكر الله. (نهج الفصاحة، ص ۳۹۵ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۵۲۱ / من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۸۰)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هرکه بنعمت کم سپاس نگذارد، سپاس نعمت بسیار را نخواهد گذاشت و هر که مردم را سپاس ندارد، سپاس خدا را نخواهد داشت.

۲۲. الإمام الكاظم عليه السلام: لما رأى رجلين يتسآبان: البادي أظلم و وزر و وزر و وزر صاحبه عليه ما لم يعتد المظلوم. (تحف العقول، ص ۴۱۲ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۳۲۴ / الكافي، ج ۲، ص ۳۲۲)
امام کاظم عليه السلام: دو مرد را دید که به یکدیگر ناسزا می‌گویند، فرمود: آغازکننده ستمکارتر است و گناه طرف مقابل نیز به گردن اوست، البته تا زمانی که ستم‌دیده زیاده‌روی نکند.

۲۳. قال رسول الله ﷺ: من ستر على مؤمن خريئة فكأنما أحيا مؤودة من قبرها. (ميزان الحكمة، ج ۳، ص ۲۲۰ / تفسير ابن كثير، ج ۲، ص ۵۴)
پیامبر خدا ﷺ فرمودند: هرکس رسوایی مؤمنی را بپوشاند، چنان است که دختر زنده‌به‌گوری را از گورش نجات دهد.

۲۴. قال رسول الله ﷺ: من تفاقر افتقر. (تحف العقول، ص ۴۲ / عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۴۲۳ / تصنيف غرر الحكم و دررالكلم، ص ۳۷۱ / الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۱۱۹)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که فقیری کند، فقیر شود.

۲۵. قال رسول الله ﷺ: الْحَمَى حَظَّ كُلِّ مُؤْمِنٍ مِنَ النَّارِ وَ حَمَى لَيْلَةٍ تَكْتَفِرُ خَطَايَا سَنَةٍ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۲۱ / نهج الفصاحة، ص ۴۵۲)
رسول خدا ﷺ فرمودند: تب، بهره مؤمن از آتش جهنم است. تب یک شب گناهان يك سال را محو میکند.

۲۶. قال رسول الله ﷺ: إِنِّي قَدْ تَرَكْتُ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ، مَا إِنْ تَمَسَّكْتُمُ بِهِمَا لَنْ تَضِلُّوا بَعْدِي، وَأَخَذُهُمَا أَكْبَرُ مِنَ الْآخِرِ: كِتَابُ اللَّهِ حَبْلٌ مَمْدُودٌ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ وَ عِثْرَتِي أَهْلُ بَيْتِي، أَلَا وَ أَنَّهُمَا لَنْ يَفْتَرِقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ. (کتاب سلیم بن قیس الهلالي، ج ۲، ص ۶۱۶ / الأصول الستة عشر، طدار الشبستري، ص ۸۸ / تفسير القمي، ج ۱، ص ۱۷۲ / بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلى الله عليه، ج ۱، ص ۴۱۴ / الكافي، ج ۲، ص ۴۱۵ / تحف العقول، ص ۳۴ / الغيبة للنعماني، ص ۷۳ / الخصال، ج ۲، ص ۴۸۷ / کمال الدین و تمام النعمة، ج ۱، ص ۲۳۸ / الأمالي للمفيد، ص ۴۶ / الطرغاف في معرفة مذاهب الطوائف، ج ۱، ص ۱۱۴ / مسند أحمد، ج ۱۷، ص ۳۰۹ / المستدرک علی الصحيحين، ج ۳، ص ۱۱۸ / المعجم الكبير، ج ۵، ص ۱۷۰)
پیامبر خدا ﷺ فرمودند: من در میان شما دو چیز گران بها گذاشته‌ام که تا وقتی به آنها چنگ آویزید هرگز پس از من گمراه نشوید. یکی از آن دو بزرگ‌تر و والاتر از دیگری است. یکی کتاب خدا که ریسمانی است از آسمان به زمین کشیده و متصل است و دومی عترت و خاندان من است. بدانید که این دو هرگز از هم جدا نشوند تا بر لب حوض نزد من آیند.

قال رسول الله ﷺ: مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَعَلِيٌّ مَوْلَاهُ. (کتاب سلیم بن قیس الهلالي، ج ۲، ص ۷۸۵ / صحيفة الإمام الرضا عليه السلام، ص ۶۴ / وقعة صفين، ص ۳۳۸ / الأصول الستة عشر، طدار الشبستري، ص ۱۱۸ / مسائل علي بن جعفر و مستدرکاتها، ص ۱۴۵ / تفسير القمي، ج ۱، ص ۱۷۴ / التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۱۱۲ / قرب الإسناد، طالحديث، ص ۵۷ / الغارات، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۵۲ / بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلى الله عليه، ج ۱، ص ۷۷ / تفسير فرائد الكوفي، ص ۵۶ / تفسير العياشي، ج ۱، ص ۴ / المسترشد في إمامة علي بن أبي طالب عليه السلام، ص ۶۸ / الكافي، ج ۱، ص ۲۹۴ / السنن الكبرى للنسائي، ج ۷، ص ۴۱۱ / المعجم الكبير، ج ۵، ص ۱۹۵ / مسند أحمد، ج ۲، ص ۱۸)
پیامبر خدا ﷺ فرمودند: هر که من مولای اویم علی نیز مولای اوست.

۲۷. الإمام علي عليه السلام: مَنْ اسْتَغْنَى بِاللَّهِ افْتَقَرَ النَّاسُ إِلَيْهِ. (کشف الغمّة في معرفة الأنمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۳۴۷ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۷۹)
امام علی علیه السلام فرمودند: هر که به خدا توانگر شود، مردم به او نیازمند گردند.

۲۸. الإمام الباقر عليه السلام في قوله تعالى: «لَهُ مَعْقَبَاتٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ»: بِأَمْرِ اللَّهِ مِنْ أَنْ يَقَعَ فِي رُكْبَةٍ أَوْ يَقَعَ عَلَيْهِ حَافِظٌ، أَوْ يُصِيبَهُ شَيْءٌ؛ حَتَّى إِذَا جَاءَ الْقَدَرُ خَلَوْا بَيْنَهُ وَ بَيْنَهُ يَدْفَعُونَهُ إِلَى الْمَقَادِيرِ، وَ هُمَا مَلَكَانِ يَحْفَظَانِهِ بِاللَّيْلِ، وَ مَلَكَانِ

يَحْفَظَانِهِ بِالنَّهَارِ يَتَعَاقَبَانِ. (تفسير القمي، ج ۱، ص ۳۶۰ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۳، ص ۲۳۵ / بحار الأنوار، ج ۵۶، ص ۱۷۹)
امام باقر علیه السلام درباره آیه «او را محافظینی است در پس و پیشش که به امر خداوند حفظش کنند» فرمود: به فرمان خدا او را از اینکه در چاهی بیفتد یا دیواری بر سرش خراب شود یا آسیبی به او برسد، حفظ می‌کنند و همین که اجلس رسید او را با آن تنها می‌گذارند و به‌سوی مقدراتش می‌رانند. این معقبات عبارتند از دو فرشته که در شب از او مراقبت می‌کنند و دو فرشته که در روز محافظتش می‌نمایند و این کار را به نوبت انجام می‌دهند.

۲۹. ۵۴۶۱ الإمام الصادق عليه السلام: أَنْزَلَ اللَّهُ: إِنَّ مِنْ شَقَاءِ عَبْدِي أَنْ يَفْعَلَ الْأَعْمَالَ وَلَا يَسْتَخِيرُنِي. (المقنعة، ص ۲۱۷ / فتح الأبواب بين ذوي الألباب و بين رب الأرباب، ص ۱۳۲ / بحار الأنوار، ج ۸۸، ص ۲۲۵)
امام صادق علیه السلام فرمودند: خداوند این سخن را فرو فرستاد: از بدبختی بنده من این است که کارهایی را که انجام می‌دهد در آنها از من طلب خیر نکند.

۳۰. الإمام الصادق عليه السلام: إِيَّاكُمْ وَ مُجَاسَّةَ الْمُلُوكِ وَ أَبْنَاءَ الدُّنْيَا، فَفِي ذَلِكَ ذَهَابُ دِينِكُمْ وَ يُورِثُ قَسَاوَةَ الْقَلْبِ وَ عَلَيْكُمْ بِالْأَشْكَالِ مِنَ النَّاسِ وَ الْأَوْسَاطِ مِنَ النَّاسِ فَعِنْدَهُمْ تَجِدُونَ مَعَادِنَ الْجَوَاهِرِ. (الأصول الستة عشر، طدار الشبستري، ص ۵۷ / بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۳۶۷)
امام صادق علیه السلام فرمودند: از همنشینی با حاکمان و دنیا پرستان پرهیزید که این کار دین شما را از شما میگیرد و نیز سنگدلی به بار می‌آورد. با مردمان همتای خود و افراد متوسط جامعه همنشینی کنید که معادن جواهر را در میان آنها خواهید یافت.

۳۱. قال رسول الله ﷺ: إِنِّي فِيمَا لَمْ يَوْحَ إِلَيَّ كَأَحَدِكُمْ. (نهج الفصاحة، ص ۳۴۸ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۴۰۱)
رسول خدا ﷺ فرمودند: من در چیزهائی که بمن وحی نمیشود مانند یکی از شماها هستم.

۳۲. قال رسول الله ﷺ: الْبِلَادُ بِلَادُ اللَّهِ وَ الْعِبَادُ عِبَادُ اللَّهِ فَحَيْثَمَا أَصَبْتَ خَيْرًا فَأَقِم. (نهج الفصاحة، ص ۳۷۷ / البلدان لابن الفقيه، ج ۱، ص ۱۰۵)
رسول خدا ﷺ فرمودند: زمین زمین خداست و بندگان بندگان خداوند، هر جا نیکی بتو رسید همانجا اقامت کن.

۳۳. قال رسول الله ﷺ: إِيَّاكُمْ وَ الْغُلُقَ فِي الدِّينِ فَإِنَّمَا هَلَكَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِالْغُلُقِ فِي الدِّينِ. (عوالي اللئالي العزيرية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۱۸۵ / النهاية في غريب الحديث و الأثر، ج ۳، ص ۳۸۲)
پیامبر خدا ﷺ فرمودند: شما را و غلق در دین، زیرا که پیش از شما غلق در دین رخ داده است.

رسول خدا ﷺ فرمودند: از افراط در کار دین بپرهیزید که پیشینیان شما از افراط در کار دین هلاک شدند.

۳۴. قال رسول الله ﷺ: أَفْضَلُ الْعَمَلِ أَدُومُهُ وَإِنْ قَلَّ. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۶۳/ نهج الفصاحة، ص ۲۲۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بهترین کارها آن است که دوامش بیشتر است و بر آن پایدار مانی، اگر چه اندک باشد و ساده.

۳۵. قال رسول الله ﷺ: إِنَّمَا الْحَلْفُ حَنْثٌ أَوْ نَدَمٌ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۸۵/ نهج الفصاحة، ص ۳۴۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: تا میتوانی قسم مخور که نتیجه قسم، شکستن است یا ندامت.

۳۶. قال رسول الله ﷺ: أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى: يَا مُوسَى، لَا يَأْتِينِي أَحَدٌ مِنْهُمْ قَدْ عَمِلَ بِالْإِثَارِ وَقْتاً مِنْ عُمْرِي إِلَّا اسْتَحْيَيْتُ مِنْ مُحَاسَبَتِهِ. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۱۷۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند وحی کرد: ای موسی! هیچ یک از بندگانم که زمانی از عمر خود را به ایثار گذرانده باشد، بر من وارد نشود مگر آنکه از حسابرسی او شرم کنم و در هرجای از بهشتم که خواهد جایش دهم.

۳۷. الإمام علي عليه السلام: لَمَّا خُوفَ مِنَ الْغِيلَةِ: وَإِنَّ عَلِيَّ مِنَ اللَّهِ جُنَّةً حَصِينَةً، فَإِذَا جَاءَ يَوْمِي انْفَرَجَتْ عَنِّي وَأُسَلِّمْتَنِي، فَحِينَئِذٍ لَا يَطْلُشُ السَّهْمُ، وَلَا يَبْرَأُ الْكَلَمُ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۹۴/ الفصول المهمة في أصول الأنمة، ج ۱، ص ۲۶۶)

چون امام علی علیه السلام را ترسانند که ممکن است شما را ترور کنند فرمود: خداوند برای من سپری محکم قرار داده است. چون روز مرگ من فرا رسد، آن سپر از من جدا شده و مرا به دست مرگ می سپرد. در آن هنگام، نه تیر به خطا رود و نه زخم بهبود یابد.

۳۸. الإمام علي عليه السلام: أَحْوَالُ الدُّنْيَا تَتَّبِعُ الْإِتِّفَاقَ وَأَحْوَالُ الْآخِرَةِ تَتَّبِعُ الْإِسْتِحْقَاقَ. (تصنيف غرر الحكم ودرر الكلم، ص ۱۴۸)

امام علی علیه السلام فرمودند: اوضاع و احوال دنیا تابع اتفاق است و اوضاع و احوال آخرت تابع استحقاق و شایستگی.

۳۹. قال رسول الله ﷺ: اَعْمَلْ لِدُنْيَاكَ كَأَنَّكَ تَعِيشُ أَبَدًا، وَ اَعْمَلْ لِآخِرَتِكَ كَأَنَّكَ تَمُوتُ غَدًا. (من لايحضره الفقيه، ج ۳، ص ۱۵۶/ مجموعه ورام، ج ۲، ص ۲۳۴)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: برای دنیای خود چنان کار کن که گویی جاودانه می زنی و برای آخرت چنان کار کن که گویی فردا خواهی مرد.

۴۰. الإمام علي عليه السلام: الْإِيمَانُ نِصْفَانِ: فَنِصْفٌ فِي الصَّبْرِ، وَ نِصْفٌ فِي الشُّكْرِ. (تحف العقول، ص ۴۸/ بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۱۵۱)

امام علی علیه السلام فرمودند: ایمان بر دو نیم است: نیمی از آن در شکیبایی است و نیمی دیگر در سپاسگزاری.

چهل حدیث ۱۴

۶. الإمام علي عليه السلام: عَلَيْكَ بِالْآخِرَةِ تَأْتِكَ الدُّنْيَا صَاحِرَةً. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۳۳۵ / تصنيف غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۴۴)
امام علی علیه السلام فرمودند: به آخرت چنگ در زن، دنیا خود با خواری
بیش تو خواهد آمد.

۷. قال رسول الله ﷺ: إِنْ مِنْ لَمْ يَسْأَلِ اللَّهَ تَعَالَى يَغْضَبْ عَلَيْهِ. (نهج الفصاحة، ص ۳۴۱ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۴۰۱)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که از خدا چیزی نخواهد خدا بر او
خشمگین می شود.

۸. قال رسول الله ﷺ: قِيدُوا الْعِلْمَ بِالْكِتَابِ. (تحف العقول، ص ۳۶ / المجازات النبوية، ص ۱۷۴)
رسول خدا ﷺ فرمودند: علم را بنوشتن در بند کنید.

۹. قال رسول الله ﷺ: صَدَقَةٌ فِي السَّرِّ أَفْضَلُ مِنْ سَبْعِينَ صَدَقَةً فِي الْعَلَانِيَةِ. (نهج الفصاحة، ص ۵۰۳ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۱۶)
رسول خدا ﷺ فرمودند: يك صدقه نهان بهتر از هفتاد صدقه آشکار
است

۱۰. قال رسول الله ﷺ: إِنْ الرَّجُلَ لِيَعْمَلَ عَمَلَ الْجَنَّةِ فِيمَا يَبْدُو لِلنَّاسِ وَ هُوَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ وَ إِنْ الرَّجُلَ لِيَعْمَلَ عَمَلَ النَّارِ فِيمَا يَبْدُو لِلنَّاسِ وَ هُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ. (نهج الفصاحة، ص ۲۷۹ / السيرة الحلبية، ج ۳، ص ۷۹)
رسول خدا ﷺ فرمودند: گاه می شود که انسان در نظر مردم کار
بهشتیان می کند اما به حقیقت از جهنمیان است و گاه می شود که
انسان در نظر مردم کار جهنمیان می کند ولی بحقیقت اهل بهشت
است.

۱۱. قال رسول الله ﷺ: عَلَامَةُ حُبِّ اللَّهِ حُبُّ ذِكْرِ اللَّهِ. (جامع الأخبار
للشعيري، ص ۱۲۸ / بحار الأنوار، ج ۶۶، ص ۲۵۲)
پیامبر خدا ﷺ فرمودند: نشانه دوست داشتن خدا دوست داشتن یاد و
نام اوست.

۱۲. الإمام الصادق عليه السلام: وَ قَدْ سَأَلَهُ إِسْحَاقُ بْنُ عَمَارٍ: يَكُونُ لِلْمُؤْمِنِ عَشْرَةٌ أَقْمِصَةٍ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ عَشْرُونَ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ ثَلَاثُونَ قَالَ نَعَمْ لَيْسَ هَذَا مِنَ السَّرْفِ إِنَّمَا السَّرْفُ أَنْ تَجْعَلَ ثَوْبَ صَوْنِكَ ثَوْبَ بَذْلِكَ. (الكافي، ج ۶، ص ۴۴۱ / مكارم الأخلاق، ص ۹۸)
اسحاق بن عمار از امام صادق علیه السلام پرسید: آیا مؤمن می تواند ده
پیراهن داشته باشد؟ حضرت فرمود: آری. عرض کردم: بیست

۱. قال رسول الله ﷺ: اعْلَمْ أَنَّ الْخَلَائِقَ لَوْ اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ يَعْطُوكَ شَيْئًا وَ لَمْ يَرِدِ اللَّهُ أَنْ يَعْطِيكَ لَمْ يَقْدِرُوا عَلَيْهِ أَوْ يَصْرِفُوا عَنْكَ شَيْئًا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَصِيبَكَ بِهِ لَمْ يَقْدِرُوا عَلَى ذَلِكَ فَإِذَا سئِلْتَ فَاسْأَلِ اللَّهَ وَ إِذَا اسْتَعْنْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۲۷ / نهج الفصاحة، ص ۲۲۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بدان که اگر جهانیان بخواهند چیزی بتو
بدهند و خداوند نخواهد نمیتوانند و اگر جهانیان بخواهند چیزی را
که خداوند برای تو خواسته از تو منع کنند نمیتوانند بنا بر این وقتی
چیزی میخواهی از خدا بخواه و وقتی کمک می جوئی از خدا بجوی.

۲. قال رسول الله ﷺ: تَحَرَّوْا الصَّدَقَ وَ إِنْ رَأَيْتُمْ فِيهِ الْهَلَكَةَ فَإِنَّ فِيهِ النَّجَاةَ وَ تَجَنَّبُوا الْكَذِبَ وَ إِنْ رَأَيْتُمْ فِيهِ النَّجَاةَ فَإِنَّ فِيهِ الْهَلَكَةَ. (مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۲۱ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۸، ص ۴۵۸)
رسول خدا ﷺ فرمودند: راستی کنید اگر چه پندارید که مایه هلاک
است زیرا راستی مایه نجات است و از دروغ بپرهیزید اگر چه پندارید
که مایه نجات است زیرا دروغ مایه هلاک است

۳. قال رسول الله ﷺ: ضَعِي فِي يَدِ الْمَسْكِينِ وَ لَوْ ظَلَفًا مُحَرَّقًا. (نهج الفصاحة، ص ۵۵۳ / دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۳۳۲ / جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۳۸ / النوادر للراوندي، ص ۴)
رسول خدا ﷺ فرمودند: چیزی بدست مستمند بگذار و گر چه سم
سوخته باشد

۴. قال رسول الله ﷺ: ثَلَاثٌ مِنْ كُنُوزِ الْبَرِّ: كِتْمَانُ الْأَوْجَاعِ وَ الْبُلُوْى وَ الْمَصِيبَاتِ وَ مَنْ بَثَّ لَمْ يَصْبِرْ. (نهج الفصاحة، ص ۴۲۴ / الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۴، ص ۵۷۲)
رسول خدا ﷺ فرمودند: سه چیز از گنجینه های نیکی است نهان
داشتن دردها و گرفتاری ها و مصیبتها. هر که بدبختی خود را آشکار
سازد بر آن صبر نتواند کرد.

۵. قال رسول الله ﷺ: إِنْ اللَّهَ تَعَالَى لَا يَهْتِكُ سِتْرَ عَبْدٍ فِيهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ خَيْرٍ. (نهج الفصاحة، ص ۳۰۱ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۲۸۱)
رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند اگر ذره ای خیر در کسی باشد خداوند
پرده آبروی او را نمیدرد.

پیراهن چه؟ فرمود: آری. اینها اسراف نیست؛ اسراف آن است که لباس بیرون و مهمانیت را از لباس خانه و دم‌دستی قرار دهی.

الإمام کاظم علیه السلام: و قد سئل عن عَشْرَةِ أَقْمِصَةٍ هَلْ ذَلِكَ مِنَ السَّرَفِ: لا، ولكن ذلك أبقي لِثِيَابِهِ، ولكنَّ السَّرَفَ أَنْ تَلْبَسَ ثَوْبَ صَوْنِكَ فِي الْمَكَانِ الْقَذِيرِ. (مكارم الأخلاق، ص ۹۸/بحار الأنوار، ج ۷۶، ص ۳۱۷)

امام کاظم علیه السلام: سوال شد: آیا داشتن ده پیراهن اسراف است؟ فرمود: خیر. بلکه داشتن پیراهن زیاد باعث می‌شود که پیراهن‌هایش بیشتر عمر کنند. اسراف آن است که لباس بیرون را در جای کثیف پوشی و کثیفش کنی.

۱۳. قال رسول الله صلی الله علیه و آله: شرَّ النَّاسِ مَنْ بَاعَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَاهِ وَ شَرَّ مَنْهُ مَنْ بَاعَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَا غَيْرِهِ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۵۳/مكارم الأخلاق، ص ۴۳۳/السرائر الحاوي لتحرير الفتاوي و المستطرفات، ج ۳، ص ۶۱۵/مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۵۴)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: بدترین مردم آن کس است که آخرت خویش را بدنیا فروشد و بدتر از او کسی است که آخرت خویش را بدنیای دیگران فروشد.

۱۴. قال رسول الله صلی الله علیه و آله: صلوا قرباتكم و لا تجاوروههم فإنَّ الجوار يورث بينكم الضَّغائن. (نهج الفصاحة، ص ۵۴۵/الجامع الصغير، ج ۲، ص ۹۵)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: با خویشان دوستی کنید ولی همسایه ایشان مشوید که همسایگی میان شما کینه‌ها پدید آرد.

۱۵. الإمام علي عليه السلام: لا تُخْنِ مَنْ اِثْمَنَكَ وِإِنْ خَانَكَ و لا تُدْغِ سِرَّهُ وِإِنْ أَدَاعَ سِرَّكَ. (تحف العقول، ص ۸۱/بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۲۰۸)

امام علی علیه السلام فرمودند: به کسی که به تو اعتماد کرده است خیانت مکن هرچند او به تو خیانت کرده باشد و راز او را فاش مساز اگرچه او راز تو را فاش ساخته باشد.

۱۶. قال رسول الله صلی الله علیه و آله: حَقَّ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ أَنْ يَغْتَسِلَ فِي كُلِّ سَبْعَةِ أَيَّامٍ يَوْمًا يَغْسِلُ فِيهِ رَأْسَهُ وَ جَسَدَهُ. (نهج الفصاحة، ص ۴۴۸/سير أعلام النبلاء، ط الرسالة، ج ۱۴، ص ۱۷۲)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: حق خدا بر هر مسلمانی این است که هر هفت روز يك بار غسل کند و سر و تن خود را بشوید.

قال رسول الله صلی الله علیه و آله: رسول الله صلی الله علیه و آله: يَا عَلِيُّ! عَلَى النَّاسِ كُلِّ سَبْعَةِ أَيَّامٍ الْغُسْلُ، فَاغْتَسِلْ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ. (بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۱۲۹/مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۲، ص ۵۰۳)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: ای علی! مردم باید هر هفت روز يك بار حمام روند و خود را بشویند.

۱۷. قال رسول الله صلی الله علیه و آله: فلا تكن ممن يشدد على النَّاسِ و يخفف على

نفسه. (الوافي، ج ۲۴، ص ۲۲۲/بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۱۰۹)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: از آن کسان مباش که بر مردم سخت و با خویش آسان گیرند.

۱۸. قال رسول الله صلی الله علیه و آله: من استطاع منكم أن يستر أخاه المؤمن بثوبه فليفعل. (نهج الفصاحة، ص ۷۵۹/الجامع الصغير، ج ۲، ص ۵۶۶)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: هر کس از شما تواند برادر مؤمن خویش را بجامه ای بپوشاند، بپوشاند.

۱۹. قال رسول الله صلی الله علیه و آله: الرِّزْقُ إِلَى بَيْتٍ فِيهِ سَخَاءٌ أَسْرَعُ مِنَ الشَّفْعَةِ إِلَى سَنَامِ الْبَعِيرِ. (نهج الفصاحة، ص ۵۰۸/تاریخ دمشق، ج ۱۳، ص ۲۴)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: روزی بخانه ای که سخاوت در آن است از کارد بکوهان شتر نزدیکتر است.

الإمام الصادق علیه السلام: مَنْ حَسَنَ بَرْهُ أَهْلَ بَيْتِهِ زَيْدٌ فِي رِزْقِهِ. (بحار الأنوار، ج ۶۶، ص ۴۰۸/الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۱۲۷)

امام صادق علیه السلام فرمودند: هر که با خانواده خود نیکوکار باشد، روزیش زیاد شود.

۲۰. قال رسول الله صلی الله علیه و آله: الدَّانِيَرُ وَ الدَّرَاهِمُ خَوَاتِيمُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ مِنْ جَاءَ بِخَاتَمِ مَوْلَاهُ قَضِيَتْ حَاجَتُهُ. (نهج الفصاحة، ص ۴۸۶/ربيع الأبرار و نصوص الأخبار، ج ۵، ص ۷۸)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: دینار و درهم مهرهای خدا در روی زمین اند و هر که مهر خدا خود را بیاورد حاجتش بر آورده شود.

۲۱. قال رسول الله صلی الله علیه و آله: من أُولَىٰ مَعْرُوفًا فَلِيكَافِي بِهِ فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَلْيَذْكُرْهُ فَإِنْ ذَكَرَهُ فَقَدْ شَكَرَهُ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۲۰۱/نهج الفصاحة، ص ۷۳۷)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: هر که نیکی بیند آن را تلافی کند و اگر نتواند آن را یاد کند که اگر یاد کند شکر آن گذاشته است.

۲۲. الإمام علي عليه السلام: مَا تَسَابَ اثْنَانِ إِلَّا غَلَبَ الْأَمُّهُمَا. (عيون الحكم و المواعظ للثي، ص ۴۷۷/تصنيف غرر الحكم و درر الكلم، ص ۲۲۴)

امام علی علیه السلام فرمودند: هیچگاه دو نفر به یکدیگر ناسزا نگفتند مگر این که آن یکی که پست‌تر است چیره گشت.

۲۳. الامام علی علیه السلام: تَتَّبِعُ الْعُيُوبَ مِنْ أَقْبَحِ الْعُيُوبِ وَ شَرَّ السَّيِّئَاتِ.
(غررالحکم و دررالکلم، ص ۳۲۵)

امام علی علیه السلام فرمودند: عیب جویی، از زشت ترین عیب ها و بدترین گناهان است.

الامام علی علیه السلام: تَأْمَلُ الْعَيْبَ عَيْبٌ. (غررالحکم و دررالکلم، ص ۳۱۷)

امام علی علیه السلام فرمودند: کاوش کردن در عیب دیگران خودش عیبی بزرگ است.

الامام علی علیه السلام: مَنْ طَلَبَ عَيْباً وَجَدَهُ. (غررالحکم و دررالکلم، ص ۵۷۸)

امام علی علیه السلام فرمودند: هر که عیبی را بجوید، آن را می یابد.

۲۴. قال رسول الله ﷺ: بابان معجلان عقوبتهما في الدنيا البغي و العقوق. (نهج الفصاحة، ص ۳۷۰/ الجامع الصغير، ج ۱، ص ۴۸۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: دو چیز است که کفر آن را در دنیا می دهند ظلم و بد رفتاری با پدر و مادر.

۲۵. قال رسول الله ﷺ: لتركبن سنن من كان قبلکم شبها بشبر و ذراعا بذراع حتی لو أن أحدهم دخل جحر ضب لدخلتم و حتی لو أن أحدهم جامع امرأته بالطریق لفعلتموه. (نهج الفصاحة، ص ۶۲۵/ شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۹، ص ۲۸۶/ بحار الأنوار، ج ۵۱، ص ۱۲۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: روش کسانی را که پیش از شما بوده اند و جب بوجب و ذراع بذراع تقلید خواهید کرد تا آنجا که اگر یکی از ایشان بسورخ سوسماری در آمده شما هم در خواهید شد و تا آنجا که اگر یکیشان در راه با همسر خود جفت شده، خواهید کرد.

۲۶. قال رسول الله ﷺ: إِنَّمَا مَثَلُ أَهْلِ بَيْتِي فِيكُمْ كَمَثَلِ سَفِينَةِ نُوحٍ، مَنْ رَكِبَهَا نَجَا، وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا غَرِقَ. (الغنية للنعماني، ص ۴/ التعجب من أغلاط العامة في مسألة الإمامة، ص ۱۵۱/ الأمالي للطوسي، ص ۶۰/ بشارة المصطفى لشيعه المرتضى، ط القديمة، ص ۸۸)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: همانا مثل خاندان من در میان شما به کشتی نوح ماند که هر که بر آن سوار شد نجات یافت و هر که از آن بازماند غرق شد.

۲۷. الإمام الصادق علیه السلام: مَنْ رُزِقَ ثَلَاثًا نَالَ ثَلَاثًا وَ هُوَ الْغَنَى الْأَكْبَرُ. الْقَنَاعَةُ بِمَا أُعْطِيَ، وَ التَّيَاسُّ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ، وَ تَرْكُ الْفُضُولِ.
(تحف العقول، ص ۳۱۸/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۳۱)

امام صادق علیه السلام فرمودند: هر که سه چیز روزیش شود، به سه چیز رسیده و به غنای اکبر دست یافته: قانع بودن به آنچه عطایش شده است، چشم امید بر نکردن از آنچه مردم دارند و ترک زیادیها و فزون خواهی.

۲۸. الإمام الصادق علیه السلام: لَعَبْدِ الْأَعْلَى مَوْلَى آلِ سَامٍ لَمَّا قَالَ لَهُ: قَوْلَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ: «إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا»: مَا هُوَ عِنْدَكَ؟ [قَالَ:] قُلْتُ: عَدُّ الْإِيَّامِ، قَالَ: إِنَّ الْأَبَاءَ وَ الْأُمَهَاتِ يُحْصَوْنَ ذَلِكَ، لَا وَلَكِنَّهُ عَدُّ الْأَنْفَاسِ. (الكافي، ج ۳، ص ۲۵۹/ البرهان في تفسير القرآن، ج ۳، ص ۷۳۰)

راوی گوید امام صادق علیه السلام به من فرمود: به نظر تو مقصود از آیه «ما برای آدمیان پیوسته آنها را می شماریم» چیست؟ من گفتم: شمار روزهاست. فرمود: پدرها و مادرها هم این را می شمارند. نه! مقصود این نیست بلکه مقصود شمار نفَس های هر کس است که دقیقاً معلوم است.

۲۹. الإمام الصادق علیه السلام: مَنْ دَخَلَ فِي أَمْرِ بَغِيٍّ اسْتِخَارَةَ ثُمَّ ابْتُلِيَ لَمْ يُؤْجَرْ. (المحاسن، ج ۲، ص ۵۸۹/ فتح الأبواب بين ذوي الأبواب و بين رب الأبواب، ص ۱۳۵)

امام صادق علیه السلام فرمودند: هر کس بدون طلب خیر از خدا اقدام به کاری کند و سپس گرفتار شود، او را اجر و پاداشی نباشد.

۳۰. قال رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى خَلَقَ فِي الْجَنَّةِ عَمُودًا مِنْ يَاقُوتَةٍ حُمْرَاءَ، خَلَقَهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِلْمُتَحَابِّينَ وَ الْمُتَرَاوِرِّينَ فِي اللَّهِ. (الخصال، ج ۲، ص ۶۳۹/ روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ط القديمة، ج ۲، ص ۴۱۷/ كشف الغمة في معرفة الأئمة، ط القديمة، ج ۱، ص ۴۶۵/ بحار الأنوار، ج ۸، ص ۱۳۲)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: خدای تعالی در بهشت ستونی از یاقوت سرخ آفریده است. این قصرها را برای کسانی آفریده است که به خاطر او یکدیگر را دوست بدارند و دید و بازدید کنند.

۳۱. الإمام زين العابدين علیه السلام: الدُّنْيَا سِنَةٌ وَ الْآخِرَةُ يَقَظُّهُ وَ نَحْنُ بَيْنَهُمَا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ. (مجموعه ورام، ج ۲، ص ۲۴/ شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲۰، ص ۳۲۶/ إرشاد القلوب إلى الصواب للدليمي، ج ۱، ص ۸۳)

امام سجاده علیه السلام فرمودند: دنیا خواب است و آخرت بیداری و ما در میان آن دو رویاهایی آشفته ایم.

۳۲. الإمام الصادق علیه السلام: مَنْ لَمْ يَرَعْ بِفِي الْأَسْتِثْنَاءِ مِنَ الْإِخْوَانِ ابْتُلِيَ بِالْخُسْرَانِ. (تحف العقول، ص ۳۱۹/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۳۲)

امام صادق علیه السلام فرمودند: هر که خواهان افزودن بر شمار برادران و یاران نباشد، به زیان گرفتار آید.

الإمام علي علیه السلام: أَعَجَزَ النَّاسُ مَنْ عَجَزَ عَنِ اكْتِسَابِ الْإِخْوَانِ، وَ أَعَجَزَ مِنْهُ مَنْ ضَيَّعَ مَنْ ظَفِرَ بِهِ مِنْهُمْ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۷۰/ عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۱۲۶)

امام علی علیه السلام فرمودند: ناتوان ترین مردم کسی است که از به دست آوردن چند برادر ناتوان باشد و درمانده تر از او کسی است که برادران به دست آورده را از دست بدهد.

۳۳. الإمام علي عليه السلام: العِتَابُ حَيَاةُ الْمَوَدَّةِ. (عيون الحكم و المواعظ للثيبي، ص ۳۹/ غرر الحكم و دررالکلم، ص ۲۹)

امام علی علیه السلام فرمودند: گله کردن مایه حیات دوستی است چون چیزی در دلها نمی ماند.

۳۴. الإمام علي عليه السلام: مَنْ وَعَظَ أَخَاهُ سِرّاً فَقَدْ زَانَهُ وَمَنْ وَعَظَهُ عَلَانِيَةً فَقَدْ شَانَهُ. (تحف العقول، ص ۴۸۹/ کنز الفوائد، ج ۱، ص ۹۳/ كشف الغمة في معرفة الأئمة، ط القديمة، ج ۲، ص ۳۵۰/ أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۷۹)

امام علی علیه السلام فرمودند: هر که برادر خود را پنهانی اندرز دهد او را آراسته و هر که آشکارا پندش دهد بدنام و رسوایش کرده است.

۳۵. الإمام علي عليه السلام: إِذَا رَأَيْتَ فِي غَيْرِكَ خُلُقاً ذَمِيماً فَتَجَنَّبْ مِنْ نَفْسِكَ أَمْثَالَهُ. (عيون الحكم و المواعظ للثيبي، ص ۱۳۳/ تصنيف غرر الحكم و دررالکلم، ص ۳۲۴)

امام علی علیه السلام فرمودند: هرگاه خوی ناپسندی را در کسی دیدی مانند آن را از خودت دور کن.

۳۶. الإمام علي عليه السلام: ضَمِنْتُ لِمَنْ سَمَى عَلَى طَعَامِهِ أَنْ لَا يَشْتَكِيَ مِنْهُ. (المحاسن، ج ۲، ص ۴۳۷/ من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۳۵۵/ مكارم الأخلاق، ص ۱۴۲)

امام علی علیه السلام فرمودند: اگر کسی موقع غذا خوردن نام خدا را بگوید، من ضمانت می کنم که از آن غذا دردی به او نرسد.

الإمام علي عليه السلام: أَكْثَرُوا ذِكْرَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى الطَّعَامِ وَلَا تَطْعَمُوا فَإِنَّهَا نِعْمَةٌ مِنْ نِعَمِ اللَّهِ. (الخصال، ج ۲، ص ۶۱۶/ مكارم الأخلاق، ص ۱۴۸)

امام علی علیه السلام فرمودند: در هنگام خوردن غذا نام خدا را بسیار بگوئید و در خوردن غذا افراط نکنید که آن یکی از نعمت های خداوند است.

۳۷. الإمام علي عليه السلام: اللَّهُ مَعْنَاهُ الْمَعْبُودُ الَّذِي يَأْلَهُ فِيهِ الْخَلْقُ وَ يُؤَلَّهُ إِلَٰهُهُ. (التوحيد للصدوق، ص ۸۹/ البرهان في تفسير القرآن، ج ۵، ص ۸۳)

امام علی علیه السلام فرمودند: الله به معنای معبودی است که آفریدگان درباره او سرگشته و حیران اند و کسی که پناه گاه است. الله موجودی است که از دیده ها پوشیده است و از وهم و خیال در پرده.

۳۸. الإمام علي عليه السلام: مَنْ بَلَغَ أَفْصَى أَمَلِهِ فَلْيَتَوَقَّعْ أَدْنَى أَجَلِهِ. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۵۰)

امام علی علیه السلام فرمودند: هر کس به بالاترین آرزوی خود برسد باید انتظار نزدیک ترین اجل خود را بکشد.

الإمام علي عليه السلام: أَذَا بَلَغْتُمْ نِهَایَةَ الْأَمَالِ فَادْكُرُوا بَغَاتِ الْأَجَالِ. (عيون الحكم و المواعظ للثيبي، ص ۱۳۵/ غرر الحكم و دررالکلم، ص ۲۸۲)

امام علی علیه السلام فرمودند: هرگاه به منتهای آمال خود رسیدید به یاد مرگ های ناگهانی باشید.

۳۹. الإمام الصادق عليه السلام: تَحْتَاجُ الْإِخْوَةَ فِيمَا يَبْتَغُونَ إِلَى ثَلَاثَةِ أَشْيَاءَ، فَإِنْ اسْتَعْمَلُوهَا وَ إِلَّا تَبَايَنُوا وَ تَبَاغَضُوا، وَ هِيَ: التَّنَاصُفُ، وَ التَّسْرَاحُ، وَ تَقْيُّ الْحَسَدِ. (تحف العقول، ص ۳۲۲/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۳۶)

امام صادق علیه السلام فرمودند: برادران در میان خود به سه چیز نیازمندند که اگر به کار بندند دوستی بیاید وگرنه از یکدیگر جدا شوند و دشمن هم گردند. آن سه چیز این هاست: انصاف با یکدیگر، مهربانی با یکدیگر و حسد نبردن به هم.

۴۰. قال رسول الله ﷺ: لَا يَكُونُ الْمُؤْمِنُ مُؤْمِناً وَ لَا يَسْتَكْمِلُ الْإِيمَانَ حَتَّى يَكُونَ فِيهِ ثَلَاثُ خِصَالٍ: اقْتِبَاسُ الْعِلْمِ، وَ الصَّبْرُ عَلَى الْمَصَائِبِ وَ تَرْفُقُ فِي الْمَعَاشِ. (ميزان الحکمة، ج ۱، ص ۴۲۶/ کنز العمال، ج ۱، ص ۱۶۵)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: مؤمن، مؤمن نباشد و ایمان را به مرز کمال نرساند مگر سه خصلت داشته باشد: فراگیری دانش، شکیبایی در گرفتاری ها و مدارا در امر معاش.

امام علی علیه السلام فرمودند: و هر چیز دنیا، شنیدن آن بزرگتر از دیدن آن است و هر چیز آخرت، دیدن آن بزرگتر از شنیدن آن است.

چهل حدیث ۱۵

۷. قال رسول الله ﷺ: إِنَّ أَشْرَفَ مَا تَسْأَلُ مِنَ اللَّهِ عَتْرَ وَجَلِّ الْعَافِيَةِ فِي

الدِّينِ وَالدُّنْيَا. (نهج الفصاحة، ص ۲۱۴ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۱۶۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بهترین چیزی که از خدا توان خواست عافیت دین و دنیاست.

قال رسول الله ﷺ: سَلُوا اللَّهَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فَإِنَّ أَحَدًا لَمْ يَعْطَ بَعْدَ الْيَقِينِ خَيْرًا مِنَ الْعَافِيَةِ. (نهج الفصاحة، ص ۵۲۴ / الرياض النضرة في مناقب العشرة، ج ۱، ص ۱۹۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: از خدا بخشش و عافیت طلب کنید که پس از ایمان، هیچ کس را چیزی بهتر از عافیت نداده اند.

۸. قال رسول الله ﷺ: كَاتَمَ الْعِلْمُ يَلْعَنُهُ كُلُّ شَيْءٍ حَتَّى الْحَوْتَ فِي

الْبَحْرِ وَ الطَّيْرِ فِي السَّمَاءِ. (نهج الفصاحة، ص ۶۰۳ / كنز العمال، ج ۱۰، ص ۱۹۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: همه چیز حتی ماهی دریا و مرغ هوا نهان کننده علم را لعنت کنند.

قال رسول الله ﷺ: مَا أَتَى اللَّهَ عَالِمًا عِلْمًا إِلَّا أَخَذَ عَلَيْهِ الْمِيثَاقَ أَنْ لَا يَكْتُمَهُ. (نهج الفصاحة، ص ۶۹۳ / تاریخ دمشق، ج ۵۵، ص ۳۶۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خدا با عالمی علم نداده مگر آنکه از او پیمان گرفته که علم خویش را نهان ندارد.

۹. قال رسول الله ﷺ: هَدِيَّةُ اللَّهِ إِلَى الْمُؤْمِنِ السَّائِلِ عَلَى بَابِهِ. (شرح

فارسی شهاب الأخبار، ص ۵۲ / جامع الأخبار للشعيري، ص ۸۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: گدا هدیه خداست که بر در خانه مؤمن آید.

۱۰. قال رسول الله ﷺ: مَنْ التَّمَسَ رِضَى اللَّهِ بِسَخَطِ النَّاسِ رِضَى اللَّهِ عَنْهُ وَأَرْضَى عَنْهُ النَّاسَ وَمَنْ التَّمَسَ رِضَى النَّاسِ بِسَخَطِ اللَّهِ أَسْخَطَ عَلَيْهِ النَّاسَ (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۲۱۱ / نهج الفصاحة، ص ۷۲۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که رضای خدا بخشم مردم جوید خداوند مردم را از او خشنود کند و هر که رضای مردم را بخشم خدا جوید خداوند مردم را از وی ناراضی کند.

۱۱. قال رسول الله ﷺ: رُويَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ سُئِلَ عَنِ الْإِحْسَانِ، فَقَالَ: أَنْ

تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ. (شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۱، ص ۲۰۳ / بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۲۱۹ / تفسير نور الثقلين، ج ۱، ص ۵۵۳ / تفسير كنز الدقائق و بحر الغرائب، ج ۳، ص ۵۴۸)

۱. قال رسول الله ﷺ: إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ نَادَى مُنَادٌ مِنْ عَمَلٍ

لِغَيْرِ اللَّهِ فليطلب ثوابه مِمَّنْ عَمِلَهُ لَهُ. (نهج الفصاحة، ص ۱۹۹ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۱۲۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: روز قیامت صدا میزنند: هر کس کاری برای غیر خدا انجام داده پاداش خود را از آن کس که برای او کار کرده بگیرد.

قال رسول الله ﷺ: الشَّرْكُ الْخَفِيُّ أَنْ يَعْمَلَ الرَّجُلُ لِمَكَانِ الرَّجُلِ. (نهج الفصاحة، ص ۵۳۹ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۸۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: شرك نهان آنست که مرد برای حضور مرد دیگری عملی کند.

۲. قال رسول الله ﷺ: الْحَزْمُ سُوءُ الظَّنِّ. (تحف العقول، ص ۷۹ / شرح فارسی

شهاب الأخبار، ص ۱۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: دور اندیشی و احتیاط زیاد نوعی سوء ظن است.

۳. قال رسول الله ﷺ: آفَةُ السَّمَاخَةِ الْمَنُّ. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۷ /

تحف العقول، ص ۶ / التوحيد للصدوق، ص ۳۷۶ / معدن الجواهر و رياضة الخواطر، ص ۵۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: یکی از آفات بخشش، منت نهادن است.

۴. قال رسول الله ﷺ: إِدْرِءُوا الْحُدُودَ بِالشَّبَهَاتِ (دعائم الإسلام، ج ۲،

ص ۴۷۲ / من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۷۴ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۱۰ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۲، ص ۲۴۱ / إقبال الأعمال، ط القديمة، ج ۲، ص ۶۲۷ / نهج الحق و كشف الصدق، ص ۲۸۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: سعی کنید با اندک تردید پدید آمده، اجرای حدود را بر بندگان خدا به تعویق بیندازید.

۵. الإمام زين العابدين عليه السلام: احْفَظْ عَلَيْكَ لِسَانَكَ تَمْلِكُ بِهِ إِخْوَانَكَ.

(التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۲۶ / الإحتجاج على أهل اللجاج للطبرسي، ج ۲، ص ۳۲۰ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۹۳)

امام سجاد علیه السلام فرمودند: زبانت را نگه دار تا دوستانت با تو بمانند!

۶. الإمام علي عليه السلام: وَ كُلُّ شَيْءٍ مِنَ الدُّنْيَا سَمَاعُهُ أَعْظَمُ مِنْ عِيَانِهِ، وَ

كُلُّ شَيْءٍ مِنَ الْآخِرَةِ عِيَانُهُ أَعْظَمُ مِنْ سَمَاعِهِ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۱۷۰ / عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۳۷۷ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۵۱۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: درباره آیه «... کسی که از روی اخلاص رو به خدا کند و نیکوکار بود»: پیامبر ﷺ فرمود: احسان این است که خدا را چنان پرستی که گویی او را می بینی؛ زیرا اگر تو او را نبینی او تو را می بیند.

۱۲. قال رسول الله ﷺ: فِي الْوُضْءِ إِسْرَافٌ، وَ فِي كُلِّ شَيْءٍ إِسْرَافٌ. (ميزان الحکمة، ج ۵، ص ۲۸۶/کنز العمال، ج ۹، ص ۳۲۵)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: در وضو نیز اسراف هست، در هر چیزی اسراف وجود دارد.

الإمام الصادق ﷺ: لَمَّا سُئِلَ عَنْ أَدْنَى الْإِسْرَافِ: ابْتَدَأَ قَوْلَ صَوْنِكَ وَ إِهْرَاقِكَ فَضَلَ إِيْنَاكَ وَ أَكَلِكَ التَّمَرِ وَ رَمَيْكَ بِالنَّوَى هَاهُنَا وَ هَاهُنَا. (الكافي، ج ۴، ص ۵۶/الوافي، ج ۱۷، ص ۸۵)

امام صادق ﷺ فرمودند: در پاسخ به سوالی که از کمترین حد اسراف پرسیده بودند، فرمود: کمترین اندازه آن این است که لباس بیرون را لباس خانه کنی، ته مانده ظرفت را دور بریزی و خرما بخوری و هسته هایش را این طرف و آن طرف بیندازی.

۱۳. قال رسول الله ﷺ: أَحَبُّ الطَّعَامِ إِلَى اللَّهِ مَا كَثُرَتْ عَلَيْهِ الْيَدِي. (بحار الأنوار، ج ۵۹، ص ۲۹۰/مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۶، ص ۲۳۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بهترین غذاها در پیش خدا آن است که گروهی بسیار بر آن بنشینند.

۱۴. الإمام الباقر ﷺ: ثَلَاثٌ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لِأَحَدٍ فِيهِنَّ رُخْصَةً: أَدَاءُ الْأَمَانَةِ إِلَى الْبَرِّ وَ الْفَاجِرِ، وَ الْوَفَاءُ بِالْعَهْدِ لِلْبَرِّ وَ الْفَاجِرِ وَ بَرِّ الْوَالِدَيْنِ بَرِّينَ كَانَا أَوْ فَاجِرَيْنِ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۶۲/وسائل الشیعة، ج ۲۱، ص ۴۹۰)

امام باقر ﷺ فرمودند: سه چیز است که خداوند عزوجل دست هیچ کس را در آن ها باز نگذاشته است: برگرداندن امانت به نیکوکار و بدکار، وفاداری به عهد و پیمان با نیکوکار و بدکار و نیکی کردن به پدر و مادر، خوب باشند یا بد.

۱۵. الإمام علي ﷺ: الْأَمَانَةُ تَجْرُ الرِّزْقَ، وَ الْخِيَانَةُ تَجْرُ الْفَقْرَ. (تحف العقول، ص ۲۲۱/بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۶۰)

امام علی ﷺ فرمودند: امانت داری روزی می آورد و خیانت در امانت فقر.

۱۶. قال رسول الله ﷺ: الْبُسْوَا وَ كُلُّوْا وَ اشْرَبُوا فِي أَنْصَافِ الْبُطُونِ؛ فَإِنَّهُ جُزْءٌ مِنَ النَّبُوَّةِ. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۱۰۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بیوشید و تا نیمی از گنجایش معده ها بخورید و بیاشامید؛ که این بخشی از پیامبری است.

قال رسول الله ﷺ: الْبَطَانَةُ تَقْسِي الْقَلْبَ. (نهج الفصاحة، ص ۳۷۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: پرخوری دل را سخت میکند.

۱۷. مَرَّ رَجُلٌ فِي الْمَسْجِدِ وَ أَبُو جَعْفَرٍ ﷺ جَالِسٌ وَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ، فَقَالَ لَهُ بَعْضُ جُلَسَائِهِ: وَاللَّهِ، إِنِّي لَأُحِبُّ هَذَا الرَّجُلَ. قَالَ لَهُ أَبُو جَعْفَرٍ ﷺ: أَلَا فَأَعْلِمُهُ، فَإِنَّهُ أَبْقَى لِلْمَوَدَّةِ، وَ خَيْرٌ فِي الْأَلْفَةِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۶۶/مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۳۲)

امام باقر ﷺ و امام صادق ﷺ در مسجد نشستند، مردی از آنجا گذشت و به امام باقر ﷺ عرض کرد: به خدا، من این مرد یعنی پسر تو را دوست دارم. امام ﷺ فرمود: پس، به او اظهار کن، زیرا اظهار محبت دوستی را پایدارتر و انس و الفت را بیشتر می کند.

۱۸. قال رسول الله ﷺ: خَدَمْتُكَ زَوْجَتُكَ صَدَقَةٌ. (نهج الفصاحة، ص ۴۵۵/الجامع الصغير، ج ۱، ص ۵۹۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خدمتی که بزَن خود میکنی صدقه است.

۱۹. قال رسول الله ﷺ: بَيْتٌ لَا صَبِيَّانَ فِيهِ لَا بَرَكَهَ فِيهِ. (نهج الفصاحة، ص ۳۷۴/کنز العمال، ج ۱۶، ص ۲۸۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خانه ای که بچه در آن نیست برکت در آن نیست.

۲۰. قال رسول الله ﷺ: اعْقَلْهَا وَ تَوَكَّلْ. (مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۲۰/شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲۰، ص ۳۰۶/إرشاد القلوب إلى الصواب للدیلمی، ج ۱، ص ۱۲۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: زانوی شتر را ببند آنگاه توکل کن.

۲۱. قال رسول الله ﷺ: التَّوْبَةُ تَجِبُ مَا قَبْلَهَا. (شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۳، ص ۶/نزهة الناظر في الجمع بين الأشباه و النظائر، ص ۱۲۰/عوالي اللئالی العزیزة فی الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۲۳۷)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: توبه گذشته ها را می پوشاند.

الإمام علي ﷺ: التَّوْبَةُ تَسْتَنْزِلُ الرَّحْمَةَ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۳/تصنیف غرر الحکم و درر الکلم، ص ۱۹۵)

امام علی ﷺ فرمودند: توبه رحمت را فرود می آورد.

قال رسول الله ﷺ: كُلُّ بَنَى آدَمَ خَطَاةٌ، وَ خَيْرُ الْخَطَايَيْنِ التَّوَابُونَ. (نهج الفصاحة، ص ۶۰۹/الدر المنثور فی التفسیر بالمأثور، ج ۱، ص ۶۲۶)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: همه آدمیان خطا می کنند و بهترین خطاکاران توبه کنندگانند.

الإمام علي ﷺ: تَوَبُوا إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ، وَادْخُلُوا فِي مَحَبَّتِهِ، فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يُحِبُّ التَّوَابِينَ وَ يُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ، وَ الْمُؤْمِنُ تَوَابٌ. (تحف العقول، ص ۱۱۳/الخصال، ج ۲، ص ۶۲۳)

امام علی علیه السلام فرمودند: به درگاه خدای عزوجل توبه برید و به خلقه محبت او دریابید، زیرا خداوند عزوجل توبه گران و پاکیزگان را دوست می دارد.

۲۲. عیاض بن حماد: قلت: یا رسول الله، صَلَّي الله عَلَيْكَ. الرَّجُلُ مِنْ قَوْمِي يُسُبُّنِي وَهُوَ دُونِي فَهَلْ عَلَيَّ بَأْسٌ أَنْ أَنْتَصِرَ مِنْهُ؟ فَقَالَ: الْمُتَسَابَّانِ شَيْطَانَانِ يَتَعَاوَيَانِ وَيَتَهَاتَرَانِ (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۱۱۱)

کسی از رسول خدا صلی الله علیه و آله پرسید: مردی از قوم و قبیله من که از من دون پایه تر است به من ناسزا می گوید، آیا اشکال دارد من هم به کيفر این کار او را دشنام دهم؟ پیامبر فرمود: دو کس که یکدیگر را ناسزا گویند دو شیطانند که به یکدیگر پارس می کنند و به جان هم می افتند.

۲۳. الامام علی علیه السلام: مَنْ عَيَّرَ بَشِيءٌ بِلِيٍّ بِهِ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۴۵۳ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۵۸۳)

امام علی علیه السلام فرمودند: هرکس به چیزی سرزنش کند، خودش به آن گرفتار شود.

۲۴. قال رسول الله صلی الله علیه و آله: مَنْ سَعَى بِالنَّاسِ فَهُوَ بِغَيْرِهِ رَشَدٌ أَوْ فِيهِ شَيْءٌ مِنْهُ. (نهج الفصاحة، ص ۷۷ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۶۱۰)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: هر که بد مردم گوید از کم عقل است یا مرضی دارد.

۲۵. قال رسول الله صلی الله علیه و آله: إِنَّ أَعْجَلَ الطَّاعَةِ ثَوَابًا لَصَلَةِ الرَّحِمِ؛ (الزهد، ص ۳۹ / الکافي، ج ۲، ص ۳۴۷ / تحف العقول، ص ۲۹۴ / الخصال، ج ۱، ص ۱۲۴ / الأمالي للمفيد، ص ۹۸)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: ثواب نیکی با خویشاوندان را از همه کارهای نیک زودتر می دهند.

۲۶. الإمام الرضا علیه السلام: إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا اخْتَارَهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لِأُمُورٍ عِبَادَةٍ شَرَحَ صَدْرَهُ لَذَلِكَ وَأَوْدَعَ قَلْبَهُ تَنَابُيعَ الْحِكْمَةِ، وَاللَّهُمَّ الْعِلْمُ الْإِلَهَامُ. (الکافي، ج ۱، ص ۲۰۲ / تحف العقول، ص ۴۴۱ / الغيبة للنعماني، ص ۲۲۳ / الأمالي للصدوق، ص ۶۸۰ / الإحتجاج على أهل اللجاج للطبرسي، ج ۲، ص ۴۳۶)

امام رضا علیه السلام فرمودند: هرگاه خداوند عزوجل بنده ای را برای اداره امور بندگانش برگزیند، برای این امر به او شرح صدر عطا کند، چشمه های حکمت را در دلش جاری سازد و به او علم و دانش الهام فرماید که از آن پس در هیچ پاسخی درنماند و در یافتن راه درست سرگشته نشود.

۲۷. عیسی علیه السلام: خَادِمِي يَدَايَ، وَدَابَّتِي رِجْلَايَ، وَفِرَاشِي الْأَرْضَ، وَوِسَادِي الْحَجَرِ... أَيْبْتُ وَلَيْسَ لِي شَيْءٌ، وَأَصْبَحُ وَلَيْسَ لِي شَيْءٌ، وَلَيْسَ عَلَيَّ وَجْهِ الْأَرْضِ أَحَدٌ أَغْنِي مِنِّي. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۱۸ / إرشاد القلوب إلى الصواب للدليمي، ج ۱، ص ۱۵۶)

عیسی علیه السلام: خدمتگزار من، دو دست من است و مرکب من، دو پای من و بستر من، زمین و بالش من، سنگ است. شب را با دست خالی به سر می برم و روز را با تهیدستی سپری می کنم و بالین حال در روی زمین توانگتر از من وجود ندارد.

۲۸. أبي عبد الله علیه السلام: مَا مِنْ حَيٍّ إِلَّا وَهُوَ يَنَامُ مَا خَلَا اللَّهُ وَحْدَهُ عَزَّوَجَلَّ، وَالْمَلَائِكَةُ يَنَامُونَ. (كمال الدين و تمام النعمة، ج ۲، ص ۶۶۶ / بحار الأنوار، ج ۵۶، ص ۱۸۵)

امام صادق علیه السلام فرمودند: جز خدا عزوجل، هر موجود زنده دیگری می خوابد و فرشتگان نیز می خوابند.

۲۹. الإمام الصادق علیه السلام: مَا اسْتَخَارَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَبْدٌ مُؤْمِنٌ إِلَّا خَارَ لَهُ وَإِنْ وَقَعَ مَا يُكْرَهُ. (فتح الأبواب بين ذوي الألباب و بين رب الأرباب، ص ۱۴۹ / وسائل الشيعه، ج ۸، ص ۸۱ / هداية الأمة إلى أحكام الأئمة عليهم السلام، ج ۳، ص ۳۰۸)

امام صادق علیه السلام فرمودند: هیچ بنده مؤمنی از خداوند طلب خیر نکند، جز آنکه به او خیر دهد هرچند پیشامد ناخوشایندی برایش بکند باز خیر او در همان است.

۳۰. الإمام علي علیه السلام: قَطِيعَةُ الْجَاهِلِ تَعْدِلُ صِلَةَ الْعَاقِلِ. (تحف العقول، ص ۸۵ / نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۰۴ / خصائص الأئمة عليهم السلام، ص ۱۱۷ / كنز الفوائد، ج ۱، ص ۱۹۹ / نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۵۹)

امام علی علیه السلام فرمودند: بریدن از نادان برابر است با پیوستن با خردمند.

۳۱. الإمام علي علیه السلام: أَحَبُّ الْإِخْوَانِ عَلَى قَدْرِ التَّقْوَى. (تحف العقول، ص ۳۶۸ / الإختصاص، ص ۲۲۶)

امام علی علیه السلام فرمودند: برادران را به اندازه پرهیزگاری آنان دوست بدار.

۳۲. الإمام علي علیه السلام: مَنْ أَمَلَ إِنْسَانًا فَقَدْ هَابَهُ. (الإرشاد في معرفة حجج الله على العباد، ج ۱، ص ۳۰۱ / كشف الغمة في معرفة الأئمة، ط القديمة، ج ۲، ص ۳۴۷ / كشف اليقين في فضائل أمير المؤمنين عليه السلام، ص ۱۸۳)

امام علی علیه السلام فرمودند: هرکس از انسانی امید و آرزویی داشته باشد از او می ترسد.

۳۳. قال رسول الله ﷺ: رسول الله ﷺ: لَنْ يَنْتَرَحَ هَذَا الدِّينُ قَائِمًا يُقَاتِلُ عَلَيْهِ عِصَابَةٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ. (عمدة عيون صحاح الأخبار في مناقب إمام الأبرار، ص ۴۲۱/ نهج الفصاحة، ص ۶۳۸)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: این دین همواره پابرجا خواهد بود و گروهی از مسلمانان تا قیام قیامت، به خاطر آن می جنگند.

قال رسول الله ﷺ: رسول الله ﷺ: لَا تَرَأَى طَائِفَةً مِنْ أُمَّتِي ظَاهِرِينَ حَتَّى يَأْتِيَهُمْ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ ظَاهِرُونَ. (الصرائط المستقیم إلى مستحقّي التقديّم، ج ۳، ص ۸۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: همیشه گروهی از امت من غالباند تا آنکه فرمان خدا ایشان را همچنان که غالباند در رسد.

۳۴. عمرانُ بْنُ حُصَيْنٍ: بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ سَرِيَّةً وَأَمَرَ عَلَيْهِمَ عَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ، فَأَحْدَثَ شَيْئًا فِي سَفَرِهِ... وَكُنَّا أَذًا قَدِمْنَا مِنْ سَفَرِنَا بَدَأْنَا بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَسَلَّمْنَا عَلَيْهِ... فَقَامَ رَجُلٌ مِنْهُمْ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ عَلِيًّا فَعَلَ كَذَا وَكَذَا! فَأَعْرَضَ عَنْهُ ثُمَّ قَامَ الثَّانِي فَقَالَ [مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُ، إِلَى أَنْ قَامَ الرَّابِعُ وَقَالَ مَقَالَةَ الْأَوَّلِ]. فَأَقْبَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى الرَّابِعِ وَقَدْ تَغَيَّرَ وَجْهُهُ، فَقَالَ: دَعُوا عَلِيًّا دَعُوا عَلِيًّا دَعُوا عَلِيًّا! إِنَّ عَلِيًّا مِنِّي وَأَنَا مِنْهُ، وَهُوَ وَلِيٌّ كُلِّ مُؤْمِنٍ بَعْدِي. (عمدة عيون صحاح الأخبار في مناقب إمام الأبرار، ص ۱۹۸)

عمران بن حصین فرمود: پیامبر خدا ﷺ سپاهی را به فرماندهی علی بن ابی طالب گسیل داشت. او در این سفر کاری کرد... ما هرگاه از سفر برمی گشتیم ابتدا خدمت پیامبر خدا ﷺ می رسیدیم. پس، بر آن حضرت سلام کردیم... مردی از آن میان برخاست و عرض کرد: ای پیامبر خدا، علی چنین و چنان کرد. پیامبر از او روی گرداند. مرد دیگری برخاست و همان گفت که آن اولی گفته بود. تا آنکه چهارمی برخاست و سخنان همان نفر اول را به زبان آورد. پیامبر خدا ﷺ درحالی که چهره اش متغیر شده بود رو به او کرده فرمود: رها کنید علی را، رها کنید علی را، رها کنید علی را؛ همانا علی از من است و من از او، او پس از من ولی هر مؤمنی است.

قال رسول الله ﷺ: أَيُّهَا النَّاسُ، لَا تَشْكُوا عَلِيًّا، فَإِنَّهُ لَا خَيْشَنٌ فِي ذَاتِ اللَّهِ أَوْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. (مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۲، ص ۱۱۰/ عمدة عيون صحاح الأخبار في مناقب إمام الأبرار، ص ۱۹۸/ بحار الأنوار، ج ۲۱، ص ۳۷۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: ای مردم! از علی گلايه و شکایت نکنید که به خدا سوگند او برای خدا یا در راه خدا قاطع است.

۳۵. الإمام علي عليه السلام: إِنِّي لَا أُحْتَكَمُ عَلَى طَاعَةٍ إِلَّا وَأَشْبَقُكُمْ إِلَيْهَا، وَلَا أَتْنَاهُكُمْ عَنْ مَعْصِيَةٍ إِلَّا وَاتْنَاهِي قَبْلَكُمْ عَنْهَا. (نهج البلاغة)

للصبيحي صالح، ص ۲۵۰/ عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۱۶۹/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۲۶۴)

امام علی علیه السلام فرمودند: همانا من شما را به طاعتی وانمی دارم مگر آنکه خود جلوتر از شما آن را انجام می دهم و از گناهی باز نمی دارم جز آنکه خودم پیش از شما از آن باز می ایستم.

۳۶. الإمام الباقر عليه السلام: مَثَلُ مَنْ خَرَجَ مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ قَبْلَ قِيَامِ الْقَائِمِ مَثَلُ فَرْخٍ طَارَ وَوَقَعَ فِي كُوَّةٍ فَتَلَاغَبَتْ بِهِ الصَّيَّانُ. (بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۱۳۹/ الغيبة للنعماني، ص ۱۹۹/ مستدرک لوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۱، ص ۳۷)

امام باقر علیه السلام فرمودند: آن دسته از ما خاندان که پیش از قیام قائم دست به قیام بزنند همچون جوجه پرنده ای هستند که از لانه خود بیرون پریده و در سوراخی افتاده و باز ججه دست کودکان شده است.

الإمام الصادق عليه السلام: مَا خَرَجَ وَلَا يَخْرُجُ مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ إِلَى قِيَامِ قَائِمِنَا أَحَدٌ لِيُدْفَعَ ظُلْمًا أَوْ يَنْعَشَ حَقًّا إِلَّا اصْطَلَمَتْهُ الْبَلِيَّةُ وَكَانَ قِيَامُهُ زِيَادَةً فِي مَكْرٍ وَهَنَا. (الصحيفة السجادية، ص ۲۰)

امام صادق علیه السلام فرمودند: هیچ فردی از ما خاندان برای زودن ستم یا زنده کردن حقی قیام نکرده و تا پیش از قیام قائم ما، قیام نخواهد کرد مگر آنکه گرفتاری ها او را از پای درآورد و قیام او بر ناراحتی ما می افزاید.

۳۷. الإمام الصادق عليه السلام: فَمَنْ أَقَرَّ بَدِينِ اللَّهِ فَهُوَ مُسْلِمٌ، وَمَنْ عَمِلَ بِمَا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِهِ فَهُوَ مُؤْمِنٌ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۸/ جامع الأخبار للشعيري، ص ۳۷/ مجموعة نورام، ج ۲، ص ۲۶۷)

امام صادق علیه السلام فرمودند: هرکس به دین خدا اقرار کند مسلمان است و هرکس بدان عمل کند مؤمن است.

الإمام علي عليه السلام: الْإِيمَانُ إِخْلَاصُ الْعَمَلِ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۳۱/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۵۰)

امام علی علیه السلام فرمودند: ایمان خالص کردن عمل است برای خدا.

۳۸. الإمام الصادق عليه السلام: ثَلَاثَةُ أَشْيَاءَ لَا تُرَى كَامِلَةً فِي وَاحِدٍ قَطُّ: الْإِيمَانُ وَالْعَقْلُ وَالْاجْتِهَادُ. (تحف العقول، ص ۳۲۴/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۳۸)

امام صادق علیه السلام فرمودند: سه چیز است که با هم در یک نفر دیده نمی شود: ایمان، عقل و سخت کوشی.

۳۹. قال رسول الله ﷺ: إِنَّ أَعْلَى مَنَازِلِ الْإِيمَانِ دَرَجَةٌ وَاحِدَةٌ مَن بَلَغَ إِلَيْهَا فَقَدْ فَازَ وَظَفِرَ وَهُوَ أَنْ يَنْتَهِيَ بِسِرِّ يَرْتَه فِي الصَّلَاحِ إِلَى أَنْ لَا يُبَالِي لَهَا إِذَا ظَهَرَتْ وَلَا يَخَافُ عِقَابَهَا إِذَا اسْتَتَرَتْ. (بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۳۶۹/ مجموعة نورام، ج ۲، ص ۱۱۷/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۲۸)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: بالاترین مرتبه ایمان درجه‌ای است که هر که به آن درجه رسد رستگار و پیروز شده و آن این است که باطن آدمی به آن حدّ از پاکی رسد که اگر آشکار شود پروایی نداشته باشد و اگر پوشیده ماند از کیفر خدا بر آن نترسد.

۴۰. الإمامُ الحسینُ (ع) في قوله تعالى: إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ ذِكْرُهُ مَا خَلَقَ الْعِبَادَ إِلَّا لِيَعْرِفُوهُ، فَإِذَا عَرَفُوهُ عَبَدُوهُ فَإِذَا عَبَدُوهُ اسْتَغْتَفُوا بِعِبَادَتِهِ عَنْ عِبَادَةِ مَا سِوَاهُ. (علل الشرائع، ج ۱، ص ۹ / كنز الفوائد، ج ۱، ص ۳۲۸ / نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۸۰)

امام حسین (ع) فرمودند: ای مردم! خدا عزوجل بندگان را نیافرید جز برای اینکه او را بشناسند. چون او را شناختند بپرستندش و چون او را بپرستند از پرستش جز او بی‌نیاز شوند.

چهل حدیث ۱۶

۱. قال رسول الله ﷺ: إِيَّاكَ وَالسَّوَالُ فَإِنَّهُ ذَلَّ حَاضِرٌ وَفَقْرٌ تَتَعَجَّلُهُ.
(من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۷۵ / الخصال، ج ۱، ص ۱۸۲ / مكارم الأخلاق، ص ۴۴۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: از سؤال و تقاضا بپرهیز که ذلت نقد است و فقریست که در رسیدن آن شتاب می کنی.

قال رسول الله ﷺ: لَوْ تَعْلَمُونَ مَا فِي الْمَسْأَلَةِ مَا مَشَى أَحَدٌ إِلَى أَحَدٍ يَسْأَلُهُ شَيْئًا. (نهج الفصاحة، ص ۶۴۶ / الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۲، ص ۹۲)
رسول خدا ﷺ فرمودند: اگر می دانستید در سؤال چه چیزهایی است هیچ کس سوی دیگری نمیرفت که از او چیزی بخواهد.

قال رسول الله ﷺ: مَنْ يَتَكَلَّمُ لِي أَنْ لَا يَسْأَلَ النَّاسَ شَيْئًا وَاتَّكَلَّ لَهُ بِالْجَنَّةِ (نهج الفصاحة، ص ۷۴۶ / سیر أعلام النبلاء، ط الرسالة، ج ۸، ص ۵۲۹)
رسول خدا ﷺ فرمودند: کیست که تعهد کند از مردم چیزی نخواهد و من برای او بهشت را تعهد کنم؟

۲. قال رسول الله ﷺ: مَنْ ضَارَّ ضَارَّ اللَّهُ بِهِ وَ مَنْ شَاقَّ شَاقَّ اللَّهُ عَلَيْهِ.
(نهج الفصاحة، ص ۷۷۱ / كنز العمال، ج ۴، ص ۶۱)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که زبان بکسان رساند خدا زیانش رساند و هر که سختگیری کند خدا با وی سخت گیرد.

۳. قال رسول الله ﷺ: النَّاتِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ وَإِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا لَمْ يَضُرَّهُ ذَنْبٌ. (نهج الفصاحة، ص ۳۹۳ / عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۷۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: کسی که از گناه توبه کند چنانست که گناه نکرده باشد و وقتی خدا بنده ای را دوست داشت گناه او را زیان نمیرساند.

۴. قال رسول الله ﷺ: يَقُولُ اللَّهُ: إِذَا ابْتَلَيْتُ عَبْدِي فَصَبِرَ وَلَمْ يَشْكُنِي إِلَى عَوَادَةِ أَبْدَلْتُهُ لَحْمًا خَيْرًا مِنْ لَحْمِهِ فَإِنْ أَبْرَأْتَهُ أَبْرَأْتَهُ وَلَا ذَنْبَ لَهُ وَإِنْ تَوَقَّيْتَهُ فِإِلَيَّ رَحْمَتِي. (شرح مصباح الشريعة، ترجمه عبدالرزاق گیلانی، ص ۵۶۰ / نهج الفصاحة، ص ۴۲۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند گوید: وقتی بنده خود را مبتلا ساختم و صبر کرد و با عیادت کنندگان خود از من شکایت نکرد اگر او را شفا دادم همه گناهانش محو شده است و اگر جانش را گرفتم او را مشمول رحمت خود کرده ام

۵. الإمام الرضا ﷺ: إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ اتِّقَاكُمْ وَ أَعْمَلَكُمْ بِالتَّقِيَّةِ، فَقِيلَ لَهُ: يَا بَنَ رَسُولَ اللَّهِ، إِلَى مَتَى؟ قَالَ: إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ، وَهُوَ يَوْمُ خُرُوجِ قَائِمِنَا، فَمَنْ تَرَكَ التَّقِيَّةَ قَبْلَ خُرُوجِ قَائِمِنَا فَلَيْسَ مِنَّا. (كفاية الأثر في النص على الأئمة الإثني عشر، ص ۲۷۴ / كمال الدين و تمام النعمة، ج ۲، ص ۳۷۱ / إعلام الوری بأعلام الهدی، ط القديمة، ص ۴۳۴ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۴۳ / كشف الغمة في معرفة الأئمة، ط القديمة، ج ۲، ص ۵۲۴)

امام رضا ﷺ فرمودند: همانا گرامی ترین شما نزد خدا با تقواترین و پایبندترین شما به تقیه است. عرض شد: ای پسر پیامبر خدا! تا کی؟ فرمود: تا روزگار معین که روزگار قیام قائم ماست. پس، هر که پیش از قیام قائم ما تقیه را ترک کند از ما نیست.

۶. الإمام علي ﷺ: كُنْ فِي الدُّنْيَا بَيِّنَةً، وَ فِي الْآخِرَةِ بِقَلْبِكَ وَ عَمَلِكَ. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۳۹۱ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۵۳۰)
امام علی ﷺ فرمودند: با پیکر خویش در دنیا باش و با دل و عمل خود در آخرت.

۷. قال رسول الله ﷺ: أَدْعُوا اللَّهَ وَ أَنْتُمْ مَوْقِنُونَ بِالْإِجَابَةِ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۹ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۲۳۷ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۴۴ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۹۵)
رسول خدا ﷺ فرمودند: خدا را بخوانید درحالی که یقین دارید که اجابت میشود.

۸. قال رسول الله ﷺ: مَنْ أَكَلَ بِالْعِلْمِ طَمَسَ اللَّهُ عَلَى وَجْهِهِ (نهج الفصاحة، ص ۷۵۵ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۵۸۰)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که علم دین را وسیله معاش خویش قرار دهد، خداوند چهره او را دگرگون کند

۹. الإمام الرضا ﷺ: مَرُّ الصَّبِيِّ فَلْيَتَصَدَّقْ بِيَدِهِ بِالْكَسْرِ وَ الْقَبْضَةِ وَ الشَّيْءِ وَ إِنْ قَلَّ، فَإِنَّ كُلَّ شَيْءٍ يُرَادُ بِهِ اللَّهُ وَ إِنْ قَلَّ بَعْدَ أَنْ تَصَدَّقَ النَّيَّةُ فِيهِ عَظِيمٌ. (الكافي، ج ۴، ص ۴ / وسائل الشيعة، ج ۹، ص ۳۷۶)
امام الرضا ﷺ فرمودند: به فرزندت دستور بده که با دست خودش گرچه به اندازه تکه نانی یا یک مشت از چیزی باشد، صدقه بدهد. زیرا هر چیزی که در راه خدا داده شود اگر با نیت پاک صورت گیرد هر چند کم باشد بسیار زیاد است.

۱۰. قال رسول الله ﷺ: الْخَيْرُ مَعَ أَكْبَرِكُمْ. (نهج الفصاحة، ص ۴۷۷ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۶۳۹)
رسول خدا ﷺ فرمودند: خیر همراه بزرگان شماس

۱۶. الإمام علي عليه السلام: غَسْلُ الثِّيَابِ يُذْهِبُ الْهَمَّ وَ الْحُزْنَ. (الخصال، ج ۲، ص ۶۱۲/ مكارم الأخلاق، ص ۱۰۳)

امام علی علیه السلام فرمودند: شستن جامه‌ها غم و اندوه را می‌برد.
قال رسول الله صلى الله عليه وآله: حَسَنُوا لِبَاسِكُمْ وَأَصْلَحُوا رَحَالَكُمْ حَتَّى تَكُونُوا كَأَنْتُمْ شَامَةٌ فِي النَّاسِ. (نهج الفصاحة، ص ۴۴۴/ النهاية في غريب الحديث و الأثر، ج ۱، ص ۳۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: لباس خوب بپوشید و از اسباب و وسایل خوب بهره‌گیرید چنان که در میان همه چون خالی نمودار باشید.

۱۷. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: مَنْ أَكَلَ وَ دُوعَيْنَيْنِ يَنْظُرُ إِلَيْهِ وَ لَمْ يُؤَاسِهِ ابْتُلِيَ بِدَاءٍ لَا دَوَاءَ لَهُ. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۴۷)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: هر که غذا بخورد در حالیکه موجود دوچشمی به او مینگرد و ولی او را شریک غذای خود نکند به دردی بی‌درمان گرفتار آید.

نَجِيحٌ: رَأَيْتُ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ عليه السلام: يَأْكُلُ وَ بَيْنَ يَدَيْهِ كَلْبٌ، كُلَّمَا أَكَلَ لُقْمَةً طَرَحَ لِلْكَلْبِ مِثْلَهَا، فَقُلْتُ لَهُ: يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ، أَلَا أَرْحِمُ هَذَا الْكَلْبَ عَنْ طَعَامٍ؟ قَالَ: دَعُهُ، إِنِّي لَا سَتَّحِيي مِنَ اللَّهِ تَعَالَى أَنْ يَكُونَ ذُو رُوحٍ يَنْظُرُ فِي وَجْهِهِ وَ أَنَا أَكُلُ ثُمَّ لَا أُطْعِمُهُ. (بحار الأنوار، ج ۳، ص ۳۵۲/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۷، ص ۱۹۲)

راوی گفت دیدم حسن بن علی علیه السلام: غذا می‌خورد و در برابرش سگی بود. هر لقمه‌ای که می‌خورد به همان اندازه هم جلوی سگ می‌انداخت. به ایشان عرض کردم: بابن رسول الله! آیا می‌خواهی این سگ را از کنار غذای شما دور کنم؟ فرمود: به حال خودش بگذارد؛ من از خدا شرم می‌کنم که مشغول خوردن غذا باشم و جانداري به صورت من نگاه کند و به او غذا ندهم.

۱۸. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: الْخَلْقُ كُلُّهُمْ عِيَالٌ اللَّهُ فَأَحْبَبُهُمْ إِلَى اللَّهِ أَنْفَعُهُمْ لِعِيَالِهِ. (قرب الإسناد، ط الحديقه، ص ۱۲۰/ وسائل الشيعة، ج ۱۶، ص ۳۴۵/ عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۱۰۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: مردم همه عیال خدايند و محبوب ترين کس پيش خدا کسی است که برای عیال وی سودمندتر باشد.

۱۹. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: رَحِمَ اللَّهُ وَالِدَا أَعَانَ وَلَدَهُ عَلِيٌّ بِرَّهُ. (الأمالي للصدوق، ص ۲۸۸/ ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۸۶/ غرر الحکم و درر الکلم، ص ۳۷۵/ جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۰۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خدا رحمت کند پدری را که فرزند خود را کمک کند تا با پدر نیکی تواند کرد.

۱۱. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: رُوي أن عابِدَ بني إسرائيل كَانَ إِذَا بَلَغَ الْغَايَةَ فِي الْعِبَادَةِ صَارَ مَشَاءً فِي حَوَائِجِ النَّاسِ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۹۹/ وسائل الشيعة، ج ۱۶، ص ۳۶۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: روایت شده است که در میان بنی اسرائیل هرگاه عابدی به نهایت درجه عبادت می‌رسید آنگاه برای برآوردن نیازها و رفع مشکلات مردم به راه می‌افتاد.

۱۲. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: أَنَّ مِنَ السَّرَفِ أَنْ تَأْكُلَ كُلَّمَا اشْتَهَيْتَ. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۴۷/ شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۹، ص ۱۸۸)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: این که هرچه دلت خواست بخوری، نوعی از اسراف است.

۱۳. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: إِنَّمَا أَهْلَكَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَم أَنَّهُمْ كَانُوا إِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الشَّرِيفُ تَرَكَوهُ وَ إِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الضَّعِيفُ أَقَامُوا عَلَيْهِ الْحَدَّ. (نهج الفصاحة، ص ۳۴۵/ تفسیر ابن کثیر، ج ۲، ص ۵۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هلاک پیشینیان شما از آنجا بود که دزد معتبر را رها می‌کردند و دزد ضعیف را مجازات می‌کردند.

۱۴. الإمام علي عليه السلام: رُوي أن مَوْتَاكُم فَإِنَّهُمْ يَفْرَحُونَ بِزِيَارَتِكُمْ وَ يُطْلَبُ أَحَدُكُمْ حَاجَتَهُ عِنْدَ قَبْرِ أَبِيهِ وَ عِنْدَ قَبْرِ أُمِّهِ بِمَا يَدْعُو لَهُمَا. (الكافي، ج ۳، ص ۲۳۰/ الخصال، ج ۲، ص ۶۱۸)

امام علی علیه السلام فرمودند: اموات خود را زیارت کنید؛ زیرا آنان از دیدار شما خوشحال می‌شوند؛ انسان باید بعد از آن که بر سر قبر پدر و مادر خود برایشان دعا کرد، حاجت خود را از خدا بخواهد.

۱۵. الإمام علي عليه السلام: فِي عَهْدِهِ لِلْأَشْتَرِ وَ إِنْ عَقَدْتَ بَيْنَكَ وَ بَيْنَ عَدُوِّكَ عَقْدَةً أَوْ الْبَسْتَهُ مِنْكَ دِمَةً فَحُطَّ بِكَ بِالْوَفَاءِ وَ أَرَعَ دِمَتَكَ بِالْأَمَانَةِ، وَ اجْعَلْ نَفْسَكَ جُنَّةً دُونَ مَا أُعْطِيتَ فَإِنَّهُ لَيْسَ مِنْ فَرَائِضِ اللَّهِ شَيْءٌ النَّاسُ أَشَدُّ عَلَيْهِ اجْتِمَاعاً مَعَ تَفَرُّقِ أَهْوَائِهِمْ وَ تَشْتَّتِ آرَائِهِمْ مِنْ تَعْظِيمِ الْوَفَاءِ بِالْعَهْدِ. (خصائص الأئمة عليهم السلام، ص ۱۲۳/ بحار الأنوار، ج ۹۷، ص ۴۷)

در عهدنامه‌اش به مالک اشتر، علی علیه السلام نوشت: اگر با دشمن خود پیمانی بستی یا به او جامه زنهار و امان پوشاندی به پیمان خویش وفا کن و با امانت پیمانت را رعایت نما و خود را سپر زنهار که داده‌ای گردان؛ زیرا مردم، با همه خواست‌های گوناگون و آرای پراکنده‌ای که دارند، نسبت به هیچ فرضیه‌ای از فرایض الهی همچون بزرگ‌شمردن وفای به پیمان هم‌داستان نیستند.

۲۰. قال رسول الله ﷺ: اطلبوا الرزق في خبايا الأرض. (فقه القرآن، ج ۲، ص ۲۲/ کتاب العين، ج ۴، ص ۳۱۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: روزی را در نهانگاه‌های زمین بجوئید آنجا که گمان آن نمیرود.

۲۱. قال رسول الله ﷺ: تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ، فَإِنِّي أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ فِي كُلِّ يَوْمٍ مِائَةً مَرَّةً. (تفسير نور الثقلين، ج ۳، ص ۵۹۵/ جامع الأخبار للشعيري، ص ۵۷)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: به درگاه خدا توبه کنید که من روزی صد بار به درگاه او توبه می‌کنم.

۲۲. قال رسول الله ﷺ: مِنْ أَكْبَرِ الْكَبَائِرِ أَنْ يَسُبَّ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ، قِيلَ: وَ كَيْفَ يَسُبُّ وَالِدَيْهِ؟ قَالَ: يَسُبُّ الرَّجُلَ فَيَسُبُّ أَبَاهُ وَ أُمَّهُ. (مجموعه‌وارام، ج ۱، ص ۱۱۱/ بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۴۶)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: از بزرگ‌ترین گناهان این است که آدمی پدر و مادر خود را دشنام دهد. عرض شد: چگونه کسی پدر و مادر خود را دشنام می‌دهد؟ فرمود: کس دیگری را دشنام می‌دهد و او متقابلاً به پدر و مادر وی ناسزا می‌گوید.

۲۳. الإمام زين العابدين ﷺ: إَعْلَمْ وَ يَحْكَمْ يَا بَنَ آدَمَ! أَنَّ قَسْوَةَ الْبِطْنَةِ، وَ كَفْظَةَ الْمِلَادَةِ، وَ سُكْرَ الشَّبَعِ، مِمَّا يَتَّبِطُّ وَ يُطِطُّ عَنِ الْعَمَلِ، وَ يُنْسِي الذِّكْرَ. (تحف العقول، ص ۲۷۳/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۲۹)

امام سجاد ﷺ فرمودند: وای بر تو ای پسر آدم! بدان که سنگینی پرخوری و رخوت و تبلی برخاسته از انباشتن معده و مستی سیری از چیزهایی هستند که انسان را در زمینه عمل سست و تبیل می‌کنند و ذکر خدا را از یاد او می‌برند.

۲۴. قال رسول الله ﷺ: لَا تَظْهَرِ الشَّمَاتَةَ لِأَخِيكَ فَيَعَافِيهِ اللَّهُ وَ يَتَّيْلِكَ. (الأمالي للمفيد، ص ۲۶۹/ شرح فارسی شهاب‌الآخبار، ص ۳۴۹/ الأمالي للطوسي، ص ۳۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: برادر خویش را شماتت مکن که خدا او را عافیت دهد و ترا مبتلا کند.

۲۵. قال رسول الله ﷺ: مَا عَظُمَتْ نِعْمَةُ اللَّهِ عَلَى عَبْدٍ إِلَّا اشْتَدَّتْ عَلَيْهِ مَوْنَةُ النَّاسِ فَمَنْ لَمْ يَحْتَمِلْ تِلْكَ الْمَوْنَةَ لِلنَّاسِ فَقَدْ عَرَضَ تِلْكَ النِّعْمَةُ لِلزَّوَالِ. (الأمالي للطوسي، ص ۳۰۶/ وسائل الشیعة، ج ۱۶، ص ۳۲۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی نعمت خدا بر بنده ای بزرگ شود حاجت مردم بر او بیشتر شود و هر که این حاجات را تحمل نکند نعمت خویش را بمعرض زوال آورده است.

۲۶. قال رسول الله ﷺ لِعَلِيٍّ: لَا يُحِبُّكَ إِلَّا مُؤْمِنٌ، وَ لَا يُبْغِضُكَ إِلَّا

مُنافِقٌ. (الغارات، طالقديمة، ج ۲، ص ۳۵۶/ المسترشد في إمامة علي بن أبي طالب عليه السلام، ص ۳۵۸/ الأمالي للصدوق، ص ۱۳۴/ الخصال، ج ۲، ص ۵۵۸/ معاني الأخبار، ص ۶۰/ علل الشرائع، ج ۱، ص ۱۴۵/ الإرشاد في معرفة حجج الله على العباد، ج ۱، ص ۴۰/ الأمالي للمفيد، ص ۳۰۸/ كنز الفوائد، ج ۲، ص ۸۳/ الأمالي للطوسي، ص ۷۸/ كنز العمال، ج ۱۱، ص ۶۲۲/ مسند أحمد، ط الرسالة، ج ۲، ص ۱۳۶/ سنن الترمذی، ت شاكر، ج ۵، ص ۶۴۳/ معجم الأوسط، ج ۵، ص ۸۷)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: ای علی! مؤمن تو را دشمن ندارد و منافق دل به دوستی تو نسپارد.

۲۷. قال رسول الله ﷺ: الْغِنَى فِي الْقَلْبِ، وَ الْفَقْرُ فِي الْقَلْبِ. (الجعفریات، ص ۱۵۵/ بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۶۸)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: توانگری در دل است و نیازمندی نیز در دل است.

۲۸. قال رسول الله ﷺ: فَإِنْ أَحَدَكُمْ إِذَا مَاتَ فَقَدْ قَامَتْ قِيَامَتُهُ، يَرَى مَا لَهُ مِنْ خَيْرٍ أَوْ شَرٍّ. (إرشاد القلوب إلى الصواب للدليمي، ج ۱، ص ۱۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هرگاه یکی از شما بمیرد، قیامتش برپا شده است: خوبی‌ها و بدی‌های خود را می‌بیند.

۲۹. الإمام علي ﷺ: اسْتَخِرْ وَ لَا تَتَخَيَّرْ، فَكَمْ مَنْ تَخَيَّرَ أَمْرًا كَانَ هَلَاكُهُ فِيهِ. (عيون الحكم و المواعظ للثي، ص ۸۳/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۳۷)

امام علی ﷺ فرمودند: از خدا طلب خیر کن و بدون آن دست به انتخاب مزن؛ زیرا بسا کسی که بدون طلب خیر از خدا کاری را انتخاب کرده و آن کار موجب نابودی او شده است.

۳۰. الإمام علي ﷺ: كُنْ بِعَدْوِكَ الْعَاقِلِ أَوْ تَقَنَّكَ مِنْكَ بِصَدِيقِكَ الْجَاهِلِ. (عيون الحكم و المواعظ للثي، ص ۳۹۲/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۵۳۱)

امام علی ﷺ فرمودند: به دشمن دانای خود اطمینان بیشتر داشته باش تا به دوست نادان.

۳۱. الإمام الصادق ﷺ: لَا أَزَالُ أَنَا وَ شِيعَتِي بَخِيرٍ مَا خَرَجَ الْخَارِجِيُّ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ ص، وَ لَوْدُدْتُ أَنَّ الْخَارِجِيَّ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ خَرَجَ وَ عَلَيَّ نَقْعُهُ عِيَالِهِ. (السران الحاوي لتحرير الفتاوي و المستطرفات، ج ۳، ص ۵۶۹/ وسائل الشیعة، ج ۱۵، ص ۵۴)

امام صادق ﷺ فرمودند: تا زمانی که فردی از خاندان محمد ﷺ هست که قیام کند من و شیعیانم در خیر و خوبی به سر می‌بریم. حتی

دوست داشتم کسی خروج کند و خرج خانواده اش را من بپردازم تا کسی کاری با ما نداشته باشد.

۳۲. الإمام الصادق (ع): إِنَّ الْإِيمَانَ عَشْرُ دَرَجَاتٍ بِمَنْزِلَةِ السَّلَامِ، يُصْعَدُ مِنْهُ مِرْقَاةً بَعْدَ مِرْقَاةٍ، فَلَا يَقُولَنَّ صَاحِبُ الْاِثْنَيْنِ لِصَاحِبِ الْوَاحِدِ: لَسْتُ عَلَى شَيْءٍ حَتَّى يَنْتَهِيَ إِلَى الْعَاشِرِ. فَلَا تُسْقِطْ مَنْ هُوَ دُونَكَ فَيُسْقِطَكَ مَنْ هُوَ فَوْقَكَ، وَإِذَا رَأَيْتَ مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنْكَ بِدَرَجَةٍ فَارْفَعَهُ إِلَيْكَ بِرَفْقٍ وَلَا تَحْمِلَنَّ عَلَيْهِ مَا لَا يُطِيقُ فَتَكْسِرَهُ، فَإِنَّ مَنْ كَسَرَ مُؤْمِنًا فَعَلَيْهِ جَبَرٌ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۵ / وسائل الشیعة، ج ۱۶، ص ۱۶۲)

امام صادق (ع) فرمودند: ایمان مانند نردبانی است که ده پله دارد و پله های آن یکی پس از دیگری پیموده می شود. پس کسی که در پله دوم است نباید به آن که در پله اول است بگوید تو چیزی نداری تا برسد به آن که در پله دهم است او هم نباید به پایین تر خود چنین سخنی بگوید. آن را که در پله پایین تر از تو قرار دارد نینداز که بالاتر از تو نیز تو را می اندازد. اگر دیدی کسی یک پله از تو پایین تر است با مهربانی و ملایمت او را به طرف خود بالا کشان و فراتر از توانش باری به دوش او مگذار که او را می شکنی و هرکس مؤمنی را بشکند باید شکستگی او را درمان کند.

۳۳. قال رسول الله (ص): أَفْضَلُ الْإِيمَانِ أَنْ تَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ مَعَكَ حَيْثُ مَا كُنْتَ. (نهج الفصاحة، ص ۲۲۹ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۱۸۷)

پیامبر خدا (ص) فرمودند: برترین ایمان این است که بدانی خداوند همه جا با توست.

۳۴. الإمام الصادق (ع): لَا يَثْبُتُ لَهُ الْإِيمَانُ إِلَّا بِالْعَمَلِ وَالْعَمَلُ مِنْهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۸ / وسائل الشیعة، ج ۱۵، ص ۱۶۸)

امام صادق (ع) فرمودند: ایمان مؤمن جز با عمل استوار نمی شود، عمل جزئی از ایمان است.

۳۵. الإمام الكاظم (ع): لَيْسَ كُلُّ مَنْ قَالَ بَوْلَايَتِنَا مُؤْمِنًا، وَلَكِنْ جُعِلُوا أَنْسَاءَ لِلْمُؤْمِنِينَ. (مسائل علي بن جعفر و مستدرکاتها، ص ۳۲۹ / الكافي، ج ۲، ص ۲۴۴ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۲۴)

امام کاظم (ع) فرمودند: نه هرکه دم از ولایت ما بزند مؤمن است بلکه آنان همدم مؤمنان قرار داده شده اند.

۳۶. الإمام علي (ع): لَا تَأْمَنَنَّ مَلُومًا. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۵۰۶ / عيون الحكم والمواعظ للبيهي، ص ۵۲۴ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۷۵۴)

امام علی (ع) فرمودند: شخص به ستوه آمده و رنجیده را امین مشمار.

۳۷. الامام علي (ع): أَمَا إِنَّهُ لَيْسَ بَيْنَ الْحَقِّ وَالْبَاطِلِ إِلَّا أَرْبَعُ أَصَابِعَ ... الْبَاطِلُ أَنْ تَقُولَ: سَمِعْتُ، وَ الْحَقُّ أَنْ تَقُولَ: رَأَيْتُ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۱۹۸ / وسائل الشیعة، ج ۱۶، ص ۳۷۹)

امام علی (ع) فرمودند: میان حق و باطل جز چهار انگشت فاصله نیست ... باطل آن است که بگویی: شنیدم و حق آن است که بگویی: دیدم.

الإمام الباقر (ع): سئل أمير المؤمنين (ع): كَمْ بَيْنَ الْحَقِّ وَالْبَاطِلِ؟ فَقَالَ: أَرْبَعُ أَصَابِعٍ وَ وَضَعَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ يَدَهُ عَلَى أُذُنِهِ وَ عَيْنَيْهِ فَقَالَ: مَا رَأَتْهُ عَيْنَاكَ فَهُوَ الْحَقُّ، وَ مَا سَمِعْتَهُ أَذْنَاكَ فَأَكْثَرُهُ بَاطِلٌ. (الخصال، ج ۱، ص ۲۳۶ / بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۱۹۶)

امام باقر (ع) فرمودند: از امیرالمؤمنین (ع) سؤال شد: فاصله میان حق و باطل چه اندازه است؟ فرمود: چهار انگشت. سپس دست خود را میان گوش و چشم خود قرار داد و فرمود: آنچه چشمانت ببیند حق است و آنچه گوشهات بشنود بیشترش باطل است.

۳۸. قال رسول الله (ص): إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يُبْغِضُ رَجُلًا يُدْخُلُ عَلَيْهِ فِي بَيْتِهِ وَ لَا يُقَاتِلُ. (عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۲۸)

رسول خدا (ص) فرمودند: خداوند مردی را که در خانه اش به او تجاوز می شود و نمی جنگد دوست ندارد.

۳۹. الإمام الصادق (ع): مَنْ وَضَعَ حُبَّهُ فِي غَيْرِ مَوْضِعِهِ فَقَدْ تَعَرَّضَ لِلْقَطِيعَةِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۶۶ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۲۲)

امام صادق (ع) فرمودند: هر که محبتش را بی جا صرف کند، رشته دوستی اش گسیخته شود.

۴۰. الإمام الباقر (ع): لَا وَاللَّهِ مَا أَرَادَ اللَّهُ تَعَالَى مِنَ النَّاسِ إِلَّا خَصَلَتَيْنِ: أَنْ يُقَرَّروا لَهُ بِالنَّعَمِ فَيَنْزِيَهُمْ، وَ بِالذُّنُوبِ فَيَغْفِرَ لَهُمْ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۲۶ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۱۰ / مجموعة ورام، ج ۱، ص ۱۸)

امام باقر (ع) فرمودند: سوگند به خدا که او از مردم جز دو کار نخواسته: به نعمتهای او اعتراف کنند تا نعمت را افزون کند و به گناهان اقرار ورزند تا بیامرزد. (مؤلف: این روایت از جوامع الکلم است یعنی در کمترین لفظ بیشترین معنا را بیان کرده و تمام راه را در دو کلمه گفته).

امام سجاده علیه السلام فرمودند: مؤمن سکوت می‌کند تا سالم ماند و سخن می‌گوید تا سود برد.

قال رسول الله ﷺ: قولوا خيرا تغنموا و اسكتوا عن شرّ تسلموا.
(شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۱۴/ نهج الفصاحة، ص ۶۰۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خیر گوئید تا بهره برید و از شر خاموش مانید تا بسلامت روید.

۶. حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ: يَا حَفْصُ مَا مَنَرَلَهُ الدُّنْيَا مِنْ نَفْسِي إِلَّا بِمَنَرَلَةِ الْمَيِّتَةِ إِذَا اضْطُرَّتْ إِلَيْهَا أَكَلْتُ مِنْهَا... ثُمَّ تَلَا قَوْلَهُ: «تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعُهَا لِلَّذِينَ لَا يَرِيدُونَ عُلُقًا فِي الْأَرْضِ وَلَا فُسَادًا...»، وَ جَعَلَ يَبْكِي وَ يَقُولُ: ذَهَبَتْ وَاللَّهِ الْأَمَانِيُّ عِنْدَ هَذِهِ الْآيَةِ. (تفسير القمي، ج ۲، ص ۱۴۶/ البرهان في تفسير القرآن، ج ۴، ص ۲۸۹)

راوی می‌گوید: امام صادق علیه السلام فرمودند: دنیا در نظر من چونان مردار است که هرگاه ناچار شدم از آن می‌خورم... آیه «أَنْ سَرَى آخِرَتِ رَا» برای کسانی قرار داده‌ایم که در دنیا علو و فساد نخواهند» را تلاوت فرمود و شروع به گریستن کرد و گفت: سوگند به خدا که با این آیه همه آرزوها بر باد رفت.

۷. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: عَمَلُ الْبِرِّ كُلُّهُ نِصْفُ الْعِبَادَةِ وَ الدَّعَاءُ نِصْفُ فَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ تَعَالَى بَعْدَ خَيْرٍ أَنْتَحَى قَلْبُهُ لِلدَّعَاءِ. (نهج الفصاحة، ص ۵۷۵/ كنز العمال، ج ۲، ص ۶۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: همه اعمال خیر يك نیمه عبادتست و دعا نیمه دیگر. چون خدا برای بنده ای خیر خواهد قلب او را بدعا متمایل کند.

۸. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ قَلِيلَ الْعَمَلِ مَعَ الْعِلْمِ كَثِيرٌ (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۶۱/ نهج الفصاحة، ص ۳۳۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: کار اندک که با بصیرت و دانش انجام گیرد، اندک نیست بلکه بسیار است

۹. الْأَمَامُ عَلِيُّ عليه السلام: جُودُ الرَّجُلِ يُحِبُّهُ إِلَى أَضْدَادِهِ، وَ بُخْلُهُ يُبْغِضُهُ إِلَى أَوْلَادِهِ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۲۲۲/ تصنيف غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۷۸)

امام علی علیه السلام فرمودند: بخشنده‌گی مرد او را محبوب دشمنانش می‌کند و بخلش او را نزد فرزندانش هم منفور می‌سازد.

۱۰. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَحَبُّ حَبِيبِكَ هَوْنًا مَا عَسَى أَنْ يَكُونَ بَغِيضَكَ يَوْمًا مَا وَ أَبْغَضُ بَغِيضِكَ هَوْنًا مَا عَسَى أَنْ يَكُونَ حَبِيبَكَ يَوْمًا مَا.

چهل حدیث ۱۷

۱. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَصْدَقُ كَلِمَةٍ قَالَتْهَا الْعَرَبُ كَلِمَةُ لَبِيدٍ: أَلَا كَلَّ شَيْءٌ مَا خَلَا اللَّهَ بَاطِلٌ. (مصباح الشريعة، ص ۶۰/ بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۲۹۵)
رسول خدا ﷺ فرمودند: راست ترین حرفی که عرب گفته شعر لبید است که گوید بجز خدا همه چیز باطل است.
مؤلف گوید: بجز با روی خوبت عشق بازی حرام است و حرام است و حرام است.

همه فانی و خوان وحدت تو مدام است و مدام است و مدام است.

۲. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: وَ انْتَظِرُوا الْفَرَجَ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ عِبَادَةَ. (نهج الفصاحة، ص ۴۵۳/ سراج الملوك، ج ۱، ص ۲۸۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: انتظار گشایش از طرف خداوند عبادت است.
الإمام علي عليه السلام: انْتَظِرُوا الْفَرَجَ وَ لَا تَيَاسُوا مِنْ رُوحِ اللَّهِ، فَإِنَّ أَحَبَّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ انْتَظَارُ الْفَرَجِ. (الخصال، ج ۲، ص ۶۱۶/ عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۹۳)

امام علی علیه السلام فرمودند: در انتظار فرج باشید و از رحمت خدا نومید مشوید، زیرا محبوب‌ترین کارها نزد خداوند انتظار فرج است.

۳. الإمام الصادق عليه السلام: مُلْعُونٌ مُلْعُونٌ رَجُلٌ يَبْدُءُ أَخُوهُ بِالضُّلْحِ فَلَمْ يُصَالِحْهُ. (كنز الفوائد، ج ۱، ص ۱۵۰/ وسائل الشيعة، ج ۱۶، ص ۲۸۰)

امام صادق علیه السلام فرمودند: ملعون است، ملعون است، کسی که برادرش با وی از در صلح و آشتی درآید و او آشتی نکند.

۴. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ الشَّيْطَانَ قَالَ: لَنْ يَنْجُو مِنِّي الْغَنِيُّ مِنْ إِحْدَى ثَلَاثٍ: إِمَّا أَنْ أُرْتَبَهُ فِي عَيْنِهِ فَيَمْنَعَهُ مِنْ حَقِّهِ، وَ إِمَّا أَنْ أُسْهَلَ عَلَيْهِ سَبِيلُهُ فَيَنْفِقَهُ فِي غَيْرِ حَقِّهِ، وَ إِمَّا أَنْ أُحِبَّ إِلَيْهِ فَيَكْسِبَهُ بِغَيْرِ حَقِّهِ. (ميزان الحكمة، ج ۱، ص ۴۳۲/ تفسير الثعالبي، ج ۴، ص ۳۷۶)

پیامبر خدا ﷺ: شیطان گفت: آدم توانگر از چنگ من خلاصی ندارد و او را به یکی از این سه چیز گرفتار می‌کنم: یا مال و ثروت را درنظر او می‌آرایم که در نتیجه، از پرداخت حقوق مالی خویش، خودداری می‌ورزد یا راه‌های مصرف آن را برایش آسان می‌کنم که در نتیجه، آن‌ها را به ناحق خرج کند و یا مال و ثروت را محبوب او می‌گردانم که در نتیجه، آن را از راه‌های ناروا به دست می‌آورد.

۵. الإمام زين العابدين عليه السلام: الْمُؤْمِنُ يَصْمُتُ لِيَسْلَمَ، وَ يَنْطِقُ لِيُغْنَمَ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۳۱/ مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۹، ص ۲۲۶)

(نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۵۲۲ / كنزالفوائد، ج ۲، ص ۱۵۱ / شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۲۶ / الأملالي للطوسي، ص ۳۶۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: در دوستی میانه نگهدار که شاید دوست روزی دشمن تو شود و در دشمنی راه افراط مسپار که شاید دشمن روزی دوست گردد.

۱۱. الإمام علي عليه السلام: خَادِعٌ نَفْسَكَ فِي الْعِبَادَةِ وَ اِزْفُقُ بِهَا وَ لَا تَقْهَرْهَا وَ خُذْ عَفْوَهَا وَ نَشَاطَهَا إِلَّا مَا كَانَ مَكْتُوبًا عَلَيْكَ مِنَ الْفَرِيضَةِ فَإِنَّهُ لَا بُدَّ مِنْ قَضَائِهَا وَ تَعَاهُدهَا عِنْدَ مَحَلِّهَا. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۶۰ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۹۹)

امام علی علیه السلام فرمودند: برای عبادت کردن نفس خود را فریبده و با نفست ملایمت کن و به زور به عبادت وادارش مکن و در زمان فراغت و نشاطش او را به عبادت گیر، مگر در عباداتی که بر تو واجب گشته است که در این صورت باید آنها را به موقع انجام دهی و بر آنها مواظبت کنی.

۱۲. الإمام الصادق عليه السلام: لَمَّا دَخَلَ عَلَيْهِ عَمْرُو بْنُ حُرَيْتٍ وَ هُوَ فِي مَنْزِلِ أَخِيهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ فَقَالَ لَهُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ، مَا حَوَّلَكَ إِلَيَّ هَذَا الْمَنْزِلَ؟! طَلَبْتُ النَّثْرَةَ. (المحاسن، ج ۲، ص ۶۲۲ / الكافي، ج ۲، ص ۲۳)

امام صادق علیه السلام فرمودند: کسی خدمت امام صادق علیه السلام که در منزل برادر خود عبدالله بن محمد تشریف داشت، رسید و عرض کرد: فدایت شوم! چه شده که به این جا آمده‌اید؟ حضرت فرمود: برای گردش و تفریح.

۱۳. قال رسول الله ﷺ: إذا استشار أحدكم أخاه فليشر عليه. (نهج الفصاحة، ص ۱۸۸ / تفسير ابن كثير، ط العلمية، ج ۹، ص ۵۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی یکی از شما با برادر خود مشورت می کند وی باید رأی خود را صریح بگوید.

قال رسول الله ﷺ: إِنَّ الرَّجُلَ لَا يَزَالُ فِي صَحَّةِ رَأْيِهِ مَا نَصَحَ لِمُسْتَشِيرِهِ، فَإِذَا غَشَّ مُسْتَشِيرُهُ سَلَبَهُ اللَّهُ تَعَالَى صَحَّةَ رَأْيِهِ؛ (نهج الفصاحة، ص ۲۷۸ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۳۰۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: مرد تا هنگامی که خیر خواه کسانی است که با او مشورت می کنند از اصابت رأی بهره ور است و همین که یکرنگی با آنها را کنار نهاد خداوند صحت رأی را از او میگیرد.

۱۴. قال رسول الله ﷺ: يَأْكُمُ وَ دَعْوَةُ الْوَالِدِ، فَإِنَّهَا أَحَدُ مِنَ السَّيْفِ. (الكافي، ج ۲، ص ۵۰۹ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۳۳)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: از نفرین پدر بترسید، که آن از شمشیر برنده تر است.

۱۵. الإمام الرضا عليه السلام: لَا يَعْدُمُ الْمَرْءُ دَائِرَةَ السَّوِّ مَعَ نَكْثِ الصِّفْقَةِ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۲۸ / كشف الغمة في معرفة الأنمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۳۱۰)

امام رضا علیه السلام فرمودند: آدم پیمان شکن از پیشامد بد در امان نیست.

۱۶. قال رسول الله ﷺ: لَيْسَ لَكَ مِنْ مَالِكَ إِلَّا مَا أَكَلْتَ فَافْنَيْتَ أَوْ لَبَسْتَ فَأَلْبَيْتَ أَوْ تَصَدَّقْتَ فَأَمْضَيْتَ. (شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۶، ص ۱۱۶ / نهج الفصاحة، ص ۶۶۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: از مال خویش بهره نداری جز آنکه بخوری و تمام کنی یا بیوشی و کهنه کنی یا صدقه دهی و بگذری.

۱۷. الإمام علي عليه السلام: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: إِنَّ اللَّهَ يُغِضُّ الْمُعْبَسَّ فِي وَجْهِ إِخْوَانِهِ. (كشف الريبه، ص ۸۳ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ص ۸، ص ۳۲۱)

امام علی علیه السلام از قول رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند از کسی که به برادرانش رو ترش کند نفرت دارد.

الإمام علي عليه السلام: الْمُؤْمِنُ بِشْرُهُ فِي وَجْهِهِ وَ حُزْنُهُ فِي قَلْبِهِ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۵۳۳ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۲۰)

امام علی علیه السلام فرمودند: مؤمن شادی اش در چهره اش می باشد و اندوهش در دلش.

۱۸. قال رسول الله ﷺ: مَنْ رَفَعَ حَجْرًا عَنِ الطَّرِيقِ كَتَبَتْ لَهُ حَسَنَةً. (نهج الفصاحة، ص ۷۶۹ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۶۰۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که سنگی از راه بردارد عمل نیکی برای وی ثبت کند.

۱۹. قال رسول الله ﷺ: إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِأَهْلِ بَيْتٍ خَيْرًا أَدْخَلَ عَلَيْهِمُ الرَّفْقَ. (نهج الفصاحة، ص ۱۸۲ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۶، ص ۳۳۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی خدا خیر خانه ای را خواهد، اهل آن خانه را اهل مدارا کند.

۲۰. قال رسول الله ﷺ: إِنَّ الرِّزْقَ لِيَطْلُبَ الْعَبْدَ أَكْثَرَ مِمَّا يَطْلُبُهُ أَجَلُهُ. (نهج الفصاحة، ص ۲۸۰ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۳۰۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: روزی بیشتر از اجل در جستجوی بنده است. قال رسول الله ﷺ: قَالَ اللَّهُ تَعَالَى يَا ابْنَ آدَمَ تَوَتَّى كُلَّ يَوْمٍ بَرَزَقَكَ وَ أَنْتَ تَحْزَنُ (بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۱۸۰ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۷۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند فرماید ای پسر آدم هر روز روزی تو میرسد با این حال غمگینی؟

۲۱. الإمام الصادق ﷺ: فَتَوْبَةُ الْأَنْبِيَاءِ مِنْ اضْطِرَابِ السَّرِّ، وَ تَوْبَةُ الْأَصْفِيَاءِ مِنَ التَّنَفُّسِ، وَ تَوْبَةُ الْأَوْلِيَاءِ مِنْ تَلْوِينِ الْخَطَرَاتِ، وَ تَوْبَةُ الْخَاصِّ مِنَ الْاِسْتِغَالِ بِغَيْرِ اللَّهِ، وَ تَوْبَةُ الْعَامِّ مِنَ الذُّنُوبِ. (مصباح الشريعة، ص ۹۷/ بحار الأنوار، ج ۶، ص ۳۱)

امام صادق ﷺ فرمودند: توبه پیامبران از فاش شدن راز است و توبه برگزیدگان از دم زدن و توبه اولیا از رنگارنگی خطورات دل و توبه خاصان از پرداختن به غیر خدا و توبه عوام از گناهان.

۲۲. قال رسول الله ﷺ: إِذَا شَتَمَ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ فَلَا يَشْتِمِ عَشِيرَتَهُ، وَلَا أَبَاهُ، وَلَا أُمَّهُ، وَلَكِنْ يَقُلْ إِنْ كَانَ يَعْلَمُ ذَلِكَ: إِنَّكَ لَبَخِيلٌ، وَإِنَّكَ لَجَبَانٌ، وَ إِنَّكَ لَكَاذِبٌ، إِنْ كَانَ يَعْلَمُ ذَلِكَ مِنْهُ. (ميزان الحکمة، ج ۲، ص ۱۲۳۸/ کنز العمال، ج ۳، ص ۶۰۵)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: هرگاه یکی از شما برادرش را دشنام دهد، به ایل و تبار او و پدر و مادرش فحش ندهد، بلکه بگوید تو بخیلی، تو ترسویی، تو دروغگویی! به شرط آن که بداند او واقعاً چنین است.

۲۳. الامام علی ﷺ: كَفَى بِالرَّجُلِ غَفْلَةً أَنْ يُضَيِّعَ عُمْرَهُ فِيمَا لَا يُنْجِيهِ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۳۸۶/ غرر الحکم و درر الکلم، ص ۵۲۲)

امام علی ﷺ فرمودند: در غفلت آدمی همین بس که عمر خود را در راه چیزهایی که او را نجات نمی دهد هدر کند.

الامام علی ﷺ: كَفَى بِالْمَرْءِ غَفْلَةً أَنْ يَصْرِفَ هِمَّتَهُ فِيمَا لَا يَنْجِيهِ. (تصنیف غرر الحکم و درر الکلم، ص ۴۷۷)

امام علی ﷺ فرمودند: در غفلت انسان همین بس که هم خود را صرف چیزهای بیهوده کند.

۲۴. قال رسول الله ﷺ: الْحَسَدُ وَ الْبَغْضَاءُ هِيَ الْحَالِقَةُ حَالِقَةُ الدِّينِ (نهج الفصاحة، ص ۴۷۹/ إحياء علوم الدين، ج ۹، ص ۱۲۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: حسد و دشمنی، دین آدمی را ریشه کن میکنند.

۲۵. قال رسول الله ﷺ: حَدَّ يَعْمَلُ فِي الْأَرْضِ خَيْرٌ لِأَهْلِ الْأَرْضِ مِنْ أَنْ يَمْطُرُوا أَرْبَعِينَ صَبَاحًا. (نهج الفصاحة، ص ۴۳۹/ الجامع الصغير، ج ۱، ص ۵۷۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: حدی که در زمین اجرا شود برای زمینیان بهتر از آنست که چهل روز باران ببارد.

۲۶. قال رسول الله ﷺ: وَ قَوْلُهُ: إِنَّ لَنَا حَقًّا إِنْ نَقَطْتُهُ نَأْخُذْهُ، وَ إِنْ نُمْنَعُهُ نَرْكَبْ أَعْجَازَ الْإِبِلِ وَ إِنْ طَالَ السُّرَى. (الغارات، ط الحديقه، ج ۲، ص ۷۶۸/ شرح نهج البلاغه لابن أبي الحديد، ج ۹، ص ۳۰۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: ما حقی داریم اگر دادند میگیریم و اگر ندادند سوار شتر میشویم و میرویم. (شاید یعنی به زور نمیگیریم)

۲۷. عيسى ﷺ: بِحَقِّ أَقُولُ لَكُمْ: إِنَّ أَكْنَافَ السَّمَاءِ لَخَالِيَةٌ مِنَ الْأَغْنِيَاءِ، وَ لَدْخُولُ جَمَلٍ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ أَيْسَرُ مِنْ دُخُولِ غَنَى الْجَنَّةِ. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۲۳/ بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۵۵)

عیسی ﷺ فرمودند: به حق برایتان بگویم. کرانه های آسمان از توانگران تهی است و داخل شدن اشتری یا طنابی به سوراخ سوزن آسان تر است از داخل شدن توانگر به بهشت.

۲۸. قال رسول الله ﷺ: مَنْ مَاتَ عَلَى شَيْءٍ بَعَثَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ. (نهج الفصاحة، ص ۷۴۹/ تفسیر ابن کثیر، ط العلمیة، ج ۲، ص ۷۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هرکس با هر چیزی از اعمال و صفات بمیرد، خداوند او را با همان برمی انگیزد.

۲۹. الإمام الصادق ﷺ: مَنْ اسْتَخَارَ اللَّهَ مَرَّةً وَاحِدَةً وَ هُوَ رَاضٍ بِهِ خَارَ اللَّهُ لَهُ حَتْمًا. (فتح الأبواب بین ذوي الألباب و بین ربّ الأبواب، ص ۲۷۵/ المصباح للکفعمی، ص ۳۹۲)

امام صادق ﷺ فرمودند: کسی که با طیب خاطر و از ته دل یک بار از خدا طلب خیر کند خداوند حتما به او خیر عنایت خواهد کرد.

۳۰. الامام علی ﷺ: إِيَّاكَ أَنْ تُحِبَّ أَعْدَاءَ اللَّهِ، أَوْ تُصَفِّيَ وَدَكَ لَقِيَرِ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ، فَإِنْ مِنْ أَحَبَّ قَوْمًا حُسْرَ مَعَهُمْ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۹۸/ غرر الحکم و درر الکلم، ص ۱۷۰)

امام علی ﷺ فرمودند: مبدا دشمنان خدا را دوست بداری، یا دوستیت را نثار کسی جز دوستان خدا کنی، که هر کس مردمی را دوست بدارد با آنان محشور شود.

۳۱. الإمام الصادق ﷺ: إِنَّ هَذَا الْأَمْرَ لَا يَأْتِيكُمْ إِلَّا بَعْدَ إِيَّاسٍ، لَا وَاللَّهِ، حَتَّى تُمَيِّزُوا. (الکافی، ج ۱، ص ۳۷۰/ الإمامة و التبصرة من الحيرة، ص ۱۳۰/ کمال الدین و تمام النعمة، ج ۲، ص ۳۴۶)

امام صادق ﷺ فرمودند: به خدا قسم این امر ظهور به سراغتان نیاید مگر پس از آنکه به کلی نومید شوید، نه به خدا، مگر پس از آنکه سره و ناسره شما از هم بازشناخته شود.

۳۵. الإمام علي عليه السلام: كَيْفَ يَأْتِسُ بِاللَّهِ مَنْ لَا يَسْتَوْحِشُ مِنَ الْخَلْقِ؟! (عيون الحكم والمواعظ لليثي، ص ۳۸۳/ غرر الحكم ودرر الكلم، ص ۵۱۸)

امام علی علیه السلام فرمودند: چگونه با خدا انس گیرد آن که از مردم گریزان نیست.

الإمام العسكري عليه السلام: مَنْ أُنْسَ بِاللَّهِ اسْتَوْحَشَ مِنَ النَّاسِ. (غرر الحكم ودرر الكلم، ص ۵۹۷/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۰۸/ أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۱۳)

امام عسکری علیه السلام فرمودند: هر که با خدا همدم شود با مردم خو نگیرد.

۳۶. الإمام الباقر عليه السلام: مَا خَلَقَ اللَّهُ عَتْرَ وَجَلٍ خَلْقًا أَكْرَمَ عَلَى اللَّهِ عَتْرَ وَجَلٍ مِنَ الْمُؤْمِنِ؛ لِأَنَّ الْمَلَائِكَةَ خُدَامُ الْمُؤْمِنِينَ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۳/ مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۷، ص ۲۰۶)

امام باقر علیه السلام فرمودند: خداوند هیچ آفریده‌ای نیافرید که از مؤمن نزد خدا گرامی تر باشد؛ زیرا فرشتگان خدمتگزار مؤمنان هستند.

۳۷. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: يَا وَزَانُ، زَيْنٌ وَأَرْجِحُ. (نهج الحق وكشف الصدق، ص ۵۱۰/ عوالي اللئالي العزيزية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۲۲۴)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: ای قیاس‌دار! سنگین‌تر وزن کن.

قال رسول الله صلى الله عليه وآله: إِذَا وَزَنْتُمْ فَأَرْجِحُوا. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۳۰/ نهج الفصاحة، ص ۱۹۲)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: هرگاه وزن می کنید به نفع مشتری سنگین‌تر وزن کنید.

۳۸. الإمام علي عليه السلام: يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: يَا بَنَ آدَمَ، لَمْ أَخْلُقْكَ لِأَرْبَحَ عَلَيْكَ، إِنَّمَا خَلَقْتُكَ لِتَرْبَحَ عَلَيَّ فَاتَّخِذْنِي بَدَلًا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ، فَأَنِّي نَاصِرٌ لَكَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ. (شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲۰، ص ۳۱۹)

امام علی علیه السلام فرمودند: خدا تعالی می‌فرماید: فرزند آدم! تو را نیافریدم تا سودی کنم بلکه آفریدیمت تا تو را از من سود بری. پس، به جای هر چیزی مرا برگزین؛ زیرا من یاور تو به جای هر چیزی هستم.

۳۹. الإمام المهدي عليه السلام: إِنَّ مُوسَى نَاجَى رَبَّهُ فَقَالَ: يَا رَبِّ إِنِّي قَدْ أَخْلَصْتُ لَكَ الْمَحَبَّةَ مَتْنِي وَغَسَلْتُ قَلْبِي عَمَّنْ سِوَاكَو كَانَ شَدِيدَ الْحُبِّ لِأَهْلِهِ فَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى: إِخْلَعْ نَعْلَيْكَ. (كمال الدين و تمام النعمة، ج ۲، ص ۴۶۰/ دلائل الإمامة، ط الحديثة، ص ۵۱۳)

امام مهدی علیه السلام فرمودند: موسی در وادی مقدس با خدای خود به راز و نیاز پرداخت و عرض کرد: پروردگارا! من محبت و دوستی خود را پاک از آن تو کردم و دلم را از جز تو شستم موسی خانواده اش را زیاد دوست می داشت پس خدای تعالی فرمود: کفشهای خود را برکن

الإمام الباقر عليه السلام: وَ قَدْ سَأَلَهُ الْفُضَيْلُ: هَلْ لِهَذَا الْأَمْرِ وَقْتُ؟ كَذَبَ الْوَقَاتُونَ، كَذَبَ الْوَقَاتُونَ، كَذَبَ الْوَقَاتُونَ. (الغيبة للطوسي، ص ۴۲۶/ بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۱۰۳/ الكافي، ج ۱، ص ۳۶۸/ الغيبة للنعماني، ص ۲۹۴)

امام باقر علیه السلام فرمودند: در پاسخ به این پرسش که آیا زمان ظهور تعیین شده است؟ فرمود: کسانی که وقت تعیین می کنند دروغگویند.

الإمام الصادق عليه السلام: كَذَبَ الْمُؤَقَّتُونَ، مَا وَقَّعْنَا فِيهَا مَضَى وَلَا نُوقِّتُ فِيهَا يَسْتَقْبِلُ. (الغيبة للطوسي، ص ۴۲۶/ بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۱۰۳)

امام صادق علیه السلام فرمودند: وقت‌گذاران دروغ‌گویند. ما در گذشته زمان تعیین نکرده‌ایم و در آینده نیز زمان تعیین نمی‌کنیم.

الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ وَقَّتَ لَكَ مِنَ النَّاسِ شَيْئًا فَلَا تَهَانِ أَنْ تُكَذِّبَهُ، فَلَسْنَا نُوقِّتُ لِأَحَدٍ وَقَّتًا. (الغيبة للطوسي، ص ۴۲۶/ بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۱۰۴)

امام صادق علیه السلام فرمودند: هر کس برای تو زمان تعیین کرد بی‌مهابا او را دروغ‌زن شمار، زیرا ما برای هیچ‌کس زمان تعیین نمی‌کنیم.

۳۲. الإمام الصادق عليه السلام: قَالَ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا رَبِّ، أُنِّي خَلَقْتُ أَبْقَضُ إِلَيْكَ؛ قَالَ: الَّذِي يَتَّهِمُنِي. قَالَ: وَمِنْ خَلْقِكَ مَنْ يَتَّهِمُكَ؟! قَالَ: نَعَمْ، الَّذِي يَسْتَخِيرُنِي فَأُخِيرُ لَهُ، وَالَّذِي أَقْضِي الْقَضَاءَ لَهُ وَهُوَ خَيْرٌ لَهُ فَيَتَّهِمُنِي. (قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۱۶۵/ بحار الأنوار، ج ۱۳، ص ۳۵۶)

امام صادق علیه السلام فرمودند: موسی علیه السلام عرض کرد: پروردگارا! کدامین آفریده نزد تو منفرتر است؟ فرمود: آن که مرا متهم می کند. عرض کرد: آیا از بندگان تو کسی هم تو را متهم می کند؟ فرمود: آری، همان کسی که از من خیر و برکت می‌خواهد و من به او خیر می‌دهم و آنچه را از قضای خود که به نفع اوست برایش جاری می‌سازم اما او ناخوش میدارد و مرا متهم می‌سازد.

۳۳. الإمام الصادق عليه السلام: ثَلَاثَةٌ مَكْسَبَةٌ لِلْبَعْضَاءِ: التَّفَاقُّ، وَالظُّلْمُ، وَ الْعُجْبُ. (تحف العقول، ص ۳۱۶/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۲۹)

امام صادق علیه السلام فرمودند: سه چیز نفرت و دشمنی آورد: دو رویی، ستمگری و خودپسند.

۳۴. الإمام الباقر عليه السلام: إِنَّ الْمُؤْمِنَ يُبْتَلَى بِكُلِّ بَلِيَّةٍ وَيَمُوتُ بِكُلِّ مِيتَةٍ، إِلَّا أَنَّهُ لَا يَقْتُلُ نَفْسَهُ. (الكافي، ج ۳، ص ۱۱۲/ مجموعة ورام، ج ۲، ص ۲۰۴/ تسليمة العباد در ترجمه مسكن الفؤاد، ص ۱۵۸)

امام باقر علیه السلام فرمودند: مؤمن به هر بلایی آزموده و گرفتار می‌شود و به هر مرگی می‌میرد، اما خودکشی نمی‌کند.

۴۰. قال رسول الله ﷺ: رسولُ الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَوَادٌ يُحِبُّ الْجُودَ،
وَيُحِبُّ مَعَالِيَ الْأَخْلَاقِ، وَيَكْرَهُ سُفْسَافَهَا. (نهج الفصاحة، ص ۲۹۳ / إحياء
علوم الدين، ج ۱۰، ص ۲۹۳)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: خداوند متعال بخشنده است و بخشش را
دوست می دارد. خوی های والا را دوست دارد و خصلت های پست را
ناخوش می دارد.

چهل حدیث ۱۸

۷. قال رسول الله ﷺ: سلوا الله من فضله فإن الله يحب أن يسأل

(نهج الفصاحة، ص ۵۲۴ / تفسیر ابن کثیر، ت سلامة، ج ۲، ص ۲۸۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: از فضل خدا بخواهید که او دوست دارد

۸. قال رسول الله ﷺ: من طلب العلم تكفل الله برزقه. (شرح فارسی

شهاب الأخبار، ص ۱۵۶ / نهج الفصاحة، ص ۷۴۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که در جستجوی علم برآید خدا عهده دار روزی او شود.

۹. الإمام العسكري عليه السلام: من لم يحسن أن يمنح لم يحسن أن يعطي.

(نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۴۲ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۳۸۰)

امام عسکری علیه السلام فرمودند: کسی که بخشیدن را به جای خویش بلد نباشد، بخشیدن به موقع را نیز بلد نیست.

۱۰. قال رسول الله ﷺ: أيد المودة لمن وادك فإنها أثبت؛ (نهج الفصاحة،

ص ۱۵۷ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۱۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: آنکه با تو در دوستی می زند ره دوستی گیر که این گونه دوستی پایدارتر است.

۱۱. الإمام الصادق عليه السلام: اجتهدت في العبادة وأنا شاب، فقال لي أبي: يا

بني دُونَ مَا أَرَاكَ تَصْنَعُ؛ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ إِذَا أَحَبَّ عَبْدًا رَضِيَ

عَنْهُ بِالْيَسِيرِ. (الكافي، ج ۲، ص ۸۷ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۸۷)

امام صادق علیه السلام فرمودند: زمانی که جوان بودم در عبادت سخت می کوشیدم. پدرم به من فرمود: فرزندم! کمتر از آنچه می بینم عبادت کن؛ زیرا خداوند عزوجل اگر بنده ای را دوست داشته باشد به عبادت اندک او خرسند می گردد.

۱۲. عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ: أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِإِقْصَارِ الْخُطْبِ.

(میزان الحکمة، ج ۱، ص ۷۵۰ / سنن أبي داود، ت الأرئوط، ج ۲، ص ۳۲۵)

عمار بن یاسر گفت: پیامبر خدا ﷺ ما را به مختصر برگزار کردن خطبه ها فرمان داد.

جَابِرُ بْنُ سَمْرَةَ السَّوَامِيُّ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا يُطِيلُ الْمَوْعِظَةَ يَوْمَ

الْجُمُعَةِ، إِنَّمَا هُنَّ كَلِمَاتٌ يَسِيرَاتٌ. (میزان الحمة، ج ۱۳، ص ۳۱۸ / سنن

أبي داود، ت الأرئوط، ج ۲، ص ۳۲۵)

راوی گوید پیامبر خدا ﷺ در روز جمعه موعظه را طولانی برگزار نمی کرد، بلکه سخنانی کوتاه ایراد می فرمود.

۱. قال رسول الله ﷺ: لا يبلغ العبد حقيقة الإيمان حتى يعلم أن ما

أصابه لم يكن ليخطئه و ما أخطأه لم يكن ليصيبه. (شرح فارسی

شهاب الأخبار، ص ۳۴۶ / نهج الفصاحة، ص ۶۷۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بنده بحقیقت ایمان نرسد تا بداند که آنچه بدو رسیده نمیشد نرسد و آنچه بدو نرسیده نمیشد برسد.

۲. قال رسول الله ﷺ: من أصبح و همته التقوى ثم أصاب فيما بين ذلك

ذنبا غفر الله له. (نهج الفصاحة، ص ۷۵۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که روز آغازد و سر پرهیزکاری داشته باشد و در این اثنا گناهی کند خدا وی را بیامرزد.

۳. الإمام علي عليه السلام: من جانب الإخوان على كل ذنب قل أصدقاه.

(عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۴۴۳ / شرح آقا جمال خوانساری بر غرر الحكم و

درر الكلم، ج ۵، ص ۲۴۱)

امام علی علیه السلام فرمودند: هرکس برای هر خطایی از برادران کناره گیری کند دوستانش کاهش یابند.

۴. قال رسول الله ﷺ: كل شيء ساء المؤمن فهو مصيبة. (نهج الفصاحة،

ص ۶۱۰ / الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۱، ص ۳۸۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر چه مؤمن را از آن بد آید مصیبت است.

۵. الإمام علي عليه السلام: علامة الإيمان أن تنتهي الله في حديث غيرك.

(نهج البلاغة للصباحي صالح، ص ۵۵۶ / وسائل الشيعة، ج ۱۲، ص ۲۵۵)

امام علی علیه السلام فرمودند: نشانه ایمان این است که در سخن گفتن از دیگران پروای خدا داشته باشی.

۶. الإمام علي عليه السلام: إن الرجل ليعجبه شراك نغله فيدخل في هذه

الآية ﴿تلك الدار الآخرة...﴾ (تفسير نور الثقلين، ج ۴، ص ۱۴۴ / تفسير

كنز الدقائق و بحر الغرائب، ج ۱۰، ص ۱۰۷)

امام علی علیه السلام فرمودند: اگر حتی بند کفش آدمی او را سرخوش کند، مشمول آیه «آن سرای آخرت...» می شود.

الإمام علي عليه السلام: إن الرجل ليعجبه أن يكون شراك نغله أجود من

شراك نعل صاحبه، فيدخل تحتها. (سعد السعود للنفوس منضود، ص ۸۸ /

تفسير نور الثقلين، ج ۴، ص ۱۴۴ / تفسير كنز الدقائق و بحر الغرائب، ج ۱۰، ص ۱۰۷)

امام علی علیه السلام فرمودند: اگر انسان از اینکه بند کفش او از بند کفش دوستش بهتر است سرخوش شود، مشمول این آیه می شود.

۱۳. قال رسول الله ﷺ: إذا خفيت الخطيئة لا يضُرَّ إلا صاحبها وإذا ظهرت فلم تغتفر ضرت العامة. (نهج الفصاحة، ص ۱۹۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی گناهی مخفی بماند بجز گنهکار کسیرا ضرر نمیرساند و اگر آشکار شود و از آن جلوگیری نکنند برای همه مردم زیان دارد.

۱۴. الإمام الصادق عليه السلام: إنَّ صِلَةَ الرَّحِمِ وَالْبِرَّ لَيَهْوَنَانِ الْحِسَابَ وَ يَعْصِمَانِ مِنَ الذَّنْبِ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۵۷/ تحف العقول، ص ۳۷۶)

امام صادق علیه السلام فرمودند: همانا صله رحم و نیکوکاری کار حسابرسی را آسان می‌کند و از گناهان مصون می‌دارد.

۱۵. قال رسول الله ﷺ: رسول الله ﷺ: المجالِسُ بالأمانة. (الكافي، ج ۲، ص ۶۶۰/ من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۷۸/ معدن الجواهر و رياضة الخواطر، ص ۳۳/ شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۷)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: مجلسها امانت هستند.

۱۶. قال رسول الله ﷺ: ما جاءني جبرئيل قط إلا أمرني بالسَّوَأِ (نهج الفصاحة، ص ۶۹۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر وقت جبرئیل پیش من آمد مرا بمسواک کردن فرمان داد

۱۷. قال رسول الله ﷺ: أَكْثَرُ مَا تَلَجُّ بِهِ أُمَّتِي الْجَنَّةَ: تَقْوَى اللَّهِ وَ حُسْنُ الْخُلُقِ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۰۰/ مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۲۱)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: امت من بیشتر به سبب دو چیز وارد بهشت می‌شوند: خدا پروایی و خوشخویی.

۱۸. قال رسول الله ﷺ: من زرع زرعاً فأكل منه طير كان له صدقة. (نهج الفصاحة، ص ۷۶۶/ الجامع الصغير، ج ۲، ص ۶۰۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که کشتی کند و پرندۀ ای از آن بخورد برای وی صدقه ای محسوب شود.

قال رسول الله ﷺ: من غرس غرساً لم يأكل منه آدمي ولا خلق من خلق الله إلا كان له صدقة. (نهج الفصاحة، ص ۷۵۱/ تاریخ دمشق، ج ۶۸، ص ۱۱۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که درختی بکارد هر بار که انسانی یا یکی از مخلوق خدا از آن بخورد برای وی صدقه ای محسوب شود.

۱۹. قال رسول الله ﷺ: لا خير فيمن لا يضيف. (نهج الفصاحة، ص ۷۶۶/ إحياء علوم الدين، ج ۴، ص ۷۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: آنکه مهمان نپذیرد خیری در او نیست.

۲۰. قال رسول الله ﷺ: ولا يحملن أحدكم استبطاء الرزق أن يطلبه بمعصية الله فإن الله تعالى لا ينال ما عنده إلا بطاعته. (نهج الفصاحة، ص ۳۲۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: و در جستجوی روزی میانه رو باشید و اگر روزی یکی از شما دیر رسید آن را بوسیله معصیت خدا نجوید زیرا آنچه پیش خداست جز بوسیله اطاعت او بدست نمی‌آید.

۲۱. قال رسول الله ﷺ: الندم توبة. (تحف العقول، ص ۵۵/ من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۸۰/ شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۸/ شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۱، ص ۱۸۱)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: پشیمانی خودش توبه است.

الامام علي عليه السلام: الْمُقَرُّ بِالذَّنْبِ تَائِبٌ. (عيون الحكم و المواعظ للبي، ص ۴۳/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۲، ص ۱۱۶)

امام علی علیه السلام فرمودند: کسی که به گناه اعتراف کند توبه کرده است.

۲۲. الإمام علي عليه السلام: مَنْ اسْتَقْصَى عَلَى صَدِيقِهِ انْقَطَعَتْ مَوَدَّتُهُ. (عيون الحكم و المواعظ للبي، ص ۴۵۹/ غرر الحكم و درر الکلم، ص ۶۲۴)

امام علی علیه السلام فرمودند: هرکه درباره دوست خود خرده گیر باشد، رشته دوستیش بگسلد.

۲۳. الامام علي عليه السلام: الْغُلُّ يُحْبِطُ الْحَسَنَاتِ. (عيون الحكم و المواعظ للبي، ص ۴۰/ غرر الحكم و درر الکلم، ص ۴۱)

امام علی علیه السلام فرمودند: کینه، کارهای نیک را از بین می‌برد.

۲۴. قال رسول الله ﷺ: كفى بالمرء شراً أن يشار إليه بالأصابع. (نهج الفصاحة، ص ۶۰۷/ تاریخ دمشق، ج ۳۳، ص ۱۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بدی مرد همین بس که انگشت نما باشد.

الإمام الصادق عليه السلام: لَا يَظْمَعَنَّ الْمُسْتَهْزِئُ بِالنَّاسِ فِي صِدْقِ الْمَوَدَّةِ. (بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۱۴۴)

امام صادق علیه السلام فرمودند: کسی که مردم را مسخره می‌کند، نباید به دوستی خالصانه آن‌ها چشم امید بندد.

۲۵. قال رسول الله ﷺ: الدُّنْيَا دُولٌ فَمَا كَانَ لَكَ أَتَاكَ عَلَى ضَعْفِكَ وَ مَا كَانَ مِنْهَا عَلَيْكَ لَمْ تَدْفَعْهُ بِقَوَّتِكَ. (التمحيص، ص ۵۴/ تحف العقول، ص ۴۰/ الخصال، ج ۱، ص ۲۵۸/ کمال الدین و تمام النعمة، ج ۲، ص ۵۷۳/ نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۴۵/ الأمالي للطوسي، ص ۲۲۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: دنیا متغیر است منفعتی که نصیب تو است اگر ضعیف هم باشی بتو میرسد و ضرری را که نصیب توست دفع آن بقوت توانی کرد

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: هرگاه قصد انجام کاری کردی، درباره آن هفت بار از خدا طلب خیر کن. سپس، بنگر که چه چیز زودتر به دلت خطور می‌کند، خیر در همان است؛ یعنی به همان عمل کن.

۳۰. قال رسول الله ﷺ: رسول الله ﷺ: أَمَرَنِي رَبِّي بِحُبِّ الْمَسَاكِينِ. (الكافي، ج ۸، ص ۸/ تحف العقول، ص ۳۱۵)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: خدایم مرا به دوست داشتن مسلمانان مستمند فرمان داده است.

فی حدیث المعراج: یا أحمد! فَإِنَّ الْفُقَرَاءَ أَحْبَابِي. (إرشاد القلوب إلى الصواب للدیلمی، ج ۱، ص ۲۰۱/ الوافی، ج ۲۶، ص ۱۴۳)

در حدیث معراج آمده است: ای احمد! فقیران دوستان منند.

۳۱. الإمام الصادق ﷺ: الْقَائِمُ ﷺ: لَنْ يَظْهَرَ أَبَدًا حَتَّى تَخْرُجَ دَائِعُ اللَّهِ تَعَالَى [یعنی بها المؤمنین من أصلاب الكافرين] فَإِذَا خَرَجَتْ ظَهَرَ عَلَى مَنْ ظَهَرَ مِنْ أَعْدَاءِ اللَّهِ فَتَقْتُلُهُمْ! (علل الشرائع، ج ۱، ص ۱۴۷/ إثبات الهداة بالنصوص والمعجزات، ج ۵، ص ۱۰۶)

امام صادق ﷺ فرمودند: قائم ﷺ هرگز ظهور نکند تا آنگاه که امانت‌های خدا تعالی بیرون آیند یعنی مؤمنان از صلب کافران. پس، هرگاه آنان بیرون آمدند قائم بر دشمنان خدا چیره می‌شود و آن‌ها را می‌کشد.

۳۲. عَلَقَمَةُ بْنُ قَيْسٍ: رَأَيْتُ عَلِيًّا عَلَى مَنبَرِ الْكُوفَةِ وَهُوَ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: لَا يَثْرِنِي الثَّرَانِي حِينَ يَثْرِنِي وَهُوَ مُؤْمِنٌ... [فَقُلْتُ]: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، مَنْ رَنَى فَقَدْ كَفَرَ! فَقَالَ عَلِيٌّ ﷺ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَأْمُرُنَا أَنْ نُثْبِتَهُمْ أَحَادِيثَ الرُّحَصِ، لَا يَثْرِنِي الثَّرَانِي وَهُوَ مُؤْمِنٌ أَنْ ذَلِكَ الثَّرَانِي لَهُ حَلَالٌ، فَإِنْ آمَنَ بِأَنَّهُ لَهُ حَلَالٌ فَقَدْ كَفَرَ. (ميزان الحکمة، ج ۴، ص ۴۱۴/ مسند الإمام علي ع، ج ۱، ص ۲۱۹)

راوی گوید علی ﷺ را دیدم بر منبر کوفه می‌فرماید: از پیامبر خدا ﷺ شنیدم که می‌فرماید: زناکار درحالی که مؤمن است زنا نمی‌کند... پرسیدم: ای امیرمؤمنان! کسی که زنا کند کافر است؟ علی ﷺ فرمود: پیامبر خدا به ما دستور می‌داد احادیث رخصت‌ها را مبهم گذاریم. زناکار با ایمان به اینکه زنا برایش حلال و رواست، زنا نمی‌کند؛ زیرا اگر ایمان و اعتقاد داشته باشد که زنا برای او حلال و رواست کافر است.

۳۳. قال رسول الله ﷺ: مَنْ قَالَ: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» لَمْ تَضُرَّهُ مَعَهَا خَطِيئَتُهُ، كَمَا لَوْ أَشْرَكَ بِاللَّهِ لَمْ تَنْفَعْهُ مَعَهُ حَسَنَةٌ. (ميزان الحکمة، ج ۱، ص ۱۹۵/ کنز العمال، ج ۱، ص ۶۱)

۲۶. الإمام الصادق ﷺ: وَ قَدْ سَأَلَهُ صَفْوَانُ الْجَمَالُ عَنْ صَاحِبِ هَذَا الْأَمْرِ [الإمامة]: صَاحِبُ هَذَا الْأَمْرِ لَا يَلْهُو وَلَا يَلْعَبُ وَلَا يَقْبَلُ أَبُو الْحَسَنِ مُوسَى وَهُوَ صَغِيرٌ وَمَعَهُ عَنَاقُ مَكِّيَّةَ وَهُوَ يَقُولُ لَهَا اسْجُدِي لِزَيْنِكَ فَأَخَذَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع وَضَمَّهُ إِلَيْهِ وَقَالَ يَا بَنِي وَ أُمِّي مَنْ لَا يَلْهُو وَلَا يَلْعَبُ. (الكافي، ج ۱، ص ۳۱۱/ الإرشاد في معرفة حجج الله على العباد، ج ۲، ص ۲۱۹/ إعلام البورى بأعلام الهدى، طالقديمة، ص ۲۹۸/ الخرائج و الجرائح، ج ۲، ص ۸۹۶/ مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۴، ص ۳۱۷/ كشف الغمة في معرفة الأئمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۲۲۱)

امام صادق ﷺ در پاسخ به پرسش صفوان جمال درباره دارنده این منصب [امامت] فرمودند: دارنده این مقام به لهو و لعب نمی‌پردازد. در این هنگام موسی بن جعفر که کودکی بود وارد شد درحالی که ماده بزغاله‌ای با خود داشت و به او می‌گفت: پروردگارت را سجده کن! ابوعبدالله او را گرفت و در آغوش کشید و فرمود: پدر و مادرم به فدایش که اهل لهو و لعب و کارهای بیهوده و غفلت‌آور نیست.

۲۷. أَنْ أَبَا ذَرٍّ قَالَ: انْتَهَيْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ جَالِسٌ فِي ظِلِّ الْكَعْبَةِ، فَلَمَّا رَأَى قَالَ: هُمُ الْأَخْسَرُونَ وَ رَبَّ الْكَعْبَةِ! فَقُلْتُ: مَنْ هُمْ؟ قَالَ: هُمُ الْأَكْثَرُونَ أَمْوَالًا، إِلَّا مَنْ قَالَ: هَكَذَا وَ هَكَذَا مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ وَ عَنْ يَمِينِهِ وَ عَنْ شِمَالِهِ، وَ قَلِيلٌ مَا هُمْ. (شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۹، ص ۲۴۰/ عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۸۵)

ابوذر گفت: به پیامبر خدا ﷺ که در سایه کعبه نشسته بود، برخوردیم. چون مرا دید، فرمود: به خداوند کعبه قسم که آنان زبان‌کار اند! عرض کردم: چه کسانی؟ فرمود: آنان که مال و ثروت بیشتری دارند مگر کسی که از پیش رو و پشت سر و از چپ و از راست چنین و چنان اتفاق و بخشش کند و این افراد اندک‌اند.

۲۸. الإمام الحسن ﷺ: أَيْضًا: أَعْظَمُ سُرُورٍ يَرِدُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ تُقِيلُوا عَنْ دَارِ النَّكَدِ إِلَى نَعِيمِ الْأَبَدِ. (معاني الأخبار، ص ۲۸۸/ اعتقادات الإمامية للصدوق، ص ۵۲)

امام حسن ﷺ راجع به مرگ فرمودند: بزرگ‌ترین شادی است که به مؤمنان می‌رسد؛ زیرا از سرای رنج و بدبختی به نعمت جاویدان منتقل می‌شوند.

۲۹. قال رسول الله ﷺ: إِذَا هَمَمْتَ بِأَمْرٍ فَاسْتَخِرْ رَبَّكَ فِيهِ سَبْعَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ انْظُرْ إِلَى الَّذِي يَسْبِقُ إِلَى قَلْبِكَ فَإِنَّ الْخَيْرَةَ فِيهِ، يَعْنِي: أَفْقَلْ ذَلِكَ. (فتح الأبواب بين ذوي الألباب وبين رب الأرباب، ص ۱۵۶/ بحار الأنوار، ج ۸۸، ص ۲۶۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هرکه بگوید: «معبودی جز الله نیست» هیچ گناهی به ایمان او آسیب نرساند. همچنان که اگر به خدا شرک ورزد هیچ کردار نیکی او را سود نبخشد.

۳۴. الإمام الصادق ﷺ: الْمُؤْمِنُ لَا يَمْضِي عَلَيْهِ أَرْبَعُونَ لَيْلَةً إِلَّا عَرَّضَ لَهُ أَمْرٌ يُحْزِنُهُ يُذَكِّرُهُ بِهِ. (المؤمن، ص ۲۳ / الكافي، ج ۲، ص ۲۵۴ / التمهيد، ص ۴۴)

امام صادق ﷺ فرمودند: مؤمن چهل شب را سپری نمی کند جز آن که پیشامدی برایش شود که غمگینش سازد تا بدان وسیله متنبه گردد.

الإمام الصادق ﷺ: مَا مِنْ مُؤْمِنٍ إِلَّا وَهُوَ يُذَكَّرُ فِي كُلِّ أَرْبَعِينَ يَوْمًا بِلَاءٍ، إِمَّا فِي مَالِهِ أَوْ فِي وَلَدِهِ أَوْ فِي نَفْسِهِ فَيُوجَرُ عَلَيْهِ، أَوْ هَمٌّ لَا يَدْرِي مِنْ أَيْنَ هُوَ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۱۴ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۹۳)

امام صادق ﷺ فرمودند: هیچ مؤمنی نیست مگر آن که هر چهل روز يك بار به وسیله بلا و گرفتاری متنبه می شود. این بلا یا به مال او می رسد یا به فرزندش یا به خودش که پاداش آن را می بیند و یا اندوهی به او می رسد که نمی داند از کجا رسیده است.

۳۵. الإمام الصادق ﷺ: التَّجَارَةُ تَرِيدُ فِي الْعَقْلِ. (الكافي، ج ۵، ص ۱۴۸ / من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۱۹۱)

امام صادق ﷺ فرمودند: تجارت کردن خرد را می افزاید. الإمام الصادق ﷺ: وَقَدْ قَالَ لَهُ مُعَاذُ بْنُ كَثِيرٍ: إِنِّي قَدْ أَيْسَرْتُ، فَأَدْعُ التَّجَارَةَ؟ إِنَّكَ إِنْ فَعَلْتَ قَلَّ عَقْلُكَ أَوْ نَحْوَهُ. (الكافي، ج ۵، ص ۱۴۸ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۷، ص ۲)

معاذ بن كثير به آن حضرت عرض کرد: من توانگر شده ام آیا تجارت را رها کنم؟ فرمود: اگر این کار را بکنی عقلت کم می شود یا چیزی شبیه این جمله.

الإمام الصادق ﷺ: وَقَدْ قَالَ لَهُ مُعَاذُ بْنُ كَثِيرٍ يَتَبَاغُ الْأَكْسِيَّةُ: إِنِّي قَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَدْعَ الشُّوقَ وَفِي يَدِي شَيْءٌ: إِذَنْ يَسْقُطُ رَأْيُكَ وَلَا يُسْتَعَانَ بِكَ عَلَى شَيْءٍ. (الكافي، ج ۵، ص ۱۴۹ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۶، ص ۳۲۶)

معاذ بن كثير جامه فروش به امام صادق ﷺ عرض کرد: من برای خود ثروتی دارم و تصمیم دارم بازار را رها کنم. حضرت فرمود: در این صورت نظرت از اعتبار می افتد و در هیچ چیز از تو کمک گرفته نمی شود.

۳۶. الإمام الصادق ﷺ: مَا مِنْ مُؤْمِنٍ إِلَّا وَقَدْ جَعَلَ اللَّهُ لَهُ مِنْ إِيْمَانِهِ أَنْسًا يَسْكُنُ إِلَيْهِ، حَتَّىٰ لَوْ كَانَ عَلَى قَلَّةٍ جَبَلٍ لَمْ يَسْتَوْحِشْ. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۵۹ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۴۶۰)

امام صادق ﷺ فرمودند: هیچ مؤمنی نیست مگر آنکه خدا ایمان او را همدم و دلارام او قرار دهد؛ چندان که اگر بر ستیغ کوهی باشد احساس تنهایی نکند.

۳۷. الإمام الصادق ﷺ: مَرَّ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ عَلَى جَارِيَةٍ قَدْ اشْتَرَتْ لَحْمًا مِنْ قَصَابٍ وَهِيَ تَقُولُ: زِدْنِي، فَقَالَ لَهُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ: زِدْهَا؛ فَإِنَّهُ أَعْظَمُ لِلْبَرْكَاتِ. (الكافي، ج ۵، ص ۱۵۲ / من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۱۹۶)

امام صادق ﷺ فرمودند: امیرالمؤمنین ﷺ رد می شد دید دختری از قصاب گوشت خریده و می گوید سنگینتر بکش. امیرالمؤمنین ﷺ به قصاب فرمود: بیشتر بده، زیرا این کار برکتش بیشتر است.

۳۸. الإمام زين العابدين ﷺ: إِنَّهُ كَانَ يَقُولُ لِقَهْرْمَانِهِ: إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَشْتَرِيَ لِي مِنْ حَوَائِجِ الْحَيَاةِ شَيْئًا فَاشْتَرِ وَلَا تُمَاسِكْ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۱۹۷ / وسائل الشيعة، ج ۱۷، ص ۴۵۵)

امام سجاده ﷺ به پیشکار خود می فرمودند: هرگاه خواستی از نیازمندیهای حج چیزی برای من بخری، خریداری کن و چانه مزنی.

۳۹. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: وَيْلٌ لِلْمُتَالِّينَ مِنْ أُمَّتِي، الَّذِينَ يَقُولُونَ: فَلَانٌ فِي الْجَنَّةِ، وَفُلَانٌ فِي النَّارِ. (النهاية في غريب الحديث والأثر، ج ۱، ص ۱۶۲ / لسان العرب، ج ۱۴، ص ۴۱)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: وای بر سوگند خورندگان امت من، همانان که می گویند: فلان بهشتی است و بهمان دوزخی.

۴۰. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: وَقَدْ سُئِلَ عَنْ عَمَلٍ لَا يُحَالُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ: لَا تَغْضَبْ، وَلَا تَسْأَلِ النَّاسَ شَيْئًا، وَارْضَ لِلنَّاسِ مَا تَرْضَى لِنَفْسِكَ. (الأمالي للطوسي، ص ۵۰۸ / بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۲۶۴)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: در پاسخ به سؤال از عملی که چیزی میان آن و بهشت مانع نشود فرمود: خشمگین مشو، چیزی از مردم مخواه و بر مردم آن پسند که بر خودت می پسندی.

چهل حدیث ۱۹

۷. قال رسول الله ﷺ: أكثر من الدعاء فإنَّ الدعاء يردَّ القضاء.

(نهج الفصاحة، ص ۲۳۸ / تاریخ دمشق، ج ۶۱، ص ۲۰۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بسیار دعا کن که دعا قضا را دفع میکند

۸. قال رسول الله ﷺ: أيُّها الناس ما جاءكم عني يوافق كتاب الله فأنا

قلته و ما جاءكم يخالف كتاب الله فلم أقله. (الكافي، ج ۱، ص ۶۹ /

وسائل الشيعة، ج ۲۷، ص ۱۱۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: ای مردم هر چه از من برای شما نقل کردند و

موافق قرآنست من گفته ام و هر چه برای شما نقل کردند و مخالف

قرآنست من نگفته ام.

۹. الإمام الحسن ﷺ: الوعدُ مَرَضٌ في الجُودِ، والإنجازُ دَوَاءُ.

(نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۷۱ / العدد القوية لدفع المخاوف اليومية، ص ۳۷)

امام حسن ﷺ فرمودند: وعده دادن، بیماری بخشندگی است و به

وعده عمل کردن داروی آن.

۱۰. قال رسول الله ﷺ: اعتبروا الصَّاحِبَ بالصَّاحِبِ. (نهج الفصاحة،

ص ۲۱۹ / العقد الفريد، ج ۲، ص ۱۷۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: یار را بیار توان سنجید

۱۱. قال رسول الله ﷺ: رسول الله ﷺ: إِنَّ هَذَا الدِّينَ مَتِينٌ فَأَوْغِلُوا فِيهِ

بِرَفْقٍ، وَ لَا تَكْرَهُوا عِبَادَةَ اللَّهِ إِلَى عِبَادِ اللَّهِ فَتَكُونُوا كَالرَّاكِبِ

الْمُنْتَبِئِ الَّذِي لَا سَفَرًا قَطَعَ وَ لَا ظَهْرًا أَبْقَى (الكافي، ج ۲، ص ۸۶ /

وسائل الشيعة، ج ۱، ص ۱۰۹)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: همانا این دین استوار است؛ پس با ملایمت

در آن وارد شوید و عبادت خدا را بر بندگان خدا تحمیل نکنید که در

آن صورت به سوار درمانده ای می مانید که نه سفری را پیموده و نه

مرکبی به جا گذاشته است.

۱۲. قال رسول الله ﷺ: يا أبا ذرٍّ! لا تَكُنْ عَيَّابًا، وَلَا مَدَّاحًا، وَلَا طَعَنًا.

(مكارم الأخلاق، ص ۴۶۷ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۶۱ / أعلام الدين في صفات المؤمنين،

ص ۱۹۸)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: ای اباذر! نه عیبجوی باش و نه ثناگوی و نه

بدگوی.

۱۳. قال رسول الله ﷺ: أحسنوا إذا وليتم و اعفوا عما ملكتم. (شرح

فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۲۰ / نهج الفصاحة، ص ۱۷۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی فرمانروائی یافتید به نیکی گرانید و زیر

دستان خود را ببخشید

۱. قال رسول الله ﷺ: العالم إذا أراد بعلمه وجه الله تعالى هابه كل

شيء و إذا أراد أن يكثر به الكنوز هاب من كل شيء. (نهج الفصاحة،

ص ۵۷۷ / كنز العمال، ج ۱۶، ص ۶۳۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: عالم اگر از علم خویش رضای خدا خواهد

همه چیز از او بترسد و اگر خواهد بوسیله آن گنجها بیندوزد از همه

چیز بترسد.

۲. قال رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَحَبُّ الْكَذِبِ فِي الصَّلَاحِ وَ

أَبْغَضُ الصِّدْقِ فِي الْفَسَادِ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۵۳ / جامع الأخبار

للمعري، ص ۱۷۹ / مكارم الأخلاق، ص ۴۳۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند دروغ مصلحت آمیز را دوست دارد و از

راست فساد انگیز بیزار است.

۳. قال رسول الله ﷺ: رسول الله ﷺ: وَجِبَتْ مَحَبَّةُ اللَّهِ عَلَى مَنْ

أَغْضَبَ فَحَلَمَ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۲۵۱ / نهج الفصاحة، ص ۷۹۵)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: خدا کسی را که به خشم آید اما خویشتنداری

ورزد دوست میدارد.

۴. قال رسول الله ﷺ: ليس بحكيم من لم يعاشر بالمعروف من لا بد له

من معاشرته حتى يجعل الله له من ذلك مخرجاً. (ميزان الحكمة، ج ۳،

ص ۱۷۸ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۴۵۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر کس با آنکه از معاشرت وی ناچار است

بنیکی معاشرت نکند تا خدا فرجی برای او پیش آرد خردمند نیست.

۵. قال رسول الله ﷺ: يا معشرَ التَّجَارِ، إِنَّ هَذَا الْبَيْعَ يَحْضُرُهُ الْغَوُ وَ

الْحَلْفُ، فَشَوْبُوهُ بِالْصِّدْقَةِ. (ميزان الحكمة، ج ۲، ص ۹۷ / مستدرک الوسائل و

مستنبط المسائل، ج ۱۳، ص ۲۵۱)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: ای جماعت بازرگان! همراه معامله، سخن

لغو و سوگند به میان می آید، لذا آن را با صدقه در آمیزید.

۶. الإمام علي ﷺ: خَيْرُ الْإِخْوَانِ مَنْ لَمْ يَكُنْ عَلَى إِخْوَانِهِ مُسْتَقْصِبًا.

(عبون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۲۳۹ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۵۷)

امام علی ﷺ فرمودند: بهترین برادر آن است که در کار برادران خود

کنجکاو نباشد.

برابر به او مزد می‌دهد؛ زیرا خدا می‌فرماید: «و اموال و فرزندانان چیزی نیست...»

۲۰. قال رسول الله ﷺ: ما فتح رجل باب عطية بصدقة أو صلة إلا زاده الله تعالى بها كثرة (نهج الفصاحة، ص ۷۰۲ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۵۰۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که با صدقه ای یا صله ای در بخششی گشاید خدای والا بسبب آن مال وی بیفزاید

۲۱. الامام علي عليه السلام: عاصي يُقَرَّ بِذَنْبِهِ خَيْرٌ مِنْ مُطِيعٍ يَتَخَرَّبُ بِعَمَلِهِ. (غررالحکم و دررالکلم، ص ۴۶۶ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۲، ص ۱۱۷)

امام علی علیه السلام فرمودند: گنهکاری که به گناه خویش اعتراف ورزد بهتر است از فرمانبرداری که به کار خویش ببالد.

۲۲. الإمام زين العابدين عليه السلام من مواعظه للنهرية، حين رآه خريناً من قوالي الهموم والغموم عليه من جهة الحساد ومن أحسن إليهم: أما عليك أن تجعل المسلمين منك بمنزلة أهل بيتك، وإن رأيت المسلمين يُعْظَمُونَكَ و يُوقَرُونَكَ و يُجْلَوْنَكَ، فَقُلْ: هذا فضل أخذوا به.

و إن رأيت منهم جفاءً و انقباضاً عنك فَقُلْ: هذا لذنب أحدثته. (التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۲۶ / الإحتجاج على أهل اللجاج للطبرسي، ج ۲، ص ۳۲۰ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۹۴)

امام سجاد علیه السلام کسی را دید که از غم و ناراحتی‌هایی که پیاپی از جانب حسدورزان و کسانی که به آن‌ها خوبی کرده است، به او می‌رسد افسرده است. به او فرمودند: تو باید مسلمانان را چونان خانواده خود به‌شمار آوری. و اگر دیدی مسلمانان تو را بزرگ و گرامی و محترم می‌دارند بگو: این از خوبی خود آنان است و اگر از آنان نسبت به خود بی‌مهری و دلگیری مشاهده کردی بگو: این گناه و تقصیر من است. اگر چنین کردی خداوند زندگی را بر تو آسان می‌کند و دوستانت بسیار می‌شوند و دشمنانت اندک.

۲۳. قال رسول الله ﷺ: أربع يُفسدن القلب و يُنبئن النفاق في القلب كما يُنبئ الماء الشجر: استماع اللهي و البداء و إتيان باب السلطان و طلب الصيد. (الخصال، ج ۱، ص ۲۲۷ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ط القديمة، ج ۲، ص ۴۱۴ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۵۵)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: چهار چیز است که دل را تباه می‌کند و نفاق در دل می‌رویانند، همچنان که آب درخت را می‌رویانند: گوش دادن به

۱۴. قال رسول الله ﷺ: إِنَّ أَعَجَلَ الْخَيْرِ ثَوَاباً صَلَوةُ الرَّحِمِ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۵۲ / عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۱۱۳ / غررالحکم و دررالکلم، ص ۱۸۹)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: ثواب صله رحم زودتر از ثواب هرکار خیر دیگری می‌رسد.

۱۵. الإمام علي عليه السلام: سَبَبُ الْإِثْلَافِ الْوَفَاءُ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۲۸۲ / غررالحکم و دررالکلم، ص ۳۹۵)

امام علی علیه السلام فرمودند: سبب الفت، وفاداری است.

۱۶. قال رسول الله ﷺ: التَّظَرُّ إِلَى الْخَضِرَةِ يَزِيدُ فِي الْبَصْرِ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۱۲۲ / نهج الفصاحة، ص ۷۹۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بسبزه نگرستن بینائی را فزون می‌کند.

۱۷. الامام علي عليه السلام: إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ كُلُّ مُؤْمِنٍ هَيِّنٍ لَيِّنٍ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۱۴۹ / غررالحکم و دررالکلم، ص ۲۲۰)

امام علی علیه السلام فرمودند: همانا اهل بهشت هر مؤمن آرام و با وقار و نرمخوبی است.

۱۸. قال رسول الله ﷺ: أَفْضَلُ الْحَسَنَاتِ تَكْرِمَةُ الْجُلَسَاءِ. (نهج الفصاحة، ص ۲۲۹ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۱۸۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بهترین کارهای نیک آنست که جلیسان را عزیز داری.

قال رسول الله ﷺ: أَكْرَمُوا الْعُلَمَاءَ فَإِنَّهُمْ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ (نهج الفصاحة، ص ۲۳۸ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۲۱۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: دانشمندان را گرامی دارید که آنها وارثان پیغمبرانند

۱۹. قال رسول الله ﷺ: إِذَا قَالَتِ الْمَرْأَةُ لِرَوْحِهَا مَا رَأَيْتُ مِنْكَ خَيْرًا قَطُّ فَقَدْ حَبَطَ عَمَلُهَا. (نهج الفصاحة، ص ۱۹۸ / تاریخ دمشق، ج ۵۷، ص ۸۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی زنی بشوهر خود گوید از تو خیری ندیدم اعمال نیکش بی اثر می‌شود.

الإمام الصادق عليه السلام: لَمَّا ذَكَرَ رَجُلٌ عِنْدَهُ الْأَغْنِيَاءُ وَ وَقَعَ فِيهِمْ: أَسْكُتْ! فَإِنَّ الْغَنَى إِذَا كَانَ وَصُولاً لِرَحِمِهِ بَارَأَ بِإِخْوَانِهِ، أَضْعَفَ اللَّهُ لَهُ الْأَجَرَ ضِعْفَيْنِ؛ لِأَنَّ اللَّهَ يَقُولُ: «وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ...» الْآيَةِ. (تفسير القمي، ج ۲، ص ۲۰۳ / وسائل الشيعة، ج ۹، ص ۴۷۶)

مردی در حضور امام صادق علیه السلام از توانگران سخن به میان آورد و از آنان بدگویی کرد. حضرت فرمود: خاموش! ثروتمند، چنانچه به خویشان خود رسیدگی کند و به برادرانش احسان نماید، خداوند دو

سخنان لهو و بیهوده، بدزبانی و وقاحت، آمدوشد به درگاه سلطان و شکار.

۲۴. قال رسول الله ﷺ: فَأَمَّا الدِّيَّانُ الَّذِي لَا يَغْفِرُ اللَّهُ مِنْهُ شَيْئًا فَلَا إِشْرَاقَ بِاللَّهِ وَ أَمَّا الدِّيَّانُ الَّذِي لَا يَعْبُوهُ اللَّهُ شَيْئًا فَظَلَمَ الْعَبْدَ نَفْسَهُ فِيمَا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ رَبِّهِ: مَنْ صَوْمَ يَوْمَ تَرَكَهُ أَوْ صَلَاةَ تَرَكَهَا فَإِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ ذَلِكَ إِنْ شَاءَ وَ يَتَجَاوَزُ (نهج الفصاحة، ص ۴۸۹ / الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۲، ص ۵۵۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: دفتری که خدا چیزی از آن را نمی آمرزد، شرك بخداست و دفتری که خدا بدان اهمیت نمیدهد ستمی است که بنده میان خود و خدا بخوبیستن کرده است مانند روزه ای که خورده یا نمازی که ترك کرده است و خداوند اگر بخواهد آن را ببخشد و از آن درگذرد

۲۵. قال رسول الله ﷺ: مَنْ طَلَبَ مُحَامِدَ النَّاسِ بِمَعَاصِي اللَّهِ عَادَ حَامِدَهُ مِنَ النَّاسِ ذَامَا (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۲۱۱ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۳۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که ستایش مردم را به نافرمانی خدا جوید ستایشگرانش مذمتگر شوند.

۲۶. أَبُو الصَّلْتِ الهَرَوِيُّ: كَانَ الرَّضَا ﷺ يَكَلِّمُ النَّاسَ بِلُغَاتِهِمْ، وَ كَانَ وَاللَّهُ أَفْصَحَ النَّاسِ وَ أَعْلَمُهُمْ بِكُلِّ لِسَانٍ وَ لُغَةٍ، فَقُلْتُ لَهُ يَوْمًا: يَا بَنَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، أَنِّي لَأَعْجَبُ مِنْ مَعْرِفَتِكَ بِهَذِهِ اللُّغَاتِ عَلَى اخْتِلَافِهَا! فَقَالَ: يَا أَبَا الصَّلْتِ، أَنَا حُجَّةُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ، وَ مَا كَانَ اللَّهُ لِيَتَّخِذَ حُجَّةً عَلَى قَوْمٍ وَ هُوَ لَا يَعْرِفُ لُغَاتِهِمْ، أَوْ مَا بَلَغَكَ قَوْلُ امِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ: أَوْتِينَا فَصْلَ الْخِطَابِ؟ فَهَلْ فَصْلُ الْخِطَابِ إِلَّا مَعْرِفَةُ اللُّغَاتِ؟ (عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۲۲۸ / إعلام الوری بأعلام الهدی، طالقديمة، ص ۳۳۲ / مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۴، ص ۳۳۳ / كشف الغمة، في معرفة الأئمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۳۲۹)

خواجه اباصلت گوید امام رضا ﷺ با مردم به زبان خودشان صحبت می کرد. به خدا قسم که به هر زبانی از خود اهل آن زبان داناتر بود و رساتر سخن می گفت. روزی به ایشان عرض کردم: یابن رسول الله! من از آشنایی شما به این زبان های گوناگون در شگفتم. فرمود: ای اباصلت! من حجت خدا بر بندگان او هستم و خداوند حجتی را بر مردمی قرار نمی دهد که زبان آن ها را بلد نباشد. آیا نشنیده ای که امیرالمؤمنین ﷺ فرمود: فصل الخطاب به ما عطا شده است، آیا فصل الخطاب چیزی جز دانستن زبان هاست؟

۲۷. رسول الله ﷺ: مَنْ دَعَا لظَالِمٍ بِالْبَقَاءِ فَقَدْ أَحَبَّ أَنْ يُعْصِيَ اللَّهَ فِي أَرْضِهِ. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۵۴ / إرشاد القلوب إلى الصواب للدليمي، ج ۱، ص ۷۶)

پیامبر خدا ﷺ: هر که برای بقای ستمگری دعا کند هر آینه خواستار نافرمانی خداوند در زمین او شده است.

۲۸. الإمام زين العابدين ﷺ: لَمَّا اشْتَدَّ الْأَمْرُ بِالْحُسَيْنِ. فَقَالَ: صَبْرًا بَنِي الْكِرَامِ! فَمَا الْمَوْتُ إِلَّا قَنْطَرَةٌ تَعْبُرُ بِكُمْ عَنِ الْبُؤْسِ وَالضَّرَاءِ إِلَى الْجَنَّةِ الْوَاسِعَةِ وَالنَّعِيمِ الدَّائِمَةِ، فَإِنَّكُمْ يَكْرَهُ أَنْ يَنْتَقِلَ مِنْ سَجْنٍ إِلَى قَصْرِ؟! (معاني الأخبار، ص ۲۸۹ / إعتقادات الإمامية للصدوق، ص ۵۲)

امام سجاد ﷺ فرمودند: چون کار بر حسین بن علی ﷺ سخت شد، همراهیان حضرت به او نگریستند و دیدند حالتش برخلاف آن هاست. چه آنان هرگاه کار بالا می گرفت رنگشان برمی گشت و بدن هایشان می لرزید و دل هایشان به تپش می افتاد، اما حسین ﷺ و برخی از همراهان خاص او رنگ هایشان روشن می شد و اندام هایشان آرام و جان هایشان آرامش می یافت. پس، به یکدیگر گفتند: نگاه کنید، از مرگ پروایی ندارد! حسین ﷺ به ایشان فرمود: صبور باشید، ای بزرگ زادگان! زیرا مرگ جز پلی که شما را از رنج و بدبختی به سوی بهشت های پهناور و نعمت جاویدان عبور می دهد، نیست. کدام یک از شما خوش ندارد که از زندانی به قصری برده شود؟

۲۹. الإمام الصادق ﷺ لَمَنْ قَالَ لَهُ: أُرِيدُ الشَّيْءَ وَ اسْتَخِيرُ اللَّهَ فِيهِ فَلَا يُوفَّقُ فِيهِ الرَّأْيُ: افْتَحِ الْمُضْجَهَ، فَاَنْظُرْ إِلَى أَوَّلِ مَا تَرَى فَخُذْ بِهِ، إِنْ شَاءَ اللَّهُ. (وسائل الشيعة، ج ۶، ص ۲۳۳ / هداية الأمة إلى أحكام الأئمة عليهم السلام، ج ۳، ص ۸۳)

امام صادق ﷺ به کسی که خدمت ایشان عرض کرد: گاه تصمیم به انجام کاری می گیرم و درباره آن از خدا طلب خیر می کنم، اما فکرم به جایی نمی رسد... حضرت فرمود: قرآن را باز کن و به اولین آیه ای که چشمت می افتد، به خواست خدا، عمل کن.

۳۰. قال رسول الله ﷺ: رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى: إِنَّ أَحَبَّ الْعِبَادِ إِلَيَّ الْمُتَحَابِّونَ مِنْ أَجْلِي، أُولَئِكَ إِذَا أُرِدْتُ بِأَهْلِ الْأَرْضِ عُقُوبَةً ذَكَرْتُهُمْ فَصَرَفْتُ الْعُقُوبَةَ عَنْهُمْ. (مكارم الأخلاق، ص ۴۶۷ / بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۸۶)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: خدای تبارک و تعالی می فرماید: محبوبترین بندگان نزد من آنهايנד که به خاطر من یکدیگر را دوست دارند، اینانند که هرگاه بخواهم زمینیان را کیفر دهم به یاد ایشان افتم و از مجازات آنان صرف نظر کنم.

امام صادق علیه السلام فرمودند: هر گناهی که بنده می کند، گرچه عالم باشد، از روی جهل و نادانی است زیرا او با معصیت پروردگارش خود را به خطر افکنده است.

۳۷. قال رسول الله ﷺ: ما أحسن مُحسِنٍ من مسلمٍ ولا كافرٍ إلا أثابَهُ الله. قيل: ما إثمُ الكافر؟ قال: إن كان قد وصلَ رَحِمًا أو تصدَّقَ بصدقةٍ، أو عَمِلَ حَسَنَةً، أثابَهُ الله تعالى المالَ والولدَ والصَّحَّةَ و أشباهَ ذلك، قيل: و ما إثمُ ثبته في الآخرة؟ قال: عذابٌ دُونَ العذاب. (کنز العمال، ج ۲، ص ۳۹)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: هر کس کار نیک کند، مسلمان باشد یا کافر، خداوند او را پاداش می دهد.

به خویشاوندی سر زده باشد یا صدقه ای داده باشد و یا کار نیکی انجام داده باشد خدای تعالی به پاداش این کارها به او ثروت و فرزند و سلامتی و مانند اینها دهد.

۳۸. إن الفضل بن سهلٍ سألَ الرضا عليه السلام بين يدي المأمونٍ فقال: يا أبا الحسن، الخلقُ مجبورون؟ فقال: الله أعدلُ من أن يُجبرَ خلقه ثم يُعذبُهم، قال: فمُطلَقون؟ قال: الله أحكمُ من أن يُهملَ عبده ويكَلِّه إلى نفسه. (الطرائف في معرفة مذاهب الطوائف، ج ۲، ص ۳۳۰ / بحار الأنوار، ج ۵، ص ۵۹)

فضل بن سهل در حضور مامون از امام رضا علیه السلام پرسید: ای ابالحسن! آیا مردم مجبورند؟ فرمود: خداوند دادگتر از آن است که بندگان را مجبور کند و سپس عذابشان دهد و حکیم تر از آن است که بنده اش را رها کند و او را به خود واگذارد.

۳۹. قال رسول الله ﷺ: من حَتَمَ على الله عتروجلَ أكذبَهُ. (ميزان الحکمة، ج ۲، ص ۱۳۹ / کنز العمال، ج ۳، ص ۵۶۰)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: هر که برای خدا تعیین تکلیف کند یعنی چیزی را با یقین بر زبان آورد خداوند او را دروغزن از کار درآورد.

۴۰. قال رسول الله ﷺ: ثلاثٌ من لَقِيَ اللهَ عتروجلَ بهنَّ دَخَلَ الْجَنَّةَ مِنْ أَى بابٍ شاء: مَنْ حَسَنَ خُلُقَهُ، وَ خَشِيَ اللهَ فِي الْمَغِيبِ الْمَحْضَرِ، وَ تَرَكَ الْمِرَاءَ وَإِنْ كَانَ مُحَقًّا. (الكافي، ج ۲، ص ۳۰۰ / منية المريد، ص ۳۱۶)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: سه چیز است که هر کس با آنها خدای عزوجل را دیدار کند از هر دری که خواهد وارد بهشت شود: کسی که خوشخو باشد و در آشکار و نهان از خدا بترسد و بحث و ستیزه را رها کند اگر چه حق با او باشد.

۳۱. الإمام الصادق عليه السلام: ما يكونُ هذا الأمرُ حتّى لا يبقى صِنْفٌ مِنَ النَّاسِ إلّا و قد وُلّوا على النَّاسِ، حتّى لا يَقُولَ قائلٌ: إنا لو وُلّينا لَعَدَلْنَا! ثُمَّ يَقُومُ القائمُ بالحقِّ و العدلِ. (الغيبة للنعماني، ص ۲۷۴ / إثبات الهداة بالنصوص والمعجزات، ج ۵، ص ۳۶۷)

امام صادق علیه السلام فرمودند: این کار با قیام قائم علیه السلام رخ نخواهد داد تا آنکه هر گروه و دسته ای حکومت بر مردم را به دست گیرد تا کسی نگوید اگر حاکم می شدیم عدالت را می گسترانیدیم. بعد از این، قائم حق و عدل گستر قیام می کند.

۳۲. الامام علي عليه السلام: إنَّ البلاءَ لِلظَّالِمِ أَذْبٌ، و للمؤمنِ امتِحَانٌ، و لِلأنبياءِ دَرَجَةٌ. (بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۲۳۵ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۲، ص ۴۳۸)

امام علی علیه السلام فرمودند: بلا برای ستمگر تادیب است و برای مؤمن امتحان و برای پیامبران مقام و درجه.

۳۳. المَعْلَى بنُ حُنَيْسٍ: رَأَى أَبُو عبد الله عليه السلام و قد تَأَخَّرَتْ عَنِ السُّوقِ، فقال: أَغْدُ إلى عِتْرَك. (من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۱۹۲ / الوافي، ج ۱۷، ص ۱۲۶)

راوی گوید امام صادق علیه السلام مرا دید که در رفتن به بازار دیر کرده بودم، فرمود: صبح زود سراغ عزت خود برو.

۳۴. الامام علي عليه السلام: لا تُخَاطِرَ بشيءٍ رَجَاءَ أَكْثَرِ مِنْهُ، و الطُّلُبُ فَإِنَّهُ يَأْتِيكَ ما قَسَمَ لَكَ. (تحف العقول، ص ۸۱ / نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۰۳ / بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۲۰۸)

امام علی علیه السلام فرمودند: به امید درآمد بیشتر خطر مکن، جوینده باش که آنچه روزی توست به تو می رسد.

۳۵. الإمام الصادق عليه السلام: لِمَسْمَعٍ كَرْدِين: يا أبا سَيَّارٍ، إذا خادِمَةُ أن تُعْمَلَ الطَّعَامُ فَمَرَّها فَلتَكِلْها، فإنَّ البَرَكَةَ فيمَا كِيلَ. (الكافي، ج ۵، ص ۱۶۷ / وسائل الشيعة، ج ۱۷، ص ۴۴۰)

امام صادق علیه السلام به مسمع کردین فرمودند: ابو سیار! زمانی که آشپزت می خواهد غذا درست کند به او دستور بده آن را پیمانه کند زیرا برکت در غذایی است که با پیمانه تهیه شود.

۳۶. الإمام الصادق عليه السلام: كُلْ ذَنْبٍ عَمِلَهُ الْعَبْدُ و إن كانَ عالِمًا فَهُوَ جاهِلٌ حينَ خَاطَرَ بِنَفْسِهِ في مَعْصِيَةِ رَبِّهِ. (النور المبين في قصص الأنبياء و المرسلين للجزائري، ص ۱۶۸ / تفسير نور الثقلين، ج ۱، ص ۴۵۷)

چهل حدیث ۲۰

۵. الإمام الرضا عليه السلام: يا عبد العظيم، أبلغ عني أوليائي السلام، و
مُرهم بالسكوت و ترك الجِدال فيما لا يعنيههم. (الإختصاص، ص ۲۴۷/
بحار الأنوار، ج ۷، ص ۲۳۰)

امام رضا علیه السلام فرمودند: ای عبدالعظیم! دوستان مرا سلام برسان و به
کم سخنی فراخوانشان و بگو در اموری که به آنها مربوط نمی شود
مجادله نکنند.

۶. الإمام علي عليه السلام: لا بن عباس إذ دخل عليه و قال: أن الحجاج قد
اجتمعوا ليستمعوا منك و هو يخيف نعلًا أما والله لهما أحب إلي من
أمركم هذا، إلا أن أقيم حدًا أو أدفع باطلاً. (مناقب آل أبي طالب
عليهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۲، ص ۱۰۱/بحار الأنوار، ج ۴۰، ص ۳۲۸)

امیرالمؤمنین علیه السلام فرمودند: مشغول دوختن و پینه کردن کفش خود
بود که ابن عباس آمد و گفت: حاجیان گرد آمده اند تا سخنی از شما
بشنوند. آن حضرت فرمود: سوگند به خدا این دو لنگه کفش را بیش
از حکومت بر شما دوست می دارم مگر آنکه حدی را اجرا کنم یا
باطلی را دور سازم.

۷. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: قل اللهم إني أسألك من صالح ما توتي الناس من
المال و الأهل و الولد (نهج الفصاحة، ص ۵۹۹/الجامع الصغير، ج ۲، ص ۲۵۷)
رسول خدا علیه السلام فرمودند: بگو خدایا از آنچه بمردم عنایت میکنی از مال
و زن و فرزند از نوع شایسته آن که موجب گمراهی نباشد به من
عنایت فرما

۸. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: استفت نفسك و إن أفتاك المفتون.
(نهج الفصاحة، ص ۲۱۰/کنز العمال، ج ۱۰، ص ۲۵۰)
رسول خدا علیه السلام فرمودند: نیکی و بدی چیزها را از دل خویش بپرس،
دیگران هر چه می خواهند بگویند

۹. الإمام الحسين عليه السلام: إذا جادت الدنيا عليك فجد بها على الناس
طراً قبل أن تنفلت فلا الجود يُفنيها إذا هي أقبلت و لا البخل يُقيها
إذا ما قوتلت (مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۴، ص ۶۶/دیوان
امیرالمؤمنین علیه السلام، ص ۶۲)

امام حسین علیه السلام (طی قطعه ای) می فرمایند: چون دنیا چیزی به تو
بخشید. پیش از آن که از دستت برود همه آن را به مردم ببخش. زیرا
اگر دنیا روی آورد. بذل و بخشش آن را از بین نمی برد. و اگر پشت
کند بخل ورزیدن آن را نگه نمی دارد.

۱۰. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: زر غبّا تردّد حبّا. (شرح فارسی شهاب الأخبار،
ص ۳۰۸/بحار الأنوار، ج ۳۰، ص ۴۱۴)

۱. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: إن القلوب بين إصبعين من أصابع الله يقلبها.
(علل الشرائع، ج ۲، ص ۶۰۴/بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۵۳)

رسول خدا علیه السلام فرمودند: دلها میان دو انگشت از انگشتان خداست و
آن را زیر و رو همی کند.

قال رسول الله صلى الله عليه وآله: إن قلب ابن آدم مثل العصفور ينقلب في اليوم سبع
مّرات. (نهج الفصاحة، ص ۳۳۰/الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۲، ص ۱۵۵)

رسول خدا علیه السلام فرمودند: دل آدمیزاد چون گنجشک است و هر روز
هفت بار دگرگون می شود.

۲. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: الدين دينان: فمن مات و هو ينوي قضاء فأنه
ولّيه و من مات و لا ينوي قضاء فذاك الذي يؤخذ من حسناته
(نهج الفصاحة، ص ۴۹۰)

رسول خدا علیه السلام فرمودند: دو جور قرض هست هر که بمیرد و در دل
دارد که قرض خود را بپردازد من ولی او هستم یعنی از طرف او ادا
کنم و هر که بمیرد و در دل دارد قرض خود را ندهد، در مقابل آن از
اعمال نیک وی بردارند.

۳. إن علياً عليه السلام إذا قامت البينة فليس للإمام أن يغفوَ، و إذا أقرَّ
الرجلُ بسرِّ قَتله على نفسه فذلك إلى الإمام إن شاء عفا، و إن شاء
عاقب. (من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۶۲/تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۱۰،
ص ۱۲۹/الإستبصار فيما اختلف من الأخبار، ج ۴، ص ۲۵۲/فقه القرآن، ج ۲، ص ۳۸۵/
عوالي اللئالي العزیزة في الأحاديث النبوية، ج ۲، ص ۱۵۸)

سارقی را نزد علی علیه السلام آوردند و او به سرقت خود اعتراف کرد. علی علیه السلام
به او فرمود: آیا از قرآن چیزی حفظ داری؟ عرض کرد: آری، سوره
بقره را. حضرت فرمود: دستت را به سوره بقره بخشیدم. اشعث به
امام گفت: حدی از حدود خدا را تعطیل می کنی؟ حضرت فرمود: تو
چه می دانی؟ اگر بینة اقامه شود، امام حق عفو مجرم را ندارد. اما اگر
مردی اعتراف کند که دزدی کرده است اختیار با امام است که او را
بخشد یا کیفر دهد.

۴. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: ما أعتَر الله بجهل قط و لا أذل الله بحلم قط.
(الكافي، ج ۲، ص ۱۱۲/شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۳۱/نزهة الناظر و تنبيه الخاطر،
ص ۱۸/مشكاة الأخبار في غرر الأخبار، ص ۲۱۶)

رسول خدا علیه السلام فرمودند: خدا کسی را نادان است عزیز ندارد و کسی
را که بردبار است ذلیل نکند.

رسول خدا ﷺ فرمودند: زیارت کسان کمتر رو تا محبوب تر باشی.

۱۱. الإمام علي عليه السلام: الشَّريفة رِيَاضةُ النَّفْسِ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۴۰ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۷)

امام علی علیه السلام فرمودند: شریعت، ریاضت و پرورش نفس است.

۱۲. الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ طَلَبَ الرِّئاسةَ بِغَيْرِ حَقِّ حُرْمِ الطَّاعَةِ لَهُ بِحَقٌّ. (تحف العقول، ص ۳۲۱ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۳۵)

امام صادق علیه السلام فرمودند: هر که به ناحق جویای ریاست شود از طاعت به حق مردم نسبت به خود نیز محروم گردد.

۱۳. قال رسول الله ﷺ: لو نهى الناس عن فت البعرة فتوا و قالوا ما نهينا عنه إلا وفيه شيء. (نهج الفصاحة، ص ۶۵۲ / منية المريد، ص ۱۹۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: اگر مردم را از شکستن پشکل شتر منع کنند آن را بشکنند و گویند ما را از این کار منع نکرده اند مگر که در آن چیزی هست.

۱۴. الإمام علي عليه السلام: أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّهُ لَا يَسْتَغْنِي الرَّجُلُ وَإِنْ كَانَ ذَا مَالٍ عَنْ عِترته و عَشيرته، و دِفَاعِهِمْ عَنْهُ بِأَيْدِيهِمْ و أَسْتَيْتِهِمْ. (الزهد، ص ۳۷ / نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۶۵)

امام علی علیه السلام فرمودند: ای مردم! هیچ کس هر اندازه هم ثروتمند باشد از خویشان ایل و عشیره خود و حمایت عملی و زبانی آن ها از خویش بی نیاز نیست.

۱۵. الإمام الصادق عليه السلام: لِمُفَضِّلِ بْنِ عُمَرَ لَمَّا دَخَلَ عَلَيْهِ: مَنْ صَحَبَكَ؟ [قال المفضل]: قلت: رَجُلٌ مِنْ إِخْوَانِي. قَالَ: فَمَا فَعَلَ فَقُلْتُ: مُنْذُ دَخَلْتُ لَمْ أَغْرِفْ مَكَانَهُ. فَقَالَ لِي: أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ مَنْ صَحَبَ مُؤْمِنًا أَرَبِعِينَ خُطْوَةً، سَأَلَهُ اللَّهُ عَنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (الأمالي للطوسي، ص ۴۱۳ / وسائل الشيعة، ج ۱۲، ص ۱۲)

امام صادق علیه السلام فرمودند: کسی در برگشت از سفر چون بر امام صادق علیه السلام وارد شد، حضرت پرسید: چه کسی همسفر تو بود؟ عرض کردم: مردی از برادرانم. فرمود: پس چه شد؟ عرض کردم: از وقتی وارد مدینه شده ام نمی دانم جایش کجاست. حضرت فرمود: مگر نمی دانی که هر کس چهل گام با مؤمنی همسفر شود، خداوند در روز قیامت راجع به او از وی می پرسد؟

۱۶. قال رسول الله ﷺ: شَرُّ الطَّعَامِ طَعَامُ الْوَلِيمَةِ يَمْنَعُهَا مِنْ يَأْتِيهَا و يدعى إليها من يابأها. (نهج الفصاحة، ص ۵۳۷ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۷۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بدترین غذاها غذای ولیمه است که هر که بخواد ندهندش و هر که نخواهد بخوانندش.

۱۷. قال رسول الله ﷺ: حُرْمَةُ الْجَارِ عَلَى الْإِنْسَانِ كَحُرْمَةِ أُمِّهِ. (مكار الأخلاق، ص ۱۲۶ / بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۱۵۴)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: احترام همسایه بر انسان همانند احترام مادرش می باشد.

الإمام الكاظم عليه السلام: لَيْسَ حُسْنُ الْجَوَارِ كَفَّ الْأَذَى، وَلَكِنْ حُسْنُ الْجَوَارِ الصَّبْرُ عَلَى الْأَذَى. (الكافي، ج ۲، ص ۶۶۷ / تحف العقول، ص ۴۰۹ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۱۳ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۲۵)

امام کاظم علیه السلام فرمودند: حسن همسایگی این نیست که آزار نرسانی بلکه حسن همسایگی این است که در برابر آزار و اذیت همسایه شکیبا باشی.

۱۸. قال رسول الله ﷺ: مَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ كَانَ كَفَّارَةً لِمَا مَضَى. (ميزان الحكمة، ج ۳، ص ۲۷۱۷ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۶۲۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که علم جوید کفاره گناهان گذشته وی باشد.

۱۹. قال رسول الله ﷺ: إِنَّ الْمَرْأَةَ تَقْبَلُ فِي صُورَةِ شَيْطَانٍ وَ تَدْبُرُ فِي صُورَةِ شَيْطَانٍ فَإِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ امْرَأَةً فَأَعْجَبَتْهُ فَلْيَأْتِ أَهْلَهُ فَإِنَّ ذَلِكَ يَرُدُّ مَا فِي نَفْسِهِ. (نهج الفصاحة، ص ۳۲۰ / سير أعلام النبلاء، ط الرسالة، ج ۵، ص ۳۸۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: زن بصورت شیطان می آید و بصورت شیطان می رود وقتی یکی از شما زنی دید که وی را بشگفت آورد پیش همسر خود رود زیرا بدین وسیله آنچه در دل دارد از میان می رود.

۲۰. قال رسول الله ﷺ: قَرْضُ الشَّيْءِ خَيْرٌ مِنْ صَدَقَتِهِ. (نهج الفصاحة، ص ۵۹۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: چیزی را بقرض بدهی بهتر از آنست که بصدقه بدهی.

۲۱. الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فِي السَّرِّ فَلْيَعْمَلْ حَسَنَةً فِي السَّرِّ، و مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فِي الْعَلَانِيَةِ فَلْيَعْمَلْ حَسَنَةً فِي الْعَلَانِيَةِ. (معاني الأخبار، ص ۲۳۷ / وسائل الشيعة، ج ۱۶، ص ۱۰۳)

امام صادق علیه السلام فرمودند: هر کس پنهانی کار بد کند باید پنهانی کار خوب انجام دهد و هر کس در آشکار کار بد کند باید آشکارا نیز کار خوب انجام دهد.

مرا به پیامبری برانگیخت از وجود او بهره‌مند می‌شوند و در روزگار غیبتش از نور ولایت او پرتو می‌گیرند همچنان که مردم از خورشید نهان در پس ابر، بهره‌مند می‌شوند.

۲۷. امام‌علی‌علیه‌السلام: إِنَّ اللَّهَ سَبْحَانَهُ فَرَضَ فِي أَمْوَالِ الْأَغْنِيَاءِ أَقْوَاتَ الْفُقَرَاءِ، فَمَا جَاعَ فَقِيرٌ إِلَّا بِمَا مُتَّعَ بِهِ غَنِيٌّ، وَاللَّهُ تَعَالَى سَائِلُهُمْ عَنْ ذَلِكَ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۵۳۳، غرر الحکم و درر الکلم، ص ۲۳۴)

امام‌علی‌علیه‌السلام فرمودند: خداوند سبحان خوراک تهیدستان را در اموال توانگران قرار داده است. پس، هیچ تهیدستی گرسنه نماند، مگر به سبب اینکه ثروتمند از حق او بهره‌مند شده است. و خدا بزرگ در این باره از آنان بازخواست می‌کند.

۲۸. الإمام زين العابدين عليه السلام: لَمَّا سُئِلَ عَنْ الْمَوْتِ: لِلْمُؤْمِنِ كَنْزٌ عِشَاءٌ. (معاني الأخبار، ص ۲۸۹/ اعتقادات الإمامية للصدوق، ص ۵۳) در پاسخ به پرسش: مرگ چیست؟: برای مؤمن چون برکنند جامه‌ای از تن.

۲۹. الإمام الصادق عليه السلام: صَلَّ رَكْعَتَيْنِ وَاسْتَخِرِ اللَّهَ. فَوَاللَّهِ مَا اسْتَخَارَ اللَّهَ مُسْلِمٌ إِلَّا خَارَ لَهُ الْبَتَّةَ. (الكافي، ج ۳، ص ۴۷۰/ وسائل الشيعة، ج ۸، ص ۶۳)

امام‌صادق‌علیه‌السلام فرمودند: دو رکعت نماز بخوان و از خدا طلب خیر کن؛ زیرا سوگند به خدا که هیچ مسلمانی از خدا طلب خیر نکند، مگر آنکه خداوند قطعاً برای او خیر و نیکی قرار می‌دهد.

۳۰. الإمام الصادق عليه السلام: مَا اتَّقَى مُؤْمِنٌ قَطُّ إِلَّا كَانَ أَفْضَلُهَا أَشَدُّهَا حُبًّا لِأَخِيهِ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۲۷/ مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۲۲/ مجموعتورام، ج ۲، ص ۱۹۱)

امام‌صادق‌علیه‌السلام فرمودند: دو مؤمن هرگز با هم دیدار نکنند مگر این که آن بهتر است که برادرش را بیشتر دوست داشته باشد.

۳۱. الإمام الصادق عليه السلام: إِذَا خَرَجَ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ خَرَجَ مِنْ هَذَا الْأَمْرِ مَنْ كَانَ يَرَى أَنَّهُ مِنْ أَهْلِهِ وَدَخَلَ فِيهِ شِبْهُ عَبْدَةِ الشَّمْسِ وَ الْقَمَرِ. (الغيبة للنعماني، ص ۳۱۷/ بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۳۶۴)

امام‌صادق‌علیه‌السلام فرمودند: زمانی که قائم‌علیه‌السلام قیام کند کسانی که گمان می‌شود از خاندان او هستند از صف آن حضرت خارج می‌شوند و کسانی که به خورشیدپرست و ماهپرست می‌مانند به صف او درمی‌آیند.

۲۲. الإمام الصادق عليه السلام: مَا صَافَحَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَجُلًا قَطُّ فَفَرَعَ يَدَهُ حَتَّى يَكُونَ هُوَ الَّذِي يَنْزِعُ يَدَهُ مِنْهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۸۲/ مكارم الأخلاق، ص ۲۳/ مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۰۱)

امام‌صادق‌علیه‌السلام فرمودند: رسول‌خداﷺ هرگاه با مردی دست می‌داد، هرگز دست خود را از دست او نمی‌کشید تا این که او دستش را از دست حضرت بکشد.

۲۳. قال رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ مِنْ عِبَادِهِ الْغِيُورَ. (ميزان الحکمة، ج ۳، ص ۲۳۴۲/ مسند الإمام علي ع، ج ۵، ص ۹۰) پیامبر خداﷺ فرمودند: خدا متعال، بندگان غیرتمند خویش را دوست می‌دارد.

قال رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَيُبْغِضُ الرَّجُلَ يَدْخُلُ عَلَيْهِ فِي بَيْتِهِ فَلَا يُقَاتِلُ. (صحيفة الإمام الرضا عليه السلام، ص ۸۸/ عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۲۸/ تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۶، ص ۱۵۷/ مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۳۶)

پیامبر خداﷺ فرمودند: خدا متعال، بی‌گمان نفرت دارد از مردی که به زور وارد خانه‌اش شوند و او نجنجد.

الإمام الصادق عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى غَيُورٌ يُحِبُّ كُلَّ غَيُورٍ وَ لَيُغَيِّرُهُ حَرَمَ الْفَوَاحِشِ ظَاهِرَهَا وَ بَاطِنَهَا. (الكافي، ج ۵، ص ۵۳۰/ مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۳۶)

امام‌صادق‌علیه‌السلام فرمودند: خدا تبارک و تعالی غیرتمند است و هر غیرتمندی را دوست می‌دارد. و از غیرتمندی اوست که زشت‌کاری‌ها را، از پیدا و ناپیدا، حرام فرموده است.

۲۴. قال رسول الله ﷺ: وَلَا وَحْدَةَ أَوْحَشَ مِنَ الْعَجَبِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۷/ تحف العقول، ص ۶/ التوحيد للصدوق، ص ۳۷۶/ نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۸۸/ نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۳/ الأمالي للطوسي، ص ۱۴۶) رسول‌خداﷺ فرمودند: تنهائی ای موحدتر از خودپسندی نیست

۲۵. قال رسول الله ﷺ: مَنْ أَعَانَ ظَالِمًا سَلَطَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ. (الخراج و الجرائع، ج ۳، ص ۱۰۵۸/ بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۱۷۲)

رسول‌خداﷺ فرمودند: هر که ستمگری را اعانت کند خدایش بر او مسلط کند.

۲۶. قال رسول الله ﷺ: وَ قَدْ سُئِلَ: هَلْ يَنْتَفِعُ الشَّيْخَةُ بِالْقَائِمِ فِي غَيْبَتِهِ؟ إِي وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالنَّبُوَّةِ، أَنَّهُمْ لَيَنْتَفِعُونَ بِهِ وَ يَسْتَضِيئُونَ بِنُورِ وَلَايَتِهِ فِي غَيْبَتِهِ كَانْتِفَاعِ النَّاسِ بِالشَّمْسِ وَأَنْ جَلَّلَهَا السَّحَابُ. (بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۹۳)

پیامبر خداﷺ فرمودند: در پاسخ به این سؤال که: آیا مردم در زمان غیبت قائم‌علیه‌السلام از وجود او بهره‌مند می‌شود؟: آری، سوگند به آن که

۳۲. الإمام الصادق عليه السلام: يا يونس، إن المؤمن أكرم على الله تعالى من أن يَمُرَّ عليه أربعون لا يُمَحَّصُ فيها ذنوبه، ولو بَعَمَّ يُصِيبُهُ لا يَدْرِي ما وَجْهُهُ. والله، إنَّ أَحَدَكُمْ لَيَضَعُ الدَّرَاهِمَ بَيْنَ يَدَيْهِ فَيَنْزِعُهَا فَيَجِدُهَا نَاقِصَةً فَيَعْتَمُّ بِذَلِكَ ثُمَّ يَنْزِعُهَا فَيَجِدُهَا سَوَاءً، فَيَكُونُ ذَلِكَ حَظًّا لِبَعْضِ ذُنُوبِهِ. (بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۱۹۱)

امام صادق عليه السلام فرمودند: ای یونس! مؤمن نزد خدای تعالی ارجمندتر از آن است که چهل روز بر او بگذرد و خداوند در آن مدت گناهانش را پاک نکند، گرچه با رسیدن اندوهی به او که خود نمی داند علتش چیست. مثلاً درهمهایش را جلو خود می گذارد و آنها را وزن می کند می بیند کم است و غمگین می شود [دوباره آنها را وزن می کند] می بیند درست است. همین اندوه گناهی از او را می زداید.

۳۳. قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ فَقَدْ طَابَ مَكْسَبُهُ: إِذَا اشْتَرَى لَمْ يَعْجَبْ، وَإِذَا بَاعَ لَمْ يَحْزَنْ، وَلَا يَدُلُّش، وَفِيمَا بَيْنَ ذَلِكَ لَا يَحْلِفُ. (الكافي، ج ۵، ص ۱۵۳ / مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۱۹، ص ۱۳۹)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: هر که چهار امر را رعایت کند درآمدش پاک و حلال باشد: در موقع خرید جنس عیبجویی نکند، در موقع فروش تعریف و تبلیغ نکند، عیب جنس را از مشتری مخفی نسازد و در خرید و فروش قسم نخورد.

۳۴. الإمام علي عليه السلام: إِيَّاكَ وَالتَّجَبُّرَ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ؛ فَإِنَّ كُلَّ مُتَجَبِّرٍ يَقْصِمُهُ اللَّهُ. (عيون الحكم و المواعظ للبي، ص ۹۸ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۱۷۰)

امام علی علیه السلام فرمودند: از سخت گرفتن بر بندگان خدا بپرهیز، زیرا خداوند هر جبار پیشه‌ای را در هم می شکند.

۳۵. الإمام الباقر عليه السلام: لَا يَكُونُ الْمُؤْمِنُ جَبَانًا وَلَا حَرِيصًا وَلَا شَحِيحًا. (الخصال، ج ۱، ص ۸۳ / صفات الشیعة، ص ۳۷ / روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۲۴ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۱۰ / اعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۱۱)

امام باقر علیه السلام فرمودند: مؤمن نه ترسو است، نه آزمند و نه تنگ چشم.

۳۶. الإمام علي عليه السلام: لَا تُشْرِكَنَّ فِي رَأْيِكَ جَبَانًا يُضَعِّفُكَ عَنِ الْأَمْرِ، وَ يُعْظِمُ عَلَيْكَ مَا لَيْسَ بِعَظِيمٍ. (عيون الحكم و المواعظ للبي، ص ۵۲۵ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۷۵۶)

امام علی علیه السلام فرمودند: با آدم ترسو رایزنی مکن که او تو را در تصمیم و اراده ات سست می گرداند و آنچه به واقع بزرگ نیست در نظر تو بزرگ نشان می دهد.

۳۷. الإمام علي عليه السلام: الْأَيَّامُ تُفِيدُ التَّجَارِبَ. (عيون الحكم و المواعظ للبي، ص ۳۸ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۳۱)

امام علی علیه السلام فرمودند: روزگار تجربه می آموزد.
الإمام الحسين عليه السلام: طُولُ التَّجَارِبِ زِيَادَةٌ فِي الْعَقْلِ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۸۸ / اعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۹۸)

امام حسین علیه السلام فرمودند: تجربه های زیاد بر خرد می افزاید.

۳۸. الإمام علي عليه السلام: مَنْ ضَرَبَ يَدَيْهِ عَلَى فَخِذِهِ عِنْدَ الْمُصِيبَةِ حَبِطَ أَجْرُهُ. (تحف العقول، ص ۲۲۱ / كشف الغمة في معرفة الأئمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۱۸۴ / العدد القوية لدفع المخاوف اليومية، ص ۱۵۰)

امام علی علیه السلام فرمودند: هر کس در هنگام مصیبت به زانوی خود بزند اجرش ضایع شود.

۳۹. الإمام علي عليه السلام: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ سَرِيَّةً، فَلَمَّا رَجَعُوا قَالَ: مَرَحَبًا بِقَوْمٍ قَضَوْا الْجِهَادَ الْأَصْغَرَ وَبَقِيَ عَلَيْهِمُ الْجِهَادُ الْأَكْبَرُ. قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَمَا الْجِهَادُ الْأَكْبَرُ؟ قَالَ: جِهَادُ النَّفْسِ. وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَفْضَلُ الْجِهَادِ مَنْ جَاهَدَ نَفْسَهُ الَّتِي بَيْنَ جَنْبَيْهِ. (الكافي، ج ۵، ص ۱۲ / الجعفریات، ص ۷۸ / الأمالي للصدوق، ص ۴۶۷ / معاني الأخبار، ص ۱۶۰ / الاختصاص، ص ۲۴۰ / روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۲۰ / النوادر للراوندي، ص ۲۱ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۴۵ / مجموعه ورام، ج ۱، ص ۹۶)

امام علی علیه السلام فرمودند: پیامبر خدا ﷺ سپاهی را به جنگ اعزام کرد. وقتی برگشتند فرمود: خوشامد می گویم به مردمانی که جهاد اصغر را گذارند ولی جهاد اکبر همچنان بر عهده آنان باقی مانده است. عرض شد: ای رسول خدا! جهاد اکبر چیست؟ فرمود: جهاد با نفس. امام فرمود: برترین جهاد جهادی است که انسان با نفس خود کند.

۴۰. جاء أعرابي إلى النبي صلى الله عليه وسلم فأخذه بِعَرَزِ رَاحِلَتِهِ وَهُوَ يُرِيدُ بَعْضَ غَرَواتِهِ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، عَلَّمَنِي عَمَلًا أَدْخُلُ بِهِ الْجَنَّةَ، فَقَالَ: مَا أَحَبَّبْتُ أَنْ يَأْتِيَهُ النَّاسُ إِلَيْكَ فَاتِّبِعِهِ إِلَيْهِمْ، وَمَا كَرِهْتُ أَنْ يَأْتِيَهُ إِلَيْكَ فَلَا تَأْتِهِ إِلَيْهِمْ، خَلَّ سَبِيلَ الرَّاحِلَةِ. (الزهد، ص ۲۱ / الكافي، ج ۲، ص ۱۴۶ / السرائر الحاوي لتحرير الفتاوى و المستطرفات، ج ۳، ص ۶۴۲ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۸۱)

پیامبر اکرم ﷺ سوار بر شتر خود بود و قصد رفتن به یکی از جنگها را داشت، بادی نشینی پیامد و رکاب شتر آن حضرت گرفت و عرض کرد: ای رسول خدا! به من کاری بیاموز که با انجام دادن آن به بهشت روم؟ حضرت فرمود: هرکاری که دوست داری مردم در حقت بکنند تو با آنها همان کن و هر کاری که دوست نداری نسبت به تو انجام دهند تو نیز با آنان چنان مکن.

امام علی علیه السلام: خداوند سبحان کسی را که آرزوی دراز دارد و بد کردار است دشمن می دارد.

الإمام علي عليه السلام: إِنَّ الْأَمَلَ يُشْهِي الْقَلْبَ، وَيُكْذِبُ الْوَعْدَ وَيُكْثِرُ الْغَفْلَةَ، وَيُورِثُ الْحَسْرَةَ. (الغارات، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۳۶ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۳۵)

امام علی علیه السلام: آرزو، دل را به سهو می کشاند، وعده دروغ می دهد، غفلت و بی خبری بسیار به بار می آورد و دریغ و حسرت برجای می گذارد.

۷. قال رسول الله ﷺ: صَلِّ صَلَاةَ مَوْدِعٍ كَأَنَّكَ تَرَاهُ فَإِنْ كُنْتَ لَا تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ (عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۱۱۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: نماز را چون نماز وداع بخوان گویی آخرین نماز توست. گوئی خدا را می بینی و او ترا می بیند

۸. قال رسول الله ﷺ: وزن حبر العلماء بدم الشهداء فرجع. (نهج الفصاحة، ص ۷۹۵ / المحاضرات والمحاورات، ج ۱، ص ۳۷۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: مرکب دانشوران را با خون شهیدان همسنگ کردند اولی سنگین تر بود.

۹. الإمام الرضا عليه السلام: أَنَّ عِلَّةَ التَّرَكَاةِ مِنْ أَجْلِ قُوتِ الْفُقَرَاءِ وَ تَخْصِيصِ أَمْوَالِ الْأَغْنِيَاءِ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۸ / عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۸۹ / علل الشرائع، ج ۲، ص ۳۶۹ / مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۴، ص ۲۶۷)

امام رضا علیه السلام: سبب (وضع) زکات آن است که هزینه تهیدستان تأمین و دارایی های توانگران حفظ شود.

الإمام الكاظم عليه السلام: وَإِنَّمَا وُضِعَتِ التَّرَكَاةُ قُوتًا لِلْفُقَرَاءِ وَ تَوْفِيرًا لَأَمْوَالِ الْأَغْنِيَاءِ. (علل الشرائع، ج ۲، ص ۳۶۸ / المحاسن، ج ۲، ص ۳۱۹ / من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۴)

امام کاظم علیه السلام: زکات برای تأمین قوت تهیدستان و افزایش دارایی های توانگران وضع شده است.

۱۰. قال رسول الله ﷺ: إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بَعْدَ خَيْرٍ جَعَلَ صِنَاعَهُ وَ مَعْرُوفَهُ فِي أَهْلِ الْحِفَافِ (نهج الفصاحة، ص ۱۸۵ / نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی خدا برای کسی نیکی خواهد سر و کار او با مردم حق شناس می افتد

رسول الله ﷺ: اَطْلُبُوا الْمَعْرُوفَ وَ الْفَضْلَ مِنْ رُحَمَاءِ أُمَّتِي تَعِيشُوا فِي أَكْنَافِهِمْ. (أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۷۶ / بحار الأنوار، ج ۹۳، ص ۱۶۰)

چهل حدیث ۲۱

۱. قال رسول الله ﷺ: من أثر محبة الله على محبة الناس كفاه الله مؤنة الناس. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۱۸۲ / نهج الفصاحة، ص ۷۳۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که محبت خدا را بر محبت مردم ترجیح دهد خدا گرفتاری مردم را از او کفایت کند.

۲. قال رسول الله ﷺ: إِنَّمَا يَبِيعُ النَّاسُ عَلَى نِيَّتِهِمْ. (منية المريد، ص ۱۳۳ / بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۲۴۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: مردم برطبق نیت خود محشور میشوند.

قال رسول الله ﷺ: كُلَّ نَفْسٍ تَحْشُرُ عَلَى هَوَاهَا (نهج الفصاحة، ص ۷۱۴ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۲۸۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر کسی را با دلبستگی هایش محشور کنند

۳. الإمام الصادق عليه السلام: وَقَدْ قَالَ لَهُ رَجُلٌ: إِنَّهُ قَدْ وَقَعَ بَيْنِي وَ بَيْنَ قَوْمٍ مُنَازَعَةً فِي أَمْرٍ، وَإِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَتْرُكَهُ فَيُقَالُ لِي: إِنَّ تَرَكَّكَ لَهُ ذَلِكَ فَقَالَ ع: إِنَّمَا الدَّلِيلُ الظَّالِمُ. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۱۲۵ / كشف الغمة في معرفة الأئمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۱۶۵)

مردی به امام صادق علیه السلام عرض کرد: میان من و عده ای بر سر چیزی اختلاف پیش آمده است و می خواهم از آن چیز دست بردارم اما به من میگویند: دست کشیدن از آن مایه خواری است. حضرت فرمود: آنکه خوار است ستمگر است (نه تو).

۴. الإمام علي عليه السلام: احْتِمِلْ زَلَّةً وَلَيْتَكَ لَوْ قَتِ وَثْبَةً عَدُوَّكَ. (الإرشاد في معرفة حجج الله على العباد، ج ۱، ص ۲۹۹ / كنز الفوائد، ج ۱، ص ۹۳ / كشف اليقين في فضائل أمير المؤمنين عليه السلام، ص ۱۸۲)

امام علی علیه السلام: لغزش دوست خود را، برای زمان یورش دشمنت، تحمل کن.

۵. رسول الله ﷺ: أَرْبَعٌ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ: كِتْمَانُ الْفَاقَةِ، وَ كِتْمَانُ الصَّدَقَةِ، وَ كِتْمَانُ الْمُصِيبَةِ، وَ كِتْمَانُ الْوَجَعِ. (الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۱۶۴ / بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۲۰۸)

پیامبر خدا ﷺ: چهار چیز از گنجهای بهشت است: نهان داشتن فقر، نهان داشتن صدقه، نهان داشتن مصیبت، و نهان داشتن درد.

۶. الإمام علي عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ سَبْحَانَهُ لَيُبْغِضُ الطَّوِيلَ الْأَمْلَ، السَّيِّئَ الْعَمَلِ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۱۴۲ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۲۲۴)

پیامبر خدا ﷺ: نیکی و بخشش را از بخشنندگان و مهربانان امت من بخواهید و در سایه آنان زندگی کنید.

۱۱. رسول الله ﷺ: رُكْعَتَانِ يُصَلِّيهِمَا الْمُتَرَوِّجُ أَفْضَلُ مِنْ سَبْعِينَ رُكْعَةً يُصَلِّيْهَا غَيْرُ مُتَرَوِّجٍ. (الكافي، ج ۵، ص ۳۲۸ / الخصال، ج ۱، ص ۱۶۵ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۷، ص ۲۳۹ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ط القديمة، ج ۲، ص ۳۷۴)

پیامبر خدا ﷺ: دو رکعت نمازی که ازدواج کرده می خواند، برتر از هفتاد رکعت نمازی است که فرد عزب بخواند.

۱۲. رسول الله ﷺ: لَا سَهْرَ إِلَّا فِي ثَلَاثٍ: مُتَهَجِّدٍ بِالْقُرْآنِ، وَ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ، أَوْ عَرُوسٍ تُهْدَى إِلَى زَوْجِهَا. (الجعفریات، ص ۹۴ / الخصال، ج ۱، ص ۱۱۲ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ط القديمة، ج ۱، ص ۶ / النوادر للراوندي، ص ۱۳)

پیامبر خدا ﷺ: شب زنده داری جز برای سه چیز روا نیست: تلاوت قرآن، تحصیل علم و دانش و یا فرستادن عروس به خانه شوهرش.

۱۳. قال رسول الله ﷺ: تَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ إِمَامٍ سَوْءٍ إِنْ أَحْسَنْتَ لَمْ يَقْبَلْ وَ إِنْ أَسَأْتَ لَمْ يَغْفِرَ. (نهج الفصاحة، ص ۳۸۶ / نهج الذكر، ج ۲، ص ۲۰۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بخدا پناه ببرید از پیشوای بدی که اگر نیکی کنی نپذیرد و اگر بدی کنی نبخشد.

۱۴. الإمام علي عليه السلام: وَ أَكْرِمُ عَشِيرَتِكَ، فَإِنَّهُمْ جَنَاحُكَ الَّذِي بِهِ تَطِيرُ، وَ أَضْلُكَ الَّذِي إِلَيْهِ تَصِيرُ، وَ يَذُكَ الَّتِي بِهَا تَصُولُ (تحف العقول، ص ۸۷ / نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۴۰۵ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۴۷ / كشف المحجة لثمره المهجة، ص ۲۳۴ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۸۹)

امام علی علیه السلام: وابستگان خود را گرامی بدار؛ چه آنان پر و بال پرواز تو هستند و ریشه ای که به آن برمی گردی و دستی که با آن حمله می کنی.

۱۵. الإمام زين العابدين عليه السلام: لَمَّا سُئِلَ عَنْ جَمِيعِ شَرَائِعِ الدِّينِ: قَوْلُ الْحَقِّ، وَالْحُكْمُ بِالْعَدْلِ، وَالْوَفَاءُ بِالْعَهْدِ. (الخصال، ج ۱، ص ۱۱۳ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۳۲)

امام سجاد علیه السلام، در پاسخ به این سؤال که: شرایع دین مجموعاً چیست؟ فرمود: گفتن حق و حکومت و داوری عادلانه و وفای به عهد.

۱۶. الإمام علي عليه السلام: اخْتَرْتُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ جَدِيدَةً، وَ مِنَ الْإِخْوَانِ أَقْدَمَهُمْ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۸۶ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۴۸)

امام علی علیه السلام: از هر چیزی جدیدش را برگزین و از برادران قدیمی ترینشان را.

۱۷. الإمام الصادق عليه السلام: قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: الْخَلْقُ عِيَالِي، فَأَحَبُّهُمْ إِلَيَّ الْأَطْفَالُ مِنْهُمْ، وَ أَسْعَاهُمْ فِي خَوَائِجِهِمْ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۹۹ / وسائل الشيعة، ج ۱۶، ص ۳۶۷)

امام صادق علیه السلام: خدای عزوجل فرموده است: مردم خانواده منند، پس محبوبترین آنها نزد من کسی است که با آنان مهربانتر و در راه برآوردن نیازهایشان کوشا تر باشد.

۱۸. قال رسول الله ﷺ: أَتَّحِبُّ أَنْ يَلِينَ قَبْلَكَ إِرْحَمَ الْيَتِيمِ (نهج الفصاحة، ص ۱۶۰ / میزان الحکمة، ج ۱۳، ص ۵۶۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: آیا دوست داری دلت نرم شود؛ بر یتیم رحمت آور

۱۹. قال رسول الله ﷺ: إِنِّي لَا أَبْغِضُ الْمَرْأَةَ تَخْرُجَ مِنْ بَيْتِهَا تَجَرَّ ذَيْلُهَا تَشْكُو زَوْجَهَا. (نهج الفصاحة، ص ۳۴۸ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۴۰۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: من زنی را که از خانه خود دامن کشان برای شکایت از شوهرش بیرون شود دشمن می دارم.

۲۰. قال رسول الله ﷺ: أَقَلُّ مِنَ الدِّينِ تَعَشُّ حَرًّا. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۰۹ / نهج الفصاحة، ص ۲۳۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: قرض کمتر گیر تا آزاد باشی.

قال رسول الله ﷺ: عَلَيْكَ بِالْيَأْسِ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ (تحف العقول، ص ۳۹۹ / من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۴۱۰ / الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۴۰ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۴۵ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۳، ص ۱۶۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: از آنچه در دست مردم است نومید باش

۲۱. الامام علي عليه السلام: جَالِسِ الْفُقَرَاءَ تَزِدَّ شُكْرًا. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۲۲۲ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۳۶)

امام علی علیه السلام: با تهیدستان بنشین تا شکرگزاری (از خدا) زیاد شود.

۲۲. الإمام الباقر عليه السلام: إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا صَافَحَ الْمُؤْمِنَ تَفَرَّقَا مِنْ غَيْرِ ذَنْبٍ. (الخصال، ج ۱، ص ۲۲ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۰۰)

امام باقر علیه السلام: هرگاه مؤمن با مؤمن دست دهد، از یکدیگر جدا شوند درحالی که گناهانشان پاک شده باشد.

رسول الله ﷺ: أَنِّي لَا أَصَافِحُ النِّسَاءَ. (شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۸، ص ۹ / وسائل الشيعة، ج ۲۰، ص ۲۱۱)

پیامبر خدا ﷺ: من با زنان دست نمی دهم.

۲۶. الإمام الباقر (ع): نحنُ الأعرافُ الَّذِينَ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ عَرَفَنَا وَ عَرَفْنَا. (تفسير العياشي، ج ۲، ص ۱۹ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۲، ص ۵۵۴)

امام باقر (ع): ما ییم اعراف ، همانان که تا کسی مارا نشناسد و ما او را شناسیم به بهشت نرود.

۲۷. الإمام الصادق (ع): لَمَّا سُئِلَ: مَا بَالُ أَصْحَابِ عِيسَى (ع) كَانُوا يَمْشُونَ عَلَى الْمَاءِ وَ لَيْسَ ذَلِكَ فِي أَصْحَابِ مُحَمَّدٍ (ص): إِنَّ أَصْحَابَ عِيسَى (ع) كَفُّوا الْمَعَاشَ وَ إِنَّ هَؤُلَاءِ الْبُتُلُوكَ بِالْمَعَاشِ. (الكافي، ج ۵، ص ۷۱ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۶، ص ۲۲۷)

از امام صادق (ع) سؤال کردند: چرا اصحاب عیسی (ع) روی آب راه می رفتند، اما اصحاب محمد (ص) راه نمی رفتند؟ فرمود: چون اصحاب عیسی (ع)، از طلب معاش بی نیاز شدند، اما اینان، مبتلا به معاش اند.

۲۸. الإمام الجواد (ع): هُوَ النَّوْمُ الَّذِي يَأْتِيكُمْ كُلُّ لَيْلَةٍ إِلَّا أَنَّهُ طَوِيلٌ مُدَّتُهُ لَا يَنْتَبَهُ مِنْهُ. (معاني الأخبار، ص ۲۸۹ / اعتقادات الإمامية للمصدق، ص ۵۳)

امام جواد (ع) نیز در پاسخ به سؤال از مرگ: همان خوابی است که هربش به سراغ شما می آید، جز اینکه مدتش طولانی است و انسان از این خواب بیدار نمی شود مگر در روز رستاخیز.

۲۹. رسول الله (ص): إِعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَجِيبُ دُعَاءَ مَنْ قَلِبٌ غَافِلٌ لَهِ. (بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۲۱ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۵، ص ۱۹۱)

پیامبر خدا (ص): بدانید که خداوند، دعایی را که از دلی غافل و بی خبر باشد نمی پذیرد.

۳۰. الإمام زين العابدين (ع): إِذَا جَمَعَ اللَّهُ عَمَّرَ وَ جَلَّ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ قَامَ مُنَادٍ فَنَادَى يُسْمِعُ النَّاسَ فَيَقُولُ آيَنَ الْمُتَحَابِّينَ فِي اللَّهِ؟ قَالَ فَيَقُومُ عُنُقُ مِنَ النَّاسِ فَيَقَالُ لَهُمْ: أَذْهَبُوا إِلَى الْجَنَّةِ بِغَيْرِ حِسَابٍ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۶۴ / الكافي، ج ۲، ص ۱۲۶ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۹۸)

امام سجاده (ع): آنگاه که خدا عزوجل همه آدمیان را از اولین تا آخرین نفر جمع کند آواز دهنده ای برخیزد و با صدای که همگان بشنوند بانگ برآورد: کجايند آنان که برای خدا دوستی می ورزیدند؟ پس گروهی از مردم برخیزند و به آنان گفته شود: بدون حسابرسی وارد بهشت شوید.

۳۱. الإمام الباقر (ع): يَقُومُ الْقَائِمُ بِأَمْرِ جَدِيدٍ وَ كِتَابٌ جَدِيدٌ وَ قَضَاءٌ جَدِيدٌ عَلَى الْعَرَبِ شَدِيدٌ. (الغيبة للنعماني، ص ۲۳۳ / بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۳۵۴)

۲۳. الإمام الصادق (ع): إِذَا أُغْيِرَ الرَّجُلُ فِي أَهْلِهِ أَوْ بَعْضِ مَنْكِحِهِ مِنْ مَمْلُوكِهِ فَلَمْ يَغْرَ وَلَمْ يُغَيَّرْ، بَعَثَ اللَّهُ إِلَيْهِ طَائِرًا يَقَالُ لَهُ: الْقَفْنَدُ حَتَّى يَسْقُطَ عَلَى عَارِضَةٍ بَابِهِ، ثُمَّ يَمْهَلُهُ أَرْبَعِينَ يَوْمًا ثُمَّ يَهْتَفُ بِهِ: إِنَّ اللَّهَ غَيُورٌ يُحِبُّ كُلَّ غَيُورٍ... ثُمَّ يَطِيرُ عَنْهُ فَيَنْزِعَ اللَّهُ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْهُ رُوحَ الْإِيمَانِ، وَ تُسَمِّيهِ الْمَلَائِكَةُ: الدِّيُوثَ. (الكافي، ج ۵، ص ۵۳۶ / وسائل الشيعة، ج ۲۰، ص ۱۵۳)

امام صادق (ع): هرگاه با زن یک مرد یا با کنیزی که همسر اوست عملی ننگ آور صورت گیرد و او به غیرت نیاید و وضع را تغییر ندهد، خداوند پرنده ای به نام قفندر به سوی آن مرد بفرستد که بر روی چارچوب در خانه او می نشیند و آنگاه چهل روز مهلتش می دهد. سپس بانگ سر می دهد: همانا خدا غیرتمند است و هر غیرتمندی را دوست می دارد... آنگاه پرواز می کند و می رود و از آن به بعد خداوند روح ایمان را از آن مرد برمی کند و فرشتگان نام دیوث بر او می نهند.

رسول الله (ص): لَمَّا سُئِلَ عَنِ الدِّيُوثِ: الَّذِي تَرْنِي امْرَأَتُهُ وَ هُوَ يَعْلَمُ بِهَا. (من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۴۴۴ / الخصال، ج ۱، ص ۳۷ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ط القدیمة، ج ۲، ص ۳۶۶)

پیامبر خدا (ص)، در پاسخ به این پرسش که دیوث کیست، فرمود: مردی که زنش زنا دهد و او خبر داشته باشد.

۲۴. قال رسول الله (ص): مَنْ قَتَلَ عَصْفُورًا عَبَثًا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ لَهُ صِرَاحٌ عِنْدَ الْعَرْشِ يَقُولُ رَبِّ سَلْ هَذَا فِيمَ قَتَلْتَنِي فِي غَيْرِ مَنْفَعَةٍ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۲۲۱ / بحار الأنوار، ج ۶۱، ص ۲۷۰)

رسول خدا (ص) فرمودند: هر که گنجشکی را بیهوده بکشد روز قیامت بیاید و نزد عرش فریاد زند و گوید پروردگارا از این بپرس برای چه مرا بی فائده کشت.

۲۵. قال رسول الله (ص): اشْتَدَّتْ أَرْمَةٌ تَنْفَرُجِي. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۲۹ / النهایة في غريب الحديث و الأثر، ج ۱، ص ۴۷)

رسول خدا (ص) فرمودند: وقتی کار بنهایت سختی رسید راه چاره پیدا می شود

رسول الله (ص): أَضْيَقُ الْأَمْرِ أَدْنَاهُ مِنَ الْفَرَجِ. (عوالي اللئالي العزيرية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۲۹۱ / بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۱۶۵)

پیامبر خدا (ص): دشوارترین امور، نزدیکترین آنها به گشایش است.

الامام علی (ع): عِنْدَ تَنَاهِي الْبَلَاءِ يَكُونُ الْفَرَجُ. (بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۲)

امام علی (ع): با لبریز شدن بلا گشایش حاصل می شود.

امام باقر^{علیه السلام}: قائم (عج) فرمانی تازه، کتابی تازه و قضاوتی تازه می آورد و بر عربها سخت می گیرد.

۳۲. رسول الله^{صلی الله علیه و آله}: يَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: يَا دُنْيَا، تَمَرَّرِي عَلَى عَبْدِي الْمُؤْمِنِ بِأَنْوَاعِ الْبَلَاءِ، وَضَيِّقِي عَلَيْهِ فِي مَعِيشَتِهِ، وَلَا تَحْلُولِي فِيهِ كُرْنَ إِلَيْكَ. (التمحيص، ص ۴۹/ بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۵۲)

پیامبر خدا^{صلی الله علیه و آله}: خدای عزوجل می فرماید: ای دنیا! با بلاهای گوناگون به کام بنده مؤمن من تلخ شو و زندگی را بر او تنگ گیر و به کامش شیرین میا تا [مبادا] به تو تکیه کند.

۳۳. الامام علی^{علیه السلام}: و قد نهى رسول الله^{صلی الله علیه و آله} عَنْ بَيْعِ الْمُضْطَرِّينَ. (نهج البلاغة للصبيح صالح، ص ۵۵۸/ خصائص الأئمة عليهم السلام، ص ۱۲۴/ أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۰۵)

امام علی^{علیه السلام}: پیامبر خدا از خریدن مال کسی که مجبور به فروش مال خود شده، نهی فرمود.

۳۴. رسول الله^{صلی الله علیه و آله}: يَا مَعْشَرَ مَنْ أَسْلَمَ بِلِسَانِهِ وَلَمْ يُسَلِّمْ بِقَلْبِهِ، لَا تَتَّبِعُوا عَثَرَاتِ الْمُسْلِمِينَ؛ فَإِنَّهُ مَنْ تَتَّبَعَ عَثَرَاتِ الْمُسْلِمِينَ تَتَّبَعَ اللَّهُ عَثَرَتَهُ، وَ مَنْ تَتَّبَعَ اللَّهُ عَثَرَتَهُ يَفْضَحْهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۵۵/ السرائر الحاوي لتحرير الفتاوي والمستطرفات، ج ۳، ص ۶۴۲)

پیامبر خدا^{صلی الله علیه و آله}: ای جماعتی که به زبان اسلام آورده و به دل اسلام نیاورده اید به دنبال لغزشهای مسلمانان نباشید که هر کس لغزشهای مسلمانان را پی جویی کند خداوند لغزش او را پی گیرد و هر کس را که خداوند عیبجویی اش کند رسوایش سازد.

۳۵. الإمام الصادق^{علیه السلام}: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ^{صلی الله علیه و آله} كَانَ لَا يَقُومُ مِنْ مَجْلِسٍ، وَإِنْ خَفَّ، حَتَّى يَسْتَغْفِرَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ خَمْسًا وَعِشْرِينَ مَرَّةً. (الكافي، ج ۲، ص ۵۰۴/ وسائل الشیعة، ج ۷، ص ۱۷۹)

امام صادق^{علیه السلام}: پیامبر خدا هرگاه از مجلسی بر می خاست، اگر چه زمانی کوتاه در آن جا نشسته بود، بیست و پنج مرتبه از خدا آمرزش می طلبید.

۳۶. رسول الله^{صلی الله علیه و آله}: اطْلُبُوا الْخَيْرَ عِنْدَ حَسَنِ الْوُجُوهِ. (الخصال، ج ۲، ص ۳۹۴/ عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۷۴/ شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۱۴/ الأمالي للطوسي، ص ۳۹۴)

پیامبر خدا^{صلی الله علیه و آله}: خوبی را در میان خوبویان طلب کنید.

۳۷. الإمام الصادق^{علیه السلام}: الْجَهْلُ فِي ثَلَاثٍ: فِي تَبَدُّلِ الْإِخْوَانِ، وَالْمُنَابَذَةِ بِغَيْرِ بَيَانٍ، وَالتَّجَسُّسِ عَمَّا لَا يَعْنِي. (تحف العقول، ص ۳۱۷/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۳۰)

امام صادق^{علیه السلام}: نادانی در سه چیز است: دوست عوض کردن، مخالفت کردن بدون دلیل و برهان و پرس و جو از چیزهای بیهوده.

۳۸. يَوْسُفُ^{عليه السلام}: لَمَّا قَالَ لَهُ السَّجَّانُ إِنِّي لِأُحْبِكَ: مَا أَصَابَنِي إِلَّا مِنَ الْحُبِّ، إِنْ كَانَتْ خَالَتِي أَحَبَّتَنِي سَرَقَتَنِي، وَإِنْ كَانَ أَبِي أَحَبَّنِي حَسَدَنِي إِخْوَتِي، وَإِنْ كَانَتِ الْمَرْأَةُ الْعَزِيزَةُ أَحَبَّتَنِي حَبَسَتَنِي! (بحار الأنوار، ج ۱۲، ص ۲۴۷/ تفسير نور الثقلين، ج ۲، ص ۴۲۴)

زندانبان یوسف^{علیه السلام} به او گفت من دوستت دارم، آن حضرت فرمود: هر چه می کشم از عشق و محبت است. خاله ام که مرا دوست داشت مرا دزدید، پدرم که دوستم می داشت برادرانم بدخواه من گشتند و زن عزیز که دوستدارم بود مرا به زندان افکند.

۳۹. إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ لِمُوسَى^{عليه السلام}: هَلْ عَمِلْتَ لِي عَمَلًا قَطُّ؟ قَالَ مُوسَى^{عليه السلام}: دُلَّنِي عَلَى الْعَمَلِ الَّذِي هُوَ لَكَ. قَالَ: يَا مُوسَى، هَلْ وَالَيْتَ لِي وَلِيًّا؟ (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۲۸/ الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۲۸/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۲۴)

خدای تعالی به موسی^{علیه السلام} فرمود: آیا هرگز کاری برای من کرده ای؟ موسی^{علیه السلام} عرض کرد: مرا به آن کار که برای توست راهنمایی فرما. خداوند فرمود: ای موسی! آیا هرگز برای من با کسی دوستی کرده ای؟

۴۰. الإمام الباقر^{علیه السلام}: أَرْبَعٌ مِنْ كُنَّ فِيهِ بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ: مَنْ أَوَى الْيَتِيمَ، وَرَحِمَ الضَّعِيفَ، وَاشْفَقَ عَلَى الْوَالِدِيَّةِ، وَرَفَقَ بِمَمْلُوكِهِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۸/ من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۵۸/ ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۳۳/ الخصال، ج ۱، ص ۲۲۳/ معدن الجواهر و رياضة الخواطر، ص ۳۹/ مكارم الأخلاق، ص ۴۳۶/ السرائر الحاوي لتحرير الفتاوي والمستطرفات، ج ۳، ص ۶۱۷)

امام باقر^{علیه السلام}: چهار چیز است که هر کس داشته باشد خداوند در بهشت برای او خانه ای بسازد: هر کس یتیم را سرپناه دهد، به ناتوان رحم کند، با پدر و مادرش مهربان باشد و با غلامش مدارا کند.

امام صادق علیه السلام: چشیدن شیرینی ایمان بر دل‌های شما حرام گشته مگر آنگاه که دل‌هایتان از دنیا روی گردان شوند.

رسول‌الله صلی الله علیه و آله: لَا يَجِدُ الرَّجُلُ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ فِي قَلْبِهِ حَتَّى لَا يُيَالِيَ مَنْ أَكَلَ الدُّنْيَا. (الكافي، ج ۲، ص ۱۲۸ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۱۶)
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: آدمی شیرینی ایمان را در قلب خود نمی‌یابد مگر زمانی که برایش مهم نباشد چه کسی دنیا را خورد.

۷. قال رسول‌الله صلی الله علیه و آله: إِنْ لَّهِ مَلَكًا يَنَادِي عِنْدَ كُلِّ صَلَاةٍ: يَا بَنِي آدَمَ قُومُوا إِلَىٰ نِيرَانِكُمُ الَّتِي أَوْقَدْتُمُوهَا عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ فَأَطْفِئُوهَا بِالصَّلَاةِ. (نهج الفصاحة، ص ۳۳۵ / من لا يحضره الفقيه، ج ۱، ص ۲۰۸ / الأمالي للصدوق، ص ۴۹۶)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: خداوند فرشته ای دارد که هنگام نماز بانگ می‌زند ای آدمیزادگان برخیزید و آتشی را که بر خویشتان افروخته اید بنماز خاموش کنید.

۸. الإمام علي عليه السلام: بِالْأَدَبِ تُشَحَذُ الْفِطْرَةُ. (غرر الحكم و درر الکلم، ص ۳۰۴)
امام علی علیه السلام: ادب، سبب تیزهوشی می‌شود.

۹. الإمام الصادق عليه السلام: مَا صَاعَ مَالٍ فِي بَرٍّ وَلَا بَحْرٍ إِلَّا بِتَضْيِيعِ الرَّكَاءَةِ فَحَصَّنُوا أَمْوَالَكُمْ بِالرَّكَاءَةِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۹۴ / الكافي، ج ۳، ص ۵۰۵)
امام صادق علیه السلام: هیچ مالی در خشکی و دریا از بین نرفت مگر به سبب فرو گذاردن زکات. پس، اموال خود را با زکات حفظ کنید.

۱۰. قال رسول‌الله صلی الله علیه و آله: مَنْ قَتَلَ دُونَ دِينِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۱۴۵ / نهج الفصاحة، ص ۷۴۳)
رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: هر که ضمن دفاع از دین خود کشته شود شهید است.

۱۱. رسول‌الله صلی الله علیه و آله: مَنْ كَانَ لَهُ امْرَأَةٌ تُؤْذِيهِ لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ صَلَاتَهَا ... عَلَى الرَّجُلِ مِثْلُ ذَلِكَ. (اعلام الدین فی صفات المؤمنین، ص ۴۰۴ / وسائل الشیعة، ج ۲، ص ۱۶۳)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر زنی که شوهر خود را بیازارد، خداوند نمازش را قبول نکند؛ مرد نیز همچنین.

۱۲. الإمام علي عليه السلام: يُجِبُّنِي أَنْ يُتَرَّغَ الرَّجُلُ نَفْسَهُ فِي السَّنَةِ أَرْبَعَ لَيَالٍ: لَيْلَةُ الْفِطْرِ، وَ لَيْلَةُ الْأَضْحَى، وَ لَيْلَةُ النَّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ، وَ أَوَّلُ لَيْلَةٍ مِنْ رَجَبٍ. (مصباح المتجهد و سلاح المتعب، ج ۲، ص ۸۵۲ / وسائل الشیعة، ج ۸، ص ۱۰۹)

چهل حدیث ۲۲

۱. قال رسول‌الله صلی الله علیه و آله: مَنْ أَصِيبَ بِمُصِيبَةٍ فِي مَالِهِ أَوْ جَسَدِهِ وَ كَتَمَهَا وَ لَمْ يَشْكُهَا إِلَى النَّاسِ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يَغْفِرَ لَهُ. (نهج الفصاحة، ص ۷۵۷)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: هر که در مال یا تن خویش بلیه ای داشته باشد و پنهان کند و شکایت آن بمردم نبرد بر خدا واجب است که بیمارزدش.

۲. قال رسول‌الله صلی الله علیه و آله: إِذَا حَاكَ فِي نَفْسِكَ شَيْءٌ فِدَعِهِ. (نهج الفصاحة، ص ۱۹۲ / مسند أحمد، ط الرسالة، ج ۳۶، ص ۴۹۷)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: وقتی دل تو از کاری چرکین است از آن چشم ببوش.

۳. الإمام علي عليه السلام: بِالْعَفْوِ تُسْتَنْزَلُ الرَّحْمَةُ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۱۸۹ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۳۰۳)

امام علی علیه السلام: با عفو است که رحمت (خدا) فرود می‌آید.

۴. الإمام علي عليه السلام: إِذَا فَاتَكَ الْأَدَبُ فَالْزِمِ الصَّمْتَ. (كنز الفوائد، ج ۲، ص ۱۴ / بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۲۹۳)

امام علی علیه السلام: چون ادب از کفت رفت، خاموشی اختیار کن.

الإمام علي عليه السلام: لَا أَعُوذُ عَلَى دَرْكِ مَطْلَبٍ مِنَ الصَّبْرِ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۴۱۱ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۵۵۹)

امام علی علیه السلام: هیچ چیزی به مانند صبر و شکیبایی، در رسیدن به مقصود یاری نمی‌رساند.

۵. الامام علي عليه السلام: لَا تَتَكَلَّمُ بِكُلِّ مَا تَعْلَمُ فَكَفَىٰ بِذَلِكَ جَهْلًا. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۵۱۸ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۷۴۴)

امام علی علیه السلام: هر چه می‌دانی به زبان میاور که این نشان نادانی است.

۶. رسول‌الله صلی الله علیه و آله: مَنْ كَانَ أَكْثَرُ هَمِّهِ نَيْلَ الشَّهَوَاتِ نُزِعَ مِنْ قَلْبِهِ حَلَاوَةُ الْإِيمَانِ. (مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۱۶)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر کس بیشترین فکر و تلاشش رسیدن به خواهش‌های نفسانی باشد حلاوت ایمان از قلبش گرفته شود.

الإمام الصادق عليه السلام: حَرَامٌ عَلَى قُلُوبِكُمْ أَنْ تَعْرِفَ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ حَتَّى تَرَهَّذَ فِي الدُّنْيَا. (الكافي، ج ۲، ص ۱۲۸ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۱۶ / مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۹۱)

امام علی (علیه السلام): خوش دارم که مرد سالی چهار شبخود را وقف عبادت خدا کند: شب عید فطر، شب عید قربان، شب نیمه شعبان و شب اول ماه رجب.

۱۳. الإمام علي (عليه السلام): لَا بُدَّ لِلنَّاسِ مِنْ أَمِيرٍ بَرٍّ أَوْ فَاجِرٍ، يَفْعَلُ فِي أَمْرِهِ الْمُؤْمِنُ وَيَسْتَمْتِعُ فِيهَا الْكَافِرُ، وَيُبْلَغُ اللَّهُ فِيهَا الْأَجَلَ، وَيُجْمَعُ بِهِ الْقِيَّةُ، وَيُقَاتَلُ بِهِ الْعَدُوُّ، وَتَأْمَنُ بِهِ السُّبُلُ، وَيُؤْخَذُ بِهِ لِلضَّعِيفِ مِنَ الْقَوِيِّ، حَتَّى يَسْتَرِيحَ بَرٌّ وَ يُسْتَرَاخَ مِنْ فَاجِرٍ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۸۲/ اثبات الهداة بالنصوص والمعجزات، ج ۱، ص ۱۶۰)

امام علی (علیه السلام): مردم را ناچار فرمانروایی باید؛ نیکوکار یا تبهکار؛ زیرا در حکومت او فرد با ایمان کار خویش (اطاعت خدا) می‌کند و کافر بهره خویش می‌برد و خداوند با وجود حکومت، هرکس را به اجل مقدر می‌رساند و به وسیله او مالیات‌ها جمع‌آوری می‌شود و با دشمن جنگیده می‌شود و راه‌ها ایمن می‌گردد و حق ناتوان از زورمند ستانده می‌شود و نیکوکار آسایش می‌بیند و از تبهکار در امان می‌ماند.

الإمام علي (عليه السلام): أَسَدٌ حَطُومٌ خَيْرٌ مِنْ سُلْطَانٍ ظَلُومٍ، وَ سُلْطَانٌ ظَلُومٌ خَيْرٌ مِنْ فِتْنٍ تَدُومُ. (کنز الفوائد، ج ۱، ص ۱۳۶/ شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۶، ص ۳۲۲/ أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۸۵)

امام علی (علیه السلام): شیر درنده بهتر است از فرمانروای ستمگر و فرمانروای ستمگر بهتر از فتنه‌های دیرپای.

۱۴. أبو بصير: سألت أبا عبد الله (عليه السلام) عن الرجل يصرم ذوي قرابته ممن لا يعرف الحق، قال (عليه السلام): لا ينبغي له أن يصرمه. (الكافي، ج ۲، ص ۳۳۴/ وسائل الشيعية، ج ۱۲، ص ۲۶۱)

ابوبصیر: از امام صادق (علیه السلام) پرسیدم: آیا انسان می‌تواند با خویشاوندی که (مذهب) حق را نمی‌شناسد قطع رابطه کند؟ حضرت فرمود: نباید از او کاملاً ببرد.

۱۵. الإمام الصادق (عليه السلام): الْمُؤْمِنُ مُؤْمِنَانِ: فَمُؤْمِنٌ صَدَقَ بَعْدَ اللَّهِ وَ فِي بَشَرِيَّةٍ، وَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ: «رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ» فَذَلِكَ الَّذِي لَا تُصِيبُهُ أَهْوَالُ الدُّنْيَا وَ لَا أَهْوَالُ الْآخِرَةِ، وَ ذَلِكَ مِمَّنْ يَشْفَعُ وَ لَا يُشْفَعُ لَهُ، وَ مُؤْمِنٌ كَخَامَةِ التَّرَرِجِ، تَعَوَّجُ أحياناً وَ تَقُومُ أحياناً، فَذَلِكَ مِمَّنْ تُصِيبُهُ أَهْوَالُ الدُّنْيَا وَ أَهْوَالُ الْآخِرَةِ، وَ ذَلِكَ مِمَّنْ يُشْفَعُ لَهُ وَ لَا يُشْفَعُ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۴۸/ البرهان في تفسير القرآن، ج ۴، ص ۴۳۲)

امام صادق (علیه السلام): مؤمن بر دو گونه است: مؤمنی که به عهد و شرط خدا وفا کند. و این سخن خدا عزوجل است که: «مردانی هستند که به پیمانی که با خدا بسته بودند وفا کردند». چنین مؤمنی نه گرفتار هول و هراس‌های دنیا می‌شود و نه هول و هراس‌های آخرت. او از

کسانی است که شفاعت می‌کند و نیاز به شفاعت کسی ندارد؛ (دوم) مؤمنی که چون ساقه گیاه گاه کج و گاه راست می‌شود. چنین مؤمنی دستخوش هول و هراس‌های دنیا و آخرت می‌شود و از جمله کسانی است که برایش شفاعت می‌شود ولی قدرت شفاعت کردن ندارد.

۱۶. رسول الله (صلى الله عليه وآله): مَا مِنْ نَبْتٍ يَنْبُتُ إِلَّا وَ يَحْقُهُ مَلَكٌ مُوَكَّلٌ بِهِ حَتَّى يَخْصِيَهُ، فَإِنَّمَا أَمْرِي وَطِي ذَلِكَ النَّبْتُ يَلْعَنُهُ ذَلِكَ الْمَلَكُ. (ميزان الحکمة، ج ۱، ص ۱۵۱/ کنز العمال، ج ۳، ص ۹۰۵)

پیامبر خدا (صلى الله عليه وآله): هیچ گیاه نمی‌روید مگر اینکه فرشته‌ای گماشته بر آن از آن حراست می‌کند تا آن را درو کند. پس، هرکس آن گیاه را لگدکوب کند آن فرشته او را نفرین می‌کند.

۱۷. رسول الله (صلى الله عليه وآله): حَسَنَ خُلُقِكَ يُخَفِّفُ اللَّهُ حُسَابَكَ. (الامالي للصدوق، ص ۲۱۰/ مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۶۴/ أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۸۷)

پیامبر خدا (صلى الله عليه وآله): اخلاقت را نیکو گردان خداوند حساب تو را سبک می‌کند.

۱۸. قال رسول الله (صلى الله عليه وآله): إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ مَائَةَ رَحْمَةٍ كُلَّ رَحْمَةٍ طَبَاقٍ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ فَجَعَلَ مِنْهَا فِي الْأَرْضِ رَحْمَةً فَبِهَا تَعَطَّفُ الْوَالِدَةُ عَلَى وَلَدِهَا وَ الْوَحْشُ وَ الطَّيْرُ بَعْضُهَا عَلَى بَعْضٍ. (نهج الفصاحة، ص ۳۱۳/ کنز العمال، ج ۴، ص ۲۷۴)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمودند: خداوند روزی که آسمانها و زمین را آفرید صد رحمت بیافرید که هر یک از آنها میان زمین و آسمان را پر میکند و یکی را در زمین قرار داد که بوسیله آن مادر بفرزند مهربانست و وحش و طیر بیکدیگر مأنوسند.

۱۹. قال رسول الله (صلى الله عليه وآله): أَيُّمَا امْرَأَةٍ مَاتَتْ وَ زَوْجُهَا عَنْهَا رَاضٍ دَخَلَتْ الْجَنَّةَ. (نهج الفصاحة، ص ۳۵۹/ إحياء علوم الدين، ج ۴، ص ۱۶۰)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمودند: هر زنی که بمیرد و شوهرش از او خشنود باشد بهشت می‌رود.

رسول الله (صلى الله عليه وآله): أَعْظَمُ النَّاسِ حَقًّا عَلَى الْمَرْأَةِ زَوْجُهَا، وَ أَعْظَمُ النَّاسِ حَقًّا عَلَى الرَّجُلِ أُمُّهُ. (نهج الفصاحة، ص ۲۲۱/ الكافي، ج ۵، ص ۵۰۷)

پیامبر خدا (صلى الله عليه وآله): بزرگترین حق را بر زن، شوهر او دارد و بزرگترین حق را بر مرد، مادر او دارد.

۲۰. قال رسول الله (صلى الله عليه وآله): الْعَقْلُ فِي أَمْرِ الدُّنْيَا مُضِرَّةٌ وَ الْعَقْلُ فِي أَمْرِ الدِّينِ مُسَرَّةٌ. (نهج الفصاحة، ص ۵۷۹/ تاریخ دمشق، ج ۶۰، ص ۳۴۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: عقل در کار دنیا مایه ضرر است و در کار دین مایه سرور.

۲۱. الامام علی علیه السلام: أَشَدُّ النَّاسِ عُقُوبَةً رَجُلٌ كَافًا الْإِحْسَانَ بِالْإِسَاءَةِ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۱۱۶ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۲۰۶)
امام علی علیه السلام: کیفر آن کس از همه سخت تر است که خوبی را به بدی پاداش دهد.

۲۲. الإمام الصادق علیه السلام: لَا تُبْدِي الشَّمَاتَةَ لِأَخِيكَ؛ فَيَرَحِمَهُ اللَّهُ وَ يُصَيِّرَهَا بَكَ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۵۹ / وسائل الشيعة، ج ۳، ص ۲۶۶)
امام صادق علیه السلام: در مصیبت برادرت اظهار شادی مکن، که خداوند به او رحم می کند و آن مصیبت را به سوی تو می کشاند.

۲۳. الإمام علي عليه السلام: رَبِّ مَقْتُونٍ بِحُسْنِ الْقَوْلِ فِيهِ. (نهج البلاغة للصبي صالح، ص ۵۵۶ / عيون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۲۶۸)
امام علی علیه السلام: بسا افرادی که بر اثر ستایش مردم از آنان، به فتنه درافتاده اند.

۲۴. قال رسول الله ﷺ: احذروا الشهوة الخفية: العالم يحب أن يجلس إليه. (نهج الفصاحة، ص ۱۷۰ / كنز العمال، ج ۱۰، ص ۱۸۵)
رسول خدا ﷺ فرمودند: از شهوت مخفی بپرهیزید شهوت مخفی آنست که دانشمند دوست دارد کسان در محضر وی بنشینند

۲۵. قال رسول الله ﷺ: من عثر أخاه بذنب لم يمت حتى يعمله. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۱۱۳ / نهج الفصاحة، ص ۷۵۱)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که برادر خویش را بگناهی سرزنش کند نمیرد تا مرتکب آن شود.

۲۶. سأل رجلُ رسولَ الله ﷺ عن الساعة، فقال: ما أعددتُ لها؟ قال: ما أعددتُ لها كبيراً، إلا أتى أحبُّ و رسوله. قال: فأنت مع من أحببت. (ميزان الحکمة، ج ۱، ص ۵۲۱ / كنز العمال، ج ۹، ص ۱۶۶)

مردی از پیامبر خدا ﷺ درباره قیامت پرسید. حضرت فرمود: برای آن روز چه چیز آماده کرده ای؟ عرض کرد: چیز مهمی آماده نکرده ام جز آن که خدا و پیامبرش را دوست دارم. حضرت فرمود: پس، تو با کسی هستی که دوستش داری.

۲۷. الإمام علي عليه السلام: كُلُّ مَقَامٍ مَقَالٌ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۰۲ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۵۴۲ / الفضائل لابن شاذان القمي، ص ۱۶۳)
امام علی علیه السلام: هر جایی را، سخنی است.

الإمام علي عليه السلام: الكمالُ في الدنيا مَقْقُودٌ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۱۱۷ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۲۹)
امام علی علیه السلام: کمال، در دنیا بدست نمی آید.

۲۸. الإمام الكاظم عليه السلام: لَمَّا دَخَلَ عَلَى رَجُلٍ قَدْ غَرِقَ فِي سَكَرَاتِ الْمَوْتِ : الْمَوْتُ هُوَ الْمَصْفَاةُ يُصَفِّي الْمُؤْمِنِينَ مِنْ ذُنُوبِهِمْ. (معاني الأخبار، ص ۲۸۹ / اعتقادات الإمامية للصدوق، ص ۵۴)

امام کاظم علیه السلام بر مردی که در سكرات مرگ فرو رفته بود، وارد شد و فرمود: مرگ صافی است که مؤمنان را از گناهانشان صاف می کند و آخرین درد است به عنوان کفاره گناهان.

۲۹. رسول الله ﷺ: وَ قَدْ سُئِلَ عَنْ اسْمِ اللَّهِ الْأَعْظَمِ : كُلُّ اسْمٍ مِنْ أَسْمَاءِ اللَّهِ أَعْظَمُ، فَفَرَّغَ قَلْبَكَ مِنْ كُلِّ مَا سِوَاهُ وَادْعُهُ بِأَيِّ اسْمٍ شِئْتَ. (بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۲۲ / مصباح الشريعة، ص ۱۳۳)
پیامبر خدا ﷺ در پاسخ به این پرسش که اسم اعظم خدا چیست؟ فرمود: همه اسم های خدا اعظم اند. پس، دل خود را از هرچه جز اوست خالی گردان و آنگاه به هر نامی که خواهی بخوانش.

۳۰. رسول الله ﷺ: لَا يُرَرِّينَ أَحَدُكُمْ بِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي أَيُّهُمْ وَلِيُّ اللَّهِ. (كنز الفوائد، ج ۱، ص ۵۵ / وسائل الشيعة، ج ۱۵، ص ۳۱۳)
پیامبر خدا ﷺ: هیچ یک از شما نباید احدی از بندگان خدا را خوار و بی مقدار شمرد؛ زیرا نمی داند که کدام یک از آنها دوست و ولی خداست.

۳۱. الإمام علي عليه السلام: مَنْ تَشَاغَلَ بِالرَّيِّانِ شَغْلَهُ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۲۴ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۵۸۵)

امام علی علیه السلام: هر که با زمانه سرگرم شود، او نیز وی را مشغول سازد.
الإمام علي عليه السلام: مَنْ عَانَدَ الرَّيَّانَ أَرْغَمَهُ وَ مَنْ اسْتَشْلَمَ إِلَيْهِ لَمْ يَسْلَمْ (غرر الحکم و درر الکلم، ص ۶۵۸)
امام علی علیه السلام: هر که با زمانه بستیزد، زمانه او را به خاک مذلت افکند و هر که تسلیم آن شود، در امان نباشد.

۳۲. الإمام الباقر عليه السلام: مَا أَبَالَى أَصْبَحْتُ فَقِيْرًا أَوْ مَرِيضًا أَوْ غَنِيًّا؛ لَا نَى اللَّهُ يَقُولُ: لَا أَفْعَلُ بِالْمُؤْمِنِ إِلَّا مَا هُوَ خَيْرٌ لَهُ. (التمحيص، ص ۱۵۷ / بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۱۵۱)

امام باقر علیه السلام: مرا چه باک که فقیر باشم یا بیمار و یا ثروتمند، زیرا خدای تعالی می فرماید: من با مؤمن کاری نمی کنم جز این که آن کار برایش بهتر و سودمندتر است.

۳۳. رسول الله ﷺ: أَيُّمَا مُسْلِمٍ أَقَالَ مُسْلِمًا نَدَامَةً فِي الْبَيْعِ أَقَالَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۱۹۶ / مصادقة الإخوان، ص ۷۲)
پیامبر خدا ﷺ: هر کس تقاضای مسلمانی را در فسخ معامله بپذیرد خداوند لغزش و گناه او را ببخشد.

۳۴. اصبع بن نباته: دَخَلَ رَجُلٌ فَقَالَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، إِنِّي لِأُحِبَّكَ فِي السَّرِّ كَمَا أُحِبُّكَ فِي الْعَلَانِيَةِ. قَالَ: فَتَكْتِ الثَّانِيَةَ بَعُوْدِهِ فِي الْأَرْضِ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ لَهُ: صَدَقْتَ ... أَذْهَبَ فَاتَّخِذَ لِلْقَرِّ جَلْبَابًا، فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله وسلم) يَقُولُ: يَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ، وَاللَّهِ لَلْقَرِّ أَسْرَعُ إِلَى مُجْتَبَيْنَا مِنَ السَّبِيلِ إِلَى بَطْنِ الْوَادِي. (الإختصاص، ص ۳۱۱ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۴۳۲)

اصبع بن نباته: مردی پیامد و عرض کرد: ای امیرالمؤمنین! به خدا قسم که من به خاطر خدا دوستت دارم و در نهان همان گونه دوستت می دارم که در آشکار. حضرت بار دیگر لحظاتی با سر چوب خود به زمین زد و آنگاه رو به سوی او کرده فرمود: راست می گویی... برو خود را برای فقر آماده کن، زیرا که از پیامبر خدا ﷺ شنیدم می فرماید: ای علی بن ابی طالب! به خدا سوگند فقر به سوی دوستداران ما شتابنده تر می رود تا سیلاب به ته دره.

۳۵. أَنَسِي رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بِرَجُلٍ كَبِيرٍ الْبَطْنِ عَلِيلٍ قَدْ زَنَى، فَأَتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بِغُرْجُونٍ فِيهِ مِائَةُ شِمْرَاخٍ فَضَرَبَهُ وَاحِدَةً، فَكَانَ الْحَدُّ، وَ كَرَّةً أَنْ يُبْطِلَ حَدًّا مِنْ حُدُودِ اللَّهِ. (مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۸، ص ۹ / جامع أحاديث الشيعة للبروجردي، ج ۳۰، ص ۵۰۶)
مرد شکم گنده رنجوری را که زنا کرده بود نزد پیامبر آوردند. رسول خداک چوب خوشه خرما که صد سرشاخه داشت آورد و به عنوان حد یک ضربه به او نواخت؛ زیرا خوش نداشت که حدی از حدود خدا به کار گرفته نشود.

۳۶. لَمَّا أَدْرَكَ [أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ] عَمْرُو بْنُ عَبْدِ وَدٍّ لَمْ يَضْرِبْهُ، فَوَقَعُوا فِي عِلْيٍّ، فَرَدَّ عَنْهُ حَدِيثَهُ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: مَهْ يَا حَدِيثَهُ، فَإِنَّ عَلِيًّا ﷺ سَيَذْكُرُ سَبَبَ وَفَّقْتِهِ.
ثُمَّ إِنَّهُ ضَرَبَهُ، فَلَمَّا جَاءَ سَأَلَهُ النَّبِيُّ ﷺ عَنْ ذَلِكَ، فَقَالَ: قَدْ كَانَ شَتَمَ أُمِّي وَتَقَلَّ فِي وَجْهِي، فَخَشِيتُ أَنْ أَضْرِبَهُ لِحَظِّ نَفْسِي، فَتَرَكْتُهُ حَتَّى سَكَنَ مَا بِي، ثُمَّ قَتَلْتُهُ فِي اللَّهِ. (منابع آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۲، ص ۱۱۵ / بحار الأنوار، ج ۴۱، ص ۵۱)

زمانی که امیرالمؤمنین ﷺ عمرو بن عبدود را در چنگ خود گرفتار کرد او را نکشت و اندکی درنگ کرد؛ افراد زبان به نکوهش از علی

گشودند. حذیفه به دفاع از آن حضرت برخاست. پیامبر ﷺ فرمود: آرام باش ای حذیفه! به زودی علی ﷺ علت درنگ خود را خواهد گفت.
علی ﷺ سپس عمرو را کشت. وقتی برگشت، پیامبر ﷺ علت درنگش را جویا شد، عرض کرد: او مادرم را دشنام داد و به صورتم آب دهان انداخت و من ترسیدم اگر او را بکشم برای تسکین خودم باشد، لذا رهایش کردم تا خشمم فرو نشست، سپس او را به خاطر خدا کشتم.

۳۷. الإمام علي ﷺ: اغْرُوا الْقَوْمَ قَبْلَ أَنْ يَغْرُوكُمْ، فَوَاللَّهِ مَا غُرِّي قَوْمٌ قَطُّ فِي غَيْرِ دِيَارِهِمْ إِلَّا ذَلُّوا. (كتاب سليم بن قيس الهلالي، ج ۲، ص ۶۶۲ / الغارات، ط القديمة، ج ۲، ص ۳۲۷ / الكافي، ج ۵، ص ۵ / دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۳۹۰ / نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۶۹)
امام علی ﷺ: پیش از آنکه دشمن بر شما بتازد بر او یورش برید؛ زیرا به خدا سوگند هیچ ملتی در میان سرزمین خود مورد حمله قرار نگرفت، جز آنکه به خاک مذلت افتاد.

۳۸. الإمام علي ﷺ: لَا يَنْبَغُ الْحَسَنَ ﷺ لَا تَذْعُونَ إِلَى مَبَارَزَةٍ، وَ إِن دُعِيتَ إِلَيْهَا فَأَجِبْ؛ فَإِنَّ الدَّاعِيَ إِلَيْهَا بَاغٍ، وَ الْبَاغِي مَصْرُوعٌ. (نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۵۰۹ / عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۵۲۷ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۷۶۰)

امام علی ﷺ: به فرزند خود حسن ﷺ فرمود: هرگز مبارز مطلب، اما اگر به مبارزه دعوت شدی بپذیر؛ زیرا آنکه به مبارزه فرا خواند سرکش است و سرکش به خاک افتد.

۳۹. الإمام علي ﷺ: لَا تَكُونَنَّ عَبْدَ غَيْرِكَ وَ قَدْ جَعَلَكَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ حُرًّا. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۵۲۶ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۷۵۸)
امام علی ﷺ: بنده دیگران مباش که خداوند پاک تو را آزاد آفریده است.

۴۰. الإمام الباقر ﷺ: ثَلَاثٌ مَنْ أَتَى اللَّهَ بِوَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ أَوْجَبَ اللَّهُ لَهُ الْجَنَّةَ: الْإِنْفَاقُ مِنْ إِقْتَارٍ، وَالْبِشْرُ لِجَمِيعِ الْعَالَمِ، وَ الْإِنْصَافُ مِنْ نَفْسِهِ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۰۳ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۸۸)
امام باقر ﷺ: سه کار است که هر کس یکی از آنها را انجام دهد خداوند بهشت را بر او واجب گرداند: انفاق کردن در تنگدستی، خوشرویی با همه عالم و انصاف داشتن.

چهل حدیث ۲۳

۶. رسول الله ﷺ: أَفْضَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا الَّذِي إِذَا سَأَلَ أُعْطِيَ وَإِذَا لَمْ يُعْطَ اشْتَغَنِي. (نهج الفصاحة، ص ۲۳۳/کنز العمال، ج ۱، ص ۱۴۴)
 رسول خدا ﷺ: ایمان آن مؤمن برتر است که هرگاه چیزی از او خواسته شد بدهد و اگر کسی چیزی به او نداد بی نیازی جوید.

۷. قال رسول الله ﷺ: الصَّلَاةُ نُورُ الْمُؤْمِنِ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۸۵/مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۳، ص ۹۲)
 رسول خدا ﷺ فرمودند: نماز نور مؤمن است.

۸. الإمام الصادق عليه السلام: كُلُّ شَيْءٍ مُطْلَقٌ حَتَّى يَرِدَ فِيهِ نَهْيٌ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۱، ص ۳۱۷/عوالي اللئالي العزیزية في الأحادیث الدینیة، ج ۲، ص ۴۴)
 امام صادق علیه السلام: همه چیز آزاد است تا آنکه درباره آن نهی صریحی وارد شود.

الإمام الصادق عليه السلام: كُلُّ شَيْءٍ هُوَ لَكَ حَلَالٌ حَتَّى تَعْلَمَ أَنَّهُ حَرَامٌ بَعِيْنِهِ فَتَدْعَهُ... وَالْأَشْيَاءُ كُلُّهَا عَلَى هَذَا حَتَّى يَسْتَبِينَ لَكَ غَيْرُ ذَلِكَ أَوْ تَقْوَمَ بِهِ الْبَيِّنَةُ. (الكافي، ج ۵، ص ۳۱۳/تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۷، ص ۲۲۶)
 امام صادق علیه السلام: همه چیز برای تو حلال است مگر آنکه دقیقاً بدانی آن حرام است که در این صورت باید آن را واگذاری... همه چیزها همین حکم را دارند تا زمانی که خلاف آن برایت روشن شود یا بیینه اقامه شود.

الإمام الصادق عليه السلام: كُلُّ شَيْءٍ نَظِيفٌ حَتَّى تَعْلَمَ أَنَّهُ قَذِرٌ فَإِذَا عَلِمْتَ فَقَدْ قَذِرَ وَمَا لَمْ تَعْلَمْ فَلَيْسَ عَلَيْكَ. (تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۱، ص ۲۸۵/الوافي، ج ۱۹، ص ۱۲۰)
 امام صادق علیه السلام: هر چیزی پاک است تا آنکه از نجس بودن آن آگاه شوی و چون دانستی، نجس است و تا زمانی که از نجس بودن آن خبر نداری اشکالی بر تو نیست.

۹. الإمام الباقر عليه السلام: فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «فَأَمَّا مَنْ أُعْطِيَ وَاتَّقَى * وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى»: إِنَّ اللَّهَ يُعْطِي بِالْوَحْدَةِ عَشْرَةَ إِلَى مِائَةِ أَلْفٍ فَمَا زَادَ، «فَسَيُسَّرُّهُ لِلْيُسْرَى»: لَا يُرِيدُ شَيْئًا مِنَ الْخَيْرِ إِلَّا يَسَّرَهُ اللَّهُ لَهُ. (الكافي، ج ۴، ص ۴۶/تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۴، ص ۱۰۹)
 امام باقر علیه السلام: درباره ی آیه «و اما کسی که عطا کند و تقوا داشته باشد و (کلمه) نکو را تصدیق کند»، فرمود: خداوند در قبال يك عطا، ده تا صد هزار، و بیشتر پاداش می دهد. و درباره ی آیه «برای آسودگی آماده اش خواهیم کرد» فرمود: هر خبری که بخواهد خداوند آن را برایش فراهم می آورد.

۱. قال رسول الله ﷺ: وَلَا تَذْمَنْ أَحَدًا عَلَى مَا لَمْ يُؤْتِكَ اللَّهُ فَإِنَّ رِزْقَ اللَّهِ لَا يَسُوقُهُ إِلَيْكَ حَرَصٌ حَرِيصٌ وَلَا تَرْدَهُ عَنْكَ كَرَاهَةٌ كَارِهِ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۵۳/شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱، ص ۲۰۲)
 رسول خدا ﷺ فرمودند: هیچ کس را برای آنچه خدا بتو نداده مذمت مکن که روزی خدا را حرص حریص سوی تو نمی کشاند و نارضایتی نارضائی آن را از تو دور نمی کند.

۲. قال رسول الله ﷺ: أَكْبَرُ الْكِبَائِرِ سُوءُ الظَّنِّ بِاللَّهِ (نهج الفصاحة، ص ۲۳۶/تفسير ابن كثير، ج ۱، ص ۴۹۶)
 رسول خدا ﷺ فرمودند: بدترین گناهان بزرگ، بدگمانی بخداست.

۳. الإمام علي عليه السلام: جَهْلُ الشَّابِّ مَعْذُورٌ وَ عِلْمُهُ مَحْقُورٌ. (غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۳۹)
 امام علی علیه السلام: نادانی جوان، بخشودنی است و دانش او ناچیز.

۴. رسول الله ﷺ: لَا يَجْتَمِعُ غُبَارٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ دُخَانٌ جَهَنَّمَ. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۶۸/أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۷۶)
 پیامبر خدا ﷺ: گرد و غبار در راه خدا با دود جهنم جمع نمی شود.
 الإمام الصادق عليه السلام: فَازِ وَاللَّهِ الْأَبْرَارُ، أَتَدْرِي مَنْ هُمْ؟ هُمُ الَّذِينَ لَا يُؤْذِرُونَ الذَّرَّ. (تفسير القمي، ج ۲، ص ۱۴۶/البرهان في تفسير القرآن، ج ۴، ص ۲۸۹)
 امام صادق علیه السلام: سوگند به خدا که نیکان رستگار شدند، آیا می دانید آن ها چه کسانی هستند؟ کسانی هستند که آزارشان به مورچه ای نمی رسد.

۵. دَخَلَ لُقْمَانُ عَلَى دَاوُودَ وَ هُوَ يَسْرِدُ الذَّرْعَ... فَأَرَادَ أَنْ يَسْأَلَهُ فَأَذْرَكَهُ الْحِكْمَةُ فَسَكَتَ، فَلَمَّا أَتَمَّهَا لَبَسَهَا وَقَالَ: نِعَمَ لِبَؤُسِ الْحَرْبِ أَنْتَ، فَقَالَ: الصَّمْتُ حِكْمَةٌ وَ قَلِيلٌ فَاعِلُهُ، فَقَالَ لَهُ دَاوُودُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: بَحَقِّ مَا سُمِّيتَ حَكِيمًا. (النور المبين في قصص الأنبياء و المرسلين للجزائري، ص ۳۲۹)
 لقمان بر داوود وارد شد. دید زره می بافد... خواست از او بپرسد، اما حکمت به سراغش آمد و خاموش ماند. وقتی داود کار بافتن زره را تمام کرد آن را پوشید و گفت: چه نیکو جامه جنگی هستی تو. لقمان گفت: خاموشی حکمت است و کسانی را که آن را رعایت کنند اندک شمارند. داوود علیه السلام به او گفت: به حق تو را حکیم نامیده اند.

۱۰. قال رسول الله ﷺ: أَقْلُوا الدَّخُولَ عَلَى الْأَغْنِيَاءِ فَإِنَّهُ أْحَرَى أَنْ لَا تَرُدُّوهُ نِعْمَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ. (نهج الفصاحة، ص ۲۳۶ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۲۰۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: پیش توانگران کمتر روید زیرا در این صورت نعمتهای خدا را خوار نخواهید شمرد.

۱۱. رسول الله ﷺ: وَ السَّكِينَةُ زِينَةُ الْعِبَادَةِ. (کنز الفوائد، ج ۱، ص ۲۹۹ / جامع الأخبار للشعیری، ص ۱۲۲ / كشف الغمة في معرفة الأنمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۳۴۷)

پیامبر خدا ﷺ: آرامش زیور عبادت است.

۱۲. الإمام الرضا ﷺ: كَانَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ لَا يَنَامُ ثَلَاثَ لَيَالٍ: لَيْلَةَ ثَلَاثٍ وَعِشْرِينَ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ، وَلَيْلَةَ الْفِطْرِ، وَلَيْلَةَ النَّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ، وَ فِيهَا تَقْسَمُ الْأَرْزَاقُ وَالْأَجَالُ وَ مَا يَكُونُ فِي السَّنَةِ. (مصباح المتعبد و سلاح المتعبد، ج ۲، ص ۸۵۳ / وسائل الشيعة، ج ۸، ص ۱۱۰)

امام رضا ﷺ: امیر المؤمنین ﷺ سه شب نمی خوابید: شب بیست و سوم ماه رمضان، شب عید فطر و شب نیمه ماه شعبان؛ در این شبها روزیها تقسیم و مدت عمر و هر آنچه در آن سال رخ خواهد داد، تعیین می شود.

۱۳. الإمام الصادق ﷺ: لَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنَ الْعِبَادِ الْأَعْمَالَ الصَّالِحَةَ الَّتِي يَعْمَلُونَهَا أَذَا تَوَلَّوْا الْإِمَامَ الْجَائِرَ الَّذِي لَيْسَ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى. (الأمالي للطوسي، ص ۴۱۷ / تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة، ص ۴۰۵)

امام صادق ﷺ: اگر بندگان، پیشوای ستمگر را که از جانب خدا نیست، به زمامداری گیرند، خداوند کارهای شایسته ای را که انجام می دهند نخواهد پذیرفت.

۱۴. الإمام الباقر ﷺ: صَلََّةُ الْأَرْحَامِ تُرَكِّي الْأَعْمَالَ وَ تُنْمِي الْأَمْوَالَ، وَ تَدْفَعُ الْبَلْوَى، وَ تُبَسِّرُ الْحِسَابَ وَ تُنَسِّئُ فِي الْأَجَلِ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۵۰ / تحف العقول، ص ۲۹۹ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۶۵)

امام باقر ﷺ: صله رحم اعمال را پاک می کند، داراییها را فزونی می بخشد، بلا را می گرداند، کار حسابرسی (در قیامت) را آسان می کند و مرگ را به تأخیر می اندازد.

۱۵. الإمام الصادق ﷺ: لِلْمُفْضَلِ لَمَّا دَخَلَ عَلَيْهِ: مَنْ صَحِبَكَ؟ فَقُلْتُ: رَجُلٌ مِنْ إِخْوَانِي، قَالَ: فَمَا فَعَلْتُ؟ فَقُلْتُ: مِنْذُ دَخَلْتُ الْمَدِينَةَ لَمْ أَعْرِفْ مَكَانَهُ، فَقَالَ لِي: أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ مَنْ صَحِبَ مُؤْمِنًا أَرْبَعِينَ خُطْوَةً سَأَلَهُ اللَّهُ عَنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؟! (مجموعه ورام، ج ۲، ص ۲۱ / بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۱۵۸)

مفضل در برگشت (از سفر) خدمت امام صادق ﷺ رسید، حضرت فرمود: چه کسی همسفر بود؟ عرض کردم: مردی از برادرانم. حضرت پرسید: پس او چه شد؟ عرض کردم: از وقتی وارد مدینه شده ام نمی دانم کجاست. حضرت فرمود: مگر نمی دانی که هر کس با مؤمنی چهل گام همسفر شود، خداوند در روز قیامت راجع به او از وی می پرسد.

۱۶. الإمام الصادق ﷺ: لَيْسَ شَيْءٌ أَضَرَّ لِقَلْبِ الْمُؤْمِنِ مِنْ كَثْرَةِ الْأَكْلِ وَ هِيَ مُورِثَةٌ لِشَيْئَتَيْنِ: قَسْوَةِ الْقَلْبِ وَ هِيَجَانِ الشَّهْوَةِ. (بحار الأنوار، ج ۶۳، ص ۳۳۷ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۲، ص ۹۴)

امام صادق ﷺ: برای قلب مؤمن چیزی زیان بارتر از پرخوری نیست. پرخوری موجب دو چیز می شود: سنگ دلی و تحریک شهوت. رسول الله ﷺ: يَا كُمْ وَ الْبَطْنَةُ؛ فَإِنَّهَا مَفْسَدَةٌ لِلْبَدَنِ، وَ مُورِثَةٌ لِلشَّغْمِ، وَ مَكْسَلَةٌ عَنِ الْعِبَادَةِ. (الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۷۴ / بحار الأنوار، ج ۶۳، ص ۳۳۸)

پیامبر خدا ﷺ: از شکم بارگی بپرهیزید؛ زیرا مایه تباهی بدن و موجب بیماری است و انسان را در عبادت سست می کند. رسول الله ﷺ: لَا يَدْخُلُ مَلَكُوتَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ مَنْ مَلَأَ بَطْنَهُ. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۱۰۰)

رسول خدا ﷺ: کسی که شکم خود را پر کند به ملکوت آسمانها و زمین وارد نشود.

۱۷. الإمام علي ﷺ: احْتَمِلْ أَخَاكَ عَلَى مَا فِيهِ، وَ لَا تُكْثِرِ الْعِتَابَ؛ فَإِنَّهُ يُورِثُ الضَّغِينَةَ. (تحف العقول، ص ۸۴ / عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۷۹)

امام علی ﷺ: برادرت را با همان وضعی که دارد تحمل کن و زیاد سرزنش نکن؛ زیرا این کار کینه می آورد.

۱۸. قال رسول الله ﷺ: اتَّقِ اللَّهَ وَ لَا تَحْقِرَنَّ مِنَ الْمَعْرُوفِ شَيْئًا وَ لَوْ أَنْ تَفْرَغَ مِنْ دَلُوكَ فِي إِنْاءٍ الْمُسْتَسْقَى وَ أَنْ تُلْقِيَ أَخَاكَ وَ وَجْهَكَ إِلَيْهِ مُنْبَسِطٌ؛ (نهج الفصاحة، ص ۱۶۱ / مجموعه ورام، ج ۱، ص ۱۱۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: از خدا بترس و هیچ کار نیکی را حقیر مشمار گر چه کار نیک منحصر باین باشد که دلو خویش را در ظرف تشنه ای بریزی و برادر خود را با روی گشاده ملاقات کنی.

۱۹. قال رسول الله ﷺ: لَيْسَ مَتَا مِنْ وَسَّعَ اللَّهُ عَلَيْهِ ثُمَّ قَتَرَ عَلَى عِيَالِهِ. (عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۲۵۵ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۵، ص ۲۵۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که سیرتی نیک یا بد داشته باشد خداوند نشانی از آن بر وی اندازد که بدان بشناسندش که بدان شناخته شود.

۲۶. أبو بصیر: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ، فَقُلْتُ لَهُ: إِنِّي لَأَعْتَمُّ وَ أُخْزِنُ مِنْ غَيْرِ أَنْ أَعْرِفَ لِذَلِكَ سَبَبًا، فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ ذَلِكَ الْخُزْنُ وَالْفَرْحَ يَصِلُ إِلَيْكُمْ مِنَّا؛ لَأَنَّا إِذَا دَخَلَ عَلَيْنَا خُزْنٌ أَوْ سُورُورٌ كَانَ ذَلِكَ دَاخِلًا عَلَيْكُمْ، لَأَنَّا وَ إِنَّاكُم مِّنْ نُورِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ. (علل الشرائع، ج ۱، ص ۹۳/بحار الأنوار، ج ۵، ص ۲۴۲)

ابوبصیر: با یکی از یارانمان خدمت امام صادق ﷺ رسیدیم. به آن حضرت عرض کردم: فدایت شوم یابن رسول الله! من (گاه) بدون آنکه بدانم دلیلش چیست غمگین و اندوهناک می شوم! امام صادق ﷺ فرمود: آن غم و شادی از ما به شما می رسد. زیرا اگر اندوهی یا سروری به ما رسد بر شما نیز وارد می شود چون ما و شما از نور خدا عزوجل هستیم.

۲۷. رسول الله ﷺ: أَعْظَمُ النَّاسِ قَدْرًا مَنْ تَرَكَ مَا لَا يَنْعِيهِ. (من لايحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۹۵/الامالي للصدوق، ص ۲۱/معاني الأخبار، ص ۱۹۶/روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ط القديمة، ج ۲، ص ۴۳۲/مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۸۶)

پیامبر خدا ﷺ: پر ارج ترین مردم، کسی است که آنچه را بیهوده است فرو گذارد.

۲۸. الإمام الجواد ﷺ: لَمَّا سُئِلَ عَنْ عِلَّةِ كَرَاهَةِ الْمَوْتِ: لَأَنَّهُمْ جَهْلُوهُ فَكَرِهُوهُ، وَلَوْ عَرَفُوهُ وَ كَانُوا مِنْ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ لَأَحَبُّوهُ. (معاني الأخبار، ص ۲۹۰/إعتقادات الإمامية للصدوق، ص ۵۵)

امام جواد ﷺ در پاسخ به سؤال از علت ناخوش داشتن مرگ: زیرا مردم مرگ را نمی شناسند و از این رو آن را ناخوش می دارند؛ در صورتی که اگر مرگ را می شناختند و از اولیای خدا عزوجل بودند، بی گمان آن را دوست میداشتند.

۲۹. الإمام الصادق ﷺ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ لَا يَسْتَجِيبُ دُعَاءَ بَظْهَرِ قَلْبٍ سَاءٍ، فَإِذَا دَعَوْتَ فَأَقْبَلْ بِقَلْبِكَ، ثُمَّ اسْتَيْقِنْ بِالْإِجَابَةِ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۷۳/مكارم الأخلاق، ص ۲۷۰/عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۳۸)

امام صادق ﷺ: خدا عزوجل دعایی را که غافل و بی توجه سرزند اجابت نمی کند. پس، هرگاه دعا کردی با دلت (به خدا) روی آر و یقین بدان که در این صورت دعایت مستجاب می شود.

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر کس خدا بدو گشایش دهد و باز بر عیال خود سخت گیرد از ما نیست.

قال رسول الله ﷺ: شَرُّ النَّاسِ الْمُضِيقُ عَلَى أَهْلِهِ. (نهج الفصاحة، ص ۵۳۸/الجامع الصغير، ج ۲، ص ۷۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بدترین مردم آن کس است که بر اهل خانه خود سخت گیرد.

۲۰. قال رسول الله ﷺ: طَهْوَرُ الطَّعَامِ يَزِيدُ فِي وَ الرِّزْقِ (نهج الفصاحة، ص ۵۵۷/الجامع الصغير، ج ۲، ص ۱۳۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: پاکیزگی غذا، روزی را فزون میکند

۲۱. رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَيَسْأَلُ الْعَبْدَ يَقُولُ: يَا عَبْدِي، رَزَقْتِكَ جَاهًا فَهَلْ أَعْنَتْ بِهِ مَظْلُومًا، أَوْ أَغْنَتْ بِهِ مَلْهُوفًا؟ (عوالي اللئالي العزیزة فی الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۳۷۲/مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۲، ص ۴۲۹)

پیامبر خدا ﷺ: همان گونه که خداوند می فرماید: بنده من! من به تو مقام و موقعیت روزی کردم. آیا به وسیله آن ستمدیده ای را یاری رساندی یا فریاد خواه غمزده ای را کمک کردی؟

۲۲. الإمام علي ﷺ: خَفَضُ الصَّوْتِ، وَغَضُّ الْبَصَرِ، وَ مَشْيُ الْقَصْدِ، مِنْ أَمَارَةِ الْإِيمَانِ وَ حُسْنِ التَّدْبِيرِ. (غرر الحكم و درر الکلم، ص ۳۶۳/عیون الحكم و المواعظ للبی، ص ۲۴۲)

امام علی ﷺ: پایین آوردن صدا و فروانداختن نگاه و راه رفتن میانه، از نشانه های ایمان و حسن دینداری است.

۲۳. الامام علی ﷺ: أَهْلَكَ النَّاسُ اثْنَانِ: خَوْفُ الْفَقْرِ، وَ طَلَبُ الْفَخْرِ. (تحف العقول، ص ۲۱۵/الخصال، ج ۱، ص ۶۹)

امام علی ﷺ: دو چیز مردم را نابود کرده است: ترس از ناداری و فخرجویی.

۲۴. قال رسول الله ﷺ: إِذَا حَسَدْتَ فَاسْتَغْفِرِ اللَّهَ (نهج الفصاحة، ص ۴۱۶/منتهی السؤل علی وسائل الوصول إلى شمائل الرسول، ج ۲، ص ۳۶۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: و وقتی احساس حسد کردی از خدا آمرزش بخواه.

۲۵. قال رسول الله ﷺ: مَنْ كَانَتْ لَهُ سَرِيرَةٌ صَالِحَةٌ أَوْ سَيِّئَةٌ نَشَرَ اللَّهُ عَلَيْهِ مِنْهَا رِءَاءَ يَعْرِفُ بِهِ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۲۱۸/نهج الفصاحة، ص ۷۳۰)

۳۰. الإمام الباقر (ع): أَيُّمَا مُسْلِمٍ أَتَى مُسْلِمًا زَائِرًا أَوْ طَالِبَ حَاجَةٍ وَهُوَ فِي مَنْزِلِهِ فَاسْتَأْذَنَ لَهُ وَ لَمْ يَخْرُجْ إِلَيْهِ، لَمْ يَتَرَلَّ فِي لَعْنَةِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۶۵ / وسائل الشيعة، ج ۱۲، ص ۲۹۹)

امام باقر (ع): هرگاه مسلمانی برای دیدار مسلمانی دیگر یا حاجت خواهی از او به منزل وی رود و اجازه ورود بخواهد و او بیرون نیاید تا زمانی که همدیگر را دیدار کنند، پیوسته در لعنت خدا باشد.

۳۱. رسول الله (ص): أَرْبَعٌ لَا تَدْخُلُ بَيْتًا وَاحِدَةً مِنْهُمْ إِلَّا خَرِبَ وَ لَمْ يُعْمَرْ بِالْبَرَكَةِ الْخَيْاتَانَةُ وَ السَّرْقَةُ وَ شُرْبُ الْخَمْرِ وَ التَّرَنَّا (الأمالي للصدوق، ص ۳۹۸ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۴۲ / الخصال، ج ۱، ص ۲۳۱ / الأمالي للطوسي، ص ۴۳۹ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۴۰۴)

پیامبر خدا (ص): چهار چیز است که اگر یکی از آن ها به هر خانه ای وارد شود آن را ویران می کند و از برکت آباد نمی شود: خیانت، دزدی، شرابخواری و زنا.

۳۲. الإمام الصادق (ع): إِذَا أُضِيفَ الْبَلَاءُ إِلَى الْبَلَاءِ كَانَ مِنَ الْبَلَاءِ عَاقِبَةً. (التمحيص، ص ۳۲ / تحف العقول، ص ۳۵۷)

امام صادق (ع): هرگاه بلا روی بلا بیاید، از بلا رهایی حاصل آید.

۳۳. رسول الله (ص): مَا حَمَلَكُمْ عَلَى قَتْلِ الذَّرِّيَّةِ؟! وَ هَلْ خِيَارُكُمْ إِلَّا أَوْلَادُ الْمُشْرِكِينَ؟! وَ الَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بَيْنِي، مَا مِنْ نَفْسٍ تُوَلَّدُ إِلَّا عَلَى الْفِطْرَةِ حَتَّى يُعَرَّبَ عَنْهَا لِسَانُهَا. (ميزان الحکمة، ج ۲، ص ۵۶۱ / الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۶، ص ۴۹۴)

پیامبر خدا (ص): چه شده است که بچه های خود را از بین می برید؟ مگر نه اینکه خود شما که نیکو شده اید، فرزندان همین مشرکان هستید؟ سوگند به آنکه جان محمد در دست اوست هیچ نفسی به دنیا نمی آید مگر بر فطرت و سرشت توحید تا آنکه زبانش آن را آشکار کند.

الإمام الصادق (ع): لَا تَتَفَالَّ بِالْقُرْآنِ. (الكافي، ج ۲، ص ۶۲۹ / الوافي، ج ۹، ص ۱۴۱۷)

امام صادق (ع): به قرآن تفأل نزن.

(استخاره عبارت از این است که انسان وقتی در ترجیح یکی از دو کار بر دیگری بماند و نتواند برای عمل یکی را انتخاب کند، از خداوند می خواهد که او را در انتخاب یکی از آن دو کار راهنمایی کند و خیر او را در آن قرار دهد، اما تفأل زدن یا فال گرفتن به معنای دانستن آینده و تفحص امور غیبی و پنهان است با باز کردن صفحه ای تصادفی از قرآن).

۳۴. عَدِيُّ بْنُ حَاتِمٍ: إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ (ع) قَالَ فِي يَوْمِ التَّقْيِ هُوَ وَمُعَاوِيَةُ بِصَفَيْنَ وَ رَفَعَ بِهَا صَوْتَهُ لِيُشْمَعَ أَصْحَابُهُ: وَاللَّهِ لَا أَقْتَلَنَّ مُعَاوِيَةَ وَ أَصْحَابَهُ ثُمَّ يَقُولُ فِي آخِرِ قَوْلِهِ: إِنْ شَاءَ اللَّهُ، يُخْفِضُ بِهَا صَوْتَهُ. وَ كُنْتُ قَرِيبًا مِنْهُ فَقُلْتُ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، إِنَّكَ حَلَفْتَ عَلَى مَا فَعَلْتَ ثُمَّ اسْتَشْنَيْتَ، فَمَا أَرَدْتَ بِذَلِكَ؟

فَقَالَ لِي: إِنَّ الْحَرْبَ خُدْعَةٌ، وَ أَنَا عِنْدَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ كَذُوبٍ، فَأَرَدْتُ أَنْ أَحَرِّضَ أَصْحَابِي عَلَيْهِمْ كَيْلًا يُفْشَلُوا وَلَكِي يَطْمَعُوا فِيهِمْ. (الكافي، ج ۷، ص ۴۶۰ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۶، ص ۱۱۳)

عدی بن حاتم طایبی گوید: روزی که امیرالمؤمنین (ع) در صفین با معاویه روبه رو شد با صدای بلند که یارانش بشنوند فرمود: به خدا قسم معاویه و یاران او را می کشم. سپس در پایان این جمله آهسته گفت: ان شاء الله. من که نزدیک آن حضرت بودم عرض کردم: ای امیرمؤمنان! شما برای گفته خود سوگند خوردید و سپس ان شاء الله گفتید، منظورتان چه بود؟!

حضرت فرمود: همانا جنگ مکر و نیرنگ است. من در نظر مؤمنان هرگز دروغگو نیستم. خواستم یاران خود را علیه سپاه معاویه برانگیزم تا دچار سستی نشوند بلکه به پیروزی امید بندند.

۳۵. رسول الله (ص): الْفِرَارُ فِي وَقْتِهِ ظَفَرٌ. (عوالي اللئالي العزیزية في الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۲۹۰ / بحار الأنوار، ج ۴، ص ۷۴، ص ۱۶۵)

پیامبر خدا (ص): گریختن به موقع پیروزی است.

۳۶. فِيمَا أَوْصَى بِهِ آدَمُ ابْنَهُ شِيثَ (ع): إِذَا عَزَمْتُمْ عَلَى أَمْرٍ فَانْظُرُوا إِلَى عَوَاقِبِهِ، فَإِنِّي لَوَ نَظَرْتُ فِي عَاقِبَةِ أَمْرِي لَمْ يُصْبِنِي مَا أَصَابَنِي. (بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۴۵۲ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۱، ص ۳۰۷)

از سفارش های آدم (ع) به فرزندش شیث (ع): هرگاه قصد کاری کردید در عاقبت آن بیندیشید؛ زیرا که من اگر در عاقبت کار خود می اندیشیدم آن به سرم نمی آمد که آمد.

۳۷. رسول الله (ص): تَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ حُبِّ الْحَرَنِ. (عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۶۱ / بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۱۵۸)

پیامبر خدا (ص): از عشقهای بشری به خدا پناه برید. (حُبّ الحزن در عرب اصطلاحی است که برای عشق بکار می رود).

۳۸. الإمام علي (ع): مَنْ تَرَكَ الْحَسَدَ كَانَتْ لَهُ الْمَحَبَّةُ عِنْدَ النَّاسِ. (تحف العقول، ص ۸۹ / بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۲۳۷)

امام علی (ع): هر که حسادت را رها کند محبوب مردمان شود.

۳۹. الإمام علي عليه السلام: أَوَّلُ الْحِكْمَةِ تَرْكُ اللَّذَاتِ، وَ آخِرُهَا مَقْتُ الْفَانِيَاتِ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۱۲۰ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۹۶)
امام علی علیه السلام: نخستین گام حکمت و انهدادن لذتهاست و آخرین گام آن دشمن داشتن هر آنچه فانی می شود.

۴۰. رسول الله ﷺ و قد سألَهُ رَجُلٌ: مَا عَمَلٌ إِنْ عَمِلْتُ بِهِ دَخَلْتُ الْجَنَّةَ؟ اشْتَرَى سِقَاءً جَدِيداً ثُمَّ اسْقَى فِيهَا حَتَّى تَخْرِقَهَا، فَإِنْكَ لَا تَخْرِقُهَا حَتَّى تَبْلُغَ بِهَا عَمَلَ الْجَنَّةِ. (الأمالي للطوسي، ص ۳۱۰ / وسائل الشيعة، ج ۹، ص ۴۷۴)

در پاسخ به این پرسش مردی که: چه کنم تا به بهشت روم؟ فرمود:
مشکی نو خریداری کن و با آن آنقدر مردم را آب بده تا آن را فرسوده و پاره کنی ، زمانی که مشک را پاره کرده باشی ، به عمل بهشت دست یافته ای .

چهل حدیث ۲۴

۶. الإمام الصادق (ع): الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ، فَأَيُّ سِجْنٍ جَاءَ مِنْهُ خَيْرٌ؟! (الكافي، ج ۲، ص ۲۵۰/ السرائر الحاوي لتحرير الفتاوي والمستطربات، ج ۳، ص ۶۴۷/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۶۶)

امام صادق (ع): دنیا زندان مؤمن است، از کدام زندان خیری می رسد؟

۷. قال رسول الله (ص): لم توتوا بعد كلمة الإخلاص مثل العافية فاسألوا الله العافية. (نهج الفصاحة، ص ۶۳۶/ الجامع الصغير، ج ۲، ص ۴۱۹)
رسول خدا (ص) فرمودند: شما را پس از کلمه اخلاص چیزی مثل عافیت نداده اند از خدا عافیت طلبید.

۸. الإمام الصادق (ع): كُلُّ مَا غَلَبَ اللَّهُ عَلَيْهِ مِنْ أَمْرٍ فَالْهُوَ أَعْذَرُ لِعَبْدِهِ. (وسائل الشيعة، ج ۸، ص ۲۶۰/ بحار الأنوار، ج ۲، ص ۲۷۲)
امام صادق (ع): هر امری که خداوند بر آن غلبه کند و از دست بنده خارج شود، خدا عذر بنده اش را می پذیرد.

۹. الإمام الصادق (ع): وَ لِكِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فَرَضَ فِي أَمْوَالِ الْأَغْنِيَاءِ حُقُوقاً غَيْرَ الزَّكَاةِ، فَقَالَ عَزَّ وَ جَلَّ: «وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ...»، فَالْحَقُّ الْمَعْلُومُ مِنْ غَيْرِ الزَّكَاةِ، وَهُوَ شَيْءٌ يَفْرِضُهُ الرَّجُلُ عَلَى نَفْسِهِ فِي مَالِهِ، يَجِبُ عَلَيْهِ أَنْ يَفْرِضَهُ عَلَى قَدْرِ طَاقَتِهِ وَ سَعَةِ مَالِهِ، فَيُؤَدِّي الَّذِي فَرَضَ عَلَى نَفْسِهِ إِنْ شَاءَ فِي كُلِّ يَوْمٍ، وَإِنْ شَاءَ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ، وَإِنْ شَاءَ فِي كُلِّ شَهْرٍ. (الكافي، ج ۳، ص ۴۹۸/ البرهان في تفسير القرآن، ج ۵، ص ۴۸۹)

امام صادق (ع): لکن خداوند عزوجل در دارایی های توانگران به جز زکات، حقوقی دیگر واجب و مقرر کرده و فرموده است: «و آنان که در اموالشان حقی است معین...» بنابراین، حق معلوم و معین که غیر از زکات می باشد، چیزی است که هرکس وظیفه خود می داند از مالش بپردازد. او باید به اندازه توان و وسعت مالی که دارد آن مقدار را بر خود واجب شمارد و بسته به میل خودش هر روز یا هر جمعه یا هر ماه بپردازد.

۱۰. قال رسول الله (ص): إِذَا سَمِعْتُمْ بِجَبَلٍ زَالٍ عَنْ مَكَانِهِ فَصَدَّقُوا وَ إِذَا سَمِعْتُمْ بِرَجُلٍ زَالٍ عَنْ خَلْقِهِ فَلَا تَصَدَّقُوا فَإِنَّهُ يَصْبِرُ إِلَى مَا جَبَلَ عَلَيْهِ. (نهج الفصاحة، ص ۱۹۵/ الجامع الصغير، ج ۱، ص ۱۰۷)
رسول خدا (ص) فرمودند: اگر شنیدید کوهی از جای خود تکان خورده باور کنید و اگر شنیدید کسی از خوی خویش دست برداشته باور نکنید زیرا عاقبت به جبلت خویش باز می گردد.

۱. قال رسول الله (ص): إِذَا مَاتَ وَلَدُ الْعَبْدِ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى لِمَلَائِكَتِهِ قَبِضْتُمْ وَلَدَ عَبْدِي؟ فَيَقُولُونَ نَعَمْ فَيَقُولُ مَاذَا قَالَ عَبْدِي؟ فَيَقُولُونَ حَمْدُكَ وَ اسْتَرْجَعَ فَيَقُولُ اللَّهُ ابْنُوا لِعَبْدِي بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَ سَمَّوْهُ بَيْتَ الْحَمْدِ. (مسكن الفؤاد عند فقدان الأخت و الأولاد، ص ۲۹/ بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۱۱۹)

رسول خدا (ص) فرمودند: وقتی فرزند بنده ای بمیرد خداوند بفرشتگان گوید فرزند بنده مرا گرفتید؟ گویند آری گوید بنده من چه گفت؟ گویند ترا سپاس گذاشت و گفت همه ما متعلق به خدا هستیم و بسوی او باز می گردیم خداوند گوید برای بنده من خانه ای در بهشت بسازید و آن را «خانه سپاسگزاری» نام نهید.

۲. قال رسول الله (ص): مَنْ أَصْبَحَ وَ هَمَّهُ التَّقْوَى ثَمَّ أَصَابَ فِيهَا بَيْنَ ذَلِكَ ذَنْبًا غُفِرَ اللَّهُ لَهُ. (نهج الفصاحة، ص ۷۵۸/ كنز العمال، ج ۳، ص ۸۹)
رسول خدا (ص) فرمودند: هر که روز آغاز کند و سر پرهیزکاری داشته باشد اما در این اثنا گناهی از او سر زند خدا وی را بیامزد.

۳. الإمام علي (ع): شَرُّ النَّاسِ مَنْ لَا يَقْبَلُ الْعُذْرَ وَ لَا يُقِيلُ الذَّنْبَ. (غرر الحكم و درر الكلم، ص ۴۰۹/ عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۲۹۳)
امام علی (ع): بدترین مردم کسی است که عذر نپذیرد و از خطا (ی کسی) نگذرد.

۴. الإمام علي (ع): لَا يَجِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يُرَوِّعَ مُسْلِمًا. (عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۷۱/ شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۴۵/ مجموعه ورام، ج ۱، ص ۹۸)
امام علی (ع): بر هیچ مسلمانی روا نیست که مسلمانی را به وحشت اندازد.

۵. في حديث المعراج: يَا أَحْمَدُ، إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا جَاعَ بَطْنُهُ وَ حَفِظَ لِسَانَهُ عَلَّمَتْهُ الْحِكْمَةَ، وَ إِنْ كَانَ كَافِرًا. (إرشاد القلوب إلى الصواب للديلمي، ج ۱، ص ۲۰۵/ الوافي، ج ۲۶، ص ۱۰۵)
در حدیث معراج آمده است: ای احمد! هرگاه بنده شکم خویش را گرسنگی دهد و زبانش را نگه دارد، حکمت را به او بیاموزم گرچه کافر باشد.

۱۱. الإمام الصادق عليه السلام: السُّجُودُ مُنْتَهَى الْعِبَادَةِ مِنْ بَنِي آدَمَ. (الدعوات

للراوندي، سلوة الحزين، ص ۳۳/ بحار الأنوار، ج ۸۲، ص ۱۶۴)

امام صادق عليه السلام: سجود، اوج عبادت بني آدم است.

الإمام الرضا عليه السلام: اقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَهُوَ سَاجِدٌ، وَ ذَلِكَ قَوْلُهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى: «وَ اسْجُدْ وَ اقْتَرِبْ». (الكافي، ج ۳،

ص ۲۶۵/ عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۷)

امام رضا عليه السلام: نزدیک ترین زمان بنده به خدای عز و جل زمانی است که در حال سجود است و این سخن خدای تبارک و تعالی است آن جا که می فرماید: «سجده کن و به خدا نزدیک شود».

۱۲. الإمام علي عليه السلام: سِيَاسَةُ الْعَدْلِ ثَلَاثٌ: لِيُنَّ فِي حَرَمٍ، وَاسْتِقْصَاءٌ فِي

عَدْلٍ، وَ إِفْضَالٌ فِي قَصْدٍ. (تصنيف غرر الحكم و درر الحكم، ص ۳۳۹)

امام علی عليه السلام: سیاست عادلانه به سه چیز است: مدارا توأم با دوراندیشی و سخت گیری؛ استیفای حقوق توأم با عدالت؛ احسان و بخشش توأم با میانه روی.

۱۳. الإمام علي عليه السلام: عَلَى إِثْمَةِ الْحَقِّ أَنْ يَتَأَسَّوْا بِأَضْعَفِ رَعِيَّتِهِمْ حَالًا

فِي الْأَكْلِ وَاللَّبْسِ، وَ لَا يَتَمَيَّرُونَ عَلَيْهِمْ بِشَيْءٍ لَا يَقْدِرُونَ عَلَيْهِ، لِيَرَاهُمُ الْفَقِيرُ فَيَرْضَى عَنِ اللَّهِ تَعَالَى بِمَا هُوَ فِيهِ، وَيَرَاهُمُ الْغَنِيُّ فَيَنْزِدَادَ شُكْرًا وَ تَوَاضَعًا. (ميزان الحكمة، ج ۱، ص ۱۲۳/ تذكرة الخواص، ج ۱، ص ۱۰۶)

امام علی عليه السلام: پیشوایان حق باید در خوراک و پوشاک به ناتوان ترین فرد رعیت خود تأسی جویند و با چیزی که آن ها قدرت تهیه اش را ندارند بر آن ها جلوه نکنند، تا تهی دست با مشاهده آنان به وضعیت خود راضی و از خدا خشنود باشد و توانگر چون آنان را ببیند بر شکرگزاری و فروتنی خویش بیفزاید.

۱۴. رسول الله صلى الله عليه وآله: صَلََةُ الرَّحِمِ تَعْمُرُ الدِّيَارَ، وَ تَزِيدُ فِي الْأَعْمَارِ وَ

إِنْ كَانَ أَهْلُهَا غَيْرَ أَخِيَارٍ. (الأمالي للطوسي، ص ۴۸۱/ البرهان في تفسير القرآن، ج ۳، ص ۲۶۷)

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: صله رحم، خانه ها را آباد و عمرها را زیاد می کند، هر چند به جا آورندگان صله رحم از نیکان نباشند.

۱۵. الإمام علي عليه السلام: لَا تَقْطَعْ صَدِيقًا وَ إِنْ كَفَرَ. (عيون الحكم و المواعظ

للثبي، ص ۵۱۸/ غرر الحكم و درر الحكم، ص ۷۴۴)

امام علی عليه السلام: از هیچ دوستی مبر، هر چند ناسپاس باشد.

۱۶. الإمام علي عليه السلام: لَا يَجْتَمِعُ الْجُوعُ وَ الْمَرَضُ. (عيون الحكم و المواعظ

للثبي، ص ۵۳۳/ غرر الحكم و درر الحكم، ص ۷۷۲)

امام علی عليه السلام: گرسنگی و بیماری با هم جمع نمی شوند.

الإمام علي عليه السلام: نِعَمَ الْعَوْنُ عَلَى أَسْرِ النَّفْسِ وَ كَسْرِ عَادَتِهَا الْجُوعُ. (غرر الحكم و درر الحكم، ص ۷۱۸/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۶، ص ۲۱۴)

امام علی عليه السلام: خود را گرسنه داشتن نیکو یآوری است در به بند کشیدن نفس و درهم شکستن عادت های آن.

رسول الله صلى الله عليه وآله: كُلْ وَ أَنْتَ تَشْتَهِي وَ أُمِسْكَ وَ أَنْتَ تَشْتَهِي. (طب النبي صلى الله عليه وآله و آله و سلم، ص ۱۹/ بحار الأنوار، ج ۵۹، ص ۲۹۰)

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: وقتی اشتها داری غذا بخور و هنوز که اشتها داری دست از خوردن بشوی.

۱۷. الإمام الكاظم عليه السلام: إِنَّ الرَّعَّ يَنْبُثُ فِي السَّهْلِ وَ لَا يَنْبُثُ فِي الصَّفَا

فَكَذَلِكَ الْحِكْمَةُ تَعْمُرُ فِي قَلْبِ الْمُتَوَاضِعِ وَ لَا تَعْمُرُ فِي قَلْبِ الْمُتَكَبِّرِ الْجَبَّارِ لِأَنَّ اللَّهَ جَعَلَ التَّوَاضُعَ آلَةَ الْعَقْلِ. (تحف العقول، ص ۳۹۶/ الوافي، ج ۲۶، ص ۲۹۱)

امام کاظم عليه السلام: همانا زراعت در زمین نرم می روید و بر روی سنگ نمی روید. حکمت نیز چنین است در دل های متواضع بوجود میاید و در دل خودستای گردن فراز باقی نمی ماند؛ زیرا که خداوند افتادگی را ابزار خرد قرار داده است.

۱۸. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: اسْتِثْمَامُ الْمَعْرُوفِ أَفْضَلُ مِنْ ابْتِدَائِهِ. (الأمالي

للطوسي، ص ۵۹۶/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۴۳)

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمودند: انجام دادن کار نیک بهتر از آغاز کردن آنست.

۱۹. وَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ السَّاعَةِ الَّتِي

يُسْتَجَابُ فِيهَا الدُّعَاءُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ قَالَ مَا يَبْقَى مِنْ فَرَاغِ الْإِمَامِ مِنَ الْخُطْبَةِ إِلَى أَنْ تَسْتَوِيَ الصُّفُوفُ وَ سَاعَةٌ أُخْرَى مِنْ آخِرِ النَّهَارِ إِلَى غُرُوبِ الشَّمْسِ وَ كَانَتْ فَاطِمَةُ تَدْعُو فِي ذَلِكَ الْوَقْتِ (مصباح المتعبد و سلاح المتعبد، ج ۱، ص ۳۶۳/ الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۳۶/ بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۴۸/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۶، ص ۶۸)

امام صادق عليه السلام راجع به ساعتی از روز جمعه که دعا در آن مستجاب میشود، فرمود: فاصله میان آنکه امام از خطبه فارغ میشود تا وقتی که صفوف نماز مرتب میشود و نیز لحظات آخر روز تا غروب خورشید که فاطمه (س) در آنوقت دعا میکرد.

وَ إِذَا غَابَ نِصْفُ الْقُرْصِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ وَ عِنْدَ قِرَاءَةِ الْجُحْدِ عَشْرًا مَعَ طُلُوعِ الشَّمْسِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَ عِنْدَ قِرَاءَةِ الْقُدْرِ خَمْسَ عَشْرَةَ مَرَّةً فِي الثَّلَاثِ الْأَخِيرِ مِنْ لَيْلَةِ الْجُمُعَةِ. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۹۷/ بحار الأنوار، ج ۸۶، ص ۳۰۹/ مصباح المتعبد و سلاح المتعبد، ج ۱، ص ۳۹۹)

در روایت دیگری است که: روز جمعه، چون نیمی از قرص خورشید غروب کرد و نیز هنگام طلوع خورشید، و نیز پس از ده بار خواندن

سوره جحد و نیز پس از پانزده مرتبه خواندن سوره قدر در ثلث آخر شب جمعه، دعا مستجاب است.

۲۰. قال رسول الله ﷺ: ما أكل أحد طعاماً قط خيراً من أن يأكل من عمل يده (میزان الحکمة، ج ۱۰، ص ۱۲۱/کنز العمال، ج ۴، ص ۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هیچ کس غذائی بهتر از آنچه از عمل خویش خورد، نخواهد خورد

قال رسول الله ﷺ: خير الكسب كسب يد العامل إذا نصح. (نهج الفصاحة، ص ۴۶۸/الجامع الصغير، ج ۱، ص ۶۲۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بهترین کسبها کسبی است که کارگر با دست کند اگر با دقت انجام گیرد.

۲۱. الإمام الباقر ﷺ: أوحى الله تعالى إلى موسى ﷺ: حَبْنِي إِلَى خَلْقِي. قَالَ مُوسَى: يَا رَبِّ فَكَيْفَ لِي رَبِّي بِقُلُوبِ الْعِبَادِ؟ فَأَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَيْهِ: فَذَكَّرَهُمْ نِعْمَتِي وَآلَائِي. (بحار الأنوار، ج ۱۳، ص ۳۵۱/قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۱۶۱)

امام باقر ﷺ: خدای تعالی به موسی ﷺ وحی فرمود: مرا محبوب بندگانم گردان. موسی عرض کرد: پروردگارا! بادلهای بندگان چه کنم؟ خدای تعالی به او وحی فرمود: نعمتها و نیکیهایم را به آنان یادآور شو.

۲۲. الحسنُ البصريُّ: إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَكْرَهُ رَفَعَ الصَّوْتِ عِنْدَ ثَلَاثٍ: عِنْدَ الْجَنَازَةِ، وَإِذَا تَقَى الثَّرْحَفَانِ، وَعِنْدَ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ. (میزان الحکمة، ج ۲، ص ۱۶۸/الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۴، ص ۷۶)

پیامبر ﷺ بلندکردن صدا را در سه جا ناخوش می داشت: در نزد جنازه، هنگام رویاروشدن دو لشکر و موقع خوانده شدن قرآن.

۲۳. الإمام علي ﷺ: عَلَيْكَ بِالصَّبْرِ؛ فَإِنَّهُ حِصْنٌ حَصِينٌ وَ عِبَادَةُ الْمُؤَقِنِينَ. (عيون الحكم و المواعظ للثي، ص ۳۳۶/غرر الحكم و درر الكلم، ص ۴۴۶)

امام علی ﷺ: بر تو باد شکیبایی؛ زیرا که آن دژی استوار و عبادت اهل یقین است.

۲۴. الإمام الصادق ﷺ: وَ قَدْ سَلَ عَمَّا يُتَبَتُّ الْإِيمَانُ فِي الْعَبْدِ: الَّذِي يُتَبَتُّ فِيهِ الْوَرَعُ وَ الَّذِي يُخْرِجُهُ مِنْهُ الطَّمَعُ. (الخصال، ج ۱، ص ۱۹/وسائل الشیعة، ج ۲۰، ص ۳۵۸)

امام صادق ﷺ در پاسخ به سؤال از عواملی که ایمان را در بنده استوار می سازد آنچه ایمان را در او استوار می کند پارسایی است و آنچه ایمان را از دل او بیرون می برد طمع و آزمندی است.

الطَّمَعُ يَذْهَبُ الْحِكْمَةَ

طمع حکمت را ببرد. (میزان الحکمة، ج ۲، ص ۱۷۴۰/الجامع الصغير، ج ۲، ص ۱۴۲)

۲۵. قال رسول الله ﷺ: الصَّدَقَةُ تَطْفِيءُ الْخَطِيئَةَ كَمَا يَطْفِئُ الْمَاءُ النَّارَ. (عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۱۰۴/مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۷، ص ۱۶۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: صدقه گناه را خاموش می کند چنان که آب آتش را خاموش میکند.

۲۶. الإمام الرضا ﷺ: إِنَّ امْرَأَةً سَأَلَتْ أَبَا جَعْفَرٍ ﷺ فَقَالَتْ: أَصْلَحَكَ اللَّهُ، إِنِّي مُتَبَتِّلَةٌ، فَقَالَ لَهَا: وَمَا التَّبَتُّلُ عِنْدَكَ؟ قَالَتْ: لَا أُرِيدُ التَّزْوِيجَ أَبَدًا، قَالَ: وَلِمَ؟ قَالَتْ: أَتَتِمُّسُ فِي ذَلِكَ الْفَضْلِ، فَقَالَ: انْصَرِفِي فَلَوْ كَانَ فِي ذَلِكَ فَضْلٌ لَكَانَتْ فَاطِمَةُ ﷺ أَحَقَّ بِهِ مِنْكَ. (الكافي، ج ۵، ص ۵۰۹/الأمالي للطوسي، ص ۳۷۰/عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۳، ص ۳۱۱)

امام رضا ﷺ: زنی به امام باقر ﷺ عرض کرد: خدایت نیکو گرداند، من زنی تارک دنیا هستم. حضرت فرمود: منظورت از ترك دنیا چیست؟ عرض کرد: نمی خواهم هرگز ازدواج کنم. حضرت پرسید: چرا؟ عرض کرد: دنبال کسب فضیلت هستم. حضرت فرمود: دست بردار، اگر در این کار فضیلتی بود فاطمه ﷺ از تو سزاوارتر به آن بود.

۲۷. في مجمع البيان: عن معمرٍ، قَالَ: إِنَّ الصَّبِيَّانَ قَالُوا لِيَحْيَى: اذْهَبْ بِنَا لِنَلْعَبَ، فَقَالَ: مَا لَلْعَبِ خُلُقِنَا، فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى: وَ آتَيْنَاهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا. (بحار الأنوار، ج ۱۴، ص ۱۷۷/تفسير نور الثقلين، ج ۳، ص ۳۲۵)

کودکان به یحیی گفتند: بیا با هم بازی کنیم. یحیی گفت: ما برای بازی آفریده نشده ایم. از اینجاست که خداوند درباره او فرموده است: «و از کودکی به او حکمت (نبوت) دادیم».

۲۸. الإمام العسكري ﷺ: فَذَاكَ الْمَوْتُ هُوَ ذَلِكَ الْحَمَامُ، وَ هُوَ آخِرُ مَا بَقِيَ عَلَيْكَ مِنْ تَمَحِيصِ دُنُوبِكَ. (معاني الأخبار، ص ۲۹۰/إعتقادات الإمامية للصدوق، ص ۵۶)

امام عسکری ﷺ: مرگ همان حمام است و آخرین گناهان و بدی های وجود تو را پاک و تمیز می کند.

۲۹. رسول الله ﷺ: اغْتَنِمُوا الدُّعَاءَ عِنْدَ الرَّقَّةِ فَإِنَّهَا رَحْمَةٌ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۱۷/الدعوات للراوندي، سلوة الحزین، ص ۳۰)

پیامبر خدا ﷺ: دعاکردن را در هنگام رقت قلب غنیمت شمیرید، که رقت قلب، رحمت است.

۳۳. سلمان بن عامر الضَّبِّي: قلتُ: يا رسول الله، إنَّ أُنبي كان يُفْري الضَّيفَ، ويكرِّمُ الجارَ، ويَفِي بالذَّمةِ، ويُعْطِي في النَّاقِيةِ، فما يَنْفَعُهُ ذلكُ؟ قالَ: تَكُونُ في عَقِبِهِ أَتَمُّ لَنْ يُخْرُوا أَبَدًا، وَلَنْ يُذَلُّوا أَبَدًا، وَلَنْ يَفْتَقِرُوا أَبَدًا. (ميزان الحكمة، ج ۳، ص ۱۲۸/ كنز العمال، ج ۶، ص ۴۵۰)

راوی گوید عرض کردم: ای رسول خدا! پدرم مردی میهمان نواز و همسایه دار بود، به پیمان وفا می کرد و در گرفتاری ها و سختی ها دستگیر بود. آیا این ها برای او سودی دارد؟ پیامبر پرسید: آیا او مشرک، مرد؟ عرض کردم: آری. فرمود: این ها به حال او سودی ندارد، اما به سبب این کارها بازماندگان او هرگز گرفتار و خوار و نیازمند نمی شوند.

۳۴. الإمام الصادق عليه السلام: وأَعْظَمُ مِنَ النِّعَمَةِ عَلَى الْإِنْسَانِ فِي الْحِفْظِ النِّعْمَةُ فِي النَّشْيَانِ؛ فَإِنَّهُ لَوْ لَا النَّشْيَانُ لَمَا سَلَا أَحَدٌ عَنْ مُصِيبَةٍ. (توحيد المفضل، ص ۷۸/ بحار الأنوار، ج ۳، ص ۸۱)

امام صادق عليه السلام: بالاتر از نعمت حافظه برای انسان نعمت فراموشی است؛ زیرا اگر فراموشی نبود هیچ کس هیچ مصیبتی را از یاد نمی برد.

۳۵. القَتَرُ: خَرَجَ الرِّضَا يَسْتَقْبِلُ بَعْضَ الطَّالِبِينَ وَ جَاءَ وَقْتُ الصَّلَاةِ، فَمَالَ إِلَى قَصْرِ هُنَاكَ فَتَنَزَّلَ تَحْتَ صَخْرَةٍ فَقَالَ: أَذْنُ، فَقُلْتُ: نَنْتَظِرُ يَلْحَقَ بِنَا أَصْحَابُنَا، فَقَالَ: غَفَرَ اللَّهُ لَكَ، لَا تُؤَخِّرَنَّ صَلَاةَ عَنْ أَوَّلِ وَقْتِهَا إِلَى آخِرِ وَقْتِهَا مِنْ غَيْرِ عِلَّةٍ، عَلَيْكَ أَبَدًا بِأَوَّلِ الْوَقْتِ، فَأَذَنْتُ وَصَلَّيْنَا. (بحار الأنوار، ج ۸۰، ص ۲۱/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۳، ص ۱۰۱)

قزاز: حضرت رضا علیه السلام برای استقبال از برخی علویان بیرون رفت. در این هنگام وقت نماز رسید؛ حضرت راه خود را به طرف کوشکی که در آن نزدیکی بود کج کرد و زیر صخره ای فرود آمد و فرمود: اذان بگو. عرض کردم: منتظر می مانیم تا یارانمان هم به ما ملحق شوند. حضرت فرمود: خدا تو را بیامزد، هرگز نمازت را بدون علت از اول وقت به تأخیر مینداز. همیشه رعایت اول وقت را بکن؛ پس، من اذان گفتم و نماز خواندیم.

۳۶. الإمام الصادق عليه السلام: جَمَعْنَا أَبُو جَعْفَرٍ ع فَقَالَ: يَا بَنِي إِيَّاكُمْ وَ التَّعَرُّضَ لِلْحُقُوقِ وَ اصْبِرُوا النَّوَائِبَ وَ إِنَّ دَعَاكُمْ بَعْضُ قَوْمِكُمْ إِلَى أَمْرِ ضَرَرُهُ عَلَيْكُمْ أَكْثَرُ مِنْ نَفْعِهِ لَكُمْ فَلَا تُجِيبُوهُ. (الأمالي للمفيد، ص ۳۰۱/ الأمالي للطوسي، ص ۷۳)

امام صادق علیه السلام: پدرم علیه السلام ما را جمع کرد و فرمود: فرزندان من! خود را در معرض حقوق قرار ندهید و بر مشکلات و سختی ها صبور باشید.

۳۰. الإمام الصادق عليه السلام: إِنَّ اِئْتِلَافَ قُلُوبِ الْأَبْرَارِ إِذَا اتَّقَوْا وَ إِنَّ لَمْ يُظْهِرُوا التَّوَدُّدَ بِأَلْسِنَتِهِمْ كُسْرَعَةً اِخْتِلَاطِ قَطْرِ السَّمَاءِ عَلَى مِيَاهِ الْأَنْهَارِ، وَ إِنَّ بَعْدَ اِئْتِلَافِ قُلُوبِ الْفَجَّارِ إِذَا اتَّقَوْا وَ إِنَّ أَظْهَرُوا التَّوَدُّدَ بِأَلْسِنَتِهِمْ كَبُعْدِ الْبَهَائِمِ مِنَ التَّعَاطُفِ وَ إِنَّ طَالَ اِغْتِلَافُهَا عَلَى مَذْوِدِ وَاحِدٍ. (الأمالي للطوسي، ص ۴۱۲/ تحف العقول، ص ۳۷۳)

امام صادق علیه السلام: نیکوکاران وقتی با هم روبه رو می شوند اگرچه دوستی خود را به زبان نیاورند، دلهایشان، با همان سرعتی که قطرات باران در آب های رودخانه ها به هم می پیوندند، به یکدیگر می پیوندند و بدکاران وقتی با هم رو به رو می شوند اگر چه به زبان اظهار دوستی کنند، دلهایشان از یکدیگر دور است، همچون دوری دل های بهایم از یکدیگر هرچند مدت های طولانی بر سر یک آخور با هم علوفه خورند.

۳۱. رسول الله صلى الله عليه وآله: وَ قَدْ سَأَلَهُ أَبُو ذَرٍّ عَنْ كَيْفِيَّةِ عِمَارَةِ الْمَسَاجِدِ: لَا تُرْفَعُ فِيهَا الْأَصْوَاتُ، وَ لَا يَخَاضُ فِيهَا بِالْبَاطِلِ، وَ لَا يُشْتَرَى فِيهَا وَ لَا يُبَاعُ، وَ اتْرِكِ اللَّغْوَ مَا دُمْتَ فِيهَا، فَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَلَا تَلُومَنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا نَفْسَكَ. (مكارم الأخلاق، ص ۴۶۷/ مجموعه ورام، ج ۲، ص ۶۱/ اعلام الدین فی صفات المؤمنین، ص ۱۹۸)

پیامبر خدا علیه السلام: در پاسخ به سؤال ابوذر از چگونگی آباد کردن مساجد فرمود: در آن ها صداها بلند نشود، به سخنان و کارهای نادرست و بیهوده پرداخته نشود، در آنها خرید و فروش صورت نگیرد و تا زمانی که در مسجد هستی از کارهای لغو و بیهوده دست بکشی. اگر چنین نکنی در روز قیامت نباید کسی جز خودت را ملامت کنی.

رسول الله صلى الله عليه وآله: كُلُّ جُلُوسٍ فِي الْمَسْجِدِ لَغْوٌ إِلَّا ثَلَاثَةً قِرَاءَةُ مُصَلٍّ أَوْ ذِكْرُ اللَّهِ أَوْ سَائِلٌ عَنْ عِلْمٍ. (مكارم الأخلاق، ص ۴۶۷/ مجموعه ورام، ج ۲، ص ۶۲/ اعلام الدین فی صفات المؤمنین، ص ۱۹۹)

پیامبر خدا علیه السلام: هر نشستی در مسجد لغو و بیهوده است مگر سه کس: نمازگزاری که (قرآن) قرائت کند، کسی که ذکر خدا بگوید و کسی که به دنبال دانشی باشد.

۳۲. رسول الله صلى الله عليه وآله: إِذَا حَسَدَتْ فَلَا تَبِعْ. (تحف العقول، ص ۵۰/ مجموعه ورام، ج ۱، ص ۱۲۷)

پیامبر خدا علیه السلام: چون حسد بردی ستم مکن. الإمام الصادق عليه السلام: إِنَّ الْمُؤْمِنَ يَغِيبُ وَ لَا يَحْسُدُ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۰۷/ منية المرید، ص ۳۲۵)

امام صادق علیه السلام: مؤمن غیبه می خورد و حسادت نمی ورزد.

مردی از حضرت مسیح علیه السلام پرسید: ای آموزگار خوبی! مرا به کاری راهنمایی کن که به سبب آن به بهشت دست یابم، فرمود: در نهان و آشکارت از خدا بترس و به پدر و مادرت خوبی کن.

اگر برخی از خویشانان شما را به کاری فرا خواندند که ضرر آن برای شما بیشتر از فایده‌اش بود قبول نکنید.

۳۷. الإمام الصادق علیه السلام: إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ تَطَوَّلَ عَلَى عِبَادِهِ بِالْحَبَّةِ فَسَلَّطَ عَلَيْهَا الْقُمَّلَةَ، وَ لَوْلَا ذَلِكَ لَخَرَّتْهَا الْمُلُوكُ كَمَا يَخْرُنُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ. (علل الشرائع، ج ۱، ص ۲۹۹/ بحار الأنوار، ج ۱۰۰، ص ۸۷)

امام صادق علیه السلام: خدا با نعمت دانه (گندم...) بر بندگان منت نهاد و شپش را آفت آن قرار داد و اگر نه چنین بود زمامداران آن را نیز همچون زر و سیم می‌اندوختند.

۳۸. رسول الله صلی الله علیه و آله: قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لِمُوسَى بْنِ عِمْرَانَ: يَا بَنَ عِمْرَانَ لَا تَحْسَدَنَّ النَّاسَ عَلَى مَا آتَيْتَهُمْ مِنْ فَضْلِي وَلَا تَمْدَنَّ عَيْنَيْكَ إِلَى ذَلِكَ وَلَا تُتْبِعْهُ نَفْسَكَ فَإِنَّ الْحَاسِدَ سَاطِطٌ لِنَعْمِي، صَادٌّ لِقِشْمِي الَّذِي قَسَمْتُ بَيْنَ عِبَادِي. (الكافي، ج ۲، ص ۳۰۷/ منية المريد، ص ۳۲۵)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: خدا عزوجل به موسی بن عمران فرمود: ای پسر عمران! به نعمتی که به مردم عطا کرده‌ام حسد مبر و چشم به آن نعمت مدوز و دل در پی آن نداشته باش؛ زیرا که حسود از نعمت‌های من ناراحت است و از قسمتی که برای بندگانم مقرر داشته‌ام روی گردان.

رسول الله صلی الله علیه و آله: أَلَا لَا تُعَادُوا نِعَمَ اللَّهِ. قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَمَنْ الَّذِي يُعَادِي نِعَمَ اللَّهِ؟! قَالَ: الَّذِينَ يُحْسَدُونَ النَّاسَ. (شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱، ص ۳۱۵)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: هان! با نعمت‌های خدا دشمنی مکنید، عرض شد: ای رسول خدا! چه کسی با نعمت‌های خدا دشمنی می‌کند؟ فرمود: آنان که به مردم حسادت می‌ورزند.

الإمام علي عليه السلام: الْحَسُودُ غَضْبَانٌ عَلَى الْقَدَرِ. (عيون الحكم و المواعظ للثي، ص ۴۷/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۶۸/ مختصر البصائر، ص ۳۶۲)

امام علی علیه السلام: حسود از تقدیر (خدا) ناراحت و در خشم است.

۳۹. الإمام علي عليه السلام: لَا يَحْمَدُ حَامِدٌ إِلَّا رَبَّهُ، وَلَا يَلُمُ لَائِمٌ إِلَّا نَفْسَهُ. (نهج البلاغة للصبي صالح، ص ۵۸/ عيون الحكم و المواعظ للثي، ص ۵۱۷)

امام علی علیه السلام: هیچ ستاینده‌ای جز پروردگار خویش را نمی‌ستاید و هیچ نکوهنده‌ای جز خود را نکوهش نمی‌کند.

۴۰. المسيح عليه السلام: لَمَّا قَالَ لَهُ رَجُلٌ: يَا مُعَلِّمَ الْخَيْرِ! ذَلَّنِي عَلَى عَمَلٍ أَنَا فِيهِ الْجَنَّةُ؛ أَتَقِي اللَّهَ فِي سِرِّكَ وَ عَلَانِيَتِكَ، وَ بَرَّ وَالِدَيْكَ. (مجموعه ورام، ج ۲، ص ۲۴۸/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۵، ص ۱۷۵)

امام باقر علیه السلام: حکایت آرمند به دنیا، حکایت کرم ابریشم است هرچه بیشتر ابریشم بر خود می‌تند، با بیرون آمدن از پيله بیشتر فاصله می‌گیرد تا آنکه سرانجام دق مرگ می‌شود.

چهل حدیث ۲۵

۱. قال رسول الله ﷺ: من أصبح وهمه غير الله فليس من الله في شيء و من أصبح لا يهتم بالمسلمين فليس منهم. (نهج الفصاحة، ص ۷۵۸ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۵۷۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که روز آغازد و توجه او بغیر خدا باشد از خدا دور است و هر که روز آغازد و بکار مسلمانان توجهی نداشته باشد مسلمان نیست.

۲. قال رسول الله ﷺ: من مات على شيء بعثه الله عليه. (میزان الحکمة، ج ۱۱، ص ۸۱ / المسند الجامع، ج ۴، ص ۴۴۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که بحالی بمیرد خدا وی را بهمان حال برانگیزد.

۳. الإمام علي عليه السلام: اضرب خادمك إذا عصى الله، واعف عنه إذا عصاك. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۷۷ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۳۷)

امام علی علیه السلام: اگر خدمتکارت از خدا نافرمانی کرد، او را بزنی و اگر از تو نافرمانی کرد، او را ببخش.

۴. قال رسول الله ﷺ: أطيلوا الجلوس على الموائد؛ فإنها أوقات لا تحسب من أعماركم. (الاختصاص، ص ۲۵۳ / مكارم الأخلاق، ص ۱۴۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: نشستن بر سر سفره را طولانی کنید که این اوقات از عمر شما به حساب نمی‌آید.

۵. رسول الله ﷺ: أظهروا التكاثر و أخفوا الخطيئة. (میزان الحکمة، ج ۵، ص ۱۰۸ / كنز العمال، ج ۱۶، ص ۲۹۱)

پیامبر خدا ﷺ: مراسم ازدواج را آشکار برگزار کنید و خواستگاری را پنهان.

الإمام علي عليه السلام: زوروا في الله و جالسوا في الله و أعطوا في الله و امنعوا في الله. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۲۷۵ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۹۳)

امام علی علیه السلام: برای خدا دیدار کنید، برای خدا همنشینی کنید، برای خدا بخشش کنید و برای خدا از دهش خودداری ورزید.

۶. الإمام الباقر عليه السلام: مثل الحر يص على الدنيا مثل دودة القز: كلما ازدادت من القز على نفسها لقا كان أبعد لها من الخروج، حتى تموت غمًا. (الكافي، ج ۲، ص ۳۱۶ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۶۵)

۷. قال رسول الله ﷺ: عليكم من الأعمال بما تطيقون فإن الله لا يمل حتى تملوا. (تنزيه الأنبياء عليهم السلام، ص ۱۳۰ / عوالي اللئالي العزبية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۶۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: عبادت باندازه توانائی خود کنید که خدا ملول نشود تا وقتی که شما ملول شوید.

۸. الإمام الصادق عليه السلام: ما حجب الله عن العباد فهو موضوع عنهم. (الكافي، ج ۱، ص ۱۶۴ / التوحيد للصديق، ص ۴۱۳)

امام صادق علیه السلام: هرچه را خداوند از بندگان پوشیده داشته تکلیف و مسئولیت آن را از گردنشان برداشته است.

الإمام علي عليه السلام: أبهموا ما أبهمه الله. (عوالي اللئالي العزبية في الأحاديث الدينية، ج ۲، ص ۱۲۹ / بحار الأنوار، ج ۲، ص ۲۷۲)

امام علی علیه السلام: آنچه را خداوند مبهم گذاشته است شما نیز مبهم گذارید.

۹. جاء رجل إلى أبي عبد الله عليه السلام فقال له: يا أبا عبد الله قرض إلى ميسرة فقال له أبو عبد الله عليه السلام: إلى غلة تذرك؟ فقال الرجل: لا والله، قال: فإلى تجارة توتب؟ قال: لا والله، قال: فإلى غدة تباغ؟ فقال: لا والله. فقال أبو عبد الله عليه السلام: فأنت ممن جعل الله له في أموالنا حقاً، ثم دعا بكيس فيه دراهم فأدخل يده فيه فتأولته منه قبضة، ثم قال له: اتق الله و لا تسرف و لا تقتسر، و لكن بين ذلك قواماً. (الكافي، ج ۳، ص ۵۰۱ / تفسير العياشي، ج ۲، ص ۲۸۸)

مردی خدمت امام صادق علیه السلام آمد و عرض کرد: یا ابا عبد الله! تا زمانی که وضع مالی خوب شود مبلغی به من قرض بدهید. حضرت فرمود: یعنی تا زمانی که محصولت را برداشت کنی؟ آن مرد عرض کرد: نه به خدا قسمت (من محصولی ندارم). فرمود: تا مال التجارهات برگردد؟ عرض کرد: نه به خدا قسم (من مال التجاره ندارم). فرمود: تا ملکی از تو فروخته شود؟ عرض کرد: نه به خدا قسمت (من ملکی ندارم). امام صادق علیه السلام فرمود: پس تو از کسانی هستی که خداوند در اموال ما برای آنان حقی مقرر کرده است. آن گاه فرمود تا همیانی درهم بیاورند. حضرت دست در همیان برد و مشت برداشت و به او داد و فرمود: از خدا بترس و در خرج کردن افراط و تفریط مکن بلکه حد وسط را نگاهدار.

کرده؟ عرض کردم: زمانی که نوجوان بودم پنج درهم مزد می‌گرفتم و آن را خرج دایی خود می‌کردم.

۱۵. الإمام الصادق (ع): إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَاَعَدَّ رَجُلًا إِلَى الصَّبْرَةِ فَقَالَ: أَنَا لَكَ هَاهُنَا حَتَّى تَأْتِي. قَالَ: فَاشْتَدَّتِ الشَّمْسُ عَلَيْهِ، فَقَالَ لَهُ أَصْحَابُهُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، لَوْ أَنَّكَ تَحَوَّلْتَ إِلَى الظِّلِّ! قَالَ: وَعَدْتُهُ إِلَى هَاهُنَا وَإِنْ لَمْ يَجِئْ كَانَ مِنْهُ الْمَحْشَرُ. (مكارم الأخلاق، ص ۲۴/ علل الشرائع، ج ۱، ص ۷۸/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۱۲)

امام صادق (ع): رسول خدا ﷺ با مردی در جای صخره وعده گذاشت و فرمود: من در اینجا منتظر تو می‌مانم تا بیایی. آفتاب داغی بر آن حضرت می‌تابید. اصحاب عرض کردند: ای رسول خدا، خوب است به سایه بروید. حضرت فرمود: من در اینجا با او وعده گذاشته‌ام و اگر نباید تا قیامت در همین جا می‌ایستم.

۱۶. الإمام علي (ع): لَيْسَ بَلَدٌ بِأَحَقَّ بِكَ مِنْ بَلَدٍ خَيْرُ الْبِلَادِ مَا حَمَلَكَ. (نهج البلاغة للصبيح صالح، ص ۵۵۴/ عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۴۱۰/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۵۵۸)

امام علی (ع): برای تو شهری سزاوارتر از شهر دیگر نیست، بهترین شهرها آن است که تو را حمل کند (در آن رفاه و آسایش داشته باشی).

۱۷. عنه (ع): حُسْنُ الْخُلُقِ يَرْيُدُنِي الرَّزْقَ. (الزهد، ص ۳۰/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۲۱)

امام علی (ع): خوشخویی، روزی را زیاد می‌کند.

۱۸. قال رسول الله ﷺ: كُلُّ مَعْرُوفٍ صَنَعْتُهُ إِلَى غَنَى أَوْ فَقِيرٍ فَهُوَ صِدْقَةٌ. (نهج الفصاحة، ص ۶۱۳/ الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۴، ص ۲۳۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر کار خیر که در باره ثروتمند یا فقیری کنی، صدقه است.

۱۹. قال رسول الله ﷺ: مَنْ أَصْبَحَ مَطْبِعًا لِلَّهِ فِي وَالِدِيهِ أَصْبَحَ لَهُ بَابَانِ مَفْتُوحَانِ مِنَ الْجَنَّةِ. (نهج الفصاحة، ص ۷۵۸/ الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۵، ص ۲۶۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که روز آغاز و در کار پدر و مادر خویش مطیع خدا باشد، دو در از بهشت بر او گشوده باشد.

۲۰. قال رسول الله ﷺ: الْفَقْرُ أَمَانَةٌ فَمَنْ كَتَمَهُ كَانَ عِبَادَةً. (میزان الحکمة، ج ۳، ص ۲۴۹/ الجامع الصغير، ج ۲، ص ۲۳۲)

۱۰. قال رسول الله ﷺ: جَبَلَتِ الْقُلُوبُ عَلَى حَبِّ مَنْ أَحْسَنَ إِلَيْهَا وَبَغِضَ مِنْ أَسَاءَ إِلَيْهَا. (تحف العقول، ص ۳۷/ من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۸۱/ فلاح السائل و نجاح المسائل، ص ۱۱۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: دلها باقتضای فطرت، آن کس را که با آنها نیکی کند دوست دارند و آن کس را که با آنها بدی کند دشمن دارند.

۱۱. الإمام علي (ع): لَا يَقْرُبُ مِنَ اللَّهِ سُبْحَانَهُ إِلَّا كَثْرَةُ السُّجُودِ وَ الرُّكُوعِ (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۵۴۴/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۷۹۱)

امام علی (ع): (بنده را) به خدای سبحان نزدیک نکند مگر سجود و رکوع بسیار.

۱۲. الإمام علي (ع): تَوَسَّطْ فِي الْهِمَّةِ تَسْلَمْ مِمَّنْ يَتَّبِعُ عَثْرَاتِكَ. (بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۹)

امام علی (ع): در خواستن میانه‌رو باش، تا از کسی که دنبال پیدا کردن لغزش‌های توست، ایمن بمانی.

۱۳. الإمام علي (ع): إِنَّهُ لَيْسَ عَلَى الْإِمَامِ إِلَّا مَا حُمِّلَ مِنْ أَمْرِ رَبِّهِ: الْإِبْلَغُ فِي الْمَوْعِظَةِ وَالْاجْتِهَادُ فِي النَّصِيحَةِ، وَالْإِحْيَاءُ لِلْسُنَّةِ وَ إِقَامَةُ الْحُدُودِ عَلَى مَسْتَحَقِّهَا، وَ إِصْدَارُ الشُّهُمَانِ عَلَى إِهْلِهَا. (نهج البلاغة للصبيح صالح، ص ۱۵۲/ بحار الأنوار، ج ۳۴، ص ۲۳۷)

امام علی (ع): به یقین چیزی بر امام واجب نیست جز وظیفه‌ای که پروردگار بر عهده‌اش نهاده: کوتاهی نکردن در موعظه و اندرز، کوشش در خیرخواهی، زنده کردن سنت، اجرای حدود الهی بر آنان که سزاوار آنند و رساندن سهام (بیت‌المال) به کسانی که سهم می‌برند.

الإمام علي (ع): فِي كِتَابِهِ إِلَى مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ: وَإِنْ تَكُنْ لَهُمْ حَاجَةً يُؤَاسِ بَيْنَهُمْ فِي مَجْلِسِهِ وَ وَجْهَهُ لِيَكُونَ الْقَرِيبُ وَ الْبَعِيدُ عِنْدَهُ عَلَى سَوَاءٍ. (شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۶، ص ۶۵)

امام علی (ع) در نامه‌اش به محمد بن ابی‌بکر: والی باید در نشستن و نگاه کردن خود میان آن‌ها تفاوتی ننهد تا آشنا و بیگانه نزد او یکسان و برابر باشند.

۱۴. الإمام الصادق (ع): يَا مُبَسَّرُ، لَقَدْ زِيدَ فِي عُمرِكَ، فَأَيُّ شَيْءٍ تَعْمَلُ؟ [قَالَ]: قُلْتُ: كُنْتُ أَجِيرًا وَ أَنَا غُلَامٌ بِخَمْسَةِ دَرَاهِمٍ فَكُنْتُ أَجْرِيهَا عَلَى خَالِي. (بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلى الله عليهم، ج ۱، ص ۲۶۵/ بحار الأنوار، ج ۴۷، ص ۷۸)

امام صادق (ع) به مبسر فرمود: ای مبسر! عمر تو زیاد شده است، چه کاری انجام داده‌ای که خداوند اینچنین به تو عمر طولانی عطا

تنبيه الخاطر، ص ۳۶ / مجموعه ورام، ج ۱، ص ۱۲۰ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲۰، ص ۲۹۶ / إرشاد القلوب إلى الصواب للدليمي، ج ۱، ص ۱۱۷
 رسول خدا ﷺ فرمودند: خوشا آنکه عیوبش او را از عیوب مردم مشغول دارد.

۲۵. قال الله تعالى أنا عند ظنّ عبدي المؤمن بي إن خيراً فخييراً وإن شراً فشرّاً. (الكافي، ج ۲، ص ۷۲ / مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۸، ص ۴۵)
 خدای والا فرماید من با گمانی که بنده‌ی مؤمنم بمن دارد فرینم. اگر نیکو گمان کند نیکی یابد و اگر بد گمان برد بد بیند.

۲۶. الإمام الصادق عليه السلام: تَرَاوَرُوا فَإِنْ فِي زِيَارَتِكُمْ إِحْيَاءٌ لِقُلُوبِكُمْ وَ ذِكْرٌ لِأَحَادِيثِنَا وَ أَحَادِيثُنَا تُعْطَفُ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۸۶ / وسائل الشيعة، ج ۱۶، ص ۳۴۶)
 امام صادق عليه السلام: دید و بازدید کنید که دیدار شما از یکدیگر موجب زنده شدن دل‌های شما و یاد کرد احادیث ما می‌شود و احادیث ما شما را به هم مهربان می‌کند.

۲۷. المحاسن، عَنْ صَفْوَانَ عَنْ عَمْرِو بْنِ حُرَيْثٍ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَ هُوَ فِي مَنْزِلِ أَخِيهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ مَا حَوَّلَكَ إِلَى هَذَا الْمَنْزِلِ فَقَالَ طَلَبَ النَّزْهَةَ. (المحاسن، ج ۲، ص ۶۲۲ / الكافي، ج ۲، ص ۲۳)
 عمرو بن حرث گوید بر امام صادق عليه السلام وارد شدیم در حالیکه در خانه برادرش عبد الله بن محمد بود به او عرض کردم: فدایت شوم برای چه اینجا آمده‌اید؟ فرمود: برای تفریح.

۲۸. الإمام العسكري عليه السلام: إِنْ الْمُؤْمِنَ إِذَا مَاتَ لَمْ يَكُنْ مَيِّتًا؛ فَإِنَّ الْمَيِّتَ هُوَ الْكَافِرُ... (بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۹۲ / تفسير نورالقلین، ج ۱، ص ۳۲۵)
 امام عسکری عليه السلام فرمود: مؤمن هرگاه بمیرد، مرده نیست. بلکه این کافر است که مرده می‌باشد...

۲۹. الإمام الصادق عليه السلام: إِذَا اقشَعَرَ جِلْدُكَ وَ دَمَعَتْ عَيْنَاكَ وَ وَجَلَ قَلْبُكَ فَدُونَكَ دُونَكَ فَقَدْ قُصِدَ قَصْدُكَ. (الخصال، ج ۱، ص ۸۲ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۶۷ / الكافي، ج ۲، ص ۴۷۸)
 امام صادق عليه السلام: هر زمان که بدنت به لرزه درآمد و چشمانت گریان شد و دلت تبیدن گرفت آن لحظه را (برای دعا کردن) غنیمت شمار، که به تو توجه شده است.

رسول خدا ﷺ فرمودند: فقر امانتی است و هر که آن را پوشیده دارد عبادتی باشد.

۲۱. رسول الله ﷺ: مَنْ أَذْنَبَ ذَنْبًا فِي الدُّنْيَا فَعُوقِبَ بِهِ، فَاللَّهُ أَعْدَلُ أَنْ يُثَنِّي عُقُوبَتَهُ عَلَى عَبْدِهِ. (ميزان الحکمة، ج ۱، ص ۵۵۸ / شرح فارسی شهاب‌الآخبار، ص ۲۱۳)
 پیامبر خدا ﷺ: هر که گناهی کند و حد آن گناه بر او جاری شود، همان کفاره اوست.

۲۲. الإمام علي عليه السلام: كَانَ ضِحْكُ النَّبِيِّ ﷺ التَّبَسُّمَ، فَاجْتَارَ ذَاتَ يَوْمٍ بِفِتْنَةٍ مِنَ الْأَنْصَارِ وَإِذَا هُمْ يَتَحَدَّثُونَ وَ يَضْحَكُونَ بِمِلَّةِ أَفْوَاهِهِمْ، فَقَالَ يَا هَؤُلَاءِ مَنْ غَرَّهَ مِنْكُمْ أَمَلُهُ وَ قَصُرَ بِهِ فِي الْخَيْرِ عَمَلُهُ فَلْيَطْلُعْ فِي الْقُبُورِ وَلْيَعْتَبِرْ بِالتَّشْوِيرِ وَ اذْكُرُوا الْمَوْتَ فَإِنَّهُ هَادِمُ اللَّذَاتِ. (الأمالي للطوسي، ص ۵۲۲ / وسائل الشيعة، ج ۱۲، ص ۱۱۹)
 امام علی عليه السلام: خنده پیامبر لبخند بود. روزی بر گروهی از انصار گذشت که با هم صحبت می‌کردند و قهقهه می‌خندیدند. حضرت فرمود: ای شما! هر یک از شما که آرزو فریبش داده و در کار خیر کوتاهی کرده است، سری به گورستان بزن و از رستخیز مردگان عبرت گیرد و به یاد مرگ باشید، که یاد مرگ لذت‌ها را در هم می‌شکند.
 الإمام الصادق عليه السلام: التَّهَقُّهُ مِنَ الشَّيْطَانِ. (الكافي، ج ۲، ص ۶۶۴ / وسائل الشيعة، ج ۱۲، ص ۱۱۴)

امام صادق عليه السلام: قهقهه زدن، کار شیطان است.
 الإمام علي عليه السلام: مَنْ كَثُرَ ضِحْكُهُ مَاتَ قَلْبُهُ. (عيون الحکمة و المواعظ للبيهي، ص ۴۳۰ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۵۸۸)
 امام علی عليه السلام: هر که زیاد بخندد، دلش بمیرد.
 الإمام علي عليه السلام: كَثَرَةُ الضَّحِكِ تُوحِشُ الْجَلِيسَ وَ تَشِينُ الرَّئِيسَ. (عيون الحکم و المواعظ للبيهي، ص ۳۹۰ / تصنیف غرر الحکم و درر الکلم، ص ۲۲۲)
 امام علی عليه السلام: خنده زیاد، همنشین را می‌رماند و موجب عیب رئیس می‌شود.

۲۳. الإمام علي عليه السلام: غَايَةُ الْيَقِينِ الْإِخْلَاصُ، غَايَةُ الْإِخْلَاصِ الْخَلَاصُ. (عيون الحکم و المواعظ للبيهي، ص ۳۴۷ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۴۶۸)
 امام علی عليه السلام: غایت یقین، اخلاص است و غایت اخلاص، خلاص و رهایی.

۲۴. قال رسول الله ﷺ: طُوبَى لِمَنْ شَغَلَهُ عِيْبُهُ عَنْ عِيُوبِ النَّاسِ. (تفسير القمي، ج ۲، ص ۷۰ / نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۸۰۴ / نزهة الناظر و

۳۰. رسول الله ﷺ: مَنْ زَارَ أَخَاهُ الْمُؤْمِنَ إِلَى مَنْزِلِهِ لَا حَاجَةَ مِنْهُ إِلَيْهِ كُتِبَ مِنْ زُورِ اللَّهِ. (بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۱۹۲/ جامع الأخبار للشعيري، ص ۸۶/ كشف الريبه، ص ۹۳)

پیامبر خدا ﷺ: هر که نه به قصد نیاز خواهی بلکه برای دیدن برادر مؤمن خود به خانه او رود، از دیدارکنندگان خدا انگاشته شود.

۳۱. جابر الجعفی: تَبَيَّنَتْ بَيْنَ يَدَيِ أَبِي جَعْفَرٍ ﷺ، فَقُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ، رُبَّمَا خَرْنَتْ مِنْ غَيْرِ مُصِيبَةٍ تُصِيبُنِي أَوْ أَمْرٍ يَنْزِلُ بِي حَتَّى يَعْرِفَ ذَلِكَ أَهْلِي فِي وَجْهِي وَصَدِيقِي، فَقَالَ: نَعَمْ يَا جَابِرُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ خَلَقَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ طِينَةِ الْجَنَانِ وَأَجْرَى فِيهِمْ مِنْ رِيحِ رُوحِهِ، فَلِذَلِكَ الْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ لِأَبِيهِ وَأُمِّهِ، فَإِذَا أَصَابَ رُوحاً مِنْ تِلْكَ الْأَرْوَاحِ فِي بَلَدٍ مِنَ الْبُلْدَانِ خُرْنٌ، خَرْنَتْ هَذِهِ لِأَنَّهَا مِنْهَا. (الكافي، ج ۲، ص ۱۶۶/ مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۹، ص ۹)

جابر جعفی: در حضور امام باقر ﷺ دلم گرفت. عرض کردم: فدایت فداک، رُبَّمَا خَرْنَتْ مِنْ غَيْرِ مُصِيبَةٍ تُصِيبُنِي أَوْ أَمْرٍ يَنْزِلُ بِي حَتَّى يَعْرِفَ ذَلِكَ أَهْلِي فِي وَجْهِي وَصَدِيقِي، فَقَالَ: نَعَمْ يَا جَابِرُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ خَلَقَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ طِينَةِ الْجَنَانِ وَأَجْرَى فِيهِمْ مِنْ رِيحِ رُوحِهِ، فَلِذَلِكَ الْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ لِأَبِيهِ وَأُمِّهِ، فَإِذَا أَصَابَ رُوحاً مِنْ تِلْكَ الْأَرْوَاحِ فِي بَلَدٍ مِنَ الْبُلْدَانِ خُرْنٌ، خَرْنَتْ هَذِهِ لِأَنَّهَا مِنْهَا. (الكافي، ج ۲، ص ۱۶۶/ مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۹، ص ۹)

۳۲. الإمام الصادق ﷺ: وَقَدْ قَالَ لَهُ أَبُو بَكْرٍ الْحَضَرَمِيُّ نَحْلِفُ لِصَاحِبِ الْعَشَارِ نَجِيرٌ بِذَلِكَ مَا لَنَا؟ قَالَ: نَعَمْ. وَفِي الرَّجُلِ يَخْلِفُ تَقِيَّةً، قَالَ إِنْ خَشِيتَ عَلَى دِمَكٍ وَمَالِكٍ فَاحْلِفْ تَرُدُّهُ عَنْكَ يَمِينِكَ وَإِنْ رَأَيْتَ أَنَّ يَمِينَكَ لَا يَرُدُّ عَنْكَ شَيْئاً فَلَا تَحْلِفْ لَهُمْ. (النوادر للأشعري، ص ۷۵/ بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۴۱۱)

امام صادق ﷺ: ابوبکر حضرمی به امام صادق ﷺ عرض کرد: آیا اجازه داریم برای رد کردن مال خود از مرز برای باجگیر سوگند بخوریم؟ حضرت فرمود: آری؛ انسان می تواند از روی تقیه قسم بخورد. فرمود: اگر بر جان و مال خود ترسیدی، برای دفع شر از او خودت سوگند بخور. ولی اگر دیدی سوگند تو هیچ تأثیری در دفع او ندارد سوگند یاد مکن.

۳۳. الإمام علي ﷺ: الْحَقُّ يُوجِبُ الْفُضُولَ. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۲۳/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۵۲)

امام علی ﷺ: حماقت موجب دخالت های بیجا می شود.

۳۴. الإمام علي ﷺ: أَكْبَرُ الْحَقِيقِ الْإِعْرَاقُ فِي الْمَدْحِ وَ الْمَذَمِّ. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۱۱۸/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۹۲)

امام علی ﷺ: بزرگترین بی خردی افراط در ستایش و نکوهش است.

۳۵. الإمام علي ﷺ: كَانَ فِيمَا وَعَظَ بِهِ لُقْمَانُ ابْنَهُ أَنْ قَالَ لَهُ: يَا بُنَيَّ لِيُعْتَبِرَ مَنْ قَصَرَ يَتِيمُهُ وَ ضَعُفَتْ يَتِيمُهُ فِي طَلَبِ الرِّزْقِ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى خَلَقَهُ فِي ثَلَاثَةِ أَحْوَالٍ مِنْ أَمْرِهِ وَ آتَاهُ رِزْقَهُ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ فِي وَاحِدَةٍ مِنْهَا كَسْبٌ وَ لَا حِيلَةٌ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى سَيَّرَ رُقُّهُ فِي الْحَالِ الرَّابِعَةِ ... فِي رَحِمِ أُمِّهِ ... مِنْ لَبَنِ أُمِّهِ ... مِنْ كَسْبِ أَبَوَيْهِ ... حَتَّى إِذَا كَبِرَ وَ عَقَلَ وَ اكْتَسَبَ لِنَفْسِهِ ضَاقَ بِهِ أَمْرُهُ وَ ظَنَّ الظُّلْمُونَ بِرَبِّهِ، وَ جَحَدَ الْحَقُوقُ فِي مَالِهِ وَ قَتَرَ عَلَى نَفْسِهِ وَ عَيَالِهِ مَخَافَةَ إِفْتَارِ رِزْقٍ وَ سُوءِ يَتِيمِينَ بِالْخَلْفِ مِنَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى. (الخصال، ج ۱، ص ۱۲۲/ بحار الأنوار، ج ۱۳، ص ۴۱۴)

امام علی ﷺ: از جمله اندرزهای لقمان به فرزندش این بود: فرزندم! کسی که در به دست آوردن روزی یقینش (به خدا) اندک و نیتش (به روزی رسان) سست است باید از این نکته عبرت آموزد که خدای تبارک و تعالی او را در سه مرحله از خلقتش روزی داد بدون آن که خودش در آنها کسب و تدبیری داشته باشد پس خدای تبارک و تعالی در مرحله چهارم نیز روزی او را خواهد داد ... در رحم مادرش ... و از شیر مادرش ... و از درآمد والدینش روزی او را داد... تا آن که بزرگ شد و عقلش رشد کرد و مستقلاً به کسب درآمد پرداخت. در این هنگام، بر خود سخت گرفت و به پروردگارش بدگمان شد و از ترس تنگدستی و یقین نداشتن به وعده خدای تبارک و تعالی، حقوق مالی خود (نسبت به دیگران) را نادیده گرفت و خود و خانواده اش را در سختی و تنگنا قرار داد.

۳۶. رسول الله ﷺ: عَلَامَةُ رِضَا اللَّهِ عَنْ خَلْقِهِ عَدْلُ سُلْطَانِهِمْ وَ رُخْصُ أَسْعَارِهِمْ وَ عَلَامَةُ غَضَبِ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ جَوْرُ سُلْطَانِهِمْ وَ غَلَاءُ أَسْعَارِهِمْ. (الأصول الستة عشر، طدار الشبستري، ص ۲/ الكافي، ج ۵، ص ۱۶۲/ تحف العقول، ص ۴۰/ من لايحضره الفقيه، ج ۳، ص ۲۶۹/ تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۷، ص ۱۵۸/ فقه القرآن، ج ۲، ص ۵۲)

پیامبر خدا ﷺ: نشانه ی خشنودی خدا از خلقش دادگري فرمانروایشان و ارزانی نرخ ها است و نشانه خشم خدا بر خلقش، ستمگري فرمانروایشان و گرانی نرخ هاست.

۳۷. الإمام الحسين ﷺ: مَنْ طَلَبَ رِضَا اللَّهِ بِسَخَطِ النَّاسِ كَفَاهُ اللَّهُ أُمُورَ النَّاسِ، وَ مَنْ طَلَبَ رِضَا النَّاسِ بِسَخَطِ اللَّهِ، وَكَلَهُ اللَّهُ إِلَى النَّاسِ، وَ السَّلَامُ. (روضة الواعظين و بصيرة المتعطين، طالقدمة، ج ۲، ص ۴۴۳/ مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۲)

امام حسین علیه السلام: هر که خشنودی خدا را با ناخشنودی مردم بطلبد، خداوند او را از امور مردم بی‌نیاز کند و هر که خشنودی مردم را با ناخشنود کردن خدا بجوید، خداوند او را به مردم واگذارد. والسلام.

۳۸. الإمام علي عليه السلام: مَنْ وَثَّقَ بِأَنْ مَا قَدَّرَ اللَّهُ لَهُ لَنْ يُفَوِّتَهُ اسْتِزَاحَ قَلْبِهِ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۴۳۸ / تصنيف غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۰۴)

امام علي علیه السلام: هر که اطمینان داشته باشد که آنچه خدا برایش مقدر کرده است به او می‌رسد، دلش آرام گیرد.

۳۹. في حديث المعراج: فَمَنْ عَمِلَ بِرِضَايَ اُنْزِمُهُ: شُكْرًا وَ مَحَبَّةً (الوافي، ج ۲۶، ص ۴۱۷ / الجواهر السننية في الأحاديث القدسية، ص ۳۸۸)
در حدیث معراج آمده است: هر که برای خشنودی من عمل کند دو خصلت با او همراه کنم: شکر و محبت.

۴۰. الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ يَضْمَنُ لِي أَرْبَعَةً بِأَرْبَعَةِ آيَاتٍ فِي الْجَنَّةِ؟ أَنْفَقَ وَلَا تَخَفَ فَقْرًا، وَأَفْشِيَ السَّلَامَ فِي الْعَالَمِ، وَاتْرُكِ الْمِرَاءَ وَإِنْ كُنْتُ مُحِقًّا، وَانْصِفِ النَّاسَ مِنْ نَفْسِكَ. (المحاسن، ج ۱، ص ۸ / الكافي، ج ۲، ص ۱۴۴ / من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۶۲ / الخصال، ج ۱، ص ۲۲۳)
امام صادق علیه السلام: چه کسی چهار چیز را به من تضمین می‌دهد تا من چهار خانه در بهشت برای او تضمین کنم؟ انفاق کن و از تنگدستی مترس، سلام را در جهان رواج ده، بحث و جدل را واگذار هر چند حق با تو باشد و با مردم به انصاف رفتار کن.

چهل حدیث ۲۶

۱. قال رسول الله ﷺ: إذا رأيتم الأمر لا تستطيعون تغييره فاصبروا حتى يكون الله هو الذي يغيره. (نهج الفصاحة، ص ۱۹۴ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۹۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی دیدید نمی توانید چیزی را تغییر دهید صبر کنید تا خدا آن را تغییر دهد.

۲. قال رسول الله ﷺ: طيب النفس من التَّعِيم. (نهج الفصاحة، ص ۶۶۶ / التاريخ الكبير، ج ۵، ص ۲۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: آسایش ضمیر از جمله نعمتهاست.

۳. رسول الله ﷺ: لا تتبعوا عورات المؤمنين؛ فإنه من تتبع عورات المؤمنين تتبع الله عورته، ومن تتبع الله عورته فضحه ولو في جوف بيته. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۰۴ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۴۱ / الأمالي للمفيد، ص ۱۴۱)

پیامبر خدا ﷺ: عیب های مؤمنان را جست و جو نکنید؛ زیرا هر که دنبال عیب های مؤمنان بگردد خداوند عیب های او را دنبال کند و هر که خداوند تعالی عیوبش را جست و جو کند، او را رسوا سازد گرچه درون خانه اش باشد.

۴. الإمام علي عليه السلام: ما زلت مظلوماً منذ ولدتني أمي، حتى أن كان عقيلاً ليصيبه رمذ فيقول: لا تذروني حتى تذكروا علياً، فيذروني وما بي من رمذ! (علل الشرائع، ج ۱، ص ۴۵ / الفضائل لابن شاذان القمي، ص ۱۳۰)

امام علی علیه السلام: از همان زمان که مادر مرا زاده مظلوم بوده ام تا آنجا که وقتی عقیل چشم درد می گرفت می گفت تا به چشم علی دارو نچکانده اید به چشم من نباید بچکانید و آن ها هم به چشم من دارو می ریختند در حالی که چشم درد نداشتم.

۵. الإمام الصادق عليه السلام: لما ذكر له مفضل بن قيس بن حاله: يا جارية هات ذلك الكيس، هذه أربعمائة دينار وصلني بها أبو جعفر، فخذها وتفرج بها. قال: فقلت: لا والله جعلت فداك ما هذا ذهري، ولكن أحببت أن تدعو الله عرّ وجلّ لي. قال: فقال: إني سافعل، ولكن إياك أن تخبر الناس بكل حالك فتتهون عليهم. (الكافي، ج ۴، ص ۲۱ / مرة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۱۶، ص ۱۴۹)

امام صادق علیه السلام: مفضل بن قیس مشکل مالی خود را برای امام صادق شرح داد. حضرت فرمود: ای کنیز! آن همیان را بیاور. (سپس

فرمود:) این چهارصد دینار است که ابوجعفر (منصور دوانیقی) به من پیشکش کرده است. بردار و با آن به زندگی خود گشایشی بده. مفضل می گوید: عرض کردم: فدایت شوم به خدا مقصودم این نبود بلکه دوست داشتم تا به درگاه خدای عزوجل برایم دعا کنید. مفضل می گوید: حضرت فرمود: این کار را خواهم کرد. اما مبادا مشکلات و گرفتاری های خود را به مردم بگویی که نزد آن ها بی ارج و قرب می شوی.

۶. الإمام علي عليه السلام: الحرص متعوب فيما يضُرُّه. (عبون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۳۰ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۴۲)

امام علی علیه السلام: انسان حریص خود را برای چیزی به رنج می افکند که برایش زیان بار است.

۷. الإمام الصادق عليه السلام: لا بن سنان: ستصيبكم شبهة فتبكون بلا علم يري ولا إمام هدى، لا ينجو منها إلا من دعا بدعاء الغريق. قلت: وكيف دعاء الغريق؟ قال: تقول يا الله يا رحمان يا رحيم، يا مقلب القلوب ثبت قلبي على دينك. (كمال الدين و تمام النعمة، ج ۲، ص ۳۵۲ / إعلام الوری بأعلام الهدی، ط القديمة، ص ۴۳۲ / الصراط المستقیم إلى مستحقّی التقديّم، ج ۲، ص ۲۲۸)

امام صادق علیه السلام: به زودی در شبهه ای خواهید افتاد و بدون نشانه ای نمایان و امامی راهنما خواهید ماند. از این شبهه رهایی نباید مگر آن کس که دعای غریق را بخواند. عرض کردم: دعای غریق چگونه است؟ فرمود: می گویی: خدایا! بخشایشگر! مهربانا! ای دگرگون ساز دل ها! دل مرا بر دینت استوار گردان.

۸. الإمام الصادق عليه السلام: ليس شيء مما حرم الله إلا وقد أحله لمن اضطر إليه. (النوادر للأشعري، ص ۷۵ / تهذيب الأحكام، تحقيق خرسان، ج ۳، ص ۷۷)

امام صادق علیه السلام: هیچ چیزی نیست که خداوند حرام کرده باشد مگر اینکه آن را برای فرد مضطر حلال کرده است.

۹. الإمام الصادق عليه السلام: لما سأل رجل: في كم تجب الزكاة من المال؟ الزكاة الظاهرة أم الباطنة تريده؟ فقال: أريدهما جميعاً. فقال: أمّا الظاهرة ففني كل ألف خمسة وعشرون، وأمّا الباطنة فلا تستأثر على أخيك بما هو أحوج إليه منك. (الكافي، ج ۳، ص ۵۰۰ / معاني الأخبار، ص ۱۵۳)

امام صادق علیه السلام: در پاسخ به مردی که پرسید: زکات واجب مال چقدر است؟ فرمود: مقصودت زکات ظاهری است یا باطنی؟ عرض کرد: هر دو. فرمود: زکات ظاهری در هر هزار درهم بیست و پنج درهم

واجب است و زکات باطنی این است که وقتی برادرت به چیزی نیازمندتر از تو بود او را بر خود ترجیح دهی.

۱۰. قال رسول الله ﷺ: لا تعجبوا بعمل عامل حتى تنظروا بم يهتم له. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۵۳/ نهج الفصاحة، ص ۶۷۲)
رسول خدا ﷺ فرمودند: از کار هیچ کس شگفتی مکنید تا بنگرید عاقبت آن چه می شود

۱۱. الإمام علي عليه السلام: وَ السُّجُودُ النَّفْسَانِي، فَرَاغَ الْقُلُوبِ مِنَ الْفَاقِيَاتِ وَ الْإِقْبَالِ بِكُنْهِ الْهِمَّةِ عَلَى الْبَاقِيَاتِ وَ خَلْعَ الْكِبَرِ وَ الْحَمِيَّةِ وَ قَطْعَ الْعَلَائِقِ الدُّنْيَوِيَّةِ وَ التَّحَلِّيِ [و التجلي] بِالْخَلَائِقِ النَّبَوِيَّةِ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۶۶/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۲۹)
امام علی علیه السلام: و سجود واقعی خالی کردن دل است از امور فانی و روی آوردن با تمام وجود به آنچه ماندنی و جاویدان است و برکندن لباس کبر و غرور و بریدن علایق و تعلقات دنیوی و آراسته شدن به خلق و خوی‌های نبوی.

۱۲. الإمام علي عليه السلام: اقْضِرْ هِمَّتَكَ عَلَى مَا يَلْتَزِمُكَ. (تصنيف غرر الحكم و درر الكلم، ص ۴۷۷)
امام علی علیه السلام: همت خویش را مصروف چیزی گردان که لازم توست و در آنچه به کارت نمی آید فرو مرو.

۱۳. رسول الله ﷺ: مِنَ السَّنَةِ: الصَّلَاةُ خَلْفَ كُلِّ إِمَامٍ، لَكَ صَلَاتُكَ وَ عَلَيْهِ إِثْمُهُ. (میزان الحکمة، ج ۱، ص ۱۲۵/ کنز العمال، ج ۱، ص ۲۱۶)
رسول خدا ﷺ: از سنت است: نمازگزاردن پشت سر هر پیشوایی، تو نماز خودت را می خوانی و گناه او به گردن خود اوست.

۱۴. رسول الله ﷺ: أَوْصِي الشَّاهِدَ مِنْ أُمَّتِي وَ الْغَائِبَ مِنْهُمْ وَ مَنْ فِي أَصْلَابِ الرِّجَالِ وَ أَرْحَامِ النِّسَاءِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ، أَنْ يَصِلَ الرَّحِمَ وَ إِنْ كَانَ مِنْهُ عَلَى مَسِيرَةِ سَنَةٍ، فَإِنَّ ذَلِكَ مِنَ الدِّينِ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۵۱/ مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۶۵/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۹۰)
پیامبر خدا ﷺ: به حاضران و غایبان امت خود و آن‌هایی که از امروز تا روز قیامت در پشت مردها و زهدان‌های زنان هستند، سفارش می‌کنم که صله رحم به‌جای آورند هرچند خویشان‌اند یک سال راه فاصله داشته باشد؛ زیرا صله رحم جزء دین است.

۱۵. الإمام علي عليه السلام: لَا تَعِنَّدَنَّ عِدَّةً لَا تَتَّقِي مِنْ نَفْسِكَ بِإِنْجَازِهَا. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۵۱۹/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۷۵۱)

امام علی علیه السلام: هرگز وعده‌ای نده که نسبت به انجام آن از خود مطمئن نیستی.

۱۶. الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ وَجَدَ هَمًّا وَ لَا يَدْرِي مَا هُوَ فَلْيَغْسِلْ رَأْسَهُ. (الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۱۲۰)
امام صادق علیه السلام: هرکس در خود اندوهی بیابد و علت آن را نداند، سر خود را بشوید.
رسول الله ﷺ: يَا عَلِيُّ! عَلَى النَّاسِ كُلِّ سَبْعَةِ أَيَّامٍ الْغُسْلُ، فَاغْتَسِلْ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ. (بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۱۲۹)
پیامبر خدا ﷺ: ای علی! مردم باید هر هفت روز يك بار غسل کنند (حمام روند).

۱۷. الإمام علي عليه السلام: مَنْ رَضِيَ بِالْعَافِيَةِ مِمَّنْ دُونَهُ رُزِقَ السَّلَامَةَ مِمَّنْ قَوْوَهُ (الأمالي للصدوق، ص ۴۴۷/ عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۵۴)
امام علی علیه السلام: هر که به در عافیت بودن زیر دست خود رضایت دهد از فرا دستش (یعنی کسی که بالادست اوست مثل رئیسش) سلامت ببیند.

۱۸. قال رسول الله ﷺ: مَنْ قَادَ أَعْمَى أَرْبَعِينَ خُطْوَةً غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ. (نهج الفصاحة، ص ۷۵۱/ بحار الأنوار، ج ۳۰، ص ۴۱۵)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که کوری را چهل قدم بکشد گناهان گذشته اش آمرزیده شود.

۱۹. قال رسول الله ﷺ: صَغَارَكُمْ دَعَامِيصُ الْجَنَّةِ يَتَلَقَّى أَحَدَهُمْ أَبَاهُ فَيَأْخُذُ بِثَوْبِهِ فَلَا يَنْتَهِي حَتَّى يَدْخُلَهُ اللَّهُ وَ إِيَّاهُ الْجَنَّةُ. (نهج الفصاحة، ص ۵۴۳/ الجامع الصغير، ج ۲، ص ۹۴)
رسول خدا ﷺ فرمودند: کوچولوهای شما زالوهای بهشتند یکیشان پدر خویش را به بیند و لباسش را بگیرد و رها نکند تا خدا پدرش را با او ببیشت در آورد.

۲۰. قال رسول الله ﷺ: لَا أَشْتَرِي شَيْئًا لَيْسَ عِنْدِي ثَمَنُهُ. (نهج الفصاحة، ص ۶۶۶/ الجامع الصغير، ج ۲، ص ۷۲۵)
رسول خدا ﷺ فرمودند: چیزی که قیمت آن را ندارم نمی خرم.

۲۱. الإمام علي عليه السلام: أَحَقُّ النَّاسِ بِالْإِحْسَانِ مَنْ أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْهِ، وَ بَسَطَ بِالْقُدْرَةِ يَدَيْهِ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۱۲۷/ تصنيف غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۸۷)
امام علی علیه السلام: سزاوارترین مردم به نیکی کردن کسی است که خداوند به او نیکی کرده و قدرت در اختیارش نهاده است.

۲۲. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ الْعَبْدَ الْمُؤْمِنَ لَيَطْلُبُ الْإِمَارَةَ وَ التَّجَارَةَ حَتَّى إِذَا أَشْرَفَ مِنْ ذَلِكَ عَلَى مَا كَانَ يَهْوِي بَعَثَ اللَّهُ مَلَكًا وَقَالَ لَهُ عَفْ عُنْدِي وَ صُدَّ عَنْ أَمْرِ لَوْ اسْتَمَكَنْ مِنْهُ أَدْخَلَهُ النَّارَ فَيَقْبَلُ الْمَلَكُ فَيَصُدُّهُ بِلُطْفِ اللَّهِ فَيُصْبِحُ وَ هُوَ يَقُولُ لَقَدْ ذُهِبَتْ وَ مَنْ دَهَانِي فَعَلَ اللَّهُ بِهِ وَ فَعَلَ وَ مَا يَذْرِي أَنَّ اللَّهَ النَّاطِرُ لَهُ فِي ذَلِكَ وَ لَوْ ظَفَرَ بِهِ أَدْخَلَهُ النَّارَ. (التمحيص، ص ۵۶ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۹۷)

رسول خدا ﷺ: بنده مؤمن بدنبال کاری یا تجارتی رهسپار میشود و همینکه مشرف بر آن شد خداوند فرشته‌ای میفرستد و به او میگوید بنده‌ام را بران و از کاری که اگر میشد او را جهنمی میکرد دور کن. پس فرشته میاید و به لطف خدا کارهای او را خراب میکند و او به خود میاید و میگوید کارم خراب شد؟ چه کسی کار مرا خراب کرد؟ چه کسی باعث این کار شد؟ خدا چنین کرد و اگر نمیکرد عاقبت او آتش بود.

۲۳. الإمام علي عليه السلام: اللّجّاجُ يُنتجُ الحُروبَ و يُوغِرُ القُلُوبَ. (عيون الحكم و المواعظ للبيه، ص ۵۲ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۹۱)

امام علی علیه السلام: لجاجت، جنگ‌ها را به بار می‌آورد و دل‌های را کینه‌ور می‌سازد.

الإمام علي عليه السلام: اللّجّاجَةُ تُورِثُ مَا لَيْسَ لِلْمَرْءِ إِلَيْهِ حَاجَةٌ. (عيون الحكم و المواعظ للبيه، ص ۴۹ / تصنيف غرر الحكم و درر الكلم، ص ۶۴)

امام علی علیه السلام: لجاجت، چیزی از خود به ارث می‌گذارد که انسان بدان نیازی ندارد.

الإمام علي عليه السلام: رَاكِبُ اللّجّاجِ مُتَعَرِّضٌ لِلْبَلَاءِ. (عيون الحكم و المواعظ للبيه، ص ۲۷۰ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۸۶)

امام علی علیه السلام: سوار بر مرکب لجاجت در معرض بلا و گرفتاری است.

۲۴. قال رسول الله ﷺ: لَا تَغْضَبُ فَإِنَّ الْغَضَبَ مَفْسَدَةٌ (نهج الفصاحة، ص ۶۷۳ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۷۴۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خشمگین مشو که خشم مایه فساد است.

۲۵. قال رسول الله ﷺ: أَطْلُبُ الْعَافِيَةَ لِغَيْرِكَ تَرْزُقُهَا فِي نَفْسِكَ. (حكم النبي الأعظم، ج ۵، ص ۴۸۱ / كنز العمال، ج ۲، ص ۷۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: عافیت را برای دیگران بخواه تا نصیب تو شود.

۲۶. الإمام الباقر عليه السلام: تَرَاوَرُوا فِي بُيُوتِكُمْ فَإِنَّ ذَلِكَ حَيَاةٌ لِأَمْرِنَا. (الخصال، ج ۱، ص ۲۲ / بحار الأنوار، ج ۲، ص ۱۴۴)

امام باقر علیه السلام: در خانه‌هایتان از یکدیگر دیدار کنید، زیرا این کار امر ما را زنده می‌کند.

۲۷. عائشة: كَانَ لَنَا سِتْرٌ فِيهِ تِمَثَالُ طَائِرٍ، وَ كَانَ الدَّاحِلُ إِذَا دَخَلَ اسْتَقْبَلَهُ، فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: حَوْلِي هَذَا، فَإِنِّي كُلَّمَا دَخَلْتُ فَرَأَيْتُهُ ذَكَرْتُ الدُّنْيَا. (ميزان الحكمة، ج ۱۰، ص ۴۰۹ / تفسير القرطبي، ج ۱۴، ص ۲۷۳)

عایشه: پرده‌ای داشتیم که در آن عکس پرنده‌ای بود و هرگاه کسی وارد (اتاق) می‌شد، اول با آن روبه‌رو می‌شد. رسول خدا ﷺ به من فرمود: این پرده را عوض کن؛ زیرا هرگاه وارد می‌شدم و آن را می‌بینم به یاد دنیا می‌افتم.

۲۸. الإمام الصادق عليه السلام: أَمَّا الْمُؤْمِنُ فَمَا يُحْسُ بِخُرُوجِهَا وَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى: «يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ...» ثُمَّ قَالَ ذَلِكَ لِمَنْ كَانَ وَرِعًا مُوَاسِيًا لِإِخْوَانِهِ وَصُولًا لَهُمْ. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۷۷ / بحار الأنوار، ج ۶، ص ۱۸۶)

امام صادق علیه السلام: مؤمن بیرون رفتن از دنیا را حس نمی‌کند و این سخن خدا متعال است که می‌فرماید: «الا ای نفس آرام یافته...». این (حالت) برای کسی است که پارسا باشد و با برادرانش همدردی و به آن‌ها رسیدگی کند.

۲۹. رسول الله ﷺ: ادْعُوا اللَّهَ وَ أَنْتُمْ مُوقِنُونَ بِالْإِجَابَةِ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۹ / الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۳۰ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۲۳۷ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۴۴)

پیامبر خدا ﷺ: خداوند را با حال یقین به اجابت بخوانید.

۳۰. الإمام علي عليه السلام: لِقَاءُ أَهْلِ الْخَيْرِ عِمَارَةُ الْقَلْبِ. (تحف العقول، ص ۸۰ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲۰، ص ۳۱۵)

امام علی علیه السلام: دیدار نیکان مایه آبادانی دل است.

۳۱. الإمام علي عليه السلام: سَمِعَ قَوْمًا مِنْ أَصْحَابِهِ يَسُبُّونَ أَهْلَ الشَّامِ: إِنِّي أَكْرَهُ لَكُمْ أَنْ تَكُونُوا سَبَّابِينَ وَ لَكِنَّكُمْ لَوْ وَصَفْتُمْ أَعْمَالَهُمْ وَ ذَكَرْتُمْ حَالَهُمْ كَانَ أَصُوبَ فِي الْقَوْلِ وَ أَبْلَغَ فِي الْعُذْرِ فَقُلْتُمْ مَكَانَ سَبِّكُمْ إِيَّاهُمْ اللَّهُمَّ احْقِنِ دِمَاءَنَا وَ دِمَاءَهُمْ وَ أَصْلِحْ ذَاتَ بَيْنِنَا وَ بَيْنِهِمْ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۳۲۳ / بحار الأنوار، ج ۳۲، ص ۵۶۱)

امام علی علیه السلام وقتی شنید اصحابش به اهل شام دشنام میدهند فرمود: ناخوش دارم که دشنام‌دهنده باشید. اگر اعمال و حال آنها را تعریف کنید هم در گفتار درست تر است هم عذری در درگاه خدا دارید. بجای سب کردن آنها بگویید خدایا ما و آنها را حفظ کن و آتش جنگ را خاموش کن.

۳۲. الإمام الصادق (ع): لا يَمِينُ فِي غَضَبٍ، وَلَا فِي قَطِيعَةٍ رَحِمَ وَلَا فِي جَبِيٍّ أَوْ أَكْرَاهٍ. (الكافي، ج ۷، ص ۴۴۲ / من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۳۷۳ / معاني الأخبار، ص ۳۸۹ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۸، ص ۲۸۶)

امام صادق (ع): سوگند در حال خشم، یا برای قطع ارتباط با خویشان، یا از روی اجبار و یا اکراه اعتبار ندارد.

۳۳. الإمام علي (ع): اللَّهُ قُوْتُ الْحَمَاقَةِ. (غرر الحکم ودرر الکلم، ص ۵۲)

امام علی (ع): هوس رانی نیروی حماقت است و آنرا زیاد میکند.

۳۴. الإمام علي (ع): وَقَدَّرَ الْأَرْزَاقَ فَكَثَّرَهَا وَقَلَّلَهَا، وَقَسَمَهَا عَلَى الصَّبِيقِ وَالسَّعَةِ، فَعَدَلَ فِيهَا لِيَنْتَلِي مَنْ أَرَادَ، يَمْسُورَهَا وَمَعُورَهَا، وَلِيُخْتَبِرَ بِذَلِكَ الشُّكْرَ وَالصَّبْرَ مِنْ غَنِيِّهَا وَفَقِيرِهَا. (نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۱۳۴ / الفصول المهمة في أصول الأئمة، ج ۱، ص ۲۷۳)

امام علی (ع): روزی‌ها را مقدر فرمود و آنگاه آنها را زیاد و کم و به تنگی و فراخی عادلانه تقسیم کرد، تا هر که را بخواهد به وسعت روزی و یا تنگی آن بپزاید و از این طریق سپاسگزاری و شکیبایی توانگر و تهیدست را به آزمایش گذارد.

الإمام زين العابدين (ع) - في التَّحْمِيدِ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ: وَجَعَلَ لِكُلِّ رُوحٍ مِنْهُمْ قُوَّةً مَعْلُومًا مَقْسُومًا مِنْ رِزْقِهِ، لَا يَنْقُصُ مِنْ زَادِهِ نَاقِصٌ، وَلَا يَزِيدُ مَنْ نَقَصَ مِنْهُمْ زَائِدٌ. (الصحيحة السجادية، ص ۲۸)

امام سجاده (ع): در حمد و ستایش خدای عزوجل، می‌فرماید: و از رزقی که عطا فرموده برای هر جانداري بهره‌ مشخصی از روزی قرار داده است و به هر کس روزی بیشتر دهد کسی نمی‌تواند از آن بکاهد و به هر کس روزی کمتر دهد کسی نمی‌تواند بر آن بیفزاید.

۳۵. يُرَوَى عَنْ سَيِّدِنَا أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (ع) أَنَّهُ لَمَّا كَانَ يَفْرُغُ مِنَ الْجِهَادِ يَتَفَرَّغُ لِتَعْلِيمِ النَّاسِ، وَ الْقَضَاءِ بَيْنَهُمْ، فَإِذَا يَفْرُغُ مِنْ ذَلِكَ اشْتَغَلَ فِي حَاطِطٍ لَهُ يَعْمَلُ فِيهِ بِيَدِهِ وَ هُوَ مَعَ ذَلِكَ ذَاكِرٌ لِلَّهِ جَلَّ جَلَّالُهُ. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۱۱ / إرشاد القلوب إلى الصواب للدليمي، ج ۲، ص ۲۱۸)

روایت شده است که مولایمان امیرالمؤمنین (ع): وقتی از جهاد فراغت می‌یافت، به آموزش دادن مردم و داوری میان آنها می‌پرداخت و هرگاه این کارها را تمام می‌کرد در باغی که داشت مشغول کار می‌شد و در همان حال ذکر خدای جل جلاله می‌گفت.

۳۶. دَخَلَ عَلِيٌّ (ع) الْمَسْجِدَ وَقَالَ لِرَجُلٍ: أَمْسِكْ عَلَيَّ بَغْلَتِي، فَخَلَعَ لِحَامَهَا وَ ذَهَبَ بِهِ، فَخَرَجَ عَلِيٌّ (ع) بَعْدَ مَا قَضَى صَلَاتَهُ وَ يَبْدِيهِ دِرْهَمَانٍ لِيَدْفَعَهُمَا إِلَيْهِ مِكَافَأَةً لَهُ، فَوَجَدَ الْبَغْلَةَ عَطْلًا، فَدَفَعَ إِلَى أَحَدٍ

غُلَامَانِ الدَّرْهَمَيْنِ لِيَشْتَرِيَ بِهِمَا لِحَامًا، فَصَادَفَ الْغُلَامُ اللَّجَامَ الْمَسْرُوقَ فِي السُّوقِ، قَدْ بَاعَهُ الرَّجُلُ بَدْرَهْمَيْنِ، فَأَخَذَهُ بِالْدَّرْهَمَيْنِ وَ عَادَ إِلَى مَوْلَاهُ، فَقَالَ عَلِيٌّ (ع) إِنَّ الْعَبْدَ لَيَحْرِمُ نَفْسَهُ الرِّزْقَ الْحَلَالَ بِتَرْكِ الصَّبْرِ، وَلَا يُرَادُّ عَلَيَّ مَا قَدَّرَ لَهُ. (شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۳، ص ۱۶۰)

امام علی (ع) وارد مسجد شد و به مردی فرمود: مواظب این استر من باش، اما او دهنه استر را درآورد و آن را با خود برد. علی (ع): بعد از تمام کردن نماز از مسجد بیرون آمد و دو درهم در دست گرفته بود تا به آن مرد پاداش دهد، اما آن مرد را نیافت و دید دهنه استرش نیز درزیده شده لذا آن دو درهم را به یکی از غلامان خود داد که دهنه‌ای بخرد. غلام به بازار رفت و دهنه مسروقه را در آن جا دید و از همان مرد به دو درهم خرید و نزد آقایش برگشت و علی (ع) فرمود: «بنده به سبب بی‌صبری، خودش را از روزی حلال محروم می‌کند و بیشتر از روزی مقدر هم نصیبش نمی‌شود».

۳۷. عَنْهُ (ع): مَنْ لَمْ يَتَوَرَّعْ فِي دِينِ اللَّهِ تَعَالَى ابْتِلَاءُ اللَّهِ تَعَالَى بِثَلَاثٍ خِصَالٍ: إِمَّا أَنْ يُمِيتَهُ شَابًا، أَوْ يُوقِعَهُ فِي خِدْمَةِ السُّلْطَانِ، أَوْ يُسَكِّنَهُ فِي الرَّسَاتِيقِ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۳۹ / بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۱۵۶)

هر که در دین خدا ورع و پارسایی نداشته باشد، خداوند او را به سه چیز گرفتار سازد: یا جوانمرگش کند، یا به خدمتگزاری سلطان در آوردش، یا در روستاها اسکانش دهد.

۳۸. الإمام الصادق (ع): السَّرَاقُ ثَلَاثَةٌ مَانِعُ التَّرَكَاةِ وَ مُسْتَحِلُّ مُهُورِ النِّسَاءِ وَ كَذَلِكَ مِنْ اسْتِدْنَانِ دِينًا وَ لَمْ يَنْوِ قَضَاءَهُ. (الخصال، ج ۱، ص ۱۵۳ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۱۰، ص ۱۵۳)

امام صادق (ع): دزدان سه گروهند: کسی که زکات ندهد و کسی که کابین زنان را بر خود حلال شمارد و نیز کسی که وام ستاند و قصد نپرداختن آن را داشته باشد.

۳۹. الإمام العسكري (ع): لَوْ عَقَلَ أَهْلُ الدُّنْيَا حَرَبَتِ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۴۵ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۳۷ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۱۳)

امام عسکری (ع): اگر اهل دنیا عقل می‌داشتند، دنیا ویران می‌شد.

۴۰. رَسُولُ اللَّهِ (ص): تَقَبَّلُوا لِي بِسِتَةِ أَتَقَبَّلَ لَكُمْ بِالْجَنَّةِ: إِذَا حَدَّثْتُمْ فَلَا تَكْذِبُوا، وَ إِذَا وَعَدْتُمْ فَلَا تُخْلِفُوا، وَ إِذَا أَوْثَمْتُمْ فَلَا تَخُونُوا، وَ غَضُّوا أَبْصَارَكُمْ، وَ احْفَظُوا فُرُوجَكُمْ، وَ كَفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَ أَلْسِنَتَكُمْ. (الأمالي للصدوق، ص ۹۰ / الخصال، ج ۱، ص ۳۲۱)

پیامبر خدا ﷺ: شش چیز را برای من به عهده گیرید، من برای شما بهشت را به عهده می گیرم: هرگاه سخن گفتید دروغ مگویید، هرگاه وعده دادید خلف وعده نکنید، هرگاه امین تان دانستند خیانت نورزید، چشمانتان را (از حرام) فرو بندید، شهوت خویش را حفظ کنید و دست و زبان خود را نگه دارید.

چهل حدیث ۲۷

۱. قال رسول الله ﷺ: من أحب أن يكون أقوى الناس فليتوكل على الله. (تحف العقول، ص ۲۷ / شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۱۴۸ / جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۱۷)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که دوستدارد از همه مردم نیرومندتر باشد باید بخدا توکل کند.

۲. قال رسول الله ﷺ: ولا يعد الرجل صبيته لا يفي له وإن الكذب يهدي إلى الفجور والفجور يهدي إلى النار. (الأمالي للصدوق، ص ۴۱۹ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۶۸ / جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۴۸ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۷۳ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۶، ص ۳۵۷)
رسول خدا ﷺ فرمودند: انسان نباید به طفل خود وعده دهد و وفا نکند، دروغ کسان را ببدکاری می کشاند و بدکاری آنها را بجهنم می رساند

۳. الامام علي عليه السلام: من لم يتعافل ولا يعض عن كثير من الأمور تنقصت عيشته. (تصنيف غرر الحكم و درر الكلم، ص ۴۵۱)
امام علی علیه السلام: هر که درباره بسیاری از امور بی اعتنائی و چشم پوشی نکند، زندگیش تیره شود.

۴. الإمام الباقر عليه السلام: من قسّم له الخرق حجب عنه الإيمان. (الكافي، ج ۲، ص ۳۲۱ / تحف العقول، ص ۲۹۶ / الأمالي للصدوق، ص ۲۰۵)
امام باقر علیه السلام: هر که خشونت و درشت خویی قسمتش شود از ایمان محروم ماند.

۵. الإمام علي عليه السلام: سبب الشحاة كثرة المراء. (عيون الحكم و المواعظ للبي، ص ۲۸۱ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۹۶)
امام علی علیه السلام: سبب کینه ورزی، بسیاری بحث و جدل است.

۶. الإمام الصادق عليه السلام: ما أفتح بالمؤمن أن يكون له رغبة تذهله! (الكافي، ج ۲، ص ۳۲۰ / تحف العقول، ص ۴۸۹ / صفات الشيعة، ص ۳۲ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۲۰۶)
امام صادق علیه السلام: چه زشت است برای مؤمن که میل و خواهشی خوارکننده داشته باشد.

۱۱. قال الصادق عليه السلام: ما خسر و الله من أتى بحقيقة السجود و لو كان في الغمر مرة واحدة. (بحار الأنوار، ج ۸۲، ص ۱۳۶ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۴، ص ۴۸۲)

۷. قال ﷺ اجتهدوا في أن يكون زمانكم أربع ساعات ساعة لمناجاة الله و ساعة لأمر المعاش و ساعة لمعاشرة الإخوان و الثقات الذين يعرفونكم غيوبكم و يخلصونكم في الباطن و ساعة تخلون فيها لذاتكم في غير محرم و بهذه الساعة تقدرون على الثلاثة ساعات ... (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۳۷ / تحف العقول، ص ۴۰۹)

امام ﷺ فرمود: بکوشید زمان شما واجد چهار قسمت باشد قسمتی برای مناجات با خدا و قسمتی برای امر معاش و قسمتی برای معاشرت با برادران و آدمهای موثق که عیوب شما را به شما نشان دهند و باطن با شما یکرنگ باشند و قسمتی برای لذتهای غیر حرام که استراحت کنید و در آن برای آن سه قسمت دیگر مدد بگیرید.

۸. الإمام علي عليه السلام: من قل طعامه قلت آلامه. (عيون الحكم و المواعظ للبي، ص ۴۵۵ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۶۱۴)
امام علی علیه السلام: هر کس خوراکش اندک باشد، اندیشه اش زلال است.

رسول الله ﷺ: القلب يتحمل الحكمة عند خلق البطن، القلب ينج الحكمة عند امتلاء البطن. (مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۱۹)
رسول خدا ﷺ: دل، در هنگام خالی بودن معده، حکمت را می گیرد و هنگام پر بودن معده آن را به دور می افکند.
رسول الله ﷺ: لا تشبعوا فبطناً نور المعرفه من قلوبكم. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۸۳ / مکارم الأخلاق، ص ۱۵۰)
رسول خدا ﷺ: شکم خود را از غذا سیر نکنید که نور معرفت در دل های شما می فسد.

۹. رسول الله ﷺ: إن المؤمن يأخذ بآدب الله، إذا وسع عليه اتسع، وإذا أمسك عليه أمسك. (الكافي، ج ۴، ص ۱۲ / تحف العقول، ص ۵۲)
پیامبر خدا ﷺ: همانا مؤمن تربیت شده خداست، هرگاه خداوند به او گشایش دهد گشاده دست باشد و هرگاه از او بازگیرد او هم دست نگه دارد.

۱۰. من أراد أمراً فشاوّر فيه امرءاً مسلماً وفقه الله لأرشد أموره. (نهج الفصاحة، ص ۷۵۹ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۵۶۳)
هر که اراده کاری کند و با مرد مسلمانی در باره آن مشورت کند خدایش بمعقولترین کارها توفیق دهد.

۱۱. قال الصادق عليه السلام: ما خسر و الله من أتى بحقيقة السجود و لو كان في الغمر مرة واحدة. (بحار الأنوار، ج ۸۲، ص ۱۳۶ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۴، ص ۴۸۲)

امام صادق علیه السلام: به خدا قسم زیانکار نباشد هر که حتی در تمام عمر یک بار سجده حقیقی به جایی آورد.

۱۲. الإمام علي عليه السلام: فِي كُلِّ وَقْتٍ عَمَلٌ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۳۵۴ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۴۷۷)

امام علی علیه السلام: برای هر زمانی، کاری است.

۱۳. رسول الله صلی الله علیه و آله: مَنْ رَأَى مِنْ أَمِيرِهِ شَيْئاً يَكْرَهُهُ فَلْيَتَضَبَّرْ فَإِنَّهُ مَنْ فَارَقَ الْجَمَاعَةَ شَبْرًا فَمَاتَ، فَمَيْتَةٌ جَاهِلِيَّةٌ. (میزان الحکمة، ج ۱، ص ۲۷۲ / صحیح مسلم، ج ۳، ص ۱۴۷۷)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: هر که از فرمانروای خود، کار ناخوشایندی دید باید صبر کند؛ چه آنکه هرکس یک وجب از جماعت (اسلامی) جدا و دور شود و در آن حال بمیرد به مرگ جاهلی مرده باشد!!

۱۴. أَبُو ذَرٍّ: أَوْصَانِي رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله... أَنْ أَصِلَ رَحِمِي وَإِنْ أَدْبَرْتُ. (الخصال، ج ۲، ص ۳۴۵ / المحاسن، ج ۱، ص ۱۱)

ابوذر: رسول خدا صلی الله علیه و آله به من سفارش فرمود که... و صلّه رحم به جای آورم هر چند او به من پشت کرده باشد.

۱۵. الإمام الصادق علیه السلام: لَا تَعْدَنَّ أَخَاكَ وَعَدًا لَيْسَ فِي يَدِكَ وَفَاؤُهُ. (تحف العقول، ص ۳۶۷ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۵۰)

امام صادق علیه السلام: هرگز به برادرت وعده ای نده که انجام آن به دست تو نیست.

۱۶. الإمام الصادق علیه السلام: إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْجَمَالَ وَالتَّجَمُّلَ، وَ يَكْرَهُ الْبُؤْسَ وَ التَّبَاؤُسَ؛ فَإِنَّ اللَّهَ عَتَرَوْجَلْ إِذَا أَنْعَمَ عَلَى عَبْدٍ نِعْمَةً أَحَبَّ أَنْ يَرَى عَلَيْهِ أَثَرَهَا. قِيلَ: وَ كَيْفَ ذَلِكَ؟ قَالَ: يُتَطَبُّ ثَوْبُهُ، وَ يُطَيَّبُ رِيحُهُ، وَ يُجَبِّصُ دَارُهُ، وَ يَكْنِسُ أَفْنِيتَهُ، حَتَّى إِذَا السَّرَاجُ قَبْلَ مَغِيبِ الشَّمْسِ يَنْفِي الْفَقْرَ وَ يَرْيَدُ فِي الرِّزْقِ. (الأمالي للطوسي، ص ۲۷۵)

امام صادق علیه السلام: خداوند زیبایی و خودآرایی را دوست دارد و بینوایی و قیافه فقرآلود را ناخوش می دارد. خداوند به بنده ای نعمتی دهد دوست دارد اثر آن را در او ببیند. را خوشبو کند، خانه اش را گچکاری کند، جلو در حیاط خود را بروید حتی روشن کردن چراغ پیش از غروب خورشید فقر را می برد و روزی را زیاد می کند.

۱۷. الإمام علي عليه السلام: لَا يَكُونُ زَاهِدًا حَتَّى يَكُونَ مُتَوَاضِعًا. (بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۸)

امام علی علیه السلام: آدمی زاهد نباشد مگر آن گاه که فروتن باشد.

۱۸. قال رسول الله صلی الله علیه و آله: مداراة الناس صدقة. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۰ / روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، طالقديمة، ج ۲، ص ۳۸۰ / مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۲۸۵)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: مدارا کردن با مردم صدقه است.

۱۹. قال رسول الله صلی الله علیه و آله: وَ اللَّهُ نَصَفَ الْهَرَمَ وَ قَلَّةَ الْعِيَالِ أَحَدَ الْيَسَارِينَ. (تحف العقول، ص ۲۲۱ / شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۱۷ / كشف الغمة فی معرفة الأئمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۲۰۷)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: و غم يك نیمه پیری است و کمی عیال يك نیمه توانگری است.

۲۰. قال رسول الله صلی الله علیه و آله: مَنْ بَاعَ دَارًا ثُمَّ لَمْ يَجْعَلْ ثَمَنَهَا فِي مِثْلِهَا لَمْ يِبَارِكْ لَهُ فِيهَا. (میزان الحکمة، ج ۵، ص ۳۴۰ / كنز العمال، ج ۳، ص ۵۰)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: هر که خانه ای فروشد و با قیمت آن خانه دیگر نخرد برکت نیابد.

قال رسول الله صلی الله علیه و آله: مَنْ بَاعَ عَقْرَ دَارٍ مِنْ غَيْرِ ضَرُورَةٍ سَلَّطَ اللَّهُ عَلَى ثَمَنِهَا تَالِفًا يَتَلَفُهُ. (نهج الفصاحة، ص ۷۵۴ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۵۸۵)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: هر که بدون ضرورت خانه ای را بفروشد خدا تلف کننده ای را بگمارد که قیمت آن را تلف کند.

۲۱. الإمام علي عليه السلام: جُحُودُ الْإِحْسَانِ يُوجِبُ الْحِرْمَانَ. (غرر الحکم و درر الکلم، ص ۳۴۱)

امام علی علیه السلام: لجاجت موجب محرومیت می شود.

۲۲. الإمام علي عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ سَبَحَانَهُ يَخْتَبِرُ عِبَادَهُ الْمُسْتَكْبِرِينَ فِي أَنْفُسِهِمْ بِأُولِيَانِهِ الْمُسْتَضْعِفِينَ فِي أَعْيُنِهِمْ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۲۹۱ / بحار الأنوار، ج ۱۳، ص ۱۴۱)

امام علی علیه السلام: خداوند سبحان بندگان متکبر خود را به واسطه دوستان خود که در نظر ایشان مستضعف و ناتوانند، می آزماید.

۲۳. الإمام علي عليه السلام: رَبُّ كَلِمَةٍ سَلَبَتْ نِعْمَةً. (تحف العقول، ص ۲۱۴ / من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۸۸ / الإختصاص، ص ۲۹۹ / عيون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۲۶۶ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۳۷۹)

امام علی علیه السلام: بسا سخنی، که نعمتی را از کف برده است.

رسول الله صلی الله علیه و آله: بَلَاءُ الْإِنْسَانِ مِنَ اللِّسَانِ. (جامع الأخبار للشعیری، ص ۹۳ / بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۲۸۶)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: گرفتاری انسان، از زبان است.

۲۴. قال رسول الله ﷺ: إذا وقع في الرجل و أنت في ملاء فكن للرجل ناصرا و للقوم زاجرا و قم عنهم. (ميزان الحكمة، ج ۸، ص ۶۰۶/ كنز العمال، ج ۳، ص ۵۸۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی در انجمنی که تو هستی در باره مردی بد میگویند آن مرد را یاری کن و آن گروه را از بد گوئی باز دار و از آنجا برخیز.

قال رسول الله ﷺ: الغيبة ذكر كأكأخاك بما يكره. (الأمالي للطوسي، ص ۵۳۷/ مكارم الأخلاق، ص ۴۷۰/ مجموعة ورام، ج ۱، ص ۱۱۸/ شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۹، ص ۶۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: غیبت آنست که برادر خود را بچیزی که دوست ندارد یاد کنی

۲۵. قال رسول الله ﷺ: خمس يعجل الله لصاحبها العقوبة: البغي و الغدر و عقوق الوالدين و قطيعة الرحم و معروف لا يشكر. (نهج الفصاحة، ص ۴۶۳/ الجامع الصغير، ج ۱، ص ۶۱۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: پنج چیز است که خدا مرتکب آن را زود کیفر میدهد ستم و خیانت و بد رفتاری با پدر و مادر و بریدن از خویشاوندان و حق شناسی.

۲۶. رسول الله ﷺ: مَنْ سَلَّمَ عَلَيَّ فِي شَيْءٍ مِنَ الْأَرْضِ أُبْلِغْتُهُ، وَ مَنْ سَلَّمَ عَلَيَّ عِنْدَ الْقَبْرِ سَمِعْتُهُ. (الأمالي للطوسي، ص ۱۶۷/ وسائل الشيعة، ج ۱۴، ص ۳۳۸)

پیامبر خدا ﷺ: هر که در هر نقطه‌ای از روی زمین به من سلام کند، سلامش به من می‌رسد و هر که بر سر قبرم به من سلام کند، آن را می‌شنوم.

۲۷. الإمام علي عليه السلام: مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ تَجَرَّدَ. (عيون الحكم و المواعظ للثبي، ص ۴۵۲/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۵۸۲)

امام علی علیه السلام: هر که خود را شناخت، مجرد شد.

۲۸. الإمام علي عليه السلام: لا مَرِيحَ كَالْمَوْتِ. (عيون الحكم و المواعظ للثبي، ص ۵۳۲/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۷۶۹)

آسایش بخشی چون مرگ نیست.

۲۹. فاطمة الزهراء عليها السلام: مَنْ أَصْعَدَ إِلَى اللَّهِ خَالِصَ عِبَادَتِهِ أَهْبَطَ اللَّهُ عَرْوَجَهُ لَهُ أَفْضَلُ مَصْلَحَتِهِ. (التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۳۲۷/ مجموعة الورام، ج ۲، ص ۱۰۸/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۳۳)

فاطمه زهرا علیها السلام: هرکه عبادت ناب و خالصانه خود را به درگاه خدا فرو برد، خداوند نیز بهترین کاری را که به صلاح اوست برایش فرو فرستد.

۳۰. الإمام الجواد عليه السلام: مَلَأَ قَاةُ الْإِخْوَانِ نُشْرَةً وَ تَلْقِيحُ لِلْعُقْلِ وَ إِنْ كَانَ نَشْرًا قَلِيلًا (الأمالي للمفيد، ص ۳۲۹/ الأمالي للطوسي، ص ۹۴)

امام جواد علیه السلام: ملاقات با برادران، هرچند کوتاه باشد، موجب گشادگی دل و رویش و باروری عقل می‌شود.

۳۱. جاء رَجُلٌ بِرَجُلٍ إِلَى عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ: إِنِّي رَأَيْتُ هَؤُلَاءِ يَتَوَعَّدُونَكَ فَفَرُّوا وَ أَخَذْتُ هَذَا، قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَفَأَقْتُلُ مَنْ لَمْ يَقْتُلْنِي؟! قَالَ: أَنَّهُ سَبَّكَ، قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: سُبَّةٌ أَوْدَعُ. (ميزان الحكمة، ج ۵، ص ۱۹۱)

مردی يك نفر را به خدمت علي علیه السلام آورد و عرض کرد: دیدم که این عده از دوزخی بودن تو سخن می‌گویند اما همگی فرار کردند و من این یکی را گرفتم. علي علیه السلام فرمود: آیا کسی را بکشم که مرا نکشته است؟ مرد عرض کرد: او تو را دشنام می‌داد. علي علیه السلام فرمود: تو هم او را دشنام ده یا رهایش کن.

۳۲. الإمام علي عليه السلام: أَخْلِفُوا الظَّالِمَ إِذَا أَرَدْتُمْ يَمِينَهُ بِأَنَّهُ بَرِيءٌ مِنْ حَوْلِ اللَّهِ وَ قُوَّتِهِ، فَإِنَّهُ إِذَا حَلَفَ بِهَا كَاذِبًا عُوِجِلَ الْعُقُوبَةُ، وَإِذَا حَلَفَ بِاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَمْ يُعَاجَلْ؛ لِأَنَّهُ قَدْ وَحَدَ اللَّهُ تَعَالَى. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۵۱۲/ عيون الحكم و المواعظ للثبي، ص ۹۳)

امام علی علیه السلام: هرگاه خواستید ستمگر را سوگند دهید چنین سوگندش دهید که بگوید: از حول و قوه خدا به دور باشم. زیرا اگر به دروغ چنین سوگندی یاد کند بی‌درنگ سزایش را خواهد چشید. اما اگر بگوید: سوگند به خدای که جز او خدای نیست. در کیفر او درنگ خواهد شد؛ زیرا خدا تعالی را به یگانگی ستوده است.

۳۳. الإمام علي عليه السلام: قَدْ تَكَفَّلَ لَكُمْ بِالرِّزْقِ وَ أَمَرْتُمْ بِالْعَمَلِ، لَقَدْ اغْتَرَضَ الشُّكَّ، حَتَّى كَأَنَّ الَّذِي ضَمِنَ لَكُمْ قَدْ فُرِضَ عَلَيْكُمْ، وَ كَأَنَّ الَّذِي قَدْ فُرِضَ عَلَيْكُمْ وَضِعَ عَنْكُمْ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۱۷۱)

امام علي علیه السلام: خداوند روزی شما را تضمین کرد و به کار (انجام واجبات) فرمان داده شده‌اید. لیکن به خدا سوگند که شک بر شما عارض شده؛ چندان که آنچه برای شما تضمین شده گویی به صورت امری واجب در آمده و گویی آنچه واجب شده از دوش شما برداشته شده است.

۳۴. رسول الله ﷺ: مَنْ طَلَبَ رِضًا مَخْلُوقٍ بِسَخَطِ الْخَالِقِ سَلَّطَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَيْهِ ذَلِكَ الْمَخْلُوقَ. (تحف العقول، ص ۵۲ / بحار الأنوار، ج ۷، ص ۱۵۶)

پیامبر خدا ﷺ: هر که برای جلب خشنودی مخلوقی، آفریدگار را ناخشنود کند، خدای عزوجل آن مخلوق را بر او مسلط گرداند.

۳۵. الإمام علي عليه السلام: زَكَاةُ الصَّحَّةِ السَّعْيُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ. (عيون الحكم و المواعظ للثبي، ص ۲۷۵ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۹۰)

امام علی علیه السلام: زکات تندرستی، کوشیدن در طاعت خداست.

الإمام علي عليه السلام: زَكَاةُ النَّعَمِ اضْطِنَاعُ الْمَعْرُوفِ. (عيون الحكم و المواعظ للثبي، ص ۲۷۵ / غرر الحكم و المواعظ للثبي، ص ۳۹۰)

امام علی علیه السلام: زکات نعمت‌ها، انجام کارهای خیر است.

الإمام علي عليه السلام: لِكُلِّ شَيْءٍ زَكَاةٌ، وَ زَكَاةُ الْعَقْلِ اخْتِمَالُ الْجَهَالِ. (عيون الحكم و المواعظ للثبي، ص ۴۰۲ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۵۴۲)

امام علی علیه السلام: هر چیزی را زکاتی است و زکات خرد تحمل مردمان نادان است.

الإمام علي عليه السلام: عَلَيْكَ بِالصَّوْمِ فَإِنَّهُ زَكَاةُ الْبَدَنِ. (الأمالي للمفيد، ص ۲۲۲ / الأمالي للطوسي، ص ۸ / كشف الغمة في معرفة الأنمة، ط القديمة، ج ۱، ص ۵۳۶)

امام علی علیه السلام: بر تو باد به روزه گرفتن، که آن زکات بدن است.

۳۶. رسول الله ﷺ: فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «أَقَمْنِ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَى نُورٍ مِنْ رَبِّهِ»: إِنَّ النُّورَ إِذَا وَقَعَ فِي الْقَلْبِ انْتَشَرَ لَهُ وَ انْتَشَرَ. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ. فَهَلْ لِدَٰلِكَ عِلْمَةٌ يُعْرَفُ بِهَا؟ قَالَ: التَّجَافِي عَنْ دَارِ الْغُرُورِ وَ الْإِنَابَةُ إِلَى دَارِ الْخُلُودِ، وَ الْإِسْتِعْذَادُ لِلْمَوْتِ قَبْلَ نُزُولِ الْمَوْتِ. (روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ط القديمة، ج ۲، ص ۴۴۸ / مكارم الأخلاق، ص ۴۴۷ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۶۸)

پیامبر خدا ﷺ: درباره آیه «آیا کسی که خداوند سینه‌اش را برای اسلام فراخ گرداند و در نتیجه نوری از سوی پروردگارش دارد»، فرمود: این نور هرگاه در دل بیفتد دل برایش باز شود و فراخ گردد. عرض کردند: ای رسول خدا! آیا برای شناخت این امر نشانه‌ای هم هست؟ فرمود: دوی کردن از سرای فریب و روی آوردن به سرای جاودانی و آماده شدن برای مرگ پیش از فرارسیدن مرگ.

۳۷. الإمام علي عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ خَلَقَ خَلْقًا ضَبَّقَ الدُّنْيَا عَلَيْهِمْ فَظَرَّأَ لَهُمْ. (من لايحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۸۴ / الأمالي للصدوق، ص ۳۹۵)

معانی اخبار، ص ۱۹۹ / الأمالي للطوسي، ص ۴۳۶)

امام علی علیه السلام: خداوند عزوجل مردمانی را بیافرید و از روی لطف دنیا را بر آنان تنگ کرد.

۳۸. الإمام الصادق عليه السلام: وَ أَخْلَى قَلْبَكَ عَنْ كُلِّ شَاغِلٍ يَحْبُجُّكَ عَنْ رَبِّكَ. (مصباح الشريعة، ص ۱۳۱ / بحار الأنوار، ج ۸۰، ص ۳۷۴)

امام صادق علیه السلام: دلت را از هر علقه و دلمشغولی که حجاب میان تو و پروردگارت شود خالی کن.

۳۹. الإمام الصادق عليه السلام: ثَلَاثَةٌ تُورِثُ الْحِرْمَانَ الْإِلْحَاحُ فِي الْمَسْأَلَةِ وَ الْغِيْبَةُ وَ الْهَزْءُ. (تحف العقول، ص ۳۲۱ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۳۴)

امام صادق علیه السلام: سه چیز موجب محرومیت است: پافشاری در درخواست، غیبت و ریشخند کردن.

۴۰. رسول الله ﷺ: الْجَنَّةُ لَهَا ثَمَانِيَةُ أَبْوَابٍ ... فَمَنْ أَرَادَ الدُّخُولَ فِي هَذِهِ الْأَبْوَابِ الثَّمَانِيَةِ فَلْيَتَمَسَّكَ بِأَرْبَعِ خِصَالٍ وَ هِيَ: الصَّدَقَةُ، وَ السَّخَاءُ، وَ حُسْنُ الْخُلُقِ، وَ كَفَّ الْأَذَى عَنْ عِبَادِ اللَّهِ. (الفضائل لابن شاذان القمي، ص ۱۵۴ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۷، ص ۲۶۶)

پیامبر خدا ﷺ: بهشت را هشت دروازه است... هر که خواهد از هشت دروازه وارد شود باید به چهار خصلت چنگ زند: صدقه دادن، بخشندگی، خوشحویی و نیاززدن بندگان خدا.

چهل حدیث ۲۸

۸. الإمام الباقر عليه السلام: أَمَا إِنَّهُ لَيْسَ عِنْدَ أَحَدٍ مِنَ النَّاسِ حَقٌّ وَلَا صَوَابٌ إِلَّا شَيْءٌ أَخَذُوهُ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ. (الأمالي للمفيد، ص ۹۶/ بحار الأنوار، ج ۲، ص ۹۴)

امام باقر عليه السلام: بدانید که هیچ سخن حق و درستی نزد هیچ کس نیست مگر آنکه آن را از ما خاندان گرفته اند.

رسول الله صلى الله عليه وآله: أَنَا مَدِينَةُ الْعِلْمِ وَ عَلِيٌّ بَابُهَا فَمَنْ أَرَادَ الْعِلْمَ فَلْيَأْتِ الْبَابَ. (صحیحة الإمام الرضا علیه السلام، ص ۵۸/ شواهد التنزیل لقواعد التفضیل، ج ۱، ص ۱۰۴/ مناقب آل أبي طالب علیهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۲، ص ۳۴/ عمدة عیون صحاح الأخبار فی مناقب إمام الأبرار، ص ۲۹۲/ کشف الغمة فی معرفة الأئمة، طالقذیمة، ج ۱، ص ۱۱۳/ کشف الیقین فی فضائل أمير المؤمنين علیه السلام، ص ۵۱)

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: من شهر علم هستم و علی دروازه آن، پس هر که علم خواهد باید از در بیاید.

۹. رسول الله صلى الله عليه وآله: مَنْ دَخَلَ السُّوقَ فَاشْتَرَى تُحْفَةً فَحَمَلَهَا إِلَى عِيَالِهِ كَانَ كَحَامِلٍ صَدَقَةٍ إِلَى قَوْمٍ مَحَاوِيحٍ وَ لَيْبَدًا بِالْأَنْثَاءِ قَبْلَ الذُّكُورِ. (الأمالي للمصدق، ص ۵۷۷/ ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۰۱/ مکارم الأخلاق، ص ۲۲۱)

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: هر کس وارد بازار شود و هدیه ای بخرد و آن را برای خانواده خود ببرد، همانند کسی است که برای گروهی نیازمند صدقه ای بَرَد و باید در دادن هدیه از دختران شروع کند.

۱۰. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: أَلَا إِنَّ بَنِي آدَمَ خَلَقُوا عَلَى طَبَقَاتٍ شَتَّى وَمِنْهُمْ مَنْ يُولَدُ كَافِرًا وَيَحْيَا كَافِرًا وَيَمُوتُ مُؤْمِنًا. (نهج الفصاحة، ص ۲۴۳/ إمتاع الأسماع بما للنبي من الأحوال و الأموال و الحفدة و الأمتاع، ج ۱، ص ۱۴/ ۱۷۵)

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمودند: بدانید که مردم بر طبقات مختلف آفریده شده اند بعضی کافر متولد میشوند و کافر زندگی میکنند ولی مؤمن میمیرند.

۱۱. الإمام الصادق عليه السلام: عَلَيْكَ بِطُولِ السُّجُودِ فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ سُنَنِ الْأَوَّابِينَ. (علل الشرائع، ج ۲، ص ۳۴۰/ وسائل الشيعة، ج ۶، ص ۳۸۱)

امام صادق عليه السلام: بر تو باد به طول دادن سجده: زیرا که این کار شیوه فرمانبرداران است

الإمام الصادق عليه السلام: إِنَّ قَوْمًا أَتَوْا رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَضْمَنَ لَنَا عَلَى رَبِّكَ الْجَنَّةَ. قَالَ: عَلَى أَنْ تُعِينُونِي بِطُولِ السُّجُودِ. (الأمالي للطوسي، ص ۶۶۴/ مجموعة ورام، ج ۲، ص ۷۹)

امام صادق عليه السلام: گروهی خدمت رسول خدا را کردند و عرض کردند: ای رسول خدا، در برابر پروردگارت بهشت را برای ما ضمانت کن. رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود: به شرط آن که شما نیز با سجده های طولانی مرا یاری دهید.

۱. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: لَا يَبْلُغُ الْعَبْدُ حَقِيقَةَ الْإِيمَانِ حَتَّى يَعْلَمَ أَنَّ مَا أَصَابَهُ لَمْ يَكُنْ لِيَخْطِئْهُ وَ مَا أَخْطَأَهُ لَمْ يَكُنْ لِيَصِيبْهُ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۴۶/ نهج الفصاحة، ص ۶۷۹)

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمودند: بنده بحقیقت ایمان نرسد تا بداند که آنچه بدو رسیده نمیشد نرسد و آنچه بدو نرسیده نمیشد برسد.

۲. رسول الله صلى الله عليه وآله: لَا يُؤْمِنُ عَبْدٌ حَتَّى يُحِبَّ لِلنَّاسِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ مِنَ الْخَيْرِ. (میزان الحکمة، ج ۱، ص ۱۹۳/ کنز العمال، ج ۱، ص ۴۱)

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: هیچ بنده ای مؤمن نیست مگر آن که هر خوبی برای خود می خواهد برای مردم نیز بخواند.

۳. الامام علی عليه السلام: إِنَّ الْعَاقِلَ نِصْفُهُ احْتِمَالٌ وَنِصْفُهُ تَغَافُلٌ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۸۴/ غرر الحکم و درر الکلم، ص ۱۳۹)

امام علی عليه السلام: خردمند، نصفش تحمل و بردباری است و نصف دیگرش نادیده گیری.

۴. الإمام زين العابدين عليه السلام: مَنْ رَمَى النَّاسَ بِمَا فِيهِمْ رَمَوْهُ بِمَا لَيْسَ فِيهِ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۹۱/ أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۹۹)

امام سجاد عليه السلام: هر کس به مردم عیبی را نسبت دهد که دارند مردم به او عیبی را که ندارد نسبت دهند.

۵. الإمام علي عليه السلام: سَبَبُ السَّلَامَةِ الصَّبْتُ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۲۸۲/ غرر الحکم و درر الکلم، ص ۳۹۶)

امام علی عليه السلام: سبب سلامت ماندن، خاموشی است.

۶. الإمام علي عليه السلام: إِظْهَارُ الْحِرْصِ يُورِثُ الْفَقْرَ. (الخصال، ج ۲، ص ۵۰۵/ روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، طالقذیمة، ج ۲، ص ۴۵۵/ مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۱۲۹)

امام علی عليه السلام: حرص زدن نیازمندی به بار می آورد.

۷. الامام علی عليه السلام: بُكَاءُ الْعُيُونِ وَ خَشْيَةُ الْقُلُوبِ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ تَعَالَى ذِكْرُهُ، فَإِذَا وَجَدْتُمُوهَا فَاعْتَنِمُوا الدُّعَاءَ. (جامع الأخبار للشعیری، ص ۹۷/ مکارم الأخلاق، ص ۳۱۷/ بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۳۶)

امام علی عليه السلام: گریه چشمها و ترس دلها نشانه رحمت خداوند است. هرگاه این دو را در خود یافتید دعا کردن را غنیمت شمرد.

۱۲. الامام علی علیه السلام قال فی بعض الأعیاد: و کُلُّ یَوْمٍ لَا نَعْصِی اللّٰهَ فِیْهِ فُهَوَ یَوْمَ عَیْدٍ. (نهج البلاغة للصباحی صالح، ص ۵۵۱ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۶، ص ۱۵۴)

امام علی علیه السلام: در یکی از اعیاد، فرمود: هر روزی که در آن نافرمانی خدا نکنیم، آن روز عید است.

۱۳. رسول الله ﷺ: لَا طَاعَةَ لِمَنْ لَّمْ یُطِيعِ اللّٰهَ. (میزان الحکمة، ج ۱، ص ۲۷۴ / منتهی السؤل علی وسائل الوصول الی شمائل الرسول، ج ۳، ص ۳۵۸)

پیامبر خدا ﷺ: از کسی که فرمان بردار خدا نیست نباید فرمان برد. الإمام علی علیه السلام: بَعَثَ النَّبِیُّ ﷺ جَیْشًاوَأَمَرَ... لَا طَاعَةَ فِی مَعْصِیَةِ اللّٰهِ، إِنَّمَا الطَّاعَةُ فِی الْمَعْرُوفِ. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۵۱)

امام علی علیه السلام: پیامبر ﷺ سپاهی را گسیل داشت و مردی را فرمانده آنان کرد (و به سپاهیان فرمود تا دستورهای او را بشنوند و اطاعت کنند. او آتشی بیفروخت و به سپاهیان دستور داد خود را در آن بیندازند. گروهی از وارد شدن به آتش سر باز زده گفتند: ما از آتش گریزانیم و گروهی تصمیم گرفتند وارد آتش شوند. این خبر به پیامبر ﷺ رسید، فرمود: اگر به درون آتش می رفتند برای همیشه در آتش بودند. (آنگاه فرمود: در معصیت خدا نباید از کسی اطاعت کرد بلکه در خوبی ها باید فرمان برد.

۱۴. الإمام الصادق علیه السلام: إِنْ رَجُلًا أَتَى النَّبِیَّ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللّٰهِ، إِنْ لِي أَهْلًا قَدْ كُنْتُ أَصْلُهُمْ وَهُمْ يُؤْذُونِي، وَ قَدْ أَرَدْتُ رَفْضَهُمْ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ: إِذَنْ يَرْفُضْكُمْ اللّٰهُ جَمِيعًا. قَالَ: وَ كَيْفَ أَصْنَعُ؟ قَالَ: تُعْطِي مَنْ حَرَمَكَ، وَ تَصِلُ مَنْ قَطَعَكَ، وَ تَعْفُو عَمَّنْ ظَلَمَكَ، فَإِذَا قَعَلْتَ ذَلِكَ كَانَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ لَكَ عَلَيْهِمْ ظَهِيرًا. (الزهد، ص ۳۶ / بحار الأنوار، ج ۷، ص ۱۰۰)

امام صادق علیه السلام: مردی خدمت پیامبر ﷺ آمد و عرض کرد: ای رسول خدا، خویشاوندانی دارم که با آنان رفت و آمد دارم ولی آن ها مرا می آزارند لذا تصمیم دارم آنان را رها کنم. رسول خدا ﷺ فرمود: در این صورت خداوند همه شما را رها می کند. عرض کرد: پس چه کنم؟ فرمود: به کسی که دست رد به سینه تو زده عطا کن و با کسی که به تو ستم کرده درگذر؛ اگر چنین کنی خداوند پشتیبان تو در برابر آن ها خواهد بود.

۱۵. الإمام الكاظم علیه السلام لِرَجُلٍ قَالَ لَهُ: عَذَنِي، فَقَالَ: كَيْفَ أَعِدُّكَ وَ أَنَا لِمَا لَا أَرْجُو أَرْجَى مِنِّي لِمَا أَرْجُو؟! (الكافي، ج ۵، ص ۹۶ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۶، ص ۱۸۷)

امام کاظم علیه السلام به مردی که عرض کرد: به من وعده بده یا قول بده، فرمود: چگونگی به تو وعده دهم، درحالی که به آنچه امید ندارم امیدوارترم از آنچه بدان امیدوارم!

۱۶. الإمام الصادق علیه السلام: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ: مِنَ الدِّينِ الْمُتَعَةُ وَ إِظْهَارُ النِّعَةِ. (الكافي، ج ۶، ص ۴۳۹ / مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، ج ۲۲، ص ۳۱۲)

امام صادق علیه السلام: پیامبر خدا ﷺ فرمود: بهره بردن (از نعمتهای الهی) و نمایاندن نعمت جز دین است.

۱۷. الحسینُ بْنُ بَشَّارٍ: كَتَبْتُ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ ﷺ: أَنَّ لِي قَرَابَةً قَدْ خُطِبَ إِلَيَّ وَ فِي خُلُقِهِ شَيْءٌ فَقَالَ: لَا تَرْوِجْهُ إِنْ كَانَ سَيِّئَ الْخُلُقِ. (الكافي، ج ۵، ص ۵۶۳ / مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، ج ۲۰، ص ۴۱۸)

حسین بشار: به ابوالحسن ﷺ نوشتم: من خویشاوندی دارم که از دخترم خواستگاری کرده اما بداخلاق است. حضرت فرمود: اگر بدخلق است، به او زن نده.

۱۸. قال رسول الله ﷺ: اصنع المعروف إلى من هو أهله و إلى غير أهله فإن أصبت أهله أصبت أهله و إن لم تصب أهله كنت أنت أهله. (الزهد، ص ۳۲ / الكافي، ج ۴، ص ۲۷ / الإختصاص، ص ۲۴۰ / شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۲۷ / روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، طالقذیمه، ج ۲، ص ۳۷۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: با آن کس که سزاوار نیکی است و آن کس که سزاوار آن نیست نیکی کن، اگر نیکی تو باهل آن رسید چه بهتر و گر نه تو خود اهل آن هستی.

۱۹. قال رسول الله ﷺ: أَعِينُوا أَوْلَادَكُمْ عَلَى الْبِرِّ مِنْ شَاءَ اسْتِخْرَجَ الْعَقُوقُ مِنْ وَلَدِهِ. (نهج الفصاحة، ص ۲۲۵ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۱۸۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: فرزندان خود را در خوب شدن کمک کنید زیرا هر که بخواهد می تواند نافرمانی را از فرزند خود بیرون آورد.

۲۰. قال رسول الله ﷺ: إِذَا أَرَدْتَ أَمْرًا فَعَلَيْكَ بِالتَّوَدَّةِ حَتَّى يَرِيكَ اللّٰهُ مِنْهُ الْمَخْرَجَ. (نهج الفصاحة، ص ۱۸۷ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۶۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی خواستی کاری را انجام دهی تأمل کن تا خدا راه آن را بتو نشان دهد.

۲۱. الإمام علي علیه السلام: مَنْ قَطَعَ مَغْهُودَ إِحْسَانِهِ قَطَعَ اللّٰهُ مَوْجُودَ إِمْكَانِهِ. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۴۴۳ / تصنيف غرر الحكم و دررالکلم، ص ۳۸۹)

امام علی علیه السلام: کسی که رشته احسانی را که میکرده قطع کند، خداوند توانایی او (بر نیکی کردن) را بگیرد.

آخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۲۶۱ / علل الشرائع، ج ۲، ص ۴۵۹ / تهذیب الأحكام، تحقیق خراسان، ج ۶، ص ۷۹

امام رضا علیه السلام: هر امامی به گردن دوستان و شیعیان خود عهده‌ای دارد که با زیارت قبور آنان، وفاي به این عهد کامل می‌گردد و به جا گزارده می‌شود.

۲۷. الامام علی علیه السلام: مَنْ سَكَنَ قَلْبَهُ الْعِلْمُ بِاللَّهِ سَكَنَتْهُ الْغِنَى عَنْ خَلْقِ اللَّهِ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۶۳ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۶۴۶)

امام علی علیه السلام: هر که علم و معرفت به خدا در دلش جای گیرد، بی‌نیازی از خلق خدا در آن مأوی گزیند.

۲۸. رسول الله صلی الله علیه و آله: الْمَوْتُ غَنِيمَةٌ. (مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۱، ص ۳۳۸)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: مرگ، یک غنیمت است.

۲۹. الإمام الصادق علیه السلام: تَبَخَّرُوا قُلُوبَكُمْ، فَإِنْ أَتَقَاهَا اللَّهُ مِنْ حَرَكَةِ الْوَاجِسِ لِسُخْطِ شَيْءٍ مِنْ صَنْعِهِ، فَإِذَا وَجَدَ تَمَوَّهَا كَذَلِكَ فَاسْأَلُوهُ مَا سُئِلْتُمْ. (الأمالي للمفید، ص ۵۴ / بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۵۸)

امام صادق علیه السلام: دل‌های خود را واری کنید. اگر دیدید که خداوند آن‌ها را از خطوط هرگونه ناخشنودی نسبت به کارهایی که او می‌کند پاک ساخته است (جز رضایت و خشنودی از خدا و کرده‌های او در دلتان نمی‌یابید) در این صورت هرچه می‌خواهید از او طلب کنید.

۳۰. رسول الله صلی الله علیه و آله: زُرْ غَيًّا تَرُدُّ حُبًّا. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۰۸ / بحار الأنوار، ج ۳۰، ص ۴۱۴)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: گاهگاه دیدار کن تا محبوب‌تر شوی.

رسول الله صلی الله علیه و آله: مِنْ وَصِيَّتِهِ لِابْنِهِ الْحُسَيْنِ علیه السلام كَثْرَةُ الزِّيَارَةِ تَوْرِثُ الْمَلَائِكَةَ. (تحف العقول، ص ۹۰ / نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۶۲)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: در وصیت به فرزند خود حسین علیه السلام: دیدار زیاد ملائک است.

۳۱. الإمام علي علیه السلام: مَنْ اخْتَلَفَ إِلَى الْمَسْجِدِ أَصَابَ إِحْدَى الثَّمَانِ أَخَا مُسْتَقَادًا فِي اللَّهِ أَوْ عِلْمًا مُسْتَظَرًّا أَوْ آيَةً مُحْكَمَةً أَوْ سَمِعَ كَلِمَةً تَدُلُّهُ عَلَى هُدًى أَوْ رَحْمَةً مُنْتَظَرَةً أَوْ كَلِمَةً تَرُدُّهُ عَنْ رَدًى أَوْ يَتْرُكُ ذَنْبًا حَشِيئَةً أَوْ حَيَاءً. (الأمالي للصدوق، ص ۳۸۹ / الخصال، ج ۲، ص ۴۰۹)

تهذیب الأحكام، تحقیق خراسان، ج ۳، ص ۲۴۹ / الأمالي للطوسي، ص ۴۳۲ / روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، طالقديمة، ج ۲، ص ۳۳۸ / فلاح السائل و نجاح المسائل، ص ۹۰

۲۲. الإمام علي علیه السلام: وَلَكِنَّ اللَّهَ سَبَّحَانَهُ جَعَلَ رُسُلَهُ أُولَى قُوَّةٍ فِي غَرَائِمِهِمْ، وَضَعَفَةً فِيمَا تَرَى الْأَعْيُنُ مِنْ حَالَاتِهِمْ. (نهج البلاغة للصبغي صالح، ص ۲۹۲ / بحار الأنوار، ج ۱۴، ص ۴۶۹)

امام علی علیه السلام: نیز در وصف پیامبران، می‌فرماید: اما خداوند سبحان فرستادگان خود را صاحبان اراده‌ای نیرومند قرار داد، که به ظاهر ضعیف و فقیرند؛ فناعتی عطایشان فرمود که دل‌ها و دیدگان را بر از بی‌نیازی می‌سازد.

۲۳. الإمام علي علیه السلام: رَبُّ لَغْوٍ يَجْلِبُ شَرًّا. (غرر الحکم و درر الکلم، ص ۳۸۰)

امام علی علیه السلام: بسا گفتار و کردار بیهوده‌ای، که شری را در پی آورد.

۲۴. قال رسول الله صلی الله علیه و آله: إِيَّاكُمْ وَ الْغَيْبَةَ فَإِنَّ الْغَيْبَةَ أَشَدَّ مِنَ التَّرَنَّا. إِنَّ الرَّجُلَ قَدْ يَرْنِي وَ يَتُوبُ فَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِ وَ إِنَّ صَاحِبَ الْغَيْبَةِ لَا يَغْفِرُ لَهُ حَتَّى يَغْفِرَ لَهُ صَاحِبُهُ. (الخصال، ج ۱، ص ۶۳ / علل الشرائع، ج ۲، ص ۵۵۷ / الأمالي للطوسي، ص ۵۳۷ / مكارم الأخلاق، ص ۴۷۰ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۹، ص ۶۰)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: از غیبت بپرهیزید که غیبت از زنا سختتر است کسی که زنا میکند و توبه میکند خدا توبه او را میبپذیرد ولی آنکه غیبت می‌کند گناهش آمرزیده نمی‌شود تا آنکس که غیبت شده از گناهش بگذرد.

قال رسول الله صلی الله علیه و آله: كَفَّارَةٌ مِنْ اغْتِيْبَتِهِ أَنْ تَسْتَغْفِرَ لَهُ. (بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۲۴۲)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: کفاره کسی که عیب وی کرده ای اینست که برای او آمرزش بخواهی.

۲۵. قال رسول الله صلی الله علیه و آله: بَرُّوا آبَاءَكُمْ يَبْرُكْ أَمْوَالُكُمْ وَ عَقُوا عَنْ نِسَاءِ النَّاسِ تَعَفَّ نَسَاؤُكُمْ. (الكافي، ج ۵، ص ۵۵۴ / تحف العقول، ص ۳۵۹ / من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۲۱ / الأمالي للصدوق، ص ۲۸۸ / الخصال، ج ۱، ص ۵۵ / روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، طالقديمة، ج ۲، ص ۳۶۶ / مشكاة الأنوار غرر الأخبار، ص ۱۶۱)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: با پدران خود نیکی کنید تا فرزندانان با شما نیکی کنند و نسبت به زنان مردم عفت ورزید تا نسبت به زنان شما عفت ورزند.

۲۶. الإمام الرضا علیه السلام: إِنْ لِكُلِّ إِمَامٍ عَهْدٌ فِي عُنُقِ أَوْلِيَائِهِ وَ شِيعَتِهِ، وَ إِنْ مِنْ تَمَامِ الْوَفَاءِ بِالْعَهْدِ وَ حُسْنِ الْأَدَاءِ زِيَارَةُ قُبُورِهِمْ. (الكافي، ج ۴، ص ۵۶۷ / کامل الزیارات، ص ۱۲۲ / من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۵۷۷ / عیون

امام علی (علیه السلام): هر که به مسجد رفت و آمد کند به یکی از این هشت چیز دست یابد: برادر دینی سودمند، یا دانشی جدید، یا آیتی محکم و استوار، یا رحمتی منتظره، یا سخنی که او را از هلاکت برهانند، یا شنیدن جمله‌ای که او را به راه راست هدایت کند، یا آن که گناهی را از ترس یا شرم ترک گوید.

۳۲. الإمام علی (علیه السلام): سَبَبُ الْفَقْرِ الْإِسْرَافُ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۲۸۲/ غرر الحکم و درر الکلم، ص ۳۹۶)
امام علی (علیه السلام): سبب فقر، اسراف است.

۳۳. الإمام الصادق (علیه السلام): أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّهُ لَنْ يَثْرَدَا أَمْرٌوَ تَغْيِيرًا بِحَدِّهِ وَ لَنْ يَنْقُصَ أَمْرٌوَ فِتْنٍ لِحَرْقِهِ، فَالْعَالِمُ بِهَذَا الْعَالِمِ بِهِ أَعْظَمُ النَّاسِ رَاحَةً فِي مَنْقَعَةٍ. (تحف العقول، ص ۱۵۵/ تهذیب الأحکام، تحقیق خراسان، ج ۶، ص ۳۲۲/ غرر الحکم و درر الکلم، ص ۲۴۵)

امام صادق (علیه السلام): ای مردم! هیچ انسانی باهوش و ذکاوت خود نمی‌تواند تغییری در جهت افزایش روزی خود پدید آورد و از روزی هیچ فقیری، به سبب کم هوشی او، کم نمی‌شود. کسی که این نکته را بداند و به آن عمل کند بیش از همه آسایش دارد و سود برده است.

۳۴. الإمام الرضا (علیه السلام): مَنْ أَرْضَى سُلْطَانًا بِمَا يُسْخِطُ اللَّهَ خَرَجَ مِنْ دِينِ اللَّهِ. (تحف العقول، ص ۵۷/ عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۶۹)
امام رضا (علیه السلام): هر که برای خشنودی حکمرانی، خدا را ناخشنود سازد، از دین خدا خارج شده است.

۳۵. أبو جعفر (علیه السلام): أَمَا إِنَّ أَصْحَابَ رَسُولِ اللَّهِ قَالُوا: إِذَا كُنَّا عِنْدَكَ وَ نَسِينَا الدُّنْيَا وَ زَهَدْنَا فِيهَا. وَ اللَّهُ لَوْ أَنَّكُمْ تَدُومُونَ عَلَى الْحَالِ الَّتِي تَكُونُونَ عَلَيْهَا وَ أَنْتُمْ عِنْدِي فِي الْحَالِ الَّتِي وَصَفْتُمْ أَنْفُسَكُمْ بِهَا لَصَافَحْتُمْ الْمَلَائِكَةَ وَ مَشَيْتُمْ عَلَى الْمَاءِ. (تفسير العياشي، ج ۱، ص ۱۰۹/ البرهان في تفسير القرآن، ج ۱، ص ۴۶۴)

امام باقر فرمود: اصحاب رسول خدا به آن حضرت عرض کردند: ما وقتی در محضر شما هستیم دنیا را فراموش می‌کنیم و به آن بی‌ رغبت می‌شویم. به خدا قسم اگر به همان حالی که در حضور من به شما دست می‌دهد در خانه‌هایتان نیز ادامه می‌دادید، فرشتگان با شما دست می‌دادند و بر روی آب راه می‌رفتید.

۳۶. الأمالي للشيخ الطوسي، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) قَالَ أَرَبْعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَمَلُ إِيمَانِهِ وَ إِنْ كَانَ مِنْ قَرْنِهِ إِلَى قَدَمِهِ دُنُوبٌ لَمْ يَنْقُصْهُ ذَلِكَ وَ هِيَ الصَّدْقُ وَ آدَاءُ الْأَمَانَةِ وَ الْحَيَاءُ وَ حُسْنُ الْخُلُقِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۸)

الكافي، ج ۲، ص ۹۹/ تهذیب الأحکام، تحقیق خراسان، ج ۶، ص ۶۵۰/ الأمالي للطوسي، ص ۴۴)

امام صادق (علیه السلام): چهارچیز در هرکس باشد ایمانش کامل است گرچه غرق گناه باشد؛ و گناه از او چیزی نمی‌کاهد: صدق؛ امانداری؛ حیا؛ و خوش خلقی.

۳۷. الإمام علي (علیه السلام): - أَلَيْسَ حَقٌّ. (الهداية الكبرى، ص ۳۰۹/ الجعفریات، ص ۱۶۸/ دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۱۴۱/ طب الأئمة عليهم السلام، ص ۱۲۱/ المعجزة النبوية، ص ۳۳۵/ نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۵۴۶)
امام علی (علیه السلام): چشم زخم واقعیت دارد.

۳۸. رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الرَّيِّ: - وَلَيْ عَلَيْنَا بَعْضُ كُتَابِ يَحْيَى بْنِ خَالِدٍ وَ كَانَ عَلَيَّ بَقَايَا يُطَالِبُنِي بِهَا ... وَ قِيلَ لِي إِنَّهُ يَنْتَجِلُ هَذَا الْمَذْهَبَ... فَاجْتَمَعَ رَأْيِي عَلَى أَنِّي هَرَبْتُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَ حَاجَبْتُ وَ لَقِيتُ مَوْلَايَ الصَّابِرَ يَغْنِي مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ فَشَكَّوْتُ حَالِي إِلَيْهِ فَأَصْحَبَنِي مَكْنُوبًا نُسَخْتُهُ:

« بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ أَعْلَمُ أَنَّ لِلَّهِ تَحْتَ عَرْشِهِ ظِلًّا لَا يَسْكُنُهُ إِلَّا مَنْ أَشَدَّى إِلَى أَخِيهِ مَعْرُوفًا أَوْ نَفْسَ عَنْهُ كُرْبَةً أَوْ أَذْخَلَ عَلَى قَلْبِهِ سُورًا وَ هَذَا أَخُوكَ وَ السَّلَامُ. » (بحار الأنوار، ج ۴۸، ص ۱۷۴/ جامع احادیث البروجردی، ج ۲۲، ص ۵۷۶)

مردی از اهل ری: یکی از دبیران یحیی بن خالد فرمانروای ما شد. من مقداری بدهکار بودم و او آن‌ها را از من مطالبه می‌کرد... به من گفته شد که او خود را به این مذهب منتسب کرده است... من تصمیم گرفتم به سویی خدای تعالی بگریزم. حج رفتم و خدمت سرورم موسی بن جعفر مشرف شدم و از وضعیت خود نزد آن بزرگوار درددل کردم. آن حضرت نوشته‌ای همراهم کرد که در آن نوشته شده بود: «به نام خداوند بخشنده مهربان؛ بدان که زیر عرش خدا سایه‌ای است که تنها آن کس در آن بیارمد که به برادرش نیکی کند، یا غمی از او بزدايد، یا دلش را شاد گرداند و این شخص برادر توست، و السلام».

۳۹. الإمام علي (علیه السلام): لَنْ تُعْرِفَ حَالَوَةَ السَّعَادَةِ حَتَّى تُذَاقَ مَرَارَةَ النَّحْسِ. (تصنيف غرر الحکم و درر الکلم، ص ۱۶۷)
امام علی (علیه السلام): شیرینی خوشبختی درک نشود، مگر آن‌گاه که تلخی بدبختی چشیده شود.

۴۰. رسول الله (صلی الله علیه و آله): إِنَّ فِي الْجَنَّةِ دَرَجَةً لَا يَنَالُهَا إِلَّا إِمَامٌ عَادِلٌ، أَوْ ذُو رَحِمٍ وَ وُصُولٌ، أَوْ ذُو عِيَالٍ صَبُورٌ. (الخصال، ج ۱، ص ۹۳)

رسول خدا ﷺ: در بهشت درجه و مقامی است که به آن دست نیابد
مگر پیشوای دادگر یا خویشاوندی که زیاد صله رحم به جا آورد و یا
عیالوار صبور.

ص ۴۴۳ / غررالحکم و دررالکلم، ص ۶۰۰ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۲، (۱۰)

امام علی (علیه السلام): هر که راز خود را بپوشاند، قدرت انتخاب در دست اوست.

الإمام علی (علیه السلام): سِرُّكَ أَسِيرُكَ فَإِنْ أَفْشَيْتَهُ صِرْتَ أَسِيرَهُ. (عیونالحکم و المواعظ للیثی، ص ۲۸۵ / غررالحکم و دررالکلم، ص ۴۰۳)
امام علی (علیه السلام): راز تو در بند توست. اگر آن را فاش کنی تو در بندش خواهی شد.

۶. الإمام الصادق (علیه السلام): ما فَتَحَ اللَّهُ عَلَى عَبْدٍ بَابًا مِنْ أُمْرِ الدُّنْيَا إِلَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ مِنَ الْجِرَاصِ مِثْلَهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۱۹ / مرآة العقول في شرح أخبار آله الرسول، ج ۱۰، ص ۲۴۲)

امام صادق (علیه السلام): خداوند هیچ دری از دنیا را به روی بنده ای نگشود مگر آنکه دری از آزمندی را نیز به روی او گشود.

۷. الإمام الصادق (علیه السلام): إِذَا تَرَلَّتِ الْهُمُومُ فَعَلَيْكَ بِ «لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ». (الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۱۲۰)

امام صادق (علیه السلام): هرگاه غمها بر تو فرود آمد بر تو باد به گفتن جمله «لا حول ولا قوة الا بالله».

الإمام علی (علیه السلام): قُلْ عِنْدَ كُلِّ شِدَّةٍ «لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ» تَكْفِهَا. (تحف العقول، ص ۱۷۴ / بشارة المصطفى لشعبة المرتضى، طالقديمة، ۲۷)

امام علی (علیه السلام): در هنگام هر سختی و مشکلی بگو: ((نیرو و قدرتی جز با خدای والا و بزرگ نیست)) آن سختی از میان می رود.

۸. الإمام الصادق (علیه السلام): إِنَّ عَلِيًّا كَانَ عَالِمًا وَ الْعِلْمُ يُتَوَارَثُ وَ لَنْ يَهْلِكَ عَالِمٌ إِلَّا بَقِيَ مِنْ بَعْدِهِ مَنْ يَعْلَمُ عِلْمَهُ أَوْ مَا شَاءَ اللَّهُ. (بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلى الله عليه وسلم، ج ۱، ص ۱۱۸ / تفسير كنز الدقائق و بحر الغرائب، ج ۵، ص ۵۷۳)

امام صادق (علیه السلام): علی (علیه السلام) عالم بود و علم به ارث برده می شود. هرگز عالمی نمی میرد مگر آنکه پس از او کسی می ماند که علم او یا آنچه را خدا خواهد، بداند.

۹. الإمام علی (علیه السلام): لَا تَرُدَّ سَائِلًا وَ لَوْ مِنْ شَطْرِ حَبَّةٍ عَنَبٍ أَوْ شِقِّ تَفْسَةٍ. (تحف العقول، ص ۱۷۲ / بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۴۱۳)

امام علی (علیه السلام): سائل را دست خالی برنگردان، بلکه حتی اگر شده نیمدانه ای از انگور یا خرما به او بده.

الإمام الكاظم (علیه السلام): مَا أَقْبَحَ بِالرَّجُلِ أَنْ يُسْأَلَ الشَّيْءَ فَيَقُولَ لَا. (مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۳۰)

چهل حدیث ۲۹

۱. الإمام علی (علیه السلام): كَفَى بِالْأَجْلِ حِرْزًا، إِنَّهُ لَيْسَ أَحَدٌ مِنَ النَّاسِ إِلَّا وَ مَعَهُ حَفَظَةٌ مِنَ اللَّهِ يَحْفَظُونَهُ أَنْ لَا يَتَرَدَّى فِي بُئْرٍ، وَ لَا يَقَعَ عَلَيْهِ حَائِطٌ، وَ لَا يُصِيبُهُ سَبْعٌ، فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُ خَلَّوْا بَيْتَهُ وَ بَيْنَ أَجْلِهِ. (تحف العقول، ص ۲۲۴ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۶۴)

امام علی (علیه السلام): نگاهبانی اجل کافی است. هیچ کس نیست مگر آنکه نگاهبانانی از سوی خداوند بر او گماشته اند که نمی گذارند در چاهی بیفتد یا دیواری بر سر او آوار شود یا خوراک درنده ای گردد، اما چون مدت عمر او به سر آید راه را برای اجلش باز می کنند.

۲. رسول الله (صلی الله علیه و آله): فَلَقَدْ دَخَلَ رِجَالُ الْجَنَّةِ بَغِيرَ أَعْمَالٍ، وَ لَكُنْ بِالنَّصِيحَةِ لِأَهْلِ الْأَسْلَامِ. (میزان الحکمة، ج ۱، ص ۱۹۶ / كنز العمال، ج ۳، ص ۱۹)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله): هر آینه مردانی به بهشت درآمده اند نه با عمل بلکه به سبب خیرخواهی برای مسلمانان.

۳. الإمام علی (علیه السلام): تَعَاظَلْ، يُحَمَّدُ أَمْرَكَ. (غررالحکم و دررالکلم، ص ۳۲۴)
امام علی (علیه السلام): چشم پوشی کن، تا مورد ستایش قرارگیری.

۴. الإمام علی (علیه السلام): الْجَرْعُ عِنْدَ الْمُصِيبَةِ يَزِيدُهَا، وَالصَّبْرُ عَلَيْهَا يُبِيدُهَا. (غررالحکم و دررالکلم، ص ۱۱۴)

امام علی (علیه السلام): ناشکیبایی در مصیبت، مصیبت را زیاد می کند و شکیبایی کردن آن را از بین می برد.

الإمام علی (علیه السلام): لَا تَجْرِعُوا مِنْ قَلِيلٍ مَا أَكْرَهَكُمْ، فَيُوقِعْكُمْ ذَلِكَ فِي كَثِيرٍ مِمَّا تَكْرَهُونَ. (عیونالحکم و المواعظ للیثی، ص ۵۲۳ / تصنیف غررالحکم و دررالکلم، ص ۲۶۲)

امام علی (علیه السلام): در برابر ناگواریهای اندک بیتابی نکنید که این کار شما را به ناگواریهای زیاد می اندازد.

الإمام علی (علیه السلام): الْجَرْعُ لَا يَدْفَعُ الْقَدَرَ، وَلَكِنْ يُحِيطُ الْأَجَرَ. (عیونالحکم و المواعظ للیثی، ص ۲۱ / غررالحکم و دررالکلم، ص ۱۰۲ / مختصر البصائر، ص ۳۶۲)

امام علی (علیه السلام): بیتابی کردن تقدیر را دفع نمی کند بلکه اجر را ضایع می سازد.

۵. الإمام علی (علیه السلام): مَنْ كَتَمَ سِرَّهُ كَانَتْ الْخَيْرَةُ بِيَدِهِ. (الأمالي للصدوق، ص ۳۰۴ / خصائص الأئمة عليهم السلام، ص ۱۰۸ / عیونالحکم و المواعظ للیثی،

امام کاظم علیه السلام: چه زشت است برای مرد که از وی چیزی خواسته شود و او «نه» بگوید.

۱۰. قال رسول الله صلی الله علیه و آله: اهتبلوا العفو عن عشرات ذوی المروءات. (میزان الحکمة، ج ۴، ص ۲۸۸۲/ الجامع الصغير، ج ۱، ص ۴۲۲)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: برای گناهان جوانمردان عذر تراشی کنی. قال رسول الله صلی الله علیه و آله: تجاوزوا لذوی المروءة عن عشراتهم فو الذي نفسي بيده إن أحدهم ليغثر وإن يده لفي يد الله. (میزان الحکمة، ج ۱۰، ص ۴۸۵/ كنز العمال، ج ۵، ص ۳۱۱)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: از لغزش جوانمردان بگذرید زیرا بخدائی که جان من بدست اوست جوانمرد می لغزد ولی دست او در دست خداست.

۱۱. الإمام الصادق علیه السلام: وَ السُّجُودُ عَلَى الْأَرْضِ أَفْضَلُ لِأَنَّهُ أَبْلَغُ فِي التَّوَاضُّعِ وَ الْخُضُوعِ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ. (من لايحضره الفقيه، ج ۱، ص ۲۷۲/ علل الشرائع، ج ۲، ص ۳۴۱)

امام صادق علیه السلام: سجده بردن بر زمین بهتر است؛ چون تواضع و خضوع در برابر خدای عز و جل را بیشتر می‌رساند.

۱۲. الإمام الصادق علیه السلام: لِمُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ لَمَّا دَخَلَ عَلَيْهِ يَوْمَ النَّيَرُوزِ: أَعْرِفْ هَذَا الْيَوْمَ! [قَالَ: قُلْتُ: جُعِلَتْ فِدَاكَ، هَذَا يَوْمٌ تُعَظَّمُ الْعَجَمُ وَ تَتَهَادَى فِيهِ، فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الصَّادِقُ علیه السلام: وَ الْبَيْتُ الْعَتِيقُ الَّذِي بِمَكَّةَ! مَا هَذَا إِلَّا لِمَرْ قَدِيمٍ أَقْسَرُهُ لَكَ حَتَّى تَفْهَمَهُ... يَا مُعَلَّى، إِنَّ يَوْمَ النَّيَرُوزِ هُوَ الْيَوْمُ الَّذِي أَخَذَ اللَّهُ فِيهِ مَوَاقِيقَ الْعِبَادِ أَنْ يَعْبُدُوهُ وَ لَا يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئاً، وَ مَا مِنْ يَوْمٍ نَيْرُوزٍ إِلَّا وَ نَحْنُ نَتَوَقَّعُ فِيهِ الْقَرَجَ لِأَنَّهُ مِنْ آيَاتِنَا وَ آيَاتِ شِيعَتِنَا، حَقَّقْتُهُ الْعَجَمُ. (بحار الأنوار، ج ۵۶، ص ۹۲/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۶، ص ۳۵۲)

امام صادق علیه السلام به معلى بن خنيس در روز نوروز که خدمت ایشان رسید: آیا می‌دانی امروز چه روزی است؟ عرض کردم: فدایت شوم، این روزی است که ایرانیان آن را گرامی می‌دارند و در آن به یکدیگر هدیه و عیدی می‌دهند. امام صادق علیه السلام فرمود: سوگند به آن خانه کهن که در مکه است، این روز یک ریشه کهن دارد که من برای توضیح می‌دهم تا آن را بدانی... ای معلى! روز نوروز، همان روزی است که خداوند در آن از بندگان پیمان گرفت که او را بپرستند و هیچ انبازی برایشان نیاورند و به فرستادگان و حجت‌های او و به امامان علیهم السلام ایمان بیاورند. نوروز نخستین روزی است که خورشید در آن طلوع کرد... هیچ نوروزی نیست مگر اینکه ما در آن روز منتظر فرج هستیم؛ زیرا نوروز از روزهای ما و شیعیان ماست، ایرانیان آن را حفظ کردند و شما آن را از دست نهادید.

الإمام الصادق علیه السلام: إِذَا كَانَ يَوْمُ النَّيَرُوزِ فَاعْتَسِلْ وَ الْبَشْ أَنْظَفْ ثِيَابَكَ، وَ تَطَيَّبْ بِأَطْيَبِ طِيْبِكَ وَ تَكُونُ ذَلِكَ الْيَوْمَ صَائِماً. (وسائل الشيعة، ج ۸، ص ۱۷۲/ هداية الأمة إلى أحكام الأئمة عليهم السلام، ج ۳، ص ۳۱۶)

امام صادق علیه السلام: چون عید نوروز فرا رسد، بدن خود را بشوی و پاکیزه‌ترین جامه‌هایت را بپوش و با خوشبوترین عطرها خودت را معطر کن و در آن روز روزه‌دار باش.

۱۳. الإمام علي علیه السلام: اخذروا على دينكم ثلاثاً: ... وَ رَجُلًا آتَاهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ سُلْطَانًا فَتَرَعَمَ أَنَّ طَاعَتَهُ طَاعَةُ اللَّهِ، وَ مَعْصِيَتُهُ مَعْصِيَتُهُ اللَّهِ وَ كَذَبَ. (كتاب سليم بن قيس الهلالي، ج ۲، ص ۸۸۴/ الخصال، ج ۱، ص ۱۳۹)

امام علی علیه السلام: نسبت به دین خود از سه کس برحذر باشید... و مردی که خداوند به او قدرت و حکومت داده است و او پنداشته که اطاعت از او اطاعت از خداست و نافرمانی در برابر او نافرمانی خدا، او دروغ می‌گوید.

۱۴. الإمام علي علیه السلام: أَقْبَحُ الْمَعَاصِي قَطِيعَةُ الرَّحِمِ وَ الْعُقُوقُ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۱۲۲/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۲۰۹)

امام علی علیه السلام: زشت‌ترین گناهان بریدن پیوند خویشاوندی است و نافرمانی از پدر و مادر.

۱۵. الإمام الكاظم علیه السلام: إِذَا وَعَدْتُمُ الصَّغَارَ فَأَوْفُوا لَهُمْ؛ فَإِنَّهُمْ يَرَوْنَ أَنَّكُمْ أَنْتُمْ الَّذِينَ تَرُزُّوهُمْ، وَإِنَّ اللَّهَ لَا يَغْضَبُ شَيْءٌ كَغَضَبِهِ لِلنِّسَاءِ وَ الصَّبِيَّانِ. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۸۴/ بحار الأنوار، ج ۱۰۱، ص ۷۳)

امام کاظم علیه السلام: هرگاه به کودکان وعده‌ای دادید به آن عمل کنید؛ زیرا آن‌ها فکر می‌کنند این شما هستید که به آن‌ها روزی می‌دهید و خداوند به اندازه‌ای که برای زنان و کودکان خشم می‌گیرد، برای هیچ چیز به خشم نمی‌آید.

۱۶. رسول الله صلی الله علیه و آله: الشَّعْرُ الْحَسَنُ مِنْ كِسْوَةِ اللَّهِ فَأَكْرَمُوهُ. (الجعفریات، ص ۱۵۶/ دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۱۲۵/ من لايحضره الفقيه، ج ۱، ص ۱۲۹/ مكارم الأخلاق، ص ۷۰)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: موی زیبا پوششی خدایی است، پس آن را ارج نهید.

۱۷. رسول الله صلی الله علیه و آله: قَوْلُ الرَّجُلِ لِمَرْأَةٍ: «إِنِّي أَحِبُّكَ»، لَا يَذْهَبُ مِنْ قَلْبِهَا أَبَدًا. (الكافي، ج ۵، ص ۵۶۹/ وسائل الشيعة، ج ۲۰، ص ۲۳)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: این سخن مرد به زن که دوست دارم هرگز از دل زن بیرون نرود.

۲۴. قال رسول الله ﷺ: من حكم بين اثنين تحاكما إليه فلم يقض بينهما بالحق فعليه لعنة الله. (نهج الفصاحة، ص ۷۲۷ / ربيع الأبرار و نصوص الأخبار، ج ۴، ص ۳۰۵)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که میان دو کس که داوری بدو برند، داوری کند و بحق میانشان قضاوت نکند لعنت خدا بر او باد.
قال رسول الله ﷺ: من جعل قاضيا فقد ذبح بغیر سکین. (المقنعة، ص ۷۲۱ / شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۱۵۹)
رسول الله ﷺ فرمودند: هر که بقضاوت منصوب شود چنانست که بدون چاقو سرش را بریده اند.

۲۵. قال رسول الله ﷺ: لو أنّ أحدكم يعمل في صخرة صماء ليس لها باب ولا قوة لخرج عمله للناس كأننا ما كان. (ميزان الحكمة، ج ۵، ص ۲۶۹ / تفسير ابن كثير، ج ۳، ص ۴۵۵)
رسول خدا ﷺ فرمودند: اگر یکی‌تان در دل سنگ سخت کاری کند که نه در داشته باشد و نه روزن کار وی هر چه باشد میان مردم شایع شود.

۲۶. الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ لَمْ يَأْتِ قَبْرَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنْ شَيْعَتِنَا كَانَ مُنْتَقِصَ الْإِيمَانِ مُنْتَقِصَ الدِّينِ. (كامل الزيارات، ص ۱۹۳ / كتاب المزار، مناسك المزار للمفيد، ص ۵۶)

امام صادق علیه السلام: هر که تا زنده هست به زیارت قبر حسین (ع) نرود، دین و ایمانش ناقص باشد.
رسول الله ﷺ: سَتَذَقُّ بِضَعَةٍ مِنِّي بِأَرْضِ خُرَاسَانَ، لَا يَرْوَرُهَا مُؤْمِنٌ إِلَّا أَوْجَبَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُ الْجَنَّةَ. (من لايحضره الفقيه، ج ۲، ص ۵۸۵ / الامالي للصدوق، ص ۶۳ / جامع الأخبار للشعيري، ص ۳۱)
پیامبر خدا ﷺ: زود باشد که پاره‌ای از تن من در خاک خراسان دفن شود. هیچ مؤمنی آن را زیارت نکند مگر آن که خدای عزوجل بهشت را بر او واجب گرداند.

۲۷. الإمام الحسين عليه السلام: إلهي تَرَدَّدِي فِي الْأَثَارِ يُوجِبُ بَعْدَ الْمَرَارِ، كَيْفَ يُسْتَدَلُّ عَلَيْكَ بِمَا هُوَ فِي وُجُودِهِ مُتَقَيَّرٌ إِلَيْكَ؟! أَيْكُونُ لِعَيْرِكَ مِنَ الظُّهُورِ مَا لَيْسَ لَكَ حَتَّى يَكُونَ هُوَ الْمُظْهِرُ لَكَ؟! مَتَى غَبْتَ حَتَّى تَحْتَاجَ إِلَى دَلِيلٍ يَدُلُّ عَلَيْكَ؟! ... بِكَ أَسْتَدِلُّ عَلَيْكَ فَاهْدِنِي بِنُورِكَ إِلَيْكَ. (إقبال الأعمال، ط القديمة، ج ۱، ص ۳۴۸ / بحار الأنوار، ج ۹۵، ص ۲۲۵)

امام حسین علیه السلام در دعا: بار خدایا! سرگرم شدنم به آثار و نشانه‌ها، موجب دوری زیارتگاه (دیدار خدا) می‌شود. چیزی که خود در هستی‌اش نیازمند توست، چگونه تواند دلیل و رهنمای بر تو باشد؟ آیا جز تو ظاهر و آشکارند و تو نیستی تا اینکه آنان مظهر و آشکارکننده تو باشند؟ کی غایب بوده‌ای تا نیاز داشته باشی (دیگران) به جایگاه تو

۱۸. قال رسول الله ﷺ: فإذا عمل المؤمن عملا نار في قلبه نور. (ميزان الحكمة، ج ۱۲، ص ۵۲۳ / منتهی السؤل على وسائل الوصول إلى شمال الرسول، ج ۴، ص ۷۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: و چون مؤمن عملی کند در قلب وی نوری روشن شود.

۱۹. قال رسول الله ﷺ: صلّوا على أطفالكم فإنهم من أفراطكم. (نهج الفصاحة، ص ۵۴۵ / السيرة الحلبية، ج ۳، ص ۴۳۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بر کودکان خویش درود فرستید که آنها پیشاهنگان شمایند.

۲۰. قال رسول الله ﷺ: لأن يأخذ أحدكم حبله ثم يغدوا إلى الجبل فيحتطب فيبيع فيأكل و يتصدق خير له من أن يسأل الناس. (نهج الفصاحة، ص ۲۲۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: اینکه یکی از شما ریسمان خویش بر گیرد و بکوه رود و هیزم فراهم آرد و بفروشد و بخورد و صدقه کند برای وی بهتر است که از مردم بخواهد.

۲۱. رسول الله ﷺ: خَيْرُ مَتَاعِ الدُّنْيَا التَّوَجُّعُ الصَّالِحَةُ. (الجعفریات، ص ۹۱ / دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۱۹۵)
پیامبر خدا ﷺ: بهترین متاع دنیا زن شایسته است.

۲۲. رسول الله ﷺ: مَنْ تَرَكَ بُسَ ثَوْبٍ جَمَالٍ وَ هُوَ يَقْدِرُ عَلَيْهِ تَوَاضَعًا كَسَاهُ اللَّهُ حُلَّةَ الْكَرَامَةِ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۱۷ / بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۴۲۵)

پیامبر خدا ﷺ: هرکه بتواند لباس زیبا بپوشد اما از سرفروتنی این کار را نکند، خداوند جامه کرامت بر او بپوشاند.

۲۳. الإمام علي عليه السلام: لَا يُفْلِحُ مَنْ وَلِيَ بِاللَّعِبِ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۵۳۵ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۷۹۰)

امام علی علیه السلام: کسی که دل‌باخته بازی و شیفته سرگرمی و خوش گذرانی باشد، رستگار نمی‌شود.

الإمام علي عليه السلام: الْمُؤْمِنُ يَعَاظُ اللَّهَ، وَيَأْلَفُ الْجَدَّ. (غرر الحكم و درر الكلم، ص ۸۰ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۳، ص ۲۲۰)

امام علی علیه السلام: مؤمن، سرگرمی را ناخوش دارد و با کارهای جدی دمخور است.

راهنمایی کند؟ ... به واسطه توسل که ره به تو می‌برم؛ پس، با نور خود مرا به سویت رهنمون شو.

۲۸. رسول الله ﷺ و قد نظَرَ إِلَى مَلِكِ الْمَوْتِ عِنْدَ رَأْسِ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ : يَا مَلِكَ الْمَوْتِ، ارْفُقْ بِصَاحِبِي فَإِنَّهُ مُؤْمِنٌ، فَقَالَ مَلِكُ الْمَوْتِ: طِبُّ نَفْسًا وَفَرَّ عَيْنًا، وَاعْلَمْ أَنِّي بِكُلِّ مُؤْمِنٍ رَفِيقٌ. (الكافي، ج ۳، ص ۱۳۶ / مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۱۳، ص ۲۹۹)

پیامبر خدا ﷺ ملک الموت را در بالین مردی از انصار دید، فرمود: ای ملک الموت، با صحابی من مدارا کن که او مؤمن است. ملک الموت گفت: آسوده خاطر باش و غم به خود راه مده و بدان که من با هر مؤمنی مدارا می‌کنم.

۲۹. الإمام علي عليه السلام: ذَكَرَ اللَّهُ مَسْرَةً كُلِّ مُتَّقٍ وَلَذَّةَ كُلِّ مُوقِنٍ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ج ۲۵۶ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۷۰)

امام علی علیه السلام: یاد خدا، شادی هر پرهیزگار و لذت هر اهل یقینی است.

۳۰. رسول الله ﷺ: إِذَا وَثَقْتَ بِمَوَدَّةِ أَخِيكَ فَلَا تَبَالِ مَتَى لِقَيْتَهُ وَ لَقَيْكَ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ج ۱۳۶ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۲۸۷)

پیامبر خدا ﷺ: هرگاه به دوستی برادر خود اطمینان یافتی، دیگر به این اهمیتی نده که چه وقت به دیدنش بروی و او به دیدنت بیاید.

۳۱. الإمام علي عليه السلام: أَقْبَلَتِ امْرَأَةٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي زَوْجًا وَ لَهُ عَلَيَّ غُلْظَةٌ وَ إِنِّي صَنَعْتُ بِهِ شَيْئًا لِأُعْطِفَهُ عَلَيَّ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَفَّ لَكَ كَدْرَتِ دِينِكَ لَعَنَتِكَ الْمَلَائِكَةُ الْأَخْيَارُ. (النوادر للراوندي، ج ۲۵ / بحار الأنوار، ج ۷۶، ص ۲۱۴)

امام علی علیه السلام: زنی خدمت رسول خدا آمد و عرض کرد: ای رسول خدا! شوهری دارم که با من تند است و من کاری کرده‌ام (جادو و جنبل) که با من مهربان شود. رسول خدا فرمود: وای بر تو! دینت را تیره کردی! نفرین فرشتگان نیک بر تو باد!

امام علی علیه السلام: زنی خدمت رسول خدا آمد و عرض کرد: ای رسول خدا! شوهری دارم که با من تند است و من کاری کرده‌ام (جادو و جنبل) که با من مهربان شود. رسول خدا فرمود: وای بر تو! دینت را تیره کردی! نفرین فرشتگان نیک بر تو باد!

۳۲. الإمام الرضا عليه السلام: لَا تَبْرَأُ الْعَبْدُ يَسْرِقُ حَتَّى إِذَا اسْتَوْفَى ثَمَنَ يَدِهِ، أَظْهَرَهَا اللَّهُ عَلَيْهِ. (کافی، طدار الحديث، ج ۱۴، ص ۲۴۴ / مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۲۳، ص ۴۰۴)

امام رضا علیه السلام: بنده آنقدر دزدی می‌کند تا با بهای دبه دستش برابر شود، در این هنگام خداوند دزدی او را برملا می‌کند.

۳۳. الإمام علي عليه السلام: اَعْلَمُوا أَنَّ عَبْدًا وَ إِنِّ ضَعُفْتُ حِيلَتَهُ، وَ وَهَنْتُ مَكِيدَتَهُ إِنَّهُ لَنْ يُنْقِصَ مِمَّا قَدَّرَ اللَّهُ لَهُ، وَ إِنِّ قَوِي فِي شِدَّةِ الْحِيلَةِ وَ

قُوَّةِ الْمَكِيدَةِ إِنَّهُ لَنْ يُتْرَكَ عَلَى مَا قَدَّرَ اللَّهُ لَهُ. (الأمالي للمفيد، ص ۲۰۷ / بحار الأنوار، ج ۱۰۰، ص ۳۲)

امام علی علیه السلام: بدانید که آنچه خداوند برای بنده مقدر کرده است، بی‌کم و کاست به او برسد هر چند در چاره‌اندیشی و پیدا کردن راه‌های کسب روزی ناتوان باشد و نیز بیش از آنچه خداوند برایش مقدر کرده به او نرسد، هر چند بسیار زرنگ و چاره‌اندیش باشد.

۳۴. رسول الله ﷺ: مَنْ أَصَابَ فِيهِ مِنْ ذِي حَاجَةٍ غَيْرَ مَتَّخِذٍ حُبْنَةً فَلَا شَيْءَ عَلَيْهِ. (النهاية في غريب الحديث و الأثر، ج ۲، ص ۹ / لسان العرب، ج ۱۳، ص ۱۳۷)

پیامبر خدا ﷺ: نیازمندی که (از مال دیگران برای رفع گرسنگی) چیزی بخورد اما با خود پنهانی چیزی نبرد کفیری بر او نیست.

الإمام الصادق عليه السلام: كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام لَا يَقْطَعُ السَّارِقَ فِي أَيَّامِ الْمَجَاعَةِ. (الكافي، ج ۷، ص ۲۳۱ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۱۰، ص ۱۱۳)

امام صادق علیه السلام: امیرالمؤمنین در ایام گرسنگی (و خشکسالی) دست دزد را قطع نمی‌کرد.

۳۵. الإمام علي عليه السلام: لَا يَسْعُدُ امْرُؤٌ إِلَّا بِطَاعَةِ اللَّهِ وَ لَا يَشْقَى امْرُؤٌ إِلَّا بِمَعْصِيَةِ اللَّهِ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ج ۵۴۳ / تصنيف غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۸۳)

امام علی علیه السلام: هیچ مردی جز با طاعت خدای سبحان خوشبخت نشود و هیچ مردی جز با معصیت خدا بدبخت نگردد.

الإمام علي عليه السلام: التَّوْفِيقُ مِنَ السَّعَادَةِ وَ الْخِذْلَانُ مِنَ الشَّقَاوَةِ (بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۲)

امام علی علیه السلام: توفیق از خوشبختی است و خذلان (عدم توفیق و یاری خداوند) از بدبختی است.

۳۶. الإمام الصادق عليه السلام: مَا كُلُّ مَنْ تَوَيَّ شَيْئًا قَدَّرَ عَلَيْهِ وَ لَا كُلُّ مَنْ قَدَّرَ عَلَى شَيْءٍ وَفَّقَ لَهُ وَ لَا كُلُّ مَنْ وَفَّقَ لَهُ أَصَابَهُ فَإِذَا اجْتَمَعَتِ النَّيَّةُ وَ الْقُدْرَةُ وَ التَّوْفِيقُ وَ الْإِصَابَةُ فَهَذَا لَكَ تَمَّتِ السَّعَادَةُ (کنز الفوائد، ج ۲، ص ۳۳ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۳۲)

امام صادق علیه السلام: نه هرکس آهنگ کاری کند بتواند آن را انجام دهد و نه هرکه بر انجام کاری توانا باشد، توفیق آن را یابد و نه هر که توفیق یابد آن را درست انجام دهد. بلکه هرگاه نیت و توانایی و توفیق و درست از عهده برآمدن فراهم آیند، آن‌گاه است که خوشبختی کامل می‌گردد.

الإمام الصادق عليه السلام: فَإِذَا مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْعَبْدِ جَمَعَ لَهُ الرَّغْبَةَ فِي الْمَعْرُوفِ وَ الْقُدْرَةَ وَ الْإِذْنَ فَهَنَّاكَ تَمَّتِ السَّعَادَةُ وَ الْكَرَامَةُ لِلطَّالِبِ وَ الْمَطْلُوبِ إِلَيْهِ. (تحف العقول، ص ۳۶۳/ دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۳۲۱)

امام صادق عليه السلام: بلکه هرگاه خداوند بر بنده منت نهد، رغبت به نیکی کردن و توانایی بر انجام آن و اذن و توفیق را برایش فراهم آورد. در این هنگام است که خوشبختی و کرامت برای طالب (شخصی که می‌خواهد نیکی کند) و مطلوب (شخصی که مورد نیکی است) کامل گردد.

۳۷. رسول الله صلى الله عليه وآله: سَافِرُوا تَصِبُّوا وَ تَرَزَّقُوا. (میزان الحکمة، ج ۵، ص ۳۰۸/ نهج الفصاحة، ص ۵۱۹)

پیامبر خدا ﷺ: مسافرت کنید، تا تندرست مانید و روزی کسب کنید. رسول الله صلى الله عليه وآله: سَافِرُوا تَصِبُّوا وَ تَغْنَمُوا (الدعوات للراوندي، سلوة الحزین، ص ۷۶/ بحار الأنوار، ج ۵۹، ص ۲۶۷)

پیامبر خدا ﷺ: مسافرت کنید، تا سالم بمانید و غنیمت به دست آورید.

الإمام علي عليه السلام: سَلَ عَنِ الرَّفِيقِ قَبْلَ الطَّرِيقِ وَ عَنِ الْجَارِ قَبْلَ الدَّارِ (الكافي، ج ۸، ص ۲۴/ تحف العقول، ص ۸۶/ نهج البلاغة للصباحي صالح، ص ۴۰۵/ عيون الحكم و المواعظ للثبي، ص ۲۸۴/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۴۰۱/ كشف المحجة لثمره المهجعة، ص ۲۳۴)

امام علی عليه السلام: پیش از مسافرت، از همسفر جویا شو و پیش از (خرید) خانه، بین همسایه‌ها کیست.

الإمام علي عليه السلام: عَلَيْكُمْ الْجَادَةُ وَ إِنْ دَارَتْ. (الدعوات للراوندي، سلوة الحزین، ص ۲۹۵/ بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۲۷۷)

امام علی عليه السلام: بر شما باد به پیمودن راه اصلی هر چند پیچ و خم داشته باشد.

الإمام الصادق عليه السلام: افْتَتَحْ سَفَرَكَ بِالْصَّدَقَةِ (المحاسن، ج ۲، ص ۳۴۸/ الكافي، ج ۴، ص ۲۸۳/ من لايحضره الفقيه، ج ۲، ص ۲۶۹/ تهذيب الأحكام، تحقيق الخرسان، ج ۵، ص ۴۹/ مكارم الأخلاق، ص ۲۴۲)

امام صادق عليه السلام: مسافرت خود را با صدقه دادن آغاز کن.

۳۸. رسول الله صلى الله عليه وآله: يَا ابْنَ مَسْعُودٍ اخْذِرْ سُكْرَ الْخَطِيئَةِ فَإِنَّ لِلْخَطِيئَةِ سُكْرًا كُسْرُ الشَّرَابِ. (مكارم الأخلاق، ص ۴۵۳/ الوافي، ج ۲۶، ص ۲۱۴)

پیامبر خدا ﷺ: ای پسر مسعود! از مستی گناه حذر کن؛ زیرا گناه نیز همچون شراب مستی می‌آورد.

۳۹. الإمام علي عليه السلام: وَ قَدْ لَقِيَهُ عِنْدَ مَسِيرِهِ إِلَى الشَّامِ دَهَاقِينُ الْأَنْبَارِ، فَتَرَجَّلُوا لَهُ وَ اشْتَدَّوْا بَيْنَ يَدَيْهِ: مَا هَذَا الَّذِي صَنَعْتُمُوهُ؟ فَقَالُوا: خُلِقُوا مِنَّا تُعْظَمُ بِهِ أُمَرَاءُنَا، فَقَالَ: وَاللَّهِ، مَا يَنْتَفِعُ بِهَذَا أَمْرًاؤُكُمْ، وَ إِنَّكُمْ

لَتَشْقَوْنَ عَلَى أَنْفُسِكُمْ فِي دُنْيَاكُمْ، وَ تَشْقَوْنَ بِهِ فِي آخِرَتِكُمْ، وَ مَا أَخْسَرَ الْمَشَقَّةَ وَرَاءَهَا الْعِقَابُ. (نهج البلاغة للصباحي صالح، ص ۴۷۵/ مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۲، ص ۱۰۴)

در مسیر امیرالمؤمنین عليه السلام به شام، گروهی از زمین‌داران انبار به آن حضرت بر خوردند و به احترام ایشان از اسب‌ها پیاده شدند و پیشاپیش او دویدند. حضرت فرمود: این چه کاری بود که کردید؟ گفتند: این روش ماست که بدان امیران خود را احترام می‌نهییم. حضرت فرمود: به خدا سوگند که امیران شما از این کار در این جهان سودی نمی‌برند و شما نیز با این کار در این جهان خود را به رنج می‌افکنید و در آن جهان به بدبختی گرفتار می‌آیید. چه زیان‌بار است رنجی که در پی آن عذاب باشد و چه سودمند است آسایشی که رهایی از آتش دوزخ همراه آن باشد.

۴۰. الإمام الباقر عليه السلام: إِنَّ لِلَّهِ عَرَّوَجَ جَنَّةٍ لَا يَدْخُلُهَا إِلَّا ثَلَاثَةٌ: رَجُلٌ حَكَمَ عَلَى نَفْسِهِ بِالْحَقِّ، وَ رَجُلٌ زَارَ أَخَاهُ الْمُؤْمِنَ فِي اللَّهِ، وَ رَجُلٌ آثَرَ أَخَاهُ الْمُؤْمِنَ فِي اللَّهِ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۷۸/ مجموعة وران، ج ۲، ص ۱۹۸/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۸۸/ أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۱۵)

امام باقر عليه السلام: خدای عزوجل بهشتی دارد که جز سه کس وارد آن نشود: مردی که درباره خود به حق داوری کند، مردی که به خاطر خدا به دیدن برادر مؤمن خود رود و مردی که برای خدا برادر مؤمن خود را بر خویش ترجیح دهد.

تُحَاسِبُونَا عَلَيْهِ! فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: صَدَقُوا، ادْخُلُوا الْجَنَّةَ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۶۴ / مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۹، ص ۳۷۰)

امام صادق (ع): در روز قیامت گروهی از مردم برخیزند و به در بهشت آیند و در را بکوبند. به آنان گفته شود: شما کیستید؟ گویند: ما تهی‌دستانیم. گفته شود: آیا پیش از حسابرسی می‌خواهید وارد بهشت شوید؟ گویند: به ما چیزی ندادید تا درباره آن بازخواستمان کنید. پس، خدا عزوجل فرماید: راست می‌گویند؛ به بهشت درآیید.

۷. الإمام الباقر (ع): تَقُولُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، إِذَا نَظَرْتَ إِلَى الْمُتَبَلِّغِ مِنْ غَيْرِ أَنْ تَسْمِعَهُ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَافَانِي مِمَّا ابْتَلَاكَ بِهِ وَلَوْ شَاءَ فَعَلَ. قَالَ: مَنْ قَالَ ذَلِكَ لَمْ يُصِبْهُ ذَلِكَ الْبَلَاءُ أَبَدًا. (الكافي، ج ۲، ص ۱۹۷ / مكارم الأخلاق، ص ۳۵۱)

امام باقر (ع): هرگاه بارزده ای را دیدی طوری که او نشنود سه بار بگو: سپاس و ستایش خدایی را که به بلای تو گرفتارم نکرد که اگر می‌خواست می‌توانست چنین کند. فرمود: هر کس این جمله را بگوید هرگز به آن بلا دچار نگردد.

۸. عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سِنَانٍ: دَخَلْتُ أَنَا وَ أَبِي عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) فَقَالَ: كَيْفَ أَنْتُمْ أَذَا صِرْتُمْ فِي حَالٍ لَا تَرَوْنَ فِيهَا إِمَامٌ هُدًى وَ لَا عِلْمًا يُرَى؟ قَالَ: فَتَمَسَّكُوا بِمَا فِي أَيْدِيكُمْ حَتَّى يَتَضَحَّ لَكُمْ الْأَمْرُ. (الإمامة و التبصرة من الحيرة، ص ۱۲۷ / الغيبة للنعماني، ص ۱۵۹ / كمال الدين و تمام النعمة، ج ۲، ص ۳۴۹)

عبدالله بن سنان گفت: من و پدرم به حضور ابی‌عبدالله (ع) رسیدیم، آن حضرت فرمود: چگونه‌اید شما اگر به روزی درافتد که نه امامی رهنما ببینید و نه نشانه‌ای نمایان؟! هرگاه چنین روزگاری آمد و امام‌زمان را ندیدی به آنچه در دست دارید (دین) چنگ آویزید تا امر برایتان آشکار شود.

۹. الإمام الباقر (ع): لَوْ يَعْلَمُ السَّائِلُ مَا فِي الْمَسْأَلَةِ مَا سَأَلَ أَحَدٌ أَحَدًا وَ لَوْ يَعْلَمُ الْمُعْطِي مَا فِي الْعُطْيَةِ مَا رَدَّ أَحَدٌ أَحَدًا. (الكافي، ج ۴، ص ۱۲۰ / تحف العقول، ص ۳۰۰ / من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۷۱ / الأمالي للطوسي، ص ۶۶۴ / مكارم الأخلاق، ص ۱۳۷ / السرائر الحاوي لتحرير الفتاوى و المستطرفات، ج ۳، ص ۶۳۷ / مجموعه‌قرام، ج ۲، ص ۷۹)

امام باقر (ع): اگر سائل بداند که در سؤال و خواهش کردن چه نهفته است، هرگز کسی از کسی چیزی درخواست نمی‌کند و اگر کسی که از وی خواهشی می‌شود بداند که در نومید کردن چه نهفته است، هرگز کسی دیگری را نومید بر نمی‌گرداند.

۱۰. قال رسول الله (ص): مَنْ لَمْ يَتَنَفَّعْ بِدِينِهِ وَ لَا دُنْيَاهُ فَلَا خَيْرَ لَكَ فِي مَجَالَسَتِهِ وَ مَنْ لَمْ يُوجِبْ لَكَ فَلَا تُوْجِبْ لَهُ وَ لَا كِرَامَةً. (من

چهل حدیث ۳۰

۱. الإمام علي (ع): الْإِخْوَانُ فِي اللَّهِ تَعَالَى تَدُومُ مَوَدَّتُهُمْ، لِدَوَامِ سَبَبِهَا. (عيون الحكم و المواعظ للبي، ص ۵۳ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۹۶)
امام علی (ع): کسانی که برای خدا برادری ورزند دوستی‌شان می‌پاید؛ چون عامل آن دوستی پایدار است.

۲. الإمام الصادق (ع): مَنْ كَانَ فِعْلُهُ يَقُولُهُ مُوَافِقًا فَاتَّبَتْ لَهُ الشَّهَادَةُ بِالنَّجَاةِ، وَ مَنْ لَمْ يَكُنْ فِعْلُهُ يَقُولُهُ مُوَافِقًا فَإِنَّمَا ذَلِكَ مُسْتَوْدَعٌ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۵۲ / الكافي، ج ۱، ص ۴۵ / الأمالي للصدوق، ص ۳۵۸ / روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۱۹ / الدعوات للراوندي، سلوة الحزین، ص ۲۲۱)

امام صادق (ع): هرکس کردارش با گفتارش یکی باشد نجات و رستگاری او گواهی شده است و هرکس کردارش با گفتارش سازگار نباشد ایمانش عاریتی است.

۳. الامام علی (ع): أَشْرَفُ أَخْلَاقِ الْكَرِيمِ تَعَاْفُلُهُ عَمَّا يَعْلَمُ. (شرح آقا جمال خوانساری بر غرر الحكم و درر الكلم، ج ۲، ص ۴۵۰)
امام علی (ع): بهترین اخلاق شخص بزرگوار، بی‌خبر و نامودن کردن خود است از آنچه که می‌داند.

۴. المحاسن، رُوِيَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ سِتَّةٌ لَا تَكُونُ فِي مُؤْمِنٍ قِيلَ وَ مَا هِيَ قَالَ الْغُسْرُ وَ التَّكْذِبُ وَ اللَّجَاجَةُ وَ الْكَذِبُ وَ الْحَسَدُ وَ التَّبَغْيُ وَ قَالَ لَا يَكُونُ الْمُؤْمِنُ مُحَارِبًا ... (المحاسن، ج ۱، ص ۱۵۸ / تحف العقول، ص ۳۷۷)

امام صادق (ع): شش صفت در مؤمن نیست: سخت‌گیری و تنفر و لجابت و دروغ و حسد و بغی و اینکه آدمکشی کند.

۵. الإمام علي (ع): سِرُّكَ سُرُورُكَ إِنْ كَتَمْتَهُ وَ إِنْ أَدْعَتْهُ كَانَ ثُبُورَكَ. (عيون الحكم و المواعظ للبي، ص ۲۸۶ / تصنیف غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۲۰)

امام علی (ع): راز تو، اگر پنهانش داری، شادی توست و اگر آن را فاش سازی، سبب هلاکت توست.

۶. الإمام الصادق (ع): إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ قَامَ عُنُقُ مِنَ النَّاسِ حَتَّى يَأْتُوا بَابَ الْجَنَّةِ فَيَضْرِبُوا بَابَ الْجَنَّةِ، فَيَقَالُ لَهُمْ: مَنْ أَنْتُمْ؟ فَيَقُولُونَ: نَحْنُ الْفُقَرَاءُ، فَيَقَالُ لَهُمْ: أَقْبَلِ الْحِسَابِ! فَيَقُولُونَ: مَا أُعْطِيتُمُونَا شَيْئًا

لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۵۴ / مکارم الأخلاق، ص ۴۳۴ / السرائر الحاوی
لتحریر الفتاوی و المستطرفات، ج ۳، ص ۶۱۶

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که از دین یا دنیای او سودی نبری در
مجالست او خیری نیست. و کسی که جایگاه تو را محترم نمی‌شمارد،
تو نیز مقام او را محترم نشمار و تکریمش مکن.

۱۱. الإمام الصادق علیه السلام: كَانَ لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ تَبَتُّ لَيْسَ فِيهِ شَيْءٌ إِلَّا فِرَاشٌ وَ
سَيْفٌ وَ مُصْحَفٌ وَ كَانَ يُصَلِّي فِيهِ أَوْ قَالَ وَ كَانَ يَقِيلُ فِيهِ. (المحاسن،
ج ۲، ص ۶۱۲ / وسائل الشیعة، ج ۵، ص ۲۹۶)

امام صادق علیه السلام: علی اتاقي داشت که در آن چیزی جز یک فرش و یک
شمشیر و یک قرآن نبود و در آن جا نماز می‌خواند یا فرمود: در آن به
خواب و استراحت نیمروزی می‌پرداخت.

الإمام الصادق علیه السلام: فِي كِتَابٍ لَهُ إِلَيَّ مُسَمَّعٌ: أَنِّي أُحِبُّ لَكَ أَنْ تَتَّخِذَ فِي
ذَارِكٍ مَسْجِدًا فِي بَعْضِ بُيُوتِكَ، وَ لَا تَتَكَلَّمَ بِكَلِمَةٍ بَاطِلٍ وَ لَا بِكَلِمَةٍ
بَغْيِي. (المحاسن، ج ۲، ص ۶۱۲ / وسائل الشیعة، ج ۲، ص ۲۹۶)

امام صادق علیه السلام: در نامه‌ای به مسمع می‌فرماید: دوست دارم که یکی
از اتاق‌های منزلت را مسجد قرار دهی، و هیچ سخن باطل یا گناه
آلودی به زبان نیاوری.

۱۲. رُوِيَ أَنَّ دَاوُدَ بْنَ سُلَيْمَانَ سَأَلَ جَبْرِئِيلَ عَنْ أَفْضَلِ الْأَوْقَاتِ، قَالَ: لَا أَعْلَمُ،
إِلَّا أَنَّ الْعَرْشَ يَهْتَرُ فِي الْأَسْحَارِ. (مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۲،
ص ۱۴۶)

روایت شده است که داود علیه السلام از جبرئیل درباره بهترین اوقات سؤال
کرد و جبرئیل پاسخ داد: نمی‌دانم، ولی عرش در سحرگاهان می‌لرزد.

۱۳. الإمام الصادق علیه السلام: يَا مَعْشَرَ الْأَحْدَاثِ، اتَّقُوا اللَّهَ وَ لَا تَأْتُوا
الرُّسُوءَ، دَعُوهُمْ حَتَّى يَصِيرُوا أَذْنَابًا، لَا تَتَّخِذُوا الرِّجَالَ وَ لَا تَجْعَلُوا
دُونَ اللَّهِ. (بحار الأنوار، ج ۲، ص ۲۴۲ / تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۸۳ / مشکاة الأنوار
فی غرر الأخبار، ص ۳۳۴)

امام صادق علیه السلام: ای گروه جوانان! از خدا پروا کنید و نزد رؤسا نروید.
واگذاریدشان تا (از ریاست بیفتند و) به دنباله‌رو تبدیل شوند. رجال (و
شخصیت‌ها) را به جای خدا همدم خود نگیرید.

۱۴. الإمام علي عليه السلام: حُلُولُ النَّقْمِ فِي قَطِيعَةِ الرَّحِمِ. (عیون الحکم و المواعظ
للثی، ص ۲۳۴ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۳۵۲)

امام علی علیه السلام: با قطع رحم (و بریدن پیوند خویشاوندی) خشم و
انتقام‌ها فرو می‌آید.

۱۵. الإمام علي عليه السلام: كَانَ لِي فِيمَا مَضَى أَخٌ فِي اللَّهِ... وَ كَانَ يَقُولُ مَا
يَقُولُ، وَ لَا يَقُولُ مَا لَا يَقُولُ. (نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۵۲۶ / أعلام الدين
في صفات المؤمنين، ص ۱۴۷)

امام علی علیه السلام: در گذشته برادری دینی داشتم... چیزی می‌گفت که
بدان عمل می‌کرد و آنچه را که بدان عمل نمی‌کرد نمی‌گفت.

۱۶. الامام علي عليه السلام: سَلَ عَنِ الْجَارِ قَبْلَ الدَّارِ. (عیون الحکم و المواعظ للثی،
ص ۲۸۴ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۴۰۱)

امام علی علیه السلام: پیش از خریدن خانه ببین همسایه‌ها کیستند.
رسول الله ﷺ: يَا عَلِيُّ، أَرْبَعَةٌ مِنْ قَوَائِمِ الظُّلَمِ... وَ جَارٌ سَوِّ فِي
دَارٍ مُقَامٌ. (من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۶۵ / الخصال، ج ۱، ص ۲۰۶ /
روضه الواعظین و بصیرة المتعظین، ط القدیمة، ج ۲، ص ۳۸۷ / عیون الحکم و المواعظ
للثی، ص ۷۳)

پیامبر خدا ﷺ: ای علی! چهار چیز کمرشکن است: ... همسایه بد
در خانه دائمی آدم.

۱۷. الإمام علي عليه السلام: سَبَبُ الْمَحَبَّةِ الْبُشْرُ. (عیون الحکم و المواعظ للثی،
ص ۲۸۲ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۳۹۶)

امام علی علیه السلام: سبب محبت، خوشرویی است.

۱۸. قال رسول الله ﷺ: دَلِيلُ الْخَيْرِ كِفَاعُهُ (مِيزَانُ الْحِكْمَةِ، ج ۱، ص ۸۴۸ /
جامع الصغير، ج ۱، ص ۶۵۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: راهبر به نیکی چون نکوکار است.
قال رسول الله ﷺ: يَدُورُ الْمَعْرُوفُ عَلَى يَدِ مَائَةِ رَجُلٍ آخَرِهِمْ فِيهِ
كَأُولِهِمْ. (نهج الفصاحة، ص ۸۰۱ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۷۶۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: نیکی بدست صد مرد میرود که پاداش
آخریشان مانند اولیست.

۱۹. قال رسول الله ﷺ: عِرَامَةُ الصَّبِيِّ فِي صَغَرِهِ زِيَادَةٌ فِي عَقْلِهِ فِي
كِبَرِهِ. (نهج الفصاحة، ص ۵۶۴ / سیر أعلام النبلاء، ط الرسالة، ج ۱۰، ص ۲۳۳)

رسول خدا ﷺ فرمودند: سرکشی طفل در دوران کودکی مایه فزونی
عقل او در بزرگی است.

۲۰. قال رسول الله ﷺ: لَا تَدَعَنَّ حَقًّا لَعْدٍ فَإِنَّ لِكُلِّ يَوْمٍ مَا فِيهِ. (حكم
النبي الأعظم، ج ۲، ص ۶۲۸ / نثر الدر في المحاضرات، ج ۱، ص ۱۱۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: کاری را برای فردا مگذار که هر روزی تکالیف
خویش را دارد.

امام صادق علیه السلام: تنهایی و دوری گزیدن از مردم عزت و احترام را بیشتر نگه می‌دارد، تا دمه‌خور شدن با آنان.

۲۸. رسول‌الله صلی الله علیه و آله: احْضِرُوا مَوْتَكُمْ وَلَقِّنُوهُمْ «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» وَ بَشِّرُوهُمْ بِالْجَنَّةِ فَإِنَّ الْحَلِيمَ مِنَ الرَّجَالِ وَالنِّسَاءِ يَتَّخِذُ عِنْدَ ذَلِكَ الْمَصْرَعِ، وَ إِنْ الشَّيْطَانُ أَقْرَبُ مَا يَكُونُ مِنْ ابْنِ آدَمَ عِنْدَ ذَلِكَ الْمَصْرَعِ وَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ! لِمُعَايَنَةِ مَلِكِ الْمَوْتِ أَشَدُّ مِنْ أَلْفِ ضَرْبَةٍ بِالسَّيْفِ. وَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ! لَا تَخْرُجُ نَفْسُ عَبْدٍ مِنَ الدُّنْيَا حَتَّى يَتَأَلَّمَ كُلَّ عِرْقٍ مِنْهُ عَلَى حَبَالِهِ. (ميزان الحکمة، ج ۱۱، ص ۱۲۴ / کنز العمال، ج ۱۵، ص ۵۵۶)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: در بالین مردگان خود حاضر شوید و به آنان «لا اله الا الله» تلقین کنید و نوید بهشتشان دهید؛ زیرا حتی مردان و زنان بردبار هم در این صحنه گنج و سرگشته می‌شوند و شیطان بیش از هر زمان دیگری در هنگام مرگ به آدمی نزدیک می‌گردد. سوگند به آنکه جانم در دست اوست، مشاهده ملک الموت سخت‌تر از هزار ضربه اوست، جان هیچ بنده‌ای از دنیا نرود مگر اینکه یکایک رگ‌های او درد کشند.

۲۹. امام‌الصادق علیه السلام: مَا مِنْ شَيْءٍ إِلَّا وَ لَهُ حَدٌّ يَنْتَهِي إِلَيْهِ إِلَّا الذِّكْرَ فَلَيْسَ لَهُ حَدٌّ يَنْتَهِي إِلَيْهِ. ثُمَّ قَالَا هَذِهِ الْآيَةُ «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا». (الكافي، ج ۲، ص ۴۹۸ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۴۸)

امام‌صادق علیه السلام: هر چیزی حدی دارد که در آنجا به پایان می‌رسد مگر یاد خدا که آن را حدی پایان‌پذیر نیست. سپس این آیه را تلاوت کرد: «ای کسانی که ایمان آورده‌اید خدا را بسیار یاد کنید».

۳۰. الإمام الكاظم علیه السلام: مَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ أَنْ يَرْوَرَ قُبُورَنَا فَلْيَرْوِرْ قُبُورَ صَلَاحَاءِ إِخْوَانِنَا. (الكافي، ج ۴، ص ۶۰ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۴، ص ۱۱۱ / مكارم الأخلاق، ص ۱۳۵)

امام کاظم علیه السلام: هر که نتواند قبرهای ما را زیارت کند، قبور برادران صالح ما را زیارت نماید.

الإمام‌الصادق علیه السلام: مَنْ لَمْ يَقْدِرْ عَلَى زِيَارَتِنَا فَلْيَرْوِرْ صَلَاحِي مَوَالِينَا يُكْتَبَ لَهُ ثَوَابُ زِيَارَتِنَا. (کامل‌الزیارات، ص ۳۱۹ / من لا یحضره الفقیه، ج ۲، ص ۷۳ / ثواب‌الأعمال و عقاب‌الأعمال، ص ۹۹)

امام‌صادق علیه السلام: هر که قادر به زیارت ما نیست، دوستان صالح ما را زیارت کند، که ثواب زیارت ما برایش نوشته می‌شود.

۲۱. الإمام علي علیه السلام: سَبَبُ زَوَالِ النِّعَمِ الْكُفْرَانُ. (عیون‌الحکم و المواعظ للیثی، ص ۲۸۱ / غرر‌الحکم و درر‌الکلم، ص ۳۹۵)

امام علی علیه السلام: سبب زوال آمدن نعمت‌ها، ناسپاسی است. الإمام علي علیه السلام: سَبَبُ تَحَوُّلِ النِّعَمِ الْكُفْرُ. (عیون‌الحکم و المواعظ للیثی، ص ۲۸۲ / غرر‌الحکم و درر‌الکلم، ص ۳۹۶)

امام علی علیه السلام: سبب از کف رفتن نعمت‌ها، کفران آنهاست.

۲۲. الإمام‌الصادق علیه السلام: إِنْ مِنَ التَّوَّاعِبِ أَنْ يَجْلِسَ الرَّجُلُ دُونَ شَرَفِهِ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۲۳ / وسائل‌الشیعة، ج ۱۲، ص ۱۰۸)

امام‌صادق علیه السلام: از فروتنی است که آدمی در جایی از مجلس بنشیند که پایین‌تر از مقام و منزلت او باشد.

۲۳. الإمام‌علي علیه السلام: الْاِسْتِهْتَارُ بِالنِّسَاءِ شِيْمَةُ النَّوْكَى. (غرر‌الحکم و درر‌الکلم، ص ۷۱ / مستدرک‌الوسائل و مستنبط‌المسائل، ج ۱۴، ص ۱۵۸)

امام‌علی علیه السلام: دلباختگی به زنان، خصلت احمقان است.

۲۴. قال رسول‌الله صلی الله علیه و آله: الْعَمَلُ طَرَفٌ مِنَ الظُّلْمِ. (نهج‌الفصاحة، ص ۷۸۴ / الفائق فی غریب‌الحديث، ج ۳، ص ۲۴۹ / النهاية فی غریب‌الحديث و الاثر، ج ۴، ص ۳۴۳)

رسول‌خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: تأخیر پرداخت دین، شمه‌ای از ظلم است.

۲۵. قال رسول‌الله صلی الله علیه و آله: سِتَّةُ أَشْيَاءَ تَحْبِطُ الْأَعْمَالُ: الْإِسْتِغْثَالُ بِعُيُوبِ الْخَلْقِ، وَ قَسْوَةُ الْقَلْبِ، وَ حُبُّ الدُّنْيَا، وَ قَلَّةُ الْحَيَاءِ، وَ طَوْلُ الْأَمَلِ، وَ ظَالِمٌ لَا يَنْتَهِي. (حکم‌النبي‌الأعظم، ج ۳، ص ۳۴۹ / الجامع‌الصغير، ج ۲، ص ۴۶)

رسول‌خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: شش چیز است که اعمال خوب را نابود میکند: اشتغال به عیب خلائق، سنگدلی و دنیاپرستی و بی‌شرمی و درازی آرزو و ستم‌گری که بس نکند.

۲۶. الإمام‌الرضا علیه السلام: مَا زَارَنِي أَحَدٌ مِنْ أَوْلِيَائِي عَارِفًا بِحَقِّي إِلَّا شَفَعْتُ فِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (من لا یحضره الفقیه، ص ۵۸۳ / الأمالی للصدوق، ص ۱۱۹ / عیون‌أخبار‌الرضا‌علیه‌السلام، ج ۲، ص ۲۵۸)

امام رضا علیه السلام: هیچ یک از دوستان من که عارف به حق و مقام من باشد زیارتم نکند مگر این که در روز قیامت شفاعتش کنم.

۲۷. الامام‌علي علیه السلام: تَرَوُّحٌ إِلَى بَقَاءِ عِزِّكَ بِالْوَحْدَةِ. (تحف‌العقول، ص ۲۱۵ / بحار‌الأنوار، ج ۷۵، ص ۵۴)

امام‌علی علیه السلام: با تنهایی به پایداری عزت خویش روی آر. الإمام‌الصادق علیه السلام: حِشْمَةُ الْاِتِّبَاضِ أَبْقَى لِلْعَبْدِ مِنْ أَنْسِ التَّلَاقِ. (نزهة‌الناظر و تنبيه‌الخاطر، ص ۱۱۲ / بحار‌الأنوار، ج ۷، ص ۱۸۰)

۳۱. قال رسول الله ﷺ: في حديث المعراج: ما عَرَفَنِي عَبْدٌ وَخَشَعَ لي إِلَّا خَشَعَ لَهُ كُلُّ شَيْءٍ. (إرشاد القلوب إلى الصواب للدليمي، ج ۱، ص ۲۰۳ / الجواهر السننية في الأحاديث القدسية، ص ۳۸۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: در حدیث معراج به نقل از خدا تعالی آمده است: هیچ بنده‌ای مرا نشناخت و در برابرم خاشع نشد مگر آنکه همه اشیاء در برابر او خشوع کردند.

۳۲. الإمام الصادق ﷺ: الإِثْقَاءُ عَلَى الْعَمَلِ حَتَّى يَخْلُصَ أَشَدُّ مِنَ الْعَمَلِ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۶ / وسائل الشيعة، ج ۱، ص ۶۰)

امام صادق ﷺ: پایداری بر عمل تا آنجا که خالص شود، سخت‌تر از خود عمل است.

۳۳. الإمام الصادق ﷺ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى وَسِعَ أَرْزَاقَ الْحَمَقَى لِيَعْتَبِرَ الْعُقَلَاءُ وَيَعْلَمُوا أَنَّ الدُّنْيَا لَيْسَ يُنَالُ مَا فِيهَا بِعَمَلٍ وَلَا حِيلَةٍ. (تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۶، ص ۳۲۳ / مجموعة ورام، ج ۱، ص ۱۴)

امام صادق ﷺ: خدای تعالی روزی احمقان را فراخ گردانید تا خردمندان درس عبرت بگیرند و بدانند که دنیا با تلاش و زرنگی به دست نمی‌آید.

الإمام علي ﷺ:

وَكَلَّ الرِّزْقُ بِالْحُمَقِ، وَوَكَلَّ الْحِرْمَانُ بِالْعَقْلِ وَوَكَلَّ التَّبَلُّاءُ بِالصَّبْرِ. (الكافي، ج ۸، ص ۲۲۱ / تحف العقول، ص ۲۰۹ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۷۲۶ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۱)

امام علي ﷺ: روزی به حماقت موکول شده است و محرومیت به خردمندی و بلا به صبر.

۳۴. الإمام علي ﷺ: لَكِنَّ اللَّهَ يَخْتَبِرُ عِبَادَهُ بِأَنْوَاعِ الشَّدَائِدِ وَ يَتَعَبَّدُهُمْ بِأَنْوَاعِ الْمَجَاهِدِ وَ يَبْتَلِيهِمْ بِضُرُوبِ الْمَكَارِهِ إِخْرَاجاً لِلتَّكْبَرِ مِنْ قُلُوبِهِمْ وَ إِشْكَاناً لِلتَّذَلُّلِ فِي نَفْسِهِمْ وَ لِيَجْعَلَ ذَلِكَ أَبْوَاباً فَتْحاً إِلَى فَضْلِهِ وَ أَشْجَاباً ذُلّاً لِعَقْوِهِ. (نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۲۹۴ / الوافي، ج ۱۲، ص ۱۸۸)

امام علي ﷺ: لیکن خداوند بندگان خود را با انواع سختی‌ها می‌آزماید و از طریق سختگیری‌های گوناگون آنان را به عبادت و پرشش و آزمون می‌دارد و به انواع ناملایمات و امور ناخوشایند گرفتارشان می‌سازد تا غرور را از دل‌های آنان بیرون برد و افتادگی را در جان‌هایشان بنشاند و نیز تا آن (آزمایش‌ها و سختی‌ها) را درهایی گشاده به سوی فضل و احسان خویش و اسباب آسان برای (رسیدن آنان به) گذشت و بخشایش خود قرار دهد.

۳۵. الإمام الصادق ﷺ: لِلْمُفْضِلِ بْنِ صَالِحٍ : إِنَّ لِلَّهِ عِبَاداً عَامِلُوهُ بِخَالِصٍ مِنْ سِرِّهِ، فَهُمْ الَّذِينَ تَمَرَّتْ صُحُفُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فُرْغاً، أَجْلَهُمْ أَنْ تَقْطَعَ الْحَفَظَةُ عَلَى مَا بَيْنَهُ وَ بَيْنَهُمْ. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۰۷ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۶۳)

امام صادق ﷺ به مفضل بن صالح: همانا خداوند را بندگان است که خالصانه با وی معاملت کنند و خدا نیز از اجر و پاداش خالص خود به ایشان دهد. اینان کسانی هستند که در روز قیامت نامه‌های اعمالشان خالی است زیرا خداوند شأن آنان را بالاتر از این قرار داده که فرشتگان نگهبان از رابطه میان خود و ایشان آگاه شوند.

۳۶. في قصة موسى و شعيب ﷺ: فَلَمَّا دَخَلَ عَلَى شُعَيْبٍ إِذَا هُوَ بِالْعِشَاءِ مُهَيَّأً، فَقَالَ لَهُ شُعَيْبٌ: اجْلِسْ يَا شَابُّ فَتَعَشْ، فَقَالَ لَهُ مُوسَى: أَعُوذُ بِاللَّهِ. قَالَ شُعَيْبٌ: وَلِمَ ذَاكَ؟ أَلَسْتَ بِجَائِعٍ؟ قَالَ: بَلَى، وَلَكِنْ أَخَافُ أَنْ يَكُونَ هَذَا عِوَضاً لِمَا سَقَيْتُ لَهْمًا، وَأَنَا مِنْ أَهْلِ بَيْتٍ لَا تَبِيعُ شَيْئاً مِنْ عَمَلٍ الْآخِرَةِ بِمَلَأِ الْأَرْضِ ذَهَباً، فَقَالَ لَهُ شُعَيْبٌ: لَا وَاللَّهِ يَا شَابُّ، وَلَكِنَّهَا عَادَتِي وَ عَادَةُ آبَائِي: تَقْرِي الضَّيْفَ وَ نُطْعِمُ الطَّعَامَ. قَالَ: فَجَلَسَ مُوسَى يَأْكُلُ. (النور المبين في قصص الأنبياء و المرسلين للجزائري، ص ۲۳۲)

در داستان موسی و شعیب ﷺ آمده است: زمانی که موسی نزد شعیب رفت، شعیب آماده خوردن شام بود. پس، به موسی گفت: ای جوان! بنشین شام بخور. موسی گفت: پناه به خدا. شعیب گفت: چرا؟ مگر گرسنه نیستی؟ موسی گفت: چرا، اما می‌ترسم این پاداش آبی باشد که به دخترانت دادم؛ من از خاندانی هستم که اگر همه زمین پر از طلا شود کمترین کار آخرت را به آن نمی‌فروشیم. شعیب گفت: ای جوان! به خدا این پاداش آن کار تو نیست، بلکه میهمان‌نوازی و اطعام رسم و عادت ما و پدران ماست. در این هنگام موسی نشست و شام خورد.

۳۷. لَقَمَانُ ﷺ: لَا بَيْنَ وَهُوَ يَعِظُهُ: يَا بُنَيَّ سَافِرٌ بِسَيْفِكَ وَ خُفَّكَ وَ عِمَامَتِكَ وَ خِبَائِكَ وَ سِقَائِكَ وَ إِبْرَتِكَ وَ خُيُوطِكَ وَ مِخْرَزِكَ وَ تَرَوْدَ مَعَكَ مِنَ الْأَذْوِيَةِ مَا تَنْتَفِعُ بِهَا أَنْتَ وَ مَنْ مَعَكَ وَ كُنْ لِأَصْحَابِكَ مُوَافِقاً إِلَّا فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ (المحاسن، ج ۲، ص ۳۶۰ / الكافي، ج ۸، ص ۳۰۳ / لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۲۸۲ / مكارم الأخلاق، ص ۲۵۴)

لقمان در مقام اندرز به فرزندش می‌گوید: فرزندم! با شمشیر و پای افزار و دستار و چادر (خیمه) و مشک آب و نخ و سوزن و درفش خود مسافرت کن و داروهایی که به کار تو و همراهانت می‌آید، با خود بردار، و با همسفرانت توافق و سازگاری نشان ده، مگر آن جا که پای معصیت خدا در میان باشد.

۳۸. أَبُو ثُمَامَةَ: قَالَ الْحَوَارِيُّونَ لِعِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا رُوحَ اللَّهِ، مَنِ الْمَخْلُصُ لِلَّهِ؟ قَالَ: الَّذِي يَعْمَلُ لِلَّهِ لَا يُحِبُّ أَنْ يَحْمَدَهُ النَّاسُ عَلَيْهِ. (مِيزَانُ الْحِكْمَةِ، ج ۱، ص ۷۵۸ / الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۲، ص ۷۲۴)

ابو ثمامه: حواریون به عیسی علیه السلام عرض کردند: یا روح الله! مخلص خدا کیست؟ فرمود: کسی که برای خدا کار کند و دوست نداشته باشد مردم برای آن او را بستایند.

۳۹. الْإِمَامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: بِالْإِخْلَاصِ تُرْفَعُ الْأَعْمَالُ. (عِیُونُ الْحُكْمِ وَ الْمَوَاعِظُ لِلَّيْثِيِّ، ص ۱۸۷ / تصنیف غرر الحکم و درر الکلم، ص ۱۵۵)

امام علی علیه السلام: به سبب اخلاص، اعمال (به درگاه خدا) بالا می رود.

الْإِمَامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَخْلِصْ قَتْلَ. (غُرَرُ الْحُكْمِ وَ دُرَرُ الْكَلَمِ، ص ۱۳۱)

امام علی علیه السلام: اخلاص داشته باش، کامروا می شوی.

۴۰. الْإِمَامُ الْبَاقِرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: كُلُّ مُحَاسِبٍ مُعَذَّبٌ. (مَعَانِي الْأَخْبَارِ، ص ۲۶۲ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۵، ص ۶۱۷)

امام باقر علیه السلام: رسول خدا ﷺ فرمود: هر که حسابرسی شود در سختی است.

رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ حَاسِبَةُ اللَّهِ حِسَابًا يَسِيرًا، قَالَ: تُغْطَى مِنْ حَرِّ مَكٍّ، وَ تَصِلُ مِنْ قَطْعِكَ، وَ تَغْفُو عَنْ ظَلَمِكَ. (بَحَارُ الْأَنْوَارِ، ج ۷، ص ۹۶ / تحف العقول، ص ۷)

پیامبر خدا ﷺ: سه خصلت است که در هر کسی باشد خداوند حسابرسی اندکی از او به عمل آورد: اگر کسی تو را از چیزی محروم کرد تو برخوردارش سازی، اگر کسی با تو قطع رابطه کرد تو با او پیوند برقرار کنی و اگر کسی به تو ستم کرد از او درگذری.

امام علی علیه السلام: از دنیا آنچه به تو رسد بگیر و آنچه را به تو پشت کرده است رها کن؛ و اگر چنین نمی‌کنی دست کم در طلب دنیا راه اعتدال بیوی.

چهل حدیث ۳۱

۱. الإمام علی علیه السلام: انْقَطِعْ إِلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ، فَإِنَّهُ يَقُولُ: وَ عِزَّتِي وَ جَلَالِي لَا قَطْعَ أَمَلٍ كُلِّ مَنْ يُؤْمَلُ غَيْرِي بِالنَّاسِ. (بحار الأنوار، ج ۹۱، ص ۹۵/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۱، ص ۲۲۲)
امام علی علیه السلام: تنها به خدا سبحان دل ببند، که او می‌فرماید: به عزت و جلال خودم سوگند که امید هرکس را که به غیر من امید بندد به نومییدی می‌کشانم.

۲. الإمام الصادق علیه السلام: انْظُرْ مَا بَلَغَ بِهِ عَلِيٌّ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله فَأَنْتَرَمُهُ، فَإِنَّ عَلِيًّا علیه السلام إِنَّمَا بَلَغَ مَا بَلَغَ بِهِ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله بِصِدْقِ الْحَدِيثِ وَ أَدَاءِ الْأَمَانَةِ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۰۴/ مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۴۶)
امام صادق علیه السلام: بین علی علیه السلام به سبب چه چیز آن منزلت را نزد پیامبر خدا صلی الله علیه و آله پیدا کرد. همان را پیروی کن. همانا علی علیه السلام با راست‌گویی و امانت‌داری آن مقام را نزد پیامبر خدا صلی الله علیه و آله یافت.

۳. الإمام علی علیه السلام: مَنْ لَمْ يَتَغَافَلْ وَ لَا يُغْضَ عَنْ كَثِيرٍ مِنَ الْأُمُورِ تَنَقَّصَتْ عَيْشَتُهُ. (تصنيف غرر الحكم و درر الکلم، ص ۴۵۱)
امام علی علیه السلام: هرکس که نسبت به بسیاری چیزها بی‌توجهی و چشم‌پوشی نکند، زندگیش ناگوار شود.

۴. الإمام الباقر علیه السلام: الْجَنَّةُ مَحْفُوفَةٌ بِالْمَكَارِهِ وَالصَّبْرِ، فَمَنْ صَبَرَ عَلَى الْمَكَارِهِ فِي الدُّنْيَا دَخَلَ الْجَنَّةَ وَ جَهَنَّمَ مَحْفُوفَةٌ بِاللَّذَاتِ وَ الشَّهَوَاتِ، فَمَنْ أَعْطَى نَفْسَهُ لَذَّتْهَا وَ شَهَوَاتِهَا دَخَلَ النَّارَ. (الكافي، ج ۲، ص ۸۹/ تحف العقول، ص ۳۹۰)
امام باقر علیه السلام: بهشت در احاطه ناملایمات و بردباری است، پس هر که در دنیا بر ناملایمات صبر کند به بهشت رود، و دوزخ در احاطه لذتها و خواهشهای نفس است، پس هر که لذت و خواهش نفس را برآورده کند به دوزخ رود.

۵. الإمام الصادق علیه السلام: إِفْشَاءُ السَّرِّ سُقُوطٌ. (تحف العقول، ص ۳۱۵/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۲۹)
امام صادق علیه السلام: فاش کردن راز مایه افتادن انسان است.

۶. الإمام علی علیه السلام: خُذْ مِنَ الدُّنْيَا مَا آتَاكَ وَ تَوَلَّ عَمَّا تَوَلَّى عَنْكَ، فَإِنْ أَنْتَ لَمْ تَفْعَلْ فَأَجْمِلْ فِي الطَّلَبِ. (نهج البلاغة للصبيح صالح، ص ۵۴۵/ عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۲۴۳/ غرر الحكم و درر الکلم، ص ۳۶۱)
امام علی علیه السلام: از دنیا آنچه آید به تو بگیر و از آنچه تو را از آن دور گردانید، پس اگر این را نکردي، در طلبت با احتیاط باش.

۷. الإمام علی علیه السلام: أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي الْأَرْضِ الدُّعَاءُ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۶۷/ جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۳۱/ مكارم الأخلاق، ص ۲۶۹/ فلاح السائل و نجاح المسائل، ص ۲۷/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۳۹)
امام علی علیه السلام: محبوبترین کارها نزد خدای عزوجل در زمین دعاست.

۸. الإمام الصادق علیه السلام: وَ قَدْ سُئِلَ: مَا أَدْنَى مَا يَصِيرُ بِهِ الْعَبْدُ كَافِرًا؟ فَأَخَذَ حَصَاةً مِنَ الْأَرْضِ فَقَالَ: أَنْ يَقُولَ لِهَذِهِ الْحَصَاةِ: إِنَّهَا نَوَاءٌ، وَيَسْرًا مِمَّنْ خَالَفَهُ عَلَى ذَلِكَ. (معاني الأخبار، ص ۳۹۳/ بحار الأنوار، ج ۲، ص ۳۰۱)
از امام صادق علیه السلام سؤال شد کمترین چیزی که بنده با آن کافر می‌شود چیست؟ آن حضرت سنگ‌ریزه‌ای از روی زمین برداشت و فرمود: اینکه بگوید این ریگ یک هسته است و از هرکه با این سخن او مخالفت ورزد بیزاری جوید.

۹. رسول الله صلی الله علیه و آله: لَا تُخَيِّبْ رَاجِيكَ، فَيَمُوتَكَ اللَّهُ وَ يُعَادِيكَ. (الأمالي للطوسي، ص ۲۹۹/ بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۱۷۳)
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: کسی را که به تو امید بسته است نومید مگردان که او را دشمن خود می‌کند و خدا را نیز از خویش ناراضی می‌سازی.

۱۰. قال رسول الله صلی الله علیه و آله: الرَّجُلُ الصَّالِحُ يَأْتِي بِالْخَيْرِ الصَّالِحِ وَ الرَّجُلُ السَّوِّءُ يَأْتِي بِالْخَيْرِ السَّوِّءِ. (مشكاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۲۲۰/ نهج الفصاحة، ص ۵۰۷)
رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: مرد خوب خبر خوب آرد و مرد بد خبر بد.

۱۱. رسول الله صلی الله علیه و آله: يَا أَبَا ذَرٍّ، صَلَاةٌ فِي مَسْجِدِي هَذَا تَعْدِلُ مِائَةَ أَلْفِ صَلَاةٍ فِي غَيْرِهِ مِنَ الْمَسَاجِدِ، إِلَّا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ، صَلَاةٌ فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ تَعْدِلُ مِائَةَ أَلْفِ صَلَاةٍ فِي غَيْرِهِ، وَ أَفْضَلُ مِنْ هَذَا كُلِّهِ صَلَاةٌ يُصَلِّيَهَا الرَّجُلُ فِي بَيْتِهِ حَيْثُ لَا يَرَاهُ إِلَّا اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ يَطْلُبُ بِهِ وَجْهَ اللَّهِ تَعَالَى. (الأمالي للطوسي، ص ۵۲۸/ مجموعة ورام، ج ۲، ص ۵۴/ أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۹۲)
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: ای ابادر! یک رکعت نماز در این مسجد من برابر است با صد هزار رکعت که در دیگر مساجد خوانده شود، به جز مسجد الحرام که یک رکعت نماز در آن برابر است با صد هزار رکعت در مساجد دیگر. برتر و افضل از همه اینها نمازی است که مرد در خانه

خود، جایی که کسی جز خدای عز و جل او را نمی‌بیند، برای رضای خدا تعالی می‌خواند.

۱۲. الإمام علی علیه السلام: خَيْرُ الْكَلَامِ مَا لَا يُعْمَلُ وَلَا يَقُولُ. (عیون‌الحکم و المواعظ للیثی، ص ۲۳۹/ غرر‌الحکم و درر‌الکلم، ص ۳۵۵)

امام علی علیه السلام: بهترین سخن، آن است که نه ملال آورد و نه اندک باشد (اطناب ممل و ایجاز مخل در آن نباشد).

الإمام علی علیه السلام: لَا تَتَكَلَّمَنَّ إِذَا لَمْ تَجِدْ لِلْكَلَامِ مَوْقِعًا. (عیون‌الحکم و المواعظ للیثی، ص ۵۲۲/ غرر‌الحکم و درر‌الکلم، ص ۷۵۰)

امام علی علیه السلام: هرگاه برای سخن جای نیافتی، سخن مگو.

۱۳. الإمام علی علیه السلام: الْمُؤْمِنُ إِذَا سُئِلَ أَسْعَفَ، وَإِذَا سَأَلَ خَفَّفَ. (غرر‌الحکم و درر‌الکلم، ص ۹۸)

امام علی علیه السلام: هرگاه از مؤمن چیزی خواسته شود زیاد کمک می‌کند و چون خود چیزی از کسی بخواهد سبک می‌گیرد.

۱۴. رسول‌الله ﷺ: مَا مِنْ ذَنْبٍ أَجْدَرَ أَنْ يُعَجَّلَ اللَّهُ تَعَالَى لِصَاحِبِهِ الْعُقُوبَةَ فِي الدُّنْيَا مَعَ مَا أَدْخُرَ لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْبَغْيِ وَ قَطِيعَةِ الرَّحِمِ. (روضه‌الواعظین و بصيرة‌المتعظین، ط‌القدیمة، ج ۲، ص ۳۸۸/ مشکاة‌الأنوار فی غرر‌الأخبار، ص ۱۶۵)

پیامبر خدا ﷺ: هیچ گناهی به اندازهٔ ستم کردن و قطع رحم سزایند آن نیست که خداوند، علاوه بر کیفر آخری، در همین جهان نیز مرتکب آن را به زودی کیفر دهد.

۱۵. الإمام علی علیه السلام: مَنْ أَحْسَنَ الْوَفَاءَ اسْتَحَقَّ الْإِصْطِفَاءَ. (عیون‌الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۶۱/ غرر‌الحکم و درر‌الکلم، ص ۶۳۱)

امام علی علیه السلام: هرکه خوش‌قول باشد، شایستهٔ گزینش (برای دوستی) است.

۱۶. الإمام الصادق علیه السلام: شَكَأَ نَبِيٌّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ إِلَى اللَّهِ الْقَمِّ، فَأَمَرَهُ بِأَكْلِ الْعَنْبِ. (المحاسن، ج ۲، ص ۵۴۷/ هداية‌الأمة إلى أحكام‌الأئمة عليهم‌السلام، ج ۸، ص ۱۶۵)

امام صادق علیه السلام: یکی از پیامبران از غم و اندوه به درگاه خداوند شکوه کرد؛ خداوند به او دستور داد انگور تناول کند.

۱۷. رسول‌الله ﷺ: حُسْنُ الْخُلُقِ ذَهَبٌ بَخِيرٍ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ. (الأمالي للصدوق، ص ۴۹۸/ ثواب‌الأعمال و عقاب‌الأعمال، ص ۱۸۱/ الخصال، ج ۱، ص ۴۲/ روضة‌الواعظین و بصيرة‌المتعظین، ط‌القدیمة، ج ۲، ص ۳۷۶/ مشکاة‌الأنوار فی غرر‌الأخبار، ص ۲۲۳)

پیامبر خدا ﷺ: نیک‌خویی خیر دنیا و آخرت را از آن خود کرده است.

۱۸. قال رسول‌الله ﷺ: مَنْ أَتَى إِلَيْكُمْ مَعْرُوفًا فَكَافَتْهُوَ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا

فَادْعُوا لَهُ. (شرح فارسی شهاب‌الأخبار، ص ۱۶۷/ نهج‌الفصاحة، ص ۷۳۱)

رسول خدا ﷺ فرمود: هر که با شما نکوئی کرد عوضش دهید و اگر نتوانید برای او دعا کنید.

۱۹. رسول‌الله ﷺ: «إِيَّاكُمْ وَ خَضِرَاءَ الدَّمَنِ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ مَا خَضِرَاءُ الدَّمَنِ قَالَ الْمَرْأَةُ الْحُسْنَاءُ فِي مَنْبِتِ السَّوْءِ». (الفقه‌المنسوب إلى الإمام‌الرضا عليه‌السلام، ص ۲۳۴/ الکافی، ج ۵، ص ۳۳۲/ من لایحضره‌الفقیه، ج ۳، ص ۳۹۱/ معانی‌الأخبار، ص ۳۱۶/ المقنعة، ص ۵۱۲/ تهذیب‌الأحكام، تحقیق‌خرسان، ج ۷، ص ۴۰۳/ مکارم‌الأخلاق، ص ۲۰۳)

پیامبر خدا ﷺ: از خضرای دامن «گیاه روییده در خرابه» بپرهیزید. «گفته شد: ای رسول‌خدا! خضرای دامن چیست؟» فرمود: زن زیارویی که در خانواده‌ای فاسد رشد کرده است.

۲۰. قال رسول‌الله ﷺ: يُحِبُّ اللَّهُ الْعَامِلَ إِذَا عَمِلَ أَنْ يَحْسَنَ. (نهج‌الفصاحة، ص ۸۰۱/ الجامع‌الصغیر، ج ۲، ص ۷۶۰)

رسول خدا ﷺ فرمود: خدا دوست دارد که وقتی کسی کاری میکند خوب آنرا انجام دهد.

۲۱. الإمام‌الباقر علیه السلام: أَنَّ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَا ذَكَرَ نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِلَّا سَجَدَ، وَلَا دَفَعَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ سُوءَ يَخْشَاهُ أَوْ كَيْدَ كَائِدٍ إِلَّا سَجَدَ وَلَا فَرَعَ مِنْ صَلَاةٍ مُفْرُوضَةٍ إِلَّا سَجَدَ وَلَا وَفَّقَ لِإِصْلَاحٍ بَيْنَ اثْنَيْنِ إِلَّا سَجَدَ وَ كَانَ أَثَرُ السُّجُودِ فِي جَمِيعِ مَوَاضِعِ سُجُودِهِ فَسَمِيَ السَّجَادَ لِذَلِكَ. (علل‌الشرائع، ج ۱، ص ۲۳۳/ مناقب آل‌أبی‌طالب عليهم‌السلام لابن‌شهر آشوب، ج ۴، ص ۱۶۷)

امام باقر علیه السلام: پدرم علی بن الحسین به یاد هر یک از نعمت‌هایی که خدا به او داده بود می‌افتاد، سجده می‌کرد. هر شر و کیدی را که خدای تعالی از او دفع می‌کرد، سجده می‌نمود. از هر نماز واجبی که فراغت می‌یافت، سجده می‌کرد. هرگاه موفق می‌شد میان دو نفر را اصلاح دهد، سجده می‌کرد. در تمام سجده‌گاه‌های بدنش اثر سجده بود و از همین رو زین‌العابدین نام گرفت.

۲۲. الإمام‌الصادق علیه السلام: أَفْطَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَشِيَّةَ حَمِيسٍ فِي مَسْجِدِ قُبَا، فَقَالَ: هَلْ مِنْ شَرَابٍ؟ فَأَتَاهُ أَوْسُ بْنُ خَوْلِي الْأَنْصَارِيُّ بِعَسٍّ مَخِيضٍ بَعْسَلٍ، فَلَمَّا وَضَعَهُ عَلَى فِيهِ نَحَا، ثُمَّ قَالَ: شَرَابَانِ يَكْتَفِي بِأَحَدِهِمَا مِنْ صَاحِبِهِ، لَا أَشْرَبُهُ وَلَا أَحَرِّمُهُ وَلَكِنْ أَتَوَاضَعُ لِلَّهِ. (الکافی، ج ۲، ص ۱۲۲/ مجموعه‌ورام، ج ۲، ص ۱۹۰)

امام صادق علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله پنجشنبه شبی برای افطار در مسجد قبا بود. فرمود: آیا نوشیدنی هست؟ اوس بن خولی انصاری قدحی دوغ آمیخته به عسل خدمت حضرت آورد. چون پیامبر آن را به دهان گذاشت و چشید، از نوشیدن خودداری کرد و فرمود: اینها دو نوشیدنی است که با یکی از آنها از دیگری بی‌نیازی حاصل می‌شود. من این را نمی‌آشامم، ولی تحریم هم نمی‌کنم بلکه برای خدا فروتنی می‌کنم.

۲۳. رسول الله صلی الله علیه و آله: لَا يَسْتَكْمِلُ عَبْدٌ حَقِيقَةَ الْإِيمَانِ حَتَّى يَدَعَ الْمِرَاءَ وَإِنْ كَانَ مُحِقًّا. (منية المريد، ص ۱۷۱/ بحار الأنوار، ج ۲، ص ۱۳۸)
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هیچ بنده‌ای کاملاً به حقیقت ایمان نرسد، مگر آن‌گاه که مجادله را رها کند، هرچند بر حق باشد.

۲۴. قال رسول الله صلی الله علیه و آله: إِيَّاكَ وَ كُلَّ أَمْرٍ يَعْتَذِرُ مِنْهُ. (نهج الفصاحة، ص ۳۵۷)
رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: از هر کاری که عذر آن باید خواست بپرهیز.

۲۵. كِتَابُ صِفَاتِ الشَّيْعَةِ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله مَنْ سَاءَتْهُ سَيِّئَتُهُ وَ سَرَّهَتْهُ حَسَنَتُهُ فَهُوَ مُؤْمِنٌ. (الأمالي للصدوق، ص ۲۰۰/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۷۷)
رسول خدا صلی الله علیه و آله: هرکس را بدی ناراحت و خوبی خوشحال سازد مؤمن است.

۲۶. رسول الله صلی الله علیه و آله: مَنْ سَأَلَنَا أَعْظَمْنَاهُ وَ مَنْ اسْتَعْفَى أَعْنَاهُ. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۶۵/ الكافي، ج ۲، ص ۱۳۸/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۳۱/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۰۰)
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر که از ما چیزی بخواهد به او می‌دهیم، و هر که چیزی نخواهد خداوند او را بی‌نیاز و توانگر گرداند.

۲۷. الإمام الصادق علیه السلام وَ قَدْ قِيلَ لَهُ: خَلَوْتَ بِالْعَقِيقِ، وَ تَعَجَّلْتَ الْوَحْدَةَ! : لَوْ دَقَّتْ خَلَاوَةُ الْوَحْدَةِ لَاسْتَوْحَشْتَ مِنْ نَفْسِكَ. ثُمَّ قَالَ علیه السلام: أَقَلُّ مَا يَجِدُ الْعَبْدُ فِي الْوَحْدَةِ مِنْ مُدَارَةِ النَّاسِ. (تحف العقول، ص ۳۷۰/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۵۴)
به امام صادق علیه السلام عرض شد: در عقیق خلوت گزیده‌ای و به سوی تنهایی شتافته‌ای. حضرت فرمود: اگر خلوت تنهایی را می‌چشیدی از خودت هم می‌گریختی. آنگاه فرمود: کمترین فایده‌ای که بنده از تنهایی می‌یابد، آسوده شدن از مدارا با مردم است.

۲۸. الإمام الصادق علیه السلام: مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُخَفَّفَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَنْهُ سَكَرَاتِ الْمَوْتِ، فَلْيَكُنْ لِقَرَاتِهِ وَضُوءاً وَبِوَالِدَيْهِ بَارًّا، فَإِذَا كَانَ كَذَلِكَ هَوَّنَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَلَيْهِ سَكَرَاتِ الْمَوْتِ وَ لَمْ يُصِبْهُ فِي حَيَاتِهِ فَقْرٌ أَبَدًا. (الأمالي للصدوق، ص ۳۸۹/ الأمالي للطوسي، ص ۴۳۲/ روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، ط القديمة، ج ۲، ص ۳۶۷)

امام صادق علیه السلام: هرکه دوست دارد خدا عزوجل سكرات مرگ را بر او سبک گرداند، باید به خویشانش رسیدگی و به پدر و مادرش نیکی کند. اگر چنین کند، خداوند عزوجل سختی‌های مرگ را بر او آسان گرداند و در زندگیش هرگز به ناداری نیفتد.

۲۹. الإمام الصادق علیه السلام: إِذَا ذَكَرَ الْعَبْدُ رَبَّهُ فِي الْيَوْمِ مِائَةً مَرَّةً ذَلِكَ كَثِيرًا. (النوادر للأشعري، ص ۱۳۷/ بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۱۶۰)
امام صادق علیه السلام: چنانچه بنده در روز صدبار پروردگارش را یاد کند این ذکر کثیر است.

۳۰. رسول الله صلی الله علیه و آله: مَا جَبَلَ اللَّهُ وَلِيًّا لَهُ إِلَّا عَلَى السَّخَاءِ. (میزان الحکمة، ج ۵، ص ۲۵۲/ إحياء علوم الدين، ج ۱۰، ص ۲۵)
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: خداوند هیچ ولی‌ای را جز بر خمیره بخشندگی نسرشته.

۳۱. الإمام الصادق علیه السلام: الشُّرُورُ فِي ثَلَاثٍ خِلَالٍ فِي الْوَفَاءِ وَ رِعَايَةِ الْحَقِّ وَ التَّهْوِضِ فِي التَّوَاتُبِ. (تحف العقول، ص ۳۲۳/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۳۷)

امام صادق علیه السلام: شادی در سه خصلت است: در وفاداری و رعایت حقوق و ایستادگی در برابر سختی‌های زمانه.

۳۲. الإمام الباقر علیه السلام: مَا بَيْنَ الْحَقِّ وَ الْبَاطِلِ إِلَّا قِلَّةُ الْعَقْلِ. قِيلَ: وَ كَيْفَ ذَلِكَ يَا بَنَ رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: إِنَّ الْعَبْدَ يَعْمَلُ الَّذِي هُوَ لَهُ رِضًا فَيُرِيدُ بِهِ غَيْرَ اللَّهِ، فَلَوْ أَنَّهُ أَخْلَصَ لِلَّهِ لَجَاءَهُ الَّذِي يُرِيدُ فِي أَشْرَعِ مِنْ ذَلِكَ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۵۴/ وسائل الشیعة، ج ۱، ص ۶۱)

امام باقر علیه السلام: میان حق و باطل جز کم‌خردی (حایل) نیست. عرض شد: چگونه، ای زاده رسول خدا؟ فرمود: بنده کاری را که موجب رضای خداست برای غیر خدا انجام می‌دهد. در صورتی که اگر آن را محض رضای خدا انجام می‌داد، زودتر به هدف خود می‌رسید تا برای غیر خدا انجام دهد.

۳۳. الإمام علي علیه السلام: الرَّزْقُ يُطْلَبُ مَنْ لَا يَطْلُبُهُ. (غرر الحكم و درر الکلم، ص ۷۵)

امام علی علیه السلام: روزی، جوینده کسی است که نجویدش.

رسول الله ﷺ: إِنَّ التَّرَقُّ يُطَلِّبُ الْعَبْدَ كَمَا يُطَلِّبُهُ أَجَلُهُ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۰۸/ جامع أحاديث الشيعة للبروجردي، ج ۲، ص ۹۲)
پیامبر خدا ﷺ: همچنان که مرگ بنده را می جوید روزی نیز او را می جوید.

۳۴. رسول الله ﷺ: مَا اخْتَلَفَتْ أُمَّةٌ بَعْدَ نَبِيِّهَا إِلَّا ظَهَرَ أَهْلُهَا بِاطِلَالِهَا عَلَى أَهْلِ حَقِّهَا. (بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۳۹۷)
پیامبر خدا ﷺ: هیچ امتی پس از پیامبر خود گرفتار اختلاف نشد مگر آنکه باطل گرایان آن بر حق خواهانش پیروز گشتند.

۳۵. رسول الله ﷺ: اخْتِلَافُ أُمَّتِي رَحْمَةٌ. (المسترشد في إمامة علي بن أبي طالب عليه السلام، ص ۵۷۲/ معاني الأخبار، ص ۱۵۷/ علل الشرائع، ج ۱، ص ۸۵/ كنز الفوائد، ج ۲، ص ۲۱۱/ التعجب من أغلاط العامة في مسألة الإمامة، ص ۱۴۹/ الاحتجاج على أهل اللجاج للطبرسي، ج ۲، ص ۳۵۵/ الصراط المستقيم إلى مستحق التقديم، ج ۳، ص ۱۸۱)
پیامبر خدا ﷺ: پراکندگی امت من رحمت است.

الإمام الكاظم عليه السلام: اخْتِلَافُ أَصْحَابِي لَكُمْ رَحْمَةٌ وَقَالَ إِذَا كَانَ ذَلِكَ جَمَعْتُمْ عَلَى أَمْرِ وَاحِدٍ وَشُئِلَ عَنِ اخْتِلَافِ أَصْحَابِنَا فَقَالَ ﷺ: أَنَا فَعَلْتُ ذَلِكَ بَكُمْ، لَوْ اجْتَمَعْتُمْ عَلَى أَمْرِ وَاحِدٍ لَأَخَذَ بِرِقَابِكُمْ. (علل الشرائع، ج ۲، ص ۳۹۵/ بحار الأنوار، ج ۲، ص ۲۳۶)

امام کاظم علیه السلام: اختلاف اصحاب من برای شما رحمت است. و فرمود: با ظهور حق و قیام قائم شما را یکپارچه می کنم. درباره اختلاف و پراکندگی اصحاب ما از ایشان سؤال شد، فرمود: من خود این کار را با شما کرده ام. اگر بر یک امر فراهم می آمدید گردن هایتان زده می شد.

۳۶. الإمام الباقر عليه السلام: لَمَّا تَرَى أَنَّ اللَّهَ إِنَّمَا خَلَقَ هَذَا الْعَالَمَ الْوَاحِدَ، وَ تَرَى أَنَّ اللَّهَ لَمْ يَخْلُقْ بَشَرًا غَيْرَكُمْ! بَلَى وَاللَّهِ، لَقَدْ خَلَقَ اللَّهُ أَلْفَ أَلْفِ عَالَمٍ، وَ أَلْفَ أَلْفِ آدَمَ، أَنْتَ فِي آخِرِ تِلْكَ الْعَوَالِمِ وَ أَوَّلِ تِلْكَ الْآدَمِيِّينَ. (التوحيد للصدوق، ص ۲۷۷/ الخصال، ج ۲، ص ۶۵۲)

امام باقر علیه السلام: شاید فکر می کنی که خداوند همین یک جهان را آفریده و بشری جز شما خلق نکرده است؛ به خدا سوگند که خداوند هزار هزار جهان و هزار هزار آدم بیافریده که تو در آخرین آن جهان ها و آن آدمیان هستی.

الإمام الباقر عليه السلام: لَقَدْ خَلَقَ اللَّهُ عَتْرَ وَجَلٍ فِي الْأَرْضِ مِنْذُ خَلَقَهَا سِبْعَةَ عَالَمِينَ لَيْسَ هُمْ مِنْ وَلَدِ آدَمَ. (تفسير العياشي، ج ۲، ص ۲۳۸/ الخصال، ج ۲، ص ۳۵۹)

امام باقر علیه السلام: خداوند از زمانی که زمین را آفرید هفت عالم بیافرید که از فرزندان آدم نیستند.

۳۷. الإمام الصادق عليه السلام: قَالَ لِقَمَانُ لِابْنِهِ: إِذَا سَافَرْتَ مَعَ قَوْمٍ فَأَكْثِرِ اسْتِشَارَتَهُمْ فِي أَمْرِكَ وَ أَمْرِهِمْ وَ أَكْثِرِ التَّبَسُّمَ فِي وَجُوهِهِمْ وَ كُنْ كَرِيمًا عَلَى زَادِكَ بَيْنَهُمْ فَإِذَا دَعَوْكَ فَأَجِبْهُمْ وَ إِذَا اسْتَعَانُوا بِكَ فَأَعِنْهُمْ وَ اغْلِبْهُمْ بِثَلَاثٍ طُولِ الصَّمْتِ وَ كَثْرَةِ الصَّلَاةِ وَ سَخَاءِ النَّفْسِ بِمَا مَعَكَ مِنْ دَابَّةٍ أَوْ مَالٍ أَوْ زَادٍ. وَ إِذَا اسْتَشْهَدُوكَ عَلَى الْحَقِّ فَأَشْهَدْ لَهُمْ وَ اجْهَدْ رَأْيَكَ لَهُمْ إِذَا اسْتَشَارُوكَ ثُمَّ لَا تَعْرِمْ حَتَّى تَنْتَبِتَ وَ تَنْظُرَ وَ لَا تُجِبْ فِي مَشُورَةٍ حَتَّى تَقُومَ فِيهَا وَ تَقْعُدَ وَ تَأْكُلَ وَ تَصَلِّيَ وَ أَنْتَ مُسْتَعْمِلٌ فِكْرَتِكَ وَ حِكْمَتِكَ فِي مَشُورَتِهِ فَإِنَّ مَنْ لَمْ يُمَحِضِ النَّصِيحَةَ لِمَنِ اسْتَشَارَهُ سَلَبَهُ اللَّهُ رَأْيَهُ وَ نَزَعَ عَنْهُ الْأَمَانَةَ وَ إِذَا رَأَيْتَ أَصْحَابَكَ يَمْشُونَ قَامِشٍ مَعَهُمْ وَ إِذَا رَأَيْتَهُمْ يَمْشُونَ قَاعِمِلٍ مَعَهُمْ وَ إِذَا تَصَدَّقُوا وَ أَعْطَوْا قَرْضًا فَأَعْطِ مَعَهُمْ وَ اسْمَعْ لِمَنْ هُوَ أَكْبَرُ مِنْكَ سِتًّا... وَ إِذَا نَزَلْتَ فَصَلِّ رُكْعَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ تَجْلِسَ... وَ إِذَا ارْتَحَلْتَ فَصَلِّ رُكْعَتَيْنِ وَ وَدَّعِ الْأَرْضَ الَّتِي حَلَلْتَ بِهَا وَ سَلِّمْ عَلَيْهَا وَ عَلَى أَهْلِهَا فَإِنَّ لِكُلِّ بَقْعَةٍ أَهْلًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ. (المحاسن، ج ۲، ص ۱۳۷/ بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۲۷۱)

امام صادق علیه السلام: لقمان به فرزندش گفت: هرگاه با عده ای همسفر شوی، در کارهای مربوط به خودت و آنها با ایشان زیاد مشورت کن و در روی آنان تبسم زیاد داشته باش و در زاد و توشه ات نسبت به آنان بخشنده باش، اگر تو را دعوت کردند قبول کن و اگر از تو کمک خواستند کمکشان کن و در سه چیز از آنان برتر باش: خاموشی، کثرت نماز و بخشندگی در مرکب یا دارایی و یا توشه ای که همراه داری. اگر در امر حقی از تو شهادت خواستند شهادت بده و اگر از تو مشورت و نظر خواستند، با تمام توان اندیشه ات را برای آنان به کار گیر... اگر همسفران راه افتادند، تو نیز با آنان راه بیفت و اگر دیدی کار می کنند، تو نیز با آنان مشغول کار شو، اگر صدقه و قرضی دادند تو نیز با آنان همراهی کن و از کسی که شنش از تو بیشتر است حرف شنوی داشته باش... هرگاه اتراف کردی پیش از آن که بنشیني دو رکعت نماز بگزار... و هرگاه کوچ کردی نیز دو رکعت نماز بخوان و آن گاه با سرزمینی که در آن فرود آمده ای خداحافظی کن و بر آن و مردمش درود فرست؛ زیرا هر سرزمینی را ساکنانی از فرشتگان است.

۳۸. رسول الله ﷺ: إِذْ أَبْصَرَ رَجُلًا قَدْ أَشْبَلَ إِزَارُهُ: اِرْقَعْ إِزَارَكَ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي أَحْنَفُ تَصْطُكَ رُكْبَتَايَ. قَالَ: اِرْقَعْ إِزَارَكَ، كُلُّ خَلْقٍ لِلَّهِ حَسَنٌ. (ميزان الحکمة، ج ۱، ص ۷۷۶/ الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۶، ص ۵۴۰)

پیامبر خدا ﷺ: مردی را دید که ازارش تا روی زمین افتاده بود، فرمود: ازارت را بالا بزن، عرض کرد: ای پیامبر خدا، من کج پا هستم و

زانوهایم به هم می‌خورد. پیامبر فرمود: ازارت را بالا بزن، هرچه خدا آفریده خوب است.

۳۹. الإمام العسكري عليه السلام الله هو الذي يتأله إليه عند الحوائج و الشدائد كل مخلوق عند انقطاع الرجاء من كل من هو دونه. (التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۲۱ / التوحيد للصدوق، ص ۲۳۱ / معاني الأخبار، ص ۴)

امام عسکری علیه السلام در تفسیر «بسم الله الرحمن الرحيم»: الله هموست که هر مخلوقی در هنگام نیازها و گرفتاری‌ها وقتی امیدش از همه، جز او، قطع می‌شود و رشته هر سببی جز او بریده می‌گردد، به وی روی می‌آورد.

۴۰. الإمام علي عليه السلام: احتج إلى من شئت تكن أسيرته، واستغن عمن شئت تكن نظيره، وأفضل على من شئت تكن أميره. (الخصال، ج ۲، ص ۴۲۰ / الإرشاد في معرفة حجج الله على العباد، ج ۱، ص ۳۰۳ / معدن الجواهر و رياضة الخواطر، ص ۶۷ / كشف اليقين في فضائل أمير المؤمنين عليه السلام، ص ۱۸۳)

امام علی علیه السلام: دست نیاز به‌سوی هر که خواهی دراز کن، اسیر او می‌شوی؛ از هر که خواهی بی‌نیازی جوی، همتای او خواهی شد؛ به هر که خواهی خوبی کن فرمانروای او خواهی شد.

۵. الإمام علي عليه السلام: كَلَّمَا كَثُرَ خُرَانُ الْأَسْرَارِ كَثُرَ ضِيَاعُهَا.

(عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۳۹۶ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۵۳۴)

امام علی علیه السلام: هر چه تعداد کسانی که اسرار را می دانند بیشتر باشد، آن اسرار بیشتر در معرض فاش شدن هستند.

۶. الإمام علي عليه السلام: الدُّنْيَا دُولٌ فَاطْلُبْ حَظَّكَ مِنْهَا بِأَجْمَلِ الطَّلَبِ.

(الخصال، ج ۲، ص ۶۳۳ / کنز الفوائد، ج ۱، ص ۶۱ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۷۳)

امام علی علیه السلام: دنیا نوبتی است و دولت آن دست به دست می گردد؛ پس، با زیباترین شیوه، بهره خود را از آن بخواه.

الإمام علي عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ جَعَلَ أَرْزَاقَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُونَ، وَ ذَلِكَ أَنَّ الْعَبْدَ إِذَا لَمْ يَعْرِفْ وَجْهَ رِزْقِهِ كَثُرَ دُعَاؤُهُ.

(الكافي، ج ۵، ص ۸۴ / التمهيد، ص ۵۳ / من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۱۶۵ / التوحيد للصدوق، ص ۴۰۲)

امام علی علیه السلام: خدای عزوجل روزی مؤمنان را از جایی می رساند که فکرش را هم نمی کنند؛ علتش این است که وقتی مؤمن نداند روزیش از کجا خواهد رسید زیاد دعا می کند.

۷. وَ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْأَخُّ الْأَكْبَرُ بِمَنْزِلَةِ الْأَبِ. (تحف العقول، ص ۴۴۲ /

تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۷، ص ۳۹۳ / الاستبصار في ما اختلف من الأخبار، ج ۳، ص ۲۴۰)

امام علی علیه السلام: برادر بزرگ بمنزله پدر است.

۸. رسول الله صلى الله عليه وآله: إِنَّ أَبْغَضَ الْخَلْقِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى الْعَالِمُ يَتَرَوُ الْعُمَّالَ

(ميزان الحکمة، ج ۱، ص ۵۷۰ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۳۳۰)

پیامبر خدا ﷺ. منفورترین افراد نزد خدای تعالی دانشمندی است که به ملاقات کارگزاران می رود.

۹. الإمام علي عليه السلام: مَا سِئِلَ شَيْئًا قَطُّ فَقَالَ لَا وَ مَا رَدَّ سَائِلَ حَاجَةٍ قَطُّ

إِلَّا بِهَا أَوْ بِمِثْلٍ مِنَ الْقَوْلِ. (مكارم الاخلاق، ص ۲۳)

امام علی علیه السلام: در بیان خصلت های والای پیامبر می فرماید: هرگز چیزی از آن حضرت خواسته نشد که بگوید: نه. و دست رد بر سینه هیچ سائلی نزد بلکه یا نیازش را بر می آورد یا با زبان خوش جواب می کرد.

الإمام الصادق عليه السلام: مَا مَنَعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سَائِلًا قَطُّ أَنْ كَانَ عِنْدَهُ أُعْطِيَ

وَ إِلَّا قَالَ يَأْتِي اللَّهُ بِهِ. (الكافي، ج ۴، ص ۱۵ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۴۸)

امام صادق علیه السلام: رسول خدا هرگز سائلی را نومید نکرد، اگر چیزی داشت به او می داد، وگرنه می گفت: خدا حاجتت را برآورد.

چهل حدیث ۳۲

۱. رسول الله صلى الله عليه وآله: وَهُوَ نَائِمٌ عَلَى حَصِيرٍ قَدْ أَثَرُ فِي جَنْبِهِ قَال: أَمَعَكَ

أَحَدٌ غَيْرُكَ؟ قُلْتُ: لَا. قَالَ: أَعْلَمَ أَنَّهُ قَدْ اقْتَرَبَ أَجَلِي وَطَالَ شَوْقِي إِلَى لِقَاءِ رَبِّي وَ إِلَى لِقَاءِ إِخْوَانِي الْأَنْبِيَاءِ قَبْلِي ثُمَّ قَالَ لَيْسَ شَيْءٌ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنَ الْمَوْتِ، وَ لَيْسَ لِلْمُؤْمِنِ رَاحَةٌ دُونَ لِقَاءِ اللَّهِ. (مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۲، ص ۶۴)

انس به حضور پیامبر ﷺ رسید، دید بر بوریایی خفته و بوريا بر پهلوی مبارکش اثر گذاشته است. حضرت به او فرمود: کسی دیگری نیز با تو هست؟ گفتم: خیر، فرمود: بدان که اجل من نزدیک شده و اشتیاقم به دیدار پروردگارم و دیدار برادران، پیامبران پیش از خود، به درازا کشیده است. آنگاه فرمود: «چیزی را بیشتر از مرگ دوست ندارم و مؤمن جز با دیدار پروردگارش آسوده نیست»

۲. الامام علي عليه السلام: أَلَا إِنَّ أَبْصَرَ الْأَبْصَارِ مَا نَفَذَ فِي الْخَيْرِ طَرَفُهُ.

(نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۱۵۲ / بحار الأنوار، ج ۳۴، ص ۲۳۶)

امام علی علیه السلام: آگاه باشید که بیناترین چشمها چشمی است که نگاه خود را به سوی خوبی گشاید.

۳. الإمام زين العابدين عليه السلام من وصاياه: إَعْلَمْ يَا بُنَيَّ أَنَّ صَلَاحَ الدُّنْيَا

بِحَذَائِرِهَا فِي كَلِمَتَيْنِ: إِصْلَاحُ شَأْنِ الْمَعَاشِ مِلءُ مِكْيَالٍ ثَلَاثَةٌ فِطْنَةٌ وَ ثَلَاثَةٌ تَعَاوُلٌ؛ لِأَنَّ الْإِنْسَانَ لَا يَتَعَاوَلُ إِلَّا عَنْ شَيْءٍ قَدْ عَرَفَهُ وَ فِطْنَةٌ لَهُ.

(مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۹، ص ۳۸)

از سفارش های امام سجاد علیه السلام: بدان ای فرزندم، که درست شدن دنیا سراسر در دو کلمه است: درست شدن وضع زندگی پیمانه پری است که دوسوم آن توجه و هوشیاری است و یک سوم آن نادیده انگاشتن؛ زیرا انسان وانمود به بی خبری نمی کند، مگر از چیزی که آن را می داند و متوجه آن شده است.

۴. رسول الله صلى الله عليه وآله: إِنَّ فِي الْجَنَّةِ مَنَازِلَ لَا يَنَالُهَا الْعِبَادُ بِأَعْمَالِهِمْ، قِيلَ: يَا

رَسُولَ اللَّهِ، مَنْ أَهْلُهَا؟ فَقَالَ: أَهْلُ الْبَلَايَا وَالْهُمُومِ. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۵۵ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۷۷)

رسول خدا ﷺ: در بهشت منزلهایی است که بندگان با اعمال خود بدانها نمی رسند. عرض شد: ای پیامبر خدا! اهل این منازل کیانند؟ فرمود: بلا کشیدگان اندوه زده.

۱۰. قال رسول الله ﷺ: فَإِنَّمَا تَرَزُقُونَ وَ تَنْصُرُونَ بِضَعْفَائِكُمْ.
(نهج الفصاحة، ص ۱۵۸)

رسول خدا ﷺ فرمود: شما به برکت ناتوانان خود روزی می خورید و یاری می شوید.

۱۱. الإمام الصادق ﷺ: فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرُبُوا الصَّلَاةَ وَ أَنْتُمْ سُكَارَى» يَعْنِي سَكْرُ النَّوْمِ. (تفسير العياشي، ج ۱، ص ۲۴۲ / الكافي، ج ۳، ص ۲۹۹)

امام صادق ﷺ: درباره آیه «در حال مستی به نماز نزدیک مشوید»، فرمود: منظور مستی خواب است.

۱۲. نَهَى [النبي ﷺ] عَنْ الشُّهْرَتَيْنِ، دَقَّةِ الثِّيَابِ وَ غِلْظِهَا، وَ لِينِهَا وَ خُشُونَتِهَا، وَ طُولِهَا وَ قِصَرِهَا، وَلَكِنْ سَدَادٌ فِيمَا بَيْنَ ذَلِكَ وَ اقْتِصَادٌ.
(میزان الحکمة، ج ۱۰، ص ۲۳۶ / کنز العمال، ج ۱۵، ص ۳۱۲)

پیامبر خدا ﷺ از دو شهرت نهی فرمود: شهرت در نازکی و ضخامت لباس، نرمی و زبری آن و بلندی و کوتاهی آن. بلکه باید حد وسط میان این خصوصیات را رعایت کرد.

۱۳. رسول الله ﷺ: الْمُؤْمِنُ مِرَاةُ الْمُؤْمِنِ. (تحف العقول، ص ۱۷۳ / شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۴۵ / جامع الأخبار للشعيري، ص ۸۵ / بشارة المصطفی لشيعة المرتضى، ط القديمة، ص ۲۶)

رسول خدا ﷺ: مؤمن آینه مؤمن است.

رسول الله ﷺ: الْمُؤْمِنُ مِرَاةٌ لِأَخِيهِ الْمُؤْمِنِ، يَنْصَحُهُ إِذَا غَابَ عَنْهُ، وَ يُمِيطُ عَنْهُ مَا يَكْرَهُ إِذَا شَهِدَ وَ يُوسِّعُ لَهُ فِي الْمَجْلِسِ. (الجعفریات، ص ۱۹۷ / النوادر للراوندي، ص ۸)

رسول خدا ﷺ: مؤمن آینه برادر مؤمن خویش است: در غیابش خیرخواه اوست و در حضورش ناراحتی هایش را برطرف می سازد و در مجلس برای او جا باز می کند.

۱۴. رسول الله ﷺ: بُلُّوا أَرْحَامَكُمْ وَ لَوْ بِالسَّلَامِ. (المجازات النبوية، ص ۱۰۸ / شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۱۲ / عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۲۵۵)

پیامبر خدا ﷺ: به خویشانان نیکی کنید، گرچه به سلامی.

۱۵. الإمام الباقر ﷺ قَالَ لَتِي نَقَضَتْ غَزْلَهَا امْرَأَةً مِنْ بَنِي تَيْمٍ بِنِ مَرَّةٍ يَقَالُ لَهَا رَابِطَةُ بِنْتُ كَعْبٍ بِنِ سَعْدٍ بِنِ تَيْمٍ بِنِ كَعْبٍ بِنِ لُؤَيٍّ بِنِ غَالِبٍ كَانَتْ حَمَقَاءَ تَغْرِئُ الشَّعْرَ فَإِذَا غَزَلَتْ نَقَضَتْهُ ثُمَّ عَادَتْ فَفَرَّقَلَتْهُ فَقَالَ اللَّهُ: «وَلَا تَكُونُوا كَالَّتِي نَقَضَتْ غَزْلَهَا...» إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَمَرَ بِالْوَفَاءِ وَ نَهَى عَنْ نَقْضِ الْعَهْدِ، فَضَرَبَ لَهُمْ مَثَلًا. (تفسير القمي، ج ۱، ص ۳۸۹ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۳، ص ۴۵۱)

امام باقر ﷺ، درباره آیه «مانند آن زنی مباشید که رشته خود را پنبه می کرد...»، فرمود: آن زنی که رشته های خود را پنبه می کرد، زنی از بنی تمیم بن مرّه بود به نام رابطه دختر کعب. او زن احمقی بود که پشم می رسید و آنچه رشته بود پنبه می کرد و دوباره می رسید. پس، خداوند فرمود: «مانند آن زنی که رشته خود را پنبه می کرد...». خدا تبارک و تعالی به وفاداری فرمان داد و از پیمان شکنی نهی فرمود و این مثل را برای آنان زد.

۱۶. الإمام الصادق ﷺ: ثَلَاثَةُ أَشْيَاءَ لَا يُحَاسِبُ الْعَبْدُ الْمُؤْمِنُ عَلَيْهِنَ: طَعَامٌ يَأْكُلُهُ، وَ ثَوْبٌ يَلْبَسُهُ، وَ زَوْجَةٌ صَالِحَةٌ تُعَاوَنُهُ وَ يُحْصِنُ بِهَا فَرْجَهُ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۹۹ / بحار الأنوار، ج ۷، ص ۲۶۵)

امام صادق ﷺ: سه چیز است که بنده مؤمن درباره آن ها بازخواست نمی شود غذایی که می خورد، لباسی که می پوشد، همسر پاک و مددکاری که به وسیله او از آلوده شدن به گناه محفوظ ماند.

الإمام الصادق ﷺ: فِي قَوْلِهِ تَعَالَى (لَتَسْتَئَلَنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ) قَالَ: إِنَّ اللَّهَ إِكْرَمُ مَنْ أَنْ يَسْأَلَ مُؤْمِنًا عَنْ أَكْلِهِ وَ شَرِبِهِ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۹۹ / بحار الأنوار، ج ۷، ص ۲۷۲)

امام صادق ﷺ: نیز درباره آیه از نعمت بازخواست خواهید شد، فرمود: خداوند بزرگوارتر از آن است که از مؤمنی درباره خوردن و آشامیدنش بازخواست کند.

۱۷. الإمام الصادق ﷺ: كَانَ فِيمَا خَاطَبَ اللَّهُ تَعَالَى نَبِيَّهُ ﷺ أَنْ قَالَ لَهُ: يَا مُحَمَّدُ «إِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ» قَالَ: السَّخَاءُ وَ حُسْنُ الْخُلُقِ. (الأمالی للطوسی، ص ۳۰۲ / وسائل الشیعة، ج ۱۵، ص ۲۰۰)

امام صادق ﷺ: از جمله خطاب هایی که خدا تعالی به پیامبرش ﷺ کرد این بود که فرمود: ای محمد! «همانا تو بر خلقی عظیم هستی» یعنی بخشنده و خوش خویی.

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خُلُقُهُ الْقُرْآنُ: «خُذِ الْعَفْوَ وَ أْمُرْ بِالْعُرْفِ وَ أَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ». (مجموعه نورام، ج ۱، ص ۸۹ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۶، ص ۳۴۰)

اخلاق پیامبر خدا ﷺ قرآنی و بخصوص مطابق این سخن خدا بود: «عفو را پیشه کن و به نیکی فرمان ده و از جاهلان روی گردان».

۱۸. قال رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْأَبْرَارَ الْأَخْيَاءَ الْأَتْقِيَاءَ. (میزان الحکمة، ج ۱، ص ۸۲۰ / الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۵، ص ۴۷۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: خدا نیکوکاران گمنام پرهیز کار را دوست دارد.

۱۹. قال رسول الله ﷺ: لَيْسَ لِلْمَرْأَةِ أَنْ تَنْتَهَكَ شَيْئًا مِنْ مَالِهَا إِلَّا بِإِذْنِ زَوْجِهَا. (نهج الفصاحة، ص ۶۶۲ / تاریخ دمشق، ج ۱۱، ص ۲۸۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: زن حق ندارد چیزی از مال خود را بی اجازه شوهرش ببخشد.

۲۰. قال رسول الله ﷺ: ليس أحد منكم بأكسب من أحد قد كتب الله المصيبة والأجل وقسم المعيشة والعمل. (حكم النبي الأعظم، ج ۷، ص ۸۱/الجامع الصغير، ج ۲، ص ۴۵۴)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هیچ کس از دیگری بکسب تواناتر نیست که خدا مصیبت و مرگ را رقم زده و معیشت و کار را تقسیم کرده است.

۲۱. رسول الله ﷺ: مَنْ أَحْسَنَ إِلَى قَوْمٍ فَلَمْ يُقْبَلُوهُ بِالشُّكْرِ فَدَعَا عَلَيْهِمْ اسْتَجِيبَ لَهُ فِيهِمْ. (بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۴۹/مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۵، ص ۲۷۵)
پیامبر خدا ﷺ: اگر کسی به مردمی خوبی کند و آن‌ها از وی تشکر نکنند و او نفرینشان کند نفرینش در حق آنان مستجاب می‌شود.

۲۲. الإمام علي عليه السلام: بِخَفْضِ الْجَنَاحِ تَنْتَظِمُ الْأُمُورُ. (غرر الحكم و درر الکلم، ص ۳۰۲)
امام علی علیه السلام: با فروتنی، کارها سامان می‌یابد.

۲۳. الإمام الصادق عليه السلام: إِذَا رَأَيْتُمُ الْعَبْدَ يَتَفَقَّدُ الذَّنْبَ مِنَ النَّاسِ نَاسِيًا لَذَنبِهِ، فَاعْلَمُوا أَنَّهُ قَدْ مَكَّرَ بِهِ. (تحف العقول، ص ۳۶۴/بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۴۶)
امام صادق علیه السلام: هرگاه دیدید که بنده گناهان مردم را پی‌جویی می‌کند و گناه خود را از یاد برده، بدانید که گرفتار مکر خدا شده است.

۲۴. قال رسول الله ﷺ: يَأْكُمُ وَمَحَقَّرَاتِ الذَّنْبِ فَإِنَّمَا مِثْلُ مُحَقَّرَاتِ الذَّنْبِ كَمِثْلِ قَوْمٍ نَزَلُوا بِطَنٍ وَادٍ فَجَاءَ ذَا بَعُودٍ وَجَاءَ ذَا بَعُودٍ حَتَّى حَمَلُوا مَا أَنْضَجُوا بِهِ خَبْرَهُمْ وَإِنَّ مُحَقَّرَاتِ الذَّنْبِ مَتَى يُؤْخَذَ بِهَا صَاحِبُهَا تَهْلِكُهُ. (نهج الفصاحة، ۳۵۶)
رسول خدا ﷺ فرمودند: از گناهان کوچک بپرهیزید، مثال گناهان کوچک مانند گروهی است که در دره فرود آیند یکی چوبی آرد و دیگری چوبی آرد و آنقدر هیزم بیاورند که با مجموع آن نان خود را بپزند، گناهان حقیر نیز وقتی از مرتکب آن باز خواست کنند مایه هلاک او می‌شود.

۲۵. قال رسول الله ﷺ: عَجِبَا لِأَمْرِ الْمُؤْمِنِ، إِنَّ أَمْرَهُ كَلَّهُ لَهُ خَيْرٌ وَلَيْسَ ذَلِكَ لِأَحَدٍ إِلَّا لِلْمُؤْمِنِ إِنْ أَصَابَتْهُ سَرَّاءٌ شُكِرَ وَكَانَ خَيْرًا لَهُ وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَّاءٌ صَبِرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ. (مسكن الفؤاد عند فقد الأحبة والأولاد، ص ۴۵/بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۱۳۹)
رسول خدا ﷺ: عجباً از امر مؤمن، این امره کله له خیر و نیست ذلك لأحد إلا للمؤمن إن أصابته سرّاء شكر و كان خيراً له و إن أصابته ضراء صبر فكان خيراً له. (مسكن الفؤاد عند فقد الأحبة والأولاد، ص ۴۵/بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۱۳۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: کار مؤمن عجیب است که کار او همه برایش نیکیست و هیچ کس جز مؤمن چنین نیست اگر با امر خوشایندی مواجه شود شکر کند و برای او نیک باشد و اگر دچار زیان و امر ناگواری گردد صبر کند و برای او نیک باشد.

۲۶. الإمام الكاظم عليه السلام: مَنْ أَتَاهُ أَخُوهُ الْمُؤْمِنُ فِي حَاجَةٍ فَإِنَّمَا هِيَ رَحْمَةٌ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ سَاقَهَا إِلَيْهِ فَإِنْ قَبِلَ ذَلِكَ فَقَدْ وَصَلَهُ بِوَلَايَتِنَا وَهُوَ مُؤْصُولٌ بِوَلَايَةِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى. (مسائل علي بن جعفر و مستدرکاتها، ص ۳۳۸/الکافی، ج ۲، ص ۱۹۶/الإختصاص، ص ۲۵۰)
امام کاظم علیه السلام: هر که برادر مؤمنش برای حاجتی نزد او آید (بداند که آن رحمتی است از جانب خدای تبارک و تعالی که به سوی وی کشانده است. پس، اگر نیازش را برآورد او را به ولایت ما که به ولایت خدای تبارک و تعالی پیوسته است، متصل کرده باشد.

۲۷. الإمام علي عليه السلام: السَّلَامَةُ فِي التَّفَرُّدِ. (عيون الحكم و المواعظ للميحي، ص ۳۹/تصنيف غرر الحكم و درر الکلم، ص ۳۱۹)
امام علی علیه السلام: سالم ماندن در تنها بودن است.
الإمام علي عليه السلام: مَنِ اعْتَرَلَ النَّاسَ سَلِمَ مِنْ شَرِّهِمْ. (عيون الحكم و المواعظ للميحي، ص ۴۵۶/غرر الحكم و درر الکلم، ص ۵۹۹)
امام علی علیه السلام: هر که از مردم کناره گرفت، از شرشان سالم ماند.

۲۸. رسول الله ﷺ لِرَجُلٍ سَأَلَهُ عَنْ عِلَّةٍ كَرَاهَةِ الْمَوْتِ: أَلَكِ مَالٌ؟ قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: فَقَدَمْتَهُ؟ قَالَ: لَا، قَالَ: فَمِنْ تَمَّ لَا تُحِبُّ الْمَوْتَ. (الجعفریات، ص ۲۱۱/دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۳۲۸/الخصال، ج ۱، ص ۱۱۳/إعتقادات الإمامية للصدوق، ص ۵۷)
رسول خدا ﷺ برای کسی که پرسید: علت ناخوش داشتن مرگ چیست؟ : آیا ثروتی داری؟ عرض کرد: آری. فرمود: آیا آن را (برای آخرت) پیش فرستاده‌ای؟ عرض کرد: خیر. فرمود: از اینجاست که مرگ را دوست نداری.

رسول الله ﷺ أَيْضاً: هَلْ لَكَ مَالٌ؟ فَقَدَّمَ مَالَكَ بَيْنَ يَدَيْكَ؛ فَإِنَّ الْمَرْءَ مَعَ مَالِهِ، إِنْ قَدَّمَهُ أَحَبَّ أَنْ يَلْحَقَهُ، وَإِنْ خَلَفَهُ أَحَبَّ أَنْ يَتَخَلَّفَ مَعَهُ. (روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۳۰/مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۰۴)
نیز در پاسخ به همین سؤال : آیا مال و ثروتی داری؟ پس، ثروت را پیشاپیش خود بفرست؛ زیرا که آدمی وابسته به دارایی خویش است. اگر آن را پیش فرستد، دوست دارد که به آن برسد و اگر از خود بر جای گذارد دوست دارد که با آن بماند.

۲۹. الإمام علي عليه السلام: مداومة الذكر خُصَانُ الأولياء. (غررالحكم و درالكلم، ص ۷۰۴)

امام علی علیه السلام: مداومت بر ذکر (خدا) دوست صمیمی اولیاء است.

۳۰. الإمام علي عليه السلام: جُمِعَ خَيْرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فِي كَيْثَمَانِ السَّرِّ وَ مُصَادَقَةِ الْأَخْيَارِ. (الإختصاص، ص ۲۱۸/ بحار الأنوار، ج ۷، ص ۱۷۸)

امام علی علیه السلام: خوبی دنیا و آخرت در رازداری و دوستی با نیکوکاران گرد آمده است.

۳۱. الإمام علي عليه السلام: يَقْدَرُ الشُّرُورُ يَكُونُ التَّنْفِيسُ. (عيونالحكم و المواعظ للشي، ص ۱۸۷/ غررالحكم و درالكلم، ص ۳۰۰)

امام علی علیه السلام: هر شادمانی به همان اندازه تلخکامی در پی دارد.

۳۲. الإمام الباقر عليه السلام: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سَمِعَ رَجُلًا يَلْعَنُ بَعِيرًا، فَقَالَ ﷺ: ارْجِعْ، لَا تَصْحَبْنَا عَلَى بَعِيرٍ مُلْعُونٍ. (مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۸، ص ۲۶۱)

امام باقر علیه السلام: پیامبر خدا ﷺ شنید که مردی شتر خود را نفرین می‌کند، فرمود: برگرد، با شتر نفرین شده همراه ما نیا.

۳۳. الإمام علي عليه السلام: الرَّزْقُ رِزْقَانِ، رِزْقُ تَطَلُّبِهِ وَ رِزْقُ يَطْلُبُكَ، فَإِنْ لَمْ تَأْتِهِ أَتَاكَ، فَلَا تَحْمِلْ هَمَّ سَتَيْكَ عَلَى هَمِّ يَوْمِكَ، كَفَاكَ كُلَّ يَوْمٍ مَا هُوَ فِيهِ، وَلَنْ يَسْبِقَكَ إِلَى رِزْقِكَ طَالِبٌ وَ لَنْ يُغْلِبَكَ عَلَيْهِ غَالِبٌ، وَ لَنْ يُنْطِئَ عَنْكَ مَا قَدْ قُدِّرَ لَكَ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۸۶/ نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۵۴۳)

امام علی علیه السلام: روزی دو گونه است: یک روزی که تو آن را می‌جویی و روزی دیگری که آن تو را می‌جوید، که اگر تو نزد آن نروی آن روزی نزد تو می‌آید. پس غم سالت را بر غم روزت افزون مکن. روزی هر روز برای همان روز تو کافی است. هیچ کس برای رسیدن به آنچه روزی توست بر تو پیشی نگیرد و هیچ چیزه‌شونده‌ای در به چنگ آوردن روزی تو مغلوبت نکند و رزقی که برایت مقدر شده بیدرنگ به تو برسد.

۳۴. في حديث وفاة أمير المؤمنين عليه السلام: قَالَتْ أُمُّ كَلْثُومٍ: ... ثُمَّ نَزَلَ إِلَى الدَّارِ، وَ كَانَ فِي الدَّارِ إِوْرَقٌ قَدْ أَهْدَى إِلَى أَخِي الْحُسَيْنِ عليه السلام، فَلَمَّا نَزَلَ خَرَجَ وَرَاءَهُ وَ رَفَرَفْنَ وَ صَحْنَ فِي وَجْهِهِ، وَ كَانَ قَبْلَ تِلْكَ اللَّيْلَةِ لَمْ يَصْحَنَ... ثُمَّ قَالَ: يَا بُنَيَّةُ، بَحَقِّي عَلَيْكَ إِلَّا مَا أَطْلَقْتِيهِ؛ فَقَدْ حَبَسَتْ مَا لَيْسَ لِي لِسَانٌ وَ لَا يَقْدِرُ عَلَى الْكَلَامِ إِذَا جَاعَ أَوْ عَطِشَ، فَأَطْعِمِيهِ وَ اسْقِيهِ وَ إِلَّا خَلَّى سَبِيلَهُ يَأْكُلُ مِنْ حَشَائِشِ الْأَرْضِ. (بحار الأنوار، ج ۴۲، ص ۱۷۸/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۸، ص ۳۰۶)

در حدیث رحلت امیرالمؤمنین علیه السلام آمده است: ام‌کلتوم گفت: ... آن‌گاه امام علی علیه السلام به حیاط خانه رفت. در صحن خانه چند غاز بود که به برادرم حسین علیه السلام هدیه شده بود، غازها دنبال امام علی علیه السلام به راه افتادند و بال می‌زدند و روبه‌روی ایشان فریاد می‌کردند. تا آن شب چنین سروصدایی راه نینداخته بودند... سپس امام فرمود: دخترم! به حقی که مرا بر توست سوگند این حیوانات را آزاد کن. من چیزی را نگه داشته‌ام که زبان ندارد و نمی‌تواند بگوید گرسنه است یا تشنه. یا آن‌ها را آب و غذا بده یا آزادشان کن که از علف‌ها و سبزه‌های زمین بخورند.

۳۵. الإمام علي عليه السلام: مَنْ اسْتَحْيَى مِنْ قَوْلِ الْحَقِّ فَهُوَ أَحَقُّ. (عيونالحكم و المواعظ للشي، ص ۴۴۰)

امام علی علیه السلام: کسی که از گفتن حق شرم کند احمق است. الإمام علي عليه السلام: ثَلَاثٌ لَا يُسْتَحْيَى مِنْهُنَّ: خِدْمَةُ الرَّجُلِ ضَيْفَهُ، وَ قِيَامُهُ عَنْ مَجْلِسِهِ لِأَيِّهِ وَ مُعَلِّمِهِ، وَ طَلَبُ الْحَقِّ وَ إِنْ قَلَّ. (عيونالحكم و المواعظ للشي، ص ۲۱۲/ غررالحكم و درالكلم، ص ۳۳۰)

امام علی علیه السلام: از سه کار شرم نباید کرد؛ خدمت کردن به مهمان، ازجابر خاستن در برابر پدر و آموزگار و طلبیدن حق گرچه اندک باشد.

۳۶. الإمام الصادق عليه السلام: إِنَّ قَوْمًا أَذْنَبُوا ذُنُوبًا كَثِيرَةً فَأَشَقُّوا مِنْهَا وَ خَافُوا خَوْفًا شَدِيدًا، وَ جَاءَ آخَرُونَ فَقَالُوا: ذُنُوبُكُمْ عَلَيْنَا، فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيْهِمُ الْعَذَابَ، ثُمَّ قَالَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى: خَافُونِي وَ اجْتَرَأْتُمْ؟! (المحاسن، ج ۱، ص ۱۱۶/ الكافي، ج ۵، ص ۱۰۴/ ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۴۱)

امام صادق علیه السلام: مردمی گناهان بسیار کردند و بر اثر آن هراسان شدند و از عذاب سخت خدا بیمناک گشتند. عده‌ای آمدند و گفتند: گناهان شما به گردن ما. پس خدا بر آنان عذاب فرستاد و آنگاه فرمود: آنان از من ترسیدند، اما شما گستاخی کردید.

۳۷. الإمام علي عليه السلام: يَنْبَغِي لِلْعَاقِلِ أَنْ يَعْتَرِسَ مِنْ شُكْرِ الْمَالِ وَ سُكْرِ الْقُدْرَةِ وَ سُكْرِ الْعِلْمِ وَ سُكْرِ الْمَدْحِ وَ سُكْرِ الشَّبَابِ فَإِنَّ لِكُلِّ ذَلِكَ رِيحًا حَبِيبَةً تَسْلُبُ الْعَقْلَ وَ تَسْتَخِفُّ الْقَوَارِ. (عيونالحكم و المواعظ للشي، ص ۵۵۲/ غررالحكم و درالكلم، ص ۷۹۷)

امام علی علیه السلام: سزاوار است که خردمند از مستی ثروت و مستی قدرت و مستی دانش و مستی ستایش و مستی جوانی پرهیز کند، زیرا هریک از این مستی‌ها بادهای پلیدی دارد که عقل را می‌رباید و وقار را از بین می‌برد.

۳۸. الإمام الصادق (ع): قَالَ لُقْمَانُ لابْنِهِ: يَا بُنَيَّ، إِيَّاكَ وَالصَّبْرَ، وَ سُوءَ الْخُلُقِ، وَ قِلَّةَ الصَّبْرِ، فَلَا يَسْتَقِيمُ عَلَى هَذِهِ الْخِصَالِ صَاحِبٌ وَ أَلَرِمَ نَفْسَكَ التَّوَدَّةَ فِي أُمُورِكَ وَ صَبَّرَ عَلَى مَثُونَاتِ الْإِخْوَانِ نَفْسَكَ وَ حَسَّنَ مَعَ جَمِيعِ النَّاسِ خُلُقَكَ. (قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۱۹۵/ بحار الأنوار، ج ۱۳، ص ۴۱۹)

امام صادق (ع): لقمان به فرزندش فرمود: فرزندم! از غم‌زدگی و بی‌حوصلگی و بدخویی و کم‌صبری دوری کن که هیچ دوستی تحمل این خصلت‌ها را ندارد. در کارهایت آرام و بردبار باش و در به دوش کشیدن خرج و مخارج برادران صبوری کن و با همگان خوش‌خو باش.

۳۹. الإمام علي (ع): إِذَا خِفْتَ صُعُوبَةَ أَمْرٍ فَاصْعُبْ لَهُ يَذِلَّ لَكَ، وَ خَادِعَ الثَّرَمَانَ عَنْ أَحْدَاثِهِ تَهْنُ عَلَيْكَ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۱۳۶/ تصنیف غررالحکم و دررالکلم، ص ۱۰۲)

امام علی (ع): هرگاه از سختی و دشواری کاری ترسیدی در برابر آن سرسختی نشان بده رامت می‌شود و در برابر حوادث روزگار چاره‌اندیشی کن بر تو آسان می‌شوند.

۴۰. الإمام علي (ع): لَا يَحُوزُ الْغُفْرَانُ إِلَّا مَنْ قَابَلَ الْإِسَاءَةَ بِالْإِحْسَانِ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۵۴۰/ تصنیف غررالحکم و دررالکلم، ص ۳۸۸)

امام علی (ع): آموزش را به‌دست نیاورد مگر کسی که بدی را با خوبی پاسخ دهد.

چهل حدیث ۳۳

۱. رسول الله ﷺ: إِنْ أَخَوْفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ الشَّرْكَ الْأَصْغَرَ، قَالُوا: وَ مَا الشَّرْكَ الْأَصْغَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: هُوَ التَّيْبَاءُ. (مجموعة ورام، ج ۱، ص ۱۸۷ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲، ص ۱۷۹ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۲۸ / عوالي اللئالي العزیزية في الأحادیث الدينية، ج ۲، ص ۷۴)

پیامبر خدا ﷺ: ترسناکترین چیزی که می ترسم به آن مبتلا شوید شرک اصغر است؛ گفتند: ای رسول خدا! شرک اصغر چیست؟ فرمود: ربا.

۲. رسول الله ﷺ: إِنْ أَخَى عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ قَالَ لِلْحَوَارِيِّينَ يَوْمًا: يَا مَعْشَرَ الْحَوَارِيِّينَ، كُونُوا مِنَ الشَّرِّ بُلْهًا كَالْحَمَامِ. (میزان الحکمة، ج ۲، ص ۳۶ / طوق الحمامة للسيوطي، ج ۱، ص ۲)

پیامبر خدا ﷺ: برادرم عیسی بن مریم روزی به حواریان فرمود: ای گروه حواری! مانند کبوتر نسبت به بدی ابله باشید.

۳. رسول الله ﷺ: اللَّهُمَّ مَنْ وَلِيَ مِنْ أَمْرِ أُمَّتِي شَيْئًا فَشَقَّ عَلَيْهِمْ فَاشْقُقْ عَلَيْهِ، وَ مَنْ وَلِيَ مِنْ أَمْرِ أُمَّتِي شَيْئًا فَرَفَقَ بِهِمْ فَارْفُقْ بِهِ. (حکم النبی الأعظم، ج ۲، ص ۶۲۱ / سیر أعلام النبلاء، ط الرسالة، ج ۶، ص ۳۸۳)

پیامبر خدا ﷺ: خدایا، هرکس زمام امری از امور امت مرا عهده دار شد و بر آنان سخت گرفت، تو نیز بر او سخت بگیر و هرکس امری از امور امت مرا به عهده گرفت و با آنان مهربانی کرد، تو نیز با او مهربانی کن.

۴. وَ سَأَلَ ﷺ عَنِ السَّفَلَةِ فَقَالَ مَنْ كَانَ لَهُ شَيْءٌ يُلْهِيهُ عَنِ اللَّهِ ... (تحف العقول، ص ۴۴۲ / الوافي، ج ۲۶، ص ۲۸۲)

امام رضا علیه السلام: سفيه کسی است که چیزی داشته باشد که از خدا بازش دارد.

۵. رسول الله ﷺ: يُطْبِعُ الْمُؤْمِنُ عَلَى كُلِّ خَلَةٍ غَيْرِ الْخِيَانَةِ وَالْكَذِبِ. (میزان الحکمة، ج ۱۰، ص ۶۲ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۲۷۹)

پیامبر خدا ﷺ: مؤمن بر هر خصلتی سرشته می شود، به جز خیانت و دروغ.

الإمام علي عليه السلام: ابْذُلْ لِمَدِينَتِكَ كُلَّ الْمَوَدَّةِ وَلَا تَبْذُلْ لَهُ كُلَّ الطُّمَأْنِينَةِ. (کنز الفوائد، ج ۱، ص ۹۳ / عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۸۰ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۴۸ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۷۸)

امام علي علیه السلام: هرچه محبت داری نثار دوست کن اما هرچه اطمینان داری به پای او مریز.

۶. الإمام الحسن عليه السلام: لَا تُجَاهِدِ الظَّلَبَ جِهَادَ الْغَالِبِ، وَلَا تَتَكَلَّمْ عَلَى الْقَدْرِ اتِّكَالَ الْمُتَسَلِّمِ. (تحف العقول، ص ۲۳۳ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۰۶)

امام حسن علیه السلام: در طلب روزی مانند کسی که برای چیره شدن (بر دشمن) پیکار می کند، کوشش مکن و به تقدیر نیز چندان تکیه مکن که از کار و کوشش دست کشی؛

الإمام الصادق عليه السلام: لِيَكُنْ طَلَبُكَ الْمَعِيشَةَ فَوْقَ كَسْبِ الْمُضَيِّعِ وَ دُونَ طَلَبِ الْحَرِيصِ الرَّاضِي بِدُنْيَاهُ الْمُطْمَئِنِّ إِلَيْهَا. (تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۶، ص ۳۲۲ / مجموعة ورام، ج ۱، ص ۱۳)

امام صادق علیه السلام: طلب تو در کسب معیشت بالاتر از کسی باشد که کسب معیشت را فرو گذاشته و پایین تر از طلب شخص حریصی که خشنودی و دل بستگی او به دنیا است.

۷. رسول الله ﷺ: مَنْ أَنْعَمَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ نِعْمَةً فَلْيُحْمَدِ اللَّهَ تَعَالَى، وَ مَنْ اسْتَبْطِطَ (عَلَيْهِ) الرَّزْقُ فَلْيَسْتَغْفِرِ اللَّهَ. (صحيفة الإمام الرضا عليه السلام، ص ۸۴ / كفاية الأثر في النص على الأئمة الإثني عشر، ص ۲۹۹ / عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۴۶ / الأمالي للطوسي، ص ۴۸۰ / كشف الغمة في معرفة الأئمة، ط القديمة، ج ۲، ص ۱۵۷)

پیامبر خدا ﷺ: هرکه خداوند تعالی به او نعمتی ارزانی دارد، باید خدای تعالی را حمد و سپاس گوید و هرکه روزیش به تأخیر افتد از خداوند آمرزش بخواهد.

۸. عن الصادق عليه السلام: إِيَّاكَ وَ الْعَجَلَةَ بِالْأُمُورِ قَبْلَ أَوَانِهَا وَ التَّسَاقُطَ فِيهَا عِنْدَ زَمَانِهَا وَ اللَّجَاجَةَ فِيهَا إِذَا تَنَكَّرَتْ وَ الْوَهْنَ فِيهَا إِذَا أَوْضَحَتْ فَضَعُ كُلِّ أَمْرٍ مَوْضِعَهُ وَ أَوْفَعَ كُلِّ عَمَلٍ مَوْقِعَهُ. (تحف العقول، ص ۱۴۷ / بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۲۶۴)

امام صادق علیه السلام: در کارها پیش از رسیدن وقتشان عجله مباش و چون زمانشان فرا رسید آنها را از دست مده و چون کار پشت کند لجاجت موز و چون رو کند سستی مکن و هرچیز را در جای خویش بجای آور و هر کار را سر وقتش.

۹. عنهم عليه السلام: إِنَّا لَنُعْطِي غَيْرَ الْمُسْتَحِقِّ حَذْرًا مِنْ رَدِّ الْمُسْتَحِقِّ. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۰۱ / بحار الأنوار، ج ۹۳، ص ۱۵۹)

معصومین علیه السلام: ما از بیم این که مبدا دست رد به سینه مستحق زده باشیم به غیر مستحق نیز عطا می کنیم.

الإمام زين العابدين عليه السلام: أَخَافُ أَنْ يَكُونَ بَعْضُ مَنْ يَسْأَلُنَا مُحِقًّا فَلَا نُطْعِمُهُ وَ نَرُدُّهُ فَيَنْزِلَ بِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ مَا تَزِلُّ بِعَقُوبِ وَ آلِهِ ثُمَّ ذَكَرَ الْقِصَّةَ. (تفسير العياشي، ج ۲، ص ۱۶۷ / علل الشرائع، ج ۱، ص ۴۵ / قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۱۲۶)

امام سجاده علیه السلام: می ترسم بعضی از کسانی که دست سؤال به سوی ما دراز می کنند، مستحق باشند و ما (به گمان این که مستحق نیستند) به آنان چیزی ندهیم و جوابشان کنیم و در نتیجه همان بلایی که بر سر یعقوب آمد به سر ما خاندان نیز بیاید. «آن حضرت سپس ماجرای یعقوب را شرح داد...»

۱۰. قال رسول الله ﷺ: وإذا أردت أن يحبك الناس فما كان عندك من فضولها فانبذه إليهم. (نهج الفصاحة، ص ۱۸۷ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۶۷)
رسول خدا ﷺ فرمودند: و اگر می خواهی مردم ترا دوست داشته باشند آنچه از زواید دنیا داری پیش آن ها بریز.

۱۱. رسول الله ﷺ: أَخْلِصْ قَلْبَكَ يَكْفِكَ الْقَلِيلُ مِنَ الْعَمَلِ. (بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۱۷۵)

پیامبر خدا ﷺ: دلت را خالص گردان، کار اندک تو را بس است.
فیما ناجی الله تبارک و تعالی موسی ﷺ: یا موسی، ما أريد به وَجْهِي فَكَثِيرٌ قَلِيلُهُ وَ ما أريد به غَيْرِي فَقَلِيلٌ كَثِيرُهُ. (الكافي، ج ۸، ص ۴۶ / تحف العقول، ص ۴۹۳ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۴۵ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۲۰)

از سخنان خدا تعالی به موسی ﷺ: ای موسی! هر کاری که برای من انجام شود اندکش زیاد است و اضافه میکند: آنچه برای غیر من انجام گیرد زیادش ناچیز است.

۱۲. الإمام الصادق علیه السلام: الْمَالُ مَالُ اللَّهِ يَضَعُهُ عِنْدَ الرَّجُلِ وَدَائِعِ، وَ جَوَزَ لَهُمْ أَنْ يَأْكُلُوا قَصِداً وَ يَلْبَسُوا قَصِداً. (تفسير العياشي، ج ۲، ص ۱۳ / نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۱۸۳ / الأمالي للطوسي، ص ۷۲۹ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۲۷ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۷، ص ۳۷ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۶۹)

امام صادق علیه السلام: دارایی ها از آن خداست و آن ها را نزد مرد به امانت می سپارد و به آن ها اجازه داده است که با میانه روی بخورند و با میانه روی بپوشند.

۱۳. الإمام علي علیه السلام: مَنْ سَلَ سَيْفَ الْبَغْيِ قُتِلَ بِهِ. (الكافي، ج ۸، ص ۱۹ / تحف العقول، ص ۸۸ / نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۵۳۶ / كنز الفوائد، ج ۱، ص ۱۳۶ / نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۶۱ / كشف الغمة في معرفة الأنمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۱۵۸)

امام علی علیه السلام: کسی که شمشیر سرکشی و تجاوز برکشد خود به وسیله آن کشته شود.

الإمام علي علیه السلام: الْبَغْيُ يَسْلُبُ النِّعْمَةَ. (عيون الحكم و المواعظ للثي، ص ۱۹ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۱)

امام علی علیه السلام: زورگویی نعمت را می برد.

الإمام علي علیه السلام: الْبَغْيُ يَجْلِبُ النَّقَمَ. (عيون الحكم و المواعظ للثي، ص ۱۸ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۴۴)

امام علی علیه السلام: زورگویی تلافی و کینه جویی به بار می آورد.

الإمام علي علیه السلام: الْبَغْيُ يُوجِبُ الدَّمَارَ. (غرر الحكم و درر الكلم، ص ۴۷ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۲، ص ۸۷)

امام علی علیه السلام: سرکشی سبب ویرانی و نابودی است.

رسول الله ﷺ: إِنَّ أَعْجَلَ الشَّرِّ عُقُوبَةُ الْبَغْيِ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۲۷ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۷۵)

پیامبر خدا ﷺ: کیفر زورگویی زودتر از کیفر هر کردار زشت دیگری دامن گیر انسان می شود.

۱۴. الإمام الصادق علیه السلام: صِلْ رَحِمَكَ وَلَوْ بِشَرِبَةٍ مِنْ مَاءٍ، وَ أَفْضَلُ مَا تَوْصَلُ بِهِ الرَّحِمُ كَفُّ الْأَذَى عَنْهَا. (قرب الإسناد، ط الحديثة، ص ۳۵۵ / الكافي، ج ۲، ص ۱۵۱ / تحف العقول، ص ۴۵۵ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۶۶)

امام صادق علیه السلام: حتی اگر شده با نوشاندن جرعه ای آب به خویشاوند صله رحم به جای آر و بهترین صله رحم آزارنرساندن به خویشاوند است.

۱۵. الأمالي للصدوق، عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ علیه السلام قَالَ إِذَا أَرَدْتَ شَيْئاً مِنَ الْخَيْرِ فَلَا تُؤَخِّرْهُ فَإِنَّ الْعَبْدَ لَيَصُومُ الْيَوْمَ الْحَارَّ يُرِيدُ بِهِ مَا عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَيُعِثُّهُ اللَّهُ مِنَ النَّارِ وَ يَتَصَدَّقُ بِالصَّدَقَةِ يُرِيدُ بِهَا وَجْهَ اللَّهِ فَيُعِثُّهُ اللَّهُ مِنَ النَّارِ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۴۲ / الأمالي للصدوق، ص ۳۶۶ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۹۶)

امام صادق علیه السلام: چون قصد کار خیری کردی آنرا به تأخیر میاندا که گاهی یک روز روزه برای خدا موجب نجات از آتش است و اندک صدقه ای برای خدا موجب نجات از آتش است.

۱۶. رسول الله ﷺ: لَمَّا قِيلَ لَهُ: أَحِبُّ أَنْ يُوسَعَ عَلَيَّ فِي الرَّزْقِ؟ دُمْ عَلَى الظَّهَارِ يُوسَعَ عَلَيْكَ فِي الرَّزْقِ. (میزان الحکمة، ج ۴، ص ۴۴۳ / كنز العمال، ج ۱۶، ص ۱۲۹)

به رسول خدا ﷺ عرض شد: دوست دارم روزیم زیاد شود؛ فرمود: پیوسته در حال طهارت و پاکیزگی باش، روزیت افزایش می یابد.

۱۷. رسول الله ﷺ: أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَشْبَهَكُمْ بِي خُلُقاً؟ قَالَ: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: أَحْسَنُكُمْ خُلُقاً أَعْظَمُكُمْ حِلْماً، وَ أَبْرُكُكُمْ بَقَرَاتِيهِ، وَ أَشْدُّكُمْ مِنْ نَفْسِهِ إِنْصَافاً. (بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۵۸)

رسول خدا ﷺ به امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: آیا تو را خبر ندهم که اخلاق کدام یک از شما به من شبیه تر است؟ عرض کرد: آری،

ای رسول خدا. فرمود: آنکه از همه شما خوش خوتر و بردبارتر و به خویشاوندانش نیکوکارتر و با انصافتر باشد.

۱۸. الإمام زين العابدين عليه السلام: إِنْ أَرْضَاكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتَبِعْكُمْ عَلَى عِيَالِهِ. (الكافي، ج ۸، ص ۶۹ / تحف العقول، ص ۲۷۹ / من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۴۰۸ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۴۷)

امام سجاد عليه السلام: خداوند از آن کس خشنودتر است، که خانواده خود را بیشتر در رفاه و نعمت قرار دهد.

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: شَرُّ النَّاسِ الْمُضِيقُ عَلَى أَهْلِهِ. (نهج الفصاحة، ص ۵۳۸ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۷۷)

رسول خدا صلى الله عليه وسلم فرمودند: بدترین مردم آن کس است که بر اهل خانه خود سخت گیرد.

۱۹. قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: إِذَا دَخَلَ الضَّيْفُ عَلَى الْقَوْمِ دَخَلَ بَرَزَقُهُ وَإِذَا خَرَجَ خَرَجَ بِمَغْفَرَةِ ذُنُوبِهِمْ. (نهج الفصاحة، ص ۱۹۳ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۹۱)

رسول خدا صلى الله عليه وسلم فرمودند: وقتی میهمانی بر کسان در آید روزی خود را همراه می آورد و وقتی برون رود با آمرزش گناهان آنها برون رود.

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: إِنْ مِنْ السَّنَةِ أَنْ يَخْرُجَ الرَّجُلُ مَعَ ضَيْفِهِ إِلَى بَابِ الدَّارِ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۷۴ / نهج الفصاحة، ص ۳۳۹)

رسول خدا صلى الله عليه وسلم فرمودند: خوبست که مرد با مهمان خود تا در خانه برود.

۲۰. الإمام الصادق عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ يُغِضُّ كَثْرَةَ النَّوْمِ وَكَثْرَةَ الْفَرَاغِ. (بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۱۸۰)

امام صادق عليه السلام: خداوند از پر خوابی و بیکاری زیاد نفرت دارد.

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: أَيُّهَا النَّاسُ كُتِبَ عَلَيْكُمُ السَّعْيُ فَاسْعَوْا. (مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۹، ص ۴۳۸)

رسول خدا صلى الله عليه وسلم فرمودند: ای مردم کوشش بر شما مقرر شده است پس بکوشید.

۲۱. الإمام علي عليه السلام: مَنْ لَمْ يُحْسِنْ فِي دَوْلَتِهِ خُذَلْ فِي نَكَبَتِهِ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۴۶۵ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۶۶۲)

امام علی علیه السلام: هر که در روزگار دولت خود نیکوکاری نکند، آنگاه که به رنج و گرفتاری افتد بی یار و یاور ماند.

۲۲. الإمام علي عليه السلام: ثَمَرَةُ التَّوَّاضُعِ الْمَحَبَّةُ. (عيون الحكم و درر الكلم، ص ۲۰۹ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۲۷)

امام علی علیه السلام: ثمره فروتنی دوستی است، ثمره تکبر ناسزا (شنیدن) است.

الإمام علي عليه السلام: التَّوَّاضُعُ يَكْسِبُكَ السَّلَامَةَ. (كنز الفوائد، ج ۱، ص ۳۲۰ / بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۱۲۰)

امام علی علیه السلام: فروتنی، به تو سلامت می بخشد.

الإمام علي عليه السلام: التَّوَّاضُعُ يَكْسُوكَ الْمَهَابَةَ. (الكافي، ج ۸، ص ۲۳ / تحف العقول، ص ۹۸ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۴۰)

امام علی علیه السلام: فروتنی جامه ابهت بر قامت تو می پوشاند.

۲۳. لقمان عليه السلام لابنه و هُوَ يَعْظُهُ: إِنْ أَرَدْتَ أَنْ تَجْمَعَ عِزَّ الدُّنْيَا فَاقْطَعْ طَمَعَكَ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ؛ فَإِنَّمَا بَلَغَ الْأَنْبِيَاءُ وَ الصَّادِقُونَ مَا بَلَغُوا يَقْطَعُ طَمَعِهِمْ. (قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۱۹۵ / بحار الأنوار، ج ۱۳، ص ۴۲۰)

لقمان عليه السلام در اندرز به فرزند خود می فرماید: اگر می خواهی عزت دنیا را به دست آوری، طمع خویش را از آنچه مردم دارند، ببر؛ زیرا پیامبران و صدیقان، به سبب بر کندن طمع خود، به آن مقامات رسیدند.

۲۴. قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: الذَّنْبُ شَوْمٌ عَلَى غَيْرِ فَاعِلِهِ إِنْ عَيَّرَهُ ابْتَلِيَ بِهِ وَ إِنْ اغْتَابَهُ أَثِمَ وَ إِنْ رَضِيَ بِهِ شَارَكَهُ. (ميزان الحكمة، ص ۴۹۳ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۶۶۸)

رسول خدا صلى الله عليه وسلم فرمودند: گناه برای غیر گنهکار نیز شوم است که اگر او را عیب کند بدان مبتلا شود و اگر غیبت او کند گنهکار شود و اگر بدان رضا دهد شریک وی باشد.

۲۵. قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: مَا مِنْ مُؤْمِنٍ إِلَّا وَ لَهُ ذَنْبٌ يَصِيبُهُ الْفِتْنَةُ بَعْدَ الْفِتْنَةِ لَا يَفَارِقُهُ حَتَّى يَفَارِقَ الدُّنْيَا. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۳۶ / نهج الفصاحة، ص ۶۸۹)

رسول خدا صلى الله عليه وسلم فرمودند: هیچ مؤمنی نیست مگر گناهی دارد که گاه بگاه آن را مرتکب شود و از آن دوری نکند تا از دنیا برود.

۲۶. الإمام الصادق عليه السلام: السُّجُودُ عَلَى تَرْبَةِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ يَخْرِقُ الْحُجُبَ السَّنْعَ. (مصباح المتعبد و سلاح المتعبد، ج ۲، ص ۷۳۴ / الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۱۸۸)

امام صادق عليه السلام: سجده کردن بر تربت حسین حجاب های هفتگانه را از هم می برد.

۲۷. مِمَّا نَاجَى اللَّهُ تَعَالَى بِهِ مُوسَى: كُنْ خَلَقَ الثِّيَابَ جَدِيدَ الْقَلْبِ، تَخْفَى عَلَى أَهْلِ الْأَرْضِ، وَ تُعَرَفُ فِي أَهْلِ السَّمَاءِ. (الكافي، ج ۸، ص ۴۲ / تحف العقول، ص ۴۹۰ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۴۲ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۶۸ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۱۸)

تَخْنُهُ، فَلَا تَدْخُلْ فِيهَا عِبْتَهُ عَلَيْهِ. (الوافي، ج ۱۸، ص ۸۱۳ / تفسیر نور الثقلین، ج ۲، ص ۱۴۴)

سلیمان بن خالد به امام صادق علیه السلام عرض کرد: من به مردی مالی سپردم و او انکار کرد و سوگند خورد که چیزی به او نداده‌ام. سپس مالی از او به دست من افتاد. آیا می‌توانم آن را به جای مالی که از من گرفت و انکارش کرد و سوگند خورد بردارم؟ حضرت فرمود: اگر او خیانت کرد تو خیانت مکن و کاری را که از او خرده می‌گیری خودت مرتکب نشو.

۳۳. الْأَمَالِي لِلصَّدُوقِ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ يَا ابْنَ آدَمَ أَطْعَمَنِي فِيمَا أَمَرْتُكَ وَ لَا تُعَلِّمَنِي مَا يُضِلُّكَ. (الأمالي للصدوق، ص ۳۲۰ / الخصال، ج ۱، ص ۴)

رسول خدا ﷺ: خداوند می‌فرماید ای پسر آدم آنچه گفته‌ام انجام بده و به من نگو صلاح چیست.

۳۴. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ الدَّابَّةَ تَقُولُ: اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي مَلِيكَ صِدْقٍ: يُشْبِعُنِي، وَ يَسْقِينِي، وَ لَا يُحْمَلَنِي مَا لَا أُطِيقُ. (من لايحضره الفقيه، ج ۲، ص ۲۸۹ / مكارم الأخلاق، ص ۲۶۲)

پیامبر خدا ﷺ: حیوانات می‌گویند: خدایا! صاحب خوبی نصیب من کن؛ کسی که مرا سیر آب و غذا کند و بیش از توانم بر من بار نهد.

۳۵. الْإِمَامُ عَلِيُّ عليه السلام: الْحَيَاءُ مُقْتَا حُ كُلِّ خَيْرٍ. (غررالحکم و دررالکلم، ص ۳۰)

امام علی عليه السلام: شرم کلید همه خوبی‌هاست.

الْإِمَامُ عَلِيُّ عليه السلام: غَايَةُ الْحَيَاءِ أَنْ يَسْتَحْيِيَ الْمَرْءُ مِنْ نَفْسِهِ. (تصنيف غررالحکم و دررالکلم، ص ۲۳۶)

امام علی عليه السلام: اوج حیا این است که آدمی از خودش شرم کند.

الْإِمَامُ عَلِيُّ عليه السلام: مَنْ لَمْ يَسْتَحْيِ مِنَ النَّاسِ لَمْ يَسْتَحْيِ مِنَ اللَّهِ سُبْحَانَهُ. (عیون‌الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۲۵ / تصنیف غررالحکم و دررالکلم، ص ۲۵۷)

امام علی عليه السلام: کسی که از مردم حیا نکند از خدا سبحان حیا نداشته باشد.

۳۶. الْإِمَامُ عَلِيُّ عليه السلام: خَيْرُ الْأُمُورِ مَا سَهَّلْتَ مَبَادِئَهُ، وَ حَسَنْتَ خَوَاتِمَهُ، وَ حَمِدْتَ عَوَاقِبَهُ. (عیون‌الحکم و المواعظ للیثی، ص ۲۳۸ / غررالحکم و دررالکلم، ص ۳۵۹)

امام علی عليه السلام: بهترین کارها آن است که آغازش آسان، پایانش خوش و پیامدهایش پسندیده باشد.

از جمله سخنان خدا تعالی به موسی این بود که: جامه‌ات کهنه باشد و دلت نو، تا در میان زمینیان گمنام باشی و در میان اهل آسمان سرشناس.

رسول‌الله ﷺ: وَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْأَتْقِيَاءَ الْأَخْفِيَاءَ الَّذِينَ إِذَا غَابُوا لَمْ يُقَدَّرُوا، وَ إِنْ حَضَرُوا لَمْ يُعْرِفُوا. (مجموعه‌ورام، ج ۱، ص ۱۸۲ / شرح نهج‌البلاغه لابن ابی‌الحدید، ج ۲، ص ۱۸۳ / اعلام‌الدین فی صفات‌المؤمنین، ص ۲۹۴)

پیامبر خدا ﷺ: خداوند آن پرهیزگاران گمنامی را دوست دارد که هرگاه غایب باشند، کسی جویایشان نمی‌شود و چون در میان جمع باشند، شناخته نمی‌شوند.

۲۸. وَقَالَ عليه السلام فَسَادُ الْأَخْلَاقِ مُعَاشَرَةُ السُّفَهَاءِ وَ صَلَاحُ الْأَخْلَاقِ مُعَاشَرَةُ الْعُلَاءِ. (کنز‌الغوائد، ج ۱، ص ۱۹۹ / بحار‌الأنوار، ج ۱، ص ۱۶۰)

امام علی عليه السلام: فساد اخلاق در معاشرت با سفها و صلاح اخلاق در معاشرت با عقلاست.

۲۹. الْإِمَامُ عَلِيُّ عليه السلام: مَنْ اشْتَغَلَ بِذِكْرِ اللَّهِ طَيَّبَ اللَّهُ ذِكْرَهُ. (عیون‌الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۴۵ / غررالحکم و دررالکلم، ص ۶۰۴)

امام علی عليه السلام: هرکه به یاد خدا سرگرم باشد خداوند او را خوشنام گرداند.

۳۰. الْإِمَامُ عَلِيُّ عليه السلام: إِنِّي إِذَا اسْتَحَكَمْتُ فِي الرَّجُلِ خَصْلَةً مِنْ خِصَالِ الْخَيْرِ احْتَمَلْتُهَا لَهَا وَ اغْتَفَرْتُ لَهُ فَقَدْ مَا سِوَاهَا، وَ لَا أَغْتَفِرُ لَهُ فَقَدْ عَقِلَ وَ لَا عَدَمَ دِينٍ لِأَنَّ مُفَارَقَةَ الَّذِينَ مُفَارَقَةُ الْأَمْنِ وَ لَا تَهْتَأُ حَيَاةٌ مَعَ مَخَافَةٍ وَ عَدَمَ الْعَقْلِ عَدَمُ الْحَيَاةِ وَ لَا تُعَاشَرُ الْأَمْوَاتُ. (عیون‌الحکم و المواعظ للیثی، ص ۱۷۰ / غررالحکم و دررالکلم، ص ۲۶۴)

امام علی عليه السلام: هرگاه در کسی خصلتی از خصلت‌های خوب را استوار دیدم او را به سبب داشتن آن تحمل می‌کنم و بی‌بهرگی‌اش از دیگر خصلت‌های نیک را نادیده می‌گیرم، اما نابخردی و بی‌دینی او را نمی‌توانم ببخشم؛ اضافه می‌کند: زیرا جداسدن از دین جداسدن از امنیت است و زندگی توأم با ترس گوارا نیست؛ نابخردی نیز مردن است و با مردگان کسی معاشرت نمی‌کند.

۳۱. الْإِمَامُ عَلِيُّ عليه السلام: مَنْ لَمْ يُخَفْ أَحَدًا لَمْ يَخَفْ أَبَدًا. (غررالحکم و دررالکلم، ص ۶۵۰)

امام علی عليه السلام: هرکه کسی را نترساند هرگز نترسد.

۳۲. سُلَيْمَانُ بْنُ خَالِدٍ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ رَجُلٍ وَقَعَ لِي عِنْدَهُ مَالٌ وَ كَاتَبَنِي عَلَيْهِ وَ حَلَفَ، ثُمَّ وَقَعَ لَهُ عِنْدِي مَالٌ، فَأَخَذَهُ مَكَانَ مَالِي الَّذِي أَخَذَهُ وَ أَجَحَدُهُ وَ أَجْلِفُ عَلَيْهِ كَمَا صَنَعَ؟ فَقَالَ: إِنَّ خَانَكَ فَلَا

۳۷. الإمام علي عليه السلام: لَا تَصْحَبَنَّ فِي سَفَرٍ مَنْ لَا يَرَى لَكَ الْفَضْلَ عَلَيْهِ
كَمَا تَرَى لَهُ الْفَضْلَ عَلَيْكَ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۵۷/ من لا يحضره الفقيه، ج ۲،
ص ۲۷۸)

امام علي عليه السلام: با کسی همسفر نشو که برای تو برخود برتری نبیند،
آنچنان که تو برای او بر خویش برتری بینی.

۳۸. وَ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ مَا أَكْرَهْتَ نَفْسَكَ عَلَيْهِ. (نهج البلاغة
للصبي صالح، ص ۵۱۱/ مجموعه ورام، ج ۱، ص ۶۳)
امام عليه السلام: افضل اعمال آن است که نفست بر آن مایل نباشد.

۳۹. الإمام الصادق عليه السلام: إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بَعْدَ خَيْرٍ زَهْدَهُ فِي الدُّنْيَا، وَ
فَقَّهَهُ فِي الدِّينِ، وَ بَصَّرَهُ عُيُوبَهَا، وَ مَنْ أُوْتِيَهُنَّ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا
وَ الْآخِرَةِ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۳۰/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۱۴/
مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۹۲)

امام صادق عليه السلام: هرگاه خداوند خوبی بنده‌ای را بخواهد او را به دنیا
بی‌اعتنا گرداند، در دین فقیه و آگاهش کند و به عیب‌هایش بینا
سازد؛ این سه خصلت به هرکس داده شود خوبی دنیا و آخرت به او
داده شده است.

۴۰. الإمام الباقر عليه السلام: قِيلَ لِلْقَمَانِ: مَا الَّذِي أَجْمَعْتَ عَلَيْهِ مِنْ حِكْمَتِكَ؟
قَالَ: لَا أَتَكَلَّفُ مَا قَدْ كُفِّتُهُ، وَ لَا أَضَيِّعُ مَا وُلِّيتُهُ. (قرب الإسناد، ط الحديثة،
ص ۷۲/ بحار الأنوار، ج ۱۳، ص ۴۱۵)

امام باقر عليه السلام: به لقمان گفته شد: خلاصه حکمت تو چیست؟ گفت:
برای تحصیل آنچه مرا کفایت شده است خود را به زحمت نمی‌اندازم
و آنچه را عهده‌دارش شده‌ام تباه نمی‌گردانم.

چهل حدیث ۳۴

۵. الإمام علي عليه السلام: مَنْ صَعَفَ عَنْ حِفْظِ سِرِّهِ لَمْ يَقُو لِسِرِّ غَيْرِهِ.
(غررالحکم ودرر الکلم، ص ۶۴۹)

امام علی علیه السلام: کسی که در نگهداشتن راز خود ناتوان باشد، در حفظ راز دیگران توانا نباشد.

۶. الإمام علي عليه السلام: فَمَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا طَلَبَهُ الْمَوْتُ حَتَّى يُخْرِجَهُ عَنْهَا، وَمَنْ طَلَبَ الْآخِرَةَ طَلَبَتْهُ الدُّنْيَا حَتَّى يَسْتَوْفِيَ رِزْقَهُ مِنْهَا. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۵۵۲/ عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۶۴/ غررالحكم و دررالكلم، ص ۱۱۷)

امام علی علیه السلام: پس، کسی که دنیا را بجوید مرگ در جستجوی او برآید تا او را از این جهان بیرون کند و کسی که آخرت را بجوید دنیا در طلب او برآید تا او روزی کامل خود را از او بستاند.

۷. الإمام الصادق عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ قَسَمَ الْأَرْزَاقَ بَيْنَ عِبَادِهِ وَ أَفْضَلَ فَضْلاً كَبِيراً لَمْ يُقَسِّمْهُ بَيْنَ أَحَدٍ، قَالَ اللَّهُ: «وَأَسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ».
(تفسير العباسي، ج ۱، ص ۲۳۹/ الفصول المهمة في أصول الأئمة، ج ۱، ص ۲۷۱)

امام صادق علیه السلام: خداوند روزی‌ها را میان بندگان خود تقسیم کرد و مقدار فراوانی را زیاد آورد که میان هیچ‌کس تقسیم نکرد. خداوند فرموده است: «و از خدا فضل او را بخواهید».

۸. الامام علي عليه السلام: لَوْ أَنَّ الْعِبَادَ حِينَ جَهِلُوا وَقَفُوا لَمْ يَكْفُرُوا، وَ لَمْ يَضِلُّوا. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۴۱۶/ غررالحكم و دررالكلم، ص ۵۶۷)
امام علی علیه السلام: اگر بندگان وقتی چیزی را نمی دانستند (از اظهار نظر) باز می ایستادند کافر و گمراه نمی شدند.

۹. الإمام الصادق عليه السلام: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ، قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفِي أُمَالٍ حَقٌّ سِوَى الرِّكَاءِ؟ قَالَ: نَعَمْ، عَلَى الْمُسْلِمِ أَنْ يُطْعِمَ الْجَائِعَ إِذَا سَأَلَهُ وَ يَكْسُو الْعَارِيَ إِذَا سَأَلَهُ، قَالَ: إِنَّهُ يَخَافُ أَنْ يَكُونَ كَاذِباً، قَالَ: أَفَلَا يَخَافُ صِدْقَهُ؟ (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۳۶/ بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۴۶۱)

امام صادق علیه السلام: مردی خدمت پیامبر آمد و عرض کرد: ای رسول خدا، آیا در اموال حقی جز زکات وجود دارد؟ پیامبر ﷺ فرمود: آری. مسلمان باید هرگاه گرسنه‌ای از او غذا بخواهد غذایش دهد و هرگاه برهنه‌ای از او لباس خواهد وی را بپوشاند. مرد گفت: بیم آن می‌رود که دروغ بگوید. پیامبر ﷺ فرمود: آیا بیم آن نمی‌رود که راست بگوید؟

۱. الإمام الباقر عليه السلام: بَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ أَذْ لَقِيَهُ رَكْبٌ فَقَالُوا: السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَقَالَ ﷺ: مَا أَنْتُمْ؟ قَالُوا: نَحْنُ مُؤْمِنُونَ. قَالَ ﷺ: فَمَا حَقِيقَةُ إِيْمَانِكُمْ؟ قَالُوا: الرِّضَا بِقَضَاءِ اللَّهِ وَ التَّسْلِيمُ لِأَمْرِ اللَّهِ وَ التَّقْوِيَةُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى فَقَالَ ﷺ: عُلَمَاءُ كَادُوا أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْحِكْمَةِ أَنْبِيَاءَ، فَإِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ فَلَا تَبْنُوا مَا لَا تَشْكُونُونَ وَ لَا تَجْمَعُوا مَا لَا تَأْكُلُونَ وَ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ. (الكافي، ج ۲، ص ۵۳/ التوحيد للصدوق، ص ۳۷۱/ الخصال، ج ۱، ص ۱۴۶/ معاني الأخبار، ص ۱۸۷)

امام باقر علیه السلام: پیامبر خدا ﷺ در یکی از مسافرت‌هایش با کاروانی روبه‌رو شد؛ کاروانیان عرض کردند: درود بر تو ای پیامبر خدا ﷺ. پیامبر خدا ﷺ پرسیدند: شما کیستید؟ عرض کردند: ما مؤمن هستیم. پیامبر ﷺ فرمود: حقیقت ایمان شما چیست؟ عرض کردند: خشنودی به قضای الهی و گردن‌نهادن به فرمان خدا و سپردن کارها به دست خدا. فرمود: دانشمندانی فرزانه‌اند که نزدیک است از فرزانی پیامبر شوند. اگر راست می‌گویید پس خانه‌ای که در آن ساکن نمی‌شوید نسابد و آنچه نمی‌خورید جمع نکنید و از خدای که به‌سوی او برمی‌گردید، پروا کنید.

۲. الإمام الرضا عليه السلام وَ قد سَمِعَ بَعْضَ أَصْحَابِهِ يَقُولُ: لَعَنَ اللَّهُ مَنْ حَارَبَ عَلِيّاً عليه السلام: قُلْ: إِلَّا مَنْ تَابَ وَ أَصْلَحَ. (وسائل الشيعة، ج ۱۵، ص ۳۳۵)
امام رضا علیه السلام شنید که یکی از اصحابش می‌گوید: خدا لعنت کند کسی را که با علی علیه السلام جنگید. حضرت فرمود: بگو: بجز آنان که توبه کردند و اصلاح شدند.

۳. الإمام علي عليه السلام: الْكَرِيمُ يَتَغَاوَلُ وَ يَتَخَدَّعُ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۱۷/ غررالحكم و دررالكلم، ص ۳۴)

امام علی علیه السلام: آدم بزرگوار خود را به غفلت می‌زند و فریب می‌خورد.
الإمام علي عليه السلام: الْكَرِيمُ يَرْفَعُ نَفْسَهُ فِي كُلِّ مَا أَسْدَاهُ عَنْ حُسْنِ الْمُجَازَاةِ. (غررالحكم و دررالكلم، ص ۱۱۳)

امام علی علیه السلام: بزرگوار، کسی است که خود را بالاتر از این داند که برای نیکی‌هایش عوض نیکو انتظار داشته باشد.

۴. الامام علي عليه السلام: رَأْسُ الْجَهْلِ مُعَادَاةُ النَّاسِ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۲۶۴/ غررالحكم و دررالكلم، ص ۳۷۷)

امام علی علیه السلام: دشمنی با مردم سرآمد نادانی است.

۱۰. قال رسول الله ﷺ: ألا إن خير الرجال من كان بطيى الغضب سريع الرضا و شرّ الرجال من كان سريع الغضب بطيى الرضا. (نهج الفصاحة، ص ۲۴۳ / شرف المصطفى، ج ۴، ص ۳۴۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بدانید که بهترین مردان آنست که دیر بخشم آید و آسان خشنود شود و بدترین مردان آنست که زود بخشم آید و دیر خشنود شود

۱۱. رسول الله ﷺ و قد قيل له: إن فلانة تصوم النهار و تقوم الليل، و هي سيئة الخلق تؤذي جيرانها بلسانها: لا خير فيها، هي من أهل النار. (مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۱۴ / مجموعة ورام، ج ۱، ص ۹۰)

به پیامبر خدا ﷺ عرض شد: فلان زن روزها را روزه می گیرد و شبها را به عبادت می گذراند اما بداخلاق است و همسایگانش را با زبان خود می آزارد، حضرت فرمود: خبری در او نیست او دوزخی است.

۱۲. حماد بن عثمان: حضرت أباعبدالله ﷺ، و قال له رجل أصلحك الله ذكرت أن علي بن أبي طالب كان يلبس الخشن يلبس القميص بأربعة دراهم و ما أشبه ذلك و ترى عليك اللباس الجديد فقال له إن علي بن أبي طالب كان يلبس ذلك في زمان لا ينكر عليه و لو لبس مثل ذلك اليوم شهر به فخير لباس كل زمان لباس أهله. (الكافي، ج ۱، ص ۴۱۱ / وسائل الشيعة، ج ۵، ص ۱۷)

حماد بن عثمان: در خدمت امام صادق ﷺ بودم که مردی به آن حضرت عرض کرد: خداوند به صلاحیت دارد! شما فرمودید که علی بن ابی طالب ﷺ لباس خشن به تن می کرد، پیراهن چهار درمی می پوشید و امثال این ها، درحالی که می بینیم شما خود جامه ای نیکو پوشیده اید! حماد می گوید: حضرت به او فرمود: علی بن ابی طالب ﷺ آن لباس را در زمانی می پوشید، که عیب نبود. اگر چنان لباس هایی را امروز می پوشید، موجب شهرت او می شد. پس، بهترین لباس هر زمانی لباس مردم آن زمان است.

۱۳. رسول الله ﷺ: أوحى الله تعالى إلى أيوب: هل تدري ما ذنبك إلى حين أصابك البلاء؟ قال: لا. قال: إنك دخلت على فرعون فداهنت في كلمتين. (الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۱۲۳ / بحار الأنوار، ج ۱۲، ص ۳۴۸)

پیامبر خدا ﷺ: خدای تعالی به ایوب وحی فرمود: آیا می دانی گناه تو نزد من چه بود که بلا به تو رسید؟ عرض کرد: خبر، فرمود: تو نزد فرعون رفتی و دو کلمه با ملایمت و نرمی گفתי .

۱۴. الإمام علي ﷺ: من آتاه الله مالا فليصل به القرابة وليحسن منه الضيافة. (الكافي، ج ۴، ص ۳۲ / تحف العقول، ص ۱۸۶ / نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۱۹۸)

امام علی ﷺ: هر که خداوند به او ثروتی دهد، باید با آن به خویشانش رسیدگی کند و مهمان داری نماید.

۱۵. الإمام علي ﷺ: سنّة الكرام الوفاء بالعهود، سنّة اللّٰم الجحود. (غرر الحكم و درر الکلم، ص ۳۹۸ / عيون الحكم و المواعظ للثبي، ص ۲۸۳)

امام علی ﷺ: شیوه بزرگواران وفا کردن به عهد و پیمان هاست. روش فرومایگان، انکار (و زیر پانهادن عهد و پیمان ها) است.

۱۶. عنه ﷺ: تَخَيَّرُوا لِلرَّضَاعِ كَمَا تَخَيَّرُونَ لِلنِّكَاحِ، فَإِنَّ الرِّضَاعَ يُغَيِّرُ الطَّبَاعَ. (قرب الإسناد، ط الحديثة، ص ۹۳ / وسائل الشيعة، ج ۲۱، ص ۴۶۸)

همچنان که در کار ازدواج دست به گزینش می زنید، برای شیر دادن (کودک خود) نیز گزینش کنید؛ زیرا شیر طبایع را تغییر می دهد.

۱۷. رسول الله ﷺ: إنما تفسير حسن الخلق: ما أصاب الدنيا يرضى، وإن لم يصبه لم يسخط. (حكم النبي الأعظم، ج ۴، ص ۳۰۰ / كنز العمال، ج ۳، ص ۱۷)

پیامبر خدا ﷺ: معنای حسن خلق این است که اگر دنیا به انسان رو کرد راضی و خشنود باشد و اگر رو نکرد خشمگین و ناراحت نشود.

۱۸. قال رسول الله ﷺ: خير العمل ما نفع. (كنز الفوائد، ج ۱، ص ۲۱۶ / نهج الفصاحة، ص ۴۶۸)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بهترین اعمال آنست که سودمند باشد

۱۹. قال رسول الله ﷺ: الثلث و الثلث كثير إنك أن تذر ورثتك أغنياء خير من أن تذرهم عالة. (عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۲، ص ۱۱۷ / نهج الفصاحة، ص ۴۲۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: ضمن وصیت فقط ثلث مال خود را به دیگران ده و همان ثلث کافی است. زیرا تو اگر وارثان خود را بی نیاز کنی بهتر است تا اینکه آنها را نیازمند رها کنی

قال رسول الله ﷺ: إن الرجل ليعمل أو المرأة بطاعة الله تعالى ستين سنة ثم يحضرهما الموت فيضاران في الوصية فتجب لهما النار. (الصارم المهرقة في نقد الصواعق المحرقة لابن حجر الهيتمي، ص ۱۴۲ / نهج الفصاحة، ص ۲۷۹ / النهاية في غريب الحديث و الأثر، ج ۳، ص ۸۲ / لسان العرب، ج ۴، ص ۴۸۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: مرد یا زن شصت سال خدا را عبادت می کنند و هنگام مرگ در وصیت بحق رفتار نمی کنند و جهنم بر آنها واجب می شود.

۲۶. الإمام الصادق (ع): أَثَافِي الْإِسْلَامَ ثَلَاثَةً: الصَّلَاةُ، وَالزَّكَاةُ، وَالْوَلَايَةُ، لَا تَصِيحُ وَاحِدَةٌ مِنْهُنَّ إِلَّا بِصَاحِبَتَيْهَا. (الكافي، ج ۲، ص ۱۸ و مسائل الشيعة، ج ۱، ص ۱۶)

امام صادق (ع): پایه‌های اسلام سه تاست: نماز، زکات و ولایت؛ هیچ‌یک از این سه جز با آن دو دیگر، درست (و پذیرفته) نیست.

۲۷. الإمام الصادق (ع): الْمُؤْمِنُ فِي الدُّنْيَا غَرِيبٌ، لَا يَجْرُعُ مِنْ ذُلِّهَا، وَلَا يَتَنَافَسُ أَهْلُهَا فِي عَرِّهَا. (تحف العقول، ص ۳۷۰ / بحار الأنوار، ج ۷، ص ۲۵۴)

امام صادق (ع): مؤمن در دنیا غریب است، از خواری آن بی‌تابی نکند و برای (دستیابی به) عزتش با مردم رقابت نورزد.

۲۸. رسول الله (ص): أَنْظِرُوا مَنْ تُحَادِثُونَ؛ فَإِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَحَدٍ يَنْزِلُ بِهِ الْمَوْتُ إِلَّا مَثَلُ لَهُ أَصْحَابُهُ إِلَى اللَّهِ إِنْ كَانُوا خِيَارًا فَخِيَارًا وَإِنْ كَانُوا شِرَارًا فَشِرَارًا، وَلَيْسَ أَحَدٌ يَمُوتُ إِلَّا تَمَثَّلَتْ لَهُ عِنْدَ مَوْتِهِ. (الكافي، ج ۲، ص ۶۳۸ و مسائل الشيعة، ج ۱۲، ص ۲۳)

پیامبر خدا (ص): بنگرید، که با چه کسی هم‌سخن می‌شوید؛ زیرا هیچ‌کس نیست که مرگش در رسد، مگر اینکه یارانش که به‌سوی خدا رهسپارند در برابرش مجسم شوند. اگر خوب باشند به‌صورتی نیک و خوشایند مجسم شوند و اگر بد باشند به گونه‌ای بد و ناخوشایند و هیچ‌کس نیست که بمیرد، جز اینکه من به هنگام مرگش در برابر او نمایان شوم.

۲۹. الإمام الباقر (ع): لَا يَرَالُ الْمُؤْمِنُ فِي صَلَاةٍ مَا كَانَ فِي ذِكْرِ اللَّهِ، قَائِمًا كَانَ أَوْ جَالِسًا أَوْ مُضْطَجِعًا لِأَنَّ اللَّهَ يَقُولُ: الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَى جُنُوبِهِمْ. (تفسير العياشي، ج ۱، ص ۲۱۱ / الأمالي للمفيد، ص ۳۱۰ / الأمالي للطوسي، ص ۷۹)

امام باقر (ع): مؤمن تا زمانی که به یاد خدا باشد، ایستاده یا نشسته یا خفته؛ پیوسته در نماز است؛ خدا تعالی می‌فرماید: «آنان که خدا را ایستاده و نشسته و به پهلو خفته یاد می‌کنند».

۳۰. رسول الله (ص): لَمَّا سُئِلَ عَنْ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ، قَالَ: الَّذِينَ إِذَا رُؤُوا ذُكِرَ اللَّهُ. (میزان الحکمة، ج ۴، ص ۳۶۹۹ / الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۴، ص ۳۷۰ / تفسير ابن كثير، ط العلمية، ج ۴، ص ۲۴۲)

پیامبر خدا (ص): اولیاء و دوستان خدا کسانی هستند، که مشاهده آن‌ها یادآور خدا باشد.

۳۱. الإمام علي (ع): إِنَّ الْخَيْرَ وَالشَّرَّ لَا يُعْرِفَانِ إِلَّا بِالنَّاسِ فَإِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَعْرِفَ الْخَيْرَ فَاعْمَلِ الْخَيْرَ تَعْرِفَ أَهْلَهُ وَإِذَا أَرَدْتَ أَنْ

۲۰. قال رسول الله (ص): إِنَّ مِنَ الذَّنُوبِ ذُنُوبًا لَا يَكْفُرُهَا الصَّلَاةُ وَلَا الصَّيَامُ وَلَا الْحَجُّ وَلَا الْعُمْرَةُ، يَكْفُرُهَا الْهَمُومُ فِي طَلَبِ الْمَعِيشَةِ. (الجامع الصغير، ج ۱، ص ۳۷۶ / نهج الفصاحة، ص ۳۳۹)

رسول خدا (ص) فرمودند: بعضی گناهان هست که نماز و روزه و حج و عمره آن را محو نمی‌کند فقط گرفتاری در طلب معاش آن را نابود میکند.

۲۱. الإمام الصادق (ع): لَرُبَّمَا تَرَكَ بَعْضُ شِيعَتِنَا فِي افْتِتَاحِ أَمْرِهِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، فَيَمْتَحِنُهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بِمَكْرُوهِ لِيُنَبِّهَهُ عَلَى شُكْرِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَالثَّنَاءِ عَلَيْهِ. (التوحيد للصدوق، ص ۲۳۱ / وسائل الشيعة، ج ۷، ص ۱۶۹)

امام صادق (ع): گاه فردی از شیعیان ما کار خود را با بسم الله الرحمن الرحيم آغاز نمی‌کند و بدان سبب خدا عزوجل او را به گرفتاری و امری ناخوشایند مبتلا می‌کند، تا او را به ذکر سپاس و ستایش خدا تبارک و تعالی متنبه سازد.

۲۲. رسول الله (ص): مَنْ تَوَاضَعَ لِلَّهِ رَفَعَهُ اللَّهُ. (الزهد، ص ۵۵ / الكافي، ج ۲، ص ۱۲۲ / تحف العقول، ص ۴۶ / دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۱۱۶ / کامل الزیارات، ص ۲۷۱ / شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۱۴۱ / الأمالي للطوسي، ص ۱۸۲ / مکارم الاخلاق، ص ۳۲ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۷، ص ۱۱۱)

رسول خدا (ص): هر که برای خدا فروتنی کند، خداوند او را بالا برد.

۲۳. الإمام العسكري (ع): مَا تَرَكَ الْحَقَّ غَرِيبًا إِلَّا ذَلَّ، وَلَا أَخَذَ بِهِ ذَلِيلًا إِلَّا عَزَّ. (تحف العقول، ص ۴۸۹ / الوافي، ج ۲۶، ص ۲۸۵)

امام عسکری (ع): هیچ عزتمندی حق را فرو نگذاشت، مگر اینکه به ذلت افتاد و هیچ ذلیل و ناتوانی حق را نگرفت مگر اینکه عزیز و نیرومند شد.

۲۴. قال رسول الله (ص): كَفَى بكَ إِثْمًا أَنْ لَا تَرَالَ مَخَاصِمًا. (عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۱۹۱ / نهج الفصاحة، ص ۶۰۸)

رسول خدا (ص) فرمودند: همین گناه تو را بس که پیوسته در حال مخاصمه باشی.

۲۵. قال رسول الله (ص): صِنَائِعُ الْمَعْرُوفِ تَقِي مَصَارِعَ السَّوَاءِ. (الزهد، ص ۳۱ / الكافي، ج ۴، ص ۲۹ / تحف العقول، ص ۵۶ / من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۵۶ / الأمالي للصدوق، ص ۲۵۴ / نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۳ / الأمالي للطوسي، ص ۶۰۳)

رسول خدا (ص) فرمودند: اعمال نیک از سقوطهای بد جلوگیری میکند.

تَعْرِفَ الشَّرَّ فَاعْمَلِ الشَّرَّ تَعْرِفَ أَهْلَهُ. (تحف العقول، ص ۲۰۴ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۴۱)

امام علی (علیه السلام): خوبی و بدی جز با مردم شناخته نمی شوند. پس اگر خواهی که خوبی را بشناسی خوبی کن اهل آن را می شناسی و اگر خواهی بدی را بشناسی بدی کن اهلش را می شناسی.

۳۲. الإمام علی (علیه السلام) مِنْ كَلَامٍ لَهُ فِي سُحْرَةِ الْيَوْمِ الَّذِي ضُرِبَ فِيهِ: مَلَكْتَنِي غِنِي وَاَنَا جَائِسٌ، فَسَخَّ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَاذَا لَقِيتَ مِنْ أَمْتِكَ مِنَ الْأَوْدِ وَاللَّدِ؟ فَقَالَ: أَدْعُ عَلَيْهِمْ، فَقُلْتُ: أَبْذِلْنِي اللَّهُ بِهِمْ خَيْرًا مِنْهُمْ، وَأَبْذِلْهُمْ بِي شَرًّا لَهُمْ مَنِي. (نهج البلاغة للصبيح صالح، ص ۹۹ / بحار الأنوار، ج ۳۴، ص ۷۹)

از سخنان آن حضرت در سحرگاه روزی که ضربت خورد: نشستنه بودم که خواب چشمانم را ربود و در این هنگام پیامبر خدا ﷺ بر من آشکار گشت. عرض کردم: ای رسول خدا! از امت تو چه کژی ها و دشمنی ها که ندیدم؟ حضرت فرمود: نفرینشان کن. من گفتم: خداوند به جای آن ها بهترین افراد را به من دهد و به جای من بدترین کس را بر آنان مسلط کند.

۳۳. الإمام علی (علیه السلام) لَمَّا سُئِلَ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ﴾، فَمَا بَالُنَا نَدْعُو فَلَا نُجَابُ؟ لَأَنَّ قُلُوبَكُمْ خَانَتْ بِثَمَانٍ خَصَالٍ: إُولَئِكَ أَنْتُمْ عَرَفْتُمْ اللَّهَ فَلَمْ تُؤَدُّوا حَقَّهُ كَمَا أَوْجَبَ عَلَيْكُمْ، فَمَا أَغْنَتْ عَنْكُمْ مَعْرِفَتُكُمْ شَيْئًا... فَأَيُّ دُعَاءٍ يُسْتَجَابُ لَكُمْ مَعَ هَذَا وَقَدْ سَدَدْتُمْ أَبْوَابَهُ وَطُرُقَهُ؟! (اعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۶۹)

امام علی (علیه السلام) در پاسخ به این سؤال که: خداوند فرموده است «مرا بخوانید، اجابتتان می کنم». پس، چرا دعا می کنیم ولی دعایمان اجابت نمی شود؟ فرمود: زیرا دل های شما هشت خیانت کرده است: نخستین آن ها این است که شما خدا را شناختید اما حق او را چنان که بر شما واجب کرده است ادا نکردید؛ بنابراین، شناخت شما به کارتان نیامد... وقتی درها و راه های دعا را بسته اید چه دعایی از شما مستجاب می شود؟

الإمام الصادق (علیه السلام) أَيْضاً: لَأَنَّكُمْ لَا تَقُونَ لِلَّهِ بِعَهْدِهِ وَأَنَّ اللَّهَ يَقُولُ: ﴿أَوْفُوا بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ﴾، وَاللَّهُ لَوْ وَفَيْتُمْ لِلَّهِ لَوْفَى اللَّهُ لَكُمْ. (بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۶۸ / تفسیر کنز الدقائق و بحر الغرائب، ج ۱۱، ص ۴۰۱)

امام صادق: نیز در پاسخ به همین پرسش: زیرا شما به عهد و پیمان خدا وفا نمی کنید. خداوند می فرماید: «به عهد من وفا کنید به عهد شما وفا می کنم». به خدا قسم اگر به عهد خدا وفا می کردید، خداوند به عهد و پیمان شما وفا می کرد.

۳۴. حَجَّ عَلِيٌّ بْنُ الْحُسَيْنِ (علیه السلام) عَلَى نَاقَةٍ لَهُ أَرْبَعِينَ حِجَّةً، فَمَا قَرَعَهَا بِسَوْطِهِ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۲۹۳ / مكارم الأخلاق، ص ۲۶۳)

علی بن حسین (علیه السلام) چهل بار با شتر خود به حج رفت و یک تازیانه بر آن نزد.

رسول الله ﷺ: اضْرِبُوهَا عَلَى النَّفَارِ، وَلَا تَضْرِبُوهَا عَلَى الْغِثَارِ. (المحاسن، ج ۲، ص ۶۳۳ / الکافی، ج ۶، ص ۵۳۸ / تهذیب الأحکام، تحقیق خراسان، ج ۶، ص ۱۶۵)

پیامبر خدا ﷺ: حیوان را برای چموشی و سرکشی کردن بزنی، اما برای لغزیدن و به سر درآمدن نزنید.

۳۵. الإمام الحسن (علیه السلام): مَا فَتَحَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَلَى أَحَدٍ بَابَ مَسْأَلَةٍ فَخَزَنَ عَنْهُ بَابَ الْإِجَابَةِ. (العدد القوية لدفع المخاوف اليومية، ص ۳۲ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۱۳)

امام حسن (علیه السلام): خداوند باب مسألت و دعا را به روی هیچ کس نگشود، که باب اجابت را به روی او بسته باشد.

۳۶. الْبَرَنْطِيَّةُ قُلْتُ لِلرَّضَا (علیه السلام): جُعِلْتُ فِدَاكَ، إِنِّي قَدْ سَأَلْتُ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى حَاجَةً مِنْكَ كَذَا وَكَذَا سَنَةً وَقَدْ دَخَلَ قَلْبِي مِنْ إِبْطَائِهَا شَيْءٌ... فَقَالَ لِي: أَخْبِرْنِي عَنْكَ لَوْ أَنِّي قُلْتُ قَوْلًا كُنْتُ تَتَّقِي بِهِ مِنِّي؟ قُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ، وَإِذَا لَمْ أَثِقْ بِقَوْلِكَ فِيمَنْ أَثِقُ؟!... قَالَ: فَكُنْ بِاللَّهِ أَوْثَقَ، فَإِنَّكَ عَلَى مَوْعِدٍ مِنَ اللَّهِ، أَلَيْسَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَقُولُ ﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي...﴾. (قرب الإسناد، ط الحديثة، ص ۳۸۶ / بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۶۷)

برنطی: به حضرت رضا (علیه السلام) عرض کردم: فدایت شوم، من چند سال است که از خدا حاجتی می خواهم و از تأخیر در اجابتش در دلم شبهه ای پدید آمده است... حضرت به من فرمود: بگو بدانم اگر من سخنی به تو بگویم آیا به آن اعتماد می کنی؟ عرض کردم: فدایت شوم، اگر به سخن شما اعتماد نکنم به چه کسی اعتماد کنم؟... حضرت فرمود: پس، به خدا بیشتر اعتماد داشته باش؛ زیرا خداوند به تو وعده (اجابت) داده است. مگر نه اینکه خدا تبارک و تعالی می فرماید: «هرگاه بندگانم درباره من از تو پرسند...»؟

۳۷. الإمام الصادق (علیه السلام): لَمَّا سَأَلَهُ شِهَابُ بْنُ عَبْدِ رَبِّهِ عَنِ النَّوْشِعِ عَلِي الْأَخْوَانِ فِي السَّفَرِ: لَا تَفْعَلْ يَا شِهَابُ إِنْ بَسَطْتَ وَبَسَطُوا أَجَحَفْتَ بِهِمْ وَإِنْ هُمْ أَمْسَكُوا أَذَلَّتْهُمْ فَاصْحَبْ نَظْرَاءَكَ فَاصْحَبْ نَظْرَاءَكَ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۵۷ / الکافی، ج ۴، ص ۲۸۷ / من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۲۷۹ / مكارم الأخلاق، ص ۲۵۱)

امام صادق (علیه السلام): در پاسخ به سوال شهاب بن عبد ربه از بخشش به برادران در هنگام مسافرت فرمود: ای شهاب، این کار را مکن، زیرا

اگر تو گشاده‌دستی کنی و آنها نیز (از روی ناچاری) گشاده‌دستی کنند، به آنان احجاف کرده باشی و اگر خود داری کنند، آنان را خوار و خجلت زده کرده باشی. پس با افراد هم سطح خودت هم سفر شو.

۳۸. الإمام الصادق (علیه السلام): إِذَا ظَلِمَ الرَّجُلُ فَظَلَّ يَدْعُو عَلَى صَاحِبِهِ قَالَ اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ: إِنَّ هَاهُنَا آخَرٌ يَدْعُو عَلَيْكَ، يَرْعُمُ أَنْكَ ظَلَمْتَهُ، فَإِنْ شِئْتَ أَجَبْتُكَ وَأَجَبْتُ عَلَيْكَ، وَإِنْ شِئْتَ آخَرْتُكَمَا فَيُوسِعُكُمَا عَفْوِي. (الأمالي للصدوق، ص ۳۱۸ / روضة الواعظين و بصيرة المتعطين، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۶۶)

امام صادق (علیه السلام): هرگاه مردی ستم بیند و به ستمگر خود نفرین کند، خداوند فرماید: کس دیگری هم هست که می‌گوید به او ستم کرده‌ای و تو را نفرین می‌کند. اگر خواهی نفرین هر دوی شما را مستجاب کنم و اگر خواهی به تأخیر اندازم تا مشمول عفو شوی.

۳۹. الإمام الصادق (علیه السلام): ثَلَاثُ دَعَوَاتٍ لَا يَحْبِبَنَّ عَنْ اللَّهِ تَعَالَى: دَعَاءُ الْوَالِدِ لَوْلَدِهِ إِذَا بَرَّهْ، وَ دَعْوَتُهُ عَلَيْهِ إِذَا عَقَّهْ، وَ دَعَاءُ الْمَظْلُومِ عَلَى ظَالِمِهِ، وَ دَعَاؤُهُ لِمَنْ انْتَصَرَ لَهُ مِنْهُ، وَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ دَعَا لِأَخٍ لَهُ مُؤْمِنٍ وَ آسَاءَ فِينَا، وَ دَعَاؤُهُ عَلَيْهِ إِذَا لَمْ يُؤَاوِهِ مَعَ الْقُدْرَةِ عَلَيْهِ وَ اضْطِرَّارِ أَخِيهِ إِلَيْهِ. (الأمالي للطوسي، ص ۲۸۰ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۷۱ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۳۳)

امام صادق (علیه السلام): سه دعاست که از خدا تعالی پوشیده نمی‌ماند (و مستجاب می‌شود): دعای پدر در حق فرزندش هرگاه نسبت به او نیکوکار و فرمانبردار باشد، نفرین پدر در حق او هرگاه وی را بیازارد و نافرمانی کند، نفرین ستمدیده در حق ستمگر، دعای ستمدیده در حق کسی که انتقام او را از ستمگر گرفته باشد، دعای مرد مؤمن در حق برادر مؤمن خود که به‌خاطر ما او را کمک مالی کرده باشد و نفرین او در حق کسی که برادرش به وی محتاج شده و او می‌توانسته است نیازش را برطرف سازد و نکرده است.

۴۰. الإمام علي (علیه السلام): مِنَ الْحِكْمَةِ أَنْ لَا تُنَارِعَ مَنْ فَوْقَكَ، وَ لَا تُسْتَذِلَّ مَنْ دُونَكَ، وَ لَا تَتَعَاطَى مَا لَيْسَ فِي قُدْرَتِكَ، وَ لَا تُشْرِكَ الْأَمْرَ عِنْدَ الْإِقْبَالِ وَ تَطْلُبُهُ عِنْدَ الْإِدْبَارِ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۴۷۳ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۶۸)

امام علی (علیه السلام): از حکمت است که با فرادست خود نستیزی و فرودستت را خوار نشماری و به کاری که در توان تو نیست نپردازی و زبانت با دلت و گفتارت با کردارت ناسازگار نباشد و درباره آنچه نمی‌دانی سخن نگویی و وقتی کاری به تو رو می‌آورد رهایش نکنی و چون از تو روی گرداند دنبالش نروی.

چهل حدیث ۳۵

۶. أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى عَزِيزٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: ... إِذَا أُوتِيتَ رِزْقًا مِّنِّي فَلَا تَنْظُرَ إِلَى قِلَّتِهِ، وَ لَكِنِ انْظُرْ مَنْ أَهْدَاهُ. (الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۱۶۹ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۲، ص ۶۸)

خدای تعالی به عزیر علیه السلام وحی فرمود: ... هرگاه از جانب من به تو رزقی رسید به مقدار اندک آن نگاه مکن، بلکه به کسی بنگر که آن را به تو ارزانی داشته است.

۷. الإمام الباقر عليه السلام: الْأَرْزَاقُ مَوْطُوفَةٌ مَقْسُومَةٌ، وَلِلَّهِ فَضْلٌ يَفْسِمُهُ مِنْ طُلُوعِ الْفَجْرِ إِلَى طُلُوعِ الشَّمْسِ، وَ ذَلِكَ قَوْلُهُ: "وَأَسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ" ثُمَّ قَالَ: وَ ذَكَرَ اللَّهُ بَعْدَ طُلُوعِ الْفَجْرِ، أَبْلَغُ فِي طَلَبِ الرِّزْقِ مِنَ الضَّرْبِ فِي الْأَرْضِ. (تفسير العياشي، ج ۱، ص ۲۴۰ / الفصول المهمة في أصول الأئمة، تكملة الوسائل، ج ۱، ص ۲۷۲)

امام باقر علیه السلام: روزیها معین و تقسیم شده است، و خدای را فضل و زیادتی است که آن را از طلوع فجر تا طلوع خورشید تقسیم می کند و این فرموده اوست که: «از خدا فضل او را بخواهید». امام سپس فرمود: ذکر خدا بعد از طلوع فجر در تحصیل روزی مؤثرتر است از سفر کردن و کوشیدن.

۸. رسول الله صلى الله عليه وآله: إِنَّ عَلَى كُلِّ حَقٍّ حَقِيقَةً وَ عَلَى كُلِّ صَوَابٍ نُورًا، فَمَا وَافَقَ كِتَابَ اللَّهِ فَخُذُوهُ، وَ مَا خَالَفَ كِتَابَ اللَّهِ فَدَعُوهُ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۲۶ / تفسير العياشي، ج ۱، ص ۸ / الكافي، ج ۱، ص ۶۹ / الأمالي للصدوق، ص ۳۶۷ / رسالة في المهر، ص ۳۰ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۵۲)

پیامبر خدا ﷺ: هر حقی حقیقتی دارد و هر امر درستی نوری؛ پس آنچه با کتاب خدا سازگار بود آن را بپذیرید و اگر مخالف کتاب خدا بود رهاش کنید.

۹. خَلَادٌ عَنْ رَجُلٍ قَالَ: كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَجَاءَهُ سَائِلٌ فَأَعْطَاهُ دِرْهَمًا ثُمَّ جَاءَ آخَرُ فَأَعْطَاهُ دِرْهَمًا ثُمَّ جَاءَ آخَرُ فَأَعْطَاهُ دِرْهَمًا ثُمَّ جَاءَ الرَّابِعُ فَقَالَ لَهُ يَزْرُقُكَ رَبُّكَ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا فَقَالَ لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ كَانَ عِنْدَهُ عِشْرُونَ أَلْفَ دِرْهَمٍ وَ أَرَادَ أَنْ يُخْرِجَهَا فِي هَذَا الْوَجْهِ لَأَخْرَجَهَا ثُمَّ بَقِيَ لَيْسَ عِنْدَهُ شَيْءٌ ثُمَّ كَانَ مِنَ الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ دَعَوْا فَلَمْ يُسْتَجَبْ لَهُمْ دَعْوَةٌ. (الأمالي للطوسي، ص ۶۷۹ / مجموعة وران، ج ۲، ص ۸۳)

راوی میگوید: خدمت امام صادق علیه السلام نشستیم بودیم که سائلی آمد، حضرت يك درهم به او داد. سپس يكي ديگر آمد حضرت يك درهم به او داد؛ سومي وارد شد حضرت يك درهم به او داد؛ چهارمي آمد حضرت به او فرمود: خداوند روزیت را بدهد. آنگاه رو به ما کرد و فرمود: اگر يك نفر از شما بيست هزار درهم داشته باشد و بخواهد همه را در اين راه خرج کند، خرج می شود و خودش بي چيز می ماند؛

۱. الإمام الصادق عليه السلام: إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَا يَخَافُ مِنْ شَيْءٍ وَ هُوَ عَلَامَةٌ كُلِّ مُؤْمِنٍ. (صفات الشيعة، ص ۳۵ / بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۳۰۵)

امام صادق علیه السلام: مؤمن کسی است که از هیچ چیز نمی ترسد و این نشانه هر مؤمنی است.

۲. الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ بَلَغَهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْءٌ مِنَ الثَّوَابِ فَفَعَلَ ذَلِكَ طَلَبَ قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ لَهُ ذَلِكَ الثَّوَابُ وَ إِنْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَقُلْهُ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۵ / مناجات الهيات حضرت امير عليه السلام و ما نزل من القرآن في علي عليه السلام، ص ۲۸)

امام صادق علیه السلام: هر کس از قول پیامبر شنیده باشد که فلان کار ثواب دارد و آن را، به نیت فرمایش پیامبر ﷺ، انجام دهد همان ثواب برایش منظور شود هر چند پیامبر ﷺ نگفته باشد.

۳. الإمام علي عليه السلام: الْمُبَادَرَةُ إِلَى الْعَفْوِ مِنْ أَخْلَاقِ الْكِرَامِ، الْمُبَادَرَةُ إِلَى الْإِنْتِقَامِ مِنْ شَيْمِ اللَّثَامِ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۲۷ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۸۴)

امام علی علیه السلام: شتاب در عفو و گذشت از خوی های بزرگواران است و شتاب در انتقام گیری از خصلت های فرومایگان است.

۴. الإمام الصادق عليه السلام: رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا اجْتَرَّ مَوَدَّةَ النَّاسِ إِلَى نَفْسِهِ، فَحَدَّثَهُمْ بِمَا يَعْرِفُونَ، وَ تَرَكَ مَا يُنْكِرُونَ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۲۳ / الغيبة للنعماني، ص ۳۶ / دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۶۱)

امام صادق علیه السلام: رحمت خدا بر آن بنده ای که دوستی مردم را به خود جلب کند و با آنان در حد فهم و شناختشان سخن بگوید و از گفتن آنچه توان فهمش را ندارند و انکار می کنند خود داری کند.

۵. الإمام الصادق عليه السلام: لَا تُطْلِعْ صَدِيقَكَ مِنْ سِرِّكَ إِلَّا عَلَى مَا لَوْ أَطْلَعَ عَلَيْهِ عَدُوُّكَ لَمْ يُضْرَكَ فَإِنَّ الصَّدِيقَ قَدْ يَكُونُ عَدُوُّكَ يَوْمًا مَا. (تحف العقول، ص ۳۱۲ / الأمالي للصدوق، ص ۶۷۰ / روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، ط القديمة، ج ۲، ص ۳۸۸ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۲۳)

امام صادق علیه السلام: دوست را از راز خود آگاه مکن مگر آن چیزی که اگر دشمنت از آن آگاه شود به تو ضرری نمی رساند زیرا دوست نیز ممکن است که روزی دشمن شود.

چنین کسی در زمره سه نفری باشد که دعا می‌کنند و دعایشان مستجاب نمی‌شود.

الإمام الصادق (ع): أَعْطُوا الْوَاحِدَ وَالْاِثْنَيْنِ وَالثَّلَاثَةَ ثُمَّ أَنْتُمْ بِالْخِيَارِ. (عدة الداعي ونجاح الساعي، ص ۱۰۱/ بحار الأنوار، ج ۹۳، ص ۱۵۹)

امام صادق (ع): به سائل اول و دوم و سوم بدهید و پس از آن اختیار با شماست.

الإمام الصادق (ع): أَطْعَمُوا ثَلَاثَةً ثُمَّ أَنْتُمْ بِالْخِيَارِ عَلَيْهِ، إِنْ شِئْتُمْ أَنْ تَرْدَادُوا فَارْزَادُوا وَإِلَّا فَقَدْ أَذَيْتُمْ حَقَّ يَوْمِكُمْ. (عدة الداعي ونجاح الساعي، ص ۱۰۱)

امام صادق (ع): تا سه سائل را غذا بدهید. پس از آن مختارید، اگر خواستید نیز به آن‌ها بدهید و گرنه وظیفه آن روز خود را انجام داده‌اید.

۱۰. قال رسول الله (ص): إِنْ مِنَ النَّاسِ نَاسًا مَفَاتِيحَ لِلْخَيْرِ مَغَالِيقَ لِلشَّرِّ وَ إِنْ مِنَ النَّاسِ نَاسًا مَفَاتِيحَ لِلشَّرِّ مَغَالِيقَ لِلْخَيْرِ. (نهج الفصاحة، ص ۳۴۰/ کتاب السنة، ج ۱، ص ۱۲۷)

رسول خدا (ص) فرمودند: بعضی مردم کلید خیرند و قفل شر و بعضی دیگر کلید شرند و قفل خیر خوشا بحال آن کسی که خداوند کلید خیر را در دست او قرار داده

۱۱. ابْنُ الْأَدْرِعِ: إِنْ رَسُولَ اللَّهِ (ص) رَأَى رَجُلًا يُصَلِّيَ فَنَظَرَ لَهُ بِبَصَرِهِ سَاعَةً فَقَالَ: أَتَرَاهُ يُصَلِّيَ صَادِقًا؟ قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَذَا أَكْثَرُ أَهْلِ الْمَدِينَةِ صَلَاةً، فَقَالَ: لَا تَسْمَعُهُ فَتَهْلِكُهُ، وَقَالَ: إِنْ اللَّهَ إِنَّمَا أَرَادَ بِهِذِهِ الْأُمَّةَ الْيُسْرَى وَلَا يُرِيدُ بِهِمُ الْعُسْرَ. (تفسير ابن كثير، ج ۱، ص ۲۲۳/ الدر المنثور في التفسير بالماثور، ج ۱، ص ۶۴۶)

رسول خدا (ص) مردی را در حال نماز خواندن دید لحظاتی به او نگاه کرد و سپس فرمود: آیا فکر می‌کنی که او به راستی نماز می‌خواند؟ عرض کردم: ای رسول خدا، او از همه مردم مدینه بیشتر نماز می‌خواند. فرمود: این حرف را به خود او مگو که نابودش می‌کنی. سپس فرمود: همانا خداوند برای این امت آسانی می‌خواهد و خواستار در سختی افتادن آن‌ها نیست.

۱۲. الإمام الصادق (ع) بَعْدَ ذِكْرِ لِبَاسِ الْإِمَامِ عَلِيِّ (ع): هَذَا اللَّبَاسُ الَّذِي يَنْبَغِي أَنْ تَلْبَسُوهُ، وَلَكِنْ لَا تَقْدِرُ أَنْ تَلْبَسَ هَذَا الْيَوْمَ، لَوْ فَعَلْنَا لَقَالُوا: مَجْنُونٌ، أَوْ لَقَالُوا: مُرَاءٍ، فَإِذَا قَامَ قَائِمُنَا كَانَ هَذَا اللَّبَاسُ. (مكارم الأخلاق، ص ۱۱۳/ بحار الأنوار، ج ۷۶، ص ۳۱۱)

امام صادق (ع) بعد از وصف نوع جامه امام علی (ع): این همان لباسی است که سزاوار است شما بپوشید. اما امروز ما نمی‌توانیم چنین جامه‌ای بپوشیم؛ زیرا اگر این کار را بکنیم، خواهند گفت: دیوانه

است، یا خواهند گفت: ریاکار است. اما زمانی که قائم ما ظهور کند، همان لباس (امام علی) پوشیده خواهد شد.

الإمام الرضا (ع): إِنْ أَهْلَ الضَّعْفِ مِنْ مَوَالِيٍّ يُحِبُّونَ أَنْ أَجْلِسَ عَلَيَّ اللَّبُودَ وَ أَلْبَسَ الْخَشَنَ، وَ لَيْسَ يَتَحَمَّلُ التَّرْمَانُ ذَلِكَ. (مكارم الأخلاق، ص ۹۸/ بحار الأنوار، ج ۷۶، ص ۳۰۹)

امام رضا (ع): دوستداران بی‌بضاعت من دوست دارند که من روی نم‌د بنشینم و لباس درشت بپوشم، درحالی که زمانه (ما) این را نمی‌پذیرد.

۱۳. الإمام الكاظم (ع): ثَلَاثُ مَوْبِقَاتٍ: نَكْتُ الصَّفْقَةَ، وَ تَرَكُ السُّنَّةَ، وَ فِرَاقُ الْجَمَاعَةِ. (مسائل علي بن جعفر و مستدرکاتها، ص ۳۴۵/ المحاسن، ج ۱، ص ۹۴/ الجعفریات، ص ۲۳۱/ الخصال، ج ۱، ص ۸۵)

امام کاظم (ع): سه چیز مایه هلاکت است: پیمان شکنی، رها کردن سنت و جدا شدن از جماعت و مردم.

۱۴. الإمام الباقر (ع): مَنْ لَمْ يُوصِ عِنْدَ مَوْتِهِ لِذَوِي قَرَابَتِهِ مِمَّنْ لَا يَرِثُهُ فَقَدْ خَتَمَ عَمَلَهُ بِمَعْصِيَةٍ. (تفسير العياشي، ج ۱، ص ۷۶/ من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۱۸۳/ تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۹، ص ۱۷۶/ روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۸۲/ مكارم الأخلاق، ص ۳۶۳/ فقه القرآن، ج ۲، ص ۳۱۶/ مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۱، ص ۲۵۲/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۳۵)

امام باقر (ع): هرکس در هنگام مرگ خود برای خویشاوندانش که از او ارث نمی‌برند وصیت نکند عمل خود را به معصیتی ختم کرده است.

۱۵. الإمام علي (ع): بِالصَّدَقِ وَ الْوَفَاءِ تَكْمُلُ الْمُرُوءَةُ لِأَهْلِهَا. (تصنيف غررالحكم و دررالكلم، ص ۲۱۹)

امام علی (ع): با صداقت و وفاداری است که مردانگی برای ارباب مروت به کمال می‌رسد.

۱۶. رسول الله (ص): أَيُّمَا امْرَأَةٍ رَفَعَتْ مِنْ بَيْتِ زَوْجِهَا شَيْئًا مِنْ مَوْضِعٍ إِلَى مَوْضِعٍ تُرِيدُ بِهِ صَلَاحًا نَظَرَ اللَّهُ إِلَيْهَا. (الأمالي للصدوق، ص ۴۱۱/ الأمالي للطوسي، ص ۶۱۸)

پیامبر خدا (ص): هر زنی که در خانه شوهر خود به قصد مرتب کردن آن، چیزی را جا به جا کند خداوند به او نظر افکند.

۱۷. رسول الله (ص): جَعَلَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ صَلَةً بَيْنَهُ وَ بَيْنَ عِبَادِهِ، فَحَسْبُ أَحَدِكُمْ أَنْ يَتَمَسَكَ بِخُلُقٍ مُتَّصِلٍ بِاللَّهِ. (مجموعه تورام، ج ۲، ص ۱۲۲)

پیامبر خدا (ص): خدا سبحان مکارم اخلاق را سبب پیوند میان خود و بندگانش قرار داده است، پس، هریک از شما را همین بس که به خوبی که متصل به خداست چنگ آویزد.

امام کاظم علیه السلام به مردی که عرض کرد: به من سفارشی فرمایید، فرمود: زبانت را نگه دار تا عزیز گردی و زمام اختیار خودت را به دست مردم مسپار، که ذلیل می شوی.

۲۴. قال رسول الله ﷺ: كفى بالمرء شرًا أن يشار إليه بالأصابع. (نهج الفصاحة، ص ۶۰۷ / تاریخ دمشق، ج ۳۳، ص ۱۸)
رسول خدا ﷺ فرمودند: بدی مرد همین بسکه انگشت نما باشد.

۲۵. قال رسول الله ﷺ: عليك بالبر فإن صاحب البر يعجبه أن يكون الناس بخير وفي خصب. (الجامع الصغير، ج ۲، ص ۱۶۲ / حكم النبي الأعظم، ج ۳، ص ۵۴۲)
رسول خدا ﷺ فرمودند: بنیکی کوش که علامت نیکوکار است که دوست دارد مردم در خیر و فراوانی باشند.

۲۶. رسول الله ﷺ: لأشققن يوم القيامة لمن كان في قلبه جناح بعوضة إيمان. (حكم النبي الأعظم، ج ۲، ص ۵۴۹ / تاریخ بغداد، ج ۱۲، ص ۳۷۵)
پیامبر خدا ﷺ: من در روز قیامت کسی را که در دلش به اندازه بال پشه ای ایمان باشد، قطعاً شفاعت خواهم کرد.

۲۷. الإمام علي عليه السلام: العاقل من يرهّد فيما يرغب فيه الجاهل. (عيون الحكم والمواظع للشي، ص ۴۸ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۸۱)
امام علی عليه السلام: خردمند کسی است که به آنچه نادان راغب است او بی اعتنا و بی میل باشد.

۲۸. الإمام الباقر عليه السلام: من مات دون الإربعين فقد اختسّر، ومن مات دون أربعة عشر يوماً فموتُهُ موتٌ فجأة. (الكافي، ج ۳، ص ۱۱۹ / مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۱۳، ص ۲۷۲)
امام باقر عليه السلام: کسی که زیر چهل سالگی بمیرد، نابهنگام (و به عمر غیر طبیعی) مرده است و کسی که کمتر از چهارده روز (بیماری بکشد و) بمیرد، مرگش مرگ ناگهانی است.

۲۹. الإمام علي عليه السلام: أصل صلاح القلب اشتغاله بذكر الله. (عيون الحكم والمواظع للشي، ص ۱۲۰ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۱۹۸)
امام علی عليه السلام: ریشه صلاح و پاکی دل، پرداختن آن به ذکر خداست.

۳۰. الإمام زين العابدين عليه السلام: هلك من ليس له حكيمة يرشده، و ذل من ليس له سفيه يعضده. (كشف الغمة في معرفة الأئمة، ج ۲، ص ۱۱۳ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۱۳)

۱۸. قال رسول الله ﷺ: ما أهدى المرء المسلم لأخيه هدية أفضل من كلمة حكمة يريده الله بها هدى أو يرده بها عن ردى. (التفسير الأثرى الجامع، ج ۶، ص ۴۲۸ / الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۲، ص ۴۳)
رسول خدا ﷺ فرمودند: مرد مسلمان ببرادر خویش هدیه ای بهتر از سخن حکمت آمیزی که خدا بوسیله آن هدایت وی افزون کند یا خطری از وی بگرداند نتواند داد.

۱۹. قال رسول الله ﷺ: إن الرجل إذا نظر إلى امرأته و نظرت إليه نظر الله تعالى إليهما نظر الرحمة؛ (نهج الفصاحة، ص ۲۷۸ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۳۰۲)
رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی مرد بزن خود نگرد و زنش بدو نگرد خداوند بدیده رحمت بر آنها می نگرد.

۲۰. قال رسول الله ﷺ: من باع عيباً لم يبينه لم يزل في مقت الله. (حكم النبي الأعظم، ج ۷، ص ۵۴ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۵۸۵)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که چیز معیوبی فروشد و نگوید پیوسته در دشمنی خدا باشد

۲۱. الإمام علي عليه السلام: أقل ما يجب للمنع أن لا يعصى بنعمته. (غرر الحكم و درر الکلم، ص ۲۱۰ / عيون الحكم والمواظع للشي، ص ۱۲۳)
امام علی عليه السلام: کمترین وظیفه در قبال منعم، این است که با نعمتش نافرمانی نشود.

۲۲. الإمام الهادي عليه السلام: لما كلم الله عز وجل موسى بن عمران عليه السلام... قال: إلهي، فما جزاء من أتم الوضوء من خشيتك؟ قال: أبعثه يوم القيامة و له نورٌ بين عينيه يتلألأ. (الأمالي للصدوق، ص ۲۰۹ / فضائل الأشهر الثلاثة، ص ۸۹ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ط القديمة، ج ۲، ص ۳۰۶ / الجواهر السنية في الأحاديث القدسية، ص ۱۱۲)

امام هادی عليه السلام: زمانی که خداوند عزوجل با موسی بن عمران عليه السلام سخن گفت... عرض کرد: خدایا، پاداش کسی که از خشیت تو وضو را کامل به جا آورد چیست؟ فرمود: روز قیامت او را در حالی مبعوث می کنم که در پیشانی اش نوری می درخشد.

۲۳. الإمام الكاظم عليه السلام: لرجل قال له: أوصني: أحفظ لسانك تعز، ولا تمكن الناس من قيادك فتذل رقتك. (الكافي، ج ۲، ص ۱۱۳ / وسائل الشيعة، ج ۱۲، ص ۱۹۰)

امام سجاده علیه السلام: هرکس خردمندی نداشته باشد که ارشادش کند تباه شود و هرکس نابخردی نداشته باشد که حمایتش کند خوار گردد.

۳۱. الإمام الصادق علیه السلام: أَرْبَعٌ لَا يَسْتَجَابُ لَهُمْ دَعَاءُ: الرَّجُلُ جَالِسٌ فِي بَيْتِهِ يَقُولُ: يَا رَبِّ ارْزُقْنِي، فيقولُ لَهُ: أَلَمْ أَمُرْكَ بِالطَّلَبِ؟! وَ رَجُلٌ كَانَتْ لَهُ امْرَأَةٌ فَدَعَا عَلَيْهَا، فيقولُ: أَلَمْ أَجْعَلْ أَمْرَهَا بِيَدِكَ؟! وَ رَجُلٌ كَانَ لَهُ مَالٌ فَأَفْسَدَهُ فيقولُ: يَا رَبِّ ارْزُقْنِي، فيقولُ لَهُ: أَلَمْ أَمُرْكَ بِالْاِقْتِصَادِ؟!... وَ رَجُلٌ كَانَ لَهُ مَالٌ فَأَدَانَهُ بِغَيْرِ بَيِّنَةٍ فيقولُ: أَلَمْ أَمُرْكَ بِالشَّهَادَةِ؟! (الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۳۳ / جامع أحاديث الشيعة للبروجردي، ج ۲، ص ۷۲)

امام صادق علیه السلام: دعای چهار کس مستجاب نمی شود: مردی که در خانه اش بنشیند و بگوید: خدایا! روزی مرا برسان. پس خداوند به او می فرماید: مگر به تو دستور نداده ام که در طلب کسب روزی برآیی؟ و مردی که زنش را نفرین کند: پس خداوند می فرماید: مگر کار او را به تو واگذار نکرده ام؟ نیز مردی که مال و ثروتی داشته باشد و آن را هدر دهد و بگوید: خدایا! مرا روزی ده؛ پس خداوند پاسخش دهد: مگر به تو دستور ندادم که صرفه جو باش؟... و مردی که مال خود را بدون مدرک و گواه به کسی وام دهد؛ پس خداوند به او گوید: مگر به تو دستور نداده ام که (هنگام وام دادن) گواه و مدرک بگیری؟

۳۲. رسول الله صلی الله علیه و آله: سَأَلْتُ اللَّهَ أَنْ لَا يَسْتَجِيبَ دَعَاءَ حَبِيبٍ عَلَيَّ حَبِيبِي. (بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۷۸ / مستدرک المسائل و مستنبط المسائل، ج ۵، ص ۲۵۷)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: من از خداوند خواهم که نپذیرد دوست را در حق دوستش مستجاب نکند.

۳۳. الإمام الحسين علیه السلام: لَا تَصِفَنَّ لِمَلِكٍ دَوَاءً، فَإِنْ نَفَعَهُ لَمْ يَحْمَدَكَ، وَ إِنْ ضَرَّهُ أَتَهَمَكَ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۸۴ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۹۸)

امام حسین علیه السلام: برای پادشاه دارو نسخه مکن؛ زیرا اگر سودمند افتد از تو سپاسگزاری نکند و اگر زیان رساند تو را متهم سازد.

۳۴. ابن عباس رضی الله عنه: نَهَى [رسول الله صلی الله علیه و آله] عَنْ قَتْلِ كُلِّ ذِي رُوحٍ إِلَّا أَنْ يُؤْذِيَ. (ميزان الحکمة، ج ۳، ص ۲۷۵ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۷۰۲)

ابن عباس: پیامبر ابن عباس: [رسول الله صلی الله علیه و آله] از کشتن هر جاننداری نهی فرمود، مگر آنکه آزار برساند.

۳۵. رسول الله صلی الله علیه و آله: إِنَّ اللَّهَ لَيُؤَيِّدُ هَذَا الدِّينَ بِالرَّجُلِ الْفَاجِرِ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۱۹ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲، ص ۳۰۹)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: خداوند این دین را به وسیله مرد بدکار تقویت می کند.
رسول الله صلی الله علیه و آله: إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَيُؤَيِّدُ الْإِسْلَامَ بِرَجُلٍ مَا هُمْ مِنْ أَهْلِهِ. (ميزان الحکمة، ج ۲، ص ۹۵۶ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۲۷۴)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: خدا تبارک و تعالی اسلام را به وسیله مردانی که اهل دین و دینداری نیستند تأیید و یاری می کند.
رسول الله صلی الله علیه و آله: سَيُشَدُّ هَذَا الدِّينُ بِرَجُلٍ لَيْسَ لَهُمْ عِنْدَ اللَّهِ خَلَاقٌ. (نهج الفصاحة، ص ۵۲۶ / كنز العمال، ج ۱۰، ص ۱۸۴)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: به زودی این دین به وسیله مردانی استوار خواهد شد که نزد خداوند هیچ بهره ای ندارند.

۳۶. رسول الله صلی الله علیه و آله: لَمَّا سَأَلَهُ جَابِرٌ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ ﴿لَهُمُ الْبُشْرَى...﴾: مَا سَأَلَنِي عَنْهَا أَحَدٌ، هِيَ الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ بِرَأْيِهَا الْمُسْلِمُ أَوْ تَرَى لَهُ، وَ فِي الْآخِرَةِ الْجَنَّةُ. (سعد السعود للنفوس، ص ۱۹۷ / بحار الأنوار، ج ۵۸، ص ۱۹۱)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: در پاسخ به پرسش جابر از آیه «بشارت است آنان را...» فرمود: تاکنون کسی درباره آن از من نپرسیده است. آن بشارت در دنیا رؤیای راستی است که مسلمان می بیند یا برایش دیده می شود و در آخرت بهشت باشد.

الإمام الرضا علیه السلام: إِنْ رَسُولَ اللَّهِ كَانَ إِذَا أَصْبَحَ قَالَ لِأَصْحَابِهِ: هَلْ مِنْ مُبَشِّرَاتٍ؟ يَعْنِي بِهِ الرُّؤْيَا. (الكافي، ج ۸، ص ۹۰ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۵، ص ۳۱۸)

امام رضا علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله صبح که می شد به اصحابش می فرمود: آیا کسی نویددهنده ای دارد؟ منظور آن حضرت رؤیا بود.

۳۷. ذَكَرَ عِنْدَ النَّبِيِّ صلی الله علیه و آله رَجُلٌ فَقِيلَ لَهُ: خَيْرٌ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، خَرَجَ مَعَنَا حَاجًّا فَإِذَا نَزَلْنَا لَمْ يَنْزِلْ يَهْلُلُ اللَّهَ حَتَّى نَرْتَحِلَ، فَإِذَا ارْتَحَلْنَا لَمْ يَنْزِلْ يَذْكُرُ اللَّهَ حَتَّى نَنْزِلَ، فَقَالَ النَّبِيُّ صلی الله علیه و آله: فَمَنْ كَانَ يَكْفِيهِ عِلْفٌ نَاقَتِهِ، وَ صُنْعٌ طَعَامِهِ؛ قَالُوا: كُلُّنَا، فَقَالَ: كُلُّكُمْ خَيْرٌ مِنْهُ. (مكارم الأخلاق، ص ۲۶۵ / بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۲۷۴)

رُوي عن النبي صلی الله علیه و آله أَنَّهُ أَمَرَ أَصْحَابَهُ بِذَبْحِ شَاةٍ فِي سَفَرٍ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ عَلَيَّ ذَبْحُهَا وَ قَالَ الْآخَرُ عَلَيَّ سَلْحُهَا وَ قَالَ آخَرُ عَلَيَّ قَطْعُهَا وَ قَالَ آخَرُ عَلَيَّ طَبْخُهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله عَلَيَّ أَنْ أَقْطَعَ لَكُمْ الْخَطْبَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ لَا تُتَعَيَّنَ بِأَبَائِنَا وَ أُمَّهَاتِنَا أَنْتَ نَحْنُ نَكْفِيكَ قَالَ عَرَفْتُ أَنَّكُمْ تَكْفُونِي وَ لَكِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَكْفِيهِ مِنْ عَبْدِهِ إِذَا كَانَ مَعَ أَصْحَابِهِ أَنْ يَنْفِرَ مِنْ بَيْنِهِمْ فَقَامَ صلی الله علیه و آله يَلْقُطُ الْخَطْبَ لَهُمْ. (مكارم الأخلاق، ص ۲۵۲ / بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۲۷۳)

در حضور پیامبر صلی الله علیه و آله از مردی سخن به میان آمد و گفته شد: او آدم خوبی است. عرض کردند: ای رسول خدا! آن مرد همسفر حج ما بود. هرگاه در منزلی فرود می آمدیم پیوسته زبانش به ذکر لا اله الا الله گویا

بود تا آن که کوچ می‌کردیم و در بین راه نیز همواره ذکر خدا می‌گفت تا دوباره اتراق می‌کردیم. پیامبر ﷺ فرمود: پس چه کسی شترش را علوفه می‌داد و غذایش را درست می‌کرد؟ عرض کردند: همه ما. حضرت فرمود: همه شما از او به‌ترید.

منقول است که پیامبر خدا ﷺ در سفری به اصحاب خود دستور داد گوسفندی ذبح کنند. یکی از آن‌ها گفت: من ذبح می‌کنم دیگری گفت: من پوست می‌کنم، سومی گفت: من گوشتش را ریز می‌کنم، چهارمی گفت: من آن را می‌پزم. رسول خدا ﷺ فرمود: من هم برای شما هیزم جمع می‌کنم! اصحاب عرض کردند: نباید به زحمت افتید پدران و مادرانمان فدایت! ما به جای شما کار می‌کنیم! پیامبر فرمود: می‌دانم که شما به جای من کار می‌کنید، اما خدای عز و جل خوش ندارد که بنده‌اش با عده‌ای از دوستان و همسفران خود باشد و گوشه‌ای بنشیند و کار نکند. پس، آن حضرت برخاست و شروع به جمع‌آوری هیزم کرد.

۳۸. الإمام الصادق عليه السلام لما سألَهُ أَبُو بصيرٍ: جُعِلْتُ فِدَاكَ، الرُّؤْيَا الصَّادِقَةُ وَالْكَاذِبَةُ مَخْرَجُهُمَا مِنْ مَوْضِعٍ وَاحِدٍ: صَدَقْتَ، أَمَّا الْكَاذِبَةُ الْمُخْتَلِفَةُ فَإِنَّ الرَّجُلَ يَرَاهَا فِي أَوَّلِ لَيْلَةٍ فِي سُلْطَانِ الْمَرَدَةِ الْفَسَقَةِ، وَ إِنَّمَا هِيَ شَيْءٌ يُخَيَّلُ إِلَى الرَّجُلِ وَ هِيَ كَاذِبَةٌ مُخَالَفَةٌ لَا خَيْرَ فِيهَا، وَ أَمَّا الصَّادِقَةُ إِذَا رَأَاهَا بَعْدَ الثَّلَاثِينَ مِنَ اللَّيْلِ مَعَ حُلُولِ الْمَلَائِكَةِ وَ ذَلِكَ قَبْلَ السَّحْرِ. (الكافي، ج ۸، ص ۹۱/ البرهان في تفسير القرآن، ج ۵، ص ۳۱۷)

ابوبصیر از امام صادق علیه السلام پرسید: آیا خواب راست و دروغ هر دو یک منشأ دارد؟ حضرت فرمود: درست است، (با این تفاوت که) رؤیای دروغ و خلاف واقع را انسان در آغاز شب که هنگام تسلط (شیاطین) رانده شده و نابکار است می‌بیند. این‌گونه رؤیایا تخیلات آدمی است و دروغ و غیر واقعی و بی‌فایده می‌باشند. اما رؤیای صادق را بعد از گذشت دوسوم شب که فرشتگان فرود می‌آیند و آن پیش از سحر است می‌بیند. این‌گونه رؤیایا راست‌اند و به خواست خدا تحقق می‌یابند مگر آنکه بیننده خواب جنب یا ناپاک خوابیده باشد و خدا را چنان که شاید یاد نکرده باشد؛ در این صورت، رؤیا با تأخیر و درنگ تحقق می‌یابد.

الإمام علي عليه السلام: فَإِذَا نَامَ الْعَبْدُ خَرَجَ الرُّوحُ، فَيَمُتُّ بِهِ جِيلٌ مِنَ الْمَلَائِكَةِ وَ جِيلٌ مِنَ الْجِنِّ فَمَهْمَا كَانَ مِنَ الرُّؤْيَا الصَّادِقَةِ فَمِنَ الْمَلَائِكَةِ وَ مَهْمَا كَانَ مِنَ الرُّؤْيَا الْكَاذِبَةِ فَمِنَ الْجِنِّ. (مناقب آل أبي طالب عليهم السلام، ج ۲، ص ۳۵۷/ بحار الأنوار، ج ۴۰، ص ۲۲۲)

امام علی علیه السلام: خدا تعالی روح را بیافرید و برای آن سلطان و فرمانروایی قرار داد که همانا نفس است. پس، هرگاه بنده بخوابد، روح از بدنش خارج شود و فرمانروای آن بماند. در این هنگام فوجی از فرشتگان و

فوجی از جنیان بر او می‌گذرد. پس اگر از رؤیای صادق باشد از فرشتگان مایه می‌گیرد، و اگر از خواب‌های دروغین باشد از جنیان سرچشمه می‌گیرد.

الإمام الباقر عليه السلام: إِنَّ الْعِبَادَ إِذَا نَامُوا خَرَجَتْ أَرْوَاحُهُمْ إِلَى السَّمَاءِ، فَمَا رَأَتْ الرُّوحُ فِي السَّمَاءِ فَهُوَ الْحَقُّ وَ مَا رَأَتْ فِي الْهَوَاءِ فَهُوَ الْأَضْغَاثُ. (الأمالي للصدوق، ص ۱۴۵/ روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۹۲/ جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۷۱)

امام باقر علیه السلام: هرگاه بندگان می‌خوابند، ارواحشان به آسمان پر می‌کشد. آنچه روح در آسمان ببیند حقیقی است و هرچه در فضا ببیند رؤیایا آشفته است.

۳۹. رسول الله ﷺ: إِنَّ لِرَبِّكُمْ فِي أَيَّامٍ دَهْرَكُمْ نَفَحَاتٍ، فَتَعَرَّضُوا لَهُ لَعَلَّه أَنْ يُصِيبَكُمْ نَفْحَةٌ مِنْهَا فَلَا تَشْقَوْنَ بَعْدَهَا أَبَدًا. (میزان الحکمة، ج ۴، ص ۳۹۳/ الجامع الصغير، ج ۱، ص ۳۶۷/ لوامع صاحبقرانی مشهور به شرح فقیه، ج ۱، ص ۴۰۱)

پیامبر خدا ﷺ: همانا پروردگار شما را در طول عمرتان نسیم‌هایی است، پس خویشتن را در معرض آن قرار دهید باشد که نسیمی از آن نفحات به شما برسد و زان پس هرگز به شقاوت نیفتید.

۴۰. الإمام علي عليه السلام: ثَلَاثٌ يَتَلُغْنَ بِالْعَبْدِ رِضْوَانَ اللَّهِ: كَثْرَةُ الْإِسْتِغْفَارِ، وَ خَفْضُ الْجَانِبِ، وَ كَثْرَةُ الصَّدَقَةِ. (كشف الغمة في معرفة الأنمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۳۴۹/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۸۱)

امام علی علیه السلام: سه چیز است که بنده را به خشنودی خدا می‌رساند: استغفار زیاد، فروتنی و صدقه دادن زیاد.

چهل حدیث ۳۶

تَنَاولْتُ مِنَ الْحَرَامِ شَيْئًا فَاصَّهَا بِهِ مِنَ الْحَلَالِ الَّذِي فَارَضَ اللَّهُ لَهَا وَ
عِنْدَ اللَّهِ سَوَاهُمَا فَضْلٌ كَثِيرٌ. (تفسیر العیاشی، ج ۱، ص ۲۳۹ / الکافی، ج ۵،
ص ۸۰)

امام باقر (علیه السلام): خداوند برای هرکسی روزی حلالی مقرر داشته که به
سلامت به او خواهد رسید. از طرف دیگر روزی حرام نیز در دسترس
او قرار داده است که اگر انسان روزی خود را از آن حرام به دست آورد
خداوند در عوض روزی حلالی را که برای او مقدر کرده است از او باز
خواهد داشت و غیر از این دو روزی (حلال مقدر و حرام در دسترس)
روزی‌های فراوان دیگری نیز نزد خداوند هست.

۷. الإمام الباقر (علیه السلام): عَلَيْكَ بِالْذَّعَاءِ لِاخْوَانِكَ يَظْهَرُ الْغَيْبُ فَإِنَّهُ يَهِيلُ
الرِّزْقَ. (السرائر الحاوي لتحرير الفتاوي و المستطرفات، ج ۳، ص ۶۳۷ / وسائل الشیعة،
ج ۷، ص ۱۰۸)

امام باقر (علیه السلام): پشت سر برادرانت دعا کن، که این کار روزی را به طرف
تو سرازیر می‌کند.

۸. رسول الله (صلی الله علیه و آله): إِذَا سَمِعْتُمُ الْحَدِيثَ عَنِّي تَعْرِفُهُ قُلُوبُكُمْ وَ تَلِينُ لَهُ
أَشْعَارُكُمْ وَ أَبْشَارُكُمْ وَ تَرَوْنَ أَنَّهُ مِنْكُمْ قَرِيبٌ فَأَنَا إِوْدَلَاكُمْ بِهِ. وَ إِذَا
سَمِعْتُمُ الْحَدِيثَ عَنِّي تَنْكَرُهُ قُلُوبُكُمْ وَ تَنْفَرُ مِنْهُ أَشْعَارُكُمْ وَ أَبْشَارُكُمْ
وَ تَرَوْنَ أَنَّهُ بَعِيدٌ مِنْكُمْ فَأَنَا أَبْعَدُكُمْ مِنْهُ. (میزان الحکمة، ج ۲، ص ۵۲۵ /
الجامع الصغير، ج ۱، ص ۱۰۸ / تفسیر ابن کثیر، ج ۲، ص ۲۶۴)

پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله): هرگاه از من حدیثی شنیدید که دل‌هایتان به (صحت)
آن گواهی داد و وجودتان آن را خوش داشت و دیدید که به شما
نزدیک است بدانید که من به آن سخن از شما نزدیک‌ترم (آن را من
گفتم) اما اگر از قول من حدیثی شنیدید که دل‌هایتان از آن گریزان
گردد و دیدید که از شما دور است بدانید که دوری من از آن سخن
بیشتر است تا دوری شما از آن.

الإمام الباقر (علیه السلام): مَا وَرَدَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَدِيثِ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ
عَلَيْهِمْ فَلَا تَلَهُ قُلُوبُكُمْ وَ عَرَفْتُمُوهُ فَأَقْبَلُوهُ، وَ مَا أَشْمَزَتْ قُلُوبُكُمْ
وَ أَنْكَرْتُمُوهُ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَ إِلَى الرَّسُولِ وَ إِلَى الْعَالَمِ مِنْ آلِ
مُحَمَّدٍ (علیه السلام). (الفصول المهمة في أصول الأئمة، تكملة الوسائل، ج ۱، ص ۶۱۶ /
بحار الأنوار، ج ۲، ص ۱۸۹)

امام باقر (علیه السلام): هر حدیثی که از قول آل محمد، صلوات الله علیهم، به
شما رسید و دل‌هایتان در برابرش نرم شد و با آن احساس آشنایی
کردید آن را بپذیرید و اگر دل‌هایتان از آن رمید و آن را بیگانه حس
کردید آن را به خدا و پیامبر و عالم از خاندان محمد (صلی الله علیه و آله) موکول کنید.

۹. رسول الله (صلی الله علیه و آله): انْظُرُوا إِلَى السَّائِلِ فَإِنْ رَقَّتْ قُلُوبُكُمْ لَهُ فَهُوَ صَادِقٌ.
(الجعفریات، ص ۵۷ / النوادر للراوندي، ص ۳)

۱. رسول الله (صلی الله علیه و آله): مَنْ آثَرَ مَحَبَّةَ اللَّهِ عَلَى مَحَبَّةِ نَفْسِهِ كَفَاهُ اللَّهُ مُؤَنَّةَ
التَّائِسِ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۱۸۲ / نهج الفصاحة، ص ۷۳۸)
پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله): هر کس خدا دوستی را بر خود دوستی برگزیند خداوند
او را از مردم بی نیاز گرداند.

۲. الإمام علي (علیه السلام): مَنْ حَسَنَتْ نِيَّتُهُ، زِيدَ فِي رِزْقِهِ. (الکافی، ج ۲،
ص ۱۰۵ / تحف العقول، ص ۲۹۵ / نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۱۶ / الأمالي للطوسي،
ص ۲۴۵ / كشف الغمة في معرفة الأئمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۲۰۸ / إرشاد القلوب إلى
الصواب للدیلمی، ج ۱، ص ۱۳۴)
امام علی (علیه السلام): هر که خوش نیت باشد، روزیش زیاد شود.

۳. الإمام علي (علیه السلام): مَنْ لَمْ يُجَازِ الْإِسَاءَةَ بِالْإِحْسَانِ فَلَيْسَ مِنَ الْكِرَامِ.
(عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۲۳ / تصنیف غرر الحکم و درر الکلم، ص ۳۸۴)
امام علی (علیه السلام): کسی که بدی را به نیکی پاسخ ندهد، از بزرگواران
نیست.
الإمام علي (علیه السلام): لَا يَكُونُ الْكَرِيمُ حَقُودًا. (عیون الحکم و المواعظ للیثی،
ص ۵۳۳ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۷۷۲)
امام علی (علیه السلام): بزرگوار، کینه‌توز نیست.

۴. الإمام علي (علیه السلام): فِي صَفَيْنَ: فَوَاللَّهِ مَا دَفَعْتُ الْحَرْبَ يَوْمًا إِلَّا وَ أَنَا
أَطْمَعُ أَنْ تَلْحَقَ بِي طَائِفَةٌ فَتَهْتَدِي بِي، وَ تَغْشُو إِلَى صَوْفِي، وَ ذَلِكَ
أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَقْتُلَهَا عَلَى ضَلَالِهَا. (نهج البلاغة للصباحي صالح، ص ۹۱ /
بحار الأنوار، ج ۳۲، ص ۵۵۶)

امام علی (علیه السلام) در صفین فرمود: به خدا سوگند یک روز جنگ را به
تأخیر نینداختم مگر از این رو که امید داشتم گروهی به من بپیوندند و
به سبب من هدایت شوند و در پرتو من بیارامند؛ این را خوش‌تر دارم تا
آنان را در حالی که گمراهند بکشم.

۵. الإمام علي (علیه السلام): ثَلَاثٌ لَا يُسْتَوْدَعْنَ سِرًّا: الْمَرْأَةُ، وَ النَّمَامُ، وَ
الْأَحَقُّ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۲۱۲ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۳۳۰)
امام علی (علیه السلام): با سه کس نباید رازی را در میان نهاد: زن، سخن‌چین
و احمق.

۶. الإمام الباقر (علیه السلام): لَيْسَ مِنْ نَفْسٍ إِلَّا وَ قَدْ فَارَضَ اللَّهُ لَهَا رِزْقَهَا
حَلَالًا يَأْتِيهَا فِي عَافِيَةٍ، وَ عَرَضَ لَهَا بِالْحَرَامِ مِنْ وَجْهِ آخَرَ، فَإِنْ هِيَ

پیامبر خدا ﷺ: به سائل بنگرید، اگر دلتان به حال او رقت آورد عطایش دهید که او راست می‌گوید.

الإمام الصادق عليه السلام: لَمَّا سُئِلَ عَنِ السَّائِلِ يَسْأَلُ وَلَا يَذَرِي مَا هُوَ؟ فَقَالَ: أَعْطِ مَنْ وَقَعَتْ فِي قَلْبِكَ لَهُ الرَّحْمَةُ. (الكافي، ج ۴، ص ۱۴/ من لايحضره الفقيه، ج ۲، ص ۶۸/ تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۴، ص ۱۰۷)

امام صادق عليه السلام: در پاسخ به پرسش درباره سائلي که معلوم نیست راست می‌گوید نیازمند است یا نه، فرمود: به هر که نسبت به وي در دلت احساس ترحم کردی، عطا کن.

۱۰. قال رسول الله ﷺ: شَرَّ النَّاسِ مَنْ يَبْغِضُ النَّاسَ وَيَبْغُضُونَهُ. (نهج الفصاحة، ص ۵۳۵/ كنز العمال، ج ۱۶، ص ۹۳)
رسول خدا ﷺ فرمودند: بدترین مردم آن کس است که مردم را دشمن دارد و او را دشمن دارند.

۱۱. الإمام الصادق عليه السلام: إِنْ الرَّجُلُ يُذْنِبُ الذَّنْبَ فَيُحَرِّمُ صَلَاةَ اللَّيْلِ، وَ إِنْ الْعَمَلُ السَّيِّئَ أَسْرَعَ فِي صَاحِبِهِ مِنَ السَّكِينِ فِي اللَّحْمِ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۷۲/ وسائل الشیعة، ج ۱۵، ص ۳۰۲)

امام صادق عليه السلام: همانا بنده گناهی می‌کند و به سبب آن از نماز شب محروم می‌شود. سرعت تأثیر کار بد در آدمی از سرعت تأثیر کار در گوشت بیشتر است.

۱۲. الإمام الباقر عليه السلام: لَهُوَ الْمُؤْمِنُ فِي ثَلَاثَةِ أَشْيَاءَ: التَّمَتُّعُ بِالنِّسَاءِ، وَ مُفَاكَهَةُ الْإِخْوَانِ، وَ الصَّلَاةُ بِاللَّيْلِ. (الخصال، ج ۱، ص ۱۶۱/ وسائل الشیعة، ج ۲۱، ص ۱۴)

امام باقر عليه السلام: سرگرمی مؤمن در سه چیز است: لذت‌بردن از زنان، بذله‌گویی با برادران و نماز شب.

رسول الله ﷺ: كُلُّ لَهْوٍ الْمُؤْمِنِ بَاطِلٌ إِلَّا فِي ثَلَاثٍ: فِي تَأْدِيَةِ الْفَرَسِ، وَ رَمِيهِ عَنْ قَوْسِهِ، وَ مُلَاعَبَتِهِ امْرَأَتَهُ فَإِنَّهُنَّ حَقٌّ. (الكافي، ج ۵، ص ۱۵۰/ وسائل الشیعة، ج ۱۱، ص ۴۹۳)

پیامبر خدا ﷺ: هرگونه سرگرمی برای مؤمن نادرست است، مگر در سه کار: در تربیت اسب، تیراندازی با کمانش و بازی و شوخی با همسرش؛ زیرا این سه کار، حق است.

رسول الله ﷺ: خَيْرُ لَهْوٍ الْمُؤْمِنِ السَّبَاحَةُ، وَ خَيْرُ لَهْوٍ الْمَرْأَةِ الْمَغْرَلُ. (حكم النبي الأعظم، ج ۷، ص ۵۲۱/ الجامع الصغير، ج ۱، ص ۶۲۷)

پیامبر خدا ﷺ: بهترین سرگرمی مؤمن، شناسست و بهترین سرگرمی زن، ریسندگی.

۱۳. الإمام الصادق عليه السلام: وَ قَدْ سُئِلَ عَنْ مَعْنَى قَوْلِهِ ﷺ: يَتَشَعَّى بِذِمَّتِهِمْ أَذْنَاهُمْ: لَوْ أَنَّ جِيشًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ حَاصِرُوا قَوْمًا مِنَ الْمُشْرِكِينَ

فَأَشْرَفَ رَجُلٌ فَقَالَ: أَعْطُونِي الْأَمَانَ حَتَّى أَتَى صَاحِبَكُمْ وَأَنَاظِرَهُ فَأَعْطَاهُ أَذْنَاهُمْ الْأَمَانَ وَجَبَ عَلَى أَفْضَلِهِمُ الْوَفَاءُ بِهِ. (الكافي، طدار الحديث، ج ۹، ص ۴۱۷/ تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۶، ص ۱۴۰)

امام صادق عليه السلام در پاسخ به پرسش از معنای این جمله پیامبر که کمترین آن‌ها زنه‌ار می‌دهد: اگر سپاهی از مسلمانان گروهی از مشرکان را محاصره کنند و در همین وضع مردی از محاصره‌شدگان بیاید و بگوید: به من امان دهید تا بیایم و با فرمانده شما گفت‌وگو کنم و پایین‌ترین فرد سپاه مسلمانان به آن‌ها زنه‌ار دهد بالاترین فرد آنان باید به این زنه‌ار پایبند باشد.

۱۴. رسول الله ﷺ: الْإِضْرَارُ فِي الْوَصِيَّةِ مِنَ الْكِبَائِرِ. (میزان الحکمة، ج ۴، ص ۳۵۵/ كنز العمال، ج ۱۶، ص ۶۱۶)

پیامبر خدا ﷺ: ضرر زدن (به وارث) در وصیت، از گناهان کبیره است.

۱۵. رسول الله ﷺ: مَنْ وَعَدَهُ اللَّهُ عَلَى عَمَلٍ ثَوَابًا فَهُوَ مُنْجَرٌ لَهُ، وَمَنْ أَوْعَدَهُ عَلَى عَمَلٍ عِقَابًا فَهُوَ بِالْخِيَارِ. (تحف العقول، ص ۴۸/ التوحيد للصدوق، ص ۴۰۶/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۶۰)

پیامبر خدا ﷺ: خداوند به هر کس برای کاری وعده پاداش دهد آن را عملی می‌سازد و به هر کس برای کرداری (زشت) بیم کیفر دهد، اختیار با اوست (که عملی سازد یا نبخشد).

۱۶. الإمام الصادق عليه السلام: فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ»: الْمُسْطُ فَإِنَّ الْمُسْطَ يَجْلِبُ الرِّزْقُ وَيُحَسِّنُ الشَّعْرَ وَيُنْجِرُ الْحَاجَةَ وَ يَرِيدُ فِي الصَّلْبِ وَ يَقْطَعُ الْبَلْغَمَ. (روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ط القديمة، ج ۲، ص ۳۰۸/ مكارم الأخلاق، ص ۷۰)

امام صادق عليه السلام: درباره آیه «در هر مسجد زیورهای خود را بپوشید»، فرمود: منظور شانه کردن است، (زیرا شانه زدن) روزی می‌آورد، مو را زیبا می‌کند، حاجت را برآورده می‌سازد، نطفه را زیاد می‌گرداند و بلغم را از بین می‌برد.

۱۷. رسول الله ﷺ: وَ قَدْ سُئِلَ عَنِ الشُّومِ: سُوءُ الْخُلُقِ. (میزان الحکمة، ج ۱، ص ۸۰۶/ الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۲، ص ۳۱۸)

پیامبر خدا ﷺ در پاسخ به این پرسش که شومی و ناخجستگی چیست؟ فرمود: بدخوبی.

۱۸. قال رسول الله ﷺ: إِذَا أَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يَبِيعَ عَقَارَهُ فَلْيُعْرِضْهُ عَلَى جَارِهِ. (نهج الفصاحة، ص ۱۸۶/ الجامع الصغير، ج ۱، ص ۶۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی کسی بخواهد خانه یا ملک خویش را بفروشد باید نخست به همسایه خویش پیشنهاد کند.

۲۳. رسول الله ﷺ: مَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ لِلَّهِ لَمْ يُصِبْ مِنْهُ بَابٌ إِلَّا أَرْدَدَ بِهِ فِي نَفْسِهِ ذُلًّا، وَ فِي النَّاسِ تَوَاضُعًا. (روضة الواعظین و بصیرة المتعظین، طالقديمة، ج ۱، ص ۱۱ / مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۱۳۵ / مجموعه ورام، ج ۲، ص ۳ / ارشاد القلوب إلى الصواب للدیلمی، ج ۱، ص ۱۸۸)

پیامبر خدا ﷺ: هر که دانش را برای خدا بیاموزد، به هیچ بابی از آن نرسد مگر اینکه بیش از پیش خود را حقیرتر ببیند، با مردم افتاده تر شود.

رسول الله ﷺ: مَنْ تَعَلَّمَ الْعِلْمَ رِثَاءً وَ سَمْعَةً يُرِيدُ بِهِ الدُّنْيَا نَزَعَ اللَّهُ بَرَكَتَهُ وَ ضَيَّقَ عَلَيْهِ مَعِيشَتَهُ وَ وَكَّلَهُ اللَّهُ إِلَى نَفْسِهِ وَ مَنْ وَكَّلَهُ اللَّهُ إِلَى نَفْسِهِ فَقَدْ هَلَكَ. (مکارم الاخلاق، ص ۴۵۱ / الوافی، ج ۲۶، ص ۲۱۱)

پیامبر خدا ﷺ: هر که از روی ریا و شُمعِه (رسیدن به گوش مردم) و به قصد دنیاخواهی علم بیاموزد، خداوند برکتش را از او بگیرد و زندگیش را بر او سخت کند و او را به خودش واگذارد و هر کس که خدا او را به حال خودش واگذارد هلاک شده است.

۲۴. قال رسول الله ﷺ: إذا التقى المسلمان بسفيهما على غير سنة فالقاتل والمقتول في النار فقليل يا رسول الله هذا القاتل فما بال المقتول قال لأنه أراد قتله. (علل الشرائع، ج ۲، ص ۴۶۲ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۶، ص ۱۷۴)

رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی دو مسلمان شمشیر بدست، بدون علت شرعی با یک دیگر روبرو شوند قاتل و مقتول به جهنم میروند، گفتند ای پیغمبر خدا قاتل بجای خود مقتول چرا گفت برای آنکه او نیز خواسته است دیگری را بکشد.

۲۵. قال رسول الله ﷺ: لن يهلك الناس حتى يعذروا من أنفسهم. (نهج الفصاحة، ص ۶۴۰ / أساس البلاغة، ص ۴۱۲ / النهاية في غريب الحديث و الأثر، ج ۳، ص ۱۹۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: مردم هلاک نمی شوند تا حجت بر ایشان تمام شود.

۲۶. الإمام الصادق ﷺ: إذا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ نَشَفَعَ فِي الْمُذْنِبِينَ مِنْ شَيْعَتِنَا، فَأَمَّا الْمُحْسِنُونَ فَقَدْ نَجَّاهُمُ اللَّهُ. (فضائل الشيعة، ص ۴۳ / بحار الأنوار، ج ۸، ص ۵۹)

امام صادق ﷺ: در روز قیامت ما برای شیعیان گناهکار خود شفاعت می کنیم و اما نیکوکاران را خداوند خود نجات داده است.

۲۷. الامام علي ﷺ: العاقلُ مَنْ لَا يُضَيِّعُ لَهُ نَفْسًا فِيمَا لَا يَنْفَعُهُ. (غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۲۵)

۱۹. الإمام علي ﷺ: اتَّقُوا شِرَارَ النِّسَاءِ وَ كُونُوا مِنْ خِيَارِهِنَّ عَلَى حَذَرٍ وَ إِنْ أَمَرْنَاكُمْ بِالْمَعْرِوفِ فَخَالِفُوهُنَّ كَيْ لَا يَظْمَعَنَّ مِنْكُمْ فِي الْمُنْكَرِ. (الكافي، ج ۵، ص ۵۱۷ / الأمالي للصدوق، ص ۳۰۴ / خصائص الأئمة عليهم السلام، ص ۱۰۰ / الاختصاص، ص ۲۲۶ / نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۵۳ / عيون الحكم و المواعظ للثبي، ص ۹۰ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۵۳)

امام علی ﷺ: از زنان بد بترسید و از خوبان آن ها نیز حذر کنید. اگر شما را به کار خوب فراخوانند، گوش نکنید تا در منکر و بدی به فرمانبری شما از خود طمع نبندند.

قال رسول الله ﷺ: استعيزوا بالله من شرار النساء و كونوا من خيارهن في حذر. (شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۸، ص ۱۹۹ / نهج الفصاحة، ص ۲۰۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: از زنان بد بخدا پناه ببرید و از نیکانشان بپرهیزید.

۲۰. قال رسول الله ﷺ: ثلاثة يدعون الله عز وجل فلا يستجاب لهم، رجل كانت تحته امرأة سيئة الخلق فلم يطلقها و رجل كان له على رجل مال فلم يشهد عليه و رجل أتى سفيها ماله و قد قال الله تعالى و لا تَقْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُم. (البحر المديد في تفسير القرآن المجيد، ج ۱، ص ۴۶۵ / نهج الفصاحة، ص ۴۱۳ / الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۲، ص ۴۳۳ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۵۵۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: سه کسند که دعا کنند و دعایشان اجابت نشود کسی که زن بد اخلاق دارد و او را طلاق ندهد و کسی که مالی پیش کسی دارد و شاهد بر آن نگیرد و کسی که مال خود را به سفيهي سپارد در صورتی که خداوند گفته است اموال خود را بدست سفيهان مسپارید.

۲۱. الإمام الهادي ﷺ: الشَّاكِرُ أَسْعَدُ بِالشُّكْرِ مِنْهُ بِالنَّعْمَةِ الَّتِي أُوجِبَتْ الشُّكْرُ؛ لِأَنَّ النَّعْمَ مَتَاعٌ، وَ الشُّكْرَ نِعْمٌ وَ عُقْبَى. (تحف العقول، ص ۴۸۳ / الوافی، ج ۲۶، ص ۲۸۴)

امام هادی ﷺ: خوشبختی شکرگزاری برای شاکر، بیشتر از خوشبختی نعمتی است که موجب شکر شده است؛ زیرا نعمت متاعی است اما شکر، نعمت هاست و عاقبت دارد.

۲۲. الإمام علي ﷺ: نُصْحُكَ بَيْنَ الْمَلَأِ تَقْرِيعٌ. (عيون الحكم و المواعظ للثبي، ص ۴۹۷ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۷۲۰)

امام علی ﷺ: نصیحت کردن در حضور جمع، سرکوفت است.

امام علی علیه السلام: خردمند کسی است که دمی از خود را در چیزهای بی فایده هدر نمی دهد.

الإمام الكاظم عليه السلام: إِنَّ الْعُقَلَاءَ تَرَكُوا فُضُولَ الدُّنْيَا. (الكافي، ج ۱، ص ۱۷ / تحف العقول، ص ۳۸۷)

امام کاظم علیه السلام: خردمندان زیادی های دنیا را فرو گذاشتند.

الامام علی عليه السلام: إِذَا قَلَّتِ الْعُقُولُ كَثُرَ الْفُضُولُ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۱۳۵ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۲۸۴)

امام علی علیه السلام: هرگاه خردها کاستی پذیرد، زیادی ها فزونی گیرد.

به تو داده نشود اما دیر یا زود بهتر از آن به تو داده شود، یا برای خیر و مصلحت تو از تو دریغ شده است. و بسا خواسته ای که اگر برآورده شود موجب نابودی و تباهی دین تو گردد.

۳۲. رسول الله ﷺ: الدُّنْيَا سَاعَةٌ فَاجْعَلْهَا طَاعَةً. (مصباح الشریعة، ص ۲۳ / عوالي اللئالی العزیزیه فی الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۲۸۵)

پیامبر خدا ﷺ: دنیا ساعتی بیش نیست، پس آن را در طاعت (خدا) بگذران.

۳۳. الإمام علی عليه السلام: لَا تُدَاهِنُوا فِي الْحَقِّ إِذَا وَرَدَ عَلَيْكُمْ وَعَرَفْتُمُوهُ فَتَخَسَّرُوا خُسْرَانًا مُبِينًا. (تحف العقول، ص ۱۵۰ / الأمالی للمفید، ص ۲۰۶)

امام علی علیه السلام: هرگاه با حق روبه رو شدید و دانستید که حق است درباره آن مسامحه نکنید که به سختی زیان خواهید دید.

۳۴. الإمام علی عليه السلام: مَنِ اعْتَرَّ بِغَيْرِ اللَّهِ أَهْلَكَهُ الْعُرَى. (تصنیف غرر الحکم و درر الکلم، ص ۴۷۸ / عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۴۴)

امام علی علیه السلام: هرکه به جز از خدا عزت جوید آن عزت او را به هلاکت افکند.

۳۵. رسول الله ﷺ: إِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ الْحَسَنَةَ فَيَتَّكِلُ عَلَيْهَا وَيَعْمَلُ الْمُحَقَّرَاتِ حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانٌ، وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ السَّيِّئَةَ فَيَفْرَقُ مِنْهَا يَأْتِي آمِنًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (الأمالی للطوسی، ص ۵۳۰ / مکارم الأخلاق، ص ۴۶۲ / مجموعه ورام، ج ۲، ص ۵۶ / أعلام الدین فی صفات المؤمنین، ص ۱۹۳)

پیامبر خدا ﷺ: همانا آدمی کار خوب انجام می دهد و به آن ها تکیه می کند و گناهان حقیر پنداشته را نیز انجام می دهد اما هنگامی که با خداوند دیدار می کند و او را بر خود خشمگین می بیند و آدمی کار بد می کند و سپس از آن دست می شوید، چنین کسی در روز قیامت (از خشم خدا) در امان است.

۳۶. رسول الله ﷺ: إِذَا خَرَجَ أَحَدُكُمْ إِلَى سَفَرٍ ثُمَّ قَدِمَ عَلَى أَهْلِهِ فَلْيُهْدِهِمْ وَ لِيُظَرِّفُهُمْ وَ لَوْ حِجَارَةً. (مکارم الأخلاق، ص ۲۶۶ / بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۲۸۳)

پیامبر خدا ﷺ: هرگاه یکی از شما به سفر رفت، در بازگشت حتی اگر شد يك قطعه سنگ برای خانواده اش هدیه و تحفه بیاورد.

۳۷. الإمام الصادق عليه السلام: إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيَهْوُلُ عَلَيْهِ فِي مَنَامِهِ فَتَغَفَّرَ لَهُ ذُنُوبُهُ. (الأمالی للصدوق، ص ۴۹۹ / الكافي، ج ۲، ص ۴۵۵)

۲۸. رسول الله ﷺ: إِنَّ أَوَّلَ مَا يُجَازَى بِهِ الْمُؤْمِنُ بَعْدَ مَوْتِهِ أَنْ يُغْفَرَ لَجَمِيعٍ مَنِ تَبَعَ جَنَازَتَهُ. (حکم النبی الأعظم، ج ۲، ص ۵۰۱ / الجامع الصغیر، ج ۱، ص ۳۴۴)

پیامبر خدا ﷺ: نخستین پاداشی که بعد از مرگ مؤمن به او داده می شود، این است که همه تشییع کنندگان جنازه اش آمرزیده می شوند.

۲۹. الإمام علی عليه السلام: مَنْ ذَكَرَ اللَّهَ سُبْحَانَهُ أَحْيَا اللَّهُ قَلْبَهُ وَ نَوَّرَ عَقْلَهُ وَ ثَبَّتَهُ. (تصنیف غرر الحکم و درر الکلم، ص ۱۸۹)

امام علی علیه السلام: هرکه به یاد خدا سبحان باشد، خداوند دلش را زنده و اندیشه و خردش را روشن گرداند.

۳۰. رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَلَقَ مَائَةَ رَحْمَةٍ، فَرَحْمَةٌ بَيْنَ خَلْقِهِ يَتَرَا حُمُونَ بِهَا، وَادَّخَرَ لِأَوْلِيَائِهِ تَسَعَةً وَ تِسْعِينَ. (میزان الحکمة، ج ۴، ص ۳۸۸ / کنز العمال، ج ۳، ص ۹۷)

پیامبر خدا ﷺ: خدا تعالی صد رحمت بیافرید که یک از آن ها در میان آفریدگان اوست که به سبب آن به یکدیگر رحم و دلسوزی می کنند، نودونه رحمت دیگر را برای دوستانش اندوخته است.

۳۱. الإمام علی عليه السلام: لَا يَنْتَظِنُكَ إِبْطَاءُ إِبَابَتِهِ، فَإِنَّ الْعَطِيَّةَ عَلَى قَدْرِ النَّيَّةِ، وَ رَبَّمَا أَخَّرْتَ عَنْكَ الْإِجَابَةَ لِيَكُونَ ذَلِكَ أَعْظَمَ لِأَجْرِ السَّائِلِ وَ أَجَزَّ لِعَطَاءِ الْآمِلِ، وَ رَبَّمَا سَأَلْتَ الشَّيْءَ فَلَمْ تُؤْتَاهُ وَ أُوْتِيتَ خَيْرًا مِنْهُ عَاجِلًا أَوْ آجِلًا، أَوْ صُرِفَ عَنْكَ لِمَا هُوَ خَيْرٌ لَكَ، فَلَرَبَّ أَمْرٍ قَدْ طَلَبْتَهُ وَ فِيهِ هَلَاكُ دِينِكَ لَوْ أُوْتِيتَهُ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۳۹۹ / عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۵۲۵ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۷۵۷)

امام علی علیه السلام: تأخیر در اجابت دعا تو را نومید نگرداند؛ زیرا که بخشش (خداوند) بسته به نیت (او) است؛ چه بسا که در برآوردن خواهشت تأخیر شود تا بدین وسیله خواهنده را پاداش بزرگ تر و امیدوار (به بخشش الهی) را بخشش بیشتر دهد؛ بسا باشد که چیزی بخواهی و

امام صادق (علیه السلام): همانا مؤمن خواب هولناک می بیند و به سبب آن گناهانش بخشوده می شود.

۳۸. قَدْ مَعَ عَلَى النَّبِيِّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) إِذَا امْرَأَةٌ مِنَ السَّبْيِ تَسْعَى إِذْ وَجَدَتْ صَبِيًّا فِي السَّبْيِ أَخَذَتْهُ فَأَلَصَقَتْهُ بِبَطْنِهَا وَارْضَعَتْهُ، فَقَالَ لَنَا النَّبِيُّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ): أَتُرَوْنَ هَذِهِ طَارِحَةً وَلَدَهَا فِي النَّارِ! قُلْنَا: لَا، وَهِيَ تَقْدِرُ عَلَى أَنْ لَا تَطْرَحَهُ، فَقَالَ: اللَّهُ أَرْحَمُ بِعِبَادِهِ مِنْ هَذِهِ بَوْلَدِهَا. (الطوائف في معرفة مذاهب الطوائف، ج ۲، ص ۳۲۲/ نهج الحق و كشف الصدق، ص ۳۷۴)

عده ای اسیر نزد پیامبر (ص) آوردند. ناگهان زنی از اسیران که چشمش به کودکی اسیر افتاده بود، دوید و او را در آغوش گرفت و شیرش داد. پیامبر (ص) به ما فرمود: آیا فکر می کنید این زن کودک خود را در آتش می افکند؟ عرض کردیم: خیر؛ تا قدرت داشته باشد این کار را نمی کند. پیامبر فرمود: خداوند به بندگان خود مهربان تر از این مادر به فرزند خود است.

۳۹. الإمام الصادق (علیه السلام) لَمَّا سُئِلَ عَنْ بَيْعِ السِّلَاحِ لِفَتَتَيْنِ تَلْتَمِشَانِ مَعَ أَهْلِ الْبَاطِلِ: بَعُهُمَا مَا يَكْنُهُمَا كَالدَّرْعِ وَالْخَفَيْنِ وَنَحْوِ هَذَا. (الكافي، ج ۵، ص ۱۱۳/ تحف العقول، ص ۳۷۴/ تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۶، ص ۳۵۴/ الاستبصار فيما اختلف من الأخبار، ج ۳، ص ۵۸)

امام صادق (علیه السلام)، درباره فروش اسلحه به دو گروه از اهل باطل که در حال جنگ با یکدیگر هستند، سؤال شد فرمود: چیزهایی که آنان را حفاظ و پوشش می دهد؛ مانند زره و پای افزار و امثال این ها به آنها بفروش.

۴۰. الإمام زين العابدين (علیه السلام): كَانَ آخِرُ مَا أَوْصَى بِهِ الْخَضِرُ مُوسَى بْنَ عِمْرَانَ... مَا رَفَقَ أَحَدٌ بِأَحَدٍ فِي الدُّنْيَا إِلَّا رَفَقَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (الخصال، ج ۱، ص ۱۱۱/ وسائل الشيعة، ج ۱۶، ص ۱۶۳)

امام سجاد (علیه السلام): آخرین سفارشی که خضر به موسی بن عمران کرد این بود: هیچ کس در دنیا با کسی نرمی نکند مگر آن که خداوند عزوجل در روز قیامت با او نرمی کند.

عملی گشوده نشود. آنگاه این آیه را تلاوت کرد: «جز این نیست که مزد شکیبایان به طور کامل و بدون حسابرسی داده می شود...».

چهل حدیث ۳۷

۱. الإمام الصادق عليه السلام: القلب حَرَمُ الله، فلا تُسْكِن حَرَمَ الله غيرَ الله. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۸۵ / منهاج النجاح في ترجمة مفتاح الفلاح، مقدمه ۲، ص ۶۳)

امام صادق عليه السلام: دل حرم خداست. پس، جز خدا را در حرم خدا نشان!

۲. الإمام الحسن عليه السلام: مَنْ أَتَكَلَّ عَلَى حُسْنِ الْإِخْتِيَارِ مِنَ اللَّهِ لَهُ لَمْ يَتَمَنَّ أَنْهُ فِي غَيْرِ الْحَالِ الَّتِي اخْتَارَهَا اللَّهُ لَهُ. (تحف العقول، ص ۲۳۴ / نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۹۰)

امام حسن عليه السلام: هر که به حسن انتخاب خداوند تکیه کند، جز آن وضعی را که خدا برایش برگزیده است آرزوی داشتن وضعی دیگر نکند.

۳. الإمام علي عليه السلام: الإفراط في الملاحة يشبُّ نيرانَ اللجاجة. (تحف العقول، ص ۸۴ / عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۲۲ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۹۴)

امام علی عليه السلام: زیاده روی در سرزنش کردن، آتش لجاجت را شعله ور می کند.

۴. الإمام زين العابدين عليه السلام: إذا جَمَعَ اللهُ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ يُنَادِي مُنَادٍ: أَيُّنَ الصَّابِرُونَ لِيَدْخُلُوا الْجَنَّةَ جَمِيعاً بِغَيْرِ حِسَابٍ... قَالُوا وَ مَنْ أَنْتُمْ؟ قَالُوا الصَّابِرُونَ قَالُوا وَ مَا كَانَ صَبْرُكُمْ؟ قَالُوا صَبَرْنَا عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ وَ صَبَرْنَا عَلَى مَعْصِيَةِ اللَّهِ. (مسكن الفؤاد عند فقدا الأخبة و الأولاد، ص ۴۳ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۲، ص ۴۲۶)

امام سجاد عليه السلام: آن گاه که خداوند همه انسان ها را گرد آورد، آواز دهنده ای جار زند: کجایند شکیبایان که همگی بدون حسابرسی به بهشت روند... فرشتگان به ایشان گویند: شما که هستید؟ گویند: صابران. فرشتگان پرسند: در چه باره صبر می کردید؟ پاسخ دهند: در راه طاعت خدا و خویشترداری از نافرمانی او شکیبایی ورزیدیم.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِذَا نُشِرَتِ الدَّوَاوِيُّ وَ نُصِبَتِ الْمَوَازِينُ لَمْ يُنْصَبْ لِأَهْلِ التَّلَاءِ مِيزَانٌ وَ لَمْ يُنْشَرْ لَهُمْ دِيْوَانٌ وَ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ «...إِنَّمَا يُؤَفَّقِي الصَّابِرُونَ بِغَيْرِ حِسَابٍ». (تکامل و طهارت روح، ترجمه التمهيص، ص ۹ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۰۰)

امام صادق عليه السلام: رسول خدا ﷺ فرمود: آنگاه که نامه های اعمال گشوده و ترازوها برپا شود، برای بلا دیدگان ترازویی برپا نگردد و نامه

۵. الإمام علي عليه السلام: الْكُتْمَانُ طَرَفٌ مِنَ السَّعَادَةِ. (تحف العقول، ص ۲۲۳ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۶۳)

امام علی عليه السلام: کتمان (و راز داری) گوشه ای از سعادت است.

۶. الإمام علي عليه السلام: مَنْ عَتَبَ عَلَى التَّرَمَّانِ طَلَّاتٌ مَعْتَبَتُهُ. (الأمالي للصدوق، ص ۴۴۶ / عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۵۳ / کمال الدین و تمام النعمة، ج ۲، ص ۵۷۳ / نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۹۰)

امام علی عليه السلام: هر که از زمانه بنالد گله و ناله او به درازا کشد.

۷. الإمام الحسن عليه السلام: أَنَا الضَّامِنُ لِمَنْ لَمْ يَهْجُسْ فِي قَلْبِهِ إِلَّا الرَّضَا أَنْ يَدْعُوَ اللَّهَ، فَيُسْتَجَابَ لَهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۶۲ / وسائل الشيعة، ج ۳، ص ۲۵۱)

امام حسن عليه السلام: من برای کسی که جز خرسندی (از خدا) در دلش خطور نکند، ضمانت می کنم که خدا را بخواند و دعایش مستجاب شود.

۸. الإمام علي عليه السلام: لَمَّا قَالَ لَهُ الْحَارِثُ: مَا أَرَى طَلْحَةَ وَ الثُّرَيَّيَّةَ وَ عَائِشَةَ احْتَجَبُوا إِلَّا عَلَى حَقٍّ: إِنَّ الْحَقَّ وَ الْبَاطِلَ لَا يَعْرِفَانِ بِالنَّاسِ وَ لَكِنْ اعْرِفِ الْحَقَّ بِاتِّبَاعِ مَنْ اتَّبَعَهُ وَ الْبَاطِلَ بِاجْتِنَابِ مَنْ اجْتَنَبَهُ. (الأمالي للطوسي، ص ۱۳۴ / بحار الأنوار، ج ۲۲، ص ۱۰۵)

امام علی عليه السلام در پاسخ به این سخن حارث که: به نظر من طلحه و زبیر و عایشه به حق احتجاج می کردند، فرمود: همانا حق و باطل به مردم (و شخصیت افراد) شناخته نمی شود بلکه حق را به پیروی کسی که از آن پیروی می کند بشناس و باطل را به اجتناب کسی که از آن اجتناب می کند.

قَالَ عليه السلام: إِنَّ دِينَ اللَّهِ لَا يَعْرِفُ بِالرَّجَالِ بَلْ بَآيَةِ الْحَقِّ، فَاعْرِفِ الْحَقَّ تَعْرِفِ أَهْلَهُ. (الأمالي للمفيد، ص ۵ / الأمالي للطوسي، ص ۶۲۶ / روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، طالقديمة، ج ۱، ص ۳۱ / بشارة المصطفى لشعبة المرتضى، طالقديمة، ص ۴ / كشف الغمة في معرفة الأنمة، طالقديمة، ج ۱، ص ۴۱۲ / إرشاد القلوب إلى الصواب للدليمي، ج ۲، ص ۲۹۶ / تأويل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة، ص ۶۲۶)

همانا دین خدا با موقعیت اشخاص شناخته نمی شود بلکه با معیار و نشانه حق شناخته گردد؛ پس حق را بشناس تا اهلش را بشناسی.

۹. الإمام علي عليه السلام: لَا تَسْتَحِ مِنْ إِعْظَاءِ الثَّقِيلِ فَإِنَّ الْجِرْمَانَ أَقْلُ مِنْهُ. (نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۴۷۹)

امام علی عليه السلام: از عطا ی اندک شرم مکن؛ زیرا محروم کردن اندک تر از آن است.

امام علی علیه السلام: بی‌اعتنائی تو به کسی که به تو رغبت دارد کم‌خردی است.

۱۶. الإمام الصادق علیه السلام: لَيْسَ فِيمَا أَصْلَحَ الْبَدَنُ إِسْرَافٌ ... (الكافي، ج ۴، ص ۵۴/ مكارم الأخلاق، ص ۵۸)

امام صادق علیه السلام: در آنچه بدن را سالم نگه می‌دارد اسراف نیست...

۱۷. رسول الله صلى الله عليه وآله: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا رَحِيمٌ، قَالُوا: كُلُّنَا رَحِيمٌ، قَالَ: لَا، حَتَّى تَرَحَّمَ الْعَامَّةُ. (ميزان الحكمة، ج ۲، ص ۱۰۴۴)

پیامبر خدا علیه السلام: سوگند به آنکه جانم در دست اوست کسی جز شخص مهربان به بهشت نمی‌رود. عرض کردند: «همه ما دل‌رحم و مهربانیم»، فرمود: نه، مگر آنگاه که به عموم مردم مهربانی کنید.

۱۸. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: اللَّهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ. (عوالي اللئالي العزیزة فی الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۱۰۷/ نهج الفصاحة، ص ۲۴۷)

رسول خدا علیه السلام فرمودند: تا هنگامی که شخص بیاری برادر خویش می‌پردازد خداوند یاور اوست.

۱۹. علي عليه السلام: اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ يَأْبَى أَنْ يُسَوِّيَ بَيْنَ ابْنٍ وَآبِيهِ إِذَا جَمَعَهُمَا مَكَانٌ. (التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۳۲۵/ مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۲، ص ۱۰۵/ الاحتجاج على أهل اللجاج للطبرسي، ج ۲، ص ۴۶۰)

علی علیه السلام ابا داشت که در احترام کردن پدر و پسر کار یکسان کند، یعنی در جمع همان احترامی را که به پدر می‌گذارد به پسر بگذارد.

۲۰. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: لَنْ يَهْلِكَ أَمْرٌ بَعْدَ مَشُورَةٍ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۵۳/ نهج الفصاحة، ص ۶۴۰)

رسول خدا علیه السلام فرمودند: هیچ کس پس از مشورت هلاک نشود.

۲۱. الإمام الصادق علیه السلام: مَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَى عَبْدٍ مِنْ نِعْمَةٍ فَعَرَفَهَا بِقَلْبِهِ، وَ حَمِدَ اللَّهَ ظَاهِرًا بِلِسَانِهِ فَتَمَّ كَلَامُهُ، حَتَّى يُؤَمَّرَ لَهُ بِالْمَرْيَدِ. (الكافي، ج ۲، ص ۹۵/ البرهان في تفسير القرآن، ج ۳، ص ۲۸۸)

امام صادق علیه السلام: چون خداوند به بنده‌ای نعمتی دهد، پس قلباً قدر آن را بشناسد و به زبان خدا را ستایش کند. هنوز سخنش به پایان نرسیده است که فرمان می‌رسد تا بر نعمتش افزوده شود.

۲۲. الامام علي عليه السلام: مَنْ تَتَبَعَ خَفِيَّاتِ الْغُيُوبِ حَرَمَهُ اللَّهُ مَوَدَّاتِ الْقُلُوبِ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۴۳۶/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۶۳۸)

۱۰. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: إِذَا مَاتَ صَاحِبُكُمْ فَدَعُوهُ لَا تَقْعُوا فِيهِ. (سير أعلام النبلاء، ط الحديث، ج ۱۸، ص ۳۰۰/ نهج الفصاحة، ص ۲۰۱)

رسول خدا علیه السلام فرمودند: وقتی کسی بمیرد وی را بگذارید و از او بد نگویید.

۱۱. الإمام الصادق علیه السلام: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، كَثُرَتْ ذُنُوبِي وَ ضَعُفَ عَمَلِي، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله: أَكْثَرُ السُّجُودِ فَإِنَّهُ يُحُطُّ الذُّنُوبَ كَمَا تَحُطُّ الرِّيحُ وَرَقَ الشَّجَرِ. (الأمالي للصديق، ص ۴۹۹/ وسائل الشيعة، ج ۴، ص ۱۰۳)

امام صادق علیه السلام: مردی خدمت پیامبر خدا علیه السلام آمد و عرض کرد: ای رسول خدا! گناهانم زیاد شده و اعمالم سست و اندک گشته است. رسول خدا علیه السلام فرمود: زیاد سجده کن؛ زیرا، همچنان که باد برگ درختان را فرو می‌ریزند، سجده گناهان را می‌ریزند.

۱۲. الإمام علي عليه السلام: احْتَرِسُوا مِنْ سَوَرَةِ الْإِطْرَاءِ وَالْمَدْحِ؛ فَإِنَّ لَهْمَا رِيحاً خَبِيثَةً فِي الْقَلْبِ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۹۲/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۵۵)

امام علی علیه السلام: خود را از تندی مدح و ستایش نگه دارید؛ زیرا که مدح و ستایش در دل باد گندی (از کبر و غرور) ایجاد می‌کنند.

۱۳. رسول الله صلى الله عليه وآله: يُدَالِلُهُ عَلَى الْجَمَاعَةِ. (الفصول المختارة، ص ۲۳۷/ شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۷۵/ الأمالي للطوسي، ص ۲۳۷/ شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۸، ص ۱۲۳)

پیامبر خدا علیه السلام: دست خدا بر سر جماعت است.

رسول الله صلى الله عليه وآله: فَإِذَا اشْتَدَّ الشَّاذُّ مِنْهُمْ اخْتَطَفَهُ الشَّيْطَانُ كَمَا يَخْتَطِفُ الذَّئْبُ الشَّاةَ الشَّاذَّةَ مِنَ الْغَنَمِ. (هداية المسترشدين، ج ۱، ص ۴۱۸)

پیامبر خدا علیه السلام: هرگاه فردی از جماعت جدا شود شیطان او را می‌رباید، همچنان که گرگ گوسفند جدا مانده از رَمه را.

۱۴. الإمام العسكري عليه السلام: مَنْ تَوَاصَعَ فِي الدُّنْيَا لِإِخْوَانِهِ فَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ مِنَ الصَّادِقِينَ. (التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۳۲۵/ الاحتجاج على أهل اللجاج للطبرسي، ج ۲، ص ۴۶۰/ مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۰۷)

امام عسکری علیه السلام: هرکه در دنیا برای برادران خود فروتنی کند، در پیشگاه خداوند از صدیقان است.

۱۵. الامام علي عليه السلام: زُهِدَكَ فِي رَاغِبٍ فَيْكَ قُصْبَانُ عَقْلٍ. (نهج البلاغة للصبغي صالح، ص ۵۵۵/ بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۱۹۵)

امام علی علیه السلام: هرکه از عیب‌های پنهانی (مردم) جست‌وجو کند، خداوند او را از دوستی دل‌ها محروم گرداند.

۲۳. رسول‌الله صلی الله علیه و آله: مَنْ أَحْسَنَ فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمُرِهِ لَمْ يُؤَاخِذْ بِمَا مَضَى مِنْ ذَنْبِهِ. (الأمالي للصدوق، ص ۵۷ / روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۷۵)
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر کس در باقیمانده عمر خویش کار نیک کند، به گناهان گذشته‌اش مؤاخذه نشود.

۲۴. قال رسول‌الله صلی الله علیه و آله: لَا تَرَوْعُوا الْمُسْلِمَ فَإِنَّ رُوعَةَ الْمُسْلِمِ ظِلْمٌ عَظِيمٌ. (حکم النبی الأعظم، ج ۴، ص ۵۹۸ / الجامع الصغیر، ج ۲، ص ۷۳۳)
رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: مسلمان را مترسانید که ترسانیدن مسلمان ستمی بزرگ است.

۲۵. قال رسول‌الله صلی الله علیه و آله: اعْلَمُ أَنَّ النَّصْرَ مَعَ الصَّبْرِ وَأَنَّ الْفَرْجَ مَعَ الْكُرْبِ وَأَنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا. (من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۴۱۳ / شرح فارسی شهاب‌الآخبار، ص ۳۲۸ / الأمالی للطوسی، ص ۵۳۶ / مکارم الأخلاق، ص ۴۶۹ / مجموعه‌وارام، ج ۲، ص ۶۳)
رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: بدان که ظفر قرین صبر است و گشایش قرین رنج و بدنبال سختی آسانی است.

۲۶. رسول‌الله صلی الله علیه و آله: الْوَسِيلَةُ دَرَجَةٌ عِنْدَ اللَّهِ لَيْسَ فَوْقَهَا دَرَجَةٌ، فَسَلُّوا اللَّهَ أَنْ يُؤْتِيَنِي الْوَسِيلَةَ. (میزان‌الحکمة، ج ۵، ص ۵۹۵ / تفسیر ابن‌کثیر، ط‌العلمی، ج ۳، ص ۹۵ / التفسیر المظهری، ج ۳، ص ۹۲)
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: وسیله درجه‌ای است نزد خدا که بالاتر از آن درجه‌ای نیست. پس، از خدا بخواهید که به من وسیله عطا کند.
رسول‌الله صلی الله علیه و آله: سَلُّوا اللَّهَ لِي الْوَسِيلَةَ... فَمَنْ سَأَلَ لِي الْوَسِيلَةَ حَلَّتْ لَهُ الشَّفَاعَةُ. (مستدرک‌الوسائل و مستنبط‌المسائل، ج ۴، ص ۶۱)
رسول خدا صلی الله علیه و آله: از خداوند برای من وسیله مسئلت کنید... که هرکس برای من وسیله مسئلت کند، شفاعت بر او روا گردد.

۲۷. رسول‌الله صلی الله علیه و آله: طُوبَى لِلْمَسَاكِينِ بِالصَّبْرِ، وَهُمْ الَّذِينَ يَرَوْنَ مَلَكَوَتَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۶۳ / الجعفریات، ص ۱۶۵ / المقنعة، ص ۳۷۴)
رسول خدا صلی الله علیه و آله: خوشا مستمندان شکیبا! آن‌ها ایند که ملکوت آسمان‌ها و زمین را می‌بینند.

۲۸. الإمام‌الصادق علیه السلام: يَنْبَغِي لِأَوْلِيَاءِ الْمَيِّتِ أَنْ يُؤْذِنُوا إِخْوَانَ الْمَيِّتِ بِمَوْتِهِ، فَيَشْهَدُونَ جَنَازَتَهُ وَيُصَلُّونَ عَلَيْهِ، فَيَكْسِبُ لَهُمُ الْأَجْرَ وَيَكْسِبُ لِمَيِّتِهِ الْاسْتِغْفَارَ. (علل‌الشرائع، ج ۱، ص ۳۰۱)

امام‌صادق علیه السلام: شایسته است که صاحبان عزا برادران دینی میّت را از مرگ او باخبر سازند، تا در تشییع جنازه حاضر شوند و بر او نماز خوانند و بدین ترتیب، هم برای آنان اجری حاصل شود و هم برای میّت استغفار به عمل آید.

۲۹. رسول‌الله صلی الله علیه و آله: عَلَيْكُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ فَإِنَّهُ شِفَاءٌ، وَإِيَّاكُمْ وَذِكْرَ النَّاسِ فَإِنَّهُ دَاءٌ. (مجموعه‌وارام، ج ۱، ص ۸)
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: بر شما باد به یاد خدا؛ زیرا که یاد خدا شفاست و بپرهیزید از یاد مردم؛ زیرا که آن درد و بیماری است.

۳۰. الإمام‌علی علیه السلام: مُجَالَسَةُ أَهْلِ الْهَوَى مَنَسَاءٌ لِلْإِيمَانِ وَ مَحْضَرَةٌ لِلشَّيْطَانِ. (نهج‌البلاغه للصبحی صالح، ص ۱۱۷)
امام‌علی علیه السلام: همنشینی با هوسرانان باعث ازیادرفتن ایمان و حاضرشدن شیطان است.

۳۱. الإمام‌الصادق علیه السلام: إِنَّ الْعَبْدَ لَيَدْعُو فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لِلْمَلَائِكَةِ: قَدْ اسْتَجَبْتُ لَهُ وَلَكِنْ أَحْبَبْتُهُ بِحَاجَتِهِ، فَإِنِّي أُحِبُّ صَوْتَهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۸۹ / وسائل‌الشیعة، ج ۷، ص ۶۲)
امام‌صادق علیه السلام: هر آینه بنده دعا می‌کند و خداوند به دو فرشته می‌فرماید: من دعای او را مستجاب کردم اما حاجتش را نگهدارید؛ زیرا دوست دارم صدای او را بشنوم.

۳۲. الإمام‌الکاظم علیه السلام: إِصْبِرْ عَلَى طِيَاعَةِ اللَّهِ، وَاصْبِرْ عَلَى مَعَاصِي اللَّهِ، فَإِنَّمَا الدُّنْيَا سَاعَةٌ، فَمَا مَضَى مِنْهَا فَلَيْسَ تَجِدُ لَهُ سُرُورًا وَلَا حُزْنَ، وَ مَا لَمْ يَأْتِ مِنْهَا فَلَيْسَ تَعْرِفُهُ، فَاصْبِرْ عَلَى تِلْكَ السَّاعَةِ الَّتِي أَنْتَ فِيهَا فَكَأَنَّكَ قَدْ اغْتَبَطْتَ. (تحف‌العقول، ص ۳۹۶ / بحار‌الأنوار، ج ۱، ص ۱۵۲)

امام‌کاظم علیه السلام: بر طاعت خدا صبر کن و در ترک معاصی خدا شکیبا باش؛ زیرا دنیا ساعتی بیش نیست. آنچه از دنیا سپری شده است نه شادیش را احساس کنی و نه غمش را؛ و آنچه هنوز نیامده است نمی‌دانی که چه خواهد بود. پس بر ساعتی که در آنی شکیبا باش و شادمان.

۳۳. الإمام علي عليه السلام: ما قال الناس لشيء: طوبى له، إلا وقد خبأ له الدهر يوم سوء. (نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۵۲۶ / عيون الحكم و المواعظ للبي، ص ۴۸۲ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۶۹۲)

امام علی علیه السلام: مردم درباره هیچ چیزی نگویند: «خوشا آن» مگر اینکه روزگار برای آن (ظاهر خوش نما) روز نامبارکی پنهان کرده باشد.

۳۴. الإمام الصادق عليه السلام: إذا قام [يعني القائم] أتى المؤمن في قبره فيقال له: يا هذا، إنه قد ظهر صاحبك، فإن تشأ أن تلحق به فالحق، و أن تشأ أن تقيم في كرامته ربك فأقيم. (الغيبة للطوسي، كتاب الغيبة للحجة، ص ۴۵۹ / تاج الموالي، ص ۱۱۵ / الخرائج و الجرائح، ج ۳، ص ۱۱۶۶)

امام صادق علیه السلام: هرگاه قائم ظهور کند، در قبر به مؤمن گفته شود: ای فلان! آقایت ظهور کرده است، اگر خواهی به او ملحق شوی، برخیز و ملحق شو و اگر خواهی که در جوار کرامت پروردگارت بمانی بمان.

۳۵. رسول الله صلى الله عليه وآله: ما خلق الله من شيء إلا وقد خلق له ما يغلبه، و خلق رحمته تغلب غضبه. (نهج الفصاحة، ص ۶۹۹)

پیامبر خدا ﷺ: خداوند هیچ پدیده‌ای نیافرید مگر آنکه پدیده‌ای چیره‌شونده بر آن نیز خلق کرد. رحمت خویش را نیز بیافرید که بر غضبش چیره شود.

۳۶. الإمام الصادق عليه السلام: أئما مؤمن خضع لصاحب سلطان أو من يخالطه على دينه طلباً لما في يديه من دنياه، أحمله الله و ممتنه عليه و وكله إليه، فإن هو غلب على شيء من دنياه و صار في يده منه شيء، نزع الله البركة منه. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۴۶ / وسائل الشيعة، ج ۱۱، ص ۱۴۶)

امام صادق علیه السلام: هر مؤمنی در برابر صاحب قدرتی یا کسی که مخالف دین اوست، به قصد دست یافتن به چیزی از دنیای او، فروتنی و خضوع کند، خداوند او را بی‌نام و نشان گرداند، و برای این کار بر او خشم گیرد، و او را به خودش واگذارد؛ و اگر هم بر چیزی از دنیای او دست یابد و اندکی از آن به دستش افتد، خداوند برکت را از آن ببرد.

۳۷. الإمام علي عليه السلام: إن الفار لغير مريد في عمره، و لا محجوز بينه و بين يومه. (الكافي، ج ۵، ص ۴۱ / نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۱۸۱)

امام علی علیه السلام: کسی که از مرگ بگریزد نه بر عمرش افزوده می‌شود و نه گریختن مانع فرا رسیدن روز مرگش می‌شود.

۳۸. رسول الله صلى الله عليه وآله: يأتي على الناس زمان يجتمعون في مساجدهم يصلون ليس فيهم مؤمن. (ميزان الحکمة، ج ۶، ص ۳۰۶ / ميزان الاعتدال، ج ۳، ص ۳۹)

پیامبر خدا ﷺ: روزگاری فرا می‌رسد که مردم در مساجد خود جمع می‌شوند و نماز می‌خوانند، اما مؤمنی در میان آن‌ها وجود ندارد.

۳۹. الإمام الباقر عليه السلام: إن سمره بن جندب كان له عذق في حائط لرجل من الأنصار، و كان منزله الأنصاري باب البستان، و كان يمر به إلى نخلته و لا يستأذن، فكلّمه الأنصاري أن يستأذن إذا جاء فأبى سمره، فلما تأبى جاء الأنصاري إلى رسول الله صلى الله عليه وآله فشكا إليه و خبره الخبر، فأرسل إليه رسول الله صلى الله عليه وآله و خبره بقول الأنصاري و ما شكاه، و قال: إن أردت الدخول فاستأذن فأبى، فلما أبى.

فقال له رسول الله صلى الله عليه وآله: خل عنه و لك مكانه عذق في مكان كذا و كذا، فقال: لا، قال: فلك اثنان، قال: لا أريد، فلم يزل يريد حتى بلغ عشرة أعذاق، فقال: لا، قال: فلك عشرة في مكان كذا و كذا فأبى، فقال: خل عنه و لك مكانه عذق في الجنة، قال: لا أريد، فقال له رسول الله صلى الله عليه وآله: إنك رجل مضطرب و لا ضرار على مؤمن. قال: ثم أمر بها رسول الله صلى الله عليه وآله فقلعت ثم رمي بها إليه، و قال له رسول الله صلى الله عليه وآله انطلق فأغرسها حيث شئت. (الكافي، ج ۵، ص ۱۲۹۲ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۷، ص ۱۴۷)

امام باقر علیه السلام: سمره بن جندب در داخل باغ یکی از انصار درخت خرمايي داشت. خانه آن مرد انصاری کنار در باغ بود. و سمره بدون آنکه اجازه بگیرد وارد باغ می‌شد. مرد انصاری با سمره صحبت کرد که وقتی وارد باغ می‌شود اجازه بگیرد، اما او نپذیرفت. مرد انصاری خدمت رسول خدا ﷺ رسید و جریان را به عرض ایشان رساند و شکوه کرد. رسول خدا ﷺ در پی سمره فرستاد و سخن مرد انصاری و شکایت او را به اطلاع وی رساند و فرمود: هرگاه خواستی وارد باغ شوی اجازه بگیر. اما سمره نپذیرفت. رسول خدای از او خواست که درختش را بفروشد و مرتب قیمت آن را بالا می‌برد لکن سمره از فروختن درخت هم خودداری کرد. حضرت فرمود: در برابر این درخت خرما، درخت خرمايي در بهشت به تو می‌دهم؛ سمره باز امتناع کرد. در این هنگام رسول خدا ﷺ به مرد انصاری گفت: برو و درخت خرماي او را از ریشه درآور و جلوش بینداز؛ زیرا که ضرر و زیان‌زدن ممنوع است.

در نقل دیگری آمده است: رسول خدا ﷺ به سمره فرمود: از این درخت چشمپوشی کن، من در فلان جا و فلان جا به تو درخت خرمايي می‌دهم. سمره گفت: نه. پیامبر فرمود: دو درخت خرما می‌دهم. سمره گفت: نمی‌خواهم. حضرت پیوسته بر تعداد درخت‌ها می‌افزود تا به ده درخت رسید. سمره گفت: نه. حضرت فرمود: در

فلان جا و فلان جا ده درخت خرما به تو می‌دهم. سمره نپذیرفت. حضرت فرمود: از این درخت دست بردار من در بهشت یک درخت خرما به تو می‌دهم. سمره گفت: نمی‌خواهم. رسول خدا ﷺ فرمود: تو آدم زیان‌رسانی هستی، درحالی که به مؤمن نباید ضرر و زیان رساند. رسول خدا ﷺ سپس دستور داد آن درخت خرما را از ریشه درآورند و پیش او انداختند. و رسول خدا ﷺ به سمره فرمود: حالا برو و هر جا که می‌خواهی آن را بنشان.

۴۰. الإمام علي عليه السلام: مَنْ اسْتَطَاعَ أَنْ يَمْنَعَ نَفْسَهُ مِنْ أَرْبَعَةِ أَشْيَاءَ فَهُوَ خَلِيقٌ بِأَنْ لَا يَنْزِلَ بِهِ مَكْرُوهٌ أَبَدًا، قِيلَ: وَمَا هُنَّ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ؟ قَالَ: الْعَجَلَةُ، وَاللَّجَاجَةُ، وَالْعُجْبُ، وَالتَّوَانِي. (تحف العقول، ص ۲۰۶ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۴۳)

امام علي عليه السلام: هر که بتواند خود را از چهار چیز نگه دارد شایسته آن است که هرگز ناراحتی نبیند. عرض شد: آنها چیستند ای امیرمومنان؟ فرمود: شتابزدگی، خیره‌سری، خودپسندی و سستی.

چهل حدیث ۳۸

۶. عنه عليه السلام: إِذَا لَمْ يَكُنْ مَا تُرِيدُ فَأَرِدْ مَا يَكُونُ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۱۳۴/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۲۸۵)
هرگاه آن نشد که تو می خواهی، آن چه را هست بخواه.

۷. الإمام علي عليه السلام: التَّقَرُّبُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى بِمَسَائِلِهِ وَ إِلَى النَّاسِ بِتَرْكِهَا. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۵۴/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۹۶)
امام علی عليه السلام: مقرب شدن نزد خدای تعالی با دراز کردن دست سؤال به سوی او شدنی است و مقرب و محترم شدن نزد مردم با ترك سوال از آنان.

۸. رسول الله صلى الله عليه وآله: كَلِمَةُ الْحِكْمَةِ تَسْمَعُهَا الْمُؤْمِنُ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ. (أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۹۴/ بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۱۷۲)
پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: سخن حکیمانه ای را که مؤمن بشنود بهتر از عبادت یک سال است.

۹. الإمام علي عليه السلام: سَبَبُ الْمَحَبَّةِ السَّخَاءُ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۲۸۲/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۹۵)
امام علی عليه السلام: سبب محبت، بخشندگی است.
الإمام علي عليه السلام: سَبَبُ السِّيَادَةِ السَّخَاءُ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۲۸۱/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۹۵)

امام علی عليه السلام: سبب سروری، بخشندگی است.
الإمام علي عليه السلام: كَثْرَةُ السَّخَاءِ تَكْثُرُ الْأَوْلِيَاءُ وَ تَنْتَصِلُ الْأَعْدَاءُ. (تصنيف غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۷۸)
امام علی عليه السلام: بخشندگی زیاد، بر شمار دوستان می افزاید و دشمنان را به آشتی می کشاند.

۱۰. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: اتَّقُوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ فَإِنَّهُ يَنْظُرُ بِنُورِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ. (بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلى الله عليه وسلم، ج ۱، ص ۳۵۵)
تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۲۴۷/ الکافی، ج ۱، ص ۲۱۸/ عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۲۰۰/ معانی الأخبار، ص ۳۵۰/ علل الشرائع، ج ۱، ص ۱۷۴/ الإختصاص، ص ۱۴۳/ شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۱۴/ الأمالي للطوسي، ص ۲۹۴)
رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمودند: از فراست مؤمن بترسید که چیزها را با نور خدا مینگرد.

۱۱. رسول الله صلى الله عليه وآله: الْعُمْرَةُ إِلَى الْعُمْرَةِ كَفَّارَةٌ مَا بَيْنَهُمَا وَ الْحِجَّةُ الْمُتَتَابِلَةُ ثَوَابُهَا الْجَنَّةُ وَ مِنَ الذُّنُوبِ ذُنُوبٌ لَا تُغْفَرُ إِلَّا بِعَرَفَاتٍ. (دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۲۹۴/ من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۲۲۰/ عوالي اللئالي العزیزیه فی الأحادیث الدینیة، ج ۳، ص ۱۶۹)
پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: این عمره تا آن عمره کفاره گناهای است که در فاصله آن دو صورت گیرد و ثواب حج پذیرفته بهشت است و گناهای هست که جز در عرفات آمرزیده نمی شود.

۱. موسى عليه السلام في مناجاته: أَيْ رَبِّ، أَيُّ خَلْقِكَ أَحَبُّ إِلَيْكَ؟ قَالَ: مَنْ إِذَا أَخَذْتُ حَبِيْبَهُ سَأَلْتَنِي. (مسكن الفؤاد عند فقدا الأوبة و الأولاد، ص ۸۵/ الجواهر السنية في الأحاديث القدسية، ص ۱۵۸)
موسی عليه السلام در مناجات با خدا عرض کرد: خدای من! کدام آفریده ات را بیشتر دوست می داری؟ فرمود: آن کس را که چون محبوبش را از او بگیرم با من آشتی باشد.

۲. الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ تَرَكَ التَّزْوِيجَ مَخَافَةَ الْعَيْلَةِ فَقَدْ أَسَاءَ ظَنَّهُ بِاللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ، إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ: «إِنْ يَكُونُوا فَقَرَاءُ يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ». (الكافي، ج ۵، ص ۳۳۰/ من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۳۸۵/ مكارم الأخلاق، ص ۱۹۶/ عوالي اللئالي العزیزیه فی الأحادیث الدینیة، ج ۳، ص ۲۸۱)
امام صادق عليه السلام: هر که از ترس تهیدستی ازدواج نکند، به خدای عزوجل گمان بد برده است. خداوند عزوجل می فرماید: «اگر تهیدست باشند خداوند از فضل خود توانگرشان می سازد».

۳. رسول الله صلى الله عليه وآله: لَا تَلَاعَنُوا بِلَعْنَةِ اللَّهِ، وَ لَا بَقَضَبِ اللَّهِ، وَ لَا بِالنَّارِ. (كتاب الدعاء للطبراني، ج ۱، ص ۵۷۴/ المحجة البيضاء، ج ۵، ص ۲۱۹/ إحياء علوم الدين، ج ۹، ص ۱۶)
پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: نه به لعنت خدا (کسی را) نفرین کنید، نه به غضب خدا و نه به آتش.

۴. الإمام علي عليه السلام: عِنْدَ الشَّدَائِدِ تَذَهَّبُ الْأَحْقَادُ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۳۳۷/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۴۵۵)
امام علی عليه السلام: در هنگام سختی ها و گرفتاری ها کینه ها از بین می رود.

۵. الإمام الصادق عليه السلام: إِنْ قَدَرْتُمْ أَنْ لَا تُعْرِفُوا فَاغْلُظُوا. (الكافي، ج ۸، ص ۱۲۸/ الأمالي للصدوق، ص ۶۶۸/ مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۲۷۰/ مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۳۶)
امام صادق عليه السلام: اگر توانستید ناشناخته بمانید چنین کنید.

الإمام علي عليه السلام: وَ أَخْفِ شَخْصَكَ لِئَلَّا تُذَكَّرَ وَ تُغْلَمَ، وَ اكْنُتُمْ وَ اضْمُتْ تَسْلَمَ. (الأمالي للمفيد، ص ۲۰۹/ بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۴۱۰/ تحف العقول، ص ۲۱۷)

امام علی عليه السلام: خودنمایی و شهرت خواهی را واگذار و خود را پنهان کن تا یاد تو نکنند و شناخته نشوی و رازدار باش و خاموش تا سالم و در امان بمانی.

۱۲. داود علیه السلام کان یقول: اللَّهُمَّ لَا مَرَضٌ يُضْنِينِي، وَ لَا صِحَّةٌ تُسِينِي، وَلَكِنْ بَيْنَ ذَلِكَ. (الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۱۳۴ / إرشاد القلوب إلى الصواب للدليمي، ج ۱، ص ۴۲)

داود علیه السلام می گفت: بار خدایا، نه بیماری که مرا سنگین و بستری گرداند و نه تندرستی که مرا به فراموشی و غفلت (از یاد تو) کشاند، بلکه حدّ میان این دو (نصیبم فرما).

۱۳. الإمام الصادق علیه السلام: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ جَمَاعَةٍ أُمَّتِهِ، فَقَالَ: جَمَاعَةٌ أُمَّتِي أَهْلُ الْحَقِّ وَ إِنْ قُلُّوا. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۲۰ / تحف العقول، ص ۴۸ / معاني الأخبار، ص ۱۵۴)

امام صادق علیه السلام: از پیامبر خدا ﷺ درباره جماعت امتش سؤال شد فرمود: جماعت امت من همان اهل حقتند هرچند شمارشان اندک باشد.

۱۴. رسول الله ﷺ لَمَّا سُئِلَ عَنْ حَقِّ الْوَالِدَيْنِ عَلَى وَلَدِهِمَا: هُمَا جَنَّتَكَ وَ نَارَكَ. (وسائل الوصول إلى شمائل الرسول، ج ۱، ص ۳۲۱ / ينابيع المودة لذوالقربى، ج ۲، ص ۸۳ / ميزان الحكمة، ج ۱۳، ص ۴۸۹)

پیامبر خدا ﷺ در پاسخ به سؤال از حق پدر و مادر بر فرزندانسان: آن دو بهشت و دوزخ تو هستند.

۱۵. عَمَّارٌ: كُنْتُ أُرْعَى غُنَيْمَةَ أَهْلِي، وَ كَانَ مُحَمَّدٌ ﷺ يَرْعَى أَيْضًا، فَقُلْتُ: يَا مُحَمَّدُ، هَلْ لَكَ فِي فَيْحٍ فَإِنِّي تَرَكْتُهَا رَوْضَةَ بَرْقٍ؟ قَالَ: نَعَمْ، فَجِئْتُهَا مِنَ الْقَدِيدِ وَ قَدْ سَبَقَنِي مُحَمَّدٌ ﷺ وَ هُوَ قَائِمٌ يَذُودُ غَنَمَهُ عَنِ الرَّوْضَةِ، قَالَ: إِنِّي كُنْتُ وَاعِدْتُكَ فَكَّرِهْتُ أَنْ أُرْعَى قَبْلَكَ. (قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۲۸۵ / بحار الأنوار، ج ۱۶، ص ۲۲۴)

عمار: من گوسفندان خانواده خود را می چراندم و محمد ﷺ نیز گوسفند می چراند. به او گفتم: ای محمد، می آیی به فح برویم؛ چون من در آنجا چراگاه پرعلف و شادابی سراغ دارم. گفت: آری. فردا که به فح رفتیم، دیدم محمد ﷺ از من زودتر رفته و ایستاده است و گوسفندان را از چراگاه دور می کند. گفت: چون با تو وعده گذاشته بودم دوست نداشتم که پیش از تو بچرانم.

۱۶. رسول الله ﷺ لَمَنْ قَالَ لَهُ: أُحِبُّ أَنْ يُسْتَجَابَ دُعَائِي: طَلَهُمْ مَا كَلَّكَ وَ لَا تُدْخِلْ بَطْنَكَ الْحَرَامَ. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۳۹ / وسائل الشيعة، ج ۷، ص ۱۴۵)

پیامبر خدا ﷺ در پاسخ به کسی که عرض کرد: دوست دارم دعایم پذیرفته شود، فرمود: خوراکت را پاک گردان و حرام وارد معدۀ خود مکن.

۱۷. قال رسول الله ﷺ: مَنْ هَجَرَ أَخَاهُ سَنَةً فَهُوَ كَسَفَكَ دَمَهُ. (روض الأخبار المنتخب من ربيع الأبرار، ج ۱، ص ۱۸۰ / تهذيب الكمال في أسماء الرجال، ج ۵، ص ۴۸۸ / الطبقات الكبرى، ج ۷، ص ۵۰۰ / معرفة الصحابة، ج ۱، ص ۸۴۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که يك سال از برادر خویش قهر کند چنانست که خون وی را ریخته است.

۱۸. الامام علي علیه السلام: الْإِيثَارُ أَحْسَنُ الْإِحْسَانِ، وَ أَعْلَى مَرَاتِبِ الْإِيمَانِ. (غرر الحكم و درر الکلم، ص ۹۰)

امام علی علیه السلام: ایثار، نکوترین نیکوکاری و بالاترین مرتبه ایمان است. الإمام علي عليه السلام: عامل سائر الناس بالإنصاف، و عامل المؤمنين بالإيثار. (غرر الحكم و درر الکلم، ص ۴۶۷)

امام علی علیه السلام: با دیگر مردمان به انصاف رفتار کن و با مؤمنان به ایثار.

۱۹. قال رسول الله ﷺ: إِنَّ الرَّجُلَ لَتَرْفَعُ دَرَجَتَهُ فِي الْجَنَّةِ فَيَقُولُ أَنِّي لِي هَذَا؟ فَيَقَالُ بِاسْتِغْفَارٍ وَلَدَكَ لَكَ. (التفسير المظهر، ج ۹، ص ۱۲۷ / إحياء علوم الدين، ج ۳، ص ۱۷۵ / تفسير ابن كثير، ج ۴، ص ۲۵۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: مقام یکی را در بهشت بالا برند و گوید این مقام از کجا برای من حاصل شد؟ گویند فرزندت برای تو آمرزش طلبید.

۲۰. قال رسول الله ﷺ: عَلَيْكَ بِأَوَّلِ السَّوْمِ فَإِنَّ التَّرَبُّحَ مَعَ التَّسَامُحِ. (الجامع الصغير، ج ۲، ص ۱۶۳ / نهج الفصاحة، ص ۵۶۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: در معامله نخستین عرضه را بپذیر که سود با تساهل قرینست.

۲۱. الإمام علي عليه السلام: مَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَى عَبْدٍ نِعْمَةً فَشَكَرَهَا بِقَلْبِهِ، إِلَّا اسْتَوْجَبَ الْقَزِيدَ فِيهَا قَبْلَ أَنْ يُظْهِرَ شُكْرَهَا عَلَى لِسَانِهِ. (دفاع از تشیع، ترجمه الفصول المختارة للمفيد، ص ۶۳۷ / الحكايات في مخالقات المعتزلة من العدلية، ص ۹۶ / الأمالي للطوسي، ص ۵۸۰ / السرائر الحاوي لتحرير الفتاوي و المستطرفات، ج ۳، ص ۶۵۱ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۷۱ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲۰، ص ۲۶۱)

امام علی علیه السلام: چون خداوند به بنده ای نعمتی دهد و بنده در دل شکر آن نعمت را بگذارد، پیش از آنکه سپاسگزاری از آن را به زبان آورد مستوجب افزایش آن نعمت گردد.

۲۲. الإمام الحسن عليه السلام: لَمَّا قِيلَ لَهُ إِنَّ فِيكَ كِبَرًا: كَلَّا، الْكِبَرُ لِلَّهِ وَ حَذَّه، وَلَكِنْ فِي عِزَّةٍ، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: ﴿وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾. (تأويل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة، ص ۶۷۰ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۵، ص ۳۸۹)

امام حسن علیه السلام، در پاسخ کسی که به ایشان گفت: در وجود تو تکبر است، فرمود: هرگز؛ تکبر تنها از آن خداست. اما در وجود من، عزت است. خدا متعال فرموده است: «و عزت از آن خدا و پیامبر او و مؤمنان است».

۲۳. الإمام علي عليه السلام: الْمَكَاتَةُ مِنَ الْمُلُوكِ مِفْتَاحُ الْمِحَنَةِ وَ بَذْرُ الْفِتْنَةِ. (عیون الحكم و المواعظ للثی، ص ۶۷/ غررالحکم و درر الکلم، ص ۱۲۷)
امام علی علیه السلام: منزلت داشتن نزد شاهان، کلید رنج و محنت است و تخم فتنه.

رسول الله صلی الله علیه و آله: أَشَقَّى النَّاسِ الْمُلُوكُ. (من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۹۵/ الأمالی للصدوق، ص ۲۱/ معانی الأخبار، ص ۱۹۶/ روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، طالقديمة، ج ۲، ص ۳۸۱/ مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۲۲۶/ الأربعون حدیثا للشهید الأول، ص ۵۶)
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: بدبخت ترین مردمان، پادشاهانند.

۲۴. قال رسول الله صلی الله علیه و آله: الغناء ينبت التفاف في القلب كما ينبت الماء البقل. (نهج الحق و كشف الصدق، ص ۵۶۹/ عوالي اللئالی العزیزیه فی الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۲۴۴)
رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: تغنی نفاق را در قلب میرویانند چنان که آب گیاه را.

۲۵. قال رسول الله صلی الله علیه و آله: حتم على الله أن لا يستجيب دعوة مظلوم و لأحد قبله مثل مظلّمته. (حكم النبي الأعظم، ج ۵، ص ۴۳۸/ الجامع الصغير، ج ۱، ص ۵۶۸)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: بر خدا لازم است که ستم زده ای را که او نیز بدیگری چنان ستمی کرده است نپذیرد.

۲۶. الإمام الصادق عليه السلام: فِيمَنْ زَارَ الْحُسَيْنَ عليه السلام عَارِفًا بِحَقِّهِ: وَإِنْ كَانَ شَقِيًّا كُتِبَ سَعِيدًا، وَ لَمْ يَتَرَلْ يَخْوَضْ فِي رَحْمَةِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ. (کامل الزیارات، ص ۱۴۵/ وسائل الشیعة، ج ۱۴، ص ۴۵۴)

امام صادق علیه السلام: درباره کسی که حسین علیه السلام را با آگاهی از مقام آن حضرت زیارت کند، فرمود: اگر بدبخت باشد، خوش بخت نوشته می شود و پیوسته در رحمت خدا عزوجل غوطه می خورد.

۲۷. الإمام الباقر عليه السلام: لَمَّا سُئِلَ عَنْ إِجَابَةِ الدَّعْوَةِ إِلَى الْجَنَازَةِ أَوْ الْوَلِيْمَةِ: يُجِيبُ الْجَنَازَةَ؛ فَإِنْ حُضِرَ الْجَنَازَةُ يُذَكَّرُ الْمَوْتِ وَالْآخِرَةَ، وَ حُضِرَ الْوَلَايَمُ يُلْهِى عَنْ ذَلِكَ. (دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۲۲۱/ تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۱، ص ۴۶۲/ الجعفریات، ص ۳۳)

امام باقر علیه السلام در پاسخ به این سؤال که انسان بهتر است دعوت به تشییع جنازه را بپذیرد یا ولیمه را: دعوت به تشییع جنازه را بپذیرد؛ زیرا حضور در تشییع جنازه، یادآور مرگ و آخرت است و حضور در ولیمه ها از این امور غافل می گرداند.

۲۸. رسول الله صلی الله علیه و آله: يَا أَبَا ذَرٍّ، إِذَا تَبِعْتَ جَنَازَةً فَلْيَكُنْ عَقْلُكَ فِيهَا مَشْغُولًا بِالتَّفَكُّرِ وَالْخُشُوعِ، وَاعْلَمْ أَنَّكَ لَأَحَقُّ بِهِ. (الأمالی للطوسي، ص ۵۳۳/ مكارم الأخلاق، ص ۴۶۵/ مجموعة ورام، ج ۲، ص ۵۹)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: ای ابوذر، هرگاه در پی جنازه ای به راه افتادی، باید عقلت با تفکر و خشوع به آن مشغول شود و بدان که تو نیز به او می پیوندی.

الإمام الباقر عليه السلام: إِذَا كُنْتَ فِي جَنَازَةٍ فَكُنْ كَأَنَّكَ أَنْتَ الْمَحْمُولُ، وَ كَأَنَّكَ سَأَلْتَ رَبَّكَ الرَّجْعَةَ إِلَى الدُّنْيَا لَتَعْمَلَ عَمَلًا مَن عَاشَ؛ فَإِنَّ الدُّنْيَا عِنْدَ الْعُلَمَاءِ مِثْلُ الظِّلِّ. (الزهدي، ص ۵۰/ بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۱۲۶)

امام باقر علیه السلام: هرگاه جنازه ای را تشییع می کنی، چنان باش که انگار این تویی که بر دوش ها حمل می شوی و گویی از پروردگارت می خواهی تو را به دنیا بازگرداند، تا همچون کسی که زنده است کار کنی؛ زیرا که دنیا در نظر دانایان مانند سایه است.

۲۹. الإمام علي عليه السلام: أَفِيضُوا فِي ذِكْرِ اللَّهِ جَلَّ ذِكْرُهُ، وَ هُوَ أَمَانٌ مِّنَ التَّفَاقُ. (تحف العقول، ص ۱۴۹/ بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۲۹۰)
امام علی علیه السلام: خدا را بسیار یاد کنید، که از نفاق مصون می دارد.

۳۰. الإمام الباقر عليه السلام: يَشْفَعُ الرَّجُلُ فِي الْقَبِيلَةِ، وَيَشْفَعُ الرَّجُلُ لِأَهْلِ الْبَيْتِ، وَ يَشْفَعُ الرَّجُلُ لِلرَّجُلَيْنِ عَلَى قَدْرِ عَمَلِهِ، فَذَلِكَ الْمَقَامُ الْمَحْمُودُ. (مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۲، ص ۱۶۵/ بحار الأنوار، ج ۸، ص ۴۳)

امام باقر علیه السلام: انسان برای قبیله خود شفاعت می کند؛ انسان برای خانواده خود شفاعت می کند؛ انسان به اندازه عمل خود در حق دو نفر شفاعت می کند؛ این است آن مقام محمود.

۳۱. الإمام الصادق عليه السلام: إِعْرِفْ طُرُقَ نَجَاتِكَ وَ هَلَاكِكَ كَيْ لَا تَدْعُوَ اللَّهَ بِشَيْءٍ مِنْهُ هَلَاكُكَ وَ أَنْتَ تَظُنُّ فِيهِ نَجَاتَكَ، قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: ﴿وَيَدْعُ الْإِنْسَانُ بِالشَّرِّ...﴾. (مصباح الشریعة، ص ۱۳۲/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۵، ص ۲۷۲)

امام صادق علیه السلام: راه های نجات و نابودی خودت را بشناس تا مبادا از خدا چیزی را به گمان اینکه نجات تو در آن است بخواهی، حال آنکه

سبب نابودی تو می‌شود. خدا فرموده است: «انسان به دعا شری را می‌طلبد...».

۳۲. الإمام الصادق (ع): إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فَوَّضَ إِلَى الْمُؤْمِنِ كُلِّ شَيْءٍ إِلَّا إِذْلَالَ نَفْسِهِ. (الكافي، ج ۵، ص ۶۳ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۴۵)

امام صادق (ع): خدا تبارک و تعالی اختیار هر کاری را به مؤمن داده است، مگر خوارکردن خویشتن را.

الإمام الصادق (ع): لَا يَتَّبِعِي لِلْمُؤْمِنِ أَنْ يُذِلَّ نَفْسَهُ، [قَالَ مَفْضُلُ بْنُ عَمْرِ: [قُلْتُ: بِمَا يُذِلُّ نَفْسَهُ؟ قَالَ: يَدْخُلُ فِيهَا يَعْتَذِرُ مِنْهُ. (الكافي، ج ۵، ص ۶۴ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۶، ص ۱۸۰ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۵۰ / عوالي اللئالي العزیزة في الأحاديث الدينية، ج ۳، ص ۱۹۱)

امام صادق (ع): سزاوار نیست که مؤمن خود را خوار و زیون سازد، مفضل بن عمر می‌گوید: پرسیدم: چگونه خود را خوار می‌کند؟ فرمود: دست به کاری زند که موجب عذرخواهی شود.

۳۳. الإمام علي (ع): الدَّهْرُ يَوْمَانِ: فَيَوْمٌ لَكَ وَيَوْمٌ عَلَيْكَ، فَإِذَا كَانَ لَكَ فَلَا تَبْطِرْ، وَإِذَا كَانَ عَلَيْكَ فَاصْبِرْ، فَبِكُلَيْهِمَا تُمْتَحَنُ. (الكافي، ج ۸، ص ۲۱ / نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۶۹)

امام علی (ع): روزگار دو روز است: روزی به کام تو و روزی به زیان تو. چون به کام تو بود سرمست مشو و چون به زیان تو بود صبور باش؛ زیرا هر دو مایه آزمایش توست.

۳۴. رسول الله (ص): مَنْ حَاوَلَ أَمْرًا بِمَعْصِيَةِ اللَّهِ كَانَ أَبْعَدَ لَهُ مِمَّا رَجَا وَ أَقْرَبَ مِمَّا اتَّقَى. (أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۳۴ / بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۱۷۸)

پیامبر خدا (ص): کسی که با معصیت و نافرمانی خدا به دنبال کاری باشد از مطلوب خود دورتر و به آنچه از آن می‌ترسیده است نزدیکتر گردد.

الإمام الصادق (ع): كَتَبَ رَجُلٌ إِلَى الْحُسَيْنِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ: عِظْنِي بِحَرْقَيْنِ؛ فَكَتَبَ إِلَيْهِ: مَنْ حَاوَلَ أَمْرًا بِمَعْصِيَةِ اللَّهِ كَانَ أَفْوَتْ لِمَا يَرْجُو وَ أَسْرَعَ لِمَجِيءِ مَا يَحْذَرُ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۷۳ / وسائل الشيعة، ج ۱۶، ص ۱۵۳)

امام صادق (ع): مردی به حسین، صلوات‌الله‌علیه، نوشت: مرا دو کلمه موعظه کن. آن حضرت به او نوشت: هر که با نافرمانی خدا کاری را بجوید، مطلوب خود را بیشتر از دست دهد و به آمدن آنچه از آن دوری می‌کرده است بیشتر شتاب بخشد.

۳۵. الإمام زين العابدين (ع): إِنَّ الْمَلَكَ الْمُؤَكَّلَ عَلَى الْعَبْدِ يَكْتُبُ فِي صَحِيفَةِ أَعْمَالِهِ، فَأَمَلُوا بِأَوَّلِهَا وَ آخِرِهَا خَيْرًا يُغْفَرُ لَكُمْ مَا بَيْنَ ذَلِكَ. (الأمالي للمفيد، ص ۲ / محاسبة النفس، ص ۱۵ / فلاح السائل و نجاح المسائل، ص ۲۱۵)

امام سجاد (ع): همانا فرشته گماشته بر بنده نامه اعمال او را پیوسته می‌نویسد، پس، آغاز و انجام آن را خیر و خوبی به فرشته املا کنید که میان آن دو بر شما بخشوده می‌شود.

۳۶. الإمام الباقر و الإمام الصادق (ع): فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: ﴿وَحَرَامٌ عَلَى قَرْيَةٍ أَهْلُكُنَاهَا أَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُونَ﴾: كُلُّ قَرْيَةٍ أَهْلَكَ اللَّهُ أَهْلَهَا بِالْعَذَابِ لَا يَرْجِعُونَ فِي الرَّجْعَةِ، [قَالَ الْمُقَسِّرُ: [فَهَذِهِ الْآيَةُ مِنْ أَعْظَمِ الدَّلَالَةِ فِي الرَّجْعَةِ لِأَنَّ أَحَدًا مِنْ أَهْلِ الْإِسْلَامِ لَا يُنْكِرُ أَنَّ النَّاسَ كُلَّهُمْ يَرْجِعُونَ إِلَى الْقِيَامَةِ مَنْ هَلَكَ وَ مَنْ لَمْ يَهْلِكْ فَقَوْلُهُ {لَا يَرْجِعُونَ} عَنَى فِي الرَّجْعَةِ قَائِمًا إِلَى الْقِيَامَةِ يَرْجِعُونَ حَتَّى يَدْخُلُوا النَّارَ. (تفسير القمي، ج ۲، ص ۷۶)

امام باقر و امام صادق (ع)، درباره آیه «و قریه‌ای را که به هلاکت رسانده‌ایم محال است که بازگشتی داشته باشند»، فرمود: هر قومی که خداوند با عذاب نابود کرده باشد، در هنگام رجعت، برنمی‌گردند. [مفسر اضافه کرده: [این آیه بزرگترین دلیل بر رجعت است؛ زیرا هیچ مسلمانی منکر بازگشت همه مردم در قیامت نیست، چه آن‌هایی که با عذاب به هلاکت رسیده‌اند و چه آن‌هایی که هلاک نشده باشند. پس، مقصود از این سخن خدا تعالی که «بازگشتی ندارد» رجعت است. اما در قیامت دوباره زنده می‌شوند تا (به کیفر گناهان خود) به دوزخ روند.

الإمام الصادق (ع): فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ: ﴿وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا﴾: لَيْسَ أَحَدٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ قُتِلَ إِلَّا سَيَرْجِعُ حَتَّى يَمُوتَ، وَ لَا أَحَدٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ مَاتَ إِلَّا سَيَرْجِعُ حَتَّى يُقْتَلَ. (مختصر البصائر، ص ۱۱۰ / تأويل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة، ص ۴۰۳)

امام صادق (ع)، درباره آیه «روزی که از هر امتی گروهی را محشور کنیم» فرمود: هر مؤمنی که کشته شده باشد، رجعت می‌کند، تا (پس از زندگی دوباره به مرگ طبیعی) بمیرد و هر مؤمنی که (به مرگ طبیعی) مرده باشد نیز رجعت می‌کند، تا کشته شود.

۳۷. الإمام علي (ع): وَاللَّهِ لَا بَنُ أَبِي طَالِبٍ آتَسُ بِالْمَوْتِ مِنَ الطِّفْلِ بِثَدْيِ أُمِّهِ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۵۲ / نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۵۶ / كشف اليقين في فضائل أمير المؤمنين عليه السلام، ص ۱۸۰)

امام علی به خدا سوگند که انس پسر ابوطالب با مرگ بیشتر از انس کودک با پستان مادرش می‌باشد.

۳۸. رسول الله ﷺ: كُلُّ مَا اضْطُرَّ إِلَيْهِ الْعَبْدُ فَقَدْ أَحَلَّهُ اللَّهُ لَهُ، وَأَبَاحَهُ

إِيَّاهُ. (کتاب سلیم بن قیس الهمالی، ج ۲، ص ۷۰۳ / بحار الأنوار، ج ۳۰، ص ۳۲۷)

پیامبر خدا ﷺ: هر چیزی که بنده به (انجام) آن ناچار شود، خداوند آن را برای او حلال کرده و برایش مباح گردانیده است.

۳۹. الإمام علي عليه السلام: مِنْ ضَيْقِ الْعَطَنِ لُزُومُ الْوَطَنِ. (عيون الحكم و المواعظ

للشي، ص ۴۶۸ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۶۷۲)

امام علی علیه السلام: چسبیدن به زادگاه از تنگ جایی (و کوتاه همتی) است.

۴۰. رسول الله ﷺ: مَنْ نَكَحَ امْرَأَةً بِمَالٍ حَلَالٍ غَيْرَ أَنَّهُ أَرَادَ بِهَا فَخْرًا وَ

رِيَاءً لَمْ يَرِدْهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِذَلِكَ إِلَّا ذُلًّا وَ هَوَانًا. (بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۳۶۲)

پیامبر خدا ﷺ: هر که با مال حلال با زنی ازدواج کند اما هدفش از گرفتن او خرفروشی و خودنمایی باشد، خداوند عزوجل جز برخواری و سرشکستگی او نیفزاید.

رسول الله ﷺ: مَنْ تَزَوَّجَ امْرَأَةً لَا يَتَرَوَّجُهَا إِلَّا لِجَمَالِهَا لَمْ يَرْ فِيهَا مَا

يُحِبُّ وَ مَنْ تَزَوَّجَهَا لِجَمَالِهَا لَا يَتَرَوَّجُهَا إِلَّا لَهُ وَ كَلَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ فَعَلَيْكُمْ

بِذَاتِ الدِّينِ. (تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۷، ص ۳۹۹ / روضة الواعظين و

بصيرة المتعظين، ط القدیمة، ج ۲، ص ۳۷۴)

پیامبر خدا ﷺ: هر که با زنی به خاطر زیباییاش ازدواج کند، دلخواه خود را در او نبیند و هر که با زنی به خاطر مال و ثروتش ازدواج کند خداوند او را به همان مال و ثروت واگذارد، پس بر شما باد به (ازدواج با) زنان متدین.

پیامبر خدا ﷺ: بنده تا زمانی که جایگاهش دانسته نباشد در خیر و خوبی به سر می برد، اما همین که جایگاهش شناخته شد فتنه ای به سراغش آید که بر آن پایداری نتواند، مگر آن کس که خداوند پایدارش بدارد.

چهل حدیث ۳۹

۱. قال رسول الله ﷺ: مِمَّا فِي صَحِيفَةِ إِدْرِيسَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: طُوبَى لِقَوْمٍ عَبَدُونِي حُبًّا. (بحار الأنوار، ج ۹۲، ص ۴۶۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: در صحیفه ادريس آمده است: خوشا آنان که از روی عشق مرا پرستیدند.

۲. رسول الله ﷺ: اَطْلُبُوا الْخَيْرَ دَهْرَكُمْ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۱۸/شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۶، ص ۱۹۳)

پیامبر خدا ﷺ: همه عمر خویش را جویای خوبی باشید.
قال رسول الله ﷺ: الهدية رزق من الله فمن أهدى إليه شيء فليقبله. (ربيع الأبرار و نصوص الأخبار، ج ۵، ص ۳۱۶/نهج الفصاحة، ص ۷۹۳)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هدیه روزی خداست هر که چیزی بدو هدیه دادند بپذیرد.

۳. الإمام علي عليه السلام: إِيَّاكَ أَنْ تُكَرَّرَ الْعُتْبَى؛ فَإِنَّ ذَلِكَ يُغْيِي بِالذَّنْبِ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۱۶۴/غرر الحكم و درر الكلم، ص ۲۵۹)
امام علی علیه السلام: زنهاری که سرزنش کردن های مکرر؛ زیرا این کار بر گناه (و خلاف کاری) جری می کند و سرزنش را بی ارزش می سازد.

الإمام علي عليه السلام: لَا تُكْثِرَنَّ الْعِتَابَ؛ فَإِنَّهُ يُورِثُ الضَّغِينَةَ، وَ يَدْعُو إِلَى الْبَغْضَاءِ. (كنز الفوائد، ج ۱، ص ۹۳/عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۵۱۹/غرر الحكم و درر الكلم، ص ۷۶۴)
امام علی علیه السلام: زیاد سرزنش مکن؛ زیرا این کار کینه به بار می آورد و به دشمنی و نفرت می کشاند.

۴. الإمام علي عليه السلام: الْحَقُّ أَوْسَعُ مِنَ الْأَرْضِ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۳۸/إرشاد القلوب إلى الصواب للدليمي، ج ۱، ص ۱۹۲)
امام علی علیه السلام: حق گسترده تر از کره خاک است.

۵. الإمام علي عليه السلام: لِكَمِيلٍ بَيْنَ زِيَادٍ وَ زَيْدٍ لَا تُشْهَرُ، وَأَخْفِ شَخَصَكَ لَا تُذْكَرُ. (تحف العقول، ص ۲۱۷/بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۵۷)

امام علی علیه السلام به کمیل بن زیاد تو نکنند، علم پیاموز تا دانا شوی.
رسول الله ﷺ: لَا يَرَأُ الْعَبْدُ بِخَيْرٍ مَا لَمْ يُعْرِفْ مَكَانَهُ، فَإِذَا عُرِفَ مَكَانُهُ لَيْسَتْهُ فِتْنَةٌ لَا يَثْبُتُ لَهَا إِلَّا مَنْ ثَبَّتَهُ اللَّهُ. (ميزان الحكمة، ج ۱، ص ۸۲۱/كنز العمال، ج ۳، ص ۱۵۷)

۶. عنه ﷺ: أَعْطُوا اللَّهَ الرَّضَا مِنْ قُلُوبِكُمْ تَغْفِرُوا بِتَوَابِ اللَّهِ تَعَالَى يَوْمَ فَرَقَكُمْ وَ الْإِفْلَاسِ. (مسكن الفؤاد عند فقدا الاحبة و الاولاد، ص ۸۴/بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۱۴۳)

از دل های خود به خدا خشنودی دهید تا در روز فقر و تهیدستی خود به پاداش خدای تعالی دست یابید.

۷. الإمام الصادق عليه السلام: وَ ذَكَرَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ يَسَارٍ، قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: أَدْعُو وَ أَنَا رَاكِعٌ، أَوْ سَاجِدٌ؟ قَالَ: فَقَالَ: نَعَمْ، ادْعُ وَ أَنْتَ سَاجِدٌ، فَإِنَّ أَقْرَبَ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ إِلَى اللَّهِ وَ هُوَ سَاجِدٌ، ادْعُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ لِدُنْيَاكَ وَ آخِرَتِكَ. (الأصول الستة عشر، ط دارالشيعة، ص ۴۱/مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۴، ص ۴۶۳)

امام صادق علیه السلام: سعید بن یسار از امام صادق پرسید: در حال رکوع یا سجود دعا کنم؟ حضرت فرمود: آری، در حال سجود دعا کن؛ زیرا نزدیک ترین زمان بنده به خداوند زمانی است که در سجده است. (در آن حال) برای دنیا و آخرت به درگاه خدای عز و جل دعا کن.

۸. الإمام علي عليه السلام: خُذِ الْحِكْمَةَ أَنْتَى كَانَتْ؛ فَإِنَّ الْحِكْمَةَ تَكُونُ فِي صَدْرِ الْمُنَافِقِ فَتَلْجُلُجُ فِي صَدْرِهِ حَتَّى تَخْرُجَ، فَتَسْكُنَ إِلَى صَوَاحِبِهَا فِي صَدْرِ الْمُؤْمِنِ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۸۱/بحار الأنوار، ج ۲، ص ۹۹)

امام علی علیه السلام: حکمت را در هر کجا باشد فرا گیرید؛ زیرا که حکمت اگر در سینه منافق باشد پیوسته نا آرام است تا از آنجا خارج شده در سینه مؤمن در کنار همگنان خود آرام گیرد.

۹. الإمام علي عليه السلام: سَبَبُ زَوَالِ الْيَسَارِ مَنَعُ الْمُحْتَاجِ. (غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۶۹)

امام علی علیه السلام: سبب زوال آمدن توانگری، محروم کردن نیازمند است.

۱۰. قال رسول الله ﷺ: الْمُؤْمِنُ مَنْفَعَةٌ إِنْ مَاشِيَتْهُ نَفْعُكَ وَ إِنْ شَاوَرْتَهُ نَفْعُكَ وَ إِنْ شَارَكَتَهُ نَفْعُكَ وَ كُلُّ شَيْءٍ مِنْ أَمْرِهِ مَنْفَعَةٌ. (ميزان الحكمة، ج ۱، ص ۲۰۷/الجامع الصغير، ج ۲، ص ۶۶۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: مؤمن مایه سود است اگر همراهش شوی سودت دهد و اگر با وی مشورت کنی سودت دهد و اگر شریکش شوی سودت دهد و همه کار وی مایه سود است.

امام کاظم علیه السلام: با برآوردن خواهش های نفسانی خود از حلال، تا آنجا که به مروت لطمه ای نزنند و به اسراف نینجامد، به نفس های خویش از دنیا بهره ای دهید و از این طریق برای انجام امور دین خود کمک بگیرید؛ زیرا روایت شده است که: از ما نیست کسی که دنیایش را به خاطر دینش رها کند یا دینش را برای دنیایش فرو گذارد.

۱۷. رسول الله صلی الله علیه و آله: إِرْحَمِ الْمَسَاكِينَ. (میزان الحکمة، ج ۴، ص ۳۸۲ / کز العمال، ج ۳، ص ۱۶۶)
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: با مستمندان مهربانی کنید.

۱۸. رسول الله صلی الله علیه و آله: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الْمُدَاوِمَةَ عَلَى الْإِخَاءِ الْقَدِيمِ، فَدَاوِمُوا عَلَيْهِ. (میزان الحکمة، ج ۱، ص ۸۲ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۲۸۶)
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: خداوند بزرگ ادامه برادری دیرینه را دوست می دارد، بنابراین آن را ادامه دهید.

۱۹. قال رسول الله صلی الله علیه و آله: إِتَّقُوا اللَّهَ فِي النِّسَاءِ فَإِنَّهُنَّ عِنْدَكُمْ عَوَانٌ؛ (نهج الفصاحة، ص ۱۶۳ / الفائق في غريب الحديث، ج ۲، ص ۴۰۴)
رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: در باره زنان از خدا بترسید که آنها پیش شما اسیرند.

۲۰. وَ قَالَ صلی الله علیه و آله قَلِيلٌ تَدْرُومُ عَلَيْهِ أَرْجَى مِنْ كَثِيرٍ مَمْلُوءٍ مِنْهُ. (نهج البلاغة للصبي صالح، ص ۵۲۵ / عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۳۷۱)
امام صلی الله علیه و آله: عمل اندکی که مدام باشد قابل اتکاتر است تا عمل زیادی که از آن خسته باشی.

۲۱. الإمام الباقر علیه السلام: لَا يَنْقَطِعُ الْمَرْيَدُ مِنَ اللَّهِ حَتَّى يَنْقَطِعَ الشُّكْرُ مِنَ الْعِبَادِ. (وقعة صفين، ص ۴۵ / تحف العقول، ص ۴۵۷ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۰ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲، ص ۷۱)
امام باقر علیه السلام: افزایش نعمت از سوی خداوند قطع نگردد، مگر آن گاه که شکرگزاری بندگان قطع شود.

۲۲. الإمام الصادق علیه السلام: مَنْ ذَهَبَ يَرَى أَنَّ لَهُ عَلَى الْآخِرِ فَضْلاً فَهُوَ مِنَ الْمُسْتَكْبِرِينَ، [قَالَ حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ]: فَقُلْتُ لَهُ: إِنَّمَا يَرَى أَنَّ لَهُ عَلَيْهِ فَضْلاً بِالْعَاقِبَةِ إِذَا رَأَهُ مُرْتَكِباً لِلْمَعَاصِي، فَقَالَ: هِيَ هَاتِ هِيَ هَاتِ! فَلَعَلَّهُ أَنْ يَكُونَ قَدْ غَفَرَ لَهُ مَا أَتَى وَ أَنْتَ مَوْقُوفٌ مُحَاسَبٌ، أَمَا تَلَوْتَ قِصَّةَ سَحْرَةِ مُوسَى عليه السلام؟ (الكافي، ج ۸، ص ۱۲۸ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۳۷)
امام صادق علیه السلام: هر که بر این باور باشد که از دیگران برتر است، او در شمار مستکبران است. حفص بن غیاث می گوید: عرض کردم: اگر گنهکاری را ببیند و به سبب بی گناهی و پاکدامنی خود، خویشتن را از

۱۱. رسول الله صلی الله علیه و آله: مَنْ أَعْرَضَ عَنْ مُحَرَّمَ أَبَدَلَهُ اللَّهُ بِعِبَادَةٍ تَسْرُهُ. (الأمالي للطوسي، ص ۱۸۲ / بحار الأنوار، ج ۶۶، ص ۳۸۲)
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر که از کاری حرام روی گرداند خداوند به جای آن عبادتی شادکننده عطاایش فرماید.

۱۲. الإمام الصادق علیه السلام: الْمَشْيُ الْمُسْتَعَجِلُ يَذْهَبُ بِنَهَاءِ الْمُؤْمِنِ، وَيُطْفِئُ نَوْرَهُ. (تحف العقول، ص ۳۷۱ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۵۵)
امام صادق علیه السلام: راه رفتن شتاب زده هیبت مؤمن را از بین می برد و نورش را خاموش می کند.

۱۳. رسول الله صلی الله علیه و آله: إِنَّ أُمَّتِي لَنْ تَجْتَمَعَ عَلَى ضَلَالَةٍ، فَإِذَا رَأَيْتُمْ اخْتِلَافاً فَالِكُمُ بِالسَّوَادِ الْأَعْظَمِ. (میزان الحکمة، ج ۱، ص ۴۰۶ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۳۳۹)
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امت من هرگز بر گمراهی فراهم نمی آیند. هرگاه اختلافی را مشاهده کردید جانب توده امت را بگیرید.

۱۴. الإمام الصادق علیه السلام فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «و بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا» : الْإِحْسَانُ أَنْ تُحْسِنَ صُحْبَتَهُمَا، وَأَنْ لَا تُكَلِّفَهُمَا أَنْ يَسْأَلَكَ شَيْئاً مِمَّا يَحْتَاجَانِ إِلَيْهِ وَإِنْ كَانَا مُسْتَغْنَيْنِ. (تفسير العياشي، ج ۲، ص ۲۸۵ / الكافي، ج ۲، ص ۱۵۷ / من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۴۰۸)
امام صادق علیه السلام درباره آیه «و به پدر و مادر نیکی کنید» : نیکی کردن، این است که با آنان خوش رفتاری کنی و اجازه ندهی که مجبور شوند آنچه را نیاز دارند اظهار کنند و از تو بخواهند، اگرچه بی نیاز باشند (بلکه پیش از آنکه مجبور به اظهار نیاز خود شوند آن را برطرف ساز).

۱۵. الإمام الرضا علیه السلام لِسُلَيْمَانَ الْجَعْفَرِيِّ : أَتَدْرِي لِمَ سُمِّيَ إِسْمَاعِيلُ صَادِقَ الْوَعْدِ؟ قَالَ: قُلْتُ: لَا أَدْرِي، قَالَ: وَعَدَ رَجُلًا فَجَلَسَ لَهُ حَوْلًا يَنْتَظِرُهُ. (عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۷۹ / علل الشرائع، ج ۱، ص ۷۷)
امام رضا علیه السلام به سلیمان جعفری فرمود: آیا می دانی چرا اسماعیل را صادق الوعد (خوش قول) گفته اند؟ عرض کردم: نه. فرمود: با مردی وعده کرده بود و یک سال به انتظار او نشست.

۱۶. الإمام الكاظم علیه السلام: اجعلوا لأنفسكم حظاً من الدنيا بإعطائها ما تشتهي من الحلال وما لا يثلم المرأة وما لا سرف فيه، واستعينوا بذلك على أمور الدين، فإنه روي: ليس منا من ترك دنياه لدينه، أو ترك دينه لدنياه. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۳۷ / تحف العقول، ص ۴۱۰)
امام کاظم علیه السلام: اجعلوا برای خود حظی از دنیا با عطا کردن آن به خود که تشنه آن هستید از حلال و آنچه که به زن و مرد آسیب نرساند و آنچه که اسراف در آن نیست، و با آن برای امور دین خود را آسان کنید، زیرا روایت شده است: ما از ما نیست کسی که دنیای خود را فدای دینش کند، یا دینش را فدای دنیا کند.

او برتر بدانند چه؟ فرمود: هیهات هیهات! چه بسا که او آمرزیده شود اما تو را برای حسابرسی نگه دارند؛ مگر داستان جادوگران موسی علیه السلام را نخوانده‌ای؟

۲۳. رسول الله ﷺ: **هَلْ يُحْشَرُ مَعَ الشُّهَدَاءِ أَحَدٌ؟** : نَعَمْ، مَنْ يَذْكُرُ الْمَوْتَ فِي الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ عَشْرِينَ مَرَّةً. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۲۶۸ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۲، ص ۱۰۴)
از رسول خدا ﷺ سؤال شد: آیا کسی با شهدا محشور می‌شود؟ فرمود: آری، کسی که شبانه‌روز بیست مرتبه مرگ را یاد کند.

۲۴. قال رسول الله ﷺ: **كُلُّ خَلَةٍ يَطْبَعُ عَلَيْهَا الْمُؤْمِنُ إِلَّا الْخِيَانَةَ وَ الْكُذْبَ.** (الإختصاص، ص ۲۳۱ / مجموعه ورام، ج ۱، ص ۱۴ / نهج الفصاحة، ص ۶۱۰ / النهاية في غريب الحديث و الأثر، ج ۳، ص ۱۱۲)
رسول خدا ﷺ فرمودند: مؤمن هر صفتی تواند داشت مگر خیانت و دروغ.

۲۵. قال رسول الله ﷺ: **مَا كَانَتْ فَرَحَةٌ إِلَّا تَبْعَتْهَا تَرْحَةٌ.** (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۳۵ / نهج الفصاحة، ص ۶۸۵)
رسول خدا ﷺ فرمودند: مسرتی نیست که کدورتی به دنبال نداشته باشد.

۲۶. الإمام الباقر عليه السلام: **لَا تَذْهَبُ بِكُمْ الْمَذَاهِبُ، فَوَاللَّهِ مَا شِيعْتُنَا إِلَّا مِنْ أَطَاعِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.** (الكافي، ج ۲، ص ۷۳ / مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۸۵)
امام باقر علیه السلام: عقاید مختلف شما را متزلزل و گمراه نکند؛ به خدا قسم شیعه ما نیست مگر کسی که از خدا عزوجل اطاعت کند.
الإمام الحسن عليه السلام: **فِي جَوَابِ رَجُلٍ قَالَ لَهُ: إِنِّي مِنْ شِيعَتِكَ: يَا عَبْدَ اللَّهِ، إِنْ كُنْتُ لَنَا فِي أَوَامِرِنَا وَ زَوَاجِرِنَا مُطِيعاً فَقَدْ صَدَقْتَ، لَا تَقُلْ: أَنَا مِنْ شِيعَتِكَ، وَلَكِنْ قُلْ: أَنَا مِنْ مُوَالِيكُمْ وَ مُحِبِّكُمْ وَ أَنْتَ فِي خَيْرٍ وَ إِلَى خَيْرٍ.** (التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۳۰۹ / مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۰۶)

امام حسن علیه السلام در جواب مردی که عرض کرد: من از شیعیان شما هستم، فرمود: ای بنده خدا! اگر مطیع اوامر و نواهی ما باشی، راست می‌گویی ولی اگر چنین نباشی پس با ادعای منزلت والایی که تو اهل آن نیستی، بر گناهانت می‌فزای. مگو: من از شیعیان شما هستم، بلکه بگو: من از دوستاناران شما و دشمن دشمنان شما هستم. در این صورت، تو آدم خوبی هستی و به خوبی گرایش داری.

۲۷. الإمام علي عليه السلام: **صَاحِبُ الْمَالِ مَتَعُوبٌ.** (عيون الحكم و المواعظ للثي، ص ۳۰۳ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۴۱۹)

امام علی علیه السلام: دارا، در رنج و تعب است.
الإمام علي عليه السلام: **الْقَنِيَّةُ يَنْبَغُ الْأَحْزَانُ.** (عيون الحكم و المواعظ للثي، ص ۳۳ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۲)
امام علی علیه السلام: دارایی، سرچشمه اندوه‌هاست.

۲۸. رسول الله ﷺ: **إِدْفِنُوا مَوْتَاكُمْ وَ سَطِّ قَوْمٍ صَالِحِينَ؛ فَإِنَّ الْمَيِّتَ يَتَأَذَى بِجَارِ السَّوِّءِ كَمَا يَتَأَذَى الْحَيُّ بِجَارِ السَّوِّءِ.** (میزان الحکمة، ج ۴، ص ۲۹۷ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۵۲)
پیامبر خدا ﷺ: مردگان خود را در میان مردمان نیک به خاک بسپارید؛ زیرا مرده نیز همچون زنده از همسایه بد رنج می‌برد.

۲۹. رسول الله ﷺ: **مَنْ أَكْثَرَ ذِكْرَ اللَّهِ أَحَبَّهُ اللَّهُ.** (الزهدي، ص ۵۰ / الكافي، ج ۲، ص ۵۰۰ / مجموعه ورام، ج ۱، ص ۲۰۰)
پیامبر خدا ﷺ: هر که بسیار به یاد خدا باشد، خداوند دوستش بدارد.

۳۰. الإمام علي عليه السلام: **مَنْ شَكَا الْحَاجَةَ إِلَى مُؤْمِنٍ فَكَأَنَّهُ شَكَاهَا إِلَى اللَّهِ.** (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۵۵۱ / وسائل الشيعة، ج ۹، ص ۴۴۷)
امام علی علیه السلام: هر که از نیاز (و مشکل) خود نزد مؤمنی شکوه کند گویی از آن نزد خدا شکوه کرده است و هر که از آن نزد کافری شکوه کند گویی از خدا شکوه کرده است.

۳۱. الإمام زين العابدين عليه السلام: **الْمُؤْمِنُ مِنْ دُعَائِهِ عَلَى ثَلَاثٍ: إِمَّا أَنْ يُدْخِرَ لَهُ، وَ إِمَّا أَنْ يُعَجِّلَ لَهُ، وَ إِمَّا أَنْ يَذْفَعَ عَنْهُ بَلَاءً يُرِيدُ أَنْ يُصِيبَهُ.** (تحف العقول، ص ۲۸۰ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۳۸)
امام سجاد علیه السلام: دعای مؤمن از سه حال خارج نیست: یا برایش ذخیره می‌گردد، یا در دنیا برآورده می‌شود، یا بلایی را که می‌خواهد به او برسد دفع می‌کند.

۳۲. رسول الله ﷺ: **إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُعْطِي الدُّنْيَا عَلَى نِيَّةِ الْآخِرَةِ، وَ أَبِي أَنْ يُعْطِيَ عَلَى نِيَّةِ الدُّنْيَا.** (نهج الفصاحة، ص ۳۱۷ / كنز العمال، ج ۳، ص ۴۱۹)
پیامبر خدا ﷺ: خدا تعالی دنیا را به نیت آخرت می‌دهد و از اینکه دنیا را به نیت دنیا بدهد ابا دارد.

۳۳. الإمام علي عليه السلام: **لَا يَتَرَكُ النَّاسُ شَيْئاً مِنْ أَمْرِ دِينِهِمْ لِاسْتِصْلَاحِ دُنْيَاهُمْ إِلَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مَا هُوَ أَضَرُّ مِنْهُ.** (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۸۷ / بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۱۰۷)
امام علی علیه السلام: مردم برای سود دنیای خود امری از امور دین خود را و نگذارند، مگر آنکه خداوند کاری برای آنان پیش می‌آورد که زیانش از آن سود بیشتر است.

۳۹. الإمام الباقر (ع): إِذَا مَاتَ الْمُؤْمِنُ خَلِيَ عَلَى جِيرَانِهِ مِنَ الشَّيَاطِينِ

عَدَدَ رِبْعَةٍ وَمُضَرٍّ، كَانُوا مُشْتَغِلِينَ بِهِ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۵۱ / مرآة العقول
في شرح أخبار آل الرسول، ج ۹، ص ۳۱۹)

امام باقر (ع): چون مؤمن بمیرد، شیطان‌هایی که برای گمراه کردن او
می‌کوشیده‌اند و شمارشان به تعداد افراد قبیله ربیعیه و مضر است، به
همسایگان او هجوم برند.

۴۰. الإمام علي (ع): قَالَ رَجُلٌ لِلنَّبِيِّ (ص): يَا رَسُولَ اللَّهِ، عَلَّمَنِي عَمَلًا لَا

يُحَالُ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ الْجَنَّةِ. قَالَ: لَا تَغْضَبُ، وَ لَا تَسْأَلِ النَّاسَ شَيْئًا.
(الأمالي للطوسي، ص ۵۰۸ / بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۲۶۴)

امام علی (ع): مردی به پیامبر عرض کرد: ای رسول خدا! مرا کاری
بیاموز که میان آن کار و بهشت حایلی نباشد؟ حضرت فرمود:
خشمگین مشو و از مردم نیز چیزی نخواه.

۳۴. الإمام علي (ع): النَّاسُ مِنْ خَوْفِ الذَّلِّ مُتَعَجِّلُو الذَّلَّ. (غرر الحکم و

درر الکلم، ص ۱۲۶ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲۰، ص ۳۴۰)

امام علی (ع): مردم از ترس خواری به‌سوی می‌شتابند.

۳۵. الإمام الصادق (ع): مَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَى عَبْدٍ نِعْمَةً فَسَلَبَهَا إِيَّاهُ حَتَّى

يُذْنِبَ ذَنْبًا يَسْتَحِقُّ بِذَلِكَ السَّلْبَ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۷۴ / وسائل الشيعة، ج ۱۵،
ص ۳۰۴)

امام صادق (ع): خداوند هر نعمتی را که به بنده‌ای داد از او نگرفت
مگر به‌سبب گناهی که سزاوار سلب آن نعمت شد.

۳۶. الإمام الصادق (ع): فِيمَا نَاجَى اللَّهُ تَعَالَى بِهِ مُوسَى (ع)... لَا

تَغِيطُنْ أَحَدًا بِرِضَى النَّاسِ عَنْهُ حَتَّى تَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ رَاضٍ عَنْهُ، وَ لَا
تَغِيطُنْ مَخْلُوقًا بِطَاعَةِ النَّاسِ لَهُ فَإِنَّ طَاعَةَ النَّاسِ لَهُ وَاتِّبَاعَهُمْ إِيَّاهُ
عَلَى غَيْرِ الْحَقِّ هَلَاكٌ لَهُ وَ لِمَنِ اتَّبَعَهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۳۵ / مرآة العقول
في شرح أخبار آل الرسول، ج ۸، ص ۳۰۹)

امام صادق (ع): از مناجات‌های خدا تعالی با موسی (ع)... به حال
کسی که مردم از او خشنودند غبطه مخور تا آنکه بدانی خدا هم از او
خشنود است و به حال کسی که مردم فرمانش را می‌برند نیز غبطه
مخور؛ زیرا طاعت و پیروی به‌ناحق مردم از او، باعث هلاکت او و
پیروانش باشد.

۳۷. الإمام الصادق (ع): إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ نَظَرَ رِضْوَانُ خَازِنُ

الْجَنَّةِ إِلَى قَوْمٍ لَمْ يَمُتُوا بِهِ فَيَقُولُ: مَنْ أَنْتُمْ؟ وَ مِنْ أَيْنَ دَخَلْتُمْ؟! قَالَ:
يَقُولُونَ: إِيَّاهُ عَنَّا، فَإِنَّا قَوْمٌ عَبْدْنَا اللَّهَ سِرًّا فَأَدْخَلَنَا اللَّهُ الْجَنَّةَ سِرًّا.
(فلاح السائل و نجاح المسائل، ص ۳۶ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱،
ص ۱۱۹)

امام صادق (ع): در روز رستاخیز، رضوان نگهبان بهشت گروهی را
می‌بیند که از برابرش نگذشته بودند. به آن‌ها می‌گوید: شما کیستید
و از کجا وارد شدید؟! می‌گویند: دور شو از ما. ما گروهی هستیم که
خداوند را مخفیانه پرستیدیم و او نیز مخفیانه ما را به بهشت درآورد.

۳۸. رسول الله (ص): إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ أَنْ تُؤْتَى رُخْصَتُهُ كَمَا يَكْرَهُ

أَنْ تُؤْتَى مَعْصِيَتُهُ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۶۵ / نهج الفصاحة، ص ۳۱۷)
پیامبر خدا (ص): خدا تعالی همچنان که دوست ندارد معصیت شود،
دوست دارد به رخصت‌هایش عمل شود.

ج ۲، ص ۱۵۸ / العدد القویة لدفع المخاوف اليومية، ص ۱۵۲ / التحصين في صفات العارفين، ص ۱۴

امام صادق علیه السلام: سلامت چندان کمیاب است که راه جستن آن پوشیده و ناپیداست و اگر سلامت در چیزی باشد تقریباً در گمنامی است.

الإمام علي عليه السلام: إِنَّ فِي الْخُمُولِ لَرَّاحَةً. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۱۴۹ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۲۱۹)
امام علی علیه السلام: همانا در گمنامی آسایشی است.

۶. الإمام علي عليه السلام: لَوْ أَنَّهُ فَكَّرَ لَا بُصْرَ، وَ عَلِمَ أَنَّهُ مُدَبَّرٌ، وَ أَنَّ الرَّزْقَ عَلَيْهِ مُقَدَّرٌ، وَ لَأَفْتَصَرَ عَلَى مَا تَيْسَّرَ وَ لَمْ يَتَعَرَّضْ لِمَا تَعَسَّرَ. (تحف العقول، ص ۲۱۵ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۸)

امام علی علیه السلام: حال آن که انسان اگر می اندیشید در می یافت و می فهمید که کارش تدبیر شده است و روزی او مقدر گشته و به آنچه میسر اوست بسنده می کرد و به آنچه برایش دشوار است نمی پرداخت.

۷. رسول الله صلى الله عليه وآله: مِنْ سَعَادَةِ ابْنِ آدَمَ اسْتِخَارَةُ اللَّهِ وَ رِضَاةُ بِمَا قَضَى اللَّهُ وَ مِنْ شَقَوَةِ ابْنِ آدَمَ قَرْكُهُ اسْتِخَارَةَ اللَّهِ وَ سَخَطُهُ بِمَا قَضَى اللَّهُ. (تحف العقول، ص ۵۵)

پیامبر خدا ﷺ: از خوشبختی فرزند آدم است: درخواست خیر از خداوند و خشنودی به قضای خدا و از بدبختی فرزند آدم است این که در کارهایش از خدا طلب خیر نکند و به قضای خدا خشنود نباشد.

۸. الإمام علي عليه السلام: إِنَّ الْحُكَمَاءَ صَيَّعُوا الْحِكْمَةَ لَمَّا وَضَعُوهَا عِنْدَ غَيْرِ أَهْلِهَا. (قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۱۶۰ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۳۴۵)
امام علی علیه السلام: حکیمان آنگاه حکمت را تباه کردند که آن را در اختیار ناهلان گذاشته اند.

۹. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: أَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَى مُوسَى عليه السلام: أَنْ لَا تَقْتُلِ السَّامِرِيَّ، فَإِنَّهُ سَخِيٌّ (الكافي، ج ۴، ص ۴۱ / من لايحضره الفقيه، ج ۲، ص ۶۱)
رسول خدا ﷺ فرمودند: خدای عز و جل به موسی وحی فرمود که: سامری را نکش؛ زیرا او بخشنده است.

رُويَ أَنَّ قَوْماً أَسَارَى جَيءَ بِهِمْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَمَرَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام بِضَرْبِ أَغْنَاقِهِمْ، ثُمَّ أَمَرَ بِأَفْرَادٍ وَاحِدٍ لَا يَقْتُلُهُ، فَقَالَ الرَّجُلُ: لِمَ أَفَرَدْتَنِي مِنْ أَصْحَابِي وَ الْجَنَائِدِ وَاحِدَةً؟ فَقَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَوْحَى إِلَيَّ أَنَّكَ سَخِيٌّ قَوْمَكَ وَ لَا أَقْتُلُكَ فَقَالَ الرَّجُلُ: إِنِّي أَشْهَدُ أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَنَّكَ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۲۲ / الاختصاص، ص ۲۵۳)

چهل حدیث ۴۰

۱. فيما أوحى الله تعالى إلى داود عليه السلام: يَا دَاوُدُ، أبلغ أهل أرضي أني حبيبٌ من أحبتي، و جليسٌ من جالسيني، و مؤنسٌ لمن أنس بذكرى. (مسكن الفؤاد عند فقد الأخبة و الأولاد، ص ۱۷ / الجواهر السنينة في الأحاديث القدسية، ص ۱۹۱)

خدای تعالی به داود علیه السلام وحی فرمود: ای داود! به بندگان زمینی من بگو: من دوست کسی هستم که دوستم بدارد و همنشین کسی هستم که با من همنشینی کند و همدم کسی هستم که با یاد و نام من انس گیرد.

۲. الإمام علي عليه السلام: ما أعطى الله سبحانه القبد شيئاً من خير الدنيا و الآخرة إلا بحسن خلقه و حسن نيته. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۴۸۳ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۶۹۶)

امام علی علیه السلام: خدا سبحان چیزی از خیر دنیا و آخرت را به بنده ای نداد مگر به سبب خوش خویی و نیت پاک او.

۳. الإمام زين العابدين عليه السلام: لا يعتذر إليك أحدٌ إلا قبلت عُذْرَهُ؛ وَإِنْ عَلِمْتَ أَنَّهُ كَاذِبٌ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۸۹ / بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۱۸۰)
امام سجاد علیه السلام: هیچ کس از تو عذرخواهی نکند، مگر این که عذرش را بپذیری گرچه بدانی که دروغ می گوید.

۴. الإمام الصادق عليه السلام و قد استفتاه رجلٌ من أهل الجبل فأفتاه بخلاف ما يحب، فرأى أبو عبد الله الكراهة فيه؛ يا هذا، اصبر على الحق، فإنه لم يصبر أحدٌ قطُّ لحقٍّ إلا عَوْضَهُ اللَّهُ ما هو خيرٌ له. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۱۷ / بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۱۰۷)

امام صادق علیه السلام مردی از اهالی جبل از امام صادق علیه السلام استفتای کرد؛ حضرت فتوایی داد که برخلاف میل او بود. امام ناراحتی را در چهره او مشاهده کرد، پس فرمود: ای مرد! حق را تحمل کن؛ زیرا هیچ کس حقی را تحمل نکرد مگر اینکه خداوند در عوض چیزی که برایش بهتر است به او عطا فرمود.

۵. الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ أَرَادَ أَنْ يُرْفَعَ ذِكْرُهُ فَلْيُخِمِلْ أَمْرَهُ. (تحف العقول، ص ۳۷۸ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۶۴)

امام صادق علیه السلام: هر که خواهد نامش بلند شود باید گمنامی پیشه کند.
الإمام الصادق عليه السلام: عَزَّتِ السَّلَامَةُ حَتَّى لَقَدْ خَفِيَ مَطْلَبُهَا، فَإِنْ يَكُنْ فِي شَيْءٍ فَيُوشِكُ أَنْ يَكُونَ فِي الْخُمُولِ. (كشف الغمة في معرفة الأئمة، ط القديمة،

روایت شده که جماعتی اسیر را نزد رسول خدا یاوردند. آن حضرت به امیرمومنان دستور داد گردنشان را بزند و سپس فرمود يك نفر از آنان را جدا کند و او را نکشد. آن مرد گفت: چرا مرا از دوستانم جدا کردی در حالی که گناه همه ما یکسان است؟ پیامبر فرمود: خدای عز و جل به من وحی فرمود که تو بخشنده قوم خود هستی و تو را نکشم. مرد گفت: پس من نیز گواهی می‌دهم که خدایی جز الله نیست و تو رسول خدا هستی.

۱۰. قال رسول الله ﷺ: ما أَسْرَ عبد سريرة إِلَّا أَلْبَسَهُ اللَّهُ رداءها إن خيراً فخير و إن شراً فشر. (حكم النبي الأعظم، ج ۵، ص ۱۵۲ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۴۸۳)
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر نیتی که بنده بدل گیرد خدا نشان آن را بر او نمودار کند، اگر نیک باشد نیک و اگر بد باشد بد.

۱۱. الإمام علي عليه السلام: ما أَهْمَنِي ذَنْبُ أُمِّهِلْتُ بَعْدَهُ حَتَّى أَضَلَّتِي رَكَعَتَيْنِ وَ أَسْأَلَ اللَّهَ الْعَافِيَةَ. (نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۵۲۸ / عيون الحكم و المواعظ للثبي، ص ۴۸۳ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۶۹۶ / الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۱۲۰)
امام علی علیه السلام: گناهی که پس از ارتکاب آن فرصت گزاردن دو رکعت نماز و طلب عافیت و آمرزش از خدا را بیابم، مرا غمگین نسازد.

۱۲. الإمام علي عليه السلام: الْعَقْلُ أَنْكَ تَقْتَصِدُ فَلَا تُسْرِفُ، وَ تَعِدُ فَلَا تُخْلِفُ، وَ إِذَا غَضِبْتَ حَلَمْتَ. (غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۲۲ / عيون الحكم و المواعظ للثبي، ص ۲۰)
امام علی علیه السلام: خرد آن است که میانه‌روی کنی و از زیاده‌روی پرهیزی و وعده دهی و خلف وعده نکنی و هرگاه به خشم آمدی بردباری نشان دهی.

۱۳. رسول الله ﷺ: مَنْ شَذَّ شَذَّ فِي النَّارِ. (الطراز الأول و الكنز لما عليه من لغة العرب المعول، ج ۶، ص ۴۰۵ / منتهی السؤل علی وسائل الوصول إلى شمائل الرسول، ج ۴، ص ۸۵)
پیامبر خدا ﷺ: کس از جامعه جدا شود تنها به سوی آتش برده شود.

۱۴. الإمام علي عليه السلام: بُرِّ الْوَالِدَيْنِ أَكْبَرُ فَرِيضَةٍ. (عيون الحكم و المواعظ للثبي، ص ۱۹۵ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۱۲)
امام علی علیه السلام: نیکی به پدر و مادر، بزرگ‌ترین وظیفه است.

۱۵. أَنَسُ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا فَقَدَ الرَّجُلَ مِنْ إِخْوَانِهِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ سَأَلَ عَنْهُ؛ فَإِنْ كَانَ غَائِباً دَعَا لَهُ، وَإِنْ كَانَ شَاهِداً زَارَهُ، وَإِنْ كَانَ مَرِيضاً عَادَهُ. (مكارم الأخلاق، ص ۱۹ / بحار الأنوار، ج ۱۶، ص ۲۳۳)
آنس: اخلاق رسول خدا ﷺ چنین بود که هرگاه یکی از برادران خود را سه روز نمی‌دید، جویای حالش می‌شد. اگر به مسافرت رفته بود برایش دعا می‌کرد و اگر در شهر بود به دیدنش می‌رفت و اگر بیمار بود، از او عیادت می‌کرد.

۱۶. الإمام الكاظم عليه السلام: لَيْسَ مِنْ دَوَاءٍ إِلَّا وَهُوَ يُهَيِّجُ دَاءً، وَ لَيْسَ شَيْءٌ فِي الْبَدَنِ أَنْفَعَ مِنْ إِمْسَاكِ الْيَدِ إِلَّا عَمَّا يَحْتَاجُ إِلَيْهِ. (الكافي، ج ۸، ص ۲۷۳ / مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۲۶، ص ۲۷۹)
امام کاظم علیه السلام: هیچ دارویی نیست، مگر آنکه خود بیماری تازه‌ای را دامن می‌زند. برای بدن چیزی سودمندتر از پرهیز و خوردن غذا در حد نیاز بدن نیست.

۱۷. رسول الله ﷺ: يَا أَنَسُ، إِرْحَمِ الصَّغِيرَ وَ وَقِّرِ الْكَبِيرَ تَكُنْ مِنْ رُفَقَائِي. (حكم النبي الأعظم، ج ۴، ص ۴۰۱ / تفسیر ابن کثیر، ج ۳، ص ۳۱۷)
پیامبر خدا ﷺ: ای انس: با کودکان مهربانی کن و بزرگ‌سالان را احترام گذار تا از رفیقان من باشی.

۱۸. الإمام علي عليه السلام: لَا يَكْلَفُ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ الظَّلَبَ إِذَا عَرَفَ حَاجَتَهُ. (كنز الفوائد، ج ۱، ص ۹۳ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۷۸)
امام علی علیه السلام: هرگاه یکی از شما بداند که برادرش نیازمند است زحمت خواهش را از دوش او بردارد.

۱۹. قال بعضهم: شَكَوْتُ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى عليه السلام ابناً لي، فَقَالَ: لَا تَضْرِبْهُ، وَاهْجُرْهُ وَ لَا تُطْلُبْ. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۸۹ / بحار الأنوار، ج ۱۰۱، ص ۹۹)
فردی می‌گوید: نزد ابوالحسن موسی علیه السلام از فرزند خود شکایت کردم، آن حضرت فرمود: او را نزن بلکه برای مدتی کوتاه با او قهر کن. آنهم فقط مدتی کوتاه.

علی بن أسباط: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ الْأَدَبِ عِنْدَ الْغَضَبِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۷۴ / الكافي، ج ۷، ص ۲۶۰ / تهذيب الأحكام، تحقيق خوسان، ج ۱۰، ص ۱۴۸ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۰۷)
علی بن اسباط نقل می‌کند که پیامبر خدا ﷺ از تأدیب کردن در هنگام خشم نهی کرده است.

۲۰. قال رسول الله ﷺ: أربع من سعادة المرء أن تكون زوجته صالحة و أولاده أبرارا و خلطاؤه صالحين و أن يكون رزقه في بلده. (نهج الفصاحة، ص ۲۰۴ / جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۰۶)

رسول خدا ﷺ فرمودند: چهار چیز نشان خوشبختی مرد است، زنش پارسا باشد و فرزندان نیکوکار باشند، و معاشانش صالح باشد و روزی خویش را در شهر خود بدست آورد.

۲۱. الإمام الجواد ﷺ: نِعْمَةٌ لَا تُشْكُرُ كَسَيِّئَةٍ لَا تُغْفَرُ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۳۷ / عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۴۹۷ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۷۱۹)

امام جواد ﷺ: نعمتی که سپاسگزاری نشود مانند گناهی است که آمرزیده نشود.

۲۲. الإمام الصادق ﷺ: ما حدّ الكبر؛ قال: الرُّجُلُ يَنْظُرُ إِلَى نَفْسِهِ إِذَا لَبَسَ الثَّوْبَ الْحَسَنَ يَشْتَهِي أَنْ يُرَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ بَلَى الْإِنْسَانُ عَلَى نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ. (مكارم الأخلاق، ص ۱۱۳ / بحار الأنوار، ج ۷۶، ص ۳۱۲)

امام صادق ﷺ: عبدالله بن ابی یعفور گفت: حد کبر چیست؟ امام صادق ﷺ فرمود: اینکه انسان جامه زیبایی بپوشد و به خودش نگاهی کند و دوست داشته باشد که مردم او را در آن لباس ببینند. حضرت سپس این آیه را تلاوت کرد: «بلکه انسان به خود بیناست».

۲۳. المسيح ﷺ: لَا تَنْظُرُوا إِلَى أَمْوَالِ أَهْلِ الدُّنْيَا؛ فَإِنَّ بَرِيقَ أَمْوَالِهِمْ يَذْهَبُ بِنُورِ إِيْمَانِكُمْ. (ميزان الحكمة، ج ۱۱، ص ۱۵۰ / المحجة البيضاء، ج ۷، ص ۳۲۸)

مسیح ﷺ: به دارایی های دنیا پرستان منگرید؛ زیرا درخشش اموال آن ها نور ایمان شما را می برد.

۲۴. قال رسول الله ﷺ: لَا يَفْتَنُكَ مُؤْمِنٌ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۴۴ / بحار الأنوار، ج ۲۸، ص ۳۵۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: مؤمن بکمین خون کس نریزد.

۲۵. الإمام الصادق ﷺ: يَعْيشُ النَّاسُ بِإِحْسَانِهِمْ أَكْثَرَ مِمَّا يَعْشَوْنَ بِأَعْمَارِهِمْ، وَ يَمُوتُونَ بِذُنُوبِهِمْ أَكْثَرَ مِمَّا يَمُوتُونَ بِأَجَالِهِمْ. (الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۲۹۱ / بحار الأنوار، ج ۵، ص ۱۴۰)

امام صادق ﷺ: مردم بیش از آنکه با عمر خود زندگی کنند، با احسان و نیکوکاری خویش می زیند و بیش از آنکه به سبب فرارسیدن اجل خود بمیرند بر اثر گناهان خویش درمی گذرند.

۲۶. الإمام الكاظم ﷺ: إِنَّمَا شِيعَةُ عَلِيٍّ مَن صَدَّقَ قَوْلَهُ فِعْلُهُ. (الكافي، ج ۸، ص ۲۲۸ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۵۲)

امام کاظم ﷺ فرمود: شیعه علی فقط کسی است که کردارش گفتارش را تصدیق کند.

۲۷. رسول الله ﷺ: لِكُلِّ أُمَّةٍ عَجَلٌ يَعْبُدُونَهُ، وَ عِجْلُ أُمَّتِي الدَّنَائِرُ وَالْذَّرَاهُ. (المحجة البيضاء، ج ۷، ص ۳۲۸ / قوت القلوب، ج ۱، ص ۴۶۰ / جامع السعادات، ج ۲، ص ۴۹)

پیامبر خدا ﷺ: هر امتی گوساله ای (سامری) دارد که آن را می پرستند و گوساله (سامری) این امت درهم و دینار است.

ابن عباس: إِنَّ أَوَّلَ دِرْهَمٍ وَ دِينَارٍ ضُرِبَا فِي الْأَرْضِ نَظَرَ إِلَيْهِمَا إِبْلِيسُ، ثُمَّ قَالَ: أَتُنْمَا فَرَّةً عَيْنِي وَ ثَمَرَةً فُؤَادِي، مَا أَبَالِي مِنْ بَنِي آدَمَ إِذَا أَحْبَبُوكُمَا أَنْ لَا يَعْبُدُوا وَثَنًا، حَسْبِي مِنْ بَنِي آدَمَ أَنْ يُحِبُّوكُمَا. (الأمالي للصدوق، ص ۲۰۲ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۲، ص ۶۳)

ابن عباس: نخستین درهم و دیناری که در روی زمین ضرب شد، ابلیس به آن دو نگرست، و گفت: شما نور چشم و میوه دل من هستید. اگر فرزندان آدم شما را دوست داشته باشند، دیگر مرا باکی نیست که هیچ بتی نپرستند. همین مرا بس است که آدمیان شما را دوست داشته باشند.

۲۸. رسول الله ﷺ: إِنْ أَرَحَمَ مَا يَكُونُ اللَّهُ بِالْعَبْدِ إِذَا وَضِعَ فِي حُفْرَتِهِ. (حكم النبي الأعظم، ج ۲، ص ۵۰۳ / كنز العمال، ج ۱۵، ص ۶۰۱)

رسول خدا ﷺ: بیشترین مهربانی خدا به بنده، آن وقتی است که در گورش نهاده شود.

۲۹. رسول الله ﷺ: يَقُولُ اللَّهُ: إِذَا كَانَ الْغَالِبُ عَلَى الْعَبْدِ الْاِسْتِغَالُ بِِي، جَعَلْتُ بُغْيَتَهُ وَ لَذَّتُهُ فِي ذِكْرِي، فَإِذَا جَعَلْتُ بُغْيَتَهُ وَ لَذَّتُهُ فِي ذِكْرِي عَشِقْتَنِي وَ عَشِقْتُهُ، فَإِذَا عَشِقْتَنِي وَ عَشِقْتُهُ رَفَعْتُ الْحِجَابَ فِيمَا بَيْنِي وَ بَيْنَهُ، وَ صَيَّرْتُ ذَلِكَ تَغَالِبًا عَلَيْهِ، لَا يَسْهَوُ إِذَا سَهَا النَّاسُ، أَوْلَيْتُكَ كَلَامَهُمْ كَلَامُ الْأَنْبِيَاءِ، أَوْلَيْتُكَ الْأَبْطَالَ حَقًّا. (ميزان الحكمة، ج ۴، ص ۲۳۵ / كنز العمال، ج ۱، ص ۴۳۳)

پیامبر خدا ﷺ: خدا می فرماید: هرگاه یاد من بر بنده ام غالب شود، خواهش و خوشی او را یاد خود قرار دهم و چون خواهش و خوشی او را در یاد خود قرار دهم عاشق من شود و من نیز عاشق او گردم و چون عاشق یکدیگر شدیم حجاب میان خود و او را بردارم و عشق خود را بر جان او چیره گردانم؛ چندان که مانند مردم دچار سهو و غفلت نمی شود؛ سخن اینان سخن پیامبران است؛ اینان به راستی قهرمانند.

۳۰. الإمام علي عليه السلام: في كُلِّ صُحْبَةٍ اخْتِيَارُ. (غررالحكم و دررالکلم، ص ۴۷۷)
رسول خدا ﷺ فرمودند: در هر مصاحبتی، گزینشی است.

۳۱. الإمام الصادق عليه السلام: إِنَّ الرَّبَّ لَيَلِي حسابَ الْمُؤْمِنِ فيقول: تَعْرِفُ هذا الحسابَ؟ فيقول: لَا يَا رَبِّ، فيقول: دَعَوْتَنِي فِي لَيْلَةٍ كَذَا وَ كَذَا فِي كَذَا وَ كَذَا فَذَخَرْتُهَا لَكَ. قَالَ: فِيمَا بَرَى مِنْ عَظْمَةِ ثَوَابِ اللَّهِ يَقُولُ: يَا رَبِّ لَيْتَ إِنَّكَ لَمْ تَكُنْ عَجَلْتَ لِي شَيْئًا وَادَّخَرْتَهُ لِي. (التمحيص، ص ۴۵/بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۷۱)

امام صادق عليه السلام: خداوند به حساب مؤمن رسیدگی می‌کند و به او می‌فرماید: این حساب را می‌شناسی؟ عرض می‌کند: نه، ای پروردگار. خداوند می‌فرماید: در فلان و بهمان شب چنین و چنان دعایی (و خواهشی) کردی و من آن را برای تو اندوختم. حضرت فرمود: آن مؤمن چون عظمت ثواب و پاداش خدا را می‌بیند عرض می‌کند: پروردگارا، کاش هیچ دعا و خواهش مرا در دنیا برآورده نمی‌کردی و آن‌ها را برای (آخرت) من می‌اندوختی.

۳۲. الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ أَحَبَّ الْحَيَاةَ ذَلَّ. (الخصال، ج ۱، ص ۱۲۰/ وسائل الشیعة، ج ۱۱، ص ۳۴۳)
امام صادق عليه السلام: هرکه زندگی را دوست بدارد خوار شود.

۳۳. الإمام الصادق عليه السلام: قَالَ لِي عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام: مَا عَرَضَ لِي قَطُّ أَمْرَانِ أَحَدُهُمَا لِلدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ لِلْآخِرَةِ فَأَثَرْتُ الدُّنْيَا إِلَّا رَأَيْتُ مَا أَكْرَهَ قَبْلَ أَنْ أُمِيسَ ثُمَّ قَالَ عَجَبًا لَيَنِي أُمِّيَّةٌ إِنَّهُمْ يُؤْثِرُونَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ مُنْذُ ثَمَانِينَ سَنَةً وَ لَيْسَ يَرَوْنَ شَيْئًا يَكْرَهُونَهُ. (الزهد، ص ۵۰/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۹۶)

امام صادق عليه السلام: علی بن الحسین عليه السلام به من فرمود: هرگاه دو کار برای من پیش آمد یکی برای دنیا و دیگری برای آخرت و من دنیا را برگزیدم هنوز شب نشده پیشامد ناخوشایندی برایم کرد. سپس امام صادق عليه السلام درباره بنی‌امیه فرمود: آنان هشتاد سال است که دنیا را بر آخرت برگزیده‌اند و هیچ پیشامد ناخوشایندی برایشان رخ نمی‌دهد این نشانه دوری از رحمت حق و رهاشدگی بحال خود است.

۳۴. الإمام الصادق عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعَبْدَ أَنْ يَطْلُبَ إِلَيْهِ فِي الْجُرْمِ الْعَظِيمِ، وَ يُبْغِضُ الْعَبْدَ أَنْ يَسْتَخْفَ بِالْجُرْمِ التَّيْسِيرِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۹۳/ الکافی، ج ۲، ص ۴۲۷/ مجموعه قرام، ج ۲، ص ۱۶۱)

امام صادق عليه السلام: همانا خداوند بنده‌ای را که در گناه بزرگ به او توجه کند دوست دارد و بنده‌ای را که گناه اندک را ناچیز شمارد دشمن دارد.

۳۵. الإمام الصادق عليه السلام: فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ: ﴿فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ...﴾: الرَّجُلُ يَعْمَلُ شَيْئًا مِنَ الثَّوَابِ لَا يَطْلُبُ بِهِ وَجَهَ اللَّهِ إِنَّمَا يَطْلُبُ تَرَكِيَّةَ النَّاسِ، يَشْتَهِي أَنْ يَسْمَعَ بِهِ النَّاسُ، فَهَذَا الَّذِي أَشْرَكَ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۸۷/ الکافی، ج ۲، ص ۲۹۴)

امام صادق عليه السلام درباره آیه «هرکه امید دیدار پروردگارش را دارد...»؛ فرمود: آدمی کار ثوابی می‌کند اما خدا را در نظر ندارد، بلکه ستایش مردم در نظر اوست و مشتاق است که آن را به گوش مردم برساند. چنین کسی در پرستش پروردگار خود شرک آورده است.

الإمام الصادق عليه السلام: لَمَّا سَأَلَهُ الْعَلَاءُ بْنُ فَضِيلٍ عَنْ تَفْسِيرِ هَذِهِ الْآيَةِ ﴿فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا...﴾: مَنْ صَلَّى أَوْ أَعْتَقَ أَوْ حَجَّ يُرِيدُ مَحَمَدَةَ النَّاسِ فَقَدْ أَشْرَكَ فِي عَمَلِهِ وَ هُوَ شَرُّكَ مَغْفُورٌ. (تفسير العياشي، ج ۲، ص ۳۵۲/ البرهان في تفسير القرآن، ج ۳، ص ۶۹۰)

امام صادق عليه السلام در پاسخ به سؤال علاء بن فضیل از تفسیر این آیه «پس هرکه امید...» فرمود: هرکه به‌خاطر تعریف مردم نماز خواند یا روزه گیرد یا بنده آزاد کند یا حج رود، در کار خود شرک آورده است گرچه مشرکی آمرزیده است.

۳۶. إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَقُولُ: إِنَّ اللَّهَ يَغْضَبُ عَلَى مَنْ لَا يَقْبَلُ رُخْصَةً. (الأمالي للطوسي، ص ۲۹۹/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱، ص ۲۱۴)
پیامبر ﷺ می‌فرمود: همانا خداوند بر کسی که رخصت‌های او را نپذیرد خشم می‌آورد.

۳۷. الإمام الباقر عليه السلام: إِيَّاكَ وَ التَّسْوِيفَ؛ فَإِنَّهُ بَحْرٌ يَغْرُقُ فِيهِ الْهَلَكِي. (تحف العقول، ص ۲۸۵/ الوافي، ج ۲۶، ص ۲۶۱)
امام باقر عليه السلام: زنهار از افکندن کار امروز به فردا؛ زیرا این کار دریایی است که مردمان در آن غرق و نابود می‌شوند.

۳۸. الإمام علي عليه السلام: لَمَّا ضَرَبَهُ ابْنُ مُلْجَمٍ : فُتِرْتُ وَ رَبَّ الْكَعْبَةِ. (خصائص الأئمة عليهم السلام، ص ۶۳/ مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۲، ص ۱۱۹/ شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۹، ص ۲۰۷/ الطرائف في معرفة مذاهب الطوائف، ج ۲، ص ۵۱۹)
امام علی عليه السلام: پس از ضربت خوردن به‌دست ابن ملجم، فرمود: سوگند به خداوند کعبه که رستگار شدم.

۳۹. عائشه: لَمَّا مَاتَ إِبْرَاهِيمُ بَكَى النَّبِيُّ ﷺ حَتَّى جَرَتْ دُمُوعُهُ عَلَى لِحْيَتِهِ، فَقِيلَ لَهُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، تَنْهَى عَنِ الْبُكَاءِ وَأَنْتَ تَبْكِي؟! فَقَالَ: لَيْسَ هَذَا بُكَاءً وَإِنَّمَا هَذِهِ رَحْمَةٌ، وَمَنْ لَا يَرْحَمُ لَا يَرْحَمُ. (وسائل الشيعة، ج ۳، ص ۲۸۲/بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۷۶)

عائشه: هنگامی که ابراهیم درگذشت پیامبر ﷺ چندان گریست که اشک‌هایش بر محاسنش جاری گشت. عرض شد: ای رسول خدا! شما از گریستن نهی می‌کنید و خود می‌گریید؟ فرمود: این گریه نیست، بلکه رحم است، و هر که رحم نکند، به او رحم نمی‌شود.

۴۰. الإمام الصادق عليه السلام: بَعْدَ أَنْ ذَكَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ص) ضَمِنَ لِقَوْمٍ مِنَ الْأَنْصَارِ الْجَنَّةَ عَلَى الْآلِ يَسْأَلُوا أَحَدًا شَيْئًا قَالَ: فَكَانَ الرَّجُلُ مِنْهُمْ يَسْقُطُ سَوْطُهُ وَهُوَ عَلَى دَابَّتِهِ فَيَنْزِلُ حَتَّى يَتَنَاوَلَ كَرَاهِيَةً أَنْ يَسْأَلَ أَحَدًا شَيْئًا وَإِنْ كَانَ الرَّجُلُ لَيَنْقَطِعُ شِسْعُهُ فَيَكْرَهُ أَنْ يَطْلُبَ مِنْ أَحَدٍ شِسْعًا. (الأمالي للطوسي، ص ۶۶۴/مجموعه ورام، ج ۲، ص ۷۹)

امام صادق علیه السلام: پس از بیان این مطلب که رسول خدا بهشت را برای گروهی از انصار تضمین کرد به شرط آن که از هیچ کس چیزی نخواهند — این بود که هرگاه کسی سوار بر مرکب خود بود و تازیانه‌اش می‌افتاد، برای آن که از کسی چیزی نخواهد، خود از مرکب پیاده می‌شد و آن را برمی‌داشت و اگر مردی بند کفشش پاره می‌شد، خوش نداشت که از کسی بند کفشی بخواهد.

چهل حدیث ۴۱

۱. مصباح الشریعة: قال امیر المؤمنین (علیه السلام): حُبُّ اللَّهِ نَارٌ لَا يَمُرُّ عَلَى شَيْءٍ إِلَّا احْتَرَقَ. (مصباح الشریعة، ص ۱۹۳/ بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۲۳)
مصباح الشریعة: امیر مؤمنان (علیه السلام) فرمود: عشق خدا آتشی است که در هر چه بیفتد بسوزاند.

۲. الإمام الصادق (علیه السلام) وقد سألَهُ رَجُلٌ أَنْ يُعَلِّمَهُ مَا يَنَالُ بِهِ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَا يَطُولَ عَلَيْهِ: لَا تَكْذِبْ. (تحف العقول، ص ۳۵۹/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۴۱)
مردی از امام صادق (علیه السلام) خواش کرد به او چیزی بیاموزد که مایه رسیدن به خیر دنیا و آخرت و مختصر باشد. حضرت فرمود: دروغ نگو.

۳. الامام علی (علیه السلام): لَا يُتْرَكُ ذَنْبٌ فِي الْمَعْرُوفِ كُفْرًا مِنْ كُفْرَةٍ.

(الجعفریات، ص ۲۳۷/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۲، ص ۳۴۰)

امام علی (علیه السلام): ناسپاسی ناسپاسان و نمک‌شناسی نمک‌شناسان، نباید تو را به خوبی کردن بی‌رغبت سازد.

۴. الإمام الباقر (علیه السلام): اصْبِرْ نَفْسَكَ عَلَى الْحَقِّ؛ فَإِنَّهُ مَنْ مَعَ شَيْئًا فِي حَقِّ أُعْطِيَ فِي بَاطِلٍ مِثْلِيهِ. (تحف العقول، ص ۲۹۶/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۷۶)

امام باقر (علیه السلام): خود را بر حق شکبا دار؛ زیرا کسی که حقی را رعایت نکند، به اندازه دو برابر آن گرفتار باطل شود.

۵. الإمام الصادق (علیه السلام): إِنَّ حُبَّ الشَّرَفِ وَالدَّكْرِ لَا يَكُونَانِ فِي قَلْبِ الْخَائِفِ الرَّاهِبِ. (الكافي، ج ۲، ص ۶۹/ الوافي، ج ۴، ص ۲۹۳/ وسائل الشیعة، ج ۱۵، ص ۲۲۱)

امام صادق (علیه السلام): جاه‌خواهی و شهرت‌طلبی در قلب انسان ترسان هراسان (از خداوند و عذاب او) وجود ندارد.

۶. الإمام علی (علیه السلام): مَنْ أَحَبَّ الرَّاحَةَ فَلْيُؤَثِّرِ التُّرْهَدَ فِي الدُّنْيَا. (عیون‌الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۳۴/ غرر‌الحکم و درر‌الکلم، ص ۶۵۰)
امام علی (علیه السلام): هرکه دوستدار آسایش است، باید که بی‌اعتنایی به دنیا را برگزیند.

۷. الإمام علی (علیه السلام): نِعَمَ عَوْنُ الدُّعَاءِ الْخُشُوعُ. (عیون‌الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۹۳/ تصنیف غرر‌الحکم و درر‌الکلم، ص ۱۹۳)

امام علی (علیه السلام): خشوع نیکو یاری است برای دعا.
رسول‌الله (صلی الله علیه و آله) في جوابِ السُّؤالِ عَنِ الْخُشُوعِ: أَنْ يَقْبَلَ الْعَبْدُ بَقَلْبِهِ كُلَّهُ عَلَى رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ. (الجعفریات، ص ۳۸/ دعائم‌الاسلام، ج ۱، ص ۱۵۸)
رسول خدا (صلی الله علیه و آله) در پاسخ به پرسش از خشوع: تواضع‌داشتن در نماز و اینکه بنده با تمام دل و وجود به پروردگارش روی آورد.

۸. رسول‌الله (صلی الله علیه و آله): إِنَّ هَذِهِ الْقُلُوبَ تَمَلُّ كَمَا تَمَلُّ الْأَبْدَانُ، فَأَهْدُوا إِلَيْهَا طَرَائِفَ الْحِكَمِ. (عوالي‌النالی‌العزیزیه فی الأحادیث‌الدینیة، ج ۱، ص ۲۹۵/ بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۱۶۶)

پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله): این دل‌ها، همچون بدن‌ها، خسته می‌شوند؛ پس (برای زدودن خستگی آن‌ها) سخنان دلنشین حکیمانه را به آن‌ها پیشکش کنید.

۹. الإمام العسكري (علیه السلام): أَنْ لِّلَسَّخَاءِ مِقْدَارًا فَإِنْ زَادَ عَلَيْهِ فَهُوَ سَرَفٌ. (الدرة‌الباهرة من الأصداف‌الطاهرة، ص ۴۵/ أعلام‌الدین فی صفات‌المؤمنین، ص ۳۱۳)
امام عسکری (علیه السلام): بخشنده‌گی اندازه‌ای دارد که اگر از آن فراتر رود اسراف است.

۱۰. قال رسول‌الله (صلی الله علیه و آله): قَارِبُوا وَ سَدِّدُوا فِي كُلِّ مَا يَصَابُ بِهِ الْمُسْلِمُ كَفَّارَةً. (نهج‌الفصاحة، ص ۵۹۲/ العقد‌التمین فی تاریخ‌البلد‌الآمین، ج ۵، ص ۳۵۴)
رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمودند: دوستی کنید و بصلاح آئید مسلمان هر چه بیند کفاره اوست

۱۱. رسول‌الله (صلی الله علیه و آله): أَلَا إِنَّ لِكُلِّ عِبَادَةٍ شِرَّةً ثُمَّ تَصِيرُ إِلَى فِتْرَةٍ، فَمَنْ صَارَتْ شِرَّةُ عِبَادَتِهِ إِلَى سُنَّتِي فَقَدْ اهْتَدَى. (الكافي، ج ۲، ص ۸۵/ وسائل الشیعة، ج ۱، ص ۱۰۹)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله): هان! هر عبادتی را جوش و خروشی است که سرانجام فروکش می‌کند. پس، هر کس جوش و خروش عبادتش به سنت آرام گیرد هدایت شده است و هرکه با سنت من مخالفت ورزد گمراه شده است و عملش بر باد رفته می‌باشد. بدانید که من نماز می‌خوانم، می‌خوابم، روزه می‌گیرم، افطار می‌کنم، می‌خندم و می‌گریم؛ پس هرکه به روش و سنت من پشت کند از من نیست.

۱۲. الإمام‌الکاظم (علیه السلام): إِنَّ الْعَاقِلَ اللَّبِيبَ مَنْ تَرَكَ مَا لَا طَاقَةَ لَهُ بِهِ. (تحف‌العقول، ص ۳۹۹/ بحار الأنوار، ج ۱، ص ۱۵۶)

امام کاظم علیه السلام: خردمند صاحب‌دل، کسی است که آنچه را در توان او نیست فرو گذارد.

۱۳. الامام علی علیه السلام: أَوَّلُ مَنْ جَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِبْرَاهِيمُ علیه السلام، أَغَارَتْ الرُّومُ عَلَى نَاحِيَةٍ فِيهَا لُوطٌ علیه السلام فَأَسْرَوْهُ، قَبْلَ ذَلِكَ إِبْرَاهِيمَ فَتَفَرَّ فَاسْتَنْقَذَهُ مِنْ أَيْدِيهِمْ، وَهُوَ أَوَّلُ مَنْ عَمَلَ الرِّيَاضَاتِ. (دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۳۴۴/بحار الأنوار، ج ۹۷، ص ۵۱)

امام علی علیه السلام: نخستین کسی که در راه خدا جهاد کرد ابراهیم است. رومی‌ها به منطقه‌ای که لوط در آنجا بود یورش بردند و او را اسیر کردند. این خبر به گوش ابراهیم رسید و نیرویی بسیج کرد و لوط را از اسارت آنها درآورد. ابراهیم نخستین کسی است که پرچم جنگ برافراشت.

۱۴. الإمام الصادق علیه السلام: بَرُّوا آبَاءَكُمْ يَبَرِّكُمْ أَبْنَاؤُكُمْ. (الكافي، ج ۵، ص ۵۵۴/تحف العقول، ص ۳۵۹)

امام صادق علیه السلام: با پدرانتان خوش‌رفتار باشید، تا فرزندانتان با شما خوش‌رفتاری کنند.

۱۵. رسول الله صلی الله علیه و آله: الْأَمَانَةُ تَجْلِبُ الْغَنَاءَ، وَ الْخِيَانَةُ تَجْلِبُ الْفَقْرَ. (قرب الأسناد، ص ۱۱۷/الكافي، ج ۵، ص ۱۳۳/بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۱۱۴)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امانتداری توانگری می‌آورد و خیانت (در امانت) فقر می‌کشد.

۱۶. الإمام الكاظم علیه السلام: إِدْفَعُوا مُعَالَجَةَ الْأَطِبَّاءِ مَا انْدَفَعَ الدَّاءُ عَنْكُمْ، فَإِنَّهُ يَمْنَرُ لَةِ الْبِنَاءِ، قَلِيلُهُ يَجْزِي إِلَى كَثِيرِهِ. (علل الشرائع، ج ۲، ص ۴۶۵/طب الأئمة عليهم السلام، ص ۴)

امام کاظم علیه السلام: تا زمانی که بیماری خودبه‌خود از شما برطرف می‌شود، به معالجه پزشکان روی نیاورید؛ زیرا کار طیب مانند بتاست که اندک کار او به کار بسیار منجر می‌شود.

۱۷. الإمام علي علیه السلام: وَإِنَّمَا يَتَبَغَى لِأَهْلِ الْعِصْمَةِ وَالْمَصْنُوعِ إِلَيْهِمْ فِي السَّلَامَةِ أَنْ يَرَحَّمُوا أَهْلَ الذُّنُوبِ وَالْمَعْصِيَةِ. (نهج البلاغة للصبغي صالح، ص ۱۹۷/عيون الحكم والمواظع لليثي، ص ۱۷۹)

امام علی علیه السلام: شایسته است که افراد پاکدامن و بهره‌مند از سلامت، با گناهکاران و اهل معصیت، مهربان باشند.

۱۸. رسول الله صلی الله علیه و آله: الْمُؤْمِنُ مُنْتَفَعٌ؛ إِنْ مَا شَيْئُهُ نَفَعَكَ، وَإِنْ شَاوَرْتَهُ نَفَعَكَ، وَإِنْ شَارَكْتَهُ نَفَعَكَ، وَ كُلُّ شَيْءٍ مِنْ أَمْرِهِ مُنْتَفَعٌ. (نهج الفصاحة، ص ۷۸۱/کنز العمال، ج ۱، ص ۱۴۳)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: (وجود) مؤمن سود است. اگر با او راه بردی به تو سود می‌رساند، اگر با وی مشورت کنی به تو بهره می‌رساند، اگر با او مشورت کنی به تو فایده می‌رساند. همه‌چیز او سود است.

۱۹. رسول الله صلی الله علیه و آله: الْمُؤْمِنُ يَأْكُلُ بِشَهْوَةِ أَهْلِهِ، وَ الْمُنَافِقُ يَأْكُلُ أَهْلُهُ بِشَهْوَتِهِ. (الكافي، ج ۴، ص ۱۲/طب النبي صلى الله عليه وآله وسلم، ص ۲۰)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: مؤمن با اشتهای خانواده خود غذا می‌خورد و منافق، خانواده‌اش با اشتهای او چیز می‌خورد.

۲۰. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله: لَيْسَ بِخَيْرِكُمْ مَنْ تَرَكَ دُنْيَاهُ لِآخِرَتِهِ وَ لَا آخِرَتَهُ لِلدُّنْيَا حَتَّى يَصِيبَ مِنْهُمَا جَمِيعًا فَإِنَّ الدُّنْيَا بِلَاغٌ إِلَى الْآخِرَةِ وَ لَا تَكُونُوا كَلَا عَلَى النَّاسِ. (نهج الفصاحة، ص ۶۶۰/تاریخ مدینه دمشق، ج ۶۵، ص ۱۹۷)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: بهترین شما آن نیست که دنیای خویش را برای آخرت خود واگذارد و نه آخرت خویش را برای دنیا واگذارد تا از هر دو بهره گیرد که دنیا وسیله رسیدن به آخرت است و سربار مردم نباشید.

۲۱. مصباح الشریعة: تَمَامُ الشُّكْرِ اعْتِرَافُ لِسَانِ الشَّرِّ خَاصِعًا لِلَّهِ تَعَالَى بِالْعَجْزِ عَنْ بُلُوغِ أَدْنَى شُكْرِهِ. (مصباح الشریعة، ص ۲۵/بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۵۲)

مصباح الشریعة امام صادق علیه السلام فرمود: شکر کامل، اعتراف خاضعانه زبان درون در برابر خدا تعالی است به عجز و ناتوانی از به‌جای آوردن کمترین شکر او؛ چراکه توفیق شکر خود نعمت تازه‌ای است که باید شکر آن را به‌جای آورد.

۲۲. الإمام الباقر علیه السلام: لَمَّا سَأَلَهُ مَوْلَانَا الصَّادِقُ علیه السلام عَنْ الْغَاظِ : تَصْغِيرًا لِابْنِ آدَمَ، لَيْكَ لَا يَتَكَبَّرُ وَ هُوَ يَحْمِلُ غَاظَهُ مَعَهُ. (علل الشرائع، ج ۱، ص ۲۷۵/مناقب آل أبي طالب عليهم السلام، ج ۴، ص ۲۵۹)

امام باقر علیه السلام، در پاسخ به سؤال مولایمان حضرت صادق علیه السلام از (حکمت دفع) مدفوع (از انسان)، فرمود: برای تحقیر آدمیزاد است، تا او که با خود مدفوعش را حمل می‌کند، تکبر نرزد.

۲۳. رسول الله صلی الله علیه و آله: بَيْنَمَا هُوَ جَالِسٌ إِذَا قَامَ أَعْرَابِيٌّ فِيهِ جَفَاءٌ فَقَالَ: أَكَلْتَنَا الضَّبُّ! : غَيْرُ ذَلِكَ أَخَوْفُ عَلَيْكُمْ حِينَ تُصَبُّ عَلَيْكُمُ الدُّنْيَا صَبَابًا. (الترغيب والترهيب، ج ۴، ص ۸۹/الفائق في غريب الحديث، ج ۲، ص ۲۷۲)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله نشسته بود که بیابان‌نشینان برخاست و گفت: قحطی ما را نابود کرد. حضرت فرمود: از خطر دیگری بر شما می‌ترسم و آن هنگامی است که دنیا به‌طرف شما سرازیر شود.

۲۴. قال رسول الله ﷺ: الصَّيْفَةُ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ فَمَا زَادَ فَهُوَ صَدَقَةٌ وَعَلَى الضَّيْفِ أَنْ يَتَحَوَّلَ بَعْدَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ. (نهج الفصاحة، ص ۵۵۴ / قوت القلوب، ج ۲، ص ۳۴۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: مهمانی سه روز است و هر چه بیشتر شد صدقه است و مهمان باید پس از سه روز تغییر جا دهد.

۲۵. رسول الله ﷺ: اسْتَكْبَرُوا مِنَ الْإِخْوَانِ؛ فَإِنَّ لِكُلِّ مُؤْمِنٍ شَفَاعَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (میزان الحکمة، ج ۱، ص ۶۹ / كنز العمال، ج ۹، ص ۴ / إثبات الشفاعة، ج ۱، ص ۵۸)

پیامبر خدا ﷺ: بر شمار برادران بیفزایید؛ زیرا در قیامت هر مؤمنی شفاعتی می کند.

رسول الله ﷺ: أَلَا وَإِنَّ وُدَّ الْمُؤْمِنِ مِنْ أَعْظَمِ سَبَبِ الْإِيمَانِ. (بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۲۸۰ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۲، ص ۲۱۷)

پیامبر خدا ﷺ: هان! دوست داشتن مؤمن یکی از بزرگترین رشته های ایمان است.

۲۶. الإمام علي عليه السلام: أَتَدْرِي يَا نَوْفٌ مَنِ شَيْعَتِي؟ رَهْبَانٌ بِاللَّيْلِ أَسْدُ بِالنَّهَارِ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۳۲ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۸)

امام علی علیه السلام به نوف بکالی می فرماید: ای نوف! آیا می دانی شیعه من کیست؟ عرض کرد: نه، به خدا. فرمود: شیعیان من پارسایان شب اند و شیران روز.

۲۷. أَبُو ذَرٍّ: خَرَجْتُ لَيْلَةً مِنَ اللَّيَالِي فَإِذَا رَسُولُ اللَّهِ (ص) يَمْشِي، قَالَ: يَا أَبَا ذَرٍّ، تَعَالَ، فَمَشَيْتُ مَعَهُ سَاعَةً فَقَالَ: إِنَّ الْمُكْثَرِينَ هُمُ الْأَقْلَوْنَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، إِلَّا مَنْ أَعْطَاهُ اللَّهُ خَيْرًا فَتَفَتَحَ مِنْهُ يَمِينُهُ وَ شِمَالُهُ وَ بَيَّنَّ يَدَيْهِ وَ وَرَاءَهُ وَ عَمِلَ فِيهِ خَيْرًا. (التوحيد للصدوق، ص ۲۵ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۸)

ابوذر: شبی از شبها بیرون آمدم. ناگاه رسول خدا (ص) را دیدم که تنها می رود من در نور ماه بدنبال او به راه افتادم. پیامبر برگشت و مرا دید. فرمود: کیست این؟ عرض کردم: ابوذر، فدایت شوم. فرمود: ابوذر، بیا. من ساعتی با حضرت راه رفتم. پس، فرمود: ثروتمندان در روز قیامت تهی دستند، مگر کسی که خداوند مالی به او دهد و او از راست و چپ و از پس و پیش آن را بخشش کند و با آن کار خیری انجام دهد.

۲۸. الإمام الباقر عليه السلام: الْأَنْبِيَاءُ عَلَى خَمْسَةِ أَنْوَاعٍ مِنْهُمْ مَنْ يَسْمَعُ الصَّوْتِ مِثْلَ صَوْتِ السَّلْسِلَةِ فَيَعْلَمُ مَا عَنِ بِهِ، وَمِنْهُمْ مَنْ يُنْبَأُ فِي مَنَامِهِ مِثْلَ يُوسُفَ وَ إِبْرَاهِيمَ، وَمِنْهُمْ مَنْ يُعَايَنُ، وَمِنْهُمْ مَنْ يُنَكَّتُ فِي قَلْبِهِ وَ يُوقَّرُ فِي أَذُنِهِ. (بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلى الله عليه، ج ۱، ص ۳۶۹ / تفسير العياشي، ج ۲، ص ۱۶۶)

امام باقر علیه السلام: پیامبران بر پنج گونه اند: برخی از آنان صدا را، مانند صدای زنجیر، می شنوند و به مقصود آن پی می برند. برخی در خواب به آنان خبر داده می شود، مانند یوسف و ابراهیم و برخی از ایشان می بینند و برخی به دلشان می افتد و در گوششان عین پیام طنین افکنده می شود.

۲۹. الإمام علي عليه السلام: إِذَا لَقِيتُمْ فِي عَدُوِّكُمْ الْحَرْبِ فَأَقْلُوا الْكَلَامَ وَ أَكْثَرُوا ذِكْرَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ. (الكافي، ج ۵، ص ۴۲ / تحف العقول، ص ۱۰۷)

امام علی علیه السلام: هرگاه در جنگ با دشمن خود روبه رو شدید، کمتر سخن بگویید و بیشتر خدا را یاد کنید.

۳۰. الإمام علي عليه السلام: لَيْسَ شَيْءٌ أَدْعَى لِخَيْرٍ، وَ أَنْجَى مِنْ شَرٍّ، مِنْ صُحْبَةِ الْأَخْيَارِ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۴۱ / تصنيف غرر الحكم و درر الحكم، ص ۴۱۴)

امام علی علیه السلام: هیچ چیز به اندازه همنشینی با نیکان، آدمی را به خوبی فرا نمی خواند و از بدی نمی رهااند.

۳۱. رسول الله ﷺ: إِنَّ رَبَّكُمْ حَيٌّ كَرِيمٌ، يَسْتَحْيِي أَنْ يَسْطُرَ الْعَبْدُ يَدَيْهِ إِلَيْهِ فَيَرُدَّهُمَا صِفْرًا. (میزان الحکمة، ج ۴، ص ۶۱ / كنز العمال، ج ۲، ص ۸۷ / سنن ابن ماجه، ج ۵، ص ۳۸۱)

پیامبر خدا ﷺ: همانا پروردگار شما با حیا و بخشنده است و شرم دارد از اینکه بنده دست (خواهش) به سوی او بگشاید و دست خالی برگرداندش.

۳۲. الإمام الصادق عليه السلام: الذُّنُوبُ الَّتِي تُغْفَرُ النَّعَمُ الْبَغْيُ وَ الذُّنُوبُ الَّتِي تُؤْرِثُ النَّدَمَ الْقَتْلُ وَ الَّتِي تُنْزِلُ النَّعَمَ الظُّلْمُ وَ الَّتِي تَهْتِكُ الشُّوْرَ شُرْبُ الْخَمْرِ، وَ الَّتِي تَحْيِسُ الرِّزْقَ الثَّرَا، وَ الَّتِي تُعْجَلُ الْقَنَاءَ قَطِيعَةُ الرَّحِمِ، وَ الَّتِي تُرَدُّ الدُّعَاءُ وَ تُظْلِمُ الْهَوَاءَ عُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۴۸ / معاني الأخبار، ص ۲۶۹)

امام صادق علیه السلام: گناهایی که نعمت ها را دگرگون می کند، زورگویی و سرکشی است و گناهایی که پشیمانی به بار می آورد آدم کشی است و گناهایی که انتقام و کيفرها را فرود می آورد ستم است و گناهایی که پرده ها را می درد (و آبرو و حیثیت ها را می برد) شراب خواری است و

گناهانی که جلوی روزی را می‌گیرد زناست و گناهانی که مرگ و نیستی را شتاب می‌بخشد، بریدن پیوند خویشاوندی است و گناهانی که مانع استجابت دعا می‌شود و فضا را تیره و تار می‌کند، آزدن پدر و مادر است.

۳۳. فی حدیثٍ قَالَ عُمَرُ: فَقُلْتُ: أَدْعُ اللَّهَ يَا رَسُولَ اللَّهِ (ص) أَنْ يُوسِّعَ عَلَيَّ أُمَّتِكَ؛ فَقَدْ وَسَّعَ عَلَيَّ فَارَسَ وَ الثَّرْوَمَ وَ هُمْ لَا يَعْبُدُونَ اللَّهَ، فَاسْتَوَى جَالِسًا، ثُمَّ قَالَ: أَفِي شَكِّ أَنْتَ يَا بَنَ الْخَطَابِ؟! أَوَلَيْكَ قَوْمٌ عَجَّلَتْ لَهُمْ طَيِّبَاتُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا. (عين العبرة في غبن العترة، ص ۳۹/ الصحيح المسند من أسباب النزول، ج ۱، ص ۱۶۶)

در حدیثی عمر می‌گوید: به پیامبر ﷺ عرض کردم: ای رسول خدا، خداوند به ایرانیان و رومیان که خدا را نمی‌پرستند گشایش و رفاه داده است، دعا کن که امت تو را نیز آسایش و توانگری بخشد. پیامبر ص راست نشست و سپس فرمود: ای پسر خطاب! مگر دستخوش شک شده‌ای؟ آنان قومی هستند که خوشی‌هایشان را زودتر در همین دنیا داده‌اند.

۳۴. رسول الله ﷺ: إِنَّ أَوَّلَ النَّاسِ يُقْضَىٰ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَيْهِ رَجُلٌ أُسْتُشِدَّ فَأُتِيَ بِهِ فَعَرَفَهُ نَعَمَهُ فَعَرَفَهَا، قَالَ: فَمَا عَمِلْتَ فِيهَا؟ قَالَ: قَاتَلْتُ فِيكَ حَتَّى اسْتُشِدْتُ، قَالَ: كَذَبْتَ، وَلَكِنَّكَ قَاتَلْتَ لِثِقَالٍ جَرِيٍّ! فَقَدْ قِيلَ ذَلِكَ. (منية المريد، ص ۱۳۴/ حكم النبي الأعظم، ج ۴، ص ۶۵۹)

پیامبر خدا ﷺ: در روز رستاخیز نخستین کسی که محاکمه می‌شود مردی است که به شهادت رسیده است، او را می‌آوردند و خداوند او را از نعمت‌هایی که عطایش کرده بود آگاه می‌کند و او آگاه می‌شود. سپس می‌فرماید: با این نعمت‌ها چه کردی؟ عرض می‌کند: در راه تو جنگیدم تا به شهادت رسیدم. خداوند می‌فرماید: دروغ می‌گویی. بلکه جنگیدی تا گفته شود چه دلیر است و این هم گفته شد. سپس دستور می‌دهد او را درحالی که به رو افتاده است بکشند تا در آتش افکنده می‌شود.

۳۵. الإمام علي عليه السلام: إِنَّكُمْ إِنْ تَقْتُلُوا تَمُوتُوا، وَالَّذِي نَفْسٌ عَلَيَّ يَدِيهِ لَأَلْفُ ضَرْبَةٍ بِالْسَيْفِ عَلَى الرَّأْسِ أَيْسَرُ مِنْ مَوْتٍ عَلَى فِرَاشٍ. (الإرشاد في معرفة حجج الله على العباد، ج ۱، ص ۲۳۸/ الأمالي للطوسي، ج ۱، ص ۲۱۶)

امام علی علیه السلام: اما اگر هم کشته نشوید، می‌میرید. سوگند به آنکه جان علی در دست اوست، فرود آمدن هزار ضربه شمشیر بر سر آسان‌تر است از مردن در بستر.

۳۶. الإمام الكاظم عليه السلام: لَا تُذْهِبِ الْحِشْمَةَ بَيْنَكَ وَ بَيْنَ أَخِيكَ وَ أَبْقِ مِنْهَا؛ فَإِنَّ ذَهَابَهَا ذَهَابُ الْحَيَاءِ. (الكافي، ج ۲، ص ۶۷۲/ تحف العقول، ص ۴۰۹)

امام کاظم علیه السلام: رو در بایستی و حرمت میان خود و برادرت را از بین مبر و چیزی از آن را بر جای نه؛ زیرا با از بین رفتن حرمت شرم نیز می‌رود.

۳۷. الإمام الصادق عليه السلام: لَا تَدْخُلْ لِأَخِيكَ فِي أَمْرِ مَضَرَّتُهُ عَلَيْكَ أَعْظَمُ مِنْ مَنَفَعَتِهِ لَهُ. (الكافي، ج ۴، ص ۳۲/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۰۵)

امام صادق علیه السلام: برای برادرت، خود را به کاری وامدار که زیان آن کار برای تو بیش از سودش برای او باشد.

۳۸. الإمام الكاظم عليه السلام: لَا تَبْذُلْ لِأَخَوَانِكَ مِنْ نَفْسِكَ مَا ضَرَّهُ عَلَيْكَ أَكْثَرَ مِنْ مَنَفَعَتِهِ لَهُمَا. (الكافي، ج ۴، ص ۳۳/ الوافي، ج ۱۰، ص ۴۶۱/ وسائل الشیعة، ج ۱۶، ص ۳۱۶)

امام کاظم علیه السلام: به برادرانت از خود، چیزی مبخش که زیان آن برای تو بیشتر از سودش برای آنان است.

۳۸. أبی عبد الله عليه السلام حسين أنكر عليه سفیان الثوري جودة لباسه أن رسول الله ﷺ كَانَ فِي زَمَانٍ مُقْصِرٍ جَدِبٍ، فَأَمَّا إِذَا أَقْبَلَتْ الدُّنْيَا فَأَحَقُّ أَهْلِهَا بِهَا أَبْرَارُهَا لَا فُجَارُهَا وَ مُؤْمِنُهَا لَا مُنَافِقُهَا. (الكافي، ج ۵، ص ۶۵/ وسائل الشیعة، ج ۵، ص ۱۹)

مسعد بن صدقه: سفیان ثوری بر حضرت صادق علیه السلام وارد شد. دید حضرت جامه‌های سفید؛ مانند پوست نازک درون تخم مرغ، پوشیده است. عرض کرد: چنین جامه‌ای مناسب شما نیست. حضرت فرمود: رسول خدا ﷺ در زمانه‌ای تنگدست و قحطی زده به سر می‌برد، اما هرگاه دنیا روی خوش نشان دهد، سزاوارترین مردم آن به آن نیکانش هستند نه نابکارانش، مؤمنانش هستند، نه منافقانش.

۳۹. جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ: أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِيَدِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ فَأَتَى إِبْرَاهِيمَ وَ هُوَ يَجُودُ بِنَفْسِهِ، فَوَضَعَهُ فِي حِجْرِهِ فَقَالَ: يَا بُنَيَّ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا، وَذَرَفَتْ عَيْنَاهُ، فَقَالَ لَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، تَبْكِي؟ قَالَ: إِنَّمَا هَذِهِ رَحْمَةٌ، مَنْ لَا يَرَحِمَ لَا يَرْحَمْ، تَبْكِي الْعَيْنُ، وَ يَدْمَعُ الْقَلْبُ، وَ لَا تَقُولُ مَا يَسْخَطُ الرَّبَّ. (مسكن الفؤاد عند فقدا الحجة و الاولاد، ص ۱۰۲/ دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۲۲۴/ بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۹۰)

جابر بن عبدالله: پیامبر خدا ﷺ دست عبدالرحمان بن عوف را گرفت و نزد ابراهیم که در حال جان دادن بود آمد. پس او را در دامن خود گذاشت و فرمود: فرزند عزیزم! در برابر خواست خدا کاری از من ساخته نیست و از چشمانش اشک سرازیر شد. عبدالرحمان عرض

کرد: ای رسول خدا! گریه می کنید؟ مگر شما خود از گریستن نهی فرمودید؟ حضرت فرمود: این گریه من رحم است. کسی که رحم نکند به او رحم نمی شود. چشم می گرید و دل اشک می ریزد، اما سخنی که خدا را ناخشنود سازد، بر زبان نمی آوریم.

۴۰. الإمام العسكري عليه السلام: ادْفَعِ الْمَسْأَلَةَ مَا وَجَدْتَ التَّحَمُّلَ يُمَكِّنُكَ فَإِنَّ لِكُلِّ يَوْمٍ رِزْقاً جَدِيداً وَ اعْلَمْ أَنَّ الْإِلْحَاحَ فِي الْمَطَالِبِ يَسْلُبُ الْبَهَاءَ وَ يُورِثُ التَّعَبَ وَ الْعَنَاءَ فَاصْبِرْ حَتَّى يَفْتَحَ اللَّهُ لَكَ بَاباً يَسْهُلُ الدُّخُولُ فِيهِ، فَرُبَّمَا كَانَتِ الْغَيْرُ نَوْعاً مِنْ آدَبِ اللَّهِ ، فَلَا تَعْجَلْ عَلَى قَمَرَةٍ لَمْ تُدْرِكْ وَ إِنَّمَا تَنَالُهَا فِي أَوَانِهَا وَ اعْلَمْ أَنَّ الْمُدَبَّرَ لَكَ أَعْلَمُ بِالْوَقْتِ الَّذِي يَصْلُحُ حَالُكَ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۴۳/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۳۷۸)

امام عسکری علیه السلام: تا جایی که می توانی تحمل کنی دست سوال دراز مکن؛ زیرا هر روزی، روزی تازه ای دارد. بدان که پافشاری در نیازخواهی هیبت آدمی را می برد، و رنج و سختی به بار می آورد؛ پس، صبر کن تا خداوندی در پی راه رویت بگشاید که به راحتی از آن وارد شوی، چه بسا که تغییرات و گرفتاری ها نوعی از تنبیه خداوند باشد. پس، برای چیدن میوه های نارس شتاب مکن که به موقع آن ها را خواهی چید. بدان که آن که تو را تدبیر می کند بهتر می داند که چه وقت بیشتر مناسب حال توست، پس در همه کارهایت به انتخاب او اعتماد کن تا حال و روزت به شود.

۴. رسول الله ﷺ: إِنَّ الرَّفْقَ رَأْسُ الْحِكْمَةِ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۱۷/ عوالي اللئالی العزیزیه فی احادیث الدینیة، ج ۱، ص ۳۷۱)

پیامبر خدا ﷺ: مدارا کردن در رأس حکمت است.

الإمام علي عليه السلام: الرَّفْقُ مُفْتَاخُ النَّجَاحِ. (عيون الحكم و المواعظ، ص ۶۲/ غرر الحكم و درر الکلم، ص ۲۸)

امام علي عليه السلام: نرمی کلید کامیابی است.

۵. الإمام الصادق عليه السلام: نَهَى اللَّهُ أَهْلَ النَّصْرِ بِالْحَقِّ أَنْ يَتَّخِذُوا مِنْ أَعْدَاءِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا... لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تُظْهِرُوهُمْ عَلَى أَصُولِ دِينِ اللَّهِ، فَإِنَّهُمْ إِنْ سَمِعُوا مِنْكُمْ فِيهِ شَيْئًا عَادُوكُمْ عَلَيْهِ. (الكافي، ج ۸، ص ۱۲/ البضاة المزجاة، ج ۱، ص ۷۰)

امام صادق عليه السلام: خداوند یاوران حق را نهی کرده است از اینکه دشمنان خدا را دوست و یاور خود بگیرند... بر شما روا نیست که دشمنان خدا را از اصول دین خدا آگاه کنید؛ زیرا اگر در این باره از شما چیزی بشنوند بر سر آن با شما به دشمنی برخیزند.

۶. الإمام الصادق عليه السلام: لِأَصْحَابِهِ: لَا تَتَمَنَّوْا الْمُسْتَحِيلَ، قَالُوا: وَمَنْ يَتَمَنَّى الْمُسْتَحِيلَ؟ فَقَالَ: أَنْتُمْ، أَلَسْتُمْ تَمَنُّونَ الرَّاحَةَ فِي الدُّنْيَا؟ قَالُوا بَلَى، فَقَالَ: الرَّاحَةُ لِلْمُؤْمِنِ فِي الدُّنْيَا مُسْتَحِيلَةٌ. (اعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۷۸/ بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۱۹۵)

امام صادق عليه السلام: به اصحاب خود فرمود: آرزوی محال نکنید! عرض کردند: مگر چه کسی آرزوی محال می کند؟ فرمود: شما؛ مگر نه این که آرزومند آسایش در دنیا هستید؟ عرض کردند: چرا. فرمود: آسایش برای مؤمن در دنیا محال است.

۷. رسول الله ﷺ: تَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ خُشُوعِ النَّفَاقِ: خُشُوعِ الْبَدَنِ وَ نِفَاقِ الْقَلْبِ. (میزان الحکمة، ج ۳، ص ۳۳۶/ کنز العمال، ج ۸، ص ۱۹۶/ الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۶، ص ۸۴)

پیامبر خدا ﷺ: از خشوع منافقانه به خدا پناه ببرد؛ خشوع تن و نفاق دل.

۸. الإمام علي عليه السلام: لَا تَرُدَّ عَلَى النَّاسِ كُلَّ مَا حَدَّثُوكَ؛ فَكُنْ بِذَلِكَ حُمْقًا. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۵۲۱/ نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۴۵۹)

امام علي عليه السلام: سعی نکن هرچه مردم برای تو می گویند رد کنی که برای نشان دادن حماقت همین بس است.

۹. الإمام الصادق عليه السلام: تَجَافَوْا عَنْ ذَنْبِ السَّخِيّ فَإِنَّ اللَّهَ آخِذٌ بِيَدِهِ كُلَّمَا عَشَرَ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۲۲/ مجموعه ورام، ج ۱، ص ۱۷۱)

چهل حدیث ۴۲

۱. رسول الله ﷺ: قَالَ اللَّهُ: مَا تَحَبَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُهُ عَلَيْهِ، وَإِنَّهُ لَيَتَحَبَّبُ إِلَيَّ بِالنَّافِلَةِ حَتَّى أَحِبَّهُ، فَإِذَا أَحَبَبْتُهُ كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ، وَبَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ، إِذَا دَعَانِي أَجَبْتُهُ، وَ إِذَا سَأَلَنِي أَعْطَيْتُهُ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۹۱/ مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۴۶)

پیامبر خدا ﷺ: خداوند فرمود: بنده ام با هیچ وسیله ای دوست داشتنی تر از فرایض محبوب من نمی شد. مستحبات وسیله جلب محبت مرا فراهم می آورد چندان که محبوب من می شود و چون دوستش بدارم گوش شنوای او می شوم و چشم بینای او. هرگاه از من چیزی بخواهد عطایش کنم.

۲. رسول الله ﷺ: إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ الرُّوْيَا الْحَسَنَةَ فَلْيُفَسِّرْهَا وَلْيُخْبِرْ بِهَا، وَإِذَا رَأَى الرُّوْيَا الْقَبِيحَةَ فَلَا يُفَسِّرْهَا وَلَا يُخْبِرْ بِهَا. (حكم النبي الأعظم، ج ۳، ص ۳۹۳/ نور الأبصار في مناقب آل النبي المختار، ج ۱، ص ۷۰)

پیامبر خدا ﷺ: هرگاه یکی از شما خواب خوبی دید آن را تعبیر کند و برای دیگران بازگو کند و اگر خواب بدی دید آن را تعبیر نکند و به کسی هم نگوید.

رسول الله ﷺ: الرُّوْيَا لَا تُقْضَى إِلَّا عَلَى مُؤْمِنٍ خَلَا مِنَ الْحَسَدِ وَالبَغْيِ. (الكافي، ج ۸، ص ۳۳۶/ بحار الأنوار، ج ۱۰۹، ص ۱۷۳)

پیامبر خدا ﷺ: رؤیا را جز برای مؤمنی که از حسادت و تجاوز مبرا است نباید بازگو کرد.

رسول الله ﷺ: لَا تُقْضَى الرُّوْيَا إِلَّا عَلَى عَالِمٍ أَوْ نَاصِحٍ. (میزان الحکمة، ج ۲، ص ۱۰۱۲/ کنز العمال، ج ۱۵، ص ۳۶۵/ حکم النبي الأعظم، ج ۳، ص ۳۹۴)

پیامبر خدا ﷺ: رؤیا را جز برای شخص عالم یا خیرخواه نباید بازگو کرد.

۳. الإمام الصادق عليه السلام: أُجِيزُوا لِأَهْلِ الْمَعْرِفِ عَثَرَاتِهِمْ وَاغْفِرُوا لَهُمْ، فَإِنَّ كَفَّ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِمْ هَكَذَا وَأَوْمَأَ بِيَدِهِ كَأَنَّهُ يُضِلُّ بِهَا شَيْئًا. (الكافي، ج ۴، ص ۲۸/ وسائل الشيعة، ج ۱۶، ص ۳۰۴)

امام صادق عليه السلام: از لغزش های نیکوکاران درگذرید و آنها را ببخشید؛ زیرا دست خدا تعالی اینگونه روی سر آنهاست حضرت دست خود را طوری نشان داد که گویی روی چیزی سایه کرده است.

امام صادق علیه السلام: از خطای بخشنده درگذرید؛ زیرا که هر بار بلغزد، خداوند دست او را می‌گیرد.

۱۰. قال رسول الله ﷺ: إذا أراد الله بالأمر خيراً جعل له وزير صدق إن نسي ذكره وإن ذكر أعانه وإذا أراد به غير ذلك جعل له وزير سوء إن نسي لم يذكره وإن ذكر لم يعنه. (نهج الفصاحة، ص ۱۸۴/ سنن أبي داود، ج ۳، ص ۱۲۸۲)

رسول خدا ﷺ فرمودند: وقتی خداوند برای امیری نیکی خواهد برای او وزیری راست و درست قرار میدهد که اگر چیزی را فراموش کرد یاد آوریش کند و اگر بیاد آورد در انجام آن یاریش کند و اگر برای او جز این خواهد برای او وزیر بدی قرار دهد که اگر چیزی را فراموش کرد یاد آوریش نکند و اگر بیاد آورد یاریش نکند.

۱۱. الإمام الصادق عليه السلام في قوله تعالى: «كأنوا قليلاً من الليل ما يهجعون»: كانوا أقلّ الليالي تنفوتهم لا يقومون فيها. (الكافي، ج ۳، ص ۴۴۶/ علل الشرائع، ج ۲، ص ۳۶۵)

امام صادق علیه السلام درباره آیه «اندکی از شب را می‌خوابیدند»، فرمود: کمتر شبی بود که آن را از دست می‌دادند و برای عبادت بر نمی‌خواستند.

۱۲. الإمام الصادق عليه السلام: لا يُلْسَعُ العاقلُ من جحرٍ مَرَّتَيْنِ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۴۱/ الإختصاص، ص ۲۴۵)

امام صادق علیه السلام: خردمند، از یک سوراخ دو بار گزیده نمی‌شود.

۱۳. رسول الله ﷺ: مَنْ جَبَنَ مِنَ الْجَهَادِ فَلْيُجَهِّزْ بِالْمَالِ رَجُلًا يُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. وَكِلَاهُمَا فَضْلٌ، وَالْجُودُ بِالنَّفْسِ أَفْضَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مِنَ الْجُودِ بِالْمَالِ. (مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۱، ص ۲۴/ شرح الأخبار في فضائل الأئمة الأطهار عليهم السلام، ج ۲، ص ۲۱۹)

پیامبر خدا ﷺ: هر کس از جهاد بترسد باید مردی را که در راه خدا جهاد می‌کند کمک مالی رساند هر دو کار ثواب دارند اما جانبازی در راه خدا از صرف پول در این راه برتر است.

۱۴. رسول الله ﷺ لِرَجُلٍ قَالَ لَهُ: جِئْتُ أَبَايُحْيَى عَلَى الْهِجْرَةِ، وَتَرَكْتُ أَبَوَيَّ يَبْكِيَانِ: ارْجِعْ إِلَيْهِمَا، فَأُضِحِّكُهُمَا كَمَا أَبْكَيْتَهُمَا. (مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۵، ص ۱۷۶/ حياة الصحابة، ج ۳، ص ۲۲۰)

مردی نزد رسول خدا ﷺ آمد و عرض کرد: آمده‌ام تا با شما بر هجرت دست بیعت دهم. اما وقتی می‌آمدم پدر و مادرم گریه می‌کردند.

پیامبر ﷺ فرمود: نزد آنان برگرد و آن‌ها را خوش حال و خندان ساز همان‌گونه که (با آمدنت) گریان‌شان کردی.

۱۵. الإمام علي عليه السلام: إخفاءُ الفاقةِ و الأمراضِ مِنَ الْمُرُورَةِ. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۷۰/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۶۱)

امام علی علیه السلام: پنهان نگه‌داشتن ناداری و بیماری‌ها، از مرورت است. رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ الْفَقْرَ أَمَانَةً عِنْدَ خَلْقِهِ، فَمَنْ سَتَرَهُ أُعْطَاهُ اللَّهُ مِثْلَ أَجْرِ الصَّائِمِ الْقَائِمِ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۶۰/ ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۸۳)

پیامبر خدا ﷺ: خداوند فقر را نزد خلق خود امانت نهاده است. بنابراین، هرکس آن را مخفی نگه دارد، خداوند پاداش روزه‌گیر شب زنده‌دار را به او عطا فرماید.

رسول الله ﷺ: الْفَقْرُ أَمَانَةٌ، فَمَنْ كَتَمَهُ كَانَ عِبَادَةً، وَ مَنْ بَاَحَ بِهِ فَقَدَ قَلَّدَ إِخْوَانَهُ الْمُسْلِمِينَ. (نهج الفصاحة، ص ۵۹۱/ كنز العمال، ج ۶، ص ۶۱۲)

رسول خدا ﷺ: فقر، امانت است. پس، هر که آن را پوشیده نگه دارد، این کار او عبادت است و هر که آشکارش سازد، به گردن برادران مسلمان خود قلاده انداخته است (مسئولیت و تعهد به گردن آن‌ها گذاشته است).

۱۶. رسول الله ﷺ: تَجَنَّبِ الدَّوَاءَ مَا احْتَمَلَ بَدَنُكَ الدَّاءَ، فَإِذَا لَمْ يَحْتَمِلِ الدَّاءُ فَالدَّوَاءُ. (مكارم الأخلاق، ص ۳۶۲/ وسائل الشيعة، ج ۲، ص ۴۰۹)

پیامبر خدا ﷺ: تا زمانی که بدنت بیماری را تحمل می‌کند، از مصرف دارو پرهیز کن و هرگاه آن را تحمل نکرد، آنگاه به دارو روی آر.

الإمام علي عليه السلام: إِمْسِ بِدَائِكَ مَا مَشَى بِكَ. (نهج البلاغة للصبي صالح، ص ۴۷۲/ عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۷۵)

امام علی علیه السلام: تا زمانی که بیماری با تو می‌سازد تو نیز با آن بساز.

۱۷. رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَلَقَ مِائَةَ رَحْمَةٍ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ، كُلُّ رَحْمَةٍ مِنْهَا طِبَاقٌ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ، فَأَهْبِطُ رَحْمَةً مِنْهَا إِلَى الْأَرْضِ فَبِهَا تَرَاخَمَ الْخَلْقُ، وَبِهَا تَعْطِفُ الْوَالِدَةُ عَلَى وَلَدِهَا، وَبِهَا تَشْرَبُ الطَّيْرُ وَالْوُحُوشُ مِنَ الْمَاءِ، وَبِهَا تَعِيشُ الْخَلَائِقُ. (روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ج ۲، ص ۵۰۲/ نوادر الأخبار فيما يتعلق بأصول الدين، ص ۳۸۵)

پیامبر خدا ﷺ: خدا تعالی روزی که آسمان‌ها و زمین را آفرید، صد رحمت بیافرید که هر رحمتی به اندازه فاصله آسمان و زمین است. پس، از آن رحمت‌ها یکی به زمین فرود آمد که به سبب آن خلائق به یکدیگر ترحم می‌کنند و مادر به فرزندش مهر می‌ورزد و پرندگان و حیوانات آب می‌نوشند و مردمان زندگی می‌کنند.

۱۸. الإمام الصادق (ع): أَرْبَعَةٌ يَنْظُرُ اللَّهُ عَرَّوَجَلٌ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: مَنْ أَقَالَ نَادِمًا، أَوْ أَغَاثَ لَهْفَانٍ، أَوْ أَعْتَقَ نَسَمَةً، أَوْ زَوَّجَ عَرَبًا. (الخصال للصدوق، ج ۱، ص ۲۲۴ / بحار الأنوار، ج ۱۰، ص ۲۱۸ / جامع الأحاديث الشيعة للبروجردي، ج ۲۴، ص ۵۶۵)

امام صادق (ع): چهار کسند که خداوند در روز رستاخیز به آنان (به دیده لطف) نگاه می کند: کسی که تقاضای فسخ معامله را از آن که پشیمان شده بپذیرد، یا اندوه غمزده ای را بزدايد، یا بنده ای را آزاد کند، یا ازدواج ناکرده راهمسر دهد.

۱۹. الْمَجَارَاتُ النَّبَوِيَّةُ، بُرَيْدَةُ بْنُ الْحَصْبِ الْأَسْلَمِيُّ قَالَ قَالَ ﷺ: عَلَيْكُمْ هَذِي قَاصِدًا فَإِنَّهُ مَنْ يَتَابِرَ هَذَا الدِّينَ يَغْلِبُهُ. (المجارات النبوية، ص ۲۴۵ / بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۲۱۸)

رسول خدا (ص): بر شما باد به آرام رفتن که هرکه تند رود در خواهد ماند.

۲۰. قال رسول الله ﷺ: دَعَا النَّاسَ يَرْزُقُ اللَّهُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۱۹ / الأمالي للطوسي، ص ۳۹۷ / وسائل الشيعة، ج ۱۷، ص ۴۴۵)

رسول خدا (ص) فرمودند: بگذارید خداوند بعضی مردم را بوسیله بعضی دیگر روزی دهد.

۲۱. الإمام الباقر (ع): اسْتَكَثِرْ لِنَفْسِكَ مِنَ اللَّهِ قَلِيلَ الرِّزْقِ تَخْلُصًا إِلَى الشُّكْرِ. (تحف العقول، ص ۲۸۵ / الوافي، ج ۲۶، ص ۲۶۱ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۶۳)

امام باقر (ع): اندک روزی خدا را برای خود، فراوان شمار تا بدین وسیله شکرش را گزارده باشی.

۲۲. أَبُو أُمَامَةَ: إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ خَرَجَ إِلَى الْبَقِيعِ فَتَبِعَهُ أَصْحَابُهُ فَوَقَفَ وَ أَمَرَهُمْ أَنْ يَتَقَدَّمُوا، ثُمَّ مَشَى خَلْفَهُمْ، فَسُئِلَ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ: إِنِّي سَمِعْتُ حَقَّقَ نِعَالَكُمْ، فَأَشَقَّتْ أَنْ يَقَعَ فِي نَفْسِي شَيْءٌ مِنَ الْكِبَرِ. (ميزان الحكمة، ج ۳، ص ۲۶۵ / كنز العمال، ج ۱۵، ص ۴۸۵ / حكم النبي الأعظم، ج ۵، ص ۱۰۳)

ابو أُمَامَة: (روزی) پیامبر به طرف بقیع رهسپار شد. اصحاب حضرت در پی او به راه افتادند. پیامبر ایستاد و به آن ها دستور داد جلو بروند و آن گاه خود در پی آن ها حرکت کرد. علت را پرسیدند، فرمود: من صدای کفش های شما را شنیدم و ترسیدم چیزی از تکبر، به وجودم راه یابد.

۲۳. رسول الله ﷺ: مَا قَرُبَ عَبْدٌ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا تَبَاعَدَ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى، وَلَا كَثُرَ مَالُهُ إِلَّا أَشْتَدَّ حِسَابُهُ، وَلَا كَثُرَ تَبَعُهُ إِلَّا كَثُرَ شَيَاطِينُهُ. (النوادر، ص ۴ / بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۶۷)

پیامبر خدا (ص): هیچ بنده ای به سلطانی نزدیک نشد، مگر اینکه از خدا متعال دور گشت و مال و ثروتش زیاد نشد مگر اینکه حسابش سخت گردید و پیروانش بسیار نشدند، مگر اینکه شیطان هایش زیاد شدند.

۲۴. قال رسول الله ﷺ: شَرُّ النَّاسِ مَنْ لَا يَرْجِي خَيْرَهُ. (تحف العقول، ص ۲۷ / عيون الحكم والمواعظ لليثي، ص ۲۹۴)

رسول خدا (ص) فرمودند: بدترین مردم او کسی است که بخیرش امید نیست

۲۵. الإمام علي (ع): إِنَّ الْبَلَاءَ لِلظَّالِمِ أَدَبٌ، وَ لِلْمُؤْمِنِ امْتِحَانٌ، وَ لِلْأَنْبِيَاءِ دَرَجَةٌ، وَ لِلْأَوْلِيَاءِ كَرَامَةٌ. (جامع الأخبار، ص ۱۱۳ / بحار الأنوار، ج ۴، ص ۲۳۵)

امام علی (ع): بلا مایه تأدیب ستمگر و آزمایش مؤمن و ترفیع درجه پیامبران و بزرگداشت اولیاء است.

۲۶. الإمام الصادق (ع): لَيْسَ مِنْ شِيعَتِنَا مَنْ يَكُونُ فِي مِصْرٍ يَكُونُ فِيهِ آلَافٌ وَ يَكُونُ فِي الْمِصْرِ أَوْرَعُ مِنْهُ. (السرائر الحاوي لتحرير الفتاوي، ج ۳، ص ۶۳۹ / وسائل الشيعة، ج ۱۵، ص ۲۴۷)

امام صادق (ع): شیعه ما نیست کسی که در شهری هزار نفری به سر برد و در آن شهر پارسا تر از او وجود داشته باشد.

۲۷. الإمام الصادق (ع): فِيمَا نَاجَى اللَّهُ عَرَّوَجَلٌ بِهِ مُوسَى (ع)... لَا تَغْبِطُ أَحَدًا بِكَثْرَةِ الْمَالِ؛ فَإِنَّ مَعَ كَثْرَةِ الْمَالِ تَكْثُرُ الذُّنُوبُ لِوَاجِبِ الْحَقُوقِ. (الكافي، ج ۲، ص ۸۰ / بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۷۳)

امام صادق (ع): از جمله سخنان نجوآمیز خدا متعال با موسی (ع) این بود: به ثروت زیاد هیچ کس غبطه مخور؛ زیرا ثروت زیاد مایه گناهان زیاد می شود. چون حقوقی بر آن واجب می گردد.

۲۸. رسول الله ﷺ: اتَّخَذُوا عِنْدَ الْفُقَرَاءِ أَيَادِي، فَإِنَّ لَهُمْ دَوْلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (نهج الفصاحة، ص ۱۶۰ / كنز العمال، ج ۶، ص ۴۶۸)

پیامبر خدا (ص): در میان فقیران، برای خود دست هایی پیدا کنید؛ زیرا در روز قیامت آنان برای خود قدرتی دارند.

رسول الله ﷺ: لَا تَسْتَحْفُوا بِفُقَرَاءِ شِيعَةِ عَلِيٍّ وَ عِتْرَتِهِ مِنْ بَعْدِهِ؛ فَإِنَّ الرَّجُلَ مِنْهُمْ لَيَشْفَعُ فِي مِثْلِ رَبِيعَةَ وَ مُصَرَّ. (الأمالي للصدوق، ص ۳۰۷ / بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۳۵)

رسول خدا ﷺ: بعد از علی، فقرای شیعه و عترت او را خفیف بشمارید؛ زیرا که هر مردی از آنان به اندازه افراد قبیله ربیع و مضر شفاعت می‌کند.

۲۹. الإمام الصادق علیه السلام: اجْعَلْ ذِكْرَ اللَّهِ مِنْ أَجْلِ ذِكْرِهِ لَكَ، فَإِنَّهُ ذَكَرَكَ وَهُوَ غَنِيٌّ. (مصباح الشریعة، ص ۵۵/ بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۱۵۸)
امام صادق علیه السلام: اگر به یاد خدا هستی این را بدان سبب دان که او به یاد توست، او تو را یاد می‌کند در حالی که بی‌نیاز از توست.

۳۰. الإمام الصادق علیه السلام: مَنْ غَضِبَ عَلَيْكَ مِنْ إِخْوَانِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَلَمْ يُقِلَّ فَيْكَ شَرًّا، فَاتَّخِذْهُ لِنَفْسِكَ صَدِيقًا. (تحف العقول، ص ۳۶۸/ الأمالی للصدوق، ص ۶۶۹)
امام صادق علیه السلام: هریک از برادرانت که سه بار از تو خشمگین شد و درباره تو بدی نگفت، او را به دوستی خود برگزین.

۳۱. الإمام الصادق علیه السلام: دَعَاءُ الْمُسْلِمِ لِأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ يَسُوقُ إِلَى الدَّاعِي الرِّزْقَ وَيَصْرِفُ عَنْهُ الْبَلَاءَ وَيَقُولُ لَهُ الْمَلَكُ: لَكَ مِثْلُهُ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۵۳/ وسائل الشیعة، ج ۷، ص ۱۱۲)
امام صادق علیه السلام: دعای مسلمان برای برادرش در غیاب او، به دعاکننده روزی می‌رساند و بلا را از او برمی‌گرداند و فرشته به او می‌گوید: تو را نیز دو چندان آن دعا باد.
الإمام الباقر علیه السلام: عَلَيْكَ بِالدَّعَاءِ لِإِخْوَانِكَ بِظَهْرِ الْغَيْبِ، فَإِنَّهُ يُهَيِّدُ الرِّزْقَ يَقُولُهَا ثَلَاثًا. (السرائر الحاوي لتحرير الفتاوي، ج ۳، ص ۶۳۷/ وسائل الشیعة، ج ۷، ص ۱۰۸)
امام باقر علیه السلام: بر تو باد به دعا کردن برای برادرانت در غیاب آن‌ها؛ زیرا این کار روزی را فرو می‌ریزد. حضرت این جمله را سه بار فرمود.

۳۲. رسول الله ﷺ: إِحْذَرْ سُكْرَ الْخَطِيئَةِ، فَإِنَّ لِلْخَطِيئَةِ سُكْرًا كَسُكْرِ الشَّرَابِ، بَلْ هِيَ أَشَدُّ سُكْرًا مِنْهُ، يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: «صُمُّ بَكْمٌ عُمِّي فِهِمْ لَا يَرَجْعُونَ». (مکارم الأخلاق، ص ۴۵۳/ الوافی، ج ۲۶، ص ۲۱۴)
پیامبر خدا ﷺ: از مستی گناه بپرهیز؛ زیرا گناه همچون شراب بلکه شدیدتر از آن مستی می‌آورد. خدا تعالی می‌فرماید: «کر و لال و کورند، پس آنان (از کفر به ایمان) باز نمی‌گردند».

۳۳. الإمام علي عليه السلام: مَا ظَفِرَ مَنْ ظَفِرَ بِالْإِثْمِ، وَالْغَالِبُ بِالشَّرِّ مَغْلُوبٌ. (نهج البلاغة للصبغي صالح، ص ۵۳۳/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۲۵)
امام علی علیه السلام: کسی که با گناه به پیروزی دست یابد پیروز نیست و کسی که با (توسل به) بدی چیره گردد (در حقیقت) شکست خورده است.

۳۴. رسول الله ﷺ: الرَّاحِمُونَ يَرْحَمُهُمُ الرَّحْمَنُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى، إِرْحَمُوا مَنْ فِي الْأَرْضِ يَرْحَمَكُمُ مَنْ فِي السَّمَاءِ. (نهج الفصاحة، ص ۵۰۵/ كنز العمال، ج ۳، ص ۱۶۳)

پیامبر خدا ﷺ: خدا رحمان به مردمان دل‌رحم رحم می‌کند. به ساکنان زمین رحم کنید تا آنکه در آسمان است به شما رحم کند.
رسول الله ﷺ: مَنْ رَحِمَ وَ لَوْ ذَبِيحَةً عُصْفُورٍ رَحِمَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (نهج الفصاحة، ص ۷۶۸/ كنز العمال، ج ۶، ص ۲۶۳)

پیامبر خدا ﷺ: هر که حتی به لاشه گنجشکی رحم کند، خداوند در روز قیامت بر او رحم آورد.

۳۵. الإمام زين العابدين عليه السلام: لَمَّا قِيلَ لَهُ إِنَّ الْحَسَنَ الْبَصْرِيَّ قَالَ: لَيْسَ الْعَجَبُ مِمَّنْ هَلَكَ كَيْفَ هَلَكَ وَإِنَّمَا الْعَجَبُ مِمَّنْ نَجَا كَيْفَ نَجَا: أَنَا أَقُولُ: لَيْسَ الْعَجَبُ مِمَّنْ نَجَا كَيْفَ نَجَا، وَ أَمَّا الْعَجَبُ مِمَّنْ هَلَكَ كَيْفَ هَلَكَ مَعَ سَعَةِ رَحْمَةِ اللَّهِ! (أمالی المرتضی، ج ۱، ص ۱۶۲/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۵۳)

به امام سجاد علیه السلام عرض شد که حسن بصری می‌گوید: از اینکه کسی هلاک شود جای تعجب نیست بلکه از نجات‌یافته تعجب است که چگونه نجات یافته است؛ حضرت فرمود: من می‌گویم: از اینکه کسی نجات یافته تعجب نیست بلکه تعجب از هلاک شده است که چگونه با وجود رحمت گسترده خداوند هلاک گشته است؟

۳۶. الإمام الصادق علیه السلام: مَنْ قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَمْ يَعْرِفْهُ اللَّهُ شَيْئًا مِنْ سَيِّئَاتِهِ. (الكافي، ج ۵، ص ۵۴/ الوافی، ج ۱۵، ص ۵۴/ وسائل الشیعة، ج ۱۵، ص ۱۶)
امام صادق علیه السلام: هر که در راه خدا کشته شود، خداوند چیزی از گناهانش را به او نمی‌شناساند.

۳۷. الإمام الهادي عليه السلام: الْمِرَاءُ يُفْسِدُ الصَّدَاقَةَ الْقَدِيمَةَ، وَأَقْلُّ مَا فِيهِ أَنْ تَكُونَ فِيهِ الْمُغَالَبَةُ، وَالْمُغَالَبَةُ أَسْرُ أَسْبَابِ الْقَطِيعَةِ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۳۹/ أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۱۱)
امام هادی علیه السلام: ستیزه‌کردن، دوستی دیرینه را برهم می‌زند و گره محکم را می‌گشاید. کمترین چیزی که در ستیزه‌کردن هست، این است که هر یک می‌خواهد بر دیگری چیره آید و این چیره‌جویی، عامل اصلی بریده‌شدن پیوند دوستی است.

۳۸. كَانَ لِلصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ابْنٌ قَبِينَا هُوَ يَمْشِي بَيْنَ يَدَيْهِ إِذْ غَضَّ فَمَاتَ، فَبَكَى وَ قَالَ: لَنْ أَخَذْتُ لَقْد بَقَيْتَ، وَ لَنْ ابْتَلَيْتَ لَقَدْ عَافَيْتَ، فَلَمَّا أَخْرَجَهُ اللَّذْفَنِ قَالَ: سَبْحَانَ مَنْ يَقْتُلُ أَوْلَادَنَا وَ لَا نَرُدَّاهُ لَهُ إِلَّا

حُبًّا! فَلَمَّا دَفَنَهُ قَالَ: يَا بُنَيَّ، وَسَّعَ اللَّهُ فِي ضَرْبِ حِكِّكَ وَجَمَعَ بَيْنَكَ وَ

بَيْنَ نَبِيِّكَ. (الدعوات للراوندي، ص ۲۸۶ / بحار الأنوار، ج ۴۷، ص ۱۸)

یکی از پسران امام صادق (علیه السلام) در جلو آن حضرت راه می‌رفت، که ناگهان چیزی در گلویش گرفت و مرد. حضرت گریست و گفت: (الهی) اگر بگیری هم تو هستی که می‌دهی و اگر بیمار گردانی هم تو هستی که عافیت می‌بخشی. سپس پیکر او را نزد زنان برد. وقتی زن‌ها آن کودک را دیدند شیون کردند. حضرت آنان را قسم داد که شیون و فریاد نکنند. چون او را برای دفن بیرون آورد، فرمود: منزّه است خدای که فرزندان ما را می‌کشد، اما جز بر عشق ما به او افزوده نمی‌شود و چون پیکرش را به خاک سپرد، فرمود: فرزندم! خداوند آرامگاه تو را گشایش دهد و تو را با پیامبرت گرد آورد.

۳۹. الإمام الصادق (علیه السلام): مَنْ اضْطُرَّ إِلَى الْمَيْتَةِ وَالدَّمِ وَلَحْمِ الْخِنْزِيرِ

فَلَمْ يَأْكُلْ شَيْئاً مِنْ ذَلِكَ حَتَّى يَمُوتَ فَهُوَ كَافِرٌ. (من لايحضره الفقيه، ج ۳، ص ۳۴۵ / الوافي، ج ۱۹، ص ۹۴)

امام صادق (علیه السلام): هرکه ناچار به خوردن مردار و خون و گوشت خوک شود و چیزی از آن‌ها نخورد تا بمیرد، کافر است.

۴۰. الإمام زين العابدين (علیه السلام): ضَمِنْتُ عَلَى رَبِّي أَنْ لَا يَسْأَلَ أَحَدٌ مِنْ

غَيْرِ حَاجَةٍ إِلَّا اضْطَرَّتْهُ الْمَسْأَلَةُ يَوْماً إِلَى أَنْ يَسْأَلَ مِنْ حَاجَةٍ. (لوامع صاحبقرانی مشهور به شرح فقیه، ج ۶، ص ۱۲۸ / بحار الأنوار، ج ۹۳، ص ۱۵۸)

امام سجاد (علیه السلام): من پروردگارم را ضامن می‌گیرم که هیچ‌کس بدون داشتن نیاز از کسی چیزی نخواهد مگر آن که نیازخواهی (از مردم) روزی او را مجبور کند که واقعاً دست نیاز دراز کند.

چهل حدیث ۴۳

۱. الإمام علی علیه السلام: وَقَدْ قِيلَ لَهُ: أَلَا نَحْرِسُكَ؟ : حَرَسَ امْرَأً أَجَلَهُ.

(الكافي، ج ۲، ص ۵۸/ وسائل الشيعة، ج ۱۵، ص ۲۰۲)

امام علی علیه السلام عرض شد: از شما محافظت نکنیم؟ حضرت فرمود: اجل هر انسانی او را محافظت می کند.

۲. رسول الله ﷺ: الرُّؤْيَا عَلَى رَجُلٍ طَائِرٍ مَا لَمْ تُعَبَّرْ، فَإِذَا عُبِّرَتْ وَقَعَتْ، وَلَا تَقْصُهَا إِلَّا عَلَى وَاَدٍّ وَذِي رَأْيٍ. (عوالي اللئالي العزبية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۷۹/ الفائق في غريب الحديث، ج ۳، ص ۱۷۲)

پیامبر خدا ﷺ: خواب تا زمانی که تعبیر نشود چون پرنده روی سر خواب بیننده در پرواز است و همین که تعبیر شد فرود می آید. خواب خود را جز برای دوست و کسی که اهل فکر و نظر است بازگو نکنید.

۳. الامام علی علیه السلام: كَانَ يَقُولُ: لِيَجْتَمَعَ فِي قَلْبِكَ الْاِفْتِقَارُ إِلَى النَّاسِ، وَالْاِسْتِغْنَاءُ عَنْهُمْ، يَكُونُ اِفْتِقَارُكَ اِلَيْهِمْ فِي لَيْلٍ كَلَامِكَ وَحُسْنِ بَشْرِكَ، وَيَكُونُ اِسْتِغْنَاؤُكَ عَنْهُمْ فِي نَرَاهُ عِرْضِكَ وَبَقَاءِ عِرْكَ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۴۹/ تحف العقول، ص ۲۰۴)

امام علی علیه السلام: باید نیاز به مردم و بی نیازی از آنها، هر دو، در دلت جمع باشد، نیازت به آنها در نرم گویی و خوش رویی تو باشد و بی نیازی از آنها در حفظ آبرو و نگهداری عزت و سربلندی.

۴. الإمام علی علیه السلام: السُّلْمُ ثَمَرَةُ الْحِلْمِ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۳۱/ غرر الحکم و درر الکلم، ص ۵۱)

امام علی علیه السلام: صلح و آشتی میوه بردباری است.

الإمام الصادق علیه السلام: يَظْفَرُ مَنْ يَحْلُمُ. (الكافي، ج ۱، ص ۲۶/ تحف العقول، ص ۳۵۶)

امام صادق علیه السلام: بردبار پیروز است.

۵. الإمام الصادق علیه السلام: مَنْ عَمِلَ حَسَنَةً سَرًّا كُتِبَتْ لَهُ سِرًّا، فَإِذَا أَقَرَّ بِهَا مُجِيتٌ وَ كُتِبَتْ جَهْرًا، فَإِذَا أَقَرَّ بِهَا ثَانِيًا مُجِيتٌ وَ كُتِبَتْ رِيَاءً. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۳۵/ بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۳۲۴)

امام صادق علیه السلام: هر که در نهان کار نیک انجام دهد، برایش نهانی نوشته می شود و چون آن را به زبان آورد، آن عمل نهانی پاک می شود و عملی آشکار نوشته می گردد و اگر برای دومین بار به زبان آورد عمل آشکار هم پاک می شود و برایش ریا می نویسند.

۶. رسول الله ﷺ: مَا اتَّخَذَ اللَّهُ نَبِيًّا إِلَّا زَاهِدًا. (مستدرک الوسائل)

مستنبط المسائل، ج ۱۲، ص ۵۱/ الدنيا و الآخرة في الكتاب و السنة، ج ۱، ص ۳۶۷)

پیامبر خدا ﷺ: خداوند هیچ پیامبری را برنگزید، مگر آن که زاهد بود.

رسول الله ﷺ: فِي قَوْلِ تَعَالَى: «وَأَتَيْنَاهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا» : يَعْنِي التَّوَهُدَ فِي الدُّنْيَا. (مكارم الأخلاق، ص ۴۷/ الوافي، ج ۲۶، ص ۲۰۴)

پیامبر خدا ﷺ: درباره آیه «و در کودکی به او دانایی عطا کردیم»، فرمود: یعنی زهد و بی اعتنائی به دنیا.

۷. الإمام علی علیه السلام: الْمُخْلِصُ حَرِيٌّ بِالْإِجَابَةِ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۵۱/ غرر الحکم و درر الکلم، ص ۴۷)

امام علی علیه السلام: مخلص سزاوار اجابت (دعا) است.

۸. عنه عليه السلام: وَ اعْلَمُوا أَنَّهُ لَنْ يَرْضَى عَنْكُمْ بَشِيٍّ سَخِطَهُ عَلَى مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ، وَ لَنْ يَسْخَطَ عَلَيْكُمْ بَشِيٍّ رَضِيَهُ مِمَّنْ كَانَ قَبْلَكُمْ. (نهج البلاغه للصبي صالح، ص ۲۶۶/ أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۰۳)

بدانید که خداوند هرگز خشنود نخواهد شد از شما به چیزی که به سبب آن بر پیشینیان خشم گرفته و هرگز خشمگین نخواهد شد از شما به چیزی که به سبب آن از پیشینیان خشنود شده است.

۹. الإمام الصادق علیه السلام: السَّخَاءُ مَا كَانَ ابْتِدَاءً فَأَمَّا مَا كَانَ مِنْ مَسْأَلَةٍ فَحَيَاءٌ وَ تَذَمُّعٌ. (بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۳۵۷/ وسائل الشيعة، ج ۹، ص ۴۵۷)

امام صادق علیه السلام: بخشندگی آن است که بی خواهش کسی صورت گیرد؛ اما آن بخشندگی که در مقابل درخواست انجام گیرد ناشی از شرمندگی و برای فرار از نکوهش است.

۱۰. قال رسول الله ﷺ: جَالَسُوا الْكِبَرَاءَ وَ سَأَلُوا الْعُلَمَاءَ وَ خَالَطُوا الْحُكَمَاءَ. (نهج الفصاحة، ص ۴۲۹/ تحف العقول، ص ۴۱)

رسول خدا ﷺ فرمودند: با بزرگان مجالست کنید و از دانشمندان بپرسید و با حکیمان آمیزش کنید.

۱۱. الإمام الرضا علیه السلام: فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُبْغِضُ شُهْرَةَ الْعِبَادَةِ وَ شُهْرَةَ اللَّبَاسِ. (وسائل الشيعة، ج ۱، ص ۷۹/ بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۲۵۲)

امام رضا علیه السلام: هر که خود را به عبادت شهره سازد، به دین (و دین داری) او بدگمان باشید؛ زیرا خدا عزوجل از شهرت عبادت و شهرت لباس نفرت دارد.

۱۲. الامام علی علیه السلام: **الاشتغالُ بالفائتِ یُضییعُ الوقتَ**. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۱۹/ غرر الحکم و درر الکلم، ص ۶۴)

امام علی علیه السلام: پرداختن به عمر گذشته، زمان حال را هدر می دهد.
الامام علی علیه السلام: **شَرُّ مَا شَغَلَ بِهِ الْمَرْءُ وَقْتُهِ الْفُضُولُ**. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۲۹۵/ غرر الحکم و درر الکلم، ص ۴۰۹)

امام علی علیه السلام: بدترین چیزی که آدمی وقت خود را مصروف آن سازد؛ کارهای زیادی (و بی حاصل) است.

الامام علی علیه السلام: **مَنْ اشْتَغَلَ بِغَيْرِ الْمُهْمِ ضَيَّعَ الْأَهَمَّ**. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۶۰/ غرر الحکم و درر الکلم، ص ۶۲۶)

امام علی علیه السلام: هر کس به چیزی که مهم نیست بپردازد، آنچه را که اهمیت بیشتری دارد از دست دهد.

۱۳. الامام علی علیه السلام: **جَاهِدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَيْدِيكُمْ، فَإِنْ لَمْ تَقْدِرُوا فَجَاهِدُوا بِأَلْسِنَتِكُمْ، فَإِنْ لَمْ تَقْدِرُوا فَجَاهِدُوا بِقُلُوبِكُمْ**. (دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۳۴۳/ بحار الأنوار، ج ۹۷، ص ۴۹)

امام علی علیه السلام: در راه خدا با دستهای خود بجنگید، اگر نتوانستید با زبانهای خود بجنگید و اگر باز هم نتوانستید با دلهای خود بجنگید.

۱۴. رسول الله ﷺ: **رِضَا اللَّهِ فِي رِضَا الْوَالِدِ، وَ سَخَطُ اللَّهِ فِي سَخَطِ الْوَالِدِ**. (نهج الفصاحة، ص ۵۰۲/ الترغیب و الترهیب، ج ۳، ص ۲۲۱)

پیامبر خدا ﷺ: خشنودی خدا در خشنودی پدر است و ناخشنودی خدا در ناخشنودی پدر.

۱۵. وَ مِنْهُ، نَقْلًا مِنْ كِتَابِ الْمُحَاسِنِ، وَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِتَانٍ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ قَدْ صَلَّى الْغُصْرَ وَ هُوَ جَالِسٌ مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةِ فِي الْمَسْجِدِ فَقُلْتُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ إِنَّ بَعْضَ السَّلَاطِينِ يَأْمِنُنَا عَلَى الْأَمْوَالِ يَسْتَوْدِعُونَهَا وَ لَيْسَ يَدْفَعُ إِلَيْكُمْ حُمْسَكُمْ أَفَنُؤَدِّيهِمْ إِلَيْهِمْ قَالَ وَ رَبِّ هَذِهِ الْقِبْلَةُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ لَوْ أَنَّ ابْنَ مُلْجَمٍ قَاتَلَ أَبِي فَإِنِّي أَطْلُبُهُ وَ هُوَ مُتَسَتِّرٌ لِأَنَّهُ قَتَلَ أَبِي اتَّخَذَنِي عَلَى الْأَمَانَةِ لَا دَيْتَهَا إِلَيْهِ. (مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۵۲/ بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۱۱۷)

عبد الله بن سنان گوید در مسجد بر امام صادق علیه السلام وارد شدم در حالیکه نماز عصر را خوانده بود و همچنان بر سجاده رو به قبله نشسته بود. گفتم ای پسر رسول خدا بعضی از سلاطین اموالی نزد ما به امانت میگذارند اینها همانهایی هستند که حقوق شما را نمیدهند آیا از آن مالها برداریم و حقوق شما را ادا کنیم؟ امام علیه السلام فرمود به حق این قبله، به حق این قبله، به حق این قبله اگر ابن ملجم که قاتل پدر من است و من در پی اویم، امانتی نزدم بگذارم، در امانتش خیانت نمیکنم.

۱۶. الإمام علی علیه السلام: **لَا تَضَيِّعْ مَا اسْتَطَعْتَ الْقِيَامَ مِنَ الْعِلَّةِ**. (بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۲۰۴/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۲، ص ۷۲)

امام علی علیه السلام: تا زمانی که بیماری تو را از پا نینداخته است، خود را در بستر مینداز.

۱۷. الإمام علی علیه السلام: **يَبْدُلُ الرَّحْمَةُ تُسْتَنْزَلُ الرَّحْمَةُ**. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۱۹۰/ غرر الحکم و درر الکلم، ص ۳۰۵)

امام علی علیه السلام: با مهربانی به دیگران است که رحمت (خدا) فرود می آید.

۱۸. رسول الله ﷺ في حُفُوقِ الْجَارِ: **إِنْ اسْتَغَاثَكَ أَغَثْتَهُ، وَإِنْ اسْتَقْرَضَكَ أَقْرَضْتَهُ، وَإِنْ أَصَابَتْهُ مُصِيبَةٌ عَزَّيْتَهُ، وَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ هَنَأْتَهُ، وَإِنْ مَرَضَ عَدْتَهُ، وَإِذَا اشْتَرَيْتَ فَابْكِهِ فَأَهْدِ لَهُ، فَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَأَدْخِلْهَا سِرًّا، وَلَا تُخْرِجْ بِهَا وَلَدَكَ تَغِيظُ بِهَا وَلَدَهُ، وَلَا تُوْذِ بِرِيحٍ قَدْرِكَ إِلَّا أَنْ تُغْرِفَ لَهُ مِنْهَا**. (مسكن الفؤاد عند فقد الأحبة و الأولاد، ص ۱۱۵/ میزان الحکمة، ج ۲، ص ۴۰۱)

پیامبر خدا ﷺ درباره حقوق همسایه فرمود: اگر از تو کمک خواست کمکش کنی، اگر از تو قرض خواست به او قرض دهی، اگر مصیبتی دید او را دلداری دهی، اگر خیر و خوبی به او رسیده وی تبریک و شادباش گویی، اگر بیمار شد به عیادتش روی، هرگاه میوه ای خریدی برای او تعارف بفرستی و اگر اینکار را نکردی مخفیانه میوه را به خانه ات ببر، فرزندت را همراه میوه بیرون میاور که بچه او با دیدن میوه در دست او ناراحت شود، با بوی و دود دیگت او را ناراحت نکن مگر آن که مقداری ازغذای آن را برای او بفرستی.

۱۹. الامام علی علیه السلام: **جِهَادُ الْمَرْأَةِ حُسْنُ التَّبَعْلِ**. (الکافی، ج ۵، ص ۱۹/ الجعفریات، ص ۶۷)

امام علی علیه السلام: جهاد زن این است که خوب شوهرداری کند.
رسول الله ﷺ: **لَوْ أَمَرْتُ أَحَدًا أَنْ يَسْجُدَ لِأَحَدٍ، لَأَمَرْتُ الْمَرْأَةَ أَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا**. (الکافی، ج ۵، ص ۵۰۸/ الهدایة الکبری، ص ۵۵)
پیامبر خدا ﷺ: اگر قرار بود دستور دهم کسی در برابر کسی سجده کند، حتماً به زن دستور می دادم که شوهرش را سجده کند.

۲۰. قال رسول الله ﷺ: لا يحملنكم استبطاء أمر على استعجاله فإنَّ اللهَ عزَّ و جَلَّ لا يعجل بعجلة أحد. (نهج الفصاحة، ص ۶۸۰ / منتهی السؤل علی وسائل الوصول إلى شمائل الرسول، ج ۴، ص ۲۵۲)
رسول خدا ﷺ فرمودند: تصور تأخیر کاری وادارتان نکند که آن را بشتاب خواهید که خدای عز و جل از عجله کسی عجله نمی کند.

۲۱. الإمام الصادق عليه السلام: كانَ رسولُ اللهِ ﷺ إذا وَرَدَ عَلَيْهِ أَمْرٌ يُسْرُهُ قَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى هَذِهِ النَّعْمَةِ، وإذا وَرَدَ عَلَيْهِ أَمْرٌ يَغْتَمُّ بِهِ قَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ. (الكافي، ج ۲، ص ۹۷ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۱)

امام صادق علیه السلام: رسول خدا ﷺ هرگاه امر خوش حال کننده ای برایش پیش می آمد، می فرمود: خدا را بر این نعمت سپاس و هرگاه پیشامدی می کرد که از آن غمگین می شد، می فرمود: در هر حال خدا را سپاس.

۲۲. الإمام علي عليه السلام: لقد أتعبك مَنْ أكرمَكَ إنْ كُنْتَ كريماً. (عيون الحكم والمواعظ لليثي، ص ۴۰۵ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۵۴۶)
امام علی علیه السلام: اگر بزرگوار باشی و کسی گرامیت دارد، هر آینه تو را به زحمت و رنج انداخته است.

۲۳. قال رسول الله ﷺ: لَمَّا قَدِمَ يَعْقُوبُ عَلَى يُوسُفَ ﷺ خَرَجَ يُوسُفُ ﷺ فَاسْتَقْبَلَهُ فِي مَوَكِبِهِ، فَمَرَّ بِامْرَأَةِ الْغَزِيرِ وَهِيَ تَعْبُدُ فِي غُرْفَةٍ لَهَا، فَلَمَّا رَأَتْهُ عَرَفَتْهُ فَنَادَتْهُ بِصَوْتِ حَزِينٍ: أَيُّهَا التَّارِكُ طَالَ مَا أَحْتَرَنْتَنِي، مَا أَحْسَنَ التَّقْوَى كَيْفَ حَرَرْتَ الْعَبِيدَ؟! وَمَا أَقْبَحَ الْخَطِيئَةِ كَيْفَ عَبْدَتِ الْأَحْرَارَ؟! (الأمالي للطوسي، ص ۴۵۷ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۳، ص ۲۰۰)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هنگامی که یعقوب به دیدن یوسف رفت، یوسف ﷺ با موکب خود به استقبال او بیرون آمد. در راه بر همسر عزیز گذشت که در غرفه خود مشغول عبادت بود، همسر عزیز چون یوسف را دید او را شناخت و با آوازی حزین صدا زد: هان! ای سواره، مرا به اندوهی دراز گرفتار ساختی. چه نیکوست تقوا و پرهیزگاری، چگونه بندگان را آزاد کرد؟ و چه زشت است گناه، چگونه آزاده را بنده ساخت؟

۲۴. قال رسول الله ﷺ: إِيَّاكَ وَاللَّجَاجَةَ فَإِنَّ أَوَّلَهَا جَهْلٌ وَآخِرُهَا ندامة. (تحف العقول، ص ۱۴ / بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۶۷)
رسول خدا ﷺ فرمودند: از لجاجت پرهیز که آغازش جهالت است و انجامش ندامت.

۲۵. الإمام العسكري عليه السلام: رَبَّمَا كَانَتْ الْغَيْرُ نَوْعاً مِنْ أَدَبِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۴۴ / أعلام الدين، ص ۳۱۳)
امام عسکری علیه السلام: چه بسا که دگرگونی های زمانه نوعی از تأدیب کردن خداوند عز و جل باشد.

۲۶. الإمام العسكري عليه السلام: إِنَّ شِيعَتَنَا مِنْ شِيعَتِنَا فِي أَعْمَالِنَا. (التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۳۰۷ / رياض الأبرار في مناقب الأئمة الأطهار، ج ۲، ص ۲۴۹)
امام عسکری علیه السلام: شیعه ما کسی است که از ما دنباله روی و از کردار ما پیروی کند.

۲۷. الإمام الرضا عليه السلام: لَا يَجْتَمِعُ الْمَالُ إِلَّا بِخِصَالٍ خَمْسٍ: بِبُخْلِ شَدِيدٍ، وَ أَمَلٍ طَوِيلٍ، وَ حِرْصٍ غَالِبٍ، وَ قَطِيعَةِ الرَّحِمِ، وَ إِثَارِ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ. (الخصال، ج ۱، ص ۲۸۲ / عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۱، ص ۲۷۶)
امام رضا علیه السلام: مال و ثروت جمع نشود، مگر با داشتن پنج خصلت: بخل شدید، آرزوی دراز، آزمندی چیره (بر جان)، رسیدگی نکردن به خویشان و برگزیدن دنیا بر آخرت.

۲۸. الإمام علي عليه السلام: لَا تُحَقِّرُوا ضُعَفَاءَ إِخْوَانِكُمْ؛ فَإِنَّهُ مَنِ احْتَقَرَّ مُؤْمِناً لَمْ يَجْمَعْ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بَيْنَهُمَا فِي الْجَنَّةِ إِلَّا أَنْ يَتُوبَ. (تحف العقول، ص ۱۰۵ / الخصال، ج ۲، ص ۶۱۴)
امام علی علیه السلام: برادران تهیدست خود را تحقیر نکنید؛ زیرا هرکس مؤمنی را حقیر شمارد، خداوند عز و جل میان آن دو در بهشت جمع نکند، مگر اینکه توبه نماید.

۲۹. الإمام علي عليه السلام: مَنِ اشْتَغَلَ بِذِكْرِ النَّاسِ قَطَعَهُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ عَنْ ذِكْرِهِ. (عيون الحكم والمواعظ لليثي، ص ۴۴۵ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۶۰۴)
امام علی علیه السلام: هرکه به یاد مردم سرگرم شود خداوند سبحان او را از یاد خود جدا کند.

۳۰. الإمام الصادق عليه السلام: لَا تُسَمِّ الرَّجُلَ صَدِيقاً سِمَةً مَعْرِفَةٍ حَتَّى تَخْتَبِرَهُ بِثَلَاثٍ: تُغْضِبُهُ فَتَنْظُرُ غَضَبَهُ يُخْرِجُهُ مِنَ الْحَقِّ إِلَى الْبَاطِلِ، وَ عِنْدَ الدِّينَارِ وَ الدَّرْهَمِ، وَ حَتَّى تُسَافِرَ مَعَهُ. (الأمالي للطوسي، ص ۶۴۶ / بحار الأنوار، ج ۷، ص ۱۸۰)

امام صادق علیه السلام: هیچ کس را به دوستی مشناس، مگر آنکه در سه چیز او را بیازمایی: او را به خشم آوری و ببینی که آیا این خشم او را از حق به باطل می کشاند؛ در درهم و دینار و در سفرکردن با او.

۳۱. رسول الله ﷺ: يُنَادِي مُنَادٍ فِي النَّارِ: يَا حَتَّانُ يَا مَتَّانُ نَجِّنِي مِنَ النَّارِ، فَيَأْمُرُ اللَّهُ مَلَكًا فَيُخْرِجُهُ حَتَّى يَقِفَ بَيْنَ يَدَيْهِ، فيَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: هَلْ رَحِمْتَ عُصْفُورًا. (ميزان الحکمة، ج ۴، ص ۳۸۱/ کنز العمال، ج ۳، ص ۱۶۷/ حکم النبى الأعظم، ج ۴، ص ۴۰۰)

پیامبر خدا ﷺ: آواز دهنده‌ای در دوزخ فریاد می‌زند: مهربانا! بخشایشگر! مرا از آتش رهایی ده. پس خداوند فرشته‌ای را فرمان می‌دهد که او را از آتش بیرون می‌آورد و در پیشگاه پروردگار می‌ایستد. خداوند به او می‌فرماید: آیا تو به گنجشکی رحم کردی؟

رسول الله ﷺ: إِنَّمَا يَرْحَمُ اللَّهُ مِنَ عِبَادِهِ الرَّحْمَاءَ. (الجعفریات، ص ۲۰۸/ دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۲۲۵)

پیامبر خدا ﷺ: خداوند تنها به بندگان مهربان خود، رحم می‌کند.

۳۲. رسول الله ﷺ: الشَّفَاعَةُ لَا تَكُونُ لِأَهْلِ الشَّكِّ وَالشَّرِّ، وَلَا لِأَهْلِ الْكُفْرِ وَالْجُحُودِ، بَلْ يَكُونُ لِلْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَهْلِ التَّوْحِيدِ. (اعتقادات الإمامیه، ص ۶۶/ بحار الأنوار، ج ۸، ص ۵۸)

پیامبر خدا ﷺ: نه شکاکان و مشرکان شفاعت شوند و نه کافران و منکران؛ بلکه شفاعت مخصوص مؤمنان یکتاپرست است.

۳۳. رسول الله ﷺ: مَنْ عَشِقَ فَكَتَمَ وَعَفَّ فَمَاتَ فَهُوَ شَهِيدٌ. (ميزان الحکمة، ج ۷، ص ۴۱۵/ کنز العمال، ج ۳، ص ۳۷۲/ تاریخ بغداد و ذیوله، ج ۲۳، ص ۳۲۱)

پیامبر خدا ﷺ: هر که عاشق شود و عشق خود را بپوشاند و پاک دامنی ورزد و بدان سبب بمیرد، شهید است.

۳۴. الإمام علي عليه السلام: إِنَّكَ إِنْ صَبَرْتَ جَرَتْ عَلَيْكَ الْمَقَادِيرُ وَأَنْتَ مَأْجُورٌ، وَإِنْ جَرِعْتَ جَرَتْ عَلَيْكَ الْمَقَادِيرُ وَأَنْتَ مَأْزُورٌ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۱۶/ بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۹۲)

امام علی علیه السلام: اگر صبر کنی مقدرات الهی بر تو جاری می‌شود و مأجور خواهی بود و اگر بی‌تابی کنی باز هم مقدرات خداوند بر تو جاری می‌شود و گناهکار خواهی بود.

۳۵. مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْكُوفِيُّ: لَمَّا حَضَرَتْ إِسْمَاعِيلَ بْنَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْوَفَاةَ جَنَعَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ جَرَعًا شَدِيدًا، فَلَمَّا غَمَضَهُ دَعَا بِقَمِيصٍ غَسِيلٍ أَوْ جَدِيدٍ فَلَبِسَهُ، ثُمَّ تَسَرَّحَ وَخَرَجَ يَأْمُرُ وَيَنْهَى، فَقَالَ لَهُ بَعْضُ أَصْحَابِهِ: جُعِلْتُ فِدَاكَ، لَقَدْ ظَنَّنَا أَنْ لَا يَنْتَفِعُ بِكَ زَمَانًا لِمَا رَأَيْنَا مِنْ جَرَعِكَ! قَالَ: إِنَّا أَهْلُ بَيْتِ نَجَرَعٍ مَا لَمْ تَنْزِلِ الْمُصِيبَةُ، فَإِذَا نَزَلَتْ صَبَرْنَا. (كمال الدين و تمام النعمة، ج ۱، ص ۷۳/ وسائل الشيعة، ج ۳، ص ۲۷۷)

محمد بن عبدالله کوفی: چون مرگ اسماعیل فرزند امام صادق علیه السلام فرا رسید، حضرت سخت بیتابی کرد... اما همین که چشمان او را برهم نهاد، پیراهنی شسته یا نو طلبید و آن را پوشید و سپس بیرون آمد و به بیان اوامر و نواهی (الهی) پرداخت. یکی از اصحاب ایشان عرض کرد: فدایت شوم، وقتی آن بیتابی شما را دیدیم گمان بردیم که تا مدتی از شما بی‌بهره خواهیم ماند. حضرت فرمود: ما خاندانی هستیم که تا مصیبت فرود نیامده است، بیتابی می‌کنیم اما همین که نازل شد شکیبایی می‌ورزیم.

۳۶. رسول الله ﷺ: يَكْرَهُ إِجَابَةُ مَنْ يَشْهَدُ وَلَيْمَتُهُ الْأَغْنِيَاءُ دُونَ الْفُقَرَاءِ. (الدعوات للراوندي، ص ۱۴۱/ بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۴۴۸)

پیامبر خدا ﷺ: پذیرفتن دعوت کسی که ثروتمندان در دعوت او هستند و فقیران حضور ندارند کراهت دارد.

۳۷. رسول الله ﷺ: لَا يَتَكَلَّفَنَّ أَحَدٌ لُصْفِيهِ مَا لَا يَقْدِرُ. (نهج الفصاحة، ص ۶۷۹/ کنز العمال، ج ۹، ص ۲۴۷)

پیامبر خدا ﷺ: هیچ‌کس نباید بیش از توانش خود را برای میهمان به زحمت اندازد.

الْحَارِثُ الْأَعْوَرُ: أَتَانِي أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ فَقُلْتُ لَهُ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ادْخُلْ مَنْزِلِي، فَقَالَ: عَلَى شَرْطٍ أَنْ لَا تَدْخِرَ عَنِّي شَيْئًا مِمَّا فِي بَيْتِكَ، وَلَا تَتَكَلَّفَ شَيْئًا مِمَّا وَرَاءَ بَابِكَ. (المحاسن، ج ۲، ص ۴۱۵/ وسائل الشيعة، ج ۲۴، ص ۲۷۹)

نیز حارث اعور می‌گوید: امیرالمؤمنین علیه السلام نزد من آمد. من عرض کردم: یا امیرالمؤمنین به منزل من تشریف بیاورید. فرمود: به این شرط می‌آیم که حاضری خانه‌ات را از من دریغ‌نمایی و از بیرون هم چیزی تهیه نکنی.

۳۸. الإمام الباقر عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ إِطْعَامَ الطَّعَامِ وَهِرَاقَةَ الدَّمَاءِ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۸۷/ وسائل الشيعة، ج ۲۴، ص ۲۸۷)

امام باقر علیه السلام: خداوند اطعام کردن و قربانی کردن را دوست دارد.

۳۹. الإمام علي عليه السلام: الْحَظُّ يَأْتِي مَنْ لَا يَأْتِيهِ. (نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۵۲۴/ عيون الحكم والمواعظ للبيهي، ص ۱۶۰)

امام علی علیه السلام: بهره هر کس گرچه در پی آن نرود به او می‌رسد.

۴۰. الإمام الباقر عليه السلام: لَمَّا دَعَا نُوْحٌ ﷺ رَبَّهُ عَزَّجَلَ عَلَى قَوْمِهِ أَتَاهُ إِبْلِيسُ لَعْنَهُ اللَّهُ فَقَالَ: يَا نُوحُ... أَذْكَرْنِي فِي ثَلَاثَةِ مَوَاطِنَ، فَإِنِّي أَقْرَبُ مَا أَكُونُ إِلَى الْعَبْدِ إِذَا كَانَ فِي إِحْدَاهُنَّ: أَذْكَرْنِي إِذَا غَضِبْتَ،

وَإِذْ كُنَّا إِذَا حَكَمْتَ بَيْنَ اثْنَيْنِ، وَإِذْ كُنَّا إِذَا كُنْتَ مَعَ امْرَأَةٍ خَالِيًا

لَيْسَ مَعَكُمْ أَحَدٌ. (الخصال، ج ۱، ص ۱۳۲/ بحار الأنوار، ج ۱۱، ص ۳۱۸)

امام باقر (عليه السلام): وقتی نوح (عليه السلام) قوم خود را به درگاه خدا عزوجل نفرین کرد، ابلیس، که لعنت خدا بر او باد، نزد وی آمد و گفت: یا نوح!... در سه جا به یاد من باش؛ زیرا، من در یکی از این سه جا بیش از هر زمانی به بنده نزدیکم: هرگاه خشمگین شدى، به یاد من باش، هرگاه میان دو نفر داوری کردی، به یاد من باش و هرگاه با زنى تنها بودی و هیچ کس با شما نبود، به یاد من باش.

۵. الإمام الرضا عليه السلام: المُسْتَتِرُ بِالْحَسَنَةِ تَعْدِلُ سَبْعِينَ حَسَنَةً. (الكافي، ج ۲، ص ۴۲۸ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۷۹ / الوافي، ج ۵، ص ۱۰۳۰)
امام رضا عليه السلام: کار نیک پنهانی با هفتاد کار نیک برابری می کند.

چهل حدیث ۴۴

۱. الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ قَضَى حَقَّ مَنْ لَا يَقْضِي حَقَّهُ فَكَأَنَّمَا قَدْ عَبَدَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ. وَقَالَ عليه السلام: اخْذُمُ أَخَاكَ، فَإِنْ اسْتَخْدَمَكَ فَلَا وَ لَا كَرَامَةً! (الإختصاص، ص ۲۴۳ / بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۱۷۸)
امام صادق عليه السلام: اگر کسی حق دیگری را رعایت کند بی آنکه آن دیگری حق او را بپردازد چنان است که وی را پرستیده باشد، نه خدا را. و فرمود: به برادرت خدمت کن. اما اگر از تو خواست خدمتش کنی این کار را نکن و احترامی برایش قائل نشو. راوی می گوید: به امام عرض شد: کسی که برای من حق نمی شناسد برایش حق قائل باشم؟ فرمود: نه، هیچ احترامی هم برایش قائل نشو.

۲. الإمام الصادق عليه السلام: إِذَا رَأَى الرَّجُلُ مَا يَكْرَهُ فِي مَنَامِهِ فَلْيَتَحَوَّلْ عَنْ شِقَّةِ الَّذِي كَانَ عَلَيْهِ نَائِمًا وَلْيَقُلْ ﴿إِنَّمَا النَّجْوَى مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْضُرَنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيْسَ بَضَارِهِمْ شَيْئًا إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ ثُمَّ لِيَقُلْ: عَذْتُ بِمَا عَازَتْ بِهِ مَلَائِكَةُ اللَّهِ الْمُقَرَّبُونَ. (الكافي، ج ۸، ص ۱۴۲ / مفتاح الفلاح في عمل اليوم و الليلة من الواجبات والمستحبات، ص ۲۸۶)
امام صادق عليه السلام: هرگاه کسی خواب ناخوشایندی دید از پهلوی که خوابیده به پهلوی دیگر خود برگردد و بگوید: «همانا نجوا کردن کار شیطان است تا بدان وسیله مؤمنان را اندوهگین سازد و تا خدا نخواهد، هیچ زبانی به آنان نرساند». سپس بگوید: از شر خوابی که دیدم و از شر شیطان رجیم به همان پناه می برم که فرشتگان مقرب خدا و پیامبران مرسل او و بندگان نیکوکارش بدو پناه بردند.

۳. الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ أَكْرَمَكَ فَأَكْرِمَهُ، وَمَنْ اسْتَخَفَّ بِكَ فَأَكْرِمْ فَسَكَّ عَنْهُ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۱۱ / بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۱۶۷)
امام صادق عليه السلام: هر که تو را گرامی داشت، او را گرامی بدار و هر که تو را خوار شمرد، خودت را از او منزّه و بر کنار بدار.

۴. الإمام علي عليه السلام: الْحِلْمُ عِنْدَ شِدَّةِ الْغَضَبِ يُؤْمِنُ غَضَبَ الْجَبَّارِ. (غرر الحکم و درر الکلم، ص ۹۵ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۲، ص ۱۱)
امام علی عليه السلام: بردباری کردن در اوج خشم آدمی را از خشم جبار در امان می دارد.

۶. الإمام علي عليه السلام: فَمَنْ لَمْ يَأْسَ عَلَى الْمَاضِي وَ مَنْ لَمْ يَنْفَرَحْ بِالْآتِي فَهُوَ الزَّاهِدُ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۵۵۴ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ج ۲، ص ۴۳۴ / عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۴۵۹)
امام علی عليه السلام: بنابراین، کسی که بر گذشته اندوه نخورد و برای آنچه به دستش می رسد شاد نشود، زاهد است.

۷. الإمام الصادق عليه السلام: إِذَا دَخَلْتَ مَدْخَلًا تَخَافُهُ فَافْرَأْ هَذِهِ الْآيَةَ: ﴿رَبِّ أَدْخِلْنِي مَدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِي مَخْرَجَ صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا﴾، فَإِذَا عَايَنْتَ الَّذِي تَخَافُهُ فَافْرَأْ آيَةَ الْكُرْسِيِّ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۶۷ / وسائل الشيعة، ج ۱۱، ص ۳۹۴)
امام صادق عليه السلام: هرگاه وارد جایی شدی که می ترسی این آیه را بخوان: «رب ادخلنی مدخل صدق و اخرجنی مخرج صدق و اجعل لی من لدنک لدنک سلطاناً نصيراً» (پروردگارا مرا به ورودگاه راستین وارد و از خروجگاه راستین خارج کن و از جانب خویش، قدرتی یاریگر برایم قرار بده.) و هرگاه چیزی را که از او می ترسی دیدی آیه الکرسی را بخوان.

۸. رسول الله صلى الله عليه وآله: يَا أَبَا ذَرٍّ، إِذَا رَأَيْتَ أَخَاكَ قَدْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا فَاسْتَمِعْ مِنْهُ، فَإِنَّهُ يُلْقِي إِلَيْكَ الْحِكْمَةَ. (الأمالي للطوسي، ص ۵۳۱ / مکارم الأخلاق، ص ۴۶۳)
پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: ای اباذر، هرگاه دیدی برادرت به دنیا پشت کرده است، به سخنان او گوش کن؛ زیرا که او حکمت تعلیم می دهد.

۹. الإمام علي عليه السلام: مَعَ التُّرْهُدِ تَنْمُرُ الْحِكْمَةُ. (غرر الحکم و درر الکلم، ص ۷۰۳ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۲، ص ۴۸)
امام علی عليه السلام: با زهد است که حکمت به بار می نشیند.

۹. رسول الله صلى الله عليه وآله: السَّخِي بِمَا مَلَكَ وَ أَرَادَ بِهِ وَجْهَ اللَّهِ تَعَالَى وَ أَمَّا الْمُتَسَخِّي فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ تَعَالَى فَحَمَّالٌ سَخَطِ اللَّهِ وَ غَضَبِهِ. (مصباح الشريعة، ص ۸۳ / بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۳۵۵)
پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: بخشنده کسی است که در اموال خود و برای رضای خدا بخشندگی داشته باشد. کسیکه در راه معصیت خدا دست و دل باز باشد، بارکش خشم و ناخشنودی خداست.

۱۰. قال رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ لَيُؤَيِّدُ هَذَا الدِّينَ بِالرَّجُلِ الْفَاجِرِ. (شرح فارسى شهاب الأخبار، ص ۱۹ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲، ص ۳۰۹)
رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند این دین را بمرد بدکار یاری میکند.

۱۱. رسول الله ﷺ في رَجُلٍ يُصَلِّيَ مَعَهُ وَيَرْكَبُ الْفَوَاحِشَ: إِنَّ صَلَاتَهُ تَنْهَاهُ يَوْمًا مَّا، فَلَمْ يَلْبَثْ أَنْ تَابَ. (تفسير الصافي، ج ۴، ص ۱۱۸ / بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۱۹۸ / ميزان الحكمة، ج ۶، ص ۲۷۷)
پیامبر خدا ﷺ درباره مردی که روز نماز می خواند و شب دزدی می کرد، فرمود: نمازش او را از این کار باز خواهد داشت. و چنین شد.

۱۲. الإمام الباقر ﷺ: إِذَا أَتَتْ عَلَى الْعَبْدِ أَرْبَعُونَ سَنَةً قِيلَ لَهُ: خُذْ حِذْرَكَ؛ فَإِنَّكَ غَيْرُ مَعْذُورٍ. (الخصال، ج ۲، ص ۵۴۵ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ج ۲، ص ۴۷۶)
امام باقر ﷺ: هرگاه چهل سال بر بنده بگذرد، به او گفته شود: به هوش باش؛ زیرا دیگر عذری از تو پذیرفته نیست.

۱۳. رسول الله ﷺ: لَأَنْ أَحْرَسَ ثَلَاثَ لَيَالٍ مُرَابِطًا مِنْ وَرَاءِ بَيْتَةِ الْمُسْلِمِينَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ تُصِيبَنِي لَيْلَةُ الْقَدْرِ فِي أَحَدِ الْمَسْجِدَيْنِ: الْمَدِينَةِ أَوْ بَيْتِ الْمَقْدِسِ. (شعب الإيمان، ج ۶، ص ۱۴۴ / الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۲، ص ۴۲۱)
پیامبر خدا ﷺ: اگر سه شب از مرزهای مسلمانان نگهبانی کنم خوشتر دارم تا شب قدر را در یکی از دو مسجد مدینه یا بیت المقدس درك کنم.

۱۴. الإمام الصادق ﷺ: بُرِّ الْوَالِدَيْنِ وَاجِبٌ، فَإِنْ كَانَ مُشْرِكِينَ فَلَا تُطْعِمُهُمَا وَلَا غَيْرَهُمَا فِي الْمَعْصِيَةِ؛ فَإِنَّهُ لَا طَاعَةَ لِمَخْلُوقٍ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ. (الخصال، ج ۲، ص ۶۰۸ / بحار الأنوار، ج ۷، ص ۷۱)
امام صادق ﷺ: نیکی به پدر و مادر واجب است، اما اگر مشرک بودند، در کار معصیت، از آنان و از هیچ کس دیگری اطاعت نکن؛ زیرا در معصیت خالق، از هیچ مخلوقی اطاعت نباید کرد.

۱۵. وَ مِنْهُ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا إِلَى قَوْمٍ وَ أَمَرَهُ أَنْ يُقَاتِلَهُمْ فَشَكَا إِلَى اللَّهِ الضَّعْفَ فَأَوْحَى اللَّهُ عَنْهُ وَ جَلَّ أَنْ النَّصْرَ يَأْتِيكَ بَعْدَ خَمْسِ عَشْرَةِ سَنَةً فَقَالَ لِأَصْحَابِهِ إِنَّ اللَّهَ عَنْهُ وَ جَلَّ أَمْرُنِي بِقِتَالِ بَنِي فَلَانَ فَشَكَّوْا إِلَيْهِ الضَّعْفَ فَقَالُوا لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ فَقَالَ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَوْحَى إِلَيَّ أَنْ النَّصْرَ يَأْتِينِي بَعْدَ خَمْسِ عَشْرَةِ سَنَةً فَقَالُوا مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ قَالَ فَأَتَاهُمُ اللَّهُ بِالنَّصْرِ فِي سَنَتِهِمْ

تِلْكَ لَتَقْوِيضِهِمْ إِلَى اللَّهِ وَ قَوْلُهُمْ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ... (مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۹ / مجموعة ورام، ج ۱، ص ۱۶)

امام صادق ﷺ: خداوند به پیامبر امتی فرمان داد تا با گروهی جهاد کنند. او از ضعف نالید. خداوند فرمود: نصرت بعد از پانزده سال خواهد رسید. چون به امتش گفت که خدا چنین خواسته گفتند لا حول و لا قوة إلا بالله. و چون گفت نصرت به این زودی نخواهد رسید گفتند هرچه خدا بخواهد که قوت از آن اوست. پس خداوند همان سال نصرتشان کرد چون امرشان را بر خدا تقویض کرده بودند و به قوت خدا پناه برده بودند.

۱۶. الإمام الكاظم ﷺ: لَيْسَ الْحِمِيَّةُ أَنْ تَدَعَ الشَّيْءَ أَصْلًا لَا تَأْكُلُهُ، وَلَكِنَّ الْحِمِيَّةَ أَنْ تَأْكُلَ مِنْ الشَّيْءِ وَ تُخَفِّفَ. (الكافي، ج ۸، ص ۲۹۱ / الوافي، ج ۲۶، ص ۵۳۷ / وسائل الشيعة، ج ۲۵، ص ۲۲۹)
امام کاظم ﷺ: پرهیز این نیست که چیزی را اصلاً نخوری، بلکه پرهیز آن است که از هر چیزی سبک بخوری.

۱۷. الإمام علي ﷺ: أبلغ ما تستدبر به الرحمة أن تضمير لجميع الناس الرحمة. (غرر الحكم و درر الكلم، ص ۲۱۶ / تصنيف غرر الحكم و درر الكلم، ص ۴۵۰ / ميزان الحكمة، ج ۴، ص ۳۹۲)
امام علی ﷺ: بهترین وسیله ریزش رحمت (خدا) مهربان بودن به همه مردمان است.

۱۸. رسول الله ﷺ: أَحَبُّ عِبَادِ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ أَنْفَعُهُمْ لِعِبَادِهِ. (تحف العقول، ص ۴۹ / نهج الفصاحة، ص ۱۶۹)
پیامبر خدا ﷺ: محبوبترین بندگان خدا نزد خداوند کسی است که بیشتر خیرش به دیگر بندگان او برسد.

۱۹. رسول الله ﷺ: الْخَلْقُ عِيَالُ اللَّهِ، فَأَحَبُّ الْخَلْقِ إِلَى اللَّهِ مَنْ نَفَعَ عِيَالَ اللَّهِ، وَ أَدْخَلَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِ سُورَرًا. (الكافي، ج ۲، ص ۱۱۶ / الجعفریات، ص ۱۹۳)

پیامبر خدا ﷺ: مردم نانخورهای خداوند، پس محبوبترین کس نزد خدا آن است که به حال آنها سودمندتر باشد و خانواده ای را خوشحال کند.

۲۰. الإمام الصادق ﷺ: مَنْ آجَرَ نَفْسَهُ فَقَدْ خَطَرَ عَلَى نَفْسِهِ الرِّقَّ. (الكافي، ج ۵، ص ۱۹۰ / من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۱۷۴)
امام صادق ﷺ: کسی که خود را مزدبَر (دیگری) کند، مانع روزی خود شده است. در روایتی دیگر آمده است: چگونه مانع روزی خود نشده

حال آنکه دسترنجش از آن کارفرمایی است که او را اجیر خود کرده است؟

لَأَبَىٰ عَبْدُ اللَّهِ ﷺ... لَا يُوجِرُ نَفْسَهُ، وَلَكِنْ يَسْتَرْزِقُ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ وَ يَتَجَرَّ. (الكافي، ج ۵، ص ۹۰/ من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۱۷۴)

عمار ساباطی می‌گوید: به امام صادق ﷺ عرض کردم: انسان می‌تواند تجارت کند با این حال اگر خودش را اجیر (دیگری) سازد، به اندازه‌ای که خودش تجارت کند به او داده می‌شود. فرمود: اجیر نشود، بلکه از خداوند بزرگ روزی طلبد و دست به تجارت زند؛ زیرا اگر مزدوری کند، مانع روزی خود شده است.

۲۱. الإمام الصادق ﷺ: إِذَا ذَكَرْتُمْ نِعْمَةَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فَلْيَضَعْ خَدَّهٗ عَلَى التَّرَابِ شُكْرًا لِلَّهِ. (الكافي، ج ۲، ص ۹۸/ الوافي، ج ۴، ص ۳۵۳/ وسائل الشیعة، ج ۷، ص ۱۹)

امام صادق ﷺ: هرگاه فردی از شما به یاد نعمت خدا عزوجل افتاد برای سپاسگزاری از خدا گونه‌اش را بر خاک گذارد. اگر سواره بود پیاده شود و گونه‌اش را بر خاک نهد و اگر به‌خاطر ترس از بدنامی نتوانست پیاده شود صورتش را بر کوهه زین بگذارد و اگر باز هم نتوانست این کار بکند، گونه‌اش را بر کف دست خود بگذارد و آن‌گاه خدا را برای نعمتی که به او داده است حمد گوید.

۲۲. رسول الله ﷺ لَمَّا دَخَلَ عَلَيْهِ سَلْمَانٌ وَ هُوَ مُتَكِنٌ عَلَى وِسَادَةٍ قَالَتْهَا إِلَيْهِ، ثُمَّ قَالَ: يَا سَلْمَانُ، مَا مِنْ مُسْلِمٍ دَخَلَ عَلَى أَخِيهِ الْمُسْلِمِ فَيُلْقِي لَهُ الْوِسَادَةَ إِكْرَامًا لَهُ إِلَّا غَفَرَ اللَّهُ لَهُ. (مكارم الأخلاق، ۲۱/ بحار الأنوار، ج ۱۶، ص ۲۳۵)

پیامبر خدا ﷺ بر بالشی تکیه زده بود که سلمان وارد شد. پیامبر پشتی را به او داد و فرمود: ای سلمان، هیچ مسلمانی نیست که برادر مسلمانش بر او وارد شود و به احترام او برایش پشتی بگذارد، مگر اینکه خداوند او را بیامرزد.

۲۳. رُوي أَنَّ اللَّهَ أَوْحَىٰ إِلَى دَاوُدَ ﷺ: يَا دَاوُدُ، ذِكْرِي لِلذَّاكِرِينَ، وَ جَنَّتِي لِلْمُطِيعِينَ، وَ زِيَارَتِي لِلْمُشْتَاقِينَ، وَ أَنَا خَاصَّةٌ لِلْمُحِبِّينَ. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۵۲/ إرشاد القلوب إلى الصواب للدبلي، ج ۱، ص ۶۰)

روایت شده است که خداوند به داود ﷺ وحی کرد: هرکس حبیبی را دوست بدارد، سخنش را باور می‌کند و هرکس به حبیبی انس گیرد، گفتارش را می‌پذیرد و کردارش را می‌پسندد و هرکس به حبیبی اعتماد کند، به او تکیه می‌کند و هرکه مشتاق حبیبی باشد، در رفتن به‌سوی او می‌کوشد. ای داود، یاد من، از آن یادکنندگان است و

بهشت من، از آن فرمانبرداران و دیدارم از آن مشتاقان و من ویژه دوستداران و عاشقان هستم.

۲۴. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: الْإِثْمُ مَا حَاكَ فِي النَّفْسِ وَ تَرَدَّدَ فِي الصَّدْرِ وَ إِنْ أَفْتَاكَ الْمَفْتُونُ. (نهج الفصاحة، ص ۳۷۶/ كنز العمال، ج ۳، ص ۴۳۲)

رسول خدا ﷺ: و بدی آنست که بر دل ننشیند و دوست نداری مردم از آن خبر دار شوند دیگران هر چه می‌خواهند بگویند.

۲۵. الإمام الصادق ﷺ: أَيُّمَا نَاشٍ نَشَأَ فِي قَوْمِهِ ثُمَّ لَمْ يُؤَدِّبْ عَلَى مَعْصِيَةِ كَانَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ أَوَّلَ مَا يُعَاقِبُهُمْ فِي أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أَرْزَاقِهِمْ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۲۳/ بحار الأنوار، ج ۹۷، ص ۷۸)

امام صادق ﷺ: هر آدمی که در میان مردمش رشد کند و برای ارتکاب گناهی تأدیب و تنبیه نشود، نخستین کیفری که خداوند عزوجل به سبب او، آن مردم را می‌دهد کاستن از روزی‌های ایشان است.

۲۶. الإمام الصادق ﷺ جَعْفَرُ ﷺ: إِنَّ لِمُحِبِّينَا فِي السَّرِّ وَ الْعَلَانِيَةِ عِلَامَاتٍ يُعْرِفُونَهَا، أَوَّلُهَا أَنَّهُمْ عَرَفُوا التَّوْحِيدَ حَقَّ مَعْرِفَتِهِ. (تحف العقول، ص ۳۲۶/ بحار الأنوار، ج ۶۵، ص ۲۷۶)

مردی گفت: من از دوستداران باطنی و ظاهری شما هستم. امام صادق ﷺ فرمود: دوستداران باطنی و ظاهری ما نشانه‌هایی دارند که با آن‌ها شناخته می‌شوند. مرد پرسید: آن نشانه‌ها چیست؟ حضرت فرمود: چند خصلت دارند. اولین خصلت آن است که خدا یگانه را چنان که باید شناخته‌اند و علم توحید او را خوب آموخته‌اند.

۲۷. الإمام الحسين ﷺ: مَا لَكَ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكَ كُنْتَ لَهُ، فَلَا تُبْقِ عَلَيْهِ فَإِنَّهُ لَا يُبْقِي عَلَيْكَ، وَ كُلُّهُ قَبْلَ أَنْ يَأْكُلَكَ لَيْسَ الزَّهْدُ أَنْ لَا تَمْلِكَ شَيْئًا، بَلِ الزَّهْدُ أَنْ لَا يَمْلِكَ شَيْءٌ. (زهد الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۸۴/ الدرر الباهرة من الأصداف الطاهرة، ص ۲۴/ بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۳۵۷)

امام حسین ﷺ: دارایی تو اگر از آن تو نباشد، تو از آن او خواهی بود. پس به آن رحم نکن؛ زیرا که او به تو رحم نمی‌کند و پیش از آنکه او تو را بخورد تو آن را بخور. زهد آن نیست که مالک چیزی نباشی، بلکه زهد آن است که چیزی مالک تو نباشد.

۲۸. الإمام الصادق ﷺ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَلْتَفِتُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَى فُقَرَاءِ الْمُؤْمِنِينَ شَبِيهًا بِالْمُعْتَذِرِ إِلَيْهِمْ، فَيَقُولُ: وَ عِزَّتِي وَ جَلَالِي، مَا أَفْقَرْتُكُمْ فِي الدُّنْيَا مِنْ هَوَانٍ بِكُمْ عَلَيَّ وَ لَتَتَرَوْنَ مَا أَصْنَعُ بِكُمْ يَوْمَ! (الكافي، ج ۲، ص ۲۶۱/ روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ج ۹، ص ۳۷۶)

وَلَدَهَا فِي بَطْنِهَا. (بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۲۴۵ / مستدرک الوسائل و

مستنبط المسائل، ج ۲، ص ۱۵۹)

در حدیث عیادت رسول خدا ﷺ به همراه اصحابش از عبدالله بن رواحه آمده است که آن حضرت فرمود: شهید امت من کیست؟ اصحاب عرض کردند: همان کسی نیست که در راه خدا می جنگد و به دشمن پشت نمی کند تا کشته شود؟ رسول خدا ﷺ فرمود: در این صورت شهدای امت من اندکند! شهید کسی است که شما گفتید و نیز کسی که بر اثر طاعون درگذرد و کسی که بر اثر قولنج بمیرد و کسی که زیر آوار رود یا غرق شود و زنی که جمعا بمیرد. عرض کردند: ای رسول خدا، یعنی چه جمعا بمیرد؟ فرمود بچه اش در شکم او گیر کند.

۳۲. الإمام الكاظم ﷺ: إِذَا مَاتَ الْمُؤْمِنُ بَكَتَ عَلَيْهِ الْمَلَائِكَةُ وَ بَقَاغُ الْأَرْضِ الَّتِي كَانَ يَعْبُدُ اللَّهُ عَلَيْهَا، وَأَبْوَابُ السَّمَاءِ الَّتِي كَانَ يُصْعَدُ بِأَعْمَالِهِ فِيهَا. (قرب الإسناد، ص ۳۰۳ / الكافي، ج ۱، ص ۳۸ / علل الشرائع، ج ۲، ص ۴۶۲)

امام کاظم ﷺ: هرگاه مؤمن وفات کند، فرشتگان و جاهایی که در آن ها خدا را عبادت می کرده و درهای آسمان که اعمالش به آن ها بالا می رفته است بر وی بگریند.

۳۳. . مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ﷺ: أَنَّهُ سُئِلَ عَنِ الرَّجُلِ يَتَقَبَّلُ بِالْعَقْلِ فَلَا يَعْمَلُ فِيهِ وَ يَدْفَعُهُ إِلَى آخِرٍ فَيَرْجِعُ فِيهِ، قَالَ: لَا، إِلَّا أَنْ يَكُونَ قَدْ عَمِلَ فِيهِ شَيْئًا. (الكافي، ج ۵، ص ۲۷۴ / الوافي، ج ۱۸، ص ۹۴۹ / وسائل الشیعة، ج ۱۹، ص ۱۳۲)

محمد بن مسلم می گوید: از امام باقر یا صادق ﷺ پرسیده شد: فردی کاری را می پذیرد اما خودش آن را انجام نمی دهد بلکه به دیگری وامی گذارد و در این میان سود می برد، فرمود: نه، مگر آنکه خودش نیز مقداری از آن کار را انجام دهد.

الإمام الصادق ﷺ: وَقَدْ سُئِلَ عَنِ الدَّارِ يَكْتُرُ بِهَا الرَّجُلُ ثُمَّ يَسْتَأْجِرُهَا مِنْهُ غَيْرُهُ بِأَكْثَرٍ: لَا، إِلَّا أَنْ يُحَدِّثَ فِيهَا شَيْئًا. (دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۷۶ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۴، ص ۳۴)

از امام صادق ﷺ پرسیده شد: مردی خانه ای را اجاره می کند و سپس شخص دیگری آن خانه را به قیمتی بالاتر از او اجاره می گیرد، فرمود: درست نیست مگر آنکه تغییری در آن خانه ایجاد کند.

امام صادق ﷺ: خدانود عزوجل درروز قیامت به مؤمنان فقیر، با نگاهی پوزش خواهانه می نگرد و می فرماید: به عزّت و جلالم سوگند، که من آینه امروز رفتار مرا با خود می بینید.

الإمام الصادق ﷺ: إِنَّ اللَّهَ جَلَّ ثَنَاؤُهُ لَيَعْتَذِرُ إِلَى عَبْدِهِ الْمُؤْمِنِ الْمُخَوِّجِ فِي الدُّنْيَا كَمَا يَعْتَذِرُ الْأَخُ إِلَى أَخِيهِ، فَيَقُولُ: وَ عِزَّتِي وَ جَلَالِي، مَا أَحْجُجْتُكَ فِي الدُّنْيَا مِنْ هَوَانٍ كَانَ بِكَ عَلَيَّ فَارْفَعْ هَذَا السَّجْفَ فَانْظُرْ إِلَى عَوَظَتِكَ مِنَ الدُّنْيَا. قَالَ: فَيَرْفَعُ فَيَقُولُ: مَا ضَرَّرَنِي مَا مَنَعْتَنِي مَعَ مَا عَوَّضْتَنِي؟! (المؤمن، ص ۲۴ / الكافي، ج ۲، ص ۲۶۴)

امام صادق ﷺ: (درروز قیامت) خدانود، جل ثناؤه، همچنان که برادری از برادرش پوزش می خواهد، از بنده مؤمن نیازمند خود در دنیا، پوزش می خواهد و می فرماید: به عزت و جلالم سوگند که من تو را در دنیا از سر خواریت نزد من، محتاج نکردم. اکنون این روپوش را بردار و ببین به جای دنیا به تو چه داده ام. او روپوش را بردارد و گوید: با این عوضی که به من دادی مرا چه زیان اگر آنچه را در دنیا از من گرفتی.

۲۹. عَنْ بَعْضِ الصَّادِقِينَ ﷺ: ذِكْرُ اللِّسَانِ الْحَمْدُ وَ الثَّنَاءُ، وَ ذِكْرُ النَّفْسِ الْجَهْدُ وَ الْعَنَاءُ، وَ ذِكْرُ الرُّوحِ الْخَوْفُ وَ الرَّجَاءُ، وَ ذِكْرُ الْقَلْبِ الصِّدْقُ وَ الصَّفَاءُ، وَ ذِكْرُ الْعَقْلِ التَّعْظِيمُ وَ الْحَيَاءُ، وَ ذِكْرُ الْمَعْرِفَةِ التَّسْلِيمُ وَ الرِّضَاءُ، وَ ذِكْرُ السَّرِّ الرُّؤْيَةُ وَ اللَّقَاءُ. (روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، ج ۲، ص ۳۹۰ / مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۵۵)

امام باقر یا امام صادق ﷺ: ذکر زبان حمد و ثنا است و ذکر نفس سخت کوشی و تحمل رنج و ذکر روح بیم و امید و ذکر دل صدق و صفا و ذکر عقل تعظیم و شرم و ذکر معرفت تسلیم و رضا و ذکر باطن و درون مشاهده و لقا است.

۳۰. الإمام الصادق ﷺ: أَنْظُرْ إِلَى كُلِّ مَنْ لَا يُفِيدُكَ مَنَفَعَةً فِي دِينِكَ فَلَا تَعْتَدَنَّ بِهِ وَ لَا تَرَعَبَنَّ فِي صُحْبَتِهِ؛ فَإِنَّ كُلَّ مَا سَوَى اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى مُضْمَحِلٌّ وَ خِيَمٌ عَاقِبَتُهُ. (قرب الإسناد، ص ۵۱ / بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۱۹۱)

امام صادق ﷺ: بنگر که هرکس برای تو سود دینی ندارد، به او بهایی مده و به همنشینی با وی رغبت مکن؛ زیرا هر چیزی جز خدا تبارک و تعالی نابودشدنی و فرجامش ناگوار و زیان بار است.

۳۱. رسول الله ﷺ: الشَّهِيدُ: الَّذِي قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَالطَّعِيفُ، وَ الْمَبْطُونُ، وَ صَاحِبُ الْهَدْمِ وَ الْغَرَقِ، وَ الْمَرْأَةُ تَمُوتُ جَمْعًا، يَعْتَرِضُ

۳۴. الإمام علي عليه السلام: ثَمَرَةُ الطَّيِّعِ الشَّقَاءُ. (عيون الحكم و المواعظ للثبي، ص ۲۰۸ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۲۷)
امام علی علیه السلام: میوه طمع، بدبختی است.

۳۵. رسول الله صلى الله عليه وآله: لَا يَكُونُ اللَّعَّائُونَ شُهَدَاءَ وَلَا شُفَعَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (ميزان الحكمة، ج ۲، ص ۱۴۷۰ / كنز العمال، ج ۳، ص ۶۱۵ / دلائل الصدق لنهج الحق، ج ۴، ص ۱۴۹)
پیامبر خدا ﷺ: کسانی که زیاد لعن و نفرین می کنند، در روز قیامت نه حق گواهی دادن دارند و نه حق شفاعت.

۳۶. الإمام علي عليه السلام: الصَّدْقُ مَعَ الشَّجَاعَةِ، وَ كَانَ الْجُبْنُ مَعَ الْكَذِبِ. (عيون الحكم و المواعظ للثبي، ص ۴۱۷ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۵۶۸)
امام علی علیه السلام: اگر خصلت ها از یکدیگر متمایز و جدا شوند، هر آینه راستی باشجاعت باشد و بزدلی با دروغ.

۳۷. الإمام الصادق عليه السلام: لَا تَقْطَعُوا الثَّمَارَ فَيَبِغُ اللَّهُ عَلَيْكُمْ الْعَذَابَ صَبًّا. (الكافي، ج ۵، ص ۲۶۴ / روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ج ۷، ص ۲۱۲)
امام صادق علیه السلام: درختان میوه را قطع نکنید، که خداوند بر سر شما عذاب فرو می ریزد.

الإمام الكاظم عليه السلام: قَدْ قَطَعَ أَبُو الْحَسَنِ سِدْرًا وَ غَرَسَ مَكَانَهُ عِنْبًا. (قرب الإسناد، ص ۳۶۸ / الكافي، ج ۵، ص ۲۶۴)
امام کاظم علیه السلام، در پاسخ به پرسش محمد بن ابی نصر از بریدن درخت

سدر، فرمود: یکی از دوستان تو نیز در این باره از من پرسید و من به او نوشتم: ابوالحسن علیه السلام درخت سدری را برید و به جای آن یک تاک نشاند.

۳۸. الإمام علي عليه السلام: إِذَا تَغَيَّرَ السُّلْطَانُ تَغَيَّرَ الزَّمَانُ. (تحف العقول، ص ۸۶ / نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۰۵)
امام علی علیه السلام: هرگاه سلطان (حکومت) دگرگون شود زمانه نیز دگرگون می شود.

۳۹. الإمام الرضا عليه السلام: لَمَّا سُئِلَ عَنِ السَّيِّئَةِ: مَنْ كَانَ لَهُ شَيْءٌ يُلْهِمُهُ عَنِ اللَّهِ. (تحف العقول، ص ۴۴۲ / الوافي، ج ۲۶، ص ۲۸۲ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۳۳۵)
امام رضا علیه السلام: در پاسخ به این پرسش که فرومایه کیست؟ فرمود: کسی که چیزی داشته باشد و آن چیز او را از خدا باز دارد.

۴۰. الإمام الصادق عليه السلام: فِي رِسَالَةٍ كَتَبَهَا إِلَى أَصْحَابِهِ وَ أَمَرَهُمْ بِمُدَارَسَتِهَا وَ التَّنْظِيرِ فِيهَا: عَلَيْكُمْ بِالْحَيَاءِ، وَ التَّنْزُّهِ عَمَّا تَنْزُرُهُ عَنْهُ

الصَّالِحُونَ قَبْلَكُمْ. (الكافي، ج ۸، ص ۲ / الوافي، ج ۲۶، ص ۹۷ / منهج اليقين، ص ۵۲)

امام صادق علیه السلام: در نامه ای که به اصحاب خود نوشت و به آنان دستور داد پیوسته آن را بخوانند و از نظر بگذرانند می فرماید: بر شما باد به شرم و دوری کردن از آنچه مردمان صالح پیش از شما از آن ها دوری کردند.

چهل حدیث ۴۵

۵. الإمام علي عليه السلام: مِنْ كُنُوزِ الْبِرِّ: إِخْفَاءُ الْعَقْلِ، وَالصَّبْرُ عَلَى التَّزَايَا، وَكِتْمَانُ الْمَصَائِبِ. (عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۳۸ / المؤمن، ص ۶۶ / تحف العقول، ج ۱، ص ۲۰۰)

امام علی علیه السلام: مخفی داشتن عمل و شکیبایی در برابر ناملایمات و نهان داشتن مصیبت‌ها و گرفتاری‌ها از گنج‌های نیکوکاری است.

۶. الإمام علي عليه السلام: التُّرْهُدُ أَنْ لَا تَطْلُبَ الْمَفْقُودَ حَتَّى يُعْذَمَ الْمَوْجُودُ. (غرر الحکم ودرر الکلم، ص ۶۷ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۲، ص ۴۷)

امام علی علیه السلام: زهد آن است که تا آنچه داری از بین نرفته، در طلب آنچه نداری بر نیایی.

رسول الله ﷺ: اتَّقُوا الدُّنْيَا فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ أَتَهَا لَا سَحَرُ مِنْ هَارُوتَ وَ مَارُوتَ. (نهج الفصاحة للصبحي صالح، ص ۱۶۳ / الدر المنثور في التفسير بالماثور، ج ۱، ص ۲۴۴)

پیامبر خدا ﷺ: از دنیا حذر کنید؛ زیرا سوگند به آن که جانم در دست اوست، دنیا جادوگرتر از هاروت و ماروت است.

۷. رسول الله ﷺ: أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِمَا يَكُونُ بِهِ خَيْرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَ إِذَا كُرِبْتُمْ وَ اغْتَمَمْتُمْ دَعْوَتُ اللَّهِ فَفَرِّجْ عَنْكُمْ؟! قَالُوا: بَلَى، يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: قُولُوا: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّنَا لَا نُشْرِكُ بِهِ شَيْئاً، ثُمَّ ادْعُوا بِمَا بَدَلَكُمْ. (المحاسن، ج ۱، ص ۳۲ / بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۲۰۸)

پیامبر خدا ﷺ: آیا به شما نگویم که خیر دنیا و آخرت در چیست و هرگاه افسرده و غمگین شدید چگونه خدا را بخوانید تا او غمتان را بزداید؟ عرض کردند: بفرمایید، ای پیامبر خدا، فرمود: بگویند معبودی جز خدا نیست. او پروردگار ماست و چیزی را شریک او نمی‌دانیم. و سپس آنچه می‌خواهید از خدا بطلبید.

۸. الإمام علي عليه السلام: لَا تَتْرَهْدَنَّ فِي شَيْءٍ حَتَّى تَعْرِفَهُ. (عيون الحکم و المواعظ للبيهي، ص ۵۲۰ / غرر الحکم ودرر الکلم، ص ۷۴۳)

امام علی علیه السلام: تا چیزی را نشناخته‌ای، به آن زهد موز.

۹. رسول الله ﷺ: لَا خَيْرَ فِي السَّرَفِ وَ لَا سَرَفٍ فِي الْخَيْرِ. (عوالي اللئالي العزیزية في أحاديث الدين، ج ۱، ص ۲۹۱ / بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۱۶۵)

پیامبر خدا ﷺ: در اسراف خیری نهفته نیست و در کارهای خیر اسراف نیست.

۱. الإمام الصادق عليه السلام: أَبَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَّا أَنْ يَجْعَلَ أَرْزَاقَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُونَ. (الكافي، ج ۵، ص ۸۳ / وسائل الشیعة، ج ۱۷، ص ۵۳ / مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۱۹، ص ۳۱)

امام علی علیه السلام: خدای عزوجل چنین خواسته است که روزی مؤمنان را از جایی رساند که گمانش را هم نمی‌برند.

۲. الإمام علي عليه السلام: قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، الرَّجُلُ مِمَّا يَصُومُ وَ يُصَلِّي فَيَأْتِيهِ الشَّيْطَانُ فَيَقُولُ: إِنَّكَ مُرَاءٍ! فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: فَلْيَقُلْ أَحَدُكُمْ عِنْدَ ذَلِكَ: أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَشْرِكَ بِكَ شَيْئاً، وَ أَنَا أَعْلَمُ وَ أَسْتَغْفِرُكَ لِمَا لَا أَعْلَمُ. (الجعفریات، ص ۵۲ / النوار للراوندي، ص ۱۵۳)

امام علی علیه السلام: عرض کردیم ای رسول خدا! کسی از ما با زبان روزه مشغول خواندن نماز می‌شود و شیطان به سراغش می‌آید و می‌گوید: تو ریاکاری. رسول خدا ﷺ فرمود: آن‌کس در چنین حالتی بگوید: خدایا به تو پناه می‌برم که دانسته چیزی را شریک تو قرار دهم و اگر ندانسته چنین کنم از تو آمرزش می‌خواهم.

۳. رسول الله ﷺ: إِذَا أَوْقَفَ الْعِبَادُ نَادِي مُنَادٍ: لِيَقُمْ مَنْ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَلِيَدْخُلَ الْجَنَّةَ. قِيلَ: مَنْ ذَا الَّذِي أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ؟ قَالَ: الْعَافُونَ عَنِ النَّاسِ. قَوْلُهُ تَعَالَى: (فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ)؟! (مجمع البيان في التفسير القرآن، ج ۹، ص ۵۸ / بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۲۶۶ / جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۱۷)

پیامبر خدا ﷺ: آنگاه که بندگان در صحرای محشر گرد آورده شوند، آواز دهنده‌ای جار زند: آن کسی که مزدش با خداست برخیزد و به بهشت رود. گفته می‌شود: چه کسی مزدش با خداست؟ می‌گوید: بخشاینده‌گان مردم. خدا تعالی می‌فرماید: «پس، هر که گذشت کند و آشتی ورزد، مزدش با خداست»؟

۴. الإمام علي عليه السلام: كَانَ الْحِلْمُ غَالِباً عَلَى كُلِّ أَمْرٍ. (عيون الحکم و المواعظ للبيهي، ص ۴۱۲ / غرر الحکم ودرر الکلم، ص ۵۶۱)

امام علی علیه السلام: کسی که چون ناتوان شود هجوم برد و چون قدرت یابد انتقام کشد بردبار نیست، بلکه بردبار کسی است که قدرت داشته باشد اما گذشت کند و بردباری بر تمامی امور او غالب باشد.

۱۰. الإمام الصادق (ع): لَكَ شَيْءٌ شَيْءٌ يَسْتَرِيحُ إِلَيْهِ، وَإِنَّ الْمُؤْمِنَ يَسْتَرِيحُ إِلَى أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ كَمَا يَسْتَرِيحُ الطَّيْرُ إِلَى شَكْلِهِ. (المؤمن، ص ۳۹ / الاختصاص، ص ۳۰ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۰۴)

امام صادق (ع): هر چیزی به چیزی آرام می‌گیرد و مؤمن به برادر مؤمن خود آرامش می‌یابد چنان‌که پرنده به هم‌جنس خود آرام می‌گیرد.

۱۱. رسول الله (ص): إِذَا قُمْتَ إِلَى الصَّلَاةِ غُفِرَ لَكَ كُلُّ ذَنْبٍ فِيمَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الصَّلَاةِ الَّتِي قَدَّمْتَهَا إِلَى الصَّلَاةِ الْمُؤَخَّرَةِ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۲۰۲ / الأمالي للصدوق، ص ۵۴۹ / الخرائج والجرائح، ج ۲، ص ۵۱۵)

پیامبر خدا (ص): هرگاه به نماز ایستادی و توجه پیدا کردی و ام‌الکتاب (سوره فاتحه) را با هر سوره دیگری که برایت میسر است، خواندی سپس رکوع رفتی و رکوعش را کامل به‌جا آوردی و به سجده رفتی و تشهد گفتی و سلام دادی، تمام گناهانی که از نماز قبل تا این نماز مرتکب شده‌ای آمرزیده می‌شود.

۱۲. الامام علی (ع): نَمَرَةٌ طَوَّلَ الْحَيَاةَ السَّقَمَ وَالْهَرَمَ. (عیون‌الحکم و المواعظ للیثی، ص ۲۰۷ / غرر‌الحکم و درر‌الکلم، ص ۳۲۷)

امام علی (ع): حاصل زندگی دراز، بیماری و فرتوتی است.

الامام علی (ع): مَنْ طَالَ عُمُرُهُ كَثُرَتْ مَصَائِبُهُ. (عیون‌الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۴۶ / غرر‌الحکم و درر‌الکلم، ص ۶۰۶)

امام علی (ع): هر که عمرش دراز شود، مصیبت‌هایش زیاد گردد.

۱۳. رسول الله (ص): عَيْنَانِ لَا تَمَسُّهُمَا النَّارُ: عَيْنٌ بَكَتْ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ، وَ عَيْنٌ بَاتَتْ تَحْرُسُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. (شرح فارسی شهاب‌الأخبار، ص ۱۳۵ / نهج‌الفصاحة، ص ۵۷۷)

پیامبر خدا (ص): دو چشمند که با آتش تماس نمی‌یابند: چشمی که از ترس خدا بگرید و چشمی که شبها در راه خدا نگهبانی دهد.

۱۴. رسول الله (ص): سَيِّدُ الْأَبْرَارِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَجُلٌ بَرٌّ وَالِدِيهِ بَعْدَ مَوْتِهِمَا. (بحار‌الأنوار، ج ۷۱، ص ۸۶ / مستدرک‌الوسائل و مستنبط‌المسائل، ج ۱۳، ص ۴۱۴)

پیامبر خدا (ص): آقای نیکوکاران در روز قیامت، مردی است که بعد از درگذشت پدر و مادر خود به آنان نیکی کند.

۱۵. الأمالي للصدوق، عَنِ الصَّادِقِ (ع) قَالَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ص) قَالَ مَنْ اغْتَابَ مُؤْمِنًا بِمَا فِيهِ لَمْ يَجْمَعْ اللَّهُ بَيْنَهُمَا فِي الْجَنَّةِ أَبَدًا وَمَنْ اغْتَابَ مُؤْمِنًا بِمَا لَيْسَ فِيهِ انْقَطَعَتِ الْعِصْمَةُ بَيْنَهُمَا وَكَانَ الْمُغْتَابُ فِي النَّارِ

خَالِدًا فِيهَا وَبُنِيَ الْمَصِيرُ ... (الأمالي للصدوق، ص ۱۰۳ / روضة‌الواعظین و بصيرة‌المتعظین، ج ۲، ص ۴۶۹ / جامع‌الأخبار للشعيري، ص ۱۴۶)

رسول خدا (ص) فرمود: هرکس راجع به مؤمنی چیزی بگوید که در او هست، خداوند میان آن دو در بهشت جمع نمی‌کند و اگر چیزی بگوید که در او نیست خداوند عصمت او را بردارد و غیبت کننده در آتش خالد است و چه بد فرجامی!..

۱۶. رسول الله (ص): لَا تُكْرِهُوا مَرْضَاكُمْ عَلَى الطَّعَامِ فَإِنَّ اللَّهَ يُطْعِمُهُمْ وَ يَسْقِيهِمْ. (دعائم‌الاسلام، ج ۲، ص ۱۴۴ / بحار‌الأنوار، ج ۵۹، ص ۱۴۲ / مستدرک‌الوسائل و مستنبط‌المسائل، ج ۱۶، ص ۴۵۹)

پیامبر خدا (ص): بیماران خود را به خوردن غذا مجبور نکنید؛ زیرا خداوند به آنان آب و غذا می‌خوراند.

۱۷. رسول الله (ص): لَمَّا قَالَ لَهُ رَجُلٌ: أَحَبُّ أَنْ يَرَحِمَنِي رَبِّي: إِرْحَمْ نَفْسَكَ، وَارْحَمْ خَلْقَ اللَّهِ يَرَحِمَكَ اللَّهُ. (میزان‌الحکمة، ج ۲، ص ۱۰۵۰ / كنز‌العمال، ج ۱۶، ص ۱۲۸)

پیامبر خدا (ص): در پاسخ به مردی که عرض کرد: دوست دارم پروردگارم به من رحمت آورد، فرمود: به خودت و به خلق خدا رحم کن تا خداوند بر تو رحمت آورد.

۱۸. الإمام الباقر (ع): سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ (ص): أَيُّ الْأَعْمَالِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ؟ قَالَ: إِتْبَاعُ سُورِ الْمُسْلِمِ. قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا إِتْبَاعُ سُورِ الْمُسْلِمِ؟ قَالَ: شَبَعُ جَوْعَتِهِ وَ تَنْفِيسُ كُرْبَتِهِ وَ قَضَاءُ دِينِهِ. (قرب‌الإنساد، ص ۱۴۵ / وسائل‌الشيعة، ج ۱۶، ص ۳۵۶)

امام باقر (ع): از پیامبر خدا (ص) پرسیده شد: خدای عزوجل کدام کار را بیشتر دوست دارد؟ فرمود: مسلمانی را پیایی شاد کردن. عرض شد: ای رسول خدا! منظور از شادکردن پیایی مسلمانی چیست؟ فرمود: گرسنگیش را برطرف سازی، اندوهش را بردایی و قرضش را بپردازی.

۱۹. الإمام الصادق (ع): الَّذِي تَرْجُوهُ لِتَضْعِيفِ حَسَنَاتِكَ وَ مَحْوِ سَيِّئَاتِكَ فَارْجُهُ لِإِصْلَاحِ حَالِ بَنَاتِكَ. (عیون‌أخبار‌الرضا علیه‌السلام، ج ۲، ص ۴ / وسائل‌الشيعة، ج ۲۱، ص ۳۶۵)

کسی نزد امام صادق (ع) آمد و گفت چند دختر دم بخت دارم که بخاطر آنها بیم‌ناکم. امام صادق (ع): همان خدایی که برای چند برابر شدن خوبی‌ها و پاک شدن بدی‌هایت به او امید بسته‌ای، برای بهبودی حال و روز دخترانت نیز به همو امید بند.

۲۰. المحاسن، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّمَا أَهْلَكَ النَّاسَ الْعَجَلَةُ وَ لَوْ أَنَّ النَّاسَ تَتَبَتُوا لَمْ يَهْلِكْ أَحَدٌ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۱۵ / وسائل الشيعة، ج ۲۷، ص ۱۶۹)

رسول خدا ﷺ: همانا مردم را عجله کردن به هلاکت می اندازد و اگر مردم تأنی میکردند هلاک نمیشدند.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: الْأَنَاءَةُ مِنَ اللَّهِ وَالْعَجَلَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۱۵ / تحف العقول، ص ۴۳ / وسائل الشيعة، ج ۲۷، ص ۱۶۹)

رسول خدا ﷺ: تأنی از خدا و عجله از شیطان است.

۲۱. الإمام علي عليه السلام: الشُّكْرُ أَعْظَمُ قَدْرًا مِنَ الْمَعْرِوفِ؛ لِأَنَّ الشُّكْرَ يَبْقَى وَالْمَعْرِوفَ يَفْنَى. (غرر الحكم ودرر الكلم، ص ۱۲۶ / ميزان الحكمة، ج ۲، ص ۱۴۹۲)

امام علی علیه السلام: تشکر کردن ارزشمندتر از نیکی کردن است؛ زیرا تشکر می ماند و نیکی از بین می رود.

۲۲. أَبُو خَلِيفَةَ: دَخَلْتُ أَنَا وَ أَبُو عُبَيْدَةَ الْحَدَاءِ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فَقَالَ: يَا جَارِيَّةُ هَلُمِّي بِمِرْقَةٍ، قُلْتُ: بَلْ نَجْلِسُ، قَالَ: يَا أَبَا خَلِيفَةَ، لَا تَرُدَّ الْكَرَامَةَ، لِأَنَّ الْكَرَامَةَ لَا يَرُدُّهَا إِلَّا حِمَارٌ. (تفسير فرائد الكوفي، ص ۲۷۴ / شواهد التنزيل في قواعد التفضيل، ج ۱، ص ۵۲۳)

راوی گوید: من و ابو عبیده حداء، بر حضرت باقر علیه السلام وارد شدیم. حضرت به کنیزش دستور داد متکایی بیاورد. من عرض کردم: لازم نیست. همین طوری می نشینیم. حضرت فرمود: ای ابوخلیفه! عزت و احترام را رد نکن؛ زیرا عزت و احترام را فقط چهارپا رد می کند.

۲۳. المسيح عليه السلام: لَمَّا سُئِلَ: مَنْ أَدَبَك؟ : مَا أَدَّبَنِي أَحَدٌ، رَأَيْتُ قُبْحَ الْجَهْلِ فَجَانَبْتُهُ. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۹۶ / بحار الأنوار، ج ۱۴، ص ۳۲۶)

از مسیح علیه السلام سؤال شد: چه کسی تو را ادب آموخت؟ فرمود: هیچ کس مرا ادب نیاموخت. بلکه زشتی جهالت را دیدم و از آن دوری کردم.

۲۴. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَنْظُرُ إِلَى امْرَأَةٍ أَوَّلَ رَمَقَةٍ ثُمَّ يَغْضُ بَصَرَهُ إِلَّا أَحْدَثَ اللَّهُ تَعَالَى لَهُ عِبَادَةً يَجِدُ حُلُولَهَا فِي قَلْبِهِ. (نهج الفصاحة، ص ۷۱ / كنز العمال، ج ۵، ص ۳۲۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر مسلمانی که چشمش به زنی خورد اما زود چشم از او باز داشت، خداوند او را با عبادتی انس دهد که لذت آن را در قلب خویش احساس کند.

۲۵. الإمام الصادق عليه السلام: قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: لِيَأْذَنَ بِحَرْبٍ مِنِّي مَنْ آذَى عَبْدِي الْمُؤْمِنَ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۵۰ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۸۴ / مجموعه ورام، ج ۲، ص ۲۰۸ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۹۵)

امام صادق علیه السلام: خداوند بزرگ فرموده است هر که بنده مؤمن مرا بیازارد، با من اعلان جنگ داده است.

رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى: مَنْ أَهَانَ لِي وَلِيًّا فَقَدْ أَزْصَدَ لِمُحَارَبَتِي. (المؤمن، ص ۶۹ / الكافي، ج ۲، ص ۳۵۱)

رسول خدا ﷺ: خداوند بزرگ فرموده است: هر که به یکی از دوستان من تحقیر و توهین روا دارد برای جنگ با من آماده شده است.

۲۶. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لِعَلِّي ﷺ: مَا ثَبَتَ حُبُّكَ فِي قَلْبِ امْرِئٍ مُؤْمِنٍ، فَتَرَلْتُ بِهِ قَدَمُهُ عَلَى الصَّرَاطِ، إِلَّا ثَبَتَ لَهُ قَدَمٌ حَتَّى ادْخَلَهُ اللَّهُ بِحُبِّكَ الْجَنَّةَ. (الأمالي للصدوق، ص ۵۸۴ / فضائل الشيعة، ص ۷ / تأويل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة، ص ۸۲۷)

رسول خدا ﷺ به علی علیه السلام فرمود: محبت تو در دل هیچ مؤمنی جای نگرفت، مگر اینکه هرگاه پایش بر صراط بلرزد، گامش استوار شود تا آنکه خداوند، به سبب محبتش به تو، او را به بهشت در آورد.

۲۷. الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ كَسَبَ مَالًا مِنْ غَيْرِ حِلَّةٍ سَلَطَ عَلَيْهِ الْبِنَاءُ وَالطَّيْنُ وَالْمَاءُ. (المحاسن، ج ۲، ص ۶۰۸ / الكافي، ج ۶، ص ۵۳۱ / مكارم الأخلاق، ص ۱۲۷)

امام صادق علیه السلام: هر کس مالی را از راه غیر حلال به دست آورد، بنایی و گل و آب بر او مسلط شود. (یعنی در زمین و خانه قبض شود).

۲۸. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: الْفُقَرَاءُ مُلُوكُ أَهْلِ الْجَنَّةِ، وَ النَّاسُ كُلُّهُمْ مُشْتَاقُونَ إِلَى الْجَنَّةِ وَ الْجَنَّةُ مُشْتَاقَةٌ إِلَى الْفُقَرَاءِ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۱۱ / بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۴۹)

پیامبر خدا ﷺ: فقرا شهریاران اهل بهشتند. مردم همگی مشتاق بهشتند و بهشت مشتاق فقیران است.

رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِطْلَعْتُ فِي الْجَنَّةِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا الْفُقَرَاءَ. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۲۴ / عوالي النعماني العزیزیه فی الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۱۱۹)

رسول خدا ﷺ: به بهشت سری زدم، دیدم بیشتر مردم آن فقیرانند.

۲۹. الإمام الباقر أو الإمام الصادق عليه السلام: لَا يَكْتُتُ الْمَلِكُ إِلَّا مَا يَسْمَعُ، قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: ﴿وَإِذْ كُنَّا فِي نَفْسِكَ...﴾ لَا يَعْلَمُ ثَوَابَ ذَلِكَ الذِّكْرِ فِي نَفْسِ الْعَبْدِ غَيْرُ اللَّهِ تَعَالَى. (الزهد، ص ۵۴ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۵، ص ۱۳۴)

امام باقر یا امام صادق علیه السلام: فرشته ننویسد جز آنچه را که می شنود. خدا فرموده است: «و پروردگارت را در دل خود... یاد کن». (اندازه) ثواب این ذکر درونی بنده را کسی جز خدا تعالی نمی داند.

رسول الله صلی الله علیه و آله: خَيْرُ الذِّكْرِ الْخَفِيِّ. (مجموعه ورام، ج ۲، ص ۳۱ / إرشاد القلوب إلى الصواب للديلمي، ج ۱، ص ۹۳)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: بهترین ذکر، ذکر خفی است.

۳۰. الإمام الحسن علیه السلام: إِذَا سَمِعْتَ أَحَدًا يَتَنَاوَلُ أَعْرَاضَ النَّاسِ فَاجْتَهِدْ أَنْ لَا يَعْرِفَكَ؛ فَإِنَّ أَشَقَى الْأَعْرَاضِ بِهِ مَعَارِفُهُ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۷۶ / الدرّة الباهرة من الأصداف الطاهرة، ص ۲۲)

امام حسن علیه السلام: هرگاه دیدی کسی با آبروی مردم بازی می کند، سعی کن که تو را نشناسد؛ زیرا بد اقبال ترین حیثیت ها آن هایی هستند که او آن ها را بشناسد.

۳۱. الإمام علي علیه السلام: الْمُؤْمِنُ عَلَى أَيِّ حَالٍ مَاتَ، وَ فِي أَيِّ سَاعَةٍ قُبِضَ، فَهُوَ شَهِيدٌ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۶۵ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۲۷)

امام علی علیه السلام: مؤمن در هر حالی که بمیرد و در هر لحظه و ساعتی که جاننش گرفته شود، شهید است.

۳۲. الإمام الصادق علیه السلام: إِذَا أَتَاكَ أَخُوكَ فَأَتِهِ بِمَا عِنْدَكَ، وَ إِذَا دَعَوْتَهُ فَتَكَلَّفْ لَهُ. (المحاسن، ج ۲، ص ۴۱۰ / الکافی، ج ۶، ص ۲۷۶)

امام صادق علیه السلام: هرگاه برادرت ناخوانده بر تو وارد شد، همان غذایی که در خانه داری برایش بیاور و هرگاه او را دعوت کردی در پذیرایی از او زحمت بکش.

۳۳. الإمام الباقر علیه السلام: أَمَلَى اللَّهُ لِفِرْعَوْنَ مَا بَيْنَ الْكَلِمَتَيْنِ أَرْبَعِينَ سَنَةً ثُمَّ أَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْآخِرَةِ وَ الْأُولَى، فَكَانَ بَيْنَ أَنْ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى لِمُوسَى وَ هَارُونَ: «قَدْ أُجِيبَتْ دَعْوَتُكُمَا» وَ بَيْنَ أَنْ عَرَفَهُ الْإِجَابَةَ أَرْبَعِينَ سَنَةً. ثُمَّ قَالَ: قَالَ جَبْرِئِيلُ علیه السلام: نَاَزَلَتْ رَبِّي فِي فِرْعَوْنَ مُنَازَلَةً شَدِيدَةً، فَقُلْتُ: يَا رَبِّ تَدْعُهُ وَ قَدْ قَالَ: أَنَا رَبُّكُمْ الْأَعْلَى! فَقَالَ: إِنَّمَا يَقُولُ هَذَا عَبْدٌ مِثْلُكُمْ يَخَافُ الْقَوْتَ. (الخصال، ج ۲، ص ۵۴۰ / الاختصاص، ص ۲۶۶ / تفسير الصافي، ج ۲، ص ۴۱۵)

امام باقر علیه السلام: خداوند میان دو کلمه، چهل سال به فرعون مهلت داد. سپس او را به عذاب آخرت و دنیا گرفتار کرد: از زمانی که خدا تعالی به موسی و هارون فرمود: «هر آینه دعای شما دو تن اجابت شد» تا زمانی که اجابتش را به موسی معلوم کرد و فرعون را کشت، چهل سال طول کشید. حضرت سپس فرمود: جبرئیل علیه السلام گفت: من درباره فرعون با پروردگارم سخت بحث کردم و عرض کردم: پروردگارا. به او

که ندای انا ربکم الا علی سر داده است کاری نداری؟ خداوند فرمود: این سخن را بنده ای مثل تو می گوید که می ترسد کار از دستش برود.

۳۴. الإمام الصادق علیه السلام: أَوْصِيكَ بِتَقْوَى اللَّهِ؛ فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ ضَمِنَ لِمَنِ اتَّقَاهُ أَنْ يُحَوِّلَهُ عَمَّا يَكْرَهُ إِلَى مَا يُحِبُّ، وَ يَرْزُقُهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ. (الکافی، ج ۸، ص ۴۹ / تحف العقول، ص ۲۴۰ / مجموعه ورام، ج ۲، ص ۴۶)

امام صادق علیه السلام: تو را به ترس از خدا سفارش می کنم؛ زیرا خداوند ضمانت کرده است که هرکس از او پروا کند، وی را از وضعی که خوش ندارد به وضعی که خوش دارد درآورد و از جایی که گمان نمی برد روزیش دهد.

۳۵. الإمام الكاظم علیه السلام: يَا هِشَامُ، الصَّبْرُ عَلَى الْوَحْدَةِ عِلَامَةُ قُوَّةِ الْعَقْلِ، فَمَنْ عَقَلَ عَنِ اللَّهِ اعْتَرَلَ أَهْلَ الدُّنْيَا وَ الرَّاغِبِينَ فِيهَا. (الکافی، ج ۱، ص ۱۷ / تحف العقول، ص ۳۸۷ / مجموعه ورام، ج ۲، ص ۳۴)

امام کاظم علیه السلام: ای هشام، ای صبر، تحمل تنهایی نشانه نیرومندی خرد است. کسی که خدای بیندیشد از اهل دنیا و دنیا طلبان کناره گیرد.

۳۶. الإمام الصادق علیه السلام: بَيْنَا مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ علیه السلام يَعْظُرُ أَصْحَابَهُ إِذْ قَامَ رَجُلٌ فَشَقَّ قَمِيصَهُ، فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِلَيْهِ: يَا مُوسَى، قُلْ لَهُ: لَا تَشُقَّ قَمِيصَكَ، وَلَكِنْ اشْرَحْ لِي عَنْ قَلْبِكَ. (الکافی، ج ۸، ص ۱۲۹ / البصاعة المزجاة، ج ۲، ص ۲۹۹ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۴، ص ۲۶)

امام صادق علیه السلام: درحالی که موسی بن عمران یاران خود را اندرز می داد ناگاه مردی برخاست و پیراهن خود را درید. خداوند عزوجل به او وحی فرمود که: ای موسی، به او بگو: پیراهنت را از هم ندر، بلکه دلت را برای من بگشای.

۳۷. الإمام علي علیه السلام: التَّوْفِيقُ وَالْخِذْلَانُ يَتَجَادَبَانِ النَّفْسَ، فَأَيُّهُمَا غَلَبَ كَانَتْ فِي حَيَاتِهِ. (غرر الحکم و درر الکلم، ص ۹۵ / شرح آقا جمال خوانساری بر غرر الحکم و درر الکلم، ج ۲، ص ۴۶)

امام علی علیه السلام: توفیق و واگذاری هر یک نفس را به طرف خود می کشد و هر کدام چیره شد، نفس در جانب او قرار می گیرد.

رسول الله صلی الله علیه و آله: إِنَّ الْمَعَاصِيَ يَسْتَوْلِي بِهَا الْخِذْلَانُ عَلَى صَاحِبِهَا حَتَّى تُوقِعَهُ بِمَا هُوَ أَعْظَمُ مِنْهَا. (التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۲۶۴ / مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۰۲)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: به وسیله گناهان، خذلان بر گنهکار مستولی می شود تا جایی که او را در گناهان بزرگ تر می اندازد.

عمل یکسره ریاست مگر آنکه از روی اخلاص باشد و اخلاص در معرض خطر است تا بنده بنگرد که عاقبتش چون است.

۳۸. الإمام العسكري عليه السلام: مَنْ لَمْ يَتَّقِ وَجْهَ النَّاسِ لَمْ يَتَّقِ اللَّهَ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۴۵ / الدرّة الباهرة من الأصداف الطاهرة، ص ۴۶)
امام عسکری علیه السلام: هرکه از چهره‌های مردم پروا نکند، از خداوند پروا نمی‌کند.

۳۹. الإمام الصادق عليه السلام: إِنَّ قَوْمًا مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ (ص) لَمَّا نَزَلَتْ: «وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ» أَغْلَقُوا الْأَبْوَابَ وَاقْبَلُوا عَلَى الْعِبَادَةِ وَقَالُوا: قَدْ كُنِينَا، فَبَلَغَ ذَلِكَ التَّبَيُّصَ فَأَرْسَلَ إِلَيْهِمْ فَقَالَ: مَا حَمَلَكُمْ عَلَى مَا صَنَعْتُمْ؟ قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ! تَكْفَلُ لَنَا بِأَرْزَاقِنَا فَأَقْبَلْنَا عَلَى الْعِبَادَةِ، فَقَالَ: إِنَّهُ مَنْ فَعَلَ ذَلِكَ لَمْ يُسْتَجَبْ لَهُ، عَلَيْكُمْ بِالطَّلَبِ. (الكافي، ج ۵، ص ۸۴ / من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۱۹۲ / تهذيب الأحكام، ج ۶، ص ۳۲۳)

امام صادق علیه السلام: وقتی آیه «و هر که از خدا پروا کند خداوند برای او راه خروجی قرار می‌دهد و از جایی که گمان نمی‌برد روزیش می‌دهد» نازل شد، عده‌ای از اصحاب رسول خداص درها را به روی خود بستند و به عبادت پرداختند و گفتند: تضمین شده‌ایم. این خبر به گوش پیامبر ﷺ رسید: حضرت در پی آنان فرستاد و فرمود: چه چیز شما را واداشت که این کار را بکنید؟ عرض کردند: ای رسول خدا، روزی ما تضمین شده است و لذا به عبادت رو آورده‌ایم. پیامبر فرمود: بدانید که هرکس چنین کند، دعایش مستجاب نمی‌شود. دنبال کسب و کار بروید.

۴۰. المسيح عليه السلام: إِنَّ النَّاسَ يَقُولُونَ: إِنَّ الْبِنَاءَ بِأَسَاسِهِ وَأَنَا لَا أَقُولُ لَكُمْ كَذَلِكَ. قَالُوا: فَمَاذَا تَقُولُ يَا رُوحَ اللَّهِ؟ قَالَ: بِحَقِّ أَقُولُ لَكُمْ: إِنَّ آخِرَ حَجَرٍ يَضَعُهُ الْعَامِلُ هُوَ الْأَسَاسُ. (معاني الأخبار، ص ۳۴۸ / بحار الأنوار، ج ۱۴، ص ۳۲۲)

مسیح علیه السلام: مردم می‌گویند: ساختمان به شالوده آن است اما من به شما چنین نمی‌گویم. عرض کردند: پس شما چه می‌گویید ای روح‌الله؟ فرمود: حقیقتی را به شما بگویم: آخرین سنگی که کارگر می‌گذارد همان شالوده ساختمان است.

رسول‌الله ﷺ: مَلَائِكَةُ الْعَمَلِ خَوَاتِيمُهُ. (تفسير القمي، ج ۱، ص ۲۹۱ / الاختصاص، ص ۳۴۳)

پیامبر خدا ﷺ: ملاک کار فرجام آن است. الإمام علي عليه السلام: الدُّنْيَا كُلُّهَا جَهْلٌ إِلَّا مَوَاضِعُ الْعِلْمِ، وَالْعِلْمُ كُلُّهُ حُجَّةٌ إِلَّا مَا عَمِلَ بِهِ، وَالْعَمَلُ كُلُّهُ رِيَاءٌ إِلَّا مَا كَانَ مُخْلِصًا، وَالْإِخْلَاصُ عَلَى خَطَرٍ حَتَّى يَنْظُرَ الْعَبْدُ بِمَا يُخْتَمُ لَهُ. (التوحيد للصدوق، ص ۳۷۱ / عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۱، ص ۲۸۱ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۱۲)

امام علی علیه السلام: دنیا سراسر نادانی است مگر آنجا که علم باشد و علم همه‌اش حجت (بر ضد عالم) است مگر آنچه مورد عمل قرار گیرد و

چهل حدیث ۴۶

۱. الإمام الصادق (ع): لَمْ يَكُنْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ لِشَيْءٍ قَدْ مَضَى: لَوْ

كَانَ غَيْرَهُ! (الكافي، ج ۲، ص ۶۳ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۱۷ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۸۵)

امام صادق (ع): رسول خدا (ص) درباره هیچ رخداد و پیشامدی نمی گفت کاش جز این اتفاق می افتاد.

رسول الله ﷺ: اَعْبُدُوا اللَّهَ فِي الرِّضَا، فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فِي الصَّبْرِ. (مجموعة ورام، ج ۱، ص ۹۱ / المحجة البيضاء، ج ۵، ص ۱۰۴)

پیامبر خدا (ص): خدا را با خرسندی عبادت کن و اگر نتوانستی چنین باشی، پس در صبر و شکیبایی در برابر امور ناخوشایند خیر فراوان است.

۲. رسول الله ﷺ: أَطْلُبُوا الْخَيْرَ دَهْرَكُمْ كُلَّهُ، وَ تَعَرَّضُوا لِفِتْحَاتِ

اللَّهِ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۱۸ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۶، ص ۱۹۳)

پیامبر خدا (ص): در سراسر عمر خود جویای خیر و خوبی باشید و خویشن را در معرض نسیم های خداوند قرار دهید؛ زیرا نسیم رحمت خدا گهگاه می وزد و به هریک از بندگان که او خواهد می رسد.

۳. رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ عَفْوٌ يُحِبُّ الْعَفْوَ. (نهج الفصاحة، ص ۲۹۷ /

کنز العمال، ج ۳، ص ۳۷۳)

پیامبر خدا (ص): خداوند بسیار با گذشت است و گذشت را دوست دارد.

رسول الله ﷺ: مَنْ عَفَا عَنْ مَظْلَمَةٍ أَبَدَ اللَّهُ بِهَا عِتْرًا فِي الدُّنْيَا وَ

الْآخِرَةِ. (الأمالي للطوسي، ص ۱۸۲ / بحار الأنوار، ج ۶۶، ص ۳۸۲)

پیامبر خدا (ص): هر که از ستمی که در حق او شده گذشت کند، خداوند به جای آن در دنیا و آخرت به او عزت بخشد.

۴. الإمام علي (ع): لَا حِلْمَ كَالصَّبْرِ وَ الصَّمْتِ. (الكافي، ج ۸، ص ۱۲۰ /

تحف العقول، ص ۹۴)

امام علی (ع): هیچ بردباری و حلمی چون شکیبایی و خاموشی نیست.

۵. رسول الله ﷺ: لِسَائِلٍ سَأَلَهُ عَنْ مُعْضِلَةٍ: سَلْ تَنْفُهَا وَ لَا تَسْأَلْ تَعْتُتَا.

(نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۵۳۱ / بحار الأنوار، ج ۱، ص ۲۲۲)

پیامبر خدا (ص): در پاسخ به مردی که از آن حضرت سوال مشکل سازی پرسید، فرمود: به قصد یادگرفتن بپرس نه برای آزردن و خطا گرفتن.

۶. الإمام الصادق (ع): إِنَّ التَّوَّادَ فِي الدُّنْيَا نُورُ الْجَلَالِ عَلَيْهِمْ، وَ أَثَرُ الْخِدْمَةِ بَيْنَ أَعْيُنِهِمْ. وَ كَيْفَ لَا يَكُونُونَ كَذَلِكَ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَنْقَطِعُ إِلَى بَعْضِ مُلُوكِ الدُّنْيَا فَيُرى أَثَرُهُ عَلَيْهِ، فَكَيْفَ لِمَنْ يَنْقَطِعُ إِلَى مَلِكِ الْمُلُوكِ لَا يُرى أَثَرُهُ عَلَيْهِ؟ (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۱۹ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۰۴)

امام صادق (ع): همانا زهاد واجد نور جلال اند و اثر خدمت به خدا در چهره شان رویت میشود. چگونه چنین نباشد در حالیکه خادمان سلاطین دنیا رخت و لباس و ظاهر مخصوص دارند، خادمان خداوند از ظاهرشان شناخته نشوند؟

۷. الإمام الباقر (ع): إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ﴾ قَالَ: هُوَ الدُّعَاءُ، وَ أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الدُّعَاءُ. قُلْتُ: ﴿إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ﴾؟ قَالَ: الْأَوَّاهُ هُوَ الدُّعَاءُ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۶۶ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۳۹)

امام باقر (ع): خداوند می فرماید: «آنان که از پرستش من سرکشی می کنند زودا که با خواری به جهنم در آیند». حضرت فرمود: منظور از عبادت دعاست؛ دعا برترین عبادت است. (زراره می گوید:) عرض کردم: مقصود از «اواه» در آیه «همانا ابراهیم اواه و شکیبا بود» چیست؟ حضرت فرمود: اواه یعنی کسی که بسیار دعا کند.

۸. رسول الله ﷺ: حُسْنُ السُّؤَالِ نِصْفُ الْعِلْمِ. (كنز الفوائد، ج ۲، ص ۱۸۹ /

شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۱۳)

پیامبر خدا (ص): سوال خوب پرسیدن و خوب پرسیدن آن، نیمی از دانش است.

۹. الإمام علي (ع): خَيْرُ الْمَكَارِمِ الْإِيثَارُ. (عيون الحكم و المواعظ للشي،

ص ۲۳۷ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۵۴)

امام علی (ع): بهترین مکارم اخلاق، ایثار است.

۱۰. الإمام علي (ع): عَلَيْكَ يَاخُوَانُ الصَّدْقِ، فَأَكْثَرُ مِنْ اِكْتِسَابِهِمْ؛

فَإِنَّهُمْ عُدَّةٌ عِنْدَ الرَّخَاءِ، وَ جُنَّةٌ عِنْدَ الْبَلَاءِ. (الأمالي للصدوق، ص ۳۰۴ / الاختصاص، ص ۲۲۶)

امام علی (ع): برادران و یاران راستین را مراقب باش و بر شمارشان بیفزای که ذخیره دوران آسایش و سپر روزگار بلایند!

الإمام علي (ع): مَنْ وَادَّكَ لِأَمْرٍ وَلَيْ عِنْدَ انْقِضَائِهِ. (عيون الحكم و المواعظ

للشي، ص ۴۵۷ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۶۲۲)

کسی که برای کاری با تو دوستی کند، پس از رسیدن به آن به تو پشت می‌کند.

۱۱. رسول‌الله ﷺ لأصحابه لما أخذ غصناً من شجرة كانوا في ظلها فتقضيه فتساقط ورقه وأخبرهم عما صنع: إن العبد المسلم إذا قام إلى الصلاة تحاثت عنه خطاياه كما تحاثت ورق هذه الشجرة. (وسائل الشيعه، ج ۴، ص ۱۰۳/ بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۲۰۸)

پیامبر خدا ﷺ با اصحاب خود در سایه درختی نشسته بودند. آن حضرت شاخه‌ای را گرفت و تکان داد و برگی افتاد. سپس علت این کار خود را برای اصحابش چنین بیان فرمود: هرگاه بنده مسلمان به نماز ایستد، گناهانش فرو می‌ریزد همچنان که برگ این درخت فرو افتاد.

۱۲. الإمام علي عليه السلام: إيتاك والمَلَق؛ فإن المَلَقَ ليس من خلائق الإيمان. (عبرن الحكم و المواعظ للبي، ص ۹۸/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۷۰)

امام علی علیه السلام: از چابلوسی بپرهیز؛ زیرا که چابلوسی از خصلت‌های ایمان نیست.

الإمام علي عليه السلام: الثناء بأكثر من الاستحقاق مَلَقٌ، والتقصير عن الاستحقاق عِيٌّ أو حَسَدٌ. (نهج البلاغة للصبي صالح، ص ۵۳۵/ بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۲۹۵)

امام علی علیه السلام: ستودن بیش از استحقاق (کسی) چابلوسی است و ستودن کمتر از استحقاق (ناشی از) ناتوانی در سخن یا حسادت است.

۱۳. الإمام الصادق عليه السلام عن رسول الله ﷺ: أَنَّهُ نَهَى عَنِ الشَّفَاعَةِ فِي الْحُدُودِ. (دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۴۴۳/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۸، ص ۲۴)

امام صادق علیه السلام از پدرش از رسول خدا ﷺ نقل فرمود که: آن حضرت از شفاعت کردن در حدود نهی کرد. امام علیه السلام فرمود: هرکس برای اعمال نشدن حدی از حدود الهی پادرمیانی کند و در راه از کار انداختن حدود او بکوشد، خداوند تعالی در روز قیامت عذابش کند.

عن أمير المؤمنين عليه السلام أَنَّهُ أَخَذَ رَجُلًا مِنْ بَنِي أَسَدٍ فِي حَدٍّ وَجَبَ عَلَيْهِ لِيُقِيمَهُ عَلَيْهِ، فَذَهَبَ بَنُو أَسَدٍ إِلَى الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَسْتَشْفِعُونَهُ، فَأَبَى عَلَيْهِمْ، فَانْطَلَقُوا إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَسَأَلُوهُ فَقَالَ: لَا تَسْأَلُونَنِي شَيْئًا أُمِّلُكُمْ إِلَّا أُعْطِيتُكُمْوه، فَخَرَجُوا مَسْرُورِينَ فَمَرُوا بِالْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَأَخْبَرُوهُ بِمَا قَالَ، فَقَالَ: إِنْ كَانَ لَكُمْ بِصَاحِبِكُمْ حَاجَةٌ فَانْصَرَفُوا فَلَعَلَّ أَمْرَهُ قَدْ قُضِيَ، فَانْصَرَفُوا إِلَيْهِ فَوَجَدُوهُ صَلَواتُ اللَّهِ عَلَيْهِ قَدْ أَقَامَ عَلَيْهِ الْحَدَّ، فَقَالُوا: أَوَلَمْ تَعِظْنَا يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ؟ قَالَ: قَدْ

وَعَدْتُكُمْ بِمَا أُمِّلُكُمْ وَ هَذَا شَيْءٌ لِلَّهِ لَسْتُ أُمِّلُكُمْ. (دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۴۴۳/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۸، ص ۲۴)

نقل شده است که امیرالمؤمنین علیه السلام مردی از بنی اسد را به منظور جاری کردن حدی بر او بازداشت کرد. بنی اسد نزد حسین بن علی علیه السلام رفتند و از او خواهش کردند پادرمیانی کند. آن حضرت نپذیرفت. پس، نزد امیرالمؤمنین رفتند و از ایشان خواهش کردند حدی را جاری نکنند. حضرت فرمود: هرچه از من بخواهید که مال من باشد البته به شما خواهم داد. بنی اسد با خوش حالی امیرالمؤمنین را ترک کردند. پس، بر حسین علیه السلام گذشتند و سخن امیرالمؤمنین علیه السلام را برای آن حضرت بازگو کردند. حسین علیه السلام فرمود: اگر با رفیق خود کاری دارید برگردید شاید کارش تمام شده باشد. آنان برگشتند و دیدند امیرالمؤمنین علیه السلام حد را جاری کرده است. گفتند: ای امیرالمؤمنین! مگر به ما قول ندادی؟ حضرت فرمود: من به شما قول دادم که آنچه مال من باشد به شما بدهم و این حد از آن خداست و من مالک و اختیاردار آن نیستم.

۱۴. الإمام الباقر عليه السلام: إِنْ الْعَبْدَ لَيَكُونُ بَارًّا بِوَالِدَيْهِ فِي حَيَاتِهِمَا، ثُمَّ يَمُوتَانِ فَلَا يَقْضِي عَنْهُمَا دِيُونُهُمَا وَلَا يَسْتَغْفِرُ لَهُمَا فَيَكْتُبُهُ اللَّهُ عَاقًا. وَإِنَّهُ لَيَكُونُ عَاقًا لَهُمَا فِي حَيَاتِهِمَا غَيْرَ بَارٍّ بِهِمَا، فَإِذَا مَاتَا قُضِيَ دَيْنُهُمَا وَاسْتَغْفَرَ لَهُمَا فَيَكْتُبُهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بَارًّا. (الزهد، ص ۳۳/ الكافي، ج ۲، ص ۱۶۳)

امام باقر علیه السلام: یک وقت هست که بنده در زمان حیات پدر و مادر خود نسبت به آنان نیکوکار است، اما وقتی می‌میرند نه بدهی آنان را می‌پردازد و نه برایشان طلب آمرزش می‌کند، در این صورت خداوند او را نافرمان قلمداد می‌کند و یک وقت هم هست که بنده در زمان حیات پدر و مادر خود ناکلف و نافرمان است و به آنان نیکی نمی‌کند، اما وقتی مردند بدهی‌های آن‌ها را می‌پردازد و برای ایشان آمرزش می‌طلبد. لذا خداوند عزوجل او را نیکوکار می‌نویسد.

۱۵. الكافي، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ قَامَ رَجُلٌ بِالْبَصْرَةِ إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ فَقَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَخْبَرْنَا عَنِ الْإِخْوَانِ فَقَالَ الْإِخْوَانُ صِنْفَانِ إِخْوَانُ الثَّقَةِ وَإِخْوَانُ الْمَكَاشَرَةِ فَأَمَّا إِخْوَانُ الثَّقَةِ فَهُمْ الْكُفُّ وَالْجَنَاحُ وَالْأَهْلُ وَالْمَالُ فَإِذَا كُنْتَ مِنْ أَخِيكَ عَلَى حَدِّ الثَّقَةِ فَايْذُلْ لَهُ مَالَكَ وَبَذَنْكَ وَصَافِي مَنْ صَافَاهُ وَعَادِ مَنْ عَادَاهُ وَ اكْتُمْ سِرَّهُ وَ عَيْبَهُ وَ أَظْهِرْ مِنْهُ الْحُسْنَ وَ اعْلَمْ أَنَّهَا السَّائِلُ أَنَّهُمْ أَقْلُ مِنَ الْكِبَرِيَّةِ الْأَخْسَرِ وَ أَنَّ إِخْوَانُ الْمَكَاشَرَةِ فَإِنَّكَ تُصِيبُ لَذَّتَكَ مِنْهُمْ فَلَا تَقْطَعَنَّ ذَلِكَ مِنْهُمْ وَ لَا تَطْلُبَنَّ مَا وَرَاءَ ذَلِكَ مِنْ ضَمِيرِهِمْ وَ ابْذُلْ

لَهُمْ مَا بَدَلُوا لَكَ مِنْ طَلَاقِ الْوَجْهِ وَ حَلَاوَةِ اللِّسَانِ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۴۸ / امرأة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۹، ص ۳۰۷)

امام صادق علیه السلام فرمود: امیرالمؤمنین که در بصره بود مردی درخواست و از او پرسید: با چه کسی دوستی کنیم؟ امام علیه السلام فرمود: دوستان دو دسته اند یکی آنها که میشود بدیشان اعتماد کرد و دوم کسانی که با آنها اوقات فراغت را میشود خوب سپری کرد. آنها که میشود به آنها اعتماد کرد پر و بال و اهل و مال تو اند. اگر چنین دوست یافتی مال و بدنت را برایش بذل کن و با دوستانش دوست و با دشمنانش دشمن باش و رازش را بپوشان و حسنش را آشکار ساز و بدان که چنین دوستان به غایت کمیابند. اما دوستان دوم: باعث لذت تو اند از آنها قطع مکن و چیزی بیش از انس هم از آنها مطلب و هرچه آنها خوش اخلاقی و خوش زبانی به پایت ریختند تو نیز به پایشان بریز.

۱۶. الإمام الصادق علیه السلام: لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي التَّقَا حِ مَا دَاوُوا مَرَضَاهُمْ إِلَّا بِهِ. (المحاسن، ج ۲، ص ۵۵۱ / الكافي، ج ۶، ص ۳۵۷ / طب الأئمة عليهم السلام، ص ۵۳)

امام صادق علیه السلام: اگر مردم خواص سبب را بدانند، بیماران خود را جز با آن درمان نکنند.

۱۷. رسول الله صلی الله علیه و آله: الْإِسْلَامُ حُسْنُ الْخُلُقِ. (میزان الحکمة، ج ۱، ص ۷۹۸ / کنز العمال، ج ۳، ص ۱۷)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: اسلام یعنی نیکویی اخلاق.

۱۸. الإمام علي علیه السلام: بِالْإِيمَانِ يُمْلِكُ الْخُرُ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۱۸۷ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۲۹۸)

امام علی علیه السلام: با ایمانی کردن آزاد مرد را می توان مالک شد.

۱۹. رسول الله صلی الله علیه و آله: مَنْ نَكَحَ لَهْ وَ أَنْكَحَ لَهْ، اسْتَحَقَّ وَلَايَةَ اللَّهِ. (المحجة البيضاء، ج ۳، ص ۵۴ / میزان الحکمة، ج ۱، ص ۷۴)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر که برای خدا ازدواج کند و برای خدا کسی را به ازدواج دیگری درآورد، سزاوار ولایت و دوستی خداست.

۲۰. داود لابنه سليمان علیه السلام: لَا تَسْتَبْدِلَنَّ بَاخٍ قَدِيمٍ أَخًا مُسْتَفَادًا مَا اسْتَقَامَ لَكَ. (شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲۰، ص ۳۲۴ / اعلام الدین فی صفات المؤمنین، ص ۱۸۳)

داود علیه السلام به فرزندش سلیمان علیه السلام: هیچگاه برادری را که به دست آورده ای، جایگزین برادر قدیمی خود نکن؛ هرچند آن برادر جدید بر وفق میل و مراد تو باشد.

۲۱. الإمام علي علیه السلام: حَقٌّ عَلَى مَنْ أُنْعِمَ عَلَيْهِ أَنْ يُحْسِنَ مَكَافَأَةَ الْمُنْعِمِ، فَإِنْ قَصَرَ عَنْ ذَلِكَ وَشَعُهُ فَلَعَلَّهِ أَنْ يُحْسِنَ الثَّنَاءَ، فَإِنْ كَلَّ عَنْ ذَلِكَ لِسَانُهُ فَلَعَلَّهِ بِمَعْرِفَةِ النِّعْمَةِ وَ مَحَبَّةِ الْمُنْعِمِ بَهَا، فَإِنْ قَصَرَ عَنْ ذَلِكَ فَلَيْسَ لِلنِّعْمَةِ بِأَهْلٍ. (الأمالي للطوسي، ص ۵۰۱ / بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۵۰)

امام علی علیه السلام: کسی که مورد نیکی قرار گرفته، وظیفه دارد نیکی کننده را به خوبی پاداش دهد. اگر توان این کار را نداشت، باید به خوبی تشکر کند و اگر زبانش از این کار هم قاصر بود، وظیفه دارد که ارزش آن نیکی را بشناسد و خوبی کننده را دوست داشته باشد و چنانچه از این کار هم کوتاهی کرد، لایق نیکی نیست.

۲۲. مصباح الشريعة: قَالَ الصَّادِقُ علیه السلام: الْمُتَكَلِّفُ مُخْطِئٌ وَإِنْ أَصَابَ، وَالْمُتَطَوِّعُ مُصِيبٌ وَإِنْ أَخْطَأَ. (مصباح الشريعة، ص ۱۴۰ / بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۳۹۴)

مصباح الشريعة: امام صادق علیه السلام فرمود: متکلف (کسی که خود را به زور نه از روی رغبت به کاری وا دارد)، عاقبت ندارد، هرچند چیزی بدست آورد و داوطلب عملش به فرجام رسد، اگرچه خطا کند.

۲۳. الامام علي علیه السلام: مَنْ لَا دِينَ لَهُ لَا نَجَاةَ لَهُ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۴۳۸ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۶۳۶)

امام علی علیه السلام: کسی که دین ندارد، نجات نمی یابد.

۲۴. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله: مَنْ لَمْ تَنْهَ صَلَاتَهُ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَ الْمُنْكَرِ لَمْ يَزِدْ بِهَا مِنْ اللَّهِ إِلَّا بَعْدًا. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۲۱۴ / بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۱۹۸)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: هر که نمازش از ناسزا و بدی بازش ندارد به نماز از خدا دورتر شود.

۲۵. الإمام الصادق علیه السلام: الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ النَّاسُ مِنْ يَدِهِ وَ لِسَانِهِ. (معاني الأخبار، ص ۲۳۹ / علل الشرائع، ج ۲، ص ۵۲۳)

امام صادق علیه السلام: مسلمان، کسی است که مردم از دست و زبان او آسوده باشند و مؤمن، کسی است که مردم او را امین مال و جان خود بدانند.

۲۶. رسول الله صلی الله علیه و آله: حَيْثُمَا كُنْتُمْ فَصَلُّوا عَلَيَّ فَإِنَّ صَلَاتَكُمْ تَبْلُغُنِي. (كشف الغمة في معرفة الأئمة، ج ۱، ص ۵۳۰ / بحار الأنوار، ج ۳۴، ص ۳۳۲)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر جا که باشید بر من درود فرستید؛ زیرا درود شما بر من می رسد.

رسول الله صلی الله علیه و آله: الصَّلَاةُ عَلَيَّ نُورٌ عَلَى الصِّرَاطِ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۶۰ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۵، ص ۳۳۵)

رسول خدا ﷺ: درود فرستادن بر من، نوری است بر روی صراط.
 الامام علی ﷺ: كُلُّ دُعَاءٍ مُّحْجُوبٌ حَتَّى يُصَلِّيَ عَلَى النَّبِيِّ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۵۵ / روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، ج ۲، ص ۳۲۹)
 امام علی ﷺ: هر دعایی محجوب است، تا آنکه بر پیامبر ص صلوات فرستاده شود.

۲۷. الإمام علی ﷺ: الْمَالُ مَا أَفَادَ الرِّجَالَ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۲ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۳۶)

امام علی ﷺ: دارایی آن است که به مردان سود رساند.
 الإمام علی ﷺ: مَنْ جَمَعَ الْمَالَ لِيَنْفَعَ بِهِ النَّاسَ أَطَاعُوهُ، وَ مَنْ جَمَعَ لِنَفْسِهِ أَضَاعُوهُ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۵۹ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۶۲۴)

امام علی ﷺ: هرکس مال و ثروتی جمع کند تا به وسیله آن به مردم سود رساند، مردم از او فرمان برند و هرکس برای خودش جمع کند، مردم او را ضایع کنند (فرمانش را نبرند یا نابودش کنند).

۲۸. الإمام الصادق ﷺ: إِنَّ فُقَرَاءَ الْمُسْلِمِينَ يَتَقَلَّبُونَ فِي رِيَاضِ الْجَنَّةِ قَبْلَ أَغْنِيائِهِمْ بِأَرْبَعِينَ خَرِيفًا. ثُمَّ قَالَ: سَأَضْرِبُ لَكَ مَثَلًا ذَلِكَ، إِنَّمَا مَثَلُ ذَلِكَ مَثَلُ سَفِينَتَيْنِ مَرَّ بِهِمَا عَلَى عَاشِرٍ، فَتَنَظَّرَ فِي إِحْدَاهُمَا فَلَمْ يَرَ فِيهَا شَيْئًا فَقَالَ: أَسْرِي بُوَهَا، وَ نَظَرَ فِي الْأُخْرَى فَإِذَا هِيَ مَوْقُورَةٌ فَقَالَ: إِحْسِبُوهَا. (الكافي، ج ۲، ص ۲۶۰ / مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۹، ص ۳۵۵)

امام صادق ﷺ: فقراى مسلمان چهل سال پيش از توانگرانشان در باغ‌هاى بهشت مى‌خرامند. سپس فرمود: در اين باره برايت مثلى بزنم. حكايت اين دو دسته حكايت دو كشتى است كه بر عوارض گير بگذارند و او به يكي از آن دو بنگرد و چيزى در آن نيبند و گويد: آزادش گذاريد كه برود و به ديگرى بنگرد و آن را پر از بار ببند. پس گويد: نگهش داريد.

الإمام الصادق ﷺ: إِنَّ آخِرَ الْأَنْبِيَاءِ دُخُولًا إِلَى الْجَنَّةِ سُلَيْمَانُ، وَ ذَلِكَ لِمَا أُعْطِيَ مِنَ الدُّنْيَا. (التمحيص، ص ۴۹ / بحار الأنوار، ج ۱۴، ص ۷۵)
 امام صادق ﷺ: آخرین پیامبری که وارد بهشت می‌شود، سلیمان است و این به سبب دنیایی است که به او داده شد.

۲۹. رسول الله ﷺ: قَالَ إِبْلِيسُ: يَا رَبِّ لَيْسَ أَحَدٌ مِنْ خَلْقِكَ إِلَّا جَعَلْتَ لَهُمْ رِزْقًا وَ مَعِيشَةً فَمَا رِزْقِي؟ قَالَ: مَا لَمْ يُذَكَّرْ عَلَيْهِ اسْمِي. (ميزان الحکمة، ج ۲، ص ۹۷۹ / کنز العمال، ج ۱، ص ۴۴۴)

پیامبر خدا ﷺ: ابلیس عرض کرد: پروردگارا! برای هر یک از آفریده‌هایت روزی و معیشتی قرار داده‌ای، روزی من چیست؟ فرمود: هرچه که نام من بر آن برده نشود.

۳۰. الإمام الصادق ﷺ: أَحَذَّرُ مِنَ النَّاسِ مَنْ خَانَ لَكَ خَانَكَ، وَ مَنْ ظَلَمَ لَكَ سَيَظْلِمُكَ، وَ مَنْ نَمَّ إِلَيْكَ سَيَنْمِي عَلَيْكَ. (تحف العقول، ص ۳۱۶ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۳۰)

امام صادق ﷺ: از سه کس برحذر باش: خیانتکار، ستمگار و سخن‌چین؛ زیرا کسی که به‌خاطر تو (به دیگری) خیانت کند به خودت نیز خیانت می‌کند و کسی که به‌خاطر تو (به دیگری) ستم کند به خودت نیز ستم می‌کند و کسی که برای تو سخن‌چینی کند، بر ضد تو نیز سخن‌چینی خواهد کرد.

۳۱. رسول الله ﷺ: الضَّيْفُ يُلَطَّفُ لَيْلَتَيْنِ، فَإِذَا كَانَتِ اللَّيْلَةُ الثَّالِثَةُ فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ يَأْكُلُ مَا أَدْرَكَ. (الكافي، ج ۶، ص ۲۸۳ / روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ج ۷، ص ۵۴۸)

پیامبر خدا ﷺ: میهمان تا دو شب پذیرایی می‌شود: از شب سوم جزو اهل خانه به‌شمار می‌آید و هرچه رسید بخورد.

۳۲. الإمام الهادي ﷺ: مَنْ أَطَاعَ الْخَالِقَ لَمْ يُبَالِ بِسَخَطِ الْمَخْلُوقِ. (اثبات الوصية، ص ۲۳۵ / كشف الغمة في معرفة الأئمة، ج ۲، ص ۳۸۶ / بحار الأنوار، ج ۵۰، ص ۱۷۷)

امام هادی ﷺ: هر که آفریدگار را فرمان برد، از خشم و ناخشنودی مخلوق پروایی به دل راه ندهد.

۳۳. ابْنُ عَبَّاسٍ: أَوْحَى اللَّهُ إِلَى دَاوُدَ ﷺ: قُلْ لِلظَّالِمِينَ لَا يَذْكُرُونَنِي، فَإِنَّهُ حَقًّا عَلَيَّ أَنْ أَذْكَرَ مَنْ ذَكَرَنِي، وَ إِنَّ ذِكْرِي إِيَّاهُمْ أَنْ أَلْعَنَهُمْ. (مجموعه‌وارم، ج ۱، ص ۳ / بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۳۲۰)

ابن عباس: خدا به داود ﷺ وحی فرمود که به ستمگران بگو مرا یاد نکنند؛ زیرا بر من است که هرکس یادم کند یادش کنم و یاد من از ستمگران لعنت کردن آن‌هاست.

۳۴. رسول الله ﷺ: لَا تَخُنْ مَنْ خَانَكَ فَتَكُونَ مِثْلَهُ. (النوادر للراوندي، ص ۶ / بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۱۰۴)

رسول خدا ﷺ: به کسی که به تو خیانت کرده است خیانت مکن که تو هم چون او خواهی بود.

۳۵. الإمام علی ﷺ: مَنْ لَمْ يَتَّعِظْ بِالنَّاسِ وَعَظَّ اللَّهُ النَّاسَ بِهِ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۳۵ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۶۴۸)

امام علی ﷺ: هرکه از مردم پند نگیرد، خداوند او را مایه پند مردم قرار دهد.

الإمام علي عليه السلام: مَنْ وَعَظَكَ فَلَا تُوحِشْهُ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۴۵۲ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۵۸۲)

امام علی علیه السلام: کسی را که به تو اندرز می دهد، از خود مَرَمَن.

۳۶. طب الأئمة عليهم السلام، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَصَابَهُ كَسَلٌ أَوْ صُدَاعٌ بَسَطَ يَدَيْهِ فَقَرَأَ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ وَالْمُعَوِّذَتَيْنِ ثُمَّ يَمْسَحُ بِهِمَا وَجْهَهُ فَيَذْهَبُ عَنْهُ مَا كَانَ يَجِدُ.. (طب الأئمة عليهم السلام، ص ۳۹ / الدعوات للراوندي، ص ۲۰۶)

رسول خدا ﷺ چون به کسالت یا سردرد مبتلا میشد دستانش را میگشود و سوره های حمد و معوذتین را میخواند و بر صورت میکشید و برطرف میشد.

۳۷. الإمام الصادق عليه السلام: لِبَعْضِ تَلَامِيذِهِ: أَيُّ شَيْءٍ تَعَلَّمْتَ مِنِّي؟ قَالَ: الْأَوَّلِيُّ: فَصَرَفْتُ هَمَّتِي إِلَى مَا لَا يُفَارِقُنِي بَلْ يُونُسِي فِي وَحْدَتِي وَهُوَ فِعْلُ الْخَيْرِ. الثَّانِيَةُ: وَرَأَيْتُ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: (إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاهُمْ) فَاجْتَهَدْتُ أَنْ أَكُونَ عِنْدَهُ كَرِيماً. الثَّالِثَةُ: فَاجْتَهَدْتُ فِي صَرْفِ الْهَوَى عَنْ نَفْسِي حَتَّى اسْتَقَرَّتْ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ تَعَالَى. الرَّابِعَةُ: قَوْلُهُ سُبْحَانَهُ يَقُولُ: (مَنْ ذَا الَّذِي يقرضُ اللَّهَ قَرْضاً حَسَناً فَيُضَاعِفَهُ لَهُ وَلَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ)، فَكَلَّمَا وَجَدْتُ شَيْئاً يَكْرُمُ عِنْدِي وَجَّهْتُ بِهِ إِلَيْهِ لِيَكُونَ لِي دُخْراً إِلَى وَقْتِ حَاجَتِي إِلَيْهِ. الْخَامِسَةُ: سَمِعْتُ قَوْلَهُ تَعَالَى: (نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ) فَمَا حَسَدْتُ أَحَدًا وَلَا أَسِفْتُ عَلَى مَا فَاتَنِي. السَّادِسَةُ: سَمِعْتُ قَوْلَ اللَّهِ تَعَالَى: (إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا) فَاشْتَغَلْتُ بِعَدَاوَةِ الشَّيْطَانِ عَنْ عَدَاوَةِ غَيْرِهِ. السَّابِقَةُ قَالَ: رَأَيْتُ كَدْحَ النَّاسِ وَاجْتِهَادَهُمْ فِي طَلَبِ الرِّزْقِ، وَسَمِعْتُ قَوْلَهُ تَعَالَى: (وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ) مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطِيعُونِ* إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرِّزَّاقُ، ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينِ) فَعَلِمْتُ أَنَّ وَعْدَهُ وَ قَوْلَهُ صِدْقٌ، فَسَكَنْتُ إِلَى وَعْدِهِ، وَرَضِيتُ بِقَوْلِهِ، وَاشْتَغَلْتُ بِمَا لَهُ عَلَيَّ عَمَّا لِي عِنْدَهُ. الثَّامِنَةُ قَالَ: رَأَيْتُ قَوْمًا يَتَكَلَّمُونَ عَلَى صِحَّةِ أَبْدَانِهِمْ، وَ قَوْمًا عَلَى كَثَرَةِ أَمْوَالِهِمْ، قَوْمًا عَلَى خَلْقِ مِثْلِهِمْ، وَ سَمِعْتُ قَوْلَهُ تَعَالَى: (وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجاً وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ) وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ) فَاتَّكَلْتُ عَلَى اللَّهِ وَزَالَ اتِّكَالِي عَلَى غَيْرِهِ، فَقَالَ لَهُ ﷺ: وَاللَّهِ إِنَّ التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَالتَّرَبُّورَ وَالْفِرْقَانَ وَ سَائِرَ الْكُتُبِ تَرْجِعُ إِلَى هَذِهِ الثَّمَانِ الْمَسَائِلِ. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۳۰۳ / إرشاد القلوب إلى الصواب للديلمي، ج ۱، ص ۱۸۷)

امام صادق علیه السلام به یکی از شاگردان خود فرمود: تو از من چه آموخته ای؟ عرض کرد: نخست: هم خود را مصروف چیزی کردم که از من جدا نمی شود، بلکه یار تنهایی من است و آن کار نیک است.

دوم: در این سخن خدا تعالی یافتم که: «همانا گرامی ترین شما در پیشگاه خدا پرهیزگارترین شماست». بنابراین، کوشش کردم تا نزد او گرامی باشم. سوم: سعی کردم نفس را از هوس باز دارم تا بر طاعت خدا تعالی آرام و قرار گیرد. چهارم: این سخن خدا سبحان را شنیدم: «کیست که به خداوند وام نیکو دهد و او آن را برایش دو چندان گرداند و مزدی کریمانه به وی دهد». بنابراین، هر چیزی که می یافتم و برابرم ارزشمند بود آن را به خدا دادم، تا برای زمانی که بدان نیاز دارم پس انداز شود. پنجم: این سخن خدا تعالی را شنیدم: «ما روزی آنها را در زندگی این جهان میانشان تقسیم کردیم و برخی را بر برخی دیگر برتری دادیم». بنابراین، به هیچ کس رشک نبردم و برای آنچه از دستم رفته افسوس نخوردم. ششم: این سخن خدا تعالی را شنیدم: «همانا شیطان دشمن شماست؛ پس شما نیز او را دشمن دارید». از این رو به دشمنی با شیطان پرداختم و از دشمنی با جز او فارغ گشتم. هفتم: اینکه دیدم مردم در تحصیل روزی، خود را به رنج و زحمت می اندازند و این سخن خدا تعالی را شنیدم: «جن و انس را نیافریدم، مگر برای اینکه مرا عبادت کنند. از آنها رزقی نمی خواهم و نمی خواهم که مرا اطعام کنند. خداست روزی دهنده و اوست صاحب نیرویی سخت استوار» و دانستم که وعده و سخن او راست است و به وعده او اطمینان کردم و سخنش را پذیرفتم و به انجام وظیفه ای که در قبال او دارم (یعنی عبادت) پرداختم و از به رنج افکندن خود در طلب روزی که نزد او دارم (و رساندنش را تضمین کرده است) فارغ گشتم. هشتم: اینکه دیدم عده ای به تندرستی خود تکیه می کنند و گروهی به پول و ثروت فراوان خویش و جماعتی دیگر به امثال این چیزها. و سخن خدا تعالی را شنیدم: «هر کس از خدا بترسد، خداوند او را بس است». پس، به خدا تکیه کردم و تکیه ام به جز او از بین رفت. حضرت فرمود: به خدا قسم که تورات و انجیل و زبور و فرقان و دیگر کتاب ها (ی آسمانی) همگی به این هشت موضوع برمی گردند.

۳۸. وَأَرْوِي مَنْ قَنَعَ شَيْعٍ وَمَنْ لَمْ يَقْنَعْ لَمْ يَشْبَعْ... (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۶۴ / الکافی، ج ۸، ص ۲۴۳ / تحف العقول، ص ۳۰۴ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۳۰ / مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۵۳)

روایت شده که هرکس قانع شود سیر گردد و هرکه قانع نشود هرگز سیر نشود.

۳۹. الإمام علي عليه السلام: خَيْرُ النَّاسِ مَنْ كَانَ فِي يُسْرِهِ سَخِيًّا شُكُورًا، خَيْرُ النَّاسِ مَنْ كَانَ فِي عُسْرِهِ مُؤَثِّرًا صَبُورًا. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۲۳۸ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۵۹)

امام علی علیه السلام: بهترین مردم، کسی است که به گاه توانگری بخشنده و سپاس‌گزار باشد، بهترین مردم کسی است که به گاه تنگدستی ایثارگر و شکیبیا باشد.

۴۰. الإمام الكاظم علیه السلام: إِنَّ خَوَاتِيمَ أَعْمَالِكُمْ قَضَاءُ حَوَائِجِ إِخْوَانِكُمْ وَ الْإِحْسَانُ إِلَيْهِمْ مَا قَدَرْتُمْ، وَ إِلَّا لَمْ يُقْبَلْ مِنْكُمْ عَمَلٌ. حِنُّوا عَلَى إِخْوَانِكُمْ، وَ أَرْحَمُوهُمْ تَلَحَّقُوا بِنَا. (بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۳۷۹)

امام کاظم علیه السلام: پایان اعمال شما به این است که در حد توان خود نیازهای برادرانتان را برآورید و به آنان نیکی کنید. در غیراین صورت اعمال شما پذیرفته نشود. با برادران خود مهربان و دلسوز باشید تا به ما بپیوندید.

تعالی را که: «بگو: پروردگار من به شما اعتنائی نمیکرد اگر دعایتان نمی‌بود».

چهل حدیث ۴۷

۱. عنه عليه السلام: لَا تَرْجُ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ سُبْحَانَهُ وَ اتَّقِ مَا آتَاكَ بِهِ الْقَدَرُ. (غررالحکم و دررالکلم، ص ۲۵۶ / میزان الحکمة، ج ۴، ص ۴۷۴)
به هیچ کس جز خدای سبحان امید مبد و منتظر آن چیزی باش که دست تقدیر برای تو آورد.

۲. الإمام الصادق عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى يَنْقُلُ الْعَبْدَ مِنَ الشَّقَاءِ إِلَى السَّعَادَةِ، وَ لَا يَنْقُلُهُ مِنَ السَّعَادَةِ إِلَى الشَّقَاءِ. (التوحيد للصدوق، ص ۳۵۸ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۲، ص ۶۶۵)

امام صادق عليه السلام: خدا تبارک و تعالی بنده را از بدبختی به خوشبختی منتقل می‌کند، ولی از خوشبختی به بدبختی منتقل نمی‌کند.

۳. الإمام الرضا عليه السلام: مَا تَلَقَّتَ فِتْنَانِ قَطُّ إِلَّا نَصِرَ أَعْظَمُهُمَا عَفْوًا. (الكافي، ج ۲، ص ۱۰۸ / تحف العقول، ص ۴۴۶)
امام رضا عليه السلام: هرگز دو گروه با هم رویاروی نشدند، مگر اینکه با گذشت‌ترین آنها پیروز شد.

۴. الإمام علي عليه السلام: السُّكُوتُ عَلَى الْأَحَقِّ أَفْضَلُ (مِنْ) جَوَابِهِ. (غررالحکم و دررالکلم، ص ۶۲ / میزان الحکمة، ج ۱، ص ۶۹۶)
امام علی عليه السلام: سکوت در برابر احمق بهتر از جواب‌دادن به اوست.

۵. الإمام علي عليه السلام: ثُمَّ إِنِّي أُوصِيكَ يَا حَسَنُ وَ كَفَى بِكَ وَصِيًّا بِمَا أَوْصَانِي بِهِ رَسُولُ اللَّهِ... الصَّمْتُ عِنْدَ الشُّبْهَةِ. (الأمالی للمفيد، ص ۲۲۱ / الأمالی للطوسي، ص ۷ / كشف الغمة في معرفة الأئمة، ج ۱، ص ۵۲۶)
امام علی عليه السلام: در سفارش به فرزند خود حسن عليه السلام، می‌فرماید: ای حسن! تو را سفارش می‌کنم و همین سفارش تو را بس است به آنچه که رسول خدا مرا بدان سفارش فرمود... خاموشی در هنگام شبهه.

۶. الإمام علي عليه السلام: اَلْتَرَهْدُ يُوْدِي إِلَى التَّرَهْدِ. (غررالحکم و دررالکلم، ص ۶۰)
امام علی عليه السلام: تمرین زهد کردن به زهد (واقعی) می‌انجامد.

۷. الإمام الباقر عليه السلام: لَمَّا سُئِلَ: كَثْرَةُ الْقِرَاءَةِ أَفْضَلُ أَوْ كَثْرَةُ الدُّعَاءِ؟ الدُّعَاءُ، أَمَا تَسْمَعُ لِقَوْلِهِ تَعَالَى: ﴿قُلْ مَا يَغْبَى بِكُمْ...﴾. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۹ / تفسير الصافي، ج ۴، ص ۲۷)

امام باقر عليه السلام در پاسخ به این سؤال که: زیاد قرآن خواندن بهتر است یا زیاد دعا کردن؟ فرمود: دعا کردن. مگر نشنیده‌ای این سخن خدا

۸. رسول الله صلى الله عليه وآله: ذَرُونِي مَا تَرَكْتُكُمْ، فَإِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِكَثْرَةِ سُؤَالِهِمْ وَ اخْتِلَافِهِمْ عَلَى أَنْبِيَائِهِمْ. (عوالي اللئالي العزيرية في الأحاديث الدينية، ج ۲، ص ۲۳۵ / تفسير الصافي، ج ۲، ص ۹۱ / مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۲۶، ص ۱۲۰)
پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: تا زمانی که من رهایتان کرده‌ام رهایم کنید؛ زیرا پیشینیان شما به علت سوال زیاد و آمد و شد نزد پیامبرانشان هلاک شدند.

رسول الله صلى الله عليه وآله: فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءٍ» : إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ عَلَيْكُمُ الْحَجَّ، فَقَامَ عَكَاشَةُ بْنُ مَخْصَنٍ وَيُرْوَى سَرَّاقَةُ بْنُ مَالِكٍ فَقَالَ: أَمَّا فِي كُلِّ عَامٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ! فَأَعْرَضَ عَنْهُ حَتَّى عَادَ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ: وَيْحَكَ وَ مَا يُؤْمِنُكَ أَنْ أَقُولَ: نَعَمْ؟! وَاللَّهِ وَ لَوْ قُلْتُ: نَعَمْ، لَوَجِبَتْ، وَ لَوْ وَجِبَتْ، مَا اسْتَطَعْتُمْ، وَ لَوْ تَرَكْتُمْ، كَفَرْتُمْ. فَأَتَرَكُونِي مَا تَرَكْتُمْ، فَإِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِكَثْرَةِ سُؤَالِهِمْ وَ اخْتِلَافِهِمْ عَلَى أَنْبِيَائِهِمْ فَإِذَا أَمَرْتُكُمْ بِشَيْءٍ فَأَتُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ، وَإِذَا نَهَيْتُكُمْ عَنْ شَيْءٍ فَاجْتَنِبُوهُ. (بحار الأنوار، ج ۲۲، ص ۳۱ / تفسير نور الثقلين، ج ۱، ص ۶۸۲)

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: درباره آیه «مپرسید از چیزهایی که اگر برایتان آشکار شود برایتان سخت است» فرمود: خداوند حج را بر شما واجب فرمود. سرّاقه بن مالک روایت می‌کند که عکاشه بن مخصن برخاست و عرض کرد: ای رسول خدا! آیا هر سال واجب است؟ پیامبر اعتنائی نفرمود، تا آن که عکاشه دو یا سه بار سؤالش را تکرار کرد. دزر این هنگام رسول خدا فرمود: وای بر تو! چه تو را مطمئن کرده که نگویم: آری، به خدا قسمت اگر بگویم: آری، هر آینه واجب می‌شود و در صورتی که واجب شود، توان انجام آن را نداری و چنانچه ترک کنی کافر می‌شوی. پس، تا من شما را وا گذاشته‌ام، شما نیز واگذارید. همانا پیشینیان شما به سبب سؤالات زیاد و پاپیج پیامبران خود شدن هلاک شدند. بنابراین، هر گاه به شما دستوری دادم در حد توان آن را انجام دهید و هرگاه از چیزی نهی کردم از آن دوری کنید.

۹. رسول الله صلى الله عليه وآله: لَا يُمْنَعُ فَضْلُ الْمَاءِ، وَ لَا يُمْنَعُ تَقَعُّ الْبَيْتِ. (الكافي، ج ۱۰، ص ۴۸۳ / النهاية في غريب الحديث و الأثر، ج ۳، ص ۴۵۵)
رسول خدا صلى الله عليه وآله: جلو استفاده دیگران از زیادی آب و زیادی آب چاه را نباید گرفت.

۱۰. الإمام علي عليه السلام: مَوَدَّةُ أَبْنَاءِ الدُّنْيَا تَرَوُلُ لِأَدْنَى عَارِضٍ يَغْرِضُ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۴۸۷ / غررالحکم و دررالکلم، ص ۷۰۸)

آنگاه دستور داده می‌شود او را در آتش افکنند. سپس کسی را که یک تازیانه بیشتر زده است می‌آورند. او نیز می‌گوید: برای آن تازیانه‌ای بیشتر زدم تا از گناهانت باز ایستد. پس فرمان می‌رسد که او را نیز در آتش افکنند.

۱۴. **عمر بن الخطاب:** كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ (ص) عَلَى جَبَلٍ فَأَشْرَفْنَا عَلَى وَاٍ، فَرَأَيْتُ شَابًّا يَرْعَى غَمًّا لَهُ أَعْجَبَنِي شَبَابُهُ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَ أَيُّ شَابٍّ لَوْ كَانَ شَبَابُهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ! فَقَالَ النَّبِيُّ: يَا عُمَرُ، فَلَعَلَّهُ فِي بَعْضِ سَبِيلِ اللَّهِ وَأَنْتَ لَا تَعْلَمُ. ثُمَّ دَعَا النَّبِيُّ فَقَالَ: يَا شَابُّ، هَلْ لَكَ مَنْ تَقُولُ؟ قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: مَنْ؟ قَالَ: أُمِّي، فَقَالَ النَّبِيُّ: الزَّمَهَا فَإِنَّ عِنْدَ رَجُلَيْهَا الْجَنَّةَ. (میزان الحکمة، ج ۴، ص ۳۶۷/ کنز العمال، ج ۴، ص ۶۰۷)

عمر بن خطاب: ما با رسول خدا ﷺ روی کوهی بودیم و بر دژه‌ای مشرف شدیم. جوانی را دیدم که گوسفندانش را می‌چرانید و بُرنایی او مرا گرفت. عرض کردم: ای رسول خدا، عجب جوانی است، کاش جوانی او در راه خدا صرف می‌شد؟ پیامبرص فرمود: ای عمر، شاید در راهی از راه‌های خدا باشد و تو ندانی. پیامبر آن جوان را صدا زد و فرمود: ای جوان، آیا کسی هست که تو خرجی او را بدهی؟ عرض کرد: آری. فرمود: چه کسی؟ عرض کرد: مادرم. پیامبرص فرمود: او را داشته باش؛ زیرا بهشت پیش پای اوست.

۱۵. **و رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِذَا رَأَيْتَ اللَّهَ يُعْطِي عَلَى الْمَعَاصِي فَذَلِكَ اسْتِذْرَاجٌ مِنْهُ.** (بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۱۹۸/ تفسیر نورالقلین، ج ۱، ص ۷۱۸)

از پیامبر ﷺ روایت شده که اگر دیدید در عین گناه کردن خداوند نعمت می‌دهد بدانید که در استدراج افتاده‌اید.

ثُمَّ رُوِيَ عَنِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ أَنَّهُ قَالَ يَا ابْنَ آدَمَ إِذَا رَأَيْتَ رَبَّكَ يُتَابِعُ عَلَيْكَ نِعْمَةً فَاحْذَرَهُ. (بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۱۹۹/ تفسیر نورالقلین، ج ۱، ص ۷۱۸)

از امیرمؤمنان ﷺ روایت شده که ای پسر آدم هرگاه دیدی که پروردگارت پی در پی نعمت می‌افزاید از او حذر کن.

كَأَمَا قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ وَلَوْ أَنَّ النَّاسَ حِينَ تَنْزِلُ بِهِمُ النَّعْمُ وَ تَرْوُلُ عَنْهُمْ النَّعْمُ فَرَعَوْا إِلَى رَبِّهِمْ بِصِدْقٍ مِنْ يَتَاتِهِمْ وَ وَلِهَ مِنْ قُلُوبِهِمْ لَرَدَّ عَلَيْهِمْ كُلَّ شَارِدٍ وَ أَصْلَحَ لَهُمْ كُلَّ قَاسِدٍ ... (نهج البلاغة للصبيح صالح، ص ۲۵۷/ مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۲۶، ص ۲۴۲)

امیرمؤمنان ﷺ: اگر مردم هنگامی که نعمت بدیشان نازل میشود و نعمت از ایشان دریغ میگردد به خداشان فزع میکردند و با صدق نیت

امام علی ﷺ: دوستی دنیاپرستان با اندک حادثه‌ای از میان می‌رود. **الإمام علي ﷺ: مَا أَكْثَرَ الْإِخْوَانَ عِنْدَ الْجَفَانِ، وَأَقَلَّهُمْ عِنْدَ حَادِثَاتِ الزَّمَانِ!** (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۷۹/ غرر الحکم و درر الکلم، ص ۷۰۸) امام علی ﷺ: به هنگام چیدن کاسه‌ها، چه بسیارند برادران و به گاه گرفتاری‌های روزگار چه اندک!

۱۱. **الإمام علي ﷺ في وصيته بالصلاة: وَ شَبَّهَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِالْحَمَةِ تَكُونُ عَلَى بَابِ الرَّجْلِ فَهُوَ يَغْتَسِلُ مِنْهَا فِي الْيَوْمِ وَ اللَّيْلَةِ خَمْسَ مَرَّاتٍ، فَمَا عَسَى أَنْ يَبْقِيَ عَلَيْهِ مِنَ الدَّرَنِ؟! (نهج البلاغة للصبيح صالح، ۳۱۷/ وسائل الشيعة، ج ۴، ص ۳۰)**

امام علی ﷺ درباره نماز این چنین سفارش، می‌کند: نماز گناهان را فرو می‌ریزد، همچون ریزش برگ از درختان و آن‌ها را از گردن بندگان باز می‌کند، همچون بازکردن رسن از گردن چهارپایان. رسول خدا ﷺ نماز را به چشمه آب گرمی تشبیه فرمود که جلو در خانه مردی باشد و شبانه‌روزی پنج مرتبه خود را در آن بشوید. آیا بر بدن چنین کسی چرک و کثافتی باقی خواهد ماند؟

۱۲. **الإمام علي ﷺ: مَنْ كَانَ لَهُ مَالٌ فَإِيَاةُ وَالْفَسَادُ؛ فَإِنْ إعطاءكَ المَالِ فِي غَيْرِ وَجْهِ تَبْذِيرٍ وَ اسْرَافٍ، وَ لَمْ يَضَعْ أَمْرُ مَالِهِ فِي غَيْرِ حَقِّهِ وَ عِنْدَ غَيْرِ أَهْلِهِ إِلَّا حَرَمَهُ شُكْرُهُمْ وَ كَانَ خَيْرُهُ لغيره، فَإِنْ بَقِيَ مَعَهُ مِنْهُمْ مَنْ يَرِيهِ الْوُدَّ وَ يُظْهِرُ لَهُ الشُّكْرَ فَإِنَّمَا هُوَ مَلَقٌ وَ كَذِبٌ.** (تحف العقول، ص ۱۸۶/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۹۷)

امام علی ﷺ: هرکه مالی دارد، مبدا تباه کند؛ زیرا بخشیدن بی‌جهت مال، ریخت و پاش و اسراف است و این کار نام صاحبش را در میان مردم بلند می‌گرداند و نزد خدا پست می‌سازد. هیچ انسانی مالش را بی‌جا خرج نکرد و به ناهلش نداد، مگر اینکه از قدردانی آنان محروم گشت و خیر و نفعش به دیگری رسید و اگر هم در میان آنان کسی باشد که با وی اظهار دوستی و قدردانی کند آن در حقیقت چاپلوسی و دروغ است.

۱۳. **رسول الله ﷺ: يُؤْتِي بَوَالٍ نَقَصَ مِنَ الْحَدِّ سَوَاطٍ فَيَقُولُ: رَبِّ رَحْمَةً لِعِبَادِكَ، فَيَقَالُ لَهُ: أَنْتَ أَرْحَمُ بِهِمْ مِنِّي؟! فَيُؤْمَرُ بِهِ إِلَى النَّارِ، وَ يُؤْتِي بَمَنْ زَادَ سَوَاطٍ فَيَقُولُ: لِيَنْتَهُوا عَنْ مَعَاصِيكَ! فَيُؤْمَرُ بِهِ إِلَى النَّارِ.** (عوالي اللئالي العزیزة فی الأحادیث الدینیة، ج ۲، ص ۱۵۳/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۸، ص ۳۷)

پیامبر خدا ﷺ: (در روز قیامت) حاکمی را که یک تازیانه از حد کاسته است می‌آورند. او می‌گوید: پروردگارا! از روی دلسوزی به بندگان این کار را کردم. خداوند به او می‌فرماید: آیا تو به آنان از من دلسوزتری؟!

و قلبی واله او را میخواندند هرچه میخواستند بدیشان میرسید و هر فاسدی از امور ایشان اصلاح میشد.

۱۶. رسول الله ﷺ: مَنْ بَاعَ دَاراً ثُمَّ لَمْ يَجْعَلْ ثَمَنَهَا فِي مِثْلِهَا لَمْ يُبَارَكْ لَهُ فِيهَا. (میزان الحکمة، ج ۲، ص ۱۳۲۷ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۵۸۴)

پیامبر خدا ﷺ: هرکه خانه‌ای بفروشد و با پول آن خانه‌ای مانند آن نخرد، مالش برکت نمی‌یابد.

رسول الله ﷺ: مَنْ بَاعَ مِنْكُمْ دَاراً أَوْ عَقَاراً فَلْيَعْلَمْ أَنَّهُ مَالٌ قَمَرٌ أَنْ لَا يُبَارَكَ لَهُ فِيهِ إِلَّا أَنْ يَجْعَلَهُ فِي مِثْلِهِ. (میزان الحکمة، ج ۵، ص ۳۴۰ / کنز العمال، ج ۴، ص ۸۶)

رسول خدا ﷺ: هریک از شما منزلی یا ملکی بفروشد بداند که پول آن سزاوار برکت نیست، مگر اینکه صرف خرید همانند آن شود.

۱۷. رسول الله ﷺ: إِذَا تَلَّاقَيْتُمْ فِتْلَاقًا بِالتَّسْلِيمِ وَالتَّصْفِيحِ، وَإِذَا تَفَرَّقْتُمْ فَتَفَرَّقُوا بِالْإِسْتِغْفَارِ. (الأمالي للطوسي، ص ۲۱۵ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۸۹)

رسول خدا ﷺ: هرگاه به هم برخوردید با سلام کردن و دست دادن دیدار کنید و چون جدا شدید، با آمرزش خواهی از هم جدا شوید.

۱۸. رسول الله ﷺ: وَجَدْتُ الْحَسَنَةَ نُورًا فِي الْقَلْبِ. (میزان الحکمة، ج ۳، ص ۱۱۴ / کنز العمال، ج ۱۶، ص ۱۱۰)

پیامبر خدا ﷺ: نیکی را نور دل و آرایه رخسار و نیروی کار یافتیم و گناه را سیاهی دل و سستی در کار و زشتی چهره.

۱۹. رسول الله ﷺ: اتَّخِذُوا الْأَهْلَ فَإِنَّهُ أَرْزُقُ لَكُمْ. (قرب الإسناد، ص ۲۰ / الکافی، ج ۵، ص ۳۲۹)

پیامبر خدا ﷺ: زن بگیرید؛ زیرا که ازدواج کردن روزی شما را بیشتر کند.

۲۰. الإمام علي عليه السلام: وَمِنْ أَدْبِهِ أَيْ الْمَرْءُ أَنْ لَا يَتْرُكَ مَا لَا يُدَّ لَهُ مِنْهُ. (كشف الغمة في معرفة الأنمة، ج ۲، ص ۳۴۸ / حلية الأبرار في أحوال محمد و آله الأطهار عليهم السلام، ج ۴، ص ۵۹۸)

امام علی علیه السلام: از ادب آدمی است که آنچه را که حتماً باید انجام دهد ترک نکند.

۲۱. الإمام علي عليه السلام: فِي صِفَةِ الْمُتَّقِينَ: يُصْبِحُ وَشُغْلُهُ الذِّكْرُ، وَيُمِيسِي وَهُمُ الشُّكْرُ. (کتاب سلیم بن قیس الهلالي، ج ۲، ص ۸۵۱ / التمهيد، ص ۷۲)

امام علی علیه السلام در وصف پرهیزگاران، می‌فرماید: صبح را آغاز می‌کند درحالی که کارش یاد خداست، و شب را می‌آغازد درحالی که هم و غمش شکر خداست.

۲۲. الإمام علي عليه السلام: كُلَّمَا ارْتَفَعَتْ رُتْبَةُ اللَّيْمِ تَقَصَّ النَّاسُ عِنْدَهُ، وَالْكَرِيمُ ضِدُّ ذَلِكَ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۳۹۶ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۵۳۴)

امام علی علیه السلام: هرچه مقام فرومایه بالاتر رود، مردم در نظر او پست‌تر می‌شوند و شخص بزرگوار عکس این است.

۲۳. الامام علي عليه السلام: لِرَجُلٍ ذَكَرَ أَنَّ بِلَالاً جَعَلَ يَلْحَنُ فِي كَلَامِهِ، وَمَاذَا يَضُرُّ بِلَالاً لِحْنُهُ فِي كَلَامِهِ إِذَا كَانَتْ أَفْعَالُهُ مَقُومَةً أَحْسَنَ تَقْوِيمٍ مُهَذَّبَةٍ أَحْسَنَ تَهْذِيبٍ؟! (التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۹۰ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۰۲)

امام علی علیه السلام به مردی که گفت بلال خوب کلمات را ادا نمیکند: بلال را چه زبان که در گفتارش، لحن و خطا باشد، اما اعمالش کاملاً درست و پیراسته باشد؟

رسول الله ﷺ: إِنَّ الرَّجُلَ الْأَعْجَمِيَّ مِنْ أُمَّتِي لَيَقْرَأُ الْقُرْآنَ بَعَجَمِيَّةٍ، فَتَرْفَعُهُ الْمَلَائِكَةُ عَلَى عَرَبِيَّةٍ. (الکافی، ج ۲، ص ۶۱۹ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۶ / وسائل الشيعة، ج ۶، ص ۲۲۱)

پیامبر خدا ﷺ: همانا مرد غیرعرب از امت من قرآن را با زبان خودش می‌خواند و فرشتگان آن را به زبان عربی (به پیشگاه خدا) بالا می‌برند.

۲۴. رسول الله ﷺ: الْخَلْفُ أَنْ يَعِدَ الرَّجُلُ وَفِي نَيْتِهِ أَنْ لَا يَفِي. (نهج الفصاحة، ص ۶۵۷ / میزان الحکمة، ج ۱۳، ص ۲۵۱ / کنز العمال، ج ۳، ص ۳۴۷)

رسول خدا ﷺ: خلف وعده حتی آنجاست که مرد وعده کند و در دل دارد که وفا نکند.

۲۵. الإمام الباقر عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ أَعْطَى الْمُؤْمِنَ ثَلَاثَ خِصَالٍ: الْعَرَفِي الدُّنْيَا وَفِي دِينِهِ، وَالْقَلَجُ فِي الْآخِرَةِ، وَالمَهَابَةُ فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ. (الکافی، ج ۸، ص ۲۳۴ / الخصال، ج ۱، ص ۱۳۹)

امام باقر علیه السلام: خداوند سه خصلت به مؤمن عطا فرموده است: عزت در دنیا و در دینش، رستگاری در آخرت و شکوه و ابهت در دل‌های مردمان.

۲۶. الإمام الكاظم عليه السلام: لَمَّا سُئِلَ فِي قَوْلِهِ: «إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا»: صَلَاةُ اللَّهِ رَحْمَةً مِنَ اللَّهِ، وَصَلَاةُ الْمَلَائِكَةِ تَرْكِيئَةٌ مِنْهُمْ لَهُ، وَصَلَاةُ

الْمُؤْمِنِينَ دُعَاءُ مِنْهُمْ لَهُ. (ثواب الأعمال وعقاب الأعمال، ص ۱۵۶/ جامع الأخبار للشعيري، ص ۶۲)

از امام کاظم علیه السلام درباره معنای درود خدا و فرشتگان و مؤمنان در آیه «خدا و فرشتگان او بر پیامبر درود می فرستند ای کسانی که ایمان آورده اید بر او درود فرستید و به فرمانش به خوبی گردن نهید» سؤال شد، فرمود: درود فرستادن خدا نوعی رحمت از جانب اوست و درود فرشتگان ستایشی است از آنان نسبت به رسول خداست و درود مؤمنان دعایی است از آن ها برای پیامبر ص.

۲۷. الإمام علي عليه السلام: الْمَالُ يَكْرِمُ صَاحِبَهُ مَا بَدَلَهُ، وَيُهِينُهُ مَا بَخَلَ بِهِ. (تصنيف غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۷۸)

امام علی علیه السلام: مال و ثروت صاحب خود را تا زمانی که آن را بذل و بخشش کند، گرامی می گرداند و هرگاه بخل ورزد خوارش می سازد. الإمام علي عليه السلام: الْمَالُ لَا يَنْفَعُكَ حَتَّى يُفَارِقَكَ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۲۸/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۷۷)

امام علی علیه السلام: دارایی تو را سود نرساند، مگر آن گاه که از تو جدا شود.

۲۸. رسول الله صلى الله عليه وآله: لَمَّا مَرَّ بِقَبْرِ دُفْنٍ فِيهِ بِالْأَمْسِ إِنْسَانٌ وَ أَهْلُهُ يَبْكُونَ : لَرَكَّتَانِ خَفِيفَتَانِ مِمَّا تَحْتَمِرُونَ أَحَبُّ إِلَيَّ صَاحِبِ هَذَا الْقَبْرِ مِنْ دُنْيَاكُمْ كُلِّهَا. (مجموعه ورام، ج ۲، ص ۲۲۵/ كنز العمال، ج ۷، ص ۷۷۰)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله بر گوری گذشت که روز قبل شخصی در آن دفن شده بود و خانواده اش می گریستند. فرمود: دو رکعت نماز سبکی که به نظر شما نمی آید، برای صاحب این گور دوست داشتنی تر از همه دنیای شماست.

۲۹. الإمام الصادق عليه السلام: الرَّؤْيَا عَلَى ثَلَاثَةِ وُجُوهِ: بِشَارَةٌ مِنَ اللَّهِ لِلْمُؤْمِنِ، وَ تَحْذِيرٌ مِنَ الشَّيْطَانِ، وَ أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ. (الكافي، ج ۸، ص ۹۰/ مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۲۵، ص ۲۰۵)

امام صادق علیه السلام: رؤیا سه گونه است: نویدی از جانب خدا به مؤمن، ترسی که شیطان می افکند و خواب های آشفته. رسول الله صلى الله عليه وآله: الرَّؤْيَا ثَلَاثَةٌ: بُشْرَى مِنَ اللَّهِ، وَ تَحْذِيرٌ مِنَ الشَّيْطَانِ، وَالَّذِي يُحَدِّثُ بِهِ الْإِنْسَانُ نَفْسَهُ قَبْرَاهُ فِي مَنَامِهِ. (دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۷۸/ عوالي اللئالی العزیزیه فی الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۷۹)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: رؤیا سه گونه است: بشارتی از جانب خدا؛ غمی که شیطان به وجود می آورد؛ و گفت و گوهای درونی انسان با خویشتن که آن ها را در خواب می بیند.

۳۰. الإمام علي عليه السلام: اتَّقُوا مَنْ تُبْغِضُهُ قُلُوبُكُمْ. (الدرة الباهرة من الأصداف الطاهرة، ص ۱۹/ بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۱۹۸)

امام علی علیه السلام: از کسی که دل هایتان او را ناخوش دارد بپرهیزید.

۳۱. رسول الله صلى الله عليه وآله: عَلَى الْيَدِ مَا أَخَذَتْ حَتَّى تُؤَدِّيَهُ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۱۲۱/ نهج الحق و كشف الصدق، ص ۴۵۶)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: دست هر چه می ستاند، ضامن برگرداندن آن است.

۳۲. رسول الله صلى الله عليه وآله: الْوَلِيْمَةُ أَوَّلُ يَوْمٍ حَقٌّ، وَالثَّانِي مَعْرُوفٌ، وَ مَا زَادَ رِيَاءً وَ سُمْعَةً. (الكافي، ج ۵، ص ۳۶۸/ الجعفریات، ص ۱۶۴)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: ولیمه دادن روز اول حق است و روز دوم احسان؛ از دو روز که گذشت خودنمایی و شهرت طلبی است.

۳۳. رسول الله صلى الله عليه وآله: إِنْ كَانَ فِي شَيْءٍ شَوْمٌ فِيهِ اللِّسَانُ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۱۶/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۷۵)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: اگر در چیزی شومی وجود داشته باشد، در زبان است. رسول الله صلى الله عليه وآله: لَمَّا سئلَ عَنِ الشَّوْمِ : سُوءُ الْخُلُقِ. (إرشاد القلوب إلى الصواب للدليمي، ج ۱، ص ۱۳۴/ بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۳۹۳)

از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله سؤال شد: چه چیز شوم است؟ فرمود: بدخوبی. رسول الله صلى الله عليه وآله: الرَّفْقُ يُمْنٌ، وَ الْخُرْقُ شَوْمٌ. (الزهد، ص ۲۹/ الغارات، ج ۱، ص ۱۲۷)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: نرمی با میمنت است و تندخوبی شوم.

۳۴. الإمام علي عليه السلام: بِقَدْرِ اللَّذَّةِ يَكُونُ التَّغْصِصُ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۱۸۷/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۰۰)

امام علی علیه السلام: به اندازه هر لذتی، اندوهی است.

۳۵. الإمام الصادق عليه السلام: وَقَدْ سَأَلَهُ زَنْدِيقٌ: أَوَلَيْسَ تُوَزَنُ الْأَعْمَالُ؟ لَا، إِنَّ الْأَعْمَالَ لَيْسَتْ بِأَجْسَامٍ، وَإِنَّمَا هِيَ صِفَةٌ مَاعْمَلُوا. (الإحتجاج على أهل اللجاج للطبرسي، ج ۲، ص ۳۵۱/ نوادر الأخبار فيما يتعلق بأصول الدين للفيض، ص ۳۴۲)

امام صادق علیه السلام در پاسخ به سؤال زندیقی که پرسید: آیا نه اینکه اعمال وزن می شوند؟ فرمود: نه؛ اعمال جسم نیستند، بلکه در حقیقت صفت کاری است که مردم انجام می دهند.

۳۶. الإمام علي عليه السلام: لَا تَضَعُوا مَنْ رَفَعْتَهُ التَّقْوَى، وَ لَا تَرْفَعُوا مَنْ رَفَعْتَهُ الدُّنْيَا. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۲۸۴/ عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۵۱۸)

امام علی علیه السلام: کسی را که تقوی بلند مرتبه اش ساخته است، پست و حقیر مشمارید و کسی را که دنیا او را بالا برده است، بلندمرتبه ندانید.

۳۷. الإمام علي عليه السلام: كُونُوا بِقَبُولِ الْعَمَلِ أَشَدَّ اهْتِمَاماً مِنْكُمْ بِالْعَمَلِ.
(مجموعه ورام، ج ۱، ص ۶۴ / كنز العمال، ج ۳، ص ۶۹۷)

امام علی علیه السلام: به پذیرفته شدن عمل بیشتر اهتمام ورزید، تا به خود عمل؛ زیرا عملی که با تقوا همراه باشد، هرگز کم نیست، چگونه کم باشد عملی که پذیرفته می شود!

۳۸. الإمام علي عليه السلام: حَرَامٌ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُتَوَلِّهِ بِالدُّنْيَا أَنْ تَسْكُنَهُ
التَّقْوَى. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ۲۳۳ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۵۰)

امام علی علیه السلام: جای گرفتن تقوا در دلی که شیفته دنیا باشد، حرام است.

۳۹. الامام علي عليه السلام: مَنْ أَغْبَنُ مِمَّنْ بَاعَ اللَّهَ سَبْحَانَهُ بَغِيرِهِ!
(عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۴۳۲ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۵۹۵)

امام علی علیه السلام: کیست مغبون تر از کسی که خدا پاک را به دیگری فروشد؟

۴۰. رُوِيَ أَنَّهُ تَعَالَى أَوْحَى إِلَى دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا لِي أَرَاكَ مُتَنَبِّذاً؟ قَالَ: أَغَيَّبَنِي الْخَلِيقَةُ فَيْك. قَالَ: فَمَاذَا تُرِيدُ؟ قَالَ: مَحَبَّتَكَ. قَالَ: فَإِنْ مَحَبَّتِي التَّجَاوُزُ عَنْ عِبَادِي، فَإِذَا رَأَيْتَ لِي مُرِيداً فَكُنْ لَهُ خَادِماً.
(إثبات الوصية، ص ۷۱ / مستدرک الوسائل و مستنبط الوسائل، ج ۱۲، ص ۴۲۸)

روایت شده است که خدا تعالی به داود علیه السلام وحی فرمود که: چه شده است که تو را گوشه گیر می بینم؟ داود عرض کرد: بندگان در راه تو مرا خسته کرده اند. فرمود: چه می خواهی؟ عرض کرد: محبت تو را. فرمود: محبت من به این است که از بندگانم درگذری و اگر دیدی کسی خواستار من است، او را خدمت کنی.

چهل حدیث ۴۸

۱. عَنْهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ لَا يَرْضَى عَبْدٌ عَنِ اللَّهِ فِيمَا أَحَبَّ أَوْ كَرِهَ إِلَّا كَانَ خَيْرًا لَهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۶۰ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۳ / مسكن الفؤاد عند فقد الأحبة والأولاد، ص ۸۸)

هیچ بنده‌ای در پیشامدهای خوشایند و ناخوشایند از خدا خرسند نباشد مگر آن که برایش خیر باشد.

۲. الإمام علي عليه السلام: مِنَ الشَّقَاءِ فَسَادُ النَّيَّةِ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۴۷۰ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۸۲۲)

امام علی علیه السلام: بدسگالی، از نشانه‌های بدبختی است.

۳. رسول الله صلى الله عليه وآله: مَنْ كَثُرَ عَفْوُهُ مَدَّ فِي عُمرِهِ. (كنز الفوائد، ج ۱، ص ۱۳۵ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۸۴ / بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۳۵۹)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر که برگزشت باشد، عمرش دراز شود.

رسول الله صلى الله عليه وآله: عَفْوُ الْمُلُوكِ بَقَاءُ الْمُلْكِ. (بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۱۶۸ / ربيع الأبرار و نصوص الأخبار، ج ۲، ص ۱۰۶)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: گذشت پادشاهان را پاینده‌تر می‌کند.

۴. الإمام علي عليه السلام: التَّسَهُّلُ يُدْرِي الْأَرْزَاقَ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۳۰ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۴۷)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: آسانگیری روزی‌ها را سرازیر می‌کند.

۵. رسول الله صلى الله عليه وآله: كَفَى بِالْمَرْءِ مِنَ الْإِثْمِ أَنْ يُشَارَ إِلَيْهِ بِالْأَصَابِعِ. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَإِنْ كَانَ خَيْرًا؟ قَالَ: وَإِنْ كَانَ خَيْرًا فَهُوَ شَرٌّ لَهُ، إِلَّا مَنْ رَحِمَهُ اللَّهُ. (ميزان الحکمة، ج ۶، ص ۷۹ / كنز العمال، ج ۳، ص ۱۵۷)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: آدمی را همین گناه بس که انگشت‌نما شود. (اصحاب) عرض کردند: ای رسول خدا، اگرچه به خوبی و خوش‌نامی باشد؟ فرمود: اگر به خوبی باشد باز برای او شر است مگر آنکه خدا به او رحم کند و اگر به بدی باشد بدتر است.

۶. في الدعاء: اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى مَا جَرَى بِهِ قَضَاؤُكَ فِي أَوَّلِيَّائِكَ ... بَعْدَ أَنْ شَرِطْتَ عَلَيْهِمُ التَّوَهُدَ ... فَشَرَّطُوا لَكَ ذَلِكَ وَ عَلِمْتَ مِنْهُمْ الْوَفَاءَ بِهِ فَقَبِلْتَهُمْ ... أَهْبَطْتَ عَلَيْهِمْ مَلَائِكَتَكَ وَ كَرَّمْتَهُمْ بِوَحْيِكَ وَ رَفَعْتَهُمْ بِعِلْمِكَ . (المزار الكبير، ص ۵۷۴ / إقبال الأعمال، ج ۱، ص ۲۹۵ / جمال الأسبوع بكمال العمل المشروع، ص ۵۳۳)

در دعای ندبه آمده است: بارالها! حمد و سپاس تو را بر آنچه از قضای خود بر دوستان جایی ساختی... پس از آن که با ایشان شرط زهد گذاشتی... و آنان آن شرط را از تو پذیرفتند، و دانستی که به آن شرط وفا می‌کنند، پس آنان را پذیرا شدی... و فرشتگان خود را بر ایشان فرو فرستادی و با وحی خود گرامیشان داشتی و از دانش خود عطایشان کردی.

۷. رسول الله صلى الله عليه وآله: تَرَكُ الدُّعَاءِ مَعْصِيَةٌ. (مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۲۰ / ميزان الحکمة، ج ۴، ص ۱۴)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: ترک دعا گناه است.

۸. رسول الله صلى الله عليه وآله: إِنْ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى حَدَّ لَكُمْ حُدُودًا فَلَا تَتَعَدَّوْهَا ... وَ عَقَا لَكُمْ عَنْ أَشْيَاءَ رَحْمَةً مِنْهُ مِنْ غَيْرِ نِسْيَانٍ فَلَا تَكْفُوهَا. (الأمالي للطوسي، ص ۵۱۱ / بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۶۷)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: خدای تبارک و تعالی شما حدودی را معین کرده است و شما از آن حدود فراتر نروید... و چیزهایی را هم از روی رحمت و مهربانی، نه این که فراموش کرده باشد، بر شما بخشیده است؛ پس برای دانستن آن‌ها خود را به زحمت و تکلف میندازید.

۹. إبليس لموسى عليه السلام: إِذَا هَمَمْتَ بِصَدَقَةٍ فَاْمُضِهَا، وَ إِذَا هَمَّ الْعَبْدُ بِصَدَقَةٍ كُنْتُ صَاحِبَهُ دُونَ أَصْحَابِي حَتَّى أَحُولَ بَيْنَهُ وَ بَيْنَهَا. (التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۱۰۵ / الأمالي للمفيد، ۱۵۷ / قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۱۵۳ / بحار الأنوار، ج ۱۳، ص ۳۵۰)

ابلیس به موسی علیه السلام گفت: هرگاه تصمیم گرفتی صدقه‌ای بدهی، آن را بپرداز و هرگاه بنده بخواهد صدقه‌ای بدهد، خود من، و نه یارانم، همراه او می‌شوم تا مانع صدقه‌دادن وی شوم.

۱۰. الإمام علي عليه السلام: لَيْسَ لَكَ بِأَخٍ مِنْ أَحْتَجَّتْ إِلَى مُدَارَاتِهِ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۴۱۱ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۵۵۹)

امام علی علیه السلام: کسی که نیازمند مدارا کردن با او باشی برادر تو نیست.

۱۱. الامام علي عليه السلام: الصَّلَاةُ الْخَمْسُ كَقَارَةٍ لِمَا يَنْتَهَنَ وَ هِيَ الَّتِي قَالَ اللَّهُ: ﴿إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ﴾. (دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۱۱۳ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۳، ص ۱۵)

امام علی علیه السلام: نمازهای پنج‌گانه، گناهی را که در فاصله آن‌ها مرتکب شوی به شرط آنکه از گناهان کبیره دوری کنی، می‌پوشاند و همین نمازهاست که خداوند فرموده است: «همانا خوبی‌ها، بدی‌ها را از بین می‌برد».

۱۲. لُقْمَانُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا بُنَيَّ لَا تَقْرَبْ فَيْكُونَ أَبْعَدَ لَكَ، وَلَا تَبْعُدْ فُتْهَانَ، كُلُّ دَابَّةٍ تُحِبُّ مِثْلَهَا وَابْنُ آدَمَ لَا يُحِبُّ مِثْلَهُ! (الكافي، ج ۲، ص ۶۴۲ / قصص الأنبياء عليهم السلام، ص ۱۹۱)

لقمان علیه السلام: فرزندم نزدیک مشو که از تو دورتر می شوند و دور مشو که خوار می شوی. هر جنبنده ای همتای خود را دوست دارد، مگر آدمیزاد که همتای خویش را دوست نمی دارد!

۱۳. رسول الله ﷺ: مَنْ شَهَرَ سَيْفَهُ فَدَمَهُ هَذَرٌ. (الجعفریات، ص ۸۳ / النوادر للراوندي، ص ۳۳ / نزهة الناظر في الجمع بين الأشباه والنظائر، ص ۱۶۰)

پیامبر خدا ﷺ: هرکس شمشیر بکشد خونس هدر است.

۱۴. رسول الله ﷺ: لِرَجُلٍ يُرِيدُ الْجِهَادَ وَأُمُّهُ تَمْنَعُهُ: عِنْدَ أُمِّكَ قَرَرٌ، وَإِنَّ لَكَ مِنَ الْأَجْرِ عِنْدَهَا مِثْلَ مَا لَكَ فِي الْجِهَادِ. (میزان الحکمة، ج ۴، ص ۳۶۷ / کنز العمال، ج ۵، ص ۸۶۲)

پیامبر خدا ﷺ به مردی که می خواست در جهاد شرکت کند اما مادرش مانع او می شد: پیش مادرت بمان، با بودن در نزد او مانند همان اجری را داری که با شرکت در جهاد به دست می آوری.

۱۵. رسول الله ﷺ: كُلُّ بَيْتٍ لَا يَدْخُلُ فِيهِ الضَّيْفُ لَا تَدْخُلُهُ الْمَلَائِكَةُ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۳۶ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۶، ص ۲۵۸)

پیامبر خدا ﷺ: هر خانه ای که مهمان به آن وارد نشود، فرشتگان واردش نمی شوند.

الإمام علي عليه السلام: لَمَّا رُئِيَ حَزِينًا فَسُئِلَ عَنْ عِلَّتِهِ: لَسِبِعِ أَتَتْ لَمْ يَضِفْ إِلَيْنَا ضَيْفٌ. (مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۲، ص ۷۳ / بحار الأنوار، ج ۴۱، ص ۲۸)

روزی امام علی علیه السلام را غمگین یافتند. علت را جویا شدند. فرمود: چون هفت روز است که مهمانی بر ما وارد نشده است.

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ: دُعِيَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَى طَعَامٍ فَلَمَّا دَخَلَ مَنْزِلَ الرَّجُلِ نَظَرَ إِلَى دَجَاجَةٍ فَوْقَ حَائِطٍ قَدْ بَاضَتْ فَتَقَعُ التَّبِضَةُ عَلَى وَتَدِي فِي حَائِطٍ فَتَبْتَثُ عَلَيْهِ وَلَمْ تَسْقُطْ وَلَمْ تَنْكَسِرْ فَتَعَجَّبَ النَّبِيُّ ﷺ مِنْهَا فَقَالَ لَهُ الرَّجُلُ أَعْجَبْتَ مِنْ هَذِهِ التَّبِضَةِ فَوَ الَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا رُزِقْتُ شَيْئًا قَطُّ فَتَهَضَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَلَمْ يَأْكُلْ مِنْ طَعَامِهِ شَيْئًا وَ قَالَ مَنْ لَمْ يُرْزَأْ فَمَا لِلَّهِ فِيهِ مِنْ حَاجَةٍ ... (الكافي، ج ۲، ص ۲۵۶ / حلية الأبرار في أحوال محمد وآله الأطهار عليهم السلام، ج ۱، ص ۳۸۰ / مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۹، ص ۳۳۷)

امام صادق علیه السلام فرمود: پیامبر ﷺ را به غذایی دعوت کردند. چون به خانه ایشان وارد شد دید که مرغی که بر دیوار حیاط بود تخمی گذاشت، تخم بر طنابی افتاد و غلتید و به زمین رسید بدون اینکه

بشکند. پیامبر ﷺ تعجب کرد. صاحبخانه گفت تعجب کردید؟ بخدای که تو را به رسالت برگزید هیچ بدی به من نمی رسد. رسول خدا ﷺ برخواست و از غذای ایشان نخورد و گفت کسی که آفتی به او نمی رسد شایسته دوستی نیست.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّهُ لَيَكُونُ لِلْعَبْدِ مَنْزِلَةٌ عِنْدَ اللَّهِ فَمَا يَنَالُهَا إِلَّا بِأَحَدِي الْخَصْلَتَيْنِ إِمَّا بِذَهَابِ مَالِهِ أَوْ بِبِلْيَةٍ فِي جَسَدِهِ ... (الكافي، ج ۲، ص ۲۵۷ / جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۱۴ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۹۸)

امام صادق علیه السلام: بنده مقامی نزد خدا دارد که به آن نمی رسد جز با اینکه مالش برود یا بدنش بلایی ببیند.

۱۶. المحاسن، قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ: مَا مِنْ أَمْرٍ يَخْتَلِفُ فِيهِ اثْنَانِ إِلَّا وَ لَهُ أَصْلٌ فِي كِتَابِ اللَّهِ لَكِنْ لَا تَلْعَلُ عَقُولُ الرَّجَالِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۶۸ / الكافي، ج ۱، ص ۶۰ / تهذيب الأحكام، ج ۹، ص ۳۵۷)

امام صادق علیه السلام: هیچ چیز نیست که دو نفر در آن مختلف باشند جز اینکه درستش در کتاب خدا هست اما عقول آدمیان نمی رسد.

۱۷. رسول الله ﷺ: أَفْسِسَ السَّلَامَ يَكْثُرُ خَيْرٌ بَيْتِكَ. (الخصال، ج ۱، ص ۱۸۱ / وسائل الشيعة، ج ۱، ص ۴۸۹)

پیامبر خدا ﷺ: سلام را رواج ده تا خیر و برکت خانه ات زیاد شود.

الإمام علي عليه السلام: لِكُلِّ دَاخِلٍ ذَهْنَةٌ، فَاذْهَبُوا بِالسَّلَامِ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۴۰۲ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۵۴)

امام علی علیه السلام: هر واردشونده ای سرگشته است. پس آغاز به سلام کنید.

رسول الله ﷺ: إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ بَيْتَهُ فَلْيُسَلِّمْ؛ فَإِنَّهُ يَنْزِلُ الْبَرَكَةُ، وَ تُؤْنَسُ الْمَلَائِكَةُ. (علل الشرائع، ج ۲، ص ۵۸۳ / وسائل الشيعة، ج ۵، ص ۳۱۹)

پیامبر خدا ﷺ: هرگاه یکی از شما وارد خانه خود شد، سلام کند؛ زیرا سلام بر آن برکت فرود می آورد و فرشتگان با او انس می گیرند.

۱۸. الإمام زين العابدين عليه السلام: نَعُوذُ بِاللَّهِ مِمَّنْ يَرْتَكِبُ فِي يَوْمٍ وَاحِدٍ عَشْرَ سَيِّئَاتٍ، وَ لَا تَكُونُ لَهُ حَسَنَةٌ وَاحِدَةٌ، فَتَغْلِبَ حَسَنَاتِهِ سَيِّئَاتُهُ. (معاني الأخبار، ص ۲۴۸ / وسائل الشيعة، ج ۱۶، ص ۱۰۳ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۲، ص ۵۰۴)

درباره آیه «هر که خوبی کند ده برابر مانند آن پاداش ببیند...» فرمود: کسی که یک خوبی انجام دهد، ده خوبی برایش منظور شود و هرکه یک بدی انجام دهد، برایش همان یکی نوشته می شود. به خدا پناه می بریم از کسی که در یک روز ده گناه مرتکب می شود اما یک خوبی هم انجام نمی دهد تا خوبی هایش بر بدی هایش غالب گردد.

۱۹. رسول الله ﷺ: زَوْجُوا أَيَّامَكُمْ فَإِنَّ اللَّهَ يُحْسِنُ لَهُمْ فِي أَخْلَاقِهِمْ وَ يُوسِّعُ لَهُمْ فِي أَرْزَاقِهِمْ وَيَرْيِذُهُمْ فِي مُرَوَّاتِهِمْ. (النوادر للراوندي، ص ۳۶ / بحار الأنوار، ج ۱۰۰، ص ۲۲۲)

پیامبر خدا ﷺ: مردان عزب خود را زن دهید؛ زیرا با این کار خداوند اخلاق آنان را نیکو می گرداند و روزی هایشان را زیاد می کند و بر جوانمردی های آنان می افزاید.

۲۰. رسول الله ﷺ: مَنْ سَبَقَ إِلَى مَا لَمْ يَسْبِقْ إِلَيْهِ مُسْلِمٌ فَهُوَ لَهُ. (عوالي اللئالی العزیزیه فی الأحادیث الدینیة، ج ۳، ص ۴۸۰ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۷، ص ۱۱۱)

رسول خدا ﷺ: هر که زودتر سراغ چیزی برود که مسلمانی قبلاً سراغ آن نرفته، آن چیز از آن اوست.

۲۱. الإمام زين العابدين عليه السلام: أَمَا حَقُّ الصَّاحِبِ: فَأَمَّ تَصَحُّبَهُ بِالتَّفَضُّلِ وَالْإِنْصَافِ وَتَكْرِمِهِ كَمَا يَكْرِمُكَ، وَلَا تَدْعُهُ يَسْبِقُ إِلَى مَكْرَمَةٍ، فَإِنْ سَبَقَ كَأَفَاتِهِ، وَتَوَدَّه كَمَا يُوَدِّكَ. (تحف العقول، ص ۲۶۷ / من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۶۲۳ / الأمالي للصدوق، ص ۳۷۳ / الخصال، ج ۲، ص ۵۶۹)

امام سجاد علیه السلام: حق همنشین این است که با او به فضل و انصاف رفتار کنی و به اندازه ای که احترامت می کند، احترامش کنی. اجازه ندهی در هیچ بخششی پیش دستی کند و اگر پیش دستی کرد جبران کنی، همان قدر که دوستت دارد دوستش بداری، اگر تصمیم به گناهی گرفت او را از آن باز داری، برای او مایه رحمت و مهر باش و باعث عذاب او مباش.

۲۲. الإمام علي عليه السلام: فِي صِفَةِ النَّبِيِّ ﷺ: وَ لَقَدْ كَانَ ﷺ يَأْكُلُ عَلَى الْأَرْضِ، وَ يَجْلِسُ جَلْسَةَ الْعَبْدِ، وَ يَخْصِفُ يَدَيْهِ نَعْلَهُ، وَ يَرْقَعُ يَدِيهِ تَوْبَةً. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۲۲۸ / مكارم الأخلاق، ص ۱۰)

امام علی علیه السلام در وصف پیامبر ص: پیامبر ﷺ روی زمین غذا می خورد و مانند بردگان می نشست و با دست خود کفشش را پینه می زد و شخصاً لباسش را وصله می کرد.

الإمام الصادق عليه السلام: خَطَبَ عَلِيُّ النَّاسِ وَ عَلَيْهِ إِزَارٌ كِرْبَاسٍ غَلِيظٌ مَرْقُوعٌ بِصُوفٍ، فَقِيلَ لَهُ فِي ذَلِكَ، فَقَالَ: يَخْشَعُ الْقَلْبُ وَ يَقْتَدِي بِهِ الْمُؤْمِنُ. (مكارم الأخلاق، ص ۱۱۳ / بحار الأنوار، ج ۷۶، ص ۳۱۲)

امام صادق علیه السلام: علی علیه السلام در حالی که جامه کرباسی درشت و وصله شده با وصله پشمی پوشیده بود، برای مردم خطبه خواند. در این باره به حضرت ایراد گرفته شد. امام فرمود: این جامه، دل را متواضع می کند و مؤمن از آن الگو می گیرد.

۲۳. رسول الله ﷺ: إِنَّ أَعْظَمَ النَّاسِ مَنْزِلَةً عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْشَاهُمْ فِي أَرْضِهِ بِالنَّصِيحَةِ لِخَلْقِهِ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۰۸ / وسائل الشيعة، ج ۱۶، ص ۳۸۲ / هداية الأمة إلى أحكام الأئمة عليهم السلام، ج ۵، ص ۶۰۷)

رسول خدا ﷺ: با منزلت ترین مردم نزد خداوند در روز قیامت، کسی است که در راه خیرخواهی برای خلق او بیش از دیگران قدم بردارد.

۲۴. مكارم الأخلاق، عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام قَالَ إِذَا خِفْتَ أَمْرًا فَافْرَأْ مِائَةَ آيَةٍ مِنَ الْقُرْآنِ مِنْ حَيْثُ شِئْتَ ثُمَّ قُلِ اللَّهُمَّ اكْشِفْ عَنِّي الْبَلَاءَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ. (الكافي، ج ۲، ص ۶۲۱ / مكارم الأخلاق، ص ۳۶۳ / الدعوات للراوندي، ص ۲۱۸)

امام کاظم علیه السلام: چون از چیزی ترسیدی صد آیه از قرآن بخوان سپس بگو خدایا این بلا را از من بگردان.

۲۵. الإمام الصادق عليه السلام: مَا مِنْ قَبْضٍ وَلَا بَسْطٍ إِلَّا وَ لِلَّهِ فِيهِ الْمَنْ وَ الْإِيتِلَاءُ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۷۹ / الكافي، ج ۱، ص ۱۵۲ / التوحيد للصدوق، ص ۳۵۴)

امام صادق علیه السلام: هیچ گرفتگی و گشایشی صورت نمی گیرد مگر آن که خداوند در آن، بخشش و آزمایش در نظر دارد.

۲۶. الإمام علي عليه السلام: ضَلَّ مَنْ اهْتَدَى بِغَيْرِ هُدَى اللَّهِ. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۳۰۹ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۴۲۶)

امام علی علیه السلام: هر که با راهنمایی غیر خدا راه جوید، گمراه شود.

۲۷. الإمام علي عليه السلام: أَفْضَلُ الْمَالِ مَا اسْتَرْقَى بِهِ الْأَحْرَارُ. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۱۱۴ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۹۰)

امام علی علیه السلام: بهترین مال، آن مالی است که به وسیله آن آزادگان به بندگی کشیده شوند.

الإمام علي عليه السلام: أَفْضَلُ الْأَمْوَالِ أَحْسَنُهَا أَثَرًا عَلَيْكَ. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۱۱۷ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۲۰۲)

امام علی علیه السلام: برترین مال ها آن مالی است که اثر نیکوتری بر تو داشته باشد.

۲۸. الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ مَاتَ مِنْ أَوْلِيَانَا وَ شِيعَتِنَا وَ لَمْ يُحْسِنِ الْقُرْآنَ عَلَّمَ فِي قَبْرِهِ لِيَرْفَعَ اللَّهُ فِيهِ دَرَجَتَهُ، فَإِنَّ دَرَجَاتِ الْجَنَّةِ عَلَى قَدَرِ عَدَدِ آيَاتِ الْقُرْآنِ فَيُقَالُ لِقَارِئِ الْقُرْآنِ: اقْرَأْ أَوْ رُقِ. (الكافي، ج ۲، ص ۶۰۶ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۲۹ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۸۷)

امام صادق علیه السلام: هر کس از دوستان و شیعیان ما که بمیرد و قرآن را خوب بلد نباشد، در قبرش قرآن به او آموخته شود تا خداوند به سبب

آن درجه‌اش را بالا برد؛ زیرا درجات بهشت به اندازه شمار آیات قرآن است. پس به قرآن خوان گفته شود: بخوان و بالا رو.

۲۹. رسول‌الله ﷺ: لَا يَحْزَنُ أَحَدُكُمْ أَنْ تُرْفَعَ عَنْهُ الرُّوْيَا، فَإِنَّهُ إِذَا رَسَخَ فِي الْعِلْمِ رُفِعَتْ عَنْهُ الرُّوْيَا. (تحف العقول، ص ۵۰/ بحار الأنوار، ج ۷، ص ۱۵۴)

پیامبر خدا ﷺ: کسی از شما برای اینکه خواب نمی‌بیند غمگین نباشد؛ زیرا هرگاه کسی در دانش راسخ شد خواب‌دیدن از او برداشته می‌شود.

الإمام العسكري عليه السلام: مَنْ أَكْثَرَ الْمَنَامَ رَأَى الْأَحْلَامَ. (الدر المنظم في مناقب الأئمة الهاميم، ص ۷۴۷/ الدرّة الباهرة من الأصداف الطاهرة، ص ۴۶/ بحار الأنوار، ج ۵۸، ص ۱۹۰)

امام عسکری علیه السلام: کسی که زیاد بخوابد خواب‌های آشفته می‌بیند.

۳۰. الإمام علي عليه السلام: لِلْأَخْلَاءِ نَدَامَةٌ إِلَّا الْمُتَّقِينَ. (تفسير القمي، ج ۲، ص ۲۸۷/ البرهان في تفسير القرآن، ج ۴، ص ۸۸۰)

امام علی علیه السلام: دوستان را (از دوستی با یکدیگر) پشیمانی حاصل آید، مگر پرهیزگاران.

۳۱. الإمام علي عليه السلام: مَنْ تَطَيَّبَ أَوْ تَبَيَّطَ فَلْيَأْخُذِ الْبِرَاءَةَ مِنْ وَلِيِّهِ، وَ آلاَ فَهُوَ لَهُ ضَامِنٌ. (الكافي، ج ۷، ص ۳۶۴/ الجعفریات، ص ۱۱۹/ دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۴۱۷/ تهذيب الأحكام، ج ۱۰، ص ۲۳۴)

امام علی علیه السلام: طیب و دامپزشک هنگام مداوای مریض یا دام باید از ولی و صاحب آن‌ها برائت‌نامه (اجازه) بگیرد وگرنه در قبال صدمه‌دیدن یا تلف شدن مال و جان (او ضامن است).

۳۲. الإمام علي عليه السلام: الْغَالِبُ بِالشَّرِّ مَغْلُوبٌ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۵۳۳/ عيون الحكم و المواعظ للثي، ص ۴۴/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۵۸)

امام علی علیه السلام: کسی که از طریق توسل به بدی چیره گردد شکست خورده است.

۳۳. رسول‌الله ﷺ: لَا خَيْرَ فِي الْوَطَنِ إِلَّا مَعَ الْأَمْنِ وَالسُّرُورِ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۷۰/ مكارم الأخلاق، ص ۴۴۲)

پیامبر خدا ﷺ: خیری نیست در وطن مگر با امنیت و شادمانی.

۳۴. الإمام علي عليه السلام: مَا أَمَرَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ بِشَيْءٍ إِلَّا وَأَعَانَ عَلَيْهِ. (غرر الحكم و درر الكلم، ص ۶۸۹/ میزان الحکمة، ج ۱۳، ص ۳۳۰)

امام علی علیه السلام: خداوند سبحان به هیچ چیزی فرمان نداد، مگر اینکه در آن کار (بنده) را کمک کرد.

۳۵. الإمام علي عليه السلام: التَّوَكُّلُ التَّبَرِّي مِنَ الْحَوْلِ وَالْقُوَّةِ، وَانْتِظَارُ مَا يَأْتِي بِهِ الْقَدَرُ. (عيون الحكم و المواعظ للثي، ص ۵۷/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۰۵/ مختصر البصائر، ص ۳۶۳)

امام علی علیه السلام: توکل، بری‌شدن از نیرو و توانایی (خود) است و چشم به راه مقدرات بودن.

۳۶. عُدَّةُ الدَّاعِي، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَا مِنْ قَوْمٍ اجْتَمَعُوا فِي مَجْلِسٍ فَلَمْ يَذْكُرُوا اللَّهَ وَ لَمْ يُصَلُّوا عَلَى نَبِيِّهِمْ إِلَّا كَانَ ذَلِكَ الْمَجْلِسَ حَسْرَةً وَ وَبَالًا عَلَيْهِمْ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۹۷/ الجعفریات، ص ۲۱۵، مكارم الأخلاق، ص ۲۷۵/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۴۶)

رسول خدا ﷺ فرمود: اگر گروهی دور هم جمع شوند ولی یادی از خدا نکنند و درودی بر پیامبرشان نفرستند، آن مجلس برایشان حسرت و وبال است.

۳۷. صَفْوَةُ الصَّفَاتِ، عَنْ عَلِيٍّ عليه السلام قَالَ إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَدْعُو اللَّهَ تَعَالَى بِاسْمِهِ الْأَعْظَمِ فَيُسْتَجَابَ لَكَ فَاقْرَأْ مِنْ أَوَّلِ سُورَةِ الْحَدِيدِ إِلَى قَوْلِهِ وَ هُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ وَ آخِرِ الْحَشْرِ مِنْ قَوْلِهِ لَوْ أَنْزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ ثُمَّ ارْفَعْ يَدَيْكَ وَ قُلْ يَا مَنْ هُوَ هَكَذَا أَسَأَلْتُ بِحَقِّ هَذِهِ الْأَسْمَاءِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ سَلِّ حَاجَتَكَ. (المصباح للكفعمي، ص ۳۰۷/ بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۲۳۱)

امام علی علیه السلام: هرگاه خواستی با اسم اعظم خدات را بخوانی تا مستجاب شود، اول سوره حدید را تا «و هو علیم بذات الصدور» و آخر سوره حشر از «لو انزلنا هذا القرآن» تا آخر بخوان. سپس دست را بلند کن و بگو ای کسی که چینی، بحق این اسماء بر محمد و آل او درود فرست و چین و چنان کن (حاجت را بگو)!

۳۸. الْمَسِيحُ عليه السلام: مَاذَا يُغْنِي عَنِ التَّيِّبِ الْمُظْلِمِ أَنْ يُوَضَعَ السَّرَاجُ فَوْقَ ظَهْرِهِ، وَجَوْفُهُ وَحَشُّ مُظْلِمٌ؟! كَذَلِكَ لَا يُغْنِي عَنْكُمْ أَنْ يَكُونَ نُورُ الْعِلْمِ بِأَفْوَهِكُمْ وَ أَجْوَابُكُمْ مِنْهُ وَحِشَّةٌ مُعْظَلَةٌ! فَاسْرِعُوا إِلَى يُبُوتِكُمْ الْمُظْلِمَةَ فَأَنْسِرُوا فِيهَا. (تحف العقول، ص ۵۰۶/ مجموعة ورام، ج ۱، ص ۱۷۶/ الوافي، ج ۲۶، ص ۲۹۳)

مسیح علیه السلام: خانه تاریک را چه سود که بر بام آن چراغی باشد و درونش وحشتناک و تاریک؟ همچنین، شما را چه سود که روشنای دانش در دهان‌هایتان باشد و درون‌هایتان از آن گریزان و تهی! پس، بشتابید و خانه‌های تاریک خود را روشن سازید.

۳۹. الامام علی علیه السلام عند وداع ابي ذر لما سیرهُ عثمانُ إلى الرَبَدَةِ یا ابا ذر، انک إنما غَضِبْتَ لِله عَرَّوَجْل، فارجُ مَنْ غَضِبْتَ لَهُ، إِنَّ الْقَوْمَ خافُوكَ على دُنيائهم و خِفَتَهُمْ على دينک، فَأَرْحَلُوكَ عَنِ الْفَناءِ وامتَحَنُوكَ بِالْبَلاءِ، ووالله لو كانتِ السماواتُ و الأرضُ على عَبدٍ رَتَقاً ثُمَّ اتَّقَى الله عَرَّوَجْلَ جَعَلَ لَهُ مِنْهَا مَخْرَجاً. (السقيفة و فدک، ص ۷۶ / الکافي، ج ۸، ص ۲۰۷ / نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۱۸۸ / عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ۵۵۳ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۸۰۶)

هنگامی که عثمان ابوذرا را به ریژه تبعید کرد امام علی علیه السلام برای خدا حافظی با او بیرون رفت و به او فرمود: ای اباذر! تو به خاطر خدا خشم گرفتی. پس به همان کسی که از بهر او به خشم آمدی امیدوار باش. این جماعت بر دنیای خویش از تو ترسیدند و تو بر دین خود از آن‌ها ترسیدی. از این رو، تو را از خانه‌ات کوچاندند و به رنج و سختی درافکندند. به خدا سوگند، اگر آسمان‌ها و زمین بر روی بنده‌ای بسته باشد اما این بنده تقوای خدا در پیش گیرد، خداوند برای او برونشوی می‌گشاید. پس، با چیزی جز حق همدم مشو و از چیزی جز باطل مگریز.

۴۰. الإمام الباقر علیه السلام: وَجَدْنَا فِي كِتَابِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ وَ هُوَ عَلَى مَنْبَرِهِ: وَالَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ، مَا أُعْطِيَ مُؤْمِنٌ قَطُّ خَيْرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ إِلَّا بِحُسْنِ ظَنِّهِ بِاللَّهِ، وَ رَجَائِهِ لَهُ، وَ حُسْنِ خُلُقِهِ، وَ الْكَفِّ عَنْ اغْتِيَابِ الْمُؤْمِنِينَ. (الکافي، ج ۲، ص ۷۲ / جامع الأخبار للشعيري، ص ۹۸ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۶ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۴۷)

امام باقر علیه السلام: در کتاب علی علیه السلام خواندیم که پیامبر خدا ﷺ بر منبر فرمود: سوگند به خدا یگانه که هرگز خیر دنیا و آخرت به مؤمنی داده نشده مگر به سبب حسن ظن و امیدواری او به خدا و خوش خویی او و خویشتن داری از غیبت مؤمنان.

الإمام علي عليه السلام: بكَثْرَةِ الصَّمَتِ تَكُونُ الْهَيْبَةُ. (نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۵۰۸ / معدن الجواهر و رياضة الخواطر، ص ۷۲)

امام علی علیه السلام: سکوت بسیار، هیبت می آورد.

الإمام علي عليه السلام: أَصُمْتُ تَسْلَمَ. (تحف العقول، ص ۲۱۸ / الإختصاص، ص ۲۳۲)

امام علی علیه السلام: خاموشی گزین، تا به سلامت منی.

۶. المسيح عليه السلام: لَمَّا قَالَ الْحَوَارِيُّونَ لَهُ: مَا لَكَ تَمْشِي عَلَى الْمَاءِ وَ نَحْنُ لَا نَقْدِرُ عَلَى ذَلِكَ؟! : مَا مَنَرِلَهُ الدِّينَارِ وَ الدَّرْهَمِ عِنْدَكُمْ؟ قَالُوا:

حَسَنَ، قَالَ: لَكِنَّهُمَا عِنْدِي وَ الْمَدَرُ سَوَاءٌ. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۱۵۶ / ميزان الحكمة، ج ۲، ص ۱۱۷۳ / محراب التقوى و البصيرة، ج ۵، ص ۱۸۴)

حواریون حضرت مسیح علیه السلام به آن بزرگوار عرض کردند: چرا تو بر آب راه می روی و ما نمی توانیم؟ حضرت فرمود: به نظر شما درهم و دینار چگونه است؟ عرض کردند: ارزشمند هستند. مسیح علیه السلام فرمود: اما در نظر من ارزش آن ها با گِل یکسان است.

۷. رسول الله صلى الله عليه وآله: الدُّعَاءُ مُخُّ الْعِبَادَةِ، وَ لَا يَهْلِكُ مَعَ الدُّعَاءِ أَحَدٌ.

(الدعوات للراوندي، ص ۱۸ / مجموعه ورام، ج ۲، ص ۲۳۷ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۴۱)

پیامبر خدا ﷺ: دعا مغز (و عصاره) عبادت است و هیچ کس که دعا میکند هلاک نمیشود.

۸. رسول الله صلى الله عليه وآله: إِنَّهُمْ أُمُّرُوا بِأَدْنَى بَقَرَةٍ، وَ لَكِنَّهُمْ لَمَّا شَدُّوا عَلَى

أَنْفُسِهِمْ شَدَّ اللَّهُ عَلَيْهِمْ. (تفسير نور الثقلين، ج ۱، ص ۸۹ / تفسير الرازي، ج ۳، ص ۱۱۶)

پیامبر خدا ﷺ: آنان (بنی اسرائیل) به آوردن يك ماده گاو ساده و معمولی مأمور شدند، اما وقتی بر خودشان سخت گرفتند خدا هم بر آنان سخت گرفت.

۹. ابن عباس: إِنَّ نَفْرًا مِنَ الصَّحَابَةِ حِينَ أُمُّرُوا بِالنَّفَقَةِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

أَتُوا النَّبِيَّ (ص) فَقَالُوا: إِنَّا لَا نَدْرِي مَا هَذِهِ النَّفَقَةُ الَّتِي أُمِّرْنَا بِهَا فِي أَمْوَالِنَا فَمَا نُنْفِقُ مِنْهَا؟ فَأَنْزَلَ اللَّهُ ﴿وَيَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلِ الْعَفْوَ﴾، وَ كَانَ قَبْلَ ذَلِكَ يُنْفِقُ مَالَهُ حَتَّى مَا يَجِدُ مَا يَتَصَدَّقُ بِهِ.

(ميزان الحكمة، ج ۶، ص ۲۳۶ / الميزان في تفسير القرآن، ج ۲، ص ۲۰۰ / الدر المنثور في تفسير بالماثور، ج ۱، ص ۶۰۷)

ابن عباس: هنگامی که فرمان انفاق در راه خدا رسید، گروهی از صحابه نزد پیامبر ﷺ آمدند و عرض کردند: این نفقه ای که فرمان یافته ایم تا از اموال خود بدهیم نمی دانیم چیست؛ چقدر از آن را انفاق کنیم؟ پس خداوند این آیه را نازل فرمود: «از تو می پرسند چه انفاقی کنند، بگو: مازاد را». تا پیش از این آیه پیامبر (ص) از مال خود

چهل حدیث ۴۹

۱. رسول الله صلى الله عليه وآله: إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا ابْتَلَاهُ، فَإِنْ صَبَرَ اجْتَبَاهُ، وَ إِنْ

رَضِيَ اصْطَفَاهُ. (مسكن الفؤاد عند فقد الأخية و الأولاد، ص ۸۴ / بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۱۴۲ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۲، ص ۴۲۷)

پیامبر خدا ﷺ: هرگاه خدا بنده ای را دوست بدارد مبتلایش گرداند؛ اگر صبر کرد او را انتخاب می کند و اگر راضی بود او را برای خود بر میگزیند.

۲. رسول الله صلى الله عليه وآله: مَنْ طَلَبَ الشَّهَادَةَ صَادِقًا أُعْطِيَهَا، وَلَوْ لَمْ تُصْبِهِ.

(عوالي اللئالي العزیزة فی الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۱۰۱ / مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، ج ۸، ص ۱۰۳ / ریاض السالکین فی شرح صحیفه سید الساجدین، ج ۱، ص ۴۱۰)

پیامبر خدا ﷺ: هر که به راستی خواهان شهادت باشد، (ثواب آن) به او داده می شود، هر چند به شهادت نرسد.

۳. رسول الله صلى الله عليه وآله: جَاوَزُوا عَنْ عَشْرَاتِ الْخَاطِئِينَ يَفِيكُمُ اللَّهُ بِذَلِكَ

سُوءَ الْأَقْدَارِ. (مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۲۰ / حکم النبی الأعظم، ج ۴، ص ۴۷۹)

پیامبر خدا ﷺ: از لغزش های خطاکاران درگذرید، تا بدین سبب خداوند شما را از مقدرات ناگوار ننگه دارد.

۴. الإمام الباقر أو الإمام الصادق عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ رَفِيقٌ يُحِبُّ الرَّفْقَ.

(المحاسن، ج ۲، ص ۳۶۱ / الکافی، ج ۲، ص ۱۲۰ / مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۱۷۹)

امام باقر یا امام صادق علیه السلام: همانا خداوند نرمخو و مهربان است و نرمی را دوست دارد.

الإمام الباقر عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ رَفِيقٌ يُحِبُّ الرَّفْقَ وَ يُعْطِي عَلَى

الرَّفْقِ مَا لَا يُعْطِي عَلَى الْغُفْرِ. (الزهد، ص ۲۸ / الکافی، ج ۲، ص ۱۱۹ / وسائل الشیعة، ج ۱۵، ص ۲۶۹ / هداية الأئمة علیهم السلام، ج ۵، ص ۵۴۴)

امام باقر علیه السلام: همانا خدای عزوجل نرمخوست و نرمی را دوست دارد و به سبب نرمی و ملایمت آن می دهد که با درشتی نمی دهد.

۵. الإمام الرضا عليه السلام: إِنَّ الصَّمْتَ يَكْسِبُ الْمَحَبَّةَ. (قرب الإسناد، ص ۳۶۹ /

الکافی، ج ۲، ص ۱۱۳ / تحف العقول، ص ۴۴۲ / الخصال، ج ۱، ص ۱۵۸ / عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۲۵۸)

امام رضا علیه السلام: خاموشی یکی از درهای حکمت است، خاموشی محبت می آورد، خاموشی راهنمای آدمی به هر خیر و خوبی است.

چندان اتفاق می‌کرد که دیگر چیزی پیدا نمی‌کرد تا صدقه بدهد و هیچ غذایی نمی‌خورد، مگر این که از آن مقداری هم صدقه می‌داد.

۱۰. الإمام الصادق (ع): اخْتَبِرُوا إِخْوَانَكُمْ بِخَصَلَتَيْنِ؛ فَإِنْ كَانَتْ فِيهِمْ وَ إِلَّا فَاغْرُبْ ثُمَّ اعْرُبْ ثُمَّ اعْرُبْ: محافظه علی الصلوات فی مواقیتها، و البُرِّ بِالْإِخْوَانِ فِي الْغُسْرِ وَ الْيُسْرِ. (الكافي، ج ۲، ص ۶۷۲/ وسائل الشیعة، ج ۱۲، ص ۱۴۸/ مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، ج ۱۲، ص ۵۸۰) امام صادق (ع): برادران خود را به دو خصلت بیازمایید. اگر آن دو خصلت را داشتند با آنها دوستی کن وگرنه از ایشان دوری کن، دوری کن، دوری کن. (آن دو خصلت این‌هاست): پابندی به خواندن نماز در وقت خود و نیکی کردن به برادران در روزگار سختی و آسایش.

۱۱. رسول الله (ص): إِذَا قَامَ الْعَبْدُ إِلَى الصَّلَاةِ فَكَانَ هَوَاهُ وَقَبْلُهُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى انْصَرَفَ كَيْفَومَ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ. (بحار الأنوار، ج ۸۱، ص ۲۶۱/ مستدرک الوسائل ومستنبط المسائل، ج ۳، ص ۵۹) پیامبر خدا (ص): هرگاه بنده به نماز ایستد و فکر و دلش متوجه خدا تعالی باشد، چون نماز را تمام کند همچون روزی باشد که از مادر متولد شده است.

۱۲. الإمام الصادق (ع) عن آبائه (ع) فِي ذِكْرِ حَدِيثٍ لِيَحْيَى (ع) مَعَ الشَّيْطَانِ: قَالَ يَحْيَى (ع): فَهَلْ ظَنَرْتُ بِي سَاعَةً قَطُّ؟ قَالَ: لَا، وَلَكِنْ فَيْكَ خَصْلَةٌ تُعْجِبُنِي. قَالَ يَحْيَى: فَمَا هِيَ؟ قَالَ: أَنْتَ رَجُلٌ أَكُولٌ. فَيَمْتَنِعُ ذَلِكَ مِنْ بَعْضِ صَلَاتِكَ وَ قِيَامِكَ بِاللَّيْلِ قَالَ يَحْيَى (ع): فَإِنِّي أُعْطِيَ اللَّهَ عَهْدًا أَنِّي لَا أَشْبَعُ مِنَ الطَّعَامِ حَتَّى أَلْقَاهُ. قَالَ لَهُ إِبْلِيسُ: وَأَنَا أُعْطِيَ اللَّهَ عَهْدًا أَنِّي لَا أَنْصَحُ مُسْلِمًا حَتَّى أَلْقَاهُ، ثُمَّ خَرَجَ فَمَا عَادَ إِلَيْهِ بَعْدَ ذَلِكَ. (الأمالي للطوسي، ص ۳۴۰/ مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، ج ۱۰، ص ۲۲۷/ بحار الأنوار، ج ۱۴، ص ۱۷۳/ النور المبین فی قصص الانبیاء و المرسلین للجزائری، ص ۳۹۸)

امام صادق (ع) از پدران بزرگوارش (ع): در گفتگویی میان یحیی (ع) و شیطان، یحیی (ع) گفت: آیا هرگز شده است که لحظه‌ای بر من چیره آیی؟ شیطان گفت: نه، اما در تو خصلتی است که خوشایند من است. یحیی گفت: آن خصلت چیست؟ شیطان گفت: تو مرد پرخوری هستی. هرگاه افطار می‌کنی، آن قدر می‌خوری که دچار سوء هاضمه می‌شوی و این کار تو را از برخی نمازها و شب زنده‌داری‌هایت باز می‌دارد. یحیی (ع) گفت: با خدا عهد می‌بندم که از این پس تا زنده هستم هرگز از غذایی سیر نخورم. ابلیس نیز به او گفت: من هم با خدا عهد می‌بندم که از این پس تا زنده هستم، هرگز مسلمانی را اندرز ندهم. آن‌گاه بیرون رفت و بعد از آن دیگر نزد یحیی بازنگشت.

۱۳. الإمام علي (ع): لَا تُقَاتِلُوهُمْ حَتَّى يَبْدُوَكُمْ، فَإِنَّكُمْ بِحَمْدِ اللَّهِ عَلَى حُجَّةٍ، وَ تَرْكُكُمْ إِيَّاهُمْ حَتَّى يَبْدُوَكُمْ حُجَّةٌ أُخْرَى لَكُمْ عَلَيْهِمْ، إِذَا كَانَتِ الْهَرِيمَةُ يَأْذِنُ اللَّهُ فَلَا تُقَاتِلُوا مُذْبِرًا، وَلَا تُصِيبُوا مُغَوَّرًا، وَلَا تُجْهِزُوا عَلَى جَرِيحٍ، وَلَا تَهَيِّجُوا النِّسَاءَ بِأَذَى وَلَا تَكْشِفُوا عَوْرَةً، وَلَا تَمُتُّلُوا بِقَتِيلٍ وَلَا تَقْتُلُوا شَيْخًا فَانِيًا، وَلَا طِفْلًا صَغِيرًا. (نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۳۷۳/ بحار الأنوار، ج ۳۳، ص ۴۵۸)

امام علی (ع): با دشمن نجنگید تا او جنگ را آغاز کند؛ زیرا شما بحمدالله حجت دارید و اینکه شما آنان را بگذارید تا آغازگر جنگ باشند حجت دیگری است در دست شما در برابر آنان. اگر به اذن خداوند دشمن شکست خورده و فراری شد پشت کرده را نکشید و به آنکه در چنگتان گرفتار آمده است صدمه نزنید و کار زخمی را نسازید و زنان را با آزار و اذیت برنیانگیزید. عورتی را کشف نکنید و کشته‌ای را مثله ننمایید. سال خوردگان فرتوت و کودکان خردسال را نکشید.

۱۴. رسول الله (ص) لِرَجُلٍ قَالَ لَهُ: مَا مِنْ عَمَلٍ قَبِيحٍ إِلَّا قَدْ عَمِلْتُهُ، فَهَلْ لِي مِنْ تَوْبَةٍ؟ : فَهَلْ مِنْ وَدَيْكَ أَحَدٌ حَيٌّ؟ قَالَ: أَيْ، قَالَ: فَادْهَبْ فَبَرَّهْ، قَالَ: فَلَمَّا وَلَّى، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص): لَوْ كَانَتْ أُمُّهُ! (الزهد، ص ۳۵/ بحار الأنوار، ص ۷۱، ص ۸۲/ مستدرک الوسائل ومستنبط المسائل، ج ۱۵، ص ۱۵۹)

مردی به رسول خدا (ص) عرض کرد: هیچ کار زشتی نیست که نکرده باشم. آیا راه توبه و بازگشت برایم وجود دارد؟ فرمود: آیا از پدر و مادرت کسی زنده هست؟ عرض کردم: پدرم. فرمود: برو و به او نیکی کن. وقتی آن مرد رفت، رسول خدا ص فرمود: کاش مادرش می‌بود.

۱۵. قَالَ النَّبِيُّ (ص) يَوْمًا لِأَصْحَابِهِ مَلْعُونٌ كُلُّ مَالٍ لَا يَرْتَكِي مَلْعُونٌ كُلُّ جَسَدٍ لَا يَرْتَكِي وَ لَوْ فِي كُلِّ أَرْبَعِينَ يَوْمًا مَرَّةً فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَمَّا زَكَاةُ الْمَالِ فَقَدْ عَرَفْنَاهَا فَمَا زَكَاةُ الْأَجْسَادِ فَقَالَ لَهُمْ أَنْ تُصَابَ بِأَقِيَّةٍ قَالَ فَتَغَيَّرَتْ وَجُوهُ الَّذِينَ سَمِعُوا ذَلِكَ مِنْهُ فَلَمَّا رَأَوْهُمْ قَدْ تَغَيَّرَتْ أَلْوَانُهُمْ قَالَ لَهُمْ هَلْ تَذَرُونَ مَا عَنَيْتُ بِقَوْلِي قَالُوا لَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ بَلَى الرَّجُلُ يُخَدِّشُ الْخُدْشَةَ وَ يُنْكِبُ التَّنْكِبَةَ وَ يَغْتَرُّ الْعَثْرَةَ وَ يَمْرَضُ الْمَرَضَةَ وَ يُشَاكُ الشُّوْكََةَ وَ مَا أَشْبَهَ هَذَا حَتَّى ذَكَرَ فِي آخِرِ حَدِيثِهِ اخْتِلَاجَ الْعَيْنِ ... (الكافي، ج ۲، ص ۲۵۸/ مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، ج ۹، ص ۳۴۹/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۷، ص ۴۶)

رسول خدا (ص) روزی به اصحابش فرمود: ملعون است مالی که تزکیه نشود، ملعون است بدنی که تزکیه نشود گرچه هر چهل روز یکبار. گفتند زکات مال را میدانیم زکات بدن چیست؟ فرمود: اینکه آفتی

ببیند. حتی اینکه خراشی بردارد یا بیافند یا بلغزد یا مریض شود یا خار در او فرو رود و مثل اینها حتی اینکه پلکش بپرد...

۱۶. الإمام علي عليه السلام: تَوَقَّؤُا الْبَرْدَ فِي أَوَّلِهِ وَتَلَقَّؤُهُ فِي آخِرِهِ: فَإِنَّهُ يَفْعَلُ فِي الْأَبْدَانِ كَعَمَلِهِ فِي الْأَشْجَارِ؛ أَوَّلُهُ يُحْرِقُ وَآخِرُهُ يُورِقُ. (طب الأئمة عليهم السلام، ص ۴/ نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۹۱/ خصائص الأئمة عليهم السلام، ص ۱۰۱/ عيون الحكم والمواعظ لليثي، ص ۲۰۴)

امام علی علیه السلام: در آغاز سردی هوا خود را از سرما حفظ کنی و در پایان آن از آن استقبال کنی؛ زیرا سرما با بدن‌ها همان می‌کند که با درختان می‌کند؛ در آغاز (برگ‌های درختان را) می‌سوزاند و در پایان برگ‌ها را می‌رویاند.

۱۷. الإمام الصادق عليه السلام: لَمَّا سُئِلَ عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى: «لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا»: أَلَا سَتَيْنَا سَ وَقَعُ النَّعْلُ وَ التَّسْلِيمُ. (تفسير القمي، ج ۲، ص ۱۰۱/ معاني الأخبار، ص ۱۶۳/ مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۹۴)

امام صادق علیه السلام: در پاسخ به سؤال از آیه «به خانه‌ای غیر از خانه خود وارد مشوید، مگر آنکه اجازه می‌گیرید و به ساکنانش سلام گوید»، فرمود: اجازه گرفتن با به صدا درآوردن کفش و سلام کردن است.

۱۸. الإمام علي عليه السلام: مَنْ كَثُرَ إِحْسَانُهُ كَثُرَ خَدَمُهُ وَأَعْوَانُهُ. (عيون الحكم والمواظع لليثي، ص ۴۶۰/ غرر الحكم ودرر الكلم، ص ۶۲۶)

امام علی علیه السلام: آنکه بسیار نیکوکار باشد، خدمتکاران و یارانش بسیار شود.

۱۹. رسول الله صلى الله عليه وآله: إِنَّ رَجُلًا أَتَى جَبَلًا لِيَعْبُدَ اللَّهَ فِيهِ، فَبَجَاءَ بِهِ أَهْلُهُ إِلَى الرَّسُولِ (صلى الله عليه وآله وسلم) فَتَهَاؤُ عَنْ ذَلِكَ، وَقَالَ: إِنَّ صَبَرَ الْمُسْلِمُ فِي بَعْضِ مَوَاطِنِ الْجِهَادِ يَوْمًا وَاحِدًا خَيْرٌ لَهُ مِنْ عِبَادَةِ أَرْبَعِينَ سَنَةً. (عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۲۸۲/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۱، ص ۲۱)

پیامبر خدا ﷺ: مردی برای عبادت خدا به کوهی رفت و خانواده‌اش او را نزد پیامبر آوردند. پیامبر او را از این کار نهی کرد و فرمود: اگر مسلمان يك روز در میدانی از میدانهای جهاد پایداری ورزد برایش بهتر است از چهل سال عبادت کردن

رسول الله ﷺ: لِرَجُلٍ اسْمُهُ عَكَافُ: أَلَا لَكَ زَوْجَةٌ؟ قَالَ: لَا يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: أَلَا لَكَ جَارِيَةٌ؟ قَالَ: لَا يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: أَفَأَنْتَ مُوسِرٌ؟ قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: تَتَرَوُّجُ، وَإِلَّا فَأَنْتَ مِنَ الْمُذْنِبِينَ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۰۱/ بحار الأنوار، ج ۱۰۰، ص ۲۲۱)

پیامبر خدا ﷺ: از مردی به نام عکاف پرسید: آیا همسری داری؟ عرض کرد: خیر ای رسول خدا. پرسید: آیا کنیزی داری؟ عرض کرد: نه، یا رسول الله، پرسید: آیا توان مالی داری؟ عرض کرد: آری. پیامبر فرمود: ازدواج کن و گرنه از گنهکاران هستی!

۲۰. رسول الله ﷺ: الْأُمْلُ رَحْمَةٌ لِأُمَّتِي، وَلَوْ لَا الْأُمْلُ مَا أَرْضَعَتْ وَالِدَةُ وَلَدِهَا وَلَا غَرَسَ غَارِسُ شَجَرًا. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۲۱/ أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۹۵/ بحار الأنوار، ج ۴، ص ۷۴، ص ۱۷۳)

پیامبر خدا ﷺ: آرزو برای امت من رحمت است. و اگر آرزو نبود هیچ مادری فرزند خود را شیر نمی‌داد و هیچ باغبانی درختی بر نمی‌نشاند.

بینما عیسی بن مریم علیه السلام: جَالِسٌ وَ شَيْخٌ يَعْمَلُ بِمِسْحَاةٍ وَ يُثِيرُ بِهِ الْأَرْضَ، فَقَالَ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ: اللَّهُمَّ انْزِعْ عَنْهُ الْأَمْلَ، فَوَضَعَ الشَّيْخُ الْمِسْحَاةَ وَاضْطَجَعَ، فَلَبِثَ سَاعَةً فَقَالَ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ: اللَّهُمَّ ارْزُقْهُ الْأَمْلَ، فَقَامَ فَجَعَلَ يَعْمَلُ. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۲۷۲/ بحار الأنوار، ج ۱۴، ص ۳۲۹/ النور المبين في قصص الأنبياء والمرسلين للجزائري، ص ۴۱۸)

عیسی علیه السلام نشست و پیرمردی با بیل زمین را شیار می‌کرد، عیسی علیه السلام فرمود: بار خدایا! (امید و) آرزو را از او بگیر. آن پیر در دم بیل را به کناری انداخت و دراز کشید. ساعی گذشت و عیسی گفت: بار خدایا! آرزو را به او بازگردان؛ بی‌درنگ آن پیر برخاست و شروع به کار کرد.

۲۱. رسول الله ﷺ: كَفَى بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يَسْتَقِيلَ مَا يَقْرُبُ إِلَى إِخْوَانِهِ، وَ كَفَى بِالْقَوْمِ إِثْمًا أَنْ يَسْتَقِيلُوا مَا يَقْرَبُهُ إِلَيْهِمْ أَخُوهُمْ. (المحاسن، ج ۲، ص ۴۱۴/ وسائل الشيعة، ج ۲۴، ص ۲۷۷/ هداية الأمة إلى أحكام الأئمة عليهم السلام، ج ۸، ص ۱۰۹)

پیامبر خدا ﷺ: مرد (میزبان) را همین گناه بس، که غذایی را که پیش برادران خود می‌گذارد کم شمارد و میهمانان را همین گناه بس، که آنچه را برادرشان در برابرشان می‌گذارد کم شمارند.

۲۲. رسول الله ﷺ: نُهِيَ عَنْ لُبْسَتَيْنِ: الْمَشْهُورَةِ فِي حُسْنِهَا، وَ الْمَشْهُورَةِ فِي قُبْحِهَا. (وسائل الشيعة، ج ۴، ص ۴۰۰/ هداية الأمة إلى أحكام الأئمة عليهم السلام، ج ۲، ص ۱۰۷)

پیامبر خدا ﷺ: از پوشیدن دو نوع لباس نهی فرمود: لباسی که به زیبایی شهره (انگشت‌نما) باشد و لباسی که به زشتی شهره باشد.

۲۳. الإمام الصادق عليه السلام: وَالسَّعِيدُ يَتَعَطَّى بِمَوْعِظَةِ التَّقْوَى وَإِنْ كَانَ يُرَادُّ بِالْمَوْعِظَةِ غَيْرُهُ. (الكافي، ج ۸، ص ۱۵۱/ مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۴۶)

امام صادق (ع): منافق به آنچه مایه سعادت مؤمنان است رغبتی ندارد و انسان خوشبخت از اندرز تقوا پند می‌گیرد هرچند مخاطب آن اندرز کس دیگری باشد.

۲۴. الإمام علي (ع): كُلُّ مَوَدَّةٍ عَقَدَهَا الظَّمْعُ حَلَّهَا الْيَأْسُ. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۷۲)

امام علی (ع): هر دوستی که رشته آن را طمع ببندد، نومی‌دی آن را از هم بگسلد.

۲۵. الإمام علي (ع): لَا تَقْرَحْ بِالْغَنَاءِ وَالرَّخَاءِ، وَلَا تَقْتَمَّ بِالْفَقْرِ وَالْبَلَاءِ؛ فَإِنَّ الذَّهَبَ يُجَرَّبُ بِالنَّارِ، وَالْمُؤْمِنُ يُجَرَّبُ بِالْبَلَاءِ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۵۲۰ / تصنیف غرر الحکم و دررالکلم، ص ۹۹)

امام علی (ع): به ثروت و رفاه دل شاد مکن و از تهیدستی و گرفتاری اندوه به دل راه مده، زیرا طلا با آتش گداخته و ناب می‌شود و مؤمن با بلا و گرفتاری.

۲۶. الإمام علي (ع): فِي وَصْفِ الْأَنْبِيَاءِ: تَنَاسَخَتْهُمْ كِرَائِمُ الْأَصْلَابِ إِلَى مُطْلَهَاتِ الْأَرْحَامِ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۱۳۹ / نهج الحق و كشف الصدق، ص ۱۴۰)

امام علی (ع) در توصیف پیامبران، می‌فرماید: آنان را از پشت‌های بزرگوار و شریف به زهدان‌های پاک منتقل کرد.

۲۷. الإمام الصادق (ع): أَتَرَى اللَّهَ أَعْطَى مَنْ أَعْطَى مِنْ كَرَامَتِهِ عَلَيْهِ، وَمَنْعَ مَنْ مَنَعَ مِنْ هَوَانٍ بِهِ عَلَيْهِ؟! لَا، وَلَكِنَّ الْمَالَ مَالُ اللَّهِ يَضَعُهُ عِنْدَ الرَّجُلِ وَدَائِعِ، وَجَوَّزَ لَهُمْ أَنْ يَأْكُلُوا قَصْدًا، وَيَعُودُوا بِمَا سَوَى ذَلِكَ عَلَى فُقَرَاءِ الْمُؤْمِنِينَ، وَيَلْتُمُوا بِهِ شَعْتَهُمْ. ثُمَّ قَالَ: «لَا تُشْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ»، أَتَرَى اللَّهَ ائْتَمَنَ رَجُلًا عَلَى مَالٍ، لَهُ أَنْ يَشْتَرِيَ فَرَسًا بِعَشْرَةِ آلَافٍ دِرْهَمٍ وَيُجْزِيَهُ فَرَسَ بَعِشْرِينَ دِرْهَمًا؟ وَ يَشْتَرِيَ جَارِيَةً بِأَلْفٍ دِينَارٍ وَيُجْزِيَهُ بَعِشْرِينَ دِينَارًا؟ وَ قَالَ: «لَا تُشْرِفُوا...». (تفسير العياشي، ج ۲، ص ۱۳ / بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۳۰۵)

امام صادق (ع): فکر می‌کنی اگر خداوند به کسی چیزی داده به‌خاطر این است که در پیشگاه او احترام دارد و اگر به کسی چیزی نداده برای این است که در نظر او خوار و بی‌مقدار است؟ نه، بلکه اموال از آن خداست که نزد انسان به امانت می‌گذارد و به ایشان اجازه می‌دهد که با رعایت میانه‌روی بخورند و بپوشند و ازدواج کنند و وسیله سواری بخرند و سوار شوند و مازاد بر آن را به مؤمنان نیازمند بدهند و بدین وسیله آن‌ها را از پریشانی برهانند. پس هرکه چنین کند، آنچه می‌خورد و می‌نوشد و سوار می‌شود و ازدواج می‌کند حلال

است و هرکه از این حد تجاوز کند، بر او حرام باشد. سپس فرمود: «اسراف نکنید که خدا اسرافکاران را دوست ندارد»، آیا خیال می‌کنی اگر خداوند مالی را به امانت به مردی دهد، او حق دارد اسبی را به ده هزار درهم بخرد، درحالی که اسب بیست درهمی هم برایش کافی است؟ یا کنیزی را به هزار دینار بخرد، در صورتی که کنیز بیست دیناری هم او را کفایت می‌کند حال آنکه فرموده است: «اسراف نکنید...؟»

۲۸. طِبُّ الْأُئِمَّةِ (ع)، قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ الْبَاقِرُ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ إِنَّ السَّحْرَةَ لَمْ يُسَلِّطُوا عَلَى شَيْءٍ إِلَّا عَلَى الْعَيْنِ. (بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۳۶۵)

امام باقر (ع) فرمودند: ساحران بر چیزی جز خیال مردم مسلط نیستند.

سَأَلْتُ الرَّضَا (ع) عَنِ السَّحْرِ قَالَ هُوَ حَقٌّ وَهُمْ يُضِرُّونَ بِإِذْنِ اللَّهِ فَإِذَا أَصَابَ كَذَلِكَ فَازْفَعْ يَدَكَ بِحِذَاءِ وَجْهِكَ وَاقْرَأْ عَلَيْهَا بِسْمِ اللَّهِ الْعَظِيمِ بِالْعَرْشِ الْعَظِيمِ... (بحار الأنوار، ج ۹۲، ص ۱۲۹)

از امام رضا (ع) از سحر پرسیدند؛ فرمود: واقعا سحر وجود دارد و به اذن خدا ضرر می‌رساند اگر احساس کردی که در معرض سحر واقع شدی دستت را تا حدود صورتت بالا بیاور و بر آن بخوان بسم الله عظیم.

۲۹. الإمام الصادق (ع): لَمَّا سُئِلَ عَنْ قَوْمٍ يَعْمَلُونَ بِالْمَعَاصِي وَيَقُولُونَ: نَرَجُو، فَلَا يَرَالُونَ كَذَلِكَ حَتَّى يَأْتِيَهُمُ الْمَوْتُ؛ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ يَتَرَجَّحُونَ فِي الْأَمَانِيِّ كَذَبُوا لَيْسُوا بِرَاجِحِينَ، إِنَّ مَنْ رَجَا شَيْئًا طَلَبَتْهُ وَ مَنْ خَافَ مِنْ شَيْءٍ هَرَبَ مِنْهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۶۸ / تحف العقول، ص ۳۶۲)

امام صادق (ع): هنگامی که به ایشان عرض شد: عده‌ای هستند که گناه می‌کنند و می‌گویند ما (به رحمت خدا) امیدواریم و پیوسته در همین حال‌اند تا مرگشان در رسد، فرمود: این‌ها مردمانی هستند که در آرزوها و خیالات خود غرق‌اند. دروغ می‌گویند، آن‌ها امیدوار نیستند؛ زیرا هرکه به چیزی امید داشته باشد در طلب آن می‌کوشد و هرکه از چیزی بترسد از آن می‌گریزد.

۳۰. الإمام علي (ع): إِيَّاكَ وَ مَصَابِحَةَ أَهْلِ النُّسُوقِ؛ فَإِنَّ الرَّاغِبِينَ يَفْعَلُ قَوْمٌ كَالذَّاهِلِ مَعَهُمْ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۹۸ / غرر الحکم و دررالکلم، ص ۱۷۰)

امام علی (ع): از همنشین با اهل گناهان بپرهیز؛ زیرا کسی که از کردار گروهی راضی باشد، همانند کسی است که با جمع آن‌ها باشد.

۳۱. الإمام علي عليه السلام: مَنْ ظَلَمَكَ فَقَدْ نَفَعَكَ وَأَضَرَّ بِنَفْسِهِ. (الدعوات للراوندي، ص ۲۹۳/بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۳۲۰)
امام علی علیه السلام: هر که به تو ستم کند، به تو سود رسانده و به خودش زیان زده است.

الإمام علي عليه السلام: لَا يَكْبُرَنَّ عَلَيْكَ ظُلْمُ مَنْ ظَلَمَكَ؛ فَإِنَّهُ يَسْعَى فِي مَضَرَّتِهِ وَنَفْعِكَ، وَ لَيْسَ جَزَاءُ مَنْ سَرَّكَ أَنْ تَسُوَّهُ. (تحف العقول، ص ۸۲/نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۴۰۴/كنز الفوائد، ج ۱، ص ۱۳۶)
امام علی علیه السلام: ستم کسی که به تو ستم می کند بر تو گران نیاید؛ زیرا او به زیان خودش و سود تو می کوشد و پاداش کسی که به نفع تو کار می کند، نفرت داشتن از او نیست.

۳۲. الإمام علي عليه السلام: حَسْبُكَ مِنْ تَوَكُّلِكَ أَنْ لَا تَرَى لِرِزْقِكَ مُجْرِيًا إِلَّا اللَّهَ سُبْحَانَهُ. (غرر الحکم و درر الکلم، ص ۳۵۰)
امام علی علیه السلام: از توکلت تو را همین بس که برای خود روزی رسانی جز خداوند سبحان نبینی.

۳۳. رسول الله صلى الله عليه وآله: مَنْ وَلِيَ شَيْئًا مِنْ أُمُورِ أُمَّتِي فَحَسُنْتَ سَرِيرَتُهُ لَهُمْ رَزَقَهُ اللَّهُ تَعَالَى الْهَيْئَةَ فِي قُلُوبِهِمْ. (كنز الفوائد، ج ۱، ص ۱۳۵)
اعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۸۴)
پیامبر خدا ﷺ: هر کس عهده دار کاری از امور امت من شود و نسبت به آنان حسن نیت به خرج دهد، خداوند متعال هیبت در دل های آنان را روزی او فرماید

۳۴. قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: إِنْ مِنْ أَلَحِّ الدَّعَاءِ أَنْ يَقُولَ الْعَبْدُ مَا شَاءَ اللَّهُ وَ إِنْ مِنْ أَجْمَعِ الدَّعَاءِ أَنْ يَقُولَ الْعَبْدُ الْإِسْتِغْفَارَ وَ سَيِّدُ كَلَامِ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ قَالَ عليه السلام: إِذَا تَوَلَّيْتُ الْهُمُومَ فَعَلَيْكَ بِلَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ. (الدعوات للراوندي، ص ۴۹/بحار الأنوار، ج ۹۲، ص ۱۶۳)
امام صادق علیه السلام فرمود: پرنفوذترین دعا این است که کسی بگوید هر چه خدا می خواهد و کامل ترین دعا این است که کسی از خدا طلب بخشش کند و آخر همه سخنهایی که تا کنون گفته شده لا اله الا الله است و هنگامیکه فکر و خیال به تو هجوم می آورد بگو حول و قوه ای جز خدا نیست.

۳۵. قَرِبَ الْإِسْنَادُ، عَنِ الصَّادِقِ أَنَّ عَلِيًّا صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ سُئِلَ عَنِ التَّعْوِيذِ يُعْلَقُ عَلَى الصَّبْيَانِ فَقَالَ عَلَّقُوا مَا شِئْتُمْ إِذَا كَانَ فِيهِ ذِكْرُ اللَّهِ. (قرب الأسناد، ص ۱۱۰/وسائل الشيعة ج ۶، ص ۲۳۹)

از امیرمؤمنان علیه السلام از تعویذ یعنی کاغذهایی که بر اطفال میاویزند تا محافظت شوند پرسیدند؛ فرمود: اگر شامل ذکر خدا باشد مانعی ندارد.

۳۶. قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: مَنْ قَالَ مَا شَاءَ اللَّهُ أَلْفَ مَرَّةٍ فِي دَفْعَةٍ وَاحِدَةٍ رَزَقَ الْحَجَّ مِنْ عَامِهِ فَإِنْ لَمْ يُرَزَقْ آخَرَهُ اللَّهُ حَتَّى يُرَزَقَهُ... (المحاسن، ج ۱، ص ۴۲/وسائل الشيعة، ج ۷، ص ۹۲)
امام صادق علیه السلام فرمود: هر کس در یک مجلس هزار بار بگوید ما شاء الله، همان سال حج نصیبش شود یا عمرش بدرازا کشد تا حج در سالهای آتی نصیبش گردد.

جامع الأخبار، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ مَنْ قَالَ أَلْفَ مَرَّةٍ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ رَزَقَهُ اللَّهُ تَعَالَى الْحَجَّ فَإِنْ كَانَ قَدْ قَرَّبَ أَجْلَهُ آخَرَ اللَّهُ فِي أَجَلِهِ حَتَّى رَزَقَهُ الْحَجَّ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۵۵/بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۱۹۱)
امام صادق علیه السلام فرمود: هر کس هزار بار بگوید لا حول و لا قوة الا بالله، خداوند حج نصیبش کند و اگر اجلش نزدیک باشد عمرش بدرازا کشد تا بالاخره حج بجا آورد.

۳۷. مَكَارِمُ الْأَخْلَاقِ، عَنِ الصَّادِقِ عليه السلام قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا يَقُومُ مِنْ مَجْلِسٍ وَ إِنْ خَفَ حَتَّى يَسْتَغْفِرَ اللَّهَ خَمْسًا وَ عَشْرِينَ مَرَّةً... وَ قَالَ عليه السلام: إِنَّهُ لَيَغَانُ عَلَى قَلْبِي حَتَّى أَسْتَغْفِرَ فِي الْيَوْمِ مِائَةَ مَرَّةٍ... (الكافي، ج ۲، ص ۵۰۴/مكارم الأخلاق، ص ۳۱۳)
امام صادق علیه السلام فرمود: رسول خدا ﷺ از مجلسی برنمیخواست هر چند بدرازا نکشیده باشد جز اینکه بیست و پنج بار استغفار میکرد. و فرمود: بر قلبم گرد غفلتی می نشیند بطوریکه روزی صد بار استغفار میکنم.

۳۸. الإمام الباقر أو الإمام الصادق عليه السلام: سَهْرٌ لَيْلَةٍ مِنْ مَرَضٍ أَوْ وَجَعٍ أَفْضَلُ وَ أَعْظَمُ أَجْرًا مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ. (الكافي، ج ۳، ص ۱۱۴/مكارم الأخلاق، ص ۳۵۸)
امام باقر یا امام صادق علیه السلام: شبی را از بیماری یا درد نخفتن، برتر و اجرش بزرگتر از یک سال عبادت است.

۳۹. عَنِ الرَّسُولِ ﷺ: ثَلَاثٌ لَا يَسْلَمُ مِنْهَا أَحَدٌ: الطَّيْرَةُ وَ الْحَسَدُ وَ الظَّنُّ. قِيلَ: فَمَا نَصْنَعُ؟ قَالَ: إِذَا تَطَلَّيْتَ فَامُضْ، وَ إِذَا حَسَدْتَ فَلَا تَبْغِ، وَ إِذَا ظَنَنْتَ فَلَا تُحَقِّقْ. (تحف العقول، ص ۵۰/مجموعه ورام، ج ۱، ص ۱۲۷)

رسول خدا ﷺ فرمود: مردم از سه چیز آسوده نیستند: طیره و حسد و گمان. گفتند چه کنیم؟ فرمود: فال بد که زدی، بگذر و درنگ مکن؛

حسد كه كردى بر طبق آن كارى مكن؛ و گمان بد كه بردى به آن بها مده.

٤٠. الإمام زين العابدين عليه السلام: مَنْ لَمْ يَرْجُ النَّاسَ فِي شَيْءٍ وَرَدَّ أَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فِي جَمِيعِ أُمُورِهِ اسْتَجَابَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَهُ فِي كُلِّ شَيْءٍ. (الكافي، ج ٢، ص ١٤٨ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ١٢٦ / وسائل الشيعة، ج ٩، ص ٤٤٩)

امام سجاده عليه السلام: هر كه در هيچ كارى به مردم اميد نبندد و همه كارهاى خود را به خدا واگذارد، خداوند هر خواسته اى كه او داشته باشد اجابت كند.

شما ثواب و نیکی است. پس، گذشت کنید. آیا دوست ندارید که خدا شما را ببخشد؟

چهل حدیث ۵۰

۱. رُوِيَ أَنَّ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: يَا رَبِّ، ذَلَّلْنِي عَلَى عَمَلٍ إِذَا أَنَا عَمَلْتُهُ نِلْتُ بِهِ رِضَاكَ. فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ: يَا ابْنَ عِمْرَانَ، إِنَّ رِضَايَ فِي كُرْهِكَ وَ لَنْ تُطِيقَ ذَلِكَ... فَخَرَّ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ سَاجِدًا بَاكِيًا فَقَالَ: يَا رَبِّ، خَصَصْتَنِي بِالْكَلامِ، وَلَمْ تُكَلِّمْ بَشَرًا قَبْلِي، وَلَمْ تَذَلِّلْنِي عَلَى عَمَلٍ أَنَا لِبِهِ رِضَاكَ! فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ: أَنَّ رِضَايَ فِي رِضَاكَ بِقَضَائِي. (الأمالي للصدوق، ص ۳۴۳ / الدعوات للراوندي، ص ۱۶۴)

روایت شده است که موسی علیه السلام گفت: پروردگارا! مرا به کاری راهنمایی کن که هرگاه به آن عمل کنم خشنودی تو را به دست آورم. پس، خداوند به او وحی فرمود که: ای پور عمران! همانا خشنودی من در ناخشنودی توست و تو طاقت این را نداری... موسی علیه السلام گریه‌کنان به سجده افتاد و عرض کرد: پروردگارا! تو مرا به افتخار سخن گفتن (با خودت) سرافراز کردی و پیش از من با هیچ بشری سخن نگفتی و حالا مرا به کاری که بدان سبب به خشنودی تو نایل آیم رهنمون نمی‌شوی؟ پس، خداوند به او وحی فرمود: همانا خشنودی من در خرسندی تو به قضای من است.

۲. الإمام الرضا عليه السلام لما ذُكِرَ عِنْدَهُ أَبُوهُ : كَانَ عَقْلُهُ لَا تُوَارِي بِهِ الْعُقُولَ وَ رَبَّمَا شَاوَرَ الْأَسْوَدَ مِنْ سُودَانِهِ، فَقِيلَ لَهُ: تُشَاوِرُ مِثْلَ هَذَا! فَقَالَ: إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى رَبَّمَا فَتَحَ عَلَيَّ لِسَانِهِ. (مكارم الأخلاق، ص ۳۱۹)

در حضور امام رضا علیه السلام از پدر بزرگوارش سخن به میان آمد، آن حضرت فرمود: هیچ خردی با خرد آن حضرت برابری نمی‌کرد. با این حال گاه با یکی از غلامان سیاه خود مشورت می‌کرد. به ایشان عرض شد: با چنین کسی مشورت می‌کنی؟ فرمود: چه بسا که خدا تبارک و تعالی (نظر درست را) از زبان او جاری کند.

۳. الإمام علي عليه السلام مِنْ كَلَامِهِ قَبْلَ شَهَادَتِهِ: إِنْ أَبَقَ فَأَنَا وَلِيُّ دَمِي، وَإِنْ أَفَنَ فَالْفَنَاءُ مِيعَادِي، وَإِنْ أَعَفَ فَالْعَفْوُ لِي قُرْبَى، وَ هُوَ لَكُمْ حَسَنَةٌ فَاعْفُوا أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يُغْفَرَ اللَّهُ لَكُمْ؟! (الكافي، ج ۱، ص ۲۹۹ / إثبات الوصية، ص ۱۵۶ / نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۳۷۸)

امام علی علیه السلام پیش از شهادتش در سخنانی فرمود: اگر زنده ماندم که صاحب اختیار خون خودم هستم و اگر رفتم مرگ وعده‌گاه من است؛ اگر من (زنده بمانم و قاتلم را) ببخشم این گذشت برای من مایه تقرب است و (اگر من رفتم و شما او را بخشیدید) این بخشش برای

۴. الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ كَانَ رَفِيقًا فِي أَمْرِهِ نَالَ مَا يُرِيدُ مِنَ النَّاسِ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۲۰ / وسائل الشیعة، ج ۱۵، ص ۲۷۲)

امام صادق علیه السلام: هر که در کارهای خود ملایمت داشته باشد، به آنچه از مردم می‌خواهد دست یابد.

۵. الإمام علي عليه السلام: أَكْثَرُ صَمْتِكَ وَ يَسْتَنْزِلُ قَلْبُكَ. (غرر الحکم و دررالکلم، ص ۲۵۷)

امام علی علیه السلام: بر خاموشیت بیفزای تا اندیشه‌ات فرونی گیرد و دلت نورانی شود و مردم از دست تو به سلامت مانند.

رسول الله ﷺ: إِذَا رَأَيْتُمُ الْمُؤْمِنَ صَمُوتًا فَادْنُوا مِنْهُ فَإِنَّهُ يُلْقِي الْحِكْمَةَ. (تحف العقول، ص ۳۹۷ / مجموعه قرآن، ج ۱، ص ۹۸)

پیامبر خدا ﷺ: هرگاه مؤمن را خاموش دیدید، به او نزدیک شوید؛ زیرا که حکمت القا می‌کند.

۶. الإمام علي عليه السلام: اَرْهَدْ فِي الدُّنْيَا تَنْزِلُ عَلَيْكَ الرَّحْمَةُ. (عيون الحکم و المواعظ للشي، ص ۸۳ / غرر الحکم و دررالکلم، ص ۱۳۲)

امام علی علیه السلام: به دنیا زاهد و بی‌رغبت باش، تا رحمت بر تو فرود آید. الإمام الصادق عليه السلام: حَرَامٌ عَلَى قُلُوبِكُمْ أَنْ تَعْرِفَ حَالَوَةَ الْإِيمَانِ حَتَّى تَرْهَدْ فِي الدُّنْيَا. (الكافي، ج ۲، ص ۱۲۸ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۱۶) امام صادق علیه السلام: چشیدن حالات ایمان بر دل‌های شما حرام است، مگر آن‌گاه که دل‌هایتان به دنیا زاهد و بی‌رغبت باشند.

۷. رسول الله ﷺ: يَدْخُلُ الْجَنَّةَ رَجُلَانِ كَانَا يَعْمَلَانِ عَمَلًا وَاحِدًا، فَيَرَى أَحَدُهُمَا صَاحِبَهُ فَوْقَهُ، فَيَقُولُ: يَا رَبِّ، بِمَا أُعْطِيتَهُ وَ كَانَ عَمَلْنَا وَاحِدًا؟ فَيَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى: سَأَلَنِي وَلَمْ تَسْأَلْنِي. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۴۲ / وسائل الشیعة، ج ۷، ص ۲۴)

پیامبر خدا ﷺ: دو نفر که هر دو یک کار کرده‌اند به بهشت می‌روند، اما یکی از آن دو دیگری را برتر از خود می‌بیند و می‌گوید: پروردگارا! عمل ما هر دو، یکی بود پس به چه چیز او را مقام بالاتر دادی؟ خدا تبارک و تعالی می‌فرماید: او از من درخواست و مسألت کرد و تو نکردی.

۸. الإمام الصادق عليه السلام: لَا يَتَّبِعِي لِمَنْ لَمْ يَكُنْ عَالِمًا أَنْ يُعَدَّ سَعِيدًا. (تحف العقول، ص ۳۶۴ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۴۶)

امام صادق علیه السلام: کسی که عالم نباشد سزاوار نیست که خوشبخت شمرده شود.

۱۳. الإمام علي عليه السلام: نهى رسول الله (ص) أن يلقى السُّمَّ في بلاد المُشْرِكِينَ. (الكافي، ج ۵، ص ۲۸ / الجعفریات، ص ۸۰ / النوادر للراوندي، ص ۳۲)
امام علی علیه السلام: رسول خدا ص از مسموم کردن شهرهای مشرکان نهی فرمود.

رسول الله ﷺ: لا يَقْتُلُ الرَّسُولُ وَ لا الرَّهْنُ. (قرب الإسناد، ص ۱۳۱ / وسائل الشیعة، ج ۱۵، ص ۱۱۷)

پیامبر خدا ﷺ: فرستادگان و گروگان‌ها را نباید کشت.
الإمام زين العابدين عليه السلام: إن أَخَذَتِ الْأَسِيرَ فَعَجَرَ عَنِ الْمَشْيِ وَ لَمْ يَكُنْ مَعَكَ مَحْمِلٌ فَأَرْسِلْهُ وَ لا تَقْتُلْهُ. (علل الشرائع، ج ۲، ص ۵۶۵ / بحار الأنوار، ج ۹۷، ص ۳۳)

امام سجاد علیه السلام: اگر اسیری گرفتی که قدرت رامفتن نداشت و تو وسیله‌ای برای حمل او نداشتی او را نکش و آزادش کن؛ زیرا نمی‌دانی که حکم امام درباره او چیست؟

۱۴. الإمام الصادق عليه السلام: أدنى العقوق: «أف»، وَ لَوْ عَلِمَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ شَيْئاً أَهْوَنَ مِنْهُ لَنَهَى عَنْهُ. (تفسير العياشي، ج ۲، ص ۲۸۵ / الكافي، ج ۲، ص ۳۴۸ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۶۲)

امام صادق علیه السلام: کمترین بی‌احترامی به پدر و مادر، «اف» گفتن است و اگر خداوند عزوجل چیزی کمتر از آن سراغ داشت، بی‌گمان از آن نهی می‌کرد.

۱۵. عيون أخبار الرضا عليه السلام، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَا كَانَ وَ لا يَكُونُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مُؤْمِنٌ إِلَّا وَ لَهُ جَارٌ يُؤْذِيهِ. (عيون أخبار الرضا، ج ۱، ص ۳۶ / صحيفة الإمام الرضا عليه السلام، ص ۸۸ / الأمالي للطوسي، ص ۲۸۰ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۱۴)

رسول خدا ﷺ فرمود: تا ابد چنین است که هر مؤمنی را همسایه‌ای است که آزارش می‌دهد.

علل الشرائع، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَوْ أَنَّ مُؤْمِناً كَانَ فِي قَلَّةٍ جَبَلٍ لَبَعَثَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَيْهِ مَنْ يُؤْذِيهِ لِيَأْجُرَهُ عَلَى ذَلِكَ ... (علل الشرائع، ج ۱، ص ۴۴ / بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۲۲۸)

امام صادق علیه السلام فرمود: مؤمن اگر در قله کوهی باشد خدا کسی را می‌فرستد که برود و آزارش دهد تا اجر برد.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَا كَانَ وَ لا يَكُونُ وَ لا هُوَ كَائِنٌ نَبِيٍّ وَ لا مُؤْمِنٍ إِلَّا وَ لَهُ قَرَابَةٌ يُؤْذِيهِ أَوْ جَارٌ يُؤْذِيهِ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۲۹ / بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۲۳۹)

از رسول خدا ﷺ روایت شده که سنت چنین است که مؤمن یا پیامبر را فامیلی یا همسایه‌ای باید باشد که آزارش دهد.

۹. الإمام الصادق عليه السلام: لَمَّا سُئِلَ عَنِ الصَّدَقَةِ عَلَى مَنْ يَسْأَلُ عَلَى الْأَبْوَابِ، أَوْ يُسَمِّكَ ذَلِكَ عَنْهُمْ وَ يُعْطِيهِ ذَوِي قَرَابَتِهِ؟ : لا، بَلْ يَبْعَثُ بِهَا إِلَى مَنْ يَبْنِيهِ وَ يَبْنِيهِ قَرَابَتُهُ، فَهَذَا أَعْظَمُ لِلْأَجْرِ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۴۲ / وسائل الشیعة، ج ۹، ص ۴۱۲)

از امام صادق علیه السلام سؤال شد که آیا به گداهایی که در خانه‌ها را می‌زنند، می‌توان صدقه داد یا باید از این کار خودداری کند و آن را به خویشاوندان (مستمندش) بدهد؟ حضرت فرمود: به آن‌ها ندهد، بلکه برای خویشاوندان مستمندش بفرستد که این کار اجرش بیشتر است.

۱۰. الإمام علي عليه السلام: استصلاح الأخيار يا كرامهم، و الأشرار بتأديبهم. (كشف الغمة في معرفة الأئمة، ج ۲، ص ۳۵۰ / حلية الأبرار في أحوال محمد و آله عليهم السلام، ج ۴، ص ۶۰۱)

امام علی علیه السلام: اصلاح کردن نیکان با گرامی‌داشتن آن‌هاست و اصلاح کردن بدکاران با تأدیب آنان.

الإمام علي عليه السلام: از جُرِّ الْمُسَيِّءِ بِثَوَابِ الْمُحْسِنِ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۵۰۱ / عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۷۵)

امام علی علیه السلام: با پاداش دادن به نیکوکار، بدکار را از بدکاری بازدار.

۱۱. رسول الله ﷺ: حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ؛ فَأَوَّلُ شَيْءٍ يَسْأَلُ عَنْهُ الصَّلَاةُ. (صحيفة الإمام الرضا عليه السلام، ص ۶۰ / جامع الأخبار للشعيري، ص ۷۴)

پیامبر خدا ﷺ: بر نمازهای پنج‌گانه مواظبت کنید؛ زیرا چون روز قیامت شود خدا تبارک و تعالی بنده را صدا می‌زند و نخستین چیزی که از او می‌خواهد نماز است؛ اگر آن را کامل آورده باشد که هیچ وگرنه در آتش افکنده می‌شود.

رسول الله ﷺ: إِنَّ عَمَوَدَ الدِّينِ الصَّلَاةُ، وَ هِيَ أَوَّلُ مَا يُنْظَرُ فِيهِ مِنْ عَمَلِ ابْنِ آدَمَ، فَإِنْ صَحَّتْ نُظِرَ فِي عَمَلِهِ، وَ إِنْ أَمْ تَصَحَّ لَمْ يُنْظَرْ فِي بَقِيَّةِ عَمَلِهِ. (تهذيب الأحكام، ج ۲، ص ۲۳۷ / وسائل الشیعة، ج ۴، ص ۳۵)

پیامبر خدا ﷺ: ستون دین نماز است و نماز، نخستین عمل فرزند آدم است که به آن رسیدگی می‌شود؛ اگر درست بود به دیگر اعمالش رسیدگی می‌شود و اگر درست نبود سایر اعمالش رسیدگی نمی‌شود.

۱۲. الإمام زين العابدين عليه السلام: كَثَرَةُ النَّصِيحِ يَدْعُو إِلَى التَّهْمَةِ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۹۳ / الدررة الباهرة من الأصداف الطاهرة، ص ۲۶)

امام سجاد علیه السلام: نصیحت زیاد باعث بدبینی و تهمت می‌شود.

۱۶. الإمام الصادق عليه السلام: **الْعِطْرُ مِنْ سُنَنِ الْمُرْسَلِينَ**. (الكافي، ج ۶، ص ۵۱۰ / وسائل الشيعة، ج ۲، ص ۱۴۲)

امام صادق عليه السلام: عطر زدن از سنت های پیامبران است.

الإمام الكاظم عليه السلام: **لَا يَنْبَغِي لِلرَّجُلِ أَنْ يَدَعَ الطَّيِّبَ فِي كُلِّ يَوْمٍ**. (الكافي، ج ۶، ص ۵۱۰ / الخصال، ج ۲، ص ۳۹۲ / عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۱، ص ۲۷۹)

امام کاظم عليه السلام: شایسته نیست که مرد لا اقل روزی یکبار عطر زدن را فراموش کند.

۱۷. الإمام الباقر عليه السلام: **كُنْ خَيْرًا لَا شَرَّ مَعَهُ، كُنْ وَرَقًا لَا شَوْكَ مَعَهُ**. (قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۱۶۰ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۳۴۵)

امام باقر عليه السلام: خیر محض باش و برگ بی خار.

۱۸. الإمام علي عليه السلام: **الْمُحْسِنُ حَيٌّ وَقَالَ عليه السلام: الْمُحْسِنُ مَنْ عَمَّ النَّاسَ بِالْإِحْسَانِ**. (غرر الحكم و درر الكلم، ص ۸۷)

امام علی عليه السلام فرمود: نیکوکار زنده است. و فرمود: نیکوکار کسی است که به همه مردم نیکی کند.

۱۹. رسول الله صلى الله عليه وآله: **إِذَا جَاءَكُمْ مَنْ تَرْضَوْنَ دِينَهُ وَ خُلُقَهُ فَرَّوْجُوهُ إِلَّا تَقْلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةً فِي الْأَرْضِ وَ فُسَادٌ كَبِيرٌ**. (الكافي، ج ۵، ص ۳۴۷ / تهذيب الأحكام، ج ۷، ص ۳۹۴ / الأمالي للطوسي، ص ۵۱۹)

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: هرگاه کسی به خواستگاری نزد شما آمد و دینداری و امانتداری او را پسندیدید، به او زن دهید؛ که اگر چنین نکنید، در روی زمین تبهکاری و فساد بسیار پدید خواهد آمد.

الإمام الرضا عليه السلام: **إِنْ خَطَبَ إِلَيْكَ رَجُلٌ رَضِيتَ دِينَهُ وَ خُلُقَهُ فَرَّوْجُهُ وَ لَا يَمْتَنَعُ فَقْرُهُ وَ فَاقْتَهُ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى «إِنْ يَكُونُوا فَقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَ اللَّهُ وَاسِعٌ عَالِيمٌ»** (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۲۳۷ / بحار الأنوار، ج ۱۰۰، ص ۳۷۲)

امام رضا عليه السلام: اگر مردی نزد تو به خواستگاری آمد و دین و اخلاق او را پسندیدی به وی زن بده و فقر و ناداریش مانع تو از این کار نشود. خدای تعالی فرموده است: «اگر تهیدست باشند خداوند از فضل و کرم خود آنان را توانگر کند».

۲۰. رسول الله صلى الله عليه وآله: **خَيْرُ أُمَّتِي الَّذِينَ لَمْ يَوْسَعْ عَلَيْهِمْ حَتَّى يَبْطَرُوا، وَ لَمْ يُضَيَّقْ عَلَيْهِمْ حَتَّى يَسْأَلُوا**. (مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۲۳ / میزان الحکمة، ج ۱، ص ۱۰۸)

رسول خدا صلى الله عليه وآله: بهترین افراد امت من کسانی هستند که آن چنان در رفاه قرار نمی گیرند تا سرمست شوند و آن گونه تنگ دست نمی گردند تا دست گذاری دراز کنند.

۲۱. الإمام علي عليه السلام: **بِالْظُّلُمِ تَرَوُلُ النَّعَمُ**. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۱۸۶ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۲۹۸)

امام علی عليه السلام: بر اثر ستم، نعمت ها از بین می رود.

۲۲. رُوِيَ أَنَّ الرَّضَا عليه السلام لَيْسَ الْخَيْرَ فَوْقَ الصَّوْفِ، فَقَالَ لَهُ بَعْضُ جَهْلَةٍ الصَّوْفِيَّةِ لَمَّا رَأَى عَلَيْهِ ثِيَابَ الْخَرِّ، كَيْفَ تَرَعُمُ أَنْتَكَ مِنْ أَهْلِ التَّهْدِ وَ أَنْتَ عَلَى مَا نَرَاهُ مِنَ التَّنَعُّمِ بِلِبَاسِ الْخَرِّ، فَكَشَفَ عَمَّا تَحْتَهُ فَرَأَوْا تَحْتَهُ ثِيَابَ الصَّوْفِ فَقَالَ: هَذَا لِلَّهِ، وَ هَذَا لِلنَّاسِ. (عوالي النبال العزبية في الأحاديث الدينية، ج ۲، ص ۲۹ / بحار الأنوار، ج ۸۰، ص ۲۲۲)

روایت شده است که حضرت رضا عليه السلام روی لباس پشمینه، جامه ای از خز پوشید. یکی از صوفیان نادان چون جامه خز بر تن ایشان دید، گفت: با وجود این برخورداری و لباس خز که پوشیده ای، چگونه خود را از اهل زهد می پنداری؟ حضرت لباس خود را کنار زد. دیدند زیر آن پشمینه ای است. امام فرمود: این برای خداست و این (لباس خز) برای مردم.

۲۳. رسول الله صلى الله عليه وآله: **مَنْ عَظَّمَ صَاحِبَ دُنْيَا وَ أَحَبَّهُ لَطَمَعَ دُنْيَاهُ، سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِ**. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۸۱ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۴۱۱ / وسائل الشيعة، ج ۱۷، ص ۱۸۱)

رسول خدا صلى الله عليه وآله: هرکس دنیا داری را، به طمع دنیای او، احترام بگذارد و دوستش بدارد خداوند بر وی خشم گیرد.

۲۴. رسول الله صلى الله عليه وآله: **مَنْ أَخْرَنَ مُؤْمَنًا ثُمَّ أَعْطَاهُ الدُّنْيَا لَمْ يَكُنْ ذَلِكَ كَفَّارَتَهُ، وَ لَمْ يُؤْجَرْ عَلَيْهِ**. (بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۱۵۰ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۹، ص ۹۹)

رسول خدا صلى الله عليه وآله: هرکه مؤمنی را اندوهناک سازد و سپس دنیا را به او بدهد، گناهش بخشوده نشود و در برابر آن پاداشی نبیند.

۲۵. الإمام العسكري عليه السلام: **مَا مِنْ بَلِيَّةٍ إِلَّا وَلِلَّهِ فِيهَا نِعْمَةٌ تُحِيطُ بِهَا**. (تحف العقول، ص ۴۸۹ / بحار الأنوار، ج ۲۶، ص ۲۸۶)

امام عسکری عليه السلام: هیچ گرفتاری و بلایی نیست مگر آن که نعمتی از خداوند آن را در میان گرفته است.

۲۶. الإمام علي عليه السلام: **هَلَكَ فِي رَجُلَانِ: مُحِبُّ غَالٍ، وَ مُبْغِضُ قَالٍ**. (الغارات، ج ۲، ص ۵۸۸ / نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۳۱، عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۵۱۱)

امام علی عليه السلام فرمود: در (راه) من دو گروه هلاک شوند: دوست افراطی و دشمن کینه توز.

۲۷. الإمام الصادق (ع): آخِرُ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنَ النَّبِيِّينَ سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ (ع)، وَ ذَلِكَ لِمَا أُعْطِيَ فِي الدُّنْيَا. (السرائر الحاوي لتحرير الفتاوي، ج ۳، ص ۵۶۵/بحار الأنوار، ج ۱۴، ص ۷۴)

امام صادق (ع): آخرین پیامبری که وارد بهشت می شود، سلیمان بن داود (ع) است و این به سبب چیزی است که در دنیا به او داده شد.

۲۸. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ مَنْ أَعْجَبَهُ شَيْءٌ مِنْ أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ فَلْيُذَكِّرْ عَلَيْهِ فَإِنَّ الْعَيْنَ حَقٌّ. (طب الأئمة عليهم السلام، ص ۱۲۱/بحار الأنوار، ج ۶۰، ص ۲۵)

امام صادق (ع): هرکس چیزی در برادر مؤمنش دید که چشمش را گرفت، تکبیر گوید زیرا که چشم زخم حق است.

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ص) قَالَ الْعَيْنُ حَقٌّ فَمَنْ أَعْجَبَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَلْيُذَكِّرْ اللَّهَ فِي ذَلِكَ فَإِنَّهُ إِذَا ذَكَرَ اللَّهَ لَمْ يَضُرَّهُ. (طب الأئمة عليهم السلام، ص ۱۲۱/بحار الأنوار، ج ۶۰، ص ۲۵)

رسول خدا (ص): چشم زخم حق است. هرکس چیزی چشم گیرش شد، خدا را یاد کند تا چشم زخم نزند.

مَكَارِمُ الْأَخْلَاقِ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) أَنَّهُ قَالَ الْعَيْنُ حَقٌّ وَ لَيْسَ تَأْمُنُهَا مِنْكَ عَلَى نَفْسِكَ وَ لَا مِنْكَ عَلَى غَيْرِكَ فَإِذَا خَفَتْ شَيْئًا مِنْ ذَلِكَ فَقُلْ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ. (مَكَارِمُ الْأَخْلَاقِ، ص ۳۸۶/بحار الأنوار، ج ۶۰، ص ۲۶)

امام صادق (ع): چشم زخم حق است. ممکن است آدمی خودش یا دیگری را چشم بزند. چون چنین احساس کردی بگو: ما شاء الله لا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.

وَ قَالَ النَّبِيُّ (ص) إِنَّ الْعَيْنَ لَيَدْخُلُ الرَّجُلَ الْقَبْرَ وَ النِّجْمَ الْقَدَرُ ... (بحار الأنوار، ج ۶۰، ص ۲۶/قاموس قرآن، ج ۳، ص ۱۷۵)

پیامبر خدا (ص) فرمود: چشم زخم آدمی را میکشد و شتر را داخل دیگ میکند.

الْجَوَامِعُ لِلطَّبَرِسيِّ عَنِ النَّبِيِّ (ص) مَنْ رَأَى شَيْئًا يُعْجِبُهُ فَقَالَ اللَّهُ اللَّهُ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ لَمْ يَضُرَّهُ شَيْءٌ (المصباح للكفعمي، ص ۲۲۰/بحار الأنوار، ج ۶۰، ص ۱۴)

رسول خدا (ص): هرکس چیزی دید که چشمش را گرفت بگوید: اللَّهُ اللَّهُ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ. دیگر ضرر نمیرساند.

۲۹. الإمام علي (ع): يَذْكُرُ اللَّهُ تُسْتَنْزِلُ الرَّحْمَةُ. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۱۸۸/تصنيف غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۸۸)

امام علی (ع): با یاد خداوند رحمت (او) فرود می آید.

۳۰. الإمام الصادق (ع): إِيَّاكَ وَ صُحْبَةَ الْإِحْمَقِ؛ فَإِنَّهُ أَقْرَبُ مَا يَكُونُ مِنْهُ، أَقْرَبُ مَا يَكُونُ إِلَى مَسَاءَتِكَ. (الأمالي للطوسي، ص ۳۹/وسائل الشيعة، ج ۱۲، ص ۳۳/بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۱۹۲)

امام صادق (ع): زنهار از همنشین با احمق؛ زیرا هرچه به او نزدیک تر باشی، گزندش به تو نزدیک تر است.

۳۱. الإمام الصادق (ع) لَمَّا سُئِلَ عَنْ حَدِّ التَّوَكُّلِ: أَنْ لَا تَخَافَ مَعَ اللَّهِ شَيْئًا. (الأصول الستة عشر، ص ۱۰۴/الكافي، ج ۳، ص ۱۴۸/الأمالي للصدوق، ص ۲۴۰)

امام صادق (ع) در پاسخ به سؤال از حد و نهایت توکل: اینکه از چیزی جز خدا نترسی.

۳۲. الإمام علي (ع): صَاحِبُ السُّلْطَانِ كِرَاكِبِ الْأَسَدِ؛ يُغَبِّطُ بِمَوْقِعِهِ، وَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَوْضِعِهِ. (نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۵۲۱/عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۳۰۴/غرر الحكم و درر الكلم، ص ۴۱۹)

امام علی (ع): ندیم پادشاه، مانند کسی است که بر شیر سوار باشد: مردم به موقعیت او غبطه می خورند، اما او خود بهتر می داند که در چه جایگاه خطرناکی است.

۳۳. رسول الله (ص): إِنَّا وَ اللَّهِ لَا نُؤَلِّي عَلَى هَذَا الْعَقْلِ أَحَدًا سَأَلَهُ، وَ لَا أَحَدًا حَرَّصَ عَلَيْهِ. (في ظلال القرآن، ج ۴، ص ۲۰۰۶/صحیح مسلم، ج ۳، ص ۱۴۵۶)

پیامبر خدا (ص): به خدا سوگند ما کسی را که متقاضی کاری (مقامی) یا بر آن حریص باشد، به آن کار نمی گماریم.

رسول الله (ص): لَنْ تَسْتَعْمَلَ عَلَى عَمَلِنَا مَنْ أَرَادَهُ. (ضیاء الشهاب فی شرح شهاب الأخبار، صحیح مسلم، ج ۳، ص ۱۴۵۶)

رسول خدا (ص): ما هرگز کسی را که داوطلب کار ما باشد، بر آن کار نمی گماریم.

۳۴. وَ عَنِ الرَّضَاءِ (ع) قَالَ اغْتَمَمْتُ فِي بَعْضِ الْأُمُورِ فَأَتَانِي أَبُو جَعْفَرٍ (ع) فَقَالَ يَا بُنَيَّ ادْعُ اللَّهَ وَ أَكْثِرْ مِنْ يَا رَءُوفُ يَا رَحِيمٌ. (بحار الأنوار، ج ۹۲، ص ۱۶۲)

امام رضا (ع): روزی بخاطر چیزی غمگین بودم که پدرم فرمود: فرزندم خدا را بخوان و زیاد بگو یا رءوف و یا رحیم.

وَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (ع) مَنْ قَالَ يَا مَنْ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ وَ لَا يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ أَحَدٌ غَيْرُهُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ اسْتُجِيبَ لَهُ وَ هُوَ الدُّعَاءُ الَّذِي لَا يُرَدُّ. (الدعوات للراوندي، ص ۴۵/بحار الأنوار، ج ۹۲، ص ۱۶۲)

امام صادق علیه السلام: هرکس سه بار بگوید: یا مَنْ یَفْعَلُ مَا یَشَاءُ وَ لَا یَفْعَلُ مَا یَشَاءُ أَحَدٌ غَیْرُهُ. دعایش مستجاب شود و این دعایی است که رد نمیشود.

۳۵. قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام ثَلَاثٌ لَا يُطِيقُهُنَّ النَّاسُ الصَّحُّ عَنِ النَّاسِ وَ مُوَاحَاةُ الْأَخِ أَخَاهُ فِي مَالِهِ وَ ذِكْرُ اللَّهِ كَثِيرًا.. (الخصال، ج ۱، ص ۱۳۳ / مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۵۷ / أعلام الدین فی صفات المؤمنین، ص ۱۳۳)

امام صادق علیه السلام: سه چیز است که مردم طاقت آنرا ندارند: گذشتن از یکدیگر و دوستی بقدری که مال را بتوانند بیای یکدیگر بریزند و بسیار بیاد خدا بودن.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله يَا عَلِيُّ سَيِّدُ الْأَعْمَالِ ثَلَاثٌ خِصَالٌ أَنْصَافُكَ النَّاسُ مِنْ نَفْسِكَ وَ مُوَاسَاةُكَ الْأَخَ فِي اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ ذِكْرُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَى كُلِّ حَالٍ. (تحف العقول، ص ۷ / الخصال، ج ۱، ص ۱۲۵)

رسول خدا صلی الله علیه و آله به علی علیه السلام فرمود: سید اعمال سه خصلت است: انصاف نسبت به مردم؛ همتایی با برادر مؤمن در راه خدا و یاد خدا در هر حال.

۳۶. التَّوْحِيدُ، عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام قَالَ رَأَيْتُ الْخَضِرَ فِي الْمَنَامِ قَبْلَ بَدْرِ بَلِيلَةٍ فَقُلْتُ لَهُ عَلَّمَنِي شَيْئًا أَنْصُرَ بِهِ عَلَى الْأَعْدَاءِ فَقَالَ قُلْ يَا هُوَ يَا مَنْ لَا هُوَ إِلَّا هُوَ فَلَمَّا أَصْبَحْتُ قَصَصْتُهَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله فَقَالَ لِي يَا عَلِيُّ عَلَّمْتَ الْإِسْمَ الْأَعْظَمَ. (التوحيد للصدوق، ص ۸۹ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۷۸)

امیرمؤمنان علیه السلام فرمود: خضر را بخواب دیدم یکشب پیش از جنگ بدر. به او گفتم چیزی مرا بیاموز که پیروز شوم. فرمود: بگو: یا هُوَ یا مَنْ لَا هُوَ إِلَّا هُوَ. صبحگاه که خواب را برای رسول خدا صلی الله علیه و آله گفتم فرمود اسم اعظم را به تو تعلیم کرده است.

۳۷. وَ رَوَى أَنَّ اللَّهَ أَوْحَى إِلَى نَبِيِّهِ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ فِي التَّرَمَنِ الْأَوَّلِ أَنَّ لِرَجُلٍ فِي أُمَّتِهِ ثَلَاثَ دَعَوَاتٍ مُسْتَجَابَةٍ فَأَخْبَرَهُ بِذَلِكَ فَأَنْصَرَفَ مِنْ عِنْدِهِ إِلَى بَيْتِهِ وَ أَخْبَرَ زَوْجَتَهُ بِذَلِكَ فَأَلَحَّتْ عَلَيْهِ أَنْ يَجْعَلَ دَعْوَةً لَهَا فَرَضِي فَقَالَتْ سَلِ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَ لِي أَجَلَ نِسَاءِ التَّرَمَانِ فَدَعَا الرَّجُلُ فَصَارَتْ كَذَلِكَ ثُمَّ إِنَّهَا لَمَّا رَأَتْ رَغْبَةَ الْمُلُوكِ وَ الشُّبَّانِ الْمُتَنَعِّمِينَ فِيهَا مُتَوَفِّرَةً زَهَدَتْ فِي زَوْجِهَا الشَّيْخِ الْفَقِيرِ وَ جَعَلَتْ تُفَالِظُهُ وَ تُحَاشِيَهُ وَ هُوَ يَدَارِبُهَا وَ لَا يَكَادُ يُطِيقُهَا فَدَعَا اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَ لَهَا كَلْبَةً فَصَارَتْ كَذَلِكَ ثُمَّ اجْتَمَعَ أَوْلَاؤها يَقُولُونَ يَا أَبَتِ إِنَّ النَّاسَ يُعْزِرُونَ أَنَّ أُمَّنَا كَلْبَةٌ نَابِحَةٌ وَ جَعَلُوا يَنْكُونُ وَ يَسْأَلُونَهُ أَنْ يَدْعُو اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَ لَهَا كَمَا كَانَتْ فَدَعَا اللَّهَ تَعَالَى فَصَبَّرَهَا مِثْلَ الَّذِي كَانَتْ فِي الْحَالَةِ الْأُولَى

فَذَهَبَتِ الدَّعَوَاتُ الثَّلَاثُ ضَيَاعاً ... (الدعوات للراوندي، ص ۳۹ / بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۲۶)

روایت شده که خداوند به پیامبری از پیامبران گذشته وحی کرد که به فلان کس بگو سه دعای مستجاب پیش من داری. چون چنین گفت آن مرد نزد همسرش رفت و ماجرا را برای همسرش تعریف کرد. زن اصرار بسیار کرد که دعا کند او زیباترین زن زمان شود. چنین کرد و چنین شد. زمانی گذشت و ملوک قدرتمند و جوانان ثروتمند به زن او طمع بستند و او نیز بدانشا مایل شد و از شوهرش که پیرمردی فقیر بود دل برکند و پیوسته او را میآزارد و پیرمرد با او مدارا میکرد تا جایی که طاقتش طاق شد و او را نفرین کرد و از خدا خواست زن را به شکل سگی مسخ کند. چنین شد. سپس فرزندان گرد او را گرفتند و شحاتت کردند که این کار زشت است و گریه نمودند و مادر را خواستند. پس او بار دیگر دعا کرد که زن به شکل نخست برگردد. سه دعای او اینگونه به هدر رفت.

۳۸. وَ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صلی الله علیه و آله إِذَا سُئِلَ شَيْئاً فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَفْعَلَهُ قَالَ نَعَمْ وَ إِذَا أَرَادَ أَنْ لَا يَفْعَلَ سَكَتَ وَ كَانَ لَا يَقُولُ لَشَيْءٍ لَا فَاتَاهُ أَعْرَابِيٌّ فَسَأَلَهُ فَسَكَتَ ثُمَّ سَأَلَهُ فَسَكَتَ ثُمَّ سَأَلَهُ فَسَكَتَ فَقَالَ كَهَيْئَةِ الْمُسْتَسْرِيلِ مَا شِئْتُ يَا أَعْرَابِيٌّ فَقُلْنَا الْآنَ يَسْأَلُ الْجَنَّةَ فَقَالَ الْأَعْرَابِيٌّ أَشَأْلُكَ نَاقَةً وَ رَحْلَهَا وَ زَادَ قَالَ لَكَ ذَلِكَ ثُمَّ قَالَ صلی الله علیه و آله كَمْ بَيْنَ مَسْأَلَةِ الْأَعْرَابِيِّ وَ عَجُوزِ بَنِي إِسْرَائِيلَ ثُمَّ قَالَ إِنَّ مُوسَى لَمَّا أَمَرَ أَنْ يَقْطَعَ الْبَحْرَ فَأَنْتَهَى إِلَيْهِ وَ ضَرِبَتْ وَجُوهُ الدَّوَابِّ رَجَعَتْ فَقَالَ مُوسَى يَا رَبِّ مَا لِي قَالَ يَا مُوسَى إِنَّكَ عِنْدَ قَبْرِ يُوسُفَ فَاحْمِلْ عِظَامَهُ وَ قَدْ اسْتَوَى الْقَبْرُ بِالْأَرْضِ فَسَأَلَ مُوسَى قَوْمَهُ هَلْ يَدْرِي أَحَدٌ مِنْكُمْ أَيْنَ هُوَ قَالُوا عَجُوزٌ لَعَلَّهَا تَعْلَمُ فَقَالَ لَهَا هَلْ تَعْلَمِينَ قَالَتْ نَعَمْ قَالَ فَذَلَيْنَا عَلَيْهِ قَالَتْ لَا وَ اللَّهُ حَتَّى تُعْطِيَنِي مَا أَسْأَلُكَ قَالَ ذَلِكَ لِكَ قَالَ فَإِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ أَكُونَ مَعَكَ فِي الدَّرَجَةِ الَّتِي تَكُونُ فِي الْجَنَّةِ قَالَ سَلِي الْجَنَّةَ قَالَتْ لَا وَ اللَّهُ إِلَّا أَنْ أَكُونَ مَعَكَ فَجَعَلَ مُوسَى يُرَاوِدُ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ أَنْ أَعْطِيَهَا ذَلِكَ فَإِنَّهَا لَا تَنْقُصُكَ فَأَعْظَاهَا وَ دَلَّتْهُ عَلَى الْقَبْرِ. (الدعوات للراوندي، ص ۴۱ / بحار الأنوار، ج ۲۲، ص ۲۹۵)

امام علی علیه السلام: وقتی از پیامبر چیزی میخواستند که میخواست انجام دهد میگفت چشم و اگر نمیخواست انجام دهد هیچ چیز نمیگفت و سکوت میکرد و هرگز نمیگفت نه. روزی یک اعرابی آمد و از پیامبر درخواستی داشت پیامبر سکوت کرد باز درخواست کرد و پیامبر اعتنا نکرد و بار سوم چنین شد. پیامبر صلی الله علیه و آله مثل کسی که خسته شده باشد گفت چه میخواهی اعرابی؟ ما گفتیم لابد بهشت را میخواهد اما او گفت یک شتر و زاد و توشه. پیامبر صلی الله علیه و آله گفت به تو میدهم. سپس گفت چقدر فرق است میان خواسته این مرد با خواسته پیرزن بنی اسرائیل.

سپس ماجرا را تعریف کرد: وقتی موسی علیه السلام قصد بیرون رفتن از مصر را داشت به او وحی شد که استخوانهای یوسف را نیز با خود ببر. اما جای قبر یوسف را جز پیرزنی اسرائیلی نمیدانست. موسی علیه السلام به او گفت قبر یوسف کجاست؟ و او گفت نمیگویم تا آنچه میخواهم به من بدهی. موسی گفت چه میخواهی؟ گفت اینکه با تو در بهشت باشم و هم درجه تو. موسی علیه السلام گفت از من بهشت بخواه. پیرزن گفت خیر! همین که گفتم. موسی به خدا عرض حاجت کرد و ماجرا را گفت. خداوند وحی کرد که آنچه میخواهد برایش بخواه زیرا از درجه تو چیزی کم نمیکند. و چنین کرد و او نیز موسی را به قبر یوسف دلالت کرد.

۳۹. الإمام الصادق علیه السلام: ثَلَاثُ هُنَّ فَخْرُ الْمُؤْمِنِ وَ زِينَةُ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ: الصَّلَاةُ فِي آخِرِ اللَّيْلِ، وَيَأْتُهُ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ، وَ لَا يَتُّهُ الْإِمَامُ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ صلوات الله عليهم. (الكافي، ج ۸، ص ۲۳۴ / مفتاح الفلاح في العمل اليوم و الليلة من الواجبات و المستحبات، ص ۲۸۹)

امام صادق علیه السلام: سه چیز است که افتخار مؤمن و زیور او در دنیا و آخرت است: نماز آخر شب و چشم‌نداشتن به آنچه مردم دارند و ولایت و دوستی او نسبت به امام از خاندان محمد صلوات الله عليهم.

۴۰. رسول الله صلوات الله عليه: لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ الدُّنْيَا أَمَرَهَا بِطَاعَتِهِ فَأَطَاعَتْ رَبَّهَا، فَقَالَ لَهَا: خَالِفِي مَنْ طَلَبَكَ، وَ وَافِقِي مَنْ خَالَفَكَ، فَهِيَ عَلَى مَا عَاهَدَ إِلَيْهَا اللَّهُ وَ طَبَعَهَا عَلَيْهِ. (مصباح الشريعة، ص ۱۳۸ / بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۳۱۵)

پیامبر خدا صلوات الله عليه: چون خداوند دنیا را بیافرید، او را به اطاعت خود فرمان داد و دنیا پروردگارش را اطاعت کرد. پس، خدا به دنیا فرمود: با هرکه تو را بجوید، سر ناسازگاری نشان بده و به هرکه با تو مخالفت ورزد روی خوش و سازگاری نشان بده پس، دنیا بر این سفارشی که خدا به آن کرد می‌چرخد و همان سرشت اوست.

الإمام علي عليه السلام: الْحَظُّ يَسْعَى إِلَى مَنْ لَا يَخْطُبُهُ. (غرر الحكم و درر الكلم، ص ۷۵)

امام علی علیه السلام: بهره دنیا به سوی آن کس می‌شتابد که خواستار آن نباشد.

چهل حدیث ۵۱

۱. رسول الله ﷺ: مَنْ طَلَبَ مَرْضَاةَ النَّاسِ بِمَا يُسْخِطُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ كَانَ حَامِدُهُ مِنَ النَّاسِ دَامًا، وَمَنْ أَثَرِ طَاعَةِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ بِمَا يُغْضِبُ النَّاسَ كَفَاهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عِدَاوَةَ كُلِّ عَدُوٍّ، وَ حَسَدَ كُلِّ حَاسِدٍ، وَ بَغْيَ كُلِّ بَاغٍ، وَ كَانَ اللَّهُ لَهُ فَاصِرًا وَ ظَهِيرًا. (الكافي، ج ۲، ص ۳۷۲ تهذيب الأحكام، ج ۶، ص ۱۷۹/مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۵۰)

پیامبر خدا ﷺ: هر که خشنودی مردم را با چیزی طلبد که خدا را ناخشنود می کند، به جای ستایش مردم نکوهش آنان نصیبش شود و هر که طاعت خدا را بر خشم مردم ترجیح دهد خداوند او را از دشمنی هر دشمنی و حسادت هر حسودی و تجاوز هر تجاوزگری نکه دارد و خدای عزوجل یاور و پشتیبان او باشد.

۲. رسول الله ﷺ: الصَّدَقُ مُبَارَكٌ، وَالْكَذِبُ مَشْوُومٌ. (تحف العقول، ص ۱۴ بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۶۷)

رسول خدا ﷺ: راستی خجسته است و دروغ شوم و گجسته.

۳. الإمام زين العابدين عليه السلام في قوله تعالى: (فاصح الصبح الجميل): العفو من غير عتاب. (الأمالي للصدوق، ص ۳۳۶/وسائل الشيعة، ج ۱۲، ص ۱۷۱)

امام سجاد عليه السلام درباره آیه «پس گذشت کن گذشتی نیکو...» فرمود: مقصود، گذشت بدون سرزنش است.

۴. الإمام الحسين عليه السلام: مَنْ أَحْجَمَ عَنِ الرَّأْيِ وَ عَيَّيْتُ بِهِ الْحَيْلَ، كَانَ الرَّفْقُ مِفْتَاحَهُ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۰۷/أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۹۸)

امام حسین عليه السلام: هر که فکرش به جایی نرسد و در چاره‌یابی درماند نرمی، کلید (گشایش مشکل) او باشد.

۵. الخضر عليه السلام لموسى عليه السلام: إِذْ قَالَ لَهُ: أَوْصِنِي، لَا تُعَيِّرَنَّ أَحَدًا بِخَطِيئَةٍ وَ ابْكِي عَلَى خَطِيئَتِكَ. (قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۱۵۷/بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۳۸۷)

موسی علیه السلام به خضر علیه السلام گفت: مرا سفارشی کن. خضر علیه السلام گفت: ای پسر عمران، هیچ کس را به خاطر خطا و گناهی سرکوفت مزن و بر گناه خویش گریه کن.

۶. رسول الله ﷺ: مَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا هَانَتْ عَلَيْهِ الْمُصِيبَاتُ. (کتاب سلیم بن قیس الهملائی، ج ۲، ص ۶۱۴/الفقهاء المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۷۰/الزهد، ص ۲)

پیامبر خدا ﷺ: هر که دل از دنیا بربکند، مصیبت‌ها و گرفتاری‌ها بر او آسان شود.

الإمام علي عليه السلام: التُّرَهُدُ فِي الدُّنْيَا الرَّاحَةُ الْعُظْمَى. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۴۷/غرر الحكم و درر الكلم، ص ۷۰)

امام علی علیه السلام: دل بر کندن از دنیا بزرگترین آسایش است. الإمام علي عليه السلام: لَنْ يَفْتَقِرَ مَنْ زَهَدَ. (تحف العقول، ص ۸۵/عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۴۰۸)

امام علی علیه السلام: آن که زهد ورزد، هرگز فقیر و نیازمند نشود.

۷. الإمام الصادق عليه السلام: أَدْعُ وَ لَا تَقُلْ: إِنَّ الْأَمْرَ قَدْ فُرِغَ مِنْهُ، إِنَّ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مَنْرَلَةً لَا تُنَالُ إِلَّا بِمَسْأَلَةٍ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۶۶/عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۹)

امام صادق علیه السلام: دعا کن و مگو: کار گذشته است (و آنچه مقدر شده همان می شود)، همانا نزد خداوند مقام و منزلتی است که جز با درخواست به دست نمی آید.

۸. الإمام علي عليه السلام: إِذَا دَعَاكَ الْقُرْآنُ إِلَى خَلَةٍ جَمِيلَةٍ فَخُذْ نَفْسَكَ بِأَمْثَالِهَا. (غرر الحكم و درر الكلم، ص ۲۹۱/میزان الحكمة، ج ۱۰، ص ۳۲۸)

امام علی علیه السلام: هرگاه قرآن تو را به خوبی نیک فرا خواند، خود را به همانندهای آن وادار کن.

۹. الإمام الكاظم عليه السلام: فِيمَا كَتَبَ إِلَى مَنْ سَأَلَهُ عَنِ الْمَسَاكِينِ الَّذِينَ يَقْعُدُونَ فِي الطُّرُقَاتِ: فَمَنْ تَرَقَّقَتْ عَلَيْهِ وَ رَحِمَتْهُ وَ لَمْ يُمَكِّنْ اسْتِعْلَامَ مَا هُوَ عَلَيْهِ لَمْ يَكُنْ بِالتَّصَدَّقِ عَلَيْهِ بَأْسٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ. (السرائر الحاوي لتحرير الفتاوى، ج ۳، ص ۵۸۴/وسائل الشيعة، ج ۹۳، ص ۱۲۷)

امام کاظم علیه السلام در پاسخ به نامه کسی که از آن حضرت درباره کمک به گداهای سر راه‌نشین پرسیده بود، نوشت: هر کس که دلت به حالش سوخت و به او رحمت آمد و آگاه شدن از مذهب و عقیده‌اش هم ممکن نشد صدقه دادن به او، به خواست خدا، اشکالی ندارد.

۱۰. الإمام علي عليه السلام: إِنِّي أُرِيدُكُمْ لِلَّهِ وَ أَنْتُمْ تُرِيدُونَنِي لِأَنْفُسِكُمْ. أَتَيْهَا النَّاسُ، أَعِينُونِي عَلَى أَنْفُسِكُمْ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۱۹۴/الإرشاد في معرفة حجج الله على العباد، ج ۱، ص ۲۴۳)

امام علی علیه السلام: بیعت شما با من بی‌اندیشه نبود و کار من و شما یکسان نیست. من شما را برای خدا می‌خواهم و شما مرا برای خودتان می‌خواهید. ای مردم! مرا به خاطر خود یاری رسانید.

۱۱. الإمام علی علیه السلام: لَوْ يَعْلَمُ الْمُصَلِّي مَا يَعْشَاهُ مِنْ جَلَالِ اللَّهِ مَا سَرَّهُ أَنْ يَرْفَعَ رَأْسَهُ مِنْ سُجُودِهِ. (الخصال، ج ۲، ص ۶۳۲/ بحار الأنوار، ج ۱۰، ص ۱۱۱)
امام علی علیه السلام: اگر نمازگزار بداند که چه هاله‌ای از جلال خدا او را فرو می‌پوشاند، هرگز دوست ندارد که سر خود را از سجده‌اش بر دارد.

۱۲. الامام علی علیه السلام: قَلَّمَا يُنْصِفُ اللِّسَانُ فِي نَشْرِ قَبِيحٍ أَوْ إِحْسَانٍ. (عبون الحكم و المواعظ للثبي، ص ۳۶۹/ غرر الحكم و درر الکلم، ص ۴۹۷)
امام علی علیه السلام: کمتر پیش می‌آید که زبان در نشر دادن زشتی یا نیکی (کسی) انصاف به خرج دهد.

۱۳. رسول الله ﷺ: يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: أَيُّ عِبَادِي الَّذِينَ قَاتَلُوا فِي سَبِيلِي، وَقُتِلُوا وَأُذُوا فِي سَبِيلِي، وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِي، ادْخُلُوا الْجَنَّةَ، فَيَدْخُلُونَهَا بِغَيْرِ عَذَابٍ وَلَا حِسَابٍ. (ميزان الحکمة، ج ۱، ص ۱۵۲/ کنز العمال، ج ۶، ص ۴۸۰)
پیامبر خدا ﷺ: خدا تعالی فرموده است: ای بندگان من که در راه من جنگیدید و در راه من کشته شدید و آزار دیدید و در راه من جهاد کردید به بهشت درآید پس، آنان بی آنکه عذابی ببینند و حسابرسی شوند به بهشت وارد شوند.

۱۴. الإمام الصادق علیه السلام: فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «وَقُلْ لَّهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا»: إِنْ ضَرَبَ بَاكٌ قُلًّا لَّهُمَا: غَفَرَ اللَّهُ لَكُمَا. (الكافي، ج ۲، ص ۱۵۸/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۶۳)
امام صادق علیه السلام درباره آیه «و به آن دو به شایستگی سخن بگو»: اگر تو را تنگ زدند، بگو: خدا شما را بیامرزد.

۱۵. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَا زِلْتُ أَنَا وَمَنْ كَانَ قَبْلِي مِنَ النَّبِيِّينَ وَالْمُؤْمِنِينَ مُبْتَلَيْنَ بِمَنْ يُؤْذِنَا وَ لَوْ كَانَ الْمُؤْمِنُ عَلَى رَأْسِ جَبَلٍ لَتَيْصُّهُ اللَّهُ عَذْرًا وَ جَلَّ لَهُ مَنْ يُؤْذِيهِ لِيَأْجُرَهُ عَلَى ذَلِكَ وَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ: مَا زِلْتُ مَظْلُومًا مُنْذُ وَلَدْتُ أُمِّي حَتَّى إِنْ كَانَ عَقِيلٌ لَيُصِيبُهُ رَمْدٌ فَيَقُولُ لَا تَذُرُونِي حَتَّى تَذُرُوا عَلِيًّا فَيَذُرُونِي وَ مَا بِي مِنْ رَمْدٍ. (علل الشرائع، ج ۱، ص ۴۵/ وسائل الشيعة، ج ۱۲، ص ۱۲۴)
رسول خدا ﷺ فرمود: من و پیامبران و مؤمنان پیش از من مبتلا بودند به کسی که آنها را بیازارد. مؤمن اگر بر سر قله کوهی بگریزد خدا کسی را میفرستد تا او را بیازارد تا صبر کند و اجر برد. امام علی علیه السلام میفرمود: همیشه مظلوم بوده‌ام. از وقتی که از مادر زاده شدم. حتی یادم هست که عقیل را چشم دردی رسیده بود میگفت تا در چشم علی علیه السلام دارو نچکانید در چشم من هم نچکانید. در چشم من دارو میچکانند تا او بگذارد در چشمش دارو بچکانند.

۱۶. الإمام الصادق علیه السلام: مَنْ تَطَيَّبَ أَوَّلَ النَّهَارِ لَمْ يَتَرَلْ عَقْلُهُ مَعَهُ إِلَى اللَّيْلِ. (الكافي، ج ۶، ص ۵۱۰/ من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۸۶/ وسائل الشيعة، ج ۶، ص ۶۹۶)
امام صادق علیه السلام: هر که در آغاز روز به خود عطر زند، تا شب عقلش با او خواهد بود.

الإمام الصادق علیه السلام: فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَا تَدْعِ الطَّيِّبَ، فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ تَسْتَنَشِقُ رِيحَ الطَّيِّبِ مِنَ الْمُؤْمِنِ. (الكافي، ج ۶، ص ۵۱۱/ الخصال، ج ۱، ص ۱۶۶)
امام صادق علیه السلام: عثمان بن مظعون به رسول خدا ﷺ عرض کرد: می‌خواهم استفاده از عطر و چند چیز دیگر را [که نام برد] کنار بگذارم. رسول خدا ﷺ فرمود: عطر را کنار نگذار؛ زیرا فرشتگان بوی خوش مؤمن را می‌بویند.

۱۷. أَبُو الدَّرْدَاءِ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا حَدَّثَ بِحَدِيثٍ تَبَسَّمَ فِي حَدِيثِهِ. (مكارم الأخلاق، ص ۲۱/ بحار الأنوار، ج ۱۶، ص ۲۹۸)
ابو درداء: رسول خدا ﷺ هرگاه حدیث و سخنی می‌فرمود، با لبخند همراه بود.

الإمام الصادق علیه السلام: مَنْ تَبَسَّمَ فِي وَجْهِ أَخِيهِ كَانَتْ لَهُ حَسَنَةٌ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۰۶/ مصادقة الإخوان، ص ۵۲)
امام صادق علیه السلام: هر که به چهره برادر خود لبخند زند، آن لبخند برای او حسنه‌ای باشد.

۱۸. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنْ الْبَرَّ تَرِيدُ فِي الرِّزْقِ. (الزهد، ص ۳۳/ بحار الأنوار، ج ۷، ص ۸۱)
رسول خدا ﷺ فرمودند: نیکوکاری، روزی را زیاد می‌کند.

۱۹. الإمام الصادق علیه السلام: تَرَوُّجُوا فِي الشُّكَاكِ وَ لَا تُرَوِّجُوهُمْ لِأَنَّ الْمَرْأَةَ تَأْخُذُ مِنْ آدَبِ الرَّجُلِ وَ هُوَ يَقْهَرُهَا عَلَى دِينِهِ. (الناظر للأشعري، ص ۱۲۸/ الكافي، ج ۵، ص ۳۴۸)
امام صادق علیه السلام: از خانواده‌ای که (در حقانیت شما) تردید دارند زن بگیرد اما به آن‌ها زن ندهید؛ زیرا زن تربیت و خلق و خوی مرد را به خود می‌گیرد و مرد او را تحت تأثیر دین خود قرار می‌دهد.

۲۰. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: يَصِفُ الْمُؤْمِنُ إِنْ سَلَكَ مَعَ أَهْلِ الدُّنْيَا كَانَ أَكْيَسَهُمْ وَ إِنْ سَلَكَ مَعَ أَهْلِ الْآخِرَةِ كَانَ أَوْعَاهُمْ. (التمحيص، ص ۷۵/ بحار الأنوار، ج ۶، ص ۶۴۳)
پیامبر خدا ﷺ در وصف مؤمن: (حرکات و رفتارهایش ملایم و مهربان است و دیدارش شیرین... از هر چیز عالی‌ترین آن را می‌جوید

از خوی‌ها پُر ارج‌ترین را.. به کسی که دشمنی دارد ستم نمی‌کند و به‌خاطر کسی که دوستش دارد مرتکب گناه نمی‌شود، کم‌خرج است و بسیار کمک و یاری می‌رساند... کارش را به‌خوبی انجام می‌دهد به‌طوری‌که گویی آن را می‌بیند، چشمانش فروهسته است، دست بخشنده دارد و دست رد به سینه سائل نمی‌زند... سخنش را می‌سنجد و زبان در کام می‌کشد... باطل را از دوستش نمی‌پذیرد و حق را حتی از دشمن انکار نمی‌کند، دانش نمی‌آموزد مگر برای دانستن و دانایی فرا نمی‌گیرد مگر برای عمل کردن... (اگر با دنیاخواهان رفتار کند زیرک‌ترین آن‌هاست و هرگاه با آخرت‌جویان سلوک کند پارساترین آن‌هاست).

۲۱. الإمام علي عليه السلام: لَيْسَ شَيْءٌ أَدْعَى إِلَى تَغْيِيرِ نِعْمَةِ اللَّهِ وَ تَعْجِيلِ نِقْمَتِهِ مِنْ إِقَامَةِ عَلَى ظُلْمٍ. (تحف العقول، ص ۱۲۸/ دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۳۵۵/ نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۲۹)

امام علی علیه السلام: در زوال آمدن نعمت خدا و شتاب بخشیدن به خشم و انتقام او، چیزی کارگتر از ستمگری نیست؛ زیرا خداوند دعای ستم‌یگان را می‌شنود و در کمین ستمگران است.

۲۲. مَرَّ سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَرَأَى أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ عَلَيْهِ ثِيَابٌ كَثِيرَةٌ الْقِيَمَةِ حِسَانٌ، فَقَالَ: وَاللَّهِ لَا تَيْبَنُهُ وَ لَا وَبَحْنُهُ، فَذَنَا مِنْهُ فَقَالَ: يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، وَاللَّهِ مَا لَيْسَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ مِثْلَ هَذَا اللَّبَاسِ، وَ لَا عَلَيَّ وَ لَا أَحَدٌ مِنْ آبَائِكَ. فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: ((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ فِي زَمَانٍ قَتَرٍ مُقْتَرٍ، وَ كَانَ يَأْخُذُ لِقَتَرِهِ وَ إِقْتَارِهِ، وَ إِنَّ الدُّنْيَا بَعْدَ ذَلِكَ أَرَحَتْ عَنْ رَيْبَتِهَا، فَأَحَقُّ أَهْلِهَا بِهَا أَبْرَارُهَا)) ثُمَّ تَلَا ((قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَ الطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ)) ((فَنَحْنُ أَحَقُّ مَنْ أَخَذَ مِنْهَا مَا أَعْطَاهُ اللَّهُ، غَيْرَ أَنَّي يَا ثَوْرِيُّ مَا تَرَى عَلَيَّ مِنْ ثَوْبٍ إِنَّمَا لَيْسَتْهُ لِلنَّاسِ)) ثُمَّ اجْتَذَبَ يَدَ سُفْيَانَ، فَجَرَّهَا إِلَيْهِ، ثُمَّ رَفَعَ الثَّوْبَ الْأَعْلَى، وَ أَخْرَجَ ثَوْبًا تَحْتَ ذَلِكَ عَلَى جِلْدِهِ غَلِيظًا، فَقَالَ: ((هَذَا لَيْسَتْهُ لِنَفْسِي، وَ مَا رَأَيْتُهُ لِلنَّاسِ)) ثُمَّ جَذَبَ ثَوْبًا عَلَى سُفْيَانَ أَعْلَاهُ غَلِيظٌ خَشِنٌ وَ دَاخِلُ ذَلِكَ ثَوْبٌ لَيِّنٌ فَقَالَ: لَيْسَتْ هَذَا الْأَعْلَى لِلنَّاسِ، وَ لَيْسَتْ هَذَا لِنَفْسِكَ تَسْرُهَا؟! (الكافي، ج ۱۳، ص ۱۹/ وسائل الشيعة، ج ۵، ص ۲۰)

سفیان ثوری از مسجد الحرام عبور کرد. امام صادق علیه السلام را دید که لباس‌های قیمتی و زیبایی پوشیده است. گفت: به خدا قسم، می‌روم و او را سرزنش می‌کنم. نزدیک حضرت رفت و گفت: یابن رسول الله! نه رسول خدا ﷺ چنین لباسی پوشید و نه علی علیه السلام و نه هیچ‌یک از پدران تو. امام ﷺ به او فرمود: رسول خدا ﷺ در زمانه‌ای بخیل و

سخت‌گیر به‌سر می‌برد و به تناسب بخل و سخت‌گیری آن زندگی می‌کرد، ولی بعداً دنیا سرِ مشک‌های خود را شل کرد (وفور نعمت شد). پس، سزاوارترین مردم دنیا به بهره‌بری از نعمت‌های آن، نیکان‌اند. حضرت، سپس این آیه را تلاوت کرد: «بگو: چه کسی زیورهای خدا را که برای بندگانش پدید آورده و روزی‌های پاک و پاکیزه را حرام کرده است؟ ما سزاوارترین کس به بهره‌بردن از نعمت‌های خدادادی آن هستیم. منتها، ای ثوری جامه‌ای که بر تن من می‌بینی، به‌خاطر مردم پوشیده‌ام. آنگاه دست سفیان را گرفت و آن را به‌طرف خود کشید و لباس رویی را بالا زد و جامه درشتی را که زیر آن پوشیده بود و با بدن آن حضرت تماس مستقیم داشت بیرون آورد و فرمود: این را برای خودم می‌پوشم و آنچه را دیدی برای مردم. حضرت، سپس جامه سفیان را که زیر و درشت بود کنار زد و زیر آن لباس نرم و لطیفی بود. فرمود: تو این لباس رویی را برای (فریب) مردم پوشیده‌ای و این (زیری) را برای خوش‌حال کردن نفست.

۲۳. رسول الله ﷺ: عَلَيْكَ بِتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ؛ فَإِنَّهُ نُورٌ لَكَ فِي الْأَرْضِ وَ ذَخْرٌ لَكَ فِي السَّمَاءِ. (میزان الحکمة، ج ۱۲، ص ۴۵۹/ الترغیب و الترہیب، ج ۲، ص ۲۲۷)

رسول خدا ﷺ فرمودند: بر تو باد تلاوت قرآن که آن در زمین برای تو نور است و در آسمان برایت اندوخته.

۲۴. الإمام الصادق عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ، وَ يُحِبُّ أَنْ يَرَى أَثَرَ نِعْمَتِهِ عَلَى عَبْدِهِ، وَ يُبْغِضُ الْبُؤْسَ وَ التَّبَاطُؤَ. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۵۴/ الكافي، ج ۶، ص ۴۴۰/ وسائل الشيعة، ج ۵، ص ۵)

امام صادق علیه السلام: خداوند متعال زیباست، زیبایی را دوست دارد و دوست دارد اثر نعمت خود را در بنده اش ببیند. او فقر و فقرنمایی را دشمن دارد.

۲۵. الإمام الصادق عليه السلام: ثَلَاثَةٌ تُورِثُ الْمَحَبَّةَ: الدِّينُ، وَ التَّوَاضُّعُ، وَ الْبَذْلُ. (تحف العقول، ص ۳۱۶/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۲۹)

امام صادق علیه السلام: سه چیز دوستی می‌آورد: دینداری، افتادگی و بخشندگی

الامام علی علیه السلام: بِالْتَّوَدُّدِ تَكُونُ الْمَحَبَّةُ. (غرر الحکم و درر الکلم، ص ۲۹۷)

امام علی علیه السلام: مهربانی و اظهار دوستی محبت می‌آورد.

الامام علی علیه السلام: سَبَبُ الْإِتِّلَافِ الْوَفَاءُ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۲۸۲/ غرر الحکم و درر الکلم، ص ۳۹۵)

امام علی علیه السلام: دلها را وفاداری به هم انس و پیوند می‌دهد.

استکانت میکند و به خداهش راغب میشود و عافیت میطلبد و صدقه میدهد؟

۳۰. الإمام الباقر علیه السلام: تَجَنَّبْ عَدُوَّكَ، واحذر صديقك إلا الأمين. (تحف العقول، ص ۲۹۳ / علل الشرائع، ج ۲، ص ۵۵۹ / الاختصاص، ص ۲۳۰)
امام باقر علیه السلام: از دشمنت دوری کن و از دوستت برحذر باش، مگر آن دوستی که امین و خداترس باشد.
الإمام علي علیه السلام: أْبْذُلْ لَصَدِيقِكَ كُلَّ الْمَوَدَّةِ، ولا تبدل له كل الطمانينة. (کنز الفوائد، ج ۱، ص ۹۳ / عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۸۰ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۱۴۸)

امام علی علیه السلام: هرچه محبت داری نثار دوستت بکن، اما هرچه اطمینان داری به پای او مریز.
الإمام علي علیه السلام: لا ترغب في مودة من لم تكشفه. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۵۲۰ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۷۴۳ / مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۴، ص ۲۰۸ / وسائل الشیعة، ج ۱۲، ص ۲۴)
امام علی علیه السلام: هرگز در دوستی با کسی که او را نشانخته باشی، رغبت مکن.

۳۱. وَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام لَا تَسْتَخْفِرُوا دَعْوَةَ أَحَدٍ فَإِنَّهُ يُسْتَجَابُ لِيَهُودِيٍّ فِيكُمْ وَلَا يُسْتَجَابُ لَهُ فِي نَفْسِهِ ... (مکارم الأخلاق، ص ۲۶۹ / بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۲۹۴)

امیرمؤمنان علیه السلام فرمودند: دعا کردن هیچ کس را ناچیز نشمارید، گاهی دعای یهودی در حق شما مستجاب میشود اما در حق خودش مستجاب نمیشود.

۳۲. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله مَنْ ظَلَمَ أَحَدًا فَقَاتَهُ فَلْيَسْتَغْفِرِ اللَّهَ لَهُ فَإِنَّهُ كَفَّارَةٌ. (الکافی، ج ۲، ص ۳۳۴ / الاختصاص، ص ۲۳۵ / جامع الأخبار للشیعی، ص ۵۷)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: هرکس به کسی ظلم کرد و روزگار گذشت، برایش استغفار کند تا کفاره گناهی باشد که در حق او کرده.
وَقَالَ صلی الله علیه و آله: كَفَّارَةُ الْإِغْتِيَابِ أَنْ تَسْتَغْفِرَ لِمَنْ اغْتَابَتْهُ. (من لا یحضره الفقیه، ج ۳، ص ۳۷۷ / الأمالی المفید، ص ۱۷۲ / الأمالی للطوسی، ص ۱۹۲ / جامع الأخبار للشیعی، ص ۵۷)
و فرمود: کفاره غیبت کردن، استغفار برای کسی است که از او غیبت کرده.

۳۳. وَ الإمام علي علیه السلام: إِذَا لَقِيتُمْ عَدُوَّكُمْ فِي الْحَرْبِ فَأَقْلُوا الْكَلَامَ وَ أَكْثَرُوا ذِكْرَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ. (الکافی، ج ۵، ص ۴۲ / تحف العقول، ص ۱۰۷ / الخصال، ج ۲، ص ۶۱۷ / عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۱۳۸ / مکارم الأخلاق، ص ۱۴۸)

۲۶. الإمام الباقر علیه السلام: أَبْلِغْ مَوَالِنَا السَّلَامَ عَنَّا وَ أَوْصِهِمْ بِتَقْوَى اللَّهِ الْعَظِيمِ وَ أَعْلِمُهُمْ يَا خِيَمَتُهُ أَنَا لَا نَغْنِي عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئاً إِلَّا بِعَمَلٍ وَ لَنْ يَنَالُوا وَلَا يَتَنَا إِلَّا بِوَرَعٍ. (الأصول الستة عشر، ص ۷۹ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۴۶ / بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۳۰۹)
امام باقر علیه السلام به خیمه که برای خداحافظی خدمت ما آمده بود : از طرف ما به دوستانمان سلام برسان و آنان را به پروا داشتن از خدا بزرگ سفارش کن و ای خیمه به آنان اعلام کن که ما در پیشگاه خداوند برای آنان هیچ کاری نمی توانیم انجام دهیم، مگر اینکه عمل کنند و به ولایت و دوستی ما نرسند، مگر با پارسایی.

۲۷. رسول الله صلی الله علیه و آله: يَا أُمَّ أَيْمَنَ! أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ أَخِي عِيسَى كَانَ لَا يُخْبِئُ عِشَاءً لِعَدَاءٍ وَ لَا عَدَاءً لِعِشَاءٍ! يَا كُلُّ مَنْ وَرَقَ الشَّجَرِ، وَ يَشْرَبُ مِنْ مَاءِ الْمَطَرِ، يَلْبَسُ الْمُسَوَّحَ، وَ يَبِيتُ حَيْثُ يُمَسِّي، وَ يَقُولُ: يَا أَيُّ كُلِّ يَوْمٍ بِرِزْقِهِ. (ميزان الحکمة، ج ۱۱، ص ۵۱۷ / کنز العمال، ج ۱۱، ص ۵۰۴)
رسول خدا صلی الله علیه و آله: ای ام ایمن، مگر نمی دانی که برادرم عیسی شامی را برای صبحانه نگه نمی داشت و صبحانه ای را برای شام؟ از برگ درختان تغذیه می کرد و از آب باران می آشامید، پلاس می پوشید و هر جا شب می رسید همان جا بیتوته می کرد و می گفت: هر روزی خود را می آورد.

۲۸. عَنِ الصَّادِقِ علیه السلام قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله سَأَلَتْهُ امْرَأَةٌ أَنْ لِي زَوْجاً وَ بِهِ غِلْظَةٌ وَ إِنِّي صَنَعْتُ شَيْئاً لِأَعْطِفُهُ عَلَيَّ فَقَالَ صلی الله علیه و آله أَفَ لَكَ كَذْرِبَ الْحَجَارَةِ وَ كَذْرِبَ الْعَيْنِ وَ لَعَنَتِكَ الْمَلَائِكَةُ الْأَخْيَارُ وَ مَلَائِكَةُ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ ... (مکارم الأخلاق، ص ۴۱۴ / بحار الأنوار، ج ۹۲، ص ۱۳۰)
امام صادق علیه السلام فرمود: زنی نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله آمد و گفت شوهرم به من بی اعتناست، سحری کرده ام تا به من توجه کند. رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: اف بر تو. طبیعت و آنها را آلوده ساختی و ملائکه برگزیده و ملائکه آسمان و زمین تو را لعن میکنند.

۲۹. عن الصادق علیه السلام: لَوْ كَانَ الْإِنْسَانُ لَا يُصِيبُهُ أَلَمٌ وَ لَا وَجَعٌ بِمَ كَانَ يَرْتَدُّ عَنْ الْفَوَاحِشِ وَ يَتَوَاضَعُ لِلَّهِ وَ يَتَعَطَّفُ عَلَى النَّاسِ أَمَا تَرَى الْإِنْسَانَ إِذَا عَرَّضَ لَهُ وَجَعٌ خَصَّصَ وَ اسْتَكَانَ وَ رَغِبَ إِلَى رَبِّهِ فِي الْغَافِيَةِ وَ بَسَطَ يَدَيْهِ بِالْصَّدَقَةِ. (توحيد المفضل، ص ۸۹ / بحار الأنوار، ج ۳، ص ۸۸)

امام صادق علیه السلام: اگر به انسان درد و بیماری نرسید چگونه از فواحش باز داشته میشد و برای خدا تواضع میکرد و بر مردم عطف میبود. آیا نمی بینی که انسان چون دردمند میشود خضوع میکند و

امام علی (ع) فرمودند: چون با دشمن خویش در میدان کارزار رو در رو شدید کم سخن گوید و بسیار خدا را یاد کنید.

پیامبر خدا (ص): هرکه در جستجوی علم برآید گناهان گذشته‌اش بخشیده شود.

۳۴. الإمام الصادق (ع) أعطى لُغْذافِرٍ ألفاً و سبعمائة دينارٍ و قالَ لَهُ : اِتَّجِرْ لِي بِهَا. ثُمَّ قَالَ: أَمَا إِنَّهُ لَيْسَ لِي رَغْبَةٌ فِي رِبْحِهَا وَ إِن كَانَ الرَّيْخُ مَرغوباً فِيهِ، وَلَكِنْ أَحْبَبْتُ أَنْ يَرَانِي اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ مُتَعَرِّضاً لِفَوَائِدِهِ. (الكافي، ج ۵، ص ۷۶ / تهذيب الأحكام، ج ۶، ص ۳۲۷ / وسائل الشيعة، ج ۱۷، ص ۴۳)

امام صادق (ع) هزار و هفتصد دينار به عذافر داد و فرمود: با این مبلغ، برای من تجارت کن. سپس فرمود: بدان که من رغبتی به سود آن‌ها ندارم، هرچند سود مطلوب است. بلکه دوست دارم خداوند ببیند که جویای بهره‌مندی از فضل و فواید او هستم.

۳۵. بصائر الدرجات، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) قِرَاءَةُ الْقُرْآنِ فِي الصَّلَاةِ أَفْضَلُ مِنْ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ فِي غَيْرِ الصَّلَاةِ وَ ذَكَرَ اللَّهُ كَثِيراً أَفْضَلُ مِنَ الصَّدَقَةِ وَ الصَّدَقَةُ أَفْضَلُ مِنَ الصَّوْمِ وَ الصَّوْمُ جُتَّةٌ مِنَ النَّارِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۲۱ / بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلى الله عليه، ج ۱، ص ۱۱ / تحف العقول، ص ۴۳ / المسائل الصاغانية، ص ۱۲۰)

رسول خدا (ص) فرمود: قرآن خواندن در نماز افضل از قرآن خواندن در غیر نماز است و بسیار یاد خدا کردن افضل از صدقه دادن است و صدقه افضل از روزه است و روزه مانع آتش جهنم است.

۳۶. الإمام الصادق (ع) إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بَعْدَ خَيْرٍ أَنْ يَجْزِيَ فَضِيحَتَهُ عَلَى لِسَانِهِ. (بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۲۸ / ميزان الحكمة، ج ۱۰، ص ۲۶۷)

امام صادق (ع): هرگاه خداوند رسوایی بنده‌ای را بخواهد، از طریق زبانش او را رسوا می‌کند.

۳۷. رسول الله (ص): مَنْ قُتِلَ دُونَ أَهْلِهِ ظُلماً فَهُوَ شَهِيدٌ، وَ مَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ ظُلماً فَهُوَ شَهِيدٌ، وَ مَنْ قُتِلَ دُونَ جَارِهِ ظُلماً فَهُوَ شَهِيدٌ، وَ مَنْ قُتِلَ فِي ذَاتِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فَهُوَ شَهِيدٌ. (ميزان الحكمة، ج ۶، ص ۱۶۹ / كنز العمال، ج ۴، ص ۴۲۵)

رسول خدا (ص): هرکه در راه دفاع از خانواده خود به ستم کشته شود، شهید است و هرکه در راه دفاع از مال خود مظلومانه کشته شود، شهید است و هرکه در راه دفاع از همسایه خود به ستم کشته شود، شهید است و هرکه در راه خدا عزوجل کشته شود، شهید است.

رسول الله (ص): مَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ كَانَ كَقَارَةِ لِمَا مَضَى. (نهج الفصاحة، ص ۷۵۲ / سنن الترمذی، ج ۵، ص ۲۹)

۳۸. عُدَّة الدَّاعِي، قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) أَكُونُ أَدْعُو وَ أَشْتَهِي الْبُكَاءَ فَلَا يَجِئُنِي وَ رُبَّمَا ذَكَرْتُ مَنْ مَاتَ مِنْ بَعْضِ أَهْلِي فَأَرْقُ وَ أَبْكِي فَهَلْ يَجُوزُ ذَلِكَ فَقَالَ نَعَمْ تَذَكُرُهُمْ فَإِذَا رَقَقْتَ فَأَبْكُ وَ ادْعُ رَبَّكَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى. (عدة داعي و نجاح الساعي، ص ۱۷۳ / بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۳۴)

به امام صادق (ع) عرض کردم: دعا میکنم و طالب چشم گریانم اما حالی به من دست نمیدهد در حالیکه گاهی هست که بیاد خویشاوندان مرده خود میافتم و گریه‌ام میگیرد. فرمود: بیاد آن‌ها بیافت تا دلت نرم و آماده شود و گریه کن سپس در این حال رقت قلب خدا را بخوان و دعا کن.

۳۹. رسول الله (ص): إِنَّ مِنَ الْيَقِينِ أَنْ لَا تُرْضِيَ أَحَدًا بِسَخَطِ اللَّهِ، وَلَا تَحْمَدَ أَحَدًا بِمَا آتَاكَ اللَّهُ وَ لَا تَذُمَّ أَحَدًا عَلَى مَا لَمْ يُؤْتِكَ اللَّهُ. (تحف العقول، ص ۶ / إثبات الهداة بالنصوص و المعجزات، ج ۳، ص ۱۱۱ / بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۶۱)

پیامبر خدا (ص): از نشانه‌های یقین این است که هیچ‌کس را با به خشم آوردن خدا خشنود نسازی و به واسطه آن چیزی که خدا به تو داده است هیچ‌کس را ستایش نکنی و برای چیزی که خدا به تو نداده است، هیچ‌کس را نکوهش نکنی.

الإمام علي (ع) فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: ﴿وَأَتَيْنَاهُ أَجْرَهُ فِي الدُّنْيَا وَ إِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ﴾: فَمَنْ عَمِلَ لِلَّهِ تَعَالَى أَعْطَاهُ أَجْرَهُ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ، وَ كَفَاهُ اللَّهُ فِيهِمَا. (الغارات، ج ۱، ص ۱۴۷ / الأمالي للمفيد، ص ۲۶۲ / الأمالي للطوسي، ص ۲۶)

امام علی (ع) درباره آیه «و او را در دنیا دادیم و در آخرت نیز از صالحان است»: هرکه برای خدا تعالی کار کند خداوند در دنیا و آخرت مزدش را بدهد و در هر دو سرای خواسته‌هایش را برآورد.

۴۰. رسول الله (ص): مَنْ عَظَّمَ صَاحِبَ دُنْيَا وَ أَحَبَّهُ لَطَمَ دُنْيَاهُ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۸۱ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۴۱۱ / وسائل الشيعة، ج ۱۷، ص ۱۸)

پیامبر خدا (ص): کسی که دنیا داری را بزرگ دارد و به طمع دنیایش او را دوست بدارد، خداوند بر وی خشم گیرد.

۷. الإمام الباقر عليه السلام: مَا مِنْ شَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ اللَّهُ مِنْ أَنْ يُسْأَلَ. (تحف العقول، ص ۲۸۲ / عيون الحكم و المواعظ للبي، ص ۴۷۷ / كشف الغمة في معرفة الأئمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۱۱۸)

امام باقر عليه السلام: نزد خدا چیزی محبوبتر از این نیست که دست خواهش به سوی او دراز شود.

۸. الإمام علي عليه السلام: الْخَيْرُ أَسْهَلُ مِنْ فِعْلِ الشَّرِّ. (غرر الحكم و درر الکلم، ص ۶۴)

امام علی عليه السلام: کار خوب آسانتر از کار بد است.

۹. الإمام علي عليه السلام: أَوْلَى النَّاسِ بِالْأَصْطِنَاعِ: مَنْ إِذَا مُطِلَّ صَبَرَ، وَ إِذَا مُنِعَ عَذَرَ، وَ إِذَا أُعْطِيَ شَكَرَ. (عيون الحكم و المواعظ للبي، ص ۱۲۵ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۲۱۶)

امام علی عليه السلام: سزاوارترین مردم به خوبی، کسی است که اگر در وعده احسانی که به او داده شده تأخیر شود، صبر کند و اگر به آن وعده عمل نشد، معذور دارد و اگر به او عطایی شد، سپاسگزاری کند.

۱۰. رسول الله صلى الله عليه وآله: إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ الشُّعْتُ الْغُبْرُ، الَّذِينَ إِذَا اسْتَأْذَنُوا عَلَى الْأَمْرَاءِ لَمْ يُؤْذَنَ لَهُمْ، وَ إِذَا خَطَبُوا لَمْ يُنْكَحُوا، وَ إِذَا قَالُوا لَمْ يُنْصَبْ لَهُمْ، حَوَائِجُ أَحَدِهِمْ تَتَلَجَّجُ فِي صَدْرِهِ، لَوْ قَسِمَ نَوْرُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى النَّاسِ لَوَسِعَهُمْ. (شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲، ص ۱۸۳)

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: همانا بهشتیان ژولیدگان گرد گرفته هستند، همانان که چون از امیران بار خواهند به آنان بار داده نشود و چون به خواستگاری روند کسی به آنان همسر ندهد و هر گاه سخن بگویند کسی به سخنانشان گوش ندهد نیازهایشان درسینه هایشان انباشته است.

۱۱. الإمام الباقر عليه السلام: إِذَا اسْتَقْبَلَ الْقَبِيلَةَ اسْتَقْبَلَ الرَّحْمَنَ بِوَجْهِهِ. (المحاسن ج ۱، ص ۵۰ / وسائل الشيعة ج ۷، ص ۲۸۹)

امام باقر عليه السلام: هرگاه (نمازگزار) رو به قبله کند، خدا رحمان که معبودی جز او نیست، به او رو کند.

الإمام الصادق عليه السلام: إِذَا كُنْتَ دَخَلْتَ فِي صَلَاتِكَ فَعَلَيْكَ بِالتَّخَشُّعِ وَالْإِقْبَالِ. (الكافي، ج ۳، ص ۳۰۰ / مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۱۵، ص ۷۷)

امام صادق عليه السلام: هرگاه وارد نماز شدی، بر تو باد به خشوع و توجه قلبی به نمازت؛ زیرا خدا تعالی می فرماید: «همانان که در نمازشان خاشعند».

چهل حدیث ۵۲

۱. الإمام علي عليه السلام: إِنْ زُهِدَ النَّارَاهِدِ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَا يَنْقُصُهُ مِمَّا قَسَمَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُ فِيهَا وَ إِنْ زُهِدَ وَ إِنْ حَرَصَ الْحَرِيصُ عَلَى عَاجِلِ زَهْرَةِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لَا يَزِيدُهُ فِيهَا وَ إِنْ حَرَصَ فَالْمَغْبُوءُ مَنْ حُرِمَ حَظُّهُ مِنَ الْآخِرَةِ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۲۹ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۱۳ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۹۲)

امام علی عليه السلام: بی اعتنائی زاهد به این دنیا از رزقی که خداوند عزوجل برای او مقدر فرموده، چیزی کم نمی کند، هرچند بی اعتنائی و به زهد ورزد و حرص زدن حریص بر این زندگی زودگذر دنیا چیزی بر روزی مقدر او نمی افزاید، هرچند حرص زند. پس مغبون کسی است که از بهره آخرت خود محروم ماند.

۲. الإمام الباقر عليه السلام: أَلَا فَاصْذُقُوا؛ فَإِنَّ اللَّهَ مَعَ مَنْ صَدَقَ. (الزهد، ص ۱۳ / المحاسن، ج ۱، ص ۲۹۰ / الأمالي للطوسي، ص ۲۱۶)

امام باقر عليه السلام: هان! راستگو باشید؛ زیرا خداوند با کسی است که راستگو باشد.

۳. الامام علي عليه السلام: مَا عَفَا عَنِ الذَّنْبِ مَنْ قَرَعَ بِهِ. (عيون الحكم و المواعظ للبي، ص ۴۷۷ / تصنيف غرر الحكم و درر الکلم، ص ۲۴۵)

امام علی عليه السلام: کسی که به واسطه گناه کسی را سرزنش کند، گذشت نکرده است.

۴. الإمام علي عليه السلام: الرَّفْقُ يُؤَدِّي إِلَى السَّلَمِ. (عيون الحكم و المواعظ للبي، ص ۳۱ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۵۱)

امام علی عليه السلام: نرمی، به آشتی و صلح می انجامد.

۵. الإمام علي عليه السلام: بِالصَّمْتِ يَكْثُرُ الْوَقَارُ. (عيون الحكم و المواعظ للبي، ص ۱۸۷ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۲۹۶)

امام علی عليه السلام: با سکوت، وقار زیاد می شود.

۶. الإمام علي عليه السلام: مَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا لَمْ تَفْتَهُ، مَنْ رَغِبَ فِيهَا أَتَعَبَتْهُ وَ أَشَقَّتْهُ. (عيون الحكم و المواعظ للبي، ص ۴۵۶ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۶۱۸)

امام علی عليه السلام: هرکه به دنیا بی اعتنا باشد، دنیا از دستش نرود و هرکه به دنیا رو کند، دنیا او را به رنج و بدبختی افکند.

۱۲. الإمام علي عليه السلام: الأمور مَرهونةٌ بأوقاتها. (الغنية للنعماني، ص ۹/ عوالي اللئالي العزبية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۲۹۳)

امام علی علیه السلام: کارها، گروگان زمان‌های خود هستند.

الإمام علي عليه السلام: من الخرق المعاجلة قبل الإمكان، والأناة بعد الفُرصة. (نهج البلاغة للصباحي صالح، ص ۵۳۸/ نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۴۸)

امام علی علیه السلام: شتافتن (در کاری) پیش از آنکه فرصت دست دهد و درنگ و کندی پس از دست‌دادن فرصت، نشانه نادانی است.

۱۳. الإمام علي عليه السلام: في قوله تعالى: «قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا* الَّذِينَ ضَلَّ سَعِيُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا: هُمُ الرُّهْبَانُ الَّذِينَ حَبَسُوا أَنْفُسَهُمْ فِي السَّوَارِي. (الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۵، ص ۴۶۵/ مسند الإمام علي، ج ۲، ص ۱۳۸/ تفسير القرآن العظيم لابن أبي حاتم، ج ۹، ص ۵۱)

امام علی علیه السلام: درباره‌ی آیه «بگو: آیا شما را از زیانکارترین افراد خبر دهیم؛ آنان که تالاششان در زندگی دنیا تباه شد»، فرمود: آنان راهبان هستند که خود را در غارها محبوس می‌کنند.

۱۴. الإمام الصادق عليه السلام لرجل قال له: إن والدي تصدَّق عليَّ بدارٍ ثم بدا له أن يرجع فيها... : بئس ما صنع والدك، فإن أنت خاصمتَه فلا ترفع عليه صوتك، وإن رفع صوته فاخضع أنت صوتك. (دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۳۳۹/ من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۲۴۷)

امام صادق علیه السلام به مردی که عرض کرد: پدرم به من خانه‌ای بخشیده و حالا از تصمیمش برگشته می‌خواهد آن را پس بگیرد... : پدرت بد کاری کرده است. اما اگر با او مخاصمه کردی، صدایت را روی او بلند نکن و اگر او صدایش را بلند کرد، تو صدایت را پایین بیاور.

۱۵. قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام: إِنَّ مَلَكََيْنِ هَبَطَا مِنَ السَّمَاءِ فَالْتَقِيَا فِي الْهَوَاءِ فَقَالَ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ فِيمَا هَبَطْتَ قَالَ بَعَثَنِي اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى بَحْرِ إِيْلٍ أَحْشُرُ سَمَكَةً إِلَى جَبَّارٍ مِنَ الْجَبَابِرَةِ اشْتَهَى عَلَيْهِ سَمَكَةٌ فِي ذَلِكَ الْبَحْرِ فَأَمَرَنِي أَنْ أَحْشُرَ إِلَى الصَّيَادِ سَمَكَ الْبَحْرِ حَتَّى يَأْخُذَهَا لَهُ لِيُبَلِّغَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ غَايَةَ مَنَاهُ فِي كُفْرِهِ فَبِمَا بُعِثْتُ أَنْتَ قَالَ بَعَثَنِي اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فِي أَعْجَبَ مِنَ الَّذِي بَعَثَكَ فِيهِ بَعَثَنِي إِلَى عَبْدِهِ الْمُؤْمِنِ الصَّائِمِ الْقَانِمِ الْمَعْرُوفِ دُعَاؤُهُ وَصَوْتُهُ فِي السَّمَاءِ لَا كُفِيَ قِدْرُهُ الَّتِي طَبَخَهَا لِإِفْطَارِهِ لِيُبَلِّغَ اللَّهَ فِي الْمُؤْمِنِ الْغَايَةَ فِي اخْتِبَارِ إِيْمَانِهِ ... (مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۸۹/ بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۲۲۹)

امام باقر علیه السلام فرمود: دو ملک از آسمان فرود می‌آمدند به هم رسیدند یکی از آندو به دیگری گفت مأمور به چه کاری هستی؟ گفت: گفته‌اند به دریای ایل برو و ماهیانش را بسوی تور ستمگری بران زیرا هوس ماهی کرده است و خدا می‌خواهد همه آرزوهای این کافر را برآورده سازد. سپس از دیگری پرسید تو بسوی چه کاری رهسپاری؟

او گفت: مرا به مأموریتی عجیب‌تر فرستاده‌اند. مرا فرستاده‌اند تا بسوی آن بنده مؤمن که همیشه شب‌خیز و روزه‌دار است و دعایش در آسمان معروف است بروم او برای افطارش چیزی پخته من باید بروم و دیگ او را واژگون سازم تا بدینوسیله به غایت درجه از اختبار و امتحان الهی برسد.

۱۶. أَنَسُ: وَقَتَّ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يَحْلِقَ الرَّجُلُ عَاتَتَهُ كُلَّ أَرْبَعِينَ يَوْمًا، وَأَنْ يَتَتَفَّ بِبَطْنِهِ كُلَّمَا طَلَعَ، وَلَا يَدَعَ شَارِبِيهِ يَطْوِلَانِ، وَأَنْ يَقْلَمَ أَظْفَارَهُ مِنَ الْجُمُعَةِ إِلَى الْجُمُعَةِ. (ميزان الاعتدال، ج ۱، ص ۳۳/ الكامل في ضعفاء الرجال، ج ۱، ص ۴۲۳/ لسان الميزان، ج ۱، ص ۶۳)

أنس: رسول خدا ﷺ برای (نظافت) ما چنین وقت تعیین کرد که مرد هر چهل روز موی زهارش را بزند، موی زیر بغلش را هر وقت بلند شد بسترند، نگذارد شاربش بلند شود و هر جمعه ناخن‌هایش را بگیرد. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِلرَّجَالِ: قُصُّوا أَظْفَارَكُمْ، وَ لِلنِّسَاءِ: أَثْرُكُنَّ فَإِنَّهُ أَزَيْنَ لَكُنَّ. (الكافي، ج ۶، ص ۴۹۲/ الجعفریات، ص ۲۹)

پیامبر خدا ﷺ به مردها فرمود: ناخن‌هایتان را بگیرد و به زنان فرمود: (ناخن‌هایتان را) بلند بگذارید؛ زیرا این برای شما زیباتر است.

۱۷. رسول الله ﷺ: أوصي الشاهد من أمتي والغائب أن يجيب دعوة المسلم ولو على خمسة أميال؛ فإن ذلك من الدين. (المحاسن، ج ۲، ص ۴۱۱/ الكافي، ج ۶، ص ۲۷۴/ تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۹، ص ۹۴)

پیامبر خدا ﷺ: به حاضران و غایبان امت خود سفارش می‌کنم که دعوت مسلمان را، گرچه از فاصله پنج میل، بپذیرند؛ زیرا این کار جزو دین است.

۱۸. رسول الله ﷺ: إذا سقى الرجل امرأته أجزر. (التاريخ الكبير، ج ۳، ص ۱۷۹/ حکم النبي الأعظم، ج ۶، ص ۵۲۰/ الجامع الصغير، ج ۱، ص ۱۰۵)

پیامبر خدا ﷺ: هرگاه مرد به زن خود آبی بنوشاند، پاداش برد.

رسول الله ﷺ: إِنَّ الرَّجُلَ لَيُوجَرُّ فِي رَفْعِ اللُّقْمَةِ إِلَيَّ فِي امْرَأَتِهِ. (حكم النبي الأعظم، ج ۶، ص ۵۲۰/ جامع السعادات، ج ۲، ص ۱۴۶/ المحجة البيضاء، ج ۳، ص ۷۰/ إحياء علوم الدين، ج ۴، ص ۱۱۵)

پیامبر خدا ﷺ: کسی که به طرف دهان همسرش لقمه‌ای بالا برد پاداش برد.

۱۹. رسول الله ﷺ: إِيَّاكُمْ وَ تَرَوْجَ الْحَمَقَاءِ فَإِنَّ صُحْبَتَهَا بَلَاءٌ وَ وُلْدَهَا ضَيَاع. (النوادر للراوندي، ص ۱۳)

پیامبر خدا ﷺ: از ازدواج با زن احمق بپرهیزید، زیرا همنشینی با او تباهی است و فرزنداناش گفتارصفت‌اند.

۲۰. الامام علی علیه السلام: مَنْ قَصَرَ فِي الْعَمَلِ ابْتِلَاهُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ بِالْهَمِّ.

(غررالحکم و دررالکلم، ص ۶۵۵)

امام علی علیه السلام: کسی که در عمل کردن کوتاهی کند خدای سبحان او را به اندوه گرفتار سازد.

۲۱. الامام علی علیه السلام: إِنْ أَتَاكُمْ اللَّهُ بِعَافِيَةٍ فَاقْبَلُوا، وَإِنْ ابْتُلِيتُمْ

فَاصْبِرُوا؛ فَإِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۱۴۴/

بحار الأنوار، ج ۳۱، ص ۵۴۵)

امام علی علیه السلام: اگر خداوند عافیتی به شما بخشید آن را بپذیرید، و اگر دچار بلا و گرفتاری شدید شکیبایی ورزید؛ زیرا عاقبت (نیک) از آن تقوا پیشگان است.

۲۲. رسول الله ﷺ: مَنْ لَيْسَ ثَوْبًا يُبَاهِي بِهِ لِبَرَاءَةِ النَّاسِ لَمْ يَنْظُرِ اللَّهُ

إِلَيْهِ حَتَّى يَنْتَرِعَهُ. (ميزان الحکمة، ج ۱۰، ص ۲۴۶/ تاریخ دمشق، ج ۳۴، ص ۹۸)

پیامبر خدا ﷺ: هرکس لباسی فاخر بپوشد که مردم به او نگاه کنند، خداوند به وی ننگرد تا زمانی که آن جامه را از تن بیرون آورد.

۲۳. الإمام العسكري عليه السلام: وَإِتَاكَ وَالْإِذَاعَةَ وَطَلَبَ الرِّئَاسَةِ، فَإِنَّهُمْ

يَدْعُونَ إِلَى الْهَلَكَةِ. (اثبات الوصية، ص ۲۴۷/ تحف العقول، ص ۴۸۷/ الخراج و

الجرانج، ج ۱، ص ۴۵۰/ كشف الغمة في معرفة الأئمة، ط القديمة، ج ۲، ص ۴۱۷)

امام عسکری علیه السلام: زنهار، از فاش کردن اسرار و ریاست طلبی بپرهیز که این هر دو مایه نابودیند.

۲۴. رسول الله ﷺ: يَقُولُ عَزَّوَجَلَّ: حُرِّمَتِ الْجَنَّةُ عَلَى الْمَنَانِ، وَ

الْبَخِيلِ، وَ الْقَتَاتِ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۱۷/ الأمالي للصدوق، ص ۴۳۲)

پیامبر خدا ﷺ: خدای عزوجل می فرماید: بهشت بر منت گذار (بر خدا) و بخیل و سخن چین حرام است.

۲۵. الإمام الباقر عليه السلام: مَنْ بَخَلَ بِمَعُونَةِ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ وَالْقِيَامِ فِي

حَاجَتِهِ ابْتُلِيَ بِمَعُونَةٍ مَن يَأْتُمُّ عَلَيْهِ وَلَا يُوجِرُ. (المحاسن، ج ۱، ص ۹۹/

الکافی، ج ۲، ص ۳۶۶/ ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۵۰)

امام باقر علیه السلام: کسی که از کمک به برادر مسلمان خود و برآوردن حاجت او دریغ کند، خداوند او را گرفتار کمک به کسی کند که به سبب آن کمک گناهکار شود و مزدی هم نبرد.

۲۶. الإمام علي عليه السلام: ذِكْرُنَا أَهْلَ الْبَيْتِ شِفَاءٌ مِنَ الْوَعَكِ وَالْأَسْقَامِ وَ

وَسَوَاسِ الرِّيبِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۶۲)

امام علی علیه السلام: یاد ما اهل بیت، شفابخش هر ناخوشی و بیماری و وسوسه تردیدآور است.

۲۷. ابن عباس: إِنْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ تُوَفِّي وَدِرْعُهُ مَرْهُونَةٌ عِنْدَ رَجُلٍ

مِنَ الْيَهُودِ عَلَى ثَلَاثِينَ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ، أَخَذَهَا رِزْقًا لِعِيَالِهِ.

(مکارم الأخلاق، ص ۲۵)

ابن عباس: زمانی که رسول خدا ﷺ درگذشت، زره آن حضرت به عنوان گرو در مقابل سی صاع جو که پیامبر برای خرجی خانواده اش قرض کرده بود، نزد مردی یهودی نگهداری می شد.

۲۸. كشف الغمة، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِذَا رَأَيْتُمْ الْحَرِيقَ فَكَبِّرُوا فَإِنَّ

اللَّهَ تَعَالَى يُظْفِيهِ. (كشف الغمة في معرفة الأئمة، ط القديمة، ج ۲، ص ۱۶۴)

رسول خدا ﷺ فرمود: چون دیدید جایی آتش گرفته تکبیر گویند تا خدا خاموشش کند.

۲۹. رسول الله ﷺ: كُلُّ أَمْرِ ذِي بَالٍ لَا يُبْدَأُ فِيهِ بِبِسْمِ اللَّهِ [الرحمن]

الرحيم أَقْطَعُ. (منية المريد، ص ۲۷۴/ مکاتیب الرسول، ج ۱، ص ۵۵)

رسول خدا ﷺ: هر کار مهمی که با بسم الله الرحمن الرحيم آغاز نشود، بی فرجام است.

۳۰. الامام علي عليه السلام: مَا بَرَحَ لِلَّهِ عَزَّتْ آلاؤُهُ فِي الْبُرْهَةِ بَعْدَ الْبُرْهَةِ،

و فِي أَزْمَانِ الْفِتَرَاتِ، عِبَادُ نَاجَاهُمْ فِي فِكْرِهِمْ، وَ كَلَمَتِهِمْ فِي ذَاتِ

عُقُولِهِمْ، فَاسْتَصْبَحُوا بِنُورِ يَقْظَةٍ فِي الْأَبْصَارِ وَالْأَسْمَاعِ وَالْأَفْتَدَةِ.

(نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۳۴۲)

امام علی علیه السلام: خداوند را که نعمت هایش گرامی باد در هر برهه ای از زمان و در فاصله های زمانی میان بعثت پیامبران، همواره بندگانی بوده است که در اندیشه هایشان با آنان نجوا کرد و در درون خردهایشان با آنان سخن گفت و بدین سبب آنان چشم ها و گوش ها و دل هایشان از نور بیداری تابناک گردید.

۳۱. قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام: إِذَا نَاولْتُمُ السَّائِلَ الشَّيْءَ فَاسْأَلُوهُ أَنْ يَدْعُوَ

لَكُمْ فَإِنَّهُ يُجَابُ فِيكُمْ وَلَا يُجَابُ فِي نَفْسِهِ لِأَنَّهُمْ يَكْذِبُونَ. (الخصال،

ج ۲، ص ۶۱۹/ عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۱۳۸)

امام علی علیه السلام: چون به گدا چیزی دادید از او بخواهید که برایتان دعا کند زیرا دعایش در حق شما مستجاب میشود ولی در حق خودش مستجاب نمیشود چون دروغ میگوید.

۳۲. فِي خَبَرِ الْأَعْمَشِ عَنِ الصَّادِقِ عليه السلام: الْكَبَائِرُ مُحَرَّمَةٌ: وَ أَمَا

الْمَلَاهِي الَّتِي تَصُدُّ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى مَكْرُوهَةٌ كَالْغَنَاءِ وَ

ضَرْبِ الْأَوْتَارِ. (تحف العقول، ص ۴۲۳/ الخصال، ج ۲، ص ۶۱۰)

امام صادق علیه السلام: گناهان کبیره معلوم است؛ اما کارهایی است که از یاد خدا باز میدارد مثل غنا و تار زدن و امثالهم مکروه است (و حرام نیست).

۳۳. وَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا دَعَا أَحَدُ فَلْيَعْمَ فَإِنَّهُ أَوْجِبُ لِلدُّعَاءِ ...
(بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۱۳)
وَ عَنْهُ ﷺ قَالَ مَنْ دَعَا لِأَخِيهِ بَظَهْرِ الْغَيْبِ وَكَلَّ اللَّهُ عَرَّ وَ جَلَّ بِهِ مَلَكًا يَقُولُ وَلَكَ مِثْلَاهُ. (مکارم الأخلاق، ص ۲۷۶)

رسول خدا ﷺ: وقتی دعا میکنید عمومیت دهید و برای همه دعا کنید که به استجابت نزدیکتر است. و فرمود: کسی که برای برادرش دعا کند خداوند ملکی بر او میگذارد که بگوید برای خودت هم همین‌ها باشد.

۳۴. رسول الله ﷺ في الدعاء: وارحمني من تكلف ما لا يعينني.
(الكافي، ج ۲، ص ۵۷۷ / الأمالي للمفيد، ص ۲۴۲ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۹۸)
پیامبر خدا ﷺ در دعا از خدا میخواست: و به من رحم فرما، تا در کارهای بیهوده خود را به تکلف نیندازم.

۳۵. مهج الدعوات، عن الصادق ﷺ أَنَّهُ قَالَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ اسْمُ اللَّهِ الْأَكْبَرُ ... (مهج الدعوات و منهج العبادات، ص ۳۱۶)
قَالَ أَبُو مُحَمَّدٍ ﷺ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ أَقْرَبُ إِلَى اسْمِ اللَّهِ الْأَعْظَمِ مِنْ سَوَادِ الْعَيْنِ إِلَى بَيَاضِهَا ... (الأصول الستة عشر، ط دارالحديث، ص ۱۶۰ / تفسير العياشي، ج ۱، ص ۲۱ / إثبات الوصية، ص ۲۵۰ / تحف العقول، ص ۴۸۷ / عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۵)

امام صادق ﷺ: بسم الله الرحمن الرحيم، اسم اکبر خداست.
امام سجاد ﷺ: بسم الله الرحمن الرحيم به اسم اعظم خدا نزدیکتر از سیاهی چشم به سفیدی آن است.

۳۶. رسول الله ﷺ: إِذَا خَرَجْتَ اللَّعْنَةُ مِنْ فِي صَاحِبِهَا نَظَرْتُ؛ فَإِنْ وَجَدْتُ مَسْلُكًا فِي الَّذِي وَجَّهْتُ إِلَيْهِ، وَإِلَّا عَادَتْ إِلَى الَّذِي خَرَجَتْ مِنْهُ. (حكم النبي الأعظم، ج ۵، ص ۵۳۸ / كنز العمال، ج ۳، ص ۶۱۴)

پیامبر خدا ﷺ: هرگاه لعنت از دهان لعنت‌گر خارج شود نگاه می‌کند، اگر راهی به سوی آن چیزی که متوجه آن شده است یافت، به طرفش می‌رود وگرنه به طرف کسی که از دهانش خارج شده است برمی‌گردد.
الإمام الباقر ﷺ: إِنْ اللَّعْنَةُ إِذَا خَرَجَتْ مِنْ صَاحِبِهَا تَرَدَّدَتْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الَّذِي يُلْعَنُ، فَإِنْ وَجَدَتْ مَسَاغًا وَإِلَّا عَادَتْ إِلَى صَاحِبِهَا وَكَانَ أَحَقَّ بِهَا، فَاحْذَرُوا أَنْ تَلْعَنُوا مُؤْمِنًا فَيَحِلَّ بِكُمْ. (وسائل الشيعة، ج ۱۲، ص ۳۰۱ / بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۲۰۸)

امام باقر ﷺ: چون لعنت از لعنت‌گر بیرون آید میان او و کسی که لعنت شده است، مردد می‌ماند. اگر راه و مجوزی (برای رفتن به سوی لعنت‌شده) نیافت به سوی لعنت‌کننده برمی‌گردد که او به آن سزاوارتر است. پس، از لعنت کردن مؤمن بپرهیزید، که به خودتان برمی‌گردد.

۳۷. الإمام علي ﷺ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى افْتَرَضَ عَلَيْكُمْ فَرَائِضَ فَلَا تُضَيِّعُوهَا... وَ سَكَتَ لَكُمْ عَنْ أَشْيَاءَ وَ لَمْ يَدْعُهَا نِسِيَانًا فَلَا تَتَكَلَّفُوهَا. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۸۷ / خصائص الأئمة عليهم السلام، ص ۹۷)

امام علی ﷺ: خداوند، فرائضی را بر شما واجب فرموده است. پس آن‌ها را فرو نگذارید... و چیزهایی را هم برای شما مسکوت گذاشته است. نه اینکه فراموش کرده باشد آن‌ها را بگوید. پس برای دانستن آن‌ها، خود را به تکلف نیندازید.

۳۸. قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ إِنَّ فِي اللَّيْلِ سَاعَةً مَا يُؤْفِقُهَا عَبْدٌ مُسْلِمٌ ثُمَّ يُصَلِّي وَيَدْعُو اللَّهَ عَرَّ وَ جَلَّ فِيهَا إِلَّا اسْتَجَابَ اللَّهُ تَعَالَى لَهُ فِي كُلِّ نَيْلَةٍ قُلْتُ أَصْلَحَكَ اللَّهُ وَ أَيُّ سَاعَةٍ هِيَ مِنَ اللَّيْلِ قَالَ إِذَا مَضَى نِصْفُ اللَّيْلِ وَ بَقِيَ السُّدُسُ الْأَوَّلُ مِنَ أَوَّلِ النَّصْفِ. (بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۴۵)

امام صادق ﷺ: در شب ساعتی است که اگر کسی موفق شود نمازی بخواند و دعا کند مستجاب میشود. گفتم چه ساعتی است؟ فرمود: پس از نیمه شب به اندازه یک ششم از وقتی که تا سحر مانده بگذرد. (تقریباً نیم الی یک ساعت بعد از نیمه شب)

۳۹. الإمام الصادق ﷺ: إِيَّاكُمْ وَ الْكَسَلَ، إِنْ رَبَّكُمْ رَحِيمٌ يَشْكُرُ الْقَلِيلَ، إِنَّ الرَّجُلَ لَيُصَلِّي الرُّكْعَتَيْنِ تَطَوُّعًا يُرِيدُ بِهِمَا وَجَهَ اللَّهِ عَرَّ وَ جَلَّ فَيُدْخِلُهُ اللَّهُ بِهِمَا الْجَنَّةَ، وَإِنَّهُ يَتَصَدَّقُ بِالذَّرْهِمِ تَطَوُّعًا يُرِيدُ بِهِ وَجَهَ اللَّهِ عَرَّ وَ جَلَّ فَيُدْخِلُهُ اللَّهُ بِهِ الْجَنَّةَ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۱، ص ۲۰۹ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۳۹ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۲، ص ۲۳۸)

امام صادق ﷺ: از تنبلی بپرهیزید. همانا پروردگار شما مهربان است و از عمل اندک نیز قدردانی می‌کند. آدمی برای رضای خدا دو رکعت نماز مستحبی می‌خواند و خداوند بر اثر آن، او را به بهشت می‌برد و برای خشنودی خدا درهمی صدقه مستحبی می‌دهد و خداوند به سبب آن، او را به بهشت می‌برد.

۴۰. رسول الله ﷺ: ثَلَاثَةٌ مِنَ الذَّنُوبِ تُعَجَّلُ عُقُوبَتُهَا وَ لَا تُؤَخَّرُ إِلَى الْآخِرَةِ، عُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ، وَ الْبَغْيُ عَلَى النَّاسِ، وَ كُفْرُ الْإِحْسَانِ. (الأمالي للمفيد، ص ۲۳۷ / الأمالي للطوسي، ص ۱۴)

پیامبر خدا ﷺ: سه گناه است که کیفرشان در همین دنیا می‌رسد و به آخرت نمی‌افتد: آزردن پدر و مادر، زورگویی و ستم به مردم و ناسپاسی نسبت به خوبی‌های دیگران.

الإمام الباقر عليه السلام: فِي كِتَابِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام: ثَلَاثُ خِصَالٍ لَا يَمُوتُ صَاحِبُهُنَّ حَتَّى يَرَى وَبِأَلْهَنَ: الْبَغْيُ وَ قَطِيعَةُ الرَّحِمِ، وَ الْيَمِينُ الْكَاذِبَةُ. (تفسير كنز الدقائق و بحر الغرائب، ج ۷، ص ۲۵۸)

امام باقر علیه السلام: در کتاب امیرالمؤمنین علیه السلام آمده است: سه گناه است که صاحب آن‌ها در همین دنیا کیفرش را ببیند: ستم، بریدن پیوند خویشاوندی و سوگند دروغ.

الإمام علي عليه السلام: لَمَّا سُئِلَ: أَيُّ ذَنْبٍ أَعْجَلَ عُقُوبَةً لِصَاحِبِهِ؟ مَنْ ظَلَمَ مَنْ لَا نَاصِرَ لَهُ إِلَّا اللَّهُ، وَ جَاوَرَ النِّعْمَةَ بِالتَّقْصِيرِ، وَ اسْتَطَالَ بِبَغْيٍ عَلَى الْفَقِيرِ. (الإختصاص، ص ۲۳۴)

امام علی علیه السلام در پاسخ به این سؤال که: کیفر کدام گناه زودتر دامن‌گیر گنهکار می‌شود؟ فرمود: ستم کردن به کسی که یاورى جز خدا ندارد و کوتاهی در شکر نعمت و دراز کردن دست ستم بر فقیر.

چهل حدیث ۵۳

۱. الإمام علي عليه السلام: لَا تَسْأَلُوا إِلَّا اللَّهَ سُبْحَانَهُ فَإِنَّهُ إِنْ أَعْطَاكُمْ أَكْرَمَكُمْ وَإِنْ مَنَعَكُمْ حَازَ لَكُمْ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۵۳۰)

امام علي عليه السلام: جز از خدای پاک چیزی نخواهید؛ زیرا خداوند اگر چیزی به شما عطا کند با احترام دهد و اگر ندهد بهترش را به شما عطا فرماید (یا خیر و خوبی شما را در آن قرار دهد).

۲. الإمام الصادق عليه السلام: لَا تَغْتَرُّوا بِصَلَاتِهِمْ وَلَا بِصِيَامِهِمْ؛ فَإِنَّ الرَّجُلَ رُبَّمَا لَهِيَجَ بِالصَّلَاةِ وَالصَّوْمِ حَتَّى لَوْ تَرَكَهُ اسْتَوْحَشَ، وَلَكِنْ اخْتَبَرُوهُمْ عِنْدَ صِدْقِ الْحَدِيثِ وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۰۴ / الوافي، ج ۴، ص ۴۲۹)

امام صادق عليه السلام: فریب نماز و روزه مردم را نخورید؛ زیرا آدمی گاه چنان به نماز و روزه خو می‌کند که اگر آن‌ها را ترک گوید، احساس ترس می‌کند، بلکه آن‌ها را به راستگویی و امانتداری بیازماید.

۳. قَالَ أَعْرَابِيٌّ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، مَنْ يُحَاسِبُ الْخَلْقَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؟ قَالَ: اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ، قَالَ: نَجُونَا وَ رَبَّ الْكَعْبَةِ! قَالَ: وَ كَيْفَ ذَاكَ يَا أَعْرَابِيٌّ؟! قَالَ: لِأَنَّ الْكِرِيمَ إِذَا قَدَّرَ غَفَا. (مجموعة ورام، ج ۱، ص ۹)

عربی بادیه‌نشین به رسول خدا ﷺ عرض کرد: ای رسول خدا! روز قیامت چه کسی به حساب خلاق می‌رسد؟ فرمود: خدا عزوجل. بادیه‌نشین گفت: به خداوندگار کعبه سوگند که نجات یافته‌ایم! حضرت فرمود: چگونه، ای بادیه‌نشین؟ عرض کرد: زیرا کریم هرگاه قدرت یابد ببخشد.

۴. رسول الله ﷺ: مَنْ صَبَرَ عَلَى سُوءِ خُلُقِ امْرَأَتِهِ وَ احْتَسَبَهُ أَعْطَاهُ اللَّهُ تَعَالَى بِكُلِّ يَوْمٍ وَ لَيْلَةٍ يَصْبِرُ عَلَيْهَا مِنَ الثَّوَابِ مِثْلَ مَا أُعْطِيَ أَيُّوبَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى بَلَاءِهِ. (وسائل الشيعة، ج ۲۰، ص ۱۶۴)

پیامبر خدا ﷺ: هر مردی که به خاطر خدا و به امید پاداش او در برابر بداخلاقی همسرش صبر کند، خدای متعال برای هر روز و شبی که شکیبایی می‌ورزد همان ثوابی را به او دهد که به ایوب در قبال بلائی که دید عطا کرد.

رسول الله ﷺ: مَنْ صَبَرَ عَلَى سُوءِ خُلُقِ زَوْجِهَا أَعْطَاهَا اللَّهُ مِثْلَ (ثَوَابِ) آسِيَةِ بِنْتِ مُرَّاحِمٍ. (مكارم الأخلاق، ص ۲۱۴ / بحار الأنوار، ج ۱۰۰، ص ۲۴۷)

پیامبر خدا ﷺ: هر زنی که در برابر بداخلاقی شوهرش شکیبایی ورزد، خداوند همانند (ثواب) آسیه دختر مزاحم به او عطا کند.

۵. الإمام الصادق عليه السلام: اتَّقُوا عَلَى دِينِكُمْ فَاحْجِبُوهُ بِالْتَّقِيَةِ؛ فَإِنَّهُ لَا إِيمَانَ لِمَنْ لَا تَقِيَّةَ لَهُ، إِنَّمَا أَنْتُمْ فِي النَّاسِ كَالْتَّحْلِ فِي الطَّيْرِ؛ لَوْ أَنَّ الطَّيْرَ تَعَلَّمَ مَا فِي أَجْوَابِ التَّحْلِ مَا بَقِيَ مِنْهَا شَيْءٌ إِلَّا أَكَلَتْهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۱۸ / الوافي، ج ۵، ص ۶۸۷)

امام صادق عليه السلام: نگران دین خود باشید و آن را با تقیه پوشیده نگهدارید؛ زیرا کسی که تقیه ندارد ایمان ندارد. شما در میان مردم مانند زنبوران عسل در میان پرندگان هستید. اگر پرندگان بدانند که درون زنبور عسل چیست، همه آن‌ها را می‌خورند و چیزی باقی نمی‌گذارند.

۶. الإمام علي عليه السلام: أَفْضَلُ الرُّهْدِ إِخْفَاءُ الرُّهْدِ. (نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۴۷۲ / روضة الواعظين و بصيرة المتعطلين، ط القديمة، ج ۲، ص ۴۳۴ / عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۱۱۹ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۹۴ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۱۵)

امام علي عليه السلام: برترین زهد، پوشیده داشتن زهد است.

۷. رسول الله ﷺ: عَمَلُ الْبِرِّ كُلُّهُ نِصْفُ الْعِبَادَةِ، وَ الدُّعَاءُ نِصْفُ. (حكم النبي الأعظم، ج ۵، ص ۴۳۳ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۱۸۰)

پیامبر خدا ﷺ: عمل نیک، تماماً نیمی از عبادت است و نیم دیگر عبادت، دعاست.

۸. رسول الله ﷺ: إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بَعْدَ خَيْرٍ فَقَهَهُ فِي الدِّينِ، وَ أَلْهَمَهُ الْيَقِينَ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۱۳۲ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۲۹۱)

پیامبر خدا ﷺ: هرگاه خداوند خوبی بنده‌ای را بخواهد او را در دین فقیه و آگاه گرداند و راه راست را به او الهام کند.

۹. الإمام علي عليه السلام: شَرُّ النَّوَالِ مَا تَقَدَّمَهُ الْمَطْلُ وَ تَعَقَّبَهُ الْمَنْ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۲۹۴ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۴۱۱)

امام علی عليه السلام: بدترین بخشش آن است که با تأخیر صورت گیرد و به دنبالش منت باشد.

۱۰. الإمام الباقر عليه السلام: إِنَّ قَوْمًا يُحَرِّقُونَ فِي (ب) النَّارِ حَتَّى إِذَا صَارُوا حُمَمًا (حَمِيمًا) أَدْرَكَتْهُمْ الشَّفَاعَةُ. (الزهد، ص ۹۶ / الفصول المهمة في أصول الأئمة، تكملة الوسائل، ج ۱، ص ۳۷۹ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۳، ص ۱۳۴)

امام باقر عليه السلام: گروهی از مردم در آتش می‌سوزند و خوب که گداختند (و خالص شدند) شفاعت به سراغشان می‌آید.

امام هادی علیه السلام: نافرمانی والدین، تنگدستی در پی دارد و به ذلت می کشاند.

۱۵. قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام مَا مِنَ الشَّيْعَةِ عَبْدٌ يُقَارِفُ أَمْرًا نَهَيْنَاهُ عَنْهُ فَيَمُوتُ حَتَّى يَبْتَلِيَ بِبَلِيَّةٍ تُمَحِّصُ بِهَا ذُنُوبُهُ إِمَّا فِي مَالٍ وَإِمَّا فِي وَلَدٍ وَإِمَّا فِي نَفْسِهِ حَتَّى يَلْقَى اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَ مَا لَهُ ذَنْبٌ وَإِنَّهُ لَيَبْقَى عَلَيْهِ الشَّيْءُ مِنْ ذُنُوبِهِ فَيُشَدَّدَ بِهِ عَلَيْهِ عِنْدَ مَوْتِهِ. (الخصال، ج ۲، ص ۶۳/ تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة، ص ۶۴)

امیر مؤمنان علیه السلام: شیعیان ما اگر مرتکب گناهی شوند نمیرند تا آنکه با بلاها پاک شوند یا در مالشان یا در فرزند یا در بدنشان. تا اینکه خدا را ملاقات کنند و گناهی نداشته باشند. اگر هم گناهی مانده باشد در سختگیریهای که در حین مرگ بر آنها میشود پاک میشوند.

۱۶. رسول الله صلی الله علیه و آله: إِسْبَاغُ الْوُضُوءِ فِي الْمَكَارِهِ يَغْسِلُ الْخَطَايَا غَسْلًا. (دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۱۵۴)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: کامل به جا آوردن وضو در موقعیتهای سخت و به راه انداختن گامها به سوی مساجد و انتظار کشیدن برای نماز بعد از نماز، گناهان را یکسره می شوید.

۱۷. رسول الله صلی الله علیه و آله: مِنَ الْجَفَاءِ... أَنْ يُدْعَى الرَّجُلُ إِلَى طَعَامٍ فَلَا يُجِيبُ أَوْ يُجِيبُ فَلَا يَأْكُلُ. (قرب الإسناد، ط الحدیث، ص ۱۶۰)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: از ادب به دور است... که مردی به میهمانی دعوت شود و نپذیرد یا بپذیرد و از غذای آن نخورد.

۱۸. الإمام الصادق علیه السلام: مَنْ حَسَنَ بَرُّهُ بِأَهْلِهِ زَادَ اللَّهُ فِي عُمرِهِ. (الكافي، ج ۸، ص ۲۱۹/الخصال، ج ۱، ص ۸۸/عیون الحکم والمواعظ للیثی، ص ۲۱۴)

امام صادق علیه السلام: هر که به خانواده اش نیکی کند، خداوند بر عمرش بیفزاید.

۱۹. الإمام الباقر علیه السلام: لَا شَفِيعَ لِلْمَرْأَةِ أَنْجَحَ عِنْدَ رَبِّهَا مِنْ رِضَا رَوْجِهَا، وَلَمَّا مَاتَتْ فَاطِمَةُ علیها السلام قَامَ عَلَيْهَا أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (ع) وَقَالَ: اللَّهُمَّ إِنِّي رَاضٍ عَنِ ابْنَةِ نَبِيِّكَ، اللَّهُمَّ إِنَّهَا قَدْ أُوحِشَتْ فَانْشَاهَا. (الخصال، ج ۲، ص ۵۸۸/وسائل الشیعة، ج ۲۰، ص ۲۲۲)

امام باقر علیه السلام: برای زن نزد پروردگار شفیعی کارسازتر از خشنودی شوهرش نیست. وقتی فاطمه (س) درگذشت امیرالمؤمنین (ع) بالای سر آن بزرگوار برخاست و گفت: بارخدا! من از دختر پیامبر تو راضی هستم؛ خدا! او اکنون تنهاست پس تو همدم او باش.

۱۱. عائشة: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله يُحَدِّثُنَا وَنُحَدِّثُهُ، فَإِذَا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَكَانَتْهُ لَمْ يَعْرِفْنَا وَ لَمْ نَعْرِفْهُ. (شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۰، ص ۲۰۶/عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۵۲/عوالي اللئالي العزیزية في الأحادیث الدينية، ج ۱، ص ۳۲۴)

عایشه: رسول خدا صلی الله علیه و آله با ما صحبت می کرد و ما با ایشان صحبت می کردیم، اما همین که وقت نماز می رسید گویی ما را نمی شناخته و ما او را نمی شناخته ایم.

أَنَّهُ كَانَ صلی الله علیه و آله إِذَا حَضَرَ وَقْتُ الصَّلَاةِ تَلَوْنَ وَتَرْتَلَنَ، فَقِيلَ لَهُ: مَا لَكَ؟ فَيَقُولُ: جَاءَ وَقْتُ أَمَانَةٍ عَرَضَهَا اللَّهُ تَعَالَى عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَيُّنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ. (بحار الأنوار، ج ۴۱، ص ۱۷/مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۴، ص ۹۹)

در تفسیر قشیری آمده است: علی علیه السلام چون وقت نماز می شد، رنگش تغییر می کرد و به خود می لرزید. به آن حضرت عرض شد: شما را چه شده است؟ فرمود: هنگام امانتی رسیده است که خدا تعالی آن را بر آسمانها و زمین و کوهها عرضه کرد، اما آنها از پذیرفتن آن خودداری کردند و انسان به عهده گرفت و من با این ضعف و ناتوانیم نمی دانم آیا از عهده برداشتن این بار به خوبی برمی آیم یا نه.

۱۲. الإمام علي علیه السلام: لَا تَرَى الْجَاهِلَ إِلَّا مُفْرِطًا أَوْ مُفَرِّطًا. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۷۹)

امام علی علیه السلام: نادان را نبینی، مگر افراطگر یا تفريطگر.

۱۳. الإمام علي علیه السلام: فِيمَا كَتَبَهُ لِلأَشْتَرِ: إِنْ ظَنَنْتِ الرَّعِيَّةَ بِكَ حَيْفًا فَأَصْحِرْ لَهُمْ بِعُذْرِكَ، وَاعْدِلْ (وَاعْدِلْ) عَنْكَ ظُنُونُهُمْ بِإِصْحَارِكَ، فَإِنَّ فِي ذَلِكَ رِيَاضَةً مِنْكَ لِنَفْسِكَ وَ رِفْقًا بِرَعِيَّتِكَ. (تحف العقول، ص ۱۴۵/نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۴۲/خصائص الأئمة عليهم السلام، ص ۱۲۳)

امام علی علیه السلام: در نامه خود به مالک اشتر، می فرماید: اگر مردم گمان بردند که در موردی ستمی مرتکب شده ای دلیل کاری را که کرده ای برایشان توضیح ده و با توضیحات خود گمان آنان را از خود دور کن؛ زیرا که این کار هم مایه ریاضت و پرورش نفس خودت می باشد و هم نرمی و با مردم است.

۱۴. رسول الله صلی الله علیه و آله: يُقَالُ لِلْعَاقِ: اِعْمَلْ مَا شِئْتَ فَإِنِّي لَا أَغْنِي لَكَ. (روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ط القديمة، ج ۲، ص ۳۶۸/جامع الأخبار للشعيري، ص ۸۳)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: به فرزند نافرمان گفته می شود: هر کار که می خواهی بکن. اما من تو را نمی آمرزم.

الإمام الهادي علیه السلام: الْعُقُوفُ يُعْقَبُ الْقِلَّةُ، وَيُؤَدِّي إِلَى الذَّلَّةِ. (بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۸۴/مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۵، ص ۱۹۵)

۲۰. كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا نَظَرَ إِلَى الرَّجُلِ فَأَعْجَبَهُ، قَالَ: هَلْ لَهُ حِرْفَةٌ؟ فَإِنْ قَالُوا: لَا، قَالَ: سَقَطَ مِنْ عَيْنِي. قِيلَ: وَكَيْفَ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟! قَالَ: لِأَنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا لَمْ يَكُنْ لَهُ حِرْفَةٌ يَعِيشُ بَدِينِهِ. (بحار الأنوار، ج ۱۰، ص ۹ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۳، ص ۱۱)

پیامبر خدا ﷺ هرگاه به کسی نگاه می کرد و از او خوشش می آمد، می فرمود: شغلی هم دارد؟ اگر می گفتند: نه. می فرمود: از چشمم افتاد. عرض می شد: چرا ای رسول خدا؟! می فرمود: زیرا اگر مؤمن شغل و حرفه ای نداشته باشد دین خود را وسیله امرار معاش می کند.

۲۱. الإمام علي عليه السلام يَقُومُ أَصْحَاءُ جَالِسِينَ فِي زَاوِيَةِ الْمَسْجِدِ: مَنْ أَنْتُمْ؟ قَالُوا: نَحْنُ الْمُتَوَكِّلُونَ. قَالَ ﷺ: لَا، بَلْ أَنْتُمْ الْمُتَأَكِّلُونَ، فَإِنْ كُنْتُمْ مُتَوَكِّلِينَ فَمَا بَلَغَ بِكُمْ تَوَكُّلُكُمْ؟ قَالُوا: إِذَا وَجَدْنَا أَكْلَنَا، وَإِذَا فَقَدْنَا صَبْرَنَا. قَالَ ﷺ: هَكَذَا تَفْعَلُ الْكِلَابُ عِنْدَنَا! قَالُوا: فَمَا تَفْعَلُ؟ قَالَ: كَمَا تَفْعَلُ، قَالُوا: كَيْفَ تَفْعَلُ؟ قَالَ ﷺ: إِذَا وَجَدْنَا بَذَلْنَا، وَإِذَا فَقَدْنَا شَكَرْنَا. (مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۱، ص ۲۲۰ / الطراز الأول و الكنز لما عليه من لغة العرب المعول، ج ۵، ص ۴۰۵)

امام علی علیه السلام عده ای را دید که با آن که سالم و تندرست هستند در گوشه مسجد نشسته اند. فرمود: شما کیستید؟ عرض کردند: ما توکل کنندگانیم. حضرت فرمود: نه، بلکه شما مفت خورانید. اگر به راستی توکل کننده هستید، توکلتان شما را به کجا رسانده است؟ عرض کردند: اگر چیزی بیابیم می خوریم و اگر هم نیابیم صبر می کنیم. حضرت فرمود: سگ های ما نیز همین کار را می کنند! عرض کردند: پس چه کنیم؟ فرمود: همان کاری که ما می کنیم. عرض کردند: شما چه می کنی؟ فرمود: اگر چیزی بیابیم می بخشیم و اگر نیابیم شکر می گوئیم.

۲۲. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِلْأَسْوَدِ بْنِ سَرِيعٍ وَقَدْ قَالَ شِعْرًا فِي الثَّنَاءِ عَلَى اللَّهِ وَمَدْحِ النَّبِيِّ ﷺ: أَمَا مَا أَثْنَيْتَ فِيهِ عَلَى اللَّهِ فَهَاتِهِ، وَأَمَا مَا مَدَحْتَنِي فِيهِ فَدَعُهُ. (حكم النبي الأعظم، ج ۷، ص ۵۲۵ / الفتوحات المكية، ج ۳، ص ۱۹۱ / تفسیر روح المعانی، ج ۱، ص ۲۲)

پیامبر خدا ﷺ به اسود بن سریع که در ثنای خدا و مدح پیامبر ﷺ شعی سروده بود: ابیاتی را که در ثنای خدا گفته ای بخوان و آنچه را در مدح من گفته ای واگذار.

۲۳. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: قَالَتْ أُمُّ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ لِسُلَيْمَانَ ﷺ: إِنَّا كَوْنُ الْتَّوَمِ بِاللَّيْلِ؛ فَإِنَّ كَثْرَةَ التَّوَمِ بِاللَّيْلِ تَدْعُ الرَّجُلَ فَقِيرًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (من لايحضره الفقيه، ج ۳، ص ۵۵۶ / الأمالي للمصنوع، ص ۲۳۳ / الخصال، ج ۱، ص ۲۸ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ط القديمة، ج ۲، ص ۴۱۹)

مادر سلیمان بن داود علیه السلام به سلیمان گفت: از زیاد خوابیدن در شب بهره یز؛ زیرا پرخوابی در شب، انسان را در روز قیامت تهی دست می گذارد.

الإمام الباقر عليه السلام: قَالَ مُوسَى عليه السلام: أَيُّ عِبَادِكَ أَبْغَضَ إِلَيْكَ؟ قَالَ: حَيْفَةُ بِاللَّيْلِ، بَطَّالٌ بِالنَّهَارِ. (قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۱۶۳ / بحار الأنوار، ج ۱۳، ص ۳۵۴)

امام باقر علیه السلام: موسی علیه السلام (به خدا) عرض کرد: کدام بنده ات نزد تو منفورتر است؟ فرمود: مردار شب و بیکاره روز.

الإمام علي عليه السلام: سَهْرُ اللَّيْلِ بِذِكْرِ اللَّهِ غَنِيمَةُ الْأَوْلِيَاءِ. (تصنيف غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۱۹)

شب بیدار ماندن به ذکر و یاد خدا، غنیمت اولیاء است و خصلت پرهیزکاران.

۲۴. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ جَبَّارٌ وَلَا بَخِيلٌ وَلَا سَيِّئُ الْمَلَكَةِ. (مجموعه قرآن، ج ۱، ص ۱۹۸)

پیامبر خدا ﷺ: زورگو، بخیل و بدرفتار به بهشت نمی روند.

۲۵. الإمام الصادق عليه السلام: مَا مِنْ عَبْدٍ أَسَرَ خَيْرًا فَيَذْهَبُ الْإِيَّامَ حَتَّى يُظْهِرَ اللَّهُ لَهُ خَيْرًا وَمَا مِنْ عَبْدٍ أَسَرَ شَرًّا فَيَذْهَبُ الْإِيَّامَ حَتَّى يُظْهِرَ اللَّهُ لَهُ شَرًّا. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۸۸ / الزهد، ص ۶۷ / الكافي، ج ۲، ص ۲۹۴)

امام صادق علیه السلام: هیچ بنده ای نیست که در نماند خیری را انجام دهد، مگر آن که با گذشت ایام خداوند خیری از او را آشکار سازد و هیچ بنده ای نیست که در نماند شری به جای آورد، جز آن که با گذشت ایام خداوند شری از او را نمودار سازد.

رسول الله ﷺ: مَا أَسَرَ عَبْدٌ سَرِيرَةً إِلَّا أَلْبَسَهُ اللَّهُ رِدَاءَهَا إِنْ خَيْرًا فَخَيْرٌ وَإِنْ شَرًّا فَشَرٌّ. (میزان الحکمة، ج ۵، ص ۲۶۹ / تفسیر روح المعانی، ج ۱۸، ص ۲۰۰)

پیامبر خدا ﷺ: هیچ بنده ای نیست که نیتی را در دل پنهان دارد، مگر آن که خداوند ردای آن را بر او بپوشاند؛ اگر خوب باشد، ردای خوب و اگر بد باشد، ردای بد.

۲۶. الإمام الصادق عليه السلام: إِنَّ أَعْمَالَ الْعِبَادِ تُعْرَضُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كُلَّ صَبَاحٍ أَبْرَارِهَا وَفُجَّارِهَا، فَاحْذَرُوا فَلَيْسَتْحِي أَحَدُكُمْ أَنْ يُعْرَضَ عَلَى نَبِيِّهِ الْعَمَلُ الْقَبِيحُ. (تفسير القمي، ج ۱، ص ۳۰۴ / بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلى الله عليهم، ج ۱، ص ۴۲۴ / تفسير العياشي، ج ۲، ص ۱۰۹ / من لايحضره الفقيه، ج ۱، ص ۱۹۱ / روضة المتقين في شرح من لايحضره الفقيه، ط القديمة، ج ۱، ص ۴۸۷)

امام صادق (ع): هر بامداد کارهای بندگان، از نیک و بد، به رؤیت پیامبر خدا (ص) می‌رسد. بنابراین، به هوش باشید و هر یک از شما باید شرم کند از اینکه کار زشت بر پیامبرش عرضه کند.

الإمام الصادق (ع): تُعْرَضُ الْأَعْمَالُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ (ص) أَعْمَالُ الْعِبَادِ كُلِّ صَبَاحٍ أَمْرَارِهَا وَفُجَارِهَا، فَاحْذَرُوهَا؛ وَهُوَ قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى: ﴿اعْمَلُوا فَنَسَبِيَ اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولَهُ﴾. (بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلى الله عليه، ج ۱، ص ۴۲۶/الكافي، ج ۱، ص ۲۱۹)

امام صادق (ع): در هر بامداد کارهای نیک و بد بندگان بر پیامبر خدا (ص) عرضه می‌شود. پس مواظب باشید. و همین است معنای سخن خدا متعال: «کار کنید؛ زیرا به‌زودی خدا و رسول او عمل شما را می‌بینند».

۲۷. رسول الله (ص): إِيَّاكُمْ وَفُضُولَ النَّظَرِ؛ فَإِنَّهُ يَبْذُرُ الْهَوَى، وَيُوَلِّدُ الْغَفْلَةَ. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۳۱۳/ أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۳۹)

پیامبر خدا (ص): از نگاه‌های زیادی بپرهیزید؛ زیرا که آن تخم هوس می‌پراکند و غفلت می‌زاید.

عيسى بن مريم (ع) قَالَ لِأَصْحَابِهِ... إِيَّاكُمْ وَ النَّظْرَةَ؛ فَإِنَّهَا تَرَرُّ فِي الْقَلْبِ الشَّهْوَةَ. (جامع أحاديث الشيعة للبروجردي، ج ۲۵، ص ۵۹۴/ مكاتيب الأئمة عليهم السلام، ج ۴، ص ۲۱۰)

عيسى بن مريم به یاران خود گفت: ... از نگاه کردن بپرهیزید؛ زیرا که آن بذر شهوت در دل می‌کارد.

الإمام الصادق (ع): كَمْ مِنْ نَظْرَةٍ أَوْرَثَتْ حَسْرَةً طَوِيلَةً. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۰۹/الكافي، ج ۵، ص ۵۵۹/ ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۶۴)

امام صادق (ع): چه بسیار که یک نظر حسرت عظیمی ببار آورد. رسول الله (ص): غَضُوا أَبْصَارَكُمْ تَرَوْنَ الْعَجَائِبَ. (مصباح الشريعة، ص ۹) پیامبر خدا (ص): چشمان خود را (از حرام) فرو بندید تا شگفتی‌ها نبینید.

۲۸. الخرائج و الجرائع، قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (ع) إِذَا رَأَيْتَ السَّبْعَ مَا تَقُولُ لَهُ قُلْتُ لَا أَذْرِي قَالَ إِذَا لَقَيْتَهُ فَاقْرَأْ فِي وَجْهِهِ آيَةَ الْكُرْسِيِّ (بحار الأنوار، ج ۹۲، ص ۱۴۲)

امام صادق (ع): وقتی به درندگان برخوردی آیه الکرسی را بر صورت آنها بخوان.

فقه الرضا (ع)، فَإِذَا تَبَحَّكَ الْكَلْبُ فَاقْرَأْ يَا مَعْشَرَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۴۰۰/ بحار الأنوار، ج ۹۲، ص ۱۴۳)

امام رضا (ع): چون سگی بر تو حمله آورد آیه یا معشر الجن و الانس را بخوان.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ مَنْ خَافَ الْأَسَدَ فَلْيَخُطْ عَلَيْهَا بِخَطِّ وَ لْيَقُلِ اللَّهُمَّ رَبِّ دَانِيَالٍ وَ الْجُبِّ وَ رَبِّ كُلِّ أَسَدٍ احْفَظْنِي. (مكارم الأخلاق، ص ۳۴۹/ بحار الأنوار، ج ۹۲، ص ۱۴۵)

امام صادق (ع): هر که از شیر ترسد خطی پیرامون خویش کشد و بگوید ای خدا دانیال و چاه و شیر مرا حفظ کن.

۲۹. رسول الله (ص): تَرَكُ الْغَيْبَةِ أَحَبُّ إِلَيَّ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ عَشْرَةِ آلَافٍ رُكْعَةٍ تَطُوعًا. (الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۲۹۳/ بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۲۶۱)

پیامبر خدا (ص): غیبت نکردن نزد خدا، محبوب‌تر از ده‌هزار رکعت نماز مستحبی است.

۳۰. الامام علی (ع) فِي صِفَةِ الْأَنْبِيَاءِ : وَلَكِنَّ اللَّهَ سَبَّحَانَهُ جَعَلَ رَسُولَهُ أُولَى قُوَّةٍ فِي غَرَائِمِهِمْ، وَ صَفَةً فِيمَا تَرَى الْأَعْيُنُ مِنْ حَالَتِهِمْ، مَعَ قَنَاعَةٍ تَمَلُّ الْقُلُوبَ وَ الْعُيُونَ غِنًى. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۲۹۲/ بحار الأنوار، ج ۱۴، ص ۴۶۹)

امام علی (ع) در وصف پیامبران : لیکن خداوند سبحان فرستادگان خود را صاحبان اراده‌هایی نیرومند قرار داد و از نظر ظاهر ضعیف و فقیر گردانید، همراه با قناعتی که دل‌ها و چشم‌ها را پر از بی‌نیازی می‌کند.

۳۱. صحيفة الرضا (ع)، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) دُعَاءُ أَطْفَالٍ أُمْتِي مُسْتَجَابٌ مَا لَمْ يُقَارَفُوا الذُّنُوبَ. (صحيفة الإمام الرضا عليه السلام، ص ۵۵/ بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۵۷)

رسول خدا (ص): دعای اطفال امت من مادامیکه به گناه آلوده نگشته‌اند مستجاب است.

۳۲. المحاسن، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ قَالَ يَقُوبُ لِابْنِهِ يَا بُنَيَّ لَا تَزْنِ فَلَوْ أَنَّ الطَّيْرَ زَنَى لَتَنَافَرَ رِيْشُهُ... (المحاسن، ج ۱، ص ۱۰۶/ الكافي، ج ۵، ص ۵۴۲/ من لايحضره الفقيه، ج ۴، ص ۲۰/ عوالي اللئالي العزيرية في الأحاديث الدينية، ج ۳، ص ۵۴۶)

امام صادق (ع): یعقوب (ع) به فرزندش فرمود فرزندانم زنا مکن که حتی پرنده اگر گناه کند پرش ریخته میشود.

عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (ع) قَالَ أَوْحَى اللَّهُ إِلَى مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ (ع) لَا تَزْنِ فَيُحِبَّ عَلَيْكَ نُورٌ وَجْهِِي وَ تَغْلُقَ أَبْوَابَ السَّمَاوَاتِ دُونَ دُعَائِكَ. (بحار الأنوار، ج ۷۶، ص ۲۷)

امام باقر (ع): خداوند به موسی (ع) وحی کرد زنا مکن که نور من از تو دریغ خواهد شد و ابواب آسمان بر تو بسته گردد.

۳۳. الإمام علي عليه السلام من كتابه للأشتر لما ولّاه مصر: فلا تَطْلُقَنَّ احتجَابَكَ عَنْ رَعِيَّتِكَ، فَإِنَّ احتِجَابَ الْوَلَاةِ عَنِ الرَّعِيَّةِ شُعْبَةٌ مِنَ الضَّيْقِ، وَ قَلَّةٌ عِلْمٌ بِالْأُمُورِ. (تحف العقول، ص ۱۴۴/ نهج البلاغة للصبّحي صالح، ص ۴۴۱/ خصائص الأئمة عليهم السلام، خصائص أمير المؤمنين عليه السلام، ص ۱۲۲)

امام علی علیه السلام در فرمان استانداری مصر به مالک اشتر: مبدا که خویشتن را زیاده از حدّ از مردم پنهان نگه داری؛ زیرا روی نهان داشتن حکمرانان از توده مردم، نوعی تنگ حوصلگی و سبب کم اطلاعی از امور است.

۳۴. الإمام علي عليه السلام: فَإِنْ فِي تَرْكِ مَا لَا يَعْنِيكَ دَرَكٌ مَا يَعْنِيكَ. (تحف العقول، ص ۲۱۸/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۵۷)

امام علی علیه السلام در نامه خود به عبدالله بن عباس: اما بعد، چیزی را بجوی که سودمند است و آنچه را که بیهوده است فرو گذار؛ زیرا فرو گذاشتن چیزهای بیهوده، باعث رسیدن به کارهای سودمند است. الإمام علي عليه السلام: مَنْ أَطْرَحَ مَا يَعْينِيهِ، وَقَعَ إِلَى مَا لَا يَعْينِيهِ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۴۴۱/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۶۳۱)

امام علی علیه السلام: هرکس از آنچه بیهوده است دوری کند، به سوی آنچه سودمند است رهسپار شود.

۳۵. رسول الله صلى الله عليه وآله: مَنْ أَرَادَ عِلْمَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ فَلْيَتَوَرَّ الْقُرْآنَ. (تفسير الثعالبي، ج ۱، ص ۱۲۳/ المحجة البيضاء، ج ۲، ص ۲۳۹)

پیامبر خدا ﷺ: هر که خواهان علم پیشینیان و آیندگان، از اول تا به آخر دنیا است، در قرآن کاوش و تأمل کند.

الإمام الصادق عليه السلام: مَا مِنْ أَمْرٍ يَخْتَلِفُ فِيهِ اثْنَانِ إِلَّا وَلَهُ أَصْلٌ فِي كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَلَكِنْ لَا تَبْلُغُهُ عُقُولُ الرِّجَالِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۶۸/ الكافي، ج ۱، ص ۶۰/ تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۹، ص ۳۵۷/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۴۹/ المصباح للكفعمي، جنة الأمان الواقعة، ص ۵۱۶)

امام صادق علیه السلام: هیچ موضوعی نیست که دو نفر در آن اختلاف نظر پیدا کنند، مگر اینکه ریشه آن در کتاب خدا عزوجل هست، اما خردهای مردم به آن نمی رسد.

۳۶. عن أبي سعيد الخدري، قال: غَرَسَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ غُوداً بَيْنَ يَدَيْهِ وَ آخَرَ إِلَى جَانِبِهِ وَ آخَرَ بَعْدَهُ، وَقَالَ: أَتَدْرُونَ مَا هَذَا؟ قَالُوا: اللَّهُ وَ رَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: هَذَا الْإِنْسَانُ وَ هَذَا الْأَمَلُ، فَتَعَاطَى الْأَمَلُ فَيَخْتَلِجُهُ الْأَجَلُ دُونَ الْأَمَلِ. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۲۷۲)

از ابوسعید خدری روایت شده که گفت: رسول خدا ﷺ در برابر خود چوبی به زمین فرو برد و کنار آن چوب دیگری و بعد از آن نیز چوبی در زمین کرده و فرمود: آیا می دانید این چیست؟ عرض کردند: خدا و

رسولش بهتر می دانند. فرمود: این انسان است و این آرزو. انسان به طرف آرزو می رود، اما اجل میان او و آرزو حائل می شود.

۳۷. الإمام علي عليه السلام لابنه الحسن عليه السلام: اسْتَدِلَّ عَلَى مَا لَمْ يَكُنْ بِمَا قَدْ كَانَ: فَإِنَّ الْأُمُورَ أَشْبَاهُ. (نهج البلاغة للصبّحي صالح، ص ۴۰۴/ خصائص الأئمة عليهم السلام، خصائص أمير المؤمنين عليه السلام، ص ۱۱۷/ نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۵۹/ عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۷۷/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۳۹/ مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۰۵)

امام علی علیه السلام به فرزند بزرگوار خود حسن علیه السلام: از آنچه بوده، به آنچه نیست راه پیر؛ زیرا که امور (دنیا) همانندند.

رسول الله صلى الله عليه وآله: وَاللَّهِ، دُنْيَاكُمْ لَمَّا بَقِيَ مِنْهَا أَشْبَهُ بِمَا مَضَى مِنَ الْمَاءِ بِالْمَاءِ. (أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۴۱/ بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۱۸۴)

پیامبر خدا ﷺ: به خدا قسم، آنچه از این دنیای شما باقی مانده با آنچه گذشته، از شباهت آب به آب بیشتر است.

الإمام علي عليه السلام: إِذَا دَعَاكَ الْقُرْآنُ إِلَى خَلَةٍ جَمِيلَةٍ فَخُذْ نَفْسَكَ بِأَمْثَالِهَا. (غرر الحكم و درر الكلم، ص ۲۹۱)

امام علی علیه السلام: هرگاه قرآن تو را به خصلت زیبایی فرا خواند، خودت را به همانندهای آن خصلت نیز بیارای.

۳۸. قرب الإسناد، رسول الله صلى الله عليه وآله قَالَ أَضَافُ لَا يُسْتَجَابُ لَهُمْ مِنْهُمْ مَنْ أَدَانَ رَجُلًا دِينًا إِلَى أَجَلٍ فَلَمْ يَكْتُبْ عَلَيْهِ كِتَابًا وَ لَمْ يُشْهِدْ عَلَيْهِ شُهُودًا وَ رَجُلٌ يَدْعُو عَلَى ذِي رَحِمٍ وَ رَجُلٌ تُوْذِيهِ أَمْرَاتُهُ بِكُلِّ مَا تَقْدِرُ عَلَيْهِ وَ هُوَ فِي ذَلِكَ يَدْعُو اللَّهَ عَلَيْهَا وَ يَقُولُ اللَّهُمَّ أَرْحِنِي مِنْهَا فَهَذَا يَقُولُ اللَّهُ لَهُ عَبْدِي أَوْ مَا قَلْدْتُكَ أَمْرَهَا فَإِنْ شِئْتَ خَلَيْتَهَا وَ إِنْ شِئْتَ أَمْسَكْتَهَا وَ رَجُلٌ رَزَقَهُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى مَالًا ثُمَّ انْفَقَهُ فِي الْبِرِّ وَ التَّقْوَى فَلَمْ يَتَّقِ لَهُ مِنْهُ شَيْءٌ وَ هُوَ فِي ذَلِكَ يَدْعُو اللَّهَ أَنْ يَرْزُقَهُ فَهَذَا يَقُولُ لَهُ الرَّبُّ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَوْ لَمْ أَرْزُقْكَ وَ أَغْنَيْتُكَ أَوْ فَلَا اقْتَصَدْتَ وَ لَمْ تُسْرِفْ إِنِّي لَا أَحِبُّ الْمُسْرِفِينَ وَ رَجُلٌ قَاعِدٌ فِي بَيْتِهِ وَ هُوَ يَدْعُو اللَّهَ أَنْ يَرْزُقَهُ لَا يَخْرُجُ وَ لَا يَطْلُبُ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ كَمَا أَمَرَهُ اللَّهُ. (بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۵۵)

رسول خدا ﷺ: خداوند دعای عده ای را مستجاب نمی کند من جمله کسی که پولی قرض داده اما ننوشته و شهود نگرفته و کسی که فامیلش را نفرین میکند و کسی که زنش آزارش میدهد و او بجای جدا شدن از او پیوسته نفرینش میکند و میگوید خدایا مرا از دست او نجات بده خدا میگوید مگر طلاق او را بدست خودت نگذاشته ام تا هروقت میخواهی از او جدا شوی. و کسی که خدا مالی به او داده و او همه را در خبر و تقوی انفاق کرده و چیزی از آن نگذاشته و دعا میکند که خدایا مال دیگری به من عطا کن خطاب میرسد که مگر

به تو مالی ندادم و تو را غنی نکردم چرا مقتصد نبودی و چرا اسراف کردی در حالیکه من اسراف کاران را دوست ندارم و کسی که در خانه‌اش نشسته و دعا میکند و از خداوند روزی میطلبد در حالیکه از خانه خارج نمیشود و تلاشی نمیکند و از فضل خدا نمی‌جوید چنانکه خدا امر کرده.

۳۹. رسول‌الله ﷺ لَمَّا سَأَلَهُ رَجُلٌ بَدَوِيٌّ أَنْ يُعَلِّمَهُ جَوَامِعَ الْكَلِمِ : أَمَرَكَ أَنْ لَا تَغْضَبَ، فَأَعَادَ عَلَيْهِ الْأَعْرَابِيُّ الْمَسْأَلَةَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ حَتَّى رَجَعَ الرَّجُلُ إِلَى نَفْسِهِ، فَقَالَ: لَا أَسْأَلُ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَ هَذَا! (الكافي، ج ۲، ص ۳۰۳ / منية المريد، ص ۳۲۰)

بادیه‌نشینانی از رسول‌خدا ﷺ خواہش کرد که سخنی جامع به او بیاموزد. حضرت فرمود: توصیه می‌کنم که خشم نگیری. بادیه‌نشین، خواہش خود را سه بار تکرار کرد (و همان جواب را شنید) تا اینکه آن مرد به خود آمد و گفت: از این به بعد دیگر سؤالی نمی‌کنم.

۴۰. الإمام الصادق عليه السلام: إِنَّ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ فَقَالَ: آيَةُ آيَةٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ أَرْجَى عِنْدَكُمْ؟ فَقَالَ بَعْضُهُمْ: «إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَ يَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ» قَالَ: حَسَنَةٌ وَ لَيْسَتْ بِهَا، ثُمَّ أَحْجَمَ النَّاسُ فَقَالَ: مَا لَكُمْ يَا مَعْشَرَ الْمُسْلِمِينَ؟ قَالُوا: لَا وَاللَّهِ، مَا عِنْدَنَا شَيْءٌ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: أَرْجَى آيَةٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ (و أَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي النَّهَارِ وَ زُلْفَا مِنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ...) (بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۲۲۰ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۳، ص ۴۰)

امام‌صادق علیه السلام: علی علیه السلام رو به مردم کرد و فرمود: به نظر شما کدام آیه در کتاب خدا امیدوارکننده‌تر است؟ یکی گفت: آیه «همانا خداوند شرک به خود را نمی‌آمرزد و جز آن را برای هرکس که بخواهد می‌آمرزد»، حضرت فرمود: خوب است اما آن آیه نیست... مردم سپس از اظهار نظر باز ایستادند. حضرت فرمود: ای جماعت مسلمان! چه شد که سخنی نمی‌گویید؟ عرض کردند: به خدا قسم چیزی برای گفتن نداریم. حضرت فرمود: از رسول‌خدا ﷺ شنیدم که می‌فرمود: امیدبخش‌ترین آیه در کتاب خدا این آیه است: «نماز بگزار در آغاز و انجام روز و ساعاتی از شب؛ زیرا نیکی‌ها بدی‌ها را از میان می‌برد...».

با سلام و تحیت برخورد کن؛ زیرا کسی که متعرض (این) دولت شود قاتل و هلاکت کننده خود باشد. خداوند می‌فرماید: «و خود را با دست‌هایتان به هلاکت نیندازید».

چهل حدیث ۵۴

۱. الإمام الباقر علیه السلام: اتَّخَذَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا لِأَنَّهُ لَمْ يَرُدَّ أَحَدًا وَ لَمْ يَسْأَلْ أَحَدًا غَيْرَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ. (عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۷۶/ علل الشرائع، ج ۱، ص ۳۴)

امام باقر علیه السلام: خداوند عزوجل ابراهیم را خلیل خود برگزید؛ چون او دست رد به سینه هیچ سائلی نزد و دست نیاز به سوی احدی جز خدای عزوجل دراز نکرد.

۲. الإمام الصادق علیه السلام: أَيُّمَا مُسْلِمٍ سُئِلَ عَنْ مُسْلِمٍ فَصَدَّقَ وَ أَدَخَلَ عَلَى ذَلِكَ الْمُسْلِمِ مَضْرَّةً كُتِبَ مِنَ الْكَافِرِينَ، وَ مَنْ سُئِلَ عَنْ مُسْلِمٍ فَكَذَّبَ فَأَدَخَلَ عَلَى ذَلِكَ الْمُسْلِمِ مَنَفْعَةً كُتِبَ عِنْدَ اللَّهِ مِنَ الصَّادِقِينَ. (الاختصاص، ص ۲۲۴/ بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۱۱)

امام صادق علیه السلام: هر مسلمانی که از او درباره مسلمانی سؤال شود و او راست بگوید و به آن مسلمان زبانی رساند، (نزد خداوند) از دروغگویان قلمداد شود و هرکه از او درباره مسلمانی سؤال شود و دروغ بگوید و سودی به آن مسلمان رساند، نزد خداوند از راستگویان به شمار آید.

۳. الإمام الصادق علیه السلام: أَعْفُ عَمَّن ظَلَمَكَ كَمَا أَنَّكَ تُحِبُّ أَنْ يُعْفَى عَنْكَ، فَاعْتَبِرْ بِعَفْوِ اللَّهِ عَنْكَ. (تحف العقول، ص ۳۰۵/ الوافی، ج ۲۶، ص ۲۷۶)

امام صادق علیه السلام: از کسی که به تو ستم کرده است گذشت کن همچنان که دوست داری از تو گذشت شود. از بخشایش خدا نسبت به خودت پند گیر.

۴. رسول الله صلی الله علیه و آله: أَغْلَبُ أَعْدَاءِ الْمُؤْمِنِينَ زَوْجَةُ السَّوْءِ. (بحار الأنوار، ج ۱۰۰، ص ۲۴۰/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۴، ص ۱۶۵)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: چیره‌ترین دشمن مؤمنان، همسر ناشایست است.

۵. الإمام الصادق علیه السلام في وصيته لأبي جعفر محمد بن النعمان الأحول : يَابْنَ النُّعْمَانِ، إِذَا كَانَتْ دَوْلَةُ الظُّلُمِ فَاْمُشْ وَاسْتَقْبِلْ مَنْ تَتَّقِيهِ بِالتَّحِيَّةِ، فَإِنَّ الْمُتَعَرِّضَ لِلدَّوْلَةِ قَاتِلُ نَفْسِهِ وَ مُوْبِقُهَا، إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ: «و لَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ». (تحف العقول، ص ۳۰۹/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۸۸)

در سفارش خود به ابوجعفر محمد بن نعمان احول : ای پسر نعمان، هرگاه دولت ظلم روی کار بود، راه برو و با کسی که از او تقیه می‌کنی

۶. الإمام الرضا علیه السلام: الْمَسْأَلَةُ مِفْتَاحُ الْبُؤْسِ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۲۹/ العدد القوية لدفع المخاوف اليومية، ص ۲۹۷)

امام رضا علیه السلام: دست سوال دراز کردن، کلید بینوایی است. الإمام علي علیه السلام: الْمَسْأَلَةُ مِفْتَاحُ الْفَقْرِ. (عیون الحكم و المواعظ للیثی، ص ۴۳/ غرر الحكم و درر الکلم، ص ۵۵)

امام علی علیه السلام: دست نیاز دراز کردن، کلید تهیدستی است.

۷. الإمام الصادق علیه السلام: كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام رَجُلًا دَعَاءً. (الكافي، ج ۲، ص ۴۶۸/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۳۹)

امام صادق علیه السلام: امیرالمؤمنین مردی بود که بسیار دعا می‌کرد.

۸. الإمام الصادق علیه السلام لَمَّا قَالَ رَجُلٌ لَهُ: إِنَّ أَسَاسَ الدِّينِ التَّوْحِيدُ وَالْعَدْلُ، وَ عِلْمُهُ كَثِيرٌ وَ لَا بَدَّ لِعَاقِلٍ مِنْهُ، فَادْكُرْ مَا يَسْهَلُ الْوُقُوفُ عَلَيْهِ وَ يَتَهَيَّأُ حِفْظُهُ: أَمَّا التَّوْحِيدُ فَأَنْ لَا تُجَوِّزَ عَلَى رَبِّكَ مَا جَازَ عَلَيْكَ، وَ أَمَّا الْعَدْلُ فَأَنْ لَا تَنْسُبَ إِلَى خَالَتِكَ مَا لَا مَكَّ عَلَيْهِ. (التوحيد للصدوق، ص ۹۶/ معاني الأخبار، ص ۱۱/ مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۹)

مردی به امام صادق علیه السلام عرض کرد: اساس دین توحید و عدل است و دامنه دانش آن گسترده است و خردمندی باید که آن را درک کند. پس، (توحید و عدل را) به گونه‌ای برایم بیان دارید که فهم آن آسان و حفظش راحت باشد. حضرت فرمود: توحید آن است که آنچه را درباره خودت جایز و رواست نسبت به پروردگارت روا ندانی و عدل آن است که آنچه را آفریدگارت تو را بدان سبب نکوهیده است به او نسبت ندهی.

۹. الإمام علي علیه السلام: مِنْ أَعْظَمِ الشَّقَاوَةِ الْقَسَاوَةُ. (عیون الحكم و المواعظ للیثی، ص ۴۶۹/ غرر الحكم و درر الکلم، ص ۶۷۹)

امام علی علیه السلام: یکی از بزرگ‌ترین بدبختی‌ها، سنگدلی است. الإمام علي علیه السلام: الصَّدَقَةُ وَقَايَةُ لِلْكَافِرِ مِنْ تَلَفِ الْمَالِ وَ يُعَجَّلُ لَهُ الْخَلْفَ وَ يَدْفَعُ الشَّقَمَ عَنْ بَدَنِهِ، وَ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ. (تحف العقول، ص ۱۲۳)

امام علی علیه السلام: صدقه مؤمن سپری بزرگ و حجابی است برای او در برابر آتش، و صدقه کافر دارایی او را از تلف شدن حفظ می‌کند و عوضش در همین دنیا به او داده می‌شود و بیماری‌ها را از جسم وی دور می‌گرداند، اما در آخرت نصیبی ندارد.

۱۰. الامام علی علیه السلام: لَا تَبْذِلَنَّ وَدَكَ إِذَا لَمْ تَجِدْ مَوْضِعًا. (تصنيف غررالحکم ودرر الکلم، ص ۴۲۵)

امام علی علیه السلام: دوستی و محبت خود را بیجا نثار مکن.

الامام علی علیه السلام: لَا تَمْنَحَنَّ وَدَكَ مَنْ لَا وَفَاءَ لَهُ. (عیون الحکم و المواقف للیثی، ص ۵۱۷/ غرر الحکم و درر الکلم، ص ۷۴۳)

امام علی علیه السلام: دوستی و محبت خود را ارزانی کسی مدار که وفا ندارد.

۱۱. الإمام علی علیه السلام: لَا يَقُومَنَّ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ مُتَكَايِلًا وَلَا نَاعِسًا، وَلَا يُفَكِّرَنَّ فِي نَفْسِهِ فَإِنَّهُ بَيْنَ يَدَي رَّبِّهِ، وَإِنَّمَا لِلْعَبْدِ مِنْ صَلَاتِهِ مَا أَقْبَلَ عَلَيْهِ مِنْهَا بِقَلْبِهِ. (الخصال، ج ۲، ص ۶۱۳/ وسائل الشیعة، ج ۵، ص ۴۷۷)

امام علی علیه السلام: هیچ یک از شما با حالت کسلی و خواب آلودگی به نماز نایستد و با خودش نیز فکر نکند؛ زیرا در پیشگاه پروردگار خویش قرار دارد. بنده را همان مقدار از نمازش نصیب است، که با توجه قلبی او همراه باشد.

۱۲. الإمام زین العابدین علیه السلام: مِنْ دَعَائِهِ فِي مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاكْفِنِي مَا يَشْغَلُنِي الْاهْتِمَامُ بِهِ، وَاسْتَعْمِلْنِي بِمَا تَسْأَلُنِي غَدًا عَنْهُ، وَاسْتَفْرِغْ أَيَّامِي فِيَمَا خَلَقْتَنِي لَهُ. (الصحيحة السجادية، ص ۹۲/ دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۳۵۱/ کمال الدین و تمام النعمة، ج ۲، ص ۶۱۸)

امام زین العابدین علیه السلام در دعای مکارم الاخلاق: بار خدایا! بر محمد و آل او درود فرست و مرا از کاری که اهتمام بدان (از عبادت و بندگی) باز می دارد، بی نیاز گردان و مرا به کاری وادار که فردا (ی قیامت) درباره آن از من بازخواست می کنی و روزهای مرا در راه آنچه که برای آن آفریده شده ام، صرف نما.

۱۳. مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي حَمْزَةَ، عَنْ رَجُلٍ بَلَغَ بِهِ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ: مَرَّ شَيْخٌ مَكْنُوفٌ كَبِيرٌ يَسْأَلُ فَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَا هَذَا فَقَالُوا يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ نَصْرَانِي قَالَ فَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ اسْتَعْمَلْتُمُوهُ حَتَّى إِذَا كَبِرَ وَ عَجَزَ مَتَّعْتُمُوهُ؟ أَنْفَقُوا عَلَيْهِ مِنْ بَيْتِ الْمَالِ. (تهذيب الأحكام، تحقيق خرسان، ج ۶، ص ۲۹۳/ الوافي، ج ۱۰، ص ۴۴۶)

محمد بن ابی حمزه از قول مردی نقل می کند که: مردی نابینا و سالخورده مشغول گدایی بود. امیرالمؤمنین علیه السلام پرسید: این کیست؟ عرض کردند: ای امیرالمؤمنین، او مردی نصرانی است. امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: از او کار کشیدید و حالا که پیر و ناتوان شده است رهایش کرده اید و کمکش نمی کنید؟ از بیت المال به او حقوق بدهید.

۱۴. الإمام العسكري علیه السلام: جُرْأَةُ الْوَلَدِ عَلَى وَالِدِهِ فِي صِغَرِهِ تَدْعُو إِلَى الْعُقُوقِ فِي كِبَرِهِ. (تحف العقول، ص ۴۸۹/ الوافي، ج ۲۶، ص ۲۸۵)

امام عسکری علیه السلام: گستاخی فرزند بر پدرش در خردسالی، به نافرمانی او در بزرگسالی می انجامد.

۱۵. مصباح الشریعة، قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْبَلَاءُ زَيْنُ الْمُؤْمِنِ وَمَنْ ذَاقَ طَعْمَ الْبَلَاءِ تَحْتَ سِتْرِ حِفْظِ اللَّهِ لَهُ تَلَذُّدُهُ أَكْثَرُ مِنْ تَلَذُّدِهِ بِالنَّعْمَةِ وَ يَشْتَأِقُ إِلَيْهِ إِذَا فَقَدَهُ لِأَنَّ تَحْتَ يَدِ الْبَلَاءِ وَالْمِحْنَةِ أَنْوَارُ النَّعْمَةِ وَقَدْ يَنْجُو مِنَ الْبَلَاءِ كَثِيرٌ وَ يَهْلِكُ فِي النَّعْمَةِ كَثِيرٌ وَ مَا أَثْنَى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى عَبْدٍ مِنْ عِبَادِهِ مِنْ لَدُنْ آدَمَ إِلَى مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَّا بَعْدَ ابْتِلَائِهِ وَ وَفَاءِ حَقِّ الْعُبُودِيَّةِ فِيهِ فِكْرَامَاتُ اللَّهِ فِي الْحَقِيقَةِ نَهَايَاتُ بَدَايَاتِهَا الْبَلَاءُ وَ مَنْ خَرَجَ مِنْ سَبِيكَةِ الْبُلُوْى جُعِلَ سِرَاجَ الْمُؤْمِنِينَ وَ لَا خَيْرَ فِي عَبْدٍ شَكَا مِنْ مِحْنَةٍ تَقْدَمُهَا آلاُفُ نِعْمَةٍ وَ اتَّبَعَهَا آلاُفُ رَاحَةٍ وَ مَنْ لَا يَقْضِي حَقَّ الصَّبْرِ عَلَى الْبَلَاءِ حُرِمَ قَضَاءُ الشُّكْرِ فِي النَّعْمَاءِ كَذَلِكَ مَنْ لَا يُؤَدِّي حَقَّ الشُّكْرِ فِي النَّعْمَاءِ يُحْرَمَ عَنْ قَضَاءِ الصَّبْرِ فِي الْبَلَاءِ وَ مَنْ حُرِمَهُمَا فَهُوَ مِنَ الْمَطْرُودِينَ. (مسكن الفؤاد عند فقد الألفة و الأولاد، ص ۵۲)

امام صادق علیه السلام: بلا زینت مؤمن است و هرکس طعم بلا را چشید و در عین حال خلوت خود را با خدا حفظ کرد لذتی میبرد بیش از لذت نعمت و مشتاق بلا میگردد زیرا در باطن بلا و محنت انوار نعمت نهفته است و خیلی ها از بلا راه نجات یافته اند اما در نعمت، خیلی ها هلاک شده اند و خداوند از زمان آدم تا کنون کسی را تا به بلا نیازموند و حق عبودیت را در او به وفا نسنجید، ثنا نگفت. کرامات خدا در نهایت، راهی است که بدایتش در بلا مستقر است و هرکس از آزمون دعا رست چراغ راه مؤمنین گشت و خبری در بندهای نیست که در محنت پس از آنهمه نعمتی که خدا بدو داده زبان به شکایت می گشاید و هرکس حق صبر را در بلا ادا نکند از ادای شکر در نعمت نیز محروم خواهد گشت و هرکس حق شکر را در نعمت نگذارد از اداء صبر در بلا محروم گردد و هرکس از این دو محروم گردد از مطرودین است.

۱۶. الإمام علی علیه السلام: لَيْسَ بَلَدٌ بِأَقْبَحَ مِنْ بَلَدٍ خَيْرُ الْبِلَادِ مَا حَمَلَكَ. (نهج البلاغة للصبيح صالح، ص ۵۵۴)

امام علی علیه السلام: هیچ شهری برای تو سزاوارتر از شهر دیگر نیست، بهترین شهرها آن شهری است که تو را بر دوش کشد (زندگی تو را تأمین کند و در آن در رفاه و آسایش باشی).

۱۷. الإمام علی علیه السلام: إِنَّ النَّبِيَّ كَانَ لَا يَرُدُّ الطَّيِّبَ وَ الْحُلُوءَ. (الكافي، ج ۶، ص ۵۱۳/ الوافي، ج ۶، ص ۶۹۸)

امام علی (ع): پیامبر (ص) عطر و شیرینی را (که به ایشان تعارف می‌شد) رد نمی‌کرد.

۱۸. الإمام الصادق (ع): إِنَّ الرَّجُلَ لَيَسْأَلُنِي الْحَاجَةَ فَأُبَادِرُ بِقَضَائِهَا مَخَافَةَ أَنْ يَسْتَعْفِنِي عَنْهَا فَلَا يَجِدُ لَهَا مَوْقِعًا إِذَا جَاءَتْهُ. (عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۱۷۹/بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۲۸۶)

امام صادق (ع): هرگاه مردی دست نیاز سویی من دراز کند در رفع نیاز او می‌شتابم؛ زیرا می‌ترسم کار از کار بگذرد و اقدام من در کمک به او دیگر به کارش نیاید.

۱۹. الإمام الصادق (ع): إِنَّ الْمَرْءَ يَحْتَاجُ فِي مَنْزِلِهِ وَ عِيَالِهِ إِلَى ثَلَاثِ خِلَالٍ يَتَكَلَّفُهَا وَ إِنْ لَمْ يَكُنْ فِي طَبْعِهِ ذَلِكَ مُعَاشَرَةً جَمِيلَةً وَ سَعَةً بِتَقْدِيرٍ وَ غَيْرَةً بِتَحَصُّنٍ. (تحف العقول، ص ۳۲۲/بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۳۶)

امام صادق (ع): مرد برای اداره منزل و خانواده خود به سه خصلت نیاز دارد که اگر هم به طور طبیعی آن‌ها را نداشته باشد باید خود را به تکلف در آنها وادارد: خوش رفتاری، گشاده‌دستی سنجیده و غیرت بر حفاظت از اهل خانه.

۲۰. رسول الله (ص): لَا يَقْدِرُ رَجُلٌ عَلَى حَرَامٍ ثُمَّ يَدْعُهُ لَيْسَ بِهِ إِلَّا مَخَافَةُ اللَّهِ، إِلَّا أَبْدَلَهُ اللَّهُ فِي عَاجِلِ الدُّنْيَا قَبْلَ الْآخِرَةِ مَا هُوَ خَيْرٌ لَهُ مِنْ ذَلِكَ. (حكم النبي الأعظم، ج ۴، ص ۶۳۴/تفسير ابن كثير، ج ۳، ص ۴۳)

رسول خدا (ص): هر مردی بتواند کار حرامی انجام دهد و آن را فقط به خاطر ترس از خدا فروگذارد خداوند، پیش از آخرت، در همین دنیا بهتر از آن را به وی عوض دهد.

۲۱. رسول الله (ص): لَا يَغْرَبُكَ ذَنْبُ النَّاسِ عَنْ ذَنْبِكَ، وَلَا نَعَمُ النَّاسِ عَنْ نَعَمِكَ الَّتِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْكَ. (صحيفة الإمام الرضا عليه السلام، ص ۴۳/عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۲۹/مجموعه ورام، ج ۲، ص ۷۷/الجواهر السننية في الأحاديث القدسية، ص ۲۹۳)

پیامبر خدا (ص): گناه کردن مردم تو را از گناهات غافل نکند و نعمت‌های مردم تو را از نعمت‌هایی که خداوند ارزانیست داشته است دچار غفلت نسازد و مردم را از رحمت خدا که تو خود بدان امید بسته‌ای، نومید مگردان.

۲۲. رسول الله (ص): إِذَا أَتَيْتَنِي عَلَيْكَ فِي وَجْهِكَ فَقُلْ: اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي خَيْرًا مِمَّا يَظُنُّونَ، وَاغْفِرْ لِي مَا لَا يَعْلَمُونَ، وَلَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا يَقُولُونَ. (تحف العقول، ص ۱۲/بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۶۵)

پیامبر خدا (ص): هرگاه در حضورت از تو ستایش شد، بگو: بار خدایا، مرا بهتر از آنچه می‌پندارند قرار ده و آنچه را که (از من) نمی‌دانند بر من ببخشای و بدان چه اینان می‌گویند، مؤاخذه‌ام مفرما.

۲۳. الإمام الحسن (ع): فَإِنَّ الْمُؤْمِنَ يَتَرَوُّهُ، وَ الْكَافِرُ يَتَمَتَّعُ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۷۹/كشف الغمة في معرفة الأنمة، طالقديمة، ج ۱، ص ۵۷۳/أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۹۷)

امام حسن (ع): ای پسر آدم! تو از همان زمان که از شکم مادرت افتاده‌ای، پیوسته در راه ویران کردن (خانه) عمرت قدم برمی‌داری. پس، از آنچه در دست داری برای آنچه در پیش داری بهره‌برگیر؛ زیرا که مؤمن توشه برمی‌دارد و کافر خوش‌گذرانی می‌کند.

۲۴. رسول الله (ص): مَنْ قَالَ: «سُبْحَانَ اللَّهِ» غَرَسَ اللَّهُ لَهُ بِهَا شَجَرَةً فِي الْجَنَّةِ. فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ قُرَيْشٍ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ شَجَرَنَا فِي الْجَنَّةِ لَكَثِيرٌ! قَالَ: نَعَمْ، وَلَكِنْ إِيَّاكُمْ أَنْ تُرْسِلُوا عَلَيْهَا نِيرَانًا فَتُحْرِقُوهَا، وَ ذَلِكَ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا... لَا تَبْطُلُوا أَعْمَالَكُمْ». (الأمالي للصدوق، ص ۶۰۷/ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۱/عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۶۳)

پیامبر خدا (ص): هرکس بگوید سبحان الله (پاک و منزّه است خدا) خداوند به سبب آن يك درخت در بهشت برایش بنشاند. مردی از قریش گفت: ای پیامبر خدا! درخت‌های زیادی در بهشت داریم؟! فرمود: درست است، اما مبدا آتشی بفرستید و همه آنها را بسوزانید؛ زیرا خدا عزوجل می‌فرماید: «ای کسانی که ایمان آورده‌اید ... کارهای خود را از بین نبرید».

۲۵. رسول الله (ص): مَنْ أَسْرَ مَا يُرْضِي اللَّهَ عَنَّا وَ جَلَّ أَظْهَرَ اللَّهُ لَهُ مَا يَشْرُهُ، وَ مَنْ أَسْرَ مَا يُسْخِطُ اللَّهَ تَعَالَى أَظْهَرَ اللَّهُ لَهُ مَا يَحْزَنُهُ. (الأمالي للطوسي، ص ۱۸۲/بحار الأنوار، ج ۶۶، ص ۳۸۲)

پیامبر خدا (ص): هر که چیزی نهد که خدای عز و جل را خشنود می‌سازد خداوند برایش کاری را آشکار سازد که او را شادمان کند و هر که چیزی نهد که خدای تعالی را به خشم می‌آورد خداوند برایش کاری را آشکار نماید که او را سرافکننده سازد.

۲۶. رسول الله (ص): إِنَّ أَعْمَالَكُمْ تُعَرِّضُ عَلَيَّ كُلَّ يَوْمٍ، فَمَا كَانَ مِنْ حَسَنٍ اسْتَرَدْتُ اللَّهَ لَكُمْ، وَ مَا كَانَ مِنْ قَبِيحٍ اسْتَعْفَرْتُ اللَّهَ لَكُمْ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۱، ص ۱۹۱/الوافي، ج ۳، ص ۵۴۶)

پیامبر خدا (ص): کارهای شما هر روز به من نشان داده می‌شود. اگر خوب باشد، از خدا می‌خواهم بر کارهای شما بیفزاید و اگر زشت باشد، برایتان از خدا آمرزش می‌طلبم.

الإمام الرضا عليه السلام: وَقَدْ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبَانَ لَهُ: إِنَّ قَوْمًا مِنْ مَوَالِيكَ سَأَلُونِي أَنْ تَدْعُوَ اللَّهَ لَهُمْ: وَاللَّهِ إِنِّي لَأَعْرِضُ أَعْمَالَهُمْ عَلَى اللَّهِ فِي كُلِّ يَوْمٍ. (بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلى الله عليه وسلم، ج ۱، ص ۵۱۵ / وسائل الشيعة، ج ۱۶، ص ۱۱۴)

عبدالله بن ابان به امام رضا عليه السلام عرض کرد: گروهی از دوستان شما از من خواسته اند که از شما تقاضا کنم برایشان دعا کنید. حضرت فرمود: به خدا قسم هر روز اعمال آن ها را بر خدا عرضه می کنم.

۲۷. رسول الله ﷺ لَيْلَالٍ وَعِنْدَهُ صَبْرٌ مِنْ تَمَرٍ: مَا هَذَا يَا بِلَالُ؟ قَالَ: أَعِدُّ ذَلِكَ لِأَضْيَافِكَ. قَالَ: أَمَا تَخْشَى أَنْ يَكُونَ لَكَ دُخَانٌ فِي نَارِ جَهَنَّمَ؟! أَنْفِقْ يَا بِلَالُ، وَلَا تَخْشَ مِنْ ذِي الْعَرْشِ إِقْلَالًا. (شرح فارسی شهاب الاخبار، ص ۳۲۹ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۸۳)

مقداری خرما نزد بلال بود. پیامبر ﷺ به او فرمود: این چیست ای بلال؟ عرض کرد: این را برای میهمانان شما فراهم می آورم. پیامبر ﷺ فرمود: آیا نمی ترسی که این ها به دودی در آتش دوزخ برایت تبدیل شود؟ انفاق کن ای بلال، و از خدا عرش نشین ترس تنگدستی نداشته باش.

۲۸. الأُمَامِي لِلشَّيْخِ الطُّوسِي، دَخَلَ أَشْجَعُ السُّلَمِيِّ عَلَى الصَّادِقِ عليه السلام وَ قَالَ يَا سَيِّدِي أَنَا كَثِيرُ الْأَشْقَارِ وَ أَحْصَلُ فِي الْمَوَاضِعِ الْمُفْرَعَةِ فَتَعَلَّمْنِي مَا آمَنْ بِهِ عَلَى نَفْسِي قَالَ فَإِذَا خِفْتَ أَمْرًا فَاتْرُكْ يَمِينَكَ عَلَى أَمِّ رَأْسِكَ وَ اقْرَأْ بِرَفِيعِ صَوْتِكَ أَفْغِرَ دِينَ اللَّهِ يَتَغَوَّنَ وَ لَهُ أَشْلَمُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ طَوْعًا وَ كَرْهًا وَ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ. (الأُمَامِي للطوسي، ص ۲۸۱ / الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۲۹۲ / بحار الأنوار، ج ۴۷، ص ۳۱۱)

کسی بر امام صادق عليه السلام وارد شد و گفت: من کثیر السفر هستم و گاهی به جاهای ترسناک میرسم، مرا چیزی بیاموز که ترسم. امام عليه السلام فرمود: هرگاه از چیزی ترسیدی دست راست خویش را بر فرق سر بگذار و با بلندترین صدا بخوان: آیا غیر خدا را میخوانید در حالیکه آنچه در آسمانها و زمین است به میل یا کراهت تسلیم خداند و همه بسوی او باز میگردند.

۲۹. قَالَ الْكَرَّاجُكِيُّ فِي كُنْزِ الْفَوَائِدِ، قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ وَ جَمَعَ اللَّهُ الْخَلَائِقَ سَأَلَهُمْ عَمَّا عَاهَدَ إِلَيْهِمْ وَ لَمْ يَسْأَلَهُمْ عَمَّا قَضَى عَلَيْهِمْ. (اعتقادات الإمامية للصدوق، ص ۳۴ / تصحيح اعتقادات الإمامية، ص ۵۹ / الإرشاد في معرفة حجج الله على العباد، ج ۲، ص ۲۰۴ / كنز الفوائد، ج ۱، ص ۳۶۷ / نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۱۸ / متشابه القرآن و مختلفه لابن شهر آشوب، ج ۱، ص ۱۹۶)

امام صادق عليه السلام: در روز قیامت خداوند از مردم راجع به آنچه با آنها عهد کرده بود میپرسد نه آنچه بر آنها تقدیر کرده بود و دست خودشان نبود.

۳۰. الإمام الصادق عليه السلام: إِذَا قَالَ الْمُؤْمِنُ لِأَخِيهِ: أَفٍّ! خَرَجَ مِنْ وَلَايَتِهِ، وَ إِذَا قَالَ: أَنْتَ عَدُوِّي كَفَرَتْ أَحَدُهُمَا، وَ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنْ مُؤْمِنٍ عَمَلًا وَ هُوَ يُضْمِرُ عَلَى الْمُؤْمِنِ سُوءًا. (المحاسن، ج ۱، ص ۹۹ / الكافي، ج ۲، ص ۳۶۱)

امام صادق عليه السلام: هرگاه مؤمن به برادرش بگوید: اف بر تو، از ولایت و دوستی او خارج شود و هرگاه بگوید: تو دشمن من هستی، یکی از آن دو کافر شود. و خداوند از مؤمنی که نسبت به مؤمن نیت سوء در دل داشته باشد، عملی را نپذیرد.

۳۱. الذَّرَّةُ الْبَاهِرَةُ، قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام خَفِيَ وَ لَا تُعَادِيَنَّ أَحَدًا وَ إِنْ ظَنَنْتَ أَنَّهُ لَا يَضُرُّكَ وَ لَا تَرَهَّدَنَّ صِدَاقَةَ أَحَدٍ وَ إِنْ ظَنَنْتَ أَنَّهُ لَا يَنْفَعُكَ وَ لَا يَعْتَذِرُ إِلَيْكَ أَحَدٌ إِلَّا قَبِلْتَ عُذْرَهُ وَ إِنْ عَلِمْتَ أَنَّهُ كَاذِبٌ ... (بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۴۲)

امام سجاد عليه السلام: بترس و با کسی دشمنی مکن گرچه گمان داری که قدرت ضربه زدن به تو را ندارد و در دوستی با کسی بی میل مباش گرچه گمان داری که نفعی از او بتو نمیرسد و هیچ کس عذر از تو نخواهد جز اینکه عذرش بپذیری گرچه بدانی که دروغ میگوید.

۳۲. رسول الله ﷺ: الْغَيْبَةُ أَسْرَعُ فِي دِينِ الرَّجُلِ الْمُسْلِمِ مِنَ الْآكِلَةِ فِي جَوْفِهِ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۵۷ / الإختصاص، ص ۲۲۸ / كشف الريبه، ص ۱۰)

پیامبر خدا ﷺ: غیبت کردن در دین (نابودی) دین مرد، زودتر کارگر افتد تا بیماری خوره در اندرون او.

۳۳. الامام العلي عليه السلام: رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَنْ تُقَدَّسَ أُمَّةٌ لَا يُؤْخَذُ لِلضَّعِيفِ فِيهَا حَقُّهُ مِنَ الْقَوِيِّ غَيْرَ مُتَتَّعِعٍ. (تحف العقول، ص ۱۴۲ / نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۴۳۹)

امام علی عليه السلام: من از رسول خدا ﷺ بارها شنیدم که می فرمود: ملت‌ای که در آن حق ناتوان بدون ترس و واهمه از قدرتمندان گرفته نشود هرگز روی رستگاری را نمی بیند.

۳۴. رسول الله ﷺ: الْمُرُوءَةُ إِصْلَاحُ الْمَالِ. (تحف العقول، ص ۴۶ / من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۱۶۶)

پیامبر خدا ﷺ: از مردانگی، بهسازی دارایی است.

۳۵. رسول الله ﷺ: عَلَيْكُمْ بِتَعْلُمِ الْقُرْآنِ وَ كَثْرَةِ تِلَاوَتِهِ. (میزان الحکمة، ج ۹، ص ۳۳۷ / کنز العمال، ج ۱، ص ۵۲۹)

رسول خدا ﷺ: بر شما باد، آموختن قرآن و بسیار خواندن آن.

رسول الله ﷺ: مَنْ عَلَّمَ رَجُلًا الْقُرْآنَ فَهُوَ مَوْلَاهُ. (حکم النبی الاعظم، ج ۲، ص ۳۸۸/کنز العمال، ج ۱، ص ۵۳۲)

پیامبر خدا ﷺ: هر کس به مردی قرآن بیاموزد، مولای اوست و آن مرد نباید او را تنها و بی‌یار گذارد و خود را بر وی ترجیح دهد.

۳۶. الإمام الصادق (ع): ما أُعْطِيَ عَبْدٌ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا عَتَبَارًا، وَ مَا زُوِيَ عَنْهُ إِلَّا اخْتِبَارًا. (الكافي، ج ۲، ص ۲۶۱/مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۲۶)

امام صادق (ع): چیزی از دنیا به بنده‌ای داده نشد، مگر برای عبرت‌گیری و چیزی از او گرفته نشد مگر برای امتحان.

۳۷. رسول الله ﷺ: مَثَلُ الَّذِي يَجْلِسُ يَسْمَعُ الْحِكْمَةَ وَلَا يُحَدِّثُ عَنْ صَاحِبِهِ إِلَّا بِشَرٍّ مَا يَسْمَعُ، كَمَثَلِ رَجُلٍ أَتَى رَاعِيًا فَقَالَ: يَا رَاعِي، أَجْزَيْتَنِي شَاةً مِنْ غَنَمِكَ. قَالَ: إِذْهَبْ فَخُذْ بِأَذْنِ خَيْرِهَا شَاةً، فَذْهَبَ فَأَخَذَ بِأَذْنِ كَلْبٍ الْغَنَمِ! (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۲۹)

پیامبر خدا ﷺ: حکایت کسی که می‌نشیند تا حکمتی بشنود ولی از دوست خود جز بدترین چیزی را که شنیده است بازگو نمی‌کند، حکایت مردی است که نزد چوپانی می‌رود و می‌گوید: ای شبان، از گله خود گوسفندی برای کشتن به من ده و چوپان به او می‌گوید: خودت برو و گوش بهترین گوسفند را بگیر، اما او می‌رود و گوش سگ گله را می‌گیرد.

۳۸. عُذَّةُ الدَّاعِي، عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ الْعَسْكَرِيِّ (ع) قَالَ أَذْفَعُ الْمَسْأَلَةِ مَا وَجَدْتَ التَّحَمُّلَ يُمْكِنُكَ فَإِنَّ لِكُلِّ يَوْمٍ رِزْقًا جَدِيدًا وَ اعْلَمْ أَنَّ الْإِنْحَاخَ فِي الْمَطَالِبِ يَسْلُبُ الْتَبَاهَا وَ يُورِثُ التَّعَبَ وَ الْعَنَاءَ فَاصْبِرْ حَتَّى يَتَّبَعَ اللَّهُ لَكَ بَابًا يَسْهُلَ الدُّخُولُ فِيهِ فَلَا تَعْجَلْ عَلَى ثَمَرَةٍ لَمْ تَذَرِكْ فَإِنَّمَا تَنَالُهَا فِي أَوَانِهَا وَ اعْلَمْ أَنَّ الْمَدْبَرَةَ لَكَ أَعْلَمُ بِالْوَقْتِ الَّذِي يُصْلِحُ حَالَكَ فِيهِ فِثْقٌ بِخَيْرَتِهِ فِي جَمِيعِ أُمُورِكَ يُصْلِحُ حَالَكَ وَ لَا تَعْجَلْ بِحَوَائِجِكَ قَبْلَ وَقْتِهَا فَيُضَيِّقَ قَلْبُكَ وَ صَدْرُكَ وَ يَعْشَاكَ الْقُنُوطُ... (بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۷۲/مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۳، ص ۲۹)

امام عسکری (ع): تا آنجا که میتوانی از درخواست چشم‌پوش زیرا فردا که آمد رزقی جدید برای تو می‌آورد و بدان که الحاح در خواستن چیزی عظمت و خرمی آدمی را می‌برد و موجب تعب و سختی است. پس صبور باش تا خدا بابتی برایت باز کند که راحت بتوانی به مقصود رسی. و بر مراد خویش پیش از رسیدن و قتش تعجیل مکن که نارس است و بدان که خدا تو به وقتی که مصلحت حال توست آگاه‌تر است پس به او اعتماد کن و جمیع امورت را به او بسپار که صلاح تو چنین

است و بر حوائج خویش پیش از رسیدن وقت درست تعجیل مکن که دلتنگ گردی و ناامید.

۳۹. أَبُو الدَّرْدَاءِ لَكَبِ الْأَحْبَارِ: أَخْبَرَنِي عَنْ أَخَصِّ آيَةٍ فِي التَّوْرَةِ. فَقَالَ: يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: طَالَ شَوْقُ الْأَبْرَارِ إِلَى لِقَائِي، وَ أَنَا إِلَى لِقَائِهِمْ لَا أَشَدُّ شَوْقًا. قَالَ: وَ مَكْتُوبٌ إِلَيَّ جَانِبُهَا: «مَنْ طَلَبَنِي وَجَدَنِي، وَ مَنْ طَلَبَ غَيْرِي لَمْ يَجِدْنِي». فَقَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ: أَشْهَدُ أَنِّي لَسَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ هَذَا. (میزان الحکمة، ج ۱۰، ص ۲۹۳/جامع السعادات، ج ۳، ص ۱۳۱/تفسیر القرطبي، ج ۱۱، ص ۲۳۳)

ابودرداء به کعب الاحبار گفت: مرا از خاص‌ترین آیه تورات، خبر ده. کعب الاحبار گفت: خدا می‌فرماید: نیکان به دیدار من شوق بسیار دارند، اما شوق من به دیدار آنان شدیدتر است». کعب الاحبار گفت: در کنار این آیه نوشته شده است که: «هرکه مرا بجوید، بیابم و هرکه دیگری را بجوید، مرا نیابد». ابودرداء گفت: گواهی می‌دهم، که شنیدم رسول خدا ﷺ نیز همین را می‌گفت.

أَيْضًا: قُلْ لِعِبَادِي الْمُتَوَجِّهِينَ إِلَيَّ بِمَحَبَّتِي: مَا ضَرَّكُمْ إِذَا احْتَجَبْتُمْ عَنِّي خَلْقِي إِذْ رَفَعْتُ الْحِجَابَ فِيمَا بَيْنِي وَ بَيْنَكُمْ حَتَّى تَنْظُرُوا إِلَيَّ بِغُيُوبِ قُلُوبِكُمْ؟! (المحجة البيضاء، ج ۸، ص ۶۱/میزان الحکمة، ج ۴، ص ۲۷۹۶)

همان‌جا: به آن بندگان که با محبت من رو سوی من کرده‌اند، بگو: شما را چه زیان که وقتی پرده میان خود و شما را کنار زده‌ام تا با دیدگان دلتان به من بنگرید، از آفریدگان من مستور بمانید.

۴۰. رسول الله ﷺ: أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَ كَانَ مِنْ قَرْنِهِ إِلَى قَدَمِهِ دُنُوبًا بَدَّلَهَا اللَّهُ حَسَنَاتٍ: الصَّدْقُ، وَالْحَيَاءُ، وَ حُسْنُ الْخُلُقِ، وَالشُّكْرُ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۰۷/دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۳۳۱/الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۲۵۷)

پیامبر خدا ﷺ: چهار چیز است که هرکس داشته باشد، اگر سرتاپا غرق گناه باشد، خداوند آن گناهان را به حسنه و نیکی تبدیل می‌کند: راستی، شرم، خوش‌خویی و سپاس‌گزاری.

امام باقر (ع): تقیه در هر موردی است که ضرورت پیش آید و تقیه کننده خود بهتر می داند که در چه وقت باید تقیه کند.

چهل حدیث ۵۵

۱. الإمام علي (ع): مَنْ سَأَلَ غَيْرَ اللَّهِ اشْتَحَقَّ الْحَرَمَانُ. (عبود الحکم و المواعظ للبيهي، ص ۴۵۴ / تصنیف غرر الحکم و دررالکلم، ص ۱۹۳)
امام علي (ع): هر که از غیر خدا چیزی بخواهد سزاوار محرومیت باشد.

۲. الإمام الباقر (ع): إِنَّ الرَّجُلَ لَيَصْدُقُ حَتَّى يَكْتُبَهُ اللَّهُ صِدْقًا. (الكافي، ج ۲، ص ۱۰۵ / مصادقة الإخوان، ص ۷۶ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۷۲ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۶، ص ۳۵۷)

امام باقر (ع): آدمی آن قدر راستی را پی می گیرد، تا آنکه خداوند او را صدیق قلمداد می کند.

۳. الإمام الحسن (ع): لَا تُعَاجِلِ الذَّنْبَ (ب) الْعُقُوبَةَ، وَاجْعَلْ بَيْنَهُمَا لِيَاغِتَذَرَ طَرِيقًا. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۷۲ / العدد القوية لدفع المخاوف اليومية، ص ۳۷)

امام حسن (ع): گناه را زود کیفر مده و میان آن دوراهی برای پوزش خواهی باقی بگذار.

۴. امام علي (ع): لِقَبْرِ وَ قَدْ رَامَ أَنْ يَشْتِمَ شَاتِمُهُ : مَهْلًا يَا قَبْرُ ! دَعْ شَاتِمَكَ مَهْنًا تَرْضَ الرَّحْمَنَ وَ تُسَخِّطَ الشَّيْطَانَ وَ تُعَاقِبَ عَدُوَّكَ فَوَ الَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَ بَرَأَ النَّسَمَةَ مَا أَرْضَى الْمُؤْمِنُ رَبَّهُ بِمِثْلِ الْحِلْمِ وَ لَا أَسَخَطَ الشَّيْطَانَ بِمِثْلِ الصَّمْتِ وَ لَا عُوقِبَ الْأَحْمَقُ بِمِثْلِ السُّكُوتِ عَنْهُ. (الأمالي للمفيد، ص ۱۱۸ / بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۴۲۴)

امام علي (ع): به قنبر — که خواست به کسی که بدو ناسزا گفته بود ناسزا گوید: آرام باش قنبر! دشنام گوی خود را خوار و سرشکسته بگذار تا خدای رحمان را خشنود و شیطان را ناخشنود کرده و دشمنت را کیفر داده باشی. قسمت به خدایی که دانه را شکافت و خلاق را بیافرید، مؤمن پروردگار خود را با چیزی همانند بردباری و گذشت خشنود نکرد و شیطان را با حربه ای چون خاموشی به خشم نیاورد و احمق را چیزی مانند سکوت در مقابل او کیفر نداد.

۵. الإمام الباقر (ع): التَّقِيَةُ فِي كُلِّ ضَرُورَةٍ وَ صَاحِبُهَا أَعْلَمُ بِهَا حِينَ تَنْزِلُ بِهِ. (النوادر للشعري، ص ۷۳ / المحاسن، ج ۱، ص ۲۵۹ / الكافي، ج ۲، ص ۲۱۹ / من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۳۶۳ / جامع الأخبار للشعيري، ص ۹۵ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۴۱ / روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، طالقديمة، ج ۸، ص ۲۵)

۶. ثُمَانُ (ع): لِابْنِهِ : يَا بُنَيَّ دُقْتُ الصَّبْرَ وَ أَكَلْتُ لِحَاءَ الشَّجَرِ فَلَمْ أَجِدْ شَيْئًا هُوَ أَمَرٌ مِنَ الْفَقْرِ، فَإِنْ بُلِيتَ بِهِ يَوْمًا فَلَا تُظْهِرِ النَّاسَ عَلَيْهِ فَيَسْتَهْيِئُونَكَ وَ لَا يَنْفَعُوكَ بِشَيْءٍ. (الكافي، ج ۴، ص ۲۲ / الوافي، ج ۱۰، ص ۴۳۲)

لقمان (ع): به فرزندش فرمود: فرزندم! من صبر زرد را چشیدم و پوست درختان را خوردم و چیزی تلختر از فقر نیافتم، اما اگر روزی گرفتار آن شدی به مردم اظهار نکن؛ زیرا با دیده خواری به تو می نگرند و سودی هم به تو نمی رسانند.

۷. الإمام علي (ع): أَعْلَمُ النَّاسِ بِاللَّهِ سُبْحَانَهُ أَكْثَرُهُمْ لَهُ مَسْأَلَةً. (غرر الحکم و دررالکلم، ص ۲۰۹)

امام علی (ع): هر که خداشناس تر باشد بیشتر از دیگران دست نیاز و نیایش به سوی خدا دراز می کند.

۸. رسول الله (ص): يَا أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّ دِينَ اللَّهِ يُسْرٌ. (میزان الحکمة، ج ۴، ص ۱۹۱ / الثقات، ج ۵، ص ۲۹۳ / کنز العمال، ج ۳، ص ۴۷)
پیامبر خدا (ص): ای مردم! همانا دین خدا آسان است.

۹. رسول الله (ص): أَمَا صَدَقْتَنِي عَلَى سَارِقٍ فَلَعَلَّهُ أَنْ يَسْتَعِفَّ عَنْ سَرِقَتِهِ، وَ أَمَا عَلَى الزَّانِيَةِ فَلَعَلَّهَا أَنْ تَسْتَعِفَّ عَنْ زِنَاهَا، وَ أَمَا الْغَنِيُّ فَلَعَلَّهُ أَنْ يَعْتَبِرَ فَيَنْفِقَ مِمَّا أُعْطَاهُ اللَّهُ. (حکم النبی الاعظم، ج ۴، ص ۴۶۷ / کنز العمال، ج ۶، ص ۳۸۹)

پیامبر خدا (ص): مردی گفت: امشب حتماً صدقه ای می دهم و بیرون رفت و صدقه اش را در دست دزدی گذاشت. صبح که شد مردم از صدقه دیشب او به یک دزد سخن به میان آوردند. او گفت: خدایا! از اینکه صدقه ام به دست دزدی افتاده است تو را سپاس می گویم. امشب صدقه دیگری می دهم، پس بیرون رفت و صدقه اش را در دست زن بدکاره ای گذاشت. صبح که شد باز مردم از صدقه دیشب او به یک زن بدکاره سخن به میان آوردند. او گفت: خدایا از اینکه صدقه ام را به دست زنی بدکاره افتاده تو را سپاس می گویم. امشب صدقه دیگری می دهم، پس بیرون شد و صدقه اش را در دست یک توانگر گذاشت. باز صبح مردم از صدقه دادن او به یک توانگر سخن گفتند. مرد گفت: خدایا از اینکه صدقه ام به دست دزد و زن بدکاره و توانگر افتاده تو را سپاس می گویم. پس، به او الهام شد: آن صدقات که به دست دزدی رسید بدان سبب بود که شاید از سرقه دست بردارد و آن صدقه که به دست زن بدکاره افتاد، برای آن بود که بلکه از زن دادن خودداری کند و آن صدقه که به دست توانگر رسید، از آن رو

بود که بلکه عبرت گیرد و از آنچه خداوند عطایش فرموده است انفاق کند.

۱۰. رسول الله ﷺ: لَوْ بَعَثْتُ إِلَيْهِمْ فَتَنَيْتُهُمْ أَنْ يَأْتُوا الْحَجُونَ لِأَتَاهُ بَعْضُهُمْ، وَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ بِهِ حَاجَةٌ. (حكم النبي الأعظم، ج ۴، ص ۶۳۲/ كنز العمال، ج ۱۶، ص ۱۲۳)
رسول خدا ﷺ: اگر آن‌ها را از رفتن به حج (دره‌ای در جنوب مکه) نهی کنم برخی از ایشان، با آنکه نیازی به آنجا ندارند، خواهند رفت.

۱۱. الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ صَلَّى وَأَقْبَلَ عَلَى صَلَاتِهِ لَمْ يُحَدِّثْ نَفْسَهُ وَلَمْ يَسْهُ فِيهَا، أَقْبَلَ اللَّهُ عَلَيْهِ مَا أَقْبَلَ عَلَيْهَا، فَرُبَّمَا رُفِعَ نَصْفُهَا وَثُلُثُهَا وَرُبَّمَا وَخُمُسُهَا، وَإِنَّمَا أَمْرٌ بِالسَّنَةِ لِيُكَمَّلَ مَا ذَهَبَ مِنَ الْمَكْتُوبَةِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۹/ بحار الأنوار، ج ۸۱، ص ۲۴۱)
امام صادق علیه السلام: هر که نماز گزارد و به نمازش رو کند و با خودش حرف نزند و در آن سهو و غفلت نکند، مادامی که بنده به نماز رو دارد، خداوند به او رو می‌کند. گاه باشد که نیمی از نماز یا یک‌سوم آن یا یک‌چهارم و یا یک‌پنجم آن به درگاه خدا بالا رود. به نمازهای مستحب از آن رو دستور داده شده است تا آن مقدار از نمازهای واجب را که پذیرفته نشده تکمیل و جبران کند.

۱۲. الإمام علي عليه السلام في وصيته لابنه الحسن عليه السلام: لَنْ يَهْلِكَ مَنْ اقْتَصَدَ، وَلَنْ يَفْتَقِرَ مَنْ رَهَدَ. (تحف العقول، ص ۸۵/ بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۲۱۲)
امام علی علیه السلام، در سفارش به فرزند بزرگوارش حسن علیه السلام می‌فرماید: کسی که میانه‌روی کند، هرگز هلاک نشود و کسی که زهد ورزد، هرگز فقیر نگردد.

الإمام الصادق عليه السلام: ضَمِنْتُ لِمَنْ اقْتَصَدَ أَنْ لَا يَفْتَقِرَ. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۲۵۵/ الكافي، ج ۴، ص ۵۳/ من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۶۴/ الخصال، ج ۱، ص ۹)
امام صادق علیه السلام: من برای کسی که میانه‌روی (و صرفه‌جویی) کند، ضمانت می‌کنم که فقیر نشود.

۱۳. رسول الله ﷺ: إِذَا كَانَ ثَلَاثَةٌ فِي سَفَرٍ فَلْيُؤَمِّرُوا أَحَدَهُمْ. (حكم النبي الأعظم، ج ۷، ص ۴۲۲/ كنز العمال، ج ۶، ص ۷۱۷)
پیامبر خدا ﷺ: هرگاه سه نفر همسفر شدند، از میان خود يك نفر را به سالاری انتخاب کنند.

۱۴. رسول الله ﷺ: اِثْنَتَانِ يُعْجِلُهُمَا اللَّهُ فِي الدُّنْيَا: الْبَغْيُ وَ عُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ. (نهج الصّاحبة، ص ۱۶۵/ تاريخ مدينة دمشق، ج ۷۹، ص ۱۲/ التاريخ الكبير، ج ۱، ص ۱۶۶)

پیامبر خدا ﷺ: دو کار است که خداوند در همین دنیا کیفرش را می‌دهد: تعدی کردن و نافرمانی والدین.

۱۵. وَلَقَدْ سَمِعْتُ مُحَمَّدًا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ إِنَّهُ كَانَ فِيمَا مَضَى قَبْلَكُمْ رَجُلَانِ أَحَدُهُمَا مُطِيعٌ لِلَّهِ مُؤْمِنٌ وَ الْآخَرُ كَافِرٌ بِهِ مُجَاهِرٌ بِعَادَاةِ أُوْلِيَانِهِ وَ مُوَالَاةِ أَعْدَائِهِ وَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مَلِكٌ عَظِيمٌ فِي قُطْرٍ مِنَ الْأَرْضِ فَمَرَضَ الْكَافِرُ فَاشْتَهَى سَمَكَةً فِي غَيْرِ أَوَانِهَا لِأَنَّ ذَلِكَ الصَّنْفَ مِنَ السَّمَكِ كَانَ فِي ذَلِكَ الْوَقْتِ فِي اللَّجَجِ بِحَيْثُ لَا يُقَدَّرُ عَلَيْهِ فَاتَّسَتْهُ الْأَطْبَاءُ مِنْ نَفْسِهِ وَ قَالُوا اسْتَخْلِفْ فِي مَلِكِكَ مَنْ يَقُومُ بِهِ فَلَسْتُ بِأَخْلَدَ مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ فَإِنَّ شِفَاءَكَ فِي هَذِهِ السَّمَكَةِ الَّتِي اشْتَهَيْتَهَا وَ لَا سَبِيلَ إِلَيْهَا فَبَعَثَ اللَّهُ مَلَكًا وَ أَمَرَهُ أَنْ يُرْعَجَ تِلْكَ السَّمَكَةُ إِلَى حَيْثُ يَسْهُلُ أَخْذُهَا فَأَخَذَتْ لَهُ تِلْكَ السَّمَكَةَ فَأَكَلَهَا وَ بَرَأَ مِنْ مَرَضِهِ وَ بَقِيَ فِي مَلِكِهِ سِنِينَ بَعْدَهَا ثُمَّ إِنَّ ذَلِكَ الْمَلِكَ الْمُؤْمِنَ مَرَضَ فِي وَقْتٍ كَانَ جُنُسُ ذَلِكَ السَّمَكِ بَعِينِهِ لَا يُقَارِقُ الشُّطُوطَ الَّتِي يَسْهُلُ أَخْذُهَا مِنْهَا مِثْلَ عَلَةِ الْكَافِرِ فَاشْتَهَى تِلْكَ السَّمَكَةَ وَ وَصَفَهَا لَهُ الْأَطْبَاءُ وَ قَالُوا طِبُّ نَفْسًا فَهَذَا أَوَانُهُ تُوْخَذُ لَكَ فَتَأْكُلُ مِنْهَا وَ تَبْرَأَ فَبَعَثَ اللَّهُ ذَلِكَ الْمَلِكَ فَأَمَرَهُ أَنْ يُرْعَجَ جُنُسُ تِلْكَ السَّمَكَةِ عَنِ الشُّطُوطِ إِلَى اللَّجَجِ لِئَلَّا يُقَدَّرَ عَلَيْهِ فَلَمْ تَوْجَدْ حَتَّى مَاتَ الْمُؤْمِنُ مِنْ شَهْوَتِهِ وَ بَعْدَ دَوَائِهِ فَعَجِبَ مِنْ ذَلِكَ مَلَائِكَةُ السَّمَاءِ وَ أَهْلُ ذَلِكَ الْبَلَدِ فِي الْأَرْضِ حَتَّى كَادُوا يَفْتَنُونَ لِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى سَهَّلَ عَلَى الْكَافِرِ مَا لَا سَبِيلَ لَهُ إِلَيْهِ وَ عَسَرَ عَلَى الْمُؤْمِنِ مَا كَانَ السَّبِيلَ إِلَيْهِ سَهْلًا فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَى مَلَائِكَةِ السَّمَاءِ وَ إِلَى نَبِيِّ ذَلِكَ التَّرْمَانِ فِي الْأَرْضِ إِنِّي أَنَا اللَّهُ الْكَرِيمُ الْمُتَّقِصِلُ الْقَادِرُ لَا يَضُرُّنِي مَا أُعْطِيَ وَ لَا يَنْقُصُنِي مَا أُمْنَعُ وَ لَا أَظْلِمُ أَحَدًا مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فَأَمَّا الْكَافِرُ فَإِنَّمَا سَهَّلْتُ لَهُ أَخْذَ السَّمَكَةِ فِي غَيْرِ أَوَانِهَا لِيَكُونَ جَزَاءً عَلَى حَسَنَةِ كَانَ عَمَلِهَا إِذْ كَانَ حَقًّا أَلَّا أُبْطِلَ لِأَحَدٍ حَسَنَةً حَتَّى يَرِدَ الْقِيَامَةُ وَ لَا حَسَنَةً فِي صَحِيفَتِهِ وَ يَدْخُلَ النَّارَ بِكُفْرِهِ وَ مَنَعْتُ الْعَابِدَ ذَلِكَ السَّمَكَةَ بِعَيْنِهَا لِخَطِيئَةٍ كَانَتْ مِنْهُ فَأَرَدْتُ تَمْحِصَهَا عَنْهُ بِمَنْعِ تِلْكَ الشَّهْوَةِ وَ إِعْدَامِ ذَلِكَ الدَّوَاءِ وَ لِيَأْتِيَنِي وَ لَا ذَنْبَ عَلَيْهِ فَيَدْخُلَ الْجَنَّةَ. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۸۴/ المحاسن، ج ۱، ص ۲۳۸/ الكافي، ج ۱، ص ۹۲/ الأمل للصدوق، ص ۴۱۷)

رسول خدا ﷺ: در افطار زمین دو پادشاه بودند یکی مؤمن و دیگری کافر. هر دو بیمار شدند و به نوعی خاص از ماهی محتاج گشتند. خداوند به فرشته‌ای دستور داد تا ماهی را بسوی صیادان براند تا نصیب پادشاه کافر گردد و عمرش به جهان باقی باشد و به فرشته‌ای دیگر دستور داد تا آن ماهیان را از تور صیادان سرزمین پادشاه مؤمن بازدارد تا آن ماهی که تنها دوی بیماری را بود به او نرسد و بمیرد. فرشتگان از حکمت این حکم خدا در شگفت شدند. نبی آن زمان ﷺ

فرمود: خداوند میفرماید من کریم و بخشنده و قادرم و آنچه میبخشم مرا ضرر نمیرساند و آنچه منع میکنم از من کاستی نگیرد و به احدی بقدر ذره‌ای ظلم نمیکنم. اما کافر، رسیدن آنچه را میخواست به او سهل کردم تا جزای خوبی‌هایی باشد که کرده چون من عمل هیچ کس را ضایع نمیکنم، تا در قیامت که میاید اجرش را گرفته باشد و بخاطر کفرش وارد آتش گردد و اما مؤمن، رسیدن آنچه را میخواست به او منع کردم تا خطاهایی که کرده را محو کنم تا نزد من بیاید و گناهی بر گردنش نباشد و به بهشتش درآورم.

۱۶. الإمام الصادق (ع): وَ قَدْ سُئِلَ عَنِ الرَّجُلِ يُصَلِّي نَوَافِلَهُ فِي مَوْضِعٍ أَوْ يُقْرِئُهَا : لَا، بَلْ هَاهُنَا وَ هَاهُنَا؛ فَإِنَّهَا تَشْهَدُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (علل الشرائع، ج ۲، ص ۳۴۳/ تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۲، ص ۳۳۵)

امام صادق (ع) هنگامی که از ایشان سؤال شد: آیا بهتر است انسان نمازهای مستحبی خود را در یک جا بخواند یا در جاهای گوناگون؟ : اینجا و آنجا بخواند؛ زیرا (آن مکان‌ها) روز قیامت به سود او گواهی می‌دهند.

۱۷. رسول الله (ص): مِنْ تَكْرِمَةِ الرَّجُلِ لِأَخِيهِ الْمُسْلِمِ أَنْ يَقْبَلَ تَحَقُّتَهُ، وَ يُنَحِّقَهُ بِمَا عِنْدَهُ، وَ لَا يَتَكَلَّفَ لَهُ شَيْئًا. (الكافي، ج ۵، ص ۱۴۳/ الجعفریات، ص ۱۹۳/ دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۳۲۶/ النوادر للراوندي، ص ۱۱/ مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۱۹)

پیامبر خدا (ص): از احترام مرد به برادرش این است که پیشکش او را بپذیرد و از همان چیزی که نزد خود دارد به او پیشکشی دهد و برای پیشکش دادن چیزی به او، خود را به تکلف و زحمت نیندازد.

۱۸. الإمام الصادق (ع): فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «تَبَنَّا بِتَأْوِيلِهِ إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ» فِي قَصَبِهِ يَوْسُفُ فِي السَّجَنِ: كَانَ يَقُومُ عَلَي الْمَرِيضِ وَيَلْتَمِسُ لِلْمُحْتَاجِ وَ يُؤَسِّعُ عَلَي الْمَحْبُوسِ. (تفسير القمي، ج ۱، ص ۳۴۴/ تفسير العياشي، ج ۲، ص ۱۸۲/ الكافي، ج ۲، ص ۶۳۷/ الأمالي للصدوق، ص ۲۵۰)

امام صادق (ع): درباره آیه «ما را از تعبیر آن آگاه کن که تو را از نیکوکاران می‌بینیم» که مربوط به داستان یوسف در زندان می‌شود، فرمود: آن حضرت (زندانیان) بیمار را تیمار می‌کرد و از حال نیازمندان جویا می‌شد و به افراد زندانی رسیدگی می‌نمود.

۱۹. رسول الله (ص): لَا يَخْدُمُ الْعِيَالُ إِلَّا صِدِّيقٌ أَوْ شَهِيدٌ أَوْ رَجُلٌ يُرِيدُ اللَّهَ بِهِ خَيْرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۰۳/ بحار الأنوار، ج ۱۰۱، ص ۱۳۲)

پیامبر خدا (ص): به زن خود خدمت نکند مگر صدیق یا شهید یا مردی که خداوند خیر دنیا و آخرت او را بخواهد.

۲۰. الإمام علي (ع): اطْلُبُوا الرِّزْقَ فَإِنَّهُ مَضْمُونٌ لِطَالِبِهِ. (الإرشاد في معرفة حجج الله على العباد، ج ۱، ص ۳۰۳/ بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۴۲۱)

امام علی (ع): روزی را بجوئید؛ زیرا روزی برای جوینده آن ضمانت شده است.

۲۱. الإمام الصادق (ع): إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا أَذْنَبَ ذَنْبًا أَجَلَ مِنْ غُدُوَّةٍ إِلَى اللَّيْلِ، فَإِنْ اسْتَغْفَرَ اللَّهَ لَمْ يَكْتَبْ عَلَيْهِ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۳۷/ الوافي، ج ۵، ص ۱۰۱۹)

امام صادق (ع): هرگاه بنده گناهی مرتکب شود، از بامداد تا شب به او مهلت داده می‌شود. اگر آمرزش خواست، آن گناه برایش نوشته نمی‌شود.

الإمام الصادق (ع): مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً أَجَلَ فِيهَا سَبْعَ سَاعَاتٍ مِنَ النَّهَارِ، فَإِنْ قَالَ: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ لَمْ تَكْتَبْ عَلَيْهِ. (الزهد، ص ۷۱/ الكافي، ج ۲، ص ۴۳۷/ الوافي، ج ۵، ص ۱۰۱۹)

امام صادق (ع): هرکس گناهی کند، هفت ساعت از روز به او مهلت داده می‌شود. اگر در این مدت سه بار گفت: «استغفر الله الذي لا اله الا هو الحي القيوم» آن گناه برایش نوشته نمی‌شود.

۲۲. رسول الله (ص): لِيَهُودِيٍّ قَامَ بَيْنَ يَدَيْهِ وَ هُوَ يُحَدِّثُ النَّظَرَ إِلَيْهِ : يَا يَهُودِيٍّ، مَا حَاجَّتُكَ؟ قَالَ: أَنْتَ أَفْضَلُ أَمْ مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ. فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ (ص): إِنَّهُ يَكْرَهُ لِلْعَبْدِ أَنْ يُرَكِّي نَفْسَهُ. (الأمالي للصدوق، ص ۲۱۸/ روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، طالقديمة، ج ۲، ص ۲۷۲/ جامع الأخبار للشعيري، ص ۸/ الإحتجاج على أهل اللجاج للطبرسي، ج ۱، ص ۴۷/ تأويل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة، ص ۵۳/ البرهان في تفسير القرآن، ج ۱، ص ۱۹۷)

مردی یهودی در برابر رسول خدا (ص) برخاست و به آن حضرت خیره شد. پیامبر فرمود: ای یهودی، چه می‌خواهی؟ عرض کرد: تو برتری یا موسی بن عمران پیغمبر که خدا با او سخن گفت و تورات و عصا به او داد و دریا را برایش شکافت و با ابر بر سرش سایه انداخت؟ پیامبر (ص) فرمود: برای بنده، خوب نیست که خود را بستاند. اما (همین قدر) می‌گویم: وقتی آدم (ع) گناه کرد توبه‌اش این بود که گفت: خدایا، به حق محمد و آل محمد از تو می‌خواهم که مرا بیامرزی؛ پس خداوند او را آمرزید.

۲۳. الإمام علي (ع): لَوْ أَنَّ النَّاسَ حِينَ تَنْزِلُ بِهِمُ النَّعْمُ، وَ تَرَوُلُ عَنْهُمْ النَّعْمُ، فَرَعَوْا إِلَى رَبِّهِمْ بِصِدْقٍ مِنْ تِبَائِهِمْ، وَوَلَّهِ مِنْ قُلُوبِهِمْ، لَرَدَّ عَلَيْهِمْ كُلَّ شَارِدٍ، وَ أَصْلَحَ لَهُمْ كُلَّ فَاسِدٍ. (نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۲۵۷/ الفصول المهمة في أصول الأئمة تكملة الوسائل، ج ۱، ص ۲۹۰/ بحار الأنوار، ج ۶، ص ۵۷)

امام علی علیه السلام: اگر مردم آن گاه که خشم و بلاها بر آنان فرود می آید و نعمت ها از میان شان می رود، با نیت های راست و درست و دل های مشتاق به پروردگارشان پناه برند، بی گمان هر گریخته و از دست رفته ای را به آنان بازگرداند و هر فسادى را برای آنان اصلاح کند.

۲۴. امام علی علیه السلام: أَشَدُّ النَّاسِ عَذَاباً يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْمُتَسَخِّطُ لِقَضَاءِ اللَّهِ. (غررالحکم و درر الکلم، ص ۲۰۷)

امام علی علیه السلام: سخت ترین عذاب را در روز رستاخیز آن کسی دارد که از قضای الهی خشمگین و ناخشنود باشد.

۲۵. رسول الله صلی الله علیه و آله: مَا قَرَّبَ عَبْدٌ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا تَبَاعَدَ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى، وَلَا كَثُرَ مَالُهُ إِلَّا اشْتَدَّ حِسَابُهُ، وَلَا كَثُرَ تَبَعُهُ إِلَّا كَثُرَ شَيَاطِينُهُ. (النوادر للراوندي، ص ۴ / بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۶۷)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هیچ بنده ای به فرمانروایی نزدیک نشد مگر آنکه از خدا تعالی دور گشت و مال و ثروتش فراوان نشد مگر آنکه حسابش سخت گشت و مریدانش زیاد نشدند مگر آنکه شیطان هایش افزون گشتند.

۲۶. رسول الله صلی الله علیه و آله: لَا تَرْفَعُونِي فَوْقَ حَقِّي؛ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى اتَّخَذَنِي عَبْدًا قَبْلَ أَنْ يَتَّخِذَنِي نَبِيًّا. (الجعفریات، ص ۱۸۱ / عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۲۰۱ / النوادر للراوندي، ص ۱۶ / إثبات الهداة بالنصوص و المعجزات، ج ۵، ص ۳۷۸)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: مرا از حق خودم (و حدی که دارم) بالاتر نبرید؛ خدا تعالی مرا، پیش از آنکه پیامبر کند، بنده قرار داد.

۲۷. أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ: أَهْدَيْتُ لِلنَّبِيِّ صلی الله علیه و آله ثَلَاثَ طَوَائِرَ، فَأَطْعَمَ خَادِمُهُ طَائِرًا، فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْغَدِ أَتَتْهُ بِهَا، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله أَلَمْ أَنُهِكَ أَنْ تَرْفَعَنِي شَيْئًا لَغَدٍ؟! فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِرِزْقٍ غَدٍ. (عوالي اللئالي العزیزية في الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۱۰۸)

انس بن مالک: گوشت سه پرنده برای رسول خدا صلی الله علیه و آله هدیه آوردند. پیامبر یکی از آنها را به خادم اش داد تا بخورد. فردای آن روز، خدمتکار آن پرنده را خدمت پیامبر آورد. رسول خدا صلی الله علیه و آله به او فرمود: مگر به تو نگفتم بودم که (هیچ گاه) چیزی را برای فردا ذخیره نکن! زیرا خداوند روزی هر فردایی را می دهد.

۲۸. المحاسن، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله إِذَا تَغَوَّلْتَ الْغَيْلَانَ فَأَذَّنُوا بِأَذَانِ الصَّلَاةِ. (بحار الأنوار، ج ۹۲، ص ۱۴۸ / النهاية في غريب الحديث و الأثر، ج ۳، ص ۳۹۶)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: هرگاه هراسان شدی اذان بگو.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله مَنْ رُمِيَ أَوْ رَمَتْهُ الْجَنُّ فَلْيَأْخُذِ الْحَجَرَ الَّذِي رُمِيَ بِهِ فَلْيَرْمِ مِنْ حَيْثُ رُمِيَ وَ لْيَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ وَ كَفَى وَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ دَعَا لَيْسَ وَرَاءَ اللَّهِ مُنْتَهَى. (طب الأئمة عليهم السلام، ص ۱۱۲ / بحار الأنوار، ج ۶۰، ص ۷۴)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: بسوی هرکه سنگی از جانب جن پرت شد همان سنگ را بگیرد و بسویی که از آنجا آمده پرتاب کند و بگوید خدا مرا کافی است و خدا فریادرس من است و قدرت همه از آن خداست.

۲۹. الإمام علي علیه السلام: لَا تَرْتَابُوا فَتَشْكُوا، وَلَا تَشْكُوا فَتَكْفُرُوا. (الكافي، ج ۲، ص ۳۹۹ / تحف العقول، ص ۱۵۰ / الأمالي للمفيد، ص ۲۰۶ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۳۹ / منية المرید، ص ۱۴۷)

امام علی علیه السلام: دچار شبهه نشوید که گرفتار شک می شوید و شک نکنید که به کفر گرفتار می آید و به نفس های خود میدان ندهید که در این صورت (در دین) سهل انگار می شود.

۳۰. المسيح صلی الله علیه و آله: لَمَّا سَأَلَهُ الْحَوَارِيُّونَ عَنْ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ الَّذِينَ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْزَنُونَ: الَّذِينَ نَظَرُوا إِلَى بَاطِنِ الدُّنْيَا حِينَ نَظَرَ النَّاسُ إِلَى ظَاهِرِهَا. وَ أَمَاتُوا مِنْهَا مَا يَخْشَوْنَ أَنْ يُمِيتَهُمْ، وَ تَرَكَوْا مَا عَلِمُوا أَنَّ سَيِّئَرُكُمُ. يُحِبُّونَ اللَّهَ تَعَالَى وَ يَسْتَضِيئُونَ بِنُورِهِ، وَ يُضَيُّونَ بِهِ. (ميزان الحكمة، ج ۱۳، ص ۵۵۰)

مسیح صلی الله علیه و آله در پاسخ به این سؤال حواریان که: دوستان خدا که نه بیمی دارند و نه اندوهگین می شوند چه کسانی هستند؟: کسانی که به باطن دنیا می نگرند درحالی که مردم به ظاهر آن چشم دوخته اند. آنچه را از دنیا که بیم دارند (فضیلت های) آنان را بمیراند می میراند و آنچه را که می دانند به زودی آنها را ترک خواهند گفت ترک می کنند. خدا متعال را دوست دارند و از نور او پرتو می گیرند و به واسطه آن به دیگران روشنایی می بخشند.

۳۱. وَ قَالَ لِابْنِهِ يَا بُنَيَّ إِنَّا كَ وَ مُعَادَاةَ الرَّجَالِ فَإِنَّهُ لَنْ يُعْذِمَكَ مَكْرُ حَلِيمٍ أَوْ مُفَاجَاةَ لَيْمٍ. (كشف الغمة في معرفة الأئمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۱۰۶ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۵۸)

امام علیه السلام به فرزندش فرمود: با مردمان دشمنی مکن زیرا یا حلیم اند و به مکر تو را از پای در میاورند یا لئیم اند و با تو گلاویز میشوند. الإمام الهادی علیه السلام: الغَضْبُ عَلَى مَنْ تَمَلَّكَ لَوْمٌ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۴۱ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۱۱ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۳۷۰)

امام هادی علیه السلام: خشم گرفتن بر کسی که تحت اختیار تو می باشد، پستی است.

۳۲. رسول الله ﷺ لأبي ذرٍّ: يا أباذرٍّ، إياك والغيبَةُ؛ فإنَّ الغيبَةَ أَشَدُّ مِنِّ التَّرناءِ... قلتُ: يا رسول الله، وما الغيبَةُ؟ قال: ذِكْرُكَ أَخَاكَ بما يَكْرَهُ. (الأمالي للطوسي، ص ۵۳۷ / مكارم الأخلاق، ص ۴۷۰ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۶۴)

پیامبر خدا ﷺ به ابوذر فرمود: ای اباذر! از غیبت پرهیز که غیبت بدتر از زناست... عرض کردم: ای پیامبر خدا! غیبت چیست؟ فرمود: غیبت این است که از برادرت چیزی بگویی که خوش ندارد.

رسول الله ﷺ: الغيبَةُ أَنْ تَذْكُرَ الرَّجُلَ بما فيه مِنْ خَلْفِهِ. (میزان الحکمة، ج ۸، ص ۵۸۲ / کنز العمال، ج ۳، ص ۵۸۹)

پیامبر خدا ﷺ: غیبت آن است که آنچه (از عیب) در کسی هست، پشت سر او بگویی.

رسول الله ﷺ: ما كَرِهْتَ أَنْ تُوجَّهَ أَخَاكَ فَهُوَ غَيْبَةٌ. (نهج الفصاحة، ص ۷۰۲ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۵۰۴)

پیامبر خدا ﷺ: هر چیزی که خوش نداری روبه روی برادرت بگویی، آن غیبت است.

۳۳. الإمام علي عليه السلام: جُودُ الْوَلَاةِ بَيْنِي الْمُسْلِمِينَ جُودٌ وَ خَشَرٌ. (غرر الحکم و درر الکلم، ص ۳۳۶)

امام علی علیه السلام: بخشش حکمرانان از اموال عمومی مسلمانان، ستم و خیانت است.

۳۴. الإمام الصادق عليه السلام: لَا يَرَأَى الْعُرْ قَلْبًا حَتَّى يَأْتِيَ دَارًا قَدْ اسْتَشَعَرَ أَهْلُهَا الْيَأْسَ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ قَبِيحَاتِهَا. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۱۹ / كشف الغمة في معرفة الأئمة، ط القديمة، ج ۲، ص ۲۰۵)

امام صادق علیه السلام: عزت پیوسته بی قراری می کند تا آن که به خانه ای درآید که اهل آن چشم طمع به دست مردم نداشته باشند و در آنجا مستقر می شود.

۳۵. رسول الله ﷺ: ما اجتمع قومٌ في بيتٍ من بيوتِ الله يتلون كتابَ الله ويتدارسونَهُ بينهم إِلَّا نزلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ. (عوالي اللئالي العزیزية في الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۳۷۵ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۳، ص ۳۶۳)

رسول خدا ﷺ: هیچ گروهی در خانه ای از خانه های خدا برای تلاوت کتاب خدا و مباحثه آن جمع نشدند، مگر اینکه آرامش بر آنان فرود آمد.

۳۶. الإمام الصادق عليه السلام: إِنَّ الْمَرَضَ عَلَى وَجْهِ شَتَّى: مَرَضٌ بَلَوَى، وَ مَرَضٌ عُقُوبِيَّةٌ، وَ مَرَضٌ جُعِلَ عَلَّةٌ لِلْقَنَاءِ، وَ أَنْتَ تَرَعُمُ أَنْ ذَلِكَ مِنْ أَغْذِيَةِ رَبِّيَّةٍ، وَ أَشْرَبِيَّةٍ وَبِيَّةٍ، أَوْ عَلَّةٌ كَانَتْ بِأَمْرِهِ. (الاحتجاج على أهل اللجاج للطبرسي، ج ۲، ص ۳۴۱ / بحار الأنوار، ج ۱۰، ص ۱۷۲)

زندقی از امام صادق علیه السلام پرسید: کودک خردسالی که نه گناهی کرده و نه جرمی از او سر زده است، چرا باید سزاوار دردها و بیماری ها باشد؟ حضرت فرمود: بیماری ها چند گونه است: بیماری بلا و آزمایش و بیماری کفر و بیماری که علت مرگ و نابودی است. حال آنکه تو خیال می کنی که این بیماری ها به سبب مصرف غذاهای بد و نوشیدنی های آلوده است، یا به سبب بیماری است که مادرش داشته و خیال می کنی که هرکس به بدن خود درست رسیدگی و از آن مراقبت کند و درباره وضع خود نیک بیندیشد و غذاهای سودمند و مضر را بشناسد، بیمار نمی شود. و در گفته خود به کسی گرایش نشان می دهی که می پندارد بیماری و مرگ جز ناشی از خوراک و آشامیدنی ها نیست. درحالی که آموزگار پزشکان، ارسطو و سردسته حکیمان، افلاطون، نیز مردند و جالینوس پیر گشت و چشمانش کم سو شد و آن گاه که مرگ به سراغش آمد، نتوانست آن را از خود دور کند.

۳۷. الإمام علي عليه السلام: مَنْ صَحَّ يَقِينُهُ زَهْدٌ فِي الْمِرَاءِ. (غرر الحکم و درر الکلم، ص ۶۳۲)

امام علی علیه السلام: کسی که یقینش درست باشد، به مجادله بی رغبت است.

۳۸. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا دَعَا لَمْ يَرَلِ اللَّهَ فِي حَاجَتِهِ مَا لَمْ يَسْتَعِجِلْ. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۵۴ / وسائل الشیعة، ج ۷، ص ۵۵)

امام صادق علیه السلام: چون بنده دعا کند خداوند در پی برآوردن حاجتش است مادامیکه عجله نکند.

وَ عَنْهُ عليه السلام قَالَ إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا عَجَلَ فَقَامَ لِحَاجَتِهِ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى اسْتَعِجَلْ عَبْدِي أَ تَرَاهُ يَطُنُّ أَنْ حَوَائِجَهُ يَبْدُ غَيْرِي... (مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۱۲، ص ۳۰ / بحار الأنوار، ج ۸۱، ص ۲۴۹)

و فرمود: بنده چون عجله کند و خود به حاجتش برخیزد خداوند گوید بنده ام شتاب کرد آیا گمان میکند برآوردن حوائج بدست کسی جز من است؟

وَ عَنْهُ عليه السلام لَا يَرَأَى الْمُؤْمِنُ بِخَيْرٍ وَ رَحَاءٍ وَ رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ مَا لَمْ يَسْتَعِجِلْ فَيَقْنَطُ فَيُتْرَكُ الدُّعَاءُ قُلْتُ لَهُ كَيْفَ يَسْتَعِجِلُ قَالَ يَقُولُ قَدْ دَعَوْتُ مُنْذُ كَذَا وَ كَذَا وَ لَا أَرَى الْإِجَابَةَ... (بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۷۴)

و فرمود: مؤمن مادامیکه شتاب نکرده در خیر و خوبی و رحمت است. اما مأیوس میشود و دعا کردن را ترک میکند و میگوید فلان مدت است که دعا میکنم و اجابتی ندیده ام.

۳۹. الإمام علي عليه السلام: مَنْ يَكُنِ اللَّهُ أَمَلَهُ يُدْرِكُ غَايَةَ الْأَمَلِ وَ الرَّجَاءِ. (عيون الحکم و المواعظ للشي، ص ۴۳۹ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۴۶۰)

امام علی علیه السلام: کسی که خدا آرمانش باشد، به منتهای آرمان و امید برسد.

الإمام علی علیه السلام: مَنْ أَمَلَ غَيْرَ اللَّهِ سَبَحَانَهُ أَكْذَبَ آمَالُهُ. (غررالحکم و دررالکلم، ص ۶۵۰)

امام علی علیه السلام: هرکس به غیر خدا سبحان امید بندد، امیدهایش را دروغ (و نقش بر آب) یابد.

الإمام علی علیه السلام: ضَاعَ مَنْ كَانَ لَهُ مَقْصِدٌ غَيْرُ اللَّهِ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۳۰۹ / غررالحکم و دررالکلم، ص ۴۲۶)

امام علی علیه السلام: کسی که مقصدی جز خدا داشته باشد، گم شود.

۴۰. رسول الله صلی الله علیه و آله: كُنْ لِمَا لَا تَرْجُو أَرْجَى مِنْكَ لِمَا تَرْجُو؛ فَإِنْ أَخِي مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ ذَهَبَ لِيَقْتَبِسَ نَارًا فَكَلَّمَهُ رَبُّهُ عَزَّوَجَلَّ. (الكافي، ج ۵، ص ۸۳ / من لايحضره الفقيه، ج ۳، ص ۱۶۵ / الأمالي للصدوق، ص ۱۷۸ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، طالقديمة، ج ۲، ص ۵۰۲ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۱۷)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: به آنچه امیدش را نداری امیدوارتر باش از آنچه به آن امیدواری؛ چه برادرم موسی بن عمران رفت که آتش بیاورد اما خداوند با او سخن گفت.

الإمام علی علیه السلام: كُنْ لِمَا لَا تَرْجُو أَرْجَى مِنْكَ لِمَا تَرْجُو؛ فَإِنَّ مُوسَى بْنَ عِمْرَانَ عليه السلام خَرَجَ يَقْتَبِسُ لِأَهْلِهِ نَارًا فَكَلَّمَهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ فَرَجَعَ نَبِيًّا، وَ خَرَجَتْ مَلِكَةُ سَبَا فَاسْلَمَتْ مَعَ سُلَيْمَانَ عليه السلام، وَ خَرَجَ سَحَرَةُ فِرْعَوْنَ يَطْلُبُونَ الْعِزَّةَ لِفِرْعَوْنَ فَزَجَعُوا مُؤْمِنِينَ. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۵۹ / الكافي، ج ۵، ص ۸۳ / تحف العقول، ص ۲۰۸ / من لايحضره الفقيه، ج ۳، ص ۱۶۵ / الأمالي للصدوق، ص ۱۷۸ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، طالقديمة، ج ۲، ص ۵۰۲ / السرائر الحاوي لتحرير الفتاوي و المستطرفات، ج ۳، ص ۶۲۲ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۱۷ / روضة المتقين في شرح من لايحضره الفقيه، طالقديمة، ج ۶، ص ۴۴۴)

امام علی علیه السلام: به آنچه امیدش را نداری امیدوارتر باش از آنچه بدان امید داری؛ زیرا که موسی بن عمران علیه السلام رفت که برای خانواده اش آتش بگیرد اما (در آنجا) خداوند با او به سخن در آمد و پس، پیامبر برگشت؛ ملکه سبا نیز از کشور خود بیرون آمد، اما با سلیمان مسلمان شد و جادوگران فرعون برای تقویت قدرت فرعون بیرون آمدند، اما مؤمن برگشتند.

امام هادی علیه السلام: حق کُش بردبار با بردباری خود حق کشی‌اش را می‌پوشاند و مُحَقِّق نابرده‌بار با ناشکیبی خود نور حَقِّش را خاموش می‌کند.

چهل حدیث ۵۶

۱. رسول‌الله صلی الله علیه و آله: مَا فَتَحَ رَجُلٌ عَلَى نَفْسِهِ بَابَ مَسْأَلَةٍ إِلَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ بَابًا مِنَ الْفَقْرِ (شرح فارسی شهاب‌الآخبار، ص ۳۳۸ / جامع‌الآخبار للشعیری، ص ۱۳۷ / عدة‌الداعی و نجاح‌الساعی، ص ۹۹)
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هیچ مردی در نیاز خواهی را به روی خود نگشود، مگر آن که خداوند دری از فقر را به روی او باز کرد.
رسول‌الله صلی الله علیه و آله: مَا مِنْ عَبْدٍ فَتَحَ عَلَى نَفْسِهِ بَابًا مِنَ الْمَسْأَلَةِ إِلَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ سَبْعِينَ بَابًا مِنَ الْفَقْرِ. (جامع‌الآخبار للشعیری، ص ۱۳۶ / بحار‌الأنوار، ج ۹۳، ص ۱۵۶)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هیچ بنده‌ای دری از نیاز خواهی را به روی خود نگشود، مگر آن که خداوند هفتاد در فقر را به روی او گشود.
رسول‌الله صلی الله علیه و آله: مَنْ فَتَحَ عَلَى نَفْسِهِ بَابَ مَسْأَلَةٍ فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ سَبْعِينَ بَابًا مِنَ الْفَقْرِ لَا يَسُدُّ أَذْنَاهَا شَيْءٌ. (جامع‌الآخبار للشعیری، ص ۱۳۶ / الخرائج و الجرائع، ج ۱، ص ۸۹ / عدة‌الداعی و نجاح‌الساعی، ص ۱۰۰)
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر که در یک نیاز خواهی را به روی خود بگشاید خداوند هفتاد در فقر را به رویش باز کند که کمترین آن را هیچ چیز نبندد.

۲. إِنَّ النَّبِيَّ صلی الله علیه و آله كَانَ يُحِبُّ الْقَالَ الْحَسَنَ وَيَكْرَهُ الطَّيْرَةَ، وَكَانَ يَأْمُرُ مَنْ رَأَى شَيْئًا يَكْرَهُهُ وَيَتَطَيَّرُ مِنْهُ أَنْ يَقُولَ: اللَّهُمَّ لَا يُؤْتِي الْخَيْرَ إِلَّا أَنْتَ، وَ لَا يَدْفَعُ السَّيِّئَاتِ إِلَّا أَنْتَ، وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِكَ. (لسان‌العرب، ج ۴، ص ۵۱۲ / مكارم‌الآخلاق، ص ۳۵۰ / بحار‌الأنوار، ج ۹۲، ص ۳)
رسول‌الله صلی الله علیه و آله فال خوب‌زدن را دوست داشت و فال بدزدن را خوش نداشت و می‌فرمود که هرکس چیز ناخوشایندی دید که به نظرش بدشگون می‌آید، بگوید: خدایا! خوبی را کسی جز تو نمی‌دهد و بدی‌ها را کسی جز تو دفع نمی‌کند و هیچ جنبش و نیرویی نیست مگر به کمک تو.

۳. الامام‌علی علیه السلام: مِنْ أَوْكِدِ أَسْبَابِ الْعَقْلِ رَحْمَةُ الْجُهَالِ. (عیون‌الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۶۷ / غرر‌الحکم و درر‌الکلم، ص ۶۷۳)
امام‌علی علیه السلام: از محکم‌ترین رشته‌های خرد، ترحم کردن به مردمان نادان است.

۴. الإمام‌الهادی علیه السلام: إِنَّ الظَّالِمَ الْحَالِمَ يَكَادُ أَنْ يُعْفَى عَلَى ظُلْمِهِ بِحُلْمِهِ وَ إِنَّ الْمُحِقَّ السَّيِّئَةَ يَكَادُ أَنْ يُطْفِئَ نُورَ حَقِّهِ بِسَفْهِهِ. (تحف‌العقول، ص ۴۸۳ / الوافی، ج ۲۶، ص ۲۸۴)

۵. رُوِيَ أَنَّ مَسِيلِمَةَ الْكَذَّابَ أَخَذَ رَجُلَيْنِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ فَقَالَ لِأَحَدِهِمَا: مَا تَقُولُ فِي مُحَمَّدٍ؟ قَالَ: رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله، قَالَ: فَمَا تَقُولُ فِي؟ قَالَ: أَنْتَ أَيْضًا، فَخَلَّاهُ، وَ قَالَ لِلْآخَرِ: مَا تَقُولُ فِي مُحَمَّدٍ؟ قَالَ: رَسُولُ اللَّهِ، قَالَ: فَمَا تَقُولُ فِي؟ قَالَ أَنَا أَضْمُ، فَأَعَادَ عَلَيْهِ ثَلَاثًا فَأَعَادَ جَوَابَهُ الْأَوَّلَ فَقَتَلَهُ، فَتَبَلَّغَ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله فَقَالَ: أَمَّا الْأَوَّلُ فَقَدْ أَخَذَ بِرُخْصَةِ اللَّهِ، (وَأَمَّا الثَّانِي) فَقَدْ صَدَّعَ بِالْحَقِّ فَهَنِينًا لَهُ. (عوالي‌النَّالِي العزیزية في الأحادیث‌الدینیة، ج ۲، ص ۱۰۴ / مستدرک‌الوسائل و مستنبط‌المسائل، ج ۱۲، ص ۲۷۴)
روایت شده است که مسیلمه کذاب دو مرد مسلمان را دستگیر کرد. به یکی از آن‌ها گفت: درباره محمد چه می‌گویی؟ گفت: او رسول‌خداست. گفت: نظرت درباره من چیست؟ گفت: تو نیز فرستاده‌ی خدای. مسیلمه او را آزاد کرد. به دیگری گفت: درباره محمد چه می‌گویی؟ گفت: او رسول‌خداست. گفت: نظرت درباره من چیست؟ گفت: گوشم سنگین است. مسیلمه سه بار سؤال خود را پرسید و آن مرد مسلمان هر بار همان جواب را داد. مسیلمه او را به قتل رسانید. این خبر به رسول‌خدا صلی الله علیه و آله رسید، فرمود: آن اولی به رخصت (و اجازة) خداوند عمل کرد و دومی حق را آشکار ساخت، گوارایش باد.

۶. الإمام‌الصادق علیه السلام: مَنْ سَأَلَ النَّاسَ شَيْئًا وَ عِنْدَهُ مَا يَقُوْتُهُ يَوْمَهُ فَهُوَ مِنَ الْمُؤْسْرِ فِين. (تفسیر‌العیاشی، ج ۲، ص ۱۴ / وسائل‌الشیعة، ج ۹، ص ۴۳۸)
امام‌صادق علیه السلام: هر که به اندازه خوراک روز خود داشته باشد و دست سؤال به سوی مردم دراز کند، از اسرافکاران است.

۷. رسول‌الله صلی الله علیه و آله: أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الدُّعَاءُ، فَإِذَا أَدِنَ اللَّهُ لِلْعَبْدِ فِي الدُّعَاءِ فَتَحَ لَهُ بَابَ الرَّحْمَةِ. (مجموعه‌ورام، ج ۲، ص ۲۳۷)
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: برترین عبادت دعاست. هرگاه خداوند به بنده اذن (و توفیق) دعا دهد در رحمت را به روی او بگشاید. بی‌گمان هیچ‌کس با دعا کردن هلاک نمی‌شود.

۸. الإمام‌الصادق علیه السلام: مَنْ دَخَلَ فِي هَذَا الدِّينِ بِالرَّجَالِ أَخْرَجَهُ مِنْهُ الرِّجَالُ كَمَا أَدْخَلُوهُ فِيهِ، وَ مَنْ دَخَلَ فِيهِ بِالْكِتَابِ وَ الشُّنَّةِ زَالَتْ الْجِبَالُ قَبْلَ أَنْ يَزُولَ. (الغیبة‌للعنعمانی، ص ۲۲ / إثبات‌الهداة بالنصوص و المعجزات، ج ۱، ص ۹۵)

امام صادق علیه السلام: هرکه از طریق (مجنوب شدن به شخصیت) اشخاص به این دین درآید همان اشخاص همچنان که او را به آن درآورده اند از آن خارجش کنند و کسی که از طریق کتاب و سنت به این دین وارد شود، کوهها بجنبند و او نجنبند (و در عقیده و دینش متزلزل نشود).

۹. رسول الله صلی الله علیه و آله: الْهَدِيَّةُ عَلَى ثَلَاثَةِ أَوْجِهٍ: هَدِيَّةٌ مُكَافَاةٌ، وَ هَدِيَّةٌ مُصَانَعَةٌ، وَ هَدِيَّةٌ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ. (الكافي، ج ۵، ص ۱۴۱ / الإمامة و التبصرة من الحيرة، المقدمة، ص ۳۵ / الجعفریات، ص ۱۵۳ / تحف العقول، ص ۴۹ / الخصال، ج ۱، ص ۸۹ / تهذیب الأحكام، تحقیق خراسان، ج ۶، ص ۳۷۸ / مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۲۲۰)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هدیه سه گونه است: هدیه جبرانی، هدیه رشوه‌ای و تملق‌آمیز و هدیه به‌خاطر خداوند عزوجل.

۱۰. الإمام الصادق علیه السلام: قَالَ لِقَمَانُ لِبَنِهِ: لِلْحَاسِدِ ثَلَاثُ عَلَامَاتٍ: يَغْتَابُ إِذَا غَابَ، وَ يَتَمَلَّقُ إِذَا شَهِدَ، وَ يَشْتُمُ بِالْمُصِيبَةِ. (الجعفریات، ص ۲۳۲ / الخصال، ج ۱، ص ۱۲۱)

امام صادق علیه السلام: لقمان به فرزندش گفت: حسود را سه نشانه است: پشت سر غیبت می‌کند، روبه‌رو تملق می‌گوید و از گرفتاری دیگران شاد می‌شود.

۱۱. الإمام الصادق علیه السلام: مَنْ قَبِلَ اللَّهُ مِنْهُ صَلَاةً وَاحِدَةً لَمْ يُعَذِّبْهُ، وَ مَنْ قَبِلَ مِنْهُ حَسَنَةً لَمْ يُعَذِّبْهُ. (الكافي، ج ۳، ص ۲۶۶ / من لا يحضره الفقيه، ج ۱، ص ۲۱۱ / تهذیب الأحكام، تحقیق خراسان، ج ۲، ص ۲۳۸)

امام صادق علیه السلام: هرکه خداوند از او یک نماز بپذیرد، عذابش نمی‌کند و از هرکه یک کار نیک از او بپذیرد عذابش نمی‌کند.

۱۲. رسول الله صلی الله علیه و آله: مَا أَزَادَ عَبْدٌ قَطُّ فِقْهًا فِي دِينِهِ إِلَّا أَزَادَ قَصْدًا فِي عَمَلِهِ. (حكم النبي الأعظم، ج ۲، ص ۴۱۹ / كنز العمال، ج ۳، ص ۴۵)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هیچ‌گاه بنده‌ای بر فقه و شناخت خود از دینش نیفزود، مگر اینکه بر میانه‌روی او در عملش افزوده گشت.

۱۳. الإمام علي علیه السلام: رَوَّالُ الدُّوَلِ بِاصْطِنَاعِ السُّقُلِ. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۲۷۵ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۹۲)

امام علی علیه السلام: از بین رفتن دولت‌ها، نتیجه به کار گرفتن فرومایگان است.

۱۴. الإمام الرضا علیه السلام: حَرَّمَ اللَّهُ عُقُوقَ الْوَالِدَيْنِ لِمَا فِيهِ مِنَ الْخُرُوجِ مِنَ التَّوْفِيقِ لِطَاعَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَ التَّوْقِيرِ لِلْوَالِدَيْنِ وَ تَجَنُّبِ كُفْرِ النِّعْمَةِ، وَ إِبْطَالِ الشُّكْرِ، وَ مَا يَدْعُو مِنْ ذَلِكَ إِلَى قِلَّةِ النَّسْلِ وَ

انْقِطَاعِهِ، لِمَا فِي الْعُقُوقِ مِنْ قِلَّةِ تَوْقِيرِ الْوَالِدَيْنِ وَ الْعِرْفَانِ بِحَقِّهِمَا، وَ قَطْعِ الْأَرْحَامِ، وَ التَّرْهِيهِ مِنَ الْوَالِدَيْنِ فِي الْوَلَدِ، وَ تَرْكِ التَّرْيِيَةِ بِعِلَّةِ بَعْلَةٍ تَرَكِ الْوَلَدَ بِرَّهْمَا. (علل الشرائع، ج ۲، ص ۴۷۹ / مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۴، ص ۳۵۸)

امام رضا علیه السلام: خداوند نافرمانی پدر و مادر را از این جهت حرام فرموده است که موجب از دست‌دادن توفیق طاعت خداوند عزوجل و ناسپاسی نعمت و از بین رفتن شکر و سپاسگزاری و کم‌شدن نسل و قطع شدن آن می‌شود؛ زیرا نافرمانی والدین سبب می‌گردد که به پدر و مادر احترام گذاشته نشود، حق و حقوق آنها شناخته نشود، پیوندهای خویشاوندی قطع گردد، پدر و مادر به داشتن فرزند بی‌رغبت شوند و به علت نیکی‌نکردن و فرمان‌نبردن فرزند از پدر و مادر، آنان نیز کار تربیت او را رها سازند.

۱۵. تفسير الإمام علیه السلام، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله عَجَبًا لِلْعَبْدِ الْمُؤْمِنِ مِنْ شَيْعَةِ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ علیه السلام أَنْ يَنْصَرَ فِي الدُّنْيَا عَلَى أَعْدَائِهِ فَقَدْ جُمِعَ لَهُ خَيْرُ الدَّارَيْنِ وَإِنْ ائْتَحَنَ فِي الدُّنْيَا فَقَدْ أُدْخِرَ لَهُ فِي الْآخِرَةِ مَا لَا يَكُونُ لِمُحْتَنٍ فِي الدُّنْيَا قَدْرٌ عِنْدَ إِصْطِفَائِهَا إِلَى نِعَمِ الْآخِرَةِ. (التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۵۷۷ / بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۲۳۴)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: عجیب از بنده مؤمن که اگر در دنیا نصرت یابد و بر دشمنان پیروز شود خیر دنیا و آخرت برایش جمع شده و اگر در دنیا شکست بخورد و به سختی افتد برایش در آخرت ذخیره شود و بیش از آنچه ممکن بود در دنیا سود کند در آخرت سود برد.

۱۶. الإمام علي علیه السلام: اللَّثَامُ أَصْبَرُ أَجْسَادًا، الْكِرَامُ أَصْبَرُ أَنْفُسًا. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۴۰ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۹ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۰۷)

امام علی علیه السلام: فرومایگان، پیکرهایشان صبورتر است؛ گرانمایگان جان‌هایشان شکنج‌پا‌تر است.

۱۷. رسول الله صلی الله علیه و آله لِعَائِشَةَ لَمَّا أَهَدَتْ إِلَيْهَا امْرَأَةً مِسْكِينَةً هَدِيَّةً فَلَمْ تَقْبَلْهَا رَحِمَةً لَهَا : أَلَا قَبْلَتِيهَا مِنْهَا وَ كَافِيَتِيهَا مِنْهَا؟! فَلَا تَرَى أَنَّكَ حَقَرْتِيهَا! يَا عَائِشَةُ، تَوَاضَعِي فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَاضِعِينَ وَ يُبْغِضُ الْمُسْتَكْبِرِينَ. (حكم النبي الأعظم، ج ۴، ص ۵۲۸ / كنز العمال، ج ۵، ص ۸۲۱)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: زن مستمندی هدیه‌ای برای عایشه آورد، اما عایشه از روی ترحم و دلسوزی آن را قبول نکرد. پیامبر صلی الله علیه و آله به او فرمود: چرا آن را قبول نکردی و متقابلاً هدیه‌ای به او ندادی که فکر نکند او را تحقیر کرده‌ای؟ ای عایشه، فروتن باش؛ زیرا خداوند فروتنان را دوست می‌دارد و از افراد متکبر نفرت دارد.

پیامبر خدا ﷺ: برای من نباید از جا بلند شد. فقط برای خدا عزوجل باید برخاست.

۲۳. الإمام الرضا ﷺ: مَنْ لَقِيَ فَقِيرًا مُسْلِمًا فَسَلَّمَ عَلَيْهِ خِلَافَ سَلَامِهِ عَلَى الْغَنِيِّ لَقِيَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبَانُ. (الامالي للصدوق، ص ۴۴۲/ عيون أخبار الرضا، ج ۲، ص ۵۲/ روضة الواعظين و بصيرة المتعظفين، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۵۴/ جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۱۱/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۸۷)

امام رضا ﷺ: هرکس با مسلمانی فقیر روبه‌رو شود و به او سلامی متفاوت با سلامی کند که به ثروتمند می‌کند، روز قیامت خدا عزوجل را دیدار کند درحالی که خدا از او در خشم است.

۲۴. الإمام الصادق ﷺ: أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلِيًّا وَ سَلَمَانَ وَ أَبَا ذَرٍّ أَنْ يُنَادُوا فِي الْمَسْجِدِ بِأَعْلَى أَصْوَاتِهِمْ بِأَنَّهُ إِيْمَانٌ لَيَمَنَ لَمْ يَأْمَنَ جَارُهُ بِوَأَقْفَةٍ. (الزهد، ص ۴۲/ الکافي، ج ۲، ص ۶۶۶)

امام صادق ﷺ: پیامبر به علی و سلمان و ابوذر دستور داد با تمام قدرت در مسجد اعلام کنند ایمان ندارد هر آن کس که همسایه اش از شر او در امان نباشد.

رسول الله ﷺ: مَنْ مَنَعَ الْمَاعُونَ جَارَهُ مَنَعَهُ اللَّهُ خَيْرَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (من لايحضره الفقيه، ج ۴، ص ۱۴/ الامالي للصدوق، ص ۴۲۹/ ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۸۴/ مكارم الأخلاق، ص ۴۳۰/ مجموعه ورام، ج ۲، ص ۲۶۱)

پیامبر خدا ﷺ: هر کس کالایی را از همسایه خود دریغ دارد خداوند در روز رستاخیز خیر خود را از او دریغ دارد.

۲۵. الإمام الصادق ﷺ: إِنَّ لِلَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى عَلَى عَبْدِهِ الْمُؤْمِنِ أَرْبَعِينَ جَنَّةً، فَمَتَى أَذْنَبَ ذَنْبًا (كَبِيرًا) رَفَعَ عَنْهُ جَنَّةً، فَإِذَا عَابَ أَخَاهُ الْمُؤْمِنَ بِشَيْءٍ يَعْلَمُهُ مِنْهُ انْكَشَفَتْ تِلْكَ الْجَنَّةُ عَنْهُ، وَ يَبْقَى مَهْتَوَكَ السَّيْرِ، فَيَفْتَضِحُ فِي السَّمَاءِ عَلَى أَلْسِنَةِ الْمَلَائِكَةِ وَ فِي الْأَرْضِ عَلَى أَلْسِنَةِ النَّاسِ. (الإختصاص، ص ۲۲۰/ بحار الأنوار، ج ۷، ص ۳۶۱)

امام صادق ﷺ: خدا تبارک و تعالی برای بنده مؤمن خود چهل سپر قرار داده است. هرگاه گناهی [بزرگ] از او سر زند یک سپر کنار می‌رود و چون از برادر مؤمن خود عیبی بداند و او را بدان سرزنش کند دیگر سپرها کنار روند و بی‌پرده ماند و بدین‌سان در آسمان به زبان فرشتگان رسوا شود و در زمین به زبان مردم.

۲۶. الامام علی ﷺ: يَهْلِكُ فِيْ اثْنَانِ وَ لَا ذَنْبَ لِي: مُحِبُّ مُفْرِطٍ وَ مُبْغِضُ مَفْرُطٍ. (عيون أخبار الرضا، ج ۲، ص ۲۰۱/ إثبات الهداة بالنصوص و المعجزات، ج ۵، ص ۳۷۸)

۱۸. الإمام علي ﷺ: مَا مِنْ أَحَدٍ أَوْدَعَ قَلْبًا سُرُورًا إِلَّا وَ خَلَقَ اللَّهُ لَهُ مِنْ ذَلِكَ السُّرُورِ نُطْفًا فَإِذَا نَزَلَتْ بِهِ نَاقِيَةٌ جَرَى إِلَيْهَا كَالْمَاءِ فِي أَنْحَادِهِ حَتَّى يَطْرُدَهَا عَنْهُ كَمَا تُطْرَدُ غَرِيْبَةٌ الْإِثْل. (نهج البلاغة للصبغي صالح، ص ۵۱۳/ إرشاد القلوب إلى الصواب للديلمی، ج ۱، ص ۱۳۸)

امام علی ﷺ: هیچ کس دلی را شادمان نسازد مگر آن که خداوند از آن شادمانی لطیفی بیافریند و بدان گاه که گرفتاری و مصیبتی بدو رسد آن لطف، همچون آبی که در نشیب روان گردد، به سوی آن مصیبت و گرفتاری سرازیر شود و آن را از او دور گرداند، همچنان که شتر غریبه (از میان رمة شتران) رانده می‌شود.

۱۹. رسول الله ﷺ: جُلُوسُ الْمَرْءِ عِنْدَ عِيَالِهِ أَحَبُّ إِلَيَّ إِلَهِ تَعَالَى مِنْ اغْتِكَافٍ فِي مَسْجِدِي هَذَا. (مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۲۲)

پیامبر خدا ﷺ: نشستن مرد کنار همسرش نزد خداوند محبوب‌تر است تا اعتکاف در مسجد من.

۲۰. الإمام الصادق ﷺ: لَمَّا قَالَ لَهُ أَبُو عُبَيْدَةَ: أَدْعُ اللَّهَ لِي أَنْ لَا يَجْعَلَ رِزْقِي عَلَى أَيْدِي الْعِبَادِ: أَبَى اللَّهُ عَلَيْكَ ذَلِكَ إِلَّا أَنْ يَجْعَلَ أَرْزَاقَ الْعِبَادِ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ وَ لَكِنْ أَدْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَ رِزْقَكَ عَلَى أَيْدِي خِيَارِ خَلْقِهِ فَإِنَّهُ مِنَ السَّعَادَةِ. (تحف العقول، ص ۳۶۲/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۳۲)

ابوعبیده به امام صادق ﷺ عرض کرد: «دعا کن که خداوند روزی مرا در دست بندگان قرار ندهد»؛ امام ﷺ فرمود: خداوند چنین کاری نمی‌کند. او روزی بندگان را در دست یکدیگر قرار داده است؛ اما از خدا بخواه که روزیت را در دست بندگان خویش قرار دهد؛ که این از خوشبختی است.

۲۱. رسول الله ﷺ: أَقْلُوا الدُّخُولَ عَلَى الْأَغْنِيَاءِ، فَإِنَّهُ أَحْرَى أَنْ لَا تَرْدَرُوا نِعَمَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ. (نهج الفصاحة، ص ۲۳۶/ الجامع الصغير، ج ۱، ص ۲۰۲)

پیامبر خدا ﷺ: کمتر نزد توانگران روید؛ زیرا سزاوار است که نعمت‌های خدا را خوار و حقیر نشمارید.

۲۲. رسول الله ﷺ: مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَسْتَجِمَّ لَهُ بَنُو آدَمَ قِيَامًا دَخَلَ النَّارَ. (تاریخ بغداد، ج ۱۳، ص ۱۹۵/ میزان الحکمة، ج ۷، ص ۴۴۰)

پیامبر خدا ﷺ: هر کس خوش داشته باش که مردمان بسیاری در حضورش بایستند و او نشسته باشد، وارد آتش شود.

رسول الله ﷺ: لَا يُقَامُ لِي، إِنَّمَا يُقَامُ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ. (تفسیر ابن کثیر، ج ۳، ص ۱۸۲/ الطبقات الكبرى، ج ۱، ص ۳۸۷/ میزان الحکمة، ج ۷، ص ۴۴۰)

امام علی علیه السلام: در باب من دو گروه هلاک می‌شوند، درحالی که من بی‌گناهم: دوست افراطی و دشمن افراطی.

۲۷. الإمام زين العابدين عليه السلام أيضاً وارزقني صحّة في عبادة، و فراغاً في زهادة. (الصحيحة السجادية، ص ۱۰۰)

امام سجاده علیه السلام: خدایا! تندرستی و صحتی که با عبادت گذرد و فراغت که با پاک‌دامنی همراه باشد، روزیم فرما.

الإمام زين العابدين عليه السلام من دعائه في يوم عرفة: و أذقني طعم الفراغ لما تحبب بسعة من سعتك و جهادا فيما يقربني اليك. (الصحيحة السجادية، ص ۲۳۰ / إقبال الأعمال، طالقديمة، ج ۱، ص ۳۵۷ / المصباح للكفعمي جنة الأمان الواقية، ص ۶۸۰)

در دعای روز عرفه: (خدایا) مزه فراغت برای انجام آنچه تو دوست داری و کوشش در آنچه به تو نزدیک می‌گرداند نصیبم فرما.

۲۸. الأمالي للشيخ الطوسي، قال أبو عبد الله عليه السلام إذا تلاعن اثنان فتباعد بينهما فإن ذلك مجلس تنفير عنه الملائكة. (الأمالي للطوسي، ص ۷۰۰ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۸۷)

امام صادق علیه السلام: چون دو نفر یکدیگر را نفرین کنند از آندو دور شو که آنجا جایی است که ملائکه از آن متنفرند.

عَنِ النَّبِيِّ ﷺ مَا قَعَدَ عِدَّةٌ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَعَدَ مَعَهُمْ عِدَّةٌ مِنَ الْمَلَائِكَةِ... (روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، طالقديمة، ج ۲، ص ۳۹۱ / مكارم الأخلاق، ص ۳۱۲ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۵۶ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۵۳)

رسول خدا ﷺ فرمود: عده‌ای از زمینیان در جایی گرد نیابند و بیاد خدا نباشند جز اینکه تعدادی فرشته با آنها همنشین‌اند.

۲۹. الإمام علي عليه السلام: الشك يُطْفِئُ نور القلب. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۴۶)

امام علی علیه السلام: شک، نور دل را خاموش می‌کند.

الإمام علي عليه السلام: بدوام الشك يحدث الشرك. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۱۸۸ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۰۱)

امام علی علیه السلام: با استمرار شک، شرک پدید می‌آید.

۳۰. الإمام علي عليه السلام في وصف المؤمنين: هم قوم أخلصوا لله تعالى في عبادته، و نظروا إلى باطن الدنيا حين نظر الناس إلى ظاهرها. (الأمالي للمفيد، ص ۸۶ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۳، ص ۳۹)

امام علی علیه السلام در وصف مؤمنین: آنان مردمی هستند که در عبادت خداوند متعال اخلاص می‌ورزند و زمانی که مردم ظاهر دنیا را می‌بینند، آنان باطن دنیا را مشاهده می‌کنند

۳۱. وَ قَالَ الامام العلي عليه السلام: هَلَكَ مَنْ لَيْسَ لَهُ حَكِيمٌ يُرْشِدُهُ وَ ذَلَّ مَنْ لَيْسَ لَهُ سَفِيهٌ يَعُضِدُهُ... (كشف الغمة في معرفة الأئمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۱۱۳ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۵۹)

امام علی علیه السلام: هرکس را حکیمی نباشد که رشدش دهد هلاک شود و هرکس را سفیاهی نباشد که یاریش کند ذلیل شود.

۳۲. الإمام الكاظم عليه السلام: مَنْ ذَكَرَ رَجُلًا مِنْ خَلْفِهِ بِمَا هُوَ فِيهِ مِمَّا عَرَفَهُ النَّاسُ لَمْ يَغْتَبِهِ، وَ مَنْ ذَكَرَهُ مِنْ خَلْفِهِ بِمَا هُوَ فِيهِ مِمَّا لَا يَعْرِفُهُ النَّاسُ اغْتَابَتْهُ. (الکافی، ج ۲، ص ۳۵۸ / الوافی، ج ۵، ص ۹۷۸)

امام کاظم علیه السلام: هرکس پشت‌سر دیگری چیزی بگوید که در او هست و مردم هم آن را می‌دانند غیبتش نکرده است، اما اگر کسی پشت سرش چیزی را بگوید که در او هست ولی مردم نمی‌دانند، غیبتش کرده است.

الإمام الصادق عليه السلام: الغيبة أن تقول في أخيك ما ستره الله عليه، و أما الأمر الظاهر فيه مثل الجدة و العجالة فلا. (الکافی، ج ۲، ص ۳۵۸ / تحف العقول، ص ۲۹۸ / الأمالي للصدوق، ص ۳۳۷)

امام صادق علیه السلام: غیبت آن است که درباره برادرت چیزی بگویی که خداوند آن را پوشیده نگه داشته است، اما (ذکر) خصلت‌های آشکاری چون تندخویی و شتاب‌زدگی غیبت نیست.

۳۳. رسول الله ﷺ: ما من غريم ذهب بغريمه إلى والٍ من ولاة المسلمين، واستبان للوالي عُسرته إلا برئ هذا المعسر من دينه، و صار دينه على والي المسلمين فيما في يديه من أموال المسلمين. (تفسير القمي، ج ۱، ص ۹۴ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۱، ص ۵۵۸)

پیامبر خدا ﷺ: هیچ طلبکاری نیست که بدهکار خود را نزد حکمرانی از حکمرانان مسلمانان ببرد و تنگ‌دستی بدهکار بر حکمران معلوم شود، مگر آنکه بدهکاری از دوش این بدهکار برداشته گردد و به گردن حکمران افتد و او باید آن را از اموال مسلمانان که در اختیار دارد بپردازد.

۳۴. الامام علي عليه السلام: العاقل من أحرز أمره. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۴۴ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۵۹)

امام علی علیه السلام: خردمند کسی است که کار خود را محکم کند.

الامام علي عليه السلام: العاقل من وضع سعيه في مواضعه. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۵۴ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۹۶)

امام علی علیه السلام: خردمند کسی است که کوشش خود را در جایگاه‌های آن گذارد (سعی بی‌جا و بی‌حاصل نکند).

حدیث قدسی: ای داود! اگر روی گردانان از من بدانند که چه انتظاری برای آنان می کشم هر آینه از شوق به من بمیرند.

۴۰. الإمام علی علیه السلام: لقد ضَمَمْتُ إِلَيَّ سِلَاحَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَوَجَدْتُ فِي قَائِمِ سَيْفِهِ مُعَلَّقَةً فِيهَا ثَلَاثَةُ أَحْرَفٍ: صِلْ مَنْ قَطَعَكَ، وَ أَحْسِنْ إِلَى مَنْ أَسَاءَ إِلَيْكَ، وَ قُلِ الْحَقُّ وَلَوْ عَلَى نَفْسِكَ. (كنزالفوائد، ج ۲، ص ۳۱ نهج الفصاحة، ص ۵۴۴)

امام علی علیه السلام: اسلحه رسول خدا را برداشتم، دیدم به قبضه شمشیر آن حضرت سه جمله آویخته است: به کسی که از تو بریده است بپیوند؛ به کسی که به تو بدی کرده است خوبی کن و حق را بگو هرچند به زیان خودت باشد.

الإمام علی علیه السلام: العَاقِلُ يَجْتَهِدُ فِي عَمَلِهِ، وَيُقَصِّرُ مِنْ أَمَلِهِ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۵۹ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۰۸)
امام علی علیه السلام: خردمند، در عمل خود می کوشد و آرزوی خویش را کوتاه می گرداند.

۳۵. رسول الله ﷺ: مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ قَبْلَ أَنْ يَحْتَلِمَ فَقَدْ أُوتِيَ الْحُكْمَ صَبِيًّا. (میزان الحکمة، ج ۹، ص ۳۳۹ / کنز العمال، ج ۱، ص ۵۴۷)
پیامبر خدا ﷺ: هر کس پیش از بلوغ قرآن بخواند، در کودکی به او حکمت داده شده است.

۳۶. الإمام علی علیه السلام: اصْطَبِعُوا الْمَعْرُوفَ بِمَا قَدَرْتُمْ عَلَى اصْطِنَاعِهِ؛ فَإِنَّهُ يَبْقَى مَصَارِعَ السُّوءِ. (الخصال، ج ۲، ص ۶۱۷ / عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۹۳)
امام علی علیه السلام: تا جایی که توانایی بر کار خیر دارید، خوبی کنید؛ زیرا کارهای خیر آدمی را از مهلکه ها و مرگ های ناگوار نکه می دارد.

۳۷. الإمام الكاظم علیه السلام: مَنْ لَمْ يَعْزِلْ عَنِ اللَّهِ لَمْ يَعْزِدْ قَلْبُهُ عَلَى مَعْرِفَةِ ثَابِتَةٍ يُصِرُّهَا وَيَجِدُ حَقِيقَتَهَا فِي قَلْبِهِ. (الكافي، ج ۱، ص ۱۸ / تحف العقول، ص ۳۸۸)
امام کاظم علیه السلام: هر که علم خود را از طریق خدا (کتاب و سنت) نگیرد، دلش با شناختی استوار که آن را ببیند و حقیقتش را در قلب خویش بیابد، گره نخورد.

۳۸. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا طَلَبَ مِنَ اللَّهِ حَاجَةً فَالْتَحَ فِي الدُّعَاءِ اشْتِجِبَ لَهُ أَوْ لَمْ يُسْتَجَبْ لَهُ وَ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ وَ ادْعُوا رَبِّي عَسَى أَلَّا أَكُونَ بِدُعَاءِ رَبِّي شَقِيًّا... (عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۴، ص ۲۰ / وسائل الشيعة، ج ۷، ص ۶۰)
رسول خدا ﷺ: خدا رحمت کند بنده ای را که از خدا چیزی بخواهد و برای آن بسیار دعا کند چه آن دعا مستجاب شود چه نشود چنانچه خداوند فرموده: خدا خویش را میخوانم و ناامید نیستم.
وَ عَنِ الْبَاقِرِ علیه السلام لَا يُلْجُ عَبْدٌ مُؤْمِنٌ عَلَى اللَّهِ فِي حَاجَتِهِ إِلَّا قَضَاهَا لَهُ ...

امام باقر علیه السلام: بنده مؤمن در خواستن چیزی از خدا الحاح نکند جز اینکه خدا آنرا برآورد. (الكافي، ج ۲، ص ۴۷۵ / مكارم الأخلاق، ص ۲۷۱ / فلاح السائل و نجاح المسائل، ص ۴۲ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۵۵)
۳۹. يَا دَاوُدُ، لَوْ يَعْلَمُ الْمُدَبِّرُونَ عَنِّي كَيْفَ أَنْتَظِرُ لِيهِمْ، لَمَاتُوا شَوْقًا. (المحجة البيضاء، ج ۸، ص ۶۲ / جامع السعادات، ج ۳، ص ۱۳۱ / إحياء علوم الدين، ج ۱۴، ص ۹۵)

الْحَكِيمُ، أَذْبَرَهُمْ بِعِلْمِي، وَ أَنْفَذَ فِيهِمْ قَضَائِي وَ قَدَرِي. (بحار الأنوار، ج ۱۲، ص ۶۰)

پیامبر خدا ﷺ: چون ابراهیم خلیل به ملکوت بالا برده شد چنانکه در قرآن است: «و این گونه ملکوت آسمان ها و زمین را به ابراهیم نمایانیدیم، تا از یقین کنندگان باشد»، خداوند دیده او را، آن گاه که به زیر آسمانش بالا برد، چنان نیرویی داد که زمین و موجودات آشکار و نهان آن را مشاهده کرد. پس، مرد و زنی را در حال زنا دید، نفرینشان کرد و هردو هلاک شدند. آن گاه دو نفر دیگر را (در این حال) دید، آن ها را نیز نفرین کرد و هردو هلاک شدند. باز دو نفر دیگر را دید و آن ها را هم نفرین کرد و هردو هلاک گشتند. سپس دوتای دیگر را دید و خواست نفرینشان کند که خداوند به او وحی فرمود: ای ابراهیم، از نفرین بندگان و کنیزان من دست نگه دار؛ زیرا که من آمرزنده و مهربان و جبار و بردبارم. گناهان بندگانم به من زبانی نمی رساند همچنان که طاعتشان سودم نمی رساند. من مانند تو نیستم که برای خنک کردن دلم آنان را تنبیه کنم. پس نفرین بندگان مرا بس کن؛ چرا که تو در حقیقت بنده ای. بیم دهنده ای نه شریک در پادشاهی (من) و نه مراقب بر من و بندگان من. بندگانم در رابطه با من سه گونه اند: یا به درگاه من توبه می کنند و من توبه آنان را می پذیرم و گناهانشان را می آمرزم و عیب هایشان را می پوشانم و یا عذاب خود را از آن ها باز می دارم به این دلیل که می دانم به زودی از پشت های آنان نسل هایی مؤمن بیرون درمی آیند و از این رو با پدران کافر مدارا می کنم و با مادران کافر با درنگ و حوصله رفتار می نمایم و عذابم را از آن ها برمی دارم تا آن مؤمن از صلب آنان بیرون آید و چون از هم جدا شدند، عذاب من درباره آنان تحقق می یابد و بلایم در میان شان می گیرد و اگر نه آن بود و نه این (نه توبه کننده بود و نه از آنان که فرزندان مؤمن به دنیا می آورند) پس، عذابی که برایشان آماده کرده ام بزرگتر از کیفری است که تو برایشان می خواهی؛ زیرا عذاب من برای بندگانم برحسب جلال و کبریای من است. پس، ای ابراهیم، مرا با بندگانم واگذار. چرا که من از تو به آنان مهربان ترم و مرا با بندگانم واگذار؛ زیرا که من جبار و بردبار و دانا و حکیمم؛ با علم خود آنان را تدبیر می کنم و قضا و قدرم را در میان آن ها به اجرا درمی آورم.

۴. الإمام علي عليه السلام: مَنْ عَذَلَ سَفِيهَاً فَقَدْ عَرَّضَ لِلْسَّبِّ نَفْسَهُ. (غرر الحکم و در الکلم، ص ۶۶۶)

امام علی علیه السلام: کسی که سفیاهی را سرزنش کند، خود را در معرض ناسزاگویی قرار دهد.

چهل حدیث ۵۷

۱. الإمام علي عليه السلام: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ أَبْصَرَ رَجُلًا دَبَّرَتْ جَبْهَتُهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ: مَنْ يُغَالِبِ اللَّهَ يُغْلِبُهُ، فَهَلَّا تَجَافَيْتَ بِجَبْهَتِكَ عَنِ الْأَرْضِ وَ لَمْ تَنْشَوْهُ وَجْهَكَ؟! (بحار الأنوار، ج ۸۳، ص ۲۱۷)

امام علی علیه السلام: رسول خدا ﷺ مردی را دید که پیشانی اش از فرط سجده زخم شده است. فرمود: هر که از در زور با خدا درآید، خداوند او را مغلوب کند و هر که از در فریب با خدا در آید، خداوند فریبش دهد. چرا پیشانی ت را از زمین دور نمی داری و چرا صورتت را زشت کرده ای؟

۲. الإمام الصادق عليه السلام: الطَّيْرَةُ عَلَى مَا تَجْعَلُهَا إِنْ هَوَتْهَا تَهَوَّتْ، وَ إِنْ شَدَّدْتُهَا تَشَدَّدَتْ، وَ إِنْ لَمْ تَجْعَلْهَا شَيْئًا لَمْ تَكُنْ شَيْئًا. (الكافي، ج ۸، ص ۱۹۷)

امام صادق علیه السلام: تأثیر فال بد به خودت بستگی دارد: اگر آن را آسان بگیری آسان می شود، اگر سخت بگیری سخت می شود، و اگر آن را به چیزی نگیری چیزی نخواهد بود.

۳. رسول الله ﷺ: إِنَّ إِبْرَاهِيمَ الْخَلِيلَ لَمَّا رُفِعَ فِي الْمَلَكُوتِ وَ ذَلِكَ قَوْلُ رَبِّي: «وَ كَذَلِكَ نُرِي إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ لِيَكُونَ مِنَ الْمُوقِنِينَ» قَوَّى اللَّهُ بَصَرَهُ لَمَّا رَفَعَهُ دُونَ السَّمَاءِ حَتَّى أَبْصَرَ الْإَرْضَ وَ مَنْ عَلَيْهَا ظَاهِرِينَ وَ مُسْتَتَرِينَ، فَرَأَى رَجُلًا وَ امْرَأَةً عَلَى فَاحِشَةٍ فَدَعَا عَلَيْهِمَا بِالْهَلَاكِ فَهَلَكَا، ثُمَّ رَأَى آخَرِينَ فَدَعَا عَلَيْهِمَا بِالْهَلَاكِ فَهَلَكَا، ثُمَّ رَأَى آخَرِينَ فَدَعَا عَلَيْهِمَا بِالْهَلَاكِ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ: يَا إِبْرَاهِيمُ، اكْفُفْ دَعْوَتَكَ عَنْ عِبَادِي وَ إِمَائِي؛ فَإِنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ الْجَبَّارُ الْحَلِيمُ، لَا تَضُرَّنِي ذُنُوبُ عِبَادِي كَمَا لَا تَنْفَعُنِي طَاعَتُهُمْ، وَ لَسْتُ أَسْأَلُهُمْ بِشَفَاءِ الْقَيْظِ كَيْسَايَتَكَ، فَاكْفُفْ دَعْوَتَكَ عَنْ عِبَادِي فَإِنَّمَا أَنْتَ عَبْدٌ نَذِيرٌ، لَا شَرِيكَ فِي الْمَمْلَكَةِ، وَ لَا مُهَيِّمٌ عَلَيَّ وَ لَا عَلَى عِبَادِي، وَ عِبَادِي مَعِيَ بَيْنَ خِلَالٍ ثَلَاثٍ: إِمَّا تَابُوا إِلَيَّ فَتُبْتُ عَلَيْهِمْ وَ غَفَرْتُ ذُنُوبَهُمْ وَ سَتَرْتُ عُيُوبَهُمْ، وَ إِمَّا كَفَرْتُ عَنْهُمْ عَذَابِي لِعِلْمِي بِأَنَّهُ سَيَخْرُجُ مِنْ أَصْلَابِهِمْ ذُرِّيَّاتٌ مُؤْمِنُونَ فَأَرْفُقُ بِالْآبَاءِ الْكَافِرِينَ، وَ أَتَانِي بِالْأَمْهَاتِ الْكَافِرَاتِ، وَ أَرْفَعُ عَنْهُمْ عَذَابِي لِيَخْرُجَ ذَلِكَ الْمُؤْمِنُ مِنْ أَصْلَابِهِمْ، فَإِذَا تَرَايَلُوا حَقَّ بِهِمْ عَذَابِي وَ حَاقَ بِهِمْ بَلَائِي. يَا إِبْرَاهِيمُ، فَخَلَّ بَيْنِي وَ بَيْنَ عِبَادِي فَإِنِّي أَرْحَمُ بِهِمْ مِنْكَ، وَ خَلَّ بَيْنِي وَ بَيْنَ عِبَادِي فَإِنِّي أَنَا الْجَبَّارُ الْحَلِيمُ الْعَلَامُ

۵. امام علی علیه السلام: دَاوُوا الْغَضَبَ بِالصَّبْرِ وَالْهَوَسَ بِالْعَقْلِ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۲۵۰ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۸۱۹)
 امام علی علیه السلام: خشم را با خاموشی، درمان کنید و خواهش نفس را با خرد.

۶. الإمام الصادق علیه السلام: لَا تَسْأَلْ مَنْ تَخَافُ أَنْ يَمْنَعَكَ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۱۵ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۰۴)
 امام صادق علیه السلام: از کسی که می ترسی دست رد به سینه ات زند چیزی نخواه.

۷. رسول الله ﷺ: أَلَا أَدُلُّكُمْ عَلَى سِلَاحٍ يُبْجِئُكُمْ مِنْ أَعْدَائِكُمْ، وَ يُدِيرُ أَرْزَاقَكُمْ؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: تَدْعُونَ رَبَّكُمْ بِاللَّيْلِ وَ النَّهَارِ، فَإِنَّ سِلَاحَ الْمُؤْمِنِ الدُّعَاءُ. (آیین بندگی و نیایش ترجمه عدة الداعي، ص ۲۴ / هداية الأمة إلى أحكام الأئمة عليهم السلام، ج ۳، ص ۱۰۱)
 پیامبر خدا ﷺ: آیا سلاحی را به شما نشان دهم که از دشمنان نجاتتان می دهد و روزیتان را زیاد می کند؟ عرض کردند: آری، ای رسول خدا. فرمود: شب و روز پروردگارتان را بخوانید؛ زیرا که سلاح مؤمن دعاست.

۸. رسول الله ﷺ: مَنْ قَارَفَ ذَنْبًا فَارْقَهُ عَقْلٌ لَا يَرْجِعُ إِلَيْهِ أَبَدًا. (احیاء علوم الدین، ج ۱۵، ص ۸ / المحجة البيضاء، ج ۸، ص ۱۶۰)
 پیامبر خدا ﷺ: هر که گناهی را مرتکب شود عقلی از او جدا شود که دیگر هرگز باز نگردد.
 رسول الله ﷺ: اتَّقُوا الذُّنُوبَ فَإِنَّهَا مَمْحَقَةٌ لِلْخَيْرَاتِ، إِنَّ الْعَبْدَ لَيُذْنِبُ الذَّنْبَ فَيَنْسِي بِهِ الْعِلْمَ الَّذِي كَانَ قَدْ عَلِمَهُ. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۱۱ / بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۳۷۷)
 پیامبر خدا ﷺ: از گناهان دوری کنید؛ زیرا خوبی ها را محو می کند؛ همانا بنده (گاه) گناه می کند و به سبب آن دانشی را که داشته است فراموش می کند.

۹. رسول الله ﷺ: جُبِلَتْ الْقُلُوبُ عَلَى حُبِّ مَنْ أَحْسَنَ إِلَيْهَا، وَ بُغِضَ مَنْ أَسَاءَ إِلَيْهَا. (تحف العقول، ص ۳۷ / من لايحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۸۱ / فلاح السائل و نجاح المسائل، ص ۱۱۱)
 پیامبر خدا ﷺ: دل ها بر محبت کسی که به آن ها خوبی کند سرشته شده و بر دشمنی و نفرت از کسی که به آن ها بدی روا دارد.

۱۰. الإمام علي عليه السلام: اخذِرِ الْأَحْمَقَ؛ فَإِنَّ مُدَارَاتَهُ تُعَنِّيكَ، وَ مُوَافَقَتُهُ تُرَدِّيكَ. (تصنيف غرر الحکم و درر الکلم، ص ۴۳۲)
 امام علی علیه السلام: از احمق دوری؛ زیرا مدارا با او تو را آگاه می کند و موافقت با او تو را گمراه می کند.

امام علی علیه السلام: از شخص بی خرد دوری کن؛ زیرا مدارا کردن با او تو را به رنج می افکند و سازگاری با او هلاکت می کند (و مخالفت با او آزارت می دهد و همراهی با او باعث عذاب تو است).

۱۱. رسول الله ﷺ: صَلِّ صَلَاةً مُوَدَّعٍ؛ فَإِنَّ فِيهَا الْوَصْلَةَ وَ التَّوْبَةَ. (مصباح الشريعة، ص ۱۶۳ / الکافي، ج ۸، ص ۲۰۴)
 پیامبر خدا ﷺ: چنان نمازی بخوان که گویی آخرین نماز عمر توست؛ زیرا چنین نمازی موجب رسیدن و نزدیک شدن به خداست.

۱۲. الإمام علي عليه السلام: مَا عَالَ امْرُؤٌ اقْتَصَدَ. (الکافي، ج ۴، ص ۵۳ / الجعفریات، ص ۱۴۹ / تحف العقول، ص ۶۰ / دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۲۵۴ / من لايحضره الفقيه، ج ۲، ص ۶۶ / الخصال، ج ۲، ص ۶۲۰ / نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۹۴ / خصائص الأئمة عليهم السلام خصائص أمير المؤمنين عليه السلام، ص ۱۰۴)
 امام علی علیه السلام: انسانی که میانه روی کند، فقیر نشود.

الإمام علي عليه السلام: مَنْ صَحِبَ الْاِقْتِصَادَ دَامَتْ صُحْبَةُ الْغِنَى لَهُ. (غرر الحکم و درر الکلم، ص ۶۶ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۳، ص ۱۹)
 امام علی علیه السلام: هر که با میانه روی هم نشین شد، همنشینش توانگری با او دوام یافت (و میانه روی فقر و کاستی او را جبران کند).

الإمام الصادق علیه السلام: ضَمِنْتُ لِمَنْ اقْتَصَدَ أَنْ لَا يَفْتَقِرَ، وَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ: «يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلِ الْغَفْوُ الْوَسْطُ، وَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ: «وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَ لَمْ يَقْتُرُوا وَ كَانَتْ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا» وَ الْقَوَامُ الْوَسْطُ. (الکافي، ج ۴، ص ۵۳ / من لايحضره الفقيه، ج ۲، ص ۶۴ / الخصال، ج ۱، ص ۹)
 امام صادق علیه السلام: من برای کسی که میانه روی کند، ضمانت می کنم که فقیر نشود. خدا عزوجل فرموده است: «از تو می پرسند که چه انفاق کنند، بگو: زیادتی را». مراد از زیادتی، حد وسط است. نیز خدا عزوجل فرموده است: «و کسانی که هرگاه خرج کنند، زیاده روی نکنند و بر خود سخت و تنگ (نیز) نگیرند، (بلکه) رعایت قوام می کنند»، قوام به معنای اعتدال و حد وسط است.

رسول الله ﷺ: مَنْ اقْتَصَدَ أَغْنَاهُ اللَّهُ. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۱۶۷ / نهج الفصاحة، ص ۷۵۵)
 پیامبر خدا ﷺ: هر که میانه روی کند، خداوند توانگرش گرداند.

۱۳. الإمام الحسن عليه السلام: إِنَّهُ لَمْ يَجْتَمِعْ قَوْمٌ قَطُّ عَلَى أَمْرٍ وَاحِدٍ إِلَّا اشْتَدَّ أَمْرُهُمْ. (شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۳، ص ۱۸۵)
 امام حسن علیه السلام: هرگز گروهی در کاری یکدست و متحد نشوند مگر آنکه کارشان استحکام یافت و پیوندشان استوار گشت. (پس شما نیز در نبرد با دشمن خود معاویه و سپاهش گرد هم آید و از یاری یکدیگر دست نکشید.)

الإمام علي عليه السلام: لا يزال هذا الأمر في بني أمية ما لم يختلِفوا بينهم.
(ميزان الحكمة، ج ۳، ص ۳۹۲/ کتاب الفتن، ج ۱، ص ۱۱۰/ البداية و النهاية لابن كثير، طهجر، ج ۹، ص ۲۷۴)

امام علی علیه السلام: تا زمانی که میان بنی امیه اختلاف نیفتد حکومت پیوسته در دست آنان خواهد بود.

۱۴. الإمام الصادق عليه السلام: من العتوق أن ينظر الرجل إلى والديه فيحده النظر إليهما. (الزهد، ص ۳۸/ الكافي، ج ۲، ص ۳۴۹/ مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۶۴)

امام صادق علیه السلام: و از جمله نافرمانی والدین است، که انسان به آنان خیره و تند نگاه کند.

۱۵. قَالَ أَبَاعِبِدِ اللَّهِ ﷺ إِنَّ كَانَ النَّبِيَّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ لَيُبْتَلَى بِالْجُوعِ حَتَّى يَمُوتَ جُوعاً وَإِنْ كَانَ النَّبِيُّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ لَيُبْتَلَى بِالْعَطَشِ حَتَّى يَمُوتَ عَطْشاً وَإِنْ كَانَ النَّبِيُّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ لَيُبْتَلَى بِالْعَرَاءِ حَتَّى يَمُوتَ عُرْيَاناً وَإِنْ كَانَ النَّبِيُّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ لَيُبْتَلَى بِالسَّقَمِ وَالْأَمْرَاضِ حَتَّى تُلْقَهُ وَإِنْ كَانَ النَّبِيُّ لَيَأْتِي قَوْمَهُ فَيَقُومُ فِيهِمْ يَأْمُرُهُمْ بِطَاعَةِ اللَّهِ وَيَدْعُوهُمْ إِلَى تَوْحِيدِ اللَّهِ وَ مَا مَعَهُ مَبِيتٌ لَيْلَةٍ فَمَا يَشْرُكُونَهُ يَفْرُغُ مِنْ كَلَامِهِ وَلَا يَسْتَمِعُونَ إِلَيْهِ حَتَّى يَقْتُلُوهُ وَإِنَّمَا يَبْتَلِي اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى عِبَادَهُ عَلَى قَدَرٍ مَنَازِلِهِمْ عِنْدَهُ... (الأمالی للمفید، ص ۳۹/ بحار الأنوار، ج ۱۱، ص ۶۶)

امام صادق علیه السلام: بوده پیامبری که از گرسنگی مرده و بوده پیامبری که از تشنگی مرده و بوده پیامبری که از عریانی مرده و بوده پیامبری که خداوند او را به بیماری و امراض مبتلا کرده و بدینوسیله مرده و بوده پیامبری که بسوی قومی آمده و آنانرا به طاعت خدا و توحید وی خوانده و در عین گرسنگی، کلامش به پایان نرسیده، او را کشته اند. همانا خداوند بندگان را بر حسب منزلتی که نزد او دارند مبتلا میسازد.

۱۶. الإمام علي عليه السلام: لبسوا ثياب القطن؛ فإنها لباس رسول الله ﷺ و لباسنا. (الكافي، ج ۶، ص ۴۴۶/ تحف العقول، ص ۱۰۳/ الخصال، ج ۲، ص ۶۱۳)

امام علی علیه السلام: لباس پنبه‌ای بپوشید، که آن لباس رسول خدا ﷺ و لباس ماست.

۱۷. الإمام الصادق عليه السلام: إن المؤمنين إذا اعتنقا غمرتهما الرحمة، فإذا التزما لا يُريدان بذلك إلا وجه الله، و لا يُريدان غرضاً من أغراض الدنيا، قيل لهما: مغفوراً لكم، فاستأنفا. (الكافي، ج ۲، ص ۱۸۴/ الوافي، ج ۲، ص ۶۱۵)

امام صادق علیه السلام: هرگاه دو مؤمن معانقه کنند غرق رحمت (خدا) شوند و هرگاه، به خاطر خداوند و نه به منظور اهداف دنیوی، یکدیگر را در آغوش کشند، به آن‌ها گفته شود: آمرزیده شدید، عمل کردن را از نو آغاز کنید (یعنی نامه اعمال گذشته شما پاک شد اعمال خود را دوباره آغاز کنید).

۱۸. الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ آغَاثَ أَخَاهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُمَّانَ عِنْدَ جَهْدِهِ فَتَنَسَّ كُرْبَتَهُ وَ آغَاثَهُ عَلَى نَجَاحِ حَاجَتِهِ كَانَتْ لَهُ بِذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَتَانِ وَ سَبْعُونَ رَحْمَةً مِنَ اللَّهِ يُعْجَلُ لَهُ مِنْهَا وَاحِدَةٌ يُصْلِحُ بِهَا مَعِيشَتَهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۹۹/ ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۴۹)

امام صادق علیه السلام: هر که به فریاد برادر مؤمن غمزده و تنگدستش برسد و اندوهش را بزدايد و در روا شدن حاجتش او را کمک کند، به خاطر این کار نزد خداوند هفتاد و دو رحمت الهی منظور شود که یکی از آن‌ها را در همین دنیا برای بهبود وضع معیشتش به او دهد.

۱۹. الإمام الصادق عليه السلام: وَ سَعِيدَةٌ سَعِيدَةٌ أَمْرَةٌ تُكْرِمُ زَوْجَهَا وَ لَا تُؤْذِيهِ وَ تُطِيعُهُ فِي جَمِيعِ أَحْوَالِهِ. (كنز الفوائد، ج ۱، ص ۱۵۰/ وسائل الشیعة، ج ۱۶، ص ۲۸۰)

امام صادق علیه السلام: خوشبخت است، خوشبخت آن زنی که شوهر خود را احترام نهد و آزارش ندهد و در همه حال از وی فرمان برد.

۲۰. الإمام علي عليه السلام: مَنْ لَمْ يُعْطَ قَاعِدًا لَمْ يُعْطَ قَائِمًا. (نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۵۴۶/ غرر الحكم و درر الکلم، ص ۶۰۲/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۸۳)

امام علی علیه السلام: آن روزی، که بی کوشش به کسی عطا نشود، با کوشش هم به او داده نمی‌شود.

۲۱. الامام علي عليه السلام: إظهار الغنى من الشكر، إظهار التباؤش يجلب الفقر. (غرر الحكم و درر الکلم، ص ۶۱/ عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۷۰)

امام علی علیه السلام: اظهار توانگری از جمله شکر است. وانمود کردن به فقر، فقر می‌آورد.

۲۲. الامام علي عليه السلام: لدهاقين الأنبار لما ترجلوا له واشتدوا بين يديه، عند مسيره إلى الشام؛ ما هذا الذي صنعتموه؟ فقالوا: خلق منا نعظم به أمراءنا، فقال: والله ما ينتفع بهذا أمراؤكم! وإنكم تشقون على أنفسكم في دنياكم، و تشقون به في آخرتكم، و ما أخسر المشقة وراءها العقاب، و أربح الدعة معها الأمان من النار! (نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۴۷۵/ مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۲، ص ۱۰۴)

امام علی (علیه السلام) به زمینداران انبار که در مسیر آن حضرت به شام از مرکب‌هایشان پیاده شدند و در برابر او دویدند، فرمود: این چه کاری است که می‌کنید؟ عرض کردند: رسمی است که با آن زمامداران خود را احترام می‌نهمیم. حضرت فرمود: سوگند به خدا که زمامداران شما از این کار سودی نمی‌برند و شما نیز در دنیا خود را به رنج می‌افکنید و در آخرت به سبب این رفتار شوربخت می‌شوید و چه زیانبار است رنج و مشقتی که در پی آن کیفر باشد و چه سودمند است آسودگی‌ای که ایمنی از آتش آورد!

۲۳. الإمام الصادق (علیه السلام): أَيُّمَا رَجُلٍ دَعَا عَلِيَّ وَلَدَهُ أَوْ رَثَهُ الْفَقْرَ. (عدة الداعي و نجاج الساعي، ص ۸۹/ بحار الأنوار، ج ۱۰، ص ۹۹)
امام صادق (علیه السلام): هر مردی که فرزند خود را نفرین کند، فقر برایش ارث گذارد.

۲۴. رسول الله (صلی الله علیه و آله): لَيْسَ بِالْمُؤْمِنِ الَّذِي يَبِيتُ شَبَاعًا وَ جَارُهُ جَائِعٌ إِلَى جَنْبِهِ. (عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۲۵۷/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۸، ص ۴۲۹)

پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله): مؤمن نیست کسی که شب را با شکم سیر بخوابد و همسایه اش در کنار او گرسنه باشد.

۲۵. رسول الله (صلی الله علیه و آله): إِنْ الْمُؤْمِنَ إِذَا قَارَفَ الذَّنُوبَ ابْتَلِيْ بِهَا بِالْفَقْرِ، فَإِنْ كَانَ فِي ذَلِكَ كِفَارَةٌ لِّذُنُوبِهِ وَ إِلَّا ابْتَلِيْ بِالْمَرَضِ، فَإِنْ كَانَ ذَلِكَ كِفَارَةً لِّذُنُوبِهِ وَ إِلَّا ابْتَلِيْ بِالْخَوْفِ مِنَ السُّلْطَانِ يَطْلُبُهُ، فَإِنْ كَانَ ذَلِكَ كِفَارَةً لِّذُنُوبِهِ وَ إِلَّا ضَيَّقَ عَلَيْهِ عِنْدَ خُرُوجِ نَفْسِهِ، حَتَّى يَلْقَى اللَّهَ حِينَ يَلْقَاهُ وَ مَا لَهُ مِنْ ذَنْبٍ يَدَّعِيهِ عَلَيْهِ قِيَامُهُ بِهِ إِلَى الْجَنَّةِ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۱۵/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۹۷)

پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله): هرگاه مؤمن مرتکب گناهان شود، به سبب آن‌ها گرفتار فقر آید. اگر آن گناهانش را پاک نکرد به بیماری مبتلا شود و اگر آن هم گناهانش را نزدود به ترس از تعقیب قدرت حاکمه گرفتار آید و اگر این نیز گناهانش را پاک نکرد هنگام مردن به سختی جان دهد تا آنکه سرانجام خدا را بدون گناهی که به سبب آن بازخواست شود، دیدار کند و دستور داده شود که او را به بهشت برند.

۲۶. الإمام علي (علیه السلام): اللَّهُمَّ إِنِّي بَرِيءٌ مِنَ الْغُلَاةِ كِبْرَاءَةِ عِيسَى بْنِ مَرْيَمَ مِنَ النَّصَارَى. (الأمالي للطوسي، ص ۶۵۰/ مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۱، ص ۲۶۳)

امام علی (علیه السلام): بار خدایا! همچنان‌که عیسی بن مریم از نصارا بیزار است، من نیز از افراط‌کنندگان در حق خود بیزارم؛ بار خدایا! آنان را برای همیشه تنها و بی‌یاور گذار و هیچ‌کدام آنان را یاری مرسان.

۲۷. رسول الله (صلی الله علیه و آله): إِنَّ أَفْضَلَ النَّاسِ عَبْدٌ أَخَذَ مِنَ الدُّنْيَا الْكَفَافَ. (أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۳۷/ بحار الأنوار، ج ۴، ص ۷۴)

پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله): ای مردم! همانا برترین مردم، کسی است که از دنیا به قدر کفاف برگیرد.

۲۸. علل الشرائع، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) قَالَ الصَّاعِقَةُ تُصِيبُ الْمُؤْمِنَ وَ الْكَافِرَ وَ لَا تُصِيبُ ذَا كِرَاءٍ. (علل الشرائع، ج ۲، ص ۴۶۳/ بحار الأنوار، ج ۵، ص ۳۷۶)

امام صادق (علیه السلام): صاعقه به مؤمن و کافر میخورد اما به ذاکر خدا نمیخورد.

۲۹. الإمام علي (علیه السلام): مَا ارْتَابَ مُخْلِصٌ وَ لَا شَكَّ مُوقِنٌ. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۴۷۶/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۶۸۷)

امام علی (علیه السلام): هیچ مخلصی دچار شبهه نشد و هیچ یقین‌مندی، شک نکرد.

۳۰. رسول الله (صلی الله علیه و آله): لَمَّا سُئِلَ عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى: «أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْزَنُونَ»: هُمُ الَّذِينَ يَتَحَابُّونَ فِي اللَّهِ. (الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۴، ص ۳۷۳/ حکم النبي الأعظم، ج ۲، ص ۲۵۳)

پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله) در پاسخ به سؤال پیرامون آیه «بدانید که بر دوستان خدا نه بیمی است و نه آنان اندوهگین می‌شوند»: آنان کسانی هستند که در راه خدا به یکدیگر محبت می‌ورزند.

۳۱. تحف العقول، وَ اعْلَمْ بِأَنَّكَ لَا تَكُونُ لَنَا وَلِيًّا حَتَّى لَوْ اجْتَمَعَ عَلَيْكَ أَهْلُ مِصْرِكَ وَ قَالُوا إِنَّكَ رَجُلٌ سَوِيٌّ لَمْ يَحْزَنْكَ ذَلِكَ وَ لَوْ قَالُوا إِنَّكَ رَجُلٌ صَالِحٌ لَمْ يَسُرَّكَ ذَلِكَ وَ لَكِنْ اعْرِضْ نَفْسَكَ عَلَى مَا فِي كِتَابِ اللَّهِ فَإِنْ كُنْتَ سَالِكًا سَبِيلَهُ زَاهِدًا فِي تَرْهِيْدِهِ رَاغِبًا فِي تَرْغِيْبِهِ خَافِتًا مِنْ تَخْوِيفِهِ فَاقْبُضْ وَ أَبْشُرْ فَإِنَّهُ لَا يَضُرُّكَ مَا قِيلَ فِيكَ وَ إِنْ كُنْتَ مُبَايِنًا لِلْقُرْآنِ فَمَا ذَا الَّذِي يَغُرُّكَ مِنْ نَفْسِكَ... (تحف العقول، ص ۲۸۴/ الوافي، ج ۲۶)

امام صادق (علیه السلام): بدان که دوست واقعی ما نیستی جز اینکه اگر همه اهل شهر تو را بد بدانند محزون نشوی و اگر همه آنها تو را خوب بدانند خوشحال نشوی. بلکه حال خود را به قرآن عرضه کنی و اگر ببینی سالک سبیل خدا هستی و از آنچه قرآن کم‌قدر دانسته معرض و بدانچه مهم دانسته راغبی و از آنچه ترسانده میترسی و در پی آنچه بشارت داده هستی در اینصورت بدان آنچه راجع به تو بگویند تو را ضرر نرساند و اگر مابین تربیت قرآن باشی ضرر تو در همان است.

رسول خدا ﷺ: اشراف و بزرگان امت من قرآن دانان و شب‌زنده‌داران هستند.

۳۶. فقه الرضا علیه السلام، عَنِ الْعَالِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ وَجَدْتُ ابْنَ آدَمَ يَتَنَّى اللَّهَ وَيَتَنَّى الشَّيْطَانَ فَإِنْ أَحَبَّهُ اللَّهُ تَقَدَّسَتْ أَشْمَاؤُهُ خَلَصَهُ وَ اسْتَخْلَصَهُ وَإِلَّا خَلَا يَتْنُهُ وَ يَتَنَّى عَدُوَّهُ. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۴۹ بحار الأنوار، ج ۵، ص ۵۵)

امام کاظم علیه السلام: آدمی میان خدا و شیطان است. اگر خدا او را دوست بدارد خالصش میکند و نجاتش میدهد و الا او را با شیطان رها میکند.

۳۷. الإمام زين العابدين عليه السلام لما سُئِلَ عَنِ التَّوْحِيدِ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ عَلِمَ أَنَّهُ يَكُونُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ أَقْوَامٌ مُتَعَمِّقُونَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ * اللَّهُ الصَّمَدُ) وَالْآيَاتِ مِنْ سُورَةِ الْحَدِيدِ إِلَى قَوْلِهِ: (وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ)، فَمَنْ رَامَ مَا وَرَاءَ هُنَالِكَ هَلَكَ. (الكافي، ج ۱، ص ۹۱/ التوحيد للصدوق، ص ۲۸۳)

امام سجاده علیه السلام: در پاسخ به پرسش از توحید فرمود: خدا عزوجل می‌دانست که در آخر الزمان مردمانی ژرف‌اندیش خواهند بود. از این رو «قل هو الله احد. الله صمد» و آیات (ابتدای) سورة حدید تا آیه «و هو علیم بذات الصدور» را نازل فرمود. پس، هر که در جستجوی فراتر از اینها برآید نابود شود.

رسول‌الله ﷺ: تَفَكَّرُوا فِي كُلِّ شَيْءٍ، وَلَا تَفَكَّرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ. (نهج الفصاحة، ص ۳۸۹/ الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۲، ص ۴۰۹)
پیامبر خدا ﷺ: درباره هر چیزی بیندیشید، اما در ذات خدا نیندیشید.
الإمام الصادق علیه السلام: إِنَّا كُمْ وَالتَّفَكَّرُ فِي اللَّهِ؛ فَإِنَّ التَّفَكَّرَ فِي اللَّهِ لَا يَرِيدُ إِلَّا تَيْهًا. (الأمالي للصدوق، ص ۴۱۷/ التوحيد للصدوق، ص ۴۵۷/ روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ط القديمة، ج ۱، ص ۳۶)

امام صادق علیه السلام: از اندیشیدن درباره (ذات) خدا بهره‌ییزد؛ زیرا اندیشه کردن در خدا جز بر حیرت و گمراهی نمی‌افزاید.

۳۸. رسول‌الله ﷺ: إِذَا لَمْ يَأْمُرُوا بِمَعْرُوفٍ وَ لَمْ يَنْهَوْا عَنِ مُنْكَرٍ وَ لَمْ يَتَّبِعُوا الْأَخْيَارَ، سَلَّطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ شِرَارَهُمْ، فَيَدْعُو عِنْدَ ذَلِكَ خِيَارَهُمْ فَلَا يُسْتَجَابُ لَهُمْ. (الأمالي للصدوق، ص ۳۰۸/ ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۵۲)

پیامبر خدا ﷺ: هرگاه (مردم) امر به معروف و نهی از منکر نکنند، و از نیکان پیروی ننمایند، خداوند بدان آنها را بر ایشان مسلط گرداند، و در این هنگام نیکانشان دعا کنند و دعایشان مستجاب نشود.

۳۲. عَمْرُو بْنُ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ : أَتَاهُمْ ذَكَرُوا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ رَجُلًا فَقَالُوا: لَا يَأْكُلُ حَتَّى يُطْعَمَ، وَلَا يَرْحَلُ حَتَّى يُرَحَلَ لَهُ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: اغْتَبِثُوا. (التفسير المظهر، ج ۹، ص ۵۵/ حکم النبي الأعظم، ج ۵، ص ۷۹/ الترغيب والترهيب، ج ۳، ص ۵۰۶)
عمرو بن شعیب از قول پدرش از جدش نقل می‌کند که در حضور رسول خدا ﷺ از مردی سخن به میان آوردند و گفتند: باید غذا را در دهانش بگذارند و جهاز شترش را برای او ببندند. پیامبر فرمود: غیبتش را کردید. عرض کردند: ای رسول خدا، ما چیزی را (از معایب) گفتیم که در او هست! پیامبر فرمود: (برای غیبت همین) کافی است که درباره برادرت آن بگویی، که در او هست.

۳۳. امام علی علیه السلام: مَنْ كَانَ لَهُ عَلَى رَجُلٍ مَالٌ أَخَذَهُ وَ لَمْ يُنْفِقْهُ فِي إِسْرَافٍ أَوْ فِي مَعْصِيَةٍ فَعَسَرَ عَلَيْهِ أَنْ يَقْضِيَهُ، فَعَلَى مَنْ لَهُ الْمَالُ أَنْ يَنْظُرَهُ حَتَّى يَرْزُقَهُ اللَّهُ يَقْضِيَهُ، وَ إِنْ كَانَ الْإِمَامُ الْعَادِلُ قَائِمًا فَعَلَيْهِ أَنْ يَقْضِيَ عَنْهُ دَيْنَهُ؛ لِقَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ: مَنْ تَرَكَ مَالًا فَلْيُورَثْهُ، وَ مَنْ تَرَكَ دَيْنًا أَوْ ضَيَاعًا فَعَلَى الْإِمَامِ مَا ضَمِنَهُ الرَّسُولُ. (تفسير القمي، ج ۱، ص ۹۴/ تحف العقول، ص ۴۱۲)

امام علی علیه السلام: اگر کسی از مردی مالی طلبکار باشد و بستانکار آن مال را با اسراف یا در راه معصیت خرج نکرده باشد و بازپرداخت آن برایش دشوار باشد، طلبکار باید به او مهلت دهد تا خداوند گشایشی در کار او پدید آورد و بتواند قرضش را بدهد و اگر امام عادل روی کار بود، باید بدهی او را بپردازد؛ زیرا رسول خدا ﷺ فرمود: هرکس مالی از خود بر جای گذارد، آن مال از وارثان اوست و هرکس بدهی یا نان خوری به جای گذارد، امام باید آنچه را پیامبر ضمانت کرده و به عهده گرفته است، بپردازد.

۳۴. رسول‌الله ﷺ: أَصْلِحُوا الدُّنْيَا، وَاعْمَلُوا لِآخِرَتِكُمْ كَأَنَّكُمْ تَمُوتُونَ غَدًا. (حکم النبي الأعظم، ج ۲، ص ۴۹۵/ کنز العمال، ج ۱۵، ص ۵۴۶)
پیامبر خدا ﷺ: دنیا را بسازید و برای آخرتتان (نیز) چنان کار کنید که گویی فردا می‌میرید.

۳۵. رسول‌الله ﷺ: إِنَّ الَّذِي لَيْسَ فِي جَوْفِهِ شَيْءٌ مِنَ الْقُرْآنِ كَالْبَيْتِ الْخَرِبِ. (ميزان الحکمة، ج ۹، ص ۳۴۰/ کنز العمال، ج ۱، ص ۵۵۳)
رسول خدا ﷺ: کسی که در اندرونش چیزی از قرآن نیست، همانند خانه‌ای ویران است.
رسول‌الله ﷺ: أَشْرَافُ أُمَّتِي حَمَلَةُ الْقُرْآنِ وَأَصْحَابُ اللَّيْلِ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۹۹/ الأمالي للصدوق، ص ۲۳۴/ الخصال، ج ۱، ص ۷/ معاني الأخيار، ص ۱۷۸/ روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ط القديمة، ج ۱، ص ۶)

رسول الله ﷺ: تَتَأَمَّرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَتَنَهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ أَوْ لَيَحْيِيَنَّكُمْ
اللهُ كَمَا لَحِثْتُ عَصَائِي هَذِهِ لِعُودِي فِي يَدِي. (المجازات النبوية، ص ۳۲۲/
بحار الأنوار، ج ۹۷، ص ۷۱)

پیامبر خدا ﷺ: باید امر به معروف و نهی از منکر کنید و گرنه، همان
گونه که من پوست این چوبدستی خود را کنده‌ام، خداوند پوست شما
را می‌کند.

۳۹. الإمام علي عليه السلام: أَعْرِضُوا عَنْ كُلِّ عَمَلٍ بِكُمْ غِنِي عَنْهُ. (عيون الحكم
والمواعظ لليثبي، ص ۹۲/غرر الحكم ودرر الكلم، ص ۱۵۷)
امام علی علیه السلام: از هر کاری که به آن نیازی ندارید، دوری کنید.

۴۰. الإمام علي عليه السلام: قَوَاعِدُ الْإِسْلَامِ سَبْعَةٌ: فَأَوَّلُهَا الْعَقْلُ وَ عَلَيْهِ بُنِيَ
الصَّبْرُ، وَ الثَّانِي: صَوْنُ الْعَرِضِ وَ صِدْقُ اللَّهْجَةِ، وَ الثَّالِثَةُ: تِلَاوَةُ
الْقُرْآنِ عَلَى جِهَتِهِ، وَ الرَّابِعَةُ: الْحُبُّ فِي اللَّهِ وَ الْبُغْضُ فِي اللَّهِ، وَ
الْخَامِسَةُ: حَقُّ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ وَ مَعْرِفَةُ وَلايَتِهِمْ، وَ السَّادِسَةُ: حَقُّ
الْإِخْوَانِ وَ الْمُحَامَاةُ عَلَيْهِمْ، وَ السَّابِعَةُ: مُجَاوَزَةُ النَّاسِ بِالْحُسْنَى.
(تحف العقول، ص ۱۹۶/بحار الأنوار، ج ۶۵، ص ۳۸۱)

امام علی علیه السلام: پایه‌های اسلام هفت تاست: اولین آن‌ها خرد است و
صبر بر آن بنا شده است؛ دومین پایه، آبروداری و راستگویی است؛
سومین پایه، تلاوت قرآن چنان‌که هست (و بر پیامبر نازل شده
است)؛ چهارمین پایه، دوستی و دشمنی برای خداست؛ پنجمین پایه،
حق آل محمد ﷺ و شناخت ولایت آن‌هاست؛ ششمین پایه، حق
برادران و حمایت و دفاع از آن‌هاست و هفتمین پایه، نیکو
همسایه‌داری کردن با مردم است.

نمی‌گرداند، پس من او را پاداش می‌دهم. دیگری بنده‌ای است که غیر مرا می‌پرستد. چنین بنده‌ای هرگز از چنگ من نمی‌گریزد و دیگری بنده‌ای است که غیر مرا می‌پرستد، اما از پشت او کسی را بیرون می‌آورم که مرا می‌پرستد.

چهل حدیث ۵۸

۱. الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ أَرَادَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِالْقَلِيلِ مِنْ عَمَلِهِ أَظْهَرَ (ه) اللَّهُ لَهُ أَكْثَرَ مِمَّا أَرَادَ وَمَنْ أَرَادَ النَّاسُ بِالْكَثِيرِ مِنْ عَمَلِهِ فِي تَعَبٍ مِنْ بَدَنِهِ وَ سَهَرٍ مِنْ لَيْلِهِ أَبَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَّا أَنْ يُقَلِّلَهُ فِي أَعْيُنِ مَنْ سَمِعَهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۹۶ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۲۰۵)

امام صادق عليه السلام: هر که اندک عمل خود را برای خدای عز و جل انجام دهد، خداوند بیشتر از آنچه خواسته برایش نمایان سازد و هر که عمل بسیار خود را با تحمل رنج جسمی و شب زنده‌داری برای مردم انجام دهد، خدای عز و جل جز این که اعمال او را در چشم کسانی که اعمالش را می‌شنوند اندک جلوه دهد، کاری نکند.

رسول الله صلى الله عليه وآله: وَمَنْ أَرَادَ وَجْهَ اللَّهِ أَنْالَهُ اللَّهُ وَجْهَهُ وَ وُجُوهَ النَّاسِ. (ميزان الحکمة، ج ۵، ص ۲۶۹ / کنز العمال، ج ۱۵، ص ۷۹۸)

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: هر که رضایت خدا را بطلبد، خداوند رضایت خودش و مردم را نصیبش گرداند.

۲. الإمام علي عليه السلام لِرَجُلٍ اسْتَوْصَاهُ : لَا تُحَدِّثْ نَفْسَكَ بِفَقْرٍ ، وَلَا بِطُولِ عُمْرٍ . (تحف العقول، ص ۲۱۱ / کنز الفوائد، ج ۲، ص ۱۹۴ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۵۹)

امام علی عليه السلام: به مردی که از آن حضرت تقاضای نصیحتی کرد: نه فقر را به خودت تلقین کن و نه عمر دراز را.

۳. الإمام الصادق عليه السلام: لَمَّا رَأَى إِبْرَاهِيمُ عليه السلام مَلَكُوتَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ، التَفَتَ فَرَأَى رَجُلًا يَزْنِي فَدَعَا عَلَيْهِ فَمَاتَ، ثُمَّ رَأَى آخَرَ فَدَعَا عَلَيْهِ فَمَاتَ، حَتَّى رَأَى ثَلَاثَةً فَدَعَا عَلَيْهِمْ فَمَاتُوا، فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ ذِكْرَهُ إِلَيْهِ: يَا إِبْرَاهِيمُ، إِنَّ دَعْوَتَكَ مُجَابَّةٌ فَلَا تَدْعُ عَلَى عِبَادِي فَإِنِّي لَوْ شِئْتُ لَمْ أَخْلُقْهُمْ، إِنِّي خَلَقْتُ خَلْقِي عَلَى ثَلَاثَةِ أَصْنَافٍ: عَبْدًا يَعْبُدُنِي لَا يُشْرِكُ بِي شَيْئًا فَأَتِيبُهُ، وَ عَبْدًا يَعْبُدُ غَيْرِي فَلَنْ يَقُوتَنِي، وَ عَبْدًا غَيْرِي فَأُخْرِجُ مِنْ صُلْبِهِ مَنْ يَعْبُدُنِي. (تفسير القمي، ج ۱، ص ۲۰۶ / الكافي، ج ۸، ص ۳۰۵ / علل الشرائع، ج ۲، ص ۵۸۵)

امام صادق عليه السلام: هنگامی که ابراهیم عليه السلام ملکوت آسمان‌ها و زمین را مشاهده کرد، مردی را در حال زنا دید و نفرینش کرد و او مرد. سپس مرد دیگری را دید و او را هم نفرین کرد و مرد. سومی را دید و او را نیز نفرین کرد و مرد. پس، خدا عزوجل به او وحی فرمود: ای ابراهیم، تو مستجاب الدعوه هستی. بنابراین، بندگان مرا نفرین مکن؛ زیرا اگر می‌خواستم آن‌ها را نمی‌آفریدم. من بندگان خود را سه گروه آفریده‌ام: یکی بنده‌ای است که مرا می‌پرستد و چیزی را شریک من

۴. الإمام الكاظم عليه السلام: مُرْ أَصْحَابَكَ أَنْ، يَدْعُوا الْخُصُومَةَ فِي الدِّينِ، وَ يَجْتَنِبُوهَا فِي عِبَادَةِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ. (التوحيد للصدوق، ص ۴۶۰ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۶۸)

امام کاظم عليه السلام: به یاران خود دستور بده که زبانشان را نگه دارند و مشاجره کردن در دین را واگذارند و در عبادت خدا کوشا باشند.

الإمام الصادق عليه السلام: إِيَّاكُمْ وَ الْخُصُومَةَ فِي الدِّينِ، فَإِنَّهَا تَشْقُلُ الْقَلْبَ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ. (الألماني للصدوق، ص ۴۱۸ / كشف الغمة في معرفة الأئمة، ط القديمة، ج ۲، ص ۱۸۶)

امام صادق عليه السلام: از مشاجره در دین بپرهیزید که آن دل را از یاد خدا باز می‌دارد و موجب نفاق می‌شود و کینه به بار می‌آورد و راه بر دروغ می‌گشاید.

۵. الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ قَالَ فِي مُؤْمِنٍ مَا رَأَتْهُ عَيْنَاهُ وَ سَمِعَتْهُ أُذُنَاهُ، فَهُوَ مِنَ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ﴾. (الكافي، ج ۲، ص ۳۵۷ / الاختصاص، ص ۲۲۷ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۲۱۹ / كشف الرية، ص ۱۱)

امام صادق عليه السلام: هر کس درباره مؤمن چیزی را که با چشم‌های خود دیده و با گوش‌های خود شنیده است بازگو کند، از شمار کسانی است که خدا فرموده است: «همانا کسانی که دوست دارند زشت کاری شایع شود».

۶. الإمام زين العابدين عليه السلام: لَمَّا نَظَرَ إِلَى سَائِلٍ يَبْكِي: لَوْ أَنَّ الدُّنْيَا كَانَتْ فِي كَفِّ هَذَا، ثُمَّ سَقَطَتْ مِنْهُ مَا كَانَ يَنْبَغِي لَهُ أَنْ يَبْكِي عَلَيْهَا. (كشف الغمة في معرفة الأئمة، ط القديمة، ج ۲، ص ۱۰۶ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۵۸)

امام سجاده عليه السلام: سائلی را دید که می‌گرید، فرمود: اگر همه دنیا در دست این مرد بود و از دستش می‌رفت، سزاوار نبود که برای آن بگرید.

۷. الإمام الصادق عليه السلام: الدُّعَاءُ أَنْفَذُ مِنَ السَّنَانِ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۹۶ / مكارم الأخلاق، ص ۲۷۰ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۶)

امام صادق عليه السلام: دعا کاری‌تر از نيزه است.

۸. الإمام علي عليه السلام: أَقَّةُ الْعُلَمَاءِ حُبُّ الرِّئَاسَةِ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۱۸۱ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۲۷۹)

۱۳. رسول الله ﷺ: إِذَا دَعَا أَحَدُ فَلْيُعِمَّ فَإِنَّهُ أَوْجِبُ لِلدُّعَاءِ. (بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۱۳)

پیامبر خدا ﷺ: هرگاه یک نفر دعا کند، برای همه دعا کند؛ زیرا این دعا به اجابت نزدیک تر است. (کسی که پیش از دعا کردن برای خود برای چهل نفر از برادرانش دعا کند، آن دعا در حق آنان و در حق خودش مستجاب شود.)

۱۴. رسول الله ﷺ: مَنْ أَحْرَزَ وَالِدَيْهِ فَقَدْ عَقَّهْمَا. (الجعفریات، ص ۱۸۷ / تحف العقول، ص ۱۱۱ / من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۷۲ / الخصال، ج ۲، ص ۶۲۱ / مکارم الأخلاق، ص ۴۴۴ / النوادر للراوندي، ص ۵ / كشف الغمة في معرفة الأئمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۲۰۷ / العدد القویة لدفع المخاوف اليومية، ص ۱۵۰)

پیامبر خدا ﷺ: هرکه پدر و مادر خود را اندوهگین کند، آنان را عاق کرده است.

۱۵. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّ فِيمَا نَجَى اللَّهُ بِهِ مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ أَنَّ يَا مُوسَى مَا خَلَقْتُ خَلْقًا هُوَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ وَإِنِّي إِنَّمَا ابْتَلَيْتُهُ لِمَا هُوَ خَيْرٌ لَهُ وَ أَنَا أَعْلَمُ بِمَا يُصْلِحُ عَبْدِي فَلْيَصْبِرْ عَلَى بَلَائِي وَ لِيَشْكُرْ نِعْمَائِي وَ لِيَرْضَ بِقَضَائِي أَكْتُبُهُ فِي الصَّدِيقِينَ عِنْدِي إِذَا عَمِلَ بِمَا يُرْضِينِي وَ أَطَاعَ أَمْرِي. (الأمالي للمفيد، ص ۹۳ / الجواهر السنية في الأحاديث القدسية، کلیات حدیث قدسی، ص ۱۴۳ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۲، ص ۵۹۲)

امام صادق ﷺ: از جمله مناجاتهای خدا با موسی این بود که ای موسی من چیزی محبوب تر از مؤمن خلق نکرده ام این درحالی است که او را مبتلا میسازم چون خیر اوست چون من بهتر میدانم چه چیز بنده مرا اصلاح میکند. پس مؤمن بر بالای من صبر کند و نعمت های مرا شکر کند و به قضای من راضی باشد تا او را از جمله صدیقان بنویسم اگر به آنچه مرا راضی میکند عمل کند و از فرمان من اطاعت کند.

۱۶. لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ قَطَعَ السَّدْرَ. (حكم النبي الأعظم، ج ۷، ص ۵۱۹ / سنن أبي داود، ج ۴، ص ۳۶۱)

پیامبر خدا ﷺ، کسی را که درخت سدر را قطع کند، لعنت فرمود.

۱۷. رسول الله ﷺ: مَنْ مَقَّتْ نَفْسَهُ دُونَ مَقَّتِ النَّاسِ آمَنَهُ اللَّهُ مِنْ فَرَعِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۸۱ / الخصال، ج ۱، ص ۱۵ / روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۱۹ / عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۴۵۳ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۵۸۵ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۴۵ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۴۲)

پیامبر خدا ﷺ: هرکس به جای دشمنی با مردم با نفس خود دشمنی ورزد، خداوند او را از هراس روز قیامت ایمن دارد.

امام علی ﷺ: آفت دانشمندان ریاست طلبی است.
رسول الله ﷺ: مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَمَثَلَ لَهُ الرَّجَالُ فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ. (مکارم الأخلاق، ص ۲۵ / مجموعه ورام، ج ۲، ص ۶۵)

پیامبر خدا ﷺ: هرکس دوست داشته باشد که مردم در برابرش به تعظیم بایستند، جایگاهش در دوزخ است.
الإمام الصادق ﷺ: قَوْلُ اللَّهِ مَا حَقَّقَتِ النَّعَالُ خَلْفَ رَجُلٍ إِلَّا هَلَكَ وَ أَهْلَكَ. (هداية الأمة إلى أحكام الأئمة عليهم السلام، ج ۸، ص ۳۸۱)

امام صادق ﷺ: از این سران ریاست پیشه بپرهیزید؛ زیرا به خدا سوگند که کفش ها در پی مردی به صدا در نیاید مگر آنکه او هلاک شود و دیگران (پیروانش) را نیز به هلاکت اندازد.

۹. الإمام الحسن ﷺ: عِنْدَمَا سُئِلَ عَنِ الدَّيْنَةِ؟: النَّظَرُ فِي التَّيْسِ وَ مَنَعُ الْحَقِيرِ؟ (تحف العقول، ص ۲۲۵ / كشف الغمة في معرفة الأئمة، طالقديمة، ج ۱، ص ۵۶۸ / العدد القویة لدفع المخاوف اليومية، ص ۵۲)

امام حسن ﷺ: در پاسخ به این سؤال که: فرومایگی چیست؟ فرمود: خُردبینی و دریغ کردن از اندک.

۱۰. الإمام زين العابدين ﷺ: لِمَنْ قَالَ بَحْضَرْتَهُ: اللَّهُمَّ أَغْنِنِي عَنْ خَلْقِكَ : لَيْسَ هَكَذَا، إِنَّمَا النَّاسُ بِالنَّاسِ، وَلَكِنْ قُلْ: اللَّهُمَّ أَغْنِنِي عَنْ شَرِّ خَلْقِكَ. (تحف العقول، ص ۲۷۸ / وسائل الشيعة، ج ۷، ص ۱۳۸)

امام سجاد ﷺ خطاب به کسی که در حضور آن حضرت عرض کرد: خدایا! مرا از بندگانت بی نیاز گردان فرمود: این چنین نیست زیرا مردم به هم محتاجند؛ بلکه بگو: خدایا! مرا از بدان خلقت بی نیاز گردان.

۱۱. رسول الله ﷺ: بُنِيَتْ الصَّلَاةُ عَلَى أَرْبَعَةِ أَهْمٍ: سَهْمٌ مِنْهَا إِسْبَاغُ الْوُضُوءِ، وَ سَهْمٌ مِنْهَا التَّرْكَوعُ، وَ سَهْمٌ مِنْهَا السَّجُودُ، وَ سَهْمٌ مِنْهَا الْخُشُوعُ. (دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۱۵۸ / بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۳۱۰)

پیامبر خدا ﷺ: نماز بر چهار سهم بنا شده است: سهمی از آن کامل گرفتن وضو و سهمی رکوع و سهمی سجود و سهمی خشوع... هرگاه این چهار سهم نماز کامل نگردد نماز با تاریکی بالا می رود و درهای آسمان به رویش بسته می شود و می گوید: مرا تباه کردی خدا تباهت کند و به صورت نمازگزار پرت می شود.

۱۲. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَكْثَرُوا الصَّلَاةَ عَلَيَّ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَإِنَّهَا مَغْرُوضَةٌ عَلَيَّ. (بحار الأنوار، ج ۹۱، ص ۸۷)

رسول خدا ﷺ: در روز جمعه زیاد بر من صلوات فرستید که بر من عرضه میشود.

۱۸. الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ سَقَى الْمَاءَ فِي مَوْضِعٍ يُوجَدُ فِيهِ الْمَاءُ، كَانَ كَمَنْ أَغْتَقَ رَقَبَةً؛ وَمَنْ سَقَى الْمَاءَ فِي مَوْضِعٍ لَا يُوجَدُ فِيهِ الْمَاءُ، كَانَ كَمَنْ أَحْيَا نَفْسًا. (الكافي، ج ۴، ص ۵۷ / من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۶۴ / مكارم الأخلاق، ص ۱۳۵)

امام صادق عليه السلام: هر که در جایی که آب یافت می شود آب بنوشاند مانند کسی است که بنده ای را آزاد کند و هر که در جایی که آب یافت نمی شود آب بنوشاند، مانند کسی است که يك نفر را زنده کند.

رسول الله صلى الله عليه وآله: إِذَا كَثُرَتْ ذُنُوبُكَ فَاسْقِ الْمَاءَ عَلَى الْمَاءِ. (الجامع الصغير، ج ۱، ص ۱۲۹ / میزان الاعتدال، ج ۴، ص ۲۹۳ / لسان المیزان، ج ۶، ص ۱۹۰ / میزان الحکمة، ج ۵، ص ۳۳۰)

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: هرگاه گناهانت زیاد شد پشت سر هم آب (به تشنگان) بنوشان.

۱۹. الإمام علي عليه السلام: كُلْ أَمْرِي تَذْبِرُهُ امْرَأَةً فَهُوَ مَلْعُونٌ. (الكافي، ج ۵، ص ۵۱۸ / من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۴۶۸ / مكارم الأخلاق، ص ۲۳۱ / روضة المتقين، ج ۱، ص ۵۱۳)

امام علی عليه السلام: هر مردی که زنی او را اداره کند، ملعون است.

۲۰. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: اسْتَعْمَالُ الْأَمَانَةِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ. (الخصال، ج ۲، ص ۵۰۵ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۵۵ / مشکاة الأنوار، ج ۱، ص ۱۲۹)

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمودند: امانتداری، روزی را می افزاید.

۲۱. رسول الله صلى الله عليه وآله: مَنْ الْغَتَابَ مُسْلِمًا أَوْ مُسْلِمَةً لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ صَلَاتَهُ وَ لَا صِيَامَهُ أَرْبَعِينَ يَوْمًا وَ لَيْلَةً، إِلَّا أَنْ يَغْفِرَ لَهُ صَاحِبُهُ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۴۶ / بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۲۵۸)

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: هرکس از مرد یا زن مسلمانی غیبت کند، خداوند تا چهل شبانه روز نماز و روزه او را نپذیرد مگر اینکه غیبت شونده او را ببخشد.

۲۲. رسول الله صلى الله عليه وآله: مَنْ طَالَبَ حَقًّا فَلْيَطْلُبْهُ فِي عَفَافٍ. (حكم النبي الأعظم، ج ۴، ص ۴۷۴ / سنن ابن ماجه، ج ۲، ص ۸۰۹)

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: کسی که حق را مطالبه می کند باید آن را با عفت کامل مطالبه نماید.

۲۳. عن الإمام علي عليه السلام: مَنْ اهْتَمَّ بِرِزْقِ غَدٍ لَمْ يُفْلَحْ أَبَدًا. (عيون الحكم و المواعظ للثبي، ص ۴۲۵ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۶۶۲)

امام علی عليه السلام: کسی که غم روزی فردا را بخورد، هرگز رستگار نشود.

الإمام الصادق عليه السلام: الْمُفَوَّضُ أَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ فِي رَاحَةِ الْأَبَدِ وَ الْعَيْشِ الدائمِ الرَّغْدِ، وَ الْمُفَوَّضُ حَقًّا هُوَ الْعَالِي عَنْ كُلِّ هِمَّةٍ دُونَ اللَّهِ. (شرح مصباح الشريعة ترجمه عبدالرزاق گیلانی، ص ۵۲۱ / بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۱۴۸)

امام صادق عليه السلام: کسی که کار خود را به خدا واگذارد، در آسایش جاودان و زندگی همیشه خوش است. و واگذارنده حقیقی، کسی است که از هر همت و خواسته ای جز خدا دست شوید.

۲۴. الإمام علي عليه السلام: إِيَّاكَ وَ مَذْمُومَ اللَّجَاجِ، فَإِنَّهُ يُثِيرُ الْخُرُوبَ. (عيون الحكم و المواعظ للثبي، ص ۹۶ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۶۸)

امام علی عليه السلام: از لجاجت بیجا و نکوهیده پرهیز که آن جنگ ها بر می افروزد.

۲۵. الإمام الرضا عليه السلام: الْمَرَضُ لِلْمُؤْمِنِ تَطْهِيرٌ وَ رَحْمَةٌ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۹۳ / جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۶۳ / مكارم الأخلاق، ص ۳۵۸ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۲۷ / إرشاد القلوب إلى الصواب للديلمي، ج ۱، ص ۴۳ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۹۸)

امام رضا عليه السلام: بیماری برای مؤمن تطهیر و رحمت است.

رسول الله صلى الله عليه وآله: السَّقْمُ يَمْحُو الذُّنُوبَ. (بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۲۴۴ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۲، ص ۶۵)

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: بیماری، گناهان را پاک می کند.

رسول الله صلى الله عليه وآله: حُمَى لَيْلَةٍ كَفَّارَةٌ سَنَةٍ. (التمحيص، ص ۴۲ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۹۲ / علل الشرائع، ج ۱، ص ۲۹۷ / طب الأئمة عليهم السلام، ص ۱۶ / الأمالي للطوسي، ص ۶۳۰ / جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۶۳ / مكارم الأخلاق، ص ۳۵۸ / إرشاد القلوب إلى الصواب للديلمي، ج ۱، ص ۴۳ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۹۷)

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: یک شب تب داشتن کفاره یک سال (گناه) است.

۲۶. الإمام الرضا عليه السلام: مَنْ تَجَاوَزَ بِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام: الْعُبُودِيَّةَ فَهُوَ مِنَ الْقَعُوبِ عَلَيْهِمْ وَ مِنَ الضَّالِّينَ. (التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۵۰ / الإحتجاج على أهل اللجاج للطبرسي، ج ۲، ص ۴۳۸)

امام رضا عليه السلام: کسی که امیرالمؤمنین را از مرز عبودیت خدا فراتر برد، از شمار کسانی است که مورد خشم خداوند و از گمراهان است.

۲۷. رسول الله صلى الله عليه وآله: لَوْ لَا رَحْمَةُ رَبِّي عَلَى فُقَرَاءِ أُمَّتِي كَادَ الْفَقْرُ يَكُونُ كُفْرًا. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۰۹ / بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۴۷)

رسول خدا صلى الله عليه وآله: اگر رحمت پروردگار من به فقرا نبود، نزدیک بود که فقر به کفر بینجامد.

عنه عليه السلام: «الْفَقْرُ سَوَاءٌ الْوَجْهِ فِي الدَّارَيْنِ». (عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۴۰ / بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۳۰)

رسول خدا صلى الله عليه وآله: فقر مایه روسیاهی در هر دو جهان است.

۲۸. عَنْ أَحَدِهِمَا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ لَا يَكْتُبُ الْمَلِكُ إِلَّا مَا أَسْمَعَ نَفْسَهُ وَقَالَ اللَّهُ وَادْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعاً وَخِيفَةً قَالَ لَا يَعْلَمُ ثَوَابَ ذَلِكَ الذَّكَرُ فِي نَفْسِ الْعَبْدِ لِعَظَمَتِهِ إِلَّا اللَّهُ. (تفسير العياشي، ج ۲، ص ۴۴ / الكافي، ج ۲، ص ۵۰۲ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۵۹)

امام علی (ع): فرشته جز آنچه را که خودش شنیده نمی نویسد و آنجا که خدا فرموده: پروردگارت را در دل خویش با تضرع و ترس بخوان. ثواب این ذکر را جز خدا نمیداند از بس که عظمت دارد.

۲۹. الإمام علي عليه السلام: ما أرى شيئاً أضّر بقلوب الرجال من خفيّ النّعال وراء ظهورهم. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۶۵)

امام علی (ع): برای دل های مردان چیزی زیان بارتر از بلند شدن صدای کفش های در پشت سر آنان، نمی بینم.

۳۰. الإمام علي عليه السلام: إن أولياء الله لا كثر الناس له ذكراً، وأدومهم له شكراً، وأعظمهم على بلائه صبراً. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۱۵۵ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۲۳۵)

امام علی (ع): دوستان خدا بیش از همه مردم به یاد او هستند و در شکرگزاری از او مداومت بیشتری نشان می دهند و بر بالای او شکیباترند.

۳۱. تحف العقول، و قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ صَانِعُ الْمُنَافِقِ بِلِسَانِكَ وَأَخْلَصَ مَوَدَّتَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ... (الزهد، ص ۲۲ / تحف العقول، ص ۲۹۲ / من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۴۰۴ / الأمالي للصدوق، ص ۶۲۸ / الاختصاص، ص ۲۳۰ / الأمالي للمفيد، ص ۱۸۵ / نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۹۹ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظفين، طالقديمة، ج ۲، ص ۳۷۱)

امام علی (ع): با منافق خوش زبان باش اما دوستیت را برای مؤمن بگذار.

۳۲. الامام علي عليه السلام و قد نَظَرُ إِلَى رَجُلٍ يَغْتَابُ رَجُلًا عِنْدَ ابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا بُنَيَّ، نَرَهُ سَمِعَكَ عَنْ مِثْلِ هَذَا؛ فَإِنَّهُ نَظَرَ إِلَى أَخْبَثِ مَا فِي وَعَائِهِ فَأَغْرَعَهُ فِي وَعَائِكَ! (الإختصاص، ص ۲۲۵ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲، ص ۲۸)

امام علی (ع) ملاحظه کرد که شخصی در حضور فرزند بزرگوارش حسن (ع) از کسی غیبت می کند، فرمود: فرزندم! گوش خود را از چنین کسی به دور دار؛ زیرا او به پلید و نجس ترین چیزهایی که در ظرف خود دارد نگر بسته و آن ها را در ظرف تو خالی کرده است.

۳۳. الإمام الباقر عليه السلام: يُحْشَرُ الْعَبْدُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، فَيَقَالُ لَهُ: هَذَا سَهْمُكَ مِنْ دَمِ فُلَانٍ، فَيَقُولُ: يَا رَبِّ، إِنَّكَ لَتَعْلَمُ أَنَّكَ قَبَضْتَنِي وَمَا سَفَكْتَ دَمًا! فَيَقُولُ: بَلَى، سَمِعْتَ مِنْ فُلَانٍ رَوَايَةَ كَذَا وَ كَذَا، فَزَوَّيْتُهَا عَلَيْه، فَتُنْقَلَتْ حَتَّى صَارَتْ إِلَى فُلَانٍ الْجَبَّارِ فَتَقْتُلُهُ عَلَيْهَا، وَ هَذَا سَهْمُكَ مِنْ دَمِهِ! (المحاسن، ج ۱، ص ۱۰۵ / الكافي، ج ۲، ص ۳۷۱ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۶۲)

امام باقر (ع): روز قیامت، بنده محشور می شود درحالی که قطره خونی هم نریخته است اما به اندازه یک شاخ حجامت یا بیشتر به او خون می دهند و می گویند: این سهم تو از خون فلانی است. عرض می کند: بار پروردگارا! تو می دانی که جانم را ستاندی و قطره خونی نریخته بودم. می فرماید: درست است، اما از فلانی، چنین و چنان روایتی شنیدی و آن را روایت کردی که به زبان او تمام شد؛ زیرا آن روایت دهان به دهان گشت تا به فلان ستمگر رسید و او را به خاطر آن کشت و حالا این سهم تو از خون اوست.

۳۴. الإمام الصادق عليه السلام: لَا خَيْرَ فِيمَنْ لَا يُحِبُّ جَمَعَ الْمَالِ مِنَ الْحَلَالِ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۱۶۶ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۸۰)

امام صادق (ع): خیری نیست در کسی که دوست نداشته باشد از راه حلال مال به دست آورد.

الإمام زين العابدين عليه السلام: إِسْتِثْمَارُ الْمَالِ قَمَامُ الْمُرْوَةِ. (تحف العقول، ص ۳۹۰ / الوافي، ج ۱، ص ۹۴)

امام سجاده (ع): بهره برداری از مال (و به کار انداختن سرمایه) کمال مردانگی است.

۳۵. رسول الله صلى الله عليه وآله: مَنْ جَمَعَ الْقُرْآنَ مَتَعَهُ اللَّهُ بِعَقْلِهِ حَتَّى يَمُوتَ. (تاريخ دمشق، ج ۷۱، ص ۹۰ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۵۹۳ / حكم النبي الأعظم، ج ۲، ص ۳۹۱)

رسول خدا (ص): هر که قرآن را جمع آوری کند، خداوند او را تا زمانی که بمیرد از خردش بهره مند سازد.

۳۶. رسول الله صلى الله عليه وآله: لَا يَزَالُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا أَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَ تَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ، فَإِذَا لَمْ يَفْعَلُوا ذَلِكَ نَزَعَتْ مِنْهُمْ الْبَرَكَاتُ، وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ نَاصِرٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ. (المقنعة، ص ۸۰۸ / تهذيب الأحكام تحقيق خراسان، ج ۶، ص ۱۸۱ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۵۱ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۲۶ / عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۳، ص ۱۸۸)

پیامبر خدا (ص): مردم تا زمانی که به خوبی فرمان دهند و از زشتکاری باز دارند و در کارهای نیک همیاری کنند، در خیر و خوبی خواهند بود. اما هرگاه چنین نکنند، برکت ها از آنان گرفته شود و نه در زمین یاوری داشته باشند و نه در آسمان.

۳۷. الإمام الصادق عليه السلام لِرَجُلٍ: أَمَّا التَّوْحِيدُ فَأَنْ لَا تُجَوِّزَ عَلَى رَبِّكَ مَا جَازَ عَلَيْكَ وَ أَمَّا الْقَدْلُ فَأَنْ لَا تَنْسِبَ إِلَى خَالِقِكَ مَا لَا مَكَّ عَلَيْهِ. (التوحيد للصدوق، ص ۹۶ / معاني الأخبار، ص ۱۱ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۰)

امام صادق عليه السلام به مردی فرمود: توحید آن است که آنچه را بر خود روا می‌دانی بر پروردگارت روا ندانی و عدل آن است که آنچه را آفریدگارت به سبب آن تو را ملامت و سرزنش کرده به او نسبت ندهی.

۳۸. الامام علی عليه السلام: التَّوْحِيدُ أَلَّا تَتَوَهَّمَهُ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۵۵۸ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ط القديمة، ج ۱، ص ۳۹)

امام علی عليه السلام: توحید، آن است که او را به وهم در نیاوری.

۳۹. الإمام الصادق عليه السلام : لَوْ جَرَى الْمَعْرُوفُ عَلَى ثَمَانِينَ كَفًّا لَأَجْرُوا كُلُّهُمْ فِيهِ. (الكافي، ج ۴، ص ۱۸ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۴۱)

۴۰. الإمام علي عليه السلام: شَرُّ النَّاسِ مَنْ يَرَى أَنَّهُ خَيْرُهُمْ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۲۹۳ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۴۱۰)

امام علی عليه السلام: بدترین مردم کسی است که خود را بهترین آنان پندارد.

چهل حدیث ۵۹

۱. رسول الله ﷺ: اَعْمَلْ لِرَجُلٍ وَاحِدٍ يَكْفِيكَ الْوُجُوهَ كُلَّهَا.

(منتهی السؤل علی وسائل الوصول إلى شمائل الرسول، ج ۳، ص ۳۰۸ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۱۸۱)

پیامبر خدا ﷺ: برای خدا کار کن، تو را از همگان کفایت می کند.

۲. رسول الله ﷺ: الطَّيْرَةُ شِرْكٌ، وَ مَا مِنَّا إِلَّا! وَلَكِنَّ اللَّهَ يُذْهِبُهُ

بِالتَّوَكُّلِ. (النهاية في غريب الحديث و الأثر، ج ۳، ص ۱۵۲ / لسان العرب، ج ۴، ص ۵۱۲)

پیامبر خدا ﷺ: فال بدزدن (نوعی) شرک است و هیچ فردی از ما نیست مگر اینکه به نحوی دستخوش فال بدزدن می شود، اما خداوند، با توکل کردن، آن را از بین می برد.

۳. الإمام الصادق ﷺ: إِنْ رَجُلًا جَاءَ إِلَى عِيسَى بْنِ مَرْيَمَ ﷺ فَقَالَ لَهُ: يَا

رُوحَ اللَّهِ، إِنِّي زَنَيْتُ فَطَهَّرْنِي... فَلَمَّا اجْتَمَعَ وَاجْتَمَعُوا وَ صَارَ الرَّجُلُ فِي الْحُفْرَةِ نَادَى الرَّجُلُ: لَا يَحْذُنِي مَنْ لَّهِ فِي جَنْبِهِ حَدٌّ، فَانصَرَفَ النَّاسُ كُلُّهُمْ إِلَّا يَحْيَى وَ عِيسَى ﷺ، فَدَنَا مِنْهُ يَحْيَى ﷺ فَقَالَ لَهُ: يَا مُذْنِبُ عَظْمِي! فَقَالَ لَهُ: لَا تُخَلِّتَنِي بَيْنَ نَفْسِكَ وَ بَيْنَ هَوَاهَا فَتُرِيدُكَ، قَالَ: زِدْنِي، قَالَ: لَا تُعَيِّرَنَّ خَاطِبًا بِخَطِيئَةٍ. قَالَ: زِدْنِي، قَالَ: لَا تَغْضَبْ، قَالَ: حَسْبِي. (من لايحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۳ / مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۰)

امام صادق ﷺ: مردی نزد عیسی بن مریم ﷺ آمد و گفت: ای روح الله، من زنا کرده ام، مرا پاک گردان... وقتی مردم جمع شدند و آن مرد را در گودال قرار دادند، صدا زد: کسی که خودش مستحق حد الهی است نباید به من حد جاری کند. پس، همه مردم متفرق شدند، مگر یحیی و عیسی ﷺ. یحیی نزدیک آن مرد رفت و گفت: ای مرد گنه کار، مرا اندرزی ده؟ مرد به او گفت: نفس خود را با خواهش هایش رها مکن که تو را به هلاکت می افکند، یحیی فرمود: پندی دیگر ده. مرد گفت: هیچ خطاکاری را به خطایش سرزنش مکن. یحیی فرمود: باز هم پندی ده. مرد گفت: خشم مگیر. یحیی گفت: مرا بس است.

۴. الإمام الباقر ﷺ: أَيَاكَ وَ الْخُصُومَاتِ، وَ عَسَى أَنْ يَتَكَلَّمَ الرَّجُلُ

بِالشَّيْءِ لَا يُفْقَرُ لَهُ. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۸۴ / المحاسن، ج ۱، ص ۲۳۸ / الكافي، ج ۱، ص ۹۲ / الأمالي للصدوق، ص ۴۱۷ / التوحيد للصدوق، ص ۴۵۶)

امام باقر ﷺ: (از مشاجره ها بپرهیزید که شک و تردید به بار می آورد و عمل را بی اجر می کنند و مشاجره کننده را نابود می گردانند) و بسا انسان در هنگام مجادله کردن سخنی نابخشودنی به زبان آرد.

غیاث بن ابراهیم: كَانَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ إِذَا مَرَّ بِجَمَاعَةٍ يَخْتَصِمُونَ لَا يَجُوزُهُمْ حَتَّى يَقُولَ ثَلَاثًا: اتَّقُوا اللَّهَ، يَرْفَعُ بِهَا صَوْتَهُ. (الكافي، ج ۵، ص ۵۹ / تهذيب الأحكام تحقيق خراسان، ج ۶، ص ۱۸۰ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۵۰ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۲۵)

غیاث بن ابراهیم: امام صادق ﷺ هرگاه بر گروهی می گذشت که مشغول مشاجره کردن بودند از آن ها رد نمی شد مگر آن که سه بار با صدای بلند می فرمود: از خدا بترسید.

۵. رسول الله ﷺ: لَأَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ لَوْ رَأَيْتَ رَجُلًا عَلَى فَاحِشَةٍ؛

قَالَ: اسْتُرْهُ، قَالَ: إِنْ رَأَيْتَهُ ثَانِيًا؛ قَالَ: اسْتُرْهُ بِإِزَارِي وَ رِدَائِي، إِلَى ثَلَاثِ مَرَّاتٍ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: لَا فَتَى إِلَّا عَلَيَّ، وَ قَالَ ﷺ: اسْتُرُوا عَلَى إِخْوَانِكُمْ. (مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۲، ص ۴۲۶)

پیامبر خدا ﷺ به امیرالمؤمنین ﷺ فرمود: اگر مردی را روی زن بدکاره ای دیدی (چه می کنی)؟ عرض کرد: او را می پوشانم. فرمود: اگر دوباره او را دیدی؟ عرض کرد: تا سه بار با ازار و ردایم او را می پوشانم. پیامبر ﷺ فرمود: جوانمردی جز علی نیست. و فرمود: برای برادران خود پرده پوشی کنید.

۶. الإمام علي ﷺ: السَّعِيدُ مَنْ اسْتَهَانَ بِالْمَقْقُودِ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۲۷ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۸۴)

امام علی ﷺ: خوشبخت کسی است که به آنچه از دست رفته بی اعتنا باشد.

۷. الإمام الباقر ﷺ: لِرَّارَةٍ: أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى شَيْءٍ لَمْ يَسْتَنْ فِيهِ

رَسُولُ اللَّهِ ﷺ؟ قُلْتُ: بَلَى، قَالَ: الدُّعَاءُ يَرُدُّ الْقَضَاءَ، وَ قَدْ أُبْرِمَ إِجْرَامًا وَ صَمَّ أَصَابِعَهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۷۰ / دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۱۳۶ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۷)

امام باقر ﷺ به زواره فرمود: آیا تو را به چیزی راهنمایی نکنم که پیامبر خدا ﷺ در آن استثنا زده است؟ عرض کردم: آری. فرمود: دعا قضا را گرچه کاملاً حتمی شده باشد بر می گرداند. حضرت (برای تشبیه و بیان قضای مبرم) انگشتانش را به هم چسبانده.

۸. الإمام علي ﷺ: إِضْرِبُوا بَعْضَ الرَّأْيِ بِبَعْضٍ يَتَوَلَّدُ مِنْهُ الصَّوَابُ.

(عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۹۱ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۵۸)

امام علی ﷺ: راینی کنید تا اندیشه درست متولد شود.

الإمام علي عليه السلام: مَنْ اسْتَبَدَّ بِرَأْيِهِ هَلَكَ، وَمَنْ شَاوَرَ الرَّجَالَ شَارَكَهَا فِي عُقُولِهَا. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۵۰۰ / خصائص الأئمة عليهم السلام، خصائص أمير المؤمنين عليه السلام، ص ۱۰۸ / الأمالي للمفيد، ص ۱۳۷ / عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۴۲۹)

امام علی علیه السلام: هر که خودرایی کند نابود شود و هر که با بزرگان مشورت کند، در خرد هایشان شریک گردد.

۹. الإمام الحسن عليه السلام: الإِعْطَاءُ قَبْلَ السُّؤَالِ مِنْ أَكْبَرِ السُّؤُدِ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۷۱ / الخرائج و الجرائح، ج ۱، ص ۲۳۸ / كشف الغمّة في معرفة الأئمة، ط القديمة، ج ۱، ص ۵۶۵ / العدد القوي لدفع المخاوف اليومية، ص ۳۷)

امام حسن علیه السلام: بخشیدن پیش از طلب کردن (کسی) از بزرگترین سروری است.

۱۰. الإمام الصادق عليه السلام: لَمَّا شَكَا عَاقِمُهُ إِلَيْهِ مِنَ السِّتَةِ النَّاسِ: إِنْ رِضَا النَّاسُ لَا يُمْلِكُ وَ أَلَسْتَهُمْ لَا تُضْبِطُ. (الأمالي للصدوق، ص ۱۰۳ / قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۲۰۳)

علقمه نزد امام صادق علیه السلام از زبان مردن گله و شکایت کرد. حضرت علیه السلام فرمود: همانا خشنودی مردم را نتوان به دست آورد و جلو زبان هایشان را نتوان گرفت.

۱۱. رسول الله صلى الله عليه وآله: مَنْ عَرَفَ مَنْ عَلَى يَمِينِهِ وَ شِمَالِهِ مُتَعَمِّدًا فِي الصَّلَاةِ فَلَا صَلَاةَ لَهُ. (عوالي اللئالي العزیزة فی الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۳۲۴ / بحار الأنوار، ج ۸۱، ص ۲۴۹)

پیامبر خدا علیه السلام: هر که در نماز از روی عمد بدانند در طرف راست و چپ او کیست، نمازش درست نیست.

۱۲. ثواب الأعمال، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ إِنْ الْعَبْدُ يَكُونُ مَظْلُومًا فَمَا زَالَ يَدْعُو حَتَّى يَكُونَ ظَالِمًا. (بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۲۵)

امام صادق علیه السلام: بنده مظلوم آنقدر در گرفتن حق خود پافشاری میکند که ظالم میگردد.

۱۳. الإمام الصادق عليه السلام: مَا اجْتَمَعَ أَرْبَعَةٌ رَهْطٍ قَطُّ عَلَى أَمْرٍ وَاحِدٍ فَدَعَا (اللَّهُ) إِلَّا تَفَرَّقُوا عَنْ إِجَابَةِ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۸۷ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۶۰ / الدعوات للراوندي سلوة الحزين، ص ۲۹ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۵۸)

امام صادق علیه السلام: هیچگاه چهار نفر فراهم نیامدند و برای مطلبی به درگاه خدا دعا نکردند، مگر اینکه با اجابت آن دعا از هم پراکنده شدند.

۱۴. رسول الله صلى الله عليه وآله: مِنْ حَقِّ الْوَالِدِ عَلَى وَلَدِهِ أَنْ يَخْشَعَ لَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ. (ميزان الحکمة، ج ۱۳، ص ۵۰۲ / تاریخ دمشق، ج ۷۲، ص ۷۷)

رسول خدا علیه السلام: از جمله حقوق پدر بر فرزندش، این است که در هنگام خشم پدر، در برابرش خشوع کند.

۱۵. جامع الأخبار، قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيٌّ عليه السلام الْجَزَعُ عِنْدَ الْبَلَاءِ تَمَامُ الْمُحَنَةِ وَ قَالَ عليه السلام إِنَّ الْبَلَاءَ لِلظَّالِمِ أَذَبٌ وَ لِلْمُؤْمِنِ امْتِحَانٌ وَ لِلْأَنْبِيَاءِ دَرَجَةٌ وَ لِلْأَوْلِيَاءِ كَرَامَةٌ... (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۶۷ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۸۴ / جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۱۳)

امام علی علیه السلام: جزع کردن در حین بلا محنت است و فرمود: بلا برای ظالم ادب است و برای مؤمن امتحان و برای انبیاء درجه و برای اولیاء کرامت.

۱۶. الإمام علي عليه السلام: مَنْ كَتَمَ وَجَعًا أَصَابَهُ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ مِنَ النَّاسِ وَ شَكَا إِلَى اللَّهِ، كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُعَافِيَهُ مِنْهُ. (تحف العقول، ص ۱۲۰ / الخصال، ج ۲، ص ۶۳۰ / عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۴۴۶ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۶۰۶)

امام علی علیه السلام: هر کس درد و بلایی را که گرفتار آن شده است از مردم پوشیده ندارد و از آن به درگاه خدا عزوجل شکوه کند، بر خداست که او را از آن بلا (و بیماری) عافیت بخشد.

۱۷. الإمام الصادق عليه السلام: قَالَ رَجُلٌ لَعَلِّي بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام: إِنَّ فُلَانًا يَتَسُبُّكَ إِلَى أَنْكَ ضَالٌّ مُبْتَدِعٌ! فَقَالَ لَهُ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام: مَا رَعَيْتَ حَقَّ مُجَالَسَةِ الرَّجُلِ حَيْثُ تَقَلَّتْ إِلَيْنَا حَدِيثُهُ، وَ لَا أَدَيْتَ حَقِّي حَيْثُ أَبْلَغْتَنِي عَنْ أَخِي مَا لَسْتُ أَعْلَمُهُ!... إِيَّاكَ وَ الْغَيْبَةَ فَإِنَّهَا إِدَامٌ كِلَابِ النَّارِ، وَ أَعْلَمُ أَنَّ مَنْ أَكْثَرَ مِنْ ذِكْرِ عُيُوبِ النَّاسِ شَهِدَ عَلَيْهِ الْإِكْثَارُ أَنَّهُ إِنَّمَا يَطْلُبُهَا بِقَدْرِ مَا فِيهِ. (الإحتجاج على أهل اللجاج للطبرسي، ج ۲، ص ۳۱۵ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۲۳)

امام صادق علیه السلام: مردی به علی بن الحسین علیه السلام گفت: فلانی به شما نسبت می دهد که گمراه و بدعت گذار هستی. علی بن الحسین به او فرمود: حق همنشینی با آن مرد را پاس نداشتی؛ زیرا سخن او را به ما منتقل کردی. حق مرا نیز به جا نیاوردی زیرا از برادرم چیزی به من رساندی که من آن را نمی دانستم!... از غیبت بپرهیز، که آن خورش سگ های دوزخ است و بدان کسی که از مردم زیاد عیب گوئی کند، این عیب گوئی زیاد بر این نکته گواهی دهد که او این عیبها را به همان اندازه ای که در خودش هست، می جوید (عیب گوئی او از مردم نشان می دهد که آن عیبها در خود او نیز هست).

امام حسن علیه السلام: کسی که به حُسن انتخاب خدا برای خود تکیه کند، جز حالتی را که خدا برایش گزینش کرده است حال دیگری برای خویش آرزو نکند.

الإمام علی علیه السلام: مَنْ قَوَّضَ أَمْرَهُ إِلَى اللَّهِ سَدَّدَهُ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۳۲ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۵۹۴)

امام علی علیه السلام: هر کس کار خود را به خدا واگذارد، خداوند کار او را به سامان آورد.

۲۴. الإمام علی علیه السلام: الْحَسَدُ حُبُّ الشُّرُوحِ. (غرر الحکم و درر الکلم، ص ۳۱)
امام علی علیه السلام: حسادت زندان روح است.

الإمام علی علیه السلام: مَنْ وَلَعَ بِالْحَسَدِ وَلَعَ بِالشُّؤْمِ. (بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۲)
امام علی علیه السلام: هر که حسادت ورز باشد نحسی و شوربختی شیفته او گردد.

الإمام علی علیه السلام: مَا رَأَيْتُ ظَالِمًا أَشْبَهَ بِمَظْلُومٍ مِنَ الْحَايِدِ. (تحف العقول، ص ۲۱۶ / کنز الفوائد، ج ۱، ص ۱۳۶ / کشف الغمّة فی معرفة الأئمة، طالقديمة، ج ۱، ص ۵۷۲ / إرشاد القلوب إلى الصواب للديلمي، ج ۱، ص ۱۲۹)
امام علی علیه السلام: ستمگری چون حسود ندیدم که به ستمدیده مانده تر باشد.

۲۵. رسول الله صلی الله علیه و آله: إِذَا كَثُرَتْ ذُنُوبُ الْمُؤْمِنِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ مِنَ الْعَمَلِ مَا يَكْفُرُهَا ابْتَلَاهُ اللَّهُ بِالْحَزَنِ لِيَكْفُرَها بِهِ عَنْهُ. (الدعوات للراوندي سلوة الحزين، ص ۱۲۰ / بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۱۵۷)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هرگاه گناهان مؤمن زیاد شود و او را عملی نباشد که آن گناهان را پاک گرداند، خداوند او را به اندوه مبتلا سازد تا بدان سبب گناهانش را بزداید.

الإمام الرضا علیه السلام: مَا أَحَدٌ مِنْ شِيعَةِ عَلِيٍّ أَصْبَحَ صَبِيحَةً أَوْ بَسِيئَةً أَوْ ارْتَكَبَ ذَنْبًا إِلَّا أَمْسَى وَقَدْ نَالَ غَمَّ حَطَّ عَنْهُ سَيِّئَتُهُ، فَكَيْفَ يَجْرِي عَلَيْهِ الْقَلَمُ؟! (التمحيص، ص ۴۱ / بحار الأنوار، ج ۶۵، ص ۱۴۶)

امام رضا علیه السلام: هیچ یک از شیعیان علی نیست که روز مرتکب بدی یا گناهی شود، مگر آنکه شب اندوهی به او رسد که آن بدی و گناه را فرو ریزد؛ پس، چگونه قلم برای نوشتن گناهان چنین کسی به کار افتد؟

۲۶. الامام علی علیه السلام: لَا تَتَجَاوَزُوا بِنَا الْعُبُودِيَّةَ ثُمَّ قُولُوا مَا شِئْتُمْ. (التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۵۰ / الإحتجاج على أهل اللجاج للطبرسي، ج ۲، ص ۴۳۸)

امام علی علیه السلام: ما را از مرز بندگی (خدا) فراتر نبرید. آنگاه هر چه خواستید بگوئید که کم گفته اید. زهار که مانند نصارا غلو کنید؛ زیرا من از غلوکنندگان بیزارم.

۱۸. الإمام الصادق علیه السلام: مَا عَلَى أَحَدِكُمْ أَنْ يَنَالَ الْخَيْرَ كُلَّهُ بِالتَّيْسِيرِ! قَالَ الرَّاوي: قُلْتُ: بِمَاذَا جُعِلْتُ فِدَاكَ؟ قَالَ: يَسُرُّنَا بِإِذْخَالِ الشُّرُورِ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ مِنْ شَيْعَتِنَا. (بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۳۱۲)

امام صادق علیه السلام: چه می شود اگر هریک از شما با اندک کاری، به همه خوبی ها دست یابد؟ راوی می گوید: عرض کردم: فدایت شوم، با چه کاری؟ فرمود: با شاد کردن شیعیان ما، که ما را شاد می کند.

۱۹. رسول الله صلی الله علیه و آله: إِنْ اللَّهَ تَعَالَى سَأَلَ كُلَّ رَاعٍ عَمَّا اسْتَرَعَاهُ: أَحْفِظَ ذَلِكَ أَمْ ضَيَعَهُ حَتَّى يَسْأَلَ الرَّجُلُ عَنْ أَهْلِ بَيْتِهِ. (نهج الفصاحة، ص ۲۹۶ / الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۳، ص ۴۱۶)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: خدای تعالی از هر سرپرستی نسبت به آنچه سرپرستی اش را به او واگذار کرده است بازخواست می کند، خواه از آن به خوبی نگهداری و سرپرستی کرده باشد خواه تباهاش کرده باشد. حتی مرد درباره خانواده اش بازخواست می شود.

۲۰. رسول الله صلی الله علیه و آله: طَلَبُ الْإِحْلَالِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ وَ مُسْلِمَةٍ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۳۹ / فقه القرآن، ج ۲، ص ۳۱)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: کسب درآمد حلال، بر هر مرد و زن مسلمانی واجب است.

۲۱. رسول الله صلی الله علیه و آله: وَقَدْ سُئِلَ عَنْ كَفَّارَةِ الْاِغْتِيَابِ: تَسْتَغْفِرُ

اللَّهُ لِمَنْ اِغْتَبَتْهُ كُلَّمَا ذَكَرْتَهُ. (بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلی الله علیه و آله، ج ۱، ص ۲۵۰ / الکافی، ج ۲، ص ۳۵۷ / کنز الفوائد، ج ۱، ص ۳۶۵ / مکارم الأخلاق، ص ۲۲۴ / متشابه القرآن و مختلفه لابن شهر آشوب، ج ۱، ص ۲۰۱ / مجموعه ورام، ج ۲، ص ۲۰۹ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲، ص ۱۴۶)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: در پاسخ به این سؤال که کفاره غیبت چیست، فرمود: کفاره اش این است که هرگاه به یاد کسی که از او غیبت کرده ای افتادی، از خداوند برایش آمرزش بخواهی.

۲۲. الإمام الباقر علیه السلام: مَا دَخَلَ قَلْبَ امْرِئٍ شَيْءٌ مِنَ الْكِبَرِ إِلَّا نَقَصَ مِنْ عَقْلِهِ. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۱۹۹ / کشف الغمّة فی معرفة الأئمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۱۴۷)

امام باقر علیه السلام: در دل آدمی چیزی از کبر وارد نشد، مگر اینکه از خرد او کاسته شد.

۲۳. الإمام الحسن علیه السلام: مَنْ اتَّكَلَ عَلَى حُسْنِ الْاِخْتِيَارِ مِنَ اللَّهِ لَهُ، لَمْ يَتَمَنَّ أَنْهُ فِي غَيْرِ الْحَالِ الَّتِي اخْتَارَهَا اللَّهُ لَهُ. (تحف العقول، ص ۲۳۴ / نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۹۴ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۶۰۸ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۳، ص ۱۵۶ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۰۰)

۲۷. الإمام علي عليه السلام: لا بينه محمد بن الحنفية: يا بني إني أخاف عليك الفقر، فاستعذ بالله منه؛ فإن الفقر منقصة للدين، مدهشة للعقل، داعية للمقت. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۵۳۱/ بحار الأنوار، ج ۳، ص ۳۴۸)

امام علی علیه السلام: به فرزندش محمد بن حنیفه، فرمود: فرزندم! من از فقر و ناداری برای تو بیمناکم. پس، از آن به خدا پناه بر؛ زیرا که فقر باعث کاستی در دین و سرگستگی خرد است و مایه کینه و دشمنی.

۲۸. قال رسول الله ﷺ: وادفعوا أبواب البلاء بالدعاء فإنه ما يصاد ما تصيد من الطير إلا بتضييعهم التشبيح. (قرب الإسناد، ص ۱۱۷/ وسائل الشیعة، ج ۹، ص ۲۹)

رسول خدا ﷺ: درهای بلا را با دعا ببندید هیچ پرنده‌ای صید نمیشود جز اینکه تسبیح را وا گذاشته باشد.

۲۹. رسول الله ﷺ: إن للوسواس خطماً كخطم الطائر، فإذا غفل ابن آدم وضع ذلك المنقار في أذن القلب يؤسوس، فإن ابن آدم ذكر الله عز وجل نكص وخنس، فذلك سمي الوسواس. (الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۸، ص ۶۹۴/ میزان الحکمة، ج ۱۳، ص ۱۵۳/ تفسیر روح المعانی، ج ۱۵، ص ۵۲۶)

پیامبر خدا ﷺ: وسواس، منقاری چون منقار پرنده دارد و هرگاه آدمی دچار غفلت شود، آن منقار را در گوش دل او می‌گذارد و وسوسه می‌کند. در این هنگام اگر آدمی خداوند عزوجل را یاد کند، وسواس منصرف می‌شود و کنار می‌رود. به همین دلیل شیطان را وسواس گفته‌اند.

الإمام الصادق عليه السلام: وقد سئل عن الوسوسة وإن كثرت: لا شيء فيها، تقول: لا إله إلا الله. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۸۵/ الكافي، ج ۲، ص ۴۲۴)

امام صادق علیه السلام: در پاسخ به سؤال از وسوسه زیاد: به آن بها مده! می‌گویی: لا اله الا الله.

۳۰. الإمام علي عليه السلام: إن أولياء الله تعالى، كثير عملُهُ، قليل زَلَلُهُ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۱۵۷/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۲۳۳)

امام علی علیه السلام: دوستان خدا متعال هر آن کسی است که بسیار عمل کند و کمتر دچار لغزش شود.

۳۱. الامام علي عليه السلام: ذَوُو الْعُيُوبِ يُحِبُّونَ إِشَاعَةَ مَعَايِبِ النَّاسِ. (تصنيف غرر الحكم و درر الكلم، ص ۴۲۱/ شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۹، ص ۶۳)

امام علی علیه السلام: کسانی که خود عیب دارند، علاقه‌مند به شایع کردن عیب‌های مردم هستند.

۳۲. الامام علي عليه السلام: ما أفسح كريمة قط. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۴۷۶/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۲، ص ۸۳)

امام علی علیه السلام: انسان بزرگوار، هرگز دشنام ندهد.

۳۳. رسول الله ﷺ: ملعون ملعون: المانع الماء المُنْتَاب، و السَّادُّ الطَّرِيقَ المَسْلُوكَ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۹۲/ من لا يحضره الفقيه، ج ۱، ص ۲۵)

تهذیب الأحكام تحقیق خراسان، ج ۱، ص ۳۰/ السرائر الحاوي لتحرير الفتاوي و المستطرفات، ج ۳، ص ۵۹۱)

پیامبر خدا ﷺ: ملعون است ملعون است: کسی که جلو نوبت آب دیگران را بگیرد و کسی که راه عبور و مرور مردم را ببندد.

۳۴. ابن عباس: كان آدم عليه السلام حَرَاثًا، و كان إدريس خَيَّاطًا، و كان نوح تجارًا، و كان هود تاجرًا، و كان إبراهيم راعيًا، و كان داود زَرَادًا، و كان سليمان خَوَّاصًا، و كان موسى أجيرًا، و كان عيسى سَيَّاحًا، و كان محمد ﷺ شجاعًا جُعِلَ رِزْقُهُ تَحْتَ رُمَحِهِ. (بحار الأنوار، ج ۱۰۰، ص ۵۶)

ابن عباس: آدم علیه السلام برزگر بود، ادريس خياط، نوح درودگر، هود بازرگان، ابراهيم شبان، داود زره‌ساز، سليمان زنبیل‌باف، موسی کارگر، عيسى سیاح و محمد ﷺ دلاوری بود که روزیش در زیر نیزه‌اش قرار داشت.

الإمام علي عليه السلام: أَقْرَبُ النَّاسِ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ أَعْمَلُهُمْ بِمَا أُمُّرُوا بِهِ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۱۲۰/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۹۶)

امام علی علیه السلام: نزدیک‌ترین مردم به پیامبران، کسی است که به آنچه آنان فرمان داده‌اند بیشتر عمل کند.

۳۵. رسول الله ﷺ: ليس ينبغي لحامل القرآن أن يسفه فيمن يسفه أو يعصب فيمن يعصب، أو يحتد فيمن يحتد ولكن يعفو و يصفح لفضل القرآن. (حكم النبي الأعظم، ج ۲، ص ۳۹۳/ كنز العمال، ج ۱، ص ۵۲۵)

رسول خدا ﷺ: برای قرآن‌دان، شایسته نیست که در مقابل رفتار سفاقت‌آمیز دیگران با خود، سقیه‌انه رفتار کند، یا بر کسی که بر او خشم می‌گیرد، خشم گیرد، یا بر کسی که به او پرخاش می‌کند، پرخاش نماید. بلکه از برکت (وجود) قرآن (در خود) گذشت می‌کند و می‌بخشد.

۳۶. رسول الله ﷺ: إِنَّ الْأَحْبَارَ مِنَ الْيَهُودِ وَالرُّهْبَانَ مِنَ النَّصَارَى لَمَّا تَرَكُوا الْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيَ عَنِ الْمُنْكَرِ لَعَنَهُمُ اللَّهُ عَلَى لِسَانِ أَنْبِيَائِهِمْ، ثُمَّ عَمُوا بِالْبَلَاءِ. (مجموعه‌وارام، ج ۲، ص ۲۳۹)

نمی‌گرداند. از نکوهش هیچ‌کس نیز دلگیر مشو زیرا که آن از (قدر) تو ذره‌ای نمی‌کاهد.

۴۰. الإمام الصادق (ع): صَعِدَ عِيسَى (ع) عَلَى جَبَلٍ بِالشَّامِ يُقَالُ لَهُ: أَرِيحَا، فَأَتَاهُ إِبْلِيسُ فِي صُورَةِ مَلِكٍ فِلَسْطِينِ فَقَالَ لَهُ: يَا رُوحَ اللَّهِ، أَحْيَيْتَ الْمَوْتَى وَأَبْرَأْتَ الْأَكْمَةَ وَالْأَبْرَصَ، فَاطْرَحْ نَفْسَكَ عَنِ الْجَبَلِ، فَقَالَ عِيسَى (ع): إِنَّ ذَلِكَ أُذِنَ لِي فِيهِ وَهَذَا لَمْ يُؤْذَنْ لِي فِيهِ. (قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۲۶۹/ بحار الأنوار، ج ۱۴، ص ۲۷۱)

امام صادق (ع): عِيسَى (ع) بر فراز کوهی در شام به نام اریحا رفت. ابلیس در چهره پادشاه فلسطین نزد آن حضرت آمد و گفت: ای روح‌الله! تو مردگان را زنده کردی و کور مادرزاد و پیس را شفا دادی؛ پس (اگر راست می‌گویی) خودت را از کوه پرت کن. عِيسَى (ع) فرمود: من در آن کارها اذن داشتم ولی در این کار اذن ندارم.

پیامبر خدا (ص): چون مَلَّایان یهود و دیرنشینان نصارا کار امر به معروف و نهی از منکر را رها کردند، خداوند به زبان پیامبرانشان آنها را لعنت کرد و پس آنگاه بلا همگان را فرا گرفت.

۳۷. رسول‌الله (ص): لَا يُحَقِّرَنَّ أَحَدُكُمْ نَفْسَهُ أَنْ يَرَى أَمْرًا لِلَّهِ تَعَالَى فِيهِ مَقَالٌ، فَلَا يَقُولَ: يَا رَبِّ، خَشِيَّةُ النَّاسِ! فَيَقُولَ: فَإَيَّاهُ كُنْتُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَى. (عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۱۵۵/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۲، ص ۱۸۵/ میزان الحکمة، ج ۷، ص ۳۵۲/ کنز العمال، ج ۳، ص ۷۰)

پیامبر خدا (ص): مبادا کسی از شما در جایی که پای امری از خدا در میان است و باید سخن بگوید، با سکوت کردن خود را کوچک کند؛ زیرا (فردای قیامت) نمی‌تواند بگوید: خدایا! از مردم ترسیدم. چون خداوند جواب می‌دهد: سزاوارتر آن بود که از من بترسی. رسول‌الله (ص): لَا أَعْرِفَنَّ رَجُلًا مِنْكُمْ عِلِمًا فَاكْتَمَهُ فَرَقًا مِّنَ النَّاسِ. (حکم النبی الأعظم، ج ۶، ص ۲۸۳/ تاریخ دمشق، ج ۲۰، ص ۳۷۷/ سنن ابن‌ماجه، ج ۲، ص ۱۳۲۸)

پیامبر خدا (ص): مبادا بفهمم که مردی از شما دانش (و اطلاعاتی) داشته باشد و از ترس مردم آن را کتمان کند.

۳۸. دَخَلْتُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) عَلَى بَعْضِ مَوَالِيهِ يَعُودُهُ فَرَأَيْتُ الرَّجُلَ يَكْثُرُ مِنْ قَوْلِهِ أَهْ فَقُلْتُ لَهُ يَا أَخِي أَذْكَرَ رَبَّكَ وَاسْتَعِثَّ بِهِ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (ع): إِنَّ أَهْ اسْمٌ مِنْ أَسْمَاءِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَمَنْ قَالَ أَهْ فَقَدْ اسْتَعَاثَ بِاللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى. (التوحيد للصدوق، ص ۲۱۹/ معاني الأخبار، ص ۳۵۴/ الصراط المستقیم إلى مستحقّی التقديم، ج ۲، ص ۲۰۹)

با امام صادق (ع) به عیادت کسی از شیعیان رفتیم. آن مرد بسیار آه می‌گفت. گفتم ای مرد خدا را یاد و به او استغاثه کن! امام (ع) فرمود: آه خودش اسمی از اسماء خداست کسی که آه می‌گوید به خداوند استغاثه می‌کند.

۳۹. مصباح الشریعة: قَالَ الصَّادِقُ (ع): لَا يَصِيرُ الْعَبْدُ عَبْدًا خَالِصًا لِلَّهِ تَعَالَى حَتَّى يَصِيرَ الْمَدْحُ وَالذَّمُّ عِنْدَهُ سَوَاءً؛ لِأَنَّ الْمَمْدُوحَ عِنْدَ اللَّهِ لَا يَصِيرُ مَذْمُومًا بِذَمِّهِمْ، وَكَذَلِكَ الْمَذْمُومُ. (مصباح الشریعة ترجمه مصطفوی، ص ۱۹۵/ بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۲۹۴)

امام صادق (ع): بنده برای خدا متعال بنده‌ای خالص نشود، مگر آن‌گاه که ستایش و نکوهش (مردم) برایش یکسان باشد؛ زیرا کسی که نزد خداوند ممدوح باشد، با نکوهش مردم نکوهیده نمی‌شود و همچنین است کسی که نزد خدا نکوهیده باشد. و از مدح و ستایش احدی نیز شادمان مشو؛ زیرا که ستایش آنان بر منزلت تو نزد خدا نمی‌افزاید و از آنچه برای تو حکم و مقدر شده بی‌نیازت

چهل حدیث ۶۰

۱. جبرئیل علیه السلام لما سأله النبي ﷺ عن تفسير الإخلاص: المخلص الذي لا يسأل الناس شيئاً حتى يجد، وإذا وجد رضي، فإن من لم يسأل المخلوق أقر لله عز وجل بالعبودية. (معاني الأخبار، ص ۲۶۱ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۴۲ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۹۵) جبرئیل علیه السلام در پاسخ به سؤال پیامبر از اخلاص: مخلص کسی است که از مردم هیچ نخواهد تا خود بدان دست یابد و هرگاه بدان دست یافت خشنود شود (و هرگاه چیزی از آن نزدش باقی ماند به دیگران بخشد؛) زیرا کسی که از مخلوق چیزی نخواهد به عبودیت برای خدا اقرار کرده است (و چون به نیاز خود رسید و خشنود گشت از خدا خشنود شده است و خدا تبارک و تعالی از او خشنود است و هرگاه آنچه برایش باقی مانده برای خدا ببخشد به مرتبه اعتماد به پروردگارش رسیده است.)

۲. الإمام علي عليه السلام لِمُنَجِّمٍ أشارَ عَلَيْهِ بِعَدَمِ السَّيْرِ فِي سَاعَةِ عَزْمِهِ الْخُرُوجَ مِنَ الْكُوفَةِ إِلَى الْحَرُورِيَّةِ، فَسَارَ وَ ظَفَرَ بِهِمْ فَقَالَ: أَمَا إِنَّهُ مَا كَانَ لِمُحَمَّدٍ ﷺ مُنَجِّمٌ، وَ لَا لَنَا مِنْ بَعْدِهِ، حَتَّى فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْنَا بِلَادَ كِسْرَى وَ قَيْصَرَ. أَتَيْهَا النَّاسُ، تَوَكَّلُوا عَلَى اللَّهِ وَ ثَقُوا بِهِ فَإِنَّهُ يَكْفِي مِمَّنْ سِوَاهُ. (شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲، ص ۲۷۰ / بحار الأنوار، ج ۳۳، ص ۳۴۷)

زمانی که امیرالمؤمنین علیه السلام تصمیم گرفت از کوفه به قصد (جنگ) حروریه (خوارج) بیرون رود، منجمی به آن حضرت توصیه کرد که در این ساعت حرکت نکند. اما امام رفت و بر خوارج پیروز گشت و سپس فرمود: بدانید، که محمد ﷺ منجمی نداشت و بعد از او ما نیز نخواهیم داشت، اما خداوند سرزمین کسرا و قیصر را به روی ما گشود. ای مردم، بر خدا توکل کنید و به او اعتماد نمایید؛ زیرا او از همه چیز بی نیاز می سازد.

۳. إسماعيلُ بنُ عَياشٍ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَصْبَرَ النَّاسِ عَلَى أَوْزَارِ النَّاسِ. (حكم النبي الأعظم، ج ۴، ص ۵۴ / الطبقات الكبرى، ج ۱، ص ۳۷۸) اسماعیل بن عیاش: رسول خدا ﷺ در برابر گناهان (و خطاهای) مردم از همه شکیباتر بود.

۴. الإمام علي عليه السلام: قَلِيلُ الْأَمَالِ تَخْلُصُ لِكَ الْأَعْمَالِ. (غرر الحكم و درر الکلم، ص ۸۲۰) امام علی علیه السلام: آرزوهای را کم کن، اعمال خالص می شود.

۵. الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ خَافَ النَّاسَ لِسَانَهُ فَهُوَ فِي النَّارِ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۲۷ / من لايحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۵۳ / جامع الأخبار للشعيري، ص ۹۳ / مكارم الأخلاق، ص ۴۳۳ / السرائر الحاوي لتحرير الفتاوي و المستطرفات، ج ۳، ص ۶۱۵ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۵۴ / إرشاد القلوب إلى الصواب للدللمي، ج ۱، ص ۱۴۳) امام صادق علیه السلام: هرکس که مردم از زبانش بترسند، او در آتش است.

۶. الإمام علي عليه السلام: أَشَعَدُّ النَّاسِ بِالذُّنْيَا التَّارِكُ لَهَا وَ أَشَعَدُّهُمْ بِالْآخِرَةِ الْعَاوِلُ لَهَا. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۱۲۴ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۲۱۳)

امام علی علیه السلام: خوشبختترین مردم در دنیا، کسی است که دنیا را وانهد و خوشبختترین آنان در آخرت کسی است که برای آخرت کار کند.

۷. الإمام الكاظم عليه السلام: عَلَيْكُمْ بِالْدُّعَاءِ، فَإِنَّ الدُّعَاءَ لِلَّهِ، وَالطَّلَبَ إِلَى اللَّهِ يَرُدُّ الْبَلَاءَ وَ قَدْ قَدَّرَ وَ قُضِيَ وَلَمْ يَبْقَ إِلَّا إِمضَاؤُهُ، فَإِذَا دُعِيَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَ سُئِلَ صَرَفَ الْبَلَاءَ صَرَفَهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۷۰ / وسائل الشيعة، ج ۷، ص ۳۶)

امام کاظم علیه السلام: بر شما باد به دعا کردن؛ زیرا دعا به درگاه خدا و مسألت کردن از او بلایی را که قضا و قدر الهی به آن تعلق گرفته و فقط مانده که به اجرا درآید، دفع می کند. پس، چون خدا خوانده شود و از او مسألت گردد بلا را کاملاً برگرداند.

۸. الإمام علي عليه السلام: أَبْهَمُوا مَا أَبْهَمَهُ اللَّهُ. (عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۲، ص ۱۲۹ / بحار الأنوار، ج ۲، ص ۲۷۲) امام علی علیه السلام: آنچه را خداوند مبهم گذاشته است، شما نیز مبهم گذارید.

عَلَقَمَةُ بْنُ قَيْسٍ: رَأَيْتُ عَلِيًّا مَنَبَرَ الْكُوفَةِ وَ هُوَ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: لَا يَزِنِي الرَّانِي حِينَ يَزِنِي وَ هُوَ مُؤْمِنٌ... فَقَالَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، مَنْ زَنَى فَقَدْ كَفَرَ؟ فَقَالَ عَلِيٌّ ﷺ: إِنْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَأْمُرُنَا أَنْ نُبْهِمَ أَحَادِيثَ الرَّحْصِ، لَا يَزِنِي الرَّانِي وَ هُوَ مُؤْمِنٌ أَنْ ذَلِكَ الرَّانِي لَهُ حَلَالٌ، فَإِنْ آمَنَ بِأَنَّهُ لَهُ حَلَالٌ فَقَدْ كَفَرَ. (ميزان الحکمة، ج ۴، ص ۴۱۴ / کنز العمال، ج ۱، ص ۴۰۶)

علقمة بن قیس: علی را بر فراز منبر کوفه دیدم که می فرمود شنیدم پیامبر خدا ﷺ می فرماید: زناکار زنا نمی کند مگر اینکه ایمان را وانهاده باشد. علقمه پرسید: یا امیرالمؤمنین! پس کسی که زنا کند کافر است؟ علی علیه السلام فرمود: رسول خدا ﷺ به ما می فرمود که احادیث ناظر به رخصت را در ابهام گذاریم: زناکار با ایمان و اعتقاد به حلال بودن زنا، زنا نمی کند. اگر به حلال بودن زنا ایمان داشته باشد کافر است.

ج ۲، ص ۳۳۴ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۷۴ / اعلام الدین فی صفات المؤمنین، ص ۴۰۹)

امام صادق (ع) : هر که برای ستم ستمکاری عذر بتراشد (و ستمگری های او را توجیه کند) خداوند کسی را بر او مسلط گرداند که به وی ستم کند (و در این صورت چنانچه برای رفع ستم او از خود دعا کند دعایش مستجاب نشود و خداوند در برابر ستمدگی اش به او اجر و پاداش ندهد.)

۱۴. رسول الله (ص) لِرَجُلٍ جَاءَ إِلَيْهِ يُخَاصِمُهُ : أَنْتَ وَمَالُكَ لِأَيِّكَ. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۳۴ / من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۱۷۷ / عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۹۶ / معاني الأخبار، ص ۱۵۵ / علل الشرائع، ج ۲، ص ۳۰۲ / تهذيب الأحكام تحقيق خراسان، ج ۶، ص ۳۴۳ / الاستبصار فيما اختلف من الأخبار، ج ۳، ص ۴۸ / فقه القرآن، ج ۲، ص ۳۱)

پیامبر خدا (ص) به مردی که از پدر خود نزد آن حضرت به شکایت آمده بود، فرمود: خودت و دارایت از آن پدرت هستی.

الإمام الصادق (ع) لَمَّا سَئِلَ عَمَّا يَجُلُّ لِلرَّجُلِ مِنْ مَالٍ وَلَدِهِ : قُوَّتُهُ بِغَيْرِ سَرَفٍ إِذَا اضْطَرَّ إِلَيْهِ. قَالَ: فَقُلْتُ لَهُ: فَقَوْلُ رَسُولِ اللَّهِ (ص) لِرَجُلٍ الَّذِي أَتَاهُ فَقَدَّمَ أَبَاهُ فَقَالَ لَهُ: «أَنْتَ وَمَالُكَ لِأَيِّكَ»؟ فَقَالَ: إِنَّمَا جَاءَ بِأَبِيهِ إِلَى النَّبِيِّ (ص) فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَذَا أَبِي وَ قَدْ ظَلَمَنِي مِيرَاثِي مِنْ أُمِّي، فَأَخْبَرَهُ الْأَبُ أَنَّهُ قَدْ أَنْفَقَهُ عَلَيْهِ وَ عَلَى نَفْسِهِ، فَقَالَ: «أَنْتَ وَمَالُكَ لِأَيِّكَ» وَ لَمْ يَكُنْ عِنْدَ الرَّجُلِ شَيْءٌ، أَفَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) يَحْسِبُ الْأَبَ لِلابْنِ؟! (الكافي، ج ۵، ص ۱۳۶ / من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۱۷۷ / معاني الأخبار، ص ۱۵۵ / تهذيب الأحكام تحقيق خراسان، ج ۶، ص ۳۴۴ / الاستبصار فيما اختلف من الأخبار، ج ۳، ص ۴۹)

امام صادق (ع) در پاسخ به این سؤال که چه مقدار از مال فرزند برای پدر حلال است : هرگاه ناچار شود، می تواند به اندازه خوراک روزانه خود، به شرطی که در حد اسراف نباشد، بر دارد. راوی می گوید: عرض کردم: پس، فرموده رسول خدا چیست که وقتی شخصی پدر خود را پیش آن حضرت (به دادخواهی) آورد، پیامبر فرمود: «خودت و دارایت از آن پدرت هستی»؟ امام (ع) فرمود: او پدر خود را پیش پیامبر (ص) آورد و گفت: ای رسول خدا، این پدر من حق مرا از ارثیه مادرم نمی دهد و پدرش به رسول خدا عرض کرد که آن را خرج او و خود کرده است. در اینجا بود که رسول خدا (ص) فرمود: «تو و دارایت از آن پدرت هستی»، و آن مرد چیزی نداشت (که به پسرش بدهد چون همه را خرج او و خودش کرده بود). آیا رسول خدا (ص) پدر را به خاطر فرزند بازداشت می کرد!

۱۵. وَ قَالَ (ص) لَيُودَنَّ أَهْلُ الْعَافِيَةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَنَّ جُلُودَهُمْ قُرِصَتْ بِالْمَقَارِيضِ لِمَا يَسْرُونَ مِنْ ثَوَابِ أَهْلِ الْبَلَاءِ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى يَا دَاوُدُ قُلْ

۹. الإمام علي (ع) : مَا سَادَ مِنْ أَحْتَاَجٍ إِخْوَانُهُ إِلَى غَيْرِهِ. (عيون الحكم و المواعظ للبي، ص ۴۸۲ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۶۹۱)

امام علی (ع) : جوانمرد نیست، کسی که برادران خود را نیازمند دیگری کند.

۱۰. شَقِيقُ بَنِ سَلَمَةَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى عَلِيٍّ وَ كَلَّمَهُ فَقَالَ فِي عُرْضِ الْحَدِيثِ إِنِّي أُحِبُّكَ، فَقَالَ لَهُ عَلِيٌّ كَذَبْتَ. قَالَ: لَمْ يَأْمُرَ الْمُؤْمِنِينَ؟ قَالَ: لِأَنِّي لَا أَرَى قَلْبِي يُحِبُّكَ، قَالَ النَّبِيُّ (ص) : إِنَّ الْأَرْوَاحَ كَانَتْ تَلَاقِي فِي الْهَوَاءِ فَتَشَامُّ، مَا تَعَارَفَ مِنْهَا اثْتَلَفَ، وَ مَا تَنَافَرَ مِنْهَا اخْتَلَفَ. فَلَمَّا كَانَ مِنْ أَمْرِ عَلِيٍّ مَا كَانَ، كَانَ مِمَّنْ خَرَجَ عَلَيْهِ. (ميزان الحكمة، ج ۲، ص ۱۱۲ / كنز العمال، ج ۹، ص ۱۷۲)

شقیق بن سلمه: مردی خدمت علی (ع) آمد و با او سخن گفت و در ضمن صحبت گفت: من شما را دوست دارم. علی (ع) فرمود: دروغ می گویی. عرض کرد: چرا ای امیر مؤمنان؟ فرمود: چون در دل خود محبت تو را نمی یابم. پیامبر (ص) فرمود: ارواح در فضا با یکدیگر ملاقات می کردند و همدیگر را می بویدند و آن هایی که با یکدیگر آشنا در می آمدند با هم جمع می شدند و آن هایی که با هم آشنا در نمی آمدند از هم جدا می شدند. راوی گوید: زمانی که آن پیشامدها برای علی اتفاق افتاد آن مرد از جمله کسانی بود که بر آن حضرت شورید و از خوار گشت.

۱۱. فِيمَا أَوْحَى اللَّهُ إِلَى ابْنِ عِمْرَانَ: يَا مُوسَى، تَأَنَّ فِي مَكْتُكِ بَيْنَ يَدَيَّ فِي الصَّلَاةِ. (الكافي، ج ۸، ص ۴۶ / تحف العقول، ص ۴۹۳ / مجموعه ورام، ج ۲، ص ۴۴ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۵۵ / اعلام الدین فی صفات المؤمنین، ص ۲۲۰)

خداوند به موسی بن عمران وحی فرمود: ای موسی! هنگام ایستادن به نماز در برابر من، آرام و با تأنی باش.

۱۲. الْخَصَالُ، الْأَرْبَعُمِائَةِ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (ع) مَنْ كَانَتْ لَهُ إِلَى رَبِّهِ عَزَّ وَ جَلَّ حَاجَةٌ فَلْيَطْلُبْهَا فِي ثَلَاثِ سَاعَاتٍ سَاعَةٍ فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ وَ سَاعَةٍ تَرَوُلُ الشَّمْسُ وَ سَاعَةٍ فِي آخِرِ اللَّيْلِ عِنْدَ طُلُوعِ الْفَجْرِ. (الخصال، ج ۲، ص ۶۱۵ / بحار الأنوار، ج ۱۰، ص ۹۴)

امیر مؤمنان (ع) : کسی که از خداوند چیزی می خواهد در یکی از این اوقات بخواهد: ساعتی از روز جمعه و ساعت ظهر شرعی هر روز و ساعت آخر هر شب حین طلوع فجر.

۱۳. الإمام الصادق (ع) : مَنْ عَذَرَ ظَالِمًا بِظُلْمِهِ سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِ مَنْ يَظْلِمُهُ فَإِنْ دَعَا لَمْ يُسْتَجَبْ لَهُ، وَ لَمْ يَأْجُرْهُ اللَّهُ عَلَى ظُلَامَتِهِ. (الكافي،

لِعِبَادِي يَا عِبَادِي مَنْ لَمْ يَرْضَ بِقَضَائِي وَلَمْ يَشْكُرْ نِعْمَاتِي وَلَمْ يَصْبِرْ عَلَى بَلَائِي فَلْيُطْلَبْ رَبًّا سِوَانِي... (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۱۳/بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۲۳۶)

وَقَالَ الْبَاقِرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا بُنَيَّ مَنْ كَتَمَ بَلَاءً ابْتُلِيَ بِهِ مِنَ النَّاسِ وَشَكَا ذَلِكَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُعَافِيَهُ مِنْ ذَلِكَ الْبَلَاءِ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يُبْتَلَى الْمَرْءُ عَلَى قَدَرِ حُبِّهِ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۱۴/بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۲۳۶)

امام باقر علیه السلام: اهل عافیت وقتی در آن دنیا می بینند که خداوند به اهل بلا چه ها میدهد آرزو می کنند کاش در دنیا آنها را قیمة قیمة میکردند. خداوند به داوود علیه السلام گفت: ای داوود به بندگانم بگو هرکس به قضای من راضی نیست و نعمتم را شکر نمی گذارد و بر بلایم صبر نمی کند برود خدای جز من پیدا کند.

امام باقر علیه السلام: ای فرزندم هرکس بلایی را که بدو رسیده از مردم نهان دارد و به خدا شکایت برد بر خداست که او را از آن بلا عافیت دهد و فرمود: هرکس به اندازه محبتش به خدا مبتلا شود.

۱۶. الإمام الباقر عليه السلام: الْجَسَدُ إِذَا لَمْ يَمْرُضْ أَشْرٌ، وَلَا خَيْرٌ فِي جَسَدٍ يَأْشُرُ. (الكافي، ج ۳، ص ۱۱۴/دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۱۱۷/مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۸۰/كشف الغمة في معرفة الأئمة، ط القديمة، ج ۲، ص ۱۰۲)

امام باقر علیه السلام: جسم اگر بیمار نشود، سرمست می شود و در بدنی که به بیماری دچار نشود و سرمست شود، خیری نیست.

۱۷. الإمام علي عليه السلام: فَإِنَّهُمْ صِنْفَانِ: إِمَّا أَحْ لَكَ فِي الدِّينِ، أَوْ تَظْلِيْلٌ لَكَ فِي الْخَلْقِ، يَمْرُطُ مِنْهُمْ التَّرَلُّ، وَ تَعْرِضُ لَهُمُ الْعِلْلُ، وَ يُؤْتِي عَلَى أَيْدِيهِمْ فِي الْقَمَدِ وَالْخَطِيءِ، فَأَعْطَاهُمْ مِنْ عَفْوِكَ وَ صَفْحِكَ مِثْلَ الَّذِي تُحِبُّ وَ تَرْضَى أَنْ يُعْطِيَكَ اللَّهُ مِنْ عَفْوِهِ وَ صَفْحِهِ. (مكاتب الأئمة عليهم السلام، ج ۱، ص ۴۷۹/الحياة ترجمه احمد آرام، ج ۴، ص ۲۰۱)

امام علی علیه السلام: (در فرمان استانداری مصر به مالک اشتر : دل خود را آکنده از مهر و محبت و لطف نسبت به مردم گردان و مبادا برای آنان چون جانور درنده ای باشی که خوردنشان را غنیمت دانی؛) زیرا که مردم دو دسته اند: یا برادر دینی تو هستند و یا همنوع تو. در معرض لغزش و خطا قرار دارند و گاه از روی عمد یا خطا دست به گناه و تجاوز می آیند. پس همان گونه که خود دوست داری خداوند نسبت به تو بخشش و گذشت کند، تو نیز نسبت به آنان بخشش و گذشت داشته باش، زیرا تو بالادست آنها هستی و فرمانروای بر تو بالادست تو می باشد و خداوند بالادست کسی است که تو را به امارت گماشته است!

۱۸. الإمام علي عليه السلام: بَادِرُوا بِعَمَلِ الْخَيْرِ قَبْلَ أَنْ تُشْغَلُوا عَنْهُ بِغَيْرِهِ. (تحف العقول، ص ۱۱۰/الخصال، ج ۲، ص ۶۲۰/كنز الفوائد، ج ۱، ص ۳۵۲)

امام علی علیه السلام: در انجام کار خوب شتاب کنید، پیش از آنکه به سبب پرداختن به کاری دیگر از آن باز مانید.

رسول الله ﷺ: مَنْ فَتَحَ لَهُ بَابُ خَيْرٍ فَلْيَنْتَهِرْهُ، فَإِنَّهُ لَا يَذَرِي مَتَى يُغْلَقُ عَنْهُ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۱۷۶/نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۲۲/عوالي اللئالي العزیزة في الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۲۸۹)

پیامبر خدا ﷺ: هرکس در کار خیری به رویش گشوده شود، باید در استفاده از این فرصت بشتابد؛ زیرا او نمی داند که این در کی به رویش بسته می شود.

الإمام الباقر عليه السلام: مَنْ هَمَّ بِشَيْءٍ مِنَ الْخَيْرِ فَلْيُجْعَلْهُ، فَإِنَّ كُلَّ شَيْءٍ فِيهِ تَأْخِيرٌ فَإِنَّ لِلشَّيْطَانِ فِيهِ نَظْرَةً. (الكافي، ج ۲، ص ۱۴۳/الوافي، ج ۴، ص ۳۸۱)

امام باقر علیه السلام: هرکه آهنگ کار خوبی کند، در انجام آن شتاب ورزد؛ زیرا هر چیزی که در آن تأخیر شود شیطان فرصتی به دست می آورد.

۱۹. الإمام الباقر عليه السلام: فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: ﴿لَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ...﴾: إِنَّ مَا ظَهَرَ هُوَ الزُّنَا وَمَا بَطَّنَ هُوَ الْمُخَالَّةُ. (تفسير نور الثقلين، ج ۱، ص ۷۷۷)

امام باقر علیه السلام: درباره آیه «به کارهای زشت... نزدیک مشوید» : آشکارا زناست و پنهانش، داشتن رابطه دستانه (با نامحرم).

۲۰. قال رسول الله ﷺ: مَنْ أَكَلَ مِنْ كَدِّ يَدَيْهِ، نَظَرَ اللَّهُ إِلَيْهِ بِالرَّحْمَةِ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۳۹/بحار الأنوار، ج ۱۰، ص ۹)

رسول خدا ﷺ فرمودند: هرکه از دسترنج خود بخورد، خداوند با نظر رحمت به او بنگرد.

۲۱. الإمام الكاظم عليه السلام: تَعَاهَدُوا عِبَادَ اللَّهِ نِعْمَةً بِإِصْلَاحِكُمْ أَنْفُسَكُمْ. (هداية الأئمة إلى أحكام الأئمة عليهم السلام، ج ۵، ص ۵۴۱)

امام کاظم علیه السلام: ای بندگان خدا، با اصلاح خود، نعمت های خداوند را پاس دارید، تا بر یقین شما افزوده شود و سودی با ارزش و گرانبها به دست آورید.

۲۲. رسول الله ﷺ: مَنْ قَانَ: أَنَا عَالِمٌ فَهُوَ جَاهِلٌ. (منية المرید، ص ۱۳۷/بحار الأنوار، ج ۲، ص ۱۱۰)

پیامبر خدا ﷺ: هر که بگوید: من دانا هستم، او شخص نادانی است.

۲۳. رسول الله ﷺ: لَا يَرَالُ قَلْبُ الْعَبْدِ يَقْبَلُ الرَّغْبَةَ وَ الرَّهْبَةَ حَتَّى يَسْفِكَ الدَّمَ الْحَرَامَ، فَإِذَا سَفَكَهُ نَكَسَ قَلْبُهُ، صَارَ كَأَنَّهُ كَيْسٌ مُخِمٌّ أَسْوَدُ مِنَ الذَّنْبِ، لَا يَعْرِفُ مَعْرُوفًا وَلَا يُنْكِرُ مُنْكَرًا. (ميزان الحکمة، ج ۹، ص ۲۸۹/کنز العمال، ج ۱۵، ص ۳۳)

رسول خدا ﷺ: دل بنده همیشه پذیرای بیم و امید است، تا آن گاه که خونی را بنا حق بریزد. پس چون خون ریخت دلش واژگون شود و بر اثر گناه، مانند کوره آهنگری تفتیده و سیاه شود و دیگر نه کار خوب را، خوب داند و نه کار بد را، زشت شمارد.

۲۴. الإمام علی علیه السلام: الْحَقُّ الْأَمُّ الْغُيُوبِ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۱)

امام علی علیه السلام: کینه توزی پست ترین عیب هاست.

الإمام الهادی علیه السلام: الْعِتَابُ خَيْرٌ مِنَ الْحَقْدِ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۳۹/ اعلام الدین فی صفات المؤمنین، ص ۱۱۳)

امام هادی علیه السلام: سرزنش و گله گذاری بهتر است از کینه به دل گرفتن. الإمام الصادق علیه السلام: حَقْدُ الْمُؤْمِنِ مَقَامُهُ، ثُمَّ يُفَارِقُ أَخَاهُ فَلَا يَجِدُ عَلَيْهِ شَيْئًا، وَ حَقْدُ الْكَافِرِ دَهْرُهُ. (السرار الحاوی لتحریر الفتاوی و المستطرفات، ج ۳، ص ۶۳۴/ بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۲۱۱)

امام صادق علیه السلام: کینه مؤمن لحظه ای است و زمانی که از برادر خود جدا شد در دل خود کینه ای نسبت به او نگه نمی دارد؛ اما کینه کافر مادام العمر است.

الإمام الصادق علیه السلام: الْمُؤْمِنُ يَحْقِدُ مَا دَامَ فِي مَجْلِسِهِ، فَإِذَا قَامَ ذَهَبَ عَنْهُ الْحَقْدُ. (تحف العقول، ص ۳۱۰/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۸۹)

امام صادق علیه السلام: کینه مؤمن تا زمانی است که نشسته است، همین که برخاست کینه نیز از دل او می رود.

۲۵. رسول الله ﷺ: لَمَّا نَزَلَتْ: ﴿لَيْسَ بِأَمَانَتِكُمْ... مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ﴾ فقال رجلٌ له ﷺ: جاءت قاصِمة الظَّهْرِ، فقال: كَلَّا، أَمَا تَحْزَنُ؟ أَمَا تَحْزَنُ؟ أَمَا يُصِيبُكَ اللَّوْءُ وَالْهُمُومُ؟ قال: بلى، قال: فَذَلِكَ مِمَّا يُجْزَى بِهِ. (بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۱۹۲/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۲، ص ۶۰)

پیامبر خدا ﷺ چون آیه «آنطور که خیال میکنید نیست... هرکس که مرتکب بدی شود جزایش را ببیند» نازل شد، مردی به رسول خدا ﷺ عرض کرد: آیه کمرشکن آمد. رسول خدا ﷺ فرمود: چنین نیست، آیا تو غمگین نمی شوی؟ آیا بیمار نمی شوی؟ آیا محنت و اندوه به تو نمی رسد؟ عرض کرد: چرا؟ فرمود: همین ها از جمله کیفرهاست که مؤمنین را پاک میکند.

۲۶. الإمام الصادق علیه السلام: لِإِسْمَاعِيلَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ: يَا إِسْمَاعِيلُ، ضَعْ لِي فِي الْمُتَوَضُّأِ مَاءً قَالَ: فَقُمْتُ فَوَضَعْتُ لَهُ، قَالَ: فَدَخَلَ، قَالَ: فَقُلْتُ فِي نَفْسِي: أَنَا أَقُولُ فِيهِ كَذَا وَ كَذَا وَ يَدْخُلُ الْمُتَوَضُّأُ يَتَوَضُّأُ؟! قَالَ: فَلَمْ يَلْبَثْ أَنْ حَرَجَ فَقَالَ: يَا إِسْمَاعِيلُ، لَا تَرْفَعْ الْبِنَاءَ فَوْقَ طَاقَتِهِ

فَيَنْهَدِمَ، اجْعَلُونَا مَخْلُوقِينَ، وَ قُولُوا فِينَا مَا شِئْتُمْ. (بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم، ج ۱، ص ۲۳۶/ بحار الأنوار، ج ۲۵، ص ۲۷۹)

امام صادق علیه السلام: به اسماعیل بن عبدالعزیز فرمود: ای اسماعیل! در وضوخانه برایم مقداری آب بگذار؛ اسماعیل می گوید: من برخاستم و مقداری آب برای ایشان گذاشتم. حضرت داخل شد. با خودم گفتم: من درباره او چنین و چنان اعتقادی دارم و باین حال به وضوخانه می رود و وضو می گیرد؟ اسماعیل می گوید: طولی نکشید که حضرت بیرون آمد و فرمود: ای اسماعیل! ساختمان را بیش از قدرت تحملش بالا مبر که خراب می شود؛ ما را مخلوق بدانید. آنگاه هرچه خواستید درباره ما بگویید که کم گفته اید و حقیقت را نرسانده اید.

۲۷. رسول الله ﷺ: أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: خَلَقْتُكَ وَابْتَلَيْتُكَ بِنَارٍ نُشِرُوهُ، فَلَوْ ابْتَلَيْتُكَ بِالْفَقْرِ وَ رَفَعْتُ عَنْكَ الصَّبَرَ فَمَا تَصْنَعُ؟ قَالَ إِبْرَاهِيمُ: يَا رَبِّ، الْفَقْرُ إِلَيَّ أَشَدُّ مِنْ نَارِ نُشِرُوهُ، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: فَبِعِزَّتِي وَ جَلَالِي مَا خَلَقْتُ فِي السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ أَشَدَّ مِنْ الْفَقْرِ! (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۰۹/ بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۴۷)

پیامبر خدا ﷺ: خدا متعال به ابراهیم علیه السلام وحی فرمود: تو را آفریدم و به آتش نمودم مبتلایت کردم. اگر به فقر گرفتارت می کردم و شکیبایی را از تو می گرفتم چه می کردی؟ ابراهیم عرض کرد: بار پروردگارا، فقر برای من سخت تر از آتش نمودم است. خدا تعالی فرمود: به عزت و جلالم سوگند، که در آسمان و زمین چیزی سخت تر از فقر نیافریدم!

۲۸. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ تَمَتَّنُوا الْفِتْنَةَ فَيَهِيَ هَلَاكُ الْجَنَابَةِ وَ طَهَارَةُ الْأَرْضِ مِنَ الْقِسْقَةِ. (الأمالي للطوسي، ص ۷۰۰/ مجموعه و رام، ج ۲، ص ۸۷)

امام صادق علیه السلام: آرزوی آمدن فتنه کنید که در آن هلاک زورگویان است و پاک شدن زمین از لوث فاسقان.

۲۹. رسول الله ﷺ: وَضِعَ عَنْ أُمَّتِي تِسْعَ خَصَالٍ: الْخَطَأُ، وَ النَّسِيَانُ، وَ مَا لَا يَعْلَمُونَ، وَ مَا لَا يُطِيقُونَ، وَ مَا اضْطُرُّوا إِلَيْهِ، وَ مَا اسْتَكَرَ هُوَا عَلَيْهِ، وَ الظَّيْرَةُ، وَ الْوَسْوَسَةُ فِي التَّفَكُّرِ فِي الْخَلْقِ، وَ الْحَسَدُ مَا لَمْ يَظْهَرْ بِلِسَانٍ أَوْ يَدٍ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۶۳/ وسائل الشیعة، ج ۱۵، ص ۳۷۰)

پیامبر خدا ﷺ: (مستولیت) نه چیز از امت من برداشته شده است: خطا، فراموشی، آنچه ندانند، آنچه نتوانند، آنچه بدان مضطر شوند، آنچه به زور به آن واداشته شوند، فال بد زدن، وسوسه در تفکر در آفرینش و رشک بردن در صورتی که به زبان یا دست آشکار نشود.

۳۰. الإمام الصادق (ع): إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَمْ يَرَالُوا مُسْتَضْعِفِينَ قَلِيلِينَ مِنْذُ خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ (المحاسن، ج ۱، ص ۱۵۸/بحار الأنوار، ج ۶۵، ص ۱۵۴)
امام صادق (ع): دوستان خدا، از همان زمانی که خداوند آدم را آفرید، همواره در ضعف و اقلیت بوده‌اند.

۳۱. الإمام الصادق (ع): إِذَا جَاهَرَ الْفَاسِقُ بِفِسْقِهِ فَلَا حُرْمَةَ لَهُ وَلَا غَيْبَةَ. (الأمالی للصدوق، ص ۳۹/السرائر الحاوی لتحریر الفتاوی و المستطرفات، ج ۳، ص ۶۴۴)
امام صادق (ع): هرگاه شخص فاسق و گنهکار آشکارا گناه کند، نه حرمتی دارد و نه غیبتی.

۳۲. الإمام علی (ع): مَنْ صَنَعَ شَيْئاً لِمُفَاخَرَةٍ حَشَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَسْوَدَ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۵۵/إثبات الهداة بالنصوص و المعجزات، ج ۴، ص ۱۹۴)
امام علی (ع): هرکس برای فخرفروشی کاری کند، خداوند در روز قیامت او را سیاه محشور گرداند.
الإمام علی (ع): مَا لَابَنِ آدَمَ وَالْفَخْرِ؟! أَوَّلُهُ نُطْفَةٌ، وَ آخِرُهُ حَيْفَةٌ، وَلَا يَرْزُقُ نَفْسَهُ، وَلَا يَدْفَعُ حَتْفَهُ. (نهج البلاغة للصبي صالح، ص ۵۵۵/روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، ط القديمة، ج ۲، ص ۴۱۲/عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ج ۴۷۹/غرر الحكم و درر الکلم، ج ۶۹۶)
امام علی (ع): آدمیزاد را چه به فخرفروشی! (آدمیزادی که) آغازش نطفه‌ای است و فرجامش مرداری. نه می‌تواند خود را روزی دهد و نه می‌تواند جلو مرگ خویش را بگیرد.

۳۳. رسول الله (ص): إِنَّ اللَّهَ لَيَغْضَبُ إِذَا مَدَحَ الْفَاسِقُ. (جامع السعادات، ج ۲، ص ۳۲۷/الأربعین فی أصول الدین، ج ۱، ص ۷۳/المحجة البيضاء، ج ۵، ص ۲۸۳)
پیامبر خدا (ص): هرگاه بدکار ستایش شود، خداوند به خشم می‌آید.

۳۴. فَوَعَّظَ لُقْمَانَ لابنِهِ، وَخُذْ مِنَ الدُّنْيَا بَلَاغًا وَلَا تَرْفُضْهَا فَتَكُونَ عِيَالًا عَلَى النَّاسِ وَلَا تَشْتَغِلْ بِهَا فَتَضُرَّ بَأَخْرَتِكَ. (مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۳، ص ۱۶)

لقمان فرزند خود را به مطالبی پند و اندرز داد: از دنیا به قدر کفاف بگیر و به کلی آن را دور مینداز که در نتیجه سربار مردم باشی و آن چنان هم به دنیا مپرداز که به آخرت زیان رساند.

۳۵. رسول الله (ص): إِنَّ هَذِهِ الْقُلُوبَ تَصَدُّ كَمَا يَصْدَأُ الْحَدِيدُ. قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَمَا جَلَاؤُهَا؟ قَالَ: تَلَاوَةُ الْقُرْآنِ. (الدعوات للراوندي سلوة الحزین، ص ۲۳۷/إرشاد القلوب إلى الصواب لدیلمی، ج ۱، ص ۷۸/مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۲، ص ۱۰۴/النهاية في غريب الحديث و الأثر، ج ۳، ص ۱۵)

رسول خدا (ص): این دل‌ها نیز همانند آهن زنگار می‌بندد. عرض شد: ای رسول خدا، صیقل دهنده دل‌ها، چیست؟ فرمود: تلاوت قرآن.

۳۶. رسول الله (ص): إِذَا عُمِلَتِ الْخَطِيئَةُ فِي الْأَرْضِ، كَانَ مِنْ شَهِدِهَا فَأَنْكَرَهَا كَمَنْ غَابَ عَنْهَا، وَ مَنْ غَابَ عَنْهَا فَرَضِيهَا كَانَ كَمَنْ شَهِدَهَا. (مجموعه ورام، ج ۲، ص ۲۹۲/نهج الفصاحة، ص ۱۹۷)

پیامبر خدا (ص): هرگاه در روی زمین گناهی صورت گیرد، کسی که شاهد آن باشد و از آن کار خرده گیرد، مانند کسی است که شاهد آن نبوده است و کسی که شاهدش نباشد اما به آن کار راضی باشد، مانند کسی است که شاهد آن باشد.

۳۷. كَانَ لُقْمَانُ (ع) يُطِيلُ الْجُلُوسَ وَحْدَهُ، وَ كَانَ يَمُرُّ بِهِ مَوْلَاهُ فَيَقُولُ: يَا لُقْمَانُ، إِنَّكَ تُدِيمُ الْجُلُوسَ وَحْدَكَ، فَلَوْ جَلَسْتَ مَعَ النَّاسِ كَانَ أَنْتَ لَكَ! فَيَقُولُ لُقْمَانُ: إِنَّ طَوْلَ الْوَحْدَةِ أَفْهَمُ لِلْفِكْرَةِ، وَ طَوْلُ الْفِكْرَةِ دَلِيلٌ عَلَى طَرِيقِ الْجَنَّةِ. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۲۵۰/بحار الأنوار، ج ۱۳، ص ۴۲۲)

لقمان (ع) زیاد با خودش تنها می‌نشست و خواجه‌اش بر او می‌گذشت و می‌گفت: ای لقمان! تو زیاد تنها می‌نشینی، میان مردم برو و با آنها دمخور شو. لقمان می‌گفت: تنهایی زیاد اندیشه را فهم‌تر می‌کند و اندیشه طولانی راهنمای به سوی بهشت است.

۳۸. رسول الله (ص): وَ كُلُّ شَيْءٍ يَقْدَرُ حَتَّى الْعَجْرِ وَ الْكَيْسِ. (شرح فارسی شهاب‌الآخبار، ص ۶۸/نهج الفصاحة، ص ۶۰۹/النهاية في غريب الحديث و الأثر، ج ۳، ص ۱۶۸/لسان العرب، ج ۵، ص ۳۶۹)

پیامبر خدا (ص): همه چیز مقدر است، حتی ناتوانی و زیرکی.
الإمام علي (ع): الْمَقَادِيرُ لَا تُدْفَعُ بِالْقُوَّةِ وَ الْمُغَالَبَةِ. (غرر الحكم و درر الکلم، ص ۳۱۶/مختصر البصائر، ص ۳۶۲)

امام علی (ع): مقدرات، با زور و گردن کلفتی دفع نمی‌شود.
الإمام الهادي (ع): الْمَقَادِيرُ تُرِيكَ مَا لَمْ يَخْطُرْ بِإِلَاكِ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۳۸/أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۱۳)
امام هادی (ع): مقدرات چیزهایی را که به ذهنت خطور نمی‌کند، نشانت می‌دهد.

الإمام علي (ع): يَغْلِبُ الْمِقْدَارُ عَلَى التَّقْدِيرِ، حَتَّى تَكُونَ الْآفَةُ فِي التَّدْبِيرِ. (نهج البلاغة للصبي صالح، ص ۵۵۶/تصنيف غرر الحكم و درر الکلم، ص ۱۰۳)

امام علی (ع): تقدیر، بر حسابگری (ما) بدان گونه چیره است، که تدبیر مایه آفت و گزند می‌شود.

الإمام علي (ع): تَذَلُّ الْأُمُورُ لِلْمَقَادِيرِ حَتَّى يَكُونَ الْحَتْفُ فِي التَّدْبِيرِ. (تحف العقول، ص ۲۲۳/نهج البلاغة للصبي صالح، ص ۴۷۱/الإرشاد في معرفة حجج الله على العباد، ج ۱، ص ۳۰۲/عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۲۰۲)

غررالحکم و دررالکلم، ص ۳۱۹ / کشف الیقین فی فضائل أمير المؤمنين عليه السلام، ص ۱۸۳ / مختصر البصائر، ص ۳۶۴

امام علی (علیه السلام): کارها را مقدراتند، چندان که تدبیر به مرگ می انجامد.
 الإمام علي (عليه السلام): إذا نَزَلَ الْقَدَرُ بَطَلَ الْحَذَرُ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۱۳۴ / غرر الحکم و دررالکلم، ص ۲۸۳ / الدعوات للراوندي سلوة الحزین، ص ۲۱۰)
 امام علی (علیه السلام): هرگاه تقدیر فرود آید، حذر بی فایده است.
 رسول الله (ص): الدَّوَاءُ مِنَ الْقَدَرِ، وَ هُوَ يَنْفَعُ مَنْ يَشَاءُ بِمَا شَاءَ.
 (میزان الحکمة، ج ۹، ص ۳۰۸ / کنز العمال، ج ۱۰، ص ۵)
 پیامبر خدا (ص): دارو جزء تقدیر است و برای هرکس که بخواهد، به هر اندازه که بخواهد، سودمند می افتد.

۳۹. الإمام علي (عليه السلام): لَا تَتِمُّ مُرُوءَةُ الرَّجُلِ حَتَّى يَتَفَقَّهَ (في دينه)، وَ يَتَقَصَّدَ فِي مَعِيشَتِهِ، وَ يَصْبِرَ عَلَى النَّاتِبَةِ إِذَا نَزَلَتْ بِهِ، وَ يَسْتَعِذَّ بِمَرَاةٍ إِخْوَانِيَّةٍ. (تحف العقول، ص ۲۲۳ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۶۳)
 امام علی (علیه السلام): مردانگی مرد کامل نشود، مگر آن گاه که مرد در دینش فقیه و دانا شود، در زندگیش میانه روی کند، در برابر پیشامدهای سختی که به او می رسد شکیبیا باشد و تلخی برادران را شیرین یابد.

۴۰. الإمام الصادق (عليه السلام): جاء إبليس إلى عيسى (عليه السلام) فقال: أليس قرئمت أنك تحيي الموتى؟ قال عيسى (عليه السلام): بلى، قال إبليس: فاطر خ فسك من فوق الحائط، فقال عيسى (عليه السلام): ويلك! إن العبد لا يجرب ربّه، و قال إبليس: يا عيسى، هل تقدّر ربك على أن يدخل الأرض في بيضة و البيضة كهيتها؟ فقال: إن الله عز وجل لا يوصف بعجز، والذي قلت لا يكون. (قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۲۶۹ / بحار الأنوار، ج ۱۴، ص ۲۷۱)

امام صادق (علیه السلام): ابلیس نزد عیسی (علیه السلام) آمد و گفت: مگر تو نمی گویی که مردگان را زنده می کنی؟ عیسی (علیه السلام) فرمود: چرا. ابلیس گفت: پس (اگر راست می گویی) خودت را از روی دیوار به زیر انداز. عیسی (علیه السلام) فرمود: وای بر تو! بنده که خداوندگار خود را نمی آزماید. ابلیس گفت: ای عیسی! آیا پروردگار تو می تواند (کره) زمین را در تخم مرغی با همین اندازه ای که دارد جای دهد؟ عیسی (علیه السلام) فرمود: خدا عزوجل به هیچ ناتوانی وصف نمی شود اما آنچه تو می گویی ناشدنی است.

سپس از پشت سر ایشان آمد و پرسید: دین چیست؟ حضرت به طرف او برگشت و فرمود: مگر نمی فهمی؟ دین یعنی اینکه خشم نگیری.

چهل حدیث ۶۱

۵. الإمام زين العابدين عليه السلام: مَنْ رَمَى النَّاسَ بِمَا فِيهِمْ رَمَوْهُ بِمَا لَيْسَ فِيهِ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۹۱ / الدرّة الباهرة من الأوصاف الطاهرة، ص ۲۵ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۹۹)
امام سجاده عليه السلام: هرکه از عیب‌هایی که مردم دارند سخن بگوید، مردم عیب‌هایی را که ندارد به او نسبت دهند.

۶. الإمام علي عليه السلام: اسْتَعِذُوا بِاللَّهِ مِنْ سَكْرَةِ الْغِنَى فَإِنَّ لَهُ سَكْرَةَ بَعِيدَةِ الْإِفَاقَةِ. (عيون الحكم و المواعظ، ص ۸۸ / تصنيف غرر الحكم و درر الکلم، ص ۳۷۰)
امام علی عليه السلام: از مستی ثروت به خدا پناه ببرد، که مستی آن دیر از سر می‌برد.

۷. عمر بن يزيد: سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام يَقُولُ: إِنَّ الدُّعَاءَ يَرْدُّ مَا قَدْ قُدِّرَ وَمَا لَمْ يَقْدَرْ، قُلْتُ: وَمَا قَدْ قُدِّرَ عَرَفْتُهُ فَمَا لَمْ يَقْدَرْ؟ قَالَ: حَتَّى لَا يَكُونُ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۶۹ / ترجمه عدة الداعي، ص ۲۵)
عمر بن یزید: از حضرت ابوالحسن (کاظم) عليه السلام شنیدم که می‌فرمود: همانا دعا آنچه را که مقدر شده و آنچه را که مقدر نشده است بر می‌گرداند. عرض کردم: مقدر شده را دانستم اما آنچه را مقدر نشده چگونه دفع می‌کند؟ فرمود: دیگر مقدر نمی‌شود.

۸. الإمام الباقر عليه السلام: لَوْ أُتِيتُ بِشَابٍّ مِنْ شَبَابِ الشَّيْخَةِ لَا يَتَفَقَّهُ (في الدين) لَا دَيْنَهُ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۲۸ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۳۳)
امام باقر عليه السلام: اگر جوان شیعه‌ای را نزد من بیاورند که علم (دین) نمی‌آموزد، او را تنبیه می‌کنم.

۹. الإمام الصادق عليه السلام: الشُّعْ أَشَدُّ مِنَ الْبُخْلِ، إِنَّ الْبَخِيلَ يَبْخُلُ بِمَا فِي يَدِهِ، وَ الشَّحِيحُ يَشْعُ عَلَى مَا فِي أَيْدِي النَّاسِ. (الكافي، ج ۴، ص ۴۵ / تحف العقول، ص ۳۷۲ / من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۶۳)
امام صادق عليه السلام: تنگ‌چشمی، بالاتر و بدتر از بخل است؛ زیرا بخیل نسبت به آنچه خود دارد بخل می‌ورزد، اما تنگ‌چشم هم به مال مردم و هم به مال خودش بخل می‌ورزد، تا جایی که هرچه دست مردم می‌بیند آرزو می‌کند که، به حلال یا حرام، از آن او باشد؛ از آنچه خدا روزیش کرده نه سیر می‌شود و نه سودی برمی‌گیرد.

۱۰. رسول الله صلى الله عليه وآله: لَيْسَ عَلَيَّ وَلَدُ الرِّثَا مِنْ وَرَرِ أَبَوَيْهِ شَيْءٌ. (میزان الحکمة، ج ۲، ص ۱۱۶۳ / الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۳، ص ۴۱۰)
رسول الله صلى الله عليه وآله: نیست علی من وراثت از والدین من و وراری از والدین من چیزی.

۱. الإمام علي عليه السلام: ضَاعَ مَنْ كَانَ لَهُ مَقْصِدٌ غَيْرُ اللَّهِ. (غرر الحكم و درر الکلم، ص ۴۲۶ / عيون الحكم و المواعظ، ص ۳۲۹)
امام علی عليه السلام: هرکه مقصدی جز خدا داشته باشد گم و تلف شود.

۲. الإمام الصادق عليه السلام: فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «لَيَبْلُوَكُمْ أَنْتُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا»: لَيْسَ يَعْنِي أَكْثَرَكُمْ عَمَلًا، وَلَكِنْ أَصَوْبَكُمْ عَمَلًا، وَ إِنَّمَا الْإِصَابَةُ حَشِيَّةُ اللَّهِ تَعَالَى وَ النَّيَّةُ الصَّادِقَةُ الْحَسَنَةُ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۱۶ / بحار الأنوار، ج ۵۴، ص ۱۱)
امام صادق عليه السلام، درباره آیه «تا شما را بیازماید که کدامتان نیکوتر عمل می‌کنید»، فرمود: مقصود این نیست که کدام یک بیشتر عمل می‌کنید، بلکه مقصود این است که کدامتان درست‌تر عمل می‌کنید و درستی عمل همان ترس از خداست و داشتن نیت صادق و خوب.

۳. رسول الله صلى الله عليه وآله: وَ الشَّاةُ إِنْ رَحِمْتَهَا يَرْحَمَكَ اللَّهُ. (نهج الفصاحة، ص ۷۹۵ / تاریخ مدینه دمشق، ج ۱۹، ص ۲۱۵)
رسول خدا صلى الله عليه وآله: حتی به بز اگر رحم کنی خدا بتو رحم کند.

الإمام زين العابدين عليه السلام: لَيْسَ الْعَجَبُ مِمَّنْ نَجَا كَيْفَ نَجَا، وَ أَمَّا الْعَجَبُ مِمَّنْ هَلَكَ كَيْفَ هَلَكَ مَعَ سَعَةِ رَحْمَةِ اللَّهِ!! (أمالی المرتضی، ج ۱، ص ۱۶۲ / إعلام الوری بأعلام الهدی، ج ۱، ص ۴۸۹ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۵۳)
امام سجاده عليه السلام، (چون این سخن حسن بصری را شنید: اگر کسی هلاک شود جای تعجب ندارد که چرا هلاک شده است، بلکه اگر کسی نجات یابد تعجب دارد که چگونه نجات یافته است)، فرمود: اما من می‌گویم: اگر کسی نجات یابد جای تعجب ندارد که چگونه نجات یافته است، بلکه اگر کسی هلاک شود جای تعجب دارد که با وجود رحمت گسترده خداوند چگونه به هلاکت درافتاده است!

۴. جاء رجلٌ إلى رسول الله صلى الله عليه وآله من بين يديه فقال: يا رسول الله، ما الدين؟ فقال: حُسْنُ الْخُلُقِ، الَّذِي هُوَ أَنْ لَا تَغْضَبَ. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۸۹ / بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۳۹۳)
مردی از روبه‌روی پیامبر خدا صلى الله عليه وآله خدمت آن حضرت آمد و پرسید: ای رسول خدا! دین چیست؟ فرمود: خوش‌خویی. سپس از طرف راست آمد و پرسید: دین چیست؟ فرمود: خوش‌خویی. آنگاه از طرف چپ آن حضرت آمد و پرسید: دین چیست؟ فرمود: خوش‌خویی.

پیامبر خدا ﷺ: زنازاده هیچ مسئولیتی در قبال گناه پدر و مادر خود ندارد.

الإمام الصادق ﷺ: إِنْ لَوِلِدَ الرَّبَّاءُ عَلَامَاتٍ: أَحَدَهَا بَغْضُنَا أَهْلَ النَّبِيتِ، وَ ثَانِيهَا أَنَّهُ يَحِجُّ إِلَى الْحَرَامِ الَّذِي خُلِقَ مِنْهُ، وَ ثَالِثُهَا الْإِسْتِخْفَافُ بِالذِّينِ، وَ رَابِعُهَا سُوءُ الْمُحَضَّرِ لِلنَّاسِ، وَ لَا يُسِيءُ مُحَضَّرٌ إِخْوَانِهِ إِلَّا مَنْ وَلَدَ عَلَى غَيْرِ فِرَاشِ أَبِيهِ، أَوْ مَنْ حَمَلَتْ بِهِ أُمُّهُ فِي حَيْضِهَا. (الخصال، ج ۱، ص ۲۱۷/ وسائل الشیعه، ج ۱۵، ص ۳۴۴)

امام صادق ﷺ: زنازاده نشانه‌هایی دارد: اول آن که با ما خاندان دشمنی می‌ورزد، دوم آن که به همان کار حرامی که بر اثر آن آفریده شده است (یعنی زنا) علاقه دارد، سوم آن که به دین اهمیتی نمی‌دهد، چهارم آن که از مردم به بدی یاد می‌کند. از برادران خود به بدی یاد نکند مگر کسی که از نطفه حرام یا حیض به دنیا آمده باشد.

۱۱. الْحَبِيبُ سَأَلَهُ ﷺ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا...» قَالَ: ... يَعْنِي سُكْرَ التَّوَمِ، يَقُولُ: وَبِكُمْ نَعَاسٌ يَمْتَعِكُمْ أَنْ تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ فِي رُكُوعِكُمْ وَ سُجُودِكُمْ وَ تَكْبِيرِكُمْ، لَيْسَ كَمَا يَصِفُ كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ يَرْعَمُونَ أَنَّ الْمُؤْمِنِينَ يَسْكُرُونَ مِنَ الشَّرَابِ، وَالْمُؤْمِنُ لَا يَشْرَبُ مُسْكِرًا وَلَا يَسْكُرُ. (تفسير العياشي، ج ۱، ص ۲۴۲/ بحار الأنوار، ج ۸۱، ص ۲۳۱)

حلی: از حضرت ﷺ درباره آیه «ای کسانی که ایمان آورده‌اند در حال مستی به نماز نیاستید» پرسیدم، فرمود: مقصود مستی خواب است. می‌فرماید: شما را خواب‌آلودگی و چرتی است که نمی‌گذارد بدانید در رکوع و سجود و تکبیرتان چه می‌گویید. برخلاف تصور بسیاری از مردم، مقصود از مستی در این آیه مستی شراب نیست؛ مؤمن مسکر نمی‌نوشد و مست نمی‌کند.

الامام علی ﷺ: إِذَا غَلَبَتْكَ عَيْنُكَ وَ أَنْتَ فِي الصَّلَاةِ فَاقْطَعْ الصَّلَاةَ وَنَمْ، فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي تَدْعُو لَكَ أَوْ عَلَى نَفْسِكَ. (تحف العقول، ص ۱۱۸/ الخصال، ج ۲، ص ۶۲۹/ علل الشرائع، ج ۲، ص ۳۵۳)

امام علی ﷺ: هرگاه در حال نماز خواب بر تو غلبه کرد، نماز را قطع کن و بخواب؛ زیرا در چنان حالی نمی‌دانی که خودت را دعا می‌کنی یا نفرین.

۱۲. الْأَمَالِيُّ لِلشَّيْخِ الطُّوسِيِّ، قَالَ الصَّادِقُ ﷺ: إِنْ أَلَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الْجَمَالَ وَ التَّجَمُّلَ وَ يَكْرَهُ الْبُؤْسَ وَ التَّبَاؤُسَ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ إِذَا أَنْعَمَ عَلَى عَبْدٍ نِعْمَةً أَحَبَّ أَنْ يَرَى عَلَيْهِ أَثَرَهَا قَبِيلَ وَ كَيْفَ ذَلِكَ قَالَ يُنْظِفُ ثَوْبَهُ وَ يُطَيِّبُ رِيحَهُ وَ يُحَسِّنُ دَارَهُ وَ يَكْنُسُ أَفْنِيتَهُ حَتَّى إِنْ السَّرَاجَ قَبْلَ مَغِيبِ الشَّمْسِ يَنْفِي الْفَقْرَ وَ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ. (مكارم الأخلاق، ص ۴۱/ بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۱۷۶)

امام صادق ﷺ: خداوند زیبایی و تجمل را دوست دارد و فقر و آشکار ساختن آنرا دشمن دارد. پس هرگاه خداوند به بنده‌ای نعمتی داد دوست دارد که اثر آن نعمت را بر او ببیند. پرسیدند چگونه؟ فرمود: لباس نظیف بپوشد و عطر بزند و خانه‌اش را زیبا کند و آشغالها را دفن کند حتی کاری مثل روشن کردن چراغها پیش از رسیدن شب کاری است که فقر را از بین میبرد و بر روزی میافزاید.

۱۳. الإمام الباقر ﷺ: أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى شُعَيْبِ النَّبِيِّ إِتِي مُعَذِّبٌ مِنْ قَوْمِكَ مِائَةً أَلْفٍ: أَرْبَعِينَ أَلْفًا مِنْ شَرَارِهِمْ وَ سِتِينَ أَلْفًا مِنْ خِيَارِهِمْ، فَقَالَ: يَا رَبِّ، هَؤُلَاءِ الْأَشْرَارُ فَمَا بَالُ الْأَخْيَارِ؟! فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَيْهِ: دَاهِنُوا أَهْلَ الْمَعَاصِي فَلَمْ يَغْضَبُوا لِعُصْبِي. (مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۵۱/ الوافي، ج ۱۵، ص ۱۷۰)

امام باقر ﷺ: خدا تعالی به شعیب پیامبر وحی فرمود که: من صد هزار نفر از مردم تو را عذاب خواهم کرد: چهل هزار نفر بدکار را، شصت هزار نفر از نیکانشان را. شعیب عرض کرد: پروردگارا! بدکاران سزاوارند اما نیکان چرا؟ خدا به او وحی فرمود که: آنان با گنهکاران راه آمدند و به خاطر خشم من به خشم نیامدند.

۱۴. الإمام الصادق ﷺ: يَرَى الرَّجُلُ بَوَلَدَهُ، يَرُهُ بَوَالِدِيهِ. (من لايحضره الفقيه، ج ۳، ص ۴۸۳/ مكارم الأخلاق، ص ۲۲۰)

امام صادق ﷺ: نیکی مرد به فرزندش، نیکی اوست به پدر و مادرش. الإمام الصادق ﷺ: لِرَجُلٍ سَأَلَهُ: مَنْ أَرَبُّ؟ وَ الْوَلَدُ، قَالَ: قَدْ مَضَى، قَالَ: بَرٌّ وَلَدَكَ. (الكافي، ج ۶، ص ۴۹/ تهذيب الأحكام، ج ۸، ص ۱۱۳/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۸۸/ من لايحضره الفقيه، ج ۸، ص ۵۹۳)

امام صادق ﷺ: به مردی که عرض کرد: به که نیکی کنم؟ فرمود: به پدر و مادرت، عرض کرد: آن‌ها از دنیا رفته‌اند. فرمود: به فرزندت نیکی کن.

۱۵. عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ﷺ قَالَ خَرَجَ مُوسَى ﷺ فَمَرَّ بِرَجُلٍ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ فَذَهَبَ بِهِ حَتَّى خَرَجَ إِلَى الظُّلَمِ فَقَالَ لَهُ اجْلِسْ حَتَّى أَجِيبَكَ وَ خَطَّ عَلَيْهِ خَطَّةً ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ فَقَالَ إِنِّي اسْتَوْدَعْتُكَ صَاحِبِي وَ أَنْتَ خَيْرٌ مُسْتَوْدَعٍ ثُمَّ مَضَى فَتَجَاوَزَهُ اللَّهُ بِمَا أَحَبَّ أَنْ يُتَاجَعَ ثُمَّ انْصَرَفَ نَحْوَ صَاحِبِهِ فَإِذَا أَسَدٌ قَدْ وَثَبَ عَلَيْهِ فَشَقَّ بَطْنَهُ وَ فَرَّتْ لَحْمَهُ وَ شَرَبَ دَمَهُ قُلْتُ وَ مَا فَرْتُ اللَّحْمَ قَالَ قَطَعَ أَوْصَالِهِ فَ رَفَعَ مُوسَى رَأْسَهُ فَقَالَ يَا رَبِّ اسْتَوْدَعْتُكَ وَ أَنْتَ خَيْرٌ مُسْتَوْدَعٍ فَسَلَّطْتَ عَلَيْهِ شَرَّ كِلَابِكَ فَشَقَّ بَطْنَهُ وَ فَرَّتْ لَحْمَهُ وَ شَرَبَ دَمَهُ فَقِيلَ يَا مُوسَى إِنَّ صَاحِبَكَ كَانَتْ لَهُ مَنْرِلَةٌ فِي الْجَنَّةِ لَمْ يَكُنْ يَلْفُهَا إِلَّا بِمَا صَنَعْتَ بِهِ أَنْظُرْ وَ كَشَفَ لَهُ الْغِطَاءَ فَنَظَرَ مُوسَى فَإِذَا مَنْرِلٌ

شَرِيفُ فَقَالَ رَبِّ رَضِيْتُ ... (جامع الأخبار، ج ۱، ص ۳۱۲ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۹۴)

امام باقر علیه السلام: موسی علیه السلام با مردی میرفتند. به جایی رسیدند که موسی باید برای مناجات با خدا از او جدا میشد. پس به او گفت همین جا منتظر من بمان و دورش خطی کشید و سر بسوی آسمان بلند کرد و گفت خدایا من دوستم را به تو سپردم و تو بهترین کسی هستی که بدو میپسارند. سپس رفت و با خدا مناجات کرد و بازگشت. اما دید که شیری شکم دوستش را پاره کرده و او را کشته. موسی سر به آسمان برداشت که خدایا من او را به تو سپرده بودم چرا چنین شد؟ بدو وحی شد که دوستت منزلتی در بهشت داشت که جز با آنچه دیدی بدان نمیرسید....

وَعَنِ الْكَاطِمِ علیه السلام قَالَ لَنْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ حَتَّى تَعُدُّوا الْبَلَاءَ نِعْمَةً وَ الرِّخَاءَ مُصِيبَةً وَ ذَلِكَ أَنَّ الصَّبْرَ عِنْدَ الْبَلَاءِ أَكْبَرُ مِنَ الْغَفْلَةِ عِنْدَ الرِّخَاءِ ... (التحیص، ص ۳۴ / جامع الأخبار، ص ۱۱۵)

امام کاظم علیه السلام فرمود: واقعا مؤمن نمیشوید جز آنکه بلا را نعمت بدانید و آسایش را مصیبت و صبر در بلا از غفلت در آسایش بهتر است.

۱۶. رسول الله صلی الله علیه و آله: لَا تَشَبِعُوا قِطْطًا نَوْرَ الْمَعْرِفَةِ مِنْ قُلُوبِكُمْ. (جامع الأخبار، ص ۱۸۳ / مکارم الأخلاق، ص ۱۵۰)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: شکم‌هایتان را سیر نکنید، که نور شناخت در دل‌های شما می‌فسرد.

۱۷. رسول الله صلی الله علیه و آله: رَدُّ جَوَابِ الْكِتَابِ حَقٌّ كَرَرَهُ السَّلَامُ. (میزان الحکمة، ج ۱۰، ص ۴۶ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۱۴)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پاسخ‌دادن به نامه، همانند پاسخ‌دادن به سلام حق (و وظیفه) است.

۱۸. رسول الله صلی الله علیه و آله: لَمَّا قَالَ لَهُ رَجُلٌ: أَحِبُّ أَنْ أَكُونَ خَيْرَ النَّاسِ: خَيْرُ النَّاسِ مَنْ يَنْفَعُ النَّاسَ، فَكُنْ نَافِعًا لَهُمْ. (میزان الحکمة، ج ۱، ص ۸۴۵ / تفسیر ابن کثیر، ج ۱، ص ۸۹)

شخصی به پیامبر خدا صلی الله علیه و آله عرض کرد: دوست دارم که بهترین مردم باشم؛ حضرت فرمود: بهترین مردم کسی است که به حال مردم سودمند باشد؛ پس تو برای آنان سودمند باش.

۱۹. الإمام علی علیه السلام فِي الْمَرَضِ يُصِيبُ الصَّبِيَّ: كَفَّارَةُ لَوْلَاذِيهِ. (الکافی، ج ۶، ص ۵۲ / من لایحضره الفقیه، ج ۱۱، ص ۴۵۴ / التوحید للصدوق، ص ۳۹۵ / تهذیب الأحکام، ج ۸، ص ۱۱۵ / مکارم الأخلاق، ص ۳۶۱)

امام علی علیه السلام: درباره بیماری کودکان فرمود: کفاره گناهان پدر و مادر آن‌هاست.

۲۰. الإمام الباقر علیه السلام: كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام يَقُولُ: مَنْ وَجَدَ مَاءً وَ تَرَابًا ثُمَّ افْتَقَرَ فَأَبْعَدَهُ اللَّهُ. (قرب الإسناد، ص ۱۱۵ / وسائل الشیعه، ج ۱۷، ص ۴۱)

امام باقر علیه السلام: امیرالمؤمنین علیه السلام می‌فرمود: هرکه با وجود داشتن آب و خاک نیازمند باشد، خدا (از رحمت خود) دورش گرداند.

۲۱. الإمام علی علیه السلام: الْكَرِيمُ يَرَى مَكَارِمَ أَعْمَالِهِ دِينًا عَلَيْهِ يَقْضِيهِ، اللَّئِيمُ يَرَى سَوَالِفَ إِحْسَانِهِ دِينًا لَهُ يَقْتَضِيهِ. (غرر الحکم و درر الکلم، ص ۱۱۳ / عیون الحکم و المواعظ للیثی، ج ۱، ص ۲۰)

امام علی علیه السلام: بزرگوار، نیکوکاری‌های خود را دینی به گردن خود می‌داند که باید بپردازد و فرومایه احسان‌های گذشته خود را دینی به گردن دیگران می‌داند که باید پس بگیرد.

۲۲. الإمام الصادق علیه السلام: أَوْحَى اللَّهُ إِلَى مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ علیه السلام: أَتَدْرِي يَا مُوسَى لِمَ انْتَجَبْتُكَ مِنْ خَلْقِي وَاصْطَفَيْتُكَ لِكَلَامِي؟ فَقَالَ: لَا يَا رَبِّ، فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ: إِنِّي أَطَّلَعْتُ إِلَى الْأَرْضِ فَلَمْ أَجِدْ عَلَيْهَا أَشَدَّ تَوَاضَعًا لِي مِنْكَ. (الأمالي للطوسي، ص ۱۶۵ / وسائل الشیعه، ج ۷، ص ۱۴)

امام صادق علیه السلام: خداوند به موسی بن عمران علیه السلام وحی فرمود: ای موسی، آیا می‌دانی چرا از میان آفریدگانم تو را برگزیدم و برای سخنم تو را انتخاب کردم؟ عرض کرد: نه، ای پروردگار. خداوند به او وحی فرمود: من به زمین نگریستم و در روی آن کسی را نیافتم که در برابر من متواضع‌تر از تو باشد.

۲۳. رسول الله صلی الله علیه و آله: إِذَا التَّقَى الْمُسْلِمَانِ بِسَيْفِهِمَا عَلَى غَيْرِ سُنَّةٍ فَالْقَاتِلُ وَ الْمَقْتُولُ فِي النَّارِ. قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَذَا الْقَاتِلُ فَمَا بِالْ مَقْتُولِ؟! قَالَ: لِأَنَّهُ أَرَادَ قِتْلًا. (الطرائف في معرفة مذاهب الطوائف، ج ۲، ص ۳۷۵ / الوافي، ج ۱۵، ص ۸۸)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هرگاه دو مسلمان، بدون دلیلی از سنت، به روی هم شمشیر بکشند، قاتل و مقتول هر دو در آتشند. عرض شد: ای رسول خدا، قاتل درست، اما مقتول چرا؟ فرمود: چون او هم قصد کشتن داشته است.

۲۴. رسول الله صلی الله علیه و آله: إِنَّاكُمْ وَ الْيَمِينَ الْفَاجِرَةَ؛ فَإِنَّهَا تَدْعُ الدَّيَارَ بِلَاغٍ مِنْ أَهْلِهَا. (الکافی، ج ۷، ص ۴۳۶ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۶۹۳ / من لایحضره الفقیه، ج ۸، ص ۴۳)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: از سوگند دروغ بپرهیزید که آن خانه‌ها را از ساکنانش خالی می‌کند.

الإمام الصادق عليه السلام: التَّيْمِينُ الصَّبْرُ الْكَادِبَةُ تُورِثُ الْعَقَبَ الْفَقْرَ. (الكافي، ج ۷، ص ۴۳۶/ من لايحضره الفقيه، ج ۸، ص ۴۳)

امام صادق عليه السلام: سوگند اجباری دروغ برای بازماندگان فقر به بار می آورد.

۲۵. الإمام الصادق عليه السلام: وَقَدْ قِيلَ لَهُ: قَدْ نَرَى الرَّجُلَ يُرِييَ وَمَالُهُ يَكْثُرُ! : يَمَحُوقُ اللَّهُ دِينَهُ وَإِنْ كَانَ مَالُهُ يَكْثُرُ. (تفسير القمي، ج ۱، ص ۹۳/ بحار الأنوار، ج ۱۰، ص ۱۱۷)

به امام صادق عليه السلام عرض شد: گاه می بینیم که مردی ربا می خورد و مال و ثروتش هم زیاد می شود، حضرت فرمود: خداوند دین او را می برد اگرچه مال و ثروتش زیاد شود.

۲۶. أبو بصير: فُلْتُ لأبي عبد الله عليه السلام: إِيَّاهُمْ يَقُولُونَ! قَالَ: وَمَا يَقُولُونَ؟ قُلْتُ: يَقُولُونَ: يَعْلَمُ قَطَرُ الْمَطَرِ، وَعَدَدَ النُّجُومِ وَوَرَقَ الشَّجَرِ، وَوزن ما في البحر، وعدد الثَّرابِ، فَرَفَعَ يَدَهُ إِلَى السَّمَاءِ وَقَالَ: سُبْحَانَ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ، لَا وَاللَّهِ مَا يَعْلَمُ هَذَا إِلَّا اللَّهُ. (إثبات- الهداة بالنصوص والمعجزات، ج ۵، ص ۴۰۱/ بحار الأنوار، ج ۲۵، ص ۲۹۴)

ابو بصیر: به امام صادق عليه السلام عرض کردم: آن ها حرف هایی می زنند: فرمود: چه می گویند؟ عرض کردم: می گویند: تعداد قطرات باران و شمار ستارگان و برگ های درختان و وزن آنچه در دریاهاست و اندازه خاک های زمین را می دانند. حضرت دستش را به آسمان برداشت و فرمود: سبحان الله، سبحان الله، نه به خدا قسم، این ها را کسی جز خدا نمی داند.

۲۷. لقمان عليه السلام لابنه: اعْلَمْ يَا بُنَيَّ أَنِّي ذُقْتُ الصَّبْرَ وَأَنْوَاعَ الْمُرِّ فَلَمْ أَرِ أَمْرًا مِنَ الْفَقْرِ، فَإِنْ افْتَقَرْتَ يَوْمًا فَاجْعَلْ فُفْرَكَ بَيْنَكَ وَبَيْنَ اللَّهِ، وَلَا تَحْدِثِ النَّاسَ بِفُفْرِكَ فَتَهْوَنَ عَلَيْهِمْ. (كنز الفوائد، ج ۲، ص ۶۶/ اعلام الدین فی صفات المومنین، ص ۳۲۷)

لقمان عليه السلام به فرزند خود فرمود: بدان ای فرزندم که من صبر را و نیز انواع تلخی ها را چشیدم، اما تلخ تر از فقر ندیدم. پس، اگر روزی فقیر شدی، فقرت را میان خود و پروردگارت نگه دار و از ناداریت با مردم سخن مگوی، که نزد آنان خوار و بی مقدار می شوی.

۲۸. عَنْ النَّبِيِّ ﷺ: اطْلُبُوا الدُّعَاءَ عِنْدَ الْتِقَاءِ الْحَيَوشِ وَإِقَامَةِ الصَّلَاةِ وَنَزُولِ الْغَيْثِ وَصِيَّاحِ الدِّيَكَةِ وَبَعْدَ الدُّعَاءِ لِأَرْبَعِينَ مُؤْمِنًا وَبَعْدَ الصَّدَقَةِ فَإِنَّهَا جَنَاحُ الْإِسْتِجَابَةِ. (بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۴۹/ مستدرک- الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۵، ص ۱۹۸)

رسول خدا ﷺ: دعا کنید وقتی خروس میخواند و بعد از دعا کردن برای چهل مؤمن و بعد از صدقه که موجب استجابت است.

۲۹. الإمام علي عليه السلام: أَفِيضُوا فِي ذِكْرِ اللَّهِ فَإِنَّهُ أَحْسَنُ الذِّكْرِ. (تحف- العقول، ص ۱۴۹/ نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۱۶۳/ عيون الحكم و المواعظ، ص ۸۹/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۵۳)

امام علی عليه السلام: در یاد خدا وارد شوید که آن بهترین یاد است.

۳۰. رسول الله ﷺ: لَمَّا سُئِلَ عَنْ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ: الَّذِينَ إِذَا رُؤُوا ذُكِرَ اللَّهُ. (ميزان الحكمة، ج ۱۳، ص ۵۴۶/ المفتوحات المكية، ج ۲، ص ۳۸۵)

پیامبر خدا ﷺ در پاسخ به سؤال از اولیاء خدا: کسانی که هرگاه آنان را ببینی به یاد خدا می آفتی.

۳۱. رسول الله ﷺ: يَوْمَ فَتَحَ مَكَّةَ: إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى قَدْ أَذْهَبَ عَنْكُمْ بِالْإِسْلَامِ نَخْوَةَ الْجَاهِلِيَّةِ، وَالتَّفَاخُرَ بِآبَائِهَا وَعَشَائِرِهَا. أَتَيْهَا النَّاسُ، إِنَّكُمْ مِنْ آدَمَ، وَآدَمُ مِنْ طِينٍ، أَلَا وَإِنْ خَيْرَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ وَ أَكْرَمَكُمْ عَلَيْهِ الْيَوْمَ أَتْقَاكُمْ. (الزهد، ص ۵۶/ تفسير القمي، ج ۲، ص ۳۲۲/ تحف العقول، ص ۳۴)

پیامبر خدا ﷺ: در روز فتح مکه، فرمود: خدا تبارک و تعالی به وسیله اسلام نخوت جاهلیت و نازش به پدران و خاندان های جاهلی را از شما زدود. ای مردم! شما از آدم هستید و آدم از گل آفریده شد. بدانید که امروز، بهترین شما نزد خدا و گرامی ترین شما در پیشگاه او پرهیزگارترین و فرمان بردارترین شما از اوست. بدانید که عربیت به پدری نیست که (شما را) به دنیا می آورد. بلکه عربیت تنها یک زبان است که با آن سخن گفته می شود. پس، هرکس در کار و عمل کوتاهی کند، شرافت خانوادگیش او را به خشنودی خدا نرساند.

رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ أَذْهَبَ عَنْكُمْ عُيْبَةَ الْجَاهِلِيَّةِ وَفَخَرَهَا بِالْآبَاءِ، إِنَّمَا هُوَ مُؤْمِنٌ تَقَى وَفَاجِرٌ شَقِيٌّ، النَّاسُ بَنُو آدَمَ، وَآدَمُ خُلِقَ مِنْ تُرَابٍ. (شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۹، ص ۳۵۲/ الفائق في غريب الحديث، ج ۲، ص ۳۲۴)

پیامبر خدا ﷺ: آنانی که به پدران مرده خود که درحقیقت زغال جهنم اند فخر می فروشند از این کار دست بردارند وگرنه در نزد خدا پست تر از سرگین غلتانکی هستند که با بینی خود سرگین را می غلتانند. خداوند نخوت ها و فخر فروشی های خاندانی جاهلیت را از شما برده است. (در اسلام) یا مؤمن پرهیزگار است و یا نابه کار بدبخت. مردم فرزندان آدم هستند و آدم از خاکی آفریده شده.

۳۲. رسول الله ﷺ: ثَلَاثَةٌ لَعَنَهُمُ اللَّهُ تَعَالَى: رَجُلٌ رَغِبَ عَنِ الْوَالِدِيَّةِ، وَ رَجُلٌ سَعَى بَيْنَ رَجُلٍ وَ امْرَأَةٍ يُفَرِّقُ بَيْنَهُمَا ثُمَّ يَخْلُفُ عَلَيْهَا مِنْ بَعْدِهِ، وَ رَجُلٌ سَعَى بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ بِالْأَحَادِيثِ لِيَتَّبِعَ غَضَاوًا وَيَتَحَاسَدُوا. (ميزان- الحكمة، ج ۱۰، ص ۲۷۵/ كنز العمال، ج ۱۶، ص ۵۸)

پیامبر خدا ﷺ: سه کس اند، که خدا آن‌ها را لعنت کرده است؛ کسی که به پدر و مادر خود بی‌اعتنایی کند. کسی که میان مرد و زنی سعایت کند، تا میان آن‌ها جدایی افکند و سپس خودش با زن او ازدواج کند و کسی که میان مؤمنان سخن‌چینی کند، تا آنان نسبت به یکدیگر دشمنی و حسادت ورزند.

۳۳. أَبُو بَكْرَةَ: عَصَمَنِي اللَّهُ بِشَيْءٍ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، لَمَّا هَلَكَ كِسْرَى قَالَ: مَنْ اسْتَخْلَفُوا؟ ابْنَتُهُ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: لَنْ يُفْلِحَ قَوْمٌ وَلَوْ أَمَرَهُمْ امْرَأَةٌ. قَالَ: فَلَمَّا قَدِمَتْ عَائِشَةُ تَغْنِي الْبَصْرَةَ ذَكَرْتُ قَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَعَصَمَنِي اللَّهُ بِهِ. (سند العروة الوثقى، ج ۲، ص ۱۱۰/میزان-الحکمة، ج ۴، ص ۲۸۷)

راوی گوید: خداوند مرا به واسطه سخنی که از رسول خدا ﷺ شنیدم حفظ کرد. زمانی که کسری مُرد، رسول خدا پرسید: چه کسی را جانشین او کرده‌اند؟ عرض کردند: دختر او را. پیامبر ﷺ فرمود: مردی که زنی را زمامدار خود کنند، هرگز رستگار نمی‌شوند. راوی می‌گوید: زمانی که عایشه به بصره رفت، من به یاد این سخن رسول خدا ﷺ افتادم و با این سخن خداوند مرا حفظ کرد.

۳۴. سَعِيدُ الْمُقْبَرِيِّ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا عَمِلَ عَمَلًا أَتْبَعَهُ وَ لَمْ يَكُونَهُ، يَعْمَلُ بِهِ مَرَّةً وَ يَدْعُهُ مَرَّةً. (نبي الرحمة من منظار القرآن و أهل البيت، ج ۱، ص ۱۲۲/تفسیر ابن کثیر، ج ۳، ص ۴۷۳)

سعید مقبری: رسول خدا ﷺ هرگاه کاری انجام می‌داد بر آن مداومت می‌ورزید و این‌طور نبود که آن را یک بار انجام دهد و یک بار انجام ندهد.

۳۵. الْإِمَامُ عَلِيُّ ﷺ: مَنْ أَنْسَ بِتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ لَمْ، تُوحِشْهُ مُفَارَقَةُ الْإِخْوَانِ. (عيون الحكم و المواعظ، ص ۴۳۷/غررالحکم و دررالکلم، ص ۶۳۸)

امام علی ﷺ: هرکه به تلاوت قرآن انس گیرد، جدایی برادران او را به وحشت تنهایی نیندازد.

۳۶. الْإِمَامُ عَلِيُّ ﷺ: الْهَجْرَانُ عُقُوبَةُ الْعَشْقِ. (بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۱/میزان الحکمة، ج ۷، ص ۴۱۴)

امام علی ﷺ: هجران، کیفر عشق است.

۳۷. الْإِمَامُ الْبَاقِرُ ﷺ: إِنَّمَا يُدْأَقُ اللَّهُ الْعِبَادَ فِي الْحِسَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى قَدْرِ مَا آتَاهُمْ مِنَ الْعُقُولِ فِي الدُّنْيَا. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۹۵/الكافي، ج ۱، ص ۱۱)

امام باقر ﷺ: در روز قیامت، خداوند به اندازه عقلی که در دنیا به بندگان داده است در رسیدگی به حساب آنها دقت به خرج می‌دهد.

رسول الله ﷺ: لِكُلِّ شَيْءٍ دِعَامَةٌ، وَ دِعَامَةُ الْمُؤْمِنِ عَقْلُهُ، فَيَقْدِرْ عَقْلُهُ تَكُونُ عِبَادَتُهُ لِرَبِّهِ. (كنز الفوائد، ج ۲، ص ۳۱/بحار الأنوار، ج ۱، ص ۹۶)

پیامبر خدا ﷺ: هر چیزی پشتوانه‌ای دارد و پشتوانه مؤمن خرد اوست و به اندازه خردش پروردگارش را بندگی می‌کند.

الْإِمَامُ الْكَاطِمُ ﷺ: إِنَّ لِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حُجَّتَيْنِ: حُجَّةً ظَاهِرَةً، وَ حُجَّةً بَاطِنَةً، فَأَمَّا الظَّاهِرَةُ فَالرُّسُلُ وَ الْأَنْبِيَاءُ وَ الْأَتْمَةُ (عَلَيْهِمُ السَّلَامُ)، وَ أَمَّا الْبَاطِنَةُ فَالْعُقُولُ. (الكافي، ج ۱، ص ۱۱۶/تحف العقول، ص ۳۸۶/مجموعه ورام، ج ۲، ص ۳۵)

امام کاظم ﷺ: خداوند را بر مردمان دو حجت است: حجتی بیرونی و حجتی درونی. حجت بیرونی همان فرستادگان و پیامبران و امامان (علیهم السلام) هستند و حجت درونی همان خردها.

۳۸. ابْنُ نُبَاتَةَ: إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ عَدَلَ مِنْ عِنْدِ حَائِطٍ مَائِلٍ إِلَى حَائِطٍ آخَرَ، فَقِيلَ لَهُ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، تَقَرَّرَ مِنْ قَضَاءِ اللَّهِ! قَالَ: أَفَرُّ مِنْ قَضَاءِ اللَّهِ إِلَى قَدْرِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ. (التوحيد للصدوق، ص ۳۶۹/اعتقادات الإمامية، ص ۳۵/مشابه القرآن و مختلفه، ج ۱، ص ۲۰۰/مختصر البصائر، ص ۳۵۷)

ابن نباته: امیرالمؤمنین ﷺ از کنار دیوار خمیده‌ای، به طرف دیوار دیگری رفت. به آن حضرت عرض شد: یا امیرالمؤمنین! از قضای خدا می‌گریزی؟ فرمود: از قضای خدا به‌سوی قدر خدا عزوجل می‌گریزم.

الْإِمَامُ الصَّادِقُ ﷺ: إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ جَلَسَ إِلَى حَائِطٍ مَائِلٍ يَقْضِي بَيْنَ النَّاسِ، فَقَالَ بَعْضُهُمْ: لَا تَقْعُدْ تَحْتَ هَذَا الْحَائِطِ فَإِنَّهُ مُعَوَّرٌ، فَقَالَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ: حَرَسَ امْرَأً أَجَلُهُ، فَلَمَّا قَامَ سَقَطَ الْحَائِطُ، قَالَ: وَ كَانَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ مِمَّا يَفْعَلُ هَذَا وَ أَشْبَاهَهُ، وَ هَذَا الْيَقِينُ. (التوحيد للصدوق، ج ۱، ص ۳۶۹/مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۷، ص ۳۶۱)

امام صادق ﷺ: امیرالمؤمنین صلوات الله علیه پای دیوار خمیده‌ای نشسته بود و میان مردم داوری می‌کرد. یکی از حضار گفت: یکی از حضار گفت: زیر این دیوار منشین که شکسته است. امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: اجل آدمی نگهبان اوست. چون حضرت از آنجا برخاست، دیوار فرو ریخت. امیرالمؤمنین علیه السلام از این گونه کارها می‌کرد و این است یقین.

۳۹. أَوْحَى اللَّهُ إِلَى غُرَيْرٍ ﷺ: إِذَا تَرَلْتَ إِلَيْكَ بَلِيَّةً فَلَا تَشْكُ إِلَى خَلْقِي، كَمَا لَا أَشْكُوكَ إِلَى مَلَائِكَتِي عِنْدَ صُعودِ مَسَاوِنِكَ وَ فَضَائِحِكَ. (بحار الأنوار، ج ۱۴، ص ۳۷۹/النور المبين في قصص الأنبياء و المرسلين، ص ۴۳۰)

خداوند به عَزَّوَجَلَّ وحی فرمود: هرگاه بلایی به تو رسید، پیش
آفریدگانم شکوه مکن، همان‌گونه که من وقتی بدی‌ها و
رسوایی‌ها را می‌آید از تو پیش فرشتگانم شکوه نمی‌کنم.

۴۰. الإمام الصادق عليه السلام: قَالَ إِبْلِيسُ: خَمْسَةُ (أَشْيَاءَ) لَيْسَ لِي فِيْهِنَّ حِيلَةٌ
و سَائِرُ النَّاسِ فِي قَبْضَتِي: مَنْ اعْتَصَمَ بِاللَّهِ عَنْ نِيَّةٍ صَادِقَةٍ وَاتَّكَلَّ
عَلَيْهِ فِي جَمِيعِ أُمُورِهِ، وَ مَنْ كَثُرَ تَسْبِيحُهُ فِي لَيْلِهِ وَ نَهَارِهِ، وَ مَنْ
رَضِيَ لِأَخِيهِ الْمُؤْمِنِ بِمَا يَرْضَاهُ لِنَفْسِهِ، وَ مَنْ لَمْ يَجْنَعْ عَلَى
الْمُصِيبَةِ حِينَ تُصِيبُهُ، وَ مَنْ رَضِيَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَهُ وَ لَمْ يَهْتَمْ لِرِزْقِهِ.
(الخصال، ج ۱، ص ۲۸۵ / سفينة البحار، ج ۱، ص ۳۷۳)

امام صادق عليه السلام: ابلیس گفت: پنج [چیز] است که هیچ چاره‌ای برای
آن‌ها ندارم اما دیگر مردمان در مشقت من هستند: هرکه با نیت
درست به خدا پناه برد و در همه کارهایش به او تکیه کند؛ کسی که
شب و روز بسیار تسبیح خدا گوید؛ کسی که برای برادر مؤمنش آن
بپسندد که برای خود می‌پسندد؛ کسی که هرگاه مصیبتی به او
می‌رسد، بیتابی نمی‌کند و هرکسی که به آنچه خداوند قسمتش کرده،
خرسند است و غم روزیش را نمی‌خورد.

پیامبر خدا ﷺ: بنده پیوسته از خداست و خدا از او تا زمانی که خدمت نشود. وقتی کسی به او خدمتی کرد باید حساب پس دهد.

چهل حدیث ۶۲

۱. الإمام علي عليه السلام: أَوَّلُ الْإِخْلَاصِ الْتَّائُسُ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ. (عيون- الحكم و المواعظ لليثي، ص ۱۲۴/ غررالحكم و دررالکلم، ص ۲۱۱)
امام علی علیه السلام: گام اول اخلاص چشم امید برکندن از دست مردمان است.

۲. رسول الله ﷺ: مَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِحَوْضِي فَلَا أَوْرَدَهُ اللَّهُ حَوْضِي. (الأمالي للصدوق، ص ۷/ عيون أخبار الرضا، ج ۱، ص ۱۳۶/ روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ج ۲، ص ۵۰۰/ كشف الغمة في معرفة الأئمة، ج ۲، ص ۲۸۶)
پیامبر خدا ﷺ: هرکس به حوض من ایمان نداشته باشد، خداوند او را بر حوضم وارد نکند.

۳. الإمام علي عليه السلام: لَقَدْ أَخَذَ بِجَوَامِعِ الْفَضْلِ مَنْ رَفَعَ نَفْسَهُ عَنْ سُوءِ الْمُجَازَاةِ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۲۴۹/ غررالحكم و دررالکلم، ص ۸۱۹)
امام علی علیه السلام: کسی که خود را برتر از آن داند که به بدی پاداش دهد، مجمع فضایل را فرا چنگ آورده است.
الإمام علي عليه السلام: مَنْ أَحْسَنَ إِلَى مَنْ أَسَاءَ إِلَيْهِ فَقَدْ أَخَذَ بِجَوَامِعِ الْفَضْلِ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۴۳۴/ غررالحكم و دررالکلم، ص ۶۴۶)
هرکس به کسی که به او بدی کرده است، خوبی کند، بی گمان مجمع فضایل را در اختیار گرفته است.

۴. رسول الله ﷺ: مَنْ حُرِمَ الرَّفْقُ فَقَدْ حُرِمَ الْخَيْرَ كُلَّهُ. (تحف العقول، ص ۴۹/ بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۱۵۲)
پیامبر خدا ﷺ: هرکه از نرم خویی و مدارا محروم باشد از همه خوبی ها محروم است.

۵. رسول الله ﷺ: إِذَا نَسَبَكَ رَجُلٌ بِمَا يَعْلَمُ مِنْكَ فَلَا تَنْسِبْهُ بِمَا تَعْلَمُ مِنْهُ، فَيَكُونَ أَجْرُ ذَلِكَ لَكَ وَوَبَالُهُ عَلَيْهِ. (ميران الحکمة، ج ۹، ص ۱۵۹/ كنز العمال، ج ۳، ص ۵۹۸)

پیامبر خدا ﷺ: هرگاه کسی از تو چیزی می داند و آن را به تو نسبت داد، تو آنچه از او می دانی به وی نسبت مده (و اظهار مکن) تا ثواب این کار از آن تو باشد و گناهش از آن او.

۶. رسول الله ﷺ: لَا يَتَرَأَى الْعَبْدُ مِنَ اللَّهِ وَهُوَ مِنْهُ مَا لَمْ يُخْدَمْ، فَإِذَا خُدِمَ وَجَبَ عَلَيْهِ الْحِسَابُ. (ميزان الحکمة، ج ۳، ص ۳۰۲/ كنز العمال، ج ۹، ص ۸۵)

۷. رسول الله ﷺ: لَا يَرُدُّ الْقَضَاءُ إِلَّا الدُّعَاءُ. (شرح فارسي شهاب الأخبار، ص ۳۳۹/ مکارم الأخلاق، ص ۲۶۸/ الدعوات للراوندي، ص ۲۱/ عدة الداعي و نجاح- الساعي، ص ۱۷)
پیامبر خدا ﷺ: قضا را چیزی جز دعا بر نمی گرداند.

۸. الإمام علي عليه السلام: مِنَ التَّوْفِيقِ الْوُقُوفُ عِنْدَ الْحَيْرَةِ. (تحف العقول، ص ۸۳/ بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۲۱۱)
امام علی علیه السلام: درنگ کردن در هنگام سرگردانی توفیق است.

۹. الإمام الصادق عليه السلام: إِنَّ صَاحِبَ الْكَثِيرِ يَهْوُنُ عَلَيْهِ ذَلِكَ، وَ قَدْ مَدَحَ اللَّهُ صَاحِبَ الْقَلِيلِ فَقَالَ: «وَيُؤْثِرُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ...». (الكافي، ج ۴، ص ۴۲/ من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۶۱/ الخصال، ج ۱، ص ۹۷/ الأمالي للمفيد، ص ۲۹۱/ الأمالي للطوسي، ص ۶۸/ روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ج ۲، ص ۳۸۴/ الدرالنظيم في مناقب الأئمة اللهمم، ص ۶۴۰/ أعلام الدين في صفات المومنين، ص ۱۳۴)
امام صادق علیه السلام: صدقه دادن برای توانگر آسان است، اما خداوند کسی را که اندک مالی دارد (و همان را ایثار می کند) ستوده و فرموده است: «و دیگران را بر خود برمی گزینند...».

۱۰. الإمام علي عليه السلام: إِذَا هَرَبَ الرَّاهِدُ مِنَ النَّاسِ فَاطْلُبْهُ، إِذَا طَلَبَ الرَّاهِدُ النَّاسَ فَاهْرَبْ مِنْهُ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۱۳۶/ غررالحكم و دررالکلم، ص ۲۸۶)
امام علی علیه السلام: هرگاه زاهد از مردم گریزان شد، در طلب او برآی و هرگاه زاهد در طلب مردم برآمد، از او گریزان شو.

۱۱. الإمام علي عليه السلام: لِكُلِّ قَادِمٍ حَيْرَةٌ، فَابْسُطُوهُ بِالْكَلَامِ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۴۰۲/ غررالحكم و دررالکلم، ص ۵۴۳)
امام علی علیه السلام: هرکس که وارد جایی می شود، دچار نوعی سرگشتگی است. پس با سخن گفتن به او انبساط خاطر دهید.

۱۲. بصائر الدرجات، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام قَالَ يَا أَبَا حَمْرَةَ لَا تَتَأَمَّنْ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ فَإِنِّي أَكْرَهُهَا لَكَ إِنَّ اللَّهَ يَقْسُمُ فِي ذَلِكَ الْوَقْتُ أَرْزَاقَ الْعِبَادِ وَ عَلَى أَيْدِينَا يُجْبَرُ بِهَا. (بصائر الدرجات في فضائل آل- محمد، ج ۱، ص ۳۴۳/ وسائل الشيعة، ج ۶، ص ۴۹۹)
امام سجاده علیه السلام: پیش از طلوع خورشید خواب که من اینکار را ناپسند میدانم همانا در این وقت ارزاق عباد را تقسیم میکند و بر دست ما جاری میسازد.

۱۳. رسول الله ﷺ: الذَّنْبُ شَوْمٌ عَلَى غَيْرِ فَاعِلِهِ، إِنْ عَيَّرَهُ ابْتُلِيَ، وَإِنْ اغْتَابَهُ أَثِمَ، وَإِنْ رَضِيَ بِهِ شَارَكَهُ. (نهج الفصاحة، ص ۴۴۳ / میزان الحکمة، ج ۲، ص ۹۹۶)

پیامبر خدا ﷺ: گناه برای غیر گنهکار (نیز) شوم است؛ (زیرا) اگر او را ملامت کند، گرفتار شود، اگر از او غیبت کند گنهکار شود و اگر به گناه رضایت دهد در آن شریک گردد.

۱۴. الإمام الصادق ﷺ: مَلْعُونٌ مَلْعُونٌ مَنْ عَقَّ وَالِدَيْهِ. (مرآة الکمال مامقانی، ج ۲، ص ۴۶۴ / بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۸۵)

امام صادق ﷺ: ملعون است، ملعون است، کسی که از پدر و مادر خود نافرمانی کند و آزارشان دهد.

۱۵. قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ: يَا أَبَا حَفْصَةَ مَا كَانَ وَلَنْ يَكُونَ مُؤْمِنٌ إِلَّا وَلَهُ بَلَاءٌ أَرْبَعٌ إِمَّا يَكُونُ لَهُ جَارٌ يُؤْذِيهِ أَوْ مُنَافِقٌ يَقْفُو أَثَرَهُ أَوْ مُنَافِقٌ يَرَى قِتَالَهُ جِهَادًا أَوْ مُؤْمِنٌ يَحْسُدُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا إِنَّهُ أَشَدُّ الْأَرْبَعَةِ عَلَيْهِ لِأَنَّهُ يَقُولُ قَيْصِدُقٌ عَلَيْهِ وَيُقَالُ هَذَا رَجُلٌ مِنْ إِخْوَانِهِ فَمَا بَقَاءُ الْمُؤْمِنِ بَعْدَ هَذِهِ ... (التمحيص، ص ۳۲ / بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۲۴۰)

امام صادق ﷺ: ای اباحمزه تا بوده مؤمن به چهار بلا مبتلا بوده یا همسایه‌ای که او را اذیت کند یا منافقی که در پی لغزشهای او باشد یا دشمنی که جنگ با او را جهاد بدانند یا مؤمنی که به او حسد کند که این یکی سخت‌ترین است زیرا آن مؤمن از برادران اوست.

قَالَ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ ﷺ: إِذَا أَصِيفَ الْبَلَاءُ إِلَى الْبَلَاءِ كَانَ مِنَ الْبَلَاءِ عَافِيَةً وَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنْ أَصَابَكُمْ تَمَحِيصٌ فَاصْبِرُوا فَإِنَّمَا يَبْتَلِي اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَ لَمْ يَزَلْ إِخْوَانُكُمْ قَلِيلًا آلَا وَ إِنْ أَقَلَّ أَهْلُ الْمُحْشَرِ الْمُؤْمِنُونَ. (مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۲، ص ۴۳۴ / بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۲۴۰)

امام صادق ﷺ: چون بلا به بلا افزوده گردد عافیت پدید می‌آید و امام صادق ﷺ فرمود: چون سختی بر شما نازل شد صبور باشید که مؤمن باید امتحان گردد و همواره یاران واقعی شما اندک‌اند. همواره کمی از آدمیان مؤمن‌اند.

۱۶. رسول الله ﷺ: أَتَانِي جَبْرِئِيلُ ﷺ فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ، كَيْفَ نَزَلُ عَلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَسْتَاكُونَ وَ لَا تَسْتَنْجُونَ بِالْمَاءِ وَ لَا تَغْسِلُونَ بِرَأْسِكُمْ؟! (دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۱۱۹ / النوادر للراوندي، ج ۱، ص ۴۰)

پیامبر خدا ﷺ: جبرئیل ﷺ نزد من آمد و گفت: ای محمد، چگونه فرشته نزد شما فرود آید درحالی که مسواک نمی‌زنید و با آب طهارت نمی‌گیرید و بند انگشتان خود را نمی‌شوئید؟

۱۷. جامع الأخبار، جاء أَبُو ذَرٍّ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَخَافُ أَنْ أَتَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَ لَا أَعْمَلَ بِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا يُعَذِّبُ اللَّهُ قَلْبًا أَسْكَنَهُ الْقُرْآنَ. (جامع الأخبار، ج ۱، ص ۱۳۰ / بحار الأنوار، ج ۹۲، ص ۱۸۴)

ابوذر نزد پیامبر ﷺ آمد و گفت می‌ترسم قرآن را بیاموزم اما بدان عمل نکنم! پیامبر ﷺ فرمود: خداوند قلبی را که در آن قرآن سکنی گزیده باشد عذاب نکند.

۱۸. الإمام علي ﷺ: خَيْرُ النَّاسِ مَنْ تَحَمَّلَ مَوْنَةَ النَّاسِ. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۲۳۹ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۳۵۷)

امام علی ﷺ: بهترین مردم کسی است، که بار زحمت مردم را به دوش کشد.

۱۹. رسول الله ﷺ: سَمُوا أَوْلَادَكُمْ أَسْمَاءَ الْأَنْبِيَاءِ. (مکارم الأخلاق، ص ۲۳۰ / بحار الأنوار، ج ۱۰۱، ص ۹۲)

پیامبر خدا ﷺ: فرزندانان را به نام‌های پیامبران بنامید. الإمام الصادق ﷺ: لَمَّا سُئِلَ عَنِ التَّسْمِيَةِ بِأَسْمَاءِ الْأَنْبِيَاءِ أَفِي ذَلِكَ نَفْعٌ؟ : إِي وَاللَّهِ وَ هَلِ الدِّينُ إِلَّا الْحُبُّ؟! (وسائل الشيعة، ج ۱۵، ص ۱۲۴ / میزان-الحکمة، ج ۱، ص ۲۸۲)

از امام صادق ﷺ سؤال شد: آیا نامگذاری (فرزندان) به نام‌های ائمه سودی دارد؟ حضرت فرمود: آری به خدا، مگر دین جز محبت است؟ خداوند فرموده است: «اگر خدا را دوست دارید از من پیروی کنید تا خدا دوستان بدارد و گناهانتان را ببخشد.»

الإمام الباقر ﷺ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُغَيِّرُ الْأَسْمَاءَ التَّيْبِيحَةَ فِي الرَّجَالِ وَ الْبُلْدَانِ. (قرب الإسناد، ص ۱۹۳ / بحار الأنوار، ج ۱۰۱، ص ۱۲۷)

امام باقر ﷺ: رسول خدا ﷺ، نام‌های زشت مردها و شهرها را تغییر می‌داد.

ابْنُ الْأَثِيرِ فِي تَرْجُمَةِ حَبِيبِ بْنِ مَرْوَانَ: وَقَدْ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: مَا اسْمُكَ؟ فَقَالَ: بَغِيضٌ، قَالَ: أَنْتَ حَبِيبٌ، فَسَمَّاهُ حَبِيبًا. (أسد الغابة لابن-الأثير، ج ۱، ص ۴۴۸ / میزان الحکمة، ج ۵، ص ۴۰۷)

ابن‌اثیر در شرح حال حبیب‌بن‌مروان می‌نویسد: به‌عنوان نماینده‌ی اعزامی خدمت پیامبر ﷺ رسید، حضرت پرسید: نامت چیست؟ عرض کرد: بغیض. حضرت فرمود: تو حبیب هستی و او را حبیب نام نهاد.

۲۰. رسول الله ﷺ: لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ بَاخُذٌ حَبْلًا قِيَّاتِي بِحُرْمَةِ حَظِيٍّ عَلَى ظَهْرِهِ قَبِيحٌ فَيَكْفُ بِهَا وَجْهَهُ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَسْأَلَ. (عدة الداعي و نجاح-الساعي، ص ۱۰۰ / بحار الأنوار، ج ۹۳، ص ۱۵۸)

پیامبر خدا ﷺ: اگر هریک از شما ریسمانی برگیرد و پشته‌ای هیزم بیاورد و بفروشد و با این کار آبروی خود را حفظ کند بهتر از آن است که دست سؤال دراز کند.

۲۱. الإمام الصادق علیه السلام: لُعْبِيدُ بَنِي زَيْدٍ: إِظْهَارُ النِّعْمَةِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ صِيَّاتِهَا، فَإِيَّاكَ أَنْ تَتَرْتَبِنَ إِلَّا فِي أَحْسَنِ زِيٍّ قَوْمِكَ. (الكافي، ج ۶، ص ۴۴۰/روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ج ۷، ص ۶۱۷)
امام صادق علیه السلام، به عبید بن زیاد، فرمود: آشکارا ساختن نعمت در نزد خدا، محبوب‌تر از نگهداری آن در گنجۀ (لباس) است. پس، زنهاری که جز در نیکوترین نوع لباس مردم خویش، ظاهر نشوی. (راوی می‌گوید: از آن زمان، عبید، تا زمانی که زنده بود، جز در نیکوترین نوع لباس مردمش، دیده نشد).

۲۲. الإمام الصادق علیه السلام: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُقَسِّمُ لِحَظَاتِهِ بَيْنَ أَصْحَابِهِ، يَنْظُرُ إِلَى ذَا وَ يَنْظُرُ إِلَى ذَا بِالسَّوِيَّةِ. (الكافي، ج ۲، ص ۶۷۱/مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۷۶)
امام صادق علیه السلام: رسول خدا ﷺ نگاه‌های خود را میان اصحابش تقسیم می‌کرد و به این‌و آن یکسان می‌نگریست.

۲۳. الإمام زين العابدين علیه السلام: لَو مَاتَ مَنْ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَمَا اسْتَوْحِشْتُ بَعْدَ أَنْ يَكُونَ الْقُرْآنُ مَعِي. (تفسير العياشي، ج ۱، ص ۲۳/البرهان في تفسير القرآن، ج ۱، ص ۱۱۶)
امام سجاد علیه السلام: اگر همه مردم از شرق تا غرب عالم بمیرند، با وجود قرآن در کنار من، هرگز احساس وحشت و تنهایی نکنم.

۲۴. الإمام الكاظم علیه السلام: مَنْ قَصِدَ إِلَيْهِ رَجُلٌ مِنْ إِخْوَانِهِ مُسْتَجِيرًا بِهِ فِي بَعْضِ أحوَالِهِ فَلَمْ يُجِرْهُ بَعْدَ أَنْ يَقْدِرَ عَلَيْهِ، فَقَدْ قَطَعَ وَ لَايَةَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ. (مسائل علي بن جعفر و مستدرکاتها، ص ۳۳۹/الكافي، ج ۲، ص ۳۶۸/روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ج ۱۳، ص ۶۶)
امام کاظم علیه السلام: کسی که برادرش مشکل خود را نزد او ببرد و از وی کمک بخواهد و او بتواند و کمکش نکند پیوند خود با خدا را بریده است.

۲۵. الإمام علي عليه السلام: بَقِيَّةُ السَّيْفِ أَمْنِي عَدَدًا وَ أَكْثَرُ وَلَدًا. (نهج البلاغة للصبيحي صالح/عيون الحكم و المواعظ للثي، ص ۱۹۶/غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۳۱/شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۸، ص ۲۳۵)
امام علی علیه السلام: رهیدگان از شمشیر، شمارشان پایدارتر و فرزندان‌شان بیشتر شود.

۲۶. الإمام المهدي عليه السلام: لِمُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ هَلَالٍ الْكَرْخِي: يَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ، تَعَالَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَمَّا يَصِفُونَ، سُبْحَانَهُ وَ بِحَمْدِهِ، لَيْسَ نَحْنُ شُرَكَاءُ فِي عِلْمِهِ، وَ لَا فِي قُدْرَتِهِ. (أئمتنا عليهم السلام عبدالرحمن، ج ۲، ص ۵۵۱/بحار الأنوار، ج ۲۵، ص ۲۶۶)

امام مهدی علیه السلام به محمد بن علی بن هلال کرخی، فرمود: ای محمد بن علی! خدا از آنچه در وصفش می‌گویند برتر است، پاک است و ستایش همه از آن اوست. ما نه در علم او شریک او هستیم و نه در قدرت‌ش.

۲۷. رسول الله ﷺ: الْفَقْرُ فَخْرِي. (صحيفة الإمام الرضا عليه السلام، ص ۵۲/نزهة النواظر، ص ۱۱۷/جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۱۱/عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۲۳/إرشاد القلوب، ج ۲، ص ۸)
پیامبر خدا ﷺ: فقر، افتخار من است.

الإمام الصادق علیه السلام: الْمَصَائِبُ مَنَحٌ مِنَ اللَّهِ، وَ الْفَقْرُ مَخْرُونٌ عِنْدَ اللَّهِ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۶۰/التمحيص، ص ۴۶/روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ج ۹، ص ۳۷۶)

امام صادق علیه السلام: مصیبت‌ها هدیه‌های خداند و فقر در خزانه خداوند نگهداری می‌شود (و آن را به هرکس نمی‌دهد).
الإمام علي عليه السلام: الْفَقْرُ مَخْرُونٌ عِنْدَ اللَّهِ بِمَنْزِلَةِ الشَّهَادَةِ يُؤْتِيهِ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۱۰/بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۴۸)

امام علی علیه السلام: فقر، همچون شهادت، در خزانه خداوند نگهداری می‌شود و آن را به هر کس که بخواهد می‌دهد.
رسول الله ﷺ: لَمَّا سُئِلَ عَنِ الْفَقْرِ: خِزَانَةٌ مِنْ خَزَائِنِ اللَّهِ، فَقَالَ ﷺ: شَيْءٌ لَا يُعْطِيهِ اللَّهُ إِلَّا نَبِيًّا مُرْسَلًا أَوْ مُؤْمِنًا كَرِيمًا عَلَى اللَّهِ تَعَالَى. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۰۹/ميزان الحكمة، ج ۳، ص ۲۴۴۳)

از پیامبر ﷺ سؤال شد: فقر چیست؟ فرمود: گنجی از گنج‌های خدا. دوباره سؤال شد: یا رسول الله! فقر چیست؟ فرمود: کرامت و بزرگداشتی از جانب خدا. سه‌باره سؤال شد: فقر چیست؟ فرمود: چیزی است که خداوند آن را جز به پیامبری مرسل یا مؤمنی که نزد خدا تعالی گرامی است، نمی‌دهد.

۲۸. عَنْ ابْنِ خَالِدٍ قَالَ قُلْتُ لِلرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنَّا رُوِينَا عَنْ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّ مَنْ شَرِبَ الْخَمْرَ لَمْ تُحَسَبْ صَلَاتُهُ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا فَقَالَ صَدَقُوا فَقُلْتُ فَكَيْفَ لَا تُحَسَبُ صَلَاتُهُ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا لَا أَقَلَّ مِنْ ذَلِكَ وَ لَا أَكْثَرَ قَالَ لِأَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى قَدَّرَ خَلْقَ الْإِنْسَانِ فَصَيَّرَ النُّطْقَةَ أَرْبَعِينَ يَوْمًا ثُمَّ نَقَلَهَا فَصَيَّرَهَا عَاقَةً أَرْبَعِينَ يَوْمًا ثُمَّ نَقَلَهَا فَصَيَّرَهَا مُضْغَةً أَرْبَعِينَ يَوْمًا وَ هَذَا إِذَا شَرِبَ الْخَمْرَ بَقِيَتْ فِي مُشَاشِهِ عَلَى قَدْرِ مَا خُلِقَ مِنْهُ وَ كَذَلِكَ جَمِيعُ غِذَائِهِ وَ أَكْلِهِ وَ شُرْبِهِ تَبْقَى فِي مُشَاشِهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا. (علل الشرائع، ج ۲، ص ۳۴۵/بحار الأنوار، ج ۷۶، ص ۱۳۵)

به امام رضا علیه السلام عرض شد از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت شده که هرکس شراب بنوشد چهل روز نمازش باطل است. فرمود: درست است. عرض شد برای چه چهل روز؟ فرمود: خداوند خلقت انسان را چهل روز چهل روز از نطفه به علقه به مضغه تغییر میدهد و شراب نیز تا چهل روز در وجودش باقی می ماند. همین طور سایر اغذیه و مشربه تا چهل روز اثرشان در انسان باقی است.

۲۹. عیسی علیه السلام: يَا عِبِيدَ الدُّنْيَا، تُنْكَسُونَ رُؤُوسَكُمْ، وَ لَا تَنْتَرِعُونَ الْعِلَّ مِنْ قُلُوبِكُمْ!! (تحف العقول، ص ۵۰۱/الوافي، ج ۲۶، ص ۲۸۸)

حضرت مسیح علیه السلام: ای بندگان دنیا، سرهایتان را می تراشید و پیراهن های کوتاه می پوشید و سر به زیر می افکنید، اما کینه و ناخالصی را از دل هایتان نمی زداید؟

۳۰. رسول الله صلی الله علیه و آله: مَنْ عَرَفَ اللَّهَ وَ عَظَّمَهُ مَتَعَ فَأَمَّا مِنَ الْكَلَامِ وَ بَطْنُهُ مِنَ الطَّعَامِ وَ عَفَى نَفْسَهُ بِالصَّيَامِ وَ الْقِيَامِ قَالُوا: بَابَاتِنَا وَ أُمَّهَاتِنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَؤُلَاءِ أَوْلِيَاءُ اللَّهِ؟ قَالَ: إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ سَكَنُوا فَكَانَ سُكُوتُهُمْ ذِكْرًا، وَ نَظَرُوا فَكَانَ نَظَرُهُمْ عِبْرَةً، وَ نَطَقُوا فَكَانَ نُطْقُهُمْ حِكْمَةً، وَ مَشَوْا فَكَانَ مَشْيُهُمْ بَيْنَ النَّاسِ بَرَكََةً، لَوْلَا الْأَجَالُ الَّتِي قَدْ كُتِبَتْ عَلَيْهِمْ لَمْ تَقَرَّ أَرْوَاحُهُمْ فِي أَجْسَادِهِمْ خَوْفًا مِنَ الْعَذَابِ وَ شَوْقًا إِلَى الثَّوَابِ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۳۷/الأمالي للصدوق، ص ۳۰۳/روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ج ۲، ص ۲۹۲/مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۶۰/روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۳۲۲)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: هرکه خدا را شناخت و به عظمت او پی برد، دهانش را از سخن گفتن فروبست و شکمش را از خوراک و خودش را با روزه و شب زنده داری فرسود. عرض کردند: پدران و مادران ما به فدایت ای رسول خدا، این ها همان دوستان خداند؟ فرمود: دوستان خدا خاموشی می گزینند و خاموشی آن ها ذکر خداست و می نگرند و نگاهشان عبرت است و سخن می گویند و سخنانشان حکمت است و راه می روند و راه رفتنشان در میان مردم مایه برکت است. اگر نه این بود که اجل هایشان نوشته شده است، از ترس عذاب و شوق به ثواب، جان هایشان در کالبد هایشان (لحظه ای) قرار نمی گرفت.

۳۱. الإمام الصادق علیه السلام: الْكِبَرُ قَدْ يَكُونُ فِي شِرَارِ النَّاسِ مِنْ كُلِّ جِنْسٍ؛ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله مَرَّ فِي بَعْضِ طُرُقِ الْمَدِينَةِ، وَ سَدَاءٌ تَلْقُطُ السَّرِيقِينَ، فَقِيلَ لَهَا: تَنْتَحِي عَنْ طَرِيقِ رَسُولِ اللَّهِ، فَقَالَتْ: إِنَّ الطَّرِيقَ لَمَعْرُضٌ، فَهَمَّ بِهَا بَعْضُ الْقَوْمِ أَنْ يَتَنَاوَلَهَا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله: دَعُوها، فَإِنَّهَا جَبَّارَةٌ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۰۹/روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ج ۹، ص ۳۵۵)

امام صادق علیه السلام: تکبر گاهی در دون پایه ترین افراد جامعه از هر قشری یافت می شود؛ روزی رسول خدا صلی الله علیه و آله از یکی از کوچه های مدینه می گذشت. زن سیاهی در وسط کوچه سرگین جمع می کرد. به آن زن گفتند: از سر راه رسول خدا صلی الله علیه و آله کنار برو. زن گفت: راه پهن است. یکی از مردم خواست او را کنار زند، رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: رهایش کن؛ او زن گردن کشی است.

۳۲. الإمام علي علیه السلام: لَا تُغْرِزَكَ الْعَاجِلَةُ بِزُرُورِ الْمَلاهي؛ فَإِنَّ اللَّهَ يَنْقُطِعُ وَ يَلْزِمُكَ مَا اكْتَسَبْتَ مِنَ الْمَآثِمِ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۵۲۵/غرر الحكم و درر الكلم، ص ۷۵۸)

امام علی علیه السلام: زنهار که دنیا با سرگرمی های دروغین خود تو را نفریبد؛ زیرا هوس سرانجام به پایان می رسد و گناهانی که کسب کرده ای برایت باقی می ماند.

الإمام علي علیه السلام: اللَّهُ يُفْسِدُ غَرَائِمَ الْجَدِّ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۶۸/غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۲۵)

امام علی علیه السلام: سرگرمی، تصمیمات جدی را تباه می کند.

۳۳. الإمام علي علیه السلام: لَا تُمْلِكِ الْمَرْأَةُ مِنْ أَمْرِهَا مَا جَاوَزَ نَفْسَهَا؛ فَإِنَّ الْمَرْأَةَ رِيحَانَةٌ وَ لَيْسَتْ بِقَهْرْمَانَةٍ، وَ لَا تَعُدُّ بَكَرْمَاتِهَا نَفْسَهَا، وَ لَا تُطْمِعُهَا فِي أَنْ تَشَقَّ لِغَيْرِهَا. (تحف العقول، ص ۸۷/نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۴۰۵/خصائص الأئمة عليهم السلام، ص ۱۱۸/نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۶۰/شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۶، ص ۱۲۲/كشف المحجة لثمرة المهجة، ص ۲۳۴/أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۸۸)

امام علی علیه السلام: به زن کاری را که از حد و توان او فراتر است، مسپار؛ زیرا زن گل است نه کارگزار و در گرامی داشت او پا از حد فراتر مگذار و کاری مکن که به شفاعت کردن از کسی طمع کن.

۳۴. الإمام الباقر أو الإمام الصادق علیه السلام: لَا تُوجِبْ عَلَى نَفْسِكَ الْحُقُوقَ. (الكافي، ج ۴، ص ۳۳/روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ج ۶، ص ۴۶۴)

امام باقر یا امام صادق علیه السلام: بر خودت حق و حقوق واجب مگردان.

۳۵. رسول الله صلی الله علیه و آله: عَلَيْكَ بِقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ؛ فَإِنَّ قِرَاءَتَهُ كَفَّارَةٌ لِلذُّنُوبِ. (جامع الأخبار للشعيري، ج ۱، ص ۳۹/عيون الغرر في فضائل الآيات و السور، ج ۱، ص ۱۶)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: بر تو باد، خواندن قرآن؛ زیرا خواندن آن کفاره گناهان است و پرده ای در برابر آتش و موجب ایمنی از عذاب.

۳۶. الإمام الصادق علیه السلام: أَيُّمَا مُؤْمِنٍ أَقْبَلَ قَبْلَ مَا يُحِبُّ اللَّهُ، أَقْبَلَ اللَّهُ عَلَيْهِ قَبْلَ كُلِّ مَا يُحِبُّ. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۳۰۷/بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۲۸۵)

امام صادق (علیه السلام): هر مؤمنی که به سوی آنچه خدا دوست دارد روی آورد، خداوند نیز به سوی هر چه او دوست دارد روی کند.

۳۷. الامام علی (علیه السلام): عَلَى قَدْرِ الْعَقْلِ يَكُونُ الدِّينُ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۳۲۷ / غرر الحکم و دررالکلم، ص ۴۵۲)
امام علی (علیه السلام): دینداری به اندازه خردمندی هرکسی است.

۳۸. رسول الله (صلی الله علیه و آله): قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: ... مَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدٌ بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ، وَإِنَّهُ لَيَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّافِلَةِ حَتَّى أُحِبَّهُ، فَإِذَا أَحْبَبْتُهُ كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ، وَبَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ، وَ لِسَانَهُ الَّذِي يَنْطِقُ بِهِ، وَ يَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا، إِنْ دَعَانِي أُجِبْتُهُ، وَإِنْ سَأَلَنِي أَعْطَيْتُهُ. (المؤمن، ص ۳۲ / الكافي، ج ۲، ص ۳۵۲ / روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ج ۹، ص ۲۸۴ / مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۱۰، ص ۳۸۱)

پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله): خدا عزوجل فرمود: هیچ بنده‌ای با وسیله‌ای که نزد من محبوب‌تر باشد از آنچه بر او واجب کرده‌ام، به من نزدیک نشد. همانا او با نماز نافله به من نزدیک شود، تا آنجا که او را دوست بدارم و چون دوستش بدارم، گوش او شوم که با آن بشنود و چشم او شوم که با آن ببیند و زبان او شوم که با آن سخن گوید و دست او شوم که با آن ضربه زند. اگر مرا بخواند، جوابش دهم و اگر از من خواهشی کند، به او بدهم.

رسول الله (صلی الله علیه و آله): قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى: ... مَا يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ عَبْدِي بِمِثْلِ أَدَاءٍ مَا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ، وَلَا يَرَأُ عَبْدِي يَتَهَلَّلُ إِلَيَّ حَتَّى أُحِبَّهُ، وَمَنْ أَحْبَبْتُهُ كُنْتُ لَهُ سَمْعًا وَ بَصَرًا وَ يَدًا وَ مَوْثَلًا، إِنْ دَعَانِي أُجِبْتُهُ، وَإِنْ سَأَلَنِي أَعْطَيْتُهُ. (علل الشرائع، ج ۱، ص ۱۱۲ / بحار الأنوار، ج ۵، ص ۲۸۴)

خدا تبارک و تعالی فرمود: بنده‌ام با چیزی چون گزاردن آنچه بر او واجب کرده‌ام، به من نزدیک نشود. بنده‌ام پیوسته به درگاه من زاری و دعا می‌کند، تا آنکه دوستدارش می‌شوم و هر که من دوستش بدارم، گوش و چشم و دست و پناهگاه او باشم. اگر مرا بخواند، پاسخش دهم و اگر از من چیزی بخواهد، به او عطا کنم.

۳۹. رسول الله (صلی الله علیه و آله): إِيَّاكَ وَ مَا تَعْتَذِرُ مِنْهُ: فَإِنَّ فِيهِ الشَّرَكَ الْخَفِيَّ. (مصباح الشريعة، ص ۱۶۳ / تحف العقول، ص ۲۴۸ / نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۵)
پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: زنهاری که به سبب آن پوزش خواهی؛ زیرا در آن شرك پنهان است.

۴۰. الإمام الصادق (علیه السلام): لَمَّا هَبَطَ نُوحٌ (علیه السلام) مِنَ السَّفِينَةِ أَتَاهُ إِبْلِيسُ، فَقَالَ لَهُ: مَا فِي الْأَرْضِ رَجُلٌ أَعْظَمَ مِنْكَ عَلَيَّ مِنْكَ، دَعَوْتُ اللَّهَ عَلَى هَؤُلَاءِ الْفَسَاقِ فَأَرْحَتَنِي مِنْهُمْ! أَلَا أَعْلَمُكَ خَصْلَتَيْنِ: إِيَّاكَ وَ الْحَسَدَ فَهُوَ

الَّذِي عَمِلَ بِي مَا عَمِلَ، وَ إِيَّاكَ وَ الْحِرْصَ فَهُوَ الَّذِي عَمِلَ بِأَدَمَ مَا عَمِلَ. (الخصال، ج ۱، ص ۵۱ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ج ۲، ص ۴۲۳ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۰۹)

امام صادق (علیه السلام): چون نوح (علیه السلام) از کشتی بدر آمد ابلیس نزد او آمد و گفت: در روی زمین کسی به اندازه تو بر من منت ندارد؛ این تبهکاران را نفرین کردی و مرا از آنان آسوده نمودی. آیا دو خصلت به تو نیاموزم؛ از حسادت دوری کن؛ زیرا حسادت بود که با من آن کرد که کرد. نیز از آزمندی بپرهیز؛ زیرا آزمندی بود که با آدم آن کرد که کرد.

را سوگند می‌داد که دیگر به جنگ وی نیاید و چهار درهم به او می‌داد.

چهل حدیث ۶۳

۱. رسول الله ﷺ: قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: لَا أَطْلُعُ عَلَى قَلْبٍ عَبْدٍ فَأَعْلَمُ مِنْهُ حُبَّ الْإِخْلَاصِ لِطَاعَتِي لَوْ جُهِيَ وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي إِلَّا تَوَلَّيْتُ تَقْوِيمَهُ وَ سَيَّاسَتَهُ. (مصباح الشريعة، ص ۹۲/ الجواهر السننية في الأحاديث القدسية، ص ۳۳۲)

پیامبر خدا ﷺ: خدا فرماید: هرگاه دل بنده‌ام را بنگرم و دریابم که از روی اخلاص و برای خشنودی من طاعتم را به‌جا می‌آورد، اصلاح و تدبیر او را خود به عهده گیرم.

۲. الامام علی علیه السلام: لَا تَقَرَّ حَنْ بَسْطَةِ غَيْرِكَ فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي مَا يَحْدُثُ بَكَ الثَّرْمَانُ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۵۲۳/ غرر الحکم و درر الکلم، ص ۷۵۱)

امام علی علیه السلام: از به زمین خوردن دیگران شاد مشو؛ زیرا تو نمی‌دانی که زمانه با تو نیز چه خواهد کرد.

الامام علی علیه السلام: لَا تَبْتَهِجَنَّ بِخَطَا غَيْرِكَ فَإِنَّكَ لَنْ تَمْلِكَ الْإِصَابَةَ أَبَدًا. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۵۲۳/ غرر الحکم و درر الکلم، ص ۷۵۱)

امام علی علیه السلام: از خطای دیگران هرگز شادمان مشو؛ زیرا تو نیز برای همیشه از خطا کردن مصون نیستی.

۳. كَانَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا أَخَذَ أُسِيرًا مِنْ أَهْلِ الشَّامِ خَلَّى سَبِيلَهُ، إِلَّا أَنْ يَكُونَ قَدْ قَتَلَ مِنْ أَصْحَابِهِ أَحَدًا فَيَقْتُلُهُ بِهِ، فَإِذَا خَلَّى سَبِيلَهُ فَإِنْ عَادَ الثَّانِيَةَ قَتَلَهُ وَ لَمْ يُخَلَّ سَبِيلُهُ. (وقعة صفين، ص ۵۱۹/ بحار الأنوار، ج ۹۷، ص ۳۹)

امام علی علیه السلام هرگاه از سپاه شام اسیری می‌گرفت، آزادش می‌کرد مگر اینکه یکی از یارانش را کشته بود که در این صورت او را می‌کشت. وقتی اسیری را آزاد می‌کرد، اگر دوباره به جنگ می‌آمد او را می‌کشت و آزادش نمی‌کرد.

الامام علی علیه السلام: إِذَا أَتَيْتُ بِالْأَسِيرِ يَوْمَ صَفِّينَ: لَنْ أَقْتُلَكَ صَبْرًا، إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ. وَ كَانَ يَأْخُذُ سِلَاحَهُ وَ يُحْلِفُهُ لَا يَقَاتِلُهُ وَ يُعْطِيهِ أَرْبَعَةَ دَرَاهِمَ. (إحقاق الحق و إزهاق الباطل، ج ۸، ص ۵۵۴/ الأسير في الإسلام، ج ۱، ص ۹۱)

در روز صفین چون اسیری را نزد امیرالمؤمنین علیه السلام می‌آوردند، می‌فرمود: من هرگز توی کت بسته را نمی‌کشم. من از خدا خداوندگار جهانیان می‌ترسم. حضرت جنگ‌افزارش را می‌گرفت و او

۴. الإمام علي عليه السلام: خَيْرٌ مَنْ صَبَرَتْ عَلَيْهِ مَنْ لَا بُدَّ لَكَ مِنْهُ. (بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۲/ مطالب السؤول في مناقب آل الرسول، ج ۱، ص ۲۰۲)

امام علی علیه السلام: بهترین کسی که در برابرش صبر و تحمل کنی، کسی است که تو را از او گریزی نیست.

۵. الإمام الصادق عليه السلام: لِسُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ: يَا سُلَيْمَانُ، إِنَّكُمْ عَلَى دِينٍ مَنْ كَتَمَهُ أَعَزَّهُ اللَّهُ وَ مَنْ أَدَاعَهُ أَذَلَّهُ اللَّهُ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۵۷/ الكافي، ج ۲، ص ۲۲۲)

امام صادق علیه السلام به سلیمان بن خالد فرمود: ای سلیمان! شما دینی (و مذهبی) دارید که هرکس آن را پوشیده بدارد، خداوند ارجمندش گرداند و هرکس افشایش کند، خداوند او را خوار سازد.

الإمام الصادق عليه السلام: لَيْسَ هَذَا الْأَمْرُ مَعْرِفَتُهُ وَ لَا يَتَنَّهُ فَقَطْ حَتَّى تَسْتُرَهُ عَمَّنْ لَيْسَ مِنْ أَهْلِهِ. (الغيبة للنعماني، ص ۳۵/ بحار الأنوار، ج ۲، ص ۷۷)

امام صادق علیه السلام: شناخت این امر (امامت) تنها به ولایت و دوستی آن نیست، بلکه باید آن را از نااهل پوشیده دارید. کافی است که آنچه ما می‌گوییم، شما بگویید و از آنچه لب فرو می‌بندیم، شما هم لب فرو بندید.

۶. الإمام علي عليه السلام: وَ لَسْنَا لِلدُّنْيَا خُلُقًا، وَ لَا بِاللَّعْنِ فِيهَا أُمَرَاءُ. (نهج-البلاغه للصبحي صالح، ص ۴۴۶/ عيون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۱۴۸/ غرر الحکم و درر الکلم، ص ۲۵۲)

امام علی علیه السلام: همانا خدا سبحان دنیا را برای پس از آن آفریده و اهل دنیا را در آن می‌آزماید تا معلوم شود که چه کسی نیک‌کردارتر است، ما برای دنیا آفریده نشده‌ایم و به کوشش در آن (برای به‌دست‌آوردن حطام دنیوی) مأمور نگشته‌ایم.

الإمام علي عليه السلام: الدُّنْيَا خُلِقَتْ لِغَيْرِهَا وَ لَمْ تُخْلَقْ لِنَفْسِهَا. (نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۵۵۷/ بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۱۳۳)

امام علی علیه السلام: دنیا نه برای خودش که برای جز خود آفریده شده است.

رسول الله ﷺ: فَلْيَتَرَدَّ الْعَبْدُ مِنَ دُنْيَاهِ لِآخِرَتِهِ وَ مِنْ حَيَاتِهِ لِمَوْتِهِ وَ مِنْ شَبَابِهِ لِرَمَمِهِ فَإِنَّ الدُّنْيَا خُلِقَتْ لَكُمْ وَ أَنْتُمْ خُلِقْتُمْ لِلْآخِرَةِ. (مجموعه-ورام، ج ۱، ص ۱۳۱/ میزان الحکمة، ج ۲، ص ۸۹۱)

پیامبر خدا ﷺ: بنده باید از دنیای خود برای آخرتش و از زندگی خود برای مردنش و از جوانی خود برای پیریش توشه بگیرد؛ زیرا که دنیا برای شما آفریده شده است و شما برای آخرت.

۷. رسول الله ﷺ: إِنَّ الْحَذَرَ لَا يُنْجِي مِنَ الْقَدَرِ، وَلَكِنْ يُنْجِي مِنَ الْقَدَرِ الدُّعَاءُ. (الدعوات للراوندي، ص ۲۸۴/بحارالأنوار، ج ۹۰، ص ۳۰۰)
پیامبر خدا ﷺ: پرهیز و حذر کردن (انسان را) از تقدیر نجات نمی‌دهد اما دعا از تقدیر نجات می‌دهد.

۸. الإمام الباقر ﷺ: أَدْنَى الشَّرِكِ أَنْ يَتَدَعَ الرَّجُلُ رَأْيًا فَيُحِبَّ عَلَيْهِ وَيُغِضُّ. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۸۳/المحاسن، ج ۱، ص ۲۰۷/من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۵۷۲/ثواب الأعمال وعقاب الأعمال، ص ۲۵۸)
امام باقر ﷺ: کمترین حدّ شرک این است که کسی نظر و عقیده‌ای را ابداع کند و به‌خاطر آن حبّ و بغض ورزد.

۹. الإمام الحسين ﷺ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: إِذَا بِمَنْ تَعُولُ: أُمَّكَ وَ أَبَاكَ وَ أُخْتَكَ وَ أَخَاكَ، ثُمَّ أَدْنَاكَ فَادْنَاكَ. (الإختصاص، ص ۲۱۹/بحارالأنوار، ج ۵۳، ص ۱۶۹)
امام حسین ﷺ: از رسول خدا ﷺ شنیدم که می‌فرماید: در نیکی از خانواده‌ات شروع کن: مادرت، پدرت، خواهرت و برادرت؛ سپس به کسانی که در مرتبه بعد قرار دارند.

۱۰. الإمام الحسن ﷺ: لِرَجُلٍ جَاءَ إِلَيْهِ يَسْتَشِيرُهُ فِي تَرْوِيجِ ابْنَتِهِ زَوْجَهَا مِنْ رَجُلٍ تَقِيَّ فَإِنَّهُ إِنْ أَحَبَّهَا أَكْرَمَهَا وَإِنْ أَبْغَضَهَا لَمْ يَظْلِمْهَا. (مكارم الأخلاق، ص ۲۰۴/محراب التقوى والبصيرة، ج ۱۲، ص ۲۰۸)
امام حسن ﷺ: به مردی که با ایشان درباره ازدواج دختر خود مشورت کرد، فرمود: او را به مردی با تقوا شوهر ده؛ زیرا اگر دختر تو را دوست داشته باشد گرامیش می‌دارد و اگر دوستش نداشته باشد به وی ستم نمی‌کند.

۱۱. رسول الله ﷺ: أَسْرَقُ الشَّرَاقِ مَنْ سَرَقَ مِنْ صَلَاتِهِ، يَعْنِي لَا يُتِمُّ فَرَائِضَهَا. (دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۱۳۵/روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، ج ۲، ص ۳۱۹)
رسول خدا ﷺ: دزدترین دزدها کسی است که از نمازش دزدی کند، یعنی واجبات آن را به‌طور کامل به‌جا نیاورد.

الإمام علي ﷺ: لِرَجُلٍ يَنْقُرُ بِصَلَاتِهِ: مُنْذُ كَمْ صَلَّيْتَ بِهَذِهِ الصَّلَاةِ؟ فَقَالَ لَهُ الرَّجُلُ: مُنْذُ كَذَا وَ كَذَا، فَقَالَ: مَثَلُكَ عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ الْغَرَابِ إِذَا مَا تَقَرَّ، لَوْ مِتَّ عَلَى غَيْرِ مِلَّةِ أَبِي الْقَاسِمِ مُحَمَّدٍ ﷺ ثُمَّ قَالَ عَلِيٌّ ﷺ: إِنْ أَسْرَقَ النَّاسُ مِنْ سَرَقِ صَلَاتِهِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۸۲/بحارالأنوار، ج ۸۱، ص ۲۴۲)
امام علی ﷺ: به مردی که سجده‌های نمازش را خیلی سریع به‌جا می‌آورد فرمود: چند وقت است که این‌گونه نماز می‌خوانی؟ آن مرد

عرض کرد: از فلان و بهمان مدت. حضرت فرمود: شخصی چون تو در نزد خداوند همانند کلاغ است که نوک بر زمین می‌زند، اگر بمیری بر غیر آیین ابوالقاسم محمد ﷺ مرده‌ای. سپس فرمود: دزدترین مردم کسی است که از نمازش بدزدد.

۱۲. الخصال، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَحَبُّ الصَّحَابَةِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ أَرْبَعَةٌ وَ مَا زَادَ قَوْمٌ عَلَى سَبْعَةٍ إِلَّا زَادَ لَعْنُهُمْ. (الكافي، ج ۸، ص ۳۰۳/من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۲۷۹/الخصال، ج ۱، ص ۲۳۸/روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، ج ۲، ص ۲۸۰/الآداب الدينية للخزائن المعينية، ص ۱۳۵/مكارم الأخلاق، ص ۲۵۱/السرائر الحاوي لتحرير الفتاوي، ج ۳، ص ۶۴۳)
رسول خدا ﷺ: بهترین گروهی که محبوب خداست چهار نفر است و چون عده گروهی از هفت نفر بگذرد اختلافشان فزون شود.

الخصال، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: خَيْرُ الصَّحَابَةِ أَرْبَعَةٌ وَ خَيْرُ السَّرَايَا أَرْبَعُمَاةٍ وَ خَيْرُ الْجُيُوشِ أَرْبَعَةُ آلَافٍ. (الخصال، ج ۱، ص ۲۰۱/شرح نهج-البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۵، ص ۹۶)
رسول خدا ﷺ: بهترین اصحاب چهار نفرند و بهترین گروه نظامی چهار نفرند و بهترین سپاه چهار هزار نفر.

المحاسن، كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ بِمَكَّةَ إِذْ جَاءَهُ رَسُولُ مِنَ الْمَدِينَةِ فَقَالَ لَهُ مَنْ صَحَبَكَ فَقَالَ مَا صَحَبْتُ أَحَدًا فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ: أَمَّا لَوْ كُنْتُ تَقَدَّمْتُ إِلَيْكَ لَأَحْسَنْتُ أَدَبَكَ ثُمَّ قَالَ وَاحِدٌ شَيْطَانٌ وَ اثْنَانِ شَيْطَانَانِ وَ ثَلَاثَةٌ صَحْبٌ وَ أَرْبَعَةٌ رُفَقَاءُ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۵۶/من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۲۷۷)
نزد امام صادق ﷺ بودم که یکی از مدینه رسید. امام ﷺ به او فرمود در سفر چند نفر بودید؟ گفت تنها بودم. امام ﷺ فرمود: یک نفر شیطان است و دو نفر دو شیطان ولی سه نفر هم صحبت‌اند و چهار نفر رفیق.

نزد امام صادق ﷺ بودم که یکی از مدینه رسید. امام ﷺ به او فرمود در سفر چند نفر بودید؟ گفت تنها بودم. امام ﷺ فرمود: یک نفر شیطان است و دو نفر دو شیطان ولی سه نفر هم صحبت‌اند و چهار نفر رفیق.

۱۳. الإمام علي ﷺ: الرِّئَاسَةُ عَظْبٌ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۶۱/غرر الحكم و درر الکلم، ص ۲۶)
امام علی ﷺ: ریاست (مایه) نابودی است.

۱۴. الإمام الصادق ﷺ: ثَلَاثَةٌ لَا عُذْرَ لِأَحَدٍ فِيهَا: أَدَاءُ الْأَمَانَةِ إِلَى التَّجَرُّ وَ الْفَاجِرِ، وَ الْوَفَاءُ بِالْعَهْدِ لِلتَّجَرُّ وَ الْفَاجِرِ، وَ بُرِّ الْوَالِدَيْنِ بَرِّينِ كَانَا أَوْ فَاجِرَيْنِ. (الكافي، ج ۵، ص ۱۳۲/الخصال، ج ۱، ص ۱۲۳)
امام صادق ﷺ: سه چیز است که هیچ کس درباره آنها عذرش پذیرفته نیست: برگرداندن امانت به نیکوکار و بدکردار، وفای به عهد با نیکوکار و بدکردار و نیکی کردن به پدر و مادر، خوب باشند یا بد.

امام صادق علیه السلام: حیا بر دو گونه است، یک حیا ضعف و ناتوانی است و حیا دیگر قدرت و اسلام و ایمان.

۲۱. الإمام الرضا علیه السلام: وَ قَالَ لِي: مَا تَقُولُ فِي اللَّبَاسِ الْخَشِنِ؟ فَقُلْتُ: بَلَّغْنِي أَنَّ الْحَسَنَ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ يَلْبَسُ، وَأَنَّ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ يَأْخُذُ الثَّوْبَ الْجَدِيدَ فَيَأْمُرُ بِهِ فَيَغْمَسُ فِي الْمَاءِ. فَقَالَ لِي الْبَسْ وَ تَجَمَّلْ، فَإِنَّ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عليهما السلام كَانَ يَلْبَسُ الْجُبَّةَ الْخَرَّ بِخَمْسِمِائَةِ دِرْهَمٍ، وَ الْمِطْرَفَ الْخَرَّ بِخَمْسِينَ دِينَارًا، فَيَتَشَتَّى فِيهِ، فَإِذَا خَرَجَ الشَّتَاءُ بَاعَهُ وَ تَصَدَّقَ بِثَمَنِهِ، وَ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ: ﴿قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَ الطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ﴾. (قرب-الإسناد، ص ۳۵۷/وسائل الشيعة، ج ۴، ص ۳۶۵)

امام رضا علیه السلام به احمد بن محمد بن ابی نصر: نظرت درباره لباس زبر چیست؟ عرض کردم: شنیده‌ام که حسن می‌پوشید، و جعفر بن محمد علیه السلام جامه نو می‌گرفت و دستور می‌داد آن را در آب فرو برند. امام رضا علیه السلام فرمود: بیوش و آراسته باش؛ زیرا علی بن الحسین علیهما السلام جبّه خز پانصد درهمی می‌پوشید و در زمستان ردای خزی نگارین پنجاه دیناری می‌پوشید و چون زمستان تمام می‌شد آن را می‌فروخت و پولش را صدقه می‌داد. آن حضرت این آیه را تلاوت کرد: «بگو: چه کسی زیور خدا را که برای بندگانش پدید آورده و روزی پاکیزه و پاک را، حرام کرده است؟»

۲۲. رسول الله صلی الله علیه و آله: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَوْحَى إِلَيَّ أَنْ تَوَاضَعُوا. (مصباح الشريعة، ص ۲۴۳/منية المريد، ص ۱۹۳)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: خدا متعال به من وحی فرمود که فروتن باشید. ابوذَر: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله يَجْلِسُ بَيْنَ ظَهْرَانِي أَصْحَابِي، فَيَجِيءُ الْغَرِيبُ فَلَا يَدْرِي أَنَّهُمْ هُوَ حَتَّى يَسْأَلَ فُطْلُبَنَا إِلَى النَّبِيِّ أَنْ يَجْعَلَ مَجْلِسًا يَعْرِفُهُ الْغَرِيبُ إِذَا أَتَاهُ فَبَيْنَمَا لَهُ دُكَّانًا مِنْ طِينٍ فَكَانَ يَجْلِسُ عَلَيْهَا وَ نَجْلِسُ بِجَانِبِيهِ. (مكارم الأخلاق، ص ۱۶/بحار الأنوار، ج ۱۶، ص ۲۲۹)

ابوذَر: رسول خدا صلی الله علیه و آله در میان اصحاب خود می‌نشست به طوری که وقتی غریبه‌ای وارد می‌شد تا نمی‌پرسید، متوجه نمی‌شد کدام یک از آن‌ها رسول خدا صلی الله علیه و آله است. لذا ما از آن حضرت خواهش کردیم در جایی بنشیند که اگر غریبه‌ای وارد شد، ایشان را بشناسد. بدین منظور سکویی از گل درست کردیم و حضرت روی آن می‌نشست و ما هم در دو طرف ایشان می‌نشستیم.

۲۳. الإمام العسكري: إِنَّ الْوُصُولَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ سَفَرٌ لَا يَدْرُكُ إِلَّا بِامْتِطَاءِ اللَّيْلِ. (بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۳۸۰/الأنوار البهية، ج ۱، ص ۳۱۹)

۱۵. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ مَا مِنْ مُؤْمِنٍ إِلَّا وَبِهِ وَجَعٌ فِي شَيْءٍ مِنْ بَدَنِهِ لَا يَفَارِقُهُ حَتَّى يَمُوتَ يَكُونُ ذَلِكَ كَفَّارَةً لَذُنُوبِهِ. (التمحيص، ص ۴۲/بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۲۴۲)

امام صادق علیه السلام: مؤمنی نیست جز اینکه در بدنش همراه اوست تا بمیرد تا کفاره گناهانش باشد.

۱۶. ابْنُ عَبَّاسٍ: إِنَّ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ مَرَضَا فِعَادَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله فِي نَاسٍ مَعَهُ، فَقَالُوا: يَا أَبَا الْحَسَنِ لَوْ نَذَرْتَ عَلَى وُلَدِكَ (وَ لَدَيْكَ ظَهْرًا) فَتَذَرَّ عَلَيَّ وَ فَاطِمَةَ وَ فَضَّةَ جَارِيَةً لَهُمَا إِنْ بَرَأَ مِمَّا بِهِمَا أَنْ يَصُومُوا ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ، فَشَفِيا. (الخرائج و الجرائح، ج ۲، ص ۵۳۹/سعد السعود للنفوس منضود، ص ۱۴۱/نهج الحق و كشف الصدق، ص ۱۸۴)

ابن عباس: حسن و حسین بیمار شدند و رسول خدا صلی الله علیه و آله با عده‌ای از مردم به عیادت آن‌ها رفتند. آن عده گفتند: ای ابوالحسن، کاش برای (بهبودی) فرزندان نذری می‌کردی. علی و فاطمه و فضه، کنیز آن‌ها، نذر کردند که اگر بیماریشان شفا یافت سه روز روزه بگیرند. حسن و حسین علیهما السلام بهبود یافتند.

۱۷. رسول الله صلی الله علیه و آله: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، مَا أَنْفَقَ النَّاسُ مِنْ نَفَقَةٍ أَحَبَّ مِنْ قَوْلِ الْخَيْرِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۵/وسائل الشيعة، ج ۱۶، ص ۱۲۳)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: سوگند به آن که جانم در دست اوست، مردم هیچ اتفاقی نکردند که دوست‌داشتنی‌تر از گفتار نیک باشد.

۱۸. الإمام علي علیه السلام: مِنْ كَفَارَاتِ الذُّنُوبِ الْعِظَامِ: إِغَاثَةُ الْمَلْهُوفِ. (نهج-البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۷۲/عيون الحكم و المواعظ للثبي، ص ۴۶۹/غرر الحكم و دررالکلم، ص ۶۷۷/الدعوات للراوندي، ص ۲۲۳/مجموعة ورام، ج ۱، ص ۷۲)

امام علی علیه السلام: زدودن غم اندوهناک از کفاره‌های گناهان بزرگ است.

۱۹. الإمام علي علیه السلام: إِنَّمَا قَلْبُ الْحَدِيثِ كَالْأَرْضِ الْخَالِيَةِ، فَمَا أَلْقَى فِيهَا مِنْ شَيْءٍ قَبِلَتْهُ. (تحف العقول، ص ۷۰/نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۳۹۳/خصائص الأئمة عليهم السلام، ص ۱۱۶/نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۵۸/عيون الحكم و المواعظ للثبي، ص ۱۷۹/غرر الحكم و دررالکلم، ص ۲۷۵/كشف المحجة لثمرة-المهجة، ص ۲۲۳/روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ج ۱۳، ص ۱۸۲)

امام علی علیه السلام: همانا قلب نوجوان همچون زمینی بایر است که هرچه در آن افکنده شود می‌پذیرد.

۲۰. الإمام علي علیه السلام: الْحَيَاءُ يَمْنَعُ الرِّزْقَ. (غرر الحكم و دررالکلم، ص ۲۷/تحسين القبح و تقبيح الحسن، ج ۱، ص ۵۹)

امام علی علیه السلام: کم‌رویی مانع روزی است.

الإمام الصادق علیه السلام: الْحَيَاءُ عَلَى وَجْهَيْنِ، فَمِنْهُ ضَعْفٌ وَمِنْهُ قُوَّةٌ. (قرب-الإسناد، ص ۴۶/تحف العقول، ص ۳۶۰/الخصال، ج ۱، ص ۵۵)

امام عسکری علیه السلام: رسیدن به خدا عزوجل، سفری است که جز با نشستن بر مرکب شب، پیموده نشود.

۲۴. رسول الله صلی الله علیه و آله: لَمَّا أَبْصَرَ نَاقَةً مَعْقُولَةً وَ عَلَيْهَا جِهَازُهَا: أَيْنَ صَاحِبُهَا؟ مُرَوْهُ فَلْيَسْتَعِدَّ غَدًا لِلْخُصُومَةِ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۶۱/ الجعفریات، ص ۱۶۲/ من لا یحضره الفقیه، ج ۲، ص ۲۹۲/ مکارم الأخلاق، ص ۲۶۳)
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: ماده شتری را دید که زانویش بسته شده و جهاز همچنان بر پشت اوست، پرسید: صاحب آن کجاست؟ به او بگوید خودش را برای شکایت (این شتر در قیامت) آماده کند.
رسول الله صلی الله علیه و آله: لَوْ غَفِرَ لَكُمْ مَا تَأْتُونَ إِلَى الْبَهَائِمِ لَغَفَرَ لَكُمْ كَثِيرًا. (الأسیر فی الإسلام، ج ۱، ص ۳۶/ الدر المنثور فی التفسیر بالمأثور، ج ۵، ص ۱۱۱)
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: اگر ستمی که به حیوانات می کنید بر شما بخشیده شود بسیاری از گناهان شما بخشوده شده است.

۲۵. رسول الله صلی الله علیه و آله: الْإِسْلَامُ يَجُوبُ مَا كَانَ قَبْلَهُ. (تفسیر القمی، ج ۱، ص ۱۴۸/ المحاسن، ج ۱، ص ۱۲۶/ المجازات النبویة، ص ۶۷/ السرائر الحاوی لتحریر الفتاوی، ج ۱، ص ۳۸۰/ شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۶، ص ۳۱۹)
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: اسلام آنچه را پیش از خود بوده نادیده می گیرد (گناهان پیش از ایمان آوردن به اسلام را می بخشد).
رسول الله صلی الله علیه و آله: أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ الْإِسْلَامَ يَهْدِمُ مَا كَانَ قَبْلَهُ، وَأَنَّ الْهَجْرَةَ تَهْدِمُ مَا كَانَ قَبْلَهَا، وَأَنَّ الْحَجَّ يَهْدِمُ مَا كَانَ قَبْلَهُ؟! (نهج الفصاحة، ص ۲۶۰/ المنتظم فی تاریخ الأمم و الملوك ابن الجوزی، ج ۱۹، ص ۳۹۵)
رسول خدا صلی الله علیه و آله: مگر نمی دانی که اسلام آنچه را پیش از خود بوده ویران می کند و هجرت آنچه را پیش از آن بوده ویران می کند و حج آنچه را پیش از آن بوده ویران می کند؟

۲۶. الإمام الصادق علیه السلام: صَلَّتْ نَاقَةً رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله فِي غَرَرَةٍ تَبُوكَ، فَقَالَ الْمُنَافِقُونَ: يُحَدِّثُنَا عَنِ الْغَيْبِ وَ لَا يَعْلَمُ مَكَانَ نَاقَتِهِ! فَأَتَاهُ جَبْرِئِيلُ علیه السلام فَأَخْبَرَهُ بِمَا قَالُوا، وَقَالَ: إِنَّ نَاقَتَكَ فِي شِعْبٍ كَذَا، مُتَعَلِّقٌ زِمَامُهَا بِشَجَرَةٍ بَحْرٍ. فَنَادَى رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله: الصَّلَاةَ جَامِعَةً، قَالَ: فَاجْتَمَعَ النَّاسُ، فَقَالَ: أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّ نَاقَتِي بِشِعْبٍ كَذَا، فَبَادِرُوا إِلَيْهَا حَتَّى أَتُوهَا. (قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۳۰۸/ بحار الأنوار، ج ۱۸، ص ۱۰۹)

امام صادق علیه السلام: در جنگ تبوک ناقة پیامبر خدا صلی الله علیه و آله گم شد. منافقان گفتند: برای ما از غیب می گوید اما جای شترش را نمی داند! جبرئیل بر پیامبر صلی الله علیه و آله فرود آمد و گفته منافقان را به اطلاع حضرت رساند و گفت: ناقات در فلان دره می باشد و مهارش به درخت تنومندی گیر کرده است. پس پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ندای نماز جماعت سر داد. مردم جمع

شدند. حضرت فرمود: ای مردم! ناقة من در فلان دره است. مردم به طرف آن شتافتند و شتر را یافتند.

الإمام الصادق علیه السلام: لَمَّا سُئِلَ: هَلْ يَعْلَمُ الْإِمَامُ بِالْغَيْبِ: لَا، وَلَكِنْ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَعْلَمَ الشَّيْءَ أَعْلَمَهُ اللَّهُ ذَلِكَ. (الكافي، ج ۱، ص ۲۵۷/ ومضات السببط للفتاوي، ج ۲، ص ۲۰۲)

امام صادق علیه السلام: در پاسخ به این پرسش که آیا امام غیب می داند، فرمود: نه، اما هرگاه بخواهد چیزی را بداند، خداوند آن را به او می آموزد.

الإمام الكاظم علیه السلام: لَمَّا سَأَلَهُ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ فَارِسَ: أَتَعْلَمُونَ الْغَيْبَ؟ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ علیه السلام: يُسْطِرُّ لَنَا الْعِلْمَ فَتَعْلَمُ، وَ يُقْبِضُ عَنَّا فَلَا نَعْلَمُ سِرَّ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَسْرَهُ إِلَى جَبْرِئِيلَ وَ أَسْرَهُ جَبْرِئِيلَ إِلَى مُحَمَّدٍ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ أَسْرَهُ مُحَمَّدٌ إِلَى مَنْ شَاءَ اللَّهُ. (الكافي، ج ۱، ص ۲۵۶/ الوافي، ج ۳، ص ۲۰۳)

امام کاظم علیه السلام: در پاسخ به مردی از ایرانیان که پرسید: آیا شما غیب می دانید؟ فرمود: امام باقر علیه السلام فرمود: چون علم (الهی) برای ما گشوده شود، می دانیم و هرگاه بر ما بسته شود، نمی دانیم. و فرمود: علم، راز خدا است که آن را با جبرئیل علیه السلام در میان گذاشت و جبرئیل با محمد صلی الله علیه و آله در میان گذاشت و محمد با هرکه خواست آن را در میان نهاد.

۲۷. رسول الله صلی الله علیه و آله: الْفَقْرُ رَاحَةٌ، وَالْغِنَى عُقُوبَةٌ. (بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۵۶/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۱، ص ۳۳۸)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: فقر، آسودگی است و توانگری کیفر.
رسول الله صلی الله علیه و آله: أَوْحَى اللَّهُ إِلَى مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ: يَا مُوسَى، إِرْضْ بِكْسِيرَةٍ مِنْ شَعِيرٍ تَسَدُّ بِهَا جَوْعَتَكَ وَ بَخْرَقَةٌ تُوَارِي بِهَا عَوْرَتَكَ وَ اصْبِرْ عَلَى الْمَصَائِبِ وَ إِذَا رَأَيْتَ الدُّنْيَا مُقْبِلَةً عَلَيْكَ فَقُلْ: إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ عَقُوبَةٌ قَدْ عَجَلْتُ فِي الدُّنْيَا وَ إِذَا رَأَيْتَ الدُّنْيَا مُدْبِرَةً وَ الْفَقْرَ مُقْبِلًا فَقُلْ: مَرَحِبًا بِشُعَارِ الصَّالِحِينَ. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۱۸/ إرشاد القلوب إلى الصواب، ج ۱، ص ۱۵۶)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: خداوند به موسی بن عمران وحی فرمود: ای موسی! به تکه ای نان جو که با آن رفع گرسنگی کنی و به تکه پارچه ای که با آن برهنگی خود را بپوشانی، خرسند باش و در برابر مصیبت ها و گرفتاری ها شکیبایی کن. هرگاه دیدی دنیا (به تو) روی آورده است، بگو: انا لله و انا الیه راجعون، کیفری است که در دنیا به سراغم آمده است و هرگاه دیدی دنیا (به تو) پشت کرده و فقر روی آورده است، بگو: خوش آمدی ای شعار صالحان.

۲۸. الخصال، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ مَنْ تَكَلَّمَ أَوْ تَكَلَّمَ لَهُ فَقَدْ بَرَّيَ مِنْ دِينِ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله قُلْتُ فَأَلْتِيَا فَنُفِثَ قَالِ مَا أُحِبُّ أَنْ تَأْتِيَهُمْ وَ قَلَّ مَا يَقُولُونَ

شَيْئًا إِلَّا كَانَ قَرِيبًا مِمَّا يَقُولُونَ وَ قَالَ الْغِيَاثَةُ فَضْلَةُ مِنَ التُّبُورَةِ ذَهَبَتْ.
(الخصال، ج ۱، ص ۱۲۰ / وسائل الشيعة، ج ۱۷، ص ۱۵۰)

امام صادق (ع): کسی که برایش غیب بگویند یا غیب گوئی کند از دین محمد (ص) بیرون است. پرسیدند علم قیافه شناسی چه؟ فرمود: دوست نمیدارم و دو پهلوی حرف میزنند تا حرفشان راست درآید و فرمود: اصل این علم در نزد انبیاء بوده اما گم شده است.

۲۹. عیسی (ع): بِحَقِّ أَقْوَلُ لَكُمْ: اِبْدَوْوْا بِالشَّرِّ فَاتُرْكُوهُ، ثُمَّ اطْلُبُوا الْخَيْرَ يَنْفَعَكُمْ، فَإِنَّكُمْ إِذَا جَمَعْتُمُ الْخَيْرَ مَعَ الشَّرِّ لَمْ يَنْفَعَكُمْ الْخَيْرُ.
(تحف العقول، ص ۵۱۰ / الوافی، ج ۲، ص ۲۹۷)

مسیح (ع): به حق بگویمتان، نخست بدی را از خود دور کنید و سپس خوبی را بجوید تا سودتان بخشد؛ زیرا اگر نیکی را با بدی جمع کنید؛ نیکی به شما سود نبخشد.

۳۰. الإمام علی (ع): إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى خَفِيَ وَلِيِّهُ فِي عِبَادِهِ، فَلَا تَسْتَصْغِرَنَّ عَبْدًا مِنْ عِبِيدِ اللَّهِ؛ فَرُبَّمَا يَكُونُ وَلِيُّهُ وَ أَنْتَ لَا تَعْلَمُ.
(الخصال، ج ۱، ص ۲۱۰ / کمال الدین و تمام النعمة، ج ۱، ص ۲۹۷ / معانی الأخبار، ص ۱۱۳)

امام علی (ع): خداوند تبارک و تعالی ولی خود را در میان بندگاناش پنهان نگه داشته است. بنابراین هیچ یک از بندگان خدا را حقیر شمارید؛ زیرا ممکن است که او ولی خدا باشد و تو ندانی.

۳۱. الإمام علی (ع): الْكَرِيمُ يَلِينُ إِذَا اسْتَعْطِفَ، وَ اللَّئِيمُ يَقْسُو إِذَا أُلْطِفَ. (تحف العقول، ص ۲۰۴ / کنز القوائد، ج ۲، ص ۱۸۲ / مجموعه ورام، ج ۲، ص ۲۵۳ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲۰، ص ۲۹۶)

امام علی (ع): شخص بزرگواری هرگاه به او مهربانی و محبت شود، نرم می شود و فرومایه هرگاه با او به نرمی و ملاطفت رفتار شود، سخت می شود.

۳۲. الإمام الصادق (ع): فِيمَنْ طَلَبَ الصَّيْدَ لَاهِيًا: وَإِنَّ الْمُؤْمِنَ لَفِي شُغْلٍ عَنْ ذَلِكَ، مَا لَهُ وَ لِلْمَلَاهِي! فَإِنَّ الْمَلَاهِي تُوْرِثُ قَسَاوَةَ الْقَلْبِ وَ تُوْرِثُ النِّفَاقَ. (مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۳، ص ۲۱۶ / جامع احادیث- الشيعة للبروجردي، ج ۲۲، ص ۴۲۰)

امام صادق (ع) درباره کسی که برای سرگرمی دنبال شکار می رود: مؤمن، فرصت چنین کارهایی را ندارد. آخرت جویی او را از سرگرمی باز داشته است تا آنجا که فرمود: مؤمن به هیچ یک از این کارها نمی رسد، او را چه به سرگرمی ها؟ کارهای لهو و سرگرم کننده، سخت دلی می آورد و نفاق برجای می گذارد.

۳۳. رسول الله (ص): لَمَّا رَجُلٌ مِنْ عِرَضٍ رَجُلٍ عِنْدَهُ فَرَدَّ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ عَلَيْهِ: مَنْ رَدَّ عَنْ عِرَضٍ أَخِيهِ كَانَ لَهُ حِجَابًا مِنَ النَّارِ. (الأمالي للمفيد، ص ۳۳۸ / الأمالي للطوسي، ص ۱۱۵ / مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۸۱)

پیامبر خدا (ص) مردی در حضور رسول خدا (ص) از مردی دیگر بدگویی کرد. از میان جمع حاضر، مردی جواب او را داد. رسول خدا (ص) فرمود: هر که از آبروی برادر خود دفاع کند این کار حجابی میان او و آتش باشد.

۳۴. الإمام علی (ع): لَمْ يَذْهَبْ مِنْ مَالِكَ مَا وَعَظَكَ. (نهج البلاغة للصبيحي- صالح، ص ۱۵ / خصائص الأئمة عليهم السلام، ص ۱۱۳ / عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۴۱۴ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۵۶۳)

امام علی (ع): آنچه از مال و داراییت (که از دست دهی و) تو را پند (و تجربتی) آموزد از دست نرفته است.

۳۵. رسول الله (ص): إِذَا قَرَأَ الْقَارِئُ الْقُرْآنَ فَأَخْطَأَ أَوْ لَحَنَ أَوْ كَانَ أَعْجَمِيًّا كَتَبَهُ الْمَلَكُ كَمَا أَنْزَلَ. (میزان الحکمة، ج ۹، ص ۳۶۴ / کنز العمال، ج ۱، ص ۵۱۳)

رسول خدا (ص): هرگاه قاری، قرآن بخواند و دچار خطا یا لحن (اشتباه اعرابی) شود و یا قاری غیر عرب باشد، فرشته برای او به همان صورتی که نازل شده است بنویسد.

۳۶. داود (ع): كَمَا قَدِينُ تُدَانُ. (من لايحضره الفقيه، ج ۴، ص ۲۲ / عوالي اللئالي العزیزية في الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۲۵۲)

داود (ع): از هر دست بدهی به همان دست پس می گیری.

۳۷. الإمام الصادق (ع): الْقَلْبُ مَا عُيِدَ بِهِ الرَّحْمَنُ وَ اكْتَسَبَ بِهِ الْجِنَانُ. (ترجمة إثبات الوصية، ص ۶ / علل الشرائع، ص ۲۲۳ / روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۹۴)

امام صادق (ع): عقل آن چیزی است که به وسیله آن خدا رحمان عبادت شود و بهشت به دست آید.

امام علی (ع): لَوْ لَمْ يَنَلِ اللَّهُ سُبْحَانَهُ عَنْ مَحَارِمِهِ لَوَجَبَ أَنْ يَجْتَنِبَهَا الْعَاقِلُ. (عیون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۴۱۷ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۵۶۸)

امام علی (ع): اگر خداوند پاک، از حرام های خود نهی هم نمی کرد باز لازم بود که خردمند از آنها دوری کند.

امام علی (ع): لَيْسَ الْعَاقِلُ مَنْ يَعْرِفُ الْخَيْرَ مِنَ الشَّرِّ، وَلَكِنَّ الْعَاقِلَ مَنْ يَعْرِفُ خَيْرَ الشَّرِّينِ. (بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۶ / الحیة، ج ۱، ص ۱۱۵)

امام علی (ع): خردمند، کسی نیست که نیک را از بد باز شناسد، بلکه خردمند کسی است که از دو بدی آن را که کمتر بد است بشناسد.

۳۸. الإمام علي عليه السلام: الوُصْلَةُ بالله في الاتِّطَاعِ عَنِ النَّاسِ. (عيون الحكم و المواعظ لبي، ص ۵۲ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۹۳)

امام علی علیه السلام: پیوستن به خدا، در بریدن از مردم است. الإمام علي عليه السلام في المناجاة الشعبانية: إلهي هَبْ لي كمال الاتِّطَاعِ إِلَيْكَ و أَنْزِرْ أَبْصَارَ قُلُوبِنَا بَضِيَاءَ نَظَرِهَا إِلَيْكَ حَتَّى تَخْرُقَ أَبْصَارَ الْقُلُوبِ حِجَابَ النُّورِ، فَتَصِلَ إِلَى مَعْدِنِ الْعِظَمَةِ، فَتَصِيرَ أَرْوَاحَنَا مَعْلُوقَةً بِعِزِّ قُدْسِكَ. (الدعوات للراوندي، ص ۵ / إقبال الأعمال، ج ۲، ص ۶۸۷ / الإقبال بالأعمال الحسنة، ج ۳، ص ۲۹۹)

امام علی علیه السلام در مناجات شعبانیه: الهی! نعمت بریدن کامل از همه و روی کردن تمام به خودت را ارزانیم دارد و دیدگان دل های ما را به نور نگاهشان به تو، روشن گردان، تا دیدگان دل ها، پرده های نور را از هم دَرَنَد و به کان عظمت و بزرگی بپیوندند.

۳۹. الامام علي عليه السلام: لَا تَعْتَذِرْ مِنْ أَمْرِ أَطَاعَتِ اللَّهَ سُبْحَانَهُ فِيهِ، فَكَفَى بِذَلِكَ مَنَقِبَةً. (عيون الحكم و المواعظ للبي، ص ۵۲ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۷۵۵)

امام علی علیه السلام: از کاری که با آن خدا سبحان را فرمان برده ای عذرخواهی مکن؛ زیرا آن کار برای تو افتخاری بزرگ است.

۴۰. سُئِلَ الْعَالِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَيْفَ عَلِمَ اللَّهُ قَالَ عَلِمَ وَ شَاءَ وَ أَرَادَ وَ قَدَّرَ وَ قَضَى وَ أَمْضَى فَالْعِلْمُ مُتَقَدِّمٌ عَلَى الْمَشِيَّةِ وَ الْمَشِيَّةُ ثَانِيَةٌ وَ الْإِرَادَةُ ثَالِثَةٌ وَ التَّقْدِيرُ وَاقِعٌ عَلَى الْقَضَاءِ بِالْإِمْضَاءِ فَإِذَا وَقَعَ الْقَضَاءُ بِالْإِمْضَاءِ فَلَا بَدَاءَ. (الكافي، ج ۱، ص ۱۴۸ / التوحيد للصدوق، ص ۳۳۴ / الإقبال بالأعمال الحسنة، ج ۲، ص ۲۹ / مختصر البصائر، ص ۳۶۹ / روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۴۳۶)

از امام کاظم علیه السلام پرسیدند علم خدا چگونه است؟ فرمود: علم است سپس شاء سپس اراده سپس تقدیر سپس قضا سپس امضاء. هر یک بر بعدی متقدم است. وقتی چیزی امضاء شد یعنی تحقق یافته و دیگر بداء نمیشود.

قطع کنی، این کار را می‌کنی؟ عرض کرد: آری. حضرت فرمود: پس، این کار را مکن. سپس فرمود: من اگر بشنوم کسی به علی ناسزا می‌گوید در پناه ستونی از او پنهان می‌شوم و چون ناسزاگویی‌هایش تمام شد، پیش او می‌روم و با وی دست می‌دهم.

چهل حدیث ۶۴

۱. الإمام الصادق (ع): إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيَخْشَعُ لَهُ كُلُّ شَيْءٍ. ثُمَّ قَالَ: إِذَا كَانَ مُخْلِصًا لِلَّهِ أَخَافَ اللَّهُ مِنْهُ كُلَّ شَيْءٍ، حَتَّى هَوَامُ الْأَرْضِ وَ سِبَاعُهَا وَ طَيْرُ السَّمَاءِ. (بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۲۴۸ / جامع الأخبار، ج ۱، ص ۲۶۸)
امام صادق (ع): همه اشیاء در برابر مؤمن خاشعند و از هیبت او می‌هراسند. سپس فرمود: اگر برای خدا اخلاص و زرد خداوند همه چیز، حتی گزندگان و درندگان زمین و پرندگان هوا را از او بترساند.

۲. رَوِيَ أَنَّ عِيسَى (ع) مَرَّ وَ الْحَوَارِيُّونَ عَلَى حَيْفَةِ كَلْبٍ، فَقَالَ الْحَوَارِيُّونَ: مَا أَتَنَزَّ رِيحَ هَذَا الْكَلْبِ! فَقَالَ عِيسَى (ع): مَا أَشَدَّ بَيَاضَ أَسْنَانِهِ. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۱۱۷ / عوالي اللئالی العزیزیه فی الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۲۷۵)
روایت شده است که عیسی (ع) با حواریان بر لاشه سگی گذشتند، حواریان گفتند: چه بوی گندی می‌دهد این سگ! عیسی (ع) فرمود: عجب دندان‌های سفیدی دارد.

۳. رسول الله (ص): مَا مِنْ رَجُلٍ مُسْلِمٍ يُصَابُ بِشَيْءٍ فِي جَسَدِهِ فَيَتَصَدَّقُ بِهِ إِلَّا رَفَعَهُ اللَّهُ بِهِ دَرَجَةً وَ حَطَّ عَنْهُ بِهِ خَطِيئَةٌ. (میزان الحکمة، ج ۹، ص ۴۳۰ / کنز العمال، ج ۱۵، ص ۱۲)
پیامبر خدا (ص): هیچ مرد مسلمانی نیست که به قسمتی از بدنش آسیبی وارد شود و از (قصاص) آن درگذرد، مگر اینکه خداوند به سبب آن یک درجه بالایش برد و یک گناه از او بزداید.
رسول الله (ص): مَنْ أُصِيبَ فِي جَسَدِهِ بِشَيْءٍ فَتَرَكَهُ لِلَّهِ تَعَالَى كَانَ كَفَّارَةً لَهُ. (الجامع الصغير، ج ۲، ص ۵۷۳ / میزان الحکمة، ج ۳، ص ۲۵۶۸)

هرکس که آسیبی به بدنش (از سوی کسی) برسد و به خاطر خدا متعال صرف نظر کند، آن (گذشت) کفاره‌ای برای (گناهان) او باشد.

۴. أَبُو بَكْرٍ الْخَضْرَمِيُّ قَالَ عَلِقَمَةُ أَخِي لِأَبِي جَعْفَرٍ (ع): أَنْ أَبَا بَكْرٍ قَالَ: يُفَاتِلُ النَّاسُ فِي عَلِيٍّ فَقَالَ لِي أَبُو جَعْفَرٍ (ع): إِنِّي أَرَاكَ لَوْ سَمِعْتَ إِنْسَانًا يَشْتُمُ عَلِيًّا فَاسْتَطَعْتَ أَنْ تَقْطَعَ أَنْفَهُ فَعَلْتَ؟ قُلْتُ: نَعَمْ، قَالَ: فَلَا تَفْعَلْ. ثُمَّ قَالَ: إِنِّي لَأَسْمَعُ الرَّجُلَ يُسُبُّ عَلِيًّا وَ اسْتَتَرُ مِنْهُ بِالسَّارِيَةِ، فَإِذَا فَرَّغَ أَتَيْتُهُ فَصَافَحْتُهُ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۶۰ / مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ج ۱، ص ۶۹)

ابوبکر خضرمی: برادرم علقه به امام باقر (ع) عرض کرد: ابوبکر می‌گوید: برای علی با مردم باید جنگید. امام باقر (ع) به من فرمود: اگر بشنوی که کسی علی (ع) را دشنام می‌دهد و تو بتوانی بینی او را

۵. الإمام الصادق (ع): إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ جَعَلَ الدِّينَ دَوْلَتَيْنِ: دَوْلَةَ آدَمَ وَ هِيَ دَوْلَةُ اللَّهِ وَ دَوْلَةُ إِبْلِيسَ، فَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يُعَبِّدَ عِلَاقِيَّةً كَانَتْ دَوْلَةُ آدَمَ، وَ إِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يُعَبِّدَ فِي السَّرِّ كَانَتْ دَوْلَةُ إِبْلِيسَ، وَ الْمُذْبِغُ لِمَا أَرَادَ اللَّهُ سَتَرَهُ مَارِقٌ مِنَ الدِّينِ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۷۲ / الوافي، ج ۲، ص ۲۴۶)

امام صادق (ع): خدا دین را دو دولت قرار داد: دولت آدم و آن دولت خلافت و دولت ابلیس. پس هرگاه خداوند بخواهد که آشکارا بندگی شود، دولت آدم روی کار آید و هرگاه خدا بخواهد که پنهانی عبادت شود دولت ابلیس بر سر کار آید و کسی که آنچه را خدا خواسته پنهان بماند فاش سازد از دین بیرون رفته است.

۶. رسول الله (ص): الدُّنْيَا مَلْعُونَةٌ وَ مَلْعُونٌ مَا فِيهَا، إِلَّا مَا ابْتِغِيَ بِهِ وَجْهُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ. (الأمالي للطوسي، ص ۵۳۱ / مكارم الأخلاق، ص ۴۵۳ / مجموعه ورام، ج ۲، ص ۵۶)

پیامبر خدا (ص): دنیا و هرچه در آن می‌باشد ملعون است مگر آنچه که به واسطه آن خشنودی خدا طلب شود.

رسول الله (ص): الدُّنْيَا مَلْعُونَةٌ مَلْعُونٌ مَا فِيهَا، إِلَّا مَا كَانَ فِيهَا لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ. (الجامع الصغير، ج ۱، ص ۶۵۸ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۹، ص ۳۳۰)

پیامبر خدا (ص): دنیا و هرچه در آن می‌باشد ملعون است مگر آنچه که در دنیا در راه خدا استفاده شود.

۷. الإمام الصادق (ع) لِأَصْحَابِهِ: هَلْ تَعْرِفُونَ طَوْلَ الْبَلَاءِ مِنْ قِصَرِهِ؟ قُلْنَا: لَا، قَالَ: إِذَا أَلْهَمَ أَحَدُكُمْ الدَّعَاءَ عِنْدَ الْبَلَاءِ فَاعْلَمُوا أَنَّ الْبَلَاءَ قَصِيرٌ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۷۱ / مكارم الأخلاق، ص ۲۶۹ / روضة المتقين فی شرح من لایحضره الفقیه، ج ۱۲، ص ۳۴)

امام صادق (ع) به اصحاب خود فرمود: آیا طولانی بودن بلا را از کوتاه بودن آن باز می‌شناسید؟ عرض کردیم: خیر. فرمود: هرگاه به یکی از شما در هنگام بلا و گرفتاری دعا کردن الهام شد بدانید که بلا کوتاه است (و به زودی رفع می‌شود).

۸. المسيح (ع): أَشَقَى النَّاسِ مَنْ هُوَ مَعْرُوفٌ عِنْدَ النَّاسِ بِعِلْمِهِ مَجْهُولٌ بِعَمَلِهِ. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۷۸ / بحار الأنوار، ج ۲، ص ۵۲)

مسیح علیه السلام: بدبخت‌ترین مردم، کسی است که به علم در میان مردم سرشناس باشد و به عمل ناشناخته.

۹. رسول‌الله صلی الله علیه و آله: أَكْثَرُ مِنْ صَدَقَةِ السَّرِّ؛ فَإِنَّهَا تُطْفِئُ غَضَبَ الرَّبِّ جَلَّ جَلَالُهُ. (الخصال، ج ۱، ص ۱۸۱/ وسائل الشیعة، ج ۱، ص ۴۸۹)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: صدقه پنهانی زیاد بده؛ زیرا صدقه پنهانی خشم خداوند جل جلاله را فرو می‌نشانند.

محمّد بن اسحاق: إِنَّهُ كَانَ نَاسٌ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ يَعِشُونَ لَا يَدْرُونَ مِنْ أَيْنَ مَعَاشُهُمْ، فَلَمَّا مَاتَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ فَقَدُوا مَا كَانُوا يُتَوَتَّنُونَ بِهِ بِاللَّيْلِ. (مناقب آل ابی طالب علیهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۴، ص ۱۵۳/ کشف الغمّة فی معرفة الأئمة، ج ۲، ص ۷۷)

محمد بن اسحاق: گروهی از مردم مدینه گذران زندگی می‌کردند بدون آنکه بدانند معاش آن‌ها از کجا می‌رسد؛ وقتی علی بن الحسین در گذشت دیگر از آنچه شب‌ها برایشان برده می‌شد، خبری نشد.

الإمام الصادق علیه السلام: إِنْ صَدَقَ الْبَلِيلُ تُطْفِئُ غَضَبَ الرَّبِّ، وَ تَمْحُو الذَّنْبَ الْعَظِيمَ، وَ تَهْوَنُ الْحِسَابُ، وَ صَدَقَةُ النَّهَارِ تُثْمِرُ الْمَالَ، وَ تَزِيدُ فِي الْعُمُرِ. (تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۱۰۸/ الکافی، ج ۴، ص ۹/ شرح الأخبار فی فضائل أئمة الأطهار علیهم السلام، ج ۳، ص ۵۴۷/ الأمالی للصدوق، ص ۳۶۷/ ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۴۴/ تهذیب الأحکام، ج ۴، ص ۱۰۵/ روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، ج ۲، ص ۳۵۷)

امام صادق علیه السلام: صدقه شبانه، خشم پروردگار را فرو می‌نشانند و گناه بزرگ را پاک می‌کند و حساب را آسان می‌گرداند و صدقه روزانه مال و ثروت را به بار می‌نشانند و عمر را زیاد می‌کند.

۱۰. الإمام الصادق علیه السلام: قَالَ: إِيَّاكَ وَ مَخَالَطَةَ السَّيْلَةِ فَإِنَّ السَّيْلَةَ لَا يُتَوَلَّى إِلَى خَيْرٍ. (الکافی، ج ۵، ص ۱۵۸/ تحف العقول، ص ۳۶۶/ علل الشرائع، ج ۲، ص ۵۲۷)

امام صادق علیه السلام: زنهار از آمیزش با فرومایه؛ زیرا که از فرومایه هیچ خبری بر نمی‌خیزد.

۱۱. الإمام الصادق علیه السلام: إِذَا قَامَ الْعَبْدُ فِي الصَّلَاةِ فَخَفَّفَ صَلَاتَهُ قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَمَلَأْتَنِيهِ: أَمَا تَرَوْنَ إِلَى عَبْدِي كَأَنَّهُ يَرَى أَنَّ قَضَاءَ حَوَائِجِهِ يَبِيدُ غَيْرِي! أَمَا يَعْلَمُ أَنَّ قَضَاءَ حَوَائِجِهِ يَبِيدُ؟! (الکافی، ج ۳، ص ۲۶۹/ فلاح السائل و نجاح المسائل، ص ۱۶۰/ روضة المتقين فی شرح من لا یحضره الفقیه، ج ۲، ص ۵۱)

امام صادق علیه السلام: هرگاه بنده به نماز ایستد و نمازش را سبک برگزار کند خداوند تبارک و تعالی به فرشتگان خود فرماید: آیا به این بندهام نمی‌نگرید که گویی فکر می‌کند برآوردن نیازهایش به دست کسی جز من است، آیا او نمی‌داند که برآوردن حوایجش به دست من است؟!

۱۲. مکارم الأخلاق، الذِّرَّةُ الْبَاهِرَةُ مِنَ الْأَصْدَافِ الطَّاهِرَةِ، قَالَ لَقِيَ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ علیه السلام الرَّشِيدَ حِينَ قُدُومِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ عَلَى بَغْلَةٍ فَأَعْتَرَضَ عَلَيْهِ فِي ذَلِكَ فَقَالَ تَطَاطَأْتَ عَنْ خِيَلَاءِ الْخَيْلِ وَ ارْتَفَعْتَ عَنْ ذِلَّةِ الْغَيْرِ وَ خَيْرُ الْأُمُورِ أَوْسَطُهَا. (الدرة الباهرة من الأصداف الطاهرة، ص ۳۵/ بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۲۹۲)

هارون الرشید که به مدینه آمده بود امام کاظم علیه السلام را سوار بر قاطری دید و بر او اعتراض کرد. امام علیه السلام فرمود: از غرور اسب‌سواری به زیر است و از حقارت الاغ‌سواری فزون. بهترین کارها میانه آنهاست. الخصال، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ ذَكَرَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله الْفِرَاشَ فَقَالَ فِرَاشٌ لِلرَّجُلِ وَ فِرَاشٌ لِلْمَرْأَةِ وَ فِرَاشٌ لِلصَّيْفِ وَ الرَّايِجُ لِلشَّيْطَانِ. (الکافی، ج ۶، ص ۴۷۹/ الخصال، ج ۱، ص ۱۲۰/ روضة المتقين فی شرح من لا یحضره الفقیه، ج ۷، ص ۶۵۱)

بارسول خدا صلی الله علیه و آله از زیرانداز سخن به میان آمد. فرمود: یکی برای مرد و یکی برای زن و یکی برای مهمان؛ چهارمی دیگر مال شیطان است. مکارم الأخلاق، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَطَاءٍ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام فَرَأَيْتُ فِي مَنْزِلِهِ نَضْدًا وَ وَسَائِدَ وَ أَمَاطًا وَ مَرَافِقَ فَقُلْتُ لَهُ مَا هَذَا فَقَالَ مَتَاعُ الْمَرْأَةِ. (مکارم الأخلاق، ص ۱۳۱/ بحار الأنوار، ج ۷۶، ص ۳۲۲)

به خانه امام صادق علیه السلام وارد شدیم و دیدیم فرش و روفرشی و بالش و پستی دارد. گفتیم اینجا مال کیست؟ فرمود: مال همسر من است نه من.

۱۳. الإمام الصادق علیه السلام لأبي حمزة الثمالي: إِيَّاكَ وَ الرَّئِاسَةَ، وَ إِيَّاكَ أَنْ تَطَّأَ أَعْقَابَ الرِّجَالِ قَالَ قُلْتَ جَعَلْتَ فِدَاكَ أَمَا الرَّئِاسَةُ فَقَدْ عَرَفْتُهَا وَ أَنْ أَطَّأَ أَعْقَابَ الرِّجَالِ فَمَا ثَلَاثًا فِي مَا يَدِي إِلَّا مِمَّا وَطِئَتْ أَعْقَابَ الرِّجَالِ فَقَالَ لِي لَيْسَ حَدِيثُ تَذَهَبُ إِيَّاكَ أَنْ تَنْتَصِبَ رَجُلًا دُونَ الْحِجَةِ فَتَصَدِّقَهُ فِي كُلِّ مَا قَالَ. (الکافی، ج ۲، ص ۲۹۸/ معانی الأخبار، ص ۱۶۹)

امام صادق علیه السلام به ابوحمزه ثمالی فرمود: از ریاست بپرهیز و از راه‌افتادن پشت سر شخصیت‌ها خودداری کن. عرض کردم: فدایت شوم، (مذموم‌بودن) ریاست را ندانم اما دوسوم آنچه (از اخبار و احادیث شما) در دست دارم از همین راه‌افتادن دنبال رجال و شخصیت‌هاست. حضرت فرمود: درست متوجه نشدی بلکه مقصود این است که مبادا کسی را بدون دلیل علم کنی و هرچه می‌گویی تصدیق نمایی.

۱۴. الإمام الصادق علیه السلام: إِنْ أَحْبَبْتَ أَنْ يَزِيدَ اللَّهُ فِي عُمْرِكَ فَسَرَّ أَبْوَيْكَ. (الزهد، ص ۳۳/ وسائل الشیعة، ج ۱۸، ص ۳۷۲)

امام صادق (ع): اگر دوست داری خداوند بر عمرت بیفزاید، پدر و مادرت را خوشحال کن.

رسول الله (ص): مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُسَيِّطَ لَهُ فِي رِزْقِهِ وَيُنْسَأَ لَهُ فِي أَجَلِهِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ. (الخصال، ج ۱، ص ۳۲ / بحار الأنوار، ج ۷، ص ۸۹)
پیامبر خدا (ص): هر که خوش دارد روزیش زیاد و عمرش دراز شود، صله رحم به جا آورد.

۱۵. علل الشرائع، عَنِ الْبَرْقِيِّ بِإِسْنَادِهِ يَرْفَعُهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) أَنَّهُ قَالَ: الْمُؤْمِنُ مُكْفَرٌ وَ ذَلِكَ أَنَّ مَعْرُوفَهُ يَصْعَدُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَلَا يَنْتَشِرُ فِي النَّاسِ وَ الْكَافِرُ مَشْهُورٌ وَ ذَلِكَ أَنَّ مَعْرُوفَهُ لِلنَّاسِ يَنْتَشِرُ فِي النَّاسِ وَ لَا يَصْعَدُ إِلَى السَّمَاءِ. (مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۹، ص ۳۱۷ / بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۲۵۹)

امام صادق (ع): مؤمن ناشناخته بماند. خوبی هایش به آسمان رود و در زمین در میان مردم منتشر نشود. اما کافر مشهور است: خوبی هایش در میان مردم منتشر شود و به آسمان نرود.

عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ (ع) قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) مُكْفَرًا لَا يُشْكُرُ مَعْرُوفَهُ وَ لِرُوضَةِ قَدْ كَانَ مَعْرُوفُهُ عَلَى الْفَرَشِيِّ وَ الْعَرَبِيِّ وَ الْعَجَمِيِّ وَ مَنْ كَانَ أَعْظَمَ مَعْرُوفًا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ (ص) عَلَى هَذَا الْخَلْقِ وَ كَذَلِكَ نَحْنُ أَهْلُ الْبَيْتِ مُكْفَرُونَ لَا يُشْكُرُ مَعْرُوفَنَا وَ خِيَارُ الْمُؤْمِنِينَ مُكْفَرُونَ لَا يُشْكُرُ مَعْرُوفَهُمْ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۵۱ / علل الشرائع، ج ۲، ص ۵۶۰)

امام علی (ع): رسول خدا ناشناخته ماند و از خوبی هایش سیاستگری نشد. همانا خوبی او به قریشی و عربی و عجمی رسید. ما اهل بیت نیز ناشناخته ایم و از خوبی هایمان تشکر نکنند. مؤمنان برتر نیز چنین اند؛ ناشناخته بمانند.

۱۶. رسول الله (ص): النَّظَرُ فِي ثَلَاثَةِ أَشْيَاءَ عِبَادَةٌ: النَّظَرُ وَجْهَ الْوَالِدَيْنِ، وَ فِي الْمُصْحَفِ، وَ فِي الْبَحْرِ. (صحيفة الإمام الرضا عليه السلام، ص ۹۰ / بحار الأنوار، ج ۱۰، ص ۳۶۸)

رسول خدا (ص): در سه نگاه عبادت است: نگاه کردن به روی پدر و مادر، نگاه کردن به قرآن و نگاه کردن به دریا.

۱۷. الإمام علي (ع): مِنَ الْمُرُوءَةِ أَنْتَ إِذَا سُئِلْتَ أَنْ تَتَكَلَّفَ، وَ إِذَا سَأَلْتَ أَنْ تَحْتَفَ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۴۷۱ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۶۸۰)
امام علی (ع): از مردانگی است که هرگاه از تو خواهشی کرد (برای برآوردن آن) خود را به زحمت اندازی و هرگاه تو خواهشی کردی، سبک گیری.

۱۸. الإمام الصادق (ع): الشَّفَاعَةُ زَكَاةُ الْبَاءِ. (تحف العقول، ص ۳۸۱ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۶۸)
امام صادق (ع): میانجی گری، زکات مقام است.

۱۹. الامام علی (ع): مَنْ لَمْ يُجْهِدْ نَفْسَهُ فِي صِغَرِهِ لَمْ يَنْبُلْ فِي كِبَرِهِ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۴۴۶ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۶۰۶)
امام علی (ع): هر که در کودکی خود رنج نبرد، در بزرگسالی به ارجمندی نرسد.

۲۰. الإمام الصادق (ع) وَ هُوَ يُحَاسِبُ وَكِيلًا لَهُ، وَ الْوَكِيلُ يَكْثُرُ أَنْ يَقُولَ: وَاللَّهِ مَا خُنْتُ، وَاللَّهِ مَا خُنْتُ: يَا هَذَا، خِيَانَتُكَ وَ تَضْيِيعُكَ عَلَيَّ مَالِي سَوَاءٌ؛ لِأَنَّ الْخِيَانَةَ شَرُّهَا عَلَيْكَ. ثُمَّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص): لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ هَرَبَ مِنْ رِزْقِهِ لَتَبِعَهُ حَتَّى يَذْرِكُهُ كَمَا أَنَّهُ إِنْ هَرَبَ مِنْ أَجَلِهِ تَبِعَهُ حَتَّى يَذْرِكُهُ، مَنْ خَانَ خِيَانَةً حُسِبَتْ عَلَيْهِ مِنْ رِزْقِهِ وَ كُتِبَ عَلَيْهِ وَزُرُّهَا. (الكافي، ج ۵، ص ۳۰۴ / روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ج ۶، ص ۴۴۵)

امام صادق (ع) از وکیل خود حساب می کشید و او پیوسته می گفت: به خدا من خیانت نکرده ام، به خدا من خیانت نکرده ام. حضرت فرمود: ای فلانی! خیانت کرده باشی یا مال مرا هدر داده باشی برای من یکسان است؛ زیرا گناهش مثل خیانت است. سپس فرمود: پیامبر خدا (ص) فرمود: اگر از روزی خود بگریزی روزی در پی شما می آید تا به شما برسد، همچنان که اگر از اجل خود بگریزی به دنبالان می آید تا به شما برسد. و کسی که خیانتی کند به همان مقدار از روزیش کم می شود و گناه آن برایش نوشته می گردد.

۲۱. الامام علی (ع): إِذَا صُنِعَ إِلَيْكَ مَعْرُوفٌ فَادْكُرْ، إِذَا صَنَعَتْ مَعْرُوفًا فَانْسَهُ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۱۳۳ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۲۸۱)
امام علی (ع): هرگاه به تو خوبی شد، آن را یادآوری کن و هرگاه تو خوبی کردی، آن را از یاد ببر.

۲۲. أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ: كَانَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ (ص) شَرَبَةٌ يُفْطِرُ عَلَيْهَا وَ شَرَبَةٌ لِلسَّحَرِ، وَ رَبَّمَا كَانَتْ وَاحِدَةً... فَهَيَّأَتْهَا لَهُ (ص) ذَاتَ لَيْلَةٍ فَاحْتَبَسَ النَّبِيُّ (ص) فَظَنَنْتُ أَنَّ بَعْضَ أَصْحَابِهِ دَعَا، فَشَرِبْتُهَا حِينَ احْتَبَسَ، فَجَاءَ (ص) بَعْدَ الْعِشَاءِ بِسَاعَةٍ فَسَأَلْتُ بَعْضَ مَنْ كَانَ مَعَهُ: هَلْ كَانَ النَّبِيُّ (ص) أَفْطَرَ فِي مَكَانٍ أَوْ دَعَا أَحَدًا؟ فَقَالَ: لَا، فَبِتُّ بَلِيلَةً لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا اللَّهُ عَمَّ أَنْ يَطْلُبَهَا مَتَى النَّبِيُّ (ص) وَ لَا يَجِدُهَا فَيَبِيتَ جَائِعًا، فَاصْبَحَ صَائِمًا وَ مَا سَأَلَنِي عَنْهَا وَ لَا ذَكَرَهَا حَتَّى السَّاعَةِ. (مكارم الأخلاق، ص ۳۲ / بحار الأنوار، ج ۱۶، ص ۲۴۷)

آنس بن مالک: رسول خدا ﷺ با نوشیدنی افطار می کرد و با نوشیدنی سحری می خورد و گاهی اوقات هم در شبانه روز تنها یک شربت بود. شبی برای آن حضرت نوشیدنی تهیه کردم، اما پیامبر ﷺ نیامد. من خیال کردم یکی از اصحاب ایشان را دعوت کرده است. لذا خودم نوشیدنی را خوردم. ساعتی بعد از عشا پیامبر آمد. من از فردی که همراه حضرت بود پرسیدم آیا پیامبر ﷺ در جایی افطار کرد، یا کسی ایشان را دعوت نموده است؟ گفت: نه. من آن شب را از فکر اینکه پیامبر ﷺ نوشیدنی را از من بخواهد و شربتی نباشد و گرسنه بخواهد، با چنان غم و اندوهی به سر بردم که فقط خدا از آن خبر دارد. اما صبح پیامبر درحالی که روزه داشت بیدار شد و درباره آن نوشیدنی از من سؤالی نکرد و تاکنون نیز از آن سخنی به میان نیاورده است.

۲۳. رسول الله ﷺ: أَبْعُدُ الْخَلْقَ مِنَ اللَّهِ مُعَلِّمَ الصَّبِيَانِ لَا يُؤَاسِي بَيْنَهُمْ وَلَا يُرَاقِبُ اللَّهَ فِي الْيَتِيمِ. (تاریخ مدینه دمشق، ج ۲۸، ص ۱۸ / میزان الحکمة، ج ۴، ص ۳۵۲۹)

پیامبر خدا ﷺ: دورترین خلاق از خدا آموزگاری است که میان کودکان به یک چشم نگاه نکند و درباره کودک یتیم، خدا را در نظر نگیرد.

۲۴. الإمام الصادق ﷺ: مَنْ اهْتَمَّ لِرِزْقِهِ كُتِبَ عَلَيْهِ خَطِيئَةٌ. (الكافي، ج ۲، ص ۵۷۱ / الخصال، ج ۱، ص ۶۵ / الأمالي للطوسي، ص ۳۰۰ / قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۲۳۰ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۷۱ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۹۳)

امام صادق ﷺ: هر که غم روزی خود را بخورد، برایش گناه محسوب شود.

رسول الله ﷺ: يَقُولُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَى: لِيَحْذَرَ عَبْدِي الَّذِي يَسْتَبْطِئُ رِزْقِي أَنْ أَغْضِبَ فَأَفْتَحَ عَلَيْهِ بَابًا مِنَ الدُّنْيَا! (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۳۸ / محراب التقوى و البصيرة، ج ۵، ص ۳۰۵)

پیامبر خدا ﷺ: خدای پاک و بزرگ می فرماید: آن بنده ام که مرا در رساندن روزی کند می شمارد، بترسد از این که به خشم آیم و دری از دنیا را به رویش بگشایم!

۲۵. الإمام الصادق ﷺ: مَا مِنْ مُؤْمِنٍ سَنَّ عَلَى نَفْسِهِ سُنَّةً حَسَنَةً أَوْ شَيْئًا مِنَ الْخَيْرِ، ثُمَّ حَالَ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ ذَلِكَ حَائِلٌ، إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ مَا أَجْرِي عَلَى نَفْسِهِ أَيَّامَ الدُّنْيَا. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۸ / وسائل الشیعة، ج ۱۶، ص ۱۷۵)

امام صادق ﷺ: هیچ مؤمنی نیست که برای خود سنتی نیکو یا چیزی از خیر و خوبی وضع کند، اما بعد میان او و آن سنت و کار خیر مانعی پدید آید، مگر اینکه آنچه را در ایام دنیا درباره خویش به کار بسته است خداوند برایش بنویسد.

۲۶. عن العسکری ﷺ فی حدیث: «قُلْتُ: يَا سَيِّدِي، فِي أَكْثَرِ هَذِهِ الْأَيَّامِ قَوَاطِعُ عَنِ الْمَقَاصِدِ لِمَا ذُكِرَ فِيهَا مِنَ التَّحْسِينِ وَ التَّخَوُّفِ، فَتَذَلُّنِي عَلَى الْإِحْتِرَازِ مِنَ التَّخَوُّفِ فِيهَا، فَإِنَّمَا تَدْعُونِي الضَّرُورَةَ إِلَى التَّوَجُّهِ فِي الْحَوَائِجِ فِيهَا؟ فَقَالَ لِي: يَا سَهْلُ، إِنَّ لِشِيعَتِنَا بَوْلًا بَيْنَنَا لِعِصْمَةٍ، فَثِقُ بِاللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ أَخْلِصْ فِي الْوَلَاءِ. ثُمَّ أَمَرَهُ ﷺ بِشَيْءٍ مِنَ الْقُرْآنِ وَ الدُّعَاءِ أَنْ يَقْرَأَهُ وَ يَدْفَعُ بِهِ النُّحُوسَةَ. (الأمالي للطوسي، ص ۲۷۷ / مكارم الأخلاق، ص ۲۷۸ / بشارة المصطفى لشيعة المرتضى، ج ۲، ص ۱۳۰)

راوی گوید به امام عسکری ﷺ عرض کردم: سرورم! بیشتر ایام به خاطر نحوست و ترس هایی که دارند مانع این می شوند که انسان دنبال کارها و مقاصد خود برود، لطفاً برای پرهیز از این ترس ها و رفع نگرانی ها مرا راهنمایی کنید؛ زیرا گاهی اوقات کاری ضروری پیش می آید که باید انجامش دهم. حضرت به من فرمود: ای سهل! همان ولایت ما برای شیعیان، مایه امن و امان است. ولایتی که اگر با آن در اعماق دریا های ژرف و وسط بیابان های بی کران میان درندگان و گرگ ها و دشمنان جنی و انسی قرار گیرند از ترس و وحشت های آن ها ایمن خواهند بود. پس، به خدا اعتماد کن و ولایت خود را نسبت به امامان طاهر خویش خالص گردان و آنگاه هر جا خواستی برو و هر چه خواستی بکن. حضرت سپس دستور می دهد که مقداری از قرآن و دعا را بخواند و بدین وسیله شومی و نحوست آن روز را از خود دور گرداند و دنبال هر کاری که می خواهد، برود.

۲۷. الإمام علي ﷺ: أَفْقَرُ النَّاسِ مَنْ قَتَرَ عَلَى نَفْسِهِ مَعَ الْغِنَى وَ السَّعَةِ، وَ حَلَفَ لغيرِهِ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۱۲۵ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۲۱۵)

امام علی ﷺ: فقیرترین، مردم کسی است که با وجود توانگری و برخورداری، زندگی را بر خود تنگ گیرد و مالش را برای دیگری باقی گذارد.

۲۸. قَالَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ﷺ: مَنْ مَاتَ مِنْ أَوْلِيَانَا وَ شِيعَتِنَا وَ لَمْ يُحْسِنْ الْقُرْآنَ عِلْمٌ فِي قَبْرِهِ لِيَرْفَعَ اللَّهُ فِيهِ دَرَجَتَهُ فَإِنَّ دَرَجَاتِ الْجَنَّةِ عَلَى قَدْرِ عَدَدِ آيَاتِ الْقُرْآنِ فَيَقَالُ لِقَارِئِ الْقُرْآنِ أَقْرَأَ وَ أَرْقَ. (الكافي، ج ۲، ص ۶۰۶ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۲۹ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۸۷ / روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ج ۱۳، ص ۱۲۴)

امام صادق ﷺ: هریک از دوستان و شیعیان ما از دنیا رود و قرآن را درست فرا نگرفته باشد در قبر به او آموزش دهند تا خداوند درجه اش را فزون کند زیرا درجات بهشت بقدر عدد آیات قرآن است. به قاری گفته میشود بخوان و بالا برو.

۲۹. الإمام علي عليه السلام: كُنْ فِي الْمَلَأِ وَقُوراً، وَ فِي الْخَلَاءِ ذَكُوراً. (عيون- الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۳۹۳/ غررالحكم و دررالکلم، ص ۱۸۸)
امام علی علیه السلام: در میان جمع باوقار باش و در خلوت به یاد خدا.

۳۰. رسول الله صلى الله عليه وآله: قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: مَنْ أَهَانَ لِي وَلِيّاً فَقَدْ بَارَزَنِي بِالْمُحَارَبَةِ. (الكافي، ج ۱، ص ۱۴۴/ التوحيد للصدوق، ص ۱۶۹/ معاني الأخبار، ص ۱۹/ علل الشرائع، ج ۱، ص ۱۲/ جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۸۳/ روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ج ۱، ص ۳۱۱)
پیامبر خدا ﷺ: از جبرئیل از خداوند متعال: هرکه دوست مرا خوار سازد، به مبارزه با من برخاسته است.

۳۱. الإمام علي عليه السلام: الْكَرِيمُ يَرْجُو عَمَّا يَفْتَحِرُ بِهِ اللَّئِيمُ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۲۲/ غررالحكم و دررالکلم، ص ۹۴)
امام علی علیه السلام: بزرگوار، از آنچه شخص فرومایه به آن افتخار می کند، دوری می نماید.

۳۲. رسول الله صلى الله عليه وآله: اتَّقُوا الْمَظَالِمَ مَا اسْتَطَعْتُمْ؛ فَإِنَّ الرَّجُلَ يَجِيءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِحَسَنَاتٍ يَرَى أَنَّهَا سَتَنَجِيهِ، فَمَا يَزَالُ عِنْدَ ذَلِكَ يَقُولُ: إِنَّ لِفُلَانٍ قَبْلَكَ مَظْلَمَةً، فَيُقَالُ: أَمْحُوا مِنْ حَسَنَاتِهِ، فَمَا تَبَقِيَ لَهُ حَسَنَةٌ. وَ مَثَلُ ذَلِكَ كَمَثَلِ سَفِيٍّ نَزَلُوا بِقِلَاحٍ مِنَ الْأَرْضِ لَيْسَ مَعَهُمْ حَطَبٌ، فَتَفَرَّقَ الْقَوْمُ فَاحْتَضَبُوا النَّارَ وَ أَنْصَبُوا مَا أَرَادُوا، فَكَذَلِكَ الذُّنُوبُ. (ميزان الحکمة، ج ۱۰، ص ۴۰۵/ کنز العمال، ج ۴، ص ۲۳۷)
پیامبر خدا ﷺ: تا می توانید از مظالم بهره یزید؛ زیرا آدمی در روز قیامت با کارهای نیک آلوده می شود که فکر می کند او را نجات می بخشد. اما پیوسته به او گفته می شود: فلانی برگردن تو مظلمه و حقی دارد. پس گفته می شود: از حسناتش پاک کنی تا جایی که برایش حسنه ای باقی نمی ماند. مثل این شخص مثل مسافرانی است که در دشتی فرود آمده اند و هیمه ای با خود ندارند. لذا هر یک به طرفی می رود و برای برافروختن آتش هیزم می کنند و آنچه را خواسته اند می پزند. گناهان نیز چنین اند (حسنات را می سوزانند).

۳۳. الإمام الصادق عليه السلام: الْعَارِفُ شَخْصُهُ مَعَ الْخَلْقِ وَ قَلْبُهُ مَعَ اللَّهِ تَعَالَى. (مصباح الشريعة، ص ۱۹۱/ بحار الأنوار، ج ۳، ص ۱۴)
امام صادق علیه السلام: عارف، جسمش در میان مردم است و دلش با خدا تعالی.

۳۴. رسول الله صلى الله عليه وآله: أَشَدُّ النَّاسِ حِسَاباً يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْمَكْفِيُّ الْفَارِغُ، إِنَّ كَانَ الشُّغْلُ مَجْهَدَةً فَالْفَرَاغُ مَقْصَدَةً. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۶۰/ ربيع الأبواب و نصوص الأخبار، ج ۳، ص ۴۰۴)

پیامبر خدا ﷺ: روز قیامت سخت ترین حسابرسی را کسی دارد که کارهایش را دیگران (از پیشکار و نوکر و خدمتکار) انجام دهند و خودش بیکار بگردد. اگر کارکردن مایه رنج و زحمت است، بیکاری موجب فساد و تباهی است.

الإمام الكاظم عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَيُبْغِضُ الْعَبْدَ الْفَارِغَ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۱۶۹/ عوالي اللئالي العزیزیه فی الأحادیث الدینیة، ج ۳، ص ۲۹۱)
امام کاظم علیه السلام: خدا تعالی از بنده بیکار نفرت دارد.

رسول الله صلى الله عليه وآله: إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ الصَّحِيحَ الْفَارِغَ، لَا فِي شُغْلِ الدُّنْيَا وَ لَا فِي شُغْلِ الْآخِرَةِ. (شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۷، ص ۱۴۶/ محراب- التقوى و البصيرة، ج ۳، ص ۴۶۳)

پیامبر خدا ﷺ: خداوند از شخص تندرست بیکاره که نه در کار دنیا است و نه سرگرم کار آخرت، نفرت دارد.

۳۵. رسول الله صلى الله عليه وآله: مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ فَقَدْ اسْتَدْرَجَ النَّبُوَّةَ مِنْ جَنَبَيْهِ، غَيْرَ أَنَّهُ لَا يُوحَى إِلَيْهِ. (ميزان الحکمة، ج ۹، ص ۳۴۶/ کنز العمال، ج ۱، ص ۵۲۴)
رسول خدا ﷺ: کسی که قرآن بخواند، پیامبری از دو پهلویش بالا رود، منتها به او وحی نمی شود.

۳۶. الإمام الصادق عليه السلام: إِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يُرِيْلَ مِنْ عَبْدٍ نِعْمَةً كَانَ أَوَّلُ مَا يُعَيِّرُ مِنْهُ عَقْلَهُ. (الإختصاص، ص ۲۴۵/ مجموعه ورام، ج ۲، ص ۳۰۰/ شرح نهج- البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲۰، ص ۳۰۱)

امام صادق علیه السلام: هرگاه خداوند بخواهد نعمتی را از بنده ای بگیرد، نخستین چیزی که در او تغییر می دهد خرد اوست.

۳۷. الإمام الرضا عليه السلام: الْعِلْمُ أَجْمَعُ لِأَهْلِهِ مِنَ الْآبَاءِ. (عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۱۳۱/ مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۴، ص ۳۹۷)

امام رضا علیه السلام: دانش، برای اهل خود بیش از آن گرد می آورد که پدران برای فرزندان.

۳۸. رسول الله صلى الله عليه وآله: يَقُولُ اللَّهُ: ... مَنْ اقْتَرَبَ إِلَيَّ شَبْرًا اقْتَرَبْتُ إِلَيْهِ ذِرَاعًا، وَ مَنْ أَتَانِي يَمْشِي أَتَيْتُهُ هَرَوَلَةً. (محراب التقوى و البصيرة، ج ۱۱، ص ۲۴۷/ مقامات الزمخشري، ج ۱، ص ۱۰۵)

پیامبر خدا ﷺ: خداوند می فرماید: ... هرکه یک وجب به من نزدیک شود، یک گز به او نزدیک می شوم و هر که یک گز به من نزدیک شود، یک رَش (فاصله دو دست وقتی که گشوده شوند) به او نزدیک می شوم و هرکه به سوی من قدم زنان بیاید، به سوی من شتابان می آید.

رسول الله ﷺ: قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: يَا بَنِي آدَمَ، قُمْ إِلَىٰ أَمْرِ إِلَيْكَ، وَامْشِ إِلَىٰ أَهْرَؤُلَ إِلَيْكَ. (میزان الحکمة، ج ۳، ص ۲۵۴۲/کنز العمال، ج ۱، ص ۲۲۶)

رسول خدا ﷺ: خدا متعال فرمود: ای فرزندان آدم! برای آمدن نزد من از جا برخیز، سوی تو می آیم. به سوی من قدم زنان بیا، دوان دوان سوی من می آیم.

۳۹. الامام علی علیه السلام: مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ عَرَفَ رَبَّهُ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۳۰/غرر الحکم و دررالکلم، ص ۲۳۲)

امام علی علیه السلام: هر که خود را شناخت، پروردگارش را شناخت. فی ضحیفِ ادریس: مَنْ عَرَفَ الْخَلْقَ عَرَفَ الْخَالِقَ، وَ مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ عَرَفَ رَبَّهُ. (بحار الأنوار، ج ۹۲، ص ۴۲۶/علم الیقین، ج ۲، ص ۱۴۵۰)

در صحف ادریس آمده است: هر که آفریده را شناخت، آفریدگار را شناخت و هر که خود را شناخت، پروردگارش را شناخت.

الامام علی علیه السلام: اَعْرِفُوا اللَّهَ بِاللَّهِ. (الکافی، ج ۱، ص ۸۵/الإمامة و التبصرة من الحيرة، ص ۱۳۸/التوحيد للصدوق، ص ۲۸۶/روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، ط القديمة، ج ۱، ص ۳۰)

امام علی علیه السلام: خدا را به خدا بشناسید.

۴۰. رسول الله ﷺ: إِذَا ضَاقَ الْمُسْلِمُ فَلَا يَشْكُوَنَّ رَبَّهُ عَزَّوَجَلَّ، وَلْيَشْكُ إِلَىٰ رَبِّهِ الَّذِي يَبْدِيهِ مَقَالِيدُ الْأُمُورِ وَ تَدْيِيرُهَا. (تحف العقول، ص ۱۱۴/الخصال، ج ۲، ص ۶۲۴)

رسول خدا ﷺ: هرگاه مسلمان در تنگنا و سختی افتد، نباید از پروردگار عزوجل خود شکایت کند، بلکه باید به درگاه پروردگار خویش که زمام و تدبیر امور به دست اوست، شکایت برد.

چهل حدیث ۶۵

۱. الإمام علي عليه السلام: لَا تَخَفْ إِلَّا ذَنْبَكَ، لَا تَرْجُ إِلَّا رَبَّكَ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۵۱۷ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۷۴۲)

امام علی علیه السلام: جز از گناه خود مترس و جز به پروردگار خویش امید مبنند.

الإمام الحسن عليه السلام: مَنْ عَبْدَ اللَّهِ عَبْدَ اللَّهِ لَهُ كُلُّ شَيْءٍ. (التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۳۲۷ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۰۸)

امام حسن علیه السلام: هر که خدا را بندگی کند خداوند همه اشیاء را بنده او گرداند.

۲. رسول الله صلى الله عليه وآله: يَا أَبَا ذَرٍّ، هُمْ بِالْحَسَنَةِ وَإِنْ لَمْ تَعْمَلْهَا، يَكِيلَا تُكْتَبَ مِنَ الْغَافِلِينَ. (الأمالي للطوسي، ص ۵۳۶ / مكارم الأخلاق، ص ۴۶۹)

پیامبر خدا علیه السلام: ای اباذر! آهنگ کار نیک کن، هر چند آن را به کار نبندی تا در زمره غافلان نوشته نشوی.

۳. الإمام علي عليه السلام: الْفَقِيهُ كُلُّ الْفَقِيهِ مَنْ لَمْ يَقْنَطِ النَّاسَ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ، وَلَمْ يُؤَيِّسْهُمْ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ، وَلَمْ يُؤْمِنْهُمْ مِنْ مَكْرِ اللَّهِ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۸۳ / عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۵۵ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۹۹)

امام علی علیه السلام: فقیه به تمام معنا، کسی است که مردم را از رحمت خدا نومید نگرداند و از فضل و بخشایش خدا، مأیوسشان نسازد و از مکر و عذاب خدا هم، آسوده خاطرشان نکند.

۴. الإمام الصادق عليه السلام: جَاءَ جَبْرِئِيلُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ، رَبُّكَ يَقْرِيكَ السَّلَامَ وَيَقُولُ لَكَ: دَارِ خَلْقِي. (الكافي، ج ۲، ص ۱۱۷ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۷۷ / روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ج ۱۲، ص ۱۱۲)

امام صادق علیه السلام: جبرئیل علیه السلام نزد پیامبر ﷺ آمد و گفت: ای محمد! پروردگارت تو را سلام می‌رساند و می‌فرماید: با بندگانم مدارا کن.

۵. الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ أَدَاعَ عَلَيْنَا حَدِيثَنَا سَلَبَهُ اللَّهُ الْإِيمَانَ. (تفسير- العياشي، ج ۱، ص ۱۹۶ / الكافي، ج ۲، ص ۳۷۰)

امام صادق علیه السلام: هر که حدیث ما را به زیانمان فاش کند، خداوند ایمان را از او بگیرد.

۶. الإمام علي عليه السلام: أَلَا إِنَّ الدُّنْيَا دَارٌ لَا يَسْلَمُ مِنْهَا إِلَّا فِيهَا (بِالْثَّرْدِ) وَ لَا يَنْجِي بَشِي كَانَ لَهَا أَتْبَلِي النَّاسَ بِهَا فِتْنَةً فَمَا أَخَذُوهُ مِنْهَا لَهَا

أَخْرَجُوا مِنْهَا وَ حَوْسَبُوا عَلَيْهَا وَ مَا أَخَذُوهُ مِنْهَا لِغَيْرِهَا قَدَمُوا عَلَيْهَا. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۹۴ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۵، ص ۱۴۰)

امام علی علیه السلام: بدانید که دنیا سرایی است که هیچ کس از آن به سلامت نمی‌رهد جز با دل برکندن از آن. و هیچ کس به واسطه کاری که برای دنیا کند نجات نمی‌یابد. مردم برای آزمایش گرفتار دنیا شده‌اند. آنچه را از دنیا به‌خاطر دنیا برگرفتند از کفشان برود و باید حساب پس بدهند و آنچه را از دنیا برای غیر آن (آخرت) به‌دست آوردند به آن برسند و همیشه با آن‌هاست.

۷. الإمام علي عليه السلام: ادْفَعُوا أَمْوَاجَ الْبَلَاءِ بِالْدُّعَاءِ، مَا الْمُتَبَتَّلِي الَّذِي اسْتَدَّرَ بِهِ الْبَلَاءُ بِأَحْوَجَ إِلَى الدُّعَاءِ مِنَ الْمُعَافَى الَّذِي لَا يَأْمَنُ الْبَلَاءَ. (الدعوات للراوندي، ص ۲۱ / بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۰۱)

امام علی علیه السلام: امواج بلا را با دعا پس‌زنید؛ بلا دیده‌ای که بلا جانش را به لب رسانده است نیازش به دعا بیشتر از عافیت چشیده‌ای نیست که از بلا در امان نیست.

۸. رسول الله صلى الله عليه وآله: لَا تَجُوزُ شَهَادَةُ الْعُلَمَاءِ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ، لَأَنَّهُمْ حُسُدٌ. (حكم النبي الأعظم، ج ۶، ص ۵۷۲ / كنز العمال، ج ۷، ص ۱۵)

رسول الله علیه السلام: شهادت علما بر ضد یکدیگر پذیرفته نیست؛ چون اینان (نسبت به هم) حسادت می‌ورزند.

۹. رسول الله صلى الله عليه وآله: أَضِفْ بِطَعَامِكَ مَنْ تُحِبُّ فِي اللَّهِ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۹۱ / النوادر للراوندي، ص ۱۱)

پیامبر خدا علیه السلام: کسی را که به‌خاطر خدا دوستش داری، به غذای خود میهمان کن.

۱۰. لقمان عليه السلام: لِإِبْنِهِ وَ هُوَ يَعْظُهُ: يَا بُنَيَّ، إِنَّ الْمَوْعِظَةَ تَشُقُّ عَلَى السَّفِيهِ. (مجموعة ورام، ج ۲، ص ۲۳۱ / بحار الأنوار، ج ۱۳، ص ۴۲۶)

لقمان علیه السلام: در اندرز به فرزند خود، می‌فرماید: فرزندم! پند و موعظه برای آدم سبکسر سخت است.

۱۱. الإمام الصادق عليه السلام: تَخْفِيفُ الْفَرِيضَةِ وَ تَطْوِيلُ النَّافِلَةِ مِنَ الْعِبَادَةِ. كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَتَمَّ النَّاسِ صَلَاةً وَ أَوْجَزَهُمْ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۲۴ / وسائل الشيعة، ج ۴، ص ۳۶)

امام صادق علیه السلام: سبک خواندن نماز واجب و طولانی برگزار کردن نافله از عبادت است. نماز رسول خدا ﷺ از همه مردم کامل‌تر و کوتاه‌تر بود.

۱۲. الخصال، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: التُّشْرَةُ فِي عَشْرَةِ أَشْيَاءَ: الْمَشْيِ وَ الرُّكُوبِ وَ الْإِزْتِمَاسِ فِي الْمَاءِ وَ النَّظَرِ إِلَى الْخُضْرَةِ وَ

الْأَكْلِ وَالشَّرْبِ وَ النَّظَرِ إِلَى الْمَرْأَةِ الْحَسَنَاءِ وَ الْجَمَاعِ وَ السَّوَالِ
وَ مُحَادَثَةِ الرِّجَالِ. (الخصال، ج ۲، ص ۴۴۳ / المحاسن، ج ۱، ص ۱۴ و وسائل-
الشیعة، ج ۲، ص ۱۱)

امام صادق (ع): نشاط در ده چیز است: پیاده روی، سواری، آبتنی،
دیدار سبزه، خوردن، نوشیدن، نگاه به زن زیبا، نزدیکی، مسواک،
گفتگو با دوستان.

۱۳. رسول الله (ص): السِّرُّ أَفْضَلُ مِنَ الْعَلَانِيَةِ، وَالْعَلَانِيَةُ لِمَنْ أَرَادَ
الْاِقْتِدَاءَ. (نهج الفصاحة، ص ۵۲۹ / تفسیر الرازی، ج ۷، ص ۷۸)

پیامبر خدا (ص): (عبادت و حسنه) نهانی بهتر از آشکار است. انجام
آشکار (این کارها) برای کسی (خوب) است که بخواهد الگو قرار
گیرد.

۱۴. رسول الله (ص): صَلَوةُ الرَّحِمِ تَزِيدُ فِي الْعُمْرِ، وَ تَنْفِي الْقَفَرِ. (قرب-
الإنسان، ص ۷۶ / الجعفریات، ص ۵۵ / تحف العقول، ص ۷ / دعائم الإسلام، ج ۲،
ص ۳۳۱ / نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۳ / النوادر للراوندي، ص ۲)
پیامبر خدا (ص): صله رحم، عمر را زیاد می کند و فقر را از بین می برد.

۱۵. الأُمَالِي لِلصَّدُوقِ عَنْ الرَّضَا (ع) قَالَ لَا يَكُونُ الْمُؤْمِنُ مُؤْمِنًا حَتَّى
يَكُونَ فِيهِ ثَلَاثُ خِصَالٍ سُنَّةٌ مِنْ رَبِّهِ وَ سُنَّةٌ مِنْ نَبِيِّهِ وَ سُنَّةٌ مِنْ وَلِيِّهِ
فَأَمَّا السُّنَّةُ مِنْ رَبِّهِ فَيَكْتُمَانِ سِرَّهُ قَالَ اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا
يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا إِلَّا مَنِ ارْتَضَى مِنْ رَسُولٍ وَ أَمَّا السُّنَّةُ مِنْ نَبِيِّهِ
فَمَدَارَاةُ النَّاسِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَمَرَ نَبِيَّهِ (ص) بِمَدَارَاةِ النَّاسِ فَقَالَ
خُذِ الْعَفْوَ وَ أْمُرْ بِالْعُرْفِ وَ أَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ وَ أَمَّا السُّنَّةُ مِنْ وَلِيِّهِ
فَالصَّبْرُ فِي الْبُؤْسَاءِ وَ الصَّرَاءُ يَقُولُ اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ وَ الصَّابِرِينَ فِي
الْبُؤْسَاءِ وَ الصَّرَاءِ وَ حِينَئِذٍ أَتَاكَ الْأُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَ أُولَئِكَ هُمُ
الْمُتَّقُونَ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۴۱ / التمهيد، ص ۶۷ / تحف العقول، ص ۴۴۲ /
الأُمَالِي لِلصَّدُوقِ، ص ۳۲۹ / الخصال، ج ۱، ص ۸۲ / صفات الشيعة، ص ۳۷ / عيون
أخبار الرضا عليه السلام، ج ۱، ص ۲۵۶ / معاني الأخبار، ص ۱۸۴ / روضة الواعظين و
بصيرة المتعظين، ج ۲، ص ۴۲۲)

امام رضا (ع): مؤمن نیست جز کسی که در او سه صفت باشد: صفتی
از خدا و صفتی از رسول و صفتی از ولی. صفت خدای کتمان سر
است که خدا فرموده: او عالم غیب است و غیبش را بر کسی آشکار
نمیکند جز کسی که بخواهد. صفت پیامبری، مداراست چنانچه
خداوند رسولش را به مدارا با مردم فرمان داد و فرمود: عفو کن و به
خوبی دعوت کن و از جاهلان درگذر. صفت ولوی، صبر است در
خوشی و ناخوشی چنانچه خداوند فرموده: صابرین در خوش و
ناخوشی و سختی؛ اینها کسانی هستند که راست میگویند و اینها
متقین اند.

۱۶. الإمام الكاظم (ع): ثَلَاثَةٌ يَجْلُونَ الْبَصَرَ: النَّظَرُ إِلَى الْخُضْرَةِ، وَ
النَّظَرُ إِلَى الْمَاءِ الْجَارِي وَ النَّظَرُ إِلَى الْوَجْهِ الْحَسَنِ. (المحاسن، ج ۲،
ص ۶۲۲ / وسائل الشيعة، ج ۵، ص ۳۴۰)

امام کاظم (ع): سه چیز نور چشم را زیاد می کند: نگاه کردن به سبزه،
نگاه کردن به آب روان و نگاه کردن به صورت زیبا.

۱۷. رسول الله (ص): خَيْرُ الْعِبَادَةِ أَخْفَاهَا. (حكم النبي الأعظم، ج ۷، ص ۳۱۲ /
مسند الشهاب، ج ۲، ص ۲۱۸)

پیامبر خدا (ص): بهترین عبادت، آن است که سبکتر برگزار شود.
جعفر بن محمد (ع): مَعَ أَحَدِكُمْ تَفَاحَةٌ أَوْ سَفَرٌ جَلَّةٌ، أَوْ أَنْزَجَةٌ، أَوْ لَعَنَةٌ
مِنْ طَيْبٍ، أَوْ قِطْعَةٌ مِنْ عُودٍ يَخُورُ! فَقُلْنَا مَا مَعْنَى شَيْءٍ مِنْ هَذَا فَقَالَ أَمَا
تَعْلَمُونَ أَنَّ الْمَرِيضَ يَسْتَرِيحُ إِلَى كُلِّ مَا أُدْخِلَ بِهِ عَلَيْهِ؟! (الكافي، ج ۳،
ص ۱۱۸ / مكارم الأخلاق، ص ۳۶۲)

یکی از موالی امام صادق (ع) گوید: یک نفر از یارات حضرت بیمار شد
و ما عده ای از یاران امام برای عیادت او بیرون رفتیم. در راه با
حضرت صادق (ع) مواجه شدیم. از ما پرسید: کجا می روید؟ عرض
کردیم: به عیادت فلانی می رویم. فرمود: بایستید. ما ایستادیم.
حضرت فرمود: آیا سببی، بهی، ثرنجی، کمی عطر یا ترکه ای خوشبو
به همراه یکی از شما هست؟ عرض کردیم: از این چیزها با خود
نداریم. حضرت فرمود: مگر نمی دانید که بیمار از اینکه چیزی برایش
ببرند، آرامش می یابد.

۱۸. الإمام الرضا (ع): اَعْلَمُوا أَنْكُمْ لَا تَشْكُرُونَ اللَّهَ تَعَالَى بِشَيْءٍ
بَعْدَ الْإِيمَانِ بِاللَّهِ وَ بَعْدَ الْإِعْتِرَافِ بِحَقِّكَ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ
رَسُولِ اللَّهِ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ مُعَاوَنَتِكُمْ لِأَخَوَانِكُمُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى دُنْيَاهُمْ.
(عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۱۶۹ / دلائل الإمامة، ص ۳۷۸ / الدر المنظم في
مناقب الأئمة اللهمم، ص ۶۹۰ / العدد القوية لدفع المخاوف اليومية، ص ۲۹۹)

امام رضا (ع): بدانید که، بعد از ایمان به خدا و بعد از اعتراف به حقوق
اولیاء الله از آل محمد پیامبر خدا (ص)، هیچ شکرى نزد خدا
خوشایندتر از این نیست که برادران مؤمن خود را در امور دنیایشان
یاری رسانید.

۱۹. الامام علي (ع): مَنْ سَأَلَ فِي صَغَرِهِ أَجَابَ فِي كِبَرِهِ. (عيون الحكم و
المواعظ للشي، ص ۴۴۷ / میزان الحکمة، ج ۶، ص ۲۵۶)

امام علی (ع): هر که در دوران خردسالیش بپرسد، در روزگار
بزرگسالیش پاسخ دهد.

الإمام الكاظم عليه السلام: تُسْتَحَبُّ عَرَامَةُ الْغُلَامِ فِي صِبْغِهِ لِيَكُونَ حَلِيمًا فِي كِبَرِهِ. (روضة المتقين في شرح من لايحضره الفقيه، ج ۸، ص ۶۵۲ / الوافي، ج ۲۳، ص ۱۳۸۴)

امام کاظم علیه السلام: بازیگوشی (و شیطنت) پسر در دوران کودکی پسندیده است، برای اینکه در بزرگسالی بردبار شود.

۲۰. الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُسْتَجَابَ دُعَاؤُهُ فَلْيُطَيِّبْ كَسْبَهُ. (الجعفریات، ص ۶۵ / بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۷۳)

امام صادق علیه السلام: هر که دوست دارد که دعایش مستجاب گردد کسب و کار خود را پاک گرداند.

الإمام الصادق عليه السلام: إِذَا أَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يُسْتَجَابَ لَهُ فَلْيُطَيِّبْ كَسْبَهُ وَلْيُخْرِجْ مِنْ مَظَالِمِ النَّاسِ. (بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۲۱ / منتخب میزان الحکمة، ج ۱، ص ۱۹۶)

امام صادق علیه السلام: هریک از شما که می خواهد دعایش مستجاب شود درآمد خود را پاک کند و حق مردم را بپردازد. دعای هیچ بنده ای که مال حرامی در شکمش باشد یا مظلومه کسی به گردنش باشد، به درگاه خدا بالا نمی رود.

۲۱. بَكْرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ: إِنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ دَخَلَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ مَوْفُودٌ أَوْ قَالَ: مَحْمُومٌ فَقَالَ لَهُ عُمَرُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا أَشَدَّ وَعَكْكَ؟ فَقَالَ: مَا مَنَعَنِي ذَلِكَ أَنْ قَرَأْتُ اللَّيْلَةَ ثَلَاثِينَ سُورَةَ فِيهِنَّ السَّبْعُ الطُّوَالُ، فَقَالَ عُمَرُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، غَفَرَ اللَّهُ لَكَ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَ مَا تَأَخَّرَ وَأَنْتَ تَجْهَدُ هَذَا الاجْتِهَادَ؟ فَقَالَ: يَا عُمَرُ، أَفَلَا أَكُونُ عَبْدًا شَكُورًا؟! (حلیة الأبرار فی أحوال محمد و آله الأطهار علیهم السلام، ج ۱، ص ۲۴۶ / بحار الأنوار، ج ۱۶، ص ۲۲۲)

بکر بن عبد الله: عمر بن خطاب بر پیامبر ﷺ وارد شد. دید آن حضرت از رمق افتاده یا گفت: تبارک است. عمر گفت: ای رسول خدا، چقدر ناخوش احوال هستید؟ پیامبر فرمود: با این حال، دیشب سی سوره از جمله سبع طوال را قرائت کردم. عمر عرض کرد: ای رسول خدا، با آنکه خداوند گناهان گذشته و آینده شما را آمرزیده است، این چنین خود را به زحمت می اندازی؟ حضرت فرمود: ای عمر، آیا بنده ای سپاس گزار نباشم؟

۲۲. فی مکارم الأخلاق: جاءه ابن خولی یأناؤه فیہ عسل و لبن، فأبی أن یشربہ، فقال: شربتانی فی شربتی. فأبی أن یشربہ، ثم قال: ما أحرمُّه و لکنی أکره الفخر و الحساب بفضول الدنيا غدا و أحبُّ التواضع فإن من تواضع لله رفعه الله. (مکارم الأخلاق، ص ۳۲ / بحار الأنوار، ج ۱۶، ص ۲۴۷)

در مکارم الاخلاق آمده است: ابن خولی، ظرفی از شیر و عسل برای پیامبر ﷺ آورد. رسول خدا ﷺ از خوردن آن امتناع ورزید و فرمود: نوشیدنی در یک وعده؟ و دو ظرف در یک ظرف؟ حضرت آن را نخورد و فرمود: من (خوردن) این را حرام نمی دانم، اما خوش ندارم که فخر بفروشم و فردا (ی قیامت) به خاطر چیزهای زیادی دنیا حسابرسی شوم. من فروتنی را دوست دارم؛ زیرا هر که برای خدا فروتنی کند، خداوند او را رفعت می بخشد.

أبو صخر: أتى النبي ﷺ بسويق لوز، فقال لهم رسول الله ﷺ: أخروهُ، هذا شرابُ المُتَرَفِّينَ. (هداية الأمة إلى أحكام الأئمة عليهم السلام، ج ۸، ص ۱۴۹ / الطبقات الكبرى، ج ۱، ص ۳۰۱)

ابو صخر: برای پیامبر ﷺ شربت بادام آوردند. حضرت فرمود: آن را ببرید، این نوشیدنی نازپروردگان است.

۲۳. رسول الله ﷺ: مَنْ أَرَادَ أَنْ يُسْتَجَابَ دَعْوَتُهُ وَأَنْ تُكْشَفَ كُرْبَتُهُ فَلْيُفَرِّجْ عَنْ مُعْسِرٍ. (نهج الفصاحة، ص ۷۵۹ / الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۲، ص ۱۱۳)

رسول خدا ﷺ: هر که می خواهد دعایش مستجاب و اندوهش برطرف شود، به تنگ دست مهلت دهد.

رسول الله ﷺ: اتَّقُوا دَعْوَةَ الْمُعْسِرِ. (میزان الحکمة، ج ۳، ص ۱۵۵۰ / کنز العمال، ج ۶، ص ۲۲۰)

رسول خدا ﷺ: بترسید، از نفرین تنگ دست.

۲۴. الإمام الباقر عليه السلام: إِنْ أَعْبَدَ لِيُذْنِبُ الذَّنْبَ فَيُتْرَوَى عَنْهُ الرَّزْقُ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۷۰ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۱۱)

امام باقر علیه السلام: بنده گناه می کند و به سبب آن روزی از او گرفته می شود.

۲۵. الإمام علي عليه السلام: مَنْ أَضْمَرَ الشَّرَّ لِقِيَرِهِ فَقَدْ بَدَأَ بِهِ نَفْسَهُ. (عيون- الحكم و المواعظ لليثي، ص ۴۳۹ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۶۳۴)

امام علی علیه السلام: هر که برای دیگران بدی در دل پیرواند آن بدی را از خودش آغاز کرده است.

۲۶. الإمام علي عليه السلام: عَلِّمُوا صِبْيَانَكُمْ مِنْ عِلْمِنَا مَا يَنْفَعُهُمُ اللَّهُ بِهِ. (تحف العقول، ص ۱۰۴ / الخصال، ج ۲، ص ۶۱۴)

امام علی علیه السلام: از دانش ما به کودکان خود چیزی بیاموزید که خداوند به واسطه آن سودشان بخشد.

۲۷. الإمام علي عليه السلام: مَنْ أَلَحَّ عَلَيْهِ الْفَقْرُ فَلْيُكْثِرْ مِنْ قَوْلِ: لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ. (الكافي، ج ۸، ص ۹۳ / الجعفریات، ص ۲۳۱)

الأمالي للصديق، ص ۵۵۶ / معدن الجواهر و رياضة الخواطر، ص ۵۰ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ج ۲، ص ۴۷۳ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۶۵۸ / النوادر للراوندي، ص ۱۶ / مجموعه قورام، ج ۲، ص ۱۳۶

امام علی علیه السلام: هر که فقر از او دست بر نمی دارد، جمله «لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظيم» را زیاد بگوید.

۲۸. وَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: «السَّحَرُ حَقٌّ وَ مَا يَسْلُطُ السَّحَرُ إِلَّا عَلَى الْعَيْنِ وَ الْفَرْجِ». (طب الأئمة عليهم السلام، ص ۱۱۴ / تفسير الصافي، ج ۵، ص ۳۹۷)

امام صادق علیه السلام: سحر وجود دارد ولی ساحر جز بر چشم و فرج چیره نمی شود.

۲۹. رسول الله ﷺ: «اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ»: أَنْ يُطَاعَ فَلَا يُعْصَى، وَ أَنْ يُذَكَّرَ فَلَا يُنْسَى. (الزهدي، ص ۱۷ / تفسير العياشي، ج ۱، ص ۱۹۴ / تحف العقول، ص ۳۶۲ / معاني الأخبار، ص ۲۴۰ / مجموعه قورام، ج ۲، ص ۲۲۴ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۱، ص ۱۸۵ / إرشاد القلوب إلي الصواب للدليمي، ج ۱، ص ۶۱)

پیامبر خدا ﷺ: از خدا چنان که سزاوار است پروا کنید، بدین گونه که اطاعت شود و نافرمانی نشود و پیوسته یاد شود و هیچ گاه فراموش نگردد.

۳۰. فِي تَنْبِيهِ الْخَوَاطِرِ: لَمْ يَزَلْ ذَكَرُ بَابِ اللَّهِ يَرَى وَلَدَهُ يَحْيَى مَغْمُومًا بَاكِيًا مَشْغُولًا بِنَفْسِهِ، فَقَالَ: يَا رَبِّ، طَلَبْتُ مِنْكَ وَلَدًا أَنْتَفَعَ بِهِ فَرَزَقْتَنِيهِ لَا أَنْتَفِعَ بِهِ! فَقَالَ: طَلَبْتَ وَلِيًّا وَالْوَلِيُّ لَا يَكُونُ إِلَّا هَكَذَا. (مجموعه قورام، ج ۱، ص ۸۶ / روح البیان، ج ۴، ص ۴۷۳)

در تنبیه الخواطر آمده است: زکریا علیه السلام فرزند خود یحیی را پیوسته غمگین و گریان در خود فرو رفته می دید. عرض کرد: پروردگارا، من از تو فرزندی خواستم که از او بهره مند شوم و تو فرزندی روزیم کردی که از او سودی نمی برم؟ فرمود: تو ولی خواستی و ولی جز چنین نباشد.

۳۱. الإمام علي عليه السلام: مَنْ لَمْ تُصْلِحْهُ الْكَرَامَةُ أَصْلَحَتْهُ الْإِهَانَةُ. (عيون-الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۴۲۶ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۶۵۹)

امام علی علیه السلام: کسی که احترام او را درست نکند، اهانت و بی احترامی درستش گردد.

الإمام علي عليه السلام: الْكَرَامَةُ تُقْسِدُ مِنَ اللَّئِيمِ بِقَدْرِ مَا تُصْلِحُ مِنَ الْكَرِيمِ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۶۳ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۱۱۷)

امام علی علیه السلام: احترام نهادن به همان اندازه که برای شخص بزرگوار سازنده است، برای انسان فرومایه تباہ کننده می باشد.

۳۲. رسول الله ﷺ لعلي عليه السلام: يَا عَلِيُّ لَكَ أَوَّلُ نَظَرَةٍ وَ الثَّانِيَةُ عَلَيْكَ وَ لَا لَكَ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۱۹ / الوافي، ج ۲۲، ص ۸۶۰)

پیامبر خدا ﷺ به علی علیه السلام: ای علی، نگاه اول حق توست و نگاه دوم به زیان توست نه به سود تو.

رسول الله ﷺ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّمَا النَّظَرَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ، فَمَنْ وَجَدَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا فَلْيَتَّأَمَّلْ أَهْلَهُ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۱۹ / الوافي، ج ۲۲، ص ۷۶۱)

پیامبر خدا ﷺ: ای مردم، بدانید که نگاه از شیطان است. هر که بر اثر نگاه، تحریک شد با همسرش همبستر شود.

الامام علي عليه السلام: إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ امْرَأَةً تُعْجِبُهُ فَلْيَتَّأَمَّلْ أَهْلَهُ. فَإِنْ لَمْ تَكُنْ لَهُ زَوْجَةً فَلْيُصَلِّ رَكْعَتَيْنِ وَيَحْمَدِ اللَّهَ كَثِيرًا، وَيُصَلِّيَ عَلَى النَّبِيِّ وَ آلِهِ، ثُمَّ لِيَسْأَلِ اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ فَإِنَّهُ يُبَيِّحُ لَهُ بَرَأْفَتَهُ مَا يُغْنِيهِ. (تحف العقول، ص ۱۲۵ / الخصال، ج ۲، ص ۶۳۷ / عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۱۳۹)

امام علی علیه السلام: هرگاه فردی از شما زنی را دید و از او خوشش آمد، برود و با همسر خود همبستر شود؛ زیرا نظیر آنچه دیده است در همسر خود او نیز هست. شیطان را به دل خود راه ندهد و چشم خود را از آن زن برگرداند. اگر زن ندارد دو رکعت نماز بخواند و بسیار حمد خدا گوید و بر پیامبر و آل او صلوات فرستد و آنگاه از خداوند مسئلت کند که از فضل خویش عطایش فرماید. خداوند از روی مهر و رأفت خود نیاز او را برطرف خواهد ساخت.

۳۳. الإمام علي عليه السلام: لِرَجُلٍ قَالَ لَهُ فِي وَقْعَةٍ صَفِينٌ: تَرْجِعْ إِلَى عِرَاقِكَ وَ تَرْجِعْ إِلَى شَامِنَا: لَقَدْ عَرَفْتُ أَنَّكَ عَرَضْتَ هَذَا نَصِيحَةً وَ شَفَقَةً ... إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَمْ يَرْضَ مِنْ أَوْلِيَائِهِ أَنْ يُعْصَى فِي الْأَرْضِ وَ هُمْ سُكُوتٌ مُذْعِنُونَ لَا يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَ لَا يَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ، فَوَجَدْتُ الْقِتَالَ أَهْوَنَ عَلَيَّ مِنْ مُعَالَجَةِ الْأَغْلَالِ فِي جَهَنَّمَ. (وقعة صفين، ص ۴۷۴ / بحار الأنوار، ج ۳۲، ص ۵۲۶)

امام علی علیه السلام به مردی که در جنگ صفین به آن حضرت گفت: تو به عراق خود برگرد و ما به شامان برمی گردیم، فرمود: می دانم که این سخن تو از روی خیرخواهی و دلسوزی است ... خدا تبارک و تعالی راضی نمی شود که در زمین نافرمانی شود و دوستان او خاموش بنشینند و دم برنیاورند و امر به معروف و نهی از منکر نکنند. بنابراین، من جنگیدن را آسانتر از کند و زنجیرهای دوزخ یافتن.

۳۴. الإمام علي عليه السلام: لَا بَنِيَّ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا تَلُمُ إِنْسَانًا يَطْلُبُ قُوَّتَهُ، فَمَنْ عَدِمَ قُوَّتَهُ كَثُرَتْ خَطَايَاهُ يَا بَنِي الْفَقِيرِ حَقِيرٌ لَا يَسْمَعُ كَلَامَهُ وَ لَا يُحَرِّمُ مَقَامَهُ وَ لَوْ كَانَ الْفَقِيرُ صَادِقًا يَسْمُونَهُ كَاذِبًا وَ لَوْ كَانَ زَاهِدًا يَسْمُونَهُ جَاهِلًا يَا بَنِي مَنْ أَبْتُلِيَ بِالْفَقْرِ فَقَدْ أَبْتُلِيَ بِأَرْبَعِ خِصَالٍ

بالضعف في يقينه و التقصان في عقله و الترفه في دينه و قلة الحياء في وجه فنعوذ بالله من الفقر. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۱۰/ بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۴۷)

امام علی (ع) به فرزند خود حسن (ع) فرمود: کسی را که در پی تحصیل خوراک روزانه خود است، سرزنش مکن؛ زیرا کسی که قوت خود را نداشته باشد، خطاهایش بسیار است. فرزندم! آدم فقیر، حقیر است. سخنش خریدار ندارد و مقام و مرتبتش شناخته و دانسته نمی‌شود. فقیر اگر راستگو باشد، او را دروغگو می‌نامند و اگر زاهد و دنیاگریز باشد، نادانش می‌خوانند. فرزندم! هر که به فقر گرفتار آید، به چهار خصلت مبتلا شود: به سستی در یقین و کاستی در خرد و شکنندگی در دین و کمی شرم و حیا در چهره. پس، پناه می‌بریم به خدا از فقر.

۳۵. رسول الله (ص): زَيِّتُوا الْقُرْآنَ بِأَصْوَاتِكُمْ. (تاریخ بغداد، ج ۵، ص ۱۵/ احیاء علوم الدین، ج ۳، ص ۱۱۸)

رسول خدا (ص): قرآن را با صداهای (خوش) خود، زینت بخشید. رسول الله (ص): لَمَّا سُئِلَ عَنْ أَحْسَنِ النَّاسِ صَوْتًا بِالْقُرْآنِ: مَنْ إِذَا سَمِعَتْ قِرَاءَتَهُ رَأَيْتَ أَنَّهُ يَخْشَى اللَّهَ. (میزان الحکمة، ج ۹، ص ۳۴۷/ تفسیر ابن کثیر، ج ۱، ص ۶۴)

در پاسخ به این سؤال که چه کسی قرآن را از همه خوش‌تر می‌خواند، فرمود: کسی که هرگاه قرآن خواندن او را بشنوی، ترس و خشیت از خدا را در او ببینی.

۳۶. الإمام الصادق (ع): تَجَنَّبُوا التَّوَاتِقَ يَمَدَّ لَكُمْ فِي الْأَعْمَارِ. (صحيفة الإمام الرضا عليه السلام، ص ۱۰۸/ عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۳۶)

امام صادق (ع): از بدی‌ها دوری کنید، تا عمرتان دراز شود.

۳۷. رسول الله (ص): عُلَمَاءُ أُمَّتِي كَأَنْبِيَاءِ بَنِي إِسْرَائِيلَ. (الآداب الدينية للخزانة المعينة، ص ۳۳/ كشف اليقين في فضائل أمير المؤمنين عليه السلام، ص ۱۱۳/ الصراط المستقيم إلى مستحقي التقديم، ج ۱، ص ۱۳۱)

پیامبر خدا (ص): علمای امت من، همانند پیامبران بنی اسرائیلند. رسول الله (ص): النَّظَرُ فِي وَجْهِ الْعَالِمِ حُبًّا لَهُ عِبَادَةً. (النوادر للراوندي، ص ۱۱/ عوالي النثالي العزیزية في الأحادیث الدينية، ج ۴، ص ۷۳)

پیامبر خدا (ص): نگاه مهرآمیز به چهره عالم، عبادت است. الإمام الصادق (ع): هُوَ الْعَالِمُ الَّذِي إِذَا نَظَرْتَ إِلَيْهِ ذَكَرَكَ الْآخِرَةَ. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۸۴/ إحقاق الحق وإزهاق الباطل، ج ۱۲، ص ۲۷۴)

امام صادق (ع): منظور عالمی است که چون به او بنگری بیاد آخرت بیافتی.

۳۸. الإمام علي (ع): إِنَّكُمْ إِنْ أَقْبَلْتُمْ عَلَى اللَّهِ أَقْبَلْتُمْ، وَإِنْ أَدْبَرْتُمْ عَنْهُ أَدْبَرْتُمْ. (عيون الحكم والمواعظ لليثي، ص ۱۷۳/ غرر الحکم ودرر الکلم، ص ۲۷۰)

امام علی (ع): اگر شما به خدا رو کنید، به شما رو می‌شود و اگر از او رو برگردانید، از شما رو برگردانده می‌شود.

۳۹. الامام علي (ع): لَمَّا سُئِلَ عَنْ رُؤْيِي رَبِّي: مَا كُنْتُ بِالَّذِي أَعْبُدُ إِلَهًا لَمْ أَرَهُ. ثُمَّ قَالَ: لَمْ تَرَهُ الْعُيُونُ فِي مُشَاهَدَةِ الْأَبْصَارِ، غَيْرَ أَنَّ الْإِيمَانَ بِالْغَيْبِ يَبَيِّنُ عَقْدَ الْقُلُوبِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۳۹/ بحار الأنوار، ج ۴، ص ۵۳)

امام علی (ع) در پاسخ به این پرسش که آیا پروردگارش را دیده است، فرمود: من کسی نیستم که خدای را بپرستم که ندیده‌ام. سپس فرمود: دیدگان او را به نگاه چشم ندیده‌اند بلکه ایمان به غیب، دل‌ها را به او گره زده است.

الإمام الصادق (ع): لِرَجُلٍ سَأَلَهُ: أَرَأَيْتَ اللَّهَ حِينَ عَبَدْتَهُ؟ مَا كُنْتُ أَعْبُدُ شَيْئًا لَمْ أَرَهُ. قَالَ: فَكَيْفَ رَأَيْتَهُ؟ قَالَ: لَمْ تَرَهُ الْأَبْصَارُ بِمُشَاهَدَةِ الْعِيَانِ، وَلَا كُنْ رَأَتْهُ الْقُلُوبُ بِحَقَاقِقِ الْإِيمَانِ. (الإحتجاج على أهل اللجاج للطبرسي، ج ۲، ص ۳۳۶/ كشف الغمة في معرفة الأئمة، ج ۲، ص ۲۰۶)

امام صادق (ع) در پاسخ به مردی که از ایشان پرسید: آیا خدای را که عبادت می‌کنی دیده‌ای؟ فرمود: من چیزی را که ندیده باشم عبادت نمی‌کنم. پرسید: چگونه او را دیده‌ای؟ فرمود: چشم‌ها با مشاهده نگاه او را ندیده‌اند بلکه دل‌ها از طریق حقایق ایمان مشاهده‌اش کرده‌اند.

۴۰. الإمام الكاظم (ع): يَا هِشَامُ، فَإِنَّمَا الدُّنْيَا سَاعَةٌ، فَمَا مَضَى مِنْهَا فَلَيْسَ تَجِدُ لَهُ سُورًا وَلَا حُرْنًا، وَ مَا لَمْ يَأْتِ مِنْهَا فَلَيْسَ تَعْرِفُهُ، فَاصْبِرْ عَلَى تِلْكَ السَّاعَةِ الَّتِي أَنْتَ فِيهَا فَكَأَنَّكَ قَدْ اغْتَبَطْتَ. (الزهد، ص ۴۶/ الكافي، ج ۲، ص ۴۵۹/ تحف العقول، ص ۳۹۶)

امام کاظم (ع)، در سفارش به هشام بن حکم، فرمود: ای هشام! بر طاعت خدا صبر کن و در ترک معاصی او شکبیا باش؛ زیرا دنیا لحظه‌ای بیش نیست. آنچه از آن گذشته جای شادی و غم ندارد و از آنچه نیامده نیز خبر نداری. پس لحظه‌ای را که در آن به سر می‌بری، صبور باش چنان‌که گویی خوشبخت و نکوحالی.

معانی الأخبار، ص ۳۸۱ / مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۲۱۰ / التحصین فی صفات العارفين، ص ۸)

پیامبر خدا ﷺ: خوشا به حال بنده گمنامی، که خدا او را بشناسد و مردم شناسندش. اینان چراغ‌های هدایت و چشمه‌های دانش‌اند که هر فتنه تاریکی به سبب وجود آن‌ها برطرف می‌شود؛ نه سخن‌پراکن و پخش‌کننده اسرارند و نه نافرهیخته و ریاکار.

الإمام علی علیه السلام: إِنَّ بَعْدِي فِتْنًا مُظْلِمَةً عَمِيَاءٌ مُشَكَّكَةٌ، لَا يَبْقَى فِيهَا إِلَّا النُّوْمَةُ قِيلَ وَ مَا النُّوْمَةُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ الَّذِي لَا يَدْرِي النَّاسُ مَا فِي نَفْسِهِ. (الزهد، ص ۴ / معانی الأخبار، ص ۱۶۶)

امام علی علیه السلام: پس از من فتنه‌هایی تاریک و کور و شک‌برانگیز پدید خواهد آمد، که تنها شخص گمنام از آن‌ها جان به سلامت می‌برد. عرض کردند: ای امیرالمؤمنان! گمنام کیست؟ فرمود: کسی که مردم نمی‌دانند، در درون او چه می‌گذرد.

۶. الإمام علي عليه السلام لرجل شكاً إليه الحاجة: «إعلم أن كل شيء تصيبه من الدنيا فوق قوتك فإتما أنت فيه خازنٌ لغيرك». (میزان الحکمة، ج ۴، ص ۷۰ / ومضات السبط، ج ۱، ص ۲۵۲)

امام علی علیه السلام به مردی که از نیازمندی خود نزد او شکوه کرد: بدان که هرچه از دنیا بیش از قوت و نیازت به تو رسد تو خزانه‌دار آن برای دیگران هستی.

۷. الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ تَخَوَّفَ بَلَاءَ يُصِيبُهُ فَتَقَدَّمَ فِيهِ بِالْذُّعَاءِ لَمْ يُرِهِ اللَّهُ عَرُوجَ ذَلِكَ الْبَلَاءِ أَبَدًا. (الكافي، ج ۴، ص ۳۰۹ / مکارم الأخلاق، ص ۲۶۹ / فلاح السائل و نجاح المسائل، ص ۲۹ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۸۲)

امام صادق علیه السلام: هر که نگران باشد که بلایی به او برسد و پیش از رسیدن بلا دعا کند، خداوند هرگز آن بلا را به او نرساند.

۸. الإمام الباقر عليه السلام: لَا يُصَلِّيَ خَلْفَ مَنْ يَتَّبِعِي عَلَى الْأَذَانِ وَالصَّلَاةِ الْأَجْزَى، وَلَا تَقْبَلُ شَهَادَتُهُ. (الكافي، ج ۷، ص ۳۹۶ / وسائل الشیعة، ج ۲۷، ص ۳۷۸)

امام باقر علیه السلام: پشت سر کسی که برای اذان و نماز مزد می‌طلبد، نباید نماز خواند و شهادتش نیز پذیرفته نیست.

۹. الإمام الصادق عليه السلام: إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَشْبَهُ النَّاسِ طُعْمَةً بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ، كَانَ يَأْكُلُ الْخُبْزَ وَالْخَلَّ وَ التَّرِيثَ، وَيُطْعِمُ النَّاسَ الْخُبْزَ وَاللَّحْمَ. (المحاسن، ج ۲، ص ۴۸۳ / الكافي، ج ۶، ص ۳۲۸ / روضة المتقين، ص ۵۵۷)

پیامبر خدا ﷺ: امیرالمؤمنین علیه السلام شبیه‌ترین انسان به رسول خدا ﷺ است، که نان و خردل و تریت، و به مردم نان و گوشت می‌پخت و به ایشان نان و گوشت می‌پخت.

چهل حدیث ۶۶

۱. الإمام علي عليه السلام: لَا تَخَافُوا فِي اللَّهِ لَوْمَةً لَائِمَةً، يَكْفِيكُمْ مَنْ أَرَادَكُمْ وَبَغَى عَلَيْكُمْ. (الكافي، ج ۷، ص ۵۲ / تحف العقول، ص ۱۹۹ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۶، ص ۱۲۰)

امام علی علیه السلام: در راه خدا از سرزنش هیچ نگوشت گری مترسید که او شما را در برابر هرکس که بخواهد به شما گزند برساند و ستمی روا دارد محافظت می‌کند.

۲. قَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: «لَا تَقُولُوا فِي مَوَاتِكُمْ إِلَّا خَيْرًا». (مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، ج ۱۰، ص ۴۲۹ / بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۲۳۹)

علی علیه السلام: از مردگان خود جز به خوبی، یاد نکنید.

۳. الإمام علي عليه السلام مِنْ وَصِيَّتِهِ لِابْنِهِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَيُّ بُنْيٍّ لَا تُؤْيِسْ مُذْنِبًا فَكَمْ مِنْ عَاكِفٍ عَلَى ذَنْبِهِ خُتِمَ لَهُ بِخَيْرٍ وَ كَمْ مِنْ مُقْبِلٍ عَلَى عَمَلِهِ مَفْسِدٍ فِي آخِرِ عَمَرِهِ صَائِرٌ إِلَى النَّارِ نَعُودُ بِاللَّهِ مِنْهَا. (تحف العقول، ص ۹۱ / بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۲۳۹)

امام علی علیه السلام در بخشی از سفارش خود به فرزند بزرگوارش حسن علیه السلام، می‌فرماید: ای فرزندم! هیچ گنهکاری را نومی‌مکن؛ زیرا ای بسا کسی که عمری گناه می‌کند، اما فرجامش به نیکی ختم می‌شود و ای بسا کسی که عمری عمل می‌کند، لیکن در پایان عمرش گرفتار فساد می‌شود و رهسپار دوزخ می‌گردد؛ پناه به خدا از آتش دوزخ.

۴. الإمام الصادق عليه السلام فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا﴾: أَيُّ لِلنَّاسِ كُلِّهِمْ مُؤْمِنِهِمْ وَ مُخَالِفِهِمْ، أَمَّا الْمُؤْمِنُونَ فَيَسْطُرُ لَهُمْ وَجْهَهُ، وَ أَمَّا الْمُخَالِفُونَ فَيُكَلِّمُهُمُ بِالْمُدَارَةِ لِاجْتِدَابِهِمْ إِلَى الْإِيمَانِ، فَإِنَّهُ بِأَيْسَرٍ مِنْ ذَلِكَ يَكْفَى شُرُورَهُمْ عَنْ نَفْسِهِ، وَ عَنْ إِخْوَانِهِ الْمُؤْمِنِينَ. (تفسير الصافي، ج ۱، ص ۱۵۱ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۲۶۶)

امام صادق علیه السلام: درباره آیه «و با مردم سخن نیک گوید» فرمود: مقصود همه مردمان اعم از مؤمن و کافر است. اما با مؤمنان باید گشاده‌رو بود و اما با کافران باید به نرمی و مدارا سخن گفت، تا به‌سوی ایمان کشیده شوند و کمترین ثمرش این است که خود و برادران مؤمنش را از گزند آنان مصون می‌دارد.

۵. رسول الله ﷺ: طُوبَى لِعَبْدٍ نُؤْمَةٍ، عَرَفَهُ اللَّهُ وَ لَمْ يَعْرِفْهُ النَّاسُ، أُولَئِكَ مَصَابِيحُ الْهُدَى وَ يَنَابِيعُ الْعِلْمِ يَنْجَلِي عَنْهُمْ كُلَّ فِتْنَةٍ مُظْلِمَةٍ لَيْسُوا بِالْمَذَابِيعِ الْبُذْرِ وَ لَا بِالْجُفَاةِ الْمَرَاءِيَةِ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۲۵)

امام صادق (ع): امیرالمؤمنین (ع) در زمینه طعام و غذا شبیه‌ترین مردم به رسول خدا (ص) بود؛ خودش نان و سرکه و روغن می‌خورد و به مردم نان و گوشت می‌خوراند.

۱۰. الإمام الصادق (ع): إِنْ السَّفَةَ خُلِقَ لَيْتِي، يَسْتَطِيلُ عَلَى مَنْ هُوَ دُونَهُ، وَ يَخْضَعُ لِمَنْ هُوَ فَوْقَهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۲۲ / روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ج ۱۳، ص ۹۹)

امام صادق (ع): سبکسری خوی پستی است؛ آدم سفيه به زیر دست خود زور می‌گوید و در برابر بالادست خود زبون است.

۱۱. الإمام الباقر (ع): إِنَّ الْجَهَنِّيَّ أَتَى النَّبِيَّ (ص) فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي أَكُونُ فِي الْبَادِيَةِ. فَأَبْقَى أَنَا وَحْدِي، فَأَوْدَنْ وَأَقِيمُ أَجْمَاعَةً أَنَا؛ فَقَالَ: نَعَمْ، الْمُؤْمِنُ وَحْدَهُ جَمَاعَةٌ. (الكافي، ج ۳، ص ۳۷۱ / تهذيب الأحكام، ج ۳، ص ۲۶۵)

امام باقر (ع): جهنمی خدمت پیامبر (ص) رسید و عرض کرد: ای رسول خدا! من در صحرا به سر می‌برم و (موقع نماز) اذان می‌گویم و می‌ایستم و به تنهایی نماز می‌خوانم آیا نماز من تنها جماعت است؟ حضرت فرمود: آری، مؤمن به تنهایی نیز جماعت است.

۱۲. الأُمَالِي لِلشَّيْخِ الطُّوسِي، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) يَا عَلِيُّ عَلَيَّ بِالدُّلْجَةِ فَإِنَّ الْأَرْضَ تَطْوِي بِاللَّيْلِ مَا لَا تَطْوِي بِالنَّهَارِ يَا عَلِيُّ اغْدُ عَلَى اسْمِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى بَارَكَ لِأُمْتِي فِي بُكُورِهَا. (الأُمَالِي لِلطُّوسِي، ص ۱۳۶ / كشف الغممة في معرفة الأئمة، ج ۲، ص ۳۴۶)

رسول خدا (ص): ای علی شبانگاه سفر کن که زمین در شب طوری طی میشود که در روز طی نمیشود. ای علی با اسم خدا سحر کن که خداوند سحرگاهان امت مرا برای ایشان مبارک ساخته.

۱۳. الإمام علي (ع): أَقْصِرْ زَايِكَ عَلَى مَا يَعْنِيكَ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۶۰ / عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۷۶ / غرر الحكم و درالكلم، ص ۱۳۶)

امام علی (ع): رأی خویش را به حوزه صلاحیت خود محدود کن.

۱۴. و عنه (ع): وَ إِنْ أَعْجَلَ الطَّاعَةِ ثَوَابًا لَصَلَّهَ الرَّحِمَ ... (الزهدي، ص ۳۹ / الكافي، ج ۲، ص ۳۴۷ / تحف العقول، ص ۲۹۴ / الخصال، ج ۱، ص ۱۲۴ / الأمالي للمفيد، ص ۹۸)

امام (ع): همانا سریع‌الثرترین طاعت صله رحم است.

۱۵. الخصال، قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ (ع) عَلَامَاتُ الْمُؤْمِنِ خَمْسٌ قُلْتُ وَ مَا هُنَّ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ قَالَ الْوَرَعُ فِي الْخُلُوةِ وَ الصَّدَقَةُ فِي الْفَلَةِ وَ

الصَّبْرُ عِنْدَ الْمُصِيبَةِ وَ الْحِلْمُ عِنْدَ الْغَضَبِ وَ الصَّدْقُ عِنْدَ الْخَوْفِ. (الخصال، ج ۱، ص ۲۶۹ / الدرّة الباهرة من الأصداف الطاهرة، ص ۲۶)

امام سجاد (ع): علامات مؤمن پنج‌تاست: ورع در خلوت؛ صدقه در قلم؛ صبر در مصیبت؛ حلم در غضب؛ و صدق در حال خوف.

۱۶. الإمام علي (ع): الطَّيِّبُ نُشْرَةٌ وَ الْعَسَلُ نُشْرَةٌ وَ الرُّكُوبُ نُشْرَةٌ وَ النَّظَرُ إِلَى الْخُضْرَةِ نُشْرَةٌ. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۵ / عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۴۰ / نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۵۴۶ / الدعوات للراوندي، ص ۱۵۱)

امام علی (ع): بوی خوش، موجب انبساط خاطر است و نیز عسل و سواری و نگاه به سبزه‌زار.

۱۷. الإمام الصادق (ع): مَا مِنْ مُؤْمِنٍ إِلَّا وَ فِيهِ دُعَابَةٌ، [قال الرواي]: قُلْتُ: وَ مَا الدُّعَابَةُ؟ قَالَ: الْمِرْنَاهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۶۶۳ / معاني الأخبار، ص ۱۶۴ / السرائر الحاوي لتحرير الفتاوي، ج ۳، ص ۵۷۹ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۹۰)

امام صادق (ع): هیچ مؤمنی نیست، جز اینکه در او «دُعابه» هست. راوی می‌گوید: عرض کردم: دعابه چیست؟ فرمود: شوخی.

مُعَمَّرُ بْنُ خَلَادٍ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ (ع) فَقُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ؛ الرَّجُلُ يَكُونُ مَعَ الْقَوْمِ فَيَجْرِي بَيْنَهُمْ كَلَامٌ يَمْرَحُونَ وَ يَضْحَكُونَ! فَقَالَ: لَا بَأْسَ مَا لَمْ يَكُنْ، فَظَنَنْتُ أَنَّهُ عَنِ الْفُحْشِ. ثُمَّ قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ص) كَانَ يَأْتِيهِ الْأَعْرَابِيُّ فَيُهْدِي لَهُ الْهَدِيَّةَ، ثُمَّ يَقُولُ مَكَانَهُ: أَعْطِنَا ثَمَرَ هَدَيْتِنَا، فَيَضْحَكُ رَسُولُ اللَّهِ (ص). وَ كَانَ إِذَا اغْتَمَّ يَقُولُ: مَا فَعَلَ الْأَعْرَابِيُّ؟ لَيْتَهُ أَتَانَا! (الكافي، ج ۲، ص ۶۶۳ / روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۶۷۹)

معمّر بن خلاد: از حضرت ابوالحسن (ع) پرسیدم و گفتم: فردی با عده‌ای می‌نشیند و باهم می‌گویند و شوخی می‌کنند و می‌خندند، فرمود: اگر چیزی نباشد اشکالی ندارد به گمانم مقصود حضرت (از: اگر چیزی نباشد) ناسزاگویی بود سپس فرمود: بادیه‌نشینانی بود که نزد رسول خدا (ص) می‌آمد و برای آن حضرت هدیه می‌آورد و همان‌جا می‌گفت: پول هدیه ما را بده و رسول خدا (ص) می‌خندید. آن حضرت هرگاه اندوهگین می‌شد، می‌فرمود: آن بادیه‌نشین چه شد؟ کاش نزد ما می‌آمد.

أَبُو الْحَسَنِ وَ كَانَ عَقَبِيًّا بَذْرِيًّا: كُنَّا جُلُوسًا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ (ص)، فَقَامَ رَجُلٌ وَ نَسِيَ نَعْلَيْهِ، فَأَخَذَهُمَا رَجُلٌ فَوَضَعَهُمَا تَحْتَهُ، فَرَجَعَ الرَّجُلُ فَقَالَ: نَعْلَيَّ فَقَالَ الْقَوْمُ: مَا رَأَيْنَاهُمَا، فَقَالَ: هُوَ ذَا، فَقَالَ [رسول الله (ص)]: فَكَيْفَ بَرَوَعَةِ الْمُؤْمِنِ؟! فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّمَا صَنَعْتُهُ لَاعِبًا، فَقَالَ: فَكَيْفَ بَرَوَعَةِ الْمُؤْمِنِ؟! مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا. (ميزان الحكمة، ج ۱۰، ص ۵۱۵ / الترغيب و التهيب، ج ۳، ص ۳۱۸)

امام علی علیه السلام: آدم منصف دوستان و دوستانان زیادی دارد.

۲۳. رسول الله ﷺ: مَنْ عَفَا عَنْ ذَنْبٍ لَمْ يَكُنْ لَهُ ثَوَابٌ إِلَّا الْجَنَّةُ.
(میزان الحکمة، ج ۳، ص ۲۵۶۸ / الجامع الصغیر، ج ۲، ص ۶۲۳)
رسول خدا ﷺ: هر که از (قصاص) خونی گذشت کند، او را پاداشی جز بهشت نباشد.

۲۴. رسول الله ﷺ: مَنْ حَبَسَ عَنْ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ شَيْئًا مِنْ حَقِّهِ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ بَرَكَهَ الرَّزْقِ إِلَّا أَنْ يَتُوبَ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۱۵ / الأمالي للصدوق، ص ۴۳۰ / مکارم الأخلاق، ص ۴۳۱ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۲۶۲)
پیامبر خدا ﷺ: هر که حقی از حقوق برادر مسلمان خود را پامال سازد، خداوند برکت روزی را بر او حرام گرداند مگر آن که توبه کند.

۲۵. الإمام الصادق علیه السلام: إِنَّ الْمُؤْمِنَ مُكْفَرٌ؛ وَ ذَلِكَ أَنْ مَعْرُوفَهُ يَصْعَدُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى فَلَا يَنْتَشِرُ فِي النَّاسِ، وَ الْكَافِرُ مَشْهُورٌ؛ وَ ذَلِكَ أَنْ مَعْرُوفَهُ لِلنَّاسِ يَنْتَشِرُ فِي النَّاسِ وَ لَا يَصْعَدُ إِلَى السَّمَاءِ. (علل الشرائع، ج ۲، ص ۵۶۰ / تفسیر الصافی، ج ۱، ص ۳۷۲)

امام صادق علیه السلام: مؤمن ناسپاسی می شود. علتش این است که خوبی او به درگاه خدا تعالی بالا می رود و در میان مردم شایع نمی شود، اما کافر خوبی کردن هایش شهرت می یابد؛ چون خوبی او برای چشم مردم است و در بین مردم شیوع می یابد و به آسمان (و درگاه الهی) بالا نمی رود.

رسول الله ﷺ: يَدُ اللَّهِ تَعَالَى فَوْقَ رُؤُوسِ الْمُكْفَرِينَ تُرْفَرُ بِالرَّحْمَةِ. (میزان الحکمة، ج ۶، ص ۲۴ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۲، ص ۲۰۵)
پیامبر خدا ﷺ: دست خداوند، رحمت را بر فراز سر کسانی که خوبی هایشان نادیده گرفته می شود، می گستراند.

۲۶. رسول الله ﷺ: أَشَدُّ مِنْ يَتِيمٍ الَّذِي انْقَطَعَ عَنْ أَبِيهِ، يَتِيمٌ انْقَطَعَ عَنْ إِمَامِهِ وَ لَا يَقْدِرُ عَلَى الْوُصُولِ إِلَيْهِ، أَلَا فَمَنْ كَانَ مِنْ شَيْعَتِنَا عَالِمًا بِعُلُومِنَا وَ هَذَا الْجَاهِلُ بِشَرِيعَتِنَا الْمُنْقَطِعُ عَنْ مُشَاهَدَتِنَا يَتِيمٌ فِي جَبَرِهِ، أَلَا فَمَنْ هَدَاهُ وَ أَرَشَدَهُ وَ عَلَّمَهُ شَرِيعَتَنَا كَانَ مَعَنَا فِي الرَّفِيقِ الْأَعْلَى. (کتاب سلیم بن قیس الهلالی، ج ۱، ص ۲۵۶ / الإحتجاج علی أهل اللجاج للطبرسی، ج ۱، ص ۱۶)

پیامبر خدا ﷺ: از یتیمی که پدرش را از دست داده سخت تر، یتیمی کسی است که از امام خود بریده شده و توان دسترسی به او را ندارد و حکم مسائل دینی مورد ابتلاش را نمی داند. بدانید که هر کس از شیعیان ما به علوم ما آگاه باشد، این شخصی که به شریعت ما آگاه نیست و دسترسی به ما ندارد یتیمی است در دامن او. بدانید که

ابوالحسن که از شرکت کنندگان در پیمان عقبه و جنگ بدر بود، می گوید: با رسول خدا ﷺ نشسته بودیم که مردی (از جمع ما) برخاست و رفت و کفش هایش را فراموش کرد. یک نفر آن ها را برداشت و زیر خود گذاشت. آن مرد برگشت و گفت: کفش هایم؟ افرادی که آنجا نشسته بودند، گفتند: ما آن ها را ندیده ایم. مردی که کفش ها را زیر خود پنهان کرده بود، گفت: اینجاست. رسول خدا فرمود: ترساندن مؤمن چه معنا دارد؟ مرد گفت: ای رسول خدا، به شوخی این کار را کردم. پیامبر دو یا سه بار فرمود: ترساندن مؤمن چه معنا دارد؟!

۱۸. الإمام الصادق علیه السلام: إِسْمَاعُ الْأَصَمِّ مِنْ غَيْرِ تَضَجُّرٍ صَدَقَةٌ هَنِئَةٌ.
(ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۴۰ / مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۲۲۰)
امام صادق علیه السلام: فهماندن سخن به ناشنوا بی آنکه از این کار به ستوه آیی، صدقه ای گواراست.

۱۹. رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الدَّوَاقِينَ وَ لَا الدَّوَاقَاتِ. (الکافی، ج ۶، ص ۵۴ / عوالی اللئالی العزیزة فی الأحادیث الدینیة، ج ۲، ص ۱۴۰)
پیامبر خدا ﷺ: خداوند مردان و زنانی را که همواره تغییر ذائقه می دهند (و در پی تعویض همسران خود هستند) دوست ندارد.

۲۰. الإمام الباقر علیه السلام: فِي الدُّعَاءِ: أَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ الرَّفَاهِيَةَ فِي مَعِيشَتِي مَا أَبْقَيْتَنِي، مَعِيشَةً أَقْوَى بِهَا عَلَى طَاعَتِكَ وَ أُبْلُغُ بِهَا رِضْوَانَكَ... وَ لَا تَجْعَلْ الدُّنْيَا عَلَيَّ سِجْنًا. (الکافی، ج ۴، ص ۵۶۸ / المقنعة، ص ۱۷۹ / تهذیب الأحکام، ج ۳، ص ۷۷ / إقبال الأعمال، ج ۱، ص ۴۱ / مهج الدعوات و منهج العبادات، ص ۱۷۳)

امام باقر علیه السلام: در دعا: خدایا! از تو می خواهم که تا زنده هستم زندگی مرا مرفه گردانی، چندان که در طاعت تو نیرومندتر گردم و به خشنودی تو دست یابم... دنیا را بر من زندان مگردان و جدایی از آن را مایه اندوه من مساز.

۲۱. رسول الله ﷺ: أَحْسِنُوا مُجَاوَرَةَ النَّعَمِ؛ لَا تُمْلَوْهَا وَ لَا تُتَفَرَّوْهَا؛ فَإِنَّهَا قَلَمًا نَفَرَتْ مِنْ قَوْمٍ فَعَادَتْ إِلَيْهِمْ. (کنز الفوائد، ج ۲، ص ۱۶۲ / أعلام الدین فی صفات المومنین، ص ۱۵۲)

پیامبر خدا ﷺ: همسایه خوبی برای نعمت ها باشید، آن ها را آزرده و فراری نکنید؛ زیرا به ندرت پیش می آید که نعمتی از مردمی بگریزد و دوباره به میان آنان برگردد.

۲۲. الامام علی علیه السلام: الْمُتَنَصِّفُ كَثِيرُ الْأَوْلِيَاءِ وَ الْأَوْدَاءِ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۲۰ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۱۲۱)

هرکس او را هدایت و ارشاد کند و شریعت و احکام ما را به او بیاموزد، در جمع بهشتیان برین با ما خواهد بود.

۲۷. الإمام علی علیه السلام: تَرَكَ نَسَجَ الْعَنْكَبُوتِ فِي الْبُيُوتِ يُورِثُ الْفَقْرَ، وَ تَرَكَ الْقُمَامَةَ فِي الْبَيْتِ يُورِثُ الْفَقْرَ، وَ الْيَمِينَ الْفَاجِرَةَ تُورِثُ الْفَقْرَ، وَ التَّرْنَا يُورِثُ الْفَقْرَ، وَ تَرَكَ التَّقْدِيرَ فِي الْمَعِيشَةِ يُورِثُ الْفَقْرَ، وَ قَطِيعَةَ الرَّحِمِ يُورِثُ الْفَقْرَ، وَ اعْتِيَادُ الْكَذِبِ يُورِثُ الْفَقْرَ، وَ كَثْرَةُ الاسْتِمَاعِ إِلَى الْغِنَاءِ يُورِثُ الْفَقْرَ، وَ رَدُّ السَّائِلِ يُورِثُ الْفَقْرَ. (الخصال، ج ۲، ص ۵۰۴ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ج ۲، ص ۴۵۵ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۲۸)

امام علی علیه السلام: وجود تارهای عنکبوت در اتاقها فقر می آورد، ادرار کردن در حمام فقر می آورد، خوردن در حال جنابت فقر می آورد، خلال کردن دندانها با شاخه درخت گز فقر می آورد، ایستاده شانه زدن فقر می آورد، باقی گذاشتن خاکروبه در خانه فقر می آورد، سوگند دروغ خوردن فقر می آورد، زنا کردن فقر می آورد، حرص زدن فقر می آورد، خواب میان مغرب و عشاء فقر می آورد، خواب پیش از طلوع خورشید فقر می آورد، رعایت نکردن صرفه جویی در معاش فقر می آورد، بریدن پیوند خویشاوندی فقر می آورد، عادت داشتن به دروغ فقر می آورد، زیاد گوش دادن به آواز فقر می آورد، رد کردن گدای مرد در شب فقر می آورد.

۲۸. رسول الله ﷺ: يَا أَبَادَرُّ مَا مِنْ رَجُلٍ يَجْعَلُ جِبْهَتَهُ فِي بُقْعَةٍ مِنْ بَقَاعِ الْأَرْضِ إِلَّا شَهِدَتْ لَهُ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ مَا مِنْ مَنْزِلٍ يَنْزِلُهُ قَوْمٌ إِلَّا وَ أَصْبَحَ ذَلِكَ الْمَنْزِلُ يُصَلِّي عَلَيْهِمْ أَوْ يَلْعَنُهُمْ. (الأمالي للطوسي، ص ۵۳۴ / مكارم الأخلاق، ص ۴۶۶ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۶۰ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۹۷)

رسول خدا ﷺ: ای ابادر، هیچ کس نیست که در جایی از زمین سر به سجده گذاشته باشد جز اینکه روز قیامت آنجا برایش شهادت دهد و هیچ منزلی نیست که گروهی در آن فرود آیند و صبح کنند جز آنکه یا بر آنها درود میفرستد یا لعنشان میکند.

۲۹. رسول الله ﷺ: مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ أَتَقَى النَّاسِ فَلْيَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ. (من لايحضره الفقيه، ج ۴، ص ۴۰۰ / الأمالي للصدوق، ص ۳۰۵ / معاني الأخبار، ص ۱۹۶ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ج ۲، ص ۴۲۵ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۷)

رسول خدا ﷺ: هر که دوست دارد باتقواترین مردم باشد، باید به خدا توکل کند.

۳۰. رسول الله ﷺ: ثَلَاثُ خِصَالٍ مِنْ صِفَةِ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ: الثَّقَةُ بِاللَّهِ فِي كُلِّ شَيْءٍ، وَالْغِنَى بِهِ عَنْ كُلِّ شَيْءٍ، وَالْإِفْتِقَارُ إِلَيْهِ فِي كُلِّ شَيْءٍ. (كنز الفوائد، ج ۲، ص ۱۹۳ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۵۹)

پیامبر خدا ﷺ: سه خصلت از صفات اولیای خداست: اعتماد کردن به خدا در هر کاری و بی نیاز شدن به واسطه او از هر چیزی و نیازمندی به او در هر چیزی.

۳۱. الإمام علی علیه السلام: لَا تُعَاتِبِ الْجَاهِلَ فَيَمْتَكِتَ، وَ عَاتِبِ الْعَاقِلَ يُحِبِّكَ. (عيون الحكم و المواعظ للثي، ص ۵۱۹ / تصنيف غرر الحكم و درر الکلم، ص ۷۴)

امام علی علیه السلام: نادان را سرزنش مکن، که با تو دشمن می شود و خردمند را سرزنش کن، با تو دوست می شود.

۳۲. الامام علی علیه السلام: الْأُمُّ بِالْمَعْرُوفِ أَفْضَلُ أَعْمَالِ الْخَلْقِ. (عيون الحكم و المواعظ للثي، ص ۵۹ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۱۰۹)

امام علی علیه السلام: فرمان دادن به خوبی برترین کارهای آفریدگان است.

۳۳. الامام علی علیه السلام: مَا مِنْ مَعْصِيَةِ اللَّهِ شَيْءٍ إِلَّا يَأْتِي فِي شَهْوَةٍ فَرَحِمَ اللَّهُ امْرَأً نَزَعَ عَنْ شَهْوَةٍ وَ قَمَعَ هَوَى نَفْسِهِ فَإِنَّ هَذِهِ النَّفْسَ أَبْعَدُ شَيْءٍ مِنْزِعًا. (نهج البلاغة للصبيح صالح، ص ۲۵۱ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۰۵)

امام علی علیه السلام: هیچ معصیتی از معاصی خداوند نیست مگر اینکه با شهوت همراه است. پس، رحمت خدا بر انسانی که از شهوات خویش باز ایستد و هوای نفس خود را سرکوب کند؛ زیرا که این نفس به سختی از شهوات باز می ایستد و همواره به نافرمانی برخاسته از هوس، گرایش دارد.

۳۴. الإمام الصادق علیه السلام: أَيُّ قَضِيَّةٍ أَعْدَلُ مِنَ التَّرْعَةِ إِذَا فُوضَ الْأَمْرُ إِلَى اللَّهِ؟! أَلَيْسَ اللَّهُ تَعَالَى يَقُولُ: «فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ»؟! (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۲۶۲ / المحاسن، ج ۲، ص ۶۰۳ / الكافي، ج ۷، ص ۱۵۸ / من لايحضره الفقيه، ج ۳، ص ۹۲ / تهذيب الأحكام، ج ۹، ص ۳۵۶ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۳۱ / فتح الأبواب بين ذوي الألباب و بين رب الأرباب، ص ۲۷۱ / الأمان من أخطار الأسفار و الأزمان، ص ۹۵)

امام صادق علیه السلام: هرگاه (در قرعه) کار به خدا واگذار شود، کدام داوری عادلانه تر از قرعه زدن است؟ مگر نه اینکه خدا تعالی می فرماید: «پس، با هم قرعه انداختند و (یونس) از بازندگان شد».

الإمام الصادق علیه السلام: مَا تَقَارَعَ قَوْمٌ فَقَوَّضُوا أَمْرَهُمْ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى إِلَّا خَرَجَ سَهْمُ الْمُحِقِّ. (من لايحضره الفقيه، ج ۳، ص ۹۲ / الوافي، ج ۱۶، ص ۹۴۰)

امام صادق علیه السلام: هیچ عده‌ای قرعه نزدند و (با این عمل) کار خود را به خدا متعال واگذار نکردند، مگر اینکه قرعه به نام شخص بر حق درآمد.

۳۵. رسول الله صلی الله علیه و آله في قوله تعالى: «وَرَتَّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلاً»: يَنْتُهُ تَبِيَانًا، وَلَا تَنْشُرُهُ نَشْرَ الْبَقْلِ، وَلَا تَهْذُهُ هَذَّ الشَّعْرِ، قِفُوا عِنْدَ عَجَائِبِهِ، حَرِّكُوا بِهِ الْقُلُوبَ، وَلَا يَكُنْ هُمْ أَحَدُكُمْ آخِرَ السُّورَةِ. (النوادر للراوندي، ج ۱، ص ۳۰ / میزان الحکمة، ج ۹، ص ۳۵۳)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله درباره آیه «و رتل القرآن ترتیلاً»، فرمود: قرآن را روشن و شمرده بخوان و آن را مانند تخم علف پاش مده و همچون شعر به شتاب و بریده و بریده بخوان. در شگفتی‌هایش درنگ کنی، دل‌ها را با آن به تپش و حرکت در آورید و همه کوشش شما این نباشد که سوره را به آخر برسانید.

۳۶. الإمام الباقر علیه السلام: أَمَلَى اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لِفِرْعَوْنَ مَا بَيْنَ الْكَلِمَتَيْنِ: قَوْلِهِ: «أَنَا رَبُّكُمْ الْأَعْلَى» وَقَوْلِهِ: «مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرِي» أَرْبَعِينَ سَنَةً، ثُمَّ أَخَذَهُ اللَّهُ. وَكَانَ يَبِينُ أَنْ قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لِمُوسَى وَ هَارُونَ عليهما السلام: «قَدْ أُجِيبْتَ دَعْوَتُكُمَا» وَ يَبِينُ أَنْ عَرَفَهُ اللَّهُ تَعَالَى الْإِجَابَةَ أَرْبَعِينَ سَنَةً. (تفسير الصافي، ج ۲، ص ۴۱۵ / تفسير نور الثقلين، ج ۵، ص ۵۰۰)

امام باقر علیه السلام: خدا عزوجل به فرعون، از این سخن او که گفت: «پروردگار بزرگ‌تر شما منم» تا این سخنش: «من جز خویشتن برای شما خدای نمی‌شناسم» چهل سال مهلت داد و آن‌گاه او را به کیفر دنیا و آخرت گرفتار ساخت و (نیز) از زمانی که خدا عزوجل به موسی و هارون علیهم السلام فرمود: «هر آینه دعای شما را پذیرفتم» تا زمانی که خدا متعال (نتیجه) اجابت را بر او معلوم ساخت، چهل سال طول کشید.

۳۷. لقمان عليه السلام لِابْنِهِ وَ هُوَ يَعْظُهُ: يَا بُنَيَّ، اجْعَلْ فِي أَيَّامِكَ وَ لَيَالِكَ وَ سَاعَاتِكَ نَصِيبًا لَكَ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ. (الأمالی للمفيد، ج ۲ / ۲۹۲ / الأمالی للطوسي، ص ۶۸ / الدر المنظم في مناقب الأئمة اللها ميم، ص ۶۴۰)

لقمان علیه السلام، در اندرز به فرزند خود، فرمود: فرزندم! در روزها و شب‌ها و ساعات عمر خود، بهره‌ای را به آموختن دانش اختصاص بده.

۳۸. الإمام علي عليه السلام: التَّقَرُّبُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى بِمَسْأَلَتِهِ، وَ إِلَى النَّاسِ بِتَرْكِهَا. (میزان الحکمة، ج ۵، ص ۱۶۳ / تصنیف غرر الحکم و دررالکلم، ص ۱۹۹)

امام علی علیه السلام: نزدیک شدن به خدا سبحان با خواهش و مسئلت کردن از او (ممکن) است و نزدیک شدن به مردم، با ترک سؤال و خواهش از آنان.

۳۹. رسول الله صلی الله علیه و آله: إِنَّ الْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ لَا يَدْفَعُ رِزْقًا، وَلَا يَقَرِّبُ أَجَلًا. (مجموعه ورام، ج ۲، ص ۲۳۹ / میزان الحکمة، ج ۷، ص ۳۳۱)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: همانا امر به معروف و نهی از منکر، نه روزی را دفع می‌کند و نه اجلی را نزدیک می‌گرداند.

۴۰. الإمام علي عليه السلام: إِنَّ لِلنَّكَبَاتِ غَايَاتٍ لَا بُدَّ أَنْ يُنْتَهِيَ إِلَيْهَا، فَإِذَا حُكِمَ عَلَى أَحَدِكُمْ بِهَا فَلْيَتَطَاطَأْ لَهَا وَ يَصْبِرْ حَتَّى يَجُوزَ؛ فَإِنَّ إِعْمَالَ الْحِيلَةِ فِيهَا عِنْدَ إِقْبَالِهَا زَائِدٌ فِي مَكْرُوهِهَا. (التمحيص، ص ۶۴ / تحف العقول، ص ۲۰۱ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲۰، ص ۲۸۱)

امام علی علیه السلام: همانا گرفتاری‌ها را نهایی است که لاجرم در آنجا پایان می‌پذیرند. پس، هرگاه یکی از شما گرفتار مصیبتی شد باید در برابر آن تسلیم و صبور باشد تا بگذرد؛ چه هرگاه گرفتاری‌ها روی آورند چاره‌اندیشی آن‌ها را ناخوشایندتر می‌گرداند.

الإمام علي عليه السلام: إِنَّ لِلْمَحَنِّ غَايَاتٍ لَا بُدَّ أَنْ تَنْتَهِيَ إِلَيْهَا، فَيَجِبُ عَلَى الْعَاقِلِ أَنْ يَنَامَ لَهَا إِلَى إِدْبَارِهَا فَإِنَّ مَكَابِدَتَهَا بِالْحِيلَةِ عِنْدَ إِقْبَالِهَا زِيَادَةٌ فِيهَا. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۱۵۷ / غرر الحكم و دررالکلم، ص ۲۳۸)

علی علیه السلام خطاب به قیس بن سعد که از مصر خدمت آن حضرت آمده بود، فرمود: ای قیس! محنت‌ها را نهایی است که ناگزیر در آنجا پایان می‌یابند. پس، بر خردمند لازم است که تا رفتن آن‌ها چشم برهم نهد؛ زیرا در هنگام روی آوردن محنت‌ها، با چاره‌اندیشی به مقابله آن‌ها رفتن بر شدتشان می‌افزاید.

پیامبر خدا ﷺ: هیچ کس از ما، از پیشینیان و پسینیان، نیست مگر آنکه در روز قیامت آرزو می کند کاش از دنیا بیش از قوتش به او داده نمی شد.

چهل حدیث ۶۷

۱. الإمام زين العابدين عليه السلام: رَأَيْتُ الْخَيْرَ كُلَّهُ قَدْ اجْتَمَعَ فِي قِطْعِ الظَّمْعِ عَمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۴۸ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۲۶)

امام سجاد علیه السلام: همه خوبی ها را در برکندن چشم طمع از مال و منال مردم، فراهم دیدم.

۲. الامام علي عليه السلام: تَقَالَ بِالْخَيْرِ تَنْجَحُ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۱۹۹ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۳۱۶)

امام علی علیه السلام: فال خوب بزن، تا کامیاب شوی.
رسول الله ﷺ: نِعَمَ الشَّيْءُ الْقَالَ: الْكَلِمَةُ الْحَسَنَةُ يَسْمَعُهَا أَحَدُكُمْ. (ميزان الحکمة، ج ۹، ص ۸ / کنز العمال، ج ۱۰، ص ۱۱۷)
پیامبر خدا ﷺ: خوب چیزی است فال خوب زدن. سخن نیکی است که فردی از شما می شنود.

۳. الامام علي عليه السلام: اَللّٰهُمَّ اَحْمِلْنِيْ عَلٰى عَفْوِكَ وَ لَا تَحْمِلْنِيْ عَلٰى عَدْلِكَ. (الصحيفة السجادية، ترجمه و شرح فیض الاسلام، ص ۲۴۹ / نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۳۵۰)
امام علی علیه السلام: بار خدایا! با من از روی گذشت خویش رفتار کن، نه از روی دادگریست.

۴. الإمام الصادق عليه السلام: إِنَّ مُدَارَةَ أَعْدَاءِ اللَّهِ مِنْ أَفْضَلِ صَدَقَةِ الْمَرْءِ عَلٰى نَفْسِهِ وَ إِخْوَانِهِ. (التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري، ص ۳۵۴ / تفسیر الصافی، ج ۱، ص ۱۵۲)
امام صادق علیه السلام: مدارا کردن با دشمنان خدا از بهترین صدقه هایی است که انسان برای خود و برادرانش می دهد.

۵. الإمام علي عليه السلام: خَالِطُوا النَّاسَ بِالسَّنَةِ وَ أَبْدَانِكُمْ، وَ زَابِلُوهُمْ بِقُلُوبِكُمْ وَ أَعْمَالِكُمْ. (الغيبة للنعماني، ص ۲۱۰ / بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۱۱۶)
امام علی علیه السلام: به زبان ها و بدن های خود، با مردم پیامیزید و به دل ها و کردارهایتان، راه جدا از آنان در پیش گیرید.

۶. رسول الله ﷺ: مَا أَحَدٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ إِلَّا وَ هُوَ يَتَمَنَّى يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَنَّهُ لَمْ يُعْطَ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا قُوْتًا. (من لايحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۶۳ / جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۷۷ / مكارم الأخلاق، ص ۴۳۹)

۷. الإمام علي عليه السلام: إِنَّ لِلَّهِ سُبْحَانَهُ سَطَوَاتٍ وَ تَقَمَاتٍ، فَإِذَا تَرَلَّتْ بِكُمْ فَادْفَعُوهَا بِالْدُّعَاءِ، فَإِنَّهُ لَا يَدْفَعُ الْبَلَاءَ إِلَّا الدُّعَاءُ. (غرر الحكم و درر الکلم، ص ۲۲۹)

امام علی علیه السلام: همانا خدا سبحان را خشم ها و کيفرهایی است؛ پس هرگاه بر شما فرود آمدند آن ها را با دعا دور سازید؛ زیرا که بلا را چیزی جز دعا دور نمی کند.

۸. الإمام علي عليه السلام: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنْ عَرَضَ لِي أَمْرٌ يُنْزِلُ فِيهِ قَضَاءٌ فِي أَمْرِهِ وَ لَا سُنَّةٌ، كَيْفَ تَأْمُرُنِي؟ قَالَ: تَجْعَلُونَهُ سُورَى بَيْنَ أَهْلِ الْفَقْهِ وَ الْعَابِدِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ، وَ لَا تَقْضِي فِيهِ بِرَأْيٍ خَاصَّةٍ. (كنز العمال، ج ۵، ص ۸۱۲)

امام علی علیه السلام: عرض کردم: ای رسول خدا! اگر با موضوعی مواجه شدم که درباره آن نه دستوری (از جانب خداوند) آمده و نه سنتی وجود دارد، چه امر می فرمایید؟ پیامبر فرمود: آن را در میان مؤمنان فقیه و خداپرست، به مشورت گذارید و طبق رأی (فرد) خاصی درباره آن حکم نکن.

۹. الإمام علي عليه السلام: إِذَا أَطْعَمْتَ فَاشْبِعْ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۱۳۴ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۲۸۲)
امام علی علیه السلام: هرگاه به کسی غذا دادی، او را سیر کن.

۱۰. أبو العباس: وَلَقِيَهُمْ أَيْ الْخَوَارِجَ عَبْدِ اللَّهِ بْنُ خَبَّابٍ فِي عُتْقِهِ مُصْحَفٌ، عَلَى حِمَارٍ وَ مَعَهُ امْرَأَتُهُ وَ هِيَ حَامِلٌ، فَقَالُوا لَهُ: إِنَّ هَذَا الَّذِي فِي عُنُقِكَ لَيَأْمُرُنَا بِقَتْلِكَ! فَقَالَ لَهُمْ: مَا أَحْيَا الْقُرْآنَ فَأُخِيُوهُ وَ مَا أَمَاتَهُ فَأَمِيتُوهُ. فَوَقَّبَ رَجُلٌ مِنْهُمْ عَلَى رُطْبَةٍ سَقَطَتْ مِنْ نَخْلَةٍ فَوَضَعَهَا فِي فِيهِ، فَصَاحُوا بِهِ، فَلَقَطَهَا تَوَرَّعًا! وَ عَرَضَ لِرَجُلٍ مِنْهُمْ خَنْزِيرٌ فَضَرَبَهُ فَقَتَلَهُ، فَقَالُوا: هَذَا فِسَادٌ فِي الْأَرْضِ، وَ أَنْكَرُوا قَتْلَ الْخَنْزِيرِ.

ثُمَّ قَالُوا لِابْنِ خَبَّابٍ: حَدِّثْنَا عَنْ أَبِيكَ: فَقَالَ: إِنِّي سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: سَتَكُونُ بَعْدِي فِتْنَةٌ فَكُنْ عَبْدَ اللَّهِ الْمَقْتُولَ، وَ لَا تَكُنِ الْقَاتِلَ... قَالُوا: فَمَا تَقُولُ فِي عَلِيٍّ بَعْدَ التَّحْكِيمِ وَ الْحُكُومَةِ؟ قَالَ: إِنَّ عَلِيًّا أَعْلَمُ بِاللَّهِ وَ أَشَدُّ تَوَقُّيًّا عَلَى دِينِهِ، وَ أَفْقَدُ بَصِيرَةً، ثُمَّ قَرَّبُوهُ إِلَى شَاطِئِ النَّهْرِ، فَأَضْجَعُوهُ فَذَبَحُوهُ.

قرائت یکسان بودند آنکه در هجرت مقدم‌تر است، پیش‌نماز شود و اگر در هجرت نیز یکسان بودند آنکه سنش بیشتر است به عهده گیرد؛ اگر هم‌سن بودند آنکه به سنت دانتر و در دین فقیه‌تر است، امامت کند. هیچ‌یک از شما در خانه کسی بر صاحب‌خانه مقدم (در پیش‌نمازی) نشود و نه بر صاحب نفوذی در قلمرو نفوذش.

۱۲. الخصال، قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (ع) لَا تُعْجَلُوا الرَّجُلَ عِنْدَ طَعَامِهِ حَتَّى يَفْرَغَ وَلَا عِنْدَ غَائِطِهِ حَتَّى يَأْتِيَ عَلَى حَاجَتِهِ. (الخصال، ج ۲، ص ۶۲۵/ وسائل الشیعة، ج ۱، ص ۳۳۰)

امیرمؤمنان (ع): هنگام غذا خوردن شتاب نکنید و هنگام دفع نیز شتاب نکنید.

۱۳. رسول‌الله (ص): الْخَيْرُ كُلُّهُ فِي السَّيْفِ وَتَحْتَ ظِلِّ السَّيْفِ، وَلَا يُقِيمُ النَّاسُ إِلَّا السَّيْفَ، وَالسُّيُوفُ مَقَالِيدُ الْجَنَّةِ وَ النَّارِ. (الكافي، ج ۵، ص ۲/ الأمالي للمصنوع، ص ۵۷۸/ ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۹۰)

رسول خدا (ص): خیر تماماً در شمشیر و زیر سایه شمشیر است و مردم را چیزی جز شمشیر درست نکند و شمشیرها کلیدهای بهشت و دوزخند.

۱۴. رسول‌الله (ص): يَا عَلِيُّ سِرِّ سِتِّينَ بَرٍّ وَالَّذِيكَ سِرِّ سِتَّةَ صِلَ رَحِمَكَ سِرِّ مِيلًا عُدَّ مَرِيضًا سِرِّ مِيلَيْنِ شَيْعَ جَنَازَةٍ سِرِّ ثَلَاثَةَ أَمْيَالٍ أَجِبَ دَعْوَةَ سِرِّ أَرْبَعَةَ أَمْيَالٍ زُرْ أَخَا فِي اللَّهِ سِرِّ خَمْسَةَ أَمْيَالٍ أَغِثِ الْمَلْهُوفَ سِرِّ سِتَّةَ أَمْيَالٍ انْصُرِ الْمَظْلُومَ وَ عَلَيْكَ بِالْإِسْتِغْفَارِ ... (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۵۵/ من لايحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۶۱/ معدن الجواهر و رياضة الخواطر، ص ۶۴/ مكارم الأخلاق، ص ۴۳۷/ النوادر للراوندي، ص ۵)

رسول خدا (ص): ای علی برای دیدار با والدینت دو سال سفر کن؛ برای صله رحمت یک سال سفر کن؛ برای عیادت مریض یک میل سفر کن برای تشییع جنازه دو میل سفر کن؛ برای اجابت دعوتی سه میل سفر کن؛ برای زیارت برادر دینی چهار میل سفر کن؛ برای یاری غمیده‌ای پنج میل سفر کن؛ برای نصرت مظلومی شش میل سفر کن و بر تو باد استغفار.

۱۵. عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ (ع) قَالَ كَانَ أَبِي عَلِيٍّ بْنُ الْحُسَيْنِ (ع) يَقُولُ أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَمَلَتْ إِيمَانُهُ وَ مُحَصَّصَتْ عَنْهُ ذُنُوبُهُ وَ لَقِيَ رَبَّهُ وَ هُوَ عَنْهُ رَاضٍ مَنْ وَفَى لِلَّهِ بِمَا جَعَلَ عَلَى نَفْسِهِ لِلنَّاسِ وَ صَدَقَ لِسَانُهُ مَعَ النَّاسِ وَ اسْتَحْيَا مِنْ كُلِّ قَبِيحٍ عِنْدَ اللَّهِ وَ عِنْدَ النَّاسِ وَ حَسَنَ خُلُقُهُ مَعَ أَهْلِهِ. (الخصال، ج ۱، ص ۲۲۲/ الأمالي للمفيد، ص ۲۹۹/ الأمالي للطوسي،

قَالَ أَبُو الْعَبَّاسِ: وَ سَاوَمُوا رَجُلًا نَصْرَانِيًّا بَنَخْلَةَ لَهُ، فَقَالَ: هِيَ لَكُمْ، فَقَالُوا: مَا كُنَّا لِنَأْخُذَهَا إِلَّا بِثَمَنِ، فَقَالَ: وَاعْبَاهُ! اتَّقُوا مِثْلَ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ خَتَّابٍ، وَ لَا تَقْبَلُوا جَنَّا نَخْلَةَ إِلَّا بِثَمَنِ؟! (شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲، ص ۲۸۱/ بحار الأنوار، ج ۳۳، ص ۳۵۴)

ابوالعباس: عبدالله بن خباب درحالی که به گردن خود قرآنی آویخته و با همسر باردارش بر الاغی سوار بود با خوارج روبه‌رو شد. آن‌ها به او گفتند: همان‌که به گردن آویخته‌ای ما را به کشتن تو فرمان می‌دهد. عبدالله به آنان گفت: آنچه را قرآن زنده کرده است زنده کنید و آنچه را میرانده است بمیرانید. از میان خوارج مردی برجست و خرمایی را که از درخت افتاده بود برداشت و در دهان گذاشت. هم‌مسکانش سر او داد کشیدند و او از روی پرهیزگاری خرما را از دهانش بیرون انداخت! نیز به یکی از آنان گرازی حمله کرد و او آن حیوان را زد و از پا درآورد. یارانش گفتند: این کار فساد در زمین است و کشتن گراز را ناروا شمردند.

آنگاه به ابن‌خباب گفتند: از پدرت برایمان حدیثی بگو. عبدالله گفت: از پدرم شنیدم که گفت: شنیدم پیامبر خدا (ص) می‌فرماید: پس از من فتنه‌ای پدید خواهد آمد که دل آدمی در آن می‌میرد همچنان که تن می‌میرد. شب مؤمن است و روز کافر و تو عبدالله مقتول باش نه قاتل. خوارج گفتند: نظرت درباره‌ی علی پس از تحکیم و حکمیت چیست؟ عبدالله گفت: علی خدانشناس‌ترین و دیندارترین و با بینش‌ترین مردمان است. خوارج گفتند: تو از حق و هدایت پیروی نمی‌کنی بلکه از نام و شهرت افراد پیروی می‌کنی! سپس او را به ساحل رود بردند و به پهلوی خوابانند و سرش را بریدند.

ابوالعباس می‌گوید: خوارج از یک نفر نصرانی خواستند درخت خرمایش را به آن‌ها بفروشند. او گفت: نخل از شما باشد. خوارج گفتند: ما آن را جز در برابر پول نمی‌گیریم. نصرانی گفت: شگفتا! شما مردی مثل عبدالله بن خباب را می‌کشید و حالا می‌گویید میوه درخت خرمایی را جز در برابر پول قبول نمی‌کنید.

۱۱. الإمام علي (ع) لَمَّا سُئِلَ عَمَّنْ أَحَقُّ أَنْ يَوْمَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ص) قَالَ: يَتَقَدَّمُ الْقَوْمَ أَقْرَبُهُمْ لِلْقُرْآنِ، فَإِنْ كَانُوا فِي الْقِرَاءَةِ سَوَاءً فَأَكْبَرُهُمْ سِنًا، فَإِنْ كَانُوا فِي السِّنِّ سَوَاءً فَلْيَتَوَقَّعْهُمْ أَعْلَمُهُمْ بِالسُّنَّةِ وَ أَفْقَهُهُمْ فِي الدِّينِ، وَ لَا يَتَقَدَّمَنَّ أَحَدُكُمْ الرَّجُلَ فِي مَنْزِلِهِ، وَ لَا صَاحِبَ (ال) سُلْطَانٍ فِي سُلْطَانِهِ. (الكافي، ج ۳، ص ۳۷۶/ علل الشرائع، ج ۲، ص ۳۲۶/ تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۳، ص ۳۲)

امام علی (ع) در پاسخ به این سؤال که چه کسی برای امامت جماعت شایسته‌تر است، فرمود: رسول خدا (ص) فرمود: پیش‌نمازی مردم را کسی به عهده گیرد که قرآن خوان‌تر (یا قرائتش بهتر) باشد؛ اگر در

ص ۷۳/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۵۱/ الدرالنظيم في مناقب الأئمة اللهايم، ص ۵۸۶)

امام سجاد عليه السلام: چهار چیز در هرکس باشد ایمانش کامل است و گناهانش بخشوده است و خدش را در حالی ملاقات کند که از او راضی باشد: اینکه برای خدا وفادار باشد به تعهداتی که بر عهده گرفته؛ اینکه با مردم راستگو باشد؛ اینکه از هرچه خدا و مردم ناپسند دارند حیا کند؛ و اینکه با خانواده اش مهربان باشد.

۱۶. الإمام الباقر عليه السلام: كُنْ مِنَ الْبُيُوتِ يَنْفَى الْفَقْرَ. (وسائل الشيعة، ج ۵، ص ۳۱۷/ هداية الأئمة إلى أحكام الأئمة عليهم السلام، ج ۲، ص ۲۱۹)

امام باقر عليه السلام: جارو کردن اتاق ها فقر را از بین می برد.
الإمام علي عليه السلام: نَظِّفُوا بُيُوتَكُمْ مِنْ حَوَكِ الْعَنْكَبُوتِ؛ فَإِنَّ تَرَكَهُ فِي الْبَيْتِ يُورِثُ الْفَقْرَ. (قرب الإسناد، ط الحديثة، ص ۵۲/ وسائل الشيعة، ج ۵، ص ۳۲۲)

امام علی عليه السلام: اتاق های خود را از تار عنکبوت تمیز کنید؛ زیرا باقی گذاشتن آن در خانه فقر می آورد.

۱۷. الامام علي عليه السلام: خَالِطُوا النَّاسَ مُخَالَطَةً إِنْ مِتُّ مَعَهَا بَكَوْا عَلَيْكُمْ، وَ إِنْ عِشْتُمْ (غَبْتُمْ) حَتَّى إِيَّاكُمْ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۷۰/ غررالحكم و درالكلم، ص ۴۳۷)

امام علی عليه السلام: با مردم چنان معاشرت کنید که اگر بمیرید بر شما بگریند و اگر زنده باشید (غایب شوید) مشتاق دیدن شما باشند.
الإمام الباقر عليه السلام: صَلَاحُ شَأْنِ النَّاسِ التَّعَاشُ وَالْتَعَاشُ مِلَّةٌ مِكيَانٍ: ثَلَاثَةٌ فِطْرٌ، وَ ثَلَاثٌ تَعَاوُلٌ. (بحار الأنوار، ج ۷، ص ۱۶۷)
امام باقر عليه السلام: سامان یافتن کار مردم به این است که طوری با هم معاشرت کنند که مانند پیمانه ای باشند دو سومش هوشیاری و یک سومش نادیده گرفتن و چشم پوشی.

۱۸. رسول الله صلى الله عليه وآله: تَبَسُّمُكَ فِي وَجْهِ أَخِيكَ صَدَقَةٌ، وَ أَمْرُكَ بِالْمَعْرُوفِ صَدَقَةٌ، وَ نَهْيُكَ عَنِ الْمُنْكَرِ صَدَقَةٌ، وَ إِشَادُكَ الرَّجُلَ فِي أَرْضِ الضَّلَالِ لَكَ صَدَقَةٌ، وَ إِمَاطَتُكَ الْحَجَرَ وَ الشَّوْكَ وَ الْعِظَمَ عَنِ الطَّرِيقِ لَكَ صَدَقَةٌ، وَ إِفْرَاغُكَ مِنْ دَلُوكَ فِي دَلْوِ أَخِيكَ صَدَقَةٌ. (نهج الفصاحة، ص ۳۷۸/ كنز العمال، ج ۶، ص ۴۱۰)

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: لبخند زدن تو به روی برادرت صدقه است، امر به معروف تو صدقه است، نهی از منکر تو صدقه است و نشان دادن راه به کسی که راه بلد نیست صدقه است، برداشتن سنگ و خار و استخوان از سر راه صدقه است، خالی کردن آب از دلو خود به دلو برادرت صدقه است.

۱۹. الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ أَوْصَى بِالثَّلْثِ فَقَدْ أَضَرَّ بِالْوَرَّةِ، وَ الْوَصِيَّةُ بِالْخُمْسِ وَ الرَّبْعِ أَفْضَلُ مِنَ الْوَصِيَّةِ بِالثَّلْثِ وَ مَنْ أَوْصَى بِالثَّلْثِ فَلَمْ يَتَرَكَ. (الكافي، ج ۷، ص ۱۱/ من لايحضره الفقيه، ج ۴، ص ۱۸۵/ تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۹، ص ۱۹۱/ الإستبصار فيما اختلف من الأخبار، ج ۴، ص ۱۱۹)
امام صادق عليه السلام: هرکه به یک سوم (دارایی اش) وصیت کند به وارثان ضرر زده است و وصیت کردن به یک پنجم و یک چهارم از وصیت به یک سوم افضل است. کسی که به یک سوم وصیت کند، چیزی (از مورد مأذون و مجاز) را باقی نگذاشته است.

۲۰. الإمام علي عليه السلام: الدُّنْيَا دُولٌ، فَاطْلُبْ حَظَّكَ مِنْهَا بِجَمَلِ الطَّلَبِ حَتَّى تَأْتِيَكَ دَوْلَتُكَ. (الخصال، ج ۲، ص ۶۳۳/ أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۷۳)

امام علی عليه السلام: دنیا نوبتی است و دولت آن دست به دست می گردد. پس بهره خود را از دنیا به زیباترین شکل طلب کن تا نوبت دولت تو فرا رسد.

رسول الله صلى الله عليه وآله: الدُّنْيَا دُولٌ، فَمَا كَانَ لَكَ مِنْهَا أَتَاكَ عَلَى ضَعْفِكَ، وَ مَا كَانَ عَلَيْكَ لَمْ تَدْفَعْهُ بِقُوَّتِكَ. (التمحيص، ص ۵۴/ كمال الدين و تمام النعمة، ج ۲، ص ۵۷۳/ نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۴۵/ الأمالي للطوسي، ص ۲۲۵/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۳۱)

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: دنیا نوبتی است و دولت آن دست به دست می گردد. اگر به سود تو باشد، اگرچه ناتوان باشی، به تو می رسد و اگر به ضررت باشد با زور هم نمی توانی از خود دورش کنی.

۲۱. الامام علي عليه السلام: أَحْسَنُ النَّاسِ حَالًا فِي النَّعَمِ مَنْ اسْتَدَامَ حَاضِرَهَا بِالشُّكْرِ، وَ ارْتَجَعَ فَائِدَتَهَا بِالصَّبْرِ. (عبون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۱۲۳/ غررالحكم و درالكلم، ص ۲۱۱)

امام علی عليه السلام: کامیاب ترین مردم در کار نعمت ها کسی است که نعمت های موجودش را با شکرگزاری پایدار سازد و نعمت های از دست رفته را با شکیبایی بازگرداند.

۲۲. وَقَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وآله: أَمَرَنِي جِبْرِيلُ أَنْ أَقْرَأَ الْقُرْآنَ قَائِمًا وَ أَنْ أَحْمَدَهُ رَاكِعًا وَ أَنْ أَسْبَحَهُ سَاجِدًا وَ أَنْ أَدْعُوهُ جَالِسًا. (الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۴۷/ بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۱۳)

پیامبر صلى الله عليه وآله: جبرئیل مرا سفارش کرد که ایستاده قرآن بخوانم و در رکوع حمد کنم و در سجده تسبیح گویم و نشسته دعا کنم.
وَفِيْمَا وَعَظَ اللَّهُ بِهِ عِيسَى عليه السلام يَا عِيسَى لَا تَدْعُنِي إِلَّا مُتَضَرِّعًا إِلَيَّ وَ هَمَّكَ هَمًّا وَاحِدًا فَإِنَّكَ مَتَى تَدْعُنِي كَذَلِكَ أُجِيبُكَ. (الكافي، ج ۸، ص ۱۳۳/ الأمالي للصدوق، ص ۵۱۶/ مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۳۹/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۳۴)

امام علی (علیه السلام): هرکه در کار خدا گردن کشی کند دستخوش شک شود و هرکه شک کند خداوند بر او چیره گردد و با قدرت خود وی را به خواری افکند و با جلال خود وی را حقیر گرداند، همچنان که او در کار خداوند کوتاهی کرده بود.

۲۶. الإمام الحسين (علیه السلام): مَنْ كَفَلَ لَنَا يَتِيمًا قَطَعَتْهُ عَنَّا مَحَبَّتُنَا بِاسْتِئْزَارِنَا، فَوَاسَاهُ مِنْ عُلُومِنَا الَّتِي سَقَطَتْ إِلَيْهِ حَتَّى أَرْشَدَهُ وَهَدَاهُ، قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: أَنَا أَوَّلِي بِالْكَرَمِ مِنْكَ. (التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۳۴۱ / الاحتجاج على أهل اللجاج للطبرسي، ج ۱، ص ۱۶ / الصراط المستقيم إلى مستحقّي التقديم، ج ۳، ص ۵۵ / عوالي اللئالي العزيرية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۱۷)

امام حسین (علیه السلام): هرکس یتیمی از ما را که به سبب در خفا و استتار بودن ما، به ما دسترسی ندارد سرپرستی کند و از علوم ما که نصیب او شده است در اختیار وی بگذارد و او را راهنمایی و هدایت کند، خداوند عزوجل فرماید: ای بنده کریم و غمخوار، من به کرم و بخشندگی از تو سزاوارترم. در کرم من داخل شو.

۲۷. رسول الله (صلی الله علیه و آله): وَ قَدْ سَأَلَهُ الْفُقَرَاءُ: هَلْ لَنَا أَجْرٌ إِذَا نَرَى الْقَوَاكِبَ فِي السُّوقِ فَتَشْتَتِيهَا وَ لَيْسَ مَعَنَا نَاضٌ تَشْتَرِي بِهِ: وَ هَلِ الْأَجْرُ إِلَّا فِي ذَلِكَ؟! (میزان الحکمة، ج ۹، ص ۲۰۴)

فقرا از رسول خدا (صلی الله علیه و آله) پرسیدند: وقتی در بازار انواع میوه‌ها می‌بینیم و دلمان هوس آن‌ها را می‌کند اما پولی نداریم که بخریم، آیا اجری داریم؟ حضرت فرمود: مگر اجر، در چیزی جز این است؟ الإمام الصادق (علیه السلام) لمحمد الخزاز: أَمَا تَدْخُلُ السُّوقَ؟ أَمَا تَرَى الْفَاكِهَةَ تُبَاعُ وَ الشَّيْءَ مِمَّا تَشْتَتِيهِ؟ فَقُلْتُ: بَلَى، فَقَالَ: أَمَا إِنَّ لَكَ بِكُلِّ مَا تَرَاهُ فَلَا تَقْدِرُ عَلَى شِرَاؤِ حَسَنَةٍ. (بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۲۵ / هداية الأمة إلى أحكام الأئمة عليهم السلام، ج ۷، ص ۳۵۹)

امام صادق (علیه السلام) به محمد خزّاز فرمود: آیا به بازار نمی‌روی؟ آیا میوه‌هایی که به فروش می‌رسد و چیزهای دیگری که دلت هوس آن‌ها را می‌کند نمی‌بینی (و قدرت خرید نداری)؟ عرض کردم: چرا. فرمود: بدان که در برابر هر چیزی که می‌بینی اما از عهده خرید آن بر نمی‌آیی، برایت حسنه‌ای است.

۲۸. رسول الله (صلی الله علیه و آله): يَا أَبَاذَرٍّ إِنَّ الْأَرْضَ تَنْبِكِي عَلَى الْمُؤْمِنِ إِذَا مَاتَ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا. (الأمالي للطوسي، ص ۵۳۵ / مكارم الأخلاق، ص ۴۶۶ / مجموعه قرام، ج ۲، ص ۶۰)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله): ای اباذر زمین بر مؤمن چون بمیرد گریه میکند چهل صباح.

خداوند به عیسی (علیه السلام) نصیحت کرد که ای عیسی مرا بخوان جز در حالت تضرع و با همه وجودت یک چیز بخواه که هرگاه اینگونه از من بخواهند اجابت میکنم.

وَ قَالَ (علیه السلام) إِنَّمَا هِيَ الْمِدْحَةُ ثُمَّ الثَّنَاءُ ثُمَّ الْإِقْرَارُ بِالذَّنْبِ ثُمَّ الْمَسْأَلَةُ إِنَّهُ وَ اللَّهُ مَا خَرَجَ عَبْدٌ مِنْ ذَنْبٍ إِلَّا بِالْإِقْرَارِ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۸۴ / عده الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۶۱)

امام (علیه السلام): در دعا کردن اول مدح کنید بعد ثنا بعد اقرار به گناه بعد مسألت. با اقرار بنده از گناهان پاک میشود.

۲۳. الإمام الصادق (علیه السلام): مَا قَضَى اللَّهُ لِمُؤْمِنٍ قَضَاءً فَرَضِي بِهِ إِلَّا جَعَلَ اللَّهُ لَهُ الْخَيْرَ فِيمَا يَقْضِي. (التمحيص، ص ۵۹ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۳)

امام صادق (علیه السلام): خداوند برای مؤمن هیچ قضایی نراند که از آن خوشنود باشد، مگر اینکه خدا در آنچه حکم و مقدر فرموده خیر او را قرار دهد.

۲۴. الإمام الرضا (علیه السلام): حَرَّمَ الرَّبُّ لِمَا فِيهِ مِنَ الْفَسَادِ مِنْ قَتْلِ الْنَفْسِ وَ ذَهَابِ الْأَنْسَابِ وَ تَرْكِ التَّزْيِيَةِ لِلْأَطْفَالِ وَ فُسَادِ الْمَوَارِيثِ وَ مَا أَشَبَهَ ذَلِكَ مِنْ وُجُودِ الْفُسَادِ. (علل الشرائع، ج ۲، ص ۴۷۹ / بحار الأنوار، ج ۶، ص ۹۸)

امام رضا (علیه السلام): زنا به علت مفاسدی که در بردارد مانند از بین رفتن و مخدوش شدن اصل و نسب، ترك تربیت کودکان، تباه شدن موضوع ارث و میراث و امثال این مفاسد، حرام شده است.

رسول الله (صلی الله علیه و آله): يَا عَلِيُّ فِي التَّرْنَا سِتُّ خِصَالٍ: ثَلَاثٌ مِنْهَا فِي الدُّنْيَا وَ ثَلَاثٌ مِنْهَا فِي الْآخِرَةِ، فَأَمَّا الَّتِي فِي الدُّنْيَا فَيَذْهَبُ بِالنِّبَاءِ، وَ يُعْجَلُ الْفَنَاءُ، وَ يَقْطَعُ الرَّزْقُ، وَ أَمَّا الَّتِي فِي الْآخِرَةِ فَسُوءُ الْحِسَابِ، وَ سَخَطُ الرَّحْمَنِ، وَ خُلُودٌ فِي النَّارِ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۶۷ / الخصال، ج ۱، ص ۳۲۱)

پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله): ای علی! زنا شش پیامد دارد: سه پیامد در دنیا و سه دیگر در آخرت. پیامدهای دنیایش این است که آبرو را می‌برد، مرگ را شتاب می‌بخشد و روزی را می‌برد و پیامدهای آخرتش عبارت است از حسابرسی سخت و دقیق، خشم خدای رحمان و جاودانگی در آتش.

۲۵. الإمام علي (علیه السلام): مَنْ عَتَا عَنْ أَمْرِ اللَّهِ شَكَّ وَ مَنْ شَكَّ تَعَالَى عَلَيْهِ فَأَذَلَّهُ بِسُلْطَانِهِ وَ صَغَّرَهُ بِجَلَالِهِ كَمَا قَرَّطَ فِي أَمْرِهِ. (کتاب سلیم بن قیس الهلالی، ج ۲، ص ۹۵ / الغارات، ط القدیمة، ج ۱، ص ۱۴۲ / الکافی، ج ۲، ص ۳۹۱ / تحف العقول، ص ۱۶۶ / الخصال، ج ۱، ص ۲۳۲ / میزان الحکمة، ج ۲، ص ۱۴۹۹)

پیامبر خدا ﷺ: خدا تبارک و تعالی مؤمن ضعیفی را که هیبت و صلابت ندارد دشمن می‌دارد. آن حضرت فرمود: او کسی است که نهی از منکر نمی‌کند.

۳۴. الإمام الباقر ﷺ: لَمَّا سُئِلَ عَنِ اللَّعِبِ بِالشَّطْرَنِجِ : إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَمَشْغُولٌ عَنِ اللَّعِبِ. (الخصال، ج ۱، ص ۲۶/ وسائل الشیعة، ج ۱۷، ص ۳۲۱)
امام باقر ﷺ: در پاسخ به سؤال از شطرنج بازی، فرمود: مؤمن به بازی کردن، نمی‌رسد.
الإمام علی ﷺ: كُلَّمَا أَلْهَى عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ فَهُوَ مِنَ الْمَيْسِرِ. (الامالی للطوسي، ص ۳۳۶/ وسائل الشیعة، ج ۱۷، ص ۳۱۶)
امام علی ﷺ: هر چیزی که از یاد خدا غافل گرداند، آن چیز در شمار مَیسِر است.

۳۵. الإمام زين العابدين ﷺ: آيَاتُ الْقُرْآنِ خَزَائِنُ الْعِلْمِ، فَكُلَّمَا فَتَحْتَ خِرَانَةَ فَيَنْبَغِي لَكَ أَنْ تَنْظُرَ فِيهَا. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۸۵/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۴، ص ۲۳۸)
امام سجاد ﷺ: آیه‌های قرآن گنجینه‌های دانش هستند. پس، هرگاه گنجینه‌ای گشوده شد، شایسته است که در آن نظر افکنی.

۳۶. الإمام الصادق ﷺ: إِنَّ قَوْمًا أَتَوْا نَبِيًّا فَقَالُوا: ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يَرْفَعْ عَنَّا الْمَوْتَ، فَدَعَا لَهُمْ فَرَفَعَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى عَنْهُمْ الْمَوْتَ، وَكَثُرُوا حَتَّى ضَاقَتْ بِهِمُ الْمَنَازِلُ وَكَثُرَ التَّسَلُّ، وَكَانَ الرَّجُلُ يُصْبِحُ فَيَحْتَاجُ أَنْ يُطْعِمَ أَبَاهُ وَ أُمَّهُ وَجَدَّهُ وَجَدَّهُ وَ يَرْضِيَهُمْ وَ يَتَعَاهَدَهُمْ، فَشَغِلُوا عَنْ طَلَبِ الْمَعَاشِ، فَاتَوْهُ فَقَالُوا: سَلْ رَبَّكَ أَنْ يَرُدَّنَا إِلَى أَجَالِنَا الَّتِي كُنَّا عَلَيْهَا، فَسَأَلَ رَبَّهُ عَزَّوَجَلَّ فَرَدَّهُمْ إِلَى أَجَالِهِمْ. (الكافي، ج ۳، ص ۲۶۰/ التوحيد للصدوق، ص ۴۰۱)
امام صادق ﷺ: گروهی نزد پیغمبری آمدند و گفتند: دعا کن پروردگارت مرگ را از ما بردارد. آن پیامبر برایشان دعا کرد. پس خداوند تبارک و تعالی مرگ را از آن جماعت برداشت. جمعیتشان چندان زیاد شد که خانه‌ها بر آنان تنگ گشت و نسلشان افزایش یافت. (به‌طوری که) صبح که می‌شد مرد (خانه) مجبور بود پدر و مادر و پدر بزرگ و پدر بزرگ پدر بزرگش را غذا بدهد و آن‌ها را راضی گرداند (یا به نظافت آن‌ها برسد) و به ایشان رسیدگی نماید. لذا از کسب و کار باز ماندند. این بود که آمدند و گفتند: از پروردگارت بخواه ما را به عمرهایی که داشتیم برگرداند. آن پیغمبر از پروردگارش، عزوجل، چنین تقاضا کرد و خداوند آن‌ها را به مدت‌های (معین شده) عمرشان بازگرداند.

۲۹. رسول الله ﷺ: شِعَارُ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي ظُلْمَةِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ. (حكم النبي الأعظم، ج ۲، ص ۵۲۶/ كنز العمال، ج ۱۴، ص ۳۶۶)
پیامبر خدا ﷺ: در تاریکی روز قیامت، شعار مردم لا اله الا الله است.

۳۰. الإمام علي ﷺ: اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَنْتَ الْإِنْسِيَنَّ (لِْمُؤْمِنِينَ) لَا وَلِيَّائَكَ، إِنْ أَوْحَشْتَهُمُ الْغُرْبَةَ أَنْتَهُمْ ذِكْرُكَ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۳۴۹/ بحار الأنوار، ج ۶۶، ص ۳۲۹)
امام علی ﷺ: بار خدایا، تو برای دوستان خود انیس‌ترین انیسانی هنگامیکه غربت و تنهایی ایشان را به وحشت افکند یاد تو انس ایشان است. و برای کارسازی کردن امور توکل‌کنندگان بر خود آماده‌ترین کسانی. نهانی‌هایشان را می‌بینی و بر ضمائر و اندیشه‌هایشان آگاهی و اندازه بصیرت‌هایشان را می‌دانی. بنابراین، رازهایشان برای تو آشکار و دل‌هایشان به‌سوی تو مشتاق است. اگر مصیبت‌ها بر آنان فرو ریزد، به پناهجویی از تو متوسل می‌شوند؛ زیرا می‌دانند که سر رشته کارها در دست توست و منشأ آن‌ها قضا و فرمان توست.

۳۱. الإمام علي ﷺ: يُمْتَحَنُ الرَّجُلُ بِعِلِّهِ لَا بِقَوْلِهِ. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۵۴۹/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۸۱)
امام علی ﷺ: مرد به کردارش آزموده می‌شود، نه به گفتارش.

۳۲. رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ مُحْسِنٌ يُحِبُّ الْإِحْسَانَ، فَإِذَا قَتَلْتُمْ فَأَحْسِنُوا الْقِتْلَةَ، وَ إِذَا ذَبَحْتُمْ فَأَحْسِنُوا الذَّبْحَةَ. (میزان الحکمة، ج ۳، ص ۲۷۴/ كنز العمال، ج ۵، ص ۳۹۲)
پیامبر خدا ﷺ: خداوند نیکوکار است و نیکوکار را دوست دارد. پس هرگاه می‌کشید، خوب بکشید و هرگاه ذبح می‌کنید، خوب ذبح کنید.
ابن عباس: مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى رَجُلٍ وَاضِعٍ رِجْلَهُ عَلَى صَفْحَةِ شَاةٍ وَهُوَ يُجِدُّ شَفْرَتَهُ، وَهِيَ تَلْحَظُ إِلَيْهِ بِتَصَرُّهَا، قَالَ: أَفَلَا قَبْلَ هَذَا! أَوْ تُرِيدُ أَنْ تُمِيتَهَا مَوْتَتَيْنِ؟! (الواقي الأنوار القدسية في بيان العهود المحمدية، ج ۱، ص ۲۱۱/ حكم النبي الأعظم، ج ۶، ص ۵۴۹)
ابن عباس: رسول خدا ﷺ مردی را دید که پایش را روی سینه گوسفندی گذاشته و مشغول تیز کردن کارد خود است و گوسفند به او خیره شده است. فرمود: نمی‌توانستی قبلاً کاردت را تیز کنی؟ نکند می‌خواهی جان این حیوان را دوبار بستانی؟

۳۳. رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَيُبْغِضُ الْمُؤْمِنَ الضَّعِيفَ الَّذِي لَا زَبَرَ لَهُ، وَقَالَ: هُوَ الَّذِي لَا يَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ. (معاني الأخبار، ص ۳۴۴/ مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۴۸)
رسول خدا ﷺ: خدا تبارک و تعالی بیکشاید مؤمن ضعیفی را که زبَر ندارد، و فرمود: او کسی است که از منکر باز نمی‌دارد.

لِنَفْسِكَ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۰۴ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۸۴ / روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، طالقديمة، ج ۱۲، ص ۸۷)
پیامبر خدا ﷺ: خداوند به یکی از پیامبران خود وحی فرمود که...
هرگاه به تو ستمی شد به اینکه من انتقام تو را بگیرم خرسند باش (و به من واگذار)؛ زیرا انتقام گرفتن من بهتر است از اینکه خودت انتقامت را بگیری.

۳۷. لقمان عليه السلام في وصيته لابنه: يا بُنَيَّ احْتَكِ عَلَى سِتِّ خِصَالٍ لَيْسَ مِنْهَا خَصْلَةٌ إِلَّا وَتَقَرَّبُكَ إِلَى رِضْوَانِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ وَتُبَاعِدُكَ عَنْ سَخَطِهِ: الْإِقْلَةُ: أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ لَا تُشْرِكَ بِهِ شَيْئاً، وَالثَّانِيَةُ: الرِّضَى بِقَدْرِ اللَّهِ فِيمَا أَحْبَبْتَ أَوْ كَرِهْتَ، وَالثَّالِثَةُ: أَنْ تُحِبَّ فِي اللَّهِ وَتُبْغِضَ فِي اللَّهِ، وَالرَّابِعَةُ: تُحِبَّ لِلنَّاسِ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ وَتَكْرَهُ لَهُمْ مَا تَكْرَهُ لِنَفْسِكَ، وَالخَامِسَةُ: تَكْظِمُ الْغَيْظَ وَتُحْسِنُ إِلَى مَنْ أَسَاءَ إِلَيْكَ، وَالسَّادِسَةُ: تَرَكُ الْهَوَى وَمُخَالَفَةَ الرَّدَى. (معدن الجواهر ورياضة الخواطر، ص ۵۵ / كنز الفوائد، ج ۲، ص ۱۶۴ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۵۴)

لقمان عليه السلام، در سفارش به فرزندش، گفت: فرزندم! تو را به شش کار تشویق می‌کنم که هیچ‌کاری از آن‌ها نیست، مگر این که تو را به خشنودی خدا عزوجل نزدیک می‌کند و از خشم و ناخشنودی او دور می‌سازد: اول اینکه خدا را عبادت کنی و چیزی را انباز او نکنی. دوم اینکه به تقدیر خداوند، چه خوشایند تو باشد یا ناخوشایند تو، خشنود باشی. سوم اینکه دوستی و دشمنی تو برای خدا باشد. چهارم اینکه برای مردم آن پسندی، که بر خود می‌پسندی و برای آنان آن نپسندی که برای خود نمی‌پسندی. پنجم اینکه خشم را فروخوری و به کسی که به تو بدی کرده است، نیکی کنی. ششم اینکه هوای نفس را فروگذاری و با عوامل مهلک، بستیزی.

۳۸. رسول الله ﷺ: طَالِبُ الْعِلْمِ لَا يَمُوتُ، أَوْ يُمَتَّعَ جَدَّةً بِقَدْرِ كَدِّهِ. (عوالي اللئالي العزیزية في الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۲۹۲ / نوادر الأخبار فیما يتعلق بأصول الدین للفیض، ص ۱۷)
پیامبر خدا ﷺ: جوینده دانش نمیرد، تا اینکه از کوشش خود به اندازه رنجی که برده است بهره‌مند شود.

۳۹. رسول الله ﷺ: لَا تَرَأُ «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» تَنْفَعُ مَنْ قَالَهَا، مَا لَمْ يَسْتَخِفَّ بِحَقِّهَا. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَ مَا الِاسْتِخْفَافُ بِحَقِّهَا؟ قَالَ: يَظْلَهُ الْعَمَلُ بِمَعَاصِي اللَّهِ، فَلَا يُنْكَرُ، وَلَا يُغَيَّرُ. (حكم النبي الأعظم، ج ۳، ص ۶۱۷ / الترغيب والترهيب، ج ۳، ص ۲۳۱)
پیامبر خدا ﷺ: کلمه لا اله الا الله پیوسته برای گوینده آن سودمند است به شرط اینکه حق آن را سبک نشمارند. عرض کردند: ای رسول خدا! سبک شمردن حق آن چیست؟ فرمود: عمل به معاصی خدا آشکار شود و کسی اعتراض نکند و در صدد تغییرش بر نیاید.

۴۰. رسول الله ﷺ: أَوْحَى اللَّهُ إِلَى نَبِيِّ مِنْ أَنْبِيَائِهِ... إِذَا ظَلِمْتَ بِمَظْلَمَةٍ فَارْضَ بِاتِّصَارِي لَكَ؛ فَإِنَّ اتِّصَارِي لَكَ خَيْرٌ مِنْ اتِّصَارِكَ

چهل حدیث ۶۸

۱. رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى... كَانَ إِذَا بَعَثَ نَبِيًّا قَالَ لَهُ: إِذَا أَحْرَكَ أَمْرٌ تَكْرَهُهُ فَادْعُنِي أَسْتَجِبْ لَكَ، وَإِنَّ اللَّهَ أَعْطَى أُمَّتِي ذَلِكَ حَيْثُ يَقُولُ: «ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ». (قرب الإسناد، ط الحديثة، ص ۸۴/ البرهان في تفسير القرآن، ج ۳، ص ۹۱۱)

پیامبر خدا ﷺ: خدا تبارک و تعالی... هرگاه پیامبری را می فرستاد به او می فرمود: هرگاه امر ناخوشایندی تو را اندوهگین ساخت مرا بخوان پاسخ را می دهم. خداوند این را به امت من نیز ارزانی داشته است، آنجا که می فرماید: «مرا بخوانید تا شما را پاسخ گویم».

۲. عن النبي ﷺ: «تَفَاءَلُوا بِالْخَيْرِ تَجِدُوهُ»، وَكَانَ ﷺ كَثِيرَ التَّفَاوُلِ. (ميزان الحکمة، ج ۹، ص ۱۶)

رسول خدا ﷺ: تَفَاوُلْ به خیر بزید آنرا بیابید. و ایشان ﷺ بسیار تَفَاوُل میزد.

۳. وَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ ﷺ قَالَ إِيَّاكُمْ وَالْخُصُومَةَ فَإِنَّهَا تُفْسِدُ الْقُلُوبَ وَ تَوْرِثُ النَّفَاقَ. (كشف الغمة في معرفة الأئمة، ج ۲، ص ۱۳۳/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۸۶)

امام صادق ﷺ: مبدا خصومت ورزی کنید که قلب را فاسد میکند و نفاق میاورد.

۴. رسول الله ﷺ: إِنَّ الْأَنْبِيَاءَ إِنَّمَا فَضَّلَهُمُ اللَّهُ عَلَى خَلْقِهِ بِشِدَّةِ مُدَارَاتِهِمْ لِأَعْدَاءِ دِينِ اللَّهِ. (بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۴۰۱/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۲، ص ۲۶۲)

پیامبر خدا ﷺ: خداوند از این رو پیامبران را بر دیگر مردمان برتری داد که با دشمنان دین خدا بسیار با مدارا رفتار می کردند و برای حفظ برادران هم کیش خود نیکو تقیه می کردند.

۵. الإمام علي ﷺ: سُنَّةُ الْكِرَامِ تَرَادُفُ الْإِنْعَامِ، سُنَّةُ اللَّئَامِ قُبْحُ الْكَلَامِ. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۲۸۳/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۲۹۸)

امام علی ﷺ: روش بزرگواران پیایی نواختن و نیکی کردن است. شیوه فرومایگان زشت گویی است.

الإمام علي ﷺ: عَادَةُ الْكِرَامِ حُسْنُ الصَّنِيعَةِ، عَادَةُ اللَّئَامِ قُبْحُ الْوَقِيعَةِ. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۳۴۱/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۴۵۸)

امام علی ﷺ: عادت بزرگواران نیکی کردن است. عادت فرومایگان بدگویی کردن پشت سر دیگران است.

۶. الإمام الصادق ﷺ: مَا مَنْزِلَةُ الدُّنْيَا مِنْ نَفْسِي إِلَّا بِمَنْزِلَةِ الْمَيْتَةِ، إِذَا اضْطُرَرْتُ إِلَيْهَا أَكَلْتُ مِنْهَا. (تفسير القمي، ج ۲، ص ۱۴۶/ تفسير الصافي، ج ۴، ص ۱۰۶)

امام صادق ﷺ: دنیا در نظر من چونان مردار است، که هرگاه ناچار شوم از آن می خورم.

۷. رسول الله ﷺ: ادْفَعُوا أَبْوَابَ التَّبَلَا بِالِاسْتِغْفَارِ. (مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۵، ص ۳۱۸)

پیامبر خدا ﷺ: درهای بلاها را با استغفار ببندید.

۸. الإمام علي ﷺ: التَّزَيُّدُ يَذْهَبُ بِنُورِ الْحَقِّ. (تحف العقول، ص ۱۴۷/ نهج البلاغة للصبي صالح، ص ۴۴۴/ بحار الأنوار، ج ۱۷، ص ۱۱۳)

امام علی ﷺ: در فرمان خود به مالک اشتر، می نویسد: زندهار که بزرگتر جلوه دادن کار روشنائی حق (و حقیقت) را می برد.

۹. الإمام الصادق ﷺ: مَنْ تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ ثُمَّ رُدَّتْ فَلَا يَبْغُهَا وَلَا يَأْكُلُهَا لِأَنَّهُ لَا شَرِيكَ لَهُ فِي شَيْءٍ مِمَّا جُعِلَ لَهُ إِنَّمَا هِيَ بِمَنْزِلَةِ الْقَتَاةِ لَا تَصِلُحُ لَهُ رُدُّهَا بَعْدَ مَا يُعْتَقُ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۵۲/ تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۹، ص ۱۵۲/ وسائل الشيعة، ج ۹، ص ۴۲۳)

امام صادق ﷺ: هرکس صدقه ای داد و سپس آن صدقه به خودش برگردانده شد، آن را نه بفروشد و نه خودش استفاده کند؛ زیرا خداوند در هر چیزی که برای او قرار داده شود (مختص او باشد) شریکی ندارد. آن صدقه در حقیقت به منزله بنده آزاد شده ای است که بعد از اینکه او را آزاد کرد دیگر درست نیست آن را برگرداند.

الإمام الصادق ﷺ: فِي الرَّجُلِ يَخْرُجُ بِالصَّدَقَةِ يُعْطِيهَا السَّائِلَ فَيَجِدُهُ قَدْ ذَهَبَ: فَلْيُعْطِهَا غَيْرَهُ، وَلَا يَرُدُّهَا فِي مَالِهِ. (وسائل الشيعة، ج ۹، ص ۴۲۳/ هداية الأئمة إلى أحكام الأئمة عليهم السلام، ج ۴، ص ۱۲۳)

امام صادق ﷺ: درباره مردی که صدقه ای می آورد تا به سائل بدهد، اما وقتی دم درمی آید می بیند او رفته است: باید آن را به سائل دیگری بدهد و به مالش برنگرداند.

۱۰. بَعْدَ قَتْلِ ابْنِ خَبَّابٍ: اسْتَنْطَقَهُمْ عَلِيُّ ﷺ بِقَتْلِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَبَّابٍ، فَأَقْرَبُوا بِهِ، وَقَالُوا: وَلَنَقْتُلَنَّكَ كَمَا قَتَلْنَاهُ! فَقَالَ عَلِيٌّ وَاللَّهِ لَوْ أَقْرَبَ أَهْلُ الدُّنْيَا كُلُّهُمْ بِقَتْلِهِ هَكَذَا وَأَنَا أَقْدِرُ عَلَى قَتْلِهِمْ بِهِ لَقَتَلْتُهُمْ. ثُمَّ انْتَفَتَ إِلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ لَهُمْ: شُدُّوا عَلَيْهِمْ، فَأَنَا أَوَّلُ مَنْ يَشُدُّ عَلَيْهِمْ. (شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲، ص ۲۸۲/ كشف المحجة لثمره المهجة، ص ۲۵۸)

۱۳. رسول الله ﷺ: السُّلْطَانُ ظِلُّ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ يَأْوِي إِلَيْهِ الضَّعِيفُ، وَ بِهِ يُنْصَرُّ الْمَظْلُومُ. (جامع الصغير، ج ۲، ص ۶۹ / میزان الحکمة، ج ۵، ص ۳۵۴ / کنز العمال، ج ۶، ص ۵)

رسول خدا ﷺ: سلطان سایه خدا در زمین است؛ ناتوان به او پناه می‌برد و ستم‌دیده به وسیله او یاری می‌شود.

رسول الله ﷺ: الوالي العادل ظِلُّ اللَّهِ وَ رُوحُهُ فِي الْأَرْضِ، فَمَنْ نَصَحَهُ فِي نَفْسِهِ وَ فِي عِبَادِ اللَّهِ أَظْلَمَهُ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ، وَ مَنْ غَشَّاهُ فِي نَفْسِهِ وَ فِي عِبَادِ اللَّهِ خَذَلَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (حكم النبي الأعظم، ج ۷، ص ۴۳۰ / کنز العمال، ج ۶، ص ۱۱)

رسول خدا ﷺ: فرمانروای دادگر، سایه و نیزه خدا در روی زمین است؛ پس هر که او را درباره امور خودش و امور بندگان خدا راهنمایی کند خداوند وی را در زیر سایه خود درآورد، و هر که درباره امور او و بندگان خدا به او خیانت کند، روز قیامت خداوند یاری‌اش نرساند.

۱۴. رسول الله ﷺ: يَا عَلِيُّ لَعَنَ اللَّهُ وَالَّذِينَ حَمَلَا وَلَدَهُمَا عَلَى عُقُوبِهِمَا ... يَا عَلِيُّ رَحِمَ اللَّهُ وَالَّذِينَ حَمَلَا وَلَدَهُمَا عَلَى بَرِّهِمَا يَا عَلِيُّ مَنْ أَحْرَبَ وَالَّذِي فَقَدَ عَقْلَهُمَا ... (من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۷۲ / مكارم الأخلاق، ص ۴۴۳ / السرائر الحاوي لتحرير الفتاوي و المستطرفات، ج ۳، ص ۶۲۱)

رسول خدا ﷺ: ای علی خدا لعنت کند والدینی را که فرزندان را به عقوق بکشانند. و خدا رحمت کند والدینی که فرزندان را به نیکی به خود بکشانند. ای علی هر کس والدین خویش را محزون کند عاق ایشان است.

۱۵. عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ (ع) قَالَ مَنْ أَخْلَقَ الْمُؤْمِنَ الْإِنْفَاقَ عَلَى قَدْرِ الْإِفْتَارِ وَ التَّوَسُّعَ عَلَى قَدْرِ التَّوَسُّعِ وَ انْصَافَ النَّاسِ وَ ابْتِدَآؤَهُ بِآيَاهُمْ بِالسَّلَامِ عَلَيْهِمْ ... (الكافي، ج ۲، ص ۲۴۱ / تحف العقول، ص ۲۸۲ / مناهج الأخبار، ص ۱۲۶ / شرح الاستبصار، ج ۲، ص ۱۲۶ / روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ط القديمة، ج ۱۲، ص ۲۳)

امام سجاد (ع): از اخلاق مؤمن انفاق در فقر و ثروت است بقدر فقر و ثروتی که دارد و انصاف داشتن نسبت به مردم و ابتدا کردن به سلام بر آنها.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ الْمُؤْمِنُ حَسَنُ الْمَعُونَةِ خَفِيفُ الْمُتُونَةِ جَيِّدُ التَّنْذِيرِ لِمَعِيشَتِهِ لَا يُلْسَعُ مِنْ جُحْرِ مَرَّتَيْنِ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۴۱ / وسائل الشیعة، ج ۱۵، ص ۱۹۳)

امام صادق (ع): مؤمن یاور است و کم خرج و خوب تدبیر برای معیشتش و از سوراخی دوبار گزیده نشود.

ابوعبیده پس از کشته شدن ابن خباب : علی (ع) درباره قتل عبدالله بن خباب خوارج را استنطاق کرد. آنان به کشتن او اقرار کردند. حضرت فرمود: گروه‌گروه شوید تا حرف‌های هریک از گروه‌های شما را جداگانه بشنوم. آن‌ها گروه‌گروه شدند و هر گروهی مثل گروه دیگر به قتل ابن خباب اعتراف کردند و گفتند: تو را هم مثل او می‌کشیم. علی (ع) فرمود: به خدا قسم، اگر همه مردم دنیا به این چنین کشتن او اعتراف کنند و من توانایی کشتن آن‌ها را داشته باشم همه آن‌ها را می‌کشم. آنگاه رو به اصحابش کرد و فرمود: بر اینان سخت گیرید که من نخستین کسی هستم که بر آنان سخت می‌گیرم.

در روایتی از امام علی (ع) درباره اصحاب جمل آمده است: به خدا سوگند اگر حتی یک نفر از مسلمانان را بدون جرم و گناهی، به عمد می‌کشند کشتن همه آن سپاه بر من روا بود؛ زیرا آن لشکر حضور داشته‌اند و کشتن آن بی‌گناه را زشت نشمرده و از وی دفاع نکرده‌اند. قَتَادَةُ: لَمَّا قَتَلَهُمْ [الخوارج] قَالَ رَجُلٌ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَبَادَهُمْ وَ أَرَحَنَا مِنْهُمْ، فَقَالَ عَلِيٌّ كَلَّا وَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، أَنَّ مِنْهُمْ لَمَنْ فِي أَصْلَابِ الرِّجَالِ لَمْ تَحْمِلْهُ النِّسَاءُ بَعْدُ. (میزان الحکمة، ج ۱، ص ۷۳۷ / إحقاق الحق و إزهاق الباطل، ج ۸، ص ۱۰۷)

قتاده: پس از آنکه امام علی (ع) خوارج را کشت مردی گفت: سپاس و ستایش خدای را که آنان را نابود و ما را از شرشان آسوده کرد. علی فرمود: هرگز، سوگند به آنکه جانم در دست اوست برخی از آن‌ها در پشت مردان هستند و زنان باردارشان نشده‌اند. آخرین افراد آن‌ها به جماعتی دزد و چپاولگر تبدیل خواهند شد.

۱۱. رسول الله ﷺ: مَا اتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا إِلَّا لِإِطْعَامِهِ الطَّعَامَ، وَ صَلَاتِهِ بِاللَّيْلِ وَ النَّاسِ نِيَامًا. (علل الشرائع، ج ۱، ص ۳۵ / وسائل الشیعة، ج ۸، ص ۱۵۶)

پیامبر خدا ﷺ: خداوند ابراهیم را خلیل خود نکرد مگر از آن رو که مردم را اطعام می‌کرد، و شب‌هنگام که مردم خفته بودند او نماز می‌خواند.

۱۲. الْأَمَالِيُّ لِلصَّدُوقِ، قَالَ الصَّادِقُ (ع) إِنَّ الْأَعْبَدَ لَفِي فُشْحَةٍ مِنْ أَمْرِ مَا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ أَزْبَعَيْنِ سَنَةً فَإِذَا بَلَغَ أَزْبَعَيْنِ سَنَةً أَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَى مَلَكِيهِ أَنِّي قَدْ عَمَرْتُ عَبْدِي عُمَرًا فَعَلَّظًا وَ شَدَدًا وَ تَحَفُّظًا وَ أَكْثَبًا عَلَيْهِ قَلِيلَ عَمَلِهِ وَ كَثِيرَهُ وَ صَغِيرَهُ وَ كَبِيرَهُ. (الكافي، ج ۸، ص ۱۰۸ / الْأَمَالِيُّ لِلصَّدُوقِ، ص ۳۷ / الخصال، ج ۲، ص ۵۴۵ / جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۱۹)

امام صادق (ع): بنده در فسحت است تا چهل سالگی، پس از آن خداوند به دو فرشته‌اش وحی میکند که دیگر بر او سخت گیرید و دقیق بنویسید تمام اعمالش را صغیره و کبیره را.

۱۶. الامام علی (علیه السلام): التَّطِيفُ مِنَ الثَّيَابِ يُذْهِبُ الْهَمَّ وَالْحُزْنَ. (الكافي، ج ۶، ص ۴۴۴ / روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ط القديمة، ج ۷، ص ۶۲۰)
امام علی (علیه السلام): لباس پاکیزه غم و اندوه را می برد و موجب پاکیزگی نماز است.

رسول الله (صلی الله علیه و آله): يا عائشة! اغسلي هذين الثوبين، أما علمت أن الثوب يُسْتَبَحُّ، فإذا اتَّسَخَ انْقَطَعَ تَسْبِيحُهُ؟! (الدرا المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۵، ص ۲۹۵ / حکم النبي الأعظم، ج ۷، ص ۲۳۷)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله): ای عایشه، این دو لباس را بشوی؛ مگر نمی دانی که لباس تسبیح (خدا) می گوید و هرگاه کثیف شود از تسبیح باز می ایستد.

۱۷. الإمام الحسن (علیه السلام): صاحب الناس بمثل ما تحب أن يصاحبوك به. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۷۹ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۲۱۶ / كشف الغمعة في معرفة الأئمة، ط القديمة، ج ۱، ص ۵۵۶ / اعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۹۷)
امام حسن (علیه السلام): با مردم آنگونه رفتار کن که دوست داری با تو رفتار کنند.

۱۸. رسول الله (صلی الله علیه و آله): على كل مسلم صدقة قيل أرأيت إن لم يجد قال يعمل بيديه فينفع به نفسه و يتصدق قيل أرأيت إن لم يستطع قال يأمر يعين ذا الحاجة الملهوف قال له أرأيت إن لم يستطع قال يأمر بالمعروف أو الخير قيل أرأيت إن لم يفعل قال يمسك عن الشر فإنها صدقة. (مجموعة ورام، ج ۱، ص ۱۶)

پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله): بر هر مسلمانی است که صدقه بدهد. ابوموسی عرض کرد: اگر چیزی نداشت چه؟ فرمود: با دست خود کار کند و از دسترنجش هم خودش استفاده کند و هم صدقه دهد. عرض کرد: اگر نتوانست کار کند چه؟ فرمود: به نیازمند غم زده یاری رساند. عرض کرد: اگر این کار را نکرد چه؟ فرمود: به کارهای خوب فرمان دهد. عرض کرد: اگر این کار را هم نکرد چه؟ فرمود: از بدی خودداری کند، که این خود برای او صدقه است.

۱۹. الإمام زين العابدين (علیه السلام): من سعادة الرجل أن يكون له وُلْدٌ يستعين بهم. (الكافي، ج ۶، ص ۲ / روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ط القديمة، ج ۸، ص ۵۹۰ / وسائل الشيعة، ج ۲۱، ص ۳۵۶)
امام سجاد (علیه السلام): یکی از خوش بختی های مرد این است که فرزندان داشته باشد که کمک کار و یاور او باشند.

۲۰. الإمام الكاظم (علیه السلام): من طلب هذا الرزق من حله ليعود به على نفسه و عياله كان كالمجاهد في سبيل الله عروجل، فإن غلب عليه

فَلَيْسَتْ يَدُ عَلَى اللَّهِ و عَلَى رَسُولِهِ (ما يتوَتُّ بِهِ عِيَالُهُ. (قرب الاسناد، ط الحديث، ص ۳۴۰ / الكافي، ج ۵، ص ۹۳)

امام کاظم (علیه السلام): هرکه برای تأمین خود و خانواده اش در پی کسب این روزی از راه حلال برآید مانند مجاهد در راه خداست. اما اگر نتوانست به دست آورد به امید خدا و رسول (صلی الله علیه و آله) او وام بگیرد و خوراک خانواده اش را تأمین کند.

۲۱. الامام علي (علیه السلام): إذا وصلت إليكم أطراف النعم فلا تنفروا أقصاها بقلّة الشكر. (نهج البلاغة للصبي صالح، ص ۴۷۰ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ج ۲، ص ۴۷۳ / عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۱۳۳ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۲۸۸)

امام علی (علیه السلام): هرگاه طلیعه نعمت ها به شما رسید، دنباله آن ها را، با ناسپاسی، از خود نرمانید.

۲۲. رُوِيَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله) كَانَ فِي غُرَاةٍ فَأَشْرَفُوا عَلَى وَادٍ فَجَعَلَ النَّاسُ يَهْلُلُونَ وَيَكْبُرُونَ وَيَرْفَعُونَ أَصْوَاتَهُمْ فَقَالَ (صلی الله علیه و آله) أَيُّهَا النَّاسُ أَرْبَعُونَ عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَمَا إِنَّكُمْ لَا تَدْعُونَ أَصَمَّ وَلَا غَائِبًا وَإِنَّمَا تَدْعُونَ سَمِيعًا قَرِيبًا مَعَكُمْ. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۵۹ / تفسير الصافي، ج ۲، ص ۲۰۶)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) در جنگی بود بر سرزمینی مشرف شدند صدای سپاه به تهلل و تکبیر گفتن بلند شد؛ رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: ای مردم خود را مهار کنید شما خدای را میخوانید که نه کر است و نه غائب شما خدای سمیع و قریب را میخوانید که با شماست.

۲۳. الإمام علي (علیه السلام): يا شريح، قد جَلَسْتَ مَجْلِسًا لَا يَجْلِسُهُ إِلَّا نَبِيٌّ أَوْ وَصِيٌّ نَبِيٍّ أَوْ شَقِيٌّ (الكافي، ج ۷، ص ۴۰۶ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۶، ص ۲۱۷ / فقه القرآن، ج ۲، ص ۸ / السرائر الحاوي لتحرير الفتاوى و المستطرفات، ج ۳، ص ۵۴۰)

امام علی (علیه السلام) به شریح فرمود: ای شریح! تو در جایی نشسته ای، که جز پیامبری یا وصی پیامبری و یا شقاوت مندی در آنجا نمی نشیند.

رسول الله (صلی الله علیه و آله): مَنْ وَلِيَ الْقَضَاءَ فَقَدْ ذَبَحَ نَفْسَهُ بَغَيْرِ سَكِينٍ.

پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله): کسی که متولی قضاوت شود خویش را بدست خویش کشته است.

محمّد بن مسلم: مَرَّ بِي أَبُو جَعْفَرٍ (علیه السلام) و أَنَا جَالِسٌ عِنْدَ الْقَاضِي بِالْمَدِينَةِ، فَدَخَلْتُ عَلَيْهِ مِنَ الْغَدِ فَقَالَ لِي: مَا مَجْلِسُ رَأَيْتَكَ فِيهِ أَمْسَ؟ قُلْتُ لَهُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ، إِنَّ هَذَا الْقَاضِيَّ بِي مُكْرَمٌ قَرُبًا جَلَسْتُ إِلَيْهِ. فَقَالَ لِي: وَ مَا يُؤْمِنُكَ أَنْ تَنْزِلَ اللَّعْنَةُ فَتَعُمَّكَ مَعَهُ! (الكافي، ج ۷، ص ۴۱۱ / من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۶ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۶، ص ۲۲۰)

محمد بن مسلم می‌گوید: امام باقر علیه السلام بر من که در کنار قاضی مدینه نشسته بودم، گذشت. فردای آن روز که خدمت آن حضرت رسیدم، به من فرمود: آن چه مجلسی بود که دیروز تو را در آنجا دیدم؟ عرض کردم: فدایت شوم، این قاضی نسبت به من لطف و محبت دارد. لذا گاهی اوقات پیش او می‌نشینم. حضرت فرمود: چه تأمینی داری که لعنت (خدا بر او) فرود آید و تو را هم شامل نشود؟

رسول الله صلی الله علیه و آله إِنَّ الْقَاضِيَ الْعَدْلَ لَيُجَاءُ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَلْقَى مِنْ شِدَّةِ الْحِسَابِ مَا يَتَمَتَّى أَنْ لَا يَكُونَ قَضَى بَيْنَ اثْنَيْنِ فِي ثَمَرَةٍ قَطُّ. (حكم النبي الأعظم، ج ۶، ص ۵۶۱/الجامع الصغير، ج ۱، ص ۳۱۹)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: در روز قیامت قاضی دادگر را می‌آورند و چنان حساب سختی از او کشیده می‌شود، که آرزو می‌کند کاهش هرگز حتی درباره یک خرما میان دو نفر داوری نکرده بود.

۲۴. المسيح صلی الله علیه و آله: لَا تَكُونَنَّ حَدِيدَ النَّظَرِ إِلَى مَا لَيْسَ لَكَ فَإِنَّهُ لَنْ يَنْزِي فَرَجُكَ مَا حَفِظْتَ عَيْنَكَ فَإِنْ قَدَرْتَ أَنْ لَا تَنْظُرَ إِلَى ثَوْبِ الْمَرْأَةِ الَّتِي لَا تَحِلُّ لَكَ فَافْعَلْ. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۶۲/شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲۰، ص ۲۳۶)

مسیح صلی الله علیه و آله: نباید به آنچه که تعلق به تو ندارد خیره شوی؛ زیرا تا زمانی که چشم خود را نگه داری، هرگز مرتکب زنا نخواهی شد. اگر میتوانی که حتی به جامه زن نامحرم نگاه نکنی، چنین کن.

۲۵. قَالَ الصَّادِقُ علیه السلام: مَنْ كَانَ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ مِنْ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا عليه السلام؟! أَغْرَاهُمْ بِهِ حَتَّى قَتَلُوهُ، وَمَنْ كَانَ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ مِنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام؟! فَلَقِيَ مِنَ النَّاسِ مَا قَدْ عَلِمْتُمْ، وَمَنْ كَانَ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى مِنَ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا؟! فَأَغْرَاهُمْ بِهِ حَتَّى قَتَلُوهُ. (معاني الأخبار، ص ۳۸۲/بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۳۷۱)

امام صادق علیه السلام فرمود: چه کسی پیش خداوند محبوب‌تر از یحیی بن زکریا علیه السلام بود؟ مردم را بر ضد او برانگیخت تا آنکه وی را کشتند. چه کسی نزد خداوند عزوجل محبوب‌تر از علی بن ابی طالب علیه السلام بود؟ اما او از مردم آن دید که خود می‌دانید و چه کسی نزد خدا تبارک و تعالی محبوب‌تر از حسین بن علی علیه السلام صلوات الله علیهما بود؟ مردم را علیه آن حضرت برانگیخت تا جایی که او را کشتند.

۲۶. رسول الله صلی الله علیه و آله: مَثَلُ أَهْلِ بَيْتِي فِيكُمْ كَمَثَلِ سَفِينَةِ نُوحٍ، فَمِنْ قَوْمٍ نُوحٍ مَنْ رَكِبَ فِيهَا نَجَا وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا هَلَكَ، وَمَثَلُ بَابِ حِطَّةٍ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ. (کتاب سلیم بن قیس الهمدانی، ج ۱، ص ۶۱/تفسیر فرائد الکوفی، ص ۱۹۰/المسترشد فی إمامة علي بن أبي طالب علیه السلام، ص ۵۷۸/فضائل

امیرالمؤمنین علیه السلام، ص ۱۹۴/تحف العقول، ص ۱۱۳/الغیبة للنعمانی، ص ۴۴/الأمالي للمفید، ص ۱۴۵/الأمالي للطوسی، ص ۶۰)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: مثل وجود اهل بیت من در میان شما، مثل کشتی نوح است که از قوم نوح هرکس در آن نشست نجات یافت و هرکس از آن باز ماند نابود گشت و نیز حکایت باب حطه در میان بنی اسرائیل است.

۲۷. رسول الله صلی الله علیه و آله: طُوبَى لِلْمَسَاكِينِ بِالصَّبْرِ، وَهُمْ الَّذِينَ يَرَوْنَ مَلَكَوتَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۶۳/الجعفریات، ص ۱۶۵/المقنعة، ص ۳۷۴)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: خوشا به حال مستمندان شکیبا. آن‌ها ایند کسانی که ملکوت آسمان‌ها و زمین را می‌بینند.

رسول الله صلی الله علیه و آله: يَا مَعْشَرَ الْفُقَرَاءِ، أُعْطُوا اللَّهَ الرَّضَا مِنْ قُلُوبِكُمْ تَظْفَرُوا بِثَوَابِ فَقَرِكُمْ، وَإِلَّا فَلَا. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۲۳۰)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: ای گروه فقیران! از خداوند قلباً راضی باشید، تا به پاداش فقر خود برسید وگرنه نمی‌رسید.

رسول الله صلی الله علیه و آله: يَا مَعْشَرَ الْمَسَاكِينِ، طِيبُوا نَفْسًا، وَأَعْطُوا اللَّهَ الرَّضَا مِنْ قُلُوبِكُمْ، يُبْئِكُمُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَلَى فَقَرِكُمْ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۶۳/روضة المتقين فی شرح من لا یحضره الفقیه، طالقذیمه، ج ۹، ص ۳۷۷/تفسیر الصافی، ج ۴، ص ۳۹۱)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: ای گروه مستمندان! رضایت خاطر داشته باشید و قلباً از خدا خشنود باشید، تا خدا عزوجل برای فقرتان شما را پاداش دهد.

۲۸. يَا أَبَاذَرٍّ تُعْرَضُ أَعْمَالُ أَهْلِ الدُّنْيَا عَلَى اللَّهِ مِنَ الْجُمُعَةِ إِلَى الْجُمُعَةِ فِي يَوْمَيْنِ الْاِثْنَيْنِ وَالْاِثْنَيْنِ وَالْاِثْنَيْنِ فَيُفَرِّقُ لِكُلِّ عَبْدٍ مُؤْمِنٍ إِلَّا عَبْدًا كَانَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَخِيهِ شَحْنَاءُ فَقَالَ اتْرُكُوا عَمَلَ هَذَيْنِ حَتَّى يَصْطَلِحَا ... (كنز الفوائد، ج ۱، ص ۳۰۷/مجموعه ورام، ج ۲، ص ۶۵/محاسبة النفس، ص ۱۹/أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۰۲/تفسير نور الثقلين، ج ۲، ص ۲۶۴/تفسير كنز الدقائق و بحر الغرائب، ج ۵، ص ۵۳۷)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: ای اباذر! اعمال اهل دنیا هر هفته روزهای دوشنبه و پنجشنبه بر خداوند عرضه میشود تمام مؤمنین بخشیده میشوند جز آنها که بینشان کینه‌ای باشد. میگویند صبر کنید تا با هم دوست شوند.

يَا أَبَاذَرٍّ أَتَهَاكَ عَنِ الْهَجْرَانِ وَإِنْ كُنْتَ لَا بُدَّ فَاعِلًا فَلَا تَهْجُرْهُ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ. (مكارم الأخلاق، ص ۴۷۰/الوافي، ج ۲۶، ص ۱۹۹)

این اباذر تو را نهی میکنم از قهر کردن و اگر مجبور به آن شدی در این صورت بیش از سه روز قهر مکن.

۲۹. امام علی (علیه السلام): حَسْبُ الْمَرْءِ... مِنْ سَلَامَتِهِ قَلَّةٌ تَحْفَظُهُ لِعُيُوبٍ غَيْرِهِ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۴۵ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۲۷)
امام علی (علیه السلام): در سالم بودن مرد، همین بس که عیوب دیگران را کمتر پیش خود نگه دارد.

۳۰. فَقَدَ الْحَوَارِيُّونَ عِيسَى (علیه السلام) فَخَرَجُوا يَطْلُبُونَهُ، فَوَجَدُوهُ يَمْشِي عَلَى الْمَاءِ، فَقَالَ بَعْضُهُمْ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ، أَنْمَشِي إِلَيْكَ؟ قَالَ: نَعَمْ، فَوَضَعَ رِجْلَهُ ثُمَّ ذَهَبَ يَضَعُ الْأُخْرَى فَاثْقَمَسَ، فَقَالَ: هَاتِ يَدَكَ يَا قَصِيرَ الْإِيمَانِ! لَوْ أَنَّ لَابْنَ آدَمَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ أَوْ ذَرَّةٍ مِنَ الْيَقِينِ إِذَنْ لَمْشِي عَلَى الْمَاءِ. (الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۲، ص ۲۰۳ / ميزان الحکمة، ج ۱۳، ص ۵۹۶)

روزی حواریون، عیسی (علیه السلام) را ندیدند. پس در جست و جوی او بیرون رفتند و دیدند که روی آب راه می رود. یکی از آنان عرض کرد: ای پیامبر خدا، به طرف تو بیاییم؟ فرمود: آری. آن مرد یک پایش را در آب گذاشت و رفت تا پای دیگرش را نیز داخل آب بگذارد که زیر آب رفت. عیسی فرمود: دست را بده ای کوتاه ایمان، اگر آدمیزاد به وزن دانه ای یا ذره ای یقین داشت در آن صورت روی آب راه می رفت.

۳۱. رُوِيَ أَنَّ رَجُلًا مَدَحَ رَجُلًا عِنْدَ النَّبِيِّ (صلى الله عليه وآله)، فَقَالَ: وَيْحَكَ! قَطَعْتَ عُثْقَ صَاحِبِكَ لَوْ سَمِعَهَا مَا أَفْلَحَ. ثُمَّ قَالَ: إِنْ كَانَ لَا بُدَّ أَحَدُكُمْ مَادِحًا أَخَاهُ فَلْيَقُلْ: أَحِبُّ فُلَانًا وَلَا أُزْكِي عَلَى اللَّهِ أَحَدًا، حَسْبِيهِ اللَّهُ إِنْ كَانَ يَرَى أَنَّهُ كَذَلِكَ. (المحجة البيضاء، ج ۵، ص ۲۸۳ / إحياء علوم الدين، ج ۹، ص ۷۹)

روایت شده که مردی در حضور پیامبر (ص) مردی را مدح کرد. حضرت فرمود: وای بر تو! گردن رفیق را کندی. اگر این مدح تو را بشنود، رستگار نمی شود. سپس فرمود: اگر یکی از شما ناگزیر خواست برادرش را بستاید، بگوید: فلانی را دوست دارم. ولی از باطن و عاقبت هیچ کس خبر ندارم، حسابش با خداست و به نظر می رسد که چنین (پاک و قابل ستایش) باشد.

رسول الله (ص): إِيَّاكُمْ وَ الْمَدْحَ؛ فَإِنَّهُ الذَّبْحُ. (شرح فارسی شهاب الأخابر، ص ۳۵۴ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۲، ص ۷۲)
پیامبر خدا (ص): از مدح و ستایش بپرهیزید، که آن سر بریدن است.

۳۲. الإمام الباقر (علیه السلام): إِنَّ الْمُؤْمِنَ يُتَلَى بِكُلِّ بَلِيَّةٍ وَيَمُوتُ بِكُلِّ مِيتَةٍ إِلَّا أَنَّهُ لَا يَقْتُلُ نَفْسَهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۵۴ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۲۰۴ / وسائل الشيعة، ج ۲۹، ص ۲۴ / هداية الأئمة إلى أحكام الأئمة عليهم السلام، ج ۸، ص ۴۶۵)

امام باقر (علیه السلام): مؤمن به هر بلایی گرفتار می شود و با هر مرگی می میرد، اما خودکشی نمی کند.

أبو سعيد الخدری: كُنَّا نَخْرُجُ فِي الْغُرَاتِ مُتَرَفِقِينَ تِسْعَةً وَ عَشْرَةً، فَتَنْقَسُمُ الْعَمَلُ، فَيَقْعُدُ بَعْضُنَا فِي الرَّحْلِ، وَ بَعْضُنَا يَعْمَلُ لِأَصْحَابِهِ يَصْنَعُ طَعَامَهُمْ وَ يَسْتَقِي رِكَابَهُمْ، وَ طَائِفَةٌ تَذْهَبُ إِلَى النَّبِيِّ (صلى الله عليه وآله)، فَاتَّقِفُ فِي رِفْقَتِنَا رَجُلٌ يَعْمَلُ عَمَلٌ ثَلَاثَةَ نَفَرٍ: يَحْتَضِبُ، وَ يَسْتَقِي، وَ يَصْنَعُ طَعَامَنَا. فَذَكَرَ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ (صلى الله عليه وآله) فَقَالَ: ذَلِكَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ النَّارِ، فَلَقِينَا الْعَدُوَّ فَقَاتَلْنَاهُمْ فَأَخَذَ الرَّجُلُ سَهْمًا فَقَتَلَ بِهِ نَفْسَهُ، فَقَالَ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وآله): أَشْهَدُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ وَ عَبْدُهُ. (الخرائج و الجرائح، ج ۱، ص ۶۱ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۸، ص ۱۱۰)

ابوسعید خدری: ما در غزوات به صورت کاروان های نوزده نفری بیرون می رفتیم و کارها را میان خود تقسیم می کردیم. یکی در چادر می نشست و یکی برای یارانش کار می کرد، غذایشان را درست می کرد و شترانشان را آب می داد و عده ای هم پیش پیامبر می رفتند. اتفاقاً در کاروان ما مردی بود که کار سه نفر را می کرد: همزم می کشید، آب می آورد و غذایمان را درست می کرد. این موضوع، به عرض پیامبر (ص) رسید. حضرت فرمود: او مردی دوزخی است. هنگامی که با دشمن روبه رو شدیم و به جنگ پرداختیم، آن مرد مجروح شد و تیری برداشت و خودش را با آن کشت. پیامبر (ص) فرمود: گواهی می دهم، که من رسول خدا و بنده او هستم.

۳۳. رسول الله (ص): لَا يَتَّبِعُنِي لِنَفْسٍ مُؤْمِنَةٍ تَرَى مَنْ يَعْبُدِي اللَّهُ فَلَا تُذَكِّرُهُ عَلَيْهِ. (ميزان الحکمة، ج ۷، ص ۳۲۴ / کنز العمال، ج ۳، ص ۸۵)
پیامبر خدا (ص): هیچ انسان مؤمنی را نشاید، که ببیند کسی نافرمانی خدا می کند و بر او خرده نگردد.

۳۴. الإمام الكاظم (علیه السلام): مَنْ طَلَبَ هَذَا الرَّزْقَ مِنْ حِلِّهِ لِيَعُودَ بِهِ عَلَى نَفْسِهِ وَ عِيَالِهِ، كَانَ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، فَإِنْ غَلِبَ عَلَيْهِ فَلَيْسَتْ دُنْ عَلَى اللَّهِ وَ عَلَى رَسُولِهِ (صلى الله عليه وآله) مَا يَقُوتُ بِهِ عِيَالَهُ، فَإِنْ مَاتَ وَ لَمْ يَقْضِهِ كَانَ عَلَى الْإِمَامِ قَضَاؤُهُ، فَإِنْ لَمْ يَقْضِهِ كَانَ عَلَيْهِ وَرْزُهُ. (قرب الأسناد، ط الحديثة، ص ۳۴۰ / الكافي، ج ۵، ص ۹۳)

امام کاظم (علیه السلام): هرکس این روزی را از راه حلال بطلبد تا آن را خرج خود و خانواده اش کند، مانند مجاهد در راه خداست. پس، اگر در پیکار زندگی مغلوب شد، به ضمانت خدا و رسول او، وام بگیرد و خوراک خانواده اش را تأمین کند و اگر پیش از آنکه بدهی خود را بپردازد از دنیا برود، امام (حاکم مسلمانان) موظف است آن را پرداخت کند و اگر پرداخت نکند، گناهش به گردن اوست.

۳۵. رسول الله (ص): اقْرَءُوا الْقُرْآنَ وَ ابْكُوا، فَإِنْ لَمْ تَبْكُوا فَتَبَاكَوْا، لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَتَغَنَّ بِالْقُرْآنِ. (امالی المرتضی، ج ۱، ص ۳۲ / جامع الأخبار

لشعیری، ص ۴۹ / مجموعه ورام، ج ۱، ص ۸۷ / روضه المتقین فی شرح من لایحضره الفقیه، طالقذیمه، ج ۱۰، ص ۱۷۲ / تفسیر الصافی، ج ۳، ص ۲۸۶)
رسول خدا ﷺ: قرآن را بخوانید و گریه کنید و اگر گریه‌تان نمی‌آید، خود را به گریه بزنید. از ما نیست کسی که قرآن را با آواز نخواند.

۳۶. الإمام الصادق ﷺ: إِنَّ لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى بِقَاعًا تُسَمَّى الْمُنتَقِمَةَ، فَإِذَا أَعْطَى اللَّهُ عَبْدًا مَالًا ثُمَّ لَمْ يُخْرِجْ حَقَّ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ مِنْهُ سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِ بُقْعَةً مِنْ تِلْكَ الْبِقَاعِ فَأَتْلَفَ ذَلِكَ الْمَالَ فِيهَا ثُمَّ مَاتَ وَتَرَكَهَا. (من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۴۱۷ / الأمالی للصدوق، ص ۳۵ / معانی الأخبار، ص ۲۳۵ / روضه الواعظین و بصیرة المتعظین، ج ۲، ص ۳۵۶ / مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۰)
امام صادق ﷺ: خدا تبارک و تعالی را سرزمین‌هایی است به نام انتقام‌کش که هرگاه خداوند به بنده‌ای ثروتی دهد و او حق خدا عزوجل را از آن نپزدارد، خداوند یکی از آن سرزمین‌ها را بر وی مسلط گرداند و او آن مال را در آنجا بر باد دهد و آن‌گاه بمیرد و آن را از خود باقی گذارد.

الإمام الصادق ﷺ: لَمَّا دَخَلَ عَلَيْهِ قَوْمٌ مِنْ أَهْلِ خُرَاسَانَ فَقَالَ ابْتِدَاءً: مَنْ جَمَعَ مَالًا مِنْ مِهَاشٍ أَذْهَبَهُ اللَّهُ فِي نَهَابٍ، فَقَالُوا: جُعِلْنَا فِدَاكَ، لَا نَفْهَمُ هَذَا الْكَلَامَ، فَقَالَ ﷺ: «أَزْ بَادِ آيِدِ بَدَمِ بَشُود». (بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیه و سلم، ج ۱، ص ۳۳۶ / إعلام الوری بأعلام الهدی، طالقذیمه، ص ۲۷۶ / مناقب آل أبي طالب علیهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۴، ص ۲۱۸)
عده‌ای از مردم خراسان خدمت امام صادق رسیدند. حضرت بی‌مقدمه فرمود: هرکس مالی را از «مِهَاش» به‌دست آورد، خداوند آن را در «نِهَاب» از بین ببرد. عرض کردند: فدایت شویم، این جمله را نمی‌فهمیم. حضرت فرمود: «از باد آید به دم بشود» (باد آورده را باد ببرد).

۳۷. رسول الله ﷺ: مَنْ تَفَقَّهَ فِي دِينِ اللَّهِ كَفَاهُ اللَّهُ هَمَّهُ وَرَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ. (منية المرید، ص ۱۶۰)
پیامبر خدا ﷺ: هر که در راه آموختن و فهمیدن دین خدا بکوشد، خداوند خواهرش و روزی او را، جایی که گمانش را هم نمی‌برد، تأمین کند.

۳۸. الإمام الصادق ﷺ: إِنَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَتَوْا مُوسَى ﷺ فَسَأَلُوهُ أَنْ يَسْأَلَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ أَنْ يُمَطِّرَ السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ إِذَا أَرَادُوا وَيَحْبِسَهَا إِذَا أَرَادُوا، فَسَأَلَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ ذَلِكَ لَهُمْ، فَقَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: ذَلِكَ لَهُمْ يَا مُوسَى، فَأَخْبَرَهُمْ مُوسَى فَحَرَّثُوا وَلَمْ يَتْرَكُوا شَيْئًا إِلَّا زَرَعُوهُ ثُمَّ اسْتَنْزَلُوا الْمَطَرَ عَلَى إِرَادَتِهِمْ وَحَبَسُوهُ عَلَى إِرَادَتِهِمْ، فَصَارَتْ زُرُوعُهُمْ كَأَنَّهَا الْجِبَالُ وَالْأَجَامُ، ثُمَّ حَصَدُوا وَدَاَسُوا وَذَرَوْا فَلَمْ يَجِدُوا شَيْئًا! فَضَجُّوا إِلَى مُوسَى ﷺ وَقَالُوا: إِنَّمَا سَأَلْنَاكَ أَنْ تَسْأَلَ

اللَّهُ أَنْ يُمَطِّرَ السَّمَاءَ عَلَيْنَا إِذَا أَرَدْنَا فَأَجَابَنَا ثُمَّ صَبَّرَهَا عَلَيْنَا ضَرَرًا! فَقَالَ: يَا رَبِّ، إِنَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ ضَجُّوا مِمَّا صَنَعْتَ بِهِمْ، فَقَالَ: وَمَنْ ذَاكَ يَا مُوسَى؟! قَالَ: سَأَلُونِي أَنْ أَسْأَلَكَ أَنْ تُمَطِّرَ السَّمَاءَ إِذَا أَرَادُوا وَتَحْبِسَهَا إِذَا أَرَادُوا فَأَجَبْتَهُمْ ثُمَّ صَبَّرْتَهَا عَلَيْهِمْ ضَرَرًا! فَقَالَ: يَا مُوسَى، أَنَا كُنْتُ الْمُقَدَّرَ لِبَنِي إِسْرَائِيلَ فَلَمْ يَرْضُوا بِتَقْدِيرِي فَأَجَبْتُهُمْ إِلَى إِرَادَتِهِمْ فَكَانَ مَا رَأَيْتَ! (الكافي، ج ۵، ص ۲۶۲ / روضه المتقین فی شرح من لایحضره الفقیه، طالقذیمه، ج ۷، ص ۲۱۰)

بنی اسرائیل نزد موسی ﷺ آمدند و از او خواهرش کردند تا از خدا عزوجل بخواهد که هرگاه بخواهند باران بیاید و هرگاه بخواهند باران بند آید. موسی از خدا عزوجل برای بنی اسرائیل چنین خواهرش کرد. خداوند عزوجل فرمود: ای موسی، خواست آن‌ها را پذیرفتم. موسی این خبر را به آنان داد. بنی اسرائیل زمین را کشتند و جایی خالی باقی نگذاشتند. سپس هرگاه خواستند باران بارید و هرگاه خواستند بند آمد. پس، زراعت‌هایشان چون کوه‌ها و تپه‌ها گشت. وقتی زراعت خویش را درویدند و خرمن‌ها را کوبیدند و چک زدند دانه‌ای نیافتند! پس به موسی ﷺ شکایت بردند و گفتند: ما از تو خواستیم که از خداوند بخواهی تا آسمان بنا به خواست ما ببارد و خدا هم پذیرفت، اما آن را به زبان ما تبدیل کرد! موسی عرض کرد: پروردگار! بنی اسرائیل از کاری که با آن‌ها کرده‌ای می‌نالند. خدا فرمود: از بهر چه ای موسی می‌نالند؟ عرض کرد: آن‌ها از من خواستند که از تو خواهرش کنم تا هرگاه خواستند آسمان ببارد و هرگاه خواستند از باریدن باز ایستد و تو خواست ایشان را پذیرفتی و آن‌گاه بارش آسمان را به زبان آن‌ها تبدیل کردی! خداوند فرمود: ای موسی! مقدرکننده بنی اسرائیل من بودم اما آن‌ها به تقدیر من رضایت ندادند و این را به خواست خودشان واگذاشتم و آن شد که دیدی.

۳۹. رسول الله ﷺ: أَلَا لَا يَمْنَعَنَّ أَحَدَكُمْ هَيْبَةُ النَّاسِ أَنْ يَقُولَ الْحَقَّ إِذَا رَأَهُ أَنْ يَذْكُرَ بِعِظَمِ اللَّهِ، لَا يَقْرُبُ مِنْ أَجَلٍ وَلَا يُبْعَدُ مِنْ رِزْقٍ. (ميزان الحکمة، ج ۳، ص ۱۹۵۳ / تاریخ دمشق، ج ۱۵، ص ۶)
پیامبر خدا ﷺ: هان! مبدا ترس از مردم مانع از آن شود که فردی از شما حق را ببیند و نگوید. (که حق‌گویی) نه اجلی را نزدیک می‌کند و نه روزی را دور می‌گرداند.

رسول الله ﷺ: قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَا تُؤَيَّبُ: أَتَدْرِي مَا كَانَ جُرْمُكَ إِلَيَّ حَتَّى ابْتَلَيْتُكَ؟ قَالَ: [لَا] يَا رَبِّ، قَالَ: لِأَنَّكَ دَخَلْتَ عَلَى فِرْعَوْنَ فَأَدَّهَتْ بِكَلِمَتَيْنِ. (حكم النبي الأعظم، ج ۲، ص ۲۷۳ / كنز العمال، ج ۱۱، ص ۴۹۱)
پیامبر خدا ﷺ: خدا عزوجل به ایوب فرمود: آیا می‌دانی گناه تو نزد من چه بود که گرفتارت ساختم؟ عرض کرد: پروردگار، نه. فرمود: زیرا تو نزد فرعون رفتی و دو کلمه به چرب‌زبانی سخن گفتی.

۴۰. جَبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَقُلْتُ: وَمَا التَّوَكُّلُ عَلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ؟ فَقَالَ: الْعِلْمُ بِأَنَّ الْمَخْلُوقَ لَا يَضُرُّ وَلَا يَنْفَعُ وَلَا يُعْطَى وَلَا يَمْنَعُ، وَاسْتِعْمَالُ الْيَأْسِ مِنَ الْخَلْقِ... (معاني الأخبار، ص ۲۶۱ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۴۱ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۹۶)

جبرئیل به پیامبر ﷺ : ای رسول خدا، خداوند تبارک و تعالی مرا با هدیه ای سوی تو فرستاده است که قبل از تو آن را به هیچ کس نداده است. رسول خدا ﷺ فرمود: گفتم: آن چیست؟ جبرئیل گفت: شکیبایی و بهتر از آن. گفتم: آن دیگر چیست؟ گفت: خرسندی و بهتر از آن. گفتم آن چیست؟ گفت: زهد و بهتر از آن. گفتم: آن چیست؟ گفت: اخلاص و بهتر از آن. گفتم: آن چیست؟ گفت: یقین و بهتر از آن. گفتم: آن چیست؟ جبرئیل گفت: پلکان آن توکل بر خدا عزوجل است. گفتم: توکل بر خدا عزوجل چیست؟ گفت: دانستن این نکته که مخلوق نه (می تواند) زبانی بزند نه سودی برساند و چشم امید برکندن از مردم... .

چهل حدیث ۶۹

۱. رسول الله ﷺ: مَنْ تَمَنَّى شَيْئاً وَهُوَ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ رِضاً لَمْ يَخْرُجْ مِنَ الدُّنْيَا حَتَّى يُعْطَاهُ. (الجعفریات، ص ۱۵۴ / الأمالی للصديق، ص ۵۷۸ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۸۵ / الخصال، ج ۱، ص ۴ / جامع الأخبار للشعیری، ص ۱۱۲ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۰)

پیامبر خدا ﷺ: هر که چیزی را آرزو کند و آن چیز مورد رضای خدا باشد، از دنیا نرود تا آنکه خداوند بدو عطا فرماید.

۲. عن عمرو بن حُرَيْث قال: قال أبو عبد الله ﷺ: «الطَّيْرَةُ عَلَى مَا تَجْعَلُهَا إِنْ هَوَّنَتْهَا تَهَوَّنَتْ، وَإِنْ شَدَّدَتْهَا تَشَدَّدَتْ، وَإِنْ لَمْ تَجْعَلْهَا شَيْئاً لَمْ تَكُنْ شَيْئاً». (الكافي، ج ۸، ص ۱۹۷ / روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۱۹۳)

امام صادق ﷺ: فال بد همان قدر اثر دارد که تو باور کنی. اگر آنرا به چیزی نگرفتی چیزی نیست و اگر آنرا جدی گرفتی جدی میشود.

۳. المحاسن، قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ﷺ لَا يَكُونُ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ إِلَّا بِهَذِهِ الْخِصَالِ السَّبْعَةِ بِمَشِيَّةٍ وَإِرَادَةٍ وَقَدَرٍ وَقَضَاءٍ وَإِذْنٍ وَكِتَابٍ وَأَجَلٍ فَمَنْ رَعِمَ أَنَّهُ يَقْدَرُ عَلَى نَقْصِ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ فَقَدْ كَفَرَ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۴۴ / الكافي، ج ۱، ص ۱۴۹)

امام باقر ﷺ: چیزی در زمین یا آسمان بوجود نمیآید جز با این هفت مرحله: مشیت، اراده، قدر، قضاء، اذن، کتاب، اجل. هیچ کدام از این مراحل نمی توانند نباشند.

۴. الإمام علي ﷺ: دَارِ النَّاسِ تَأْمَنُ غَوَائِلَهُمْ. (غررالحکم و دررالکلم، ص ۸۱۸)

امام علی ﷺ: با مردم مدارا کن، تا از گزندهایشان ایمن شوی و از نیرنگهایشان سالم مانی.

۵. الإمام علي ﷺ: لَا تَقُولَنَّ مَا يَسُوؤُكَ جَوَابُهُ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۵۲۰ / تصنيف غررالحكم و دررالکلم، ص ۲۱۳)

امام علی ﷺ: هرگز سخنی را که از جوابش ناراحت می شوی، مگوی.

۶. الإمام علي ﷺ: الدُّنْيَا لِمَنْ تَرَكَّهَا وَ الْآخِرَةُ لِمَنْ طَلَبَهَا. (کنزالفوائد، ج ۱، ص ۳۴۵ / بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۸۱)

امام علی ﷺ: دنیا از آن کسی است که آن را رها کند و آخرت برای کسی است که آن را بجوید.

۷. الإمام الصادق ﷺ: مَنْ تَقَدَّمَ فِي الدُّعَاءِ اسْتُجِيبَ لَهُ إِذَا نَزَلَ بِهِ الْبَلَاءُ، وَ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ: صَوْتُ مَعْرُوفٍ، وَلَمْ يُحْجَبْ عَنِ السَّمَاءِ، وَ مَنْ لَمْ يَتَقَدَّمْ فِي الدُّعَاءِ لَمْ يُسْتَجَبْ لَهُ إِذَا نَزَلَ بِهِ الْبَلَاءُ وَ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ: إِنَّ ذَا الصَّوْتِ لَا نَعْرِفُهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۷۲ / مكارم الأخلاق، ص ۲۷۱ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۳۸)

امام صادق ﷺ: کسی که در دعا کردن پیش دستی کند (همیشه دعا کند نه فقط موقع بلا و گرفتاری)، هرگاه بلا بر او نازل شود دعایش اجابت گردد و فرشتگان گویند: صدایی آشناست و از آسمان (درگاه خدا) پوشیده نماند. اما کسی که در دعا کردن پیش دستی نکند، چون بلا به او رسد دعایش مستجاب نشود و فرشتگان گویند: ما این صدا را نمی شناسیم.

۸. الإمام الباقر ﷺ: فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «إِلَّا الْمُسْتَضْعِفِينَ...»: هُوَ الَّذِي لَا يَسْتَطِيعُ الْكُفْرَ فَيَكْفُرَ وَلَا يَهْتَدِي سَبِيلَ الْإِيمَانِ فَيُؤْمِنَ، وَ الصَّبِيَانُ، وَ مَنْ كَانَ مِنَ الرِّجَالِ وَ النِّسَاءِ عَلَى مِثْلِ عُقُولِ الصَّبِيَانِ مَرْفُوعٌ عَنْهُمْ الْقَلَمُ. (تفسير العياشي، ج ۱، ص ۲۶۹ / معاني الأخبار، ص ۲۰۱ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۲، ص ۱۵۷)

امام باقر ﷺ: درباره آیه «مگر آن مردان و زنان و کودکان مستضعف...»، فرمود: مستضعف کسی است که نه توان کافر شدن را دارد و نه راه ایمان را پیدا می کند تا مؤمن شود. از کودکان و مردان و زنانی که عقل و فکرشان به اندازه کودکان است، تکلیف برداشته شده است.

الإمام الصادق ﷺ: مَنْ لَمْ يَكُنْ مِنْ أَهْلِ الْقِبْلَةِ نَاصِباً فَهُوَ مُسْتَضَعَفٌ. (معاني الأخبار، ص ۲۰۰ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۲، ص ۱۵۷)

امام صادق ﷺ: هر یک از اهل قبله که ناصبی نباشد، مستضعف است.

الإمام الكاظم ﷺ: الضَّعِيفُ مَنْ لَمْ تُرْفَعْ إِلَيْهِ حُجَّةٌ وَ لَمْ يَعْرِفِ الْاِخْتِلَافَ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۰۶ / روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ط القديمة، ج ۱۴، ص ۱۹۷)

امام کاظم ﷺ: ضعیف کسی است که حجت به او نرسیده و اختلاف را نمی شناسد.

الإمام الباقر ﷺ: لَمَّا سُئِلَ عَنِ الْمُسْتَضْعِفِينَ: الْبَلَاءُ فِي خِدْرِهِا، وَ الْخَادِمُ يَقُولُ لَهَا: صَلِّي فَتُصَلِّي لِاتَدْرِي إِلَّا مَا قُلْتَ لَهَا. (تفسير العياشي، ج ۱، ص ۲۷۰ / معاني الأخبار، ص ۲۰۳ / تفسير الصافي، ج ۱، ص ۴۹۱ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۲، ص ۱۵۸)

امام باقر ﷺ: در پاسخ به سؤال از مستضعفان، فرمود: زن کم عقل پرده نشین و کلفتی که به او می گویی: نماز بخوان و نماز می خواند و جز حرفی که تو به او زده ای چیز دیگری نمی فهمد و بنده ای که او را برای فروش از این شهر به آن شهر می برند و جز آنچه تو به او

وساوس را به آن بمیرانی و شب زنده داری که دلت را به آن نورانی و طبعت را به آن پاک و روح را تزکیه سازی.

۱۳. الإمامُ الكاظمُ (ع): يَا مَعْشَرَ الشَّيْعَةِ لَا تَذَلُّوا رِقَابَكُمْ بِتَرْكِ طَاعَةِ سُلْطَانِكُمْ، فَإِنْ كَانَ عَادِلًا فَاسْأَلُوا اللَّهَ إِيقَاءَهُ، وَإِنْ كَانَ جَائِرًا فَاسْأَلُوا اللَّهَ إِصْلَاحَهُ. (الأمالي للصدوق، ص ۳۳۸ / روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ط القديمة، ج ۷، ص ۲۶۰)

امام کاظم (ع): ای جماعت شیعه! با ترک اطاعت از سلطانتان خود را به خواری نیندازید، اگر عادل بود بقای او را از خداوند بخواهید و اگر ستمگر بود از خداوند بخواهید او را اصلاح گرداند.

رسول الله (ص): قَالَ اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ: لَا تَشَقُّوا أَنْفُسَكُمْ بِسَبِّ الْمُتْلُوكِ، تَوْبُوا إِلَيَّ أُعْطِفَ قُلُوبُهُمْ عَلَيْكُمْ. (الأمالي للصدوق، ص ۳۶۵ / روضة الواعظين وبصيرة المتعظين، ط القديمة، ج ۲، ص ۴۱۹ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۸۵)

پیامبر خدا (ص): خداوند جل جلاله می فرماید: خود را به ناسزاگویی از شاهان سرگرم نکنید. به درگاه من توبه کنید تا دل های آن ها را به شما مهربان کنم.

۱۴. عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (ع) أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ (ص) يَقُولُ لِأَصْحَابِهِ يَوْمَ مَا أَمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ مَنْ بَاتَ شَبَعَانًا وَجَارُهُ جَائِعٌ. (بحار الأنوار، ج ۷، ص ۱۹۱ / منهاج البراعة في شرح نهج البلاغة، ج ۲، ص ۱۱)

امیرمؤمنان (ع): از رسول خدا (ص) شنیدم که روزی به اصحابش گفت: به خدا و روز قیامت ایمان نیاورده کسی که سیر بخوابد و همسایه اش گرسنه باشد.

۱۵. الإختصاص، قَالَ الصَّادِقُ (ع) إِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يُرِيْلَ مِنْ عَبْدٍ نِعْمَةً كَانَ أَوَّلُ مَا يُغَيِّرُ مِنْهُ عَقْلَهُ. (الإختصاص، ص ۲۴۵ / نوادر الأخبار فيما يتعلق بأصول الدين، ص ۷)

امام صادق (ع): خدا اگر بخواهد نعمتی را از کسی زایل کند اولین چیزی که در او تغییر میدهد عقل اوست.

قَالَ (ع) وَالْكَمَالُ فِي الْعَقْلِ وَلَا يَرَالُ الْعَقْلُ وَالْحَقُّ يَتَغَالَبَانِ عَلَى الرَّجُلِ إِلَى ثَمَانِي عَشْرَةَ سَنَةً فَإِذَا بَلَغَهَا غَلَبَ عَلَيْهِ أَكْثَرُهُمَا فِيهِ. (كنز الفوائد، ج ۱، ص ۲۰۰ / بحار الأنوار، ج ۱، ص ۹۶)

امام (ع): کمال در عقل است و عقل و احمق پیوسته در کسی غلبه میکنند تا هجده ساله شود از آن پس هرکدام ماند همان است.

المحاسن، بَعْضُ أَصْحَابِنَا رَفَعَهُ قَالَ قَالَ (ع) الْعَاقِلُ لَا يُحَدِّثُ مَنْ يَخَافُ تَكْذِيبَهُ وَلَا يَسْأَلُ مَنْ يَخَافُ مَنَعَهُ وَلَا يَقْدِمُ عَلَى مَا يَخَافُ الْعُذْرَ مِنْهُ وَلَا يَرْجُو مَنْ لَا يُوثِقُ بِرَجَائِهِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۹۵ / بحار الأنوار، ج ۱، ص ۱۳۰)

می گویی هیچ نمی فهمد و پیرمرد سالخورده رو به موت و کودک خردسال. این ها مستضعفند. اما یک مرد گردن کلفت اهل حرف و بحث و جدل که از پس خرید و فروش به خوبی برمی آید و نمی توانی در چیزی مغبونش کنی، آیا به چنین کسی مستضعف می گویی؟ نه، هرگز.

۹. الإمامُ علي (ع): لَوْ كَانَ لِي وَادِيَانِ يَسِيلَانِ ذَهَبًا وَفِضَّةً مَا أَهْدَيْتُ إِلَى الْكَعْبَةِ شَيْئًا؛ لَأَنَّهُ يَصِيرُ إِلَى الْحَبَّةِ دُونَ الْمَسَاكِينِ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۱۹۴ / علل الشرائع، ج ۲، ص ۴۰۸)

امام علی (ع): اگر حتی دو رودخانه جاری از زر و سیم داشته باشم، کمترین چیزی به کعبه هدیه نمی کنم؛ چون نصیب حاجبان می شود نه مستمندان.

۱۰. الإمامُ علي (ع): إِذَا كَانَ فِي رَجُلٍ خَلَّةٌ رَاتِقَةٌ فَاتَّظَرُوا أَخَوَاتِهَا. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۵۵۴)

امام علی (ع): اگر در وجود کسی خصلتی پسندیده باشد انتظار خصلت های پسندیده دیگری را نیز در او داشته باشید.

۱۱. الإمامُ الصادق (ع): لَا تَدْعُ قِيَامَ اللَّيْلِ، فَإِنَّ الْمَغْبُونَ مَنْ غِبَ قِيَامَ اللَّيْلِ. (معاني الأخبار، ص ۳۴۲ / علل الشرائع، ج ۲، ص ۳۶۳ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۲، ص ۱۲۲)

امام صادق (ع): شب زنده داری را فرو مگذار؛ زیرا بازنده کسی است که شب زنده داری را ببازد.

الإمامُ الصادق (ع): إِنِّي لَأَمُتُ الرَّجُلَ قَدْ قَرَأَ الْقُرْآنَ ثُمَّ يَسْتَقِظُ مِنَ اللَّيْلِ فَلَا يَقُومُ حَتَّى إِذَا كَانَ عِنْدَ الصُّبْحِ قَامَ يُبَادِرُ بِالصَّلَاةِ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۱، ص ۴۷۹ / لواع صاحبقرانی مشهور به شرح فقیه، ج ۵، ص ۱۴۰)

امام صادق (ع): من نفرت دارم از مردی که قرآن را خوانده است و نیمه های شب از خواب بیدار می شود، اما برای نماز بر نمی خیزد، تا آن که نزدیک صبح، و برای نماز می شتابد.

۱۲. مصباح الشريعة، قَالَ الصَّادِقُ (ع) لَا رَاحَةَ لِمُؤْمِنٍ عَلَى الْحَقِيقَةِ إِلَّا عِنْدَ لِقَاءِ اللَّهِ وَ مَا سِوَى ذَلِكَ فِي أَرْبَعَةِ أَشْيَاءَ صَمِتَ تَعْرِفُ بِهِ حَالَ قَلْبِكَ وَ نَفْسِكَ فِيمَا يَكُونُ يُنْتَكِ وَ بَيْنَ بَارِيكَ وَ خَلْقِهِ تَنْجُو بِهَا مِنْ أَفَاتِ التَّزْمَانِ ظَاهِرًا وَ بَاطِنًا وَ جُوعِ تُمِيتُ بِهِ الشَّهَوَاتِ وَ الْوَسْوَاسِ وَ النَّوَسَوسِ وَ سَهْرِ تَنُورُ بِهِ قَلْبَكَ وَ تُنْقِي بِهِ طَبْعَكَ وَ تُرْكَى بِهِ رُوحَكَ ... (مصباح الشريعة، ص ۱۱۵ / بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۶۹)

امام صادق (ع): در واقع راحتی برای مؤمن نیست جز با لقاء خداوند و جز این راحتی فقط در چهار چیز متصور است: سکوتی که به خود بپرداز و خلوتی که از آفات زمانه برهی و گرسنگی که شهوات و

امام علی (ع): عاقل چیزی را که بترسد تکذیبش کنند نمیگوید و چیزی را که بترسد به او ندهند نخواهد و کاری را که باید از آن عذر خواست نمیکند و به کسی که امید بستن شاید امید نبندد.

۱۶. الامام علی (ع) فی وصیتہ للحسن و الحسین (ع) لما ضربہ ابن ملجم ملجماً لعنه الله: اوصیکما و جمیع و طلدی و اهلی و من بلغه کتابی بتقوی الله و نظم امرکم. (نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۴۲۱ / روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، طالقديمة، ج ۱، ص ۱۳۶)

امام علی (ع) در وصیتی که پس از ضرب خوردن به دست ابن ملجم لعنه الله، به حسن و حسین (ع) کرد: شما و همه فرزندان و کسانم و هر که را نوشته‌ام به او رسد، به تقوای خدا و نظم داشتن در کارتان سفارش می‌کنم. (مقصود از نظم عدم پراکندگی و همت واحد داشتن است نه تنظیم کار با زمان).

۱۷. الامام علی (ع): ابدل لصديقك نصحك، و لمعارفك معونتك، و لكافة الناس بشرك. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۸۰ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۱۴۸)

امام علی (ع): به دوست خود خیرخواهی و یکرنگیت را ببخش و به آشنایان خود یاریت را و به عموم مردم خوشرویت را. الامام علی (ع): اصحب السلطان بالحدیر، والصديق بالتواضع والبشر، والعُدو بما تقوم به علیه حجتك. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۸۰ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۱۴۸)

امام علی (ع): با سلطان محتاطانه آمیزش کن و با دوستان به فروتنی و خوشرویی و با دشمن به گونه‌ای که حجت تو بر او تمام شود (و بهانه و دستاویزی برای دشمنی او باقی نماند).

۱۸. الإمام الصادق (ع) للمفضل: إذا رأيت بين اثنين من شيعتنا منازعةً فافتدِها من مالي. (توحيد المفضل، ص ۴ / الكافي، ج ۲، ص ۲۰۹)

امام صادق (ع) به مفضل فرمود: هرگاه میان دو نفر از شیعیان ما کشمکش دیدی از مال من غرامت بده (یعنی با پرداخت وجه مورد اختلاف، میان آنان اصلاح کن).

۱۹. الإمام الصادق (ع): إن فلاناً رجلٌ سمّاهُ قال: إني كنت زاهداً في الولدِ حتى وُفقتُ بعرفة، فإذا إلى جاني غلامٌ شابٌ يدعو ويكي و يقول: يا ربِّ والدي والدي، فرغبتني في الولدِ حين سمعت ذلك. (الكافي، ج ۶، ص ۳ / روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، طالقديمة، ج ۸، ص ۵۹۰)

امام صادق (ع): فلانی حضرت نام این مرد را برد گفت: من علاقه‌ای به داشتن فرزند نداشتم تا اینکه روزی در عرفه جوانی را در کنار خود

دیدم که دعا می‌کرد و می‌گریست و می‌گفت: خدایا، پدر و مادرم، پدر و مادرم، از آن موقع که این را شنیدم به داشتن فرزند علاقه‌مند شدم.

۲۰. رسول الله (ص): أصنافٌ لا يُستجابُ لهم، منهم من أدان رجلاً ديناً إلى أجلٍ فلم يكتب عليه كتاباً و لم يشهد عليه شهوداً. (قرب الأسناد، طالحديثة، ج ۷۹ / وسائل الشيعة، ج ۷، ص ۱۲۷)

پیامبر خدا (ص): چند گروه‌اند که دعایشان مستجاب نمی‌شود از جمله کسی که وام مدت‌دار به کسی بدهد اما آن را یادداشت نکند یا چند گواه نگیرد.

الإمام الصادق (ع): من ذهب حقه على غير بينة لم يؤجر. (الكافي، ج ۵، ص ۲۹۸ / روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، طالقديمة، ج ۷، ص ۱۴۰)

امام صادق (ع): کسی که به دلیل نداشتن گواه حقش ضایع شود مأجور نیست.

۲۱. الإمام الصادق (ع): لا تدوم النعم إلا بعد ثلاثٍ (إلا بثلاث): معرفة بما يلزم لله سبحانه فيها، وأداء شكرها، التَّعَبُّ فيها. (تحف العقول، ص ۳۱۸ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۳۲)

امام صادق (ع): نعمت‌ها نپایند مگر بعد از سه کار: شناخت جایگاه شایسته خداوند در نعمت‌ها، گزاردن شکر آن‌ها و رنج و زحمت کشیدن در آن‌ها.

۲۲. فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي يَغْفُورٍ مَا حَدَّ الْكَبِيرُ قَالَ (ع) الرَّجُلُ يَنْظُرُ إِلَى نَفْسِهِ إِذَا لَبَسَ الثَّوْبَ الْحَسَنَ يَشْتَهِي أَنْ يَرَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ (ع) بَلِ الْإِنْسَانُ عَلَى نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ. (مكارم الأخلاق، ص ۱۱۳ / بحار الأنوار، ج ۷۶، ص ۳۱۲)

امام (ع) راجع به کمترین حد کبر فرمود: اینکه کسی دوست داشته باشد لباس زیبایش دیده شود. سپس فرمود: انسان خودش بهتر میداند کی تکبر در او پیدا شده.

۲۳. رسول الله (ص): الطابعُ مُعَلَّقٌ بِقَائِمَةِ الْعَرْشِ، فإذا انْتَهَكَتِ الْحُرْمَةُ و عَمِلَ بِالْمَعَاصِي و اجْتَرَعَ عَلَى اللَّهِ بَعَثَ اللَّهُ الطَّائِعَ فَيَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قَلْبِهِ فَلَا يَعْقِلُ بَعْدَ ذَلِكَ شَيْئاً. (تفسير روح المعاني، ج ۶، ص ۹ / كنز العمال، ج ۴، ص ۲۱۴)

پیامبر خدا (ص): مهربان، به ستون عرش آویزان است و هرگاه حرمتی شکسته شود و به گناهان عمل گردد و به خدا گستاخی شود، خداوند مهربان را می‌فرستد و این‌سان خدا بر دل چنین شخصی مهر می‌زند و زان پس دیگر چیزی را نمی‌فهمد.

امام علی (ع): وقتی کسی بگونه‌ای شد که دیگر رویا نمیدید ناراحت نشود زیرا وقتی کسی در علم راسخ شود رویا از او برداشته میشود.

۲۹. قَالَ الصَّادِقُ (ع): وَرُبَّمَا أَقَمْتَ نَفْسَكَ عَلَى الْعِبَادَةِ مُتَّكِلًا وَ اللَّهُ يُرِيدُ الْإِخْلَاصَ. وَرُبَّمَا تَدْعُو اللَّهَ وَ أَنْتَ تَدْعُو سِوَاهُ. وَرُبَّمَا حَسِبْتَ أَنَّكَ نَاصِحٌ لِلْخَلْقِ وَ أَنْتَ تُرِيدُهُمْ لِنَفْسِكَ أَنْ يَمِيلُوا إِلَيْكَ. (مصباح الشريعة، ص ۱۴۲/ بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۳۱۹)

مصباح الشريعة: امام صادق (ع) فرمود: گاه خودت را در عبادت به زحمت می‌اندازی، در صورتی که خداوند خواستار اخلاص است. گاه باشد که به ظاهر خدا را بخوانی، اما درواقع دیگری را می‌خوانی. گاه به گمان خودت مردم را نصیحت و خیرخواهی می‌کنی، اما درواقع غرض تو جلب توجه و متمایل کردن آنان به سوی خودت می‌باشد.

۳۰. رَسُولُ اللَّهِ (ص): إِنْ عَيْسَى بْنُ مَرْيَمَ كَانَ يَمْشِي عَلَى الْمَاءِ، وَلَوْ زَادَ يَتَقِينَا لَمْ يَمْشِ فِي الْهَوَاءِ. (مصباح الشريعة، ص ۱۷۷/ بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۱۷۹)
پیامبر خدا (ص): عیسی بن مریم روی آب راه می‌رفت و اگر یقین بیشتری داشت، در هوا نیز راه می‌رفت.

۳۱. لَمَّا مَاتَ عُثْمَانُ بْنُ مَطْعُونٍ (ع) قُلْتُ: رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَيْكَ أَبَا السَّائِبِ، شَهِدَاتِي عَلَيْكَ لَقَدْ أَكْرَمَكَ اللَّهُ. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص): وَ مَا يُدْرِيكَ أَنْ اللَّهَ أَكْرَمَهُ؟! وَاللَّهِ، مَا أَدْرِي وَ أَنَا رَسُولُ اللَّهِ مَا يُفْعَلُ بِي وَ لَا بِكُمْ. قَالَتْ أُمُّ الْعَلَاءِ: فَوَاللَّهِ، مَا أَزْكِي بَعْدَهُ أَحَدًا. (تفسیر روح المعانی، ج ۲۶، ص ۱۰/ الدر المنثور فی التفسیر بالمأثور، ج ۷، ص ۴۳۶/ سیر أعلام النبلاء، ط الحديث، ج ۳، ص ۱۰۴)

أمّ العلاء: وقتی عثمان بن مطعون (ع) مرد، من گفتم: رحمت خدا بر تو ای ابوالسائب، شهادتی بر تو دارم که خداوند تو را گرامی داشته است. رسول خدا (ص) فرمود: از کجا می‌دانی که خدا او را گرامی داشته است؟ یقین پروردگارش به او رسید (مرگ به سراغش آمد) و من برایش امید خیر و خوبی دارم. به خدا قسم من که رسول خدا هستم نمی‌دانم خداوند با من و با شما چه خواهد کرد. أمّ العلاء گفت: به خدا قسم بعد از او هیچ کس را به پاکی نخواهم ستود.

۳۲. الإمامُ الكاظمُ (ع) لَمَّا سَأَلَهُ إِسْحَاقُ بْنُ عَمَّارٍ عَنْ طَرَحِ الْحَمَلِ بِشَرْبِ الدَّوَاءِ مَخَافَةَ الْحَبْلِ: لَا، فَقُلْتُ: إِنَّمَا هُوَ نُطْقَةٌ، قَالَ: إِنَّ أَوَّلَ مَا يُخْلَقُ نُطْقَةٌ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۱۷۱/ وسائل الشريعة، ج ۲۹، ص ۲۶)

اسحاق بن عمار از امام کاظم (ع) درباره زنی که از ترس حاملگی، برای سقط جنین خود دارو می‌خورد، سؤال کرد. حضرت فرمود: جایز

۲۴. الإمامُ علي (ع): مُذْمِنُ الْخَمْرِ يَلْقَى اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ حِينَ يَلْقَاهُ كَعَابِدٍ وَثَنٍ. فَقَالَ حَجْرُ بْنُ عَدِيٍّ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مَا الْمُذْمِنُ؟ قَالَ: الَّذِي إِذَا وَجَدَهَا شَرِبَهَا. (تحف العقول، ص ۱۲۱/ الخصال، ج ۲، ص ۶۳۲)

امام علی (ع): دائم الخمر همچون بت پرست خدا را دیدار خواهد کرد. به آن حضرت عرض شد: دائم الخمر کیست؟ فرمود: کسی که هرگاه شراب بیابد بنوشد.

الإمامُ الكاظمُ (ع): إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ لَمْ يُحَرِّمْ الْخَمَرَ لِاسْمِهَا، وَلَكِنَّهُ حَرَّمَهَا لِعَاقِبَتِهَا؛ فَمَا كَانَ عَاقِبَتُهُ عَاقِبَةُ الْخَمْرِ فَهُوَ خَمْرٌ. (الكافي، ج ۶، ص ۴۱۲/ تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۹، ص ۱۱۲)

امام کاظم (ع): خداوند شرب را به خاطر نامش حرام نکرده بلکه به سبب پیامدهای آن حرامش کرده است. پس، هر چیزی که پیامدهای شراب را داشته باشد آن نیز شراب است.

الإمامُ الصادقُ (ع): مُذْمِنُ الثَّرَا وَ السَّرِقِ وَ الشُّرْبِ كَعَابِدٍ وَثَنٍ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۷۱۵/ وسائل الشريعة، ج ۲۵، ص ۳۲۱)

امام صادق (ع): کسی که به زنا و دزدی و شرابخواری معتاد باشد، مانند بت پرست است.

۲۵. الإمامُ الصادقُ (ع): إِنْ مَلَكَ الْمَوْتُ يُدْفَعُ إِلَيْهِ الصَّكُّ بِقَبْضِ رُوحِ الْعَبْدِ، فَيَتَصَدَّقُ فَيَقَالُ لَهُ: رُدَّ عَلَيْهِ الصَّكُّ. (مكارم الأخلاق، ص ۳۸۸/ وسائل الشريعة، ج ۹، ص ۳۷۵)

امام صادق (ع): بیمارانتان را با صدقه درمان کنید، چه می‌شود که هریک از شما قوت روزانه خود را صدقه دهد؟ گاه سند قبض روح بنده به ملک الموت داده می‌شود، اما آن بنده صدقه می‌دهد و در نتیجه، به ملک الموت گفته می‌شود: سند را برگردان.

۲۶. الإمامُ علي (ع): مَنْ عَرَفَ اللَّهَ تَوَحَّدَ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۴۵۲/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۵۸۲)

امام علی (ع): هر که خدا را شناخت، تنها شد.

۲۷. الإمامُ الصادقُ (ع): أَكْرَمُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ إِلَى اللَّهِ أَنْ يَطْلُبَ دِرْهَمًا فَلَا يَقْدِرَ عَلَيْهِ. قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سِنَانٍ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (ع) هَذَا الْكَلَامُ وَ عِنْدِي مِائَةُ أَلْفٍ وَ أَنَا الْيَوْمَ مَا أَمْلِكُ دِرْهَمًا. (التمحيص، ص ۴۵/ بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۵۰)

امام صادق (ع): گرامی ترین حالت بنده نزد خدا، وقتی است که درهمی بجوید و به دست نیاورد. عبدالله بن سنان می‌گوید: زمانی که امام صادق (ع) این سخن را فرمود، من یکصد هزار (درهم) داشتم ولی امروز یک درهم ندارم.

۲۸. قَالَ (ع) لَا يَحْزَنُ أَحَدُكُمْ أَنْ تُرْفَعَ عَنْهُ الرُّؤْيَا فَإِنَّهُ إِذَا رَسَخَ فِي الْعِلْمِ رُفِعَتْ عَنْهُ الرُّؤْيَا ... (تحف العقول، ص ۵۰/ بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۱۵۴)

نیست. عرض کردم: هنوز در مرحله نطفه است. فرمود: نقطه شروع خلقت (جنین) نطفه است.

۳۳. الإمام الحسين عليه السلام: كَانَ يُقَالُ: لَا تَحِلُّ لِعَيْنٍ مُؤْمِنَةٍ تَرَى اللَّهَ يُعْصِي فَتُطْرَفُ حَتَّى يُغَيَّرَهُ. (مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۷۹)
امام حسین علیه السلام: گفته می‌شد: هر هیچ چشم مؤمن به خدا روا نیست که ببیند خدا نافرمانی می‌شود و خود را فرو بندد مگر آن وضع را تغییر دهد.

۳۴. رسول الله صلى الله عليه وآله: مَا أَكَلَ الْعَبْدُ طَعَامًا أَحَبَّ إِلَيَّ اللَّهُ تَعَالَى مِنْ كَدِّ يَدِهِ، وَ مَنْ بَاتَ كَالًّا مِنْ عَمَلِهِ بَاتَ مَغْفُورًا لَهُ. (میزان الحکمة، ج ۱۰، ص ۱۲۱/ تاریخ دمشق، ج ۱۴، ص ۱۰/ الأمالي للصدوق، ص ۲۸۹/ مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۶۷)
پیامبر خدا ﷺ: بنده، هیچ غذایی نخورد که نزد خدا متعال محبوب‌تر از دسترنج او باشد. هرکه شب را با تنی خسته از کار بخوابد، آمرزیده شود.

الحسن بن علي بن أبي حمزة عن أبيه: رَأَيْتُ أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام يَعْمَلُ فِي أَرْضٍ لَهُ وَ قَدْ اسْتَنْقَعَتْ قَدَمَاهُ فِي الْعَرَقِ، فَقُلْتُ لَهُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ، أَيْنَ الرَّجَالُ؟! فَقَالَ: يَا عَلِيُّ عَمِلَ بِالْيَدِ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنِّي وَ مِنْ أَبِي فِي أَرْضِهِ، فَقُلْتُ لَهُ: مَنْ هُوَ؟ فَقَالَ: رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ آبَائِي ع كُلُّهُمْ قَدْ عَمِلُوا بِأَيْدِيهِمْ وَ هُوَ مِنْ عَمَلِ النَّبِيِّينَ وَ الْمُرْسَلِينَ وَ الصَّالِحِينَ. (الكافي، ج ۵، ص ۷۵/ من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۱۶۲/ عوالي النعماني العزيرية في الأحاديث الدينية، ج ۳، ص ۲۰۰)

حسن بن علی بن ابی حمزه از پدرش: ابوالحسن (موسی بن جعفر) را دیدم که در زمین خود کار می‌کرد و پاهایش غرق غرق شده بود. عرض کردم: فدایت شوم، مردها (کارگران) کجا هستند؟ فرمود: ای علی! کسی که از من و پدرم بهتر بود، با دست خود در زمینش کار می‌کرد. پرسیدم: او کیست؟ فرمود: رسول خدا ﷺ و امیرالمؤمنین و پدرانم، همگی، با دست‌های خود کار می‌کردند. این کار همه پیامبران و فرستادگان و بندگان شایسته (خداوند)، است.

الفضل بن أبي قرة: دَخَلْنَا عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَ هُوَ يَعْمَلُ فِي حَائِطٍ لَهُ، فَقُلْنَا: جَعَلْنَا اللَّهُ فِدَاكَ، دَعْنَا نَعْمَلَ لَكَ أَوْ تَعْمَلَهُ الْغُلَامُ، قَالَ: لَا، دَعُونِي فَإِنِّي أَشْتَهِي أَنْ يَرَانِي اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَعْمَلَ يَدَيَّ وَ أَطْلُبُ الْحَلَالَ فِي أَدَى نَفْسِي. (من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۱۶۳/ جامع احادیث الشیعة للبروجردی، ج ۲۲، ص ۲۹۲)

فضل بن ابی قره: بر حضرت صادق علیه السلام وارد شدیم، درحالی که در باغ خود مشغول کارکردن بود. عرض کردیم: خدا ما را فدای شما کند، اجازه دهید ما برای شما کار کنیم یا غلامان کار را انجام دهند. حضرت فرمود: نه، مرا به حال خود بگذارید؛ چون دوست دارم خدا

مرا ببیند که با دست خودم کار می‌کنم و با رنج خود، روزی حلال به دست می‌آورم.

۳۵. رسول الله صلى الله عليه وآله: أَلَا مَنْ اشْتَاقَ إِلَى اللَّهِ فَلَيْسَتْ مَعَهُ كَلَامَ اللَّهِ. (میزان الحکمة، ج ۹، ص ۳۶۲/ کنز العمال، ج ۱، ص ۵۵۱)
پیامبر خدا ﷺ: هان! هر که مشتاق خداست، پس، به کلام خدا گوش دهد.

۳۶. الإمام الصادق عليه السلام: لَمَّا سُئِلَ عَنِ اسْتِدْرَاجٍ: هُوَ الْعَبْدُ يُذْنِبُ الذَّنْبَ، فَيُغْلِي لَهُ وَ يُجَدِّدُ لَهُ عِنْدَهَا النَّعْمَ، فَيُثْلِيهِ عَنِ اسْتِغْفَارِهِ مِنَ الذُّنُوبِ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۵۲/ روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ط القديمة، ج ۱۳، ص ۵۳)

در پاسخ به سؤال از معنای استدراج: معنایش این است که بنده گناه کند و خداوند به او مهلت دهد و با وجود گناه باز به او نعمت دهد تا این نعمت او را از طلب آمرزش برای آن گناه باز دارد. چنین شخصی بی‌آنکه بفهمد تدریجاً به خشم و عذاب خدا نزدیک شده است.

۳۷. رسول الله صلى الله عليه وآله: مَكْتُوبٌ فِي الْكِتَابِ الْأَوَّلِ: يَا بَنِي آدَمَ، عَلَّمَ مَجَانًّا كَمَا عَلَّمْتَ مَجَانًّا. (الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۱، ص ۱۵۵/ تفسیر ابن کثیر، ج ۱، ص ۸۷)

پیامبر خدا ﷺ: در نخستین کتاب نوشته شده است: ای پسر آدم! به رایگان آموزش ده؛ همچنانکه به رایگان آموزش داده شدی.

رسول الله صلى الله عليه وآله: مَنْ أَكَلَ بِالْعِلْمِ طَمَسَ اللَّهُ عَلَى وَجْهِهِ. (نهج الفصاحة، ص ۷۵۵/ الجامع الصغير، ج ۲، ص ۵۸۰)

پیامبر خدا ﷺ: هر که به وسیله دانش (دینی) ارتزاق کند خداوند چهره‌اش را مسخ کند.

۳۸. رسول الله صلى الله عليه وآله: مَنْ ابْتَغَى الْقَضَاءَ وَ سَأَلَ فِيهِ الشُّفْعَاءَ وَ كُلَّ إِلَى نَفْسِهِ، وَ مَنْ أَكْرَهَ عَلَيْهِ أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْهِ مَلَكًا يُسَدِّدُهُ. (میزان الحکمة، ج ۹، ص ۴۷۸/ کنز العمال، ج ۶، ص ۹۴)

پیامبر خدا ﷺ: هرکه جویای منصب قضاوت باشد و برای رسیدن به آن متوسل به این و آن شود، خداوند او را به خودش واگذارد و هرکه مجبور به پذیرفتن آن شود، خداوند فرشته‌ای بر او فرو فرستد که استوارش بدارد.

الإمام الصادق عليه السلام: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله نَهَى أَنْ يَتَعَرَّضَ أَحَدٌ لِلْإِمَارَةِ وَ الْحُكْمِ بَيْنَ النَّاسِ، وَ قَالَ: مَنْ سَأَلَ الْإِمَارَةَ لَمْ يُعَنْ عَلَيْهَا وَ كُلَّ إِلَيْهَا، وَ مَنْ أَتَتْهُ مِنْ غَيْرِ مَسْأَلَةٍ أُعِينَ عَلَيْهَا. (دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۵۲۷/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۷، ص ۴۰۷)

امام صادق علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله نهی فرمود از اینکه کسی داوطلب امارت و داوری میان مردم شود و فرمود: هرکه خواهان امارت شود، خداوند در کار امارت یاریش نکند و او را با همان کار واگذارد و هرکس بدون آنکه خواهان امارت شود این منصب به او واگذار گردد، در کار آن یاری شود.

۳۹. الامام علی علیه السلام: مَنِ اعْتَزَّ بِغَيْرِ اللَّهِ أَهْلَكَهُ الْعِزُّ. (عیون الحکم و المواعظ للشی، ص ۴۴۴ / تصنیف غرر الحکم و دررالکلم، ص ۴۷۸)
امام علی علیه السلام: هر که عزت را از جز خدا بجوید، آن عزت او را هلاک گرداند.

۴۰. رسول الله صلی الله علیه و آله: إِذَا سَمِعْتُمُ الرَّجُلَ يَقُولُ: هَلَكَ النَّاسُ! فَهُوَ أَهْلُكُمُ.
(مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، ج ۱۰، ص ۱۹۰ / بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۱۹۸)
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هرگاه شنیدید کسی می گوید: مردم همه در هلاکتند، خودش از همه بیشتر در هلاکت است.

چهل حدیث ۷۰

۱. رسول الله ﷺ: يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: مَنْ سَأَلَنِي وَهُوَ يَعْلَمُ أَنِّي أَضُرُّ وَ أَنْفَعُ أَسْتَجِيبَ لَهُ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۵۳ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۴۳)

پیامبر خدا ﷺ: خداوند می فرماید: هرکس با آگاهی از این نکته که سود و زیان به دست من است، از من چیزی بخواهد اجابتش می گویم.

الإمام الصادق ﷺ: وَقَدْ سَأَلَهُ قَوْمٌ: نَدْعُو فَلَا يُسْتَجَابُ لَنَا؟! لَأَنَّهُمْ تَدْعُونَ مَنْ لَا تَعْرِفُونَهُ. أَيْ: لَا تَعْرِفُونَهُ بِالْقُدْرَةِ وَاللَّطْفِ. (التوحيد للصدوق، ص ۲۸۹ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱، ص ۲۳۰)

امام صادق ﷺ: در پاسخ به گروهی که از آن حضرت پرسیدند: چرا ما دعا می کنیم اما مستجاب نمی شود؟ فرمود: چون کسی را می خوانید که نمی شناسیدش. یعنی قبول ندارد که او قادر و مهربان است.

۲. عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: كَفَّارَةُ الطَّيْرِ التَّوَكُّلُ...» ابْنُ الْأَثِيرِ عَنِ الرَّسُولِ ﷺ: «الطَّيْرَةُ شِرْكٌ وَمَا مِثْلُهَا فِيهَا، وَلَكِنَّ اللَّهَ يُدْهِبُهُ بِالتَّوَكُّلِ». (بحار الأنوار، ج ۵۵، ص ۳۲۲)

رسول خدا ﷺ: کفار فال بد زدن توکل کردن است. یعنی توکل اثر آنرا از بین میبرد. و از ایشان روایت شده که: فال بد زدن شرک است و هرکسی مقداری به آن مبتلاست اما با توکل خدا اثرش را میزداید.

۳. وَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِ جَعْفَرٍ ﷺ قَالَ وَ مَنْ اسْتَضَعَّرَ زَلَّةً غَيْرِهِ اسْتَظْلَمَ زَلَّةً نَفْسِهِ وَ مَنْ اسْتَضَعَّرَ زَلَّةً نَفْسِهِ اسْتَظْلَمَ زَلَّةً غَيْرِهِ. (كشف الغمة في معرفة الأئمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۱۵۸ / العدد القوية لدفع المخاوف اليومية، ص ۱۵۱)

امام صادق ﷺ: هرکس لغزش دیگران را ناچیز بداند لغزش خود را بزرگ می داند (و در صدد اصلاح خویش برمیاید) و هرکس لغزش خویش را ناچیز بیندارد لغزش دیگران را بزرگ می پندارد.

۴. الإمام الصادق ﷺ: إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا دَعَا لِمَنْ يَرْزُلُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى فِي حَاجَتِهِ مَا لَمْ يَسْتَعِجِلْ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۷۴ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۵۴ / روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ج ۱۲، ص ۳۶)

امام صادق ﷺ: هرگاه بنده دعا کند، خدا تبارک و تعالی پیوسته در فکر حاجت اوست به شرط آنکه بنده شتاب به خرج ندهد.

الإمام الصادق ﷺ: إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا عَجَلَ فَقَامَ لِحَاجَتِهِ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: اسْتَعِجَلْ عَبْدِي، أَتَرَاهُ يَظُنُّ أَنَّ حَوَائِجَهُ يَبْدُ غَيْرِي؟! (بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۷۴ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۵، ص ۱۹۲)

امام صادق ﷺ: هرگاه بنده شتاب کند و از حاجتخواهی خود (از خدا) دست بکشد خدا تعالی فرماید: بنده ام عجله کرد. گویی می پندارد که نیازهای او را کسی جز من برآورده می کند.

۵. الإمام الباقر ﷺ: قَالَ أَبُو دَرٍّ: اجْعَلِ الدُّنْيَا كِلِمَتَيْنِ: كِلِمَةً فِي طَلَبِ الْحَلَالِ، وَ كِلِمَةً لِلْآخِرَةِ، وَ الثَّلَاثَةُ تَضُرُّ. (دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۲۷۰ / لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۲۸۲ / الخصال، ج ۱، ص ۴۰ / الأمالي للمفيد، ص ۲۱۵)

امام باقر ﷺ: ابوذر گفت: دنیا را دو کلمه قرار بده: کلمه ای در طلب (روزی) حلال و کلمه ای برای آخرت و کلمه سوم زبان می زند و سود نمی رساند. پس به آن نپرداز.

۶. الإمام علي ﷺ: مَنْ خَدَمَ الدُّنْيَا اسْتَخْدَمَتْهُ، وَ مَنْ خَدَمَ اللَّهَ سَبَّحَانَهُ خَدَمْتُهُ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۴۶۵ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۶۶۱)

امام علی ﷺ: کسی که دنیا را خدمت کند، دنیا او را به خدمت گیرد و کسی که خدا سبحان را خدمت کند دنیا به خدمت او درآید.

۷. أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى دَاوُدَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ: أَذْكُرْنِي فِي أَيَّامِ سَرَائِكَ حَتَّى أَسْتَجِيبَ لَكَ فِي أَيَّامِ صَرَائِكَ. (الجعفریات، ص ۲۱۵ / قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۱۹۸)

خدا تعالی به داود، صلوات الله علیه، وحی فرمود که: در زمان آسایش و خوشی به یاد من باش، تا من در هنگام سختی و گرفتاری دعایت را اجابت کنم.

۸. الإمام علي ﷺ: الْمَجْرَبُ أَحْكَمُ مِنَ الطَّبِيبِ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۴۵ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۶۴)

امام علی ﷺ: کارآزموده، حکیم تر از طبیب است.

۹. يَاسِينَ: سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ﷺ يَقُولُ: إِنَّ قَوْمًا أَقْبَلُوا مِنْ مِصْرَ فَمَاتَ رَجُلٌ فَأَوْصَى إِلَى رَجُلٍ بِأَنْ يَدْرَهُمُ لِلْكَعْبَةِ، فَلَمَّا قَدِمَ مَكَّةَ سَأَلَ عَنْ ذَلِكَ فَذَلُّوهُ عَلَى بَنِي شَيْبَةَ، فَقَالُوا: ادْفَعْنَا إِلَيْنَا، فَقَامَ الرَّجُلُ فَسَأَلَ النَّاسَ فَذَلُّوهُ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ ﷺ، قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ ﷺ: فَأَتَانِي فَسَأَلَنِي فَقُلْتُ لَهُ: إِنَّ الْكَعْبَةَ غَنِيَّةٌ عَنْ هَذَا، انْظُرْ إِلَى مَنْ أَمَ هَذَا الْبَيْتَ وَ قُطِعَ، أَوْ ذَهَبَتْ نَفَقَتُهُ، أَوْ ضَلَّتْ رَاحِلَتُهُ، أَوْ عَجَزَ أَنْ يَرْجِعَ إِلَى أَهْلِهِ، فَادْفَعْنَا إِلَى هَؤُلَاءِ الَّذِينَ سَمَّيْتَ لَكَ. (الكافي، ج ۴، ص ۲۴۱ / علل الشرائع، ج ۲، ص ۴۰۹ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۹، ص ۲۱۲)

من خوبی کند که خیر و شر اهلی دارند هرگاه شما خوبی را ترک کردید کس دیگری آنرا از شما بریاید.

۱۳. الإمام الصادق (ع): مَنْ تَعَرَّضَ لِسُلْطَانٍ جَائِرٍ فَأَصَابَتْهُ مِنْهُ بَلِيَّةٌ لَمْ يُوجَرْ عَلَيْهَا وَ لَمْ يُرَزَقِ الصَّبْرَ عَلَيْهَا. (الكافي، ج ۵، ص ۶۱/ تحف العقول، ص ۳۵۹/ ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۴۸/ تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۶، ص ۱۷۸/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۵۰)

امام صادق (ع): هرکه متعرض حاکم ستمگری شود و از او به وی آسیب و گزند برسد، در برابر آن گزند مأجور نخواهد بود و صبر در برابر آن گزند نیز به وی روزی نخواهد شد.

رسول الله (ص): لَا تَسُبُّوا السُّلْطَانَ؛ فَإِنَّهُ فِيَّ اللَّهُ فِي أَرْضِهِ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۶۰)
پیامبر خدا (ص): به کسی که در زمانه سلطه دارد ناسزا نگوئید؛ زیرا او سایه خدا در زمین اوست.

۱۴. جامع الأخبار، قَالَ النَّبِيُّ (ص) الْبَرَكَةُ مَعَ أَكَابِرِكُمْ وَقَالَ الشَّيْخُ فِي أَهْلِهِ كَالنَّبِيِّ فِي أُمَّتِهِ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۹۲/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۸، ص ۳۹۴)

پیامبر (ص): برکت با بزرگان شماس و فرمود: پیرمرد در خانواده اش مانند پیامبر است در امتش.

۱۵. عنه (ص): أَمَّا عَلَامَةُ الْحَاسِدِ فَأَرْبَعَةٌ الْغِيْبَةُ وَ التَّمَلُّقُ وَ الشَّمَاتَةُ بِالْمُصِيبَةِ. (تحف العقول، ص ۲۲/ بحار الأنوار، ج ۱، ص ۱۲۲)
امام (ص): علامت حسد چهارچیز است: غیبت و تملق و شمات و مصیبت.

۱۶. الإمام العسكري (ع): مَنْ أَكْثَرَ الْمَنَامَ رَأَى الْأَحْلَامَ. (الدرالنظيم في مناقب الأئمة اللهمم، ص ۷۴/ الدرر الباهرة من الأصداف الطاهرة، ط القديمة مع الترجمة، ص ۴۶)

امام عسکری (ع): هرکه زیاد بخوابد، خواب های پریشان ببیند.
الإمام الباقر (ع): وَاللَّهِ مَا مِنْ عَبْدٍ مِنْ شَيْعَتِنَا يَنَامُ إِلَّا أَصْعَدَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ رُوحَهُ إِلَى السَّمَاءِ فَيُبَارِكُ عَلَيْهَا فَإِنْ كَانَ قَدْ أَتَى عَلَيْهَا أَجَلُهَا جَعَلَهَا فِي كُنُوزِ رَحْمَتِهِ وَ فِي رِيَاضِ جَنَّةٍ وَ فِي ظِلِّ عَرْشِهِ وَ إِنْ كَانَ أَجَلُهَا مُتَأَخَّرًا بَعَثَ بِهَا مَعَ أَمَّتِيهِ مِنَ الْمَلَائِكَةِ لِيُرْدَوْهَا إِلَى الْحَسَدِ الَّذِي خَرَجَتْ مِنْهُ لِيَسْكُنَ فِيهِ. (الكافي، ج ۸، ص ۲۱۳/ الأمالي للصدوق، ص ۶۲۷/ روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ط القديمة، ج ۲، ص ۲۹۵)

امام باقر (ع): به خدا سوگند، هیچ بنده ای از شیعیان ما خوابد، مگر اینکه خداوند عزوجل روح او را به آسمان بالا برد و آن را برکت دهد. پس، اگر اجلش رسیده باشد، آن را در گنجینه های رحمت خود

یاسین: از امام باقر (ع) شنیدم که می فرماید: گروهی از مصر آمدند و در این بین یکی از آن ها درگذشت. اما پیش از آن که بمیرد به مردی وصیت کرد از اموال او هزار درهم به کعبه تقدیم کند. چون آن مرد وارد مکه شد، در این باره که آن مبلغ را به چه کسی باید بدهد پرس و جو کرد. بنی شیبه را به او معرفی کردند. آن مرد نزد بنی شیبه رفت و موضوع را به آنان گفت. بنی شیبه گفتند: تو وظایف را انجام داده ای؛ درهم ها را به ما بده. مرد برخاست و از مردم جویا شد. او را به ابوجعفر محمد بن علی (ع) راهنمایی کردند. حضرت باقر (ع) فرمود: آن مرد نزد من آمد و تکلیف آن درهم ها را از من پرسید. من به او گفتم: کعبه از این چیزها بی نیاز است. ببین چه کسی به زیارت این خانه آمده و در راه مانده است، یا خرجی اش تمام شده، یا شترش را گم کرده، یا چیزی ندارد که نزد خانواده اش برگردد، آن درهم ها را به این هایی که برای اسم بردم بده.

۱۰. الإمام الحسين (ع): إِنَّ النَّاسَ عَبِيدُ الدُّنْيَا وَ الدِّينِ لَعَقُ عَلَى أَسْنَتِهِمْ يَحُوطُونَهُ مَا دَرَّتْ مَعَائِشُهُمْ، فَإِذَا مُحْصُوا بِالْبَلَاءِ قَلَّ الدِّيَانُونَ. (تحف العقول، ص ۲۴۵/ بحار الأنوار، ج ۷، ص ۱۱۷)

امام حسین (ع): همانا مردمان بنده دنیا و دین لقلقه زبان آن هاست و هر جا منافعشان (به وسیله دین) بیشتر تأمین شود آن را می چرخانند و چون به بلا آزموده شوند آنگاه دینداران اندک اند.

۱۱. رسول الله (ص): إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا تَخَلَّى بِسَيِّدِهِ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ وَ نَجَاءُ أَثَبَّتَ اللَّهُ النُّورَ فِي قَلْبِهِ. (الأمالي للصدوق، ص ۲۷۹/ روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ط القديمة، ج ۲، ص ۴۴۶/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۵۷/ مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۶۶)

پیامبر خدا (ص): هرگاه بنده در دل شب تاریک خود خلوت کند و با او به راز و نیاز پردازد، خداوند دلش را نورانی گرداند... سپس به فرشتگانش گوید: «ای فرشتگان من! به بنده ام بنگرید که در دل شب تاریک که هرزه درایان به لهو سرگرمند و غافلان خفته اند، با من خلوت کرده است. گواه باشید که من او را آمرزیدم».

۱۲. وَقَالَ (ص) افْعَلُوا الْخَيْرَ وَ لَا تُحَقِّرُوا مِنْهُ شَيْئًا فَإِنَّ صَغِيرَهُ كَبِيرٌ وَ قَلِيلُهُ كَثِيرٌ وَ لَا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ إِنَّ أَحَدًا أَوْلَى بِفِعْلِ الْخَيْرِ مِنِّي فَيَكُونُ وَ اللَّهُ كَذَلِكَ إِنَّ لِلْخَيْرِ وَ الشَّرِّ أَهْلًا فَمَا تَرَكَتُمُوهُ مِنْهُمَا كَفَاكُمُوهُ أَهْلُهُ. (نهج اللاغة للصاحب، ص ۵۵۰/ روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ط القديمة، ج ۲، ص ۳۷۲)

امام علی (ع): خوبی کنید و چیزی از خوبی را ناچیز ندانید که کوچکش بزرگ است و کمش زیاد و کسی نگوید بگذار دیگری بجای

دشمن خدا باشند، چرا باید هم و غمت رسیدگی به دشمنان خدا باشد؟

۲۰. رسول الله ﷺ: مَطْلُ الْغَنِيِّ ظُلْمٌ. (تحف العقول، ص ۲۶۳ / من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۸۰ / شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۱۶، السرائر الحاوی لتحریر الفتاوی و المستطرفات، ج ۲، ص ۳۳ / شرح نهج الباغة لابن ابی الحدید، ج ۹، ص ۷۰)

پیامبر خدا ﷺ: تعلل ورزیدن توانگر (در پرداخت بدهی) ظلم است.

۲۱. الإمام الكاظم ﷺ: مَنْ اقْتَصَدَ وَ قَنَعَ بَقِيَّتِ عَلَيْهِ النِّعْمَةُ. (تحف العقول، ص ۴۰۳ / بحار الأنوار، ج ۴، ص ۳۱۵)

امام کاظم ﷺ: کسی که صرفه جو و قانع باشد، نعمت برایش می ماند و کسی که ریخت و پاش و اسراف کند نعمت از او زوال می آید.

۲۲. عَنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ كَانَ لِأَبِي ثَوْبَانَ خَشِنَانِ يُضَيِّئُ فِيهِمَا صَلَاتَهُ فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَسْأَلَ اللَّهَ حَاجَةً لِيَسْأَلَهُمَا وَ سَأَلَ حَاجَتَهُ. (تحف العقول، ص ۱۱۳ / مکارم الأخلاق، ص ۱۱۳)

امام صادق ﷺ: پدرم دو لباس خشن داشت که در آنها نماز می خواند و چون از خدا حاجتی می خواست آنها را می پوشید و دعا میکرد.

۲۳. الإمام الصادق ﷺ: لِسُفْيَانَ بْنِ خَالِدٍ: يَا سُفْيَانُ، إِيَّاكَ وَ الرَّئِاسَةَ، فَمَا طَلَبْتَهَا أَحَدٌ إِلَّا هَلَكَ فَقُلْتُ لَهُ جُعِلَتْ فِدَاكَ قَدْ هَلَكْنَا إِذْ لَيْسَ أَحَدٌ مِنَّا إِلَّا وَ هُوَ يُحِبُّ أَنْ يُذَكَّرَ وَ يُقَصَّدَ وَ يُؤَخَذَ عَنْهُ فَقَالَ لَيْسَ حَيْثُ تَذْهَبُ إِلَيْهِ إِنَّمَا ذَلِكَ أَنْ تَنْصِبَ رَجُلًا دُونَ الْحُجَّةِ فَتُصَدِّقَهُ فِي كُلِّ مَا قَالَ وَ تَدْعُو النَّاسَ إِلَى قَوْلِهِ. (معاني الأخبار، ص ۸۰ / وسائل الشيعة، ج ۲۷، ص ۱۲۹)

امام صادق ﷺ به سفیان بن خالد فرمود: ای سفیان! زنهار از ریاست مداری؛ زیرا هیچ کس در پی ریاست نرفت، مگر اینکه هلاک شد. عرض کردم: فدایت شوم: پس همه ما به هلاکت در افتاده ایم؛ زیرا هیچ یک از ما نیست، جز اینکه دوست دارد اسمش برده شود و مردم به سراغ او بیایند و از وی علم و دانش بیاموزند! حضرت فرمود: متوجه نشدی، مقصود این است که مردی را بدون دلیل علم (و بُت) کنی و هرچه گفت باور نمایی و مردم را به گفته های او دعوت کنی.

۲۴. الإمام علي ﷺ: سَبَبُ الْكَمَدِ الْحَسَدُ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۲۸۱ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۳۹۵)

امام علی ﷺ: سبب افسردگی، حسادت است.

الإمام علي ﷺ: خُلُوُ الصَّدْرِ مِنَ الْغِلِّ وَ الْحَسَدِ مِنْ سَعَادَةِ الْمُتَعَبِّدِ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۲۴۴ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۳۶۴)

و در باغ های بهشت و در سایه عرش خویش قرار می دهد و اگر اجلس بعداً باشد، آن را به همراه دسته ای از فرشتگان امین خود می فرستد تا به کالبدی که از آن بیرون آمده است برگردانند و در آن آرام گیرد.

۱۷. الامام علي ﷺ: أَلْزِمَ نَفْسَكَ التَّوَدُّدَ، وَ صَبَّرَ عَلَى مُؤَانَاةِ النَّاسِ نَفْسَكَ. (الخصال، ج ۱، ص ۱۴۷ / بحار الأنوار، ج ۷، ص ۱۷۵)

امام علی ﷺ: خویشتن را پایبند دوستی کن و خود را در راه تحمل زحمات (یا هزینه های) مردم به شکیبایی وادار.

الامام علي ﷺ: بِالتَّوَدُّدِ تَتَأَكَّدُ الْمَحَبَّةَ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۱۸۶ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۳۰۵)

امام علی ﷺ: با اظهار دوستی، رشته محبت استوار است.

۱۸. الإمام الصادق ﷺ: فِي قَبْضِ الرُّوحِ: وَ أَتَاهُ مَلَكُ الْمَوْتِ يَقْبِضُ رُوحَهُ، فَيُنَادِي رُوحَهُ فَتَخْرُجُ مِنْ جَسَدِهِ، فَأَمَّا الْمُؤْمِنُ فَمَا يُحْسُ بِخُرُوجِهَا، وَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى: «يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ...». ثُمَّ قَالَ: ذَلِكَ لِمَنْ كَانَ وَرِعاً مُوَسِّئاً لِإِخْوَانِهِ وَصُولاً لَهُمْ. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۷۷ / نوادر الأخبار فيما يتعلق بأصول الدين للفيض، ص ۳۱۷ / تفسير كنز الدقائق و بحر الغرائب، ج ۱۴، ص ۲۷۹)

امام صادق ﷺ درباره قبض روح: و ملک الموت برای قبض روحش پیش او می آید و روح او را صدا می زند و روح از کالبدش بیرون می آید و مؤمن بیرون آمدن آن را حس نمی کند و این سخن خدا متعال است آنجا که می فرماید: «ای نفس آرامش یافته...». حضرت سپس فرمود: این برای کسی است که پارسا باشد و از برادرانش دستگیری و به آن ها رسیدگی کند. اما اگر نه پارسا باشد و نه به برادران خود رسیدگی کند، به او گفته می شود: چه چیز تو را از پارسایی و دستگیری برادرانت باز داشت؟ تو از کسانی هستی که به زبان دم از دوستی می زنند و در عمل آن را نشان نمی دهند. چنین کسی وقتی با رسول خدا ﷺ و امیر المؤمنین ﷺ روبرو شود آن دو بزرگوار با چهره ای درهم کشیده از او روی برمی گردانند.

۱۹. الإمام علي ﷺ: لَا تَجْعَلَنَّ أَكْثَرَ شُغْلِكَ بِأَهْلِكَ وَ وَلَدِكَ؛ فَإِنْ يَكُنْ أَهْلُكَ وَ وَلَدُكَ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ، فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَوْلِيَاءَهُ، وَ إِنْ يَكُونُوا أَعْدَاءَ اللَّهِ فَمَا هُمْكَ وَ شُغْلُكَ بِأَعْدَاءِ اللَّهِ؟! (نهج البلاغة للصبيحي صالح / روضة الواعظين و بصيرة المتعظنين، ط القديمة، ج ۲، ص ۴۲۹ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۸۵)

امام علی ﷺ: بیشتر اوقات خود را صرف زن و فرزند خویش مکن؛ زیرا اگر آنان دوست خدا باشند، خداوند دوستانش را و نمی گذارد و اگر

امام علی علیه السلام: خالی بودن دل از کینه و حسادت از خوشبختی بنده است.

۲۵. رسول الله صلی الله علیه و آله: إِذَا أَصْبَحْتَ فَتَصَدَّقْ بِصَدَقَةٍ تُذْهِبُ عَنْكَ نَحَسَ ذَلِكَ الْيَوْمِ، وَ إِذَا أَمْسَيْتَ فَتَصَدَّقْ بِصَدَقَةٍ تُذْهِبُ عَنْكَ نَحَسَ تِلْكَ اللَّيْلَةِ. (قرب الإسناد، طالحه، ص ۱۲۰ / النوادر للراوندي، ص ۵۳ / الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۱۱۲)
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: چون روز خود را آغاز کردی، صدقه‌ای بده تا شومی آن روز را از تو دور گرداند و چون شب شد صدقه‌ای بده تا نحوست آن شب را از تو ببرد.

۲۶. الإمام الصادق علیه السلام فی قوله تعالى: (قُلْ اللَّهُمَّ مَالِكُ الْمُلْكِ ...) لَمَّا سُئِلَ عَنْ بَنَى أُمِّيَّةَ، أَتَاهُمُ اللَّهُ الْمُلْكَ: لَيْسَ حَيْثُ تَذْهَبُ إِلَيْهِ، إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ أَتَانَا الْمُلْكَ وَأَخَذَتْهُ بَنُو أُمِّيَّةَ؛ بِمَنْزِلَةِ الرَّجُلِ يَكُونُ لَهُ الثَّوْبُ فَيَأْخُذُهُ الْآخَرُ، فَلَيْسَ هُوَ الَّذِي أَخَذَهُ. (الكافي، ج ۸، ص ۲۶۶ / مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۲۶، ص ۶۲۳)
امام صادق علیه السلام درباره آیه «بگو: ای پروردگار دارنده ملک» و در پاسخ به این پرسش که آیا خداوند به بنی امیه ملک و شهریاری داد، فرمود: چنان نیست که تو فکر می کنی. (بلکه) خداوند عزوجل ملک و حکومت را به ما داد اما بنی امیه آن را گرفتند. مانند اینکه کسی جامه‌ای داشته باشد و دیگری آن را از او (به زور) بگیرد. این جامه از آن کسی نیست که آن را (به زور) گرفته است.

۲۷. الإمام الكاظم علیه السلام عند قبر: إِنَّ شَيْئاً هَذَا آخِرُهُ لَحَقِيقٌ أَنْ يَرُودَ فِي أَوَّلِهِ، وَ إِنَّ شَيْئاً هَذَا أَوَّلُهُ لَحَقِيقٌ أَنْ يُخَافَ آخِرُهُ. (تحف العقول، ص ۴۰۸ / معاني الأخبار، ص ۳۴۳)
امام کاظم علیه السلام در کنار گوری چنین فرمود: چیزی که پايانش این است، سزااست که از همان آغاز دل از آن برگردد و چیزی که آغازش این است، بجاست که از پايانش بترسید.

۲۸. مكارم الأخلاق، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله: إِذَا كَانَ الرَّجُلُ يَتَحَدَّثُ فَعَطَسَ عَاطِسٌ فَهُوَ شَاهِدٌ حَقٌّ. (مكارم الأخلاق، ص ۳۵۶ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۰۷)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: وقتی کسی سخنی میگوید و عطسه‌ای شنیده میشود این شاهد حق بودن سخن است.

فقه الرضا علیه السلام، وَ اعْلَمْ أَنَّ عَلَّةَ الْعُطَاسِ هِيَ أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى إِذَا أَنْعَمَ عَلَى عَبْدٍ بِنِعْمَةٍ فَتَسِي أَنْ يَشْكُرَ عَلَيْهَا سَلَطَ عَلَيْهِ رِيحاً تَدُورُ فِي بَدَنِهِ فَتَخْرُجُ مِنْ خِيَاشِيمِهِ فَيَحْمَدُ اللَّهَ عَلَى تِلْكَ الْعُطَسَةِ فَيَجْعَلُ

ذَلِكَ الْحَمْدَ شُكْرًا لِتِلْكَ النِّعْمَةِ. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۹۱ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۸، ص ۳۸۴)

امام رضا علیه السلام: علت عطسه این است که خداوند نعماتی به بنده داده که او شکرگزاری بر آنها را فراموش کرده پس خدا عطسه را بر او مسلط میکند تا حمد کند بجای شکری که فراموش کرده.

۲۹. الإمام الباقر علیه السلام: مَنْ كَظَمَ غَيْظًا وَ هُوَ يَقْدِرُ عَلَى إِمْضَائِهِ حَسَا اللَّهُ قَلْبَهُ أَمْنًا وَ إِيْمَانًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (تفسير القمي، ج ۲، ص ۲۷۷ / الكافي، ج ۲، ص ۱۱۰)

امام باقر علیه السلام: کسی که خشمی را فرو خورد درحالی که می تواند آن را اعمال کند، خداوند در روز قیامت دلش را از ایمنی و ایمان بیاکند.

۳۰. الإمام علي علیه السلام: مِنْ أَقْبَحِ اللَّوْمِ غَيْبَةُ الْأَخْيَارِ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۴۶۸ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۶۷۴)
امام علی علیه السلام: از زشت ترین فرومایگی، بدگفتن پشت سر نیکان است.

۳۱. الإمام علي علیه السلام: مَنْ مَدَحَكَ بِمَالَيْسَ فَيَكُ فَهُوَ خَلِيقٌ أَنْ يَذُمَّكَ بِمَالَيْسَ فَيَكُ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۴۴۰ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۶۲۹)

امام علی علیه السلام: کسی که تو را به آنچه نداری می ستاید، به آنچه هم در تو نیست نکوهشت می کند.

۳۲. الإمام الصادق علیه السلام: قَضَى امِيرُ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام فِي رَجُلٍ دَعَا آخَرَ: ابْنُ الْمَجْنُونِ! فَقَالَ لَهُ الْآخَرُ: أَنْتَ ابْنُ الْمَجْنُونِ، فَأَمَرَ الْأَوَّلُ أَنْ يَجْلِدَ صَاحِبَهُ عَشْرِينَ جَلْدَةً، وَ قَالَ لَهُ: اعْلَمْ أَنَّ مُسْتَحَقَّ مِثْلَهَا عَشْرِينَ، فَلَمَّا جَلَدَهُ أَعْطَى الْمَجْلُودَ السَّوْطَ فَجَلَدَهُ نَكَالًا يَنْكُلُ بِهِمَا. (الكافي، ج ۷، ص ۲۴۲ / من لايحضره الفقيه، ج ۴، ص ۵۰ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۱۰، ص ۸۱)

امیرالمؤمنین علیه السلام درباره مردی که به دیگری گفته بود: «ای پدر دیوانه» و او پاسخ داده بود: «پدر خودت دیوانه است»، چنین حکم فرمود که به اولی دستور داد بیست تازیانه به طرف مقابلش بزند و به او فرمود: بدان که او نیز حق زدن بیست تازیانه دارد. چون اولی تازیانه‌ها را زد، حضرت تازیانه را به دست تازیانه خورده داد و او هم بیست تازیانه به دیگری زد و این کیفری بود که حضرت به آن دو چشاند.

۳۳. الامام علي علیه السلام: لَعَنَ اللَّهُ السُّفَهَاءَ لِرُكُوبِ الْمَعَاصِي، وَالْحُلَمَاءَ لِتَرْكِ التَّنَاهِي. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۲۹۹ / بحار الأنوار، ج ۳۴، ص ۲۲۳)

امام علی (علیه السلام): خداوند کم خردان را به سبب ارتکاب گناهان، از رحمت خویش دور ساخت و بردباران (و دانایان) را به سبب ترک نهی از منکر.

۳۴. نهج البلاغة، قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام) زُهِدْكَ فِي رَاغِبٍ فِيكَ نُقْصَانٌ حَظٌّ وَ رَغْبَتُكَ فِي زَاهِدٍ فِيكَ ذُلٌّ نَفْسٍ. (نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۵۵۵ / مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۹، ص ۳۰۹)
امیرمؤمنان (علیه السلام): بی رغبتی تو به کسی که به تو راغب است کم سعادت است و رغبت تو به کسی که تمایلی به تو ندارد ذلت است. أَعْلَامُ الدِّينِ، قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام) لَا تُتَّبِعْ أَخَاكَ بَعْدَ الْقَطِيعَةِ وَ قِيعَةٍ فِيهِ فَيُسَدَّ عَلَيْهِ طَرِيقُ الرَّجُوعِ إِلَيْكَ فَلَعَلَّ التَّجَارِبَ تَرُدُّهُ عَلَيْكَ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۰۹ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۹۲)
امام صادق (علیه السلام): اگر برادرت بخاطر واقعه‌ای از تو برید پشت سرش بد مگوی و راه بازگشت را مبنده؛ شاید گذشت زمان او را به تو بازگرداند.

۳۵. رسول الله (صلی الله علیه و آله): يُدْفَعُ عَنْ قَارِعِ الْقُرْآنِ بَلَاءُ الدُّنْيَا وَ يُدْفَعُ عَنْ مُسْتَمِعِ الْقُرْآنِ بَلَاءُ الْآخِرَةِ. (میزان الحکمة، ج ۹، ص ۳۶۲ / تاریخ دمشق، ج ۱۷، ص ۱۸۹)
رسول خدا (صلی الله علیه و آله): از قاری قرآن، بلای دنیا دور می‌شود و از شنونده قرآن، بلای آخرت.

۳۶. رسول الله (صلی الله علیه و آله): مَنْ مَنَعَ مَالَهُ مِنَ الْأَخْيَارِ اخْتِيَاراً صَرَفَ اللَّهُ مَالَهُ إِلَى الْأَشْرَارِ اضْطِرَّاراً. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۷۸ / بحار الأنوار، ج ۹۳، ص ۱۱۱)
پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله): هر که مال خود را به اختیار از نیکان دریغ کند، خداوند مالش را به اجبار نصیب بدان گرداند.
الإمام الباقر (عليه السلام): مَا مِنْ عَبْدٍ يَخْلُ بِنَفَقَةٍ يُنْفِقُهَا فِيمَا يُرِضِي اللَّهَ إِلَّا ابْتُلِيَ بِأَنْ يُنْفِقَ أضعافها فيما أسخط الله. (تحف العقول، ص ۲۹۳ / الاختصاص، ص ۲۴۲)
امام باقر (علیه السلام): هیچ بنده‌ای نیست که از خرج کردن چیزی در راه خدا پسندانه بخل ورزد، مگر اینکه به خرج کردن دو چندان آن در راهی خداناپسند گرفتار باشد.

۳۷. الإمام الصادق (عليه السلام): مَنْ احتاجَ النَّاسُ إِلَيْهِ لِيُقَفَّهُمْ فِي دِينِهِمْ فَيَسْأَلُوهُمُ الْأَجْرَةَ، كَانَ حَقِيقًا عَلَى اللَّهِ تَعَالَى أَنْ يُدْخِلَهُ نَارَ جَهَنَّمَ. (عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۴، ص ۷۱ / بحار الأنوار، ج ۲، ص ۷۸)
امام صادق (علیه السلام): هر کس که مردم برای فهم دین خود به او نیاز پیدا کنند و او از آنان مزد طلب کند، سزاوار است که خدا تعالی او را به آتش دوزخ برد.

۳۸. رسول الله (صلی الله علیه و آله) لِعَلِي (عليه السلام): إِذَا تَقاضَى إِلَيْكَ رَجُلَانِ فَلَا تَقْضِ لِلأَوَّلِ حَتَّى تَسْمَعَ مِنَ الْآخَرِ؛ فَإِنَّكَ إِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ تَبَيَّنَ لَكَ الْقَضَاءُ. (من لايحضره الفقيه، ج ۳، ص ۱۳ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۶، ص ۲۲۸ / عمدة عيون صحاح الأخبار في مناقب إمام الأئمة، ص ۲۵۶)
پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله) به علی (علیه السلام) فرمود: هرگاه دو تن برای قضاوت پیش تو آمدند، تا زمانی که اظهارات یکی از طرفین را نشنیده‌ای به نفع دیگری حکم نده. پس هرگاه چنین کردی (سخنان هردو طرف را شنیدی)، کار قضاوت و صدور حکم برای تو روشن می‌شود.
الإمام علي (عليه السلام) لَشَرِيحٍ: لَا تُسَارَّ أَحَدًا فِي مَجْلِسِكَ، وَإِنْ غَضِبْتَ فَقُمْ، فَلَا تَقْضِ فَأَنْتَ غَضْبَانٌ. (الكافي، ج ۷، ص ۴۱۳ / من لايحضره الفقيه، ج ۳، ص ۱۴ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۶، ص ۲۲۷)

امام علی (علیه السلام) به شریح فرمود: در مجلس قضا با کسی در گوشی صحبت مکن و اگر عصبانی شدی، برخیز و در حال خشم هرگز داوری مکن.

عن رسول الله (صلی الله علیه و آله) أَنَّهُ نَهَى أَنْ يَقْضِيَ الْقَاضِي وَهُوَ غَضْبَانٌ أَوْ جَائِعٌ أَوْ نَاعِسٌ. (دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۵۳۷ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۷، ص ۳۴۹ / جامع أحاديث الشيعة للبروجردي، ج ۳۰، ص ۱۳۸)
پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله) نهی فرمود، از اینکه قاضی در حال خشم یا گرسنگی و یا چرت‌زدن قضاوت کند.
الإمام الصادق (عليه السلام): إِنْ رَجُلًا قَرَلَ بِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام) فَمَكَثَ عِنْدَهُ أَيَّامًا، ثُمَّ تَقَدَّمَ إِلَيْهِ فِي خُصُومَةٍ لَمْ يَذْكُرْهَا لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام)، فَقَالَ لَهُ، أَخْصَمَ أَنْتَ؟ قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: تَحَوَّلْ عَنَّا، إِنْ رَسُولَ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله) نَهَى أَنْ يُضَافَ الْخَصْمُ إِلَّا وَمَعَهُ خُصْمُهُ. (الكافي، ج ۷، ص ۴۱۳ / من لايحضره الفقيه، ج ۳، ص ۱۳)

امام صادق (علیه السلام): مردی بر امیرالمؤمنین (علیه السلام) وارد شد و چند روزی میهمان آن حضرت بود. سپس نزد ایشان دعوی مطرح کرد که قبلاً (یعنی از روز اول ورودش) با امیرالمؤمنین در میان گذاشته بود. حضرت فرمود: تو شاکی هستی؟ عرض کرد: آری. امام فرمود: از پیش ما برو؛ زیرا رسول خدا (صلی الله علیه و آله) نهی فرمود، از اینکه شاکی بدون حضور طرف دعوی میهمان (قاضی) باشد.
الإمام الباقر (عليه السلام): قَضَى رَسُولُ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله) أَنْ يُقَدَّمَ صَاحِبُ التَّيْمِينِ فِي الْمَجْلِسِ بِالْكَلامِ. (من لايحضره الفقيه، ج ۳، ص ۱۴ / وسائل الشيعة، ج ۲۷، ص ۲۱۸)

امام باقر (علیه السلام): رسول خدا (صلی الله علیه و آله) چنین حکم فرمود، که از طرفین دعوا آنکه در جانب راست محکمه نشسته است در سخن گفتن (و اظهارات خود) مقدم داشته شود.

۳۹. أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا دَاوُدُ، إِنِّي ... وَصَّيْتُ الْخَيْرَ فِي طَاعَتِي، وَهُمْ يَطْلُبُونَهُ فِي خِدْمَةِ السُّلْطَانِ فَلَا يَجِدُونَهُ. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۷۹ / جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۸۴)

خدا تعالی به داود علیه السلام وحی فرمود: ای داود! من ... عزت را در طاعت از خود قرار دادم، ولی مردم آن را در خدمت به سلطان جستجو می کنند و از این رو نمی یابندش.

۴۰. الإمام علي عليه السلام: طُوبَى لِمَنْ قَصَرَ هِمَّتُهُ عَلَى مَا يَعْنِيهِ. (تصنيف غررالحكم و دررالکلم، ص ۴۴۸)

امام علی علیه السلام: خوشا به حال کسی که همت خود را منحصر به چیزی کرد که به کارش می آید.

الإمام علي عليه السلام: مَنْ لَمْ يَكُنْ هَمُّهُ مَا عِنْدَ اللَّهِ سَبْحَانَهُ لَمْ يُدْرِكْ مَنَاهُ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۴۳۳ / غررالحكم و دررالکلم، ص ۶۵۱)

امام علی علیه السلام: هر که همتش آنچه نزد خدا سبحان است نباشد، به آرزوهایش نرسد.

امام علی علیه السلام از زیاده‌گویی بپرهیز، که آن عیب‌های پنهان تو را آشکار می‌سازد و کینه‌های آرام‌گرفته دشمنان را بر ضد تو تحرک می‌کند.

چهل حدیث ۷۱

۱. الإمام الصادق علیه السلام: إِذَا رَقَّ أَحَدُكُمْ فَلْيَدْعُ، فَإِنَّ الْقَلْبَ لَا يَرِقُّ حَتَّى يَخْلُصَ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۷۷ / مكارم الأخلاق، ص ۲۷۱ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۷۹)

امام صادق علیه السلام: هر زمان که به یکی از شما رقت قلب دست داد، دعا کند؛ زیرا قلب تا خالص و پاک نشود رقت نمی‌یابد.

۲. الإمام الباقر علیه السلام: قُولُوا لِلنَّاسِ أَحْسَنَ مَا تُحِبُّونَ أَنْ يُقَالَ لَكُمْ. (تفسير العياشي، ج ۱، ص ۴۸ / الكافي، ج ۲، ص ۱۶۵ / تحف العقول، ص ۳۰۰ / الأمالي للصدوق، ص ۲۵۴ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، طالقديمة، ج ۲، ص ۳۷۰ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۸۹)

امام باقر علیه السلام: بهترین چیزی را که دوست دارید به شما گفته شود، به مردم بگویید؛ زیرا خداوند از شخص لعنتگر دشنام‌ده بدگوی از مؤمنان و ناسزاگوی بددهن و گدای سمج نفرت دارد.

۳. وَ قَالَ ﷺ إِذَا بَلَغَكَ عَنْ أَخِيكَ شَيْءٌ يُسْوُوكُ فَلَا تَغْتَمَّ بِهِ فَإِنَّهُ إِنْ كَانَ كَمَا يَقُولُ كَانَتْ عُقُوبَةُ عَجَلَتِ وَإِنْ كَانَتْ عَلَى غَيْرِ مَا يَقُولُ كَانَتْ حَسَنَةً لَمْ تَعْلَمْهَا [تَعْمَلْهَا] قَالَ وَقَالَ مُوسَى ﷺ يَا رَبِّ أَسْأَلُكَ أَنْ لَا يَذْكُرَنِي أَحَدٌ إِلَّا بِخَيْرٍ قَالَ مَا فَعَلْتَ ذَلِكَ لِنَفْسِي. (كشف الغمة في معرفة الأنمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۱۸۶)

امام علیه السلام: چون برادرت راجع به تو چیزی گفت که ناراحتت میکرد غم مخور زیرا اگر راست باشد عقوبتی است که زود هنگام به تو رسیده و اگر درست نباشد حسنه‌ای است بی‌رحمت. موسی علیه السلام گفت: خدایا از تو می‌خواهم که راجع به من جز خیر نگویند. خداوند فرمود: من این کار را برای خودم نکرده‌ام که بخوام برای تو بکنم.

۴. الإمام الصادق علیه السلام: لَا يَزَالُ الْمُؤْمِنُ بِخَيْرٍ وَ رَخَاءٍ وَ رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ مَا لَمْ يَسْتَعْجِلْ فَيَقْتَنَطُ فَيَتْرُكُ الدُّعَاءَ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۹۰ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۷۵ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۰۱)

امام صادق علیه السلام: مؤمن پیوسته در خیر و رفاه و رحمت خداست مادام که عجله نشان ندهد و نومیدانه دست از دعا نکشد. (راوی می‌گوید: عرض کردم: چگونه عجله نشان می‌دهد؟ فرمود: می‌گوید: مدت‌هاست دعا می‌کنم و اجابتی نمی‌بینم.

۵. الإمام علي عليه السلام: إِيَّاكَ وَ فَضُولَ الْكَلَامِ؛ فَإِنَّهُ يُظْهِرُ مِنْ عُيُوبِكَ مَا بَطْنٌ، وَ يُحَرِّكُ عَلَيْكَ مِنْ أَعْدَائِكَ مَا سَكَنَ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۹۹ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۷۲)

۶. الإمام علي عليه السلام: مَنْ سَاعَهَا فَاتَتْهُ، وَ مَنْ قَعَدَ عَنْهَا أَتَتْهُ. (تحف العقول، ص ۲۰۱ / عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۱۴۵ / كشف الغمة في معرفة الأنمة، طالقديمة، ج ۱، ص ۱۷۲)

امام علی علیه السلام: هر که در طلب دنیا بکوشد به آن نرسد و هر که از آن دست بکشد دنیا خود نزد او آید.

۷. رسول الله ﷺ: سَلُوا اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ مَا بَدَأَ لَكُمْ مِنْ حَوَائِجِكُمْ حَتَّى شِيعَ النَّعْلُ؛ فَإِنَّهُ إِنْ لَمْ يُيسِّرْهُ لَمْ يَتيسَّرْ. (مكارم الأخلاق، ص ۲۷۰ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۵، ص ۱۷۲)

پیامبر خدا ﷺ: برای هر حاجتی که دارید، حتی اگر بند کفش باشد، دست خواهش به‌سوی خدا دراز کنید؛ زیرا که تا او آن را آسان نگرداند آسان (و برآورده) نشود.

۸. الإمام الصادق علیه السلام: كُلُّ مَاءٍ طَاهِرٍ إِلَّا مَا عَلِمْتَ أَنَّهُ قَذَرٌ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۱، ص ۵ / علل الشرائع، مقدمة ج ۱، ص ۲۸)

امام صادق علیه السلام: هر آبی پاک است، مگر آنکه بدانی نجس است. الإمام الباقر علیه السلام: كُلُّ مَا أَشْرَقَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ فَهُوَ طَاهِرٌ. (تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۲، ص ۳۷۷ / الاستبصار فيما اختلف من الأخبار، ج ۱، ص ۱۹۳ / الوافي، ج ۶، ص ۲۳۴ / وسائل الشیعة، ج ۳، ص ۴۵۳)

امام باقر علیه السلام: هر چیزی که آفتاب بر آن بتابد، پاک است. الإمام الصادق علیه السلام: إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ التُّرَابَ طَهُورًا كَمَا جَعَلَ الْمَاءَ طَهُورًا. (من لا يحضره الفقيه، ج ۱، ص ۱۰۹ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۱، ص ۴۰۴)

امام صادق علیه السلام: خدا خاک را نیز، همچون آب پاک‌کننده قرار داده است.

۹. الإمام علي عليه السلام: وَعَدُ الْكَرِيمِ تَقْدُّ وَ تَعَجِيلٌ، وَعَدُ اللَّئِيمِ تَسْوِيفٌ وَ تَعْلِيلٌ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۵۰۴ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۷۲۵)

امام علی علیه السلام: وعده شخص بزرگوار، نقد و فوری است. وعده شخص فرومایه با سر دواندن و بهانه‌جویی همراه است.

۱۰. الإمام علي عليه السلام: لَا تَضَعُوا مِنْ رَفَعَتِهِ التَّقْوَى، وَ لَا تَرْفَعُوا مِنْ رَفَعَتِهِ الدُّنْيَا. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۲۸۴)

امام علی علیه السلام: کسی را که تقوا بلندمرتبه‌اش کرده است، پست شمارید و کسی را که دنیا بالا برده است، بزرگ ندانید.

۱۱. الإمام علي عليه السلام قيام الليل مصححة للبدن. (المحاسن، ج ۱، ص ۵۳ / تحف العقول، ص ۱۰۱ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۴۱ / الخصال، ج ۲، ص ۱۱۲ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۵۰۲ / الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۷۶)

امام علي عليه السلام: شب زنده داری، مایه تندرستی است.

الإمام الصادق عليه السلام: صلاة الليل تبيض الوجه و صلاة الليل تطيب الريح و صلاة الليل تجلب الرزق. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۴۱ / علل الشرائع، ج ۲، ص ۳۶۳ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۲، ص ۱۲۰)

امام صادق عليه السلام: نماز شب چهره را سفید و نورانی می کند، نماز شب انسان را خوشبو می کند، نماز شب روزی می آورد.

۱۲. قَالَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام اصبر على تلك الساعة التي أنت فيها و كأنك قد أعطيت. (او اغتبطت). (الزهد، ص ۴۶ / الكافي، ج ۲، ص ۴۵۹ / تحف العقول، ص ۳۹۶)

امام صادق عليه السلام: در همان لحظه ای که هستی، باش! گویا آن لحظه هدیه ای است به تو. (یا گویا در آن لحظه مجذوب گشته ای).

۱۳. الإمام الصادق عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ أَوْحَى إِلَى نَبِيِّ مِنْ أَنْبِيَائِهِ... إِنْ هَذَا الْجَبَّارُ فَقُلْ لَهُ: إِنِّي لَمْ أَسْتَعْمِلْكَ عَلَى سَفَكِ الدَّمَاءِ و أَخْذِ الْأَمْوَالِ، و إِنَّمَا اسْتَعْمَلْتُكَ لِتَكْفَ عَنِّي أَصَوَاتُ الْمَظْلُومِينَ، فَإِنِّي لَنْ أَدْعَ ظُلَامَتَهُمْ و إِنْ كَانُوا كُفَّارًا. (الكافي، ج ۲، ص ۳۳۳ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۷۲ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۴۰۹ / عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۳۶۴)

امام صادق عليه السلام: خدا عزوجل به یکی از پیامبران خود وحی فرمود... نزد این گردن کش برو و به او بگو که من تو را برای خون ریزی و غارتگری اموال به کار نگماشته ام، بلکه تو را روی کار آورده ام تا نگذاری صدای ستمديدگان به درگاه من بلند شود؛ زیرا من از ستمی که به آن ها شود نمی گذرم هرچند کافر باشند.

۱۴. الكافي، عَنْ أَبِي بصيرٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ الرَّجُلِ يَصْرُمُ ذَوِي قَرَابَتِهِ مِمَّنْ لَا يَعْرِفُ الْحَقَّ قَالَ لَا يَنْبَغِي لَهُ أَنْ يَصْرِمَهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۴۴ / وسائل الشیعة، ج ۱۲، ص ۲۶۱)

از امام صادق عليه السلام پرسیدند مردی فامیلهایش را که شیعه نیستند از خود میراند. امام عليه السلام فرمود: سزاوار نیست چنین کند.

۱۵. عنه عليه السلام: أَمَّا أَعْدَاؤُكَ مِنَ الْجَنِّ فَإِلَيْسُ و جُنُودُهُ فَإِذَا أَتَاكَ فَقَالَ مَاتَ ابْنُكَ فَقُلْ إِنَّمَا خَلِقَ الْأَحْيَاءُ لِيَمُوتُوا و تَدْخُلُ بَضْعَةٌ مِنِّي الْجَنَّةَ إِنَّهُ لَيَسْرِي [لَيَسْرِي] لَيْسْرِي فَإِذَا أَتَاكَ و قَالَ قَدْ ذَهَبَ مَالُكَ فَقُلْ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَعْطَى و أَخَذَ و أَذْهَبَ عَنِّي الرِّكَاتَةَ فَلَا زَكَاةَ عَلَيَّ و إِذَا أَتَاكَ و قَالَ لَكَ النَّاسُ يَظْلِمُونَكَ و أَنْتَ لَا تَظْلِمُ فَقُلْ

إِنَّمَا السَّبِيلُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ و مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ و إِذَا أَتَاكَ و قَالَ لَكَ مَا أَكْثَرَ إِحْسَانَكَ يُرِيدُ أَنْ يُدْخِلَكَ الْعُجْبَ فَقُلْ إِسَاءَتِي أَكْثَرُ مِنْ إِحْسَانِي و إِذَا أَتَاكَ فَقَالَ لَكَ مَا أَكْثَرَ صَلَاتِكَ فَقُلْ غَفْلَتِي أَكْثَرُ مِنْ صَلَاتِي و إِذَا قَالَ لَكَ كَمْ تُعْطِي النَّاسَ فَقُلْ مَا أَخَذُ أَكْثَرُ مِمَّا أُعْطِي. (تحف العقول، ص ۲۳ / بحار الأنوار، ج ۱، ص ۱۲۲)

امام عليه السلام راجع به وسواس فرمود: اگر شیطان و جنودش به دلت انداختند که پسر مرد با خود بگو همه میمیرند پاره ای از من مرد و به بهشت درآمد این خوشحالی دارد نه ناراحتی. اگر به دلت انداختند که مالت رفت بگو سپاس خدای را که میدهد و میگیرد؛ مالم که رفت زکات هم از من برداشته شد. و اگر به دلت انداختند که به تو ظلم شده بگو خوشا که من ظلم نکردم که در قیامت سرافکنده باشم. و چون به تو گفتند چقدر نیکوکاریت زیاد است می خواهند تو را به عجب بکشند بگو گناهانم بیشتر است. اگر گفتند چقدر نماز می خوانی بگو غفلتم بیشتر است. اگر گفتند چقدر به مردم کمک میکنی؟ بگو آنچه از دنیا گرفته ام بیش از آن است که داده ام.

۱۶. رسول الله صلى الله عليه و آله: اغسلوا صيبتكم من القمر؛ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَشْمُ الْقَمَرَ فَيَفْتَرِغُ الصَّبِيَّ رُقَادِهِ، و يَتَأَذَّى بِهَا الْكَاتِبَانِ. (تحف العقول، ص ۱۲۱ / عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۱۶۹ / علل الشرائع، ج ۲، ص ۵۵۷ / مكارم الأخلاق، ص ۲۲۳)

رسول خدا صلى الله عليه و آله: دست و صورت کودکان خود را از چربی های غذا و بوی گوشت بشوید؛ زیرا شیطان آن بوی چربی و گوشت را می بوید و کودک در خواب می ترسد و دو فرشته موکل او از آن بو اذیت می شوند.

۱۷. الإمام الرضا عليه السلام - حِينَ سُئِلَ مَا الْعَقْلُ - : التَّجَرُّعُ لِلْغُصَّةِ، و مُدَاهَنَةُ الْأَعْدَاءِ، و مُدَارَاةُ الْأَصْدِقَاءِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۹۶ / الأمالي للصدوق، ص ۲۸۴ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، طالقديمة، ج ۱، ص ۴ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۴۹)

امام رضا عليه السلام - چون از ایشان پرسیدند که عقل چیست، فرمود - : اندک اندک فرو خوردن غصه، تسامح با دشمنان و مدارا با دوستان است.

۱۸. الإمام الصادق عليه السلام: لَيْسَ مِنَ الْأَعْمَالِ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ بَعْدَ الْإِيمَانِ أَفْضَلُ مِنْ إِدْخَالِ الشُّرُورِ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ. (بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۳۱۳ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۲، ص ۴۰۳)

امام صادق عليه السلام: در پیشگاه خدا، بعد از ایمان، هیچ کاری برتر از شادکردن مؤمنان نیست.

الإمام الباقر عليه السلام: ما عُيِدَ اللهُ بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ اللهُ مِنْ إِدْخَالِ الشُّرُورِ عَلَى الْمُؤْمِنِ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۸۸/ وسائل الشيعة، ج ۱۶، ص ۳۴۹)
امام باقر عليه السلام: خداوند به چیزی که نزد او محبوبتر از شادکردن مؤمن باشد، عبادت نشده است.

۱۹. رسول الله صلى الله عليه وآله: أَحْبَبُوا الصَّبِيَّانَ وَارْحَمُوهُم. (الكافي، ج ۶، ص ۴۹/ من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۴۸۳/ مكارم الأخلاق، ص ۲۱۹/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۸۸)
پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: کودکان را دوست بدارید و با آنان مهربان باشید.

۲۰. الإمام علي عليه السلام: أَكْثَرُوا ذِكْرَ اللهِ عَزَّوَجَلَّ إِذَا دَخَلْتُمُ الْأَسْوَاقَ عِنْدَ اشْتِغَالِ النَّاسِ، فَإِنَّهُ كَفَّارَةٌ لِلذُّنُوبِ وَ زِيَادَةٌ فِي الْحَسَنَاتِ، وَلَا تُكْتَبُوا فِي الْغَافِلِينَ. (الخصال، ج ۲، ص ۶۱۴/ عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۹۲/ جامع أحاديث الشيعة للبروجردي، ج ۲۳، ص ۲۴۸)
امام علی عليه السلام: وقتی به بازار می‌روید و مردم سرگرم کارند خدا را بسیار یادآور شوید؛ زیرا که این کار گناهان را می‌زداید و بر حسنات می‌افزاید و در زمره غافلان نوشته نمی‌شود.

۲۱. الإمام علي عليه السلام: مَنْ بَسَطَ يَدَهُ بِالْإِنْعَامِ حَصَنَ نِعْمَتَهُ مِنَ الْانْصِرَامِ. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۴۴۰/ غرر الحكم و درر الکلم، ص ۶۲۹)
امام علی عليه السلام: هر که دستش را به احسان بگشاید، نعمت خود را از زائل شدن نکه دارد.

۲۲. وَقَالَ عليه السلام: لَا حَسَبَ لِقُرَيْشِيٍّ وَلَا لِعَرَبِيٍّ إِلَّا بِتَوَاضُعٍ. (الكافي، ج ۸، ص ۲۳۴/ تحف العقول، ص ۲۸۰/ الخصال، ج ۱، ص ۱۸/ مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۵۲)
امام عليه السلام: قریشی و عربی فضیلتی ندارد جز اینکه متواضع باشد.

۲۳. الإمام علي عليه السلام: إِنَّهُ لَيْسَ لِهَاكِ هَلَكٍ مَن يَعْذِرُهُ فِي تَعَمُّدِ ضَلَالَةٍ حَسِبَهَا هُدًى، وَلَا تَرَكِ حَقَّ حَسِبَهُ ضَلَالَةً. (الغارات، طالقديمة، ج ۲، ص ۳۴۲/ شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۲، ص ۱۲)
امام علی عليه السلام: هر کس ضلالتی را به خیال اینکه هدایت است دنبال کند و یا حق را به گمان اینکه ضلالت است فروگذارد و با این کار به هلاکت در افتد، هیچ کس معذورش نمی‌دارد.

۲۴. الإمام علي عليه السلام: سَبَبُ الْفِتَنِ الْحِقْدُ. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۲۸۱/ غرر الحكم و درر الکلم، ص ۳۹۵)
امام علی عليه السلام: سبب فتنه‌ها، کینه‌توزی است.

۲۵. الإمام علي عليه السلام: الْمَصَائِبُ بِالسَّوِيَّةِ مَقْسُومَةٌ بَيْنَ الْبَرِيَّةِ. (تحف العقول، ص ۲۱۴/ غرر الحكم و درر الکلم، ص ۷۰/ الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۲۸۸)
امام علی عليه السلام: مصیبت‌ها، به یکسان میان مردم تقسیم شده است.

۲۶. الامام علي عليه السلام: خَالِطُوا النَّاسَ بِمَا يَعْرِفُونَ، وَ دَعُوهُمْ مِمَّا يُنْكِرُونَ، وَ لَا تُحْمَلُوهُمْ عَلَى أَنْفُسِكُمْ وَ عَلَيْنَا؛ فَإِنَّ أَمْرَنَا صَعْبٌ مُسْتَصْعَبٌ. (الخصال، ج ۲، ص ۶۲۴/ عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۲۴۱/ غرر الحكم و درر الکلم، ص ۳۶۱/ الخرائج و الجرائح، ج ۲، ص ۷۹۴/ مختصر البصائر، ص ۳۳۷)
امام علی عليه السلام: با مردم در حد فهم و شناختی که دارند برخورد کنید و درباره آنچه نمی‌دانند کاری به آنها نداشته باشید و آنان را بر خودتان و بر ما نثارید؛ زیرا قضیه ما دشوار و دیرپا است.

۲۷. فِيمَا نَاجَى اللهُ عَزَّوَجَلَّ بِهِ مُوسَى عليه السلام يَا مُوسَى، لَا تُطَوِّلْ فِي الدُّنْيَا أَمْلَكَ فَيَقْسُو قَلْبُكَ، وَ الْقَاسِي الْقَلْبَ مَتِي بَعِيدٌ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۲۹/ مجموعة ورام، ج ۲، ص ۴۲/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۶۷/ أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۱۸)
از سخنان نجوآمیز خدا به موسی عليه السلام: ای موسی! در دنیا آرزوی خود را دراز مگردان، که دلت سخت می‌شود و سخت‌دل از من دور است. الإمام علي عليه السلام: مَنْ يَأْمُرُ أَنْ يَعِيشَ غَدًا فَإِنَّهُ يَأْمُرُ أَنْ يَعِيشَ أَبَدًا، وَ مَنْ يَأْمُرُ أَنْ يَعِيشَ أَبَدًا يَقْسُو قَلْبُهُ وَ يَرْعَبُ فِي دُنْيَاهُ. (الجعفریات، ص ۲۴۰/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۲، ص ۹۴)
امام علی عليه السلام: کسی که امید داشته باشد فردا زنده است، به زندگی همیشگی امید بسته است و کسی که امید به زندگی همیشگی داشته باشد، دلش سخت می‌شود و به دنیا راغب می‌گردد.

۲۸. مَكَارِمُ الْأَخْلَاقِ، نَهَى عليه السلام عَنْ دُخُولِ الْأَنْهَارِ إِلَّا بِمِثْرٍ وَقَالَ إِنَّ لِمَاءِ أَهْلًا وَ سَكَنًا. (من لا يحضره الفقيه، ج ۱، ص ۱۱۱/ مكارم الأخلاق، ص ۵۶)
امام عليه السلام نهی کرد از اینکه کسی حتی وقتی کسی او را نمی‌بیند عریان داخل نهرها شود زیرا آب اهل و ساکنانی دارد.

۲۹. رسول الله صلى الله عليه وآله: مَنْ كَثُرَتْ هُمُومُهُ فَعَلِيهِ بِالْإِسْتِغْفَارِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۴۲/ الكافي، ج ۸، ص ۹۳/ مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۳۶)
پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: هر که غم و اندوهش بسیار شود، استغفار کند.

۳۰. رسول الله صلى الله عليه وآله: مَثَلُ الْمُؤْمِنِ كَمَثَلِ النَّحْلَةِ؛ إِنْ أَكَلَتْ أَكَلَتْ طَيِّبًا، وَ إِنْ وَضَعَتْ وَضَعَتْ طَيِّبًا، وَ إِنْ وَقَعَتْ عَلَى عُودٍ نَخِرَ لَمْ تَكْسِرْهُ. (الجامع الصغير، ج ۲، ص ۵۳۲/ عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۳۹۲)
رسول خدا صلى الله عليه وآله: مثل مؤمن مانند زنبور است؛ اگر بخورد، طعم خوش می‌خورد، و اگر بگذارد، طعم خوش می‌گذارد، و اگر بر روی چوب نیفتد، شکسته نمی‌شود.

رسول خدا ﷺ: مرد را سزااست که آنچه خود و عیالش تا یکسال بدان نیاز دارند جمع کند.

۳۵. الإمام الصادق علیه السلام: لَمَّا سَأَلَهُ زُرَّارَةُ عَنْ وُجُوبِ الْإِنصَاتِ وَ الْإِسْتِمَاعِ عَلَى مَنْ يَسْمَعُ الْقُرْآنَ: نَعَمْ، إِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ عِنْدَكَ فَقَدْ وَجِبَ عَلَيْكَ الْإِسْتِمَاعُ وَالْإِنصَاتُ. (بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۲۲۲)

امام صادق علیه السلام، در پاسخ سؤال زراره از وجوب خاموش ماندن و گوش دادن بر کسی که قرآن را می شنود، فرمود: آری، هرگاه قرآن در حضور تو خوانده شد، واجب است که گوش کنی و خاموش مانی.

۳۶. رسول الله ﷺ: مَنْ سَخَطَ اللَّهُ بِرِزْقِهِ وَ بَتَّ شَكْوَاهُ وَ لَمْ يَصْبِرْ، لَمْ تَرْفَعْ لَهُ إِلَى اللَّهِ حَسَنَةً وَ لَقِيَ اللَّهَ عَذْرًا وَ جَلًّا وَ هُوَ عَلَيْهِ غَضَبَان. (بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۳۶۱)

رسول خدا ﷺ: هرکس از روزی خداوند ناخرسند باشد و زبان به شکایت بگشاید و شکیبایی نکند، هیچ کار نیکی از او به درگاه خداوند بالا نرود و خداوند متعال را درحالی دیدار کند که بر او خشمگین است.

۳۷. رسول الله ﷺ: مَنْ كَتَمَ عِلْمًا عِنْدَهُ، أَوْ أَخَذَ عَلَيْهِ أُجْرَةً، لَقِيَ تَعَالَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُلْجَمًا بِلُجَامٍ مِنْ نَارٍ. (میزان الحکمة، ج ۸، ص ۱۴۳ / کنز العمال، ج ۱۰، ص ۲۱۷)

پیامبر خدا ﷺ: هر کس دانشی را که دارد مخفی نگه دارد، یا برای (آموختن) آن مزد بگیرد، روز قیامت در حالی که لگامی از آتش بر او زده شده است خدا بزرگ را دیدار کند.

۳۸. معقل بن یسار: أَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَنْ أَقْضِيَ بَيْنَ قَوْمِي، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا أَحْسَنُ أَنْ أَقْضِيَ. فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: إِنَّ اللَّهَ مَعَ الْقَاضِي مَا لَمْ يَحِفْ عَمْدًا، ثَلَاثَ مَرَّاتٍ. (کنز العمال، ج ۵، ص ۸۰۲ / حکم النبي الأعظم، ج ۶، ص ۵۶۴)

معقل بن یسار: رسول خدا ﷺ به من دستور داد تا در میان قوم خودم به کار قضاوت پردازم. من عرض کردم: ای رسول خدا، من خوب بلد نیستم قضاوت کنم. پیامبر ﷺ سه بار فرمود: تا زمانی که قاضی ستم (و حق کشی) نکند، خدا با اوست.

رسول الله ﷺ: مَا مِنْ قَاضٍ مِنْ قُضَاةِ الْمُسْلِمِينَ إِلَّا وَ مَعَهُ مَلَكَانِ يُسَدِّدَانِهِ إِلَى الْحَقِّ مَا لَمْ يُرِدْ غَيْرَهُ، فَإِذَا أَرَادَ غَيْرَهُ وَ جَارَ مُتَعَمِّدًا تَبَرَّأَ مِنْهُ الْمَلَكَانِ وَ وَكَلَاهُ إِلَى نَفْسِهِ. (نهج الفصاحة، ص ۷۱۰ / کنز العمال، ج ۶، ص ۹۴)

پیامبر خدا ﷺ: هیچ قاضی‌ای از قاضیان مسلمانان نیست، مگر اینکه دو فرشته با اویند و تا زمانی که خواهان حقیقت باشد، او را

پیامبر خدا ﷺ: مؤمن، مانند زنبور عسل است که اگر بخورد، چیزهای پاک و پاکیزه می خورد و اگر تولید کند، چیزی پاک و پاکیزه تولید می کند و اگر روی شاخه پوسیده‌ای بنشیند، آن را نمی شکند.

۳۱. رسول الله ﷺ: مَنْ قَالَ: إِنِّي خَيْرُ النَّاسِ فَهُوَ مِنْ شَرِّ النَّاسِ، وَ مَنْ قَالَ: إِنِّي فِي الْجَنَّةِ فَهُوَ فِي النَّارِ. (النوادر للراوندي، ص ۱۱ / مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۳۳۳)

پیامبر خدا ﷺ: هر که بگوید: من از همه مردم بهترم، او بدترین مردم است و هر که بگوید: من بهشتی هستم، او دوزخی است.

۳۲. رسول الله ﷺ: إِذَا أَذْنَبَ الْعَبْدُ نَكَتَةً سَوْدَاءَ، فَإِذَا تَابَ صُقِلَ مِنْهَا، فَإِنْ عَادَ زَادَتْ حَتَّى تَعْظُمَ فِي قَلْبِهِ. (حکم النبي الأعظم، ج ۳، ص ۳۸۱ / کنز العمال، ج ۴، ص ۲۲۸)

پیامبر خدا ﷺ: هرگاه بنده گناه کند، نقطه‌ای سیاه در دلش پدیدار می شود. اگر توبه کرد، دلش از آن نقطه صاف می شود و اگر گناه را تکرار کرد، آن لکه افزوده می شود تا آنکه در دل او به لکه‌ای بزرگ تبدیل می گردد.

۳۳. الإمام الحسين عليه السلام: اعْتَبِرُوا أَيُّهَا النَّاسُ بِمَا وَعَظَ اللَّهُ بِهِ أَوْلِيَاءَهُ مِنْ سَوْءِ ثَنَائِهِ عَلَى الْأَحْبَارِ؛ إِذْ يَقُولُ: (لَوْ لَا يَتَهَاكُمُ الرَّبَائِيُونَ ...) . فَلَا يَتَهَوَّنُهُمْ عَنْ ذَلِكَ رَغْبَةً فِيمَا كَانُوا يَتَالَوْنَ مِنْهُمْ، وَ رَهْبَةً مِمَّا يَحْذَرُونَ، وَاللَّهُ يَقُولُ: (فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَ اخْشَوْا اللَّهَ). (تحف العقول، ص ۲۳۷ / الوافي، ج ۱۵، ص ۱۷۷)

امام حسین علیه السلام: ای مردم! از پندی که خداوند، با بدگویی از ملایان یهود، به دوستان خود داده عبرت گیرید، آنجا که می فرماید: «چرا علمایشان آنها را نهی نکردند ...». اما به طمع بهره‌ای که از آنان می بردند، و نیز به سبب ترس از آنچه می ترسیدند آنان را از زشتکاری منع نمی کردند، حال آنکه خدا می فرماید: «از مردم نترسید و از من بترسید».

۳۴. الأمالي للشيخ الطوسي، أَنَّهُ سُئِلَ عَنِ الدَّانِيَةِ وَ الدَّرَاهِمِ وَ مَا عَلَى النَّاسِ فِيهَا فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام هِيَ خَوَاتِيمُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ جَعَلَهَا اللَّهُ مَصْحَةً لِيَخْلِفَ وَ بِهَا يَسْتَقِيمُ شُؤْنُهُمْ وَ مَطَالِيهِمْ. (الأمالي للطوسي، ص ۵۲۰ / وسائل الشيعة، ج ۹، ص ۳۰)

راجع به درهم و دینار از امام باقر علیه السلام پرسیدند: فرمود: اینها مهرهای خدا در روی زمین اند. خداوند اینها را برای درست کردن امور مردم قرار داده با آنها شوون مردم و خواسته‌هایشان برآورده میشود.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَلَرَّ جُلٌّ أَنْ يَأْخُذَ مَا يَكْفِيهِ وَ يَكْفِي عِيَالَهُ مِنَ السَّنَةِ إِلَى السَّنَةِ ... (معاني الأخبار، ص ۱۵۳ / وسائل الشيعة، ج ۹، ص ۲۶۱)

به‌سوی آن راهنمایی می‌کنند. اما هرگاه در پی حقیقت نبود و عمداً ستم و حق‌کشی کرد، آن دو فرشته از او بیزاری می‌جویند و وی را به خودش وا می‌گذارند.

۳۹. الامام علی (علیه السلام): لَا تَحْرِمِ عَلَيَّ مَا لَا تَسْتَبِينُ الرَّشْدَ فِيهِ. (عیون‌الحکم و المواعظ للیثی، ص ۵۱۷)
امام علی (علیه السلام): به کاری که درستی آن برایت روشن نیست، تصمیم مگیر.

۴۰. رسول‌الله (صلی الله علیه و آله): الْقَلْبُ ثَلَاثَةٌ أَنْوَاعٍ: قَلْبٌ مَشْغُولٌ بِالدُّنْيَا، وَ قَلْبٌ مَشْغُولٌ بِالْعُقْبَى، وَ قَلْبٌ مَشْغُولٌ بِالْمَوْلَى. أَمَّا الْقَلْبُ الْمَشْغُولُ بِالدُّنْيَا فَلَهُ الشَّدَّةُ وَ الْبَلَاءُ، وَ أَمَّا الْقَلْبُ الْمَشْغُولُ بِالْعُقْبَى فَلَهُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَى، وَ أَمَّا الْقَلْبُ الْمَشْغُولُ بِالْمَوْلَى فَلَهُ الدُّنْيَا وَ الْعُقْبَى وَ الْمَوْلَى. (محاسبة النفس، ص ۳۵)

پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله): دل سه گونه است: دل گرفتار دنیا، دل گرفتار عقبی و دل گرفتار مولی. دلی که گرفتار دنیا باشد، سختی و رنج نصیب اوست و دلی که گرفتار عقبی باشد، درجات بلند نصیبش شود و دلی که گرفتار مولی باشد، هم دنیا دارد و هم عقبی را و هم مولی را.

چگونه شتاب به خرج می‌دهند؟ فرمود: به اینکه بگویند: دعا کردیم اما مستجاب نشد.

چهل حدیث ۷۲

۱. الإمام الباقر عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ كَرِهَ إِيْحَاحَ النَّاسِ بَعْضِهِمْ عَلَى بَعْضٍ فِي الْمَسْأَلَةِ وَأَحَبَّ ذَلِكَ لِنَفْسِهِ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۷۵ / تحف العقول، ص ۲۹۳ / مكارم الأخلاق، ص ۲۷۰ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۵۶)

امام باقر عليه السلام: خداوند پافشاری مردمان در خواهش از یکدیگر را ناخوش دارد اما این کار را نسبت به خودش دوست می‌دارد.

الإمام الباقر عليه السلام: وَاللَّهِ لَا يُلِيحُ عَبْدٌ مُؤْمِنٌ عَلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فِي حَاجَتِهِ إِلَّا قَضَاهَا لَهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۷۵ / مكارم الأخلاق، ص ۲۷۱ / فلاح السائل و نجاح المسائل، ص ۴۲ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۵۵)

امام باقر عليه السلام: به خدا سوگند هیچ بنده مؤمنی در حاجت خود به درگاه خدا اصرار نرزد، مگر آنکه حاجتش را برآورد.

رسول الله ﷺ: رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا طَلَبَ مِنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ حَاجَةً فَأَتَعَ فِي الدُّعَاءِ، أَسْتَجِيبَ لَهُ أَوْ لَمْ يُسْتَجَبْ لَهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۷۵ / مكارم الأخلاق، ص ۲۷۱ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۳۲ / عوالي اللئالي العزیزية في الأحادیث الدینیة، ج ۴، ص ۲۵۵)

پیامبر خدا ﷺ: خدا رحمت کند بنده‌ای را که از خدا حاجتی بخواهد و در دعا (برای آن حاجت) پافشاری کند، خواه دعایش اجابت شود و یا نشود.

۲. رسول الله ﷺ: إِذَا كَذَبَ الْعَبْدُ تَبَاعَدَ الْمَلَكُ عَنْهُ مِيلًا، مِنْ تَنْتِنِ مَا جَاءَ بِهِ. (حكم النبي الأعظم، ج ۵، ص ۱۰۸ / الترغيب و الترهيب، ج ۳، ص ۵۹۷)

پیامبر خدا ﷺ: هرگاه بنده دروغ بگوید، از بوی گندی که پدید آورده است فرشته یک میل از او دور شود.

۳. وَشَكَاَ إِلَيْهِ ﷺ رَجُلٌ جَارَهُ فَقَالَ اضْبِرْ عَلَيْهِ فَقَالَ يَنْسُبُنِي النَّاسُ إِلَى الذَّلِّ فَقَالَ إِنَّمَا الذَّلِيلُ مَنْ ظَلَمَ ... (كشف الغمة في معرفة الأنمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۲۰۲ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۰۵)

کسی از همسایه‌اش نزد امام ﷺ شکایت برد. امام ﷺ فرمود: تحمل کن. گفت مردم مرا ناتوان گمان میکنند. امام ﷺ فرمود: کسی ناتوان است که ظلم کند.

۴. رسول الله ﷺ: لَا يَرِأُلُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا لَمْ يَسْتَعِجِلُوا. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۶ / إرشاد القلوب إلى الصواب للديلمي، ج ۱، ص ۱۸۴)

پیامبر خدا ﷺ: مردم تا زمانی که شتاب به خرج ندهند پیوسته در خیر و خوبی خواهند بود. عرض شد: ای رسول خدا، درود خدا بر تو،

۵. الإمام علي عليه السلام: الْكَلَامُ كَالدَّوَاءِ؛ قَلِيلُهُ يَنْفَعُ، وَ كَثِيرُهُ قَاتِلٌ. (عيون الحكم و المواعظ للبي، ص ۶۷ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۲۶)

امام علی عليه السلام: سخن چون داروست، اندکش سود می‌بخشد و بسیارش کشنده است.

۶. فِيمَا أُوحِيَ إِلَى مُوسَى عليه السلام: ... مَا مِنْ خَلْقِي أَحَدٌ عَظَّمَهَا فَقَرَّرَتْ عَيْنُهُ، وَلَمْ يُحَقِّرْهَا أَحَدٌ إِلَّا انْتَفَعَ بِهَا. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۲۰ / روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۴۷)

به موسی عليه السلام وحی شد که: ... هیچ‌کس نیست که دنیا را بزرگ شمارد و در آن شادمانی و خرمی بیند و هیچ‌کس آن را خرد و ناچیز نشمرد جز آنکه از آن سود برگرفت.

۷. فِيمَا أُوحِيَ اللَّهُ إِلَى مُوسَى : يَا مُوسَى، سَلْنِي كُلَّ مَا تَحْتَاجُ إِلَيْهِ، حَتَّى عَلَفَ شَايِكَ، وَ مَلَحَ عَجِينِكَ. (وسائل الشيعة، ج ۷، ص ۳۲ / هداية الأئمة إلى أحكام الأئمة عليهم السلام، ج ۳، ص ۹۹)

خداوند به موسی وحی فرمود که: ای موسی! هرچه نیاز داری از من بخواه، حتی علوفه گوسفند و نمک خمیرت را.

۸. الإمام زين العابدين عليه السلام: هَلَكَ مَنْ لَيْسَ لَهُ حَكِيمٌ يُرْشِدُهُ، وَ ذَلَّ مَنْ لَيْسَ لَهُ سَفِيهٌ يَعِصِدُهُ. (كشف الغمة في الأنمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۱۱۳ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۵۹)

امام سجاد عليه السلام: کسی که حکیمی نداشته باشد تا راهنمایی‌اش کند، به نابودی درافتد و کسی که احمقی نداشته باشد تا از او پشتیبانی کند، به ضعف و خواری افتد.

۹. الإمام علي عليه السلام: أَذْكَرُ وَعَدَكَ. (عيون الحكم و المواعظ للبي، ص ۸۲ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۳۱)

امام علی عليه السلام: وعده خود را (همواره) به یاد داشته باش.

۱۰. رسول الله ﷺ: رُحَمَاءُ أُمَّتِي أَوْسَاطُهَا. (نهج الفصاحة، ص ۴۹۹ / كنز العمال، ج ۳، ص ۱۶۲)

پیامبر خدا ﷺ: مهربانان امت من همان توده متوسط هستند.

۱۱. الإمام علي عليه السلام لِرَجُلٍ قَالَ لَهُ: إِنِّي حَرِمْتُ الصَّلَاةَ بِاللَّيْلِ: أَنْتَ رَجُلٌ قَدْ قَيَّدَتْكَ ذُنُوبُكَ. (الكافي، ج ۳، ص ۴۵۰ / التوحيد للصدوق، ص ۹۷)

علل الشرائع، ج ۲، ص ۳۶۲/ تهذیب الأحکام، تحقیق خراسان، ج ۲، ص ۱۲۱/ الدعوات للراوندي، ص ۱۱۸

امام علی (علیه السلام) به مردی که عرض کرد: من از نماز شب محروم شده‌ام : تو مردی هستی که گناهانت تو را به بند کشیده است.

الإمام الصادق (علیه السلام): إِنَّ الرَّجُلَ لَيَكْذِبُ الْكَذْبَةَ فَيُحَرِّمُ بِهَا صَلَاةَ اللَّيْلِ. (علل الشرائع، ج ۲، ص ۳۶۲/ تهذیب الأحکام، تحقیق خراسان، ج ۲، ص ۱۲۲/ الدعوات للراوندي سلوة الحزين، ص ۱۱۸)

امام صادق (علیه السلام): آدمی دروغ می‌گوید و به سبب آن از نماز شب محروم می‌شود.

۱۲. الأمالي للشيخ الطوسي، في وصية أمير المؤمنين صلوات الله عليه عند وفاته واقتصد يا بني في معيشتك واقتصد في عبادتك وعلى فيها بالأمير الدائم الذي تطيقه. (الأمالي للطوسي، ص ۱۸/ كشف الغمة في معرفة الأئمة، ط القديمة، ج ۱، ص ۵۳۶)

امام علی (علیه السلام) در وصیت هنگام مرگش: فرزندم! در زندگی و عبادت میانه‌رو باش. کاری را که می‌توانی ادامه دهی و طاقتش را داری برعهده گیر.

الخصال، قَالَ أَبَا جَعْفَرٍ (علیه السلام) إِنَّ الْخَيْرَ ثَقُلَ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا عَلَى قَدْرِ ثِقَلِهِ فِي مَوَازِينِهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَإِنَّ الشَّرَّ خَفَّ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا عَلَى قَدْرِ خِفَّتِهِ فِي مَوَازِينِهِمْ. (الخصال، ج ۱، ص ۱۷/ بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۲۱۵/ تفسير نور الثقلين، ج ۲، ص ۵)

امام باقر (علیه السلام): خیر همان قدر که نزد اهل دنیا سنگین و سخت است در ترازوی قیامت سنگین است و شر همان قدر که برای اهل دنیا راحت و لذتبخش است در ترازوی قیامت کم‌قدر میکند.

۱۳. رسول الله (صلی الله علیه و آله): الْمُسْلِمُونَ يَدُّ عَلَى مَنْ سِوَاهُمْ، تَتَكَافَأُ دِمَاؤُهُمْ، وَ يَسْعَى بِدِمَتِهِمْ أَدْنَاهُمْ. (ميزان الحکمة، ج ۵، ص ۳۶۷/ کنز العمال، ج ۱، ص ۹۹)

پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله): مسلمانان، در برابر دیگران متحدند، خون‌هایشان یکسان است و چنانچه کمترین فرد آن‌ها به دشمن زنده‌ار دهد بقیه باید آن را رعایت کنند.

۱۴. السرائر، عَنْ أَبِي الْحَسَنِ (علیه السلام) قَالَ لَا لُؤْمَ عَلَى مَنْ أَحَبَّ قَوْمَهُ وَإِنْ كَانُوا كُفَّارًا. (السرائر الحاوي لتحرير الفتاوي و المستطرفات، ج ۳، ص ۵۷۶/ وسائل الشيعة، ج ۱۶، ص ۱۸۲)

امام کاظم (علیه السلام): ملامتی نیست بر کسی که فامیلش را دوست میدارد گرچه کافر باشند.

۱۵. يَا هِشَامُ مَنْ سَلَطَ ثَلَاثًا عَلَى ثَلَاثٍ فَكَانَتْ أَعَانَهُ هَوَاهُ عَلَى هَدْمِ عَقْلِهِ مَنْ أَظْلَمَ نُورَ [نُور] فِكْرِهِ يَطُولُ أَمَلُهُ وَمَا طَرَأَتْ حِكْمَتُهُ

بِفُضُولِ كَلَامِهِ وَ أَطْفَأَ نُورَ عِبْرَتِهِ بِشَهَوَاتِ نَفْسِهِ فَكَانَتْ أَعَانَهُ هَوَاهُ عَلَى هَدْمِ عَقْلِهِ وَ مَنْ هَدَمَ عَقْلَهُ أَفْسَدَ عَلَيْهِ دِينَهُ وَ دُنْيَاهُ. (تحف العقول، ص ۳۸۶/ بحار الأنوار، ج ۷، ص ۷۵۰/ ۳۰۰)

امام (علیه السلام): ای هشام کسی که با درازی آرزو نور فکر خویش را خاموش کند و کسی که با زیادی سخن حکمت خویش را به زوال برود و کسی که با شهوترانی نور عبرت خویش را خاموش کند: به نابودی عقل خویش کمر بسته و لذا دنیا و آخرت خویش را تباه ساخته.

۱۶. الإمام الصادق (علیه السلام): مَنْ تَطَهَّرَ ثُمَّ أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ بَاتُوا فِرَاشُهُ كَمَسْجِدِهِ. (الكافي، ج ۳، ص ۴۶۸/ من لا يحضره الفقيه، ج ۱، ص ۴۶۹/ ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ترجمه حسن زاده، ص ۷۱۸/ تهذیب الأحکام، تحقیق خراسان، ج ۲، ص ۱۱۶/ جامع الأخبار للشعيري، ص ۶۴/ مکارم الأخلاق، ص ۲۸۸)

امام صادق (علیه السلام): هرکس طهارت (وضو و...) بگیرد و سپس به بسترش رود، در آن شب بستر او چون مسجدش باشد.

۱۷. رسول الله (صلی الله علیه و آله): بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ. (الخصال ترجمه کمره‌ای، ج ۱، ص ۱۳/ الرسالة العلوية في فضل امير المؤمنين عليه السلام على سائر البرية، ص ۱۳/ مکارم الأخلاق، ص ۸/ آیین بندگی و نیایش ترجمه عدله‌داعی، ص ۹/ إرشاد القلوب ترجمه مسترجمی، ج ۱، ص ۱۷۴/ شرح مصباح الشریعة ترجمه عبدالرزاق گیلانی، ص ۳۵۳)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله): من برانگیخته شده‌ام، تا مکارم اخلاق را کامل سازم.

رسول الله (صلی الله علیه و آله): إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى بَعَثَنِي بِتَمَامِ مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ، وَ كَمَالِ مَحَاسِنِ الْأَعْمَالِ. (ميزان الحکمة، ج ۱۱، ص ۲۰۹/ کنز العمال، ج ۱۱، ص ۴۱۵)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله): خدا متعال مرا برای تمام کردن مکارم اخلاق و به کمال رساندن کارهای نیکو برانگیخته است.

۱۸. رسول الله (صلی الله علیه و آله): مَنْ تَطَوَّلَ عَلَى أَخِيهِ فِي غِيْبَةٍ سَمِعَهَا فِيهِ فِي مَجْلِسٍ قَرَدَهَا عَنْهُ، رَدَّ اللَّهُ عَنْهُ أَلْفَ بَابٍ مِنَ السُّوءِ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۱۵/ الأمالي للصدوق، ص ۴۳۰/ مکارم الأخلاق، ص ۴۳۰/ السرائر الحاوي لتحرير الفتاوي و المستطرفات، ج ۳، ص ۶۲۴/ مجموعة ورام، ج ۲، ص ۲۶۲)

پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله): هرکس در مجلسی بشنود که از برادرش غیبت می‌شود و آن را از او دفع کند، خداوند هزار باب بدی را در دنیا و آخرت از او دفع کند.

۱۹. الإمام الصادق (علیه السلام): قَالَ مَوْسَى بْنُ عِمْرَانَ (علیه السلام): يَا رَبِّ! أَيُّ الْأَعْمَالِ أَفْضَلُ عِنْدَكَ؟ فَقَالَ: حُبُّ الْأَطْفَالِ؛ فَإِنَّ فِطْرَتَهُمْ عَلَى تَوْحِيدِي، فَإِنْ أُتِمَّتْ أَدْخَلَهُمْ بَرَحْمَتِي جَنَّتِي. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۹۳/ مکارم الأخلاق، ص ۲۳۷)

امام صادق (ع): موسی بن عمران (ع) گفت: پروردگارا، کدام عمل نزد تو برتر است؟ فرمود: دوست داشتن کودکان؛ زیرا سرشت آنان بر توحید من است و اگر آنها را بمیرانم، به رحمت خود به بهشتشان می‌برم.

۲۰. رسول الله (ص): إِنْ مِنْ الذُّنُوبِ لَا يَكْفُرُهَا صَلَاةٌ وَلَا صَوْمٌ. قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَمَا يَكْفُرُهَا؟ قَالَ: الْهُمُومُ فِي طَلَبِ الْمَعِيشَةِ. (الدعوات للراوندي سلوة الحزين، ص ۵۶/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۳، ص ۱۳) پیامبر خدا (ص): در میان گناهان گناهانی هست که هیچ نماز و روزه‌ای آنها را نمی‌پوشاند. عرض شد: ای رسول خدا! پس چه چیز آنها را می‌پوشاند؟ فرمود: اندوه برای کسب گذران زندگی.

۲۱. الامام علی (ع): إِنْ مِنْ حَقٍّ مِنْ عَظَمَ جَلَالُ اللَّهِ سُبْحَانَهُ فِي نَفْسِهِ، أَنْ يَصْغُرَ عِنْدَهُ لِعَظَمِ ذَلِكَ كُلِّ مَا سِوَاهُ، وَإِنْ أَحَقَّ مَنْ كَانَ كَذَلِكَ لَمَنْ عَظَمَتْ نِعْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ لُطْفَ إِحْسَانِهِ إِلَيْهِ فَإِنَّهُ لَمْ تَعْظُمْ نِعْمَةُ اللَّهِ عَلَى أَحَدٍ إِلَّا زَادَ حَقُّ اللَّهِ عَلَيْهِ عِظَمًا. (الكافي، ج ۸، ص ۳۵۵/ نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۳۳۴)

علی (ع): کسی که خداوند سبحان در جان او پرشکوه و جلال است و جایگاه بلند و با عظمتی در دل او دارد، شایسته است که هرچیزی جز خدا به‌خاطر بزرگی او در نظرش کوچک باشد و سزاوارترین شخص برای این حالت کسی است که خداوند نعمت بزرگی به او داده و مشمول لطف و احسان وی قرار گرفته باشد؛ زیرا نعمت بزرگ و بسیار خداوند به کسی داده نشد، مگر اینکه بر بزرگی حق خدا بر او نیز (به همان نسبت) افزوده گشت.

۲۲. وَقَالَ (ع) التَّوَاضُّعُ بِالْمَجْلِسِ دُونَ شَرَفِهِ وَأَنْ تَسَلَّمَ عَلَى مَنْ لَقِيتَ وَأَنْ تَتَرَكَّ الْمِرَاءَ وَإِنْ كُنْتَ مُحِقًّا ... (تحف العقول، ص ۲۹۶/ کافي، ج ۳، ص ۳۱۷/ نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۰۸/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۲۵/ مجموعه نورام، ج ۲، ص ۱۹۱/ الدررة الباهرة من الأصداف الطاهرة، طالقديمة مع الترجمة، ص ۲۹/ اعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۰۳)

امام (ع): تواضع این است که هر جای مجلس که شد بنشین و بر هرکس که گذر کردی سلام کنی و بحث را رها کنی گرچه محق باشی.

۲۳. الإمام العسكري (ع) فقال (ع): بَيْنَ عَوَامِنَا وَ عُلَمَائِنَا وَ عَوَامِّ الْيَهُودِ وَ عُلَمَائِهِمْ تشبيه و تسوية من جهة. فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ ذَمَّ عَوَامِنَا بِتَقْلِيدِهِمْ عُلَمَاءَهُمْ كَمَا ذَمَّ عَوَامَّهُمْ، وَ كَذَلِكَ عَوَامُّ أُمَّتِنَا إِذَا عَرَفُوا مِنْ فُقَهَائِهِمُ الْفَسْقَ الظَّاهِرَ وَ الْعَصْبِيَّةَ الشَّدِيدَةَ وَ التَّكَاُلُبَّ عَلَى حُطَامِ الدُّنْيَا وَ حَرَامِهَا... فَمَنْ قَلَّدَ مِنْ عَوَامِنَا مِثْلَ هَؤُلَاءِ الْفُقَهَاءِ فَهُمْ مِثْلُ

اليهود الذين ذمهم الله بالتقليد لفسقة فقهاءهم. فَأَمَّا مَنْ كَانَ الْفُقَهَاءَ صَانِعًا لِنَفْسِهِ حَافِظًا لِدِينِهِ مُخَالِفًا عَلَى هَوَاهُ مُطِيعًا لِأَمْرِ مَوْلَاهُ فَلِلْعَوَامِّ أَنْ يُقَلَّدُوهُ، وَ ذَلِكَ لَا يَكُونُ إِلَّا بَعْضُ فُقَهَاءِ الشَّيْعَةِ لَا جَمِيعِهِمْ. (التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۳۰۰/ الإحتجاج على أهل اللجاج للطبرسي، ج ۲، ص ۴۵۷)

امام عسکری (ع)، درباره آیه «پس وای بر کسانی که از پیش خود کتاب می‌نویسند و آن‌گاه می‌گویند: این از جانب خداست...»، فرمود: مردی به حضرت صادق (ع) عرض کرد: اگر قوم یهود برای شناخت تورات راهی جز این نداشتند که آن را از دانشمندان و مَلاَیان خود بشنوند و فراگیرند، چرا خداوند آنان را به سبب تقلید از علمایشان و پذیرفتن سخنان آنان نکوهش کرده است؟ جز این است که عوام یهود نیز مانند عوام ما هستند که از علمایشان تقلید می‌کنند؟ حضرت (صادق (ع)) فرمود: میان عوام و علمای ما با عوام و علمای یهود از جهتی فرق است و از جهتی نقطه اشتراک. نقطه اشتراک آنها در این است که خداوند همچنان که عوام یهود را نکوهش کرده، عوام ما را نیز به سبب تقلید از علمایشان نکوهیده است و اما از این جهت که باهم فرق دارند، نه.

آن مرد عرض کرد: یابن رسول الله، برایم توضیح دهید: حضرت فرمود: عوام یهود می‌دانستند که علمایشان آشکارا دروغ می‌گویند، حرام و رشوه می‌خورند، احکام واجب (الهی) را با میانجی‌گری‌ها و ملاحظه‌کاری‌ها و رشوه‌گیری‌ها تغییر می‌دهند. می‌دانستند آن‌ها مبتلا به جانب‌داری‌های شدیدی هستند که بر اثر آن دین و آیین و عقاید خود را کنار می‌گذارند و حقوق کسی را که بر ضد او تعصب دارند پایمال می‌کنند و اموال دیگران را به ناحق به کسی می‌دهند که جانبدار او هستند و به‌خاطر آنان دست به ظلم و حق‌کشی می‌آیند. می‌دانستند که مرتکب امور حرام می‌شوند و با این شناخت قلبی خود، الزاماً باور داشتند که هرکس کارهای مَلاَیان یهود را انجام دهد فاسق است و نمی‌تواند سخنگوی خدا و واسطه میان او و مردم باشد. بنابراین، چون از کسانی که چنین شناختی از آنها داشتند و می‌دانستند که نباید خبر آنها را پذیرفت و نقلی که می‌کنند باور کرد، پیروی می‌کردند، خداوند آنان را مورد نکوهش قرار داد.

عوام امت ما نیز چنین‌اند. آنان هم اگر بدانند که فقهایشان آشکارا فسق و گناه می‌کنند و به تعصبات و جانب‌داری‌های شدید مبتلایند و شیفته حطام دنیا و حرام‌های آن هستند... اگر از چنین فقهای تقلید کنند، مانند همان یهودیانی هستند که خداوند آنان را، به سبب تقلید و پیروی از فقهای فاسق و بدکارشان، نکوهش کرده است.

اما هر فقهی که خویشان‌دار و نگهبان دین خود باشد و با هوای نفسش بستیزد و مطیع فرمان مولایش باشد، بر عوام است که از او

تقلید کنند و البته این ویژگی‌ها را تنها برخی فقهای شیعه دارا هستند، نه همه آن‌ها.

۲۴. رسول‌الله ﷺ: سَبَّابُ الْمُؤْمِنِ كَالْمُشْرِفِ عَلَى الْهَلَكَةِ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۵۹/ وسائل الشیعة، ج ۱۲، ص ۲۹۸)
پیامبر خدا ﷺ: ناسزاگویی به مؤمن به هلاکت میکشاند.

۲۵. رسول‌الله ﷺ: الرَّزْقُ أَسْرَعُ إِلَى مَنْ يُطْعِمُ الطَّعَامَ مِنَ السَّكِينِ فِي السَّنَامِ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۹۰/ الكافي، ج ۴، ص ۵۱/ دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۱۰۶/ الدعوات للراوندي، سلوة الحزین، ص ۱۵۰)
پیامبر خدا ﷺ: کسی که اطعام می‌کند، روزی به او سریع‌تر از سرعت فرورفتن کارد در کوهان شتر، می‌رسد.

۲۶. الإمامُ زَيْنُ الْعَابِدِينَ ﷺ: أَيُّهَا مُؤْمِنٌ دِمَعَتُ عَيْنَاهُ لِقَتْلِ الْحُسَيْنِ ﷺ حَتَّى تَسِيلَ عَلَى خَدَّيْهِ بَوَّاهُ اللَّهِ بِهَا فِي الْجَنَّةِ غُرْفًا يُسْكُنُهَا أَحَقَابًا. (تفسير القمي، ج ۲، ص ۲۹۱/ كامل الزيارات، ص ۱۰۰/ ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۸۳/ منير الأحرار، ص ۱۴/ غم‌نامه كربلا ترجمة اللهوف على قتلى الطفوف، ص ۳۵/ عوالي اللئالي العزیزة في الأحاديث الدينية، ج ۴، ص ۹۱)
امام سجاد ﷺ: هر مؤمنی که چشمانش برای کشته شدن حسین ﷺ گریان شود به طوری که اشک بر گونه‌هایش سرازیر گردد، خداوند به سبب آن او در غرفه‌های بهشتی جای دهد که روزگاران درازی را در آنها به سر برد.

۲۷. رسول‌الله ﷺ: أَرْبَعٌ يُمْتَنُّ الْقَلْبُ: الذَّنْبُ عَلَى الذَّنْبِ، وَ كَثْرَةُ مُنَاقَشَةِ النِّسَاءِ وَ مُمَارَاةِ الْأَحْمَقِ، تَقُولُ وَ يَقُولُ وَ لَا يَرْجِعُ إِلَى خَيْرٍ (أَبَدًا)، وَ مُجَالَسَةِ الْمَوْتَى، فَقِيلَ لَهُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَ مَا الْمَوْتَى؟ قَالَ: كُلُّ غَنِيٍّ مُتَرَفٍّ. (الخصال، ج ۱، ص ۲۲۸/ روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، ط القديمة، ج ۲، ص ۴۱۴/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۵۶)
پیامبر خدا ﷺ: چهار چیز دل را می‌میراند: گناه روی گناه، همسخن شدن زیاد با زنان، مجادله کردن با نابخرد، تو می‌گویی و او می‌گوید و هرگز به راه نمی‌آید و همنشینی با مردگان. عرض شد: ای رسول خدا، منظور از مردگان چیست؟ فرمود: هر توانگر خوش گذرانی.

۲۸. علل الشرائع، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: وَإِذَا خَلَعَ أَحَدُكُمْ ثِيَابَهُ فَلْيُسِّمْ لِنَلَا تَلْبَسُهَا الْجَنُّ فَإِنَّهُ إِنْ لَمْ يُسِّمْ عَلَيْهَا لَبَسَتْهَا الْجِنُّ حَتَّى يُصْبِحَ وَإِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ بَيْتَهُ فَلْيُسِّمْ فَإِنَّهُ يَنْزِلُ الْبَرَكَةُ وَ تُوْنُسُهُ الْمَلَائِكَةُ وَإِذَا سَمِعْتُمْ نُبَاحَ الْكَلْبِ وَ نَهْيَ الْخَمِيرِ فَتَعَوَّدُوا بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ

الترجيم فَإِنَّهَا يَرَوْنَ وَلَا تَرَوْنَ. (علل الشرائع، ج ۲، ص ۵۸۳/ وسائل الشیعة، ج ۵، ص ۱۰۷)

رسول خدا ﷺ: هنگامیکه لباس از تن بیرون می‌آورید بسم الله بگوئید تا جن آنرا نبوید. وقتی وارد خانه‌ای میشوید بسم الله بگوئید تا برکت نازل شود و ملائکه با شما انس گیرند و چون زوزه سگ و بانگ الاغ را شنیدید از شیطان به خدا پناه برید زیرا آنها چیزهایی میبینند که شما نمی‌بینید.

۲۹. رسول‌الله ﷺ: إِنَّهُ لَيُغَانُ عَلَى قَلْبِي، وَ إِنِّي لَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ فِي الْيَوْمِ مِائَةَ مَرَّةٍ. (میزان الحکمة، ج ۳، ص ۲۲۷۸/ بهجة المحافل و بغية الأمائل، ج ۲، ص ۲۹۳/ المحجة البيضاء، ج ۲، ص ۳۱۵)
پیامبر خدا ﷺ: گاه قلبم را غباری می‌گیرد و من روزی صد بار از خدا آمرزش می‌طلبم.

الإمام الصادق ﷺ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَتَوَبُّ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فِي كُلِّ يَوْمٍ سَبْعِينَ مَرَّةً. فَقُلْتُ: أَكَانَ يَقُولُ: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ؟ قَالَ: لَا، وَ لَكِنْ كَانَ يَقُولُ: أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۳۸/ مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۱۱، ص ۳۰۸)

پیامبر خدا ﷺ: روزی هفتاد بار به درگاه خدا عزوجل توبه می‌کرد (راوی می‌گوید:) عرض کردم: آیا می‌گفت: «استغفرالله و أتوب الیه»؟ حضرت فرمود: نه، بلکه می‌گفت: «أتوب الى الله».

۳۰. الإمام علي ﷺ: مَا بَرَحَ لِلَّهِ عَنَتٌ آلَاؤُهُ فِي الْبُرْهَةِ بَعْدَ الْبُرْهَةِ، وَ فِي أَرْمَانِ الْفَقَرَاتِ، عِبَادٌ نَاجَاهُمْ فِي فِكْرِهِمْ، وَ كَلَمَتِهِمْ فِي ذَاتِ عُقُولِهِمْ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۳۴۲/ إرشاد القلوب ترجمه طباطبائی، ص ۲۳۴)

امام علی ﷺ: خداوند که نعمت‌ها و بخشش‌هایش عزیز و ارجمند باد در هر برهه و در هر دوره‌ای از فترت (فاصله میان ظهور دو پیامبر) همواره بندگانی داشته است که در اندیشه‌هایشان با آنان نجوا می‌کرده و در اندرون خردهایشان با آنها سخن می‌گفته است.

۳۱. الإمام علي ﷺ: خِيَارُ خِصَالِ النِّسَاءِ شِرَارُ خِصَالِ الرِّجَالِ: الرَّهْوُ، وَ الْجُبْنُ، وَ الْبُخْلُ؛ فَإِذَا كَانَتِ الْمَرْأَةُ مَرَهْوَةً لَمْ تُمَكِّنْ مِنْ نَفْسِهَا، وَ إِذَا كَانَتْ بَخِيلَةً حَفَظَتْ مَالَهَا وَ مَالَ بَعْلِهَا، وَ إِذَا كَانَتْ جَبَانَةً فَرِقَتْ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ يَعْزِضُ نَهَا. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۵۰۹/ روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، ط القديمة، ج ۲، ص ۳۷۲/ عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۲۴۴)

امام علی ﷺ: بهترین خصلت‌های زنان، بدترین خصلت‌های مردان است: غرور، ترسویی و بخل؛ زیرا زن هرگاه مغرور باشد خودش را در اختیار (نامحرم) نمی‌گذارد. هرگاه بخیل (و ممسک) باشد مال خود و

شوهرش را نگه می‌دارد و هرگاه ترسو باشد از هر چیزی که برایش پیش آید (و مایه بدنامی باشد) وحشت می‌کند.

۳۲. الإمام علی علیه السلام: مُحَادَثَةُ النِّسَاءِ تَدْعُو إِلَى التَّبَلُّاءِ وَ تُرِيغُ الْقُلُوبَ. (تحف العقول، ص ۱۵۱/ منهاج البراعة فی شرح نهج البلاغة خونی، ج ۸، ص ۱۰)
امام علی علیه السلام: همسخن شدن با زنان، به بلا می‌کشاند و دل‌ها را منحرف می‌سازد.

۳۳. الإمام الصادق علیه السلام: لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ: (قُوا أَنْفُسَكُمْ وَ أَهْلِيكُمْ نَاراً) جَلَسَ رَجُلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ يَبْكِي، فَقَالَ: أَنَا عَجَزْتُ عَنْ نَفْسِي، كَلَّفْتُ أَهْلِي! فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ: حَسْبُكَ أَنْ تَأْمُرَهُمْ بِمَا تَأْمُرُ بِهِ نَفْسُكَ، وَ تَنْهَاهُمْ عَمَّا تَنْهَى عَنْهُ نَفْسُكَ. (الكافي، ج ۵، ص ۶۲/
تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۶، ص ۱۷۹/ روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، طالقديمة، ج ۲، ص ۳۶۵/ مكارم الأخلاق، ص ۲۱۷/ مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۴۹/ عوالي اللئالي العزیزية فی الأحادیث الدینیة، ج ۳، ص ۱۹۱)
امام صادق علیه السلام: چون آیه «خود و خانواده خود را از آتش نگه دارید» نازل شد، مردی از مسلمانان نشست و شروع به گریستن کرد و گفت: من خودم را نمی‌توانم حفظ کنم؛ حالا مسئولیت خانواده‌ام هم به عهده من گذاشته شد. رسول خدا به او فرمود: کافی است که آنچه به خودت فرمان می‌دهی، به آنان نیز فرمان دهی و از آنچه که خودت را از آنها منع می‌کنی، آنان را نیز منع کنی.

۳۴. وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّهُ لَيَأْتِي عَلَى الرَّجُلِ مِنْكُمْ زَمَانٌ لَا يَكْتُبُ عَلَيْهِ سَيِّئَةٌ وَ ذَلِكَ أَنَّهُ مُبْتَلَى بِهِمُ الْمَعَاشِ وَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ كُلَّ قَلْبٍ حَزِينٍ وَ سُئِلَ أَيْنَ اللَّهِ فَقَالَ عِنْدَ الْمُتَكْسِرَةِ قُلُوبُهُمْ. (الدعوات للراوندي، ص ۱۲۰/ بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۱۵۷)

رسول خدا ﷺ: زمانی که مردی به غم معاش مبتلا شود گناه برایش نوشته نمی‌شود و فرمود: خداوند قلب حزین را دوست دارد و چون پرسیده شد خدا کجاست؟ فرمود: در قلبهای شکسته.

۳۵. الإمام زين العابدين علیه السلام: كِتَابُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ عَلَى أَرْبَعَةِ أَشْيَاءَ: عَلَى الْعِبَارَةِ وَ الْأَشَارَةِ وَ اللَّطَائِفِ وَ الْحَقَائِقِ. فَالْعِبَارَةُ لِلْعَوَامِّ وَ الْإِشَارَةُ لِلْخَوَاصِّ، وَ اللَّطَائِفُ لِلْأَوْلِيَاءِ، وَ الْحَقَائِقُ لِلْأَنْبِيَاءِ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۱۰/ جامع الأخبار للشعيري، ص ۴۱/ الدرر الباهرة من الأصداف الطاهرة، طالقديمة مع الترجمة، ص ۳۰/ أعلام الدين فی صفات المؤمنين، ص ۳۰۳/ عوالي اللئالي العزیزية فی الأحادیث الدینیة، ج ۴، ص ۱۰۵)
امام سجاد علیه السلام: کتاب خدا عزوجل بر چهار چیز است: عبارت (ظاهر)، اشاره، لطایف و حقایق. عبارت، برای عامه مردم است، اشاره برای خواص، لطایف برای اولیاء و حقایق برای انبیاء.

۳۶. رسول الله ﷺ: أَلَا وَ مَنْ سَمِعَ فَاحِشَةً فَأَفْشَاهَا فَهُوَ كَمَنْ أَتَاهَا، وَ مَنْ سَمِعَ خَيْرًا فَأَفْشَاهُ فَهُوَ كَمَنْ عَمِلَهُ. (وسائل الشيعة، ج ۱۷، ص ۲۸۳/ بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۳۶۵/ ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۸۶/ أعلام الدين فی صفات المؤمنين، ص ۴۱۷)

رسول خدا ﷺ: هان، هرکس کار زشتی را بشنود و آن را افشا سازد، همانند کسی است که آن را مرتکب شده است و هرکس عمل نیکی را بشنود و آن را در بین مردم شایع کند، همانند کسی است که آن را انجام داده است.

۳۷. رسول الله ﷺ: لَا تَعَلَّمُوا الْعِلْمَ لِتُمَارُوا بِهِ السُّقْمَاءَ، وَ تُجَادِلُوا بِهِ الْعُلَمَاءَ، وَ لِتَنْصِرُوا (بِه) أُجُوهَ النَّاسِ إِلَيْكُمْ، وَ ابْتَغُوا بِقَوْلِكُمْ مَا عِنْدَ اللَّهِ فَإِنَّهُ يَدُومُ وَ يَبْقَى، وَ يَنْفَدُ مَا سِوَاهُ. (منية المريد، ص ۱۳۵/ بحار الأنوار، ج ۲، ص ۳۸)

پیامبر خدا ﷺ: علم را برای این نیاموزید که با نادانان بستی‌زید و با دانیان مجادله کنید و مردم را به طرف خود بکشانید. بلکه با سخنان خود آنچه را نزد خداست بجوئید؛ زیرا آن است که پایدار و ماندنی است و جز آن هر چه هست از بین می‌رود.

الامام علی علیه السلام: طَلَبْتُ هَذَا الْعِلْمَ عَلَى ثَلَاثَةِ أَصْنَافٍ. صِنْفٌ مِنْهُمْ يَتَعَلَّمُونَ لِلْمِرَاءِ وَ الْجَدَلِ (الجهل)، وَ صِنْفٌ مِنْهُمْ يَتَعَلَّمُونَ لِلاِسْتِطَالَةِ وَ الْخَتْلِ، وَ صِنْفٌ مِنْهُمْ يَتَعَلَّمُونَ لِلْفَقْهِ وَ الْعَمَلِ. (الأمالي للصدوق، ص ۶۲۹/ الخصال، ج ۱، ص ۱۹۴/ روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، طالقديمة، ج ۱، ص ۹/ أعلام الدين فی صفات المؤمنين، ص ۸۹)

امام علی علیه السلام: جویندگان این دانش سه گروهند. گروهی از آنها دانش را به منظور بحث و جدل می‌آموزند، گروهی برای بزرگی کردن و فریفتن فرا می‌گیرند و گروهی برای فهمیدن و به کار بستن می‌آموزند.

۳۸. رسول الله ﷺ: إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ، وَ لَعَلَّ بَعْضَكُمْ أَنْ يَكُونَ الْحَرَنَ بِحُجَّتِهِ مِنْ بَعْضٍ، فَمَنْ قَضَيْتُ لَهُ مِنْ حَقِّ أَخِيهِ فَإِنَّمَا أَقْطَعُ لَهُ قِطْعَةً مِنْ نَارٍ. (معاني الأخبار، ص ۲۷۹/ بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۳۴۳/ جامع أحاديث الشيعة للبروجردي، ج ۳۰، ص ۲۱۶/ الفائق في غريب الحديث، ج ۳، ص ۱۹۴/ ميزان الحكمة، ج ۹، ص ۴۹۰/ كنز العمال، ج ۶، ص ۱۸۹)

پیامبر خدا ﷺ: جز این نیست که من هم یک بشر هستم و ای بسا که بعضی از شما در اقامه حجت و دلیل از دیگری زبان‌آورتر باشد. پس، هرکس که من از حق برادرش به نفع او حکم دهم، در حقیقت تکه‌ای آتش در اختیار او می‌گذارم.

۳۹. لَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَحْدَقَ بِهِ أَصْحَابُهُ فَبَكَوا حَوْلَهُ، وَاجْتَمَعُوا، فَدَخَلَ رَجُلٌ أَشْهَبُ اللَّحْيَةِ، جَسِيمٌ صَبِيحٌ، فَتَخَطَّى رِقَابَهُمْ فَبَكَى، ثُمَّ التَفَّتْ إِلَى أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: فَإِلَى اللَّهِ فَأَنْبِئُوا، وَإِلَيْهِ فَارْغَبُوا، وَنَظَرَهُ إِلَيْكُمْ فِي الْبَلَاءِ فَاَنْظُرُوا؛ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ: تَعْرِفُونَ الرَّجُلَ؟ فَقَالَ عَلِيُّ ﷺ: نَعَمْ، هَذَا أَخُو رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الْخَضِرُ ﷺ. (مسكن الفؤاد عند فقد الأحبة و الأولاد، ص ۱۱۹ / بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۹۷)

وقتی رسول خدا ﷺ درگذشت، اصحاب برگردش حلقه زدند و پیرامونش گریستند و همگی جمع شدند. مردی که محاسنی جوگندمی داشت و تنومند و خوش سیما بود وارد شد و جمعیت را شکافت و جلو آمد و گریست. آنگاه رو به اصحاب رسول خدا کرد و گفت: پس، به خداوند روی کنید و به او بگرایید. و در هنگام بلا به شما می‌نگرد (که آیا بیتابی یا صبر می‌کنید). اصحاب از یکدیگر پرسیدند: این مرد را می‌شناسید؟ علی ﷺ فرمود: آری؛ این برادر رسول خدا ﷺ خضر ﷺ است.

۴۰. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: وَ عِزَّتِي وَ جَلَالِي... لَا يُؤْتِرُ عَبْدٌ هَوَايَ عَلَى هَوَايَ إِلَّا شَتَّتَ عَلَيْهِ أَمْرَهُ، وَ لَبَسَتْ عَلَيْهِ دُنْيَا، وَ شَقَلَتْ قَلْبَهُ بِهَا، وَ لَمْ أُؤْتِهِ مِنْهَا إِلَّا مَا قَدَّرْتُ لَهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۳۵ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۷ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۳۰۶)

پیامبر خدا ﷺ: خداوند عزوجل می‌فرماید: به عزت و جلالم سوگند... هیچ بنده‌ای دلخواه خود را بر دلخواه من مقدم ندارد، مگر اینکه کار او را پریشان سازم و دنیایش را بر وی نابسامان کنم و دلش را به آن مشغول گردانم و از دنیا به او ندهم، مگر همان‌چه برایش مقدر کرده‌ام.

رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: وَ عِزَّتِي وَ جَلَالِي... لَا يُؤْتِرُ عَبْدٌ هَوَايَ عَلَى هَوَايَ إِلَّا اسْتَحْفَظَتْهُ مَلَائِكَتِي، وَ كَفَلَتْ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَيْنِ (الْأَرْضِ) رِزْقَهُ، وَ كُنْتُ لَهُ مِنْ وَرَاءِ تِجَارَةِ كُلِّ تَاجِرٍ، وَ أَتَتْهُ الدُّنْيَا وَ هِيَ رَاغِمَةٌ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۳۵ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۷ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۳۰۶)

پیامبر خدا ﷺ: خداوند عزوجل می‌فرماید: سوگند به عزت و جلالم... که هیچ بنده‌ای دلخواه مرا بر دلخواه خودش ترجیح ندهد مگر اینکه فرشتگانم را به نگهداری از او بگمارم و آسمان‌ها و زمین‌ها را ضامن روزی او گردانم و در پس تجارت هر تاجری به فکر او باشم و دنیا به رغم میل خود (یا ذلیلانه) به او رو آورد.

چهل حدیث ۷۳

۱. رسول الله ﷺ: قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: يَا بَنَ آدَمَ، أَطِيعْنِي فِيمَا أَمَرْتُكَ، وَلَا تَعْلَمْنِي مَا يُصِلُحُكَ. (الأمالی للصدوق، ص ۳۲۰/الخصال، ج ۱، ص ۴/مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۸)
پیامبر خدا ﷺ: خدا تبارک و تعالی فرموده است: ای آدمیزاد! از فرمانی که به تو داده‌ام اطاعت کن و صلاح کار خود را به من نیاموز.

۲. رسول الله ﷺ: لَا تَلْقُوا النَّاسَ فَيَكْذِبُونَ، فَإِنَّ بَنِي يَعْقُوبَ لَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ الذَّنْبَ يَأْكُلُ الْإِنْسَانَ فَلَمَّا لَقْنَهُمْ: «إِنِّي أَخَافُ أَنْ يَأْكُلَهُ الذَّنْبُ» قَالُوا: أَكَلَهُ الذَّنْبُ! (میزان الحکمة، ج ۱۰، ص ۵۹/الدر المنثور فی التفسیر بالمأثور، ج ۴، ص ۵۱۰/تفسیر روح المعانی، ج ۱۲، ص ۱۹۶)
پیامبر خدا ﷺ: به مردم (سخنی را) تلقین نکنید، که بر اثر آن دروغ بگویند. فرزندان یعقوب نمی‌دانستند که گرگ انسان را می‌خورد، اما چون به آنان تلقین کرد: «می‌ترسم او را گرگ بخورد»، گفتند: یوسف را گرگ خورد.

۳. عن الرسول ﷺ: فَلَا تَتَّبِعُوا عَشْرَاتِ الْمُؤْمِنِينَ فَإِنَّهُ مَنْ اتَّبَعَ عَشْرَةَ مُؤْمِنٍ اتَّبَعَ اللَّهُ عَشْرَاتِهِ يَوْمَ الْقِيَامِ ... (كشف الریبة، ص ۹۳/وسائل الشیعة، ج ۱۷، ص ۲۱۰)
رسول خدا ﷺ: در پی لغزشهای مؤمنان مباشید که خدا در پی لغزشهای شما برآید.

۴. الإمام الصادق ﷺ: كَانَ بَيْنَ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ «قَدْ أُجِيبَتْ دَعْوَتُكُمَا» وَ بَيْنَ أَخْذِ فِرْعَوْنَ أَرْبَعِينَ عَامًا. (الكافي، ج ۲، ص ۴۸۹/وسائل الشیعة، ج ۷، ص ۵۷)
امام صادق ﷺ: از زمانی که خدا (در پاسخ خواهش موسی و هارون برای هلاک کردن فرعون) فرمود: «هر آینه دعای شما اجابت شد» تا زمانی که فرعون نابود شد چهل سال طول کشید.

إِسْحَاقُ بْنُ عَمَّارٍ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ: يُسْتَجَابُ لِلرَّجُلِ الدُّعَاءُ ثُمَّ يُؤَخَّرُ؟ قَالَ: نَعَمْ عِشْرُونَ سَنَةً. (الكافي، ج ۲، ص ۴۸۹/عدة الداعی و نجاح الساعی، ص ۲۰۳)
اسحاق بن عمار: به امام صادق ﷺ عرض کردم: آیا می‌شود دعای کسی مستجاب شود و برآورده شدن آن به تأخیر افتد؟ فرمود: آری، بیست سال (ممکن است به تأخیر افتد).

۵. الإمام علي ﷺ: آفَةُ الْكَلَامِ الْإِطَاعَةُ. (عيون الحكم و المواعظ للیثی، ص ۱۸۱/غرر الحكم و درر الکلم، ص ۲۸۰)
امام علی ﷺ: آفت سخن، درازگویی است.

الإمام علي ﷺ: فَأَقْلِلْ كَلَامَكَ وَ أَكْثِرْ صَمَتَكَ، يَتَوَفَّرَ فِكْرُكَ وَ يَسْتَنْزِلَ قَلْبُكَ. (غرر الحكم و درر الکلم، ص ۲۵۷)
امام علی ﷺ: اگر دوستدار سلامت جان خود و پوشیده ماندن عیب‌های هستی، کمتر سخن گوی و بیشتر خاموش باش، تا اندیشه‌ات فزونی گیرد و دلت نورانی شود.

۶. رسول الله ﷺ: لَا تَسُبُّوا الدُّنْيَا فَنِعِمَّتْ مَطِئَةٌ الْمُؤْمِنِ فَعَلَيْهَا يَبْلُغُ الْخَيْرُ وَ بِهَا يَنْجُو مِنَ الشَّرِّ إِنَّهُ إِذَا قَالَ الْعَبْدُ لَعَنَ اللَّهُ الدُّنْيَا قَالَتِ الدُّنْيَا لَعَنَ اللَّهُ أَعْصَانَا لِزُبَيْهِ. (أعلام الدین فی صفات المؤمنین، ص ۳۳۵/بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۱۷۸)
پیامبر خدا ﷺ: به دنیا ناسزا مگویید که آن نیکومرکی است برای مؤمن؛ زیرا به وسیله آن به خیر و خوبی می‌رسد و از شر و بدی می‌رهد. هرگاه بنده بگوید: لعنت خدا بر دنیا، دنیا گوید: لعنت خدا بر نافرمان‌ترین ما نسبت به پروردگار.

۷. الإمام الصادق ﷺ: عَلَيْكُمْ بِالْدُّعَاءِ، فَإِنَّكُمْ لَا تَقَرُّ بَوْنَ إِلَى اللَّهِ بِمِثْلِهِ، وَلَا تَتْرَكُوا صَغِيرَةً لِيَصْغُرَ بِهَا أَنْ تَدْعُوا بِهَا، إِنَّ صَاحِبَ الصَّغَارِ هُوَ صَاحِبُ الْكِبَارِ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۶۷/الأمالی للمفید، ص ۲۰/عدة الداعی و نجاح الساعی، ص ۱۳۴)
امام صادق ﷺ: بر شما باد به دعا کردن؛ زیرا با هیچ چیز به مانند دعا به خدا نزدیک نمی‌شوید. دعا کردن برای هیچ امر کوچکی را، به خاطر ناچیز بودنش رها نکنید؛ زیرا حاجت‌های کوچک نیز به دست همان کسی است که حاجت‌های بزرگ به دست اوست.

۸. الإمام علي ﷺ: إِنْ سَمَتِ هِمَّتُكَ لِإِصْلَاحِ النَّاسِ فَابْدَأْ بِنَفْسِكَ. (عيون الحكم و المواعظ للیثی، ص ۱۶۴/غرر الحكم و درر الکلم، ص ۲۵۹)
امام علی ﷺ: اگر همت و الای اصلاح مردم را در سرداری، از خودت آغاز کن.

۹. الإمام علي ﷺ: أَحْسَنُ النَّاسِ عِيشًا مَنْ عَاشَ النَّاسَ فِي فَضْلِهِ. (عيون الحكم و المواعظ للیثی، ص ۱۲۰/غرر الحكم و درر الکلم، ص ۱۹۶)
امام علی ﷺ: زندگی آن کس از همه بهتر است، که مردم در پرتو احسان و کمک او زندگی کنند.

۱۰. رسول الله ﷺ: إِيَّاكُمْ وَ مُخَالَطَةَ السُّلْطَانِ فَإِنَّهُ ذَهَابُ الدِّينِ وَ إِيَّاكُمْ وَ مَعُونَتَهُ فَإِنَّكُمْ لَا تَحْمَدُونَ أَمْرَهُ. (بحار الأنوار، ج ۱۰، ص ۳۶۸)
رسول الله ﷺ: ای شما و مخالطه سلطان؛ چنانکه دین از بین می‌رود و ای شما و معونته؛ چنانکه شما او را ستایید.

هنگام از من دور می‌گردد در حالی که خیال می‌کند به من نزدیک می‌شود.

۱۲. ثَمَانٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا بُنَيَّ إِيَّاكَ وَ الصَّبْرَ وَ سُوءَ الْخُلُقِ وَ قِلَّةَ الصَّبْرِ فَلَا يَسْتَقِيمُ عَلَى هَذِهِ الْخِصَالِ صَاحِبٌ وَ أَنْزِمَ نَفْسَكَ التَّوَدَّةَ فِي أُمُورِكَ، وَ صَبَّرَ عَلَى مَوَوَاتِ الْإِخْوَانِ نَفْسَكَ، وَ حَسَّنَ مَعَ جَمِيعِ النَّاسِ خُلُقَكَ، يَا بُنَيَّ إِنْ عَدِمَكَ مَا تَصِلُ بِهِ قَرَابَتَكَ وَ تَتَفَضَّلُ بِهِ عَلَى إِخْوَتِكَ فَلَا يَعْدِمُكَ حُسْنُ الْخُلُقِ وَ بَسْطُ الْبِشْرِ؛ فَإِنَّهُ مَنْ أَحَسَّنَ خُلُقَهُ أَحَبَّهُ الْأَخْيَارُ وَ جَانَبَهُ الْفُجَّارُ وَ اقْتَعَبَ بِقِسْمِ اللَّهِ لَكَ يَصِفُ عَيْشَكَ فَإِنْ أَرَدْتَ أَنْ تَجْمَعَ عِزَّ الدُّنْيَا فَاقْطَعْ طَمَعَكَ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ فَإِنَّمَا بَلَغَ الْأَنْبِيَاءُ وَ الصَّادِقُونَ مَا بَلَغُوا بِقَطْعِ طَمَعِهِمْ.

(قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۱۹۵/ بحار الأنوار، ج ۱۳، ص ۴۱۹)

نیز در اندرز به فرزندش: فرزندم، از بی‌حوصلگی و بدخوبی و کم‌صبری بپرهیز؛ زیرا هیچ دوستی تحمل این خصلت‌ها را ندارد. در کارهای خود را به تأنی و آرامش پایبند گردان و بر تحمل زحمات (یا بار هزینه‌های) برادران شکبا ساز و با همه مردم خوش اخلاق باش. فرزندم، اگر (از مال دنیا) چیزی نداری که با آن به خوبشانت رسیدگی کنی و به برادرانت ببخشی، دست‌کم خوش‌خوبی و خوش‌رویی (با آنان) را از دست مده؛ زیرا کسی که اخلاق خوش داشته باشد نیکان او را دوست بدارند و بدکاران از وی دوری کنند. به قسمت خدا قانع باش، تا زندگی به کام تو گوارا شود. اگر می‌خواهی عزت دنیا را یک‌جا داشته باشی، چشم طمع از آنچه مردم دارند برکن؛ چراکه انبیاء و صدیقان اگر به آن مقامات رسیدند و از آن رو بود که رشته طمع بریدند.

۱۳. رسول الله ﷺ: مَنْ أَصْبَحَ لَا يَهْتَمُّ بِأُمُورِ الْمُسْلِمِينَ فَلَيْسَ بِمُسْلِمٍ.

(الکافی، ج ۲، ص ۱۶۳/ وسائل الشیعة، ج ۱۶، ص ۳۳۶)

پیامبر خدا ﷺ: کسی که روز خود را آغاز کند و به امور مسلمانان اهتمام نوزد، مسلمان نیست.

رسول الله ﷺ: مَنْ أَصْبَحَ لَا يَهْتَمُّ بِأُمُورِ الْمُسْلِمِينَ فَلَيْسَ مِنْهُمْ، وَ مَنْ سَمِعَ رَجُلًا يُنَادِي: يَا لِّلْمُسْلِمِينَ! فَلَمْ يُجِبْهُ فَلَيْسَ بِمُسْلِمٍ. (الکافی، ج ۲، ص ۱۶۴/ تهذیب الاحکام، تحقیق خراسان، ج ۶، ص ۱۷۵)

رسول خدا ﷺ: هر که صبح کند در حالی که به امور مسلمانان اهتمام ندارد، از آنان نیست و هر که فریاد کمک‌خواهی مردی را بشنود و به کمکش نشتابد، مسلمان نیست.

۱۴. الکافی، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ عَنْ الْآيَةِ (وَ صَبَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا وَ إِنْ جَاهَدَاكَ عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا

پیامبر خدا ﷺ: زنه‌ار از آمیزش با سلطان؛ که آن دین را می‌برد؛ و زنه‌ار از کمک‌کردن به او؛ زیرا شما کارهای او را نمی‌پسندید.

رسول الله ﷺ: مَنْ لَزِمَ السُّلْطَانَ أَفْتِنَ، وَ مَا يَزِدُّهُ مِنَ السُّلْطَانِ قُرْبًا إِلَّا اِزْدَادَ مِنَ اللَّهِ بُعْدًا. (الأمالي للطوسي، ص ۲۶۴/ مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۷۰)

هر که ملازمت سلطان اختیار کند به فتنه و گمراهی افتد، و هرچه به سلطان نزدیک‌تر گردد از خدا دورتر شود.

رسول الله ﷺ: إِيَّاكُمْ وَ أَبْوَابَ السُّلْطَانِ وَ حَوَاشِيَهَا فَإِنَّ أَقْرَبَكُمْ مِنْ أَبْوَابِ السُّلْطَانِ وَ حَوَاشِيهَا أَبْعَدُكُمْ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى وَ مَنْ أَثَّرَ السُّلْطَانُ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْهُ الْوَرَعَ وَ جَعَلَهُ حَيْرَانًا. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۶۰/ اعلام الدین فی صفات المؤمنین، ص ۴۰۸)

زنهار از درگاه و حواشی سلطان؛ زیرا که نزدیک‌ترین شما به درگاه و حواشی سلطان دورترین شماس‌ت از خدا عزوجل؛ و هرکه سلطانی را بر خدا عزوجل برگزیند، خداوند پارسایی را از او ببرد و او را سرگشته و حیران گرداند.

۱۱. رسول الله ﷺ: قَالَ اللَّهُ: إِنْ مِنْ عِبَادِي الْمُؤْمِنِينَ لَمَنْ يَجْتَهِدُ فِي عِبَادَتِي فَيَقُومُ مِنْ رُقَادِهِ وَ لَذِيذِ وِسَادِهِ فَيَتَّهِّدُ لِي اللَّيَالِي، فَيَتَعَبُ نَفْسَهُ فِي عِبَادَتِي فَأُضْرِبُهُ بِالنَّعَاسِ اللَّيْلَةَ وَاللَّيْلَتَيْنِ نَظْرًا مَتِي لَهْ وَ إِبْقَاءً عَلَيْهِ، فَيَنَامُ حَتَّى يُصْبِحَ فَيَقُومُ وَ هُوَ مَاقَتْ لِنَفْسِهِ، زَارٍ عَلَيْهَا، وَلَوْ أُخْلِيَ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ مَا يُرِيدُ مِنْ عِبَادَتِي لَدَخَلَهُ الْعُجْبُ مِنْ ذَلِكَ فَيَصِيرُهُ الْعُجْبُ إِلَى الْفِتْنَةِ بِأَعْمَالِهِ، فَيَأْتِيهِ مِنْ ذَلِكَ مَا فِيهِ هَلَاكُهُ لِعُجْبِهِ بِأَعْمَالِهِ وَ رِضَاهُ عَنْ نَفْسِهِ حَتَّى يَظُنَّ أَنَّهُ قَدْ فَاقَ الْعَابِدِينَ وَ جَازَ فِي عِبَادَتِهِ حَدَّ التَّقْصِيرِ، فَيَتَبَاعَدُ مِنِّي عِنْدَ ذَلِكَ، وَ هُوَ يَظُنُّ أَنَّهُ يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ! (الکافی، ج ۲، ص ۶۰/ التمهيد، ص ۵۷/ التوحيد للصدوق، ص ۴۰۴/ مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۳۱۳)

پیامبر خدا ﷺ: (خدا فرمود): گاه باشد که یکی از بندگان مؤمن من در عبادت من می‌کوشد و از بستر خود برمی‌خیزد و بالین خوش را رها می‌سازد و شب‌ها به عبادت من می‌پردازد و در راه بندگی من خود را به رنج می‌افکند، اما من از روی لطف و محبت به او و برای حفظ جان‌ش یکی دو شب چرت را بر وی مسلط می‌کنم و او می‌خوابد و صبح برمی‌خیزد و نمازش را می‌خواند در حالی که از نفس خود در خشم است و آن را سرزنش می‌کند. اگر رهايش کنم تا همچنان به عبادت من ادامه دهد دچار خودپسندی می‌شود و خودپسندی موجب می‌شود تا به کارهایش مغرور گردد و از همین‌جا آنچه مایه هلاکت اوست به وی در رسد زیرا به اعمال خویش مغرور می‌گردد و چندان از خود راضی می‌شود که گمان می‌برد از همه عبادت‌پیشگان برتر است، و در عبادتش مرز تقصیر را پشت سر گذاشته است. در این

تُطِيعُهَا) فَقَالَ بَلْ يَأْمُرُ بِصَلَاتِهِمَا وَإِنْ جَاهَدَاهُ عَلَى الشَّرِّ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۵۹/روضة المتقين في شرح من لايحضره الفقيه، طالقديمة، ج ۹، ص ۴۱۶)
 امام صادق (ع) راجع به آیه (و انسان را نسبت به پدر و مادرش سفارش کردیم که بدیشان نیکی کند اما اگر از تو شرک پروردگار را میخواستند پس از ایشان اطاعت مکن) فرمود: حتی در این حال هم به صله بدیشان فرمان میدهد گرچه به شرک بخوانند.

۱۵. امیرالمؤمنین (ع): فَإِنَّ مَا هُوَ آتٍ مِنَ الدُّنْيَا كَمَا وَلَّى مِنْهَا فَاعْتَبِرْ بِهَا... إِنَّ جَمِيعَ مَا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ فِي مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَمَقَارِبِهَا بَحْرِيهَا وَبَرِّهَا وَسَهْلَهَا وَجَبَلَهَا عِنْدَ وَلِيِّ مِنْ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ وَ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ بِحَقِّ اللَّهِ كَفَى الظَّلَالِ ثُمَّ قَالَ أَوْ لَا حُرِّ يَدُ هَذِهِ اللَّمَّاطَةِ لِأَهْلِهَا (بَعْنِي الدُّنْيَا) فَلَيْسَ لِأَنْفُسِكُمْ ثَمَنٌ إِلَّا الْجَنَّةُ فَلَا تَبِيعُوهَا بِغَيْرِهَا فَإِنَّهُ مَنْ رَضِيَ مِنَ اللَّهِ بِالدُّنْيَا فَقَدْ رَضِيَ بِالْخَيْسِ.
 (تحف العقول، ص ۳۹۱/بحار الأنوار، ج ۱، ص ۱۴۴)

امیرمؤمنان (ع): هرچه از دنیا دیدی بقیه دنیا نیز مثل همان است... همه آنچه خورشید بر آن میتابد در مشرق و مغرب زمین و دریا و خشکی آن و بیابان و کوه آن نزد ولی ای از اولیاء خدا و اهل معرفت بحق خدا مانند سایه ای بیش نیست. سپس فرمود: آیا آزاده ای نیست که این تقاله را برای اهلس (یعنی اهل دنیا) وانهد. برای شما بهایی جز بهشت نیست پس خود را به غیر آن مفروشید که هرکس به دنیا راضی شود به کم چیزی راضی شده.

۱۶. الإمام علي (ع): مَنْ قَلَّ أَكَلُهُ صَفَا فِكْرُهُ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۴۵۶/غررالحکم و دررالکلم، ص ۶۱۷)
 امام علی (ع): هرکه کم بخورد، اندیشه اش صاف گردد.

۱۷. الخصال، قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (ع) لِكُلِّ شَيْءٍ ثَمَرَةٌ وَ ثَمَرَةُ الْمَعْرُوفِ تَعْجِيلُهُ وَ قَالَ (ع) بَادِرُوا بِعَمَلِ الْخَيْرِ قَبْلَ أَنْ تُشْغَلُوا عَنْهُ بِغَيْرِهِ. (تحف العقول، ص ۱۱۰/الخصال، ج ۲، ص ۶۲۰)

امیرمؤمنان (ع): هرچیز لازمه ای دارد و لازمه کار خیر تعجیل در آن است و فرمود: به عمل خیر مبادرت کنید پیش از آنکه مشغولیت برای شما پیش آید.

الأمالي للشيخ الطوسي، فِيمَا أَوْصَى بِهِ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (ع) عِنْدَ وَفَاتِهِ إِذَا عَرَضَ شَيْءٌ مِنْ أَمْرِ الْآخِرَةِ فَأَبْدَأْ بِهِ وَإِذَا عَرَضَ شَيْءٌ مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا فَتَأَنَّهُ حَتَّى تُصِيبَ رُشْدَكَ فِيهِ. (الأمالي للمفيد، ص ۲۲۲/الأمالي للطوسي، ص ۷/مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۷۸/كشف الغمة في معرفة الأئمة، طالقديمة، ج ۱، ص ۵۳۶)

از جمله وصایای امیرمؤمنان (ع) این بود که چون بر سر امری از امور آخرت قرار گرفتی به آن اقدام کن و چون بر سر امری از امور دنیا قرار گرفتی دست نگه دار تا یقین کنی که به نفع توست.

۱۸. الامام علي (ع): نِظَامُ الْفُتُوَّةِ احْتِمَالُ عَثَرَاتِ الْإِخْوَانِ، وَحُسْنُ تَعَهُدِ الْجِيرَانِ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۴۹۹/غررالحکم و دررالکلم، ص ۷۲۳)
 امام علی (ع): آیین جوانمردی، تحمل لغزش های برادران است و رسیدگی به همسایگان.

۱۹. رسول الله (ص): لَمَّا خَرَجَ عَلَى عُثْمَانَ بْنِ مِظْعُونٍ وَمَعَهُ صَبِيٌّ لَهُ صَغِيرٌ يَلِثُهُ: ابْنُكَ هَذَا! قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: أَتُحِبُّهُ يَا عُثْمَانُ؟ قَالَ: إِي وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أُحِبُّهُ! قَالَ: أَفَلَا أُرِيدُكَ لَهُ حُبًّا؟ قَالَ: بَلَى فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي! قَالَ: إِنَّهُ مَنْ يُرِضِي صَبِيًّا لَهُ صَغِيرًا مِنْ نَسْلِهِ حَتَّى يَرْضَى، تَرْضَاهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يَرْضَى. (ميزان الحكمة، ج ۱۳، ص ۴۷۷/تاریخ دمشق، ج ۵۶، ص ۳۷۳/کنز العمال، ج ۱۶، ص ۵۸۶)

پیامبر خدا (ص) عثمان بن مظعون را دید که پسر بچه ای با خود دارد و او را می بوسد. فرمود: این بچه خود توست؟ عرض کرد: آری. فرمود: دوستش داری، عثمان؟ عرض کرد: آری به خدا، ای رسول خدا، او را دوست دارم! فرمود: آیا محبت تو را نسبت به او بیشتر نکنم؟ عرض کرد: چرا، پدر و مادرم فدایت. فرمود: هرکس کودک خردسالی از نسل خود را خوش حال کند، خداوند در روز قیامت او را خوش حال گرداند.

۲۰. رسول الله (ص): سَيِّدُ شَرِّ الْخَلْقِ يُبَايِعُونَ كُلَّ مُضْطَرٍّ، أَلَا إِنَّ بَيْعَ الْمُضْطَرِّينَ حَرَامٌ. (ميزان الحكمة، ج ۵، ص ۵۰۰/کنز العمال، ج ۴، ص ۶۲)
 پیامبر خدا (ص): در رأس بدترین خلائق کسانی هستند که با افراد مضطر معامله می کنند. بدانید که معامله با افراد مضطر حرام است.

۲۱. الإمام الصادق (ع): مَنْ عَظُمَتْ نِعْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ اشْتَدَّتْ مَوُونَةُ النَّاسِ عَلَيْهِ، فَاسْتَدِيمُوا النِّعْمَةَ بِاحْتِمَالِ الْمَوُونَةِ وَ لَا تُعَرِّضُوهَا لِلرَّوَالِ فَقَلَّ مَنْ زَالَتْ عَنْهُ النِّعْمَةُ فَكَادَتْ أَنْ تَعُودَ إِلَيْهِ. (الكافي، ج ۴، ص ۳۷/من لايحضره الفقيه، ج ۲، ص ۶۰)

امام صادق (ع): هرکه نعمت خدا به او زیاد شود، بار زحمت و هزینه مردم بر دوش او سنگین تر شود؛ بنابراین، با بهدوش کشیدن بار زحمت و هزینه مردم نعمت (خود) را پایدار سازید و آن را در معرض زوال قرار ندهید؛ زیرا بهندرت پیش می آید که نعمتی از کسی زوال آید و دوباره به او برگردد.

۲۲. عن الرسول ﷺ: وَمَنْ ذَهَبَ يَرَى أَنَّ لَهُ عَلَى الْآخِرِ فَضْلًا فَهُوَ مِنَ الْمُسْتَكْبِرِينَ. (الكافي، ج ۸، ص ۱۲۸/مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۳۷)
رسول خدا ﷺ: هرکس برای خودش نسبت به دیگران امتیازی می بیند بداند که از مستکبران است.

۲۳. رسول الله ﷺ: الْفَاجِرُ الرَّاجِي لِرَحْمَةِ اللَّهِ تَعَالَى أَقْرَبُ مِنْهَا مِنَ الْعَابِدِ الْمُقْتَضِ. (نهج الفصاحة، ص ۵۹۱/الجامع الصغير، ج ۲، ص ۲۳۰)
پیامبر خدا ﷺ: گنهکار امیدوار به رحمت خدا متعال نزدیک تر به رحمت است، تا عابد نومید گشته.

۲۴. الإمام الباقر: مَا أَشْكَرَ كَثِيرُهُ فَقِيلُهُ حَرَامٌ. (تفسير العياشي، ج ۱، ص ۳۴۲/الكافي، ج ۶، ص ۴۰۸/تحف العقول، ص ۴۲۲/دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۱۳۲/عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۱۲۶/المقنع للصدوق، ص ۴۵۲/تهذيب الأحكام، تحقیق خراسان، ج ۹، ص ۱۱۲)
امام باقر ﷺ: هرچه زیادش مستی آورد، کم آن نیز حرام است.

رسول الله ﷺ: كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ. (وقعة الطف، ص ۶۵/الزهد، ص ۲۰/تفسير العياشي، ج ۱، ص ۱۰۶/المستدرش فی إمامة علي بن أبي طالب علیه السلام، ص ۱۸۰/الكافي، ج ۶، ص ۴۰۷/دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۱۳۲/من لایحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۵۴/ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۸۵/الخصال، ج ۱، ص ۲۵۱)
پیامبر خدا ﷺ: هر مسکری، حرام است.

۲۵. رسول الله ﷺ: يَقُولُ اللَّهُ: اشْتَدَّ غَضَبِي عَلَى مَنْ ظَلَمَ مَنْ لَا يَجِدُ نَاصِرًا غَيْرِي. (الأمالي للطوسي، ص ۴۰۵/وسائل الشيعة، ج ۱۶، ص ۵۱)
پیامبر خدا ﷺ: خداوند می فرماید: خشم من سخت است بر آنکه به کسی ستم کند، که یاری جز من نمی یابد.

رسول الله ﷺ: إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا ظَلَمَ فَلَمْ يَنْتَصِرْ، وَلَمْ يَكُنْ لَهُ مَنْ يَنْصُرُهُ، وَرَفَعَ طَرَفَهُ إِلَى السَّمَاءِ قَدَعَا اللَّهَ، قَالَ اللَّهُ: لَبِيبٌ أَنَا أَنْصُرَكَ عَاجِلًا وَآجَلًا. (مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، ج ۱۰، ص ۲۹۸/بحار الأنوار، ج ۷۲/ص ۳۲۹)
پیامبر خدا ﷺ: هرگاه به بنده ستمی شود و انتقام نگیرد و کسی را نداشته باشد که یاریش رساند، چون نگاهش را به آسمان بردارد و خدا را بخواند، خداوند فرماید: لبیب، من در دنیا و آخرت تو را یاری می رسانم.

پیامبر خدا ﷺ: هرگاه به بنده ستمی شود و انتقام نگیرد و کسی را نداشته باشد که یاریش رساند، چون نگاهش را به آسمان بردارد و خدا را بخواند، خداوند فرماید: لبیب، من در دنیا و آخرت تو را یاری می رسانم.

۲۶. الحارثُ الهمداني: أَتَيْتُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ ذَاتَ يَوْمٍ نَصَفَ النَّهَارِ فَقَالَ: مَا جَاءَ بَكَ؟ قُلْتُ: حُبُّكَ وَاللَّهِ، قَالَ ﷺ: إِنْ كُنْتَ صَادِقًا لَتَرَانِي فِي ثَلَاثَةِ مَوَاطِنَ: حَيْثُ تَبْلُغُ نَفْسُكَ هَذِهِ وَأَوْماً بِيَدِهِ إِلَى حَنْجَرَتِهِ وَعِنْدَ الصَّرَاطِ، وَعِنْدَ الْحَوْضِ. (الدعوات للراوندي سلوة الحزين، ص ۲۴۹/بحار الأنوار، ج ۶، ص ۱۹۵)
الحارث الهمداني: آتیت امیر المؤمنین ﷺ ذات یوم نصف النهار فقال: ما جاء بك؟ قلت: حبك والله، قال ﷺ: إن كنت صادقاً لتراني في ثلاثة مواطن: حيث تبلغ نفسك هذه وأوماً بيده إلى حنجرته وعند الصراط، وعند الحوض. (الدعوات للراوندي سلوة الحزين، ص ۲۴۹/بحار الأنوار، ج ۶، ص ۱۹۵)

حارث همدانی: نیم روزی نزد امیر المؤمنان ﷺ رفتم. فرمود: چه چیز تو را بدین جا کشانده است؟ عرض کردم: به خدا قسم که محبت به تو. فرمود: اگر راست بگویی، بی گمان در سه جا مرا خواهی دید: زمانی که جانت به اینجا رسد با دست مبارکش اشاره به حنجره خود کرد و هنگام گذشتن از صراط و در کنار حوض (کوثر).

۲۷. الإمام علي ﷺ: وَقَدْ رُئِيَ عَلَيْهِ إِزَارٌ خَلَقَ مَرْقُوعٌ فَقِيلَ لَهُ فِي ذَلِكَ: يَخْشَعُ لَهُ الْقَلْبُ، وَتَذَلُّ بِهِ النَّفْسُ، وَ يَقْتَدِي بِهِ الْمُؤْمِنُونَ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۸۶/خصائص الأئمة عليهم السلام، خصائص أمير المؤمنين عليه السلام، ص ۹۶/مكارم الأخلاق، ص ۱۱۴/مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۲، ص ۹۶)
امام علی ﷺ: جامه ای کهنه و وصله خورده بر تن امام علی ﷺ دیدند. علت را پرسیدند. فرمود: این جامه، دل را فروتن می کند و نفس را خوار و رام، می گرداند و برای مؤمنان، سرمشق است.

امام علی ﷺ: جامه ای کهنه و وصله خورده بر تن امام علی ﷺ دیدند. علت را پرسیدند. فرمود: این جامه، دل را فروتن می کند و نفس را خوار و رام، می گرداند و برای مؤمنان، سرمشق است.

۲۸. مكارم الأخلاق، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ أَوْ أَبِي الْحَسَنِ ﷺ قَالَ أَغْلِقْ بَابَكَ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَفْتَحُ بَابًا. (الكافي، ج ۶، ص ۵۳۲/مكارم الأخلاق، ص ۱۲۸)
امام ﷺ: در را ببند که شیطان دری را باز نمیکند. (یعنی موجودات غیر مادی اجازه چنین تصرفی را در ماده ندارند).

امام ﷺ: در را ببند که شیطان دری را باز نمیکند. (یعنی موجودات غیر مادی اجازه چنین تصرفی را در ماده ندارند).

۲۹. الإمام الباقر ﷺ: إِيَّاكَ وَالْعَفْلَةَ؛ فِيهَا تَكُونُ قَسَاوَةُ الْقَلْبِ. (تحف العقول، ص ۲۸۵/الوافي، ج ۲۶، ص ۲۶۱)
امام باقر ﷺ: از غفلت بپرهیز؛ زیرا که در آن، قساوت دل است.

۳۰. رسول الله ﷺ: إِنَّ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ عِبَادًا يَضُنُّ بِهِمُ عَنِ الْبَلَاءِ، يُحْيِيهِمْ فِي عَافِيَةٍ، وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ فِي عَافِيَةٍ. (ميزان الحكمة، ج ۷، ص ۴۸۱/كنز العمال، ج ۴، ص ۴۲۷)
پیامبر خدا ﷺ: خدا عزوجل را بندگان است که آنان را گرفتار بلا نمی گرداند. زندگی آنها را با عافیت قرین می سازد و با عافیت به بهشتیان می برد.

پیامبر خدا ﷺ: خدا عزوجل را بندگان است که آنان را گرفتار بلا نمی گرداند. زندگی آنها را با عافیت قرین می سازد و با عافیت به بهشتیان می برد.

۳۱. الإمام علي ﷺ: كُلُّ امْرِئٍ تُدَبِّرُهُ امْرَأَةٌ فَهُوَ مَلْعُونٌ. (الكافي، ج ۵، ص ۵۱۸/من لایحضره الفقيه، ج ۳، ص ۴۶۸)
امام علی ﷺ: هر مردی که زنی او را اداره کند، از رحمت خدا به دور است.

امام علی ﷺ: هر مردی که زنی او را اداره کند، از رحمت خدا به دور است.

۳۷. الإمام الباقر علیه السلام فی قوله تعالى: (فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ): عَلَيْهِ الَّذِي يَأْخُذُهُ مِمَّنْ يَأْخُذُهُ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۲۰ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۷، ص ۳۱۳)

امام باقر علیه السلام: درباره آیه «انسان باید به خوراک خود بنگرد»، فرمود: یعنی علم و دانشی که می آموزد، مواظب باشد از چه کسی فرا می گیرد.

ذو القرنین علیه السلام من وصیتیه: لا تتعلم العلم ممن لم ينتفع به؛ فإن من لم ينتفع علمه لا يتفكك. (الدعوات للراوندي، سلوة الحزین، ص ۶۳ / بحار الأنوار، ج ۲، ص ۹۹)

از سفارش های ذو القرنین علیه السلام: علم را از کسی که از آن بهره نمی برد، فرا نگیر؛ زیرا کسی که عملش به حال خودش سودی نداشته باشد، به حال تو نیز سودمند نیست.

۳۸. الإمام الصادق علیه السلام: إن أمير المؤمنين علیه السلام ألقى صبيان الكتاب ألواحهم بين يديه ليخبر بينهم، فقال: أما إنها حكومة! والجور فيها كالجور في الحكم! (الكافي، ج ۷، ص ۲۶۸ / روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ط القديمة، ج ۱۰، ص ۹۲)

امام صادق علیه السلام: کودکان مکتبی دست خط های خود را در مقابل امیرالمؤمنین نهادند، تا بهترین آن ها را انتخاب کند؛ حضرت فرمود: هان! این یک داوری است! و ظلم در این باره، مانند ظلم در قضاوت است! و نیز فرمود: به معلم خود بگویند که اگر روزی برای تنبیه بیش از سه ضربه بزند، قصاص می شود.

۳۹. آدم علیه السلام فی وصیتیه لابنه شِيث: إذا فترت قلوبك من شيء فاجتنبوه؛ فَإِنِّي حِينَ دَنَوْتُ مِنَ الشَّجَرَةِ لَأَتَنَاوَلَ مِنْهَا نَفَرًا قَلْبِي، فَلَوْ كُنْتُ أَمْتَعْتُ مِنَ الْأَكْلِ مَا أَصَابَنِي مَا أَصَابَنِي. (بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۴۵۲)

آدم علیه السلام در سفارش به فرزندش شیت فرمود: هرگاه دل هایتان از چیزی نفرت داشت از آن چیز دوری کنید؛ زیرا زمانی که من به درخت نزدیک شدم تا از آن بخورم دلم از این کار گریزان بود. اگر از خوردن امتناع کرده بودم آن بلایی به سرم نمی آمد که آمد.

۴۰. الإمام الصادق علیه السلام: إمتحنوا شيعتنا عند مواقيت الصلاة كيف محافظتهم عليها، وإلى أسرارنا كيف حفظهم لها عن عدونا، وإلى أموالهم كيف مؤاساتهم لإخوانهم فيها. (قرب الأسناد، ط الحديث، ص ۱۷۸ / بحار الأنوار، ج ۶۵، ص ۱۴۹)

امام صادق علیه السلام: شیعیان ما را در نحوه مواظبت کردن بر اوقات نمازشان و حفظ کردن اسرار ما از دشمنانمان و دستگیری از برادرانمان بیازمایید.

۳۲. الإمام علي علیه السلام: ما جفت الذموع إلا لقسوة القلوب، و ما قست القلوب إلا لكثرة الذنوب. (علل الشرائع، ج ۱، ص ۸۱ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۵۶)

امام علی علیه السلام: اشک ها نخشکید مگر به سبب سخت شدن دل ها و دل ها سخت نشد مگر به سبب فزونی گناهان.

۳۳. رسول الله صلی الله علیه و آله: أفضل الجهاد كلمة عدل عند إمام جائر. (الكافي، ج ۵، ص ۶۰ / الخصال، ج ۱، ص ۶ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۶، ص ۱۷۸ / روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، ط القديمة، ج ۱، ص ۶ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۵۱)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: برترین جهاد سخن عادلانه ای است که در برابر پیشوایی ستمگر گفته شود.

الإمام الباقر علیه السلام: من مشى إلى سلطان جائر فأمره يتقوى الله و وعظه و خوفه، كان له (مثل) أجر الثقلين. (الإختصاص، ص ۲۶۱ / السرائر الحاوي لتحرير الفتاوي و المستطرفات، ج ۳، ص ۶۳۴)

امام باقر علیه السلام: هر که نزد پیشوایی ستمگر برود و او را به تقوای خدا فرمان دهد و موعظه اش کند و (از عذاب و خشم خدا) بترساندش، اجر عبادت تمام جن و انس برای اوست.

۳۴. قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام إِنَّ لِلنَّكَبَاتِ غَايَاتٍ لَا بُدَّ أَنْ يَنْتَهِيَ إِلَيْهَا فَإِذَا حَكَمَ عَلَى أَحَدِكُمْ بِهَا فَلْيَتَطَاطَأْ لَهَا وَ يَصْبِرْ حَتَّى يَجُوزَ فَإِنَّ إِعْمَالَ الْحِيلَةِ فِيهَا عِنْدَ إِقْبَالِهَا زَائِدٌ فِي مَكْرُوهِهَا. (بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۹۵ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۲، ص ۴۲۴)

امیرمؤمنان علیه السلام: نکبت ها غایاتی دارد که ناچار به آنها ختم شود پس به هرکه رو آورند خویش را برای آنها به سختی نیافکند و صبور باشد تا بگذرند که چاره اندیشی بوقت اقبال کردن نکبت جز به سختی نیافزاید.

۳۵. رسول الله صلی الله علیه و آله: القرآن ذو وجوه، فأحمله على أحسن وجوهه. (ميزان الحمة، ج ۹، ص ۳۷۳ / کنز العمال، ج ۱، ص ۵۵۱)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: قرآن، وجوه گوناگون دارد. پس آن را بر بهترین وجوهش حمل (و معنا) کنید.

۳۶. الإمام علي علیه السلام: خوض الناس في الشيء مقدمة الكائن. (عيون الحكم و المواعظ للثي، ص ۲۴۲ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۳۶۲)

امام علی علیه السلام: فرو رفتن مردم در کاری مقدمه پیدایش آن است.

امام علی علیه السلام: از خردمندی آدمی است، که تمام آنچه را می‌داند نگوید.

چهل حدیث ۷۴

۱. رسول الله ﷺ: مَنْ شَغَلَتْهُ عِبَادَةُ اللَّهِ عَنْ مَسَائِلِهِ أَعْطَاهُ اللَّهُ أَفْضَلَ مَا يُعْطِي السَّائِلِينَ. (التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۳۲۷/مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۰۸/عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۴۸)

پیامبر خدا ﷺ: هرکس عبادت خدا او را از مسألت از او غافل کند خداوند بهترین چیزی را که به سائلان خود می‌دهد عطايش فرماید.

رسول الله ﷺ: قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: مَنْ شَغَلَهُ ذِكْرِي عَنْ مَسْأَلَتِي أُعْطِيَتهُ قَبْلَ أَنْ يَسْأَلَنِي. (ميزان الحکمة، ج ۴، ص ۴۹/الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۶، ص ۴۱۸)

پیامبر خدا ﷺ: خدا تعالی فرموده است: هرکس یاد من او را از مسألت از من غافل کند، پیش از آنکه از من بخواهد به او می‌دهم.

۲. رسول الله ﷺ: لَمَّا سُئِلَ: أَيْكُونُ الْمُؤْمِنُ جَبَانًا؟ نَعَمْ، قِيلَ لَهُ: أَيْكُونُ الْمُؤْمِنُ بَخِيلًا؟ قَالَ: نَعَمْ، قِيلَ لَهُ: أَيْكُونُ الْمُؤْمِنُ كَذَابًا؟ قَالَ: لَا. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۱۸/روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۲۴/جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۴۸/مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۸۸/شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۶، ص ۳۵۹)

از پیامبر خدا ﷺ سؤال شد: آیا ممکن است مؤمن، ترسو باشد؟ فرمود: آری. عرض شد: آیا می‌شود مؤمن، بخیل باشد؟ فرمود: آری. عرض شد: آیا ممکن است مؤمن، دروغگو باشد؟ فرمود: نه.

۳. رسول الله ﷺ: فَأَعْتَبِرْ بِعَفْوِ اللَّهِ أَلَّا تَرَى أَنَّ شَمْسَهُ أَشْرَقَتْ عَلَى الْأَبْرَارِ وَالْفَجَّارِ وَأَنَّ مَطَرَهُ يَنْزِلُ عَلَى الصَّالِحِينَ وَالْخَاطِئِينَ. (تحف العقول، ص ۳۰۵/الوافي، ج ۲۶، ص ۲۷۶)

رسول خدا ﷺ: از عفو خدا یاد بگیرید آیا نمی‌بینید که خورشید او بر نیکوکاران و بدکاران میتابد و بارانش بر صالحین و خاطین می‌بارد؟

۴. رسول الله ﷺ: يَسْرُوا وَلَا تُعَسِّرُوا، وَسَكُنُوا وَلَا تُنْفَرُوا. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۰۸)

پیامبر خدا ﷺ: آسان گیرید و سخت مگیرید و رام کنید و رم ندهید.

۵. الإمام علي عليه السلام: إِذَا تَكَلَّمْتَ بِالْكَلِمَةِ مَلَكَتْكَ، وَإِذَا أَمْسَكْتَهَا مَلَكَتْهَا. (تصنيف غرر الحکم و درر الکلم، ص ۲۱۵)

امام علی علیه السلام: هرگاه سخنی گفتی، آن سخن مالک توست و هرگاه آن را (از گفتن)، نگه داشتی تو اختیاردارش هستی.

الإمام علي عليه السلام: مِنْ عَقْلِ الرَّجُلِ أَنْ لَا يَتَكَلَّمَ بِجَمِيعِ مَا أَحَاطَ بِهِ عِلْمُهُ. (تصنيف غرر الحکم و درر الکلم، ص ۲۱۳)

۶. الإمام علي عليه السلام: مَنْ أَبْصَرَ بِهَا بَصَرَتَهُ، وَ مَنْ أَبْصَرَ إِلَيْهَا أَعْمَتَهُ. (نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۱۰۶/خصائص الأنمة عليهم السلام، خصائص أمير المؤمنين عليه السلام، ص ۱۱۸/نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۶۶/روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۴۵/عيون الحکم و المواعظ للشي، ص ۱۴۶/غرر الحکم و درر الکلم، ص ۲۴۸/مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۷۰/مجموعه ورام، ج ۲، ص ۹)

امام علی علیه السلام: هرکه به وسیله دنیا نگاه کند (و آن را آینه عبرت سازد) دنیا بینایش گرداند و هرکه به دنیا بنگرد (و جز آن نبیند) دنیا کورش سازد (و ورای آن را نبیند).

۷. الإمام الباقر عليه السلام: لَا تُحَقِّرُوا صَغِيرًا مِنْ حَوَائِجِكُمْ؛ فَإِنَّ أَحَبَّ الْمُؤْمِنِينَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى أَسْأَلُهُمْ. (مکارم الأخلاق، ص ۳۱۷/مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۵، ص ۱۷۲)

امام باقر علیه السلام: حاجت‌های کوچک خود را خرد و کم‌اهمیت مشمارید؛ زیرا محبوب‌ترین مؤمنان نزد خدا تعالی کسی است که بیشتر درخواست کند.

۸. الإمام علي عليه السلام: فِي صِفَةِ أَخٍ لَهُ فِي اللَّهِ: ... وَ كَانَ إِذَا بَدَّهَ أَمْرًا يَنْظُرُ أَتَاهُمَا أَقْرَبُ إِلَى الْهُوَى فَيُخَالِفُهُ. (نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۵۲۶)

امام علی علیه السلام: در وصف برادری دینی که داشت: ... و هرگاه ناگهان در برابر دو عمل قرار می‌گرفت، نگاه می‌کرد کدام یک به هوای نفس نزدیک‌تر است، با همان مخالفت می‌کرد.

الإمام الكاظم عليه السلام: إِذَا مَرَّ بِكَ أَمْرَانِ لَا تَدْرِي أَيُّهُمَا خَيْرٌ وَأَصَوَّبُ، فَاَنْظُرْ أَيُّهُمَا أَقْرَبُ إِلَى هَوَاكَ فَخَالِفْهُ؛ فَإِنَّ كَثِيرَ الصَّوَابِ فِي مُخَالَفَةِ هَوَاكَ. (تحف العقول، ص ۳۹۸/الوافي، ج ۲۶، ص ۲۸۰)

امام کاظم علیه السلام: هرگاه دو کار برایت پیش آمد که ندانستی کدام یک بهتر و درست‌تر است، بنگر که کدامیک از آن‌ها به هوس تو نزدیک‌تر است، با همان مخالفت کن؛ زیرا در مخالفت کردن با هوای نفست صواب بسیار نهفته است.

۹. الإمام الرضا عليه السلام: لِعَلِّي بْنِ شُعَيْبٍ: يَا عَلِيُّ، مَنْ أَحَسَّنَ النَّاسَ مَعَاشًا؛ قُلْتُ: أَنْتَ يَا سَيِّدِي أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي، فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا عَلِيُّ، مَنْ حَسَّنَ مَعَاشَ غَيْرِهِ فِي مَعَاشِهِ. (تحف العقول، ص ۴۴۸/بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۳۴۱)

امام رضا علیه السلام به علی بن شعیب فرمود: ای علی! بهترین زندگی را چه کسی دارد؟ عرض کردم: سرورم! شما بهتر از من می دانید. حضرت فرمود: ای علی! کسی که دیگری در زندگی او خوش زیَد.

ای علی! بدترین زندگی را چه کسی دارد؟ عرض کردم: شما بهتر می دانید. فرمود: کسی که دیگری را در زندگی خود شریک نگرداند.

۱۰. الإمام علی علیه السلام: لَعَمْرَی بِنِ یَاسِرٍ، وَ قَدْ سَمِعَهُ یُرَاجِعُ الْمُغِیْرَةَ بِنِ شُعْبَةَ کَلَاماً: دَعَا یَا عَمَّارُ؛ فَإِنَّهُ لَمْ یَأْخُذْ مِنَ الدِّینِ إِلَّا مَا قَارَبَهُ مِنَ الدُّنْیَا، وَ عَلَی عَمْدٍ لَبَسَ عَلَی نَفْسِهِ، لِیَجْعَلَ الشُّبُهَاتِ عَازِراً لِسَقَطَاتِهِ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۵۴۷ / بحار الأنوار، ج ۳۴، ص ۳۰۶)

امام علی علیه السلام: شنید که عمار بن یاسر با مغیره بن شعبه در موضوعی بحث و مجادله می کند، به او فرمود: رهایش کن ای عمار! زیرا او از دین خود جز چیزی که به دنیایش نزدیک کند، فرا نگرفته است و به عمد امور را بر خود مشتبه ساخته تا شبهات را بهانه ای برای لغزش ها و خلاف کاری های خویش کند.

۱۱. رسول الله صلی الله علیه و آله: يَقُومُ أَحَدُكُمْ مِنَ اللَّیْلِ یُعَاجِلُ نَفْسَهُ لِلظُّهْرِ وَ عَلَیْهِ عَقْدٌ فَيَتَوَضَّأُ فَإِذَا وَضَّأَ يَدَهُ انْحَلَّتْ عَقْدَتُهُ، فَإِذَا وَضَّأَ وَجْهَهُ انْحَلَّتْ عَقْدَتُهُ... فَيَقُولُ اللَّهُ لِلَّذِينَ وَرَاءَ الْحِجَابِ: انْظُرُوا إِلَى عَبْدِي هَذَا يُعَاجِلُ نَفْسَهُ يَسْأَلُنِي، مَا سَأَلَنِي عَبْدِي فَلَهُ مَا سَأَلَنِي. (حكم النبي الأعظم، ج ۵، ص ۳۰۷ / كنز العمال، ج ۷، ص ۷۹۵)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: فردی از شما شب برمی خیزد و خود را برای طهارت آماده می کند و گره هایی در کارش دارد. پس شروع به وضو می کند. چون دستش را شست یک گره گشوده می شود و چون صورتش را شست گره دیگری گشوده می شود... پس خداوند به پرده نشینان (ساکنان علم غیب) فرماید: به این بنده من بنگرید که خود را آماده می سازد و از من سؤال می کند، هرچه بنده ام از من بخواهد به او می دهم.

۱۲. تفسیر العیاشی، قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ علیه السلام لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام يَا بُنَيَّ عَلَيْكَ بِالْحَسَنَةِ بَيْنَ السَّيِّئَتَيْنِ تَمْحُوهُمَا قَالَ وَ كَيْفَ ذَلِكَ يَا أَبَتِ قَالَ مِثْلُ قَوْلِ اللَّهِ وَ لَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَ لَا تُخَافَتْ بِهَا لَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ سَيِّئَةً وَ لَا تُخَافَتْ بِهَا سَيِّئَةً وَ ابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا حَسَنَةً وَ مِثْلُ قَوْلِهِ وَ لَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَى عُقْكَ وَ لَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ وَ مِثْلُ قَوْلِهِ وَ الَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَ لَمْ يَقْتُرُوا فَاسْرَفُوا سَيِّئَةً وَ اقْتَرُوا سَيِّئَةً وَ كَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا حَسَنَةً فَعَلَيْكَ بِالْحَسَنَةِ بَيْنَ السَّيِّئَتَيْنِ. (تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۳۱۹ / وسائل الشیعة، ج ۸، ص ۳۹۸)

امام باقر علیه السلام به فرزندش امام صادق علیه السلام سفارش کرد: فرزندم! بر تو باد به خوبی میان دو بدی که محوشان کند. مثل گفته خدا که نه نمازت را بلند بخوان و نه آرام بلکه میان آندو راهی بجوی که این حسنه ای است میان دو افراط و تفریط و مثل گفته خدا که نه دست از انفاق بکش و نه بی حساب دست بگشای بلکه نه اسراف کن و نه بخل که این حسنه ای است میان آن دو افراط و تفریط.

۱۳. الإمام علی علیه السلام: السَّيِّدُ مَنْ تَحَمَّلَ الْمُؤْنَةَ وَ جَادَ بِالْمَعُونَةِ. (عیون الحكم و المواعظ للیثی، ص ۴۸ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۸۰)

امام علی علیه السلام: سرور، کسی است که زحمت (یا هزینه مردم) را به دوش کشد و آنان را یاری رساند.

۱۴. قَالَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله أَنَّ امْرَأَةً نَادَتْ ابْنَهَا وَ هُوَ فِي صَلَاتِهِ قَالَتْ يَا جُرَيْجُ قَالَ اللَّهُمَّ أُمِّي وَ صَلَاتِي قَالَتْ يَا جُرَيْجُ فَقَالَ اللَّهُمَّ أُمِّي وَ صَلَاتِي فَقَالَ لَا يَمُوتُ حَتَّى يَنْظُرَ فِي وَجْهِ الْمُؤْمِسَاتِ. (عوالي اللئالی العزیزیه فی الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۴۴۲ / مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، ج ۸، ص ۳۹۶)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: زنی پسرش را که در نماز بود صدا زد. گفت فلانی. او گفت خدایا مادرم یا نمازم؟ باز مادرش صدایش زد و گفت فلانی و او گفت خدایا مادرم یا نمازم؟ رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: کسی که نماز را سبک شمرد نمی میرد جز آنکه به زنا مبتلا شود.

۱۵. يَا هِشَامُ أَوْحَى اللَّهُ إِلَى دَاوُدَ قُلْ لِعِبَادِي لَا يَجْعَلُوا بَيْنِي وَ بَيْنَهُمْ عَالِمًا مَفْتُونًا بِالدُّنْيَا فَيَصُدُّهُمْ عَنْ ذِكْرِي وَ عَنْ طَرِيقِ مَحَبَّتِي وَ مُنَاجَاتِي أَوْ لَيْتَكَ قُطِّعَ الطَّرِيقُ مِنْ عِبَادِي إِنَّ أَدْنَى مَا أَنَا صَانِعٌ بِهِمْ أَنْ أَنْزِعَ حَلَاوَةَ عِبَادَتِي وَ مُنَاجَاتِي مِنْ قُلُوبِهِمْ. (تحف العقول، ص ۳۹۷ / بحار الأنوار، ج ۱، ص ۱۵۴)

از وصایای امام کاظم علیه السلام: خداوند به داوود علیه السلام وحی کرد به بندگان من بگو میان من و خود عالمی را که بدینا مبتلاست واسطه مکنید که شما را از یاد من بگرداند و از راه محبتم و مناجاتم دورتان کند. اینان راه زنان طریق بندگان منند. کمترین چیزی که با ایشان کنم این است که حلاوت عبادت و مناجات خویش را از قلب ایشان بگیرم.

۱۶. رسول الله صلی الله علیه و آله: إِنَّ أَفْوَاهَكُمْ طُرُقُ الْقُرْآنِ، فَطَيِّبُوهَا بِالسَّوَاكِ. (أعلام الدین فی صفات المؤمنین، ص ۲۷۳)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: همانا دهان های شما گذرگاه های قرآن است. پس آن ها را با مسواک زدن، خوشبو کنید.

۱۷. عبدالله بن الحارث: مَا رَأَيْتُ أَحَدًا أَكْثَرَ تَبَسُّمًا مِنْ

رسول الله ﷺ. (كشف الأسرار في شرح الإستبصار، ج ۱، ص ۱۵۵)

عبدالله بن حارث: من احدی را ندیده‌ام که به اندازه رسول خدا ﷺ لبخند بر لب داشته باشد.

۱۸. الإمام الصادق ﷺ: مَنْ تَوَلَّى أَمْرًا مِنْ أُمُورِ النَّاسِ، فَعَدَلَ، وَفَتَحَ

بَابَهُ، وَرَفَعَ سِتْرَهُ، وَنَظَرَ فِي أُمُورِ النَّاسِ، كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ

يُؤْمِنَ رَوْعَتَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ. (الأمالي للصدوق، ص ۲۴۵ /

روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۶۵ / مشکاة الأنوار في

غرر الأخبار، ص ۱۹۲ / مجموعه قرام، ج ۲، ص ۱۶۵)

امام صادق ﷺ: هر که عهده دار امری از امور مردم شود و عدالت پیشه

کند و در خود را (به روی مردم) باز گذارد و پرده اش را کنار زند و به

کارهای مردم رسیدگی نماید، بر خداست که در روز قیامت او را از

ترس و هراس ایمن گرداند و به بهشتش برد.

۱۹. الإمام الصادق ﷺ: إِنْ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَيَرْحَمُ الْعَبْدَ لَشِدَّةِ حُبِّهِ لَوْلَا.

(الكافي، ج ۶، ص ۵۰ / وسائل الشیعة، ج ۲۱، ص ۴۸۳)

امام صادق ﷺ: خداوند عزوجل به بنده، به خاطر محبت شدید او به

فرزندش، رحم می کند.

۲۰. رسول الله ﷺ: لَا يُبَاعُ فَضْلُ الْمَاءِ وَلَكِنْ أُعِرَ أَخَاكَ أَوْ جَارَكَ.

(میزان الحکمة، ج ۲، ص ۱۴۴۲)

پیامبر خدا ﷺ: زیادی آب را به کشاورزان دیگر نباید فروخت. بلکه

آنها باید عاریه (هدیه) داد.

۲۱. الامام علی ﷺ: رَبِّ كَلِمَةٍ سَلَبَتْ نِعْمَةً، وَجَلَبَتْ نِقْمَةً. (نهج البلاغة

للسبحي صالح، ص ۸۵۲ / إرشاد القلوب إلى الصواب للدیلمی، ج ۱، ص ۲۶۴)

امام علی ﷺ: بسا سخنی که نعمتی را از کف ربوده و گرفتاری و

عذاب پیش آورده است.

۲۲. وَقَالَ ﷺ لَا تُكْرِمِ الرَّجُلَ بِمَا يَشُقُّ عَلَيْهِ. (تحف العقول، ص ۴۸۹ /

الوافي، ج ۲۶، ص ۲۸۵)

امام ﷺ: کسی را طوری احترام نکنید که خسته و ناراحت شود.

۲۳. الإمام علی ﷺ: مَنْ اقْتَصَرَ عَلَى بُلْغَةِ الْكَفَافِ تَعَجَّلَ الرَّاحَةَ وَتَبَوَّأَ

خَفَضَ الدَّعَةِ. (تحف العقول، ص ۹۰ / عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۵۸ /

تصنیف غرر الحکم و دررالکلم، ص ۳۹۸)

امام علی ﷺ در بخشی از سفارش خود به فرزند بزرگوارش حسین ﷺ،

می فرماید: هیچ ثروتی فقرزداتر از خرسندی به قوت، نیست و هر که

به کفاف زندگی بسنده کند، به زودی به آسایش دست یابد و زندگی آسوده و مرقه‌ی به دست آورد.

۲۴. رسول الله ﷺ: سَيَأْتِي زَمَانٌ عَلَى أُمَّتِي يَأْكُلُونَ شَيْئًا اسْمُهُ الْبَنْجُ،

أَنَا بَرِيءٌ مِنْهُمْ، وَهُمْ بَرِيثُونَ مِنِّي. (مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل،

ج ۱۷، ص ۸۵)

پیامبر خدا ﷺ: زمانی فرا رسد که امت من چیزی به نام بنگ

استعمال می کنند. من از این افراد بیزار و به دورم و آنان از من دورند.

رسول الله ﷺ: مَنْ اخْتَقَرَ ذَنْبَ الْبَنْجِ فَقَدْ كَفَرَ. (مستدرک الوسائل و

مستنبط المسائل، ج ۱۷، ص ۸۶)

پیامبر خدا ﷺ: کسی که گناه کشیدن بنگ را ناچیز شمارد کافر است.

رسول الله ﷺ: مَنْ أَكَلَ الْبَنْجَ فَكَأَنَّمَا هَدَمَ الْكَعْبَةَ وَهُوَ أَبْعَدُ مِنْ

رَحْمَةِ اللَّهِ مِنْ شَارِبِ الْخَمْرِ. (مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۷،

ص ۸۶)

پیامبر خدا ﷺ: هر کس بنگ استعمال کند چنان است که کعبه را

ویران کند. چنین کسی از رحمت خدا دورتر است تا شراب خوار.

۲۵. الإمام علی ﷺ: ظُلَامَةُ الْمَظْلُومِينَ يُمِيلُهَا اللَّهُ سَبْحَانَهُ وَ لَا

يُيْمِلُهَا. (غرر الحکم و دررالکلم، ص ۴۴۱)

امام علی ﷺ: ستم ستم دیدگان را خداوند سبحان مهلت می دهد، اما

نادیده نمی گیرد.

رسول الله ﷺ: إِنْ اللَّهَ يُمِيلُ الظَّالِمَ حَتَّى يَقُولَ: قَدْ أَهْمَلَنِي! ثُمَّ يَأْخُذُهُ

أَخَذَةً رَابِيَةً، إِنَّ اللَّهَ حَمِدَ نَفْسَهُ عِنْدَ هَلَاكِ الظَّالِمِينَ فَقَالَ: «فَقُطِعَ

دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ». (اعلام الدین فی

صفات المؤمنین، ص ۳۱۵ / بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۳۲۲)

پیامبر خدا ﷺ: خداوند به ستمگر چندان مهلت می دهد که می گوید

مرا وا گذاشته است، سپس او را سخت کیفر می دهد. خداوند پس از

نابود کردن ستمگران خود را حمد و سپاس گفته و فرموده است: «و

بنیاد گروهی که ستم می کردند قطع شد و خدا را سپاس که پروردگار

جهانیان است».

۲۶. الامام علی ﷺ: لَيْسَ عَلَى الْإِمَامِ إِلَّا مَا حُمِّلَ مِنْ أَمْرِ رَبِّهِ: الْإِبْلَاحُ

فِي الْمَوْعِظَةِ، وَاجْتِهَادُ فِي النَّصِيحَةِ. (نهج البلاغة للسبحي صالح،

ص ۱۵۲)

علی ﷺ: امام وظیفه ای جز آنچه پروردگارش به دوش او نهاده است

ندارد: جدیت در موعظه (مردم) و کوشش در راه خیرخواهی.

۲۷. الإمام علي عليه السلام لما سُئِلَ عن قوله تعالى: «فَلْتَحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً»

: هِيَ الْقَنَاعَةُ. (نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۵۰۹)

امام علی علیه السلام در پاسخ به پرسش از آیه «فلتحییته حیاة طیبة» فرمود: مقصود، قناعت است.

۲۸. الخصال/الأمالی للصدوق، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّ اللَّهَ كَرِهَ النَّوْمَ فِي

سَطْحٍ لَيْسَ بِمُحَجَّرٍ. (الخصال، ج ۲، ص ۵۲۰/بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۱۸۷)

رسول خدا ﷺ خوابیدن در زیر آسمان را ناخوش میداشت.

المحاسن، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ فِي السَّطْحِ نِيَّاتٌ عَلَيْهِ غَيْرَ مُحَجَّرٍ فَقَالَ يُجْزِيهِ أَنْ يَكُونَ مِقْدَارُ اثْرَاقِ الْحَائِطِ ذِرَاعَيْنِ. (المحاسن، ج ۲، ص ۶۲۲/روضة المتقين في شرح من لايحضره الفقيه، طالقديمة، ج ۷، ص ۶۶۹)

امام صادق علیه السلام: اگر بخوابی در جایی که سقف میان تو و آسمان حائل نیست بخواب لااقل سنگچینی تو را از محیط پیرامون جدا کند.

۲۹. الإمام الهادي عليه السلام: الْغِنَى قِلَّةُ تَمَتُّكِ وَ الرِّضَا بِمَا يَكْفِيكَ. الْفَقْرُ

شَرُّهُ النَّفْسِ وَ شِدَّةُ الْفُتُوْطِ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۳۸/الدرالنظيم في مناقب الأئمة اللهمم، ص ۷۲۹/الدرة الباهرة من الأصداف الطاهرة، طالقديمة مع الترجمة، ص ۴۲)

امام هادی علیه السلام: توانگری، آن است که آرزو کم داشته باشی و به آنچه تو را بسنده می کند خرسند باشی و فقر، عبارت است از سیری ناپذیری نفس و نومیدی شدید.

۳۰. الإمام علي عليه السلام لما سُئِلَ عن ذي القرنين أنبيأ كان أم ملكاً: لا نبياً

و لا ملكاً، بَلْ عَبْدًا أَحَبَّ اللَّهُ فَأَحَبَّهُ اللَّهُ، وَ نَصَحَ لَهُ فَتَصَحَّ لَهُ، فَبَعَثَهُ

إِلَى قَوْمِهِ فَضَرَبُوهُ عَلَى قَرْنِهِ الْأَيْمَنِ، فغَابَ عَنْهُمْ مَاشاءَ اللَّهِ أَنْ

يَغِيبَ، ثُمَّ بَعَثَهُ الثَّانِيَةَ فَضَرَبُوهُ عَلَى قَرْنِهِ الْأَيْسَرِ فغَابَ عَنْهُمْ مَاشاءَ

اللَّهِ أَنْ يَغِيبَ، ثُمَّ بَعَثَهُ اللَّهُ الثَّالِثَةَ فَمَكَنَ اللَّهُ لَهُ فِي الْأَرْضِ، وَفِيكُمْ

مِثْلُهُ يَعْنِي نَفْسَهُ. (تفسيرالقمي، ج ۲، ص ۴۱/الغارات، طالحديثة، ج ۲، ص ۷۴۱)

امام علی علیه السلام در پاسخ به این سؤال که آیا ذوالقرنین پیامبر بود یا فرشته

: نه پیامبر بود و نه فرشته، بلکه بنده ای بود که خدا را دوست

می داشت و خدا هم او را دوست داشت و برای خدا خیرخواهی

می کرد و خدا هم خیرخواه او شد. پس او را به سوی قومش فرستاد،

اما مردم بر شاخ راست سر او کوفتند. پس، ذوالقرنین تا مدت

زمانی که خدا می خواست از میان مردم ناپدید شد. سپس بار دیگر او را

فرستاد و این بار مردم بر شاخ چپ سر او کوفتند و او باز تا مدتی که

خدا می خواست از میانشان ناپدید شد. سپس بار سوم خداوند

مبعوث کرد و در زمین به او قدرت داد. نمونه او در میان شما نیز

هست مقصود خود آن حضرت است.

۳۱. الإمام علي عليه السلام: لَا تُكْثِرَنَّ الْخَلْوَةَ بِالنِّسَاءِ فَيَمْلِكَنَّ وَ تَمْلَهُنَّ وَ

اسْتَبْقِي مِنْ نَفْسِكَ وَ عَقْلِكَ بِالْإِبْطَاءِ عَنْهُنَّ. (عیون الحكم و المواعظ للیثی،

ص ۵۲۹/تصنيف غررالحكم و دررالكلم، ص ۴۰۸)

امام علی علیه السلام: با زنان زیاد خلوت مکن که از یکدیگر خسته می شوی و

با کندی کردن از (رفتن نزد) ایشان قدری از جان و خرد خویش را

باقی گذار.

رسول الله ﷺ: لَا يَخْلُوَنَّ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ إِلَّا كَانَ ثَالِثَهُمَا الشَّيْطَانُ.

(البداية و النهاية لابن كثير، طإحياء التراث، ج ۷، ص ۶۶/سير أعلام النبلاء، طالرسالة،

ج ۵، ص ۸۸/الجامع الصغير، ج ۱، ص ۴۲۹/نهج الفصاحة، ص ۲۴۶)

رسول خدا ﷺ: هیچ مردی با زنی خلوت نکند، مگر اینکه سومین

آن ها شیطان باشد.

۳۲. رسول الله ﷺ: ثَلَاثَةٌ يُقْسِمُ الْقَلْبُ: اسْتِمَاعُ اللَّهِ، وَ طَلَبُ

الصَّيْدِ، وَ اتِّبَانُ بَابِ السُّلْطَانِ. (من لايحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۶۶/الخصال،

ج ۱، ص ۱۲۶/روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۱۴/

مكارم الأخلاق، ص ۴۴۰/السرائرالحاوي لتحرير الفتاوي و المستطرفات، ج ۳، ص ۶۲۰/

مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۵۵)

پیامبر خدا ﷺ: سه چیز دل را سخت می کند: بیهوده شنوی، شکار

و آمدوشد به دربار سلطان.

۳۳. رسول الله ﷺ فيما رواه جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ

(عَلَيْهِمُ السَّلَامُ): إِنَّ الْمَعْصِيَةَ إِذَا عَمِلَ بِهَا الْعَبْدُ سِرًّا لَمْ تَضُرَّ إِلَّا

عَامِلَهَا، وَ إِذَا عَمِلَ بِهَا عَلَانِيَةً وَ لَمْ يَغَيَّرْ عَلَيْهِ أَضَرَّتِ الْعَامَّةَ.

(قرب الأسناد، طالحديثة، ص ۵۵/بحار الأنوار، ج ۹۷، ص ۷۵)

پیامبر خدا ﷺ به روایت امام صادق از پدر بزرگوارش (علیهما السلام):

گناه را اگر بنده پنهانی انجام دهد، جز به گنهکار زیان نمی زند، ولی

اگر آشکارا انجامش دهد و کسی به او اعتراض نکند، زیانش به

همگان می رسد.

۳۴. الأمالی للصدوق، عَنْ عَلِيٍّ ﷺ قَالَ كُنْ لِمَا لَا تَرْجُو أَرْجَى مِنْكَ

لِمَا تَرْجُو فَإِنَّ مُوسَى بْنَ عِمْرَانَ ﷺ خَرَجَ يَقْتَبِسُ لِأَهْلِهِ نَارًا فَكَلَّمَهُ

اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فَرَجَعَ نَبِيًّا وَ خَرَجَتْ مَلَكَةٌ سَبَا فَأَسْلَمَتْ مَعَ سُلَيْمَانَ

ﷺ وَ خَرَجَ سَحَرَةٌ فِرْعَوْنُ يَطْلُبُونَ الْعِزَّةَ لِفِرْعَوْنَ فَرَجَعُوا

مُؤْمِنِينَ. (الأمالی للصدوق، ص ۱۷۸/من لايحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۹۹/

روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، طالقديمة، ج ۲، ص ۵۰۲/السرائرالحاوي

لتحرير الفتاوي و المستطرفات، ج ۳، ص ۶۲۲)

علی علیه السلام: به آنچه امید نداری امیدوارتر باش تا آنچه امید داری

چنانچه موسی به جستجوی آتش رفت و پیامبر شد و ملکه سبا اسلام

آورد و ساحران بدنبال عزت فرعون بودند اما مؤمن شدند.

(التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۵۴ / وسائل الشيعة، ج ۸، ص ۳۱۷)

امام سجاد (ع): اگر دیدید کسی ظاهرالصلاح است و در گفتارش دم از پارسایی می زند و در حرکات و رفتارهایش اظهار فروتنی می کند، بیایید که فریبتان ندهد؛ زیرا، چه بسیارند کسانی که به سبب ضعف در تدبیر و بزدلی، دستشان از دنیا و ارتکاب حرام های آن کوتاه است. اینان دین را دام دنیا کرده اند. و اگر دیدید از خوردن مال حرام خودداری می کند، بیایید که شما را نفریبد؛ چراکه امیال و خواهش های مردم گوناگون است. (اما مرد، به تمام معنا مرد، آن مردی است که هوای نفس خود را پیرو فرمان خداوند گرداند و تواناییهایش را در راه رضای خدا به کار گیرد. ضعف و خواری همراه با حق را، از عزت و قدرت توأم با باطل به عزت و قدرت ابدی نزدیک تر ببیند و بداند که رنج و سختی های اندکی را که در دنیا تحمل می کند، او را به نعمت پاینده می کشاند... این است آن مرد، نیکو مرد. پس به دامن او چنگ زنید و راه و روش او را سرمشق خود کنید و در درگاه پروردگارتان به او توسل جویید؛ زیرا که هیچ دعایی از او رد نمی شود و هیچ خواهش او بی پاسخ نمی ماند.)

۳۹. الإمام الصادق (ع): لَمَّا سُئِلَ عَنِ الْعِشْقِ: قُلُوبُ حَلَّتْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ فَأَذَاقَهَا اللَّهُ حُبَّ غَيْرِهِ. (منهاج النجاح في ترجمة مفتاح الفلاح، ص ۱۸۸ بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۱۵۸)

امام صادق (ع) در پاسخ به سؤال از عشق، فرمود: دل هایی از یاد خدا تهی می گردد و خداوند محبت غیر خدا را به آنها می چشاند.

۴۰. الإمام علي (ع): قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لِمُوسَى (ع): يَا مُوسَى، احْفَظْ وَصِيَّتِي لَكَ بِأَرْبَعَةِ أَشْيَاءَ: أَوَّلُهَا: لَا تَشْتَغَلْ بِغُيُوبِ غَيْرِكَ، وَالثَّانِيَةُ: لَا تَغْتَمَّ بِسَبَبِ رِزْقِكَ، وَالثَّالِثَةُ: لَا تَرْجُ أَحَدًا غَيْرِي، وَالرَّابِعَةُ: مَا دُمْتَ لَا تَرَى الشَّيْطَانَ مَيِّتًا فَلَا تَأْمَنَ مَكْرَهُ. (التوحيد للصدوق، ص ۳۷۲ / الخصال، ج ۱، ص ۲۱۷ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ط القديمة، ج ۲، ص ۴۶۹)

امام علی (ع): خداوند تبارک و تعالی به موسی (ع) فرمود: ای موسی، سفارش من به تو درباره چهار چیز را به گوش گیر: اول اینکه تا زمانی که نمی دانی گناهانت آمرزیده شده است به عیب های دیگران مپرداز. دوم: تا زمانی که نمی دانی گنجینه های من تمام شده است، غم روزیت را مخور. سوم: تا زمانی که به سر آمدن پادشاهی مرا نمی بینی به هیچ کس جز من امید مبد و چهارم: تا زمانی که شیطان را مرده ندیدی از مکر و فریب او آسوده خاطر مباش.

۳۵. رسول الله (ص): أَعْظَمُ آيَةٍ فِي الْقُرْآنِ آيَةُ الْكُرْسِيِّ وَأَعْدَلُ آيَةٍ فِي الْقُرْآنِ «إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَ الْإِحْسَانِ» إِلَى آخِرِهَا. (الجامع الصغير، ج ۱، ص ۱۷۹ / حکم النبي الأعظم، ج ۲، ص ۴۰۲)

وَأَخْوَفُ آيَةٍ فِي الْقُرْآنِ «فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ * وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ». وَ أَرْجَى آيَةٍ فِي الْقُرْآنِ «قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ». (حکم النبي الأعظم، ج ۲، ص ۴۰۳ / کنز العمال، ج ۱۴، ص ۶۳۷)

پیامبر خدا (ص): با عظمت ترین آیه قرآن، آیه الکرسی است. عدالت خواهانه ترین آیه قرآن آیه «همانا خداوند به عدل و احسان فرمان می دهد...» است. ترس آورترین آیه قرآن، این آیه است: «پس هر کس همسنگ ذره ای خوبی کند، آن را می بیند و هر کس همسنگ ذره ای بدی کند، آن را می بیند». و امیدبخش ترین آیه قرآن، این آیه است: «بگو: ای بندگان من که بر خویشتن ستم کردید، از رحمت خدا نومید نشوید».

۳۶. الإمام علي (ع): مَا اشْتَدَّ ضَيْقُ إِلَّا قَرَّبَ اللَّهُ فَرَجَهُ. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۴۷۷ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۶۸۹)

امام علی (ع): هیچ سختی و مشکلی شدت نگرفت، مگر اینکه خداوند گشایش آن را نزدیک ساخت.

الإمام علي (ع): يُكَلِّ ضَيْقٌ مَخْرَجًا. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۴۰۱ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۵۴۱)

امام علی (ع): برای هر تنگی و سختی، گشایشی است.

۳۷. المسيح (ع): خُذَا الْعِلْمَ مِمَّنْ عِنْدَهُ وَ لَا تَنْظُرُوا إِلَى عَمَلِهِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۳۰)

مسیح (ع): دانش را نیز از هر که دارد فرا گیرید و به کردار او منگریید.

الامام علي (ع): لَا تَنْظُرْ إِلَى مَنْ قَالَ، وَانْظُرْ إِلَى مَا قَالَ. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۵۱۷ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۷۴۴)

امام علی (ع): منگر که چه کس گفت، بنگر که چه گفت.

المسيح (ع): خُذُوا الْحَقَّ مِنْ أَهْلِ الْبَاطِلِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۲۹)

مسیح (ع): حق را از اهل باطل فرا گیرید.

۳۸. الإمام زين العابدين (ع): إِذَا زَأَيْتُمُ الرَّجُلَ قَدْ حَسَنَ سَمْتَهُ وَ هَدْيَهُ وَ تَمَآوَتْ فِي مَنْطِقِهِ وَ تَخَاضَعَ فِي حَرَكَاتِهِ فَرَوَيْدًا لَا يَغَرَّنْكُمْ، فَمَا أَكْثَرَ مَنْ يُعْجِزُهُ تَنَاوُلُ الدُّنْيَا وَ رُكُوبُ الْمَحَارِمِ مِنْهَا، لِيُضَعِفَ نَبْتَهُ وَ مَهَانَتَهُ وَ يُجِنَّ قَلْبَهُ، فَتَضَبَّ الدِّينَ فَخًا لَهَا! وَ إِذَا وَجَدْتُمُوهُ يُعْفُ عَنْ الْمَالِ الْحَرَامِ فَرَوَيْدًا لَا يَغَرَّنْكُمْ، فَإِنَّ شَهَوَاتِ الْخَلْقِ مُخْتَلِفَةٌ.

چهل حدیث ۷۵

۵. رسول الله ﷺ: کلام ابن آدم علیه لا له إلا الأمر بالمعروف، و النهي عن المنكر، و ذکر الله عز وجل. (میزان الحکمة، ج ۱۰، ص ۱۹۰ / التاريخ الكبير، ج ۱، ص ۲۶۲)

پیامبر خدا ﷺ: سخن فرزند، آدم به زیان اوست نه به سودش، مگر امر به معروف و نهی از منکر و یاد خدا.

الإمام علي عليه السلام: لا خير في الصمت عن الحكم، كما أنه لا خير في القول بالجهل. (الكافي، ج ۸، ص ۲۰ / تحف العقول، ص ۹۴ / من لايحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۹۶ / نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۵۰۲)

امام علی علیه السلام: در زبان فرو بستن از حکمت، خیری نیست، چنان که در سخن گفتن از روی نادانی نیز خیری نیست.

۶. الإمام علي عليه السلام: الدنيا حلم و الاغترار بها ندم. (غررالحکم و دررالکلم، ص ۷۴)

امام علی علیه السلام: دنیا خوابی است و فریفته شدن به آن مایه پشیمانی است.

۷. الإمام علي عليه السلام: من قرع باب الله سبحانه فُتح له. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۴۴۷ / غررالحکم و دررالکلم، ص ۶۰۷)

امام علی علیه السلام: هر که در (رحمت) خدا سبحان را بگوید آن در به رویش باز شود.

۸. الإمام علي عليه السلام: ما استودع الله امرأ عقلاً إلا استنفذه به يوماً ما. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۵۴۸ / روضة الواعظين و بصيرة المتعطين، طالقديمة، ج ۱، ص ۴ / عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۴۷۸ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۵۰)

خداوند به هیچ انسانی چیزی به ودیعه نسپرد، مگر اینکه روزی به واسطه آن او را نجات داد!

۹. مصباح الشريعة: قال الصادق عليه السلام: من كان الأخذ أحب إليه من العطاء فهو مغبون لأنه يرى العاجل بعقلته أفضل من الآجل. (شرح مصباح الشريعة، ص ۳۳۹ / بحار الأنوار، ج ۱۰۰، ص ۱۰۱ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۳، ص ۲۹۳)

مصباح الشريعة: امام صادق علیه السلام فرمود: هر کس بیشتر دوست داشته باشد چیزی بگیرد تا چیزی بدهد، او مغبون است، زیرا چنین کسی، به سبب غفلت و نادانی، دنیا را برتر از آخرت می بیند.

۱۰. الإمام الصادق عليه السلام: إياكم و ملاحة الشراء؛ فإنهم يَصْنَوْنَ بِالْمَدْح و يَجُودُونَ بِالْهَجَاء. (كشف الغمة في معرفة الأئمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۲۰۶ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۰۷)

۱. الإمام الصادق عليه السلام: إذا أراد أحدكم أن لا يسأل ربه شيئاً إلا أعطاه فليأش من الناس كلهم، و لا يكون له رجاء إلا عند الله، فإذا علم الله عز وجل ذلك من قلبه لم يسأل الله شيئاً إلا أعطاه. (الكافي، ج ۲، ص ۱۴۸ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۴۵)

امام صادق علیه السلام: هرگاه یکی از شما خواهد که هرچه از خداوند طلب کند به او بدهد باید از همه مردم چشم امید برگند و جز به خدا امید نبندد. پس، چون خدا دانست که او به راستی چنین است هرچه از خدا بخواهد عطایش کند.

۲. رسول الله ﷺ: لما قال له رجل: أَسْتَسِرُّ بِخِلَالِ أَرْبَعِ الثَّرَا، و شُرْبِ الْخَمْرِ، و السَّرِقِ، و الْكَذِبِ، فَأَيُّهُنَّ شَيْءٌ تَرَكْتَهَا لَكَ: دَعِ الْكَذِبَ، فَلَمَّا وَلَّى هَمَّ بِالثَّرَا، فَقَالَ: يَسْأَلُنِي، فَإِنْ جَحَدْتُ قَطَعْتُ مَا جَعَلْتُ لَهُ، و إِنْ أَقَرَرْتُ حُدِدْتُ، ثُمَّ هَمَّ بِالسَّرِقِ ثُمَّ بِشُرْبِ الْخَمْرِ فَفَكَرَ فِي مِثْلِ ذَلِكَ، فَرَجَعَ إِلَيْهِ فَقَالَ: قَدْ أَخَذْتَ عَلَيَّ السَّبِيلَ كُلَّهُ، فَقَدْ تَرَكْتَهُنَّ أَجْمَع. (أمالی المرتضی، ج ۱، ص ۷۶ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۶، ص ۳۵۷)

مردی به رسول خدا ﷺ عرض کرد: ای رسول خدا، چهار کار خوشایند من است: زنا، شراب خواری، دزدی و دروغ. اما هر کدام را که بفرمایید به خاطر شما ترک می کنم. حضرت فرمود: دروغ را رها کن. مرد رفت و تصمیم گرفت، زنا کند اما با خودش گفت: پیامبر از من می پرسد (که زنا کرده ای یا نه)، اگر انکار کنم، قولی را که به ایشان داده ام شکسته ام و اگر اقرار کنم، حد می خورم. سپس تصمیم گرفت دزدی کند، بعد تصمیم گرفت شراب بخورد، اما هر بار همین فکر را با خود کرد. لذا نزد رسول خدا برگشت و عرض کرد: شما راه را به کلی بر من بستید؛ من همه این کارها را رها کردم.

۳. و قَالَ ﷺ: مَا التَّقَتِ فِتْنَتَانِ قَطُّ إِلَّا نَصِرَ أَغْظَاهُمَا عَفْوَاً. (الكافي، ج ۲، ص ۱۰۸ / تحف العقول، ص ۴۴۶ / الأمالی للمفيد للمفيد، ص ۲۱۰)

امام ﷺ: هیچ دو گروهی با هم برخورد نکردند جز آنکه آنها که بخشش بیشتری داشتند پیروز شد.

۴. الإمام الصادق عليه السلام: الرجل يجزع من الذل الصغير فيدخله ذلك في الذل الكبير. (تحف العقول، ص ۳۶۶ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۳۵)

امام صادق علیه السلام: آدمی از خواری کوچک بیتابی می کند و همین او را به خواری بزرگ می کشاند.

امام صادق علیه السلام: با شاعران در نیفتید؛ زیرا آنان در مدح خسیس هستند و در هجو بخشنده.

۱۱. الإمام الصادق علیه السلام: إِنْ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ كَانُوا يَتَعَلَّمُونَ الصَّمْتَ وَأَنْتُمْ تَتَعَلَّمُونَ الْكَلَامَ، كَانَ أَحَدُهُمْ إِذَا أَرَادَ التَّعَبُّدَ يَتَعَلَّمُ الصَّمْتَ قَبْلَ ذَلِكَ بَعَشْرٍ سِنِينَ، فَإِنْ كَانَ يُحْسِنُهُ وَيَصْبِرُ عَلَيْهِ تَعَبَّدَ وَإِلَّا قَالَ: مَا أَنَا لِمَا أُرُومُ بِأَهْلٍ. (تحف العقول، ج ۳۰۹ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۸۸ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۹، ص ۱۷)

امام صادق علیه السلام: کسانی که پیش از شما بودند خاموشی را می آموختند و شما سخن گفتن را فرا می گیرید. هرگاه یکی از آنان می خواست عبادت پیشه کند ده سال پیش از آن تمرین خاموشی می کرد، اگر به خوبی از عهده آن کار برمی آمد و تحمل آن را داشت، عابد می شد وگرنه می گفت: من لایق این کار نیستم.

۱۲. الأماي للمفيد، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ إِذَا هَمَمْتَ بِخَيْرٍ فَلَا تُؤَخِّرْهُ فَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى رُبَّمَا أَطَّلَعَ عَلَى عَبْدٍ وَهُوَ عَلَى الشَّيْءِ مِنْ طَاعَتِهِ فَيَقُولُ وَ عَزَّتِي وَ جَلَالِي لَا أَعْدَبُكَ بَعْدَهَا وَإِذَا هَمَمْتَ بِمَعْصِيَةٍ فَلَا تَفْعَلْهَا فَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى رُبَّمَا أَطَّلَعَ عَلَى الْعَبْدِ وَهُوَ عَلَى شَيْءٍ مِنْ مَعَاصِيهِ فَيَقُولُ وَ عَزَّتِي وَ جَلَالِي لَا أَغْفِرُ لَكَ أَبَدًا. (الأماي للمفيد، ص ۲۰۵ / بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۲۱۷ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱، ص ۱۴۷)

امام صادق علیه السلام: چون به کار خیری قصد کردی آنرا به تأخیر میانداز زیرا گاهی خدا به بنده توجه میکند درحالی که مشغول طاعت اوست پس برای او برائت ابدی از آتش صادر میکند. و اگر قصد کاری بد کردی آنرا انجام مده زیرا گاهی خدا به بنده توجه میکند در حالی که مشغول معصیت است پس او را برای همیشه از رحمتش دور میکند.

۱۳. الإمام علي عليه السلام: مَنْ قَصَرَ عَنِ السِّيَاسَةِ صَغُرَ عَنِ الرِّيَاسَةِ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۴۵۰ / تصنیف غررالحکم و دررالکلم، ص ۳۳۱)

امام علی علیه السلام: هرکه از عهده سیاست (تنبیه مجرم) بر نیاید، لایق ریاست نیست.

الإمام علي عليه السلام: جَمَالُ السِّيَاسَةِ الْعَدْلُ فِي الْإِمْرَةِ، وَ الْعَفْوُ مَعَ الْقُدْرَةِ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۲۲۳ / غررالحكم و دررالکلم، ص ۳۴۱)

امام علی علیه السلام: زیبایی سیاست در به کار بستن عدالت در حکومت است و گذشت کردن با وجود توانایی داشتن (بر انتقام گیری).

الإمام علي عليه السلام: خَيْرُ السِّيَاسَاتِ الْعَدْلُ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۲۳۷ / غررالحكم و دررالکلم، ص ۳۵۴)

امام علی علیه السلام: بهترین سیاست عدالت است.

۱۴. الكافي، قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مَا يَمْنَعُ الرَّجُلَ مِنْكُمْ أَنْ يَسَرَ وَالَّذِيهِ حَيِّينَ أَوْ مَيِّتِينَ يُصَلِّي عَنْهُمَا وَيَتَصَدَّقُ عَنْهُمَا وَيُحُجُّ عَنْهُمَا وَيَصُومُ عَنْهُمَا فَيَكُونُ الَّذِي صَنَعَ لَهُمَا وَ لَهُ مِثْلُ ذَلِكَ فَيَتَرِيدُهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ يَبْرِّهِ وَ صَلَاتِهِ خَيْرٌ كَثِيرًا. (الكافي، ج ۲، ص ۱۵۹ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۵۹)

امام صادق علیه السلام: سزاوار است که مرد به والدینش احسان کند چه زنده باشند چه مرده. برایشان نماز بخواند؛ صدقه بدهد؛ حج بجا آورد؛ روزه بگیرد. در اینصورت ثواب این اعمال هم به آنها میرسد و هم عینا برای خودش منظور میشود و خداوند بواسطه احسان و نمازش خیر بسیار نصیب او میکند.

۱۵. معاني الأخبار / عيون أخبار الرضا عليه السلام، قَالَ أَبُو الْحَسَنِ الرِّضَا عليه السلام إِنِّي أُحِبُّ أَنْ يَكُونَ الْمُؤْمِنُ مُحَدَّثًا قَالَ قُلْتُ وَ أَيُّ شَيْءٍ الْمُحَدَّثُ قَالَ الْمُفْهِمُ... (عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۱، ص ۳۰۷ / معاني الأخبار، ص ۱۷۲)

امام رضا علیه السلام فرمود: دوست دارم مؤمن مُحَدَّث باشد. عرض شد یعنی چه؟ فرمود: یعنی به او الهام شود.

۱۶. الإمام الصادق عليه السلام: أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنَ اللَّهِ جَلَّ وَ عَزَّ إِذَا خَفَّ بَطْنُهُ، وَ أَبْعَضُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ إِذَا امْتَلَأَ بَطْنُهُ. (المحاسن، ج ۲، ص ۴۴۶ / الكافي، ج ۶، ص ۲۶۹)

امام صادق علیه السلام: نزدیک ترین زمان بنده به خدا عزوجل، هنگامی است که شکمش سبک باشد و مبعوض ترین زمان بنده به خدا عزوجل زمانی است که شکمش پر باشد.

۱۷. أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ: خَدَمْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وسلم عَشْرَ سِنِينَ، وَ اللَّهُ، مَا قَالَ لِي أَقْأَ قَطُّ، وَ لَا قَالَ لِي لَشَيْءٍ: لِمَ فَعَلْتَ كَذَا؟! وَ هَلَا فَعَلْتَ كَذَا؟! (حكم النبي الأعظم، ج ۲، ص ۳۳۱ / حياة الصحابة، ج ۳، ص ۳۰۸ / صحيح مسلم، ج ۴، ص ۱۸۰۴)

انس بن مالک: من ده سال رسول خدا صلى الله عليه وآله وسلم را خدمت کردم. به خدا قسم که هرگز به من آف نگفت و هیچ گاه درباره چیزی به من نفرمود: چرا چنین کردی؟ و چرا چنین نکردی؟

۱۸. اللَّهُ اللَّهُ فِي الْإِيْتَامِ فَلَا تُغَيِّرُوا أَفْوَاهَهُمْ وَلَا تُضَيِّعُوا مَنْ يَحْضَرَكُمُ، فَقَدْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وسلم يَقُولُ: مَنْ عَالَ يَتِيمًا حَتَّى يَسْتَغْنِيَ أَوْجَبَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُ بِذَلِكَ الْجَنَّةَ كَمَا أَوْجَبَ لِأَكِلِ مَالِ الْيَتِيمِ النَّارَ. (كتاب سليم بن قيس الهلالي، ج ۲، ص ۹۲۶ / الكافي، ج ۷، ص ۵۱ / تحف العقول، ص ۱۹۸ / شرح الأخبار في فضائل الأئمة الأطهار عليهم السلام، ج ۲، ص ۴۴۸ / من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۱۹۰ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۹، ص ۱۷۷ / الدرالنظيم في مناقب الأئمة الهاميم، ص ۳۸۰)

امام علی (علیه السلام) در وصیت پیش از شهادت خود: درباره یتیمان از خدا بترسید و مبادا یک روز سیرشان کنید و یک روز گرسنه بمانند و مبادا که با حضور شما آنان از بین بروند؛ زیرا از رسول خدا (صلی الله علیه و آله) شنیدم که می فرماید: هرکس یتیمی را سرپرستی کند تا آنکه بی نیاز شود، خداوند عزوجل با این کار بهشت را بر او واجب گرداند، همچنان که آتش دوزخ را برخورنده مال یتیم واجب ساخته است.

رسول الله (صلی الله علیه و آله): كُنْ لِلْيَتِيمِ كَالْأَبِ الرَّحِيمِ، وَعَلِمَ أَنَّكَ تَرَرُّ كَذَلِكَ تَحْصِدُ. (بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۱۷۱)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله): برای یتیم چون پدر مهربان باش، و بدان که هرچه کشت کنی همان می دروی.

۱۹. رسول الله (صلی الله علیه و آله): مَنْ قَبَلَ وَلَدَهُ كَتَبَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَهُ حَسَنَةً، وَمَنْ قَرَحَهُ فَارَحَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَمَنْ عَلَّمَهُ الْقُرْآنَ دُعِيَ بِالْأَبَوَيْنِ فَيُكْسَمَانِ حُلَّتَيْنِ يُضِيءُ مِنْ نُورِهِمَا وَجُوهُ أَهْلِ الْجَنَّةِ. (الكافي، ج ۶، ص ۴۹/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۸۸/ عوالي اللئالي العزیزية في الأحادیث الدینیة، ج ۳، ص ۲۸۳)

پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله): هرکه فرزند خود را بیوسد، خداوند عزوجل برای او یک ثواب می نویسد و هرکه فرزندش را شاد کند، خداوند در روز قیامت او را شاد می سازد و هرکه به او قرآن بیاموزد (در روز قیامت) پدر و مادرش فراخوانده می شوند و دو جامه بر آنان پوشانده می شود که از درخشش آن صورت بهشتیان می درخشد.

۲۰. الإمام علی (علیه السلام): شَارِكُوا الَّذِينَ قَدْ أَقْبَلَ عَلَيْهِمُ الرِّزْقُ؛ فَإِنَّهُ أَخْلَقَ لِلْغِنَى وَأَجْدَرَ يَقْبَالُ الْحَظَّ. (نهج البلاغة للصبي صالح، ص ۵۰۹)

امام علی (علیه السلام): با کسی شریک شوید که روزی به او روی آورده است؛ زیرا شانس او برای بهره مند شدن بیشتر است.

۲۱. الامام علی (علیه السلام): وَلَوْ أَنَّ النَّاسَ حِينَ تَنْزِلُ بِهِمُ النَّقْمُ، وَتَرَوُلُ عَنْهُمْ النَّعْمُ، فَرَعُوا إِلَى رَبِّهِمْ بِصِدْقٍ مِنْ نِيَّاتِهِمْ، وَوَلَّهِ مِنْ قُلُوبِهِمْ، لَرَدَّ عَلَيْهِمْ كُلَّ شَارِدٍ. (نهج البلاغة للصبي صالح، ص ۲۵۷/ الفصول المهمة في أصول الأئمة تكملة الوسائل، ج ۱، ص ۲۹۰/ مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۲۶، ص ۲۴۲)

امام علی (علیه السلام): به خدا سوگند، هرگز قومی در زندگی مرفه و پر نعمتی نبوده اند و آن نعمت و رفاه از آنان زائل نشده است مگر به سبب گناهانی که مرتکب شده اند؛ چرا که خداوند به بندگان شتم نمی کند. اگر مردم به هنگامی که بلاها و سختی ها بر آنان فرود می آید و نعمت ها از کفشان می رود، با نیت های راست و درست و دل های مشتاق به پروردگارشان پناه برند، هر گریخته ای را به آنان بازگرداند و هر تباهی و فسادی را برایشان اصلاح گرداند.

۲۲. وَجَاءَهُ رَجُلٌ بِلَبَنٍ وَ عَسَلٍ لِيَشْرِبَهُ فَقَالَ ﷺ شَرَابَانِ يَكْتَفِي بِأَحَدِهِمَا عَنْ صَاحِبِهِ أَشْرَبُهُ وَلَا أَحَرَّمُهُ وَ لَكِنِّي أَتَوَاضَعُ لِلَّهِ فَإِنَّهُ مَنْ تَوَاضَعَ لِلَّهِ رَفَعَهُ اللَّهُ وَمَنْ تَكَبَّرَ يَضَعُهُ اللَّهُ وَمَنْ اقْتَصَدَ فِي مَعِيشَتِهِ رَزَقَهُ اللَّهُ وَمَنْ يَذَّرَ حَرَمَهُ اللَّهُ وَمَنْ أَكْثَرَ ذِكْرَ اللَّهِ أَجَرَهُ اللَّهُ... (بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۱۴۹)

مردی مخلوط شیر و عسل نزد امام علی (علیه السلام) آورد. امام (علیه السلام) فرمود: هر کدام از این نوشیدنی ها به تنهایی کافی است. نمی نوشم اما تحریم هم نمیکنم. ننوشیدنم نیز برای تواضع برای خداست که هرکه برای خدا تواضع کند خداوند بلندش کند و هرکه تکبر ورزد خداوند پستش کند و هرکس در زندگی مقتصد باشد روزی یابد و هرکس تبذیر کند محروم شود و هرکس بسیار یاد خدا کند خدای اجر دهد.

۲۳. طَبِ الْأُئِمَّةُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ، مُحَمَّدٌ بْنُ مُسْلِمٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ الْبَاقِرِ (علیه السلام) أَيْتَعَوِّذُ بِشَيْءٍ مِنْ هَذِهِ الرُّقَى قَالَ لَا إِلَّا مِنَ الْقُرْآنِ فَإِنَّ عَلِيًّا (علیه السلام) كَانَ يَقُولُ إِنَّ كَثِيرًا مِنَ الرُّقَى وَ التَّمَائِمِ مِنَ الْإِشْرَاقِ. (طب الأئمة عليهم السلام، ص ۴۸/ وسائل الشيعة، ج ۶، ص ۲۳۷)

از امام باقر (علیه السلام) پرسیدند با این نوشته ها میشود تئوید نوشت؟ امام (علیه السلام) فرمود: خیر تئوید فقط با قرآن باید باشد. بسیاری از این نوشته ها و طلسم ها شرک است.

۲۴. الإمام علی (علیه السلام): مَنْ آمَنَ مَكْرَ اللَّهِ بَطَلَ أَمَانُهُ. (تصنيف غررالحكم و درالكلم، ص ۲۰۰)

امام علی (علیه السلام): هرکه از مکر خدا ایمن نشیند، ایمن نماند.

۲۵. الإمام الباقر (علیه السلام): مَا انْتَصَرَ اللَّهُ مِنْ ظَالِمٍ إِلَّا بِظَالِمٍ، وَ ذَلِكَ قَوْلُهُ: «و كَذَلِكَ نُوَلِّي بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا». (تفسير العياشي، ج ۱، ص ۳۷۶/ الكافي، ج ۲، ص ۳۳۴/ ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۷۴/ جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۵۵/ أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۴۰۹)

امام باقر (علیه السلام): خداوند هیچ گاه از ستمگر انتقام نگرفت مگر به وسیله ستمگری دیگر و این سخن خدا است که «و بدین سان ستمگران را به سزای اعمالی که می کنند بر یکدیگر مسلط می کنیم».

۲۶. الإمام الصادق (علیه السلام): الْمُتَعَرَّبُ بَعْدَ الْهِجْرَةِ التَّارِكُ لِهَذَا الْأَمْرِ بَعْدَ مَعْرِفَتِهِ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۷۷/ تحف العقول، ص ۳۸۱/ معاني الأخبار، ص ۲۶۵)

امام صادق (علیه السلام): متعرب بعد از هجرت، کسی است که بعد از شناختن این امر (ولایت اهل بیت) آن را رها کند.

۲۷. أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: وَصَعْتُ الْغِنَى فِي الْقَنَاعَةِ وَهُمْ يَطْلُبُونَهُ فِي كَثَرَةِ الْمَالِ فَلَا يَجِدُونَهُ. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۷۹ / عوالي اللئالي العزیزیه فی الأحادیث الدینیة، ج ۴، ص ۶۲)
خدا متعال به داود علیه السلام وحی کرد: من توانگری را در قناعت نهاده‌ام، اما مردم آن را در فراوانی مال می‌جویند. از این رو نمی‌یابندش.

۲۸. فلاح السائل، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ وَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ قَالَ شَكَتُ فَاطِمَةَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَا تَلَقَّاهُ فِي الْمَنَامِ فَقَالَ لَهَا إِذَا رَأَيْتِ شَيْئًا مِنْ ذَلِكَ فَقُولِي أَعُوذُ بِمَا عَاذَتْ بِهِ مَلَائِكَةُ اللَّهِ الْمُقَرَّبُونَ وَ أَنْبِيََاءُ اللَّهِ الْمُرْسَلُونَ وَ عِبَادُ اللَّهِ الصَّالِحُونَ مِنْ شَرِّ رُؤْيَايَ الَّتِي رَأَيْتُ. (الكافي، ج ۸، ص ۱۴۲ / فلاح السائل و نجاح المسائل، ص ۲۹۰)

فاطمه س از خوابی که دیده بود به پیامبر ﷺ شکایت کرد. پیامبر ﷺ فرمود: هرگاه خوابی دیدی بگو از شر خوابی که دیدم پناه می‌برم به آنکه ملائکه مقرب و انبیاء مرسل و عباد صالح به آن پناه می‌برند.

۲۹. رسول الله ﷺ: إِيَّاكُمْ وَ اسْتِمَاعَ الْعَازِفِ وَ الْغِنَاءِ؛ فَإِنَّهُمَا يُنْبِتَانِ التَّفَاقُ فِي الْقَلْبِ كَمَا يُنْبِتُ الْمَاءُ الْبَقْلَ. (میزان الحکمة، ج ۸، ص ۵۳۶ / کنز العمال، ج ۱۵، ص ۲۲۰)

پیامبر خدا ﷺ: زنهاری از گوش‌دادن به سازها و آوازا؛ زیرا این دو نفاق را در دل می‌روبانند، همچنان که آب سبزه را می‌روبانند.

۳۰. الإمام الرضا عليه السلام: إِنَّ الْخَضَرَ شَرَبَ مِنْ مَاءِ الْحَيَاةِ فَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ حَتَّى يُفْتَحَ فِي الصُّورِ، وَإِنَّهُ لَيَأْتِينَا فَيُسَلِّمُ فَتَسْمَعُ صَوْتَهُ وَ لَا نَرَى شَخْصَهُ، وَإِنَّهُ لَيَحْضُرُ حَيْثُ مَا ذُكِرَ، فَمَنْ ذَكَرَهُ مِنْكُمْ فَلْيُسَلِّمْ عَلَيْهِ، وَإِنَّهُ لَيَحْضُرُ الْمَوْسِمَ كُلَّ سَنَةٍ فَيَقْضِي جَمِيعَ الْمَنَاسِكِ وَ يَقِفُ بَعَرَفَةٍ فَيُؤْمِنُ عَلَى دُعَاءِ الْمُؤْمِنِينَ، وَ سَيُؤَسُّ اللَّهُ بِهِ وَ حَشَّةً قَائِمِينَ فِي غَيْبَتِهِ، وَ يَصِلُ بِهِ وَحَدَّثَهُ. (كمال الدين و تمام النعمة، ج ۲، ص ۳۹۰)

امام رضا علیه السلام: خضر از آب زندگی نوشید و از این رو زنده است و تا روزی که در صور دمیده شود نمی‌میرد. او نزد ما می‌آید و سلام می‌کند و ما صدایش را می‌شنویم اما خودش را نمی‌بینیم. هر جا اشمس برده شود، حاضر می‌شود. بنابراین، هر یک از شما نام او را برد، به وی سلام دهد. هر سال در موسم حج حاضر می‌شود و تمام مناسک را به جا می‌آورد و در عرفه می‌ایستد و برای دعای مؤمنان آمین می‌گوید. زودا که خداوند او را انیس تنهایی قائم ما در زمان غیبتش قرار دهد و به وسیله او، وی را از تنهایی به در آورد.

۳۱. الإمام علي عليه السلام: سِتَّةٌ لَا يُمَارُونَ: الْفَقِيهَ، وَالرَّئِيسَ، وَالذَّنِيَّ وَ الْبَذِيَّ، وَالْمَرَأَةَ، وَالصَّبِيَّ (عيون الحكم و الواعظ للبيهي، ص ۲۸۷ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۴۰۳)

امام علی علیه السلام: شش کس اند که با آن‌ها مجادله نشاید: فقیه، رئیس، بدذنی، و بزدنی، زن و کودک.

۳۲. الإمام الصادق عليه السلام: لِرَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِهِ: لَا تَكُونَنَّ إِمْعَةً، تَقُولُ: أَنَا مَعَ النَّاسِ وَ أَنَا كَوَاحِدٍ مِنَ النَّاسِ! (معاني الأخبار، ص ۲۶۶ / الاختصاص، ص ۳۴۳ / الأمالي للمفيد، ص ۲۱۰ / السرائر الحاوي لتحرير الفتاوي و المستطرفات، ج ۳، ص ۵۹۵)

امام صادق علیه السلام به یکی از اصحاب خود فرمود: هرگز هم‌رنگ جماعت نباش که بگویی: من تابع مردم هستم و من هم مثل بقیه مردم.

۳۳. الامام علي عليه السلام: أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّمَا يَجْمَعُ النَّاسَ الرَّضَا وَ الشُّخْطُ، وَ إِنَّمَا عَقَرَتْ نَاقَةٌ ثَمُودَ رَجُلٌ وَاحِدٌ، فَعَقَّمُهُمُ اللَّهُ بِالْعَذَابِ لَمَّا عَقَمُوهُ بِالرَّضَا. (الغارات، طالحه، ج ۲، ص ۵۸۴ / نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۰، ص ۲۶۱)

امام علی علیه السلام: ای مردم! راضی بودن و ناراضی بودن به کاری مردم را در آن کار شریک می‌گرداند. ناقة ثمود را تنها یک مرد پی کرد اما خداوند همه قوم ثمود را عذاب داد؛ زیرا همه به کار آن مرد راضی بودند.

۳۴. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ كَانَ مُسْلِمًا فَلَا يَمْكُرُ وَ لَا يَخْدَعُ فَإِنِّي سَمِعْتُ جَبْرِئِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ إِنَّ الْمَكْرَ وَ الْخَدِيعَةَ فِي النَّارِ ثُمَّ قَالَ ﷺ لَيْسَ مِنَّا مَنْ غَشَّ مُسْلِمًا وَ لَيْسَ مِنَّا مَنْ خَانَ مُسْلِمًا. (الأمالي للصدوق، ص ۲۷۰ / عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۵۰)

رسول خدا ﷺ: مسلمان مکر نمی‌زند و خدعه نمی‌کند که جبرئیل گفت آندو در آتش‌اند. از ما نیست کسی که به مسلمانی غش زند از ما نیست کسی که به مسلمانی خیانت کند.

۳۵. الإمام علي عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ سَبْحَانَهُ لَمْ يَعِظْ أَحَدًا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ... وَ مَا لِلْقَلْبِ جَلَاءٌ غَيْرُهُ. (نهج البلاغة للمصباحي صالح، ص ۲۵۴ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۰۷)

امام علی علیه السلام: خدا سبحان، هیچ‌کس را به چیزی مانند قرآن اندرز نداده است... و برای دل صیقلی، جز آن وجود ندارد.

رسول الله ﷺ: جَلَاءُ هَذِهِ الْقُلُوبِ ذِكْرُ اللَّهِ وَ تِلَاوَةُ الْقُرْآنِ. (مجموعه نورام، ج ۲، ص ۱۲۲)

پیامبر خدا ﷺ: صیقل‌دهنده این دل‌ها، یاد خدا و تلاوت قرآن است.

شادی و خشنودی من، سزاوار دوستی من شوی. تو در بزرگی و در خردی برکت داده شدی و هر جا بودی با برکت بودی. گواهی می‌دهم که تو بنده من و زاده کنیز من هستی، با نافله‌ها به من نزدیک شو و به من توکل کن تا تو را کفایت کنم و غیر مرا به ولایت و دوستی برمگزین که تو را تنها می‌گذارم... سپس، ای زادهٔ مریم باکرهٔ بتول تو را سفارش می‌کنم دربارهٔ سرور رسولان و دوستم احمد، صاحب اشتر سرخ‌مو و چهرهٔ درخشان.

۳۶. الإمام علي عليه السلام: اتَّقُوا ظُنُونَ الْمُؤْمِنِينَ؛ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَعَلَ الْحَقَّ عَلَى أَسْنَتِهِمْ. (نهج البلاغة للصبيح صالح، ص ۵۲۹/ عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۸۸/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۵۲/ مجموعة ورام، ج ۱، ص ۵۲)
امام علی علیه السلام: از (حدس و) گمان‌های مؤمنان بترسید؛ زیرا خدا تعالی حق را در زبان‌های آنان قرار داده است.

۳۷. المسيح عليه السلام: يَا مَعْشَرَ الْخَوَارِجِينَ، لِي إِلَيْكُمْ حَاجَةٌ اقْضُوهَا لِي. قَالُوا: قُضِيَتْ حَاجَتُكَ يَا رُوحَ اللَّهِ فَقَامَ فَعَسَلَ أَقْدَامَهُمْ، فَقَالُوا: كُنَّا نَحْنُ أَحَقُّ بِهَذَا يَا رُوحَ اللَّهِ! فَقَالَ: إِنَّ أَحَقَّ النَّاسِ بِالْخِدْمَةِ الْعَالَمِ، إِنَّمَا تَوَاضَعْتُ هَكَذَا لِكَيْمَا تَتَوَاضَعُوا بَعْدِي فِي النَّاسِ كَتَوَاضَعِي لَكُمْ. (الكافي، ج ۱، ص ۳۷/ منية المريد، ص ۱۸۳)

مسیح علیه السلام: ای گروه خواریان! مرا با شما کاری است، آن را از من بپذیرید. عرض کردند: پذیرفته است، ای روح خدا. مسیح علیه السلام برخاست و شروع به شستن پاهای آنها کرد. عرض کردند: ما به این کار سزاوارتر بودیم، ای روح خدا. فرمود: سزاوارترین مردم به خدمت کردن عالم است. من اینچنین برای شما فروتنی کردم، تا بعد از من با مردم فروتن باشید همچنان که من با شما فروتنم.

۳۸. رسول الله صلى الله عليه وآله: قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: يَا بَنِي آدَمَ... لَا تُقْنَطِ النَّاسَ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِمْ وَأَنْتَ تَرْجُوها لِنَفْسِكَ. (صحيفة الإمام الرضا عليه السلام، ص ۴۳/ عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۲۹/ مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۷۲/ مجموعة ورام، ج ۲، ص ۷۷)
پیامبر خدا ﷺ: خدا تبارک و تعالی فرمود: ای فرزندان آدم!... مردم را از رحمت خدا متعال نومید مگردان، در حالی که آن را برای خودت امید داری.

۳۹. الإمام الحسن عليه السلام: لَمَّا سُئِلَ عَنِ الْعَقْلِ: التَّجَرُّعُ لِلْغُصَّةِ حَتَّى تَنَالَ الْفُرْصَةَ. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۹۶/ معاني الأخبار، ص ۲۴۰)
امام حسن علیه السلام در پاسخ به آنکه خرد چیست، فرمود: جام اندوه را جرعه جرعه نوشیدن تا دست دادن فرصت.
امام علی علیه السلام: الْعُقُولُ مَوَاهِبُ، الْآدَابُ مَكَاسِبُ. (کنز المفوائد، ج ۱، ص ۱۹۹/ عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۶۱/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۲۶)
امام علی علیه السلام: خردها موهبتند و آداب اکتسابی.

۴۰. فِي مُنَاجَاةِ اللَّهِ تَعَالَى لِعِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا تَوَلَّ غَيْرِي فَأَخْذُكَ... (تحف العقول، ص ۴۹۶/ الأمل للصدوق، ص ۵۱۵/ مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۳۸)
در سخنان نجوای خدا تعالی با عیسی علیه السلام: ای عیسی، چونان شخص دلسوز و مهربان، تو را به مهربانی سفارش می‌کنم تا با طلب

چهل حدیث ۷۶

۱. الإمام الحسن (ع): أَنَا الضَّامِنُ لِمَنْ لَمْ يَهْجُسْ فِي قَلْبِهِ إِلَّا الرِّضَا أَنْ يَدْعُو اللَّهَ فَيَسْتَجَابَ لَهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۶۲ / روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ط القديمة، ج ۹، ص ۳۶۸)

امام حسن (ع): کسی که در دلش هوایی جز خشنودی (خدا) خطور نکند، من ضمانت می کنم که خداوند دعایش را مستجاب کند.

۲. أسماء بنت عميس: كُنْتُ صَاحِبَةَ عَائِشَةَ الَّتِي هَيَّأَتْهَا وَادْخَلَتْهَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ مَعِيَ نِسْوَةٌ، فَوَاللَّهِ مَا وَجَدْنَا عِنْدَهُ قُوَّةً إِلَّا قَدْحًا مِنْ لَبَنٍ، فَشَرِبَ ثُمَّ نَوَّلَهُ عَائِشَةَ قَالَتْ: فَاسْتَحْيَيْتِ الْجَارِيَةَ، فَقُلْتُ: لَا تَرُدِّي يَدَ رَسُولِ اللَّهِ، خُذِي مِنْهُ، قَالَتْ: فَأَخَذَتْهُ عَلَى حَيَاءٍ فَشَرِبَتْ مِنْهُ، ثُمَّ قَالَ: نَاولي صَاحِبَتِكَ، فَقُلْتُ: لَا نَسْتَهِيهِ، فَقَالَ: لَا تَجْمَعَنَّ جُوعًا وَ كِذْبًا، قَالَتْ: فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنْ قَالَتْ إِحْدَانَا لَشَيْءٍ تَسْتَهِيهِ: لَا نَسْتَهِيهِ، أُبْعِدْ ذَلِكَ كِذْبًا؛ قَالَ: إِنَّ الْكِذْبَ يُكْتَبُ حَتَّى يَكْتَبَ الْكُذِبُ كُذِبَةً. (مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۱۰، ص ۳۵۲ / بحار الأنوار، ج ۷، ص ۴۵۴)

اسماء بنت عمیس: من ساقدوش عایشه بودم که او را آماده کردم و به نزد رسول خدا (ص) بردم. عده ای از زنان نیز با من بودند. به خدا قسم، نزد رسول خدا خوراکی جز یک کاسه شیر نبود. رسول خدا، مقداری شیر نوشید و سپس کاسه را به دست عایشه داد. اسماء می گوید: دختر، از گرفتن کاسه شیر شرم کرد. من گفتم: دست رسول خدا را رد نکن، ظرف را بگیر. عایشه، با حالت شرم کاسه را گرفت و مقداری شیر نوشید. حضرت سپس فرمود: به بقیه زنان هم بده، بنوشند. آن ها گفتند: ما میل نداریم. رسول خدا فرمود: گرسنگی و دروغ را با هم جمع نکنید. اسماء می گوید: عرض کردم: ای رسول خدا، اگر کسی از ما میل به چیزی داشته باشد و بگوید میل ندارم، آیا این دروغ به شمار می آید؟ فرمود: دروغ نوشته می شود، حتی دروغ کوچک هم، دروغ کوچک نوشته می شود.

۳. قَالَ ﷺ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى فَاصْطَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ قَالَ عَفْوٌ بَعْضُ عِقَابٍ. (كشف الغمة في معرفة الأئمة، ط القديمة، ج ۲، ص ۳۰۹)

امام (ع): در تفسیر آیه (بگذر گذشتنی زیبا) فرمود: یعنی عفو کند و سرزنش هم نکند.

۴. الخصال، قَالَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ﷺ لَا يَكُونُ الرَّجُلُ فَقِيهًا حَتَّى لَا يُبَالِيَ أَيَّ ثَوْبِيهِ ابْتَدَلَ وَ يَمَا سَدَّ فَوْزَةَ الْجُوعِ ... (الخصال، ج ۱، ص ۴۰ / عوالي اللئالي العزیزة فی الأحادیث الدینیة، ج ۴، ص ۶۰)

امام صادق (ع): کسی را نتوان فقیه خواند جز اینکه بگونه ای شود که برای مهم نباشد کدام لباسش کهنه شده و چه میخورد.

۵. رسول الله ﷺ: لَا يَعْرِفُ عَبْدٌ حَقِيقَةَ الْإِيمَانِ حَتَّى يَخْرُنَ مِنْ لِسَانِهِ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۱۴ / تحف العقول، ص ۲۹۸)

پیامبر خدا (ص): هیچ بنده ای حقیقت ایمان را نشناسد، تا آنگاه که زبانش را در کام کشد.

۶. المسيح ﷺ: يَا طَالِبَ الدُّنْيَا لِيَتَّبِرْ، تَرُكْكَ الدُّنْيَا أَجْرٌ. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۱۳۴)

مسیح (ع): ای آنکه دنیا را به هدف کار خیر کردن می جویی، ترک کردن دنیا کاری نیکوتر است.

۷. الإمام الصادق (ع) فِي قَوْلِهِ «فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي»: يَعْلَمُونَ أَنِّي أَقْدِرُ عَلَى أَنْ أُعْطِيَهُمْ مَا يَسْأَلُونَ. (تفسير العياشي، ج ۱، ص ۸۳ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۱، ص ۳۹۷)

امام صادق (ع) درباره آیه «پس، دعوت مرا اجابت کنند و به من ایمان آورند» فرمود: یعنی بدانند که من می توانم آنچه را از من می خواهند به آنان بدهم.

۸. رسول الله ﷺ: الْبِرُّ مَا سَكَنَتْ إِلَيْهِ النَّفْسُ، وَالْإِثْمُ مَا لَمْ تَسْكُنْ إِلَيْهِ النَّفْسُ، وَإِنْ أَفْتَكَ الْمُفْتُونُ. (شرح الزرقاني على المواهب اللدنية بالمنح، ج ۱۰، ص ۱۳۷ / ميزان الحكمة، ج ۴، ص ۳۵۱ / مسند ابن حنبل، ج ۴، ص ۲۲۳ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۴۹۳)

رسول خدا (ص): طاعت و نیکی آن است که جان بدان قرار گیرد و دل به آن آرام یابد و گناه آن چیزی است که جان بدان قرار نگیرد و دل به آن آرام نیابد، هرچند مفتیان (خلاف آن) به تو فتوا دهند.

۹. الإمام الحسن (ع): مَنْ عَدَدَ نَعْمَهُ مَحَقَّ كَرَمِهِ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۷۱ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۵۸۸ / العدد القوية لدفع المخاوف اليومية، ص ۳۷ / الدرة الباهرة من الأصداف الطاهرة، ط القديمة مع الترجمة، ص ۲۱)

امام حسن (ع): هرکه احسان های خود را برشمرد، بخشنندگی خویش را از بین برده است.

۱۰. رسول الله ﷺ: أَشَقَى النَّاسِ الْمُلُوكُ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۹۵ / الأمالي للصدوق، ص ۲۱ / معاني الأخبار، ص ۱۹۶ / روضة الواعظين و

بصیرة المتعطين، طالقديمة، ج ۲، ص ۳۸۱ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۲۶ / الأربعون حديثاً للشهيد الأول، ص ۵۶
پیامبر خدا ﷺ: بدبخت‌ترین مردم، شاه‌اند.

۱۱. رسول‌الله ﷺ: رَبِّ صَائِمٍ حَظُّهُ مِنْ صِيَامِهِ الْجُوعُ وَالْعَطَشُ، وَ رَبِّ قَائِمٍ حَظُّهُ مِنْ قِيَامِهِ السَّهَرُ. (الامالي للطوسي، ص ۱۶۶ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۸۳)

پیامبر خدا ﷺ: بسا روزه‌داری که بهره او از روزه‌اش گرسنگی و تشنگی است و بسا شب زنده‌داری که بهره او از عبادت شبانه‌اش، فقط بی‌خوابی است.

رسول‌الله ﷺ: لَامْرَأَةٍ صَائِمَةٍ تَسُبُّ جَارِيَةً لَهَا: كَيْفَ تَكُونِينَ صَائِمَةً وَ قَدْ سَبَبَتْ جَارِيَتَكَ؟! إِنَّ الصَّوْمَ لَيْسَ مِنَ الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ، وَإِنَّمَا جَعَلَ اللَّهُ ذَلِكَ حِجَاباً عَنِ سَوَاهُمَا مِنَ الْفَوَاحِشِ مِنَ الْفِعْلِ وَالْقَوْلِ يُطِطِرُ الصَّائِمَ، مَا أَقَلَّ الصَّوْمَ وَ أَكْثَرَ الْجُوعَ! (النوادر للأشعري، ص ۲۲)
پیامبر خدا ﷺ: به زنی که با زبان روزه کنیز خود را دشنام می‌داد: چگونه روزه‌داری که کنیزت را دشنام می‌دهی؟ روزه فقط خودداری از خوردن و آشامیدن نیست، بلکه خداوند آن را علاوه بر این دو، مانع کارها و سخنان زشت که روزه را بی‌اثر می‌کنند قرار داده است؛ و به چه اندکند روزه‌داران و چه بسیارند کسانی که گرسنگی می‌کشند!

۱۲. قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ: افْتَتِحُوا نَهَارَكُمْ بِخَيْرٍ وَ أَمْلُوا عَلَى حَفَظَتِكُمْ فِي أَوَّلِهِ وَ فِي آخِرِهِ خَيْراً يُغْفَرَ لَكُمْ مَا بَيْنَ ذَلِكَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ ... (الكافي، ج ۲، ص ۱۴۲ / وسائل الشیعة، ج ۱، ص ۱۱۲)

امام صادق ﷺ: روزتان را با خیر شروع کنید و بر فرشتگان نگهبان خود اول و آخر روز را خوبی املا کنید، میان این دو بخشیده میشود این شاء الله.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ: قَالَ إِذَا هَمَّ أَحَدُكُمْ بِخَيْرٍ أَوْ صَلَةٍ فَإِنَّ عَنْ يَمِينِهِ وَ شِمَالِهِ شَيْطَانَيْنِ فَلْيُبَادِرْ لَا يَكْفَاهُ عَنْ ذَلِكَ ... قَدْ يَقَالُ صَاحِبُ الْيَمِينِ يَضِلُّهُ مِنْ جِهَةِ الطَّاعَةِ وَ صَاحِبُ الشِّمَالِ يَضِلُّهُ مِنْ جِهَةِ الْمَعْصِيَةِ ... (الكافي، ج ۲، ص ۱۴۳ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۹۶ / مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۸، ص ۳۳۷ / بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۲۲۴)

امام صادق ﷺ: اگر قصد خیر یا صله کردید انجام دهید که شیاطینی که در چپ و راست شما هستند بازتان ندارند... گفته شده شیطان راستی از در طاعت و شیطان سمت چپی از در معصیت گمراه میکند.
قَالَ أَبَا جَعْفَرٍ ﷺ: مَنْ هَمَّ بِشَيْءٍ مِنَ الْخَيْرِ فَلْيَعْجَلْهُ فَإِنَّ كُلَّ شَيْءٍ فِيهِ تَأْخِيرٌ فَإِنَّ لِلشَّيْطَانِ فِيهِ نَظَرَةً ... (الكافي، ج ۲، ص ۱۴۳ / روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ج ۱۲، ص ۶۸ / وسائل الشیعة، ج ۱، ص ۱۱۳)

امام باقر ﷺ: هرکس به خیر مایل شد عجله کند که هرکار را که تأخیر افتد شیطان نظر میکند.

۱۳. رسول‌الله ﷺ: إِنَّا لَا نَسْتَعِينُ بِمُشْرِكٍ. (احکام القرآن للجصاص، طالعلمیة، ج ۲، ص ۵۵۹ / سیر أعلام النبلاء، طالرسالة، ج ۱، ص ۵۰۲ / حکم النبی الأعظم، ج ۴، ص ۵۵۰ / الجامع الصغير، ج ۱، ص ۳۸۶)
پیامبر خدا ﷺ: ما از مشرک کمک نمی‌گیریم.

۱۴. الکافی، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ: قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَبْرَأَ قَالَ أَمَكَ قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ أُمُّكَ قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ أُمُّكَ قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ أَبَاكَ. (الزهد، ص ۴۰ / الکافی، ج ۲، ص ۱۵۹ / نهج الحق و كشف الصدق، ص ۵۴۱ / عوالي اللئالی العزیزية في الأحادیث النبویه، ج ۱، ص ۲۳۴)
کسی نزد پیامبر ﷺ آمد و گفت به که خوبی کنم؟ گفت مادرت باز پرسید و باز فرمود مادرت تا سه بار سپس فرمود پدرت.

۱۵. الامالي للشيخ الطوسي، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ: قَالَ كَانَ فِيمَا وَعَظَ لُقْمَانَ ابْنَهُ أَنَّهُ قَالَ لَهُ يَا بُنَيَّ اجْعَلْ فِي آيَاتِكَ وَ تِلَاوَتِكَ نَصِيحاً لَكَ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ فَإِنَّكَ لَنْ تَجِدَ لَهُ تَضِييعاً مِثْلَ تَزْكِيهِ. (الامالي للطوسي، ص ۶۸ / الدرالنظيم في مناقب الأئمة الهاديين)
امام صادق ﷺ: از جمله وصایای لقمان به فرزندش این بود که در شبانه‌روز خود وقتی را به طلب علم اختصاص ده که ترک این کار موجب تضییع بسیار است.

المحاسن، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَفْ يَكُلُّ مُسْلِمٌ لَا يَجْعَلُ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ يَوْمًا يَتَفَقَّهُ فِيهِ أَمْرٌ دِينِيهِ وَ يَسْأَلُ عَنْ دِينِهِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۲۵ / الإمامة و التبصرة من الحيرة، ص ۳۳)

رسول خدا ﷺ: اف بر مسلمانی که لااقل یکبار در هفته به تفقه در دین و پرس و جو از حقایق دینش نپردازد.

۱۶. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ: وَ أَوْصَى أَصْحَابَهُ وَ أَوْلِيَاءَهُ مَنْ كَانَ بِهِ عِلَّةٌ فَلْيَأْخُذْ قُلَّةً جَدِيدَةً وَ لِيَجْعَلْ فِيهَا الْمَاءَ وَ لِيَسْتَقِي [لِيَسْتَقِيَ] الْمَاءَ بِنَفْسِهِ وَ لِيَفْرَأَ عَلَى الْمَاءِ سُورَةَ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ عَلَى التَّرْتِيلِ ثَلَاثِينَ مَرَّةً ثُمَّ لِيَشْرَبْ مِنْ ذَلِكَ الْمَاءِ وَ لِيَتَوَضَّأَ وَ لِيَمْسَحَ بِهِ وَ كُلَّمَا نَقَصَ زَادَ فِيهِ فَإِنَّهُ لَا يَظْهَرُ ذَلِكَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا يَغْفِيهِ اللَّهُ تَعَالَى مِنْ ذَلِكَ الدَّاءِ. (طب الأئمة عليهم السلام، ص ۱۲۳ / بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۳۲۸)

امام صادق ﷺ: به اصحاب و اولیانش دستوری میداد: هرکس بیمار شد کوزه گلی جدیدی بخرد و در آن بدست خودش آب بریزد و سوره قدر را سی بار با ترتیل بر آب بخواند سپس از آن آب بنوشد و وضو گیرد و مسح کند. و هر قدر آب کم شود بر آن بیافزاید. سه روز نگذرد جز اینکه خداوند از آن بیماری شفایش دهد.

مكارم الأخلاق، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ: أَنَّهُ قَالَ عَلَّمَنِي جَبْرِئِيلُ دَوَاءً لَا يَحْتَاجُ مَعَهُ إِلَى دَوَاءٍ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا ذَلِكَ الدَّوَاءُ قَالَ يُؤْخَذُ مَاءٌ

الْمَطَرِ قَبْلَ أَنْ يَنْزِلَ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ يَجْعَلُ فِي إِيَّائِي نَظِيفٍ وَيَقْرَأُ عَلَيْهِ الْحَمْدَ لِلَّهِ إِلَى آخِرِهَا سَبْعِينَ مَرَّةً ثُمَّ يَشْرَبُ مِنْهُ قَدْحًا بِالْقَدَاةِ وَقَدْحًا بِالْعُشِيِّ ... (مكارم الأخلاق، ص ۳۸۷ ووسائل الشیعة، ج ۲۵، ص ۲۶۵)

رسول خدا ﷺ: جبرئیل مرا دوائی آموخت که درمان دردهاست: از آب باران پیش از به زمین خوردنش بگیرد و در ظرف تمیزی کند و بر آن هفتاد بار حمد بخواند و از آن بخورد؛ قدحی صبح و قدحی شبانگاه.

۱۷. امیرالمؤمنین ﷺ: أَلَا أَعْلَمُكَ خَصَالًا أَرْبَعٌ إِنْ أَنْتَ حَفِظْتَهُنَّ نِلْتَ بِهِنَّ النَّجَاةَ وَإِنْ أَنْتَ ضَيَعْتَهُنَّ فَاتَّكَ الذَّارِئَانِ يَا بُنَيَّ! لَا غِنَى أَكْبَرُ مِنَ الْعَقْلِ وَلَا فَقْرٌ مِثْلُ الْجَهْلِ وَلَا وَحْشَةٌ أَشَدُّ مِنَ الْعُجْبِ وَلَا عَيْشٌ أَذُّ مِنْ حُسْنِ الْخُلُقِ. (کشف الغمة فی معرفة الأئمة، طالقديمة، ج ۱، ص ۵۷۲)

امام حسن ﷺ: بر امیرالمؤمنین ﷺ وارد شدم. دیدم که، بر اثر ضربت پسر ملجم، درحال جان دادن است. بی تابی کردم. به من فرمود: آیا بی تابی می کنی؟ عرض کردم: با این حالی که از شما می بینم چگونه بی تابی نکنم؟

فرمود: آیا چهار خصلت به تو بیاموزم که اگر آن ها را مراعات کنی به نجات دست یابی و اگر فروگذاری هر دو سرای را از دست دهی؟ فرزندم، هیچ ثروتی بزرگتر از خرد نیست و هیچ فقری چون نادانی نیست و هیچ تنهایی و وحشتی بدتر از خودپسندی نیست و هیچ عیشی خوش تر از خوش خویی نیست.

۱۸. الإمام علی ﷺ: الْكَرِيمُ إِذَا احتَاجَ إِلَيْكَ أَغْفَاكَ وَإِذَا احتَاجَتْ إِلَيْهِ غَفَاكَ، التَّوَّابُ إِذَا احتَاجَ إِلَيْكَ أَغْفَاكَ وَإِذَا احتَاجَتْ إِلَيْهِ غَفَاكَ. (غررالحکم و دررالکلم، ص ۱۱۶/عیونالحکم و المواعظ للیثی، ص ۶۳)

امام علی ﷺ: بزرگوار، هرگاه به تو نیازمند شود، تو را معاف دارد و هرگاه تو به او نیاز پیدا کنی، نیاز تو را برطرف سازد؛ فرومایه هرگاه به تو نیاز پیدا کند، تو را به ستوه آورد و هرگاه به او نیاز پیدا کنی، تو را به رنج و زحمت افکند.

۱۹. رسول الله ﷺ: فِي رَجُلٍ قَالَ: مَا قَبَلْتُ صَبِيًّا قَطُّ، فَلَمَّا وَلَّى قَالَ: هَذَا رَجُلٌ عِنْدِي أَنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ. (الكافي، ج ۶، ص ۵۰/تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۸، ص ۱۱۳)

رسول خدا ﷺ مردی در جمع پیامبر و عده ای از اصحاب گفت: من هرگز کودکی را نبوسیده ام. وقتی رفت، رسول خدا ﷺ فرمود: این مردی است که در نظر من از دوزخیان است.

۲۰. الإمام علی ﷺ: إِنَّمَا حُضَّ عَلَى الْمَشَاوَرَةِ لِأَنَّ رَأْيَ الْمُشِيرِ صِرْفٌ، وَ رَأْيَ الْمُسْتَشِيرِ مَشُوبٌ بِالْهَوَى. (عیونالحکم و المواعظ للیثی، ص ۱۷۹/غررالحکم و دررالکلم، ص ۲۷۹)

امام علی ﷺ: به مشورت کردن تشویق شده است؛ چون نظر طرف مشورت خالص (از انگیزه های شخصی) است و نظر مشورت کننده آمیخته به هوس (خواهش ها و انگیزه های فردی) می باشد.

۲۱. الامام علی ﷺ: رَبِّ مُنْعِمٍ عَلَيْهِ مُسْتَدْرِجٌ بِالتُّعْمَى، وَ رَبُّ مُبْتَلَى مَصْنُوعٌ لَهُ بِالْبَلَوَى. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۵۲۴/عیونالحکم و المواعظ للیثی، ص ۲۶۶/غررالحکم و دررالکلم، ص ۳۸۱)

علی ﷺ: بسا نعمت داده ای که به تدریج به خشم خدا نزدیک تر می شود و بسا بلا زده ای که با آن بلا به او خوبی شده است. الإمام الصادق ﷺ: لَمَّا قَالَ لَهُ قَائِلٌ: سَأَلْتُ اللَّهَ أَنْ يَرْزُقَنِي مَالًا وَ وَلَدًا وَ دَارًا فَرَزَقَنِي، وَ قَدْ خِفْتُ أَنْ يَكُونَ ذَلِكَ اسْتِدْرَاجًا: أَمَا وَ اللَّهِ مَعَ الْحَمْدِ فَلَا. (الكافي، ج ۲، ص ۹۷/مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۱۲، ص ۳۷۹)

شخصی به امام صادق ﷺ عرض کرد: از خداوند مسئلت کردم که به من مال و فرزند و خانه ای روزی کند و روزیم فرمود و اینک می ترسم که این ها از باب استدراج و مهلت دهی باشد. حضرت فرمود: به خدا سوگند که اگر با حمد و سپاس همراه باشد، چنین نخواهد بود.

۲۲. عنه ﷺ: وَلَا تُضَيِّعَنَّ حَقَّ أَخِيكَ اتِّكَالاً عَلَى مَا بَيْنَكَ وَ بَيْنَهُ فَإِنَّهُ لَيْسَ لَكَ بِأَخٍ مَنْ أَضَعَتْ حَقَّهُ. (تحف العقول، ص ۸۲/من لايحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۹۲/نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۰۳/كنزالفوائد، ج ۱، ص ۹۳/عیونالحکم و المواعظ للیثی، ص ۵۲۶/شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۶، ص ۱۰۵/كشف المحجة لثمره المهجة، ص ۲۳۲/أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۷۸)

امام ﷺ: با تکیه بر صمیمیتی که با کسی داری در احترام و رعایت حق او کوتاهی مکن که کسی که با او چنین کنی دیگر با تو صمیمی نیست.

۲۳. الأُمَالِي لِلصَّدُوقِ، سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ جَاءَ جَبْرَائِيلُ ﷺ إِلَى يُوسُفَ ﷺ وَ هُوَ فِي السَّجْنِ فَقَالَ قُلْ فِي ذُبْرِ كُلِّ صَلَاةٍ مَقْرُوضَةٍ اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِي مِنْ أَمْرِي فَرَجًا وَ مَخْرَجًا وَ ارْزُقْنِي مِنْ حَيْثُ أَحْتَسِبُ وَ مِنْ حَيْثُ لَا أَحْتَسِبُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ. (الأُمَالِي لِلصَّدُوقِ، ص ۵۷۶/روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، طالقديمة، ج ۲، ص ۳۲۸)

امام صادق ﷺ: وقتی یوسف در زندان بود جبرئیل نزدش آمد و گفت: پس از نمازها دعا کن: خدایا فرج و خروج برایم قرارده و از جایی که گمان میکنم و گمان نمیکنم مرا روزی رسان.

۲۴. الإمام الباقر علیه السلام: إِنَّ الْعَبْدَ يَسْأَلُ اللَّهَ الْحَاجَةَ فَيَكُونُ مِنْ شَأْنِهِ قَضَاؤُهَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ أَوْ إِلَى وَقْتٍ بَطِيٍّ، فَيُذْنِبُ الْعَبْدُ ذَنْبًا فَيَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لِلْمَلَكِ: لَا تَقْضِ حَاجَتَهُ وَاحْرِمْهُ إِيَّاهَا، فَإِنَّهُ تَعَرَّضَ لِسَخْطِي وَاسْتَوْجَبَ الْجِرْمَانَ مِنِّي. (الكافي، ج ۲، ص ۲۷۱/روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، طالقديمة، ج ۹، ص ۲۶۷)

امام باقر علیه السلام: (گاه) بنده از خداوند حاجتی را می‌خواهد و از شأن خداست که آن را در آینده‌ای نزدیک یا با تأخیر برآورده سازد؛ اما بنده بعداً مرتکب گناهی می‌شود. پس، خداوند تبارک و تعالی به فرشته می‌گوید: حاجت او بر میاور و او را از آن محروم گردان؛ زیرا که او خود را در معرض خشم من نهاد و مستوجب محرومیت از سوی من شد.

۲۵. رسول الله صلی الله علیه و آله: مَنْ أَعَانَ ظَالِمًا سَلَطَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ. (الخراج و الجرائع، ج ۳، ص ۱۰۵۸/بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۱۷۲)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر که ستمگری را کمک کند، خداوند او را بر وی مسلط گرداند.

الإمام الصادق علیه السلام: مَنْ عَذَرَ ظَالِمًا بِظُلْمِهِ سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِ مَنْ يَظْلِمُهُ فَإِنْ دَعَا لَمْ يَسْتَجِبْ لَهُ وَ لَمْ يَأْجُرْهُ اللَّهُ عَلَى ظُلَامَتِهِ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۳۴/ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۷۴)

امام صادق علیه السلام: هر که برای ستم ستمکاران عذر و بهانه بترشد (و آن را توجیه کند) خداوند بر او کسی را مسلط گرداند که ستمش کند و آن‌گاه اگر دعا کند دعایش مستجاب نشود و برای ستمی که بر او می‌شود نیز خداوند اجر و پاداشی ندهد.

۲۶. الإمام علي علیه السلام: سَيَهْلِكُ فِي صِنْفَانِ: مُحِبٌّ مُفْرِطٌ يَذْهَبُ بِهِ الْحُبُّ إِلَى غَيْرِ الْحَقِّ، وَ مُبْغِضٌ مُفْرِطٌ يَذْهَبُ بِهِ الْبُغْضُ إِلَى غَيْرِ الْحَقِّ، وَ خَيْرُ النَّاسِ فِي حَالِ التَّمَطُّ الْأَوْسَطُ فَاتْرُقُوهُ. (الغارات، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۰۱/نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۳۱)

امام علی علیه السلام: به‌زودی درباره‌ی من دو گروه هلاک شوند: دوستدار افراطی که دوستی او را به ناحق کشاند و دشمن افراطی که دشمنی او را به ناحق برد. و بهترین حالت مردم درباره‌ی من راه میانه است. پس این راه را در پیش گیرید.

۲۷. الإمام علي علیه السلام: مَنْ قَنَعَ لَمْ يَغْتَمَّ. (عیون الحكم و المواعظ للیثی، ص ۴۲۹/غرار الحكم و دررالکلم، ص ۵۷۹)

امام علی علیه السلام: کسی که قانع باشد، اندوهگین نشود.
رسول الله صلی الله علیه و آله: اقْنَعْ بِمَا أُوتِيْتَهُ يَخَفْ عَلَيْكَ الْحِسَابُ. (اعلام الدین فی صفات المؤمنین، ص ۳۴۴/بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۱۸۷)
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: به آنچه داده شده‌ای قانع باش، تا حسابت سبک شود.

۲۸. طب الأئمة عليهم السلام، قَالَ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ علیه السلام سَافِرٌ أَيَّ يَوْمٍ شِئْتُ وَ تَصَدَّقْ بِصَدَقَةٍ. (طب الأئمة عليهم السلام، ص ۵۶/بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۲۲۶)
امام صادق علیه السلام: هر روزی که خواستی مسافرت کن اما پیش از سفر صدقه بده.

۲۹. الامام علي علیه السلام: إِنَّ اللَّهَ يَغَارُ لِلْمُؤْمِنِ، فَلْيَغْرِ مَنْ لَا يَغَارُ؛ فَإِنَّهُ مَنَكُوشُ الْقَلْبِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۱۵/مشكاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۲۳۶)
امام علی علیه السلام: همانا خداوند نسبت به مؤمن غیرت دارد؛ پس، بی غیرت از خود غیرت نشان دهد؛ زیرا که آدم بی غیرت واژگونه دل است.

۳۰. الإمام الجواد علیه السلام بَعَثَ اللَّهُ تَعَالَى جَلَّ ذِكْرُهُ مِائَةَ أَلْفِ نَبِيٍّ وَ أَرْبَعَةَ وَ عَشْرِينَ أَلْفَ نَبِيٍّ الْمُرْسَلُونَ مِنْهُمْ ثَلَاثُمِائَةٍ وَ ثَلَاثَةُ عَشَرَ رَجُلًا وَ إِنَّ ذَا الْكِفْلِ مِنْهُمْ وَ كَانَ بَعْدَ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ علیه السلام، وَ كَانَ يَقْضِي بَيْنَ النَّاسِ كَمَا كَانَ يَقْضِي دَاوُدُ، وَ لَمْ يَغْضَبْ إِلَّا لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ كَانَ اسْمُهُ عَوِيْدِيَا وَ هُوَ الَّذِي ذَكَرَهُ اللَّهُ تَعَالَى جَلَّتْ عَظَمَتُهُ فِي كِتَابِهِ حَيْثُ قَالَ وَ اذْكُرْ إِسْمَاعِيلَ وَ الْيَسَعَ وَ ذَا الْكِفْلِ وَ كُلٌّ مِنَ الْأَخْيَارِ. (قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۲۱۳/بحار الأنوار، ج ۱۳، ص ۴۰۵)

امام جواد علیه السلام در پاسخ به عبدالعظیم حسنی که پرسید نام ذوالکفل چه بود و آیا از پیامبران مرسل بوده است یا نه : خداوند متعال یکصد و بیست و چهار هزار پیغمبر فرستاد که سیصد و سیزده نفر آنان مرسل بودند و ذوالکفل یکی از آن مرسلین علیه السلام می‌باشد. او بعد از سلیمان بن داود علیه السلام می‌زیست و در میان مردم مانند داود قضاوت می‌کرد و جز برای خدا عزوجل خشم نگرفت. نامش عویدیا بود و او همان کسی است که خداوند متعال در کتاب خود از وی نام برده، آنجا که می‌فرماید: «و یاد کن اسماعیل و یسع و ذوالکفل را که همه از نیکانند».

۳۱. الامام علي علیه السلام: لَا تَعْتَذِرْ إِلَى مَنْ يُحِبُّ أَنْ لَا يَجِدَ لَكَ عُذْرًا. (عیون الحكم و المواعظ للیثی، ص ۵۲۸/تصنيف غرار الحكم و دررالکلم، ص ۴۴۷)
امام علی علیه السلام: از کسی که خوش ندارد عذرت را بپذیرد، عذرخواهی مکن.

۳۲. فقه الرضا علیه السلام، وَ قَدْ يُرَوَّى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام أَنَّهُ سَأَلَهُ بَعْضُ أَصْحَابِهِ فَقَالَ جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنَّ لِي جَبْرَانًا وَ لَهُمْ جَوَارٍ مُغْتَنَاتٌ يَتَغَنَّيْنَ وَ يَضْرِبْنَ بِالْعُودِ فَرُبَّمَا دَخَلْتُ الْخَلَاءَ فَأُطِيلُ الْجُلُوسَ اسْتِمَاعًا مِنِّي لَهُنَّ قَالَ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام لَا تَفْعَلْ . مَا سَمِعْتُ قَوْلَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ

تَعَالَى إِنَّ السَّمْعَ وَالبَصَرَ وَالفؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا وَ أَشَآلَ
اللَّهِ التَّوْبَةَ مِنْ كُلِّ مَا يَكْرِهُ فَإِنَّهُ لَا يَكْرِهُ إِلَّا الْقَبِيحَ وَ الْقَبِيحَ دَعَا
لَأَهْلِهِ فَإِنْ قَبِيحٌ أَهْلًا. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام،
ص ۲۸۱ / من لايحضره الفقيه، ج ۱، ص ۸۰ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۱،
ص ۱۱۶)

یکی از اصحاب امام صادق (ع) از او پرسید: همسایه ای دارم که بساط
ساز و آواز در خانه اش ترتیب میدهد و من به مستراح که میروم طول
میدهم که صدای ایشان را خوب بشنوم و لذت برم. امام (ع) فرمود:
چنین مکن که خدا فرموده آدمی نسبت به گوش و چشم و دل
خویش مسؤول است... سپس امام (ع) فرمود: هر گناهی اهلی دارد
آن را برای اهلش واگذار.

جامع الأخبار، قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: الْغِنَاءُ رُقِيَةُ التَّرَنَّا. (إعلام الوری بأعلام الهدی،
ط الحدیث، ج ۱، ص ۲۸۷ / جامع الأخبار للشعیری، ص ۱۵۴)
رسول خدا ﷺ فرمود: غناء زناپی رقیق شده است.

۳۳. الإمام الصادق (ع): إِنَّمَا يَأْمُرُ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ مَنْ
كَانَتْ فِيهِ ثَلَاثُ خِصَالٍ: عَامِلٌ بِمَا يَأْمُرُ بِهِ وَ تَارِكٌ لِمَا يَنْهَى عَنْهُ،
عَادِلٌ فِيمَا يَأْمُرُ عَادِلٌ فِيمَا يَنْهَى، رَفِيقٌ فِيمَا يَأْمُرُ وَ رَفِيقٌ فِيمَا يَنْهَى.
(تحف العقول، ص ۳۵۸ / الخصال، ج ۱، ص ۱۰۹ / روضة الواعظین و بصيرة المتعظین،
ط القديمة، ط القديمة، ج ۲، ص ۳۶۵ / مشکاة الأخبار فی غرر الأخبار، ص ۴۸)

امام صادق (ع): کسی (باید) امر به معروف و نهی از منکر کند که سه
خصوصیت در او باشد: به آنچه فرمان می دهد، خود عمل کند. آنچه
را نهی می کند، خود نیز ترک گوید. در امر و نهی خود عدالت را رعایت
کند و در امر و نهی، طریق ملائمت پیش گیرد.

رسول الله ﷺ: لَا يَأْمُرُ بِالْمَعْرُوفِ وَلَا يَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ إِلَّا مَنْ كَانَ
فِيهِ ثَلَاثُ خِصَالٍ: رَفِيقٌ بِمَا يَأْمُرُ بِهِ رَفِيقٌ فِيمَا يَنْهَى عَنْهُ، عَدْلٌ فِيمَا
يَأْمُرُ بِهِ عَدْلٌ فِيمَا يَنْهَى عَنْهُ، عَامِلٌ بِمَا يَأْمُرُ بِهِ عَامِلٌ بِمَا يَنْهَى عَنْهُ.
(النوادر للراوندي، ص ۲۱ / بحار الأنوار، ج ۹۷، ص ۸۷)

پیامبر خدا ﷺ: امر به معروف و نهی از منکر نکند مگر کسی که سه
خصلت در او باشد: در امر و نهی خود، طریق مدارا پیش گیرد. در امر
و نهی خود، به عدالت رفتار کند و به آنچه امر و نهی می کند، دانا
باشد.

۳۴. عَنْ زُرَّارَةَ بْنِ أَوْفَى قَالَ دَخَلْتُ عَلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ﷺ فَقَالَ يَا
زُرَّارَةَ النَّاسُ فِي زَمَانِنَا عَلَى سِتِّ طَبَقَاتٍ أَسَدٌ وَ ذَنْبٌ وَ ثَغْلَبٌ وَ كَلْبٌ
وَ خَنْزِيرٌ وَ شَاةٌ فَأَمَّا الْأَسَدُ فَمُلُوكُ الدُّنْيَا يُحِبُّ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ أَنْ
يُغْلَبَ وَلَا يُغْلَبَ وَ أَمَّا الذَّنْبُ فَتُجَارِكُمْ يَدْمُوا إِذَا اشْتَرَوْا وَ يَمْدَحُوا إِذَا
بَاعُوا وَ أَمَّا الثَّغْلَبُ فَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ بِأَدْيَانِهِمْ وَ لَا يَكُونُ فِي
قُلُوبِهِمْ مَا يَصِفُونَ بِالسَّيِّئَةِ وَ أَمَّا الْكَلْبُ يَهْرُ عَلَى النَّاسِ بِلِسَانِهِ وَ

يَكْرَهُهُ النَّاسُ مِنْ شَرِّهِ [شِرَّة] لِسَانِهِ وَ أَمَّا الْخَنْزِيرُ فَهَؤُلَاءِ
الْمُخَنَّثُونَ وَ أَشْبَاهُهُمْ لَا يَدْعُونَ إِلَى فَاحِشَةٍ إِلَّا أَجَابُوا وَ أَمَّا الشَّاةُ
فَالَّذِينَ تَجَرَّ شُعُورُهُمْ وَ يُؤْكَلُ لَحُومُهُمْ وَ يُكْسَرُ عَظْمُهُمْ فَكَيْفَ تَصْنَعُ
الشَّاةُ بَيْنَ أَسَدٍ وَ ذَنْبٍ وَ ثَغْلَبٍ وَ كَلْبٍ وَ خَنْزِيرٍ. (الخصال، ج ۱، ص ۳۳۹ /
روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، ط القديمة، ج ۲، ص ۲۹۱)

امام سجاد (ع): در روزگار ما مردم شش گروهند: شیر و گرگ و روباه و
سگ و خوک و گوسفند. شیر مانند شاهان و فرمانروایان. گرگ مثل
تجار که وقت فروش از جنس تعریف میکنند و وقت خرید توی سر
جنس میزنند. روباه کسانی اند که از دین ارتزاق می کنند و اهل عمل
به گفته هایشان نیستند. سگ آنان اند که با زبان به مردم می پرند و
مردم از شر زبانشان می ترسند. خوک، این مخنثان اند که به هر
مجلس فحشایی که دعوت شوند می پذیرند. اما گوسفندان آنان اند که
پشمنشان را می چینند و گوشتشان را میخورند و استخوانشان را
می شکندند. براستی گوسفند چه کند میان شیر و گرگ و روباه و خوک
و سگ؟

۳۵. الإمام علي (ع): ثَمَرَةُ الْقَنَاعَةِ الْإِحْمَالُ فِي الْمَكْتَسَبِ وَالْغُرُوفُ
عَنِ الطَّلَبِ. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ۲۰۸ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۳۲۸)
امام علی (ع): میوه قناعت، میانه روی در کسب و کار است و
خوشتن داری، دست دراز نکردن سوی مردم.

۳۶. رسول الله ﷺ: لَمْ تَظْهَرِ الْفَاحِشَةُ فِي قَوْمٍ قَطُّ حَتَّى يُعْلِنُوا بِهَا إِلَّا
فَاشًا فِيهِمُ الطَّاعُونَ وَ الْأَوْجَاعُ الَّتِي تَكُنْ مَصَّتْ فِي أَسْلَافِهِمُ الَّذِينَ
مَضَوْا. (الكافي، ج ۲، ص ۳۷۳ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۵۲ / الدعوات
للراوندي، سلوة الحزين، ص ۸۰ / مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۱۴۹)
پیامبر خدا ﷺ: فحشا و زشت کاری هرگز در میان مردمی شایع نشد،
مگر اینکه طاعون و دردها و بیماری هایی که در میان گذشتگان
آن ها سابقه نداشته است، در بین آنان شیوع یافت.

۳۷. الإمام زين العابدين (ع): حَقٌّ سَائِسِكَ بِالْعِلْمِ: التَّعْظِيمُ لَهُ،
والتَّوْقِيرُ لِمَجْلِسِهِ، وَ حُسْنُ الاسْتِمَاعِ إِلَيْهِ، وَالْإِقْبَالُ عَلَيْهِ، وَ أَنْ لَا
تَرْفَعَ عَلَيْهِ صَوْتَكَ، وَ أَنْ لَا تُجِيبَ أَحَدًا يَسْأَلُهُ عَنْ شَيْءٍ حَتَّى يَكُونَ
هُوَ الَّذِي يُجِيبُ، وَ لَا تُحَدِّثَ فِي مَجْلِسِهِ أَحَدًا، وَ لَا تَغْتَابَ عِنْدَهُ
أَحَدًا، وَ أَنْ تَدْفَعَ عَنْهُ إِذَا ذَكَرَ عِنْدَكَ بِسُوءٍ، وَ أَنْ تَسْتَرْ غُيُوبَهُ، وَ
تُظْهِرَ مَنَاقِبَهُ، وَ لَا تُجَالِسَ لَهُ عَدُوًّا، وَ لَا تُعَادِيَ لَهُ وَلِيًّا. (من لايحضره
الفقيه، ج ۲، ص ۶۲۰ / الأمالي للصدوق، ص ۳۶۹ / الخصال، ج ۲، ص ۵۶۷ /
روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، ط القديمة، ج ۱، ص ۸)

خضر علیه السلام در آخرین سفارش خود به موسی علیه السلام : زنهار، هیچ کس را به گناهی سرزنش مکن و (بدان که) محبوبترین چیزها نزد خداوند عزوجل سه کار است: میانه روی به گاه رفاه و آسایش، گذشت در عین داشتن قدرت (بر انتقام) و مدارا با بندگان خدا. هیچ کس در دنیا با کسی مدارا نکرد، مگر اینکه خداوند عزوجل در روز قیامت با او مدارا کند.

امام سجاده علیه السلام : حق استاد تو این است که به او احترام گذاری، محضرش را موقر داری، با دقت به سخنانش گوش بسپاری، رویت به او باشد و به او توجه نمایی، صدايت را بر او بلند نکنی، هرگاه کسی از او سؤالی کند تو جواب ندهی، بلکه بگذاری خودش جواب دهد. در محضر او با کسی سخن نگوئی، در حضور او از کسی غیبت نکنی، اگر پیش تو از او بدگویی شود، از وی دفاع کنی. عیبهایش را بیوشانی، خوبی ها و صفات نیکش را آشکار سازی، با دشمن او همنشینی نکنی و با دوستش دشمنی نورزی.

۳۸. الإمام الصادق علیه السلام : اقْتَنِعْ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَكَ وَلَا تَنْتَظِرْ إِلَى مَا عِنْدَ غَيْرِكَ وَلَا تَتَمَنَّ مَا لَسْتَ نَائِلُهُ؛ فَإِنَّهُ مَنْ قَنَعَ شَيْعَ وَمَنْ لَمْ يَقْنَعْ لَمْ يَشْبَعْ، وَخُذْ حَظَّكَ مِنْ آخِرَتِكَ. (الكافي، ج ۸، ص ۴۳/ مشکاة الأخبار فی غرر الأخبار، ص ۱۳۰/ مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۵۳)

امام صادق علیه السلام : به آنچه خداوند قسمت تو کرده قانع باش و به آنچه دیگران دارند چشم مدوز و آنچه را که بدان نمی رسی، آرزو مکن؛ زیرا کسی که قانع باشد، سیر می شود و کسی که قانع نباشد، سیر نمی شود و به فکر بهره آخرت باش.

۳۹. الامام علی علیه السلام : العَاقِلُ إِذَا عَلِمَ عَمَلًا، وَإِذَا عَمِلَ أَخْلَصَ، وَإِذَا أَخْلَصَ اعْتَزَلَ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۲۱/ غرر الحکم و درر الکلم، ص ۱۰۷)

امام علی علیه السلام : خردمند، هرگاه بداند عمل می کند و هرگاه عمل کند، از روی اخلاص انجام می دهد و هرگاه اخلاص ورزد، گوشه گیری می کند.

الامام علی علیه السلام : العَاقِلُ لَا يُحَدِّثُ مَنْ يَخَافُ تَكْذِيبَهُ، وَلَا يَسْأَلُ مَنْ يَخَافُ مَنَعَهُ، وَلَا يَقْدُمُ عَلَى مَا يَخَافُ الْعُذْرَ مِنْهُ، وَلَا يَرْجُو مَنْ لَا يُؤْتِقُ بَرَجَائِهِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۹۵/ شرح نهج البلاغة، لابن أبي الحديد، ج ۱۸، ص ۱۸۷)

امام علی علیه السلام : خردمند به کسی که می ترسد سخنش را دروغ شمارد سخنی نمی گوید و از کسی که می ترسد دریغ ورزد چیزی نمی طلبد و کاری که می ترسد به عذرخواهی بینجامد، انجام نمی دهد و به کسی که نمی شود به او امید بست، امید نمی بندد.

۴۰. الخضر علیه السلام لموسی علیه السلام لَا تُعَيِّرَنَّ أَحَدًا بِذَنْبٍ وَإِنَّ أَحَبَّ الْأُمُورِ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ثَلَاثَةٌ: الْقَصْدُ فِي الْجِدَّةِ، وَالْعَفْوُ فِي الْمَقْدِرَةِ، وَ الرَّفْقُ بِعِبَادِ اللَّهِ وَ مَا رَفَقَ أَحَدٌ بِأَحَدٍ فِي الدُّنْيَا إِلَّا رَفَقَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (الخصال، ج ۱، ص ۱۱۱/ وسائل الشیعة، ج ۱۶، ص ۱۶۳)

هستم تا منازعه تمام شود. خدا حکم عدل است و حق مظلوم را خودش میگیرد.

چهل حدیث ۷۷

۱. رسول الله ﷺ: قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: مَا مِنْ مَخْلُوقٍ يَعْتَصِمُ بِخُلُقٍ دُونِي إِلَّا قَطَعْتُ أَسْبَابَ السَّمَاوَاتِ وَأَسْبَابَ الْأَرْضِ مِنْ دُونِهِ، فَإِنْ سَأَلَنِي لَمْ أُعْطِهِ وَإِنْ دَعَانِي لَمْ أُجِبْهُ. (الأمالي للطوسي، ص ۵۸۵ / مجموعه تورات، ج ۲، ص ۷۴ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۳۶ / اعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۱۳)

پیامبر خدا ﷺ: خدا فرموده است: هر مخلوقی که به کسی جز من متوسل شود، دستش را از اسباب آسمان ها و زمین کوتاه کنم و آنگاه چون چیزی از من بخواهد عطایش نکنم و چون مرا بخواند پاسخش ندهم.

۲. عبد الله بن عامرٍ دَعَتْنِي أُمِّي يَوْمًا وَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَاعِدٌ فِي بَيْتِنَا، فَقَالَتْ: هَا تَعَالَيْ أَعْطِكَ، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَا أَرَدْتَ أَنْ تُعْطِيَهُ؟ قَالَتْ: أَرَدْتُ أَنْ أُعْطِيَهُ تَمَرًا، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَمَا إِنَّكَ لَوْ لَمْ تُعْطِهِ شَيْئًا كُتِبَتْ عَلَيْكَ كِذْبَةٌ. (ومضات السبط، ج ۲، ص ۲۹۰ / حكم النبي الأعظم، ج ۵، ص ۱۱۱ / بهجة المحافل و بغية الأمائل، ج ۱، ص ۹۵ / معرفة الصحابة لأبي نعيم، ج ۶، ص ۳۴۴۰)

عبدالله بن عامر: روزی رسول خدا ﷺ در خانه ما نشسته بود. مادرم مرا صدا زد و گفت: بیا به تو (چیزی) بدهم. رسول خدا ﷺ به او فرمود: می خواهی چه به او بدهی؟ عرض کرد: می خواهم خرمایی به او بدهم. رسول خدا ﷺ به مادرم فرمود: بدان، که اگر چیزی به او ندهی، دروغ برایت نوشته می شود.

۳. تحف العقول، أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ وَاللَّهِ لَا يَفْتَرِقُ رَجُلَانِ مِنْ شِيعَتِنَا عَلَى الْهَجْرَانِ إِلَّا بَرَأْتُ مِنْ أَحَدِهِمَا وَ لَعْنَتُهُ وَ أَكْثَرُ مَا أَفْعَلُ ذَلِكَ بِكِلَيْهِمَا فَقَالَ لَهُ مُعْتَبٌ جُعِلَتْ فِدَاكَ هَذَا الظَّالِمُ فَمَا بَالُ الْمَظْلُومِ قَالَ لِأَنَّهُ لَا يَدْعُو أَخَاهُ إِلَى صَلَاتِهِ سَمِعْتُ أَبِي وَ هُوَ يَقُولُ إِذَا تَنَازَعَ اثْنَانِ مِنْ شِيعَتِنَا فَفَارَقَ أَحَدُهُمَا الْآخَرَ فَلْيَرْجِعِ الْمَظْلُومُ إِلَى صَاحِبِهِ حَتَّى يَقُولَ لَهُ يَا أَخِي أَنَا الظَّالِمُ حَتَّى يَنْقُطَ الْهَجْرَانُ فِيمَا بَيْنَهُمَا إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى حَكَمٌ عَدْلٌ يَأْخُذُ لِلْمَظْلُومِ مِنَ الظَّالِمِ. (تحف العقول، ص ۵۱۴ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۹، ص ۹۸)

امام صادق ﷺ: دو نفر از شیعیان ما از هم قهر نکنند جز اینکه از یکی از ایشان بیزارم و او را لعن می کنم و اکثراً از هر دو بیزارم و آنها را لعن می کنم. پرسیدند گناه مظلوم چیست؟ امام ﷺ فرمود: او نیز برادرش را به دوستی نخواند. پدرم ﷺ میفرمود وقتی دو نفر از شیعیان با هم منازعه کنند مظلوم باید بیاید و به ظالم بگوید من ظالم

۴. الإمام علي عليه السلام: الرَّأْيُ مَعَ الْأَنَاءَةِ وَ بَيِّنُ الظَّاهِرِ الرَّأْيُ الْفَاطِمِيُّ. (كشف الغمة في معرفة الأئمة، ط القديمة، ج ۲، ص ۳۴۹ / حلية الأبرار في أحوال محمد و آله الأطهار عليهم السلام، ج ۴، ص ۶۰۰)

امام علی علیه السلام: اندیشه (درست) با ثباتی به دست می آید و بد پشتیبانی است اندیشه خام و نسنجیده.

۵. رسول الله ﷺ: أَرْبَعٌ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ: كِتْمَانُ الْفَاقَةِ وَ كِتْمَانُ الصَّدَقَةِ وَ كِتْمَانُ الْمُصِيبَةِ وَ كِتْمَانُ الْوَجَعِ. (الدعوات للراوندي، ص ۱۶۴ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۲، ص ۶۸)

رسول خدا ﷺ: چهار چیز از گنج های بهشت است: پنهان داشتن ناداری، پنهان داشتن صدقه، پنهان داشتن مصیبت و پنهان داشتن درد.

۶. الإمام علي عليه السلام: رَأْسُ الْآفَاتِ الْقَوْلُ بِالْدُنْيَا. (تصنيف غرر الحكم و درر الکلم، ص ۱۴۲)

امام علی علیه السلام: شیفتگی به دنیا منشأ همه آفات است.

۷. رسول الله ﷺ: يَكْفِي مِنَ الدُّعَاءِ مَعَ الْبِرِّ مَا يَكْفِي الطَّعَامَ مِنَ الْمِلْحِ. (الأمالي للطوسي، ص ۵۳۴ / مكارم الأخلاق، ص ۴۶۵ / مجموعه تورات، ج ۲، ص ۵۹ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۵۳)

پیامبر خدا ﷺ: آن اندازه که نمک برای غذا کافی است، همراه با کار خیر، دعا کردن کافی است.

۸. رسول الله ﷺ: إِنَّ الْبِرَّ مَا اسْتَقَرَّ فِي الصَّدْرِ وَ اطمَنَّ إِلَيْهِ الْقَلْبُ، وَ الشَّكُّ مَا لَمْ يَسْتَقِرَّ فِي الصَّدْرِ وَ لَمْ يَطْمَنَّ إِلَيْهِ الْقَلْبُ فَدَعْ مَا يُرِيْبُكَ إِلَى مَا لَا يُرِيْبُكَ، وَ إِنْ أَفْتَكَ الْفُتُونُ. (تاريخ دمشق، ج ۶۲، ص ۳۵۸ / میزان الحکمة، ج ۴، ص ۳۵۱)

رسول خدا ﷺ: طاعت آن چیزی است که در سینه قرار گیرد و دل به آن آرام یابد و شک آن چیزی است که در سینه قرار نگیرد و دل بدان آرام نیابد. پس آنچه را موجب شک (و اضطراب و بی قراری) تو می شود به آنچه تو را به شک (و اضطراب و نا آرامی) نمی اندازد، واگذار، هر چند مفتیان (خلاف آن) به تو فتوا دهند.

۹. رسول الله ﷺ: لَيْسَ لَنَا مِثْلُ السَّوْءِ الْعَائِدُ فِي هَيْبَتِهِ كَالْكَلْبِ يَعُودُ فِي قَيْمِهِ. (الشرح الكبير، ج ۶، ص ۲۷۸ / تفسير ابن كثير، ج ۹، ص ۱۵۰)

پیامبر خدا ﷺ: صفت زشت، شایسته ما (مؤمنان) نیست. کسی که بخشش خود را پس بگیرد، مانند سگی است که استفرغ خود را بخورد.

۱۰. الإمام علی علیه السلام: مَنْ شَكَرَ عَلَى غَيْرِ إِحْسَانٍ ذَمَّ عَلَى غَيْرِ إِسَاءَةٍ.
(تصنیف غررالحکم و دررالحکم، ص ۴۶۷)

امام علی علیه السلام: هرکس بی آنکه خوبی ببند تشکر کند، بی آنکه بدی ببند نیز نکوهش کند.

۱۱. الإمام علی علیه السلام: صَوْمُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ: أَرْبَعَاءُ بَيْنَ خَمِيسَيْنِ، وَ صَوْمُ شَعْبَانَ، يُذْهِبُ بِقَسْوَةِ الصَّدْرِ وَ بِلَايِلِ الْقَلْبِ.
(الخصال، ج ۲، ص ۶۱۲/بحار الأنوار، ج ۹۴، ص ۷۲)

امام علی علیه السلام: روزه سه روز از هر ماه: چهارشنبه وسط ماه و پنجشنبه اول و آخر ماه و نیز روزه ماه شعبان، و سوسه های سینه و پریشانی ها دل را از بین می برد.

رسول الله ﷺ: مَنْ صَامَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ كَانَ كَمَنْ صَامَ الدَّهْرَ كُلَّهُ؛ لِأَنَّ اللَّهَ يَقُولُ: «مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَثْمَالِهَا».
(دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۲۸۳/مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۷، ص ۵۱۲)

پیامبر خدا ﷺ: هرکس در هر ماه سه روز روزه بگیرد، مانند کسی است که همه عمر روزه گرفته باشد؛ زیرا خدا می فرماید: «هر که یک کار نیک کند ده برابر آن برایش منظور شود».

رسول الله ﷺ: مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَذْهَبَ كَثِيرٌ مِنْ وَحَرِ صَدْرِهِ فَلْيُصُمْ شَهْرَ الصَّبْرِ، وَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ. (المجازات النبوية، ص ۲۵۴/الفاثق في غريب الحديث، ج ۳، ص ۳۴۹/لسان العرب، ج ۵، ص ۲۸۱)

رسول خدا ﷺ: هر که خوش دارد که بسیاری از سوسه های سینه اش زوده شود، ماه صبر (رمضان) و سه روز از هر ماه را روزه بگیرد.

۱۲. الخصال، قَالَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَعَ التَّثَبُّتِ تَكُونُ السَّلَامَةُ وَ مَعَ الْعَجَلَةِ تَكُونُ النَّدَامَةُ وَ مَنْ ابْتَدَأَ بِعَمَلٍ فِي غَيْرِهِ وَ قَتِيهِ كَانَ بُلُوغُهُ فِي غَيْرِهِ حِينَئِذٍ. (الخصال، ج ۱، ص ۱۰۰/تفسير كنز الدقائق و بحر الغرائب، ج ۸، ص ۴۱۷)

امام صادق علیه السلام: سلامت در تأنی است و ندامت در تعجیل. کسی که هنوز وقت کاری نشده آن را آغاز کند هنوز وقتش نشده کار به ثمر می نشیند.

الأُمَامِي لِلشَّيْخِ الطُّوسِي، فِيمَا أَوْصَى بِهِ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عِنْدَ وَفَاتِهِ: أَنَّكَ عَنِ التَّسَرُّعِ بِالْقَوْلِ وَ الْفِعْلِ. (الأُمَامِي لِلطُّوسِي، ص ۲۲۱/مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۷۸/كشف الغمة في معرفة الأئمة، ط القديمة، ج ۱، ص ۵۳۶)

از وصایای امیرمؤمنان حین وفاتش: شما را نهی می کنم از سرعت در قول و فعل.

۱۳. الإمام علي عليه السلام: الشَّرْكَةُ فِي الْمُلْكِ تُؤَدِّي إِلَى الْإِضْطِرَابِ، الشَّرْكَةُ فِي الرَّأْيِ تُؤَدِّي إِلَى الصُّوَابِ. (غررالحكم و دررالكلم، ص ۱۰۷/مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۳، ص ۴۵۲)

امام علی علیه السلام: مشارکت در امر کشورداری به آشفتگی می انجامد و مشارکت در رأی (شور و مشورت) به یافتن اندیشه درست.

۱۴. الكافي، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ أَتَى رَجُلٌ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي رَاغِبٌ فِي الْجِهَادِ نَشِيطٌ قَالَ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ فَجَاهِدْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِنَّكَ إِنْ تَقَاتَلْتَ تَكُنْ حَيًّا عِنْدَ اللَّهِ تُرْزَقُ وَإِنْ تَمُتَ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُكَ عَلَى اللَّهِ وَإِنْ رَجَعْتَ رَجَعْتَ مِنَ الذُّنُوبِ كَمَا وَلَدْتَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي وَالِدَيْنِ كَبِيرَيْنِ يَزْعُمَانِ أَنَّهُمَا يَأْتِسَانِي بِي وَ يَكْرَهَُانِ خُرُوجِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقِرْ مَعَ وَالِدَيْكَ فَوَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَأَنْتُسُهُمَا بِكَ يَوْمًا وَ لَيْلَةً خَيْرٌ مِنْ جِهَادٍ سَنَةٍ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۶۰/الأُمَامِي لِلصَّدُوقِ، ص ۴۶۱/روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ط القديمة، ج ۲، ص ۳۶۷/مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۹۷)

مردی خدمت پیامبر ﷺ آمد و به جهاد ابراز علاقه کرد. ایشان فرمود: جهاد کن که اگر کشته شوی نزد خدا زنده ای و اگر زنده باز گردی گناهانت بخشوده شده. او گفت مرا پدر و مادری پیر است که به من وابسته اند و دوست ندارند به جنگ روم. حضرت ﷺ فرمود: پس نزد ایشان بمان. قسم به کسی که جان من در دست اوست، یک شب و روز نزد ایشان بودن و با آنها انس گرفتن از یکسال جهاد برتر است.

۱۵. روضة الواعظين، قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قَوَامُ الدِّينِ بِأَرْبَعَةٍ: بِعَالِمٍ ذَاتِ طَلْقٍ مُسْتَعْمِلٍ لَهُ وَ بَغْيٍ لَا يَبْخُلُ بِقَضِيلِهِ عَلَى أَهْلِ دِينِ اللَّهِ وَ بِفَقِيرٍ لَا يَبِيعُ آخِرَتَهُ بِدُنْيَاةٍ وَ بِجَاهِلٍ لَا يَتَكَبَّرُ عَنْ طَلَبِ الْعِلْمِ فَإِذَا اكْتَنَمَ الْعَالِمُ عِلْمَهُ وَ بَخِلَ الْغَنِيُّ وَ بَاعَ الْفَقِيرُ آخِرَتَهُ بِدُنْيَاةٍ وَ اسْتَكْبَرَ الْجَاهِلُ عَنْ طَلَبِ الْعِلْمِ رَجَعَتِ الدُّنْيَا عَلَى تَرَاتِيهَا فَهَقَرَى وَ لَا تَعَزُّكُمْ كَثْرَةُ الْمَسَاجِدِ وَ أَجْسَادُ قَوْمٍ مُخْتَلِفَةٍ قِيلَ يَا أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ كَيْفَ الْعَيْشُ فِي ذَلِكَ التَّرَمَانِ فَقَالَ خَالِطُوهُمْ بِالْبَرَايَةِ يَغْنِي فِي الظَّاهِرِ وَ خَالِفُوهُمْ فِي الْبَاطِنِ لِلْمَرْءِ مَا اكْتَسَبَ وَ هُوَ مَعَ مَنْ أَحَبَّ وَ انْتَظِرُوا مَعَ ذَلِكَ الْفَرَجَ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى. (روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ط القديمة، ج ۱، ص ۶/الخصال، ج ۱، ص ۱۹۷/مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۳۷)

امیرمؤمنان علیه السلام: قوام دین به چهارکس است: عالمی سخنگو و اهل عمل. ثروتمندی که بر مسلمین بخل نرزد. فقیری که آخرتش را بدنیا مفروشد و جاهلی که در طلب علم تکبر نکند. اگر عالم علمش را مخفی دارد و غنی بخل ورزد و فقیر آخرت فروشی کند و جاهل

بجستجوی علم برنیاید دنیا به قهقرا می‌رود و زیادی مساجد و مردمان شما را نفریبید.

۱۶. عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ اجْعَلْ يَدَكَ الَّتِي تَمْنَى عَلَيْهَا (ولده) فَقُلْ بِسْمِ اللَّهِ أَعُوذُ بِعِزَّةِ اللَّهِ وَ قُدْرَتِهِ مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ. (مكارم الاخلاق، ص ۳۹۲/ بحار الأنوار، ج ۹۲، ص ۱۶)

کسی فرزندش بیمار شد؛ پیامبر ﷺ فرمود: دست راست را بر سرش بگذار و بگو بسم الله؛ به عزت خدا و قدرت او از شر آنچه هست پناه می‌برم.

دَعَوَاتُ الرَّائِدِي، عَنِ الصَّادِقِ ﷺ قَالَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ (المرض) أَدَبًا وَ لَا تَجْعَلْهُ غَضَبًا... (الدعوات للراوندي، ص ۱۷۴/ بحار الأنوار، ج ۹۲، ص ۱۸)

امام صادق ﷺ: خدایا مرض را برایم ادب قرار بده نه خشم تو بر من. وَ رُوي عَنْهُمْ ﷺ أَنَّ مَنْ كَانَ بِهِ عِلَّةٌ فَلْيَتَمَسَّحْ مَوْضِعَ السُّجُودِ سَبْعًا بَعْدَ الْفَرَاغِ وَ لْيَتَمَسَّحْهُ عَلَى الْعِلَّةِ. (الدعوات للراوندي، ص ۱۹۰/ بحار الأنوار، ج ۹۲، ص ۱۸)

روایت شده که هرکس جایی‌اش درد میکرد پس از نماز مواضع سجودش را مسح کند و بر آن جا بکشد.

عُدَّةُ الدَّاعِي، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ وَ تَأْخُذُ لِحَيْتِكَ بِيَدِكَ الَّتِي تَمْنَى بَعْدَ الصَّلَاةِ الْمَفْرُوضَةِ وَ تَقُولُ اللَّهُمَّ فَرِّجْ عَنِّي كُرْبَتِي وَ عَجِّلْ عَافِيَتِي وَ اكْشِفْ ضَرْيَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ وَ احْرِصْ أَنْ يَكُونَ ذَلِكَ مَعَ دُمُوعٍ وَ بَكَاةٍ. (الكافي، ج ۲، ص ۵۶۶/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۷۳)

امام صادق ﷺ: پس از نماز واجب با دست راست خود ریش را لمس کن و بگو: خدایا گرفتاریم را رفع کن و عافیتم را زود برسان و سختی‌ام را برطرف کن. و چه خوب است که این را با حال گریه و اشک بگویی.

۱۷. رسول الله ﷺ: النَّظَرُ إِلَى الْعَالِمِ عِبَادَةٌ وَ النَّظَرُ إِلَى الْإِمَامِ الْمُقْسِطِ عِبَادَةٌ وَ النَّظَرُ إِلَى الْوَالِدَيْنِ بِرَاقَةٌ وَ رَحْمَةٌ عِبَادَةٌ وَ النَّظَرُ إِلَى الْأَخِ تَوَدُّهُ فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ عِبَادَةٌ. (الأمالي للطوسي، ص ۴۵۴/ مجموعه‌وارام، ج ۲، ص ۱۷۵/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۸۹)

پیامبر خدا ﷺ: نگاه کردن به عالم، عبادت است، نگاه کردن به پیشوای دادگر عبادت است، نگاه کردن مهرآمیز به پدر و مادر عبادت است و نگاه کردن به برادری که به‌خاطر خدا دوستش داری، عبادت است.

۱۸. الإمام الصادق ﷺ: الْمَعْرُوفُ زَكَاةُ النَّعَمِ ... وَ مَا أَدَيْتَ زَكَاةَهُ فَهُوَ مَأْمُونُ السَّلْبِ. (تحف العقول، ص ۳۸۱/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۶۸)

امام صادق ﷺ: خوبی کردن زکات نعمت‌هاست ... هر چیزی که زکاتش داده شود از خطر زوال در امان است.

۱۹. رسول الله ﷺ: لَمَّا قَبِلَ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ ﷺ فَقَالَ الْأَقْرَعُ بْنُ حَابِسٍ: إِنَّ لِي عَشْرَةَ مِنَ الْإِوْلَادِ مَا قَبِلْتُ وَاحِدًا مِنْهُمْ! : مَا عَلَيَّ إِنْ نَزَعَ اللَّهُ الرَّحْمَةَ مِنْكَ؟! (مكارم الاخلاق، ص ۲۲۰/ جامع احاديث الشيعة للبروجردي، ج ۲۶، ص ۸۶۴)

پیامبر خدا ﷺ: حسن و حسین ﷺ را بوسید. اقرع بن حابس گفت: من ده فرزند دارم و تاکنون یکی از آن‌ها را هم نبوسیده‌ام. پیامبر ﷺ فرمود: به من ربطی ندارد، اگر خداوند رحم و مهربانی را از تو گرفته است!

۲۰. الإمام الصادق ﷺ: الشَّيْعَةُ ثَلَاثُ مُحِبٍّ وَادُّهُو مِمَّا وَ مُتَرَيِّنٌ بِنَا وَ نَحْنُ زَيْدٌ لِمَنْ تَرَيَّنَ بِنَا وَ مُسْتَأْكِلٌ بِنَا النَّاسِ وَ مَنْ اسْتَأْكَلَ بِنَا افْتَقَرَ. (الخصال، ج ۱، ص ۱۰۳/ روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، ط القدیمة، ج ۲، ص ۲۹۳/ مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۷۸/ اعلام الدین فی صفات المؤمنین، ص ۱۳۰)

امام صادق ﷺ: شیعه سه نوع است: ۱. دوستدارِ مهرورز (نسبت به ما) چنین شیعه‌ای از ماست. ۲. شیعه‌ای که خود را به ما می‌آراید و کسی که خود را به ما بیاراید، ما مایه آراستگی او هستیم. ۳. شیعه‌ای که ما را وسیله ارتزاق خود قرار می‌دهد؛ کسی که به وسیله ما ارتزاق کند به فقر گرفتار آید.

الإمام الباقر ﷺ: شَيْعَتُنَا ثَلَاثَةٌ أَصْنَافٍ صِنْفٌ يَأْكُلُونَ النَّاسَ بِنَا وَ صِنْفٌ كَانَتْ رَاجٍ يَتَهَمُهُمْ وَ صِنْفٌ كَالذَّهَبِ الْأَحْمَرِ كُلَّمَا أُدْخِلَ النَّارَ ازْدَادَ جَوْدَةً. (كشف الغمة في معرفة الأئمة، ط القدیمة، ج ۲، ص ۱۳۲)

امام باقر ﷺ: شیعیان ما سه دسته‌اند: دسته‌ای به نام ما مردم را می‌چاپند دسته‌ای مانند آبگینه‌اند که (در برابر سختی‌ها و مشکلات) شکسته می‌شوند و دسته‌ای مانند زر سرخ هستند که هرچه بیشتر در آتش گذاخته شود ناب‌تر می‌شود.

الإمام الصادق ﷺ: الشَّيْعَةُ ثَلَاثَةٌ أَصْنَافٍ: صِنْفٌ يَتَرَيَّنُونَ بِنَا، وَ صِنْفٌ يَسْتَأْكِلُونَ بِنَا، وَ صِنْفٌ مِمَّا وَ إِلَيْنَا. (مشكاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۶۳)

امام صادق ﷺ: شیعیان سه دسته‌اند: دسته‌ای به وسیله ما خود را می‌آریند (با انتساب خود به ما برای خویشتن کسب آبرو و حیثیت می‌کنند) و دسته‌ای از طریق ما ارتزاق می‌کنند و دسته‌ای از ما هستند و با مایند.

۲۱. أبو الأحوص عن أبيه: أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فِي ثَوْبٍ دُونٍ، فَقَالَ: أَلَيْكَ مَالٌ؟ قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: مِنْ أَيِّ الْمَالِ؟ قَالَ: قَدْ آتَانِي اللَّهُ مِنَ الْإِبِلِ وَ الْغَنَمِ وَ الْخَيْلِ وَ الرَّقِيقِ. قَالَ: فَإِذَا آتَاكَ اللَّهُ مَالًا فَلْيُسِّرْ أَثَرِ نِعْمَةِ اللَّهِ

عَلَيْكَ وَكَرَامَتُهُ. (حكم النبي الأعظم، ج ۷، ص ۶۷ / الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۳، ص ۴۴۲)

ابوالاحوص از پدرش نقل می‌کند: با جامه‌ای پست و ارزان قیمت خدمت رسول‌خدا رسیدم. حضرت فرمود: آیا مال و ثروتی داری؟ عرض کرد: آری. فرمود: چه مالی داری؟ عرض کرد: خداوند شتر و گوسفند و گاو و بره به من داده است. فرمود: پس اگر خداوند به تو ثروتی داده است، باید نشانه نعمت و کرامتی که ارزانیت داشته است در تو دیده شود.

۲۲. عَنْهُ ﷺ كَثْرَةُ التَّيَّارَةِ تُورِثُ الْمَلَالََةَ. (تحف العقول، ص ۹۰ / نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۶۲)

رسول خدا ﷺ: زیاد به دیدار کسی رفتن موجب ملالت است.

۲۳. ثَوَابُ الْأَعْمَالِ، سَمِعَ أَبَا الْحَسَنِ ﷺ يَقُولُ مَنْ قَدَّمَ قُلُ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ يَتَنَّهُ وَ بَيْنَ جَبَّارٍ مَنَعَهُ اللَّهُ مِنْهُ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۲۹ / جامع الأخبار للشعيري، ص ۴۵)

امام کاظم ﷺ: کسی که نزد جباری سوره توحید بخواند خداوند از او محافظت میکند.

۲۴. الْإِمَامُ الرِّضَاءُ ﷺ: الْمُذْبِحُ بِالسَّيِّئَةِ مَخْذُولٌ، وَالْمُسْتَبِرُّ بِالسَّيِّئَةِ مَغْفُورٌ لَهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۲۸ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۷۹ / مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۴، ص ۳۶۱ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۵۷)

امام رضا ﷺ: کسی که گناه (خود) را آشکار کند خوار و فرو گذاشته شود و کسی که گناه را مخفی و پوشیده بدارد آمرزیده شود.

الْإِمَامُ عَلِيُّ ﷺ: مُجَاهَرَةُ اللَّهِ سَبْحَانَهُ بِالْمَعَاصِي تُعَجِّلُ النَّقَمَ. (غرر الحکم و درر الکلم، ص ۷۰۷)

امام علی ﷺ: آشکارا خدا سبحان را نافرمانی کردن، کیفرها را شتاب می‌بخشد.

رسول‌الله ﷺ: كُلُّ أَمْتِي مُعَافَى إِلَّا الْمُجَاهِرِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الْعَمَلَ بِاللَّيْلِ فَيَسْتُرُهُ رَبُّهُ، ثُمَّ يُصْبِحُ فَيَقُولُ: يَا فَلَانُ إِنِّي عَمِلْتُ الْبَارِحَةَ كَذَا وَ كَذَا! (سير أعلام النبلاء، ط الرسالة، ج ۱۱، ص ۴۵۱ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۲۷۶)

پیامبر خدا ﷺ: همه امت من بخشوده می‌شوند مگر پرده‌دران؛ یعنی کسانی که در شب کاری (خلاف) انجام می‌دهند و پروردگارشان آن را پرده‌پوشی می‌کند اما صبح که می‌شود می‌گویند: فلانی! من دیشب چنین و چنان کردم.

الْإِمَامُ الْبَاقِرُ ﷺ: مَنْ ارْتَكَبَ الذَّنْبَ فِي الْخَلَاءِ لَمْ يَعْيَبْهُ اللَّهُ بِهِ. (الخراج و الجرنج، ج ۲، ص ۵۹۴ / بحار الأنوار، ج ۴۶، ص ۲۴۷)

امام باقر ﷺ: هر که در خلوت گناه کند خداوند به او اعتنا نمی‌کند.

۲۵. الْإِمَامُ الصَّادِقُ ﷺ: إِنَّ اللَّهَ قَدْ صَمِنَ لِمَنْ اتَّقَاهُ أَنْ يُحَوَّلَهُ عَمَّا يَكْرَهُ إِلَى مَا يَحِبُّ، وَ يَرْزُقُهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ. (الكافي، ج ۸، ص ۴۹ / تحف العقول، ص ۲۴۰ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۴۶ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۳۰۶ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۲۲)

امام صادق ﷺ: خداوند برای کسی که از او پروا دارد ضمانت کرده است که هر ناخوشایندی را برای او به آنچه خوشایندش می‌باشد تغییر دهد و از جایی که گمانش را هم نمی‌برد روزیش رساند.

۲۶. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَمَّا نَظَرَ نَحْوَ بَيْتِ الْمَقْدِسِ فَقَالَ لِجَبْرِيلَ: وَدِدْتُ أَنْ اللَّهَ صَرَفَنِي عَنْ قِبَلَةِ الْيَهُودِ إِلَى غَيْرِهَا! فَقَالَ لَهُ جَبْرِيلُ: إِنَّمَا أَنَا عَبْدٌ مِثْلُكَ وَ لَا أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا إِلَّا مَا أَمَرْتُ، فَادْعُ رَبَّكَ وَسَلِّهُ. (ميزان الحکمة، ج ۳، ص ۲۴۸ / الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۱، ص ۳۴۳)

پیامبر خدا ﷺ، چون به سوی بیت المقدس نگریست، به جبرئیل گفت: دوست داشتم که خداوند قبله مرا از سمت قبله یهود به سوی قبله‌ای دیگر تغییر می‌داد. جبرئیل به آن حضرت گفت: من هم بنده‌ای مانند تو هستم و کاری از من برایت ساخته نیست، مگر در حدی که به من فرمان داده می‌شود. بنابراین، پروردگارت را بخوان و از او بخواه. از آن پس، رسول خدا ﷺ، پیوسته به آسمان می‌نگریست تا مگر جبرئیل از جانب خداوند پاسخ درخواست او را بیاورد. پس، خداوند این آیه را فرو فرستاد: «ما (به هر سو) گردانیدن رویت در آسمان را نیک می‌بینیم».

۲۷. الْإِمَامُ عَلِيُّ ﷺ فِي صِفَةِ الدُّنْيَا: لَمْ يَصِفْهَا اللَّهُ تَعَالَى لِأَوْلِيَائِهِ، وَلَمْ يَضِنَّ بِهَا عَلَى أَعْدَائِهِ. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۱۴۴ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۲۵۰ / مجموعة ورام، ج ۱، ص ۷۷ / كشف الغمة في معرفة الأئمة، ط القديمة، ج ۱، ص ۱۷۲ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۴۰)

امام علی ﷺ: در وصف دنیا: خداوند بزرگ آن را برای دوستان خود صاف و گوارا نساخته و در دادن آن به دشمنانش بخل نورزیده است. الْإِمَامُ عَلِيُّ ﷺ أَيْضاً: لَمْ يَرْضَهَا ثَوَاباً لِأَوْلِيَائِهِ، وَ لَا عِقَاباً لِأَعْدَائِهِ. (نهج البلاغة للصبي صالح، ص ۵۴۸ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ط القديمة، ج ۲، ص ۴۴۱ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۶۸ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲۰، ص ۵۱)

امام علی ﷺ نیز در وصف دنیا: خداوند راضی نشده که دنیا را پاداش دوستان خود و کیفر دشمنانش قرار دهد.

۲۸. الْخَصَالُ، قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ مَنْ ضَلَّ مِنْكُمْ فِي سَفَرٍ أَوْ خَافَ عَلَى نَفْسِهِ فَلْيَتَنَادِ يَا صَالِحُ اغْنِنِي فَإِنَّ فِي إِخْوَانِكُمْ مِنَ الْجَنِّ جَنِّيًّا

يُسَمَّى صَالِحًا يَسِيحُ فِي الْبِلَادِ لِمَكَانِكُمْ مُحْتَسِبًا نَفْسَهُ لَكُمْ فَإِذَا سَمِعَ الصَّوْتِ أَجَابَ وَ أَرَشَدَ الصَّالِّ مِنْكُمْ وَ حَبَسَ عَلَيْهِ دَابَّتَهُ. (الخصال، ج ۲، ص ۶۱۸ / تحف العقول، ص ۱۰۸)

امیرمؤمنان (علیه السلام): هرکس در سفر گم شد یا ترسید ندا کنید ای صالح کمک کن! در میان برادران شما جنی است بدین نام که در بلاد میچرخد و مراقب شماست. چون صدا را بشنود اجابت میکند و راه را به شما نشان میدهد یا وسیله شما را حفظ میکند.

۲۹. الإمام علي (علیه السلام): أَيْقُنْ تُفْلِحْ. (عيون الحكم و المواعظ للثبي، ص ۷۸ / غررالحکم و دررالکلم، ص ۱۳۱)

امام علی (علیه السلام): یقین کن، تا رستگار شوی.
الإمام علي (علیه السلام): قَوُّوا إِيْمَانَكُمْ بِالْيَقِينِ. (تصنيف غررالحكم و دررالکلم، ص ۶۲)
امام علی (علیه السلام): ایمان خود را با یقین تقویت کنید؛ زیرا که یقین برترین دین است.

۳۰. رسول الله (صلی الله علیه و آله): حَقًّا أَقُولُ: لَمْ يَكُنْ لِقْمَانُ نَبِيًّا وَلَكِنْ كَانَ عَبْدًا كَثِيرَ التَّفَكُّرِ حَسَنَ الْيَقِينِ، أَحَبَّ إِلَهُ فَأَخْبَهُ وَ مَنْ عَلَيْهِ بِالْحِكْمَةِ. كَانَ نَائِمًا نِصْفَ النَّهَارِ إِذْ جَاءَهُ نِدَاءٌ: يَا لِقْمَانُ، هَلْ لَكَ أَنْ يَجْعَلَكَ اللَّهُ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ تَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ؟ فَأَجَابَ الصَّوْتُ: إِنْ خَيَّرَنِي رَبِّي قَبْلَتُ الْعَافِيَةَ وَلَمْ أَقْبَلِ الْبَلَاءَ، وَإِنْ عَزَمَ عَلَيَّ فَسَمْعًا وَ طَاعَةً؛ فَإِنِّي أَعْلَمُ أَنَّهُ إِنْ فَعَلَ بِي ذَلِكَ أَعَانَنِي وَ عَصَمَنِي. فَتَعَجَّبَتِ الْمَلَائِكَةُ مِنْ حُسْنِ مَنْطِقِهِ، فَنَامَ نَوْمَةً فَأَعْطِيَهُ الْحِكْمَةَ. (تفسير الصافي، ج ۴، ص ۱۴۱ / تفسير نورالقلوب، ج ۴، ص ۱۹۶)

پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله): حقیقتی را بگویم: لقمان پیامبر نبود، اما بنده‌ای بود که زیاد می‌اندیشید و یقینی نیکو و راستین داشت. خدا را دوست می‌داشت و خدا هم دوستدار او شد و نعمت حکمت را به وی ارزانی داشت. نیم‌روزی درحالی که خوابیده بود، ندایی به او رسید که: ای لقمان، آیا می‌خواهی خداوند تو را خلیفه خود در روی زمین کند تا میان مردم به حق حکم کنی؟ لقمان در جواب آن ندا گفت: اگر پروردگارم مرا مخیر سازد، عافیت را می‌پذیرم و بلا (و گرفتاری) را نمی‌پذیرم. ولی اگر او اراده کرده که مرا خلیفه گرداند، به جان و دل می‌پذیرم؛ زیرا می‌دانم که اگر این کار را با من بکند خودش هم مرا کمک و نگهداری می‌کند. فرشتگان که لقمان آن‌ها را نمی‌دید، گفتند: چرا، ای لقمان؟ گفت: زیرا دآوری سخت‌ترین و دشوارترین منزلگاه‌هاست و ظلم از هرسو آن را فرا می‌گیرد. اگر در دآوری راه صواب رود امید نجات دارد (نه یقین به آن) و اگر راه خطا پیماید راه بهشت را اشتباه پیموده است. فرشتگان از منطق و گفتار زیبایی او به شگفت آمدند. لقمان به خواب رفت و در عالم خواب به او حکمت

داده شد و چون از خواب بیدار شد، سخنان حکمت‌آمیز می‌گفت و برای داود، حکیمانه وزارت می‌کرد. داود به او گفت: خوشا به حالت ای لقمان، حکمت به تو داده شد و بلا و گرفتاری (خلافت و دآوری میان مردم) از تو برداشته شد.

۳۱. الإمام علي (علیه السلام): إِذَا أَحْسَنْتَ عَلَى اللَّيِّيمِ وَ تَرَكَ يَاحِسَانِكَ إِلَيْهِ. (تصنيف غررالحكم و دررالکلم، ص ۳۸۳)
امام علی (علیه السلام): هرگاه به فرومایه نیکی کنی، به سبب خوبی‌ای که به او کردی به تو بدی رساند.

۳۲. قرب الإسناد، عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَخِيهِ قَالَ سَأَلْتُ عَنِ الْغِنَاءِ هَلْ يَصْلُحُ فِي الْفِطْرِ وَ الْأَصْحَى وَ الْفَرَحِ قَالَ لَا بَأْسَ بِهِ مَا لَمْ يُعْصَ بِهِ وَ سَأَلْتُهُ (قرب الإسناد، ط‌الحديث، ص ۲۹۴ / وسائل الشیعة، ج ۱۷، ص ۱۲۲)

از امام (علیه السلام) پرسیدیم در عید فطر و قربان و شادی، غنا جایز است؟ فرمود: عیبی ندارد مادامیکه معصیتی با آن نشود. و پرسیدیم از نوحه؛ فرمود: آنرا ناخوش دارم.

الأمالی للشیخ الطوسی، عَنْ صَيْفِيِّ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ هَبَّارٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَلِيِّ بْنِ هَبَّارٍ قَالَ اجْتَارَ النَّبِيُّ (صلی الله علیه و آله) بِدَارِ عَلِيٍّ بْنِ هَبَّارٍ فَسَمِعَ صَوْتٌ دَفَّ فَقَالَ مَا هَذَا قَالُوا عَلِيُّ بْنُ هَبَّارٍ عَرَسَ [أَعْرَسَ] بِأَهْلِيهِ فَقَالَ حَسَنَ هَذَا التَّكَاحُ لَا السَّفَاحُ ثُمَّ قَالَ (صلی الله علیه و آله) أَشْنِدُوا التَّكَاحَ وَ أَعْلِنُوهُ بَيْنَكُمْ وَ اضْرِبُوا عَلَيْهِ بِالذَّقِّ فَجَرَّتِ السُّنَّةُ فِي التَّكَاحِ بِذَلِكَ. (الأمالی للطوسی، ص ۵۱۹ / السرائر الحاوی لتحریر الفتاوی و المستطرفات، ج ۳، ص ۲۱۵ / بحار الأنوار، ج ۷۶، ص ۲۶۱)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) از در خانه یکی از اصحاب می‌گذشت که صدای دف شنید، فرمود چیست؟ گفتند عروسی گرفته. فرمود: چون نکاح است نه سفاح خوب است. بعد فرمود: نکاح را محکم کنید و علنی سازید و دف زنید. از آن وقت دف زدن در نکاح جز سنت شد.

۳۳. الإمام الصادق (علیه السلام): لَمَّا سُئِلَ عَنْ وَجوبِ الْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ عَلَى الْأُمَّةِ جَمِيعًا؛ لَا، فَقِيلَ: وَلَمْ؟ قَالَ: إِنَّمَا هُوَ عَلَى التَّقْوَى الْمُطَاقِ الْعَالِمِ بِالْمَعْرُوفِ مِنَ الْمُنْكَرِ. وَالذَّلِيلُ عَلَى ذَلِكَ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ: (وَلَتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ ... (میزان الحکمة، ج ۳، ص ۱۹۴۸ / التفسير الأثري الجامع، ج ۴، ص ۱۴۶)

امام صادق (علیه السلام) در پاسخ به پرسش از وجوب امر به معروف و نهی از منکر بر همه امت، فرمود: واجب نیست. عرض شد: چرا؟ فرمود: زیرا این کار بر عهده کسی است که قدرت داشته باشد، از او حرف‌شنوی داشته باشد و خوب را از بد باز شناسد؛ دلیل این سخن

از کتاب خداوند، این فرموده خدا عزوجل است که می‌فرماید: «باید از میان شما گروهی باشند که به خیر دعوت کنند...»

رسول‌الله ﷺ: مَنْ أَمَرَ بِمَعْرُوفٍ فَلْيُكُنْ أَمْرُهُ ذَلِكَ بِمَعْرُوفٍ. (میزان‌الحکمة، ج ۳، ص ۱۹۴۸/کنز العمال، ج ۳، ص ۶۶)

پیامبر خدا ﷺ: کسی که به کار خوبی فرمان می‌دهد، باید این کار را با شیوة خوبی انجام دهد.

رسول‌الله ﷺ: مُرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوهُ، وَإِنَّمَا عَنْ الْمُنْكَرِ وَإِنْ لَمْ تَجْتَنِبُوهُ كَلَّه. (نهج‌الفصاحة، ص ۷۲۰)

پیامبر خدا ﷺ: به خوبی فرمان دهید، گرچه خود بدان عمل نکنید و از زشتکاری باز دارید، هر چند خودتان از همة آنها اجتناب نکنید.

رسول‌الله ﷺ: لَمَّا قِيلَ لَهُ: لَا نَأْمُرُ وَلَا نَنْهَى إِلَّا بِمَا عَمِلْنَا بِهِ أَوْ انْتَهَبْنَا عَنْهُ كَلَّه: لَا، بَلْ مُرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَإِنْ لَمْ تَعْمَلُوا بِهِ كَلَّه، وَإِنَّمَا عَنْ الْمُنْكَرِ وَإِنْ لَمْ تَتَّهَبُوا عَنْهُ كَلَّه. (إحياء علوم‌الدین، ج ۷، ص ۵۳/مجموعه‌تورام، ج ۲، ص ۲۱۳/ارشاد‌القلوب إلى الصواب للدیلمی، ج ۱، ص ۱۴)

به پیامبر خدا ﷺ عرض شد: ما تنها به چیزهایی امر و نهی می‌کنیم که خودمان به طور کامل آنها را رعایت کنیم. حضرت فرمود: نه، بلکه به خوبی‌ها فرمان دهید هر چند خودتان به همة آنها عمل نکنید و از زشتی‌ها باز دارید، گرچه خود از همة آنها خودداری نورزید.

۳۴. قَالَ لَهُ الصُّوفِيَّةُ إِنَّ الْمَأْمُونُ قَدْ رَدَّ هَذَا الْأَمْرَ إِلَيْكَ وَ أَنْتَ أَحَقُّ النَّاسِ بِهِ إِلَّا أَنَّهُ تَحْتَاجُ أَنْ يَتَقَدَّمَ مِنْكَ تَقَدُّمٌ إِلَى بُسِ الصُّوفِ وَمَا يُحْسِنُ بُسَهُ فَقَالَ وَيَحْكُمُ إِنَّمَا يُرَادُ مِنَ الْإِمَامِ قِسْطُهُ وَ عَدْلُهُ إِذَا قَالَ صَدَقَ وَ إِذَا حَكَمَ عَدَلَ وَ إِذْ وَعَدَ أَنْجَرَ قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَ الطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ إِنَّ يُوسُفَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَبَسَ الدِّيْبَاجَ الْمُنُوشَجَ بِالذَّهَبِ وَ جَلَسَ عَلَى مُتَكَاتٍ آلِ فِرْعَوْنَ. (نزهة‌الناظر و تنبيه‌الخاطر، ص ۱۳۰/العدد‌القوية لدفع‌المخاوف‌اليومية، ص ۲۹۸)

صوفیه به امام رضا علیه السلام گفتند مأمون که تو را جانشین خویش ساخته خوب کرده زیرا این منصب حق توست. تنها یک نکته هست و آن اینکه بهتر است صوف (جامه پشمین بیوشی). امام رضا علیه السلام فرمود: وای بر شما! از حاکم جامعه قسط و عدل باید خواست و اینکه راست بگوید و درست حکم کند و به حرفش عمل کند. چه کسی زینت خدا و روزی گوارا را بر بندگان حرام ساخته؟ مگر یوسف ابریشم زربفت نمی‌پوشید و بر تخت آل فرعون نمی‌نشست؟

۳۵. قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَنْ قَرَأَ مِائَةَ آيَةٍ مِنَ الْقُرْآنِ مِنْ آيِ الْقُرْآنِ شَاءَ ثُمَّ قَالَ يَا اللَّهُ سَبْعَ مَرَّاتٍ فَلَوْ دَعَا عَلَى الصَّخْرَةِ لَقَلَعَهَا إِنْ شَاءَ اللَّهُ... (ثواب‌الأعمال و عقاب‌الأعمال، ص ۱۰۴/وسائل‌الشيعة، ج ۷، ص ۶۵)

امیرمؤمنان فرمود: هرکس صد آیه از هرکجای قرآن که خواست بخواند سپس هفت بار بگوید یا الله اگر بر صخره‌ای دعا کند خدا آنرا از جای بکند.

۳۶. رسول‌الله ﷺ: مَا اخْتَلَفَتْ أُمَّةٌ بَعْدَ نَبِيِّهَا إِلَّا ظَهَرَ أَهْلُ بَاطِلِهَا عَلَى أَهْلِ حَقِّهَا. (کتاب سلیم بن قیس‌الهلالی، ج ۲، ص ۵۷۰/تسلیة‌المجالس و زینة‌المجالس، مقتل‌الحسین علیه‌السلام، ج ۲، ص ۵۱/بحار‌الأنوار، ج ۲۸، ص ۵۵)

پیامبر خدا ﷺ: هیچ امتی پس از پیامبر خود دچار اختلاف نشد، مگر اینکه باطل‌گرایان آن امت بر حق‌گرایانش چیره شدند.

۳۷. الإمام‌الباقر علیه السلام: إِذَا جَلَسْتَ إِلَى عَالِمٍ فَكُنْ عَلَى أَنْ تَسْمَعَ أَحْرَصَ مِنْكَ عَلَى أَنْ تَقُولَ، وَ تَعْلَمْ حُسْنَ السَّمْعِ كَمَا تَتَعَلَّمُ حُسْنَ الْقَوْلِ، وَ لَا تَقْطَعْ عَلَى أَحَدٍ حَدِيثَهُ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۳۳/الإختصاص، ص ۲۴۵/مشكاة‌الأنوار فی غرر‌الأخبار، ص ۱۳۴)

امام‌باقر علیه السلام: هرگاه در محضر دانشمندی نشستی برای شنیدن حریص‌تر باش، تا برای سخن گفتن و همچنان که خوب سخن گفتن را فرا می‌گیری، خوب گوش دادن را نیز بیاموز و سخن هیچ‌کس را قطع مکن.

۳۸. الإمام‌الباقر علیه السلام: يَا زُرَّارَةُ، إِيَّاكَ وَ أَصْحَابَ الْقِيَاسِ فِي الدِّينِ؛ فَإِنَّهُمْ تَرَكُوا عِلْمَ مَا وَكَّلُوا بِهِ وَ تَكَلَّفُوا مَا قَدْ كُفُّوا. (الأمالي للمفید، ص ۵۱/نوادراخبار فیما يتعلق بأصول‌الدین للفیض، ص ۴۱/وسائل‌الشيعة، ج ۲۷، ص ۵۹)

امام‌باقر علیه السلام: ای زراره! از کسانی که در دین قیاس به‌کار می‌برند، بپرهیز؛ زیرا اینان دانستن آنچه را که بدان مکلفند، رها کرده‌اند و خود را درباره آنچه بدان مکلف نیستند، به رنج و زحمت می‌افکنند.

الإمام‌الصادق علیه السلام: لِأَبِي حَنِيفَةَ: اتَّقِ اللَّهَ وَ لَا تَقْسِ الدِّينَ بِرَأْيِكَ، فَإِنَّ أَوَّلَ مَنْ قَاسَ بِبَلِيسَ، إِذَا أَمَرَهُ اللَّهُ تَعَالَى بِالسُّجُودِ فَقَالَ: أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ، خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَ خَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ...! (علل‌الشرائع، ج ۱، ص ۸۶/الأمالي للطوسي، ص ۶۴۵)

امام‌صادق علیه السلام: به ابوحنیفه فرمود: از خدا بترس و دین را با رأی خودت قیاس مکن؛ زیرا نخستین کسی که قیاس کرد، ابلیس بود. آنگاه که خدا متعال به او دستور سجده (بر آدم) داد و او گفت: من از او بهترم، مرا از آتش آفریده‌ای و او را از گِل.

۳۹. رسول‌الله ﷺ: لَا يَكُونُ الْمُؤْمِنُ عَاقِلًا حَتَّى يَجْتَمَعَ فِيهِ خِصَالُ: مِنْهَا أَنْ لَا يَرَى أَحَدًا إِلَّا قَالَ: هُوَ خَيْرٌ مِنِّي وَ اتَّقَى. (تحف‌العقول، ص ۴۴۳/الخصال، ج ۲، ص ۴۳۳/علل‌الشرائع، ج ۱، ص ۴۳۳)

پیامبر خدا ﷺ: مؤمن آنگاه عاقل باشد، که یک خصلت در او فراهم باشد. اینکه هر که را ببیند بگوید: او از من بهتر و پرهیزگارتر است.

۴۰. الإمام علي عليه السلام: إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ سَأَلَ رَبَّهُ لَيْلَةَ الْمِعْرَاجِ فَقَالَ: يَا رَبِّ، أَيُّ الْأَعْمَالِ أَفْضَلُ؟ فَقَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: لَيْسَ شَيْءٌ أَفْضَلَ عِنْدِي مِنَ التَّوَكُّلِ عَلَيَّ وَ الرِّضَى بِمَا قَسَمْتُ. (إرشادالقلوب إلى الصواب للدليمي، ج ۱، ص ۱۹۹/الوافي، ج ۲۶، ص ۱۴۲/مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۱، ص ۲۲۰)

امام علی علیه السلام: پیامبر ﷺ در شب معراج از پروردگارش پرسید و عرض کرد: پروردگارا، کدام اعمال برتر است؟ خداوند عزوجل فرمود: هیچ چیز نزد من برتر از توکل کردن بر من و خشنودبودن به آنچه قسمت کرده‌ام، نمی‌باشد.

امام علی (علیه السلام): در گذشته مرا برادری خدای بود، که خردی دنیا در چشم او، وی را در دیدگان من بزرگ می نمود... و از دردی شکوه نمی کرد، مگر آن گاه که از آن بهبود می یافت.

چهل حدیث ۷۸

۱. الإمام علی (علیه السلام): وَأَكْرِمَ نَفْسِكَ عَنْ كُلِّ دَنِيَّةٍ وَإِنْ سَافَكَ إِلَى الرَّغَائِبِ فَإِنَّكَ فَإِنَّكَ لَنْ تَعْتَاضَ بِمَا تَبْدُلُ مِنْ نَفْسِكَ عَوَضًا وَلَا تَكُنْ عَبْدَ غَيْرِكَ وَقَدْ جَعَلَكَ اللَّهُ حُرًّا. (تحف العقول، ص ۷۷، نهج البلاغة للصبيح صالح، ص ۴۰۱ / مجموعه نورام، ج ۱، ص ۷۲ / اعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۸۶)

امام علی (علیه السلام): خویشتن را به هیچ پستی و زبونی آلوده مکن هر چند تو را به آرزوهایت برساند؛ زیرا هیچ چیز جبران آنچه را در این راه از دست می دهی نمی کند و بنده دیگری مباش که خداوند تو را آزاد آفریده است.

۲. الإمام علی (علیه السلام): مَا يَرَأُ أَحَدُكُمْ يَكْذِبُ حَتَّى لَا يَبْقَى فِي قَلْبِهِ مَوْضِعُ إِسْرَةٍ صَدَقَ، فَيَسْتَمِي عِنْدَ اللَّهِ كَذَابًا. (الأمالي للصدوق، ص ۴۱۹ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۶۸ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۷۳)

امام علی (علیه السلام): فردی از شما آن قدر دروغ می گوید، که دیگر در دلش به اندازه جای سوزنی راست گویی باقی نمی ماند. پس، در این هنگام نزد خداوند، کذاب نام می گیرد.

الإمام علي (عليه السلام): لَا تُحَدِّثْ مِنْ غَيْرِ ثِقَةٍ فَتَكُونَ كَذَابًا. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۵۱۹ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۰)

امام علی (علیه السلام): بدون اطمینان (از درست بودن سخنت)، سخنی مگوی که کذاب خواهی بود.

۳. عن الرسول (ص): وَجُدْ عَلَى عَدْوِكَ بِالْفَضْلِ فَإِنَّهُ آخِرَى لِلظَّفَرِ. (بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۲۰۹)

رسول خدا (ص): بر دشمن خویش جود و بخشش کن که این باعث پیروزی بر اوست.

۴. الإمام علي (عليه السلام): إِذَا سَمِعْتَ مِنَ الْمَكْرُوهِ مَا يُؤْذِيكَ فَتَطَاوَأْ لَهُ يَخْطُكَ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۱۳۷ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۲۹۴)

امام علی (علیه السلام): هرگاه سخن زشت آزاردهنده ای شنیدی، سرت را پایین انداز (و آن را ناشنیده بگیر) تا از تو رد شود.

۵. الإمام علي (عليه السلام): كَانَ لِي فِيهَا مَضَى أَحْ فِي اللَّهِ. وَ كَانَ لَا يَشْكُو وَجَعًا إِلَّا عِنْدَ بُرْئِهِ. (نهج البلاغة للصبيح صالح، ص ۵۲۶ / عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۳۹۸ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۵۴۰)

۶. ابن أبي يعفور: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام): إِنَّا لَنُحِبُّ الدُّنْيَا، فَقَالَ لِي: تَصْنَعُ بِهَا مَاذَا؟ قُلْتُ: أَتَرْوِجُ مِنْهَا وَأُحْجُ وَأُنْفِقُ عَلَى عِيَالِي وَ أُبْنِلُ إِخْوَانِي وَ أَتَصَدَّقُ، قَالَ لِي: لَيْسَ هَذَا مِنَ الدُّنْيَا، هَذَا مِنَ الْآخِرَةِ. (السران الحاوي لتحرير الفتاوي و المستطرفات، ج ۳، ص ۵۶۴ / مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۸، ص ۲۸۳ / جامع أحاديث الشيعة للبروجردي، ج ۲۲، ص ۲۱۲)

ابن ابی یعفور: به امام صادق (علیه السلام) عرض کردم: ما دنیا را دوست داریم. فرمود: تا با آن چه کنی؟ عرض کردم: ازدواج کنم، حج بروم، خرج خانواده ام را بدهم، به برادرانم رسیدگی کنم و صدقه بدهم. حضرت فرمود: این از دنیا نیست بلکه از آخرت است.

۷. الإمام علي (عليه السلام): إِنَّ كَرَمَ اللَّهِ سُبْحَانَهُ لَا يَنْقُضُ حِكْمَتَهُ، فَيَذَلُّكَ لَا يَقْعُ الْإِجَابَةُ فِي كُلِّ دَعْوَةٍ. (غرر الحكم و درر الكلم، ص ۲۲۶)

امام علی (علیه السلام): کرم خدا سبحان با حکمت او تضاد پیدا نمی کند؛ از این روست که هر دعایی مستجاب نمی شود.

۸. رسول الله (ص): تَقْتِيكَ نَفْسُكَ، ضَعَّ يَدَكَ عَلَى صَدْرِكَ، فَإِنَّهُ يَسْكُنُ لِلْحَلَالِ، وَيَضْطَرِبُ مِنَ الْحَرَامِ، دَعُ مَا يُرِيئُكَ إِلَى مَا لَا يُرِيئُكَ، وَإِنْ أَفْتَاكَ الْمُفْتُونَ، إِنَّ الْمُؤْمِنَ يَذَرُ الصَّغِيرَ مَخَافَةَ أَنْ يَقَعَ فِي الْكَبِيرِ. (ميزان الحکمة، ج ۱۳، ص ۱۲۳ / کنز العمال، ج ۳، ص ۴۳۱)

رسول خدا (ص): نفس (و وجدان) تو خود به تو فتوا می دهد، دستت را روی سینه ات بگذار، در برابر حلال آرام می گیرد و از حرام مضطرب و بی قرار می شود. آنچه تو را به شک (و اضطراب) می اندازد، رها کن و به آنچه تو را به شک (و اضطراب) نمی اندازد چنگ زن، هر چند مفتیان (خلاف آن را) به تو فتوا دهند. مؤمن از ترس آنکه به مشکل بزرگ تری نیفتد (مشکل) کوچک را رها می کند.

۹. الإمام علي (عليه السلام): يَقُومُ يَتَحَدَّثُونَ: فِيمَ أَنْتُمْ؟ فَقَالُوا: تَنَازَعُ الْمَرْوَةَ، فَقَالَ: أَوْ مَا كَفَاكُمْ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ إِذْ يَقُولُ: «إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَ الْإِحْسَانِ»؟! فَالْعَدْلُ الْإِنصَافُ، وَ الْإِحْسَانُ التَّقْضِيلُ، فَمَا بَعْدَ هَذَا؟! (تفسير العياشي، ج ۲، ص ۲۶۷ / معاني الأخبار، ص ۲۵۷)

امام علی (علیه السلام) از گروهی که با یکدیگر سخن می گفتند پرسید: چه می کنید؟ عرض کردند: درباره مردانگی گفتگو می کنیم. فرمود: آیا خداوند در کتاب خود پاسخ شما را نداده است، آنجا که می فرماید:

«همانا خداوند به عدل و احسان فرمان می‌دهد؟» عدل، انصاف است و احسان تفضل. غیر از این‌ها چیز دیگری هم هست؟

۱۰. رسول‌الله ﷺ: کَمِ مَن أَصَابَهُ السَّلَاحُ لَيْسَ بِشَهِيدٍ وَلَا حَمِيدٍ، وَ كَمِ مَن قَد مَاتَ عَلَى فِرَاشِهِ حَتَفَ أَنْفِهِ عِنْدَ اللَّهِ صَدِيقٌ شَهِيدٌ! (الجامع الصغير، ج ۲، ص ۲۹۵ / میزان الحکمة، ج ۲، ص ۱۵۱۶)

پیامبر خدا ﷺ: بسا کسانی که با جنگ‌افزار کشته شوند، اما نه شهید باشند و نه ممدوح و بسا کسانی که در بستر خود به مرگ طبیعی بمیرند، اما نزد خداوند صدیق و شهید به‌شمار آیند.

۱۱. فی حدیث المِعرَاج: ... قَالَ: يَا رَبِّ وَمَا مِيرَاثُ الصَّوْمِ؟ قَالَ: الصَّوْمُ يُورِثُ الْحِكْمَةَ، وَالْحِكْمَةُ تُورِثُ الْمَعْرِفَةَ، وَالْمَعْرِفَةُ تُورِثُ الْيَقِينَ، فَإِذَا اسْتَيَقَنَ الْعَبْدُ لِإِيَالِي كَيْفَ أَصْبَحَ، بِهَيْسَرٍ أَمْ يَهَيْسِرُ. (إرشادالقلوب إلى الصواب للدليعي، ج ۱، ص ۲۰۳ / الجواهرالسنية في الأحاديث القدسية، ص ۳۸۶ / بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۲۷)

در حدیث معراج آمده است: ... عرض کرد: پروردگارا! میراث روزه چیست؟ خداوند فرمود: روزه حکمت به ارث می‌نهد و حکمت معرفت و معرفت یقین و چون بنده به یقین رسد دیگر برایش اهمیتی ندارد که چگونه شب و روز خود را بگذراند؛ به سختی یا به آسانی.

۱۲. عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ آبَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّ رَجُلًا أَتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوْصِنِي فَقَالَ لَهُ فَهَلْ أَنْتَ مُسْتَوْصٍ إِنْ أُوصِيْتُكَ حَتَّى قَالَ ذَلِكَ ثَلَاثًا فِي كُلِّهَا يَقُولُ الرَّجُلُ نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ فَإِنِّي أُوصِيكَ إِذَا أَنْتَ هَمَمْتَ بِأَمْرٍ فَتَدَبَّرْ عَاقِبَتَهُ فَإِنْ يَكُ رُشْدًا فَاْمْضِهِ وَإِنْ يَكُ غِيًّا فَانْتَهُ عَنْهُ. (الكافي، ج ۸، ص ۱۵۰ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۳۵)

کسی نزد پیامبر ﷺ آمد و گفت مرا نصیحتی کن. رسول خدا ﷺ سه بار فرمود: عمل می‌کنی؟ و او گفت بله. رسول خدا ﷺ فرمود: نصیحت می‌کنم تو را که چون به کاری قصد کردی عاقبتش را در نظر آوری اگر رشد تو بود انجام دهی و اگر پستی بود رهاش کنی.

۱۳. رسول‌الله ﷺ: لَوِدِدْتُ أَنِّي أَغْرُو فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأُقْتَلَ، ثُمَّ أَغْرُو فَأُقْتَلَ، ثُمَّ أَغْرُو فَأُقْتَلَ. (تفسيرالخازن لباب التأويل في معاني التنزيل، ج ۱، ص ۳۲۰)

پیامبر خدا ﷺ: دوست دارم که در راه خدا بکنم و کشته شوم و باز بکنم و کشته شوم و باز هم بکنم و کشته شوم.

۱۴. الكافي، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنِّي وَلَدْتُ بِنْتًا وَ رَبَّيْتُهَا حَتَّى إِذَا بَلَغَتْ فَأَلْبَسْتُهَا وَ حَلَّيْتُهَا ثُمَّ جِئْتُ بِهَا إِلَى قَلْبٍ

فَدَفَعْتُهَا فِي جُوفِهِ وَ كَانَ آخِرُ مَا سَمِعْتُ مِنْهَا وَ هِيَ تَقُولُ يَا أَبَتَاهُ فَمَا كَفَّارَةُ ذَلِكَ قَالَ أَلْكَ أُمَّ حَيَّةَ قَالَ لَا قَالَ فَلَكَ خَالَةٌ حَيَّةَ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَأَبْرَزَهَا فَإِنِّي بِمَنْزِلَةِ الْأُمِّ تَكْفُرُ عَنْكَ مَا صَنَعْتَ قَالَ أَبُو خَدِيجَةَ فَقُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ مَتَى كَانَ هَذَا قَالَ كَانَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَ كَانُوا يَقْتُلُونَ الْبَنَاتِ مَخَافَةَ أَنْ يُسَبِّحْنَ فَيَلْدَنَ فِي قَوْمٍ آخَرِينَ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۶۳ / روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، طالقديمة، ج ۹، ص ۴۲۰ / وسائل الشيعه، ج ۲۱، ص ۵۰۰)

امام صادق ﷺ: کسی نزد پیامبر ﷺ آمد و گفت من به رسم جاهلیت دختر خویش را زنده بگور کردم کفار این کار چیست؟ رسول خدا ﷺ فرمود: مادرت زنده است؟ گفت نه. فرمود: خاله‌ات زنده است. گفت بله. پیامبر ﷺ فرمود: برو به او نیکی کن.

۱۵. رُوِيَ عَنْ بَعْضِ الصَّادِقِينَ ﷺ أَنَّهُ قَالَ الْجُلَسَاءُ ثَلَاثَةٌ جَلِيسٌ تَسْتَفِيدُ مِنْهُ فَالْتَرَمُهُ وَ جَلِيسٌ تُفِيدُهُ فَالْكَرْمُهُ وَ جَلِيسٌ لَا تُفِيدُ وَ لَا تَسْتَفِيدُ مِنْهُ فَالْهَرَبُ عَنْهُ. (عوالي اللئالي العزیزة في الأحاديث الدينية، ج ۴، ص ۷۹ / نوادر الأخبار فيما يتعلق بأصول الدين للفيض، ص ۲۲)

امام صادق ﷺ: همنشینان سه گروه‌اند: گروهی که از او چیزی می‌آموزی پس ملازم او باش. و گروهی که به ایشان چیزی می‌آموزی پس او را گرامی دار و گروه سوم که نه چیزی برای تو دارند و نه چیزی برای ایشان داری پس از ایشان بگریز.

قَالَ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ ﷺ لَا تَجْلِسُوا عِنْدَ كُلِّ عَالِمٍ إِلَّا عَالِمٌ يَدْعُوكُمْ مِنَ الْخَمْسِ إِلَى الْخَمْسِ مِنَ الشَّلَكِ إِلَى الْيَقِينِ وَمِنَ الْكِبَرِ إِلَى التَّوَضُّعِ وَمِنَ الرِّيَاءِ إِلَى الْإِخْلَاصِ وَمِنَ الْعَدَاوَةِ إِلَى التَّصِيحَةِ وَمِنَ الرَّغْبَةِ إِلَى التُّرُودِ. (الإختصاص، ص ۳۳۵ / معدن الجواهر و رياضة الخواطر، ص ۴۹ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۱۰)

امام کاظم ﷺ: همنشین نشوید جز نزد عالمی که از پنج چیز شما را به پنج چیز بکشاند: از شک به یقین. از کبر به تواضع. از ریا به اخلاص. از دشمنی به خیرخواهی. و از میل به دنیا به زهد در دنیا.

۱۶. دَعَاؤُ الرَّاوَدِيِّ، مَرَضَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ فَعَادَهُ النَّبِيُّ ﷺ وَ قَالَ يَا عَلِيُّ إِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ بَلَاءَ النَّبِيِّونَ وَ الَّذِينَ يُلُونَهُمْ أَبْشِرْ يَا عَلِيُّ فَإِنَّ الْحُصَى حَظُّكَ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مَعَ مَا لَكَ مِنَ الثَّوَابِ. (الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۱۹۳ / بحار الأنوار، ج ۹۲، ص ۳۱)

امیرمؤمنان بیمار شد؛ پیامبر ﷺ به عیادت وی آمد و فرمود: از مردمان بیش از همه پیامبران در معرض بلایند و پس از ایشان همراهان ایشان. بشارت بر تو ای علی که تب بهره‌توست از عذاب خدا ثواب هم می‌بری.

۱۷. الإمام علی علیه السلام: إِنَّ أَفْضَلَ أَخْلَاقِ الرِّجَالِ الْحِلْمَ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۱۴۹/ غرر الحکم و دررالکلم، ص ۲۱۹)
امام علی علیه السلام: برترین اخلاق مردان، بردباری است.
الإمام علی علیه السلام: السَّخَاءُ وَ الْحَيَاءُ أَفْضَلُ الْخُلُقِ. (غرر الحکم و دررالکلم، ص ۱۲۵)

امام علی علیه السلام: بخشنده‌گی و آزر، برترین خصلت‌ها هستند.

۱۸. الإمام علی علیه السلام: ابْذُلْ مَعْرُوفَكَ لِلنَّاسِ كَافَّةً. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۸۰/ غرر الحکم و دررالکلم، ص ۱۴۹)
امام علی علیه السلام: به همه مردم خوبی کن.
رسول الله ﷺ: رَأْسُ الْعَقْلِ بَعْدَ الدِّينِ التَّوَدُّدُ إِلَى النَّاسِ، وَاصْطِنَاعُ الْخَيْرِ إِلَى كُلِّ بَرٍّ وَفَاجِرٍ. (صحیفة الإمام الرضا علیه السلام، ص ۵۲/ الإمامة و التبصرة من الحيرة، ص ۳۷)
پیامبر خدا ﷺ: سر خرد، بعد از دینداری، دوستی با مردم و خوبی کردن به هر آدم نیک و بدی است.

۱۹. أَبُو هُرَيْرَةَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُقْبَلُ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ فَقَالَ عُبَيْدَةُ فِي رِوَايَةٍ غَيْرِهِ: الْأَقْرَعُ بْنُ حَابِسٍ: إِنَّ لِي عَشْرَةَ مَا قَبِلْتُ وَاحِدًا مِنْهُمْ قَطُّ! فَقَالَ ﷺ: مَنْ لَا يَرْحَمُ لَا يَرْحَمُ. (مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۳، ص ۳۸۴/ بحار الأنوار، ج ۴۳، ص ۲۸۲)
ابوهریره: رسول خدا ﷺ حسن و حسین را می‌بوسید. عیینه و در روایت دیگری: اقرع بن حابس گفت: من ده فرزند دارم و هرگز یکی از آنان را نبوسیده‌ام. پیامبر ﷺ فرمود: کسی که مهربانی نکند، مورد مهر قرار نگیرد. و در روایت حفص فراء آمده است: رسول خدا چنان عصبانی شد که رنگش برگشت و به آن مرد فرمود: اگر خداوند رحم و مهربانی را از دل تو کنده است، من با تو چه کنم! کسی که با خردسالان ما مهربان نباشد و به بزرگسالانمان احترام نگذارد، از ما نیست.

۲۰. الإمام علی علیه السلام: مَنْ لَمْ يَصْبِرْ عَلَى كَدِّهِ صَبَرَ عَلَى الْإِفْلَاسِ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۲۷/ غرر الحکم و دررالکلم، ص ۲۵۳)
امام علی علیه السلام: هرکه بر رنج کسب و کار صبر نکند، باید رنج بی‌چیزی را تحمل کند.

۲۱. الإمام علی علیه السلام: مَنْ كَتَابَهُ إِلَى الْحَارِثِ الْهَمْدَانِيَّ وَ اسْتَصْلَحَ كُلَّ نِعْمَةٍ أَنْعَمَهَا اللَّهُ عَلَيْهِ وَ لَا تُضَيِّعَنَّ نِعْمَةً مِنْ نِعَمِ اللَّهِ عِنْدَكَ وَلَيْتَ عَلَيْكَ أَثَرُ مَا أَنْعَمَ اللَّهُ بِهِ عَلَيْكَ. (نهج البلاغة للصبيحی صالح، ص ۴۵۹/ عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۸۵/ غرر الحکم و دررالکلم، ص ۱۴۲)

امام علی علیه السلام در نامه‌ای به حارث همدانی: از هر نعمتی که خداوند به تو داده است درست استفاده کن و هیچ‌یک از نعمت‌هایی را که خدا نزد تو دارد تباه مگردان و لازم است نشانه نعمتی که خداوند عطایت فرموده در وجود تو مشاهده شود.

۲۲. الْأَمَلِيُّ لِلشَّيْخِ الطُّوسِيِّ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا تَلَّاقَيْتُمْ فَتَلَّاقُوا بِالتَّسْلِيمِ وَ التَّصَافُحِ وَ إِذَا تَفَرَّقْتُمْ فَتَفَرَّقُوا بِالْإِسْتِغْفَارِ. (الأمالي للطوسي، ص ۲۱۵/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۸۹)
رسول خدا ﷺ فرمود: با هم که برخورد میکنید با سلام و دست دادن باشد و چون از هم جدا میشوید برای هم استغفار کنید.

۲۳. عیون أخبار الرضا علیه السلام/ الأمالي للصدوق، قَالَ الرَّضَا ﷺ مَنْ لَمْ يَقْدِرْ عَلَى مَا يَكْفُرُ بِهِ ذُنُوبُهُ فَلْيُكْثِرْ مِنَ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ فَإِنَّهَا تَهْدِمُ الذُّنُوبَ. (الأمالي للصدوق، ص ۷۳/ عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۲۹۴/ روضة المتقين و بصيرة المتعطين، طالقديمة، ج ۲، ص ۳۲۲/ جامع الأخبار للشعیری، ص ۵۹/ مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۵۶)

امام رضا علیه السلام: هرکس نمی‌تواند کاری کند که کفاره گناهانش باشد پس زیاد بر محمد و آل او صلوات فرستد که گناهانش را نابود می‌کند.

الأمالي للصدوق، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ قَالَ اللَّهُ جَلَّ جَلَّالُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ. (الأمالي للصدوق، ص ۳۷۹/ روضة الواعظین و بصيرة المتعطين، طالقديمة، ج ۲، ص ۳۲۲)

رسول خدا ﷺ فرمود: هرکس بر محمد و آل او صلوات فرستد خدا بر او صلوات فرستد.

عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَقِيتُنِي جَبْرِئِلُ ﷺ فَبَشَّرَنِي قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ مَنْ صَلَّى عَلَيْكَ صَلَّيْتُ عَلَيْه. (جامع الأخبار للشعیری، ص ۶۱/ كشف الغمّة في معرفة الأئمة، طالقديمة، ج ۱، ص ۲۸/ عوالي اللبالي العزیزية في الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۱۹۸)

رسول خدا ﷺ فرمود: جبرئیل بشارت داد که خدا فرموده هرکس بر تو صلوات فرستد من بر او صلوات فرستم.

۲۴. الإمام علی علیه السلام: أَعْظَمُ الذُّنُوبِ عِنْدَ اللَّهِ سُبْحَانَهُ ذَنْبُ صَغَرٍ عِنْدَ صَاحِبِهِ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۱۲۳/ غرر الحکم و دررالکلم، ص ۲۰۱)
امام علی علیه السلام: بزرگ‌ترین گناه نزد خدا سبحان، گناهی است که گناهکار آن را کوچک شمارد.

الإمام الکاظم علیه السلام: إِنَّ الْمَسِيحَ ﷺ قَالَ لِلْحَوَارِيِّينَ: إِنَّ صِغَارَ الذُّنُوبِ وَ مُتَقَرَّاتِهَا مِنْ مَكَائِدِ إِبْلِيسَ، يُحَقِّرُهَا لَكُمْ وَ يُصَغِّرُهَا فِي أَعْيُنِكُمْ فَتَجْتَمِعُ وَ تَكْثُرُ فَتُحِيطُ بِكُمْ. (تحف العقول، ص ۳۹۲/ بحار الأنوار، ج ۱، ص ۱۴۵)

امام کاظم علیه السلام: مسیح علیه السلام به حواریان فرمود: همانا گناهان کوچک از نیرنگ‌های ابلیس است. او گناهان را در نظر شما کوچک جلوه می‌دهد و در نتیجه، گناهان جمع و زیاد می‌شوند و شما را در میان می‌گیرد.

۲۵. الإمام علي عليه السلام: مَنْ كَانَ مُتَوَكِّلًا لَمْ يَعِدِمِ الْإِعَانَةَ. (عیون‌الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۴۲ / غررالحکم و دررالکلم، ص ۵۹۸)
امام علی علیه السلام: کسی که اهل توکل باشد کمک (خداوند) را از دست نمی‌دهد.

الإمام علي عليه السلام: مَنْ تَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ ذَلَّتْ لَهُ الصَّعَابُ، وَ تَسَهَّلَتْ عَلَيْهِ الْأَسْبَابُ. (عیون‌الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۲۶ / تصنیف غررالحکم و دررالکلم، ص ۱۹۷)

امام علی علیه السلام: هر که به خدا توکل کند، دشواری‌ها برای او آسان شود و اسباب برایش فراهم گردد.

۲۶. الإمام علي عليه السلام: اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى يُبْغِضُ مِنْ عِبَادِهِ الْمُتَلَوَّنَ، فَلَا تَرَوْا عَنِ الْحَقِّ، وَ وَلَايَةَ أَهْلِ الْحَقِّ؛ فَإِنَّ مِنْ اسْتَبَدَلَ بِنَا هَلَكَ. (تفسیر فرائد الکوفی، ص ۳۶۷ / الخصال، ج ۲، ص ۶۲۶)

امام علی علیه السلام: بدانید، که خدا تبارک و تعالی از بندگان بی‌ثبات و دمدمی مزاج خود نفرت دارد. پس از حق و دوستی با حق جوین دور نشوید؛ زیرا کسی که دیگران را به جای ما بگیرد هلاک شود.

۲۷. الإمام علي عليه السلام أَيْضًا: مَهِيْطٌ وَ حَيُّ اللّٰهِ، وَ مَتَجَرُّ أَوْلِيَاءِ اللّٰهِ، اِكْتَسَبُوا فِيهَا الرِّحْمَةَ، وَ رَبِحُوا فِيهَا الْجَنَّةَ. (نهج‌البلاغه للصبحی صالح، ص ۴۹۳ / خصائص الأئمة عليهم السلام، ص ۱۰۲ / الإرشاد في معرفة حجج الله على العباد، ج ۱، ص ۲۹۶ / نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۶۶ / عيون‌الحکم و المواعظ للیثی، ص ۱۵۹)

امام علی علیه السلام: نیز در وصف دنیا: فرودگاه وحی خداست و بازار سوداگری دوستان خدا، که در آن رحمت به‌دست می‌آورند و بهشت را سود می‌برند.

۲۸. مكارم الأخلاق، عَنِ الصَّادِقِ عليه السلام قَالَ فَإِذَا وَضَعَ أَحَدُكُمْ جَنْبَهُ عَلَى فِرَاشِهِ بَعْدَ الصَّلَاةِ فَلْيُسَبِّحْ تَسْبِيحَ فَاطِمَةَ عليها السلام ثُمَّ لْيُقْرَأْ آيَةُ الْكُرْسِيِّ فَإِنَّهُ مَحْفُوظٌ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ يَهَابُهُ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۶۸ / مكارم الأخلاق، ۲۵۵ / الأمان من أخطار الأسفار و الأزمان، ص ۱۳۷)

امام صادق علیه السلام: هنگامیکه خواستید بخوابید تسبیح فاطمه زهرا س را بگوئید سپس آیه‌الکرسی را بخوانید در اینصورت از هر چه می‌ترسید ایمن‌اید.

مكارم الأخلاق، قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام إِذَا كُنْتَ فِي سَفَرٍ أَوْ مَقَارَةٍ فَخِفْتَ جَنْبًا أَوْ أَدِيمًا فَضَعْ يَمِينَكَ عَلَى أَمِّ رَأْسِكَ وَ اقْرَأْ بِرَفِيعِ صَوْتِكَ أَوْ قَسْرَ دِينَ اللَّهِ يَنْفَعُونَ وَ لَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ طَوْعًا وَ كَرْهًا وَ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ. (مكارم الأخلاق، ص ۲۶۱ / بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۲۵۴)

امام صادق علیه السلام: چون در سفر یا دره‌ای بودی و از جن یا آدمی هراسان شدی دست راست خویش را بر فرق سر نه و با بلندترین صدا بخوان: آیا جز بدین خداند؟ خدای که هر چه در آسمان و زمین است خواسته یا ناخواسته تسلیم اویند و به بسوی او باز می‌گردند.

۲۹. الإمام الصادق عليه السلام: إِنَّ الْإِيمَانَ أَفْضَلُ مِنَ الْإِسْلَامِ، وَ إِنَّ الْيَقِينَ أَفْضَلُ مِنَ الْإِيمَانِ، وَ مَا مِنْ شَيْءٍ أَعَزُّ مِنَ الْيَقِينِ. (الكافي، ج ۲، ص ۵۱ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۱)

امام صادق علیه السلام: ایمان از اسلام برتر است و یقین از ایمان برتر، و چیزی کمیاب‌تر از یقین وجود ندارد.

الإمام علي عليه السلام: الْيَقِينُ نُورٌ. (عیون‌الحکم و المواعظ للیثی، ص ۳۷ / غررالحکم و دررالکلم، ص ۲۰)

امام علی علیه السلام: یقین، روشنائی است.

الإمام علي عليه السلام: الْيَقِينُ عِبَادَةٌ. (عیون‌الحکم و المواعظ للیثی، ص ۳۵ / غررالحکم و دررالکلم، ص ۱۸)

امام علی علیه السلام: یقین، خود، عبادت است.

الإمام علي عليه السلام: الْيَقِينُ أَفْضَلُ عِبَادَةٍ. (عیون‌الحکم و المواعظ للیثی، ص ۵۱ / غررالحکم و دررالکلم، ص ۴۹)

امام علی علیه السلام: یقین، برترین عبادت است.

۳۰. الإمام الصادق عليه السلام: يَا عَبْدَ الْحَمِيدِ، إِنَّ لِلَّهِ رُسُلًا مُسْتَعْلَنِينَ، وَ رُسُلًا مُسْتَخْفِينَ، فَإِذَا سَأَلْتَهُ بِحَقِّ الْمُسْتَعْلَنِينَ فَسَلُّهُ بِحَقِّ الْمُسْتَخْفِينَ. (كمال‌الدین و تمام‌النعمه، ج ۱، ص ۲۱ / بحار الأنوار، ج ۱۱، ص ۴۲)

امام صادق علیه السلام: ای عبد‌الحمید، خداوند را فرستادگانی علنی و فرستادگانی غیرعلنی است. پس، هرگاه او را به حق پیامبران علنی سوگند دادی و از او چیزی خواستی، به حق پیامبران غیرعلنی نیز از او مسئلت کن.

۳۱. رسول‌الله صلی الله علیه و آله: صَلِّهِ الْفَاجِرَ لَا تَكَاذُ تَصِلُ إِلَّا إِلَى فَاجِرٍ مِثْلِهِ. (الجعفریات، ص ۱۷۲ / بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۴۲۰)
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: احسان نابکار، جز به نابکاری مانند خودش نمی‌رسد.

۳۲. الأمالي للصديق، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى كَرِهَ لِي سِتَّ خِصَالٍ وَ كَرِهَتْهُنَّ لِلْأَوْصِيَاءِ مِنْ وَلَدِي وَ أَتْبَاعِهِمْ مِنْ بَعْدِي أَلْبَسَتْ فِي الصَّلَاةِ وَ الرَّفَثِ فِي الصَّوْمِ وَ الْمَنَ بَعْدَ الصَّدَقَةِ وَ إِيْتَانِ

الْمَسَاجِدِ جُبًا وَ التَّطَلُّعِ فِي الدُّورِ وَ الصَّحَلِ بَيْنَ الْقُبُورِ. (الكافي، ج ۴، ص ۸۴/ من لا يحضره الفقيه، ج ۱، ص ۱۸۸/ الأمالي للصدوق، ص ۶۲/ الخصال، ج ۱، ص ۳۲۷)

رسول خدا ﷺ: خداوند شش صفت را برای من نپسندید و من نیز برای اوصیاء خویش و اتباع ایشان نمی‌پسندم: سر به هوایی در نماز، همبستری با زنان در روزه، منت پس از صدقه، جنب به مسجد آمدن، به خانه‌های مردم سرک کشیدن، و خندیدن در قبرستان.

۳۳. رسول الله ﷺ: مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيُغَيِّرْهُ يَدِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ وَ ذَلِكَ أَضْعَفُ الْإِيمَانِ. (عوالي اللئالي العزیزة فی الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۴۳۱/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۲، ص ۱۹۲)

پیامبر خدا ﷺ: هر یک از شما منکری را دید باید با دست خود آن را تغییر دهد. اگر نتوانست، با زبانش تغییر دهد (و اعتراض کند) و باز اگر نتوانست، در قلبش آن را انکار کند و این ضعیف‌ترین مرحله ایمان است.

۳۴. الأمالی للشیخ الطوسی، عَنْ يَحْيَى الْجَلَاءِ قَالَ سَمِعْتُ بِشْرًا يَقُولُ لِحُجَلَسَائِهِ سِيحُوا فَإِنَّ الْمَاءَ إِذَا سَاحَ طَابَ وَإِذَا وَقَفَ تَغَيَّرَ وَ أَضْفَرَ. (الأمالي للطوسي، ص ۳۸۹/ بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۱۱۶/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۸، ص ۲۴۰)

شیخ طوسی نقل کرده که بشر به شاگردانش می‌گفت: در زمین بگردید زیرا آب که حرکت میکند پاک است و چون جایی بماند تغییر میکند و می‌گندد.

۳۵. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ فِي الْقُرْآنِ تَبْيَانًا كُلَّ شَيْءٍ حَتَّى وَ اللَّهُ مَا تَرَكَ اللَّهُ شَيْئًا يَحْتَاجُ الْعِبَادُ إِلَيْهِ إِلَّا بَيَّنَّهُ لِلنَّاسِ حَتَّى لَا يَسْتَطِيعَ عَبْدٌ [أَنْ] يَقُولَ لَوْ كَانَ هَذَا نَزَلَ فِي الْقُرْآنِ إِلَّا وَقَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ. (تفسير القمي، ج ۲، ص ۴۵۱/ بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۸۱)

امام صادق ﷺ: قرآن تبیان هر چیزی است بگونه‌ای که خداوند چیزی را که آدم بدان نیاز داشته در آن ترک نکرده و بیان داشته است.

عن علي ﷺ: يَا كُمَيْلُ نَحْنُ الثَّقَلُ الْأَصْغَرُ وَ الْقُرْآنُ الثَّقَلُ الْأَكْبَرُ ... (بشارة المصطفى لشيعته المرتضى، ط القدیمة، ص ۲۹/ بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۲۷۵)

علی ﷺ: ای کمیل ما ثقل اصغیر و قرآن ثقل اکبر

۳۶. الإمام علي ﷺ: لَا يَرَأُ النَّاسُ بَخِيْرًا مَا تَفَاوَتْهُوَ، فَإِذَا اسْتَوَا هَلَكُوا. (الأمالي للصدوق، ص ۴۴۶/ عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۵۳)

امام علی ﷺ: مردم تا زمانی که گونه‌گون باشند پیوسته در خیر و خوبی به سر خواهند برد و هرگاه برابر شوند نابود گردند.

۳۷. الإمام علي ﷺ: فَإِنَّمَا مَثَلُ الْعَالَمِ مَثَلُ النَّخْلَةِ يُنْتَظَرُ بِهَا مَتَى يَسْقُطُ عَلَيْكَ مِنْهَا شَيْءٌ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۳۳/ الكافي، ج ۱، ص ۳۷/ مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۱۳۴)

امام علی ﷺ: حکایت دانشمند حکایت درخت خرمايي است که باید انتظار بکشی تا یک وقتی چیزی از آن برای تو بیفتد.

۳۸. الإمام علي ﷺ: لَا تُعَوِّذُ نَفْسَكَ الْغِيْبَةَ؛ فَإِنَّ مُعْتَادَهَا عَظِيمُ الْجُرْمِ. (عيون الحكم و المواعظ للثي، ص ۵۲۳/ غرر الحكم و درر الکلم، ص ۷۵۱)

امام علی ﷺ: خودت را به غیبت کردن عادت مده: زیرا شخص معتاد به غیبت‌گویی گناهش زیاد است.

الإمام علي ﷺ: مِنْ أَقْبَحِ اللَّوْمِ غِيْبَةُ الْأَخْيَارِ. (غرر الحكم و درر الکلم، ص ۶۷۴)

امام علی ﷺ: از زشت‌ترین فرومایگی‌ها، بدگویی پشت سر نیکان است.

الإمام الكاظم ﷺ: مَلْعُونٌ مَنْ اغْتَابَ أَخَاهُ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۲۵/ أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۰۵)

امام کاظم ﷺ: ملعون است، کسی که از برادرش غیبت کند.

رسول الله ﷺ: مَنْ قَرَضَ النَّاسَ قَرْضَهُ، وَ مَنْ تَرَكَهُمْ لَمْ يَتْرُكْهُ. (الكافي، ج ۸، ص ۸۶/ تحف العقول، ص ۴۴/ مجموعه ورام، ج ۲، ص ۹۳)

پیامبر خدا ﷺ: هر که به مردم بد کند و بد گوید، مردم نیز به او بد کنند و بد گویند و هر که از مردم دست بردارد، مردم از او دست برندارند.

۳۹. رسول الله ﷺ: مَنْ تَعَلَّمَ صَرْفَ الْكَلَامِ لِيَسْبِيَ بِهِ قُلُوبَ النَّاسِ لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ صَرْفًا وَ لَا عَدْلًا. (مفردات ألفاظ القرآن، ص ۴۸۲)

پیامبر خدا ﷺ: هر کس سخنان زیبا و خوش را بیاموزد تا به وسیله آنها دل‌های مردم را اسیر خود کند، خداوند در روز قیامت از او نه توبه‌ای پذیرد و نه فدیهای (یا نه عبادت مستحبی را پذیرد نه واجبی را).

رسول الله ﷺ: مَا مِنْ عَبْدٍ يَخْطُبُ حُطْبَةً إِلَّا اللَّهُ سَأَلَهُ عَنْهَا مَا أَرَادَ بِهَا. (ميزان الحکمة، ج ۸، ص ۵۰/ کنز العمال، ج ۱۰، ص ۱۹۲)

پیامبر خدا ﷺ: هیچ بنده‌ای نیست که خطابه‌ای ایراد کند، مگر اینکه خداوند بپرسد که هدفش از ایراد آنچه بوده است.

۴۰. رسول الله ﷺ: لِرَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ: أَوْصِيكَ أَنْ لَا تُشْرِكَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَ إِنْ قُطِعَتْ أَوْ حُرِّقَتْ بِالنَّارِ، وَ لَا تُعَقَّنِ وَالِدَيْكَ، وَ إِنْ أَرَادَكَ

أَنْ تَخْرُجَ مِنْ دُنْيَاكَ فَاخْرُجْ. (مِيزَانُ الْحِكْمَةِ، ج ۱۲، ص ۱۶۶ / كنز العمال، ج ۱۶، ص ۲۵۸)

رسول خدا ﷺ: به مردی از اهل یمن: به تو سفارش می‌کنم که چیزی را شریک خدا نگردانی اگرچه قطعه قطعه شوی یا به آتش سوزانده گردی و زهار نسبت به پدر و مادرت نافرمانی و بدرفتاری نکنی و (حتی) اگر از تو خواست که از دنیا خارج شوی، بشو (اگر گفت بمیر، بمیری)

چهل حدیث ۷۹

۴. الإمام علی علیه السلام: مَنْ حَلَّمَ سَادَ. (تحف العقول، ص ۸۰/ بحار الأنوار، ج ۷، ص ۲۰۸)

امام علی علیه السلام: هر که بردبار باشد سروری کند.

۵. الامام علی علیه السلام: إِعَادَةُ الْعِزِّ تَذْكِيرٌ بِالذَّنْبِ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۷۱/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۷۶/ شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲۰، ص ۳۴۰)

امام علی علیه السلام: پوزش خواهی دوباره، یادآوری کردن گناه است.

۶. فيما أوصى آدم إلى شيث عليه السلام: لَا تَرْكَبُوا إِلَى الدُّنْيَا الْفَانِيَّةِ، فَإِنِّي رَكَنْتُ إِلَى الْجَنَّةِ الْبَاقِيَّةِ فَمَا صَحَبَ لِي وَأُخْرِجْتُ مِنْهَا. (بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۴۵۲)

از وصیت آدم علیه السلام به فرزندش شیث علیه السلام: به دنیای فانی دل مبنید؛ زیرا من به بهشت جاودان دل بستم اما با من وفا نکرد و از آن بیرون رانده شدم.

۷. الإمام الصادق علیه السلام: إِنَّ رَجُلًا دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ سَأَلَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَعْجَلَ الْعَبْدُ رَبَّهُ. وَ جَاءَ آخِرُ فَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ أَتْنِي عَلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ وَ صَلَّى عَلَى النَّبِيِّ وَ آلِهِ، فَقَالَ ﷺ: سَلْ تُعْطَى. (الكافي، ج ۲، ص ۴۸۵/ مكارم الأخلاق، ص ۲۷۴)

امام صادق علیه السلام: مردی وارد مسجد شد و دو رکعت نماز خواند و سپس از خدا درخواست کرد. رسول خدا ﷺ فرمود: این بنده از پروردگارش زود خواهش کرد. مرد دیگری آمد و دو رکعت نماز خواند و سپس خدا را ثنا گفت و بر پیامبر و خاندانش درود فرستاد. در این هنگام رسول خدا ﷺ (به او) فرمود: بخواه که به تو داده می شود.

۸. رسول الله ﷺ: يَا وَابِصُهُ، اسْتَفْتِ قَلْبَكَ، اسْتَفْتِ فَسْكَ، الْيُسْرَ مَا أَطْمَأَنَّنَ إِلَيْهِ الْقَلْبُ وَاطْمَأَنَّتَ إِلَيْهِ النَّفْسُ، وَالْإِثْمَ مَا حَاكَ فِي النَّفْسِ وَ تَرَدَّدَ فِي الصَّدْرِ، وَإِنْ أَفْتَاكَ النَّاسُ وَ أَفْتَوَكَ. (نهج الفصاحة، ص ۳۷۶/ مفردات ألفاظ القرآن، ص ۶۴)

رسول خدا ﷺ: ای وابصه، از دلت فتوا بخواه، از نفس (وجدان) خود فتوا بخواه. طاعت آن چیزی است که دل به آن آرام گیرد و جان بدان آرامش قرار یابد و گناه آن چیزی است که در جان آرام نگیرد و در سینه بی تابی کند، هرچند مردم جواز آن را به تو حکم کنند و فتوا دهند.

۹. الإمام الكاظم علیه السلام: مِنْ مُرْوَةِ الرَّجُلِ أَنْ يَكُونَ ذَوَابُهُ سِمَانًا. (الكافي، ج ۶، ص ۴۷۹/ روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ج ۷، ص ۶۵۲)

امام کاظم علیه السلام: از مردانگی آدمی، این است که ستورانش فربه باشند.

۱. رسول الله ﷺ: إِنَّ الْمَلِكَ لَيَصْعَدُ بِعَمَلِ الْعَبْدِ مُبْتَهَجًا بِهِ، فَإِذَا صَعِدَ بِحَسَنَاتِهِ يَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: اجْعَلُوهَا فِي سَجِينٍ إِنَّهُ لَيْسَ إِلَيَّ أَرَادَ بِهَا. (الكافي، ج ۲، ص ۲۹۵/ منية المريد، ص ۳۱۸/ روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، طالقديمة، ج ۱۲، ص ۱۳۸)

پیامبر خدا ﷺ: فرشته با خوش حالی عمل بنده را بالا می برد و چون کارهای نیکش را بالا برد، خدا می فرماید: آن ها را در سجین گذارید؛ این کارها برای من انجام نشده است.

رسول الله ﷺ: وَ تَصْعَدُ الْحَفَظَةُ بِعَمَلِ الْعَبْدِ مُبْتَهَجًا بِهِ... فَيَطْلُؤُونَ الْحُجُبَ كُلَّهَا حَتَّى يَقُومُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ سَبْحَانَهُ فَيَشْهَدُونَ لَهُ بِعَمَلِ صَالِحٍ وَ دُعَاءٍ، فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: أَنْتُمْ حَفَظَةُ عَمَلِ عَبْدِي وَ أَنَا رَقِيبٌ عَلَى مَا فِي نَفْسِهِ، إِنَّهُ لَمْ يُرِدْنِي بِهَذَا الْعَمَلِ، عَلَيْهِ لَعْنَتِي. (فلاح السائل و نجاح المسائل، ص ۱۲۳/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۴۴)

پیامبر خدا ﷺ: فرشتگان نگهبان (اعمال) با خوش حالی عمل بنده را بالا می برند... حجاب ها را یکی پس از دیگری طی می کنند تا آنکه در برابر خدا سبحان می ایستند و می گویند عملی صالح و دعایی آورده اند. خدا تعالی می فرماید: شما نگهبانان عمل بنده من هستید و من ناظر درون اویم. او این عمل را برای من انجام نداده است؛ لعنت من بر او باد.

۲. المسيح عليه السلام: مَنْ كَثُرَ كَذِبُهُ ذَهَبَ بِهَاوُهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۴۱/ الأمالي للصدوق، ص ۵۴۳/ قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۲۷۴/ إرشاد القلوب إلى الصواب للديلملي، ج ۱، ص ۱۷۸)

مسیح علیه السلام: کسی که زیاد دروغ بگوید، شکوهش برود. رسول الله ﷺ: الْكَذِبُ يَنْقُصُ الرِّزْقَ. (نهج الفصاحة، ص ۳۷۳/ جامع السعادات، ج ۲، ص ۳۳۲/ إحياء علوم الدين، ج ۹، ص ۳۵/ المحجة البيضاء، ج ۵، ص ۲۴۰/ الجامع الصغير، ج ۱، ص ۴۸۴)

پیامبر خدا ﷺ: دروغ، روزی را کم می کند.

۳. جَامِعُ الْأَخْبَارِ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: اللَّغْنُ عَلَى الْأَوْلَادِ ثَوْرُ الْفَقْرِ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۲۴/ بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۳۱۵)

رسول خدا ﷺ: لعنت بر فرزندان، موجب فقر است. قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: دَعْوَةُ الْوَالِدَيْنِ بِاسْمِهِمَا وَ دُعَاءُ السَّوْءِ عَلَى الْوَالِدَيْنِ يورث الفقر. (بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۳۱۷)

رسول خدا ﷺ: خواندن والدین به نام کوچکشان و دعای سوء نسبت به آنها موجب فقر است.

الإمام علي عليه السلام: يُسْتَدَلُّ عَلَى مُرُوءَةِ الرَّجُلِ بِثَبْتِ الْمَعْرُوفِ وَ بَذْلِ الْإِحْسَانِ، وَ تَرْكِ الْأَمْتِنَانِ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۵۵۵ / غررالحكم و دررالکلم، ص ۸۰۱)

امام علی علیه السلام: پراکندن نیکی و بی دریغ احسان کردن و خودداری از منت نهادن، نشانه مردانگی مرد است.

۱۰. الإمام علي عليه السلام: لَا تُدْخِلَنَّ فِي مَشُورَتِكَ بَخِيلًا؛ فَيَبْدِلَ بِكَ عَنِ الْقَصْدِ وَيَعِدَّكَ الْفَقْرَ. (تحف العقول، ص ۱۲۹ / نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۳۰ / عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۵۲۵ / غررالحكم و دررالکلم، ص ۷۵۶)

امام علی علیه السلام: در مشورت خود بخیل را داخل مگردان که تو را از حق و میانه روی باز می دارد و از فقر می ترساند.

الإمام علي عليه السلام: لَا تُشْرِكَنَّ فِي رَأْيِكَ جَبَانًا، يُضَعِّفَكَ عَنِ الْأَمْرِ، وَ يُعْظِمُ عَلَيْكَ مَا لَيْسَ بِعَظِيمٍ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۵۲۵ / غررالحكم و دررالکلم، ص ۷۵۶)

امام علی علیه السلام: زنهار در اندیشه خود ترسو را شریک مگردان، که اراده تو را در انجام کارها به ضعف می کشاند و آنچه را که بزرگ نیست در نظرت بزرگ می نمایاند.

الإمام علي عليه السلام: لَا تَسْتَشِرِ الْكَذَّابَ؛ فَإِنَّهُ كَالسَّرَابِ: يُقَرِّبُ عَلَيْكَ الْبَعِيدَ وَ يُبْعِدُ عَلَيْكَ الْقَرِيبَ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۵۲۵ / غررالحكم و دررالکلم، ص ۷۵۶)

امام علی علیه السلام: با دروغگو مشورت مکن؛ چون دروغگو، مانند سراب، دور را در نظرت نزدیک نشان می دهد و نزدیک را دور.

الإمام علي عليه السلام: خَيْرٌ مَنْ شَاوَرْتَ، ذُووُ النَّهْيِ وَ الْعِلْمِ وَ أَوْلُوُ التَّجَارِبِ وَ الْحِزْمِ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۲۳۸ / غررالحكم و دررالکلم، ص ۳۵۶)

امام علی علیه السلام: بهترین کسان برای مشورت، صاحبان خرد و دانشمند و افراد باتجربه و دوراندیش اند.

۱۱. الإمام علي عليه السلام: مَنْ تَوَاضَعَ قَلْبُهُ لِلَّهِ لَمْ يَسَأَمْ بَدْنُهُ مِنْ طَاعَةِ اللَّهِ. (کنزالفوائد، ج ۱، ص ۲۷۸ / اعلام الدین فی صفات المؤمنین، ص ۱۸۶)

امام علی علیه السلام: هر که دلش در برابر خدا تواضع داشته باشد، جسمش از طاعت خدا به ستوه نمی آید.

۱۲. الخصال/ عيون أخبار الرضا عليه السلام، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ تَعَلَّمُوا مِنَ الْغُرَابِ خَصَالًا ثَلَاثًا اسْتِزَارَهُ بِالسَّقَادِ وَ بُكُورَهُ فِي طَلَبِ الرِّزْقِ وَ حَذَرَهُ. (الخصال، ج ۱، ص ۱۰۰ / عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۱، ص ۲۵۷ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظفين، ط القديمة، ج ۲، ص ۴۵۶ / كشف الغمة في معرفة الأنمة، ط القديمة، ج ۲، ص ۲۹۳)

رسول خدا ﷺ: از کلاغ سه چیز بیاموزید: پنهان شدنش حین آمیزش، سحرخیزیش در طلب رزق، و بسیار احتیاط کردنش.

الخصال، قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام: الْحَزْمُ كِيَاَسَةٌ. (الخصال، ج ۲، ص ۵۰۵ / بحار الأنوار، ج ۶۶، ص ۳۷۹)

امیرمؤمنان علیه السلام: احتیاط نوعی کیاست است.

معاني الأخبار، سُئِلَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام مَا الْحَزْمُ قَالَ أَنْ تَنْتَظِرَ فُرْصَتَكَ وَ تُعَاجِلَ مَا أَمْكَنَكَ. (معاني الأخبار، ص ۴۰۱ / نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۳۸ / الدرالنظيم في مناقب الأنمة اللهميم، ص ۵۰۵ / العدد القوية لدفع المخاوف اليومية، ص ۳۲)

از امیرمؤمنان علیه السلام راجع به احتیاط پرسیدند فرمود: انتظار فرصت و اقدام به موقع.

نهج البلاغة، قَالَ عليه السلام: الظُّفْرُ بِالْحَزْمِ وَ الْحَزْمُ بِإِجَالَةِ الرَّأْيِ وَ الرَّأْيُ بِتَخَصُّصِ الْأَسْرَارِ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۷۷ / نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۴۶)

علی علیه السلام: پیروزی با احتیاط بدست میاید و احتیاط با جمع آوری نظرات و راه آن نگهداری اسرار است.

۱۳. الإمام الكاظم عليه السلام: مَنْ اسْتَشَارَ لَمْ يَعْذَمْ عِنْدَ الصَّوَابِ مَادِحًا، وَ عِنْدَ الْخَطِإِ عَازِرًا. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۲۳ / الدررة الباهرة من الأصداف الطاهرة، ط القديمة، مع الترجمة، ص ۳۴)

امام کاظم علیه السلام: کسی که مشورت کند اگر کارش را درست انجام دهد، مردم او را بستانند و اگر اشتباه کند، معذورش دارند.

۱۴. عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام أَنَّهُ اشْتَكَى بَعْضُ وَلَدِهِ قَدَنًا مِنْهُ فَقَبَّلَهُ ثُمَّ قَالَ لَهُ يَا بُنَيَّ كَيْفَ تَجِدُكَ قَالَ أَجِدُنِي وَجَعًا قَالَ قُلْ إِذَا صَلَّيْتَ الظُّلُمَةَ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ عَشْرَ مَرَّاتٍ فَإِنَّهُ لَا يَقُولُهَا مَكْرُوبٌ إِلَّا قَالَ الرَّبُّ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَبَّيْكَ عَبْدِي مَا حَاجَتُكَ. (طب الأنمة عليهم السلام، ص ۱۲۱ / بحار الأنوار، ج ۹۲، ص ۹)

روزی یکی از فرزندان امام باقر علیه السلام به ایشان نالید حضرت او را به خود نزدیک کرد و بوسید و گفت چطور؟ گفت درد دارم. حضرت علیه السلام فرمود: پس از نماز ظهر ده بار بگو یاالله هیچ دردمندی چنین نکند جز اینکه خدا گوید لبیک بنده من حاجت چیست؟

۱۵. السرائر، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ انْهَمَكَ فِي طَلَبِ النَّحْوِ سَلِبَ الْخُشُوعَ وَ قَالَ ﷺ اَلْعِلْمُ أَكْثَرُ مِنْ أَنْ يُحْصَى فَخُذْ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ أَحْسَنَهُ. (السرائر الحاوي لتحرير الفتاوي و المستطرفات، ج ۳، ص ۶۲۷ / نوادر الأخبار فيما يتعلق بأصول الدين للفيض، ص ۲۴ / كنزالفوائد، ج ۲، ص ۳۱ / بحار الأنوار، ج ۱، ص ۲۱۹)

رسول خدا ﷺ: کسی که در علم نحو زیاد غور کند خشوع از دلش برخیزد و فرمود: علم زیادتیر از آن است که بدست آید از هرچیز خوبش را بگیر.

۱۶. قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ مَا اشْتَكَى أَحَدٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ شَكَاةً قَطُّ فَقَالَ بِإِخْلَاصٍ نَبِيَّةٍ وَ مَسَحَ مَوْضِعَ الْعِلَّةِ وَ يَقُولُ وَ نُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ لَا يَرِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا إِلَّا عَوْفِي مِنْ تِلْكَ الْعِلَّةِ. (طب الأئمة عليهم السلام، ص ۲۸ / بحار الأنوار، ج ۹۲، ص ۵۴)

امام صادق ﷺ راجع به شفای بیماری میفرمود: با نیت خالص موضع درد را مسح کنید و بخوانید: و نازل میکنیم از قرآن آنچه را که شفاء و رحمت است برای مؤمنان و برای ظالمان جز خسارت نیافزاید.

۱۷. وَ عَنْهُ ﷺ: صَاحِبِ النَّاسِ بِمِثْلِ مَا تَحِبُّ أَنْ يُصَاحِبُوكَ بِهِ تَكُنْ عَدْلًا. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۷۹ / كشف الغمة في معرفة الأئمة، طالقديمة، ج ۱، ص ۵۵۶)

رسول خدا ﷺ: با مردم همانگونه رفتار کن که دوست داری با تو رفتار کنند در این صورت همتای ایشان خواهی بود.

۱۸. الإمام الحسين ﷺ عِنْدَمَا قَالَ رَجُلٌ: إِنَّ الْمَعْرُوفَ إِذَا أُسِدِّي إِلَى غَيْرِ أَهْلِهِ ضَاعَ: لَيْسَ كَذَلِكَ، وَلَكِنْ تَكُونُ الصَّنِيعَةُ مِثْلَ وَابِلِ الْمَطَرِ تُصِيبُ الْبَرَّ وَالْفَاجِرَ. (تحف العقول، ص ۲۴۵ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۲، ص ۳۴۸)

امام حسین ﷺ به مردی که گفت: احسان و خوبی اگر به نااهل شود هدر رفته است، فرمود: چنین نیست، بلکه خوبی کردن مانند ریزش باران به نیک و بد می‌رسد.

۱۹. رسول الله ﷺ: مَنْ كَانَ عِنْدَهُ صَبِيٌّ فَلْيَتَصَابَ لَهُ. (روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، طالقديمة، ج ۸، ص ۵۹۹ / الوافي، ج ۲۳، ص ۱۳۸۸)

پیامبر خدا ﷺ: هرکس کودکی دارد، باید با او کودکانه رفتار کند.

۲۰. الامام علي ﷺ: اسْتَنْزِلُوا الرِّزْقَ بِالصَّدَقَةِ. (قرب الإسناد، طالحديثة، ص ۱۱۸ / الکافي، ج ۴، ص ۳ / الجعفریات، ص ۵۷ / تحف العقول، ص ۶۰ / من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۶۲۱ / عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۳۵ / نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۹۴)

علی ﷺ: روزی را، با صدقه فرود آورید.

الامام علي ﷺ: إِذَا أَمَلْتُمْ فَتَاجِرُوا اللَّهَ بِالصَّدَقَةِ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۵۱۳ / عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۱۳۵ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۲۸۳)

علی ﷺ: هرگاه نادر شدید، با کالای صدقه با خدا سودا کنید.

الإمام الصادق ﷺ: إِنِّي لَأُمِلُّ أحياناً، فَتَاجِرُ اللَّهَ بِالصَّدَقَةِ. (كشف الغمة في معرفة الأئمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۲۰۵ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۰۶)

امام صادق ﷺ: گاهی اوقات من تنگدست می‌شوم و به وسیله صدقه، با خدا سودا می‌کنم.

۲۱. لِلرَّضَاءِ ﷺ: فَقَالَ اللَّهُ مَا آخَرَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ هَذِهِ الدُّنْيَا خَيْرٌ لَهُ مِمَّا عَجَّلَ لَهُ فِيهَا. وَاللَّهِ، إِنَّهُ لَتَكُونُ عَلَى النَّعَمِ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَمَا أَزَالُ مِنْهَا عَلَى وَجَلٍّ وَ حَرَّكَ يَدَهُ حَتَّى أَخْرَجَ مِنَ الْحَقُوقِ الَّتِي تَحِبُّ لِلَّهِ عَلَى فِيهَا. (الکافي، ج ۳، ص ۵۰۲ / روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، طالقديمة، ج ۳، ص ۱۴۸)

احمد بن محمد بن ابی‌نصیر: مطلبی را به عرض امام رضا ﷺ رساندم. حضرت فرمود: شکبیا باش؛ زیرا امیدوارم که خداوند، ان شاء الله برای کارسازی کند. سپس فرمود: به خدا سوگند، آنچه خداوند از این دنیا برای مؤمن به آخرت اندازد، برایش بهتر از چیزی است که در همین دنیا به او دهد. حضرت سپس دنیا را تحقیر نمود و فرمود: دنیا چه ارزشی دارد؟ آنگاه فرمود: شخص برخوردار از نعمت در معرض خطر است؛ زیرا خداوند در آن نعمت حقوقی را بر او واجب گردانیده است. به خدا قسم، گاهی اوقات خداوند عزوجل به من نعمتهایی می‌دهد و من پیوسته نسبت به آنها بیمناک و نگران هستم و دستش را تکان داد تا اینکه از حقوقی که خداوند در این نعمتها به گردن من دارد بیرون آیم.

من عرض کردم: فدایت شوم، شما با چنین مقام و منزلتی که دارید، این چنین می‌ترسید؟ فرمود: آری، پروردگارم را در برابر نعمتی که به من ارزانی داشته است می‌ستایم.

۲۲. المحاسن، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ فِي وَصِيَّةٍ ثَقْمَانَ لِابْنِهِ وَ كُنْ لِأَصْحَابِكَ مُوَافِقًا إِلَّا فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۶۰ / الکافي، ج ۸، ص ۳۰۳ / من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۲۸۳ / مکارم الأخلاق، ص ۲۵۴)

امام صادق ﷺ: با مصاحبت موافق باشد جز در معصیت خدا. المحاسن، قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ إِنَّكَ سَتَصْحَبُ أَقْوَامًا فَلَا تَقُولَنَّ أُنْزِلُوا هَاهُنَا وَ لَا تَنْزِلُوا هَاهُنَا فَإِنَّ فِيهِمْ مَنْ يَكْفِيكَ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۶۴ / روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، طالقديمة، ج ۴، ص ۲۶۵)

امام صادق ﷺ: با گروهی که مسافرت میکنی نگو اینجا نکه داریم اینجا نکه نداریم. در میان جمع کسی هست که اینرا بگوید.

المحاسن، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ قَالَ ثَقْمَانَ لِابْنِهِ وَ إِذَا أَمْرُوكَ بِأَمْرِ وَ سَأَلُوكَ فَتَبَرَّغْ لَهُمْ وَ قُلْ نَعَمْ وَ لَا تَقُلْ لَا فَإِنَّ لَا عِيَّ وَ لَوْ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۷۵ / بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۲۷۱)

امام صادق ﷺ: وقتی فرمانی دادند و چیزی خواستند گوش کن و بگو چشم و مگو نه بدون سختی و ملامت.

۲۷. الإمام علي عليه السلام: لَا تَبْأَسَ مِنَ التَّرْمَانِ إِذَا مَنَعَ، وَ لَا تَتَّقِ بِهِ إِذَا أُعْطِيَ وَ كُنْ مِنْهُ عَلَى أَعْظَمِ الْحَذَرِ. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۵۲۳ / غررالكلم و دررالکلم، ص ۸۲۴)

امام علی علیه السلام: از زمانه هرگاه دریغ کرد، نومید مشو و هرگاه دهش کرد، به آن اعتماد مکن و از آن سخت برحذر باش.

۲۸. المحاسن، قَالَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: إِنَّ عَلَى ذُرْوَةِ كُلِّ جَبَلٍ شَيْطَانًا فَإِذَا أَتَيْتَهُ إِلَيْهِ فَقُلْ بِسْمِ اللَّهِ يَرْحَلْ عَنْكَ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۷۳ / من لايحضره الفقيه، ج ۲، ص ۳۰۱ / مكارم الأخلاق، ص ۲۶۱)

امام صادق علیه السلام: بر هر پلی شیطان است چون به او رسیدی بسم الله بگو تا عبور کنی.

المحاسن، قَالَ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام: إِنَّ الْعَقَارِيَّتَ مِنْ أَوْلَادِ الْأَبَالِسَةِ تَنَحَّلُ وَ تَدْخُلُ بَيْنَ مَحَامِلِ الْمُؤْمِنِينَ فَتَنْفَرُ عَلَيْهِمْ إِبِلُهُمْ فَتَعَاهَدُوا ذَلِكَ بِأَيَةِ الْكُرْسِيِّ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۸۰ / روضة المتقين في شرح من لايحضره الفقيه، طالقديمة، ج ۴، ص ۲۶۴)

امام باقر علیه السلام: عفریت‌ها از اولاد ابلیس‌ها در میان کاروان مؤمنان می‌چرخند و چهارپای ایشان را رم میدهند؛ آیت الکرسی بخوانید. مکارم الأخلاق، عَنِ الصَّادِقِ عليه السلام قَالَ إِذَا تَوَقَّضْتَ لَكُمْ الْغَوْلَ فَأَذَّنُوا. (من لايحضره الفقيه، ج ۱، ص ۲۹۸ / لوامع صاحبقرانی مشهور به شرح فقیه، ج ۳، ص ۵۹۸)

امام صادق علیه السلام: چون با غول روبرو شدید اذان بگویید.

۲۹. الإمام الرضا عليه السلام: لَمَّا سُئِلَ عَنِ الْإِيمَانِ وَ الْإِسْلَامِ : قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام: إِنَّمَا هُوَ الْإِسْلَامُ، وَ الْإِيمَانُ فَوْقَهُ بَدْرَجَةٌ وَ التَّقْوَى فَوْقَ الْإِيمَانِ بَدْرَجَةٌ، وَ التَّقِيْنُ فَوْقَ التَّقْوَى بَدْرَجَةٌ، وَ لَمْ يُقَسَمَ بَيْنَ النَّاسِ شَيْءٌ أَقْلُ مِنَ التَّقِيْنِ. (الكافي، ج ۲، ص ۵۲ / التمهيد، ص ۶۳ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۱)

امام رضا علیه السلام در پاسخ به سؤال از ایمان و اسلام: ابوجعفر (حضرت باقر) فرمود: دین همان اسلام است و ایمان یک درجه بالاتر از آن است و تقوا یک درجه بالاتر از ایمان و یقین یک درجه بالاتر از تقواست و میان مردم چیزی به اندکی یقین تقسیم نشده است.

۳۰. الامام علي عليه السلام: وَ مَا بَرِحَ لِلَّهِ عَزَّ وَ ثَلَاثُ فَيُؤْتِيهِ بَعْدَ الْبُرْهَةِ، وَ فِي أَرْوَاقِ الْفَتَرَاتِ، عِبَادٌ نَاجَاهُمْ فِي فِكْرِهِمْ، وَ كَلَمَتُهُمْ فِي ذَاتِ عُقُولِهِمْ، فَاسْتَصْبَحُوا بِنُورِ يَقْظَةٍ فِي الْأَبْصَارِ وَ الْأَسْمَاعِ وَ الْأَفْئِدَةِ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۳۴۲ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۱، ص ۱۷۶ / إرشاد القلوب إلى الصواب للدليمي، ج ۱، ص ۵۹)

امام علی علیه السلام: خدا را که نعمت‌هایش عزیز و ارجمند باد همواره در هر برهه‌ای و در هر دوره فترتی (فاصله میان برانگیخته شدن دو پیامبر) بندگانی بوده است که در اندیشه‌هایشان با آنان به رازونیا می‌پرداخته

۲۳. جامع الأخبار، قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: مَنْ صَلَّى عَلَيَّ فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ بَابًا مِنَ الْعَافِيَةِ. وَ قَالَ عليه السلام: الصَّلَاةُ عَلَيَّ نُورُ الصِّرَاطِ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۵۹ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۵، ص ۳۳۳ / بحار الأنوار، ج ۹۱، ص ۶۴)

رسول خدا ﷺ: هرکس بر من درود فرستد خداوند بابتی از عافیت بر او بگشاید و فرمود: صلوات بر من نور پل صراط است.

۲۴. الإمام زين العابدين عليه السلام: إِيَّاكَ وَ الْإِبْتِهَاجَ بِالذَّنْبِ، فَإِنَّ الْإِبْتِهَاجَ بِهِ أَعْظَمُ مِنْ رُكُوبِهِ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۹۲ / كشف الغممة في معرفة الأئمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۱۰۸ / الدرر النظيم في مناقب الأئمة اللهمم، ص ۵۸۶)

امام سجاده علیه السلام: از شادمانی به گناه بپرهیز؛ زیرا شاد شدن از گناه بدتر از ارتکاب آن است.

الإمام علي عليه السلام: التَّبَجُّعُ بِالْمَعَاصِي أَقْبَحُ مِنْ رُكُوبِهَا. (غررالحکم و دررالکلم، ص ۱۱۴)

امام علی علیه السلام: بالیدن به گناهان، زشت‌تر از ارتکاب آن‌هاست.

۲۵. لُقْمَانُ عليه السلام: لَا بَيْنَ وَ هُوَ يَعْظُمُ: يَا بُنَيَّ ثِقْ بِاللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ثُمَّ سَلْ فِي النَّاسِ: هَلْ مِنْ أَحَدٍ وَثِقَ بِاللَّهِ فَلَمْ يُنْجِهِ؟! يَا بُنَيَّ تَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ثُمَّ سَلْ فِي النَّاسِ: مَنْ ذَا الَّذِي تَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ فَلَمْ يَكْفِهِ؟! (کنز الفوائد، ج ۲، ص ۶۶ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۲۷)

لقمان، در اندرز به فرزند خود، فرمود: فرزندم، به خدا عزوجل اعتماد کن و آن‌گاه در میان مردم پرس‌وجو کن (ببین) آیا کسی هست که به خدا اعتماد کرده باشد و خداوند او را نجات نداده باشد؟ فرزندم، به خدا توکل کن و آن‌گاه در میان مردم پرس‌وجو ببین کیست که به خدا توکل کرده و خداوند کفایتش نکرده باشد.

۲۶. الأمالي للشيخ الطوسي، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ مَنْ دَعَا اللَّهَ بِنَا أَفْلَحَ وَ مَنْ دَعَا بِغَيْرِنَا هَلَكَ وَ اسْتَهْلَكَ. (الأمالي للطوسي، ص ۱۷۲ / بشارة المصطفى لشعبة المرتضى، طالقديمة، ص ۹۷)

امام باقر علیه السلام: هرکس حین دعا کردن ما را نیز واسطه قرار دهد به نتیجه رسد و هرکس جز ما را واسطه قرار دهد هلاک شود.

تفسیر العیاشی، عَنِ الرَّضَا عليه السلام قَالَ إِذَا تَرَلَّتْ بِكُمْ شِدَّةٌ فَاسْتَعِينُوا بِنَا عَلَى اللَّهِ وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ وَ لِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى فَادْعُوهُ بِهَا. (تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۴۲ / تفسیر الصافی، ج ۲، ص ۱۵۴)

امام رضا علیه السلام: چون به سختی افتادید با ما به خدا استعانت جویید که این قول خداس که خدا را اسماء حسنائی است با آن او را بخوانید.

و در کنه خردهایشان با ایشان سخن می گفته است و از این رو، به نور بیداری چشم‌ها و گوش‌ها و دل‌ها، چراغ وجودشان روشن گشت.

۳۱. الامام علی علیه السلام: أَحِبِّ حَبِيبَكَ هَوْنًا مَا فَعَسَى أَنْ يَكُونَ بَغِيضَكَ يَوْمًا مَا، وَ أَبْغِضْ بَغِيضَكَ هَوْنًا مَا فَعَسَى أَنْ يَكُونَ حَبِيبَكَ يَوْمًا مَا. (تحف العقول، ص ۲۱۱ / نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۵۲۲ / كنزالفوائد، ج ۲، ص ۱۵۱ / شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۲۶ / الأمالي للطوسي، ص ۳۶۴)

امام علی علیه السلام: دوست را در حد معتدل دوست بدار؛ زیرا ممکن است روزی دشمن تو شود و دشمنت را در حد میانه دشمن بدار؛ زیرا شاید که روزی دوست تو شود.

الامام علی علیه السلام: إِذَا أَحْبَبْتَ فَلَا تَكْثُرْ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۱۳۳ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۲۸۱)

امام علی علیه السلام: هرگاه کسی را دوست داشتی، در دوستیت زیاده روی مکن.

الامام علی علیه السلام: إِيَّاكَ أَنْ تُخْرِجَ صَدِيقَكَ إِخْرَاجًا يُخْرِجُهُ عَنْ مَوَدَّتِكَ، وَاسْتَبِقْ لَهُ مِنْ أُنْسِكَ مَوْضِعًا يَتَّقِي بِالرَّجُوعِ إِلَيْهِ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۹۸ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۱۶۹)

امام علی علیه السلام: مبدا دوست را چنان از خود برانی که او را از دوستی با تو بیرون برد و قدری از پیوند دوستیت با او باقی بگذار تا به اتکای آن دوستی را از سر گیرد.

۳۲. يَا ابْنَ مَسْعُودٍ اخْذَرْ سُكْرَ الْخَطِيئَةِ فَإِنَّ لِلْخَطِيئَةِ سُكْرًا كَسُرِّ الشَّرَابِ بَلْ هِيَ أَشَدُّ سُكْرًا. (مکارم الأخلاق، ص ۴۵۳ / الوافی، ج ۲۶، ص ۲۱۴)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: ای پسر مسعود از مستی خطا حذر کن که خطا مستی دارد و مستی اش از شراب بیشتر است.

۳۳. الإمام الصادق علیه السلام: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ بَعَثَ مَلَكَينِ إِلَى أَهْلِ مَدِينَةٍ لِيَقْبَلَاهَا عَلَى أَهْلِهَا، فَلَمَّا انْتَهَبَا إِلَى الْمَدِينَةِ وَجَدَا رَجُلًا يَدْعُو اللَّهَ وَ يَتَضَرَّعُ... فَقَادَ إِلَى اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى، فَقَالَ: يَا رَبِّ، إِنِّي انْتَهَيْتُ إِلَى الْمَدِينَةِ فَوَجَدْتُ عَبْدَكَ فَلَانًا يَدْعُوكَ وَ يَتَضَرَّعُ إِلَيْكَ، فَقَالَ: امْضِ لِمَا أَمَرْتُكَ بِهِ؛ فَإِنَّ ذَا رَجُلٌ لَمْ يَتَمَعَّرْ وَجْهَهُ غِيظًا لِي قَطُّ! (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۷۵ / بحار الأنوار، ج ۹۷، ص ۸۱)

امام صادق علیه السلام: خدا عزوجل دو فرشته را فرستاد تا شهری را بر سر مردمش وازگون کنند. چون به آن شهر رسیدند مردی را در حال دعا و تضرع دیدند... پس [یکی از آن دو] نزد خدا تبارک و تعالی برگشت و گفت: پروردگارا! من به آن شهر رسیدم، اما دیدم فلان بندهات تو را می خواند و به درگاه تو زاری می کند. خداوند فرمود: دستوری را که به تو دادم انجام ده. او مردی است که هرگز به خاطر من، خشم نگرفته و از منکر نهی کرده است!

۳۴. قرب الإسناد، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله: إِنَّ الرِّزْقَ لَيَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ عَلَى عَدَدِ قَطْرِ الْمَطَرِ إِلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا قَدَّرَ لَهَا وَ لَكِنَّ لِلَّهِ فَضْلٌ فَأَسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ. (قرب الإسناد، طالحديقه، ص ۱۱۷ / وسائل الشیعة، ج ۷، ص ۱۲۱)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: روزی مانند باران از آسمان به زمین نازل میشود و به هر کسی به مقداری که باید میرسد اما خداوند زیادی هایی هم دارد از او بخواهید.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ إِنَّ اللَّهَ قَسَمَ الْأَرْزَاقَ بَيْنَ عِبَادِهِ وَ أَفْضَلَ فَضْلًا كَبِيرًا لَمْ يُقَسِّمْهُ يَتَنَّ أَحَدٌ قَالَ اللَّهُ وَ سَأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ. (تفسير العياشي، ج ۱، ص ۲۳۹ / دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۱۳ / الفصول المهمة في أصول الأئمة، تكملة الوسائل، ج ۱، ص ۲۷۱ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۲، ص ۷۱ / بحار الأنوار، ج ۵، ص ۱۴۷)

امام صادق علیه السلام: خداوند ارزاق را میان بندگان تقسیم کرد ولی مقدار زیادی را تقسیم نکرد و نزد خود نگه داشت از فضل او بخواهید.

۳۵. فلاح السائل، عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام قَالَ مَا مِنْ شَيْءٍ تَطْلُبُونَهُ مِنْ حِرْزٍ مِنْ حَرِّ أَوْ غَرَقٍ أَوْ سَرَقٍ أَوْ إِثْلَافٍ دَابَّةٍ مِنْ صَاحِبِهَا أَوْ ضَالَّةٍ مِنَ الْأَيِّقِ إِلَّا وَهِيَ فِي كِتَابِ اللَّهِ تَعَالَى فَمَنْ أَرَادَ عِلْمَ ذَلِكَ فَلْيَسْأَلْنِي عَنْهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۶۴ / فلاح السائل و نجاح المسائل، ص ۲۸۳ / مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۱۲، ص ۵۱۳)

امام علی علیه السلام: هرآنچه میطلبید از حفظ از آتش و غرق شدن و برق گرفتگی و سرقت و مرگ حیوانات یا گم شدن آنها همگی در کتاب خدا هست هرکه خواست از من بپرسد.

الاحتجاج، قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ علیه السلام إِذَا حَدَّثْتُكُمْ بِشَيْءٍ فَاسْأَلُونِي مِنْ كِتَابِ اللَّهِ ثُمَّ قَالَ فِي بَعْضِ حَدِيثِهِ إِنَّ النَّبِيَّ صلی الله علیه و آله نَهَى عَنْ الْقِيلِ وَ الْقَالِ وَ فَسَادِ الْمَالِ وَ كَثْرَةِ السُّؤَالِ فَقِيلَ لَهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ أَيْنَ هَذَا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ قَالَ قَوْلُهُ لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِنْ نَجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصِدْقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ وَ قَالَ وَ لَا تَوُتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَامًا وَ قَالَ لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءٍ إِنْ تَبَدَّلَ لَكُمْ تَسْؤُكُمْ. (الكافي، ج ۱، ص ۶۰ / الاحتجاج على أهل اللجاج للطبرسي، ج ۲، ص ۳۲۲)

امام باقر علیه السلام: هرگاه چیزی گفتیم بگویند این حرف کجای کتاب خدا هست؟ سپس روزی فرمود: رسول خدا صلی الله علیه و آله از قیل و قال و فساد مال و کثرت سوال نهی فرموده. گفتند ای فرزند رسول خدایان ها کجای کتاب خداست؟ فرمود: آنجا که گفته خبری در بسیاری از نجاهای آنان نیست الا آنکه به صدقه یا معروفی فرمان دهد یا اصلاح بین مردم و آنجا که گفته اموال خویش را به سفهاء ندهید و گفته از چیزهایی که برایتان آشکار نشده سوال نکنید.

۳۶. الإمام الصادق (ع): إِنَّ اللَّهَ يَدْفَعُ بَيْنَ يُصَلِّي مِنْ شِيعَتِنَا عَمَنَ لَا يُصَلِّي مِنْ شِيعَتِنَا وَلَوْ أَجْمَعُوا عَلَى تَرْكِ الصَّلَاةِ لَهَلَكُوا، وَإِنَّ اللَّهَ لَيَدْفَعُ بَيْنَ يَرْكِي مِنْ شِيعَتِنَا عَمَنَ لَا يَرْكِي... وَهُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ: «وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ».

(تفسیر القمی، ج ۱، ص ۸۳ / تفسیر العیاشی، ج ۱، ص ۱۳۵ / تأویل آیات الظاهرة فی فضائل العترة الطاهرة، ص ۱۰۰)

امام صادق (ع): خداوند به برکت وجود شیعیان نمازگزار ما، عذاب را از شیعیانی که نماز نمی خوانند دفع می کند. اگر همه آن ها نماز را ترک می کردند، قطعاً هلاک می شدند و خداوند به برکت وجود شیعیان زکات پرداز ما (عذاب را) از شیعیانی که زکات نمی دهند دور می گرداند... و این است معنای سخن خدا عزوجل که: «اگر خداوند برخی از مردم را به وسیله برخی دیگر دفع نمی کرد، قطعاً زمین تباه می گردید».

رسول الله (ص): لَوْلَا عِبَادٌ لِلَّهِ رُكَّعٌ، وَ صَبِيانٌ رُضِعٌ، وَ بَهَائِمٌ رُزِعٌ، لَصَبَّ عَلَيْكُمُ الْعَذَابُ صَبًّا. (تفسیر الصافی، ج ۱، ص ۲۹۷ / تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۲۵۳)

پیامبر خدا (ص): اگر نبود وجود بندگانی که برای خدا رکوع می کنند و کودکان شیرخوار و حیوانات چرنده، بی گمان عذاب سختی بر سر آنان می ریخت.

۳۷. رسول الله (ص): مَنْ عَلَّمَ شَخْصًا مَسْأَلَةً فَقَدْ مَلَكَ رَقَبَتَهُ. فَقِيلَ لَهُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَ يَبِيعُهُ؟ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا، وَلَكِنْ يَأْمُرُهُ وَ يَنْهَاهُ. (عوالي اللئالی العزیزة فی الأحادیث الدینیة، ج ۴، ص ۷۱ / منیة المرید، ص ۲۳۶)

پیامبر خدا (ص): هر کس مسأله ای را به شخصی بیاموزد او را بنده خود کرده باشد. عرض شد: ای رسول خدا! یعنی می تواند او را بفروشد؟ فرمود: نه، بلکه به او امر و نهی می کند.

الامام علی (ع): إِذَا رَأَيْتَ عَالِمًا فَكُنْ لَهُ خَادِمًا. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۱۳۴ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۲۸۴)

امام علی (ع): هرگاه دانشمندی را دیدی، چاکری او کن.

الامام علی (ع): مَنْ وَقَّرَ عَالِمًا فَقَدْ وَقَّرَ رَبَّهُ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۳۹ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۶۳۲)

امام علی (ع): هر که دانشمندی را احترام نهد خدا را احترام کرده است.

رسول الله (ص): مَنْ زَارَ عَالِمًا فَكَأَنَّمَا زَارَنِي. (مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۷، ص ۳۰۰)

پیامبر خدا (ص): هر که به دیدار دانشمندان رود، مرا دیدار کرده است.

۳۸. رسول الله (ص): الْغِيْبَةُ أَشَدُّ مِنَ التَّرْنَاءِ، قِيلَ: وَ كَيْفَ؟ قَالَ: الرَّجُلُ يَرْنِي ثُمَّ يَتَوَبُّ فَيَتَوَبُّ اللَّهُ عَلَيْهِ، وَإِنَّ صَاحِبَ الْغِيْبَةِ لَا يُغْفَرُ لَهُ حَتَّى

يَغْفِرَ لَهُ صَاحِبُهُ. (الخصال، ج ۱، ص ۶۳ / علل الشرائع، ج ۲، ص ۵۵۷ / الأمالی للطوسی، ص ۵۳۷ / مکارم الأخلاق، ص ۴۷۰ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۹، ص ۶۰)

پیامبر خدا (ص): غیبت کردن بدتر از زناست. عرض شد: چگونه؟ فرمود: مرد زنا می کند و سپس توبه می نماید و خدا توبه اش را می پذیرد. اما غیبت گر آمرزیده نمی شود، تا زمانی که غیبت شونده او را ببخشد.

۳۹. الإمام الصادق (ع): لَيْسَ الْعِلْمُ بِالتَّعَلُّمِ، إِنَّمَا هُوَ نُورٌ يَقَعُ فِي قَلْبٍ مَنْ يُرِيدُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَنْ يَهْدِيَهُ، فَإِنْ أَرَدْتَ الْعِلْمَ فَاطْلُبْ أَوَّلًا فِي نَفْسِكَ حَقِيقَةَ الْعُبُودِيَّةِ، وَاطْلُبِ الْعِلْمَ بِاسْتِعْمَالِهِ، وَاسْتَفْهِمِ اللَّهَ يُفْهِمَكَ.

قُلْتُ: يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ مَا حَقِيقَةُ الْعُبُودِيَّةِ؟ قَالَ: ثَلَاثَةُ أَشْيَاءَ: أَنْ لَا يَرَى الْعَبْدُ لِنَفْسِهِ فِي مَا خَوَّلَهُ اللَّهُ مِلْكَاً؛ لِأَنَّ الْعَبْدَ لَا يَكُونُ لَهُمْ مِلْكَ، يَرَوْنَ الْمَالَ مَالِ اللَّهِ يَضَعُونَهُ حَيْثُ أَمَرَهُمُ اللَّهُ بِهِ، وَ لَا يُدَبِّرُ الْعَبْدُ لِنَفْسِهِ تَدْبِيرًا، وَ جُمْلَةً اشْتَغَالَهُ فِي مَا أَمَرَهُ تَعَالَى بِهِ وَ نَهَا عَنْهُ، فَإِذَا لَمْ يَرَ الْعَبْدُ لِنَفْسِهِ فِي مَا خَوَّلَهُ اللَّهُ تَعَالَى مِلْكَاً هَانَ عَلَيْهِ الْإِنْفَاقَ فِي مَا أَمَرَهُ اللَّهُ تَعَالَى أَنْ يُنْفِقَ فِيهِ، وَ إِذَا قَوَّضَ الْعَبْدُ تَدْبِيرَ نَفْسِهِ عَلَى مُدْبِرِهِ هَانَ عَلَيْهِ مَصَائِبُ الدُّنْيَا، وَ إِذَا اشْتَغَلَ الْعَبْدُ بِمَا أَمَرَهُ اللَّهُ تَعَالَى وَ نَهَا لَا يَتَفَرَّغْ مِنْهُمَا إِلَى الْمِرَاءِ وَ الْمُبَاهَاةِ مَعَ النَّاسِ، فَإِذَا أَكْرَمَ اللَّهُ الْعَبْدَ بِهَذِهِ الثَّلَاثَةِ هَانَ عَلَيْهِ الدُّنْيَا وَ إِبْلِيسُ وَ الْخَلْقُ، وَ لَا يَطْلُبُ الدُّنْيَا تَكَثُّراً وَ تَفَاخُراً، وَ لَا يَطْلُبُ مَا عِنْدَ النَّاسِ عِزّاً وَ عُلوّاً، وَ لَا يَدَعُ أَيَّامَهُ بَاطِلاً، فَهَذَا أَوَّلُ دَرَجَةِ التَّقَى.

قُلْتُ: يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ أَوْصِنِي، قَالَ: أَوْصِيكَ بِتِسْعَةِ أَشْيَاءَ. أَمَّا اللَّوَاتِي فِي الرِّيَاضَةِ: فَإِيَّاكَ أَنْ تَأْكُلَ مَا لَا تَشْتَهِيهِ فَإِنَّهُ يورِثُ الْحَمَاقَةَ وَ الْبَلَّةَ، وَ لَا تَأْكُلْ إِلَّا عِنْدَ الْجُوعِ، وَ إِذَا أَكَلْتَ فَكُلْ حَلَالاً وَ سَمّاً. اللَّهُ. وَ أَمَّا اللَّوَاتِي فِي الْحِلْمِ: فَمَنْ قَالَ لَكَ: إِنَّ قُلْتَ وَاحِدَةً سَمِعْتَ عَشْرًا فَقُلْ: إِنَّ قُلْتَ عَشْرًا لَمْ تَسْمَعْ وَاحِدَةً، وَ مَنْ شَتَمَكَ فَقُلْ لَهُ: إِنْ كُنْتُ صَادِقاً فِيمَا تَقُولُ فَاسْأَلِ اللَّهَ أَنْ يَغْفِرَ لِي، وَ إِنْ كُنْتُ كَاذِباً فِيمَا تَقُولُ قَالِهِ أَسْأَلُ أَنْ يَغْفِرَ لَكَ، وَ مَنْ وَعَدَكَ بِالْخَنَى فَعِدْهُ بِالنَّصِيحَةِ وَ الرَّعَاءِ.

وَ أَمَّا اللَّوَاتِي فِي الْعِلْمِ: فَاسْأَلِ الْعُلَمَاءَ مَا جَهِلْتَ، وَ إِيَّاكَ أَنْ تَسْأَلَهُمْ تَعَنُّتاً وَ تَجَرِبَةً، وَ إِيَّاكَ أَنْ تَعْمَلَ بِرَأْيِكَ شَيْئاً، وَ خُذْ بِالْإِحْتِيَاظِ فِي جَمِيعٍ مَا تَجِدُ إِلَيْهِ سَبِيلًا، وَ اهْرَبْ مِنَ الثُّنْيَا هَرَبَكَ مِنَ الْأَسَدِ، وَ لَا تَجْعَلْ رَقَبَتَكَ لِلنَّاسِ جِسْراً. (مشكاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۳۲۶ / منیة المرید، ص ۱۴۹)

امام صادق (ع): دانش به آموختن نیست بلکه نوری است که در دل هر کس که خداوند تبارک و تعالی خواهان هدایتش باشد، می افتد.

بنابراین، اگر خواهان دانش هستی پیش از هر چیز حقیقت عبودیت را در جان خود جستجو کن و علم را با به کار بستن آن بجوی و از خداوند فهم بخواه تا به تو بفهماند.

گفتم: ای ابوعبدالله! حقیقت عبودیت چیست؟ گفت: سه چیز: اول اینکه بنده در آنچه خداوند به او عطا فرموده است، برای خود مالکیتی قائل نباشد؛ زیرا بندگان و غلامان مالک چیزی نیستند، مال را مال خدا می‌دانند و آن را در هر جا که خداوند فرموده است به مصرف می‌رسانند. دوم اینکه بنده برای خود تدبیر و چاره‌اندیشی نکند. سوم اینکه: همه سرگرمی و اشتغالش به چیزی باشد که خدا تعالی او را به انجام آن فرمان داده یا از ارتکابش نهی فرموده است؛ زیرا هرگاه بنده در آنچه خدا تعالی به او داده است، برای خود مالکیتی قائل نباشد، اتفاق کردن آنها در مواردی که خداوند فرمان به اتفاق داده است، برایش آسان می‌شود و هرگاه بنده تدبیر و چاره‌گری کار خود را به مدبر خویش وا گذارد، مصائب و گرفتاری‌های دنیا بر وی آسان گردد و هرگاه بنده به اوامر و نواهی خدا سرگرم شود، دیگر فرصتی برای ستیزه‌گری و فخرفروشی با مردم پیدا نمی‌کند. پس، هرگاه خداوند بنده را با این سه خصلت بنوازد، مشکل دنیا و شیطان و مردم بر او آسان شود و دنیا را برای فرونخواهی و فخرفروشی نجوید و چشمش دنبال جاه و جلال مردم نباشد و روزگار خویش را بیهوده نگذراند. این نخستین پلکان پرهیزگاری است.

گفتم: ای ابوعبدالله! به من سفارشی بفرما. فرمود: تو را به نه چیز سفارش می‌کنم. آن سه چیز که به ریاضت مربوط می‌شود اینهاست: از خوردن آنچه که میل و اشتها بدان نداری، خودداری کن؛ زیرا این کار حماقت و کودنی به بار می‌آورد. دیگر آن که تا گرسنه نشده‌ای غذا نخور و هرگاه غذا خوردی، حلال بخور و نام خدا بگو.

آن سه چیز که به بردباری مربوط می‌شود اینهاست: چنانچه کسی به تو گفت: اگر یکی بگویی ده تا می‌شنوی، در پاسخش بگو: اگر ده تا بگویی یکی هم نخواهی شنید. اگر کسی به تو ناسزا گفت، به او بگو: اگر آنچه می‌گویی راست باشد، از خداوند می‌خواهم که مرا بیامرزد و اگر دروغ باشد، از خداوند می‌خواهم که تو را بیامرزد. (سوم اینکه) اگر کسی به تو سخن زشتی گفت، تو او را نصیحت و ارشاد کن.

آن سه چیز که به دانش مربوط می‌شود، اینهاست: آنچه نمی‌دانی از دانشمندان پیرس و زنهار که به قصد مجادله و آزمودن از ایشان سؤالی کنی. زنهار که بر اساس رأی خود کاری کنی و در کارها تا جایی که راه دارد، به احتیاط عمل کن. از فتوا دادن بگریز چنانکه از شیر می‌گریزی و گردن خود را پلی برای مردم قرار مده.

۴۰. الإمام زين العابدين عليه السلام و قد ضَمَّ ابْنَهُ الباقر عليه السلام إلى صدره لما حَضَرَهُ المَوْتُ: يَا بُنَيَّ أَوْصِيكَ بِمَا أَوْصَانِي بِهِ أَبِي عليه السلام حِينَ حَضَرَتْهُ الْوَفَاةُ وَ بِمَا ذَكَرَ أَنَّ أَبَاهُ أَوْصَاهُ بِهِ، قَالَ: يَا بُنَيَّ إِيَّاكَ وَ ظَلَمَ مَنْ لَا يَجِدُ عَلَيْكَ نَاصِرًا إِلَّا اللَّهَ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۳۱ / تحف العقول، ص ۲۴۶ / الأمالي للصدوق، ص ۱۸۲ / الخصال، ج ۱، ص ۱۱۶ / عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۱۰۰ / مجموعة قورام، ج ۲، ص ۱۶۴)

امام سجاد عليه السلام در هنگام رحلت خویش فرزندش باقر عليه السلام را در آغوش کشید و فرمود: فرزندم، تو را به همان چیزی سفارش می‌کنم که پدرم در هنگام وفاتش به من سفارش کرد و فرمود که پدرش نیز او را به آن سفارش کرده است. فرمود: ای فرزندم، بپرهیز از ستم کردن بر کسی که در برابر تو یاوری جز خداوند نمی‌یابد.

چهل حدیث ۸۰

۳. دَعَوَاتُ الرَّائِدِيّ، قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام أَشْرَفُ خِصَالِ الْكَرَمِ غَفْلَتُكَ عَمَّا تَعْلَمُ. (الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۲۹۳/ بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۴۲۷)

امیرمؤمنان عليه السلام: اشرف خصال کرم غفلت از دانسته‌ها و بروی خود نیاوردن است.

۴. الإمام الصادق عليه السلام: لَا يَطْمَعَنَّ... الْمُعَاقِبُ عَلَى الذَّنْبِ الصَّغِيرِ فِي الشُّؤْدِيدِ. (الخصال، ج ۲، ص ۴۳۴/ بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۱۹۰)

امام صادق عليه السلام: کسی که به اندک گناهی کيفر می‌دهد، نباید چشم طمع به سروری کردن بدوزد و کسی که کم‌تجربه و خودپسند و خودرأی است، نباید به ریاست طمع بندد.

۵. الامام علي عليه السلام: غَلَطَ الْإِنْسَانُ فِيمَنْ يَنْبَسِطُ إِلَيْهِ أَحْظَرُ شَيْءٍ عَلَيْهِ. (عيون الحكم والمواظع لليثي، ص ۳۴۸/ تصنيف غرر الحكم ودرر الکلم، ص ۲۶۵)

امام علی عليه السلام: اشتباه انسان در (شناخت) کسی که خود را برای او رو می‌کند، نارواترین کار (و نابخشودنی‌ترین خطا) است.

۶. فيما أوحى الله تعالى إلى موسى عليه السلام: يا موسى، واترك من الدنيا ما بك الغنى عنه. (الكافي، ج ۲، ص ۱۱۳/ قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۱۶۳)

خدا تعالی به موسی عليه السلام وحی فرمود که: ای موسی! همچون ستمگران و همانند کسانی که دنیا را به منزله مادر و پدر می‌شمارند به آن دل نبند... و آنچه را که از دنیا نیازی بدان نداری رها کن.

۷. رسول الله صلى الله عليه وآله: سَلُوا اللَّهَ وَاجْرُلُوا، فَإِنَّهُ لَا يَتَعَاظَمُهُ شَيْءٌ. (عدة الداعي ونجاح الساعي، ص ۴۲/ وسائل الشيعة، ج ۷، ص ۲۵)

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: از خداوند بخواهید؛ و زیاد بخواهید، زیرا هیچ چیز برای او زیاد و بزرگ نیست.

الإمام الباقر عليه السلام: لَا تَسْتَكْثِرُوا شَيْئاً مِمَّا تَطْلُبُونَ، فَمَا عِنْدَ اللَّهِ أَكْثَرُ مِمَّا تَقْدَرُونَ. (مكارم الأخلاق، ص ۳۱۷/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۵، ص ۲۰۶)

امام باقر عليه السلام: هیچ خواسته‌ای را زیاد مشمارید؛ زیرا آنچه نزد خداست بیش از آن است که می‌پندارید.

۸. رسول الله صلى الله عليه وآله: الْإِثْمُ حَوَازِلُ الْقَلْبِ، وَ مَا مِنْ نَظَرَةٍ إِلَّا وَ لِلشَّيْطَانِ فِيهَا مَطْمَعٌ. (ميزان الحكمة، ج ۱۳، ص ۱۲۴/ كنز العمال، ج ۳، ص ۴۳۴)

رسول خدا صلى الله عليه وآله: گناه دل را می‌آزارد و هیچ نگاهی نیست، مگر اینکه شیطان به آن چشم طمع می‌دوزد.

۱. الإمام الصادق عليه السلام: إِيَّاكَ وَ الرِّبَاءَ فَإِنَّهُ مَنْ عَمِلَ لِغَيْرِ اللَّهِ وَ كَلَّهُ اللَّهُ إِلَى مَنْ عَمِلَ لَهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۹۳/ روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ط القديمة، ج ۱۲، ص ۱۴۲)

امام صادق عليه السلام: از ریاکاری بپرهیز؛ زیرا هرکه برای غیر خدا کاری کند، خدا او را به همان کسی که برایش کار کرده است واگذار.

رسول الله صلى الله عليه وآله: إِنْ اللَّهَ لَا يَقْبَلُ عَمَلًا فِيهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ رِيَاءٍ. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۱۸۷/ عدة الداعي ونجاح الساعي، ص ۲۲۸)

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: خداوند عملی را که در آن به وزن ذره‌ای ریا باشد نمی‌پذیرد.

الإمام الصادق عليه السلام: قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: مَنْ عَمِلَ لِي وَ لِقَبْرِي فَهُوَ لِمَنْ عَمِلَ لَهُ. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۲۲/ تفسير العياشي، ج ۲، ص ۳۵۳/ ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۴۲)

امام صادق عليه السلام: خدا فرموده است: هرکه برای من و غیر من کار کند آن کار برای کسی باشد که از بهر او انجام داده است.

۲. الإمام الصادق عليه السلام: الْكَذِبُ مَذْمُومٌ إِلَّا فِي أُمُورٍ: دَفَعَ شَرَّ الظَّلَمَةِ أَوْ مَكِيدَةٍ فِي الْحَرْبِ؛ إِصْلَاحُ ذَاتِ الْبَيْنِ؛ رَجُلٌ وَعَدَ أَهْلَهُ شَيْئاً وَ هُوَ لَا يُرِيدُ أَنْ يُتِمَّ لَهُمْ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۴۸/ بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۲۶۳/ الكافي، ج ۲، ص ۳۴۲)

امام صادق عليه السلام: دروغ نکوهیده است، مگر در دو جا: دورکردن شر ستمگران و یا کید زدن در جنگ؛ آشتی دادن میان مسلمانان، با این یکی برخوردی می‌کند و با آن یکی برخورد دیگری و هدفش از این کار آشتی دادن میان آن دوست؛ مردی که به زن (یا خانواده) خود وعده‌ای دهد و قصد انجام تمام آن را نداشته باشد.

أَبُو هُرَيْرَةَ: رَكِبَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله خَلْفَ أَبِي بَكْرٍ نَاقَتَهُ، وَ قَالَ: يَا أَبَا بَكْرٍ ذَلِكِ النَّاسُ عَنْهُ، فَإِنَّهُ لَا يَنْبَغِي لِنَبِيِّ أَنْ يَكْذِبَ، فَجَعَلَ النَّاسُ يَسْأَلُونَهُ مَنْ أَنْتَ؟ قَالَ: بَاغٍ يَتَّبِعُنِي، قَالُوا: وَمَنْ وَرَاءَكَ؟ قَالَ: هَادٍ يَهْدِينِي. (حكم النبي الأعظم، ج ۵، ص ۱۱۴/ كنز العمال، ج ۳، ص ۸۷۶)

ابوهریره: رسول خدا صلى الله عليه وآله پشت سر ابوبکر بر ناقه‌اش سوار شد و فرمود: ای ابوبکر، مردم را گنج و سردرگم کن؛ زیرا برای یک پیامبر سزاوار نیست که دروغ بگوید: مردم شروع کردند به سؤال از ابوبکر که: تو کیستی؟ ابوبکر پاسخ داد: جوینده‌ای که (راه) می‌جوید. پرسیدند: چه کسی پشت سر توست؟ ابوبکر پاسخ داد: راهنمایی که مرا راهنمایی می‌کند.

۹. رسول الله ﷺ: لَيْسَ مِنَ الْمَرْوَةِ الرَّبُّ عَلَى الْإِخْوَانِ.
(نهج الفصاحة، ص ۶۳۳/کنز العمال، ج ۳، ص ۴۰۸)
پیامبر خدا ﷺ: سودگرفتن از برادران، از مردانگی به دور است.

۱۰. الإمام علي عليه السلام: اسْتَشِرْ أَعْدَاءَكَ تَعْرِفَ مِنْ رَأْيِهِمْ مَقْدَارَ عَدَاوَتِهِمْ
وَمَوَاضِعَ مَقَاصِدِهِمْ. (غرر الحکم و دررالکلم، ص ۱۴۸)
امام علی علیه السلام: با دشمنان مشورت کن، تا از طریق نظر آنان به اندازه
عداوت و جایگاه مقاصدشان پی ببری.

۱۱. الإمام زين العابدين عليه السلام: الْوَرَعُ نِظَامُ الْعِبَادَةِ، فَإِذَا انْقَطَعَ ذَهَبَتْ
الدِّيَانَةُ؛ كَمَا إِذَا انْقَطَعَ السَّلَكُ أَتْبَعَهُ النَّظَامُ. (الأمالي للطوسي، ص ۷۰۳/
مجموعه ورام، ج ۲، ص ۸۸)

امام سجاده علیه السلام: پارسایی، رشته عبادت است، اگر این رشته پاره شود
دین داری از بین می رود، همچنان که اگر نخ (مهره و تسبیح و گردنبند
و امثال آن) پاره گردد رشته از هم می پاشد.

۱۲. عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ قَالَ سَمِعْتُ الْعَبَّاسِيَّ وَهُوَ يَقُولُ اسْتَأْذَنْتُ
الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي التَّنَفُّعِ عَلَى الْعِيَالِ فَقَالَ بَيْنَ الْمَكْرُوهَيْنِ قَالَ فَقُلْتُ
جُعِلْتُ فِدَاكَ لَا وَاللَّهِ مَا أَعْرِفُ الْمَكْرُوهَيْنِ قَالَ فَقَالَ لِي يَرْحَمُكَ اللَّهُ
أَمَا تَعْرِفُ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ كَرِهَ الْإِسْرَافَ وَ كَرِهَ الْإِفْتَارَ فَقَالَ وَ
الَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَ لَمْ يَقْتُرُوا وَ كَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا.
(الخصال، ج ۱، ص ۵۵/روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، طالقديمة، ج ۲،
ص ۴۵۶)

از امام رضا علیه السلام راجع به میزان خرج برای عیال پرسیدم؛ فرمود: بین
دو مکروه! گفتم یعنی چه؟ فرمود: خدا اسراف و افتار را مکروه میدارد
و فرموده کسانی که اتفاق میکنند نه اسراف کنند و نه بخل ورزند بلکه
میان آن دو راهی بجویند.

۱۳. رسول الله ﷺ: مَنْ أَصْبَحَ لَا يَهْتَمُّ بِأُمُورِ الْمُسْلِمِينَ فَلَيْسَ بِمُسْلِمٍ.
(الكافي، ج ۲، ۱۶۳/وسائل الشيعة، ج ۱۶، ص ۳۳۶)
پیامبر خدا ﷺ: هر که صبح کند و به فکر گرفتاری های مسلمانان
نباشد، مسلمان نیست.

۱۴. الكافي، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ إِنَّ الْعَبْدَ لَيَكُونُ بَارًّا بِوَالِدَيْهِ فِي
حَيَاتِهِمَا ثُمَّ يَمُوتَانِ فَلَا يَقْضِي عَنْهُمَا دَيْنَهُمَا وَلَا يَسْتَغْفِرُ لَهُمَا فَيَكْتُبُهُ
اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَاقًا وَ إِنَّهُ لَيَكُونُ عَاقًا لَهُمَا فِي حَيَاتِهِمَا غَيْرَ بَارٍّ بِهِمَا
فَإِذَا مَاتَا قَضَى دَيْنَهُمَا وَ اسْتَغْفَرَ لَهُمَا فَيَكْتُبُهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بَارًّا.
(الزهد، ص ۳۳/الكافي، ج ۲، ص ۱۶۳)

امام باقر علیه السلام: ممکن است کسی در حیات والدینش بدیشان نیکی
کند اما وقتی مردند دین ایشان را قضا نکند و برایشان استغفار نکند
لذا عاق نوشته شود و ممکن است کسی در حیات والدینش عاق
ایشان باشد اما وقتی مردند دینشان را قضا کند و برایشان استغفار
کند و خدا او را نیکی کننده به والدین بنویسد.

۱۵. مُنْيَةُ الْمُرِيدِ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ لَهُ رَجُلٌ جُعِلْتُ فِدَاكَ رَجُلٌ
عَرَفَ هَذَا الْأَمْرَ لَرَمَ بَيْتَهُ وَ لَمْ يَتَعَرَّفْ إِلَى أَحَدٍ مِنْ إِخْوَانِهِ قَالَ فَقَالَ
كَيْفَ يَتَفَقَّهُ هَذَا فِي دِينِهِ. (الكافي، ج ۱، ص ۳۱/منية المرید، ص ۳۷۵)
به امام صادق علیه السلام عرض شد کسی هست که شیعه است ولی در خانه
مینشیند و با دیگر شیعیان معاشرت نمیکند. امام علیه السلام فرمود: پس
چطور در دینش تفقه میکند؟

۱۶. وَ قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام مَنْ أَصَابَتْهُ عِلَّةٌ فَبَدَأَ بِطِينِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ عليه السلام
شَفَاءُ اللَّهِ مِنْ تِلْكَ الْعِلَّةِ. (کامل الزیارات، ص ۲۷۵/مکارم الأخلاق، ۳۹۲/
المزار الکبیر لابن مشهدی، ص ۳۶۱)
امام صادق علیه السلام: هر کس بیمار شد و از تربت کربلا درمان را آغاز کرد
خداوند شفایش دهد.

۱۷. الأمالي للشيخ الطوسي، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ مَا اسْتَفَادَ امْرُؤٌ مُسْلِمٌ
فَائِدَةً بَعْدَ فَائِدَةِ الْإِسْلَامِ مِثْلَ أَخٍ يَسْتَفِيدُهُ فِي اللَّهِ. (الأمالي للطوسي،
ص ۴۷/بشارة المصطفى لشيعه المرتضى، طالقديمة، ص ۷۲/مجموعه ورام، ج ۲،
ص ۱۷۹)

رسول خدا ﷺ: مسلمان، پس از ایمانش از هیچ چیز مثل برادر
دینی اش سود نمی برد.

۱۸. رسول الله ﷺ: اصْطَنَعَ الْخَيْرَ إِلَى مَنْ هُوَ أَهْلُهُ، وَ إِلَى مَنْ هُوَ
غَيْرُ أَهْلِهِ، فَإِنْ لَمْ تُصِبْ مَنْ هُوَ أَهْلُهُ فَأَنْتَ أَهْلُهُ. (صحيفة الإمام الرضا
عليه السلام، ص ۵۲/عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۳۵/نزهة الناظر و
تنبيه الخاطر، ص ۳۵)

پیامبر خدا ﷺ: خوبی و احسان کن چه به کسی که شایسته آن هست
و چه به کسی که شایستگی آن را ندارد؛ زیرا اگر کسی که به او
احسان کرده ای شایستگی احسان را نداشته باشد، تو به فضیلت
احسان دست یافته ای.

۱۹. جَابِرٌ: دَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ ﷺ عَلَى ظَهْرِهِ
وَ هُوَ يَجْثُو لَهُمَا وَ يَقُولُ: نِعَمَ الْجَمَلُ جَمَلَكُمَا، وَ نِعَمَ الْإِدْلَانِ أَنْتُمَا.
(مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۲، ص ۳۸۷/كشف الغمة في
معرفه الأئمة، طالقديمة، ج ۱، ص ۵۲۶/كشف اليقين في فضائل أمير المؤمنين

علیه السلام، ص ۳۰۷ / نهج الحق و كشف الصدق، ص ۲۵۶ / عوالي النثالی العزیزیه فی الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۳۳۵)

جابر: بر پیامبر ﷺ وارد شدم. دیدم که حسن و حسین ﷺ بر پشت آن حضرت سوارند و پیامبر برای آنان زانو زده و خم شده است و می فرماید: چه شتر خوبی دارید و چه بار خوبی هستید شما!

۲۰. الإمام الصادق ﷺ: كُلُّ ذِي صِنَاعَةٍ مُضْطَرٌّ إِلَى ثَلَاثٍ خِلَالٍ يَجْتَلِبُ بِهَا الْمَكْسَبَ وَ هُوَ: أَنْ يَكُونَ حَازِقًا بِعَمَلِهِ، مُؤَدِّيًّا لِلْأَمَانَةِ فِيهِ، مُسْتَمِيلًا لِمَنْ اسْتَعَمَلَهُ. (تحف العقول، ص ۳۲۲ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۳۶)

امام صادق ﷺ: هر صنعتگری برای جلب مشتری ناگزیر از داشتن سه خصلت باشد: در کارش مهارت داشته باشد، در کارش امانتدار باشد و رضایت خاطر کسی را که به او سفارش کار داده است، به دست آورد.

۲۱. الامام علي ﷺ: تَذَارَكُ فِي آخِرِ عُمْرِكَ مَا أَضَعْتَهُ فِي أَوَّلِهِ؛ تَسْعَدُ بِمُنْقَلَبِكَ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۲۰۲ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۲۴)

امام علی ﷺ: آنچه را در اوایل عمر خود از دست داده ای در اواخر عمرت جبران کن تا در آخرت سعادتمند گردی.

۲۲. الأمالي للشيخ الطوسي، عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ﷺ قَالَ مَنْ صَحِبَ آخَاءَ الْمُؤْمِنِ فِي طَرِيقِ فَتَقَدَّمَ فِيهِ بِقَدَرٍ مَا يَغِيبُ عَنْهُ بَصَرُهُ فَقَدْ ظَلَمَهُ. (الأمالي للطوسي، ج ۱۳ / ۴۱۳ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۲۱ / بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۲۷۵)

امام صادق ﷺ: هرکس با برادر مؤمنش در راهی مصاحب باشد و بیش از چشم انداز او پیش افتد بطوریکه یکدیگر را نبینند به او ظلم کرده است.

۲۳. الأمالي للصدوق، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ﷺ أَنَّهُ قَالَ لَقَدْ غَفَرَ اللَّهُ عَنِّي وَ جَلَّ لِرَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْبَادِيَةِ بِكَلِمَتَيْنِ دَعَا بِهِمَا قَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي تَعَذَّبَنِي فَأَهْلُ ذَلِكَ أَنَا وَإِنْ تَغْفِرَ لِي فَأَهْلُ ذَلِكَ أَنْتَ فَغَفَرَ اللَّهُ لَهُ. (الأمالي للصدوق، ص ۳۹۷ / الأمالي للطوسي، ج ۳۸ / ۴۳۸ / روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ط القديمة، ج ۲، ص ۳۲۲ / الإقبال بالأعمال الحسنة، ط الحديث، ج ۲، ص ۱۱۵)

امام باقر ﷺ: بیابان نشینی دو کلمه با خدا سخن گفت و خدا او را بخشید؛ گفت: خدایا اگر عذابم کنی لایق عذابم و اگر ببخشی لایق بخششی.

۲۴. الإمام الصادق ﷺ: أَفْذَرُ الذُّنُوبِ ثَلَاثَةٌ: قَتْلُ الْبَهِيمَةِ، وَ حَبْسُ مَهْرٍ الْمَرْأَةِ، وَ مَنَعُ الْأَجِيرِ أَجْرَهُ. (مكارم الأخلاق، ص ۲۳۷ / وسائل الشيعة، ج ۱۱، ص ۵۴۴)

امام صادق ﷺ: کثیف ترین گناهان سه گناه است: کشتن حیوان بی زبان، ندادن مهریه زن و نپرداختن مزد کارگر.

۲۵. رسول الله ﷺ: لَوْ أَنَّ النَّاسَ كُلَّهُمْ أَخَذُوا بِهَذِهِ الْآيَةِ لَكَفَّتْهُمْ: «... وَ مَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ». (مكارم الأخلاق، ص ۴۶۸ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۶۳ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۰۰)

رسول خدا ﷺ: اگر همه مردم به این آیه چنگ می زدند، آن ها را بسنده می کرد: «... و هر که به خدا توکل کند او برای وی بس است، همانا خدا به انجام رساننده فرمان خود است».

۲۶. ثواب الأعمال، عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ قَالَ حُبُّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَفْضَلُ مِنْ ضَرْبِ السُّيُوفِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۵۴ / جامع الأخبار للشعيري، ص ۶۱)

امیرمؤمنان ﷺ: دوست داشتن رسول خدا ﷺ از شمشیر زدن در راه خدا افضل است.

۲۷. الإمام علي ﷺ: الْيَأْسُ يُرِيحُ النَّفْسَ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۳۲ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۴۱)

علی ﷺ: قطع امید کردن جان را آسوده می کند.

الإمام علي ﷺ: قَدْ يَكُونُ الْيَأْسُ إِدْرَاكًا إِذَا كَانَ الظَّمْعُ هَلَاكًا. (تحف العقول، ص ۸۴ / من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۲۹۱ / نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۰۴ / عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۳۶۷ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۴۹۳)

علی ﷺ: جایی که طمع مایه هلاکت است. قطع امید مایه رسیدن به مقصود است.

۲۸. مِنَ الْمَزَارِ الْكَبِيرِ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَرَدْتَ التُّرُوتَ فِي مَوْضِعٍ فَاخْتَرْ مِنْ بَقَاعِ الْأَرْضِ أَحْسَنَهَا لَوْنًا وَ أَلْيَنَهَا تُرْبَةً وَ أَكْثَرَهَا عُشْبًا وَ لَا تَنْزِلْ عَلَى ظَهْرِ الطَّرِيقِ وَ بُطُونِ الْأَوْدِيَةِ وَ وَدَّعِ الْمَوْضِعَ وَ أَهْلَهُ فَإِنَّ لِكُلِّ مَوْضِعٍ أَهْلًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ. (كتاب المزار، مناسك المزار للمفيد، ص ۷۲ / المزار الكبير لأبن المشهدي، ص ۵۴)

رسول خدا ﷺ: چون قصد توقف در سفر داشتی از بقاع زمین خوش رنگ ترین و نرم ترین خاک و سبزترین جا را انتخاب کن و در کنار راه و عمق دره ها اتراق مکن و چون می خواهی از آنجا رحلت کنی با آنجا و اهلهش وداع کن که هر جا اهلی از فرشته ها دارد.

۲۹. الإمام الباقر (علیه السلام): الإيمان ثابت في القلب، و التيقن خطر، فيمتر التيقن بالقلب فيصير كأنه زبر الحديد، ويخرج منه فيصير كأنه خرقة بالية. (كشف الغمة في معرفة الأئمة، ج ۲، ص ۱۳۱/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۸۵)

امام باقر (علیه السلام): ایمان در دل استوار است و یقین خطراتی است. وقتی یقین به دل می‌گذرد، دل چونان تکه آهن (استوار و تزلزل‌ناپذیر) می‌شود و چون از دل بیرون می‌رود، مانند خرقة‌ای فرسوده می‌گردد.

۳۰. الامام علي (علیه السلام): قلوب العباد الطاهرة مواضع نظير الله سبحانه، فمن طهر قلبه نظير إليه. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۳۷۲/ غرر الحكم و درر الکلم، ص ۵۰۱)

امام علی (علیه السلام): دل‌های پاک بندگان، نظرگاه خدا سبحان است. پس هرکه دل خویش را پاک گرداند خداوند به آن نظر افکند.

۳۱. الامام علي (علیه السلام): اتقوا من تبغضه قلوبكم. (الدرة الباهرة من الأصداف الطاهرة، ص ۱۹۹/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۸، ص ۳۵۰)

امام علی (علیه السلام): از کسی که دل‌هایتان او را ناخوش می‌دارد پرهیز کنید.

۳۲. عَنِ النَّبِيِّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) أَنَّهُ قَالَ أَدْنَى الْكُفْرِ أَنْ يَسْمَعَ الرَّجُلُ مِنْ أَخِيهِ الْكَلِمَةَ فَيَحْفَظُهَا عَلَيْهِ يُرِيدُ أَنْ يَفْضَحَهُ بِهَا أُولَئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ. (وسائل الشيعة، ج ۱۷، ص ۲۱۱/ بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۱۹۳)

رسول خدا (ص): کمترین کفر این است که کسی از برادرش چیزی بشنود و بخاطر بسپارد تا روزی آبرو او را ببرد. چنین کسانی عاقبت ندارند.

۳۳. رسول الله (ص): مَنْ تَعَصَّبَ أَوْ تَعَصَّبَ لَهُ فَقَدْ خَلَعَ رَبْقَ الْإِيمَانِ مِنْ عُنُقِهِ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۰۷/ جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۶۲/ مجموعة ورام، ج ۲، ص ۲۰۶)

پیامبر خدا (ص): کسی که تعصب بورزد یا برایش تعصب ورزیده شود، حلقه ایمان را از گردن خویش باز کرده است.

الإمام زين العابدين (علیه السلام): لَمَّا سُئِلَ عَنِ الْعَصْبِيَّةِ: الْعَصْبِيَّةُ الَّتِي يَأْتُمُ عَلَيْهَا صَاحِبُهَا أَنْ يَرَى الرَّجُلُ شِرَارَ قَوْمِهِ خَيْرًا مِنْ خِيَارِ قَوْمٍ آخَرِينَ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۰۸/ روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ط القدیمة، ج ۹، ص ۳۵۷)

امام سجاد (علیه السلام) در پاسخ به پرسش از تعصب ورزی، فرمود: تعصبی که صاحبش به سبب آن گنهکار می‌باشد، این است که آدمی بدان قوم خود را از نیکان قومی دیگر بهتر بداند.

۳۴. الكافي، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) قَالَ إِنَّ اللَّهَ وَكَلَّ بِالسَّعْرِ مَلَكًا فَلَنْ يَغْلُوَ مِنْ قِلَّةٍ وَلَا يَزُخْصُ مِنْ كَثْرَةٍ. (الكافي، ج ۵، ص ۱۶۲/ روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ط القدیمة، ج ۷، ص ۲۵۷)

امام صادق (علیه السلام): خداوند بر قیمت‌ها فرشته‌ای را گماشته از کمی و زیادی جنس قیمت آن بالا و پایین نمیشود بلکه به فعل فرشته است. عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ (علیه السلام) قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَكَلَّ بِالسَّعْرِ مَلَكًا يُدَبِّرُهُ بِأَمْرِهِ. (الكافي، ج ۵، ص ۱۶۳/ من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۲۶۸/ التوحيد للصدوق، ص ۳۸۹)

امام سجاد (علیه السلام): خداوند فرشته‌ای را بر قیمت گذاشته که قیمت را بالا و پایین ببرد.

وسائل الشيعة ما مضمونه: غلى سعر التمر و قيل يا رسول الله لو سعت لنا؛ فقال (ص): نعوذ بالله أن ابتدع ما لا يبتدع قبلى احد من النبيين، إن السعر بيد الملك يدبره. (من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۲۶۸/ وسائل الشيعة، ج ۱۷، ص ۴۳۱)

به رسول خدا گفتند قیمت خرما زیاد شده کاش شما قیمت تعیین میکردید. فرمود: پناه میبرم به خدا از بدعتی که قبل از من از انبیاء هیچ یک مرتکب نشده‌اند. قیمت‌ها بدست ملکی است که تدبیرش میکند.

۳۵. مصباح الشريعة، قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فِي قِصَّةِ يَعْقُوبَ (علیه السلام) إِنَّمَا أَشْكُوا بَثِّي وَ حُزْنِي إِلَى اللَّهِ وَ أَعْلَمَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ فَيَسَبِّحُ مَا تَحْتَ الْحُزْنِ عِلْمٌ خُصَّ بِهِ مِنَ اللَّهِ دُونَ الْعَالَمِينَ. (مصباح الشريعة، ص ۱۸۸/ بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۷۰)

امام صادق (علیه السلام): خداوند در قرآن از زبان یعقوب میگوید: همانا پریشانی و حزنم را به خدا شکایت میبرم و چیزی بواسطه خدا میدانم که شما نمیدانید. لذا حزن موجب علمی است که خدا انحصاراً نصیب آدمی میکند.

۳۶. الإمام علي (علیه السلام): عِنْدَ تَعَاقُبِ الشَّدَائِدِ تَظْهَرُ فَضَائِلُ الْإِنْسَانِ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۳۳۸/ غرر الحكم و درر الکلم، ص ۴۵۴)

علی (علیه السلام): در سختی‌های پیاپی است، که فضیلت‌های انسان آشکار می‌شود.

۳۷. الخضر (علیه السلام) لِمُوسَى (علیه السلام): يَا مُوسَى، تَقَرَّغَ لِلْعِلْمِ إِنْ كُنْتَ تُرِيدُهُ، فَإِنَّ الْعِلْمَ لِمَنْ تَقَرَّغَ. (منية المريد، ص ۱۴۰/ بحار الأنوار، ج ۱، ص ۲۲۷)

خضر (علیه السلام) به موسی (علیه السلام) گفت: ای موسی! اگر دانش می‌خواهی، برایش خالی‌الذهن شو، زیرا دانش از آن کسی است که برای آن فارغ شود.

من فرمود: فرزندم، هرکه با یار بد نشیند، به سلامت نماند و هرکه گفتارش را در بند نکشد، پشیمان گردد و هرکه به جاهای بدنام آمد و شد کند، مورد بدگمانی و اتهام قرار گیرد. عرض کردم: ای پسر دخت رسول خدا، آن سه چیز که تو را از آن‌ها نهی کرد چیست؟ فرمود: مرا از همنشینی با کسی که بر نعمت (دیگران) حسادت می‌ورزد و از گرفتاری و مصیبت (دیگران) شاد می‌شود و یا کسی که سخن‌چین است نهی فرمود.

۳۸. رسول الله ﷺ: لَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنِ سُمْرَةَ: يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ سُمْرَةَ، لَا تَسْأَلِ الْإِمَارَةَ؛ فَإِنَّكَ إِذَا أُعْطِيَتْهَا عَنْ مَسْأَلَةٍ وُكِّلْتَ فِيهَا إِلَى فَسِكَ، وَإِنْ أُعْطِيَتْهَا عَنْ غَيْرِ مَسْأَلَةٍ أُعْنَتْ عَلَيْهَا. (تاریخ دمشق، ج ۴، ص ۴۰۶/ تاریخ بغداد و ذیوله، ط العلمیة، ج ۲۳، ص ۲۵۱)

به عبدالرحمان بن سمره: ای عبدالرحمان بن سمره، داوطلب امارت مشو؛ زیرا اگر با تقاضای تو این منصب به تو سپرده شود در اداره آن به خودت واگذار می‌شود و اگر بدون تقاضای تو به تو واگذار شود، در اداره آن کمک می‌شود.

۳۹. الامام علی علیه السلام: ماضی یومک فائت، و آتیہ متهم، و وقتک مغتنم. (غررالحکم و دررالکلم، ص ۷۱۰)

امام علی علیه السلام: گذشته روز تو رفته است و آینده‌اش محل تردید است و زمان حال مغتنم است.

الامام علی علیه السلام: إِعْمَلْ لِكُلِّ يَوْمٍ بِمَا فِيهِ تَرَشُّدٌ. (الجعفریات، ص ۲۳۳/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱، ص ۱۲۲)

امام علی علیه السلام: برای هر روزی که در آن به سر می‌بری، کار کن تا اینکه رستگار شوی.

۴۰. فقال علیه السلام: يَا سَفِيَانُ، ثِقْ بِاللَّهِ تَكُنْ عَارِفًا. (تحف العقول، ص ۳۷۶/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۶۱)

سفیان ثوری: خدمت حضرت صادق علیه السلام رسیدم و عرض کردم: به من پندی فرمایید تا بعد از شما آن را به کار بندم. حضرت فرمود: به گوش می‌گیری، ای سفیان؟ عرض کردم: آری، ای پسر دخت رسول خدا. فرمود: ای سفیان، دروغگو را مردانگی نیست و حسود را آسایش و شاهان را برادری و مغرور و متکبر را دوستی و بداخلاق را سروری. حضرت سپس دم فرو بست. من گفتم: ای پسر دخت رسول خدا، بیشتر بفرما، حضرت فرمود: ای سفیان، به خدا اعتماد کن، تا عارف باشی و به آنچه قسمت تو کرده است خرسند باش، تا توانگر باشی، چنان رفاقت کن که با تو رفاقت می‌کنند، تا بر ایمانت بیفزایی و با بدکار همنشینی مکن، که تو را بدکاری آموزد و در کارهایت با کسانی مشورت کن که از خداوند عزوجل می‌ترسند.

سپس دوباره دم فرو بست. گفتم: ای پسر دخت رسول خدا، بیشتر بفرما. فرمود: ای سفیان، هرکه عزت خواهد بی‌آنکه پادشاهی داشته باشد و قدرت خواهد بی‌آنکه برادران (و دوستان) داشته باشد و هیبت و شکوه خواهد بی‌آنکه مال و ثروت داشته باشد، باید از خواری معاصی خداوند به عزت طاعت او دریاید.

باز دم بربست. عرض کردم: ای پسر دخت رسول خدا، باز هم بفرما. فرمود: ای سفیان، پدرم سه نکته ادب به من آموخت و از سه چیز نهی فرمودم: اما آن سه نکته ادب که به من آموخت این بود که به

چهل حدیث ۸۱

مِمَّا يَحْتَاجُ إِلَيْهِ الْبَيْتُ! فَقَالَ ﷺ: يَا بَنَ غَفْلَةً، إِنَّ اللَّيْبَ لَا يَتَأَثُّ فِي دَارِ الثَّقَلَيْنِ. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۲۱/ إرشاد القلوب إلى الصواب للدلي، ج ۱، ص ۱۵۷)

سویدين غفله: بعد از آنکه با امیرالمؤمنین بیعت خلافت بسته شد خدمت ایشان رسیدم. آن حضرت در اتاق خود بر یوریای تنها نشسته بود. عرض کردم: ای امیرالمؤمنین! بیت المال در اختیار توست و من در اتاق تو اثاثی که برای هر خانه ای لازم است نمی بینم؟ حضرت فرمود: ای پسر غفله! آدم خردمند برای خانه ای که باید ترکش نماید اثاث فراهم نمی کند. ما را سرای امنی است که بهترین متاع خود را به آن منتقل کرده ایم و خود نیز به زودی آنجا می رویم.

۷. الإمام الصادق ﷺ: مَنْ قَدَّمَ أَرْبَعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ثُمَّ دَعَا اسْتُجِيبَ لَهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۵۰۹/ الأمالي للصدوق، ص ۳۷۹/ الخصال، ج ۲، ص ۵۳۸/ الأمالي للطوسي، ص ۴۲۴/ روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، طالقديمة، ج ۲، ص ۳۲۶/ مكارم الأخلاق، ص ۲۷۶/ الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۲۶/ مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۳۰)

امام صادق ﷺ: هرکس پیش از دعا کردن برای خودش، چهل مؤمن را دعا کند دعایش مستجاب شود.

۸. رسول الله ﷺ: مَا أَنْكَرَ قَلْبُكَ فَدَعُهُ. (نهج الفصاحة، ص ۱۶۶/ ميزان الحکمة، ج ۴، ص ۳۵۱/ تاریخ دمشق، ج ۳۵، ص ۴۴۲)

رسول خدا ﷺ: آنچه را که دلت انکار کرد و نپسندید، رهاش کن.

۹. الإمام الصادق ﷺ: أَهْلُ الْمَعْرُوفِ فِي الدُّنْيَا هُمُ أَهْلُ الْمَعْرُوفِ فِي الْآخِرَةِ: لِأَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ تَرَجَّحَ لَهُمُ الْحَسَنَاتُ، فَيَجُودُونَ بِهَا عَلَى أَهْلِ الْمَعَاصِي. (الأمالي للطوسي، ص ۳۰۴/ وسائل الشیعة، ج ۱۶، ص ۲۹۲)

امام صادق ﷺ: اهل احسان در دنیا، در آخرت نیز اهل احسان هستند؛ زیرا در آخرت کارهای خوبشان سنگین می شود. لذا از آنها به گناهکاران می بخشند.

۱۰. الإمام الجواد ﷺ: إِيَّاكَ وَ مَصَاحِبَةَ الشَّرِّيرِ؛ فَإِنَّهُ كَالسَّيْفِ الْمَسْلُوقِ يَحْسُنُ مَنْظَرُهُ، وَ يَتَبَخَّرُ أَثَرُهُ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۳۶/ أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۰۹)

امام جواد ﷺ: زنهار از همنشینی با بدکار؛ زیرا او همچون شمشیر آخته است که ظاهرش زیباست و نشانی که می گذارد زشت.

۱۱. رسول الله ﷺ: الظَّاهِرُ النَّائِمُ كَالصَّائِمِ الْقَائِمِ. (ميزان الحکمة، ج ۴، ص ۳۵۶/ الجامع الصغير، ج ۲، ص ۱۴۱)

۱. الإمام الصادق ﷺ: كُلُّ رِيَاءٍ شِرْكٌ، إِنَّهُ مَنْ عَمِلَ لِلنَّاسِ كَانَ ثَوَابُهُ عَلَى النَّاسِ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۹۳/ مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۱۱)

امام صادق ﷺ: هرگونه ریایی شرک است. هرکه به خاطر مردم کار کند پاداشش به عهده مردم باشد.

۲. رسول الله ﷺ: إِنِّي لَمْ أَبْعَثْ لَعَنًا، وَإِنَّمَا بُعِثْتُ رَحْمَةً. (دلائل الصدق لنهج الحق، ج ۴، ص ۱۵۰)

پیامبر خدا ﷺ: من پیامبر نشده ام که لعن و نفرین کنم، بلکه مبعوث شده ام تا مایه رحمت باشم.

رسول الله ﷺ: لَا يَنْبَغِي لِلْمُؤْمِنِ أَنْ يَكُونَ لَعَنًا. (ميزان الحکمة، ج ۱۰، ص ۲۷۲/ کتاب السنة، ج ۱، ص ۴۷۴)

پیامبر خدا ﷺ: برای مؤمن، شایسته نیست که لعنتگر باشد.

رسول الله ﷺ: إِنْ اسْتَطَعْتَ أَلَّا تَلْعَنَ شَيْئًا فافْعَلْ. (ميزان الحکمة، ج ۴، ص ۲۷۸/ کنز العمال، ج ۳، ص ۶۱۷)

پیامبر خدا ﷺ: اگر می توانی چیزی را لعنت نکنی، نکن.

۳. رسول الله ﷺ: مِنْ كِتَابِ قَضَاءِ الْحُقُوقِ، قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: اُطْلُبْ لِأَخِيكَ عُذْرًا فَإِنْ لَمْ تَجِدْ لَهُ عُذْرًا فَالْتِمَسْ لَهُ عُذْرًا. (الخصال، ج ۲، ص ۶۲۲/ عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۶۸)

رسول خدا ﷺ: برای دوست عذری بطلب و اگر نتوانستی برایش عذری بتراش.

۴. الإمام علي ﷺ: مُنَازَعَةُ السُّفْلِ تَشِينُ السَّادَةَ. (تصنيف غرر الحكم و درالكلم، ص ۴۸۲)

امام علی ﷺ: کشمش با سفلگان سروری را لکه دار می کند.

۵. الامام علي ﷺ: الْعَافِيَةُ عَشْرَةُ أَجْزَاءٍ، تِسْعَةٌ مِنْهَا فِي الصَّمْتِ إِلَّا بِذِكْرِ اللَّهِ، وَ وَاحِدٌ فِي تَرْكِ مُجَالَسَةِ السُّفَهَاءِ. (تحف العقول، ص ۸۹/ ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۷۸/ نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۶۲)

امام علی ﷺ: عافیت ده جزء است. نه جزء آن در دم فرو بستن است مگر از یاد خدا و یک جزء در ترک همنشینی با نابخردان.

۶. سُؤْيُذُ بْنُ غَفْلَةٍ: دَخَلْتُ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ بَعْدَ مَا بُوِيعَ بِالْخِلَافَةِ وَ هُوَ جَالِسٌ عَلَى حَصِيٍّ صَغِيرٍ وَ لَيْسَ فِي الْبَيْتِ غَيْرُهُ، فَقُلْتُ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، بِيَدِكَ بَيْتُ الْمَالِ وَ لَسْتُ أَرَى فِي بَيْتِكَ شَيْئًا

رسول خدا ﷺ: کسی که با طهارت بخوابد، همانند روزه‌دار شب زنده‌دار است.

۱۲. قال رسول الله ﷺ: معاني الأخبار/الخصال، في وصية أبي ذرٍّ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى الْعَاقِلِ أَنْ يَكُونَ لَهُ سَاعَاتٌ يُتَاجَى فِيهَا رَبَّهُ وَ سَاعَةٌ يُحَاسِبُ فِيهَا نَفْسَهُ وَ سَاعَةٌ يَتَفَكَّرُ فِيمَا صُنِعَ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَيْهِ. (الخصال، ج ۲، ص ۵۲۵/ معاني الأخبار، ص ۳۳۴/ عوالي اللئالي العزیزية في الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۹۳/ بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۶۴)

پیامبر ﷺ در وصتی به اباذر فرمود: عاقل باید سه وقت مجزا داشته باشد: وقتی که با خدایش مناجات کند و وقتی که خویش را محاسبه کند و وقتی که در صنع خدا تفکر کند.

فِيمَا أَوْصَى بِهِ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ إِنَّهُ أَحْسَنَ صَلَوَاتِ اللَّهِ عَلَيْهِمَا يَا بُنَيَّ لِلْمُؤْمِنِ ثَلَاثُ سَاعَاتٍ يُتَاجَى فِيهَا رَبَّهُ وَ سَاعَةٌ يُحَاسِبُ فِيهَا نَفْسَهُ وَ سَاعَةٌ يَخْلُو فِيهَا بَيْنَ نَفْسِهِ وَ لَذَّتْهَا فِيمَا يَحِلُّ وَ يُحْمَدُ وَ لَيْسَ لِلْمُؤْمِنِ بُدٌّ مَنْ أَنْ يَكُونَ شَاخِصًا فِي ثَلَاثٍ مَرَمَةٍ لِمَعَاشٍ أَوْ خُطْوَةٍ لِمَعَادٍ أَوْ لَذَّةٍ فِي غَيْرِ مُحَرَّمٍ. (بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۶۵)

در وصیت امیرمؤمنان ﷺ به پسرش حسن ﷺ است که مؤمن باید سه ساعت داشته باشد: ساعتی که با پروردگارش مناجات کند. ساعتی که خویش را محاسبه کند و ساعتی که به لذت بپردازد. لذتی که حلال و ستوده باشد. و مؤمن نباید جز به یکی از این امور مشغول باشد: مرمت معاش یا تحصیل معاد یا لذت غیرحرام.

۱۳. الإمام علي ﷺ: أَطِيعْ مَنْ فَوْقَكَ يُطِيعَكَ مَنْ دُونَكَ. (عیون الحکم و المواعظ لیلی، ص ۸۶/ غرر الحکم و دررالکلم، ص ۱۴۹)

امام علی ﷺ: از فرادست خود فرمان‌بر، تا زیردست تو فرمانت برد.

۱۴. الکافی، الإمام الصادق ﷺ: عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ نَظَرَ إِلَى أَبْوَيْهِ نَظَرَ مَاقَاتٍ وَ هُمَا ظَلِيمَانِ لَهُ لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ لَهُ صَلَاةً. (الکافی، ج ۲، ص ۳۴۹/ مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۱۶۴/ مجموعه ورام، ج ۲، ص ۲۰۸)

امام صادق ﷺ: هرکس به پدر و مادرش نگاهی تند کند حتی اگر به او بدکرده باشند، خداوند نمازش را نمی‌پذیرد.

۱۵. تفسیر العیاشی، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ قَالَ كَتَبَ إِلَيَّ أَبُو الْحَسَنِ الرِّضَا ﷺ وَ كَتَبَ فِي آخِرِهِ أَوْ لَمْ تُنْهَوُا عَنْ كَثْرَةِ الْمَسَائِلِ فَأَيُّكُمْ أَنْ تَنْتَهَوْا! إِنَّا كُمْ وَ ذَاكَ فَإِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِكَثْرَةِ سُؤَالِهِمْ فَقَالَ اللَّهُ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِلَى قَوْلِهِ كَافِرِينَ. (تفسیر العیاشی، ج ۱، ص ۳۴۷/ تفسیر نورالثقلین، ج ۱، ص ۶۸۱/ تفسیر کنزالدقائق و بحر الغرائب، ج ۴، ص ۲۴۵)

راوی گوید امام رضا ﷺ به من نامه نوشت و در آخرش مرقوم کرد: مگر از زیاد پرسیدن نهی نشده‌اید با این حال از این کار دست نمی‌کشید. وای بر شما، کسانی که پیش از شما بودند بواسطه زیاد سوال کردن هلاک شدند خداوند فرموده: ای کسانی که ایمان آورده‌اید از چیزهایی که آشکار شدنش مکروه شماسست نپرسید. سپس امام رضا ﷺ فرموده بوده: از آنچه نیست مپرس که آنچه هست تو را کافی است.

۱۶. عن الرسول ﷺ: قَالَ أَكْثَرُوا مِنَ الدَّوَابِّ فِي يُبُوتِكُمْ تَتَشَاغَلُ بِهَا الشَّيَاطِينُ عَنْ صِبْيَانِكُمْ. (طب الأئمة عليهم السلام، ص ۱۱۲/ وسائل الشيعة، ج ۱۱، ص ۲۵۱)

رسول خدا ﷺ: در خانه کبوتر نگه دارید که شیاطین به آنها مشغول و از بچه‌های شما غافل شوند.

۱۷. وَقَالَ ﷺ التَّوَّاضُّلُ بَيْنَ الْإِخْوَانِ فِي الْحَضَرِ التَّزَاوُرُ وَ التَّوَّاضُّلُ فِي السَّفَرِ الْمُكَاتَبَةُ. (الکافی، ج ۲، ص ۶۷۰/ تحف العقول، ص ۳۵۸/ مصادقة الإخوان، ص ۵۶/ مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۱۴۲)

امام ﷺ: وصل کردن بین برادران دینی در حضر زیارت یکدیگر و در سفر بیکدیگر نامه نوشتن است.

۱۸. الإمام الصادق ﷺ: إِنَّ عِيسَى بْنَ مَرْيَمَ ﷺ لَمَّا أَنْ مَرَّ عَلَى شَاطِئِ الْبَحْرِ رَمَى بِقُرْصٍ مِنْ قُوْتِهِ فِي الْمَاءِ، فَقَالَ لَهُ بَعْضُ الْحَوَارِيِّينَ: يَا رُوحَ اللَّهِ وَ كَلِمَتُهُ، لِمَ فَعَلْتَ هَذَا وَ إِنَّمَا هُوَ مِنْ قُوْتِكَ؟! قَالَ: فَقَالَ: فَعَلْتُ هَذَا لِذَابَةِ تَأْكُلُهُ مِنْ دَوَابِّ الْمَاءِ، وَ ثَوَابُهُ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ. (الکافی، ج ۴، ص ۹/ تهذیب الأحکام، تحقیق خراسان، ج ۴، ص ۱۰۵)

امام صادق ﷺ: عیسی بن مریم ﷺ در هنگام عبور از ساحل دریا قرص نانی از خوراک خود را در آب انداخت. یکی از حواریان به او عرض کرد: ای روح و کلمه خدا! چرا این کار را کردی. آن گرده نان قوت تو بود؟ عیسی ﷺ فرمود: این کار را برای این کردم که حیوانی از حیوانات درون آب آن را بخورد. این کار ثواب بزرگی نزد خدا دارد.

۱۹. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مِيرَاثُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْ عَبْدِهِ الْمُؤْمِنِ وَلَدٌ يَعْبُدُهُ مِنْ بَعْدِهِ. (الکافی، ج ۶، ص ۴/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۸۷)

امام صادق ﷺ: رسول خدا ﷺ فرمود: میراث خداوند عزوجل از بنده مؤمن خود فرزندی است که، پس از مرگ او، خدا را عبادت کند. حضرت صادق ﷺ سپس آیه زکریا را تلاوت کرد: «از جانب خود به من ولی (و جانشینی) ببخش که از من ارث برد و از خاندان یعقوب (نیز) ارث برد».

۲۰. الإمام الصادق (ع): میراث الله من عبده المؤمن وَلَدٌ صَالِحٌ يَسْتَغْفِرُ لَهُ.
(من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۴۸۱/ مكارم الأخلاق، ص ۲۱۸)
امام صادق (ع): میراث خدا از بنده مؤمنش، فرزند صالحی است که
برای او آمرزش بطلبد.

۲۱. الإمام الصادق (ع): مَنْ بَاتَ سَاهِرًا فِي كَسْبٍ وَلَمْ يُعْطِ الْعَيْنَ حَظَّهَا
(حَقَّهَا) مِنَ النَّوْمِ فَكَسَبَهُ ذَلِكَ حَرَامًا. (الكافي، ج ۵، ص ۱۲۷/ تهذيب الأحكام،
تحقیق خراسان، ج ۶، ص ۳۶۷/ عوالي اللئالی العزیزیه فی الأحادیث الدینیة، ج ۳،
ص ۲۰۲)
امام صادق (ع): هر که سراسر شب را به کسب و کار پردازد و حق بهره
چشم را از خواب به آن ندهد، آن درآمد حرام است.

۲۲. الإمام علي (ع): عَجِبْتُ لِمَنْ يَقْنَطُ وَمَعَهُ الْاِسْتِغْفَارُ! (نهج البلاغة
للصاحب صالح، ص ۴۸۲/ عيون الحكم و المواعظ لليحيى، ص ۳۳۱/ غرر الحكم و
درر الکلم، ص ۴۶۰/ مجموعه عوارم، ج ۲، ص ۱۸۰)
امام علی (ع): در شگفتم از کسی که استغفار را با خود دارد و با این
وصف، نومید می شود.
الإمام علي (ع): لَا تَيَاسُ لِذَنْبِكَ وَ بَابُ التَّوْبَةِ مَفْتُوحٌ. (تحف العقول،
ص ۲۱۴)
امام علی (ع): تا زمانی که در توبه باز است، از گناه خود نومید مشو.

۲۳. عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ (ع): أَقْوَى الْأَسْبَابِ الْجَالِيَةِ لِلرَّزْقِ إِقَامَةُ
الصَّلَاةِ بِالْتَعْظِيمِ وَالْخُشُوعِ. (بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۳۱۸)
امام مجتبی (ع): مهمترین اسباب جلب روزی نماز خواندن با تعظیم و
خشوع است.
قَالَ عَلِيُّ (ع) مِمَّا يَزِيدُ فِي الْعُمْرِ تَرْكُ الْأَذَى وَ تَوْقِيرُ الشُّبُوحِ وَ
صِلَةُ الرَّحِمِ وَ أَنْ يُحْتَرَزَ عَنْ قَطْعِ الْأَشْجَارِ الرُّطْبَةِ إِلَّا عِنْدَ
الضَّرُورَةِ وَ إِبْسَاقُ الْوُضُوءِ وَ حِفْظُ الصَّحَّةِ. (بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۳۱۹)
علی (ع): از آنچه به عمر میافزایند ترک اذیت و احترام بزرگان و صله
رحم و دست نگه داشتن از قطع درختان زنده است جز اینکه ضرورت
داشته باشد، و نیز با حضور قلب وضو گرفتن و حفظ الصحه.

۲۴. مهج الدعوات، عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا (ع) قَالَ رَأَيْتُ أَبِي (ع) فِي
الْأَمَامِ فَقَالَ يَا بُنَيَّ إِذَا كُنْتَ فِي شَيْءٍ فَأَكْثِرْ مِنْ أَنْ تَقُولَ يَا رُءُوفَ يَا رَحِيمَ وَ
الَّذِي تَرَاهُ فِي النَّوْمِ كَمَا تَرَاهُ فِي الْيَقَظَةِ. (مهج الدعوات و منهج العبادات،
ص ۳۳۳/ بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۲۷۲)
امام رضا (ع): پدرم را در خواب دیدم گفت پسرم هرگاه روزگار بر تو
سخت شد بسیار بگو: یا رؤوف و یا رحیم.

۲۵. الإمام علي (ع): أَعْظَمُ الذُّنُوبِ عِنْدَ اللَّهِ ذَنْبٌ أَصَرَ عَلَيْهِ عَمَلُهُ.
(عيون الحكم و المواعظ لليحيى، ص ۱۱۲/ غرر الحكم و درر الکلم، ص ۲۰۱)
امام علی (ع): نادانی انسان به عیب های خویش، از بزرگترین
گناهان اوست.

۲۶. رسول الله (ص): مَنْ انْقَطَعَ إِلَى اللَّهِ كَفَاهُ اللَّهُ كُلَّ مَوْنَةٍ، وَ مَنْ
انْقَطَعَ إِلَى الدُّنْيَا وَ كَلَّهُ اللَّهُ إِلَيْهَا. (روضة الواعظين و بصيرة المتعطين،
طالقدیمة، ج ۲، ص ۴۲۶/ مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۱۸/ مجموعه عوارم، ج ۱،
ص ۲۲۲/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۳۸/ إرشاد القلوب إلى الصواب لدیلمی، ج ۱،
ص ۱۲۰)
پیامبر خدا (ص): هر که به خدا رو کند، خداوند هر زحمتی را از دوش او
بردارد و هر که به دنیا رو کند، خداوند او را به آن واگذارد.
رسول الله (ص): لَا تَتَّكِلْ إِلَى غَيْرِ اللَّهِ فَيَكِلَكَ اللَّهُ إِلَيْهِ. (مستدرک الوسائل
و مستنبط المسائل، ج ۱۱، ص ۲۱۷)
رسول خدا (ص): به کسی غیر از خدا تکیه نکن، که خداوند تو را به
همو وا می گذارد.

۲۷. التَّمْحِصُ، عَنْ فُرَاتِ بْنِ أَحْتَفٍ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) إِذْ
دَخَلَ عَلَيْهِ رَجُلٌ مِنْ هَؤُلَاءِ الْمَلَاعِينِ فَقَالَ وَاللَّهِ لَأَسْوءُهُ فِي شَيْعَتِهِ
فَقَالَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ أَقْبِلْ إِلَيَّ فَلَمْ يَقْبَلْ إِلَيْهِ فَأَعَادَ فَلَمْ يَقْبَلْ إِلَيْهِ ثُمَّ أَعَادَ
الثَّالِثَةَ فَقَالَ هَا أَنَا ذَا مُقْبَلٍ فَقُلْ وَ لَنْ تَقُولَ خَيْرًا فَقَالَ إِنَّ شَيْعَتَكَ
يَشْرَبُونَ النَّبِيذَ فَقَالَ وَمَا بَأْسُ بِالنَّبِيذِ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ
اللَّهِ أَنَّ أَصْحَابَ رَسُولِ اللَّهِ (ص) كَانُوا يَشْرَبُونَ النَّبِيذَ فَقَالَ لَيْسَ
أَعْنَيْكَ النَّبِيذُ أَعْنَيْكَ الْمُسْكِرُ فَقَالَ شَيْعَتُنَا أَزْكَى وَ أَطْهَرُ مِنْ أَنَّ
يَجْرِي لِلشَّيْطَانِ فِي أَمْعَائِهِمْ رَيْسٌ وَ إِنْ فَعَلَ ذَلِكَ الْمَخْذُولُ مِنْهُمْ
فَيَجِدُ رَبًّا رَءُوفًا وَ نَبِيًّا بِالْاِسْتِغْفَارِ لَهُ عَطُوفًا وَ وَلِيًّا عِنْدَ الْحَوْضِ
وَلُوفًا وَ رَءُوفًا وَ تَكُونُ وَ أَصْحَابَكَ يَسْرَهُوتُ مَلْهُوفًا. (التَّمْحِصُ،
ص ۳۹/ بحار الأنوار، ج ۴۷، ص ۳۸۱)

راوی گوید نزد امام صادق (ع) بودیم که کسی آمد و گفت چرا شیعیان
شما نبیذ مینوشند؟ امام (ع) فرمود: عیبی ندارد بعضی از
اصحاب رسول خدا (ص) نیز نبیذ می نوشیدند. آن مرد گفت منظورم نبیذ
نیست منظوم شراب است! امام (ع) فرمود: شیعیان ما پاک تر از آنند
که شیطان در شکمشان پلیدی وارد کند اما اگر کسی چنین کرد
پروردگاری رؤوف دارد و پیامبری که برایش استغفار میکند و امامی که
او را دست میگیرد. اما اصحاب تو اگر چنین کنند چه کسی دستگیر
ایشان خواهد بود؟

علل الشرائع، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ سَأَلْتُهُ عَنِ الشَّارِبِ فَقَالَ أَيُّمَا
رَجُلٍ كَانَتْ مِنْهُ زَلَّةٌ فَإِنِّي مَعْدَرُهُ [مَعْرُؤُهُ] وَ أَمَّا الَّذِي يُدْمِنُ فَإِنِّي كُنْتُ
مِنْهُمْكَ عُقُوبَةً لِأَنَّهُ يَسْتَحِيلُ [يَسْتَحِيلُ] الْحُرْمَاتِ كُلَّهَا وَ لَوْ تَرِكَ

النَّاسُ فِي ذَلِكَ لَفَسَدُوا. (علل الشرائع، ج ۲، ص ۵۳۸ / بحار الأنوار، ج ۷۶، ص ۱۵۵)

راوی گوید از امام علیه السلام از کسی که شراب مینوشد پرسیدیم. فرمود: هرکدام از شیعیان ما که ناخواسته بلغزد من عذر او خواهیم بود اما کسی که معتاد به این کار است خودم او را عقوبت میکنم چون چنین کسی حرام را حلال دانسته و اگر مردم در این حال رها شوند فاسد میشوند.

۲۷. قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِعَلِيٍّ يَا عَلِيُّ إِذَا خَرَجْتَ مِنْ مَنْزِلِكَ تُرِيدُ حَاجَةً فَأَقْرَأْ آيَةَ الْكُرْسِيِّ فَإِنَّ حَاجَتَكَ تُقْضَى إِنْ شَاءَ اللَّهُ. (بحار الأنوار، ج ۹۲، ص ۱۵۹)

رسول خدا ﷺ به علی علیه السلام سفارش کرد: ای علی وقتی میخواهی به قصد کاری از خانهات خارج شوی، آیت الکرسی بخوان که حاجتت روا میشود.

عَنِ الصَّادِقِ علیه السلام قَالَ مَنْ ذَهَبَ فِي حَاجَةٍ عَلَى غَيْرِ وُضوءٍ فَلَمْ يَقْضِ حَاجَتَهُ فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ. (مکارم الأخلاق، ج ۳۴۶ / بحار الأنوار، ج ۹۲، ص ۱۵۹)

امام صادق علیه السلام: هرکس بی وضو به جستجوی حاجتی رفت و بدان نرسید جز خویش را ملامت نکند.

عَنْ عَلِيٍّ علیه السلام قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَرَادَ أَحَدُكُمْ الْحَاجَةَ فَلْيُبَيِّنْ فِي طَلِبِهَا. (صحيفة الإمام الرضا عليه السلام، ص ۷۲ / تحف العقول، ص ۱۱۳ / عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۴۰ / جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۳۲ / مکارم الأخلاق، ص ۳۴۶)

رسول خدا ﷺ: ای علی برای حاجتت صبح زود خارج شو. قَالَ عَلِيٌّ علیه السلام لِإِبْنِهِ إِذَا نَزَلَ بِكَ أَمْرٌ عَظِيمٌ فِي دِينٍ أَوْ دُنْيَا فَتَوَضَّأْ وَارْفَعْ يَدَيْكَ وَ قُلْ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ سَبْعَ مَرَّاتٍ فَإِنَّهُ يُسْتَجَابَ لَكَ. (مکارم الأخلاق، ج ۳۴۶ / بحار الأنوار، ج ۹۲، ص ۱۵۹)

علی علیه السلام: چون امر عظیمی در دین یا دنیا برایتان رخ داد وضو بگیرد و دستانت را بلند کن و هفت بار بگو یا الله که برآورده میشود.

۲۸. ثَوَابُ الْأَعْمَالِ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا رَكِبَ الرَّجُلُ الدَّابَّةَ فَسَمَّى رَدْفَهُ مَلَكٌ يَحْفَظُهُ حَتَّى يَنْزِلَ فَإِذَا رَكِبَ وَلَمْ يُسَمِّ رَدْفَهُ شَيْطَانٌ فَيَقُولُ لَهُ تَعَفَّ فَإِنْ قَالَ لَا أَحْسَنُ قَالَ تَمَنَّ فَلَا يَبْرَأُ لِيَتَمَتَّى حَتَّى يَنْزِلَ وَ قَالَ مَنْ قَالَ إِذَا رَكِبَ الدَّابَّةَ بِسْمِ اللَّهِ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَ سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَ مَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ إِلَّا حِفْظٌ لَهُ نَفْسُهُ وَ دَابَّتْهُ حَتَّى يَنْزِلَ. (المحاسن، ج ۲، ص ۶۲۸ / الكافي، ج ۶، ص ۵۴۰ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۹۱ / مکارم الأخلاق، ص ۲۴۸ / الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۲۹۴)

رسول خدا ﷺ: هرگاه کسی سوار مرکبی شد و بسم الله نگفت شیطانی با او همراه میگردد و میگوید آواز بخوان یا میگوید در فکر و خیال و آرزو فرو برو و چنین است تا از مرکب پیاده شود. و هرکس چون بر مرکب نشست بگوید بسم الله و لا حول و لا قوة الا بالله سپاس خدای را که این مرکب را نصیب ما ساخت، پاک است خدای که این را برای ما مسخر ساخت و ما خود نمیتوانستیم چنین کنیم؛ خودش و مرکبش حفظ شوند تا برسند.

۲۹. الإمام الرضا علیه السلام لَمَّا سَأَلَهُ يُونُسُ عَنِ الْيَقِينِ : التَّوَكُّلُ عَلَى اللَّهِ، وَالتَّسْلِيمُ لِلَّهِ، وَالرِّضَا بِقَضَاءِ اللَّهِ، وَالتَّقْوِيَةُ إِلَى اللَّهِ. (الكافي، ج ۲، ص ۵۲ / التمهيد، ص ۶۳ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۱۲)

امام رضا علیه السلام در پاسخ به سؤال یونس از یقین: توکل بر خدا و تسلیم در برابر خدا و راضی بودن به قضای خدا و واگذار کردن کارها به خدا.

۳۰. أَسْرَارُ الصَّلَاةِ، قَالَ الصَّادِقُ علیه السلام لَقَدْ تَجَلَّى اللَّهُ لِيَخْلُقَهُ فِي كَلَامِهِ وَ لَكِنَّهُمْ لَا يُبْصِرُونَ. (عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۴، ص ۱۱۶ / مفتاح الفلاح في عمل اليوم و الليلة من الواجبات و المستحبات، طالقديمة، ص ۳۷۲)

امام صادق علیه السلام: خداوند در کتابش برای خلقتش تجلی کرده است اما نمی بینند.

۳۱. رسول الله ﷺ: إِذَا أَتَاكُمْ كَرِيمٌ قَوْمٌ فَأَكْرِمُوهُ. (الغارات، طالحديث، ج ۲، ص ۸۲۵ / الكافي، ج ۲، ص ۶۵۹ / الجعفریات، ص ۱۶۸ / شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۳۰ / دلائل الإمامة، طالحديث، ص ۱۹۴ / مکارم الأخلاق، ص ۲۴ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۷۶)

پیامبر خدا ﷺ: هرگاه بزرگوار قومی نزد شما آمد، او را گرامی دارید.

۳۲. جامع الأخبار، أَوْصَى النَّبِيُّ ﷺ لِعَلِيٍّ علیه السلام يَا عَلِيُّ لَا تَسْكُنَ الرُّسْتَاقَ فَإِنَّ شُبُوحَهُمْ جَهْلَةٌ وَ شَبَابُهُمْ عَرْمَةٌ وَ نِسْوَاتُهُمْ كَشْفَةٌ وَ الْعَالَمُ بَيْنَهُمْ كَالْجِيْفَةِ بَيْنَ الْكِلَابِ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۳۹ / بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۱۵۶)

پیامبر ﷺ به علی علیه السلام سفارش کرد: در روستا ساکن نشو که بزرگانشان جاهل و جوانانشان فاسد و زنانشان کاشف اند و عالم بین ایشان مثل لاشه ای است میان سگان.

جامع الأخبار، قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ لَمْ يَتَوَرَّعْ فِي دِينِ اللَّهِ ابْتِلَاءَهُ اللَّهُ تَعَالَى بِثَلَاثِ خِصَالٍ إِمَّا أَنْ يُمَيِّتَهُ شَابًا أَوْ يُوقِعَهُ فِي خِدْمَةِ السُّلْطَانِ أَوْ يُسَكِّنَهُ فِي الرِّسَالَتَيْنِ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۳۹ / بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۱۵۶)

رسول خدا ﷺ: هرکس تقوی در دین خدا نداشته باشد به یکی از سه چیز مبتلا شود: یا جوانمرگ شود یا به خدمت سلطان درآید یا در روستا ساکن اش کنند.

۳۳. الإمام الصادق (ع): عَلَى الْعَاقِلِ أَنْ يَكُونَ عَارِفًا بِرَمَانِهِ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۱۶ / من لايحضره الفقيه، ج ۲، ص ۲۶۵ / الخصال، ج ۲، ص ۵۲۵ / معاني الأخبار، ص ۳۳۴ / الأمالي للطوسي، ص ۵۴۰)
امام صادق (ع): بر خردمند است، که زمان خود را بشناسد.

۳۴. وَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ خَرَجَ ثَلَاثَةُ نَفَرٍ مِمَّنْ كَانَ قَبْلُكُمْ يَزِيدُونَ لِأَهْلِهِمْ فَأَصَابَتْهُمْ السَّمَاءُ فَلَجُّوا إِلَى جَبَلٍ فَوَقَعَتْ عَلَيْهِمْ صَخْرَةٌ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَمَّا الْأَثَرِ وَ وَقَعَ الْحَجَرُ وَ لَا يَعْلَمُ مَكَانَكُمْ إِلَّا اللَّهُ اذْعُوا اللَّهَ بِأَوْثَقِ أَعْمَالِكُمْ فَقَالَ أَحَدُهُم اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتُ تَعْلَمُ أَنَّهُ كَانَتْ امْرَأَةٌ تُعْجِبُنِي فَطَلَبْتُهَا فَأَبَتْ عَلَيَّ فَجَعَلْتُ لَهَا جُعْلًا فَطَابَتْ نَفْسُهَا فَلَمَّا جَلَسْتُ مِنْهَا اشْتَدَّ ارْتِعَادُهَا مِنْ خَشْيَتِكَ فَتَرَكْتُهَا فَإِنْ كُنْتُ تَعْلَمُ أَنِّي إِنَّمَا فَعَلْتُ ذَلِكَ رَجَاءَ رَحْمَتِكَ وَ خَشْيَةِ عَذَابِكَ فَافْرُجْ عَنَّا قَالَ فَرَأَى ثُلُثَ الْجَبَلِ وَ قَالَ الْآخِرُ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتُ تَعْلَمُ أَنَّهُ كَانَ لِي وَالِدَانِ وَ كُنْتُ أُحْلِبُ لَهُمَا فَأَتَيْتُهُمَا لَيْلَةً وَ هُمَا نَائِمَانِ فَقُمْتُ قَائِمًا حَتَّى طَلَعَ الْفَجْرُ فَلَمَّا اسْتَيْقَظَا شَرِبَا فَإِنْ كُنْتُ تَعْلَمُ أَنِّي إِنَّمَا فَعَلْتُ ذَلِكَ رَجَاءَ ثَوَابِكَ وَ خَشْيَةِ عَذَابِكَ فَافْرُجْ عَنَّا فَرَأَى ثُلُثَ الْحَجَرِ فَقَالَ الثَّلَاثُ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتُ تَعْلَمُ أَنِّي اسْتَأْجَرْتُ يَوْمًا أَجِيرًا فَعَمِلَ إِلَيَّ نِصْفَ النَّهَارِ فَأَعْطِيَهُ أَجْرَهُ فَسَخِطَ وَ لَمْ يَأْخُذْهُ فَصَرَفْتُ ذَلِكَ إِلَى التَّجَارَةِ وَ الْمَوَاشِي وَ غَيْرِهَا فَلَمَّا جَاءَ يَطْلُبُ أَجْرَهُ قُلْتُ خُذْ هَذَا كُلُّهُ لَكَ وَ لَوْ شِئْتُ لَمْ أُعْطِهِ إِلَّا أَجْرَهُ فَإِنْ كُنْتُ تَعْلَمُ أَنِّي إِنَّمَا فَعَلْتُ ذَلِكَ رَجَاءَ رَحْمَتِكَ وَ خَشْيَةِ عَذَابِكَ فَافْرُجْ عَنَّا فَرَأَى ثُلُثَ الْحَجَرِ وَ خَرَجُوا يَتَمَاشَوْنَ. (بحار الأنوار، ج ۶۶، ص ۲۸۷ / التورالمبين في قصص الأنبياء والمرسلين للجزائري، ص ۴۴۷)

رسول خدا ﷺ: در روزگار گذشته سه نفر برای جمع کردن هیزم به کوهی رفتند. باران گرفت و به غاری پناه بردند. صخره‌ای غلتید و در غار را بست. به هم گفتند جای ما را جز خدا نمیداند لذا از کمک دیگران مأیوس باشیم. بیایید هرکدام از ما با اتکا به بهترین کاری که در زندگی کرده‌ایم خدا را بخوانیم تا نجات یابیم. اولی گفت: خدایا میدانی که زنی را دوست میداشتم بدنبالش فرستادم نیامد پس مقدمه‌ای برایش چیدم و نرم شد، چون خواستم بر او دست یابم از ترس تو به خود لرزیدم پس از او دست کشیدم. خدایا اگر میدانی که این کار را به امید رحمت تو و ترس از عذابت کردم ما را کمک کن! پس سنگ لغزید و یک سوم راه باز شد. دیگری گفت: خدایا میدانی که یک شب برای پدر و مادرم شیر دوشیدم و به بالینشان آمدم اما

بخواب رفته بودند پس همانجا صبر کردم تا صبح شد و بیدار شده و نوشیدند، خدایا اگر میدانی که این کار را برای رسیدن به ثواب تو و ترس از عذاب تو کردم ما را نجات بده! پس سنگ لغزید و یک سوم دیگر از راه باز شد. سومی گفت: خدایا میدانی که روزی کسی را اجیر کردم تا برایم کار کند اما کار در نصف روز تمام شد و من اجرت تا نصف روز را به او دادم اما عصبانی شد و گفت اجرت همه روز را میخواهد سپس قهر کرد و رفت. من پول در تجارت و دامداری و غیره صرف کردم. مدتی بعد آمد و گفت همان اجرت نصف روز را بده! من گفتم بیا همه این ثروت را بگیر که از تجارت آن پول بدست آمده درحالیکه میتوانستم فقط همان مبلغ را به او بدهم. خدایا میدانی که این را برای رسیدن به رحمت تو و ایمنی از عذابت انجام دادم پس ما را نجات بده! پس یک سوم آخر راه باز شد و آن سه نجات یافتند.

۳۵. بصائر الدرجات، قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ يَا هَيْتُمُ التَّيْمِيُّ إِنْ قَوْمًا آمَنُوا بِالظَّاهِرِ وَ كَفَرُوا بِالْبَاطِنِ فَلَمْ يَنْفَعُهُمْ شَيْءٌ وَ جَاءَ قَوْمٌ مِنْ بَعْدِهِمْ فَأَمَنُوا بِالْبَاطِنِ وَ كَفَرُوا بِالظَّاهِرِ فَلَمْ يَنْفَعُهُمْ ذَلِكَ شَيْئًا وَ لَا إِيمَانٌ بِظَاهِرٍ إِلَّا بِبَاطِنٍ وَ لَا بِبَاطِنٍ إِلَّا بِظَاهِرٍ. (بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلى الله عليه وسلم، ج ۱، ص ۵۳۶)

امام صادق (ع): قومی به ظاهر ایمان آوردند اما به باطن دین کافر بودند پس نفعی ندیدند و گروهی پس از ایشان آمدند اینان به باطن دین مؤمن و به ظاهر آن کافر بودند پس نفعی نبردند. ایمان نیست جز به ظاهر و باطن دین توأمان.

۳۶. رُوِيَ أَنَّ رَجُلًا جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ لِيُعَلِّمَهُ الْقُرْآنَ، فَاثْتَهَى إِلَى قَوْلِهِ تَعَالَى: «فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ * وَ مَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ» فَقَالَ: يَكْفِينِي هَذَا، وَانصَرَفَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ انصَرَفَ الرَّجُلُ وَهُوَ فَقِيهٌ. (بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۱۰۷)

روایت شده است که مردی خدمت پیامبر ﷺ آمد تا حضرت به او قرآن بیاموزد. چون پیامبر به این آیه رسید: «پس هر که به اندازه ذره‌ای خوبی کند، آن را می‌بیند و هرکس به اندازه ذره‌ای بدی کند (نیز) آن را می‌بیند»، عرض کرد: «مرا بس است» و رفت. رسول خدا ﷺ فرمود: این مرد، فقیه برگشت.

۳۷. رسول الله ﷺ: الْعِلْمُ وَدِيعةُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ، وَ مَنْ لَمْ يَعْمَلْ كِتَابَ فِي دِيْوَانِ اللَّهِ تَعَالَى أَنَّهُ مِنَ الْخَاطِئِينَ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۴۱ / بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۱۶۶)

پیامبر خدا ﷺ: علم، سپرده خدا در روی زمین اوست، و هر که عمل نکند، در دیوان خدا تعالی نوشته شود که او از خیانتکاران است.

واگذارد و اگر به چیزی از دنیای آن کس برسد و چیزی از او به دست آورد، خداوند برکت را از آن بگیرد و اگر از آنچه به دست آورده است در راه حج یا عمره و یا آزادکردن بنده خرج کند، پاداشی به او ندهد.

۳۸. أبو موسى: انْطَلَقْتُ مَعَ رَجُلَيْنِ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَتَشَهَّدَ أَحَدُهُمَا، ثُمَّ قَالَ: جِئْنَا لِيَسْتَعِينَنَا عَلَى عَمَلِكَ، وَقَالَ الْآخَرُ مِثْلَ قَوْلِ صَاحِبِهِ، فَقَالَ: إِنَّ أَخَوْنَكُمْ عِنْدَنَا مَنْ طَلَبَهُ... فَلَمْ يَسْتَعِينَ بِهِمَا عَلَى شَيْءٍ حَتَّى مَاتَ. (ميزان الحکمة، ج ۱۳، ص ۵۳۴)

ابوموسی: من به همراه دو مرد خدمت رسول خدا ﷺ رفتم. یکی از آن‌ها شهادتین جاری کرد و سپس گفت: ما آمده‌ایم تا در کارهای خود از ما کمک بگیری (و منصبی به ما واگذار کنی). دومی نیز مانند همین سخن را گفت: رسول خدا ﷺ فرمود: خیانتکارترین شما از نظر ما کسی است که داوطلب این کار شود... پس، پیامبر تا زمانی که زنده بود در هیچ زمینه‌ای از آن دو مرد همکاری نخواست.

۳۹. الإمام علي عليه السلام في تفسير: لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ : إِنَّا لَا نَمْلِكُ مَعَ اللَّهِ شَيْئاً، وَ لَا نَمْلِكُ إِلَّا مَا مَلَكْنَا، فَمَتَى مَلَكْنَا مَا هُوَ أَمْلَكُ بِهِ مِنَّا كَلَفْنَا، وَ مَتَى أَخَذَهُ مِنَّا وَضَعَ تَكْلِفَهُ عَنَّا. (نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۵۴۷/ بحار الأنوار، ج ۵، ص ۲۱۰)

امام علی علیه السلام در تفسیر «لا حول و لا قوة الا بالله»: ما با وجود خداوند، مالک چیزی نیستیم و جز آنچه او ما را مالکش گردانیده، چیزی نداریم. پس وقتی چیزی را به مالکیت ما درآورد که او نسبت به آن مالک‌تر از ماست، تکلیفی برعهده ما نهاده است و وقتی آن را از ما بگیرد، تکلیف خویش از دوش ما برداشته است.

۴۰. رسول الله ﷺ: مَنْ أَتَى ذَامِيسَرَ فَتَخَشَّعَ لَهُ طَلَبَ مَا فِي يَدَيْهِ، ذَهَبٌ ثَلَاثًا دِينَهِ. (تفسير القمي، ج ۱، ص ۳۸۱)

پیامبر خدا ﷺ: هر که نزد توانگری رود و از سر چشمداشت به آنچه او دارد در برابرش کرنش کند، دو سوم دینش از بین برود.

الإمام علي عليه السلام: مَنْ أَتَى غَنِيًّا فَتَوَاضَعَ لَهُ لِيَغْنَاهُ ذَهَبٌ ثَلَاثًا دِينَهِ. (تفسير العياشي، ج ۱، ص ۱۲۰/ تحف العقول، ص ۸/ نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۵۰۸/ الاختصاص، ص ۲۲۶/ الأمالي للمفيد، ص ۱۸۸/ مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۷۰)

امام علی علیه السلام: هر که نزد توانگری رود و به خاطر توانگریش در برابر او کرنش کند، دو سوم دینش از بین برود.

الإمام علي عليه السلام: أَيُّمَا مُؤْمِنٍ خَضَعَ لِصَاحِبِ سُلْطَانٍ طَلَبًا لِمَا فِي يَدَيْهِ أَخَمَلَهُ اللَّهُ وَ مَقَتَهُ عَلَيْهِ وَ وَكَلَهُ إِلَيْهِ، فَإِنْ هُوَ غَلَبَ عَلَى شَيْءٍ مِنْ دُنْيَاهُ وَ صَارَ فِي يَدِهِ مِنْهُ شَيْءٌ نَزَعَ اللَّهُ الْبَرَكَاتَ مِنْهُ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۴۶/ وسائل الشيعة، ج ۱۱، ص ۱۴۶)

امام علی علیه السلام: هر مؤمنی که در برابر دولت‌مردی یا در برابر کسی که مخالف دین اوست به قصد رسیدن به چیزی از آنچه او دارد کرنش کند، خداوند او را پست گرداند و بر او غضب کند و وی را به خودش

چهل حدیث ۸۲

الإمام علي عليه السلام: الرَّفْقُ يُفْلِحُ حَدَّ الْمُخَالَفَةِ. (غررالحکم و دررالکلم، ص ۸۱۵ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲۰، ص ۳۱۷)
امام علی علیه السلام: نرمی لبه تیز مخالفت را کند می کند.

۵. الامام علي عليه السلام: العَاقِلُ لَا يَتَكَلَّمُ إِلَّا بِحَاجَتِهِ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۲۳ / تصنيف غررالحكم و دررالکلم، ص ۵۴)
امام علی علیه السلام: خردمند جز به هنگام نیاز زبان به سخن نمی گشاید.

۶. الإمام علي عليه السلام: طَلَبُ الْجَمْعِ بَيْنَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مِنْ خِدَاعِ النَّفْسِ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۳۱۷ / غررالحكم و دررالکلم، ص ۴۳۵)
امام علی علیه السلام: به دنبال جمع میان دنیا و آخرت بودن از نیرنگ های نفس است.

۷. رسول الله صلى الله عليه وآله: مَنْ أَدَّى فَرِيضَةً فَلَهُ عِنْدَ اللَّهِ دَعْوَةٌ مُسْتَجَابَةٌ. (صحيفة الإمام الرضا عليه السلام، ص ۴۲ / الكافي، ج ۴، ص ۶۶)
پیامبر خدا ﷺ: هر که فریضه ای را ادا کند، دعایش (در آن هنگام) نزد خدا مستجاب است.

۸. رسول الله صلى الله عليه وآله: لِرَجُلٍ أَخْبَرَهُ عَنْ نِفَاقِهِ: وَاللَّهِ، مَا نَافَقْتُ وَلَوْ نَافَقْتُ مَا أَتَيْتَنِي تُعَلِّمُنِي، مَا الَّذِي رَأَيْتَ؟ أَظُنُّ الْعَدُوَّ الْحَاضِرَ أَتَاكَ فَقَالَ لَكَ: مَنْ خَلَقَكَ؟ فَقُلْتُ: اللَّهُ خَلَقَنِي، فَقَالَ لَكَ: مَنْ خَلَقَ اللَّهَ؟ قَالَ: إِي وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَكَآنَ كَذَا. فَقَالَ: إِنَّ الشَّيْطَانَ أَتَاكَ مِنْ قِبَلِ الْأَعْمَالِ فَلَمْ يَقْوِ عَلَيْكَ، فَأَتَاكَ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ لَيْكِي يَسْتَرْلُوكَ، فَإِذَا كَانَ كَذَلِكَ فَلْيَذْكُرْ أَخَذَكُمْ اللَّهُ وَحْدَهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۲۵ / الوافي، ج ۴، ص ۲۵۴)

پیامبر خدا ﷺ به مردی که خدمت ایشان آمد و عرض کرد من دچار نفاق شده ام، فرمود: به خدا سوگند تو منافق نشده ای. اگر منافق بودی نزد من نمی آمدی، تا مرا از آن آگاه کنی. چه چیز تو را به تردید افکنده است؟ گمان می کنم آن دشمن حاضر (در همه جا، شیطان) به سراغت آمده و به تو گفته است: چه کسی تو را آفریده است؟ و تو گفته ای: خدا مرا خلق کرده است و او به تو گفته است: چه کسی خدا را آفریده است؟ مرد عرض کرد: آری، سوگند به آنکه تو را به حق برانگیخت، همین طور است. پیامبر فرمود: شیطان از طریق اعمال و کردارهایتان نزد شما آمده و بر شما زور نشده است. حالا از این راه (عقاید) به سراغتان آمده است تا شما را بلغزاند. هرگاه چنین چیزی برای یکی از شما پیش آمد، خدا را به یگانگی یاد کند.

۱. الإمام علي عليه السلام: اجْعَلُوا كُلَّ رَجَائِكُمْ لِلَّهِ سِبْحَانَهُ وَلَا تَرْجُوا أَحَدًا سِوَاهُ، فَإِنَّهُ مَا رَجَا أَحَدٌ غَيْرَ اللَّهِ تَعَالَى إِلَّا خَابَ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۸۹ / تصنيف غررالحكم و دررالکلم، ص ۱۹۶)
امام علی علیه السلام: هر چه امید دارید، به خدا سبحان داشته باشید و به کسی جز او امید مبنیدید؛ زیرا هیچ کس به غیر خدا تعالی امید نبست مگر آنکه نومید برگشت.

۲. رسول الله صلى الله عليه وآله: لِرَجُلٍ لَعَنَ نَاقَتَهُ وَهُوَ يَسِيرُ مَعَهَا: أَخْرِهَا عَنَّا؛ فَقَدْ اسْتُجِيبَ لَكَ! (ميزان الحکمة، ج ۴، ص ۲۷۸۴ / کنز العمال، ج ۳، ص ۶۱۸)
پیامبر خدا ﷺ به مردی که ناقه اش را که بر آن سوار بود لعنت کرد، فرمود: از ما دور شو؛ زیرا نفرینت، مستجاب شد.
رسول الله ﷺ: مَنْ هَذَا اللَّاعِنُ بَعِيرُهُ؟ اِنْزِلْ عَنْهُ فَلَا تَصْحَبْنَا بِمَلْعُونٍ، لَا تَدْعُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ، وَلَا تَدْعُوا عَلَى أَوْلَادِكُمْ، وَلَا تَدْعُوا عَلَى أَمْوَالِكُمْ. (ميزان الحکمة، ج ۱۰، ص ۲۷۳ / تفسير القرطبي، ج ۸، ص ۳۱۶)
پیامبر خدا ﷺ: این کیست که شترش را لعنت کرد؟ از آن پیاده شو حیوان لعنت شده ای را با ما نیاور. نه خود را نفرین کنی، نه فرزندانان را و نه اموالتان را.
رسول الله ﷺ: لَمَّا لَعَنَتِ امْرَأَةٌ نَاقَةً لَهَا: خُذُوا مَتَاعَكُمْ عَنْهَا، فَأَرْسِلُوهَا فَإِنَّهَا مَلْعُونَةٌ. (ميزان الحکمة، ج ۱۰، ص ۲۷۳ / کنز العمال، ج ۳، ص ۶۱۸)
پیامبر خدا ﷺ به زنی که ناقه خود را لعنت کرد: بارتان را از پشت آن ناقه بردارید و رهایش کنید برو؛ زیرا که او لعنت شده است.

۳. الخصال، أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام قَالَ لِبَنِيهِ يَا بَنِي إِيَّاكُمْ وَ مُعَادَاةَ الرَّجَالِ فَإِنَّهُمْ لَا يَخْلَوْنَ مِنْ ضَرَبَيْنِ مِنْ عَاقِلٍ يَمْكُرُ بِكُمْ أَوْ جَاهِلٍ يَعْجَلُ عَلَيْكُمْ. (الخصال، ج ۱، ص ۷۲ / الامالي للمفيد، ص ۳۰۰)
امیرمؤمنان علی علیه السلام به فرزنداناش فرمود: با مردم دشمنی مکنید زیرا یا عاقل اند و با شما مکر کنند و یا جاهل اند و با شما درافتند.

۴. الإمام علي عليه السلام: رَأْسُ السِّيَاسَةِ اسْتِعْمَالُ الرَّفْقِ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۲۶۳ / غررالحكم و دررالکلم، ص ۳۷۸)
امام علی علیه السلام: مداراکردن، در رأس سیاست است.
الإمام علي عليه السلام: مَنْ لَمْ يَلِنْ لِمَنْ دُونَهُ لَمْ يَتَلْ حَاجَتَهُ. (تصنيف غررالحكم و دررالکلم، ص ۲۵۰)
امام علی علیه السلام: هر که با زبردست خود نرمی نکند به حاجت خود نرسد.

۹. الإمام الصادق (ع) لَمَّا سُئِلَ عَنْ عَلَامَةِ قَبُولِ الْعَبْدِ عِنْدَ اللَّهِ: عَلَامَةُ قَبُولِ الْعَبْدِ عِنْدَ اللَّهِ أَنْ يُصِيبَ بِمَعْرُوفِهِ مَوَاضِعُهُ. (اعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۸۳/ بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۴۱۹)

امام صادق (ع): در پاسخ به این سؤال که نشانه پذیرفته شدن بنده به درگاه خدا چیست، فرمود: نشانه پذیرفته شدن بنده به درگاه خدا این است که احسان و کمکش به جا صورت گیرد.

۱۰. الإمام علي (ع): لَا يُعْرِفُ النَّاسُ إِلَّا بِالْإِخْتِبَارِ، فَاخْتَبِرْ أَهْلَكَ وَوَلَدَكَ فِي غَيْبَتِكَ، وَصَدِيقَكَ فِي مُصِيبَتِكَ، وَذَا الْقُرَابَةِ عِنْدَ فَاقَتِكَ، وَذَا التَّوَدُّدِ وَالْمَلَقِ عِنْدَ غُطْلَتِكَ؛ لَتَعْلَمَ بِذَلِكَ مَنْزِلَتَكَ عِنْدَهُمْ. (بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۰)

امام علی (ع): مردم جز با آزمایش شناخته نمی شوند؛ پس زن و فرزند خود را در غیابت آزمایش کن و دوست را در گرفتاریت و خویشاوندت را در تنگدستیت و کسانی را که دم از مهر و محبت می زنند در هنگام بیکاریت، تا بدین وسیله به موقعیت خود نزد آنان پیبری.

۱۱. الإمام الصادق (ع): الْوُضُوءُ عَلَى الْوُضُوءِ نُورٌ عَلَى نُورٍ. (من لایحضره الفقیه، ج ۱، ص ۴۱/ الوافی، ج ۶، ص ۳۶۷)

امام صادق (ع): وضو روی وضو، روشنائی روی روشنائی است.

۱۲. مصباح الشریعة، قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ (ع) اخْرُنْ لِسَانَكَ لِعِمَارَةِ قَلْبِكَ وَتَسَعُّكَ بَيْتِكَ وَفِرَّ مِنَ الرِّيَاءِ وَفُضُولِ مَعَاشِكَ وَابْكِ عَلَى خَطِيئَتِكَ وَفِرَّ مِنَ النَّاسِ فِرَارَكَ مِنَ الْأَسَدِ وَالْأَفْعَى فَإِنَّهُمْ كَانُوا دَوَاءً فَصَارُوا الْيَوْمَ دَاءً ثُمَّ اتَّقِ اللَّهَ مَتَى شِئْتَ. (مصباح الشریعة ترجمه مصطفوی، ص ۱۰۷/ الخصال، ج ۱، ص ۱۲۲)

حضرت مسیح (ع): زبانت را نگه دار تا دلت آباد شود. در خانه بمان و از ریا و زیادی زندگی بگریز و بر خطای خویش گریه کن و از مردم بگریز مانند اینکه از شیر و افعی میگریزی. مردم روزی دوا بودند اما امروز درد شده اند. چون اینگونه زندگی کردی هروقت بمیری به دیدار خدا نائل خواهی شد.

قَالَ رَبِيعُ بْنُ خُثَيْمٍ وَمَا مِنْ نَبِيٍّ وَلَا وَصِيٍّ إِلَّا وَاخْتَارَ الْغُرْلَةَ فِي زَمَانِهِ إِمَّا فِي ابْتِدَائِهِ وَ إِمَّا فِي انْتِهَائِهِ. (مصباح الشریعة، ص ۱۰۰/ بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم، ج ۱، ص ۵۰۳)

گویند هیچ پیامبر و یا وصی ای نبوده جز اینکه وقتی در زندگی اش عزلت را برگزیده یا در اوائل عمرش یا در اواخر عمرش.

الدُّرَّةُ الْبَاهِرَةُ/ عُدَّةُ الدَّاعِي، قَالَ أَبُو مُحَمَّدٍ (ع): مَنْ أَنْسَ بِاللَّهِ اسْتَوْحَشَ مِنَ النَّاسِ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۴۵/ الدر المنظم فی مناقب الأئمة الهامیه، ص ۷۴۷/ الدررة الباهرة من الأصداف الطاهرة، ص ۴۶/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۰۸)

امام سجاد (ع): هرکس با خدا انس گرفت از مردم گریزان شود. وَ عَنِ الْهَادِي (ع) لَوْ سَلَكَ النَّاسُ وَادِيًا وَسَيَعًا لَسَلَكْتُ وَادِيَّ رَجُلٍ عَبْدَ اللَّهِ وَحْدَهُ خَالِصًا. (التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۳۲۹/ الإرشاد فی معرفة حجج الله علی العباد، ج ۱، ص ۱۴۶/ اعلام الوری بأعلام الهدی، ط القدیمة، ص ۱۲۰)

امام هادی (ع): اگر مردم همه به راهی روند من به تنهایی راه بندگی خدا را خواهم پیمود.

۱۳. الإمام علي (ع): إِحْذَرِ الْحَيْفَ وَ الْجَوْرَ؛ فَإِنَّ الْحَيْفَ يَدْعُو إِلَى السَّيْفِ وَ الْجَوْرَ يَدْعُو إِلَى الْجَلَاءِ. (عیون الحكم والمواعظ للیثی، ص ۷۶)

امام علی (ع): از زورگویی و بیدادگری بپرهیز؛ زیرا زورگویی باعث دربه دری مردم می شود و بیدادگری کار را به شمشیر می کشاند.

۱۴. الخصال/ عیون أخبار الرضا (ع)، عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَاءِ (ع) قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَمَرَ بِثَلَاثَةِ مَقْرُونٍ بِهَا ثَلَاثَةٌ أُخْرَى أَمَرَ بِالصَّلَاةِ وَ التَّرَاكَةِ فَمَنْ صَلَّى وَلَمْ يُتْرَكْ لَمْ تُقْبَلْ مِنْهُ صَلَاتُهُ وَ أَمَرَ بِالشُّكْرِ لَهُ وَ لِلْوَالِدَيْنِ فَمَنْ لَمْ يَشْكُرْ وَالِدَيْهِ لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ وَ أَمَرَ بِاتِّقَاءِ اللَّهِ وَ صَلَاةِ الرَّحِمِ فَمَنْ لَمْ يَصِلْ رَحِمَهُ لَمْ يَتَّقِ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ. (الخصال، ج ۱، ص ۱۵۶/ عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۲۵۸)

امام رضا (ع): خداوند به سه چیز همراه به سه چیز فرمان داده: به نماز همراه با زکات، هرکس زکات ندهد نمازش قبول نیست. به شکر خدا و سپاس نسبت به والدین، کسی که نسبت به والدینش ناسپاس باشد شکر خدا را نیز نگزارد. به تقوای الهی و صله رحم، هرکس صله رحم را ترک کند در تقوای الهی نیز ناتوان است.

۱۵. قَالَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (ع) إِنَّ آيَةَ الْكَذَابِ بَأَن يُخْبِرَكَ خَبَرَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ وَ الْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ فَإِذَا سَأَلْتَهُ عَنْ حَرَامٍ اللَّهِ وَ حَلَالِهِ لَمْ يَكُنْ عِنْدَهُ شَيْءٌ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۴۰/ الوافی، ج ۵، ص ۹۲۸)

امام صادق (ع): نشانه دروغگو این است که از مغیبات آسمان و زمین و مشرق و مغرب به تو اطلاع میدهد اما وقتی از حلال و حرام خدا میپرسی چیزی نزد او نیست.

۱۶. مكارم الأخلاق، عَنْ الصَّادِقِ (ع) قَالَ أَيُّمَا رَجُلٍ غَضِبَ وَ هُوَ قَائِمٌ فَلْيَجْلِسْ فَإِنَّهُ يَذْهَبُ عَنْهُ رَجْرُ الشَّيْطَانِ وَ مَنْ غَضِبَ عَلَى رَحِمٍ مَاسَةٍ فَلْيَمْسَهُ يَسْكُنْ عَنْهُ الْغَضَبُ. (مكارم الأخلاق، ص ۳۵۰/ بحار الأنوار، ج ۹۲، ص ۳۳۸)

امام صادق (ع): هرگاه کسی غضب کرد بنشیند تا رجز شیطان از او برود و هرکس بر رحم خویش غضب کرد او را لمس کند تا غضبش آرام شود.

۱۷. وَ قَالَ ﷺ الْمَرْؤَةُ مُرْوَتَانِ مُرْوَةٌ الْحَضَرِ وَ مُرْوَةٌ السَّفَرِ فَأَمَّا مُرْوَةُ الْحَضَرِ فِتِلَاوَةُ الْقُرْآنِ وَ حُضُورُ الْمَسَاجِدِ وَ صُحْبَةُ أَهْلِ الْخَيْرِ وَ النَّظَرُ فِي التَّقْوَةِ وَ أَمَّا مُرْوَةُ السَّفَرِ فَبَذَلُ التَّرَادِ وَ الْمِرَاحُ فِي غَيْرِ مَا يُسَخِّطُ اللَّهَ وَ قِلَّةُ الْخِلَافِ عَلَى مَنْ صَحِبَكَ وَ تَرْكُ الرَّوَايَةِ عَلَيْهِمْ إِذَا أَنْتَ فَارَقْتَهُمْ. (تحف العقول، ص ۳۷۴ / الأمالي للصدوق، ص ۵۵۱)

لتمان: فی وصیتہ لابنہ إذا أراد السفر: و إذا قَرَبْتَ مِنَ الْمَنْزِلِ فَأَنْزِلْ عَنْ دَابَّتِكَ، وابدأ بِحَلْفِهَا قَبْلَ نَفْسِكَ. (الكافي، ج ۸، ص ۳۴۹ / من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۲۹۷ / مكارم الأخلاق، ص ۲۵۳ / قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۱۹۵)

لتمان □ به فرزندش در هنگام سفر، چنین سفارش فرمود: چون به اترکگاه رسیدی از ستورت پیاده شو و نخست او را علوفه ده سپس به کارهای خودت بپرداز.

امام (ع): جوانمردی دو گونه است: در حضر و در سفر؛ جوانمردی در حضر تلاوت قرآن است و حضور در مساجد و صحبت با اهل خبر و تلاش در جهت فهم دین. جوانمردی در سفر عبارتست از خرج کردن و مزاح نمودن و کمی مخالفت با همراهان و حرف ایشان را پیش خود نگه داشتن.

۱۸. رسول الله (ص): أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ أَنْ يَعْلَمَ الْمَرْءُ عِلْمًا ثُمَّ يَعْلَمَهُ أَخَاهُ. (منية المريد، ص ۱۰۵ / بحار الأنوار، ج ۲، ص ۲۵)

پیامبر خدا (ص): بهترین صدقه، این است که انسان علمی را بیاموزد و سپس آن را به برادر خود آموزش دهد.

رسول الله (ص): يَجِيءُ الرَّجُلُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ لَهُ مِنَ الْحَسَنَاتِ كَالسَّحَابِ الثَّكَامِ. فَيَقُولُ: هَذَا عِلْمُكَ الَّذِي عَلَّمْتَهُ النَّاسَ يُعْمَلُ بِهِ مِنْ بَعْدِكَ. (بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلى الله عليه، ج ۱، ص ۵ / الكافي، ج ۴، ص ۳۴)

پیامبر خدا (ص): روز قیامت، مردی را می آورند با حسناتی چون ابرهای انبوه. خداوند می فرماید: اینها همان دانشی است که به مردم آموختی و بعد از تو به آنها عمل می شد.

۱۹. رسول الله (ص): مَرَّ عَيْسَى بْنُ مَرْيَمَ بِقَبْرِ يُعَذَّبُ صَاحِبُهُ، ثُمَّ مَرَّ بِهِ مِنْ قَابِلٍ فَإِذَا هُوَ لَيْسَ يُعَذَّبُ، فَقَالَ: يَا رَبِّ، مَرَرْتُ بِهَذَا الْقَبْرِ عَامَ أَوَّلِ وَ هُوَ يُعَذَّبُ، وَ مَرَرْتُ بِهِ الْعَامَ وَ هُوَ لَيْسَ يُعَذَّبُ! فَأَوْحَى اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ إِلَيْهِ: يَا رُوحَ اللَّهِ، قَدْ أَدْرَكَ لَهُ وَلَدٌ صَالِحٌ فَأُصْلَحَ طَرِيقًا

و آوى يَتِيمًا، فَفُتِرَتْ لَهُ عَمِلَ ابْنُهُ. (الكافي، ج ۶، ص ۳ / الأمالي للصدوق، ص ۵۱۲ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ط القديمة، ج ۲، ص ۴۲۹ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۸۶)

پیامبر خدا (ص): عیسی بن مریم بر گوری گذشت که صاحب آن عذاب می کشید. سال بعد نیز بر همان گور گذشت و دید دیگر عذاب نمی شود. عرض کرد: پروردگارا، پارسال از این گور عبور کردم و صاحبش عذاب می شد و امسال که از آن می گذرم دیگر عذاب نمی کشد؟ خداوند جل جلاله به او وحی فرمود: ای روح الله، فرزند صالحی از او بزرگ شد و راهی را درست کرد و یتیمی را سرپرستی نمود و من به خاطر این کارهای فرزندش، او را آمرزیدم.

۲۰. رسول الله (ص): أَبْغُونِي فِي الضُّعْفَاءِ، فَإِنَّمَا تَرَزَقُونَ وَ تُنْصَرُونَ بَضْعَانِكُمْ. (نهج الفصاحة، ص ۱۵۸ / كنز العمال، ج ۳، ص ۱۷۳)

پیامبر خدا (ص): مرا در میان ضعیفان بجوید؛ زیرا که شما به واسطه مردمان ضعیف است که روزی می خورید و یاری می شوید.

۲۱. الإمام علي (ع): أَشْكُرُ النَّاسَ أَقْنَعُهُمْ. (الإرشاد في معرفة حجب الله على العباد، ج ۱، ص ۳۰۴ / بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۴۲۲)

امام علی (ع): شاکرترین مردم، قانع ترین آنهاست و ناسپاس ترین آنان از نعمت ها، آزمندترین آنها. الإمام علي (ع): الْقَنَاعَةُ تُغْنِي. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۳۵ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۱۸)

امام علی (ع): قناعت، توانگری آرَد.

۲۲. قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (ع) عَلَيْكَ بِالتَّوَاضُعِ فَإِنَّهُ مِنْ أَعْظَمِ الْعِبَادَةِ. (بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۱۱۹)

امیرمؤمنان (ع): تواضع کن که از عظیم ترین عبادت هاست.

۲۳. عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (ع) قَالَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيُذْنِبُ الذَّنْبَ فَيَذْكُرُهُ بَعْدَ عَشْرِينَ سَنَةً فَيَسْتَغْفِرُ مِنْهُ فَيَغْفِرَ لَهُ وَ إِنَّمَا ذِكْرُهُ لِيُغْفَرَ لَهُ وَ إِنَّ الْكَافِرَ لَيُذْنِبُ الذَّنْبَ فَيَنْسَاهُ مِنْ سَاعَتِهِ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۳۸ / الأمالي للطوسي، ص ۶۹۴ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۸۵)

امام باقر (ع): مؤمن گناه میکند اما پس از بیست سال بیاد گناه خود می افتد و طلب استغفار میکند و خداش میامزد. خدا برای این گناهش را بیادش میاورد تا استغفار کند. کافر گناه میکند و یکساعت نمی گذرد که یادش می رود.

۲۴. الإمام الصادق (ع): الْكِبَائِرُ سَبْعٌ: قَتْلُ الْمُؤْمِنِ مُتَعَمِّدًا، وَ قَذْفُ الْمُحْصَنَةِ، وَ الْفِرَارُ مِنَ الرَّحْمَةِ، وَ التَّعَرُّبُ بَعْدَ الْهَجْرَةِ، وَ أَكْلُ مَالِ

الیتیم ظُلماً، و أكل الرِّبَا بعدَ التَّيْنَةِ، و كُلُّ مَا أَوْجَبَ اللَّهُ عَلَيْهِ النَّارَ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۷۷/ الوافي، ج ۵، ص ۱۰۵۰)

امام صادق (ع): گناهان کبیره هفت تاست: کشتن عامدانه مؤمن، تهمت زدن به زن پاکدامن، فرار از میدان جهاد با دشمن، تعرب بعد از هجرت، خوردن به ناحق مال یتیم، رباخواری بعد از دانستن (حرمت آن) و هر چیزی که خداوند به سبب آن آتش دوزخ را واجب کرده است.

رسول الله (ص): الْكِبَائِرُ تِسْعٌ: أَكْثَرُهُنَّ الْإِشْرَاقُ بِاللَّهِ عَزَّوَجَلَّ، وَ قَتْلُ النَّفْسِ الْمُؤْمِنَةِ، وَ أَكْلُ الرِّبَا، وَ أَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ، وَ قَذْفُ الْمُحْصَنَةِ، وَ الْفِرَارُ مِنَ الرَّحْفِ، وَ عُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ، وَ اسْتِحْلَالُ الْبَيْتِ الْحَرَامِ، وَ السَّحَرُ. فَمَنْ لَقِيَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ وَ هُوَ بِرِيءٌ مِنْهُنَّ كَانَ مَعِيَ فِي جَنَّةٍ مَصَارِيْعُهَا مِنْ ذَهَبٍ. (کنزالفوائد، ج ۲، ص ۱۱/ وسائل الشیعة، ج ۱۵، ص ۳۳۲)

پیامبر خدا (ص): گناهان بزرگ نه تاست: بزرگترین آن‌ها شرک ورزیدن به خدا است و کشتن مؤمن و رباخواری و خوردن مال یتیم و تهمت زدن به زن پاکدامن و فرار از میدان جهاد و رنجاندن پدر و مادر و درهم شکستن حرمت بیت الحرام و جادوگری؛ هرکس پاک از این نه گناه خدا را دیدار کند با من در بهشتی خواهد بود که درهای آن از طلاست.

۲۵. رسول الله (ص): يَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: مَا مِنْ مَخْلُوقٍ يَعْصِمُ بِمَخْلُوقٍ دُونِي إِلَّا قَطَعْتُ أَبْوَابَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ دُونَهُ، فَإِنْ دَعَانِي لَمْ أُجِبْهُ، وَ إِنْ سَأَلَنِي لَمْ أُعْطِهِ. (صحيفة الإمام الرضا عليه السلام، ص ۴۱/ الأمالي للطوسي، ص ۵۸۵/ روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۲۶/ مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۱۷/ مجموعه قرآن، ج ۲، ص ۷۴/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۳۶/ إرشاد القلوب إلى الصواب للدیلمی، ج ۱، ص ۸۹)

پیامبر خدا (ص): خداوند عزوجل می‌فرماید: هیچ مخلوقی نیست که، به جای من، به مخلوقی چنگ زند مگر اینکه درهای آسمان‌ها و زمین را به روی او ببندم. پس، چون مرا بخواند جوابش ندهم و چون از من بخواهد، به او عطا نکنم.

۲۶. رجال الکشي، عَنْ أَبِي نَجْرَانَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) إِنَّ لِي قَرَابَةً يُحِبُّكُمْ إِلَّا أَنَّهُ يَشْرَبُ هَذَا النَّبِيذَ قَالَ حَنَّانٌ وَ أَبُو نَجْرَانَ هُوَ الَّذِي كَانَ يَشْرَبُ النَّبِيذَ غَيْرَ أَنَّهُ كَتَبَ عَنْ نَفْسِهِ قَالَ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (ع) فَهَلْ كَانَ يُشْكِرُ فَقَالَ قُلْتُ إِي وَ اللَّهِ جُعِلَتْ فِدَاكَ إِنَّهُ يُشْكِرُ فَقَالَ فَيَشْرِكُ الصَّلَاةَ قَالَ رُبَّمَا قَالَ لِلْجَارِيَةِ صَلَّيْتُ الْبَارِحَةَ فَرُبَّمَا قَالَتْ نَعَمْ قَدْ صَلَّيْتُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ وَ رُبَّمَا قَالَ لِلْجَارِيَةِ صَلَّيْتُ الْبَارِحَةَ فَتَقُولُ لَا وَ اللَّهِ مَا صَلَّيْتُ وَ لَقَدْ أَقْبَضْنَاكَ وَ جَهْدْنَا بِكَ فَأَمْسَكَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (ع) يَدَهُ عَلَى جَبْهَتِهِ طَوِيلًا ثُمَّ نَحَى يَدَهُ ثُمَّ قَالَ قُلْ

لَهُ يَنْتَرِكُهُ فَإِنْ زَلَّتْ بِهِ قَدَمٌ فَإِنَّ لَهُ قَدَمًا ثَابِتًا بِمَوَدَّتِنَا أَهْلَ النَّبِيِّ. (رجال الکشي، إختيار معرفة الرجال، ص ۳۲۰)

راوی گوید به امام صادق (ع) عرض کردم فامیلی دارم که شما را دوست دارد اما مخفیانه شراب مینوشد. امام (ع) پرسید: مست میکند؟ گفتم بله. پرسید: نماز را ترک میکند؟ گفتم: شاید... امام (ع) دستی به صورت خویش کشید و درنگ بسیار کرد سپس فرمود: به او بگو شراب را ترک کند زیرا بواسطه مودت ما قدمی ثابت دارد پس حیف است که قدمی دیگر از او بلغزد.

۲۷. دَعَاؤُ الرَّائِدِي، عَنِ الصَّادِقِ (ع) عَنْ أَبِيهِ (ع) قَالَ مَنْ لَمْ يَسْأَلِ اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ أَفْتَقَرَ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۶۷/ الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۱۱۷)

امام صادق (ع): کسی که از فضل خدا نخواهد فقیر شود.

۲۸. مَكَارِمُ الْأَخْلَاقِ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) إِذَا تَوَضَّأَ أَحَدُكُمْ أَوْ شَرِبَ أَوْ أَكَلَ أَوْ لَبَسَ وَ كُلُّ شَيْءٍ يَصْنَعُهُ يَنْبَغِي لَهُ أَنْ يُسَمِّيَ فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ كَانَ لِلشَّيْطَانِ فِيهِ شَرِكٌ. (الأصول الستة عشر، طدارالحديث، ص ۲۳۵/ المحاسن، ج ۲، ص ۴۳۰/ مكارم الأخلاق، ص ۱۰۲)

امام صادق (ع): هرگاه وضو گرفتی یا آب نوشیدی یا چیزی خوردی یا لباس پوشیدی یا هرکاری کردی سزاوار است که بسم الله بگویی که اگر چنین نکنی شیطان شریک فعل تو میگردد.

۲۹. الامام علی (ع): غَايَةُ الْمَعْرِفَةِ الْحَشِيَّةُ. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۳۴۹/ غرر الحكم و درر الکلم، ص ۴۶۹)

امام علی (ع): غایت شناخت، خشیت است.

۳۰. رسول الله (ص): اِتَّقُوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ؛ فَإِنَّهُ يَنْظُرُ بِنُورِ اللَّهِ، وَ يَنْطِقُ بِتَوْفِيقِ اللَّهِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۳۱/ بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم، ج ۱، ص ۳۵۵/ تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۲۴۷/ الکافی، ج ۱، ص ۲۱۸/ معانی الأخبار، ص ۳۵۰/ علل الشرائع، ج ۱، ص ۱۷۴/ الإختصاص، ص ۱۴۳)

رسول الله (ص): از فراست مؤمن پروا کنید! زیرا او با نور خدا می‌بیند و با توفیق خدا سخن می‌گوید.

۳۱. الامام علی (ع): الْعَفْوُ يُفْسِدُ مِنَ اللَّيْمِ بِقَدْرِ إِصْلَاحِهِ مِنَ الْكَرِيمِ. (الإرشاد فی معرفة حجج الله على العباد، ج ۱، ص ۲۹۸/ کنزالفوائد، ج ۲، ص ۱۸۲/ شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲۰، ص ۲۷۰)

امام علی (ع): گذشت به همان اندازه که شخص بزرگوار را درست می‌کند، شخص فرومایه را تباه می‌گرداند.

روزی خویش میکند. چون موسی علیه السلام از او علت را پرسید گفت: نباید با عبادت کردن به مولای خویش و مردم ضرر برسانم. موسی علیه السلام گفت: خدایا چرا این عبد به این مقام رسیده؟ وحی شد: او به بلای من صبر میکند و به قضای من راضی است و شاکر نعمات من است.

۳۵. عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَ مَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَ هُمْ مُشْرِكُونَ قَالَ كَانُوا يَقُولُونَ نُمْطِرُ بَنُوْءَ كَذَا وَ بَنُوْءَ كَذَا وَ مِنْهَا أَنَّهُمْ كَانُوا يَأْتُونَ الْكُفَّانَ فَيَصَدُّوْنَهُمْ فِيمَا يَقُولُونَ. (تفسير العياشي، ج ۲، ص ۱۹۹/ البرهان في تفسير القرآن، ج ۳، ص ۲۱۲)

امام صادق علیه السلام: راجع به آیه اکثرشان ایمان نمیآورند به خدا جز اینکه باز مشرک اند: میگویند علت باران فلان چیز است یا اینکه نزد پیشگوها میروند و به آنها باور دارند.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فِي قَوْلِهِ وَ مَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَ هُمْ مُشْرِكُونَ قَالَ هُوَ قَوْلُ الرَّجُلِ لَوْ لَا فُلَانٌ لَهْلَكْتُ وَ لَوْ لَا فُلَانٌ لَأَصْبَحْتُ كَذَا وَ كَذَا وَ لَوْ لَا فُلَانٌ لَصَاعَ عِيَالِي أَلَا تَرَى أَنَّهُ قَدْ جَعَلَ لِلَّهِ شَرِيكاً فِي مُلْكِهِ يَزِرُّقُهُ وَ يَدْفَعُ عَنْهُ قَالَ قُلْتُ فَيَقُولُ لَوْ لَا أَنَّ اللَّهَ مَنَّ عَلَيَّ بِفُلَانٍ لَهْلَكْتُ قَالَ نَعَمْ لَا بَأْسَ بِهَذَا. (تفسير العياشي، ج ۲، ص ۲۰۰/ البرهان في تفسير القرآن، ج ۳، ص ۲۱۳)

امام صادق علیه السلام: از مصادیق آیه شریفه این سخن است که کسی بگوید اگر فلانی نبود من ایمان نیاورده بودم یا هلاک شده بودم یا عیالم از بین رفته بود. اینها شرک به خداست و در ملک خدا شریک قرار دادن. راوی گوید پرسیدم اگر بگوید: اگر خدا بواسطه فلانی بر من منت نمی گذاشت هلاک شده بودم عیبی ندارد؟ امام علیه السلام فرمود: عیبی ندارد.

۳۶. الإمام الصادق عليه السلام: لَا يُوفَّقُ قَاتِلُ الْمُؤْمِنِ مُتَعَدِّاً لِلتَّوْبَةِ. (تفسير العياشي، ج ۱، ص ۲۶۷/ الكافي، ج ۷، ص ۲۷۲/ من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۹۳/ تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۱۰، ص ۱۶۵/ جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۴۴)

امام صادق علیه السلام: هرکس که مؤمنی را عمداً بکشد، توفیق توبه پیدا نمی کند.

الإمام الباقر عليه السلام: مَنْ قَتَلَ مُؤْمِناً مُتَعَدِّاً أَثَبَّتَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ جَمِيعَ الذُّنُوبِ، وَ بَرِئَ الْمَقْتُولُ مِنْهَا، وَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى: «أُرِيدُ أَنْ تَبْوَأَ بِأَثَمِي وَ إِنَّمَا فَتَكُونُ مِنَ أَصْحَابِ النَّارِ». (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۷۸/ وسائل الشيعة، ج ۲۹، ص ۱۵)

امام باقر علیه السلام: هرکس عمداً مؤمنی را بکشد، خدا متعال همه گناهان را برای او ثبت کند و مقتول از گناهان پاک شود و این سخن خدا متعال است، آنجا که می فرماید: «می خواهم گناه من و گناه خودت را به دوش کشی و از دوزخیان باشی».

۳۲. كِتَابُ زَيْدِ النَّرْسِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَأَمَّا الصَّيْدُ فَإِنَّهُ مُبْتَغَى بَاطِلٌ وَ إِنَّمَا أَحَلَّ اللَّهُ الصَّيْدَ لِمَنْ اضْطُرَّ إِلَيْهِ وَ مَنْ طَلَبَهُ لَاهِيًا وَ أَشِرًّا وَ بَطَرًا فَإِنَّ سَعْيَهُ ذَلِكَ سَعْيٌ بَاطِلٌ وَ سَفَرٌ بَاطِلٌ وَ عَلَيْهِ التَّمَامُ فِي الصَّلَاةِ وَ الصَّيَامِ وَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَنِي شُغْلٍ عَنْ ذَلِكَ. (بحار الأنوار، ج ۷، ص ۳۵۶/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۶، ص ۵۳۲)

امام صادق علیه السلام: شکار کاری باطل است و اینکه خداوند آنرا حلال دانسته فقط برای کسی است که نیازمند گوشتش باشد و هرکس برای تفریح یا سرگرمی یا خوش بودن به شکار رود قدمی باطل برداشته و سفری باطل کرده و نمازش تمام است و باید روزه بگیرد: مؤمن وقت این کارها را ندارد.

۳۳. رسول الله صلى الله عليه وآله: انْقَضَ النَّاسُ عَقْلاً أَخَوْفُهُمُ لِلْسلْطَانِ وَ اطْوَعُهُمْ لَهُ. (تحف العقول، ص ۵۰/ بحار الأنوار، ج ۷، ص ۱۵۴)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: کم خردترین مردم، ترسان ترین و فرمانبردارترین آنها از سلطان است.

۳۴. عُذَّةُ الدَّاعِي، قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ مُوسَى صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ انْطَلَقَ يَنْظُرُ فِي أَعْمَالِ الْعِبَادِ فَاتَى رَجُلًا مِنْ أَعْبِدِ النَّاسِ قَالَ مُوسَى هَلْ تَعْلَمُ أَحَدًا أَعْبَدَ مِنْكَ قَالَ نَعَمْ فُلَانٌ الْحَدَّادُ فِي مَدِينَةِ كَذَا وَ كَذَا قَالَ فَاتَاهُ فَتَنَظَّرَ إِلَى رَجُلٍ لَيْسَ بِصَاحِبِ عِبَادَةٍ بَلْ إِنَّمَا هُوَ ذَاكِرٌ لِلَّهِ تَعَالَى وَ إِذَا دَخَلَ وَ قُتِ الصَّلَاةُ قَامَ فَصَلَّى فَلَمَّا أَمْسَى نَظَرَ إِلَى غَلَّتِيهِ فَوَجَدَهَا قَدْ أَضْغَعَتْ قَالَ يَا عَبْدَ اللَّهِ مَنْ أَنْتَ إِنَّكَ عَبْدٌ صَالِحٌ أَنَا هَاهُنَا مُنْذُ مَا شَاءَ اللَّهُ غَلَّتِي قَرِيبُ بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ وَ اللَّيْلَةُ قَدْ أَضْغَعَتْ فَمَنْ أَنْتَ قَالَ أَنَا رَجُلٌ أَسْكُنُ أَرْضَ مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ قَالَ فَآخِذْ ثُلُثَ غَلَّتِيهِ فَتَصَدَّقْ بِهَا وَ ثُلُثًا أُعْطِيَ مَوْلَى لَهُ وَ ثُلُثًا اشْتَرَى بِهِ طَعَامًا فَآكَلَهُ هُوَ وَ مُوسَى قَالَ فَتَبَسَّمَ مُوسَى عليه السلام فَقَالَ مِنْ أَيِّ شَيْءٍ تَبَسَّمْتَ قَالَ دَلَّنِي نَبِيُّ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى فُلَانٍ فَوَجَدْتُهُ مِنْ أَعْبِدِ الْخَلْقِ فَدَلَّنِي عَلَيْهِ وَ رَعِمَ أَنَّكَ أَعْبَدُ مِنْهُ وَ نَسْتُ أَرَاكَ شِبْهَ الْقَوْمِ قَالَ أَنَا رَجُلٌ مَمْلُوكٌ أَلَيْسَ تَرَانِي ذَاكِرًا لِلَّهِ أَوْ لَيْسَ تَرَانِي أَصْلِي الصَّلَاةَ لَوْ قَتَلْتَهَا إِذَا أَقْبَلْتُ عَلَى الصَّلَاةِ أَضْرَزْتُ بِغَلَّةِ مَوْلَايَ وَ أَضْرَزْتُ بِعَمَلِ النَّاسِ قَالَ مُوسَى يَا رَبِّ بِمَا بَلَغْتَ هَذَا مَا أَرَى قَالَ إِنَّ عَبْدِي هَذَا يَصْبِرُ عَلَى بَلَائِي وَ يَرْضَى بِقَضَائِي وَ يَشْكُرُ نِعْمَائِي. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۵۱/ بحار الأنوار، ج ۶۶، ص ۳۲۳)

موسی بن عمران علیه السلام خواست خداوند او را به عابدترین خلق دلالت کند، او را به نزد آهنگری فرستادند. موسی علیه السلام دید او زیاد عبادت نمیکند بلکه زیاد ذکر میگوید و وقتی وقت نماز میشود به سرعت نمازش را میخواند و باز به کار می پردازد. از درآمدش نیز یک سوم را صدقه میدهد، یک سوم را برای صاحبکارش میگذارد و یک سوم را

۳۷. رسول الله ﷺ: الْعُلَمَاءُ أَمْنَاءُ الرُّسُلِ مَا لَمْ يُخَالِطُوا السُّلْطَانَ وَ يُدْخِلُوا الدُّنْيَا. (میزان الحکمة، ج ۸، ص ۱۰۳/کنز العمال، ج ۱۰، ص ۱۸۳)

پیامبر خدا ﷺ: عالمان، امنای پیامبرانند، تا زمانی که با سلطان (حکومت) نیامیزند و دنیایی نشوند.

رسول الله ﷺ: الْفُقَهَاءُ أَمْنَاءُ الرُّسُلِ مَا لَمْ يَدْخُلُوا فِي الدُّنْيَا وَيَتَّبِعُوا السُّلْطَانَ، فَإِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ فَاحْذَرُوهُمْ. (الكافي، ج ۱، ص ۴۶/دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۸۱/النوادر للراوندي، ص ۲۷/أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۹۰/عوالي اللئالي العزیزة في الأحادیث الدينية، ج ۴، ص ۷۷)

پیامبر خدا ﷺ: فقیهان، امنای پیامبرانند تا زمانی که دنیایی نشوند و از سلطان پیروی نکنند. پس، هرگاه چنین کردند از آنان حذر کنید.

۳۸. قرب الإسناد، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى قَالَ رَأَيْتُ أَبَا الْحَسَنِ الْمَاضِي ﷺ فِي حَوْضٍ مِنْ حِيَاضٍ مَا بَيْنَ مَكَّةَ وَالْمَدِينَةِ عَلَيْهِ إِزَارٌ وَ هُوَ فِي الْمَاءِ فَجَعَلَ يَأْخُذُ الْمَاءَ فِي فِيهِ ثُمَّ يَمْجُهُ وَ هُوَ يُصْفِّرُ فَقُلْتُ هَذَا خَيْرٌ مَنْ خَلَقَ اللَّهُ فِي زَمَانِهِ وَ يَفْعَلُ هَذَا ثُمَّ دَخَلْتُ عَلَيْهِ بِالْمَدِينَةِ فَقَالَ صَلَوَاتُ اللَّهِ وَ سَلَامُهُ عَلَيْهِ أَيْنَ نَزَلْتَ فَقُلْتُ لَهُ نَزَلْتُ أَنَا وَ رَفِيقٌ لِي فِي دَارِ فَلَانٍ فَقَالَ بَادِرُوا وَ حَوَّلُوا ثِيَابَكُمْ وَ أَخْرَجُوا مِنْهَا السَّاعَةَ قَالَ فَبَادِرُونَا وَ أَخْذَنَا ثِيَابَنَا وَ خَرَجْنَا فَلَمَّا صِرْنَا خَارِجًا مِنَ الدَّارِ انْهَارَتْ الدَّارُ. (قرب الإسناد، ص ۳۳۶/بحار الأنوار، ج ۴۸، ص ۴۴)

راوی گوید امام جواد ﷺ را در برکه‌ای مابین مکه و مدینه دیدم که لنگی پوشیده و آب استنشاق میکرد و بیرون میریخت و صدایی درمیآورد. با خود گفتم این بهترین بنده خداست و چنین میکند؟ (حالت انکار نسبت به امامت ایشان در من پدید آمد). سپس در مدینه بر ایشان وارد شدم فرمود: کجا منزل گزیدید؟ در خانه فلانی. فرمود: سریعاً اسباب خویش را جمع کنید و از آنجا خارج شوید! چنین کردیم بلافاصله پس از خروج ما سقف آنجا فرو ریخت.

۳۹. الإمام علي ﷺ: أَيُّهَا النَّاسُ، كُلُّ امْرِئٍ لَاقٍ فِي فِرَارِهِ مَا مِنْهُ يَفِرُّ. (الكافي، ج ۱، ص ۲۹۹/الوافي، ج ۲، ص ۳۳۳)

امام علی ﷺ: ای مردم، هر انسانی در گریز خود به همان چیزی می‌رسد که از آن می‌گریزد و اجل سوق دهنده نفس به‌سوی آن (مرگ) است و گریز از مرگ، خود موجب رسیدن به آن می‌باشد.

۴۰. الإمام علي ﷺ: التَّوْفِيقُ عِنَايَةٌ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۳۵/غرر الحکم و درر الکلم، ص ۲۰)

امام علی ﷺ: توفیق، عنایت (الهی) است.

الإمام علي ﷺ: التَّوْفِيقُ رَحْمَةٌ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۳۴/غرر الحکم و درر الکلم، ص ۲۳)

امام علی ﷺ: توفیق، رحمت (الهی) است.

الإمام علي ﷺ: التَّوْفِيقُ مِنْ جَذَابَاتِ الرَّبِّ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۲۵/غرر الحکم و درر الکلم، ص ۳۷)

امام علی ﷺ: توفیق، از کشش‌های پروردگار است.

الإمام علي ﷺ: لَا يَنْفَعُ اجْتِهَادُ بَغَيْرِ تَوْفِيقٍ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۵۴۰/غرر الحکم و درر الکلم، ص ۷۸۵)

امام علی ﷺ: هیچ کوششی بدون توفیق سود نمی‌بخشد.

الإمام علي ﷺ: لَا نِعْمَةَ أَفْضَلُ مِنَ التَّوْفِيقِ. (تصنيف غرر الحکم و درر الکلم، ص ۲۰۳)

امام علی ﷺ: هیچ نعمتی برتر از توفیق نیست.

الإمام الصادق ﷺ: مَا عَلِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنَّ جَبْرِئِلَ مِنْ قِبَلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ إِلَّا بِالتَّوْفِيقِ. (التوحيد للصدوق، ص ۲۴۲)

امام صادق ﷺ: رسول خدا ﷺ جز با توفیق (خداوند) ندانست که جبرئیل از جانب خدا عزوجل آمده است.

تاجر و کاسبی که در بده بستان حق را رعایت کند، بدرودتان باد! سپس می‌رفت و چند روز بعد دوباره می‌آمد و سخنانی بدین‌گونه می‌فرمود. هرگاه آن حضرت وارد بازار می‌شد بازاریان می‌گفتند: مرد شکنجه؛ یعنی شکم گنده، آمد و حضرت می‌فرمود: پابینش غذاست و بالایش علم.

قَالَ عَلِيٌّ بْنُ الْحُسَيْنِ (ع) وَ حَقُّ الْخَصْمِ الْمُدَّعِي عَلَيْكَ فَإِنْ كَانَ مَا يَدَّعِي عَلَيْكَ حَقًّا كُنْتَ شَاهِدَهُ عَلَى نَفْسِكَ وَ لَمْ تَظْلِمْهُ وَ أَوْفَيْتَهُ حَقَّهُ وَ إِنْ كَانَ مَا يَدَّعِي بِهِ بَاطِلًا رَفَقْتَ بِهِ وَ لَمْ تَأْتِ فِي أَمْرِهِ غَيْرَ الرَّفْقِ وَ لَمْ تُسْخِطْ رَبَّكَ فِي أَمْرِهِ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ وَ حَقُّ خَصْمِكَ الَّذِي تَدَّعِي عَلَيْهِ إِنْ كُنْتَ مُحِقًّا فِي دَعْوَاكَ أَجَمَلْتَ مُقَاوَلَتَهُ وَ لَمْ تَجْهَدْ حَقَّهُ وَ إِنْ كُنْتَ مُبْطِلًا فِي دَعْوَاكَ اتَّقَيْتَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ ثُبْتُ إِلَيْهِ وَ تَرَكْتُ الدَّعْوَى. (الأمالي للصدوق، ص ۳۷۳ / مکارم الأخلاق، ص ۴۲۳)

امام سجاد (ع): حق دشمنی که علیه تو مدعی شده این است که اگر حق می‌گوید خودت شاهد او باشی و به او ظلم نکنی و حقش را بپرداز و اگر آنچه می‌گوید باطل است با او مدارا کنی و چیزی جز رفق از تو سر نزنند و موجب ناراحتی خداوند نشوی... و حق دشمنی که تو علیه او مدعی هستی این است که اگر محق می‌باشی دعوا را زیبا و مختصر مطرح کنی و حق او را دیگر ناحق نکنی و اگر باطل می‌باشی از خدا پروا کنی و توبه نمایی و دعوا را ترک کنی.

۵. الامام علی (ع): نِصْفُ الْعَاقِلِ احْتِمَالٌ، وَ نِصْفُهُ تَعَاظُلٌ. (عیون‌الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۹۹ / غررالحکم و دررالکلم، ص ۷۲۰)

امام علی (ع): نیمی از خردمند، بردباری است و نیم دیگرش چشم‌پوشی.

الامام علی (ع): صَدْرُ الْعَاقِلِ صُنْدُوقٌ سِرٌّ. (نهج‌البلاغه للصبحی صالح، ص ۶۶۹ / روضة‌الواعظین و بصيرة‌المتعظین، طالق‌دیمة، ج ۱، ص ۴ / عیون‌الحکم و المواعظ للیثی، ص ۳۰۲ / غررالحکم و دررالکلم، ص ۴۲۲ / مشکاة‌الأنوار فی غرر‌الأخبار، ص ۲۵۰ / أعلام‌الدین فی صفات‌المؤمنین، ص ۱۰۸)

امام علی (ع): سینه خردمند، صندوق راز اوست.

۶. الإمام الصادق (ع): إِنَّا لَنُحِبُّ الدُّنْيَا، وَ أَنْ لَا نُؤْتَاهَا خَيْرٌ لَنَا مِنْ أَنْ نُؤْتَاهَا، وَ مَا أُوتِيَ ابْنُ آدَمَ مِنْهَا شَيْئًا إِلَّا تَقَصَّ حَظُّهُ مِنَ الْآخِرَةِ. (الزهد، ص ۵۱ / الکافی، ج ۲، ص ۵۶)

امام صادق (ع): ما دنیا را دوست داریم (اما) اگر دنیا به ما داده نشود بهتر است از آنکه داده شود. چیزی از دنیا به فرزند آدم داده نشد مگر آنکه از بهره آخرت او کم گشت.

چهل حدیث ۸۳

۱. الامام علی (ع): لَا تُنْسَبَنَّ الْإِسْلَامَ نِسْبَةً لَمْ يَنْسِبْهُ أَحَدٌ قَبْلِي وَ لَا يَنْسِبُهُ أَحَدٌ بَعْدِي: الْإِسْلَامُ هُوَ التَّسْلِيمُ، وَ التَّسْلِيمُ هُوَ التَّصَدِيقُ، وَ التَّصَدِيقُ هُوَ الْيَقِينُ، وَ الْيَقِينُ هُوَ الْإِدَاءُ هُوَ الْعَمَلُ. (تفسير‌القمي، ج ۱، ص ۹۹ / المحاسن، ج ۱، ص ۲۲۲ / الکافی، ج ۲، ص ۴۵ / الأمالي للصدوق، ص ۳۵۱ / معاني‌الأخبار، ص ۱۸۵ / نهج‌البلاغه للصبحی صالح، ص ۴۹۱)

امام علی (ع): اسلام را آنچنان وصف کنم که پیش از من هیچ‌کس چنان وصفی نکرده و پس از من نیز نخواهد کرد: اسلام همان تسلیم است و تسلیم همان تصدیق و تصدیق همان یقین و یقین همان انجام وظیفه است و انجام وظیفه همان عمل است.

۲. الامام علی (ع): لَيُعْضِضُ أَصْحَابُهُ وَ هُوَ يَوَدُّ حُضُورَ أَخِيهِ لِيَرَى نَصَرَ اللَّهِ عَلَى الْأَعْدَاءِ يَوْمَ الْجَمَلِ: أَهْوَى أَحْيَاكَ مَعَنَا! فَقَالَ: نَعَمْ، قَالَ: فَقَدْ شَهِدْنَا! وَلَقَدْ شَهِدْنَا فِي عَسْكَرِنَا هَذَا أَقْوَامٌ (قَوْمٌ) فِي أَصْلَابِ الرَّجَالِ وَ أَرْحَامِ النِّسَاءِ، سَيَرَعَفُ بِهِمُ التَّرْمَانُ، وَ يَقْوَى بِهِمُ الْإِيمَانُ. (نهج‌البلاغه للصبحی صالح، ص ۵۵)

امام علی (ع) به یکی از یاران خود که دوست داشت برادرش در جنگ جمل باشد و پیروزی خدا بر دشمنان را ببیند، فرمود: آیا دل برادرت با ماست؟ عرض کرد: آری. حضرت فرمود: پس، او با ما بوده است و در این سپاه ما، مردمانی با ما هستند که هنوز در پشت مردها و زهدان‌های زنانند؛ بزودی دست زمان آنها را بیرون آورد و به سبب آنان ایمان به خدا نیرومند گردد.

۳. ثَوَابُ الْأَعْمَالِ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ وَ هُوَ شَابٌّ مُؤْمِنٌ اخْتَلَطَ الْقُرْآنُ بِلَحْمِهِ وَ دِمِهِ... (الکافی، ج ۲، ص ۶۰۳ / ثواب‌الأعمال و عقاب‌الأعمال، ص ۱۰۰ / أعلام‌الدین فی صفات‌المؤمنین، ص ۱۰۱)

امام صادق (ع): هرکس قرآن بخواند درحالی‌که جوان و مؤمن باشد قرآن با گوشت و خونش درآمیزد.

۴. أَبُو سَعِيدٍ: كَانَ عَلِيٌّ (ع) يَأْتِي السُّوقَ فَيَقُولُ: يَا أَهْلَ السُّوقِ اتَّقُوا اللَّهَ. ثُمَّ يَمْكُثُ الْأَيَّامَ ثُمَّ يَأْتِي فَيَقُولُ مِثْلَ مَقَالَتِهِ، فَكَانَ إِذَا جَاءَ قَالُوا: قَدْ جَاءَ الْمَرْدُ شَكْنِبَهُ، أَيْ قَدْ جَاءَ عَظِيمُ الْبَطْنِ، فَيَقُولُ: أَسْقَلَهُ طَعَامٌ وَ أَعْلَاهُ عِلْمٌ. (الغارات، ج ۱، ص ۶۸ / بحار‌الأنوار، ج ۱۰۰، ص ۱۰۱)

علی (ع) وارد بازار می‌شد و می‌فرمود: ای بازاریان! از خدا بترسید و از سوگند خوردن دوری کنید؛ زیرا سوگند یادکردن کالا را رونق می‌دهد، اما برکت را می‌برد. همانا تاجر و کاسب فاجر و گنه‌کار است، مگر آن

۷. الإمام الصادق (ع): ثَلَاثَةٌ أَوْ قَاتٍ لَا يُحِبُّ فِيهَا الدُّعَاءُ عَنْ اللَّهِ: فِي أَثَرِ الْمَكْتُوبَةِ، وَ عِنْدَ نُزُولِ الْقَطْرِ، وَ ظُهُورِ آيَةٍ مُعْجَزَةٍ لِلَّهِ فِي أَرْضِهِ. (الأمالي للطوسي، ص ۲۸۰/ وسائل الشيعة، ج ۷، ص ۶۶)

امام صادق (ع): در سه زمان دعا از خداوند پوشیده نمی ماند: بعد از ادای فریضه، به هنگام بارش باران و هنگام پدیدار شدن نشانه ای از اعجاز خدا در زمین.

۸. الإمام الصادق (ع): لَمَّا سُئِلَ عَنْ كَثْرَةِ شَكِّ الرَّجُلِ؛ قَالَ: يَمْضِي فِي شَكِّهِ فَإِنَّهُ إِذَا فَعَلَ ذَلِكَ مَرَاتٍ لَمْ يَعُدْ إِلَيْهِ الشَّكُّ. قَالَ زُرَّارَةُ: ثُمَّ قَالَ: أَنَّمَا يُرِيدُ الْخَبِيثُ أَنْ يُطَاعَ، فَإِذَا غُصِي لَمْ يَعُدْ إِلَى أَحَدِكُمْ. (الكافي، ج ۳، ص ۳۵۸/ تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۲، ص ۱۸۸)

امام صادق (ع) در پاسخ به سؤال از تکلیف کسی که در تعداد رکعات نمازش زیاد شک می کند به طوری که اصلاً نمی داند چند رکعت خوانده و چند رکعت باقی مانده است، فرمود: باید نمازش را اعاده کند. (زراره و ابوبصیر می گویند:) عرض کردیم: زیاد شک می کند، به طوری که هرچه هم اعاده کند باز شک می کند. فرمود: به شک خود اعتنائی نکند (و به نمازش ادامه دهد). سپس فرمود: با شکستن نماز، شیطان پلید را به خودتان عادت ندهید که با این کار او را به طمع اندازید (که هر لحظه به سر وقت شما بیاید و وسوسه تان کند) زیرا شیطان خبیث است و بدان چه عادتش دهند، عادت می کند. پس، هریک از شما (که کثیرالشک باشد) به شک خود اعتنا نکند و نمازش را زیاد بشکند؛ چون اگر چند مرتبه به شک خود اعتنا نکرد، دیگر دچار شک نخواهد شد. زراره می گوید: حضرت سپس فرمود: شیطان پلید می خواهد مطاع باشد، لذا اگر نافرمانی شود دیگر به طرف کسی از شما نمی آید.

۹. الإمام علي (ع): خَيْرُ الْمَعْرُوفِ مَا أُصِيبَ بِهِ الْأَبْرَارُ. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۲۴۰/ غررالحكم و دررالکلم، ص ۳۵۶)

امام علی (ع): بهترین احسان آن است که به نیکان شود.

۱۰. الإمام علي (ع): مَنْ احتاجَ إِلَيْكَ كَانَتْ طَاعَتُهُ لَكَ بِقَدْرِ حَاجَتِهِ إِلَيْكَ. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۴۶۲/ غررالحكم و دررالکلم، ص ۶۳۷)

امام علی (ع): کسی که به تو نیاز پیدا کند اطاعت او از تو، به اندازه نیازی است که به تو دارد.

۱۱. عيسى (ع): بِحَقِّ أَقْوَلِ لَكُمْ: طُوبَى لِلَّذِينَ يَتَهَجَّدُونَ مِنَ اللَّيْلِ، أُولَئِكَ الَّذِينَ يَرِثُونَ النُّورَ الدَّائِمَ. (تحف العقول، ص ۵۱۰/ الوافي، ج ۲۶، ص ۲۹۸)

مسیح (ع): به حق بگویمتان، خوشا آنان که پاسی از شب را به عبادت می گذرانند! اینانند وارثان روشنایی همیشگی؛ زیرا که در تاریکی شب در مسجدهایشان روی پاهای خود ایستاده اند و به درگاه پروردگارشان زاری می کنند، به امید اینکه آنان را از سختی فردا (ی قیامت) برهاند.

۱۲. تحف العقول، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص): خَمْسُ تَمَرَاتٍ أَوْ خَمْسُ قُرْصٍ أَوْ دَنَائِيرٍ أَوْ دَرَاهِمٍ يَمْلِكُهَا الْإِنْسَانُ وَ هُوَ يُرِيدُ أَنْ يَمْضِيَهَا فَأَفْضَلُهَا مَا أَفْقَهُ الْإِنْسَانُ عَلَى وَالِدَيْهِ ثُمَّ الثَّانِيَةُ عَلَى نَفْسِهِ وَ عِيَالِهِ ثُمَّ الثَّالِثَةُ الْقَرَابَةَ وَ إِخْوَانَهُ الْمُؤْمِنِينَ ثُمَّ الرَّابِعَةُ عَلَى جِيرَانِهِ الْفُقَرَاءِ ثُمَّ الْخَامِسَةُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ هُوَ أَحْسَنُهَا أَجْرًا... (الكافي، ج ۵، ص ۶۶/ تحف العقول، ص ۳۵۰)

رسول خدا (ص): پنج لقمه یا پنج انفاق است که واقعا دست آدم را میگیرد: انفاقی که به والدینت کردی، انفاقی که به عیالت کردی، انفاقی که به فامیل و برادران دینیات کردی، انفاقی که بر همسایگان فقیرت کردی و پنجم، انفاقی است که به طور عمومی به ناشناسانی که مراجعه میکنند میکنی که این یکی ارزشش از بقیه کمتر است.

وَ قَالَ النَّبِيُّ (ص): لِلْأَنْصَارِيِّ حَيْثُ أَعْتَقَ عِنْدَ مَوْتِهِ خَمْسَةً أَوْ سِتَّةً مِنَ الرَّقِيقِ وَ لَمْ يَكُنْ يَمْلِكُ غَيْرَهُمْ وَ لَهُ أَوْلَادٌ صِغَارٌ لَوْ أَعْلَمْتُمُونِي أَمْرَهُ مَا تَرَكْتُكُمْ تَذْفُونَهُ مَعَ الْمُسْلِمِينَ تَرَكَ صَبِيَّةً صِغَاراً يَتَكَفَّفُونَ النَّاسَ ثُمَّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي أَنَّ النَّبِيَّ (ص) قَالَ ابْدَأْ بِمَنْ تَعُولُ الْأَدْنَى فَلَا ذَنْبِي. (تحف العقول، ص ۳۵۰/ بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۱۲۴)

پیامبر (ص) راجع به کسی که نزدیکی مرگش اکثر چیزی را که داشت انفاق کرد درحالی که اولاد صغیر داشت فرمود: اگر به من گفته بودید نمیگذاشتم در قبرستان مسلمین دفن شود؛ فرزندان را رها کرده تا نیازمند مردم شوند؟ پیامبر (ص) میفرمود: در بخشش از آنها که عیال تو هستند آغاز کند و هرکدام که نزدیکترند را مقدم بداد.

۱۳. الإمام الكاظم (ع): لِعَلِيٍّ بْنِ يَقُطِينٍ: إِنَّ لِلَّهِ تَعَالَى أَوْلِيَاءَ مَعَ أَوْلِيَاءِ الظُّلْمَةِ لِيُدْفَعَ بِهِمْ عَنْ أَوْلِيَائِهِ، وَ أَنْتَ مِنْهُمْ يَا عَلِيُّ (بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۳۴۹/ رجال الکشي، إختيار معرفة الرجال، ص ۴۳۳)

امام کاظم (ع): به علی بن یقطین فرمود: خدا تعالی دور و بر ستمگران، دوستانی دارد تا به وسیله آنان از دوستان خود حمایت کند و تو ای علی، یکی از آنان هستی.

۱۴. فقه الرضا (ع)، أَنَّهُ مَنْ بَرَّ أَبَاهُ فِي حَيَاتِهِ وَ لَمْ يَدْعُ لَهُ بَعْدَ وَفَاتِهِ سَمَاءَ اللَّهِ عَاقِبًا وَ مُعَلِّمَ الْخَيْرِ وَ الدِّينِ يَقُومُ مَقَامَ الْأَبِ وَ يَجِبُ لَهُ. (بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۷۷/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۵، ص ۲۴۸)

امام رضا علیه السلام: هرکس به پدرش در حال حیات خوبی کند اما پس از مرگش او را دعا نکند عاق نوشته شود. و معلمی که به آدم خوبی آموخته مانند پدر است و در حق او هم این مطلب واجب است.

۱۵. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ مُنَافِقًا وَإِنْ صَامَ وَصَلَّى وَزَعَمَ أَنَّهُ مُسْلِمٌ مَنْ إِذَا اثْتَمِنَ خَانَ وَإِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ إِنْ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ قَالَ فِي كِتَابِهِ إِنْ اللَّهُ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ وَقَالَ أَنْ لَغْنَةَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ وَفِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ أَذْكَرُ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلُ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَ كَانَ رَسُولًا نَبِيًّا. (الكافي، ج ۲، ص ۲۹۰/تحف العقول، ص ۳۱۷)

رسول خدا ﷺ: سه چیز در کسی باشد منافق است گرچه نماز بخواند و روزه بگیرد و گمان کند که مسلمان است: کسی که به آنها که به او اعتماد کرده‌اند خیانت کند و کسی که دروغ گوید و کسی که به وعده‌اش عمل نکند.

۱۶. وَقَالَ عَلِيٌّ عليه السلام: أَكْثَرُ مَا ذَكَرَ اللَّهُ عَلَى الطَّعَامِ وَلَا تَطْعَمُوا فَإِنَّهَا نِعْمَةٌ مِنْ نِعَمِ اللَّهِ وَ رِزْقٌ مِنْ رِزْقِهِ يُحِبُّ عَلَيْكُمْ فِيهِ شُكْرُهُ وَ حَمْدُهُ. (المحاسن، ج ۲، ص ۴۳۴/بحار الأنوار، ج ۶۳، ص ۳۷۴)

امام علی علیه السلام: هنگام غذا خوردن زیاد یاد خدا کنید و غافل مباشید که نعمتی از نعمات خدا در برابر شماس است و روزی‌ای از روزی‌های شماس است که بر شماس شکر آن و حمد بر آن.

۱۷. وَقَالَ عليه السلام: يَقُولُ اللَّهُ مَنْ اسْتَنْقَذَ حَيْرَانَ مِنْ حَيْرَتِهِ سَمَّيْتُهُ حَمِيداً وَ أَسَكَنْتُهُ جَنَّتِي. (تحف العقول، ص ۳۸۲/بحار الأنوار، ج ۷، ص ۲۶۹)

رسول خدا ﷺ: خداوند میفرماید هرکس حیرانی را از حیرانی نجات دهد او را حمید میخوانم و در بهشت مآوایش دهم.

۱۸. الإمام الصادق عليه السلام: فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ: (وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْمًا كُنْتُ): تَقَاعاً. (تفسير القمي، ج ۲، ص ۵۰/الكافي، ج ۲، ص ۱۶۵/معاني الأخبار، ص ۲۱۲)

امام صادق علیه السلام: درباره آیه «و مرا هر جا که باشم با برکت قرار داد» فرمود: یعنی پر سود.

الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ حَسَنَ بَرْهُ بِأَهْلِ بَيْتِهِ زَيْدٌ فِي عُمْرِهِ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۱۶/الأمالي للطوسي، ص ۲۴۵/وسائل الشيعة، ج ۱، ص ۵۶)

امام صادق علیه السلام: هر که با خانواده‌اش نیکوکار باشد، عمرش زیاد شود.

رسول الله ﷺ: لَا تَزِيدُ فِي الْعُمْرِ إِلَّا الْبِرُّ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۳۹/نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۷/مكارم الأخلاق، ص ۳۸۹/الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۲۱/شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲۰، ص ۲۵۹)

پیامبر خدا ﷺ: عمر را زیاد نکند، مگر نیکوکاری.

۱۹. الإمام الصادق عليه السلام: لِرَجُلٍ رَأَى مُتَسَخِّطاً مِنْ جَارِيَةٍ وُلِدَتْ لَهُ: أَرَأَيْتَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَوْحَى إِلَيْكَ أَنْ اخْتَارَ لَكَ أَوْ تَخْتَارَ لِنَفْسِكَ، مَا كُنْتَ تَقُولُ؟ قَالَ: كُنْتُ أَقُولُ: يَا رَبِّ تَخْتَارُ لِي، قَالَ: فَإِنَّ اللَّهَ قَدِ اخْتَارَ لَكَ. (جامع أحاديث الشيعة للبروجردي، ج ۲۶، ص ۶۵۶)

امام صادق علیه السلام: به مردی که از به دنیا آمدن دختری برای خود ناراحت بود: به من بگو، آیا اگر خداوند تبارک و تعالی به تو وحی می‌کرد که: «من برای انتخاب کنم یا خودت انتخاب می‌کنی» چه می‌گفتی؟ عرض کرد: می‌گفتم: پروردگارا، تو برایم انتخاب کن. حضرت فرمود: حالا هم خدا برای تو انتخاب کرده است.

۲۰. الإمام الصادق عليه السلام: مَكْتُوبٌ فِي التَّوْرَةِ: كَفَالَةُ، نَدَامَةٌ، غَرَامَةٌ. (تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۶، ص ۲۱۰/عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۳، ص ۲۴۲)

امام صادق علیه السلام: در تورات نوشته شده است: کفیل‌شدن، پشیمانی است، غرامت است.

۲۱. مِشْكَاةُ الْأَنْوَارِ، عَنِ الرَّضَا عليه السلام: قَالَ الشُّكْرُ عَلَى الْعَافِيَةِ خَيْرٌ مِنَ الصَّبْرِ عَلَى الْبَلَاءِ. (مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۵۸/بحار الأنوار، ج ۹۲، ص ۲۹۲)

امام رضا علیه السلام: شکر بر عافیت از صبر بر بلا بهتر است.

۲۲. الْأَمَالِي لِلشَّيْخِ الطُّوسِيِّ، قَالَ الْبَاقِرُ عليه السلام: أَنْزَلَ عَلَى عِيسَى أَنْ مِنْ حَقِّ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ أَنْ يُحَدِّثُوا لِلَّهِ تَوَاضُعاً عِنْدَ مَا يُحَدِّثُ لَهُمْ مِنْ نِعْمَةٍ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۲۱/الأمالي للطوسي، ص ۱۴)

امام باقر علیه السلام: بر عیسی علیه السلام نازل شد که از حقوق خدا بر بندگان این است که تا نعمتی نو به ایشان رسید تواضعی دیگر نثار خدا کنند.

۲۳. وَقَالَ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام: إِذَا نَزَلَ بِالرَّجُلِ الشَّدَّةُ وَ النَّازِلَةُ فَلْيَصُمْ وَ قَالَ دَعْوَةُ الصَّائِمِ يُسْتَجَابُ عِنْدَ افْطَارِهِ. (بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۱۳)

امام کاظم علیه السلام: هرگاه بر کسی سختی یا بلایی رسید روزه بگیرد و فرمود: دعای روزه‌دار حین افطار مستجاب است.

۲۴. الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ يَمُوتُ بِالذُّنُوبِ أَكْثَرُ مِمَّنْ يَمُوتُ بِالْأَجَالِ. (الأمالي للطوسي، ص ۳۰۵/مجموعه ورام، ج ۲، ص ۸۷)

امام صادق علیه السلام: کسانی که بر اثر گناهان می‌میرند بیشترند از کسانی که بر اثر رسیدن اجل می‌میرند.

۲۵. الامام علی علیه السلام: مَنْ يَعْمَلْ يَرْدَدْ قُوَّةً، مَنْ يَقْصُرْ فِي الْعَمَلِ يَرْدَدْ قَسْرَةً. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۵۴/ غرر الحکم و دررالکلم، ص ۵۹۰)
امام علی علیه السلام: هرکه کار کند نیرومندتر شود و هرکه در کار کوتاهی ورزد، بر ضعف و سستی او (در کارها) افزوده شود.

۲۶. رجال الکشي، فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهِ قَرَبَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ وَ إِنِّي قَتَلْتُ ثَلَاثَةَ عَشَرَ رَجُلًا مِنَ الْخَوَارِجِ كُلُّهُمْ سَمِعْتُهُمْ يَتَبَرَّأُونَ مِنِّي عَلِيَّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا أَبَا بَجِيرٍ لَوْ كُنْتُ قَتَلْتَهُمْ بِأَمْرِ الْإِمَامِ لَمْ يَكُنْ عَلَيْكَ فِي قَتْلِهِمْ شَيْءٌ وَ لَكِنَّكَ سَبَقْتَ الْإِمَامَ. (وسائل الشيعة، ج ۲۹، ص ۲۳۰/ هداية الأمة إلى أحكام الأئمة عليهم السلام، ج ۸، ص ۵۰۴/ رجال الکشي، إختيار معرفة الرجال، ص ۳۴۳)

کسی نزد امام صادق علیه السلام آمد و گفت من سیزده نفر از خوارج را کشتم درحالیکه همگی آنطور که بگوش خود شنیدم از علی علیه السلام بیزاری می‌جستند. امام علیه السلام فرمود: اگر ایشان را به امر امامت کشته بودی مانعی نداشت اما تو بر امامت سبقت گرفتی.

۲۷. وَ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَنْ قَالَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ مِائَةَ مَرَّةٍ فِي كُلِّ يَوْمٍ لَمْ يُصِبْهُ فَقْرٌ أَبَدًا. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۵۵/ بحار الأنوار، ج ۸۴، ص ۱۰)
امام علیه السلام: هرکس روزی صد بار بگوید لا حول و لا قوه الا بالله هیچ وقت رنگ فقر را نمی‌بیند.

۲۸. قصص الأنبياء عليهم السلام، عَنْ وَهْبِ بْنِ مُتَبِّهِ قَالَ رَوَوْا أَنَّ رَجُلًا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ بَنَى قَصْرًا فَجَوَدَهُ وَ شَيْدَهُ ثُمَّ صَنَعَ طَعَامًا فَدَعَا الْأَغْنِيَاءَ وَ تَرَكَ الْفُقَرَاءَ فَكَانَ إِذَا جَاءَ الْفَقِيرُ قِيلَ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ إِنَّ هَذَا طَعَامٌ لَمْ يُصْنَعْ لَكَ وَ لَا لِأَشْيَاهَكَ قَالَ فَبَعَثَ اللَّهُ مَلَكَينِ فِي رِيِّ الْفُقَرَاءِ فَقِيلَ لَهُمَا مِثْلُ ذَلِكَ ثُمَّ أَمَرَهُمَا اللَّهُ تَعَالَى بِأَنْ يَأْتِيَا فِي رِيِّ الْأَغْنِيَاءِ فَأُذْخِلَا وَ أُكْرِمَا وَ أُجْلِسَا فِي الصَّدْرِ فَأَمَرَهُمَا اللَّهُ تَعَالَى أَنْ يُخَسِفَا الْمَدِينَةَ وَ مَنْ فِيهَا. (قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۱۸۵/ بحار الأنوار، ج ۱۴، ص ۴۹۳)

روایت شده که مردی از بنی اسرائیل قصری زیبا ساخت و برای افتتاحش غذایی تدارک دید و اغنیاء را دعوت کرد و فقرا را دعوت نکرد. هر فقیری هم که میامد به او می‌گفتند تو دعوت نیستی. خداوند دو فرشته فرستاد تا در لباس فقرا به آن مجلس روند. راهشان نداند سپس آندو در لباس اغنیاء آمدند. ایشان را راه دادند. آمدند و در صدر مجلس نشستند خدا به آندو امر کرد که شهر و هرکه را در آن است به زمین فرو برند.

۲۹. الامام علی علیه السلام: إِنْ كُنْتُمْ لَا مَحَالَةَ مُتَعَصِّبِينَ فَتَعَصَّبُوا لِنُصْرَةِ الْحَقِّ وَ إِغَاثَةِ الْمَلْهُوفِ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۱۶۳/ غرر الحکم و دررالکلم، ص ۲۵۸)

امام علی علیه السلام: اگر ناگزیر از داشتن تعصب هستید؛ پس، در راه یاری رساندن به حق و کمک به ستمدیده تعصب نشان دهید.

الإمام زين العابدين عليه السلام: لَمْ يَدْخُلِ الْجَنَّةَ حَمِيَّةُ حَمْرَةَ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَ ذَلِكَ حِينَ أَسْلَمَ غَضَبًا لِلنَّبِيِّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ) فِي حَدِيثِ السَّلَا الَّذِي أَلْفَى عَلَى النَّبِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۴۳/ الكافي، ج ۲، ص ۳۰۸/ معاني الأخبار، ص ۴۰۸)

امام سجاد علیه السلام: هیچ تعصبی به بهشت نرفت مگر تعصب حمزه بن عبدالمطلب، که به سبب شکمبه‌ای که بر سر پیامبر ﷺ انداخته شد به خشم آمد و از بغض آنها مسلمان شد.

۳۰. الإمام علي عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ اخْتَصَّ لِنَفْسِهِ بَعْدَ نَبِيِّهِ ﷺ مِنْ بَرِيَّتِهِ خَاصَّةً عَلَاهُمْ بِتَعْلِيَّتِهِ، وَ سَمَّا بِهِمْ إِلَى رُتْبَتِهِ، وَ جَعَلَهُمُ الدُّعَاةَ بِالْحَقِّ إِلَيْهِ وَالْأَدْلَاءَ بِالرَّشَادِ عَلَيْهِ، لِقَرْنِ قَرْنٍ، وَ زَمَنِ زَمَنِ. (مصباح المتجهد و سلاح المتعبد، ج ۲، ص ۷۵۳/ المصباح للكفعمي، جنة الأمان الواقية، ص ۶۹۶)

امام علی علیه السلام: خداوند، بعد از پیامبر ﷺ، از میان آفریدگان خود خاصگانی به خویش اختصاص داد و با ارجمندسازی خود، آنان را ارجمند و بلندمرتبه گردانید و به‌سوی رتبه و منزلت خویش ارتقاییشان داد و آنان را دعوت‌گران به‌سوی خود و راهنمایان به وجود خویش قرار داد و اینان قرنی از پی قرنی و دوره‌ای از پس دوره‌ای می‌آیند.

۳۱. الإمام الصادق عليه السلام: الْعَاقِلُ لَا يَسْتَحِفُّ بِأَحَدٍ. (تحف العقول، ص ۳۲۰/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۳۳)
امام صادق علیه السلام: خردمند، هیچ‌کس را خوار نمی‌شمارد.

۳۲. ثواب الأعمال، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَ مَنْ أَصْرَ بِأَمْرًا حَتَّى تَقْتَدِيَ مِنْهُ نَفْسَهَا لَمْ يَرْضَ اللَّهُ عَنْهُ وَ جَلَّ لَهُ بِعُقُوبَةِ دُونَ النَّارِ لِأَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَغْضِبُ لِلْمَرْأَةِ كَمَا يَغْضِبُ لِلْيَتِيمِ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۸۵/ أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۴۱۶/ وسائل الشيعة، ج ۱۹، ص ۲۳۸)

رسول خدا ﷺ: هرکس زنی را آنقدر اذیت کند تا زن ول کند و برود، خدا از او به عقوبتی راضی نشود جز آتش. خداوند برای زن غضب میکند چنانکه برای یتیم غضب میکند.

۳۳. الإمام علي عليه السلام: إِذَا بَنَى الْمَلِكُ عَلَى قَوَاعِدِ الْقَدْلِ وَ دَعَمَ بِدَعَائِمِ الْقَطْلِ، نَصَرَ اللَّهُ مُوَالِيَهُ وَ خَذَلَ مُعَادِيَهُ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۱۳۲/ غرر الحکم و دررالکلم، ص ۲۸۹)

امام علی (علیه السلام): هرگاه حکومت بر پایه‌های دادگری بنا شود و با ستون‌های خرد برپا گردد، خداوند دوستان آن را یاری رساند و دشمنانش را تنها و بی‌یاور گذارد.

۳۴. عن الصادق (علیه السلام): وَلَوْ كُفِيَ النَّاسُ كُلُّ مَا يَحْتَاجُونَ إِلَيْهِ لَمَا تَهَنَّنُوا بِالْعَيْشِ وَلَا وَجَدُوا لَهُ لَذَةً أَلَا تَرَى لَوْ أَنَّ امْرَأً نَزَلَ بِقَوْمٍ فَأَقَامَ حِينًا بَلَغَ جَمِيعَ مَا يَحْتَاجُ إِلَيْهِ مِنْ مَطْعَمٍ وَ مَشْرَبٍ وَ خِدْمَةٍ لَتَبَرَّمَ بِالْفَرَاغِ وَ نَازَعَتْهُ نَفْسُهُ إِلَى التَّشَاغُلِ بِشَيْءٍ فَكَيْفَ لَوْ كَانَ طُولُ عُمْرِهِ مُكْفِيًا لَا يَحْتَاجُ إِلَى شَيْءٍ وَ كَانَ مِنْ صَوَابِ التَّذْيِيرِ فِي هَذِهِ الْأَشْيَاءِ الَّتِي خُلِقَتْ لِلْإِنْسَانِ أَنْ جُعِلَ لَهُ فِيهَا مَوْضِعٌ شُغْلٍ لِكَيْلَا تَبَرَّمَ الْبَطَالَةُ وَ لَتَكْفَهُ عَنْ تَعَاطِي مَا لَا يَنَالُهُ وَ لَا خَيْرَ فِيهِ إِنْ نَالَهُ وَ اعْلَمْ يَا مُفْضِلٌ أَنَّ رَأْسَ مَعَاشِ الْإِنْسَانِ وَ حَيَاتِهِ الْخَيْرُ وَ الْمَاءُ. (بحار الأنوار، ج ۳، ص ۸۶)

امام صادق (علیه السلام): اگر همه آنچه مردم می‌خواستند برایشان فراهم بود زندگی‌شان گوارا نبود و لذتی نمی‌بردند. اگر در برحه‌ای برای کسی تمام غذاها و نوشیدنی‌ها و خدمات فراهم باشد باز از فراغت لذت نمی‌بردند و بدنبال چیزی است که خود را مشغول آن دارد. چه رسد به کسی که در تمام عمرش همه چیز برایش فراهم باشد. لذا از حسن تدبیر خداست که انسان را بگونه‌ای آفریده که همیشه اشتغالی داشته باشد تا بطلالت او را نگیرد و نگاهاش دارد از اینکه بدنبال چیزی باشد که بدان نمیرسد و اگر میرسید هم سودی بحالش نمیداشت. در حالیکه رأس معاش انسان نان و آب است که همانها او را کافی است.

امام صادق (علیه السلام): الْإِنْسَانُ لَوْ خَلَا مِنَ الشُّغْلِ لَخَرَجَ مِنَ الْأَشْرِ وَالْعَبَثِ وَ الْبَطْرِ إِلَى مَا يَعْظُمُ ضَرَرُهُ عَلَيْهِ وَ عَلَى مَنْ قُرِبَ مِنْهُ وَ اعْتَبِرْ ذَلِكَ بِمَنْ نَشَأَ فِي الْجِدَّةِ وَ رَفَاهِيَةِ الْعَيْشِ وَ التَّرَفِّهِ وَ الْكَفَايَةِ وَ مَا يُخْرِجُهُ ذَلِكَ إِلَيْهِ. (توحید المفضل، ص ۸۷/ بحار الأنوار، ج ۳، ص ۸۷)

امام صادق (علیه السلام): انسان اگر کاری نداشته باشد خودش و اطرافیانش بواسطه بطلالت و بیکاری و رفاه‌زدگی بسوی حالتی میرند که ضررش برایشان بسیار است. دلیل این امر کسی است که در ناز و نعمت بزرگ شده و می‌بینی که چنین کسی در زندگی چیزی نمیشود.

۳۵. الإمام الرضا (علیه السلام): كَانَ تَقَشُّ خَاتَمَ عِيسَى (علیه السلام) حَرْفَيْنِ اشْتَقْتُهُمَا مِنَ الْإِنْجِيلِ: طُوبَى لِعَبْدٍ ذَكَرَ اللَّهَ مِنْ أَجْلِهِ، وَ وَيْلٌ لِعَبْدٍ نَسِيَ اللَّهَ مِنْ أَجْلِهِ. (الأمالي للصدوق، ص ۴۵۸/ عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۵۶/ وسائل الشيعة، ج ۵، ص ۱۰۲)

امام رضا (علیه السلام): نقش انگشتر عیسی (علیه السلام) این دو جمله بود که آن‌ها را از انجیل برگرفته بود: خوشا به حال بنده‌ای که موجب یاد خدا شود و وای به حال بنده‌ای که باعث فراموش شدن خدا گردد.

۳۶. الإمام الجواد (علیه السلام): وَ كُلُّ أُمَّةٍ قَدْ رَفَعَ اللَّهُ عَنْهُمْ عِلْمَ الْكِتَابِ حِينَ تَبَذُّوهُ وَ وَلَاهُمْ عَدُوُّهُمْ حِينَ تَوَلَّوْهُ، وَ الْجُهَالُ يُعْجِبُهُمْ حِفْظُهُمْ لِلرَّوَايَةِ، وَ الْعُلَمَاءُ يَحْزَنُهُمْ تَرْكُهُمْ لِلرَّعَايَةِ. (الكافي، ج ۸، ص ۵۳)

امام جواد (علیه السلام): هر امتی، آن‌گاه که کتاب آسمانی خود را رها کرد و دور افکند، خداوند علم آن را از آنان گرفت و آن‌گاه که دشمنان خود را به دوستی و سرپرستی گرفتند، خداوند آن دشمنان را بر ایشان ولایت و حکومت داد. دور افکندن کتاب، به این بود که حروف و کلمات آن را برپا داشتند و معانی را تحریف کردند؛ کتاب را می‌خوانند و روایت می‌کنند اما آن را رعایت نمی‌کنند و به کار نمی‌بندند. نادانان از اینکه آن را خوب می‌خوانند و حفظ می‌کنند، خوش‌حالد و دانایان از اینکه آن را رعایت نمی‌کنند و به کار نمی‌بندند، اندوهناکند.

۳۷. الامام علی (علیه السلام): لَنْ يُثْمَرَ الْعِلْمُ حَتَّى يُقَارَنَهُ الْحِلْمُ. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۴۰۷/ غرر الحكم و درر الکلم، ص ۵۵۲)

امام علی (علیه السلام): دانش، هرگز به بار نشیند مگر آنگاه که با بردباری همراه شود.

الخضر (علیه السلام) فِي وَصِيَّتِهِ لِمُوسَى (علیه السلام): أَشْعِرْ قَلْبَكَ التَّقْوَى تَقَلَّ الْعِلْمُ. (منية المرید، ص ۱۴۰)

خضر (علیه السلام)، در سفارش به موسی (علیه السلام)، فرمود: بر دلت جامه تقوا بپوشان، تا به دانش دست یابی.

الامام علی (علیه السلام): الْعِلْمُ يُرْشِدُكَ إِلَى مَا أَمَرَكَ اللَّهُ بِهِ، وَالتَّوَهُدُ يُسَهِّلُ لَكَ الطَّرِيقَ إِلَيْهِ. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۲۲/ غرر الحكم و درر الکلم، ص ۹۹)

امام علی (علیه السلام): دانش، تو را به سوی آنچه خداوند بدان فرمانت داده است راهنمایی می‌کند و زهد، راه رسیدن به آن را برای نرم و هموار می‌گرداند.

۳۸. طِبُّ الْأُئِمَّةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) قَالَ لَا بَأْسَ بِالرَّقِيَّةِ وَالْعُودَةِ وَ النَّشْرَةِ إِذَا كَانَتْ مِنَ الْقُرْآنِ. (طب الأئمة عليهم السلام، ص ۴۸/ تفسیر الصافی، ج ۳، ص ۲۱۳)

امام صادق (علیه السلام): پناه بردن به نوشته‌جات و طلسم و تعویذ قرار دادن آنها مانعی ندارد اگر از قرآن باشند.

۳۹. رسول الله (صلی الله علیه و آله): لَا يَتِمَّتِي أَحَدُكُمْ الْمَوْتُ يُضَرَّ نَزَلَ بِهِ، فَإِنْ كَانَ وَ لَا بُدَّ فَاعِلًا فَلْيَقُلْ: اللَّهُمَّ أَحْيِنِي مَا كَانَتْ الْحَيَاةُ خَيْرًا لِي، وَ تَوَفَّنِي إِذَا كَانَتْ الْوَفَاةُ خَيْرًا لِي. (وسائل الشيعة، ج ۲، ص ۴۴۹/ بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۱۷۶)

رسول خدا ﷺ: هیچ‌یک از شما، به‌خاطر گزندی که به او می‌رسد، مرگ را آرزو نکند؛ و اگر ناچار به این کار شد، بگوید: بار خدایا، تا زمانی که زندگی برای من بهتر است مرا زنده بدار و هرگاه مرگ برایم بهتر بود، مرا بمیران.

۴۰. الإمام الكاظم عليه السلام لرجل سألته: أليس أنا مُستطيعٌ لما كُلفتُ؟ ما الاستِطاعةُ عندَكَ؟ قال: القُوَّةُ على العملِ. قال له عليه السلام: قد أُعطيتَ القُوَّةُ إن أُعطيتَ المَعُونَةُ. قال له الرجلُ: فما المَعُونَةُ؟ قال: التَّوفيقُ.

(الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۵۱/ بحار الأنوار، ج ۵، ص ۴۲)

مردی به امام کاظم علیه السلام عرض کرد: آیا نه این است که من نسبت به آنچه مکلف شده‌ام استطاعت دارم؟ حضرت فرمود: از نظر تو استطاعت چیست؟ عرض کرد: توانایی بر کار. فرمود: البته به تو توانایی داده شده اگر مدد داده شده باشی. مرد عرض کرد: مدد و معونه چیست؟ امام علیه السلام فرمود: توفیق؛ فقط اگر توفیق بدهند عمل می‌کنی. حضرت سپس فرمود: به من بگو: چه کسی توانایی را در تو آفریده است؟ مرد عرض کرد: خداوند تبارک و تعالی. عالم علیه السلام فرمود: آیا بدون کمک خداوند تبارک و تعالی، تو می‌توانی با این نیرو و توانایی نسبت به خودت دفع ضرر و جلب منفعت کنی؟ عرض کرد: نه. حضرت فرمود: پس، چرا چیزی را که در توان و اختیار تو نیست به خودت نسبت می‌دهی؟ سپس فرمود: به یاد آر گفته آن مرد صالح را که گفت: «و توفیق من جز به (کمک) خدا نیست».

۵. الامام علی علیه السلام: غَضِبُ الْجَاهِلِ فِي قَوْلِهِ، وَغَضِبُ الْعَاقِلِ فِي فِعْلِهِ.

(کنزالفوائد، ج ۱، ص ۱۹۹/ شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲۰، ص ۲۸۶)

امام علی علیه السلام: خشم نادان، در گفتار اوست و خشم خردمند در رفتار.

۶. الإمام علی علیه السلام: مَنْ طَلَبَ مِنَ الدُّنْيَا شَيْئًا فَاتَهُ مِنَ الْآخِرَةِ أَكْثَرُ مِمَّا

طَلَبَ. (تصنيف غررالحكم ودررالكلم، ص ۱۴۱)

امام علی علیه السلام: هر که در دنیا چیزی را بطلبد بیش از آن را از آخرت از دست دهد.

۷. رسول الله ﷺ: خَيْرُ وَقْتٍ دَعَوْتُمُ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ فِيهِ الْأَسْحَارُ.

(الكافي، ج ۲، ص ۴۷۷/ منهاج النجاة في ترجمة مفتاح الفلاح، مقدمه ۲، ص ۵۸)

پیامبر خدا ﷺ: بهترین زمان برای اینکه خدا را بخوانید سحرگاهان است. سپس این آیه را که نقل سخن یعقوب علیه السلام است تلاوت کرد: «به زودی از پروردگار خود برای شما آمرزش می‌خواهم». و فرمود: (دعا کردن برای) آن‌ها را به وقت سحر موکول کرد.

۸. عن الرسول ﷺ: قَالَ الْخَضِرُ: يَا طَالِبَ الْعِلْمِ، إِنَّ الْقَائِلَ أَقْلُ مَلَائِكَةٍ

مِنَ الْمُسْتَمِيعِ فَلَا تُمَلِّ جُلَسَاءَكَ إِذَا حَدَّثْتَهُمْ، وَاعْلَمْ أَنَّ قَلْبَكَ وَعَاءٌ فَاظْطَرُّ مَاذَا تَحْشُو بِهِ وَعَاءَكَ. وَ يَا مُوسَى، وَ أَشْعِرْ قَلْبَكَ التَّقْوَى تَنْتَلِ الْعِلْمَ، يَا مُوسَى، تَقَرَّغْ لِلْعِلْمِ إِنْ كُنْتَ تُرِيدُهُ؛ فَإِنَّ الْعِلْمَ لَيَمُنَّ تَقَرَّغٌ، يَابْنَ عِمْرَانَ، لَا تَفْتَحَنَّ بَابًا لَا تَدْرِي مَا عِلْقُهُ، وَلَا تُغْلِقَنَّ بَابًا لَا تَدْرِي مَا فَتْحُهُ. وَ يَا مُوسَى، تَعَلَّمْ مَا تَعَلَّمْتَهُ لَتَعْمَلَ بِهِ، وَلَا تَتَعَلَّمْهُ لَتُحَدِّثَ بِهِ، فَيَكُونَ عَلَيْكَ بُؤْرُهُ وَ يَكُونَ لِعَمْرِكَ نُورُهُ. (منية المريد، ص ۱۴۰/ بحار الأنوار، ج ۱، ص ۲۲۶)

پیامبر خدا ﷺ: خضر س به موسی گفت: ای جوای علم، گوینده از شنونده کمتر خسته می‌شود. پس هرگاه با هم مجلسیان خود سخن می‌گوی، آنان را خسته مگردان. و بدان که دل تو یک ظرف است. پس بنگر که ظرف خود را از چه پُر می‌کنی. از دنیا روی گردان و آن را پشت سر خود بینداز؛ زیرا که دنیا سرای تو نیست و در آنجا برای تو محل قرار و آسایشی وجود ندارد و دنیا وسیله‌ گذرانی برای بندگان قرار داده شده است تا از آن برای بازگشت‌گاه خویش توشه بگیرند. ای موسی، خودت را به شکیبایی وادار تا به بردباری برسی و پرهیزگاری را شعار دلت ساز تا به دانش و معرفت دست یابی و نفس خود را به صبر ریاضت ده تا از گناه بژی. ای موسی، اگر خواهان علم و معرفت هستی خودت را وقف آن کن؛ زیرا علم و معرفت برای کسی است که خود را وقف (آن) کند! پرگو و یاهوگو مباش؛ زیرا که پرگویی باعث عیب و تنگ دانشمندان می‌شود و بدی‌های نادانان را

چهل حدیث ۸۴

۱. أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ تُرِيدُ وَ أُرِيدُ، وَإِنَّمَا يَكُونُ مَا أُرِيدُ،

فَإِنْ سَلَّمْتَ لِمَا أُرِيدُ كَفَيْتُكَ مَا تُرِيدُ، وَ إِنْ لَمْ تُسَلِّمْ لِمَا أُرِيدُ أَتَعْبِتُكَ فِيمَا تُرِيدُ، ثُمَّ لَا يَكُونُ إِلَّا مَا أُرِيدُ. (مسكن الفؤاد عند فقد الاحبة و الأولاد، ص ۱۲/ بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۱۳۹)

خدا تعالی به داود علیه السلام وحی فرمود: تو می‌خواهی و من می‌خواهم و فقط آن می‌شود که من می‌خواهم؛ پس، اگر تسلیم خواست من شوی، خواست تو را هم تأمین کنم، اما اگر تسلیم خواست من نشوی، تو را در راه خواسته‌ات به رنج و زحمت افکنم و آنگاه همان شود که من می‌خواهم.

۲. الإمام الصادق علیه السلام: مَنْ حَسَنَتْ نِيَّتُهُ زَيْدٌ فِي عُمْرِهِ. (الدعوات

للراوندي، سلوة الحزين، ص ۱۲۷/ بحار الأنوار، ج ۶۶، ص ۴۰۸)

امام صادق علیه السلام: هر که خوش نیت باشد، عمرش زیاد شود.

۳. الأُمَالِي لِلصَّدُوقِ، عَنِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ لِيُغْضِ

أَصْحَابِهِ مَا لَا تُحِبُّ أَنْ يَفْعَلَ بِكَ فَلَا تَفْعَلْ بِأَحَدٍ وَ إِنْ لَطَمَ أَحَدٌ خَدَّكَ الْأَيْمَنَ فَأَعْطِ الْأَيْسَرَ. (الأُمَالِي لِلصَّدُوقِ، ص ۳۶۶/ روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ط القديمة، ج ۲، ص ۴۷۰)

امام صادق علیه السلام: عیسی بن مریم به اصحابش فرمود: آنچه دوست نداری با تو کنند تو نیز با دیگران مکن و هرگاه کسی به گوش راست سیلی زد گوش چپ را نیز تقدیمش کن.

۴. الإمام علی علیه السلام: تَبَرَّكُوا بِالسُّهُولَةِ. (الأصول الستة عشر، ص ۱۳۱/ الكافي،

ج ۵، ص ۱۵۱/ تحف العقول، ص ۲۱۶/ من لایحضره الفقیه، ج ۳، ص ۱۹۳/ الأُمَالِي لِلصَّدُوقِ، ص ۴۹۷/ شرح فارسي شهاب الاخبار، ص ۷۸)

امام علی علیه السلام در بازارها گشت می‌زد و تجار و کسبه را اندرز می‌داد و می‌فرمود: ای جماعت تجار و کسبه! پیش از هر چیز از خدا طلب خیر و برکت کنید و برکت را در آسان‌گیری (در معامله) بجوید و (با اخلاق خوش و برخورد درست) به مشتریان نزدیک شوید و خود را به زیور بردباری بیارید و از سؤگند خوردن دست بردارید و از ظلم و حق‌کشی بترسید [دوری کنید] و با مظلومان انصاف داشته باشید و به رباخواری نزدیک نشوید و پیمانۀ و ترازو را کامل گردانید و جنس مردم را کم ندهید و در زمین (و جامعه) دست به تبهکاری و فساد نزنید.

آشکار می‌سازد، بلکه بر تو باد میانه‌روی؛ زیرا که آن از توفیق و یاری (الهی) است؛ از مردمان نادان و باطل‌گرا دوری کن و در برابر سبکسران بردبار باش؛ زیرا که این کار خردمندان و زیور دانایان است. هرگاه نادان دشنامت داد، از روی بردباری و دلسوزی و احترام، در برابرش خاموش بمان؛ زیرا آنچه از رفتار جاهلانۀ او با تو و دشنام‌گویی‌اش به تو باقی مانده، بیشتر و بزرگ‌تر است. ای پسر عمران، فکر نکن که از دانش جز اندکی به تو داده شده است؛ زیرا بی‌گذار به آب‌زدن و پا از گلیم درازتر کردن باعث رنج و نابودی است. ای پسر عمران، هرگز دری را که نمی‌دانی چگونه بسته می‌شود، باز مکن و هیچ‌گاه دری را که نمی‌دانی چگونه باز می‌شود، مبنده. ای پسر عمران، کسی که از دنیا سیر نمی‌شود و رغبت او به دنیا تمام نمی‌شود چگونه عابد باشد! و کسی که به وضع خود راضی نیست و خدا را در قضا (و قدرش) متهم می‌سازد، چگونه زاهد باشد! آیا کسی که هوس بر او چیره است از خواهش‌ها باز می‌ایستد! یا کسی که نادانی او را در میان گرفته است طلب دانش سودش می‌بخشد! زیرا سفرش به مقصد آخرت است و با این حال به دنیا رو کرده است.

ای موسی، آنچه آموختی برای این پیامور که به کارش بندی و بدین قصد می‌آموزش تا برای دیگران بازگو کنی که در این صورت هلاکتش برای تو خواهد بود و روشنایی‌اش برای دیگری. ای پسر عمران، زهد و پرهیزگاری را جامۀ خویش گردان و دانش و ذکر (خدا) را گفتارت و کارهای نیک بسیار کن؛ زیرا تو، به گناهان و کارهای بد می‌رسی و دلت را با ترس (از خدا) بی‌قرار گردان؛ زیرا که این کار پروردگارت را خشنود می‌سازد و خوبی بکن؛ زیرا که تو به ناچار کار بد مرتکب می‌شوی. اکنون تو موعظه شدی اگر به گوش گیری. (در این هنگام) خضر پشت کرد و رفت و موسی تنها ماند و غمگین و اندوهناک می‌گریست.

۹. الإمام الباقر علیه السلام: مَنْ خَالَطَتْ فَإِنْ اسْتَطَعَتْ أَنْ تَكُونَ يَدَكَ الْعُلْيَا عَلَيْهِ فافعل. (المحسن، ج ۲، ص ۳۵۸ / الكافي، ج ۲، ص ۶۳۷ / من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۲۷۵ / مكارم الأخلاق، ص ۲۵۰ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۹۰)

امام باقر علیه السلام: هرگاه با کسی معاشرت کردی، اگر توانستی نسبت به او دست بخشنده باشی، چنین باش.

الإمام علي عليه السلام: زُهِدْكَ فِي رَاغِبٍ فَيَكُ تَقْصَانُ حَظٍّ، وَ رَغْبَتُكَ فِي زَاهِدٍ فَيَكُ ذُلٌّ نَفْسٍ. (نهج البلاغة للصبيح صالح، ص ۵۵۵ / بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۱۹۵)

امام علی علیه السلام: بی‌اعتنائی تو به کسی به تو راغب است کم‌سعادت است و تمایل تو به کسی که به تو بی‌رغبت است، خواری نفس است.

۱۰. الإمام علي عليه السلام: لَا يَزَالُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا تَفَاوَتْوْا، فَإِذَا اسْتَوَوْا هَلَكُوا. (الأمالي للصدوق، ص ۴۴۶ / عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۵۳)

امام علی علیه السلام: مردم تا زمانی که متفاوت باشند، همواره در خیر و خوبی هستند و همین که یکسان شدند نابود شوند.

۱۱. الإمام الباقر عليه السلام: كَانَ يَقُولُ: إِنِّي أُحِبُّ أَنْ أَدُومَ عَلَى الْعَمَلِ إِذَا عَوَّدَتْنِي نَفْسِي، وَإِنْ فَاتَنِي مِنَ اللَّيْلِ قَضِيَّتُهُ مِنَ النَّهَارِ، وَإِنْ فَاتَنِي مِنَ النَّهَارِ قَضِيَّتُهُ بِاللَّيْلِ، وَإِنَّ أَحَبَّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ مَا دِيمَ عَلَيْهَا. (الأصول الستة عشر، ص ۳۷ / بحار الأنوار، ج ۸۴، ص ۳۷)

امام باقر علیه السلام می‌فرمود: هرگاه به کاری (عبادی) عادت کنم دوست دارم بر آن مداومت ورزم. اگر از عبادت شبانه چیزی از من فوت شود، روز قضایش را به جا می‌آورم و اگر روز چیزی (از عبادت) را از دست دهم، شب قضای آن را به جا می‌آورم. محبوب‌ترین کارها در پیشگاه خداوند کاری است که با پیگیری همراه باشد.

۱۲. عنه عليه السلام: ثُمَّ عَلَّمَ اللَّهُ نَبِيَّهٖ كَيْفَ يَنْفَقُ وَ ذَلِكَ أَنَّهُ كَانَ عِنْدَهُ أُوقِيَّةٌ مِنْ ذَهَبٍ فَكَرَهُ أَنْ تَبَيَّتَ عِنْدَهُ فَصَدَّقَ وَ أَصْبَحَ لَيْسَ عِنْدَهُ شَيْءٌ وَ جَاءَهُ مَنْ يَسْأَلُهُ فَلَمْ يَكُنْ عِنْدَهُ مَا يُعْطِيهِ فَلَامَهُ السَّائِلُ وَ اغْتَمَّ هُوَ حَيْثُ لَمْ يَكُنْ عِنْدَهُ مَا يُعْطِيهِ وَ كَانَ رَحِيماً رَفِيقاً فَأَدَّبَ اللَّهُ نَبِيَّهٖ بِأَمْرِهِ إِتَاهُ فَقَالَ وَ لَا تَجْعَلَ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَى عُنُقِكَ وَ لَا تَبْسُطَهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُوماً مَحْسُوراً يَقُولُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ يَسْأَلُونَكَ وَ لَا يَعْذِرُونَكَ فَإِذَا أُعْطِيتَ جَمِيعَ مَا عِنْدَكَ كُنْتَ قَدْ حَسَرْتَ مِنَ الْقَالِ. (تحف العقول، ص ۳۵۱ / بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۱۲۵)

امام علیه السلام: راجع به کیفیت انفاق خداوند پیامبرش را تعلیم داد قضیه اینچنین بود که شبی نزد پیامبر ظرفی بود پر از طلا، پیامبر صلی الله علیه و آله نخواست تا همه آن را انفاق نکرده بخوابد لذا همه را بخشید. صبح در حالیکه چیزی نداشت فقیری نزد او آمد و او را ملامت نمود و پیامبر صلی الله علیه و آله اندوهگین شد در حالیکه رحیم و رفیق بود. خداوند او را ادب کرد و فرمود: نه دستت را بکلی از انفاق ببند نه در انفاق را آنقدر گشاده دار که ملامت و حسرت کشی. می‌گویند مردم از تو انتظار دارند و تو را معذور نمی‌دارند پس اگر همه چیزی که نزدت است ببخشی مال را درست انفاق نکرده‌ای.

۱۳. الإمام علي عليه السلام: إِنَّمَا أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكَ أَنَّهُمْ مَنَعُوا النَّاسَ الْحَقَّ فَاشْتَرَوْهُ. (نهج البلاغة للصبيح صالح، ص ۴۶۶ / بحار الأنوار، ج ۳۳، ص ۴۸۷)

امام علی علیه السلام: گذشتگان شما را در حقیقت کسانى نابود کردند که مردم را از حق (خودشان) باز داشتند و آنان هم به ناچار آن را (با

رشوه) خریدند و مردم را به باطل واداشتند و آنان لاجرم از آن پیروی کردند.

۱۴. فقه الرضا علیه السلام، أَلَيْكَ وَالِدَانِ فَقَالَ لَا فَقَالَ أَلَيْكَ وَلَدٌ قَالَ نَعَمْ قَالَ لَهُ بَرٍّ وَلَدَكَ يُحْسَبُ لَكَ بِرٌّ وَالِدَيْكَ. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۳۶ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۶، ص ۱۷۱)

امام رضا علیه السلام از کسی پرسید آیا پدر و مادر داری؟ گفت: خیر فقط فرزندی دارم. امام علیه السلام فرمود: به فرزندت نیکی کن، نیکی به والدین برایت محسوب میشود.

۱۵. عن الرسول صلی الله علیه و آله عن خضر: يَا مُوسَى تَعَلَّمَ مَا تَعَلَّمَ لِيَتَعَمَلَ بِهِ وَلَا تَعَلَّمَ لِيَتَحَدَّثَ بِهِ فَيَكُونَ عَلَيْكَ بُورُهُ وَيَكُونَ عَلَى غَيْرِكَ نُورُهُ. (منية المريد، ص ۱۴۱ / بحار الأنوار، ج ۱، ص ۲۲۷)

رسول خدا صلی الله علیه و آله از وصایای خضر به موسی علیه السلام این بود که بیاموز تا عمل کنی نه اینکه بازگو کنی که و بالش بر تو باشد و نورش بر غیر تو.

۱۶. عنه علیه السلام: النَّبِيُّ الَّذِي يُقْرَأُ فِيهِ الْقُرْآنُ وَيُذَكَّرُ اللَّهُ فِيهِ تَكْتُرُ بَرَكَتُهُ وَ تَحْضُرُهُ الْمَلَائِكَةُ وَ تَهْجُرُهُ الشَّيَاطِينُ وَ يُضِيءُ لِأَهْلِ السَّمَاءِ كَمَا تُضِيءُ الْكَوَاكِبُ لِأَهْلِ الْأَرْضِ وَ النَّبِيُّ الَّذِي لَا يُقْرَأُ فِيهِ الْقُرْآنُ وَلَا يُذَكَّرُ اللَّهُ فِيهِ تَقَلُّ بَرَكَتُهُ وَ تَهْجُرُهُ الْمَلَائِكَةُ وَ تَحْضُرُهُ الشَّيَاطِينُ وَ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صلی الله علیه و آله فَقَالَ مَنْ خَيْرُ أَهْلِ الْمَسْجِدِ فَقَالَ أَكْثَرُهُمْ ذِكْرًا. (الكافي، ج ۲، ص ۴۹۹ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۴۸)

امام علیه السلام: خانه‌ای که در آن قرآن خوانده شود و یاد خدا شود برکتش فزون گردد و ملائکه در آن حاضر میشوند و شیاطین از آن رخت برمیبندند و برای اهل آسمان به نور شناخته شود و خانه‌ای که در آن قرآن خوانده نشود و یاد خدا نشود برکت از آن برمیخیزد و ملائکه هجرت میکنند و شیاطین حاضر میشوند. کسی از پیامبر صلی الله علیه و آله پرسید بهترین اهل مسجد کیست؟ فرمود: کسی که بیشتر یاد خدا کند.

۱۷. رسول الله صلی الله علیه و آله: يَا أَبَادَرُّ لَا يَرَالُ الْعَبْدُ يَرْدَادُ مِنَ اللَّهِ بَعْدَ مَا سَاءَ خُلُقُهُ. (مكارم الأخلاق، ص ۴۶۷ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۶۱ / اعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۹۸)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: ای ابادر بنده که بد خلق باشد پیوسته از خدا دور میشود.

۱۸. الإمام الصادق علیه السلام: سِتَّةٌ يَلْحَقَنَّ الْمُؤْمِنَ بَعْدَ وَفَاتِهِ: وَلَدٌ يَسْتَغْفِرُ لَهُ، وَ مَصْحَفٌ يُخْلَفُهُ وَ غَرَسٌ يَغْرِسُهُ، وَ صَدَقَةٌ مَاءٍ يُجْرِيهِ، وَ قَلِيبٌ

يَحْفِرُهُ، وَ سُنَّةٌ يُؤْخَذُ بِهَا مِنْ بَعْدِهِ. (من لايحضره الفقيه، ج ۱، ص ۱۸۵ / روضة المتقين في شرح من لايحضره الفقيه، ط القديمة، ج ۱، ص ۴۷۴)

امام صادق علیه السلام: شش چیز است که (ثواب آن‌ها) بعد از وفات مؤمن به او می‌رسد: فرزندی که برایش آموزش طلبد، مصحفی که از خود برجای گذارد، نهالی که بکارد، صدقه‌ای (مانند نهر و قنات) که جاری سازد، چاهی که حفر کند و سنتی (و کردار نیکی) که بعد از او به کار بسته شود.

۱۹. رسول الله صلی الله علیه و آله: مَنْ وَلِدَتْ لَهُ ابْنَةٌ فَلَمْ يُؤْزِهَا وَلَمْ يُهْنِهَا وَلَمْ يُؤْزِرْ وَلَدَهُ عَلَيْهَا يَعْنِي الذُّكُورَ أَدْخَلَهُ اللَّهُ بِهَا الْجَنَّةَ. (عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۱۹۱ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۵، ص ۱۱۸)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: هرکس که برایش دختر به دنیا آید و او را اذیت نکند و حقیرش نشمارد و پسران خود را بر او ترجیح ندهد، خداوند به واسطه آن دختر او را به بهشت می‌برد.

۲۰. الإمام الصادق علیه السلام لأبي العباس التقياق: مَا مَنَعَكَ مِنَ الْحَجِّ؟ قَالَ: كِفَالَتُهُ كَفَلْتُ بِهَا. قَالَ: مَا لَكَ وَ الْكَفَالَتِ؟! أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ الْكَفَالََةَ هِيَ الَّتِي أَهْلَكَتِ الْقُرُونُ الْأُولَى؟! (من لايحضره الفقيه، ج ۳، ص ۹۵ / الخصال، ج ۱، ص ۱۲ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۶، ص ۲۰۹)

امام صادق علیه السلام به ابوالعباس بقباق فرمود: چرا حج نرفتی؟ عرض کرد: کفالت کسی را کرده بودم. حضرت فرمود: تو را چه به کفالت، مگر نمی‌دانی که همین کفالت‌ها بود، که اقوام پیشین را به نابودی کشاند؟!

۲۱. الخصال، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ قَالَ شُكْرُ كُلِّ نِعْمَةٍ وَإِنْ عَظُمَتْ أَنْ تَحْمَدَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ. (الكافي، ج ۲، ص ۹۵ / الخصال، ج ۱، ص ۲۱)

امام صادق علیه السلام: شکر هر نعمتی هرچند هم بزرگ باشد یک چیز است: حمد خدا.

الْأَمَالِي لِلشَّيْخِ الطُّوسِي، كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله إِذَا أَتَاهُ أَمْرٌ يَسُرُّهُ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي بِنِعْمَتِهِ تَتِمُّ الصَّالِحَاتُ وَإِذَا أَتَاهُ أَمْرٌ يَكْرَهُهُ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ. (الأمالي للطوسي، ص ۵۰ / بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۴۷)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: چون چیزی میشد که رسول خدا صلی الله علیه و آله را خوشحال میکرد میگفت سپاس خدا را که خوبی‌ها را بر ما تمام کرد و اگر چیزی میشد که ناپسندش بود میگفت الحمد لله در همه حال.

المحاسن، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله مَنْ ظَلَمَتْ عَلَيْهِ النِّعْمَةُ فَلْيُكْثِرِ الْحَمْدَ لِلَّهِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۴۲ / الكافي، ج ۸، ص ۹۳)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: کسی که نعمت‌ها بر او ظاهر شده بسیار بگوید الحمد لله.

۲۲. مصباح الشریعة، قَالَ الصَّادِقُ (ع) وَالتَّوَاضُّعُ مَا يَكُونُ فِي اللَّهِ وَ لِلَّهِ وَ مَا سِوَاهُ مُكْرَ و مَنْ تَوَاضَعَ لِلَّهِ شَرَّفَهُ اللَّهُ عَلَى كَثِيرٍ مِنْ عِبَادِهِ. (مصباح الشریعة، ص ۷۲/ بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۱۲۱)

امام صادق (ع): تواضع آن است که خدای باشد و برای خدا باشد غیر این مکر است و هرکس برای خدا تواضع کند خداوند بر بسیاری از بندگان او را شرف دهد.

۲۳. مکارم الأخلاق، قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (ع) مَا مِنْ رَهْطٍ أَرْبَعِينَ رَجُلًا اجْتَمَعُوا فَدَعَوْا اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فِي أَمْرٍ إِلَّا اسْتَجَابَ اللَّهُ لَهُمْ فَإِنْ لَمْ يَكُونُوا أَرْبَعِينَ فَأَرْبَعَةَ يَدْعُونَ اللَّهَ عَشْرَ مَرَّاتٍ إِلَّا اسْتَجَابَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ لَهُمْ فَإِنْ لَمْ يَكُونُوا أَرْبَعَةَ فَوَاحِدٌ يَدْعُو اللَّهَ أَرْبَعِينَ مَرَّةً وَ يَسْتَجِيبُ اللَّهُ الْغَرِيضَ الْجَبَّارُ لَهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۸۷/ مکارم الأخلاق، ص ۲۷۴/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۵۷)

امام صادق (ع): هرگاه چهل مؤمن جمع شوند و در امری دعا کنند خداوند آنرا مستجاب میکند. اگر چهل نفر نبودند چهار نفر ده بار دعا کنند و اگر نشد یک نفر چهل بار دعا کند.

وَ عَنْهُ (ع) قَالَ كَانَ أَبِي (ع) إِذَا حَضَرَ بِهِ أَمْرٌ جَمَعَ النِّسَاءَ وَ الصِّبْيَانَ ثُمَّ دَعَا وَ آمَنُوا. (الكافي، ج ۲، ص ۴۸۷/ الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۲۹/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۵۸)

امام صادق (ع): پدرم چون کار مهمی داشت همه زنان و فرزندان را جمع میکرد و دعا میکرد و میگفت آمین بگویند.

۲۴. الإمام علي (ع): الْحِرْصُ وَ الْكِبَرُ وَ الْحَسَدُ دَوَاعٍ إِلَى التَّقَحُّمِ فِي الذُّنُوبِ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۵۴۱/ بحار الأنوار، ج ۶۶، ص ۴۱۱)

امام علی (ع): آزمندی و تکبر و حسادت، انگیزه‌های فرورفتن در گناهان است.

۲۵. الامام علي (ع): إِنَّكَ لَنْ يَتَقَبَّلَ مِنْ عَمَلِكَ إِلَّا مَا أَخْلَصْتَ فِيهِ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۱۷۲/ تصنیف غررالحکم و دررالکلم، ص ۱۵۵)

امام علی (ع): از عمل تو هرگز پذیرفته نشود، مگر آنچه که با اخلاص انجام دهی.

۲۶. معاني الأخبار، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ التَّعَرُّبُ بَعْدَ الْهَجْرَةِ التَّارِكُ لِهَذَا الْأَمْرِ بَعْدَ مَعْرِفَتِهِ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۷۷/ تحف العقول، ص ۳۸۱/ معاني الأخبار، ص ۲۶۵)

امام صادق (ع): یکی از مصادیق تعرب بعد از هجرت، ترک امامت است پس از شناختنش.

۲۷. الأمالي للصدوق، قَالَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (ع) إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ جَعَلَ أَرْزَاقَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا وَ ذَلِكَ أَنَّ الْعَبْدَ إِذَا لَمْ يَعْرِفْ وَجْهَ رِزْقِهِ كَثُرَ دُعَاؤُهُ. (الكافي، ج ۵، ص ۸۴/ الأمالي للصدوق، ص ۱۸۱/ التوحيد للصدوق، ص ۴۰۲/ تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۶، ص ۳۲۸/ مکارم الأخلاق، ص ۲۷۰)

امام صادق (ع): خداوند ارزاق مؤمنین را از آنجا که گمان ندارند دعا کند.

۲۸. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ جَعَلَ لِمَنْ جَعَلَ لَهُ سُلْطَانًا مُدَّةً مِنْ لَيَالِي وَ أَيَّامٍ وَ سِنِينَ وَ شُهُورٍ فَإِنْ عَدَلُوا فِي النَّاسِ أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ صَاحِبَ الْفَلَكَ أَنْ يُنْطَلِقَ بِإِذَارَتِهِ فَطَالَتْ أَيَّامُهُمْ وَ لَيَالِيهِمْ وَ سِنُوهُمْ وَ شُهُورُهُمْ وَ إِنْ هُمْ جَاؤُوا فِي النَّاسِ وَ لَمْ يَعْدِلُوا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ صَاحِبَ الْفَلَكَ فَاسْرَعَ إِذَارَتُهُ وَ أَسْرَعَ فَنَاءَ لَيَالِيهِمْ وَ أَيَّامِهِمْ وَ سِنِيهِمْ وَ شُهُورِهِمْ وَ قَدْ وَفَى تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَهُمْ بِعَدَدِ اللَّيَالِي وَ الْأَيَّامِ وَ الشُّهُورِ. (الكافي، ج ۸، ص ۲۷۱/ إرشاد القلوب إلى الصواب للدبلي، ج ۲، ص ۴۱۳/ مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۲۶، ص ۲۷۶)

امام صادق (ع): خداوند برای هرکس که حکومتی دارد مدتی مشخص کرده از شب و روز و سال و ماه، اگر عدالت بورزند خداوند به صاحب فلک امر میکند که آهسته بچرخد و شب و روز و سال و ماه حکومتش طولانی شود و اگر جورکنند خداوند دستور میدهد تا سریع بچرخد و شب و روز و سال و ماه آنها به سر آید اما خداوند عدد را تغییر نمیدهد.

تَوَادِرُ الرَّائِدِينَ، قَالَ عَلِيٌّ (ع) لِكُلِّ شَيْءٍ دَوْلَةٌ حَتَّى إِنَّهُ لَيَدَالُ لِلْأَحْمَقِ مِنَ الْعَاقِلِ. (الجعفریات، ص ۲۴۲/ النوادر للراوندي، ص ۴۱)

علی (ع): هرچیز دولتی دارد حتی احمق باید مدتی که دولت اوست بر عاقل حکومت کند.

۲۹. الإمام الباقر (ع): إِنَّ لِلَّهِ عُقُوبَاتٍ فِي الْقُلُوبِ وَ الْأَبْدَانِ: ضَنْكٌ فِي الْمَعِيشَةِ، وَ هُنَّ فِي الْعِبَادَةِ، وَ مَا ضُرِبَ عَبْدٌ بِعُقُوبَةٍ أَعْظَمَ مِنْ قَسْوَةِ الْقَلْبِ. (تحف العقول، ص ۲۹۶/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۷۶)

امام باقر (ع): همانا خداوند را کیفرهایی برای دل‌ها و پیکرهاست (کیفرهای روحی و جسمی): تنگی زندگی و سستی در عبادت و هیچ بنده‌ای به کیفری سخت‌تر از سخت‌دلی مبتلا نشده است.

۳۰. الإمام علي (ع): تَدَبَّرُوا أَحْوَالَ الْمَاضِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۲۹۶/ بحار الأنوار، ج ۱۴، ص ۴۷۲)

امام علی (ع): در سرگذشت مؤمنان پیش از خود بیندیشید که در موقع آزمایش و بلا چگونه بوده‌اند... بنگرید که چگونه بودند آن‌گاه که

جمعیت‌ها یکپارچه بودند و خواسته‌ها یکی بود... بنگرید که سرانجامشان به کجا کشید آن‌گاه که تفرقه بروز کرد و رشته الفت از هم گسیخت و سخن‌ها و دل‌ها مختلف گردید و به دسته‌های گوناگون تقسیم شدند و گروه‌هایشان با یکدیگر به جنگ و ستیز برخاستند. در این هنگام خداوند جامعه بزرگواری و سرافرازی را از تن ایشان به در آورد و فراوانی نعمت خویش را از ایشان گرفت و حکایت خبرهای آنان را، برای عبرت گرفتن عبرت‌آموزان، در میان شما باقی گذاشت.

۳۱. الامام علی علیه السلام: مَنْ صَحَبَ جَاهِلًا تَقَصَّ مِنْ عَقْلِهِ. (کنزالفوائد، ج ۱، ص ۱۹۹/بحارالأنوار، ج ۱، ص ۱۶۰)
 امام علی علیه السلام: هر که با نادان همنشینی کند، از خردش کاسته می‌شود.

۳۲. الکافی، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ سَيَابُ الْمُؤْمِنِ كَالْمُشْرِفِ عَلَى الْهَلَكَةِ. (الکافی، ج ۲، ص ۳۵۹/الوافي، ج ۵، ص ۹۵۱)
 رسول خدا ﷺ: سب کردن مؤمن آدم را مشرف بر هلاکت می‌کند.

۳۳. الإمام علي عليه السلام في خطبة له حين ولي الخلافة والله أني لا أزرؤكم من فيئكم شيئاً ما قام لي عِدْقٌ يثرب، أفتروني مانعاً نفسي وولدي و معطيكم؟! ولا سَوَيْنَ بَيْنَ الْأَسْوَدِ وَالْأَحْمَرِ. فَقَامَ إِلَيْهِ (أخوه) عَقِيلُ بْنُ أَبِي طَالِبٍ فَقَالَ: لِتَجْعَلَنِي وَأَسْوَدًا مِنْ سُودَانِ الْمَدِينَةِ وَاحِدًا! فَقَالَ لَهُ: اجلس رَحِمَكَ اللَّهُ تَعَالَى، أَمَا كَانَ هَهُنَا مَنْ غَيْرِكَ؟ وَمَا فَضْلُكَ عَلَيْهِمْ إِلَّا بِسَابِقَةِ أَوْ تَقْوَى!! (الإختصاص، ص ۱۵۱/بحارالأنوار، ج ۴، ص ۱۰۶)

هنگامی که علی علیه السلام خلافت را به عهده گرفت، در مدینه سخنرانی کرد و فرمود: ای جماعت مهاجران و انصار، ای گروه قریش، بدانید که به خدا قسم تا وقتی حتی یک درخت خرما از من در یترب سرپا یاشد من از غنایم (و خراج) شما چیزی برای خود بر نمی‌دارم. آیا فکر می‌کنید من که خودم و فرزندانم را محروم می‌کنم (و فقط به اندازه حقشان به آن‌ها می‌دهم) به شما عطا می‌کنم (و بیشتر از حق و حقوقتان به شما چیزی می‌دهم)؟ بی‌گمان میان سیاه و سفید به یکسان عمل خواهیم کرد. در این هنگام (برادر امام) عقیل بن ابی طالب برخاست و گفت: مرا با سیاهی از سیاهان مدینه یکسان قرار می‌دهی؟ حضرت فرمود: بنشین، خدات رحمت کند. کس دیگری غیر تو در اینجا نبود که سخن بگوید؟ تو را بر آنان برتری نیست مگر به سابقه ایمان یا تقوا!

۳۴. كِتَابُ الْإِمَامَةِ وَ التَّبَصُّرَةِ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ كَانَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ نَبِيٌّ وَعَدَهُ اللَّهُ أَنْ يُنْصَرَهُ إِلَى خَمْسَ عَشْرَةَ لَيْلَةً فَأَخْبَرَ بِذَلِكَ قَوْمَهُ فَقَالُوا وَ اللَّهُ إِذَا كَانَ لَيَفْعَلَنَّ وَ لَيَفْعَلَنَّ فَأَخْرَهُ اللَّهُ إِلَى خَمْسَ عَشْرَةَ سَنَةً وَ كَانَ فِيهِمْ مَنْ وَعَدَهُ اللَّهُ النُّصْرَةَ إِلَى خَمْسَ عَشْرَةَ سَنَةً فَأَخْبَرَ بِذَلِكَ النَّبِيُّ قَوْمَهُ فَقَالُوا مَا شَاءَ اللَّهُ فَعَجَلَهُ اللَّهُ لَهُمْ فِي خَمْسَ عَشْرَةَ لَيْلَةً. (الإمامة و التبصرة من الحيرة، ص ۹۴/بحارالأنوار، ج ۴، ص ۱۱۲)

امام صادق علیه السلام: در بنی اسرائیل پیامبری بود که خدا به او وعده داد که ظرف پانزده روز پیروز می‌شود. او به قومش خبر داد. تکذیب کردند و گفتند از کجا معلوم؟ پس خداوند پیروزی را تا پانزده سال به تعویق انداخت. و بوده‌اند گروهی که خداوند وعده نصرت پانزده ساله بدیشان داد اما گفته بودند هرچه خدا بخواهد پس خدا پیروزی را پانزده روزه نصیب ایشان کرد.

۳۵. فقه الرضا عليه السلام، وَأَرْوِي أَنَّهُ سُئِلَ عَنْ رَجُلٍ يَقُولُ بِالْحَقِّ وَ يُشْرِفُ عَلَى نَفْسِهِ بِشُرْبِ الْخَمْرِ وَ يَأْتِي الْكِبَارَةَ وَ عَنْ رَجُلٍ دُونَهُ فِي الْيَقِينِ وَ هُوَ لَا يَأْتِي مَا يَأْتِيهِ فَقَالَ عليه السلام أَحْسَنُهُمَا يَقِينًا كُنَّا نَمُوتُ عَلَى الْمَحَبَّةِ إِذَا ابْنَتَهُ [اَنْتَبَه] رَكِبَهَا وَ الْأَدْوَنُ الَّذِي يَدْخُلُهُ الشُّكُّ كَالنَّائِمِ عَلَى غَيْرِ طَرِيقٍ لَا يَدْرِي إِذَا ابْنَتَهُ [اَنْتَبَه] أَتَاهُمَا الْمَحَبَّةُ. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۸۸/بحارالأنوار، ج ۶۹، ص ۱۲۴)

از امام رضا علیه السلام پرسیدند از مردی که دینش درست و اهل یقین است اما با شراب نوشیدن به خویش ظلم می‌کند و گاهی هم کبائر مرتکب می‌شود؛ او بهتر است یا کسی که یقینش کمتر است اما مرتکب گناهی نمی‌شود. فرمود: آنکه یقینش بهتر است مثل کسی است که کنار راه خوابیده هرگاه بیدار شود راه را پی می‌گیرد و دیگری مثل کسی است که در بیابانی خوابیده وقتی بیدار شود نمیداند راه چیست.

۳۶. رسول الله ﷺ: قَالَ اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ: إِنِّي أَعْطَيْتُ الدُّنْيَا بَيْنَ عِبَادِي قَيْضًا، فَمَنْ أَقْرَضَنِي مِنْهَا قَرْضًا أَعْطَيْتُهُ بِكُلِّ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ عَشْرًا إِلَى سَبْعِمِائَةِ ضِعْفٍ وَ مَا شِئْتُ مِنْ ذَلِكَ، وَ مَنْ لَمْ يُقْرِضْنِي مِنْهَا قَرْضًا فَأَخَذْتُ (فَأَخَذُ) مِنْهُ قَسْرًا، أَعْطَيْتُهُ ثَلَاثَ خِصَالٍ أَعْطَيْتُ وَاحِدَةً مِنْهُنَّ مَلَائِكَتِي لَرَضُوا: الصَّلَاةُ، وَالْهَدَايَةُ، وَالرَّحْمَةُ. إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ: «الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاغِبُونَ» * أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَ وَاحِدَةٌ مِنَ الثَّلَاثِ «و رَحْمَةُ» اثْنَتَيْنِ «و أُولَئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ» ثَلَاثَةٌ. (تفسير العياشي، ج ۱، ص ۶۸/الخصال، ج ۱، ص ۱۳۰/البرهان في تفسير القرآن، ج ۱، ص ۳۶۱)

پیامبر خدا ﷺ: خدا عزوجل فرمود: من دنیا را میان بندگانم کالانی برای معاوضه قرار دادم. پس اگر کسی از دنیا به من قرضی بدهد، به

ازای هر یک از آن قرض ده تا هفتصد برابر و هرچند برابر که بخواهم به او می‌دهم و اگر کسی از آن به من چیزی قرض ندهد، من خودم به زور از او می‌گیرم و سه چیز عطایش می‌کنم که اگر یکی از آن‌ها را به فرشتگان خود دهم، خرسند شوند: نماز، هدایت و رحمت، خدا عزوجل می‌فرماید: «الذین اذا اصابهم مصيبة قالوا انا لله و انا اليه راجعون. اولئك عليهم صلوات من ربهم» این یکی از آن سه است، «و رحمة» دومین آن هاست، «و اولئك هم المهندون»، سومین آن سه چیز است.

۳۷. الامام علی علیه السلام: عَلَيَّ الْعَالِمُ اَنْ يَعْمَلَ بِمَا عَلِمَ، ثُمَّ يَطْلُبَ تَعْلَمَ مَا لَمْ يَعْلَمَ. (عیون الحکم و المواعظ للبی، ص ۳۲۸ / غرر الحکم و دررالکلم، ص ۴۵۲)

امام علی علیه السلام: بر دانشمند است، که آنچه را می‌داند به کار بندد و سپس در پی یاد گرفتن دانشی رود که نمی‌داند.

مصباح الشریعة: قَالَ عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: رَأَيْتُ حَجَرًا مَكْتُوبًا عَلَيْهِ: اِقْلِبْنِي، فَقَلْبْتُهُ فَاِذَا عَلَيْهِ مِنْ بَاطِنِهِ مَكْتُوبٌ: مَنْ لَا يَعْمَلُ بِمَا يَعْلَمُ مَشُومٌ عَلَيْهِ طَلَبُ مَا لَا يَعْلَمُ، وَ مَرْدُودٌ عَلَيْهِ مَا عَمِلَ. (مصباح الشریعة، ص ۲۵۹ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۷۸)

مصباح الشریعة: عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: سنگی را دیدم، که بر روی آن نوشته شده بود: مرا برگردان. چون آن را برگرداندم، آن طرفش نوشته شده بود: هر که آنچه را می‌داند به کار نبندد تحصیل علمی که نمی‌داند برای او شوم است و آنچه را هم که آموخته است از او پذیرفته نمی‌شود.

الإمام زين العابدين عليه السلام: مَكْتُوبٌ فِي الْإِنْجِيلِ: لَا تَطْلُبُوا عِلْمَ مَا لَا تَعْمَلُونَ؛ فَإِنَّ الْعِلْمَ إِذَا يُعْمَلُ بِهِ لَمْ يَرُدَّ مِنَ اللَّهِ إِلَّا بُعْدًا. (تفسير القمي، ج ۲، ص ۲۵۹ / الكافي، ج ۱، ص ۴۴ / تحف العقول، ص ۳۹۳ / منية المرید، ص ۱۴۶)

امام سجاد علیه السلام: در انجیل نوشته شده است: در طلب علمی که بدان عمل نمیکند نباشید. زیرا علم، هرگاه به آن عمل نشود، جز بر دوری (عالم) از خدا نیفزاید.

الإمام الصادق عليه السلام: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا الْعِلْمُ؟ قَالَ: الْإِنْصَاتُ، قَالَ: ثُمَّ مَه؟ قَالَ: الْإِسْتِمَاعُ، قَالَ: ثُمَّ مَه؟ قَالَ: الْحِفْظُ، قَالَ: ثُمَّ مَه؟ قَالَ: الْعَمَلُ بِهِ، قَالَ: ثُمَّ مَه؟ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ:

نَشْرُهُ. (الكافي، ج ۱، ص ۴۸ / الجعفریات، ص ۱۶۴ / دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۳۲۸ / من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۳۸۹ / الأمالي للصدوق، ص ۲۳۸ / الخصال، ج ۲، ص ۴۹۰ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۲، ص ۲۴۲)

امام صادق علیه السلام: مردی خدمت رسول خدا ﷺ آمد و عرض کرد: ای رسول خدا! علم چیست؟ فرمود: خاموشی. عرض کرد: سپس چه؟ فرمود: گوش سپردن. عرض کرد: دیگر چه؟ فرمود: حفظ و مراقبت. عرض کرد: آنگاه چه؟ فرمود: به کار بستن آن. عرض کرد: سپس چه ای رسول خدا؟ فرمود: انتشار دادن آن.

۳۸. دَعَاوُتِ الرَّاَوْنِدِيِّ، قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام: أَغْلِقُوا أَبْوَابَ الْمُعْصِيَةِ بِالْإِسْتِعَاذَةِ وَ افْتَحُوا أَبْوَابَ الطَّاعَةِ بِالتَّسْمِيَةِ. (الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۵۲ / بحار الأنوار، ج ۱۳، ص ۳۵۱)

امام صادق علیه السلام: با پناه بردن به خدا ابواب معصیت را بر خود ببندید و با استعانت از خدا با ذکر نامش ابواب طاعت را باز کنید.

۳۹. الإمام الباقر عليه السلام: إِذَا حَدَّثْتُكُمْ بَشْيٍّ فَاسْأَلُونِي عَنْ كِتَابِ اللَّهِ. ثُمَّ قَالَ فِي حَدِيثِهِ: إِنَّ اللَّهَ نَهَى عَنِ الْقِيلِ وَالْقَالِ، وَ فُسَادِ الْمَالِ، وَ كَثْرَةِ السُّؤَالِ. فَقَالُوا: يَا بَنَ رَسُولَ اللَّهِ، وَ أَيْنَ هَذَا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ؟ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَقُولُ فِي كِتَابِهِ: «لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِنْ نَجْوَاهُمْ...»، وَ قَالَ: «لَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَامًا»، وَ قَالَ: لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءٍ إِنْ تُبَدِّلَكُمْ تَسْؤُكُمْ». (الكافي، ج ۵، ص ۳۰۰ / وسائل الشيعة، ج ۱۹، ص ۸۳)

امام باقر علیه السلام: هرگاه برای شما سخن و حدیثی گفتیم (درباره آن) از کتاب خدا از من بپرسید. سپس در حدیث خود فرمود: همانا خداوند از قیل و قال و تباه کردن مال و بسیاری سؤال نهی فرموده است. عرض کردند: یابن رسول الله، این مطلب در کجای کتاب خداست؟ فرمود: خدا عزوجل در کتاب خود می‌فرماید: «در بسیاری از رازگویی‌های ایشان خیری نیست...» و فرموده است: «و اموال خود را که خداوند آن را وسیله قوام (زندگی) شما قرار داده به سفیهان مدهید» و فرموده است: «از چیزهایی که اگر برای شما آشکار گردد شما را ناراحت می‌کند، بپرسید».

۴۰. الإمام الكاظم عليه السلام: إِنَّ أَيُّوبَ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: يَا رَبِّ، مَا سَأَلْتُكَ شَيْئًا مِنَ الدُّنْيَا قَطُّ، وَ دَاخَلَنِي (وَ دَاخَلَهُ) شَيْءٌ، فَأَقْبَلَتْ إِلَيْهِ سَحَابَةٌ حَتَّى نَادَتْهُ: يَا أَيُّوبُ، مَنْ وَفَّقَكَ لِذَلِكَ؟ قَالَ: أَنْتَ يَا رَبِّ. (الزهد، ص ۶۹ / إقبال الأعمال، ط القديمة، ج ۱، ص ۱۹۲)

امام کاظم علیه السلام: ایوب پیامبر ﷺ گفت: پروردگارا، من هرگز چیزی دنیوی از تو نخواستم و حالت عجب و غرور به او دست داد در این هنگام قطعه‌ای ابر به طرف او آمد و ندایش داد که: ای ایوب، چه کسی توفیق این کار را به تو داد؟ عرض کرد، تو ای پروردگار.

پیامبر خدا ﷺ: چون خداوند آدم را به زمین فرو فرستاد، او الی ماشاء الله در زمین باقی ماند. سپس فرزندان او گفتند: ای پدر، سخن بگو. آدم در میان فرزندان و نوادگان خود به خطبه ایستاد و گفت: خداوند به من دستور داد و فرمود: ای آدم، سخن کم گوی تا به جوار من برگردی.

چهل حدیث ۸۵

۱. الإمام الصادق علیه السلام: لَمَّا سُئِلَ: بِأَيِّ شَيْءٍ عَلِمَ الْمُؤْمِنُ أَنَّهُ مُؤْمِنٌ؟ : بِالتَّسْلِيمِ لِلَّهِ وَ الرِّضَا بِمَا وَرَدَ عَلَيْهِ مِنْ سُورٍ وَ سَخَطٍ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۲۸/ بحار الأنوار، ج ۲، ص ۲۰۵)

از امام صادق علیه السلام سؤال شد: از کجا دانسته می شود، که کسی مؤمن است؟ حضرت فرمود: از تسلیم او در برابر خدا و خرسندیش به هر خوشی و ناخوشی که به او می رسد.

الإمام الصادق علیه السلام: لَمْ يَكُنْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ لشيءٍ قَدْ مَضَى: لَوْ كَانَ غَيْرَهُ! (الكافي، ج ۲، ص ۶۳/ عمدة عيون صحاح الأخبار في مناقب إمام الأبرار، ص ۱۱۲/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۷/ مجموعة قورام، ج ۲، ص ۱۸۵)

امام صادق علیه السلام: رسول خدا ﷺ هیچ گاه درباره کاری که گذشته بود نمی فرمود: کاش جز این بود.

الإمام علي عليه السلام: التَّسْلِيمُ أَنْ لَا تَنْتَهَمَ. (غررالحکم و دررالکلم، ج ۱، ص ۶۲/ عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ج ۱، ص ۴۵)

امام علی علیه السلام: تسلیم آن است که (خدا را) متهم نکنی.

۲. الإمام علي عليه السلام: كُلُّ مُتَوَقِّعٍ آتٍ، كُلُّ آتٍ فَكَأَنَّ قَدْ كَانَ. (تصنيف غررالحكم و دررالکلم، ص ۱۶۵/ عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۳۷۶)

امام علی علیه السلام: هر آنچه چشم به راهش باشند، آمدنی است و هر آنچه آمدنی است، بدان ماند که از ابتدا بوده است. (یعنی بالآخره میاید)

۳. كُنْتُ الْكَرَّاجِكِيَّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَلْعُونٌ مَلْعُونٌ رَجُلٌ يَنْدُوهُ أَخُوهُ بِالصُّلْحِ فَلَمْ يَصْلَحْهُ. (كنزالفوائد، ج ۱، ص ۱۴۹/ وسائل الشيعة، ج ۱۶، ص ۲۸۰/ بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۳۵۴)

امام صادق علیه السلام: ملعون است ملعون است کسی که برادرش بخواهد با او دست دهد و او ابا کند.

۴. الإمام الصادق عليه السلام: لَا يَتَّبِعِي... لِمَنْ لَمْ يَكُنْ صَبُورًا أَنْ يُعَدَّ كَامِلًا. (تحف العقول، ج ۱، ص ۳۶۴/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۴۶)

امام صادق علیه السلام: نسزد... کسی که شکیبا نیست کامل شمرده شود.

۵. رسول الله ﷺ: لَمَّا أَهْبَطَ اللَّهُ آدَمَ إِلَى الْأَرْضِ مَكَثَ فِيهَا مِائَةَ أَلْفٍ سَنَةٍ، ثُمَّ قَالَ لَهُ بَنُوهُ: يَا أَبَانَا تَكَلَّمْ، فَقَامَ خَطِيبًا فِي وَلَدِهِ وَ وَلَدِهِمْ فَقَالَ: إِنَّ اللَّهَ أَمَرَنِي فَقَالَ: يَا آدَمُ، أَقْبِلْ كَلَامَكَ تَرْجِعْ إِلَى جَوَارِي، (قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۴۸/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۹، ص ۲۷)

۶. الإمام الكاظم عليه السلام: مَثَلُ الدُّنْيَا مَثَلُ مَاءِ الْبَحْرِ؛ كُلَّمَا شَرِبَ مِنْهُ الْعَطْشَانُ ازدَادَ عَطْشًا حَتَّى يَقْتُلَهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۳۶/ تحف العقول، ج ۱، ص ۳۸۳/ مجموعة قورام، ج ۲، ص ۱۹۵)

امام کاظم علیه السلام: دنیا به آب دریا می ماند که هرچه تشنه از آن بنوشد، تشنه تر می شود تا سرانجام او را می کشد.

۷. الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ عَادَ مَرِيضًا فِي اللَّهِ لَمْ يَسْأَلِ الْمَرِيضُ لِلْعَايِدِ شَيْئًا إِلَّا اسْتَجَابَ اللَّهُ لَهُ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ج ۱، ص ۱۹۴/ مكارم الأخلاق، ج ۱، ص ۳۶۱)

امام صادق علیه السلام: هرکس برای خدا از بیماری عیادت کند، هر دعایی که آن بیمار برای او بکند خداوند اجابت فرماید.

۸. الإمام علي عليه السلام: أُوصِيكَ يَا بُنَيَّ وَالصَّمْتَ عِنْدَ الشُّبْهَةِ. (الأمالي للمفيد، ج ۱، ص ۲۲۰/ الأمالي للطوسي، ج ۱، ص ۷/ مكارم الأخلاق، ج ۱، ص ۴۵۸/ مجموعة قورام، ج ۲، ص ۵۱)

امام علی علیه السلام: فرزندم، به تو سفارش می کنم که در هنگام شبهه خاموش مانی.

۹. رسول الله ﷺ: زِينَةُ الْعِلْمِ الْإِحْسَانُ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۴۰۲/ الأمالي للصدوق، ج ۱، ص ۴۸۷/ تحف العقول، ج ۱، ص ۱۶۲/ مكارم الأخلاق، ج ۱، ص ۴۴۶)

پیامبر خدا ﷺ: زیور دانش، احسان و نیکوکاری است.

۱۰. الإمام الصادق عليه السلام: يَهْلِكُ اللَّهُ سِتًّا بَسِئَتِ الْأَمْرَاءُ بِالْجَوْرِ، وَالْقَرَبَ بِالْعَصْبِيَّةِ، وَالذَّهَاقِينَ بِالْكِبَرِ، وَالتُّجَّارَ بِالْخِيَانَةِ، وَ أَهْلَ الرُّسْتَقِ بِالْجَهْلِ، وَ الْفُقَهَاءَ بِالْحَسَدِ. (كشف الغمة في معرفة الأئمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۲۰۶/ الدرّة الباهرة من الأصداف الطاهرة، ص ۳۱)

امام صادق علیه السلام: خداوند شش گروه را به سبب شش خصلت نابود می کند: فرمانروایان را به سبب ستمگری، عرب ها را به سبب تعصب، مآلاکان را به سبب کبر، بازرگانان را به سبب خیانت، روستائیان را به سبب نادانی و فقیهان را به سبب حسادت.

۱۱. الإمام علي عليه السلام: عَلِّمُوا صِبْيَانَكُمْ الصَّلَاةَ، وَ خُذُوهُمْ بِهَا إِذَا بَلَغُوا الْحُلُمَ. (غررالحكم و دررالکلم، ج ۱، ص ۴۶۴/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۵، ص ۱۶۹)

امام علی (علیه السلام): به کودکان خود نماز یاد دهید و چون به سن بلوغ رسیدند، برای (ترک) نماز آنان را مواخذه کنید.

۱۲. فَأَمَّا سَلْمَانُ فَكَانَ إِذَا أَخَذَ عَطَاءَهُ رَفَعَ مِنْهُ قُوَّتَهُ لِسِتِّهِ حَتَّى يَحْضُرَهُ عَطَاؤُهُ مِنْ قَابِلٍ فَقِيلَ لَهُ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ أَنْتَ فِي زُهْدِكَ تَصْنَعُ هَذَا وَإِنَّكَ لَا تَدْرِي لَعَلَّكَ تَمُوتُ الْيَوْمَ أَوْ غَدًا وَكَانَ جَوَابُهُ أَنْ قَالَ مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِي الْبَقَاءَ كَمَا خِفْتُمْ عَلَيَّ الْفَنَاءَ أَوْ مَا عَلِمْتُمْ يَا جَهْلَهُ أَنَّ النَّفْسَ قَدْ تَلْتَأَتْ عَلَيَّ صَاحِبِهَا إِذَا لَمْ يَكُنْ لَهَا مِنَ الْعَيْشِ مَا يَتَعَمَّدُ عَلَيْهِ فَإِذَا هِيَ أَحْرَزَتْ مَعِيشَتَهَا أَطْمَأَنَّتْ. (الكافي، ج ۵، ص ۶۵/ بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۱۲۲)

و سلمان چون عطایش را از بیت المال میستاند با آن قوت سالتش را تهیه میکرد. به او گفتند تو با این زهد برای یکسال چیز ذخیره میکنی؟ شاید امروز یا فردا بمیری! و سلمان جواب میداد: چرا احتمال نمیدهد تا سال آینده زنده بمانم؟ همانا نفس اگر آنچه برای زندگی بشود به آن اعتماد کرد نداشته باشد انسان را اذیت میکند و اگر آنچه معیشت اوست فراهم باشد آرام میگيرد.

۱۳. الإمام علي (عليه السلام) في ذكر الملاحم: و لا تَتَّقِحُوا مَا اسْتَقْبَلْتُمْ مِنْ قَوْرِ نَارِ الْفِتْنَةِ، وَ أَمِيطُوا عَنْ سَنَنِهَا، وَ خَلُّوا قَصْدَ السَّبِيلِ لَهَا، فَقَدْ لَعَمْرِي يَهْلِكُ فِي لَهْبِهَا الْمُؤْمِنُ، وَ يَسْلَمُ غَيْرُ الْمُسْلِمِ. (نهج البلاغة للصبحي صالح، ج ۱، ص ۲۷۷/ بحار الأنوار، ج ۳۴، ص ۲۱۲)

علی (علیه السلام): در یادکرد از پیشامدهای آینده: خود را بی باکانه در میان شعله های فروزان آتش فتنه ای که با آن روبه رو می شوید، میندازید و از سر راه آن کنار روید و وسط راه را برایش باز بگذارید؛ زیرا به جان خودم سوگند که در زبانه آتش آن فتنه، مؤمن نابود می شود و نامسلمان در آن به سلامت می ماند.

۱۴. فقه الرضا (عليه السلام): إِنَّمَا سُمُّوا الْأَبْرَارَ لِأَنَّهُمْ بَرُّوا الْأَجْبَاءَ وَ الْأَبْنَاءَ وَ قَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَحِمَ اللَّهُ وَالِدًا أَعَانَ وَلَدَهُ عَلَى الْبِرِّ. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ج ۱، ص ۳۳۶/ الكافي، ج ۶، ص ۴۸/ كامل الزيارات، ج ۱، ص ۲۲۲)

امام رضا (علیه السلام): ابرار را بدین نام خوانند زیرا به پدران و فرزندان نیکی میکنند و رسول خدا ﷺ فرمود: خدا رحمت کند پدری را که فرزندش را بر نیکی یاری کند.

۱۵. الامام علي (عليه السلام): إِكْمَالُ الْمَعْرُوفِ أَحْسَنُ مِنْ ابْتِدَائِهِ. (غررالحکم و درالكلم، ج ۱، ص ۱۰۴)

امام علی (علیه السلام): به اتمام رساندن خوبی، نیکوتر از آغاز کردن آن است.

۱۶. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) قَالَ مَنْ قَالَ حِينَ يَأْوِي إِلَى فِرَاشِهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مِائَةَ مَرَّةٍ بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ج ۱، ص ۴/ الخصال، ج ۲، ص ۵۹۴/ الأمالي للصدوق، ج ۱، ص ۱۹۸)

امام صادق (علیه السلام): هرکس هنگام به بستر رفتن صد بار لا اله الا الله بگوید خانه ای در بهشت برایش بنا شود.

، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) مَنْ قَالَ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِائَةَ مَرَّةٍ حِينَ يَنَامُ بَاتَ وَ قَدْ تَحَاتَّ الذُّنُوبُ كُلُّهَا عَنْهُ. (وسائل الشيعة، ج ۶، ص ۴۵۱/ بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۲۷۹)

امام صادق (علیه السلام): هرکس هنگام خوابیدن صد بار استغفار کند گناهانش تماما بریزد.

عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (عليه السلام) قَالَ مَنْ اسْتَغْفَرَ اللَّهَ بَعْدَ صَلَاةِ الْفَجْرِ سَبْعِينَ مَرَّةً غَفَرَ اللَّهُ لَهُ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ج ۱، ص ۱۶۵/ الخصال، ج ۲، ص ۶۱/ تحف العقول، ج ۱، ص ۱۰۰)

امام صادق (علیه السلام): هرکس پس از نماز صبح هفتاد بار استغفار کند خدایش بیامرزد.

۱۷. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَفْشِيَ السَّلَامَ يَكْثُرُ خَيْرُ بَيْتِكَ. (دعائم الاسلام، ج ۲، ص ۳۴۸/ من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳/ الخصال، ج ۱، ص ۱۸۰)

رسول خدا ﷺ: سلام کنید تا خیر خانه شما زیاد شود.

۱۸. رسول الله ﷺ: مَا اتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا إِلَّا لِإِطْعَامِهِ الطَّعَامَ، وَ صَلَاتِهِ بِاللَّيْلِ وَالنَّاسِ نِيَامًا. (علل الشرائع، ج ۱، ص ۳۵/ البرهان في تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۱۷۸)

پیامبر خدا ﷺ: خداوند، ابراهیم را به خلیلی نگرفت مگر به واسطه آنکه اطعام می کرد و شب هنگام که مردم خواب بودند او نماز می گزارد.

۱۹. الإمام الصادق (عليه السلام): التَّوَنُّ نَعِيمٌ وَ التَّوَنَاتُ حَسَنَاتٌ، وَاللَّهُ يَسْأَلُ عَنِ النَّعِيمِ وَ يُثِيبُ عَلَى الْحَسَنَاتِ. (الكافي، ج ۶، ص ۷/ الوافي، ج ۲۳، ص ۱۲۹۸/ وسائل الشيعة، ج ۲۱، ص ۳۶۷)

امام صادق (علیه السلام): پسران نعمتند و دختران حسنه، و خداوند از نعمتها بازخواست می کند و برای حسنات پاداش می دهد.

۲۰. الإمام علي (عليه السلام): لَا تَضْمَنْ مَا لَا تَقْدِرُ عَلَى الْوَفَاءِ بِهِ. (تحف العقول، ج ۱، ص ۱۲۶/ نهج البلاغة للصبحي صالح، ج ۱، ص ۴۲۶/ بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۲۴۰)

امام علی (علیه السلام): چیزی را که از عهده انجام آن بر نمی آیی ضمانت نکن.

۲۱. سَيِّدَانِ بْنِ طَرِيفٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ حَشِيتُ أَنْ أَكُونَ مُسْتَدْرَجًا قَالَ وَلَمْ قُلْتُ لِأَنِّي دَعَوْتُ اللَّهَ أَنْ يَرْزُقَنِي دَارًا فَرَزَقَنِي وَ دَعَوْتُ اللَّهَ أَنْ يَرْزُقَنِي أَلْفَ دِرْهَمٍ فَرَزَقَنِي أَلْفًا وَ دَعَوْتُ أَنْ يَرْزُقَنِي

خَادِمًا فَرَزَنِي خَادِمًا قَالَ فَأَيُّ شَيْءٍ تَقُولُ قَالَ أَقُولُ الْحَمْدُ لِلَّهِ قَالَ فَمَا أُعْطِيتَ أَفْضَلَ مِمَّا أُعْطِيتَ. (مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ج ۱، ص ۲۷ / بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۲۱۳)

راوی گوید به امام صادق (ع) عرض کردم میترسم در استدراج افتاده باشم؛ چون از خدا خانه‌ای خواستم داد هزار درهم خواستم داد خادمی خواستم داد. امام (ع) گفت: چه می‌گویی؟ راوی گوید می‌گویم الحمد لله. امام (ع) فرمود: توفیق ابن‌الحمد لله گفتن که به تو داده‌اند بیشتر از نعمت‌هایی که به تو داده‌اند ارزش دارد.

وَعَنِ النَّبِيِّ (ص) قَالَ إِنَّ الرَّجُلَ مِنْ أُمَّتِي يَخْرُجُ إِلَى السُّوقِ فَيَبْتَاعُ الْقَمِيصَ بِنِصْفِ دِينَارٍ أَوْ بِثُلْثِ دِينَارٍ فَيُحَمِّدُ اللَّهَ إِذَا لَبَسَ فَمَا يَتْلُغُ رُكْبَتَهُ حَتَّى يُفْقَرَ لَهُ. (مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ج ۱، ص ۲۸ / بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۲۱۳)

رسول خدا (ص): کسی به بازار میرود و پیرهنی می‌خرد و چون آن را می‌پوشد حمد خدا میکند بلافاصله بخشیده میشود.

۲۲. کتاب حسین بن سعید و النوادر عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ أَفْطَرَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) عَشِيَّةَ الْخَمِيسِ فِي مَسْجِدٍ قَبَا فَقَالَ هَلْ مِنْ شَرَابٍ فَأَتَاهُ أَوْسُ بْنُ خُوَلَةَ الْأَنْصَارِيُّ بِعُسٍّ مِنْ لَبَنٍ مَخِيضٍ بَعْسَلٍ فَلَمَّا وَضَعَهُ عَلَى فِيهِ نَحَاءٌ ثُمَّ قَالَ شَرَابَانِ يَكْتَفِي بِأَحَدِهِمَا عَنْ صَاحِبِهِ لَا أَشْرَبُهُ وَلَا أَحَرِّمُهُ وَلَكِنِّي أَتَوَاضَعُ لِلَّهِ فَإِنْ مَنْ تَوَاضَعَ لِلَّهِ رَفَعَهُ اللَّهُ وَمَنْ تَكَبَّرَ خَفَضَهُ اللَّهُ وَمَنْ افْتَصَدَ فِي مَعِيشَتِهِ رَزَقَهُ اللَّهُ وَمَنْ أَكْثَرَ ذَكَرَ اللَّهَ أَحَبَّهُ اللَّهُ. (الزهد، ص ۵۵ / وسائل الشیعة، ج ۲۵، ص ۲۷۴)

رسول خدا (ص) عصر پنج‌شنبه‌ای در مسجد قبا افطار کرد و گفت چیزی هست بنوشم؟ یکی از انصار ظرفی شیر مخلوط با عسل آورد. چون رسول خدا (ص) از آن چشید گفت اینها دو نوشیدنی است که هر یک خودش کافی است. من اینرا نمینوشم اما تحریم هم نمیکم اما برای تواضع در برابر خدا از آن اعراض میکنم که هرکس برای خدا تواضع کرد خدایش بلند میکند و هرکس تکبر کرد خدا او را پست میکند و هرکس در معیشتش مقتصد بود خداوند روزی‌اش میکند و هرکس زیاد یاد خدا کرد خدا او را دوست میدارد.

۲۳. قَالَ الصَّادِقُ (ع) وَاعْرِفْ طُرُقَ نَجَاتِكَ وَهَلَاكِكَ كَيْلًا تَدْعُو اللَّهَ بِشَيْءٍ مِنْهُ هَلَاكَ وَ أَنْتَ تَطُنُّ فِيهِ نَجَاتُكَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَ يَدْعُ الْإِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ وَ كَانَ الْإِنْسَانُ عَاجُولًا. (مصباح الشریعة، ج ۱، ص ۱۳۲ / بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۲۲)

امام صادق (ع): طرق نجات و هلاک خویش را بشناس تا دعایی نکنی که هلاکت تو در آن باشد درحالی‌که گمان میکنی نجات تو در آن است. چنانچه خداوند میفرماید دعای انسان نسبت به چیزی که دوست دارد او را به شر میکشاند و انسان عجول است.

۲۴. الإمام الصادق (ع) لَمَّا سُئِلَ عَنْ عِلَّةِ تَحْرِيمِ الرِّبَا : ثَلَاثًا يَتِمَّاعُ النَّاسُ الْمَعْرُوفَ. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۲۵۶ / كشف الغمة في معرفة الأئمة، ط القديمة، ج ۲، ص ۱۵۷)

امام صادق (ع)، در پاسخ به سؤال از علت تحریم ربا، فرمود: تا اینکه مردم از احسان کردن به یکدیگر دریغ نورزند.

الإمام الصادق (ع) لَمَّا سَأَلَهُ هِشَامُ بْنُ الْحَكَمِ عَنْ عِلَّةِ تَحْرِيمِ الرِّبَا : إِنَّهُ لَوْ كَانَ الرِّبَا حَلَالًا لَتَرَكَ النَّاسُ التَّجَارَاتِ وَ مَا يَحْتَاجُونَ إِلَيْهِ فَحَرَّمَ اللَّهُ الرِّبَا لِتَفَرَّ النَّاسُ عَنِ الْحَرَامِ إِلَى التَّجَارَاتِ وَ إِلَى الْبَيْعِ وَ الشَّرَاءِ فَيَتَصَلَّ ذَلِكَ بَيْنَهُمْ فِي الْقَرْضِ. (بحار الأنوار، ج ۱۰۰، ص ۱۱۹)

امام صادق (ع)، در پاسخ به پرسش هشام بن حکم از علت تحریم ربا، فرمود: اگر ربا حلال بود، مردم کار تجارت و کسب مایحتاج خود را رها می‌کردند. پس خداوند ربا را حرام فرمود، تا مردم از حرام‌خواری دست کشیده به تجارت و خرید و فروش روی آورند و به یکدیگر قرض دهند.

۲۵. رسول الله (ص): إِذَا تَقَضَّوْا الْعَهْدَ سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ عَذْوَهُمْ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۷۴ / علل الشرائع، ج ۲، ص ۵۸۴)

پیامبر خدا (ص): هرگاه عهدشکنی کنند، خداوند دشمنشان را بر آنان مسلط گرداند.

۲۶. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ قُلْتُ لَهُ الْأَيُّمَةُ بَعْضُهُمْ أَعْلَمُ مِنْ بَعْضٍ قَالَ نَعَمْ وَ عِلْمُهُمْ بِالْحَلَالِ وَ الْحَرَامِ وَ تَفْسِيرِ الْقُرْآنِ وَاحِدٌ. (تفسير العياشي، ج ۱، ص ۱۵ / الأمالي للصديق، ج ۱، ص ۱۸۷ / الإختصاص، ج ۱، ص ۲۶۶)

از امام صادق (ع) پرسیدند آیا بعضی از امامان از بعضی اعلم‌اند. فرمود: بله اما علم همه به حلال و حرام و کتاب خدا یکسان است.

۲۷. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) لَتَسْأَلَنَّ اللَّهُ أَوْ لَيَقْبِضَنَّ عَلَيْكُمْ أَنَّ لِلَّهِ عِبَادًا يَعْمَلُونَ فَيُعْطِيهِمْ وَ آخَرِينَ يَسْأَلُونَهُ فَيُعْطِيهِمْ. (بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۰۲)

رسول خدا (ص): از خدا بخواهید و الا بر شما قبض میکند. همانا خداوند بندگانی دارد که عمل میکنند پس به ایشان عطا میکند و بندگانی که مسئلت میکنند پس به ایشان عطا میکند.

۲۸. عَنِ النَّبِيِّ (ص) قَالَ وَ كُلُّ بَيْتٍ لَا يَدْخُلُ فِيهِ الضَّيْفُ لَا يَدْخُلُهُ الْمَلَائِكَةُ. (من لايحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۵۲ / مکارم الأخلاق، ج ۱، ص ۴۳۳)

رسول خدا (ص): هرخانه‌ای که مهمان وارد آن نشود ملائکه وارد آن نشوند.

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (ع) إِنَّهُمْ إِذَا دَخَلُوا مَنْزِلَكَ دَخَلُوا بِمَغْفِرَتِكَ وَ مَغْفِرَةِ عِيَالِكَ وَ إِذَا خَرَجُوا مِنْ مَنْزِلِكَ خَرَجُوا بِذُنُوبِكَ وَ ذُنُوبِ عِيَالِكَ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۹۰ / الكافي، ج ۲، ص ۲۰۱ / الخصال، ج ۲، ص ۳۱۰)

امام صادق علیه السلام: مهمانان که به منزل تو درآیند مغفرت میاورند برای شما و چون بروند گناهان شما را ببرند.

۲۹. الامام علی علیه السلام: عَلَى الْعَاقِلِ أَنْ يُحْصِيَ عَلَى نَفْسِهِ مَسَاوِيَهَا فَيَجْمَعَ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ وَيَعْمَلُ فِي إِزَالَتِهَا. (غررالحکم و دررالکلم، ج ۱، ص ۴۵۳ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۶)

امام علی علیه السلام: بر خردمند است که بدی ها و معایب خود را در دفتری ثبت نماید و در از بین بردن آنها بکوشد.

۳۰. الإمام علي عليه السلام في صفة أولياء الله سبحانه: وإن صُبت عليهم المصائب لجؤوا إلى الاستجارة (الاستخارة) بك، علماً بأن أزمّة الأمور بيدك، و مصادرها عن قضاةك. (نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۳۴۹)

علی علیه السلام در وصف اولیا و دوستان خدا سبحان، می فرماید: اگر مصیبت ها بر آنان فروریزد، به تو پناه می برند؛ زیرا می دانند که زمام کارها در دست توست و از قضا و حکم تو سرچشمه می گیرند.

۳۱. الإمام الصادق عليه السلام: يَرِيدُ عَقْلَ الرَّجُلِ بَعْدَ الْأَرْبَعِينَ إِلَى خَمْسِينَ وَ سِتِينَ، ثُمَّ يَنْقُصُ عَقْلَهُ بَعْدَ ذَلِكَ. (الإختصاص، ج ۱، ص ۲۴۴ / بحار الأنوار، ج ۱، ص ۱۳۱)

امام صادق علیه السلام: عقل مرد، بعد از چهل سالگی تا پنجاه شصت سالگی زیاد می شود و از آن پس رو به کاهش می نهد.

۳۲. قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام حَقْدُ الْمُؤْمِنِ مُقَامُهُ ثُمَّ يُفَارِقُ أَخَاهُ فَلَا يَجِدُ عَلَيْهِ شَيْئًا وَ حَقْدُ الْكَافِرِ دَهْرُهُ. (السرائر الحاوي لتحرير الفتاوي و المستطرفات، ج ۳، ص ۶۳۴ / بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۲۱۱)

امام صادق علیه السلام: کینه ای که مؤمن از کسی بدل میگیرد در همان مجلس است و چون جدا شوند چیزی از آن کینه در دلش نیست اما کینه کافر تا دهر می ماند.

۳۳. أَيْضًا: إِنَّ عَلِيًّا كَانَ يَكْنُسُ بَيْتَ الْمَالِ ثُمَّ يُصَلِّي فِيهِ؛ رَجَاءً أَنْ يَشْهَدَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَنَّهُ لَمْ يَحْبِسْ فِيهِ الْمَالَ عَنِ الْمُسْلِمِينَ. (الغارات، ط القديمة، ج ۱، ص ۳۱ / وسائل الشيعة، ج ۱، ص ۴۶)

امام علی علیه السلام هر روز جمعه بیت المال را جارو می کرد و آب می پاشید و سپس دو رکعت نماز در آن به جای می آورد و بعد می فرمود: شما دو رکعت، در روز قیامت برای من شهادت دهید.

الإمام علي عليه السلام: كَانَ خَلِيلِي رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله لَا يَحْبِسُ شَيْئًا لَغَدٍ، وَ كَانَ أَبُو بَكْرٍ يَفْعَلُ، وَ قَدْ رَأَى عُمَرُ فِي ذَلِكَ أَنَّ دَوْنَ الدَّوَاوِينِ، وَ آخَرَ الْمَالِ مِنْ سَنَةٍ إِلَى سَنَةٍ، وَ أَمَا فَأَصْنَعُ كَمَا صَنَعَ خَلِيلِي رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله. (الغارات، ط القديمة، ج ۱، ص ۳۲ / بحار الأنوار، ج ۳۴، ص ۳۴۸)

امام علی علیه السلام: دوست من رسول خدا صلى الله عليه وآله چیزی (از بیت المال) را برای فردا نگه نمی داشت و ابوبکر نیز چنین می کرد. اما عمر به فکر افتاد که در این زمینه دفترها ترتیب دهد و اموال را از سالی تا سال دیگر ذخیره می کرد. لیکن من همان کاری را می کنم که دوستم رسول خدا صلى الله عليه وآله می کرد.

۳۴. عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ الشُّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ قَالَ هَلْ رَأَيْتَ شَاعِرًا يَتَّبِعُهُ أَحَدٌ إِنَّمَا هُمْ قَوْمٌ تَفَقَّهُوا لَغَيْرِ الدِّينِ فَضَلُّوا وَ أَضَلُّوا. (معاني الأخبار، ص ۳۸۵ / نوادر الأخبار فيما يتعلق بأصول الدين للفيض، ص ۳)

امام باقر علیه السلام راجع به آیه شریفه و شعراء، گمراهان از پی ایشان میروند؛ فرمود: منظور گروهی است که برای غیر دین تفقه می کنند، گمراه اند و گمراه می کنند. مردم از پی ایشان میروند نه از پی شاعران غزل گو.

۳۵. قَالَ عَطَاءُ بْنُ يَسَارٍ قَالَ رَجُلٌ لِلنَّبِيِّ صلى الله عليه وآله أَكْذِبُ أَهْلِي قَالَ لَا خَيْرَ فِي الْكُذِبِ قَالَ أَعِدْهَا وَ أَقُولُ لَهَا قَالَ لَا جُنَاحَ عَلَيْكَ. (بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۲۵۴)

کسی به پیامبر صلى الله عليه وآله گفت من به زخم دروغ میگویم. پیامبر صلى الله عليه وآله فرمود: در دروغ خبری نیست. گفت وعده میدهم. پیامبر صلى الله عليه وآله فرمود: وعده اشکالی ندارد.

عَنِ الرَّضَاءِ عليه السلام قَالَ سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله يَكُونُ الْمُؤْمِنُ جَبَانًا قَالَ نَعَمْ قِيلَ وَ يَكُونُ بَخِيلًا قَالَ نَعَمْ قِيلَ وَ يَكُونُ كَذَّابًا قَالَ لَا. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۱۸ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ج ۲، ص ۴۶۸ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ج ۱، ص ۸۸)

از رسول خدا صلى الله عليه وآله پرسیدند مؤمن ممکن است ترسو باشد فرمود بله گفتند ممکن است بخیل باشد فرمود بله. گفتند ممکن است دروغگو باشد؟ فرمود: خیر.

۳۶. رسول الله صلى الله عليه وآله: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَبْعَثُ لِهَذِهِ الْأُمَّةِ عَلَى رَأْسِ كُلِّ مِائَةِ سَنَةٍ مَنْ يُجَدِّدُ لَهَا دِينَهَا. (من لايحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۸۴ / التوحيد للصدوق، ج ۱، ص ۱۶۴)

رسول خدا صلى الله عليه وآله: خدا متعال، در رأس هر یکصد سال برای این امت کسی را می فرستد تا دین آن ها را برایشان احیا کند.

الإمام الباقر عليه السلام في قوله تعالى: «و لِكُلِّ أُمَّةٍ رَسُولٌ»: تَقْسِيرُهَا بِالْبَاطِنِ أَنَّ لِكُلِّ قَرْنٍ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ رَسُولًا، وَ هُمُ الْأَوْلِيَاءُ وَ هُمُ الرُّسُلُ. (التوحيد للصدوق، ج ۱، ص ۲۵۴ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۵، ص ۸۴۳)

امام باقر علیه السلام، درباره آیه «و برای هر امتی رسولی است»، فرمود: تفسیر باطنی آن، این است که برای هر قرن و نسلی از این امت، رسولی است که در میان آن نسل که فرستاده به سوی آن هاست ظهور می کند. همینان هستند اولیا و همینانند رسولان.

امام علی علیه السلام: همان گونه که جسم و سایه از هم جدا نمی شوند، دین داری و توفیق نیز از یکدیگر جدا نمی شوند.
 الإمام علی علیه السلام: مَنْ اسْتَنْصَحَ اللَّهَ حَازَ التَّوْفِيقَ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۴۹ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۶۷۰)
 هر که خدا را مرشد و خیرخواه خود بگیرد، به توفیق دست یابد.

۳۷. رسول الله صلی الله علیه و آله: إِنَّ الْعِلْمَ يَهْتِفُ بِالْعَمَلِ، فَإِنْ أَجَابَهُ وَ إِلَّا ارْتَحَلَ. (الكافي، ج ۱، ص ۴۴ / نهج البلاغة للصبيحي صالح، ج ۱، ص ۵۳۹ / غرر الحکم و درر الکلم، ج ۱، ص ۱۰۷)
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: علم عمل را صدا می زند، اگر پاسخش را بدهد می ماند وگرنه می رود.
 المسيح علیه السلام: إِنَّ كَثْرَةَ الْعِلْمِ لَا تَزِيدُكَ إِلَّا جَهْلًا إِذَا لَمْ تَعْمَلْ بِهِ. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۶۴)
 مسیح علیه السلام: دانش بسیار، هرگاه به آن عمل نکنی، جز بر نادانی تو نمی افزاید.

الإمام الكاظم علیه السلام: وَجَدْتُ عِلْمَ النَّاسِ فِي أَرْبَعٍ: أَوَّلُهَا أَنْ تَعْرِفَ رَبَّكَ، وَالثَّانِيَةُ أَنْ تَعْرِفَ مَا صَنَعَ بِكَ، وَالثَّالِثَةُ أَنْ تَعْرِفَ مَا أَرَادَ مِنْكَ، وَالرَّابِعَةُ أَنْ تَعْرِفَ مَا يُخْرِجُكَ مِنْ دِينِكَ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۳۳ / الكافي، ج ۱، ص ۵۰ / الخصال، ج ۱، ص ۲۳۹ / معاني الأخبار، ص ۳۹۵)
 امام کاظم علیه السلام: دانش مردم را در چهار قسم یافتیم: نخست اینکه پروردگارت را بشناسی، دوم اینکه بدانی با تو چه کرده است، سوم اینکه بدانی از تو چه خواسته است و چهارم اینکه آنچه تو را از دینت بیرون می برد، بشناسی.

۳۸. عَنِ الْعَالِمِ علیه السلام مَنْ نَالَهُ عِلَّةٌ فَلْيَقْرَأْ فِي جَنِّهِ أَمْ الْكِتَابِ سَنَعَ مَرَاتٍ فَإِنْ سَكَتَتْ وَ إِلَّا فَلْيَقْرَأْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَإِنَّهَا تَسْكُنُ. (بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۲۳۴ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۴، ص ۲۹۹)
 امام کاظم علیه السلام: هر کس را علتی رخ داد در گریبان خویش هفت بار سوره حمد بخواند. اگر خوب نشد هفتاد بار بخواند خوب خواهد شد.

۳۹. رسول الله صلی الله علیه و آله: أَتَى إِبْرَاهِيمَ يَوْمَ النَّارِ إِلَى النَّارِ، فَلَمَّا أَبْصَرَهَا قَالَ: حَسْبُنَا اللَّهُ وَ نِعَمَ الْوَكِيلُ. (حكم النبي الأعظم، ج ۲، ص ۲۷۱ / كنز العمال، ج ۱۱، ص ۴۸۴)
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: روزی که می خواستند ابراهیم را به آتش افکنند، او را به سوی آتش بردند. چون چشمش به آتش افتاد، فرمود: خداوند ما را کافی است و او نیکو حمایت گری است.
 الإمام الباقر علیه السلام: اتَّخَذَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا لِأَنَّهُ لَمْ يَرُدَّ أَحَدًا، وَلَمْ يَسْأَلْ أَحَدًا غَيْرَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ. (علل الشرائع، ج ۱، ص ۳۴ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۲، ص ۱۷۷)

امام باقر علیه السلام: خداوند عزوجل، ابراهیم را خلیل (خود) قرار داد، چون دست رد به سینه هیچ کس نزد و از هیچ کس هم جز خدا عزوجل چیزی نخواست.

۴۰. الإمام علي علیه السلام: كَمَا أَنَّ الْجِسْمَ وَالظِّلَّ لَا يَفْتَرِقَانِ، كَذَلِكَ الدِّينُ وَالتَّوْفِيقُ لَا يَفْتَرِقَانِ. (تصنيف غرر الحکم و درر الکلم، ص ۲۰۳)

خدا آنها بسیار هرکه را خودش بخواهد هدایت می‌کند. امام باقر (ع) فرمود: هرکه را که بدلت افتاد دعا کن!

چهل حدیث ۸۶

۱. الإمام الباقر (ع): إِنَّا نُنَحِّبُ أَنْ نُعَافِيَ فِيمَنْ نُحِبُّ، فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ سَلَمْنَا فِيمَا يُحِبُّ. (الكافي، ج ۳، ص ۲۲۶/الوافي، ج ۲۵، ص ۵۷۴)

امام باقر (ع): ما علاقه‌مندیم درباره کسی که دوستش می‌داریم رنج و مصیبتی به ما نرسد، اما چون فرمان خدا در رسد تسلیم چیزی هستیم که او دوست دارد. (آغاز این حدیث درباره مرگ یکی از کودکان حضرت می‌باشد. در هنگام بیماری آن کودک، بسیار گرفته و اندوهگین بود اما بعد از مرگ او چهره‌اش باز و خوش‌رو بود.)

الإمام علي (ع): يَا صَاحِبَ الدُّعَاءِ، لَا تَسْأَلْ عَمَّا لَا يَكُونُ وَلَا يَحِلُّ. (تحف العقول، ص ۱۲۳/الخصال، ج ۲، ص ۶۳۵/عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۵۲)

امام علی (ع): ای کسی که دعا می‌کنی، آنچه را ناشدنی و نارواست از خدا نخواه.

۲. رسول الله (ص): أَوْحَى اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِلَى دَاوُدَ (ع): يَا دَاوُدُ، كَمَا لَا تَضِيقُ الشَّمْسُ عَلَى مَنْ جَلَسَ فِيهَا كَذَلِكَ لَا تَضِيقُ رَحْمَتِي عَلَى مَنْ دَخَلَ فِيهَا، وَكَمَا لَا تَقْصُرُ الطَّيْرَةُ مَنْ لَا يَتَطَيَّرُ مِنْهَا كَذَلِكَ لَا يَنْجُو مِنَ الْفِتْنَةِ الْمُتَطَيِّرُونَ. (الأمالي للصديق، ص ۳۰۶/روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، طالقديمة، ج ۲، ص ۳۸۲/الجواهر السنوية في الأحاديث القدسية، ص ۱۸۸)

پیامبر خدا (ص): خداوند عزوجل به داود (ع) وحی فرمود: ای داود، همچنان که آفتاب بر کسی که در آن بنشیند تنگ نمی‌آید، رحمت من نیز بر کسی که به آن درآید تنگ نیست و همچنان که فال بد به کسی که فال بد نزد زبان نمی‌رساند، کسانی هم که فال بد می‌زنند از فتنه نجات نیابند.

۳. الكافي، قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع): أَسَأَلْتُكَ أَصْلَحَكَ اللَّهُ فَقَالَ نَعَمْ فَقُلْتُ كُنْتُ عَلَى حَالٍ وَ أَنَا الْيَوْمَ عَلَى حَالٍ أُخْرَى كُنْتُ أَذْخُلُ الْأَرْضَ فَأَدْعُو الرَّجُلَ وَ الْإِثْنَيْنِ وَ الْمَرْأَةَ فَيُنْقِذُ اللَّهُ مَنْ شَاءَ وَ أَنَا الْيَوْمَ لَا أَدْعُو أَحَدًا فَقَالَ وَ مَا عَلَيْكَ أَنْ تَخْلِيَ بَيْنَ النَّاسِ وَ بَيْنَ رَبِّهِمْ فَمَنْ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يُخْرِجَهُ مِنْ ظُلْمَةٍ إِلَى نُورٍ أَخْرَجَهُ ثُمَّ قَالَ وَ لَا عَلَيْكَ إِنْ آتَيْتَ مِنْ أَحَدٍ خَيْرًا أَنْ تُنْبِذَ إِلَيْهِ الشَّيْءَ بُذًا. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۳۲/الكافي، ج ۱، ص ۴۷۹/تأويل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة، ص ۵۵۵)

راوی گوید به امام صادق (ع) عرض کردم من یک روز حالم اینگونه است که برای هدایت هر که میبینم دعا می‌کنم و یک روز حالم اینگونه است که برای هرکه می‌خواهم دعا کنم میگویم مردم را به

۴. رسول الله (ص): فِي الصَّبْرِ عَلَى مَا يَكْرَهُ خَيْرٌ كَثِيرٌ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۴۱۳/الأمالي للطوسي، ص ۵۳۹/مكارم الأخلاق، ص ۳۵۹/مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۰/مجموعة ورام، ج ۲، ص ۶۳/شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۱، ص ۲۰۶)

پیامبر خدا (ص): در صبر بر نامایمات، خیر بسیاری نهفته است. الإمام الصادق (ع): الصَّبْرُ يُعْقِبُ خَيْرًا، فَاصْبِرُوا تَقْظَرُوا. (مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۲/بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۹۶)

امام صادق (ع): صبر پیامد نیک دارد. پس صبر کنید تا ظفر یابید.

۵. رسول الله (ص): مِنْ فِقْهِ الرَّجُلِ قَلَّةٌ كَلَامِهِ فِيمَا لَا يَعْنِيهِ. (کتاب سلیم بن قیس الهلالي، ج ۲، ص ۹۵۷/الکافي، ج ۳، ص ۱۵)

پیامبر خدا (ص): از نشانه‌های فقاقت مرد، این است که سخنان بیهوده کمتر گوید.

الإمام الرضا (ع): مِنْ عِلَامَاتِ الْفِقْهِ الْحِلْمُ وَ الْعِلْمُ وَ الصَّمْتُ. (قرب الإسناد، طالحديث، ص ۳۶۹/الكافي، ج ۱، ص ۳۶/تحف العقول، ص ۴۴۲/الخصال، ج ۱، ص ۱۵۸/الإختصاص، ص ۲۳۲/كشف الغمة في معرفة الأئمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۲۹۳/إرشاد القلوب إلى الصواب للدیلمی، ج ۱، ص ۱۰۲)

امام رضا (ع): از نشانه‌های فقاقت (و دین‌فهمی)، بردباری و دانش و خاموشی است.

۶. المسيح (ع): إِنَّمَا الدُّنْيَا قَنْطَرَةٌ، فَاعْبُرُوهَا وَ لَا تَعْمُرُوهَا. (الخصال، ج ۱، ص ۶۵/روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۴۱)

مسیح (ع): دنیا پلی بیش نیست؛ پس، از آن بگذرید و آبادش نکنید.

۷. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) أَنَّهُ قَالَ قَالَ إِبْلِيسُ خَمْسَةَ أَشْيَاءَ لَيْسَ لِي فِيْهَا حِيلَةٌ وَ سَائِرُ النَّاسِ فِي قَبْضَتِي مَنِ اعْتَصَمَ بِاللَّهِ عَنْ يَتِيَةٍ صَادِقَةٍ وَ اتَّكَلَ عَلَيْهِ فِي جَمِيعِ أُمُورِهِ وَ مَنْ كَثُرَ تَسْبِيحُهُ فِي لَيْلِهِ وَ نَهَارِهِ وَ مَنْ رَضِيَ لِأَخِيهِ الْمُؤْمِنِ مَا يَرْضَاهُ لِنَفْسِهِ وَ مَنْ لَمْ يَجْنَرْ عَلَى الْمُصِيبَةِ حِينَ تُصِيبُهُ وَ مَنْ رَضِيَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَهُ وَ لَمْ يَهْتَمْ لِرِزْقِهِ. (الخصال، ج ۱، ص ۲۸۵/بحار الأنوار، ج ۶۰، ص ۲۴۸)

(امام صادق (ع): ابلیس گفت: پنج کس اند که حيله من در آنها مؤثر نیست در حالیکه سایر مردم در مشیت منند: کسی که با نیت صادق به خدا معتصم شود و در همه امورش بر خدا اتکال کند و کسی که تسبیحش در شب و روز زیاد باشد و کسی که برای برادر مؤمنش همان پسندد که برای خویش پسندد و کسی که وقتی مصیبتی به او رسید جزع نکند و کسی که به آنچه خدا تقسیم کرده راضی باشد و غصه روزی را نخورد.

فَإِنَّهُ مُعَوَّرٌ فَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ حَرَسُ امْرِئٍ أَجَلُهُ فَلَمَّا قَامَ سَقَطَ الْحَائِطُ. (الكافي، ج ۲، ص ۵۸/الوافي، ج ۴، ص ۲۷۰)

امام صادق علیه السلام: امیرمؤمنان علیه السلام کنار دیواری که در حال خراب شدن بود برای مردم قضاوت میکرد. گفتند اینجا ننشینید! فرمود: اجل هرکس حارس اوست از هلاکت. چون مولا علیه السلام درخواست دیوار خراب شد.

الْهُمْدَانِي قَالَ نَظَرْتُ يَوْمًا فِي الْحَرْبِ إِلَى رَجُلٍ عَلَيْهِ ثَوْبَانِ فَحَرَكْتُ فَرَسِي فَإِذَا هُوَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام فَقُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ فِي مِثْلِ هَذَا الْمُوضِعِ فَقَالَ نَعَمْ يَا سَعِيدُ بَنِ قَيْسٍ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ عَبْدِ إِلَّا وَلَهُ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ حَافِظٌ وَوَاقِيَةٌ مَعَهُ مَلَكَانِ يَحْفَظَانِهِ مِنْ أَنْ يَسْقُطَ مِنْ رَأْسِ جَبَلٍ أَوْ يَقَعَ فِي بُئْرٍ فَإِذَا نَزَلَ الْقَضَاءُ خَلَبًا يَبْنِيهِ وَبَيْنَ كُلِّ شَيْءٍ. (الكافي، ج ۲، ص ۵۹/الوافي، ج ۴، ص ۲۷۱)

راوی گوید روزی در جنگ کسی را دیدم که بی زره در میان کارزار میچرخید بسوی او تاختم دیدم علی علیه السلام است. گفتم یا امیرالمؤمنین در اینجا اینچنین؟! فرمود: ای سعید بن قیس کسی نیست جز اینکه از جانب خدا دو فرشته حافظ و مراقب دارد که نمیگذارند از ارتفاع بیافتد یا در چاه سقوط کند، چون قضاء الهی رسد میان او و هر خطری را خالی کنند.

التَّوْحِيدُ، دَخَلَ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام رَجُلٌ مِنْ أَتْبَاعِ بَنِي أُمَيَّةَ فَخِفْنَا عَلَيْهِ فَقُلْنَا لَهُ لَوْ تَوَارَيْتَ وَ قُلْنَا لَيْسَ هُوَ هَاهُنَا قَالَ بَلَى ائْذَنُوا لَهُ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ عِنْدَ لِسَانِ كُلِّ قَائِلٍ وَ يَدِ كُلِّ بَاسِطٍ فَهَذَا الْقَائِلُ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَقُولَ إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ وَ هَذَا الْبَاسِطُ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَبْسُطَ يَدَهُ إِلَّا بِمَا شَاءَ اللَّهُ فَدَخَلَ عَلَيْهِ فَسَأَلَهُ عَنْ أَشْيَاءَ آمَنَ بِهَا وَ ذَهَبَ. (التوحيد للصدوق، ص ۳۳۷/مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۵)

بر امام صادق علیه السلام کسی از بنی امیه وارد شد. ترسیدیم و گفتیم کاش مخفی میشدید و میگفتیم جعفر بن محمد اینجا نیست! فرمود: بگذارید بیاید. همانا رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: خداوند نزد زبان هر قائل و دست هر باسطی است. او نمیتواند بگوید جز آنچه خدا میخواهد و بکند جز آنچه خدا میخواهد. آن فرد آمد و پرس و جویی کرد و مطمئن شد و رفت.

۱۳. الإمام الباقر علیه السلام لِلْوَصَافِي: أَرَأَيْتَ مَنْ قَبْلَكَ إِذَا كَانَ الرَّجُلُ لَيْسَ عَلَيْهِ رِدَاءٌ، وَ عِنْدَ بَعْضِ إِخْوَانِهِ رِدَاءٌ يَطْرَحُهُ عَلَيْهِ! قَالَ: قُلْتُ: لَا، قَالَ: فَإِذَا كَانَ لَيْسَ عِنْدَهُ إِزْرَارٌ، يُوصِلُ إِلَيْهِ بَعْضُ إِخْوَانِهِ بِفَضْلِ إِزَارِهِ حَتَّى يَجِدَ لَهُ إِزَارًا! قَالَ: قُلْتُ: لَا، قَالَ: فَضَرَبَ يَدَيْهِ عَلَى فَخِذِهِ ثُمَّ قَالَ: مَا هَؤُلَاءِ بِاخْوَعَةٍ. (وسائل الشيعة، ج ۱۲، ص ۲۶)

امام باقر علیه السلام به وصافی: بگو بینم، آیا در میان شما چنین هست که هرگاه کسی ردایی نداشته باشد و یکی از برادرانش ردایی داشته باشد

۸. الإمام الكاظم علیه السلام: إِنَّ التَّرَعَ يَنْبُتُ فِي السَّهْلِ وَ لَا يَنْبُتُ فِي الصَّفَا؛ فَكَذَلِكَ الْحِكْمَةُ تَعْمُرُ فِي قَلْبِ الْمُتَوَاضِعِ. (تحف العقول، ص ۳۹۶/الوافي، ج ۲۶، ص ۲۹۱)

امام کاظم علیه السلام: همانا زراعت در خاک می‌روید و روی تخته سنگ نمی‌روید. حکمت نیز چنین است، در دل شخص فروتن آباد می‌شود و در دل انسان متکبر و گردنفرآز آباد نمی‌شود؛ زیرا خداوند فروتنی را ابزار خرد قرار داده است و تکبر را ابزار نابخردی.

۹. الإمام الصادق علیه السلام: إِنَّمَا أَعْطَاكُمْ اللَّهُ هَذِهِ الْفُضُولَ مِنَ الْأَمْوَالِ لِتُوجَّهُوا حَيْثُ وَجَّهَهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ، وَلَمْ يُعْطِكُمُوهَا لِتَكْنَزُوهَا. (الكافي، ج ۴، ص ۳۲/من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۵۷/مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۷۴)

امام صادق علیه السلام: در حقیقت خداوند این مال‌های زیادی را به شما داده است تا آن‌ها را در جهتی که خداوند عزوجل معلوم کرده است به کار اندازید. آن‌ها را به شما نداده است که ببندوزید.

۱۰. الإمام علي علیه السلام: مَنْ دَنَتْ هِمَّتُهُ فَلَا تَصَحُّبُهُ. (عيون الحكم و المواعظ للثي، ص ۴۶۵/غررالحکم و دررالکلم، ص ۶۶۰)

امام علی علیه السلام: با کسی که همت پست دارد، همنشینی مکن. الإمام علي علیه السلام: أَمَقَّتِ الْعِبَادُ إِلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ مَنْ كَانَ هِمَّتُهُ بَطْنَةً وَ فَرَجَهُ. (عيون الحكم و المواعظ للثي، ص ۱۲۴/غررالحکم و دررالکلم، ص ۲۰۳)

امام علی علیه السلام: مبعوض‌ترین بندگان نزد خداوند سبحان، کسی است که هم و غم او شکم و شرمگاهش باشد.

۱۱. الإمام الصادق علیه السلام: فَمُرُوا صِبْيَانَكُمْ إِذَا كَانُوا أَبْنَاءَ تِسْعِ سِنِينَ بِمَا أَطَاقُوا مِنْ صِيَامٍ، فَإِذَا غَلَبَهُمُ الْعَطَشُ أَفْطَرُوا. (الكافي، ج ۴، ص ۱۲۵/تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۲، ص ۳۸۰/الاستبصار فيما اختلف من الأخبار، ج ۱، ص ۴۰۹)

امام صادق علیه السلام: ما کودکان خود را وقتی هفت ساله شدند، امر می‌کنیم که تا هر مقدار از روز که می‌توانند، نصف روز یا کمتر و یا بیشتر، روزه بگیرند و هرگاه تشنگی و گرسنگی بر آنان غالب آمد افطار کنند، تا بدین ترتیب به روزه گرفتن عادت کنند و توان آن را بیابند و شما نیز وقتی کودکانتان نه ساله شدند به آن‌ها دستور دهید که تا هر مقدار از روز را که می‌توانند روزه بگیرند و هرگاه تشنگی بر آنان غلبه کرد روزه‌شان را باز کنند.

۱۲. الكافي، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام جَلَسَ إِلَى حَائِطٍ مَائِلٍ يَقْضِي بَيْنَ النَّاسِ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لَا تَقْعُدْ تَحْتَ هَذَا الْحَائِطِ

امام صادق علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله با هر که دست میداد دستش را نمیکشید تا آن شخص دستش را بکشد.

۱۸. الإمام الصادق علیه السلام في قوله تعالى تَقَالاً عن عيسى عليه السلام: «وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْتِمًا كُنْتُ»: نَقَاعًا. (تفسير القمي، ج ۲، ص ۵۰ / الكافي، ج ۱، ص ۳۸۲ / الهداية الكبرى، ص ۹۹ / معاني الأخبار، ص ۲۱۲ / طب الأئمة عليهم السلام، ص ۹۸)

امام صادق علیه السلام درباره این سخن خدا متعال به نقل از عیسی: «و مرا هرجا که باشم با برکت قرار داد»: یعنی پرسود و منفعت.

الإمام الصادق علیه السلام: رَأَيْتُ الْمَعْرُوفَ لَا يَصْلُحُ إِلَّا بِثَلَاثِ خِصَالٍ: تَصْغِيرِهِ، وَ تَسْتِيرِهِ، وَ تَعْجِيلِهِ. (الكافي، ج ۴، ص ۳۰ / من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۵۷ / الخصال، ج ۱، ص ۱۳۳ / مكارم الأخلاق، ص ۱۳۶ / عوالي اللئالي العزیزة في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۳۷۰)

امام صادق علیه السلام: دیدم که احسان جز با سه کار سامان نمی پذیرد: کوچک شمردن آن، پوشاندن آن و شتاب کردن در انجام آن.

۱۹. رسول الله صلی الله علیه و آله: إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى عَلَى الْإِنَاثِ أَرَأْفُ مِنْهُ عَلَى الذُّكُورِ، وَ مَا مِنْ رَجُلٍ يُدْخِلُ فَرْحَةً عَلَى امْرَأَةٍ تَبْنَتْ وَ بَيْنَهَا حُرْمَةٌ، إِلَّا فَرَحَهُ اللَّهُ تَعَالَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (الكافي، ج ۶، ص ۶ / وسائل الشيعة، ج ۲۱، ص ۳۶۷)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: خداوند تبارک و تعالی به زنان مهربان تر از مردان است. هیچ مردی نیست که زنی از محارم خود را خوش حال سازد، مگر اینکه خدا متعال در روز قیامت او را شادمان گرداند.

۲۰. الإمام الصادق علیه السلام: لَا غُرْمَ عَلَى مُسْتَعِيرٍ عَارِيَةٍ إِذَا هَلَكَتْ إِذَا كَانَ مَأْمُونًا. (الكافي، ج ۵، ص ۲۳۹ / دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۴۸۶ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۱۱ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۷، ص ۱۸۲ / الاستبصار فيما اختلف من الأخبار، ج ۳، ص ۱۲۵)

امام صادق علیه السلام: اگر عاریه از بین برود، در صورتی که عاریه گیرنده امین و مورد اعتماد باشد، تاوانی بر او نیست.

۲۱. وَ عَنْهُ عليه السلام قَالَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ يَشْبَعُ مِنَ الطَّعَامِ وَ الشَّرَابِ فَيَحْمَدُ اللَّهَ فَيُعْطِيهِ اللَّهُ مِنَ الْأَجْرِ مَا يُعْطِي الصَّائِمَ إِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ يُحِبُّ أَنْ يُحْمَدَ. (بحار الأنوار، ج ۶۳، ص ۳۷۵ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۵، ص ۳۱۰)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: مؤمن که از غذا و نوشیدنی سیر میشود و حمد خدا میکند همان قدر اجر میبرد که روزه دار. خداوند شاکر است و دوست دارد نسبت به شاکر باشند.

وَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ الرَّجُلُ مِنْكُمْ لِيَشْرَبَ شَرَبَةً مِنَ الْمَاءِ فَيُوجِبُ اللَّهُ لَهُ بِهَا الْجَنَّةَ ثُمَّ قَالَ يَأْخُذُ الْإِنَاءَ فَيَضَعُهُ عَلَى فِيهِ ثُمَّ يَشْرَبُ فَيَنْحِيهِ وَ هُوَ يَشْتَهِيهِ فَيَحْمَدُ اللَّهَ ثُمَّ يَتَوَدَّ فَيَشْرَبُ ثُمَّ يَنْحِيهِ

آن را به او بدهد؟ و صافی می گوید: عرض کردم: خیر. فرمود: اگر ازاری نداشته باشی یکی از برادرانش ازار اضافی خود را به او می دهد تا او نیز صاحب ازار شود؟ می گوید: عرض کردم: خیر. و صافی می گوید: حضرت دستش را به زانوی خود زد و فرمود: اینان برادر نیستند.

۱۴. مصباح الشريعة، قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام يَرُ الْوَالِدَيْنِ مِنْ حُسْنِ مَعْرِفَةِ الْعَبْدِ بِاللَّهِ. (مصباح الشريعة، ص ۷۰ / بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۷۷)

امام صادق علیه السلام: نیکی به والدین از معرفت درست بنده به خداست.

۱۵. وَ رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ صلی الله علیه و آله أَنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الصَّوْتِ الْخَفِيفِ وَ يُبْغِضُ الصَّوْتِ الرَّفِيعِ. (منية المرید، ص ۲۱۳ / بحار الأنوار، ج ۲، ص ۶۳)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: همانا خداوند صدای آهسته را دوست میدارد و از صدای بلند بدش میاید.

۱۶. تفسير العياشي، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ كُنَّا عِنْدَهُ فَسَأَلَهُ شَيْخٌ فَقَالَ بِي وَجَعٌ وَ أَنَا أَشْرَبُ لَهُ اللَّبَيْذَ وَ وَصَفَهُ لَهُ الشَّيْخُ فَقَالَ لَهُ مَا يَمْنَعُكَ مِنَ الْمَاءِ الَّذِي جَعَلَ اللَّهُ مِنْهُ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ قَالَ لَا يُؤَافِقُنِي قَالَ فَمَا يَمْنَعُكَ مِنَ الْعَسَلِ قَالَ اللَّهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ قَالَ لَا أَجِدُ قَالَ فَمَا يَمْنَعُكَ مِنَ اللَّبَنِ الَّذِي تَبَتُّ مِنْهُ لَحْمُكَ وَ اشْتَدَّ عَظْمُكَ قَالَ لَا يُؤَافِقُنِي فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام تَرِيدُ أَنْ أَمُرَكَ بِشَرْبِ الْخَمْرِ لَا وَاللَّهِ لَا أَمُرُكَ. (تفسير العياشي، ج ۲، ص ۲۶۴ / وسائل الشيعة، ج ۲۵، ص ۳۴۸)

نزد امام صادق علیه السلام بودیم که پیرمردی گفت من دردی دارم که برایش شراب مینوشم. امام علیه السلام فرمود: چرا آب نمی نوشی که خدا آنرا منبع حیات هر چیزی دانسته؟ گفت به من نمیسازد. امام علیه السلام فرمود: چرا عسل نمیخوری که خدا آنرا شفاء دانسته. گفت ندارم. فرمود: چرا شیر نمینوشی که گوشت و استخوان تو از آن است؟ گفت با من سازگار نیست. امام علیه السلام فرمود: میخواهی به تو اجازه دهم شراب بنوشی و بخدا چنین نخواهم کرد.

۱۷. الخصال، قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام صَافِعْ عَدُوَّكَ وَ إِنْ كَرِهَ فَإِنَّهُ مِمَّا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِهِ عِبَادَهُ. (الخصال، ج ۲، ص ۶۳۳ / وسائل الشيعة، ج ۱۲، ص ۲۲۵)

امیرمؤمنان علیه السلام: با دشمنت دست ده گرچه ناپسندت باشد زیرا آن از جمله چیزهایی است که خدا بدان فرمان داده.

الكافي، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ مَا صَافَعَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله رَجُلًا قَطُّ فَتَنَرَعَ يَدَهُ حَتَّى يَكُونَ هُوَ الَّذِي يَنْتَرِعُ يَدَهُ مِنْهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۸۲ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۰۱ / مجموعة قورام، ج ۲، ص ۱۴۸)

فَيَحْمَدُ اللَّهَ ثُمَّ يَعُودُ وَيَشْرَبُ ثُمَّ يُنَحِّيهِ فَيَحْمَدُ اللَّهَ فَيُوجِبُ اللَّهُ لَهُ بِهَا الْجَنَّةَ. (بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۲۱۴)

امام صادق علیه السلام: ممکن است کسی از شما لیوان آبی بنوشد و بهمین دلیل بهشت بر او واجب شود. اینگونه که ظرف آب را بر لبش میگذارد و اندکی مینوشد و در حالیکه تشنه است حمد خدا میکند؛ باز اندکی مینوشد و حمد خدا میکند؛ و باز اندکی مینوشد و حمد خدا میکند. اینگونه بهشت بر او واجب میشود.

۲۲. کتاب حسین بن سعید و النوادر، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ قَدِمَ أَغْرَابِي عَلَى النَّبِيِّ صلی الله علیه و آله فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ تُسَابِقُنِي بِنَاقَتِكَ هَذِهِ قَالَ فَسَابِقَهُ فَسَبَقَهُ الْأَغْرَابِيُّ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله إِنَّكُمْ رَفَعْتُمُوهَا فَأَحَبَّ اللَّهُ أَنْ يَضَعَهَا إِنَّ الْجَبَالَ تَطَاوَلَتْ لِسَفِينَةِ نُوحٍ وَكَانَ الْجُودِيُّ أَشَدَّ تَوَاضُعًا فَحَظَّ اللَّهُ بِهَا عَلَى الْجُودِيِّ. (الزهد، ص ۶۱ / وسائل الشیعة، ج ۱۹، ص ۲۵۴)

امام صادق علیه السلام: بیابانگردی بر پیامبر صلی الله علیه و آله وارد شد و گفت با شترت با من و شترم مسابقه بده. مسابقه دادند و آن بیابانگرد برنده شد. رسول خدا صلی الله علیه و آله به اصحاب فرمود: شما شتر مرا خیلی بالا می بردید؛ پس خدا خواست پایش را بیاورد. کوهها همه گردن کشیدند تا کشتی نوح بر آنها فرود آید اما جودی تواضع داشت این بود که خدا کشتی را بر کوه جودی نشانده.

۲۳. الأمالی للصدوق، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله أَتَى شَبَابًا مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَقْرَأَ عَلَيْكُمْ فَمَنْ بَكَى فَلَهُ الْجَنَّةُ فَقَرَأَ آخِرَ التَّوْحِيدِ وَ سَبَّحَ الرَّحْمَنَ وَ سَبَّحَ الرَّحْمَنَ إِلَى آخِرِ السُّورَةِ فَبَكَى الْقَوْمُ جَمِيعًا إِلَّا شَابًّا فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ تَبَاكَتْ فَمَا قَطَرَتْ عَيْنِي قَالَ إِنِّي مُعِيدٌ عَلَيْكُمْ فَمَنْ تَبَاكَى فَلَهُ الْجَنَّةُ قَالَ فَأَعَادَ عَلَيْهِمْ فَبَكَى الْقَوْمُ وَ تَبَاكَى الْفَتَى فَدَخَلُوا الْجَنَّةَ جَمِيعًا. (الأمالی للصدوق، ص ۵۴۵ / وسائل الشیعة، ج ۶، ص ۲۱۹)

امام صادق علیه السلام: گروهی از جوانان انصار نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله آمدند؛ فرمود میخوانم برایتان قرآن بخوانم هرکس گریه کرد به بهشت میرود. آنگاه آخر سوره زمر را خواند: از (و کسانی را که کافر بودند بسوی جهنم میکشانند) تا آخر سوره. همه گریه کردند جز یکی که گفت من سعی میکنم اما گریه ام نمی آید. رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود دوباره میخوانم هرکس سعی در گریه کند به بهشت میرود. خواند و همه یا گریه کردند یا خود را به گریه واداشتند پس همه به بهشت رفتند.

۲۴. الإمام علي علیه السلام: بِئْسَ السِّيَاسَةُ الْجَوْرُ. (عيون الحكم و المواعظ للثبي، ص ۱۹۳ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۱۰)

امام علی علیه السلام: بد سیاستی است، بیدادگری.

۲۵. رسول الله صلی الله علیه و آله: مَنْ سَتَرَ أَخَاهُ فِي فَاحِشَةٍ رَأَاهَا عَلَيْهِ سَتَرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ. (حكم النبي الأعظم، ج ۴، ص ۶۲۷ / كنز العمال، ج ۳، ص ۲۵۰)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هرکه از برادر خود کار زشتی مشاهده کند و آن را پوشیده نگه دارد، خداوند در دنیا و آخرت عیب پوش او باشد.

۲۶. عنه علیه السلام: وَ اعْلَمْ رَحِمَكَ اللَّهُ أَنَّا لَا نَنَالُ مَحَبَّةَ اللَّهِ إِلَّا بِبُغْضِ كَثِيرٍ مِنَ النَّاسِ وَ لَا وَلَا يَتَهُ إِلَّا بِمُعَادَاتِهِمْ وَ قُوْتُ ذَلِكَ قَلِيلٌ يَسِيرٌ لِيَذَرَكَ ذَلِكَ مِنَ اللَّهِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ. (بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۳۶۳)

امام علیه السلام: بدان که ما به محبت خدا نمیرسیم جز درحالیکه بسیاری از مردم از ما بدشان بیاید و به ولایت خدا نمیرسیم جز با دشمنی بسیاری از مردم. اما از دست دادن این چیز اندک در مقابل بدست آوردن آن فوز بزرگ می آرد. برای کسانی که بدانند.

۲۷. الأمالی للشيخ الطوسي، كُنَّا عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام فَقَالَ رَجُلٌ لِلَّهِمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ رِزْقًا طَيِّبًا قَالَ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام هِيَ هَاتِ هِيَ هَاتِ هَذَا قُوْتُ الْأَنْبِيَاءِ وَ لَكِنْ سَلْ رِزْقًا لَا يُعَذِّبُكَ عَلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ هِيَ هَاتِ إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُّوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَ اْعْمَلُوا صَالِحًا... (الأمالی للطوسي، ص ۶۷۸ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۴، ص ۲۳)

نزد امام صادق علیه السلام بودیم مردی دعا کرد و گفت خدایا روزی طیب (پاکیزه) نصیب من فرما! امام علیه السلام فرمود: هیهاط هیهاط که این قوت انبیاء است؛ از خدا روزی ای بخواه که روز قیامت بخاطر آن عذاب نشوی. روزی طیب که خواستی مال رسولان است: (ای رسولان از طیبات بخورید و کار شایسته کنید...)

۲۸. عُدَّةُ الدَّاعِي، قَالَ الصَّادِقُ علیه السلام لِكُلِّ شَيْءٍ شَيْءٌ يَسْتَرِيحُ إِلَيْهِ وَإِنَّ الْمُؤْمِنَ يَسْتَرِيحُ إِلَى أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ كَمَا يَسْتَرِيحُ الطَّيْرُ إِلَى شَكْلِهِ أَوْ مَا رَأَيْتَ ذَلِكَ وَ قَالَ علیه السلام الْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ هُوَ عَيْنُهُ وَ مِرَاتُهُ وَ دَلِيلُهُ لَا يَخُونُهُ وَ لَا يَخْدَعُهُ وَ لَا يَظْلُمُهُ وَ لَا يَكْذِبُهُ وَ لَا يَغْتَابُهُ. (المؤمن، ص ۳۹ / الاختصاص، ص ۳۰ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۰۴ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۷۸) امام صادق علیه السلام: هر چیز در کنار چیزی آرام میگیرد و مؤمن نیز در کنار برادر مؤمنش آرام میگیرد چنانچه پرنده در کنار پرندگان همجنسش آرام میگیرد. سپس فرمود: مؤمن برادر مؤمن است. چشم اوست. آینه اوست. راهنمای اوست. به او خیانت نمیکند و خدعه نمیکند و ظلم نمیکند و به او دروغ نمیگویند و از او غیبت نمیکند.

امام صادق علیه السلام: غیبت مکن که از تو غیبت کنند و چاهی برای دوستت حفر مکن که خودت در آن خواهی بود و تو هرچه می کنی همان با تو کنند.

معانی الأخبار، لی، الأمالی للصدوق، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام لَا يَظْمَعَنَّ الْمُفْتَابُ فِي السَّلَامَةِ. (بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۲۵۰)
امام صادق علیه السلام: کسی که غیبت کرد منتظر سلامت نباشد.

۳۳. الإمام علي علیه السلام فيما كَتَبَ إِلَى عُمَايَةَ: أَدِقُوا أَقْلَامَكُمْ، وَ قَارِبُوا بَيْنَ سَطُورِكُمْ، وَاحْذِفُوا عَنِّي فُضُولَكُمْ، وَاقْصِدُوا قَصْدَ التَّعَانِي، وَ إِيَّاكُمْ وَالْإِكْتَارَ؛ فَإِنَّ أَمْوَالَ الْمُسْلِمِينَ لَا تَحْتَمِلُ الْإِضْرَارَ. (الخصال، ج ۱، ص ۳۱۰/ وسائل الشیعة، ج ۱۷، ص ۴۰۴)

امام علی علیه السلام در نامه ای به کارگزاران خود: نوک قلم هایتان را باریک کنید و سطرها یان را نزدیک به هم بنویسید و از نوشتن مطالب اضافی برای من خودداری ورزید و جان کلام و لب مطلب را بنویسید و از زیاده گویی بپرهیزید؛ زیرا اموال مسلمانان ضرر و زیان را بر نمی تابد.

۳۴. عیون أخبار الرضا علیه السلام، عَنِ الرِّضَا علیه السلام فِي خَبَرٍ طَوِيلٍ قَالَ يَا ابْنَ أَبِي مُحَمَّدٍ إِذَا أَخَذَ النَّاسُ يَمِينًا وَ شِمَالًا فَأَتَرُمُ طَرِيقَتَنَا فَإِنَّهُ مِنْ لَرِمَتَا لَرِمَتَاهُ وَ مَنْ فَارَقَنَا فَارَقَنَا إِنْ أَذْنَى مَا يُخْرِجُ الرَّجُلَ مِنَ الْإِيمَانِ أَنْ يَقُولَ لِلْحَصَاةِ هَذِهِ نَوَاةٌ ثُمَّ يَدِينُ بِذَلِكَ وَ يَسِرُّ مِمَّنْ خَالَفَهُ يَا ابْنَ أَبِي مُحَمَّدٍ احْفَظْ مَا حَدَّثْتُكَ بِهِ فَقَدْ جَمَعْتُ لَكَ فِيهِ خَيْرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ. (عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۳۰۴/ بشارة المصطفی لشیعة المرتضی، طالقديمة، ص ۲۲۱)

امام رضا علیه السلام: ای ابن ابی محمود وقتی دیدی مردم به این سو و آن سو گرویده اند تو ملازم راه ما باش که هرکس ملازم راه ما باشد ما ملازم اویم و هرکس از ما دست بکشد از او دست خواهیم کشید. کمترین چیزی که کسی را از ایمان خارج میکند این است که سنگریزه ای بیابد و بگوید این هسته خرمایی است و به این باطلش ایمان پیدا کند و از هرکس جز این فکر کند براءت بجوید. سپس امام علیه السلام فرمود: آنچه گفتیم به خاطر بسپار که خیر دنیا و آخرت در آن است.

۳۵. عیون أخبار الرضا علیه السلام، بِالْأَسَانِيدِ الثَّلَاثَةِ عَنِ الرِّضَا عَنْ أَبِيهِ علیه السلام قَالَ سَأَلَ الصَّادِقُ علیه السلام عَنْ بَعْضِ أَهْلِ مَجْلِسِهِ فَقِيلَ عَلَيْهِ فَقَصَدَهُ غَائِدًا وَ جَلَسَ عِنْدَ رَأْسِهِ فَوَجَدَهُ دَنِفًا فَقَالَ لَهُ أَحْسِنْ ظَنِّكَ بِاللَّهِ قَالَ أَمَا ظَنِّي بِاللَّهِ حَسَنٌ وَلَكِنْ غَمِّي لِنَتَانِي مَا أَمْرَضَنِي غَيْرُ غَمِّي بِهِ قَالَ الصَّادِقُ علیه السلام الَّذِي تَرْجُوهُ لِتَضْعِيفِ حَسَنَاتِكَ وَ مَحْوِ سَيِّئَاتِكَ فَارْجُهُ

۲۹. رسول الله صلی الله علیه و آله: لَوْلَا أَنَّ الشَّيَاطِينَ يَحُومُونَ عَلَى قُلُوبِ بَنِي آدَمَ لَنَظَرُوا إِلَى مَلَكُوتِ السَّمَاءِ. (عوالي اللئالي العزیزة فی الأحادیث الدینیة، ج ۴، ص ۱۱۳/ الوافی، ج ۴، ص ۱۵۰)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: اگر نبود که شیطان ها بر گرد دل های آدمیان می چرخند، هر آینه ملکوت آسمان ها را می دیدند.

۳۰. رسول الله صلی الله علیه و آله: عَجَبًا لِلْمُؤْمِنِ لَا يَقْضِي اللَّهُ عَلَيْهِ قَضَاءً إِلَّا كَانَ خَيْرًا لَهُ، سَرَّهُ أَوْ سَاءَهُ، إِنْ ابْتَلَاهُ كَانَ كَفَّارَةً لَذَنْبِهِ، وَإِنْ أَعْطَاهُ وَ أَكْرَمَهُ كَانَ قَدْ حَبَّاهُ. (التمحيص، ص ۵۸/ تحف العقول، ص ۴۸/ شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۲۹۱)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: شگفتا از مؤمن که هر قضایی خداوند بر او براند برایش خیر است، چه خوشایند او باشد یا ناخوشایندش. اگر مبتلایش کند کفاره گناه او باشد و اگر به وی عطا کند و گرامیش دارد، به او بخشش کرده است.

الإمام الصادق علیه السلام: عَجِبْتُ لِلْمَرْءِ الْمُسْلِمِ لَا يَقْضِي اللَّهُ عَنْ رَوْحٍ لَهُ قَضَاءً إِلَّا كَانَ خَيْرًا لَهُ، وَإِنْ فُرِضَ بِالْمَقَارِضِ كَانَ خَيْرًا لَهُ، وَإِنْ مَلَكَ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبَهَا كَانَ خَيْرًا لَهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۶۲/ علة الداعي و نجاح الساعي، ص ۳۷/ أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۴۳۷)

امام صادق علیه السلام: در شگفتم از مرد مسلمان که خدا عزوجل هیچ قضایی برای او نراند جز اینکه خیر او در آن باشد. اگر با قیچی تکه تکه شود برایش خیر است و اگر از شرق تا غرب عالم را در اختیار گیرد باز برایش خیر است.

۳۱. الإمام الصادق علیه السلام: لَيْسَ لِلْبَحْرِ جَارٌ، وَ لَا لِلْمَلِكِ صَدِيقٌ وَ لَا لِلْعَاقِيَةِ تَمَنُّ. (الخصال، ج ۱، ص ۲۲۳/ دلائل الإمامة، ط الحديثة، ص ۲۵۳)

امام صادق علیه السلام: دریا، همسایه نمی شناسد و پادشاه، دوست و عافیت، قیمت ندارد.

رسول الله صلی الله علیه و آله: أَقَلُّ النَّاسِ صَدِيقًا الْمَلِكُ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۹۵/ الأمالی للصدوق، ص ۲۱/ معانی الأخبار، ص ۱۹۵/ الأربعون حديثاً للشهيد الأول، ص ۵۵)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: کم وفاترین مردمان شاهانند و کم دوست ترین مردم پادشاهانند و بدبخت ترین آدمیان نوکران ایشان.

۳۲. الأمالی للصدوق، عَنْ الصَّادِقِ علیه السلام قَالَ لَا تَغْتَبْ فَتَغْتَبَ [فَتُغْتَابَ] وَ لَا تُخْفِرْ لِأَخِيكَ حُمْرَةً فَتَقَعَ فِيهَا فَإِنَّكَ كَمَا تَدِينُ تَدَانُ. (الأمالي للصدوق، ص ۴۲۰/ مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۱۷۴)

لِإِصْلَاحِ حَالِ بَنَاتِكَ. (عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۳/ وسائل الشیعة، ج ۲، ص ۴۴۸)

روزی امام صادق (ع) احوال یکی از کسانی را که در جلسه او شرکت میکردند پرسید. گفتند علیل شده. به عیادتش رفت دیدی نزدیک به مرگ شده. به او فرمود: به خدا امید داشته باش. گفت: خودم به خدا امید دارم اما غم دخترانم را میخورم که بعد از من چه بر آنها خواهد رفت. امام (ع) فرمود: همان کس که به او امید داری که حسنات را مضاعف کند و از سیئات بگذرد به همو امید داشته باش که صلاح دخترانت را جاری کند.

۳۶. رسول الله (ص): عَلَامَةُ رِضَا اللَّهِ تَعَالَى فِي خَلْقِهِ عَدْلُ سُلْطَانِهِمْ وَ رَخْصُ أَسْعَارِهِمْ، وَ عَلَامَةُ غَضَبِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى عَلَى خَلْقِهِ جَوْرُ سُلْطَانِهِمْ وَ غَلَاءُ أَسْعَارِهِمْ. (الكافي، ج ۵، ص ۱۶۲/ مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۱۹، ص ۱۵۲)

پیامبر خدا (ص): نشانه خشنودی خدا متعال، در میان آفریدگانش، دادگری سلطان آنها و ارزانی نرخ هایشان است و نشانه خشم خدا تبارک و تعالی بر آفریدگانش، ستمگری سلطان آنها و گرانی نرخ هایشان است.

الإمام الصادق (ع): غَلَاءُ السَّعْرِ يُبْسِي الْخُلُقَ، وَ يُذْهِبُ الْأَمَانَةَ، وَ يُضْجِرُ الْقَرْمَ الْمُسْلِمَ. (الكافي، ج ۵، ص ۱۶۴/ من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۲۶۲/ التوحيد للصدوق، ص ۳۸۹/ تهذيب الأحكام بتحقيق خراسان، ج ۶، ص ۳۲۱)

امام صادق (ع): گرانی نرخ، اخلاق را بد می کند، امانتداری را از بین می برد و انسان مسلمان را دلتنگ و بی قرار می سازد.

۳۷. رسول الله (ص): أَتَيْتُ لَيْلَةَ أُسْرَى بِي عَلَى قَوْمٍ تُقَرِّضُ شِفَاهُهُمْ بِمَقَارِضٍ، فَقُلْتُ: يَا جَبْرِيلُ، مَنْ هَؤُلَاءِ؟ قَالَ: خُطْبَاءُ أُمَّتِكَ الَّذِينَ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ. (الفاائق في غريب الحديث، ج ۳، ص ۳۷۳)

پیامبر خدا (ص): در شب معراج بر مردمی گذشتم که لبانشان را با قیچی هایی می بریدند. پرسیدم: ای جبرئیل! اینها کیانند؟ گفت: آن دسته از خطیبان امت تو هستند که می گویند و عمل نمی کنند.

الإمام الكاظم (ع): دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) الْمَسْجِدَ فَإِذَا جَمَاعَةٌ قَدْ أَطَافُوا بِرَجُلٍ، قَالُوا: أَعْلَمَ النَّاسُ بِأَنْسَابِ الْعَرَبِ وَ وَقَائِعِهَا، وَ بِالْأَشْعَارِ وَالْعَرَبِيَّةِ، فَقَالَ النَّبِيُّ (ص): ذَاكَ عِلْمٌ لَا يَضُرُّ مَنْ جَهِلَهُ، وَ لَا يَنْفَعُ مَنْ عِلِمَهُ. (الكافي، ج ۱، ص ۳۲/ الأمالي للصدوق، ص ۲۶۷/ معاني الأخبار، ص ۱۴۱)

امام کاظم (ع): رسول خدا (ص) وارد مسجد شد، دید عده ای گرد مردی جمع شده اند. عرض کردند: او داناترین مردم است به انساب عرب و جنگ های ایشان و اشعار عربی. پیامبر (ص) فرمود: اینها دانشی

است که اگر کسی نداند، به او زبانی نرساند و اگر کسی بداند، او را سودی نبخشد.

رسول الله (ص): الْعِلْمُ أَكْثَرُ مِنْ أَنْ يُحْصَى، فَخُذْ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ أَحْسَنَهُ. (كنز الفوائد، ج ۲، ص ۳۱/ بحار الأنوار، ج ۱، ص ۲۱۹)

پیامبر خدا (ص): دانش بیش از آن است که به شماره درآید؛ بنابراین، از هر چیزی نیکوترین آن را فراگیر.

۳۸. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ إِذَا دَخَلْتَ مُدْخَلًا تَخَافُهُ فَافْرًا هَذِهِ الْآيَةُ رَبِّ أَذْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ وَ أَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقٍ وَ اجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا فَإِذَا عَايَنْتَ الَّذِي تَخَافُهُ فَافْرًا آيَةُ الْكُرْسِيِّ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۶۷/ وسائل الشیعة، ج ۱۱، ص ۳۹۴)

امام صادق (ع): هرگاه وارد جایی شدی که میترسیدی بخوان: (خدایا مرا درست وارد کن و درست خارج کن و برای من از جانب خودت سلطانی نصیر قرار ده) و هرگاه آنچیزی را که از آن میترسیدی دیدی، آیت الکرسی بخوان.

۳۹. ابْنُ عَبَّاسٍ: إِنَّ امْرَأَةً أُتِيَ ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَتْ لَهُ يَوْمًا: لَوْ دَعَوْتَ اللَّهَ أَنْ يَشْفِيكَ! فَقَالَ: وَيَحْكُ! كُنَّا فِي التَّعْمَاءِ سَبْعِينَ عَامًا فَهَلُمَّ نَصْبِرْ فِي الضَّرَاءِ مِثْلَهَا! قَالَ: فَلَمْ يَمُكُثْ بَعْدَ ذَلِكَ إِلَّا يَسِيرًا حَتَّى غَوِيَ. (الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۱۶۵/ بحار الأنوار، ج ۱۲، ص ۳۴۸)

ابن عباس: همسر ایوب روزی به او گفت: کاش دعا کنی خداوند تو را شفا بخشد! ایوب فرمود: وای بر تو! ما هفتاد سال در نعمت بودیم، حالا بیا همین اندازه در سختی و گرفتاری نیز صبور باشیم! ابن عباس می گوید: بعد از آن اندک زمانی نگذشت که ایوب بهبود یافت.

۴۰. الإمام زين العابدين (ع) لَمَّا سُئِلَ عَنْ جَمِيعِ شَرَائِعِ الدِّينِ : قَوْلُ الْحَقِّ، وَالْحُكْمُ بِالْعَدْلِ وَالْوَفَاءُ بِالْعَهْدِ. (الخصال، ج ۱، ص ۱۱۳/ أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۳۲)

امام سجاد (ع) در پاسخ به این سؤال که چکیده شرایع دین چیست؟ : حق گوئی، داوری عادلانه و وفای به عهد.

چهل حدیث ۸۷

۱. الإمام الصادق (ع) أيضاً: هُوَ الرَّجُلُ يَقُولُ: لَوْ لَا فُلَانٌ لَهَلَكْتُ، وَلَوْ لَا فُلَانٌ لَأَصَبْتُ كَذَا وَكَذَا، وَلَوْ فُلَانٌ لَصَاعَ عِيَالِي، أَلَا تَرَى أَنَّهُ قَدْ جَعَلَ لِلَّهِ شَرِيكاً فِي مُلْكِهِ. (تفسير العياشي، ج ۲، ص ۲۰۰ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۹۹)

امام صادق (ع) درباره آیه (اکثرشان ایمان نمیآوردند جز اینکه باز مشرک اند) فرمود: مانند اینکه انسان بگوید: اگر فلانی نبود من از بین می رفتم و اگر فلانی نبود چنین و چنان می شدم و اگر فلانی نبود خانواده ام نابود می شد؛ مگر نمی بینی که او با این حرف ها در ملک خدا برایش شریکی قائل شده که روزیش می دهد و از او دفاع و دفع گرفتاری می کند؟ راوی می گوید: عرض کردم: پس بگوید: اگر خداوند به واسطه فلانی بر من منت نمی نهاد از بین می رفتم؟ فرمود: آری، اشکالی ندارد.

۲. عائشة: مَا كَانَ خُلُقُ أَبِغَضَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنَ الْكِذْبِ، وَ مَا أَطْلَعَ مِنْهُ عَلَى شَيْءٍ عِنْدَ أَحَدٍ مِنْ أَصْحَابِهِ فَيُبْخَلُّ لَهُ مِنْ نَفْسِهِ حَتَّى يَعْلَمَ أَنَّ أَحَدًا تَوْبَةً. (طبقات المحدثين بإصبعه والواردین علیها، ج ۴، ص ۵۳)

هیچ خصلتی نزد رسول خدا ﷺ منفرتر از دروغ نبود و هرگاه مطلع می شد یکی از اصحابش دروغی گفته است، به او بی اعتنایی می کرد تا آنکه می فهمید توبه کرده است.

۳. فقه الرضا (ع) أَرُوِي أَنَّهُ سُئِلَ الْعَالِمُ (ع) عَنْ حَدِيثِ النَّفْسِ فَقَالَ مَنْ يُطِيقُ إِلَّا تَحَدَّثَ نَفْسُهُ [يُحَدِّثُ نَفْسَهُ] وَ سَأَلْتُ الْعَالِمَ (ع) عَنِ الْوُثُوسَةِ إِنْ كَثُرَتْ قَالَ لَا شَيْءَ فِيهَا يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۸۵ / بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۱۲۷)

از امام کاظم (ع) راجع به حدیث نفس (گفتگوی ذهنی با خود) پرسیدند، فرمود: چه کسی میتواند آنرا در خود خاموش کند؟ و از ایشان راجع به وسوسه زیاد پرسیدند، فرمود: چیزی نیست لا اله الا الله بگوید.

وَأَرُوِي أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِلْعَالِمِ يَتَغَيَّبُ فِي نَفْسِي أَمْرٌ عَظِيمٌ فَقَالَ قُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ فِي خَيْرٍ آخَرَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۸۵ / بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۱۲۷)

و کسی از ایشان پرسید درونم متلاطم است، فرمود: بگو لا اله الا الله و در روایت دیگری در پاسخ به همین سوال فرمود: بگو لا قوة الا بالله.

وَنَرُوِي أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى عَفَا لِأَمْتِي عَنْ وَسَاوِسِ الصَّدْرِ وَ نَرُوِي عَنْهُ أَنَّ اللَّهَ تَجَاوَزَ لِأَمْتِي عَمَّا تُحَدِّثُ بِهِ أَنْفُسَهَا إِلَّا مَا كَانَ يَفْقَهُ عَلَيْهِ. وَ أَرُوِي أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَشَقَطَ عَنِ الْمُؤْمِنِ مَا لَا يَعْلَمُ وَ مَا لَا يَتَعَمَّدُ وَ النَّسْيَانُ وَ السَّهْوُ وَ الْغَلَطُ وَ مَا اسْتَكْرَهَ عَلَيْهِ وَ مَا اتَّقَى فِيهِ وَ مَا لَا يُطِيقُ. (بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۱۲۸)

و روایت شده است که خداوند وسواس دل را از بر این امت بخشیده مگر اینکه به آن ترتیب اثر دهند. و روایت است که خداوند از مؤمنین بخشیده است: آنچه نمیدانند و آنچه عمدی نکرده اند و نسیان و سهو و غلط و آنچه بدان وادار شده اند و آنچه از روی تقیه انجام داده اند و آنچه طاقتش را ندارند.

۴. الإمام علي (ع) الصَّبْرُ أَدْفَعُ لِلْبَلَاءِ. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۲۴ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۴۵)

امام علی (ع) صبر، بهترین عامل دفع بلا و گرفتاری است.
الإمام علي (ع) الصَّبْرُ أَدْفَعُ لِلضَّرَرِ. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۵۱ / تصنیف غرر الحكم و درر الکلم، ص ۲۴۸)

امام علی (ع) صبر، بهترین وسیله دفع ضرر است.

۵. الْأَصْبَغُ بْنُ نُبَاتَةَ: أَتَى رَجُلٌ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ (ع) فَقَالَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، إِنِّي زَنَيْتُ فَطَلَمُنِي، فَأَعْرَضَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ (ع) بَوَجهِهِ عَنْهُ، ثُمَّ قَالَ لَهُ: اجْلِسْ، فَأَقْبَلَ عَلَيَّ (ع) عَلَى الْقَوْمِ فَقَالَ: أَيْعِزُّ أَحَدُكُمْ إِذَا قَارَفَ هَذِهِ السَّيِّئَةَ أَنْ يَسْتَرْ عَلَى نَفْسِهِ كَمَا سَتَرَ اللَّهُ عَلَيْهِ؟! (من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۱)

اصبغ بن نباته گفت مردی خدمت امیرالمؤمنین (ع) آمد و عرض کرد: ای امیر مؤمنان، من زنا کرده ام، مرا پاک گردان. امیرالمؤمنین (ع) رویش را از او برگرداند. سپس فرمود: بنشین. آن گاه علی (ع) رو به مردم کرد و فرمود: اگر کسی از شما این گناه را مرتکب شود، مگر نمی تواند آن را بر خود بیوشاند همچنان که خدا بر او پوشانده است؟ از این روایت برمی آید که اقرارکردن به گناه در حضور مردم، به کلی مذموم و نکوهیده است.

۶. رسول الله ﷺ: كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ، أَوْ كَأَنَّكَ عَابِرُ سَبِيلٍ، وَ عَدَّ نَفْسَكَ فِي أَصْحَابِ الْقُبُورِ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۱۰ / الأمالي للطوسي، ص ۳۸۱)

پیامبر خدا ﷺ: در دنیا چنان سر کن که گویی غریبی، یا رهگذری و خویشتن را از خفتگان در گورها به شمار آور.

۷. الإمام الصادق عليه السلام: لَمَّا سُئِلَ عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى: ﴿وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ﴾: لَا يَتَمَنَّى الرَّجُلُ امْرَأَةً الرَّجُلِ وَلَا ابْنَتَهُ، وَلَكِنْ يَتَمَنَّى مِثْلَهُمَا. (تفسير العياشي، ج ۱، ص ۲۳۹ / مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۳، ص ۹۹)

امام صادق عليه السلام: در پاسخ به سؤال از آیه «آن چیزهایی را که خدا بدان‌ها بعضی از شما را بر بعضی دیگر برتری داده است آرزو مکنید» فرمود: مثلاً نباید انسان آرزوی زن و دختر کسی را بکند بلکه باید مانند آن‌ها را آرزو کند (که خدا به او بدهد).

۸. الإمام الكاظم عليه السلام في كتابه إلى هارون الرشيد، لَمَّا طَلَبَ مِنْهُ الْمَوْعِظَةُ: مَا مِنْ شَيْءٍ تَرَاهُ عَيْنُكَ إِلَّا فِيهِ مَوْعِظَةٌ. (الأمالي للصدوق، ص ۵۰۹ / وسائل الشيعة، ج ۱۵، ص ۱۹۷)

امام کاظم عليه السلام در نامه خود به هارون الرشید که از آن حضرت پند و موعظه خواسته بود: هیچ چیزی نیست که چشم تو آن را ببیند مگر اینکه در آن پند و موعظتی است.

۹. رسول الله صلى الله عليه وآله: يَقُولُ الْعَبْدُ: مَالِي مَالِي! وَإِنَّمَا لَهُ مِنْ مَالِهِ ثَلَاثُ: مَا أَكَلَ فَأَفْنَى، أَوْ لَبَسَ فَأَبْلَى، أَوْ أَعْطَى فَاقْتَنَى، مَا سِوَى ذَلِكَ فَهُوَ ذَاهِبٌ وَ تَارِكُهُ لِلنَّاسِ. (ميزان الحکمة، ج ۴، ص ۲۹۹۵ / صحیح مسلم، ج ۴، ص ۲۲۷۳)

بنده می‌گوید: مال من، مال من؛ حال آنکه از مال او تنها سه چیز از آن وی می‌باشد: آنچه می‌خورد و تمام می‌کند، یا می‌پوشد و کهنه می‌سازد، یا می‌بخشد و برای آخرت ذخیره می‌کند. به جز این‌ها، او می‌میرد و مال را برای مردم باقی می‌گذارد.

۱۰. رسول الله صلى الله عليه وآله: أَقَلُّ النَّاسِ وَفَاءَ الْمُلُوكِ. (الأمالي للصدوق، ص ۲۱ / معانی الأخبار، ص ۱۹۵ / کنز الفوائد، ج ۱، ص ۳۰۰ / الأربعون حديثاً للشهيد الأول، ص ۵۵ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۲۲)

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: بی‌وفاترین مردم، شاهان هستند.

۱۱. رسول الله صلى الله عليه وآله: الصَّمْتُ عِبَادَةٌ لِمَنْ ذَكَرَ اللَّهَ. (بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۲۴۹)

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: خاموشی برای کسی که ذکر خدا گوید، عبادت است.

۱۲. الأمالي للشيخ الطوسي، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمْ يَجْعَلْ لِلْمُؤْمِنِ أَجْلاً فِي الْمَوْتِ يُتَّقِيهِ مَا أَحَبَّ الْبَقَاءَ فَإِذَا عَلِمَ مِنْ أَنَّهُ سَيَأْتِي بِمَا فِيهِ بَوَارٌ دِينَهُ قَبَضَهُ إِلَيْهِ تَعَالَى مُكْرَهَا. (الأمالي للطوسي، ص ۳۰۵ / بحار الأنوار، ج ۵، ص ۱۴۰)

امام صادق عليه السلام: خداوند برای مرگ مؤمن اجلی تعیین نکرده است؛ او هر قدر که بخواهد خداوند باقی‌اش می‌گذارد. اما اگر بداند کاری دارد کاری میکند که به دینش ضرر میرسد او را قبض روح میکند گرچه ناپسندش باشد.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ مَنْ يَمُوتُ بِالذُّنُوبِ أَكْثَرَ مِمَّنْ يَمُوتُ بِالْأَجَالِ وَ مَنْ يَعِيشُ بِالْإِحْسَانِ أَكْثَرَ مِمَّنْ يَعِيشُ بِالْأَعْمَارِ. (الأمالي للطوسي، ص ۳۰۵ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۸۷)

امام صادق عليه السلام: آنان که بواسطه گناهان می‌میرند بیش‌ترند تا آنها که بواسطه اجل‌ها می‌میرند و کسانی که بواسطه احسان زنده‌اند بیشترند تا آنها که بواسطه عمر طبیعی زنده‌اند.

۱۳. الإمام علي عليه السلام: عَمَرَتِ الْبُلْدَانُ بِحُبِّ الْأَوْطَانِ. (تحف العقول، ص ۲۰۷ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۴۵)

امام علی عليه السلام: کشورها با میهن دوستی آباد شده‌اند. رُوي: حُبُّ الْوَطَنِ مِنَ الْإِيمَانِ. (قاموس قرآن، ج ۲، ص ۲۲۶) روایت شده است که دوست داشتن وطن از ایمان است.

۱۴. تفسير العياشي، قَالَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ وَ بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا فَقَالَ الْإِحْسَانُ أَنْ تُحْسِنَ صُحْبَتَهُمَا وَلَا تَكْلِفَهُمَا أَنْ يَشَأَلَاكَ شَيْئًا هُمَا يَحْتَاجَانِ إِلَيْهِ وَ إِنْ كَانَا مُسْتَغْنَيْنِ أَلَيْسَ يَقُولُ اللَّهُ لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ. (البرهان في تفسير القرآن، ج ۳، ص ۵۱۸ / بحار الأنوار، ج ۷، ص ۷۹)

امام صادق عليه السلام راجع به آیه (و به والدین احسان کنید) فرمود: احسان یعنی مصاحب خوبی برای ایشان باشی و بجایی نرسانی که مجبور شوند احتیاجشان یا چیزی را که میخواهند به زبان آورند بلکه بیشتر آنرا برایشان فراهم کنی. خداوند می‌فرماید به کمال نمرسید مگر اینکه از آنچه دوست میدارید ببخشید.

۱۵. الإحتجاج، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُلَيْمَانَ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْبَصْرَةِ يَقُولُ لَهُ عُثْمَانُ الْأَعْمَى إِنَّ الْحَسَنَ الْبَصْرِيَّ يَزْعُمُ أَنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ الْعِلْمَ يُؤْذِي رِيحَ طُغْيَانِهِمْ مَنْ يَدْخُلُ النَّارَ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام فَهَلْكَ إِذَا مُؤْمِنٌ آلٍ فَرَعُونَ وَ اللَّهُ مَذَحَهُ بِذَلِكَ وَ مَا زَالَ الْعِلْمُ مَكْتُومًا مُنْذُ بَعَثَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ رَسُولَهُ نُوحًا فَلْيَذْهَبِ الْحَسَنُ يَمِينًا وَ شِمَالًا فَوَ اللَّهُ مَا يَوْجَدُ الْعِلْمُ إِلَّا هَاهُنَا وَ كَانَ عليه السلام يَقُولُ مِحْنَةُ النَّاسِ عَلَيْنَا عَظِيمَةٌ إِنْ دَعَوْنَاهُمْ لَمْ يُجِيبُونَا وَ إِنْ تَرَكْنَاهُمْ لَمْ يَهْتَدُوا بِغَيْرِنَا. (الإحتجاج على أهل اللجاج للطبرسي، ج ۲، ص ۳۳۱ / بحار الأنوار، ج ۲۳، ص ۳۳۱)

راوی گوید نزد امام باقر علیه السلام بودم که مردی از بصره آمد و گفت حسن بصری میگوید کسانی که علم خود را مخفی نگه میدارند اهل آتشند. امام علیه السلام فرمود: اگر اینطور است باید مؤمن آل فرعون هم از اهل آتش باشد در حالیکه خداوند او را ستوده است. پس از نوح علیه السلام همواره علم مکتوم بوده است. حسن بصری به شرق رود یا غرب، بخدا قسم علم را جز در این خانه نخواهد یافت. امام باقر علیه السلام پیوسته میفرمود: ما خیلی غصه مردم را میخوریم چون اگر آنها را به راه راست بخوانیم، اجابت نمیکند و اگر آنها را رها کنیم، جایی دیگر نیست که هدایت شوند.

۱۶. عیون أخبار الرضا علیه السلام، قَالَ عَلِيُّ عليه السلام الطَّيِّبُ نُشْرَةُ وَ الْعَسْلُ نُشْرَةُ وَ الرُّكُوبُ نُشْرَةُ وَ النَّظَرُ إِلَى الْخُضْرَةِ نُشْرَةُ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام قَالَ ثَلَاثَةٌ يَجْلُونَ الْبَصَرَ النَّظَرُ إِلَى الْخُضْرَةِ وَ النَّظَرُ إِلَى الْمَاءِ الْجَارِي وَ النَّظَرُ إِلَى الْوُجْهِ الْحَسَنِ. (عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۴۰ / نهج البلاغة للصبي صالح، ص ۵۴۶ / الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۱۵۱)

علی علیه السلام: بوی خوب و عسل و سواری و نظر به گیاهان موجب نشاط و شادی است. امام کاظم علیه السلام: نظر کردن به سبزی و آب جاری و روی نیکو باعث دلخوشی است.

۱۷. الأمالي للشيخ الطوسي، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ لَمَّا اخْتُصِرَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام جَمَعَ بَنِيهِ حَسَنًا وَ حُسَيْنًا وَ ابْنِ الْحَقِيقَةِ وَ الْأَصَاغِرَ مِنْ وَلَدِهِ فَوَضَّاهُمْ وَ كَانَ فِي آخِرِ وَصِيَّتِهِ يَا بَنِي عَاشِرُوا النَّاسَ عَشْرَةَ إِنْ غَبِثُمْ حَتُّوا إِلَيْكُمْ وَ إِنْ فُقِدْتُمْ بَكُوا عَلَيْكُمْ يَا بَنِي إِنْ الْقُلُوبَ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ تَتَلَحَّظُ بِالْمَوَدَّةِ وَ تَتَنَاجَى بِهَا وَ كَذَلِكَ هِيَ فِي الْبُغْضِ فَإِذَا أَحْبَبْتُمْ الرَّجُلَ مِنْ غَيْرِ سَبَقَ مِنْهُ إِلَيْكُمْ فَارْجُوهُ وَ إِذَا أَبْغَضْتُمْ الرَّجُلَ مِنْ غَيْرِ سَوَّ سَبَقَ مِنْهُ إِلَيْكُمْ فَاحْذَرُوهُ. (الأمالي للطوسي، ص ۵۹۵ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۷۵ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۱۵)

امام علی علیه السلام وقت احتضار فرزندان را جمع کرد و ایشان را نصیحت کرد و در آخر نصیحتش فرمود: چنان زندگی کنید که وقتی نبودید دلشان برایتان تنگ شود و وقتی مرید برایتان گریه کنند. ای فرزندان من، قلبهای آدمیان گروه گروه است و هرگروه با هم به مودت میرسند و انس میگیرند؛ همچنین بغض. هرگاه کسی را بی سابقه دوست داشتید بدانید در او خیری هست برای شما و اگر کسی را بی سابقه نمیخواستید از او حذر کنید.

الدَّرَةُ الْبَاهِرَةُ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام اتَّقُوا مَنْ يُبْغِضُهُ قُلُوبُكُمْ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۶۳)

امیر مؤمنان علیه السلام: از آنکس که دلتان از او بیزار است حذر کنید.

۱۸. الامام علی عليه السلام: لَا تَسْتَصْغِرُ شَيْئًا مِنَ الْمَعْرُوفِ قَدَرْتَ عَلَى اصْطِنَاعِهِ إِثَارًا لِمَا هُوَ أَكْثَرُ مِنْهُ. وَاعْمَلْ لِكُلِّ يَوْمٍ بِمَا فِيهِ تَرُشُدُ. (الجعفریات، ص ۲۳۳ / البرهان في تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۱۳۹)

امام علی علیه السلام: هیچ کار خوبی را که بر انجام آن توانایی، ناچیز مشمار و به خاطر خوبی ای بزرگتر آن را ترک مکن. برای هر روز کاری کن که به سبب آن به راه راست درآیی.

الامام علی عليه السلام: عَلَى كُلِّ صَوَابٍ نُورًا. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۲۶ / تفسیر العیاشی، ج ۱، ص ۸ / الکافی، ج ۱، ص ۶۹ / الأمالي للصدوق، ص ۳۶۷ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۵۲)

امام علی علیه السلام: با هر امر حقی حقیقتی است و با هر امر درستی نوری.

۱۹. رسول الله صلى الله عليه وآله: اتَّقُوا اللَّهَ وَاعْدِلُوا فِي أَوْلَادِكُمْ. (میزان الحکمة، ج ۱۳، ص ۴۸۶ / تفسیرین کثیر، ج ۳، ص ۵۶)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: از خدا بترسید و میان فرزندانان به عدالت رفتار کنید.

رسول الله صلى الله عليه وآله: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ حَتَّى فِي الْقَبْلِ. (نهج الفصاحة، ص ۳۰۶ / کنز العمال، ج ۱۶، ص ۴۴۵)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: خداوند متعال دوست دارد که میان فرزندان خود یکسان عمل کنید، حتی در بوسیدن آن‌ها.

۲۰. إسحاق بن عمارٍ عَنْ الإمام الصادق عليه السلام: مَا وَدَّعْنَا قَطُّ إِلَّا أَوْصَانًا بِخَصَلَتَيْنِ: عَلَيْكُمْ بِصِدْقِ الْحَدِيثِ وَ أَدَاءِ الْأَمَانَةِ إِلَى الْبَرِّ وَ الْفَاجِرِ؛ فَإِنَّهُمَا مِفْتَاحُ الرَّزْقِ. (الأمالي للطوسي، ص ۶۷۶ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۸۲)

اسحاق بن عمار: حضرت صادق پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هیچگاه با ما خداحافظی نمی کرد مگر اینکه به دو کار سفارشمان می فرمود: بر شما باد راستگویی و بازگرداندن امانت به نیک و بد؛ زیرا که این دو خصلت کلید روزی هستند.

۲۱. مکارم الأخلاق، عَنِ الصَّادِقِ عليه السلام پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: قَالَ مَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَى عَبْدٍ مُؤْمِنٍ نِعْمَةً بَلَغَتْ مَا بَلَغَتْ فَحَمِدَ اللَّهُ عَلَيْهَا إِلَّا كَانَ حَمْدُ اللَّهِ أَفْضَلَ وَ أَوْزَرَ وَ أَعْظَمَ مِنْ تِلْكَ النِّعْمَةِ نَفَرْتُ بِنِعْمَةِ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: فِيمَا بَيْنَ مَكَّةَ وَ الْمَدِينَةِ فَقَالَ لَيْزَ رَدَّهَا اللَّهُ عَلَيَّ لَا شُكْرَ لَهُ حَقَّ شُكْرِهِ فَلَمَّا أَخَذَهَا قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۸۲ / مکارم الأخلاق، ص ۳۰۷)

امام صادق پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: وقتی خداوند به بنده مؤمن نعمتی داد هرچه میخواهد باشد و او بر آن نعمت حمد خدا کرد؛ همین حمد افضل و با ارزشتر و اعظم از آن نعمت است. روزی قاطر امام باقر پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: بین مکه و مدینه گم شد، گفت اگر خدا آنرا برایم

پیدا کند حق شکر او را بجا خواهم آورد. چون چنین شد گفت: الحمد لله رب العالمین.

۲۲. الکافی، قَالَ أَبَا جَعْفَرٍ ع يَذْكُرُ أَنَّهُ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ ص فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُخَيِّرُكَ أَنْ تَكُونَ عَبْدًا رَسُولًا مُتَوَاضِعًا أَوْ مَلِكًا رَسُولًا قَالَ فَتَنَظَّرَ إِلَى جَبْرِئِيلَ ع وَ أَوْمَأَ بِيَدِهِ أَنْ تَوَاضَعَ فَقَالَ عَبْدًا مُتَوَاضِعًا رَسُولًا فَقَالَ الرَّسُولُ مَعَ أَنَّهُ لَا يَنْفُصُكَ مِمَّا عِنْدَ رَبِّكَ شَيْئًا قَالَ وَمَعَهُ مَفَاتِيحُ خَزَائِنِ الْأَرْضِ. (الکافی، ج ۲، ص ۱۲۲ / الهدایة الکبری، ص ۴۴۳)

امام باقر ع میفرمود فرشته ای برای رسول خدا ص کلیدهای خزائن زمین را آورد و گفت خداوند ترا مخیر میکند تا بنده رسول متواضع باشی یا پادشاهی رسول. پیامبر خدا ص به جبرئیل نگاه کرد. جبرئیل اشاره کرد که تواضع را انتخاب کن. و چنین شد.

۲۳. عیون أخبار الرضا ع، عَنْ الصَّادِقِ ع قَالَ إِنَّ الرَّجُلَ لَيَكُونُ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ الْجَنَّةِ أَكْثَرُ مِمَّا بَيْنَ النَّارِ إِلَى الْعَرْشِ لِكَثْرَةِ ذُنُوبِهِ فَمَا هُوَ إِلَّا أَنْ يَتَّكِي مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ نَدَمًا عَلَيْهَا حَتَّى يَصِيرَ بَيْنَهُ وَ بَيْنَهَا أَقْرَبُ مِنْ حَفَّتَيْهِ إِلَى مُقْلَتِهِ... (بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۲۹)

امام صادق ع: میان کسی تا بهشت بخاطر گناهانش بیش از خاک تا عرش فاصله است، اما او از خشیت خدا گریه میکند و احساس ندامت دارد، لذا به جایی میرسد که میان او تا بهشت نزدیکترین فاصله میشود.

۲۴. الإمام علي ع: شَرُّ النَّاسِ مَنْ كَانَ مُتَتَبِعًا لِعُيُوبِ النَّاسِ عَمِيًّا لِعَمَائِهِ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۲۹۵ / غرر الحکم و دررالکلم، ص ۴۱۲ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۱، ص ۳۱۵)

امام علی ع: بدترین مردمان کسی است که عیبجوی دیگران باشد و عیبهای خودش را نبیند.

۲۵. الامام علي ع: مَنْ بَحَثَ عَنْ أَسْرَارِ غَيْرِهِ، أَظْهَرَ اللَّهُ أَسْرَارَهُ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۳۶ / غرر الحکم و دررالکلم، ص ۶۳۸)

امام علی ع: هرکه رازهای دیگران را جستجو کند، خداوند رازهای او را فاش سازد.

۲۶. الذُّرَّةُ الْبَاهِرَةُ مِنَ الْأَصْدَافِ الظَّاهِرَةِ، مِمَّا كَتَبَهُ ع جَوَابًا لِإِسْحَاقَ بْنِ يَعْقُوبَ إِلَى الْعَمَرِيِّ رَحِمَهُ اللَّهُ أَمَّا ظُهُورُ الْفَرْجِ فَإِنَّهُ إِلَى اللَّهِ وَ كَذَبَ الْوَقَّافُونَ وَ أَمَّا الْحَوَادِثُ الْوَاقِعَةُ فَارْجِعُوا فِيهَا إِلَى رُؤَاةِ حَدِيثِنَا فَإِنَّهُمْ حَجَّتِي عَلَيْكُمْ وَ أَنَا حُجَّةُ اللَّهِ وَ أَمَّا الْمُتَلَبِّسُونَ بِأَمْوَالِنَا فَمَنْ اسْتَحْلَلَ مِنْهَا شَيْئًا فَأَكَلَ فَإِنَّمَا يَأْكُلُ النَّيِّرَانَ وَ أَمَّا الْخُمْسُ فَقَدْ

أُبَيِّحُ لِشِيعَتِنَا وَ جُعِلُوا مِنْهُ فِي حِلٍّ إِلَى وَفَتِ ظُهُورِ أَمْرِنَا لِتَطْيِيبِ وَلَا دَتَهُمْ وَ لَا تَخُبَتْ وَ أَمَّا عَلَّةٌ مَا وَقَعَ مِنَ الْغَيْبَةِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ قَالَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءٍ إِنْ تُبَدَّ لَكُمْ تَسْأَلُكُمْ إِنَّهُ لَمْ يَكُنْ أَحَدٌ مِنْ آبَائِي إِلَّا وَ قَدْ وَقَعَتْ فِي عُنُقِهِ بَيْعَةٌ لِبَاعِغِيَّةِ زَمَانِهِ وَ إِنِّي أَخْرُجُ حِينَ أَخْرُجُ وَ لَا بَيْعَةَ لِأَحَدٍ مِنَ الطَّوَاعِيتِ فِي عُنُقِي وَ أَمَّا وَجْهُ الْإِنْتِفَاعِ بِي فِي غَيْبَتِي فَكَالْإِنْتِفَاعِ بِالشَّمْسِ إِذَا غَيَّبَهَا عَنْ الْأَبْصَارِ السَّحَابُ وَ إِنِّي أَمَانٌ لِأَهْلِ الْأَرْضِ كَمَا أَنَّ النُّجُومَ أَمَانٌ لِأَهْلِ السَّمَاءِ. (الذرة الباهرة من الاصداف الطاهرة، ص ۵۱ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۳۸۰)

حضرت حجت ع در توقیعی نوشت که: اما ظهور فرج با خداست و کسانی که زمان تعیین میکنند دروغگویند و اما حوادثی که بر شما واقع میشود در آنها به راویان حدیث ما رجوع کنید که ایشان حجت من بر شمایند و من حجت خدام. و اما کسانی که اموال ما بدست ایشان است، هرکس چیزی از آنرا حلال بداند و بخورد همانا آتش خورده است. و اما خمس، آنرا بر شیعیان خود مباح ساختیم و نسبت به آن در حلالیت اند تا وقت ظهور امر ما برسد. چنین کردیم تا فرزندان نشان حلالزاده باشند و از خیانت دور گردند. اما دلیل غیبت از چیزهایی است که نسبت به آن نپرسید، برگردن پدران من بیعت طواغیت زمان بود و من خروج میکنم در حالیکه بیعتی بر گردنم نیست. اما چگونگی بهره بردن از من در غیبتم مثل بهره بردن از خورشید است وقتی پشت ابر است و من امان ام برای اهل زمین مثل اینکه ستارهها امان اند برای اهل آسمان.

۲۷. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّ اللَّهَ كَرِهَ إِنْحَاكِ النَّاسِ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ فِي الْمَسْأَلَةِ وَ أَحَبَّ ذَلِكَ لِنَفْسِهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ يُسْأَلَ وَ يُطْلَبَ مَا عِنْدَهُ. (تحف العقول، ص ۲۹۳ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۵۶ / هداية الأمة إلى أحكام الأئمة عليهم السلام، ج ۳، ص ۱۰۶)

امام صادق ع: خداوند دوست ندارد بندهها نسبت به حاجتی به هم الحاح کنند اما دوست دارد که به او الحاح کنند. خدا دوست دارد از او مسئلت کنند و آنچه نزد اوست بخواهند.

۲۸. الکافی، قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع إِنِّي مَرَرْتُ بِقَاصٍ يَقْصُ وَ هُوَ يَقُولُ هَذَا الْمَجْلِسُ الَّذِي لَا يَشْقَى بِهِ جَلِيسٌ قَالَ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ أَخْطَأْتَ أَسْتَاهُمُ الْخُمْرَةُ إِنَّ لِيهِ مَلَائِكَةً سَيَّاحِينَ سَوَى الْكِرَامِ الْكَاتِبِينَ فَإِذَا مَرُّوا يَقُومُ يَذْكُرُونَ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ ع فَقَالُوا قِفُوا فَقَدْ أَصَبْتُمْ حَاجَتَكُمْ فَيَجْلِسُونَ فَيَتَفَقَّهُونَ مَعَهُمْ فَإِذَا قَامُوا عَادُوا مَرْضَاهُمْ وَ شَهِدُوا جَنَائِزَهُمْ وَ تَعَاهَدُوا غَائِبَهُمْ فَذَلِكَ الْمَجْلِسُ الَّذِي لَا يَشْقَى بِهِ جَلِيسٌ. (الکافی، ج ۲، ص ۱۸۶ / الوافي، ج ۵، ص ۶۴۹)

راوی گوید به امام صادق (ع) گفتم قصه گوی می‌گفت این مجلسی است که هیچ کس در آن شقی نمیشود. امام (ع) فرمود: هیئات هیئات خطا کرده است. خداوند فرشتگانی دارد سیاح؛ بجز کرام الکاتبین. چون بر قومی می‌گذرند که بیاد محمد و آل محمدانند می‌گویند بیاستید که حاجاتتان اینجاست و می‌ایستند و با ایشان تفقه میکنند و چون برخیزند مریضان ایشان را عیادت میکنند و بر جنائز ایشان حاضر میشوند و از غایبان ایشان میپرسند. این مجلسی است که کسی در آن شقی نمیشود.

۲۹. الامام علی (ع): أَعُوذُ شَيْءٍ عَلَى صَلَاحِ النَّفْسِ الْقَنَاعَةُ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۱۱۲/ تصنیف غرر الحکم و دررالکلم، ص ۳۹۱) امام علی (ع): کمک‌کننده‌ترین عامل در راه خودسازی، قناعت است.

۳۰. الإمام علي (ع): مُعَاشَرَةُ ذَوِي الْقَصَائِلِ حَيَاةُ الْقُلُوبِ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۳۴۰/ غرر الحکم و دررالکلم، ص ۴۶۵) امام علی (ع): همنشینی با ارباب فضایل، دل‌ها را زنده می‌کند. الإمام علي (ع): لِقَاءُ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ عِمَارَةُ الْقُلُوبِ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۱۹/ تصنیف غرر الحکم و دررالکلم، ص ۴۳۰) امام علی (ع): دیدار با اهل معرفت، مایه آبادی دل‌ها و فراگرفتن حکمت است.

۳۱. الإمام علي (ع): لَا تَرَعَبْ فِي خِلَاطِ الْمُلُوكِ؛ فَإِنَّهُمْ يَسْتَكْثِرُونَ مِنَ الْكَلَامِ رَدَّ السَّلَامِ، وَ يَسْتَقِيلُونَ مِنَ الْعِقَابِ ضَرْبَ الرَّقَابِ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۵۲۳/ غرر الحکم و دررالکلم، ص ۷۵۳) امام علی (ع): خواهان آمیزش با شهریاران مباش؛ زیرا آنان جواب سلام را هم پرگویی می‌دانند و گردن‌زدن را کمترین کیفر می‌شمارند. الإمام علي (ع): لَا تَطْمَعَنَّ فِي مَوَدَّةِ الْمُلُوكِ؛ فَإِنَّهُمْ يُوحِشُونَكَ أَنْتَ مَا تَكُونُ بِهِمْ، وَ يَقْطَعُونَكَ أَقْرَبَ مَا تَكُونُ إِلَيْهِمْ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۵۳۰/ غرر الحکم و دررالکلم، ص ۷۶۶) امام علی (ع): هرگز به دوستی شهریاران طمع مبنده؛ زیرا که آنان در اوج انس و الفتی که با ایشان داری، تو را تنها می‌گذارند و در اوج نزدیکی به آنان از تو می‌برند.

۳۲. مصباح الشریعة، قَالَ الصَّادِقُ (ع) وَأَمَّا الْخَوْضُ فِي ذِكْرِ غَائِبٍ بِمَا هُوَ عِنْدَ اللَّهِ مَذْمُومٌ وَ صَاحِبُهُ فِيهِ مَلُومٌ. (مصباح الشریعة، ص ۲۰۴/ بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۲۵۷) امام صادق (ع): غرق شدن در صحبت از کسی که نیست نزد خدا مذموم است و عاقبتش ملامت است.

۳۳. الإمام الباقر (ع): أَوْحَى اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِلَى شُعَيْبِ النَّبِيِّ (ع): إِنِّي مُعَذِّبٌ مِنْ قَوْمِكَ مِائَةَ أَلْفٍ؛ أَرْبَعِينَ أَلْفًا مِنْ شِرَارِهِمْ، وَ سِتِّينَ أَلْفًا مِنْ خِيَارِهِمْ، فَقَالَ (ع): يَا رَبِّ، هَؤُلَاءِ الْأَشْرَارُ، فَمَا بَالُ الْأَخْيَارِ؟ فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِلَيْهِ: دَاهَنُوا أَهْلَ الْمَعَاصِي وَ لَمْ يَغْضَبُوا لِعَظْمِي. (الكافي، ج ۵، ص ۵۶/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۵۱)

امام باقر (ع): خداوند عزوجل به شعیب نبی (ع) وحی فرمود که: من از قوم تو صد هزار نفر را عذاب خواهم کرد؛ چهل هزار نفر از بدان آن‌ها را و شصت هزار از نیکانشان را. عرض کرد: پروردگارا، بدان آری، اما نیکان را چرا؟ خدا عزوجل به او وحی فرمود: چون با گنهکاران مماشات کردند و برای خشم من به خشم نیامدند.

۳۴. معاني الأخبار، قَالَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (ع) مَنْ اسْتَأْكَلَ بِعِلْمِهِ افْتَقَرَ فَقُلْتُ لَهُ جُعِلَتْ فِدَاكَ إِنَّ فِي شَيْعَتِكَ وَ مَوَالِيكَ قَوْمًا يَتَحَمَّلُونَ عُلُومَكُمْ وَ يَتَّبِعُونَهَا فِي شَيْعَتِكُمْ فَلَا يَغْدُمُونَ عَلَى ذَلِكَ مِنْهُمْ الْبِرَّ وَ الصَّلَاةَ وَ الْأَكْرَامَ فَقَالَ (ع) لَيْسَ أُولَئِكَ بِمُسْتَأْكِلِينَ إِنَّمَا الْمُسْتَأْكِلُ بِعِلْمِهِ الَّذِي يُفْتِي بِغَيْرِ عِلْمٍ وَ لَا هُدًى مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ لِيُبْطِلَ بِهِ الْحَقُّوَقَ طَمَعًا فِي حُطَامِ الدُّنْيَا... (معاني الأخبار ص ۱۸۱/ الوافي، ج ۱، ص ۲۱۵)

امام صادق (ع) فرمود: هرکس بعلم خویش ارتزاق کند فقیر میشود. به ایشان عرض شد اما در میان شیعیان شما کسانی هستند که حامل علوم شما هستند و این علوم را در میان شیعیان می‌پراکنند و بَرِّ و صله و اکرام بدیشان بسیار میشود. فرمود: اینان مستأکل به علم نیستند. منظور من از استیکال به علم کسی است که به طمع مال دنیا با اینکه علم و هدایتی ندارد فتوی میدهد و حقوق مردم را ضایع میکند.

۳۵. عُدَّة الدَّاعِي، قَالَ الصَّادِقُ (ع) يَتَّبِعِي لِلْمُؤْمِنِ أَنْ لَا يَمُوتَ حَتَّى يَتَعَلَّمَ الْقُرْآنَ أَوْ يَكُونَ فِي تَعْلَمِهِ. (الكافي، ج ۲، ص ۶۰۷/ الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۲۲۰/ عُدَّة الدَّاعِي وَ نجاح السَّاعِي، ص ۲۸۷)

امام صادق (ع): سزاوار نیست مؤمن بمیرد جز اینکه یا قرآن را یاد گرفته باشد یا مشغول یادگرفتن آن باشد. قَالَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (ع) عَلَيْكُمْ بِالْقُرْآنِ فَتَعَلَّمُوهُ فَإِنَّ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَعَلَّمُ يُقَالُ فَلَانٌ قَارِئٌ وَ مِنْهُمْ مَنْ يَتَعَلَّمُهُ وَ يَطْلُبُ بِهِ الصَّوْتِ يُقَالُ فَلَانٌ حَسَنُ الصَّوْتِ وَ لَيْسَ فِي ذَلِكَ خَيْرٌ وَ مِنْهُمْ مَنْ يَتَعَلَّمُهُ فَيَقُومُ بِهِ فِي لَيْلِهِ وَ نَهَارِهِ وَ لَا يُبَالِي مَنْ عَلِمَ ذَلِكَ وَ مَنْ لَمْ يَتَعَلَّمْ. (عُدَّة الدَّاعِي وَ نجاح السَّاعِي، ص ۲۱۹)

امام صادق (ع): قرآن را بیاموزید. برخی میاموزند تا بگویند فلانی قاری است و برخی میاموزند تا با صدای خوش بخوانند و بگویند چه

خوش صداست در اینها خبری نیست. اما برخی میخوانند تا شب و روز خویش را به قرآن آباد کنند و کاری ندارند که مردم فهمیدند یا نه.

۳۶. الإمام علی علیه السلام: فَلَمَّا رَأَى اللَّهُ صُفْهًا ضَبْرًا أَنْزَلَ بِعَدُونَا الْكَتَبَ وَأَنْزَلَ عَلَيْنَا النَّصْرَ. (شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲، ص ۲۴۰/ بحار الأنوار، ج ۳۲، ص ۵۴۷)

امام علی علیه السلام: پس چون خداوند ما را صادق و شکیبایا دید، برای دشمن ما خواری و شکست فرستاد و برای ما مدد و پیروزی.

۳۷. الامام علی علیه السلام: زَلَّةُ الْعَالَمِ تُفْسِدُ عَوَالِمَهُ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۲۷۶/ غرر الحکم و دررالکلم، ص ۳۹۱)

امام علی علیه السلام: لغزش عالم، عالم‌هایی را تباه می‌کند. الامام علی علیه السلام: لَمَّا سُئِلَ عَنْ خَيْرِ الْخَلْقِ بَعْدَ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ: الْعُلَمَاءُ إِذَا صَلَحُوا، قِيلَ: فَمَنْ شَرَّائِ خَلْقِ اللَّهِ بَعْدَ إِبْلِيسَ، قَالَ: الْعُلَمَاءُ إِذَا فَسَدُوا. (الاحتجاج علی أهل اللجاج للطبرسی، ج ۲، ص ۴۵۸/ البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۲۵۸)

امام علی علیه السلام، در پاسخ به این پرسش که بهترین مردم بعد از ائمه (علیهم السلام) چه کسانی هستند، فرمود: علمای صالح. عرض شد: بعد از ابلیس بدترین خلق کیست؟ فرمود: علمای فاسد.

الامام علی علیه السلام: رَأْسُ الْعِلْمِ التَّمْيِيزُ بَيْنَ الْأَخْلَاقِ، وَ إِظْهَارُ مَحْمُودِهَا، وَ قَمْعُ مَذْمُومِهَا. (غرر الحکم و دررالکلم، ص ۳۷۸) امام علی علیه السلام: سر دانش، تمیز دادن خلق‌ها از یکدیگر و آشکار ساختن پسندیده آنها و درهم کوفتن نکوهیده‌اش می‌باشد.

الامام علی علیه السلام: خَيْرُ الْعُلُومِ مَا أَصْلَحَكَ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۲۴۰/ تصنیف غرر الحکم و دررالکلم، ص ۴۶)

امام علی علیه السلام: بهترین دانش‌ها، دانشی است که تو را اصلاح کند.

۳۸. وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْمُؤْمِنُ مِنْ دُعَائِهِ عَلَى ثَلَاثٍ إِمَّا أَنْ يُدْخَرَ لَهُ وَإِمَّا أَنْ يُعَجَّلَ لَهُ وَإِمَّا أَنْ يُدْفَعَ عَنْهُ بَلَاءٌ يُرِيدُ أَنْ يُصِيبَهُ... (تحف العقول، ص ۲۸۰/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۳۸)

امام علی علیه السلام: با دعای مؤمن سه کار میکنند یا برایش ذخیره میکنند یا مستجاب میشود یا بلایی که میخواست به او برسد از او دفع میشود.

۳۹. الإمام الصادق علیه السلام: كُنْ لِمَا لَا تَرْجُو أَرْجَى مِنْكَ لِمَا تَرْجُو؛ فَإِنَّ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ ذَهَبَ يَقْتَبِسُ نَارًا فَانْصَرَفَ إِلَيْهِمْ وَهُوَ نَبِيٌّ مُرْسَلٌ. (الكافي، ج ۵، ص ۸۳/ تحف العقول، ص ۲۰۸/ من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۱۶۵/ الأمالي للصادق، ص ۱۷۸/ کمال الدین و تمام النعمة، ج ۱، ص ۱۵۱/ نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۹۶/ روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، ط القدیمة، ج ۲، ص ۵۰۲)

امام صادق علیه السلام: به آنچه امید نداری امیدوارتر باش تا به آنچه امید داری؛ زیرا موسی علیه السلام رفت که مقداری آتش بیاورد اما وقتی به سوی خانواده خود برگشت، پیامبری مرسل بود.

۴۰. سَأَلَ النَّبِيُّ ﷺ عَنْ جَبْرِئِيلَ مَا التَّوَكَّلُ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَقَالَ الْعِلْمُ بِأَنَّ الْمَخْلُوقَ لَا يَضُرُّ وَلَا يَنْفَعُ وَلَا يُعْطَى وَلَا يَمْنَعُ وَ اسْتِعْمَالُ الْإِنْسَانِ مِنَ الْخَلْقِ فَإِذَا كَانَ الْعَبْدُ كَذَلِكَ لَمْ يَفْعَلْ لِأَحَدٍ سِوَى اللَّهِ وَ لَمْ يَرْجُ وَ لَمْ يَخَفْ سِوَى اللَّهِ وَ لَمْ يَطْمَعْ فِي أَحَدٍ سِوَى اللَّهِ فَهَذَا هُوَ التَّوَكُّلُ. (بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۱۳۸)

رسول خدا ﷺ از جبرئیل پرسید توکل بر خدا چیست؟ فرمود: دانستن اینکه مخلوق نمیتواند ضرر برساند، نمیتواند نفع برساند، نمیتواند اعطا کند، نمیتواند منع کند، و مأیوس بودن از خلق. پس چون بنده چنین شد برای جز خدا کار نمیکند و به جز او امید نمیبندد و از جز او نمیترسد و در جز او طمع نمیکند. این توکل است.

الإمام الصادق علیه السلام: مَنْ اتَّقَى اللَّهَ وَقَاهُ. (المحاسن، ج ۱، ص ۳/ ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۷۴/ الأمالي للطوسي، ص ۵۲۷/ عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۲۹/ غرر الحکم و دررالکلم، ص ۵۸۲/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۳۰) امام صادق علیه السلام: هر که از خدا پروا کند، خداوند او را حفظ نماید.

چهل حدیث ۸۸

۱. الإمام الصادق (ع): إِنَّ الشَّرَكَ أَخْفَى مِنْ دَيِّبِ التَّمَلِّ. وَقَالَ: مِنْهُ تَحْوِيلُ الْخَاتِمِ لِيَذْكُرَ الْحَاجَّةَ وَشِبْهَ هَذَا. (تفسير القمي، ج ۱، ص ۲۱۳ / الخصال، ج ۱، ص ۱۳۶ / معاني الأخبار، ص ۳۷۹)

امام صادق (ع): همانا شرک ناپیدتر از حرکت مورچه است. جابه‌جا کردن انگشت برای یادآوری کاری و امثال آن از شمار شرک (خفی) است.

۲. رسول الله (ص): مَنْ غَرَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَمْ يَنْوَ إِلَّا عِقَالًا فَلَهُ مَا نَوَى. (الكافي، ج ۲، ص ۵۱۰ / الجعفریات، ص ۷۶ / دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۳۴۳ / النوادر للراوندي، ص ۲۰)

پیامبر خدا (ص): هر که در راه خدا بجنگد و نیتش دست یافتن به عقالی (زانوبند شتر) باشد، برایش همان باشد که به نیت آن جنگیده است.

الامام علی (ع): وَ كُلُّ امْرِئٍ عَلَى مَا قَاتَلَ عَلَيْهِ، وَإِنَّ الْكَلْبَ لَيُقَاتِلُ دُونَ أَهْلِهِ. (الغارات، ط القدیمة، ج ۲، ص ۳۴۳ / بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۲۳۳)

امام علی (ع): مرد می‌گوید: جهاد کردم، در صورتی که جهاد نکرده است. جهاد در حقیقت دوری کردن از حرام‌ها و مبارزه با دشمن است. عده‌ای می‌جنگند و خوب هم می‌جنگند، اما هدفی جز نام‌آوری و مزد ندارند و (گاه) مرد چون طبعاً شجاع است می‌جنگد و از آشنا و بیگانه دفاع می‌کند و (گاه) چون طبعاً ترسو است، نمی‌جنگد و پدر و مادرش را تسلیم دشمن می‌کند. کشته شدن در حقیقت یک نوع مرگ و مردن است و هر انسانی به انگیزه‌ای می‌جنگد. سگ هم برای دفاع از خانواده‌اش می‌جنگد.

۳. معاني الأخبار، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ إِنَّ الرَّجُلَ لَيُجَبُّكُمْ وَمَا يَدْرِي مَا تَقُولُونَ فَيَدْخُلُهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيُبْغِضُكُمْ وَمَا يَدْرِي مَا تَقُولُونَ فَيَدْخُلُهُ اللَّهُ النَّارَ الْخَبَرَ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۲۶ / معاني الأخبار، ص ۳۹۲)

امام صادق (ع): کسانی هستند که شما را دوست دارند اما اصلاً نمیدانند اعتقادات شما چیست، و صرفاً بدلیل همین دوست داشتن شما وارد بهشت شوند و کسانی هستند که بغض شما را دارند و اصلاً نمیدانند اعتقادات شما چیست و صرفاً بخاطر همین بغض وارد آتش شوند.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ إِنَّ الْمُسْتَضَعْفِينَ ضُرُوبٌ يُخَالِفُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا وَمَنْ لَمْ يَكُنْ مِنْ أَهْلِ الْقَبْلَةِ نَاصِبًا فَهُوَ مُسْتَضَعْفٌ... (بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۱۵۹)

امام صادق (ع): مستضعفین اقسام بسیار دارند که برخی با برخی هیچ تناسبی ندارند. هر کس از اهل قبله که ناصبی (دشمن ما) نباشد مستضعف است.

۴. الإمام علي (ع): لَا يَعْدَمُ الصَّبُورُ الظَّفَرُ، وَإِنْ طَالَ بِهِ الزَّمَانُ. (نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۴۹۹ / خصائص الأئمة عليهم السلام خصائص أمير المؤمنين عليه السلام، ص ۱۰۶ / عيون الحكم و المواعظ للبي، ص ۵۴۳ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۷۸۹ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱، ص ۳۲۴)

امام علی (ع): آدم شکبیا، سرانجام کامیاب می‌شود، هر چند بعد از زمانی دراز باشد.

۵. رسول الله (ص): خُذْ حَقَّكَ فِي عَفَافٍ، بَعْضُهُ أَوْ كَلَّهُ (وَأَفٍ أَوْ غَيْرِ وَأَفٍ). (الجامع الصغير، ج ۱، ص ۶۰۰)

رسول خدا (ص): حق خود را با خویشتن داری تمام یا ناتمام بگیر (در هنگام مطالبه و گرفتن حقت حتی الامکان سعی کن به گناه نیفتی).

۶. رسول الله (ص): أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّ مَنْ فِي الدُّنْيَا ضَيْفٌ، وَمَا فِي أَيْدِيهِمْ عَارِيَةٌ، وَإِنَّ الضَّيْفَ مُرْتَحِلٌ، وَ الْعَارِيَّةُ مُرَدَوْدَةٌ. (أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۴۴ / بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۱۸۷)

پیامبر خدا (ص): ای مردم! هر که در دنیاست میهمان است و آنچه دارند عاریت است. میهمان سرانجام باید برود و عاریه باید برگردانده شود.

رسول الله (ص): كُونُوا فِي الدُّنْيَا أَضْيَافًا. (كنز الفوائد، ج ۱، ص ۳۴۴ / شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۲۴ / إرشاد القلوب إلى الصواب للدليمي، ج ۱، ص ۹۴ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۴۶)

پیامبر خدا (ص): در دنیا (چون) میهمان باشید.

۷. الإمام زين العابدين (ع): الذُّنُوبُ الَّتِي تَرُدُّ الدُّعَاءَ: سُوءُ النِّيَّةِ وَ خُبْتُ السَّرِيرَةِ، وَ التَّفَاقُّ مَعَ الْإِخْوَانِ، وَ تَرَكْتُ التَّصَدِيقَ بِالْإِجَابَةِ، وَ تَأَخَّرْتُ الصَّلَاةَ الْمَفْرُوضَاتِ حَتَّى تَذْهَبَ أَوْقَاتُهَا، وَ تَرَكْتُ التَّقَرُّبَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ بِالْبِرِّ وَ الصَّدَقَةِ، وَ اسْتِعْمَالَ الْبَذَاءِ، وَ الْفُحْشَ فِي الْقَوْلِ. (معاني الأخبار، ص ۲۷۱ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۱۴)

امام سجاد (ع): گناهایی که از استجابت دعا جلوگیری می‌کنند عبارت‌اند از: بدنی، خبث باطن، دورویی با برادران، باورداشتن به اجابت دعا، به تأخیر انداختن نمازهای واجب تا آنکه وقتشان بگذرد، تقرب نجستن به خدا با نیکوکاری و صدقه، بدزبانی و زشت‌گویی.

۸. عیسیٰ علیہ السلام: یا بنی اسرائیل، زاحموا العلماء فی مجالسهم ولوا حُبواً علی الرُکب؛ فإن الله یُحیی القلوبَ المَیّتةَ بنورِ الحِکْمَةِ كما یُحیی الأرضَ المَیّتةَ بِوَابِلِ المَطَرِ. (تحف العقول، ص ۳۹۳ / الوافی، ج ۲، ص ۲۸۸)

عیس مسیح علیہ السلام: ای بنی اسرائیل، حتی اگر شده با سینه خیز کردن، خود را به مجالس علما و دانشمندان برسانید؛ زیرا که خداوند دل های مرده را با نور حکمت زنده می کند، همان گونه که زمین مرده را با باران تند زنده می گرداند.

۹. الإمام الباقر علیہ السلام: لَمَّا سَأَلَهُ أَبُو بَصِيرٍ عَنْ اسْتِعَاذَةِ النَّبِيِّ ﷺ مِنَ الْبُخْلِ: نَعَمْ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ، فِي كُلِّ صَبَاحٍ وَمَسَاءٍ وَنَحْنُ نَتَعَوَّذُ بِاللَّهِ مِنَ الْبُخْلِ، يَقُولُ اللَّهُ: «وَمَنْ يُوقِ شَخْخَ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ»، وَسَاحِرُكَ عَنْ عَاقِبَةِ الْبُخْلِ: إِنَّ قَوْمَ لُوطٍ كَانُوا أَهْلَ قَرْيَةٍ أَشْحَاءَ عَلَى الطَّعَامِ، فَأَعْقَبَهُمُ الْبُخْلُ دَاءً لَا دَوَاءَ لَهُ فِي فُرُوجِهِمْ. (علل الشرائع، ج ۲، ص ۵۴۸ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۳۷۶)

در پاسخ به سؤال ابوبصیر از پناه بردن پیامبر به خدا از بخل: آری، ای ابا محمد، هر صبح و شام به خدا پناه می برد و ما نیز از بخل به خدا پناه می بریم. خداوند می فرماید: «و هر کس از بخل نفس خود مصون بماند، ایشانند همان رستگاران». از فرجام بخل برایت بگویم. قوم لوط اهل آبادی بودند که نسبت به خوراک بخل می ورزیدند و این بخل منجر به پدید آمدن درد بی درمانی در نیروی شهوت آنان شد.

۱۰. الإمام علي علیہ السلام: لَا وَفَاءَ لِمَلُولٍ. (میزان الحکمة، ج ۴، ص ۳۶۱ / الإعجاز والإيجاز، ج ۱، ص ۳۶)

امام علی علیہ السلام: انسان به تنگ آمده را وفاداری نیست.

۱۱. الإمام الصادق علیہ السلام: لَمَّا سُئِلَ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ: «فَلَا تُزْكُوا...» إِنَّ قَوْمًا كَانُوا يُصْبِحُونَ فَيَقُولُونَ: صَلَّيْنَا الْبَارِحَةَ وَصُمْنَا أَمْسٍ، فَقَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَكُنِي أَنَا الْمَلِيلُ وَالتَّهَارُ، وَلَوْ أَجِدُ بَيْنَهُمَا شَيْئًا لَنُتِمْتُهُ! (الزهد، ص ۶۶ / تفسیر القمی، ج ۱، ص ۹۲)

امام صادق علیہ السلام در پاسخ به سؤال از آیه «پس خود را پاک مشمارید...»: مانند اینکه انسان بگوید: دیشب نماز خواندم، دیروز روزه گرفتم و امثال این سخنان. حضرت سپس فرمود: عده ای بودند که چون صبح می شد، می گفتند: ما دیشب نماز خواندیم و دیروز روزه گرفتیم. پس، علی علیہ السلام فرمود: اما من شب و روز می خوابم و اگر بین شب و روز نیز فرصتی بیابم در آن هم می خوابم.

۱۲. سَأَلَتْ الرَّضَا عَلِيٌّ أَنْ يَدْعُو اللَّهَ لِمَرْأَةٍ مِنْ أَهْلِهَا بِهَا حَمْلٌ فَقَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الدُّعَاءُ مَا لَمْ يَمُضِ أَرْبَعَةُ أَشْهُرٍ فَقُلْتُ لَهُ إِنَّهَا لَهَا أَقْلٌ مِنْ هَذَا فَدَعَا لَهَا ثُمَّ قَالَ وَإِذَا تَمَّتِ الْأَرْبَعَةُ أَشْهُرٌ بَعَثَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِلَيْهَا مَلَكَينِ خَلَائِقَيْنِ يُصَوِّرَانِهِ وَيَكْتَبَانِ رِزْقَهُ وَأَجَلَهُ شَقِيًّا أَوْ سَعِيداً. (بحار الأنوار، ج ۵، ص ۱۵۴)

از امام رضا علیہ السلام خواستند برای زنی از شیعیان که حامله بود دعا کند. فرمود پدر بزرگم امام باقر علیہ السلام برای کسانی که چهار ماه بیشتر از شروع حملشان نگذشته بود دعا میکرد. گفتند این زن چهار ماه از شروع حملش نگذشته. پس امام رضا علیہ السلام برای بچه دعا کرد. سپس فرمود: وقتی چهار ماه تمام شود خداوند دو فرشته را میفرستد که خلاق و تصویرگرند. آنها رزق بچه و اجل او و اینکه سعید است یا شقی می نویسند.

علل الشرائع، عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ قَالَ تَحَوَّلُ النُّطْقَةُ فِي الرَّحِمِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا فَمَنْ أَرَادَ أَنْ يَدْعُو اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ فِي تِلْكَ الْأَرْبَعِينَ قَبْلَ أَنْ تُخْلَقَ. (علل الشرائع، ج ۱، ص ۹۵ / وسائل الشیعة، ج ۷، ص ۱۴۱)

امیرمؤمنان علی علیہ السلام: تحول نطفه در رحم چهل روز است. پس هر کس میخواهد دعا کند در آن چهل روز دعا کند پیش از آنکه خلقتی محقق شود.

۱۳. رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُغْفِرُ رَجُلًا يُدْخِلُ عَلَيْهِ فِي بَيْتِهِ وَلَا يُقَاتِلُ. (عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۲۸)

پیامبر خدا ﷺ: خداوند عزوجل نفرت دارد از مردی که در خانه اش بر او حمله کنند و او نجنگد.

۱۴. المجالس للمفید، قیل لَأَبِي جَعْفَرٍ الثَّانِي عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَنَّ أَبِي نَاصِبٌ خَبِيثُ الرَّأْيِ وَقَدْ لَقِيتُ مِنْهُ شِدَّةً وَجَهْدًا فَرَأَيْتُكَ جُعِلْتُ فِدَاكَ فِي الدُّعَاءِ لِي وَمَا تَرَى جُعِلْتُ فِدَاكَ أَقْتَرَى أَنْ أَكْاشِفَهُ أَمْ أَدَارِيهِ فَكَتَبْتُ قَدْ فَهِمْتُ كِتَابَكَ وَمَا ذَكَرْتَ مِنْ أَمْرِ أَيْبِكَ وَنَسْتُ أَدْعُ الدُّعَاءَ لَكَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ وَ الْمَدَارَاةَ خَيْرٌ لَكَ مِنَ الْمَكَاشِفَةِ وَمَعَ الْعُسْرِ يُسْرٌ فَاصْبِرْ إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ تَبَّتْكَ اللَّهُ عَلَى وَلَايَةِ مَنْ تَوَلَّيْتَ نَحْنُ وَ أَنْتُمْ فِي وَدِيعَةِ اللَّهِ الَّتِي لَا يَضِيغُ وَدَائِعُهُ قَالَ بَكَرٌ فَحَطَفَ اللَّهُ بِقَلْبِ أَبِيهِ حَتَّى صَارَ لَا يُخَالِفُهُ فِي شَيْءٍ. (الأمالي للمفید، ص ۱۹۱ / بحار الأنوار، ج ۵۰، ص ۵۵)

کسی برای امام جواد علیہ السلام نامه نوشت: پدرم ناصبی و خبیث الرأی است و با من به تندی و سرسختی رفتار میکند. برایم دعا کنید و چه صلاح میدانید با او برخورد کنم یا مدارا؟ امام علی علیہ السلام در جواب نوشت: مطلب را فهمیدم. برایت دعا نمیکنم. مدارا برایت بهتر از برخورد است و با سختی آسانی است. صبر کن که عاقبت از آن متقین است. خداوند تو را بر ولایت استوار کند. ما و شما در ودیعه خداوند هستیم.

خدای که ودایعش ضایع نمیشود. شخصی که نامه را نوشته بود گفت: خداوند قلب پدرم را بر من نرم کرد تا اینکه در هیچ چیز با من مخالفت نمیکرد.

۱۵. رجال الکشي، القتيبي عن أبي جعفر البصري قال دخلت مع يونس بن عبد الرحمن على الرضا عليه السلام فشكلنا إليه ما يلقي من أصحابه من الوقيعة فقال الرضا عليه السلام دارهم فإن عقولهم لا تبلغ. (بحار الأنوار، ج ۲، ص ۶۸/ رجال الکشي، ص ۴۸۸)

راوی گوید بر امام رضا علیه السلام داخل شدیم و از رفتار برخی اصحاب ایشان گله کردیم. فرمود: با آنها مدارا کن که عقلشان کم است. عن جابر: قال أبو جعفر عليه السلام تسعين ألف حديث لم أحدث بها أحدا قط ولا أحدث بها أحدا أبداً قال جابر فقلت لأبي جعفر عليه السلام جعلت فداك إنك قد حملتني وقرأ عظيمًا بما حدثتني به من سرِّكم الذي لا أحدث به أحداً قريباً جاش في صدري حتى يأخذني منه شبه الجنون قال يا جابر فإذا كان ذلك فأخرج إلى الجبال فأخفر حفيرة وذل رأسك فيها ثم قل حدثتني محمد بن علي بكذا وكذا. (بحار الأنوار، ج ۲، ص ۶۹/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۲، ص ۲۹۹)

جابر گوید: امام باقر علیه السلام نود هزار حدیث برایم گفت که نه به کسی گفته‌ام و نه خواهم گفت. روزی به امام علیه السلام گفتم: شما با گفتن اسراری که به کسی جز من نگفته‌اید بر دوش من باری عظیم نهاده‌اید بطوریکه سینه‌ام گنجایش آنرا ندارد و گاهی میخواهد مرا به جنون کشاند. امام علیه السلام فرمود: ای جابر! اگر اینطور شد به کوهستان برو و گودالی حفر کن و سرت را در آن نه و بگو محمد بن علی چنین گفت؛ محمد بن علی چنان گفت...

۱۶. قرب الإسناد، عن الصادق عن أبيه عليه السلام قال من اتخذ نفلاً فليستجدها ومن اتخذ ثوباً فليستنظفه ومن اتخذ دابةً فليستفرها ومن اتخذ امرأةً فليكرمها فإنما امرأةٌ أحدكم لعبةٌ فمن اتخذها فلا يضيقها. (مكارم الأخلاق، ص ۱۲۲/ وسائل الشیعة، ج ۵، ص ۶۱/ بحار الأنوار، ج ۷۶، ص ۲۹۷)

امام باقر علیه السلام: هرکس کفشی میخرد نو را بخرد و هرکس لباسی میخرد نظیفش را بخرد و هرکس مرکبی میخرد بهترینش را بخرد و هرکس زنی میگیرد احترامش کند که زن هرکس مانند عروسک است هرکس زن میگیرد ضایعش نکند.

۱۷. الخصال، قال أمير المؤمنين عليه السلام وابدل لصديقك نفسك و مالك و لمعرفتك رفاك و محضرك و للعامة بشرک و محبتك و وعدوك عدلك و انصافك. (الخصال، ج ۱، ص ۱۴۷/ بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۱۷۵)

امیرمؤمنان علیه السلام: برای دوست خودت و مالت را بذل کن و برای آشنایانت سفره و محضرت را و برای سایر مردم خوش‌رویی و محبتت را و برای دشمنت عدل و انصافت را بذل کن.

۱۸. الإمام الصادق عليه السلام: لقد كان [أبي علي بن الحسين (عليهما السلام)] يمشي على المدرة في وسط الطريق، فيتنزل عن دابته ينحيا بيده عن الطريق. (الأمالي للطوسي، ص ۶۷۳/ مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۴، ص ۱۶۲/ مجموعة ورام، ج ۲، ص ۸۱)

امام صادق علیه السلام: علی بن الحسین علیه السلام هرگاه از راهی می‌گذشت و کلوخی را در وسط راه می‌دید، از چارپایش پیاده می‌شد و با دست خود آن را از جاده دور می‌کرد.

رسول الله ﷺ: من رفع حجراً من الطريق كُتبت له حسنة. (نهج الفصاحة، ص ۷۶۹/ المعجم الكبير، ج ۲۰، ص ۱۰۱)

پیامبر خدا ﷺ: هر کس سنگی را از راه بردارد، حسنه‌ای برایش نوشته شود.

۱۹. رسول الله ﷺ: من الغيرة ما يحب الله، ومنها ما يكره الله، فأما ما يحب فالغيرة في الريبة، وأما ما يكره فالغيرة في غير الريبة. (الدر المنثور في التفسير بالماثور، ج ۲، ص ۵۳۶/ ميزان الحکمة، ج ۸، ص ۶۱۴)

پیامبر خدا ﷺ: غیبتی هست که خدا دوست دارد و غیبتی هست که دوست ندارد. غیبتی که آن را دوست دارد غیبت‌ورزی در تهمت و بدگمانی است و غیبتی که دوست ندارد، غیبت نشان‌دادن در جایی است که بدگمانی و تهمت در بین نباشد.

الامام علي عليه السلام في وصيته لابنه الحسن عليه السلام: إياك و التغائر في غير موضع الغيرة، فإن ذلك يدعو الصحيحة منهم إلى السقم، و لكن أحكم أمرهن فإن رأيت عيباً فعجل النكير على الكبير و الصغير. (الكافي، ج ۵، ص ۵۳۷/ تحف العقول، ص ۸۷/ نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۴۰۵)

امام علی علیه السلام، در سفارش به فرزند خود حسن علیه السلام، می‌فرماید: از غیبت نابه‌جا (نسبت به زنان) بپرهیز که آن، زن سالم را به بیماری می‌کشاند و پاکدامن را به بدگمانی (و اندیشه گنهکاری)، بلکه درباره آنان محکم‌کاری کن. آنگاه اگر عیبی دیدی در مجازات کوچک و بزرگ درنگ مکن.

۲۰. الإمام الكاظم عليه السلام لعلي بن سويد السائي فشكوت إليه قلة ذات يدي، و قلت: والله، لقد عريت حتى بلغ من غريبتني أن أبا فلان نزع ثوبين كانا عليه و كساניהما! فقال: صم و تصدق! قلت: أتصدق مما وصلني به إخواني و إن كان قليلاً! قال: تصدق بما رزقك الله ولو آثرت على نفسك. (الكافي، ج ۴، ص ۱۸/ الوافي، ج ۱۰، ص ۴۱۶)

۲۵. الإمام الصادق (ع): مَنْ عَيَّرَ مُؤْمِنًا بِذَنْبٍ لَمْ يَمُتْ حَتَّى يَرْكَبَهُ.

(الكافي، ج ۲، ص ۳۵۶ / السرائر الحاوي لتحرير الفتاوي و المستطرفات، ج ۳، ص ۶۴۳ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۰۷)

امام صادق (ع): هرکس مؤمنی را به گناهی سرزنش کند، نمیرد تا خودش آن گناه را مرتکب شود.

۲۶. عنه (ع): أَنِّي يَكُونُونَ لَنَا شِيعَةً وَإِنَّهُمْ لَيُخَاصِمُونَ عَدُوَّنَا فِينَا حَتَّى يَرِيدُوهُمْ عَدَاوَةً وَإِنَّهُمْ لَيَهْرُونَ هَرِيرَ الْكَلْبِ وَيَطْمَعُونَ طَمَعِ الْفَرَابِ... (تحف العقول، ص ۵۱۵ / دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۵۹)

امام (ع): چگونه اینها شیعه مايند درحاليكه با دشمن ما مخاصمه ميكنند تا به دشمنی اش با ما افزوده گردد. و چگونه شیعه مايند در حاليكه خشم سگ و طمع كلاغ در ايشان است.

۲۷. الأمالي للصدوق، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ دُعَاءُ الرَّجُلِ لِأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ يُدْرِي الرِّزْقَ وَيَذْفَعُ الْمَكْرُوهَ. (الأمالي للصدوق، ص ۴۵۵ / مكارم الأخلاق، ص ۲۷۵ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۸۳)

امام صادق (ع): دعای کسی در حق برادرش در غیاب او در روزی را میگزاید و ناخواسته ها را برطرف میسازد.

ثواب الأعمال، عَنْ أَبِي الْحَسَنِ (ع) أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ مَنْ دَعَا لِإِخْوَانِهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَكَلَّ اللَّهُ بِهِ عَنْ كُلِّ مُؤْمِنٍ مَلَكًا يَدْعُو لَهُ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۶۱ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۹۳)

امام کاظم (ع) میفرمود: هرکس برای برادران مؤمنش دعا کند خداوند فرشته ای را وکیل میکند که برایش دعا کند.

۲۸. ثواب الأعمال، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ مِنْكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَيَمُرُّ بِهِ الرَّجُلُ لَهُ الْمَغْرَفَةُ فِي الدُّنْيَا وَقَدْ أَمَرَ بِهِ إِلَى النَّارِ وَالْمَلَكُ يَنْطَلِقُ بِهِ قَالَ يَقُولُ لَهُ يَا فَلَانُ أَغْنَيْتَنِي فَقَدْ كُنْتُ أَصْنَعُ إِلَيْكَ الْمَعْرُوفَ فِي الدُّنْيَا وَاسْتَعْفَكَ فِي الْحَاجَةِ تَطَلُّبَهَا مِنِّي فَهَلْ عِنْدَكَ الْيَوْمَ مَكْفَاةً فَيَقُولُ الْمُؤْمِنُ لِلْمَلِكِ الْمُؤَكَّلِ بِهِ خَلِّ سَبِيلَهُ قَالَ فَيَسْمَعُ اللَّهُ قَوْلَ الْمُؤْمِنِ فَيَأْمُرُ الْمَلَكُ أَنْ يُجِيرَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِ فَيُخَلِّي سَبِيلَهُ. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۸۵ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۷۲ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۹۸)

امام صادق (ع): روز قیامت مردی از شما مؤمنان بر آشنایی میگذرد که دارند او را بسوی آتش میبرند. او میگوید ای مؤمن، من در دنیا به تو فلان خوبی را کرده ام آیا میتوانی امروز جبران کنی؟ مؤمن به فرشتگان دستور میدهد که او را رها کنند و دستور او اطاعت میشود.

امام کاظم (ع) به علی بن سويد سائی که از آن حضرت تقاضای اندرز کرد: تو را به تقوای خدا سفارش می کنم. سپس سکوت کرد. من از تنگدستیم به آن حضرت شکوه کردم و گفتیم: به خدا قسم لباس بر تن نداشتم به طوری که ابوفلان دو جامه ای را که بر تن خود داشت درآورد و به من پوشاند! حضرت فرمود: روزه بگیر و صدقه بده! عرض کردم: از همان اندک کمکی که برادرانم به من می کنند صدقه بدهم؟ فرمود: آنچه را که خداوند به تو روزی کرده است صدقه بده، هرچند خودت بدان محتاج باشی.

۲۱. الأمالي للشيخ الطوسي، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) لَوْ أَنَّ الدُّنْيَا كُلَّهَا لُقْمَةٌ وَاحِدَةٌ فَأَكَلَهَا الْعَبْدُ الْمُسْلِمُ ثُمَّ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ لَكَانَ قَوْلُهُ ذَلِكَ خَيْرًا لَهُ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا. (الأمالي للطوسي، ص ۶۱۰ / بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۲۱۶)

رسول خدا (ص): اگر همه دنیا یک لقمه میشد و بنده مسلمان آنرا میخورد سپس میگفت الحمد لله، این گفته او از دنیا و مافیها بهتر بود.

۲۲. الأمالي للشيخ الطوسي، فِيمَا أَوْصَى بِهِ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عِنْدَ وَفَاتِهِ وَارْحَمَ مِنْ أَهْلِكَ الصَّغِيرَ وَوَقَّرَ مِنْهُمْ الْكَبِيرَ. (بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۱۳۶ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۸، ص ۳۹۴)

از وصایای امیرمؤمنان حین وفاتش این بود که: کوچکان پیرامون را محبت کن و به بزرگان آنها حرمت نه.

۲۳. کتاب حسین بن سعید و النوادر، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (ع) قَالَ وَمَا مِنْ شَيْءٍ إِلَّا وَ لَهُ كَيْلٌ إِلَّا الدُّمُوعُ فَإِنَّ الْقَطْرَةَ مِنْهَا تُطْفِئُ الْبَحَارَ مِنَ النَّارِ وَ لَوْ أَنَّ رَجُلًا بَكَى فِي أُمَّةٍ فَقَطَّرَتْ مِنْهُ دَمْعَةً لُرْجِمُوا بِبَكَائِهِ وَ عَفِيَ عَنْهُمْ... (الزهد، ص ۷۶ / الكافي، ج ۲، ص ۴۸۱ / من لا يحضره الفقيه، ج ۱، ص ۳۱۷ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۶۷ / جامع الأخبار للشعيري، ص ۹۷ / مكارم الأخلاق، ص ۳۱۷)

امام باقر (ع): ارزش هرچیز مقداری است جز اشک که ارزشش نهایت ندارد. قطره ای از آن میتواند دریاهایی از آتش را خاموش کند. اگر مردی از امتی گریه کند و اشک بریزد بخاطر گریه او خداوند به همه آن امت رحم کند و آنان را عفو نماید.

۲۴. الإمام علي (ع): شَرُّ النَّاسِ مَنْ يَتَّبِعِي الْعَوَائِلَ لِلنَّاسِ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۲۹۳ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۴۱۲)

امام علی (ع): بدترین مردم کسی است که بدخواه مردم باشد.

۲۹. الإمام علی علیه السلام: ما أَحَقَّ الْإِنْسَانَ أَنْ تَكُونَ لَهُ سَاعَةٌ لَا يَشْفُقُهُ عَنْهَا شَاغِلٌ! (غررالحکم و دررالکلم، ص ۶۹۸/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۲، ص ۱۵۴)

امام علی علیه السلام: چه سزاوار است که انسان ساعتی و لحظاتی برای خود داشته باشد که هیچ بازدارنده‌ای، او را از آن لحظه‌ها باز ندارد.

۳۰. عَنْ عَمَّارٍ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ رَجُلٌ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِ مُحَمَّدٍ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا هَذَا لَقَدْ صَيِّفْتَ عَلَيْنَا مَا عَلِمْتَ أَنَّ أَهْلَ الْبَيْتِ خَمْسَةُ أَصْحَابِ الْكِسَاءِ فَقَالَ الرَّجُلُ كَيْفَ أَقُولُ قَالَ قُلِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ فَتَكُونَ نَحْنُ وَ شِيعَتُنَا قَدْ دَخَلْنَا فِيهِ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۵۸/ وسائل الشیعة، ج ۷، ص ۲۰۵)

راوی گوید نزد امام صادق علیه السلام بدم که کسی گفت خدایا بر محمد و اهل بیت محمد صلوات فرست. امام علیه السلام فرمود: حق ما را ضایع کردی. اهل بیت پیامبر ﷺ همان پنج تن اصحاب کساء هستند. بگو خدایا بر محمد و آل محمد صلوات فرست تا ما و شیعیان ما نیز داخل در این دعا باشیم.

۳۱. الإمام علی علیه السلام: إِنَّمَا النَّاسُ مَعَ الْمُلُوكِ وَ الدُّنْيَا، إِلَّا مَنْ عَصَمَ اللَّهُ. (کتاب سلیم بن قیس الهمدانی، ج ۲، ص ۶۲۲/ الکافی، ج ۱، ص ۶۳/ الغیبة للنعمانی، ص ۷۷/ الخصال، ج ۱، ص ۲۵۶/ اعتقادات الإمامیة للصدوق، ص ۱۱۹/ نهج البلاغة للصبغی صالح، ج ۱، ص ۳۲۶/ الاحتجاج علی أهل الجاح للطبرسی، ج ۱، ص ۲۶۵)

امام علی علیه السلام: مردم در حقیقت با شاهان و دنیایند، مگر هرکه خداوند او را حفظ کند.

۳۲. مصباح الشریعة، قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَإِنْ أَرَدْتَ السَّلَامَةَ فَادْكُرِ الْخَالِقَ لَا الْمَخْلُوقَ فَيَصْبِرَ لَكَ مَكَانَ الْغِيْبَةِ عِبْرَةٌ وَ مَكَانَ الْإِثْمِ ثَوَابٌ. (مصباح الشریعة، ص ۲۰۵/ بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۲۵۷)

امام صادق علیه السلام: اگر می‌خواهی سلامت باشی بیاد خالق باش نه خلق. تا بجای غیبت، عبرت از آن تو باشد و بجای گناه، ثواب.

۳۳. الإمام علی علیه السلام لِرَجُلٍ رَفَعَ إِلَيْهِ كِتَابًا فِيهِ سَعَايَةٌ: يَا هَذَا، إِنْ كُنْتَ صَادِقًا مُقْتَنَاكَ، وَ إِنْ كُنْتَ كَاذِبًا عَاقِبَاكَ، وَ إِنْ أَحْبَبْتَ الثَّقِيلَةَ أَقْلَنَاكَ. قَالَ: بَلْ تَقِيلُنِي يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ. (الاختصاص، ص ۱۴۲/ بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۲۶۶)

امام علی علیه السلام به مردی که نامه‌ای سعایت‌آمیز به ایشان داد: ای مرد، اگر راست گفته باشی (به سبب این کار زشت) منفور ما خواهی شد و اگر دروغ گفته باشی تو را مجازات خواهیم کرد و اگر هم دوست داری تو را ببخشیم، می‌بخشیم. عرض کرد: پس مرا ببخشید ای امیرالمؤمنین.

امام علی علیه السلام: أَكْذِبِ السَّعَايَةَ وَ النَّمِيمَةَ، بَاطِلَةٌ كَانَتْ أَوْ صَحِيحَةً. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۷۶/ غررالحکم و دررالکلم، ص ۱۴۶)

امام علی علیه السلام: سعایت و سخن‌چینی را دروغ شمار، نادرست باشد یا درست.

امام علی علیه السلام: لَا تَعَجَّلَنَّ إِلَى تَصْدِيقِ وَائٍ وَ إِنْ تَشَبَّهَ بِالنَّاصِحِينَ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۵۲۹/ تصنیف غررالحکم و دررالکلم، ص ۲۲۲)

امام علی علیه السلام: گفته‌های هیچ سخن‌چینی را زود باور مکن اگرچه در لباس خیرخواهان باشد.

۳۴. عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ لَوْ أَنَّ الْعِبَادَ إِذَا جَهِلُوا وَقَفُوا لَمْ يَجْحَدُوا وَ لَمْ يَكْفُرُوا. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۱۶/ الکافی، ج ۲، ص ۳۸۸)

امام باقر علیه السلام: اگر مردم وقتی که به نادانسته‌ها برمی‌خورند، می‌ایستادند و انکار نمی‌کردند، کافر نمی‌شدند.

كُنْزُ الْكِرَاجِكِيِّ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَوْ سَكَتَ مَنْ لَا يَعْلَمُ سَقَطَ الْإِخْتِلَافُ. (کنز الفوائد، ج ۱، ص ۳۱۹/ أعلام الدین فی صفات المؤمنین، ص ۸۴)

امام علی علیه السلام: اگر آنکس که نمیداند سکوت میکرد اختلاف برچیده میشد.

۳۵. جامع الأخبار، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ زَيِّتُوا الْقُرْآنَ بِأَصْوَاتِكُمْ. (جامع الأخبار للشعیری، ص ۴۹/ بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۱۹۰)

رسول خدا ﷺ: قرآن را به اصوات خویش زینت دهید.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ الْقُرْآنَ تَرَلَّ بِالْحَزَنِ فَإِذَا قَرَأْتُمُوهُ بَكُوا [فَابْكُوا] فَإِنْ لَمْ تَبْكُوا فَتَبَاكُوا. (جامع الأخبار للشعیری، ص ۴۹/ بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۱۹۱)

رسول خدا ﷺ: قرآن با حزن نازل شده؛ چون قرآن می‌خوانید گریه کنید یا خویش را به گریه وادارید.

۳۶. الإمام علی علیه السلام: مَا أَرَى هَؤُلَاءِ الْقَوْمَ إِلَّا ظَاهِرِينَ عَلَيْكُمْ... أَرَاهُمْ مُجْتَمِعِينَ وَ أَرَاهُمْ مُتَفَرِّقِينَ، وَ أَرَاهُمْ لِصَاحِبِهِمْ طَائِعِينَ وَ أَرَاهُمْ لِي عَاصِينَ. (الغارات، ط القدیمة، ج ۲، ص ۳۵۱/ بحار الأنوار، ج ۳۴، ص ۶۳)

امام علی علیه السلام: این قوم را نمی‌بینم مگر اینکه بر شما پیروز خواهند شد... آنان را یکپارچه می‌بینم و شما را پراکنده، آنان را مطیع زمامدارشان می‌بینم و شما را نافرمان از من.

۳۷. الإمام الباقر علیه السلام: مَنْ عَمِلَ بِمَا يَعْلَمُ عِلْمَهُ اللَّهُ مَا لَا يَعْلَمُ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۰۲/ أعلام الدین فی صفات المؤمنین، ص ۳۰۱/ الصراط المستقیم إلى مستحق التقدیم، ج ۳، ص ۲۰۹)

امام باقر علیه السلام: هر که به آنچه می‌داند عمل کند، خداوند به او آن بیاموزد که نمی‌داند.

الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ عَمِلَ بِمَا عَلِمَ كُنِيَ مَا لَمْ يَعْلَمْ. (التوحيد للصدوق، ص ۴۱۶ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۴۱۶ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۳۹ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۸۹)
امام صادق عليه السلام: هر که به آنچه می‌داند عمل کند، آنچه را نمی‌داند کفایت شود.

۳۸. الذُّرَّةُ الْبَاهِرَةُ، قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام مَا اسْتَغْنَى أَحَدٌ بِاللَّهِ إِلَّا افْتَقَرَ النَّاسُ إِلَيْهِ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۹۲ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲۰، ص ۳۳۰ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۵۹)
امام سجاد عليه السلام: هیچ کس به خدا مستغنی نشد جز اینکه مردم به او محتاج گشتند.

بَيَّانُ التَّنْزِيلِ لِابْنِ شَهْرَآشُوبَ، قَالَ أَمَرَ نُمْرُودُ بِجَمْعِ الْحَطَبِ فِي سَوَادِ الْكُوفَةِ عِنْدَ نَهْرِ كَوْثَى مِنْ قَرْيَةٍ قُطْنَانَا وَ أَوْقَدَ النَّارَ فَعَجَّرُوا عَنْ رَمِي إِبرَاهِيمَ فَعَمِلَ لَهُمْ إِبْلِيسُ الْمُنْجِنِقُ فَرَمَى بِهِ فَتَلَقَّاهُ جَبْرَائِيلُ فِي الْهَوَاءِ فَقَالَ هَلْ لَكَ مِنْ حَاجَةٍ فَقَالَ أَمَّا إِلَيْكَ فَلَا حَسْبِيَ اللَّهُ وَ نِعَمَ الْوَكِيلُ فَاسْتَقْبَلَهُ مِيكَائِيلُ فَقَالَ إِنْ أَرَدْتَ أَحْمَدُ النَّارَ فَإِنَّ خَزَائِنَ الْأَمْطَارِ وَ الْمِيَاهِ بِيَدِي فَقَالَ لَا أُرِيدُ وَ آتَاهُ مَلَكُ الرِّيحِ فَقَالَ لَوْ شِئْتَ طَيَّرْتُ النَّارَ قَالَ لَا أُرِيدُ فَقَالَ جَبْرَائِيلُ فَاشْأَلِ اللَّهَ فَقَالَ حَسْبِيَ مِنْ سُؤَالِي عِلْمُهُ بِحَالِي. (بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۱۵۵)

چون نمروود آتشی برافروخت و خواستند ابراهیم عليه السلام را در آن اندازند و نتوانستند ابلیس آمد و منجنیق ساختن را بدیشان آموخت. پس ابراهیم عليه السلام را در منجنیق نهادند و به آتش انداختند. در هوا که بسوی آتش میرفت جبرئیل آمد و گفت از من چیزی میخواهی؟ ابراهیم عليه السلام گفت از تو نه! خداوند مرا کافی است و او بهترین وکیل است.... جبرئیل گفت پس از خدا بخواه. ابراهیم عليه السلام گفت: همین که حالم را میداند کافی است نیاز به خواستن نیست.

۳۹. الإمام الباقر عليه السلام: قِيلَ لِلْقَمَانِ: مَا الَّذِي أَجْمَعْتَ عَلَيْهِ مِنْ حِكْمَتِكَ؟ قَالَ: لَا أَتَكَلَّفُ مَا قَدْ كُفِّتُهُ، وَ لَا أَصَيِّعُ مَا وُكِّيتُهُ. (قرب الإسناد، ص ۷۲ / بحار الأنوار، ج ۱۳، ص ۴۱۵)

امام باقر عليه السلام: به لقمان گفته شد: کدام حکمت است که جامع همه حکمت‌های توست؟ گفت: اینکه خود را درباره چیزی که برایم ضمانت شده است، به زحمت نیندازم و آنچه را که به خود من واگذار شده است، ضایع نگردانم.

الْجَهْلُ فِي ثَلَاثٍ فِي تَبَدُّلِ الْإِخْوَانِ وَ الْمُنَابَذَةِ بَيْنَ بَيَّانٍ وَ التَّجَسُّسِ عَمَّا لَا يَغْنِي. (تحف العقول، ص ۳۱۷ / الاختصاص، ص ۲۴۴)

سه چیز منشأ نادانی است: عوض کردن دوستان، بی‌گفتگو دشمنی را آغاز کردن، و تجسس از آنچه مربوط به ما نیست...

۴۰. رسول الله صلى الله عليه وآله في خطبة الوداع: يَا أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّ رَبَّكُمْ وَاحِدٌ، وَإِنَّ أَبَاكُمْ وَاحِدٌ، أَلَا لَا فَضْلَ لِعَرَبِيٍّ عَلَى عَجَمِيٍّ وَلَا لِعَجَمِيٍّ عَلَى عَرَبِيٍّ وَلَا لَأَحْمَرَ عَلَى أَسْوَدَ، وَلَا لَأَسْوَدَ عَلَى أَحْمَرَ، إِلَّا بِالتَّقْوَى، إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ اتَّقَاكُمْ، أَلَا هَلْ بَلَّغْتُ؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: فَلْيُبَلِّغِ الشَّاهِدُ الْغَائِبَ. (معدن الجواهر و رياضة الخواطر، ص ۲۱ / جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۸۳ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱، ص ۱۲۸)
در خطبه وداع رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود: ای مردم، پروردگار شما یکی است و پدر شما یکی. بدانید که هیچ عربی را بر هیچ عجمی برتری نیست و هیچ عجمی را بر هیچ عربی و هیچ سفیدی را بر هیچ سیاهی و هیچ سیاهی را بر هیچ سفیدی، مگر به تقوا. ارجمندترین شما نزد خداوند باتقواترین شماست. هان! آیا رساندم؟ همه گفتند: آری، ای رسول خدا. فرمود: پس، حاضران به غایبان برسانند.

دادند شهادتشان را پذیرفتم و او را بخشیدم با اینکه میدانستم ریاکار است.

چهل حدیث ۸۹

۱. رسول الله ﷺ: إِيَّاكَ وَ مَا يُعْتَدَّرُ مِنْهُ، فَإِنَّ فِيهِ الشَّرْكَ الْخَفِيَّ (البرهان في تفسير القرآن، ج ۲، ص ۱۸۵ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۰۰)
پیامبر خدا ﷺ: از کاری که موجب عذرخواهی می شود بپرهیز؛ زیرا در آن شرک خفی است.

۲. رسول الله ﷺ: فِي رَجْعَتِهِ مِنْ غَرَوَةٍ تَبُوكُ: إِنَّ أَقْوَامًا خَلَفْنَا بِالْمَدِينَةِ مَا سَلَكْنَا شِعْبًا وَلَا وَادِيًّا إِلَّا وَهُمْ مَعَنَا، حَبَسَهُمُ الْغَدْرُ. قَالُوا: كَيْفَ يَكُونُونَ مَعَنَا وَلَمْ يَشْهَدُوا؟ قَالَ نِيَاتُهُمْ. (میزان الحکمة، ج ۱۲، ص ۵۱۹/کنز العمال، ج ۳، ص ۴۲۲)
پیامبر خدا ﷺ در هنگام بازگشت از جنگ تبوک: هستند افرادی در مدینه با ما نیامدند، اما هیچ دره و وادی را نیپیمودیم مگر اینکه آن ها هم با ما بودند، عذر (بیماری) آن ها را (در مدینه) نگه داشت. عرض کردند: چگونه با ما هستند، درحالی که حضور پیدا نکردند؟ فرمود: نیت هایشان.

۳. عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ﷺ قَالَ كَانَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ عَابِدٌ فَأَعْجَبَ بِهِ دَاوُدُ ﷺ فَأَوْحَى اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى إِلَيْهِ لَا يُعْجِبَنَّكَ شَيْءٌ مِنْ أَمْرِهِ فَإِنَّهُ مَرَّاءَ قَالَ فَمَاتَ الرَّجُلُ فَأَتَى دَاوُدُ ﷺ فَقِيلَ لَهُ مَاتَ الرَّجُلُ فَقَالَ ادْفِنُوا صَاحِبَكُمْ قَالَ فَأَنْكَرْتُ ذَلِكَ بَنُو إِسْرَائِيلَ وَقَالُوا كَيْفَ لَمْ يَحْضُرْهُ قَالَ فَلَمَّا غَسَلَ قَامَ خَمْسُونَ رَجُلًا فَشَهِدُوا بِاللَّهِ مَا يَعْلَمُونَ إِلَّا خَيْرًا فَلَمَّا صَلُّوا عَلَيْهِ قَامَ خَمْسُونَ رَجُلًا فَشَهِدُوا بِاللَّهِ مَا يَعْلَمُونَ إِلَّا خَيْرًا فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَى دَاوُدَ ﷺ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَشْهَدَ فَلَانَا قَالَ الَّذِي أَطْلَعَنِي عَلَيْهِ مِنْ أَمْرِهِ قَالَ إِنْ كَانَ لَكَ ذَلِكَ وَلَكِنْ شَهِدَ قَوْمٌ مِنَ الْأَخْبَارِ وَ الرُّهْبَانِ فَشَهِدُوا بِي مَا يَعْلَمُونَ إِلَّا خَيْرًا فَأَجَزْتُ شَهَادَتَهُمْ عَلَيْهِ وَ غَفَرْتُ لَهُ مَعَ عِلْمِي فِيهِ. (الزهد، ص ۶۶ بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۳۰۲)

امام باقر ﷺ: در بنی اسرائیل عابدی بود که داوود را به تعجب واداشته بود. خداوند به داوود ﷺ وحی کرد که آن عابد ریا کار است. چون عابد بمرد، نزد داوود آمدند و خبر مرگ او را به وی دادند. داوود ﷺ در مراسم خاکسپاری او شرکت نکرد. بنی اسرائیل به مراسم او اقدام کردند و پنجاه تن حین غسل او گفتند خدایا شهادت میدهم که از او جز خوبی ندیده ایم و پنجاه تن هم حین نماز بر او چنین شهادتی دادند. خداوند به داوود ﷺ وحی کرد که چرا به مراسم دفن عابد نرفتی؟ داوود ﷺ عرض کرد که چون امر او بر من روشن بود. وحی شد که چنین بود اما وقتی قومی از اخبار و رهبان بر خوبی او شهادت

۴. الإمام الباقر ﷺ: لَوْ يَعْلَمُ الْمُؤْمِنُ مَا لَهُ فِي الْمَصَائِبِ مِنَ الْأَجْرِ لَتَمَنَّى أَنْ يُقَرَّضَ بِالْمَقَارِيضِ. (المؤمن، ص ۱۵/التمحيص، ص ۳۲/مجموعه ورام، ج ۲، ص ۲۰۴/عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۲۷)
امام باقر ﷺ: اگر مؤمن بداند که در مصیبت ها چه اجری برای او نهفته است آرزو می کرد که با قیچی ریزریز شود.

۵. الإمام علي ﷺ: لِأَبِي الْأَسْوَدِ الدُّؤْلِيِّ لَمَّا سَأَلَهُ عَنْ عِلَّةٍ غَزَاهُ عَنْ الْقَضَاءِ وَ هُوَ لَمْ يَخْزْ وَ لَمْ يَجِنْ: إِنِّي رَأَيْتُ كَلَامَكَ يَعْلُو كَلَامَ خَصِيمِكَ. (مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۷، ص ۳۵۹)
امام علی ﷺ، در پاسخ به ابوالاسود دؤلی که پرسید چرا او را با آنکه مرتکب خیانت و جنایتی نشده است از منصب قضا عزل کرد، فرمود: دیدم که صدایت را از صدای خصم بالاتر می بری.

۶. الإمام علي ﷺ: أَشْهَدُ بِاللَّهِ، مَا تَنَالُونَ مِنَ الدُّنْيَا نِعْمَةً تَفَرِّحُونَ بِهَا إِلَّا بِفِرَاقِ أُخْرَى تَكْرَهُونَهَا. (الإرشاد في معرفة حجج الله على العباد، ج ۱، ص ۲۳۸/الأمالي للطوسي، ص ۲۱۶)
امام علی ﷺ: خدا را گواه می گیرم که در این دنیا به نعمتی شادکننده نمی رسید مگر با از دست دادن نعمتی دیگر که مایه اندوه شما را فراهم می آورد.

۷. الإمام الصادق ﷺ: إِذَا قَالَ الْعَبْدُ: لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لِلْمَلَائِكَةِ: اسْتَغْلَمَ عَبْدِي، إِقْضُوا حَاجَتَهُ. (المحاسن، ج ۱، ص ۴۲/وسائل الشيعة، ج ۷، ص ۲۱۸)
امام صادق ﷺ: هرگاه بنده بگوید: لاحول و لا قوّة الا بالله، خدا عزوجل به فرشتگان فرماید: بنده ام تسلیم شد، حاجتش را برآورید.

۸. رسول الله ﷺ: أَوْحَى اللَّهُ إِلَى عِيسَى بْنِ مَرْيَمَ: عِظْ نَفْسَكَ بِحِكْمَتِي، فَإِنْ انْتَفَعَتْ فِعِظِ النَّاسَ، وَإِلَّا فَاسْتَحْيِ مِنِّي. (میزان الحکمة، ج ۴، ص ۳۶۰/کنز العمال، ج ۱۵، ص ۷۹۵)
پیامبر خدا ﷺ: خداوند به عیسی بن مریم وحی فرمود که: با حکمت من خودت را اندرز ده. اگر از آن سود بردی، آن گاه مردم را نیز اندرز ده وگرنه از من شرم کن.

۹. عائشة: مَا شَبَّحَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثَلَاثَةً مُتَوَالِيَةً، وَ لَوْ شِئْنَا لَشَبَّعْنَا، وَ لَكِنَّهُ كَانَ يُؤَثِّرُ عَلَيَّ نَفْسِي. (میزان الحکمة، ج ۱۲، ص ۱۱۶/جامع السعادات، ج ۲، ص ۱۲۳/المحجة البيضاء، ج ۶، ص ۷۹)

عایشه: رسول خدا ﷺ هیچ‌گاه سه روز پیپی غذای سیر نخورد. اگر می‌خواستیم می‌توانستیم سیر شویم، اما آن حضرت ایثار می‌کرد.

۱۰. الإمام الباقر (ع): إِنَّ أَهْلَ التَّقْوَى أَيْسَرُ أَهْلِ الدُّنْيَا مَوْنَةً، وَ أَكْثَرُهُمْ لَكَ مَعُونَةً. (الكافي، ج ۲، ص ۱۳۳ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۹۳ / كشف الغمة في معرفة الأئمة، ط القديمة، ج ۲، ص ۱۲۲)

امام باقر (ع): تقوایی‌ها کم‌خرج و کم‌زحمت‌ترین مردم دنیایند و کمک‌کارترین آنان به تو. یاد می‌کنی یاریت می‌دهند، فراموش می‌کنی به یادت می‌آوردند، پیوسته امر خدا را می‌گویند و همواره امر خدا را به پی می‌دارند. برای دوستی خدا، از هر دوستی و محبتی دل‌کنده‌اند و به‌خاطر طاعت پادشاه خویش از دنیا گریخته‌اند و از صمیم دل به خداوند عزوجل و دوستی و محبت او رو کرده‌اند و دانسته‌اند که منظور اصلی هموست.

۱۱. الإمام علي (ع): مِنَ الْمُرُوءَةِ الْعَمَلُ لِلَّهِ فَوْقَ الطَّاقَةِ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۹۵ / عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۴۶۸ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۶۷۴) امام علی (ع): کارکردن بیش از توان برای خدا، از مردانگی است.

۱۲. كَثُرَ الْكَرَّاجِكِيُّ قَالَ الصَّادِقُ (ع) مَا كُلُّ مَنْ نَوَى شَيْئًا قَدَرَ عَلَيْهِ وَ لَا كُلُّ مَنْ قَدَرَ عَلَى شَيْءٍ وَفَّقَ لَهُ وَ لَا كُلُّ مَنْ وَفَّقَ لَشَيْءٍ أَصَابَ لَهُ فَإِذَا اجْتَمَعَتِ النَّيَّةُ وَ الْقُدْرَةُ وَ التَّوْفِيقُ وَ الْإِصَابَةُ فَهَئِلِكَ تَمَّتِ السَّعَادَةُ. (الإرشاد في معرفة حجاج الله على العباد، ج ۲، ص ۲۰۵ / كنز الفوائد، ج ۲، ص ۳۳ / نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۱۹ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۳۲ / كشف الغمة في معرفة الأئمة، ط القديمة، ج ۲، ص ۱۷۸ / الدرر النظيم في مناقب الأئمة اللهم، ص ۶۳۹)

امام صادق (ع): اینطور نیست که هرکس قصد کاری کرد بدان قادر شود و نه هر کس که قادر است موفق شود و نه هرکس که موفق شود به نتیجه رسد. پس اگر نیت و قدرت و توفیق و نتیجه با هم جمع شدند سعادت حاصل است.

۱۳. الإمام علي (ع): نِعَمَ الْهَدْيَةِ الْمَوْعِظَةُ. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۴۹۴ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۷۱۵ / إرشاد القلوب إلى الصواب للديلمي، ج ۱، ص ۱۳) امام علی (ع): خوب هدیه‌ای است اندرز.

۱۴. روضة الواعظين، قَالَ الصَّادِقُ (ع) مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُخَفَّفَ اللَّهُ عَنَّا وَ جَلَّ عَنْهُ سَكَرَاتِ الْمَوْتِ فَلْيَكُنْ لِتَرَاتِبِهِ وَصُولًا وَ بِوَالِدَيْهِ بَارًا فَإِذَا كَانَ كَذَلِكَ هَوَّنَ اللَّهُ عَلَيْهِ سَكَرَاتِ الْمَوْتِ وَ لَمْ يُصِبْهُ فِي حَيَاتِهِ فَقْرٌ

أَبَدًا. (الأمالي للصدوق، ص ۳۸۹ / الأمالي للطوسي، ص ۴۳۲ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ط القديمة، ج ۲، ص ۳۶۷)

امام صادق (ع): اگر کسی دوست دارد که سكرات مرگ بر او آسان شود به فامیل‌هایش صله کند و به والدینش نیکی نماید. اگر چنین کند نه سكرات موت به او میرسد و نه در زندگی فقر.

۱۵. المحاسن، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ إِنَّ الرَّجُلَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ فَيَكْتُبُ اللَّهُ بِهَا إِيمَانًا فِي قَلْبٍ آخَرَ فَيَغْفِرُ لَهُمَا جَمِيعًا. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۳۱ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۰۷)

امام صادق (ع): کسی سخنی می‌گوید که بواسطه آن در قلب کس دیگری ایمانی نقش مینماید پس هر دو بخشیده میشوند.

۱۶. قرب الإسناد، عَنِ الرَّضَا (ع) قَالَ قَالَ لِي مَا تَقُولُ فِي اللَّبَاسِ الْخَشَنِ فَقُلْتُ بَلَّغْنِي أَنَّ الْحَسَنَ (ع) كَانَ يَلْبَسُ وَ أَنَّ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ (ع) كَانَ يَأْخُذُ الثَّوْبَ الْجَدِيدَ فَيَأْمُرُ بِهِ فَيَغْمَسُ فِي الْمَاءِ فَقَالَ لِي الْبَسْ وَ تَجَمَّلْ فَإِنَّ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ (ع) كَانَ يَلْبَسُ الْجُبَّةَ الْخَشْرَ بِخَمْسِمِائَةِ دِرْهَمٍ وَ الْمِطْرَفَ الْخَشْرَ بِخَمْسِينَ دِينَارًا فَيَشْتَوِي فِيهِ فَإِذَا خَرَجَ الشَّتَاءُ بَاعَهُ وَ تَصَدَّقَ بِثَمَنِهِ وَ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَ الطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ. (الكافي، ج ۶، ص ۴۵۱ / وسائل الشيعة، ج ۴، ص ۳۶۴ / هداية الأمة إلى أحكام الأئمة عليهم السلام، ج ۲، ص ۱۱۲) امام رضا (ع) به راوی فرمود: راجع به لباس خشن نظرت چیست؟ راوی گوید گفتم شنیده‌ام که امام حسن (ع) می‌پوشید. ولی امام صادق (ع) لباس جدید می‌خرید و در آب خیس میداد تا وقتی خشک شود نرم باشد و به من میگفت بپوش و زیبا باش که امام سجاد (ع) لباس خزی گران‌بها می‌پوشید و چون زمستان تمام میشد آنرا می‌فروخت و بهایش را صدقه میداد. سپس آیه شریفه را خواند که چه کسی زینت خدا را که برای بندگانش فراهم آورده و طیبات رزق را حرام کرده؟

۱۷. الدُّرَّةُ الْبَاهِرَةُ، قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ (ع) لَا تُعَادِينَ أَحَدًا وَ إِنْ ظَنَنْتَ أَنَّهُ لَا يَضُرُّكَ وَ لَا تَرْهَدَنَّ فِي صَدَاقَةِ أَحَدٍ وَ إِنْ ظَنَنْتَ أَنَّهُ لَا يَنْفَعُكَ فَإِنَّكَ لَا تَذَرِي مَتَى تَرْجُو صَدِيقَكَ وَ لَا تَذَرِي مَتَى تَخَافُ عَدُوَّكَ وَ لَا يَغْتَذِرُ إِلَيْكَ أَحَدٌ إِلَّا قَبِلْتَ عُذْرَهُ وَ إِنْ عَلِمْتَ أَنَّهُ كَاذِبٌ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۸۹ / الدرر الباهرة من الأصداف الطاهرة، ص ۲۵ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۹۹)

امام سجاد (ع): با هیچ‌کس دشمنی نکن گرچه یقین داشتی که زورش بتو نمیرسد و نسبت به دوستی با هیچ‌کس بی‌میل نباشد گرچه یقین داشتی که فایده‌ای برای تو ندارد. زیرا کسی چه میداند که کی

نیاز به دوست یا ترس از دشمن پیدا خواهد کرد. و هرکس از تو عذر خواست بپذیر گرچه میدانی که عذرش به دروغ است.

۱۸. رسول الله ﷺ: مَنْ عَزَى مُصَابًا كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ. (قرب الإسناد، ص ۵۱/ الکافی، ج ۳، ص ۲۰۵/ ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۹۹)

پیامبر خدا ﷺ: هر که سوگواری را تسلی دهد، همانند اجر او داشته باشد.

الإمام الصادق ﷺ: كَفَاكَ مِنَ التَّعْرِيبَةِ أَنْ يَرَاكَ صَاحِبُ الْمُصِيبَةِ. (من لايحضره الفقيه، ج ۱، ص ۱۷۴/ لوامع صاحبقرانی مشهور به شرح فقیه، ج ۲، ص ۴۲۹)
امام صادق ﷺ: برای تسلی دادن، همین اندازه کافی است که صاحب مصیبت تو را ببیند.

۱۹. الامام علی ﷺ: غَيْرَةُ الْمَرْأَةِ كُفْرٌ، وَغَيْرَةُ الرَّجُلِ إِيْمَانٌ.

امام علی ﷺ: غیرت زن کفر است و غیرت مرد ایمان. (نهج البلاغة للصبی صالِح، ص ۹۱/ خصائص الأئمة عليهم السلام، ص ۱۰۰)
الإمام الباقر ﷺ: غَيْرَةُ النِّسَاءِ الْحَسَدُ، وَ الْحَسَدُ هُوَ أَصْلُ الْكُفْرِ. (الکافی، ج ۵، ص ۵۰۵/ مکارم الأخلاق، ص ۲۳۹/ روضة المتقين فی شرح من لايحضره الفقيه، طالقديمة، ج ۸، ص ۳۸۵)

امام باقر ﷺ: غیرت زنان (از) حسادت است و حسادت ریشه کفر است. زنان هرگاه غیرت و رشک ورزند خشم گیرند و چون خشم گیرند به کفر گرایند، مگر زنان مسلمان.

۲۰. مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ كَانَ رَجُلًا شَرِيفًا مُوسِرًا، فَقَالَ لَهُ أَبُو جَعْفَرٍ ﷺ: تَوَاضَعْ يَا مُحَمَّدُ، فَلَمَّا انْصَرَفَ إِلَى الْكُوفَةِ أَخَذَ قَوْصَرَةً مِنْ تَمْرِ مَعَ الْمِيزَانِ، وَجَلَسَ عَلَى بَابِ مَسْجِدِ الْجَامِعِ وَصَارَ يُنَادِي عَلَيْهِ، فَاتَاهُ قَوْمُهُ فَقَالُوا لَهُ: فَضَحْتَنَا! فَقَالَ: إِنَّ مَوْلَايَ أَمَرَنِي بِأَمْرِ فَلَنْ أَخَالِفَهُ، وَ لَنْ أَبْرَحَ حَتَّى أَفْرَغَ مِنْ بَيْعِ مَا فِي هَذِهِ الْقَوْصَرَةِ. فَقَالَ لَهُ قَوْمُهُ: إِذَا أُبَيَّتَ إِلَّا أَنْ تَشْتَبِلَ بَيْعٍ وَ شِرَاءٍ فَاقْعُدْ فِي الطَّحَانَيْنِ، فَهَيَّا رَحَى وَ جَمَلًا وَ جَعَلْ يَطْحَنُ. (الإختصاص، ص ۵۱/ روضة المتقين فی شرح من لايحضره الفقيه، طالقديمة، ج ۱۴، ص ۲۵۵)

محمد بن مسلم مردی محترم و ثروتمند بود. حضرت باقر ﷺ به وی فرمود: فروتن باش ای محمد، و او چون به کوفه برگشت زنبیلی از خرما با ترازویی برداشت و جلو در مسجد جامع نشست و شروع به دادکشیدن و فروختن خرما کرد. خویشانش آمدند و گفتند: تو آبروی ما را بردی. محمد گفت: سرورم مرا فرمانی داده است و من هرگز از فرمانش سرپیچی نخواهم کرد و تا همه خرماهای این زنبیل را نفروشم، اینجا را ترک نمی‌کنم. خویشانش گفتند: حالا که حاضر نیستی دست از خرید و فروش برداری پس لااقل به کار آسیابانی پرداز. محمد آسیابی و شتری خرید و به کار آسیابانی پرداخت.

۲۱. الْأَمَالِيُّ لِلصَّدُوقِ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ نَظَرَ إِلَى ذِي عَاهَةٍ أَوْ صَاحِبِ بَلَاءٍ فَلْيَقُلْ سِرًّا فِي نَفْسِهِ مِنْ غَيْرِ أَنْ يُسْمِعَهُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَافَانِي فَإِنَّهُ لَا يُصِيبُهُ ذَلِكَ الْبَلَاءُ أَبَدًا. (الأمالي للصدوق، ص ۲۶۷/ روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۷۳)

امام صادق ﷺ: کسی که به فرد آسیب دیده یا صاحب بلایی برسد و زیر لب بی‌آنکه او بشنود بگوید سپاس خدای را که مرا به این بلا مبتلا نکرد هرگز به آن بلا مبتلا نشود.

۲۲. تحف العقول، عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ الْعَسْكَرِيِّ ﷺ قَالَ لَا تُكْرِمَ الرَّجُلَ بِمَا يَشْقُ عَلَيْهِ. (تحف العقول، ص ۴۸۹/ الوافی، ج ۲۶، ص ۲۸۵)

امام عسکری ﷺ: دیگران را بطوریکه به سختی افتند احترام مکن.

۲۳. نَوَادِرُ الرَّاَوْنِدِيِّ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ بَكَى عَلَى الْجَنَّةِ دَخَلَ الْجَنَّةَ وَ مَنْ بَكَى عَلَى الدُّنْيَا دَخَلَ النَّارَ. (النوادر للراوندي، ص ۱۰)
رسول خدا ﷺ: هرکس برای بهشت بگرید به بهشت درآید و هرکس برای دنیا بگرید به آتش درآید.

۲۴. الإمام علي ﷺ: شَرُّ النَّاسِ مَنْ كَافَى عَلَى الْجَمِيلِ بِالْقَبِيحِ. (غررالحکم و درر الکلم، ص ۴۱۲)

امام علی ﷺ: بدترین مردم کسی است که پاداش خوبی را به بدی دهد.

۲۵. الامام علي ﷺ: الْحَذَرُ الْحَذَرُ أَيُّهَا الْمَغْرُورُ! وَاللَّهِ، لَقَدْ سَتَرَ حَتَّى كَانَهُ قَدْ غَفَرَ! (نهج البلاغة للصبی صالِح، ص ۴۷۲/ كنزالفوائد، ج ۱، ص ۳۰۴/ روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۹۰/ غررالحکم و درر الکلم، ص ۱۶۲)

امام علی ﷺ: زنهار، زنهار، ای فریب‌خورده! به خدا سوگند که او چنان (گناهان را) پوشانده، که گویی بخشیده است.

۲۶. الکافی، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ أَدَاعَ عَلَيْنَا حَدِيثَنَا فَهُوَ بِمَنْزِلَةِ مَنْ جَدَدَنَا حَقًّا. (الکافی، ج ۲، ص ۳۷۰/ الغيبة للنعمانی، ص ۳۶)

امام صادق ﷺ: هرکس حدیثی از اسرار ما فاش کند مانند این است که حقی از ما انکار کرده است.

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ مَنْ أَدَاعَ عَلَيْنَا حَدِيثًا سَلَبَهُ اللَّهُ الْإِيْمَانَ. (بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۸۵)

امام صادق ﷺ: هرکس حدیثی از ما فاش کند خداوند ایمانش را از او بگیرد.

۲۷. عَنْ زَيْدِ بْنِ شَرِيكِ قَالَ أَخْرَجَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ ذَاتَ يَوْمٍ سَيْفَهُ فَقَالَ مَنْ يَتَنَاوَعُ مِنِّي سَيْفِي هَذَا فَلَوْ كَانَ عِنْدِي ثَمَنُ إِزَارٍ مَا بَعْتُهُ. (مكارم الأخلاق، ص ۱۱۴/ بحار الأنوار، ج ۷، ص ۳۱۳)

علی علیه السلام روزی شمشیرش را برداشت و گفت چه کسی این شمشیر را از من میخرد که اگر به اندازه خرید شلوار پول داشتم آنرا نمی فروختم.

۲۸. عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ حَقَّ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يُغْضَى فِي دَارٍ إِلَّا أَضْحَاهَا لِلشَّمْسِ حَتَّى تَطْلُعَ هَا... (الكافي، ج ۲، ص ۲۷۲/ روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، طالقديمة، ج ۱۳، ص ۱۶۳)

امام کاظم علیه السلام: حق است که خداوند خانه‌ای را که در آن معصیت میشود به ویرانه بدل کند. تا نور خورشید با تابشش آنرا تطهیر کند.

۲۹. الإمام علي عليه السلام: فَضْلُ فِكْرٍ وَ تَفَهُُّ، أَنْجَعُ مِنْ فَضْلِ تَكَرُّرٍ وَ دِرَاسَةٍ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۳۵۹/ تصنیف غررالحکم و دررالکلم، ص ۵۷)

امام علی علیه السلام: زیاد اندیشیدن و فهمیدن، سودمندتر از زیاد تکرار کردن و خواندن است.

الإمام علي عليه السلام: الْفِكْرُ فِي غَيْرِ الْحِكْمَةِ هَوَسٌ. (غررالحكم و دررالکلم، ص ۶۸)

امام علی علیه السلام: اندیشیدن در غیر حکمت، هوس است.

الإمام علي عليه السلام: مَنْ كَثُرَ فِكْرُهُ فِي اللَّذَاتِ غَلَبَتْ عَلَيْهِ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۴۵۷/ غررالحكم و دررالکلم، ص ۶۲۳)

امام علی علیه السلام: هر که زیاد درباره لذت‌ها بیندیشد، آن لذت‌ها بر او چیره آیند.

۳۰. الدَّعَوَاتُ لِلرَّأْوَدِيِّ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ يَا رَبِّ وَدِدْتُ أَنْ أَعْلَمَ مَنْ تُحِبُّ مِنْ عِبَادِكَ فَأُحِبَّهُ فَقَالَ إِذَا رَأَيْتَ عَبْدِي يُكْثِرُ ذِكْرِي فَأَنَا أَذِنْتُ لَهُ فِي ذَلِكَ وَ أَنَا أُحِبُّهُ وَ إِذَا رَأَيْتَ عَبْدِي لَا يَذْكُرُنِي فَأَنَا حَاجِبُهُ وَ أَنَا أَبْغَضُهُ. (الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۲۰/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۵، ص ۲۹۳)

رسول خدا ﷺ عرض کرد خدایا دوست دارم بدانم کدام یک از بندگان را دوست میداری تا من هم او را دوست بدارم. وحی شد که: آنکه بیشتر بیاد من است من به او اجازه این کار را داده‌ام چون دوستش دارم و آنکه بیاد من نیست من از او محجوب شده‌ام چون دوستش ندارم.

۳۱. الإمام زين العابدين عليه السلام: لَا تُؤَثِّرَ عَلَى نَفْسِكَ مَنْ لَا يَحْمَدُكَ. (تحف العقول، ص ۲۶۷/ من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۶۲۴/ الأمالي للصدوق، ص ۳۷۳/ الخصال، ج ۲، ص ۵۶۹/ مكارم الأخلاق، ص ۴۲۲)

امام سجاده علیه السلام: اما حق مال و دارایی تو این است که آن را جز از حلال به دست نیاوری و جز در راهش خرج نکنی و کسی را که از تو قدردانی و تشکر نمی کند (یعنی غیر خدا را) بر خود ترجیح ندهی. پس، آن را در راه طاعت پروردگارت به کار بر و در آن بخل موز، که بار حسرت و ندامت را سربار تبعات آن سازی.

۳۲. وَ رُوِيَ أَنَّ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ اسْتَسْقَى لِبَنِي إِسْرَائِيلَ حِينَ أَصَابَهُمْ قَحْطٌ فَأَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَيْهِ أَنِّي لَا أَسْتَجِيبُ لَكَ وَ لَا لِمَنْ مَعَكَ وَ فِيمَكَ نَقَامٌ قَدْ أَصَرَ عَلَى النَّمِيمَةِ فَقَالَ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا رَبِّ مَنْ هُوَ حَتَّى نُخْرِجَهُ مِنْ بَيْنِنَا فَقَالَ يَا مُوسَى أَنَّهَُا كُمْ عَنِ النَّمِيمَةِ وَ أَكُونُ نَقَامًا فَتَابُوا بِأَجْمَعِهِمْ فَسُقُوا. (كشف الريبه، ص ۴۳/ الجواهر السنیه فی الأحادیث القدسیه، ص ۱۶۰)

روایت شده که موسی علیه السلام وقتی که قحطی شده بود برای بنی اسرائیل نماز باران خواند. خداوند وحی کرد که درخواست تو و قومت را استجابت نمیکنم چون در میان شما سخن چینی هست. موسی گفت کیست تا بیرونش کنیم؟ خداوند فرمود: شما را از سخن چینی نهی کنم و خودم سخن چین باشم؟ پس همگی توبه کردند و باران آمد.

۳۳. الإمام الكاظم عليه السلام لِفَضْلِ بْنِ يُونسَ: أَبْلَغُ خَيْرًا وَ قُلُّ خَيْرًا وَ لَا تَكُنْ إِمْعَةً. قُلْتُ: وَ مَا الإِمْعَةُ؟ قَالَ: لَا تَقُلْ: أَنَا مَعَ النَّاسِ، وَ أَنَا كَوَاحِدٍ مِنَ النَّاسِ. إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّمَا هُمَا نَجْدَانِ: نَجْدُ خَيْرٍ وَ نَجْدُ شَرٍّ، فَلَا يَكُنْ نَجْدَ الشَّرِّ أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنْ نَجْدِ الْخَيْرِ. (تحف العقول، ص ۴۱۳/ الاختصاص، ص ۳۴۳/ الأمالي للمفيد، ص ۲۱۰/ السرائر الحاوي لتحرير الفتاوي و المستطرفات، ج ۳، ص ۵۹۵)

امام کاظم علیه السلام به فضل بن یونس: خیر برسان و خیر بگو و ائمه نباش. عرض کردم: ائمه یعنی چه؟ فرمود: نگو: من با مردم هستم و من هم مثل یکی از مردم. رسول خدا ﷺ فرمود: ای مردم، دو راه بیشتر وجود ندارد: راه خوب و راه بد. پس نباید راه بد نزد شما دوست داشتنی‌تر از راه خوب باشد.

۳۴. رسول الله ﷺ: مَنْ فَتَحَ لَهُ بَابُ الْخَيْرِ فَلْيَنْتَهَرْ؛ فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي مَتَى يُغْلَقُ عَنْهُ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۱۷۶/ عوالي اللئالی العزیزیه فی الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۲۸۹)

پیامبر خدا ﷺ: هرکس که دری از خیر به رویش گشوده شود، باید آن را غنیمت شمرد؛ زیرا که نمی‌داند آن در کی به رویش بسته می‌شود.

۳۸. قَالَ ﷺ وَمَنْ أَرَادَ أَنْ يُرْفَعَ ذِكْرُهُ فَلْيُحْمِلْ أَمْرَهُ... (تحف العقول، ص ۳۷۸/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۶۴)
امام ﷺ: هرکس می‌خواهد که آوازه‌اش بلند شود امر خویش را مخفی دارد.

۳۹. سُلَيْمَانُ ﷺ: أُوتِينَا مَا أُوتِيَ النَّاسَ وَمَا لَمْ يُؤْتُوا، وَعَلِمْنَا مَا عَلِمَ النَّاسُ وَمَا لَمْ يَعْلَمُوا، فَلَمْ نَجِدْ شَيْئاً أَفْضَلَ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ فِي الْغَيْبِ وَ الْمَشْهَدِ، وَالْقَصْدِ فِي الْغِنَى وَالْفَقْرِ، وَكَلِمَةِ الْحَقِّ فِي الرِّضَا وَالْقَضْبِ، وَالتَّضَرُّعِ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ عَلَى كُلِّ حَالٍ. (الخصال، ج ۱، ص ۲۴۱/ روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۵۰/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۰۸)
سلیمان ﷺ: آنچه به مردم داده شده و نشده به ما داده شد و آنچه به مردم آموخته شده و نشده به ما آموخته شد. اما چیزی برتر از خداترسی در نهان و آشکار و میانه‌روی در توانگری و ناداری و حق‌گویی در حال خشم و خشنودی و دعا و زاری در همه حال به درگاه خدا عزوجل، نیافتیم.

۴۰. الإمام الصادق ﷺ: مَا نَقَلَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَبْدًا مِنْ ذُلِّ الْمَعَاصِي إِلَى عِزِّ التَّقْوَى إِلَّا أَغْنَاهُ مِنْ غَيْرِ مَالٍ، وَأَعَزَّهُ مِنْ غَيْرِ عَشِيرَةٍ، وَأَنَسَهُ مِنْ غَيْرِ بَشَرٍ. (الكافي، ج ۲، ص ۷۶/ روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، طالقديمة، ج ۱۲، ص ۸۰)
امام صادق ﷺ: خداوند عزوجل هیچ بنده‌ای را از ذلت گناهان به عزت تقوا منتقل نکرد، مگر اینکه او را بی‌مالی توانگر ساخت و بی‌ایل و عشیره‌ای قدرتمند و بی‌آنکه بشری با او باشد، او را از تنهایی به درآورد.

الإمام الصادق ﷺ: مَنْ انتَظَرَ مُعَاجَلَةَ الْفُرْصَةِ مُؤَالَجَةَ الْاِسْتِقْصَاءِ سَلَبَتْهُ الْاَيَّامُ فُرْصَتُهُ؛ لِأَنَّ مِنْ شَأْنِ الْاَيَّامِ السَّلْبَ، وَ سَبِيلُ التَّرَمُّنِ الْفَوْتُ. (تحف العقول، ص ۳۸۱/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۶۸)

امام صادق ﷺ: به هرکس فرصتی دست دهد و او به انتظار دست‌دادن فرصت کامل (و رسیدن به مطلوب به‌نحو کامل) آن را تأخیر اندازد، روزگار همان فرصت را نیز از او برباید؛ زیرا کار ایام بردن است و روش زمان ازدست‌رفتن.

۳۵. عُدَّةُ الدَّاعِي، قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنِّي أَحْفَظُ الْقُرْآنَ عَنْ ظَهْرِ قَلْبٍ فَأَقْرَأُهُ عَنْ ظَهْرِ قَلْبِي أَفْضَلَ أَوْ أَنْظُرُ فِي الْمُصْحَفِ قَالَ فَقَالَ لِي لَا بَلْ أَقْرَأُهُ وَأَنْظُرُ فِي الْمُصْحَفِ فَهُوَ أَفْضَلُ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ النَّظَرَ فِي الْمُصْحَفِ عِبَادَةٌ... (الكافي، ج ۲، ص ۶۱۴/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۹۰)

کسی به امام صادق ﷺ عرض کرد من قرآن را حفظ هستم؛ از حفظ بخوانم یا روی مصحف نگاه کنم و بخوانم؟ فرمود: از روی مصحف بخوان. زیرا خود به مصحف نگاه کردن عبادت است.

۳۶. الإمام علي ﷺ: وَالَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَبَرَأَ النَّسَمَةَ، لِإِزَالَةِ الْجِبَالِ مِنْ مَكَانِهَا أَهْوَنَ مِنْ إِزَالَةِ مُلْكٍ مُرْجِلٍ، فَإِذَا اخْتَلَفُوا بَيْنَهُمْ فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ كَادَتْهُمْ الضَّبَاعُ لَغَلَبَتْهُمْ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۵۴/ مكارم الأخلاق، ص ۴۳۴/ نهج البلاغة للصبغي صالح، ص ۵۵۷)
علی ﷺ: سوگند به آنکه دانه را شکافت و مردم را آفرید، هر آینه از جای برکندن کوه‌ها آسان‌تر است تا از جای برکندن حکومتی پایدار و مستحکم. اما هرگاه میان‌شان اختلاف افتد، سوگند به آنکه جانم در دست اوست، اگر گفتارها بر آنان حمله‌ور شوند، بی‌گمان بر ایشان چیره گردند.

۳۷. الإمام الباقر ﷺ: لَسَلَمَةَ بْنِ كَهِيلٍ وَالْحَكَمَ بْنِ عُتَيْبَةَ: شَرِّقَا وَ غَرِّبَا لَنْ تَجِدَا عِلْماً صَحِيحاً إِلَّا شَيْئاً يَخْرُجُ مِنْ عِنْدِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ. (بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلى الله عليهم، ج ۱، ص ۱۰/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۷، ص ۲۷۴)

امام باقر ﷺ به سلمه بن کهیل و حکم بن عتیبه، فرمود: اگر به شرق و غرب بروید، هرگز دانش درستی را نخواهید یافت، مگر همان چیزی که از ما خاندان صادر شود.

الإمام الباقر ﷺ: أَمَا إِنَّهُ لَيْسَ عِنْدَ أَحَدٍ مِنَ النَّاسِ حَقٌّ وَلَا صَوَابٌ إِلَّا شَيْءٌ أَخَذُوهُ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۴۶/ الأمالي للمفيد، ص ۹۶)
امام باقر ﷺ: دانشی که آدم و همه پیامبران دیگر تا خاتم پیامبران آوردند، در خاندان محمد (صلی الله علیه وآله وسلم) وجود دارد.

چهل حدیث ۹۰

۱. الإمام الصادق (ع): أَمَرَ اللَّهُ إِبْلِيسَ بِالسُّجُودِ لِآدَمَ، فَقَالَ: يَا رَبِّ وَ عَزَّتْكَ إِنْ أَعَفَيْتَنِي مِنَ السُّجُودِ لِآدَمَ لَأَعْبُدَنَّكَ عِبَادَةً مَا عَبْدَكَ أَحَدٌ قَطُّ مِثْلَهَا، قَالَ اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ: إِنِّي أُحِبُّ أَنْ أُطَاعَ مِنْ حَيْثُ أُرِيدُ. (تفسير العياشي، ج ۲، ص ۳۲۸ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۳، ص ۶۴۳ / بحار الأنوار، ج ۱۱، ص ۱۱۹)

امام صادق (ع): خداوند به ابلیس دستور داد بر آدم سجده کند. او گفت: پروردگارا! سوگند به عزتت که اگر مرا از سجده بر آدم معاف داری تو را چنان پرستشی کنم که هرگز کسی مانند آن تو را نپرستیده باشد. خداوند جلّ جلاله فرمود: من دوست دارم آن گونه که خودم می خواهم اطاعت شوم.

۲. الإمام الصادق (ع): إِنْ الْعَبْدُ لَيَنْوِي مِنْ نَهَارِهِ أَنْ يُصَلِّيَ بِاللَّيْلِ فَتَغْلِبُهُ عَلَيْهِ فَيَتَأَمَّرُ، فَيُثَبِّتُ اللَّهُ لَهُ صَلَاتَهُ، وَيَكْتُبُ نَفْسَهُ تَسْبِيحًا. (علل الشرائع، ج ۲، ص ۵۲۴ / الوافي، ج ۴، ص ۳۶۸)

امام صادق (ع): بنده در روز نیت می کند که نماز شب بخواند، اما چشمان خواب آلودش بر او غلبه می کند و در نتیجه می خوابد. پس خداوند نمازش را برای او ثبت می کند و نفس کشیدن هایش را تسبیح می نویسد و خوابش را برای او صدقه قرار می دهد.

۳. عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحَدِهِمَا (ع) قَالَ دَخَلَ رَجُلَانِ الْمَسْجِدَ أَحَدُهُمَا عَابِدٌ وَ الْآخَرُ فَاسِقٌ فَخَرَجَا مِنَ الْمَسْجِدِ وَ الْفَاسِقُ صَدِيقٌ وَ الْعَابِدُ فَاسِقٌ وَ ذَلِكَ أَنَّهُ يَدْخُلُ الْعَابِدُ الْمَسْجِدَ مُدًّا بِعِبَادَتِهِ يَدُلُّ بِهَا فَتَكُونُ فِكْرَتُهُ فِي ذَلِكَ وَ تَكُونُ فِكْرَةُ الْفَاسِقِ فِي التَّنَدُّمِ عَلَى فِسْقِهِ وَ يَسْتَغْفِرُ اللَّهُ مِمَّا صَنَعَ مِنَ الذُّنُوبِ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۱۴ / تهذيب الأحكام، تحقيق خرسان، ج ۲، ص ۲۸۱)

امام (ع): دو نفر وارد مسجدی شدند یکی عابد و دیگری فاسق. وقتی خارج شدند فاسق صدیق بود و عابد فاسق. چون عابد که مسجد وارد شد روی عبادت خویش حساب میکرد و فکر و ذکرش خوبی خویش بود ولی فکر فاسق ندامت بر کارهایش بود و خداوند گناهانش را بخشید.

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى لِدَاوُدَ (ع) يَا دَاوُدُ بَشِّرِ الْمُذْنِبِينَ وَ أَنْذِرِ الصَّادِقِينَ قَالَ كَيْفَ أَبَشِّرُ الْمُذْنِبِينَ وَ أَنْذِرُ الصَّادِقِينَ قَالَ يَا دَاوُدُ بَشِّرِ الْمُذْنِبِينَ أَنِّي أَقْبِلُ التَّوْبَةَ وَ أَعْفُو عَنِ الذَّنْبِ وَ أَنْذِرِ الصَّادِقِينَ أَلَّا يُعْجَبُوا بِأَعْمَالِهِمْ فَإِنَّهُ لَيْسَ عَبْدٌ أَنْصِبُهُ لِلْحِسَابِ إِلَّا هَلَكَ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۱۴ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۱۴ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۳۶)

خداوند به داود (ع) وحی کرد که به گناه کاران بشارت ده و صدیقان را بترسان. عرض کرد برای چه؟ وحی شد که به گناه کاران بشارت ده که من توبه را می پذیرم و از گناه عفو میکنم و صدیقین را بترسان که به اعمال خویش دل خوش نکنند که هرکه را که به حساب بکشانم هلاک میکنم.

۴. الإمام الباقر (ع) لَمَّا سُئِلَ عَنِ الصَّبْرِ الْجَمِيلِ: ذَلِكَ صَبْرٌ لَيْسَ فِيهِ شَكْوَى إِلَى النَّاسِ. (هداية الأمة إلى أحكام الأئمة عليهم السلام، ج ۱، ص ۲۲۱ / بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۹۲)

امام باقر (ع) در پاسخ به سؤال از صبر نیکو، فرمود: آن صبری است که در آن نزد مردم گله و شکایت نشود.

۵. رسول الله (ص): لَوْلا تَمَرُّغُ قُلُوبِكُمْ وَ تَرَدُّدُكُمْ فِي الْحَدِيثِ لَسَمِعْتُمْ مَا أَسْمَعُ. (ميزان الحکمة، ج ۹، ص ۵۱۵ / الخصائص الكبرى، ج ۲، ص ۱۴۹)

پیامبر خدا (ص): اگر پراکندگی دل ها و زیاد سخن گفتن شما نبود، بی گمان آنچه را من می شنوم شما نیز می شنیدید.

۶. الإمام علي (ع): الدَّهْرُ ذُو حَالَتَيْنِ: إِبَادَةٍ وَ إِفَادَةٍ، فَمَا أَبَادَهُ فَلَا رَحْمَةَ لَهُ، وَ مَا أَفَادَهُ فَلَا بَقَاءَ لَهُ. (غرر الحکم و دررالکلم، ص ۱۲۸)

امام علی (ع): روزگار دو حالت دارد: نابود می کند و می بخشد. آنچه نابود می کند بر نمی گردد و آنچه می بخشد پایدار نمی ماند.

۷. الإمام علي (ع): أَكْثَرُ الدُّعَاءِ تَسَلَّمَ مِنْ سَوْرَةِ الشَّيْطَانِ. (بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۹)

امام علی (ع): زیاد دعا کن، تا از گزند شیطان محفوظ مانی.

۸. الإمام الصادق (ع): كُونُوا دُعَاءَ لِلنَّاسِ بِغَيْرِ السِّنِّتِكُمْ. (الأصول الستة عشر، طدار الشیستری، ص ۱۵۱ / الكافي، ج ۲، ص ۷۸)

امام صادق (ع): مردم را به غیر زبان خود دعوت کنید، تا پارسایی و کوشایی در عبادت و نماز و خوبی را از شما ببینند؛ زیرا این ها خود دعوت کننده است.

۹. الامام علي (ع): عَامِلٌ سَائِرِ النَّاسِ بِالْإِنصَافِ، وَ عَامِلٌ الْمُؤْمِنِينَ بِالْإِثَارِ. (غرر الحکم و دررالکلم، ص ۴۶۷)

امام علی (ع): با دیگر مردم به انصاف رفتار کن و با مؤمنان به ایثار. الامام علی (ع) فی قوله تعالى ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَ الْإِحْسَانِ﴾: الْعَدْلُ: الْإِنصَافُ، وَ الْإِحْسَانُ: التَّفَضُّلُ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۵۰۹ / وسائل الشيعة، ج ۱۶)

امام علی علیه السلام درباره آیه «همانا خداوند به عدل و احسان فرمان می‌دهد» : عدل، انصاف دادن است و احسان، دست بخشش گشودن.

۱۰. الإمام الصادق علیه السلام: لَا يَغُرُّكَ بُكَائُهُمْ، إِنَّمَا التَّقْوَى فِي الْقَلْبِ. (صفات الشيعة، ص ۲۷/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۴۴)
امام صادق علیه السلام: هرگز غریه آنان تو را نفریبید، بلکه تقوا در دل است.

۱۱. جامع الأخبار، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ عَلَّمَ وَلَدَهُ الْقُرْآنَ فَكَأَنَّمَا حَجَّ الْبَيْتَ عَشْرَةَ أَلْفَ [آلَفٍ] حَجَّةٍ وَ يَتَجَاوَزُ بِهِ عَلَى الصِّرَاطِ كَأَنَّ بَرِّقَ الْخَاطِفِ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۴۹/ هداية الأمة إلى أحكام الأئمة عليهم السلام، ج ۷، ص ۳۴)

رسول خدا ﷺ: هرکس به فرزندش قرآن بیاموزد مثل این است که هزاران حج گزارده و چون برق از صراط میگذرد.

۱۲. رجال الكشي، قَالَ أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ وَاللَّهُ مَا عَذَّبَ اللَّهُ بِشَيْءٍ أَشَدَّ مِنَ الْإِمْلَاءِ. (بحار الأنوار، ج ۵، ص ۲۱۶/ رجال الكشي، ص ۵۵۴)
امام رضا علیه السلام: بخدا که عذابی شدیدتر از املاء نیست. (=مهلت دادن به بدکار تا بر بدکاری اش بیافزاید)

الكافي، سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ سَتَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَغْلُمُونَ قَالَ هُوَ الْعَبْدُ يُذْنِبُ الذَّنْبَ فَيَجِدُ لَهُ النَّعْمَةَ مَعَ تَلْهِيبِهِ تِلْكَ النَّعْمَةَ عَنِ الْإِسْتِغْفَارِ مِنْ ذَلِكَ الذَّنْبِ... (الكافي، ج ۲، ص ۴۵۲/ مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۱۱، ص ۳۵۴)

از امام صادق علیه السلام راج به آیه (و ایشان را از جایی که نمیدانند اندک اندک عقب می‌بریم) فرمود: مثلاً بنده‌ای گناه می‌کند اما خداوند نعمتی نو برایش روزی میکند و آن نعمت از استغفار از گناه بازش میدارد.

۱۳. الامام علی علیه السلام من کتابه لِلْأَشْتَرِ، فَعَلَا تَغْدِرَنَّ بِذِمَّتِكَ، وَ لَا تَخِيسَنَّ بِعَهْدِكَ، وَ لَا تَخْتَلِنَنَّ عِدْوَكَ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۴۲/ بحار الأنوار، ج ۳۳، ص ۶۱۰)

امام علی علیه السلام، در فرمان استناداری خود به مالک اشتر، می‌فرماید: اگر با دشمنت پیمانی بستی، یا جامه زنهار بر او پوشاندی، به پیمان خود وفادار باش و در زنهارت امانتدار باش و خود را سپر پیمان و زنهاری که داده‌ای، قرار ده؛ زیرا هیچ‌یک از فرایض خداوند مثل وفای به عهد نیست که مردم، با وجود داشتن خواهش‌های گوناگون و آراء و اندیشه‌های متفاوت، در بزرگداشت آن یکدل باشند. مشرکان هم، پیش از مسلمانان، وفای به عهد را در میان خود لازم

می‌دانستند؛ زیرا عواقب پیمان شکنی را بد و ناگوار می‌دیدند. بنابراین، به زنهار خود خیانت مکن و پیمانت را مشکن و دشمنت را مفرب.

۱۴. قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا دَاوُدُ تُرِيدُ وَ أُرِيدُ وَ لَا يَكُونُ إِلَّا مَا أُرِيدُ فَإِنْ أَسْلَمْتَ لِمَا أُرِيدُ أَعْطَيْتُكَ مَا تُرِيدُ وَ إِنْ لَمْ تُسَلِّمْ لِمَا أُرِيدُ أَتَعْبِتُكَ فِيمَا تُرِيدُ ثُمَّ لَا يَكُونُ إِلَّا مَا أُرِيدُ. (بحار الأنوار، ج ۵، ص ۱۰۴)

امام علی علیه السلام: خداوند به داوود وحی کرد که ای داوود تو میخواهی و من میخواهم اما جز آنچه من میخواهم نخواهد شد. اگر تسلیم خواسته من شدی آنچه را هم که تو میخواهی به تو خواهم داد و اگر تسلیم نشدی، در آنچه میخواهی به سختی انت اندازم و باز هم جز آنچه من میخواهم نشود.

۱۵. تفسیر العیاشی، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَجَلَانَ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ قَوْمًا بِالْإِذَاعَةِ فَقَالَ وَ إِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوْ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ فَإِيَّاكُمْ وَ الْإِذَاعَةُ. (تفسیر العیاشی، ج ۱، ص ۲۵۹/ البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۱۳۴)

امام علی علیه السلام: خداوند شایعه‌پراکنی را بد میداند و اقوامی را بخاطر آن مذمت کرده است: (چون خبری از امن یا خوف بدیشان میرسد آنرا می‌پراکنند)، از پراکندن اخبار حذر کنید.

۱۶. الخصال، قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثَلَاثَةُ أَشْيَاءَ لَا يُحَاسِبُ اللَّهُ عَلَيْهَا الْمُؤْمِنَ طَعَامٌ يَأْكُلُهُ وَ ثَوْبٌ يَلْبَسُهُ وَ زَوْجَةٌ صَالِحَةٌ تَعَاوَنُهُ وَ تُحْصِنُ فَرْجَهُ. (الخصال، ج ۱، ص ۸۰/ وسائل الشيعة، ج ۵، ص ۵)

امام صادق علیه السلام: خداوند سه چیز را محاسبه نمیکند: غذایی که مؤمن می‌خورد و لباسی که می‌پوشد و همسر صالحی که همدم اوست و عفتش را حفظ میکند.

۱۷. الأُمَالِي لِلشَّيْخِ الطُّوسِيِّ، عَنِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِنَّ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَجُوهًا خَلَقَهُمْ مِنْ خَلْقِهِ وَ أَمْشَاهُمْ فِي أَرْضِهِ لِقَضَاءِ حَوَائِجِ إِخْوَانِهِمْ يَرَوْنَ الْحَمْدَ مَجْدًا وَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ يُحِبُّ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ وَ كَانَ فِيمَا خَاطَبَ اللَّهُ نَبِيَّهُ ﷺ أَنْ قَالَ لَهُ يَا مُحَمَّدُ إِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ قَالَ السَّخَاءُ وَ حُسْنُ الْخُلُقِ. (الأُمَالِي لِلطُّوسِيِّ، ص ۳۰۲/ وسائل الشيعة، ج ۱۵، ص ۲۰۰)

امام صادق علیه السلام: خداوند کسانی دارد که در میان مردم زندگی میکنند و کارشان برآوردن حوائج برادرانشان است. اینان حمد را مجد میدانند. خداوند مکارم اخلاق را دوست دارد و گفته ای محمد تو بر خلق عظیم هستی. یعنی سخاوت و خوش خلقی.

۱۸. الإمام الباقر (ع): البُرُّ وَ صَدَقَةُ السَّرِّ تَنْفِيَانِ الْفَقْرَ. (الزهد، ص ۳۳/ وسائل الشیعة، ج ۹، ص ۳۹۸)

امام باقر (ع): نیکی کردن و صدقه نهانی، فقر را از بین می‌برند.

۱۹. الإمام علی (ع) فی تفسیرِ الْفِتْنَةِ. وَ مِنْهُ فِتْنَةُ الْكُفْرِ. وَ مِنْهُ فِتْنَةُ الْمَحَبَّةِ لِلْمَالِ وَ الْوَلَدِ، كَقَوْلِهِ تَعَالَى: «إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ» أَيْ إِنَّمَا حُبُّكُمْ لَهَا فِتْنَةٌ لَكُمْ. وَ مِنْهُ فِتْنَةُ الْمَرَضِ، وَ هُوَ قَوْلُهُ سُبْحَانَهُ: «أَوَلَا يَرْوُونَ أَنَّهُمْ يَفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَ لَا هُمْ يَذْكُرُونَ» أَيْ يَمْرَضُونَ وَ يَمْتَلُونَ. (بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۱۸)

امام علی (ع): در پاسخ به سؤال از معنای فتنه که از کلمات متشابه در قرآن است، فرمود: «الف لام میم». آیا مردم پنداشتند که همین که بگویند ایمان آوردیم رها می‌شوند و مورد آزمایش قرار نمی‌گیرند. و این سخن خداوند به موسی (ع) که: «و تو را بارها آزمودیم». و از آن جمله است فتنه کفر. مانند آیه «درحقیقت پیش از این (نیز) درصدد فتنه جویی برآمدند و کارها را به تو وارونه ساختند، تا آنکه حق آمد و امر خدا آشکار شد درحالی که آنان ناخشنود بودند» (و آیه «و فتنه بزرگتر از کشتار است» که در اینجا به معنای کفر می‌باشد) و سخن خدا متعال درباره منافقانی که در جنگ تبوک از پیامبر خدا (ص) اجازه گرفتند در جنگ شرکت نکنند. پس خدا متعال درباره آن‌ها فرمود: «و از آنان کسی است که می‌گوید: مرا (در ماندن) اجازه ده و در فتنه‌ام مینداز...» یعنی به من اجازه ده و مرا به کفر مینداز، پس خداوند فرمود: «هان! آنان خود به فتنه افتاده‌اند. و بی‌تردید جهنم بر کافران احاطه دارد.» و از آن جمله است فتنه عذاب که نمونه‌اش این سخن خدا متعال است: «روزی که آنان در آتش مفتون شوند» یعنی عذاب شوند «بجشید فتنه خود را. این همان چیزی است که به شتاب آن را می‌خواستید» یعنی بجشید عذاب خود را. نمونه دیگرش این سخن خدا متعال است: «کسانی که مردان و زنان مؤمن را گرفتار فتنه کردند و سپس توبه نمودند» یعنی مؤمنان را عذاب و شکنجه دادند. و از آن جمله است فتنه عشق به مال و فرزند، مانند این سخن خدا متعال: «جز این نیست که اموال و فرزندان شما فتنه‌اند»، یعنی دوست داشتن آن‌ها مایه فتنه و آزمایش شما می‌باشد. و از آن جمله است فتنه بیماری که نمونه‌اش این سخن خدا سبحان است: «آیا نمی‌بیند که آنان در هر سال یک یا دو بار به فتنه گرفتار می‌شوند؟ باز هم توبه نمی‌کنند و عبرت نمی‌گیرند.» یعنی بیمار و دردمند می‌شوند.

۲۰. رسول الله (ص): التَّعَفُّفُ لَا يَرْيِدُ اللَّهُ بِهِ إِلَّا غِنًى. (مشكاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۲۴/ بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۱۲۴)

پیامبر خدا (ص): سه چیز است که خداوند به واسطه آن‌ها جز خوبی نمی‌افزاید: فروتنی که خداوند به واسطه آن جز بر رفعت نمی‌افزاید و ذلت و خواری نفس که خداوند به سبب آن جز بر عزت نمی‌افزاید و مناعت طبع که خداوند به سبب آن جز بر بی‌نیازی نمی‌افزاید.

۲۱. معاني الأخبار، قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (ع) مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فِي السَّرِّ فَلْيَعْمَلْ حَسَنَةً فِي السَّرِّ وَ مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فِي الْعَلَانِيَةِ فَلْيَعْمَلْ حَسَنَةً فِي الْعَلَانِيَةِ. (معاني الأخبار، ص ۲۳۷/ وسائل الشیعة، ج ۱۶، ص ۱۰۳)

امام صادق (ع): هرکس درخفا گناهی کرد در خفا نیکی ای کند و هرکس در علن گناهی کرد در علن نیکی ای کند.

۲۲. الإحتجاج، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ قَالَ رَجُلٌ لِعَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ (ع) إِنَّ فُلَانًا يَنْسِبُكَ إِلَى أَنَّكَ ضَالٌّ مُبْتَدِعٌ فَقَالَ لَهُ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ مَا رَعَيْتَ حَقَّ مُجَاسَسَةِ الرَّجُلِ حَيْثُ تَقَلَّتْ إِلَيْنَا حَدِيثُهُ وَ لَا أَذِيتَ حَتَّى حَيْثُ أَبْلَغْتَنِي عَنْ أَخِي مَا لَسْتُ أَعْلَمُهُ إِنَّ الْمَوْتَ يُعْمِنَا وَ الْبُعْثَ مُحْشَرْنَا وَ الْيَمَامَةَ مَوْعِدُنَا وَ اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَنَا إِيَّاكَ وَ الْغَيْبَةَ فَإِنَّهَا إِدَامُ كِلَابِ النَّارِ وَ اعْلَمْ أَنَّ مَنْ أَكْثَرَ مِنْ ذِكْرِ عُيُوبِ النَّاسِ شَهِدَ عَلَيْهِ الْإِكْتَارُ أَنَّهُ إِنَّمَا يَطْلُبُهَا بِقَدْرِ مَا فِيهِ. (الإحتجاج على أهل اللجاج للطبرسي، ج ۲، ص ۳۱۵/ مشكاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۳۲۳)

کسی به امام سجاد (ع) گفت: فلانی میگوید شما گمراه و بدعت‌گذارید. امام (ع) فرمود: حق مجالست با او را پاس نداشته‌ای که قول او را بی‌رضایش نقل میکنی و حق مجالست با مرا نیز پاس نداشته‌ای که مرا از بدگویی آنها در حقم آگاه میکنی. همه می‌میریم و برانگیخته میشویم و وعده‌گاه ما قیامت است و خدا میان ما حاکم. از غیبت دست بردار که غذای سگان آتش است و بدان که هرکس عیوب مردم را به همان قدر که در خود او هست ذکر میکند.

۲۳. المجالس للمفيد، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) مَنْ أَدَّى فَرِيضَةً فَلَهُ عِنْدَ اللَّهِ دَعْوَةٌ مُسْتَجَابَةٌ. (صحيفة الإمام الرضا عليه السلام، ص ۴۲/ عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۲۸/ الأمالي للمفيد، ص ۱۱۸/ الجعفریات، ص ۲۲۲)

رسول خدا (ص): هرکس واجبی را ادا کند نزد خدا دعای مستجابی دارد.

۲۴. رسول الله (ص): شَرُّ النَّاسِ الْمُثَلَّثُ، قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَ مَا الْمُثَلَّثُ؟ قَالَ: الَّذِي يَسْعَى بِأَخِيهِ إِلَى السُّلْطَانِ، فَيُهْلِكُ نَفْسَهُ، وَ يُهْلِكُ أَخَاهُ، وَ يُهْلِكُ السُّلْطَانَ. (بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۲۶۶/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۳، ص ۱۲۵)

رسول خدا ﷺ: بدترین مردم سه پهلوسست. عرض شد: ای رسول خدا! سه پهلو کیست؟ حضرت فرمود: کسی که از برادر خود نزد حاکم سعایت می‌کند و در نتیجه، هم خودش هم برادرش و هم حاکم را به ورطه هلاکت می‌اندازد.

۲۵. رسول الله ﷺ: مَنْ غَشَّ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ نَرَعَ اللَّهُ عَنْهُ بَرَكَهَ رِزْقِهِ، وَ أَفْسَدَ عَلَيْهِ مَعِيشَتَهُ وَ وَكَلَهُ إِلَى نَفْسِهِ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۸۶/اعلام الدین فی صفات المؤمنین، ص ۴۱۷)

پیامبر خدا ﷺ: هرکه به برادر مسلمان خود غش روا دارد، خداوند برکت را از روزی او بگیرد و زندگیش را بر وی تباه گرداند و او را به خودش واگذارد.

۲۶. المحاسن، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ أَتَى رَجُلٌ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ فَقَالَ لَهُ جَنَّتْكَ مُسْتَشِيرًا إِنَّ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ وَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ جَعْفَرٍ خَطَبُوا إِلَيَّ فَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ الْمُسْتَشَارُ مُؤْتَمَرٌ أَمَّا الْحَسَنُ فَإِنَّهُ مُطْلَاقٌ لِلنِّسَاءِ وَ لَكِنْ رَوَّجَهَا الْحُسَيْنُ فَإِنَّهُ خَيْرٌ لَا بُدَّ لَكَ. (المحاسن، ج ۲، ص ۶۰۱/الخرائج و الجرائح، ج ۲، ص ۷۴۵)

امام صادق ﷺ: کسی نزد امیرمؤمنان ﷺ آمد و گفت حسن و حسین و عبد الله بن جعفر از دخترم خواستگاری کرده‌اند. امام ﷺ فرمود: کسی که با او مشورت می‌کنند به او اعتماد کرده‌اند؛ حسن زیاد زن‌ها را طلاق می‌دهد، حسین برای دخترت بهتر است. دختر را به او بده.

۲۷. تحف العقول، أَجْوَبَةُ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ ﷺ عَنْ مَسَائِلَ سَأَلَهُ عَنْهَا أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ أَوْ غَيْرُهُ فِي مَعَانٍ مُخْتَلِفَةٍ، قِيلَ فَمَا الْجُبْنُ قَالَ الْجُبْنُ عَلَى الصَّدِيقِ وَ التَّكْوُلُ عَنِ الْعَدُوِّ... قِيلَ فَمَا الْفَقْرُ قَالَ شَرُّهُ النَّفْسُ إِلَى كُلِّ شَيْءٍ. (تحف العقول، ص ۲۲۵/الوافي، ج ۲۶، ص ۲۴۲)

امام علی ﷺ: جبن (ترس) عبارتست از جرأت بر دوست و ترس از دشمن. فقر عبارتست از حرص نفس به خواسته‌ها.

۲۸. الخصال، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا غَضِبَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَى أُمَّةٍ وَ لَمْ يُنْزِلْ بِهَا الْعَذَابَ غَلَّتْ أَسْعَارُهَا وَ قَصُرَتْ أَعْمَارُهَا وَ لَمْ تَرْبَحْ تِجَارَتُهَا وَ لَمْ تَزُكْ ثِمَارُهَا وَ لَمْ تَغْزُرْ أَنْهَارُهَا وَ حُبِسَ عَنْهَا أَمْطَارُهَا وَ سُلْطَ عَلَيْهَا شِرَارُهَا. (الخصال، ج ۱، ص ۳۶۰/الوافي، ج ۵، ص ۱۰۴۱)

رسول خدا ﷺ: چون خدا بر امتی غضب کند و بلا بر ایشان نازل نگردد قیمت‌ها بالا رود و عمرها کوتاه گردد و تجارت‌ها به سود ننشیند و نهرها کم‌آب شود و بارن حبس شود و اشرار بر ایشان مسلط گردند.

۲۹. الإمام الصادق ﷺ: إِذَا أَذْنَبَ الرَّجُلُ خَرَجَ فِي قَلْبِهِ نُكْتَةٌ سَوْدَاءٌ، فَإِنْ تَابَ انْمَحَتْ، وَ إِنْ زَادَ زَادَتْ حَتَّى تَغْلِبَ عَلَى قَلْبِهِ، فَلَا يُفْلِحُ بَعْدَهَا أَبَدًا. (الكافي، ج ۲، ص ۲۷۱/المجازات النبوية، ص ۳۶۳)

امام صادق ﷺ: هرگاه مرد گناه کند نقطه‌ای سیاه در دلش پیدا شود. اگر توبه کرد آن نقطه پاک شود، اما اگر بر گناهش بیفزاید آن نقطه بزرگ‌تر شود. تا جایی که تمام دلش را فرو پوشد و زان پس هرگز رستگار نشود.

۳۰. قَالَ لَقَمَانُ لِابْنِهِ يَا بُنَيَّ اخْذِرِ الْمَجَالِسَ عَلَى عَيْنَيْكَ فَإِنْ رَأَيْتَ قَوْمًا يَذْكُرُونَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فَاجْلِسْ مَعَهُمْ فَإِنَّكَ إِنْ تَكُنَّ عَالِمًا يَتَرِيدُوكَ عِلْمًا وَ إِنْ كُنْتَ جَاهِلًا عِلْمُكَ وَ لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يُظِلَّهُمْ بِرَحْمَةٍ فَيَعْمَكَ مَعَهُمْ وَ إِذَا رَأَيْتَ قَوْمًا لَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ فَلَا تَجْلِسْ مَعَهُمْ فَإِنَّكَ إِنْ تَكُنَّ عَالِمًا لَا يَنْفَعَكَ عِلْمُكَ وَ إِنْ تَكُنَّ جَاهِلًا يَتَرِيدُوكَ جَهْلًا وَ لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يُظِلَّهُمْ بِعُقُوبَةٍ فَيَعْمَكَ مَعَهُمْ... (علل الشرائع، ج ۲، ص ۳۹۴/بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۱۶۴)

لقمان به فرزندش سفارش کرد که به مجالس خوب توجه کن! اگر دیدی ذکر خدا می‌گویند با آنها بنشین که اگر عالم باشی بر علمت بیفزایند و اگر جاهل باشی تو را علم آموزند و شاید خدا به دیده رحمت به آنها بنگرد و تو نیز شاملشان شوی و اگر دیدی ذکر خدا نمی‌گویند با ایشان ننشین که اگر عالم باشی علمت تو را نفع نرساند و اگر جاهل بشی به جهلت بیفزایند و شاید خدا ایشان را عقوبت کند و تو نیز در ایشان باشی.

۳۱. الإمام الصادق ﷺ: مَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا قَطُّ حَتَّى يَسْتَرْعِيَهُ الْقَنَمُ، يُعَلِّمُهُ بِذَلِكَ رِغْيَةَ النَّاسِ. (علل الشرائع، ج ۱، ص ۳۲)

امام صادق ﷺ: خداوند هرگز پیامبری را مبعوث نکرد، مگر اینکه قبلاً او را به شبانی گوسفندان گماشت تا از این طریق اداره مردم را به او تعلیم دهد.

۳۲. الخصال، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ﷺ قَالَ فِي كِتَابِ عَلِيِّ ﷺ ثَلَاثُ خِصَالٍ لَا يَمُوتُ صَاحِبُهَا أَبَدًا حَتَّى يَرَى وَ بِالْهَنْزِ الْبُغْيُ وَ قَطِيعَةُ الرَّحِمِ وَ التَّيْمِينُ الْكَاذِبَةُ. (الزهد، ص ۳۹/الكافي، ج ۲، ص ۳۴۷/تحف العقول، ص ۲۹۴/ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۲۰/الخصال، ج ۱، ص ۱۲۴/الأمالی للمفيد، ص ۹۸)

امام باقر ﷺ در کتاب علی ﷺ است که سه خصلت است که مرد نمیرد تا اینکه وبالش را ببیند: ستم و قطع رحم و سوگند دروغ.

رسول خدا ﷺ: با هیچ کس جر و بحث نکنید زیرا هر گمراهی دلیلش را در آستین دارد تا وقتش برسد. وقتی که وقتش رسید گمراهی اش او را در آتش افکند.

۳۵. قَالَ الصَّادِقُ (ع) مَنِ اسْتَوَى يَوْمَهُ فَهُوَ مَغْبُونٌ وَمَنْ كَانَ آخِرُ يَوْمِهِ شَرِّهَا فَهُوَ مُلْعُونٌ وَمَنْ لَمْ يَعْرِفِ التَّيَادَةَ فِي نَفْسِهِ كَانَ إِلَى النَّقْصَانِ أَقْرَبَ وَمَنْ كَانَ إِلَى النَّقْصَانِ أَقْرَبَ فَلَمَوْثٌ خَيْرٌ لَهُ مِنَ الْحَيَاةِ. (الأمالي للصدوق، ص ۶۶۸ / كشف الغمّة في معرفة الأئمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۲۵۲)

امام صادق (ع): هرکس دو روزش مثل هم باشد مغبون است و هرکس امروزش بدتر از دیروز باشد ملعون است و هرکس در وجودش تعالی نیاید بداند که به پستی گرویده و هرکس به پستی گراید مرگ برایش بهتر از زندگی است.

علل الشرائع، عَنِ الْوَشَاءِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ بَعْضِهِمْ (ع) قَالَ مَا مِنْ يَوْمٍ إِلَّا وَ مَلَكٌ يُنَادِي مِنَ الْمَشْرِقِ لَوْ يَعْلَمُ الْخَلْقُ لِمَا ذَا خُلِقُوا قَالَ فَيَجِيبُهُ مَلَكٌ آخَرٌ مِنَ الْمَغْرِبِ لَعَمَلُوا لِمَا خُلِقُوا. (علل الشرائع، ج ۱، ص ۱۱ / بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۱۷۶)

امام (ع): هیچ روزی نیست جز اینکه ملکی از شرق ندا میدهد که اگر خلق میدانستند برای چه خلق شده اند؛ و ملکی از غرب جواب میدهد: برای همان عمل میکردند

۳۶. قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: أَهْلُ طَاعَتِي فِي ضِيَاغَتِي، وَ أَهْلُ شُكْرِي فِي زِيَادَتِي، وَ أَهْلُ ذِكْرِي فِي نِعْمَتِي، وَ أَهْلُ مَعْصِيَتِي لَا أُؤَيِّسُهُمْ مِنْ رَحْمَتِي؛ إِنْ تَابُوا فَأَنَا حَبِيبُهُمْ، وَإِنْ دَعَوْا فَأَنَا مُجِيبُهُمْ. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۵۲ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۷۹ / الجواهر السنية في الأحاديث القدسية، ص ۷۱۵)

خدا متعال فرمود: فرمانبرداران از من، در میهمانی من هستند و سپاسگزاران از من، در فزاینده‌گی من و یادکنندگان من، در نعمت من و نافرمانان خود را از رحمت من، نومید نمی گردانم. اگر توبه کردند، من دوست آن ها هستم و اگر (مرا) بخوانند، جوابشان دهم.

۳۷. رسول الله ﷺ: خُذُوا الْعِلْمَ مِنْ أَفْوَاهِ الرِّجَالِ. (الأمالي للمفيد، ص ۹ / عوالي اللئالي العزیزة في الأحاديث الدينية، ج ۴، ص ۷۸)

پیامبر خدا ﷺ: دانش را، از دهان مردان بگیرید. (یعنی سینه به سینه)

۳۸. قَالَ الْفَضْلُ قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا (ع) يُؤْنَسُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ يَزْعُمُ أَنَّ الْمَعْرِفَةَ إِنَّمَا هِيَ اكْتِسَابُ قَالَ (ع) لَا مَا أَصَابَ إِنْ اللَّهَ يُعْطِي الْإِيمَانَ مَنْ يَشَاءُ فَمِنْهُمْ مَنْ يَجْعَلُهُ مُسْتَقَرًّا فِيهِ وَمِنْهُمْ مَنْ يَجْعَلُهُ

۳۳. لَمَّا مَلَكَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (ع) الْمَاءَ بِصِفَيْنِ، ثُمَّ سَمَحَ لِأَهْلِ الشَّامِ بِالْمُشَارَكَةِ فِيهِ وَ الْمُسَاهَمَةِ رَجَاءً أَنْ يَعْطِفُوا إِلَيْهِ، وَ اسْتِمَالَةً لِقُلُوبِهِمْ، وَ إِظْهَارًا لِلْمَعْدِلَةِ وَ حُسْنِ السَّيَرَةِ فِيهِمْ مَكَثَ أَيَّامًا لَا. فَقَالَ مِنْهُمْ قَائِلٌ: إِنَّ النَّاسَ يَظُنُّونَ أَنَّكَ تَكَرَّرُ الْحَرْبَ كَرَاهِيَةً لِلْمَوْتِ. فَقَالَ (ع): وَ مَتَى كُنْتُ كَارِهًا لِلْحَرْبِ قَطُّ؟! وَ لَكِنِّي أَسْتَأْنِي بِالْقَوْمِ، عَسَى أَنْ يَهْتَدُوا أَوْ تَهْتَدِيَ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ: فَإِنْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لِي يَوْمَ خَيْبَرَ: لَأَنْ يَهْدِيَ اللَّهُ بَكَ رَجُلًا وَاحِدًا خَيْرٌ لَكَ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ. (شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۳، ص ۳۱۲ / بحار الأنوار، ج ۳۲، ص ۴۴۷)

زمانی که امیرالمؤمنین در صفین آب را در اختیار گرفت و به امید متمایل ساختن شامیان به خود و جلب دل های آنان و نشان دادن عدالت خود و خوش رفتاری با آن ها، به شامیان اجازه داد تا از آب استفاده کنند. برای چند روز فرستاده ای پیش معاویه نفرستاد و از طرف معاویه نیز کسی نزد حضرت نیامد. عراقیان چون درنگ حضرت را در صدور فرمان جنگ مشاهده کردند، گفتند: ای امیر مؤمنان، ما زن و فرزند خود را در کوفه گذاشته ایم و به اطراف شام آمده ایم تا در اینجا اقامت کنیم؟ به ما اجازه جنگ بده؛ چون مردم حرف هایی می زنند! حضرت فرمود: چه می گویند؟ یکی از آنان گفت: مردم می گویند که تو از مرگ می ترسی و به همین دلیل خوش نداری جنگی واقع شود. بعضی هم می گویند که تو در (حقانیت) جنگ با شامیان دچار شک و تردید شده ای! امام (ع) فرمود: هیچ گاه نبوده که من از جنگ ترس داشته باشم! شگفتا! در کودکی و جوانی دوستدار جنگ باشم و در پیری که عمر به سر آمده و گاه رفتن نزدیک شده است، از آن گریزان و ترسان! اما اینکه می گویند من در (حقانیت) جنگ با این جماعت دچار شک و تردید شده ام، اگر بنا بود در اینان شک کنم درباره بصریان (جنگ جمل) شک می کردم. به خدا قسم که من این کار را زیور و کردم (و درباره اش به دقت اندیشیده ام) و دیدم دو راه بیشتر ندارم: یا جنگ و یا اینکه از خدا و رسول او نافرمانی کنم. اما من در این جنگ با این جماعت تعلل می ورزم به امید اینکه شاید همگی و یا دست کم گروهی از آنان به راه راست در آیند؛ زیرا رسول خدا ﷺ در روز خیبر به من فرمود: اگر خداوند به واسطه تو حتی یک مرد را هدایت کند، برایت بهتر است از هر آنچه خورشید بر آن بتابد.

۳۴. علل الشرائع، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِيَّاكُمْ وَ جِدَالَ كُلِّ مُفْتُونٍ فَإِنَّ كُلَّ مُفْتُونٍ مُلَقَّنٌ حُجَّتَهُ إِلَى انْقِضَاءِ مُدَّتِهِ فَإِذَا انْقَضَتْ مُدَّتُهُ أَحْرَقَتْهُ فِتْنَتُهُ بِالنَّارِ. (الغنية للنعماني، ص ۲۸ / التوحيد للصدوق، ص ۴۵۹ / علل الشرائع، ج ۲، ص ۵۹۹ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۴۸)

مُسْتَوْدَعًا عِنْدَهُ فَأَمَّا الْمُسْتَقَرُّ فَالَّذِي لَا يَسْلُبُهُ اللَّهُ ذَلِكَ أَبَدًا وَ أَمَّا
الْمُسْتَوْدَعُ فَالَّذِي يُعْطَاهُ الرَّجُلُ ثُمَّ يَسْلُبُهُ إِيَّاهُ... (تحف العقول، ص ۴۴۴/
بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۳۳۷)

راوی گوید به امام رضا علیه السلام عرض کردم فلانی عقیده دارد که معرفت
بدست آوردنی است. حضرت علیه السلام فرمود: خیر! خداوند به هرکه خواهد
ایمان را اعطا میکند اما برای بعضی مستقر است و برای بعضی
عاریه‌ای. مستقر را ابدًا سلب نمیکند ولی ایمان عاریه‌ای سلب
میشود.

۳۹. رسول الله صلی الله علیه و آله: إِنَّمَا وَكَّلَ اللَّهُ يُونُسَ بْنَ مَتَّى إِلَى نَفْسِهِ طَرْفَةً
عَيْنٍ وَ كَانَ مِنْهُ مَا كَانَ. (البرهان في تفسير القرآن، ج ۳، ص ۸۳۴/ تفسیر
کنز الدقائق و بحر الغرائب، ج ۸، ص ۴۵۹)

امام صادق علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله در شب نوبتی امسلمه در خانه او بود.
امسلمه متوجه شد که پیامبر صلی الله علیه و آله در بستر نیست و از این بابت، بنا به
خصلت زنان، دچار شک و بددلی شد. لذا برخاست و در اطراف خانه
به جست‌وجوی حضرت پرداخت، ناگاه دید که پیامبر در گوشه‌ای از
اتاق ایستاده و دست‌هایش را به طرف آسمان برداشته است و گریه
می‌کند و می‌گوید: «بار خدایا، خوبی‌هایی را که ارزانیم داشته‌ای
هرگز از من باز مگیر... بار خدایا، هرگز مرا چشم‌برهم‌زدنی به خودم
وامگذار.» امام صادق علیه السلام فرمود: امسلمه برگشت و شروع به گریستن
کرد تا جایی که از شنیدن صدای گریه او رسول خدا برگشت و به او
فرمود: ای امسلمه، چرا گریه می‌کنی؟ عرض کرد: پدر و مادرم
فدایت باد ای رسول خدا، چرا گریه نکنم، شما با آن مقامی که نزد خدا
داری و خداوند همه گناهان قبل و بعد تو را آمرزیده است...؟ پیامبر
فرمود: ای امسلمه، چه چیز مرا در امان می‌دارد؟ خداوند
یونس بن متی را یک چشم‌برهم‌زدن به خودش وا گذاشت و در نتیجه
آن شد که شد.

الإمام الصادق علیه السلام وَ هُوَ رَافِعُ يَدَيْهِ إِلَى السَّمَاءِ : رَبِّ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي
طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيَّ فَقَالَ: يَا بَنَ أَبِي يَعْفُورٍ، إِنَّ يُونُسَ بْنَ مَتَّى
وَكَلَّهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى نَفْسِهِ أَقَلَّ مِنْ طَرْفَةِ عَيْنٍ فَأَحْدَثَ ذَلِكَ الذَّنْبَ.
(الكافي، ج ۲، ص ۵۸۱/ الوافي، ج ۹، ص ۱۶۶۱)

امام صادق علیه السلام درحالی که دستش را به آسمان برداشته بود، گفت:
پروردگارا، هرگز مرا چشم به هم زدن به خودم وامگذار، نه کمتر از
آن و نه بیشتر. این‌ابی‌یعفور می‌گوید: بی‌درنگ اشک از گوشه‌های
محاسنش جاری شد. سپس رو به من کرد و فرمود: ای پسر
ابی‌یعفور، یونس بن متی را خداوند عزوجل کمتر از یک چشم‌برهم
زدن به خودش وا گذاشت و در نتیجه، آن گناه را کرد. عرض کردم:
خداوند خیرتان دهد، آیا آن گناه او را به حد کفر رساند؟ فرمود: نه،
اما مردن در آن حال هلاکت است.

۴۰. رسول الله صلی الله علیه و آله: لَوْ أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتَقًا عَلَى عَبْدٍ
ثُمَّ اتَّقَى اللَّهَ، لَجَعَلَ اللَّهُ لَهُ مِنْهُمَا فَرْجًا وَ مَخْرَجًا. (بحار الأنوار، ج ۶۷،
ص ۲۸۵)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: اگر آسمان‌ها و زمین در برابر بنده‌ای سر به هم
آوردند و آن بنده تقوای خدا کند، حتماً خداوند از میان آن دو، شکاف و
راه خروجی برایش قرار خواهد داد.

بی‌نیازی جوید خداوند بی‌نیازش سازد و به هیچ بنده‌ای عطایی بهتر و گسترده‌تر از صبر داده نشده است.

چهل حدیث ۹۱

۵. رسول‌الله ﷺ: لَا تَكْثُرُوا الْكَلَامَ بِغَيْرِ ذِكْرِ اللَّهِ؛ فَإِنَّ كَثْرَةَ الْكَلَامِ بِغَيْرِ ذِكْرِ اللَّهِ قَسْوَةُ الْقَلْبِ. (الأمالي للطوسي، ص ۳)
پیامبر خدا ﷺ: در غیر از یاد خدا، زیاده‌گویی نکنید؛ زیرا زیاده‌گویی در غیر یاد خدا، موجب سخت‌دلی می‌شود و دورترین مردم از خدا، شخص سخت‌دل است.

۶. الإمام‌الکاظم ﷺ: إِنَّ الْقَلَاءَ تَرَكُّوا فَضُولَ الدُّنْيَا فَكَيْفَ الذُّنُوبُ؟! (الکافی، ج ۱، ص ۱۷/تحف العقول، ص ۳۸۷)
امام کاظم ﷺ: همانا خردمندان زیادی دنیا را رها کردند چه رسد به گناهان! درحالی‌که ترک دنیا فضیلت و ارزش است و ترک گناهان واجب.

۷. الإمام‌الصادق ﷺ: لَا تَدْعَ إِذَا أَصْبَحْتَ إِذَا أَمْسَيْتَ: اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي فِي دِرْعِكَ الْحَصِينَةِ الَّتِي تَجْعَلُ فِيهَا مَنْ تُرِيدُ؛ فَإِنَّ أَبِي ﷺ كَانَ يَقُولُ: هَذَا مِنَ الدَّعَاءِ الْمَخْرُوجِ. (الکافی، ج ۲، ص ۵۳۴)
امام صادق ﷺ: هر صبحگاه و هر شامگاه این دعا را سه بار بخوان: بار خدایا! مرا در زره محکم خود که هرکس را خواهی در آن جای می‌دهی، قرار ده. زیرا پدرم می‌فرمود: این از دعا‌های اندوخته شده (در خزانه دعا‌های مؤمنان) است.

۸. الإمام‌علی ﷺ: مِنَ التَّوْفِيقِ الْوُقُوفُ عِنْدَ الْحَيَرَةِ. (تحف العقول، ص ۸۳/بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۲۱۱)
امام علی ﷺ: درنگ کردن در هنگام حیرت، یکی از توفیقات است.

۹. الإمام‌الصادق ﷺ: مَا أَحْسَنَ عَبْدُ الصَّدَقَةِ إِلَّا أَحْسَنَ اللَّهُ الْخِلَافَةَ عَلَى وُلْدِهِ مِنْ بَعْدِهِ. (الکافی، ج ۴، ص ۱۰/شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۳۳/نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۲۲/شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۰، ص ۲۰۹/عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۷۰)
امام صادق ﷺ: هیچ بنده‌ای کار صدقه‌دادن را به‌خوبی انجام نداد، مگر اینکه خداوند بعد از او جانشین خوبی برای فرزندانش خواهد بود.

۱۰. الإمام‌علی ﷺ: إِنَّمَا يُسْتَدَلُّ عَلَى الصَّالِحِينَ بِمَا يُجْرَى اللَّهُ لَهُمْ عَلَى أَسْنَنِ عِبَادِهِ، فَلْيَتَكُنْ أَحَبَّ الذَّخَائِرِ إِلَيْكَ ذَخِيرَةُ الْعَمَلِ الصَّالِحِ. (تحف العقول، ص ۱۲۶/نهج البلاغة للصبيح صالح، ص ۴۲۷)
امام علی ﷺ: تنها به‌وسیله آنچه برای صالحین جاری می‌شود، خداوند آن‌ها را به‌خوبی می‌پندارد، پس برای تو از گنجینه‌ها، گنجینه اعمال صالح، عزیزتر است.

۱. الإمام‌الصادق ﷺ: وَ قَدْ سُئِلَ عَنْ أَبْغَضِ الْخَلْقِ إِلَى اللَّهِ: مَنْ يَتَّبِعُ اللَّهَ، مَنْ اسْتَخَارَ اللَّهَ فِجَاءَتَهُ الْخَيْرَةُ بِمَا يَكْرَهُ فَيَسْخَطُ فَذَلِكَ يَتَّبِعُ اللَّهَ. (المحاسن، ج ۲، ص ۵۹۸/تحف العقول، ص ۳۶۴/مكارم الأخلاق، ص ۳۲۰)
امام صادق ﷺ: در پاسخ به این پرسش که منفورترین خلق نزد خدا کیست، فرمود: کسی که خدا را متهم کند. [پرسش‌کننده گوید: عرض کردم: مگر کسی خدا را هم متهم می‌کند؟ فرمود: آری؛ کسی که از خدا طلب خیر کند و خداوند خیر او را در چیزی قرار دهد که وی ناخوش می‌دارد و در نتیجه، ناراحت شود. چنین کسی خدا را متهم کرده است. عرض کردم: دیگر چه کسی؟ فرمود: کسی که از خدا شکوه کند. عرض کردم: مگر کسی از خدا هم شکوه می‌کند؟ فرمود: آری؛ کسی که هرگاه گرفتار شود، بیش از حد گرفتاری خود شکایت کند. عرض کردم: دیگر چه کسی؟ فرمود: کسی که هرگاه نعمتی به او داده شود سپاسگزاری نکند و هرگاه گرفتار شود صبر نرورد.

۲. رسول‌الله ﷺ: يَا أَبَاذَرٍّ، هَمٌّ بِالْحَسَنَةِ وَإِنْ لَمْ تَعْمَلْهَا، لِكَيْلَا تُكْتَبَ مِنَ الْغَافِلِينَ. (الأمالي للطوسي، ص ۵۳۶/مكارم الأخلاق، ص ۴۶۹/مجموعه ورام، ج ۲، ص ۶۴/أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۰۱)
پیامبر خدا ﷺ: ای ابوذر، قصد کار نیک کن هرچند انجامش ندهی، تا از غافلان نوشته نشوی.

۳. الأمالي للشيخ الطوسي، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: إِنَّ رَجُلًا قَالَ يَوْمًا: وَاللَّهِ لَا يَغْفِرُ اللَّهُ لِفُلَانٍ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مَنْ ذَا الَّذِي تَأْتِي عَلَيَّ أَنْ لَا أَغْفِرَ لِفُلَانٍ فَإِنِّي قَدْ غَفَرْتُ لِفُلَانٍ وَأَخْبَطْتُ عَمَلَهُ الْمُتَأَلِّي بِقَوْلِهِ لَا يَغْفِرُ اللَّهُ لِفُلَانٍ. (الأمالي للطوسي، ص ۵۸)
رسول خدا ﷺ: مردی روزی گفت قسم به خدا که خدا فلانی را نمی‌بخشد. خداوند فرمود: چه کسی است که قسم می‌خورد که من فلانی را نمی‌بخشم؟ من او را بخشیدم و اعمال قسم خورنده را تباه نمودم چون چنین گفت.

۴. رسول‌الله ﷺ: مَنْ يَتَصَبَّرْ يُصْبِرْهُ اللَّهُ. (کنز العمال، ص ۶۵۲۲/سنن الترمذی، ج ۳، ص ۴۱۷/صحیح البخاری، ج ۲، ص ۱۲۹)
پیامبر خدا ﷺ: هرکه خود را به صبر وا دارد، خداوند او را صبور گرداند و هرکه طالب عفت باشد خداوند او را عافیت کند و هرکه

امام علی (علیه السلام): نیکوکاران را از سخنانی می‌توان شناخت که خداوند درباره آنان بر زبان بندگان خویش جاری می‌سازد؛ پس باید که دوست‌داشتنی‌ترین اندوخته در نظر تو اندوختن کار نیک باشد.

۱۱. رسول‌الله (صلی الله علیه و آله): الْغُرْلَةُ عِبَادَةٌ. (مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۲۵۷ / اعلام‌الدین فی صفات المؤمنین، ص ۳۴۱)
پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله): گوشه‌گیری عبادت است.
رسول‌الله (صلی الله علیه و آله): الْوُصْلَةُ بِاللَّهِ فِي الْإِقْطَاعِ عَنِ النَّاسِ. (غررالحکم و دررالکلم، ص ۹۳)

پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله): پیوستن به خدا، در بریدن از مردم است.
رسول‌الله (صلی الله علیه و آله): مَنِ انْفَرَدَ عَنِ النَّاسِ أَنْسَ بِاللَّهِ سُبْحَانَهُ. (عیون‌الحکم و المواعظ للشی، ص ۴۴۰ / غررالحکم و دررالکلم، ص ۶۲۸)
پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله): پیوستن به خدا، در بریدن از مردم است.

۱۲. الأما لى للصدوق، عَنِ الصَّادِقِ (علیه السلام) أَنَّهُ قَالَ إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا كَثُرَتْ ذُنُوبُهُ وَ لَمْ يَجِدْ مَا يَكْفِّرُهَا بِهِ ابْتِلَاهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِالْخُرْنِ فِي الدُّنْيَا لِيَكْفِّرَهَا فَإِنْ فَعَلَ ذَلِكَ بِهِ وَ إِلَّا اسْقَمَ بَدَنُهُ لِيَكْفِّرَهَا بِهِ فَإِنْ فَعَلَ ذَلِكَ بِهِ وَ إِلَّا عَذَّبَهُ فِي قَبْرِهِ لِيَلْقَى اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَوْمَ يَلْقَاهُ وَ لَيْسَ شَيْءٌ يَشْهَدُ عَلَيْهِ بِشَيْءٍ مِنْ ذُنُوبِهِ. (الأما لى للصدوق، ص ۲۹۴ / روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، ط القديمة، ج ۲، ص ۴۳۳ / مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۲۸۱)

امام صادق (علیه السلام): بنده وقتی گناهانش زیاد شد و چیزی نداشت که کفاره آنها باشد خداوند به حزن گرفتارش کند تا کفاره گناهانش باشد یا بیمارارش کند تا کفاره گناهانش باشد یا مرگ سختی برایش پیش آورد تا برایش کفاره باشد در غیر اینصورت در قبر عذاب میشود تا روزی که خدا را ملاقات میکند گناهی نداشته باشد.

ثواب الأعمال، عَنِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (علیه السلام) فِي الْمَرْضِ يُصِيبُ الصَّبِيَّ قَالَ كَفَّارَةٌ لِوَالِدَيْهِ. (الكافي، ج ۶، ص ۵۲ / من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۴۸۲ / التوحيد للصدوق، ص ۳۹۵ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۹۴ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۸، ص ۱۱۵ / مكارم الأخلاق، ص ۳۶۱)
امیرمؤمنان (علیه السلام) راجع به گناه کودک فرمود: کفاره ولدینش است.

۱۳. الإمام الباقر (علیه السلام): يَجِبُ لِلْمُؤْمِنِ عَلَى الْمُؤْمِنِ أَنْ يَسْتُرَ عَلَيْهِ سَبْعِينَ كَبِيرَةً! (الكافي، ج ۲، ص ۲۰۷ / مجموعه قورام، ج ۲، ص ۲۰۲)
امام باقر (علیه السلام): مؤمن در برابر مؤمن وظیفه دارد که هفتاد گناه بزرگ او را بپوشاند.

۱۴. رجال الکشي، عَنِ أَحَدِهِمَا (علیه السلام) قَالَ قَالَ لِي يَا مُسَيَّرُ إِنِّي لَأَظُنُّكَ وَصُولًا لِقَرَابَتِكَ قُلْتُ نَعَمْ جُعِلْتُ فِدَاكَ لَقَدْ كُنْتُ فِي السُّوقِ وَ أَنَا

غُلَامٌ وَ أَجَرْتَنِي دِرْهَمَانِ وَ كُنْتُ أُعْطِي وَاحِدًا عَمَّتِي وَ وَاحِدًا خَالَتِي فَقَالَ أَمَا وَاللَّهِ لَقَدْ حَضَرَ أَجْلُكَ مَرَّتَيْنِ كُلُّ ذَلِكَ يُؤَخَّرُ. (الزهد، ص ۴۱ / المحاسن، ج ۱، ص ۹۱ / الدعوات للراوندي، ص ۱۲۵ / رجال الکشي، ص ۲۴۴)

امام (علیه السلام) به میسر فرمود: گمان میکنم تو به فامیل‌هایت رسیدگی میکنی؟ میسر گفت بله بچه هم که بودم و در بازار کار میکردم دو درهم اجرت میگرفتم و یک درهم را به عمه‌ام و یک درهم را به خاله‌ام میدادم. امام (علیه السلام) فرمود: دو بار اجلت رسیده بود اما به تأخیر افتاد.

۱۵. تفسیر العیاشی، عَنْ زَيْدِ الشَّحَامِ قَالَ سَأَلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) عَنْ عَذَابِ الْقَبْرِ قَالَ إِنَّ أَبَا جَعْفَرٍ (علیه السلام) حَدَّثَنَا أَنَّ رَجُلًا أَتَى سَلْمَانَ الْفَارِسِيَّ فَقَالَ حَدَّثَنِي فَسَكَتَ عَنْهُ ثُمَّ عَادَ فَسَكَتَ فَأَذْبَرَ الرَّجُلُ وَ هُوَ يَقُولُ وَ يَتْلُو هَذِهِ الْآيَةَ إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَ الْهُدَى مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ فَقَالَ لَهُ أَقْبِلْ إِنَّا لَوْ وَجَدْنَا أَمِينًا لَحَدَّثْنَاكَ وَ لَكِنْ أَعَدَّ لِمُنْكَرٍ وَ نَكِيرٍ إِذَا أَتَيْتَكَ فِي الْقَبْرِ فَسَأَلَاكَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله) فَإِنْ شَكَّكَتْ أَوْ التَّوَيْتَ ضَرَبَكَ عَلَى رَأْسِكَ بِمِطْرَقَةٍ مَعَهُمَا تَصِيرُ مِنْهُ رَمَادًا. (تفسیر العیاشی، ج ۱، ص ۷۱ / تفسیر الصافی، ج ۱، ص ۲۰۷ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۳۶۵)

امام باقر (علیه السلام) راجع به عذاب قبر: مردی نزد سلمان فارسی (علیه السلام) آمد و گفت برایم سخنی بگو! سلمان سکوت کرد. باز چنین خواست و باز سلمان سکوت کرد. مرد در حالیکه میرفت آیه شریفه را خواند) کسانی که آنچه از بینات و هدایت را پس از اینکه در کتاب برای مردم آشکار کردیم مخفی میکنند... سلمان گفت بازگرد؛ ما اگر امینی میافتیم برایش سخن می‌گفتیم. تو را نصیحت میکنم که برای نکیر و منکر آماده شوی که در قبر به سراغ تو خواهند آمد و از رسول خدا (صلی الله علیه و آله) خواهد پرسید و اگر شک کنی یا انکار بر سرت میکوبند و خاکستر میشوی.

۱۶. وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله) فِي كُلِّ قَضَاءٍ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ خَيْرَةٌ لِلْمُؤْمِنِ. (عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۱۴۱ / مختصر البصائر، ص ۳۶۰ / تفسیر نورالقلین، ج ۴، ص ۲۸۰)

و رُوِيَ مَا قَضَى اللَّهُ عَلَى عَبْدِهِ قَضَاءً فَرَضِي بِهِ إِلَّا جَعَلَ الْخَيْرَ فِيهِ. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا علیه السلام، ص ۳۵۹ / بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۱۴۴)
رسول خدا (صلی الله علیه و آله): در هر قضاء الهی برای مؤمن خیری است (یا انتخابی است). و روایت شده که هر قضایی که خداوند بر بنده‌اش راند و او راضی بود، خیرش در آن قرار میگیرد.

۱۷. مصباح الشریعة، قَالَ الصَّادِقُ (علیه السلام) مُصَافَحَةُ إِخْوَانِ الدِّينِ أَصْلُهَا عَنْ مَحَبَّةِ اللَّهِ لَهُمْ. (مصباح الشریعة، ص ۱۶۷ / بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۳۰۷)

امام صادق (ع): دست دادن برادران دینی به یکدیگر اصلش از محبت خدا به ایشان است.

۱۸. الإمام الكاظم (ع): مَكْتُوبٌ فِي الْإِنْجِيلِ: ... طُوبَى لِلْمُصْلِحِينَ بَيْنَ النَّاسِ، أُولَئِكَ هُمُ الْمُقَرَّبُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (تحف العقول، ص ۳۹۳ / مجموعه ورام، ج ۱، ص ۲۰۱)
امام کاظم (ع): در انجیل نوشته شده است: خوشا به حال اصلاح دهندگان میان مردم. اینان در روز قیامت مقربان (درگاه حق) هستند.

۱۹. الإمام الصادق (ع): أَيُّمَا رَجُلٍ دَعَا عَلَى وَلَدِهِ أَوْ رَثَتُهُ الْفَقْرَ. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۸۹ / بحار الأنوار، ج ۱۰۱، ص ۹۹)
امام صادق (ع): هر مردی که فرزند خود را نفرین کند، مبتلا به فقر می شود.

۲۰. الإمام علي (ع): لَمْ يَذْهَبْ مِنْ مَالِكَ مَا وَعَظَكَ. (كمال الدين و تمام النعمة، ج ۲، ص ۵۷۴ / نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۵۰۴ / خصائص الأنمة عليهم السلام، ص ۱۱۳ / عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۴۰۸ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۵۵۴)
امام علی (ع): از مال تو آنچه (برود اما) تو را پند دهد (در حقیقت) از کف نرفته است.

۲۱. تحف العقول، وَ مِنْ حِكْمِهِ (ع) إِنَّ مَنْ عَرَفَ نِعْمَةَ اللَّهِ بِقَلْبِهِ اسْتَوْجَبَ الْغَنِيَّةَ مِنَ اللَّهِ قَبْلَ أَنْ يُظْهِرَ شُكْرَهَا عَلَى لِسَانِهِ. (الكافي، ج ۸، ص ۱۲۸ / تحف العقول، ص ۳۵۷ / مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۳۷)
امام (ع): هرکس نعمت خدا را با قلبش بفهمد موجب مزید است پیش از آنکه شکر را با زبان ابراز کند.

۲۲. الأُمَالِي لِلصَّدُوقِ، قَالَ الصَّادِقُ (ع) فَمَنْ لَمْ تَرَهُ بِعَيْنِكَ يَزْكِبُ ذَنْبًا أَوْ لَمْ يَشْهَدْ عَلَيْهِ بِذَلِكَ شَاهِدَانِ فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْعَدَالَةِ وَ السَّتْرِ وَ مِنْ اغْتَابَهُ بِمَا فِيهِ فَهُوَ خَارِجٌ عَنْ وَلَايَةِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ دَاخِلٌ فِي وَلَايَةِ الشَّيْطَانِ. (الأُمَالِي لِلصَّدُوقِ، ص ۱۰۲ / قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۲۰۳)

امام صادق (ع): هرکس خودت ندیدی که گناهی کند و دو شاهد بر گناه او شهادت ندادند او عادل و واجب الحُرمت است و هرکس از او غیبت کند حتی اگر چیزی واقعا در او باشد، از ولایت خدا خارج و داخل در ولایت شیطان است.

۲۳. عُدَّةُ الدَّاعِي، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) وَ إِنَّا كُمْ وَ دَعْوَةُ الْوَالِدِ فَإِنَّهَا أَحَدٌ مِنَ السَّيِّئِ. (الكافي، ج ۲، ص ۵۰۹ / الجعفریات، ص ۱۸۶ / النوادر للراوندي، ص ۵ / مجموعه ورام، ج ۱، ص ۱۲ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۳۳)
رسول خدا (ﷺ): از نفرین پدر بترسید که از شمشیر تیزتر است.

۲۴. الإمام علي (ع): الشَّرُّ يَكْثُرُ الْعَصَبَ. (تصنيف غرر الحكم و درر الکلم، ص ۲۹۶)
امام علی (ع): آدم شکم پرست زیاد خشم می گیرد.

۲۵. الامام علي (ع): مَنْ أُعْطِيَ الْاسْتِغْفَارَ لَمْ يُحْرَمِ الْمَغْفِرَةُ. (تحف العقول، ص ۴۱ / نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۹۴ / خصائص الأنمة عليهم السلام، ص ۱۰۳ / الأُمَالِي لِلطُّوسِي، ص ۶۹۳ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ط القديمة، ج ۲، ص ۴۷۹ / تصنيف غرر الحكم و درر الکلم، ص ۱۹۵ / مكارم الأخلاق، ص ۳۱۴ / مجموعه ورام، ج ۲، ص ۸۵)
امام علی (ع): به هرکس (نعمت) آمرزش داده شود از آمرزیده شدن محروم نشود.

الامام علي (ع): مَا كَانَ اللَّهُ لِيَفْتَحَ عَلَى عَبْدٍ بَابَ الشُّكْرِ وَيُغْلِقَ عَنْهُ بَابَ الرِّيَاذَةِ، وَ لَا لِيَفْتَحَ عَلَى عَبْدٍ بَابَ الدَّعَاءِ وَيُغْلِقَ عَنْهُ بَابَ الْإِجَابَةِ، وَ لَا لِيَفْتَحَ لِعَبْدٍ بَابَ التَّوْبَةِ وَيُغْلِقَ عَنْهُ بَابَ الْمَغْفِرَةِ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۵۵۳ / عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۴۸۲ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۶۹۳)

امام علی (ع): شاید که خداوند در سپاس گزاری را به روی بنده ای بگشاید و در افزون شدن نعمت را به رویش ببندد و در دعا را به روی بنده ای باز کند و در اجابت را به رویش ببندد و در توبه را به روی بنده ای بگشاید و در آمرزیدن را به رویش ببندد.

۲۶. تفسير العياشي، عَنْ دَاوُدَ بْنِ فَرْقَدٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَوْلُ اللَّهِ قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَ تَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ فَقَدْ آتَى اللَّهُ نَبِيَّ أُمِّيَّةَ الْمُلْكِ فَقَالَ لَيْسَ حَيْثُ يَذْهَبُ النَّاسُ إِلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ آتَانَا الْمُلْكَ وَ أَخَذَهُ بَنُو أُمِّيَّةَ بِمَنْزِلَةِ الرَّجُلِ يَكُونُ لَهُ الثُّوبُ وَ يَأْخُذُهُ الْآخَرُ فَلَيْسَ هُوَ لِلَّذِي أَخَذَهُ. (الكافي، ج ۸، ص ۲۶۶ / تفسير العياشي، ج ۱، ص ۱۶۶)

راوی گوید به امام صادق (ع) عرض کردم خدا میفرماید که مالک مُلک است و ملک را به هرکه بخواهد میدهد و از هرکه خواهد بگیرد. حالا هم به بنی امیه داده. امام (ع) فرمود: اینطور نیست. خدا ملک را به ما داد و بنی امیه آنرا ربودند درست مثل اینکه مردی لباسی داشته باشد و کس دیگری بزور از او بگیرد. مال غاصب نیست.

۲۷. وَ قَالَ ﷺ اجْعَلْ مَا طَلَبْتَ مِنَ الدُّنْيَا فَلَنْ تَطْلُقَ بِهِ بِمَنْزِلَةٍ مَا لَمْ يَخْطُرْ بِبَالِكَ وَ اعْلَمْ أَنَّ مُرُوءَةَ الْقَنَاعَةِ وَ الرِّضَا أَكْثَرُ مِنْ مُرُوءَةِ الْإِعْطَاءِ وَ تَمَامُ الصَّنِيعَةِ خَيْرٌ مِنْ ابْتِدَائِهَا. (كشف الغمة في معرفة الأنمة، طالقديمة، ج ۱، ص ۵۷۲ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۱۱)

امام علی (ع) آنچه از دنیا را که میخواستی ولی بدان دست نیافته‌ای بمنزله آن بدان که هرگز نمیخواستی و بدان که مردانگی قناعت و رضا بیشتر از مردانگی اعطاء است و تمام کردن نیکی در حق کسی مهمتر از آغاز کردن آن است.

۲۸. الإمام علي (ع): أَيُّهَا النَّاسُ الْآنَ، الْآنَ! مِنْ قَبْلِ النَّدَمِ، وَ مِنْ قَبْلِ «أَنْ تَقُولَ نَفْسٌ يَا حَسْرَتِي عَلَى مَا فَرَّطْتُ فِي جَنْبِ اللَّهِ. (الأمالي للطوسي، ص ۶۸۵ / مجموعه قرام، ج ۲، ص ۸۹ / إرشاد القلوب إلى الصواب للدبلي، ج ۱، ص ۴۴)

امام علی (ع) ای مردم! اینک، اینک! پیش از آنکه پشیمان شوید و پیش از آنکه «هر کسی گوید: دریا بر آنچه در حضور خدا کوتاهی ورزیدم و بی‌تردید من از ریشخندکنندگان بودم. یا گوید: اگر خدا هدایت می‌کرد، هر آینه از پرهیزگاران بودم. یا چون عذاب را ببیند، گوید: کاش مرا برگشتی بود تا از نیکوکاران باشم».

۲۹. الإمام الصادق (ع) في قوله تعالى: «إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ»: الْقَلْبُ السَّلِيمُ الَّذِي يَلْقَى رَبَّهُ، وَ لَيْسَ فِيهِ أَحَدٌ سِوَاهُ، وَ كُلُّ قَلْبٍ فِيهِ شِرْكٌ أَوْ شَكٌّ فَهُوَ سَاقِطٌ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۶ / تفسير الصافي، ج ۴، ص ۴۱)

امام صادق (ع)، درباره آیه: «مگر کسی که دلی سالم به‌سوی خدا بیاورد»، فرمود: دل سالم، دلی است که پروردگار را دیدار کند در حالی که احدی جز او در خود نداشته باشد و هر دلی که در آن شرک یا شک باشد، منقض است.

۳۰. عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عِنْدَ ذِكْرِ الصَّالِحِينَ يَنْزِلُ الرَّحْمَةُ وَ عِنْدَ قَطْعِ الْعَلَائِقِ عَمَّا دُونَ اللَّهِ. (بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۴۹ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۵، ص ۲۷۵)

رسول خدا (ص) وقتی یادی از صالحین میشود رحمت نازل میشود و نیز وقتی علاقه‌ها از جز خدا قطع میگردد رحمت نازل میشود.

۳۱. الامام علي (ع): فَإِنَّ السَّاعِيَ غَاشٌ وَ إِنْ تَشَبَّهَ بِالنَّاصِحِينَ. (تحف العقول، ص ۱۲۸ / دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۳۵۵ / نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۳۰)

امام علی (ع) در نامه خود به مالک اشتر : سخن شخص سعایت‌کننده را زود باور مکن؛ زیرا کسی که سعایت می‌کنند دغل‌کار است، هرچند چهره خیرخواهان را به خود بگیرد.

۳۲. ثواب الأعمال، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَوْ بَقِيَ جَبَلٌ عَلَى جَبَلٍ لَجَعَلَ اللَّهُ عَرَّ وَ جَلَّ الْبَاغِي مِنْهُمَا دَكَّاءً. (الكافي، ج ۵، ص ۳۵ / الجعفریات، ص ۱۴۷ / لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۷۸ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۷۵ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۶، ص ۱۶۹ / النوار للراوندي، ص ۱۵۴ / مجموعة ورام، ج ۱، ص ۵۳)

رسول خدا (ص): حتی اگر کوهی به کوهی ستم کند خداوند ستمگر را ریشه کن میکند.

ثواب الأعمال، بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ دَعَا رَجُلٌ بَعْضَ بَنِي هَاشِمٍ إِلَى الْبَرَارِ فَأَبَى أَنْ يُبَارَزَهُ فَقَالَ لَهُ عَلِيٌّ (ع) مَا مَنَعَكَ أَنْ تُبَارِزَهُ فَقَالَ كَانَ فَارِسَ الْعَرَبِ وَ خَشِيتُ أَنْ يُغْلِبَنِي فَقَالَ لَهُ إِنَّهُ بَغَى عَلَيْكَ وَ لَوْ بَارَزْتَهُ لَغَلِبْتَهُ وَ لَوْ بَقِيَ جَبَلٌ عَلَى جَبَلٍ لَهَلَكَ الْبَاغِي. (الكافي، ج ۵، ص ۳۴ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۷۶ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۶، ص ۱۶۹)

کسی یکی از بنی‌هاشم را به مبارزه دعوت کرد. علی (ع) به او گفت: چرا مبارزه با او را نپذیرفتی؟ آن مرد پاسخ داد چون او پهلوان عرب است و ترسیدم بر من غلبه کند. امام علی (ع) فرمود: او بر تو ستم کرده است، اگر با او مبارزه میکردی او را شکست میدادی. کوهی به کوهی اگر ستم کند، ستمگر هلاک میشود.

الكافي، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِبْلِيسُ لِحُجُودِهِ أَتَقْوَاهُمْ يَتَنَّهُمُ الْحَسَدَ وَ الْبَغْيَ فَإِنَّهُمَا يَغْدِلَانِ عِنْدَ اللَّهِ الشَّرَّكَ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۲۷)

امام صادق (ع): ابلیس به لشکریانش گفت در میان بنی‌آدم حسد و ستم القاء کنید که این دو معادل شرک‌اند نزد خدا.

۳۳. قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ﷺ وَ أَنَا عِنْدَهُ إِيَّاكَ وَ أَصْحَابَ الْكَلَامِ وَ الْخُصُومَاتِ وَ مَجَالَسَتُهُمْ فَإِنَّهُمْ تَرَكُوا مَا أَمُرُوا بِعِلْمِهِ وَ تَكَلَّفُوا مَا لَمْ يُؤْمَرُوا بِعِلْمِهِ حَتَّى تَكَلَّفُوا عِلْمَ السَّمَاءِ. (الأصول الستة عشر، طدارالشبستري، ص ۲۷ / التوحيد للصدوق، ص ۴۵۹ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۶۸ / كشف المحجة لثمره المجهة، ص ۶۳)

امام باقر (ع): از متکلمین و کسانی که به دنبال دشمنی با مردم‌اند حذر کن و با ایشان منشین زیرا ایشان آنچه را از آنان خواسته شده ترک کردند و خویش را برای چیزی به سختی میاندازند که بدان دستور داده نشده حتی برخی بدنبال علم سماء رفته‌اند.

۳۴. رُوِيَ أَنَّ دَاوُدَ ﷺ خَرَجَ مُصْحِرًا مُنْفَرِدًا، فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ: يَا دَاوُدُ، مَا لِي أَرَاكَ وَحْدَانِيًّا؟ فَقَالَ: إِلَهِي اشْتَدَّ الشَّوْقُ مِنِّي إِلَى لِقَائِكَ، وَ حَالِي بَيْنِي وَ بَيْنَ خَلْقِكَ، فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ: إِرْجِعْ إِلَيْهِمْ؛ فَإِنَّكَ إِنْ تَأْتَيْتَ بَعْدَ ابْقِ أَثْبَتَكَ فِي اللُّوحِ حَمِيدًا. (إرشاد القلوب إلى الصواب للدبلي، ج ۱، ص ۱۷۱ / بحار الأنوار، ج ۱۴، ص ۴۰)

امام علی علیه السلام: کسی که به اندک دنیا قانع نباشد، ثروت بسیار آن، هرچه هم گرد آورد، او را بی نیاز نسازد.

۳۷. عائشة: ما خيّر رسول الله ﷺ في أمرين إلا أخذ أيسرهما ما لم يكن إثماً. (صحيح البخاري، ج ۴، ص ۱۶۶/ صحيح مسلم، ج ۸، ص ۷۰)
عائشه: رسول خدا ﷺ هرگاه میان دو کار مخیر می شد آن را که آسان تر بود انتخاب می کرد و این در صورتی بود که آن کار گناهی نبود اما اگر گناه بود از همه مردم بیشتر از آن دوری می ورزید.

۳۸. تحف العقول، قال أبو الحسن الثالث عليه السلام: إن الظالم الحالم يكاد أن يغني على ظلمه بحلمه وإن المحق السفية يكاد أن يطفى نور حقه بسفاهه. (تحف العقول، ص ۴۸۳)
امام هادی علیه السلام: ظالم حلیم میرود که بخاطر حلمش ظلمش را ببخشند ولی محق نادان میرود که نور حقش را با نادانی رفتارش خاموش سازد.

۳۹. رسول الله ﷺ: من بلغه القرآن فكأنما شافهته به، ثم قرأ «و أوحى إلى هذا القرآن أنذركم به و من بلغ». (تاریخ بغداد، ج ۲، ص ۱۰۱/ الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۳، ص ۲۰۷)
پیامبر خدا ﷺ: هر که قرآن به او رسد چنان است که من، به وسیله آن، با وی رودر رو سخن گفته باشم. حضرت سپس این آیه را بر خواند: «و این قرآن به من وحی شده تا به وسیله آن شما و هر کس را (که این قرآن) به او رسد هشدار دهم».

رسول الله ﷺ: أنا رسول من أدركت حياً و من يؤلّد بعدي. (الطبقات الكبرى، ج ۱، ص ۱۹۱/ كنز العمال، ج ۱۱، ص ۴۰۴)
رسول خدا ﷺ: من پیامبر کسانی که با من به سر می برند و کسانی که بعد از من به دنیا می آیند هستم.

رسول الله ﷺ: بُعِثَ كُلُّ نَبِيٍّ كَانَ قَبْلِي إِلَى أُمَّتِهِ بِلِسَانِ قَوْمِهِ، وَ بَعَثَنِي إِلَى كُلِّ أَسْوَدَ وَ أَحْمَرَ بِالْعَرَبِيَّةِ. (الأمالي للطوسي، ص ۱۰۷/ بشارة المصطفى لشعبة المروزي، طالقديمة، ص ۸۵)
رسول خدا ﷺ: پیش از من هر پیامبری به زبان قوم خود به سوی امتش فرستاده شده، ولی خداوند مرا به زبان عربی به سوی هر سیاه و سفیدی فرستاده است.

رسول الله ﷺ: يا أيها الناس، اتخذوا التقوى تجارةً يأتكم الرزق بلا بضاعة و لا تجارة، ثم قرأ «و من يتق الله يجعل له مخرجاً و يرزقه من حيث لا يحتسب». (كنز العمال، ج ۳، ص ۹۶)

رسول الله ﷺ: يا أيها الناس، اتخذوا التقوى تجارةً يأتكم الرزق بلا بضاعة و لا تجارة، ثم قرأ «و من يتق الله يجعل له مخرجاً و يرزقه من حيث لا يحتسب». (كنز العمال، ج ۳، ص ۹۶)

رسول الله ﷺ: يا أيها الناس، اتخذوا التقوى تجارةً يأتكم الرزق بلا بضاعة و لا تجارة، ثم قرأ «و من يتق الله يجعل له مخرجاً و يرزقه من حيث لا يحتسب». (كنز العمال، ج ۳، ص ۹۶)

۴۰. رسول الله ﷺ: يا أيها الناس، اتخذوا التقوى تجارةً يأتكم الرزق بلا بضاعة و لا تجارة، ثم قرأ «و من يتق الله يجعل له مخرجاً و يرزقه من حيث لا يحتسب». (كنز العمال، ج ۳، ص ۹۶)

روایت شده است که داود علیه السلام تنها به صحرا رفت. پس خداوند به او وحی فرمود: ای داود، چه شده است که تو را تنها می بینم؟ عرض کرد: معبودا، شوق دیدار تو در جانم شدت گرفته و میان من و خلق تو حائل گشته است. خداوند به او وحی فرمود: به میان آنان برگرد؛ زیرا اگر تو یک بنده گریزیا را نزد من بیاوری تو را در لوح باصفت ستوده ثبت می کنم.

۳۵. الأمالي للصدوق، قال رسول الله ﷺ: مَنْ قَرَأَ عَشْرَ آيَاتٍ فِي لَيْلِهِ لَمْ يَكُتَبْ مِنَ الْغَافِلِينَ وَ مَنْ قَرَأَ خَمْسِينَ آيَةً كُتِبَ مِنَ الذَّاكِرِينَ. (الكافي، ج ۲، ص ۶۱۲/ الأمالي للصدوق، ص ۵۹/ ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۰۳/ معاني الأخبار، ص ۱۴۷/ جامع الأخبار للشعيري، ص ۷۶)
رسول خدا ﷺ: هر کس شبی ده آیه از قرآن قرائت کند از غافلین نوشته نشود و هر کس پنجاه آیه بخواند از ذاکرین است.

ثواب الأعمال، عَنِ الْمُفَضَّلِ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: رُوِيَ عَنِ الْمُغِيرَةِ أَنَّهُ قَالَ إِذَا عَرَفَ الرَّجُلُ رَبَّهُ لَيْسَ عَلَيْهِ وَرَاءَ ذَلِكَ شَيْءٌ قَالَ مَا لَهُ لَعَنَهُ اللَّهُ أَلَيْسَ كَلَّمَا ارْزَادَ بِاللَّهِ مَعْرِفَةً فَهُوَ أَطْوَعُ لَهُ أَفِطِيحُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مَنْ لَا يَعْرِفُهُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَمَرَ مُحَمَّدًا ﷺ بِأَمْرِ وَ أَمَرَ مُحَمَّدًا ﷺ الْمُؤْمِنِينَ بِأَمْرِ فَهُمْ عَامِلُونَ بِهِ إِلَى أَنْ يَجِيءَ نَهْيُهُ وَ الْأَمْرُ وَ النَّهْيُ عِنْدَ الْمُؤْمِنِ سَوَاءٌ قَالَ ثُمَّ قَالَ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَى عَبْدٍ وَ لَا يَرْكَبُهُ إِذَا تَرَكَ فَرِيضَةً مِنْ فَرَائِضِ اللَّهِ أَوْ ارْتَكَبَ كِبِيرَةً مِنَ الْكِبَائِرِ قَالَ قُلْتُ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قَدْ أَشْرَكَ بِاللَّهِ قَالَ قُلْتُ أَشْرَكَ قَالَ نَعَمْ إِنَّ اللَّهَ جَلَّ وَ عَزَّ أَمَرَهُ بِأَمْرِ وَ أَمَرَهُ إِبْلِيسُ بِأَمْرِ فَتَرَكَ مَا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِهِ وَ صَارَ إِلَى مَا أَمَرَ إِبْلِيسُ فَهَذَا مَعَ إِبْلِيسَ فِي الدَّرَكِ السَّابِعِ مِنَ النَّارِ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۴۶)
مفضل گوید به امام صادق علیه السلام: گفتیم مغیره میگوید کسی که خدا را شناخت دیگر چیزی بر عهده اش نیست. فرمود: خدا لعنتش کند. هر کس معرفتش به خدا فزون شود اطاعتش فزون میشود. مگر میشود کسی که خدا را شناسد اطاعتش کند. اطاعت اصلاً مال مؤمن است. رسول خدا ﷺ مؤمنین را امر و نهی میکرد. خداوند به بنده نگاه نمی کند و ترکیه اش نمیکند اگر او فریضه ای را ترک کند یا کبیره ای مرتکب شود. ترک اطاعت خدا شرک است. خداوند امری کرد و شیطان امر خدا را ترک کرد و اینگونه اهل جهنم شد.

۳۶. الإمام علي عليه السلام: مَنْ كَانَ يَسِيرُ الدُّنْيَا لَا يَقْتَحِ لَمْ يُغْنِهِ مِنْ كَثِيرِهَا مَا يَجْمَعُ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۴۵۶/ تصنيف غرر الحكم و دررالكلم، ص ۳۹۴)
امام علی علیه السلام: مَنْ كَانَ يَسِيرُ الدُّنْيَا لَا يَقْتَحِ لَمْ يُغْنِهِ مِنْ كَثِيرِهَا مَا يَجْمَعُ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۴۵۶/ تصنيف غرر الحكم و دررالكلم، ص ۳۹۴)

رسول خدا ﷺ: ای مردم، تجارت تقوا را پیشه کنید، تا بدون هیچ سرمایه و سودایی به شما روزی رسد. سپس این آیه را تلاوت فرمود: «و هر که از خدا پروا کند (خدا) برای او راه خروجی قرار دهد و از جایی که گمان نمی برد روزیش رساند.»

پیامبر خدا ﷺ در اندرزه‌های خود به ابوذر، فرمود: از خنده زیاد پرهیز، که آن دل را می‌میراند.

چهل حدیث ۹۲

۶. رسول‌الله ﷺ: أَمَا إِنَّ كَلَّ بِنَاءٍ وَ بَالٌ عَلَى صَاحِبِهَا إِلَّا مَا لَا بُدَّ مِنْهُ. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۷۱)

آنس: رسول‌خدا ﷺ چشمش به خانه گنبدی بلندی افتاد و درباره صاحب آن سؤال کرد، عرض شد: از فلان انصاری است. آن مرد آمد و به پیامبر سلام کرد، اما رسول‌خدا به او بی‌اعتنایی نمود. آن مرد نزد اصحاب پیامبر از این رفتار حضرت گله کرد؛ اصحاب گفتند: علتش این است که رسول‌خدا ﷺ خانه گنبدی تو را دیده است. پس، آن مرد انصاری، خانه را ویران و با خاک یکسان کرد و این خبر به پیامبر ﷺ رسید. (حضرت فرمود: بدانید که هر ساختمان و بال صاحب آن است مگر آنچه که گریزی از آن نباشد.

۷. رسول‌الله ﷺ: أَيُّضًا حِينَ بَعَثَهُ إِلَى التَّيْمَنِ: يَا عَلِيُّ أَوْصِيكَ بِالذُّعَاءِ فَإِنَّهُ مَعَ الْإِجَابَةِ. (الأمالي للطوسي، ص ۵۹۷ / وسائل الشیعة، ج ۷، ص ۲۹)

رسول‌خدا ﷺ نیز به علی علیه السلام هنگامی که آن حضرت را به یمن فرستاد: ای علی، تو را سفارش می‌کنم به دعا؛ زیرا که دعا با اجابت همراه است.

۸. الإمام‌علی علیه السلام: غَايَةُ الْعِلْمِ السَّكِينَةُ وَالْحِلْمُ. (غررالحکم و دررالکلم، ص ۴۷۰)

امام‌علی علیه السلام: غایت دانش، آرامش و بردباری است.

۹. عائشة: أَنَّهُمْ ذَبَحُوا شَاةً، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: مَا بَقِيَ؟ فَقَالَتْ: مَا بَقِيَ مِنْهَا إِلَّا كَتِفُهَا، قَالَ [ﷺ]: بَقِيَ كُلُّهَا غَيْرَ كَتِفِهَا. (میزان الحکمة، ج ۴، ص ۳۳۵۴ / کنز العمال، ج ۶، ص ۳۸۱)

عایشه: گوسفندی را سر بردند (و گوشت آن را انفاق کردند). پیامبر ﷺ فرمود: چیزی مانده است؟ عایشه عرض کرد: به جز شانه‌اش چیزی باقی نمانده است. پیامبر ﷺ فرمود: به جز شانه‌اش همه آن باقی مانده است.

۱۰. الإمام‌علی علیه السلام: وَقَدْ قَالَ الرَّسُولُ الصَّادِقُ ﷺ: إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعَبْدَ وَيُغِضُّ عَمَلَهُ، وَيُحِبُّ الْعَمَلَ وَيُغِضُّ بَدَنَهُ. (نهج البلاغة للصبحي صالح، ج ۴، ص ۲۱۶ / الأمالي للطوسي، ص ۴۱۱ / مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۴، ص ۱۸۷ / عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۲۷۷)

امام‌علی علیه السلام: پیامبر راستگو ﷺ، فرموده است: خداوند گاه بنده‌ای را دوست دارد و عملش را دشمن

۱. رسول‌الله ﷺ: مَنْ أَقْبَلَ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى بِقَلْبِهِ جَعَلَ اللَّهُ قُلُوبَ الْعِبَادِ مُتَقَادَةً إِلَيْهِ بِالْوُدِّ وَالرَّحْمَةِ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۶ / بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۱۶۶)

پیامبر خدا ﷺ: تا می‌توانید خود را از هم و غم‌های دنیا فارغ کنید؛ زیرا کسی که با دل خود به خدا تعالی روی آورد، خداوند زمام مهر و محبت دل‌های بندگان را به دست او سپارد و خدا هرگونه خیر را به سوی او بشتاباند.

۲. الإمام‌علی علیه السلام: عَلَى قَدَرِ النَّيَّةِ تَكُونُ مِنَ اللَّهِ الْعَطِيَّةُ. (غررالحکم و دررالکلم، ص ۴۵۲)

امام‌علی علیه السلام: دهش خداوند به هرکس، به اندازه نیت اوست.

۳. تفسیر القمی، أَنَّ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ لَيْلَةَ الْهَرِيرِ بِصَفَيْنَ حِينَ اتَّخَذَ مَعَاوِيَةَ رَافِعًا صَوْتَهُ يُسْمَعُ أَصْحَابَهُ لَا قَتْلَ مَعَاوِيَةَ وَأَصْحَابَهُ ثُمَّ قَالَ فِي آخِرِ قَوْلِهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ يَخْفُضُ بِهِ صَوْتَهُ وَ كُنْتُ مِنْهُ قَرِيبًا فَقُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ إِنَّكَ حَلَفْتَ عَلَى مَا قُلْتَ ثُمَّ اسْتَنْتَيْتَ فَمَا أَرَدْتَ بِذَلِكَ فَقَالَ ﷺ إِنْ الْحَرْبُ خُدْعَةٌ وَ أَنَا عِنْدَ أَصْحَابِي صَدُوقٌ فَأَرَدْتُ أَنْ أَطْمَعَ أَصْحَابِي فِي قَوْلِي كَيْلًا يَفْشَلُوا وَ لَا يَفْرُوا فَافْهَمُوا فَإِنَّكَ تَنْتَفِعُ بِهَا بَعْدَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ. (تفسیر القمی، ج ۲، ص ۶۰ / بحار الأنوار، ج ۳۲، ص ۶۱۷)

راوی گوید: علی علیه السلام شبی در صفین با صدای بلند فریاد زد: معاویه و یارانش را خواهم کشت. سپس به آرامی اضافه کرد ان شاء الله. علت را جویا شدم. فرمود: جنگ خدعه است و من نزد اصحابم راستگو هستم. خواستم به یارانم روحیه بدهم تا سست نشوند و نگریزند. اما بدان همه کارها به دست خداست.

۴. رسول‌الله ﷺ: إِنْ الْمَعُونَةُ تَأْتِي مِنَ اللَّهِ عَلَى قَدَرِ الْمُؤْنَةِ، وَإِنْ الصَّبْرُ يَأْتِي مِنَ اللَّهِ عَلَى قَدَرِ الْبَلَاءِ. (شرح فارسی شهاب‌الآخبار، ص ۳۵۸ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۲، ص ۴۳۰)

پیامبر خدا ﷺ: کمک از جانب خداوند به اندازه سختی می‌رسد و صبر از جانب خداوند به اندازه بلا می‌آید.

۵. رسول‌الله ﷺ: فِي مَوَاعِظِهِ لِأَبِي ذَرٍّ: إِيَّاكَ وَ كَثْرَةَ الضَّحِكِ؛ فَإِنَّهُ يُمِيتُ الْقَلْبَ. (الخصال، ج ۲، ص ۵۲۶ / معاني الأخبار، ص ۳۳۵ / الأمالي للطوسي، ص ۵۵۱ / مكارم الأخلاق، ج ۴۷۳ / مجموعه ورام، ج ۲، ص ۶۸ / إرشاد القلوب إلى الصواب للدليمي، ج ۱، ص ۱۴۰ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۰۶)

می‌دارد و گاه عملش را دوست دارد و شخص او را دشمن می‌دارد.

۱۱. رسول‌الله ﷺ لِرَجُلٍ أَرَادَ الْجَبَلَ لِيَتَعَبَّدَ فِيهِ: نَصَبُ أَحَدِكُمْ سَاعَةً عَلَى مَا يَكْرَهُ فِي بَعْضِ مَوَاطِنِ الْإِسْلَامِ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَتِهِ خَالِيًا أَرْبَعِينَ سَنَةً. (میزان الحکمة، ج ۷، ص ۳۸۰ / ربيع الأبرار و نصوص الأخبار، ج ۲، ص ۸۹)

پیامبر خدا ﷺ به مردی که خواست برای عبادت به کوه رود، فرمود: اگر فردی از شما در نقطه‌ای از جهان اسلام آنچه را که برایش ناگوار است تحمل کند، بهتر است از اینکه چهل سال در خلوت و تنهایی به عبادت پردازد.

۱۲. عَنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ﷺ قَالَ إِنَّ الْأَعْبَدَ إِذَا هَمَّ بِالْحَسَنَةِ خَرَجَ نَفْسُهُ طَيِّبَ الرِّيحِ فَقَالَ صَاحِبُ الْيَمِينِ لِصَاحِبِ الشَّمَالِ قُمْ فَإِنَّهُ قَدْ هَمَّ بِالْحَسَنَةِ فَإِذَا فَعَلَهَا كَانَ لِسَانُهُ قَلَمَهُ وَرِيقُهُ مِدَادَهُ فَأَثْبَتَهَا لَهُ وَإِذَا هَمَّ بِالسَّيِّئَةِ خَرَجَ نَفْسُهُ مُنْتِنَ الرِّيحِ فَيَقُولُ صَاحِبُ الشَّمَالِ لِصَاحِبِ الْيَمِينِ قُمْ فَإِنَّهُ قَدْ هَمَّ بِالسَّيِّئَةِ فَإِذَا هُوَ فَعَلَهَا كَانَ لِسَانُهُ قَلَمَهُ وَرِيقُهُ مِدَادَهُ فَأَثْبَتَهَا عَلَيْهِ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۲۹ / إرشاد القلوب إلى الصواب للدبلي، ج ۱، ص ۱۸۰)

امام کاظم ﷺ: چون بنده قصد کار خوبی کند از او بوی خوبی بلند شود و فرشته برخیزد و اگر انجامش داد آنرا ثبت کند و اگر قصد کار بدی کند بوی بدی از او بلند شود. فرشته‌ها به هم گویند بنشین تا ببینیم چه میشود. اگر انجامش داد آنرا ثبت میکنند.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَ يَهُمُّ بِالسَّيِّئَةِ أَنْ يَعْمَلَهَا فَإِنْ لَمْ يَعْمَلَهَا لَمْ يَكُنْ عَلَيْهِ شَيْءٌ وَإِنْ هُوَ عَمِلَهَا أَجَلَ سَنَعِ سَاعَاتٍ وَقَالَ صَاحِبُ الْحَسَنَاتِ لِصَاحِبِ السَّيِّئَاتِ وَ هُوَ صَاحِبُ الشَّمَالِ لَا تَعْجَلْ عَسَى أَنْ يَتَّبِعَهَا بِحَسَنَةٍ تَمْحُوهَا فَإِنَّ اللَّهَ يَقُولُ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ أَوْ الْإِسْتِغْفَارَ فَإِنَّ هُوَ قَالَ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ذُو الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ أَتُوبُ إِلَيْهِ لَمْ يَكُنْ عَلَيْهِ شَيْءٌ وَإِنْ مَضَتْ سَنَعِ سَاعَاتٍ وَ لَمْ يَتَّبِعَهَا بِحَسَنَةٍ وَ لَا اسْتِغْفَارٍ قَالَ صَاحِبُ الْحَسَنَاتِ لِصَاحِبِ السَّيِّئَاتِ أَكُنْ عَلَى الشَّقِيِّ الْمَحْرُومِ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۳۰ / الوافي، ج ۵، ص ۱۰۲۳)

رسول خدا ﷺ: بنده چون قصد کار بدی کند آن را ننویسد و اگر عمل کرد هفت ساعت به او مهلت دهند و به فرشته گویند عجله نکن شاید خوبی‌ای کند و گناه را محو کند یا استغفاری کند. اگر هفت ساعت گذشت و چنین نشد به او گویند بنویس که این شقی و محروم است.

۱۳. الامام علی ﷺ: مَا يَمْنَعُ أَحَدَكُمْ أَنْ يَسْتَقْبَلَ أَخَاهُ بِمَا يَخَافُ مِنْ عَيْبِهِ إِلَّا مَخَافَةَ أَنْ يَسْتَقْبِلَهُ بِمِثْلِهِ، قَدْ تَصَافَيْتُمْ عَلَى رَفِضِ الْأَجْلِ وَ حُبِّ الْعَاجِلِ! (نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۱۶۸)

امام علی ﷺ: آنچه مانع هریک از شما می‌شود که عیب برادرش را پیش روی او بگوید، این است که می‌ترسد او نیز عیبش را رو به رویش بگوید. شما در راه دورافکندن آخرت و دوستی دنیا با هم رفیق شده‌اید.

۱۴. کتاب حسین بن سعید و النوادر، قَالَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ إِنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي أَهْلًا قَدْ كُنْتُ أَصْلَهُمْ وَ هُمْ يُؤْذُونِي وَ قَدْ أَرَدْتُ رَفْضَهُمْ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَنْ يَرْفُضُكَ اللَّهُ جَمِيعًا قَالَ وَ كَيْفَ أَصْنَعُ قَالَ تَعْطِي مَنْ حَرَمَكَ وَ تَصِلُ مَنْ قَطَعَكَ وَ تَغْفُو عَمَّنْ ظَلَمَكَ فَإِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ كَانَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَكَ عَلَيْهِمْ ظَهِيرًا. (الزهد، ص ۳۶ / التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۷۳)

کسی نزد پیامبر ﷺ آمد و گفت من فامیلهایی دارم که به آنها صله میکنم اما آنها مرا اذیت میکنند میخواهم از آنها دور شوم. پیامبر ﷺ فرمود: در اینصورت خدا هم از تو دور میشود. گفت پس چه کنم؟ پیامبر ﷺ فرمود: به هرکس از تو دریغ داشته عطا کن و هرکس از تو بریده سر بزن و هرکس را که به تو ظلم کرده ببخش اگر اینطور کردی خداوند از تو در برابر آنها دفاع میکند.

۱۵. معاني الأخبار، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ لِرَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِهِ لَا تَكُونَنَّ إِمْعَةً تَقُولُ أَنَا مَعَ النَّاسِ وَ أَنَا كَوَاحِدٍ مِنَ النَّاسِ. (معاني الأخبار، ص ۲۶۶ / بحار الأنوار، ج ۲، ص ۸۲)

امام صادق ﷺ به یکی از شاگردانش فرمود: بی‌حیثیت نباش که بگویی من چه کنم؟ من هم یکی از مردم هستم! من هم مثل مردم هستم!

۱۶. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَقِيَ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ جَعْفَرٍ ﷺ فَقَالَ يَا عَبْدَ اللَّهِ كَيْفَ يَكُونُ الْمُؤْمِنُ مُؤْمِنًا وَ هُوَ يَسْخَطُ قِسْمَهُ وَ يُحَقِّرُ مَنْزِلَتَهُ وَ الْحَاكِمُ عَلَيْهِ اللَّهُ فَأَنَا الضَّامِنُ لِمَنْ لَا يَهْجُسُ فِي قَلْبِهِ إِلَّا الرِّضَا أَنْ يَدْعُو اللَّهَ فَيُسْتَجَابَ لَهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۶۲ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۴)

امام صادق ﷺ: چگونه مؤمن مؤمن است درحالیکه به قسمتش ناراضی است و جایش را نادرست میداند درحالیکه خدا بر او حاکم

بوده. من برای کسی که در قلبش جز رضا نگذرد تضمین می‌کنم که چون دعا کند مستجاب شود.

۱۷. المحاسن، عَنْ خَالِهِ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ رَفَعَهُ قَالَ أَخَذَ رَجُلٌ يَلْجَأُ دَابَّةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الْأَعْمَالِ أَفْضَلُ فَقَالَ إِيَّاكَ الطَّعَامُ وَالْإِطْيَابُ الْكَلَامُ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۹۲ / بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۳۱۲) مردی لجام مرکب رسول خدا ﷺ را گرفت و گفت ای رسول خدا افضل اعمال کدام است؟ فرمود: غذا دادن و خوش سخنی.

۱۸. رسول الله ﷺ: رَأَيْتُ لَيْلَةَ أُسْرِي بِي عَلَى بَابِ الْجَنَّةِ مَكْتُوبًا: الصَّدَقَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا، وَ الْقَرْضُ بِثَمَانِيَةِ عَشْرٍ. (الجعفریات، ص ۱۸۸ / دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۳۳۱ / المقنعة، ص ۲۶۲ / عوالي اللئالی العزیزیه فی الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۳۷۸)

رسول خدا ﷺ: شبی که مرا به آسمان بردند، دیدم که بر در بهشت نوشته است: (ثواب) صدقه، ده برابر آن است و (ثواب) وام، هیجده برابر.

رسول الله ﷺ: الصَّدَقَةُ بِعَشْرَةٍ، وَالْقَرْضُ بِثَمَانِيَةِ عَشْرٍ، وَصِلَةُ الْإِخْوَانِ بِعَشْرِينَ، وَصِلَةُ الرَّحِمِ بِأَرْبَعَةٍ وَعَشْرِينَ. (المقنعة، ص ۲۶۲ / عوالي اللئالی العزیزیه فی الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۳۷۸ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۳۵۰)

پیامبر خدا ﷺ: (ثواب) صدقه، ده برابر است و وام، هیجده برابر و صله دادن به برادران، بیست برابر و صله دادن به خویشاوند، بیست و چهار برابر.

۱۹. رسول الله ﷺ: حَقُّ الْوَلَدِ عَلَى وَالِدِهِ أَنْ يُعَلِّمَهُ الْكِتَابَةَ، وَالسَّبَاحَةَ، وَالرَّمَايَةَ، وَأَنْ لَا يَرْزُقَهُ إِلَّا طَيِّبًا. (نهج الفصاحة، ص ۳۴۱ / كنز العمال، ج ۱۶، ص ۴۴۳)

پیامبر خدا ﷺ: حق فرزند بر پدرش این است که او را سواد و شنا و تیراندازی بیاموزد و جز روزی حلال خوراک او نکند.

رسول الله ﷺ: حَقُّ الْوَلَدِ عَلَى وَالِدِهِ أَنْ يُحَسِّنَ اسْمَهُ، وَ يُحَسِّنَ مَوْضِعَهُ، وَ يُحَسِّنَ أَدَبَهُ. (من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۷۲ / مکارم الاخلاق، ص ۴۴۳)

پیامبر خدا ﷺ: حق فرزند بر پدرش این است که نام خوب بر او بنهد و حرفه خوبی به او بیاموزد و خوب تربیتش کند.

رسول الله ﷺ: مَنْ بَلَغَ وَلَدُهُ النِّكَاحَ وَ عِنْدَهُ مَا يُنْكِحُهُ فَلَمْ يُنْكِحْهُ ثُمَّ أَحَدَّثَ حَدَّثًا فَلَا تُنْمُ عَلَيْهِ. (میزان الحکمة، ج ۱۳، ص ۵۰۵ / كنز العمال، ج ۱۶، ص ۴۴۲)

پیامبر خدا ﷺ: هرکه فرزندش به سن ازدواج برسد و توانایی مالی داشته باشد که او را همسر دهد و ندهد و از آن فرزند خطایی سر زند، گناهش به گردن اوست.

۲۰. الإمام الباقر ﷺ: لِلْمُتَّقِي ثَلَاثُ عَلَامَاتٍ: إِخْلَاصُ الْعَمَلِ، وَ قِصَرُ الْأَمَلِ، وَ اغْتِنَامُ الْمَهَلِ. (غرر الحکم و دررالکلم، ص ۵۴۸) امام باقر ﷺ: پرهیزگار را سه نشانه است: اخلاص در عمل، کوتاهی آرزو و بهره گرفتن از فرصت‌ها.

۲۱. الأمالي للصدوق، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ أَحْسَنَ فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِهِ لَمْ يُؤَاخِذْ بِمَا مَضَى مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَنْ أَسَاءَ فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِهِ أَخَذَ بِالْأَوَّلِ وَ الْآخِرِ. (الأمالي للصدوق، ص ۵۷ / روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۷۵)

رسول خدا ﷺ: هرکس در بقیه عمرش خوبی کند بر آنچه گذشته او را مؤاخذه نکنند و هرکس در مابقی عمرش بدی کند از اول و آخر عمرش مؤاخذه کنند.

۲۲. الکافی، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ أَنْ الْمَدَارَةَ بِذَلِكَ الدُّنْيَا لِصَلَاحِ الدِّينِ أَوْ الدُّنْيَا وَ الْمَدَاهِنَةَ بِذَلِكَ الدِّينِ لِصَلَاحِ الدُّنْيَا. (منتهی السؤل علی وسائل الوصول إلى شمائل الرسول، ج ۲، ص ۴۷۰)

امام صادق ﷺ: مدارا، دنیا را دادن برای بقای دین خدا یا نگه داشتن دنیا است و مدهانه، دین را دادن برای ماندن دنیا در دست آدم.

دَعَوَاتُ الرَّائِدِي، قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَوْحَى اللَّهُ إِلَيَّ أَيُّوبَ هَلْ تَذَرِي مَا ذَنْبُكَ إِلَيَّ حِينَ أَصَابَكَ الْبَلَاءُ قَالَ لَا قَالَ إِنَّكَ دَخَلْتَ عَلَى فِرْعَوْنَ فَدَاهَنْتَ فِي كَلِمَتَيْنِ. (الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۱۲۳ / بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۳۸۰)

رسول خدا ﷺ فرمود: خدا به ایوب وحی کرد که میدانی گناهت چه بود که این همه بلا به تو رسید؟ تو بر فرعون وارد شدی و دو کلمه با او مدهانه کردی.

۲۳. عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ اجْعَلُوا لِبُيُوتِكُمْ نَصِيبًا مِنَ الْقُرْآنِ فَإِنَّ النَّبِيَّ إِذَا قُرِئَ فِيهِ يُسَّرَ عَلَى أَهْلِهِ وَ كَثُرَ خَيْرُهُ وَ كَانَ سُكَّانُهُ فِي زِيَادَةٍ وَ إِذَا لَمْ يُقْرَأْ فِيهِ الْقُرْآنُ ضَيَّقَ عَلَى أَهْلِهِ وَ قَلَّ خَيْرُهُ وَ كَانَ سُكَّانُهُ فِي نَقْصَانٍ. (وسائل الشيعة، ج ۶، ص ۲۰۰ / بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۲۰۰)

رسول خدا ﷺ: برای خانه‌های خویش نصیبی از قرآن قرار دهید که خانه‌ای که در آن قرآن خوانده شود اهلسش شاد شوند و خیرش زیاد گردد و ساکنینش زیاد شوند و اگر قرآن مهجور شود بر اهلس تنگ گرفته شود و خیرش اندک شود و ساکنانش نقصان پذیرند.

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنَّهُ فِي غَدَاةِ يَوْمِهِ الَّذِي أَصَابَهُ مَا أَصَابَهُ صَيَّحَ حَقًّا أَخَ مُؤْمِنٍ وَ جَهَرَ بِشْتَمِ أَبِي الْفَصِيلِ وَ أَبِي الشُّرُورِ وَ تَرَكَ النَّقِيَّةَ. (التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۳۲۴ / بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۴۱۶)

به امام جواد علیه السلام گفتند فلانی را بعد از اینکه دزد خانه همسایه اش را زده به صرف تهمت گرفته و پانصد تازیانه زده اند. فرمود: صبح همان روز حق یکی از برادران مؤمنش را ضایع کرده بود و با صدای بلند به خلفا بد و بیراه گفته و تقیه را ترک کرده است.

۲۷. كِتَابُ ثَنِي الدَّرَجَةِ، لِمَنْصُورِ بْنِ الْحَسَنِ الْأَبِيِّ نَظَرَ عَلَيْهِ بَنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَى سَائِلٍ يَتَكِي فَقَالَ لَوْ أَنَّ الدُّنْيَا كَانَتْ فِي كَفِّ هَذَا ثُمَّ سَقَطَتْ مِنْهُ مَا كَانَ يَنْبَغِي لَهُ أَنْ يَتَكِي عَلَيْهَا. (كشف الغمة في معرفة الأئمة، ط القديمة، ج ۲، ص ۱۰۶ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۵۸)

امام سجاده علیه السلام راجع به گدایی که می گریست فرمود: اگر دنیا همه اش در دست او بوده و از دست داده هم سزاوار نبود که بگرید.

۲۸. كِتَابُ حُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ وَ النُّوَادِرِ، قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَا مِنْ عَبْدٍ يَفْعَلُ عَمَلًا لَا يَرْضَاهُ اللَّهُ إِلَّا سَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ أَوَّلًا فَإِذَا ثَنَّى سَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ فَإِذَا ثَلَّثَ أَهْبَطَ اللَّهُ مَلَكًا فِي صُورَةِ آدَمِيٍّ يَقُولُ لِلنَّاسِ فَعَلَ كَذَا وَ كَذَا. (الزهد، ص ۷۴ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۱۱ / مجموعة تورام، ج ۲، ص ۲۰۱)

امام باقر علیه السلام: وقتی کسی کاری کند که خدا نمی پسندد، خداوند یکبار و دوبار می پوشاند اما اگر سه بار شد ملکی به صورت آدم فرود میاید و به مردم میگوید فلانی چنین و چنان میکند.

۲۹. الإِمَامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: النَّاضِرُ بِالْقَلْبِ الْعَامِلُ بِالْبَصَرِ يَكُونُ مُبْتَدَأً عَلَيْهِ أَنْ يَعْلَمَ: أَعْمَلُهُ عَلَيْهِ أَمْ لَهُ؟! فَإِنْ كَانَ لَهُ مَضَى فِيهِ، وَإِنْ كَانَ عَلَيْهِ وَقَفَ عَنْهُ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهقي، ص ۱۵۵ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۲۳۵)

امام علی علیه السلام: کسی که با چشم دل می بیند و از روی بصیرت کار می کند، باید پیش از آغاز هر کاری بداند که آیا عمل او به زیان اوست یا به سودش! اگر به سود او بود، آن را انجام دهد و اگر به زیانش بود، از انجام آن باز ایستد.

۳۰. قَرَبُ الْإِسْنَادِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْوَلِيدِ الْخَزَّازِ عَنْ بُكَيْرٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ اللَّعِبِ بِالشَّطْرَنْجِ فَقَالَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيُفِي شُغْلًا عَنِ اللَّعِبِ. (قرب الإسناد، ط الحديث، ص ۱۷۴ / تفسير العياشي، ج ۲، ص ۳۱۵ / الأمالي للصدوق، ص ۴۲۴ / الخصال، ج ۱، ص ۲۶ / مكارم الأخلاق، ص ۴۲۵)

۲۴. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: بَيْنَمَا مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ جَالِسًا إِذْ أَقْبَلَ إبليس... قَالَ مُوسَى: فَأَخْبِرْنِي بِالذَّنْبِ الَّذِي إِذَا أَذْنَبَهُ ابْنُ آدَمَ اسْتَحْوَذَتْ عَلَيْهِ. قَالَ: إِذَا أَعْجَبَتْهُ نَفْسُهُ، وَاسْتَكْثَرَ عَمَلُهُ، وَصَغُرَ فِي عَيْنِهِ ذَنْبُهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۱۴ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۱۳)

پیامبر خدا ﷺ: موسی علیه السلام نشستند بود که ابلیس نزد او آمد... موسی فرمود: مرا از آن گناهی خبر ده که اگر آدمی مرتکبش شود تو بر او استیلا می یابی؟ ابلیس گفت: هرگاه خودپسند شود و عملش را زیاد بیند و گناهش در نظرش خرد آید.

۲۵. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: يَهْمُ الْعَبْدُ بِالْحَسَنَةِ فَيَعْمَلُهَا، فَإِنْ هُوَ لَمْ يَعْمَلْهَا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ حَسَنَةً بِحُسْنِ نِيَّتِهِ، وَإِنْ هُوَ عَمِلَهَا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ عَشْرًا، وَيَهْمُ بِالسَّيِّئَةِ أَنْ يَعْمَلَهَا فَإِنْ لَمْ يَعْمَلْهَا لَمْ يَكُتَبْ عَلَيْهِ شَيْءٌ وَإِنْ هُوَ عَمِلَهَا أَجَلَ سَبْعِ سَاعَاتٍ، وَقَالَ صَاحِبُ الْحَسَنَاتِ لِصَاحِبِ السَّيِّئَاتِ وَ هُوَ صَاحِبُ الشَّمَالِ: لَا تَعْجَلْ عَسَى أَنْ يَتَّبِعَهَا بِحَسَنَةٍ تَمْحُوهَا؛ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ: ﴿إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ﴾ أَوْ الْاسْتِغْفَارِ، فَإِنْ هُوَ قَالَ: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ذُو الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ، لَمْ يَكُتَبْ عَلَيْهِ شَيْءٌ، وَإِنْ مَضَتْ سَبْعُ سَاعَاتٍ وَ لَمْ يَتَّبِعْهَا بِحَسَنَةٍ وَ اسْتَغْفَرَ قَالَ صَاحِبُ الْحَسَنَاتِ لِصَاحِبِ السَّيِّئَاتِ: أَكُتِبَ عَلَى الشَّقِيِّ الْمَحْرُومِ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۲۹ / الوافي، ج ۵، ص ۱۰۲۳)

پیامبر خدا ﷺ: بنده قصد می کند کار خوبی انجام دهد؛ اگر آن کار را انجام نداد، خداوند به سبب نیت خوب او یک ثواب برایش می نویسد و اگر آن را انجام داد، ده ثواب برایش رقم می زند. و بنده آهنگ کار بد می کند. اگر آن را انجام نداد، گناهی برایش نوشته نمی شود و اگر انجامش داد، هفت ساعت مهلت داده می شود و فرشته مأمور ثبت خوبی ها به فرشته بدی ها که فرشته دست چپ است می گوید: شتاب مکن، شاید به دنبال آن کار بد کار خوبی انجام دهد که آن بدی را پاک گرداند؛ زیرا خدا می فرماید: «همانا خوبی ها بدی ها را از بین می برد» یا شاید آموزش بخواهد. پس اگر گوید: «استغفر الله الذي لا اله الا هو عالم الغيب و الشهادة العزيز الحكيم الغفور الرحيم ذو الجلال و الاكرام و اتوب اليه»، گناهی بر او نوشته نمی شود. ولی چنانچه هفت ساعت بگذرد و بعد از آن گناه ثوابی نکند و آموزش هم نخواهد، فرشته مأمور خوبی ها به فرشته مأمور بدی ها و گناهان می گوید: بنویس بر ضد این شوربخت محروم.

۲۶. تَفْسِيرُ الْإِمَامِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، قِيلَ لِمُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنَّ فُلَانًا نَقَبَ فِي جَوَارِهِ عَلَى قَوْمٍ فَأَخَذُوهُ بِالْثَّهْمَةِ وَ صَرَبُوهُ خَمْسِمِائَةَ سَوْطٍ قَالَ

از امام صادق (ع) راجع به شطرنج پرسیدند فرمود: مؤمن وقت بازی کردن ندارد.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ سُئِلَ عَنِ الشَّطْرَنْجِ وَ النَّردِ قَالَ لَا تَقْرَبُهَا قُلْتُ فَأَلْغَاءُ قَالَ لَا خَيْرَ فِيهِ لَا تَقْعَلُوا. (الخصال، ج ۱، ص ۲۵۱ و مسائل الشيعة، ج ۱۷، ص ۳۲۰)

امام صادق (ع) راجع به شطرنج و نرد فرمود: به سراغشان نرو! راجع به غناء فرمود: خیری درش نیست.

علل الشرائع، عَنْ أَحَدِهِمَا (ع) قَالَ الْغِنَاءُ عُسُ النَّفَاقِ. (الكافي، ج ۶، ص ۴۳۱ / دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۲۰۸ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۴۴ / علل الشرائع، ج ۲، ص ۴۷۶)

۲۴۲ امام (ع): غناء، نفاق میرویاند.

۳۱. الإمام الصادق (ع): لَا بَأْسَ بِالنَّظَرِ إِلَى رُؤُوسِ أَهْلِ التَّهَامَةِ، وَ الْأَعْرَابِ، وَ أَهْلِ السَّوَادِ، وَ الْعُلُوجِ؛ لَأَنَّهُمْ إِذَا نُهُوا لَا يَنْتَهَوْنَ. (الكافي، ج ۵، ص ۵۲۴ / هداية الأئمة إلى أحكام الأئمة عليهم السلام، ج ۷، ص ۷۹ / تفسير كنز الدقائق و بحر الغرائب، ج ۹، ص ۲۷۹)

امام صادق (ع): نگاه کردن به موهای زنان تهامه و بادیه نشین و دهات و کفار اشکالی ندارد؛ چون اینان اگر نهی شوند به آن توجه نمی کنند.

۳۲. الإختصاص، قَالَ الصَّادِقُ (ع) حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِيهِ (ع) أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ كَتَبَ إِلَى أَبِي الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ (ع) يَا سَيِّدِي أَخْبِرْنِي بِخَيْرِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ فَكَتَبَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ مَنْ طَلَبَ رِضَا اللَّهِ يَسْخِطِ النَّاسَ كِفَاةَ اللَّهِ أُمُورَ النَّاسِ وَ مَنْ طَلَبَ رِضَا النَّاسِ يَسْخِطِ اللَّهُ وَ كَلَهُ اللَّهُ إِلَى النَّاسِ وَ السَّلَامُ. (الإختصاص، ص ۲۲۵ / بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۲۰۸)

امام سجاده (ع): مردی از اهل کوفه به پدرم نامه نوشت که خیر دنیا و آخرت در چیست؟ پدرم (ع) نوشت: بسم الله الرحمن الرحيم. اما بعد؛ هرکس رضایت خدا را ولو در سخط مردم طلب کند خداوند امور مردم را از او کفایت کند. و هرکس رضای مردم را به قیمت سخط خدا طلب کند، خداوند به مردم واگذارش و السلام.

۳۳. الإمام علي (ع): إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى فَرَضَ عَلَى أُمَّةِ الْعَدْلِ (الحق) أَنْ يُقَدِّرُوا أَنْفُسَهُمْ بِضَعْفَةِ النَّاسِ، كَيْلَا يَتَّبِعَ بِالْفَقِيرِ فَقْرُهُ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۳۲۵ / الاستبصار فيما اختلف من الأخبار، ج ۲، ص ۱۴۹)

امام علی (ع): خدا متعال بر پیشوایان عدل [حق] واجب کرده است، که خود را با مردم تهیدست برابر سازند، تا فقر فقیر او را برنیاشود. الإمام علي (ع): إِنَّ اللَّهَ سَبَحَانَهُ فَرَضَ فِي أَمْوَالِ الْأَغْنِيَاءِ أَقْوَاتَ الْفُقَرَاءِ، فَمَا جَاعَ فَقِيرٌ إِلَّا بِمَا مُتَّعَ بِهِ غَنِيٌّ (نهج البلاغة للصبيحي صالح،

ص ۵۳۳ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۵۴ / عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۱۵۲ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۲۳۴ / عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۲، ص ۲۱۹)

امام علی (ع): خداوند سبحان خوراک تهیدستان را در اموال توانگران واجب فرموده است. بنابراین، هیچ فقیری گرسنه نماند مگر بدان سبب که توانگر از حق او بهره مند شد.

۳۴. عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (ع) قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَعْطَى الْمُؤْمِنَ ثَلَاثَ خِصَالٍ الْعِزَّ فِي الدُّنْيَا وَ الدِّينِ وَ الْفُلْجَ فِي الْآخِرَةِ وَ الْمَهَابَةَ فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ. (الخصال، ج ۱، ص ۱۳۹ / بحار الأنوار، ج ۶۵، ص ۱۶)

امام باقر (ع): خداوند به مؤمن سه خصلت داده: عزت در دنیا و دین و رهایی در آخرت و مهابت در قلب همه.

۳۵. عُدَّة الدَّاعِي، رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ (ص) قَالَ قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى مَنْ شَقَلَهُ قِرَاءَةُ الْقُرْآنِ عَنْ دُعَائِي وَ مَسْأَلَتِي أَعْطَيْتُهُ أَفْضَلَ ثَوَابِ الشَّاكِرِينَ. (عدة داعي و نجاح الساعي، ص ۲۸۶ / بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۲۰۰)

رسول خدا (ص): خداوند فرموده هرکس قرآن خواندن از دعا و مسألت بازش دارد، بیشترین ثواب شاكرين را به او اعطا كنم.

۳۶. الإمام الصادق (ع): إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ وَلِيَّهُ فِي الدُّنْيَا غَرَضًا لِعَدْوِهِ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۲۸ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۶۶ / اعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۴۳۴)

امام صادق (ع): خداوند در دنیا دوست خود را آماج دشمن خویش قرار داده است.

۳۷. رسول الله (ص): مَنْ انْهَمَكَ فِي طَلَبِ النَّحْوِ سُلِبَ الْخُشُوعَ. (السرر الحايي لتحريير الفتاوي و المستطرفات، ج ۳، ص ۶۲۷ / وسائل الشيعة، ج ۱۷، ص ۳۲۹)

پیامبر خدا (ص): هرکه در تحصیل علم نحو غرق شود، خشوع (و فروتنی) از او سلب گردد.

رسول الله (ص): مَنْ انْهَمَكَ فِي طَلَبِ الْعَرَبِيَّةِ سُلِبَ الْخُشُوعَ. (الفصول المهمة في أصول الأئمة تكملة الوسائل، ج ۱، ص ۶۸۰ / بحار الأنوار، ج ۱، ص ۲۱۸)

رسول خدا (ص): هرکه در تحصیل زبان عربی مستغرق شود، خشوع و فروتنی از او سلب گردد.

۳۸. عُدَّة الدَّاعِي، أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى دَاوُدَ (ع) يَا دَاوُدُ إِنِّي وَضَعْتُ خَمْسَةً فِي خَمْسَةِ وَ النَّاسُ يَطْلُبُونَهَا فِي خَمْسَةِ غَيْرِهَا فَلَا يَجِدُونَهَا وَضَعْتُ الْعِلْمَ فِي الْجُوعِ وَ الْجَهْدِ وَ هُمْ يَطْلُبُونَهُ فِي الشَّبَعِ وَ الرَّاحَةِ

فَلَا يَجِدُونَهُ وَضَعْتُ الْعِرَّ فِي طَاعَتِي وَهُمْ يَطْلُبُونَهُ فِي خِدْمَةِ السُّلْطَانِ فَلَا يَجِدُونَهُ وَضَعْتُ الْغَنَى فِي الْقَنَاعَةِ وَهُمْ يَطْلُبُونَهُ فِي كَثْرَةِ الْمَالِ فَلَا يَجِدُونَهُ وَضَعْتُ رِضَايَ فِي سَخَطِ النَّفْسِ وَهُمْ يَطْلُبُونَهُ فِي رِضَا النَّفْسِ فَلَا يَجِدُونَهُ وَضَعْتُ الرَّاحَةَ فِي الْجَنَّةِ وَهُمْ يَطْلُبُونَهَا فِي الدُّنْيَا فَلَا يَجِدُونَهَا. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۷۹/ الجواهر السننية في الأحاديث القدسية، ص ۱۷۹)

خداوند به داوود علیه السلام وحی کرد که ای داوود من پنج چیز را در پنج جا قرار دادم اما مردم در جای دیگر آنرا میجویند و نخواهند یافت: علم را در گرسنگی و تلاش نهادم اما در سیری و راحت میجویندش و نخواهند یافت. عزت را در طاعت خود نهادم و در خدمت سلطان میجویند و نخواهند یافت. غنی را در قناعت نهادم و در کثرت مال میجویند و نخواهند یافت. رضای خویش را در سخط نفس نهادم و در رضای نفس میجویند و نخواهند یافت. راحت را در بهشت نهادم و در دنیا میجویندش و نخواهند یافت.

۳۹. مُحَمَّدُ بْنُ الْحَنَفِيَّةِ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا يَكَادُ يَقُولُ لشيءٍ: لَا، فَإِذَا هُوَ سُئِلَ فَأَرَادَ أَنْ يَفْعَلَ، قَالَ: نَعَمْ، وَإِذَا لَمْ يُرِدْ أَنْ يَفْعَلَ سَكَتَ، فَكَانَ قَدْ عَرِفَ ذَلِكَ مِنْهُ. (الطبقات الكبرى، ج ۱، ص ۳۶۸)

محمد بن حنفیه: رسول خدا صلی الله علیه و آله تقریباً هیچگاه به چیزی «نه» نمی گفت. هرگاه از او چیزی خواسته می شد اگر می خواست آن را انجام دهد، می فرمود: آری. و اگر نمی خواست انجامش دهد سکوت می کرد و در نتیجه، طرف می فهمید که حضرت به آن کار تمایلی ندارد.

۴۰. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَا تَرَكَ أَحَدٌ مِنْكُمْ لِلَّهِ شَيْئًا إِلَّا آتَاهُ اللَّهُ مِمَّا هُوَ خَيْرٌ لَهُ مِنْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ، وَلَا تَهَاوَنَ بِهِ وَأَخَذَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُ إِلَّا آتَاهُ اللَّهُ مِمَّا هُوَ أَشَدُّ عَلَيْهِ مِنْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ. (حكم النبي الأعظم، ج ۴، ص ۲۸۶/ تاريخ دمشق، ج ۷، ص ۳۴۴)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: هیچیک از شما به خاطر خدا چیزی را رها نکند، مگر اینکه خداوند بهتر از آن را از جایی که گمانش را هم نمی برد، نصیبش فرماید و (هیچیک از شما) به خداوند بی اعتنایی نکند و ندانسته چیزی را نگیرد، مگر اینکه خداوند بدتر از آن را از جایی که فکرش را هم نمی کند، بهره او گرداند.

چهل حدیث ۹۳

۱. الإمام الصادق عليه السلام: إِذَا أَرَدْتَ أَمْرًا فَلَا تُشَاوِرْ فِيهِ أَحَدًا حَتَّى تُشَاوِرَ رَبَّكَ. قَالَ [الرواي]: قُلْتُ لَهُ: وَكَيْفَ أَشَاوِرُ رَبِّي؟ قَالَ: تَقُولُ: «أَسْتَخِيرُ اللَّهَ» مِائَةَ مَرَّةٍ، ثُمَّ تُشَاوِرُ النَّاسَ؛ فَإِنَّ اللَّهَ يُجِيرِي لَكَ الْخَيْرَ عَلَى لِسَانِ مَنْ أَحَبَّ. (مكارم الأخلاق، ص ۳۱۸/ بحار الأنوار، ج ۸، ص ۲۵۳)

امام صادق عليه السلام: هرگاه اراده کاری کردی، پیش از مشورت با پروردگارت با هیچ کس مشورت مکن. راوی می گوید: عرض کردم: چگونه با پروردگار مشورت کنم؟ فرمود: صد مرتبه می گویی: از خدا خیر (و راه درست) را می طلبم. سپس با مردم مشورت می کنی. در این صورت خداوند خیر و صلاح تو را بر زبان هرکه دوست داشته باشد، جاری می سازد.

۲. الامام علی عليه السلام: مَنْ حَسَنَتْ نِيَّتُهُ أَمَدَهُ التَّوْفِيقُ. (غرر الحکم و دررالکلم، ص ۶۶۷)

امام علی عليه السلام: هرکه نیتش خوب باشد، توفیق یار او شود.

۳. الإختصاص، قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام: أَيُّمَا مُسْلِمٍ سُئِلَ عَنْ مُسْلِمٍ فَصَدَّقَ وَ أَدْخَلَ عَلَى ذَلِكَ الْمُسْلِمِ مَضَرَّةً كُتِبَ مِنَ الْكَافِرِينَ وَ مَنْ سُئِلَ عَنْ مُسْلِمٍ فَكَذَّبَ فَأَدْخَلَ عَلَى ذَلِكَ الْمُسْلِمِ مَنَفْعَةً كُتِبَ عِنْدَ اللَّهِ مِنَ الصَّادِقِينَ. (الإختصاص، ج ۱، ص ۲۲۴/ بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۱۱)

امام صادق عليه السلام: هرگاه مسلمانی در پاسخ به سوال راجع به مسلمانی راستی بگوید که باعث ضرر بر او شود از کاذبین نوشته شود و هرگاه دروغی بگوید که منفعتی را بسوی او بکشاند از صادقین نوشته شود. علل الشرائع، قَالَ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام: لَا خَيْرَ فِيمَنْ لَا تَقِيَّةَ لَهُ وَ لَقَدْ قَالَ يُوسُفُ أَيُّهَا الْعَبْرُ إِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ وَ مَا سَرَقُوا. (تفسير العياشي، ج ۲، ص ۱۸۴/ علل الشرائع، ج ۱، ص ۵۱)

امام باقر عليه السلام خبری نیست در کسی که در او تقیه نیست؛ یوسف تقیه کرد و گفت ای کاروانیان شما سارقید در حالیکه سارق نبودند. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ سَأَلْتُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فِي يُوسُفَ أَيُّهَا الْعَبْرُ إِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ قَالَ إِنَّهُمْ سَرَقُوا يُوسُفَ عَنْ أَبِيهِ أَلَا تَرَى أَنَّهُ قَالَ لَهُمْ حِينَ قَالُوا مَاذَا تَفْقِدُونَ قَالُوا نَفْقِدُ صَوَاعَ الْمَلِكِ وَ لَمْ يَقُولُوا سَرَقْتُمْ صَوَاعَ الْمَلِكِ إِنَّمَا عَنَى أَنْكُمْ سَرَقْتُمْ يُوسُفَ عَنْ أَبِيهِ. (تفسير العياشي، ج ۲، ص ۱۸۵/ علل الشرائع، ج ۱، ص ۵۲/ معاني الأخبار، ج ۱، ص ۲۰۹/ الإحتجاج، ج ۲، ص ۳۵۴)

امام صادق عليه السلام راجع به آیه فوق که یوسف گفت ای کاروانیان شما سارقید: سارق بودند چون یوسف را سالها پیش دزدیده بودند. آیا ندیدی که وقتی آنها گفتند چه گم کرده اید؟ گفت جام پادشاه را گم کرده ایم و نگفت جام را دزدیده اید.

۴. الإمام الرضا عليه السلام: مَنْ صَدَّقَ النَّاسَ كَرِهُوا. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۲۹/ العدد القوية لدفع المخاوف اليومية، ۲۹۷/ أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۰۷)

امام رضا عليه السلام: هرکه با مردم راستگو باشد مردم او را ناخوش دارند. الإمام علي عليه السلام: لَا تَكُ صَادِقًا حَتَّى تَكُنَّ بَعْضُ مَا تَعَلَّمُ. (بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۸)

امام علی عليه السلام: راستگو نخواهی بود، مگر آنکه پاره ای از آنچه می دانی کتمان کنی.

۵. الامام علی عليه السلام: وَ اسْتَعِنَ عَلَى الْكَلَامِ بِالسُّكُوتِ فَإِنَّ لِلْقَوْلِ حَالَاتٍ تُضَيِّرُ. (أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۹۹/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۶۱)

امام علی عليه السلام: از سکوت بر کلام یاری بگیر که گفتار حالتی دارد که ضرر میزند.

۶. الإمام زين العابدين عليه السلام: حَدَّثَنِي أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ قَالَتْ: كُنْتُ عِنْدَ فَاطِمَةَ عليها السلام إِذْ دَخَلَ عَلَيْهَا رَسُولُ اللَّهِ فِي عُنُقِهَا قِلَادَةٌ مِنْ ذَهَبٍ كَانَتْ اشْتَرَاهَا لَهَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام مِنْ فَيٍّ، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: يَا فَاطِمَةُ، لَا يَقُولُ النَّاسُ: إِنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ تَلْبَسُ لِبَاسَ الْجَبَابِرَةِ، فَقَطَّعْتُهَا وَ بَاعْتُهَا وَ اشْتَرَتْ بِهَا رَقَبَةً فَأَعْتَقْتُهَا، فَسَرَّ بِذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ. (عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۱۴۵/ بحار الأنوار، ج ۴۳، ص ۸۱)

امام سجاد عليه السلام: اسماء بنت عمیس به من گفت: خدمت فاطمه عليها السلام بودم که رسول خدا ﷺ وارد شد. در گردن آن بانو گردنبندی از طلا بود که علی بن ابی طالب عليه السلام از مال غنیمت برای ایشان خریده بود. رسول خدا ﷺ به فاطمه عليها السلام فرمود: ای فاطمه! (یک وقت) مردم نگویند که فاطمه دختر محمد از پوشش جباران استفاده می کند. پس، فاطمه عليها السلام گردنبند را کند و آن را فروخت و با پول آن بنده ای خرید و آزاد کرد. رسول خدا ﷺ از این کار خوش حال شد.

۷. رسول الله ﷺ: يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: مَنْ أَحَدَّثَ وَ لَمْ يَتَوَضَّأْ فَقَدْ جَفَانِي، وَ مَنْ أَحَدَّثَ وَ تَوَضَّأَ [و لَمْ يُصَلِّ رَكْعَتَيْنِ فَقَدْ جَفَانِي، وَ مَنْ أَحَدَّثَ وَ تَوَضَّأَ] وَ صَلَّي رَكْعَتَيْنِ وَ دَعَانِي وَ لَمْ أُجِبْهُ فِيمَا سَأَلَنِي مِنْ

أُمُورٍ دِينِهِ وَ دُنْيَاهُ فَقَدْ جَفَوْتُهُ؛ وَ لَسْتُ بِرَبِّ جَافٍ. (اعلام الدین فی صفات المؤمنین، ص ۲۷۷ / إرشاد القلوب إلى الصواب للدیلمی، ج ۱، ص ۶۰)

پیامبر خدا ﷺ: خدا متعال می فرماید: هرکس حدیثی از او سر زند و وضو نگیرد به من بی مهری کرده است و هرکس حدیثی از او سر زند و وضو بگیرد (و دو رکعت نماز به جا نیاورد به من بی مهری کرده است و هرکس حدیثی از او سر زند و وضو بگیرد) و دو رکعت نماز بگذارد و مرا بخواند و من آنچه را از امور دین و دنیایش از من خواسته است برآورده نکنم، هراینه به او بی مهری کرده ام و البته من خداوندگاری نامهربان نیستم.

۸. رسول الله ﷺ: سَيَأْتِي فِي آخِرِ الزَّمَانِ عُلَمَاءُ يُزْهَدُونَ فِي الدُّنْيَا وَ لَا يُزْهَدُونَ، وَ يُرْغَبُونَ فِي الْآخِرَةِ وَ لَا يَرْغَبُونَ، وَ يَنْهَوْنَ عَنِ الدُّخُولِ عَلَى الْوَلَاةِ وَ لَا يَتَّبِعُونَ، وَ يُبَاعِدُونَ الْفُقَرَاءَ، وَ يُقَرِّبُونَ الْأَغْنِيَاءَ، أُولَئِكَ هُمُ الْجَبَّارُونَ أَعْدَاءُ اللَّهِ. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۳۰۱)

پیامبر خدا ﷺ: به زودی در آخر الزمان علمایی می آیند که مردم را به دل برکندن از دنیا می خوانند، اما خود زهد نمی ورزند. به آخرت ترغیب می کنند و خود بدان رغبت نمی کنند. از وارد شدن به دستگاه حکمرانان نهی می کنند، اما خود از این کار خودداری نمی ورزند. از تهیدستان دوری می کنند و به ثروتمندان نزدیک می شوند. اینان، همان جباران دشمن خدا هستند.

رسول الله ﷺ: تَمَامُ التَّقْوَى أَنْ تَعْلَمَ مَا جَهِلْتَ وَ تَعْمَلَ بِمَا عَمِلْتَ. (مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۱۹)

پیامبر خدا ﷺ: همه تقوا این است که آنچه نمی دانی بیاموزی و آنچه را می دانی به کار بندی.

۹. الإمام الصادق علیه السلام وَ قَدْ قِيلَ لَهُ، وَ كَانَ يَتَصَدَّقُ بِالشُّكْرِ!! نَعَمْ، إِنَّهُ لَيْسَ شَيْءٌ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْهُ، فَأَنَا أَحِبُّ أَنْ أَتَصَدَّقَ بِأَحَبِّ الْأَشْيَاءِ إِلَيَّ. (الكافي، ج ۴، ص ۶۱ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۴، ص ۳۳۱)

امام صادق علیه السلام: شکر صدقه می داد. به ایشان عرض شد: آیا شکر صدقه می دهی؟ فرمود: آری، شکر را از هر چیز دیگری بیشتر دوست دارم و از این رو خوش دارم آنچه را دوست تر دارم صدقه دهم.

۱۰. الامام علی علیه السلام: عَادَةُ الْأَشْرَارِ أَذِيَّةُ الرَّفَاقِ. (غررالحکم و دررالکلم، ص ۴۵۹)

امام علی علیه السلام: عادت مردان بد، آزار دادن رفیقان است.

۱۱. الامام علی علیه السلام: احْفَظْ عُمْرَكَ مِنَ التَّضْيِيعِ لَهُ فِي غَيْرِ الْعِبَادَةِ وَ الصَّلَاةِ. (عيون الحکم و المواعظ للشي، ص ۷۶ / غررالحکم و دررالکلم، ص ۱۴۶)

امام علی علیه السلام: عمرت را از ضایع شدن در راهی جز عبادت و طاعات، حفظ کن.

۱۲. مُحَاسَبَةُ النَّفْسِ، عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِنَّ أَمَلَكَ الْمُؤَكَّلَ عَلَى الْعَبْدِ يَكْتُبُ فِي صَحِيفَةٍ أَعْمَالَهُ فَأَمْلُوا بِأَوَّلِهَا وَ آخِرِهَا خَيْرًا يَغْفَرَ لَكُمْ مَا بَيْنَ ذَلِكَ. (الأمالي للمفيد، ص ۲ / محاسبة النفس، ص ۱۵)

امام سجاد علیه السلام: فرشته موکل بر بنده هر چه میکند را در صحیفه روزانه او مینویسد. اول و آخر روز را خوب به او املا کنید تا میان آنها مغفرت باشد.

قَالَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ آخِرُ خَمِيسٍ مِنَ الشَّهْرِ تُرْفَعُ فِيهِ الْأَعْمَالُ. (علل الشرائع، ج ۲، ص ۳۸۱ / الدرر الواقية، ص ۲۶۷ / محاسبة النفس، ص ۲۵ و مسائل الشيعة، ج ۱۰، ص ۴۲۱)

امام صادق علیه السلام: آخرین پنجشنبه ماه اعمال آدمی بالا میرود.

۱۳. رسول الله ﷺ: إِذَا زَنَتَ خَادِمٌ أَحَدَكُمْ فَلْيَجْلِدْهَا الْحَدَّ وَ لَا يُعَيَّرْهَا. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۵۷ / الفائق في غريب الحديث، ج ۱، ص ۱۴۶)

پیامبر خدا ﷺ: هرگاه خدمتکار یکی از شما زنا داد، باید او را حد بزند اما سرزنش نکند.

۱۴. كِتَابُ الْإِمَامَةِ وَ التَّبَصُّرَةِ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صِلْ رَحِمَكَ وَ لَوْ بِشَرْبَةٍ مِنْ مَاءٍ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۵۱ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۶۶)

رسول خدا ﷺ: رحمت را صله کن ولو با دادن شربتی از آب.

كِتَابُ الْإِمَامَةِ وَ التَّبَصُّرَةِ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صِلُوا أَرْحَامَكُمْ فِي الدُّنْيَا وَ لَوْ بِسَلَامٍ. (النوادر للراوندي، ص ۶ / بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۱۰۴)

رسول خدا ﷺ: ارحامتان را صله کنید ولو با یک سلام.

الكافي، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ أَعْجَلَ الْخَيْرِ ثَوَابًا صَلَوةُ الرَّحِمِ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۵۲ / مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۸، ص ۳۷۳)

رسول خدا ﷺ: سریع‌الترین نیکی صله رحم است.

۱۵. قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِيَّاكَ وَ الرَّئَاسَةَ وَ إِيَّاكَ أَنْ تَطَأَ أَعْقَابَ الرَّجَالِ فَقُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ أَمَا الرَّئَاسَةُ فَقَدْ عَرَفْتُهَا وَ أَمَا أَنْ أَطَأَ أَعْقَابَ الرَّجَالِ فَمَا ثُلُثًا مَا فِي يَدِي إِلَّا مِمَّا وَطِئَتْ أَعْقَابَ الرَّجَالِ فَقَالَ لَيْسَ حَيْثُ تَذْهَبُ إِيَّاكَ أَنْ تَنْصِبَ رَجُلًا دُونَ الْحُجَّةِ فَتُصَدِّقَهُ فِي كُلِّ مَا قَالَ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۹۸ / معاني الأخبار، ص ۱۶۹)

امام صادق علیه السلام: از ریاست دوری کن و از اینکه بدنبال آدم‌ها راه بیفتی حذر کن... به اینصورت که کسی را برای خودت حجت بدانی و هرچه گفت بپذیری.

۱۶. عِدَّةُ الدَّاعِي، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ شَفَاءُ أَمْتِي فِي ثَلَاثٍ آيَةٍ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ أَوْ لُقْمَةٍ مِنْ عَسَلٍ أَوْ شَرْطَةِ حَجَّامٍ. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۹۲/ عوالي الناللي العزيزية، ج ۲، ص ۱۴۸)

رسول خدا ﷺ: شفاء امت من در سه چیز است: آیه از کتاب خدا، لقمه ای عسل، حجامت.

۱۷. فقه الرضا ﷺ، قَالَ الرِّضَاءُ ﷺ كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ فَقُلْتُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ وَ إِنْ كَانَ غَنِيًّا فَقَالَ وَ إِنْ كَانَ غَنِيًّا. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۷۳)

امام رضا ﷺ: هر خوبی صدقه است. پرسیدند ولو غنی باشد؟ فرمود: ولو غنی باشد.

۱۸. رسول الله ﷺ: مَنْ أَقْرَضَ مَلْهُوفاً فَأَحْسَنَ طَلِبَتَهُ اسْتَأْنَفَ الْعَمَلَ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۸۹/ أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۴۲۱)

پیامبر خدا ﷺ: هرکس به اندوهگینی (که مالش را از دست داده) وام دهد و در پس گرفتن آن مراعات کند، عمل را از نو شروع کرده است (گناهانش پاک شده) و خداوند به ازای هر درهم، هزار قنطار (صد رطل) از (درهم) بهشت به او عطا کند.

رسول الله ﷺ: مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِراً أَظْلَمَهُ اللَّهُ بِظِلِّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ. (الكافي، ج ۸، ص ۲/ مسكن الفؤاد عند فقدا الأوبة و الأولاد، ص ۱۱۵)

رسول خدا ﷺ: هرکه به تنگدستی مهلت دهد، خداوند، در روزی که هیچ سایه ای جز سایه او نیست، وی را در سایه خود درآورد.

۱۹. رسول الله ﷺ: رَحِمَ اللَّهُ مَنْ أَعَانَ وَلَدَهُ عَلَى بَرٍّ، وَهُوَ أَنْ يَعْفُوَ عَنْ سَيِّئَتِهِ، وَ يَدْعُو لَهُ فِيمَا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ اللَّهِ. (بحار الأنوار، ج ۱۰۱، ص ۹۸)

رسول خدا ﷺ: خدا رحمت کند کسی را که فرزندش را بر نیکی کردن به خود یاری رساند، بدین گونه که از گناه و خطای او درگذرد و به درگاه خدا برایش دعا کند.

۲۰. الإمام الصادق ﷺ: لَا تَدْعُ طَلَبَ الرِّزْقِ مِنْ جِلِّهِ فَإِنَّهُ أَعَوُّنُ لَكَ عَلَى دِينِكَ وَ اعْقِلْ رَاحِلَتَكَ وَ تَوَكَّلْ. (الأمالي للمفيد، ص ۱۷۲/ الأمالي للطوسي، ص ۱۹۳)

امام صادق ﷺ: تحصیل روزی حلال را رها مکن؛ زیرا که آن تو را در دینت خیلی کمک می کند، زانوی اشترت را ببند و آن گاه توکل کن.

۲۱. مكارم الأخلاق، قَالَ الصَّادِقُ ﷺ وَ إِذَا قَدِمَ الرَّجُلُ مِنَ السَّفَرِ وَ دَخَلَ مَنْزِلَهُ يَنْبَغِي أَنْ لَا يَسْتَقْبِلَ بِشَيْءٍ حَتَّى يَصُبَّ عَلَى نَفْسِهِ الْمَاءَ وَ يُصَلِّيَ رُكْعَتَيْنِ وَ يَسْجُدَ وَ يَشْكُرَ اللَّهَ. (مكارم الأخلاق، ص ۲۶۱/ بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۲۸۳)

امام صادق ﷺ: وقتی کسی از سفر بازگشت و داخل خانه اش شد سزاوار است که هیچ کاری نکند و خود را به هیچ چیز مشغول نسازد تا وضویی بگیرد و دو رکعت نماز بخواند و سجده کند و شکر خدا نماید.

۲۲. المحاسن، قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ اللَّهُ لِرَبِّمَا سَمِعْتُ مَنْ يَشْتُمُ عَلَيَّ وَ مَا بَيْنِي وَ بَيْنَهُ إِلَّا أَسْطُوَانَةٌ فَأَسْتَسِرُّ بِهَا فَإِذَا فَرَعْتُ مِنْ صَلَوَاتِي فَأَمُرُّ بِهِ فَأَسْلَمَ عَلَيْهِ وَ أَصَافِحُهُ. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۲۵/ السرائر الحاوي لتحرير الفتاوي و المستطرفات، ج ۳، ص ۶۴۶)

امام صادق ﷺ: گاهی میشود که میشنوم کسی علی ﷺ را شتم میکند و بین من و او در مسجد تنها ستونی فاصله است پس مخفی میشوم و چون از نمازم فارغ شدم بر او میگذرم و سلام میکنم و با او مصافحه میکنم.

۲۳. الإختصاص، قُلْتُ لِلصَّادِقِ ﷺ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِمَا بَأَلُ الْمُؤْمِنِ إِذَا دَعَا رَبِّمَا اسْتَجِيبَ لَهُ وَ رَبِّمَا لَمْ يُسْتَجَبْ لَهُ وَ قَدْ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ قَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ فَقَالَ ﷺ أَلَيْسَ اللَّهُ يَقُولُ أَوْفُوا بِعَهْدِي أَوْفِ بِعَهْدِكُمْ فَمَنْ وَفَى وَفِي لَهُ. (الإختصاص، ص ۲۴۲/ البرهان في تفسير القرآن، ج ۴، ص ۷۶۶)

به امام صادق ﷺ عرض شد چه میشود که دعای مؤمن گاهی مستجاب میشود و گاهی نمیشود در حالیکه خدا فرموده است دعا کنید تا استجاب کنم؟ امام ﷺ فرمود: خدا نمی گوید به عهدی که با من بسته اید عمل کنید تا به عهدی که با شما بسته ام عمل کنم؟ چه کسی از خدا وفا کننده تر است؟

۲۴. الإمام علي ﷺ مِنْ كِتَابِهِ لِلْأَشْتَرِ: إِيَّاكَ وَ حُبَّ الْإِطْرَاءِ؛ فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ أَوْثَقِ فُرُصِ الشَّيْطَانِ. (نهج البلاغة للصبيح صالح، ص ۴۴۴/ تحف العقول، ص ۱۴۷/ عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۹۷/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۶۸)

امام علی ﷺ: در نامه خود به مالک اشتر، می فرماید: از خودپسندی و تکیه به آنچه موجب خودپسندی تو می شود و از علاقه به مدح و ستایش دوری کن؛ زیرا این خصلت ها از مهم ترین فرصت های شیطان است تا نیکی نیکوکاران را نابود کند.

۲۵. الإمام الصادق ﷺ: لَا تَغْتَبْ فَتُغْتَبَ، وَ لَا تَحْفَرْ لِأَخِيكَ حُفْرَةً فَتَقَعَ فِيهَا؛ فَإِنَّكَ كَمَا تَدِينُ تُدَانُ. (الأمالي للمصدق، ص ۴۲۰/ روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۷۰/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۷۵)

امام صادق (ع): غیبت نکن، که از تو غیبت می‌شود. و برای برادر ت چاه ممکن که خود در آن می‌افتی؛ زیرا به هر دست بدهی، با همان دست پس می‌گیری.

۲۶. تفسیر العیاشی، وَقَعَ بَيْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ وَ بَيْنَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) كَلَامٌ حَتَّى ارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُهُمَا وَ اجْتَمَعَ النَّاسُ عَلَيْهِمَا حَتَّى افْتَرَقَا تِلْكَ الْعَشِيَّةَ فَلَمَّا أَصْبَحْتُ غَدَوْتُ فِي حَاجَةٍ لِي فَإِذَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَى بَابِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ وَ هُوَ يَقُولُ قَوْلِي يَا جَارِيَّةُ لِأَبِي مُحَمَّدٍ هَذَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ بِالْبَابِ فَخَرَجَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَسَنِ وَ هُوَ يَقُولُ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ مَا بَكَرَ بِكَ قَالَ إِنَّهُ مَرَرْتُ الْبَارِحَةَ بِآيَةٍ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ فَأَقْلَقْتَنِي قَالَ وَ مَا هِيَ قَالَ قَوْلُهُ عَزَّ وَ جَلَّ الَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَ يَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ قَالَ فَأَعْتَقْنَا وَ بَكَيْنَا جَمِيعًا ثُمَّ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَسَنِ صَدَقْتَ وَ اللَّهُ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ كَأَنِّي نَمَّ أَقْرَأُ هَذِهِ الْآيَةَ قَطُّ. (تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۲۰۸ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۲۴۷)

راوی گوید: میان عبدالله بن حسن و امام صادق (ع) بگو مگوی در گرفت بطوریکه صدایشان بر هم بلند شد و مردم جمع شدند تا آنها عصر از هم جدا شدند. فردا صبح که برای حاجتی از خانه بیرون رفتم دیدم امام (ع) صادق بر در خانه عبدالله بن حسن ایستاده و میگوید به ابومحمد بگوید ابوعبدالله آمده! عبد الله بن حسن که بدر خانه آمد گفت صبح به این زودی برای چه بدر خانه من آمدی؟ امام (ع) فرمود: به آیه‌ای از کتاب خدا برخوردیم که مرا لرزاند. خدا گفته است: کسانی که به آنچه خدا امر کرده وصل میکنند و از خداشان خشیت دارند و از سوء حساب میترسند. پس آندو با یکدیگر روبوسی کردند و هر دو گریستند. عبدالله بن حسن گفت راست میگوی ای اباعبدالله! گویا تا بحال این آیه را ندیده بودم.

۲۷. مکارم الأخلاق، عَنِ الصَّادِقِ (ع) قَالَ إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَعْلَمَ أَ شَقِيَّ الرَّجُلُ أَمْ سَعِيدٌ فَانْظُرْ مَعْرِفَهُ إِلَى مَنْ يَصْنَعُهُ فَإِنْ كَانَ يَصْنَعُهُ إِلَى مَنْ هُوَ أَهْلُهُ فَاعْلَمْ أَنَّهُ خَيْرٌ وَإِنْ كَانَ يَصْنَعُهُ إِلَى غَيْرِ أَهْلِهِ فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَيْسَ لَهُ عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ. (الكافي، ج ۴، ص ۳۰ / من لايحضره الفقيه، ج ۲، ص ۵۷ / مکارم الأخلاق، ص ۱۳۶ / عوالي النبالی العزیزیه فی الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۳۷۱)

امام صادق (ع): اگر میخواهی بدانی که کسی شقی است یا سعید ببین به که خوبی میکند؟ اگر به اهل خوبی میکند بدان که خیر است و اگر به نااهل خوبی میکند بدان که برایش پیش خدا خیری نیست.

۲۸. الْمُؤْمِنُ، بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْأَصْبَغِ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (ع) قَاعِدًا فَجَاءَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَ اللَّهُ إِنِّي لِأُحِبُّكَ فِي اللَّهِ فَقَالَ صَدَقْتَ إِنْ طِينَتْنَا مَخْرُونَةً أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَهَا مِنْ صُلْبِ آدَمَ (ع) فَاتَّخَذَ لِلْفَقْرِ جَلِيبًا فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ (ص) يَقُولُ وَ اللَّهُ يَا عَلِيُّ إِنْ انْفَقَرُ لَأَسْرِعَ إِلَى مُحَبِّكَ مِنَ السَّيْلِ إِلَى بَطْنِ الْوَادِي. (المؤمن، ص ۱۶ / بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم، ج ۱، ص ۳۹۱)

راوی گوید نزد امیرمؤمنان (ع) بودم که کسی آمد و گفت بخدا من تو را دوست میدارم! امام (ع) فرمود: راست میگوی. طینت ما مخزون بود که خداوند از فرزندان آدم بر آن میثاق گرفت. سپس فرمود: پس منتظر فقر باش که من شنیدم رسول خدا (ص) فرمود: قسم بخدا ای علی که فقر به محبین تو سریعتر است از سیل به گودی‌های زمین. معانی الأخبار، قَالَ رَجُلٌ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) حَدِيثُ يُرَوَى أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (ع) إِنِّي أُحِبُّكَ فَقَالَ لَهُ أَعِدْ لِلْفَقْرِ جَلِيبًا فَقَالَ لَيْسَ هَكَذَا قَالَ إِنَّمَا قَالَ لَهُ أَغْدَدْتُ لِفَاقَتِكَ جَلِيبًا يَعْنِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (معانی الأخبار، ص ۱۸۲ / بحار الأنوار، ج ۲۷، ص ۸۷)

کسی از امام صادق (ع) از معنی حدیثی که امیرمؤمنان (ع) به کسی که دوستش داشت فرموده بود: لباس فقر مهیا کن! پرسید: امام صادق (ع) فرمود: معنی‌اش فقر ظاهری نیست بلکه یعنی برای روز نداری که قیامت است اندوخته‌ای بیاندوز.

۲۹. الإمام الصادق (ع): مَا مِنْ قَلْبٍ إِلَّا وَ لَهُ أَذُنَانِ: عَلَى إِحْدَاهُمَا مَلَكٌ مُرْشِدٌ، وَ عَلَى الْأُخْرَى شَيْطَانٌ مُفْتِنٌ، هَذَا يَأْمُرُهُ وَ هَذَا يَرْجُرُهُ، الشَّيْطَانُ يَأْمُرُهُ بِالْمَعَاصِي وَ الْمَلَكُ يَرْجُرُهُ عَنْهَا، وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ: ﴿عَنِ الْيَمِينِ وَ عَنِ الشَّمَائِلِ قَعِيدٌ * مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ﴾. (تفسیر القمی، ج ۱، ص ۳۲ / الکافی، ج ۲، ص ۲۶۶)

امام صادق (ع): هیچ دلی نیست جز اینکه دارای دو گوش است: کنار یکی از آنها فرشته‌ای راهنما قرار دارد و کنار دیگری شیطانی اغواگر. این به او فرمان می‌دهد و آن او را باز می‌دارد. شیطان به گناهان فرمانش می‌دهد و فرشته از آن‌ها باز می‌دارد و این است (معنای) کلام خدا که می‌فرماید: «در جانب راست و چپ نشسته‌ای است. سخنی بر زبان نیاورد، جز اینکه در برابرش محافظی مهیا ایستاده است».

۳۰. عَنْهُ (ع): الْمُؤْمِنُ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ لَا مَوْصُولٌ وَ لَا مَقْصُولٌ قِيلَ لَهُ (ع) مَا مَعْنَى لَا مَوْصُولٌ وَ لَا مَقْصُولٌ قَالَ لَا مَوْصُولٌ بِهِ أَنَّهُ هُوَ وَ لَا مَقْصُولٌ مِنْهُ أَنَّهُ مِنْ غَيْرِهِ. (تحف العقول، ص ۲۹۵ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۷۵)

امام (ع): مؤمن خدای است نه به خدا چسبیده و نه از خدا جداست یعنی نه خداست و نه از غیر خدا که از خدا جدا باشد.

۳۱. امام علی (علیه السلام): یَتَّبِعِي لِمَنْ أَرَادَ صَلَاحَ نَفْسِهِ وَ إِحْرَارَ دِينِهِ أَنْ يَجْتَنِبَ مُخَالَطَةَ أَبْنَاءِ الدُّنْيَا. (غررالحکم و دررالکلم، ص ۷۹۸)

امام علی (علیه السلام): کسی که خواهان خودسازی و نگهداری دین خود است، باید از آمیختن با دنیاپرستان دوری کند.

۳۲. تفسیر العیاشی، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا. قَالَ (علیه السلام) مَنْ أَنْفَقَ شَيْئًا فِي غَيْرِ طَاعَةِ اللَّهِ فَهُوَ مُبَذَّرٌ. قلت: فَيَكُونُ تَبْذِيرٌ فِي حَلَالٍ قَالَ (علیه السلام): نَعَمْ. (تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۲۸۸ / تفسیر الصافی، ج ۳، ص ۱۸۸ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۵۲۳ / بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۳۰۲)

راوی گوید از امام صادق (علیه السلام) از آیه ای که فرموده تبذیر مکن؛ پرسیدم. فرمود: هرکس چیزی را در غیر طاعت خدا خرج کند تبذیرکار است. گفتیم: پس تبذیر شامل حلال هم میشود؟ فرمود: بله.

۳۳. رسول الله (صلی الله علیه و آله): إِنَّ الْمَعْصِيَةَ إِذَا عَمِلَ بِهَا الْعَبْدُ سِرًّا لَمْ تَضُرَّ إِلَّا عَامِلَهَا، وَ إِذَا عَمِلَ بِهَا عَلَانِيَةً وَ لَمْ يُغَيِّرْ عَلَيْهِ أَضْرَّتْ بِالْعَامَّةِ. (قرب الإسناد، طالحديث، ص ۵۵ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۶۱)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله): گناه را هرگاه بنده پنهانی مرتکب شود به کسی جز صاحب آن زیانی نمی زند و هرگاه آشکارا انجامش دهد و مردم او را منع نکنند، آن گناه به عموم مردم آسیب خواهد رساند.

۳۴. بشارة المصطفی، قَالَ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ (علیه السلام) بِنَا يُبْدَأُ الْبَلَاءُ ثُمَّ بِكُمْ وَ بِنَا يُبْدَأُ الرَّخَاءُ ثُمَّ بِكُمْ وَ الَّذِي يُخْلَفُ بِهِ لَيَنْتَصِرَنَّ اللَّهُ بِكُمْ كَمَا انْتَصَرَ بِالْحِجَازَةِ. (الامالي للمفيد، ص ۳۰ / الامالي للطوسي، ص ۷۴)

بشارة المصطفی لشيعه المرتضى، طالقديمه، ص ۹۴)

امام صادق (علیه السلام): اول بلا سر ما میاید بعد شما. اول نعمت سراغ ما میاید بعد شما. و قسم به آنکه به او قسم میخورند خدا با شما انتقام خواهد گرفت همانطور که با سنگها انتقام میگیرد.

۳۵. المحاسن، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) قَالَ مَا مِنْ مُؤْمِنٍ سَنَّ عَلَى نَفْسِهِ سُنَّةً حَسَنَةً أَوْ شَيْئًا مِنَ الْخَيْرِ ثُمَّ حَالَ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ ذَلِكَ حَائِلٌ إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ مَا أَجْرِي عَلَى نَفْسِهِ أَيَّامَ الدُّنْيَا. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۸)

وسائل الشيعه، ج ۱۶، ص ۱۷۵)

امام صادق (علیه السلام): اگر مؤمنی بر خویش سنت حسنه ای یا چیزی از خیر واجب کند اما میان او و آن کار حائلی مانع شود و نتواند انجام دهد خداوند ثواب آن کار را در همه مدتی که زندگی می کرده برایش منظور میکند.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) قَالَ إِنَّ الْعَبْدَ الْمُؤْمِنَ الْفَقِيرَ لَيَقُولُ يَا رَبِّ ارْزُقْنِي حَتَّى أَفْعَلَ كَذَا وَ كَذَا مِنَ الْبِرِّ وَ وُجُوهَ الْخَيْرِ فَإِذَا عَلِمَ اللَّهُ ذَلِكَ مِنْهُ بِصِدْقِ يَتِيهِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلَ مَا يَكْتُبُ لَهُ لَوْ عَمِلَهُ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ كَرِيمٌ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۶۱ / الكافي، ج ۲، ص ۸۵ / التمهيد، ص ۴۷)

امام صادق (علیه السلام): مؤمن فقیر میگوید خدایا به من پول بده تا چنین و چنان کنم و کارهای خوب و خیر انجام دهم. اگر صادق باشد خدا اجر همه آن کارها را برایش منظور می کند که خدا واسع و کریم است.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) قَالَ لَوْ أَنَّ أَهْلَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ لَمْ يُحِبُّوا أَنْ يَكُونُوا شُهَدَاءَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله) لَكَانُوا مِنْ أَهْلِ النَّارِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۶۲)

امام صادق (علیه السلام): در آسمان و زمین کسی نیست که دوست نداشته باشند که در رکاب رسول خدا (صلی الله علیه و آله) کشته شود جز اینکه اهل جهنم میشود.

۳۶. رسول الله (صلی الله علیه و آله): مَا مِنْ مَرَضٍ أَوْ وَجَعٍ يُصِيبُ الْمُؤْمِنَ إِلَّا كَانَ كِفَارَةً لِذَنْبِهِ. (میزان الحکمة، ج ۱۰، ص ۱۵۵ / کنز العمال، ج ۳، ص ۳۳۹)

پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله): هیچ بیماری یا دردی نیست که به مؤمن برسد، مگر اینکه کفاره گناه او باشد.

۳۷. الامام علی (علیه السلام): مَنْ مَنَعَ الْإِنْصَافَ سَلَبَهُ اللَّهُ الْإِمْكَانَ. (عیون الحکم و المواعظ للشي، ص ۴۵۵ / غررالحکم و دررالکلم، ص ۶۱۳)

امام علی (علیه السلام): کسی که انصاف (و عدالت) به خرج ندهد، خداوند قدرت را از او بگیرد.

۳۸. كِتَابُ الْغَايَاتِ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ (علیه السلام) قَالَ كَانَ أَحَدُ مَا أَوْصَى بِهِ الْخَضِرُ مُوسَى بْنَ عِمْرَانَ أَنَّهُ قَالَ لَا تُعِيرَنَّ أَحَدًا بِذَنْبٍ فَإِنَّ أَحَبَّ الْأُمُورِ إِلَى اللَّهِ ثَلَاثَةٌ الْقَصْدُ فِي الْجِدَّةِ وَ الْعَفْوُ فِي الْمَقْدَرَةِ وَ الرَّفْقُ بِعِبَادِ اللَّهِ وَ مَا رَفَقَ أَحَدٌ بِأَحَدٍ فِي الدُّنْيَا إِلَّا رَفَقَ اللَّهُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ رَأْسُ الْحِكْمَةِ مَخَافَةُ اللَّهِ. (الخصال، ج ۱، ص ۱۱۱ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۴۵۳)

امام سجاد (علیه السلام): از جمله وصایای خضر به موسی (علیه السلام) این بود که: هیچ کس را بخاطر گناهی که میکند سرزنش مکن که احب امور نزد خدا سه چیز است: میانه روی در عین توانگری و عفو در حین قدرت و رفق با بندگان خدا. هیچ کس با هیچ کس در دنیا مدارا نمی کند جز اینکه خدا با او مدارا میکند و رأس حکمت ترس از خداست.

۳۹. جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ: غَرَوْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله) غَرَوَةً قَبِلَ نَجْدٍ، فَأَدْرَكْنَا رَسُولَ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله) فِي وَادٍ كَثِيرٍ الْعُضَاءِ، فَتَنَزَّلَ رَسُولُ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله)

تَحْتَ شَجَرَةٍ فَعَلَّقَ سَيْفَهُ بِغُصْنٍ مِنْ أَغْصَانِهَا. قَالَ: وَتَفَرَّقَ النَّاسُ فِي الْوَادِي يَسْتَظِلُّونَ بِالشَّجَرِ. قَالَ: فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ رَجُلًا أَتَانِي وَ أَنَا نَائِمٌ، فَأَخَذَ السَّيْفَ فَاسْتَيْقَظْتُ وَهُوَ قَائِمٌ عَلَى رَأْسِي، فَلَمْ أَشْعُرْ إِلَّا وَ السَّيْفُ صَلْتًا فِي يَدِهِ، فَقَالَ لِي: مَنْ يَمْنَعُكَ مِنِّي؟! قَالَ: قُلْتُ: اللَّهُ، فَشَامَ السَّيْفُ فَهَا هُوَ ذَا جَالِسٌ. ثُمَّ لَمْ يَعْزِضْ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ. (صحيح مسلم، ج ۴، ص ۱۷۸۶ / صحيح البخاري، ج ۳، ص ۱۰۶۵ / السنن الكبرى، ج ۶، ص ۵۱۹)

جابر بن عبدالله بارسول خدا ﷺ برای شرکت در جنگی به طرف نجد حرکت کردیم. پیامبر در یک وادی پر از درختان خاردار به ما رسید و زیر درختی پیاده شد و شمشیرش را به یکی از شاخه‌های آن آویخت. مسلمانان برای پناه گرفتن در سایه درختان در وادی پراکنده شدند. جابر می‌گوید: رسول خدا ﷺ فرمود: من خوابیده بودم که مردی آمد و شمشیر را برداشت. از خواب بیدار شدم دیدم او بالای سرم ایستاده است. همین قدر فهمیدم که شمشیر در دست‌های او می‌درخشد. آن مرد به من گفت: کیست که تو را از دست من برهاند؟ گفتم: خدا. دوباره گفت: کیست که تو را از دست من برهاند؟ من گفتم: خدا. آن مرد شمشیر را غلاف کرد و نشست و رسول خدا ﷺ هم متعرض او نشد.

۴۰. الإمام علي عليه السلام: مَنْ أَخَذَ بِالتَّقْوَى عَزَبَتْ عَنْهُ الشَّدَائِدُ بَعْدَ دُنُوهَا، وَاحْلَوْلَتْ لَهُ الْأُمُورُ بَعْدَ مَرَارَتِهَا. (نهج البلاغة للصبيح صالح، ص ۳۱۳ / بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۲۸۴)

امام علی علیه السلام: هر که به تقوا چنگ زند، سختی‌هایی که به او نزدیک شده‌اند از وی دور شوند و کارها بعد از تلخ شدن بر او شیرین گردند و موج‌هایی که در برابرش متراکم شده‌اند، کنار روند و دشواری‌هایی که او را به رنج افکنده‌اند، آسان شوند.

چهل حدیث ۹۴

۴. الإمام علی علیه السلام: وَجَدْتُ الْمُسْلِمَةَ أَنْجَعَ مِنَ الْقِتَالِ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۵۰۶ / غرر الحکم و دررالکلم، ص ۷۳۱)

امام علی علیه السلام: من صلح را، کار سازتر از جنگ یافته‌ام.
 الامام علی علیه السلام: وَلَا تَدْفَعَنَّ صَلَاحاً دَعَاكَ إِلَيْهِ عَدُوُّكَ وَلِلَّهِ فِيهِ رِضًى، وَلَكِنَّ الْحَذَرَ كُلَّ الْحَذَرِ مِنْ عَدُوِّكَ بَعْدَ صَلَاحِهِ؛ فَإِنَّ الْعَدُوَّ رَبِّمَا قَارِبَ لِيَتَغَفَّلَ، فَخُذْ بِالْحَزْمِ، وَاتَّهِمْ فِي ذَلِكَ حُسْنَ الظَّنِّ. (مکاتیب الأنمة عليهم السلام، ج ۱، ص ۴۸۹)

امام علی علیه السلام: در فرمان استانداری مصر به مالک اشتر، می‌فرماید: اگر دشمن تو را به صلح فرا خواند و خشنودی خدا در آن بود آن را ردّ مکن؛ زیرا صلح مایه آسایش سپاهیان تو و راحتی خودت از اندوه‌ها و دردسرهاست و امنیت سرزمین توست. اما پس از صلح، از دشمن خود سخت بر حذر و هشیار باش؛ زیرا گاه دشمن خود را نزدیک می‌کند، تا غافلگیر کند؛ پس محتاط و دوراندیش باش و به دشمن خوش‌بین مباش.

۵. وَقَالَ لِأَبِي بَصِيرٍ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ لَا تَقْتَتِشِ النَّاسَ عَنْ أَذْيَانِهِمْ فَتَبْقَى بِلَا صَدِيقٍ... (تحف العقول، ص ۳۶۹) امام صادق علیه السلام: از دین مردم تفتیش مکن که در دنیا بی رفیق خواهی ماند.

۶. الإمام علی علیه السلام: إِيَّاكَ وَالْوَلَةَ بِالذُّنْيَا؛ فَإِنِهَا تُورِثُكَ الشَّقَاءَ وَالْبَلَاءَ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۹۸ / غرر الحکم و دررالکلم، ص ۱۷۱)

امام علی علیه السلام: از عشق به دنیا بپرهیز که برای تو بدبختی و گرفتاری می‌آورد و موجب می‌شود که آنچه را ماندنی است، به آنچه رفتنی است بفروشی.

۷. عیسی علیه السلام: وَرَحْمَةُ اللَّهِ بَابُ كُلِّ حَقٍّ، وَمِفْتَاحُ ذَلِكَ الدُّعَاءُ وَالتَّضَرُّعُ وَالْعَمَلُ. (تحف العقول، ص ۵۱۲ / الوافی، ج ۲، ص ۲۹۹)

عیسی علیه السلام: رحمت خدا در هر حق و حقیقتی است و کلیدهای آن دعا و زاری و عمل است و در بدون کلید، چگونه باز شود؟

۸. کلامُ الشهيد الثاني في الأعداء المُرَحَّصَةِ لِلْغِيْبَةِ: قد روى أَنَّ هَذَا قَالَتْ لِلنَّبِيِّ ﷺ: إِنَّ أَبَاسِفِيَانِ رَجُلًا شَحِيحًا لَا يُعْطِينِي مَا يَكْفِينِي أَنَا وَوُلْدِي أَفَأَخُذُ مِنْ غَيْرِ عِلْمِهِ؟ فَقَالَ: «خُذِي مَا يَكْفِيكِ وَوَلَدَكِ بِالْمَعْرِوفِ». (كشف الریبة، ص ۳۴ / بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۲۳۲)

روایت شده که هند به پیامبر ﷺ عرض کرد: ابوسفیان مرد خسیسی است و به اندازه کافی به من و بچه‌هایم خرجی نمی‌دهد. آیا می‌توانم

۱. الإمام علی علیه السلام: إِنْ قَوْمًا مِنَ الْيَهُودِ سَأَلُوا النَّبِيَّ ﷺ عَنْ شَيْءٍ، فَقَالَ: أَتُؤْنِي غَدًا وَ لَمْ يَسْتَنْتِنِ حَتَّى أُخْبِرُكُمْ، فَاحْتَبَسَ عَنْهُ جَبْرِئِيلُ ﷺ أَرْبَعِينَ يَوْمًا، ثُمَّ أَتَاهُ وَقَالَ: «وَلَا تَقُولَنَّ لَشَيْءٍ... إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ». (دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۹۷ / تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۳۲۴)

امام علی علیه السلام: گروهی از یهود درباره چیزی از پیامبر ﷺ پرسیدند، آن حضرت فرمود: فردا بیایید تا جوابتان را بدهم و ان شاء الله نگفت؛ پس، تا چهل روز از آمدن جبرئیل علیه السلام نزد پیامبر جلوگیری شد. بعد از چهل روز بر پیامبر فرمود آمد و گفت: «هرگز در مورد چیزی مگوی که فردا چنین و چنان خواهیم کرد جز اینکه بگویی اگر خدا بخواهد».

رسول الله ﷺ: إِنَّ مِنْ تَمَامِ إِيْمَانِ الْعَبْدِ أَنْ يَسْتَثِي فِي كُلِّ شَيْءٍ. (نهج الفصاحة، ص ۳۳۸ / کنز العمال، ج ۳، ص ۵۵)

پیامبر خدا ﷺ: نشانه کامل بودن ایمان بنده، این است که در هر کاری ان شاء الله بگوید.

۲. الإمام الباقر علیه السلام: إِذَا عَلِمَ اللَّهُ تَعَالَى حُسْنَ نِيَّةٍ مِنْ أَحَدٍ، اِكْتَنَفَهُ بِالْعِصْمَةِ. (اعلام الدین فی صفات المؤمنین، ص ۳۰۱ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۸۸)

امام باقر علیه السلام: هرگاه خداوند متعال در کسی حسن نیتی ببیند، او را در پناه خود نگه دارد.

۳. قَالَ أَبَاعَبْدِ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ الْخُرَّ حُرٌّ عَلَى جَمِيعِ أَحْوَالِهِ إِنْ نَابَتْهُ نَائِبَةٌ صَبَرَ لَهَا وَ إِنْ تَدَاكَتْ عَلَيْهِ الْمَصَائِبُ لَمْ تَكْسِرْهُ وَ إِنْ أُسِرَ وَ قَهَرَ وَ اسْتَبْدَلَ بِالْأَيْسَرِ عُسْرًا كَمَا كَانَ يُوسُفُ الصَّدِيقُ الْأَمِينُ لَمْ يَضُرُّ حُرَّتَهُ أَنْ اسْتَعْبَدَ وَ قَهَرَ وَ أُسِرَ وَ لَمْ يَضُرُّهُ ظُلْمَةُ الْجَبِّ وَ وَحْشَتُهُ وَ مَا نَالَهُ أَنْ مَنْ اللَّهُ عَلَيْهِ فَجَعَلَ الْجَبَّارَ الْعَاقِي لَهُ عَبْدًا بَعْدَ إِذْ كَانَ مَالِكًا فَارْسَلَهُ وَ رَحِمَ بِهِ أُمُّهُ وَ كَذَلِكَ الصَّبْرُ يُعْقِبُ خَيْرًا فَاصْبِرُوا وَ وَطَّنُوا أَنْفُسَكُمْ عَلَى الصَّبْرِ تَوَجَّرُوا. (الكافي، ج ۲، ص ۸۹ / مشكاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۲۱ / مسکن الفؤاد عند فقد الأحبة و الأولاد، ص ۴۶)

امام صادق علیه السلام: آزاده همیشه آزاده است اگر سختی بر او رسد صبر کند و اگر مصیبت‌ها بر او هجوم آورند نمی‌شکند و اگر اسیر شود و مقهور شود و به عسر مبتلا شود باز آزاده است. چنانچه یوسف صدیق امین به آزادی‌اش لطمه نخورد که بنده غیر شود، گرچه به بردگی کشانده شد و مقهور شد و اسیر شد و تاریکی چاه و وحشت آن با او رسید. دست آخر خدا بر او منت نهاد و آن حاکم را عبد او ساخت... چنین است که صبر خیر در پی دارد پس صبر کنید و خویش را به صبر وادارید تا اجر برید.

بدون اطلاعش از او چیزی بردارم؟ حضرت فرمود: به اندازه‌ای که رفع حاجت تو و فرزندان را بکند، بردار.

۹. الإمام علي عليه السلام: الجود في الله عبادة المقرين. (عين الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۵۳ / غررالحكم و دررالکلم، ص ۹۳)

امام علی علیه السلام: بخشش کردن در راه خدا، عبادت مقربان است.

۱۰. الإمام علي عليه السلام: من سائرَكَ عَيْنَكَ، و عَابَكَ فِي غَيْبِكَ، فَهُوَ الْعَدُوُّ فَاحْذَرُهُ. (عين الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۴۳۹ / غررالحكم و دررالکلم، ص ۶۳۵)

امام علی علیه السلام: هر که عیب تو را از تو مخفی سازد و پشت سرت عیب‌گویی کند، او دشمن توست، از او برحذر باش.

۱۱. رسول الله صلى الله عليه وآله: ثلاثة يُحِبُّهُمُ اللَّهُ، و ثلاثة يُبْغِضُهُمُ اللَّهُ، أَمَّا الَّذِينَ يُحِبُّهُمُ اللَّهُ: فَقَوْمٌ سَارُوا لِيلَتَهُمْ حَتَّى إِذَا كَانَ النَّوْمُ أَحَبَّ إِلَى أَحَدِهِمْ مِمَّا يُعَدُّلُ بِهِ نَزَلُوا، فَوَضَعُوا رُؤُوسَهُمْ، فَقَامَ يَتَمَلَّقُنِي وَ يَتَلَوُ آيَاتِي... (نهج الفصاحة، ص ۴۱۱ / الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۲، ص ۸۰)

پیامبر خدا ﷺ: از جمله کسانی که خدا دوستشان می‌دارد: یکی آن کسی است که با عده‌ای شبانه سفر می‌کند و چنان خسته می‌شوند که خواب را از هر چیزی خوش‌تر می‌دارند، پس اتراق می‌کنند و سر به بالین می‌گذارند، اما او برمی‌خیزد و زبان به تملق از من می‌گشاید و آیات مرا تلاوت می‌کند.

۱۲. قرب الإسناد، عَنِ ابْنِ صَدَقَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَ سَمِعْتُ مَا بَالَ التَّرَانِي لَا تَسْمِيهِ كَافِرًا وَ تَارِكَ الصَّلَاةِ قَدْ تَسْمِيهِ كَافِرًا وَ مَا الْحُجَّةُ فِي ذَلِكَ قَالَ لِأَنَّ التَّرَانِي وَ مَا أَشْبَهَهُ إِنَّمَا يَفْعَلُ ذَلِكَ لِمَكَانِ الشَّهْوَةِ وَ إِنَّهَا تَغْلِبُهُ وَ تَارِكَ الصَّلَاةِ لَا يَشْرُكُهَا إِلَّا اسْتِخْفَافًا بِهَا وَ ذَلِكَ أَنَّكَ لَا تَجِدُ التَّرَانِي بَاتِي الْمَرْأَةِ إِلَّا وَ هُوَ مُسْتَلِدٌ لِإِثْنَانِهِ إِيَّاهَا قَاصِدًا إِلَيْهَا وَ كُلُّ مَنْ تَرَكَ الصَّلَاةَ قَاصِدًا إِلَيْهَا فَلَيْسَ يَكُونُ قَصْدُهُ لِيَتْرَكَهَا اللَّذَّةَ فَإِذَا انْتَفَتِ اللَّذَّةُ وَقَعَ الْاسْتِخْفَافُ وَإِذَا وَقَعَ الْاسْتِخْفَافُ وَقَعَ الْكُفْرُ. (قرب الإسناد، ط الحديثة، ص ۴۷ / الكافي، ج ۲، ص ۳۸۶ / من لا يحضره الفقيه، ج ۱، ص ۲۰۶ / علل الشرائع، ج ۲، ص ۳۳۹)

کسی از امام صادق علیه السلام پرسید چرا زناکار کافر نیست اما تارک الصلاة کافر است؟ امام فرمود: چون زانی بخاطر غلبه شهوت زنا میکند اما تارک نماز، امر خدا را ناچیز می‌شمرد.

قال أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَا يَكُونُ سَجِيَّتُهُ الْكَذِبَ وَ لَا الْبُخْلَ وَ لَا الْفُجُورَ وَ لَكِنْ رُبَّمَا أَلَمَ بِشَيْءٍ مِنْ هَذَا لَا يَدُومُ عَلَيْهِ فَيَقِيلُ لَهُ أَفَيَزِنِي قَالَ نَعَمْ هُوَ مُفْتَنٌ تَوَابٌ وَ لَكِنْ لَا يُؤَلِّدُ لَهُ مِنْ تِلْكَ التُّطْفَةِ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۴۲ / الوافي، ج ۵، ص ۱۰۲۶) امام صادق علیه السلام: مؤمن خصلتش کذب

یا بخل یا فحشاء نیست گاهی ممکن است مرتکب شود اما دوام ندارد. زنا میکند اما به فتنه افتاده است و توبه میکند و از آن زنا چیزی متولد نمیشود.

۱۳. الإمام علي عليه السلام: و الله ما معاوية بأدهى مني و لكنَّهُ يَغْدِرُ و يَفْجُرُ، وَلَوْ لَا كَرَاهِيَةُ الْغَدْرِ لَكُنْتُ مِنْ أَدَهَى النَّاسِ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۳۱۸)

امام علی علیه السلام: به خدا سوگند که معاویه از من زیرک‌تر نیست، اما او دست به پیمان‌شکنی و مصیبت می‌آورد. و اگر نبود که خیانت و عهدشکنی زشت و نارواست، بی‌گمان من زیرک‌ترین مردمان بودم.

۱۴. الكافي، قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ لِي ابْنَ عَمٍّ أَصْلَهُ فَيَقْطَعُنِي وَ أَصْلَهُ فَيَقْطَعُنِي حَتَّى لَقَدْ هَمَمْتُ لِقَاطِعِيهِ إِيَّايَ أَنْ أَقْطَعَهُ قَالَ إِنَّكَ إِذَا وَصَلْتَهُ وَ قَطَعْتَ وَصَلَكُمَا اللَّهُ جَمِيعًا وَ إِنْ قَطَعْتَهُ وَ قَطَعْتَكَ قَطَعَكُمَا اللَّهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۵۶ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۹۷)

راوی گوید به امام صادق علیه السلام گفتم مرا پسر عمویی است که به او صله می‌کنم اما از من قطع می‌کند. من هم تصمیم گرفته‌ام که با او قطع کنم. امام علیه السلام فرمود: اگر او قطع کند و تو وصل کنی خدا به هر دوی شما وصل می‌کند ولی اگر او قطع کند و تو هم قطع کنی خدا از هر دوی شما قطع می‌کند.

الكافي، قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام اتَّقُوا الْحَالِقَةَ فَإِنَّهَا تُمِيتُ الرَّجَالَ قُلْتُ وَ مَا الْحَالِقَةُ قَالَ قَطِيعَةُ الرَّحِمِ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۴۶ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۶۵)

امام صادق علیه السلام فرمود: از ریشه‌کن‌کننده بپرهیزید که میکشد. پرسیدند چیست؟ امام علیه السلام فرمود: قطع رحم.

۱۵. قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام كَذَبَ مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ يَعْرِفُنَا وَ هُوَ مُسْتَمْسِكٌ بِعُرْوَةِ غَيْرِنَا. (معاني الأخبار، ص ۳۹۹ / وسائل الشيعة، ج ۷، ص ۱۲۹)

امام صادق علیه السلام: دروغ می‌گوید کسی که گمان می‌کند ما را می‌شناسد اما مستمسک به ریسمان غیر ماست.

بصائر الدرجات، قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَبَى اللَّهُ أَنْ يُجْزِيَ الْأَشْيَاءَ إِلَّا بِالْأَسْبَابِ فَجَعَلَ لِكُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا وَ جَعَلَ لِكُلِّ سَبَبٍ شَرْحًا وَ جَعَلَ لِكُلِّ شَرْحٍ مِفْتَاحًا وَ جَعَلَ لِكُلِّ مِفْتَاحٍ عِلْمًا وَ جَعَلَ لِكُلِّ عِلْمٍ بَابًا نَاطِقًا مَنْ عَرَفَهُ عَرَفَ اللَّهَ وَ مَنْ أَنْكَرَهُ أَنْكَرَ اللَّهَ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ نَحْنُ... (بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلى الله عليه وسلم، ج ۱، ص ۶ / الكافي، ج ۱، ص ۱۸۳)

امام صادق علیه السلام: خداوند ابا دارد که چیزها را جز از اسباب خویش جاری کند. پس خدا برای هر چیزی سببی قرار داده و برای هر سببی

شرعی و برای هر شرحی کلیدی و برای هر کلیدی علمی و برای هر علمی دری ناطق که هرکس آنرا شناخت خدا را شناخته و هرکس انکارش کرد خدا را انکار کرده. آن رسول خدا ﷺ و ما مییم.

كِتَابُ صِفَاتِ الشَّيْعَةِ لِلصَّدُوقِ، قَالَ الصَّادِقُ ﷺ كَذَبَ مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ مِنْ شِيعَتِنَا وَهُوَ مُتَمَسِّكٌ بِغُرُورٍ غَيْرِنَا. (وسائل الشیعة، ج ۲۷، ص ۱۱۷)

امام صادق ﷺ: دروغ میگوید کسی که گمان دارد شیعه ماست اما متمسک به ریسمان غیر ماست.

۱۶. جامع الأخبار، وَ سِئِلَ النَّبِيُّ ﷺ هَلْ يَأْكُلُ الشَّيْطَانُ مَعَ الْإِنْسَانِ فَقَالَ نَعَمْ كُلُّ مَا يَدْرُكُ بِسَمِ اللَّهِ عَلَيْهَا يَأْكُلُ الشَّيْطَانُ مَعَهُمْ وَ يَرْفَعُ اللَّهُ الْبَرَكَةَ عَنْهَا وَ نَهَى عَنْ أَكْلِ مَا لَمْ يُذَكَّرْ عَلَيْهِ بِسَمِ اللَّهِ كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى فِي سُورَةِ الْأَنْعَامِ وَ لَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذَكَّرِ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۴۳/ بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۲۵۸)

از رسول خدا ﷺ پرسیدند آیا شیطان با انسان غذا میخورد؟ فرمود: بله هر سفره‌ای که نام خدا بر آن برده نشود شیطان شریک آن است و برکت از آن برخیزد و خدا فرموده: از آنچه نام خدا بر آن برده نشده مخورید.

۱۷. الإختصاص، قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ مَنْ أُعْجِبَ بِنَفْسِهِ هَلَكَ وَ مَنْ أُعْجِبَ بِرَأْيِهِ هَلَكَ وَ إِنَّ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ قَالَ دَاوُودُ الْقَرْصِي فَشَقَّيْتُهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ وَ أَجْرَأْتُ الْأَكْمَةَ وَ الْأَبْرَصَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَ عَالَجْتُ الْمَوْتَى فَأَحْيَيْتُهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ وَ عَالَجْتُ الْأَحْمَقَ فَلَمْ أَقْدِرْ عَلَى إِصْلَاحِهِ فَقِيلَ يَا رُوحَ اللَّهِ وَ مَا الْأَحْمَقُ قَالَ الْمُعْجَبُ بِرَأْيِهِ وَ نَفْسِهِ الَّذِي يَرَى الْفَضْلَ كُلَّهُ لَهُ لَا عَلَيْهِ وَ يُوجِبُ الْحَقَّ كُلَّهُ لِنَفْسِهِ وَ لَا يُوجِبُ عَلَيْهَا حَقًّا فَذَلِكَ الْأَحْمَقُ الَّذِي لَا حِيلَةَ فِي مَدَاوَاتِهِ. (الإختصاص، ص ۲۲۱/ بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۳۲۰)

امام صادق ﷺ: هرکس به خود مغرور شود هلاک شده و هرکس به نظر خویش غره شود هلاک شده. مسیح ﷺ فرمود: به اذن خدا مریضان را شفا دادم و به اذن خدا جذامی و برص را خوب کردم و مردگان را به اذن خدا زنده نمودم اما هرچه کردم قادر بر اصلاح احمق نبودم. گفته شد احمق کیست ای روح الله؟ فرمود: کسی که خود رأی است و خودبین. همه فضل را از آن خود میداند. همه حق را از آن خود میداند. حتی به کسی نمیدهد. این احمق است و درست شدنی هم نیست.

عِدَّةُ الدَّاعِي، عَنِ الْبَاقِرِ ﷺ قَالَ قَالَ سُبْحَانَهُ إِنَّ مِنْ عِبَادِي الْمُؤْمِنِينَ لَمَنْ يَسْأَلُنِي الشَّيْءَ مِنْ طَاعَتِي فَأَصْرِفُهُ عَنْهُ مَخَافَةَ الْإِعْجَابِ. (مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۱۲/ عده الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۳۷/ بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۳۲۲)

امام باقر ﷺ: خداوند سبحان میفرماید بعضی از بندگان مانند که توفیق بر طاعتی میخواهند اما به آنها نمیدهم زیرا می‌ترسم به عجب دچار شوند. (مراد از عجب احساس بر حق بودن است چنانچه در روایت قبل اشاره شد).

۱۸. رسول الله ﷺ مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِراً أَوْ وَضَعَ لَهُ وَقَاهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ قَيْحِ جَهَنَّمَ. (تفسير ابن كثير، ج ۱، ص ۳۴۰)

پیامبر خدا ﷺ وارد مسجد شد و فرمود: کدام یک از شما خوش دارد که خداوند عزوجل او را از گرمای سوزان دوزخ نکه دارد؟ عرض کردیم: ای رسول خدا، همه ما خوش داریم. فرمود: هر که تنگ‌دستی را مهلت دهد یا بر او ببخشد، خداوند عزوجل وی را از گرمای سوزان دوزخ نکه دارد.

۱۹. رسول الله ﷺ: الْوَلَدُ سَيِّدُ سَبْعِ سِنِينَ، وَ خَادِمُ سَبْعِ سِنِينَ، وَ وَزِيرُ سَبْعِ سِنِينَ، فَإِنْ رَضِيتَ مَكَانَتَهُ لِأَحَدٍ وَ عَشْرِينَ، وَ إِلَّا فَاضْرِبْ عَلَى كَتِفِهِ، قَدْ أَعْذَرْتُ إِلَيَّ اللَّهُ فِيهِ. (مكارم الأخلاق، ص ۲۲۲/ وسائل الشیعة، ج ۲۱، ص ۴۷۶)

پیامبر خدا ﷺ: فرزند هفت سال آقا است، هفت سال خدمتکار و هفت سال وزیر و دستیار. اگر تا بیست و یک سالگی از کمکی که به او کرده‌ای راضی بودی (و تربیت نتیجه داد) که خوب و گرنه به شانه او بزنی (و دیگر به حال خود رهاش کن) و تو درباره او نزد خداوند معذوری.

۲۰. رسول الله ﷺ لِقَوْمٍ رَأَهُمْ لَا يَزِرْعُونَ: مَا أَنْتُمْ! قَالُوا: نَحْنُ الْمُتَوَكِّلُونَ، قَالَ: لَا، بَلْ أَنْتُمْ الْمُتَكَلِّفُونَ. (میزان الحکمة، ج ۴، ص ۳۶۶۲/ تفسیر القرطبي، ج ۲، ص ۴۱۱)

پیامبر خدا ﷺ به عده‌ای که دید کشاورزی نمی‌کنند: شما چه کاره‌اید؟ عرض کردند: ما توکل کنندگانیم. فرمود: نه، شما سربرانیید.

۲۱. تفسیر العیاشی، عَنْ عَلِيِّ بْنِ دَرَّاجِ الْأَسَدِيِّ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ ﷺ فَقُلْتُ لَهُ إِنَّي كُنْتُ عَامِلًا لِبَنِي أُمَيَّةَ فَأَصَبْتُ مَالًا كَثِيرًا فَظَنَنْتُ أَنَّ ذَلِكَ لَا يَحِلُّ لِي قَالَ فَسَأَلْتُ عَنْ ذَلِكَ غَيْرِي قَالَ قُلْتُ قَدْ سَأَلْتُ فَقِيلَ لِي إِنَّ أَهْلَكَ وَ مَالَكَ وَ كُلَّ شَيْءٍ لَكَ حَرَامٌ قَالَ لَيْسَ كَمَا قَالُوا لَكَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ فَلْي تَوْبَةٌ قَالَ نَعَمْ تَوْبَتِكَ فِي كِتَابِ اللَّهِ قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ. (تفسير العیاشی، ج ۲، ص ۵۵/ البرهان في تفسير القرآن، ج ۲، ص ۶۸۵)

کسی نزد امام باقر علیه السلام آمد و گفت من عامل بنی امیه هستم و از این راه مال زیادی اندوخته‌ام و گمان میکنم این مال حلال نیست. امام علیه السلام فرمود: برو این سوال را از دیگران بپرس! گفت پرسیده‌ام؛ گفته‌اند خانواده‌ات و مالت و همه چیزت حرام است. امام علیه السلام فرمود: اینطور نیست. توبه کن! خداوند فرموده: به کسانی که کافرنه بگو دست بردارند تا خدا گذشته ایشان را ببخشد.

۲۲. المحاسن، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَوْصِي الشَّاهِدَ مِنْ أَمْنِي وَ الْغَائِبَ أَنْ يُجِيبَ دَعْوَةَ الْمُسْلِمِ وَ لَوْ عَلَى خَمْسَةِ أَمْثَالٍ فَإِنَّ ذَلِكَ مِنَ الدِّينِ. (المحاسن، ج ۲، ص ۴۱۱ / الكافي، ج ۲، ص ۱۵۱ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۹، ص ۹۴)

رسول خدا ﷺ: به شاهد اتمم و غائب ایشان وصیت میکنم که دعوت مسلمان را بپذیرند گرچه پنج میل راه باشد که این قسمتی از دین است.

۲۳. إعلام الوری، وَ قِيلَ لَهُ يَوْمًا إِنَّ فُلَانًا قَالَ لَيْسَ الْعَجَبُ مِمَّنْ هَلَكَ كَيْفَ هَلَكَ وَ إِنَّمَا الْعَجَبُ مِمَّنْ نَجَا كَيْفَ نَجَا فَقَالَ ﷺ أَنَا أَقُولُ لَيْسَ الْعَجَبُ مِمَّنْ نَجَا كَيْفَ نَجَا وَ أَمَّا الْعَجَبُ مِمَّنْ هَلَكَ كَيْفَ هَلَكَ مَعَ سَعَةِ رَحْمَةِ اللَّهِ. (إعلام الوری بأعلام الهدی، طالقديمة، ص ۲۶۱ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۲۳۸ / كشف الغمة في معرفة الأئمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۱۰۷)

به امام سجاد علیه السلام گفته شد فلانی میگوید اینکه کسی هلاک شود تعجب ندارد اینکه کسی نجات یابد تعجب دارد. امام علیه السلام فرمود: من میگویم کسی که نجات یابد تعجب ندارد کسی که هلاک شود تعجب دارد با این وسعتی که رحمت خدا دارد.

۲۴. الإمام علي عليه السلام: لَيْسَ لِإِبْلِيسَ وَهَقٌّ أَعْظَمَ مِنَ الْقَضْبِ وَ النَّسَاءِ. (غرر الحكم و درر الكلم، ص ۵۵۸ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۲، ص ۱۳)

امام علی علیه السلام: ابلیس را قلاده‌ای بزرگ‌تر از خشم و زنان نیست.

۲۵. الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ رَوَى عَلَى مُؤْمِنٍ رِوَايَةً يُرِيدُ بِهَا شَيْنَهُ وَ هَدَمَ مَرْوَتَهُ لَيْسَ قَطْرٌ مِنْ أَعْيُنِ النَّاسِ، أَخْرَجَهُ اللَّهُ عَنَّا وَ جَلَّ مِنْ وَلايَتِهِ إِلَى وَلايَةِ الشَّيْطَانِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۰۳ / الكافي، ج ۲، ص ۳۵۸ / الأمالي للصدوق، ص ۴۸۶ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۴۱ / الاختصاص، ص ۳۲ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۲۰۹ / كشف الرية، ص ۱۱)

امام صادق علیه السلام: هرکس علیه یک مؤمن مطلبی نقل کند که بخواید با آن او را بدنام سازد و شخصیتش را از بین ببرد تا بدین سبب از چشم مردم بیفتند، خدا او را از ولایت خود به ولایت شیطان درآورد.

۲۶. كتاب حسين بن سعيد و النوادر، النُّجُوهِيُّ عَنِ الْبُطَائِنِيِّ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ إِنَّ أَبِي صَرَبَ غُلَامًا لَهُ قُرْعَةٌ وَاحِدَةٌ بِسُوطٍ وَ كَانَ بَعَثَهُ فِي حَاجَةٍ فَأَبْطَأَ عَلَيْهِ فَبَكَى الْغُلَامُ وَ قَالَ اللَّهُ يَا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ تَبِعْتَنِي فِي حَاجَتِكَ ثُمَّ تَضَرَّيْتَنِي قَالَ فَبَكَى أَبِي وَ قَالَ يَا بُنَيَّ أَذْهَبَ إِلَى قَبْرِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَصَلَّ رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ قُلِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ خَطِيئَتَهُ يَوْمَ الدِّينِ ثُمَّ قَالَ لِلْغُلَامِ أَذْهَبَ فَأَنْتَ حُرٌّ لِرُوحِهِ اللَّهُ قَالَ أَبُو بَصِيرٍ فَقُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ كَانَ الْعِنُقُ كَقَارَةِ الضَّرْبِ فَسَكَتَ. (الزهد، ص ۴۳ / وسائل الشيعه، ج ۲۲، ص ۴۰۱)

امام باقر علیه السلام: پدرم غلامی را یک تازیانه زد چون به کاری فرستاده بودش و او درنگ کرده بود. غلام گریه کرد و گفت: ترا به خدا ای علی بن حسین مرا برای حاجت میفرستی سپس مرا میزنی؟ پدرم گریست و گفت پسر من به نزد قبر رسول خدا ﷺ برو و دو رکعت نماز بخوان و بگو خدایا بر علی بن حسین خطایش را روز قیامت ببخش! و به غلام گفت: برو که آزادی!

۲۷. رسول الله ﷺ: يَا جَابِرُ أَتَرِلِ الدُّنْيَا مِنْكَ كَمَنْزِلٍ نَزَلَتْهُ تُرِيدُ التَّحَوُّلَ وَ هَلِ الدُّنْيَا إِلَّا دَابَّةٌ رَكِبَتْهَا فِي مَمَامِكَ فَاسْتَيْقَظْتَ وَ أَنْتَ عَلَى فِرَاشِكَ غَيْرَ رَاكِبٍ وَ لَا أَحَدٌ يَغْبُ بِهَا أَوْ كَتُوبٌ لَيْسَتْهُ أَوْ كَجَارِيَةٍ وَطِئَتْهَا يَا جَابِرُ الدُّنْيَا عِنْدَ ذَوِي الْأَلْتَابِ كَفَيَّ الظَّلَالِ. (الأمالي للطوسي، ص ۲۹۶ / الفضائل لابن شاذان القمي، ص ۸)

رسول خدا ﷺ: ای جابر، دنیا را چونان منزلی بدان که موقتاً در آن فرود آمده‌ای و مگر دنیا جز مرکبی است که در خواب دیده‌ای بر آن سوار شده‌ای؟ و چون بیدار میشوی می‌بینی که در رختخواب خوابی. یا مثل لباسی که پوشیده‌ای یا زنی که با او نزدیکی کرده‌ای (همه را خواب دیده‌ای) ای جابر، دنیا نزد عاقلان چون سایه‌ای گذراست.

۲۸. الخصال، قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ الْفَقْرُ هُوَ الْمَوْتُ الْأَكْبَرُ وَ قَالَ عليه السلام لَا تُحَقِّرُوا ضِعْفَاءَ إِخْوَانِكُمْ فَإِنَّهُ مِنْ احْتَقَرِ مُؤْمِنًا لَمْ يَجْمَعْ اللَّهُ عَنْهُ وَ جَلَّ بَيْنَهُمَا فِي الْجَنَّةِ إِلَّا أَنْ يَتُوبَ. (الخصال، ج ۲، ص ۶۱۴ / بحار الأنوار، ج ۲۹، ص ۴۲)

امیرمؤمنان علیه السلام: فقر مرگ بزرگ است. و فرمود: برادران فقیرتان را تحقیر نکنید که هرکس مؤمنی را تحقیر کند خدا در بهشت میان آندو را جمع نمیکند جز اینکه توبه کند.

۲۹. الإمام الصادق عليه السلام لَمَّا قَالَ لَهُ هَارُونُ بْنُ خَارِجَةَ: إِنِّي أَفْرَحُ مِنْ غَيْرِ فَرَحٍ أَرَاهُ فِي نَفْسِي وَ لَا فِي مَالِي وَ لَا فِي صَدِيقِي، وَ أَحْزَنُ مِنْ غَيْرِ حُزْنٍ أَرَاهُ فِي نَفْسِي وَ لَا فِي مَالِي وَ لَا فِي صَدِيقِي: نَعَمْ، إِنَّ

۳۲. تفسیر العیاشی، قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (ع) مُبْتَدَأًا مَنْ ظَلَمَ سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِ مَنْ يَظْلِمُهُ أَوْ عَلَى عَقِبِهِ أَوْ عَلَى عَقِبِ عَقِبِهِ. (تفسیر العیاشی، ج ۱، ص ۲۲۳/ الکافی، ج ۲، ص ۳۳۲)

امام صادق (ع): هرکس ظلم کند خداوند کسی را بر او مسلط می‌کند تا به او ظلم کند یا به او یا به فرزندان یا نسلش.

۳۳. الإمام علی (ع): وَإِنِّي لَعَالِمٌ بِمَا يُصْلِحُكُمْ وَ يُقِيمُ أَوْدَكُمْ، وَلَكِنِّي لَا أَرَى إِصْلَاحَكُمْ بِإِفْسَادِ نَفْسِي. (الغارات، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۲۸/ نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۹۹/ الإرشاد في معرفة حجج الله على العباد، ج ۱، ص ۲۷۲)

امام علی (ع)، در تویخ برخی یاران خود، فرمود: سوگند به خدا که شما در منزل هایتان بسیارید و در زیر رایتها (ی جنگ) اندک. من می‌دانم که چه چیز شما را درست می‌کند و کجی شما را راست می‌گرداند، اما من اصلاح شما را با تباه کردن خود جایز نمی‌دانم.

الإمام علي (ع): وَلَقَدْ عَلِمْتُ أَنَّ الَّذِي يُصْلِحُكُمْ هُوَ السَّيْفُ، وَ مَا كُنْتُ مُتَحَرِّيًا بِصَلَاحِكُمْ بِفَسَادِ نَفْسِي، وَلَكِنْ سَيَسْلُطُ عَلَيْكُمْ بَعْدِي سُلْطَانٌ صَعْبٌ. (الإرشاد في معرفة حجج الله على العباد، ج ۱، ص ۲۸۱/ الاحتجاج على أهل اللجاج للطبرسي، ج ۱، ص ۱۷۵)

امام علی (ع): من می‌دانم که آنچه شما را درست می‌کند، شمشیر است. ولی من بر آن نیستم تا با تباه کردن خودم، شما را اصلاح کنم. بلکه به زودی پس از من زمامداری بی‌رحم بر شما مسلط خواهد شد.

الإمام علي (ع): قَدْ عَاتَبْتُكُمْ بِدُرَّتِي الَّتِي أَعَاتَبُ بِهَا أَهْلِي فَلَمْ تُبَالُوا، وَ ضَرَبْتُكُمْ بِسَوْطِي الَّذِي أَقِيمُ بِهِ حُدُودَ رَبِّي فَلَمْ تَرْعَوْا، أَتُرِيدُونَ أَنْ أَضْرِبَكُمْ بِسَيْفِي؟! أَمَا إِنِّي أَعْلَمُ الَّذِي تُرِيدُونَ وَ يُقِيمُ أَوْدَكُمْ، وَلَكِنْ لَا أَشْتَرِي صَلَاحَكُمْ بِفَسَادِ نَفْسِي، بَلْ يَسْلُطُ اللَّهُ عَلَيْكُمْ قَوْمًا فَيَنْتَقِمُ لِي مِنْكُمْ! فَلَا دُنْيَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهَا، وَ لَا آخِرَةَ صِرْتُمْ إِلَيْهَا، فَبُعْدًا وَ سُحْقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ! (الکافی، ج ۸، ص ۳۶۱/ الوافی، ج ۲۶، ص ۷۶)

امام علی (ع): ... من با این تعلیمی (شلاق) خود که به وسیله آن خانواده‌ام را تنبیه می‌کنم شما را تنبیه کردم، اما اهمیتی ندادید و با این تازیانه‌ام که حدود پروردگارم را با آن اجرا می‌کنم، بر شما زدم لیکن (از خطا و نافرمانی) باز نایستید. آیا می‌خواهید که با شمشیرم شما را بزنم؟ بدانید که من می‌دانم شما چه می‌خواهید و چه چیز کجی شما را درست می‌گرداند، اما من اصلاح شما را به بهای تباه کردن خودم نمی‌خرم. بلکه خداوند گروهی را بر شما مسلط گرداند که انتقام مرا از شما بگیرند و نه دنیایی برایتان بماند که از آن بهره و لذت ببرید و نه آخرتی که سوی آن رهسپار شوید. نفرین و مرگ باد بر اهل دوزخ.

الشَّيْطَانُ يَلُمُّ بِالْقَلْبِ فَيَقُولُ: لَوْ كَانَ لَكَ عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مَا أَرَاكَ عَلَيْكَ عَدُوَّكَ وَ لَا جَعَلَ بَكَ إِلَيْهِ حَاجَةً! هَلْ تَنْتَظِرُ إِلَّا مِثْلَ الَّذِي انْتَظَرِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ، فَهَلْ قَالُوا شَيْئًا؟! فَذَاكَ الَّذِي يَحْزَنُ مِنْ غَيْرِ حُزْنٍ. وَ أَمَّا الْفَرَحُ فَإِنَّ الْمَلَكَ يَلُمُّ بِالْقَلْبِ فَيَقُولُ: إِنْ كَانَ اللَّهُ أَرَاكَ عَلَيْكَ عَدُوَّكَ وَ جَعَلَ بَكَ إِلَيْهِ حَاجَةً فَإِنَّمَا هِيَ أَيَّامٌ قَلِيلٌ، أَبَشِّرْ بِمَغْفِرَةٍ مِنَ اللَّهِ وَ فَضْلٍ، وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ: ﴿الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَ يَأْمُرُكُم بِالْفَحْشَاءِ وَ اللَّهُ يَعِدُكُم مَغْفِرَةً مِنْهُ وَ فَضْلًا﴾. (تفسیر العیاشی، ج ۱، ص ۱۵۰/ البرهان في تفسير القرآن، ج ۱، ص ۵۴۷)

هارون بن خارجه به امام صادق (ع) عرض کرد: من گاهی اوقات شاد می‌شوم، بدون آنکه موجبات آن را در خودم یا مالم و یا دوستم بیابم و گاهی اندوهگین می‌شوم، بی‌آنکه در خودم یا مالم و یا در رابطه با دوستم موجبی برای این اندوه بیابم. حضرت فرمود: آری، همانا شیطان به دل نزدیک می‌شود و می‌گوید: اگر پیش خدا ارزش و اعتباری داشتی، خداوند تو را دشمن کام نمی‌کرد و تو را نیازمند او نمی‌ساخت. آیا سرنوشتی جز مانند سرنوشت پیشینیان خود انتظار داری؟ آیا آن‌ها چیزی گفتند؟ این است که بی‌دلیل اندوهگین می‌شود. و اما شاد شدن، علتش این است که فرشته به دل نزدیک می‌شود و می‌گوید: اگر خداوند تو را دشمن کام کرده و تو را در موردی نیازمند او ساخته است، این چند روزه‌ای بیش نیست، بشارت باد تو را به آموزش و فضل پروردگارت. این است معنای سخن خدا که می‌فرماید: «شیطان شما را از تهیدستی بیم می‌دهد و شما را به زشت کاری و اِی می‌دارد و (لی) خداوند از جانب خود به شما وعده آموزش و بخشش می‌دهد».

۳۰. تفسیر القمی، قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (ع) يَا حَفْصُ مَا مَنَرِلَهُ الدُّنْيَا مِنْ نَفْسِي إِلَّا بِمَنَرِلَةِ الْمَيْتَةِ إِذَا اضْطُرَّ رُثْ إِلَيْهَا أَكَلْتُ مِنْهَا. (تفسیر القمی، ج ۲، ص ۱۴۶/ وسائل الشیعة، ج ۲۴، ص ۲۱۷)

امام صادق (ع): ای حفص، دنیا پیش من جز مرداری نیست که به اضطراب از آن می‌خورم. سپس فرمود بخدا ابرار بُرد کردند میدانی چه کسانی را می‌گویم؟ کسانی که حتی مورچه‌ای را نیاززدند.

۳۱. الإمام علی (ع): لَا تَطْلُبَنَّ طَاعَةَ غَيْرِكَ وَ طَاعَةَ نَفْسِكَ عَلَيْكَ مُمْتَنِعَةً. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۵۲۴/ غرر الحکم و درر الکلم، ص ۷۵۴)

امام علی (ع): وقتی نفس خودت را نمی‌توانی مطیع خودت گردانی، هرگز از دیگران انتظار طاعت نداشته باش.

فَاذْهَبْ وَاطْلُبْهُ مَا لِي وَلِلْمُمَارَاةِ؛ وَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَيُوسُوسُ لِلرَّجُلِ وَ يُنَاجِيهِ وَيَقُولُ: نَاضِرِ النَّاسِ فِي الدِّينِ كَيْلًا يَظُنُّوْا بِكَ الْعَجَزَ وَ الْجَهْلَ. (مصباح الشريعة، ص ۱۹۹ / منية المريد، ص ۱۷۱)

مردی به امام حسین علیه السلام گفت: بنشین تا با یکدیگر درباره دین مناظره کنیم. حضرت فرمود: ای مرد، من به دین خود آگاهم و راه راست برابم معلوم و روشن است. اگر تو نسبت به دینت آگاهی نداری برو و آن را تحصیل کن، مرا چه به بحث و مجادله؟ همانا شیطان آدمی را وسوسه می کند و در گوش او می خواند و می گوید: درباره دین با مردم مناظره کن تا مبادا فکر کنند که تو آدم ناتوان و نادانی هستی.

۳۸. کتاب حسین بن سعید و النوادر، قَالَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَوْحَى إِلَى آدَمَ أَنِّي جَامِعُ لَكَ الْكَلَامَ كُلَّهُ فِي أَرْبَعِ كَلِمٍ قَالَ يَا رَبِّ وَ مَا هُنَّ فَقَالَ وَاحِدَةٌ لِي وَ وَاحِدَةٌ لَكَ وَ وَاحِدَةٌ فِيمَا بَيْنِي وَ بَيْنَكَ وَ وَاحِدَةٌ فِيمَا بَيْنَكَ وَ بَيْنَ النَّاسِ قَالَ يَا رَبِّ بَيِّنْهُنَّ لِي حَتَّى أَعْمَلَ بِهِنَّ قَالَ أَمَّا الَّتِي لِي فَتَعْبُدُنِي لَا تُشْرِكْ بِي شَيْئًا وَ أَمَّا الَّتِي لَكَ فَاجْزِيكَ بِعَمَلِكَ أَحْوَجَ مَا تَكُونُ إِلَيْهِ وَ أَمَّا الَّتِي بَيْنِي وَ بَيْنَكَ فَعَلَيْكَ الدُّعَاءُ وَ عَلَيَّ الْإِجَابَةُ وَ أَمَّا الَّتِي بَيْنَكَ وَ بَيْنَ النَّاسِ فَتَرْضَى لِلنَّاسِ مَا تَرْضَى لِنَفْسِكَ. (الزهد، ص ۲۳ / بحار الأنوار، ج ۷، ص ۴۴)

امام صادق علیه السلام: خداوند به آدم وحی کرد که همه حرفها را در چهار کلمه برایت جمع کرده ام: یکی که مال من است این است که چیزی را برای من شریک نگیری. دومی که مال توست این است که جزای عملت را وقتی که به آن محتاجی میدهم. سومی که مال و من توست این است که باید دعا کنی و من باید استجابت کنم. چهارمی که میان تو و مردم است این است که هرچه برای خود می پسندی برای آنها هم بیسند.

۳۹. فی المناقب لابن شهر آشوب: كَانَ النَّبِيُّ صلی الله علیه و آله ... يَغْضَبُ لِزُبَيْهِ وَ لَا يَغْضَبُ لِنَفْسِهِ. (مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۱، ص ۱۴۶ / بحار الأنوار، ج ۱۶، ص ۲۲۷)

در مناقب ابن شهر آشوب آمده است: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله برای پروردگارش خشم می گرفت و برای خودش خشم نمی گرفت.

۴۰. الإمام علي علیه السلام: اَعْلَمُوا عِبَادَ اللَّهِ أَنَّ الْمُتَّقِينَ ذَهَبُوا بِعَاجِلِ الدُّنْيَا وَ آجِلِ الْآخِرَةِ. (تحف العقول، ص ۱۷۸ / نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۳۸۳ / مجموعة ورام، ج ۱، ص ۱۱ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۴۷)

امام علی علیه السلام: ای بندگان خدا، بدانید که پرهیزگاران هم دنیا را برده اند و هم آخرت را؛ آنان شریکند، ولی اهل دنیا در (سعادت) آخرت آنان با ایشان شریک نیستند.

۳۴. عن الصادق علیه السلام: أَتَى رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أُحِبُّ الصَّوَامِينَ وَ لَا أَصُومُ وَ أُحِبُّ الْمُصَلِّينَ وَ لَا أَصَلِّي وَ أُحِبُّ الْمُتَصَدِّقِينَ وَ لَا أَصَدِّقُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله «أَنْتَ مَعَ مَنْ أُحِبَّتْ وَلَكَ مَا كَسَبْتَ» أَمَا تَرْضَوْنَ أَنْ لَوْ كَانَتْ فِرْعَوْنُ مِنَ السَّمَاءِ فَرِغَ كُلُّ قَوْمٍ إِلَى مَأْمِنِهِمْ وَ فَرِغْنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله فَرِغْتُمْ إِلَيْنَا. (تفسير فرائد الكوفي، ص ۴۳۰ / بحار الأنوار، ج ۶۵، ص ۶۳)

امام صادق علیه السلام: کسی نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله آمد و گفت: من روزه نمیگیرم اما روزه گیرها را دوست دارم. نماز نمیخوانم اما نمازخوانها را دوست دارم. صدقه نمی دهم اما صدقه دهندگان را دوست دارم. رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: با همانها هستی که دوستشان داری و برای توست آنچه کسب کرده ای. سپس امام صادق علیه السلام فرمود: اگر بالای آسمانی بیاید هرکس بسوی پناهگاهش ره سپارد و ما بسوی رسول خدا و شما بسوی ما رهسپار شوید.

۳۵. جامع الأخبار، قَالَ الصَّادِقُ علیه السلام الْقَلْبُ حَرَمُ اللَّهِ فَلَا تُسْكِنُ حَرَمَ اللَّهِ غَيْرَ اللَّهِ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۸۵ / منهاج النجاح في ترجمة مفتاح الفلاح، مقدمه ۲، ص ۶۳)

امام صادق علیه السلام: قلب حرم خداست در حرم خدا جز خدا را ساکن مکن.

إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ قَالَ الْقَلْبُ السَّلِيمُ الَّذِي يَلْقَى اللَّهَ وَ لَيْسَ فِيهِ أَحَدٌ سِوَاهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۶ / بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۵۴)

در تفسیر آیه جز کسی که با قلب سلیم نزد خدا آید، امام علیه السلام فرمود: مقصود قلبی است که خدا را ملاقات کند و در آن جز خدا نباشد.

۳۶. الإمام الصادق علیه السلام: مَنْ كَشَفَ عَنْ حِجَابٍ غَيْرِهِ تَكَشَّفَتْ عَوْرَاتُ بَيْتِهِ. (كشف الغمة في معرفة الأئمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۱۸۴)

امام صادق علیه السلام: هرکه پرده دیگری را کنار زند، عیبهای خانه خودش نمایان شود و هرکه تیغ ستم برکشد، (خودش) با آن کشته شود و هرکه برای برادر خود چاهی بکند، خود در آن افتد و هرکه با نابخردان درآمیزد، بی مقدار شود و هرکه با دانیان بنشیند، با وقار و گرانمایه شود و هرکه به جاهای بد وارد شود، مورد تهمت قرار گیرد.

الإمام علي علیه السلام: مَنْ حَفَرَ بَيْراً لِأَخِيهِ وَقَعَ فِيهَا. (تحف العقول، ص ۱۸۸ / بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۳۲۱)

امام علی علیه السلام: هرکه برای برادرش چاهی کند، خود در آن افتد و هرکه پرده (حرمت) دیگری را بدرد، عیبهای درون خانه او برملا شود.

۳۷. الإمام الحسين علیه السلام لِرَجُلٍ قَالَ لَهُ: اجْلِسْ حَتَّى تَتَنَاظَرَ فِي الدِّينِ : يَا هَذَا أَنَا بَصِيرٌ بِدِينِي مَكشُوفٌ عَلَى هُدَايَ، فَإِنْ كُنْتُ جَاهِلًا بِدِينِكَ

چهل حدیث ۹۵

۵. عنه عليه السلام: وَارْفَعْ بَصْرَكَ إِلَى السَّمَاءِ عِنْدَ مَا يَخْضُرُكَ مِنْهُ حَتَّى يَشْكُرَ غَضَبَكَ فَتَمْلِكَ الْإِخْتِيَارَ . (تحف العقول، ص ۱۴۸ / بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۲۶۵)

امام عليه السلام: هرگاه به غضب میایی به آسمان نگاه کن که غضبت ساکن شود و اختیار خویش را بدست آوری.

۶. الإمام الصادق عليه السلام: فِي الثَّوَرَةِ مَنْ أَصْبَحَ عَلَى الدُّنْيَا حَزِينًا أَصْبَحَ عَلَى اللَّهِ سَاخِطًا. (تفسير القمي، ج ۱، ص ۳۸۱ / الإختصاص، ص ۲۲۶)

امام صادق عليه السلام: در تورات آمده است: هرکه صبح خود را با غم دنیا آغاز کند با خشم و نارضایتی از خدا آغاز کرده است.

۷. الإمام علي عليه السلام: عِبَادَ اللَّهِ، سَلُوا اللَّهَ التَّيْقِينَ فَإِنَّ التَّيْقِينَ رَأْسُ الدِّينِ. (تحف العقول، ص ۱۵۰ / بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۲۹۱)

امام علی عليه السلام: ای بندگان خدا، از خداوند یقین مسئلت کنید؛ زیرا یقین در رأس دین است... و از او توفیق طلب کنید؛ زیرا که توفیق بنیادی استوار است.

۸. عن عبد الرحمن بن سَيَّابَةَ قَالَ: «قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: جُعِلْتُ فِدَاكَ، إِنَّ النَّاسَ يَقُولُونَ: إِنَّ التُّجُومَ لَا يَحِلُّ النَّظَرُ فِيهَا وَهُوَ يُعْجِبُنِي، فَإِنْ كَانَتْ تُضَرُّ بِدِينِي فَلَا حَاجَةَ لِي فِي شَيْءٍ يُضَرُّ بِدِينِي، وَإِنْ كَانَتْ لَا تُضَرُّ بِدِينِي فَوَاللَّهِ إِنِّي لِأَشْتَهِيهَا وَأَشْتَهِي النَّظَرَ فِيهَا، فَقَالَ: لَيْسَ كَمَا يَقُولُونَ لَا يُضَرُّ بِدِينِكَ، ثُمَّ قَالَ: إِنَّكُمْ تَنْظُرُونَ فِي شَيْءٍ مِنْهَا كَثِيرُهُ لَا يُدْرِكُ وَقَلِيلُهُ لَا يُنْتَفَعُ بِهِ...» (الكافي، ج ۸، ص ۱۹۵ / فرج المهموم في تاريخ علماء النجوم، ص ۸۶)

راوی گوید به امام صادق عليه السلام عرض کردم میگویند علم تنجیم حرام است ولی من خیلی به آن علاقه دارم. میخواهم بدانم آیا واقعا به دینم ضرر میزند تا از آن رویگردان شوم؟ فرمود: این علم زیادش بدست نمی آید و کمش هم بدر نمیخورد.

الإمام الصادق عليه السلام لَمَّا سُئِلَ عَمَّا اشْتَهَرَ بَيْنَ النَّاسِ مِنْ حُرْمَةِ النَّظَرِ فِي التُّجُومِ وَ عَنْ ضَرَرِهِ بِالَّذِينَ: لَيْسَ كَمَا يَقُولُونَ، وَلَا تُضَرُّ بِدِينِكَ، ثُمَّ قَالَ: إِنَّكُمْ تَنْظُرُونَ فِي شَيْءٍ مِنْهَا كَثِيرُهُ لَا يُدْرِكُ، وَقَلِيلُهُ لَا يُنْتَفَعُ بِهِ. (الكافي، ج ۸، ص ۱۹۵ / فرج المهموم في تاريخ علماء النجوم، ص ۸۶)

۱. الإمام علي عليه السلام: مَنْ صَبَرَ عَلَى اللَّهِ وَصَلَ إِلَيْهِ . (الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۲۹۲ / بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۹۵)

امام علی عليه السلام: هرکه برای (وصال به) خدا صبر کند به او می رسد.

۲. الإمام علي عليه السلام: وَصُولُ الْمَرْءِ إِلَى كُلِّ مَا يَنْتَغِيهِ مِنْ طَيِّبٍ عَيْشِهِ، وَ أَمِنْ سَرِيهِ، وَ سَعَةِ رِزْقِهِ بِحُسْنِ نَيْتِهِ وَ سَعَةِ خُلُقِهِ . (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۵۰۶ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۷۳۱)

امام علی عليه السلام: آدمی با نیت نکو و اخلاق خوش به تمام آنچه در جست و جوی آن است، از زندگی خوش و امنیت محیط و فراخی روزی، دست می یابد.

۳. فقه الرضا عليه السلام، وَ نَزَوِي أَنَّهُ مَنْ صَبَرَ لِلْحَقِّ عَوَضَهُ اللَّهُ خَيْرًا مِمَّا صَبَرَ عَلَيْهِ . (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۶۸ / بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۹۰)

امام رضا عليه السلام: هرکس برای حق صبر کند خداوند بهتر از آنچه برایش صبر کرده به او عوض دهد.

وَ نَزَوِي أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَوْحَى إِلَى رَسُولِ اللَّهِ عليه السلام أَنِّي أَخَذْتُ بِمِدْرَازَةِ النَّاسِ كَمَا أَخَذْتُ بِالْقُرْآنِ . (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۶۸ / بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۹۰)

روایت است که خداوند به رسول خدا عليه السلام وحی کرد که من همانطور که واجبات را از تو میخواهم مدارا با مردم را نیز از تو میخواهم. وَ أَرْوِي عَنِ الْعَالِمِ عليه السلام الصَّبْرُ عَلَى الْعَاقِبَةِ أَعْظَمُ مِنَ الصَّبْرِ عَلَى الْبَلَاءِ. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۶۹ / بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۹۰)

امام کاظم عليه السلام: صبر بر عاقبت سخت تر از صبر بر بلاست.

۴. الإمام علي عليه السلام: مَنْ اسْتَصْلَحَ الْأَضْدَادَ بَلَغَ الْمُرَادَ. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۴۳۱ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۵۹۳)

امام علی عليه السلام: هرکه صلح و آشتی دشمنان را به دست آورد به مقصود خود برسد. یا هرکه بتواند اضداد را با هم آشتی دهد به نتیجه میرسد.

به امام صادق علیه السلام عرض شد: در بین مردم چنین شهرت دارد که پرداختن به علم نجوم حرام است و به دین انسان آسیب می‌رساند. حضرت فرمود: چنان نیست که می‌گویند، به دینت آسیبی نمی‌رساند. سپس فرمود: شما به موضوعی می‌پردازید که زیاد آن دست‌نیافتنی است و اندک آن هم کارایی ندارد.

محمد بن یحیی الخثعمی قال: «سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام عَنِ النُّجُومِ: حَقُّ هِيَ؟ قَالَ لِي: نَعَمْ، فَقُلْتُ لَهُ: وَفِي الْأَرْضِ مَنْ يَعْلَمُهَا؟ قَالَ: نَعَمْ وَفِي الْأَرْضِ مَنْ يَعْلَمُهَا» و فی عِدَّة من الروایات: «ما يَعْلَمُهَا إِلَّا أَهْلُ بَيْتِ مِنَ الْهِنْدِ وَ أَهْلُ بَيْتِ مِنَ الْعَرَبِ.» (الكافي، ج ۸، ص ۳۳۱ / فرج المهموم فی تاریخ علماء النجوم، ص ۹۱)

راوی گوید از امام صادق علیه السلام از تنجیم پرسیدم، فرمود: حق است. گفتیم کسی در زمین هست که بلد باشد؟ فرمود: بله. و در روایتی دیگر: کسی این علم را نمی‌داند جز خاندانی در هند و اهل بیتی در عرب.

۹. الإمام العسكري علیه السلام: إِنَّ... لِلْاِقْتِصَادِ مِقْدَارًا، فَإِنْ زَادَ عَلَيْهِ فَهُوَ

بُخْلٌ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۴۴ / الدر المنظم فی مناقب الأئمة اللهام، ص ۷۴۶ / الدرّة الباهرة من الأصداف الطاهرة، ط القديمة مع الترجمة، ص ۴۵)

امام عسکری علیه السلام: میانه‌روی اندازه‌ای دارد، که اگر از آن فراتر رود بخل است.

۱۰. الإمام علی علیه السلام: مَنْ كَاشَفَكَ فِي عَيْبِكَ حَفِظَكَ فِي عَيْبِكَ، مَنْ

دَاهَنَكَ فِي عَيْبِكَ عَابَكَ فِي عَيْبِكَ. (غرر الحکم و دررالکلم، ص ۶۰۶ و ۸۲۱ / محاسبة النفس، ص ۴۳)

امام علی علیه السلام: هر که عیبت را به تو اظهار کند، پشت سرت آبروی تو را حفظ نماید. هر که در گفتن عیبت به تو ملاحظه‌کاری کند، پشت سرت عیب تو را بگوید.

۱۱. سلمان: لَوْلَا السُّجُودُ لِلَّهِ، وَ مُجَالَسَةُ قَوْمٍ يَتَلَفَّظُونَ طِيبَ الْكَلَامِ

كَمَا يَتَلَفَّظُ طِيبُ الثَّمَرِ، لَتَمَيَّيْتُ الْمَوْتَ. (الزهّد، ص ۷۹ / بحار الأنوار، ج ۶، ص ۱۳۰)

سلمان: اگر پای سجده کردن برای خدا و همنشینی با عده‌ای که از دهانشان سخنان نیکویی چون خرمای ناب بیرون می‌ریزند در میان نبود، بی‌گمان آرزوی مرگ می‌کردم.

۱۲. قرب الإسناد، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ إِنَّ لِقَلْبٍ أَذْنَيْنِ رُوحُ

الْإِيمَانِ يُسَارُّهُ بِالْخَيْرِ وَ الشَّيْطَانُ يُسَارُّهُ بِالشَّرِّ فَاتَّيَهُمَا ظَهَرٌ عَلَى

صَاحِبِهِ غَلَبَهُ قَالَ وَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام إِذَا زَنَى الرَّجُلُ أَخْرَجَ اللَّهُ مِنْهُ رُوحَ الْإِيمَانِ فَقُلْنَا الرُّوحُ الَّذِي قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى وَ آيَدُهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ قَالَ نَعَمْ وَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام لَا يَزْنِي الرَّائِي وَ هُوَ مُؤْمِنٌ وَ لَا يَسْرِقُ السَّارِقُ وَ هُوَ مُؤْمِنٌ وَ إِنَّمَا أَغْنِي مَا دَامَ عَلَى بَطْنِهَا فَإِذَا تَوَضَّأَ وَ تَابَ كَانَ فِي حَالٍ غَيْرِ ذَلِكَ. (وسائل الشيعة، ج ۲۰، ص ۴۱۳ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۳۳۰ / بحار الأنوار، ج ۶۶، ص ۱۷۸)

امام صادق علیه السلام: قلب دو گوش دارد یکی روح ایمان که بسوی خیر میکشاندش و دیگری شیطان که بسوی شر میکشاندش. هر کدام بر دیگری پیروز شد همان بر انسان غلبه میکند. و فرمود: چون کسی زنا کند خداوند روح ایمان را از او سلب می‌کند. همان روحی که گفته آنها را به روحی از خود تأیید میکند. و نیز فرمود: زانی وقتی زنا میکند مؤمن نیست و سارق وقتی سرقت میکند مؤمن نیست. وقتی برخیزد و وضو بگیرد و توبه کند به حالت نخست برمیگردد.

ثواب الأعمال، عَنْ صَبَاحِ بْنِ سَيَابَةَ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام

فَقِيلَ لَهُ تَرَى الرَّائِي حِينَ يَزْنِي وَ هُوَ مُؤْمِنٌ قَالَ لَا إِذَا كَانَ عَلَى

بَطْنِهَا سَلَبَ الْإِيمَانِ مِنْهُ فَإِذَا قَامَ رَدَّ عَلَيْهِ قَالَ فَإِنَّهُ إِنْ أَرَادَ أَنْ يَعُودَ قَالَ مَا أَكْثَرَ مَنْ يُهْمُّ أَنْ يَعُودَ ثُمَّ لَا يَعُودُ ... (الكافي، ج ۲، ص ۲۸۱ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۶۲)

راوی گوید نزد امام صادق علیه السلام بودم که پرسیدند زانی وقتی زنا میکند مؤمن است؟ فرمود: خیر! چون در حال زناست ایمان از او جدا میشود و چون برخیزد به او بازگردد. سپس فرمود: وقتی بخواهد بازگردد باز میگردد. و خیلی وقتها هست که می‌خواهد بازگردد اما باز نمی‌گردد.

۱۳. أبو حميد الساعدي: إِنَّ النَّبِيَّ صلی الله علیه و آله و سلم خَرَجَ يَوْمَ أُحُدٍ حَتَّى إِذَا جَاَزَ

ثَنِيَّةَ الْوُدَاعِ فَإِذَا هُوَ بِكَنِيَّةٍ خَشَنَاءَ، قَالَ: مَنْ هَؤُلَاءِ؟ قَالُوا: عَبْدُ اللَّهِ ابْنُ أَبِي فِي سِتْمَانَةٍ مِنْ مَوَالِيهِ مِنَ الْيَهُودِ مِنْ بَنِي قَيْنِقَاعَ، قَالَ: وَ قَدْ أَسْلَمُوا؟ قَالُوا: لَا يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: مُرُوهُمْ فَلْيَرْجِعُوا؛ فَإِنَّا لَا نَسْتَعِينُ بِالْمُشْرِكِينَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ. (ميزان الحکمة، ج ۸، ص ۳۸۹ / كنز العمال، ج ۱۰، ص ۴۳۴)

ابو حمید ساعدی: هنگامی که پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم از مدینه به قصد احد بیرون آمد، در عبور از ثنیة الوداع با یک گردان سراپا مسلح برخورد کرد. پرسید: این‌ها کیستند؟ عرض کردند: عبدالله بن ابی است با ششصد تن از یهودیان بنی قینقاع و هم‌پیمان خود. فرمود: آیا اسلام آورده‌اند؟ عرض کردند: نه، ای پیامبر خدا. حضرت فرمود: بگوئید برگردند؛ زیرا ما در برابر مشرکان از مشرکان کمک نمی‌گیریم.

۱۴. الکافی: ، قَالَ جَاءَ رَجُلٌ فَشَكَاَ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَقَارِبَهُ فَقَالَ لَهُ أَكْظِمُ غَيْظَهُمْ وَافْعَلْ فَقَالَ إِنَّهُمْ يَفْعَلُونَ وَ يَفْعَلُونَ فَقَالَ أَ تَرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِثْلَهُمْ فَلَا يَنْظُرَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ. (الکافی، ج ۲، ص ۳۴۷/ الوافی، ج ۵، ص ۹۱۶)

کسی به امام صادق علیه السلام از اقاربش شکایت کرد، امام علیه السلام فرمود: خشم خویش را فروخور. گفت چنین و چنان میکنند. امام علیه السلام فرمود: میخواهی هرکار آنها میکنند تو هم بکنی؟ میخواهی مثل آنها باشی که خدا به هیچ کدامتان نظر نکند؟

۱۵. تفسیر الإمام علی علیه السلام / الإحتجاج، عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ الْعَسْكَرِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى عَوَامٌ أُمْتِنَا إِذَا عَرَفُوا مِنْ فَتَاهِهِمُ الْفُسْقَ الظَّاهِرَ وَ الْعَصِيَّةَ الشَّدِيدَةَ وَ التَّكَاثُبَ عَلَى حُطَامِ الدُّنْيَا وَ حَرَامِهَا وَ إِهْلَاكِ مَنْ يَتَعَصَّبُونَ عَلَيْهِ وَ إِنْ كَانَ لِإِصْلَاحِ أَمْرِهِ مُسْتَحَقًّا وَ التَّرَفُّفِ بِالْبَرِّ وَ الْإِحْسَانِ عَلَى مَنْ تَعَصَّبُوا لَهُ وَ إِنْ كَانَ لِلْإِذْلَالِ وَ الْإِهَانَةِ مُسْتَحَقًّا فَمَنْ قَلَدَ مِنْ عَوَامِنَا مِثْلَ هَؤُلَاءِ الْفُقَهَاءِ فَهُمْ مِثْلُ الْيَهُودِ الَّذِينَ دَمَهُمُ اللَّهُ تَعَالَى بِالتَّقْلِيدِ لِقِسْقَةِ فَتَاهِهِمْ فَأَمَّا مَنْ كَانَ مِنَ الْفُقَهَاءِ صَائِنًا لِنَفْسِهِ حَافِظًا لِدِينِهِ مُخَالِفًا عَلَى هَوَاؤِهِ مُطِيعًا لِأَمْرِ مَوْلَاهُ فَلِلْعَوَامِ أَنْ يَقْلُدُوهُ وَ ذَلِكَ لَا يَكُونُ إِلَّا بَعْضُ فَتَاهِ الشَّيْعَةِ لَا جَمِيعُهُمْ. (التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۳۰۰/ الإحتجاج على أهل اللجاج للطبرسي، ج ۲، ص ۴۵۷)

امام عسکری علیه السلام: عوام امت ما اگر از عالمانشان فسق ظاهر و جانبداری شدید و درندگی بر سر حطام دنیا و حرام آن ببینند و ببینند که بر نابودی دشمنانشان حریص اند گرچه میشود امر ایشان را اصلاح کرد اما با هوادارانشان با نیکی و احسان عمل می کنند گرچه آنها مستحق اهانت و ذلت اند؛ اگر از عالمان چنین دیدند آنگاه تقلید کردن از چنین عالمانی مثل تقلید یهود از عالمانشان نزد خدا مذموم است. اما اگر فقیهی بود که صیانت نفس داشت و حافظ دین بود و مخالف هوای نفس و مطیع امر خدا، آنگاه بر عوام است که از او تقلید کنند اما چنین خصوصیتی جز برای بعضی از عالمان شیعه نیست و همه آنها اینطور نیستند.

۱۶. قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْمُسْتَعِجِلُ يَذْهَبُ بِبَهَاءِ الْمُؤْمِنِ وَ يُطْفِئُ نُورَهُ. (تحف العقول، ص ۳۷۱/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۵۵)

امام علیه السلام: تند راه رفتن بهاء مؤمن را میبرد و نور او را خاموش میکند.

۱۷. الخصال/الأمالی للصدوق، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ التَّقُولُ الْحَسَنُ يُثْرِي الْمَالَ وَ يُنْمِي الرِّزْقَ وَ يُنْسِي فِي الْأَجَلِ وَ يُحَبِّبُ إِلَى الْأَهْلِ وَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ. (الأمالی للصدوق، ص ۲/ الخصال، ج ۱، ص ۳۱۷/ روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، ط القدیمة، ج ۲، ص ۳۷۰)

امام سجاد علیه السلام: گفتار نیک مال را میافزاید و روزی را زیاد میکند و اجل را به تأخیر میاندازد و اهل خانه را دوستدار میکند و دست آخر انسان را وارد بهشت میکند.

علل الشرائع، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْخَطَّابِ رَفَعَهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِذَا أَقْلَتَ مِنْ أَحَدِكُمْ كَلِمَةً جَفَاءَ يَخَافُ مِنْهَا عَلَى نَفْسِهِ فَلْيُتْبِعْهَا بِكَلِمَةٍ تَعُجِبُ مِنْهَا تَحْفَظُ عَلَيْهِ وَ تُنْسِي تِلْكَ. (علل الشرائع، ج ۲، ص ۴۶۵/ بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۳۱۱)

امام صادق علیه السلام: هرگاه کسی کلمه ای جفاء گفت که خودش هم ترسید زود کلمه ای خوب بگوید تا حفظ شود و آن گفتار پیشین را پاک کند.

۱۸. رسول الله ﷺ لَمَّا شَكَاَ إِلَيْهِ رَجُلٌ قَسَاوَةَ قَلْبِهِ: إِذَا أَرَدْتَ أَنْ يَلِينَ قَلْبُكَ فَأَطِيعِ الْمَسْكِينَ وَ امْسَحْ يَتِيمًا. (مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۶۷)

پیامبر خدا ﷺ، به مردی که از سخت دلی خود نزد آن حضرت شکوه کرد، فرمود: اگر می خواهی دلت نرم شود، مستمند را اطعام کن و بر سر یتیم دست نوازش بکش.

۱۹. رسول الله ﷺ: يَلْتَرُمُ الْوَالِدَيْنِ مِنْ عُقُوقِ الْوَلَدِ مَا يَلْتَرُمُ الْوَلَدَ لَهْمَا مِنْ الْعُقُوقِ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۴۸۳/ مكارم الأخلاق، ص ۲۲۰)

پیامبر خدا ﷺ: همان گونه که فرزند نباید نسبت به والدین خود بی احترامی کند، والدین نیز نباید نسبت به او بی احترامی کنند.

۲۰. رسول الله ﷺ: الْمُسْلِمُونَ عِنْدَ شُرُوطِهِمْ. (قرب الإسناد، ط الحديثة، ص ۳۰۳/ الکافی، ج ۵، ص ۱۶۹/ دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۴۴/ من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۴۸/ عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۱۵۹/ تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۷، ص ۲۲/ الإستهصار فيما اختلف من الأخبار، ج ۴، ص ۳۵/ عوالي اللئالي العزیزية في الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۲۱۸)

پیامبر خدا ﷺ: مسلمانان، پایبند شروط خود هستند.

۲۱. المحاسن، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ كَفَى بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يَسْتَقِيلَ مَا يُرَبُّ إِلَى إِخْوَانِهِ وَ كَفَى بِالْقَوْمِ إِثْمًا أَنْ يَسْتَقِيلُوا مَا يُقَرَّبُهُ إِلَيْهِمْ أَخُوهُمْ . (المحاسن، ج ۲، ص ۴۱۴/ وسائل الشیعة، ج ۲۴، ص ۲۷۷)

رسول خدا ﷺ: گناه مرد همین بس که بفکر انجام کاری که او را به برادرانش نزدیک کند نیست و در گناه قوم همین بس که در فکر آنچه ایشان را به برادرانشان نزدیک کنند نیستند.

۲۲. جَدَعَوَاتُ الرَّأُوْنَدِيِّ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَ يُكْرَهُ إِجَابَةُ مَنْ يَشْهَدُ وَلِيْمَتَهُ الْأَغْنِيَاءُ دُونَ الْفُقَرَاءِ . (الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۱۴۱/ بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۴۴۸/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۶، ص ۲۴۹)

رسول خدا ﷺ: اجابت دعوت ولیمه‌ای که مخصوص اغنیاء است و فقراء را بدان نخوانده‌اند مکروه است.

۲۳. وَ قَالَ ﷺ الْقَضَاءُ أَرْبَعَةٌ ثَلَاثَةٌ فِي النَّارِ وَ وَاحِدٌ فِي الْجَنَّةِ... (الکافی، ج ۷، ص ۴۰۷/ تحف العقول، ص ۳۶۵/ من لایحضره الفقیه، ج ۳، ص ۴/ معدن الجواهر و ریاضة الخواطر، ص ۴۱/ تهذیب الأحکام، تحقیق خراسان، ج ۶، ص ۲۱۸/ السرائر الحاوی لتحریر الفتاوی و المستطرفات، ج ۳، ص ۵۴۱/ عوالمی اللئالی العزیزیه فی الأحادیث الدینیة، ج ۳، ص ۵۱۷)

امام علی علیه السلام: قاضیان سه چهارمشان در آتش و یک چهارم در بهشت‌اند.

۲۴. الإمام علی علیه السلام: مِنْ عِلَامَاتِ الشَّقَاءِ الْإِسَاءَةُ إِلَى الْأَخْيَارِ . (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۶۸/ تصنیف غرر الحکم و دررالکلم، ص ۴۸۲)

امام علی علیه السلام: از نشانه‌های شقاوت، بدی کردن به نیکان است.

۲۵. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَنْ أُغْتِيبَ عِنْدَهُ أَخُوهُ الْمُسْلِمُ، فَاسْتَطَاعَ نَصْرَهُ فَلَمْ يَنْصُرْهُ، خَذَلَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ. (من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۷۲/ السرائر الحاوی لتحریر الفتاوی و المستطرفات، ج ۳، ص ۶۲۱)

پیامبر خدا ﷺ: هرگاه در حضور کسی از برادر مسلمانش غیبت شود و او بتواند یاریش دهد اما به یاری (و دفاع از) او برنخیزد، خداوند در دنیا و آخرت تنهایش گذارد.

۲۶. مِنْ كِتَابِ قَضَاءِ الْمُتَّقِ، عَنِ الْبَاقِرِ ﷺ أَنَّ بَعْضَ أَصْحَابِهِ قَالَ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنَّ الشَّيْعَةَ عِنْدَنَا كَثِيرُونَ فَقَالَ هَلْ يَعْطِفُ الْغَنِيُّ عَلَى الْفَقِيرِ وَ يَتَجَاوَزُ الْمُحْسِنُ عَنِ الْمُسِيءِ وَ يَتَوَاسَوْنَ قُلْتُ لَا قَالَ ﷺ لَيْسَ هَؤُلَاءِ الشَّيْعَةَ الشَّيْعَةُ مَنْ يَفْعَلُ هَكَذَا. (مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۹۸/ اعلام الدین فی صفات المؤمنین، ص ۱۲۵/ الوافی، ج ۵، ص ۵۶۴/ بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۳۱۳)

به امام باقر علیه السلام گفتند شیعیان زیادند. فرمود: غنی به فقیر کمک میکند؟ نیکوکار بدکار را زیر پر و بال میگیرد؟ مواسات میکنند؟ گفتند خیر. فرمود: اینان شیعه نیستند. شیعه باید چنین کند.

۲۷. وَ قَالَ ﷺ مَسْأَلَةُ ابْنِ آدَمَ لِابْنِ آدَمَ فِتْنَةٌ إِنْ أَعْطَاهُ حَمِدَ مَنْ لَمْ يُعْطِهِ وَ إِنْ رَدَّهُ دَمَ مَنْ لَمْ يَمْنَعُهُ . (تحف العقول، ص ۳۶۵/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۴۸)

امام علی علیه السلام: خواستن آدمی از آدمی فتنه است. اگر بدهد کسی مدح میشود که حقیقتاً او نبوده که داده (چون مال خداست)؛ و اگر ندهد کسی ذم میشود که حقیقتاً او نبوده که نداده (چون منع و اعطاء از جانب خداست).

۲۸. مصباح الشریعة، قَالَ الصَّادِقُ ﷺ لَا يَتَمَكَّنُ الشَّيْطَانُ بِالْوَسْوَسَةِ مِنَ الْعَبْدِ إِلَّا وَ قَدْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَ أَمَّا الْمُهْمِلُ لَوَقَاتِهِ فَهُوَ صَيْدُ الشَّيْطَانِ لَا مَحَالَةَ وَ لَا يَغْفِرُكَ تَرْبِيئُهُ الطَّاعَاتِ عَلَيْكَ فَإِنَّهُ يَفْتَحُ لَكَ تِسْعَةَ وَ تِسْعِينَ بَابًا مِنَ الْخَيْرِ لِيُظْفَرَ بِكَ عِنْدَ تَمَامِ الْمِائَةِ (مصباح الشریعة، ص ۷۹/ بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۱۲۴)

امام صادق علیه السلام: وسوسه شیطان بر بنده استیلا نیابد جز اینکه بنده ذکر خدا را رها کرده باشد. کسی که بی‌کار و مهمل است بی‌شک صید شیطان است. و اینکه طاعات را برای بیاراید فریب مخور زیرا نود و نه باب خیر برای باز میکند تا در صدمی به بندت کشد.

۲۹. الإمام علی علیه السلام: إِنَّ لِلْقُلُوبِ شَهْوَةً وَ إِقْبَالًَ وَ إِدْبَارًا، فَأَتَوْهَا مِنْ قَبْلِ شَهْوَتِهَا وَ إِقْبَالِهَا، فَإِنَّ الْقَلْبَ إِذَا أُكْرِهَ عَمِيَ . (نهج البلاغة للصبحی صالح، ص ۵۰۳/ خصائص الأئمة علیهم السلام، خصائص أمير المؤمنين علیه السلام، ص ۱۱۲/ نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۴۷/ عوالمی اللئالی العزیزیه فی الأحادیث الدینیة، ج ۳، ص ۲۹۵)

امام علی علیه السلام: همانا دل‌ها دارای خواهش هستند؛ گاه به چیزی رو می‌کنند و گاه روی می‌گردانند. پس، هرگاه خواستند و اقبال کردند، آن‌ها را به کار گیرید. چه آنکه دل اگر (به کاری) مجبور شود، کور گردد.

الإمام الصادق علیه السلام: إِنَّ الْقَلْبَ يَحْيَا وَ يَمُوتُ، فَإِذَا حَيِيَ قَادَبَهُ بِالتَّطَوُّعِ، وَ إِذَا مَاتَ فَاقْصُرْهُ عَلَى الْفَرَاغِ. (أعلام الدین فی صفات المؤمنین، ص ۳۰۴/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۷۸)

امام صادق علیه السلام: دل گاه حیات دارد و گاه می‌میرد. پس هرگاه زنده و بانشاط بود، آن را با مستحبات تربیت کن و هرگاه مُرد، به فرائض محدودش ساز.

أَفْعُلْ مَا طَلَعَتْ شَمْسُ و (ما) لَاحَ فِي السَّمَاءِ نَجْمٌ! (الغارات، ط الحذیثة، ج ۲، ص ۸۲۷/الأمالی للمفید، ص ۱۷۵)

هنگامی که مردم از گرد امیرمؤمنان علی بن ابی طالب علیه السلام پراکنده شدند و جمع کثیری از آنان به سوی معاویه گریختند تا از دنیای او به نوبی برسند، گروهی از یاران آن حضرت خدمت ایشان رسیدند و عرض کردند: ای امیر مؤمنان! این اموال را بذل و بخشش کن و این اشراف عرب و قریش و کسانی را که می ترسی با تو مخالفت کنند و به نزد معاویه بگریزند بر موالی و غیر عربها ترجیح ده! امیرالمؤمنین علیه السلام به آنان فرمود: به من می فرماید که پیروزی را با ستم و بی عدالتی به دست آورم؟ نه، به خدا سوگند که تا خورشید می دمدم و ستاره ای در آسمان می درخشد، دست به چنین کاری نخواهم زد!

۳۴. أمالي للشيخ الطوسي، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ قَالَ لِأَصْحَابِهِ اسْمَعُوا مِنِّي كَلَامًا هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ مِنَ الذَّهْمِ الْمَوْفَقَةِ لَا يَتَكَلَّمُ أَحَدُكُمْ بِمَا لَا يَغْنِيهِ وَلَا يَدْعُ كَثِيرًا مِنَ الْكَلَامِ فِيمَا يَغْنِيهِ حَتَّى يَجِدَ لَهُ مَوْضِعًا قَرِيبًا مُتَكَلِّمٌ فِي غَيْرِ مَوْضِعِهِ جَنَى عَلَى نَفْسِهِ بِكَلَامِهِ. (الأمالي للطوسي، ص ۲۲۵/ نوادرالآخبار فيما يتعلق بأصول الدين للفيض، ص ۳۹)

امام صادق علیه السلام: کلامی از من بشنوید که بسیار با ارزش است: هرگز کسی راجع به چیزی که به او مربوط نیست سخن نگوید و بسیاری از چیزهایی را نیز که به نوعی به او مربوط است واگذار تا جای سخن گفتن راجع به آنها برسد. بسا گوینده ای که با سخن گفتن در غیر جای درست به خود ضرر میزند.

۳۵. ثواب الأعمال، أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ مَنْ قَرَأَ مِائَةَ آيَةٍ مِنَ الْقُرْآنِ مِنْ أَيِّ الْقُرْآنِ شَاءَ ثُمَّ قَالَ يَا اللَّهُ سَبْعَ مَرَّاتٍ فَلَوْ دَعَا عَلَى الصَّخْرَةِ لَقَلَعَهَا إِنَّ شَاءَ اللَّهُ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۰۴/ وسائل الشیعة، ج ۷، ص ۶۵)

امیرمؤمنان علیه السلام: هرکس صد آیه از قرآن بخواند از هر جای قرآن که خواست، سپس هفت بار بگوید یا الله: اگر بر صخره ای بخواند کنده شود اگر خدا خواهد.

عَنْ سَلَامٍ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَدَخَلَ عَلَيْهِ حُمْرَانُ بْنُ أَعْيَنَ فَسَأَلَهُ عَنْ أَشْيَاءَ فَلَمَّا هَمَّ حُمْرَانُ بِالْقِيَامِ قَالَ لِأَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَخْبِرْكَ أَطَالَ اللَّهُ بِقَاكَ وَامْتَعْنَا بِكَ أَنَا نَأْتِيكَ فَمَا نَخْرُجُ مِنْ عِنْدِكَ حَتَّى يَبْرُقَ قُلُوبُنَا وَتَسْلُقَ أَنْفُسُنَا عَنِ الدُّنْيَا وَنُفَوِّدَ عَلَيْهَا مَا فِي أَيْدِي النَّاسِ مِنْ هَذِهِ الْأَمْوَالِ ثُمَّ نَخْرُجُ مِنْ عِنْدِكَ فَإِذَا صِرْنَا مَعَ النَّاسِ وَالتَّجَارِ أَحَبَبْنَا الدُّنْيَا قَالَ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنَّمَا هِيَ الْقُلُوبُ مَرَّةً يَصْعَبُ عَلَيْهَا

۳۰. وَ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنَّ سُرْعَةَ اخْتِلَافِ قُلُوبِ الْأَبْرَارِ إِذَا اتَّقَوْا وَ إِنَّ لَمْ يُظْهِرُوا التَّوَدُّدَ بِالسَّنَتِهِمْ كُسْرَعَةَ اخْتِلَاطِ مَاءِ السَّمَاءِ بِمَاءِ الْأَنْهَارِ وَ إِنَّ بَعْدَ اخْتِلَافِ قُلُوبِ الْفَجَّارِ إِذَا اتَّقَوْا وَ إِنَّ أَظْهَرُوا التَّوَدُّدَ بِالسَّنَتِهِمْ كَبُعْدِ الْبَهَائِمِ مِنَ التَّعَاطُفِ وَ إِنَّ طَالَ اخْتِلَافُهَا عَلَى مَذُودٍ وَاحِدٍ. (تحف العقول، ص ۳۷۳/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۰۱)

امام علیه السلام: سرعت نزدیک شدن قلب های ابرار چون بهم رسند گرچه به زبان اظهار تودد نکنند مثل سرعت مخلوط شدن آب آسمان است با آب انهار و در مقابل فجار وقتی بهم رسند گرچه اظهار دوستی کنند از هم دوراند مثل دوری چهارپایان گرچه بر یک آبشخور باشند.

۳۱. رسول الله ﷺ: الْمُنَافِقُ يَمْلِكُ عَيْنِيهِ يَبْكِي كَمَا يَشَاءُ (نهج الفصاحة، ص ۷۸۴/ الجامع الصغير، ج ۲، ص ۶۷۱)

پیامبر خدا ﷺ: منافق، چشمانش در اختیار اوست، هرطور بخواهد گریه می کند.

رسول الله ﷺ: أَكْثَرُ مُنَافِقِي أُمَّتِي قُرَاؤُهَا. (مصباح الشریعة، ص ۵۸/ بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۱۸۱)

رسول خدا ﷺ: بیشتر منافقان امت من، قاریان آن هستند. الامام علی علیه السلام: عِلْمُ الْمُنَافِقِ فِي لِسَانِهِ، عِلْمُ الْمُؤْمِنِ فِي عَمَلِهِ. (عیون الحکم و المواعظ للبی، ص ۴۱/ غرر الحکم و درر الکلم، ص ۴۶۳)

امام علی علیه السلام: دانش منافق، در زبان اوست. دانش مؤمن در کردار اوست.

الامام علی علیه السلام: كَثْرَةُ الْوِفَاقِ نِفَاقٌ، كَثْرَةُ الْخِلَافِ شِقَاقٌ. (عیون الحکم و المواعظ للبی، ص ۳۸۹/ غرر الحکم و درر الکلم، ص ۵۲۷)

امام علی علیه السلام: موافقت زیاد (نشانه) نفاق است؛ مخالفت زیاد (علامت یا موجب) دشمنی است.

۳۲. تفسیر القمی، أَبِي رَفَعَةَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ آذَى جَارَهُ طَمَعًا فِي مَسْكَنِهِ وَرَثَهُ اللَّهُ دَارَهُ. (تفسیر القمی، ص ۳۶۸/ تفسیر الصافی، ج ۳، ص ۸۲)

رسول خدا ﷺ: هرکس همسایه اش اذیت کند به طمع اینکه خانه اش بچنگ او بیافتد، خداوند برعکس خانه او را نصیب آن همسایه می کند.

۳۳. إِنَّ طَائِفَةً مِنَ أَصْحَابِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَشَوْا إِلَيْهِ عِنْدَ تَقَرُّقِ النَّاسِ عَنْهُ وَ فِرَارِ كَثِيرٍ مِنْهُمْ إِلَى مَعَاوِيَةَ طَلَبًا لِمَا فِي يَدَيْهِ مِنَ الدُّنْيَا، فَقَالُوا لَهُ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، أَعْطِ هَذِهِ الْأَمْوَالَ، وَ فَضِّلْ هَؤُلَاءِ الْأَشْرَافَ مِنَ الْعَرَبِ وَ قُرَيْشٍ عَلَى الْمَوَالِي وَ الْعَجَمِ، وَ مَنْ تَخَافُ خِلَافَهُ عَلَيْكَ مِنَ النَّاسِ وَ فِرَارَهُ إِلَى مَعَاوِيَةَ! فَقَالَ لَهُمْ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَتَأْمُرُونَنِي أَنْ أَطْلُبَ النَّصْرَ بِالْجَوْرِ؟! لَا وَاللَّهِ لَا

قول خداست که دیوار از آن دو بچه یتیم بود که پدرشان صالح بود و خدا میخواست بزرگ شوند و گنج زیر آن را مالک شوند. خداوند بخاطر فساد پدر به بچه‌های یتیم او ظلم نمی‌کند بلکه آنان را به پدرشان وامیگذارد ولی اگر پدر صالح باشد آنها را حفظ میکند. ثواب الأعمال، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِنَّ فِي كِتَابِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنْ أَكَلَ مَالِ الْيَتَامَى ظُلْمًا سَيُذْرِكُهُ وَبَالَ ذَلِكَ فِي عَقِبِهِ مِنْ بَعْدِهِ وَيُلْحَقَهُ وَبَالَ ذَلِكَ فِي الْآخِرَةِ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۳۳/ البرهان في تفسير القرآن، ج ۲، ص ۳۱/ المروى من كتاب علي عليه السلام، ج ۱، ص ۳۰۴) امام صادق علیه السلام: در کتاب علی علیه السلام است که خوردن مال یتیم به ظلم، و بالش به نسل میرسد اضافه بر و بالی که برایش در آخرت دارد.

۳۷. رسول الله ﷺ: مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ وَ لَمْ يَعْمَلْ بِهِ حَشَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى يَقُولُ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا. قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيتَهَا وَ كَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنْسَى. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۳۳/ وسائل الشيعة، ج ۶، ص ۱۸۴)

رسول خدا ﷺ: هرکس قرآن را بخواند و به آن عمل نکند، خداوند در روز قیامت او را کور محشور فرماید. پس گوید: «پروردگارا، چرا مرا نابینا محشور کردی با آنکه بینا بودم؟ فرماید: همان طور که آیات ما بر تو آمد و آن را به فراموشی سپردی، امروز همان گونه فراموش می‌شوی».

۳۸. عنه ﷺ: يَا عَلِيُّ! أَيْنَ الْمُؤْمِنِ الْمَرِيضِ تَسْبِيحَ وَ صِيَاحُهُ تَهْلِيلُ وَ نَوْمُهُ عَلَى الْفِرَاشِ عِبَادَةٌ وَ تَقَلُّبُهُ مِنْ جَنْبٍ إِلَى جَنْبٍ جِهَادٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِنْ عُوْفِي يَمْشِي فِي النَّاسِ وَ مَا عَلَيْهِ مِنْ ذَنْبٍ. (مكارم الأخلاق، ص ۴۳۹/ بحار الأنوار، ج ۷، ص ۷۴/ ۵۴)

رسول خدا ﷺ: ای علی! ناله مؤمن مریض تسبیح است و فریادش تهلیل و خوابش بر بستر عبادت و این پهلوی به آن پهلوی شدنش جهاد. اگر خوب شد به میان مردم بر میگردد درحالی که گناهی بر او نیست.

۳۹. الإمام الصادق علیه السلام: كَانَ بَيْنِي وَ بَيْنَ رَجُلٍ قِسْمَةُ أَرْضٍ، وَ كَانَ الرَّجُلُ صَاحِبَ نُجُومٍ، وَ كَانَ يَتَوَخَّى سَاعَةَ الشُّعُودِ؛ فَيَخْرُجُ فِيهَا وَ أَخْرُجُ أَنَا فِي سَاعَةِ النُّحُوسِ، فَاقْتَسَمْنَا فَخَرَجَ لِي خَيْرُ الْقِسْمَيْنِ، فَضَرَبَ الرَّجُلُ يَدَهُ الْيُمْنَى عَلَى الْيُسْرَى ثُمَّ قَالَ: مَا رَأَيْتُ كَالْيَوْمِ قَطُّ! قُلْتُ: وَ لَيْلِ الْآخِرِ! وَ مَا ذَاكَ؟ قَالَ: إِنِّي صَاحِبُ نُجُومٍ أَخْرَجْتُكَ فِي سَاعَةِ النُّحُوسِ وَ خَرَجْتُ أَنَا فِي سَاعَةِ الشُّعُودِ، ثُمَّ قَسَمْنَا فَخَرَجَ لَكَ خَيْرُ الْقِسْمَيْنِ. فَقُلْتُ: أَلَا أُحَدِّثُكَ بِحَدِيثٍ حَدَّثَنِي بِهِ أَبِي؟ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَدْفَعَ اللَّهُ عَنْهُ نَحْسَ يَوْمِهِ فَلْيَقْتَنِصْ يَوْمَهُ بِصَدَقَةٍ يَدْفَعُ اللَّهُ عَنْهُ نَحْسَ لَيْلَتِهِ. فَقُلْتُ: وَ إِنِّي افْتَتَحْتُ

الْأَمْرَ وَ مَرَّةً يَسْهُلُ ثُمَّ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَمَا إِنَّ أَصْحَابَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ تَخَافُ عَلَيْنَا التَّفَاقُ قَالَ فَقَالَ لَهُمْ وَ لَمْ تَخَافُونَ ذَلِكَ قَالُوا إِنَّا إِذَا كُنَّا عِنْدَكَ فَذَكَّرْتَنَا رُوعَنَا وَ وَجَلْنَا وَ نَسِينَا الدُّنْيَا وَ رَهْذَنًا فِيهَا حَتَّى كَانَا نَعَايِنُ الْآخِرَةَ وَ الْجَنَّةَ وَ النَّارَ وَ نَحْنُ عِنْدَكَ وَ إِذَا دَخَلْنَا هَذِهِ الْبُيُوتَ وَ شِمَمْنَا الْأَوْلَادَ وَ رَأَيْنَا الْعِيَالَ وَ الْأَهْلَ وَ الْمَالَ يَكَادُ أَنْ نُحَوَّلَ عَنِ الْحَالِ الَّتِي كُنَّا عَلَيْهَا عِنْدَكَ وَ حَتَّى كَانَا لَمْ نَكُنْ عَلَى شَيْءٍ أَ فَتَخَافُ عَلَيْنَا أَنْ يَكُونَ هَذَا التَّفَاقُ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كَلَّا هَذَا مِنْ خُطُوبَاتِ الشَّيْطَانِ لِيُرْغَبَكُمْ فِي الدُّنْيَا وَ اللَّهُ لَوْ أَنْتُمْ تَدُومُونَ عَلَى الْحَالِ الَّتِي تَكُونُونَ عَلَيْهَا وَ أَنْتُمْ عِنْدِي فِي الْحَالِ الَّتِي وَصَفْتُمْ أَنْفُسَكُمْ بِهَا لَصَافَحْتُمْ الْمَلَائِكَةَ وَ مَشَيْتُمْ عَلَى الْمَاءِ وَ لَوْ لَا أَنْتُمْ تَذْبُحُونَ فَتَسْتَغْفِرُونَ اللَّهُ لَخَلَقَ اللَّهُ خَلْقًا لَكُمْ يَذْبُحُونَ ثُمَّ يَسْتَغْفِرُوا فَيَغْفِرَ لَهُمْ إِنَّ الْمُؤْمِنَ مُفْتَنٌ تَوَابٌ أَمَا تَسْمَعُ لِقَوْلِهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ ... (تفسير العياشي، ج ۱، ص ۱۰۹/ الوافي، ج ۴، ص ۲۵۰)

کسی نزد امام باقر علیه السلام بود چون خواست برود گفت: هروقت از محضر شما میروم در حالتی هستم که قلبم رقیق است و دل از دنیا کنده‌ام و اینکه دنیا دست کیست مرا آزار نمیدهد اما همین که میگذرد و با سایر مردم معاشرت میکنم کم‌کم این حالت از بین میرود. امام باقر علیه السلام فرمود: قلب‌ها گاهی سخت میشود و گاهی نرم. سپس فرمود: اصحاب رسول خدا ﷺ همین مطلب را با ایشان در میان گذاشتند. رسول خدا ﷺ فرمود: بخدا قسم اگر بر همان حالتی که با آن از نزد من خارج میشوید ثابت قدم باشید ملائکه با شما مصافحه میکردند و بر آب راه میرفتید. و اگر نبود که گناه میکنید و سپس استغفار خداوند عده‌ای را خلق میکرد که گناه کنند و سپس استغفار تا آنها را ببخشد. مؤمن دائم به فتنه میافتد و دائم توبه میکند. آیا نشنیده‌اید که خدا توابین را دوست دارد. پس استغفار کنید و بسوی خدا بازگردید.

۳۶. عنه ﷺ: إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى إِذَا ظَلَمَ الرَّجُلُ الْيَتِيمَ وَ كَانَ مُسْتَحِلًّا لَمْ يَحْفَظْ وُلْدَهُ وَ وَكَلَهُمْ إِلَى آبِيهِمْ وَ إِنْ كَانَ صَالِحًا حَفِظَ وُلْدَهُ فِي صِلَاحِ آبِيهِمْ وَ الدَّلِيلُ عَلَى ذَلِكَ قَوْلُهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى وَ أَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي الْمَدِينَةِ وَ كَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا وَ كَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا إِلَى قَوْلِهِ رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ لِأَنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ الْيَتَامَى لِنَسَادِ آبِيهِمْ وَ لَكِنْ يَكُلُّ الْوَلَدُ إِلَى أَبِيهِ وَ إِنْ كَانَ صَالِحًا حَفِظَ وُلْدَهُ بِصَالِحِهِ. (تفسير القمي، ج ۱، ص ۱۳۲/ بحار الأنوار، ج ۷، ص ۷۶/ ۲۰۷)

امام ﷺ: وقتی کسی به یتیم ظلم میکند خدا فرزندانش را رها میکند و به خود او وامیگذارد و حفظشان نمی‌کند. و اگر کسی صالح باشد خدا فرزندانش را بخاطر خوبی پدرشان حفظ میکند. دلیل بر این حرف

خُرُوجِي بَصَدَقَةٍ، فِهَذَا خَيْرٌ لَكَ مِنْ عِلْمِ النَّجُومِ. (الكافي، ج ۴، ص ۱۶ / روضة المتقين في شرح من لايحضره الفقيه، طالقديمة، ج ۳، ص ۳۰۲)

امام صادق (ع): میان من و مردی زمین مشترکی بود که می خواستیم آن را تقسیم کنیم. آن مرد اختربین بود و منتظر بود برای تقسیم در یک ساعت سعد بیرون برود و من در یک ساعت نحس بیرون روم. ما رفتیم و برای زمین قرعه زدیم و بهترین قسمت آن به نام من افتاد. آن مرد دست خود را به دست چپش زد و گفت: هرگز چنین چیزی ندیده بودم. من گفتم: وای بر تو، مگر چه شده است؟ گفت: من اختربین هستم و شما را در یک ساعت نحس بیرون آوردم و خودم در ساعتی سعد بیرون آمدم و زمین را تقسیم کردیم، اما بهترین قطعه زمین به نام شما درآمد. من گفتم: آیا می خواهی برایت حدیثی که پدرم آن را برایم گفت، بگویم؟ پدرم فرمود: رسول خدا (ص) فرمود: هرکه دوست دارد خداوند نحوست روزش را از او برطرف سازد، روز خود را با صدقه آغاز کند، خداوند بدان وسیله نحوست آن روز را از او می برد. و هرکه دوست دارد خداوند نحوست شبش را از او برطرف سازد، شب خود را با صدقه آغاز کند، خداوند بدان وسیله نحوست آن شب را از او دفع می کند. سپس گفتم: من هم وقتی بیرون آمدم اول صدقه دادم. پس، این کار برای تو بهتر از علم نجوم است.

عبد الملك بن أعين: قلت لأبي عبد الله (ع): إني قد ابتليت بهذا العلم، فأريد الحاجة؛ فإذا نظرتُ إلى الطالع و رأيت الطالع الشرَّ جالساً و لم أذهب فيها، وإذا رأيت الطالع الخيرَ ذهبْتُ في الحاجة، فقال لي: تقضى؟ قلت: نعم. قال: أحرق كُتُبَكَ. (من لايحضره الفقيه، ج ۲، ص ۲۶۷ / مكارم الأخلاق، ص ۲۴۲ / الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۱۱۲)

عبد الملك بن أعين: به حضرت صادق (ع) عرض کردم: من گرفتار این علم شده ام. لذا هرگاه می خواهم کاری انجام دهم به طالع می نگرم. اگر طالع بد باشد می نشینم و دنبال انجام آن کار نمی روم و اگر طالع نیک باشد دنبال آن کار می روم. حضرت به من فرمود: به خواسته ات هم می رسی؟ عرض کردم: آری. فرمود: کتاب هایت را بسوزان.

الامام علي (ع) لما قال له رجلٌ يستخِدمُ عِلْمَ النَّجُومِ: إن سِرَّتَ في هذا الوقتِ حَشِيثَ أن لا تظنَّ بمُرادِكَ و السَّعْنَى عَنِ الاسْتِعَانَةِ بِاللَّهِ في نَيْلِ الْمَحْبُوبِ، و دَفَعَ الْمَكْرُوهَ... ثُمَّ أَقْبَلَ (ع) عَلَى النَّاسِ فَقَالَ: أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّا كُمْ وَ تَعَلَّمُ النَّجُومَ إِلَّا مَا يُهْتَدَى بِهِ فِي بَرٍّ أَوْ بَحْرٍ، فَإِنَّهَا تَدْعُو إِلَى الْكِهَانَةِ. سِيرُوا عَلَى اسْمِ اللَّهِ. (الاحتجاج على أهل اللجاج

للطبرسي، ج ۱، ص ۲۴۰ / الوافي، ج ۱۱۲، ص ۳۵۶)

مردی اختربین به امام علی (ع) عرض کرد: اگر در این زمان (برای جنگ با خوارج) بروی می ترسم به مراد خود نرسی. حضرت فرمود: آیا خیال می کنی تو می توانی ساعتی را نشان دهی که هرکس در آن

ساعت سفر کند بلا و بدی از او دور شود؟ و از ساعتی برحذر داری که هرکس در آن ساعت سفر کند ضرر و زیان او را دربرمی گیرد؟ آن کس که سخنان تو را تصدیق کند، قرآن را تکذیب کرده است و برای رسیدن به مطلوب و دفع امور ناخوشایند، از کمک گرفتن از خدا بی نیازی نشان داده است... حضرت سپس رو به مردم کرد و فرمود: ای مردم، از آموختن اخترشناسی پرهیزید مگر آن مقداری که در بیابان یا دریا وسیله راهیابی می شود؛ زیرا اخترشناسی به کهنات و پیشگویی می انجامد و اخترگو مانند کاهن است، و کاهن چون ساحر و ساحر همانند کافر و کافر در آتش است؛ (اینک) به نام خدا حرکت کنید.

۴۰. الإمام الصادق (ع) لما سُئِلَ عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى: «اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ»: يُطَاعُ فَلَا يُعَصَى، وَ يُذَكَّرُ فَلَا يُنْسَى، وَ يُشْكَرُ فَلَا يُكْفَرُ. (الزهد، ص ۱۷ / تفسیر العیاشی، ج ۱، ص ۱۹۴ / تحف العقول، ص ۳۶۲ / معانی الأخبار، ص ۲۴۰ / مجموعه ورام، ج ۲، ص ۲۲۴ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۱، ص ۱۸۵ / إرشاد القلوب إلى الصواب للدليمي، ج ۱، ص ۶۱)

امام صادق (ع) در پاسخ به سؤال از آیه «حق تقوای الهی را پاس دارید»: «حق تقوا از خدا این است که اطاعت شود و نافرمانی نشود و پیوسته یاد شود و هرگز فراموش نگردد و سپاس گزاری شود و ناسپاسی نشود».

چهل حدیث ۹۶

الإمام الصادق عليه السلام عن آبائه: مَنْ لَمْ يَسْأَلِ اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ افْتَقَرَ.

(الإختصاص، ص ۲۲۳ / مكارم الأخلاق، ص ۲۶۸ / الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۱۱۷ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۹)

امام صادق عليه السلام، از پدران بزرگوارش: هر که از فضل خدا نطلبد، فقیر شود.

۳. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ أَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى دَاوُدَ مَا اغْتَصَمَ بِي عَبْدٌ مِنْ عِبَادِي دُونَ أَحَدٍ مِنْ خَلْقِي عَرَفْتُ ذَلِكَ مِنْ نَبِيِّهِ ثُمَّ تَكِيدُهُ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ إِلَّا جَعَلْتُ لَهُ الْمَخْرَجَ مِنْ بَيْنَهُنَّ وَ مَا اغْتَصَمَ عَبْدٌ مِنْ عِبَادِي بِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِي عَرَفْتُ ذَلِكَ مِنْ نَبِيِّهِ إِلَّا قَطَعْتُ أَشْبَابَ السَّمَاوَاتِ مِنْ يَدَيْهِ وَ اسْتَحْتُ الْأَرْضَ مِنْ تَحْتِهِ وَ لَمْ أَبَالِ بِأَيِّ وَادٍ هَلَكَ. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۵۸ / الكافي، ج ۲، ص ۶۳ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۶)

امام صادق عليه السلام: خداوند به داوود وحی کرد: هرگز کسی به من معتمد نشد و از غیر من دل نبرید و در این باره صادق و پابرجا نبود جز اینکه حتی اگر آسمان و زمین بر او کید زنند نجاتش دهم و هرگز کسی به کسی جز من معتمد نشد جز اینکه اسباب آسمان را از او قطع کردم و زمین زیرپایش نیز او را نفرین کرد و اهمیت نمی دهم در کدام وادی هلاک میشود.

۴. الإمام الباقر عليه السلام: إِنْ ظَلِمْتَ فَلَا تَظْلِمَ. (تحف العقول، ص ۲۸۴ / الوافي، ج ۲، ص ۲۶)

امام باقر عليه السلام: اگر هم به تو ستم شد، تو ستم نکن.

۵. عُدَّةُ الدَّاعِي، سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ الرَّؤْيَا الصَّالِحَةُ مِنَ اللَّهِ فَإِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ مَا لَا يُحِبُّ فَلَا يُحَدِّثُ بِهَا أَحَدًا فَإِنَّهَا لَنْ تَضُرَّهُ. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۷۷ / بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۲۲۰)

رسول خدا ﷺ: رؤیای صالحه از جانب خداست اگر کسی روایی دید که آن را دوست نداشت با کسی راجع به آن سخن نگوید در اینصورت او را ضرر نرساند.

۶. الإمام علي عليه السلام: مَنْ أَرَادَ أَنْ يَعْيشَ حُرّاً أَيَّامَ حَيَاتِهِ فَلَا يُسْكِنِ الطَّمَعُ قَلْبَهُ. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۴۹)

امام علی عليه السلام: هر که می خواهد ایام عمر خود را آزاد زندگی کند، طمع را در دل خویش جای ندهد.

۷. أَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى بَعْضِ أَنْبِيَائِهِ فِي بَعْضِ وَحْيِهِ إِلَيْهِ: وَ عِزَّتِي وَ جَلَالِي، لَا قُطْعَنَ أَمَلٍ كُلِّ مُؤْمَلٍ غَيْرِي بِالْإِبَاسِ، وَ لَا كُؤُوهُ ثَوْبَ الْمَذَلَّةِ فِي النَّارِ، يُؤْمَلُ عَبْدِي فِي الشَّدَائِدِ غَيْرِي وَ الشَّدَائِدُ بِيَدِي! أَوْ يَرْجُو سِوَايَ وَ أَنَا الْغَنِيُّ الْجَوَادُ! يَبْدِي مَفَاتِيحَ الْأَبْوَابِ وَ

۱. الإمام الصادق عليه السلام: أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى دَاوُدَ: أَنَّ خَلَادَةَ بِنْتِ أَوْسٍ بَشَّرَهَا بِالْجَنَّةِ وَ أَعْلَمَهَا أَنَّهَا قَرِيبَتُكَ فِي الْجَنَّةِ، فَانْطَلَقَ إِلَيْهَا. قَالَ دَاوُدُ: أَخْبِرْنِي عَنْ ضَمِيرِكَ وَ سَرِيرَتِكَ مَا هُوَ؟ قَالَتْ: أَمَا هَذَا فَسَأَخْبِرُكَ بِهِ، أَخْبِرُكَ أَنَّهُ لَمْ يُصْبِنِي وَ جَعَّ قَطُّ نَزَلَ بِي كَانِئًا مَا كَانَ، وَ لَا نَزَلَ بِي ضُرٌّ وَ حَاجَةٌ وَ جُوعٌ كَانِئًا مَا كَانَ، إِلَّا صَبَرْتُ عَلَيْهِ، وَ لَمْ أَسْأَلِ اللَّهَ كَشْفَهُ عَنِّي حَتَّى يُحَوِّلَهُ اللَّهُ عَنِّي إِلَى الْعَافِيَةِ وَ السَّعَةِ، وَ لَمْ أَطْلُبْ بَدَلًا، وَ شَكَرْتُ اللَّهَ عَلَيْهَا وَ حَمِدْتُهُ، فَقَالَ دَاوُدُ عليه السلام: فِيهِذَا بَلَغْتَ مَا بَلَغْتَ.

ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: وَ هَذَا دِينُ اللَّهِ الَّذِي ارْتَضَاهُ لِلصَّالِحِينَ. (قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۲۰۶ / بحار الأنوار، ج ۱۴، ص ۳۹)

امام صادق عليه السلام: خدا تعالی به داوود وحی فرمود: خالده دختر اوس را نوید بهشت ده و به او خبر ده که هم درجه تو در بهشت خواهد بود. داوود به طرف خالده رهسپار شد و در خانه اش را کوبید. خالده بیرون آمد و عرض کرد: آیا چیزی درباره من نازل شده است؟ داوود فرمود: آری. عرض کرد: چه چیز؟ داوود فرمود: خدا تعالی به من وحی فرمود و خبرم داد که تو هم درجه من در بهشت خواهی بود و فرمود تو را به بهشت مژده دهم. خالده گفت: شاید تشابه اسمی میان من و کسی دیگر رخ داده است؟ داوود فرمود: آن خالده خود تو هستی! عرض کرد: ای پیامبر خدا! حرفت را باور می کنم، اما به خدا قسم در خود چنین سزآمدی نمی بینم. داوود فرمود: از باطن و درونت به من خبر ده که در آن چه می گذرد. خالده عرض کرد: می گویم. هرگز به هیچ دردی از هر نوع مبتلا نشدم و هیچ گزند و نیاز و گرسنگی از هر نوع به من نرسید مگر آنکه در برابرش صبر کردم و از خداوند نخواستم آن را از من برطرف سازد، تا آن که او خود آن را از من دور کند و عافیت و گشایش دهد و به جای آن چیزی از خدا نخواستم و او را بر آن شکر و سپاس گفتم. داوود عليه السلام فرمود: بدین سبب است که به این مقام رسیده ای. امام صادق عليه السلام سپس فرمود: این همان دین خداست که برای بندگان صالح خود برگزیده و پسندیده است.

۲. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَنْ تَفَاقَرَ افْتَقَرَ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۴۲۳ / تصنيف غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۷۱ / الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۱۱۹)

پیامبر خدا ﷺ: کسی که دم از ناداری زند، نادار شود.

الإمام علي عليه السلام: إِظْهَارُ الْحِرْصِ يُورِثُ الْفَقْرَ. (مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۲۹ / وسائل الشيعة، ج ۱۵، ص ۳۲۷)

امام علی عليه السلام: حرص زدن، فقر می آورد.

هِيَ مُغْلَقَةٌ، وَ بَابِي مَفْتُوحٌ لِمَنْ دَعَانِي. (الأمالی للطوسی، ص ۵۸۴ / مجموعه توارم، ج ۲، ص ۷۳ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۳۵ / اعلام الدین فی صفات المؤمنین، ص ۲۱۲)

روای گوید به فقر و تنگدستی سختی افتادم و دوستی که در دوران پرباشان حالی دستم را بگیرد نداشتم، وام سنگینی به گردن داشتم و طلبکاری که در مطالبه آن سماجت می کرد. ناچار به سوی خانه حسن بن زید که در آن زمان فرماندار مدینه بود و باهم آشنایی داشتیم، رهسپار شدم. محمد بن عبدالله بن علی بن حسین که آشنایی دیرینی باهم داشتیم و از حال و روز من خبر داشت، در بین راه به من برخورد کرد و دستم را گرفت و گفت: از وضع تو اطلاع یافته ام. حالا برای رفع گرفتاری هایت به چه کسی امید داری؟ گفتم: حسن بن زید. گفت: در این صورت بدان که حاجتت برآورده نمی شود و به خواسته ات نمی رسی. به کسی رو کن که توان این کار را دارد و بخشنده ترین بخشندگان است و خواسته ات را از او بخواه؛ زیرا من از پسرعمویم جعفر بن محمد شنیدم که از پدرش، از جدش، از پدرش حسین بن علی، از پدرش علی بن ابی طالب علیه السلام، از پیامبر صلی الله علیه و آله حدیث کرد و فرمود: خداوند عزوجل در یکی از وحی های خود به یکی از پیامبرانش فرمود: به عزت و جلالم سوگند، که امید هرکس را که به غیر من امید بندد به یأس بدل می کنم و در دوزخ جامه ذلت بر او می پوشانم و از گشایش و فضل خود دورش می گردانم. آیا بنده من در شاداید و گرفتاری ها به غیر من امید (گشایش) می بندد، حال آنکه شاداید و گرفتاری ها به دست من است؟ آیا به غیر من چشم امید می دوزد، حال آنکه توانگر بخشنده منم و کلیدهای درهای بسته در دست من است و در من به روی هرکس که مرا بخواند باز است؟ مگر نمی داند که هر گرفتاری و مشکلی به او برسد، جز من کسی توانایی برطرف کردن آن را ندارد! پس، چه شده است که می بینم روی امید از من برگردانده است درحالی که از سر جود و کرم خود آنچه را هم از من مسئلت نکرد به او دادم و حالا از من روی گردانده و از من نمی خواهد و در گرفتاریش دست خواهش به سوی غیر من دراز می کند، درحالی که من خدا که پیش از خواهش عطا می کنم، اگر از من خواهش شود جواب نمی دهم؟ هرگز، مگر نه اینکه بخشش و کرم از آن من است، مگر نه اینکه دنیا و آخرت در دست من است؟ اگر اهل هفت آسمان و زمین، همگی، از من بخواهند و خواست همه آن ها را برآورم، این همه به اندازه بال پشه ای از ملک من نمی کاهد. چگونه کاسته شود ملکی که من سرپرست آن هستم؟ پس بیچاره کسی که از من نافرمانی کند و مرا نپاید.

من به او گفتم: ای زاده رسول خدا، این حدیث را برایم دوباره بگو. او سه بار آن را تکرار کرد. من گفتم: به خدا قسم که از این پس از

هیچ کس حاجتی نخواهم. دیری نگذشت که خداوند از نزد خود مرا روزی و بخششی عطا فرمود.

۸. رسول الله صلی الله علیه و آله: أَجْرُكُمْ عَلَى الْفَتَى أَجْرُكُمْ عَلَى النَّارِ. (منیة المرید، ص ۲۸۱ / بحار الأنوار، ج ۲، ص ۱۲۳)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: گستاخ ترین شما بر فتوادادن، گستاخ ترین شما در برابر آتش است.

الإمام الصادق علیه السلام: أَهْرُبُ مِنَ الْفُتْيَا هَرْبَكَ مِنَ الْأَسَدِ، وَ لَا تَجْعَلْ رَقَبَتَكَ لِلنَّاسِ جِسْرًا. (مشكاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۳۲۸ / وسائل الشیعة، ج ۲۷، ص ۱۷۲)

امام صادق علیه السلام: ... از فتوادادن چنان گریز که از شیر می گریزی و گردنت را پل مردم قرار مده.

۹. الإمام علی علیه السلام: التَّظَرُّ إِلَى الْبَخِيلِ يُقْسِي الْقَلْبَ. (تحف العقول، ص ۲۱۴ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۷۳)

امام علی علیه السلام: نگاه کردن به شخص بخیل، دل را سخت می گرداند.

۱۰. الامام علی علیه السلام: إِيَّاكَ وَ مُعَاشِرَةَ مُتَتَّبِعِي غُيُوبِ النَّاسِ؛ فَإِنَّهُ لَمْ يَسَلِّمْ مُصَاحِبُهُمْ مِنْهُمْ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۹۷ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۱۶۶)

امام علی علیه السلام: از آمیزش با کسانی که دنبال عیب های مردم می گردند، دوری کن؛ زیرا همنشین آن ها نیز از ایشان در امان نیست.

الإمام الصادق علیه السلام: أَبْعَدُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنَ اللَّهِ أَنْ يَكُونَ الرَّجُلُ يُوَاحِي الرَّجُلَ وَ هُوَ يَحْفَظُ (عَلَيْهِ) زَلَّاتِهِ لِيُعَيَّرَ بِهَا يَوْمًا مَا. (الکافی، ج ۲، ص ۳۵۵ / تحف العقول، ص ۱۲۰ / السرائر الحاوی لتحریر الفتاوی و المستطرفات، ج ۳، ص ۶۴۲ / مشكاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۱۵۸ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲۰، ص ۲۶۲ / منیة المرید، ص ۳۳۱)

امام صادق علیه السلام: دورترین بنده از خدا، آن مردی است که با مردی طرح دوستی افکند و لغزش های او را نگه دارد تا روزی به واسطه آن ها او را سرزنش کند.

۱۱. الإمام الصادق علیه السلام: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَوْحَى إِلَى دَاوُدَ عليه السلام: أَنْ بَلَغَ قَوْمَكَ أَنَّهُ لَيْسَ مِنْ عِبْدٍ مِنْهُمْ أَمْرُهُ بِطَاعَتِي فَيُطِيعُنِي إِلَّا كَانَ حَقًّا عَلَيَّ أَنْ أُعِينَهُ عَلَى طَاعَتِي، فَإِنْ سَأَلَنِي أُعْطِيْتُهُ، وَإِنْ دَعَانِي أَحَبْتُهُ، وَإِنْ اعْتَصَمَ بِي عَصَمْتُهُ، وَإِنْ اسْتَكْفَانِي كَفَيْتُهُ، وَإِنْ تَوَكَّلَ عَلَيَّ حَفِظْتُهُ، وَإِنْ كَادَهُ جَمِيعُ خَلْقِي كِدْتُ دُونَهُ. (قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۱۹۸ / الجواهر السننية في الأحاديث القدسية، ص ۱۸۲)

امام صادق علیه السلام: خدا متعال به داود علیه السلام وحی فرمود: این پیام را به قومت ابلاغ کن که هیچ بنده ای از آنان نیست که او را به فرمانبری

میگفت: از همانچه میخورید به غلامانتان بدهید و از همانکه میپوشید ایشان را بپوشانید. و در حدیث مشابهی اضافه دارد که: و آنرا به آنچه برایشان سخت است و امدا رید جز اینکه خودتان هم کمکشان کنید.

۱۵. قَالَ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام فَلْيُذْهِبِ الْحَسَنُ الْبَصْرِيَّ يَمِينًا وَ شِمَالًا فَقَالَ اللَّهُ مَا يُوجَدُ الْعِلْمُ إِلَّا هَاهُنَا ... (بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلى الله عليه وسلم، ج ۱، ص ۹/الكافي، ج ۱، ص ۵۱/الاحتجاج على أهل اللجاج للطبرسي، ج ۲، ص ۳۳۱/منية المريد، ص ۱۸۸)

امام باقر عليه السلام: حسن بصری اینطرف و آنطرف برود قسم به خدا علم را جز در اینجا نخواهد یافت.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ فَلْيُشْرِقِ الْحَكَمُ بْنُ عَتِيبَةَ وَ يُغْرِبْ أَمَّا وَ اللَّهِ لَا يُصِيبُ الْعِلْمُ إِلَّا مِنْ أَهْلِ بَيْتِ نَزَلَ عَلَيْهِمْ جَبْرِئِيلُ ... (بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلى الله عليه وسلم، ج ۱، ص ۹/الكافي، ج ۱، ص ۴۰۰)

امام صادق عليه السلام: عتیبه به شرق و غرب رود قسم به خدا که علم جز نزد خاندانی نیست که جبرئیل بر ایشان نازل شد.

قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام لَسَلَمَةَ بْنِ كَهِيلٍ وَ الْحَكَمُ بْنُ عَتِيبَةَ شَرْقًا وَ غَرْبًا لَنْ تَجِدَا عِلْمًا صَحِيحًا إِلَّا شَيْئًا يُخْرُجُ مِنْ عِنْدِنَا أَهْلُ الْبَيْتِ ... (بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلى الله عليه وسلم، ج ۱، ص ۱۰/الكافي، ج ۱، ص ۳۹۹)

امام باقر عليه السلام: به شرق و غرب روید؛ علم درست را نخواهید یافت جز چیزی که از نزد ما اهل بیت خارج شده باشد.

۱۶. رسول الله صلى الله عليه وسلم عَنْ بَعْضِ النَّبِيِّينَ عليهم السلام فَقَالَ يَا إِلَهِي كَيْفَ أَرْهَدُ فِي الدُّنْيَا وَ أَرْغَبُ فِي الْآخِرَةِ قَالَ خُذْ مِنَ الدُّنْيَا خِفًا مِنَ الطَّعَامِ وَ الشَّرَابِ وَ اللَّبَاسِ وَ لَا تَدْخِرْ لَغَدٍ وَ ذُمْ عَلَى ذِكْرِي فَقَالَ يَا رَبِّ وَ كَيْفَ أَدُومُ عَلَى ذِكْرِكَ فَقَالَ بِالْخُلُقَةِ. (بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۲۲/مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۲، ص ۴۸)

رسول خدا صلى الله عليه وسلم: یکی از انبیاء گفت خدایا چطور به دنیا بی اعتنا شوم و به آخرت امید بندم؟ وحی شد: خوردن و آشامیدن و پوشیدنی هایت را کم کن و برای فردایت چیزی نینداز و بر یاد من مداومت کن. پرسید چطور بر یادت مداومت کنم؟ وحی آمد که با خلوت.

عنه عليه السلام: أَوْحَى إِلَيَّ يَا أَحْمَدُ هَلْ تَذَرِي بَائِي وَ قَتِ يَتَقَرَّبُ الْعَبْدُ إِلَى اللَّهِ قَالَ لَا يَا رَبِّ قَالَ إِذَا كَانَ جَائِعًا أَوْ سَاجِدًا ... (إرشاد القلوب إلى الصواب للدليلمي، ج ۱، ص ۲۰۰/الوافي، ج ۲۶، ص ۱۴۲)

وحی رسید که ای احمد میدانی کی به خدا نزدیک میشوی؟ وقتی گرسنه و ساجدی.

از خود فرمان دهم و فرمانم ببرد، مگر اینکه بر من است تا او را در طاعت خود یاری رسانم. پس اگر از من چیزی بخواهد، به او عطا کنم و اگر مرا بخواند جوابش دهم و اگر به من پناه آورد، او را پناه دهم و اگر از من بی نیازی طلبد، او را بی نیاز گردانم و اگر به من توکل کند، او را حفظ و نگهداری کنم و اگر همه آفریدگانم بر ضد او دسیسه کنند، من مکر خود را به سود او به کار برم.

۱۲. فَقَالَ لأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: وَ اللَّهُ إِنِّي لَمُقِيمٌ عَلَى ذَنْبٍ مُنْذُ نَهَى أَرِيدُ أَنْ أَتَحَوَّلَ مِنْهُ إِلَى غَيْرِهِ فَمَا أَقْدِرُ عَلَيْهِ قَالَ لَهُ عليه السلام إِنْ تَكُنْ صَادِقًا فَإِنَّ اللَّهَ يُجِبُكَ وَ مَا يَمْنَعُكَ مِنَ الْإِثْقَالِ عَنْهُ إِلَّا أَنْ تَخَافَهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۴۲/الأمالي للمفيد، ص ۱۲)

مردی به امام صادق عليه السلام گفت من روزگار درازی است که به گناهی مبتلا هستم و میخواهم آنرا ترک کنم اما نمی توانم. امام عليه السلام فرمود: اگر راست میگویی خداوند دوستت دارد و تنها مانعی که نمی گذارد از این گناه رهایی یابی این است که با این گناه همیشه از او می ترسی (و او این احساس ترس تو را به نفعت میداند).

۱۳. رسول الله صلى الله عليه وسلم: سَيَأْتِي زَمَانٌ عَلَى أُمَّتِي يَفْرُونَ مِنَ الْعُلَمَاءِ كَمَا يَفِرُّ الْقَتْمُ مِنَ الذَّنْبِ، ابْتِلَاهُمُ اللَّهُ تَعَالَى بِثَلَاثَةِ أَشْيَاءَ: الْأَوَّلُ: يَرْفَعُ الْبَرَكَةَ مِنْ أَمْوَالِهِمْ، وَ الثَّانِي: سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا جَائِرًا، وَ الثَّالِثُ: يَخْرِجُونَ مِنَ الدُّنْيَا بِلَا إِيْمَانٍ (بِلَا عَمَلٍ). (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۳۰/بحار الأنوار، ج ۲۲، ص ۴۵۴)

پیامبر خدا صلى الله عليه وسلم: به زودی زمانی بر امتم فرا می رسد، که از علمایشان، همچون گوسفند از گرگ، می گریزند. خدا تعالی آن ها را به سه چیز گرفتار کند: اول اینکه برکت را از اموال ایشان می گیرد. دوم اینکه پادشاهی ستمگر را بر آنان مسلط می گرداند و سوم اینکه بی ایمان از دنیا می روند.

۱۴. الْأَمَالِي لِلشَّيْخِ الطُّوسِي، عَنْ ابْنِ عُثْبَةَ قَالَ كُتِبَ أَبُو ذَرٍّ بُرْدَيْنِ فَاتَّزَرَ بِأَحَدِهِمَا وَ ارْتَدَى بِشِمْلَةٍ وَ كَسَا غُلَامَهُ أَحَدَهُمَا ثُمَّ خَرَجَ إِلَى الْقَوْمِ فَقَالُوا لَهُ يَا بَازْزُ لَوْ لَبِسْتَهُمَا جَمِيعًا كَانَ أَجْمَلُ قَالَ أَجَلٌ وَ لَكِنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ أَطْعِمُوهُمْ مِمَّا تَأْكُلُونَ وَ أَلْبِسُوهُمْ مِمَّا تَلْبَسُونَ. وَ فِي حَدِيثٍ آخَرَ فِي تَنْبِيهِ الْخَاطِرِ أَضَافَ: ... وَ لَا يَكْفُهُ مَا يَغْلِبُهُ فَإِنْ كَلَّفَهُ مَا يَغْلِبُهُ فَلْيُعْنِهِ. (الأمالي للطوسي، ص ۴۰۳/بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۱۴۰)

راوی گوید ابوذر را دیدم که دو پارچه خوب داشت که یکی را خودش پوشیده بود و دیگری را به غلامش داده بود. بدو گفتند اگر هر دو را خودت میپوشیدی بهتر بود. گفت: از رسول خدا صلى الله عليه وسلم شنیدم که

۱۷. تفسیر العیاشی، عَنْ بُرَيْدٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَطْعِمُ رَجُلًا سَائِلًا لَا أَعْرِفُهُ مُسْلِمًا قَالَ نَعَمْ أَطْعِمُهُ مَا لَمْ تَعْرِفْهُ بِوَلَايَةٍ وَلَا بِعَدَاوَةٍ إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ وَفُؤَلُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا ... (البرهان في تفسير القرآن، ج ۱، ص ۲۶۳/بحار الأنوار، ج ۲۴، ص ۱۲۲)

کسی از امام صادق عليه السلام پرسید گدایان را غذا دهیم در حالیکه نمیدانم مسلمانند یا نه؟ حضرت عليه السلام فرمود: بله به هرکه نمیدانی دوست است یا دشمن غذا بده خدا میگوید به مردم خوبی کنی.

۱۸. رسول الله صلى الله عليه وآله: لَا تَكُونُوا إِمْعَةً، تَقُولُونَ: إِن أَحَسَّنَ النَّاسُ أَحْسَنًا، وَ إِن ظَلَمُوا ظَلَمْنَا! وَلَكِنْ وَطَّنُوا أَنْفُسَكُمْ إِن أَحَسَّنَ النَّاسُ أَنْ تُحْسِنُوا، وَ إِن أَسَاؤُوا أَنْ لَا تَظْلِمُوا. (میزان الحکمة، ج ۳، ص ۲۶۲/الترغيب والترهيب، ج ۳، ص ۲۳۱)

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: مقلد و بی اراده نباشید که بگویید: اگر مردم خوبی کردند ما خوبی می کنیم و اگر ظلم کردند ما هم ظلم می کنیم. بلکه از خودتان اراده داشته باشید، اگر مردم خوبی کردند، شما خوبی کنید و اگر بدی کردند، شما ظلم نکنید.

۱۹. الإمام الصادق عليه السلام: كَسْبُ الْحَرَامِ يَبِينُ فِي الذَّرِّيَّةِ. (الكافي، ج ۵، ص ۱۲۵/تحف العقول، ص ۴۹۹/الأمالي للصدوق، ص ۵۱۹/تصنيف غررالحكم و دررالکلم، ص ۳۵۵/مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۴۴/عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۴۰)

امام صادق عليه السلام: درآمد حرام، در نسل اثر می گذارد.

۲۰. رسول الله صلى الله عليه وآله: الْمَغْبُونُ لَا مَحْمُودٌ وَلَا مَأْجُورٌ. (صحيفة الإمام الرضا عليه السلام، ص ۵۱/المحاسن، ج ۱، ص ۲۴۸/الكافي، ج ۴، ص ۴۹۶/التمحيص، ص ۶۱)

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: کسی که در معامله ای مغبون شده باشد، نه کسی از او ستایش می کند و نه اجری دارد.

۲۱. روضة الواعظین، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله إِذَا نَظَرَ الْوَالِدُ إِلَى وَلَدِهِ فَسَرَّهُ كَانَ لِلْوَالِدِ عِثْقٌ نَسَمَةٍ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ نَظَرَ سِتْنَيْنِ وَ ثَلَاثِمِائَةٍ نَظْرَةً قَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ. (روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، طالقديمة، ج ۲، ص ۳۶۹/بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۸۰)

رسول خدا صلى الله عليه وآله: وقتی پدر به پسرش نگاه میکند و خوشحال است ثواب آزاد کردن یک بنده دارد. راوی پرسید اگر روزی سیصد و شصت بار نگاه کند چه؟ پیامبر فرمود: خدا به او همانقدر ثواب میدهد زیرا از خدا چیزی کم نمیشود.

۲۲. الأمالي للصدوق، عَنْ حَرِيرٍ أَوْ غَيْرِهِ قَالَ نَزَلَ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الصَّادِقِ عليه السلام قَوْمٌ مِنْ جُهَيْنَةَ فَأَصَابَهُمْ فَلَمَّا أَرَادُوا الرِّحْلَةَ رَوَدَهُمْ وَ وَصَلَهُمْ وَ أَغْطَاهُمْ ثُمَّ قَالَ لِعِلْمَانِهِ تَنَحَّوْا لَا تُعِينُوهُمْ فَلَمَّا فَرَّغُوا جَاءُوا لِيُودِعُوهُ فَقَالُوا لَهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ فَقَدِ أَصَفْتَ فَأَحْسَنْتَ الضِّيَافَةَ وَ أَغْطَيْتَ فَأَجَزْتَ الْعَطِيَّةَ ثُمَّ أَمَرْتَ غِلْمَانَكَ أَنْ لَا يُعِينُونَا عَلَى الرِّحْلَةِ فَقَالَ عليه السلام إِنَّا أَهْلُ بَيْتٍ لَا نُعِينُ أَضْيَافَنَا عَلَى الرِّحْلَةِ مِنْ عِدْنًا. (الأمالي، للصدوق، ص ۵۴۴/روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، طالقديمة، ج ۱، ص ۲۱۱)

گروهی بر امام صادق عليه السلام وارد شدند امام ایشان را مهمان کرد چون خواستند بروند به ایشان زاد و توشه داد و عطا کرد سپس به غلامانش گفت کنار روید و در بستن بار و بنه کمکشان نکنید. چون از علت این امر پرسیدند فرمود: ما اهل بیتی هستیم که مهمانان خویش را بر رفتن از نزد خود یاری نمی کنیم.

۲۳. قرب الإسناد، عَنْ الْبَاقِرِ عليه السلام قَالَ لَا يَحْضُرَنَّ أَحَدُكُمْ رَجُلًا يَضْرِبُهُ سُلْطَانٌ جَائِرٌ ظُلْمًا وَ عُذْوَانًا وَ لَا مُقْتُولًا وَ لَا مَظْلُومًا إِذَا لَمْ يَنْصُرْهُ لِأَنَّ نُصْرَةَ الْمُؤْمِنِ عَلَى الْمُؤْمِنِ فَرِيضَةٌ وَاجِبَةٌ إِذَا هُوَ حَضَرَهُ وَ الْعَافِيَةُ أَوْسَعُ مَا لَمْ يَلْتَمِمْكَ الْحُجَّةُ الظَّاهِرَةُ. (قرب الإسناد، طالحديثة، ص ۵۵/ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۶۱/علل الشرائع، ج ۱، ص ۱۸۸/عوالي اللئالي العزیزة في الأحادیث الدینیة، ج ۴، ص ۳۷)

امام باقر عليه السلام: هیچ کس وقتی سلطان جائری در حال مجازات کسی به ظلم است یا در حالیکه کسی در حال کشته شدن است یا دارد به کسی ظلم میشود حاضر نشود مگر اینکه بخواهد نصرتش کند. چون نصرت مؤمن بر مؤمن وقتی حاضر باشد فریضه واجب است و تا حجتی اقامه نشده عافیت ترجیح دارد.

۲۴. الإمام الصادق عليه السلام في قول الله: ﴿إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ﴾: قَنْطَرَةٌ عَلَى الصِّرَاطِ لَا يَجُوزُهَا عَبْدٌ بِمَظْلَمَةٍ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۳۵/ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۷۲/مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۹۲/عوالي اللئالي العزیزة في الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۳۶۴)

امام صادق عليه السلام درباره آیه «همانا پروردگار تو سخت در کمین است»، می فرماید: (کمین گاه) پلی است بر روی صراط که هیچ بنده ای با داشتن مظلومه ای به گردن، از آن نمی تواند بگذرد.

۲۵. رسول الله صلى الله عليه وآله: مَنْ اغْتِيَبَ عِنْدَهُ أَخُوهُ الْمُسْلِمُ فَلَمْ يَنْصُرْهُ، وَ هُوَ يَسْتَطِيعُ نَصْرَهُ، أَدْرَكَهُ إِثْمُهُ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۷۲/الأمالي للطوسي، ص ۵۳۷/جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۴۶/مكارم الأخلاق، ص ۴۴۴/السرائر الحاوي لتحرير الفتاوي و المستطرفات، ج ۳، ص ۶۲۱)

پیامبر خدا ﷺ: کسی که در حضورش از برادر مسلمان او غیبت شود و با آنکه می‌تواند به یاری او برخیزد یاریش ندهد، گناهش در دنیا و آخرت دامن گیرش شود.

۲۶. الخصال، ثواب الأعمال، عَنِ الصَّادِقِ (ع) قَالَ مَنْ لَمْ يَقْدِرْ عَلَى صَلَاتِنَا فَلْيَصِلْ صَاحِبِي مَوَالِينَا وَمَنْ لَمْ يَقْدِرْ عَلَى زِيَارَتِنَا فَلْيُزِرْ صَاحِبِي مَوَالِينَا يُكْتَبَ لَهُ ثَوَابُ زِيَارَتِنَا. (کامل‌الزیارات، ص ۳۱۹/من لایحضره الفقیه، ج ۲، ص ۷۳/ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۹۹/کتاب‌المزار، مناسک‌المزار للمفید، ص ۲۱۶/المقنعة، ص ۴۹۱/جامع‌الأخبار للشعیری، ص ۱۱۹/المزار الکبیر لابن‌المشهدی، ص ۶۰۰/البلد‌الآمین و الدرر‌الحصین، ص ۳۰۹)

امام صادق (ع): کسی که بر صله کردن ما قادر نیست شیعیان صالح ما را زیارت کند و کسی که بر زیارت ما قادر نیست شیعیان صالح ما را زیارت کند که ثواب زیارت ما برایش نوشته شود.

۲۷. وَ قَالَ (ع) مَا أَقْبَحَ بِالْمُؤْمِنِ أَنْ تَكُونَ لَهُ رَغْبَةٌ تَذُلُّهُ. (الکافی، ج ۲، ص ۳۲۰/تحف‌العقول، ص ۱۰۴/الخصال، ج ۲، ص ۶۱۴/صفات‌الشیعة، ص ۳۲/عیون‌الحکم و المواعظ للیثی، ص ۹۳/مجموعه‌ورام، ج ۲، ص ۲۰۶)

امام (ع): چه زشت است که مؤمن رغبتی داشته باشد که ذلیلش کند.

۲۸. تفسیر القمی، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (ع) قَالَ سَأَلْتُهُ عَنِ الْمُسْتَضْعَفِ فَقَالَ هُوَ الَّذِي لَا يَسْتَطِيعُ حِيلَةَ الْكُفْرِ فَيَكْفُرُ وَلَا يَهْتَدِي سَبِيلًا إِلَى الْإِيمَانِ فَيُؤْمِنُ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يُؤْمِنَ وَلَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَكْفُرَ فَهُمْ الصَّبِيَانُ وَمَنْ كَانَ مِنَ الرَّجَالِ وَ النَّسَاءِ عَلَى مِثْلِ عَقُولِ الصَّبِيَانِ وَمَنْ رُفِعَ عَنْهُ الْقَلَمُ. (تفسیر القمی، ج ۱، ص ۱۴۹/التفسیر‌المنسوب إلى الإمام الحسن‌العسکری علیه‌السلام، ص ۶۶۰/الغارات، ط‌القدیمة، ج ۲، ص ۴۰۷/تفسیر‌العیاشی، ج ۱، ص ۲۶۹/الکافی، ج ۲، ص ۴۰۴/الهدایة‌الکبری، ص ۳۶۳)

از امام‌باقر (ع) از مستضعف پرسیدم فرمود: کسی است که نه حيله‌های کفر را بشناسد تا کافر شود و نه به راهی از ایمان هدایت شود و مؤمن گردد. نتواند مؤمن باشد و نتواند کافر باشد. مثلاً بچه‌ها و کسانی که عقلشان به اندازه بچه است و کسانی که دیوانه‌اند.

عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (ع) قَالَ قُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ مَا حَالُ الْمُؤَحَّدِينَ الْمُقَرَّرِينَ بِنُبُوَّةِ مُحَمَّدٍ (ص) مِنَ الْمُسْلِمِينَ الْمُذْنِبِينَ الَّذِينَ يَمُوتُونَ وَلَيْسَ لَهُمْ إِمَامٌ وَلَا يَخْرُجُونَ وَلَا يَتَكَلَّمُونَ فَقَالَ أَمَّا هَؤُلَاءِ فَإِنَّهُمْ فِي حُفْرِهِمْ لَا يَخْرُجُونَ مِنْهَا فَمَنْ كَانَ لَهُ عَمَلٌ صَالِحٌ وَلَمْ يَظْهَرْ مِنْهُ عَدَاوَةٌ فَإِنَّهُ يُخَدُّ لَهُ خَدًّا إِلَى الْجَنَّةِ الَّتِي خَلَقَهَا اللَّهُ بِالْمَغْرِبِ فَيَدْخُلُ عَلَيْهِ الرُّوحُ فِي حُفْرَتِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ حَتَّى يَلْقَى اللَّهَ فَيُحَاسِبُهُ بِحَسَنَاتِهِ وَ سَيِّئَاتِهِ فَمَا إِلَى الْجَنَّةِ وَإِمَّا إِلَى النَّارِ فَهَؤُلَاءِ الْمَوْفُوفُونَ لِأَمْرِ اللَّهِ قَالَ (ع) وَ كَذَلِكَ يُعْمَلُ بِالْمُسْتَضْعَفِينَ وَ الْبُلْهَةِ وَ الْأَطْفَالِ وَ الْأَوْلَادِ الْمُسْلِمِينَ الَّذِينَ لَمْ

يَتْلَعُوا الْحُلْمَ وَ أَمَّا النَّصَابُ مِنْ أَهْلِ الْفِتْنَةِ فَإِنَّهُمْ يُخَدُّ لَهُمْ خَدًّا إِلَى النَّارِ الَّتِي خَلَقَهَا اللَّهُ فِي الْمَشْرِقِ فَيَدْخُلُ عَلَيْهِمُ اللَّهَبُ وَ الشَّرَرُ وَ الدَّخَانُ وَ قُورَةُ الْحَمِيمِ ثُمَّ بَعْدَ ذَلِكَ مَصِيرُهُمْ إِلَى الْجَحِيمِ فِي النَّارِ يُسَجَّرُونَ ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ أَتَيْنَ مَا كُنْتُمْ تُشْرِكُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَمْ أَيْنَ إِمَامُكُمْ الَّذِي اتَّخَذْتُمُوهُ دُونَ الْإِمَامِ الَّذِي جَعَلَهُ اللَّهُ لِلنَّاسِ إِمَامًا. (تفسیر القمی، ج ۲، ص ۲۶۰/الفصول‌المهمه في أصول‌الأئمة، تکملة‌الوسائل، ج ۱، ص ۳۳۵)

از امام‌باقر (ع) از حال مسلمانانی که مقر به نبوت محمد (ص) اند ولی امام خویش را نشناخته‌اند پرسیدند. فرمود: اینها در همان وضعیت خویش یا درجه خویش میمانند هرکدامشان که عمل صالح داشته و دشمنی با امام نکرده باشد راهی برایش بسوی بهشت برزخی باز میشود که در مغرب هستی است. پس در آنجا زنده میماند تا روز قیامت که حسابرسی نهایی شود. مستضعفین و ابلهان و اطفال و اولاد مسلمین که پیش از بلوغ مرده‌اند نیز چنین‌اند. اما دشمنان ما، راهی بسوی جهنم برایشان کشیده شود که در مشرق هستی است و لهب و شر و آتش بدیشان رسد تا در روز قیامت بدانجا درآیند.

۲۹. المسیح (ع): إِنَّ الدَّابَّةَ إِذَا لَمْ تُرْتَكَبْ وَ لَمْ تُمْتَهَنَ وَ تُسْتَعْمَلَ لَتَصْعَبُ وَ يَتَغَيَّرُ خُلُقُهَا، وَ كَذَلِكَ الْقُلُوبُ إِذَا لَمْ تُرَفَّقْ بِذِكْرِ الْمَوْتِ وَ يَتَبَعُهَا ذُرُوبُ الْعِبَادَةِ تَقْسُو وَ تَغْلُظُ. (مجموعه‌ورام، ج ۱، ص ۱۴۸/التحصین في صفات‌العارفین، ص ۵)

مسیح (ع): ستور را هرگاه سوار نشوند و از آن بار و کار نکشند، سرکش و کج خلق می‌شود. دل‌ها نیز چنین‌اند، هرگاه با یاد مرگ نرم نشوند و عبادت مداوم به دنبالشان نیاید، سخت و درشت می‌شوند.

رسول‌الله (ص): تَرَكَ الْعِبَادَةَ يُقْسِي الْقَلْبَ. (مجموعه‌ورام، ج ۲، ص ۱۲۰)

پیامبر خدا (ص): ترک عبادت، دل را سخت می‌کند. رهاکردن یاد خدا، جان را می‌میراند.

۳۰. يَا أَحْمَدُ أَلَمْ تَدْرِ لِأَيِّ شَيْءٍ فَضَّلْتُكَ عَلَى سَائِرِ الْأَنْبِيَاءِ قَالَ اللَّهُمَّ لَا قَالَ بِالْيَقِينِ وَ حُسْنِ الْخُلُقِ وَ سَخَاوَةِ النَّفْسِ وَ رَحْمَةِ الْخَلْقِ وَ كَذَلِكَ أَوْتَادُ الْأَرْضِ لَمْ يَكُونُوا أَوْتَادًا إِلَّا بِهَذَا ... (إرشاد‌القلوب إلى الصواب للدیلمی، ج ۱، ص ۲۰۵/الوافی، ج ۲۶، ص ۱۵۰)

در حدیث قدسی است که: ای احمد میدانی چرا تو را بر سایر انبیاء برتری دادم؟ بخاطر یقین و حسن خلق و سخاوت نفس و رحمت بر خلق. اوتاد زمین نیز به همین خاطر اوتاد شدند.

۳۱. رسول‌الله (ص): تَجِدُونَ النَّاسَ مَعَادِنَ؛ فِخْيَارُهُمْ هِيَ الْجَاهِلِيَّةُ فِخْيَارُهُمْ فِي الْإِسْلَامِ إِذَا فَتَّهُوا، وَ تَجِدُونَ مِنْ خَيْرِ النَّاسِ فِي هَذَا

الْأَمْرِ أَكْثَرَهُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ يَقَعَ فِيهِ، وَتَجِدُونَ مِنْ شِرَارِ النَّاسِ ذَا الْوَجْهِينَ. (الوافي، ج ۱، ص ۵۲۸/بحار الأنوار، ج ۳۱، ص ۷۹)

پیامبر خدا ﷺ: مردم را معدن‌ها می‌یابید. پس، کسانی که در راه جاهلیت بهترین مردم بوده‌اند در اسلام نیز بهترین آن‌ها هستند، هرگاه دانا و فهمیده باشند و از شمار بهترین مردم در این امر (اسلام) کسی است که پیش از درآمدن به آن، از همه مردم آن را ناخوش‌تر می‌داشته است و از جمله بدترین مردم دو رویانند.

۳۲. الکافی، عَنْ حُكَيْمٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْإِلْحَادِ قَالَ إِنَّ الْكِبْرَ أَذْنَاهُ. (منية المريد، ص ۳۳۰/الوافي، ج ۵، ص ۸۷۰)

از امام صادق ع از کمترین الحاد پرسیدند فرمود تکبر است.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ مَنْ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنَ الْكِبْرِ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَحَدَنَا يُحِبُّ أَنْ يَكُونَ ثَوْبُهُ حَسَنًا وَفِعْلُهُ حَسَنًا فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ وَ لَكِنَّ الْكِبْرَ بَطْرُ الْحَقِّ وَ غَمَضُ النَّاسِ ... (عوالي اللئالي العزیزة فی الاحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۴۳۷/ منية المريد، ص ۱۷۵)

رسول خدا ﷺ: کسی که در دلش به اندازه مثقالی کبر باشد وارد بهشت نمی‌شود. گفتند ما دوست داریم لباسمان خوب باشد و کارهایمان خوب باشد. فرمود: نه این کبر نیست. خدا زیباست و زیبایی را دوست دارد. کبر حق را نپذیرفتن و مردم را ناچیز دیدن است.

۳۳. رسول الله ﷺ لأَبَى ذَرٍّ : كَيْفَ تَرَى جُعِيلًا؟ قُلْتُ: مِسْكِينًا كَشْكَلِهِ مِنَ النَّاسِ. قَالَ: فَكَيْفَ تَرَى فُلَانًا؟ قُلْتُ: سَيِّدًا مِنَ النَّاسِ السَّادَةِ. قَالَ: فَجُعِيلٌ خَيْرٌ مِنْ مِثْلِ هَذَا مِلءَ الْأَرْضِ! قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، فُلَانٌ هَكَذَا وَأَنْتَ تَصْنَعُ بِهِ مَا تَصْنَعُ! قَالَ: إِنَّهُ رَأْسُ قَوْمِهِ فَأَتَأَلَّفُهُمْ. (ميزان الحکمة، ج ۹، ص ۲۰۴/کنز العمال، ج ۶، ص ۶۱۳)

رسول خدا ﷺ به ابوذر فرمود: جُعیل را چگونه می‌بینی؟ (ابوذر می‌گوید:) عرض کردم: مستمندی است، مانند دیگر هم‌تایان خود. فرمود: فلانی را چگونه می‌بینی؟ عرض کردم: بزرگی از بزرگان مردم. فرمود: جُعیل یک دنیا از او بهتر است! عرض کردم: ای رسول خدا! این فلان چنین وضعی دارد و شما با او چنان رفتاری می‌کنید! فرمود: او رئیس قوم خود است و من برای جلب قلوب آن‌ها این کار را می‌کنم.

۳۴. قَالَ عَلِيٌّ ع مَنْ أَحَبَّنِي كَانَ مَعِيَ أَمَا إِنَّكَ لَوْ صُمْتَ الذَّهْرَ كُلَّهُ وَ قُتِلَ اللَّيْلُ كُلُّهُ ثُمَّ قُتِلْتَ بَيْنَ الصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ أَوْ قَالَ بَيْنَ الرُّكْنَيْنِ وَ الْمَقَامِ لَمَا بَعَثَكَ اللَّهُ إِلَّا مَعَ هَوَاكَ بِالْعَا مَا بَلَغَ إِنْ فِي جَنَّةٍ فِي جَنَّةٍ وَ

إِنْ فِي نَارٍ فِي نَارٍ. (شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۴، ص ۱۰۵/بحار الأنوار، ج ۳۹، ص ۲۹۵)

علی ع: هرکس مرا دوست دارد با من است. اگر همه دهر روزه بگیری و شبها به عبادت باشی و سرانجام بین صفا و مروه کشته شوی خدا تو را با همانها که دوستان داری محشور میکند. هرچه باشند. در بهشت یا جهنم.

۳۵. الدَّعَوَاتُ الرَّاَوْنِدِيَّةُ، قَالَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ ع مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ كَانَتْ لَهُ دَعْوَةٌ مُجَابَةً إِمَّا مُعَجَّلَةً وَ إِمَّا مُؤَجَّلَةً. (الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۲۴/بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۲۰۴)

امام مجتبی ع: هرکس قرآن بخواند یک دعای مستجاب دارد یا سریع یا در آینده.

ثَوَابُ الْأَعْمَالِ، قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الرَّجَالِ خَيْرٌ قَالَ الَّذِي يَفْتَحُ الْقُرْآنَ وَ يَخْتِمُهُ فَلَهُ عِنْدَ اللَّهِ دَعْوَةٌ مُسْتَجَابَةٌ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۰۲/بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۲۰۵)

رسول خدا ﷺ: هرکس قرآن را ختم کند یک دعای مستجاب نزد خدا دارد.

تفسير العياشي، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قُلْتُ لَهُ إِنِّي أَفْرَحُ مِنْ غَيْرِ فَرَحٍ أَرَاهُ فِي نَفْسِي وَ لَا فِي مَالِي وَ لَا فِي صَدِيقِي وَ آخَرُنُ مِنْ غَيْرِ حَزَنٍ أَرَاهُ فِي نَفْسِي وَ لَا فِي مَالِي وَ لَا فِي صَدِيقِي قَالَ نَعَمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ يُلِمُّ بِالْقَلْبِ فَيَقُولُ لَوْ كَانَ لَكَ عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مَا آدَالَ عَلَيْكَ عَذُوكَ وَ لَا جَعَلَ بِكَ إِلَيْهِ حَاجَةً هَلْ تَنْتَظِرُ إِلَّا مِثْلَ الَّذِي انْتَظَرُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ فَهَلْ قَالُوا شَيْئًا فَذَلِكَ الَّذِي يَحْزَنُ مِنْ غَيْرِ حَزَنٍ وَ أَمَّا الْفَرَحُ فَإِنَّ الْمَلَكَ يُلِمُّ بِالْقَلْبِ فَيَقُولُ إِنْ كَانَ اللَّهُ آدَالَ عَلَيْكَ عَذُوكَ وَ جَعَلَ بِكَ إِلَيْهِ حَاجَةً فَإِنَّمَا هِيَ أَيَّامٌ قَلِيلٌ أَنْبَشِرَ بِمَغْفِرَةٍ مِنَ اللَّهِ وَ فَضْلٍ وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَ يَأْمُرُكُمُ بِالْفَحْشَاءِ وَ اللَّهُ يَعِدُكُمُ مَغْفِرَةً مِنْهُ وَ فَضْلًا. (تفسير العياشي، ج ۱، ص ۱۵۰/ مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۴، ص ۲۶۱)

کسی به امام صادق ع گفت گاهی بی‌دلیل خوشحال یا محزون می‌شوم. امام ع فرمود: علت حزن بی‌دلیل شیطان است که به قلب نزدیک می‌شود و می‌گوید اگر خدا دوست می‌داشت دشمنت را بر تو مسلط نمی‌ساخت و ترا محتاج او نمی‌کرد... و علت شادی بی‌دلیل فرشته است که به قلب نزدیک می‌شود و می‌گوید اگر خدا دشمنت را بر تو مسلط ساخته و ترا محتاج او کرده چند روزی بیش نیست منتظر مغفرت و فضل خدا باش. این است معنای قول خدا که گفته شیطان به شما وعده فقر و فحشا می‌دهد و خدا وعده مغفرت و فضل.

الأمطار والمياه بيدي؛ فقال: لا أريد! وأتاه ملك الريح فقال: لو شئت طيّرث النار! قال: لا أريد! فقال جبرئيل: فاسأل الله، فقال: حسبي من سؤالي علمه بحالي. (بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۱۵۵)

این شهر آشوب: نمرود دستور داد در اطراف کوفه، نزدیک رود کوآ از آبادی قطنانا، هیزم جمع کردند و آتشی افروخت. اما نتوانستند ابراهیم را در آتش بیندازند. ابلیس برای آنان منجنیق ساخت و به وسیله آن ابراهیم را به طرف آتش پرتاب کردند. جبرئیل خود را به ابراهیم که در میان هوا بود رساند و گفت: آیا حاجتی داری؟ ابراهیم فرمود: به تو نه! خداوند مرا بس است و او نیکو حمایت‌گری است. میکائیل پیش او آمد و گفت: اگر بخواهی آتش را خاموش می‌کنم؛ زیرا خزانه‌های باران‌ها و آب‌ها در اختیار من است؟ ابراهیم فرمود: نمی‌خواهم!

فرشته باد نزد او آمد و گفت: اگر بخواهی آتش را به هوا می‌برم! ابراهیم فرمود: نمی‌خواهم! جبرئیل گفت: پس، از خدا بخواه. ابراهیم گفت: او خود حال مرا می‌داند و نیازی به سؤال نیست.

۳۶. وَ قَالَ ﷺ مَا مِنْ عَبْدٍ يَمْتَنِعُ مِنْ مَعُونَةِ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ وَالسَّغِيِّ لَهُ فِي حَاجَتِهِ قُضِيَتْ أَوْ لَمْ تَقْضَ إِلَّا ابْتُلِيَ بِالسَّغِيِّ فِي حَاجَةٍ فِيمَا يَأْتُم عَلَيْهِ وَ لَا يُوجَرُ وَ مَا مِنْ عَبْدٍ يَخْلُ بِنَفَقَةٍ يَنْفِقُهَا فِيمَا يُرْضِي اللَّهَ إِلَّا ابْتُلِيَ بِأَنْ يَنْفِقَ أَضْعَافَهَا فِيمَا أَسَخَطَ اللَّهَ. (تحف العقول، ص ۲۹۳ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۷۳)

امام ﷺ: اگر کسی یاری برادر مؤمنش و تلاش در برآوردن حاجتش را چه برآورده شود چه نشود، دریغ کند؛ مبتلا میشود به تلاش در برآوردن حاجتی که گناه در آن است و اجری هم ندارد. اگر کسی بر خرجی که خدا دوست دارد بخل بورزد مبتلا میشود به چند برابر آن خرجی که خدا نمی‌پسندد.

۳۷. الإمام الصادق ﷺ: لَا يَكُونُ الرَّجُلُ فَقِيهًا حَتَّى لَا يُبَالِيَ أَيَّ ثَوْبِيهِ ابْتَذَرَ، وَ بِمَا سَدَّ فَوْرَةَ الْجُوعِ. (الخصال، ج ۱، ص ۴۰ / عوالي اللئالي العزیزیه فی الأحادیث الدینیة، ج ۴، ص ۶۰)

امام صادق ﷺ: آدمی فقیه نباشد، مگر آن‌گاه که برایش مهم نباشد چه جامه‌ای بپوشد و با چه چیز سدّ جوع کند.

۳۸. رسول الله ﷺ: يَا أَبَا ذَرٍّ إِذَا أَرَادَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِعَبْدٍ خَيْرًا فَتَّهَهُ فِي الدِّينِ وَ زَهَّدَهُ فِي الدُّنْيَا وَ بَصَّرَهُ بِغُيُوبِ نَفْسِهِ ... (مكارم الاخلاق، ص ۴۶۳ / الوافي، ج ۲۶، ص ۱۹۰)

رسول خدا ﷺ: ای اباذر اگر خدا خیر کسی را خواهد او را در دین فقیه قرار دهد و در دنیا زاهدش کند و به عیوب خویش آگاهش کند.

۳۹. رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ جَلَّ جَلَالُهُ أَوْحَى إِلَى الدُّنْيَا: أَتَعْبِي مَنْ خَدَمَكَ وَ اخْدُمِي مَنْ رَفَضَكَ، وَ إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا تَخَلَّى بِسَيِّدِهِ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ وَ نَاجَاهُ أَثَبَّتَ اللَّهُ الثُّورَ فِي قَلْبِهِ. (الامالي للصدوق، ص ۲۷۹ / روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۴۶ / مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۲۵۷)

پیامبر خدا ﷺ: خداوند، جل جلاله، به دنیا وحی فرمود: آن را که خدمت تو کند به رنج افکن و آن کس را که تو را دور افکند خدمت کن. و بنده هرگاه در دل شب تار با خواجه خویش خلوت گزیند و با او به راز و نیاز پردازد، خداوند روشنایی را در دل او استوار گرداند.

۴۰. ابن شهر آشوب: أَمَرَ نَمْرُودُ بِجَمْعِ الْحَطَبِ فِي سَوَادِ الْكُوفَةِ عِنْدَ نَهْرِ كُوثَا مِنْ قَرْيَةِ قَطْنَانَا وَ أَوْ قَدَّ النَّارَ، فَعَجَزُوا عَنْ رَمِي إِبْرَاهِيمَ، فَعَمِلَ لَهُمْ إِبْلِيسُ الْمَنْجَنِقَ فَرُمِي بِهِ، فَتَلَقَّاهُ جَبْرَائِيلُ فِي الْهَوَاءِ فَقَالَ: هَلْ لَكَ مِنْ حَاجَةٍ؟ فَقَالَ: أَمَا إِلَيْكَ فَلَا! حَسْبِيَ اللَّهُ وَ نِعَمَ الْوَكِيلُ، فَاسْتَقْبَلَهُ مِيكَائِيلُ فَقَالَ: إِنْ أَرَدْتَ أَحْمَدُ النَّارَ، فَإِنَّ خَرَائِفَ

چهل حدیث ۹۷

۱. الإمام الصادق (ع): مَنْ أَلِهُمَّ الْاِسْتِرْجَاعَ عِنْدَ الْمُصِيبَةِ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۹۸ / وسائل الشیعة، ج ۳، ص ۲۴۹)
امام صادق (ع): به هرکس در هنگام مصیبت، استرجاع الهام شود، یعنی بفهمد که از خداست و به خدا باز میگردد، بهشت بر او واجب گردد.

رسول الله (ص): إِنَّ أَهْلَ الْمُصِيبَةِ لَتَنْزِلُ بِهِمُ الْمُصِيبَةُ فَيَجْرَعُونَ قَيْمُ بِهَم مَأْرٍ مِنَ النَّاسِ فَيَسْتَرْجِعُ فَيَكُونُ أَعْظَمَ أَجْرًا مِنْ أَهْلِهَا. (الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۲۸۶ / بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۱۳۲)

پیامبر خدا (ص): مصیبتی بر خانواده‌ای وارد می‌شود و بی‌تابی می‌کنند. در این هنگام رهگذری بر آنان می‌گذرد و استرجاع می‌گوید پس اجرا این رهگذر بیشتر از اجر آن مصیبت‌دیدگان است.

رسول الله (ص): أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَتْ فِي نُورٍ اللَّهِ الْإِعْظَمِ: شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ، وَ مَنْ إِذَا أَصَابَتْهُ مُصِيبَةٌ قَالَ: إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ، وَ مَنْ إِذَا أَصَابَ خَيْرًا قَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَ مَنْ إِذَا أَصَابَ خَطِيئَةً قَالَ: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۸ / تفسیر العیاشی، ج ۱، ص ۶۹ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۶۶ / الخصال، ج ۱، ص ۲۲۲)

رسول خدا (ص): چهار چیز است که هرکس آن‌ها را داشته باشد در نور اعظم خداوند (غرق) است: گواهی دادن به اینکه معبودی جز خدا نیست و من فرستاده خدا هستم و کسی که چون مصیبتی بدو رسد، گوید: ما از خدایم و به‌سوی او برمی‌گردیم؛ و کسی که هرگاه کار خیری انجام دهد، گوید: سپاس و ستایش خدا را که پروردگار جهانیان است. و کسی که هرگاه گناهی کند، گوید: از خداوند آمرزش می‌خواهم و به درگاه او توبه می‌کنم.

۲. الإمام الكاظم (ع): لَا تُحَدِّثُوا أَنْفُسَكُمْ بِقَفَرٍ... فَإِنَّهُ مَنْ حَدَّثَ نَفْسَهُ بِالْقَفْرِ بَخِلَ. (تحف العقول، ص ۴۱۰ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۳۲۱)
امام کاظم (ع): فقر را به خود تلقین نکنید... زیرا کسی که به خود تلقین فقر کند، بخیل شود.

۳. الإمام الكاظم (ع): وَ أَرُوِي عَنِ الْعَالِمِ أَنَّهُ قَالَ وَ اللَّهُ مَا أُعْطِيَ مُؤْمِنٌ قَطُّ خَيْرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ إِلَّا بِحُسْنِ ظَنِّهِ بِاللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ رَجَائِهِ مِنْهُ وَ حُسْنِ خُلُقِهِ وَ الْكَفِّ عَنِ اغْتِيَابِ الْمُؤْمِنِينَ وَ إِيْمَ اللَّهِ لَا يُعَذِّبُ اللَّهُ مُؤْمِنًا بَعْدَ التَّوْبَةِ وَ الْإِسْتِغْفَارِ إِلَّا أَنْ يَسُوءَ الظَّنَّ [يَسُوءَ الظَّنَّ] بِاللَّهِ وَ تَقْصِيرِهِ مِنْ رَجَائِهِ لِلَّهِ وَ سُوءِ خُلُقِهِ وَ مِنْ اغْتِيَابِهِ

لِلْمُؤْمِنِينَ وَ اللَّهُ لَا يَحْسُنُ ظَنُّ عَبْدٍ مُؤْمِنٍ بِاللَّهِ إِلَّا كَانَ اللَّهُ عِنْدَ ظَنِّهِ بِهِ لِأَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ كَرِيمٌ يَسْتَحْيِي أَنْ يَخْلُفَ ظَنُّ عَبْدِهِ وَ رَجَاءُهُ فَأَحْسِنُوا الظَّنَّ بِاللَّهِ وَ ارْغَبُوا إِلَيْهِ وَ قَدْ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ الظَّانِّينَ بِاللَّهِ ظَنُّ السَّوِّ عَلَىهِمْ دَائِرَةُ السَّوِّ. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۶۰ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۴۷ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۵۵)

امام کاظم (ع): قسم بخدا که به مؤمنی خیر دنیا و آخرت نرسید جز با حسن ظنش به خدا و امیدش به او و حسن خلش و پرهیز از غیبت مؤمنان.... و گمان بنده‌ای به خدا نیکو نشد جز اینکه خدا برایش همان‌گونه شد که گمان داشت چون خدا کریم و با حیاء است حیاء میکند که گمان کسی را ناراست کند و امیدش را نومید نماید. پس به خدا گمان نیکو برید و به او رغبت کنید که خدا فرموده کسانی که بخدا گمان بد برند بد بینند.

وَ أَرُوِي عَنِ الْعَالِمِ أَنَّهُ قَالَ إِنَّ اللَّهَ أَوْحَى إِلَى مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ أَنْ يَحْبِسَ فِي الْخَبَسِ رَجُلَيْنِ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ فَحَبَسَهُمَا ثُمَّ أَمَرَهُ بِإِطْلَاقِهِمَا قَالَ فَتَنَظَّرَ إِلَى أَحَدِهِمَا فَإِذَا هُوَ مِثْلُ الْهَدْبَةِ فَقَالَ لَهُ مَا الَّذِي بَلَغَ بِكَ مَا أَرَى مِنْكَ قَالَ الْخَوْفُ عَنِ اللَّهِ وَ نَظَرُ إِلَى الْآخِرِ لَمْ يَتَشَعَّبْ مِنْهُ شَيْءٌ فَقَالَ لَهُ أَنْتَ وَ صَاحِبُكَ كُنْتُمَا فِي أَمْرِ وَاحِدٍ وَ قَدْ زَانَيْتَ بَلَغَ الْأَمْرُ بِصَاحِبِكَ وَ أَنْتَ لَمْ تَتَغَيَّرْ فَقَالَ لَهُ الرَّجُلُ إِنَّهُ كَانَ ظَنِّي بِاللَّهِ جَمِيلًا حَسَنًا فَقَالَ يَا رَبِّ قَدْ سَمِعْتَ مَقَالَ عَبْدِكَ فَأَيُّهُمَا أَفْضَلُ قَالَ صَاحِبُ الظَّنِّ الْحَسَنِ أَفْضَلُ ... (الكافي، ج ۸، ص ۲ / تحف العقول، ص ۱۳)

امام کاظم (ع): خدا به موسی (ع) وحی کرد که دو نفر از بنی اسرائیل را زندانی کند سپس دستور داد آن‌دو را آزاد نماید. یکی از آن‌دو از خوف خدا لاغر شده بود و دیگری لاغر نگشته بود. به او گفتند چرا لاغر نشدی؟ گفت به خدا گمان نیکو بردم. موسی گفت خدایا کدامیک از ایندو کارشان افضل است؟ وحی شد: آنکه گمانش به من نیکوتر است.

۴. الإمام الصادق (ع): أَنَّهُ كَتَبَ بِهَذِهِ الرَّسَالَةِ إِلَى أَصْحَابِهِ وَ أَمَرَهُمْ بِمَدَارَسَتِهَا وَ النَّظَرِ فِيهَا وَ تَعَاهِدِهَا وَ الْقَمَلَ بِهَا فَكَانُوا يَضَعُونَهَا فِي مَسَاجِدِ يَوْمِيهِمْ فَإِذَا فَرَّغُوا مِنَ الصَّلَاةِ نَظَرُوا فِيهَا، قَالَ وَ خَرَجَتْ هَذِهِ الرَّسَالَةُ مِنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَى أَصْحَابِهِ: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، أَمَّا بَعْدُ فَاسْأَلُوا رَبَّكُمْ الْعَافِيَةَ وَ عَلَيْكُمْ بِالذَّعَةِ وَ الْوَقَارِ وَ السَّكِينَةِ وَ عَلَيْكُمْ بِالْحَيَاءِ وَ التَّنَزُّهِ عَمَّا تَنَزَّ عَنْهُ الصَّالِحُونَ قَبْلَكُمْ وَ عَلَيْكُمْ بِمُجَامَلَةِ أَهْلِ الْبَاطِلِ، تَحَمَّلُوا الصِّيمَ مِنْهُمْ، وَ إِيَّاكُمْ وَ مُمَاطَلَتَهُمْ، دِينُوا فِيَمَا بَيْنَكُمْ وَ بَيْنَهُمْ إِذَا أَنْتُمْ جَالِسْتُمُوهُمْ وَ خَالِطْتُمُوهُمْ وَ نَارَعْتُمُوهُمْ الْكَلَامَ فَإِنَّهُ لَا بُدَّ لَكُمْ مِنْ مُجَالَسَتِهِمْ وَ مُخَالَطَتِهِمْ وَ مُنَارَعَتِهِمْ الْكَلَامَ بِالتَّقْيَةِ الَّتِي أَمَرَكُمُ اللَّهُ أَنْ تَأْخُذُوا بِهَا

فَمَا بَيْنَكُمْ وَ بَيْنَهُمْ فَإِذَا ابْتَلَيْتُمْ بِذَلِكَ مِنْهُمْ فَإِنَّهُمْ سَيُؤْذُونَكُمْ وَ تَعْرِفُونَ فِي وُجُوهِهِمُ الْمُنْكَرَ وَ لَوْلَا أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَدْفَعُهُمْ عَنْكُمْ لَسَطُوا بِكُمْ وَ مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنَ الْقِدَاوَةِ وَ الْبَغْضَاءِ أَكْثَرُ مِمَّا يُبْدُونَ لَكُمْ مَجَالِسُكُمْ وَ مَجَالِسُهُمْ وَاحِدَةٌ وَ أَرْوَاحُكُمْ وَ أَرْوَاحُهُمْ مُخْتَلِفَةٌ لَا تَأْتِلُفُ لَا تُحِبُّونَهُمْ أَبَدًا وَ لَا يُحِبُّونَكُمْ غَيْرَ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَكْرَمَكُمْ بِالْحَقِّ وَ بَصَّرَكُمْ مَوَهُ وَ لَمْ يَجْعَلْهُمْ مِنْ أَهْلِهِ فَتُجَامِلُونَهُمْ وَ تَصْبِرُونَ عَلَيْهِمْ وَ هُمْ لَا مُجَامَلَةَ لَهُمْ وَ لَا صَبْرَ لَهُمْ عَلَى شَيْءٍ وَ حِيلُهُمْ وَ سَوَاسُ بَعْضِهِمْ إِلَى بَعْضٍ فَإِنَّ أَعْدَاءَ اللَّهِ إِنْ اسْتَطَاعُوا صَدُّوكُمْ عَنِ الْحَقِّ فَيَحْصِيْكُمْ اللَّهُ مِنْ ذَلِكَ. (بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۱۴۶ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۱، ص ۲۴۹)

امام صادق (ع) نامه‌ای به اصحاب خود نوشت و به آنان دستور داد آن را همواره بخوانند و در آن دقت کنند و مضامینش را به کار بندند. اصحاب نامه را در نمازخانه‌های منازل خود گذاشته بودند و بعد از نماز آن را مطالعه می‌کردند. متن نامه چنین است: «به نام خداوند بخشنده مهربان. اما بعد، از پروردگارتان عافیت و سلامت بطلبید و سنگین و باوقار و آرام و با شرم و حیا باشید و از آنچه خوبان پیش از شما دوری می‌کردند، دوری کنید و با اهل باطل خوش‌رفتار باشید و ستم آنان را بر خود هموار سازید و از کشمکش زیاد با ایشان بپرهیزید و از آنجا که از همنشینی و آمیزش و بحث و منازعه با آنان چاره‌ای ندارید، پس هرگاه با ایشان همنشینی و آمیزش کردید و میانتان بحث و ستیز در گرفت، تقیّه را که خداوند شما را به رعایت آن فرمان داده است، مراعات کنید؛ زیرا اگر به (شرّ) آنان گرفتار شوید، شما را آزار خواهند داد و بدبخواهی و کینه‌توزی را در چهره آنان خواهید دید و اگر نه این بود که خداوند شرّ آن‌ها را از شما دور می‌کند، بی‌گمان بر شما سخت یورش می‌آوردند. دشمنی و کینه‌ای که از شماها در سینه‌هایشان دارند بیش از آن مقداری است که نشان می‌دهند. محیط زندگی شما و آن‌ها یکی است، اما جان‌های شما و آنان گونه‌گون است و باهم انس و الفت نمی‌گیرند، شما هرگز دوستدار آنان نخواهید شد و آنان نیز هرگز شما را دوست نخواهند داشت، جز اینکه خداوند متعال افسر کرامت حق را بر سر شما نهاده و بدان بینایتان کرده است، لیکن آنان را از اهل حق قرار نداده است. به‌همین دلیل است که شما با ایشان خوش‌رفتاری می‌کنید و در برابر آنان صبورید، اما آنان از خوش‌رفتاری (با شما) به دورند و در برابر هیچ چیز صبر و تحمل ندارند، بلکه نقشه‌ها و حیل‌گری‌های خود را به یکدیگر القا می‌کنند؛ زیرا که دشمنان خدا، چنانچه بتوانند، شما را از حق و حقیقت باز می‌دارند. پس خداوند شما را از این نقشه‌ها و گزندها حفظ می‌کند...

۵. قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (ع) مَنْ كَتَمَ سِرَّهُ كَانَتْ الْحَيَرَةُ بِيَدِهِ وَ كُلُّ حَدِيثٍ جَاوَزَ اثْنَيْنِ قَسَا. (الأمالي للصدوق، ص ۳۰۴ / خصائص الأئمة عليهم السلام، ص ۱۰۸ / عيون الحكم و المواعظ للبيهقي، ص ۴۴۳ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۶۰۰)

امیرمؤمنان (ع): هرکس راز خویش را نهان داشت اختیار با اوست و هرسختی که از دو نفر تجاوز کند پخش شود. تحف العقول، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ الثَّانِي (ع) قَالَ إِظْهَارُ الشَّيْءِ قَبْلَ أَنْ يُسْتَحْكَمَ مُفْسِدَةٌ لَهُ (المحاسن، ج ۲، ص ۶۰۳ / تحف العقول، ص ۴۵۷ / مکارم الأخلاق، ص ۳۱۹)

امام جواد (ع): اظهار کار پیش از محکم شدنش باعث فساد آن است.

۶. الإمام علي (ع): هُمُومُ الرَّجُلِ عَلَى قَدَرِ هِمَّتِهِ. (عيون الحكم و المواعظ للبيهقي، ص ۵۱۴ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۷۴۰)

امام علی (ع): اندوه‌های مرد به اندازه همت اوست.

۷. رسول الله (ص): نِعَمَ الْعَوْنُ عَلَى تَقْوَى اللَّهِ الْغِنَى. (الکافی، ج ۵، ص ۷۱ / الجعفریات، ص ۱۵۵ / تحف العقول، ص ۴۹ / من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۱۵۶ / عوالي اللئالی العزیزیه فی الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۲۶۷)

پیامبر خدا (ص): توانگری نیکو یآوری است برای پرهیزگاری از خدا. الإمام الصادق (ع): سَلُوا اللَّهَ الْغِنَى فِي الدُّنْيَا وَ الْعَافِيَةِ، وَ فِي الْآخِرَةِ الْمَغْفِرَةِ وَ الْجَنَّةِ. (الکافی، ج ۵، ص ۷۵ / مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، ج ۱۹، ص ۱۴)

امام صادق (ع): از خداوند برای دنیا، توانگری و تندرستی مسألت کنید و برای آخرت آموزش و بهشت.

۸. الإمام الصادق (ع): لَمَّا سَأَلَ عَنْ حَدِّ الْمَرَضِ الَّذِي يُقْطَرُ فِيهِ الصَّائِمُ وَ يَدَعُ الصَّلَاةَ مِنْ قِيَامٍ: بَلَّ الْإِنْسَانُ عَلَى نَفْسِهِ بَصِيرَةً، وَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَا يُطِيقُهُ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۱۳۲ / وسائل الشیعة، ج ۵، ص ۴۹۵)

امام صادق (ع) در پاسخ به سؤال از حد بیماری‌ای که موجب می‌شود کسی روزه نگیرد و ایستاده نماز نخواند: انسان از وضع خودش آگاه است و از توانایی خویش بهتر خبر دارد.

۹. رسول الله (ص): جُبِلَتْ الْقُلُوبُ عَلَى حُبِّ مَنْ أَحْسَنَ إِلَيْهَا وَ بُغْضِ مَنْ أَسَاءَ إِلَيْهَا. (تحف العقول، ص ۳۷ / من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۸۱)

پیامبر خدا (ص): دل‌ها بر دوست داشتن کسی که به آن‌ها نیکی کند و نفرت از کسی که به آن‌ها بدی کند، سرشته شده‌اند.

۱۰. الإمام الصادق (ع): لَا يَغُرَّنْكَ بُكَائُهُمْ؛ فَإِنَّ التَّقْوَى فِي الْقَلْبِ. (صفات الشیعة، ص ۲۷ / مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۴۴)

امام صادق علیه السلام: گریه‌های آنان تو را نفریبند؛ زیرا که تقوا در دل است.

۱۱. الإمام الصادق علیه السلام: قال داود النبي عليه السلام: لَا عَبْدَنَ اللَّهُ الْيَوْمَ عِبَادَةً وَ لَا قِرَاءَنَ قِرَاءَةً لَمْ أَفْعَلْ مِثْلَهَا قَطُّ! فَدَخَلَ مِحْرَابَهُ فَفَعَلَ، فَلَمَّا فَرَغَ مِنْ صَلَاتِهِ إِذَا هُوَ بِصَفَدٍ فِي الْمِحْرَابِ، فَقَالَ لَهُ: يَا دَاوُدُ، أَعْجَبَكَ الْيَوْمَ مَا فَعَلْتَ مِنْ عِبَادَتِكَ وَ قِرَاءَتِكَ؟ فَقَالَ: نَعَمْ، فَقَالَ: لَا يُعْجِبُكَ، فَإِنِّي أَسْبَحُ اللَّهَ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ أَلْفَ تَسْبِيحَةٍ وَ إِنِّي لَا أَكُونُ فِي قَعْرِ الْمَاءِ فَيُصَوِّتُ الظِّلُّ فِي الْهَوَاءِ فَأَحْسِبُهُ جَانِعًا فَأَطْفُو لَهُ عَلَى الْمَاءِ لِيَأْكُلَنِي وَ مَا لِي ذَنْبٌ. (الزهد، ص ۶۴/ بحار الأنوار، ج ۱۴، ص ۱۶)

امام صادق علیه السلام: داود علیه السلام گفت: امروز خدا را چنان عبادتی کنم و چنان قرائتی بخوانم که هرگز چنان نکرده باشم. پس به محراب خود رفتم و آن کرد (که گفت). چون نمازش را به پایان برد، ناگاه چشمش به قورباغه‌ای در محراب افتاد. آن قورباغه به او گفت: ای داود، عبادت و قرائتی که امروز به جای آوردی تو را خوش آمد؟ گفت: آری. قورباغه گفت: هرگز تو را به اعجاب و ندارد؛ زیرا من در هر شب خداوند را هزار بار تسبیح می‌گویم که از هر تسبیحی سه هزار حمد و ستایش منشعب می‌شود. گاه من در قعر آب هستم و پرندۀ ای در هوا آواز می‌دهد و من به گمان اینکه او گرسنه است برایش روی آب می‌آیم تا مرا بخورد بدون آنکه هیچ گناهی کرده باشم.

۱۲. كَانُوا قَلِيلًا مِنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ وَ عَنْ الصَّادِقِ عليه السلام كَانُوا أَقْلَ اللَّيَالِي يَفُوتُهُمْ لَا يَقُومُونَ فِيهَا وَ عَنْ الْبَاقِرِ عليه السلام كَانَ الْقَوْمُ يَنَامُونَ وَ لَكِنْ كَلِمَا أَتَقَلَّبَ أَحَدُهُمْ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ. (تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۲، ص ۳۳۶/ فقه القرآن، ج ۱، ص ۱۲۸)

امام صادق علیه السلام راجع به آیه کمی از شب را می‌خوابیدند، فرمود: کم شی بود که تهجد و عبادت از آنها فوت میشد و امام باقر علیه السلام فرمود: می‌خوابیدند اما پهلوی به پهلوی که میشدند می‌گفتند الحمد لله و لا اله الا الله و الله اكبر.

۱۳. رسول الله صلى الله عليه وآله: إِذَا وَقَعَ فِي الرَّجُلِ وَأَنْتَ فِي مَلَأٍ، فَكُنْ لِلرَّجُلِ نَاصِرًا، وَ لِلْقَوْمِ زَاجِرًا، وَ قُمْ عَنْهُمْ. (نهج الفصاحة، ص ۲۰۲/ كنز العمال، ج ۳، ص ۵۸۶)

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: اگر در میان جمعی بودی و از کسی غیبت شد، به یاری آن مرد برخیز و آن جمع را از غیبت کردن بازدار و از میانشان برخیز و برو.

۱۴. كتاب حسين بن سعيد و النوادر، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ قَالَ فِي كِتَابِ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله إِذَا اسْتَعْمَلْتُمْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فِي شَيْءٍ يَشُقُّ

عَلَيْهِمْ فَأَعْمَلُوا مَعَهُمْ فِيهِ قَالَتْ وَ إِنْ كَانَ أَبِي لَيَأْمُرُهُمْ فَيَقُولُ كَمَا أَنْتُمْ فَيَأْتِي فَيَنْظُرُ فَإِنْ كَانَ قَشِيلاً قَالَ بِسْمِ اللَّهِ ثُمَّ عَمِلَ مَعَهُمْ وَ إِنْ كَانَ خَفِيفًا تَخَيَّ عَنْهُمْ. (الزهد، ص ۴۴/ بحار الأنوار، ج ۴۶، ص ۳۰۳)

امام صادق علیه السلام: در سیر هر رسول خدا صلى الله عليه وآله بود که میفرمود: اگر بندگان خود را به کاری که بر آنها سخت است واداشتید خود نیز بدیشان کمک کنید. پدرم نیز وقتی دستوری بدانها میداد میامد و نگاه میکرد اگر ثقیل بود بسم الله میگفت و همراه آنها کار میکرد و اگر خفیف بود آنها را به حال خود وامیگذاشت.

۱۵. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ إِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ وَ ذَلِكَ أَنَّ الْأَنْبِيَاءَ لَمْ يُوَرِّثُوا دِرْهَمًا وَ لَا دِينَارًا وَ إِنَّمَا وَرَّثُوا أَحَادِيثَ مِنْ أَحَادِيثِهِمْ فَمَنْ أَخَذَ شَيْئًا مِنْهَا فَقَدْ أَخَذَ حَظًّا وَافِرًا فَانْظُرُوا عِلْمَكُمْ هَذَا عَمَّنْ تَأْخُذُونَهُ فَإِنْ فِينَا أَهْلُ الثَّبَاتِ فِي كُلِّ خَلْفٍ عُذُولًا يَنْفُونَ عَنْهُ تَحْرِيفَ الْغَالِيْنَ وَ انْتِحَالَ الْمُتَبِيلِيْنَ وَ تَأْوِيلَ الْجَاهِلِيْنَ ... (بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلى الله عليه وسلم، ج ۱، ص ۱۰/ البرهان في تفسير القرآن، ج ۱، ص ۱۱)

امام صادق علیه السلام: علماء وارثان انبیاء هستند. ارث انبیاء درهم و دینار نیست بلکه احادیثی است که هرکس بدان عمل کند حظ وافر برده. بنگرید که علم خویش را از چه کسی فرا میگیرید که در ما اهل بیت در هر نسلی کسی است که تحریف غالیان و کاستی مبطلان و تأویل جاهلین در او نیست.

۱۶. رسول الله صلى الله عليه وآله: يَا عَلِيُّ لَا وَلِيْمَةَ إِلَّا فِي خَمْسٍ فِي غُرْسٍ أَوْ خُرْسٍ أَوْ عِذَارٍ أَوْ وَكَارٍ أَوْ رِكَازٍ فَالْغُرْسُ التَّنْوِيحُ وَ الْخُرْسُ النَّقَاسُ بِالْقَوْلِ وَ الْعِذَارُ الْخِتَانُ وَ الْوِكَارُ فِي شَرَى الدَّارِ وَ الرَّكَازُ الرَّجُلُ يَقْدُمُ مِنْ مَكَّةَ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۴۰۲/ الخصال، ج ۱، ص ۳۱۳)

معانی الأخبار، ص ۲۷۲/ تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۷، ص ۴۰۹/ مكارم الأخلاق، ص ۲۱۲/ السرائر الحاوي لتحرير الفتاوي و المستطرفات، ج ۳، ص ۶۰۶/ عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۲، ص ۱۳۹)

رسول خدا صلى الله عليه وآله: ولیمه جز در پنج چیز جایز نیست: عروسی و تولد بچه و ختنه‌سوران و خرید خانه و آمدن حاجی.

۱۷. فتح الأبواب، رُوِيَ أَنَّ لُقْمَانَ الْحَكِيمَ قَالَ لَوْلَدِهِ فِي وَصِيَّتِهِ لَا تُعَلِّقْ قَلْبَكَ بِرِضَا النَّاسِ وَ مَدْحِهِمْ وَ دَمْعِهِمْ فَإِنَّ ذَلِكَ لَا يَحْصُلُ وَ لَوْ بَالَعَ الْإِنْسَانُ فِي تَحْصِيلِهِ بِقَايَةِ قُدْرَتِهِ. (فتح الأبواب بين ذوي الألباب و بين رب الأرباب، ص ۳۰۷/ بحار الأنوار، ج ۱۳، ص ۴۳۳)

از لقمان روایت است که به فرزندش سفارش کرد: دل در گرو مدح و ذم مردم نه! که بدست نیاید گرچه انسان در تحصیل آن بسیار بکوشد.

رُوي أَن مُوسَى ﷺ قَالَ يَا رَبِّ احْبِسْ عَنِّي أَلْسِنَةَ بَنِي آدَمَ فَإِنَّهُمْ يَذُمُونِي وَ قَدْ أُوذِيَتْ كَمَا قَالَ اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ عَنْهُمْ لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَى قَبْلَ فَأَوْحَى اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ إِلَيْهِ يَا مُوسَى هَذَا شَيْءٌ مَا فَعَلْتُهُ مَعَ نَفْسِي أَ فَتُرِيدُ أَنْ أَعْمَلَهُ مَعَكَ فَقَالَ قَدْ رَضِيتُ أَنْ تَكُونَ لِي أُسْوَةً بِكَ. (فتح الأبواب بين ذوي الألباب و بين رب الأرباب، ص ۳۰۸ / بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۳۶۱)

موسی ﷺ به خدا گفت زبان بنی آدم را راجع به من ببند که مرا مذمت میکنند و اذیت می‌شوم. وحی شد که: راجع به خودم چنین نکردم راجع به تو چنین کنم؟ موسی ﷺ عرض کرد: راضی شدم که تو الگویم باشی.

۱۸. الأماي للشيخ الطوسي، عَنْ أَبِيهِ الْحُسَيْنِ ﷺ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَرْفَعُ يَدَيْهِ إِذَا ابْتَهَلَ وَ دَعَا كَمَا يَسْتَطِيعُ الْمُسْكِينُ . (الأماي للطوسي، ص ۵۵۸ / مكارم الأخلاق، ص ۲۶۸ / الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۲۲ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۷۴ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۹۶ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۱۳)

امام حسين ﷺ: رسول خدا ﷺ وقتی به حال ابتهال میرسید دستانش را چون گدایان به آسمان بلند میکرد و دعا می نمود.

۱۹. عائشة: إِنَّ أَسْمَاءَ بِنْتَ أَبِي بَكْرٍ دَخَلَتْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ عَلَيْهَا ثِيَابٌ رِيقًا، فَأَعْرَضَ عَنْهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَ قَالَ: يَا أَسْمَاءُ، إِنَّ الْمَرْأَةَ إِذَا بَلَغَتْ الْمَحِيضَ لَمْ يَصْلُحْ أَنْ يُرَى مِنْهَا إِلَّا هَذَا وَ أَشَارَ إِلَى وَجْهِهِ وَ كَفَّيْهِ. (تفسير ابن كثير، ج ۳، ص ۲۹۴ / الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۶، ص ۱۸۱)

عایشه: اسماء دختر ابوبکر بر رسول خدا ﷺ وارد شد، درحالی که لباس های نازکی به تن داشت. رسول خدا ﷺ از او روی گرداند و فرمود: ای اسماء! زن وقتی به سن قاعدگی رسید، دیگر درست نیست که از بدن او جز این قسمت ها اشاره به صورت و کفین خود فرمود جای دیگری دیده شود.

۲۰. الامام علي ﷺ: إِذَا اسْتَوَلَى الْفَسَادُ عَلَى التَّرْمَانِ وَ أَهْلِهِ، فَأَحْسَنَ رَجُلٌ الظَّنَّ بِرَجُلٍ، فَقَدْ غَرَّرَ. (نهج البلاغة للصبيح صالح، ص ۴۸۹ / عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۱۳۱ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۲۹۳ / تفسير نورالثقلين، ج ۵، ص ۱۹۲)

امام علی ﷺ: هرگاه نادرستی بر روزگار و مردم آن چیره گردد و با چنین وضعی انسانی به انسان دیگر خوش بین باشد، بی گمان فریب خورده است.

۲۱. الأماي للشيخ الطوسي، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ قَالَ أَيُّوبُ النَّبِيُّ ﷺ حِينَ دَعَا رَبَّهُ يَا رَبِّ كَيْفَ ابْتَلَيْتَنِي بِهَذَا الْبَلَاءِ الَّذِي لَمْ تَبْتَلْ بِهِ أَحَدًا قَوْ عَزَّ وَكَلَّ إِنَّكَ تَعْلَمُ أَنَّهُ مَا عَرَضَ لِي أَمْرَانِ قَطُّ كِلَاهُمَا لَكَ طَاعَةٌ إِلَّا عَمِلْتُ بِأَشَدِّهِمَا عَلَى بَدَنِي قَالَ فَتُودِي وَ مَنْ فَعَلَ ذَلِكَ بِكَ يَا أَيُّوبُ قَالَ فَأَخَذَ الثَّرَابَ فَوَضَعَهُ عَلَى رَأْسِهِ ثُمَّ قَالَ أَنْتَ يَا رَبِّ. (الأماي للطوسي، ص ۶۶۲ / بحار الأنوار، ج ۱۲، ص ۳۵۰)

امام صادق ﷺ: ایوب ﷺ دعا کرد و گفت خدایا چرا مرا به این بلا مبتلا ساختی که در انسانها بی سابقه بود تو میدانستی که هرگز دو کار در برابرم قرار نگرفت جز اینکه آنرا که سخت تر بود برگزیدم. ندا رسید که چه کسی توفیق این کار را به تو داده بود ای ایوب؟ ایوب خاک بر دهان کرد و گفت خودت ای خدا!

۲۲. المحاسن، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِيَتَشَرَّبَ سَاقِي الْقَوْمِ آخِرَهُمْ. (المحاسن، ج ۲، ص ۴۵۲ / وسائل الشيعة، ج ۲۵، ص ۲۶۵)

رسول خدا ﷺ: ساقی قوم آخر از همه باید آب بنوشد.

۲۳. نهج البلاغة، قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ إِذَا هَبْتَ أَمْرًا فَقَعْ فِيهِ فَإِنَّ شِدَّةَ تَوَقُّيهِ أَعْظَمُ مِمَّا تَخَافُ مِنْهُ. (نهج البلاغة للصبيح صالح، ص ۵۰۱ / خصائص الأنمة عليهم السلام، ص ۱۱۰ / عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۱۳۲ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۲۹۰)

امیرمؤمنان ﷺ: چون از امری ترسیدی خویش را در آن فکن که شدت نگرانی از آن بیشتر از آن چیزی است که واقعا ترس آور باشد.

۲۴. الإمام علي ﷺ: مَنْ عَظَّمَ صِغَارَ الْمَصَائِبِ ابْتِلَاءُ اللَّهِ بِكِبَارِهَا. (نهج البلاغة للصبيح صالح، ص ۵۵۵ / عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۴۳۷ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۶۸۳ / الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۱۶۹ / إرشاد القلوب إلى الصواب للدبليبي، ج ۱، ص ۱۹۳)

امام علی ﷺ: هرکه مصیبت های کوچک را بزرگ شمارد، خداوند او را به مصیبت های بزرگ مبتلا گرداند.

۲۵. رسول الله ﷺ: لَا تَكْرَهُوا الْفِتْنَةَ فِي آخِرِ الزَّمَانِ؛ فَإِنَّهَا تُبِيرُ الْمُنَافِقِينَ. (ميزان الحكمه، ج ۹، ص ۴۰ / ذكر أخبار إصيهان، ج ۲، ص ۱۱۴)

پیامبر خدا ﷺ: در آخر الزمان فتنه را ناخوش نداشته باشید؛ زیرا آن فتنه ها منافقان را نابود می سازد.

الإمام الصادق ﷺ: تَمَتُّوا الْفِتْنَةَ؛ ففِيهَا هَلَاكُ الْجَبَابِرَةِ، وَ طَهَارَةُ الْأَرْضِ مِنَ الْفَسَقَةِ. (الأماي للطوسي، ص ۷۰۰ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۸۷)

امام صادق ﷺ: آرزومند فتنه باشید؛ زیرا فتنه موجب نابودی ستمگران و پاک شدن زمین از (لوث وجود) فاسقان است.

۲۶. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَّا الْمُسْتَضْعِفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَ النِّسَاءِ وَ الْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَ لَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا فَقَالَ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً إِلَى النَّصَبِ فَيَنْصُبُونَ وَ لَا يَهْتَدُونَ سَبِيلَ أَهْلِ الْحَقِّ فَيَدْخُلُونَ فِيهِ وَ هَؤُلَاءِ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِأَعْمَالٍ حَسَنَةٍ وَ بِاجْتِنَابِ الْمَحَارِمِ الَّتِي نَهَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَنْهَا وَ لَا يَتَأَلَوْنَ مَنَازِلَ الْأَبْرَارِ. (معاني الأخبار، ص ۲۰۱/ البرهان في تفسير القرآن، ج ۲، ص ۱۵۷)

امام صادق عليه السلام: راجع به مستضعفین در آیه شریفه جز مستضعفان از مردان و زنان و اطفالی که حیل‌های ندارند و راهی به هدایت نمی‌جویند، فرمود: ایشان کسانی‌اند که حیل‌های به دشمنی با ما نمی‌یابند و راهی به راه اهل حق نیز نمی‌یابند. اینان با اعمال حسنه خویش و اجتناب از محارم وارد بهشت میشوند اما به درجه ابرار نمی‌رسند.

المحاسن، عَنْ زُرَّارَةَ قَالَتْ سَأَلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَ أَنَا جَالِسٌ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَثْمَالِهَا يَجْرِي لَهُؤُلَاءِ مِمَّنْ لَا يَعْرِفُ مِنْهُمْ هَذَا الْأَمْرُ فَقَالَ لَا إِنَّمَا هَذِهِ لِلْمُؤْمِنِينَ خَاصَّةٌ قُلْتُ لَهُ أَصْلَحَكَ اللَّهُ أَرَأَيْتَ مَنْ صَامَ وَ صَلَّى وَ اجْتَنَبَ الْمَحَارِمَ وَ حَسَنَ وَ رَعَى مِمَّنْ لَا يَعْرِفُ وَ لَا يَنْصِبُ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ يَدْخُلُ أُولَئِكَ الْجَنَّةَ بِرَحْمَتِهِ. (الصحيفة السجادية، ص ۱۹۴/ المؤمن، ص ۲۹/ تفسير القمي، ج ۲، ص ۷۷)

از امام صادق عليه السلام از آیه هرکس حسنه‌ای انجام دهد برایش ده برابر است فرمود: این آیه فقط برای مؤمنین از شیعه است نه عامه مسلمانان. البته آنان اگر نماز بخوانند و روزه بگیرند و از محارم اجتناب کنند و خوب ورع داشته باشند و دشمنی با ما نکنند به رحمت خدا وارد بهشت میشوند.

۲۷. عَنْهُ عليه السلام: لَيَجِيَنَّ أَقْوَامٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَهُمْ حَسَنَاتٌ كَأَمْثَالِ الْجِبَالِ قِيَامُ بَيْنَهُمْ إِلَى النَّارِ قَبِيلٌ يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَمْضِلُونَ كَانُوا قَالَ نَعَمْ كَانُوا يُصَلُّونَ وَ يَصُومُونَ وَ يَأْخُذُونَ وَ هُنَا مِنَ اللَّيْلِ لِكُنْهُمْ إِذَا لَاحَ لَهُمْ شَيْءٌ مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا وَ تَبَوُّوا عَلَيْهِ. (اعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۴۱/ بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۷۶)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: در قیامت عده‌ای را می‌آورند که مثل کوه‌ها حسنات دارند اما فرمان می‌دهند که ایشان را به جهنم ببرند. پرسیده شد: نماز می‌خواندند؟ فرمود: بله نماز می‌خواندند و روزه می‌گرفتند و اهل تهجد بودند اما اگر امری از دنیا در برابرشان قرار می‌گرفت بر آن می‌جهیدند.

۲۸. قَرِبَ الْإِسْنَادُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَبِيهِ عليه السلام قَالَ إِنَّ اللَّعْنَةَ إِذَا خَرَجَتْ مِنْ صَاحِبِهَا تَرَدَّدَتْ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ الَّذِي يَلْعَنُ فَإِنْ وَجَدَتْ مَسَاغًا وَ إِلَّا عَادَتْ إِلَى صَاحِبِهَا وَ كَانَ أَحَقَّ بِهَا فَاحْذَرُوا أَنْ تَلْعَنُوا مُؤْمِنًا فَيَحِلَّ بِكُمْ. (قرب الإسناد، ص ۱۰/ وسائل الشيعة، ج ۱۲، ص ۳۰۱)

امام باقر عليه السلام: لعنت که از دهان لعن کننده خارج شود میان او و آنکه لعن شده تردد میکند اگر وجهی داشته باشد به لعنت شونده میرسد والا به لعنت کننده باز میگردد که او احق به آن است. پس مراقب باشید که مؤمنی را لعن نکنید که خودتان به آن لعن مبتلا میشوید.

ثواب الأعمال، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ مَا شَهِدَ رَجُلٌ عَلَى رَجُلٍ يَكْفُرُ قَطُّ إِلَّا بَاءَ بِهِ أَحَدُهُمَا إِنْ كَانَ شَهِدَ عَلَى كَافِرٍ صَدَقَ وَإِنْ كَانَ مُؤْمِنًا رَجَعَ الْكُفْرُ عَلَيْهِ وَ إِنَّا كُمْ وَ الطَّغْنُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۶۰/ ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۷۱/ مجموعة ورام، ج ۲، ص ۲۰۹)

امام باقر عليه السلام: اگر کسی به کفر کسی شهادت داد. کفر به یکی از آندو میرسد اگر آن شخص واقعا کافر باشد که هیچ ولی اگر مؤمن باشد به شهادت دهنده باز میگردد. پس وای بر شما و طعن بر مؤمنین.

تفسير الإمام عليه السلام: إِنَّ الْإِثْنَيْنِ إِذَا ضَجَرَ بَعْضُهُمَا عَلَى بَعْضٍ وَ تَلَاَعَا ارْتَفَعَتِ اللَّعْنَتَانِ فَاسْتَأْذَنَتَا رَبَّهُمَا فِي الْوُقُوعِ بَيْنَ لَعْنَتَا إِلَيْهِ فَقَالَ اللَّهُ لِمَا لَيْتَكُمْ أَنْظَرُوا فَإِنْ كَانَ اللَّاعِنُ أَهْلًا لِلْعَنْ وَ لَيْسَ الْمَقْصُودُ بِهِ أَهْلًا فَأَنْزَلُوهُمَا جَمِيعًا بِاللَّاعِنِ وَ إِنْ كَانَ الْمُنْشَرُّ إِلَيْهِ أَهْلًا وَ لَيْسَ اللَّاعِنُ أَهْلًا فَوَجَّهُوهُمَا إِلَيْهِ وَ إِنْ كَانَا جَمِيعًا لَهَا أَهْلًا فَوَجَّهُوا لَعْنَهُمَا إِلَى ذَلِكَ وَ وَجَّهُوا لَعْنَهُمَا إِلَى هَذَا. (التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۵۷۱/ بحار الأنوار، ج ۳۶، ص ۱۰۸)

امام عسکری عليه السلام: وقتی دو نفر با هم بد شوند و یکدیگر را لعن کنند، لعن‌ها بالا روند و از خدا اذن بگیرند. خدا به ملائکه گوید ببینید اگر لاعن لایق این لعن است نه آنکه لعن شده، هر دو لعن را به او برگردانید و اگر آن دیگری لایق لعن است هر دو لعن را به او برگردانید. و اگر هر دو لایق لعن‌اند لعن هریک را به دیگری برگردانید.

۲۹. الامام علی عليه السلام: مَنْ عَشِقَ شَيْئًا أَعَشَى (أَعْمَى) بَصَرَهُ، وَ أَمْرَضَ قَلْبَهُ، فَهُوَ يَنْظُرُ بِعَيْنٍ غَيْرِ صَحِيحَةٍ. (نهج البلاغة للصبيح صالح، ص ۱۶۰) امام علی عليه السلام: هرکه عاشق چیزی شود، دیده‌اش را کور گرداند و دلش را بیمار. در نتیجه با چشمی عیبناک بنگرد و با گوشی ناشنوا بشنود. شهوت‌ها، خرد او را از هم‌کرد و دنیا، دلش را بمیراند.

۳۰. عَنْهُ عليه السلام: وَ لَا تَرْغَبَنَّ فِي مَنْ رَهَدَ فَيْكَ. (بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۲۱۰) امام عليه السلام: به آنکه نسبت به تو رغبتی ندارد راغب مباش.

۳۱. كُنْتُ مَعَ الرَّضَا عليه السلام فِي سَفَرِهِ إِلَى خُرَاسَانَ فَدَعَا يَوْمًا بِمَائِدَةٍ لَهُ فَجَمَعَ عَلَيْهَا مَوَالِيَهُ مِنَ السُّودَانِ وَ غَيْرِهِمْ، فَقُلْتُ: جُعِلَتْ فِدَاكَ، لَوْ عَزَلْتَ لَهُؤُلَاءِ مَائِدَةً! فَقَالَ: مَهْ! إِنَّ الرَّبَّ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى وَاحِدٌ، وَ الْأُمُّ

پیروی از سلطان (و قدرت حاکمه). پس، هرگاه چنین کردند، از آنان نسبت به دین و عقاید خود برحذر باشید.

۳۴. عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَبُّوبٍ عَنْ أَبِي وَلَادٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام جُعِلَتْ فِدَاكَ إِنَّ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِنَا وَرِعًا مُسْلِمًا كَثِيرَ الصَّلَاةِ قَدِ ابْتَلَى بِحُبِّ اللَّهِ وَهُوَ يَسْمَعُ الْغِنَاءَ فَقَالَ أَيْمَنُكَ ذَلِكَ مِنَ الصَّلَاةِ لَوْ قَتَلْتَهُ أَوْ مِنْ صَوْمٍ أَوْ مِنْ عِيَادَةِ مَرِيضٍ أَوْ حُضُورِ جَنَازَةٍ أَوْ زِيَارَةِ أَخٍ قَالَ قُلْتُ لَا لَيْسَ يَمْنَعُهُ ذَلِكَ مِنْ شَيْءٍ مِنَ الْخَيْرِ وَالْبِرِّ قَالَ فَقَالَ هَذَا مِنْ خَطُوبِ الشَّيْطَانِ مَغْفُورٌ لَهُ ذَلِكَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ. (قرب الإسناد، ط الحديثة، ص ۳۰۵ / تفسير العياشي، ج ۲، ص ۲۱۱ / الكافي، ج ۴، ص ۵۰۴ / علل الشرائع، ج ۲، ص ۶۰۳ / الاختصاص، ص ۵۴ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۱، ص ۳۸۵ / الاستبصار فيما اختلف من الأخبار، ج ۲، ص ۲۸۴ / الأمالي للطوسي، ج ۶، ص ۶۴۹)

به امام صادق عليه السلام عرض شد کسی از شیعیان اهل ورع و بسیار نمازخوان است اما مبتلا به مجالس لهو گشته و غنا می‌شنود. امام عليه السلام فرمود: آیا این کار از نماز اول وقت و روزه و عیادت مریض و حضور جنازه و زیارت برادرانش باز میدارد؟ گفتند خیر از چیزی از خیرات و مبرات باز نمی‌دارد. فرمود: این از خطوات شیطان است که انشاءالله بخشیده میشود.

۳۵. نَوَادِرُ الرَّائِدِي، سَلَّ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى وَ رَتَّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا قَالَ يَبْنِيهِ تَبْنِيَانَا وَ لَا تَنْشُرُهُ نَشْرُ الرَّمْلِ وَ لَا تَهْذُهُ هَذَّ الشَّعْرِ قِفُوا عِنْدَ عَجَائِيهِ وَ حَرِّكُوا بِهِ الْقُلُوبَ وَ لَا يَكُونُ هُمْ أَحَدُكُمْ آخِرَ السُّورَةِ. (النوادر للراوندي، ص ۳۰ / بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۲۱۵)

از رسول خدا صلى الله عليه وآله پرسیدند که خدا گفته قرآن را ترتیل بخوان مراد چیست؟ فرمود: خوب بیان کن و مانند نوشته نخوان و مانند شعر نخوان و در عجایبش توقف کن و قلبت را حرکت بده و مراد تمام کردن سوره نباشد.

۳۶. وَ قَالَ عليه السلام إِنَّ عِيَالَ الْمَرْءِ أَسْرَاؤُهُ فَمَنْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ نِعْمَةً فَلْيُوسِّعْ عَلَى أَسْرَائِهِ فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ أَوْشَكَ أَنْ تَزُولَ تِلْكَ النِّعْمَةُ. (من لايحضره الفقيه، ج ۳، ص ۵۵۶ / الأمالي للصدوق، ص ۴۴۲ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ج ۲، ص ۳۷۱ / مكارم الأخلاق، ص ۲۱۷ / كشف الغمة في معرفة الأنمة، ط القديمة، ج ۲، ص ۲۰۷ / روضة المتقين في شرح من لايحضره الفقيه، ط القديمة، ج ۹، ص ۲۳۶)

امام عليه السلام: خانواده مرد اسیران اویند هرکس خدا بر او انعام کرده بر اسیرانش انعام کند اگر نکند ممکن است نعمت زایل شود.

۳۷. رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله فِي وَصِيَّتِهِ لِأَبِي ذَرٍّ: لَا يَفْقَهُ الرَّجُلُ كُلَّ الْفَقْهِ حَتَّى يَرَى النَّاسَ أَثَمَالِ الْأَبَاعِرِ، فَلَا يَحْفَلُ بِوُجُودِهِمْ، وَ لَا يَغْيَرُهُ

وَاحِدَةً وَ الْأَبَّ وَاحِدًا، وَ الْجَزَاءُ بِالْأَعْمَالِ. (الكافي، ج ۸، ص ۲۳۰ / مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۲۶، ص ۱۶۵)

عبدالله بن صلت: مردی از اهالی بلخ گفت: من در سفر حضرت رضا عليه السلام به خراسان همراه ایشان بودم. روزی سفره غدايش را خواست و غلامان سیاه و غیر سیاه خود را دور آن سفره جمع کرد. من عرض کردم: فدایت شوم، کاش برای اینها سفره جداگانه‌ای می‌انداختی. حضرت فرمود: خاموش باش! خداوند تبارک و تعالی یکی است، مادر یکی است، پدر یکی است و پاداش به اعمال است.

۳۲. إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله مَرَّ فِي بَعْضِ طُرُقِ الْمَدِينَةِ وَ سَوْدَاءُ تَلْقُطُ السَّرَقِينَ فَقِيلَ لَهَا تَنَحَّيْ عَنْ طَرِيقِ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله فَقَالَتْ إِنَّ الطَّرِيقَ لَمُعَرَّضٌ فَهَمْ بِهَا بَعْضُ الْقَوْمِ أَنْ يَتَنَاوَلَهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله دَعُوهَا فَإِنَّهَا جَبَّارَةٌ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۰۹ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۶، ص ۳۳۸)

رسول خدا صلى الله عليه وآله در مدینه از کوچه‌ای می‌گذشت سیاهی سرگین جمع میکرد. بدو گفتند کنارتر بیاست تا رسول خدا صلى الله عليه وآله بگذرد. با تبختر گفت راه گشاد است. برخی از اصحاب رسول خدا صلى الله عليه وآله خواستند او را تنبیه کنند. رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود: رهائش کنید که او جبار است.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ إِنَّ يُوسُفَ عليه السلام لَمَّا قَدِمَ عَلَيْهِ الشَّيْخُ يَعْقُوبُ عليه السلام دَخَلَهُ عَنِّي الْمَلِكُ فَلَمْ يَنْزِلْ إِلَيْهِ فَهَبَطَ عَلَيْهِ جَبْرِئِيلُ فَقَالَ يَا يُوسُفُ ابْسُطْ رَا حَتَكَ فَخَرَجَ مِنْهَا نُورٌ سَاطِعٌ فَصَارَ فِي جَوْ السَّمَاءِ فَقَالَ يُوسُفُ عليه السلام مَا هَذَا النُّورُ الَّذِي خَرَجَ مِنْ رَا حَتِي فَقَالَ نُرْعَتِ النَّبُوَّةِ عَنْ عَقِيكَ عُقُوبَةً لِمَا لَمْ تَنْزِلْ إِلَى الشَّيْخِ يَعْقُوبَ فَلَا يَكُونُ مِنْ عَقِيكَ نَبِيٌّ (الكافي، ج ۲، ص ۳۱۱ / الوافي، ج ۵، ص ۸۷۳)

امام صادق عليه السلام: چون یعقوب عليه السلام بیدار یوسف آمد. شوکت شاهی یوسف را گرفته بود لذا از تخت بزیر نیامد و از پدرش استقبال نکرد. جبرئیل نازل شد و گفت ای یوسف سینه‌ات را بگشا. و نوری از سینه او خارج شد و به آسمان رفت. یوسف عليه السلام گفت این نور چه بود؟ جبرئیل گفت نبوت از نسل خارج شد چون برای یعقوب تواضع نکردی. بنابراین از نسل تو پیامبری نخواهد بود.

۳۳. رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله: الْفَقْهَاءُ أُمَنَاءُ الرُّسُلِ مَا لَمْ يَدْخُلُوا فِي الدُّنْيَا. قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا دُخُولُهُمْ فِي الدُّنْيَا؟ قَالَ: اتِّبَاعُ السُّلْطَانِ، فَإِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ فَاحْذَرُوهُمْ عَلَى أَدْيَانِكُمْ. (الكافي، ج ۱، ص ۴۶ / دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۸۱ / النوادر للراوندي، ص ۲۷ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۹۰ / عوالي اللئالي العزیزة في الأحاديث الدينية، ج ۴، ص ۷۷ / منية المرید، ص ۱۳۸)

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: فقیهان، اُمَنای پیامبرانند تا زمانی که دنیایی نشوند. عرض شد: ای رسول خدا! دنیایی شدن آن‌ها، چگونه است؟ فرمود:

وحشت از نفس. پرسید راه به آن چیست؟ فرمود: استعانت به خدا در برابر نفس.

۴۰. رسول الله ﷺ: لَوْ أَنَّ رَجُلًا تَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ بِصِدْقِ النَّيَّةِ لَا حَتَاةَ إِلَيْهِ الْأُمُورُ مِمَّنْ دُونَهُ، فَكَيْفَ يَحْتَاجُ هُوَ وَمَوْلَاهُ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ؟ (مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۸ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۱، ص ۲۱۷)

پیامبر خدا ﷺ: اگر مردی با نیت درست به خدا توکل کند، احتیاج کارهای دیگران به او بیفتد؛ زیرا چگونه او (به دیگران) احتیاج پیدا کند در صورتی که مولایش بی نیاز و ستوده است؟

ذَلِكَ كَمَا لَا يُغَيِّرُهُ وُجُودُ بَعِيرٍ عِنْدَهُ، ثُمَّ يَرْجِعُ هُوَ إِلَى نَفْسِهِ فَيَكُونُ أَعْظَمَ حَاقِرٍ لَهَا. (الأمالي للطوسي، ص ۵۵۳ / مكارم الأخلاق، ص ۴۶۵ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۵۴ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۱۸ / اعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۹۶)

در سفارش به ابوذر، رسول خدا ﷺ فرمود: آدمی فقیه کامل نشود، مگر آن گاه که مردم در نظرش مانند مشتی شتر باشند و به بود و نبود آنها اهمیتی ندهد و همچنان که اگر شتری در کنار او باشد فرقی به حالش ندارد، وجود مردم نیز در او تغییر و تأثیری ایجاد نکند. و با این حال، وقتی به خودش برگردد بیشترین تحقیر و بی اعتنائی را نسبت به نفس خویش، روا دارد.

۳۸. رسول الله ﷺ: يَا ابْنَ مَسْعُودٍ الْإِسْلَامُ بَدَأَ غَرِيبًا وَ سَيَعُودُ غَرِيبًا كَمَا بَدَأَ قَطُوبِي لِلْغُرَبَاءِ. (تفسير فرات الكوفي، ص ۱۳۹ / تفسير العياشي، ج ۲، ص ۳۰۳ / المسترشد في إمامة علي بن أبي طالب عليه السلام، ص ۲۲۹ / الجعفریات، ص ۱۹۲ / الغيبة للنعماني، ص ۳۲۰ / عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۲۰۲)

رسول خدا ﷺ: ای ابن مسعود، اسلام در آغاز غریب بوده و روزی خواهد رسید که باز غریب خواهد شد. خوشا بحال غریبان.

۳۹. عوالي اللئالي، رُوِيَ فِي بَعْضِ الْأَخْبَارِ أَنَّهُ دَخَلَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ رَجُلٌ اسْمُهُ مُجَاشِعٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ الطَّرِيقُ إِلَى مَعْرِفَةِ الْحَقِّ فَقَالَ ﷺ مَعْرِفَةُ النَّفْسِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ الطَّرِيقُ إِلَى مُوَافَقَةِ الْحَقِّ قَالَ مُخَالَفَةُ النَّفْسِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ الطَّرِيقُ إِلَى رِضَا الْحَقِّ قَالَ سَخَطُ النَّفْسِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ الطَّرِيقُ إِلَى وَضْعِ الْحَقِّ قَالَ هَجْرُ النَّفْسِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ الطَّرِيقُ إِلَى طَاعَةِ الْحَقِّ قَالَ عِصْيَانُ النَّفْسِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ الطَّرِيقُ إِلَى ذِكْرِ الْحَقِّ قَالَ نِسْيَانُ النَّفْسِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ الطَّرِيقُ إِلَى قُرْبِ الْحَقِّ قَالَ التَّبَاعُدُ مِنَ النَّفْسِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ الطَّرِيقُ إِلَى أَنْسِ الْحَقِّ قَالَ الْوَحْشَةُ مِنَ النَّفْسِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ الطَّرِيقُ إِلَى ذَلِكَ قَالَ الْإِسْتِعَانَةُ بِالْحَقِّ عَلَى النَّفْسِ. (عوالي اللئالي العزیزة فی الأحادیث الدینیة، ج ۱، ص ۲۴۶ / بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۷۲)

کسی نزد رسول خدا ﷺ آمد و گفت راه به معرفت خدا چیست؟ فرمود: معرفت نفس. پرسید راه به موافقت حق چیست؟ فرمود: مخالفت نفس. پرسید راه به رضای حق چیست؟ فرمود: سخط نفس. پرسید راه به وصل حق چیست؟ فرمود: هجر نفس. پرسید راه به طاعت حق چیست؟ فرمود: عصیان نفس. پرسید راه به ذکر حق چیست؟ فرمود: نسیان نفس. پرسید راه به قرب حق چیست؟ فرمود: تبعاد از نفس. پرسید راه به انس حق چیست؟ فرمود:

امام صادق علیه السلام: هر که خشم خود را نگه دارد، خداوند عیب او را بپوشاند.

چهل حدیث ۹۸

۵. مِنْ كِتَابِ قَضَاءِ الْحُقُوقِ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ عَارَضَ أَخَاهُ الْمُؤْمِنَ فِي حَدِيثِهِ فَكَانَ مَا خَدَشَ فِي وَجْهِهِ. (بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۱۵۱)
رسول خدا ﷺ: هر کس میان سخن برادر مؤمنش ببرد گویا چهره‌اش را چنگ انداخته.

۶. الإمام علي عليه السلام: يَا كُفَّاهُ وَ غَلَبَتِ الشَّهَوَاتِ عَلَى قُلُوبِكُمْ؛ فَإِنَّ بِدَايَتِهَا مَلَكَةً، وَ نِهَائَتِهَا هَلَكَةً. (عيون الحكم و الموعظ للشي، ص ۱۰۱ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۷۵ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۶، ص ۲۸۹)
امام علی علیه السلام: زنه‌ار از چیره آمدن شهوت‌ها بر دل‌هایتان؛ زیرا که آغاز آن‌ها بندگی است و انجامشان نابودی.

۷. الامام علي عليه السلام: اللَّهُمَّ صُنْ وَجْهِي بِالْيَسَارِ، وَ لَا تَبْذُلْ تَبْذُلَ جَاهِي بِالْإِقْتَارِ، فَاسْتَرْزَقَ طَالِبِي رِزْقِكَ (رِفْدَك)، وَ اسْتَطَعَفَ شِرَارَ خَلْقِكَ، وَ أُتْبِلَى بِحَمْدٍ مَن أَعْطَانِي، وَ افْتَتَنَ بِذَمٍّ مَن مَنَعَنِي. (الصحيفة السجادية، ص ۱۰۰ / نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۳۴۷ / الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۱۳۳ / إقبال الأعمال، طالقديمة، ج ۱، ص ۳۵۸ / مهج الدعوات و منهج العبادات، ص ۹۳ / البلدان الأمين و الدرر الحصين، ص ۳۳۷)
امام علی علیه السلام: خداوند! آبرویم را با توانگری نگه‌دار و حیثیتم را با تنگدستی از میان مبر، تا از روزی خواهان تو روزی طلبم و از آفریدگان بدکردارت ترحم خواهیم و به ستایش از کسی که به من چیزی می‌دهد، گرفتار و مبتلا شوم و به بدگویی از کسی که به من چیزی ندهد، دچار گردم.

۸. الإمام علي عليه السلام: مُرُوا أَوْلَادَكُمْ بِطَلَبِ الْعِلْمِ. (میزان الحکمة، ج ۴، ص ۳۶۸ / کنز العمال، ج ۱۶، ص ۵۸۴)
امام علی علیه السلام: فرزندان خود را به آموختن دانش، وادارید.

۹. وَ قَالَ ﷺ إِنَّ مِنْ أَخْلَاقِ الْمُؤْمِنِ الْإِتِّفَاقَ عَلَى قَدْرِ الْإِقْتَارِ وَ التَّوَسُّعَ عَلَى قَدْرِ التَّوَسُّعِ وَ إِنْصَافَ النَّاسِ مِنْ نَفْسِهِ وَ ابْتِدَاءَهُ إِيَّاهُمْ بِالسَّلَامِ... (تحف العقول، ص ۲۸۲ / معدن الجواهر و رياضة الخواطر، ص ۶۴)
امام ﷺ: از اخلاق مؤمنین اتفاق حین تنگدستی و گشاده‌دستی حین گشاده شدن روزی و انصاف داشتن با مردم و ابتدا کردن به سلام است.

۱. الإمام الصادق عليه السلام: كَانَ يُسَمَّى الطَّبِيبُ الْمُعَالِجَ، فَقَالَ مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ: يَا رَبِّ، مِمَّنِ الدَّاءُ؟ قَالَ: مِتِّي، قَالَ: مِمَّنِ الدَّوَاءُ؟ قَالَ: مِتِّي، قَالَ: فَمَا يَصْنَعُ النَّاسُ بِالْمُعَالِجِ؟ قَالَ: يَطِيبُ بِذَلِكَ أَنْفُسَهُمْ، فَسَمِّيَ الطَّبِيبُ لَذَلِكَ. (علل الشرائع، ج ۲ / ص ۵۲۵ / بحار الأنوار، ج ۵۹، ص ۶۲)

امام صادق علیه السلام: پیشترها به طبیب معالج می‌گفتند. پس، موسی بن عمران عرض کرد: پروردگارا، درد از کیست؟ فرمود: از من. عرض کرد: درمان از کیست؟ فرمود: از من. عرض کرد: پس مردم با معالج چه می‌کنند؟ فرمود: به او دل خوش می‌کنند. از آن پس، معالج به نام طبیب خوانده شد.

۲. الإمام الصادق عليه السلام: لِبَعْضِ أَصْحَابِهِ: مَا فَعَلَ غَرِيمُكَ؟ فَقَالَ: ذَلِكَ ابْنُ الْفَاعِلَةِ! فَتَنَظَّرَ إِلَيْهِ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ نَظْرًا شَدِيدًا، فَقَالَ: جُعِلْتُ فِدَاكَ، إِنَّهُ مَجُوسِيٌّ نَكَحَ أُخْتَهُ. قَالَ: أَوْلَيْسَ ذَلِكَ فِي دِينِهِمُ النِّكَاحُ؟! (الكافي، ج ۷، ص ۲۴۰ / دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۴۵۸ / علل الشرائع، ج ۲، ص ۵۴۰ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۱۰، ص ۷۵ / الأربعون حديث للرازي، ص ۹۵ / الروضة في فضائل أمير المؤمنين علي بن أبي طالب عليهما السلام، ص ۲۷)
امام صادق علیه السلام: به یکی از اصحاب خود فرمود: با بدهکارت چه کردی؟ عرض کرد: آن ولد الزنا. حضرت نگاه تندی به او کرد. عرض کرد: فدایت شوم، او مجوسی است که با خواهر خود ازدواج کرده است. حضرت فرمود: آیا نه این است که این عمل در آیین آن‌ها ازدواج محسوب می‌شود؟

۳. عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام قَالَ مَنْ اغْتَمَّ كَانَ لِلْعَمِّ أَهْلًا فَيَنْبَغِي لِلْمُؤْمِنِ أَنْ يَكُونَ بِاللَّهِ وَ بِمَا صَنَعَ رَاضِيًا. (التمحيص، ص ۵۹ / بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۱۲۵)

امام کاظم علیه السلام: هر کس غم بخورد سزاوار است که غم بخورد. اما مؤمن باید با خدا و به آنچه او کرده راضی باشد.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ الرَّضَا بِمَكْرُوهِ الْقَضَاءِ مِنْ أَعْلَى دَرَجَاتِ الْيَقِينِ. (التمحيص، ص ۶۰ / تحف العقول، ص ۲۷۸)

امام صادق علیه السلام: رضا به آنچه ناپسند آدمی است از اعلی درجات یقین است.

۴. الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ كَفَّ غَضَبَهُ سَتَرَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۰۳ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۳۳ / عوالي اللئالي العزیزية في الأحادیث الدينية، ج ۱، ص ۳۷۷ / منية المرید، ص ۳۱۹)

۱۰. امام علی (علیه السلام): إِحْذَرِ مَنَازِلَ الْقَفَلَةِ وَالْجَفَاءِ، وَ قِلَّةَ الْأَعْوَانِ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ. (نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۴۶۰ / غررالحکم و دررالکلم، ص ۱۱۶۲)

امام علی (علیه السلام): از منزل های غفلت و جفا و مواضعی که یاوران کمی بر طاعت خدا داری دوری کن.

۱۱. رسول الله (صلی الله علیه و آله): مَا زَادَ خُشُوعُ الْجَسَدِ عَلَى مَا فِي الْقَلْبِ فَهُوَ عِنْدَنَا نِفَاقًا. (الکافی، ج ۲، ص ۳۹۶ / الوافی، ج ۴، ص ۲۳۹)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله): چنانچه خشوع بدن بر خشوع دل بچربد این در نظر ما نفاق است.

۱۲. الأما لي للصدوق: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (عَلِيٌّ) لِلشَّيْخِ الَّذِي آتَاهُ مِنَ الشَّامِ يَا شَيْخُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ خَلَقَ خَلْقًا ضَيِّقَ الدُّنْيَا عَلَيْهِمْ نَظَرًا لَهُمْ فَتَرَهَّدَهُمْ فِيهَا وَ فِي حُطَامِهَا فَتَرَعَبُوا فِي دَارِ السَّلَامِ الَّذِي دَعَاهُمْ إِلَيْهِ وَ صَبَرُوا عَلَى ضَيِّقِ الْمَعِيشَةِ وَ صَبَرُوا عَلَى الْمَكْرُوهِ وَ اسْتَأْثَرُوا إِلَى مَا عِنْدَ اللَّهِ مِنَ الْكِرَامَةِ وَ بَدَلُوا أَنْفُسَهُمْ ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ وَ كَانَتْ خَاتِمَةَ أَعْمَالِهِمُ الشَّهَادَةُ فَلَقُوا اللَّهَ وَ هُوَ عَنْهُمْ رَاضٍ وَ عَلِمُوا أَنَّ الْمَوْتَ سَبِيلٌ مِنْ مَضَى وَ مَنْ بَقِيَ فَتَرَوْدُوا لِأَخِرَتِهِمْ غَيْرَ الذَّهَبِ وَ الْفِضَّةِ وَ لَبَسُوا الْحَشِينَ وَ صَبَرُوا عَلَى الْقَوْتِ وَ قَدَّمُوا الْفَضْلَ وَ أَحَبُّوا فِي اللَّهِ وَ أَبْغَضُوا فِي اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ أُولَئِكَ الْمَصَابِيحُ وَ أَهْلُ النَّعِيمِ فِي الْآخِرَةِ وَ السَّلَامُ. (الأما لي للصدوق، ص ۳۹۵ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۱۶)

امیرمؤمنان (علیه السلام) به پیرمردی که از شام نزد آن حضرت آمده بود گفت: بدان که خداوند خلقی را آفرید و دنیا را بر ایشان سخت گرفت چون دوستشان داشت و میخواست در دنیا زاهد باشند و در حطام دنیا نباشند و به دارالسلام رغبت کنند و در ضیق معاش و سختی آن صبر کنند و به آنچه نزد خداست از کرامت شوق بورزند و خویش را بذل نمایند برای رسیدن به رضوان خدا و خاتمه اعمالشان شهادت باشد. پس خدا را در حالی زیارت کنند که از آنها راضی است و میدانند که مرگ راه همگان است لذا برای آخرت خویش توشه بگیرند. خشن بپوشند و بر قوت صبر کنند و فضل بیاندوزند و در راه خدا دوست بدارند و در راه خدا دشمن بدارند. اینان چراغ راهنما و اهل نعمت آخرت و بیش از این کلامی نیست.

۱۳. رسول الله (صلی الله علیه و آله): الْإِيمَانُ قَيْدُ الْفَتَكِ لَا يَفْتِكُ مُؤْمِنٌ. (المجازات النبوية، ص ۳۲۵ / شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۵۹ / إعلام الوری بأعلام الهدی، ط القدیمة، ص ۲۲۵ / عوالي النلائلی العزیزیه فی الأحادیث الدینیة، ج ۲، ص ۲۴۱)

پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله): ایمان بند (و مانع از) کشتن غافل گیرانه است و مؤمن غافل گیرانه نمی کشد.

أَبُو الْفَرَجِ فِي الْمَقَاتِلِ فِي ذِكْرِ مَا جَرَى عَلَى مُسْلِمِ بْنِ عَقِيلٍ: قَالَ هَانِيٌّ لِمُسْلِمٍ: إِنِّي لَا أُحِبُّ أَنْ يُقْتَلَ (يَعْنِي ابْنَ زِيَادٍ) فِي دَارِي. فَلَمَّا خَرَجَ مُسْلِمٌ قَالَ لَهُ شَرِيكٌ: مَا مَنَعَكَ مِنْ قَتْلِهِ؟ قَالَ: خَصَلْتَانِ: أَمَّا إِحْدَاهُمَا: فَكَرَاهِيَّةُ هَانِيٍّ أَنْ يُقْتَلَ فِي دَارِهِ، وَ أَمَّا الْأُخْرَى: فَحَدِيثُ حَدَّثَنِی النَّاسُ عَنِ النَّبِيِّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ آلهِ) أَنَّ الْإِيمَانَ قَيْدُ الْفَتَكِ، فَلَا يَفْتِكُ مُؤْمِنٌ. (بحار الأنوار، ج ۴۴، ص ۳۴۴)

ابوالفرج اصفهانی به هنگام نقل آنچه بر مسلم بن عقیل گذشت، می نویسد: هانی به مسلم گفت: من دوست ندارم که او ابن زیاد در خانه من کشته شود. وقتی مسلم (از نهانگاه) بیرون آمد، شریکش به او گفت: چرا او را نکشتی؟ مسلم گفت: به دو سبب: اول اینکه هانی خوش نداشت ابن زیاد در خانه او کشته شود. دوم حدیثی که مردم از پیامبر (صلی الله علیه و آله) برایم روایت کرده اند که فرموده است: ایمان بندکشتن غافل گیرانه است و مؤمن غفلتاً نمی کشد.

۱۴. رجال الکشي، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عَلِيٍّ) وَ أَبِي الْحَسَنِ (عَلِيِّ) قَالَ يَنْبَغِي لِلرَّجُلِ أَنْ يُحَفِّظَ أَصْحَابَ آيِهِ فَإِنَّ بَرَّهُ بِهِمْ بِرُّهُ بِوَالِدَيْهِ. (بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۱۹۶ / رجال الکشي، إختيار معرفة الرجال، ص ۴۰۳)

امام صادق (علیه السلام) و امام کاظم (علیه السلام): سزاوار است که مرد اصحاب پدرش را حفظ کند و گرامی دارد که نیکی او بدیشان به پدر و مادرش میرسد.

۱۵. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ آلهِ) يَحْمِلُ هَذَا الدِّينَ فِي كُلِّ قَرْنٍ عُذُولٌ يَنْفُونَ عَنْهُ تَأْوِيلَ الْمُبْطِلِينَ وَ تَحْرِيفَ الْعَالِينَ وَ انْتِحَالَ الْجَاهِلِينَ كَمَا يَنْفِي الْكِبَرُ حَبَّتَ الْحَدِيدِ. (وسائل الشيعة، ج ۲۷، ص ۱۵۱ / بحار الأنوار، ج ۲، ص ۹۳)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله): در هر قرنی در این دین کسی هست که تأویل مبطلین و تحریف عالین و سستی جاهلین را از آن باز دارد همانطور که دمیدن در کوره آهنگری زنگ را از آهن باز میدارد.

۱۶. رسول الله (صلی الله علیه و آله): يَا أَبَا ذَرٍّ لَا تُصَاحِبْ إِلَّا مُؤْمِنًا وَ أَطْعِمْ طَعَامَكَ مَنْ تُجِبُّهُ فِي اللَّهِ وَ كُلْ طَعَامَ مَنْ يُحِبُّكَ فِي اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ. (الأما لي للطوسي، ص ۵۳۵ / مكارم الأخلاق، ص ۴۶۶ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۶۱ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۹۸)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله): ای ابادر جز با مؤمن مصاحبت مکن و غذایت را هرکه برای خدا دوست میداری بده و از غذای هرکه تو را بخاطر خدا دوست میدارد بخور.

۱۷. قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (عَلِيٍّ) إِذَا خَالَطْتَ النَّاسَ فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ لَا تُخَالِطَ أَحَدًا مِنَ النَّاسِ إِلَّا كَانَتْ يَدُكَ الْعُلْيَا عَلَيْهِ فَافْعَلْ فَإِنَّ الْعَبْدَ يَكُونُ فِيهِ

رسول الله ﷺ: يا صاحب الطعام، أسفل هذا مثل أعلاه؛ من غش المسلمين فليس منهم. (ميزان الحكمة، ج ۳، ص ۲۵۹/ كنز العمال، ج ۴، ص ۶۰) پیامبر خدا ﷺ: ای گندم فروش! آیا ته این هم مانند روی آن است؟ هر که با مسلمانان ناسرگی کند، از آن ها نیست.

۲۱. عَنْ هِشَامِ بْنِ أَحْمَرَ قَالَ كُنْتُ أَسِيرُ مَعَ أَبِي الْحَسَنِ ﷺ فِي بَعْضِ أَطْرَافِ الْمَدِينَةِ إِذْ تَنَى رَجُلُهُ عَنْ دَابَّتِهِ فَخَرَّ سَاجِدًا فَأَطَالَ وَ أَطَالَ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَ رَكَبَ دَابَّتَهُ فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ قَدْ أَطَلْتَ السُّجُودَ فَقَالَ إِنِّي ذَكَرْتُ نِعْمَةً أَنْعَمَ اللَّهُ بِهَا عَلَيَّ فَأَحْبَبْتُ أَنْ أَشْكُرَ رَبِّي. (الكافي، ج ۳، ص ۲۵۳/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۹)

راوی گوید با امام کاظم ﷺ در اطراف مدینه می رفتیم که از مرکبش بزر آمد و سجده کرد و مدتی طولانی در این حال بود. چون سر برداشت برخاست و سوار مرکب شد به او گفتم چرا چنین کردید؟ فرمود: بیاد نعمتی افتادم که خدا به من داده لذا شکر کردم.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الصَّادِقِ ﷺ قَالَ بَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَسِيرُ مَعَ بَعْضِ أَصْحَابِهِ فِي بَعْضِ طُرُقِ الْمَدِينَةِ إِذْ تَنَى رَجُلُهُ عَنْ دَابَّتِهِ ثُمَّ خَرَّ سَاجِدًا فَأَطَالَ فِي سُجُودِهِ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَقَادَ ثُمَّ رَكَبَ فَقَالَ لَهُ أَصْحَابُهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيْنَاكَ تَنَيْتَ رَجُلَكَ عَنْ دَابَّتِكَ ثُمَّ سَجَدْتَ فَأَطَلْتَ السُّجُودَ فَقَالَ إِنَّ جَبْرِئِيلَ ﷺ أَتَانِي فَأَقْرَأَنِي السَّلَامَ مِنْ رَبِّي وَ بَشَّرَنِي أَنَّهُ لَنْ يُخْرِينِي فِي أُمَّتِي فَلَمْ يَكُنْ لِي مَالٌ فَأَتَصَدَّقَ بِهِ وَ لَا مَمْلُوكٌ فَأُعْتِقَهُ فَأَحْبَبْتُ أَنْ أَشْكُرَ رَبِّي عَزَّ وَ جَلَّ. (الأمالي للصدوق، ص ۵۰۹/ بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۴۱)

امام صادق ﷺ فرمود: رسول خدا ﷺ در راهی میرفت که از مرکب پیاده شد و به سجده افتاد و سجده را طولانی کرد سپس سر برداشت و باز سوار شد. اصحاب گفتند چرا چنین کردید؟ فرمود: جبرئیل آمد و گفت خدا سلام میرساند و بشارت میدهد که در میان این مردم دلیل نشوی. من مالی نداشتم که به میمنت این خبر صدقه دهم و نه بنده ای که آزاد کنم لذا شکر کردم.

۲۲. قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ لَا يَتَّبِعِي لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَجْلِسَ إِلَّا حَيْثُ يَنْتَهِي بِهِ الْجُلُوسُ فَإِنْ تَخَطَّى أَغْنَاكَ الرَّجَالُ سَخَافَةً. (مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۰۵/ مجموعة ورام، ج ۲، ص ۲۱۰)

امام صادق ﷺ: سزاوار نیست که مؤمن بنشیند جز در جایی که جای نشستن باشد زیرا به زور در جایی تنگ نشستن نادرست است. الأمالي للشيخ الطوسي، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَخَذَ الْقَوْمُ مَجَالِسَهُمْ فَإِنْ دَعَا رَجُلٌ أَخَاهُ وَ أَوْسَعَ لَهُ فِي مَجْلِسِهِ فَلْيَأْتِهِ فَإِنَّمَا هِيَ كَرَامَةٌ أَكْرَمَهُ بِهَا أَخُو. (الأمالي للطوسي، ص ۳۹۳/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۰۵/ مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۷۲/ وسائل الشیعة، ج ۱۲، ص ۱۰۹)

بَعْضُ التَّقْصِيرِ مِنَ الْعِبَادَةِ وَ يَكُونُ لَهُ خُلُقٌ حَسَنٌ فَيُبَلِّغُهُ اللَّهُ بِخُلُقِهِ دَرَجَةَ الصَّائِمِ الْقَائِمِ. (الزاهد، ص ۲۷/ الكافي، ج ۲، ص ۱۰۲/ طب الأئمة عليهم السلام، ص ۱۱۷/ شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۷، ص ۱۳۱) امام صادق ﷺ: چون با مردم معاشرت میکنی اگر میتوانی با کسانی معاشرت کنی که بر آنها دست برتر داشته باشی، چنین کن. بنده گاهی در عبادت تقصیرهایی دارد اما حسن خلقش با مردم او را به درجه روزه دار شب زنده دار میرساند.

۱۸. تحف العقول، عَنْ الْحُسَيْنِ ﷺ وَ قَالَ عِنْدَهُ رَجُلٌ إِنَّ الْمَعْرُوفَ إِذَا أُسْدِيَ إِلَى غَيْرِ أَهْلِهِ ضَاعَ فَقَالَ الْحُسَيْنُ ﷺ لَيْسَ كَذَلِكَ وَ لَكِنْ تَكُونُ الصَّبِيحَةَ مِثْلَ وَابِلِ الْمَطَرِ تُصِيبُ الْبَرَّ وَ الْفَاجِرَ. (تحف العقول، ص ۲۴۵/ من لايحضره الفقيه، ج ۲، ص ۶۹/ کمال الدین و تمام النعمة، ج ۱، ص ۲۲) امام حسین ﷺ جایی بود که کسی گفت اگر نیکی به غیر اهلش داده شود ضایع میشود. امام ﷺ فرمود: اینطور نیست. خوبی مثل باران است که به نیکوکار و فاجر می بارد.

۱۹. أَبُو مُوسَى: لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ فَرَّقَ بَيْنَ الْوَالِدَةِ وَ وَلَدِهَا. (نهج النصاحة، ص ۶۲۹) ابوموسی: پیامبر خدا ﷺ، کسی را که میان مادر و فرزندش جدایی افکند، لعنت فرمود.

۲۰. الإمام الكاظم ﷺ لَمَّا مَرَّ بِهَشَامِ بْنِ الْحَكَمِ وَ هُوَ يَبِيعُ السَّابِرِيَّ فِي الظَّلَالِ: يَا هِشَامُ، إِنَّ الْبَيْعَ فِي الظِّلِّ غِشٌّ، وَإِنَّ الْغِشَّ لَا يَحِلُّ. (الكافي، ج ۵، ص ۱۶۱/ من لايحضره الفقيه، ص ۱۵۷/ طب الأئمة عليهم السلام، ص ۶۸/ الاختصاص، ص ۹۱/ تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۲، ص ۲۵۳/ الاستبصار فيما اختلف من الأخبار، ج ۱، ص ۲۵۷/ روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، طالقديمة، ج ۲، ص ۳۵۲)

امام کاظم ﷺ چون بر هشام بن حکم که در سایه (تاریکی) مشغول فروختن پارچه شاپوری بود، گذشت، فرمود: ای هشام! فروختن کالا در سایه ناسرگی است، و ناسرگی (در معامله) روا نیست. إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لِرَجُلٍ يَبِيعُ طَعَامًا، وَ قَدْ خَلَطَ حَيْدًا بِقَبِيحٍ مَا حَمَلَكَ عَلَى مَا صَنَعْتَ؟! فَقَالَ أَرَدْتُ أَنْ يَنْفَقَ! فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ: مِثْرُ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا عَلَى حِدَةٍ؛ لَيْسَ فِي دِينِنَا غِشٌّ. (حكم النبي الأعظم، ج ۵، ص ۵۹/ كنز العمال، ج ۴، ص ۱۵۹)

پیامبر خدا ﷺ به مردی که طعام مرغوب و نامرغوبی را با هم مخلوط کرده بود و می فروخت، فرمود: چرا این کار کرده ای؟ عرض کرد: می خواستم (جنس نامرغوب) به فروش برسد. پیامبر ﷺ به او فرمود: آن ها را از هم جدا کن. در دین ما ناسرگی نیست.

رسول خدا ﷺ: وقت حضور در مجلسی اگر برادری برادرش را صدا زد و برای او جا باز کرد، در جایی که باز کرده بنشیند زیرا او را اکرام کرده و باید اکرام را پذیرفت.

۲۳. قصص الأنبياء عليهم السلام، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ أَفْضَلَ مَا دَعَوْتُمْ اللَّهَ بِالْأَشْحَارِ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَ بِالْأَشْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ. (قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۱۸۹/ بحار الأنوار، ج ۱۳، ص ۳۸۹/ النور المبين في قصص الأنبياء والمرسلين للجزائري، ص ۳۱۶)

رسول خدا ﷺ: بهترین وقت دعا سحر است که خدا فرموده مؤمنان در اسحار استغفار میکنند.

۲۴. الإمام علي عليه السلام: مَنْ ظَلَمَ عِبَادَ اللَّهِ كَانَ اللَّهُ حَصْمَهُ دُونَ عِبَادِهِ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۲۸/ عيون الحكم و المواعظ لثبي، ص ۴۴۵/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۶۰۵/ تصنيف غرر الحكم و درر الكلم، ص ۴۵۶)

امام علی علیه السلام: هر که به بندگان خدا ستم کند، خداوند به جای بندگانش خصم و مدعی او باشد.

۲۵. الامام علي عليه السلام: مَنْ شَبَّ نَارَ الْفِتْنَةِ كَانَ وَقُوداً لَهَا. (غرر الحكم و درر الكلم، ص ۶۶۵/ الاحتجاج على أهل اللجاج للطبرسي، ج ۲، ص ۴۹۷)

امام علی علیه السلام: هرکس آتش فتنه را برافروزد، خود آتش گیره آن شود.

الامام علي عليه السلام: لَا تَتَّقِحُوا مَا اسْتَقْبَلْتُمْ مِنْ قَوْرِ الْفِتْنَةِ، وَ امْیُطُوا عَنْ سَنَنِهَا، وَ خَلُّوا قَصْدَ السَّبِيلِ لَهَا. (عیون الحكم و المواعظ لثبی، ص ۵۲۶/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۷۵۹)

امام علی علیه السلام: هرگاه فتنه رو به شما آورد خود را در آن میفکنید و از سر راه آن کنار روید، و وسط راه را برایش خالی کنید.

الامام علي عليه السلام: كُنْ فِي الْفِتْنَةِ كَايِنِ اللَّبُونِ؛ لَا ظَهْرٌ فَيَرْكَبُ، وَلَا ضَرْعٌ فَيُحَلَبُ (فَيُحْتَلَبُ). (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۶۹/ عيون الحكم و المواعظ لثبی، ص ۳۲۹/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۵۳۰/ شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۹، ص ۱۴۶)

امام علی علیه السلام: به گاو فتنه همچون شتر نر دو ساله باش که نه پشت و نیرویی دارد که بر او سوار شوند و نه پستانی که از آن شیر دوشند.

۲۶. أَقُولُ وَجَدْتُ فِي كِتَابِ سُلَيْمِ بْنِ قَيْسٍ، وَ مَا هَلَكَ مِنَ الْأُمَّةِ إِلَّا النَّاصِبِينَ [النَّاصِبُونَ] وَ الْمَكَابِرِينَ [الْمَكَابِرُونَ] وَ الْجَا حِدِينَ [الْجَا حِدُونَ] وَ الْمَعَانِدِينَ [الْمَعَانِدُونَ] فَأَمَّا مَنْ تَمَسَكَ بِالتَّوْحِيدِ وَ الْإِقْرَارِ بِمُحَمَّدٍ وَ الْإِسْلَامِ وَ لَمْ يَخْرُجْ مِنَ الْمِلَّةِ وَ لَمْ يَظْهَرْ عَلَيْنَا الظُّلْمَةُ وَ لَمْ يَنْصِبْ لَنَا الْعَدَاوَةَ وَ شَكَّ فِي الْخِلَافَةِ وَ لَمْ يَعْرِفْ أَهْلَهَا وَ وَلَا تَهَا وَ لَمْ يَعْرِفْ لَنَا وَلَايَةً وَ لَمْ يَنْصِبْ لَنَا عَدَاوَةً فَإِنَّ ذَلِكَ مُسْلِمٌ مُسْتَضَعَفٌ يُرْجَى لَهُ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ يُتَخَوَّفُ عَلَيْهِ ذُنُوبُهُ. (کتاب

سليم بن قيس الهلالي، ج ۲، ص ۶۷۰/ إرشاد القلوب إلى الصواب للدليمي، ج ۲، ص ۳۷۹)

امام علی علیه السلام: از امت ناصبین و مکابیرین و جاحدین و معاندین هلاک شوند. ولی هرکس تمسک به توحید کرد و اقرار به محمد و اسلام نمود و از ملت خارج نشد و ظالمان را علیه ما مدد نکرد و دشمنی با ما ننمود و در خلافت شک کرد و اهلش را شناخت و ولایت ما را شناخت اما دشمنی نکرد او مسلمان مستضعف است که امید است خداوند رحمتش کند و از گناهانش بترسد.

۲۷. الخصال، قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ يُقْرَأُ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ حِينَ يَدْخُلُ مَنْزِلُهُ فَإِنَّهُ يَنْفِي الْفَقْرَ. (الخصال، ج ۲، ص ۶۲۶/ وسائل الشيعة، ج ۵، ص ۳۲۳/ هداية الأمة إلى أحكام الأئمة عليهم السلام، ج ۲، ص ۲۲۵/ البرهان في تفسير القرآن، ج ۵، ص ۷۹۶)

امیر مؤمنان علی علیه السلام: خواندن سوره توحید حین ورود به خانه فقر را از میان میبرد.

۲۸. رجال الكشي، عَنْ حَفْصِ بْنِ غَمْرٍو النَّخَعِيِّ قَالَ كُنْتُ جَالِساً عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنَّ أَبَا مَنْصُورٍ حَدَّثَنِي أَنَّهُ رُفِعَ إِلَى رَبِّهِ وَ مَسَحَ عَلَى رَأْسِهِ فَقَالَ لَهُ بِالْفَارِسِيَّةِ بَايَسْتَ فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ جَدِّي رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّ إِبْلِيسَ اتَّخَذَ عَرْشاً فِي مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ وَ اتَّخَذَ زَبَانِيَّةً كَعَدِيدِ الْمَلَائِكَةِ فَإِذَا دَعَا رَجُلًا فَأَجَابَهُ وَ وَطِئَ عَقِبَهُ وَ تَخَطَّطَ إِلَيْهِ الْأَقْدَامُ تَرَاءَى لَهُ إِبْلِيسُ وَ رُفِعَ إِلَيْهِ وَ إِنَّ أَبَا مَنْصُورٍ كَانَ رَسُولَ إِبْلِيسَ لَعَنَ اللَّهُ أَبَا مَنْصُورٍ لَعَنَ اللَّهُ أَبَا مَنْصُورٍ قَلَاثًا. (بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۲۱۳)

کسی نزد امام صادق علیه السلام آمد و گفت فلانی میگوید او را به نزد خدا بالا برده‌اند و خدا سرش را دست کشیده و به فارسی به او گفته: بیاست. امام صادق علیه السلام فرمود: اجدادم از رسول خدا ﷺ روایت کرده‌اند که: ابلیس میان آسمان و زمین عرشی دارد و به عدد ملائکه کارگزاری دارد. چون کسی او را بخواند اجابت کند...

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَخْبَرَنِي عَنْ حَمْرَةَ أَيْزَعُمَ أَنَّ أَبِي يَأْتِيهِ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ كَذَبَ وَ اللَّهُ مَا يَأْتِيهِ إِلَّا الْمُتَكَوَّنُونَ إِنَّ إِبْلِيسَ سَلَطَ شَيْطَانًا يَقَالُ لَهُ الْمُتَكَوَّنُونَ يَأْتِي النَّاسَ فِي أَيِّ صُورَةٍ شَاءَ إِنْ شَاءَ فِي صُورَةٍ صَغِيرَةٍ وَ إِنْ شَاءَ فِي صُورَةٍ كَبِيرَةٍ وَ لَا وَ اللَّهُ مَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَجِيءَ فِي صُورَةِ أَبِي عليه السلام. (بحار الأنوار، ج ۲۵، ص ۲۸۱/ رجال الكشي، إختيار معرفة الرجال، ص ۳۰۰)

امام صادق علیه السلام فرمود: فلانی گمان میکند که روح پدرم به نزد او میاید؟ گفتند بله. فرمود: دروغ میگوید البته شیطانی است بنام متکون که به هر صورتی بخواهد درمیاید اما بصورت پدر من نمیتواند درآید. متمثل شود.

قَالَ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام مَا يَقْدِرُ الشَّيْطَانُ أَنْ يَتَمَثَّلَ فِي صُورَةِ نَبِيٍّ وَلَا وَصِيٍّ نَبِيٍّ (بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۲۱۴/رجال الكشي، إختيار معرفة الرجال، ص ۳۰۴)
نَوَائِدُ الرَّاَوْنَدِيِّ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله مَنْ عَمِلَ فِي بِدْعَةٍ خَلَّاهُ الشَّيْطَانُ وَالْعِبَادَةَ وَآلَتِي عَلَيْهِ الْخُشُوعَ وَالْبُكَاءَ. (النوادر للراوندي، ص ۱۸)

رسول خدا صلى الله عليه وآله: هرکس در بدعت عمل کند شیطان میان او و عبادتش وارد شود و بر او خشوع و بکاء افکند.

۲۹. الإمام علي عليه السلام: أَصْلُ صَلَاحِ الْقَلْبِ اشْتَغَالُهُ بِذِكْرِ اللَّهِ. (عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۱۲۰/غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۹۸)
امام علی عليه السلام: ریشه اصلاح دل، پرداختن آن به یاد خداست.

۳۰. المحاسن، قَالَ أَبِي الْحَسَنِ الرَّضَا عليه السلام كَانَ أَبِي عَقْلُهُ لَا يُوَاظِرُ بِهِ النُّعُولَ وَرُبَّمَا شَاوَرَ الْأَسْوَدَ مِنْ سُودَانِهِ فَقِيلَ لَهُ تُشَاوِرُ مِثْلَ هَذَا فَقَالَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى رُبَّمَا فَتَحَ عَلَيَّ لِسَانِهِ قَالَ فَكَانُوا رُبَّمَا أَشَارُوا عَلَيْهِ بِالشَّيْءِ فَيَعْمَلُ بِهِ مِنَ الضَّيْعَةِ وَالْبُسْتَانِ. (المحاسن، ج ۲، ص ۶۰۲/بلاغت النساء، ص ۵۱/الإختصاص، ص ۱۲۷/دلائل الإمامة، ط الحديثة، ص ۳۸۰/الخراخ و الجرائح، ج ۲، ص ۵۷۸/إيمان أبي طالب، الحجة على الذاهب إلى كفر أبي طالب، ص ۱۸۵/شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۴، ص ۷۰)
امام رضا عليه السلام: پدرم عقلش از همه برتر بود اما گاهی با غلامی سیاه مشورت میکرد. میگفتند با این مشورت میکنید؟ میفرمود: اگر خدا بخواهد بر زبان این شخص چاره کار را به من میرساند.

۳۱. الإمام زين العابدين عليه السلام: النَّاسُ فِي زَمَانِنَا عَلَى سِتِّ طَبَقَاتٍ، الْأَسَدُ: فَمُلُوكُ الدُّنْيَا وَآمَّا الدُّنْبُ: فَتُجَارِكُمْ. وَآمَّا الثَّعْلَبُ: فَهُؤُلَاءِ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ بِأَدْيَانِهِمْ وَآمَّا الْكَلْبُ: يَهْرُ عَلَى النَّاسِ بِلِسَانِهِ وَيَكْرِهُهُ النَّاسُ مِنْ شَرِّ لِسَانِهِ. وَآمَّا الْخَنَزِيرُ: فَهُؤُلَاءِ الْمُخَنَّثُونَ وَآمَّا الشَّاةُ: فَالْمُؤْمِنُونَ. (بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۱۰)

امام سجاد عليه السلام: مردم در روزگار ما به شش گروه تقسیم می شوند. شیر و گرگ و روباه و سگ و خوک و گوسفند. شیران همان شهریاران و زمامداران دنیایند که هریک از آنها دوست دارد بر دیگری غلبه کند و مغلوب کسی واقع نشود. گرگ ها همان بازرگانان شما هستند که هرگاه می خواهند کالایی را بخرند از آن بدگویی می کنند و هرگاه می خواهند بفروشند از آن تعریف می کنند. روبهان همان کسانی هستند که از طریق دین خود روزی می خورند و به آنچه می گویند در دل اعتقادی ندارند. سگ ها آن کسانی هستند که با زبان خود بر مردم پارس می کنند و مردم از شر زبانشان به آنان احترام می گذارند. خوکان همان مردمان نامرد و امثال آنها هستند که وقتی از آنان دعوت به فحشایی شود اجابت می کنند و گوسفندان همان مؤمنان

هستند که پشم هایشان را می چینند و گوشتشان می خورند و استخوانشان را می شکنند. از یک گوسفند در میان عده ای شیر و گرگ و روباه و سگ و خوک چه کاری ساخته است؟

۳۲. تفسیر العیاشی، عَنْ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ قَالَ لَا يَتَمَنَّي الرَّجُلُ امْرَأَةً الرَّجُلِ وَلَا ابْنَتَهُ وَلَكِنْ يَتَمَنَّي مِثْلَهُمَا. (بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۲۵۵)
از امام صادق عليه السلام راجع به آیه شریفه آرزو نکنید آنچه را که خدا به بعضی از شما داده و به بعضی نداده، پرسیدند. فرمود: یعنی کسی زن یا بچه دیگری را آرزو نکند بلکه مثل آنها بخواهد.

۳۳. رسول الله صلى الله عليه وآله: يَا أَيُّهَا النَّاسُ! أَيْقَتَلْ قَتِيلٌ وَ أَنَا بَيْنَ أَظْهَرِكُمْ لَا يَعْلَمُ مَنْ قَتَلَهُ! لَوْ أَنَّ أَهْلَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ اجْتَمَعُوا عَلَى قَتْلِ رَجُلٍ مُسْلِمٍ لَعَذَّبَهُمُ اللَّهُ بِلَا عَدَدٍ وَ لَا حِسَابٍ. (ميزان الحمة، ج ۹، ص ۱۲۹۴/کنز العمال، ج ۱۵، ص ۳۳)

رسول خدا صلى الله عليه وآله: ای مردم! من در میان شما، ما باشم و جنازه مقتولی پیدا شود و قاتلش معلوم نباشد؟ اگر اهل آسمان ها و زمین در کشتن مرد مسلمانی همدستان شوند، هر آینه خداوند همه آنان را، بی شمار و بی حساب، عذاب دهد.

۳۴. عَنْ حِمَارٍ [حَمَادٍ السَّمْنَدِيِّ] السَّمْنَدِيُّ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنِّي أَدْخُلُ بِلَادَ الشَّرِّكِ وَإِنَّ مِنْ عِنْدَنَا يَقُولُونَ إِنَّ مِتَّ ثُمَّ حُسِرْتَ مَعَهُمْ قَالَ فَقَالَ لِي يَا حَمَادُ إِذَا كُنْتَ تَمَّ تَذَكُّرُ أَمْرِنَا وَ تَدْعُو إِلَيْهِ قُلْتَ نَعَمْ قَالَ فَإِذَا كُنْتَ فِي هَذِهِ الْمُدُنِ مُدْنِ الْإِسْلَامِ تَذَكُّرُ أَمْرِنَا وَ تَدْعُو إِلَيْهِ قَالَ قُلْتَ لَا فَقَالَ لِي إِنَّكَ إِنْ مِتَّ تَمَّ حُسِرْتَ أُمَّةً وَ حَدَّثَكَ وَ سَقَى نُورٌ يَبِينُ يَدَيْكَ. (الأمالي للطوسي، ص ۴/بشارة المصطفى لشعبة المرتضى، ط القديمة، ص ۶۸/وسائل الشيعة، ج ۱۵، ص ۱۰۱)

کسی به امام صادق عليه السلام گفت من به بلاد شرک میروم، میگویند اگر آنجا بمیری با آنها محشور میشوی. امام عليه السلام فرمود: اگر آنجا باشی میتوانی صحبت از ما کنی و به ما دعوت کنی؟ گفت بله. فرمود: در این بلاد اسلام چه؟ میتوانی صحبت از ما کنی و به ما دعوت کنی؟ گفت: خیر. امام عليه السلام فرمود: اگر آنجا بمیری یک امت محشور میشوی و نورت برابرت را روشن میکند.

۳۵. السرائر، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ إِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ عِنْدَكَ فَقَدْ وَجَبَ عَلَيْكَ الْإِسْتِمَاعُ وَ الْإِنْصَاتُ. (بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۱۲۲۲/مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۴، ص ۲۷۵)
امام صادق عليه السلام: قرآن که خوانده میشود باید سکوت کرد و گوش داد.

التوحيد، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ مَا مِنْ قَبْضٍ وَلَا بَسْطٍ إِلَّا وَ اللَّهِ فِيهِ الْمَنْ أَوْ الْإِبْتِلَاءُ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۷۹ / الكافي، ج ۱، ص ۵۲ / التوحيد للصدوق، ص ۳۵۴)

امام صادق علیه السلام: هیچ قبض و بسطی نیست جز اینکه بخشی از جانب خداست یا امتحانی.

المحاسن، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِنَّ فِيمَا نَجَى اللَّهُ بِهِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنْ قَالَ يَا رَبِّ هَذَا السَّامِرِيُّ صَنَعَ الْعِجْلَ الْخَوَارِ مِنْ صَنَعِهِ فَأَوْحَى اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى إِلَيْهِ أَنْ تِلْكَ فِتْنَتِي فَلَا تُفْصِحَنَّ عَنْهَا. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۸۴ / تفسير العياشي، ج ۲، ص ۲۹)

امام باقر علیه السلام: موسی علیه السلام با خدا مناجات کرد که خدایا گوساله را سامری ساخت، اما صدای گوساله از کجا آمد؟ خداوند فرمود: این فتنه من بود در مورد آن کنکاش مکن.

۳۶. وَ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بَعْدَ خَيْرٍ أَنْ أَجْزِي فَضِيحَتَهُ عَلَى لِسَانِهِ. (بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۲۸)

امام علیه السلام: هرگاه خدا بخواهد بنده‌ای را خوار کند با زبان خود او چنین میکند.

۳۷. الإمام علي عليه السلام: لَأَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يُحِبُّ أَنْ يُؤْخَذَ بِرُخَصِهِ كَمَا يُؤْخَذُ بِعَرَائِمِهِ. (تفسير القمي، ج ۱، ص ۱۱۶ / وسائل الشيعة، ج ۱، ص ۱۰۸ / الفصول المهمة في أصول الأئمة، تكملة الوسائل، ج ۱، ص ۶۶۴)

امام علی علیه السلام: خداوند عزوجل دوست دارد که همان‌گونه که به واجبات و احکام قطعیش عمل می‌شود به اجازات و رخصت‌هایش نیز عمل شود.

۳۸. المحاسن، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ مَنْ كَسَبَ مَالًا مِنْ غَيْرِ حِلِّهِ سَطَطَ عَلَيْهِ الْبِنَاءُ وَالطِّينُ وَالْمَاءُ. (المحاسن، ج ۲، ص ۶۰۸ / تفسير العياشي، ج ۱، ص ۱۴۹ / الكافي، ج ۱، ص ۴۲۹ / تحف العقول، ص ۳۷۲ / دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۳۰۲ / الأمالي للصدوق، ص ۵۱۹ / الخصال، ج ۱، ص ۱۲۲ / معاني الأخبار، ص ۲۴۵ / مناجات الهيات حضرت أمير عليها السلام و ما نزل من القرآن في علي عليه السلام، ص ۴۱ / المجازات النبوية، ص ۱۶۶)

امام صادق علیه السلام: کسی که پول را از غیر حلال کسب کند آن پول صرف بناء و خاک و آب (ساختن عمارتی بیش از نیاز) میشود.

۳۹. رسول الله ﷺ لِرَجُلٍ ادَّعَى أَنَّهُ مُؤْمِنٌ حَقًّا: وَ مَا حَقِيقَةُ إِيمَانِكَ؟ فَقَالَ: عَزَفْتُ نَفْسِي عَنِ الدُّنْيَا فَاسْتَوَى عِنْدِي حَجَرُهَا وَ ذَهَبُهَا، وَ كَأَنِّي بِالْجَنَّةِ وَ النَّارِ، وَ كَأَنِّي بِعَرْشِ رَبِّي بَارِزًا، فَقَالَ ﷺ: فَالْتَرَمُ، هَذَا عَبْدٌ نَوَّرَ اللَّهُ قَلْبَهُ بِالْإِيمَانِ. (المحجة البيضاء، ج ۷، ص ۳۵۱ / إحياء علوم الدين، ج ۱۳، ص ۱۱۴)

پیامبر خدا ﷺ به مردی که ادعا کرد مؤمن حقیقی است: حقیقت ایمان تو چیست؟ عرض کرد: نفس من چنان به دنیا بی‌اعتنا شده که سنگ و طلائی آن در نظرم یکسان است و انگار بهشت و دوزخ را می‌بینم و گویی در برابر عرش پروردگارم ایستاده‌ام. حضرت فرمود: این حالت را نگاهدار، این بنده‌ای است که خداوند دلش را به (نور) ایمان روشن ساخته است.

۴۰. الإمام الباقر عليه السلام: مَنْ هَذَا الَّذِي سَأَلَ اللَّهَ فَلَمْ يُعْطِهِ؟! أَوْ تَوَكَّلَ عَلَيْهِ فَلَمْ يَكْفِهِ؟! أَوْ وَثِقَ بِهِ فَلَمْ يُنْجِهِ؟! (الكافي، ج ۴، ص ۲۲ / الأمالي للطوسي، ص ۲۹۶ / بشارة المصطفى لشيعة المرتضى، ط القديمة، ص ۱۸۹)

امام باقر علیه السلام: کیست که از خدا خواسته باشد و خدا به او نداده باشد؟ یا بر خدا توکل کرده باشد و کفایتش ننموده باشد؟ یا به او اعتماد کرده باشد و خدا نجاتش نداده باشد؟

چهل حدیث ۹۹

۱. الإمام الصادق (ع): مَنْ أَطَاعَ جَبَّاراً فَقَدْ عَبَدَهُ. (تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة، ص ۵۰۲/ بحار الأنوار، ج ۲۳، ص ۳۶۲)
امام صادق (ع): به ابوبصیر درباره آیه «و کسانی که از بندگی طاغوت دوری کردند...»، فرمود: شما همان‌ها هستید و هر که از جباری اطاعت کند، او را بندگی کرده است.

۲. الإمام الجواد (ع): الْقَصْدُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى بِالْقُلُوبِ أَبْلَغُ مِنْ إِرْتِعَابِ الْجَوَارِحِ بِالْأَعْمَالِ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۳۴/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۵۷/ كشف الغمة في معرفة الأنمة، ط القديمة، ج ۲، ص ۳۶۸)
امام جواد (ع): ره سپردن به سوی خدا متعال با دل‌ها، از به رنج افکندن اعضای بدن با اعمال رساننده‌تر (به سر منزل مقصود) است.

۳. الأمامي للشيخ الطوسي، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَاحِبُ الْيَمِينِ أَمِيرٌ عَلَى صَاحِبِ الشَّامِ فَإِذَا عَمِلَ الْعَبْدُ السَّيِّئَةَ قَالَ صَاحِبُ الْيَمِينِ لِصَاحِبِ الشَّامِ لَا تَعْجَلْ وَ أَنْظِرْهُ سَبْعَ سَاعَاتٍ فَإِنْ مَضَى سَبْعُ سَاعَاتٍ وَ لَمْ يَسْتَغْفِرْ قَالَ أَكْتُبْ فَمَا أَقَلَّ حَيَاءَ هَذَا الْعَبْدِ. (الأمامي للطوسي، ص ۲۰۷/ مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۶۹/ إرشاد القلوب إلى الصواب للدليمي، ج ۱، ص ۸۴)

رسول خدا (ص): فرشته دست راستی بر دست چپی فرمانرواست. وقتی بنده گناهی میکند فرمان می‌دهد که عجله نکن و هفت ساعت به او مهلت بده. اگر هفت ساعت گذشت و استغفار نکرد میگوید عجب بنده بی‌حیایی است گناهش را ثبت کن.

کتاب حسین بن سعید و النوادر، عَنْ أَحَدِهِمَا ﷺ قَالَ إِنَّ آدَمَ ﷺ قَالَ يَا رَبِّ سَلَطْتَ عَلَيَّ الشَّيْطَانَ وَ أَجْرِيئَهُ مَجْرَى الدَّمِ مِنِّي فَاجْعَلْ لِي شَيْئاً أَصْرِفُ كَيْدَهُ عَنِّي قَالَ يَا آدَمُ قَدْ جَعَلْتُ لَكَ أَنَّ مِنْ هَمٍّ مِنْ دُرِّيَّتِكَ بِسَيِّئَةٍ لَمْ يُكْتَبْ عَلَيْهِ وَ مِنْ هَمٍّ مِنْهُمْ بِحَسَنَةٍ وَ لَمْ يَعْمَلْهَا كُتِبَتْ لَهُ حَسَنَةٌ فَإِنْ عَمِلَهَا كُتِبَتْ لَهُ عَشْرَةٌ قَالَ يَا رَبِّ زِدْنِي قَالَ يَا آدَمُ قَدْ جَعَلْتُ لَكَ أَنَّ مِنْ عَمَلٍ مِنْهُمْ بِسَيِّئَةٍ ثُمَّ اسْتَغْفَرَ غُفِرَتْ لَهُ قَالَ يَا رَبِّ زِدْنِي قَالَ قَدْ جَعَلْتُ لَهُمُ التَّوْبَةَ أَوْ بَسَطْتُ لَهُمُ التَّوْبَةَ حَتَّى تَبْلُغَ النَّفْسُ الْحَنْجَرَةَ قَالَ يَا رَبِّ حَسْبِي. (الزهد، ص ۷۵/ تفسير القمي، ج ۱، ص ۴۴/ المحاسن، ج ۱، ص ۴۱/ تفسير العياشي، ج ۱، ص ۲۱۵/ الكافي، ج ۲، ص ۴۴۰/ لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۲۳۵/ الخصال، ج ۱، ص ۲۸۱/ علل الشرائع، ج ۲، ص ۴۲۵/ قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۴۵)

از صادقین (ع): آدم به خدا عرض کرد خدایا شیطان را بر من مسلط ساختی و مانند خون در بدنم جاری‌اش نمودی، چیزی به من بده که

به آن وسیله کید او را از خود دفع کنم. وحی شد که ای آدم برای تو هم اینرا قرار دادم که هرکس به گناهی عزم کند نوشته نشود ولی اگر به حسنه‌ای عزم کند حتی اگر آنرا انجام ندهد برایش نوشته شود و اگر انجام دهد ده برابر نوشته شود. آدم گفت: خدایا بیشتر! خداوند فرمود: هرکس گناهی کرد و استغفار کرد بخشیده شود. آدم گفت: خدایا بیشتر! خداوند فرمود: وقت توبه را تا وقتی که جان به حنجره رسد قرار دادم. آدم گفت خدایا کافی است.

۴. رسول الله ﷺ: أَلَا وَإِنَّ الْغَضَبَ جَمَرَةٌ فَمَنْ أَحَسَّ بِشَيْءٍ مِنْ ذَلِكَ فَلْيَلِصِقْ بِالْأَرْضِ. (حكم النبي الأعظم، ج ۵، ص ۱۶۲/ سنن الترمذي، ج ۴، ص ۴۸۳)

پیامبر خدا (ص): بدانید که خشم اخگری است در دل فرزند آدم. مگر نمی‌بینید که چشمانش سرخ می‌شود و رگ‌های گردنش باد می‌کند. هرکس احساس کرد که به خشم درآمده است، به زمین بچسبد (بنشیند).

رسول الله ﷺ: يَا عَلِيُّ، لَا تَغْضَبْ، فَإِذَا غَضِبْتَ فَاقْعُدْ. (تحف العقول، ص ۱۴/ بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۶۷)

پیامبر خدا (ص): ای علی! خشمگین مشو و هرگاه به خشم آمدی بنشین و درباره قدرتی که پروردگار بر بندگان دارد و گذشتی که از آن‌ها می‌کند، بیندیش. و هرگاه به تو گفته شد: از خدا بترس، خشم‌ت را دور افکن و به گذشت و بردباری خویش مراجعه کن.

الإمام الباقر (ع): أَيُّمَا رَجُلٍ غَضِبَ وَ هُوَ قَائِمٌ فَلْيَجْلِسْ فَإِنَّهُ سَيَذْهَبُ عَنْهُ رِجْزُ الشَّيْطَانِ، وَإِنْ كَانَ جَالِساً فَلْيَقُمْ. (الأمامي للصدوق، ص ۳۴۰/ الخصال، ج ۲، ص ۶۱۹)

امام باقر (ع): هرکس خشمگین شود، اگر ایستاده است بنشیند. در این صورت، وسوسه شیطان از او دور می‌شود و اگر نشسته است برخیزد...

رسول الله ﷺ: إِذَا غَضِبَ أَحَدُكُمْ وَ هُوَ قَائِمٌ فَلْيَجْلِسْ، فَإِنْ ذَهَبَ عَنْهُ الْغَضَبُ وَ إِلَّا فَلْيَضْطَجِعْ. (شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۱، ص ۲۲۰)

پیامبر خدا (ص): هرگاه یکی از شما خشمگین شد، اگر ایستاده است بنشیند و چنانچه خشمش برطرف نشد، دراز بکشد.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ الْغَضَبَ مِنَ الشَّيْطَانِ، وَ إِنَّ الشَّيْطَانَ خُلِقَ مِنَ النَّارِ، وَ إِنَّمَا تُطْفَأُ النَّارُ بِالْمَاءِ، فَإِذَا غَضِبَ أَحَدُكُمْ فَلْيَتَوَضَّأْ. (مجموعة ورام، ج ۱، ص ۱۲۳/ بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۲۷۲)

ابووائل القاص: نزد عرویه بن محمد سعدی رفتیم و مردی با او سخنی گفت و عصبانیش کرد. عرویه برخاست و وضو گرفت و گفت: پدرم از جدم عطیه حدیث کرد و گفت: پیامبر خدا (ص) فرمود: همانا خشم از شیطان است و شیطان از آتش آفریده شده است و آتش با آب

خاموش می‌شود. پس، هرگاه فردی از شما خشمگین شد، وضو بگیرد.

۵. الأما لى للشيخ الطوسى، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كَانَ بِالْمَدِينَةِ أَقْوَامٌ لَهُمْ عُيُوبٌ فَسَكَنُوا عَنْ عُيُوبِ النَّاسِ فَأَشَكَتَ اللَّهُ عَنْ عُيُوبِهِمُ النَّاسَ فَمَاتُوا وَلَا عُيُوبَ لَهُمْ عِنْدَ النَّاسِ وَكَانَ بِالْمَدِينَةِ أَقْوَامٌ لَا عُيُوبَ لَهُمْ وَفَتَكَلَّمُوا فِي عُيُوبِ النَّاسِ فَأَظْهَرَ اللَّهُ لَهُمْ عُيُوبًا لَمْ يَرَالُوا يَغْرَفُونَ بِهَا إِلَى أَنْ مَاتُوا. (الأما لى للطوسى، ص ٤٤/ وسائل الشيعة، ج ١٥، ص ٢٩٢)

رسول خدا ﷺ: در مدینه عده‌ای بودند که عیوبی داشتند اما چون از عیوب مردم سخن نگفتند خداوند هم عیوبشان را مسکوت گذاشت و مردند در حالیکه عیوبی نزد مردم نداشتند و گروهی دیگر با اینکه عیوبی نداشتند اما چون راجع به عیوب مردم سخن گفتند خداوند عیبی برایشان ظاهر ساخت و پیوسته مردم راجع به عیب ایشان سخن میگفتند تا مردند.

۶. رسول الله ﷺ: مَنْ قَنَعَ بِمَا رَزَقَهُ اللَّهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ. (میزان الحکمة، ج ١٣، ص ١١٧/ الجامع الصغير، ج ١، ص ٤١٧)

رسول خدا ﷺ: ایمان، به پارسایی ختم شده است؛ هرکه به آنچه خداوند روزیش کرده است قانع باشد به بهشت رود و هرکس بهشت را که در آن شکی نیست، بخواهد، در راه خدا از سرزنش هیچ سرزنش‌گری نهراسد.

۷. الإمام الرضا عليه السلام لَمَّا سُئِلَ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ لِإِبْرَاهِيمَ: «أَوَلَمْ تُؤْمِنْ قَالَ بَلَى وَلَكِنْ لَيَطْمَئِنَّ قَلْبِي» أَكَانَ فِي قَلْبِهِ شَكٌّ؟ لَا، كَانَ عَلَى يَقِينٍ، وَلَكِنَّهُ أَرَادَ مِنَ اللَّهِ التَّيَادَةَ فِي يَقِينِهِ. (المحاسن، ج ١، ص ٢٤٧/ تفسير العياشي، ج ١، ص ١٤٣)

از امام رضا علیه السلام درباره این سخن خداوند به ابراهیم که: «آیا ایمان نداری؟ گفت: چرا، اما برای اینکه دلم آرام گیرد» سؤال شد که: مگر در دل او شک بود؟ نه، او یقین داشت، اما از خداوند خواست به یقین او بیفزاید.

۸. الإمام علي عليه السلام: مَنْ صَحَّ يَقِينُهُ زَهَدَ فِي الْمِرَاءِ. (غرر الحکم و درر الکلم، ص ٦٣٢)

امام علی علیه السلام: هرکه یقینش درست باشد، به بحث و مجادله رغبتی ندارد.

۹. وَ قَالَ ﷺ: أَفْعَلِ الْخَيْرَ إِلَى كُلِّ مَنْ طَلَبَهُ مِنْكَ فَإِنْ كَانَ أَهْلُهُ فَقَدْ أَصَبَتْ مَوْضِعَهُ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ بِأَهْلٍ كُنْتَ أَنْتَ أَهْلُهُ وَإِنْ شَتَمَكَ رَجُلٌ

عَنْ يَمِينِكَ ثُمَّ تَحَوَّلَ إِلَى يَسَارِكَ وَ اعْتَذَرَ إِلَيْكَ فَأَقْبَلَ عُدْرَهُ. (مسائل علی بن جعفر و مستدرکاتها، ص ٣٤٢/ الکافی، ج ٨، ص ١٥٣/ تحف العقول، ص ٢٨٢/ عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ٧٨/ غرر الحکم و درر الکلم، ص ١٣٥/ مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ٦٩/ مجموعه نورام، ج ٢، ص ١٤٧/ أعلام الدین فی صفات المؤمنین، ص ٢٣٥)

امام ﷺ: به هرکس که طالب خیر توست خیررسان اگر اهلش باشد خیر بجا رفته و اگر اهلش نباشد تو اهل آنی و اگر کسی از سمت راست تو آمد و شماتت کرد و سپس سمت چپت آمد و عذر خواست عذرش را بپذیر.

۱۰. رسول الله ﷺ: مَنْ بَدَأَ جَفَا، وَ مَنْ تَبَعَ الصَّيِّدَ غَفَلَ، وَ مَنْ لَزِمَ السُّلْطَانَ افْتَتَنَ. (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ١٤٤/ مجموعه نورام، ج ٢، ص ١٧٠)

پیامبر خدا ﷺ: هرکه بادیه‌نشین شود، بی‌فرهنگ و خشن شود و هرکه در پی شکار باشد، به غفلت دچار گردد و هرکه ملازمت سلطان اختیار کند، به فتنه و فساد کشیده شود.

۱۱. رسول الله ﷺ: إِنْ لِلْقُلُوبِ إِقْبَالَ وَ إِدْبَارًا، فَإِذَا أَقْبَلَتْ فَتَنَقَّلُوا، وَ إِذَا أُدْبِرَتْ فَعَلَيْكُمْ بِالْقَرِيبَةِ. (الکافی، ج ٣، ص ٤٥٤/ نهج البلاغة للصّحیحی صالح، ص ٥٣٠/ نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ١٢٩/ روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، ط القديمة، ج ٢، ص ٤١٤/ عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ١٥٨/ غرر الحکم و درر الکلم، ص ٢٤٢/ العدد القویة لدفع المخاوف الیومیة، ص ٢٩٧)

پیامبر خدا ﷺ: همانا دل‌ها را روی آوردن و روی گرداندنی است. پس هرگاه روی آوردند مستحبات به‌جا آورید و هرگاه روی گرداندند به گزاردن واجبات اکتفا کنید.

الامام علی علیه السلام: لَا رُخْصَةَ فِي فَرَضٍ، وَ لَا شِدَّةَ فِي نَافِلَةٍ. (تحف العقول، ص ١٧٤/ إعلام الوری بأعلام الهدی، ط القديمة، ص ١٣٢/ بشارة المصطفی لشيعة المرتضى، ط القديمة، ص ٢٨)

امام علی علیه السلام: در هیچ فریضه‌ای کوتاهی نباید و در هیچ نافله‌ای سخت‌گیری نشاید.

۱۲. قَالَ الْمُفْضِلُ فَقُلْتُ فَلِمَ صَارَ بَعْضُ النَّاسِ يَقْفِدُ شَيْئًا مِنْ هَذِهِ الْجَوَارِحِ فَيَنَالُهُ فِي ذَلِكَ مِثْلُ مَا وَصَفْتُهُ يَا مَوْلَايَ قَالَ ﷺ ذَلِكَ لِلتَّأْدِيبِ وَ الْمُوعِظَةِ لِمَنْ يَحِلُّ ذَلِكَ بِهِ وَ لِيُغَيِّرَ بِسَبَبِهِ كَمَا قَدْ يُؤَدَّبُ الْمُلُوكُ النَّاسُ لِلتَّنْكِيلِ وَ الْمُوعِظَةِ فَلَا يَنْكُرُ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ بَلْ يُحَمِّدُ مِنْ رَأْيِهِمْ وَ يُصَوِّبُ مِنْ تَدْبِيرِهِمْ ثُمَّ لِلَّذِينَ يَنْزِلُ بِهِمْ هَذِهِ الْبَلَايَا مِنَ الثَّوَابِ بَعْدَ الْمَوْتِ إِنْ شَكَّرُوا وَ أَنَابُوا مَا يَسْتَصْغِرُونَ مَعَهُ مَا يَنَالُهُمْ مِنْهَا حَتَّى إِذَا نَزَلَتْ خَيْرُهَا بَعْدَ الْمَوْتِ لَا يَخْتَارُوا أَنْ يَرْدُّوا إِلَى الْبَلَايَا لِيَرْدَادُوا مِنَ الثَّوَابِ. (توحيد المفضل، ص ٦١/ بحار الأنوار، ج ٣، ص ٧٠)

امام باقر: ما را ظرفهایی است که از علم و حکمت پرشان میکنیم گرچه اهل آن نیستند. قصدمان این است که به شیعیان واقعی ما برسد. پس به آنچه در ظرفهاست بنگرید نه خود ظرفها؛ سپس آنرا از کدورتش پاک کنید. آنرا پاک و تمیز و صاف می‌یابید.

قَالَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اطْلُبُوا الْعِلْمَ مِنْ مَعْدِنِ الْعِلْمِ وَإِيَّاكُمْ وَالْوَلَايَةَ فِيهِمْ الصِّدَّاقُونَ عَنِ اللَّهِ ثُمَّ قَالَ ذَهَبَ الْعِلْمُ وَبَقِيَ غُبْرَاتُ الْعِلْمِ فِي أَوْعِيَةِ سَوْءٍ فَاحْذَرُوا بَاطِنَهَا فَإِنَّ فِي بَاطِنِهَا الْهَلَاكَ وَعَلَيْكُمْ بِظَاهِرِهَا فَإِنَّ فِي ظَاهِرِهَا النَّجَاةَ. (الأصول الستة عشر، طدارالشبستري، ص ۴/ بحار الأنوار، ج ۲، ص ۹۳)

امام صادق علیه السلام: علم را از معدن آن بجوید اما به حامل ناهل آن فریب مخورید. سپس فرمود: علم رفت و رشحاتی از آن در ظروف بد مانده است. از باطن آن ظروف حذر کنید که در آن هلاکت است و ظاهر آنرا بگیرید که در آن نجات است. (مؤلف: شاید مراد از باطن، تفسیر به رأی باشد)

۱۶. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِيَّاكُمْ وَفُضُولَ الْمَطْعَمِ فَإِنَّهُ يَسُمُّ الْقُلُوبَ بِالْفُسُوقِ وَيُطِئُ بِالْجَوَارِحِ عَنِ الطَّاعَةِ وَيَصُفُّ الْهَمَمَ عَنْ سَمَاعِ الْمُوعِظَةِ وَإِيَّاكُمْ وَفُضُولَ النَّظَرِ فَإِنَّهُ يَبْذُرُ الْهَوَى وَيُولِّدُ الْغَفْلَةَ وَإِيَّاكُمْ وَاسْتِشْعَارَ الطَّمَعِ فَإِنَّهُ يَشْوِبُ الْقُلُوبَ شِدَّةَ الْحَرِصِ وَيَخْتِمُ عَلَى الْقُلُوبِ بِطَايِعِ حَبِّ الدُّنْيَا وَهُوَ مُقْتَاخُ كُلِّ سَيِّئَةٍ وَرَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ وَ سَبَبُ إِحْبَاطِ كُلِّ حَسَنَةٍ. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۱۴، أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۳۹)

رسول خدا ﷺ: از زیاد خوردن پرهیزید که قلب را قسی میکند و جوارح را از عمل کند میکند و توجه را از شنیدن موعظه باز میدارد و از نگاه اضافه پرهیزید که هوی میافریند و غفلت میزاید و از رشد طمع در دلتان حذر کنید که قلب را به حرص مشوب میکند و با حب دنیا بر دل مهر میزند و مفتاح گناهان است و رأس هر خطیئه است و سبب نابودی حسنات.

۱۷. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنْكُمْ لَنْ تَسْعُوا النَّاسَ بِأَمْوَالِكُمْ فَسَعَوْهُمْ بِأَخْلَاقِكُمْ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۹۴/ الأمالي للصدوق، ص ۱۲/ عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۵۳/ نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۱/ روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، طالقديمة، ج ۲، ص ۳۷۶/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۸۰)

رسول خدا ﷺ: شما نمی‌توانید با بخشش اموالتان همه مردم را از خود راضی نگهدارید اما با خوش خلقی می‌توانید.

مفضل گوید به امام صادق علیه السلام عرض کردم چرا بعضی مردم معلول بدنی می‌ایند؟ امام علیه السلام فرمود: برای تأدیب و عبرت آنهاست و تأدیب و عبرت دیگران. درست مثل اینکه سلطانی کسی را تنبیه و تأدیب کند تا درس عبرت برای خود او و دیگران شود. البته اینها بعد از مرگ به ثواب میرسند اگر شکر کنند و انابه نمایند. و آن ثواب در برابر سختی‌ای که در دنیا تحمل کردند آنقدر عظیم است که اگر باز آنها را مخیر کنند دوست دارند به همان وضع معلولیت به دنیا بازگردند و ثواب برند.

۱۳. ابْنُ عَبَّاسٍ: شَهِدْتُ عِتَابَ عُثْمَانَ لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ يَوْمَئِذٍ فَقَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ: لَوْ ظَلَمَ عَامِلٌ مِنْ عَمَالِكَ حَيْثُ تَغْرُبُ الشَّمْسُ لَكَانَ إِثْمُهُ مُشْتَرَكًا بَيْنَهُ وَبَيْنَكَ. (توحيد المفضل، ص ۶۱/ بحار الأنوار، ج ۳، ص ۷۰)

ابن عباس: روزی شاهد گله‌گذاری عثمان از علی علیه السلام بودم، از جمله سخنانی که به او گفت این بود که: تو را به خدا مبادا باب تفرقه‌ای را بگشایی!... علی علیه السلام گفت: پناه به خدا که من برای تفرقه بابی بگشایم و یا برای آن راهی هموار کنم. اما تو را از آن چیزی نهی می‌کنم که خدا و رسول او از آن نهیت می‌کنند... چرا دست نابخردان بنی امیه را از ناموس و جان و مال مسلمانان کوتاه نمی‌کنی؟ به خدا سوگند، اگر یکی از کارگزاران تو در غرب عالم ستم کند، تو در گناه او شریکی! ... عثمان گفت: حق با توست. این کار را می‌کنم و هریک از کارگزارانم را که تو و مسلمانان از او ناراحت هستید، برکنار می‌سازم. سپس از هم جدا شدند. اما مروان بن حکم، عثمان را از این کار منع کرد و گفت: مردم بر تو دلیر می‌شوند. بنابراین، هیچ‌یک از کارگزارانت را برکنار مکن!

۱۴. مَكَارِمُ الْأَخْلَاقِ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: الصَّدَقَةُ بِعَشْرَةِ وَ الْقَرْضُ بِمِائَتَيْ عَشْرٍ وَ صَلَةُ الْإِخْوَانِ بِعِشْرِينَ وَ صَلَةُ الرَّحِمِ بِأَرْبَعَةٍ وَ عِشْرِينَ. (تفسير القمي، ج ۲، ص ۱۶۰/ الكافي، ج ۴، ص ۱۰/ من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۵۸/ تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۴، ص ۲۹/ مكارم الأخلاق، ص ۱۳۵/ النادر للراوندي، ص ۶)

رسول خدا ﷺ: صدقه ده ثواب دارد و قرض هجده ثواب و صله به برادران مؤمن بیست ثواب و صله به چهار بیست و چهار ثواب.

۱۵. كِتَابُ زَيْدِ الرَّزَادِيِّ، قَالَ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنْ لَنَا أَوْعِيَةٌ نَمْلُؤُهَا عِلْمًا وَ حِكْمًا وَ لَيْسَتْ لَهَا بِأَهْلٍ فَمَا نَمْلُؤُهَا إِلَّا لِنُنْقِلَ إِلَى شِيعَتِنَا فَانْظُرُوا إِلَى مَا فِي الْأَوْعِيَةِ فَخُذُوهَا ثُمَّ صَفُّوْهَا مِنَ الْكُدُورَةِ تَأْخُذُونَهَا بِنِصْءٍ نَبِيَّةٍ صَافِيَةٍ وَ إِيَّاكُمْ وَ الْأَوْعِيَةَ فَإِنَّهَا وَعَاءٌ سَوْءٌ فَتَنْكَبُوهَا ... (الأصول الستة عشر، طدارالحديث، ص ۱۲۴/ مجموعة ورام، ج ۱، ص ۶۵/ وسائل الشيعة، ج ۲، ص ۲۸۷)

۱۸. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: حَفِظْتُ الرَّجُلَ أَخَاهُ بَعْدَ وَفَاتِهِ فِي تَرْكِتِهِ كَرَمٍ. (كشف الغمة في معرفة الأئمة، ط القديمة، ج ۲، ص ۲۰۵/ وسائل الشيعة، ج ۱۱، ص ۴۳۵)
 امام ﷺ: اینکه کسی بعد از مرگ برادرش مراقب خانواده او باشد کرم است.

۱۹. رسول الله ﷺ: أَرْبَعَةٌ لُغِنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَرَجُلٌ حَصُورٌ وَلَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ حَصُورًا إِلَّا يَحْيَى بْنَ زَكَرِيَّا. (حكم النبي الأعظم، ج ۷، ص ۵۲۰/ تفسير روح المعاني، ج ۳، ص ۱۴۸)

پیامبر خدا ﷺ: چهار نفرند که در دنیا و آخرت لعنت شدند و فرشتگان آمین گفتند: مردی که خداوند او را مذکر آفریده و او زن صفتی کند و خود را مانند زنان درآورد و زنی که خداوند او را مؤنث آفریده و او مرد صفتی کند و خود را به صورت مردها درآورد و کسی که نابینا را از راه منحرف سازد و مرد زن گریز؛ (زیرا) خداوند جز یحیی بن زکریا کسی را زن گریز قرار نداده است.

۲۰. رسول الله ﷺ: مَنْ بَاعَ عِبِيًّا لَمْ يَبْتَئْهُ لَمْ يَرَلْ فِي مَقْتِ اللَّهِ، وَلَمْ تَرَلْ الْمَلَائِكَةُ تَلْعَنُهُ. (نهج النصاحة، ص ۷۳۵/ الجامع الصغير، ج ۲، ص ۵۸۵)
 پیامبر خدا ﷺ: هرکس کالای معیوبی را بفروشد بدون آنکه عیبش را به خریدار گفته باشد، همواره در خشم خدا باشد و فرشتگان پیوسته نفرینش کنند.

۲۱. عَنْ بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ إِنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ دَخَلَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ مَوْقُودٌ أَوْ قَالَ مَحْمُومٌ فَقَالَ لَهُ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَشَدَّ وَعَمَكَ أَوْ حَمَاكَ فَقَالَ مَا مَتَعَنِي ذَلِكَ أَنْ قَرَأْتُ اللَّيْلَةَ ثَلَاثِينَ سُورَةً فِيهِنَّ السَّبْعُ الطُّوَلُ فَقَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَرَأْتُ لَكَ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَلِكَ وَمَا تَأَخَّرَ وَأَنْتَ تَجْتَهِدُ هَذَا الْاجْتِهَادَ فَقَالَ يَا عُمَرُ أَفَلَا أَكُونُ عَبْدًا شَكُورًا. (بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۴۸)

راوی گوید روزی عمر بن خطاب بر پیامبر ﷺ وارد شد درحالیکه پیامبر ﷺ تب داشت. عمر عرض کرد چقدر تب شما شدید است؟ پیامبر ﷺ فرمود: با این حال دیشب سی سوره از قرآن خواندم که هفت سوره بزرگ نیز در آنها بود. عمر گفت: ای رسول خدا خداوند همه گناهان شما را بخشیده است و شما باز خود را به این سختی‌ها میاندازید؟ پیامبر ﷺ فرمود: آیا بنده شکور نباشم؟

۲۲. الخصال، قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ ﷺ: وَأَمَّا حَقُّ التَّوَجُّعِ فَإِنَّ تَعَلَّمَ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ جَعَلَهَا لَكَ سَكَنًا وَأَنْسَأَ فَتَعَلَّمَ أَنَّ ذَلِكَ نِعْمَةٌ مِنَ اللَّهِ عَلَيْكَ فَتَكْرِمَهَا وَتَرْفُقَ بِهَا وَإِنْ كَانَ حَقَّكَ عَلَيْهَا أَوْجَبَ فَإِنَّ لَهَا عَلَيْكَ أَنْ تَرْحَمَهَا لِأَنَّهَا أَسِيرُكَ وَتُطْعِمَهَا وَتَكْسُوهَا وَإِذَا جِئْتَ

عَفَوْتَ عَنْهَا. (من لايحضره الفقيه، ج ۲، ص ۲۶۱/ الأمالي للصدوق، ص ۳۷۰/ الخصال، ج ۲، ص ۵۶۷/ مكارم الأخلاق، ص ۴۲۰/ عوالي النبال العزیزية في الأحادیث الدینیة، ج ۲، ص ۱۴۲)

امام سجاد ﷺ: حق زن این است که بدانی خدا او را برای آرامش تو قرار داده و آنست. بدانی او نعمتی از جانب خداست و اکرامش کنی و با او رفیق کنی گرچه حق تو بر او بیشتر است. باید به او رحم کنی که او اسیر دست توست و باید او را روزی دهی و بیوشانی و اگر جهالت کرد او را ببخشی.

۲۳. مِنْ كِتَابِ صِفَاتِ الشَّيْعَةِ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَمَّا فَتَحَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَكَّةَ قَامَ عَلَى الصَّفَا فَقَالَ يَا بَنِي هَاشِمٍ يَا بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ وَإِنِّي شَفِيقٌ عَلَيْكُمْ لَا تَقُولُوا إِنَّ مُحَمَّدًا مَنَّا قَوْلَ اللَّهِ مَا أَوْلِيَانِي مِنْكُمْ وَلَا مِنْ غَيْرِكُمْ إِلَّا الْمُتَّقُونَ أَلَا فَلَا أَغْرَفُكُمْ تَأْتُونَنِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَحْمِلُونَ الدُّنْيَا عَلَى رِقَابِكُمْ وَيَأْتِي النَّاسُ يَحْمِلُونَ الْآخِرَةَ أَلَا وَإِنِّي قَدْ أَعْذَرْتُ فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَفِيمَا بَيْنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَبَيْنَكُمْ وَإِنِّي لِي عَمَلِي وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ. (صفات الشيعة، ص ۵/ بحار الأنوار، ج ۸، ص ۳۵۹)

امام صادق ﷺ: چون رسول خدا ﷺ مکه را گرفت بر کوه صفا رفت و گفت: ای بنی هاشم! ای بنی عبدالمطلب! من فرستاده خدا بسوی شما هستم، من شما را دوست دارم، نگویید محمد از ماست بخدا قسم که دوستان من نه از شما نه از غیر شماست. دوستان من متقین اند. بهوش باشید که مبدا روز قیامت شما را بیاورند در حالیکه بوی دنیا می دهید و سایر مردم بیاید در حالیکه بوی آخرت می دهند. بهوش باشید که من آنچه باید به شما بگویم. و آنچه باید به شما می رسانم رساندم. عمل من از آن خود من است و عمل شما از آن خود شما.

۲۴. الإمام علي ﷺ: إِيَّاكَ وَالْجَوْرَ؛ فَإِنَّ الْجَائِرَ لَا يَرِيحُ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ. (عيون الحكم والمواعظ لليثي، ص ۹۵/ غرر الحكم ودرر الكلم، ص ۱۶۸)
 امام علی ﷺ: از بیدادگری بپرهیز، که بیدادگر بوی بهشت را استشمام نمی کند.

رسول الله ﷺ: إِيَّاكُمْ وَالظُّلْمَ؛ فَإِنَّهُ يُخْرِبُ قُلُوبَكُمْ. (صحيفة الإمام الرضا عليه السلام، ص ۴۸/ الخصال، ج ۱، ص ۱۷۶/ روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ط القديمة، ج ۲، ص ۴۶۶/ جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۵۵/ مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۱۵)

پیامبر خدا ﷺ: از ستم کردن بپرهیزید، که دل های شما را ویران می کند.

الإمام علي عليه السلام: مَنْ ظَلَمَ قُصِمَ عُمُرُهُ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۴۴۱ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۵۸۷)

امام علی علیه السلام: هر که ستم کند، عمرش شکسته شود.

۲۵. رسول الله ﷺ: قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: إِذَا عَصَانِي مِنْ خَلْقِي مَنْ يَعْرِفُنِي سَلَطْتُ عَلَيْهِ مِنْ خَلْقِي مَنْ لَا يَعْرِفُنِي. (من لايحضره الفقيه، ج ۴، ص ۴۰۴ / الأمالي للصدوق، ص ۲۲۹ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۱۹)

پیامبر خدا ﷺ: خداوند عزوجل فرمود: هرگاه از خلق من کسی که مرا می شناسد نافرمانیم کند، از میان خلق خود کسی را که مرا نمی شناسد بر او مسلط گردانم.

۲۶. الأمالي للشيخ الطوسي، عَنْ خَلَادٍ أَبِي عَلِيٍّ قَالَ قَالَ لَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عليه السلام وَ هُوَ يُوصِينَا اتَّقُوا اللَّهَ وَ أَحْسِنُوا الرُّكُوعَ وَ السُّجُودَ وَ كُونُوا أَطْوَعَ عِبَادَ اللَّهِ فَإِنَّكُمْ لَنْ تَنَالُوا وَلَا يَتَنَا إِلَّا بِالْوَرَعِ وَ لَنْ تَنَالُوا مَا عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى إِلَّا بِالْعَمَلِ وَ إِنْ أَشَدَّ النَّاسُ حَسْرَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَمَنْ وَصَفَ عَذْلًا وَ خَالَفَهُ إِلَى غَيْرِهِ. (الأمالي للطوسي، ص ۶۷۹ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۸۳)

امام صادق علیه السلام: ما را نصیحت کرد که تقوا پیشه کنید و خوب رکوع و سجود کنید و با رغبت بنده خدا باشید و بدانید که به ولایت ما نمیرسید جز با ورع و به آنچه نزد خداست نمیرسید جز با عمل و حسرت مند ترین مردمان در روز قیامت کسی است که عدل را شناخته باشد اما بدان عمل نکرده باشد.

۲۷. ، الخصال، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ غَسَلُ الْإِنَاءِ مَجْلِبَةٌ لِلرَّزَقِ. (الخصال، ج ۱، ص ۵۴ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، طالقديمة، ج ۲، ص ۳۱۰ / مكارم الأخلاق، ص ۱۲۷ / الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۱۴۳)

امام صادق علیه السلام: تمیز کردن ظروف جلب کننده روزی است.

المحاسن، أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ كُنْتُ أَتَيْتُ يَتِيمِي الْفَقْرَ. (المحاسن، ج ۲، ص ۶۲۴ / الكافي، ج ۶، ص ۵۳۱)

امام باقر علیه السلام: تمیزی (جارو کردن) خانه فقر را از بین میبرد.

۲۸. علل الشرائع، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ كَانَ رَجُلٌ فِي التَّرَمَنِ الْأَوَّلِ طَلَبَ الدُّنْيَا مِنْ حَلَالٍ فَلَمْ يَقْدِرْ عَلَيْهَا وَ طَلَبَهَا مِنْ حَرَامٍ فَلَمْ يَقْدِرْ عَلَيْهَا فَأَتَاهُ الشَّيْطَانُ فَقَالَ يَا هَذَا إِنَّكَ قَدْ طَلَبْتَ الدُّنْيَا مِنْ حَلَالٍ فَلَمْ تَقْدِرْ عَلَيْهَا وَ طَلَبْتَهَا مِنْ حَرَامٍ فَلَمْ تَقْدِرْ عَلَيْهَا أَ فَلَا أَذْكَ عَلَى شَيْءٍ تَكْثُرُ بِهِ دُنْيَاكَ وَ يَكْثُرُ بِهَ تَبَعُكَ قَالَ بَلَى قَالَ تَبْتَدِعُ دِينًا وَ تَدْعُو إِلَيْهِ النَّاسَ فَقَعَلَ فَاسْتَجَابَ لَهُ النَّاسُ وَ أَطَاعُوهُ وَ أَصَابَ مِنَ الدُّنْيَا ثُمَّ إِنَّهُ فَكَّرَ فَقَالَ مَا صَنَعْتُ ابْتَدَعْتُ دِينًا وَ دَعَوْتُ النَّاسَ مَا أَرَى لِي تَوْبَةً إِلَّا

أَنْ آتِي مَنْ دَعَوْتُهُ إِلَيْهِ فَأَرَدَهُ عَنْهُ فَجَعَلَ يَأْتِي أَصْحَابَهُ الَّذِينَ أَجَابُوهُ فَيَقُولُ لَهُمْ إِنَّ الَّذِي دَعَوْتُكُمْ إِلَيْهِ بَاطِلٌ وَ إِنَّمَا ابْتَدَعْتُهُ فَجَعَلُوا يَقُولُونَ كَذَبْتَ وَ هُوَ الْحَقُّ وَ لَكِنَّكَ شَكَّكَتَ فِي دِينِكَ فَارْجَعْتَ عَنْهُ فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ عَمَدَ إِلَى سِلْسِلَةٍ فَوَقَدَ لَهَا وَتَدَأَّ ثُمَّ جَعَلَهَا فِي عُنُقِهِ وَ قَالَ لَا أَحُلُّهَا حَتَّى يَتُوبَ اللَّهُ عَنِّي وَ جَلَّ عَلَيَّ فَأَوْحَى اللَّهُ عَنِّي وَ جَلَّ إِلَى نَبِيِّ مِنْ الْأَنْبِيَاءِ قُلْ لِلْفُلَانِ وَ عِزَّتِي لَوْ دَعَوْتَنِي حَتَّى تَتَقَطَّعَ أَوْصَالُكَ مَا اسْتَجَبْتُ لَكَ حَتَّى تَتَرَدَّ مِنْ مَاتَ إِلَى [عَلَى] مَا دَعَوْتُهُ إِلَيْهِ فَيَرْجِعْ عَنْهُ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۰۷ / من لايحضره الفقيه، ج ۳، ص ۵۷۲ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۵۷ / علل الشرائع، ج ۲، ص ۴۹۳)

امام صادق علیه السلام: در زمانهای گذشته مردی بود که بدنبال دنیا از راه حلال بود اما به آن نرسید. از راه حرام وارد شد ولی باز به آن نرسید. شیطان نزد او آمد و گفت راهی به تو نشان دهم که به دنیا و مریدان بسیار برسی؟ گفت بله. شیطان گفت: دینی بساز و مردم را به آن دعوت کن. آن مرد چنین کرد. مردم استجابت کردند و از او حرف شنو شدند و به دنیا رسید. سپس با خود فکر کرد که چه کار بدی کرده! دید برای توبه راهی ندارد جز اینکه همه مردم را جمع کند و به آنها حقیقت را بگوید. اصحابش را جمع کرد و گفت آنچه شما را بدان دعوت کردم باطل بوده و از خودم ساخته ام. اما آنها تکذیبش کردند و گفتند این دین حق است تو در آن شک کرده ای و از آن برگشته ای. چون چنین دید زنجیری آورد و به گردن خویش آویخت و گفت آنرا باز نمیکنم تا خدا توبه ام را بپذیرد. خداوند به پیامبر آن دوران وحی کرد که به فلانی بگو قسم و به عزتم که تو را نخواهم بخشید تا حتی آنهایی را که بر دین تو مرده اند به راه درست بازگردانی.

۲۹. عیون أخبار الرضا علیه السلام، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ مُوسَى يَا رَبِّ إِنِّي أَكُونُ فِي حَالٍ أَجْلُكَ أَنْ أَذْكَرَكَ فِيهَا فَقَالَ يَا مُوسَى أَذْكَرْنِي عَلَى كُلِّ حَالٍ. (التوحيد للصدوق، ص ۱۸۲ / عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۱۲۷ / علل الشرائع، ج ۱، ص ۲۸۴ / كشف الغمة في معرفة الأنمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۲۸۵)

رسول خدا ﷺ: موسی گفت خدایا در بعضی حالات حیا میکنم که بیا تو باشم. خداوند فرمود: ای موسی همیشه بیاد من باش.

علل الشرائع، قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنْ سَمِعْتَ الْأَذَانَ وَ أَنْتَ عَلَى الْخَلَاءِ فَقُلْ مِثْلَ مَا يَقُولُ الْمُؤَذِّنُ وَ لَا تَدْعُ ذِكْرَ اللَّهِ عَنِّي وَ جَلَّ فِي تِلْكَ الْحَالِ. (علل الشرائع، ج ۱، ص ۲۸۴ / وسائل الشیعة، ج ۱، ص ۳۱۴)

امام صادق علیه السلام: وقتی اذان شنیدی و در مستراح بودی اذان را تکرار کن و در هیچ حال ذکر خدا را ترک مکن.

۳۰. الخصال، عَنِ الصَّادِقِ (ع) قَالَ أَحْسِنُ مُجَاوَرَةً مَنْ جَاوَزَتْهُ تَكُنْ مُسْلِمًا. (الخصال، ج ۱، ص ۱۶۹)

امام صادق (ع): برای همسایه‌ها خوب باش، مسلمان هستی! الأماشي للشيخ الطوسي، عَنِ الْمُفَضَّلِ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) فَقَالَ لِي مَنْ صَحَبَكَ فَقُلْتُ لَهُ رَجُلٌ مِنْ إِخْوَانِي قَالَ فَمَا فَعَلَ فَقُلْتُ مُنْذُ دَخَلْتُ الْمَدِينَةَ لَمْ أَعْرِفْ مَكَانَهُ فَقَالَ لِي أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ مَنْ صَحَبَ مُؤْمِنًا أَرْبَعِينَ خَطْوَةً سَأَلَهُ اللَّهُ عَنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (الأماشي للطوسي، ج ۱، ص ۴۱۳ / مجموعه‌وارام، ج ۲، ص ۲۱ / عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۴، ص ۳۱)

راوی گوید نزد امام صادق (ع) رفتم. فرمود: با چه کسی همسفر بودی؟ گفتیم فلانی! فرمود: الان کجاست؟ گفتیم با هم که به مدینه آمدیم نمیدانم کجا رفت. فرمود: نمیدانی که هرکس با مؤمنی چهل قدم همسفر شود خداوند راجع به رعایت حق او از وی بازخواست میکند؟

۳۱. أُتِيَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (ع) وَهُوَ بِالْصَّرَةِ بِرَجُلٍ يُقَامُ عَلَيْهِ عَلَيْهِ الْحَدُّ، قَالَ: فَلَمَّا قَرَّبُوا وَنَظَرُ فِي وَجُوهِهِمْ، قَالَ: فَأَقْبَلَ جَمَاعَةً مِنَ النَّاسِ فَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (ع): يَا قَنْبَرُ، انْظُرْ مَا هَذِهِ الْجَمَاعَةُ؟ قَالَ: رَجُلٌ يُقَامُ عَلَيْهِ الْحَدُّ. قَالَ: فَلَمَّا قَرَّبُوا وَنَظَرُ فِي وَجُوهِهِمْ قَالَ: لَا مَرَحَبًا بَوُجُوهِ لَا تُرَى إِلَّا فِي كُلِّ سُوءٍ، هَؤُلَاءِ فُضُولُ الرِّجَالِ، أَمْلَهُمْ عَنِّي يَا قَنْبَرُ. (تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۱۰، ص ۱۵۰ / الوافي، ج ۱۵، ص ۵۵۴)

از یعقوبی از قول پدرش: در بصره مردی را برای جاری کردن حد نزد امیرالمؤمنین (ع) آوردند. دراین هنگام جماعتی از مردم به‌طرف آن حضرت به‌راه افتادند. امام فرمود: ای قنبر، ببین این جمعیت چیست؟ گفت: مردی است که حد بر او جاری می‌شود. چون آن عده نزدیک آمدند و حضرت به صورت آنان نگاه کرد، فرمود: ناخوش باد چهره‌هایی که جز در صحنه‌های بد و ناخوشایند دیده نمی‌شوند، اینان جماعتی فضول هستند. ای قنبر، آنان را از من دور کن.

۳۲. ثواب الأعمال، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ مَنْ كَفَّ غَضَبَهُ سَتَرَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۰۳ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۳۳ / عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۳۷۷)

امام صادق (ع): هرکس مالک غضب خویش باشد خداوند عیوبش را آشکار نکند.

فقه الرضا (ع)، أَزْوِي أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ الْعَالِمَ أَنْ يُعَلِّمَهُ مَا يَنَالُ بِهِ خَيْرُ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ لَا يُطَوَّلُ عَلَيْهِ فَقَالَ لَا تَغْضَبْ. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۵۴ / بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلى الله عليه وسلم، ج ۱، ص ۴۰۳ / الكافي، ج ۵، ص ۷۹ / تحف العقول، ص ۳۵۹ / عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۲۳۴)

کسی از امام کاظم (ع) پرسید: خیر دنیا و آخرت را برابم خلاصه کن! امام (ع) فرمود: عصبانی مشو.

۳۳. الإمام علي (ع) لَمَّا بَعَثَ مُصَدِّقًا مِنَ الْكُوفَةِ إِلَى بَادِيَتِهَا : ثُمَّ قُلْ لَهُمْ: يَا عِبَادَ اللَّهِ، أَرْسَلَنِي إِلَيْكُمْ وَلِيَ اللَّهِ لَأَخُذَ مِنْكُمْ حَقَّ اللَّهِ فِي أَمْوَالِكُمْ، فَهَلْ لِلَّهِ فِي أَمْوَالِكُمْ مِنْ حَقٍّ فَتَوَدُّونَ إِلَى وَلِيِّهِ؟ فَإِنْ قَالَ لَكَ قَائِلٌ: لَا، فَلَا تُرَاجِعْهُ. (الغارات، طالقديمة، ج ۱، ص ۷۶ / الكافي، ج ۳، ص ۵۳۶ / المقنعة، ص ۲۵۵ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۴، ص ۹۶ / فقه القرآن، ج ۱، ص ۲۳۵)

امام علی (ع) به مأمور جمع‌آوری زکات که او را از کوفه به بادیه فرستاد، فرمود: سپس به بادیه‌نشینان بگو: ای بندگان خدا! ولی خدا، مرا به‌سوی شما فرستاده است، تا حق خدا در اموالتان را از شما بگیرم. آیا در اموال خود حقی از آن خدا هست تا آن را به ولی خدا بپردازید؟ اگر کسی به تو گفت: نه، دیگر به او رجوع مکن.

۳۴. قَالَ أَتَيْتُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيًّا بَعْدَ هَذِهِ مِنَ اللَّيْلِ فَقَالَ مَا جَاءَ بِكَ يَا أَعْوَرُ قَالَ قُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ حُبُّكَ قَالَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَ أَعَادَ عَلِيٌّ ذَلِكَ ثَلَاثًا وَ قَالَ أَمَا إِنَّكَ سَتَرَانِي فِي ثَلَاثِ مَوَاطِنَ حِينَ تَبْلُغُ نَفْسُكَ هَاهُنَا وَ أَشَارَ مُحَوَّلٌ إِلَى حَلْقِهِ وَ عَلَى الصَّرَاطِ وَ عِنْدَ الْحَوْضِ. (بحار الأنوار، ج ۶۵، ص ۱۳۶)

راوی گوید شبی نزد امیرمؤمنان (ع) رفتم. گفت: برای چه کاری آمده‌ای؟ گفتم: محبت به شما مرا به اینجا کشانده. سه بار فرمود: جز خدا یکتا نیست. سپس فرمود: در سه موطن مرا خواهی دید. وقتی جانت به حلق رسیده و بر صراط و کنار حوض.

۳۵. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) لَجَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ يَا جَابِرُ أَلَا أُعَلِّمُكَ أَفْضَلَ سُورَةٍ أَنْزَلَهَا اللَّهُ فِي كِتَابِهِ الْحَمْدُ لِلَّهِ أَمْ الْكِتَابِ قَالَ هِيَ شِفَاءُ مِنْ كُلِّ دَاءٍ. (تفسير العياشي، ج ۱، ص ۲۰ / الكافي، ج ۲، ص ۷۴ / الهداية الكبرى، ص ۲۲۹ / الأماشي للصدوق، ص ۶۲۵ / صفات الشيعة، ص ۱۱ / الإختصاص، ص ۳۱۵ / الأماشي للمفيد، ص ۱۶۸)

رسول خدا (ص): ای جابر با فضیلت‌ترین سوره‌ای که نازل شده سوره حمد است که شفاء هر دردی است. قَالَ أَبُو الْحَسَنِ (ع) وَ أَيُّ آيَةٍ أَعْظَمُ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَقَالَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. (تفسير العياشي، ج ۱، ص ۲۱ / تحف العقول، ص ۴۸۴)

امام کاظم (ع): اعظم آیات کتاب خدا بسم الله الرحمن الرحيم است. معاني الأخبار/الخصال، فِي وَصِيَّةِ أَبِي ذَرٍّ أَنَّهُ سَأَلَ النَّبِيَّ (ص) أَيُّ آيَةٍ أَنْزَلَهَا اللَّهُ عَلَيْكَ أَعْظَمُ قَالَ آيَةُ الْكُرْسِيِّ. (الخصال، ج ۲، ص ۵۲۴ / معاني الأخبار، ص ۳۳۳ / الأماشي للطوسي، ص ۵۴۰ / مكارم الأخلاق، ص ۴۲۷ / مجموعه‌وارام، ج ۲، ص ۶۷)

در وصیت ابوذر است که از رسول خدا ﷺ پرسید کدام آیه که بر شما نازل شده عظیم‌ترین است؟ فرمود: آیت الکرسی.

۳۶. عنه ﷺ: وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِالذَّيْفَةِ شَرًّا أَنْتَبَتْ لَهَا جَنَاحَيْنِ فَطَارَتْ فَأَكَلَهَا الطَّيْرُ. (تحف العقول، ص ۴۰۳ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۳۲۷)
امام ﷺ: چون خدا شر مورچه را خواهد برایش بال خلق میکند. او می‌پرد و خوراک پرنده‌ها میشود.

۳۷. الإمام العسكري ﷺ: إِذَا نَشِطَتِ الْقُلُوبُ فَأَوْدِعْهَا (فَأَوْدِعْهُمَا)، وَ إِذَا تَفَرَّتْ فَوَدِّعْهُمَا. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۴۶ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۱۳)

امام عسکری ﷺ: هرگاه دل‌ها به نشاط آمدند، به آن‌ها امانت بسپارید و هرگاه کوچ کردند، با آن‌ها بدرود گوید.

الإمام علي ﷺ: إِنَّ هَذِهِ الْقُلُوبَ تَمَلُّ كَمَا تَمَلُّ الْأَبْدَانُ، فَابْتَغُوا لَهَا طَرِيقَ الْحَكَمِ. (نهج البلاغة للصبيح صالح، ص ۴۸۳ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ط القديمة، ج ۲، ص ۴۱۴ / عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۱۵۲ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۲۳۲ / عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۲۹۵)

امام علی ﷺ: این دل‌ها نیز، همچون بدن‌ها خسته می‌شوند. پس (برای رفع خستگی آن‌ها) حکمت‌های تازه و طرفه بجوید.

۳۸. المحاسن، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ سَأَلَ النَّبِيَّ ﷺ أَنَّ الدُّورَ قَدْ اكْتَنَفْتَهُ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ ارْزُقْ مَا اسْتَطَعْتَ وَ اسْأَلِ اللَّهَ أَنْ يُوسِّعَ عَلَيْكَ. (المحاسن، ج ۲، ص ۶۱۰ / الكافي، ج ۶، ص ۵۲۶ / مكارم الأخلاق، ص ۱۲۷)

امام صادق ﷺ: کسی نزد پیامبر ﷺ آمد و گفت خانه‌ام کوچک است. رسول خدا ﷺ به او فرمود: با صدای بلند خدا را صدا بزن و بخواه که خانه‌ات را وسیع کند. (یا بر بلندی برو و چنین بخواه)

۳۹. رسول الله ﷺ: بُعِثْتُ دَاعِيًا وَ مُبَلِّغًا وَ لَيْسَ إِلَيَّ مِنَ الْهُدَى شَيْءٌ وَ خُلِقَ إِبْلِيسُ مُتْرِبًا وَ لَيْسَ إِلَيْهِ مِنَ الضَّلَالَةِ شَيْءٌ. (قاموس الرجال، ج ۴، ص ۱۳۳ / میزان الحکمة، ج ۱۲، ص ۵۸۹)

پیامبر خدا ﷺ: من (فقط) برای دعوت و رساندن (پیام خدا) برانگیخته شده‌ام و کار هدایت، هیچ در اختیار من نیست و ابلیس نیز برای آراستن (گناهان در نظر مردم) آفریده شد و در کار گمراه کردن هیچ اختیاری ندارد.

أَبُو جَعْفَرٍ ﷺ: إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى الْحَلِيمُ الْعَلِيمُ، إِنَّمَا غَضِبُهُ عَلَى مَنْ لَمْ يَقْبَلْ مِنْهُ رِضَاءَهُ، وَ إِنَّمَا يَمْنَعُ مَنْ لَمْ يَقْبَلْ مِنْهُ عَطَاؤُهُ، وَ إِنَّمَا يُضِلُّ

مَنْ لَمْ يَقْبَلْ مِنْهُ هُدَاؤُهُ. (الكافي، ج ۸، ص ۵۲ / مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۲۵، ص ۱۱۴)

ابوجعفر ﷺ: خداوند تبارک و تعالی بردبار و داناست. درحقیقت بر کسی خشم می‌گیرد که خشنودی او را نپذیرد و از کسی دریغ می‌کند که عطای او را نپذیرد و کسی را گمراه می‌سازد که هدایتش را نپذیرد.

۴۰. رسول الله ﷺ: لَوْ أَنَّكُمْ تَتَوَكَّلُونَ عَلَى اللَّهِ حَقَّ تَوَكُّلِهِ لَرَزَقَكُمْ كَمَا يَرْزُقُ الطَّيْرَ، تَغْدُو خِمَاصًا وَ تَرُوحُ بِطَانًا. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۱۷ / مجموعة ورام، ج ۱، ص ۲۲۲ / إرشاد القلوب إلى الصواب للديلمي، ج ۱، ص ۱۲۰ / عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۴، ص ۵۷)

پیامبر خدا ﷺ: اگر شما، چنان‌که باید، به خدا توکل کنید، خداوند همان‌گونه که پرنده را روزی می‌دهد؛ با شکم خالی می‌رود و با شکم پر برمی‌گردد، شما را نیز روزی می‌دهد.

چهل حدیث ۱۰۰

۱. الإمام الكاظم عليه السلام: أَمِيتَ الطَّمَعِ مِنَ المَخْلُوقِينَ؛ فَإِنَّ الطَّمَعَ مِفْتَاحُ لِلذُّلِّ. (تحف العقول، ص ۳۹۹/ الوافي، ج ۲۶، ص ۲۸۱)

امام کاظم علیه السلام در اندرز به هشام، فرمود: از طمع بپرهیز و به آنچه مردم دارند، چشمداشت به مخلوق را در خود بمیران؛ زیرا طمع و چشمداشت کلید هر خواری است و عقل را می‌دزد و انسانیت‌ها را می‌برد و آبرو را می‌آلاید و دانش را از بین می‌برد.

۲. الإمام الصادق عليه السلام: إِنَّ قُوَّةَ الْمُؤْمِنِ فِي قَلْبِهِ، أَلَّا تَرَوْنَ أَنَّكُمْ تَجِدُونَهُ ضَعِيفَ الْبَدَنِ نَحِيفَ الْجِسْمِ وَ هُوَ يَقُومُ اللَّيْلَ وَ يَصُومُ النَّهَارَ؟! (من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۵۶۰/ صفات الشيعة، ص ۳۱/ علل الشرائع، ج ۲، ص ۵۵۷)

امام صادق علیه السلام: همانا نیروی مؤمن، در دل اوست. مگر نه این است که می‌بینید، بدنی ضعیف و پیکری نحیف دارد و با این حال شب را به عبادت می‌گذراند و روز، روزه می‌گیرد.

۳. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: عَلَيْكُمْ بِالْعَفْوِ فَإِنَّ الْعَفْوَ لَا يَرْيَدُ الْعَبْدُ إِلَّا عِزًّا فَتَعَاوَا يُعِزَّكُمْ اللَّهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۰۸/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۲۸)

رسول خدا ﷺ: ببخشید که بخشیدن بر عزت شما میافزاید. عفو کنید تا خدا شما را عزیز کند.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَا أَعْرَأَ اللَّهُ بِجَهْلٍ قَطُّ وَلَا أَذَلَّ بِحِلْمٍ قَطُّ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۱۲/ نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۱۹۳/ الإرشاد في معرفة حجج الله على العباد، ج ۱، ص ۲۸۰)

رسول خدا ﷺ: خدا هیچ وقت جاهلی را عزیز نمیکند و حلیمی را ذلیل نمیکند.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ إِذَا وَقَعَ بَيْنَ رَجُلَيْنِ مُنَازَعَةٌ نَزَلَ مَلَكَانِ فَيَقُولَانِ لِلْسَّفِيهِ مِنْهُمَا قُلْتَ وَقُلْتَ وَأَنْتَ أَهْلٌ لِمَا قُلْتَ سَتُجْزَى بِمَا قُلْتَ وَ يَقُولَانِ لِلْحَلِيمِ مِنْهُمَا صَبَرْتَ وَ حَلُمْتَ سَيَغْفِرُ اللَّهُ لَكَ إِنْ أَتَمَّمْتَ ذَلِكَ قَالَ فَإِنْ رَدَّ الْحَلِيمُ عَلَيْهِ ارْتَفَعَ الْمَلَكَانِ (الكافي، ج ۲، ص ۱۱۲/ مجموعه قرآن، ج ۲، ص ۱۸۹)

امام صادق علیه السلام: وقتی میان دو نفر منازعه رخ دهد دو فرشته نازل شوند و به آنکه احمق‌تر است گویند گفتی و گفتی و خودت لایق آنچه گفتی هستی و جزای حرفهایی را که زدی خواهی دید. و به حلیم گویند صبرکردی و حلم داشتی خداوند تو را خواهد بخشید اگر دست نگه داری. اگر حلیم دعوت آنها را رد کند به آسمان برمیگردد.

۴. الإمام الباقر عليه السلام: مَكْتُوبٌ فِي التَّوْرَةِ...: يَا مُوسَى، أَمِسْكَ غَضَبَكَ عَمَّنْ مَلَكَتْكَ عَلَيْهِ، أَكْفَ عَنْكَ غَضَبِي. (الكافي، ج ۲، ص ۳۰۳/ منية المريد، ص ۳۲۱)

امام باقر علیه السلام: در تورات نوشته شده است: ای موسی! خشم خود را از کسی که زبردست تو قرارش داده‌ام بازگیر، تا من نیز خشم خود را از تو بازگیرم.

المسيح عليه السلام: لَمَّا سَأَلَهُ الْخَوَارِيُّونَ: أَيُّ الْأَشْيَاءِ أَشَدُّ؟ أَشَدُّ الْأَشْيَاءِ غَضَبُ اللَّهِ. قَالُوا: فِيمَا يُتَّقَى غَضَبُ اللَّهِ؟ قَالَ: بَأَنْ لَا تَغْضَبُوا. (الخصال، ج ۱، ص ۶/ روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، طالقديمة، ج ۲، ص ۳۷۹/ قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۲۷۲/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۱۹/ شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲۰، ص ۲۸۰)

مسیح علیه السلام، در پاسخ به این پرسش خواریون از او که سخت‌ترین چیزها چیست؟ فرمود: سخت‌ترین چیزها خشم خداست. عرض کردند: چگونه می‌توان خود را از خشم خدا نکه داشت؟ فرمود: به اینکه خشمگین نشوید.

رسول الله ﷺ: لَمَّا سَأَلَهُ رَجُلٌ: أَحِبُّ أَنْ أَكُونَ آمِنًا مِنْ سَخَطِ اللَّهِ: لَا تَغْضَبُ عَلَيَّ أَحَدٌ تَأْمَنُ غَضَبَ اللَّهِ وَ سَخَطَهُ. (حكم النبي الأعظم، ج ۴، ص ۶۳/ كنز العمال، ج ۱۶، ص ۱۲۹)

پیامبر خدا ﷺ، در پاسخ مردی که عرض کرد: دوست دارم از سخط خدا در امان باشم، فرمود: بر هیچ‌کس خشم مگیر، تا از خشم و ناخشنودی خدا ایمن باشی.

۵. مصباح الشريعة، قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام: وَلَا تَكْشِفْ سِرَّكَ إِلَّا عَلَى أَشْرَفِ مَنْكَ فِي الدِّينِ. (بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۴۰۰)

امام صادق علیه السلام: سِرِّ خویش را جز برای مؤمنی که از تو درجه‌اش بالاتر است برملا مکن.

۶. رسول الله ﷺ: لِأَبِي رِفَاعَةَ: إِنَّكَ لَنْ تَدَعَ شَيْئًا لِلَّهِ إِلَّا أَبْدَلَكَ اللَّهُ خَيْرًا مِنْهُ. (حكم النبي الأعظم، ج ۴، ص ۲۹۱/ كنز العمال، ج ۳، ص ۷۹۸)

به ابورفاعه: هرگز چیزی را به‌خاطر خدا رها نکنی، مگر اینکه خداوند بهتر از آن به تو عوض دهد.

۷. رسول الله ﷺ: لَوْ عَرَفْتُمْ اللَّهَ حَقَّ مَعْرِفَتِهِ لَرَأَيْتَ بِدُعَائِكُمْ الْجِبَالَ. (عوالي اللئالي العزیزیه فی الأحادیث الدینیة، ج ۴، ص ۱۳۲/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۷، ص ۳۰۱)

پیامبر خدا ﷺ: اگر خدا را چنان که سزد می‌شناختید، هر آینه با دعای شما کوه‌ها از جای کنده می‌شدند.

۸. الإمام الصادق عليه السلام للمفضل بن عمر: اُكْتُبْ وَ بُتَّ عِلْمَكَ فِي إِخْوَانِكَ، فَإِنْ مِتَّ فَأَوْرِثْ كِتَابَكَ بَنِيكَ، فَإِنَّهُ يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ هَرَجَ لَا يَأْنُسُونَ فِيهِ إِلَّا بِكُتُبِهِمْ. (الكافي، ج ۱، ص ۵۲ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۴۲ / كشف المحجة لثمرة المهجة، ص ۸۴ / منية المريد، ص ۳۴۱)

امام صادق عليه السلام به فضل بن عمر فرمود: بنویس و دانش خود را در میان برادرانت منتشر کن و چون (خواستی) بمیری، آن را به پسرانت میراث ده؛ زیرا بر مردم زمانه‌ای پر آشوب می‌رسد، که در آن زمان جز با کتاب‌هایشان همدم نشوند.

رسول الله صلى الله عليه وآله: قَيِّدُوا الْعِلْمَ بِالْكِتَابِ. (تحف العقول، ص ۳۶ / المجازات النبوية، ص ۱۷۴ / شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۰۹ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۸۲ / منية المريد، ص ۲۶۷)

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: علم را، با نوشتن در بند کشید.

رسول الله صلى الله عليه وآله: اَكْتُبُوا الْعِلْمَ قَبْلَ ذَهَابِ الْعُلَمَاءِ، وَإِنَّمَا ذَهَابُ الْعِلْمِ بِمَوْتِ الْعُلَمَاءِ. (ميزان الحكمة، ج ۱۰، ص ۴۰ / كنز العمال، ج ۱۰، ص ۱۴۴)

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: دانش را، پیش از درگذشت دانشمندان، بنویسد؛ زیرا با مرگ دانشمندان، دانش (آنان) نیز می‌رود.

۹. وَقَالَ صلى الله عليه وآله أَلَا أَتَيْنُكُمْ بِشَيْءٍ إِذَا فَعَلْتُمُوهُ يَتَعَدُّ السُّلْطَانُ وَالشَّيْطَانُ مِنْكُمْ فَقَالَ أَبُو حَمْرَةَ بَلَى أَخْبَرْنَا بِهِ حَتَّى نَفَعَهُ فَقَالَ صلى الله عليه وآله عَلَيْكُمْ بِالصَّدَقَةِ فَتَبَكَّرُوا بِهَا. (تحف العقول، ص ۲۹۸ / مكارم الأخلاق، ص ۴۷۴)

امام صلى الله عليه وآله: کاری به شما یاد بدهم که سلطان و شیطان از شما دور شود؟ صحیح‌گاه صدقه دهید.

وَقَالَ صلى الله عليه وآله لَوْ يَعْلَمُ السَّائِلُ مَا فِي الْمَسْأَلَةِ مَا سَأَلَ أَحَدٌ أَحَدًا وَ لَوْ يَعْلَمُ الْمَسْئُولُ مَا فِي الْمَنَعِ مَا مَنَعَ أَحَدٌ أَحَدًا ... (تحف العقول، ص ۳۰۰ / آیین بندگی و نیایش، ترجمه عده الداعی، ص ۱۶۶)

امام صلى الله عليه وآله: اگر درخواست کننده می‌داندست چه در درخواست است، هرگز کسی از کسی چیزی نمی‌خواهد. و اگر درخواست شده می‌داندست چه در منع است هرگز کسی کسی را منع نمی‌کرد.

۱۰. الامام علی عليه السلام: مَنْ أَعْظَمَكَ لِإِكْثَارِكَ اسْتَقْلَكَ عِنْدَ إِقْلَالِكَ. (عیون الحكم و المواعظ للیثی، ص ۴۵۷ / تصنیف غرر الحكم و درر الکلم، ص ۴۳۸)

امام علی عليه السلام: کسی که تو را به سبب دارایی‌ات احترام کند، در هنگام ناداریت تو را خوار شمارد.

۱۱. الامام علی عليه السلام: مَا تَرَكْتُ صَلَاةَ اللَّيْلِ مُنْذُ سَمِعْتُ قَوْلَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وآله: صَلَاةُ اللَّيْلِ نُورٌ. (مناقب آل أبي طالب عليهم السلام، لابن شهر آشوب، ج ۲، ص ۱۲۳ / آینه یقین، ترجمه کشف الیقین، ص ۱۴۸)

امام علی عليه السلام: از زمانی که شنیدم پیامبر صلى الله عليه وآله فرمود: نماز شب نور است، هرگز نماز شب را ترک نکردم. ابن کواء عرض کرد: حتی در لילה الهریر؟ فرمود: حتی در لילה الهریر.

المسیح عليه السلام: طُوبَى لِلَّذِينَ يَتَهَجَّدُونَ مِنَ اللَّيْلِ، أُولَئِكَ الَّذِينَ يَرِثُونَ النُّورَ الدَّائِمَ مِنْ أَجْلِ أَنَّهُمْ قَامُوا فِي ظُلْمَةِ اللَّيْلِ. (تحف العقول، ص ۵۱۰ / الوافی، ج ۲۶، ص ۲۹۸)

مسیح عليه السلام در پاسخ به این سؤال: چرا شب‌زنده‌داران نکورترین مردمان هستند؟ : چون آنان با خدا خلوت کرده‌اند و خداوند از نور خود بر قامتشان پوشانده است.

۱۲. عَنْهُ عليه السلام: اعْلَمْ أَنَّ فِي أَدِمَّةِ الْأَطْفَالِ رُطُوبَةً إِنْ بَقِيَتْ فِيهَا أَحَدَتْ عَلَيْهِمْ أَحْدَاثًا جَلِيلَةً وَ عَلَلًا عَظِيمَةً مِنْ ذَهَابِ الْبَصَرِ وَ غَيْرِهِ فَالْبُكَاءُ يُسِيلُ تِلْكَ الرُّطُوبَةَ مِنْ رُءُوسِهِمْ فَيُغْفِقُهُمْ ذَلِكَ الصَّحَّةُ فِي أَبْدَانِهِمْ وَ السَّلَامَةُ فِي أَبْصَارِهِمْ أَفَلَيْسَ قَدْ جَارَ أَنْ يَكُونَ الطُّفْلُ يَنْتَفِعُ بِالْبُكَاءِ وَ وَالِدَاهُ لَا يَغْرِقَانِ ذَلِكَ فَهُمَا دَائِبَانِ يُسْكِنُهُمَا وَ يَتَوَخَّيَانِ فِي الْأُمُورِ مَرَضَاتِهِ لِئَلَّا يَيْتَكِي وَ هُمَا لَا يَعْلَمَانِ أَنَّ الْبُكَاءَ أَصْلَحُ لَهُ وَ أَجْمَلُ عَاقِبَتُهُ. (توحيد المفضل، ص ۵۳ / الكافي، ج ۱، ص ۲۵۱ / كفاية الأثر في النص على الأئمة الاثني عشر، ص ۲۲۷ / الإحتجاج على أهل اللجاج للطبرسي، ج ۲، ص ۲۹۹ / إرشاد القلوب إلى الصواب للديلمي، ج ۱، ص ۵۴)

امام صلى الله عليه وآله: بدان که در سر اطفال رطوبتی است که اگر بماند ضرر میرساند و بیماری ایجاد میکند. گریه کردن آن رطوبت را از سر خارج می‌سازد و موجب صحت در بدن میشود. پس طفل از گریه نفع میبرد در حالیکه والدینش نمیدانند و سعی در ساکت کردن او دارند و راضی ساختنش تا گریه نکند و نمی‌دانند که گریه به صلاح بچه است.

۱۳. الإمام الصادق عليه السلام: ثَلَاثَةٌ تَجِبُ عَلَى السُّلْطَانِ لِلْخَاصَّةِ وَالْعَامَّةِ: مُكَافَأَةُ الْمُحْسِنِ بِالْإِحْسَانِ لِيَرْدَاوَا رَغْبَةً فِيهِ، وَ تَعَمُّدُ ذُنُوبِ الْمُسِيءِ لِيَتُوبَ وَ يَرْجِعَ عَنْ غَيِّهِ (عَتِيهِ)، وَ تَأْلُفُهُمْ جَمِيعًا بِالْإِحْسَانِ وَ الْإِنْصَافِ. (تحف العقول، ص ۳۱۹ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲۰، ص ۲۶۹)

امام صادق عليه السلام: سه چیز است که بر زمامدار واجب است درباره خواص و عوام رعایت کند: پاداش نیکوکار را به نیکی‌دادن تا بر رغبت مردم به کارهای نیک افزوده شود، پوشاندن گناهان بدکار تا توبه کند و از گمراهی و انحراف خود برگردد و ایجاد الفت میان همه آنان از طریق احسان و رعایت انصاف و داد.

۱۴. المجالس للمفيد/الأمالی للشيخ الطوسي، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله: ثَلَاثَةٌ مِنَ الذُّنُوبِ تُعَجَّلُ عُقُوبَتُهَا وَ لَا تُؤَخَّرُ إِلَى الْآخِرَةِ عُقُوبُ

الْوَالِدَيْنِ وَ التَّبْغِي عَلَى النَّاسِ وَ كُفْرُ الْإِحْسَانِ. (الأمالي للمفيد، ص ۲۳۷ /
الأمالي للطوسي، ص ۱۴ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۷۸)

رسول خدا ﷺ: سه گناه است که عقوبتش در دنیا به انسان میرسد و نوبت به آخرت نمیرسد: آزدن والدین و ستم بر مردم و کفر احسان.

۱۵. كِتَابُ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ شُرَيْحٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّ الْحِكْمَةَ لَتَكُونُ فِي قَلْبِ الْمُنَافِقِ فَتَجَلْجَلُ فِي صَدْرِهِ حَتَّى يُخْرِجَهَا فَيُوعِيَهَا الْمُؤْمِنُ وَ تَكُونُ كَلِمَةً الْمُنَافِقِ فِي صَدْرِ الْمُؤْمِنِ فَتَجَلْجَلُ فِي صَدْرِهِ حَتَّى يُخْرِجَهَا فَيُعِيَهَا الْمُنَافِقُ. (بحار الأنوار، ج ۲، ص ۹۴)

امام صادق ﷺ: حکمت در قلب منافق نآرام است تا خارج شود و بدست مؤمن برسد. و مُستمسک منافق در قلب مؤمن است و نآرام است تا خارجش کند و منافق آنرا بگیرد و مُستمسک قرار دهد.

۱۶. مَكَارِمُ الْأَخْلَاقِ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الدَّاءُ ثَلَاثَةٌ وَ الدَّوَاءُ ثَلَاثَةٌ فَأَمَّا الدَّاءُ فَالدَّمُ وَ الْمِرَّةُ وَ التَّبْلُغُ فَدَوَاءُ الدَّمِ الْحِجَامَةُ وَ دَوَاءُ الْمِرَّةِ الْمَشِيُّ وَ دَوَاءُ التَّبْلُغِ الْحَمَّامُ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۱، ص ۱۲۶ / مكارم الأخلاق، ص ۵۴)

رسول خدا ﷺ: ریشه دردها سه چیز است: خون و تلخی و بلغم. و دواء آنها نیز به ترتیب حجامت و پیاده‌روی و حمام است.

الخصال، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ التَّمَشُّطُ... وَ يَقْطَعُ التَّبْلُغُ. (الخصال، ج ۱، ص ۲۶۸ / روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، طالقذیمة، ج ۲، ص ۳۰۸)

امام صادق ﷺ: شانه کردن بلغم را میبرد.

الخصال، قَالَ النَّبِيُّ ﷺ السَّوَالُ... وَ يَقْطَعُ التَّبْلُغُ. (الخصال، ج ۲، ص ۴۴۹ / وسائل الشیعة، ج ۲، ص ۱۲)

رسول خدا ﷺ: مسواک بلغم را میبرد.

۱۷. عن الصادق ﷺ في تفسير (عباد الرحمن الذين يمشون في الارض هونا): عِبَادُ الرَّحْمَنِ أَي عبيده الخالص الذين عملوا بلوازم العبودية الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هُونًا أَي بسكينه و تواضع و في المجمع عن الصادق ﷺ هو الرجل يمشي بسجيته التي جبل عليها لا يتكلف ولا يتبختر. (بحار الأنوار، ج ۶۶، ص ۲۶۰)

امام صادق ﷺ در تفسیر آیه (بندگان خدا رحمان که در زمین به آرامی قدم بر میدارند): عباد کسانی‌اند که به لوازم بندگی عمل کرده‌اند. به نرمی روی زمین راه رفتن یعنی به سکیته و تواضع. و در جای دیگر امام صادق ﷺ فرموده‌اند: این آرامش سجیت ایشان است نه اینکه خود را بدان مجبور کنند یا ادای آنرا درآورند.

۱۸. قَالَ ﷺ الْمَعْرُوفُ كَانِمِهِ وَ لَيْسَ شَيْءٌ أَفْضَلَ مِنَ الْمَعْرُوفِ إِلَّا قَوَابُهُ وَ الْمَعْرُوفُ هَدِيَّةٌ مِنَ اللَّهِ إِلَى عَبْدِهِ وَ لَيْسَ كُلُّ مَنْ يُحِبُّ أَنْ

يَصْنَعَ الْمَعْرُوفَ إِلَى النَّاسِ يَصْنَعُهُ وَ لَا كُلُّ مَنْ رَغِبَ فِيهِ يَقْدِرُ عَلَيْهِ وَ لَا كُلُّ مَنْ يَقْدِرُ عَلَيْهِ يُؤْذَنُ لَهُ فِيهِ فَإِذَا مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْعَبْدِ جَمَعَ لَهُ الرَّغْبَةُ فِي الْمَعْرُوفِ وَ الْقُدْرَةُ وَ الْإِذْنُ فَهَنَّاكَ تَمَّتِ السَّعَادَةُ وَ الْكَرَامَةُ لِلطَّالِبِ وَ الْمَطْلُوبِ إِلَيْهِ. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۷۳ / الكافي، ج ۴، ص ۲۶ / تحف العقول، ص ۳۶۳ / دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۳۲۱ / من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۵۵ / الأمالي للطوسي، ص ۴۸۰ / مكارم الأخلاق، ص ۱۳۶)

امام ﷺ: معروف مثل نامش شناخته شده است. از معروف بهتر ثواب آن است. معروف هدیه‌ای از جانب خداست به بنده. و اینطور نیست که هرکس که بخواهد خوبی کند بتواند. و اینطور نیست که هرکس که بدان راغب باشد قدرت انجام آنرا داشته باشد و اینطور نیست که هرکه قادر باشد مأذون باشد. چون خدا بر کسی منت گذارد رغبت و قدرت و اذن با هم جمع میشوند و سعادت حاصل میشود و مطلوب میرسد.

۱۹. الإمام الباقر ﷺ قَالَ لَهُ رَجُلٌ رَحِمَكَ اللَّهُ مَا هَذِهِ التَّمَاثِيلُ الَّتِي أَرَاهَا فِي بُيُوتِكُمْ فَقَالَ: هَذِهِ لِلنِّسَاءِ أَوْ بُيُوتِ النِّسَاءِ. (المحاسن، ج ۲، ص ۱۶۱)

امام باقر ﷺ در پاسخ به سؤال از تمثال‌هایی که در خانه‌هایشان است : این تمثال‌ها مخصوص زن‌ها یا اتاق‌های زن‌هاست.

۲۰. الامام علي ﷺ: الْحَبْرُ الْعَصِيبُ فِي الدَّارِ رَهْنٌ عَلَى خَرَابِهَا. (نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۸۰۵)

امام علی ﷺ: وجود سنگ غصبی در خانه، ضامن ویرانی آن خانه است.

۲۱. قَالَ الرضا ﷺ اتَّقُوا اللَّهَ وَ عَلَيْكُمْ بِالتَّوَّاضِعِ وَ الشُّكْرِ وَ الْحَمْدِ إِنَّهُ كَانَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ رَجُلٌ فَاتَّاهُ فِي مَنَامِهِ مَنْ قَالَ لَهُ إِنَّ لَكَ نِصْفَ عُمْرِكَ سَعَةً فَأَخْتَرْتُ أَيَّ النِّصْفَيْنِ شِئْتُ فَقَالَ إِنَّ لِي شَرِيكًا فَلَمَّا أَصْبَحَ الرَّجُلُ قَالَ لِزَوْجَتِهِ قَدْ أَتَانِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ رَجُلٌ فَأَخْبَرَنِي أَنَّ نِصْفَ عُمْرِي لِي سَعَةً فَأَخْتَرْتُ أَيَّ النِّصْفَيْنِ شِئْتُ فَقَالَتْ لَهُ زَوْجَتُهُ اخْتَرِ النِّصْفَ الْأَوَّلَ فَقَالَ لَكَ ذَاكَ فَأَقْبَلْتُ عَلَيْهِ الدُّنْيَا فَكَانَ كُلَّمَا كَانَتْ نِعْمَةٌ قَالَتْ زَوْجَتُهُ جَارُكَ فَلَوْلَ مُحْتَاجٌ فَصَلِّهِ وَ تَقُولُ قَرَابَتُكَ فَلَوْلَ فَتُعْطِيهِ وَ كَانُوا كَذَلِكَ كُلَّمَا جَاءَتْهُمْ نِعْمَةٌ أَعْطَوْا وَ قَصَدُوا وَ شَكَرُوا فَلَمَّا كَانَ لَيْلَةً مِنَ اللَّيَالِي أَتَاهُ الرَّجُلُ فَقَالَ يَا هَذَا إِنَّ النِّصْفَ قَدْ انْقَضَى فَمَا رَأَيْكَ قَالَ لِي شَرِيكَ فَلَمَّا أَصْبَحَ قَالَ لِزَوْجَتِهِ أَتَانِي الرَّجُلُ فَأَعْلَمَنِي أَنَّ النِّصْفَ قَدْ انْقَضَى فَقَالَتْ لَهُ زَوْجَتُهُ قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْنَا فَشَكَرْنَا وَ اللَّهُ أَوْلَى بِالْوَفَاءِ قَالَ فَإِنَّ لَكَ تَمَامَ عُمْرِكَ. (الأمالي للطوسي، ص ۵۲۳ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۰)

۲۴. رسول الله ﷺ: اتَّقُوا دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ وَإِنْ كَانَ كَافِرًا؛ فَإِنَّهُ لَيْسَ دُونَهُ حِجَابٌ. (نهج الفصاحة، ص ۱۶۶/ السيرة الحلبية، ج ۱، ص ۱۰۶)
 رسول خدا ﷺ: از دعای ستم‌دیده بترسید، گرچه کافر باشد؛ زیرا هیچ چیز حجاب دعای مظلوم نمی‌شود.

۲۵. الإمام علي عليه السلام: اسْتِكَانَةُ الرَّجُلِ فِي الْغُرَى بِقَدْرِ شَرِّهِ فِي الْوِلَايَةِ. (غرر الحكم ودرر الكلم، ص ۱۰۳)
 امام علی علیه السلام: خواری کشیدن انسان در هنگام عزلش، به اندازه بدی و شرارتی است که در زمان حکومتش داشته است.

۲۶. عُدَّةُ الدَّاعِي، حَدَّثَنَا أَبُو حَازِمٍ عَبْدُ الْقَنَارِ بْنِ الْحَسَنِ قَالَ قَدِمَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَدَهَمَ الْكُوفَةَ وَآتَا مَعَهُ وَذَلِكَ عَلَى عَهْدِ الْمَنْصُورِ وَ قَدِمَهَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ عَلِيٍّ الْغَلَوِيُّ فَخَرَجَ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا يُرِيدُ الرَّجُوعَ إِلَى الْمَدِينَةِ فَشَبَّعَهُ الْعُلَمَاءُ وَ أَهْلُ الْفَضْلِ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ وَ كَانَ فِيهِمْ شَيْعَةُ الثَّوْرِيِّ وَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَدَهَمَ فَتَقَدَّمَ الْمُشَيِّعُونَ فَإِذَا هُمْ بِأَسَدٍ عَلَى الطَّرِيقِ فَقَالَ لَهُمْ إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَدَهَمَ قِفُوا حَتَّى يَأْتِيَ جَعْفَرٌ فَتَنْظُرَ مَا يُصْنَعُ فَجَاءَ جَعْفَرٌ فَذَكَّرُوا لَهُ حَالَ الْأَسَدِ فَأَقْبَلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ حَتَّى دَنَا مِنَ الْأَسَدِ فَأَخَذَ بِأُذُنِهِ حَتَّى نَحَاهُ عَنِ الطَّرِيقِ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْهِمْ فَقَالَ أَمَا إِنَّ النَّاسَ لَوْ أَطَاعُوا اللَّهَ حَقَّ طَاعَتِهِ لَحَمَلُوا عَلَيْهِ أَثْقَالَهُمْ. (مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۴، ص ۲۴۱/ عده الداعي و نجاح الساعي، ص ۹۷)

راوی گوید امام صادق علیه السلام در زمان منصور عباسی به کوفه آمده بود و چون عزم بازگشت به مدینه داشت عده زیادی مشایعتش کردند منجمله سفیان ثوری و ابراهیم ادهم. همگی به شیرری رسیدند که راه را بسته بود. ابراهیم ادهم گفت صبر کنید تا جعفر بن محمد علیه السلام برسد ببینیم چه میشود. امام علیه السلام که رسید و حال شیر را به او گفتند به سمت شیر رفت و گوشش را گرفت و از راه کنارش کشید و آمد و مردم به راه ادامه دادند. امام علیه السلام فرمود: اگر مردم حق طاعت خدا را پاس می‌داشتند بارهای خویش را به دوش خدا می‌گذاشتند.

۲۷. الکافی، قَالَ عَبْدُ اللَّهِ ﷺ لَا خَيْرَ فِي الْمُهَاجَرَةِ. (الکافی، ج ۲، ص ۳۴۵/ الوافی، ج ۵، ص ۹۲۰)
 امام صادق علیه السلام: خیری در بریدن از دیگران نیست. (یا خیری در پیوسته از این سرزمین به آن سرزمین رفتن نیست. یا خیری در مهاجرت به بلاد کفر نیست. یا خیری در ترک شهر و دیاری که امکانات برای آدمی در آن مهیاست نیست. یا بطور مطلق خیری در مهاجرت نیست إلا اینکه برای خدا باشد.)

امام رضا علیه السلام: تقوی پیشه کنید و تواضع و شکر و حمد داشته باشید. در بنی اسرائیل مردی بود که در خواب به او گفتند نصف عمر تو در گشایش است کدام نصف را انتخاب میکنی؟ او با زنش مشورت کرد و زن گفت نصف اول را انتخاب کن. فردا شب به کسی که بخوابش می‌آمد گفت نصف اول عمرم را انتخاب کردم. چون در گشایش قرار گرفت هر نعمتی که می‌آمد زن میگفت به همسایه هم بده که محتاج است به قوم و خویش‌ها هم بده که محتاجند و او چنین میکرد. هر نعمتی که میرسید از آن تصدق میکردند و شکر مینمودند. شبی آن مرد به خوابش آمد و گفت نیم زندگی تمام شد نظرت چیست؟ او گفت با زنه مشورت کنم! فردا زنه گفت خدا نعمت بسیار به ما داد و ما شکر کردیم خدا اولی به وفاست. چون اینرا به آن مرد گفت او گفت بقیه عمر را نیز در سعه و گشایش باش.

۲۲. قرب الإسناد، قَالَ الْبَاقِرُ ﷺ إِنَّ عَلِيًّا ﷺ صَاحِبَ رَجُلًا ذَمِيًّا فَقَالَ لَهُ الدِّمِّيُّ أَيْنَ تُرِيدُ يَا عَبْدَ اللَّهِ قَالَ أُرِيدُ الْكُوفَةَ فَلَمَّا عَدَلَ الطَّرِيقَ بِالْذَمِّيِّ عَدَلَ مَعَهُ عَلِيٌّ ﷺ فَقَالَ لَهُ الدِّمِّيُّ أَلَيْسَ زَعَمْتَ تُرِيدُ الْكُوفَةَ قَالَ بَلَى فَقَالَ لَهُ الدِّمِّيُّ فَقَدْ تَرَكْتَ الطَّرِيقَ فَقَالَ لَهُ قَدْ عَلِمْتُ فَقَالَ لَهُ فَلِمَ عَدَلْتَ مَعِي وَ قَدْ عَلِمْتَ ذَلِكَ فَقَالَ لَهُ عَلِيٌّ هَذَا مِنْ تَمَامِ حُسْنِ الصُّحْبَةِ أَنْ يُشَبِّعَ الرَّجُلُ صَاحِبَهُ هُنَيْئَةً إِذَا فَارَقَهُ وَ كَذَلِكَ أَمَرْنَا نَبِيَّنَا فَقَالَ لَهُ هَكَذَا قَالَ قَالَ نَعَمْ فَقَالَ لَهُ الدِّمِّيُّ لَا جَرَمَ إِنَّمَا تَبِعَهُ مِنْ تَبِعِهِ لِأَفْعَالِهِ الْكَرِيمَةِ وَ أَنَا أَشْهَدُكَ أَنِّي عَلَى دِينِكَ فَارْجِعَ الدِّمِّيُّ مَعَ عَلِيٍّ فَلَمَّا عَرَفَهُ أَشْلَمَ. (قرب الإسناد، ط الحديقه، ص ۱۰/ الکافی، ج ۲، ص ۶۷۰)

امام باقر علیه السلام: علی علیه السلام با مردی از اهل کتاب در راهی میرفت. آن مرد گفت مگر نمیخواستی به کوفه بروی پس چرا در دوراهی از من جدا نشدی و همراه من به اینطرف آمدی؟ علی علیه السلام گفت: پیامبر ما گفته که از حسن صحبت، این است که مرد همراهش را مقداری مشایعت کند. آن مرد گفت هرکس از این مرد متابعت میکند بخاطر افعال کریمانه اوست من هم شهادت میدهم که بر دین تو هستم. و چون شناخت که او علی علیه السلام است اسلام آورد.

۲۳. روضة الواعظین، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُقَالُ لِلْعَاقِ اعْمَلْ مَا شِئْتَ فَإِنِّي لَا أَغْفِرُ لَكَ وَ يُقَالُ لِلْبَارِّ اعْمَلْ مَا شِئْتَ فَإِنِّي سَأَغْفِرُ لَكَ. (روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، ط القديمة، ج ۲، ص ۳۶۸/ جامع الأخبار للشعیری، ص ۸۳)

رسول خدا ﷺ: به کسی که عاق والدین است گویند هرچه میخواهی بکن که بخشیده نمیشوی و به نیکوکار به والدین گویند هرچه میخواهی بکن که بخشیده شده‌ای.

الكافي، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ لَا يَتَرَأُّ إِبْلِيسُ فَرِحًا مَا اهْتَجَرَ الْمُسْلِمَانِ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۴۶ / منية المريد، ص ۳۲۶)

امام صادق عليه السلام: مادام که دو مسلمان از هم قهر کرده باشند ابلیس خوشحال است.

۲۸. قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وآله إِنَّ الْمَلَكَ لَيُصْعِدُ بِعَمَلِ الْعَبْدِ مُبْتَهَجًا بِهِ فَإِذَا صَعِدَ بِحَسَنَاتِهِ يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ اجْعَلُوهَا فِي سَجِينٍ إِنَّهُ لَيْسَ بِإِيَّايَ أَرَادَ بِهِ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۹۵ / الجعفریات، ص ۱۶۳ / منية المريد، ص ۳۱۸)

رسول خدا صلى الله عليه وآله: فرشته اعمال کسی را بالا میبرد درحالی که از حسنات او خوشحال است. خداوند گوید آنها را در آتش قرار دهد چون برای من نبوده.

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مَا مِنْ عَبْدٍ يُسِرُّ خَيْرًا إِلَّا لَمْ تَذْهَبِ الْإِيَّامُ حَتَّى يُظْهِرَ اللَّهُ تَعَالَى لَهُ خَيْرًا وَ مَا مِنْ عَبْدٍ يُسِرُّ شَرًّا إِلَّا لَمْ تَذْهَبِ الْإِيَّامُ حَتَّى يُظْهِرَ لَهُ شَرًّا. (الأصول الستة عشر، طدار الشبستري، ص ۷۱ / الكافي، ج ۲، ص ۲۹۵ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۷۲)

امام صادق عليه السلام: کسی نیست که خیر را مخفی کند جز اینکه بعد از مدتی خدا آشکارش سازد و کسی نیست که شری را مخفی سازد جز اینکه بعد از مدتی خداوند آشکارش سازد.

المحاسن، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ مَنْ أَرَادَ اللَّهُ بِالتَّقْلِيلِ مِنْ عَمَلِهِ أَظْهَرَ اللَّهُ لَهُ أَكْثَرَ مِمَّا أَرَادَهُ بِهِ وَ مَنْ أَرَادَ النَّاسُ بِالْكَثِيرِ مِنْ عَمَلِهِ فِي تَعَبٍ مِنْ بَدَنِهِ وَ سَهٍ فِي لَيْلِهِ أَبِي اللَّهِ إِلَّا أَنْ يُقَلِّلَهُ فِي عَيْنٍ مَنْ سَمِعَهُ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۵۵ / بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۲۹)

امام صادق عليه السلام: کسی که کار کمی کند ولی برای خدا باشد خداوند بیش از آنچه کرده ظاهر سازد و کسی که کار زیادی کند ولی برای مردم باشد و خویش را به سختی افکند و بی خوابی، خداوند در چشم دیگران آن کار را کم جلوه دهد.

۲۹. الْخَصَال، قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام مَنْ سَبَّحَ اللَّهَ كُلَّ يَوْمٍ ثَلَاثِينَ مَرَّةً دَفَعَ اللَّهُ عَنَّا وَ جَلَّ عَنْهُ سَبْعِينَ نَوْعًا مِنَ الْبَلَاءِ أَيْسَرَهَا الْفَقْرُ. (الامالي للصدوق، ص ۵۵ / الخصال، ج ۲، ص ۵۰۵ / روضة الواعظين و بصيرة المتعطين، ط القديمة، ج ۲، ص ۴۵۵)

امیرمؤمنان عليه السلام: هرکس روزی سی بار تسبیح گوید خداوند هفتاد نوع بلا را از او دفع کند که کمترینش فقر است.

ثواب الأعمال، قَالَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مَنْ قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ مِائَةً مَرَّةً كَانَ مِثْلَ ذَكَرِ اللَّهِ كَثِيرًا. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۲ / مکارم الأخلاق، ص ۳۰۹ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۶۱)

امام صادق عليه السلام: هرکس صد بار تسبیح بگوید از کسانی است که زیاد یاد خدا میکنند.

المحاسن، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله إِذَا قَالَ أَحَدُ سُبْحَانَ اللَّهِ فَقَدْ أَنْفَلَ لِلَّهِ وَ حَقَّقَ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُنْصَرَهُ. (بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۱۸۳)

رسول خدا صلى الله عليه وآله: اگر کسی بگوید سبحان الله به خدا پیوسته و بر خدا واجب است که یاری اش کند.

۳۰. مصباح الشريعة، قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام وَ افْطَحْ عَمَّنْ تُنْسِيكَ وَ ضَلَّتْهُ ذَكَرَ اللَّهُ وَ تَشَقَّلَتْ أَلْفَتُهُ عَنْ طَاعَةِ اللَّهِ فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ أَوْلِيَاءِ الشَّيْطَانِ وَ أَعْوَانِهِ وَ لَا يَحْمِلَنَّكَ رُؤُوسُهُمْ إِلَى الْمَذَاهِنَةِ عَلَى الْحَقِّ فَإِنَّ ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ الْعَظِيمُ وَ يَفُوتُكَ الْآخِرَةُ بِلَا فَايِدَةٍ. (شرح مصباح الشريعة، ترجمه عبدالرزاق گیلانی، ص ۲۹۱ / بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۱۶۰)

امام صادق عليه السلام: قطع کن از هرکسی که با او بودن خدا را از یادت میبرد و الفت با او تو را از طاعت خدا مشغول میسازد. چنین کسی از اولیاء شیطان و اعوان اوست. دیدن اینان تو را به مذهب برحق و اندارد که خسران مبین عظیم است و آخرت را از دست درآورد.

۳۱. رسول الله صلى الله عليه وآله: أَعْظَمُ النَّاسِ نَصِيبًا فِي الْإِسْلَامِ أَهْلُ فَارِسَ. (ميزان الحکمة، ج ۹، ص ۸۰ / كنز العمال، ج ۱۲، ص ۹۰)

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: بزرگترین نصیب را در اسلام، مردم ایران دارند.

رسول الله صلى الله عليه وآله لَمَّا قُلَا: «و إِنْ تَتَوَلَّوْا يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَالَكُمْ» فَسَأَلُوهُ: مَنْ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ إِنْ تَوَلَّيْنَا اسْتَبْدَلُوا بِنَا؟ فَقَالَ وَ هُوَ يَضْرِبُ عَلَيَّ مَنَكِبَ سَلْمَانَ: هَذَا وَ قَوْمُهُ، وَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ كَانَ الْإِيمَانُ مَنُوطًا بِالثُّرَيَّا لَتَنَاوَلَهُ رَجُلًا مِنْ فَارِسَ. (تفسير القمي، ج ۲، ص ۳۰۹ / تأويل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة، ص ۵۷۲)

رسول خدا صلى الله عليه وآله: چون آیه «و اگر روی برتایید (خدا) جای شما را به مردمی غیر از شما خواهد داد که مانند شما نخواهند بود» را تلاوت کرد، از ایشان پرسیدند: این هایی که اگر ما روی برتاییم خداوند آنها را جایگزین ما می کند، کیستند؟ حضرت در حالی که به شانه سلمان می زد فرمود: این مرد و هموطنان او. سوگند به آنکه جانم در دست اوست اگر ایمان به ثریا آویزان باشد، مردانی از ایران به آن دست می یابند. نظیر این حدیث به طرق دیگری از ابوهریره و نیز از ابن مردویه از جابر روایت شده است.

الإمام الصادق عليه السلام فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «وَلَوْ نَرَلْنَاهُ عَلَى بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ»: لَوْ أَنْزَلَ الْقُرْآنَ عَلَى الْعَجَمِ مَا آمَنَتْ بِهِ الْعَرَبُ وَ قَدْ تَرَلَّ عَلَى الْعَرَبِ فَأَمَنَتْ بِهِ الْعَجَمُ فَهَذِهِ فَضِيلَةُ الْعَجَمِ. (الصرائط المستقیم إلى مستحقّي التقديّم، ج ۱، ص ۲۸۸ / الوافي، ج ۳، ص ۶۷۳)

امام صادق عليه السلام: درباره آیه «و اگر آن را بر برخی از غیرعرب زبانان نازل می کردیم و پیامبر آن را برایشان می خواند، به آن ایمان

باید فرمانم برده شود؛ زیرا این روش، سبب فساد دل و ضعف دین می‌شود.

۳۴. کنز جامع الفوائد و تأویل الآيات الظاهرة، عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام قَالَ الْمُؤْمِنُ عَلَى أَيِّ حَالٍ مَاتَ وَفِي أَيِّ سَاعَةٍ قُبِضَ فَهُوَ شَهِيدٌ وَلَقَدْ سَمِعْتُ حَبِيبِي رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله يَقُولُ إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا خَرَجَ مِنَ الدُّنْيَا وَعَلَيْهِ مِثْلُ ذُنُوبِ أَهْلِ الْأَرْضِ لَكَانَ الْمَوْتُ كَفَّارَةً لِمِثْلِكَ الذُّنُوبِ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۴۱۱/جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۶۵/تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة، ص ۱۴۷)

امیرمؤمنان عليه السلام: مؤمن به هر حال بمیرد و در هر ساعتی که باشد شهید است. رسول خدا صلى الله عليه وآله می‌فرمود: مؤمن که می‌میرد حتی اگر به اندازه همه اهل زمین گناه داشته باشد همان مرگ کفار گناهان اوست.

۳۵. جامع الأخبار، قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وآله مَنْ قَرَأَ آيَةَ الْكُرْسِيِّ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ لَمْ يَمْنَعْهُ دُخُولُ الْجَنَّةِ إِلَّا الْمَوْتُ وَمَنْ قَرَأَهَا حِينَ نَامَ أَمَنَهُ اللَّهُ تَعَالَى جَارُهُ وَ أَهْلُ الدُّوَيَرَاتِ حَوْلَهُ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۴۵/بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۲۶۹)

رسول خدا صلى الله عليه وآله: هرکس پس از هر نماز آیه‌الکرسی بخواند مانعی برای ورودش به بهشت نیست جز مرگ. و هرکس حین خواب آنرا بخواند خداوند او و همسایه‌هایش را امنیت دهد. أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وآله قَالَ اقْرَأْ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ وَ الْمُعَوَّذَتَيْنِ حِينَ تُصْبِحُ وَ حِينَ تُمَسِي ثَلَاثًا يَكْفِيكَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ. (بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۳۵۹/تفسیر کنزالدقائق و بحر الغرائب، ج ۱۲، ص ۳۹۸)

رسول خدا صلى الله عليه وآله: صبحگاه و شبانگاه سه بار سوره توحید و معوذتین بخوان تا از همه چیز کفایت کند. الخصال، قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام الرَّجُلُ يُغَمِّي عَلَيْهِ الْيَوْمَ وَ الْيَوْمَيْنِ وَ الثَّلَاثَةَ وَ الْأَرْبَعَةَ وَ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ كَمْ يَقْضِي مِنْ صَلَاتِهِ فَقَالَ لَا أُخْبِرُكَ بِمَا يَجْمَعُ لَكَ هَذَا وَ أَشْبَاهَهُ كُلُّ مَا غَلَبَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَيْهِ مِنْ أَمْرِ فَإِنَّهُ أَعْدَرُ لِعَبْدِهِ وَ زَادَ فِيهِ غَيْرُهُ أَنْ أَبَاعَ عَبْدُ اللَّهِ عليه السلام قَالَ وَ هَذَا مِنَ الْأَبْوَابِ الَّتِي يَفْتَحُ كُلُّ بَابٍ مِنْهَا أَلْفَ بَابٍ. (بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلى الله عليه وسلم، ج ۱، ص ۳۰۶/الخصال، ج ۲، ص ۶۴۴/تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۳، ص ۳۰۳/الاستبصار فيما اختلف من الأخبار، ج ۱، ص ۴۵۸)

از امام صادق عليه السلام پرسیدند اگر کسی یک روز یا چند روز به اغما رود باید نمازهایش را قضاء کند؟ فرمود: چیزی می‌گویم که از آن جواب این سوال و اشباهش معلوم شود: هر جا که خدا بر بنده غلبه کرده خودش هم عذر بنده را می‌پذیرد. این از ابوابی است که هزاران باب از آن مفتوح می‌شود.

نمی‌آوردند»، فرمود: اگر قرآن بر غیرعرب‌ها نازل می‌شد عرب‌ها به آن ایمان نمی‌آوردند. درحالی‌که بر عرب‌ها نازل شد و غیرعرب‌ها به آن ایمان آوردند و این فضیلتی است برای عجم‌ها.

رسول‌الله صلى الله عليه وآله: لَوْ كَانَ الْعِلْمُ بِالْثَرَيَا لَتَنَاقَلَهُ رِجَالٌ مِنْ فَارِسَ. (قرب الإسناد، طالحديث، ص ۱۰۹/بحار الأنوار، ج ۱، ص ۱۹۵)

رسول خدا صلى الله عليه وآله: اگر دانش در ثریا باشد، بی‌گمان مردانی از ایران به آن دست یابند.

رسول‌الله صلى الله عليه وآله: أَهْلُ فَارِسَ هُمْ وُلْدُ إِسْحَاقَ. (میزان الحکمة، ج ۹، ص ۸۵/کنز العمال، ج ۱۲، ص ۹۲)

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: ایرانیان، فرزندان اسحاق هستند. رسول‌الله صلى الله عليه وآله: فَارِسَ عُصْبَتُنَا أَهْلُ الْبَيْتِ؛ لِأَنَّ إِسْمَاعِيلَ عَمُّ وُلْدِ إِسْحَاقَ، وَ إِسْحَاقَ عَمُّ وُلْدِ إِسْمَاعِيلَ. (میزان الحکمة، ج ۹، ص ۸۵/کنز العمال، ج ۱۲، ص ۳۰۳)

رسول خدا صلى الله عليه وآله: ایرانیان خویشاوند ما هستند؛ زیرا که اسماعیل عموی فرزندان اسحاق است و اسحاق عموی فرزندان اسماعیل.

۳۲. عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام قَالَ لَمْ تَدْخُلِ الْجَنَّةَ حَمِيَّةٌ غَيْرُ حَمِيَّةِ حَمْرَةَ بَنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَ ذَلِكَ حِينَ أَسْلَمَ غَضَبًا لِلنَّبِيِّ صلى الله عليه وآله فِي حَدِيثِ السَّلَى الَّذِي أَتَى عَلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وآله ... أَقُولُ قَدْ مَرَّتْ قِصَّةُ السَّلَا وَ إِسْلَامِ حَمْرَةَ فِي مَوَاضِعِهَا وَ اخْتَلَفُوا فِي سَبَبِ إِسْلَامِهِ قَالَ عَلِيُّ بْنُ بَرَهَانَ الدِّينِ الْحَلْبِيُّ الشَّافِعِيُّ وَ مِمَّا وَقَعَ لَهُ صلى الله عليه وآله مِنَ الْأَذْيَةِ مَا كَانَ سَبَبًا لِإِسْلَامِ عَمِّهِ حَمْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَ هُوَ مَا حَدَّثَ بِهِ ابْنُ إِسْحَاقَ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَسْلَمَ أَنَّ أَبَا جَهْلٍ مَرَّ بِرَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله عِنْدَ الصَّفَا وَ قِيلَ عِنْدَ الْحَجُونِ فَأَذَاهُ وَ شَتَمَهُ وَ نَالَ مِنْهُ مَا نَكَرَهُهُ وَ قِيلَ إِنَّهُ صَبَ التَّرَابَ عَلَى رَأْسِهِ وَ قِيلَ أَتَى عَلَيْهِ فَرَاثًا وَ وَطِئَ بِرِجْلِهِ عَلَى عَاتِقِهِ فَلَمْ يَكَلِّهِ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ مَوْلَاةٌ لِعَبْدِ اللَّهِ بَنِ جَدْعَانَ فِي مَسْكَنِ لَهَا تَسْمَعُ ذَلِكَ وَ تَبْصُرُهُ ثُمَّ انْصَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله نَادِي قَرِيشَ فَجَلَسَ مَعَهُمْ. (بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۲۸۵/تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۷۲)

امام سجاد عليه السلام: در بهشت هیچ تعصبی وارد نمی‌شود جز تعصب حمزه عموی پیامبر صلى الله عليه وآله که بخاطر اینکه به پیامبر صلى الله عليه وآله توهین کردند از سر غیض و از لج ایشان اسلام آورد و بعدا خدا ایمان را در قلبش تثبیت نمود.

۳۳. الإمام علي عليه السلام مِنْ كِتَابِهِ لِلْأَشْتَرِ لَمَّا وَلَّاهُ عَلَى مِصْرَ : وَ لَا تَقُولَنَّ: إِنِّي مُؤَمَّرٌ أَمْرٌ فَأُطَاعُ، فَإِنَّ ذَلِكَ إِدْغَالٌ فِي الْقَلْبِ، وَ مَنَهَكَةٌ لِلدِّينِ. (تحف العقول، ص ۱۲۷/نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۲۸)

امام علی عليه السلام، در فرمان استانداری مصر به مالک اشتر، می‌فرماید: هرگز مگو که من به فرمانروایی نصب شده‌ام، پس فرمان می‌دهم و

۳۶. قَالَ ﷺ إِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَمْرًا سَلَبَ الْعِبَادَ عُقُولَهُمْ فَأَنْفَذَ أَمْرَهُ وَتَمَّتْ إِرَادَتُهُ فَإِذَا أَنْفَذَ أَمْرَهُ رَدَّ إِلَى كُلِّ ذِي عَقْلٍ عَقْلَهُ فَيَقُولُ كَيْفَذَا وَمِنْ أَيْنَذَا. (تحف العقول، ص ۴۴۲/ الوافي، ج ۲۶، ص ۲۸۲)

امام ﷺ: چون خدا بخواهد کاری شود عقل بندگان را سلب میکند و امرش را بدست آنها نافذ میکند و سپس عقل آنها را برمیگرداند و میگویند: چرا اینطور شد؟ چرا اینطور کردیم؟

۳۷. الإمام الصادق ﷺ لأبي حمزة الثمالي: إِيَّاكَ وَ الْمُرَاسَةَ، وَ إِيَّاكَ أَنْ تَطَأَ أَعْقَابَ الرِّجَالِ، إِيَّاكَ أَنْ تَنْصِبَ رَجُلًا دُونَ الْحُجَّةِ فَتَصَدِّقَهُ فِي كُلِّ مَا قَالَ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۹۸/ معاني الأخبار، ص ۱۶۹)

امام صادق ﷺ به ابوحمزه ثمالی فرمود: بپرهیز از ریاستمداری و بپرهیز از اینکه دنبال رجال (و شخصیتها) راه افتری. عرض کردم: فدایت شوم، ریاستمداری را می‌دانم (به چه معناست)، اما اینکه دنبال رجال راه افتم، من دو سوم آنچه (از حدیث و اخبار شما و دانشی که) دارم از همین راه افتادن دنبال رجال به دست آورده‌ام؟ حضرت فرمود: متوجه نشدی؛ (بلکه مقصود این است که) بپرهیز از اینکه مردی (و شخصیتی) را بدون دلیل علم (و بُت) کنی و هرچه گفت تصدیقش نمایی.

رسول الله ﷺ في قوله تعالى: ﴿اتَّخِذُوا أَمْثَلَكُمْ وَ رُهْبَانَهُمْ...﴾: أَمَّا إِنَّهُمْ لَمْ يَكُونُوا يَعْبُدُونَهُمْ، وَلَكِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا أَحَلُّوا لَهُمْ شَيْئًا اسْتَحَلُّوهُ، وَإِذَا حَرَّمُوا عَلَيْهِمْ شَيْئًا حَرَّمُوهُ. (تفسير العياشي، ج ۲، ص ۸۷/ المسترشد في إمامة علي بن أبي طالب عليه السلام، ص ۵۱۸)

پیامبر خدا ﷺ: درباره آیه «اتخذوا امثالهم و رهبانهم...»، فرمود: نه اینکه آنها را عبادت می‌کردند، بلکه هرگاه ملایان و راهبانشان چیزی را برای آنان حلال می‌شمردند، آنها هم آن را حلال می‌دانستند و اگر چیزی را بر آنان حرام می‌کردند، مردم هم آن را حرام می‌شمردند.

۳۸. مَكَارِمُ الْأَخْلَاقِ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ﷺ قَالَ مَا اسْتَيْقِظَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ نَوْمٍ قَطُّ إِلَّا حَرَّرَ لِلَّهِ عَتْرَ وَ جَلَّ سَاجِدًا. (مَكَارِمُ الْأَخْلَاقِ، ص ۳۹/ بحار الأنوار، ج ۱۶، ص ۲۵۳)

امام باقر ﷺ: رسول خدا ﷺ هیچ گاه از خواب برنخواست جز اینکه به بلافاصله به سجده افتاد.

۳۹. رسول الله ﷺ: يا عليُّه تُرِيدُ سِتِّمِائَةَ أَلْفٍ شَاةٍ، أَوْ سِتِّمِائَةَ أَلْفٍ دِينَارٍ، أَوْ سِتِّمِائَةَ أَلْفٍ كَلِمَةٍ؟ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، سِتِّمِائَةَ أَلْفٍ كَلِمَةٍ. فَقَالَ ﷺ: اجْمَعْ سِتِّمِائَةَ أَلْفٍ كَلِمَةٍ فِي سِتِّ كَلِمَاتٍ؛ يَا عَلِيُّ، إِذَا رَأَيْتَ النَّاسَ يَشْتَغِلُونَ بِالْفَضَائِلِ فَاشْتَغِلْ أَنْتَ بِاتِّمَامِ الْقَرَائِصِ، وَ إِذَا رَأَيْتَ

النَّاسَ يَشْتَغِلُونَ بِعَمَلِ الدُّنْيَا فَاشْتَغِلْ أَنْتَ بِعَمَلِ الْآخِرَةِ، وَ إِذَا رَأَيْتَ النَّاسَ يَشْتَغِلُونَ بِغُيُوبِ النَّاسِ فَاشْتَغِلْ أَنْتَ بِغُيُوبِ نَفْسِكَ، وَ إِذَا رَأَيْتَ النَّاسَ يَشْتَغِلُونَ بِتَنْزِيلِ الدُّنْيَا فَاشْتَغِلْ أَنْتَ بِتَنْزِيلِ الْآخِرَةِ، وَ إِذَا رَأَيْتَ النَّاسَ يَشْتَغِلُونَ بِكَثْرَةِ الْعَمَلِ فَاشْتَغِلْ أَنْتَ بِصَفْوَةِ الْعَمَلِ، وَ إِذَا رَأَيْتَ النَّاسَ يَتَوَسَّلُونَ بِالْخَلْقِ فَتَوَسَّلْ أَنْتَ بِالْخَالِقِ. (مِيزَانُ الْحِكْمَةِ، ج ۹، ص ۱۰۳)

پیامبر خدا ﷺ: ای علی! ششصد هزار گوسفند می‌خواهی یا ششصد هزار دینار یا ششصد هزار جمله؟ عرض کرد: ای رسول خدا، ششصد هزار جمله. پیامبر فرمود: (آن) ششصد هزار جمله را در شش جمله جمع (و خلاصه) می‌کنم. ای علی! هرگاه دیدی مردم به فضایل و مستحبات می‌پردازند، تو به کامل کردن فرائض بپرداز و هرگاه دیدی مردم سرگرم کار دنیایند، تو سرگرم کار آخرت شو و هرگاه دیدی مردم به عیب‌های مردم می‌پردازند، تو به آراستن آخرت بپرداز و هرگاه دیدی مردم به زیادی عمل می‌پردازند، تو به خالص کردن عمل بپرداز و هرگاه دیدی مردم به خلق متوسل می‌شوند، تو به خالق متوسل شو.

۴۰. رسول الله ﷺ: مَنْ تَوَكَّلَ وَقَنَعَ وَ رَضِيَ كُنِيَ الْمُطْلَبَ. (النوادر للراوندي، ص ۱۶/ بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۱۵۴)

پیامبر خدا ﷺ: هرکه توکل کند، و قانع و خرسند باشد، خواسته‌هایش کارسازی شود.

امام کاظم علیه السلام: بار خدایا! من از تو عافیت مسألت دارم، عافیت نیکو عطایم کن و شکر بر عافیت و شکر بر شکر عافیت ارزانیم فرما.

چهل حدیث ۱۰۱

۱. المحاسن، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى قَالَ مَنْ شَغَلَ بَذْكُرِي عَنْ مَسْأَلَتِي أُعْطِيَتْهُ أَفْضَلُ مَا أُعْطِيَ مَنْ سَأَلَنِي. (المحاسن، ج ۱، ص ۳۹ / الكافي، ج ۲، ص ۵۰۱ / الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۱۹ / فلاح السائل و نجاح المسائل، ص ۳۲ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۴۷)

امام صادق علیه السلام: خداوند میفرماید هرکس را ذکر من از خواستن از من باز دارد برتر از آنچه به مسئلت کنندگان عطا میکنم به وی عطا خواهیم کرد.

و فِي بَعْضِ الْأَحَادِيثِ الْقُدْسِيَةِ أَيُّمَا عَبْدٍ أَطْلَعْتُ عَلَى قَلْبِهِ فَرَأَيْتُ الْغَالِبَ عَلَيْهِ التَّمَسُّكَ بِذِكْرِي تَوَلَّيْتُ سَيَّاسَتَهُ وَ كُنْتُ جَلِيسَهُ وَ مُحَادَثَهُ وَ أُنَيْسَهُ. (الجواهر السننية في الأحاديث القدسية، ص ۷۱۵ / بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۱۶۲)

حدیث قدسی است که بنده ای را که به قبلش نگاه کنم و ببینم عمده اشتغالش ذکر من است. زندگی اش را بدست گیرم و همنشینش باشم و با او سخن گویم و انس بگیرم.

۲. وَ قَالَ عليه السلام خَيْرُ مَقَاتِيحِ الْأُمُورِ الصَّدَقُ وَ خَيْرُ خَوَاتِيمِهَا الْوَفَاءُ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۹۳ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۰۰)

امام علیه السلام: بهترین آغاز کارها صدق است و بهترین خواتیم آن وفاء.

۳. قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله أَتَى بِالْيَهُودِيَّةِ الَّتِي سَمَّتِ الشَّاةَ لِلنَّبِيِّ صلى الله عليه وآله فَقَالَ لَهَا مَا حَمَلَكَ عَلَى مَا صَنَعْتَ فَقَالَتْ قُلْتُ إِنْ كَانَ نَبِيًّا لَمْ يَضُرَّهُ وَ إِنْ كَانَ مَلِكًا أَرْخَتْ النَّاسُ مِنْهُ قَالَ فَعَقَا رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله عَنْهَا. (الكافي، ج ۲، ص ۱۰۸ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۲۸)

آن یهودی را که غذای رسول خدا صلى الله عليه وآله را مسموم کرده بود آوردند. پیامبر صلى الله عليه وآله به او گفت چرا چنین کردی؟ گفت: گفتم اگر پیامبر باشد که سم به او آسیب نمیرساند و اگر مدعی باشد مردم از دستش راحت شوند. رسول خدا صلى الله عليه وآله او را بخشید.

۴. رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) لَمَّا سَمِعَ رَجُلًا يَسْأَلُ اللَّهَ الصَّبْرَ: سَأَلْتُ اللَّهَ الْبَلَاءَ، فَسَأَلَهُ الْمُعَافَاةَ. (ميزان الحكمة، ج ۷، ص ۴۷۶ / إحياء علوم الدين، ج ۱۲، ص ۱۵۷)

پیامبر خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) چون شنید مردی از خداوند طلب صبر می کند، فرمود: از خدا بلا خواستی، عافیت هم بخواه.

الإمامُ الكاظمُ عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ، وَ أَسْأَلُكَ جَمِيلَ الْعَافِيَةِ، وَ أَسْأَلُكَ شُكْرَ الْعَافِيَةِ، وَ أَسْأَلُكَ شُكْرَ الْعَافِيَةِ. (الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۸۴ / العدد القوية لدفع المخاوف اليومية، ص ۳۷۴)

۵. الكافي، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَطَاءٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام رَجُلَانِ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ أُخِذَا فَقِيلَ لَهُمَا ابْرَأَا مِنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فَبَرَّيَ وَاحِدٌ مِنْهُمَا وَ ابْنَى الْآخَرَ فَخَلِّي سَبِيلَ الَّذِي بَرَّيَ وَ قَتِلَ الْآخَرُ فَقَالَ أَمَّا الَّذِي بَرَّيَ فَرَجُلٌ فَقِيهٌ فِي دِينِهِ وَ أَمَّا الَّذِي لَمْ يَبْرَأْ فَرَجُلٌ تَعَجَّلَ إِلَى الْحِجَّةِ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۲۱ / الأماشي للطوسي، ص ۶۹۸)

به امام باقر علیه السلام گفتند دو نفر کوفی را گرفتند و گفتند از علی علیه السلام برائت بگویند. یکی برائت جست و رهاش کردند. دیگری برائت نجست و او را کشتند. امام علیه السلام فرمود: اولی در دینش فقیه بود و دومی بسوی بهشت سرعت گرفت.

۶. وَ قَالَ عليه السلام لَيْسَ مِنْ أَخْلَاقِ الْمُؤْمِنِ الْمَلَقُ وَ الْحَسَدُ إِلَّا فِي طَلَبِ الْعِلْمِ. (الجعفریات، ص ۲۳۵ / تحف العقول، ص ۲۰۷ / دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۸۳ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۸۱)

امام علیه السلام: تملق و حسد از اخلاق مؤمنین نیست؛ جز در طلب علم.

۷. رجال الكشي، عَنْ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ كَانَتْ بُنْيَةً لِي سَقَطَتْ فَأَنْكَسَرَتْ يَدَهَا فَأَتَيْتُ بِهَا التَّيْمِيَّ فَأَخَذَهَا فَنَظَرَ إِلَيَّ يَدَهَا فَقَالَ مُنْكَسِرَةٌ فَدَخَلَ يُخْرِجُ الْجَبَائِرَ وَ أَنَا عَلَى الْبَابِ فَدَخَلَنِي رِقَّةٌ عَلَى الصَّبِيَّةِ فَبَكَيْتُ وَ دَعَوْتُ فَخَرَجَ بِالْجَبَائِرِ فَتَنَاولَ يَدَ الصَّبِيَّةِ فَلَمْ يَرِ بِهَا شَيْئًا ثُمَّ نَظَرَ إِلَى الْآخَرَى فَقَالَ مَا بِهَا شَيْءٌ قَالَ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ يَا بَا حَمْزَةَ وَافَقَ الدُّعَاءُ الرِّضَا فَاشْتَجِبَ لَكَ فِي أَسْرَعِ مِنْ طَرَفَةٍ غَيْرِنِ. (بحار الأنوار، ج ۶۶، ص ۲۸۲ / رجال الكشي، إختيار معرفة الرجال، ص ۲۰۲)

راوی گوید دختری داشتم که افتاد و دستش شکست او را نزد شکسته بند بردم. معاينه کرد و گفت شکسته. به درون خانه رفت تا وسایل شکسته بندی را بیاورد و من بیرون خانه منتظر بودم که دلم شکست و گریه کردم و دعا نمودم. شکسته بند که خارج شد دست دختر را گرفت و دید سالم است دست دیگر را گرفت و معاينه کرد دید سالم است. این قضیه را برای امام صادق علیه السلام تعریف کردم. فرمود:

دعا که با رضا همراه گشتند در طرفه العینی استجاب برایت رخ داد. الامام علی علیه السلام: أَعْلَمُ النَّاسِ بِاللَّهِ أَكْثَرُهُمْ لَهُ مُسْأَلَةٌ. (عیون الحكم و المواعظ للشي، ص ۱۲۲ / غرر الحكم و درر الکلم، ص ۲۰۲)

امام علی علیه السلام: داناترین مردم به خدا، پر خواهش ترین آنها از اوست.

۸. الخصال، عَنْ حَمَادِ بْنِ عُمَانَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ الْأَحَادِيثَ تَخْتَلِفُ عَنْكُمْ قَالَ فَقَالَ إِنَّ الْقُرْآنَ نَزَلَ عَلَى سَبْعَةِ أَحْرَفٍ وَ

أَدْنَى مَا لِلْإِمَامِ أَنْ يُفْتِيَ عَلَى سَبْعَةِ وُجُوهُ ثُمَّ قَالَ هَذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ. (الخصال، ج ۲، ص ۳۵۸ / استقصاء الاعتبار في شرح الاستبصار، ج ۱، ص ۴۵۸ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۱، ص ۷۴)

به امام صادق علیه السلام گفته شد احادیثی که از شما نقل شده‌اند گاهی اختلاف دارند. فرمود: قرآن هفت قرائت دارد و امام میتواند لا اقل هفت جور فتوی دهد. سپس فرمود: خدا به سلیمان علیه السلام فرموده: این عطای ماست هرگونه که دلت خواست ببخش یا امساک کن

۹. وَمَرَّ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ رَجُلٌ وَهُوَ يَتَغَدَّى فَلَمْ يُسَلِّمْ فَدَعَاهُ إِلَى الطَّعَامِ فَقِيلَ لَهُ السُّنَّةُ أَنْ يُسَلِّمَ ثُمَّ يُدْعَى وَ قَدْ تَرَكَ السَّلَامَ عَلَى عَمْدٍ فَقَالَ هَذَا فِقْهُ عِرَاقِي فِيهِ بُخْلٌ. (كشف الغمة في معرفة الأئمة، ط القديمة، ج ۲، ص ۲۰۵)

مردی بر امام علیه السلام گذشت در حالیکه امام داشت غذا میخورد. آن شخص به امام علیه السلام سلام نکرد. اما امام علیه السلام او را به غذا دعوت کرد. آن مرد گفت سنت این است که وقتی کسی سلام داد باید به غذا دعوتش کرد؛ اما من سلام ندادم! امام علیه السلام فرمود: این فقه عراقی است درش بخل است.

۱۰. وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ مَا أَعْرِفُ أَحَدًا إِلَّا وَهُوَ أَحَقُّ فِيمَا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ رَبِّهِ. (تحف العقول، ص ۲۳۴ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۶، ص ۲۳۳)

امام علیه السلام: هیچ کس را ندیدم جز اینکه در رابطه خود با خدا احق بود.

۱۱. التوحيد، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ خَيْرُ الْعِبَادَةِ قَوْلُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ. (التوحيد للصدوق، ص ۱۸ / الكافي، ج ۲، ص ۵۰۶ / الجعفریات، ص ۲۲۸ / جامع الأخبار للشعيري، ص ۵۱ / مكارم الأخلاق، ص ۳۰۹)

رسول خدا علیه السلام: بهترین عبادت گفتن لا اله الا الله است.

جامع الأخبار، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ إِنَّ مُوسَى كَانَ فِيمَا يُتَاجَى رَبَّهُ قَالَ رَبِّ كَيْفَ الْمَعْرِفَةُ بِكَ فَعَلَّمَنِي قَالَ تَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ قَالَ يَا رَبِّ كَيْفَ الصَّلَاةُ قَالَ لِمُوسَى قُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۴۹ / بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۲۰۲)

رسول خدا علیه السلام: موسی علیه السلام در مناجات گفت خدایا معرفت به تو چیست؟ وحی شد شهادت لا اله الا الله. موسی علیه السلام گفت خدایا نماز چیست؟ وحی آمد که گفتن لا اله الا الله.

۱۲. الْأَمَالِيُّ لِلصَّدُوقِ/التَّوْحِيدِ/عَيُونُ أَخْبَارِ الرِّضَا علیه السلام، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي مَحْمُودٍ قَالَ قُلْتُ لِلرَّضَا علیه السلام يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ مَا تَقُولُ فِي الْحَدِيثِ الَّذِي يَرَوِيهِ النَّاسُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله أَنَّهُ قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى يَنْزِلُ كُلَّ لَيْلَةٍ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا فَقَالَ صلی الله علیه و آله لَعَنَ اللَّهُ الْمُحَرِّفِينَ لِكَلِمَةٍ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَ اللَّهُ مَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله كَذَلِكَ إِنَّمَا قَالَ صلی الله علیه و آله إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى يَنْزِلُ مُلَكًّا إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا كُلَّ لَيْلَةٍ فِي الثَّلَاثِ

الْأَخِيرِ وَ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ فِي أَوَّلِ اللَّيْلِ فَيَأْمُرُهُ فَيُنَادِي هَلْ مِنْ سَائِلٍ فَأُعْطِيَهُ هَلْ مِنْ تَائِبٍ فَأَتُوبُ عَلَيْهِ هَلْ مِنْ مُسْتَغْفِرٍ فَأَغْفِرُ لَهُ يَا طَالِبَ الْخَيْرِ أَقْبِلْ يَا طَالِبَ الشَّرِّ أَقْصِرْ فَلَا يَرَأُ يُنَادِي بِهَذَا إِلَى أَنْ يَطْلُعَ الْفَجْرُ فَإِذَا طَلَعَ الْفَجْرُ عَادَ إِلَى مَحَلِّهِ مِنْ مَلَكُوتِ السَّمَاءِ حَدَّثَنِي بِذَلِكَ أَبِي عَنْ جَدِّي عَنْ آبَائِهِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله. (من لايحضره الفقيه، ج ۱، ص ۴۲۱ / الأمالي للصدوق، ص ۴۱۰ / التوحيد للصدوق، ص ۱۱۷ / عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۱، ص ۱۱۵ / كشف الغمة في معرفة الأئمة، ط القديمة، ج ۲، ص ۲۸۵ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۴۸)

به امام رضا علیه السلام گفتند نظر شما راجع به حدیثی که مردم از رسول خدا صلی الله علیه و آله نقل میکنند که خداوند هرشب به آسمان دنیا فرود میاید چیست؟ امام علیه السلام فرمود: خدا تحریف کنندگان را لعنت کند. رسول خدا صلی الله علیه و آله گفت: خداوند هرشب در ثلث آخر شب و شب های جمعه از اول شب ملکی را به آسمان دنیا می فرستد که ندا میکند آیا کسی هست که چیزی بخواهد تا به او عطا شود؟ آیا کسی هست که توبه کند تا قبول شود؟ آیا مستغفری هست که بخشیده شود؟ ای طالب خیر اقبال کن و ای طالب شر دست نگه دار. پس تا طلوع فجر چنین ندا دهد و چون فجر آمد به ملکوت بازگردد.

علل الشرائع، قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ علیه السلام وَإِنَّ لِلَّهِ عَرَّ وَ جَلَّ مَلَائِكَتَهُ وَ كَتَلَهُمْ بَنَاتِ الْأَرْضِ مِنَ الشَّجَرِ وَ النَّخْلِ فَلَيْسَ مِنْ شَجَرَةٍ وَ لَا نَخْلَةٍ إِلَّا وَ مَعَهَا مِنَ اللَّهِ عَرَّ وَ جَلَّ مَلَكٌ يَحْفَظُهَا وَ مَا كَانَ فِيهَا وَ لَوْ لَا أَنَّ مَعَهَا مَنْ يَمْنَعُهَا لَا كُلَّتْهَا السَّبَاعُ وَ هَوَامُّ الْأَرْضِ إِذَا كَانَ فِيهَا ثَمَرُهَا قَالَ وَ إِنَّمَا نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله أَنْ يَضْرِبَ أَحَدٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ خَلَاةَ تَحْتِ شَجَرَةٍ أَوْ نَخْلَةٍ قَدْ أَثْمَرَتْ لِمَكَانِ الْمَلَائِكَةِ الْمُؤَكَّلِينَ بِهَا قَالَ وَ لِيَذَلِكَ يَكُونُ الشَّجَرُ وَ النَّخْلُ أُنْسًا إِذَا كَانَ فِيهِ حَمْلُهُ لِأَنَّ الْمَلَائِكَةَ تَحْضُرُهُ. (من لايحضره الفقيه، ج ۱، ص ۳۲ / علل الشرائع، ج ۱، ص ۲۷۸)

امام باقر علیه السلام: خداوند ملائکه ای دارد که بر درختان زمین گماشته شده‌اند. درخت و بوته ای نیست که فرشته ای نگهبان اوست و اگر چنین نبود وحوش و موجودات زمین آنرا یا میوه اش را میخوردند. رسول خدا صلی الله علیه و آله از اینکه زیر درختان مثمره قضای حاجت کنند نهی کرد زیرا فرشتگانی در آنجا موکل اند. و دلیل آرامش درختان این است که فرشتگان آنجا هستند.

۱۳. كِتَابُ الْغَارَاتِ، عَنِ الْحَارِثِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ فِي حَدِيثٍ بَعَثَ عَلِيٌّ علیه السلام مُحَمَّدَ بْنَ أَبِي بَكْرٍ أَمِيرًا عَلَى مِصْرَ فَكَتَبَ إِلَى عَلِيٍّ علیه السلام يَسْأَلُهُ عَنْ رَجُلٍ مُسْلِمٍ فَجَرَ بِامْرَأَةٍ نَصْرَانِيَّةٍ فَكَتَبَ إِلَيْهِ عَلَيْهِ أَنْ أَقِمَ الْحَدَّ فِيهِمْ عَلَى الْمُسْلِمِ الَّذِي فَجَرَ بِالنَّصْرَانِيَّةِ وَ ادْفَعِ النَّصْرَانِيَّةَ إِلَى النَّصَارَى يَقْضُونَ فِيهَا مَا شَاءُوا. (الغارات، ط القديمة، ج ۱، ص ۱۴۶ / وسائل الشيعة، ج ۲۸، ص ۱۵۲)

محمد بن ابوبکر امیر علی علیه السلام در مصر برایش نامه نوشت که مردی مسلمان با زنی نصرانی زنا کرده‌اند. علی علیه السلام پاسخ نوشت: بر مسلمان حد جاری کنید و نصرانی را به نصاری تحویل دهید هرچه می‌خواهند بکنند.

۱۴. عَنْ زُرَّارَةَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أ تَرْوِجُ الْمَرْجُتَةَ أَوْ الْحَرُورِيَّةَ أَوْ الْقَدْرِيَّةَ قَالَ لَا عَلَيْكَ بِالْبُلهِ مِنَ النِّسَاءِ قَالَ زُرَّارَةُ فَقُلْتُ مَا هُوَ إِلَّا مُؤْمِنَةٌ أَوْ كَافِرَةٌ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَأَيْنَ أَهْلُ اسْتِثْنَاءِ اللَّهِ قَوْلُ اللَّهِ أَصْدَقُ مِنْ قَوْلِكَ إِلَّا الْمُسْتَضْعِفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَ النِّسَاءِ وَ الْوِلْدَانِ إِلَى قَوْلِهِ سَبِيلًا. (النوادر للأشعري، ج ۷، ص ۱۲۷ / الكافي، ج ۵، ص ۳۴۸ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۷، ص ۳۰۴)

راوی گوید از امام صادق علیه السلام پرسیدم میشود با زنان مرجئه یا خوارج یا قدریه ازدواج کرد؟ امام علیه السلام فرمود: با زنان ابله مانعی ندارد. (زیرا آنها اعتقادی به مذهب باطل قبیله خویش ندارند). راوی گوید به امام علیه السلام عرض کردم بالاخره زن یا مؤمنه است یا کافره. امام علیه السلام فرمود: اینطور نیست خدا خودش مستضعفین را استثنا کرده است و فرموده بر آنها حرجی نیست.

قَالَ حُمْرَانُ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ الْمُسْتَضْعِفِينَ قَالَ إِنَّهُمْ يَتَسَوَّوْنَ بِالْمُؤْمِنِينَ وَ لَا بِالْكَافِرِينَ وَ هُمْ الْمُرْجُونَ لِأَمْرِ اللَّهِ. (بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۱۶۵)

راوی گوید از امام صادق علیه السلام از مستضعفین پرسیدم. فرمود نه مؤمن‌اند نه کافر. امید است خدا ایشان را ببخشد!

۱۵. تحف العقول، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ الثَّانِي عليه السلام قَالَ مَنْ أَصْبَغَ إِلَى نَاطِقٍ فَقَدْ عَبَدَهُ فَإِنْ كَانَ النَّاطِقُ عَنِ اللَّهِ فَقَدْ عَبَدَ اللَّهَ وَ إِنْ كَانَ النَّاطِقُ يَنْطِقُ عَنْ لِسَانِ إِبْلِيسَ فَقَدْ عَبَدَ إِبْلِيسَ. (تحف العقول، ص ۴۵۶ / بحار الأنوار، ج ۲، ص ۹۴)

امام هادی علیه السلام: هرکس گوش بر سخنرانی نهاده او را پرستیده است. اگر سخنران خدای باشد خدا را پرستیده و اگر سخنگوی ابلیس باشد، ابلیس را.

۱۶. مكارم الأخلاق، عَنِ الْبَاقِرِ وَ الصَّادِقِ عليهما السلام قَالَ إِذَا خَرَجْنَا مِنَ الْحَمَامِ خَرَجْنَا مُتَعَمِّمِينَ شِتَاءً كَانَ أَوْ صَيْفًا وَ كَانَا يَقُولَانِ هُوَ أَمَانٌ مِنَ الصُّدَاعِ. (مكارم الأخلاق، ص ۵۵)

از صادقین علیهما السلام: از حمام که خارج میشدند چه زمستان بود چه تابستان، سرشان را با چیزی می‌پوشیدند و می‌فرمودند که این امان از سردرد است.

۱۷. عن الباقر عليه السلام الذين إذا أرادوا ذكر الفرج كنوا عنه. (البرهان في تفسير القرآن، ج ۴، ص ۱۵۴ / تفسير نورالقلین، ج ۴، ص ۴۲ / تفسير كنزالدقائق و بحر الغرائب، ج ۹، ص ۴۴۴)

و في الكافي عن الصادق أنه قال لبعض أصحابه أين نزلتم قالوا على فلان صاحب القيان فقال كونوا كراما ثم قال أما سمعتم قول الله عز وجل في كتابه وإذا مروا باللغو مروا كراما. (الكافي، ج ۶، ص ۴۳۲ / وسائل الشیعه، ج ۱۷، ص ۳۱۶)

امام باقر علیه السلام: چون میخواهید آلت جنسی را نام برید با کنایه نام برید و از امام صادق علیه السلام روایت است که به بعضی گفت کجا منزل گرفتید گفتند پیش فلان کس که ... کش است. حضرت علیه السلام فرمود: بزرگوار باشید نشنیدید که خدا فرموده: چون بر لغو می‌گذرند با بزرگواری می‌گذرند.

و في العيون عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَبْدٍ كَانَ مُشْتَهَرًا بِالسَّمَاعِ وَ بِشُرْبِ النَّبِيذِ قَالَ سَأَلْتُ الرَّضَاءَ عليه السلام عَنِ السَّمَاعِ فَقَالَ لِأَهْلِ الْحِجَازِ رَأْيِي فِيهِ وَ هُوَ فِي حَيْزِ الْبَاطِلِ وَ اللَّهْوِ أَمَا سَمِعْتَ اللَّهَ يَقُولُ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا. (عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۱۲۸ / وسائل الشیعه، ج ۱۷، ص ۳۰۸)

راوی که خودش مشتهر به رقص و نوشیدن عرق بود از امام رضا علیه السلام راجع به رقص پرسید. امام علیه السلام فرمود: اهل حجاز برخی آنرا جایز میدانند در حالیکه باطل و لهو است و خدا فرموده از لغو با بزرگواری بگذرید.

۱۸. وَ قَالَ عليه السلام عَوْنُكَ لِلضَّعِيفِ أَفْضَلُ مِنَ الصَّدَقَةِ. (تحف العقول، ص ۴۱۴ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۱۱ / هداية الأئمة إلى أحكام الأئمة عليهم السلام، ج ۵، ص ۵۳۳)

امام علیه السلام: اینکه ضعیفی را یاری کنی از صدقه دادن افضل است.

۱۹. الإمام الصادق عليه السلام: أَنَّ الْمَرْءَ يَحْتَاجُ فِي مَنْزِلِهِ وَ عِيَالِهِ إِلَى ثَلَاثِ خِلَالٍ يَتَكَلَّفُهَا وَ إِنْ لَمْ يَكُنْ فِي طَبْعِهِ ذَلِكَ: مُعَاشَرَةً جَمِيلَةً، وَسَعَةً بِتَقْدِيرٍ، وَ غَيْرَةً بِتَحَصُّنٍ. (تحف العقول، ص ۳۲۲ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۳۶)

امام صادق علیه السلام: مرد برای اداره خانه و خانواده‌اش باید سه کار انجام دهد، هر چند بر خلاف طبع او باشد: خوشرفتاری، گشاده‌دستی و ایجاد آسایش و رفاه اما به اندازه؛ و غیرت و ناموس‌داری. الامام علی علیه السلام: لَا تَجْعَلَنَّ أَكْثَرَ شُغْلِكَ بِأَهْلِكَ وَ وَلَدِكَ؛ فَإِنْ يَكُنْ أَهْلُكَ وَ وَلَدُكَ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيْعُ أَوْلِيَاءَهُ، وَ إِنْ يَكُونُوا أَعْدَاءَ اللَّهِ فَمَا هُمَّكَ وَ شُغْلُكَ بِأَعْدَاءِ اللَّهِ؟! (نهج البلاغه للصبحی صالح، ص ۵۴۹)

ص ۵۳۶ / روضه الواعظین و بصیرة المتعظین، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۲۹ / مشکاة الانوار في غرر الأخبار، ص ۸۵

امام علی (ع): بیشترین وقت خود را صرف زن و فرزندت مکن؛ زیرا اگر زن و فرزند تو دوستان خدا باشند، خداوند دوستان خود را و نمی‌گذارد و اگر دشمنان خدا باشند؛ چرا باید هم و غمت متوجه دشمنان خدا باشد؟

۲۰. تحف العقول، و قَالَ (ع) لَا تُجَاهِدِ الظَّلَبَ جِهَادَ الغَالِبِ وَلَا تَتَكَلَّمْ عَلَى الْقَدْرِ اتِّكَالَ الْمُسْتَسْلِمِ فَإِنَّ ابْتِغَاءَ الْفُضْلِ مِنَ السُّنَّةِ وَالْإِجْمَالِ فِي الظَّلَبِ مِنَ الْعِفَّةِ وَ لَيْسَتْ الْعِفَّةُ بِدَافِعَةٍ رِزْقًا وَلَا الْحِرْصُ بِجَالِبٍ فَضْلًا فَإِنَّ الرِّزْقَ مَقْسُومٌ وَ اسْتِعْمَالُ الْحِرْصِ اسْتِعْمَالُ الْمَأْثَمِ ... (التمحيص، ص ۵۲ / تحف العقول، ص ۲۳۳ / الحكايات في مخالقات المعتزلة من العدلية، ص ۹۵ / بشارة المصطفى لشيعه المرتضى، طالقديمة، ص ۲۲۲ / السرائر الحاوي لتحرير الفتاوي و المستطرفات، ج ۳، ص ۶۵۰ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲۰، ص ۳۱۰)

امام (ع): آنطور بدنبال حاجتت مرو که گویا به جنگ رفته‌ای (با الحاح و حدت) و آنطور دست از تلاش مکش و به تقدیر تکیه مکن که گویا کاملاً تسلیم شده‌ای. در جستجوی روزی بودن از سنت است و اجمال در طلب از عفت است و عفت روزی را مانع نمیشود و نه حرص آنرا جلب میکند. روزی تقسیم شده است و حرص زدن گناه است.

۲۱. التمهيد، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ إِنَّ الْعَبْدَ الْمُؤْمِنَ لَيَكُونُ لَهُ عِنْدَ اللَّهِ الدَّرَجَةُ لَا يَبْلُغُهَا بَعْدَهُ فَيَنْتَلِيهِ اللَّهُ فِي جَسَدِهِ أَوْ يُصَابُ بِمَالِهِ أَوْ يُصَابُ فِي وَلَدِهِ فَإِنْ هُوَ صَبَرَ بَلَغَهُ اللَّهُ بِهَا. (التمهيد، ص ۵۸ / مشکاة الانوار في غرر الأخبار، ص ۱۲۷)

امام صادق (ع) بنده نزد خدا درجه‌ای دارد که با صرف عمل نمیتواند به آن برسد پس خدا در بدنش یا مالش یا فرزندانش آفتی پدید می‌آورد و او اگر صبر کند به آن درجه میرسد.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ مَا مِنْ مُؤْمِنٍ إِلَّا وَهُوَ مُبْتَلَى بِبَلَاءٍ مُنْتَظَرٍ بِهِ مَا هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ فَإِنْ صَبَرَ عَلَى الْبَلَاءِ الَّتِي هُوَ فِيهَا عَافَاهُ اللَّهُ مِنَ الْبَلَاءِ الَّذِي يَنْتَظَرُ بِهِ وَإِنْ لَمْ يَصْبِرْ وَجَرَ عَزَلَ بِهِ مِنَ الْبَلَاءِ الْمُنْتَظَرِ أَبَدًا حَتَّى يَحْسَنَ صَبْرَهُ وَ عَزَاؤُهُ. (التمهيد، ص ۵۹ / مشکاة الانوار في غرر الأخبار، ص ۲۹۳)

امام صادق (ع): مؤمنی نیست که مبتلا به بلایی و در انتظار بلایی بزرگتر است. اگر بر همان بلایی که در آن است صبر کرد خداوند از بلایی که در انتظار اوست عفو میکند و اگر صبر نکرد و جزع کرد آن بلای مورد انتظار هم می‌آید. آنقدر این قضیه تکرار میشود تا او صبر کردن را یاد بگیرد.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ يَا إِسْحَاقُ لَا تَعْدَنَّ مُصِيبَةً أُعْطِيتَ عَلَيْهَا الصَّبْرَ وَ اسْتَوْجَبْتَ عَلَيْهَا مِنَ اللَّهِ ثَوَابًا بِمُصِيبَةٍ إِنَّمَا الْمُصِيبَةُ الَّتِي يُحَرِّمُ صَاحِبُهَا أَجْرَهَا وَ ثَوَابَهَا إِذَا لَمْ يَصْبِرْ عِنْدَ نَزْوِلِهَا. (الكافي، ج ۳، ص ۲۲۵ / مسكن الفؤاد عند فقد الأوبة و الأولاد، ص ۱۲۰)

امام صادق (ع): مصیبتی که بر آن توفیق صبرت دادند و به ثواب رسیدی مصیبت ندان؛ مصیبت آن است که صبر نتوانی و از اجر بمانی.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ لَمْ يُسْتَرَدَّ فِي مُحَبُوبٍ بِمِثْلِ الشُّكْرِ وَ لَمْ يُسْتَنْقَصْ مِنْ مَكْرُوهٍ بِمِثْلِ الصَّبْرِ. (التمهيد، ص ۶۰)

امام صادق (ع): در محبوب بمثل شکر باعث زیادی نشود و در مکروه بمثل صبر باعث نقصان نگردد.

۲۲. مشکاة الأنوار، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ لَا تَذْهَبِ الْحِشْمَةُ فِيمَا بَيْنَكَ وَ بَيْنَ أَخِيكَ الْمُؤْمِنِ فَإِنَّ ذَهَابَ الْحِشْمَةِ ذَهَابُ الْحَيَاءِ وَ بَقَاءُ الْحِشْمَةِ بَقَاءُ الْمُرُوءَةِ. (الكافي، ج ۲، ص ۶۷۲ / تحف العقول، ص ۳۷۰ / مشکاة الانوار في غرر الأخبار، ص ۱۰۵)

امام صادق (ع): کاری نکن که حشمت میان تو و برادر مؤمنت برود. که رفتن حشمت رفتن حیاء است و باقی ماندن حشمت باقی ماندن مروءت.

۲۳. المجالس للمفيد، قَالَ أَبُو الْحَسَنِ (ع) لِأَبِي مَا لِي رَأَيْتُكَ عِنْدَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَعْقُوبَ قَالَ إِنَّهُ خَالِي فَقَالَ لَهُ أَبُو الْحَسَنِ (ع) إِنَّهُ يَقُولُ فِي اللَّهِ قَوْلًا عَظِيمًا يَصِفُ اللَّهُ تَعَالَى وَ يَحُدُّهُ وَ اللَّهُ لَا يُوصَفُ فَإِمَّا جَلَسْتَ مَعَهُ وَ تَرَكْتَنَا وَإِمَّا جَلَسْتَ مَعَنَا وَ تَرَكْتَهُ فَقَالَ إِنْ هُوَ يَقُولُ مَا شَاءَ أَنِّي شَيْءٌ عَلَيَّ مِنْهُ إِذَا لَمْ أَقُلْ مَا يَقُولُ فَقَالَ لَهُ أَبُو الْحَسَنِ (ع) أَمَا تَخَافُ أَنْ يُنْزَلَ بِهِ نِقْمَةٌ فَتُصِيبُكُمْ جَمِيعًا أَمَا عَلِمْتَ بِالَّذِي كَانَ مِنْ أَصْحَابِ مُوسَى وَ كَانَ أَبُوهُ مِنْ أَصْحَابِ فِرْعَوْنَ فَلَمَّا لَحِقَتْ خَيْلُ فِرْعَوْنَ مُوسَى (ع) تَخَلَّفَ عَنْهُ لِيُعْظِلَهُ وَ أَدْرَكَهُ مُوسَى وَ أَبُوهُ يُرَاغِمُهُ حَتَّى بَلَغَا طَرَفَ الْبَحْرِ فَفَرَّقَا جَمِيعًا فَآتَى مُوسَى الْخَبَرَ فَسَأَلَ جَبْرِئِيلُ عَنْ حَالِهِ فَقَالَ لَهُ غَرِقَ رَحِمَهُ اللَّهُ وَ لَمْ يَكُنْ عَلَى رَأْيِ أَبِيهِ لَكِنَّ النِّقْمَةَ إِذَا نَزَلَتْ لَمْ يَكُنْ لَهَا عَمَرٌ قَارِبَ الْمَذْنِبِ دِفَاعٌ. (الامالي للمفيد، ص ۱۱۲ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۴، ص ۱۷۲)

راوی گوید: امام کاظم (ع) به پدرم گفت: می‌بینم که پیش عبدالرحمن بن یعقوب رفت و آمد میکنی؟ پدرم گفت او دایی من است! امام (ع) فرمود: او راجع به خدا حرفهای بدی میزند خدا را تشبیه میکند و نقایص جسمانی برای او مطرح میکند. یا با او نشست و برخاست کن یا با من! پدرم گفت: من چه کار به حرفهای او دارم! من قائل به حرفهای او نیستم! امام (ع) فرمود: نمی‌ترسی نقمتهی بر او نازل شود

و همه شما را درگیر کند؟ نمیدانی از یاران موسی جوانی بود که پدرش از اصحاب فرعون بود. چون لشکریان فرعون به موسی علیه السلام رسیدند موسی علیه السلام را ترک کرد تا برود و پدرش را نصیحت کند. موسی علیه السلام در لحظه آخر آندو را دید در حالیکه داشتند با هم جرّ و بحث میکردند. دو طرف دریا به هم رسیدند و هر دو غرق شدند. موسی علیه السلام مسأله را از جبرئیل جویا شد. جبرئیل گفت خدا پسر را رحمت کرد زیرا بر رأی پدر نبود اما نعمت وقتی نازل شود هرکس نزدیک گناهکاران باشد درگیر میشود.

۲۴. تفسیر القمی: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ أَتَى هَذِهِ الْقَادُورَةَ فَلْيَتَّبِعْ إِلَى اللَّهِ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ لَتَوْبَتُهُ إِلَى اللَّهِ فِي السِّرِّ أَفْضَلُ مِنْ أَنْ يَفْضَحَ نَفْسَهُ وَ يَهْتِكَ سِرَّهُ. (تفسیر القمی، ج ۲، ص ۹۷/ البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۴۹)

امیرمؤمنان علیه السلام: هرکس مرتکب کار زشتی شد میان خودش و خدا توبه کند قسم به خدا که توبه نزد خدا در سرّ افضل است از اینکه خویش را مفتضح کند و ستر خویش را هتک نماید.

۲۵. أَبِي الْحَسَنِ علیه السلام قَالَ مَا مِنْ بَلَاءٍ يَنْزِلُ عَلَى عَبْدٍ مُؤْمِنٍ فَيُلْهِمُهُ اللَّهُ الدُّعَاءَ إِلَّا كَانَ كَشْفُ ذَلِكَ الْبَلَاءِ وَشِيكًا وَ مَا مِنْ بَلَاءٍ يَنْزِلُ عَلَى عَبْدٍ مُؤْمِنٍ فَيُمَسِّكُ عَنِ الدُّعَاءِ إِلَّا كَانَ ذَلِكَ الْبَلَاءُ طَوِيلًا فَإِذَا نَزَلَ الْبَلَاءُ فَعَلَيْكُمْ بِالْدُّعَاءِ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۷۱/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۴۰)

امام کاظم علیه السلام: بلایی نیست که بر بنده مؤمن نازل شود و خداوند به وی دعا الهام کند جز اینکه آن بلا زود برطرف شود و بلایی نیست که بر بنده مؤمن نازل شود و او از دعا امساک کند جز اینکه آن بلا طول کشد. پس چون بلا نازل شد دعا کنید.

۲۶. عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ يَا مَعْشَرَ الشَّيْعَةِ شَيْعَةِ آلِ مُحَمَّدٍ كُونُوا التَّوَكُّلَ الْوُضْعِيَّ رَجْعُ إِلَيْكُمْ الْغَالِي وَ يَلْحَقْ بِكُمْ التَّالِي فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ يُقَالُ لَهُ سَعْدٌ جُعِلَتْ فِدَاكَ مَا الْغَالِي قَالَ قَوْمٌ يَقُولُونَ فِينَا مَا لَا تَقُولُهُ فِي أَنْفُسِنَا فَلَيْسَ أُولَئِكَ مِنَّا وَ لَسْنَا مِنْهُمْ قَالَ فَمَا التَّالِي قَالَ الْإِمْرَتَانِ يُرِيدُ الْخَيْرَ تِلْغُهُ الْخَيْرُ يُوجِرُ عَلَيْهِ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا فَقَالَ وَ اللَّهُ مَا مَعَنَا مِنَ اللَّهِ بَرَاءَةٌ وَ لَا بَيْنَنَا وَبَيْنَ اللَّهِ قَرَابَةٌ وَ لَا نَنَا عَلَى اللَّهِ حَاجَةٌ وَ لَا يَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ إِلَّا بِالطَّاعَةِ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مُطِيعًا لِلَّهِ تَنَفَّعَهُ وَ لَا يَتَنَفَّعُ مِنْ كَرَمِ اللَّهِ عَاصِيًا لِلَّهِ لَمْ تَنَفَّعْهُ وَ لَا يَتَنَفَّعْهُ وَ يَحْكُمُ لَا تَغْتَرُّوا وَ يَحْكُمُ لَا تَغْتَرُّوا. (الكافي، ج ۱، تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة، ص ۷۹۶)

امام باقر علیه السلام: ای شیعیان آل محمد، میانرو و متعادل باشید تا تندرو(اهل غلو) به شما بازگردد و کندرو(تالی) به شما ملحق گردد.

مردی از انصار گفت غالی کیست؟ امام علیه السلام فرمود: کسانی که راج به ما چیزهایی میگویند که ما خود نگفته‌ایم. ما از ایشان مبرائیم. گفت: تالی کیست؟ کسی که جویای حق است و خیر روزی به او خواهد رسید و اجر خواهد برد. سپس امام علیه السلام رو به همه کرد و فرمود: قسم به خدا برائت از آتش نزد ما نیست و بین ما و خدا فامیلی نیست و ما بر خدا حجتی نداریم، پس جز به طاعت نتوان به خدا نزدیک شد. هریک از شما که مطیع خدا بود آنگاه از ولایت ما نفع برد و هرکس عاصی بود ولایت ما او را نفعی ندهد. وای بر شما مغرور نشوید.

۲۷. الكافي، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ كُنْتُ عِنْدَهُ وَ سَأَلَهُ رَجُلٌ عَنْ رَجُلٍ يَجِيءُ مِنْهُ الشَّيْءُ عَلَى حَدِّ الْغَضَبِ يُؤَاخِذُهُ اللَّهُ بِهِ فَقَالَ اللَّهُ أَكْرَمُ مَنْ أَنْ يَسْتَغْلِقَ عَبْدُهُ أَيَّ يَكْفَهُ وَ يَجْبِرُهُ فِيمَا لَمْ يَكُنْ لَهُ فِيهِ اخْتِيَارٌ. (الكافي، ج ۸، ص ۲۵۴/ الوافي، ج ۵، ص ۱۸۶)

راوی گوید نزد امام صادق علیه السلام بودم کسی پرسید: وقتی کسی از چیز به غضب میاید خدا در حال غضب مؤاخذه‌اش میکند؟ امام علیه السلام فرمود: خداوند کریم‌تر از آن است که بنده‌اش را درحالیکه اختیاری ندارد مؤاخذه کند.

۲۸. علل الشرائع، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله ضَغْطَةُ الْقَبْرِ لِلْمُؤْمِنِ كَقَارَةٍ لِمَا كَانَ مِنْهُ مِنْ قَضِيصِ النَّعَمِ. (الامالي للصدوق، ص ۵۴۰/ ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۹۷/ علل الشرائع، ج ۱، ص ۳۰۹)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: فشار قبر برای مؤمن کفاره است از نعمتهایی که ضایع کرده.

معاني الأخبار، عَنْ عَبْدِ السَّلَامِ رَفَعَهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ كُنْتُ بِالنَّعَمِ أَنْ يَقُولَ الرَّجُلُ أَكَلْتُ كَذَا وَ كَذَا فَضَرَنِي. (المحاسن، ج ۲، ص ۴۵۰/ معاني الأخبار، ص ۳۸۵)

امام صادق علیه السلام: از مصادیق کفران نعمت این است که کسی بگوید فلان چیز را خوردم و مریض شدم.

۲۹. التوحيد/الخصال، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله رُفِعَ عَنْ أُمَّتِي تِسْعَةُ الْخَطَايَا وَ النَّسْيَانُ وَ مَا أَكْرَهُوا عَلَيْهِ وَ مَا لَا يَعْلَمُونَ وَ مَا لَا يُطِيقُونَ وَ مَا أَضْطَرُّوا إِلَيْهِ وَ الْحَسَدُ وَ الظَّيْرَةُ وَ التَّفَكُّرُ فِي الْوَسْوَسةِ فِي الْخَلْقِ مَا لَمْ يَنْطِقْ بِشَفَقَةٍ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۶۲/ تحف العقول، ص ۵۰/ التوحيد للصدوق، ص ۳۵۳/ الخصال، ج ۲، ص ۴۱۷/ مشابیه القرآن و مختلفه لابن شهر آشوب، ج ۲، ص ۱۸۱/ نهج الحق و كشف الصدق، ص ۴۶۲)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: از امت من هفت چیز بخشیده شده: خطا، نسیان، آنچه بدان مجبور شوند، آنچه نمیدانند، آنچه طاقت ندارند، آنچه

ناچاراند، و نیز حسد و فال بد و سوء ظن به دیگران مادامیکه به زبان نیاورند.

۳۰. الخصال، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثَلَاثَةٌ مُجَالَسَتُهُمْ تُمِيتُ الْقُلُوبَ مُجَالَسَةُ الْأَنْذَالِ وَالْحَدِيثُ مَعَ النَّسَاءِ وَمُجَالَسَةُ الْأَغْنِيَاءِ الْخَبَرُ. (الكافي، ج ۲، ص ۶۴۱ / تحف العقول، ص ۵۱ / من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۵۹ / الخصال، ج ۱، ص ۸۷ / عيون الحكم والمواعظ لليثي، ص ۲۱۴)
سول خدا ﷺ: سه کس اند که مجالست با ایشان قلب را می میراند: نشستن با فرومایگان، گفتگو با زنان، نشستن با اغنیاء.
الأمالي للصدوق، فِي مَنَاهِي النَّبِيِّ ﷺ نَهَى عَنِ الْمُحَادَثَةِ الَّتِي تَدْعُو إِلَى غَيْرِ اللَّهِ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۷ / الأمالي للصدوق، ص ۴۲۴ / مكارم الأخلاق، ص ۴۲۶ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۲۵۸)
رسول خدا ﷺ: نهی کرد از گفتگو یا معاشرتی که بسوی غیر خدا دعوت کند.

۳۱. وَقَالَ الْأَجْبِيُّ سَيَلَّ جَفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ ﷺ لَمَّا صَارَ النَّاسُ يَكْتُبُونَ أَيَّامَ الْغَلَاءِ عَلَى الطَّعَامِ وَيَرِيدُ جُوعُهُمْ عَلَى الْعَادَةِ فِي الرُّخْصِ قَالَ لِأَنَّهُمْ بَنُو الْأَرْضِ فَإِذَا قُحِطَتْ قُحِطُوا وَإِذَا خَصِبَتْ خَصِبُوا. (بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۰۵)
از امام صادق ﷺ پرسیدند چرا مردم در ایام گرانی حریص بر آذوقه میشوند و در ایام ارزانی طمعی به آن ندارند؟ امام ﷺ فرمود: چون اینان هم فرزندان زمین اند چون قحطی شود دلتنگ گردند و چون زیادی شود دلشان غنی گردد.

۳۲. مصباح الشريعة، قَالَ الصَّادِقُ ﷺ لَا يَصِيرُ الْعَبْدُ عَبْدًا خَالِصًا لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ حَتَّى يَصِيرَ الْمُدْحُ وَالذَّمُّ عِنْدَهُ سَوَاءً لِأَنَّ الْمَمْدُوحَ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لَا يَصِيرُ مَذْمُومًا بِذَمِّهِمْ وَكَذَلِكَ الْمَذْمُومُ فَلَا تَفْرَحُ بِمَدْحٍ أَحَدٍ فَإِنَّهُ لَا يَرِيدُ فِي مَنَرِ تِلْكَ عِنْدَ اللَّهِ وَلَا يُغْنِيكَ عَنِ الْمَحْكُومِ تِلْكَ وَالْمَقْدُورِ عَلَيْكَ. (بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۲۹۴ / مصباح الشريعة، ترجمه مصطفوی، ص ۱۹۵)
امام صادق ﷺ: کسی بنده خالص نمیشود مگر اینکه مدح و ذم برایش یکی باشد. چون ممدوح نزد خدا به ذم مردم مذموم نشود و مذموم نزد خدا به مدح ایشان ممدوح نشود. پس مدح کسی منزلت تو نزد خدا را فزون نسازد و حکم او راجع به تو و تقدیرت را تغییر ندهد.

نهج البلاغة، مَدَحَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ قَوْمٌ فِي وَجْهِهِ فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَعْلَمُ بِي مِنْ نَفْسِي وَأَنَا أَعْلَمُ بِنَفْسِي مِنْهُمْ اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا خَيْرًا مِمَّا يَظُنُّونَ وَاغْفِرْ لَنَا مَا لَا يَعْلَمُونَ. (نهج البلاغة، للصبيحي صالح، ص ۴۸۵ / بحار الأنوار، ج ۳۴، ص ۳۴۳)

گروهی امیرمؤمنان ﷺ را در برابرش ستودند. گفت: خدایا تو مرا از خودم بهتر میشناسی و من خویش را بهتر از ایشان میشناسم. خدایا مرا بهتر از آنچه گمان میکنند قرار ده و ببخش بر من آنچه آنها نمیدانند.

وَقَالَ ﷺ الثَّنَاءُ بِأَكْثَرِ مِنَ الْإِسْتِحْقَاقِ مَلَقٌ وَالتَّقْصِيرُ عَنِ الْإِسْتِحْقَاقِ عِيٌّ أَوْ حَسَدٌ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۵۳۵ / بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۲۹۵)
امام علی ﷺ: ستودن بیش از استحقاق تملق است و کمتر از استحقاق مریضی یا حسد.

۳۳. رسول الله (صلى الله عليه وآله وسلم): لَا تَتَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ، وَ سَلُّوا اللَّهَ الْعَافِيَةَ، فَإِذَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاتَّبِعُوا وَادْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا، فَإِنْ أَجْلَبُوا وَصَيَّحُوا فَعَلَيْكُمْ بِالصَّمْتِ. (تفسير ابن كثير، ج ۲، ص ۳۲۸ / كنز العمال، ج ۴، ص ۳۶۱)
پیامبر خدا (صلی الله علیه وآله وسلم): آرزوی رویارویی با دشمن را نکنید و از خداوند عافیت مسألت کنید. اما هرگاه با دشمنان رودرو شدید پایداری ورزید و خدا را بسیار یاد کنید و اگر دشمنان جار و جنجال و فریاد سر دادند شما سکوت اختیار کنید.

۳۴. مَجْمَعُ الْبَيَانِ، عَنْ مِنْهَالٍ ﷺ قَصَّابٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَرْزُقَنِي ﷻ شَهَادَةَ فَقَالَ ﷻ مُؤْمِنٌ شَهِيدٌ ثُمَّ تَلَا وَ ﷻ ذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَ رُسُلِهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﷻ شُهَدَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ ﷻ أَجْرُهُمْ وَ نُورُهُمْ. (مجمع البيان في تفسير القرآن، ط المؤسسة الأعلمي للمطبوعات، ج ۹، ص ۳۹۵ / تأويل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة، ص ۶۳۹ / بحار الأنوار، ج ۶۵، ص ۱۴۱)
راوی گوید به امام صادق ﷺ عرض کردم دعا کنید شهادت نصیبم شود، فرمود: مؤمن شهید است. سپس آیه شریفه را تلاوت کرد: (و الذین آمنوا باللّٰه و رسله اُولٰئک هم الصادقون ﷻ شهداء عند ربهم ﷻ اجرهم و نورهم. (مجمع البیان فی تفسیر القرآن، ط المؤسسة الأعلمي للمطبوعات، ج ۹، ص ۳۹۵ / تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة، ص ۶۳۹ / بحار الأنوار، ج ۶۵، ص ۱۴۱)

راوی گوید به امام صادق ﷺ عرض کردم دعا کنید شهادت نصیبم شود، فرمود: مؤمن شهید است. سپس آیه شریفه را تلاوت کرد: (و الذین آمنوا باللّٰه و رسله اُولٰئک هم الصادقون ﷻ شهداء عند ربهم ﷻ اجرهم و نورهم. (مجمع البیان فی تفسیر القرآن، ط المؤسسة الأعلمي للمطبوعات، ج ۹، ص ۳۹۵ / تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة، ص ۶۳۹ / بحار الأنوار، ج ۶۵، ص ۱۴۱)
کسانی که به خدا و رسولش ایمان آوردند اینان صدیقان و شهداء هستند نزد خدا اجر میبرند و نور دارند).

۳۵. فقه الرضا ﷺ، عَنِ الْعَالِمِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ إِذَا بَدَتْ بِكَ عِلَّةٌ تَخَوَّفَتْ عَلَى نَفْسِكَ مِنْهَا فَاقْرَأِ الْأَنْعَامَ فَإِنَّهُ لَا يَنَالُكَ مِنْ تِلْكَ الْعِلَّةِ مَا تَكْرَهُ. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۴۲)
امام کاظم ﷺ: در آغاز بیماری اگر ترسیدی سوره انعام را بخوان، آنچه میترسی به تو نمیرسد.

معاني الأخبار، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ثَلُثُ الْقُرْآنِ. (الكافي، ج ۲، ص ۶۲۱ / معاني الأخبار، ص ۱۹۱ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۲، ص ۱۲۴ / الدعوات للراوندي، سلوة المحزين، ص ۲۱۷ / عوالي اللئالي العزيزية في الأحاديث الدينية، ج ۴، ص ۲۳)
مَعَانِي الْأَخْبَارِ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ثَلُثُ الْقُرْآنِ. (الكافي، ج ۲، ص ۶۲۱ / معاني الأخبار، ص ۱۹۱ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۲، ص ۱۲۴ / الدعوات للراوندي، سلوة المحزين، ص ۲۱۷ / عوالي اللئالي العزيزية في الأحاديث الدينية، ج ۴، ص ۲۳)

المحاسن، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ قَرَأَهَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَكَأَنَّمَا قَرَأَ الْقُرْآنَ. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۵۳/ کمال الدین و تمام النعمة، ج ۲، ص ۵۴۲/ تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة، ص ۸۲۳)

رسول خدا ﷺ: سوره توحید ثلث قرآن است. کسی که سه بار آنرا بخواند گویا قرآن را ختم کرده است.

جامع الأخبار، قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ قَرَأَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ نَظَرَ اللَّهُ إِلَيْهِ أَلْفَ نَظْرَةٍ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۴۴/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۴، ص ۲۸۷)

رسول خدا ﷺ: کسی که سوره توحید را بخواند خداوند هزار نظر لطف به او میکند.

عُدَّةُ الدَّاعِي، قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ مَنْ قَرَأَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ حِينَ يَأْخُذُ مَضْجَعَهُ وَكَلَّ اللَّهُ بِهِ خَمْسِينَ أَلْفَ مَلَكٍ يَحْرُسُونَهُ لَيْلَتَهُ. (تحف العقول، ص ۱۲۰/ الامالي للصدوق، ص ۱۴/ مكارم الأخلاق، ص ۲۸۸/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۹۸/ البرهان في تفسير القرآن، ج ۵، ص ۷۹۵) کسی که حین خواب سوره توحید را بخواند خداوند ملائکه را بر حراست او موکل میکند.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ قَرَأَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ مَرَّةً بُورِكَ عَلَيْهِ. (الكافي، ج ۲، ص ۶۱۹/ التوحيد للصدوق، ص ۹۵/ کمال الدین و تمام النعمة، ج ۲، ص ۵۴۲/ روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، طالقديمة، ج ۱، ص ۱۰۶/ تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة، ص ۸۲۴)

رسول خدا ﷺ: هرکس سوره توحید را بخواند برکت یابد.

۳۶. عَنْهُ ﷺ: بِالْمِكْيَالِ الَّذِي تَكِيلُونَ يَكَالُ لَكُمْ وَ بِالْحَكْمِ الَّذِي تَحْكُمُونَ يُحْكَمُ عَلَيْكُمْ. (اعلام الدین في صفات المؤمنين، ص ۳۲۸/ بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۴۳)

رسول خدا ﷺ: با همان ترازویی که دیگران را می‌سنجید شما را می‌سنجند و با همان حکمی که راجع به دیگران میکنید بر شما حکم میکنند.

۳۷. الإمام الصادق ﷺ لأبي بصير: دَخَلَ عَلَيَّ أَنَاثٌ مِنْ أَهْلِ الْبَصْرَةِ فَسَأَلُونِي عَنْ أَحَادِيثَ وَ كَتَبُوهَا، فَمَا يَمْنَعُكُمْ مِنَ الْكِتَابِ؟! أَمَا إِنَّكُمْ لَنْ تَحْفَظُوهَا حَتَّى تَكْتُبُوهَا. (الأصول الستة عشر، طدار الحديث، ص ۱۷۱/ قرب الإسناد، طالحديثة، ص ۹۶/ تفسير العياشي، ج ۲، ص ۷۷/ البرهان في تفسير القرآن، ج ۲، ص ۷۴۱)

امام صادق ﷺ به ابوبصیر فرمود: عده‌ای از بصریان پیش من آمدند و احادیثی از من پرسیدند و آن‌ها را نوشتند؛ شما چرا نمی‌نویسید؟ بدانید که تا ننویسید، هرگز حفظ نخواهید کرد.

۳۸. فلاح السائل، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ أَرَادَ شَيْئًا مِنْ قِيَامِ اللَّيْلِ فَأَخَذَ مَضْجَعَهُ فَلْيَقُلِ اللَّهُمَّ لَا تُؤْمِنِي مُكْرَكٌ وَلَا تُنْسِنِي ذِكْرَكَ وَلَا تَجْعَلْنِي مِنَ الْغَافِلِينَ أَقُومُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ سَاعَةً كَذَا وَ كَذَا فَإِنَّهُ يُوَكَّلُ اللَّهُ بِهِ مَلَكًا يُنْبِئُهُ تِلْكَ السَّاعَةَ. (الكافي، ج ۲، ص ۵۴۰/ الجعفریات، ص ۳۵/ دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۲۱۳/ مكارم الأخلاق، ص ۲۹۱/ فلاح السائل و نجاح المسائل، ص ۲۸۷)

رسول خدا ﷺ: هرکس می‌خواهد توفیق قیام لیل (شب زنده داری) داشته باشد بگوید: خدایا مرا از مکر خویش ایمن مکن و یاد خویش را از من دریغ مکن و مرا از غافلین قرار مده. اگر تو بخواهی ساعت فلان و فلان برمیخیزم. در این صورت خداوند فرشته‌ای می‌گمارد تا در آن ساعت او را بیدار کند.

۳۹. الامام علی ﷺ: لَا تَعِبَ غَيْرَكَ بِمَا تَأْتِيهِ. (عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۵۲۹/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۷۶۰)

امام علی ﷺ: از دیگری به‌خاطر کاری که خود نیز آنرا انجام می‌دهی خرده‌گیر و دیگری را برای گناهی که ارتکاب آنرا به خودت اجازه می‌دهی، کیفر مده.

۴۰. رسول الله ﷺ: الشَّرِيعَةُ أَقْوَالِي، وَ الطَّرِيقَةُ أَعْمَالِي، وَ الْحَقِيقَةُ أَحْوَالِي وَ الْمَعْرِفَةُ رَأْسُ مَالِي وَ الْعَقْلُ أَصْلُ دِينِي وَ الْحُبُّ أُسَاسِي وَ الشَّوْقُ مَرْكَبِي وَ الْخَوْفُ رَفِيقِي وَ الْعِلْمُ سِلَاحِي وَ الْحِلْمُ صَاحِبِي وَ التَّوَكُّلُ زَادِي وَ الْقَنَاعَةُ كَنْزِي وَ الصَّدَقُ مَنْرَلِي وَ الْيَقِينُ مَأْوَايَ وَ الْفَقْرُ فَخْرِي وَ بِهِ أَفْتَخِرُ عَلَى سَائِرِ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْمُرْسَلِينَ. (عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۴، ص ۱۲۴/ منهاج النجاح في ترجمة مفتاح الفلاح، مقدمه ۲، ص ۲۵)

پیامبر خدا ﷺ: شریعت گفتارهای من است و طریقت کردارهای من و حقیقت احوال من و معرفت سرمایه من و خرد ریشه دینم و محبت بنیادم و شوق مرکبم و خوف همراهم و دانش سلاحم و بردباری یارم و توکل ره‌نوشه‌ام و قناعت اندوخته‌ام و صدق منزلم و یقین مأوایم و فقر (إلى الله) افتخارم که با آن بر دیگر انبیا و مرسلین می‌الم.

چهل حدیث ۱۰۲

۱. المحاسن، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ إِذَا قَالَ الْعَبْدُ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِلْمَلَائِكَةِ اسْتَسْلِمَ عَبْدِي أَقْضُوا حَاجَتَهُ. (المحاسن، ج ۱، ص ۴۲/ وسائل الشيعة، ج ۷، ص ۲۱۸)

امام صادق عليه السلام: وقتی می گوید لا حول و لا قوة الا بالله خداوند به فرشته ها می گوید بنده ام تسلیم شد حاجتش را برآورید.

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِذَا قَالَ الْعَبْدُ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ قَالَ اللَّهُ مَلَائِكَتِي اسْتَسْلِمَ عَبْدِي أَعِينُوهُ أَدْرِكُوهُ أَقْضُوا حَاجَتَهُ. (المحاسن، ج ۱، ص ۴۲/ الغارات، ط القديمة، ج ۱، ص ۱۲۹/ الكافي، ج ۶، ص ۶/ من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۴۸۲/ ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۰۲/ مكارم الأخلاق، ص ۲۱۹/ شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۶، ص ۵۹/ عوالي اللئالي العزبية في الأحاديث الدينية، ج ۳، ص ۲۹۴)

امام صادق عليه السلام: هرگاه بنده بگوید ما شاء الله لا حول و لا قوة الا بالله خداوند گوید ای فرشتگان بنده ام تسلیم شد او را یاری کنید، او را دریابید. حاجتش را برآورید.

۲. قَالَ عليه السلام إِنَّ الْكَذِبَةَ تَنْفُضُ الْوُضُوءَ. (تحف العقول، ص ۳۶۳/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۴۵)
امام عليه السلام: دروغ وضو را باطل میکند.

۳. الْأُمَلِيُّ لِلصَّدُوقِ، قَالَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ جَعَلَتْ جَارِيَةٌ لِعَلِيٍّ بِنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام تَسْكُبُ الْمَاءَ عَلَيْهِ وَهُوَ يَتَوَضَّأُ لِلصَّلَاةِ فَسَقَطَ الْإِبْرِيُّ مِنْ يَدِ الْجَارِيَةِ عَلَى وَجْهِهِ فَشَجَّهُ فَرَفَعَ عَلِيٌّ بَنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام رَأْسَهُ إِلَيْهَا فَقَالَتْ الْجَارِيَةُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ وَ الْكَاطِمِينَ الْغَيْظَ فَقَالَ لَهَا قَدْ كَظَمْتَ غَيْظِي قَالَتْ وَ الْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ قَالَ لَهَا قَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْكَ قَالَتْ وَ اللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ قَالَ أَذْهَبِي فَأَنْتِ حُرَّةٌ. (الأمالي للصدوق، ص ۲۰۱/ روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ج ۲، ص ۳۷۹)

امام سجاده عليه السلام کنیزی داشت. روزی برای امام عليه السلام آب میریخت تا ایشان وضو بگیرد در این حین آفتابه از دستش بر روی امام عليه السلام افتاد. امام عليه السلام به او نگریست. کنیز گفت: خداوند میفرماید (و کسانی که خشم خویش را فرومی برند). امام عليه السلام به او گفت خشمم را فروخوردم. کنیز گفت (و کسانی که عفو میکنند). امام عليه السلام فرمود: خدا تو را ببخشد. کنیز گفت: (و خدا محسنین را دوست دارد). امام عليه السلام فرمود: تو آزاد هستی.

۴. الْأُمَلِيُّ عَلَى عليه السلام: إِنَّ يَهُودِيًّا كَانَ لَهُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وسلم ذَنَانِيرُ فَتَقاضاهُ، فَقَالَ لَهُ: يَا يَهُودِيٌّ، مَا عِنْدِي مَا أُعْطِيكَ، فَقَالَ لَا أَفَارِقُكَ

يَا مُحَمَّدٌ حَتَّى تَفْضِيَنِي، فَقَالَ: إِذْنُ أَجْلِسَ مَعَكَ، فَجَلَسَ مَعَهُ حَتَّى صَلَّى فِي ذَلِكَ الْمَوْضِعِ الظُّهْرَ وَ الْعَصَرَ وَ الْمَغْرِبَ وَ الْعِشَاءَ الْآخِرَةَ وَ الْغَدَاةَ. فَلَمَّا عَلَا النَّهَارُ قَالَ الْيَهُودِيُّ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ. قَالَ عليه السلام: كَانَ فِرَاشُ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وسلم عِبَاءَةً وَ كَانَتْ مِرْفَقَتُهُ أَدَمَ حَشُوهَا لَيْفٌ، فَثَنَيْتَ لَهُ ذَاتَ لَيْلَةٍ، فَلَمَّا أَصْبَحَ قَالَ: لَقَدْ مَتَعَنِي الْفِرَاشُ اللَّيْلَةَ الصَّلَاةَ، فَأَمَرَ عليه السلام أَنْ يُجْعَلَ بِطَاقٍ وَاحِدٍ. (الأمالي للصدوق، ص ۴۶۵/ إثبات الهداة بالنصوص و المعجزات، ج ۱، ص ۲۱۲)

یک نفر یهودی از رسول خدا صلى الله عليه وآله وسلم چند دینار طلبکار بود و آن ها را مطالبه کرد. حضرت فرمود: ای مرد یهودی، فعلاً چیزی ندارم که به تو بدهم. او گفت: ای محمد، رهایت نمی کنم تا طلبم را بپردازی. رسول خدا فرمود: پس، من هم با تو می نشینم. حضرت در کنار او آن قدر نشست که در همان جا نماز ظهر و عصر و مغرب و عشا و صبح را خواند. اصحاب رسول خدا صلى الله عليه وآله وسلم آن مرد را تهدید می کردند. پیامبر به آنان نگاه کرد و فرمود: با او چه می کنید؟ عرض کردند: ای رسول خدا، یک نفر یهودی شما را نگه دارد؟ فرمود: پروردگارم عزوجل مرا مبعوث نکرده است که به معاهد و غیرمعاهد ستم کنم. چون روز بالا آمد مرد یهودی گفت: گواهی می دهم که خدای جز الله نیست و گواهی می دهم که محمد بنده و فرستاده اوست. و نصف مالم را در راه خدا دادم. به خدا قسم این کار را با تو نکردم. مگر برای اینکه اوصافی را که از تو در تورات آمده است امتحان کنم. من اوصاف تو را در تورات چنین خوانده ام: هجرت گاهش مدینه طیبه. نه تندخوست و نه خشن و نه داد و بیداد راه می اندازد و نه زبانش را به فحش و ناسزا می آلود. اکنون من گواهی می دهم که معبودی جز الله نیست و تورسول خدا هستی و اینک اموال من در اختیار شماست و هرگونه که خداوند دستور داده درباره آن حکم فرما. آن مردی یهودی مال و ثروت زیادی داشت. امام علی عليه السلام سپس فرمود: بستر رسول خدا صلى الله عليه وآله وسلم یک عبا بود و بالش او پوستی پر شده از لیف خرما. یک شب آن را برای پیامبر دو لا کردم. صبح که شد پیامبر فرمود: این بستر، دیشب مرا از نماز باز داشت. امام عليه السلام دستور داد آن را یک لا کردند.

۵. الْكَافِي، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وسلم فَإِنَّهُ سَيَأْتِي عَلَيْكُمْ زَمَانٌ لَا يَنْجُو فِيهِ مِنْ ذَوِي الدِّينِ إِلَّا مَنْ ظَنَّنَا أَنَّهُ أَتْبَلَهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۱۷/ مجموعة ورام، ج ۲، ص ۲۱۲/ إرشاد القلوب إلى الصواب للدليمي، ج ۲، ص ۳۱۴)
رسول خدا صلى الله عليه وآله وسلم: روزگای خواهد آمد که هیچ دین داری نجات نیابد جز کسی که گمان کنند ابله است.

۶. عَنْهُ عليه السلام: يَا أَبَا ذَرٍّ لَا تَسْأَلْ بِكَفِّكَ فَإِنْ أَتَاكَ شَيْءٌ فَأَقْبَلْهُ. (بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۶۱)

رسول خدا ﷺ: ای اباذر هرگز پیش کسی دست دراز مکن ولی هرچه بتو دادند بگیر.

۷. رسول الله (صلى الله عليه وآله وسلم) لِرَجُلٍ سَمِعَ قِرَاءَةَ النَّبِيِّ سُوْرَةَ الْقَارِعَةِ فِي صَلَاةِ الْمَغْرِبِ، قَدَعَا أَنْ يُعَذَّبَ بِذُنُوبِهِ فِي الدُّنْيَا، فَمَرَضَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: بِئْسَمَا قُلْتَ، أَلَا قُلْتَ، رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ! قَدَعَا لَهُ حَتَّى أَفَاقَ. (بحار الأنوار، ج ۹۲، ص ۲۸۵)

مردی شنید که رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) در نماز مغرب سوره قارعه را می خواند. دعا کرد که خداوند او را به سبب گناهانش در دنیا عذاب کند. پس بیمار شد. رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) به او فرمود: بد حرفی زدی. چرا نگفتی: «ای پروردگار ما! ما را در دنیا و در آخرت نیکی عطا فرما و از عذاب آتش نگرمان دار». رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) برای سلامتی آن مرد دعا کرد و او بهبود یافت.

۸. أَعْلَامُ الدِّينِ، وَ تَذَاكُرُوا الْعُقْلَ عِنْدَ مُعَاوِيَةَ فَقَالَ الْحُسَيْنُ ﷺ لَا يَكْمُلُ الْعُقْلُ إِلَّا بِاتِّبَاعِ الْحَقِّ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر ص ۸۳ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۹۸)

نزد معاویه مجلسی بود و در آن صحبت از عقل شد. امام حسین ﷺ فرمود: عقل در آدمی زیاد نشود جز با اتباع از حق.

۹. تحف العقول، وَ قَالَ ﷺ: إِيَّاكَ أَنْ تَمْنَعَ فِي طَاعَةِ اللَّهِ فَتَنْفِقَ مِثْلِيهِ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ. (تحف العقول، ص ۴۰۸ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۷۰)

امام ﷺ: مبدا در طاعت خدا منع کنی که دو برابرش را در معصیت خدا خواهی پرداخت.

۱۰. عنه ﷺ: أَحْذَرُ مِنَ النَّاسِ ثَلَاثَةَ الْخَائِنِ وَالظَّالِمِ وَالنَّمَامِ لِأَنَّ مَنْ خَانَ لَكَ خَانَكَ وَمَنْ ظَلَمَ لَكَ سَيُظْلِمُكَ وَمَنْ نَمَّ إِلَيْكَ سَيَنْتُمَّ عَلَيْكَ. (تحف العقول، ص ۳۱۶ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۲۹)

امام ﷺ: از سه کس حذر کن: خائن و ستم پیشه و سخن چین. زیرا هرکس برای تو خیانت کند به تو نیز خیانت خواهد کرد و هرکس برای تو ظلم کند به تو نیز ظلم خواهد کرد و هرکس برای تو سخن بچیند از تو نیز سخن خواهد برد.

۱۱. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ وَصِيَّتُهُ وَرَقَّةُ بْنُ نَوْفَلٍ لِحَدِيحَةَ بِنْتِ حُوَيْلِدٍ ﷺ إِذَا دَخَلَ عَلَيْهَا يَقُولُ لَهَا يَا بِنْتُ أَخِي لَا تُمَارِي جَاهِلًا وَلَا عَالِمًا فَإِنَّكَ مَتَى مَارَيْتِ جَاهِلًا أَدْلَكَ وَمَتَى مَارَيْتِ عَالِمًا مَنَعَكَ عِلْمُهُ

وَ إِنَّمَا يَسْعَدُ بِالْعُلَمَاءِ مَنْ أَطَاعَهُمُ الْخَبَرُ. (الأمالي للطوسي، ص ۳۰۲ / بحار الأنوار، ج ۲، ص ۱۳۰)

امام صادق ﷺ: از وصایای ورقه بن نوفل به حدیجه بود که میگفت ای دختر برادرم هرگز نه با جاهل یکی بدو کن نه با عالم. که جاهل ذلیلت کند و عالم علمش را از تو دریغ کند. هرکس از علماء اطاعت کند از ایشان سعادت برد.

۱۲. التوحيد، الدَّقَاقُ وَالْوَرَقُ مَعَاغِي الصُّوفِي عَنْ الرُّوْيَانِي عَنْ عَبْدِ الْعَظِيمِ الْحَسَنِيِّ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى سَيِّدِي عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ أَبِي طَالِبٍ ﷺ فَلَمَّا بَصُرَ بِي قَالَ لِي مَرْحَبًا يَا أَبَا الْقَاسِمِ أَنْتَ وَلِيْنَا حَقًّا قَالَ فَقُلْتُ لَهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَعْرِضَ عَلَيْكَ دِينِي فَإِنْ كَانَ مَرْضِيًّا ثَبَّتْ [ثَبَّتْ] عَلَيْهِ حَتَّى أَتَى اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ فَقَالَ هَاتِيهَا أَبَا الْقَاسِمِ فَقُلْتُ إِنِّي أَقُولُ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَاحِدٌ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ خَارِجٌ مِنَ الْحَدِيثِ حَدِّ الْإِبْطَالِ وَحَدِّ التَّشْبِيهِ وَإِنَّهُ لَيْسَ بِجِسْمٍ وَلَا صُورَةٍ وَلَا عَرَضٍ وَلَا جَوْهَرٍ بَلْ هُوَ مُجَسَّمُ الْأَجْسَامِ وَمُصَوَّرُ الصُّوَرِ وَخَالِقُ الْأَعْرَاضِ وَالْجَوَاهِرِ وَرَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَالِكُهُ وَجَاعِلُهُ وَمُحْدِثُهُ وَإِنْ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ خَاتَمَ النَّبِيِّينَ فَلَا نَبِيَّ بَعْدَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَأَقُولُ إِنَّ الْإِمَامَ وَالْخَلِيفَةَ وَوَلِيَّ الْأَمْرِ بَعْدَهُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ثُمَّ الْحَسَنُ ثُمَّ الْحُسَيْنُ ثُمَّ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ ثُمَّ مُحَمَّدٌ بْنُ عَلِيٍّ ثُمَّ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ ثُمَّ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ ثُمَّ عَلِيُّ بْنُ مُوسَى ثُمَّ مُحَمَّدٌ بْنُ عَلِيٍّ ثُمَّ أَنْتَ يَا مَوْلَايَ فَقَالَ ﷺ وَمَنْ بَعْدِي الْحَسَنُ ابْنِي فَكَيْفَ لِلنَّاسِ بِالْخَلْفِ مِنْ بَعْدِهِ قَالَ فَقُلْتُ وَكَيْفَ ذَلِكَ يَا مَوْلَايَ قَالَ لِأَنَّهُ لَا يُرَى شَخْصُهُ وَلَا يَحِلُّ ذِكْرُهُ بِاسْمِهِ حَتَّى يَخْرُجَ قِيَمًا الْأَرْضَ قِسْطًا وَعَدْلًا كَمَا مِلْتُ ظُلْمًا وَجَوْرًا قَالَ فَقُلْتُ أَقَرَرْتُ وَأَقُولُ إِنَّ وَلِيَّهُمُ وَلِيَّ اللَّهِ وَعَدْوُهُمْ عَدُوُّ اللَّهِ وَطَاعَتُهُمْ طَاعَةُ اللَّهِ وَمَعْصِيَتُهُمْ مَعْصِيَةُ اللَّهِ وَأَقُولُ إِنَّ الْمِعْرَاجَ حَقٌّ وَالْمُسَاءَلَةَ فِي الْقَبْرِ حَقٌّ وَإِنَّ الْجَنَّةَ حَقٌّ وَالنَّارَ حَقٌّ وَالصِّرَاطَ حَقٌّ وَالْمِيزَانَ حَقٌّ وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ وَأَقُولُ إِنَّ الْفَرَائِضَ الْوَاجِبَةَ بَعْدَ الْوَلَايَةِ الصَّلَاةَ وَالزَّكَاةَ وَالصَّوْمَ وَالْحَجَّ وَالْجِهَادَ وَالْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيَ عَنِ الْمُنْكَرِ فَقَالَ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ ﷺ يَا أَبَا الْقَاسِمِ هَذَا وَاللَّهِ دِينُ اللَّهِ الَّذِي ارْتَضَاهُ لِعِبَادِهِ فَاثْبُتْ عَلَيْهِ ثَبَّتَكَ اللَّهُ بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ. (كنية الأثر في النص على الأئمة الإثني عشر، ص ۲۸۶ / الأمالي للصدوق، ص ۳۳۸ / التوحيد للصدوق، ص ۸۱ / كمال الدين و تمام النعمة، ج ۲، ص ۳۷۹ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ط القديمة، ج ۱، ص ۳۱ / كشف الغمة في معرفة الأئمة، ط القديمة، ج ۲، ص ۵۲۵)

میکردند کار درست شده است. حسن علیه السلام ایشان را دید و کار را جویا شد. ماجرا را به وی گفتند. فرمود: دوست شما را حدّ میزنند. به نزد علی علیه السلام بازگشتند و دیدند که همانطور که حسن علیه السلام گفته او را حدّ زده است. علی علیه السلام فرمود: این قضیه بدست من نبود و در آن اختیاری نداشتم حکم خدا بود.

۱۴. تفسیر العیاشی، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ وَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیهما السلام قَالَا يُحْفَظُ الْأَطْفَالُ بِصَلَاةِ آبَائِهِمْ كَمَا حَفِظَ اللَّهُ الْغُلَامَيْنِ بِصَلَاةِ آبَائِهِمَا. (تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۳۳۸/ بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۲۳۶)

امام صادق علیه السلام و پدرشان علیهما السلام: بچه‌ها بخاطر خوبی پدرانشان حفظ میشوند چنانچه در داستان خضر س چنین شد.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ إِنَّ اللَّهَ يُحْفَظُ وَلَدَ الْمُؤْمِنِ إِلَى أَلْفِ سَنَةٍ وَإِنَّ الْغُلَامَيْنِ كَانَتْ بَيْنَهُمَا وَ بَيْنَ آبَيْهِمَا سَبْعُمِائَةِ سَنَةٍ. (تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۳۳۹/ بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۲۳۶)

امام صادق علیه السلام: خداوند نسل مؤمن را تا هزار سال محافظت میکند. میان آندو بچه در داستان خضر و پدرشان هفتصد سال بود.

قَالَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام إِنَّ اللَّهَ يُفْلِحُ بِفَلَاكِ الرَّجُلِ الْمُؤْمِنِ وَلَدَهُ وَ وَلَدَ وَلَدِهِ وَ يَحْفَظُهُ فِي دُورَتِهِ وَ دُورَاتِ حَوْلِهِ فَلَا يَرَى الْوَلَدَ فِي حِفْظِ اللَّهِ لِكَرَامَتِهِ عَلَى اللَّهِ ثُمَّ ذَكَرَ الْغُلَامَيْنِ فَقَالَ وَ كَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا لَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ شَكَرَ صَلَاةَ آبَائِهِمَا لَهُمَا. (بحار الأنوار، ج ۱۳، ص ۳۱۲)

امام صادق علیه السلام: خداوند به سعادت مرد مؤمن، پسرش و نوه‌هایش و اطرافیان و اطرافیان آنها را سعادتمند میکند و پیوسته در حفظ الهی هستند چون مؤمن نزد خدا کرامت دارد. سپس حضرت علیه السلام بداستان خضر س استشهد کرد.

أَنَّ النَّبِيَّ صلی الله علیه و آله قَالَ إِنَّ اللَّهَ يَخْلُقُ الْعَبْدَ الصَّالِحَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهِ فِي أَهْلِهِ وَ مَالِهِ وَ إِنْ كَانَ أَهْلُهُ أَهْلُ سَوْءٍ ثُمَّ قَرَأَ هَذِهِ الْآيَةَ إِلَى آخِرِهَا وَ كَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا. (تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۳۳۹/ البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۶۵۸)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: خداوند پس از مرگ عبد صالح، اهل و مالش را نگهداری میکند گرچه اهلش نااهل باشند سپس آیه سوره کهف راجع به داسان خضر س را تلاوت کرد که پدرشان صالح بود.

۱۵. المحاسن، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ أَمَا إِنَّهُ لَيَسَّ عِنْدَ أَحَدٍ مِنَ النَّاسِ حَقٌّ وَ لَا صَوَابٌ إِلَّا شَيْءٌ أَخَذُوهُ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۴۶/ الأمالی للمفید، ص ۹۶)

امام باقر علیه السلام: نزد مردم چیزی از حق و صواب نیست جز آنچه از ما اهل بیت گرفته‌اند.

عبدالعظیم حسنی به خدمت امام هادی علیه السلام رسید. امام علیه السلام فرمود: تو بحق دوست ما هستی. عبدالعظیم عرض کرد دینم را بر شما عرضه میکنم اگر درست است بر همان ثابت باشم تا خدا را دیدار کنم. امام علیه السلام فرمود: بگو! گفت: خداوند واحد است و مثل ندارد. میبایم که هست اما شبیه هیچ کس نیست. نه جسم است و نه صورت و نه عرض و نه جوهر. بلکه اوست که جسم را جسم کرد و صورت را صورت. اوست خالق اعراض و جواهر و پروردگار هرچیز و مالک آنها و جاعلشان و ایجاد کننده‌شان و شهادت میدهم که محمد بنده و رسول او خاتم پیامبران است و پیامبری پس از او نیست تا روز قیامت. و شهادت میدهم که امام و خلیفه و ولی امر پس از او امیرمؤمنین علی بن ابیطالب است سپس حسن و حسین و علی بن حسین ... تا شما مولای من! امام علیه السلام فرمود: و پس از من پسر حسن و پس از او فرزندش که غایب شود و بردن اسمش جایز نباشد تا خروج کند و زمین را از قسط و عدل پر کند پس از آنکه از ظلم و جور پر شده بود. عبدالعظیم گوید شهادت میدهم و نیز شهادت میدهم که دوست ایشان دوست خداست و دشمن ایشان دشمن خدا و اطاعت از ایشان اطاعت از خدا و عصیان ایشان عصیان خداست و شهادت میدهم که معراج حق است و سؤال قبر حق است و بهشت و جهنم حق است و صراط و میزان و قیامت حق است و در آنها شکی نیست و خدا اهل قبور را زنده میکند و شهادت میدهم که فرائض واجب بعد از ولایت، نماز است و زکات و روزه و حج و جهاد و امر به معروف و نهی از منکر. امام هادی علیه السلام فرمود: ای ابالقاسم این دین خداست که برای بندگان پسندیده است پس بر آن ثابت باش خدا تو را در ایمان ثابت در حیات دنیا و آخرت یاری کند.

۱۳. المناقب لابن شهر آشوب، وَ أَخَذَ علیه السلام رَجُلًا مِنْ بَنِي أَسَدٍ فِي حَدِّ فَاجْتَمَعَ قَوْمُهُ لِيَكْلُمُوا فِيهِ وَ طَلَبُوا إِلَى الْحَسَنِ علیه السلام أَنْ يَصْحَبَهُمْ فَقَالَ أَتُتَوُّهُ وَ هُوَ أَعْلَى بِكُمْ عَيْنًا فَدَخَلُوا عَلَيْهِ وَ سَأَلُوهُ فَقَالَ لَا تَسْأَلُونَنِي شَيْئًا أُمْلِكُهُ إِلَّا أَعْظَيْتُكُمْ فَخَرَجُوا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ قَدْ أَنْجَحُوا فَسَأَلَهُمُ الْحَسَنُ علیه السلام فَقَالُوا أَتَيْنَا خَيْرَ مَائِيَّةٍ وَ حَكَمُوا لَهُ قَوْلَهُ فَقَالَ مَا كُنْتُمْ فَاعِلِينَ إِذَا جَلَدَ صَاحِبَكُمْ فَأَصْغَوْهُ فَأَخْرَجَهُ عَلَيَّ علیه السلام فَحَدَّهْ ثُمَّ قَالَ هَذَا وَ اللَّهُ لَسْتُ أُمْلِكُهُ. (دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۴۴۳/ الإرشاد فی معرفة حجج الله علی العباد، ج ۱، ص ۲۹۴/ مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۲، ص ۱۴۷/ منیر الأخزان، ص ۴۲)

علی علیه السلام مردی را از بنی اسد میخواست حدّ بزند گروهی از قوم او جمع شدند بلکه مانع شوند به نزد حسن علیه السلام رفتند بلکه با ایشان همراه شود. فرمود نزد خود علی علیه السلام بروید که کار دست اوست. نزد علی علیه السلام آمدند و درخواست کردند. فرمود: هرگز چیزی که بدست من بود نخواستید جز اینکه به شما عطا کردم. از نزد وی بیرون آمدند و گمان

بصائر الدرجات، قَالَ أَبَا جَعْفَرٍ (ع) كُلُّ مَا لَمْ يَخْرُجْ مِنْ هَذَا الْبَيْتِ فَهُوَ بَاطِلٌ. (بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلى الله عليه وسلم/ وسائل الشيعة، ج ۲۷، ص ۷۵)

امام باقر (ع): هرچیز که از این خانه خارج نشده باشد باطل است.
عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (ع) قَالَ إِنَّا أَهْلُ بَيْتٍ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ عَلِمْنَا وَ مِنْ حُكْمِهِ أَخَذْنَا. (بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلى الله عليه وسلم، ج ۱، ص ۵۱۴/ بحار الأنوار، ج ۲، ص ۹۴)
امام باقر (ع): ما اهل بیت از علم خدا آموخته‌ایم و از حکمت او گرفته‌ایم.

۱۶. قَرَبَ الْإِسْنَادَ، عَنِ الصَّادِقِ عَنْ أَبِيهِ (ع) قَالَ اخْتَبَسَ الْوُحْيُ عَنِ النَّبِيِّ (ص) قَالَ فَقِيلَ اخْتَبَسَ عَنْكَ الْوُحْيُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) وَ كَيْفَ لَا يُخْبِسُ عَنِّي الْوُحْيُ وَ أَنْتُمْ لَا تَقْلَمُونَ أَظْفَارَكُمْ وَ لَا تَقْتُلُونَ رَوَائِحِكُمْ. (قرب الإسناد، ط الحديثة، ص ۲۴/ الكافي، ج ۶، ص ۴۹۲/ مكارم الأخلاق، ص ۶۶)
امام باقر (ع): وحی از رسول خدا (ص) قطع شد. علتش را پرسیدند. فرمود: چون شما اطرافیان من ناخن‌هایتان را نمی‌گیرید و بوی دهان و بدنتان بد است.

۱۷. خَطَبَ النَّاسَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ (ع) فَقَالَ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا أَخْبَرَكُمْ عَنْ أَخٍ لِي كَانَ مِنْ أَكْظَمِ النَّاسِ فِي عَيْنِي وَ كَانَ رَأْسُ مَا عَظَّمُ بِهِ فِي عَيْنِي صَغَرَ الدُّنْيَا فِي عَيْنِهِ كَانَ خَارِجاً مِنْ سُلْطَانِ بَطْنِهِ فَلَا يَشْتَهِي مَا لَا يَجِدُ وَ لَا يُكْثِرُ إِذَا وَجَدَ كَانَ خَارِجاً مِنْ سُلْطَانِ قَرْجِهِ فَلَا يَسْتَحِفُّ لَهُ عَقْلُهُ وَ لَا رَأْيُهُ كَانَ خَارِجاً مِنْ سُلْطَانِ الْجَهَالَةِ فَلَا يَمُدُّ يَدَهُ إِلَّا عَلَى ثِقَةٍ لِمَنْفَعَةٍ كَانَ لَا يَتَشَهَّى وَ لَا يَتَسَخَّطُ وَ لَا يَتَبَرَّمُ كَانَ أَكْثَرَ ذَهَرِهِ صَمَاتاً فَإِذَا قَالَ بَدَّ الْقَائِلِينَ كَانَ لَا يَدْخُلُ فِي مِرَاءٍ وَ لَا يُشَارِكُ فِي دَعْوَى وَ لَا يُذِلُّ بِحُجَّةٍ حَتَّى يَرَى قَاضِياً وَ كَانَ لَا يَفْعَلُ عَنْ إِخْوَانِهِ وَ لَا يَخْصُ نَفْسَهُ بِشَيْءٍ دُونَهُمْ كَانَ ضَعِيفاً مُسْتَضْعِفاً فَإِذَا جَاءَ الْجِدُّ كَانَ لَيْثاً غَادِياً كَانَ لَا يَلُومُ أَحداً فِيمَا يَقَعُ الْعُدْرُ فِي مِثْلِهِ حَتَّى يَرَى اغْتِدَاراً كَانَ يَفْعَلُ مَا يَقُولُ وَ يَفْعَلُ مَا لَا يَقُولُ كَانَ إِذَا ابْتَرَهُ أَمْرَانِ لَا يَذَرِي إِلَهُمَا أَفْضَلَ نَظَرَ إِلَى أَقْرَبِهِمَا إِلَى الْهُوَى فَخَالَفَهُ وَ كَانَ لَا يَشْكُو وَجَعاً إِلَّا عِنْدَ مَنْ يَرْجُو عِنْدَهُ الْبُرءَ وَ لَا يَسْتَشِيرُ إِلَّا مَنْ يَرْجُو عِنْدَهُ النَّصِيحَةَ كَانَ لَا يَتَبَرَّمُ وَ لَا يَتَسَخَّطُ وَ لَا يَتَشَكَّى وَ لَا يَتَشَهَّى وَ لَا يَنْتَقِمُ وَ لَا يَفْعَلُ عَنِ الْعَدُوِّ فَعَلَيْكُمْ بِمِثْلِ هَذِهِ الْأَخْلَاقِ الْكَرِيمَةِ إِنَّ أَطَقْتُمُوهَا فَإِنَّ لَمْ تَطِيقُوهَا كُلَّهَا فَأَخْذُ الْقَلِيلِ خَيْرٌ مِنْ تَرْكِ الْكَثِيرِ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ. (مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۴۰/ بحار الأنوار، ج ۶۶، ص ۲۹۴)

امام مجتبی (ع) برای مردم سخنرانی کرد و فرمود: ای مردم! برادری داشتم که بیش از هرکس برایم بزرگ بود و بزرگی او برایم بدلیل کوچکی دنیا برای او بود. از سلطه شکم بیرون بود آنچه نبود نمی‌خواست و به آنچه بود حریص نبود. از سلطه فرج بیرون بود و عقلش به نقصان نمی‌گرایید. از سلطه جهالت بیرون بود و نمی‌خواست جز آنچه را که نفعش بود نه هوس میکرد نه سخط میکرد و نه اصرار می‌نمود. روزگارش در سکوت گذشت گرچه هرگاه سخن میگفت سخنوری توانا بود. در جز و بحث وارد نمیشد و در دعوا شرکت نمیکرد و مدعی چیزی نبود جز جایی که قاضی‌ای می‌یافت. از برادرانش غافل نمیشد و امتیازی برای خویش قائل نبود. ضعیف و مستضعف بود گرچه در جایی که جدیت لازم بود شیری بود شرزه. هرگز کسی را در چیزی که جایی برای عذر بود ملامت نمی‌کرد. آنچه میگفت میکرد و میکرد آنچه را که نمیگفت. هرگاه در برابر دو کار قرار میگرفت آنرا که به هوای نفس نزدیک‌تر بود رها میکرد. هرگز از دردی شکوه نکرد جز نزد کسی که امید داشت بتواند درمانی کند و هرگز مشورت نخواست جز نزد کسی که از او گمان خیرخواهی میرفت. اصرار نمی‌کرد و ناراضی نبود و شکایت نداشت و هوس نمی‌کرد و انتقام نمی‌گرفت و از دشمن غافل نبود. بر شما باد این اخلاق کریمه اگر میتوانید و اگر نمیتوانید لااقل به بعضی از این صفات متمسک شوید که اخذ قلیل بهتر از ترک کثیر است و حول و قوه‌ای جز بخدا نیست.

۱۸. عَنْهُ (ع) يَا أَبَا ذَرٍّ يَكْفِي مِنَ الدُّعَاءِ مَعَ الْبِرِّ مَا يَكْفِي الطَّعَامَ مِنَ الْمِلْحِ. (الأمالي للطوسي، ص ۵۳۴/ مكارم الأخلاق، ص ۴۶۵/ مجموعة ورام، ج ۲، ص ۵۹/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۵۳/ أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۹۷)
رسول خدا (ع): ای اباذر، همانقدر که همراه غذا نمک لازم است؛ همراه کار نیک هم همانقدر دعا بس است.

۱۹. رَسُولُ اللَّهِ (ص): مَنْ كَانَتْ لَهُ امْرَأَةٌ لَمْ تُوَافِقْهُ وَ لَمْ تُصْبِرْ عَلَى مَا رَزَقَهُ اللَّهُ تَعَالَى وَ شَقَّتْ عَلَيْهِ وَ حَمَلَتْهُ مَا لَمْ يَقْدِرْ عَلَيْهِ لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ مِنْهَا حَسَنَةً. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۸۷/ أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۴۱۹)

رسول خدا (ص): هرکس زنی داشته باشد که با او ناسازگاری کند و به آنچه خدا متعال روزی مرد کرده است خشنود و قانع نباشد و بر شوهر خود سخت گیرد و آنچه را در توان او نیست بر وی تحمیل کند، خداوند از آن زن کار نیکی که نگهدار او از آتش باشد، نپذیرد و تا زمانی که بر این خوی و خصلت است خداوند بر او خشمگین باشد.

۲۰. وَ قَالَ ﷺ إِنَّ اللَّهَ كَرِهَ إِنْحَاخَ النَّاسِ بِغَضِبِهِمْ عَلَى بَعْضٍ فِي الْمَسْأَلَةِ وَ أَحَبَّ ذَلِكَ لِنَفْسِهِ إِنَّ اللَّهَ جَلَّ ذِكْرُهُ يُحِبُّ أَنْ يُسْأَلَ وَ يُطْلَبَ مَا عِنْدَهُ. (تحف العقول، ص ۲۹۳/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۵۶)

امام ﷺ: خداوند الحاح (پافشای) مردم از هم در درخواست را ناخوش دارد اما دوست دارد که از او بخواهند و طلب کنند.

۲۱. قصص الأنبياء عليهم السلام، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ أَنْ بَلَغَ قَوْمًا أَنَّهُ لَيْسَ مِنْ عِبْدٍ مِنْهُمْ أَمْرُهُ بِطَاعَتِي فَيُعْطِينِي إِلَّا كَانَ حَقًّا عَلَيَّ أَنْ أُعِينَهُ عَلَى طَاعَتِي فَإِنْ سَأَلَنِي أُعْطِيتُهُ وَ إِنْ دَعَانِي أَجَبْتُهُ وَ إِنْ اِعْتَصَمَ بِي عَصَمْتُهُ وَ إِنْ اسْتَكْفَانِي كَفَيْتُهُ وَ إِنْ تَوَكَّلَ عَلَيَّ حَفِظْتُهُ وَ إِنْ كَادَهُ جَمِيعُ خَلْقِي كَذْتُ دُونَهُ. (قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۱۹۸/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۳۱۱)

امام صادق ﷺ: به پیامبری وحی شد که به قومت بگو: هرکس را به طاعتی امر کنم و اطاعت کند بر من است که بر آن طاعت یاری اش کنم. اگر مسئلت کند عطایش کنم و اگر دعا کند اجابت کنم و اگر از من یاری بخواهد یاری اش کنم و اگر کفایت مرا خواهد کفایتش کنم و اگر بر من توکل کند حفظش کنم گرچه تمام مخلوقات بر او کید زنند.

۲۲. الخصال، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنْ أَرَدْتَ أَنْ تَقَرَّ عَيْنُكَ وَ تَنَالَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ فَاقْطَعْ الطَّمَعِ عَمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ وَ عُدَّ نَفْسَكَ فِي الْمَوْتِ وَ لَا تُحَدِّثَنَّ نَفْسَكَ أَنَّكَ فَوْقَ أَحَدٍ مِنَ النَّاسِ وَ اخْزَنْ لِسَانَكَ كَمَا تَخْزِنُ مَالَكَ. (الخصال، ج ۱، ص ۱۲۲/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۲، ص ۶۸)

امام صادق ﷺ: اگر میخواهی خوش حال باشی و به خیر دنیا و آخرت رسی از مردم قطع طمع کن و خویش را از مردگان بحساب آور و با خود مگوی که از دیگران برتری و زبان درکش چنانچه مالت را پنهان میکنی.

۲۳. الکافی، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ أَحَبَّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ إِذْخَالُ الشُّرُورِ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۸۸/ الکافی، ج ۲، ص ۱۸۹)

رسول خدا ﷺ: محبوبترین کارها پیش خدا خوشحال کردن مؤمنین است.

۲۴. علل الشرائع، عَنْ عَلِيِّ ﷺ أَنَّهُ رَأَى رَجُلًا بِهِ تَأْنِيثٌ فِي مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ لَهُ اخْرُجْ مِنْ مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَنْ لَعَنَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ عَلِيٌّ ﷺ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ لَعَنَ اللَّهُ

الْمُتَشَبِّهِينَ مِنَ الرِّجَالِ بِالنِّسَاءِ وَ الْمُتَشَبِّهَاتِ مِنَ النِّسَاءِ بِالرِّجَالِ. (علل الشرائع، ج ۲، ص ۶۰۲/ وسائل الشیعة، ج ۱۷، ص ۲۸۴)

علی ﷺ: مردی را دید که اطوار زنانه داشت پس او را از مسجد رسول خدا ﷺ بیرون کرد و فرمود: رسول خدا ﷺ میگفت: خداوند مردانی را که خویش را به زنان شبیه کنند یا زنانی که خویش را به مردان شبیه کنند لعنت کرده است.

۲۵. عُدَّة الدَّاعِي، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ رَجُلَانِ كَانَا يَفْعَمَلَانِ عَمَلًا وَاحِدًا فَيَتَرَى أَحَدُهُمَا صَاحِبَهُ فَوْقَهُ فَيَقُولُ يَا رَبِّ بِمَا أُعْظِيتُهُ وَ كَانَ عَمَلْنَا وَاحِدًا فَيَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى سَأَلْنِي وَ لَمْ تَسْأَلْنِي. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۴۲/ وسائل الشیعة، ج ۷، ص ۲۴)

رسول خدا ﷺ: دو مرد با عمل یکسان وارد بهشت شدند، یکی می بیند که درجه دیگری برتر از اوست میگوید خدایا چرا این درجه را به او دادی در حالی که عمل هر دوی ما یکی بود. خداوند فرماید: او خواست و تو نخواستی.

۲۶. التوحيد/معاني الأخبار، قَالَ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ ﷺ وَإِذَا أَرَادَ الْعَبْدُ أَنْ يَدْخُلَ فِي شَيْءٍ مِنْ مَعَاصِي اللَّهِ فَحَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى بَيْنَهُ وَ بَيْنَ تِلْكَ الْمَعْصِيَةِ فَتَرَكَهَا كَانَ تَرْكُهُ لَهَا بِتَوْفِيقِ اللَّهِ تَعَالَى وَ مَتَى خُلِيَ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ الْمَعْصِيَةِ فَلَمْ يَحُلْ بَيْنَهُ وَ بَيْنَهَا حَتَّى يَتَرَكَهَا فَقَدْ خَذَلَهُ وَ لَمْ يَنْصُرْهُ وَ لَمْ يُؤَفِّقْهُ. (التوحيد للصدوق، ص ۲۴۲/ معاني الأخبار، ص ۲۱)

امام صادق ﷺ: هرگاه بنده ای خواست گناهی کند ولی خدا میان او و آن گناه حایل شد و آن گناه را نکرد، نکردنش به توفیق الهی است. و اگر میان او و آن معصیت حایل نشد و او را با آن گناه تنها گذاشت و مرتکب شد او را مخدول کرده و یاری اش نکرده و موفقش نداشته.

التوحيد، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَا عَلِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنَّ جَبْرِئِيلَ ﷺ مِنْ قَبْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَّا بِالتَّوْفِيقِ. (تفسير العياشي، ج ۱۲، ص ۲۰۱/ التوحيد للصدوق، ج ۲۴۲)

امام صادق ﷺ: این که رسول خدا ﷺ فهمید که جبرئیل ﷺ فرشته خداست، توفیق بود.

۲۷. كفاية الأثر، عَنِ الْبَاقِرِ ﷺ قَالَ إِنْ دُخِلَتْكَ عَلَى السُّلْطَانِ يَدْعُو إِلَى ثَلَاثَةِ أَشْيَاءَ مَحَبَّةِ الدُّنْيَا وَ نِسْيَانِ الْمَوْتِ وَ قَلَّةِ الرِّضَا بِمَا قَسَمَ اللَّهُ. (كفاية الأثر في النص على الأئمة الإثني عشر، ص ۲۵۱/ بحار الأنوار، ج ۳۶، ص ۳۵۹)

امام باقر ﷺ: نزد سلطان رفتن به سه چیز میکشاند: محبت دنیا؛ نسیان مرگ؛ و راضی نبودن به آنچه خدا روزی ات کرده.

اگر تو اتفاق کنی و ایشان امساک، ذلت ایشان است. پس با همتایان خویش مصاحبت کن.

المحاسن، سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام عَنِ الْقَوْمِ يَصْطَلِحُونَ فَيَكُونُ فِيهِمُ الْمُوسِرُ وَغَيْرُهُ أَ يَنْفِقُ عَلَيْهِمُ الْمُوسِرُ قَالَ إِنْ طَابَتْ بِذَلِكَ أَنْفُسُهُمْ فَلَا بَأْسَ بِهِ قُلْتُ فَإِنْ لَمْ تَطِبْ أَنْفُسُهُمْ قَالَ يَصِيرُ مَعَهُمْ يَأْكُلُ مِنْ الْخُبْزِ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۵۷ / مكارم الأخلاق، ص ۲۵۱)

راوی گوید از امام باقر عليه السلام پرسیدم گروهی به سفر رفته اند و در میانشان ثروتمندی هست، آیا بر ایشان اتفاق کند؟ فرمود: اگر دل همه راضی باشد مانعی ندارد. راوی گوید گفتیم اگر نباشد چه؟ فرمود: توانگر هم مثل آنها غذای ساده بخورد.

۳۲. الأماي للصديق، قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام أَعْجَبَ لِمَنْ يَتَّخِلُ بِالدُّنْيَا وَهِيَ مُقْبِلَةٌ عَلَيْهِ أَوْ يَتَّخِلُ عَلَيْهَا وَهِيَ مُدْبِرَةٌ عَنْهُ فَلَا الْإِنْفَاقَ مَعَ الْإِقْبَالِ يَصْرُهُ وَلَا الْإِمْسَاكَ مَعَ الْإِدْبَارِ يَنْقُضُهُ. (الأماي للصديق، ص ۱۷۰)

امام صادق عليه السلام: در عجبم از بخیلی که دنیا به او رو کرده یا که دنیا به او پشت کرده. زیرا انفاق نه در حال اقبال دنیا ضرر میرساند و نه امساک در حال ادبار آن چاره ساز است.

تفسير القمي، أَبِي عَنِ الْفَضْلِ بْنِ أَبِي قُرَّةَ قَالَ رَأَيْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَطُوفُ مِنْ أَوَّلِ اللَّيْلِ إِلَى الصَّباحِ وَهُوَ يَقُولُ اللَّهُمَّ قِنِي شَخْ نَفْسِي فَقُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ مَا سَمِعْتُكَ تَدْعُو بِغَيْرِ هَذَا الدُّعَاءِ قَالَ وَآيُ شَيْءٍ أَشَدُّ مِنْ شَخْ النَّفْسِ إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ وَمَنْ يُوقِ شَخْ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ. (تفسير القمي، ج ۲، ص ۳۷۲ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۵، ص ۴۰۰)

راوی گوید امام صادق عليه السلام را دیدم که شب تا صبح طواف میکند و میگوید خدایا مرا از بخلم مصون بدار. به او گفتم جریان چیست؟ فرمود: از بخل بدتر چیست؟ خدا فرموده هر که را از بخل نگه دارند رستگار است.

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَتَدْرِي مِنَ الشَّحِيحِ فَقُلْتُ هُوَ الْبَخِيلُ فَقَالَ الشَّحِيحُ أَشَدُّ مِنَ الْبَخِيلِ إِنَّ الْبَخِيلَ يَتَّخِلُ بِمَا فِي يَدَيْهِ وَإِنَّ الشَّحِيحَ يَتَّخِلُ بِمَا فِي أَيْدِي النَّاسِ شَيْئاً إِلَّا تَمَنَّى أَنْ يَكُونَ لَهُ بِالْحِلِّ وَالْحَرَامِ وَلَا يَشْبَعُ وَلَا يَقْنَعُ بِمَا رَزَقَهُ اللَّهُ تَعَالَى. (معاني الأخبار، ص ۲۴۵ / روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ط القدیمة، ج ۳، ص ۱۸۸)

امام صادق عليه السلام فرمود: میدانی شحیح کیست؟ گفتم بخیل است. فرمود: بدتر از بخیل است. بخیل نسبت به مال خودش بخل دارد و شحیح بخیل مال مردم است و مال خویش تا جایی که هرچه دست هرکس میبیند آرزو میکند کاش مال او بود و سیر نشود و قانع نیست به آنچه خدا به او داده.

۲۸. الخصال، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله مَنْ تَمَنَّى شَيْئاً وَهُوَ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ رِضاً لَمْ يَخْرُجْ مِنَ الدُّنْيَا حَتَّى يُعْطَاهُ. (الجعفریات، ص ۱۵۴ / الأماي للصدوق، ص ۵۷۸ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۸۵ / الخصال، ج ۱، ص ۴ / جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۱۲ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۰)

رسول خدا صلى الله عليه وآله: هرکس آرزوی چیزی کند که مورد پسند خداست، از دنیا نمی رود تا آنچیز به او عطا شود.

۲۹. وَقَالَ عليه السلام إِنَّ لِلَّهِ عُقُوبَاتٍ فِي الْقُلُوبِ وَالْأَبْدَانِ صَنْكٌ فِي الْمَعِيشَةِ وَوَهْنٌ فِي الْعِبَادَةِ وَ مَا ضُرِبَ عَبْدٌ بِعُقُوبَةٍ أَعْظَمَ مِنْ قَسْوَةِ الْقُلُوبِ. (تحف العقول، ص ۲۹۶ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۷۶)

امام عليه السلام: خداوند عقوبت هایی در قلوب و بدن ها دارد من جمله سختی معیشت و سستی در عبادت و بدترین عقوبت قساوت قلب است.

۳۰. الكافي، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ تَرَاوَرُوا فَإِنَّ فِي زِيَارَتِكُمْ إِحْيَاءَ لِقُلُوبِكُمْ وَ ذِكْراً لِأَحَادِيثِنَا وَ أَحَادِيثِنَا تُعْطَنُ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ فَإِنْ أَخَذْتُمْ بِهَا رَشَدْتُمْ وَ نَجَوْتُمْ وَ إِنْ تَرَكَتُمُوهَا ضَلَلْتُمْ وَ هَلَكْتُمْ فَخَذُّوا بِهَا وَ أَنَا بِنَجَاتِكُمْ زَعِيمٌ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۷۶ / الوافي، ج ۵، ص ۶۴۹)

امام صادق عليه السلام: به زیارت یکدیگر بروید که زیارت یکدیگر زنده کردن قلبهای شماست و یاد آوری است برای احادیث ما. احادیث ما شما را بر هم عطوف میکند. اگر به آنها عمل کردید رشد میابید و نجات پیدا میکنید و اگر ترکشان کردید گمراه میشوید و هلاک میگردید. پس آنها را بگیرید که من ضامن نجات شما هستم.

۳۱. المحاسن، قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام لَا تَصْحَبَنَّ فِي سَفَرٍ مَنْ لَا يَرَى لَكَ الْفَضْلَ عَلَيْهِ كَمَا تَرَى لَهُ الْفَضْلَ عَلَيْكَ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۵۷ / الكافي، ج ۴، ص ۲۸۶ / من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۲۷۸)

امیرمؤمنان عليه السلام با کسی که همان مرتبتی که برای خود قائل است برای تو قائل نیست، همسفر مشو.

المحاسن، قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَدْ عَرَفْتُ حَالِي وَ سَعَةَ يَدِي وَ تَوْسُعِي عَلَى إِخْوَانِي فَأَصْحَبُ النَّفَرِ مِنْهُمْ فِي طَرِيقِ مَكَّةَ فَاتَّوَسَّعَ عَلَيْهِمْ قَالَ لَا تَفْعَلْ يَا شُهَابُ إِنْ بَسَطْتَ وَ بَسَطُوا أَجَحَفْتَ بِهِمْ وَ إِنْ هُمْ أَمْسَكُوا أَذَلَّتْهُمْ فَأَصْحَبْ نَظْرَاءَكَ أَصْحَبْ نَظْرَاءَكَ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۵۷ / الكافي، ج ۴، ص ۲۸۷ / مكارم الأخلاق، ص ۲۵۱)

راوی گوید به امام صادق عليه السلام عرض کردم شما حال و ثروت مرا میدانید و میدانید که بر برادرانم اتفاق میکنم. اینبار نیز در راه مکه با آنها همسفر بودم و بر آنها توسعه دادم. امام عليه السلام فرمود: چنین مکن. اگر تو اتفاق کنی و ایشان هم چنین کنند اجحاف به ایشان است و

۳۳. تنبیه الخاطر، عَنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قُلْتُ اللَّهُمَّ لَا تُخَوِّجْنِي إِلَى أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَا عَلِيُّ لَا تَقُولَنَّ هَكَذَا فَلَيْسَ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَهُوَ مُحْتَاجٌ إِلَى النَّاسِ قَالَ فَقُلْتُ كَيْفَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ قُلِ اللَّهُمَّ لَا تُخَوِّجْنِي إِلَى شِرَارِ خَلْقِكَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَنْ شِرَارُ خَلْقِهِ قَالَ الَّذِينَ إِذَا أُعْطُوا مَتَعُوا وَإِذَا مُنِعُوا عَابُوا. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۳۹ بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۲۵)

امام علی علیه السلام: میگویم خدایا مرا به احدی از خلقت محتاج مکن! پیامبر ﷺ فرمود: این نمی شود! کسی نیست جز اینکه محتاج مردم است. بگو خدایا مرا به شرار خلقت محتاج نکن. گفتم شرار خلق چه کسانی هستند؟ فرمود: کسانی که وقتی چیزی گیرشان میاید به دیگران نمیدهند و وقتی چیزی گیرشان نیاید بدگویی میکنند.

۳۴. تأویل الآيات الظاهرة، وَ عَنْ أَبِي بصيرٍ قَالَ قَالَ لِي الصَّادِقُ ﷺ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ إِنَّ النَّمِيَّتَ عَلَى هَذَا الْأَمْرِ شَهِيدٌ قَالَ قُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ وَ إِنَّ مَاتَ عَلَى فِرَاشِهِ قَالَ وَ إِنَّ مَاتَ عَلَى فِرَاشِهِ فَإِنَّهُ حَيٌّ يُرْزَقُ. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۶۴ / الكافي، ج ۸، ص ۱۴۶ / تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة، ص ۶۴۰)

امام صادق علیه السلام: کسی که شیعه بمیرد شهید است. گرچه بر بستر خویش مرده باشد. زنده است و روزی میخورد. الکافی، قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ يَا أَبَا الصَّخْرِ إِنَّ اللَّهَ يُعْطِي الدُّنْيَا مَنْ يُحِبُّ وَ يُبْغِضُ وَ لَا يُعْطِي هَذَا الْأَمْرَ إِلَّا صَفْوَتَهُ مِنْ خَلْقِهِ أَنْتُمْ وَ اللَّهُ عَلَى دِينِي وَ دِينِ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَ إِسْمَاعِيلَ. (الکافی، ج ۲، ص ۲۱۴ / مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۹، ص ۱۵۹ / الوافي، ج ۵، ص ۷۳۹) امام صادق علیه السلام: خداوند دنیا را به آنکه دوست دارد و آنکه دوست ندارد میدهد اما ولایت ما را جز به برگزیدگان از خلقتش نمیدهد....

۳۵. ثواب الأعمال، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ قَلْبًا وَ قَلْبُ الْقُرْآنِ يَس. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۱۱ / شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۶۲)

امام صادق علیه السلام: هر چیزی قلبی دارد و قلب قرآن سوره یاسین است. عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ﷺ قَالَ مَنْ قَرَأَ يَسَ وَ كَانَ مِمَّنْ يَضْمَنُ اللَّهُ لَهُ السَّعَةَ فِي مَعِيشَتِهِ وَ الْفَرَحَ عِنْدَ لِقَائِهِ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۱۲ / جامع الأخبار للشعيري، ص ۴۶)

امام باقر علیه السلام: هرکس سوره یاسین را بخواند خداوند گشایش در معیشت و فرح حین لقاء را برایش ضمانت کرده. جامع الأخبار، قَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَا عَلِيُّ اقْرَأْ يَسَ فَإِنَّ فِي يَسَ بَرَكَاتٍ مَا قَرَأَهَا جَانٌّ إِلَّا شَبِعَ وَ لَا ظَلَمَانٌ إِلَّا رَوِيَ وَ لَا غَارٍ إِلَّا كُسِيَ وَ لَا غَرْبٌ إِلَّا تَرَوَّجَ وَ لَا خَائِفٌ إِلَّا أَمِنَ وَ لَا مَرِيضٌ إِلَّا بَرَأَ وَ لَا مَحْبُوسٌ إِلَّا أُخْرِجَ وَ لَا مُسَافِرٌ إِلَّا أُعِينَ عَلَى سَفَرِهِ وَ لَا يَقْرَأُ يَسَ إِلَّا

خَفَّفَ اللَّهُ عَنْهُ وَ لَا قَرَأَهَا رَجُلٌ لَهُ ضَالَّةٌ إِلَّا وَجَدَهَا. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۴۶ / الدعوات للراوندي، سلوة الحرين، ص ۲۱۵)

رسول خدا ﷺ: ای علی ع، سوره یاسین را بخوان که در آن برکاتی است و هیچ گرسنه ای نخواند جز اینکه سیر شود و هیچ تشنه ای جز اینکه سیراب گردد و هیچ بی لباسی جز اینکه پوشیده گردد و هیچ مریضی جز اینکه خوب شود و هیچ محبوسی جز اینکه آزاد شود و هیچ مسافری جز اینکه نصرت شود و برای هیچ مبتنی نخواند جز اینکه خدا بر او آسان گیرد و برای گمشده نخواند جز اینکه پیدا شود. الأماي للشيخ الطوسي، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ عَلَّمُوا أَوْلَادَكُمْ يَاسِينَ فَإِنَّهَا رِيحَانَةُ الْقُرْآنِ. (الأماي للطوسي، ص ۶۷۷ / عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۳۴۱)

امام صادق علیه السلام: به فرزندان خویش سوره یاسین را بیاموزید که گل قرآن است. الذُّرُّ الْمُنْتَوَرُ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ قَرَأَ يَسَ فِي لَيْلَةٍ اِثْتِنَاءَ وَجْهِ اللَّهِ غُفِرَ لَهُ. (بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۲۹۱ / الدر المنثور في التفسير المأثور، ج ۷، ص ۳۷) رسول خدا ﷺ: هرکس شبی برای خدا سوره یاسین را بخواند، بخشیده شود.

۳۶. تفسیر القمي، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِعَلِيٍّ ﷺ يَا عَلِيُّ مَا مِنْ دَارٍ فِيهَا فَرْحَةٌ إِلَّا يَتْبَعُهَا تَرْحَةٌ وَ مَا مِنْ هَمٍّ إِلَّا وَ لَهُ فَرْحٌ. (تفسير القمي، ج ۱، ص ۳۶۴ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۳، ص ۲۵۰)

رسول خدا ﷺ: هیچ خانه ای نیست که در آن خوشحالی باشد جز اینکه غمی در انتظار آنهاست و هیچ غمی نیست جز اینکه فرحی در انتظار آن است.

۳۷. الإمام الصادق علیه السلام: الْقَلْبُ يَتَكَلَّمُ عَلَى الْكِتَابَةِ. (الکافی، طالإسلامية، ج ۱، ص ۵۲ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۴۲ / منية المرید، ص ۳۴۰) امام صادق علیه السلام: دل، به نوشتن آرام می گیرد.

رسول الله ﷺ: الْمُؤْمِنُ إِذَا مَاتَ وَ تَرَكَ وَرَقَةً وَاحِدَةً عَلَيْهَا عِلْمٌ تَكُونُ تِلْكَ الْوَرَقَةُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ سِتْرًا فِيمَا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ النَّارِ. (الأماي للصدوق، ص ۳۷ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظفين، طالقديمة، ج ۱، ص ۸ / الدعوات للراوندي، سلوة الحرين، ص ۲۷۵ / منية المرید، ص ۳۴۱)

پیامبر خدا ﷺ: هرگاه مؤمن بمیرد و یک برگه که روی آن علمی نوشته شده باشد از خود بر جای گذارد، روز قیامت آن برگه پرده میان او و آتش می شود و خداوند تبارک و تعالی به ازای هر حرفی که روی آن نوشته شده، شهری هفت برابر پهناتر از دنیا به او می دهد.

الإمام الصادق عليه السلام: إِنَّ آيَةَ الْكَذَّابِ بَأَن يُخْبِرَكَ خَبَرَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ
و الْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ، فَإِذَا سَأَلْتَهُ عَنْ حَرَامٍ اللَّهِ وَ حَلَالِهِ لَمْ يَكُنْ
عِنْدَهُ شَيْءٌ! (الكافي، ج ۲، ص ۳۴۰/الوافي، ج ۵، ص ۹۲۸)
امام صادق عليه السلام: نشانه شخص کذاب، این است که از آسمان و زمین
و مشرق و مغرب به تو خبر می دهد. اما هرگاه درباره حرام و حلال
خدا از او بپرسی چیزی برای گفتن ندارد.

۳۸. المحاسن، عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عُمَرَ قَالَ كُنْتُ أَنْظُرُ فِي النُّجُومِ
فَأَغْرَفُهَا وَ أَغْرِفُ الطَّالِعَ فَيَذْخُلُنِي مِنْ ذَلِكَ شَيْءٌ فَشَكُوتُ ذَلِكَ إِلَى
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ إِذَا وَقَعَ فِي نَفْسِكَ شَيْءٌ فَتَصَدَّقْ عَلَى أَوَّلِ مُسْكِينٍ
تُمْ أَفْضَلُ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَدْفَعُ عَنْكَ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۴۹/
وسائل الشيعة، ج ۱۱، ص ۳۷۶)

راوی گوید علم نجوم و طالع میدانستم. روزی فال بدی در فکرم رخنه
کرد. به امام صادق عليه السلام شکایت کردم. فرمود: هروقت چنین شدی به
اولین مسکینی که رسیدی صدقه بده و از آن فکر بگذر خداوند آنرا از
تو دفع میکند.

فقه الرضا عليه السلام، إِذَا أَرَدْتَ سَفَرًا فَاجْمَعْ أَهْلَكَ وَ صَلِّ رَكَعَتَيْنِ وَ قُلِ
اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَوْدِعُكَ دِينِي وَ نَفْسِي وَ أَهْلِي وَ وُلْدِي وَ عِيَالِي.
(الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۹۹/کامل الزیارات، ص ۲۲۳/
المصباح للكفعمي، جنة الأمان الواقية، ص ۱۸۶)

امام رضا عليه السلام: چون قصد سفر کردی اهل خانه را جمع کن و دو رکعت
نماز بخوان و بگو: خدایا من دینم و خودم و اهل و فرزندانم و عیالم
را به تو سپردم.

۳۹. الامام علی عليه السلام: مَنْ عَابَ عَيْبَ وَ مَنْ شَتَمَ أُجِيبَ. (کنز الفوائد، ج ۱،
ص ۲۷۹/کشف الغمّة فی معرفة الأنمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۳۴۶/أعلام الدین فی
صفات المؤمنین، ص ۱۸۷)

امام علی عليه السلام: هرکه عیب جوئی کند، عیب جوئی شود و هرکه دشنام
دهد، پاسخ شنود.

۴۰. مِشْكَاةُ الْأَنْوَارِ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ إِذَا أَحْسَنْتُمْ فَأَحْمَدُوا اللَّهَ
وَ إِذَا أَسَأْتُمْ فَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ. (مشكاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۲۷/بحار الأنوار،
ج ۹۰، ص ۲۱۳)

امام صادق عليه السلام: چون خوبی کردید خدا را شکر کنید و چون بدی
کردید استغفار کنید.

چهل حدیث ۱۰۳

۱. تفسیر القمی، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِهِ وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَى شَهِدْنَا قُلْتَ مَعَانِيَةً كَانَ هَذَا قَالَ نَعَمْ فَتَبَيَّنَتِ الْمَعْرِفَةُ وَنَسُوا الْمَوْقِفَ وَسَيِّدُكُمْ وَنَوْ لَا ذَلِكَ لَمْ يَذَرِ أَحَدٌ مِنْ خَالِفِهِ وَرَازِقُهُ.

(تفسیر القمی، ج ۱، ص ۲۴۸ / الوافی، ج ۳، ص ۴۹۲)

از امام صادق عليه السلام راجع به آیه (هنگامیکه خدا از بنی آدم از پشتشان ذریه شان را گرفت و آنها را گواه گرفت و گفت آیا خدا شما نیستیم گفتند بله) پرسیدند که آیا معاینه بوده؟ فرمود: بله به عین دیده اند این صحنه را. معرفت در وجودشان ثبت شده اما آن موقف را از یاد برده اند و روزی بیاد خواهند آورد. اگر اینطور نبود کسی خالق و رازقش را نمیشناخت.

۲. عَنْهُ عليه السلام: يَا عَلِيُّ سُوءُ الْخُلُقِ شُوْمٌ وَ طَاعَةُ الْمَرْأَةِ نَدَامَةٌ. (من لايحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۶۴ / مكارم الاخلاق، ص ۴۳۳ / السرائر الحاوي لتحرير الفتاوي و المستطرفات، ج ۳، ص ۶۱۹)

رسول خدا عليه السلام: ای علی عليه السلام، سوء خلق شوم است و اطاعت از زن موجب ندامت.

عَنْهُ عليه السلام: يَا عَلِيُّ إِنْ كَانَ الشُّومُ فِي شَيْءٍ فَبِي لِسَانِ الْمَرْأَةِ. (من لايحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۶۴ / مكارم الاخلاق، ص ۴۴۰ / السرائر الحاوي لتحرير الفتاوي و المستطرفات، ج ۳، ص ۶۱۹ / كشف الغمة في معرفة الأئمة، طالقديمة، ج ۱، ص ۲۴۷)

رسول خدا عليه السلام: ای علی اگر شومی در چیزی باشد در زبان زن است.

۳. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زُهَيْرٍ قَالَ وَقَدْ عَلَا بَنُ الْحَضَرَمِيِّ عَلَى النَّبِيِّ عليه السلام فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لِي أَهْلٌ بَنِيْتُ أَحْسِنُ إِلَيْهِمْ فَيُسَيِّئُونَ وَ أَصْلُهُمْ فَيَقْطَعُونَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ عليه السلام ادْفَعْ بِأَلْتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَ بَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ وَ مَا يُلْقَاهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَ مَا يُلْقَاهَا إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ. (الأمالي للصدوق، ص ۶۱۹ / بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۴۱۵)

کسی به پیامبر عليه السلام گفت مرا اهل بیتی است که به آنها خوبی میکنم ما ایشان به من بدی میکنند؛ وصل میکنم و آنها قطع میکنند. رسول خدا عليه السلام آیه شریفه را خواند: به بهترین نحو با ایشان رفتار کن تا دشمنی شما از میان برداشته شود و دوستی و صمیمیت بیاید اما این کار را توفیق نیابند جز کسانی که صابر اند و کسانی که بهره ای عظیم دارند.

۴. وَ رُوِيَ أَنَّ النَّبِيَّ عليه السلام دَخَلَ عَلَى مَرِيضٍ فَقَالَ مَا شَأْنُكَ قَالَ صَلَّيْتُ بِنَا صَلَاةَ الْمَغْرِبِ فَقَرَأْتُ الْقَارِعَةَ فَقُلْتُ اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ لِي عِنْدَكَ ذَنْبٌ تُرِيدُ أَنْ تُعَذِّبَنِي بِهِ فِي الْآخِرَةِ فَعَجِّلْ ذَلِكَ فِي الدُّنْيَا فَصُرْتُ كَمَا تَرَى فَقَالَ عليه السلام بِسْمَا قُلْتَ أَلَا قُلْتَ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَ قِنَا عَذَابَ النَّارِ فَدَعَا لَهُ حَتَّى أَفَاقَ وَ كَانَ دَاوُدُ عليه السلام يَقُولُ اللَّهُمَّ لَا مَرَضٌ يُضَيِّبُنِي وَ لَا صِحَّةٌ تُنْسِينِي وَ لَكِنْ بَيْنَ ذَلِكَ. (الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۲۲۳ / بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۱۷۴)

رسول خدا عليه السلام به عیادت مریضی رفت و از حال وی جویا شد. گفت مغرب که در نماز سوره قارعه خواندید با خدا گفتیم اگر گناهی دارم در همین دنیا عذابم کن و به آخرت میانداز، لذا اینطور بیمار شدم. پیامبر عليه السلام فرمود: بدگفتی! باید میگفتی: خدایا در دنیا و آخرت به من خوبی عطا کن و مرا از عذاب آخرت باز دار. پس پیامبر عليه السلام برایش دعا کرد و او خوب شد. داوود عليه السلام میگفت: خدایا نه مریضم کن که به سختی اقامم و نه سالمم بدار که مغرور گردم؛ بلکه میان این دو.

۵. ثَوَابُ الْأَعْمَالِ، عَنِ الرَّضَا عليه السلام قَالَ الْمُسْتَتِرُ بِالْحَسَنَةِ تَعْدِلُ سَبْعِينَ حَسَنَةً وَ الْمُذْيِعُ بِالسَّيِّئَةِ مَخْذُولٌ وَ الْمُسْتَتِرُ بِالسَّيِّئَةِ مَغْفُورٌ لَهُ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۷۹ / مناقب آل أبي طالب عليهم السلام، لابن شهر آشوب، ج ۴، ص ۳۶۱)

امام رضا عليه السلام: کسی که خوبی خویش را پنهان میکند معادل هفتاد خوبی ثواب میبرد و کسی که بدی خویش را آشکار میکند مخدول و ذلیل میشود اما کسی که بدی خویش را پنهان نگه میدارد بخشیده میشود.

۶. الْكَافِي، قَالَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ الْعَبْدَ لَيَكُونُ مَظْلُومًا فَمَا يَرَأِ يَدْعُو حَتَّى يَكُونَ ظَالِمًا. (الكافي، ج ۲، ص ۳۳۳ / الوافی، ج ۵، ص ۹۶۹)

امام صادق عليه السلام: بنده مظلوم است اما آنقدر علیه ظالم دعا میکند که از حد میگذراند و خودش ظالم میشود.

۷. الإمام الرضا عليه السلام: شَكَا [يُوسُفُ] فِي السَّجَنِ إِلَى اللَّهِ فَقَالَ: يَا رَبِّ بِمَا اسْتَحَقَّقْتُ السَّجْنَ؟ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ: أَنْتَ اخْتَرْتَهُ حِينَ قُلْتَ: رَبِّ السَّجْنَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ، هَلَا قُلْتَ: الْعَاقِبَةُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ؟! (تفسير القمی، ج ۱، ص ۳۵۴ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۳، ص ۲۰۲)

امام رضا عليه السلام: یوسف عليه السلام در زندان به درگاه خدا شکوه کرد و گفت: بار خدایا! به چه سبب سزاوار زندان شدم؟ خداوند به او وحی فرمود که:

تو خود زندان را انتخاب کردی آنگاه که گفتی: پروردگارا! زندان را خوش‌تر دارم از آنچه مرا به سوی آن فرا می‌خوانند؟

رسول‌الله (صلی الله علیه و آله و سلم): سَلُوا اللَّهَ الْمُعَافَاةَ؛ فَإِنَّهُ لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا بَعْدَ الْيَقِينِ خَيْرًا مِنَ الْمُعَافَاةِ. (نهج الفصاحة، ص ۵۷۲/ سنن ابن‌ماجه، ج ۲، ص ۱۲۶۵)

پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله و سلم): از خداوند عافیت طلب کنید؛ زیرا بعد از (نعمت) یقین، نعمتی بهتر از عافیت به کسی داده نشده است.

۸. وَقِيلَ لَهُ مَا الْبَلَاغَةُ فَقَالَ ﷺ مَنْ عَرَفَ شَيْئًا قَلَّ كَلَامُهُ فِيهِ. (تحف العقول، ص ۳۵۹/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۴۱)

پرسیدند بلاغت چیست؟ امام ﷺ فرمود: هرکس چیزی را خوب بشناسد سخنش در آن اندک باشد.

۹. الدُّرَّةُ الْبَاهِرَةُ، قَالَ أَبُو الْحَسَنِ الثَّالثُ ﷺ وَالْبُخْلُ أَذَمُّ الْأَخْلَاقِ. (الدرة الباهرة من الأصداف الطاهرة، ط القديمة، ج ۲، ص ۴۳/ نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۴۰)

امام هادی ﷺ: بخل بدترین صفت آدمی است.

۱۰. وَقَالَ ﷺ إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَعْلَمَ صِحَّةَ مَا عِنْدَ أَخِيكَ فَأَغْضِبْهُ فَإِنْ ثَبَتَ لَكَ عَلَى الْمَوَدَّةِ فَهُوَ أَخُوكَ وَإِلَّا فَلَا. (تحف العقول، ص ۳۵۷/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۳۹)

امام ﷺ: اگر می‌خواهی درستی برادرت را معلوم کنی او را بخشم آور، اگر بر مودت تو استوار ماند بدان واقعا برادر توست.

وَقَالَ ﷺ لَا تَعْتَدْ بِمَوَدَّةِ أَحَدٍ حَتَّى تُغَضِبَهُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ. (تحف العقول، ص ۳۵۷/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۳۹)

امام ﷺ: به دوستی کسی امید مبیند تا او را سه بار به خشم آوری.

۱۱. وَقَالَ [كَانَ] ﷺ إِذَا صَلَّى قَبَّرَ إِلَى مَكَانٍ خَشِنٍ يَتَخَفَى وَيُصَلِّي فِيهِ وَكَانَ كَثِيرَ الْبُكَاءِ قَالَ فَخَرَجَ يَوْمًا فِي حَرٍّ شَدِيدٍ إِلَى الْجِبَالِ لِيُصَلِّيَ فِيهِ فَنَبَعَهُ مَوْلَى لَهُ وَهُوَ سَاجِدٌ عَلَى الْحِجَارَةِ وَهِيَ خَشْنَةٌ حَارَّةٌ وَهُوَ يَبْكِي. (اعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۰۰/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۶۱)

امام سجاد ﷺ چون می‌خواست نماز بخواند به جای خشنی میرفت و کناره صمیگرفت و نماز می‌خواند و بسیار گریه میکرد. روزی گرم بسوی کوه‌ها رفت تا نماز بخواند غلامش از پی‌اش رفت و دید بر سنگهای سخت و داغ سجده کرده و گریه میکند.

۱۲. تفسیر الإمام ﷺ: لَقَدْ مَرَّ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ عَلَى قَوْمٍ مِنْ أَخْلَاطِ الْمُسْلِمِينَ لَيْسَ فِيهِمْ مُهَاجِرِيٌّ وَلَا أَنْصَارِيٌّ وَهُمْ قُعُودٌ فِي بَعْضِ الْمَسَاجِدِ فِي أَوَّلِ يَوْمٍ مِنْ شَعْبَانَ وَإِذَا هُمْ يَخُوضُونَ فِي أَمْرِ الْقَدَرِ وَغَيْرِهِ مِمَّا اخْتَلَفَ النَّاسُ فِيهِ قَدِ ارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُهُمْ وَاشْتَدَّ فِيهِ جِدَالُهُمْ فَوَقَفَ عَلَيْهِمْ وَسَلَّمَفَرَدُوا عَلَيْهِ وَوَسَّعُوا لَهُ وَقَامُوا إِلَيْهِ يَسْأَلُونَهُ الْقُعُودَ إِلَيْهِمْ فَلَمْ يَحْفَلْ بِهِمْ ثُمَّ قَالَ لَهُمْ وَنَادَاهُمْ يَا مَعَاشِرَ الْمُتَكَلِّمِينَ أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ إِلَهَ عِبَادًا قَدْ أَسْكَنَتْهُمْ خَشْيَتُهُ مِنْ غَيْرِ عِيٍّ وَلَا نِكَمٍ وَ أَنَّهُمْ هُمُ الْفَصَحَاءُ الْبُلَغَاءُ الْأَلْبَاءُ الْعَالِمُونَ بِاللَّهِ وَ آيَامِهِ وَ لَكِنَّهُمْ إِذَا ذَكَّرُوا عَظَمَةَ اللَّهِ انْكَسَرَتْ أَلْسِنَتُهُمْ وَ انْقَطَعَتْ أَفْئِدَتُهُمْ وَ طَاشَتْ عُقُولُهُمْ وَ تَاهَتْ حُلُومُهُمْ إِعْزَارًا لِلَّهِ وَ إِعْظَامًا وَ إِجْلَالًا فَإِذَا أَفَاقُوا مِنْ ذَلِكَ اسْتَبَقُوا إِلَى اللَّهِ بِالْأَعْمَالِ التَّرَاكِيَةِ يَعْدُونَ أَنْفُسَهُمْ مَعَ الظَّالِمِينَ وَ الْخَاطِئِينَ وَ أَنَّهُمْ بُرَاءٌ مِنَ الْمُقْصِرِينَ وَ الْمَفْطَرِينَ أَلَا إِنَّهُمْ لَا يَرْضَوْنَ اللَّهَ بِالْقَلِيلِ وَ لَا يَسْتَكْثِرُونَ لِلَّهِ الْكَثِيرَ وَ لَا يَدُلُّونَ عَلَيْهِ بِالْأَعْمَالِ فَهُمْ إِذَا رَأَيْتَهُمْ مُهَيِّمُونَ مَرُوعُونَ خَائِفُونَ مُشْفِقُونَ وَ جُلُودٌ فَأَيُّ أَنْتُمْ مِنْهُمْ يَا مَعْشَرَ الْمُتَبَدِّعِينَ أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ أَعْلَمَ النَّاسِ بِالضَّرَرِ أَسْكَنَتْهُمْ عَنْهُ وَ أَنَّ أَجْهَلَ النَّاسِ بِالضَّرَرِ أَنْطَقَهُمْ فِيهِ. (التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۶۳۵/ بحار الأنوار، ج ۳، ص ۲۶۵)

امیرمؤمنان ﷺ بر گروهی گذشت که در میانشان مهاجر و انصاری نبود. روز اول شعبان بود و در مسجد نشسته بودند و راجع به امر قدر و امثالهم از اموری که مردم اختلاف نظر دارند جز و بحث میکردند. صدایشان بالا رفته بود و جدال میانشان شدت گرفته بود. حضرت ﷺ ایستاد و به ایشان سلام کرد. جواب دادند و برایش جا باز کردند و برخاستند و خواستند بنشینند. حضرت ﷺ نشست و گفت: ای گروه متکلمین آیا نمیدانید که خداوند بندگان دارد که خشیت از او به سکوتشان واداشته درحالیکه فصیح و بلیغ‌اند و عاقل و عالم بالله. اما چون بیاد عظمت خدا افتاده‌اند زبانشان درکشیده و دلشان شکسته و عقلشان به حیرت افتاده و حلمشان در برگرفته برای اعزاز خدا و اجلال او ... و چون بخود آیند بسوی خدا سبقت گیرند با اعمال زاکیه. خویش را از ظالمین و خاطئین بحساب آرند در حالیکه از قصور و تقریط برکنارند جز اینکه به کم راضی نیستند و زیاد را هم زیاد نمیدانند و با اعمال خویش بر خدا احتجاج نمیکند. پس ایشان ترسان‌اند و مشفق و حیران. شما کجا و ایشان کجا؟ ای اهل بدعت. نمیدانید که اعلم مردم به ضرر، ساکت‌ترین ایشان است از آن و نادان‌ترین مردم به ضرر سخنگوترین ایشان راجع به آن.

۱۳. مَطَرُ الْوَرَقِ وَ ابْنُ شِهَابٍ التُّهْرِيُّ فِي خَبَرٍ أَنَّهُ لَمَّا شَهِدَ أَبُو زَيْنَبٍ الْأَسَدِيُّ وَ أَبُو مُرَرِّعٍ وَ سَعِيدُ بْنُ مَالِكٍ الْأَشْعَرِيُّ وَ عَبْدُ اللَّهِ

امام صادق علیه السلام: خداوند پیامبرش را بر محبتش تأدیب کرد و فرمود: تو بر خلق عظیم هستی. و فرموده هرچه رسول به شما داد بپذیرید و آنچه نهی کرد بپذیرید. و فرمود: هرکس از رسول اطاعت کند از خدا اطاعت کرده است. پس از او نیز امر به علی علیه السلام و ائمه علیهم السلام تفویض شده است. شما پذیرفتید و سایر مردم انکار کردند. بخدا قسم دوست داریم چون بگوییم شما هم بگویید و چون سکوت کنیم شما هم سکوت کنید. ما میان شما و خداوند هستیم.

۱۶. الخصال، قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام تَنْظَلُوا بِالْمَاءِ مِنَ الرِّيحِ الْمُتَيْنِ الَّذِي يَتَأَذَى بِهِ وَ تَعَهُدُوا أَنْفُسَكُمْ فَإِنَّ اللَّهَ يَنْخُصُ مِنْ عِبَادِهِ أَقَادُورَةَ الَّذِي يَتَأَنَّفُ بِهِ مَنْ جَلَسَ إِلَيْهِ. (الخصال، ج ۲، ص ۶۲۰ / مکارم الأخلاق، ص ۴۰)

امیرمؤمنان علیه السلام: با آب، بوی بدی را که باعث آزار دیگران است از خویش دفع کنید و خویش را پاکیزه دارید که خداوند از بندگان ناپاکی‌ها را نمی‌پسندد بخصوص آنهایی را که باعث ناراحتی اطرافیان شود.

۱۷. نهج البلاغة، قَالَ علیه السلام إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ هُمُ الَّذِينَ نَظَرُوا إِلَى بَاطِنِ الدُّنْيَا إِذَا نَظَرَ النَّاسُ إِلَى ظَاهِرِهَا وَ اسْتَقَلُّوا بِأَجْلِهَا إِذَا اسْتَقَلَّ النَّاسُ بِعَاجِلِهَا... (نهج البلاغة للصبيح صالح، ص ۵۵۲ / عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۱۶۰)

امیرمؤمنان علیه السلام: اولیاء خدا کسانی هستند که به باطن دنیا مینگرند وقتی مردم به ظاهر آن دلبسته‌اند و به قیامت مشغولند درحالیکه مردم به دنیای عاجل دل بسته‌اند. هرچه را که میترسند دل ایشان را بمیراند از آن پرهیز میکنند و هرچه را میدانند روزی از آنها جدا خواهد شد پیشاپیش ترک میکنند و آنچه دیگران زیاد در پی آن‌اند پیش ایشان بی‌ارزش است. دشمن آنچه‌هایی‌اند که مردم در پی‌اند و در پی آنچه مردم از آن گریزان‌اند. کتاب خدا را می‌شناسند و کتاب به آنها برپاست و تکیه ایشان کتاب است. وراء آنچه می‌خواهند چیزی نیست و وراء آن از چیزی ترس بدل راه نیست.

۱۸. المحاسن، تَعَرَّضَتِ الْمُشَاةُ النَّبِيُّ صلی الله علیه و آله بِكَرَاعِ الْغَمِيمِ لِيَدْعُو لَهُمْ فَدَعَا لَهُمْ وَ قَالَ خَيْرًا وَ قَالَ عَلَيْكُمْ بِالتَّسْلَانِ وَ الْبُكُورِ وَ شَيْءٍ مِنَ الدَّلَجِ فَإِنَّ الْأَرْضَ تُطَوَّى بِاللَّيْلِ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۷۸ / وسائل الشيعة، ج ۱۱، ص ۴۴۰)

گروهی در وادی‌ای میان مکه و مدینه به دیدار پیامبر صلی الله علیه و آله آمدند تا برایشان دعا کند. برایشان دعا کرد و فرمود: خیر است. و فرمود: در سفر، سریع بروید و صبح زود حرکت کنید و شب راه را طی کنید که راه در شب زودتر طی میشود.

بُنْ حُنَيْنِ الْأَزْدِيُّ وَ عُلْقَمَةُ بْنُ زَيْدِ الْبَكْرِيِّ عَلَى الْوَلِيدِ بْنِ عُقْبَةَ أَنَّهُ شَرِبَ الْخَمْرَ أَمَرَ عُثْمَانُ بِإِقَامَةِ الْحَدِّ عَلَيْهِ جَهْرًا وَ نَهَى سِرًّا فَرَأَى أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام أَنَّهُ يَذَرُ عَنْهُ الْحَدَّ قَامَ وَ الْحَسَنُ مَعَهُ لِيَضْرِبَهُ فَقَالَ نَشَدْتُكَ اللَّهَ وَ الْقُرَابَةَ قَالَ اسْكُتْ أَبَا وَهْبٍ فَإِنَّمَا هَلَكَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ بِتَعْطِيلِهِمُ الْخُدُودَ فَضَرَبَهُ فَقَالَ لَتَدْعُونِي قُرَيْشٌ بَعْدَ هَذَا جَلَادَهَا. (مناقب آل أبي طالب عليهم السلام، ج ۲، ص ۱۴۸ / بحار الأنوار، ج ۷۶، ص ۹۹)

چون عده‌ای بر شرب خمر ولید بن عقبه شهادت دادند عثمان در ملاء حکم به اقامه حد بر او کرد اما در خفا گفت که از او درگذرند. امیرمؤمنان علیه السلام که دید می‌خواهند حد الهی را تعطیل کند برخاست تا ولید را شلاق زند به او گفته شد: تو را بخدا مراعات فامیلی را بکن! فرمود: ساکت ای ابا وهب! بنی اسرائیل هلاک شدند چون حدود الهی را تعطیل کردند. پس ولید را شلاق زد و گفت پس از این قریش مرا جلاد خویش خواهند نامید.

۱۴. وَ رُوِيَ أَطِيلُوا الْجُلُوسَ عِنْدَ الْمَوَائِدِ فَإِنَّهَا أَوْقَاتٌ لَا تُحْسَبُ مِنْ أَعْمَارِكُمْ. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۶۲ / الاختصاص، ص ۲۵۳)

روایت است که بر سفره نشستن را طول دهید که از عمر شما حساب نمیشود.

وَ رُوِيَ لَوْ عَمِلْتَ طَعَامًا بِمِائَةِ أَلْفٍ دِرْهَمٍ ثُمَّ أَكَلَ مِنْهُ مُؤْمِنٌ وَاحِدٌ لَمْ تُعَدَّ مُسْرِفًا. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۶۳ / بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۳۵۵)

روایت است که غذایی را اگر صد هزار درهم خرج کنی اما مؤمنی از آن بخورد اسراف نکرده‌ای.

الدَّرَّةُ الْبَاهِرَةُ، قَالَ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ علیه السلام مَنْ قَبِلَ عَطَاكَ فَقَدْ أَعَانَكَ عَلَى الْكُرْهِ. (الدرة الباهرة من الأصداف الطاهرة، ط القديمة، ج ۲، ص ۲۴ / عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۴۵۰ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲۰، ص ۳۴۳)

امام حسین علیه السلام: هرکس عطای تو را بپذیرد تو را بر کرم یاری کرده است.

۱۵. المحاسن، قَالَ أَبَاعَبْدَ اللَّهِ علیه السلام إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَدَبَ نَبِيِّهِ عَلَى مَحَبَّتِهِ فَقَالَ إِنَّكَ لَتَلَى خُلُقِي عَظِيمٍ وَ قَالَ وَ مَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَ مَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَ قَالَ مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله قَوَّضَ إِلَى عَلِيٍّ علیه السلام وَ اتَّخَذَهُ فَسَلَّمْتُمْ وَ جَحَدَ النَّاسُ فَوَ اللَّهِ لَنُجِبَنَّكُمْ أَنْ تَقُولُوا إِذَا قُلْنَا وَ تَصُمُّوا إِذَا صَمَّمْنَا وَ نَحْنُ فِيمَا بَيْنَكُمْ وَ بَيْنَ اللَّهِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۶۲ / بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلى الله عليه، ج ۱، ص ۳۸۴ / تفسير العياشي، ج ۱، ص ۲۵۹ / الكافي، ج ۱، ص ۲۶۹ / الاختصاص، ص ۳۳۰)

روایت شده است که عابدان بنی اسرائیل چون در عبادت به نهایت درجه میرسیدند در میان مردم به راه میافتادند تا حوائج مردم را برآورند و مصالح ایشان را روا سازند.

۲۴. المحاسن/ثواب الأعمال، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ أَلَحَّ فِي وَطْءِ الرَّجَالِ لَمْ يَمُتْ حَتَّى يَدْعُوَ الرَّجَالَ إِلَى نَفْسِهِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۱۲/الكافي، ج ۵، ص ۵۴۶/ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۶۶)

رسول خدا ﷺ: کسی که بر نزدیکی کردن با مردان اصرار داشته باشد نمیرد تا اینکه با خود او چنین کنند.

قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ مَا أَمَكَتْ أَحَدٌ مِنْ نَفْسِهِ طَائِعًا يُلْعَبُ بِهِ إِلَّا أَلْقَى اللَّهُ عَلَيْهِ شَهْوَةَ النِّسَاءِ. (بحار الأنوار، ج ۷۶، ص ۶۹/جامع أحاديث الشيعة للبروجردي، ج ۲۵، ص ۷۷۰)

امیرمؤمنان علیه السلام هرکس به اختیار خود را در اختیار مردان بگذارد خداوند او را به شهوت زنان مبتلا سازد.

المحاسن، عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ مِنْ أَصْحَابِهِ يَرْفَعُهُ إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ ﷺ قَالَ قِيلَ أَيْ كَوْنُ الْمُؤْمِنِ مُبْتَلًى قَالَ نَعَمْ وَلَكِنْ يَغْلُو وَلَا يَغْلَى. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۱۳/بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلى الله عليه وسلم، ج ۱، ص ۴۳۶)

از امام باقر علیه السلام پرسیدند آیا میشود مؤمن مبتلا به این قضیه شود؟ فرمود: بله ممکن است فاعل شود ولی مفعول نمیشود.

۲۵. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ عَذَرَ ظَالِمًا يَظْلِمُهُ سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِ مَنْ يَظْلِمُهُ وَإِنْ دَعَا لَمْ يَسْتَجِبْ لَهُ وَلَمْ يَأْخُذْهُ اللَّهُ عَلَى ظُلَامَتِهِ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۳۴/ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۷۴)

امام صادق علیه السلام: هرکس برای ظلم ظالم عذری بتراشد خداوند کسی را بر او مسلط میکند که به او ظلم کند و هرچه دعا کند مستجاب نمیشود و بر آن ظلم اجر نمیبرد.

۲۶. قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ إِنِّي لَا أَسْأَلُكَ إِلَّا عَمَّا يَغْنِيُنِي إِنْ لِي أَوْلَادًا قَدْ أَدْرَكُوا فَأَدْعُوهُمْ إِلَى شَيْءٍ مِنْ هَذَا الْأَمْرِ فَقَالَ ﷺ: لَا إِنَّ الْإِنْسَانَ إِذَا خَلَقَ عَلَوِيًّا أَوْ جَعْفَرِيًّا يَأْخُذُ اللَّهُ بِنَاصِيَتِهِ حَتَّى يُدْخِلَهُ فِي هَذَا الْأَمْرِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۰۲/كمال الدين و تمام النعمة، ج ۱، ص ۱۳۱/مصابيح المتعبد و سلاح المتعبد، ج ۲، ص ۴۶۶/شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۰، ص ۳۶)

کسی به امام صادق علیه السلام گفت من فقط چیزهایی می‌پرسم که بدرم بخورد: من اولادی دارم که بزرگ شده‌اند آیا ایشان را به ولایت شما دعوت کنم؟ امام علیه السلام فرمود: انسان وقتی علوی یا جعفری باشد خداوند پیشانی‌اش را میگیرد و وارد این امرش میکند.

تفسیر العیاشی، قَالَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ﷺ لَا تُخَاصِمُوا النَّاسَ بِدِينِكُمْ فَإِنَّ الْخُصُومَةَ مَرَضَةٌ لِلْقَلْبِ إِنَّ اللَّهَ قَالَ لِنَبِيِّهِ يَا مُحَمَّدُ إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ

۱۹. التوحيد، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا تَضْرِبُوا أَطْفَالَكُمْ عَلَى بُكَائِهِمْ فَإِنَّ بُكَاءَهُمْ أَرْبَعَةٌ أَشْهُرٍ شَهَادَةٌ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَرْبَعَةٌ أَشْهُرٍ الصَّلَاةُ عَلَى النَّبِيِّ وَ آلِهِ وَ أَرْبَعَةٌ أَشْهُرٍ الدُّعَاءُ لِوَالِدَيْهِ. (التوحيد للصدوق، ص ۳۳۱/علل الشرائع، ج ۱، ص ۸۱)

رسول خدا ﷺ: اطفال خویش را بخاطر گریه نزنید زیرا گریه آنها تا چهار ماه شهادت بر لا اله الا الله است و تا چهار ماه درود بر پیامبر ﷺ و تا چهار ماه دعا برای والدینش.

۲۰. وَ قَالَ ﷺ لَا تَكُونَنَّ دَوَّارًا فِي الْأَسْوَاقِ وَلَا تَكُنْ شَرَاءَ دَقَائِقِ الْأَشْيَاءِ بِنَفْسِكَ فَإِنَّهُ يَكْزُرُهُ لَمَرُّ ذِي الْحَسْبِ وَ الدِّينِ أَنْ يَلِيَّ دَقَائِقِ الْأَشْيَاءِ بِنَفْسِهِ إِلَّا فِي ثَلَاثَةِ أَشْيَاءٍ شَرَاءُ الْعَقَارِ وَ الرَّقِيقِ وَ الْإِبِلِ. (الكافي، ج ۵، ص ۹۱/تحف العقول، ص ۳۷۹/من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۱۶۹)

امام علیه السلام: در بازارها پرسه مزنی و چیزهای بی‌ارزش را خودت مخر زیرا ناپسند است که مردی که دارای اصل و دین است خودش به سراغ خریدهای کوچک برود. فقط خریدهای بزرگ مثل خانه و کنیز و شتر را خودت انجام بده.

۲۱. قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ يَا بَا صَالِحٍ إِذَا حَمَلْتَ جَنَازَةً فَكُنْ كَأَنَّكَ أَنْتَ الْمَحْمُولُ أَوْ كَأَنَّكَ سَأَلْتَ رَبَّكَ الرُّجُوعَ إِلَى الدُّنْيَا لِتَعْمَلَ فَأَنْظِرْ مَا تَسْتَأْنِفُ قَالَ ثُمَّ قَالَ عَجَبًا حَيْسَ أَوَّلُهُمْ عَلَى آخِرِهِمْ ثُمَّ نَادَى مُتَدِي فِيهِمْ بِالرَّحِيلِ وَ هُمْ يَلْعَبُونَ. (الزهدي، ص ۷۷/هداية الأمة إلى أحكام الأئمة عليهم السلام، ج ۱، ص ۳۲۰)

امام صادق علیه السلام: چون جنازه‌ای حمل میکنید فکر کنید خودتان را دارید تشییع می‌کنید و از خدا میخواهید شما را به دنیا بازگرداند تا باز خوبی کنید. نگاه کنید چه کرده‌اید. سپس فرمود: همه این راه را خواهند رفت در حالیکه مشغول بازی هستند.

۲۲. قَالَ أَنَسُ كَانَتْ الْوَلِيدَةُ مِنْ وَلَادَةِ الْمَدِينَةِ تَأْخُذُ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ لَا يَنْزِعُ مِنْهَا يَدَهُ حَتَّى تَذْهَبَ بِهِ حَيْثُ شَاءَتْ. (بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۲۰۶)

راوی گوید بچه‌ای از بچه‌های مدینه دسترسول خدا ﷺ را میگرفت او را با خودش میبرد. رسول خدا ﷺ نیز با او میرفت و مقاومتی نمیکرد.

۲۳. الكافي، عَنْ أَبِي عُمَارَةَ قَالَ كَانَ حَمَادُ بْنُ أَبِي حَنِيفَةَ إِذَا لَقِيَني قَالَ كَرَّرَ عَلَيَّ حَدِيثَكَ فَأَحَدْتُهُ قُلْتُ رَوَيْنَا أَنَّ عَابِدَ بْنَ إِسْرَائِيلَ كَانَ إِذَا بَلَغَ الْغَايَةَ فِي الْعِبَادَةِ صَارَ مَشَاءً فِي حَوَائِجِ النَّاسِ عَانِيًا بِمَا يُضِلُّهُمْ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۹۹/الوافي، ج ۲، ص ۶۶۹)

امام صادق علیه السلام: سعید کسی است که در خویش خلوتی بیابد و مشغول خلوت باشد.

۳۰. المحاسن، قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ علیه السلام يَا بَا الْمِقْدَامِ وَاللَّهِ لَأَنْ أُطْعِمَ رَجُلًا مِنْ شِيعَتِي أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أُطْعِمَ أَفْقًا مِنَ النَّاسِ قُلْتُ كَمْ الْأَفْقُ قَالَ مِائَةٌ أَلْفٍ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۹۱/بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۳۶۳)

امام باقر علیه السلام: اینکه کسی از شیعیان خود را اطعام کنم دوست‌تر دارم تا گروهی از مردم را. حتی صد هزار نفر را.
المحاسن، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ لَأَنْ أُطْعِمَ رَجُلًا مُسْلِمًا أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أُعْطِيَ أَفْقًا مِنَ النَّاسِ قُلْتُ وَ كَمْ الْأَفْقُ قَالَ عَشْرَةُ آلَافٍ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۹۱/الکافی، ج ۲، ص ۲۰۰)

امام باقر علیه السلام: اینکه مردی مسلمان را اطعام کنم دوست‌تر دارم تا گروهی از مردم را حتی ده هزار نفر را.
المحاسن، قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام لَأَنْ أُطْعِمَ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِي حَتَّى يَشْتَبِعَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَخْرَجَ إِلَى السُّوقِ فَأَشْتَرِيَ رَقَبَةً فَأُعْتِقَهَا وَ لَأَنْ أُعْطِيَ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِي دِرْهَمًا أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَتَصَدَّقَ بِعَشْرَةٍ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۹۲/وسائل الشیعة، ج ۲۴، ص ۳۴۷)
امام صادق علیه السلام: اینکه مردی از اصحاب خویش را سیر کنم دوست‌تر دارم تا اینکه بنده‌ای آزاد کنم و اینکه به مردی از اصحاب خود درهمی صدقه دهم دوست‌تر دارم تا اینکه به ده نفر صدقه دهم.

۳۱. دَعَاؤُ الرَّاوَنْدِيِّ، سِئِلَ زَيْنُ الْعَابِدِينَ علیه السلام عَنِ الطَّاعُونَ أ نَبْرَأُ مِمَّنْ يَلْحَقُهُ فَإِنَّهُ مُعَذَّبٌ قَالَ علیه السلام إِنْ كَانَ عَاصِيًا قَابِرًا مِنْهُ طِعْنٌ أَوْ لَمْ يُطْعَنْ وَإِنْ كَانَ لِلَّهِ عَنَرٌ وَ جَلٌّ مُطِيعًا فَإِنَّ الطَّاعُونَ مِمَّا تُمَحْصُ بِهِ ذُنُوبُهُ إِنَّ اللَّهَ عَنَرٌ وَ جَلٌّ عَذَّبَ بِهِ قَوْمًا وَ يَرْحَمُ بِهِ آخَرِينَ وَاسِعَةً قُدْرَتُهُ لِمَا يَشَاءُ أ لَا تَرَوْنَ أَنَّهُ جَعَلَ الشَّمْسَ ضِيَاءً لِعِبَادِهِ وَ مُنْضِجًا لِيَتِمَّارِهِمْ وَ مُبْلِغًا لِقَوَاتِهِمْ وَ قَدْ يُعَذَّبُ بِهَا قَوْمًا يَنْتَلِيهِمْ بِحَرِّهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِذُنُوبِهِمْ وَ فِي الدُّنْيَا بِسُوءِ أَعْمَالِهِمْ. (الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۱۷۱/بحار الأنوار، ج ۶، ص ۱۲۴)

از امام سجاد علیه السلام پرسیدند از کسی که طاعون گرفته دور شویم؟ او در عذاب خداست؟ فرمود: از عاصی دور شوید طاعون داشته باشد یا نه و امام مطیع خدا، طاعون گناهانش را می‌زداید. خدا با طاعون گروهی را عذاب میکند و گروهی را رحم میکند...

۳۲. مَكَارِمُ الْأَخْلَاقِ، عَنِ الصَّادِقِ علیه السلام قَالَ شَابٌّ سَخِيٌّ مُرْهَقٌ فِي الذُّنُوبِ أَحَبُّ إِلَيَّ اللَّهُ عَنَرٌ وَ جَلٌّ مِنْ شَيْخٍ عَايِدٍ بَخِيلٍ. (الکافی، ج ۴، ص ۴۱/مکارم الأخلاق، ص ۱۳۶/مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۳۰)

أَحْبَبْتُ وَ لَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَ قَالَ أ فَانْتِ تَكْرَهُ النَّاسَ حَتَّى يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ذَرُوا النَّاسَ فَإِنَّ النَّاسَ أَخَذُوا مِنَ النَّاسِ وَ أَنْتُمْ أَخَذْتُمْ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ لَا سَوَاءٌ إِنِّي سَمِعْتُ أَبِي علیه السلام وَ هُوَ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ إِذَا كَتَبَ إِلَيَّ عَبْدًا أَنْ يَدْخُلَ فِي هَذَا الْأَمْرِ كَانَ أَسْرَعَ إِلَيْهِ مِنَ الظَّيْرِ إِلَيَّ وَ كَرِهَ. (تفسير العياشي، ج ۲، ص ۱۳۷/دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۶۲)

امام صادق علیه السلام: با مردم مخاصمه نکنید که خصومت قلب را مریض میکند. خداوند به پیامبرش فرمود: تو نمی‌توانی هرکس را که میخواهی هدایت کنی خداست که هرکه را که میخواهد هدایت میکند. آیا مردم را وادار میکنی که مؤمن شوند. دست از سر مردم بردارید مردم از هم گرفته‌اند و شما هدایت را از رسول خدا صلی الله علیه و آله و علی علیه السلام گرفته‌اید این دو برابر نیستند. شنیدم پدرم میگفت: وقتی خدا بخواهد کسی را وارد این امر کند سریعتر از پرنده بسوی آشیانه‌اش بسوی این امر می‌شتابد.

۲۷. تفسیر القمی، قَالَ الصَّادِقُ علیه السلام مَنَعَ الْأَوَاحِرِ يَقْطَعُ لِسَانَ شُكْرِ الْأَوَائِلِ. (تفسير القمي، ج ۱، ص ۹۲/الکافی، ج ۴، ص ۲۵/تحف العقول، ص ۲۹۷)
نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۲۰/لمع من كلام الإمام الصادق أبي عبد الله جعفر بن محمد عليهما السلام، ص ۲۹۷/عيون الحكم و المواعظ للثبي، ص ۴۸۳
تصنيف غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۸۴
امام صادق علیه السلام: منع کردن از نعمت، شکر نسبت به گذشته آنرا نیز از بین می‌برد.

الأمالي للشيخ الطوسي، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله اسْتِثْمَامُ الْمَعْرُوفِ أَفْضَلُ مِنْ ابْتِدَائِهِ. (الأمالي للطوسي، ص ۵۹۶/تصنيف غرر الحكم و درر الكلم، ص ۳۸۴)
مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۴۳
رسول خدا صلی الله علیه و آله: تمام کردن معروف مهم‌تر از ابتدا کردن آن است.

۲۸. قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام فَإِنَّهُ لَيْسَ عَنِ الْمَوْتِ مَحِيصٌ إِنْكُمْ إِنْ لَمْ تُقْتَلُوا تَمُوتُوا وَ الَّذِي نَفْسٌ عَلَيَّ يَدِهِ لَأَلْفُ ضَرْبَةٍ بِالسَّيْفِ عَلَى الرَّأْسِ أَهْوَنُ مِنْ مَوْتٍ عَلَى فِرَاشٍ. (الإرشاد في معرفة حجج الله على العباد، ج ۱، ص ۲۳۸/الأمالي للطوسي، ص ۲۱۶)

امیرمؤمنان علیه السلام: از مرگ گریزی نیست. شما اگر کشته نشوید میمیرید و قسم به آنکه جان علی بدست اوست هزار ضربه شمشیر بر سر آسان‌تر از مرگ در بستر است.

۲۹. قَالَ سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ سَمِعْتُ جَعْفَرَ [جَعْفَرًا] الصَّادِقَ علیه السلام يَقُولُ وَ السَّعِيدُ مَنْ وَجَدَ فِي نَفْسِهِ خُلُوةً يَشْغَلُ بِهَا. (كشف الغمة في معرفة الأنمة، ط القدیمة، ج ۲، ص ۱۵۸/العدد القویة لدفع المخاوف الیومیة، ص ۱۵۲/التحصيل في صفات العارفين، ص ۱۴)

امام صادق (ع): جوانی سخی که در گناه باشد به خدا نزدیکتر است تا پیرمرد عابد بخیل.

۳۳. تفسیر العیاشی، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (ع) قَالَ وَلَوْ أَنَّ عَبْدًا بَكَى فِي أُمَّةٍ لَرَحِمَهَا اللَّهُ. (تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۱۲۲ / الکافی، ج ۲، ص ۴۸۲ / مکارم الأخلاق، ص ۳۱۷ / عدة الداعی و نجاح الساعی، ص ۱۷۰)

امام باقر (ع): یک نفر که در امتی گریه کند خدا به همه آن امت رحم می کند.

مکارم الأخلاق، قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (ع) بَكَاءُ الْعُيُونِ وَ خَشْيَةُ الْقُلُوبِ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ تَعَالَى ذِكْرُهُ. (جامع الأخبار للشعیری، ص ۹۷ / مکارم الأخلاق، ص ۳۱۷)

امیر مؤمنان (ع): گریه چشم و خشیت قلب از رحمت خداست.

۳۴. عنه (ع): وَ اعْلَمْ أَنَّ الصَّدَقَ مُبَارَكٌ وَ الْكَذِبَ مَشْنُومٌ. (تحف العقول، ص ۱۴ / بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۶۷)

رسول خدا (ص): بدان که راستگویی مبارک و دروغ شوم است.

۳۵. ثواب الأعمال، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ الْهُوَامِيمُ رِيَّاحِينَ الْقُرْآنِ فَإِذَا قَرَأْتُمُوهَا فَاحْمَدُوا اللَّهَ وَ اشْكُرُوهُ كَثِيرًا. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۱۴ / وسائل الشیعة، ج ۶، ص ۱۴۶)

امام صادق (ع): سوره های حوامیم (که اول ایشان حم است) ریاحین قرآنند. اگر توفیق خواندن آنها یافتید شکر بسیار کنید.

۳۶. الکافی، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (ع) قَالَ سَأَلَ النَّبِيَّ (ص) عَنْ خِيَارِ الْعِبَادِ فَقَالَ الَّذِينَ إِذَا أَحْسَنُوا اسْتَبَشَرُوا وَإِذَا أَسَاءُوا اسْتَغْفَرُوا وَإِذَا أُعْطُوا شَكَرُوا وَإِذَا ابْتُلُوا صَبَرُوا وَإِذَا أَعْصَبُوا غَفَرُوا. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۵۴ / الکافی، ج ۲، ص ۲۴۰ / تحف العقول، ص ۴۴۲ / الأمالی للصدوق، ص ۱۰ / الخصال، ج ۱، ص ۳۱۷)

امام باقر (ع): از رسول خدا (ص) پرسیدند بهترین بندگان خدا کیانند؟ فرمود: کسانی که چون خوبی کنند شاد شوند و چون بدی کنند استغفار نمایند و چون اعطا کنند شکر کنند و چون مبتلا شوند صبر کنند و چون غضب کنند ببخشند.

۳۷. المحاسن، عَنْ ثَابِتِ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (ع) يَا ثَابِتُ مَا لَكُمْ وَ لِلنَّاسِ كُفُوًا عَنِ النَّاسِ وَ لَا تَدْعُوا أَحَدًا إِلَى أَمْرِكُمْ فَوَ اللَّهُ لَوْ أَنَّ أَهْلَ السَّمَاوَاتِ وَ أَهْلَ الْأَرْضِينَ اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ يَهْدُوا عَبْدًا يُرِيدُ اللَّهُ ضَلَالَتَهُ مَا اسْتَطَاعُوا أَنْ يَهْدُوهُ وَ لَوْ أَنَّ أَهْلَ السَّمَاوَاتِ وَ أَهْلَ الْأَرْضِينَ اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ يَضِلُّوا عَبْدًا يُرِيدُ اللَّهُ هُدَاهُ مَا اسْتَطَاعُوا أَنْ يَضِلُّوهُ كُفُوًا عَنِ النَّاسِ وَ لَا يَقُلْ أَحَدُكُمْ أَخِي وَ ابْنُ عَمِّي وَ جَارِي

فَإِنَّ اللَّهَ إِذَا أَرَادَ بِعَبْدٍ خَيْرًا طَيَّبَ رُوحَهُ فَلَا يَسْمَعُ مَعْرُوفًا إِلَّا عَرَفَهُ وَ لَا مُنْكَرًا إِلَّا أَنْكَرَهُ ثُمَّ يَقْضِي اللَّهُ فِي قَلْبِهِ كَلِمَةً يَجْمَعُ بِهَا أَمْرَهُ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۰۰ / الکافی، ج ۱، ص ۱۶۵)

امام صادق (ع): دست از سر مردم بردارید و کسی را به مذهب خویش دعوت نکنید بخدا قسم اگر اهل آسمان و زمین متفق شوند بر اینکه بنده ای را خدا ضلالتش را خواسته هدایت کند نتواند و اگر مجتمع شوند بر گمراهی کسی که خدا هدایتش را خواسته نتوانند گمراهش کنند. دست از سر مردم بردارید و نگویید این برادر من است این پسر عمومی من است این همسایه من است. اگر خداوند خیر بنده ای را بخواهد روحش را پاک میکند پس هیچ معروفی را نمیشنود جز اینکه میشناسدش و هیچ منکری را نمیشنود جز اینکه از آن بدش میاید. سپس خدا در دلش کلمه ای می اندازد که امرش را جمع کند.

۳۸. المحاسن، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (ع) قَالَ إِذَا سِرَتْ فِي أَرْضٍ مُخْصَبَةٍ فَارْفُقْ بِالسَّيْرِ وَ إِذَا سِرَتْ فِي أَرْضٍ مُجْدَبَةٍ فَعَجَلْ بِالسَّيْرِ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۶۱ / بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۲۷۹)

امام باقر (ع): چون از زمین سرسبز میگذری آرام برو و اگر از زمین خشک میگذری سریع تر برو.

۳۹. رسول الله (ص): لَا تُظْهِرِ السَّمَاتَةَ لِأَخِيكَ ؛ فَيَرْحَمَهُ اللَّهُ وَ يَتَّيَلَّكَ. (الأمالي للصدوق، ص ۲۲۷ / شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۴۹ / نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۳۷ / الأمالي للطوسي، ص ۳۳ / روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، ط القديمة، ج ۲، ص ۴۲۴ / مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۸۵)

پیامبر خدا (ص): از گرفتاری برادرت اظهار شادی مکن، که خداوند به او رحم می کند و تو را گرفتار می سازد.

۴۰. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) مَنْ ظَهَرَثَ عَلَيْهِ النِّعْمَةُ فَلْيُكْثِرِ الْحَمْدَ لِلَّهِ وَ مَنْ كَثُرَتْ هُمَمُهُ فَعَلَيْهِ بِالْإِسْتِغْفَارِ وَ مَنْ أَلَحَّ عَلَيْهِ الْفَقْرُ فَلْيُكْثِرِ مِنْ قَوْلِ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ يَنْفِي اللَّهُ عَنْهُ الْفَقْرَ. (المحاسن، ج ۱، ص ۴۲ / الکافی، ج ۸، ص ۹۳)

رسول خدا (ص): هرکس نعمت بر او ظاهر شد بسیار حمد خدا کند و هرکس همش زیاد شد استغفار کند و هرکس فقر بر او الحاح کرد زیاد بگوید لا حول و لا قوة إلا بالله تا خدا فقر را از دور دور کند.

چهل حدیث ۱۰۴

۱. وَ قَالَ التَّابِقُ لِلصَّادِقِ (ع) يَا بُنَيَّ مَنْ كَتَمَ بَلَاءً ابْتُلِيَ بِهِ مِنَ النَّاسِ وَ شَكَأَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُعَافِيَهُ مِنْ ذَلِكَ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۱۴ / مكارم الأخلاق، ص ۳۸۹ / مهج الدعوات و منهج العبادات، ص ۳۲۴)

امام باقر (ع): فرزندم، هرکس بلایی را که به او رسیده است از مردم کتمان کند و به خدا شکایت برد بر خداست که او را عافیت دهد. عُدَّةُ الدَّاعِي، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ إِذَا أَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ لَا يَسْأَلَ رَبَّهُ شَيْئًا إِلَّا أَعْطَاهُ فَلْيَتَأَسَّ مِنَ النَّاسِ كُلِّهِمْ. (مصباح الشريعة، ص ۱۳۴ / الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۶۷ / الكافي، ج ۲، ص ۱۴۸ / الأمالي للمفيد، ص ۳۲۹ / الأمالي للطوسي، ص ۳۶ / مجموعة قورام، ج ۲، ص ۱۴۵ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۳۴)

امام صادق (ع): هرکس میخواهد هر چیزی را که از خدا میخواهد جواب بگیرد و به او اعطا شود از همه مردم مأیوس باشد.

۲. عَنْهُ (ع) يَا عَلِيُّ ثَلَاثٌ يَحْسُنُ فِيهِنَّ الْكَذِبُ الْمَكِيدَةُ فِي الْحَرْبِ وَ عِدَّتُكَ زَوْجَتَكَ وَ الْإِصْلَاحُ بَيْنَ النَّاسِ. يَا عَلِيُّ ثَلَاثٌ يُفْنِقُ فِيهِنَّ الصَّدْقُ النَّيْمَةُ وَ إِخْبَارُ الرَّجُلِ عَنْ أَهْلِهِ بِمَا يَكْرَهُ وَ تَكْذِيبُكَ الرَّجُلَ عَنِ الْخَيْرِ. (تحف العقول، ص ۹ / من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۵۹ / الخصال، ج ۱، ص ۸۷ / مكارم الأخلاق، ص ۴۳۷)

رسول خدا (ص): ای علی (ع)، در سه جا دروغ بجاست: کید در جنگ و وعده به همسرت و اصلاح میان مردم و در سه جا راست نابجاست: سخن چینی و بد گفتن از زن نزد شوهرش و تکذیب کردن خوبی‌ای که به کسی نسبت میدهند.

۳. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِيُحْيِيَ بْنِ زَكَرِيَّا (ع) إِذَا قِيلَ فِيكَ مَا فِيكَ فَاعْلَمْ أَنَّهُ ذَنْبٌ ذَكَرْتَهُ فَاسْتَغْفِرِ اللَّهَ مِنْهُ وَ إِنْ قِيلَ فِيكَ مَا لَيْسَ فِيكَ فَاعْلَمْ أَنَّهُ حَسَنَةٌ كُتِبَتْ لَكَ لَمْ تَتَّعِبْ فِيهَا. (الأمالي للصدوق، ص ۵۱۲ / قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۲۷۲)

عیسی (ع) به یحیی (ع) گفت: اگر بدی از تو گفتند که در تو هست بدان گناهی کرده‌ای پس از آن استغفار کن. و اگر در تو نیست بدان حسنه‌ای برایت نوشته شده است و اندوهگین مشو.

۴. وَ قَالَ (ع) مَنْ أَحْبَبَ عَنِ الرَّأْيِ وَ عَيَّيْتُ بِهِ الْحَيْلُ كَانَ الرَّفْقُ مُفْتَاَحَهُ. (أعلام الدين في صفات المؤمنين، ج ۲۹۸ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۲۸)

امام (ع): هرکس فکرش به جایی نرسید و حيله‌اش کارگر شد بدانند کلید مشکلش رفق است.

۵. الْأَمَالِي لِلصَّدُوقِ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) إِنَّ آدَمَ شَكَأَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مَا يَلْقَى مِنْ حَدِيثِ النَّفْسِ وَ الْحُزْنِ فَفَتَرَ عَلَيْهِ جَبْرِئِيلُ فَقَالَ لَهُ يَا آدَمُ قُلْ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ فَقَالَهَا فَذَهَبَ عَنْهُ الْوَسْوَةُ وَ الْحُزْنُ. (الأمالي للصدوق، ص ۵۴۳ / الوافي، ج ۲۲، ص ۸۰۶)

رسول خدا (ص): آدم نزد خدا از گفتگوی ذهنی و حزن شکایت کرد. جبرئیل نازل شد و گفت: بگو لا حول و لا قوة إلا بالله. آدم این ذکر را گفت و وسوسه و حزن از او دور شد.

۶. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) الْغَنَى فِي الْقَلْبِ وَ الْفَقْرُ فِي الْقَلْبِ. (الجعفریات، ص ۱۵۵ / بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۶۸)

رسول خدا (ص): غنا و فقر هر دو در قلب است.

۷. مُحَاسَبَةُ النَّفْسِ، اشْتَكَى بَعْضُ أَصْحَابِ أَبِي جَعْفَرٍ (ع) فَقَالَ لَهُ قُلْ يَا اللَّهَ يَا اللَّهَ عَشْرَ مَرَّاتٍ مُتَتَابِعَاتٍ فَإِنَّهُ لَمْ يَقْلُهَا مُؤْمِنٌ إِلَّا قَالَ رَبُّهُ تَبَيَّنَتْ عَبْدِي سَلْ حَاجَتَكَ. (محاسبة النفس، ص ۳۶ / وسائل الشيعة، ج ۷، ص ۸۹)

یکی از اصحاب امام باقر (ع) شکایتی نزدش برد. امام (ع) فرمود: ده بار بگو یاالله... مؤمنی چنین نگوید جز اینکه خدا گوید لبیک بنده‌ام. حاجتت را بخواه.

۸. وَ قَالَ لَهُ ابْنُ السَّكَيْتِ مَا الْحُجَّةُ عَلَى الْخَلْقِ الْيَوْمَ فَقَالَ (ع) النُّقْلُ يَعْرِفُ بِهِ الصَّادِقَ عَلَى اللَّهِ فَيُصَدِّقُهُ وَ الْكَاذِبَ عَلَى اللَّهِ فَيَكْذِبُهُ فَقَالَ ابْنُ السَّكَيْتِ هَذَا وَ اللَّهُ هُوَ الْجَوَابُ. (الكافي، ج ۱، ص ۲۵ / تحف العقول، ص ۴۵۰ / عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۸۰ / علل الشرائع، ج ۱، ص ۱۲۲ / الاحتجاج على أهل اللجاج للطبرسي، ج ۲، ص ۴۳۳)

راوی از امام (ع) پرسید امروز حجت بر خلق چیست؟ امام (ع) فرمود: عقل است که با آن صادق را میشناسد و تصدیق میکند و کاذب را و تکذیب میکند.

۹. يَا مُوسَى أَكْرِمِ السَّائِلَ إِذَا أَتَاكَ بِرَدٍّ جَمِيلٍ أَوْ إِعْطَاءٍ يَسِيرٍ فَإِنَّهُ يَأْتِيكَ مِنْ لَيْسَ بِأَنْسٍ وَ لَا جَانٍّ مَلَائِكَةُ الرَّحْمَنِ يَبْلُغُونَكَ كَيْفَ أَنْتَ صَانِعٌ فِيمَا أَوْلَيْتَكَ وَ كَيْفَ مُوَسَّاتِكَ فِيمَا حَوَّلْتَكَ. (الكافي، ج ۸، ص ۴۵ / تحف العقول، ص ۴۹۲ / قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۱۶۳ / مجموعة قورام، ج ۲، ص ۴۴ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۱۹)

از جمله وحی خدا به موسی (ع) این بود که اگر سائلی بیشت آمد یا به خوبی او را جواب کن یا کمی به او بده. گاهی کسی نزد تو میاید که نه انس است و نه جن بلکه فرشته است و برای امتحان تو آمده است تا مواسات تو با مردم را بسنجد.

۱۰. وَ قَالَ ﷺ لَا تُحَدِّثْ مَنْ تَخَافُ أَنْ يَكْذِبَكَ وَلَا تَسْأَلَ مَنْ تَخَافُ أَنْ يَمْنَعَكَ وَلَا تَتَّقِيَ إِلَى مَنْ تَخَافُ أَنْ يُعَذِّبَكَ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۱۵/ اعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۰۴)

امام ﷺ: به کسی که میترسی تکذیب کند چیزی مگو و از کسی که میترسی منع کند چیزی مخواه و به کسی که از او میترسی اعتماد مکن.

۱۱. وَ قَالَ ﷺ إِنَّ الْوُضُوءَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ سَفَرٌ لَا يُذْرِكُ إِلَّا بِأَمْتِطَاءِ اللَّيْلِ. (بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۳۸۰)

امام ﷺ: رسیدن به خدا سفری است که باید شب طی شود.

۱۲. عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ أَنَّهُ قَالَ لَوْ لَا آيَةٌ فِي كِتَابِ اللَّهِ لَأَخْبَرْتُكُمْ بِمَا كَانَ وَ بِمَا يَكُونُ وَ بِمَا هُوَ كَائِنٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ هِيَ هَذِهِ الْآيَةُ يَمُحُوا اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَ يُثَبِّتُ وَ عِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ. (روضه الواعظین و بصيرة المتعظین، ط القدیمة، ج ۱، ص ۱۱۸/ بحار الأنوار، ج ۴، ص ۹۷)

امیرمؤمنان ﷺ: اگر آیه ای در کتاب خدا نبود از آنچه بوده و هست و خواهد بود شما را خبر میدادم. آن آیه این است: (خدا هرچه را خواهد محو میکند و هرچه را بخواند امضاء میکند و ام کتاب نزد اوست).

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِذَا كَانَ ثَلَاثَةُ الْقَدْرِ نَزَلَتِ الْمَلَائِكَةُ وَ الرُّوحُ وَ الْكُتُبُ إِلَى سَمَاءِ الدُّنْيَا فَيُكْتَبُونَ مَا يَكُونُ مِنْ قَضَاءِ اللَّهِ تَعَالَى فِي تِلْكَ السَّاعَةِ فَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَقْدَمَ شَيْئًا أَوْ يُؤَخَّرَهُ أَوْ يَنْقُصَ شَيْئًا أَمَرَ الْمَلَكَ أَنْ يَمْحُوَ مَا يَشَاءُ ثُمَّ أَثَبَّتَ الَّذِي أَرَادَ. (بحار الأنوار، ج ۴، ص ۹۹/ تفسیر نور الثقلین، ج ۲، ص ۵۱۵)

امام صادق ﷺ: شب قدر که میشود خداوند فرشتگان و روح و نویسندگان را به آسمان دنیا میفرستد و تقدیر سالیانه را مینویسد اما اگر بخواند چیزی را تقدیم کند یا تأخیر یا کم و زیاد کند به فرشته دستور میدهد که چنین کند.

التَّوْحِيدُ، عَنْ أَحَدِهِمَا ﷺ قَالَ مَا عُبِدَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِشَيْءٍ مِثْلَ الْبَدَاءِ. (التوحيد للصدوق، ص ۳۳۲/ بحار الأنوار، ج ۴، ص ۱۰۷)

امام صادق ﷺ یا پدرشان ﷺ: خداوند با هیچ چیز مثل فهمیدن بداء که حاکی از قدرت لایزال خداوند است عبادت نمیشود.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَا عُظِّمَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِمِثْلِ الْبَدَاءِ. (التوحيد للصدوق، ص ۳۳۳/ الفصول المهمة في أصول الأئمة، تكملة الوسائل، ج ۱، ص ۲۲۰)

امام صادق ﷺ: خدا با هیچ چیز مثل دانستن بداء تعظیم نشود.

تفسیر العیاشی، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ ثُمَّ قَضَى أَجَلًا وَ أَجَلَ مُسَمًّى عِنْدَهُ قَالَ الْمُسَمًّى مَا سُمِّيَ لِمَلِكِ الْمَوْتِ لَهُ فِيهِ الْمَشِيئَةُ إِنْ شَاءَ قَدَمَهُ وَ إِنْ شَاءَ أَخَّرَهُ. (تفسیر العیاشی، ج ۱، ص ۳۵۴/ البرهان في تفسير القرآن، ج ۲، ص ۴۰۱)

از امام صادق ﷺ از قول خدا پرسیدند که (سپس اجل را قضاء کرد و اجل مسمی نزد اوست)، فرمود: منظور اجلی است که به ملک الموت اعلام شده بخواهد آنرا تقدیم و تأخیر میکند.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ فِي قَوْلِهِ ثُمَّ قَضَى أَجَلًا وَ أَجَلَ مُسَمًّى عِنْدَهُ قَالَ ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ الْأَجَلُ الْأَوَّلُ هُوَ مَا تَبَدَّه إِلَى الْمَلَائِكَةِ وَ الرُّسُلِ وَ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْأَجَلَ الْمُسَمًّى عِنْدَهُ هُوَ الَّذِي سَتَرَهُ اللَّهُ عَنِ الْخَلَائِقِ. (تفسیر العیاشی، ج ۱، ص ۳۵۴/ البرهان في تفسير القرآن، ج ۲، ص ۴۰۱)

امام صادق ﷺ راجع به همان آیه: اجل اولی آنست که به ملائکه و رسل و انبیاء اعلام شده و اجل مسمی آنست که از همه مخفی نگه داشته.

۱۳. تفسیر العیاشی، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ مَنْ أَخَذَ سَارِقًا فَعَقَّا عَنْهُ فَإِذَا رُفِعَ إِلَى الْإِمَامِ قَطَعَهُ وَ إِنَّمَا الْهَبَةُ قِتْلٌ أَنْ يُرْفَعَ إِلَى الْإِمَامِ وَ كَذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ وَ الْحَافِظُونَ يُحْدُودُ اللَّهُ فَإِذَا انْتَهَى الْحَدُّ إِلَى الْإِمَامِ فَلَيْسَ لِأَحَدٍ أَنْ يَتْرُكَهُ. (تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۱۱۴/ دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۸۶/ من لا يحضره الفقيه، ج ۱، ص ۱۲۶/ المقنعة، ص ۱۵۸/ عوالي اللئالی العزیزية في الأحادیث الدینیة، ج ۳، ص ۴۷۴)

امام صادق ﷺ: هرکس سارقی را گرفت اگر بخواهد از او درمیگذرد اما اگر او را نزد امام ﷺ بردند امام ﷺ باید حد را اجرا کند. بخشش تا پیش از نزد امام بردن است زیرا امام باید حافظ حدود خدا باشد.

۱۴. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ الْمُؤْمِنِينَ وَ أَوْلَادَهُمْ فِي الْجَنَّةِ. (بحار الأنوار، ج ۵، ص ۲۸۹/ تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۱۴۰)

رسول خدا ﷺ: مؤمنین و فرزندان آنها در بهشت اند.

عَنِ الصَّادِقِ ﷺ قَالَ أَطْفَالُ الْمُؤْمِنِينَ يُهْدَوْنَ إِلَى آبَائِهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (بحار الأنوار، ج ۵، ص ۲۸۹/ تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۱۴۰) امام صادق ﷺ:

اطفال مؤمنین در قیامت بسوی پدرانشان راهنمایی میشوند.

تفسیر القمی، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنْ أَطْفَالَ شِيعَتِنَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ تُرَبِّيهُمْ فَاطِمَةُ ﷺ قَوْلُهُ أَلَحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ. (تفسیر القمی، ج ۲، ص ۳۳۲/ البرهان في تفسير القرآن، ج ۵، ص ۱۷۸)

امام صادق ﷺ: اطفال شیعیان ما را فاطمه س تربیت میکند تا به آنها ملحق شوند.

الكافي، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ الَّذِينَ آمَنُوا وَ اتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ قَالَ فَقَالَ قَصَرَتِ الْأَنْبَاءُ عَنْ عَمَلِ الْأَبَاءِ فَالْحَقُوا الْأَبْنَاءَ بِالْأَبَاءِ لِتَنَزَّرَ بِذَلِكَ أَعْيُنُهُمْ. (الكافي، ج ۱، ص ۹۶/ من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۴۹۰/ التوحيد للصدوق، ص ۱۱۰/ علل الشرائع، ج ۲، ص ۳۸۴)

امام صادق ﷺ راجع به آیه (کسانی که ایمان آورند، و ذریه ایشان دنبال ایشان ایمان آوردند، ذریه را به ایشان ملحق میکنیم)، فرمود:

مهمان و اطعام سائل و جبران نیکی و همراهی با همسایه و دوست‌نوازی و از همه مهم‌تر حیاء.

۱۸. مکارم الأخلاق، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ سَيِّدُ الْقَوْمِ خَادِمُهُمْ فِي

السَّفَرِ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۷۸ / مکارم الأخلاق، ص ۲۵۱)

رسول خدا ﷺ: بزرگ هر قوم خادم ایشان است در سفر.

مکارم الأخلاق، رَوِيَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ أَمَرَ أَصْحَابَهُ بِذَنْبِ شَاةٍ فِي سَفَرٍ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ عَلَيَّ ذَنْبُهَا وَقَالَ الْآخَرُ عَلَيَّ سَلْخُهَا وَقَالَ آخَرُ عَلَيَّ قَطْعُهَا وَقَالَ آخَرُ عَلَيَّ طَبْخُهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَيَّ أَنْ أَقْطَعَ لَكُمْ الْحَطَبَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ لَا تُتَعَبِنَ بِأَبَائِنَا وَ أُمَّهَاتِنَا أَنْتَ نَحْنُ نَكْفِيكَ قَالَ عَرَفْتُ أَنْكُمْ تَكْفُونِي وَلَكِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَكْرِهُ مِنْ عَبْدِهِ إِذَا كَانَ مَعَ أَصْحَابِهِ أَنْ يَنْفَرِدَ مِنْ بَيْنِهِمْ فَقَامَ ﷺ يَلْقُطُ الْحَطَبَ لَهُمْ. (مکارم الأخلاق، ص ۲۵۱ / إثبات الهداة بالصوص والمعجزات، ج ۳، ص ۳۰۶)

مکارم الأخلاق، ذَكَرَ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ رَجُلٌ فَقِيلَ لَهُ خَيْرٌ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ خَرَجَ مَعَنَا حَاجًّا فَإِذَا نَزَرْنَا لَمْ يَنْزِلْ يَهْلِكُ اللَّهُ حَتَّى نَزْجِلَ فَإِذَا ازْتَحَلْنَا لَمْ يَنْزِلْ يَذْكُرُ اللَّهُ حَتَّى نَنْزِلَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَمَنْ كَانَ يَكْفِيهِ عِلْفٌ دَابَّتِيهِ وَيَصْنَعُ طَعَامَهُ قَالُوا كُلُّنَا قَالَ كُلُّكُمْ خَيْرٌ مِنْهُ. (مکارم الأخلاق، ص ۲۶۵ / إرشاد القلوب إلى الصواب للدبلي، ج ۱، ص ۴۲)

رسول خدا ﷺ در سفری اصحابش را به ذبح گوسفندی فرمان داد. کسی گفت من او را ذبح میکنم. دیگری گفت من پوستش را میکنم. دیگری گفت من تکه تکه اش میکنم. دیگری گفت من آنرا می‌پزم. رسول خدا ﷺ فرمود: من هم هیزم جمع میکنم. گفتند وظیفه ماست که به شما خدمت کنیم. فرمود: خداوند دوست ندارد بنده‌اش از دیگران متمایز باشد. برخواست و هیزم جمع کرد. صحبت از کسی شد و گفتند او آدم خوبی است. با ما حج بود همه جا فقط ذکر میگفت. رسول خدا ﷺ فرمود: کارهایش را چه کسی انجام میداد؟ گفتیم ما برایش انجام میدادیم. فرمود: شما از او به‌ترید.

۱۹. المحاسن، عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَشْبَاطٍ رَفَعَهُ قَالَ نَهَى

رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ الْأَدَبِ عِنْدَ الْغَضَبِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۷۴)

رسول خدا ﷺ از ادب کردن دیگران وقتی که آدم عصبانی است نهی فرمود.

۲۰. الإمام الصادق ﷺ لَمَّا نَازَلَ زَنْدِيقاً فَسَأَلَهُ عَنِ الْفَرَقِ بَيْنَ رَفْعِ الْأَيْدِي إِلَى السَّمَاءِ وَ بَيْنَ خَفْضِهَا نَحْوَ الْأَرْضِ: ذَلِكَ فِي عِلْمِهِ وَ إِحَاطَتِهِ وَ قُدْرَتِهِ سَوَاءٌ، وَلَكِنَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَمَرَ أَوْلِيَاءَهُ وَ عِبَادَهُ بِرَفْعِ أَيْدِيهِمْ إِلَى السَّمَاءِ نَحْوَ الْعَرْشِ؛ لِأَنَّهُ جَعَلَهُ مَعْدِنَ الرَّزْقِ. (التوحيد

للمصدق، ص ۲۴۸ / وسائل الشيعة، ج ۷، ص ۴۷)

مال وقتی است که فرزندان در اعمال به پای پدران نرسند اما بخاطر ایمان به آنها ملحق میشوند تا به بودن با آنها دلشاد شوند.

من لا يحضره الفقيه، قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ إِذَا مَاتَ طِفْلٌ مِنْ أَطْفَالِ الْمُؤْمِنِينَ نَادَى مُنَادٍ فِي مَلَكُوتِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ أَلَا إِنَّ فُلَانَ بَنَ فُلَانٍ قَدْ مَاتَ فَإِنْ كَانَ مَاتَ وَالِدَاهُ أَوْ أَحَدُهُمَا أَوْ بَعْضُ أَهْلِ بَيْتِهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ دُفِعَ إِلَيْهِ يَغْدُوهُ وَ إِلَّا دُفِعَ إِلَى فَاطِمَةَ ﷺ تَغْدُوهُ حَتَّى يَقْدَمَ أَبَوَاهُ أَوْ أَحَدُهُمَا أَوْ بَعْضُ أَهْلِ بَيْتِهِ فَتَدْفَعُهُ إِلَيْهِ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۴۹۰ / التوحيد للمصدق، ص ۳۹۴ / روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ط القديمة، ج ۸، ص ۶۳۱)

امام صادق ﷺ: چون طفلی از مؤمنین از دنیا رود در ملکوت جار می‌زنند فلانی فرزند فلان از دنیا رفته. اگر والدین او یا یکی از فامیلهایش در آنجا باشند به او سپرده میشود تا او را تربیت کند و الا او را به فاطمه س می‌سپارند تا والدینش یا فامیلهایش از راه برسند.

۱۵. عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ﷺ فِي قَوْلِ اللَّهِ فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ قَالَ قُلْتُ مَا طَعَامُهُ قَالَ عَلَّمُهُ الَّذِي يَأْخُذُهُ مِمَّنْ يَأْخُذُهُ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۲۰ / بحار الأنوار، ج ۲، ص ۹۶)

امام باقر ﷺ راجع به آیه (پس انسان به طعامش بنگرد) فرمود: علمش که از چه کسی اخذ میکند.

۱۶. الخصال، قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ لَا تَنْتَفُوا الشَّيْبَ فَإِنَّهُ نُورُ الْمُسْلِمِ وَ مَنْ شَابَ شَيْبَةً فِي الْإِسْلَامِ كَانَ لَهُ نُورًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (الخصال، ج ۲، ص ۶۱۲ / عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۵۴۵)

امیرمؤمنان ﷺ: علائم پیری را در خود از بین نبرید زیرا نور مسلمان است. هرکس ریشش در اسلام سفید شود نوری برای قیامتش میشود.

۱۷. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ الْمَكَارِمُ عَشْرٌ فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَكُونَ فِيكَ فَلْتَكُنْ فَإِنَّهَا تَكُونُ فِي الرَّجُلِ وَ لَا تَكُونُ فِي وَلَدِهِ وَ تَكُونُ فِي وَلَدِهِ وَ لَا تَكُونُ فِي أَبِيهِ وَ تَكُونُ فِي الْعَبْدِ وَ لَا تَكُونُ فِي الْحُرِّ قِيلَ وَ مَا هُنَّ يَا [ابْنَ] رَسُولَ اللَّهِ قَالَ صِدْقُ النَّبَأِ وَ صِدْقُ اللَّسَانِ وَ آدَاءُ الْأَمَانَةِ وَ صَلََةُ الرَّحِمِ وَ إِقْرَاءُ الضَّيْفِ وَ إِطْعَامُ السَّائِلِ وَ الْمُكَافَاةُ عَلَى الصَّنَائِعِ وَ التَّدَمُّمُ لِلْجَارِ وَ التَّدَمُّمُ لِلصَّاحِبِ وَ رَأْسُهُنَّ الْحَيَاءُ. (الکافی، ج ۲، ص ۵۵ / الخصال، ج ۲، ص ۴۳۱ / الأمالي للمفيد، ص ۲۲۶)

امام صادق ﷺ: مکارم اخلاق ده تا است اگر میتوانی در تو باشد چنین کن! گاهی یکی از آنها در کسی هست و در فرزندش نیست و یا در فرزند هست و در پدر نیست. در بنده هست و در مولا نیست. گفتند آنها کدام‌اند؟ فرمود: وفا و راستگویی و امانداری و صله رحم و اکرام

امام صادق علیه السلام در پاسخ به زندیقی که پرسید: چه فرقی می‌کند که دست‌ها را به سوی آسمان برداریم یا به طرف زمین فرو نگهداریم؟ فرمود: این کار از نظر علم و احاطه و قدرت خدا یکسان است، اما خدا عزوجل به دوستان و بندگان خود دستور داده است که دست‌هایشان را به آسمان، به طرف عرش، بلند کنند؛ زیرا عرش را معدن روزی قرار داده است.

۲۱. تفسیر العیاشی، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام فِي قَوْلِهِ تَعَالَى يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ قَالَ هِيَ لِلْمُؤْمِنِينَ خَاصَّةً. (تفسیر العیاشی، ج ۱، ص ۷۸ / من لا یحضره الفقیه، ج ۲، ص ۹۹ / فضائل الأشهر الثلاثة، ص ۱۲۴ / المصباح للکفعمی، جنة الأمان الواقیة، ص ۱۷۴)
امام صادق علیه السلام: آیه روزه (ای کسانی که ایمان آوردید بر شما روزه واجب شد...) فقط برای مؤمنین است.

۲۲. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَا فَلَانٌ بُنُ فُلَانٍ حَتَّى عَدَّ تِسْعَةً فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله أَمَا إِنَّكَ عَاشِرُهُمْ فِي النَّارِ. (الکافی، ج ۲، ص ۳۲۹ / الوافی، ج ۵، ص ۷۸۶)
کسی نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمد و گفت من فلانی پسر فلانی پس فلانی هستم (نه نفر را شمرد). حضرت صلی الله علیه و آله فرمود: تو دهمی ایشان در آتش هستی.

قَالَ قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام أَنَا عُقْبَةُ بْنُ بَشِيرٍ الْأَسَدِيُّ وَأَنَا فِي الْحَسَبِ الضَّخْمِ مِنْ قَوْمِي قَالَ فَقَالَ مَا تَمُنُّ عَلَيْنَا بِحَسَبِكَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى رَفَعَ بِالْإِيمَانِ مَنْ كَانَ النَّاسُ يُسْمُونَهُ وَضِيعًا إِذَا كَانَ مُؤْمِنًا وَوَضَعَ بِالْكَفْرِ مَنْ كَانَ النَّاسُ يُسْمُونَهُ شَرِيفًا إِذَا كَانَ كَافِرًا فَلَيْسَ لِأَحَدٍ فَضْلٌ عَلَى أَحَدٍ إِلَّا بِالتَّقْوَى. (الکافی، ج ۱۵، ص ۲۵۲ / الخصال، ج ۲، ص ۳۸۵)

کسی نزد امام باقر علیه السلام آمد و گفت من فلانی هستم و نسبم خیلی مهم است. امام علیه السلام فرمود: بخاطر نسبت بر ما فخر مفروش که خدا با ایمان وضیع را بالا برد و با کفر شریف را پایین آورد. هیچ‌کس بر دیگری فضل ندارد جز به تقوی.

۲۳. الخصال، عَنْ مُوسَى علیه السلام قَالَ ثَلَاثَةٌ يَسْتَظِلُّونَ بِظِلِّ عَرْشِ اللَّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ رَجُلٌ رَوَّجَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ أَوْ أَعْدَمَهُ أَوْ كَتَمَ لَهُ سِرًّا. (مسائل علی بن جعفر و مستدرکاتها، ص ۳۴۳ / الخصال، ج ۱، ص ۱۴۱)
امام کاظم علیه السلام: سه نفرند که در سایه عرش خدا جای دارند: کسی که برادر مؤمنش را زن دهد یا به او خدمت کند یا سری را نهان دارد.

۲۴. قَالَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام لَا تُجَالِسُوا شَارِبَ الْخَمْرِ وَلَا تُرَوِّجُوهُ وَلَا تَنْتَرَوْجُوا إِلَيْهِ. (الأمالی للصدوق، ص ۴۱۷ / روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۶۴)

امام صادق علیه السلام: با شارب خمر مجالست نکنید و به او زن ندهید و از او زن نگیرید.

تفسیر القمی، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ وَ أَيْ سَفِيهِ أَشْفَهُ مِنْ شَارِبِ الْخَمْرِ. (تفسیر القمی، ج ۱، ص ۱۳۱ / قرب الإسناد، طالحديث، ص ۳۱۵ / المحاسن، ج ۱، ص ۲۶۹ / تفسیر العیاشی، ج ۱، ص ۲۲۰)
رسول خدا صلی الله علیه و آله: خدا فرموده اموالتان را به سفیهان ندهید از جمله آنها شارب الخمر است.

عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَشَّارٍ قَالَ سَأَلَ رَجُلٌ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام عَنْ شُرْبِ الْخَمْرِ أَشَرُّ أَمْ تَرَكُ الصَّلَاةَ فَقَالَ شُرْبُ الْخَمْرِ أَشَرُّ مِنْ تَرَكِ الصَّلَاةِ وَ تَذَرِي لَمْ ذَلِكَ قَالَ لَا قَالَ يَصِيرُ فِي حَالٍ لَا يَعْرِفُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لَا يَعْرِفُ مَنْ خَلَقَهُ. (الکافی، ج ۶، ص ۴۰۲ / علل الشرائع، ج ۱، ص ۱۸۲)
کسی از امام صادق علیه السلام پرسید شرب خمر بدتر است یا ترک نماز؟ امام علیه السلام فرمود: شرب خمر؛ زیرا در حال مستی آدم خدا را نمیشناسد و فراموش میکند خالقش کیست.

۲۵. الدَّعَوَاتُ لِلرَّائِدِي، عَنِ النَّبِيِّ صلی الله علیه و آله مَا مِنَ الذِّكْرِ شَيْءٌ أَفْضَلُ مِنْ قَوْلٍ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ. (الدعوات للرأوندي، سلوة الحزین، ص ۲۰ / بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۲۰۴)
رسول خدا صلی الله علیه و آله: هیچ ذکرى افضل از قول لا اله الا الله نیست.

۲۶. علل الشرائع، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ اللَّيْثِيِّ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدٍ بْنُ عَلِيٍّ علیه السلام إِنِّي أَجِدُ مِنْ شِبَعَتِكُمْ مَنْ يَشْرَبُ وَ يَقْطَعُ الطَّرِيقَ وَ يَحِيفُ السَّبِيلَ وَ يَزْنِي وَ يُلُوطُ وَ أَجِدُ مِنْ أَعْدَائِكُمْ وَ مُنَاصِبِكُمْ مَنْ يَكْثُرُ مِنَ الصَّلَاةِ وَ مِنَ الصَّيَامِ وَ يُخْرِجُ التَّرَاكَةَ. فَتَبَسَّمَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ الْحَقُّوْا الْأَعْمَالَ السَّيِّئَةَ الَّتِي اجْتَرَحَهَا الْمُؤْمِنُ بِسِنِّ النَّاصِبِ وَ طِبْنَتِهِ وَ الْحَقُّوْا الْأَعْمَالَ الْحَسَنَةَ الَّتِي اكْتَسَبَهَا النَّاصِبُ بِسِنِّ الْمُؤْمِنِ وَ طِبْنَتِهِ رُدُّوْهَا كُلَّهَا إِلَى أَصْلِهِ. (علل الشرائع، ج ۲، ص ۶۰۶ / البرهان في تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۴۱۳)

به امام باقر علیه السلام گفتند از شیعیان شما کسانی را میشناسیم که شراب مینوشد و راه زنی میکند و زنا میکند و لواط میکند و ... و از دشمنان شما کسانی که بسیار نماز میخوانند و روزه میگیرند و زکات میدهند. حضرت علیه السلام تبسمی کرد و فرمود: اعمال بدی که مؤمن میکند به ناصیبان و طینت ایشان ملحق بدانید و اعمال خوبی که آنها میکنند به مؤمن و طینت آنها. زیرا هر فرعی به اصلش باز میگردد.

علل الشرائع، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ خَلَقَ مَاءً عَذْبًا فَخَلَقَ مِنْهُ أَهْلَ طَاعَتِهِ وَ جَعَلَ مَاءً مَرًّا فَخَلَقَ مِنْهُ أَهْلَ مَعْصِيَتِهِ ثُمَّ أَمَرَهُمَا فَاخْتَلَطَا فَلَوْلَ ذَلِكَ مَا وَلَدَ الْمُؤْمِنُ إِلَّا مُؤْمِنًا وَ لَا الْكَافِرُ إِلَّا كَافِرًا. (علل الشرائع، ج ۱، ص ۸۲ / مختصر البصائر، ص ۳۸۹)

رسول خدا ﷺ: ای اباذر، تقوی در اینجاست. و اشاره به سینه‌اش کرد.

۳۰. علل الشرائع، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَيْسَ النَّاصِبُ مَنْ نَصَبَ لَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ لِأَنَّكَ لَا تَجِدُ رَجُلًا يَقُولُ أَنَا أَبْغِضُ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ وَ لَكِنَّ النَّاصِبَ مَنْ نَصَبَ لَكُمْ وَ هُوَ يَعْلَمُ أَنَّكُمْ تَتَوَلَّوْنَا وَ أَنْكُمْ مِنْ شِيعَتِنَا. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۰۷/ علل الشرائع، ج ۲، ص ۶۰۱)

امام صادق ﷺ: ناصبی کسی نیست که دشمن ما اهل بیت باشد. تا بحال کسی را دیده‌ای که علنا بگوید من محمد و آل محمد را دشمن میدانم؟ ناصب کسی است که با شما دشمنی کند در حالیکه میدانند منصوب به ما هستید.

۳۱. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ أَكْثَرَ ذِكْرَ اللَّهِ أَحَبَّهُ. (الزهد، ص ۵۵/ الکافی، ج ۲، ص ۱۲۲/ تحف العقول، ص ۴۶/ دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۱۱۶/ مجموعه ورام، ج ۱، ص ۲۰۰)

رسول خدا ﷺ: هرکس زیاد ذکر خدا بگوید خدا را دوست میدارد.

۳۲. عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ﷺ قَالَ إِنَّ الْعَبْدَ يَسْأَلُ اللَّهَ الْحَاجَةَ فَيَكُونُ مِنْ شَأْنِهِ قَضَاؤُهَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ أَوْ إِلَى وَقْتٍ بَطْنِيٍّ فَيَذْنُبُ الْعَبْدُ ذَنْبًا فَيَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لِلْمَلَكِ لَا تَقْضِ حَاجَتَهُ وَ احْرِمُهُ إِيَّاهَا فَإِنَّهُ تَعَرَّضَ لِسَخْطِي وَ اسْتَوْجَبَ الْحِرْمَانَ مِنِّي. (الکافی، ج ۲، ص ۲۷۱/ مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۱۵۵/ فتح الأبواب بین ذوی الأبواب و بین رب الأرباب، ص ۲۹۸/ فلاح السائل و نجاح المسائل، ص ۳۸)

امام باقر ﷺ: بنده از خدا چیزی می‌خواهد و لایقش هست که خدا دور یا نزدیک حاجتش را برآورد اما گناهی میکند و خدا به ملائکه گوید حاجتش را برنیارید و از او دریغ کنید که متعرض سخط من شده است و مستوجب حرمان من است.

عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ﷺ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّهُ مَا مِنْ سَنَةٍ أَقَلَّ مَطَرًا مِنْ سَنَةٍ وَ لَكِنَّ اللَّهَ يَصْعَهُ حَيْثُ يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ إِذَا عَمِلَ قَوْمٌ بِالْمَعَاصِي صَرَفَ عَنْهُمْ مَا كَانَ قَدَرُ لَهُمْ مِنَ الْمَطَرِ فِي تِلْكَ السَّنَةِ إِلَى غَيْرِهِمْ وَ إِلَى الْفِتْيَانِ وَ الْبَحَارِ وَ الْجِبَالِ وَ إِنَّ اللَّهَ لَيَعَذِّبُ الْجَعَلَ فِي جُحْرِهَا فَيَحْبِسُ الْمَطَرَ عَنِ الْأَرْضِ الَّتِي هِيَ بِمَحَلِّهَا بِخَطَايَا مَنْ بِحَضْرَتِهَا وَ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لَهَا السَّبِيلَ فِي مَسَلِكِ سَوَى مَحَلِّ أَهْلِ الْمَعَاصِي قَالَ ثُمَّ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ﷺ فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِي الْأَبْصَارِ. (الکافی، ج ۲، ص ۲۷۲/ الوافی، ج ۵، ص ۱۰۰۲)

امام باقر ﷺ: سالی از سال دیگر کم باران نیست اما خداوند باران را به جایی که می‌خواهد می‌فرستد. اگر قومی معصیت کنند باران را از ایشان دریغ کند و به دریاها و کوه‌ها و صحراها براند. حتی خدا سوسک را در خانه‌اش عذاب میکند و باران را از سرزمینی که مردم

امام صادق ﷺ: خداوند آبی گوارا خلق کرد و اهل طاعتش را از آن آفرید و آب تلخی آفرید و از آن اهل معصیت را آفرید سپس آنها را هم مخلوط کرد. اگر اینطور نبود از مؤمن جز مؤمن و از کافر جز کافر متولد نمیشد.

۲۷. قَالَ النَّبِيُّ ﷺ الدُّنْيَا حُلْمٌ أَلْهَى أَهْلَهَا عَنْهَا مُجَازُونَ مُعَاقِبُونَ. (روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، ط القديمة، ج ۲، ص ۴۴۸/ غرر الحكم و درر الکلم، ص ۷۴/ مجموعه ورام، ج ۱، ص ۱۴۵)

رسول خدا ﷺ: دنیا رویاست. اهلش در این خواب می‌گذرند و ثواب و عقاب میشوند.

نهج البلاغة، قَالَ ﷺ أَهْلُ الدُّنْيَا كَرَكِبٍ يُسَارُ بِهِمْ وَ هُمْ نِيَام. (نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۴۷۹/ عيون الحكم و المواعظ للثي، ص ۷۱/ روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، ط القديمة، ج ۲، ص ۴۴۱/ مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۲۶۸/ مجموعه ورام، ج ۱، ص ۷۷)

علی ﷺ: اهل دنیا سوارانی هستند که ایشان را می‌برند در حالیکه در خواب‌اند.

۲۸. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ كُنَّا عِنْدَهُ فَذَكَّرْنَا رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِنَا فَقُلْنَا فِيهِ حِدَّةٌ فَقَالَ مِنْ عِلَامَةِ الْمُؤْمِنِ أَنْ تَكُونَ فِيهِ حِدَّةٌ قَالَ فَقُلْنَا لَهُ إِنَّ عَامَّةَ أَصْحَابِنَا فِيهِمْ حِدَّةٌ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى فِي وَقْتٍ مَا ذَرَأَهُمْ أَمَرَ أَصْحَابَ الْيَمِينِ وَ أَنْتُمْ هُمْ أَنْ يَدْخُلُوا النَّارَ فَدَخَلُوهَا فَأَصَابَهُمْ وَهَجٌ فَالْحِدَّةُ مِنْ ذَلِكَ الْوَهَجِ وَ أَمَرَ أَصْحَابَ الشَّمَالِ وَ هُمْ مُخَالِفُوهُمْ أَنْ يَدْخُلُوا النَّارَ فَلَمْ يَفْعَلُوا فَمِنْ ثَمَّ لَهُمْ سَمْتُ وَ لَهُمْ وَقَار. (علل الشرائع، ج ۱، ص ۸۵/ بحار الأنوار، ج ۵، ص ۲۴۱)

به امام صادق ﷺ گفتیم یکی از شیعیان کمی تندى دارد. فرمود: از علامت مؤمن یکی همین است. گفتیم بله در اکثر شیعیان کمی تندى است. فرمود: خداوند در عالم ذر وقتی امر کرد که اینان وارد آتش شوند داخل شدند و کمی آتش به آنها اصابت کرد. تندى از آنجاست. اما اصحاب شمال مخالفت کردند و وارد آتش نشدند. سکوت و وقار ظاهرى شان از آنجاست.

۲۹. عَنْهُ ﷺ: يَا أَبَا ذَرٍّ مَنْ أَطَاعَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فَقَدْ ذَكَرَ اللَّهَ وَ إِنْ قَلَّتْ صَلَاتُهُ وَ صِيَامُهُ وَ تِلَاوَتُهُ لِلْقُرْآنِ. (معاني الأخبار، ص ۳۹۹/ الاختصاص، ص ۲۴۸/ مكارم الأخلاق، ص ۲۶۸/ مجموعه ورام، ج ۲، ص ۶۲/ اعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۹۹)

رسول خدا ﷺ: هرکس اطاعت خدا کند ذاکر خداست گرچه نماز و روزه و تلاوت قرآنش کم باشد.

عَنْهُ ﷺ: يَا أَبَا ذَرٍّ التَّقْوَى هَاهُنَا التَّقْوَى هَاهُنَا وَ أَشَارَ إِلَى صَدْرِهِ. (مكارم الأخلاق، ص ۴۶۹/ مجموعه ورام، ج ۲، ص ۶۴)

در آن گناه میکند میراند و راه سوسک را بسوی سرزمین دیگری می‌گشاید

۳۳. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ اللَّهَ لَيُبْغِضُ مَنْ يَدْخُلُ عَلَيْهِ فِي بَيْتِهِ فَلَا يُقَاتِلُ. (صحيفة الإمام الرضا عليه السلام، ص ۸۸ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۳، ص ۲۳۶)

رسول خدا ﷺ: خداوند بدش میاید از کسی که وارد خانه‌اش شوند و او با مهاجمین نجنگد.

۳۴. وَ عَنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ تَبَسَّ فِي الْمَأْكُولِ وَالْمَشْرُوبِ سَرَفٌ وَإِنْ كَثُرَ وَ عَنْ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنَّمَا الْإِسْرَافُ فِيمَا أَفْسَدَ الْمَالُ وَ أَضَرَّ بِالْبَدَنِ قِيلَ فَمَا الْإِسْفَارُ قَالَ أَكَلَ الْخُبْزِ وَ الْمِلْحِ وَ أَنْتَ تَقْدِرُ عَلَى غَيْرِهِ قِيلَ فَمَا الْقَصْدُ قَالَ الْخُبْزُ وَ اللَّحْمُ وَ اللَّبَنُ وَ الْخَلُّ وَ السَّمْنُ مَرَّةً هَذَا وَ مَرَّةً هَذَا. (بحار الأنوار، ج ۶۶، ص ۲۶۱ / تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۳۱)

علی علیه السلام: در خوردنی و آشامیدنی اسراف نیست گرچه زیاد باشد. امام صادق علیه السلام: اسراف در آنچیزی است که مال را نابود کند و به بدن ضرر رساند و اقتار این است که نان و نمک بخوری در حالیکه قادری باشی بهتر بخوری. میانه‌روی آن است که نان و گوشت و ماست و سرکه و روغن بخوری گاهی این گاهی آن.

۳۵. ثَوَابُ الْأَعْمَالِ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ قَرَأَ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ جُمُعَةَ الْوَاقِعَةِ أَحَبَّهُ اللَّهُ وَ أَحَبَّهُ إِلَى النَّاسِ أَجْمَعِينَ وَ لَمْ يَرَ فِي الدُّنْيَا بُؤْسًا أَبَدًا وَ لَا فَقْرًا وَ لَا فَاقَةً وَ لَا آفَةً مِنْ آفَاتِ الدُّنْيَا وَ كَانَ مِنْ رُفَقَاءِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ وَ هَذِهِ السُّورَةُ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ خَاصَّةٌ لَمْ يَشْرُكْ فِيهَا أَحَدٌ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۱۷ / وسائل الشیعة، ج ۶، ص ۱۱۲)

امام صادق علیه السلام: هرکس شبهای جمعه سوره واقعه بخواند خداوند او را دوست دارد و مردم نیز دوستش دارند و در دنیا سختی نخواهد دید و نه فقر و فاقه و آفتی به او میرسد و از رفیقان امیرمؤمنان خواهد بود. این سوره امیرمؤمنان علیه السلام است و هیچ کس در آن شریک نیست.

۳۶. رَوَى الشَّهِيدُ الثَّانِي قَدَسَ اللَّهُ رُوحَهُ فِي كِتَابِ الْغَيْبَةِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ شَيْخِ الطَّبَاطَبَةِ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ مَنْ اسْتَشَارَهُ أَخُوهُ الْمُسْلِمُ فَلَمْ يَمَحْضِهِ النَّصِيحَةَ سَلَبَهُ اللَّهُ لُبَّهُ. (كشف الريبه، ص ۸۷ / وسائل الشیعة، ج ۱۷، ص ۲۰۸)

رسول خدا ﷺ: هرکس برادر مسلمانش از او مشورت بخواهد و او خیرخواهی نکند خداوند عقل را از او بگیرد.

۳۷. عَنْهُ ﷺ: وَ مِنْ صِفَةِ الْعَالِمِ أَنْ لَا يَعْطِلَ إِلَّا مَنْ يَقْبَلُ عِظَتَهُ وَ لَا يَنْصَحَ مُعْجَبًا بِرَأْيِهِ وَ لَا يُخْبِرَ بِمَا يَخَافُ إِذَا عَتَهُ. (العدد القوية لدفع المخاوف اليومية، ص ۳۵۸ / بحار الأنوار، ج ۷، ص ۲۳۵)

امام علیه السلام: از صفات عالم واقعی این است که جز کسی را که پذیرش ندارد نصیحت نکند و کسی را که خودرأی است نصیحت نکند و کسی را از چیزی باخبر نکند که میترسد خبر را فاش کند.

۳۸. الْخَصَالِ، قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ إِذَا رَكِبْتُمُ الدَّوَابَّ فَادْكُرُوا اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ قُولُوا سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَ مَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ وَ إِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ. (الخصال، ج ۲، ص ۶۳۴ / الوافي، ج ۱۲، ص ۳۹۴)

امیرمؤمنان علیه السلام: وقتی سوار مرکب میشوید بگوئید (پاک و منزّه است خدای که این را برای ما تسخیر کرد و ما نمی‌توانستیم چنین کنیم و ما بسوی او باز خواهیم گشت).

۳۹. الْإِحْتِجَاجُ، الْكَلْبِيُّ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ يَعْقُوبَ قَالَ سَأَلْتُ مُحَمَّدَ بْنَ عُثْمَانَ الْعَمَرِيَّ رَحِمَهُ اللَّهُ أَنْ يُوصِلَ لِي كِتَابًا سَأَلْتُ فِيهِ عَنْ مَسَائِلَ أَشْكَلْتُ عَلَى فَوْرَدِ التَّوْفِيعِ بِخَطِّ مَوْلَانَا صَاحِبِ التَّرْمَانِ عَجَّلَ اللَّهُ تَعَالَى فَرَجَهُ وَ أَمَّا الْحَوَادِثُ الْوَاقِعَةُ فَارْجِعُوا فِيهَا إِلَى رُؤَاةِ حَدِيثِنَا فَإِنَّهُمْ حُجَّتِي عَلَيْكُمْ وَ أَنَا حُجَّةُ اللَّهِ. (كمال الدين و تمام النعمة، ج ۲، ص ۴۸۳ / الغيبة للطوسي، كتاب الغيبة للحجة، ص ۲۹۰ / الخرائج و الجرائج، ج ۳، ص ۱۱۱۳ / الإحتجاج على أهل اللجاج للطبرسي، ج ۲، ص ۴۶۹ / كشف الغمة في معرفة الأئمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۵۳۱ / منتخب الأنوار المضئنة في ذكر القوائم الحجة عليه السلام، ص ۱۲۲)

راوی گوید از نائب امام زمان عیج خواسته بودم نامه‌ام را به حضرت عیج برساند و از چیزهایی که روی داده بود و نمیدانستم پرسیده بودم. توفیق شریف به خط حضرت خارج شد که: و اما در حوادث زمانه به راویان احادیث ما رجوع کنید که ایشان حجت ما بر شمايند و من حجت خدا.

۴۰. تحف العقول، عَنْهُ ﷺ: أَوْصِيَكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ ضَمِنَ لِمَنْ اتَّقَاهُ أَنْ يُحَوِّلَهُ عَمَّا يَكْرَهُ إِلَى مَا يُحِبُّ وَ يَرْزُقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ. (تحف العقول، ص ۲۴۰ / الوافي، ج ۲۶، ص ۲۴۴)

امام علیه السلام: شما را به تقوای الهی وصیت میکنم که خداوند برای متقی ضمانت کرده است که او را از چیزی که نمی‌پسندد به چیزی که می‌پسندد بچرخاند و از جای که گمان نمی‌کند روزی رساند.

خوش‌میزید و نه مردم در کنار ایشان خوش‌میزیند. ایشان به مانند ملخ‌اند. برچیزی نمی‌نشینند جز اینکه برعلیه آن‌اند.

چهل حدیث ۱۰۵

۵. عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ النَّاسَ يَعْبُونَنِي عَلَيَّ بِالْكَلَامِ وَأَنَا أَكَلِمُ النَّاسَ فَقَالَ أَمَا مِثْلُكَ مَنْ يَقَعُ ثُمَّ يَطِيرُ فَتَعْمُ وَأَمَّا مَنْ يَقَعُ ثُمَّ لَا يَطِيرُ فَلَا ... (بحار الأنوار، ج ۲، ص ۱۳۶)

راوی گوید به امام صادق عليه السلام عرض کردم مردم به من می‌گویند تو زیاد بحث می‌کنی. فرمود: تو مانند پرنده‌ای هستی که می‌نشیند و زود برمیخیزد لذا مانعی ندارد. آنچه عیب است این است که بنشیند و برنخیزد (یعنی گیر بدهی و ول کن ماجرا نباشی).

عَنِ الطَّيَّارِ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام بَلَّغْنِي أَنَّكَ كَرِهْتَ مُنَاطَرَةَ النَّاسِ فَقَالَ أَمَا مِثْلُكَ فَلَا يَكْرَهُ مَنْ إِذَا طَارَ يُحْسِنُ أَنْ يَقَعَ وَإِنْ وَقَعَ يُحْسِنُ أَنْ يَطِيرَ فَمَنْ كَانَ هَكَذَا لَا نَكَرُهُ ... (بحار الأنوار، ج ۲، ص ۱۳۶)

راوی از امام صادق عليه السلام پرسید: شنیده‌ام که شما از مناظره با مردم نهی می‌کنید. فرمود: کسی مانند تو را که خوب میدانند در بحث کی کوتاه آید و کی پی‌اش را بگیرد، نهی نمی‌کنم.

۶. عُدَّةُ الدَّاعِي، رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وآله أَنَّهُ قَالَ وَإِنَّا كُمْ وَفُضُولُ النَّظَرِ فَإِنَّهُ يَبْذُرُ الْهَوَىٰ وَ يُؤَلِّدُ الْقَفْلَةَ ... (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۳۱۳)

اعلام‌الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۳۹

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود: از نگاه اضافه حذر کنید که بذر هوس را در دل می‌کارد و غفلت می‌آفریند.

۷. علل الشرائع، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْخُرَاسَانِيِّ خَادِمِ الرَّضَا عليه السلام قَالَ قَالَ بَعْضُ الرَّاذِقَةِ لِأَبِي الْحَسَنِ عليه السلام لِمَ احْتَجَبَ اللَّهُ فَقَالَ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام إِنَّ الْحِجَابَ عَنِ الْخَلْقِ لِكَثْرَةِ ذُنُوبِهِمْ فَأَمَّا هُوَ فَلَا يَخْفَى عَلَيْهِ خَافِيَةٌ فِي آثَاءِ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ. (علل الشرائع، ج ۱، ص ۱۱۹ بحار الأنوار، ج ۳، ص ۱۵)

از امام رضا عليه السلام پرسیدند چرا خدا از خلق محجوب است؟ فرمود: حجاب از جانب خلق است نه خالق. گناهان زیاد ایشان باعث شده که خدا را نبینند و الا خداوند همیشه ظاهر و عیان است.

۸. رجال الکشي، وَ مَنْ أَرَادَ لِبْسًا لِبَسَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَ وَكَلَهُ إِلَى نَفْسِهِ. (بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۳۵۲ رجال الکشي، إختيار معرفة الرجال، ص ۶۰۳)

امام عليه السلام فرمود: هرکس طالب نفهمی باشد خداوند نفهمش کند و به خود واگذارش.

۱. قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام لَقَدْ دَعَوْتُ اللَّهَ مَرَّةً فَاسْتَجَابَ وَ نَسِيتُ الْحَاجَةَ لِأَنَّ اسْتِجَابَتَهُ يَأْتِيهِ عَلَى عَبْدِهِ عِنْدَ دَعْوَتِهِ أَعْظَمُ وَ أَجَلُ مِمَّا يُرِيدُ مِنْهُ الْعَبْدُ وَ لَوْ كَانَتْ الْجَنَّةُ وَ نَعِيمُهَا الْأَبَدُ وَ لَكِنْ لَا يَغْفُلُ ذَلِكَ إِلَّا الْعَامِلُونَ الْمُجِبُّونَ الْعَابِدُونَ الْعَارِفُونَ صِفَةَ اللَّهِ وَ خَاصَّتَهُ. (مصباح الشريعة، ص ۱۳۴ / الهداية الكبرى، ص ۲۵۵ / الجعفریات، ص ۲۱۸)

امام صادق عليه السلام فرمود: روزی دعا کردم و مستجاب شد اما حاجتم را یادم نیست که چه بود؟ چون استجاب در واقع اقبال خدا به بنده است وقتی که بنده به دعا برمیخیزد؛ و این مهم‌تر از این است که بنده چه خواسته. گرچه بهشت و نعيم جاودان خواسته باشد. اما اینرا جز اهل عمل و محبت و عبادت و عرفان که برگزیدگان خداوند و خاصان او نمی‌فهمند.

۲. وَ قَالَ صلى الله عليه وآله: حُسْنُ الظَّنِّ بِاللَّهِ مِنْ عِبَادَةِ اللَّهِ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۹ / مجموعه ورام، ج ۱، ص ۵۲ / بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۱۶۶)

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود: حسن ظن به خدا خودش عبادت است

۳. الْأَرْبُعِيَّةُ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام صَافِعْ عَدُوَّكَ وَ إِن كَرِهَ فَإِنَّهُ مِمَّا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِهِ عِبَادَهُ يَقُولُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَ بَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ وَ مَا يُلْقَاهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَ مَا يُلْقَاهَا إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ. (الخصال، ج ۲، ص ۶۳۳ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۴، ص ۷۹۱)

امیرمؤمنان عليه السلام فرمود: با دشمن خویش دست بده گرچه ناخوش‌داری. که این از مصادیق فرمان خداست که فرموده: «بدی را با بهترین خوبی پاسخ ده تا کسی که میان‌تان دشمنی است دوست مهربان گردد. اما جز کسانی که صبورند و بسیار پرتوفیق‌اند نتوانند».

۴. وَ قَالَ صلى الله عليه وآله إِنَّ لِلَّهِ عِبَادًا مَيَّامِينَ مَيَّاسِيرَ يَعِيشُونَ وَ يَعِيشُ النَّاسُ فِي أَكْثَانِهِمْ وَ هُمْ فِي عِبَادِهِ مِثْلُ الْقَطْرِ وَ لِلَّهِ عِبَادٌ مَلَاعِينُ مَنَافِدُ لَا يَعِيشُونَ وَ لَا يَعِيشُ النَّاسُ فِي أَكْثَانِهِمْ وَ هُمْ فِي عِبَادِهِ مِثْلُ الْجَرَادِ لَا يَقَعُونَ عَلَى شَيْءٍ إِلَّا أَتَوْا عَلَيْهِ. (الكافي، ج ۸، ص ۲۴۷ / تحف العقول، ص ۳۰۰)

امام عليه السلام فرمود: خداوند را بندگان مبارک و روان است که خوش‌می‌زند و مردم در اکناف ایشان خوش‌میزیند؛ ایشان به مانند باران‌اند. و خداوند را بندگان است بی‌برکت و سخت‌گیر که نه

۹. دَعَاؤُ الرَّائِدِيّ، قَالَ الصَّادِقُ (ع) إِذَا أَرَدْتَ سَفَرًا فَلَا تَضَعْ رِجْلَكَ فِي الرِّكَابِ حَتَّى تُقَدِّمَ يَدَيْكَ صَدَقَةً قَلَّ أَمْ كَثُرَ قَالَ الْمُعَلَّى بْنُ خُنَيْسٍ قُلْتُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ الْقَلِيلُ وَ كَمْ الْكَثِيرُ قَالَ مَا بَيْنَ الرِّغِيْفِ فَصَاعِدًا وَ كُلَّمَا أَكْثَرْتَ صَدَقَتَكَ كَانَ أَقْضَى لِحَاجَتِكَ.

(الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۲۹۴/ بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۲۴۲)

امام صادق (ع) فرمود: چون قصد سفر کردی پایت را در رکاب مگذار مگر پیش از آن صدقه‌ای داده باشی. کم باشد یا زیاد. لااقل به اندازه دانه خرمایی و هرچه بیشتر باشد بیشتر بدرد می‌خورد.

۱۰. الْأَمَالِي لِلشَّيْخِ الطُّوسِيِّ، عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ الْمَأْمُونِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ لِي عَلِيُّ بْنُ مُوسَى الرَّضَا (ع) ثَلَاثَةٌ مُوَكَّلٌ بِهَا ثَلَاثَةٌ تَحَامِلُ الْأَيَّامَ عَلَى ذَوِي الْأَدْوَاتِ الْكَامِلَةِ وَ اسْتِئْذَانُ الْحِرْمَانِ عَلَى الْمُتَقَدِّمِ فِي صَنْعَتِهِ وَ مُعَاذَةُ الْعَوَامِّ عَلَى أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ. (الأمالي للطوسي، ص ۴۸۳/ بحار الأنوار، ج ۲، ص ۴۲)

امام رضا (ع) فرمود: سه چیز بر سه کس نوشته شده: سختی ایام بر کسی که می‌خواهد در کارش کامل باشد؛ محرومیت بر کسی که اولین نفر است که دست به کاری می‌زند؛ و دشمنی عوام با اهل معرفت.

۱۱. عَنْهُ (ع) : وَ مَنْ أَحْسَنَ عِبَادَةَ اللَّهِ فِي شَيْئِهِ لَقَاءَهُ اللَّهُ الْحِكْمَةَ فِي بُلُوغِهِ أَشَدَّهُ وَ ذَلِكَ قَوْلُهُ سُبْحَانَهُ وَ لَمَّا بَلَغَ أَشَدَّهُ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَ عِلْمًا وَ كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ وَ لَا بَأْسَ أَنْ يَغْذِلَ الْمُقْصِرُ الْمُقْصِرَ ... (بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۴۵۶/ اعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۶۹)

امام (ع) فرمود: کسی که در جوانی عبادت کند خداوند در میانسالی حکمت نصیبش نماید. چنانچه فرموده: «و چون به میانسالی رسید به او حکمت و علم دادیم؛ اینگونه نیکوکاران را جزا می‌دهیم». پس هرکه کوتاهی کند ضرر کرده.

۱۲. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ جَعَلَ لِمَنْ جَعَلَ لَهُ سُلْطَانًا مَدَّةً مِنْ لَيَالٍ وَ أَيَّامٍ وَ سَنِينَ وَ شُهُورٍ فَإِنْ عَدَلُوا فِي النَّاسِ أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ صَاحِبَ الْفَلَكَ أَنْ يُنْطَقَ بِإِدَارَتِهِ فَطَالَتْ أَيَّامُهُمْ وَ لَيَالِيهِمْ وَ سَنُوهُمْ وَ شُهُورُهُمْ وَ إِنْ هُمْ جَارُوا فِي النَّاسِ وَ لَمْ يَعْدِلُوا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ صَاحِبَ الْفَلَكَ فَاسْرَعَ إِدَارَتَهُ وَ اسْرَعَ فَتَاءُ لَيَالِيهِمْ وَ أَيَّامِهِمْ وَ سَنِيهِمْ وَ شُهُورِهِمْ وَ قَدْ وَفَى تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَهُمْ بِعَدْلِ اللَّيَالِي وَ الْأَيَّامِ وَ الشُّهُورِ. (الكافي، ج ۸، ص ۲۷۱/ علل الشرائع، ج ۲، ص ۵۶۶)

امام صادق (ع) فرمود: خداوند هر سلطنت هر سلطانی زمانی معین کرده؛ اگر عدالت ورزد خداوند به فلک امر کند که آرام بچرخ و زمان

او طولانی طی شود و اگر جور کند خداوند به فلک امر کند که سریع بچرخ و زمان او کوتاه طی شود در حالیکه عدد سال و ماه و روز ثابت است.

عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (ع) قَالَ إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَرَادَ فَنَاءَ قَوْمٍ أَمَرَ الْفَلَكَ فَاسْرَعَ الدَّوْرَ بِهِمْ فَكَانَ مَا يُرِيدُ مِنَ النُّقْصَانِ فَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بَقَاءَ قَوْمٍ أَمَرَ الْفَلَكَ فَأَبْطَأَ الدَّوْرَ بِهِمْ فَكَانَ مَا يُرِيدُ مِنَ التَّرْيَادَةِ فَلَا تُنْكِرُوا فَإِنَّ اللَّهَ يَمْحُو مَا يَشَاءُ وَ يَثْبُتُ وَ عِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ ... (تفسير العياشي، ج ۲، ص ۲۱۸/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۳۳)

امام باقر (ع) فرمود: خداوند چون فناء قوی را خواهد فلک را امر کند که سریع بچرخ پس روزگارشان نقصان گیرد و چون بقای قومی را خواهد به فلک امر کند که آهسته بچرخ پس روزگارشان فزون شود. این سخن را انکار نکنید که خداوند فرموده آنچه را بخواهد محو و اثبات میکند و سیاهه همه نزد اوست.

۱۳. تحف العقول، لَمَّا رَأَتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَصْحَابِهِ بِصِفَتِهِ مَا يَفْعَلُهُ مُعَاوِيَةُ بِمَنْ اقْتَطَعَ إِلَيْهِ وَ بَذَلَهُ لَهُمُ الْأَمْوَالَ وَ النَّاسُ أَصْحَابُ دُنْيَا قَالُوا لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (ع) أَعْطَى هَذَا الْمَالَ وَ فَضِّلَ الْأَشْرَافَ وَ مَنْ تَخَوَّفُ خِلَافَهُ وَ فِرَاقَهُ حَتَّى إِذَا اسْتَبْتَبَ لَكَ مَا تُرِيدُ عُذَّتْ إِلَيَّ أَحْسَنَ مَا كُنْتُ عَلَيْهِ مِنَ الْعَدْلِ فِي الرَّعِيَّةِ وَ الْقِسْمِ بِالسَّوِيَّةِ فَقَالَ أَتَأْمُرُونِي أَنْ أَطْلُبَ النَّصْرَ بِالْجَوْرِ فِيمَنْ وُلِّيتُ عَلَيْهِ مِنْ أَهْلِ الْإِسْلَامِ وَ اللَّهُ لَا أَطُورُ بِهِ مَا سَمَرَ بِهِ سَمِيرٌ وَ مَا أَمْ نَجْمٌ فِي السَّمَاءِ نَجْمًا وَ لَوْ كَانَ مَالُهُمْ مَالِي لَسَوَّيْتُ بَيْنَهُمْ فَكَيْفَ وَ إِنَّمَا هِيَ أَمْوَالُهُمْ ... (تحف العقول، ص ۱۸۵/ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۹۴)

چون در صفین یاران علی (ع) دیدند که معاویه با یارانش چه می‌کند و چگونه دنیا را به پای ایشان میریزد به علی (ع) گفتند این بیت‌المال را میان لشکریان بخش کن و به اشراف بیشتر بده، بخصوص کسانی را که ممکن است خیانت کنند و طرفدار معاویه شوند، بساز! آنگاه پس از اینکه پیروز شدی باز به روش عدلی که درست میدانی بازگرد. فرمود: میگویند پیروزی را با جور بدست آورم؟ بخدا که تا سیاهی شب هست و ستارگان در جهان باقی‌اند حتی اگر مال خودم بود چنین نمی‌کردم چه رسد به اینکه اینها بیت‌المال و متعلق به مسلمانان است.

۱۴. فِي وَ الَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ لِلْسَّائِلِ وَ الْمَحْرُومِ فِي الْكَافِي عَنْ السَّجَّادِ (ع) الْحَقُّ الْمَعْلُومُ الشَّيْءُ يُخْرِجُهُ مِنْ مَالِهِ لَيْسَ مِنَ التَّرَاكِهِ وَ لَا مِنَ الصَّدَقَةِ الْمَفْرُوضَتَيْنِ هُوَ الشَّيْءُ يُخْرِجُهُ مِنْ مَالِهِ إِنْ شَاءَ أَكْثَرَ وَ إِنْ شَاءَ أَقَلَّ عَلَى قَدَرِ مَا يَمْلِكُ يَصِلُ بِهِ رَحِمًا وَ يَقْوَى بِهِ ضَعِيفًا وَ يَحْمِلُ بِهِ كَلًّا وَ يَصِلُ بِهِ أَحَا لَهُ فِي اللَّهِ أَوْ لِنَائِيَةِ تَنُوبُهُ.

(المحاسن، ج ۲، ص ۳۴۹/ تفسیر العباسی، ج ۱، ص ۳۰/ الکافی، ج ۳، ص ۴۹۹/ من لایحضره الفقیه، ج ۲، ص ۴۸)

راجع به آیه «مؤمنین کسانی‌اند که در اموالشان حق معلومی است برای گدا و محروم» امام سجاد(ع) فرمود: حق معلوم در صدی است که آدمی از مالش کنار میگذارد تا با آن صله رحم کند و ناتوان را یاری نماید و بی‌درآمد را سامان دهد و برای دوستانش خرج کند یا مشکلاتی که برایش پیش آمده حل و فصل کند. این حق معلوم غیر از زکات یا صدقه واجب است.

۱۵. قَالَ الْمَسِيحُ (ع): خُذُوا الْحَقَّ مِنْ أَهْلِ الْبَاطِلِ وَلَا تَأْخُذُوا الْبَاطِلَ مِنْ أَهْلِ الْحَقِّ كُونُوا نَقَادَ الْكَلَامِ فَكَمْ مِنْ ضَلَالَةٍ زُخْرِفَتْ بِآيَةٍ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ كَمَا زُخْرِفَ الذَّرْهَمُ مِنْ نَحَاسٍ بِالْفِضَّةِ الْمُمَوَّهَةِ النَّظَرُ إِلَى ذَلِكَ سَوَاءٌ وَ الْبَصَرُ بِهِ خَبَرَاءُ ... (المحاسن، ج ۱، ص ۲۲۹/ إثبات الهداة بالنصوص والمعجزات، ج ۱، ص ۹۶)

مسیح(ع) فرمود: حق را از اهل باطل یاد بگیرید اما باطل را از اهل حق یاد نگیرید. نقاد حرف باشید. گاهی گمراهی را با آیات کتاب خدا زینت می‌دهند. مانند درهمی تقلبی که در اصل مس است اما با نقره اندود شده. در ظاهر تشخیص آسان نیست اما خبره آنرا تشخیص میدهد.

قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (ع): خُذُوا الْحِكْمَةَ وَ لَوْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ... (المحاسن، ج ۱، ص ۲۳۰/ الامالی للمفید، ص ۲۸۰)

امیرمؤمنین(ع) فرمود: حکمت را بگیر گرچه از مشرکین. نهج البلاغه، قَالَ (ع) فِي مِثْلِ ذَلِكَ الْحِكْمَةُ ضَالَّةُ الْمُؤْمِنِ فَخُذِ الْحِكْمَةَ وَ لَوْ مِنْ أَهْلِ التَّفَاقُ. (نهج البلاغه للصبحي صالح، ص ۴۸۱/ بحار الأنوار، ج ۲، ص ۹۹)

امیرمؤمنین(ع) فرمود: حکمت گمشده مؤمن است هرکجا باشد گرچه از اهل نفاق آنرا بدست میاورد.

۱۶. عَيُونُ أَخْبَارِ الرِّضَا (ع)، بِالْأَسَانِيدِ الثَّلَاثَةِ عَنِ الرَّضَا (ع) عَنْ آبَائِهِ (ع) قَالَ الطَّيِّبُ نُشْرَةٌ وَ الْعَسَلُ نُشْرَةٌ وَ الرُّكُوبُ نُشْرَةٌ وَ النَّظَرُ إِلَى الْخُضْرَةِ نُشْرَةٌ. (عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۴۰/ نهج البلاغه للصبحي صالح، ص ۵۴۶)

امام رضا(ع) فرمود: بوی خوش، غسل خوردن، سواری، نگاه به سبزه همگی موجب نشاط‌اند.

۱۷. المحاسن، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ يَا أَبَانُ إِذَا قَدِمْتَ الْكُوفَةَ فَارَوْ هَذَا الْحَدِيثَ مَنْ شَهِدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُخْلِصاً وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ قَالَ قُلْتُ لَهُ إِنَّهُ يَأْتِينِي كُلُّ صَنَفٍ مِنَ الْأَصْنَافِ فَارَوْي لَهُمْ هَذَا الْحَدِيثَ قَالَ نَعَمْ يَا أَبَانُ إِنَّهُ إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ جَمَعَ اللَّهُ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ

فَيَسْلَبُ مِنْهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ إِلَّا مَنْ كَانَ عَلَى هَذَا الْأَمْرِ ... (المحاسن، ج ۱، ص ۳۳/ الکافی، ج ۲، ص ۵۲۰)

امام صادق(ع) به کسی فرمود: چون به کوفه بازگشتی این حدیث را برای همه نقل کن که: هرکس شهادت بدهد که خدای جز خدا یکتا نیست بهشت بر او واجب شود. سپس فرمود: روز قیامت ایمان به این کلمه از همه سلب شود جز کسی که در راه درست بوده است.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ نَادَى مُنَادٍ مَنْ شَهِدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَيَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَالَ قُلْتُ فَعَلَى مَنْ تَخَاصُمُ النَّاسِ إِذَا كَانَ مَنْ شَهِدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ فَقَالَ إِنَّهُ إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ نَسُوهَا.

(المحاسن، ج ۱، ص ۱۸۱/ تفسیر فرات الکوفی، ص ۴۰۸/ الامالی للمفید، ص ۲۸۵/ بشارة المصطفی لشيعة المرتضى، طالقديمة، ص ۲/ كشف الغمة في معرفة الأئمة، طالقديمة، ج ۱، ص ۱۴۱/ إرشاد القلوب إلى الصواب للدليمي، ج ۲، ص ۲۳۵/ عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۴، ص ۶۹)

امام صادق(ع) فرمود: چون روز قیامت شود هرکس شهادت به وحدانیت خداوند دهد وارد بهشت شود. راوی گفت: پس دعوی امت اسلام بر سر چیست؟ امام فرمود: آنها که راه حق را نیویند در آن روز خدا را فراموش خواهند کرد.

۱۸. المحاسن، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) مَنْ أَعَانَ مُؤْمِنًا مُسَافِرًا نَفَسَ اللَّهُ عَنْهُ ثَلَاثًا وَ سَبْعِينَ كُرْبَةً. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۶۲/ الکافی، ج ۲، ص ۱۹۹/ الجعفریات، ص ۱۹۸/ من لایحضره الفقیه، ج ۲، ص ۲۹۳/ من لایحضره الفقیه، ج ۲، ص ۲۹۳/ مکارم الأخلاق، ص ۲۶۶/ النوادر للراوندي، ص ۸)

رسول خدا(ص) فرمود: هرکس به مؤمن مسافری کمک کند خداوند هفتاد و سه سختی از او برطرف میکند.

۱۹. عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْبَاقِرِ (ع) قَالَ دَخَلَ قَوْمٌ عَلَى الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ (ع) فَقَالُوا يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ نَرَى فِي مَنْزِلِكَ أَشْيَاءَ مَكْرُوهَةً وَ قَدْ رَأَوْا فِي مَنْزِلِهِ بَسَاطَةً وَ تَمَارِقَ فَقَالَ إِنَّمَا تَنْتَرَوُجُ النِّسَاءَ فَتُعْطِيَهُنَّ مُهَوَّرُهُنَّ فَيَشْتَرِينَ بِهَا مَا شِئْنَ لَيْسَ لَنَا مِنْهُ شَيْءٌ ... (الکافی، ج ۶، ص ۴۷۶/ دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۱۶۰/ مکارم الأخلاق، ص ۸۰/ تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة، ص ۲۱۴)

به منزل امام حسین(ع) وارد شدند و گفتند ای پسر رسول خدادار منزل شما چیزهای بدی می‌بینیم؛ میبینیم که شما زیراندازهای نیکو و پُشتی‌های زیبا دارید. امام حسین(ع) فرمود: ما وقتی ازدواج میکنیم مهریه همسرانمان را بدیشان می‌دهیم پس هر چه میل دارند با آن می‌خرند و در خانه خویش قرار میدهند.

۲۰. قَالَ عَلِيُّ بْنُ شُعَيْبٍ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا (ع) فَقَالَ لِي يَا عَلِيُّ مَنْ أَحْسَنُ النَّاسِ مَعَاشًا قُلْتُ يَا سَيِّدِي أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي فَقَالَ (ع) يَا عَلِيُّ مَنْ حَسَنَ مَعَاشٍ غَيْرِهِ فِي مَعَاشِهِ يَا عَلِيُّ مَنْ أَسْوَأُ النَّاسِ مَعَاشًا

امام باقر علیه السلام فرمود: خداوند قربانی کردن (خون ریختن) و غذا دادن را دوست دارد.

۲۴. فقه الرضا علیه السلام : الْخَمْرُ تُورَثُ قَسَاوَةَ الْقَلْبِ. (بحار الأنوار، ج ۶۲، ص ۱۶۶)

امام رضا علیه السلام فرمود: شراب موجب قساوت قلب است.
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَلْعُونٌ مَلْعُونٌ مَنْ جَلَسَ طَائِعًا عَلَى مَائِدَةٍ يُشْرَبُ عَلَيْهَا الْخَمْرُ ... (الكافي، ج ۶، ص ۲۶۸ و مسائل الشيعة، ج ۲۴، ص ۲۳۲)
رسول خدا ﷺ فرمود: ملعون است ملعون است کسی که بر سر سفره‌ای بنشیند که در آن شراب نوشیده می‌شود.

عَنْ هَارُونَ بْنِ الْجَهْمِ قَالَ كُنَّا مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام بِالْحِمِيرةِ حِينَ قَدِمَ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ فَخَتَنَ بَعْضُ الْقَوَادِئِ لَهُ وَ صَنَعَ طَعَامًا وَ دَعَا النَّاسَ فَكَانَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِيمَنْ دُعِيَ فَبَيْنَا [مَا] هُوَ عَلَى الْمَائِدَةِ يَأْكُلُ وَ مَعَهُ عِدَّةٌ عَلَى الْمَائِدَةِ فَاسْتَسْقَى رَجُلٌ مِنْهُمْ فَأُوتِيَ [فَاتِي] بِقَدَحٍ لَهُ فِيهِ شَرَابٌ فَلَمَّا صَارَ الْقَدَحُ فِي يَدِ الرَّجُلِ قَامَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ الْمَائِدَةِ فَخَرَجَ فَسُئِلَ عَنْ قِيَامِهِ فَقَالَ عليه السلام قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَلْعُونٌ مَلْعُونٌ مَنْ جَلَسَ عَلَى مَائِدَةٍ يُشْرَبُ عَلَيْهَا الْخَمْرُ. (المحاسن، ج ۲، ص ۵۸۵ / الغارات، ط الحديث، ج ۲، ص ۸۵۱)

راوی گوید با امام صادق علیه السلام در شهر حیره بودیم که یکی از اشراف بخاطر ختنه‌سوران پسرش مجلسی ترتیب داده بود و غذایی تدارک دیده بود و مردم را دعوت کرده بود. امام علیه السلام را نیز دعوت کرده بودند. بر سفره نشسته و غذا می‌خوردیم که کسی آب خواست در این حال بجای آب بدو شراب دادند. چون قدح شراب بدست آن مرد رسید امام علیه السلام برخاست و از مجلس برفت. چون علت را پرسیدند، فرمود: رسول خدا ﷺ فرموده ملعون است ملعون است کسی که بر سفره‌ای بنشیند که بر آن شراب داده شود.

۲۵. عَنِ النَّبِيِّ ﷺ : قَالَ مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَدْعُو بِدَعْوَةٍ لَيْسَ فِيهَا إِنْثَمٌ وَلَا قَطِيعَةٌ رَحِمَ إِلَّا أَعْطَاهُ اللَّهُ بِهَا إِحْدَى ثَلَاثٍ إِمَّا أَنْ يُعَجَّلَ دَعْوَتُهُ وَإِمَّا أَنْ يَدْخَرَهَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ وَإِمَّا أَنْ يَكْفَى عَنْهُ مِنَ الشَّرِّ مِثْلُهَا. (بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۶۶)

رسول خدا ﷺ فرمود: مسلمانی نیست که دعایی کند جز اینکه یکی از سه چیز به او داده شود: یا دعایش در این دنیا مستجاب شود یا برای آخرت او ذخیره شود یا شری از او دفع می‌گردد.
التَّحْيِصُ، قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ الرَّبَّ لَيَلِي حِسَابَ الْمُؤْمِنِ فَيَقُولُ تَعْرِفُ هَذَا الْحِسَابَ فَيَقُولُ لَا يَا رَبِّ فَيَقُولُ دَعَوْتِي فِي لَيْلَةٍ كَذَا وَ كَذَا فِي كَذَا وَ كَذَا فَذَخَرْتُهَا لَكَ قَالَ فِيمَا يَرَى مِنْ عَظَمَةِ ثَوَابِ اللَّهِ

قُلْتُ أَنْتَ أَعْلَمُ قَالَ مَنْ لَمْ يُعِشْ غَيْرَهُ فِي مَعَاشِهِ يَا عَلِيُّ أَحْسِنُوا جَوَارِ النَّعَمِ فَإِنَّهَا وَحْشِيَّةٌ مَا نَأَتْ عَنْ قَوْمٍ فَعَادَتْ إِلَيْهِمْ ... (تحف العقول، ص ۴۴۸ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۳۴۱)

امام رضا علیه السلام پرسید: زیباترین زندگی از آن کیست؟ گفتیم: شما بهتر میدانید. فرمود: از آن کسی که دیگران در بساط او و بواسطه‌اش زندگی کنند. سپس پرسید: زشت‌ترین زندگی از آن کیست؟ گفتیم: شما بهتر میدانید. فرمود: از آن کسی که دیگران از زندگی او بهره‌ای ندارند. سپس فرمود: قدر نعمت را بشناس که وحشی است. اگر از قومی بگریزد بدیشان باز نگردد.

يَا عَلِيُّ إِنَّ شَرَّ النَّاسِ مَنْ مَنَعَ رِفْدَهُ وَ أَكَلَ وَ حَذَهُ وَ جَلَدَ عَبْدَهُ ... (تحف العقول، ص ۴۴۸ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۳۴۲)

رسول خدا ﷺ فرمود: ای علی هرکس از دیگران دریغ کند و تنها بخورد و بدیشان تندی کند، بدترین مردم است.

۲۱. كَفَايَةُ الْأَثَرِ، عَنِ الصَّادِقِ عليه السلام قَالَ إِنَّ الْحُكَمَاءَ وَرِثُوا الْحِكْمَةَ بِالصَّمْتِ وَ إِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرِثُوا الْعِلْمَ بِالطَّلَبِ وَ إِنَّ الصَّادِقِينَ وَرِثُوا الصِّدْقَ بِالْخُشُوعِ وَ طُولِ الْعِبَادَةِ. (كفاية الأثر في النص على الأئمة الإثني عشر، ص ۲۵۷ / مختصر البصائر، ج ۲۹ / البرهان في تفسير القرآن، ص ۶۸۱)

امام صادق علیه السلام فرمود: حکما با سکوت به حکمت رسیدند و علما با طلب، علم یافتند و صديقين با خشوع و طول عبادت، مقام یافتند.

۲۲. المحاسن، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ كَانَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ نَاقَةٌ لَا تُسَبِّقُ فَسَابِقَ أَغْرَابِيٍّ بِنَاقَتِهِ فَسَبَقَتْهَا فَكَتَبَ لِذَلِكَ الْمُسْلِمُونَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّهَا تَرَفَعَتْ فَحَقُّ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يَرْفَعَ شَيْءٌ إِلَّا وَضَعَهُ اللَّهُ. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۲۲ و مسائل الشيعة، ج ۱۵، ص ۳۷۸)

امام صادق علیه السلام فرمود: رسول خدا ﷺ را شتری بود که هرگز در مسابقات مغلوب نمی‌شد. بیابانگردی آمد و با شترش، شتر پیامبر ﷺ را مغلوب ساخت. مسلمانان ناراحت شدند. رسول خدا ﷺ فرمود: شترم مغرور و گردن‌فراز گشته بود. بر خدا واجب است که هرکه را گردن‌فرازی کند در هم بشکند.

۲۳. المحاسن، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام : قَالَ الْمُنْجِيَاتُ إِطْعَامُ الطَّعَامِ وَ إِفْشَاءُ السَّلَامِ وَ الصَّلَاةُ بِاللَّيْلِ وَ النَّاسُ نِيَام. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۸۷ / الكافي، ج ۴، ص ۵۱ / مكارم الأخلاق، ص ۱۳۴)

امام صادق علیه السلام فرمود: چند چیز نجات دهنده‌اند: به مردم غذا دادن، سلام کردن، نماز در شب در حالیکه مردم در خوابند.
المحاسن، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ هَرَاقَةَ الدَّمَاءِ وَ إِطْعَامَ الطَّعَامِ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۸۸ و مسائل الشيعة، ج ۲۴، ص ۲۸۹)

يَقُولُ يَا رَبِّ لَيْتَ أَلَيْكَ لَمْ تَكُنْ عَجَلْتُ لِي شَيْئاً وَادَّخَرْتَهُ لِي. (التمحيص، ص ۴۵)

امام صادق علیه السلام فرمود: چون خداوند حساب مؤمن را رسیدگی میکند میگوید این ثواب را در حسابت میشناسی؟ گوید: نه! گوید: آنشب فلان دعا را کردی و برای آخرت ذخیره کردم. مؤمن از عظمت ثوابی که مبیند میگوید خدایا کاش در دنیا هیچ کدام از دعاها را مستجاب نمیکردی.

۲۶. علل الشرائع، عَنْ أَبِي بصيرٍ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَ مَعِيَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِنَا فَقُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ إِنِّي لَأَغْتَمُّ وَ أَحْزَنُ مِنْ غَيْرِ أَنْ أَعْرِفَ لِي ذَلِكَ سَبَباً فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: إِنَّ ذَلِكَ الْحَزَنَ وَ الْفَرَحَ يَصِلُ إِلَيْكُمْ مَتَا إِذَا دَخَلَ عَلَيْنَا حَزَنٌ أَوْ سُورُورٌ كَانَ ذَلِكَ دَاخِلاً عَلَيْكُمْ لِأَنَّا وَ إِيَّاكُمْ مِنْ نُورِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ... (علل الشرائع، ج ۱، ص ۹۳)

راوی گوید نزد امام صادق علیه السلام رفتم و گفتم: گاهی بی‌جهت غمگین می‌شوم و حزن مرا فرامیگیرد بی‌آنکه دلیلی داشته باشد. امام علیه السلام فرمود: این حزن و فرح که به شما میرسد از جانب ماست. چون ما محزون میشویم یا خوشحال میگردیم این حزن یا فرح شما را نیز در بر میگیرد چون ما و شما هر دو از نور خدا خلق شده‌ایم.

۲۷. قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنِّي آكُلُ الطَّعَامَ الطَّيِّبَ وَ أَشْمُ الرَّيْحَ الطَّيِّبَةَ وَ أَرْكُبُ الدَّابَّةَ الْفَارِهَةَ وَ يَتَّبِعُنِي الْغُلَامُ فَتَرَى فِي هَذَا شَيْئاً مِنَ التَّجَبُّرِ فَلَا أَفْعَلُهُ فَأَطَّرَقَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام ثُمَّ قَالَ: إِنَّمَا الْجَبَّارُ الْمَلْعُونُ مَنْ غَمَصَ النَّاسَ وَ جَهَلَ الْحَقَّ ... (الكافي، ج ۲، ص ۳۱۱ و مسائل الشيعة، ج ۱۶، ص ۷)

راوی گوید به امام صادق علیه السلام گفتم: من غذای خوب میخورم و عطر خوب میزنم و سوار بر مرکب گرانبها میشوم و غلامان از پی‌ام میایند. آیا اینها گردنکشی است؟ امام علیه السلام کمی درنگ کرد سپس فرمود: گردنکش کسی است که مردم را ناچیز انگارد و از دین خدا رو بگرداند.

۲۸. معاني الأخبار، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله: أَوَّلُ مَا يَنْزِعُ اللَّهُ مِنَ الْعَبْدِ الْحَيَاءُ فَيَصِيرُ مَاقَتاً مُعْتَمِئاً ثُمَّ يَنْزِعُ مِنْهُ الْأَمَانَةُ ثُمَّ يَنْزِعُ مِنْهُ الرَّحْمَةُ ثُمَّ يَخْلَعُ دِينَ الْإِسْلَامِ عَنْ عُنُقِهِ فَيَصِيرُ شَيْطَاناً لَعِيناً. (الاختصاص، ص ۲۴۸ / بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۳۳ / معاني الأخبار، ص ۴۱۰)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: نخستین چیزی که خدا از کسی می‌گیرد، حیا است. پس بی‌چیز میشود. سپس امانت‌داری را از او می‌گیرد. سپس ترحم را از او می‌گیرد. سپس دین اسلام را از او می‌گیرد و شیطانی لعین میگردد.

روضة الواعظین، قِيلَ لِلنَّبِيِّ صلى الله عليه وآله أَوْصِنِي قَالَ: اسْتَحْيِ مِنَ اللَّهِ كَمَا تَسْتَحْيِي مِنَ الرَّجُلِ الصَّالِحِ مِنْ قَوْلِكَ. (روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، ج ۲، ص ۴۶۰ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۳۵)

کسی به پیامبر صلی الله علیه و آله گفت مرا نصیحت کن! فرمود: از خدا حیا کن همچنانکه از مردی صالح از قومت حیا میکنی.

۲۹. قَالَ الرَّسُولُ صلى الله عليه وآله: يَا أَبَا ذَرٍّ هُمْ بِالْحَسَنَةِ وَإِنْ لَمْ تَعْمَلْهَا لَيَكِلَا تَكْتَبَ مِنَ الْغَافِلِينَ ... (الأمالي للطوسي، ص ۵۳۶ / مكارم الأخلاق، ص ۴۶۹ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۶۴ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۰۱)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: ای ابوذر قصد کار نیک کن گرچه انجامش ندهی تا از غافلین نوشته نشوی.

۳۰. معاني الأخبار، عَنْ أَبِي الرَّبِيعِ قَالَ قُلْتُ مَا أَذْنَى مَا يَخْرُجُ بِهِ الرَّجُلُ مِنَ الْإِيمَانِ قَالَ عليه السلام: الرَّأْيُ يَرَاهُ مُخَالِفاً لِلْحَقِّ فَيَقِيمُ عَلَيْهِ ... (معاني الأخبار، ص ۳۹۳ / بحار الأنوار، ج ۲، ص ۳۰۱)

راوی گوید از امام علیه السلام پرسیدم کمترین چیزی که کسی را از ایمان خارج میکند چیست؟ فرمود: نظرش؛ وقتی مخالف حق باشد اما او بر آن اصرار ورزد.

عَنْ الْحَلْبِيِّ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مَا أَذْنَى مَا يَكُونُ بِهِ الْعَبْدُ كَافِرًا قَالَ أَنْ يَتَتَدَعَ شَيْئاً فَيَتَوَلَّى عَلَيْهِ وَ يَبْرَأَ مِمَّنْ خَالَفَهُ ... (معاني الأخبار، ص ۳۹۳ / بحار الأنوار، ج ۲، ص ۳۰۱)

از امام صادق علیه السلام پرسیدند کمترین چیزی که بواسطه آن کسی کافر میشود چیست؟ فرمود: چیزی از خود بپاافد و هرکس را که بدان اعتقاد داشت دوست بدارد و از هرکس که با آن مخالفت کرد، برائت بجوید.

عَنْ بُرَيْدِ الْعُجْلِيِّ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مَا أَذْنَى مَا يَصِيرُ بِهِ الْعَبْدُ كَافِرًا قَالَ فَأَخَذَ حَصَاةً مِنَ الْأَرْضِ فَقَالَ أَنْ يَقُولَ لِهَذِهِ الْحَصَاةِ إِنَّهَا نَوَاءٌ وَ يَبْرَأَ مِمَّنْ خَالَفَهُ عَلَى ذَلِكَ وَ يَدِينُ اللَّهَ بِالْبَرَاءَةِ مِمَّنْ قَالَ بِغَيْرِ قَوْلِهِ فَهَذَا نَاصِبٌ قَدْ أَشْرَكَ بِاللَّهِ وَ كَفَرَ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُ. (معاني الأخبار، ص ۳۹۳ / بحار الأنوار، ج ۲، ص ۳۰۱)

از امام صادق علیه السلام پرسیدند کمترین چیزی که کسی را کافر میکند چیست؟ فرمود: سنگ‌ریزه‌ای بجوید و بگوید این هسته خرمایی است آنگاه از هرکس که با او مخالفت کرد برائت بجوید و گمان کند برای خدا از آنها برائت میجوید. چنین کسی از خودش دین ساخته و شرک به خدا آورده درحالیکه نمیداند.

۳۱. ثواب الأعمال، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله: مَا اقْتَرَبَ عَبْدٌ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا تَبَاعَدَ مِنَ اللَّهِ وَ لَا كَثُرَ مَالُهُ إِلَّا اشْتَدَّ حِسَابُهُ وَ لَا كَثُرَ تَبَعُهُ إِلَّا

كَثُرَتْ شَيَاطِينُهُ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۶۰ / اعلام الدین فی صفات المؤمنین، ص ۴۰۸)

رسول خدا ﷺ فرمود: کسی به سلطان نزدیک نشود جز اینکه از خدا دور شود و مال کسی فزون نشود جز اینکه حسابش سخت شود و مریدان کسی زیاد نشوند جز اینکه شیاطینش بسیار گردند.

۳۲. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ اللَّهَ قَضَىٰ قَضَاءً حَتْمًا لَا يُنْعَمُ عَلَى الْعَبْدِ بِنِعْمَةٍ فَيَسْلُبُهَا إِيَّاهُ حَتَّىٰ يُحْدِثَ الْعَبْدُ ذَنْبًا يَسْتَحِقُّ بِذَلِكَ النَّعْمَةَ... (تفسير العياشي، ج ۲، ص ۲۰۶ / الكافي، ج ۲، ص ۲۷۳)

امام صادق ﷺ فرمود: خداوند را قضایی حتمی است و آن اینکه نعمتی را که داده سلب نکند جز اینکه بنده گناهی کند که مستحق سلب آن نعمت گردد.

۳۳. عَنْهُ ﷺ: وَلَا تَقُولَنَّ إِنِّي مُؤَمَّرٌ أَمْرٌ فَأَطَاعُ فَإِنَّ ذَلِكَ إِدْغَالٌ فِي الْقُلُوبِ وَ مِنْهُكُمُ الَّذِينَ وَ تَقَرَّبُ مِنَ الْفِتَنِ ... (تحف العقول، ص ۱۲۷ / دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۳۵۴ / نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۲۸)

امام ﷺ فرمود: نگوئید من رئیس هستم باید دستور دهم و دیگران هم باید اطاعت کنند. چنین باوری قلب را دگرگون میکند و دین را از آدمی میگیرد و او را به فتنه میاندازد.

۳۴. عَنْ زَكَرِيَّا بْنِ آدَمَ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا ﷺ فَقَالَ يَا زَكَرِيَّا بْنَ آدَمَ شِيعَةُ عَلِيٍّ رَفَعَتْ عَنْهُمْ الْقَلَمَ فَلْتُمْ جُعِلَتْ فِدَاكَ فَمَا الْعِلَّةُ فِي ذَلِكَ قَالَ ﷺ: لِأَنَّهُمْ أَخْرَوْا فِي دَوْلَةِ الْبَاطِلِ يَخَافُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَيَحْذَرُونَ عَلَى إِمَامِهِمْ يَا زَكَرِيَّا بْنَ آدَمَ مَا أَحَدٌ مِنْ شِيعَةِ عَلِيٍّ أَصْبَحَ صَبِيحَةً أَتَى بِسَبِيئَةٍ أَوْ ارْتَكَبَ ذَنْبًا إِلَّا أَمَسَى وَقَدْ نَالَهُ غَمٌّ حَظَّ عَنْهُ سَيِّئَتُهُ فَكَيْفَ يَجْرِي عَلَيْهِ الْقَلَمُ. (التمحيص، ص ۴۱ / الاختصاص، ص ۸۶)

راوی گوید بر امام رضا ﷺ وارد شدم. فرمود: خداوند گناهان شیعیان علی ﷺ را به حساب نمی آورد. پرسیدم: چرا؟ فرمود: چون دولت باطل بر ایشان مستولی است و پیوسته ترسانانند. هیچ کس از شیعیان علی نیست جز اینکه صبح گاهان که گناهی کند شبانگاه غمناک شود تا گناهش فروریزد. چطور میخواهند برای چنین کسی گناه بنویسند؟

۳۵. عَنْ عَلِيٍّ ﷺ فِي قَوْلِهِ لَوْ أَنْزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ إِلَى آخِرِ السُّورَةِ قَالَ هِيَ رُقِيَّةُ الصَّدَاحِ. (بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۳۰۸)

علی ﷺ فرمود: آیه لو أنزلنا هذا القرآن على جبل.... تا آخر سوره دواى سردرد است.

عَنْ النَّبِيِّ ﷺ فَلَمَّا بَلَغْتُ هَذِهِ الْآيَةَ قَالَ فَإِنَّ جَبْرِيْلَ لَمَّا نَزَلَ بِهَا إِلَيَّ قَالَ لِي ضَعْ يَدَكَ عَلَى رَأْسِكَ فَإِنَّهَا شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ. (بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۳۰۹)

رسول خدا ﷺ فرمود: چون جبرئیل این آیات را بر من نازل کرد گفت دست بر سرت نه و آنرا بخوان که دواى هر دردی است.

تفسير العياشي، قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ﷺ إِنَّ فِي حُرُوفِ الْقُرْآنِ الْمُقْطَعَةِ لَعِلْمًا جَمًّا ... (تفسير العياشي، ج ۲، ص ۳ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۲، ص ۵۱۸)

امام باقر ﷺ فرمود: در حروف مقطعه قرآن علمی گران است. عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ﷺ قَالَ وَ كَفَى بِالْمَرْءِ عَيْبًا أَنْ يُبْصِرَ مِنَ النَّاسِ مَا يَعْصِي عَنْهُ مِنْ نَفْسِهِ أَوْ يَنْهَى النَّاسَ عَمَّا لَا يَسْتَطِيعُ التَّحَوُّلَ عَنْهُ وَ أَنْ يُؤْذِيَ جَلِيْسَهُ فِي مَا لَا يَغْنِيهِ. (الزهد، ص ۳ / المحاسن، ج ۱، ص ۲۹۲ / الكافي، ج ۲، ص ۴۶۰ / الاختصاص، ص ۲۲۸ / الأمالي للطوسي، ص ۱۰۷ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۷۲ / كشف الغمة في معرفة الأئمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۱۱۸)

امام باقر ﷺ فرمود: در عیب کسی همین بس که عیوب مردم را می بیند اما عیب خویش را نه و مردم را از آنچه خود توان ترک آن را ندارد نهی می کند و اینکه بخاطر چیزهای بی ارزش اطرافیان را می آزارد.

۳۶. عيون أخبار الرضا ﷺ / الأمالي للصدوق قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ لَا يَرَالُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا تَقَاوَتُوا فَإِذَا اسْتَوَوْا هَلَكُوا ... (الأمالي للصدوق، ص ۴۴۶ / عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۵۳)

امیرمؤمنان ﷺ فرمود: مادامیکه مردم از هم متفاوت اند در خیر و خوبی اند. چون مثل هم شوند هلاک گردند.

۳۷. عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ﷺ: يَا كَمِيلُ لَا تَأْخُذْ إِلَّا عَنَّا تَكُنْ مِنَّا ... (تحف العقول، ص ۱۷۱ / بشارة المصطفى لشعبة المرتضى، طالقديمة، ص ۲۵)

علی ﷺ فرمود: ای کمیل! جز از ما چیزی نگیر تا از ما باشی.

۳۸. المحاسن، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ خَرَجَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ عَلَى أَصْحَابِهِ وَ هُوَ رَاكِبٌ فَمَشُوا خَلْفَهُ فَالْتَفَتَ إِلَيْهِمْ فَقَالَ لَكُمْ حَاجَةٌ فَقَالُوا لَا يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَ لَكِنَّا نَحِبُّ أَنْ نَمْشِيَ مَعَكَ فَقَالَ لَهُمْ انْصَرِفُوا فَإِنَّ مَشِيَ الْمَاشِي مَعَ الرَّاِكِبِ مُسَدَّةٌ لِلرَّاِكِبِ وَ مَذَلَّةٌ لِلْمَاشِي قَالَ وَ رَكِبَ مَرَّةً أُخْرَى فَمَشُوا خَلْفَهُ فَقَالَ انْصَرِفُوا فَإِنَّ حَقَّقَ النَّعَالِ خَلْفَ أَعْقَابِ الرِّجَالِ مُسَدَّةٌ لِقُلُوبِ التَّوَكِّي. (المحاسن، ج ۲، ص ۱۶۲ / مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۲، ص ۱۰۴ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۰۸)

روزی امیرمؤمنان ﷺ با اسب براه افتاد، یارانش از پی اش روان شدند. بدیشان رو کرد و گفت کاری دارید؟ گفتند نه؛ فقط میخواهیم با شما همراه باشیم. به ایشان فرمود: بازگردید که پیادگان چون بدنبال

سواری براه افتند هم سوار را غرور گیرد و هم ایشان ذلیل شوند. و بار دیگری که این اتفاق تکرار شد فرمود: باز گردید که براه افتادن در عقب کسی فاسد کننده اوست.

۳۹. الامام علی علیه السلام: مَنْ غَضِبَ عَلَى مَنْ لَا يَقْدِرُ عَلَى مَضَرَّتِهِ طَالَ حَزْنُهُ وَ عَذَبَ نَفْسَهُ. (عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۴۳۹ / غرر الحکم و درر الکلم، ص ۶۳۳)

امام علی علیه السلام: هر که بر کسی خشم گیرد که نمی تواند به او زبانی برساند، اندوهش به درازا کشد و خود را شکنجه دهد.

۴۰. كُنْزُ الْكَرَاجِيِّ، قَالَ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ علیه السلام يَوْمًا لِابْنِ عَبَّاسٍ لَا تَتَكَلَّمَنَّ فِيمَا لَا يَغْنِيكَ فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكَ الْوُزَرَ وَ لَا تَتَكَلَّمَنَّ فِيمَا يَغْنِيكَ حَتَّى تَرَى لِلْكَلامِ مَوْضِعًا فَرُبَّ مُتَكَلِّمٍ قَدْ تَكَلَّمَ بِالْحَقِّ فَعِيبَ وَ لَا تُمَارِئَنَّ حَلِيمًا وَ لَا سَفِيهًا فَإِنَّ الْحَلِيمَ يَقْلِيكَ وَ السَّفِيهَ يُؤْذِيكَ وَ لَا تَقُولَنَّ فِي أَخِيكَ الْمُؤْمِنِ إِذَا تَوَارَى عَنْكَ إِلَّا مَا تُحِبُّ أَنْ يَقُولَ فِيكَ إِذَا تَوَارَيْتَ عَنْهُ. (كنز الفوائد، ج ۲، ص ۳۲ / بحار الأنوار، ج ۳۱، ص ۷۱)

امام حسین علیه السلام فرمود: در آنچه فایده ای برایت ندارد سخن مگو که وبال در پی دارد. و در آنچه ترا فایده دارد نیز تا جایش نرسیده سخن مگو که گاهی متکلمی حقی گوید که نباید بگوید. با حلیم و سفیه بگو مگو مکن که حلیم بر تو چیره شود و سفیه اذیت کند. راجع به برادر مؤمنت چون از او جدا شدی مگو جز آنچه دوست داری که او نیز چون از تو جدا شود راجع به تو همان گوید.

خلق است، رسول خدا ﷺ فرمود: در آیین من حلم مرکز است و علم معدن است و صبر، مسکن.

چهل حدیث ۱۰۶

۴. أَنَّ رَجُلًا اسْتَوْصَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ لَا تَغْضَبَ قَطُّ فَإِنَّ فِيهِ مُنَازَعَةَ رَبِّكَ. (مصباح الشريعة ترجمه مصطفوی، ص ۳۲۰ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۰۰)

کسی از رسول خدا ﷺ نصیحت خواست، فرمود: غضب مکن که منازعه با خداست.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ سَبْعَةٌ يُفْسِدُونَ أَعْمَالَهُمْ وَذَكَرَ مِنْهُمْ السَّرِيعَ إِلَى لَأِيْمَةِ إِخْوَانِهِ. (الخصال، ج ۲، ص ۳۴۸ / بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۳۸۶)

امام صادق ﷺ فرمود: هفت کس اند که اعمالشان را تباه کنند من جمله آنها کسی است که زود به ملامت دوستانش برخیزد.

۵. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَا عَلِيُّ إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ الْفَقْرَ أَمَانَةً عِنْدَ خَلْقِهِ فَمَنْ سَرَّهُ أَعْطَاهُ اللَّهُ مِثْلَ أَجْرِ الصَّائِمِ الْقَائِمِ وَمَنْ أَفْسَأَهُ إِلَى مَنْ يَقْدِرُ عَلَى قَضَاءِ حَاجَتِهِ فَلَمْ يَفْعَلْ فَقَدْ قَتَلَهُ أَمَا إِنَّهُ مَا قَتَلَهُ بِسَيْفٍ وَلَا رُمَحٍ وَ لَكِنَّهُ قَتَلَهُ بِمَا نَكَى مِنْ قَلْبِهِ... (الكافي، ج ۲، ص ۲۶۰ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۸۳ / جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۱۲)

رسول خدا ﷺ فرمود: ای علی! خداوند به هرکس فقر داد، امانتی است که نزدش نهاده. هرکس آنرا مخفی نگه داشت، اجرش چون روزه دار شب زنده دار است. و هرکس نزد کسی که می توانست به او کمک کند افشایش ساخت، او را کشته. نه به شمشیر و نیزه بلکه قلبش را کشته.

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ لَوْ لَا إِنْحَاغُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى اللَّهِ فِي طَلَبِ الرِّزْقِ لَنَقَلَهُمْ مِنَ الْحَالِ الَّتِي هُمْ فِيهَا إِلَى حَالٍ أَضْيَقَ مِنْهَا... (الكافي، ج ۲، ص ۲۶۱ / التمهيد، ص ۴۹ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۸۲)

امام صادق ﷺ فرمود: اگر الحاح مؤمنین در دعا برای روزی نبود، روز به روز فقیرتر می شدند.

۶. الْخِصَالُ، قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ إِذَا ضَاقَ الْمُسْلِمُ فَلَا يَشْكُوَنَّ رَبَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لِيُشْكُ إِلَى رَبِّهِ الَّذِي يَبْدُو مَقَالِيدَ الْأُمُورِ وَ تَدْبِيرَهَا. (تحف العقول، ص ۱۱۴ / الخصال، ج ۲، ص ۶۲۴)

امیرمؤمنان ﷺ فرمود: چون امر بر مسلمانی سخت شد، از خدا خویش شکایت نکند بلکه شکایت نزد خدا برد؛ خدای که کلیدهای امور و تدبیرها جملگی بدست اوست.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَقِيَ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ ﷺ عَبْدَ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ فَقَالَ يَا عَبْدَ اللَّهِ كَيْفَ يَكُونُ الْمُؤْمِنُ مُؤْمِنًا وَ هُوَ يَسْخَطُ قِسْمَهُ وَ يَحْقَرُ مَنْزِلَتَهُ وَ الْحَاكِمُ عَلَيْهِ اللَّهُ وَ أَنَا الضَّامِنُ لِمَنْ لَمْ يَهْجُسْ فِي قَلْبِهِ إِلَّا

۱. وَ قَالَ ﷺ: مَا اسْتَعْنَى أَحَدٌ بِاللَّهِ إِلَّا افْتَقَرَ النَّاسُ إِلَيْهِ وَ مَنْ اتَّكَلَ عَلَى حُسْنِ اخْتِيَارِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُ لَمْ يَتَمَنَّ أَنَّهُ فِي غَيْرِ الْحَالِ الَّتِي اخْتَارَهَا اللَّهُ تَعَالَى لَهُ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۹۲ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲۰، ص ۳۳۰ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۵۹)

امام ﷺ فرمود: کسی به خدا مستغنی نشد جز اینکه مردم فقیر او شوند و هرکس به آنچه خدا برایش انتخاب کرده اعتماد کند، آرزو نکند کاش طور دیگری میشد.

۲. عَنْهُ ﷺ: وَ مَنْ ظَنَّ بِكَ خَيْرًا فَصَدَّقْ ظَنَّهُ... (تحف العقول، ص ۸۲ / نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۵۱۱ / غرر الحكم و درر الكلم، ص ۵۹۴ / كشف المحجة لثمره المهجة، ص ۲۳۲ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۸۹)

امام ﷺ فرمود: هرکس به تو گمان نیکو برد، گمانش را راست کن!

۳. مصباح الشريعة، قَالَ الصَّادِقُ ﷺ الْحِلْمُ سِرَاجٌ اللَّهُ يَسْتَضِيءُ بِهِ صَاحِبُهُ إِلَى جَوَارِهِ وَ لَا يَكُونُ حَلِيمًا إِلَّا الْمُؤَيَّدُ بِأَنْوَارِ اللَّهِ وَ بِأَنْوَارِ الْمَعْرِفَةِ وَ التَّوْحِيدِ وَ الْحِلْمُ يَدُورُ عَلَى خَمْسَةِ أَوْجِهٍ أَنْ يَكُونَ غَرِيْرًا فَيُذَلَّ أَوْ يَكُونَ صَادِقًا فَيَتَّبَعَهُ أَوْ يَدْعُو إِلَى الْحَقِّ فَيُسْتَحَفَّ بِهِ أَوْ أَنْ يُؤْذَى بِلَا جُرْمٍ أَوْ أَنْ يُطَالَبَ بِالْحَقِّ وَ يُخَالِفُوهُ فِيهِ فَإِنْ آتَيْتَ كُلًّا مِنْهَا حَقَّهُ فَقَدْ أَصْبَتْ وَ قَابِلِ السَّفِيَةِ بِالْإِعْرَاضِ عَنْهُ وَ تَرَكِ الْجَوَابَ يَكُنِ النَّاسُ أَنْصَارَكَ لِأَنَّ مَنْ جَاوَبَ السَّفِيَةَ وَ كَافَاهَا قَدْ وَضَعَ الْحَطَبَ عَلَى النَّارِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِثْلُ الْمُؤْمِنِ مِثْلُ الْأَرْضِ مَتَافِعُهُمْ مِنْهَا وَ أَذَاهُمْ عَلَيْهَا وَ مَنْ لَا يَصْبِرُ عَلَى جَفَاءِ الْخَلْقِ لَا يَصِلُ إِلَى رِضَا اللَّهِ تَعَالَى لِأَنَّ رِضَا اللَّهِ مَشُوبٌ بِجَفَاءِ الْخَلْقِ وَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ بُعِثْتُ لِلْحِلْمِ مَرْكَزًا وَ لِلْعِلْمِ مَعْدِنًا وَ لِلصَّبْرِ مَسْكَنًا... (مصباح الشريعة، ص ۱۵۴)

امام صادق ﷺ فرمود: حلم نور خداست که حلیم را سرانجام به خدا میرساند... چندانجا، جای حلم است: وقتی تو را تحقیر می کنند؛ وقتی راست می گویی اما به کذب متهمت می کنند؛ وقتی به حق دعوت می کنی و مسخرهات می کنند؛ وقتی تو را بی دلیل اذیت می کنند؛ وقتی حق مطالبه می کنی و انکار می کنند؛ اینجاها جای حلم است. با آدم دریده با نادیده انگاشتنش مقابله کن و جوابش را نده تا مردم یاران تو گردند. کسی که جواب چنین آدمی را بدهد هیزم بر آتش ریخته. رسول خدا ﷺ فرمود: مثل ایمان مثل زمین زراعی است که با اینکه منافع در اوست، سختی نیز در آن است. کسی که بر جفای خلق صبر نکند به رضای حق نرسد زیرا رضای حق مشوب به جفای

احسان کند بلکه باید بیشتر احسان کند تا حق کسی را در احسان به او پیشقدم شده ادا کرده باشد.

۱۰. وَ قَالَ ﷺ أَصْحَابِ السُّلْطَانِ بِالْحَذَرِ وَ الصَّدِيقِ بِالتَّوَاضُّعِ وَ الْعَدُوِّ بِالتَّحَرُّزِ وَ الْعَامَّةَ بِالْبُشْرِ... (العدد القوية لدفع المخاوف اليومية، ص ۲۹۹ / بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۱۶۷)

امام ﷺ فرمود: با سلطان با احترام روبرو شو و با دوست با تواضع و با دشمن با احتیاط و با سایر مردم با خوش رویی.

أَعْلَامُ الدِّينِ، قَالَ الرَّضَا ﷺ وَ قَالَ ﷺ مَنْ صَدَقَ النَّاسَ كَرِهَهُ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۲۹ / العدد القوية لدفع المخاوف اليومية، ص ۲۹۷ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۰۷)

امام رضا ﷺ فرمود: مردم راست گویی بدیشان را، ناخوش دارند.

۱۱. الخصال، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِجَبْرِئِيلَ ﷺ عِظْنِي فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ عِشْ مَا شِئْتَ فَإِنَّكَ مَيِّتٌ وَ أَحِبِّ مَا شِئْتَ فَإِنَّكَ مُقَارَفُهُ وَ اَعْمَلْ مَا شِئْتَ فَإِنَّكَ مُلَاقِيهِ شَرَفُ الْمُؤْمِنِ صَلَاتُهُ بِاللَّيْلِ وَ عِزُّهُ كَفُّهُ عَنْ أَغْرَاضِ النَّاسِ. (الخصال، ج ۱، ص ۷ / روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ط القديمة، ج ۲، ص ۶۷۴)

رسول خدا ﷺ جبرئیل را گفت مرا نصیحت کن! جبرئیل فرمود: ای محمد! هرطور که می خواهی زندگی کن؛ فقط بدان که خواهی مرد. هرچه را که می خواهی دوست بدار؛ فقط بدان که از آن جدا خواهی شد. هرچه می خواهی بکن؛ فقط بدان که همنشین کردارت خواهی بود. شرف مؤمن نماز شب است و عزتش، حرمت مردم را نگه داشتن.

۱۲. قصص الأنبياء عليهم السلام، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ﷺ قَالَ بَيْنَمَا دَاوُدُ عَلَى نَبْتَيْنَا وَ آلِهِ وَ عَلَيْهِ السَّلَامُ جَالِسٌ وَ عِنْدَهُ شَابٌّ إِذْ آتَاهُ مَلَكُ الْمَوْتِ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ وَ أَحَدَ النَّظَرَ إِلَى الشَّابِّ فَقَالَ إِنِّي أُمِرْتُ بِقَبْضِ رُوحِهِ إِلَى سَبْعَةِ أَيَّامٍ فِي هَذَا الْمَوْضِعِ فَرَحِمَهُ دَاوُدُ فَقَالَ يَا شَابُّ هَلْ لَكَ امْرَأَةٌ قَالَ لَا وَ مَا تَتَرَوُجْتُ قَطُّ قَالَ دَاوُدُ فَأَتَتْ فُلَانًا رَجُلًا كَانَ عَظِيمَ الْقُدْرِ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ فَقُلْ لَهُ إِنَّ دَاوُدَ يَأْمُرُكَ أَنْ تُتَرَوَّجَنِي ابْنَتَكَ وَ تُدْخِلَهَا اللَّيْلَةَ وَ خُذْ مِنَ النَّفَقَةِ مَا تَحْتَاجُ إِلَيْهِ وَ كُنْ عِنْدَهَا فَإِذَا مَضَتْ سَبْعَةُ أَيَّامٍ فَوَافِنِي فِي هَذَا الْمَوْضِعِ ثُمَّ وَافَى دَاوُدَ يَوْمَ الثَّامِنِ فَقَالَ لَهُ دَاوُدُ يَا شَابُّ كَيْفَ رَأَيْتَ مَا كُنْتَ فِيهِ قَالَ مَا كُنْتُ فِي نِفَقَةٍ وَ لَا سُرُورٍ قَطُّ أَعْظَمَ مِمَّا كُنْتُ فِيهِ قَالَ دَاوُدُ اجْلِسْ فَجَلَسَ وَ دَاوُدُ يَنْتَظِرُ أَنْ يَقْبُضَ رُوحَهُ فَلَمَّا طَالَ قَالَ انْصَرَفْ إِلَى مَنْزِلِكَ فَكُنْ مَعَ أَهْلِكَ فَإِذَا كَانَ يَوْمَ الثَّامِنِ فَوَافِنِي هَاهُنَا فَمَضَى الشَّابُّ ثُمَّ وَافَاهُ يَوْمَ الثَّامِنِ وَ جَلَسَ عِنْدَهُ ثُمَّ انْصَرَفَ أَسْبُوعًا آخَرَ ثُمَّ آتَاهُ وَ جَلَسَ

الرَّضَا أَنْ يَدْعُو اللَّهَ فَيُسْتَجَابَ لَهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۶۲ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۴) امام مجتبی ﷺ فرمود: چگونه مؤمن است کسی که از قسمتش ناراضی است و جایگاهش را حقیر می داند در حالیکه خداست که سرپرست اوست. من برای کسی که در قلبش جز رضا نسبت به تقدیر پروردگار نگذرد، ضمانت می کنم که هروقت دعا کند مستجاب شود.

۷. مُحَاسَبَةُ النَّفْسِ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِذَا أَلَحَّتْ بِهِ الْحَاجَةُ يَسْجُدُ مِنْ غَيْرِ صَلَاةٍ وَ لَا رُكُوعٍ ثُمَّ يَقُولُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ سَبْعَ مَرَّاتٍ ثُمَّ يَسْأَلُ حَاجَتَهُ ثُمَّ قَالَ مَا قَالَهَا أَحَدٌ سَبْعَ مَرَّاتٍ إِلَّا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى هَا أَنَا أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ سَلْ حَاجَتَكَ... (محاسبة النفس، ص ۳۵ / وسائل الشیعة، ج ۷، ص ۸۸ / بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۲۴۳)

چون امام صادق ﷺ حاجتی داشت سجده می کرد و هفت بار می گفت یا ارحم الراحمین سپس حاجتش را بر زبان می آورد. می فرمود چون بنده چنین کند خداوند فرماید من ارحم الراحمین هستم حاجت را بخواه.

عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ﷺ قَالَ كَانَ أَبِي يُلِحُّ فِي الدَّعَاءِ يَقُولُ يَا رَبِّ يَا رَبَّ حَتَّى يَنْقَطِعَ النَّفْسُ ثُمَّ يُعُودُ. (محاسبة النفس، ص ۳۸ / وسائل الشیعة، ج ۷، ص ۸۹) امام باقر ﷺ فرمود: پدرم در دعا الحاح می کرد و آنقدر یا رب یا رب میگفت که نفسش بند میامد. سپس باز از نو میگفت.

۸. الكافي، إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَتِي بِالتَّقْوَى عَنِ الْعَبْدِ مَا عَزَبَ عَنْهُ عَقْلُهُ وَ يُعْلِي بِالتَّقْوَى عَنْهُ عَمَاهُ وَ جَهْلُهُ... (الكافي، ج ۸، ص ۱۵۲ / مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۲۵، ص ۱۱۳)

امام صادق ﷺ فرمود: خداوند بواسطه تقوی، بنده را از آنچه عقل او بدان نرسد حفظ می کند. و بواسطه تقوی او را از نفهمی و نادانی اش نکه می دارد.

۹. کتاب حسین بن سعید و النوادر، قَالَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ﷺ آيَةُ فِي كِتَابِ اللَّهِ مُسَجَّلَةٌ قُلْتُ مَا هِيَ قَالَ قَوْلُ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى فِي كِتَابِهِ هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ جَرَتْ فِي الْكَافِرِ وَ الْمُؤْمِنِ وَ الْبَرِّ وَ الْفَاجِرِ مَنْ صَنَعَ إِلَيْهِ مَعْرُوفٌ فَعَلَيْهِ أَنْ يَكِفَّيَ بِهِ وَ لَيْسَتْ الْمُكَافَاةُ أَنْ يَصْنَعَ كَمَا صُنِعَ بِهِ بَلْ حَتَّى يَرَى مَعَ فِعْلِهِ لِذَلِكَ أَنَّ لَهُ الْفَضْلَ الْمُتَبَدِّلَ. (الزهد، ص ۳۱ / وسائل الشیعة، ج ۱۶، ص ۳۰۶)

امام صادق ﷺ فرمود: آیه ای در کتاب خداست که استثنا بردار نیست: «آیا جزای احسان جز احسان است؟». این آیه راجع به کافر و مؤمن و نیکوکار و بدکار جاری است. هرکس که بدو نیکویی شود باید جبران کند. جبران هم به این نیست که بقدر احسانی که بدو شده

فَجَاءَ مَلَكُ الْمَوْتِ دَاوُدَ فَقَالَ دَاوُدُ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ أَ لَسْتُ حَدَّثْتَنِي بِأَنَّكَ أَمِرتَ بِقَبْضِ رُوحِ هَذَا الشَّابِّ إِلَى سَبْعَةِ أَيَّامٍ قَالَ بَلَى فَقَالَ قَدْ مَضَتْ ثَمَانِيَّةٌ وَ ثَمَانِيَّةٌ قَالَ يَا دَاوُدُ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى رَحِمَهُ بِرَحْمَتِكَ لَهُ فَأَخَّرَ فِي أَجَلِهِ ثَلَاثِينَ سَنَةً. (قصص الانبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۲۰۴)

امام باقر (ع) فرمود: روزی در مجلس داوود نبی (ع) جوانی نشسته بود، ملک الموت آمد و به داوود سلام کرد چون آن جوان را دید نگاه تندی به او کرد و گفت من باید هفت روز دیگر همین جا این جوان را قبض روح کنم. داوود به جوان رحمتش آمد و گفت زن داری؟ گفت: خیر. گفت: نزد فلان کس برو و به او بگو داوود خواسته که دخترت را به عقدم درآوری و آنچه خرج لازم است خودت بر عهده گیری. چنین شد و هفته بعد جوان نزد داوود آمد. داوود منتظر بود که ملک الموت برای قبض روح او بیاید. اما چنین نشد. بار دیگر که داوود ملک الموت را دید گفت چرا چنین شد؟ عزرائیل گفت خداوند چون دید تو بر جوان رحمت کردی، او نیز بر او رحم کرد و به عمرش سی سال افزود.

۱۳. وَ قَالَ ﷺ إِنَّمَا يُؤْمَرُ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ مُؤْمِنٌ فَيَتَعَطَّ أَوْ جَاهِلٌ فَيَتَعَلَّمُ فَأَمَّا صَاحِبُ سَوْطٍ وَ سَيْفٍ فَلَا... (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ج ۶، ص ۳۷ / الکافی، ج ۵، ص ۶۰ / الجعفریات، ص ۸۸ / تحف العقول، ص ۳۵۸ / الخصال، ج ۱، ص ۳۵ / تهذیب الأحکام، تحقیق خراسان، ج ۶، ص ۱۷۸ / مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۵۰)

امام (ع): امر به معروف و نهی از منکر نسبت به مؤمنی است که بپذیرد یا جاهلی که بفهمد اما جباری که شلاق و شمشیر بدست دارد او را امر و نهی مکن.

۱۴. مِشْكَاةُ الْأَنْوَارِ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ مِنْكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَيَمُرُّ بِهِ الرَّجُلُ وَ قَدْ أَمَرَ بِهِ إِلَى النَّارِ فَيَقُولُ يَا فُلَانُ أَغْنَيْتَنِي فَإِنِّي كُنْتُ أَصْنَعُ إِلَيْكَ الْمَعْرُوفَ فِي دَارِ الدُّنْيَا فَيَقُولُ لِلْمَلِكِ خَلِّ سَبِيلَهُ فَيَأْمُرُ اللَّهُ بِهِ فَيُخَلِّي سَبِيلَهُ. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۸۵ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۷۲ / مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۹۸)

امام صادق (ع) فرمود: از برابر مؤمن در قیامت کسی را بسوی جهنم می کشانند. چون چشم او به مؤمن می افتد، می شناسندش و می گوید فلانی کمکم کن! یادت هست که من در دنیا به تو نیکویی کرده ام؟! پس مؤمن به فرشته های عذاب میگوید رهایش کنید. خدا نیز به آنها فرمان میدهد که رهایش کنند.

وَ مِنْهُ، عَنِ الْمُقْضَلِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ يُقَالُ لِلْمُؤْمِنِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَصَفَّحَ وَجْهُ النَّاسِ فَمَنْ كَانَ سَقَاكَ شَرْبَةً أَوْ أَطْعَمَكَ أَكْلَةً أَوْ فَعَلَ بِكَ كَذَا وَ كَذَا فَخُذْ بِيَدِهِ فَادْخِلْهُ الْجَنَّةَ قَالَ فَإِنَّهُ لَيَمُرُّ عَلَى الصِّرَاطِ

وَ مَعَهُ بَشَرٌ كَثِيرٌ فَيَقُولُ الْمَلَائِكَةُ يَا وَلِيَّ اللَّهِ إِلَى أَيْنَ يَا عَبْدَ اللَّهِ فَيَقُولُ جَلَّ ثَنَاهُ أَجِيرُوا لِعَبْدِي فَأَجَازُوهُوَ وَ إِنَّمَا سُمِّيَ الْمُؤْمِنُ مُؤْمِنًا لِأَنَّهُ يُجِيرُ عَلَى اللَّهِ فَيُجِيرُ أَمَانَةً... (مشكاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۹۹)

امام صادق (ع) فرمود: در قیامت به مؤمن خطاب شود که در میان مردم بگرد، هرکس به تو کاسه ای آب داده یا لقمه ای غذا یا خوبی به تو کرده، دستش را بگیر و به بهشتش درآر! پس مؤمن از صراط می گذرد در حالیکه با او جمع کثیری عبور می کنند. فرشتگان می گویند کجا؟ خداوند می فرماید به آنها اجازه دهید تا رد شوند! مؤمن را مؤمن گویند چون برای مردم امان میگیرد و امان گرفتنش قبول می شود.

۱۵. عَنْ عَلِيِّ بْنِ سَيْفٍ رَفَعَهُ قَالَ سِئِلَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ مَنْ أَعْلَمَ النَّاسِ قَالَ مَنْ جَمَعَ عِلْمَ النَّاسِ إِلَى عِلْمِهِ... (المحاسن، ج ۱، ص ۱۳۰ / روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، ط القدیمة، ج ۱، ص ۶)

از علی (ع) پرسیدند داناترین کس کیست؟ فرمود: کسی که از همه یاد بگیرد.

عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ﷺ فِي قَوْلِ اللَّهِ اتَّخَذُوا أَخْبَارَهُمْ وَ رُهْبَانَهُمْ أَزْوَاجًا مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالَ وَ اللَّهُ مَا صَلَّوْا لَهُمْ وَ لَا صَامُوا وَ لَكِنْ أَطَاعُوهُمْ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ. (وسائل الشيعة، ج ۲۷، ص ۱۳۳ / بحار الأنوار، ج ۲، ص ۹۷)

امام باقر (ع) راجع به آیه «خوایان و عالمان خویش را خدا خویش گرفتند» فرمود: نه اینکه آنها را می پرستیدند بلکه مطیع محض ایشان بودند و در همه چیز از ایشان تبعیت می کردند.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ فِي قَوْلِ اللَّهِ اتَّخَذُوا أَخْبَارَهُمْ وَ رُهْبَانَهُمْ أَزْوَاجًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَقَالَ وَ اللَّهُ مَا صَلَّوْا لَهُمْ وَ لَا صَامُوا لَهُمْ وَ لَكِنَّهُمْ أَحَلَّوْا لَهُمْ حَرَامًا وَ حَرَّمُوا عَلَيْهِمْ حَلَالًا فَاتَّبَعُوهُمْ. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۲۴ / وسائل الشيعة، ج ۲۷، ص ۱۳۳)

امام صادق (ع) راجع به همین آیه فرمود: هرچه برایشان حلال و حرام کردند، چشم و گوش بسته پذیرفتند.

۱۶. مَكَارِمُ الْأَخْلَاقِ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَيْكُمْ بِهَذَا الْعُودِ الْهِنْدِيِّ فَإِنَّ فِيهِ سَبْعَةَ أَشْفِيَةٍ. (مكارم الاخلاق، ص ۴۳)

رسول خدا (ص) فرمود: از عود هندی استفاده کنید که در آن هفت گونه شفا است.

۱۷. وَ فِي تَفْسِيرِ مَوْلَانَا الْعَسْكَرِيِّ ﷺ أَنَّهُ سِئِلَ مَوْلَانَا الصَّادِقُ عَنِ اللَّهِ فَقَالَ لِلْسَّائِلِ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ هَلْ رَكِبْتَ سَفِينَةً قَطُّ قَالَ بَلَى قَالَ فَهَلْ كَسِرَ بِكَ حَيْثُ لَا سَفِينَةَ تُنْجِيكَ وَ لَا سَبَاحَةَ تُغْنِيكَ قَالَ بَلَى قَالَ فَهَلْ تَعَلَّقَ قَلْبُكَ هُنَاكَ أَنَّ شَيْئًا مِنَ الْأَشْيَاءِ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يَخْلَصَكَ مِنْ

وَرُطِيتِكَ قَالَ بَلَى قَالَ الصَّادِقُ فَذَلِكَ الشَّيْءُ هُوَ اللَّهُ الْقَادِرُ عَلَى الْإِنِّجَاءِ حِينَ لَا مُنْجِيَّ وَ عَلَى الْإِغَاثَةِ حِينَ لَا مُغِيثَ. (التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۲۲ / التوحيد للصدوق، ص ۲۳۱ / معاني الأخبار، ص ۴ / إرشاد القلوب إلى الصواب للديلملي، ج ۱، ص ۱۶۸)

امام صادق علیه السلام فرمود: آیا تا بحال سوار کشتی شده‌اید؟ آیا شده که کشتی در هم بشکند و به دریای طوفانی بیافتید؟ چگونه‌ای که نه قایقی برای نجات داشته باشید و نه با شنا بتوانید از آن ورطه جان بدر برید؟ آیا در آن حال بر دل شما گذشته است که هنوز چیزی هست که می‌تواند شما را از آن ورطه نجات دهد؟ آن چیز خدا قادر است. خدا قادر بر نجات، وقتی که نجات بخشی نیست و قادر بر فریادرسی، وقتی فریاد آدم به هیچ جا نمی‌رسد.

۱۸. الْأَمَالِيُّ لِلشَّيْخِ الطُّوسِيِّ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ لَقَدْ كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ علیه السلام يَمُرُّ عَلَى الْمَدْرَةِ فِي وَسْطِ الطَّرِيقِ فَيَنْزِلُ عَنْ دَابَّتِهِ حَتَّى يُنَحِّيَهَا بِيَدِهِ عَنِ الطَّرِيقِ. (الأمالي للطوسي، ص ۶۷۳ / مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۴، ص ۱۶۲ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۸۱)

امام سجاد علیه السلام در راهی که می‌گذشت اگر خار و خاشاک یا مانعی در راه می‌دید از استر خویش پیاده می‌شد بدست خویش آنرا از راه برطرف می‌کرد.

۱۹. وَ قَالَ علیه السلام مِنَ الشَّنَةِ إِطْعَامُ الطَّعَامِ عِنْدَ التَّزْوِيجِ... (تحف العقول، ص ۴۴۵)

امام علیه السلام فرمود: اینکه موقع عروسی غذا داده شود، ستر رسول خدا صلی الله علیه و آله است.

۲۰. المحاسن، عَنْ حُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ قَالَ خَرَجْنَا إِلَى مَكَّةَ تَيْفٌ وَ عِشْرُونَ رَجُلًا فَكُنْتُ أَذْبَحُ لَهُمْ فِي كُلِّ مَنْزِلٍ شَاةً فَلَمَّا أَرَدْتُ أَنْ أَدْخُلَ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ لِي يَا حُسَيْنُ وَ تَذِلُ الْمُؤْمِنِينَ قُلْتُ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ ذَلِكَ فَقَالَ بَلَّغْنِي أَنَّكَ كُنْتَ تَذْبَحُ لَهُمْ فِي كُلِّ مَنْزِلٍ شَاةً قُلْتُ مَا أَرَدْتُ إِلَّا اللَّهُ فَقَالَ أَمَا كُنْتَ تَرَى أَنَّ فِيهِمْ مَنْ يُحِبُّ أَنْ يَفْعَلَ فَعَالِكَ فَلَا يَبْلُغُ مَقْدَرَهُ ذَلِكَ فَتَقْصُرُ إِلَيْهِ نَفْسُهُ قُلْتُ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ لَا أَعُوذُ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۵۹)

راوی گوید با بیست و چند نفر بسوی مکه رهسپار شدیم و در هر منزلی گوسفندی کشتم تا همه بخورند. چون بر امام صادق علیه السلام وارد شدم. فرمود: مؤمنین را خوار کردی. گفتم: پناه بر خدا. برای خدا برایشان گوسفند می‌کشتم. فرمود: احتمال نمی‌دادی در میان ایشان کسی باشد که بخوهد جبران کند و نتواند و شرمنده شود گفتم: از خدا طلب استغفار می‌کنم و دیگر چنین نخواهم کرد.

۲۱. مُسَكَّنُ الْفُرَادِ، لِلشَّهِيدِ الثَّانِي رَفَعَ اللَّهُ مَقَامَهُ، وَ أَوْحَى اللَّهُ إِلَى بَعْضِ الصَّادِقِينَ أَنْ لِي عِبَادًا مِنْ عِبِيدِي يُحِبُّونِي وَ أُحِبُّهُمْ وَ يَشْتَاقُونَ إِلَيَّ وَ أَشْتَاقُ إِلَيْهِمْ وَ يَذْكُرُونَنِي وَ أَذْكُرُهُمْ فَإِنْ أَخَذْتُ طَرِيقَهُمْ أَحْبَبْتُكَ وَ إِنْ عَدَلْتُ عَنْهُمْ مَتَّكَ قَالَ يَا رَبِّ وَ مَا عَلَامَتُهُمْ قَالَ يُرَاعُونَ الظَّلَالَ بِالنَّهَارِ كَمَا يُرَاعِي الشَّفِيقُ غَنَمَهُ وَ يَجْتَنُونَ إِلَى غُرُوبِ الشَّمْسِ كَمَا تَحْتِجُ الطَّيْرُ إِلَى أَوْكَارِهَا عِنْدَ الْغُرُوبِ فَإِذَا جَتَّهُمُ اللَّيْلُ وَ اخْتَلَطَ الظَّلَامُ وَ فُرِشَتِ الْفُرُشُ وَ نُصِبَتِ الْأَسِرَّةُ وَ خَلَا كُلُّ حَبِيبٍ بِحَبِيبِهِ نَصَبُوا إِلَيَّ أَقْدَامَهُمْ وَ افْتَرَشُوا إِلَيَّ وَجُوهَهُمْ وَ نَاجُونِي بِكَلَامِي وَ تَمَلَّقُونِي بِأَنْعَامِي مَا بَيْنَ صَارِيخٍ وَ بَالٍ وَ بَيْنَ مُتَأَوِّهِ وَ شَاكٍ وَ بَيْنَ قَائِمٍ وَ قَاعِدٍ وَ بَيْنَ رَاكِعٍ وَ سَاجِدٍ بَعْنِي مَا يَتَحَمَّلُونَ مِنْ أَجْلِي وَ بِسْمِعِي مَا يَشْكُونَ مِنْ حُبِّي. (مسكن الفؤاد عند فقدا الأعبة و الأولاد، ص ۱۸)

الجواهر السننية في الأحاديث القدسية، ص ۷۰۱ / بحار الأنوار، ج ۷، ص ۲۶)

خداوند به یکی از صدیقین وحی کرد که بندگان در میان اولیاء من اند که دوستان دارم و دوستم دارند. مشتاق ایشانم و ایشان مشتاق من اند. بیاد من اند و بیاد ایشان ام. راه ایشان را بیوی تا نجات یابی! پرسید: علام ایشان چیست؟ خطاب آمد: روزها در انتظار آمدن شب‌اند و چون شب فرا رسد و هر حبیبی بسوی محبوب خویش رود و نزد او آرام گیرد؛ آرام و انس ایشان با من است. مناجات کنند؛ تملق گویند؛ بگریند؛ فریاد زنند؛ مرا بخوانند؛ رکوع و سجود کنند؛ قیام و قعود کنند؛ و راه حب مرا بجویند

۲۲. عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَوْحَى إِلَى دَاوُدَ النَّبِيِّ علیه السلام أَنْ أَنْتَ عَبْدِي دَانِيَالُ فَقُلْ لَهُ إِنَّكَ عَصَيْتَنِي فَغَفَرْتُ لَكَ وَ عَصَيْتَنِي فَغَفَرْتُ لَكَ وَ عَصَيْتَنِي فَغَفَرْتُ لَكَ فَإِنْ أَنْتَ عَصَيْتَنِي الرَّابِعَةَ لَمْ أَغْفِرْ لَكَ قَالَ فَاتَاهُ دَاوُدُ علیه السلام فَقَالَ لَهُ يَا دَانِيَالُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكَ وَ هُوَ يَقُولُ لَكَ إِنَّكَ عَصَيْتَنِي فَغَفَرْتُ لَكَ وَ عَصَيْتَنِي فَغَفَرْتُ لَكَ وَ عَصَيْتَنِي فَغَفَرْتُ لَكَ فَإِنْ أَنْتَ عَصَيْتَنِي الرَّابِعَةَ لَمْ أَغْفِرْ لَكَ فَقَالَ لَهُ دَانِيَالُ قَدْ بَلَغْتَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ قَالَ فَلَمَّا كَانَ فِي السَّحَرِ قَامَ دَانِيَالُ وَ نَاجَى رَبَّهُ فَقَالَ يَا رَبِّ إِنَّ دَاوُدَ نَبِيَّكَ أَخْبَرَنِي عَنْكَ أَنِّي قَدْ عَصَيْتُكَ فَغَفَرْتَ لِي وَ عَصَيْتُكَ فَغَفَرْتَ لِي وَ أَخْبَرَنِي عَنْكَ أَنِّي إِنْ عَصَيْتُكَ الرَّابِعَةَ لَمْ تَغْفِرْ لِي فَوَعَرْتُكَ لَأَعَصِيَنَّكَ ثُمَّ لَأَعَصِيَنَّكَ ثُمَّ لَأَعَصِيَنَّكَ إِنْ لَمْ تَغْفِرْ لِي. (الكافي، ج ۲، ص ۴۳۶ / الوافي، ج ۵، ص ۱۱۰۲)

امام باقر علیه السلام فرمود: خداوند به داوود نبی علیه السلام وحی کرد: نزد فلان بنده من برو و به او بگو یکبار گناه کردی و بخشیدمت؛ دوبار گناه کردی و بخشیدمت؛ سه بار گناه کردی و بخشیدمت؛ اگر بار چهارم گناه کنی تو را نخواهم بخشید. داوود آمد و پیام را رساند. آن بنده گفت: ای پیامبر خدا پیام را رساندی. سحرگاه به عبادت برخاست و با خدا مناجات کرد و گفت: خدایا پیامت را پیامبرت رساند و گفت که

اگر برای چهارمین بار گناه کنیم مرا نخواهی بخشید؛ قسم به عزت و اگر خودت مرا ننگه نداری، گناه خواهیم کرد و گناه خواهیم کرد و گناه خواهیم کرد.

۲۳. المحاسن، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ وَلَآنَ أَشْبِعَ أَخًا فِي اللَّهِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَشْبِعَ عَشْرَةَ مَسَاكِينٍ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۹۲ / مصادقة الإخوان، ص ۴۴)

امام باقر عليه السلام فرمود: اینکه دوستی را اطعام کنم خوش تر دارم تا که ده مسکین را اطعام کنم.

المحاسن، قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مَا يَمْتَنِعُكَ مِنْ أَنْ تُعْتِقَ كُلَّ يَوْمٍ نَسَمَةً فَقُلْتُ لَا يَحْتَمِلُ ذَلِكَ مَالِي فَقَالَ أَطْعِمُ كُلَّ يَوْمٍ رَجُلًا مُسْلِمًا فَقُلْتُ مُوسِرًا أَوْ مُعْسِرًا فَقَالَ إِنَّ الْمُوسِرَ قَدْ يَشْتَهِي الطَّعَامَ. (المؤمن، ص ۶۵ / المحاسن، ج ۲، ص ۳۹۴ / دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۱۰۶)

امام صادق عليه السلام فرمود: چه مانعی دارد که هر روز بنده ای آزاد کنی گفتند نمی توانیم. فرمود: اطعام کردن یک نفر مثل آزاد کردن یک بنده است. گفتند: حتی اگر فقیر نباشد؟ فرمود: حتی اگر فقیر نباشد. مگر فقط آدم فقیر گرسنه می شود؟

المحاسن، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ سُلِّ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عليه السلام مَا يَعْدِلُ عَتَقَ رَقَبَةً قَالَ إِنْ أَطْعَمْتُ رَجُلًا مُسْلِمًا. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۹۳ / الکافی، ج ۲، ص ۲۰۳)

امام صادق عليه السلام فرمود: از پدرم پرسیدند چه چیز ثوابی چون آزاد کردن بنده دارد؟ فرمود: سیر کردن مؤمن.

المحاسن، قَالَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مَا مِنْ مُؤْمِنٍ يُطْعِمُ مُؤْمِنًا مُوسِرًا كَانَ أَوْ مُعْسِرًا إِلَّا كَانَ لَهُ بِذَلِكَ عَتَقَ رَقَبَةً مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۹۳ / وسائل الشیعة، ج ۲۴، ص ۲۹۳)

امام صادق عليه السلام فرمود: هرکس مؤمنی را، چه فقیر باشد و چه غنی، اطعام کند ثواب آزاد کردن بنده ای از فرزندان اسماعیل برای اوست.

المحاسن، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ لَأَنْ أَخَذَ خَمْسَةَ دَرَاهِمٍ ثُمَّ أَخْرَجَ إِلَى سَوْقِكُمْ هَذِهِ فَأَشْتَرِي طَعَامًا ثُمَّ أَجْمَعَ عَلَيْهِ نَفَرًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أُعْتِقَ نَسَمَةً. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۹۶ / وسائل الشیعة، ج ۲۴، ص ۲۶۴)

امام صادق عليه السلام فرمود: اینکه پنج درهم خرج کنم و از بازار غذایی بخرم و چند نفر از مسلمانان را جمع کنم و سیرشان سازم، دوست تر دارم تا اینکه بنده ای آزاد کنم.

۲۴. تفسیر العیاشی، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي الْخَمْرِ وَالنَّبِيذِ قَالَ إِنَّ النَّبِيذَ لَيْسَتْ بِمَنْزِلَةِ الْخَمْرِ إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ الْخَمْرَ بَعِيْنَهَا فَقَلِيلُهَا وَ كَثِيرُهَا حَرَامٌ كَمَا حَرَّمَ الْمَيْتَةَ وَ الدَّمَ وَ لَحْمَ الْخَنَازِيرِ وَ حَرَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله الشَّرَابَ مِنْ كُلِّ مُسْكِرٍ فَمَا حَرَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله فَقَدْ

حَرَّمَهُ اللَّهُ قُلْتُ فَكَيْفَ كَانَ يَضْرِبُ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله فِي الْخَمْرِ فَقَالَ كَانَ يَضْرِبُ بِالنَّلْعِ وَ يَتَرَبَّدُ وَ يَنْقُصُ وَ كَانَ النَّاسُ بَعْدَ ذَلِكَ يَتَرَبَّدُونَ وَ يَنْقُصُونَ لَيْسَ بِحَدِّ مُحَدِّودٍ حَتَّى وَقَفَ عَلَيَّ بَنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام فِي شَارِبِ الْخَمْرِ عَلَى ثَمَانِينَ جَلْدَةً حَيْثُ ضَرَبَ قُدَامَةً بَنُ مَطْعُونٍ. (تفسیر العیاشی، ج ۱، ص ۳۴۲ / الکافی، ج ۷، ص ۲۱۵ / علل الشرائع، ج ۲، ص ۵۳۹)

امام صادق عليه السلام فرمود: نبیذ به منزله شراب نیست. خداوند شراب را صریحاً در کتابش حرام اعلام کرده لذا کم و زیادش حرام است. درست مانند مردار و خون و گوشت خوک. بعداً رسول خدا هر مست کننده ای را حرام اعلام کرد و آنچه ایشان حرام کرده مورد امضاء خداوند هم است. راجع به حدّ شرب خمر نیز مسئله به اینگونه بوده که رسول خدا با نعلین خویش شارب را میزد گاهی کم و گاهی زیاد بعداً مردم هم همین روش را داشتند تا زمان امیرمؤمنان عليه السلام که ایشان حدی برای آن منظور داشت و نهایتش را هشتاد ضربه اعلام کرد.

الإحتجاج، سُئِلَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليهما السلام عَنِ النَّبِيذِ فَقَالَ قَدْ شَرِبَهُ قَوْمٌ وَ حَرَّمَهُ قَوْمٌ صَالِحُونَ فَكَانَ شَهَادَةُ الَّذِينَ رَفَضُوا بِشَهَادَاتِهِمْ شَهَوَاتِهِمْ أَوْلَى أَنْ تُقْبَلَ مِنَ الَّذِينَ جَرَّوْا بِشَهَادَاتِهِمْ لَشَهَوَاتِهِمْ. (الإحتجاج علی أهل الجحاح للطبرسی، ج ۲، ص ۳۱۵ / وسائل الشیعة، ج ۲۵، ص ۳۵۶)

از امام سجاد راجع به نبیذ پرسیدند فرمود بعضی می خوردند اما صالحین آن را حرام میدانند روش اینان که شهادتشان پذیرفته میشود و بر شهوت خویش مسلط اند بهتر است یا روش کسانی که شهادتشان پذیرفته نمی شود و شهوت بر ایشان مسلط است؟

۲۵. وَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يُسْتَجَابُ لِلرَّجُلِ الدُّعَاءُ ثُمَّ يُوَخَّرُ قَالَ نَعَمْ عَشْرُونَ سَنَةً... (الکافی، ج ۲، ص ۴۸۹ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۹۹)

از امام صادق عليه السلام پرسیدند: چقدر ممکن است دعای مستجاب شده ای تحققش به تأخیر افتد؟ فرمود: بیست سال.

عَنْهُ عليه السلام قَالَ كَانَ بَيْنَ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ قَدْ أُجِيبَتْ دَعْوَتُكُمَا وَ بَيْنَ أَخَذِ فِرْعَوْنَ أَرْبَعُونَ عَامًا... (الکافی، ج ۲، ص ۴۸۹ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۰۳)

امام صادق عليه السلام فرمود: بین گفته خدا که دعای شما را پذیرفتم و نابودی فرعون، چهل سال بطول انجامید.

۲۶. الإختصاص، قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ رُوحَ الْإِيمَانِ وَاحِدَةٌ خَرَجَتْ مِنْ عِنْدِ وَاحِدٍ وَ يَتَفَرَّقُ فِي أَبْدَانٍ شَتَّى فَعَلَيْهِ أَثَلْتُ وَ بِهِ تَحَابَّتْ وَ سَيَخْرُجُ مِنْ شَتَّى وَ يَعُودُ وَاحِدًا وَ يَرْجِعُ إِلَى عِنْدِ وَاحِدٍ. (الإختصاص، ص ۲۴۹)

امام صادق عليه السلام فرمود: روح ایمان یکی است و از یک جا مشتق شده، در بدنهای مختلف، متفرق گشته. اما باز مؤتلف خواهد شد و از

پراکندگی بدر خواهد آمد و به یکجا باز خواهد گشت و یکی خواهد شد.

الكافي، عَنْ أَبِي خَدِيجَةَ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام فَقَالَ لِي إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَيَّدَ الْمُؤْمِنَ بِرُوحٍ مِنْهُ تَحْضُرُهُ فِي كُلِّ وَقْتٍ يُحْسِنُ فِيهِ وَيَتَّقِي وَتَغِيبُ عَنْهُ فِي كُلِّ وَقْتٍ يَذْنُبُ فِيهِ وَيَعْتَدِي فِيهِ مَعَهُ تَهْتَنُّ سُرُوراً عِنْدَ إِحْسَانِهِ وَتَسِيخُ فِي الثَّرَى عِنْدَ إِسَاءَتِهِ فَتَعَاهِدُوا عِبَادَ اللَّهِ نِعْمَهُ بِأَصْلَاحِكُمْ أَنْفُسَكُمْ تَزِدُّوا يَقِيناً وَتَرْبَحُوا نَفْساً ثَمِيناً رَحِمَ اللَّهُ أَمْرًا هَمَّ بِخَيْرٍ فَعَمَلُهُ أَوْ هَمَّ بِشَرٍّ فَازْتَدَعَّ عَنْهُ ثُمَّ قَالَ نَحْنُ نُؤَيِّدُ الرُّوحَ بِالطَّاعَةِ لِلَّهِ وَالْعَمَلِ لَهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۶۸ / الوافي، ج ۵، ص ۱۰۱۳)

امام کاظم عليه السلام فرمود خداوند مؤمنین را با روحی (برکتی) از جانب خود تقویت می‌کند. این نفحه هروقت که خوبی کنند یا بیاد خدا باشند سروقت آنها می‌آید و هرگاه گناه کنند یا تعدی نمایند از ایشان جدا می‌شود. بواسطه این روح است که وقتی احسانی می‌کنند از سرور بخود می‌لرزد و چون بدی می‌کنند اندوهگین می‌گردند. ای بندگان خدا در جواب این همه نعمتی که خدا به شما ارزانی داشته به اصلاح خویش قیام کنید تا به یقین شما افزوده گردد و سود برید. درود بر کسی که قصد خوبی میکند و آنرا بعمل می‌آورد و چون بر بدی قصد کرد مرتکب نمیشود. سپس فرمود ما این روح را با عبادت خدا و عمل برای او تقویت می‌کنیم.

۲۷. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ قَالَ لِي أَمَا تَدْخُلُ السُّوقَ أَمَا تَرَى الْفَاكِهَةَ تُبَاعُ وَ الشَّيْءَ مِمَّا تَشْتَهِيهِ فَقُلْتُ بَلَى فَقَالَ أَمَا إِنَّ لَكَ بِكُلِّ مَا تَرَاهُ فَلَا تَقْدِرُ عَلَى شِرَاءِ حَسَنَةٍ... (الكافي، ج ۲، ص ۲۶۴ / الوافي، ج ۵، ص ۷۹۳)

امام صادق عليه السلام فرمود: آیا شده است که وارد بازار شوی و میوه یا چیزی دیگر ببینی ولی نتوانی آنها را بخری؟ راوی گفت: بله. امام عليه السلام فرمود: برای هرچه می‌بینی و نمی‌توانی بخری حسنه‌ای برایت نوشته شود.

۲۸. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله يَا عَلِيُّ مَا مِنْ عَبْدٍ إِلَّا وَ لَهُ جَوَانِي وَ بَرَانِي يَغْنِي سَرِيرَةً وَ عَلَانِيَةً فَمَنْ أَصْلَحَ جَوَانِيَهُ أَصْلَحَ اللَّهُ عَرَّ وَ جَلَّ بَرَانِيَهُ وَ مَنْ أَفْسَدَ جَوَانِيَهُ أَفْسَدَ اللَّهُ بَرَانِيَهُ وَ مَا مِنْ أَحَدٍ إِلَّا لَهُ صِبْتُ فِي أَهْلِ السَّمَاءِ وَ صِبْتُ فِي أَهْلِ الْأَرْضِ فَإِذَا حَسَنَ صِبْتُهُ فِي أَهْلِ السَّمَاءِ وَضِعَ ذَلِكَ لَهُ فِي أَهْلِ الْأَرْضِ فَإِذَا سَاءَ صِبْتُهُ فِي أَهْلِ السَّمَاءِ وَضِعَ ذَلِكَ لَهُ فِي الْأَرْضِ قَالَ فَسَيَلَّ عليه السلام عَنْ صِبْتِهِ مَا هُوَ قَالَ ذَكَرُهُ. (الأمالي للطوسي، ص ۴۵۸ / مجموعه‌ای، ج ۲، ص ۱۷۵)

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود: هیچ‌کس نیست جز اینکه باطنی دارد و ظاهری. هرکس باطنش را اصلاح کرد ظاهرش به صلاح آید و

هرکس باطنش را فاسد کرد خدا ظاهرش را نیز فاسد کند و بی‌آبرو گردد. هرکس شهرتی در آسمان دارد و شهرتی در زمین. شهرت آسمانی کسی که خوب گردد در زمین نیز نیک‌نام می‌گردد و اگر شهرت آسمانی او بد گردد همین به زمین نیز سرایت کند. المحاسن، عَنْ عَلِيِّ عليه السلام قَالَ مَنْ أَصْلَحَ فِيمَا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ اللَّهِ أَصْلَحَ اللَّهُ فِيمَا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ النَّاسِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۹ / وسائل الشیعة، ج ۱۵، ص ۲۹۸) امام علی عليه السلام فرمود: هرکس میان خود و خدا را اصلاح کند خداوند میان او و مردم را اصلاح گرداند.

۲۹. دَعَاؤُ الرَّاوَنْدِيِّ، قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِذَا أَوَيْتَ إِلَى فِرَاشِكَ فَانْظُرْ مَا سَلَكْتَ فِي بَطْنِكَ وَ مَا كَسَبْتَ فِي يَوْمِكَ وَ اذْكُرْ أَنَّكَ مَيِّتٌ وَ أَنَّ لَكَ مَعَادًا. (الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۱۲۳)

امام صادق عليه السلام فرمود: هرشب که به رختخواب خویش آمدی بیاد آور که چه خوردی؟ و چه کردی؟ و بیاد آور که خواهی مرد و معادی داری.

۳۰. قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام إِنَّمَا يَجْمَعُ النَّاسُ بِالرِّضَا وَ السَّخَطِ فَمَنْ رَضِيَ أَمْرًا فَقَدْ دَخَلَ عَلَيْهِ وَ مَنْ سَخَطَ فَقَدْ خَرَجَ مِنْهُ... (المحاسن، ج ۱، ص ۲۶۲ / الغارات، طالقديمة، ج ۲، ص ۲۶۲ / الغيبة للنعماني، ص ۲۷ / نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۳۱۹)

امیرالمؤمنین عليه السلام فرمود: مردم را طرفداری از چیزی و ضدیت با آن به گرد هم جمع کند. هرکس از کاری طرفداری کرد در آن شریک است و هرکس با چیزی ضدیت کرد با دشمنان آن چیز شریک است.

۳۱. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ مَا أَفَلَتَ الْمُؤْمِنُ مِنْ وَاحِدَةٍ مِنْ ثَلَاثٍ وَ لَرَبِّمَا اجْتَمَعَتِ الثَّلَاثَةُ عَلَيْهِ إِمَّا بَعْضُ مَنْ يَكُونُ مَعَهُ فِي الدَّارِ يَغْلِبُ عَلَيْهِ بَابَهُ يُؤْذِيهِ أَوْ جَارُهُ يُؤْذِيهِ أَوْ مَنْ فِي طَرِيقِهِ إِلَى حَوَائِجِهِ يُؤْذِيهِ وَ لَوْ أَنَّ مُؤْمِنًا عَلَى قَلْبٍ جَبَلٍ لَبَعَثَ اللَّهُ عَرَّ وَ جَلَّ إِلَيْهِ شَيْطَانًا يُؤْذِيهِ وَ يَجْعَلُ اللَّهُ لَهُ مِنْ إِيْمَانِهِ أَنْسًا لَا يَسْتَوْحِشُ مَعَهُ إِلَى أَحَدٍ... (الكافي، ج ۳، ص ۶۲۸ / التمحيص، ص ۳۵ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۱۴)

امام صادق عليه السلام فرمود: مؤمن از این سه چیز (یکی یا بیشتر) رهایی نیابد: کسی که درون خانه، او را می‌آزارد؛ همسایه‌ای که در جوار خانه است و اذیتش می‌کند؛ و کسی که بیرون خانه در راه برآوردن حاجاتش کمین کرده تا او را بی‌آزارد. مؤمن اگر در قله کوهی ساکن شود باز خدا شیطانی می‌فرستد تا آزارش دهد اما از ایمانش انسی نصیب او میکند که بواسطه آن انس نیازمند هیچ کس نیست.

۳۲. تفسیر الإمام علیؑ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَا عِبَادَ اللَّهِ اخْذُوا إِلَيْنِمْكَ فِي الْمَعَاصِي وَ التَّهَؤُنَ بِهَا فَإِنَّ الْمَعَاصِي تَسْتُولِي الْخِذْلَانَ عَلَى صَاحِبِهَا حَتَّى تُوقِعَهُ فِي رَدِّ وَلَايَةِ وَصِي رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ دَفْعِ بُيُوتِ نَبِيِّ اللَّهِ ﷺ وَ لَا تَرَالُ أَيْضاً بِذَلِكَ حَتَّى تُوقِعَهُ فِي دَفْعِ تَوْجِيدِ اللَّهِ ﷻ الْإِلْحَادِ فِي دِينِ اللَّهِ. (التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۲۶۴ / بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۳۶۰ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۱، ص ۳۳۶)

رسول خدا ﷺ فرمود: ای بندگان خدا حذر کنید از فرورفتن در گناهان و ناچیز شمردن آنها که گناهان چون بر کسی مستولی شوند او را نابود میکنند؛ بطوریکه سرانجام او را به رد ولایت اوصیاء الهی می‌کشاند و سپس به رد نبوت انبیاء الهی و حتی سرانجام او را به الحاد و بی‌خدای میکشانند.

۳۳. وَ لِيَكُنْ أَحَبَّ الْأُمُورِ إِلَيْكَ أَوْ سَطَلَهَا فِي الْحَقِّ وَ أَعَمَّهَا فِي الْعَدْلِ وَ أَجْمَعَهَا لِلرَّعِيَّةِ فَإِنَّ سَخَطَ الْعَامَةِ يُجْحِفُ بِرِضَا الْخَاصَّةِ وَ إِنَّ سَخَطَ الْخَاصَّةِ يَغْتَفِرُ مَعَ رِضَا الْعَامَةِ... (مکاتیب الأئمة عليهم السلام، ج ۱، ص ۴۸۰)

امام علیؑ فرمود: در حکومت بدنبال تعادل در امور و وسط باش؛ آنکه عدلش عامتر است و خیر بیشتری از آن به مردم میرسد. زیرا ناراضایتی مردم را رضایت خواص جبران نکند؛ حال آنکه ناراضایتی خواص را میشود در حال رضایت توده مردم نادیده گرفت.

۳۴. قَالَ قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ مُوسَى ﷺ الرَّجُلُ مِنْ مَوَالِيكُمْ يَكُونُ عَارِفًا يَشْرَبُ الْخَمْرَ وَ يَزْنِي تَكْبُ الْمُؤْبَقِ مِنَ الذَّنْبِ تَتَبَّرُ مِنْهُ فَقَالَ تَبَرَّءُوا مِنْ فِعْلِهِ وَ لَا تَبَرَّءُوا مِنْهُ أَجْبُوهُ وَ أَبْغَضُوا عَمَلَهُ قُلْتُ فَيَسْعَانَا أَنْ نَقُولَ فَاسِقٌ فَاجِرٌ فَقَالَ لَا فَاسِيقُ الْفَاجِرُ الْكَافِرُ الْفَاجِرُ لَنَا النَّاصِبُ لِأَوْلِيَانِنَا أَبِي اللَّهِ أَنْ يَكُونَ وَلِيِّنَا فَاسِيقًا فَاجِرًا وَ إِنْ عَمِلَ مَا عَمِلَ وَ لَكِنَّا نَقُولُ فَاسِيقُ الْعَمَلِ فَاجِرُ الْعَمَلِ مُؤْمِنُ النَّفْسِ حَيْثُ الْفِعْلُ طَلِبُ الرُّوحِ وَ الْبَدَنِ وَ اللَّهِ مَا يَخْرُجُ وَلِيِّنَا مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا وَ اللَّهِ وَ رَسُولُهُ وَ نَحْنُ عَنْهُ رَاضُونَ يَحْشُرُهُ اللَّهُ عَلَى مَا فِيهِ مِنَ الذُّنُوبِ مُبْتِضًا وَجْهَهُ مُسْتَوْرَةً عَوْرَتَهُ أَمَنَةً رَوْعَتُهُ لَا خَوْفَ عَلَيْهِ وَ لَا حُزْنَ وَ ذَلِكَ أَنَّهُ لَا يَخْرُجُ مِنَ الدُّنْيَا حَتَّى يُصَفَّى مِنَ الذُّنُوبِ إِمَّا بِمُصِيبَةٍ فِي مَالٍ أَوْ نَفْسٍ أَوْ وَلَدٍ أَوْ مَرَضٍ وَ أَذْنَى مَا يُصَفَّى بِهِ وَلِيِّنَا أَنْ يُرِيَهُ اللَّهُ رُؤْيَا مَهُولَةً فَيُصْبِحُ خَرِبًا لِمَا رَأَى فَيَكُونُ ذَلِكَ كَقَارَةِ لَهُ أَوْ خَوْفًا يَرِدُ عَلَيْهِ مِنْ أَهْلِ دَوْلَةِ الْبَاطِلِ أَوْ يُشَدُّ عَلَيْهِ عِنْدَ الْمَوْتِ فَيَلْقَى اللَّهَ طَاهِرًا مِنَ الذُّنُوبِ أَمِنًا رَوْعَتُهُ بِمُحَمَّدٍ ﷺ وَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ ثُمَّ يَكُونُ أَمَامَهُ أَحَدُ الْأَمْرَيْنِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْوَاسِعَةُ الَّتِي هِيَ أَوْسَعُ مِنْ ذُنُوبِ أَهْلِ الْأَرْضِ جَمِيعًا وَ شَفَاعَةُ مُحَمَّدٍ وَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ صَلَّي اللَّهُ

عَلَيْهِمَا إِنَّ أَخْطَأَتْهُ رَحْمَةُ رَبِّهِ أَذْرَكَتُهُ شَفَاعَةُ نَبِيِّهِ وَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ فَعِنْدَهَا تُصِيبُهُ رَحْمَةُ رَبِّهِ الْوَاسِعَةُ. (الأصول الستة عشر، طدار الشبستري، ص ۵۱ / بحار الأنوار، ج ۶۵، ص ۱۴۷)

به امام کاظم علیؑ گفتند: کسی است از دوستان شما که شراب می‌نوشد و گناهان زشت مرتکب می‌شود، آیا از او برائت بجوئیم؟ فرمود از کارهایش برائت بجوئید نه از خودش. خودش را دوست بدارید و از کارهایش متنفر باشید. گفتند: میشود گفت که فاسق و فاجر است؟ فرمود: خیر! این اصطلاحات در مورد دوستان ما بکار نمی‌رود. بگوئید فاسق العمل است، فاجر العمل است؛ همین! دوستان ما از دنیا نمی‌روند جز اینکه گناهانشان بواسطه مصیبتی که در مالشان یا بدنشان یا در فرزندانشان می‌بینند بخشیده می‌شود. کمترین چیزی که دوستان ما را تصفیه می‌کند رویاهای ترسناکی است که می‌بینند و صبح حزین از خواب برمی‌خیزند و همین کفاره گناهان ایشان میشود. یا ترسی که از دولت باطل در دل ایشان پدید میاید یا سختی که حین مرگ برایشان رخ میدهد. سرانجام به لقا خداوند می‌رسند در حالیکه از گناهان پاک‌اند. سپس با دو امر عظیم روبرو می‌شوند که یکی رحمت واسع حق تعالی است و دیگری شفاعت محمد ﷺ و علی علیؑ که اگر اولی ایشان را درنیابد دومی ایشان را دریابد که در این حال اولی نیز باز به ایشان رو می‌کند.

۳۵. ثَوَابُ الْأَعْمَالِ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ﷺ قَالَ مَنْ قَرَأَ بِالْمُسَبِّحَاتِ كُلِّهَا قَبْلَ أَنْ يَتِمَّ لَمْ يَمُتْ حَتَّى يَذْرِكَ الْقَائِمُ ﷺ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۱۹ / اعلام الدین فی صفات المؤمنین، ص ۳۷۹)

امام باقر علیؑ فرمود: هرکس پیش از خواب سوره‌های مسبّحات را بخواند، نمیرد جز اینکه قائم عج را درک کند.

الدَّرُ الْمُنْتَوَرُ، قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا يَتِمُّ حَتَّى يَقْرَأَ الْمُسَبِّحَاتِ وَ كَانَ يَقُولُ إِنَّ فِيهِنَّ آيَةً هِيَ أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ آيَةٍ. (الدرا المنثور فی التفسیر بالمأثور، ج ۸، ص ۴۶ / بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۳۱۲)

رسول خدا ﷺ نمی‌خوابید جز اینکه مسبّحات را خوانده بود و می‌گفت در آنها آیه‌ای است که از هزار آیه برتر است.

قَالَ أَبَاعَبْدِ اللَّهِ ﷺ وَ ادْفَعُوا نَوَائِبَ الْبَلَاءِ بِالْإِسْتِغْفَارِ وَ لَيْسَ يُصَادُّ مِنَ الظُّلُمِ إِلَّا مَا ضَيَّعَ تَسْبِيحَهُ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۹۴)

امام صادق علیؑ فرمود: بلاهای بد را بوسیله استغفار دفع کنید. تنها پرنده‌ای شکار می‌شود که تسبیح را وا گذاشته.

۳۶. دَعَوَاتُ الرَّائِدِي، قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ أَحْسِنُوا فِي عَقِبِ غَيْرِكُمْ تَحْسِنُوا فِي عَقِبِكُمْ. (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۵۲۱ / روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، طالقدیمة، ج ۲، ص ۳۷۲ / الدعوات للراوندي، سلوة الحزین، ص ۲۹۳)

امیرمؤمنان علیه السلام فرمود: به فرزندان دیگران خوبی کنید تا به فرزندان شما خوبی کنند.

۳۷. الخصال، عَنْ أَبِي مَالِكٍ قَالَ قُلْتُ لِعَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ علیه السلام أَخْبِرْنِي بِجَمِيعِ شَرَائِعِ الدِّينِ قَالَ قَوْلُ الْحَقِّ وَالْحُكْمُ بِالْعَدْلِ وَالْوَفَاءُ بِالْعَهْدِ. (الخصال، ج ۱، ص ۱۱۳)

از امام سجاد علیه السلام سوال شد آن چیست که همه شریعت در آن جمع می شود؟ فرمود: راست گفتن و درست قضاوت کردن و به عهد وفا کردن.

۳۸. تفسیر العیاشی، قَوْمٌ مِنَ الْيَهُودِ سَأَلُوا النَّبِيَّ صلی الله علیه و آله إِنِّي فَاعِلٌ ذَلِكَ غَدًا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَ أَذْكَرُ رَبِّكَ إِذَا نَسِيتَ. (بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیه و آله، ج ۱، ص ۴۱۹ / تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۳۲۴ / کفایة الأثر فی النص علی الأئمة الاثني عشر، ص ۵۶ / دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۹۷)

یهودیان سوالی از رسول خدا صلی الله علیه و آله پرسیدند: فرمود فردا بیاوید که جوابتان حاضر است و نگفتن این شاء الله خواهیم پرسید و به شما خواهیم گفت. پس، خداوند نگذاشت چهل روز جبرئیل نزد او آید. سپس آیه آمد که « نگویید فردا چنین خواهیم کرد جز اینکه بگویید انشاء الله و هرگاه خدا یادت رفت باز بیادش آور.»

۳۹. الکافی، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ إِنَّ اللَّهَ لَيَدْفَعُ بِالْمُؤْمِنِ الْوَاحِدِ عَنِ الْقَرْيَةِ الْقَنَاءَ... (الکافی، ج ۲، ص ۲۴۷ / الوافی، ج ۵، ص ۷۵۵)

امام باقر علیه السلام فرمود: خداوند به برکت یک مؤمن نابودی را از یک شهر برمی دارد.

عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ لَا يُصِيبُ قَرْيَةً عَذَابٌ وَ فِيهَا سَبْعَةٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ... (الکافی، ج ۲، ص ۲۴۷ / الوافی، ج ۵، ص ۷۵۵)

امام باقر علیه السلام فرمود: شهری که در آن هفت مؤمن باشند عذاب نشود. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ قِيلَ لَهُ فِي الْعَذَابِ إِذَا نَزَلَ بِقَوْمٍ يُصِيبُ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ نَعَمْ وَ لَكِنْ يَخْلُصُونَ بَعْدَهُ. (الکافی، ج ۲، ص ۲۷۴ / الوافی، ج ۵، ص ۷۷۸)

از امام صادق علیه السلام پرسیدند: عذاب که به شهری رسد آیا به مؤمنین آن شهر نیز می رسد؟ فرمود: آری اما بعدش آنها نجات پیدا می کنند.

۴۰. عن الرسول صلی الله علیه و آله: ثَلَاثَةٌ تَوَرَّثُ الْجَحِيمَ الْإِلْحَاحُ فِي الْمَسْأَلَةِ وَ الْغِيْبَةُ وَ الْهَرُّ... (تحف العقول، ص ۳۲۱)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: سه چیز موجب محرومیت است: اصرار در درخواست و غیبت و مسخره کردن....

خاموشی شیطان به خشم نمی آید و با هیچ چیز مثل سکوت، احمق تربیت نمی شود.

چهل حدیث ۱۰۷

۴. وَ قَالَ ﷺ الرَّجُلُ يَجْرَعُ مِنَ الدَّلِّ الصَّغِيرِ فَيُدْخِلُهُ ذَلِكَ فِي الدُّلِّ الْكَبِيرِ... (تحف العقول، ص ۳۶۶ / مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۳۵)
امام ﷺ فرمود: کسی که در دلت کوچکی بی تاب می کنی، به دلت بزرگتری مبتلا می شود.

۵. عِدَّةُ الدَّاعِي، قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ لِكُلِّ حَقٍّ حَقِيقَةً وَ مَا بَلَغَ عَبْدٌ حَقِيقَةَ الْإِخْلَاصِ حَتَّى لَا يُحِبَّ أَنْ يُحْمَدَ عَلَى شَيْءٍ مِنْ عَمَلٍ لِلَّهِ... (روضه الواعظین و بصيرة المتعظین، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۱۴ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۱ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۱۷)

رسول خدا ﷺ فرمود: هر چیزی را علامتی است. علامت اینکه کسی به مقام اخلاص رسیده آن است که دوست نداشته باشد برای کاری که برای خدا کرده، مردم از او قدرشناسی کنند.

قَالَ ﷺ يَا أَبَا ذَرٍّ لَا يَقْنَعُ الرَّجُلُ كُلَّ الْفَقْهِ حَتَّى يَرَى النَّاسَ أَمْثَالَ الْأَبَاعِ فَلَا يَخْفَلُ بِوُجُودِهِمْ وَلَا يُغَيِّرُهُ ذَلِكَ كَمَا لَا يُغَيِّرُهُ وَجُودُ بَعِيٍّ عِنْدَهُ ثُمَّ يَرْجِعْ هُوَ إِلَى نَفْسِهِ فَيَكُونُ أَعْظَمَ حَاقِرٍ لَهَا... (مجموعه ورام، ج ۲، ص ۵۹ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۱۸ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۹۶)

رسول خدا ﷺ فرمود: وقتی آدم به فهم و شعور رسید، مردم برایش چون شتران اند و از وجودشان متأثر و متغیر نشود. البته نه اینکه تکبر داشته باشد بلکه خودش را در نهایت حقارت در پیشگاه خدا می داند.
و رُوِيَ أَنَّ رَجُلًا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ قَالَ لِأَعْبَدَنَّ اللَّهَ عِبَادَةً أَذْكَرُ بِهَا فَمَكَتْ مَدَّةً مُبَالِغًا فِي الطَّاعَاتِ وَ جَعَلَ لَا يَمُرُّ بِمَلَأٍ مِنَ النَّاسِ إِلَّا قَالُوا مُتَصَنِّعٌ مُرَاءٍ فَأَقْبَلَ عَلَى نَفْسِهِ وَ قَالَ قَدْ اتَّعَبْتُ نَفْسَكَ وَ ضَيَّعْتُ عُمْرَكَ فِي لَا شَيْءٍ فَيَنْبَغِي أَنْ تَعْمَلَ لِلَّهِ سُبْحَانَهُ فَعَيَّرَ نَيْتَهُ وَ أَخْلَصَ عَمَلَهُ لِلَّهِ فَجَعَلَ لَا يَمُرُّ بِمَلَأٍ مِنَ النَّاسِ إِلَّا قَالُوا وَرِعٌ تَقِي... (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۳۰)

مردی از بنی اسرائیل گفت خدا را عبادتی خواهم کرد که همه متحیر شوند. مدتی جهد کرد اما همه جا شایع شد که او متصنّع و ریاکار است. پس بخود آمد و گفت خود را به سختی انداختم و عمرم را تباه نمودم. سزاوار است که فقط برای خدا عبادت کنم و کاری به مردم نداشته باشم. پس نیتش را عوض کرد و عملش را برای خدا خالص نمود. همه جا شایع شد که او باتقوی و پرهیزگار است.

و عَنْ الصَّادِقِ ﷺ قَالَ مَنْ عَمِلَ حَسَنَةً سِرًّا كَتَبَتْ لَهُ سِرًّا فَإِذَا أَقَرَّ بِهَا مُحِيتْ وَ كُتِبَتْ جَهْرًا فَإِذَا أَقَرَّ بِهَا قَائِيًا مُحِيتْ وَ كُتِبَتْ رِئَاءً. (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۳۵ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱، ص ۱۱۵)

۱. تفسیر القمی، قَالَ أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا ﷺ وَإِذَا ضَرَبْتَ بِكَ الْأَمْوَاجَ وَ أَشِرَّ إِلَى الْمَوْجِ بِيَدِكَ وَ قُلْ اسْكُنْ بِسَكِينَةِ اللَّهِ وَ قَرِّ بِقَرَارِ اللَّهِ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ مَا السَّكِينَةُ قَالَ رِيحٌ مِنَ الْجَنَّةِ لَهَا وَجْهٌ كَوَجْهِ الْإِنْسَانِ وَ رَائِحَةٌ طَيِّبَةٌ وَ كَانَتْ مَعَ الْأَنْبِيَاءِ وَ تَكُونُ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ. (تفسیر القمی، ج ۲، ص ۲۸۲ / البرهان في تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۸۴۹)

امام رضا ﷺ فرمود: چون امواج بر تو ضربه زدند، به آنها اشاره کن و بگو: به سکینه خدا، آرام گیرید و به قرار خدا قرار یابید و حول و قوه ای جز به خدا نیست. پرسیدند سکینه چیست؟ امام ﷺ فرمود: نفحه ای از بهشت که صورتی چون صورت انسان دارد و رایحه ای خوش بو که با انبیاء بوده و با مؤمنین خواهد بود.

۲. علل الشرائع، قَالَ أَبَا جَعْفَرٍ ﷺ إِذَا كَانَ الرَّجُلُ عَلَى يَمِينِكَ عَلَى رَأْيٍ ثُمَّ تَحَوَّلَ إِلَى يَسَارِكَ فَلَا تَقُلْ إِلَّا خَيْرًا وَ لَا تَبْرَأْ مِنْهُ حَتَّى تَسْمَعَ مِنْهُ مَا سَمِعْتَ وَ هُوَ عَلَى يَمِينِكَ فَإِنَّ الْقُلُوبَ بَيْنَ إِضْبَعَيْنِ مِنْ أَصَابِعِ اللَّهِ يَقْلِبُهَا كَيْفَ يَشَاءُ سَاعَةً كَذَا وَ سَاعَةً كَذَا وَ إِنَّ الْعَبْدَ رُبَّمَا وَفَّقَ لِلْخَيْرِ. (علل الشرائع، ج ۲، ص ۶۰۴ / بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۴۸)

امام باقر ﷺ فرمود: اگر مردی در سمت راست تو ایستاده بود و چیز بدی گفت سپس سمت چپ آمد تا همان چیز بد را دوباره و در این حال جدید از او نشنیده ای راجع به او جز خبر نگو و از او بیزاری مجو. قلب آدمی بین دو انگشت خداست و هر لحظه به طرفی می چرخد. ساعتی اینگونه است و ساعتی آنگونه. شاید توفیق او را دریابد.

۳. عَنْ جَابِرٍ قَالَ سَمِعَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ رَجُلًا يَشْتُمُ قَنْبَرًا وَ قَدْ رَامَ قَنْبَرُ أَنْ يَرُدَّ عَلَيْهِ فَنَادَاهُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ مَهْلًا يَا قَنْبَرُ دَعْ شَاتِمَكَ مَهَانًا تُرْضِي الرَّحْمَنَ وَ تُسَخِّطُ الشَّيْطَانَ وَ تُعَاقِبَ عَدُوَّكَ فَوَ الَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَ بَرَأَ النَّسَمَةَ مَا أَرْضَى الْمُؤْمِنُ رَبَّهُ بِمِثْلِ الْجَلْمِ وَ لَا أَسَخَطَ الشَّيْطَانَ بِمِثْلِ الصَّمْتِ وَ لَا غَوَّيَ الْأَحْمَقَ بِمِثْلِ السَّكُوتِ عَنْهُ... (الأمالي للمفيد، ص ۱۱۸)

امیرالمؤمنین شنید که مردی خادمش قنبر را شتم میکرد و قنبر میخواست جوابش را بدهد. علی ﷺ صدایش کرد و گفت صبور باش قنبر! ناسزاگوی خویش را رها کن تا خدا را راضی کرده باشی و شیطان را خشمگین؛ و خود او را ادب کرده باشی. قسم به خدا که با هیچ کار به مانند حلم، خداوند راضی نمیشود و با هیچ چیز مثل

امام صادق علیه السلام فرمود: هرکس پنهانی حسنه‌ای انجام دهد برایش نوشته شود و نیز کنارش نوشته شود: سری. اگر آنرا برملا کرد، کلمه سری را پاک می‌کنند و می‌نویسند: آشکارا. اگر برای بار دوم برملا کرد می‌نویسند: ریایی.

۶. عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ الثَّانِي عَنْ آبَائِهِ عليهم السلام قَالَ وَدَعَا سَلْمَانُ أَبَا ذَرٍّ رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَيْهِمَا ذَاتَ يَوْمٍ إِلَى ضَيْفَةٍ فَقَدَّمَ إِلَيْهِ مِنْ جَرَابِهِ كِسْرًا يَابِسَةً وَبَلَّهَا مِنْ رَكْوَتِهِ فَقَالَ أَبُو ذَرٍّ مَا أَطْيَبَ هَذَا الْخُبْزَ لَوْ كَانَ مَعَهُ مِلْحٌ فَقَامَ سَلْمَانُ وَخَرَجَ فَرَهَنَ رَكْوَتَهُ بِمِلْحٍ وَحَمَلَهُ إِلَيْهِ فَجَعَلَ أَبُو ذَرٍّ يَأْكُلُ ذَلِكَ الْخُبْزَ وَيَذُرُّ عَلَيْهِ ذَلِكَ الْمِلْحَ وَيَقُولُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي رَزَقَنَا هَذِهِ الْقَنَاعَةَ فَقَالَ سَلْمَانُ لَوْ كَانَتْ قَنَاعَةٌ لَمْ تَكُنْ رَكْوَتِي مَرْهُونَةً. (عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۵۳)

امام علیه السلام فرمود: روزی سلمان ابوذر را به مهمانی فراخواند و خرده نانی خشک نزد او نهاد و برآن آب پاشید تا نرم شد. ابوذر گفت چه خوش مزه است کاش نمکی هم می‌داشتی. سلمان برخاست و رفت و کوزه‌اش را گرو نهاد و نمکی تهیه کرد و آورد. ابوذر شروع به خوردن کرد؛ بر نان نمک می‌پاشید و می‌خورد و می‌گفت: شکر! خدا را که به ما قناعت نصیب کرد. سلمان گفت: اگر قناعت می‌داشتیم کوزه من اکنون در گرو نبود.

۷. فَفَهَ الرِّضَا عليه السلام، أُرْوِي عَنْ الْعَالِمِ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ لِكُلِّ دَاءٍ دَوَاءٌ سَأَلْتُهُ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ لِكُلِّ دَاءٍ دَوَاءٌ فَإِذَا أَلْهِمَ الْعَلِيلُ الدُّعَاءَ فَقَدْ أُذِنَ فِي شِفَائِهِ ثُمَّ قَالَ لِي الْعَالِمُ عليه السلام الدُّعَاءُ أَفْضَلُ مِنْ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ لِأَنَّ اللَّهَ جَلَّ وَعَزَّ يَقُولُ مَا يَغْنُوا بِكُمْ رَبِّي لَوْ لَا دُعَاؤُكُمْ فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِإِمَامٍ أُرْوِي أَنَّ الدُّعَاءَ يَدْفَعُ مِنَ الْبَلَاءِ مَا قُدِّرَ وَمَا لَمْ يُقَدَّرْ قَلِيلٌ وَكَيْفَ يَدْفَعُ مَا لَمْ يُقَدَّرْ قَالَ حَتَّى لَا يَكُونَ. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۴۵/ مكارم الأخلاق، ص ۳۸۹)

به امام رضا علیه السلام عرض کردم روایت شده که امام کاظم علیه السلام فرموده: هر دردی را دواپی است. امام علیه السلام فرمود: آری و هر دردی را دعایی است. چون به دردمند دعا الهام شود اذن شفا داده میشود. سپس امام رضا علیه السلام فرمود: دعا کردن از قرآن خواندن افضل است چون خدا در قرآن فرموده: «اگر دعا کردن شما نبود خدا به شما اعتنایی نمی‌کرد؛ اما این جمله را رها ساختید و وبالش را درو خواهید کرد». امام علیه السلام فرمود: دعا بالای تقدیر شده و تقدیر نشده را دفع می‌کند پیش از آنکه تقدیر شود.

رُوي عن العالم عليه السلام قَالَ أَفْضَلُ الدُّعَاءِ الصَّلَاةُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ ثُمَّ الدُّعَاءُ لِلْإِخْوَانِ ثُمَّ الدُّعَاءُ لِنَفْسِكَ فِيمَا أَحْبَبْتَ... (مكارم الأخلاق، ص ۳۸۹)

امام کاظم علیه السلام فرمود: افضل دعا صلوات بر محمد و پیروان اوست سپس دعا برای دوستان سپس برای خودش راجع به هرچه که دوست دارد.

۸. وَ النَّاسُ مُجْبُولُونَ عَلَى حِيلَةٍ إِيثارِ الْكُتُبِ الْمُنَشَّرَةِ نَسألَ اللَّهَ السَّاد... (تحف العقول، ص ۴۸۶)

امام علیه السلام فرمود: مردم اینگونه‌اند که نوشتجاتی را که نشر و مشهور شوند درست می‌پندارند. پناه بر خدا!

۹. الْكَافِي، قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مَنْ كَانَتْ لَهُ دَارٌ فَاحْتَاجَ مُؤْمِنٌ إِلَى سُكْنَاهَا فَمَنَعَهُ إِيَّاهَا قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مَلَائِكَتِي أَبْخَلَ عَبْدِي بِسُكْنَى الدُّنْيَا وَ عِرَّتِي وَ جَلَالِي لَا يَسْكُنُ جَنَانِي أَبَدًا. (الکافی، ج ۲، ص ۳۶۷)

امام صادق علیه السلام فرمود: هرکس خانه‌ای داشته باشد و مؤمنی محتاج سکونت در آن شود و او در اختیارش نگذارد، خداوند به فرشتگان فرماید: بر مسکن دنیا بخل ورزید، قسم به عزت و جلالم که در بهشتم ساکنش نکنم.

۱۰. أَعْلَامُ الدِّينِ، قَالَ أَبُو الْحَسَنِ الثَّالثُ عليه السلام لِمُتَوَكِّلٍ فِي جَوَابِ كَلَامٍ دَارَ بَيْنَهُمَا لَا تَطْلُبُ الصِّفَا مِمَّنْ كَذَرَتْ عَلَيْهِ وَ لَا الْوَفَاءَ لِمَنْ عَذَرَتْ وَ لَا النَّصِيحَ مِمَّنْ صَرَفَتْ سُوءَ ظَنِّكَ إِلَيْهِ فَإِنَّمَا قَلْبُ غَيْرِكَ كَقَلْبِكَ لَهُ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۴۲/ إرشاد القلوب إلى الصواب للدبلي، ج ۱، ص ۱۳۵/ أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۱۲)

امام هادی علیه السلام به خلیفه وقت متوکل عباسی فرمود: از کسی که بر او خشم گرفتی، صفا و یکرنگی مجوی و از کسی که بر او غدر کردی، توقع وفا مدار و از کسی که بدو بدگمان بودی خیرخواهی را توقع مکن که قلب دیگران نیز مانند قلب توست.

۱۱. يَا أَحْمَدُ الْوَرَعُ يَفْتَحُ عَلَى الْعَبْدِ أَبْوَابَ الْعِبَادَةِ. (إرشاد القلوب إلى الصواب للدبلي، ج ۱، ص ۲۰۳/ الجواهر السنية في الأحاديث القدسية، ص ۳۸۶)

حدیث قدسی است که ای محمد پرهیز از گناه، ابواب عبادت را مفتوح و توفیق عبادت نصیب آدمی کنند.

۱۲. قِصَصُ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ، عَنِ الصَّادِقِ عليه السلام قَالَ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَوْحَى إِلَى حَزَقِيلَ النَّبِيِّ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ أَنْ أَخْبِرَ فُلَانًا [فُلَانًا] الْمَلِكَ أَنِّي مُتَوَفِّيكَ يَوْمَ كَذَا فَاتَى حَزَقِيلَ الْمَلِكَ فَأَخْبَرَهُ بِذَلِكَ قَالَ فَدَعَا اللَّهَ وَهُوَ عَلَى سَرِيرِهِ حَتَّى سَقَطَ مَا بَيْنَ الْحَائِطِ وَ السَّرِيرِ فَقَالَ يَا رَبِّ أَخْرِنِي حَتَّى يَشَبَّ طِفْلِي وَأَقْضِيَ أَمْرِي فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيَّ ذَلِكَ النَّبِيِّ أَنْ آتِ فُلَانًا وَ قُلْ إِنِّي أَنْسَأْتُ فِي عُمْرِهِ خَمْسَ

امام علیه السلام به علی بن یقطين كه شاگرد ایشان و وزیر خلیفه بود گفت: كفا ره خدمت به سلطان، احسان به برادران ایمانی است.

۱۴. وَ مِنْهُ، عَنْ عَبْدِ الْمُؤْمِنِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ قَالَ الْبَاقِرُ علیه السلام إِنَّ اللَّهَ أَعْطَى الْمُؤْمِنَ ثَلَاثَ خَصَالٍ الْعَزَّ فِي الدُّنْيَا وَ فِي دِينِهِ وَ الْفَلَاحُ فِي الْآخِرَةِ وَ الْمَهَابَةُ فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ. (الكافي، ج ۸، ص ۲۳۴/الخصال، ج ۱، ص ۱۳۹/روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، طالقديمة، ج ۲، ص ۲۹۱/مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۹)

امام باقر علیه السلام فرمود: خداوند به مؤمن سه خصلت اعطا كرد: عزت در دنیا و در دینش؛ و رستگاری در آخرت؛ و مهابت پیش چشم همه. وَ مِنْهُ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ الْمُؤْمِنُ أَعْظَمُ حُرْمَةً مِنَ الْكُفَّةِ. (الخصال، ج ۱، ص ۲۷)

امام صادق علیه السلام فرمود: مؤمن حرمتش از كعبه بیشتر است. نهج البلاغة، قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام اتَّقُوا ظُنُونِ الْمُؤْمِنِينَ فَإِنَّ اللَّهَ يُبَحِّثُهُ جَعَلَ الْحَقَّ عَلَى أَلْسِنَتِهِمْ. (نهج البلاغة للصحي صالح، ص ۵۲۹/عيون الحكم و المواعظ لليثي، ص ۸۸/غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۲۵/مجموعه ورام، ج ۱، ص ۵۲)

امام علی علیه السلام فرمود: از گمانهای مؤمنین بر حذر باشید كه خداوند حق را بر زبان ایشان جاری كند (یا تعیین كند). المحاسن، قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ علیه السلام يَهْلِكُ مَنْ هَلَكَ وَ يَحْيَا مَنْ حَيَّ وَ عَلَى اللَّهِ الْبَيَانُ بَيْنَ لَكُمْ فَاهْتَدُوا وَ يَقُولِ الْعُلَمَاءُ فَانْتَفِعُوا وَ السَّبِيلُ فِي ذَلِكَ إِلَى اللَّهِ فَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَ مَنْ يَضِلَّ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْشِدًا. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۶۸)

امام باقر علیه السلام فرمود: هر كس هلاک شود خودش شده و هر كس هدایت یابد خودش سود كرده. خدا راه را بیان ميكند پس به هدایت او راه یابید و از گفتار عالمان سود برید. هدایت در نهایت بدست خداست هر كس را خدا هدایت كند هدایت شود و هر كس گمراه شود كسی نخواهد بود كه دستش را بگیرد و رشدش دهد.

۱۶. الْخَصَالُ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ كُلُّ نَبِيٍّ سَمَكُهُ أَكْثَرُ مِنْ ثَمَانِيَةِ أَذْرُعٍ فَهُوَ مُحْتَضَرٌ يَحْضُرُهُ الْجَنُّ وَ يَسْكُنُونَهُ. (الكافي، ج ۶، ص ۵۲۹/الخصال، ج ۲، ص ۴۰۸)

امام صادق علیه السلام فرمود: هر خانه ای كه ارتفاع سقفش بیش از هشت ذراع باشد جن ها در آن لانه كند و بمانند. المحاسن، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ إِذَا كَانَ النَّبِيُّ فَوْقَ ثَمَانِيَةِ أَذْرُعٍ فَاكْتُبْ عَلَيْهِ آيَةُ الْكُرْسِيِّ (المحاسن، ج ۲، ص ۶۰۹/الكافي، ج ۶، ص ۵۲۹)

امام صادق علیه السلام فرمود: خانه ای كه سقفش بلندتر از هشت ذراع است بر حاشیه سقفش آیه الكرسی بنویس.

عَشْرَةَ سَنَةٍ فَقَالَ النَّبِيُّ يَا رَبِّ وَ عِزَّتِكَ إِنَّكَ تَعْلَمُ أَنِّي لَمْ أَكْذِبْ كَذِبَةً قَطُّ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ إِنَّمَا أَنْتَ عَبْدٌ مَأْمُورٌ فَاتْلُغْهُ. (بحار الأنوار، ج ۴، ص ۱۱۲/قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۲۴۱)

امام صادق علیه السلام فرمود: خداوند به حزقیل نبی وحی كرد كه فلان پادشاه را بگو فلان روز مرگت در رسد. حزقیل چنین كرد. آن پادشاه به خدا التماس كرد و الحاح بسیار نمود و گفت خدایا مرا فرصت ده تا طفلم بزرگ شود و بتواند جانشین من گردد. خداوند به حزقیل وحی كرد به او بگو پانزده سال به عمرش فرودم. حزقیل گفت: خدایا اگر حرفم را عوض كنم مرا دروغگو میدانند. خداوند فرمود: تو بنده مأموری! آنچه گفتیم برسان.

۱۳. رَوَى الشَّهِيدُ الثَّانِي بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ قُؤْلُوْنِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُلَيْمَانَ النَّوْفَلِيِّ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ علیه السلام قَالَ فَإِذَا بِمَوْلَى لِعَبْدِ اللَّهِ النَّجَاشِيِّ قَدْ وَرَدَ عَلَيْهِ فَسَلَّمَ وَ أَوْصَلَ إِلَيْهِ كِتَابَهُ فَقَضَاهُ وَ قَرَأَهُ فَإِذَا أَوَّلُ سَطْرِ فِيهِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ أَطَالَ اللَّهُ بَقَاءَ سَيِّدِي إِنِّي لُبَيْتٌ بِوَلَايَةِ الْأَهْوَاِ فَإِنْ رَأَى سَيِّدِي أَنْ يَحْدُثَ لِي حَدًّا أَوْ يُمَثَّلَ لِي مَثَلًا لِأَسْتَدِلَّ بِهِ عَلَى مَا يَقَرُّبُنِي إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ. فَأَجَابَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ قَامًا سُورِي بِوَلَايَتِكَ فَقُلْتُ عَسَى أَنْ يُعَيِّتَ اللَّهُ بِكَ مَلْهُوفًا خَائِفًا مِنْ أَوْلِيَاءِ آلِ مُحَمَّدٍ علیه السلام وَ يُعِزَّ بِكَ ذَلِيلُهُمْ وَ يَكْسُو بِكَ عَارِيَهُمْ وَ يَقْوِي بِكَ ضَعِيفَهُمْ وَ يُطْفِئَ بِكَ نَارَ الْمُخَالِفِينَ عَنْهُمْ وَ أَمَّا الَّذِي سَأَنْي مِنْ ذَلِكَ فَإِنْ أَدْنَى مَا أَخَافُ عَلَيْكَ أَنْ تَغْتَرَّ بِوَلِيٍّ لَنَا فَلَا تَشَمَّ حَظِيرَةَ الْقُدُسِ. (كشف الريبه، ص ۸۷/وسائل الشيعة، ج ۱۷، ص ۲۰۷/بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۷۱/جامع أحاديث الشيعة للبروجردي، ج ۲۲، ص ۶۰۰)

راوی گوید نزد امام صادق علیه السلام بودیم كه نامه ای از عبدالله نجاشی رسید. در آن نامه گفته بود كه او را به حكومت اهواز نصب كرده اند. خواسته بود كه امام علیه السلام راهی نشانش دهد كه این كار او را به خدا نزديك كند. امام علیه السلام برایش نوشت: بسم الله الرحمن الرحيم. من از مقام یافتن تو خوشحالم چون شاید خداوند بوسیله تو بیچاره بی پناهی از مؤمنان را نجات بخشد و ذلت ایشان را بوسیله تو به عزت بدل سازد و عریان ایشان را بپوشاند و ضعیف ایشان را قوی كند و آتش مخالفین را از ایشان باز دارد. در برابرش آنچه از آن میترسم آن است كه مبدا بر دوستی از دوستان خدا دست درازی كنی و بوی بهشت را نشنوی.

وَ قَالَ علیه السلام لِعَلِيٍّ بْنِ يَقُطِيبٍ كَفَّارَةُ عَمَلِ السُّلْطَانِ الْإِحْسَانُ إِلَى الْإِحْوَانِ... (تحف العقول، ص ۴۱۰/كشف الغمة في معرفة الأنمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۲۰۵)

المحاسن، أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام آيَةُ الْكُرْسِيِّ قَدْ أُدِيرَتْ بِالْبَيِّنِ وَ رَأَيْتُ فِي قِبْلَةِ مَسْجِدِهِ مَكْتُوبًا آيَةَ الْكُرْسِيِّ (المحاسن، ج ۲، ص ۶۰۹ / وسائل الشيعة، ج ۵، ص ۳۱۳)

راوی گوید به خانه امام صادق عليه السلام رفتیم، بر دیوارها و بر قبله جای که نماز می خواند آیه الکرسی نوشته بود.

۱۷. الخصال، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ لِلْمُؤْمِنِ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ عَشْرُونَ خَصْلَةً يَتَى لَهُ بِهَا لَهُ عَلَى اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَنْ لَا يَفْتَنَهُ وَ لَا يُضِلَّهُ وَ لَهُ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يُعْرِضَهُ وَ لَا يُجَوِّعَهُ وَ لَهُ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يُشْمِتَ بِهِ عَدُوَّهُ وَ لَهُ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يَهْتِكَ سِرَّهُ وَ لَهُ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يَخْذُلَهُ وَ يُعْرِضَهُ وَ لَهُ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يُمَيِّتَهُ غَرَقًا وَ لَا حَرَقًا وَ لَهُ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يَقَعَ عَلَى شَيْءٍ وَ لَا يَقَعَ عَلَيْهِ شَيْءٌ وَ لَهُ عَلَى اللَّهِ أَنْ يَقِيَهُ مَكْرَ الْمَكْرِينَ وَ لَهُ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُعِيذَهُ مِنْ سَطَوَاتِ الْجَبَّارِينَ وَ لَهُ عَلَى اللَّهِ أَنْ يَجْعَلَ مَعًا فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ لَهُ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يُسَلِّطَ عَلَيْهِ مِنَ الْأَذْوَاءِ مَا يَشِينُ خَلْقَتَهُ وَ لَهُ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُعِيذَهُ مِنَ الْبَرَصِ وَ الْجَذَامِ وَ لَهُ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يُمَيِّتَهُ عَلَى كَبِيرَةٍ وَ لَهُ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يُنْسِيَهُ مَقَامَهُ فِي الْمَعَاصِي حَتَّى يُحْدِثَ تَوْبَةً وَ لَهُ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يَحُجِبَ عَنْهُ عِلْمَهُ وَ مَعْرِفَتَهُ بِحُجَّتِهِ وَ لَهُ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يُغَرِّزَ فِي قَلْبِهِ الْبَاطِلَ وَ لَهُ عَلَى اللَّهِ أَنْ يَحْشُرَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ نُورُهُ يَسْعَى بَيْنَ يَدَيْهِ وَ لَهُ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُوقِفَهُ لِكُلِّ خَيْرٍ وَ لَهُ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يُسَلِّطَ عَلَيْهِ عَدُوَّهُ فَيُذِلَّهُ وَ لَهُ عَلَى اللَّهِ أَنْ يَخْتِمَ لَهُ بِالْإِيمَانِ وَ الْإِيمَانِ وَ يَجْعَلَ مَعًا فِي الرَّفِيقِ الْأَعْلَى هَذِهِ شَرَايِطُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ لِلْمُؤْمِنِينَ. (الخصال، ج ۲، ص ۵۱۶ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۴۵۱)

امام باقر عليه السلام فرمود: مؤمن برعهده خدا بیست حق دارد: او را به فتنه دچار نکند، گمراهش نکند، عریانش نگذارد، گرسنگی اش را سیر کند، او را دشمن شاد نکند، رسوایش نسازد، ذلیلش نکند بلکه عزتش دهد، به غرق شدن و سوختن او را نکشد، عفتش را نگه دارد، از مکر دشمنان حفظش کند، از خشم جبار پناهش دهد، در دنیا و آخرت با ما باشد، خلقتش را زشت نکند، از برص و جذام نگاهش دارد، در حال ارتکاب کبیره ای مرگش را نرساند، در نسیان رهایش نکند و توفیقش دهد تا توبه کند، از علم و معرفت به خدا و حجت های خدا بهره مندش سازد، شک در دلش باقی نگذارد، در قیامت نورانی محشورش کند، توفیق خیرانش دهد، دشمنش را بر او مسلط نسازد، عاقبتش را به امن و ایمان ختم کند و با ما در رفیق اعلی باشد. اینهاست شرایطی که خدا برای مؤمن تدارک دیده.

الکافی، عَنْ نَاجِيَةَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام إِنَّ الْمُغِيرَةَ يَقُولُ إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَا يُتَتَلَّى بِالْجَذَامِ وَ لَا بِالْبَرَصِ وَ لَا بِكَذَا وَ لَا بِكَذَا فَقَالَ إِنَّ كَانَ لَعَافِلًا عَنْ صَاحِبِ يَاسِينَ إِنَّهُ كَانَ مُكْتَنًا ثُمَّ رَدَّ أَصَابِعَهُ فَقَالَ كَأَنِّي

أَنْظُرُ إِلَى تَكْنِيْعِهِ أَتَاهُمْ فَأَنْذَرَهُمْ ثُمَّ عَادَ إِلَيْهِمْ مِنَ الْغَدِ فَتَقَتَّلُوهُ ثُمَّ قَالَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ يُتَتَلَّى بِكُلِّ بَلِيَّةٍ وَ يَمُوتُ بِكُلِّ مَيْتَةٍ إِلَّا أَنَّهُ لَا يَقْتُلُ نَفْسَهُ. (الکافی، ج ۲، ص ۲۵۴ / دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۱۷۶ / مسکن الفؤاد عند فقدا الأحمه و الأولاد، ص ۱۲۴)

به امام باقر عليه السلام گفتند کسی می گوید مؤمن به جذام و برص و برخی امراض مبتلا نمی گردد! امام عليه السلام فرمود: مگر مؤمن آل یاسین نبود؟ جذام انگشتانش را خورده بود... پس بسوی قومش آمد و ایشان را انداز کرد. فردا که باز برای انداز آمد او را شهید کردند. سپس امام عليه السلام فرمود: مؤمن به هر بلایی مبتلا می شود و به هر مرگی می میرد جز اینکه خودکشی نمی کند.

الکافی، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يُتَتَلَّى الْمُؤْمِنَ بِكُلِّ بَلِيَّةٍ وَ يُمَيِّتُهُ بِكُلِّ مَيْتَةٍ وَ لَا يُتَتَلِّيه بِذَهَابِ عَقْلِهِ أَمَا تَرَى أَيُّوبَ كَيْفَ سَلَّطَ اللَّهُ إِبْلِيسَ عَلَى مَالِهِ وَ عَلَى وَلَدِهِ وَ عَلَى أَهْلِهِ وَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مِنْهُ وَ لَمْ يُسَلِّطْ عَلَى عَقْلِهِ ثَرِكٌ لَهُ لِيُؤَخِّدَ اللَّهَ بِهِ. (الکافی، ج ۲، ص ۲۵۶ / الفصول المهمة في أصول الأئمة، تكملة الوسائل، ج ۱، ص ۲۹۹ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۴، ص ۶۶۴ / مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۹، ص ۳۳۸)

امام صادق عليه السلام فرمود: مؤمن به هر بلایی مبتلا شود و به هر مرگی بمیرد جز اینکه دیوانه نشود. ایوب را ندیدی که خدا شیطان را بر مالش و فرزندانش و اهلش و بدنش مسلط کرد؟ همه چیز او را گرفت اما شیطان را بر عقلش مسلط نکرد تا مؤحد بماند.

۱۸. الأما لي للشيخ الطوسي، قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وآله لَا تُخَيِّبَ رَاجِيكَ فَيَمُوتُكَ اللَّهُ وَ يُعَادِيكَ. (الأما لي للطوسي، ص ۲۹۹ / مهج الدعوات و منهج العبادات، ص ۷۴)

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود: کسی را که بر تو امید بسته نومید مکن که خدات غضب کند و او نیز با تو دشمن شود.

۱۹. وَ قَالَ عليه السلام جُرْأَةُ الْوَلَدِ عَلَى وَالِدِهِ فِي صَبْرِهِ تَدْعُو إِلَى الْعُقُوقِ فِي كِبَرِهِ. (تحف العقول، ص ۴۸۹ / الوافي، ج ۲۶، ص ۲۸۵)

امام عليه السلام فرمود: جرأت فرزند بر پدرش در کوچکی، در بزرگی او را به عقوق می کشاند.

۲۰. كُنْتُ الْكَرَّاجُكِيَّ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام رَأَيْتُ الشَّيْخَ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ حِيلَةِ الشَّبَابِ. (كنز الفوائد، ج ۱، ص ۳۶۷ / بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۱۰۵)

امیرمؤمنان عليه السلام فرمود: (در مشورت) نظر پیرمرد به نزدم بهتر است تا تدبیر جوان.

۲۱. مصباح الشريعة، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله الدُّنْيَا سَاعَةٌ فَاجْعَلْهَا طَاعَةً وَ بَابَ ذَلِكَ كُلِّهِ مَلَاَزِمَةُ الْخُلُوعِ بِمُدَاوَمَةِ الْفِكْرِ وَ سَبَبُ الْخُلُوعِ

نبوده؟ سپس آمد و در ظرفی آب آورد و دست در آن آب زد و بر زمین پاشید و زمین نرم شد.

۲۴. تَوَادَّرَ الرَّائِدِيُّ عَنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ أَيْضاً مَنْ شَهَرَ قَدَمَهُ هَذَرُ. (النوادر للراوندي، ص ۳۳/بحار الأنوار، ج ۷۶، ص ۲۰۲)
امام کاظم علیه السلام فرمود: کسی که شمشیر کشید، خوش هدر است.

۲۵. فَقَامَ إِلَيْهِ رَجُلٌ فَقَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ نَسَأَلُكَ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ فَمَا بَالُنَا نَدْعُو فَلَا يُجَابُ قَالَ أَوَلَيْهَا أَنْكُمْ عَرَفْتُمْ اللَّهَ فَلَمْ تَوَدُّوا وَالثَّانِيَةُ أَنْكُمْ آمَنْتُمْ بِرَسُولِهِ ثُمَّ خَالَفْتُمْ سُنَّتَهُ وَالثَّالِثَةُ أَنْكُمْ قَرَأْتُمْ كِتَابَهُ الْمُتَنَزَّلَ عَلَيْكُمْ فَلَمْ تَعْمَلُوا بِهِ وَالرَّابِعَةُ أَنْكُمْ قُلْتُمْ إِنَّكُمْ تَخَافُونَ مِنَ النَّارِ وَأَنْتُمْ فِي كُلِّ وَقْتٍ تَقْدَمُونَ وَالخَامِسَةُ أَنْكُمْ قُلْتُمْ إِنَّكُمْ تَرْتَعِبُونَ فِي الْجَنَّةِ وَأَنْتُمْ فِي كُلِّ وَقْتٍ تَفْعَلُونَ مَا يُبَاعِدُكُمْ مِنْهَا وَالسَّادِسَةُ أَنْكُمْ أَكَلْتُمْ نِعْمَةَ الْمَوْلَى وَ لَمْ تَشْكُرُوا عَلَيْهَا وَ السَّابِعَةُ أَنَّ اللَّهَ أَمَرَكُمْ بِعَادَاةِ الشَّيْطَانِ وَ وَالْيَثْمُوهُ بِلَا مُخَالَفَةٍ وَ الثَّامِنَةُ أَنْكُمْ جَعَلْتُمْ عُيُوبَ النَّاسِ نُصَبَ عُيُوبِكُمْ وَ عُيُوبَكُمْ وَرَاءَ ظُهُورِكُمْ. (اعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۲۶۹)

کسی درخواست از امیرمؤمنان علیه السلام پرسید خداوند گفته «مرا بخوانید تا اجابت کنم شما را» حال آنکه ما دعا می‌کنیم و مستجاب نمی‌شود.
امام علیه السلام فرمود: اول اینکه شما خدا را شناخته‌اید اما حقش را پاس نمی‌دارید. دوم اینکه شما به رسول او ایمان آورده‌اید اما از سنتش روی گردانید. سوم اینکه شما کتاب خدا را می‌خوانید اما بدان عمل نمی‌کنید. چهارم اینکه شما به ظاهر از آتش دوزخ می‌ترسید حال آنکه بسوی آن می‌شتابید. پنجم اینکه به ظاهر بهشت را دوست دارید حال آنکه از آن دور می‌شوید. ششم اینکه نعمت خدا را می‌خورید حال آنکه شکر نمی‌کنید. هفتم اینکه خدا به دشمنی با شیطان فرماتان داده حال آنکه به دوستی با او مشغولید. هشتم اینکه عیب‌های مردم را می‌بینید و از عیوب خویش غافلید.

۲۶. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ إِنَّ اللَّهَ جَبَلَ النَّبِيِّينَ عَلَى بُتُوتِهِمْ فَلَا يَزِيدُونَ أَبَدًا وَ جَبَلَ الْأَوْصِيَاءَ عَلَى وَصَايَاهُمْ فَلَا يَزِيدُونَ أَبَدًا وَ جَبَلَ بَعْضَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْإِيمَانِ فَلَا يَزِيدُونَ أَبَدًا وَ مِنْهُمْ مَنْ يُعِيرُ الْإِيمَانَ عَارِيَّةً فَإِذَا هُوَ دَعَا وَ أَلَحَّ فِي الدُّعَاءِ مَاتَ عَلَى الْإِيمَانِ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۱۹/وسائل الشيعة، ج ۷، ص ۵۹)

امام صادق علیه السلام فرمود: خداوند انبیاء را بر نبوتشان خلق کرد و هرگز از آن عدول نکنند و اوصیاء را بر وصایت خلق کرد و هرگز از آن دست نکشند. برخی مؤمنین را نیز بر ایمان سرشت و هرگز بکفر نگرایند. اما

الْفَتَاةُ وَ تَرَكَ الْفُضُولَ مِنَ الْمَعَاشِ وَ سَبَبَ الْفِكْرَةَ الْفَرَاغَ وَ عِمَادَ الْفَرَاغِ التُّرَهُدُ. (مصباح الشريعة، ص ۲۳/ الزهد، ص ۴۶/ التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۴۶۷)

رسول خدا صلی الله علیه و آله: دنیا ساعتی است آنرا در طاعت حق صرف کنید. کلیدش خلوت است و مداومت فکر و راه خلوت، قناعت است و ترک فضول معاش و سبب فکر، فراغت و راهش زهد است.

عَنِ الصَّادِقِ عَنْ أَبِيهِ علیه السلام أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ علیه السلام أَتَى بِخَبِيصٍ فَأَبَى أَنْ يَأْكُلَهُ فَقَالُوا لَهُ أَ تَحَرَّمَ قَالَ لَا وَ لَكِنِّي أَخْشَى أَنْ تَتَوَقَّ إِلَيْهِ نَفْسِي فَأَطْلُبُهُ ثُمَّ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ أَذْهَبْتُمْ طَيِّبَاتِكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَ اسْتَمْتَعْتُمْ بِهَا. (المحاسن، ج ۲، ص ۴۰۹/ الامالي للمفيد، ص ۱۳۴)

امام صادق علیه السلام برای علی علیه السلام غذای فاخری آوردند نخورد اما گفت تحریمش نمی‌کنم. می‌ترسم نفسم بدان خو کند و خواند: (خوشی‌هایتان در حیات دنیا گذشت و بهره‌هایتان را بردید).

۲۲. الْكَافِي، قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام أَصُولُ الْكُفْرِ ثَلَاثَةٌ الْحِرْضُ وَ الْإِسْتِكْبَارُ وَ الْحَسَدُ فَأَمَّا الْحِرْضُ فَإِنَّ آدَمَ علیه السلام حِينَ نُبِيٍّ عَنِ الشَّجَرَةِ حَمَلَهُ الْحِرْضُ عَلَى أَنْ أَكَلَ مِنْهَا وَ أَمَّا الْإِسْتِكْبَارُ فَإِنِّي لَأَمْرٌ بِالسُّجُودِ لِآدَمَ اسْتَكْبَرَ وَ أَمَّا الْحَسَدُ فَإِنَّا آدَمَ حَيْثُ قَتَلَ أَحَدُهُمَا صَاحِبَهُ... (الكافي، ج ۲، ص ۲۸۲/ الامالي للصدوق، ص ۴۱۹/ الخصال، ج ۱، ص ۹۰/ روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، طالقديمة، ج ۲، ص ۳۸۱/ عيون الحكم و المواعظ للبي، ص ۲۱۴/ مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۲۲۶)

امام صادق علیه السلام فرمود: اصول کفر سه چیز است: حرص و استکبار و حسد. حرص گناه آدم بود که واداشتش از شجره ممنوعه بخورد. استکبار گناه شیطان بود که بواسطه آن از سجده بر آدم امتناع کرد. حسد گناه قایل بود که به قتل هابیل وادارش کرد.

۲۳. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ هَلَكَ رَجُلٌ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله فَاتَى الْخَفَّارِينَ فَإِذَا بِهِمْ لَمْ يَحْفَرُوا شَيْئاً وَ شَكُّوا ذَلِكَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله فَقَالُوا مَا يَعْمَلُ حَبِيدُنَا فِي الْأَرْضِ فَكَانَتْ نَضْرِبُ بِهِ فِي الصَّفَا فَقَالَ وَ لِمَ إِنْ كَانَ صَاحِبُكُمْ لَحَسَنَ الْخُلُقِ اتُّوْنِي بِقَدَحٍ مِنْ مَاءٍ فَأَتَوْهُ بِهِ فَأَدْخَلَ يَدَهُ فِيهِ ثُمَّ رَشَهُ عَلَى الْأَرْضِ رَشاً ثُمَّ قَالَ احْفَرُوا قَالَ فَحَفَرُوا الْخَفَّارُونَ فَكَانَتْ مَاءً رَمَلًا يَتَهَيَّلُ عَلَيْهِمْ... (الكافي، ج ۲، ص ۱۰۱/ الوافي، ج ۴، ص ۴۲۱)

در زمان رسول خدا صلی الله علیه و آله می‌خواستند مردی را دفن کنند، زمین سخت شده بود و هرچه گورکن‌ها سعی می‌کردند نمی‌توانست آنرا بکنند. نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله آمدند و گفتند آهن‌های ما در زمین اثر نمی‌کند. رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: چطور؟ مگر متوقی خوش خلق

ایمان برخی مؤمنین عاریه‌ای است و فقط در صورتی که دعا کنند و بر آن دعا الحاح بورزند بر ایمان می‌میرند.

قرب الإسناد، عَنِ الرَّضَاءِ قَالَ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ كَانَ يَقُولُ فَمُسْتَقَرٌّ وَ مُسْتَوْدَعٌ فَأَلْمُسْتَقَرُّ مَا ثَبَتَ مِنَ الْإِيمَانِ وَ الْمُسْتَوْدَعُ الْمُعَارُ وَ قَدْ هَذَاكَ اللَّهُ لِأَمْرِ جِهَلِهِ النَّاسُ فَاحْمَدُوا اللَّهَ عَلَى مَا مَنَّ عَلَيْكُمْ بِهِ.

(قرب الإسناد، ط الحدیث، ص ۳۴۷)

امام صادق علیه السلام می‌فرمود: برخی از ایمان مستقر است و برخی مستودع. اولی آن است که در دل ثابت است و دومی عاریه‌ای است. این مطلب را مردم نمی‌فهمند. خدا را شکر کنید که به شما آموخته می‌شود.

تفسیر العیاشی، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مَرْوَانَ قَالَ إِنْ التَّوْبَةُ اخْتَرَطَ سِنْفُهُ يَوْمَ قَبِضَ النَّبِيُّ ﷺ وَ قَالَ لَا أَغْمِدُهُ حَتَّى أَتَابِعَ لِعَلِّي ثُمَّ اخْتَرَطَ سِنْفُهُ فَضَارَبَ عَلِيًّا فَكَانَ مِمَّنْ أُعِيرَ الْإِيمَانَ فَمَشَى فِي ضَوْءِ نُورِهِ ثُمَّ سَلَبَهُ اللَّهُ إِيَّاهُ... (تفسیر العیاشی، ج ۱، ص ۳۷۱/ البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۴۵۹)

روزی که پیامبر ﷺ مرد، زبیر شمشیرش را کشید و گفت آنرا غلاف نکنم تا برای علی علیه السلام از مردم بیعت بگیرم. سپس روزی شمشیرش را کشید و با علی علیه السلام جنگید. او از کسانی بود که ایمانش عاریه‌ای بود. در نور ایمانش حرکت کرد تا روزی که نور ایمانش را خدا از او گرفت.

۲۷. عَنْ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا قَالَ مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِرَاعِيٍ إِبِلٍ قَبِعَتْ يَسْتَسْقِيهِ فَقَالَ أَمَا مَا فِي ضُرُوعِهَا فَصَبُوحُ الْحَيِّ وَأَمَا مَا فِي آيَتِهَا فَعَبُودُهُمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اللَّهُمَّ أَكْثَرُ مَالِهِ وَ وُلْدُهُ ثُمَّ مَرَّ بِرَاعِيٍ غَنَمٍ قَبِعَتْ إِلَيْهِ يَسْتَسْقِيهِ فَحَلَبَ لَهُ مَا فِي ضُرُوعِهَا وَ أَكْفَأَ مَا فِي إِيَّائِهِ فِي إِيَاءِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ بَعَثَ إِلَيْهِ بَشَاءً وَ قَالَ هَذَا مَا عِنْدَنَا وَ إِنْ أَحْبَبْتَ أَنْ نَرِيْدَكَ زِدْنَاكَ قَالَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اللَّهُمَّ ارْزُقْهُ الْكَفَافَ فَقَالَ لَهُ بَعْضُ أَصْحَابِهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ دَعَوْتُ لِلَّذِي رَدَّكَ بِدَعَاءٍ عَامَّتْنَا نَحْبُهُ وَ دَعَوْتُ لِلَّذِي أَشْغَلَكَ بِحَاجَتِكَ بِدَعَاءٍ كُلَّنَا نَكْرَهُهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنْ مَا قَلَّ وَ كُنِيَ خَيْرٌ مِمَّا كَثُرَ وَ أَلْهِی اللَّهُمَّ ارْزُقْ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ الْكَفَافَ. (الكافي، ج ۲، ص ۱۴۰/ الوافي، ج ۴، ص ۴۱۲/ مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، ج ۸، ص ۳۳۱)

رسول خدا ﷺ بر شترانی گذر کرد و از او شیر خواست شتران عذر آورد که آنچه در پستان شتران مانده از آن بچه شتران است و آنچه در ظرفها مانده ترش شده. رسول خدا ﷺ برایش دعا کرد که خدایا مال و فرزندان را فزون کن. سپس بر شترانی دیگر گذر کرد و شیر خواست. شتران شتران را دوشید و از آنچه در ظرف داشت نیز بر آن افزود و به همراه گوسفندی خدمت پیامبر ﷺ تقدیم کرد و گفت فعلا همین را دارم اگر مایلید بیشتر تهیه کنم. رسول خدا ﷺ برایش دعا کرد که خدایا کفاف نصیبش کن. اصحاب عرض کردند ما داعی را

که برای آن دیگری کردید بهتر داریم تا این یکی. رسول خدا ﷺ فرمود آنچه کم باشد و کفایت کند بهتر از آن است که زیاد باشد و مشغول سازد. سپس دعا کرد: خدایا محمد و آل او را کفاف نصیب فرما.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَتَانِي مَلَكٌ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ إِنَّ رَبَّكَ يُقْرُئُكَ السَّلَامَ وَ يَقُولُ إِنْ شِئْتَ جَعَلْتُ لَكَ بَطْحَاءَ مَكَّةَ ذَهَبًا قَالَ فَزَفَعَ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ فَقَالَ يَا رَبِّ أَشْبِعُ يَوْمًا فَأَحْمَدُكَ وَ أَجُوعُ يَوْمًا فَأَسْأَلُكَ. (صحيفة الإمام الرضا عليه السلام، ص ۵۷)

رسول خدا ﷺ فرمود: فرشته‌ای نزد آمد و گفت خدات سلام می‌رساند و می‌گوید می‌خواهی مکه را تماماً برایت طلا کنم؟ من سر بسوی آسمان برداشتم و گفتم خدایا مرا روزی سیر کن و روزی گرسنه نگه دار تا بدرگاهت تضرع کنم.

۲۸. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْفَقْرُ رَاحَةٌ. (بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۵۶/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۱، ص ۳۳۸)

رسول خدا ﷺ: در فقر راحتی است. التمحیص، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا أَحَدٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ غَنِيٌّ وَ لَا فَقِيرٌ إِلَّا يَوَدُّ أَنَّهُ لَمْ يَوْتَ مِنْهَا إِلَّا الْقَوْتُ. (التمحیص، ص ۴۹)

رسول خدا ﷺ فرمود: در قیامت هیچ کس از فقیر یا غنی نیست جز اینکه می‌گوید کاش در دنیا نصیبم فقط قوت روز بود.

۲۹. مَكَارِمُ الْأَخْلَاقِ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي سَفَرِهِ إِذَا هَبَطَ سَبَّحَ وَإِذَا صَعِدَ كَبَّرَ. (الكافي، ج ۴، ص ۲۸۷/ من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۲۷۳/ مكارم الأخلاق، ص ۲۶۱/ الأمان من أخطار الأسفار و الأزمات، ص ۱۱۲)

رسول خدا ﷺ در سفر چون از جایی بالا می‌رفتند تکبیر می‌گفت و چون به سرازیری می‌رسیدند تسبیح می‌نمود.

الخصال، قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ فِي وَصِيَّتِهِ لِأَبْنِهِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَنَفِيَّةِ مُرُورَةُ السَّفَرِ فَبَدَلُ الرَّادِ وَ قِلَّةُ الْخِلَافِ عَلَى مَنْ صَحَبَكَ وَ كَثْرَةُ ذِكْرِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فِي كُلِّ مَضْعَدٍ وَ مَهْبِطٍ وَ نَزْوِلٍ وَ قِيَامٍ وَ قُعُودٍ. (الخصال، ج ۱، ص ۵۴/ عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۲۷)

امیرمؤمنان ﷺ فرمود: جوانمردی در سفر خرج کردن است و کم مخالفت کردن با همسفران و زیاد بیاد خدا بودن در هر سربالایی و سرازیری و نشست و برخاستی.

۳۰. الْخِصَالُ/مَعَانِي الْأَخْبَارِ، عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ قَالَ إِنْ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَخْفَى أَرْبَعَةً فِي أَرْبَعَةِ رِضَاهُ فِي طَاعَتِهِ فَلَا تَسْتَصْغِرَنَّ شَيْئًا مِنْ طَاعَتِهِ فُرُبَمَا وَافَقَ رِضَاهُ وَ أَنْتَ لَا تَقْلَمُ وَ أَخْفَى سَخَطُهُ فِي مَعْصِيَتِهِ فَلَا تَسْتَصْغِرَنَّ شَيْئًا مِنْ مَعْصِيَتِهِ

فَرُبَّمَا وَافَقَ سَخَطُهُ وَ أَنْتَ لَا تَعْلَمُ وَ أَخْفَىٰ إِجَابَتَهُ فِي دَعْوَتِهِ فَلَا تَسْتَصْرِغَنَّ شَيْئًا مِنْ دُعَائِهِ فَرُبَّمَا وَافَقَ إِجَابَتَهُ وَ أَنْتَ لَا تَعْلَمُ وَ أَخْفَىٰ وَلِيِّهِ فِي عِبَادِهِ فَلَا تَسْتَصْرِغَنَّ عَبْدًا مِنْ عِبِيدِ اللَّهِ فَرُبَّمَا يَكُونُ وَلِيُّهُ وَ أَنْتَ لَا تَعْلَمُ. (الخصال، ج ۱، ص ۲۰۹/ کمال الدین و تمام النعمة، ج ۱، ص ۲۹۶/ معانی الأخبار، ص ۱۱۲)

امیرمؤمنان علیه السلام فرمود: خداوند چهارچیز را در چهار چیز مخفی کرد: رضایش را در طاعتش تا چیزی از طاعت او را ناچیز ندانید شاید رضای خدا در همان باشد؛ و سخطش را در معاصی اش تا چیزی از معاصی او را کوچک نشمارید شاید خدا در همان بر شما سخط کند؛ و اجابت را در دعای او تا همیشه دعا کنید شاید در آن لحظه مستجاب شود؛ و ولی خود را در خلقتش تا کسی را کوچک نشمارید شاید ولی خدا باشد.

۳۱. قَالَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ علیه السلام إِذَا سَمِعْتَ أَحَدًا يَتَنَاوَلُ أَغْرَاضَ النَّاسِ فَاجْتَهِدْ أَنْ لَا يَعْرِفَكَ فَإِنَّ أَشَقَى الْأَغْرَاضِ بِهِ مَعَارِفُهُ. (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۷۶/ أعلام الدین فی صفات المؤمنین، ص ۲۹۷)

امام مجتبی علیه السلام فرمود: چون دیدی کسی پشت سر مردم بد میگویی تلاش کن تا تو را نشناسد چون بیشترین بدگویی را نسبت به کسانی می کند که می شناسدشان.

۳۲. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله إِذَا ظَلَمَ الرَّثَا مِنْ بَعْدِي كَثُرَ مَوْتُ الْفَجَاءَةِ وَ إِذَا جَارُوا فِي الْأَحْكَامِ وَ تَعَاوَنُوا عَلَى الظُّلْمِ وَ الْغَدْوَانِ وَ إِذَا نَقَضُوا الْعَهْدَ سَلَّطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ عَدُوَّهُمْ وَ إِذَا قَطَعُوا الْأَرْحَامَ جَعَلَتِ الْأَمْوَالُ فِي أَيْدِي الْأَشْرَارِ وَ إِذَا لَمْ يَأْمُرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَ لَمْ يَنْهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَ لَمْ يَتَّبِعُوا الْأَخْيَارَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي سَلَّطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ شِرَارَهُمْ فَيَدْعُو خِيَارَهُمْ فَلَا يُسْتَجَابُ لَهُمْ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۷۴/ علل الشرائع، ج ۲، ص ۵۸۴/ عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۱۳۷)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: پس از من زنا آشکار شود پس مرگ فجعه بسیار می گردد. و جور در دادگاهها و ظلم و دشمنی بسیار شود و عهد را نقض کنند پس خداوند دشمنانشان را برایشان مسلط سازد. و خویشان را رها کند پس اموال در دست اشرار قرارگیرد. و امر به خوبی و نهی از بدی را ترک کنند و از نیکان پیروی نکنند پس خدا بدترین ایشان را برایشان مسلط کند و دعا کنند و مستجاب نشود.

۳۳. فَإِنَّ فِي النَّاسِ غُيُوبًا الْوَالِي أَحَقُّ مَنْ سَتَرَهَا فَلَا تَكْشِفَنَّ مَا غَابَ عَنْكَ وَ اسْتُرِ الْعَوْرَةَ مَا اسْتَطَعْتَ... فَلَا تَطُولَنَّ اخْتِجَابَكَ عَنْ رَعِيَّتِكَ فَإِنَّ اخْتِجَابَ الْوَلَاةِ عَنِ الرَّعِيَّةِ شُعْبَةٌ مِنَ الضُّيْقِ وَ قِلَّةٌ عِلْمٍ بِالْأُمُورِ... (تحف العقول، ص ۱۲۸/ نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۲۹)

علی علیه السلام فرمود: در مردم عیبهاست، بر والی است که عیب ایشان را بپوشاند و در مقام جستجو برنیاید و هرچه میتواند زشت پوش باشد.... و دوری کردند از مردم به طول نیانجامد که سبب سختی امور و نادانیات به امور کشور شود.

صحیفه الرضا علیه السلام، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله وَ أَوَّلُ مَنْ يَدْخُلُ النَّارَ أَمِيرٌ مُتَسَلِّطٌ لَمْ يَعِدْ وَ ذُو ثَرَوَةٍ مِنَ الْمَالِ لَمْ يُعْطِ الْمَالِ حَقَّهُ وَ فَقِيرٌ فَخُورٌ. (دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۲۴۷/ عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۲۸)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: نخستین کسانی که وارد آتش می شوند یکی امیری است که خداوند بر مردم مسلطش کرده و او عدالت نرزد و دیگر، ثروتمندی که حق مالش را نپردازد و دیگر، فقیری که خودخواه است.

۳۴. الْخَصَال، قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام الشَّيْعَةُ ثَلَاثٌ مُحِبٌّ وَادُّ فَهُوَ مِنَّا وَ مُتَرَيِّفٌ بِنَا وَ نَحْنُ زَيْنٌ لِمَنْ تَرَيَّنَ بِنَا وَ مُسْتَأْكِلٌ بِنَا النَّاسِ وَ مَنْ اسْتَأْكَلَ بِنَا افْتَقَرَ. (الخصال، ج ۱، ص ۱۰۳/ روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، طالقديمة، ج ۲، ص ۲۹۳/ مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۷۸/ أعلام الدین فی صفات المؤمنین، ص ۱۳۰)

امام صادق علیه السلام فرمود: شیعیان سه دسته اند. اول، دوستدار و یکرنگ با ما، اینها از مایند؛ دوم، کسانی که خود را به ما نسبت می دهند و می چسباند این هم طوری نیست؛ سوم، کسانی که به اسم ما مردم را می چابند، هرکس که ما را وسیله ارتزاق خویش کند فقیر می شود. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ مَا مِنْ مُؤْمِنٍ إِلَّا وَ قَدْ وَكَّلَ اللَّهُ بِهِ أَرْبَعَةً شَيْطَانًا يُغْوِيهِ يُرِيدُ أَنْ يُضِلَّهُ وَ كَافِرًا يُقَاتِلُهُ وَ مُؤْمِنًا يُحْسَدُهُ وَ هُوَ أَشَدُّهُمْ عَلَيْهِ وَ مُنَافِقًا يَتَّبِعُ عَشْرَاتِهِ. (تفسير العياشي، ج ۲، ص ۱۱۳/ الكافي، ج ۲، ص ۲۵۱)

امام صادق علیه السلام فرمود: مؤمنی نیست جز اینکه خداوند چهار کس بر او می گمارد: شیطانی که گمراهش سازد؛ کافری که با او بجنگد؛ مؤمنی که بر او حسد کند که این سخت ترین است؛ و منافقی که در پی عیوب او برآید.

۳۵. الذُّرُّ الْمُنْتَوَرُ، رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله يَقُولُ أَنْزَلْتُ عَلَى سُورَةِ تَبَارَكَ وَ هِيَ ثَلَاثُونَ آيَةً جُمْلَةً وَاحِدَةً وَ قَالَ هِيَ الْمَانِعَةُ فِي الْقُبُورِ (الدر المنثور فی التفسیر بالمأثور، ج ۸، ص ۲۳۱/ بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۳۱۴)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: سورة تبارک بر من نازل شد و آن حافظ از عذاب قبر است.

ثواب الأعمال، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ مَنْ أَكْثَرَ قِرَاءَةَ قُلْ أَوْحِيَ إِلَيَّ لَمْ يُصِبْهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا شَيْءٌ مِنْ أَعْيُنِ الْجِنِّ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۲۰/ مكارم الأخلاق، ص ۳۶۵)

امام صادق علیه السلام فرمود: هرکس سوره جن را زیاد بخواند از ایشان در امان است.

امام علی علیه السلام فرمود: از مستی توانگری به خدا پناه ببرد؛ زیرا توانگری را مستی ای است که دیر از سر می‌پرد.

۴۰. الکافی، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَمَا بَعْدُ فَاسْأَلُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ الْغَايَةَ وَ عَلَيْكُمْ بِالذَّعَةِ وَالْوَقَارِ وَالسَّكِينَةِ وَعَلَيْكُمْ بِالْحَيَاءِ وَالتَّنَرُّهِ عَمَّا تَنْتَرَهُ عَنْهُ الصَّالِحُونَ قُبُلَكُمْ وَعَلَيْكُمْ بِمُجَامَلَةِ أَهْلِ الْبَاطِلِ تَحَمَّلُوا الضَّيْمَ مِنْهُمْ وَإِيَّاكُمْ وَمُحَاطَتَهُمْ. (الکافی، ج ۸، ص ۲)

امام صادق علیه السلام فرمود: اما بعد، از خداوند عافیت بخواهید و وارسته باشید و سکینه داشته باشید و حیاء بورزید و از آنچه صالحین بیش از شما از آن دوری می‌جستند دوری بجوید و بر شما باد به مدارا با اهل باطل و تحمل سختی‌هایی که از ایشان بر شما وارد میشود و عفو کردن ایشان.

۳۶. فقه الرضا عليه السلام، نَرْوِي أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ صلى الله عليه وآله لِيَسْأَلَهُ فَسَمِعَهُ وَهُوَ يَقُولُ مَنْ سَأَلْنَا أَعْطَيْنَاهُ وَمَنِ اسْتَعْتَنِي أَغْنَاهُ اللَّهُ فَأَنْصَرَفَ وَلَمْ يَسْأَلْهُ ثُمَّ عَادَ إِلَيْهِ فَسَمِعَ مِثْلَ مَقَالَتِهِ فَلَمْ يَسْأَلْهُ حَتَّى فَعَلَ ذَلِكَ ثَلَاثًا فَلَمَّا كَانَ فِي الْيَوْمِ الثَّلَاثِ مَضَى وَاسْتَعَارَ فَأَسَأَ وَصَعِدَ الْجَبَلَ فَاحْتَضَبَ وَحَمَلَهُ إِلَى السُّوقِ فَبَاعَهُ بِنِصْفِ صَاعٍ مِنْ شَعِيرٍ فَأَكَلَهُ هُوَ وَ عِيَالُهُ ثُمَّ آدَامَ عَلَى ذَلِكَ حَتَّى جَمَعَ مَا اشْتَرَى بِهِ فَأَسَأَ ثُمَّ اشْتَرَى بِكُرَيْنٍ وَ غَلَامًا وَ أَيْسَرَ فَصَارَ إِلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وآله فَأَخْبَرَهُ فَقَالَ أَلَيْسَ قَدْ قُلْنَا مَنْ سَأَلَ أَعْطَيْنَاهُ وَمَنِ اسْتَعْتَنِي أَغْنَاهُ اللَّهُ. (الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۳۶۵)

کسی نزد پیامبر صلى الله عليه وآله آمد تا چیزی بخواهد؛ شنید که پیامبر صلى الله عليه وآله میگوید: هرکس از ما چیزی بخواهد به او می‌دهیم اما اگر نخواهد و استغنا بورزد خدایش غنی کند. پس رفت و چیزی نخواست. باز بازگشت و همین را شنید و باز رفت و چون روز سوم نیز به همین منوال گذشت، تبری قرض کرد و به کوه رفت و هیزم شکست و به بازار آورد و فروخت. با پولش قوتی برای خود و عیالش خرید و پولی پس انداز کرد تا پس از چند روز کار، تبر قرضی را پس داد و تبری خرید. سپس حیوانی و غلامی خرید و به این کار ادامه داد و پولدار شد. پس نزد پیامبر صلى الله عليه وآله آمد. پیامبر صلى الله عليه وآله فرمود: نگفتم هرکس از کسی چیزی نخواهد خدایش غنی کند؟

۳۷. کتاب حسین بن سعید و النوادر، قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام التَّقِيَّةُ فِي كُلِّ ضَرُورَةٍ وَصَاحِبُهَا أَعْلَمُ بِهَا حِينَ تَنْزِلُ بِهِ. (النوادر للأشعري، ص ۷۳/ المحاسن، ج ۱، ص ۲۵۹/ تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۲۷۱)

امام صادق علیه السلام فرمود: جای تقیه هر جاست که ضرورت داشته باشد و خود شخص بهتر میدانند جایش هست یا نه!

۳۸. دَعَاؤُ الرَّاوَنْدِيِّ، شَكَأَ رَجُلٌ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ الْفَقْرِ فَقَالَ أَذْنُ. كُلَّمَا سَمِعْتَ الْأَذَانَ. (الدعوات للراوندي، سلوة الحزين، ص ۱۱۶/ بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۳۱۶)

مردی از فقر به امام صادق علیه السلام شکایت کرد. امام علیه السلام فرمود: هروقت شنیدی که اذان می‌گویند تو هم با ایشان تکرار کن.

۳۹. الإمام علي ع: اسْتَعِذُوا بِاللَّهِ مِنْ سَكْرَةِ الْغِنَى؛ فَإِنَّ لَهُ سَكْرَةَ بَعِيدَةِ الْإِفَاقَةِ. (علل الشرائع، ج ۲، ص ۵۰۱/ غرر الحكم و درر الكلم، ص ۱۵۶/ مجموعه نورام، ج ۱، ص ۱۵۰)

چهل حدیث ۱۰۸

۱. معانی الأخبار/ علل الشرائع/ الخصال، قَالَ الصَّادِقُ (ع) مَطْلُوبَاتُ النَّاسِ فِي الدُّنْيَا الثَّلَاثَةُ: أَرْبَعَةُ الْغِنَى وَالِدَعَةِ وَقِلَّةُ الْإِهْتِمَامِ وَالْعِزُّ فَأَمَّا الْغِنَى فَمَوْجُودٌ فِي الْقَنَاعَةِ فَمَنْ طَلَبَهُ فِي كَثْرَةِ الْمَالِ لَمْ يَجِدْهُ وَ أَمَّا الدَّعَةُ فَمَوْجُودٌ فِي خِفَةِ الْمَحْمِلِ فَمَنْ طَلَبَهَا فِي ثِقَلِهِ لَمْ يَجِدْهَا وَ أَمَّا قِلَّةُ الْإِهْتِمَامِ فَمَوْجُودَةٌ فِي قِلَّةِ الشَّغْلِ فَمَنْ طَلَبَهَا مَعَ كَثْرَتِهِ لَمْ يَجِدْهَا وَ أَمَّا الْعِزُّ فَمَوْجُودٌ فِي خِدْمَةِ الْخَالِقِ فَمَنْ طَلَبَهُ فِي خِدْمَةِ الْمَخْلُوقِ لَمْ يَجِدْهُ. (الخصال، ج ۱، ص ۱۹۸/ معانی الأخبار، ص ۲۳۰/ علل الشرائع، ج ۲، ص ۴۶۸/ عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۷۴)

امام صادق (ع) آنچه مردم در این دنیای فانی در پی آند چهار چیز است: ثروت، راحتی، فراغت، و عزت.

ثروت، در قناعت است؛ هرکه آنرا در کثرت مال بجوید نخواهدش یافت. راحتی، در سبکباری است؛ هرکه آنرا در گرانباری بجوید نخواهدش یافت. فراغت، در کم کردن دل مشغولی است؛ هرکه آنرا در مشغولیت بیابد نخواهدش یافت. عزت، در خدمت به خالق است؛ هرکه آنرا در خدمت خلق بجوید نخواهدش یافت.

۲. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ أَوْ كَأَنَّكَ غَابِرٌ سَبِيلٍ وَ عِدَّ نَفْسَكَ فِي أَصْحَابِ الْقُبُورِ... (شرح فارسی شهاب الأخبار، ص ۳۱۰/ الأمالی للطوسي، ص ۳۸۱)

رسول خدا (ص) فرمود: در دنیا چونان غریبی باش یا رهگذری که می گذرد و خود را مرده به حساب آور.

قَالَ (ص) لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍ وَ أَنْتَ يَا عَبْدَ اللَّهِ إِذَا أَمْسَيْتَ فَلَا تُحَدِّثْ نَفْسَكَ أَنْ تُصْبِحَ وَ إِذَا أَصْبَحْتَ فَلَا تُحَدِّثْ نَفْسَكَ أَنْ تُمْسِيَ وَ خُذْ مِنْ حَيَاتِكَ لِمَوْتِكَ وَ مِنْ صِحَّتِكَ لِسُقْمِكَ فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي مَا أَسْمُكَ غَدًا... (الأمالی للطوسي، ص ۳۸۱/ مکارم الأخلاق، ص ۴۵۹/ مجموعه ورام، ج ۱، ص ۲۷۱)

رسول خدا (ص) فرمود: شبانگاه بفکر فردای خویش و صبحگاه بفکر شبانگاه خویش مباش. دم را دریاب و سلامت را قدر بشناس برای آخرت توشه بگیر که نمی دانی کی روز رفتن توست.

علل الشرائع، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) فَإِيَّاكُمْ وَ الْعَجَلَةَ إِلَى أَحَدٍ فَلَعَلَّهُ مُؤْمِنٌ وَ أَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ وَ عَلَيْكُمْ بِالْأَنَاءِ وَ اللَّيْنِ وَ التَّسَرُّعِ مِنْ سِلَاحِ الشَّيَاطِينِ. (علل الشرائع، ج ۲، ص ۵۲۳/ بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۱۴۸)

رسول خدا (ص) فرمود: مبدا نسبت به کسی قضاوت کنید؛ شاید مؤمن باشد و نمی دانید. صبوری کنید و نرمی؛ که عجله فریب شیطان است.

۳. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ كَانَ بِالْمَدِينَةِ رَجُلٌ بَطَّالٌ يُضْحِكُ أَهْلَ الْمَدِينَةِ مِنْ كَلَامِهِ فَقَالَ يَوْمًا لَهُمْ قَدْ أَغْيَانِي هَذَا الرَّجُلُ يَغْنِي عَلَيَّ بَنُ الْحُسَيْنِ (ع) فَمَا يُضْحِكُهُ مِنِّي شَيْءٌ وَ لَا بُدَّ مِنْ أَنْ أَخْتَالُ فِي أَنْ أُضْحِكَهُ قَالَ فَمَرَّ عَلَيَّ بَنُ الْحُسَيْنِ (ع) ذَاتَ يَوْمٍ وَ مَعَهُ مَوْلَيَانِ لَهُ فَجَاءَ ذَلِكَ الْبَطَّالُ حَتَّى انْتَرَعَ رِذَاءَهُ مِنْ ظَهْرِهِ وَ اتَّبَعَهُ الْمَوْلَيَانِ فَاسْتَرْجَعَا الرِّذَاءَ مِنْهُ وَ التَّقْيَاهُ عَلَيْهِ وَ هُوَ مُخْتَبٍ لَا يَرْفَعُ طَرْفَهُ مِنَ الْأَرْضِ ثُمَّ قَالَ لِمَوْلَيْيهِ مَا هَذَا فَقَالَا لَهُ رَجُلٌ بَطَّالٌ يُضْحِكُ أَهْلَ الْمَدِينَةِ وَ يَسْتَطِيعُ مِنْهُمْ بِذَلِكَ قَالَ فَقُولَا لَهُ يَا وَيْحَكَ إِنَّ لِلَّهِ يَوْمًا يَخْسِرُ فِيهِ الْبَطَّالُونَ. (الأمالی للمفيد، ص ۲۱۹/ بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۴۲۴)

در مدینه مردی بی کار بود که مردم را می خنداند. روزی گفت علی بی حسین (ع) مرا خسته کرده تا بحال نتوانسته ام او را بخندانم کاری کنم که بخندد. روزی امام سجاد به همراه دو نفر می گذشت. او از پشت آمد و ردای امام را از دوشش برداشت و گریخت. آن دو همراه دنبالش دویدند و او را با رداء گرفتند و آوردند. امام (ع) پرسید: این مرد کیست؟ گفتند: مردی بی کار که مردم را می خنداند و بدینوسیله غذایی به او میدهند. امام (ع) فرمود: وای بر تو! در مسیر انسان روزی است که بی کاران در آن پشیمان اند.

۴. وَ قَالَ (ع) لَا تُعْدَنْ مُصِيبَةً أُعْطِيتَ عَلَيْهَا الصَّبْرَ وَ اسْتَوْجِبْتَ عَلَيْهَا مِنَ اللَّهِ ثَوَابًا بِمُصِيبَتِهِ إِنَّمَا الْمُصِيبَةُ أَنْ يَحْرَمَ صَاحِبُهَا أَجْرَهَا وَ ثَوَابَهَا إِذَا لَمْ يَصْبِرْ عِنْدَ نُرُوءِهَا... (الكافي، ج ۳، ص ۲۲۵/ التمهيد، ص ۶۰/ تحف العقول، ص ۳۷۵/ مسکن الفؤاد عند فقدان الأخت و الأولاد، ص ۵۲)

امام (ع): آنچه را که صبر بر آن بتو عنایت شده و بدینوسیله مستوجب ثواب شده ای، مصیبت ندان. مصیبت وقتی است که چون بر بلا بی صبری، بی اجری و بی ثواب.

۵. عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (ع) قَالَ لَا حَافِظَ أَحْفَظُ مِنَ الصَّمْتِ... (الكافي، ج ۸، ص ۱۹/ تحف العقول، ص ۹۳/ من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۴۰۶/ الأمالی للصدوق، ص ۳۲۱/ التوحيد للصدوق، ص ۷۴/ كنز الفوائد، ج ۲، ص ۱۴/ عیون الحکم و المواعظ للیثی، ص ۵۳۴/ غرر الحکم و درر الکلم، ص ۲۱۶/ مجموعه ورام، ج ۲، ص ۴۰)

امیرالمؤمنین (ع) فرمود: بهتر از سکوت، محافظی نیست. عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْرِيَّارٍ بِإِسْنَادِهِ رَفَعَهُ قَالَ (ع): يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ تَكُونُ الْعَاقِبَةُ فِيهِ عَشْرَةُ أَجْرَاءٍ تَسَعُهُ مِنْهَا فِي اغْتِرَالِ النَّاسِ وَ وَاحِدَةٌ فِي الصَّمْتِ. (تحف العقول، ص ۴۴۶/ الخصال، ج ۲، ص ۴۳۷)

امام (ع) فرمود: روزگاری فرارسد که اگر عافیت را ده جزء باشد، نه جز آن در کناره گیری و جز آخر در سکوت است.

وَقَالَ ﷺ عَلَيْكَ بِطُولِ الصَّمْتِ فَإِنَّهُ مَطْرَدَةٌ لِلشَّيْطَانِ وَ عَوْنُكَ لَكَ عَلَى أَمْرِ دِينِكَ. (الخصال، ج ۲، ص ۵۲۶ / معاني الأخبار، ص ۳۳۵)

رسول خدا ﷺ فرمود: اهل سکوت باش که سکوت شیطان را از دور انسان می راند و بر دینت یاور است.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنْ كَانَ فِي شَيْءٍ شَوْمٌ فِي اللِّسَانِ... (الكافي، ج ۲، ص ۱۱۶ / مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۴، ص ۳۹۶ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۷۵)

رسول خدا ﷺ فرمود: اگر در چیز شومی باشد، در زبان است.

۶. وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ﷺ قَالَ الصَّبْرُ وَ الرِّضَا عَنِ اللَّهِ رَأْسُ طَاعَةِ اللَّهِ وَ مَنْ صَبَرَ وَ رَضِيَ عَنِ اللَّهِ فِيمَا قَضَى عَلَيْهِ مِمَّا أَحَبَّ أَوْ كَرِهَ لَمْ يَقْضِ اللَّهُ لَهُ فِيمَا أَحَبَّ أَوْ كَرِهَ إِلَّا مَا هُوَ خَيْرٌ لَهُ وَ دَخَلَ بَعْضُ أَصْحَابِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ فِي مَرَضِهِ الَّذِي تُوُفِّي فِيهِ إِلَيْهِ وَ قَدْ ذُبِلَ فَلَمْ يَتَّقِ إِلَّا رَأْسَهُ فَبَكَى فَقَالَ لِأَيِّ شَيْءٍ تَبْكِي فَقَالَ لَا أَبْكِي وَ أَنَا أَرَاكَ عَلَى هَذِهِ الْحَالِ قَالَ لَا تَفْعَلْ فَإِنَّ الْمُؤْمِنَ تَعَرَّضَ كُلَّ خَيْرٍ إِنْ قُطِعَ أَعْضَاؤُهُ كَانَ خَيْرًا لَهُ وَ إِنْ مَلَكَ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ كَانَ خَيْرًا لَهُ. (الكافي، ج ۲، ص ۶۰)

امام سجاده ﷺ فرمود: صبر و رضا اساس بندگی خداوند. کسی که صبوری کند و همیشه راضی باشد، هر تقدیری که بر او نوشته شود، چه خوشایند و چه ناخوشایند، برایش خیر است. اصحاب امام صادق ﷺ در مرضی که به مرگ ایشان انجامید گرد او آمدند، یکی از اصحاب گریست. امام ﷺ فرمود: چرا می گری؟ همه چیز برای مؤمن خیر است. مؤمن اگر تکه تکه شود برایش خیر است. اگر به پادشاهی جهان رسد برایش خیر است.

قَالَ أَبَا جَعْفَرٍ ﷺ فِي قَضَاءِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ كُلَّ خَيْرٍ لِلْمُؤْمِنِ. (المؤمن، ص ۱۵ / التمهيد، ص ۵۸ / مشابیه القرآن و مختلفه لابن شهر آشوب، ج ۱، ص ۱۹۵ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۰۲)

امام باقر ﷺ فرمود: در همه تقدیری که خدا برای مؤمن می نویسد، خیر اوست.

وَ عَنْ الصَّادِقِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ لَوْ يَعْلَمُ الْمُؤْمِنُ مَا لَهُ فِي الْمَصَائِبِ مِنَ الْأَجْرِ لَتَمَنَّى أَنْ يَقَرَّضَ بِالْمَقَارِضِ. (المؤمن، ص ۱۵ / التمهيد، ص ۳۲ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ج ۲، ص ۲۹۲ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۲۷ / اعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۴۳۲)

امام صادق ﷺ فرمود: اگر مؤمن میدانست در مصائب چه اجری است، آرزو میکرد تکه تکه اش می کردند.

۷. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ تَخَوَّفَ بَلَاءَ يُصِيبُهُ فَتَقَدَّمَ فِي الدُّعَاءِ لَمْ يُرِهِ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ ذَلِكَ الْبَلَاءَ أَبَدًا. (الكافي، ج ۲، ص ۴۷۲ / مكارم الأخلاق، ص ۳۸۹)

امام صادق ﷺ فرمود: کسی که از ترس اینکه بلایی بر سرش بیاید، در دعا کردن و پناه به خدا بردن پیشقدم شود، خداوند هرگز او را به آن بلا دچار نکند.

۸. وَقَالَ ﷺ مَا تَرَكَ الْحَقَّ غَرِيْرٌ إِلَّا ذَلَّ وَ لَا أَخَذَ بِهِ ذَلِيلٌ إِلَّا عَز. (تحف العقول، ص ۴۸۹ / الوافي، ج ۲۶، ص ۲۸۵)

امام ﷺ فرمود: عزیزی حق را ترک نکرد جز اینکه ذلیل شد و ذلیلی به حق تمسک نجست جز اینکه عزیز شد.

۹. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ أَعْجَلَ الطَّاعَةِ ثَوَابًا لَصَلَةِ الرَّحْمَنِ. حَتَّى إِنْ أَهَلَ الْبَيْتَ لِيَكُونُوا فَجْرَةَ فَتَنَّمُوا أَمْوَالَهُمْ وَ يَكْثُرَ عَدَدُهُمْ إِذَا تَوَاصَلُوا. (نهج الفصاحة، ص ۷۰۶ / الجامع الصغير، ج ۲، ص ۵۱۳)

رسول خدا ﷺ: ثواب پیوند با خویشاوند زودتر از همه اعمال خوب میرسد. تا آنجا که خاندانی بد کارند اما اگر پیوسته شوند اموالشان فروزی گیرد و عددشان بیش شود.

۱۰. يَا أَحْمَدُ مَحَبَّتِي مَحَبَّةُ الْفُقَرَاءِ فَأَذِنِ الْفُقَرَاءَ وَ قَرَّبْ مَجْلِسَهُمْ مِنْكَ وَ أَبْعِدِ الْأَغْنِيَاءَ وَ أَبْعِدْ مَجْلِسَهُمْ عَنْكَ فَإِنَّ الْفُقَرَاءَ أَحِبَّائِي... (ارشاد القلوب إلى الصواب للدليمي، ج ۱، ص ۲۰۱ / الوافي، ج ۲۶، ص ۱۴۳)

خداوند فرمود: ای محمد! هرکه طالب محبت من است به فقیران محبت کند و به ایشان نزدیک شود و در مجلسشان بنشیند و از اغنیاء دور شود و همنشینی نکند. فقرا دوستان من اند.

۱۱. يَا عَلِيُّ ثَلَاثٌ فَرَحَاتٌ لِلْمُؤْمِنِ فِي الدُّنْيَا لِقَاءُ الْإِخْوَانِ وَ تَقْطِيطُ الصَّائِمِ وَ التَّهَجُّدُ فِي آخِرِ اللَّيْلِ. (من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۶۰ / الخصال، ج ۱، ص ۱۲۵ / مكارم الأخلاق، ص ۴۳۷ / اعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۱۳۳)

رسول خدا ﷺ فرمود: ای علی! برای مؤمن در دنیا سه لحظه خوش است: دیدار مؤمنان، افطار کردن، عبادت کردن در آخر شب.

۱۲. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ سُلِيَ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ يَمْحُوا اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثَبِّتُ وَ عِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ قَالَ فَمِنْ ذَلِكَ الَّذِي يَرُدُّ الدُّعَاءَ الْقَضَاءَ حَتَّى إِذَا صَارَ إِلَى أُمِّ الْكِتَابِ لَمْ يُغْنِ الدُّعَاءُ فِيهِ شَيْئًا. (تفسير العياشي، ج ۲، ص ۲۲۰ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۳، ص ۲۷۱)

از امام صادق ﷺ راجع به آیه «خداوند هرچه را که بخواهد محو میکند و هرچه را که بخواهد باقی می گذارد و ام الكتاب نزد اوست» فرمود: دعا، قضای الهی را دگرگون می کند اما آنچه را که در ام الكتاب است نمی تواند تغییر دهد.

۱۳. اَعْلَمَنَّ أَنَّ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ لَمَّا طُعِنَ وَ اخْتَلَفَ النَّاسُ عَلَيْهِ سَلَّمَ الْأَمْرَ لِمَعَاوِيَةَ فَسَلَّمَتْ عَلَيْهِ الشَّيْعَةُ عَلَيْكَ السَّلَامُ يَا مُذِلَّ الْمُؤْمِنِينَ فَقَالَ ﷺ مَا أَنَا بِمُذِلِّ الْمُؤْمِنِينَ وَ لَكِنِّي مُعِزُّ الْمُؤْمِنِينَ إِنِّي لَمَّا رَأَيْتُكُمْ لَيْسَ بِكُمْ عَلَيْهِمْ قُوَّةٌ سَلَّمْتُ الْأَمْرَ لِأَبِي أَنَا وَ أَنْتُمْ بَيْنَ أَظْهُرِهِمْ كَمَا عَابَ الْعَالَمُ السَّيْفَةَ لِيَبْقَى لِأَصْحَابِهَا وَ كَذَلِكَ نَفْسِي وَ أَنْتُمْ لِنَبْقَى بَيْنَهُمْ. (تحف العقول، ص ۳۰۸)

چون امام مجتبیٰ ﷺ صلح کرد، مردم بر او خرده گرفتند، برخی بر ایشان طعن زدند، حتی برخی او را مُذِلُّ الْمُؤْمِنِينَ خطاب کردند. فرمود: من ذلیل کننده مؤمنان نیستم من عزت دهنده بدیشانم. چون دیدم قدرت رویارویی با معاویه را ندارید، امارت را به او وا گذاشتم. این باعث بقای ماست. درست مثل خضر ﷺ که کشتی را سوراخ کرد تا برای صاحبش بماند. صلح من نیز سبب خواهد شد که شما در میان ایشان بمانید و نابود نگردید.

۱۴. المحاسن، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّ نُطْفَةَ الْمُؤْمِنِ لَتَكُونُ فِي صُلْبِ الْمُشْرِكِ فَلَا يُصِيبُهُ شَيْءٌ مِنَ الشَّرِّ حَتَّى يَضَعَهُ فَإِذَا صَارَ بَشَرًا سَوِيًّا لَمْ يُصِبهُ شَيْءٌ مِنَ الشَّرِّ حَتَّى يَجْرِيَ عَلَيْهِ الْقَلَمُ. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۳۸/ بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلى الله عليه، ج ۱، ص ۲۲۳)

امام صادق ﷺ فرمود: نطفه مؤمن در نسل مشرک پیش میاید و چیزی از شر او را آلوده نمیسازد تا وقتش برسد و بدنیا بیاید. وقتی بدنیا آمد نیز در محافظت الهی است تا به بلوغ رسد و ایمان آورد. الکافی، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ خَلَقَ الْمُؤْمِنَ مِنْ طِينَةِ الْجَنَّةِ وَ خَلَقَ الْكَافِرَ مِنْ طِينَةِ النَّارِ وَ قَالَ إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بَعْدَ خَيْرٍ طَيِّبَ رُوحَهُ وَ جَسَدَهُ فَلَا يَسْمَعُ شَيْئًا مِنَ الْخَيْرِ إِلَّا عَرَفَهُ وَ لَا يَسْمَعُ شَيْئًا مِنَ الْمُنْكَرِ إِلَّا أَنْكَرَهُ. (الکافی، ج ۲، ص ۳/ البرهان في تفسير القرآن، ج ۳، ص ۳۴۰/ مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۷، ص ۴)

امام صادق ﷺ فرمود: خداوند مؤمن را از طینت بهشت و کافر را از طینت جهنم آفرید. و فرمود: چون خداوند خیر بنده ای را خواهد روح و جسمش را طیب کند، پس هرچه از خوبی بشنود بشناسد و هرچه از بدی بشنود انکار کند.

الکافی، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّ فِي الْجَنَّةِ لَشَجَرَةً تَسْمَى الْمُزَنَ فَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَخْلُقَ مُؤْمِنًا أَقْطَرَ مِنْهَا قَطْرَةً فَلَا تُصِيبُ بَقْلَةً وَ لَا ثَمَرَةً أَكَلَ مِنْهَا مُؤْمِنٌ أَوْ كَافِرٌ إِلَّا أَخْرَجَ اللَّهُ عَرَّ وَ جَلَّ مِنْ صُلْبِهِ مُؤْمِنًا. (الکافی، ج ۲، ص ۱۴) امام صادق ﷺ فرمود: در بهشت درختی است بنام مُزَن. وقتی خدا خواهد مؤمنی خلق کند قطره ای از آن بچکد. بر هرچه از دانه ها یا سبزیجات اصابت کند، هر که از آن خورد، چه مؤمن باشد و چه کافر، مؤمنی از نسلش خارج شود.

۱۵. دَعَاؤُ الرَّاوَدِيِّ، فِي حَدِيثِ النَّبِيِّ ﷺ حِينَ أَتَاهُ عُمَرُ فَقَالَ إِنَّا نَسْمَعُ أَحَادِيثَ مِنَ الْيَهُودِ تُعْجِبُنَا فَتَرَى أَنْ نَكْتُبَ بَعْضَهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَ فَتَهْوَكُونَ أَنْتُمْ كَمَا تَهْوَكِبِ الْيَهُودُ وَ النَّصَارَى لَقَدْ جِئْتُكُمْ بِهَا بَيْضَاءَ نَفِيَّةً وَ لَوْ كَانَ مُوسَى حَيًّا مَا وَسَعَهُ إِلَّا اتَّبَاعِي. أَمْتَحِرُونَ أَنْتُمْ فِي الْإِسْلَامِ وَ لَا تَعْرِفُونَ دِينَكُمْ حَتَّى تَأْخُذُوهُ مِنَ الْيَهُودِ وَ النَّصَارَى. (الدعوات للراوندي سلوة الحزين، ص ۱۷۰/ بحار الأنوار، ج ۲، ص ۹۹)

عمر بن خطاب آمد و گفت: احادیثی از یهود شنیده ام که جالب است. آیا آنها را بنویسم؟ رسول خدا ﷺ فرمود: آیا میخواهید چون یهود و نصارا حیران شوید؟ من دینی پاک و خالص برای شما آورده ام که حتی اگر موسی زنده می بود باید از آن تبعیت میکرد. آیا در دین خود متحیرید که باید از یهود و نصارا چیز بیاموزید؟

۱۶. ثواب الأعمال، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ بَنَى مَسْكَنًا فَذَبَحَ كِبْشًا سَمِينًا وَ أَطْعَمَ لَحْمَهُ الْمَسَاكِينَ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ اذْخَرْ عَنِّي مَرَدَةَ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ وَ الشَّيَاطِينَ وَ بَارِكْ لِي فِي بَنَائِي أُعْطِيَ مَا سَأَلَ. (الکافی، ج ۶، ص ۲۹۹/ ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۸۶)

رسول خدا ﷺ فرمود: کسی که خانه ای ساخت، گوسفند فربه ای قربانی کند و با گوشتش مساکین را اطعام نماید و بگوید خدایا مرا از بدان جن و انس نگه دار و به خانه ام برکت عنایت کن. آنگاه چنین خواهد شد.

۱۷. المحاسن، قَالَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ﷺ مَا مِنْ مُؤْمِنٍ إِلَّا وَ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لَهُ مِنْ إِيْمَانِهِ أَنْسًا يَشْكُنُ إِلَيْهِ حَتَّى لَوْ كَانَ عَلَى قُلَّةٍ جَبَلٍ لَمْ يَسْتَوْحِشْ إِلَى مَنْ خَلْفَهُ. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۵۹/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۳۲/ أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۴۶۰)

امام صادق ﷺ فرمود: مؤمنی نیست جز اینکه همان ایمانش آرامشی برایش فراهم کند که حتی اگر در قله کوهی باشد احساس تنهایی نکند که مجبور باشد با غیر مؤمنی انس گیرد.

الکافی، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَا يَنْبَغِي لِلْمُؤْمِنِ أَنْ يَسْتَوْحِشَ إِلَى أَخِيهِ فَمَنْ دُونَهُ الْمُؤْمِنُ غَرِيبٌ فِي دِينِهِ. (الکافی، ج ۲، ص ۱۲۴۵/ مصادقة الإخوان، ص ۴۸/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۰۵)

امام صادق ﷺ فرمود: مؤمن را نسزد که دلتنگ انس با برادر مؤمنش شود چه رسد به دیگران. مؤمن عزتمند است.

الکافی، عَنْ فَضِيلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ فِي مَرَضَةٍ مَرَضَهَا لَمْ يَبْقَ مِنْهُ إِلَّا رَأْسُهُ فَقَالَ يَا فَضِيلُ إِنَّهُ مَنْ كَانَ هَمُّهُ هَمًّا وَاحِدًا كَفَاهُ اللَّهُ هَمَّهُ وَ مَنْ كَانَ هَمُّهُ فِي كُلِّ وَادٍ لَمْ يَبَالِ اللَّهُ بِأَيِّ وَادٍ

هَلَكَ. (الكافي، ج ۲، ص ۲۴۶) امام صادق علیه السلام در بستر مرگ در حالیکه بدنش از حرکت ایستاده بود و جز زبانش حرکت نمی کرد، فرمود: هرکس خواسته اش خواسته واحد باشد (یعنی رسیدن به خدا)، خداوند خواسته اش را کفایت کند و هرکس خواسته های مختلف داشته باشد خداوند رهایش سازد تا هلاک شود.

۱۸. الکافی، عَنْ أَبِي الْحَسَنِ علیه السلام قَالَ مَنْ قَصَدَ إِلَيْهِ رَجُلٌ مِنْ إِخْوَانِهِ مُسْتَجِيرًا بِهِ فِي بَعْضِ أَحْوَالِهِ فَلَمْ يُجِرْهُ بَعْدَ أَنْ يَقْدِرَ عَلَيْهِ فَقَدْ قَطَعَ وَلَايَةَ اللَّهِ عَنْهُ وَجَلَّ. (الكافي، ج ۲، ص ۳۶۶/الوافي، ج ۵، ص ۶۶۲)

امام کاظم علیه السلام فرمود: کسی که برادر دینی اش از او یاری خواهد و او گرچه تواند، وانهدش؛ از ولایت خدا خارج گشته.

۱۹. وَ إِنَّمَا قَلْبُ الْحَدِيثِ كَالْأَرْضِ الْخَالِيَةِ مَا أَتَى فِيهَا مِنْ شَيْءٍ إِلَّا قَبِلَتْهُ فَبَادِرُ بِالْأَدَبِ قَبْلَ أَنْ يَقْشَوْ قَلْبُكَ... (تحف العقول، ص ۷۰/ نهج البلاغة للمصباحي صالح، ص ۳۹۳/كشف المحجة لثمره المهجة، ص ۲۲۳)

امام صادق علیه السلام فرمود: قلب جوان چون زمین خالی است، آنچه در آن افشانه شود را می پذیرد. پس پیش از اینکه قلبت پیر شود تربیتش کن.

۲۰. كِتَابُ الْغَايَاتِ، قَالَ علیه السلام أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الْقِرَاءَةُ فِي الْمُصْحَفِ. (بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۲۰۴/مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۴، ص ۲۶۷)

امام علیه السلام: افضل عبادات قرآن خواندن است.

۲۱. قَالَ النَّبِيُّ صلی الله علیه و آله إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى افْتَرَضَ عَلَى أُمَّةٍ الْعَدْلَ أَنْ يَقْدَرُوا لِأَنْفُسِهِمْ بِالْقَوْمِ كَيْلًا يَتَّبِعَ بِالْفَقِيرِ فَقْرَهُ. (شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۱۱، ص ۳۶/البرهان في تفسير القرآن، ج ۱، ص ۵۳۸)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: خداوند بر فرمانروایان عادل واجب کرد که در معیشت بر خود سخت بگیرند تا فقر فقیران بر ایشان سخت نیاید.

۲۲. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ مَنْ ذَهَبَ يَرَى أَنَّ لَهُ عَلَى الْآخِرِ فَضْلًا فَهُوَ مِنَ الْمُسْتَكْبِرِينَ فَقُلْتُ إِنَّمَا يَرَى أَنَّ لَهُ عَلَيْهِ فَضْلًا بِالْغَافِيَةِ إِذَا رَأَهُ مُرْتَكِبًا لِلْمَعَاصِي فَقَالَ هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ فَلَعَلَّهُ أَنْ يَكُونَ غَيْرَ لَهُ مَا أَتَى وَ أَنْتَ مُوقُوفٌ مُحَاسَبٌ أَمَا تَلَوْتَ قِصَّةَ سَحَرَةِ مُوسَى علیه السلام الْحَدِيثُ... (الكافي، ج ۸، ص ۱۲۸/مجموعه تورام، ج ۲، ص ۱۳۷)

فرمود: هرکس گمان کند بر کسی برتری دارد، از مستکبرین است. پرسیدند: وقتی دیگران را در معصیت می بیند و خودش را در طاعت خدا چطور؟ امام علیه السلام فرمود: هیبهات هیبهات شاید آنها بخشیده شوند

و او را بگیرند و سخت حسابش کنند! مگر داستان ساحران را نشنیدی که ناگهان متحول شدند و به موسی علیه السلام ایمان آوردند.

علل الشرائع، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله لَا يَرَى أَحَدًا إِلَّا قَالَ هُوَ خَيْرٌ مِنِّي وَ أَتَقَى إِنَّمَا النَّاسُ رَجُلَانِ فَرَجُلٌ هُوَ خَيْرٌ مِنْهُ وَ أَتَقَى وَ آخَرُ هُوَ شَرٌّ مِنْهُ وَ أَذْنَى فَإِذَا رَأَى مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنْهُ وَ أَتَقَى تَوَاضَعَ لَهُ لِيَلْحَقَ بِهِ وَ إِذَا التَقَى الَّذِي هُوَ شَرٌّ مِنْهُ وَ أَذْنَى قَالَ عَسَى أَنْ يَكُونَ خَيْرٌ هَذَا بَاطِنًا وَ شَرُّهُ ظَاهِرًا وَ عَسَى أَنْ يُخْتَمَ لَهُ بِخَيْرٍ فَإِذَا فَعَلَ ذَلِكَ فَقَدْ عَلَا مَجْدُهُ وَ سَادَ أَهْلُ زَمَانِهِ. (تحف العقول، ص ۴۴۳/الخصال، ج ۲، ص ۴۳۳/ علل الشرائع، ج ۱، ص ۱۱۶/روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، طالقديمة، ج ۱، ص ۷)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: مؤمن هرکس را می بیند باید بگوید او بهتر از من است زیرا مردم دو دسته اند یا آنکه از او بهتر است و با تقواتر و یا کسی که از او بدتر است و پائین تر. چون بر شخص نخست تواضع کردی، به درجه او ملحق شوی و چون بر شخص دوم گذر کردی بگو شاید خیر او در باطن اوست و شرش تنها ظاهر است و شاید به خیر ختم شود. کسی که چنین رفتار کند در میان مردم زمانه اش به بزرگی و عظمت رسد.

۲۳. قَالَ النَّبِيُّ صلی الله علیه و آله إِذَا سَمِعْتُمُ الرَّجُلَ يَقُولُ هَلَكَ النَّاسُ فَهُوَ أَهْلُكُهُمْ وَ رُوي أَنَّ رَجُلًا فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ يُقَالُ لَهُ خَلِيعُ بَنِي إِسْرَائِيلَ لِكَثْرَةِ فَسَادِهِ مَرَّ بِرَجُلٍ يُقَالُ لَهُ عَابِدُ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَ كَانَتْ عَلَى رَأْسِ الْعَابِدِ غَمَامَةٌ تَطْلُهُ لَمَّا مَرَّ الْخَلِيعُ بِهِ فَقَالَ الْخَلِيعُ فِي نَفْسِهِ أَنَا خَلِيعُ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَيْفَ أَجْلِسُ بِجَنِبِهِ وَ قَالَ الْعَابِدُ هُوَ خَلِيعُ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَيْفَ يَجْلِسُ إِلَيَّ فَأَنْفَ مِنْهُ وَ قَالَ لَهُ قُمْ عَنِّي فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَى نَبِيِّ ذَلِكَ التَّرْمَانِ مُرْهُمَا فَلْيَسْتَأْنِفَا الْعَمَلَ فَقَدْ غَفَرْتُ لِلْخَلِيعِ وَ أَحْبَبْتُ عَمَلَ الْعَابِدِ وَ فِي حَدِيثٍ آخَرَ فَتَحَوَّلَتِ الْغَمَامَةُ إِلَى رَأْسِ الْخَلِيعِ. (بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۱۹۸/الفائق في غريب الحديث، ج ۳، ص ۴۰۴)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: چون شنیدید کسی میگوید مردم از بی دینی نابود شده اند، خودش نابود شده تر است. در بنی اسرائیل مردی بود به بدنامی مشهور، روزی بر عابدی از بنی اسرائیل گذر کرد که در سایه ای نشسته بود. مرد بدنام با خود گفت من با این بدی چطور کنار آدمی به این خوبی بنشینم و عابد با خود گفت من با این خوبی چطور چنین آدم بدی کنارم بنشینم. خداوند به پیامبر زمانه وحی کرد به هر دو بگو عمل از نو بی آغازند. گناهان آن بدنام را تماماً بخشیدم و عمل آن عابد را نیز تماماً حبط کردم.

۲۴. قَرَبَ الْإِسْنَادَ، عَنْ عِيسَى بْنِ سَقِيٍّ رضی الله عنه [الثَّقَفِيُّ] وَ كَانَ سَاحِرًا يَأْتِيهِ النَّاسُ فَيَأْخُذُ عَلَى ذَلِكَ الْأَجَرِ قَالَ فَحَجَجْتُ فَلَقِيتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام بِمَنْى فَقُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ أَنَا رَجُلٌ كَانَتْ صِنَاعَتِي السَّحَرُ وَ كُنْتُ

امام باقر علیه السلام فرمود: هرگاه خواستی بدانی که خیری در تو هست، به قلبت نظر کن! اگر اهل طاعت خدا را دوست میداری و اهل معصیت او را دشمن میداری در تو خیری هست و خدا دوستت دارد.... و هرکس با همانهاست که دوستشان میدارد.

۲۷. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ قَضَاءُ الْحَوَائِجِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ أَشْبَاهُهَا إِلَى الْعِبَادِ فَمَنْ قُضِيَتْ لَهُ حَاجَةٌ فَلْيَقْبَلْهَا عَنِ اللَّهِ بِالرَّضَا وَ الصَّبْرِ... (مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۴)

امام صادق علیه السلام فرمود: قضا حوائج با خداست و بندگان، اسباب اویند. هرکس حاجتش روا شد آنرا از جانب خدا بداند و به رضا و صبر خویش بیافزاید.

۲۸. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَعَارَ أَعْدَاءَهُ أَخْلَاقًا مِنْ أَخْلَاقِ أَوْلِيَائِهِ لِيَعِيشَ أَوْلِيَائُهُ مَعَ أَعْدَائِهِ فِي دَوْلَاتِهِمْ وَ فِي رِوَايَةٍ أُخْرَى وَ لَوْ لَا ذَلِكَ لَمَا تَرَكُوا وَلِيًّا لِلَّهِ إِلَّا قَتَلُوهُ... (الكافي، ج ۲، ص ۱۰۱ / مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۸، ص ۱۷۲)

امام صادق علیه السلام فرمود: خداوند در دشمنانش صفاتی از اولیاءش به عاریت نهاد تا اولیاءش در کنار و در دولت آنها زندگی کنند و اگر چنین نمی بود همه اولیاء خدا را می کشتند.

۲۹. مصباح الشریعة، قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام وَ كُنْ مُتَفَكِّرًا فِي مَشِيكَ وَ مُعْتَبِرًا لِعَجَائِبِ صُنْعِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ أَيْنَمَا بَلَغَتْ. (مصباح الشریعة، ص ۱۱)

امام صادق علیه السلام فرمود: وقتی قدم می زنی، ببانندیش و از عجایب صنع خدا عبرت بگیر. هرکجا هستی.

الخصال، عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام قَالَ سُرْعَةُ الْمَشْيِ تَذْهَبُ بِبَهَاءِ الْمُؤْمِنِ. (الخصال، ج ۱، ص ۹ / مکارم الأخلاق، ص ۲۵۷)

امام صادق علیه السلام: سریع راه رفتن، از بهاء مؤمن می کاهد.

۳۰. إِنَّ وَلِيَّنَا لَيَضَعُ رَأْسَهُ فَيَرْقُدُ فَإِذَا كَانَ وَفْتُ الصَّلَاةِ وَكَلَّ بِهِ مَلَكَئِنِ فَيَصْلِيَانِ عِنْدَهُ حَتَّى يَنْتَبِهَ فَيَكْتُبُ اللَّهُ ثَوَابَ صَلَاتِهِمَا لَهُ وَإِنْ وَلِيَّنَا لَيَقْبِضُهُ اللَّهُ إِلَيْهِ فَيَضَعُهُ مَلَكًا إِلَى السَّمَاءِ فَيَقُولَانِ يَا رَبَّنَا عَبْدُكَ فَلَانُ بْنُ فَلَانٍ انْقَطَعَ وَ اسْتَوْفَى أَجَلَهُ وَ لَأَنْتَ أَعْلَمُ مِنَّا بِذَلِكَ فَأَذِنَ لَنَا نَعْبُدَكَ فِي أَقَاقِ سَمَائِكَ وَ أَطْرَافِ أَرْضِكَ قَالَ فَيُوجِي اللَّهُ إِلَيْهِمَا بَلْ هُوَ أَحَقُّ إِلَيْهَا فَاهْبِطَا إِلَى قَبْرِ وَلِيِّي فَصَلِّبَا عِنْدَهُ إِلَى أَنْ أَبْعَثَهُ فِي الْقِيَامَةِ. (فضائل الشيعة، ص ۲۸ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۵، ص ۱۳۷)

امام علیه السلام فرمود: دوست خدا سر بر بالین نهاده و می خوابد، چون هنگام نماز شود دو فرشته بر او گماشته شوند و نماز خوانند تا برخیزد و ثواب نماز آن دو نیز از آن اوست. دوست خدا بمیرد و دو فرشته

أَخَذَ عَلَيْهِ الْأَجْرَ وَ كَانَ مَعَاشِي وَ قَدْ حَبَجْتُ وَ قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيَّ بِلِقَائِكَ وَ قَدْ ثُبْتُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى فَهَلْ لِي فِي شَيْءٍ مِنْهُ مَخْرَجٌ قَالَ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام نَعَمْ حُلٌّ وَ لَا تَقْعُدُ. (قرب الإسناد، ص ۲۵ / الكافي، ج ۵، ص ۱۱۵ / من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۱۸۰)

ساحری بود که برای مردم سحر می کرد و اجرت می گرفت. سالی به حج مشرف شد و خدمت امام صادق علیه السلام رسید و گفت: من شغلم و درآمد از سحر است. امسال توفیق حج یافتم و خداوند بر من منت نهاد و به دیدار شما نیز رسیدم. از کارهای بد خود توبه کردم. آیا راهی برایم هست؟ امام علیه السلام فرمود: آری! دیگر سحر مکن اما اگر از تو خواستند سحرهایی که دیگران نوشته اند را باطل کن.

۲۵. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله سَأَلْتُ اللَّهَ أَنْ لَا يَسْتَجِيبَ دُعَاءَ حَبِيبٍ عَلَيَّ حَبِيبِي. (بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۷۸ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۵، ص ۲۵۷)

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود: از خدا خواسته ام که دعای دوستی را علیه دوستش مستجاب نکند.

۲۶. تفسیر القمی، الْأَخْلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ يَغْنِي الْأَصْدِقَاءُ يُعَادِي بَعْضُهُمْ بَعْضًا وَ قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام لَا كُلَّ خَلَةٍ كَانَتْ فِي الدُّنْيَا فِي غَيْرِ اللَّهِ فَإِنَّهَا تَصِيرُ عَدَاوَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (تفسیر القمی، ج ۲، ص ۲۸۷ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۴، ص ۸۸۰)

در آیه شریفه است که «دوستان در قیامت بعضی دشمن بعضی شوند جز متقین». امام صادق علیه السلام فرمود: هُش دار! که هر دوستی در دنیا که برای خدا نباشد، در قیامت بدل به دشمنی گردد.

الکافی، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَدُ الْمُؤْمِنِ لِلْمُؤْمِنِ فِي اللَّهِ مِنْ أَعْظَمِ شُعَبِ الْإِيمَانِ أَلَا وَ مَنْ أَحَبَّ فِي اللَّهِ وَ أَبْغَضَ فِي اللَّهِ وَ أَعْطَى فِي اللَّهِ وَ مَنَعَ فِي اللَّهِ فَهُوَ مِنْ أَصْفِيَاءِ اللَّهِ... (المحاسن، ج ۱، ص ۲۶۳ / الکافی، ج ۲، ص ۱۲۵ / تحف العقول، ص ۴۸)

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود: اینکه مؤمنان برای خدا یکدیگر را دوست بدارند از اعظم ثمرات ایمان است. هرکس برای خدا دوست بدارد و برای خدا دشمن دارد، برای خدا عطا کند و برای خدا منع کند او از برگزیدگان خداست.

عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَعْلَمَ أَنَّ فِيكَ خَيْرًا فَانْظُرْ إِلَى قَلْبِكَ فَإِنْ كَانَ يُحِبُّ أَهْلَ طَاعَةِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ يُبْغِضُ أَهْلَ مَعْصِيَتِهِ فَفِيكَ خَيْرٌ وَ اللَّهُ يُحِبُّكَ وَ إِذَا كَانَ يُبْغِضُ أَهْلَ طَاعَةِ اللَّهِ وَ يُحِبُّ أَهْلَ مَعْصِيَتِهِ فَلَيْسَ فِيكَ خَيْرٌ وَ اللَّهُ يُبْغِضُكَ وَ الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ... (المحاسن، ج ۱، ص ۲۶۳ / الکافی، ج ۲، ص ۱۲۶ / مصادقة الإخوان، ص ۵۰ / علل الشرائع، ج ۱، ص ۱۱۷ / مکارم الأخلاق، ص ۱۳۶ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۲۱ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۹۱)

نگهبانش به آسمان روند و بگویند خدایا فلان بنده‌ات مرد بگذار ما به آسمان رویم و تو را عبادت کنیم. خدا به ایشان فرماید: او را دریابید! به نزد قبرش روید و همانجا عبادت کنید تا قیامت که او را زنده کنم.

۳۱. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى الْمَعْرُوفُ هَدِيَّةٌ مِنِّي إِلَى عَبْدِي الْمُؤْمِنِ فَإِنْ قَبِلَهَا مِنِّي فَبِرَحْمَتِي وَمَنِّي وَإِنْ رَدَّهَا فَبِذَنْبِهِ حُرْمَتُهَا وَمِنْهُ لَا مِنِّي وَآتَمَّا عَبْدٌ خَلَقْتُهُ فَهَدَيْتُهُ إِلَى الْإِيمَانِ وَحَسَنْتُ خُلُقَهُ وَلَمْ أَبْتَلِهِ بِالْبُخْلِ فَإِنِّي أُرِيدُ بِهِ خَيْرًا. (الأمالي للمفيد، ص ۲۵۹ / الجواهر السننية في الأحاديث القدسية، ص ۳۱۲)

رسول خدا ﷺ فرمود: خداوند می‌فرماید: توفیق نیکی، هدیه من به بنده مؤمن است. اگر آنرا بپذیرد به رحمت من است و از جانب من. و اگر ردش کند به گناه خویش محروم شده و تقصیر خود اوست نه من. هر بنده‌ای را که خلق کنم و به ایمان هدایت کنم و خوش خلقش کنم و به بخل مبتلایش نسازم خیر او را خواسته‌ام.

۳۲. الخصال، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ﷺ قَالَ أَرْبَعَةٌ أَسْرَعُ شَيْءٍ عُقُوبَةً رَجُلٌ أَحْسَنَتْ إِلَيْهِ وَكَافَيْكَ بِالْإِحْسَانِ إِلَيْهِ إِسَاءَةً وَ رَجُلٌ لَا تَبْخِي عَلَيْهِ وَ هُوَ يَبْخِي عَلَيْكَ وَ رَجُلٌ عَاهَدْتَهُ عَلَى أَمْرٍ فَمِنْ أَمْرِكَ الْوَفَاءُ لَهُ وَ مِنْ أَمْرِهِ الْغَدْرُ بِكَ وَ رَجُلٌ يَصِلُ قَرَابَتَهُ وَ يَقْطَعُونَهُ. (الخصال، ج ۱، ص ۲۳۰)

امام باقر ﷺ فرمود: چهار چیز زود عقوبتش به آدمی رسد: اینکه به کسی خوبی کنی و با تو بدی کند. اینکه به کسی ستم نکنی و او ستم روا دارد. اینکه به عهده‌ای که با کسی بستی وفا کنی و او غدر زند. اینکه نزدیکان را صله کنی و ایشان قطع کنند.

۳۳. وَ لَا تَعْجَلَنَّ إِلَى تَصْدِيقِ سَاحٍ فَإِنَّ السَّاعِيَ غَاشٍ وَ إِنْ تَشَبَّهَ بِالنَّاصِحِينَ... (تحف العقول، ص ۱۲۸ / دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۳۵۵ / نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۴۳۰)

امام علی ﷺ فرمود: در تصدیق کسی که سعایت می‌کند تعجیل مکن که سعایت‌کننده بد نیت است گرچه خیرخواه نماید.

لَا تَذْفَعَنَّ ضُلْحًا دَعَاكَ إِلَيْهِ عَدُوُّكَ فِيهِ رِضًا فَإِنَّ فِي الضُّلْحِ دَعَةً لِحُنُودِكَ وَ رَاحَةً مِنْ هُمُومِكَ وَ أَمْنًا لِبِلَادِكَ... (تحف العقول، ص ۱۴۵ / دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۳۱۷ / نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۴۴۲ / خصائص الأئمة عليهم السلام، ص ۱۲۳)

در قبول صلحی که دشمن بدان راضی است تردید مکن زیرا صلح موجب تقویت لشکر، راحتی مردمان، و امنیت سرزمین است.

۳۴. المحاسن، قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ فَإِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَمْ يَتَرَاوَا مُسْتَضْعِفِينَ قَلِيلِينَ مُنْذُ خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ ﷺ. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۵۸)

امام صادق ﷺ فرمود: از زمان آدم ﷺ اولیاء خدا همیشه مستضعف بوده‌اند.

و قَالَ الْإِمَامُ ﷺ قَالَ رَجُلٌ لِرَسُولِ اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ فُلَانٌ يَنْظُرُ إِلَيَّ حَرَمَ جَارِهِ فَإِنْ أَمَكْنَهُ مُوَاقَعَةُ حَرَامٍ لَمْ يَرْعَ عَنْهُ فَفَضِبَ

رسول الله ﷺ وَ قَالَ أَتُونِي بِهِ فَقَالَ رَجُلٌ آخَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهُ مِنْ شَيْعَتِكُمْ مِمَّنْ يَتَّقِدُ مَوَالَاتِكَ وَ مَوَالَاةَ عَلِيٍّ وَ يَسِرُّ مِنْ أَعْدَائِكُمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا تَقُلْ إِنَّهُ مِنْ شَيْعَتِنَا فَإِنَّهُ كَذِبٌ إِنَّ شَيْعَتَنَا مَنْ شِيعَتَنَا وَ تَبِعَنَا فِي أَعْمَالِنَا وَ لَيْسَ هَذَا الَّذِي ذَكَرْتَهُ فِي هَذَا الرَّجُلِ مِنْ أَعْمَالِنَا... (التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۳۰۷ / مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۰۵ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۴، ص ۶۰۲)

به رسول خدا ﷺ عرض کردند فلانی به زنان همسایه خویش می‌نگرد و اگر برایش مهیا باشد از حرام روی‌گردان نیست. رسول خدا ﷺ فرمود او را به نزد من آورید. در این میان کسی در دفاع از او گفت: او از دوستداران و پیروان شماست. رسول خدا ﷺ فرمود: مگو او از پیروان ماست. این دروغ است. پیرو ما کسی است که از ما پیروی کند و اعمالی را که ما انجام دهد. در این مرد چیزی از اعمال ما نیست.

الخصال، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَيَّانٍ يَرْفَعُهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الْمُؤْمِنِ عَلَى أَنْ لَا يَقْبَلَ قَوْلُهُ وَ لَا يُصَدِّقَ حَدِيثَهُ وَ لَا يَنْتَصِفَ مِنْ عَدُوِّهِ وَ لَا يَشْفِي غَيْظَهُ إِلَّا بِفَضِيحَةٍ نَفْسِهِ لِأَنَّ كُلَّ مُؤْمِنٍ مُلْجَمٌ. (المؤمن، ص ۲۵ / المحاسن، ج ۱، ص ۲۸۲ / تفسير العياشي، ج ۲، ص ۳۷ / الكافي، ج ۲، ص ۲۴۹ / الخصال، ج ۱، ص ۲۲۹ / علل الشرائع، ج ۲، ص ۶۰۵)

امام صادق ﷺ فرمود: خداوند از مؤمن میثاق گرفته که در دنیا حرفت را نمی‌پذیرند و سخنت را تصدیق نمی‌کنند و دشمن بر تو چیره است و نخواهی توانست پیروز میدان باشی مگر با بی‌آبرویی؛ زیرا مؤمن به لجام است.

۳۵. ثواب الأعمال، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ اقْرَأُوا سُورَةَ الْقَجْرِ فِي فَرَائِضِكُمْ وَ تَوَافِلِكُمْ فَإِنَّهَا سُورَةُ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ﷺ (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۲۳ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۸۲ / تأويل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة، ص ۷۶۹) امام صادق ﷺ فرمود: در نمازهای واجب و مستحب خود سوره فجر را بخوانید که سوره امام حسین ﷺ است.

ثواب الأعمال، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ كَانَ قِرَاءَتُهُ فِي الْفَرِيضَةِ لَا أَقْسِمُ بِهَذَا التَّبَلَدِ كَانَ فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا أَنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ وَ كَانَ فِي الْآخِرَةِ مَعْرُوفًا أَنَّهُ مِنَ اللَّهِ مَكَانًا. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۲۳ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۵، ص ۶۵۹)

امام صادق ﷺ کسی که در نماز واجب سوره بلد را بخواند در دنیا جز صالحین خواهد شد و در آخرت مقامی خواهد یافت.

ج ۱، ص ۳۶۷ / نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۱۸ / متشابه القرآن و مختلفه لابن شهر آشوب، ج ۱، ص ۱۹۶ / كشف الغمة في معرفة الأئمة، طالقديمة، ج ۲، ص ۱۷۸ / بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۲۸

امام علیه السلام فرمود: چون روز قیامت شود و خداوند خلایق را جمع کند، از آنچه با ایشان عهد کرده بپرسد نه از آنچه بر ایشان تقدیر کرده. یعنی از وظایفی که باید انجام میدادند پرسش شود نه آنچه بر سرشان آورده.

۳۶. الإختصاص، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ مَا مِنْ مُؤْمِنٍ صَبَّحَ حَقًّا إِلَّا أُعْطِيَ فِي بَاطِلٍ مُثْلِيهِ وَمَا مِنْ مُؤْمِنٍ يَمْتَنِعُ مِنْ مَعُونَةِ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ وَالسَّعْيِ لَهُ فِي حَوَائِجِهِ قُضِيَتْ أَوْ لَمْ تُقَضَّ إِلَّا ابْتَلَاهُ اللَّهُ بِالسَّعْيِ فِي حَاجَةٍ مَنْ يَأْتُمُّ عَلَيْهِ وَلَا يُوجَرُ بِهِ وَمَا مِنْ عَبْدٍ يَخْلُ بِنَفَقَةٍ يُنْفِقُهَا فِيمَا رَضِيَ اللَّهُ إِلَّا ابْتُلِيَ أَنْ يُنْفِقَ أَضْعَافَهَا فِيمَا يُسَخِطُ اللَّهَ. (الإختصاص، ص ۲۴۲)

امام صادق علیه السلام فرمود: چون مؤمن حقی را منع کند دو برابرش را در باطل می‌پردازد. و چون از یاری برادر مؤمنش و تلاش در برآوردن حاجاتش دست کشد، خداوند به سعی در حاجت گنه‌کاری واداردش و هیچ اجری هم ندارد. و چون در آنچه رضای خداست بخل ورزد به خرج کردن چند برابرش در آنچه سخط خداست مبتلا شود.

۳۷. عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ لَيْسَ شَيْءٌ مِمَّا حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا وَقَدْ أَحَلَّهُ لِمَنْ اضْطُرَّ إِلَيْهِ. (وسائل الشيعة، ج ۲۳، ص ۲۲۸ / هداية الأمة إلى أحكام الأئمة عليهم السلام، ج ۷، ص ۵۴۸)

امام علیه السلام فرمود: چیزی از آنچه خدا حرام کرده نیست جز اینکه برای کسی که بدان مضطر شده حلال است.

۳۸. المحاسن، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ شَكََا نَبِيٍّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ إِلَى اللَّهِ انْعَمَ فَأَمَرَهُ بِأَكْلِ الْعُتْبِ. (المحاسن، ج ۲، ص ۴۴۴ / الكافي، ج ۲، ص ۱۳۹)

امام صادق علیه السلام: پیامبری از پیامبران از غم به خدا شکایت کرد: بدو وحی شد که انگور بخور.

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مَنْ وَجَدَ هَمًّا فَلَا يَدْرِي مَا هُوَ فَلْيَغْسِلْ رَأْسَهُ وَ قَالَ إِذَا تَوَلَّتِ الْهُمُومُ فَعَلَيْكَ بِلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ. (الدعوات للراوندي سلوة الحزين، ص ۱۲۰)

امام صادق علیه السلام فرمود: هرکس بی‌دلیل احساس اندوه کرد، سرش را بشوید و فرمود: چون فکر و اندوه پی در پی آزارت میداد از ذکر لا حول و لا قوه إلا بالله کمک بگیر.

۳۹. الامام علي عليه السلام : لَا تَعْتَبِرُوا الرِّضَا وَالسُّخْطَ بِالْمَالِ وَالْوَلَدِ ، جَهْلًا بِمَوَاقِعِ الْفِتْنَةِ وَالاخْتِبَارِ فِي مَوَاضِعِ الْغِنَى وَالاقتدار. (نهج البلاغة للصبحي صالح، ص ۲۹۱)

امام علی علیه السلام: مال و فرزند را ملاک خشم و خشنودی خداوند مپندارید که این ناشی از جهل شما به امتحان و آزمایش الهی در هنگام توانگری و قدرتمندی است.

۴۰. إِذْ كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ وَجَمَعَ اللَّهُ الْخَلَائِقَ سَأَلَهُمْ عَمَّا عَاهَدَ إِلَيْهِمْ وَ لَمْ يَسْأَلَهُمْ عَمَّا قَضَى عَلَيْهِمْ. (التوحيد للصدوق، ص ۳۶۵ / اعتقادات الإمامية للصدوق، ص ۳۴ / الإرشاد في معرفة حجج الله على العباد، ج ۲، ص ۲۰۴ / كنز الفوائد،

چهل حدیث ۱۰۹

۱. الأمالی للصدوق، عَنِ الْمُفَضَّلِ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْعُشْقِ قَالَ قُلُوبٌ خَلَتْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ فَأَذَاقَهَا اللَّهُ حُبَّ غَيْرِهِ. (الأمالي للصدوق، ص ۶۶۸/ علل الشرائع، ج ۱، ص ۱۴۰)

از امام صادق ع از عشق پرسیدند؛ فرمود: قلبها که از یاد خدا خالی شوند به عشق بشری مبتلا میشوند.

عیون أخبار الرضا ع، قَالَ النَّبِيُّ ع تَعَوَّدُوا بِاللَّهِ مِنْ حُبِّ الْخُرْنِ. (عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۶۱/ بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۱۵۸)

رسول خدا ع فرمود: از عشق بشری به خدا پناه برید.

۲. مصباح الشریعة، قَالَ النَّبِيُّ ع أَحْسِنُوا ظُنُونَكُمْ بِأَخْوَانِكُمْ تَغْتَنِمُوا بِهَا صَفَاءَ الْقَلْبِ وَ نَقَاءَ الطَّبَعِ. (مصباح الشریعة، ص ۱۷۳/ بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۱۹۶)

رسول خدا ع فرمود: به برادرانتان نیکوگمان باشید که این موجب صفای قلب و پاکیزگی طبع است.

۳. كشف الغمة، أَنَّ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ ع أَحْضَرَ وَلَدَهُ يَوْمًا فَقَالَ لَهُمْ يَا بَنِيَّ إِنِّي مُوصِيكُمْ بِوَصِيَّةٍ فَمَنْ حَفِظَهَا لَمْ يَضَعْ مَعَهَا إِنْ أَتَاكُمْ آتٍ فَأَسْمَعَكُمْ فِي الْأَذْنِ الْيُمْنَى مَكْرُوهًا ثُمَّ تَحَوَّلَ إِلَى الْأَذْنِ الْيُسْرَى فَأَعْتَذَرَ وَ قَالَ لَمْ أَقُلْ شَيْئًا فَأَقْبَلُوا عُذْرَهُ. (كشف الغمة في معرفة الأنمة، ط القدیمة، ج ۲، ص ۲۱۸/ بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۴۲۵)

امام کاظم ع روزی فرزندان را خواست و فرمود: شما را نصیحتی کنم که اگر پاسش داشتید، پاس داشته شوید: اگر کسی در گوش راست شما بدی گفت سپس برگشت و در گوش چپ شما عذر خواست و انکار کرد؛ عذرش را بپذیرید.

۴. قصص الأنبياء عليهم السلام، قَالَ عَلِيُّ بْنُ مُوسَى الرَّضَا ع إِنَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ شَدَّوْا فَشَدَّدَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ قَالَ لَهُمْ مُوسَى ع أَذْبَحُوا بَقَرَةً. (قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۱۶۰/ بحار الأنوار، ج ۱۳، ص ۲۶۶)

امام رضا ع فرمود: بنی اسرائیل سخت گرفتند، پس خدا نیز بر ایشان سخت گرفت؛ مگر موسی چه خواست جز اینکه گاوی قربانی کنند؟ (پس بجای عمل کردن دائم سوال کردند و صفات گاو را پرسیدند و دایره انتخاب را بر خود تنگتر ساختند).

۵. معاني الأخبار، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ أَتَى النَّبِيَّ عَ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ لَهُ أَسْتَحِبُّنَا أَبَا وَ أُمَّا وَ أَكْرَمَنَا عِيبًا وَ رَيْسَنَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَ

الإسلام فَعَصَبَ النَّبِيُّ ع وَ قَالَ يَا أَعْرَابِيُّ كَمْ دُونَ لِسَانِكَ مِنْ حِجَابٍ قَالَ أَتَانِي شَفَتَانِ وَ أَشْتَانُ فَقَالَ ع فَمَا كَانَ فِي أَحَدٍ هَذَيْنِ مَا يَرُدُّ عَنَّا غَرْبَ لِسَانِكَ هَذَا أَمَا إِنَّهُ لَمْ يُعْطَ أَحَدٌ فِي دُنْيَاهُ شَيْءً [شَيْنًا] هُوَ أَضَرُّ لَهُ فِي آخِرَتِهِ مِنْ طَلَاقَةِ لِسَانِهِ يَا عَلِيُّ قُمْ فَاقْطَعْ لِسَانَهُ فَظَنَّ النَّاسُ أَنَّهُ يَنْقُطِعُ لِسَانُهُ فَأَعْطَاهُ دَرَاهِمَ. (معاني الأخبار، ص ۱۷۱/ بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۲۸۰)

بیابانگردی نزد پیامبر ع آمد و گفت در جاهلیت بواسطه انتساب به قریش مدعی ریاست بودی و اکنون نیز در اسلام رئیس ما شده‌ای! پیامبر مکرر گشت و گفت: ای اعرابی، زبانت را نگاهدار. سپس فرمود: در دنیا و آخرت، چیزی زیان‌بخش‌تر از زبان‌گشادی نیست. سپس علی ع را فرمود تا زبانش را ببرد. علی ع برخاست و به او انعامی داد تا زبانش بریده شود.

الأمالی للشيخ الطوسي، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ع لَا تَكْثُرُوا الْكَلَامَ بِغَيْرِ ذِكْرِ اللَّهِ فَإِنَّ كَثْرَةَ الْكَلَامِ بِغَيْرِ ذِكْرِ اللَّهِ تَقْسُو الْقُلُوبَ إِنَّ أَبْعَدَ النَّاسِ مِنَ اللَّهِ الْقَلْبُ الْقَاسِي ... (الأمالی للطوسي، ص ۳/ مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۵۶/ مجموعة ورام، ج ۲، ص ۱۸۹)

رسول خدا ع فرمود: زیاد سخن مگویند که قلبهایشان قاسی میگردد و از خداوند دور میشوند.

قصص الأنبياء عليهم السلام، إِنَّ آدَمَ ع لَمَّا كَثُرَ وَلَدُهُ وَ وُلِدَ وَلَدِهِ كَانُوا يُحَدِّثُونَ عَنْهُ وَ هُوَ سَاكِتٌ فَقَالُوا يَا أَبَتِ مَا لَكَ لَا تَتَكَلَّمُ فَقَالَ يَا بُنَيَّ إِنَّ اللَّهَ جَلَّ جَلَالُهُ لَمَّا أَخَّرَ جَنِيَّ مِنْ جَوَارِهِ عَهْدَ إِلَيَّ وَ قَالَ أَقِلَّ كَلَامَكَ تَرْجِعْ إِلَى جَوَارِي. (قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۴۸/ بحار الأنوار، ج ۱۱، ص ۱۸۰)

آدم ع که فرزندان و نوادگانش زیاد شدند، در حضورش سخن می‌گفتند و او ساکت بود. گفتند پدر! سخن نمی‌گویی؟ گفت: خداوند چون مرا از جوارش راند، عهد گرفت و گفت کم سخن گو تا به جوارم باز گردی.

۶. معاني الأخبار، قَالَ النَّبِيُّ ع دَخَلْتُ الْجَنَّةَ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا الْبُلَّةَ قَالَ قُلْتُ مَا الْبُلَّةُ فَقَالَ الْعَاقِلُ فِي الْخَيْرِ وَ الْعَاقِلُ عَنِ الشَّرِّ الَّذِي يَصُومُ فِي كُلِّ شَهْرٍ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ. (معاني الأخبار، ص ۲۰۳/ المقتعة، ص ۳۷۶)

رسول خدا ع فرمود: وارد بهشت شدم و اکثر اهل آنرا ابلهان دیدم. پرسیدند ابله کیست؟ فرمود: کسی که خود بخود اهل خوبی است و شر را نمی‌شناسد. کسی که سه روز را در هر ماه روزه میگیرد.

۷. وَ عَنِ النَّبِيِّ ع قَالَ يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مَنْ سَأَلَنِي وَ هُوَ يَعْلَمُ أَنِّي أَضُرُّ وَ أَنْفَعُ اسْتَجِبْتُ لَهُ ... (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۵۳/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۱۴۳)

رسول خدا ﷺ: خداوند می‌فرماید: دعای کسی را می‌داند نفع و ضرر تنها بدست من است؛ مستجاب می‌کنم.

الدَّعَوَاتُ لِلرَّائِدِي، قَالَ الصَّادِقُ (ع) إِذَا دَعَوْتَ فَسَمَّ حَاجَتَكَ. (الدَّعَوَاتُ للراوندي سلوة الحزين، ص ۱۷)

امام صادق (ع) فرمود: هنگام دعا، حاجات خویش را به زبان آور.

و قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (ع) أَنَّهُ إِذَا بَدَأَ الرَّجُلُ بِالثَّنَاءِ قَبْلَ الدَّعَاءِ فَقَدْ اسْتَوْجَبَ وَ قَدْ أَدْبَنَا رَسُولُ اللَّهِ (ص) بِقَوْلِهِ السَّلَامُ قَبْلَ الْكَلَامِ... (الدَّعَوَاتُ للراوندي سلوة الحزين، ص ۲۳/ بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۱۳)

امام صادق (ع) فرمود: کسی که پیش از دعا، ثنا گوید لایق استجاب است. چنانکه رسول خدا ﷺ ما را ادب آموخته که پیش از کلام، سلام است.

۸. عوالي اللثالي، وَ رُوِيَ أَنَّ مُسَيْلَمَةَ الْكَذَّابَ أَخَذَ رَجُلَيْنِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ فَقَالَ لِأَحَدِهِمَا مَا تَقُولُ فِي مُحَمَّدٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ قَالَا مَا تَقُولُ فِيهِ قَالَ أَنْتَ أَيْضًا فَخَلَّاهُ وَ قَالَ لِلْآخَرِ مَا تَقُولُ فِي مُحَمَّدٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ قَالَا مَا تَقُولُ فِيهِ قَالَ أَنَا أَصَمُّ فَأَعَادَ عَلَيْهِ ثَلَاثًا فَأَعَادَ جَوَابَهُ الْأَوَّلَ فَقَتَلَهُ قَبْلَ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) فَقَالَ أَمَّا الْأَوَّلُ فَقَدْ أَخَذَ بِرُحْصَةِ اللَّهِ وَ أَمَّا الثَّانِي فَقَدْ صَدَعَ بِالْحَقِّ فَهَنِيئًا لَهُ. (عوالي اللثالي العزیزة فی الأحادیث الدینیة، ج ۲، ص ۱۰۴/ بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۴۱۳)

مسيلمه کذاب دو مسلمان را اسیر کرد و از ایشان پرسید: محمد کیست؟ گفتند رسول خداست. پرسید من کیستم؟ یکی گفت: تو نیز رسول خدای، پس او را آزاد کرد. دیگری گفت: تو دروغگویی؛ پس او را کشت. چون به رسول خدا ﷺ ماجرا را گفتند، فرمود: اولی برخصتی که خدا داده و دروغ را جایز شمرده نجات یافت و دومی حق را تصدیق کرد، شهادت گوارایش.

۹. الأُمالي للشيخ الطوسي، عَنْ عَلِيٍّ (ع) قَالَ قِيلَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَفِي الْمَالِ حَقٌّ سِوَى التَّرْكَاءِ قَالَ نَعَمْ بَرُّ الرَّحِمِ إِذَا أَدْبَرَتْ وَ صِلَةُ الْجَارِ الْمُسْلِمِ فَمَا آمَنَ بِي مِنْ بَاتٍ شُبْعَانًا [شُبْعَانَ] وَ جَارُهُ الْمُسْلِمُ جَانِعٌ ثُمَّ قَالَ مَا زَالَ جَبْرَيْلُ (ع) يُوصِينِي بِالْجَارِ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيُورَثُهُ. (الأُمالي للطوسي، ص ۵۲۰/ وسائل الشیعة، ج ۹، ص ۵۲)

پیامبر ﷺ را پرسیدند که در مال جز زکات حق است؟ فرمود: بله، نیکی به فامیلهایی که دورند و خرج کردن برای همسایه‌ای که در نزدیکی توست. ایمان نیاورده کسی که سیر بخوابد و همسایه‌اش گرسنه باشد. سپس فرمود: جبرئیل آنقدر نسبت به همسایه سفارش میکرد که گمان بردم نکند حتی سهمی از ارث دارند.

۱۰. يَا عَلِيُّ ثَلَاثَةٌ إِنْ أَنْصَفْتَهُمْ ظَلَمْتُكَ السَّفِيلُ وَ أَهْلُكَ وَ خَادِمُكَ... (من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۵۹/ مکارم الأخلاق، ص ۴۳۶/ السرائر الحاوی لتحریر الفتاوی و المستطرفات، ج ۳، ص ۶۱۸)

رسول خدا ﷺ فرمود: سه کس‌اند که هر قدر در هم جانب‌دارشان باشی در آخر بتو ظلم می‌کنند: نامرد، همسرت، و خدمتکارت.

۱۱. فَأَمَّا الْكُفَّارَاتُ فَأِفْشَاءُ السَّلَامِ وَ إِطْعَامُ الصَّغَامِ وَ التَّهَجُّدُ بِاللَّيْلِ وَ النَّاسُ نِيَامٌ. (بحار الأنوار، ج ۱۸، ص ۳۷۵/ تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۴۷۰)

امام (ع) فرمود: سه چیز کفاره اعمال بد آدمی است: سلام کردن، سیر کردن، و شب به عبادت برخاستن.

۱۲. الکافي، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ مَرَّ يَهُودِيٌّ بِالنَّبِيِّ (ص) فَقَالَ السَّامُ عَلَيْكَ فَقَالَ النَّبِيُّ (ص) عَلَيْكَ فَقَالَ أَصْحَابُهُ إِنَّمَا سَلَّمَ عَلَيْكَ بِالْمَوْتِ فَقَالَ الْمَوْتُ عَلَيْكَ فَقَالَ النَّبِيُّ (ص) وَ كَذَلِكَ رَدَدَتْ ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ (ص) إِنَّ هَذَا الْيَهُودِيَّ يَعْصِيهِ أَسْوَدُ فِي فَقَاهُ فَيَقْتُلُهُ قَالَ فَذَهَبَ الْيَهُودِيُّ فَاخْتَطَبَ حَطْبًا كَثِيرًا فَاحْتَمَلَهُ ثُمَّ لَمْ يَلْبَثْ أَنْ انْصَرَفَ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ (ص) ضَعُهُ فَوَضَعَ الْحَطْبُ فَإِذَا أَسْوَدُ فِي جُوفِ الْحَطْبِ غَاضٌ عَلَى عُودٍ فَقَالَ يَا يَهُودِيٌّ مَا عَمِلْتَ الْيَوْمَ قَالَ مَا عَمِلْتُ عَمَلًا إِلَّا حَطْبِي هَذَا حَمَلْتُهُ فَجِئْتُ بِهِ وَ كَانَ مَعِيَ كَفْكَتَانِ فَأَكَلْتُ وَاحِدَةً وَ تَصَدَّقْتُ بِوَاحِدَةٍ عَلَى مَسْكِينٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) بِهَا دَفَعَ اللَّهُ عَنْهُ وَ قَالَ إِنَّ الصَّدَقَةَ تَذْفَعُ مِثَّةَ السُّوءِ عَنِ الْإِنْسَانِ. (الکافي، ج ۴، ص ۵/ الوافي، ج ۱۰، ص ۳۹۳)

مردی یهودی بر پیغمبر ﷺ گذشت و بجای «سلام‌علیک» گفت «سام‌علیک» یعنی مرگ بر تو. پیغمبر نیز در پاسخ فرمود: «علیک» یعنی بر تو. اصحاب عرض کردند به شما توهین کرد. پیغمبر فرمود: همان جواب او را کفایت است و بیشتر لازم نیست. سپس فرمود امروز ماری سیاه از قفا او را خواهد کشت. یهودی به صحرا رفت با پشته‌ای هیزم بازگشت. رسول خدا ﷺ فرمود: پشته را به زمین نه! چون چنین کرد ماری سیاه در میان هیزمهای او چنبره زده بود. رسول خدا فرمود ای یهودی امروز چه کار نیکی کردی که خدا این مار را بر تو مسلط ناساخت؟ گفت: همراهم دو قرص نان بود که یکی را خوردم و دیگری را به مسکینی تصدق کردم. رسول خدا فرمود: برای همین خداوند نجات داد. سپس فرمود: صدقه مرگ بد را از انسان دفع میکند.

۱۳. وَ قَالَ (ع) لِلصُّوفِيَّةِ لَمَّا قَالُوا لَهُ إِنَّ الْمَأْمُونَ قَدْ رَدَّ هَذَا الْأَمْرَ إِلَيْكَ وَ إِنَّكَ لَأَحَقُّ النَّاسِ بِهِ إِلَّا أَنَّهُ يَحْتَاجُ مَنْ يَتَقَدَّمُ مِنْكَ بِقَدَمِكَ إِلَى بُسِّ الصُّوفِ وَ مَا يَخْشُنُ لُبْسُهُ وَ يَحْكُمُ إِنَّمَا يُرَادُ مِنَ الْإِمَامِ قِسْطُهُ وَ

عَذْلُهُ إِذَا قَالَ صَدَقَ وَإِذَا حَكَمَ عَدَلَ وَإِذَا وَعَدَ أَنْجَزَ... (نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۲۹/ العدد القوية لدفع المخاوف اليومية، ص ۲۹۷)

صوفیه نزد امام رضا علیه السلام آمدند و گفتند مأمون خلافت را به تو رد کرد و خلافت تو را سزد، حال مانند علی علیه السلام لباس خشن بپوش! حضرت علیه السلام فرمود: وای بر شما! قسط و عدل حاکم مهم است نه لباس پوشیدنش. او باید راست بگوید و به عدالت حکم کند و به وعده اش عمل کند.

۱۴. الکافی، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ كَيْسَانَ إِنِّي وَلِدْتُ بِالْجَبَلِ وَتَشَأْتُ فِي أَرْضِ فَارَسَ وَإِنِّي أَخَالِطُ النَّاسَ فِي التَّجَارَاتِ وَغَيْرِ ذَلِكَ فَأَخَالِطُ الرَّجُلَ فَأَرَى لَهُ حُسْنَ السَّمْتِ وَحُسْنَ الْخُلُقِ وَكَثْرَةَ أَمَانَةٍ ثُمَّ أَفْتَشُهُ فَأَفْتَشُهُ عَنْ عَدَاوَتِكُمْ وَأَخَالِطُ الرَّجُلَ فَأَرَى مِنْهُ سُوءَ الْخُلُقِ وَقَلَّةَ أَمَانَةٍ وَزَعَارَةً ثُمَّ أَفْتَشُهُ فَأَفْتَشُهُ عَنْ وَلَا تَيْتَكُمْ فَكَيْفَ يَكُونُ ذَلِكَ قَالَ فَقَالَ لِي أَمَا عَلِمْتَ يَا ابْنَ كَيْسَانَ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَخَذَ طَيِّبَةً مِنَ الْجَنَّةِ طَيِّبَةً مِنَ النَّارِ فَخَلَطَهُمَا جَمِيعاً ثُمَّ نَزَعَ هَذِهِ مِنْ هَذِهِ وَهَذِهِ مِنْ هَذِهِ فَمَا رَأَيْتَ فِي أُولَئِكَ مِنَ الْأَمَانَةِ وَحُسَنِ الْخُلُقِ وَحُسَنِ السَّمْتِ فِيمَا مَسَّتْهُمْ مِنْ طَيِّبَةِ الْجَنَّةِ وَهُمْ يَعُودُونَ إِلَى مَا خُلِقُوا مِنْهُ وَمَا رَأَيْتَ مِنْ هَؤُلَاءِ مِنْ قَلَّةِ الْأَمَانَةِ وَسُوءِ الْخُلُقِ وَالتَّزَعُّرَةِ فِيمَا مَسَّتْهُمْ مِنْ طَيِّبَةِ النَّارِ وَهُمْ يَعَادُونَ إِلَى مَا خُلِقُوا مِنْهُ. (الکافی، ج ۲، ص ۴/ الوافی، ج ۴، ص ۳۱)

عبدالله بن کيسان که با مردمان زیادی معاشرت و مخالطت داشت به امام صادق علیه السلام گفت گاهی به کسی برمیخورم که خوش برخورد و خوش خلق و امانت دار است، چون تفحص می کنم می بینم با شما دشمن است و گاهی به کسی برمیخورم که بد خلق و بد امانت و حریص است، چون تفحص می کنم می بینم شیعه شماست. چگونه چنین است؟ امام علیه السلام فرمود: خداوند خاکی از بهشت و خاکی از جهنم برداشت و با هم مخلوط کرد. سپس از آن انسانها را آفرید. آنچه از امانت داری و خوش خلقی و خوش برخوردی در آنهاست از بویی است که از طینت بهشت یافته اند اما سرانجام به آنچه از آن خلق شده اند باز میگردند. و آنچه از بد امانتی و بد خلقی و حرص که در اینهاست از اثری است که از طینت جهنم یافته اند اما سرانجام به آنچه از آن خلق شده اند باز میگردند.

۱۵. عوالي اللئالي، قَالَ النَّبِيُّ صلی الله علیه و آله و سلم خُذُوا الْعِلْمَ مِنْ أَفْوَاهِ الرِّجَالِ... وَ قَالَ صلی الله علیه و آله و سلم وَ إِيَّاكُمْ وَ أَهْلَ الدَّقَاتِ وَ لَا يُغَرِّكُمْ الصَّحْفِيُّونَ. (الأمالي للمفيد، ترجمه استاد ولی، ص ۹/ عوالي اللئالي العزیزية في الأحادیث الدینیة، ج ۴، ص ۷۸)

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمود علم از محضر اساتید، سینه به سینه آموخته شود. و فرمود از آنان که بی استاد و با تکیه بر مطالعه کتب، مدعی علم اند حذر کنید.

۱۶. المحاسن، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ كَانَ لِعَلِيٍّ بَيْتٌ لَيْسَ فِيهِ شَيْءٌ إِلَّا فِرَاشٌ وَ سَيْفٌ وَ مُصْحَفٌ وَ كَانَ يُصَلِّي فِيهِ. (المحاسن، ج ۲، ص ۶۱۲/ الغارات، ط القدیمة، ج ۱، ص ۴۴/ تفسیر العیاشی، ج ۱، ص ۱۵۱/ التوحید للصدوق، ص ۳۳۸/ الخصال، ج ۱، ص ۱۹۹)

امام صادق علیه السلام فرمود علی علیه السلام را اتاقی بود که در آن جز رخت خوابی و شمشیری و قرآنش نبود. نماز را آنجا میخواند. المحاسن، كَتَبَ إِلَيَّ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام أَنِّي أَحِبُّ لَكَ أَنْ تَتَّخِذَ فِي دَارِكَ مَسْجِدًا فِي بَعْضِ بُيُوتِكَ وَ لَا تَتَكَلَّمَ بِكَلِمَةٍ بَاطِلٍ وَ لَا بِكَلِمَةٍ بَغْيٍ (المحاسن، ج ۲، ص ۶۱۲/ الکافی، ج ۴، ص ۱۴۲/ من لا يحضره الفقيه، ج ۱، ص ۲۵۳) امام صادق علیه السلام به کسی نامه نوشت که در خانه ات اتاقی را مانند مسجد به نماز خواندن اختصاص بده و سعی کن در آن اتاق کلامی باطل یا ناپسند گفته نشود.

۱۷. الکافی، قَالَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام الْمُؤْمِنَةُ أَعْرُ مِنَ الْمُؤْمِنِ وَ الْمُؤْمِنُ أَعْرُ مِنَ الْكِبْرِيَةِ الْأَخْمَرِ. (الکافی، ج ۲، ص ۲۴۲/ الوافی، ج ۵، ص ۷۲۷) امام صادق علیه السلام فرمود: در حالیکه مرد مؤمن بسیار نایاب است؛ زن مؤمنه کمیاب تر از آن است. قَالَ أَبَا جَعْفَرٍ علیه السلام النَّاسُ كُلُّهُمْ بَهَائِمٌ ثَلَاثًا إِلَّا قَلِيلٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنُ غَرِيبٌ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ... (بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلی الله علیهم، ج ۱، ص ۵۲۲/ الکافی، ج ۲، ص ۲۴۲/ مختصر البصائر، ص ۲۲۴/ أعلام الدین في صفات المؤمنین، ص ۱۲۳)

امام باقر علیه السلام فرمود: آدمیان جملگی حیوان اند؛ جز خیلی از مؤمنین که میان ایشان غریب اند.

عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ قَالَ قَالَ لِي عَبْدُ صَالِحٍ علیه السلام أَمَا وَاللَّهِ لَقَدْ كَانَتْ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا إِلَّا وَاحِدٌ يَغْبُذُ اللَّهُ وَ لَوْ كَانَ مَعَهُ غَيْرُهُ لَأَضَافَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْهِ حَيْثُ يَقُولُ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا وَ لَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ فَصَبَرَ بِذَلِكَ مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ إِنَّ اللَّهَ آتَنَهُ بِإِسْمَاعِيلَ وَ إِسْحَاقَ فَصَارُوا ثَلَاثَةً أَمَا وَاللَّهِ إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَقَلِيلٌ وَ إِنَّ أَهْلَ الْكُفْرِ كَثِيرٌ أَتَدْرِي لِمَ ذَاكَ فَقُلْتُ لَا أَدْرِي جُعِلَتْ فِدَاكَ فَقَالَ صَبِرُوا أُنْسًا لِلْمُؤْمِنِينَ يَتَّبِعُونَ إِلَيْهِمْ مَا فِي صُدُورِهِمْ فَيَسْتَرْيَحُونَ إِلَى ذَلِكَ وَ يَسْكُنُونَ إِلَيْهِ... (بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلی الله علیهم، ج ۱، ص ۳۶۰/ الکافی، ج ۲، ص ۲۴۳/ الاختصاص، ص ۳۰۶)

امام کاظم علیه السلام فرمود: روزگاری بود که ابراهیم تنها کسی بود که خدا را میپرستید اما همین یک نفر را خداوند امت نامید. کمی صبر کرد تا خدا اسماعیل و اسحاق را هم انیس او ساخت و سه نفر شدند. بخدا

قسم همیشه مؤمنین اندک‌اند و اهل کفر بسیار. خداوند ایشان را وسیله انس مؤمنین ساخته تا مؤمنین با آنها سخن گویند و سبک شوند و در کنار ایشان سکنی گزینند.

قَالَ أَبُو الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَيْسَ كُلُّ مَنْ قَالَ بَوْلًا يَتَنَا مُؤْمِنًا وَلَكِنْ جُعِلُوا أَنْسًا لِلْمُؤْمِنِينَ... (مسائل علی بن جعفر و مستدرکاتها، ص ۳۲۹ / الکافی، ج ۲، ص ۲۴۴)

امام کاظم علیه السلام فرمود: همه آنها که مدعی ولایت ما هستند مؤمن نیستند اکثرشان فقط برای این هستند تا انیس مؤمنان باشند.

۱۸. المحاسن، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِذَا أَتَاكَ أَخُوكَ فَأْتِهِ بِمَا عِنْدَكَ وَإِذَا دَعَاكَ فَتَكَلَّفْ لَهُ. (المحاسن، ج ۲، ص ۴۱۰ / الکافی، ج ۶، ص ۲۷۶ / دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۱۰۷)

امام صادق علیه السلام فرمود: هرگاه برادرت ناخوانده نزد تو آمد هرچه داشتی پیشش نه! و چون به مهمانی اش خواندی، برایش تدارک ببین!

۱۹. علل الشرائع، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ بَيْتَهُ فَلْيُسَلِّمْ فَإِنَّهُ يُنْزِلُهِ الْبَرَكَةَ وَتُؤَسِّسُهُ الْمَلَائِكَةُ. (علل الشرائع، ج ۲، ص ۵۸۳ / مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۱۹۴)

رسول خدا ﷺ فرمود: چون وارد خانه خود می‌شوید سلام کنید که با این کار برکت را بر خود نازل می‌کنید و ملائکه با شما انس می‌گیرند.

۲۰. الکافی، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُمُهورٍ قَالَ كَانَ النَّجَاشِيُّ وَهُوَ رَجُلٌ مِنَ الدَّهَاقِينِ عَامِلًا عَلَى الْأَهْوَارِ وَفَارِسَ فَقَالَ بَعْضُ أَهْلِ عَمَلِهِ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنَّ فِي دِيْوَانِ النَّجَاشِيِّ عَلِيَّ خَرَجًا وَهُوَ مُؤْمِنٌ يَدِينُ بِطَاعَتِكَ فَإِنْ رَأَيْتَ أَنْ تَكْتُبَ لِي إِلَيْهِ كِتَابًا قَالَ فَكُتِبَ إِلَيْهِ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ سُرَّ أَخَاكَ يَسُرُّكَ اللَّهُ. (الکافی، ج ۲، ص ۱۹۰ / الإختصاص، ص ۲۶۰ / تهذیب الأحكام، تحقیق خراسان، ج ۶، ص ۳۳)

یکی از خراج‌گذاران دیوان نجاشی حاکم اهواز به امام صادق علیه السلام گفت نجاشی مالیاتی بر بسته، او علاقه‌مند به شماس، صلاح میدانید نامه‌ای به او بنویسید و سفارشی کنید؟ امام علیه السلام به حاکم نوشت: بنام خداوند بخشنده مهربان؛ برادرت را شاد کن تا خدا شادت کند.

۲۱. عیون أخبار الرضا علیه السلام، قَالَ الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَبِلَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلْكَ فَلَانٌ يَعْمَلُ مِنَ الذُّنُوبِ كَيْتَ وَ كَيْتَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَلْ قَدْ نَجَا إِنَّهُ كَانَ مَرَّةً يَمُرُّ فِي طَرِيقٍ عَرَضَ لَهُ مُؤْمِنٌ قَدْ انْكَشَفَ عَوْرَتُهُ وَهُوَ لَا يُشْعِرُ فَسَتَرَهَا عَلَيْهِ وَ لَمْ يُخْبِرْهُ بِهَا مَخَافَةَ أَنْ يَخْجَلَ ثُمَّ إِنَّ ذَلِكَ الْمُؤْمِنَ عَرَفَهُ فِي مَهْوَاةٍ فَقَالَ لَهُ أَجَزَلُ

اللَّهُ لَكَ الثَّوَابَ وَ أَكْرَمَ لَكَ الْمَأَبَ وَ لَا نَاقَشَكَ الْحِسَابَ فَاسْتَجَابَ اللَّهُ لَهُ فِيهِ فَهَذَا الْعَبْدُ لَا يُخْتَمُ لَهُ إِلَّا بِخَيْرٍ بِدْعَاءِ ذَلِكَ الْمُؤْمِنِ. (عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۱۶۹)

بهر رسول خدا ص گفتند فلانی هلاک شده، گناهانی چنین و چنان میکند. رسول خدا ﷺ فرمود کاری کرده که نجاتش داده: روزی در راهی مؤمنی بر او گذشته که عورتش آشکار بوده، او بی آنکه بفهمد عورت او را پوشانده و حتی او را مطلع نساخته می‌داد خجل شود. آن مؤمن که فهمیده برایش دعا کرده که: خداوند ثواب جزیت دهد و فرجامت را نیکو گرداند و حساب را بر تو آسان کند. خداوند نیز آن دعا را مستجاب ساخته. فرجام این بنده به دعای آن مؤمن به خیر مختوم است.

۲۲. الکافی، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَلِمَ أَنَّ الذَّنْبَ خَيْرٌ لِلْمُؤْمِنِ مِنَ الْعُجْبِ وَ لَوْ لَا ذَلِكَ لَمَا ابْتُلِيَ مُؤْمِنٌ بِذَنْبٍ أَبَدًا... (الکافی، ج ۲، ص ۳۱۳ / وسائل الشیعة، ج ۱، ص ۱۰۰)

امام صادق علیه السلام فرمود: چون خدا میداند که گناه برای مؤمن بهتر از عجب است او را به گناه مبتلا میکند. اگر اینگونه نبود مؤمنی به گناه مبتلا نمیشد.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ أَتَى عَالِمٌ عَابِدًا فَقَالَ لَهُ كَيْفَ صَلَاتُكَ فَقَالَ مِثْلِي يُسْأَلُ عَنْ عِبَادَتِهِ وَ أَنَا أَعْبُدُ اللَّهَ مُنْذُ كَذَا وَ كَذَا فَقَالَ كَيْفَ بَكَاؤُكَ قَالَ أَبْكِي حَتَّى تَجْرِي دُمُوعِي فَقَالَ لَهُ الْعَالِمُ فَإِنَّ صَحِيحَكَ وَ أَنْتَ خَائِفٌ أَفْضَلُ مِنْ بَكَائِكَ وَ أَنْتَ مُدِلٌّ وَ إِنَّ الْمُدِلَّ لَا يَصْعَدُ مِنْ عَمَلِهِ شَيْءٌ... (الکافی، ج ۲، ص ۳۱۳ / مجموعه ورام، ج ۲، ص ۲۰۶)

امام صادق علیه السلام فرمود: عالمی نزد عابدی رفت و پرسید: نمازت چگونه است؟ گفت: از چون منی چه می‌پرسی درحالیکه سالیها عبادت کرده‌ام. پرسید: گریه‌ات چگونه است؟ گفت: گریه میکنم و اشک‌ام سرازیر است. عالم گفت: اگر می‌خندیدی و از خدا خائف می‌بودی بهتر بود تا که بگری و به خود ببالی. کسی که خود را طلبکار و محقق بداند عملش مقبول خدا نمی‌افتد.

۲۳. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ سُئِلَ عَنْ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ إِنَّ الشَّرَّكَ أَخْصَى مِنْ دَيْبِ النَّمْلِ عَلَى صَفَاةٍ سَوْدَاءٍ فِي لَيْلَةٍ ظَلَمَاءَ قَالَ كَانَ الْمُؤْمِنُونَ يَسُبُّونَ مَا يَغْبُدُ الْمُشْرِكُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَكَانَ الْمُشْرِكُونَ يَسُبُّونَ مَا يَغْبُدُ الْمُؤْمِنُونَ فَتَهَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ عَنْ سَبِّ آلِهِتِهِمْ لِكَيْ لَا يَسُبُّ الْكُفَّارُ إِلَهَ الْمُؤْمِنِينَ فَيَكُونُ الْمُؤْمِنُونَ قَدْ أَشْرَكُوا بِاللَّهِ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ فَقَالَ وَ لَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ الْآيَةَ. (تفسیر القمی، ج ۱، ص ۲۱۳ / الخصال، ج ۱، ص ۱۳۶ / معانی الأخبار، ص ۳۷۹)

امام صادق علیه السلام را از حدیث پیامبر پرسیدند که فرموده شرک از آمدن مورچه بر سنگ سیاه ناپیدتر است؛ فرمود: همین که مؤمنین آلهه کافران را به حساب آورده و دشنام میداند شرکی خفی است. پس خدا نهی کرده و فرمود: آنچه آنان بجای خدا می خوانند را سب نکنید.

۲۴. تفسیر العیاشی، عَنْ یَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ قَالَ كَانُوا يَقُولُونَ نُمَطِّرُ بَنُو كَذَا وَنَوءُ كَذَا وَ مِنْهَا أَنَّهُمْ كَانُوا يَأْتُونَ الْكُهَانَ فَيَصَدِّقُونَهُمْ بِمَا يَقُولُونَ (تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۱۹۹/ البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۲۱۲)

راجع به آیه « اکثرشان با اینکه ایمان میاورند باز مشرک اند » پرسیدند. امام صادق علیه السلام فرمود: مثلاً می گفتند خواست این یا آن باعث باران برماست یا نزد پیش گوینان می رفتند و باورشان داشتند.

۲۵. الکافی، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَضَعَ الْإِيمَانَ عَلَى سَبْعَةِ أَشْهُمٍ عَلَى الْبِرِّ وَ الصَّدْقِ وَ التَّقِيَّةِ وَ الرِّضَا وَ الْوَفَاءِ وَ الْعِلْمِ وَ الْحِلْمِ ثُمَّ قَسَمَ ذَلِكَ بَيْنَ النَّاسِ فَمَنْ جَعَلَ فِيهِ هَذِهِ السَّبْعَةَ الْأَشْهُمَ فَهُوَ كَامِلٌ مُحْتَمِلٌ وَ قَسَمَ لِبَعْضِ النَّاسِ السَّهْمَ وَ لِبَعْضِ السَّهْمِيِّينَ وَ لِبَعْضِ الثَّلَاثَةِ حَتَّى انْتَهَوْا إِلَى السَّبْعَةِ ثُمَّ قَالَ لَا تَحْمِلُوا عَلَى صَاحِبِ السَّهْمِ سَهْمَيْنِ وَ لَا عَلَى صَاحِبِ السَّهْمَيْنِ ثَلَاثَةً فَتَبْهَظُوهُمْ ثُمَّ قَالَ كَذَلِكَ حَتَّى انْتَهَى إِلَى السَّبْعَةِ. (الکافی، ج ۲، ص ۴۲/ مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، ج ۷، ص ۲۷۲)

امام صادق علیه السلام فرمود: ایمان بر هفت سهم استوار است: نیکی، صدق، یقین، رضا، وفا، علم و حلم. خداوند این سهم ها را میان مردمان قسمت کرده. هرکه را هر هفت سهم باشد او کامل است. اما به برخی یک سهم و به برخی دو سهم و به برخی سه سهم و به برخی بیشتر داده. بر آنکه صاحب یک سهم است دو سهم را تحمیل نکن و انتظار مبر و بر آنکه صاحب دو سهم است سه سهم را تحمیل مکن و انتظار مبر که ناتوانشان می کنی.

۲۶. عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ لَوْ أَنَّ رَجُلًا أَحَبَّ رَجُلًا لِلَّهِ لَأَتَابَهُ اللَّهُ عَلَى حُبِّهِ إِيَّاهُ وَ إِنْ كَانَ الْمُحِبُّوبُ فِي عِلْمِ اللَّهِ مِنْ أَهْلِ النَّارِ وَ لَوْ أَنَّ رَجُلًا أَبْغَضَ رَجُلًا لِلَّهِ لَأَتَابَهُ اللَّهُ عَلَى بُغْضِهِ إِيَّاهُ وَ إِنْ كَانَ الْمُبْغَضُ فِي عِلْمِ اللَّهِ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۶۵/ الکافی، ج ۲، ص ۱۲۴/ الأمالی للطوسی، ص ۶۲۲/ مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۱۲۲)

امام باقر علیه السلام فرمود: اگر کسی برای خدا کسی را دوست داشته باشد به ثواب میرسد گرچه آن کس اهل جهنم باشد و اگر کسی برای خدا

از کسی بدش بیاید به ثواب میرسد گرچه آن کس در واقع بهشتی باشد.

المحاسن، قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام إِنَّ الرَّجُلَ لِيُحِبَّ وَلِيَّ اللَّهِ وَ مَا يَعْلَمُ مَا يَقُولُ فَيَدْخِلُهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ وَ إِنَّ الرَّجُلَ لِيُبْغِضَ وَلِيَّ اللَّهِ وَ مَا يَعْلَمُ مَا يَقُولُ فَيَمُوتُ وَ يَدْخُلُ النَّارَ. (المحاسن، ج ۱، ص ۲۶۵/ وسائل الشیعة، ج ۱۶، ص ۱۸۴)

امام صادق علیه السلام فرمود: کسی که ولی خدا را دوست داشته باشد گرچه نفهمد او چه می گوید وارد بهشت شود و کسی که از ولی خدا بدش آید گرچه نفهمد او چه می گوید چون بمیرد وارد جهنم شود.

۲۷. وَأُزِي أَن جَبْرِئِلَ علیه السلام هَبَطَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ وَ يَقُولُ لَكَ أَقْرَأَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَى مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ الْآيَةَ فَأَمَرَ النَّبِيَّ صلی الله علیه و آله مُتَابِعًا يَتَأَدَّبُ مِنْ لَمْ يَتَأَدَّبْ بِأَدَبِ اللَّهِ تَقَطَّعَتْ نَفْسُهُ عَلَى الدُّنْيَا حَسَرَاتٍ... (بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۳۴۸/ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۵، ص ۲۲۵)

جبرئیل نازل شد و پیام خداوند را برای رسول الله آورد که: از نعمت دنیا که به برخی مردمان داده ایم چشم بپوش و دل سیر باش. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود منادی ندا کند: هرکس به این فرمان پروردگار که ادب الهی است ادب نشود، دلش از حسرت دنیا بمیرد.

۲۸. فَانْظُرْ أَيُّهَا الْمُؤْمِنُ فَإِنْ كَانَتْ حَالَتُكَ حَالَةَ تَرْضَاهَا لِحُلُولِ الْمَوْتِ فَاشْكُرِ اللَّهَ عَلَى تَوْفِيقِهِ وَ عِصْمَتِهِ وَ إِنْ تَكُنِ الْأُخْرَى فَانْتَقِلْ عَنْهَا بِصِحَّةِ الْغَرِيمَةِ وَ انْدُمْ عَلَى مَا سَلَفَ مِنْ غُمْرِكَ فِي الْغَفْلَةِ وَ اسْتَعِنْ بِاللَّهِ عَلَى تَطْهِيرِ الظَّاهِرِ مِنَ الذُّنُوبِ وَ تَنْظِيفِ الْبَاطِنِ مِنَ الْثُيُوبِ وَ اقْطَعْ زِيَادَةَ الْغَفْلَةِ عَنْ نَفْسِكَ وَ أَطْفِئْ نَارَ الشَّهْوَةِ مِنْ نَفْسِكَ... (مصباح الشریعة، ص ۱۲۰/ بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۲۳)

امام صادق علیه السلام فرمود: ای مؤمن در حال خویش نظر کن که مرگ را پسند می داری یا نه؟ اگر چنین است خداوند را شاکر باش که به تو توفیق و عصمت داده و اگر چنین نیست عزم کن و بر آنچه از عمر در غفلت گذشته نادم باش و از خداوند یاری بخواه که ظاهر از گناه و باطن از عیوب پاک کنی و غفلت را از خویش بزدا....

۲۹. ثَوَابُ الْأَعْمَالِ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله مَنْ أَنْكَرَ مِنْكُمْ قَسَاوَةَ قَلْبِهِ فَلْيَذِنْ يَتِيمًا فَيَلَاطِفْهُ وَ لِيُسَخِّرْ رَأْسَهُ لِيَلِينْ قَلْبُهُ بِإِذْنِ اللَّهِ إِنَّ لِيَتِيمَ حَقًّا. (من لا يحضره الفقيه، ج ۱، ص ۱۸۸/ ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۰۰)

رسول خدا ﷺ فرمود: هرکس خواست قساوت قلبش برطرف شود به سراغ یتیمان رود، ملاطفتشان کند و دست بر سرشان کشد. به اذن خدا قلبش نرم شود. همانا یتیم در هستی حقی دارد.

۳۰. الکافی، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَا أَنْتُمْ وَالْبَرَاءَةُ بَيْنَكُمْ مِنْ بَعْضٍ إِنَّ الْمُؤْمِنِينَ بَعْضُهُمْ أَفْضَلُ مِنْ بَعْضٍ وَبَعْضُهُمْ أَكْثَرُ صَلَاةً مِنْ بَعْضٍ وَبَعْضُهُمْ أَفْقَدُ بَصِيرَةً مِنْ بَعْضٍ وَهِيَ الدَّرَجَاتُ. (الکافی، ج ۲، ص ۴/الوافی، ج ۴، ص ۱۳۲)

امام صادق ﷺ فرمود: شما را با برائت چه کار که دائم از هم بیزاری می‌جوید؟ بدانید که مؤمنین برخی از برخی افضل‌اند، برخی نمازشان بیشتر است، برخی بصیرت‌شان فزونی‌تر است. اینها درجات است. رجال الکشی، عَنْ الْقَاسِمِ الصَّقِيلِ رَفَعَ الْحَدِيثَ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَهُ فَتَذَكَّرْنَا رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِنَا فَقَالَ بَعْضُنَا ذَلِكَ ضَعِيفٌ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ إِنْ كَانَ لَا يُقْبَلُ مِنْ دُونِكُمْ حَتَّى يَكُونَ مِثْلَكُمْ لَمْ يُقْبَلْ مِنْكُمْ حَتَّى تَكُونُوا مِثْلَنَا. (بحارالأنوار، ج ۶۶، ص ۱۷۴/رجال الکشی، إختیار معرفة الرجال، ص ۳۶۷)

راوی گوید نزد امام صادق ﷺ بودیم که صحبت از کسی شد برخی گفتند اعتقاد او ضعیف است. امام ﷺ فرمود: اگر کسانی که پایین‌تر از شما هستند قبول حق نباشند، شما هم تا مثل ما نشوید قبول حق نیستید.

۳۱. عَنِ الثُّرُمَيْيِّ قَالَ سُنِلَ عَلِيٌّ بْنُ الْحُسَيْنِ ﷺ عَنِ الْعَصْبِيَّةِ فَقَالَ الْعَصْبِيَّةُ الَّتِي يَأْتُمُ عَلَيْهَا صَاحِبُهَا أَنْ يَرَى الرَّجُلُ شِرَارَ قَوْمِهِ خَيْرًا مِنْ خِيَارِ قَوْمٍ آخَرِينَ وَ لَيْسَ مِنَ الْعَصْبِيَّةِ أَنْ يُحِبَّ الرَّجُلُ قَوْمَهُ وَ لَكِنَّ مِنَ الْعَصْبِيَّةِ أَنْ يُعَيِّنَ قَوْمَهُ عَلَى الظُّلْمِ. (الکافی، ج ۲، ص ۳۰۸/الوافی، ج ۵، ص ۸۶۸)

از امام سجاد ﷺ از تعصب پرسیدند. فرمود: این است که بدان قوم خویش را از خوبان دیگران بهتر بینی. اینکه قوم خویش را دوست بداری تعصب نیست؛ اینکه قوم خویش را در ظلم نصرت کنی تعصب است.

۳۲. معانی الأخبار، قَالَ عَلِيٌّ بْنُ الْحُسَيْنِ ﷺ الدُّنُوبُ الَّتِي تُغَيِّرُ النَّعَمَ الْبُغْيَ عَلَى النَّاسِ وَ التَّوَالِي عَنِ الْعَادَةِ فِي الْخَيْرِ وَ اضْطِنَاعُ الْمَعْرُوفِ وَ كُفْرَانُ النَّعَمِ وَ تَرْكُ الشُّكْرِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ. (معانی الأخبار، ص ۲۷۰/عدة الداعی و نجاج الساعی، ص ۲۱۲)

امام سجاد ﷺ فرمود: گناهای که نعمت را از آدمی می‌ستانند عبارتند از: ستم بر مردم، ترک عادت از خیر و خوبی، ناسپاسی نعمت

و ترک شکر. خداوند فرموده: ستم خدا نسبت به گروهی تغییر نمی‌کند مگر اینکه آنها خویش را تغییر دهند.

وَ الدُّنُوبُ الَّتِي تُورِثُ النَّدَمَ قَتْلُ النَّفْسِ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى فِي قِصَّةِ قَايِلَ حِينَ قَتَلَ أَخَاهُ هَابِيلَ فَعَجَزَ عَنْ دَفْنِهِ فَأَصْبَحَ مِنَ النَّادِمِينَ وَ تَرْكُ صَلَاةِ الْقَرَانَةِ حَتَّى يَسْتَفْتُوا وَ تَرْكُ الصَّلَاةِ حَتَّى يَخْرُجَ وَفَتَهَا وَ تَرْكُ الْوَصِيَّةِ وَ رَدُّ الْمَطَالِمِ وَ مَنَعُ التَّرَاةِ حَتَّى يَحْضُرَ الْمَوْتُ وَ يَنْفَلِقَ اللَّسَانُ. (عدة الداعی و نجاج الساعی، ص ۲۱۳/منهاج النجاج فی ترجمة مفتاح الفلاح، مقدمه ۲، ص ۱۰۳)

و گناهانی که موجب عذاب وجدان است عبارتند از: کشتن مردم، چنانچه خداوند در قصه هابیل و قایل می‌فرماید: او را کشت و به عذاب وجدان مبتلا شد؛ ترک صله با نزدیکان تا آنجا که دل از آدم برکنند؛ و ترک نماز تا وقتش بگذرد؛ ترک وصیت و رد نکردن مظالم و زکات ندادن تا وقتی که مرگ فرا رسد و زبان قفل شود. وَ الدُّنُوبُ الَّتِي تُنْزِلُ النَّعَمَ عِصْيَانُ الْعَارِفِ بِالْبُغْيِ وَ التَّطَاوُلُ عَلَى النَّاسِ وَ الْإِسْتِهْرَاءُ بِهِمْ وَ السَّخَرِيَّةُ مِنْهُمْ. (معانی الأخبار، ص ۲۷۰/وسائل الشیعة، ج ۱۶، ص ۲۸۱)

و گناهانی که نعمت می‌آورند عبارتند از: ستم کردن در حالیکه میدانی داری ستم می‌کنی؛ دست‌درازی به مردم و استهزاء مردم و مسخره کردن ایشان.

وَ الدُّنُوبُ الَّتِي تَدْفَعُ الْقِسْمَ إِظْهَارُ الْإِفْتِقَارِ وَ النَّوْمُ عَنِ الْعَتَمَةِ وَ عَنْ صَلَاةِ الْغَدَاةِ وَ اسْتِحْقَارُ النَّعَمِ وَ شَكْوَى الْمَعْبُودِ عَزَّ وَ جَلَّ. (معانی الأخبار، ص ۲۷۱/عدة الداعی و نجاج الساعی، ص ۲۱۳)

و گناهانی که روزی را می‌برند عبارتند از: اظهار فقر؛ خوابیدن و نخواندن نماز عشاء یا نماز صبح؛ حقیر دانستن نعمت؛ از خداوند گله‌مند بودن.

وَ الدُّنُوبُ الَّتِي تَهْتِكُ الْعِصَمَ شُرْبُ الْخَمْرِ وَ اللَّعِبُ بِالْأَقْمَارِ وَ تَعَاطِي مَا يُضْحِكُ النَّاسَ مِنَ اللَّغْوِ وَ الْمَزَاحِ وَ ذِكْرُ عُيُوبِ النَّاسِ وَ مُجَالَسَةُ أَهْلِ الرَّيْبِ. (معانی الأخبار، ص ۲۷۱/الإختصاص، ص ۲۳۸/شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۶، ص ۱۹۰/عدة الداعی و نجاج الساعی، ص ۲۱۳)

و گناهانی که انسان را از محافظت الهی بیرون می‌اندازند عبارتند از: شراب خوردن؛ قمار کردن؛ مجلس لغو بپا کردن و خندانیدن مردم؛ بی‌جا مزاح کردن؛ عیوب مردم را گفتن؛ با غیرمؤمنان نشستن.

وَ الدُّنُوبُ الَّتِي تُنْزِلُ الْبَلَاءَ تَرْكُ إِغَاثَةِ الْمَلْهُوفِ وَ تَرْكُ مَعَاوَنَةِ الْمَظْلُومِ وَ تَضْيِيعُ الْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ. (معانی الأخبار، ص ۲۷۱/عدة الداعی و نجاج الساعی، ص ۲۱۳)

و گناهانی که بلا نازل می‌کنند عبارتند از: ترک فریادرسی مستأصل؛ ترک یاری مظلوم؛ رهاکردن امر به معروف و نهی از منکر.

وَ الذُّنُوبُ الَّتِي تُدِيلُ الْأَعْدَاءَ الْمُجَاهِرَةَ بِالظُّلْمِ وَ إِعْلَانُ الْفُجُورِ وَ
إِبَاحَةُ الْمُحْظُورِ وَ عِصْيَانُ الْأَخْيَارِ وَ الْإِنْطِبَاحُ لِلْأَشْرَارِ.
(معاني الأخبار، ص ۲۷۱ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۱۳)

و گناهانی که دشمن را بر آدمی مسلط می سازد عبارتند از: علناً ظلم
کردن؛ گناهان زشت را در علن مرتکب شدن؛ مباح کردن حرامها؛
نافرمانی از خوبان؛ و برای بدان کارسازی کردن.

وَ الذُّنُوبُ الَّتِي تُعَجِّلُ الْفِتَاءَ قَطِيعَةَ الرَّجِمِ وَ الْيَمِينَ الْفَاجِرَةَ وَ
الْأَقْوَالُ الْكَاذِبَةَ وَ الرِّثَا وَ سَدَّ طَرِيقِ الْمُسْلِمِينَ وَ ادْعَاءُ الْإِمَامَةِ بِغَيْرِ
حَقِّ. (وسائل الشیعة، ج ۱۶، ص ۲۸۲ / بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۳۷۵)

و گناهانی که مرگ را تعجیل می کنند عبارتند از: قطع رحم؛ سوگند
دروغ؛ دروغ گفتن؛ زنا؛ راه مسلمین را بستن؛ به غیر حق مدعی
هدایت مردم شدن.

وَ الذُّنُوبُ الَّتِي تَقْطَعُ الرَّجَاءَ النَّاسِ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ وَ الْقَنُوطُ مِنْ رَحْمَةِ
اللَّهِ وَ الثَّقَةُ بِغَيْرِ اللَّهِ وَ التَّكْذِيبُ بِوَعْدِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ. (معاني الأخبار،
ص ۲۷۱ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۱۳)

و گناهانی که امید را از دل برمی کنند عبارتند از: مأیوس شدن از
نصرت خدا؛ ناامیدی از رحمت خدا؛ امید بستن به غیر خدا؛ و تکذیب
و عده های خدا.

وَ الذُّنُوبُ الَّتِي تُظْلِمُ الْهُوَاءَ السَّحَرِ وَ الْكِبَاهَنَةَ وَ الْإِيمَانَ بِالْجُحُومِ وَ
التَّكْذِيبُ بِالْقَدَرِ وَ عُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ. (معاني الأخبار، ص ۲۷۱ / الاختصاص،
ص ۲۳۸ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۶، ص ۱۹۰ / عدة الداعي و نجاح الساعي،
ص ۲۱۳)

و گناهانی که فضا را منفی می کنند عبارتند از: سحر؛ پیشگویی؛ باور
به تأثیر ستارگان؛ تکذیب تقدیر؛ عقوق والدین.

وَ الذُّنُوبُ الَّتِي تَكْشِفُ الْغِطَاءَ الْإِسْتِدَانَةَ بِغَيْرِ نِيَّةِ الْأَدَاءِ وَ الْإِسْرَافُ
فِي النَّفَقَةِ عَلَى الْبَاطِلِ وَ الْبُخْلُ عَلَى الْأَهْلِ وَ الْوَلَدِ وَ ذَوِي الْأَرْحَامِ وَ
سُوءُ الْخُلُقِ وَ قِلَّةُ الصَّبْرِ وَ اسْتِعْمَالُ الضَّجَرِ وَ الْكَسَلِ وَ الْإِسْتِهَانَةُ
بِأَهْلِ الدِّينِ. (معاني الأخبار، ص ۲۷۱ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۶،
ص ۱۹۰ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۱۴)

و گناهانی که رسوایی و بدنامی می آورند عبارتند از: قرض گرفتن با
قصد ادا نکردن؛ اسراف در باطل؛ بخل بر زن و فرزند و ارحام؛ بد
خلقی؛ کم صبری؛ بی حالی و تبلی؛ و کم حرمتی به مؤمنان.

وَ الذُّنُوبُ الَّتِي تَرُدُّ الدُّعَاءَ سُوءَ النَّبِيَّةِ وَ خُبْتُ السَّرِيرَةِ وَ التَّفَاقُّ مَعَ
الْإِخْوَانِ وَ تَرَكَ التَّصَدِيقَ بِالْإِجَابَةِ وَ تَأَخَّرَ الصَّلَوَاتِ الْمُفْرُوضَاتِ
حَتَّى تَذَهَبَ أَوْقَاتُهَا وَ تَرَكَ التَّقَرُّبَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ بِالْبِرِّ وَ
الصَّدَقَةِ وَ اسْتِعْمَالِ الْبَذَاءِ وَ الْفُحْشِ فِي الْقَوْلِ. (معاني الأخبار، ص ۲۷۱ /
عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۱۴)

و گناهانی که موجب مستجاب نشدن دعاست عبارتند از: بدخواه
مردم بودن؛ افکار منفی؛ دو رویی با دوستان؛ معطل کردن مردم؛

کاهل نمازی؛ رها کردن تلاش برای تقرب به خدا بوسیله اعمال
صالح و صدقات؛ بد و بیراه گفتن و فحش دادن.

وَ الذُّنُوبُ الَّتِي تَحْبِسُ غَيْثَ السَّمَاءِ جَوْرَ الْحُكَّامِ فِي الْقَضَاءِ وَ شَهَادَةِ
النُّزُورِ وَ كِتْمَانُ الشَّهَادَةِ وَ مَنَعُ الرِّكَاءِ وَ الْقَرْضُ وَ الْمَاعُونِ وَ قَسَاوَةُ
الْقَلْبِ عَلَى أَهْلِ الْفَقْرِ وَ الْفَاقَةِ وَ ظُلْمُ الْيَتِيمِ وَ الْأَرْمَلَةِ وَ انْتِهَارُ
السَّائِلِ وَ رُدُّهُ بِاللَّيْلِ. (معاني الأخبار، ص ۲۷۱ / الاختصاص، ص ۲۳۸ / شرح
نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۶، ص ۱۹۰ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۱۴)

و گناهانی که خشکسالی میاورند عبارتند از: جور در دادگاهها؛
شهادت دروغ؛ کتمان شهادت؛ منع زکات؛ ترک سنت قرض الحسنه
در جامعه؛ به هم قرض ندادن مایحتاج؛ بی رحمی بر فقرا و
تهی دستان؛ ظلم بر یتیم؛ گدا را بخصوص شبانگاه از خود راندن.

۳۳. وَ لَا تَنْقُضْ سُنَّةَ صَالِحَةٍ عَمَلٍ بِهَا صُدُورُ هَذِهِ الْأُمَّةِ وَ اجْتَمَعَتْ
بِهَا الْأَلْفَةُ وَ صَلَحَتْ عَلَيْهَا الرَّعِيَّةُ وَ لَا تُحْدِثَنَّ سُنَّةَ تَضَرُّ بِشَيْءٍ مِمَّا
مَضَى مِنْ تِلْكَ السُّنَنِ... (مکاتیب الأئمة علیهم السلام، ج ۱، ص ۴۸۲)

امام علی علیه السلام به حاکمش نامه نوشت: سنت نیکویی را که در سرزمین
توست و گذشتگان امت بدان عمل کرده اند و موجب همدلی مردم و
صلاح رعیت است، نقض مکن و قانونی وضع نما که بدان سنت
لطمه زند.

۳۴. الغيبة للنعماني، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ دَخَلَ عَلَيْهِ بَعْضُ
أَصْحَابِهِ فَقَالَ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنِّي وَاللَّهِ أُحِبُّكَ وَ أُحِبُّ مِنْ يُحِبُّكَ يَا
سَيِّدِي مَا أَكْثَرَ شَيْعَتَكَ فَقَالَ لَهُ أَذْكَرُهُمْ فَقَالَ كَثِيرٌ فَقَالَ تُحْصِيهِمْ
فَقَالَ هُمْ أَكْثَرُ مِنْ ذَلِكَ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَمَا لَوْ كَمَلْتَ الْعِدَّةَ
الْمَوْصُوفَةَ ثَلَاثِمِائَةً وَ بَضْعَةَ عَشَرَ كَانَ الَّذِي تُرِيدُونَ وَ لَكِنْ شَيْعَتُنَا
مَنْ لَا يَقْدُو صَوْتُهُ سَمْعُهُ وَ لَا شَحْنَاؤُهُ بَدَنَهُ وَ لَا يَمْدُحُ بِنَا غَالِيًا وَ لَا
يُخَاصِمُ لَنَا وَالِيًا وَ لَا يُجَالِسُ لَنَا عَائِيًا وَ لَا يُحَدِّثُ لَنَا ثَالِيًا وَ لَا يُحِبُّ
لَنَا مُبْغِضًا وَ لَا يُبْغِضُ لَنَا مُحِبًّا فَقُلْتُ فَكَيْفَ أَصْنَعُ بِهِذِهِ الشَّيْخَةِ
الْمُخْتَلِفَةِ الَّذِينَ يَقُولُونَ إِنَّهُمْ يَشِيعُونَ فَقَالَ فِيهِمُ التَّمْيِيزُ وَ فِيهِمُ
الْتِمَحُّيْصُ وَ فِيهِمُ التَّنْبِيدُ يَأْتِي عَلَيْهِمْ سِنُونَ تَفْنِيهِمْ وَ سَيُوفُ تَقْتُلُهُمْ وَ
اِخْتِلَافُ تَبْذُهُمْ إِنَّمَا شَيْعَتُنَا مَنْ لَا يَهْرُ هَرِيرَ الْكَلْبِ وَ لَا يَظْمَعُ
طَمَعُ الْفَرَابِ وَ لَا يَسْأَلُ النَّاسَ بِكَفِّهِ وَ إِنْ مَاتَ جُوعًا قُلْتُ جُعِلْتُ
فِدَاكَ فَأَيُّنَ أَطْلُبُ هَؤُلَاءِ الْمَوْصُوفِينَ بِهِذِهِ الصِّفَةِ فَقَالَ أَطْلُبُهُمْ فِي
أَطْرَافِ الْأَرْضِ أُولَئِكَ الْخَشَنُ عَيْشُهُمْ الْمُنتَقِلَةُ دَارَهُمُ الَّذِينَ إِنْ
شَهِدُوا لَمْ يُعْرِفُوا وَ إِنْ غَابُوا لَمْ يُنْتَقِدُوا وَ إِنْ مَرَضُوا لَمْ يُعَادُوا وَ إِنْ
خَطَبُوا لَمْ يَرْوَجُوا وَ إِنْ مَاتُوا لَمْ يَشْهَدُوا أُولَئِكَ الَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ

وَ كَانَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا رَأَى أَحَدًا مِنْ شِيعَتِهِ قَالَ رَحِمَ اللَّهُ مَنْ قَرَأَ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ. (بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۳۳۱ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۴، ص ۳۶۳)

علی علیه السلام چون کسی از شیعیانش را میدید میگفت: خدا رحمت میکند کسی که سوره قدر را بخواند.

۳۶. ثواب الأعمال، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَ مَنْ عَيَّرَ مُؤْمِنًا بِشَيْءٍ لَا يَمُوتُ حَتَّى يَرْكَبَهُ. (المؤمن، ص ۶۶ / المحاسن، ج ۱، ص ۱۰۴ / الكافي، ج ۲، ص ۳۵۶ / تحف العقول، ص ۴۷ / ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۲۴۷ / الإختصاص، ص ۲۲۹ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۴۴۶ / منية المرید، ص ۳۳۲)

رسول خدا ﷺ فرمود: کسی که مؤمنی را به چیز ملامت کن و عار دارد، نمیرد تا آنرا مرتکب شود.

الکافی، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ﷺ عَنِ الرَّجُلِ يَرْكَبُ الْكِبِيرَةَ مِنَ الْكِبَائِرِ فَيَمُوتُ هَلْ يُخْرِجُهُ ذَلِكَ مِنَ الْإِسْلَامِ وَ إِنْ عَذَبَ كَانَ عَذَابُهُ كَعَذَابِ الْمُشْرِكِينَ أَمْ لَهُ مَدَّةٌ وَ انْقِطَاعٌ فَقَالَ ﷺ مَنِ ارْتَكَبَ كِبِيرَةً مِنَ الْكِبَائِرِ فَرَعَمَ أَقْنَاهَا حَلَالٌ أَخْرَجَهُ ذَلِكَ مِنَ الْإِسْلَامِ وَ عَذَابٌ أَشَدَّ الْعَذَابِ وَ إِنْ كَانَ مُعْتَرِفًا أَنَّهُ أَذْنَبَ وَ مَاتَ عَلَيْهِ أَخْرَجَهُ مِنَ الْإِيمَانِ وَ لَمْ يُخْرِجْهُ مِنَ الْإِسْلَامِ وَ كَانَ عَذَابُهُ أَهْوَنَ مِنْ عَذَابِ الْأَوَّلِ. (الکافی، ج ۲، ص ۲۸۵ / الوافی، ج ۴، ص ۱۱۳)

از امام صادق علیه السلام پرسیدند مردی که گناهی کبیره مرتکب میشده، مرده است. آیا از اسلام خارج و عذابش مانند عذاب مشرکین است؟ امام علیه السلام فرمود: کسی که کبیره ای انجام دهد و آنرا حلال بداند از اسلام خارج است و عذابی شدید دارد اما کسی که کبیره ای انجام دهد در حالیکه معترف است که حرام انجام داده، از ایمان خارج است نه از اسلام و عذابش کمتر از نفر قبل است.

۳۷. الخصال، قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ ﷺ وَ أَمَّا حَقُّ رَعِيَّتِكَ بِالْعِلْمِ فَإِنَّ تَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ إِنَّمَا جَعَلَ قِيَمًا لَهُمْ فِيمَا آتَاكَ مِنَ الْعِلْمِ وَ فَتَحَ لَكَ مِنْ خَزَائِنِهِ فَإِنْ أَحْسَنْتَ فِي تَعْلِيمِ النَّاسِ وَ لَمْ تَخْرُقْ بِهِمْ وَ لَمْ تَضَجِرْ عَلَيْهِمْ زَادَكَ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَ إِنْ أَنْتَ مَنَعْتَ النَّاسَ عِلْمَكَ أَوْ خَرِفْتَ بِهِمْ عِنْدَ طَلِبِهِمُ الْعِلْمَ مِنْكَ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ أَنْ يَسْلُبَكَ الْعِلْمَ وَ بَهَاءَهُ وَ يُسْقِطَ مِنَ الْقُلُوبِ مَحَلَّكَ. (من لايحضره الفقيه، ج ۲، ص ۶۲۱ / الامالي للصدوق، ص ۳۷۰ / الخصال، ج ۲، ص ۵۶۷ / مكارم الاخلاق، ص ۴۲۰ / عوالي اللئالي العزیزية في الاحاديث الدينية، ج ۴، ص ۷۴)

امام سجاد علیه السلام فرمود: حق شاکردانت بر تو آن است که بدانی خدا بواسطه علمی که بتو داده و فتحی که از خزانه اش کرده تو را قیّم ایشان ساخته؛ اگر خوب به ایشان درس دهی و با ایشان بدخلقی نکنی و برایشان سخت نگیری، خدات علم فزون کند. و اگر علمت را

يَتَوَسَّوْنَ وَ فِي قُبُورِهِمْ يَتَنَازَعُونَ وَ لَا يَخْتَلِفُ أَهْوَاؤُهُمْ وَ إِنْ اخْتَلَفَتْ بِهِمُ الْبُلْدَانُ. (الغیبة للنعمانی، ص ۲۰۳ / بحار الأنوار، ج ۶۵، ص ۱۶۴)

به امام صادق علیه السلام گفتند شیعیان شما چه بسیارند! امام فرمود ایشان را بشمار! کیانند؟ گفتند زیادتند از آنکه شمرده شوند. امام علیه السلام فرمود: اگر به سیصد و اندی برسند فرج ایشان فرارسد اما هنوز به این تعداد نرسیده اند. میدانی شیعه کیست؟ شیعه کسی است که بلندی صدایش از گوشش و چربی اش از بدنش فراتر نرود.... بر اینها که شیعه میشناسید زمانها بگذرد و در ایشان تمیز و تمحیص و تبدیل واقع شود. برخی بمیرند و برخی کشته شوند و اختلاف برخی را برابرد. شیعه ما کسی است که خشمسگ و طمع کلاغ از او دور است. هرگز گدایی نکند گرچه از گرسنگی بمیرد. ایشان را در گوشه و کنارها بجوید. زندگی شان خشن و خانه بدوشند. ناشناس اند و نادیده انگاشته شوند. نه کسی از ایشان عیادت کند نه کسی به ایشان زن دهد و نه کسی به تشیع جنازه ایشان آید. این عده قلیل با هم اند و یکدگر را یاری کنند و قبور هم را زیارت کنند و بکدل اند گرچه از هم دورند.

۳۵. الامالي للصدوق، عَنْ الْكَاطِمِ ﷺ أَنَّهُ سَمِعَ نَعُصَ آبَائِهِ ﷺ رَجُلًا يَقْرَأُ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فَقَالَ صَدَقَ وَ غَفِرَ لَهُ. (الامالي للصدوق، ص ۶۰۶ / الدعوات للراوندي، ص ۱۱۰ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۱، ص ۵۲۷ / بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۳۲۷)

امام کاظم علیه السلام فرمود پدرم شنید که مردی سوره قدر را تلاوت میکرد. فرمود: آفرین! او بخشوده شد.

ثواب الأعمال، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ سَهْلٍ قَالَ كَتَبْتُ إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ ﷺ عَلَمْنِي شَيْئًا إِذَا أَنَا قُلْتُ كُنْتُ مَعَكُمْ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ قَالَ فَكَتَبَ بِخَطِّهِ أَعْرِفْهُ أَكْثَرَ مِنْ تِلَاوَةِ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ وَ رَطَبُ شَفَتَيْكَ بِالْإِسْتِغْفَارِ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۶۵ / الخصال، ج ۱، ص ۶۱ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۶، ص ۳۷۷ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، طالقديمة، ج ۲، ص ۴۳۲ / جامع الأخبار للشعيري، ص ۵۶ / مكارم الاخلاق، ص ۳۱۳ / مشكاة الأنوار في غرر الاخبار، ص ۱۱۴)

کسی گوید به امام باقر علیه السلام نامه نوشتم چیزی مرا بیاورید که در دنیا و آخرت با شما باشم. نوشت: سوره قدر را زیاد بخوان و زیاد ذکر استغفار بر لب آور.

عَنِ الصَّادِقِ ﷺ الثُّورُ الَّذِي يَسْعَى بَيْنَ يَدَيِ الْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ نُورٌ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ... (بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۳۳۰ / مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۴، ص ۳۶۲)

امام صادق علیه السلام فرمود: نوری که در قیامت جلوی مؤمنین را روشن میکند نور سوره قدر است.

از ایشان منع کردی یا از ایشان روگردانیدی، برخداست که علم و بهانش را از تو بازگیرد و از چشمها بیاندازد.

۳۸. ثَقَلًا مِنْ حَظِّ الشَّهِيدِ، قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِذَا أَحْبَبْتَ شَيْئًا فَلَا تُكْثِرْ ذِكْرَهُ فَإِنَّ ذَلِكَ مِمَّا يَهْدُهُ وَإِذَا كَانَ لَكَ إِلَى رَجُلٍ حَاجَةٌ فَلَا تُشْتِمُهُ مِنْ خَلْفِهِ فَإِنَّ اللَّهَ يَرْفَعُ ذَلِكَ فِي قَلْبِهِ. (الكافي، ج ۶، ص ۴۵۹ / الوافي، ج ۲۰، ص ۴۷۰)

امام صادق عليه السلام فرمود: چون چیزی را دوست داشتی زیاد راجع به آن سخن مگو که زیاد سخن گفتن راجع به چیزی، یکی از موجبات نابودی آن است. و چون از کسی چیزی میخواستی پشت سرش از او بد مگو زیرا خدا آنرا به دل او الهام می کند.

۳۹. الامام علی عليه السلام: قَدَّرَ الْأَرْزَاقَ فَكَثَّرَهَا وَ قَلَّلَهَا ، وَ قَسَمَهَا عَلَى الضَّيِّقِ وَ السَّعَةِ فَعَدَلَ فِيهَا لِيَتَبَلَّى مَنْ أَرَادَ بِمِيسُورِهَا وَ مَعْسُورِهَا، وَ لِيَخْتَبِرَ بِذَلِكَ الشُّكْرَ وَ الصَّبْرَ مِنْ غَنِيِّهَا وَ فَقِيرِهَا. (نهج البلاغة للصبغي صالح، ص ۱۳۴ / الفصول المهمة في أصول الأئمة، تكملة الوسائل، ج ۱، ص ۲۳۷)

امام علی عليه السلام فرمود: اندازه روزی هرکس و کم و زیادش را تعیین نمود و تنگی و گشایش را به عدالت میان مردم تقسیم کرد تا ایشان را به آسانی و سختی بیازماید و شاکر و صابر را از غنی و فقیر معلوم کند.

دَعَاوَاتِ الرَّاَوْنِدِيِّ، قَالَ لِي ذَاتَ يَوْمٍ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَا رِبِيعَةَ خَدَمْتَنِي سَنَعَ سِنِينَ أَوْ لَا تَسْأَلْنِي حَاجَةً فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَهْلُنِي حَتَّى أَفْكَرَ فَلَمَّا أَصْبَحْتُ وَ دَخَلْتُ عَلَيْهِ قَالَ لِي يَا رِبِيعَةُ هَاتِ حَاجَتَكَ فَقُلْتُ تَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يُدْخِلَنِي مَعَكَ الْجَنَّةَ فَقَالَ لِي مَنْ عَلَّمَكَ هَذَا فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا عَلَّمَنِي أَحَدٌ لَكِنِّي فَكَّرْتُ فِي نَفْسِي وَ قُلْتُ إِنْ سَأَلْتُهُ مَا لَا كَانَ إِلَى نَفَادٍ وَإِنْ سَأَلْتُهُ عُمُرًا طَوِيلًا وَ أَوْلَادًا كَانَ عَاقِبَتُهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رِبِيعَةُ فَتَكَسَّسَ ﷺ رَأْسُهُ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ أَفْعَلُ ذَلِكَ فَأَعِنِّي بِكُنْزَةِ السُّجُودِ... (الدعوات للراوندي سلوة الحزين، ص ۳۹)

ربیعہ گفت روزی رسول خدا ﷺ مرا فرمود: هفت سال مرا خدمت کردی، چیزی نمی خواهی؟ گفت مرا مهلت دهید تا فکر کنم! صبح فردا آمدم، فرمود: حاجت چیست؟ گفتم: از خدا بخواه که با تو در بهشت باشم. فرمود: چه کسی این حاجت را به تو آموخت؟ گفت: کسی نیاموخت؛ با خود فکر کردم اگر مال بخواهم تمام شود اگر عمر و اولاد بخواهم بالاخره خواهیم مرد. ربیعہ گوید رسول خدا ﷺ مدتی سر به زیر افکند سپس فرمود: از خدا چنین بخواهم اما تو هم با زیاد سجده کردن یاری ام کن.

۴۰. قصص الأنبياء عليهم السلام، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ لَمَّا فَارَقَ مُوسَى الْخَضِرَ قَالَ مُوسَى أَوْصِنِي فَقَالَ الْخَضِرُ التَّرَمُّ مَا لَا يَضُرُّكَ مَعَهُ شَيْءٌ كَمَا لَا يَنْفَعُكَ مِنْ غَيْرِهِ شَيْءٌ إِلَّاكَ وَ اللَّجَاجَةُ وَ الْمَشْيُ إِلَى غَيْرِ حَاجَةٍ وَ الضَّحِكُ فِي غَيْرِ تَعَجُّبٍ يَا ابْنَ عَمْرَانَ لَا تُعَيِّرَنَّ أَحَدًا بِخَطِيئَتِهِ وَ ابْكُ عَلَى خَطِيئَتِكَ. (قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي، ص ۱۵۷ / بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۳۸۶)

موسی عليه السلام چون میخواست از خضر جدا شود گفت مرا نصیحتی کن. خضر فرمود: ملازم چیزی باش که دیگر چیزها پیش آن بی ارزش است و بی آن، چیزها بی ارزش. (یعنی تنها چیز مهم زندگی را پیدا کن و ملازم آن باش) و نیز مبادا لجاجت کنی یا بی دلیل جایی بروی یا بی جهت بخندی. ای پسر عمران! کسی را به خطایی ملامت مکن و به خطای خویش مشغول باش.

چهل حدیث ۱۱۰

۱. عَنِ الرَّضَا (ع) قَالَ أَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى نَبِيِّهِ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ إِنِّي إِذَا أُطِيعْتُ رَضِيْتُ وَإِذَا رَضِيتُ بَارَكْتُ وَ لَيْسَ لِرَكَّتِي نِهَايَةٌ وَإِذَا غَضِبْتُ غَضِبْتُ وَإِذَا غَضِبْتُ لَعَنْتُ وَ لَعْنَتِي تَبْلُغُ السَّابِعَ مِنَ الْوَرَاءِ... (الكافي، ج ۲، ص ۲۷۵ من لا يحضره الفقيه، ج ۱، ص ۲۵۲ / علل الشرائع، ج ۲، ص ۳۸۴ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۳۰۸)

امام رضا (ع) فرمود: خداوند به پیامبری از پیامبرانش وحی کرد: وقتی از من اطاعت کنند راضی میشوم، و چون راضی شدم برکت میدهم و برکت مرا نهایی نیست. و وقتی نافرمانی ام کنند خشمگین میشوم و چون خشمگین شوم لعن میکنم و لعنت من تا هفت پشت اثر میکند.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِذَا غَضَبَنِي مَنْ عَرَفَنِي سَلَطْتُ عَلَيْهِ مَنْ لَا يَعْرِفُنِي... (الكافي، ج ۲، ص ۲۷۶ / دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۱۹۴ / الأمالي للصدوق، ص ۲۲۹)

امام صادق (ع) فرمود: خداوند میفرماید: وقتی کسی که مرا میشناسد، نافرمانی ام کند بر کسی را مسلط میکنم که خداشناس باشد.

عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (ع) قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى كَانَ وَ لَا شَيْءَ غَيْرُهُ وَ كَذَلِكَ هُوَ الْيَوْمَ وَ كَذَلِكَ لَا يَرَالُ أَبَدًا (المحاسن، ج ۱، ص ۲۴۲ / التوحيد للصدوق، ص ۱۴۱)

امام صادق (ع) فرمود: خدا بود و چیزی جز او نبود؛ اکنون نیز همینطور است و همیشه همینطور خواهد بود.

التوحيد و معاني الأخبار، عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ (ع) قَالَ اللَّهُ هُوَ الَّذِي يَتَّأَلُهُ إِلَهِيهِ عِنْدَ الْحَوَائِجِ وَ الشَّدَائِدِ كُلُّ مَخْلُوقٍ عِنْدَ انْقِطَاعِ الرَّجَاءِ مِنْ كُلِّ مَنْ دُونَهُ وَ تَقْطُوعِ الْأَسْبَابِ مِنْ جَمِيعٍ مَنْ سِوَاهُ. (التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام، ص ۲۱ / التوحيد للصدوق، ص ۲۳۱ / معاني الأخبار، ص ۴)

امام سجاد □ فرمود: همه مخلوقات، هنگام حوائج و شدايد، وقتی از همه نا امید شدند و همه را نا کارآمد دیدند، دل به یک کس می سپارند. آن کس خداست.

التوحيد، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) إِنَّ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ تِسْعَةً وَ تِسْعِينَ اسْمًا مَنْ دَعَا اللَّهَ بِهَا اسْتَجَابَ لَهُ وَ مَنْ أَحْصَاهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ... (التوحيد للصدوق، ص ۱۹۵ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۳۱۷)

رسول خدا (ص) فرمود: خداوند را نود و نه اسم است. کسی که او را با آنها بخواند دعایش مستجاب شود و کسی که همه آنها را بشناسد وارد بهشت شود.

التوحيد، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ بَيْنَا أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (ع) يَخْطُبُ عَلَى مِنْبَرِ الْكُوفَةِ إِذْ قَامَ إِلَيْهِ رَجُلٌ فَقَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ هَلْ رَأَيْتَ رَبَّكَ فَقَالَ وَ يَلَيْكَ يَا ذَعْلَبُ مَا كُنْتُ أَعْبُدُ رَبًّا لَمْ أَرَهُ قَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ كَيْفَ رَأَيْتَهُ قَالَ يَا ذَعْلَبُ لَمْ تَرَهُ الْعُيُونُ بِمُشَاهَدَةِ الْأَبْصَارِ وَ لَكِنْ رَأَيْتُهُ الْقُلُوبُ بِحَقَائِقِ الْإِيمَانِ. (الكافي، ج ۱، ص ۱۳۸ / التوحيد للصدوق، ص ۳۰۸ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، ط القديمة، ج ۱، ص ۱۱۹ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲، ص ۱۲۰)

امام صادق (ع) فرمود: امیرالمومنین (ع) بر منبر سخن میگفت که مردی درخواست و گفت تا کنون خدات را دیده ای؟ امیرالمومنین (ع) فرمود: هرگز خدای را که ندیده باشم نمی پرستم. اما او را به چشم سر نتوان دید بلکه قلبها هستند که او را می بینند و به او ایمان میاورند.

۲. الكافي، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) أَنْتَكَ النَّاسُ تُشْكَا أَنْصَحُهُمْ جَنَابًا وَ أَسْلَمُهُمْ قَلْبًا لِجَمِيعِ الْمُسْلِمِينَ. (الكافي، ج ۲، ص ۴۱۸ / الجعفریات، ص ۱۶۳ / مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۸۱)

رسول خدا (ص) فرمود: در میان مردم بگونه ای زندگی کن که خیرخواه ترین به ایشان و دلیا ترین به ایشان باشی.

الكافي، قَالَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (ع) عَلَيْكَ بِالتَّضَحِّيِّ لِلَّهِ فِي خَلْقِهِ فَلَنْ تَلْقَاهُ بِعَمَلٍ أَفْضَلَ مِنْهُ. (الكافي، ج ۳، ص ۴۱۸ / الوافي، ج ۵، ص ۵۳۶)

امام صادق (ع) فرمود: برای خدا، خیرخواه خلش باش که عملی برتر از این نیست.

۳. جامع الأخبار، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص): إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ نَادَى مُنَادٍ مَنْ كَانَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ فَلْيَدْخُلِ الْجَنَّةَ فَيَقَالَ مَنْ هُمْ فَيَقَالَ الْعَافُونَ عَنْ النَّاسِ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِلَا حِسَابٍ... (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۱۷ / بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۲۶۶)

رسول خدا (ص) فرمود: چون هنگامه قیامت فرارسد منادی ندا میکند: هرکس برای خدا کار کرده وارد بهشت شود. پرسند اینان کیانند؟ گفته شود: کسانی که مردم را می بخشیدند. پس اینان بی حساب و کتاب وارد بهشت میشوند.

دَعَوَاتُ الرَّأُوْنَدِيِّ، قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (ع) أَشْرَفُ خِصَالِ الْكَرَمِ غَفْلَتُكَ عَمَّا تَعْلَم. (الدعوات للراوندي سلوة الحزين، ص ۲۹۳ / بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۴۲۷)

امیر مؤمنان (ع) فرمود: برترین خصلت کرم، چشم پوشی و تغافل است.

نهج البلاغة، وَ قَالَ (ع) إِذَا قَدَّرْتَ عَلَى عَدُوِّكَ فَاجْعَلِ الْعَفْوَ عَنْهُ شُكْرًا لِلْقُدْرَةِ عَلَيْهِ... (نهج البلاغة للصبيحي صالح، ص ۴۷۰ / عيون الحكم و المواعظ للبيهي، ص ۱۳۲)

امیرمؤمنان (ع) فرمود: چون بر دشمن ظفر یافتی، به شکرانه همان چیرگی، او را ببخش.

۴. اَعْلَامُ الدِّينِ، قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْجَوَادُ (ع) وَقَالَ (ع) لَا تُعَادِ أَحَدًا حَتَّى تَعْرِفَ الَّذِي بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ تَعَالَى فَإِنْ كَانَ مُحْسِنًا فَإِنَّهُ لَا يُسْلِمُهُ إِلَيْكَ وَإِنْ كَانَ مُسِيئًا فَإِنَّ عِلْمَكَ بِهِ يَكْفِيكَ فَلَا تُعَادِهِ. (نزّه الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۱۳۶ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۳۰۹)

امام جواد (ع) فرمود: زنهار! با کسی دشمنی مکن تا وقتی که میانه او را با خدا دانسته باشی. چون اگر نیکوکار باشد خدای تو وانمیگذارد و اگر بدکردار باشد همان بدکردارش سرنگونش میکند و لازم نیست تو با او دشمنی کنی.

۵. مصباح الشریعة، قَالَ الصَّادِقُ (ع) الصَّمْتُ شِعَارُ الْمُحَقِّقِينَ بِحَقَائِقِ مَا سَبَقَ وَ جَفَّ الْقَلَمُ بِهِ وَ هُوَ مُفْتَاحُ كُلِّ رَاحَةٍ مِنَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ فِيهِ رِضَا الرَّبِّ وَ تَخْفِيفُ الْحِسَابِ وَ الصُّوْنُ مِنَ الْخَطَايَا وَ التَّرَلُّلُ قَدْ جَعَلَهُ اللَّهُ سِرًّا عَلَى الْجَاهِلِ وَ زِينًا لِلْعَالَمِ وَ مَعَهُ غَزْلُ الْهَوَاءِ وَ رِيَاضَةُ النَّفْسِ وَ حِلَاوَةُ الْعِبَادَةِ وَ زَوَالُ قَسْوَةِ الْقَلْبِ وَ الْعَقَافُ وَ الْمُرُوءَةُ وَ الظَّرْفُ فَأَغْلِقْ بَابَ لِسَانِكَ عَمَّا لَكَ بُدٌّ مِنْهُ لَا سِيَّمَا إِذَا لَمْ تَجِدْ أَهْلًا لِلْكَلامِ وَ الْمُسَاعَدَةِ فِي الْمَذَاكِرَةِ لِلَّهِ وَ فِي اللَّهِ وَ كَانَ رِبِيعُ بْنُ خُثَيْمٍ يَضَعُ قِرْطَاسًا بَيْنَ يَدَيْهِ وَ يَكْتُبُ مَا يَتَكَلَّمُ ثُمَّ يُحَاسِبُ نَفْسَهُ فِي عَشِيَّتِهِ مَا لَهُ وَ مَا عَلَيْهِ وَ يَقُولُ أَوْهَ نَجَا الصَّامِتُونَ وَ بَقِينَا وَ كَانَ بَعْضُ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ (ص) يَضَعُ حَصَاةً فِي فِيهِ فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَتَكَلَّمَ بِمَا عَلِمَ أَنَّهُ لِلَّهِ وَ فِي اللَّهِ وَ لَوْجِهِ اللَّهُ أَخْرَجَهَا وَ إِنْ كَثِيرًا مِنَ الصَّحَابَةِ كَانُوا يَتَنَفَّسُونَ تَنَفُّسَ الْفَرْقَى وَ يَتَكَلَّمُونَ شِبْهَ الْمَرْضَى وَ إِنَّمَا سَبَبُ هَلَاكِ الْخَلْقِ وَ نَجَاتِهِمُ الْكَلَامُ وَ الصَّمْتُ. (مصباح الشریعة، ص ۱۰۱ / بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۲۸۴)

امام صادق (ع) فرمود: سکوت راه و روش کسانی است که به حقیقت دست یافته اند و سر و ته دنیا را میدانند. سکوت کلید راحتی در دنیا و آخرت است. در آن رضای پروردگار، سبک حسابی روز جزا، و حفاظت از خطا و لغزش است. سکوت پرده پوش جاهل و زینت عالم است. سکوت با ریاضت نفس و برکناری از هوی همراه است. سکوت حلاوت عبادت را در پی دارد. سکوت موجب از میان رفتن قساوت قلب است. سکوت عفت و حیا و جوانمردی میاورد. ... برخی صالحین آنچه را که میگفتند می نوشتند تا شبانگاه که خویش را محاسبه میکنند بدانند چه بر خود روا داشته اند. برخی از صحابه سنگریزه ای در دهان می گذاشتند تا بی جا و ناسنجیده سخن نیازانند..... سبب هلاکت خلق و نجات ایشان کلام و سکوت است.

۶. تفسیر القمی، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (ع) فِي قَوْلِهِ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَى وَ زِيَادَةُ قَامَا الْحُسْنَى فَالْجَنَّةُ وَ أَمَّا التَّرِيَادَةُ فَالدُّنْيَا مَا أَعْطَاهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا لَمْ يُحَاسِبْنَهُمْ بِهِ فِي الْآخِرَةِ وَ يَجْمَعُ لَهُمْ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ يُثَبِّتُهُمْ بِأَحْسَنِ أَعْمَالِهِمْ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ يَقُولُ اللَّهُ وَ لَا يَزْهَقُ وَجُوهُهُمْ قَتَرٌ وَ لَا ذَلَّةٌ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ. (تفسیر القمی، ج ۱، ص ۳۱۱ / البرهان في تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۲۵)

امام باقر (ع) فرمود: آنجا که خدا فرموده کسانی را که خوبی کردند، خوبی بهره باشد و زیادت: مراد از خوبی بهشت است و زیادت دنیا است. آنچه را که بدیشان در دنیا ارزانی داشته از سهم آخرت ایشان کاست نکند و حظ دنیا و آخرت از آن ایشان است. به بهترین اعمالی که در دنیا یا آخرت کردند ایشان را به حساب آورد و جزا دهد و خدا فرماید گرد ناداری و ذلت بر ایشان ننشیند که ایشان اصحاب بهشت اند و در آن جاودانه.

۷. وَ سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) عَنْ اسْمِ اللَّهِ الْأَعْظَمِ قَالَ كُلُّ اسْمٍ مِنْ أَسْمَاءِ اللَّهِ الْأَعْظَمُ فَفَرَّغَ قَلْبَكَ مِنْ كُلِّ مَا سِوَاهُ وَ ادْعُهُ بِأَيِّ اسْمٍ شِئْتَ فَلَيْسَ فِي الْحَقِيقَةِ لِلَّهِ اسْمٌ دُونَ اسْمِ بَلْ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ... (مصباح الشریعة، ص ۱۳۳ / بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۲۲۷) از رسول خدا (ص) پرسیدند اسم اعظم خدا چیست؟ فرمود: تمام اسماء خدا، اعظم اند. دل از بند جز او، تهی دار و او را به هر اسمی که خواهی بخوان. در واقع خداوند اسماء گوناگون ندارد بلکه تمام اسماء در دل هم ریشه دارند و او خدا واحد قهار است.

۸. الخصال، قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ (ع) وَ حَقُّ السُّلْطَانِ أَنْ تَعْلَمَ أَنَّكَ جُعِلْتَ لَهُ فِتْنَةً وَ أَنَّهُ مُبْتَلَى فِيكَ بِمَا جَعَلَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُ عَلَيْكَ مِنَ السُّلْطَانِ وَ أَنَّ عَلَيْكَ أَنْ لَا تَتَعَرَّضَ لِسَخَطِهِ فَتَقْلِبَ بِيَدِكَ إِلَى التَّهْلُكَةِ وَ تَكُونَ شَرِيكًا لَهُ فِيمَا يَأْتِي إِلَيْكَ مِنْ سُوءٍ. (من لايحضره الفقيه، ج ۲، ص ۶۲۰ / الأمالي للصدوق، ص ۳۶۹ / الخصال، ج ۲، ص ۵۶۷ / مكارم الأخلاق، ص ۴۲۰)

امام سجاد (ع) فرمود: حق آنکه بر تو حکومت میکند آن است که بدانی تو وسیله آزمودن او هستی و او بخاطر سیطره ای که بر تو دارد، مبتلاست و نایست او را بخشم آوری و بدست خویش خود را بهلاک اندازی و او را در خون خود شریک کنی.

قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ (ع) وَ حَقُّ سَائِسِكَ بِالْعِلْمِ التَّعْظِيمُ لَهُ وَ التَّوْقِيرُ لِمَجْلِسِهِ وَ حُسْنُ الْإِسْتِمَاعِ إِلَيْهِ وَ الْإِقْبَالُ عَلَيْهِ وَ أَنْ لَا تَرْفَعَ عَلَيْهِ صَوْتَكَ وَ لَا تُجِيبَ أَحَدًا يَسْأَلُهُ عَنْ شَيْءٍ حَتَّى يَكُونَ هُوَ الَّذِي يُجِيبُ وَ لَا تُحَدِّثَ فِي مَجْلِسِهِ أَحَدًا وَ لَا تَقْتَابَ عِنْدَهُ أَحَدًا وَ أَنْ تَذْفَعَ عَنْهُ إِذَا ذُكِرَ عِنْدَكَ بِسُوءٍ وَ أَنْ تَسْتَرْ عِيُوبَهُ وَ تُظْهِرَ مَنَاقِبَهُ وَ لَا

تُجَالِسُ لَهُ عَدُوًّا وَلَا تُعَادِي لَهُ وَلَيَّا فَإِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ شَهِدَ لَكَ مَلَائِكَةُ اللَّهِ بِأَنَّكَ قَصَدْتَهُ وَتَعَلَّمْتَ عِلْمَهُ إِلَهُ جَلَّ اسْمُهُ لَا لِلنَّاسِ. (مکاتیب الانمه عليهم السلام، ج ۳، ص ۱۹۰)

امام سجاد □ فرمود: و حق معلّم آنتست که او را تعظیم کنی و مجلسش را حرمت نهی و خوب گوش فرایش دهی و بدو اقبال کنی و صدایت را در برابرش بلند نسازی و چون از او پرسند تو جواب نگوئی و نگذاری در مجلس او سخن از دیگری به میان آید و غیبتی افتد و چون از او بدگویند دفاعش کنی و عیوبش بیوشانی و مناقبش را آشکار کنی و با دشمنش نشینی و با دوستش دشمنی نکنی. چون چنین کردی فرشتگان گواهی دهند که تو خیرخواه اویی و علمش را برای خدا آموختی نه برای مردم.

۹. المحاسن، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْخَيْرُ أَسْرَعُ إِلَى التَّيْبِتِ الَّذِي يُطْعَمُ فِيهِ الطَّعَامُ مِنَ الشَّفَرَةِ فِي سَنَامِ الْإِبِلِ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۹۰ و مسائل الشيعة، ج ۲۴، ص ۲۹۲)

رسول خدا ﷺ فرمود: روزی بخانه‌ای که در آن اطعام میشود به سرعت سرازیر است چون دشنه که به سرعت و به نرمی در چربی کوهان فرو میرود.

المحاسن، قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ إِذَا دَخَلُوا مَنْزِلَكَ دَخَلُوا بِمَغْفِرَتِكَ وَ مَغْفِرَةِ عِيَالِكَ وَ إِذَا خَرَجُوا مِنْ مَنْزِلِكَ خَرَجُوا بِذُنُوبِكَ وَ ذُنُوبِ عِيَالِكَ. (المحاسن، ج ۲، ص ۳۹۱ / الکافی، ج ۲، ص ۲۰۲)

امام صادق ﷺ فرمود: چون میهمانان به سرای تو درآیند، تو و خانواده‌ات در مغفرت الهی درآیید و چون خارج شوند، شما از گناهانتان خارج و بخشوده شوید.

۱۰. يَا كُمَيْلُ لَا تُزَيِّنَ النَّاسَ افْتِقَارَكَ وَ اضْطِرَارَكَ وَ اضْطِرَّ عَلَيْهِ احْتِسَابًا بِعَرٍّ وَ تَسْتُرٍ... (بشارة المصطفى لشيعة المرتضى، ص ۲۶ / بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۲۶۹)

امام علی ﷺ فرمود: زنهاری که فقر و درماندگی‌ات را بر مردمان آشکار نسازی؛ صبر پیشه کن و منتظر نصرت خداوند باش با عزّت و خویشنداری.

۱۱. الأُمَالِي لِلصَّدُوقِ / معاني الأخبار، رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ مَنْ بَاتَ عَلَى طُلْهِ فَكَأَنَّمَا أَحْيَا اللَّيْلَ كُلَّه. (الأُمَالِي لِلصَّدُوقِ، ص ۳۴ / معاني الأخبار، ص ۲۳۵ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، طالقديمة، ج ۲، ص ۲۸۱ / مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب، ج ۳، ص ۱۹۹)

رسول خدا ﷺ فرمود: کسی که پاکیزه و با وضو بخوابد گویا شب را به عبادت زنده داشته.

الخصال، قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ وَمَنْ قَرَأَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ حِينَ يَأْخُذُ مَضْجَعَهُ وَكَلَّ اللَّهُ عَنَّهُ وَجَلَّ بِهِ خَمْسِينَ أَلْفَ مَلَكٍ يَحْرُسُونَهُ لَيْلَتَهُ. (تحف العقول، ص ۱۲۰ / الأُمَالِي لِلصَّدُوقِ، ص ۱۴ / الخصال، ج ۲، ص ۶۳۱ / روضة الواعظين و بصيرة المتعظين، طالقديمة، ج ۲، ص ۳۱۱ / مكارم الأخلاق، ص ۲۸۸ / عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۹۸ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۵، ص ۷۹۵)

امیرالمؤمنین ﷺ فرمود: کسی که سوره توحید را، وقت به بستر رفتنش بخواند، خداوند فرشتگانی بسیار بر او می‌گمارد تا نگاهبان او باشند.

ثَوَابُ الْأَعْمَالِ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ قَالَ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِائَةَ مَرَّةٍ حِينَ يَنَامُ بَاتَ وَ قَدْ تَحَاتَّتِ الذُّنُوبُ كُلُّهَا عَنْهُ. (ثَوَابُ الْأَعْمَالِ و عقاب الأعمال، ص ۱۶۴ / مكارم الأخلاق، ص ۳۱۳)

امام صادق ﷺ فرمود: کسی که هنگام به خواب رفتنش صد بار از خداوند پوزش طلبد، بخوابد در حالیکه از تمامی گناهانش پاک گردد.

۱۲. علل الشرائع، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّمَا سُمِّيَ الْمُؤْمِنُ مُؤْمِنًا لِأَنَّهُ يُؤْمِنُ عَلَى اللَّهِ فَيُجِيرُ أَمَانَةً. (علل الشرائع، ج ۲، ص ۵۲۳ / بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۶۰)

امام صادق ﷺ فرمود: مؤمن را مؤمن نامیده‌اند چون از خداوند امان و آرامش خواسته و در جوار او آرام گرفته.

و مِنْهُ، عَنْ أَحَدِهِمَا ﷺ قَالَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيَنْزَهُ نُورُهُ لِأَهْلِ السَّمَاءِ كَمَا تَنْزَهُ نُجُومُ السَّمَاءِ لِأَهْلِ الْأَرْضِ وَ قَالَ ﷺ إِنَّ الْمُؤْمِنَ وَلِيُّ اللَّهِ يُعِينُهُ وَ يَصْنَعُ لَهُ وَ لَا يَقُولُ عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ وَ لَا يَخَافُ غَيْرَهُ. (المؤمن، ص ۲۹ / الکافی، ج ۲، ص ۱۷۱ / الإختصاص، ص ۲۸ / أعلام الدين في صفات المؤمنين، ص ۴۳۸ / البلد الأمين و الدرع الحصين، ص ۱۶۸)

یکی از امامان ﷺ فرمود: نور مؤمن برای اهل آسمان میدرخشد همچنانکه نور ستارگان برای اهل زمین میدرخشد و فرمود: مؤمن دوست خداست. خداوند کمکش میکند و به فرجامش میرساند. او نیز پیوسته راستگوست و از جز خدا نمی‌هراسد.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ يَتَوَقَّى الْمُؤْمِنُ مَغْفُورًا لَهُ ذُنُوبُهُ وَ اللَّهُ جَمِيعًا. (المؤمن، ص ۳۳ / بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۶۵)

امام صادق ﷺ فرمود: قسم به خدا، مؤمن رحلت میکند در حالیکه تمامی گناهانش بخشوده شده.

و مِنْهُ، عَنْهُ ﷺ قَالَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا دَعَا اللَّهَ أَجَابَهُ فَشَخِصَ بَصَرِي نَحْوَهُ إِعْجَابًا بِمَا قَالَ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ لِخَلْقِهِ. (المؤمن، ص ۳۴ / بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۶۵)

امام صادق ﷺ فرمود: مؤمن چون دعا کند، اجابت شود. راوی گوید از این سخن متعجب شدم، پس امام ﷺ فرمود: خداوند برای خلقتش گشایش میدهد.

۱۳. عنه علیه السلام: يَا عَلِيُّ ثَمَانِيَةٌ لَا يَقْبَلُ مِنْهُمْ الصَّلَاةُ وَ إِمَامٌ قَوْمٍ يَصْلِي بِهِمْ وَ هُمْ لَهُ كَارِهُونَ. (المحاسن، ج ۱، ص ۱۲/ من لا يحضره الفقيه، ج ۱، ص ۵۹/ الخصال، ج ۲، ص ۴۰۷/ معاني الأخبار، ص ۴۰۴/ معدن الجواهر و رياضة الخواطر، ص ۶۴/ مكارم الأخلاق، ص ۴۳۶/ السرائر الحاوي لتحرير الفتاوي و المستطرفات، ج ۳، ص ۶۱۷/ مشكاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۱۵۰/ عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۱، ص ۲۶۷)

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: ای علی، از کسانی که نمازشان قبول نمیشود کسی است که بر گروهی پیشنمازی میکند که او را قبول ندارند.

۱۴. معاني الأخبار، سئل الحسن بن علي بن محمد عليه السلام عن الموت ما هو فقال هو التصديق بما لا يكون حدثني أبي عن أبيه عن جدّه عن الصادق عليه السلام قال إن المؤمن إذا مات لم يكن ميتاً فإن الميت هو الكافر إن الله عزّ وجلّ يقول يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ يَعْنِي الْمُؤْمِنَ مِنَ الْكَافِرِ وَ الْكَافِرَ مِنَ الْمُؤْمِنِ. (معاني الأخبار، ص ۲۹۰/ اعتقادات الإمامية للصدوق، ص ۵۶/ البرهان في تفسير القرآن، ج ۱، ص ۶۰۷)

از امام عسکری علیه السلام راجع به مرگ پرسیدند. فرمود: قبول کردن نیستی. سپس فرمود پدرم از پدرش از جدّش از امام صادق علیه السلام روایت کرد که مؤمن چون بمیرد، مرده نیست. کافر است که چون می‌میرد مرده است. خداوند زنده را از مرده و مرده را از زنده بیرون میکشد یعنی مؤمن را از نسل کافر و کافر را از نسل مؤمن بیرون میکشد.

۱۵. الغيبة للنعماني، عن أبي عبد الله عليه السلام أنّه قال من دخل في هذا الدين بالرّجال أخرجته منه الرّجال كما أدخلوه فيه و من دخل فيه بالكتاب و السنّة زالت الجبال قبل أن يزلّوا... (الغيبة للنعماني، ص ۲۲/ بحار الأنوار، ج ۲، ص ۱۰۵)

امام صادق علیه السلام فرمود: کسی که بخاطر شخصیت‌ها داخل در این دین شود، همان شخصیت‌ها او را از دین خارج میکنند و کسی که با مطالعه کتاب و سنّت متدین شود، کوه می‌لرزد اما او استوار است.

۱۶. مكارم الأخلاق، عن أبي جعفر عليه السلام قال أتى رجل فشكا إلهيه قال أخرجتنا الجن من منازلنا يعني عمّار منّا لهم فقال اجعلوا سُقُوفَ بُيُوتِكُمْ سَبْعَةَ أَذْرُعَ وَ اجعلوا الحِمَامَ فِي أَكْتَافِ الدَّارِ. (مكارم الأخلاق، ص ۱۲۸/ بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۱۶۲)

کسی نزد امام باقر آمد و شکایت کرد که اجنه اهل خانه را می‌آزارند؛ امام علیه السلام فرمود: سقفهای منزل را هفت ذراع بیشتر نکنید و در خانه کبوتر نگه‌دارید.

مكارم الأخلاق، من كتاب طيب الأئمة قال رسول الله صلی الله علیه و آله اتخذوا في بُيُوتِكُمُ الدَّوَاجِنَ يَتَشَاغَلُ بِهَا الشَّيْطَانُ عَنْ صِبْيَانِكُمْ. (مكارم الأخلاق، ص ۱۲۹/ بحار الأنوار، ج ۳، ص ۱۶۳)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: در خانه‌ها کبوتر نگه‌دارید که شیاطین به آنها مشغول شوند و کودکان را نیازارند.

مكارم الأخلاق، قال أبو الحسن عليه السلام لَا يَتَّبِعِي أَنْ يَخْلُقَ بَيْنَ أَحَدِكُمْ مِنْ ثَلَاثَةٍ وَ هُنَّ عُمَارُ الثَّيِّبِ الْهَرِّ وَ الْحَمَامِ وَ الذِّيكِ فَإِنْ كَانَ مَعَ الذِّيكِ أُنَيْسَةٌ وَ إِلَّا فَلَا بَأْسَ لِمَنْ لَا يَقْدِرُهَا. (مكارم الأخلاق، ص ۱۳۰/ عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۵۵)

امام کاظم علیه السلام فرمود: سزا نیست که خانه‌ها را از سه چیز تهی باشد که آنها آبادگر خانه‌اند: گربه و کبوتر و خروس. اگر شد همراه خروس مرغی هم باشد و اگر نشد، نشد.

۱۷. قال عليه السلام مَنْ دَخَلَ فِي الْإِسْلَامِ رَغْبَةً خَيْرٌ مِمَّنْ دَخَلَ رَهْبَةً وَ دَخَلَ الْمُنَافِقُونَ رَهْبَةً وَ الْمَوَالِي دَخَلُوا رَغْبَةً... (الغارات، طاحه‌دیه، ج ۲، ص ۸۲۲/ الکافی، ج ۲، ص ۷۲/ الجعفریات، ص ۱۸۵/ دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۳۱۷/ الخصال، ج ۲، ص ۶۰۲/ معاني الأخبار، ص ۱۴۴/ روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، طاحه‌دیه، ج ۱، ص ۸/ إعلام الوری بأعلام الهدی، طاحه‌دیه، ص ۵۹/ جامع الأخبار للشعیری، ص ۴۸/ قصص الأنبياء علیهم السلام للراوندي، ص ۳۳۳)

امام علیه السلام فرمود: کسی که به رغبت اسلام آورد بهتر از کسی است که به اکراه اسلام آورد. منافقین به اکراه اسلام آوردند و ایرانیان به رغبت.

تفسير القمي، وَ لَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَى بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام لَوْ نَزَّلَ الْقُرْآنُ عَلَى الْعَجَمِ مَا آمَنَتْ بِهِ الْعَرَبُ وَ قَدْ نَزَّلَ عَلَى الْعَرَبِ فَأَمَنَتْ بِهِ الْعَجَمُ فَهَذِهِ فَضِيلَةُ الْعَجَمِ. (تفسير القمي، ج ۲، ص ۱۲۴/ الوافي، ج ۳، ص ۶۷۳/ البرهان في تفسير القرآن، ج ۴، ص ۱۸۴)

امام صادق علیه السلام در تفسیر آیه «و اگر قرآن را بر ایرانیان نازل می‌کردیم عربها بدان ایمان نمی‌آوردند»، فرمود: چنین است و گرچه بر عرب نازل شد، آنها بدان ایمان آوردند و این فضیلت ایرانیان است.

قال النبي صلی الله علیه و آله فِي فَارِسَ ضَرَّ ثَمُوهُمْ عَلَى تَنْزِيلِهِ وَ لَا تَنْقُضِي الدُّنْيَا حَتَّى يَضْرِبُوكُمْ عَلَى تَأْوِيلِهِ. (قرب الإسناد، طاحه‌دیه، ص ۱۱۰/ بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۱۷۴)

رسول اکرم صلی الله علیه و آله راجع به ایرانیان فرمود: شما اعراب بر سر قبول ظاهر دین با آنها پیکار کردید و دنیا به آخر نرسیده، بر سر قبول باطن آن با شما پیکار می‌کنند.

عن أبي عبد الله عليه السلام قَالَ أَصَابَ بَعِيرًا لَنَا عَلَّةٌ وَ نَحْنُ فِي مَاءٍ لَيْتَنِي سُلِّمَ فَقَالَ الْغُلَامُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَا مَوْلَايَ أَنْحَرُهُ قَالَ لَا تَلْبَثُ فَلَمَّا سَرْنَا أَرْبَعَةَ أَمْيَالٍ قَالَ يَا غُلَامُ انْزِلْ فَاَنْحَرْهُ وَ لَأَنْ تَأْكُلَهُ السَّبَاعُ أَحَبُّ إِلَيَّ

مام‌صادق علیه السلام فرمود: چون سفرکردید، هدیه‌ای برای اهل خانه بازآرید. هرچه مقدور است گرچه سنگ‌ریزه‌ای باشد.

۲۰. الکافی، قَالَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله مَنْ أَحَبَّ النَّاسَ إِلَى اللَّهِ قَالَ أَنْفَعُ النَّاسِ لِلنَّاسِ. (الکافی، ج ۳، ص ۴۲۰ / الوافی، ج ۵، ص ۵۳۷)

از رسول خدا صلی الله علیه و آله پرسیدند محبوب‌ترین آدمیان نزد خدا کیست؟ فرمود: آنکس که نفعش بیشتر به آدمیان رسد.

الکافی، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ جَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ قَالَ نَفَاعًا. (تفسیر القمی، ج ۲، ص ۵۰ / الکافی، ج ۱، ص ۳۸۲ / الهدایة الکبری، ص ۹۹ / معانی الأخبار، ص ۲۱۲ / طب الأئمة علیهم السلام، ص ۹۸)

در تفسیر آیه‌ای که راجع به مسیح است که دعا کرده و از خدا خواسته او را، هرجا که هست، مبارک گرداند؛ امام‌صادق علیه السلام فرمود: یعنی دائماً نفعش به دیگران برسد.

۲۱. قصص الأنبياء، قَالَ عَزِيزُ يَا رَبِّ إِنِّي نَظَرْتُ فِي جَمِيعِ أُمُورِكَ وَ أَحْكَامِهَا فَعَرَفْتُ عَذْلَكَ بِعَقْلِي وَ بَقِيَّ بَابٌ لَمْ أَعْرِفْهُ إِنَّكَ تَسْخَطُ عَلَى أَهْلِ الْبَلِيَّةِ فَتَعْمَهُمْ بِعَذَابِكَ وَ فِيهِمُ الْأَطْفَالُ قَلِيلٌ لَهُ يَا عَزِيزُ إِنَّ الْقَوْمَ إِذَا اسْتَحَقُّوا عَذَابِي قَدَرْتُ نَزْوْلَهُ عِنْدَ انْقِصَاءِ آجَالِ الْأَطْفَالِ فَمَاتُوا أَوْلَيْكَ بِأَجَالِهِمْ وَ هَلَكَ هَؤُلَاءِ بِعَذَابِي. (قصص الأنبياء علیهم السلام للراوندي، ص ۲۴۰ / بحار الأنوار، ج ۵، ص ۲۸۶)

عزیر نبی گفت خدا یا در تمام امور و حکم‌هایت نظر کردم و عدالت را دیدم اما نکته‌ای باقی است: بر گروهی که بلا نازل میکنی، گناه اطفالشان چیست؟ خداوند فرمود: عزیر! چون گروهی مستحق عذاب شوند، نزولش را تا اجل‌های اطفال به تعویق میافکنم. پس مرگ ایشان به رسیدن زمان مرگ است و هلاک باقی عذاب.

۲۲. معانی الأخبار، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ مَنْ لَا يَعْرِفُ لِأَحَدٍ الْفَضْلَ فَهُوَ الْمُعْجَبُ بِرَأْيِهِ. (معانی الأخبار، ص ۲۴۴ / بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۳۱۶)

امام‌صادق علیه السلام فرمود: کسی که برای دیگران فضل و برتری قائل نیست، خودخواه و خودپسند است.

۲۳. عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى وَ مَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَ هُمْ مُشْرِكُونَ قَالَ شِرْكُ طَاعَةٍ لَيْسَ شِرْكُ عِبَادَةٍ وَ النَّمَاعِصِ الَّتِي يَتَكَبَّرُونَ فِيهَا شِرْكُ طَاعَةٍ أَطَاعُوا فِيهَا الشَّيْطَانَ فَأَشْرَكُوا بِاللَّهِ فِي الطَّاعَةِ لِغَيْرِهِ وَ لَيْسَ بِإِشْرَاكِ عِبَادَةٍ أَنْ يُعْبُدُوا غَيْرَ اللَّهِ... (تفسیر القمی، ج ۱، ص ۳۵۸ / بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم، ج ۱، ص ۳۶۹ / الکافی، ج ۱، ص ۲۰۷ / الجعفریات، ص ۱۷۹)

مَنْ أَنْ تَأْكُلَهُ الْأَعْرَابُ. (علل الشرائع، ج ۲، ص ۵۹۹ / وسائل الشیعة، ج ۹، ص ۴۱۷)

امام‌صادق علیه السلام در سفری بود که بدو گفتند شتری بیمار است، لاجرم قربانی اش کنیم. فرمود بگذارید از سرزمین بنی‌سلیم دور شویم. پس چون چهار میل گذشتند فرمود: قربانی اش کنید که اگر دزدگان بخورندش خوش‌تر دارم تا اعراب.

معانی الأخبار، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ صَعِدَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله الْمِنْبَرَ يَوْمَ فَتَحَ مَكَّةَ ثُمَّ قَالَ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى قَدْ ذَهَبَ عَنْكُمْ بِنَخْوَةِ الْجَاهِلِيَّةِ وَ تَفَاخُرِهَا بِآبَائِهَا إِلَّا أَنْكُمْ مِنْ آدَمَ وَ آدَمُ مِنْ طِينٍ وَ خَيْرُ عِبَادِ اللَّهِ عِنْدَهُ أَتْقَاهُمْ إِنَّ الْعَرَبِيَّةَ لَيْسَتْ بِأَبٍ وَ الْوَالِدِ وَ لَكِنَّهَا لِسَانٌ نَاطِقٌ فَمَنْ قَصَرَ بِهِ عَمَلُهُ فَلَمْ يَبْلُغْ رِضْوَانَ اللَّهِ حَسَبُهُ إِلَّا إِنْ كُلَّ دَمٍ كَانَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ أَوْ إِحْتَةٍ فَهُوَ تَحْتَ قَدَمِي قَدَمِي هَاتَيْنِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ... (الکافی، ج ۸، ص ۲۴۶ / معانی الأخبار، ص ۲۰۷)

امام‌باقر علیه السلام فرمود: رسول خدا صلی الله علیه و آله روز فتح مکه بر منبر رفت و فرمود: ای مردمان! خداوند خودخواهی جاهلی و تفاخر به پدران را ناپسند داشته؛ چون شما همه از آدمی‌اید و آدم از خاک است. بهترین بندگان خدا، خدایین‌ترین ایشان است. عربیت که بدان افتخار میکنید به نسل نیست. عرب به معنای رساست؛ پس آنکس که خیرش ناچیز باشد بدان نرسد. همانا هر خون‌خواهی و کینه‌ای که در جاهلیت میان شما بود اکنون زیر دویای من است.

۱۸. الخصال، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله الضِّيَافَةُ ثَلَاثَةٌ أَوَّلُ يَوْمٍ حَقٌّ وَ الثَّانِي وَ الثَّلَاثُ جَائِزَةٌ وَ مَا بَعْدَ ذَلِكَ فَإِنَّهَا صَدَقَةٌ تُصَدَّقُ بِهَا عَلَيْهِ. (الخصال، ج ۱، ص ۱۴۸ / بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۴۶۳)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: نهایت مهمانی سه روز است. نخستین روز حق مهمان است. روز دوم و سوم مانعی ندارد اما پس از آن صدقه است که بر او نثار میشود.

جامع الأخبار، قَالَ النَّبِيُّ صلی الله علیه و آله إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ خَيْرًا أَهْدَى إِلَيْهِمْ هَدِيَّةً قَالُوا وَ مَا تِلْكَ الْهَدِيَّةُ قَالَ الضَّيْفُ يَنْزِلُ بِرِزْقِهِ وَ يَرْتَحِلُ بِذُنُوبِ أَهْلِ الْبَيْتِ. (جامع الأخبار للشعيري، ص ۱۳۹ / بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۴۶۱)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: چون خداوند خیر خانه‌ای را خواهد هدیه‌ای نثارشان کند. پرسیدند چیست؟ فرمود: مهمان؛ روزی‌اش را میاورد و گناهان اهل خانه را میبرد.

۱۹. تفسیر العیاشی، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ علیه السلام قَالَ إِذَا سَافَرَ أَحَدُكُمْ فَقَدِمَ مِنْ سَفَرِهِ فَلْيَأْتِ أَهْلَهُ بِمَا تَيْسَّرَ وَ لَوْ بِحَجَرٍ. (تفسیر العیاشی، ج ۱، ص ۲۷۷ / الکافی، ج ۴، ص ۱۸۲ / من لایحضره الفقیه، ج ۲، ص ۱۴۲ / علل الشرائع، ج ۲، ص ۳۸۷ / تهذیب الأحکام، تحقیق خراسان، ج ۴، ص ۲۲۹ / الاستبصار فیما اختلف من الأخبار، ج ۴، ص ۹۹ / عوالي اللئالی العزیزیه فی الأحادیث الدینیة، ج ۳، ص ۱۴۳)

امیرمؤمنان (علیه السلام): برای اینکه شر را از دل دیگران برکنی، از دل خویش برکن.

۳۰. الأماشي للشيخ الطوسي، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عَلِيًّا (عليه السلام) وَقَدْ إِتَى بِهِ رَجُلٌ مِنْ أَشْرَافِ الْعَرَبِ فَقَالَ لَهُ عَلِيٌّ هَلْ فِي بِلَادِكَ قَوْمٌ قَدْ شَهَرُوا أَنْفُسَهُمْ بِالْخَيْرِ لَا يُعْرِفُونَ إِلَّا بِهِ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَهَلْ فِي بِلَادِكَ قَوْمٌ قَدْ شَهَرُوا أَنْفُسَهُمْ بِالشَّرِّ لَا يُعْرِفُونَ إِلَّا بِهِ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَهَلْ فِي بِلَادِكَ قَوْمٌ يَجْتَهِدُونَ السَّيِّئَاتِ وَيَكْتَسِبُونَ الْحَسَنَاتِ قَالَ نَعَمْ قَالَ تِلْكَ خِيَارُ أُمَّةٍ مُحَمَّدٍ (عليه السلام) النَّمْرِقَةُ الْوُسْطَى يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ الْغَالِي وَيَنْتَهِي إِلَيْهِمْ الْمُقْصَرُ. (الأماشي للطوسي، ص ۶۴۸ / وسائل الشيعة، ج ۱، ص ۷۸)

اشرافی از عرب نزد علی (علیه السلام) آمد. علی (علیه السلام) پرسید: در سرزمین شما کسانی هستند که به خیر معروفند و جز خیر از ایشان نمی‌بینید؟ گفت: بلی. پرسید: کسانی هم هستند که به شر معروفند و جز شر از ایشان نمی‌بینید؟ گفت: بلی. پرسید: کسانی هم هستند که گاهی خوبی میکنند و گاهی بدی؟ گفت: بلی. فرمود: اینان خوبان واقعی امت محمداند. اینان مظهر تعادل‌اند. عاقبت، افراط کرده بدین‌جا باز می‌گردد و کوتاهی کرده بدیشان ملحق می‌گردد.

۳۱. عَنْ زُرَّارَةَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ (عليه السلام) النَّاسُ يَرَوْنَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله) أَنَّهُ قَالَ أَشْرَفُكُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ أَشْرَفُكُمْ فِي الْإِسْلَامِ فَقَالَ (عليه السلام) صَدَقُوا وَ لَيْسَ حَيْثُ تَذْهَبُونَ كَانَ أَشْرَفُهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ أَسْخَاهُمْ نَفْسًا وَ أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا وَ أَحْسَنُهُمْ جَوَارًا وَ أَكْثَرُهُمْ أَدَى ذَلِكَ الَّذِي إِذَا أَسْلَمَ لَمْ يَرِدْهُ إِسْلَامُهُ إِلَّا خَيْرًا. (الزهدي، ص ۵۹ / قرب الإسناد، ط الحديثة، ج ۱۲ / المحاسن، ج ۲، ص ۵۰۵ / الكافي، ج ۲، ص ۲۱۹ / دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۳۸۵ / من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۱۷۰)

از امام باقر (علیه السلام) از حدیث رسول خدا (صلى الله عليه وآله) پرسیدند که فرموده: اشراف شما در جاهلیت، اشراف در اسلام‌اند. امام (علیه السلام) فرمود: این حدیث راست است اما مراد از اشراف، بخشنندگانِ مهربانِ مهمان‌نواز است که نفعشان به مردم میرسد. چنین کسی چون اسلام آورد در اسلام نیز از دیگران پیش است.

۳۲. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله) مَنْ طَلَبَ مَرْضَاةَ النَّاسِ بِمَا يُسْخِطُ اللَّهَ كَانَ حَامِدُهُ مِنَ النَّاسِ ذَامًا وَ مَنْ أَثَرِ طَاعَةِ اللَّهِ بِغَضَبِ النَّاسِ كَفَاهُ اللَّهُ عَذَاوَةَ كُلِّ عَدُوٍّ وَ حَسَدَ كُلِّ حَاسِدٍ وَ بَغْيَ كُلِّ بَاغٍ وَ كَانَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُ نَاصِرًا وَ ظَهِيرًا... (الكافي، ج ۵، ص ۶۲ / تهذيب الأحكام، تحقيق خراسان، ج ۶، ص ۱۷۹ / مشکاة الأنوار في غرر الأخبار، ص ۵۰ / إرشاد القلوب إلى الصواب للديلمي، ج ۱، ص ۱۷۹ / عوالي اللئالي العزیزية في الأحاديث الدينية، ج ۳، ص ۱۸۸)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: کسی که به بهای راضی کردن مردمان، خدا را بیازارد؛ همان مردمان با او دشمن شوند. و کسی که طاعت خدا را بجوید گرچه مردمان ناخشنود باشند، خداوند دشمنی ایشان را از او کفایت کند و نیز حسادت حاسد را و ستم ستم‌گر را. و خداوند ناصر و پشت‌بان اوست.

۳۳. وَ تَقَفُّ مَا يُضِلُّ أَهْلَ الْخَرَاجِ فَإِنَّ فِي صَلَاحِهِ وَ صَلَاحِهِمْ صَلَاحًا لِمَنْ سِوَاهُمْ وَ لَا صَلَاحَ لِمَنْ سِوَاهُمْ إِلَّا بِهِمْ لِأَنَّ النَّاسَ كُلَّهُمْ عِيَالٌ عَلَى الْخَرَاجِ وَ أَهْلِهِ فَلْيَنْظُرْ فِي عِمَارَةِ الْأَرْضِ أُنْبَلِغَ مِنْ نَظَرِكَ فِي اسْتِجْلَابِ الْخَرَاجِ فَإِنَّ الْجَلْبَ لَا يَذُرُّكَ إِلَّا بِالْعِمَارَةِ وَ مَنْ طَلَبَ الْخَرَاجَ بِغَيْرِ عِمَارَةٍ أَخْرَبَ الْبِلَادَ وَ أَهْلَكَ الْعِبَادَ وَ لَمْ يَسْتَعْمِلْ لَهُ أَمْرُهُ إِلَّا قَلِيلًا... (تحف العقول، ص ۱۳۷ / بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۲۵۳)

امام علی (علیه السلام) نامه نوشت: مأموران وصول مالیات را دریاب که درست‌کاری ایشان موجب درستی دیگر امور مملکت است و چون ایشان به صلاح باشند دیگران به صلاح‌اند. مملکت به مالیات زنده است. و همتت در آبادانی بیش از همتت در جمع‌آوری مالیات باشد چون وقتی دیدند مالیات سبب آبادانی سرزمین ایشان شده، در پرداخت آن راغب میشوند. کسی که خراج بخواید و آبادانی نکنی، خرابی کرده و مردمان را نابود نموده و روزگارش زود به سر آید.

ثُمَّ التَّجَارَ فَإِنَّهُمْ مَوَادٌّ لِلْمَنَافِعِ وَ جُلَابِهَا فِي الْبِلَادِ فِي بَرَكَ وَ بَحْرِكَ... فَاحْفَظْ حُرْمَتَهُمْ وَ آمِنْ سُبُلَهُمْ وَ خُذْ لَهُمْ بِحَقُوقِهِمْ... (تحف العقول، ص ۱۴۰ / بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۲۵۶)

اما بازرگانان، ایشان‌اند که نیازهای جامعه را از بلاد دور به زحمت به سرزمین تو حمل می‌کنند... پس ایشان را گرمی‌دار و راه‌های تجارتشان را هموارما و در گرفتن طلب‌ها یاری‌شان کن.

۳۴. قَرَبُ الْإِسْنَادِ، عَنِ الرَّضَاءِ (عليه السلام) قَالَ كَانَ أَبُو جَعْفَرٍ (عليه السلام) يَقُولُ لَا تَعْلُجُوا عَلَى شَيْعَتِنَا إِنْ تَرَلَّ لَهُمْ قَدَمٌ تَثْبُتَ لَهُمْ أُخْرَى. (قرب الإسناد، ط الحديثة، ص ۳۵۲ / شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد، ج ۲، ص ۱۵۵)

امام باقر (علیه السلام) پیوسته می‌فرمود: راجع به شیعیان ما زود قضاوت نکنید. اگر در قدمی بلغزند، قدم دیگر استوارشان دارد.

الْخَصَالِ، الْأَرْبَعَاءُ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام) اَطْلُبْ لِأَخِيكَ عُذْرًا فَإِنْ لَمْ تَجِدْ لَهُ عُذْرًا فَالْتَمِسْ لَهُ عُذْرًا. (الخصال، ج ۲، ص ۶۲۲ / عيون الحكم و المواعظ للشي، ص ۸۶)

امیرمؤمنان (علیه السلام) فرمود: عذر بپذیر برادرت باش و اگر عذری نیافتی، عذری برایش بتراش.

عیون أخبار الرضا علیه السلام، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ قَرَأَ إِذَا زُلْزِلَتْ الْأَرْضُ أَرْبَعَ مَرَّاتٍ كَانَ كَمَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ كُلَّهُ. (صحيفة الإمام الرضا عليه السلام، ص ۶۶)

رسول خدا ﷺ فرمود: هرکس سوره زلزال را چهار بار بخواند، مانند این است که قرآن را ختم کرده.

ثواب الأعمال، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ قَرَأَ سُورَةَ الْعَادِيَّاتِ وَادَّعَى قِرَاءَتَهَا بَعَثَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مَعَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۲۵/ وسائل الشیعة، ج ۶، ص ۲۵۹)

امام صادق ﷺ فرمود: هرکس بر خواندن سوره عادیات مداومت کند با علی ﷺ محشور گردد.

دَعَوَاتُ الرَّاوِدِيِّ، قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ قَرَأَ أَلْهَافُكُمْ التَّكَاثُرُ عِنْدَ النَّوْمِ وَفِي فِتْنَةِ الْقَبْرِ وَ كَفَاهُ اللَّهُ شَرَّ مُنْكَرٍ وَ نَكِيرٍ. (الدعوات للراوندي، سلوة الحزین، ص ۲۱۸)

رسول خدا ﷺ فرمود: هرکس حین خواب سوره تکاثر را بخواند از فتنه‌های قبر در امان است.

الدُّرُّ الْمُنْتَوَرُ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَلَا يَسْتَطِيعُ أَحَدُكُمْ أَنْ يَقْرَأَ أَلْفَ آيَةٍ كُلِّ يَوْمٍ قَالُوا وَ مَنْ يَسْتَطِيعُ أَنْ يَقْرَأَ أَلْفَ آيَةٍ قَالَ أَمَا يَسْتَطِيعُ أَحَدُكُمْ أَنْ يَقْرَأَ أَلْهَافُكُمْ التَّكَاثُرُ. (الدر المنثور في التفسير بالمأثور، ج ۸، ص ۶۰۹)

رسول خدا ﷺ فرمود: نمی‌توانید هر روز هزار آیه قرآن بخوانید؟ گفتند: نتوانیم. فرمود: پس هر روز سوره تکاثر را بخوانید.

عَنِ الصَّادِقِ ﷺ يَقْرَأُ فِي وَجْهِ الْعَدُوِّ سُورَةَ الْفِيلِ. (بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۳۳۸)

امام صادق ﷺ فرمود: در برابر دشمنت سوره فیل را بخوان.

ثواب الأعمال، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ قَرَأَ إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَ انْفُتِحَ نَصْرُهُ اللَّهُ عَلَى جَمِيعِ أَعْدَائِهِ وَ كَفَاهُ أَلْمُهِمَّ. (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۲۷/ وسائل الشیعة، ج ۶، ص ۱۴۵)

امام صادق ﷺ فرمود: کسی که سوره نصر را بخواند خداوند بر جمیع دشمنانش نصرت دهد و کفایتش کند.

۳۶. الإختصاص، قَالَ الصَّادِقُ ﷺ مَنْ أَطْلَعَ مِنْ مُؤْمِنٍ عَلَى ذَنْبٍ أَوْ سَيِّئَةٍ فَأَفْشَى ذَلِكَ عَلَيْهِ وَ لَمْ يَكْتُمْهَا وَ لَمْ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ لَهُ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ كَعَامِلِهَا وَ عَلَيْهِ وَزُرُ ذَلِكَ الَّذِي أَفْشَاهُ عَلَيْهِ وَ كَانَ مَغْفُورًا لِعَامِلِهَا وَ كَانَ عِقَابُهُ مَا أَفْشَى عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا مَسْتُورٌ عَلَيْهِ فِي الْآخِرَةِ ثُمَّ يَجِدُ اللَّهَ أَكْرَمَ مَنْ أَنْ يُقْنِي عَلَيْهِ عِقَابًا فِي الْآخِرَةِ وَ قَالَ مَنْ رَوَى عَلَى مُؤْمِنٍ رِوَايَةً يُرِيدُ بِهَا شَيْنَهُ وَ هَدَمَ مَرْوَتَهُ لِيُسْقِطَهُ مِنْ أَعْيُنِ النَّاسِ أَخْرَجَهُ اللَّهُ مِنْ وَلَايَتِهِ إِلَى وَلَايَةِ الشَّيْطَانِ فَلَا يَقْبَلُهُ الشَّيْطَانُ. (الإختصاص، ص ۳۲)

امام صادق ﷺ فرمود: اگر گناهی از مؤمنی برای کسی آشکار شد و او پنهان نکرد و برایش استغفار نکرد، بلکه افشاء کرد؛ خداوند همان گناه را به پایش می‌نویسد مضاف بر وزر افشاء کردن، و گناه آن مؤمن بخشوده می‌شود. زیرا همین افشاء، عقاب او بوده و عقاب اخروی از او برداشته میشود زیرا خداوند بخشنده‌تر از آن است که به یک گناه، دو بار کسی را عقاب کند.

امام ﷺ فرمود: اگر کسی چیزی از مؤمنی نقل کند تا او را از چشمها بیاندازد، خداوند از ولایت خود خارجش کند و شیطان نیز او را به ولایت خویش نپذیرد.

۳۷. الکافی، قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ الَّذِينَ يَصُلُّونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ قَالَ نَزَلَتْ فِي رَجَمِ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ وَ قَدْ يَكُونُ فِي قَرَارَتِكَ ثُمَّ قَالَ فَلَا تَكُونَنَّ مِمَّنْ يَقُولُ لِلشَّيْءِ إِنَّهُ فِي شَيْءٍ وَاحِدٍ. (الکافی، ج ۲، ص ۱۵۶/ تفسیر نور الثقلین، ج ۲، ص ۴۹۴)

از امام صادق ﷺ راجع به آیه (کسانی که به آنچه خدا امر کرده وصل میکنند) پرسیدم فرمود: راجع به رحم آل محمد و نیز رحم خودت نازل شده. سپس فرمود: از آنها مباش که میگویند هرچیز فقط یک معنا دارد.

۳۸. الکافی، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ جَعَلَ الدِّينَ دَوْلَتَيْنِ دَوْلَةَ آدَمَ وَ هِيَ دَوْلَةُ اللَّهِ وَ دَوْلَةُ إِبْلِيسَ فَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يُعْبَدَ عِلَاتِيَّةً كَانَتْ دَوْلَةُ آدَمَ وَ إِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يُعْبَدَ فِي السَّرِّ كَانَتْ دَوْلَةُ إِبْلِيسَ وَ الْمُنْذِعُ لِمَا أَرَادَ اللَّهُ سِتْرَهُ مَارِقٌ مِنَ الدِّينِ. (الکافی، ج ۲، ص ۳۷۲)

امام صادق ﷺ فرمود: خداوند روزگار را میان دو دولت تقسیم کرده: دولت آدم که دولت خود اوست و دولت ابلیس. وقتی دولت آدم است زمانی است که باید خدا آشکارا عبادت شود و چون دولت ابلیس رسد خدا را باید در خفا عبادت کرد و کسی که در آنروزگار پنهان کاری را ترک کند خطاکار است.

۳۹. رسول الله ﷺ: يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يَكُونُ النَّاسُ فِيهِ ذِنَابًا، فَمَنْ لَمْ يَكُنْ ذَنْبًا أَكَلَتْهَا لَذْنَابٌ. (تحف العقول، ص ۵۴)

پیامبر خدا ﷺ: زمانی بر مردم آید که مردم گرگ‌اند. هرکه گرگ نباشد گرگانش بدرند.

۴۰. أَوْصَى آدَمُ ابْنَهُ شِيثَ [شَيْثًا] ﷺ بِخَمْسَةِ أَشْيَاءَ وَ قَالَ لَهُ اْعْمَلْ بِهَا وَ أَوْصِ بِهَا بَنِيكَ مِنْ بَعْدِكَ أَوَّلُهَا لَا تَرْكَبُوا إِلَى الدُّنْيَا الْفَاتِيَةَ فَإِنِّي رَكَنْتُ إِلَى الْجَنَّةِ الْبَاقِيَةِ فَمَا صَحِبَ لِي وَ أَخْرِجْتُ مِنْهَا الثَّانِيَةَ لَا

تَعْمَلُوا بِرَأْيِ نِسَائِكُمْ فَإِنِّي عَمِلْتُ بِهَوَى امْرَأَتِي وَ أَصَابَنِي النَّدَامَةُ
الثَّالِثَةُ إِذَا عَزَمْتُمْ عَلَى أَمْرٍ فَانْظُرُوا إِلَى عَوَاقِبِهِ فَإِنِّي لَوْ نَظَرْتُ فِي
عَاقِبَةِ أَمْرِي لَمْ يُصِْبْنِي مَا أَصَابَنِي الرَّابِعَةُ إِذَا نَفَرْتُ قُلُوبُكُمْ مِنْ شَيْءٍ
فَاجْتَنِبُوهُ فَإِنِّي حِينَ ذَنُوتُ مِنَ الشَّجَرَةِ لَأَتَنَاوَلَ مِنْهَا نَفَرَ قَلْبِي فَلَوْ
كُنْتُ امْتَنَعْتُ مِنَ الْأَكْلِ مَا أَصَابَنِي مَا أَصَابَنِي. (بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۴۵۲)

آدم عليه السلام فرزندش شیث را به پنج چیز وصیت کرد و گفت بدانها عمل کن و پسرانت را نیز بدانها وصیت کن: نخست، به دنیای فانی دل نبند که من به بهشت باقی دل بستم و با من نماند. دوم، برآی زنان عمل مکن که من کردم و پشیمانم. سوم، چون قصد کاری کردی عواقبش را بسنج که چون من در عواقب نگریسته بودم چنین نمیشد. چهارم، چون دلہاتان از چیزی چرکین بود از آن اجتناب کنید که چون من به درخت نزدیک شدم تا از میوه‌اش بخورم دلم نهی ام کرد؛ اگر امتناع میکردم چنین نمیشد. پنجم،